

bemejemeriya igiziabiheri semayinina midirini fet'ere. : midirimi bado neberechi; anidachimi alineberebatimi: ch'elemami bet'ilik'u layi nebere: yeigiziabiherimi menifesi bewiha layi sefiso neberi. : igiziabiherimi. birihani yihuni ale: birihanimi hone. : igiziabiherimi birihanu melikami inide hone aye: igiziabiherimi birihaninina ch'elemani leye. : igiziabiherimi birihanuni k'eni bilo t'erawi; ch'elemawinimi leleti alewi. matami hone t'iwatimi hone; anidi k'eni. : igiziabiherimi. bewihochi mekakeli t'eferi yihuni; bewihana bewiha mekakelimi yikifeli ale. : igiziabiherimi t'eferini aderege; ket'eferi betachina ket'eferi belayi yalutinimi wihochi leye: inidihumi hone. : igiziabiheri t'eferini semayi bilo t'erawi. matami hone t'iwatimi hone; huletenya k'eni. : igiziabiherimi. kesemayi betachi yalewi wiha beanidi sifira yisebisebi; yebisumi yigelet'i ale inidihumi hone. : igiziabiherimi yebisuni midiri bilo t'erawi: yewiha mekemachawinimi bahiri alewi: igiziabiherimi ya melikami inide hone aye. : igiziabiherimi. midiri zerini yemiset'i sarinina buk'ayani bemidirimi layi inide wegenu zeru yalebetini fireni yemiyafera zafini tabik'ili ale: inidihumi hone. : midirimi zerini yemiset'i sarinina buk'ayani inide wegenu zerumi yalebetini fireni yemiyafera zafini inide wegenu abek'elechi. igiziabiherimi ya melikami inide hone aye. : matami hone t'iwatimi hone; sositenya k'eni. : igiziabiherimi ale. k'enina lelitini yileyu zenidi birihanati besemayi t'eferi yihunu: lemilikitochi lezemenochi le'iletati le'amatetimi yihunu: : bemidiri layi yaberu zenidi besemayi t'eferi birihanati yihunu: inidihumi hone. : igiziabiherimi huleti talalak'ochi birihanatini aderege: tilik'u birihani bek'eni inidiselet'ini; tinishumi birihani beleliti inidiselet'ini: kewakibitini degimo aderege. : igiziabiherimi bemidiri layi yaberu zenidi besemayi t'eferi anorachewi: : bek'enimi belelitimi inidiselet'inu; birihaninina ch'elemaninimi inidileyu: igiziabiherimi ya melikami inide hone aye. : matami hone t'iwatimi hone; aratenya k'eni. : igiziabiherimi ale. wiha hiyaw nefisi yalacheWINI tenik'esak'ashochi tasigenyi; wefochimi kemidiri belayi kesemayi t'eferi betachi yibireru. : igiziabiherimi talalak'ochi aniberiwochini; wihayitu inide wegenu yasigenyechachewinimi tenik'esak'ashochuni hiyawani fit'iretati hulu; inide wegenu yemiberutinimi wefochi hulu fet'ere: igiziabiherimi ya melikami inide hone aye. : igiziabiherimi inidihumi bilo barekachewi. bizu tabazumi yebahirinimi wiha muluati: wefochimi bemidiri layi yibizu. : matami hone t'iwatimi hone; amisitinya k'eni. : igiziabiherimi ale. midiri hiyawani fit'iretatini inide wegenu; inisisatinina tenik'esak'ashochini yemidiri arawitinimi inide wegenu; tawit'a: inidihumi hone. : igiziabiheri yemidiri arawitinimi inide wegenu aderege; inisisawinimi inide wegenu; yemereti tenik'esak'ashochinimi inide wegenu aderege: igiziabiherimi ya melikami inide hone aye. : igiziabiherimi ale. sewini bemelikachini inide misaleachini inifit'eri: yebahiri 'asochinina yeseMayi wefochini; inisisatinina midirini hulu;

bemidiri layi yeminik'esak'esutinimi hulu yigizu. : igiziabiherimi sewini bemeliku fet'ere: beigiziabiheri meliki fet'ere: wenidina seti adirigo fet'erachewi. : igiziabiherimi barekachewi; inidihimi alachewi. bizu; tabazu; midirinimi muluati; gizuatimi: yebahirini 'asochina yeseMayini wefochi bemidiri layi yeminik'esak'esutinimi hulu gizuachewi. : igiziabiherimi ale. ineho mebili yihonachihu zenidi bemidiri fiti hulu layi zeru beirisu yaleWINI hame-limali hulu; yezafini fire yemiyaferawinina zeri yaleWINI zafi hulu set'ehwachihu: : lemidirimi arawiti hulu; lesemayimi wefochi hulu; hiyaw nefisi lalacheWi lemidiri tenik'esak'ashochimi hulu yemibek'ilewi hamelimali hulu mebili yihunilachewi: inidihumi hone. : igiziabiherimi yaderegewini hulu aye; inehomi ijigi melikami nebere. matami hone t'iwatimi hone; sidisitenya k'eni.

2

semayina midiri serawitachewimi hulu tefets'emu. : igiziabiherimi yeserawini sira besebatenyawi k'eni fets'eme: besebatenyawimi k'eni keserawi sira hulu 'arefe. : igiziabiherimi sebatenyawini k'eni barekewi k'edesewimi: igiziabiheri liyaderigewi kefet'ereWi sira hulu beirisu 'arifoalina. : igiziabiheri amilaki semayinina midirini baderege amilaki semayinina midirini k'eni; betefet'eru gize yeseMayina yemidiri lideti yihi newi. : yemeda k'ut'ik'wat'o hulu bemidiri layi gena alineberemi: yemedawimi buk'aya hulu gena alibek'elemi neberi: igiziabiheri amilaki midiri layi alazenebemi neberina; midirini yemisrabati sewi alineberemi: : negeri gini gumi kemidiri tiwet'a neberi; yemidirinimi fiti hulu tat'et'a neberi. : igiziabiheri amilakimi sewini kemidiri aferi abejewi: beafinich'awimi yehiyeweti isitinifasini ifi alebeti: sewimi hiyaw nefisi yalewi hone. : igiziabiheri amilakimi bemisrak'i be'edini genetini tekele yefet'ereWINI sewi kezinyawi anorewi. : igiziabiheri amilakimi lemayeti desi yemiyaenyewini; lemebilatimi melikami yehonewini zafi hulu kemidiri abek'ele: be-genetimi mekakeli yehiyewetini zafi; melikaminina kifuni yemiyaasitawik'ewinini zafi abek'ele. : wenizimi genetini yat'et'a zenidi ke'edini yiwet'a neberi: kezinyami learati kifili yikifeli neberi. : yeandenyawi wenizi simi fisoni newi: irisumi werik'i yemigenyibetini yeeWalt'i midirini yikebibal: yezinyami midiri werik'i 'iru newi: : kezinyami lulina yekebere dinigayi yigenyali. : yehuletenyawimi wenizi simi giyoni newi: irisumi yeitiyopi'ayani midiri hulu yikebibal. : yesositenyawimi wenizi simi t'egirosi newi: irisumi beasori misirak'i yimehidi newi. : aratenyawimi wenizi efirat'isi newi. igiziabiheri amilakimi sewini wesido yajeMatimi yit'ebik'atimi zenidi be'edini genetini anorewi. : igiziabiheri amilakimi sewini inidihumi bilo azezewi. kegeneti zafi hulu tibelalehi: : negeri gini melikaminina kifuni kemiyasitawik'ewi zafi atibila: keirisu bebelahi k'eni motini mototalahina. : igiziabiheri amilakimi ale. sewi bichawini yihoni zenidi melikami ayidelemi: yemimechewini redati inifit'erileti. : igiziabiheri amilakimi yemidiri arawi-

tinina yesemayi wefochini hulu kemereti aderege: bemini simi inidemit'erachewimi yayi zenidi wede adam'i amet'alachewi: adamimi hiyawi nefisi lalewi hulu besimu inide t'erawi simu yawi hone. : adamimi leinisasi hulu; lesemayi wefochimi hulu; lemidiri arawitimi hulu simi awet'alachewi: negeri gini leadami inide irisu yale redati alitegenyeletimi neberi. : igiziabiheri amilakimi beadami kebadi inik'ilifini t'alebeti; anik'elafami: kegonami aniditi at'initini wesido sifirawini besiga zegawi. : igiziabiheri amilakimi keadami yewesedatini at'initi seti adirigo serati: wede adamimi amet'ati. : adamimi ale. yihichi at'initi keat'inite nati; sigami kesigaye nati: irisiwa kwenidi tegeyitalechina seti tibili. : silezihi sewi abatunina inatuni yitewali; bemisitumi yit'abek'ali: huletumi anidi siga yihonalu. : adamina misitu huletumi 'irak'utachewini neberu; ayitefaferumi neberi.

3

ibabimi igiziabiheri amilaki kefet'erewi kemidiri awire hulu yilik'i tenikolenya nebere. setitunimi. bewinu igiziabiheri kegeneti zafi hulu inidatibelu azizoalini? alati. : setitumi leibabu alechiwi. begeneti kalewi kezafi fire inibelaleni: : negeri gini begeneti makakeli kalewi kezafu fire; igiziabiheri ale. inidatimotu keirisu atibulu atinikutimi. : ibabimi lesetitu alati. motini atimotumi: : keirisuwa bebelachihu k'eni 'ayinochachihu inidikefetu inide igiziabiherimi melikaminina kifuni yemitawik'u iniditihonu igiziabiheri silemiyawik'i newi inji. : setitumi zafu lemebilati yamare inide hone; le'ayinimi inidemiyaigomeji; let'ibebimi melikami inide hone ayechi: kefirewimi wesedechina belachi: lebaliwami degimo set'echiwi irisumi keirisuwa gari bela. : yehuletumi 'ayinochi tekefetu; inerisumi 'irak'utachewini inide honu awek'u: yebelesinimi k'it'elochi sefitewi leinerisu lerasachewi glidimi aderegu. : inerisumi k'enu bemeshe gize yeigiziabiherini yeamilakini dimits'i kegeneti wisit'i simelalesi semu: adamina misitumi keigiziabiheri keamilaki fiti begeneti zafochi makakeli tesheshegu. : igiziabiheri amilakimi adamini t'erito. wedeti nehi? alewi. : irisumi ale. begeneti beshiti'ihini semahu: 'irak'utenimi sile honihu ferahu; tesheshegihumi. : igiziabiherimi alewi. 'irak'utihini inide honihi mani negerehi? keirisu inidatibela kazezihuhi zafi bewinu belahini? : adamimi ale. keine gari iniditihoni yeset'ehenyi seti irisiwa kezafu set'echinyina belahu. : igiziabiheri amilakimi setitumi. yihi yaderegishiwi minidiri newi? alati. setitumi alechi. ibabi asatenyina belahu. : igiziabiheri amilakimi ibabuni alewi. yihini siladeregihi keinisasi kemidiri arawitimi hulu teleyitehi anite yeteregemihini thionalehi: behodihimi thiedalehi; aferinimi behiyiwetihi zemeni hulu tibelelehi. : beanitena besetitu makakeli; bezerihina bezeriwami makakeli t'elatinetini aderigalehu: irisuri rasihini yik'et'ek'itali; anitemi sekonawini tik'et'ek'itali. : lesetitumi ale. bet'senesishi gize ch'inik'ishini ijigi abezalehu: bech'inik'i tiwelajaleshi: fek'adishimi wede balishi yihonali; irisumi gezhishi yihonali. : adaminimi alewi. yemisitihini

k'ali semitehalina; keirisu inidatibela kazezi-huhi zafimi belitehalina midiri keanite yetenesa yeteregemechi tihuni: behiyiweti zemenihimi hulu bedikami keirisuwa tibelelehi: : ishohinina amekelani tabek'ilibialechi: yemidirinimi buk'aya tibelelehi. : wede wet'ahibeti mereti isikitimelesi diresi befitihi wezi injerani tibelelehi: aferi nehina; wede aferimi timelesalehina. : adamimi lemisitu hewani bilo simi awet'a; yehiyawani hulu inati natina. : igiziabiheri amilakimi leadamina lemisitu yek'uribetini libisi aderegelachewi; alebesachewimi. : igiziabiheri amilakimi ale. ineho adami melikaminina kifuni lemawek'i keinya inide anidu hone: ahunimi ijuni inidayizerega; degimomi kehiyiweti zafi wesido inidayibela; lezelalemimi hiyawi hono inidayinori: : silezihi igiziabiheri amilaki ke'edini genet'i asiwet'awi; yetegeyebatin mereti yarisi zenidi. : adaminimi asiwet'awi; wede hiyiweti zafi yemiwesidewinimi menigedi lemet'ebek'i kirubelinina yemitigelebabet'i yenebelibali seyifini be'edini genet'i misirak'i asik'emet'e.

4

adamimi misituni hewanini awek'e: ts'enesechimi; k'ayeninimi weledechi. irisiwami. wenidi liji keigiziabiheri agenyehu alechi. : degimomi weni-dimuni abelini weledechi. abelimi begi t'ebak'i nebere: k'ayenimi midirini yemiyarisi nebere. : kebizu k'eni behwalami k'ayeni kemidiri fire leigiziabiheri mesiuwa'tini ak'erebe: : abelimi degimo kebegochu bekwiratina kesibu ak'erebe. igiziabiherimi wede abelina wede mesiuwa'itu temelekte: : wede k'ayenina wede mesiuwa'itu gini alitemeleketemi. k'ayenimi ijigi tenadade fitumi t'ek'ore. : igiziabiherimi k'ayenini alewi. lemini tenadadihi? leminisi fitehi t'ek'ore? : melikami bitaderigi fitehi yemibera ayidelemini? melikami bataderigi gini hat'iat'i bedeji tadebalechi: fek'adiwami wede anite newi; anite gini beirisuwa nigesibati. : k'ayenimi wenidimuni abelini. na wede meda inihidi alewi. bemedami salu k'ayeni bewenidimu beabeli layi tenesabeti; gedelewimi. : igiziabiherimi k'ayenini alewi. wenidimihini abeli wedeti newi? irisumi ale. alawik'imi: yewenidime t'ebak'iwini ne nyenyi? : alewimi. mini aderegihini? yewenidimihini yedemu dimits'i kemidiri wede ine yich'ohali. : ahunimi yewenidimihini demi keijihini lemek'ebeli afiwani bekefetechi bemidiri layi anite yeteregemihini nehi. : midirinimi bare-sihi gize inigidihi hayiliwani atiset'ihimi: bemidirimi layi kobilayina tek'ibezibazhi thionalehi. : k'ayenimi igiziabiherini alewi. hat'iate lishekemati yemalichilati talak'i nati. : ineho zare kemidiri fite asadedihenyi: kefitihimi iseweralehu: bemidirimi layi kobilayina tek'ibezibazhi ihonalehu: yemiyagenyenyimi hulu yigedilenyali. : igiziabiherimi irisumi alewi. inigidihi k'ayenini yegedele hulu sebati it'ifi yibek'elibetali. igiziabiherimi k'ayenini yagenyewi hulu inidayigedilewi milikiti aderegeleti. : k'ayenimi keigiziabiheri fite wet'a: ke'edini wede misirak'i benodi midiri tek'emet'e. : k'ayenimi misituni awek'e: ts'enesechimi; henohinimi weledechi. ketemami sera; yeketemayitunimi simi beliju simi henohi alati.

: henohimi gayidadini welede: gayidadimi meelini welede: meelimi matusaelini welede: matusaelimi lamehini welede. : lamehimi lerasu huleti misitochini ageba: yeaniditu simi 'ada: yehuletenyayitu simi sela nebere. : 'adami yabalini weledechi: irisumi bedinikwani yemik'emet'uti yezelanochi abati nebere. : yewenidimumi simi yubali nebere: irisumi begenanina meleketini lemiyizu abati nebere. : selami degimo kenasina kebireti yemik'et'ek'et'i 'ik'ani yemiserawini tubalik'ayinini weledechi. yetubalik'ayinini ihiti na'ima neberechi. : lamehimi lemistocho le'adana lesela alachewi. inaniti yelamehi misitochi k'aleni simu: negerenimi adimit'u: ine gwilimasawini lek'wisile: bilatanawinini lemewegate gediye-waluhuna. : k'ayenini sebatu it'ifi yibek'elutali: lamehini gini seba sebatu it'ifi. yibek'elutali: adami degimo misituni awek'e: wenidi lijinimi weledechi. simunimi. k'ayeni begedelewii beabeli fanita igiziabiheri lela zeri tekitolinyali sitili seti alechiwi. : leseti degimo wenidi liji teweledeti: simunimi henosi alewi: beziyani gizemi beigiziabiheri simi met'erati tejemere. a

5

yeadami yetiwilidu mets'ihafi yihi newi. igiziabiheri adamini befet'ere k'eni beigiziabiheri misale aderegewi: : wenidina seti adirigo fet'erachewi; barekachewimi. simachewinimi befet'erabeti k'eni adami bilo t'erachewi. : adamimi huleti meto selasa 'ameti nore; lijinimi bemisalewi inide meliku welede: simunimi seti bilo t'erawi. : adamimi setini keweled behwala yenorewi sebatu meto 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : adamimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto selasa 'ameti hone: motemi. : setimi huleti meto amisiti 'ameti nore; henosinimi welede: : setimi henosini keweled behwala yenorewi sebatu meto sebatu 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : setimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto asira huleti 'ameti hone: motemi. : henosimi meto zet'ena 'ameti nore; k'ayinaninimi welede: : henosimi k'ayinanini keweled behwala yenorewi sebatu meto asira amisiti 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : henosimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto amisiti 'ameti hone motemi. : k'ayinaninimi meto seba 'ameti nore; melalielinimi welede: : k'ayinaninimi melalielin keweled behwala yenorewi sebatu meto ariba 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : k'ayinaninimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto asiri 'ameti hone: motemi. : melalielinimi meto sidisa amisiti 'ameti nore; yaredinimi welede: : melalielinimi yaredini keweled behwala yenorewi sebatu meto selasa 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : melalielinimi yenorebeti zemeni hulu siminini meto zet'ena amisiti 'ameti hone: motemi. : yaredinimi meto sidisa huleti 'ameti nore; henokinimi welede : yaredinimi henokini keweled behwala yenorewi siminini meto 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : yaredinimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto sidisa huleti 'ameti hone: motemi. : henokimi meto sidisa amisiti 'ameti nore; matusalaninimi welede: :

henokimi akaheduni keigiziabiheri gari aderege: matusalaninimi keweled behwala yenorewi huleti meto 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : henokimi yenorebeti zemeni hulu sositi meto sidisa amisiti 'ameti hone. : henokimi akaheduni keigiziabiheri gari siladerege alitegenyemi: igiziabiheri wesidotalina. : matusalaninimi meto semaniya sebatu 'ameti nore; lamehininimi welede: : matusalaninimi lamehini keweled behwala yenorewi sebatu meto semaniya huleti 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : matusalaninimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto sidisa zet'enyi 'ameti hone: motemi. : lamehinimi meto semaniya huleti 'ameti nore; lijinimi welede. : simunimi. igiziabiheri beregemati midiri ketegibarachinina keiji sirachini yihi yasarininali sili nohi bilo t'erawi. : lamehinimi nohini keweled behwala yenorewi amisiti meto sidisa amisiti 'ameti hone: wenidochinimi setochinimi welede. : lamehi yenorebeti zemeni hulu sebatu meto ariba sebatu 'ameti hone: motemi. : nohimi yeamisiti meto 'ameti sewi nebere: nohimi semini kamini yafetinimi welede.

6

inidihimi hone: sewochi bemidiri layi mebizati bemeru gize setochi lijochi teweledulachewi: : yeigiziabiheri lijochimi yesewini setochi lijochi melikamochi inide honu ayu: kemeret'uachewimi hulu misitochini lerasachewi wesedu. : igiziabiherimi. menifese besewi layi lezalelami ayinorimi; irisusiga newina: zemenochumi meto haya 'ameti yihonalu ale. : beineziya werati nefilimi bemidiri layi neberu: degimomi kezuya behwala yeigiziabiheri lijochi yesewini setochi lijochi bagebu gize lijochini weledulachewi: inerisumi beduro zemeni simachewi yetawek'e hayalani honu. : igiziabiherimi yesewi kifuti bemidiri layi inide beza; yelibu asabi minyotimi huligize fets'imo kifu inide hone aye. : igiziabiherimi sewini bemidiri layi bemefit'eru tets'ets'ete; belibumi azene. : igiziabiherimi. yefet'erihutini sewi kemidiri layi at'efalehu; kesewi isike inisisa isike tenik'esak'ashimi isike semayi wefimi diresi: sile fet'erihwachewi tets'ets'ichealuhuna ale. : nohi gini beigiziabiheri fiti mogesini agenyi. : yenohi tiwilidi inidihimi newi. nohimi betiwilidu ts'adik'i fits'umimi sewi nebere: nohi akaheduni keigiziabiheri gari aderege. : nohimi sositi lijochini semini kamini yafetinimi welede. : midirinimi beigiziabiheri fiti telashechi: midirinimi gifini temolachi. : igiziabiherimi midirinimi aye; inehomi telashechi: sigani yelebese hulu bemidiri layi menigeduni abelashito neberina. : igiziabiherimi nohini alewi. yesiga hulu fits'ame befite derisoali: keinerisu yetenesa midiri begifi temolitalechina: inemi ineho kemidiri gari at'efachewalehu. : kegoferi inich'eti merikebini leanite sira: bemeरिकेबितुमि गुरिजोचिनि अदिगि; bewisit'imi bewich'imi bek'it'irani lek'ilik'ati. : irisawanimi inidihimi taderigatalehi: yemerikebitu rizimeti sositi meto kinidi; weridiwa amisa kinidi; kefitawa selasa kinidi yihuni. : lemerikebitumi mesikotini taderigatalehi: kek'umetiawimi kinidi mulu titehi ch'erisati: yemerikebitunimi beri begoniwa adi-

rigi: tachinyawinimi huletenyawinimi sositenyawinimi deribi taderigilatalehi. : inemi ineho kesemayi betachi yehiyaweti nefisi yalewini siga hulu lemat'ifati bemidiri layi yet'ifati wihani amet'alehu: bemidiri yalewi hulu yit'efali. : k'ali kidanenimi keanite gari ak'omalehu: wede merikebimi anite lijochihinina misitihini yelijochihinimi misitochi yizehi tige-balehi. : keanite gari behiyaweti yinoru zenidi siga kalewi kehrawy hulu huleti huleti iyadereghi wede merikebi tagebalehi: tebatina inisiti yihuni. : kewefi inide wegenu; keinisisami inide wegenu; kemitidiri tenik'esak'ashimi hulu inide wegenu behiyaweti yinoru zenidi huleti huleti iyehonu wede anite yigibu. : kemibelawimi mebili hulu leanite wisedi; wede anitemi tisebesibalehi: irisumi leanitemi leinerisumi mebili yihonali. : nohimi inidihu aderege: igiziabiheri inidazewi hulu inidihu aderege. a

7

igiziabiherimi nohini alewi. anite betesebochihini hulu yizehi wede merikebi giba: bezihi tiwilidi befiti ts'adik'i honehi ayichehalehuna. kenits'uhi inisisa hulu sebatu sebatu tebatina inisiti; nits'uh'i kalihone inisissami huleti huleti tebatina inisiti; kesemayi wefi degimo sebatu sebatu tebatina inisiti iyadereghi bemidiri layi lezeri yik'eri zenidi leanite tiwesidalehi. : kesebati k'eni behwala ariba k'enina ariba leliti bemidiri layi zinabi azenibalehuna: yefet'erihutinimi fit'ireti hulu kemitidiri layi at'efulehuna. : nohimi igiziabiheri inidazewi hulu aderege. : nohimi yet'ifati wiha bemidiri layi behone gize yesidisiti meto 'ameti 'idime nebere. : nohimi sile t'ifati wiha lijochunina misituni yelijochunimi misitochi yizo wede merikebi geba. : kenits'uh'i inisisa nits'uhimi kalihonewi inisisa; kewefochina bemidiri layi kemini'esak'esewimi hulu; : igiziabiheri nohini inidazewi; huleti huleti tebatina inisiti iyehonu wede nohi wede merikebi wisit'igebu. : kesebati k'eni behwala yet'ifati wiha bemidiri layi hone. : benohi 'idime besidisitenyawimet'o 'ameti behuletenyawimet'o weri kewerumi beasira sebatenyawimet'o 'ileti; beziyawimet'o k'eni yetalak'u k'elayi minich'ochi hulu tenedelu; yesemayimi mesikotochi tekefetu: : zinabumi ariba k'enina ariba leliti bemidiri layi hone. : beziyawimi k'eni nohi wede merikebi geba; yenohe lijochimi semi kami yafetina yenohe misiti sositumi yelijochu misitochi kerisu gari gebu. : inerisu; arawitimi hulu beyewegenachewi; inisissatimi hulu beyewegenachewi; bemidiri layi yeminik'esak'esu tenik'esak'ashochimi hulu beyewegenachewi; wefochimi hulu beyewegenachewi; yemiboru wefochimi hulu; : siga yalachewi hiyawani hulu huleti huleti iyehonu wede nohi wede merikebi wisit'igebu. : siga kalewi hulu yegebutimi tebatina inisiti igiziabiheri inidazewi gebu: igiziabiherimi besite hwalawi zegabeti. : yet'ifatimi wiha bemidiri layi ariba k'eni nebere: wihawimi beza merikebitunimi anesa; kemitidiri wede layi kefi kefi alechi. : wihawimi asheneferi; bemidiri layimi ijigi beza: merikebitumi bewiha layi hedeche. : wihawimi bemidiri layi ijigi bet'ami asheneferi: kesemayimi betachi yalu talalak'ochi terarochi hulu teshe-

fenu. : wihawimet'o wede layi asira amisiti kinidi kefi kefi ale: terarochimi teshefenu. : bemidiri layi siga yalewi yeminik'esak'esewimet'o hulu; wefumi; inisissawimi; arawitumi; bemidiri layi yemirimesemesewi tenik'esak'ashumi hulu; sewimi hulu t'efa. : beyebisi yeneberewi beafinich'awi yehiyaweti nefisi isitinifasi yalewi hulu mote. : bemidiri layi yeneberewimi hulu kesewi jemiro isike inisisa diresi; isikemirimesemesewimet'o hulu diresi; isike semayimet'o wefi diresi tedemesese: kemitidiri tedemesesu. nohimi abirewiti be-merikebi keneberuti gari bichawini k'ere. : wihawimet'o amisa k'eni bemidiri layi asheneferi.

8

igiziabiherimi nohini; bemerikebimi keirisu gari yeneberewimi arawitumi hulu; inisissawinimi hulu asebe: igiziabiherimi bemidiri layi nefasini asaleferi; wihawimet'o godele: : yek'elayumimet'o minich'ochi yesemayimi mesikotochi tedefenu; zinabumimet'o kesemayimet'o tekelekele: : wihawimet'o kemitidiri layi iyaderi iyaderi k'elele; kemeto amisa k'eni behwala wihawimet'o godele. : merikebitumimet'o bebatenyawimet'o weri kewerumimet'o beasira sebatenyawimet'o k'eni beararati terarochi layi tek'emet'echi. : wihawimet'o isike asirenyawimet'o weri diresi yigodili neberi: beasirenyawimet'o weri kewerumimet'o bemejemeriyawimet'o k'eni yeterarochu rasochi tegelet'u. : keariba k'eni behwala nohi yeserawinimet'o yemerikebitumimet'o mesikotochi kefeferi; : k'uranimet'o sededewi: irisumimet'o wet'a: wihawimet'o kemitidiri layi isikiderik'i diresi wediyana wedihi yiberi neberi. : rigibinimet'o wihawimet'o kemitidiri fiti k'elilo inide hone iniditayimet'o keirisu zenidi sededati. : negeri gini rigibi igiriwanimet'o yemitasarifibeti sifira alagenyechimi; wede irisumimet'o wede merikebi temelesechi; wiha bemidiri layi hulu sile nebere: ijuni zeregana tek'ebelati; wede irisumimet'o wede merikebi wisit'igebati. : kezizayimet'o behwala degimo isike sebatu k'eni k'oye: rigibinimet'o inide gena kemerikebi sedede. : rigibinimet'o bemata gize wede irisumimet'o temelesechi: beafiwimimet'o ineho yelemelame yeweywari k'it'eli yiza neberi. nohimet'o kemitidiri layi wiha inide k'elele awek'e. : degimo isike sebatu k'eni k'oye: rigibinimet'o sededati dagimanyamimet'o wede irisumimet'o alitemelesechimet'o. : benohi 'idime besidisitimemet'o anidi 'ameti bemejemeriyawimet'o weri kewerumimet'o bemejemeriyawimet'o k'eni wihawimet'o kemitidiri layi derek'e: nohimet'o yemerikebitumimet'o kidanimesa; inehomimet'o; wihawimet'o kemitidiri fiti inide derek'e aye. : behuletenyawimet'o weri kewerumimet'o behaya sebatenyawimet'o k'eni midiri derek'echi. : igiziabiherimimet'o lenohi inidihu bilo negerewi. : anite misitihinina lijochihinimet'o yelijochihinimet'o misitochi yizehi kemerikebi wit'a. : keanite gari yalutini arawiti hulu; siga yalachewinimet'o hulu; wefochinina inisissochinimet'o hulu; bemidiri layi yeminik'esak'esutinimimet'o hulu keanite gari awit'achewi: bemidiri layi yirimesimesu; yiwaledu; kemitidiri layi yibizu. : nohimet'o lijochunina misituni yelijochunimimet'o misitochi yizo wet'a: : arawiti hulu; tenik'esak'ashochi hulu; wefochimimet'o hulu; bemidiri layi yemirimesemisewimet'o hulu beyezemedachewimet'o kemerikebi wet'u. : nohimet'o leigiziabiherimet'o mesewiyawinimet'o sera; kenits'uhimet'o inisisa hulu kenits'uhani wefochimimet'o hulu wesede;

bemesewiyawimi layi mesiwa'itini ak'erebe. : igiziabiherimi melikamuni me'aza ashetete: igiziabiherimi belibu ale. midirini dagimenya sile sewi aliregimimi; yesewi libi asabi ketanashinetu jemiro kifu newina: degimomi kezih k'edimo inidaderegihuti hiyawanini hulu inide gena alimetami. : bemidiri zemeni hulu meziratina mach'edi; biridina muk'eti; begana kiremiti; k'enina leliti ayak'warit'umi. a

9

igiziabiherimi nohinina lijochuni barekachewi inidihimi alachewi. bizu tebazu; midirini muluati. : asiferinetachihuna asidenigach'inetachihu bemidiri arawiti; besemayimi wefochi; bemidiri layi bemini'esak'esutimi; bebahiri 'asochimi hulu layi yihuni: inerisumi bejichihu tset'itewali. : hiyiweti yalewi tenik'esak'ashi hulu mebili yihunachihu: huluni inide lemeleme buk'aya set'ehwachihu. : negeri gini nefisu demu yalechibetini siga atibilu: : nefisachihu yalechibetini demachihuni beirigiti' ishawalehu: kearawiti hulu iji ishawalehu: kesewimi iji; kesewi wenidimi iji; yesewini nefisi ishalehu. : yesewini demi yemiyafesisi hulu demu yifesisali: sewini beigiziabiheri meliki fet'rotalina. : inanitemi bizu; tebazu: bemidiri layi tewaletu; iribubatimi. : igiziabiherimi lenohina lelijochu inidihilo bilo tenagere. : inemi ineho k'ali kidaneni keinanitena behwala kemimet'awi kezerachihuni gari ak'omalehu: : keinanite gari lalutimi hiyawini nefisi lalachewi hulu; keinanite gari kemerikebi lewet'uti lewefochi; leinisisatimi lemidiri arawitimi hulu; lemaninyawimi lemidiri arawiti hulu yihonali. : k'ali kidaneni leinanite ak'omalehu: siga yalewimi hulu dagimenya bet'ifati wiha ayit'efami: midirini lemat'ifati dagimenya yet'ifati wiha ayihonimi. : igiziabiherimi ale. beinena beinanite mekakeli; keinanitemi gari balewi behiyawi nefisi hulu mekakeli; lezelalemi yemaderigewi yek'ali kidani milikiti yihi newi: : k'esiteni bedemena adirigealehu; yek'ali kidanumi milikiti beinena bemidiri mekakeli yihonali. : bemidiri layi demenani begaredihu gize k'esititu bedemenawi titayalechi: : beinena beinanite mekakeli; hiyawini nefisi balewimi siga hulu mekakeli yalewini k'ali kidaneni asibalehu: siga yalewinimi hulu yat'efa zenidi dagimenya yet'ifati wiha ayihonimi. : k'esititumi bedemena tihonalechi: beinena bemidiri layi bemidiri siga balewi hulu mekakeli yak'omihuti yek'ali kidani milikiti yihi newi alewi. : kemerikebi yewet'uti yenohi lijochimi inezihi nachewi; semi; kami; yafeti: kamimi yekene'ani abati newi. : yenohi lijochi inezihi sositu nachewi: keinerisumi midiri hulu temolachi. : nohimi gebere mehoni jemere; weyinimi tekele. : keweyini t'ejumi t'et'ana sekere: bedinikwanumi wisit'i 'irak'utuni hone. : yekene'ani abati kamimi yeabatuni 'irak'utineti aye; wede wich'imi yafet'ito lehuletu wenidimochu negerachewi. : semina yafetimi shema wesidewi bech'anik'achewi layi aderegu; yehwalitimi hedewi yeabatachewini 'irak'utineti alebesu: fitachewimi wede huala nebere;

yeabatachewinimi 'irak'utineti alayumi. : nohimi keweyini t'aju sikari nek'a; tanashu liju yaderegetinimi awek'e. : inidihimi ale. kene'ani rigumi yihuni: lewenidimochumi yebariyawochi bariya yihuni. : inidihimi ale. yesemi amilaki igiziabiheri yibareki; kene'animi leinerisu bariya yihuni. : igiziabiherimi yafetini yasifa; besemimi dinikwani yideri: kene'animi leinerisu bariya yihuni. : nohimi ket'ifati wiha behwala sositi meto amisa 'ameti nore. : nohimi yenorebeti zemeni hulu zet'enyi meto amisa 'ameti hone: motemi.

10

yenohi lijochi yesemi yekami yeyafeti tiwilidi yihi newi: ket'ifati wihami behwala lijochi teweledulachewi. : yeyafeti lijochi gameri; magogi; made; yawani; yilisa; tobeli; mosahi; terasi nachewi. : yegamerimi lijochi asikenazi; rifati; terigama nachewi. : yeyawanimi lijochi elisa; terisesi; kitimi; rodii nachewi. : keinezihiheri yehaziba desetochi hulu beyemidirachewi beyek'wanik'wachewi beyenegedachewi beyehizibachewi tekefalelu. : yekamimi lijochi kushi; mits'irayimi; fut'i; kene'ani nachewi. : yukushimi lijochi saba; ewilat'i; sebita; ra'ima; sebek'ata nachewi. yera'ima lijochimi saba; didani nachewi. : kushimi namirudini welede: irisumi bemidiri layi hayali mehonini jemere. : irisumi beigiziabiheri fiti hayali adanyi nebere: silezihihi. beigiziabiheri fiti hayali adanyi inide namirudi tebele. : yegizatumi mejemeriya besena'ori ageri babiloni; oreki; arikadi; kaline nachewi. : asorimi keziyachi ageri wet'a: neneweni; yerehobotini ketema; kalehini; : benenewena bekalahi mekakelimi resenini sera: irisiwami talak'itu ketema nati. : mits'irayimimi ludumini; 'anamimimi; lahimbimimi; nefitalemini; feturisimimi; : keinerisu yefilisit'iemi sewochi yewet'ubachewini kesiluhimimi; k'effitorimimimi welede. : kene'animi yebekwiri lijuni sidonini; ket'iyawiyanimimi; : iyabusawiyanimimi; amoriawiyanimimi; : gerigesawiyanimimi; ewiyawiyanimimi; : 'arukewonimimi; sinimimi; aradewonimimi; semariwonimimi; amatimimi welede. kezihimi behwala yekene'anawiyani negedi tebetenu. : yekene'anawiyanimi weseni kesidoni anisito wede gerara bekuli sili isike gaza diresi newi: wede sedomina wede gemora; wede adamana wede seboyimi bekulimi sili isike lasa diresi newi. : yekami lijochi beyenegedachewina beyek'wanik'wachewi; beyemidirachiwina beyehizibachewi inezihi nachewi. : lesemmi degimo lijochi teweleduleti: irisumi yeyafeti talak'ini wenidimina ye'ebori lijochi hulu abati yehone newi. : yesemimi lijochi elami; asori; arifikisidi; ludi; arami nachewi. : yearamimi lijochi 'uts'i; huli; geteri; mosohi nachewi. : arifikisidimi k'ayinimimi welede: k'ayinimimi salani; salami 'eborini welede. : le'eborimi huleti lijochi teweleduleti: yeandenyawi simu falek'i newi; midiri bezemenu tekefilalechina: yewenidimimi simi yok'it'ani newi. : yok'it'animi elimodadini; salefinimi; hasiremotinimi; : yarahinimi; hadoraminimi; awizalinimi; : dek'ilanimi; 'obalinimi; abimaelinimi; : sabanimi; ofirininimi; ewilat'inimi;

yubabinimi welede: inezihili hulu yeyok'it'ani lijochi nachewi. : sifirachewimi kemase anisito wede sifari sili isike misirak'i terara diresi newi. : yesemi lijochi beyenegedachewina beyek'wanik'wachewi; beyemidirachewina beyehizibachewi inezihili nachewi. : yenohe yelijochu negedochi inide tiwilidachewi beyehizibachewi inezihili nachewi. ahizabimi ket'ifati wiha behwala bemidiri layi keinezihili tekefafelu. a

11

midirimi hulu beanidi k'wanik'wana beanidi nigigiri neberechi. : kemisirak'imi tenesitewi behedu gize besena'ori midiri anidi meda agenyu: beziyami tek'emet'u. : irisi berisachewimi. nu; t'ubi inisira; beisatimi initekwisewi tebabalu. t'ubumi inide dinigayi honelachewi: yemidirimi zifati inide ch'ik'a honechilachewi. : inidihimi. nu leinya ketemana rasu wede semayi yemiderisi ginibi inisira: bemidiri layi sanibetenimi simachinini inasit'erawi alu. : igiziabiherimi yeadami lijochi yeserutini ketemana ginibi lemayeti welede. : igiziabiherimi ale. ineho; inerisu anidi wegeni nachewi; lehulumi anidi k'wanik'wa alachewi: yihinimi lemadiregi jemeru: ahunimi yasebutini hulu lemesirati ayikelekelumi. : nu; iniwiredi: anidu yeaniduni negeri inidayisemawi k'wanik'wachewini beziya indebalik'ewi. : igiziabiherimi keziya bemidiri hulu layi betenachewi: ketemayitunimi mesirati tewu. : silezihimi simiwa babiloni tebale; igiziabiheri beziya yemidirini k'wanik'wa hulu debalik'walina: keziyami igiziabiheri bemidiri hulu layi inerisuni betinoachewali. : yesemi tiwilidi yihi newi. semi yemeto 'ameti sewi nebere; arifakisidinimi ket'ifati wiha behwala behuletenyawu 'ameti welede. : semimi arifakisidinimi keweleda behwala amisiti meto 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : arifakisidinimi meto selasa amisiti 'ameti nore; k'ayininimimi welede: : arifakisidinimi k'ayininimimi keweleda behwala arati meto 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. k'ayininimimi meto selasa 'ameti nore; salanimi welede: k'ayininimimi salani keweleda behwala sositi meto selasa 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : salami meto selasa 'ameti nore; 'eborinimi welede: : salami 'eborini keweleda behwala sositi meto selasa 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : 'eborimi meto selasa arati 'ameti nore; falek'inimi welede: : 'eborimi falek'ini keweleda behwala arati meto selasa 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : falek'imi meto selasa 'ameti nore; ragiwinimi welede: : ragiwinimi keweleda behwala falek'i huleti meto zet'enyi 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : ragiwimi meto selasa huleti 'ameti nore; serohinimi welede: : ragiwimi serohini keweleda behwala huleti meto sebatu 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : serohimi meto selasa 'ameti nore; nakorinimi welede: : nakorinimi keweleda behwala serohi huleti meto 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : nakorimi meto zet'enyi 'ameti

nore; taranimi welede: : taranimi keweleda behwala nakori meto haya zet'enyi 'ameti nore; wenidochinimi setochinimi welede: motemi. : taranimi meto 'ameti nore; abiraminina nakorini haraninimi welede. : yetarami tiwilidi ineho yihi newi. tara abiraminina nakorini haraninimi welede: haranimi lot'ini welede. : haranimi beteweledabeti ageri bekeledawiyani 'uri beabatu betara fiti mote. : abiramina nakorimi misitochini agebu: yeabirami misiti simiwa sora newi: yenakori misiti yeharani liji milika nati: haranimi yemilikana yeyosika abati newi. : sorami mekani neberechi: liji alineberatimi. : tarami lijuni abiraminina yeliji lijuni yeharanini liji lot'ini yeljunimi yeabiraminimi misiti miratuni sorani wesede: keirisumi gari wede kene'ani midiri yihedu zenidi kekeledawiyani 'uri wet'u: wede karanimi met'u; keziyami tek'emet'u. : yetarami 'idime huleti meto amisiti 'ameti hone: tarami bekarani mote.

12

igiziabiherimi abiraminimi alewi. keagerihi kezemedochihimi keabatihimi beti teleyitehi ine wedemasayihimi midiri wit'a. : talak' hizibimi aderigihalehu; ibarikihalehu; simihinimi akebirowalehu: lebereketimi huni: yemibarikuhinimi ibarikalehu; yemiregimuhinimi iregimalehu: yemidiri negedochimi hulu beanite yibarekalu. : abiraminimi igiziabiheri inide negerewi hede: lot'imi keirisu gari hede: abiraminimi kekarani bewet'a gize yeseba amisiti 'ameti sewi nebere. : abiraminimi misituni soranina yewenidimuni liji lot'ini; yagenyutini kebityi huluna bekarani yagenyuachewini sewochi yizo wede kene'ani midiri lemechedi wet'a: wede kene'animi midiri gebu. : abiraminimi isike sekemi sifira isike more yeadibari zafi diresi bemidiri alefe: yekene'ani sewochimi beziyani gize bemidiru neberu. : igiziabiherimi leabirami tegelet'etina. yihichini midiri lezerihi iset'alehu alewi. irisumi letegelet'etili leigiziabiheri beziya sifira mesewiyani sera. : keziyami bebeteli misirak'i wedalewi terara wet'a; beziyami betelini wede mi'irabi gayini wede misirak'i adirigo dinikwanuni tekele: beziyami leigiziabiheri mesewiyani sera yeigiziabiherinimi simi t'era. : abiraminimi keziya tenesa; iyetegwazemi wede azebi hede. : bemidirimi rabi hone: abiraminimi beziya beinigidineti yik'emet'i zenidi wede gibits'i werede; bemidiri rabi t'enito neberina. : wede gibits'imi lemegibati bek'erebe gize misituni sorani inidihili alati. anichi melike melikami seti inide honishi ineho ine awik'alehu : yegibits'i sewochi yayushi inide hone. misitu nati yilalu inenimi yigedilunyali; anichinimi behiyiweti yitewushali. : inigidihili beanichi mikiniyati melikami yihonilinyi zenidi; sile anichimi nefise tidini zenidi. ihitu nenyi beyi. : abiraminimi wede gibits'i begeba gize yegibits'i sewochi setituni ijigi wibi inide honechi ayu: : yeferi'onimi alek'ochi ayuati; beferi'onimi fiti amesegenuati: setitunimi wede feri'oni beti wesedutuni. : leabiraminimi sile irisiwa melikami aderegeleti: leirisu begochimi berewochimi ahiyochimi wenidochina setochi bariyawochimi gimelochimi neberuti. :

igiziabiherimi beabirami misiti besora mikiniyati feri'oninina yebetuni sewochi betalaki mek'isefiti meta. : feri'onimi abiramini t'erito alewi. yihi yaderegihibinyi minidiri newi? irisiwa misitih inide honechi lemini aligelet'ihilinyimi? : leminisi. ihte nati alih? ine misiti laderigati wesijeati neberi. ahunimi misitih inehwati: yizehati hidi. : feri'onimi sewochuni sile irisu azeze; irisunimi misitunimi kebitunimi hulu shenyuachewi. a

13

abiramimi kegibits'i wet'a: irisuna misitu leirisu yeneberewimi hulu lot'imi keirisu gari wede azebi wet'u. : abiramimi bekebiti bebirina bewerik'i ijigi bele'tege. : keazebi baderegewi begwizowimi wede beteli bekuli hede: yami sifira asik'edimo bebetelina begayi mekakeli dinikwani tekilobeti yeneberewi newi: : yami sifira asik'edimo mesewiya yeserabeti newi: beziyami abirami yeigiziabiherini simi t'era. : keabirami gari yehedewi lot'i degimo yelamina yebegi meniga dinikwanimi neberewi. : beani-dinetimi yik'emet'u zenidi midiri alibek'achewimi yeneberachewi ijigi neberena beanidineti lik'emet'u alichalumi. : yeabiraminiina yelot'ini menigochi be-mit'ebik'uti mekakelimi t'ebi hone beziyami zemeni kene'anawiyaniina ferizawiyani beziyachi midiri tek'emit'ewi neberi. : abiramimi lot'ini alewi. inya wenidimamachi nenina beinena beanite beireny-ochena beirenyochihi mekakeli t'ebi inidayihoni ileminihalehu. : midiri hulu befitih ayidelechimini? keine tileyi zenidi ileminihalehu: anite girawini bitiwesidi ine wede k'enyi ihedalehu: anitemi k'enyuni bitiwesidi ine wede gira ihedalehu. : lot'imi 'ayinuni anesa; beyoridanosi zuriya yalewinimi ageri hulu wiha yemolabeti mehonuni aye: igiziabiheri sedominina gemorani kema't'ifatu asik'edimo isike zo'ari diresi inide igiziabiheri geneti begibits'i midiri amisali nebere. : lot'imi beyoridanosi zuriya yalewini ageri hulu meret'e: lot'imi wede misirak'i tegwaze: anidumi kekelawi irisi berisachewi teleyayu. : abirami bekene'ani midiri tek'emet'e lot'imi beageru meda baluti ketemochi tek'emet'e; isike sedomimi diresi dinikwanuni azewawere. : yesedomi sewochi gini kifuwochina beigiziabiheri fiti ijigi hat'iatenyochi neberu. : lot'i keteleyewi behwalami igiziabiheri abiramini alewi. 'ayinihini anisana anite kalehibeti sifira wede semenina wede debubi wede misirak'ina wede mi'rabi iyi: yemitayatini midiri hulu leanitena lezerihi lezelalemi iset'alehuna. : zerihihini inide midiri ashewa aderigalehu: yemidirini ashewani yik'ot'iri zenidi yemichili sewi binori zerihi degimo yik'ot'erali. : tenesa bemidiri berizimetiwami besifatiwami hidi irisiwani leanite iset'alehuna. : abiramimi dinikwanuni nek'ele met'itomi bekebironi balewi bememire yeadibari zafi tek'emet'e: beziyami leigiziabiheri mesewiyani sera.

14

besena'ori nigusi beamirafeli; beilasari nigusi beariyoki; beelami nigusi bekolodogomiri; beahizabi

nigusi betidi'ali zemeni inidihi hone: : kesedomi nigusi kebala; kegemora nigusi kebirisa; keadama nigusi keseneabi; keseboyimi nigusi kesemenebi; zo'ari ketebalechi kebela nigusimi gari selifi aderegu. : inezihili hulu besidimi shelek'o tesebisibewi tebaberu: yihewimi yech'ewi bahiri newi. : asira huleti 'ameti lekolodogomiri tegezitewi neberi; beasira sositenyawimi 'ameti 'amets'u. : beasira aratenyawimi 'ameti kolodogomirina keirisu gari yeneberuti negesitati met'u: rafayimini beasit'aroti k'arinayimi; zuziminimi behami; emiminimi be-sewi k'iriyatayimi metu: : yehori sewochinimi beseyiri tararachewi bebereha at'egebi isikalechi isike eli farani diresi metu. : temelisewimi k'adesi wede tebarechi wede 'ayinimisipat'i met'u: yea-malek'ini ageri huluna degimo behasesoni tamari yeneberewini amoriwiyani metu. : yesedomi nigusina yegemora nigusi; yeadama nigusina yese-boyimi nigusi; zo'ari yetebalechi yebela nigusimi wet'u: inezihili hulu besidimi shelek'o beinerisu layi leselifi wet'u: : yeelamini nigusi kolodogomirini; yeahizabini nigusi tidi'alini; yesena'orini nigusi amirafelini; yeilasariini nigusi ariyokini lemewigati amisitu negesitati beinezihili bearratu layi wet'u. : besidimi shelek'o gini yezifiti gwidigwadochi neberubeti. yesedomi nigusi yegemora nigusimi sheshuna wedeziya wedek'u: yek'erutimi wede terara sheshu. : yesedominina yegemorani kebiti hulu mebilachewinimi hulu wesidewi hedu. : besedomi yinori yeneberewini yeabiramini yewenidimi liji lot'ini degimo kebitunimi wesidewi hedu. : anidi yesheshe sewimi met'a; le'ibirawiwi leabiramimi negerewi: irisumi yeesikoli wenidimina yeawinani wenidimi behone beamorawi memire yeadibari zafi yinori neberi: beaziyami keabirami gari k'ali kidani gebitewi neberi. : abiramimi wenidimu inide temareke besema gize bebetu yeweteledutini sositi meto asira simintii bilatenochuni aselese; filegachewinimi teketilo isike dani diresi hede. : bilatenochunimi kefilo beleliti irisu kebariawochu gari weredebachewi; metachewimi; bedemasik'o gira isikalechiwimi isike hoba diresi asadedachewi. : kebitunimi hulu asimelese; degimomi wenidimuni lot'inina kebitochuni setochinina hizibuni degimo melese. : kolodogomirina keirisu gari yeneberutini negesitati wigito ketemelese behwalami yesedomi nigusi yenigusi shelek'o behone besewi shelek'o lik'ebilewi wet'a. : yesalemi nigusi melike ts'edek'imi inijeranina yeweyini t'ejini awet'a: irisumi yeli'uli igiziabiheri kahini nebere. : barekewimi. abirami semayinina midirini lemigeza leli'uli igiziabiheri yetebareke newi: : t'elatochihini beijihi yet'alelihi li'uli igiziabiherimi yetebareke newi alewimi. abiramimi kehulu asiratini set'ewi. : yesedomi nigusimi abiramini. sewochuni sit'enyi; kebituni gini leanite wisedi alewi. : abiramimi yesedomini nigusi alewi. semayinina midirini wedemigeza wede li'uli igiziabiheri ijene kefi adirigalehu: :24 : anite. abiramini balet'ega aderegihuti inidatili; bilatenochu kebeluti bek'eri keine gari kehedutimi dirisha bek'eri; fetilimi bihoni yech'ama mabeziyami bihoni; leanite kehonewi hulu inidaliwesidi: awanini esikolimi memiremi inerisu dirishachewini yiwisedu. a

kezihi negri behwalami yeigiziabiheri k'ali beraiyi wede abirami met'a; inidihi sili. abirami hoyi; atifira: ine leanite gashahi nenyi: wagahimi ijigi talak'i newi. : abiramimi. abetu igiziabiheri hoyi; minini tiset'enyalehi? inemi yale liji ihedalehu: yebetemi megabi yedemasik'o sewi yihi eli'ezeri newi ale. : abiramimi. leine zeri aliset'ehenymi: inehomi; bebete yeteweled sewi yiwerisenyali ale. : inehomi; yeigiziabiheri k'ali inidihi sili met'aleti. yihi ayiwerisihimi: negri gini kegulibetih yemiwet'awi yiwerisihali. : wede medami awet'awina. wede semayi temeliketi; kewakibitini litik'ot'irachewi tichili inide hone k'wit'eri alewi. zerihimi inidezihi yihonali alewi. : abiramimi beigiziabiheri amene; ts'idik'imi hono tek'ot'ereleti. : yihichini midiri tiwerisati zenidi inidiset'ih kekeledawiyani 'uri yawet'ahuhi igiziabiheri ine nenyi alewi. : abetu igiziabiheri hoyi; inidiwerisati bemini awik'alehu? ale. : irisumi. yesositi 'ameti gideri; yesositi 'ameti fiyelimi; yesositi 'ameti begimi; wanosimi; rigibimi yazilinyi alewi. : inezihinimi hulu wesedeleti; beyehuletimi kefelachewi; yetekefelinimi beyewegenu tiyiyu aderegachewi: wefochini gini alikefelemi. : amorawochimi besigawi layi weredu; abiramimi abererachewi. : ts'ehayimi begebachi gize beabirami kebad inik'ilifi met'abeti: inehomi; dinigat'ena talak'i ch'elesa wedek'ebeti: abiramini alewi. zerihimi leirisu balihonechi midiri sidetenoyochi inidihonu beirigiti iwek'i: bariyawochi adirigewimi arati meto 'ameti yasich'enik'wachewali. : degimomi bebarineti bemigezuachewi hizibi layi ine iferidalehu: keziyami behwala bebizu kebiti yiwet'alu. q2 eli'ezeri yetebalewini yegi'izuni mets'ihafi iyawibiri yilewali. : anite gini wede abatochih beselami tihedalehi: bemelikami shimigilina tik'emberalehi. : bearatenyawi tiwilidi gini wedezih yimesalalu: yeamorawiyani hat'iatu gena alitefets'ememina. : ts'ehayimi begebachi gize talak'i ch'elesa hone: yemidija t'isina yeisati nebelibali beziya betekefelemi mekakeli alefe. : beziya k'eni igiziabiheri leabirami inidihi bilo k'ali kidani aderege. kegibits' iwenizi jemiro isike tik'uw wenzizi isike efirat'isi wenzizi diresi yihichini midiri lezerih set'ichealehu: : k'enawiyani k'enezawiyanimi : k'edimonawiyanimi ket'iyawiyanimi : ferizawiyanimi rafayiminimi amorawiyanimi kene'anawiyanimi gerigesawiyanimi iyabusawiyanimi.

yeabirami misiti sora gini leabirami liji aliweledechileti neberi: simiwa agari yetebale gibits'awiti bariyami neberechati. : sorami abiramini. ineho; inidaliwedidi igiziabiheri zeganyi: minalibati keirisiwa beliji itanets'i inide hone wede irisiwa giba alechiwi. : abiramimi yesorani k'ali sema. abiramimi bekene'ani midiri asiri 'ameti ketek'emet'e behwala; yeabirami misiti sora gibits'awiti bariyawani agarini wesida leballiwa leabirami misiti tihonewi zenidi set'echiwi. : irisumi wede

agari geba; aregezechimi: inidaregezechimi bayechi gize imebetiwani be'ayiniwa ak'alelechi. : sorami abiramini. megefate beanite layi yihuni: ine bariyawani bebititih set'ehuhi: inidaregezechimi bayechi gize ineni be'ayiniwa ak'alelechini: igiziabiheri beinena beanite mekakeli yifiredi alechiwi. : abiramimi sorani. ineho bariyawani bejijishi nati: inide wededishi adirigibati alati. sorami basek'eyechati gize agari kefitiwa kobebelechi. : yeigiziabiheri meliakimi bewiha minich'i at'egebi bebereha agenyati: minich'umi wede suri bematiwesidewi menigedi at'egebi newi. : irisumi. yesora bariya agari hoyi; kewedeti met'ashi? wedetisi tihejaleshi? alati. irisiwami. ine keimebete kesora yekobebelehu nenyi alechi. : yeigiziabiheri meliakimi. wede imebetishi temelesh; kejiwami betachi honeshi tegezhi alati. : yeigiziabiheri meliakimi. zerishini ijigi abezalehu; kezibatumi yetenesa ayik'ot'erimi alati. : yeigiziabiheri meliakimi alati. ineho anichi ts'eniseshali; wenidi lijini tiweljaleshi: simunimi isimaeli bilesi ti'eriwaleshi; igiziabiheri mecheherishini semitoalana. : irisumi yebeda ahiyani yemimesili sewi yihonali: iju behulu layi yihonali; yehulumi iji degimo beirisu layi yihonali: irisumi bewenidimochu hulu fiti yinorali. : irisiwami yinagerati yeneberewini yeigiziabiherini simi eliroi bila t'erachi: yemiyayenyini bewinu izihi degimo ayehtini? bilalechina. : silezihimi yeziya gwidigwadi simi bierilehayiroi tebilo tet'era: irisumi bek'adesina bebarede mekakeli newi. : agarimi leabirami wenidi lijini weledechileti: abiramimi agari yeweledechileti yelijuni simi isimaeli bilo t'erawi. : agari isimaeli leabirami beweledechileti gize abirami yesemaniya sidisiti 'ameti sewi nebere. a

abiramimi yezet'ena zet'enyi 'ameti sewi behone gize igiziabiheri leabirami tegelet'etina. ine elishadayi nenyi: befite temelalesi; fits'umimi huni: : k'ali kidaneni beinena beanite mekakeli aderegalehu; ijigimi abezahalehu alewi. : abiramimi begimibaru wedek'e: igiziabiherimi inidihi bilo tenagerewi. ineho; k'ali kidane keanite gari newi: : lebizu ahizabimi abati tihonalehi. : kezaremi jemiro inigidihimi simihi abirami tebilo ayit'era; negri gini simihi abirihimi yihonali: lebizu ahizabi abati adirigihalehuna. : ijigimi abezahalehu; hizibimi aderegihalehu; negesitami keanite yiwet'alu. : k'ali kidaneni beinena beanite mekakeli keanitemi behwala kezarihi gari betiwilidachewi lezelalemi kidani ak'omalehu; leanitena keanite behwala lezerih amilaki ihoni zenidi. : beinigidineti yemitinoribatini midiri; yekene'ani midiri hulu; lezelalemi gizati yihonihi zenidi leanitena keanite behwala lezerih iset'alehu: amilakimi ihonachewalehu. : igiziabiherimi abirihimimi alewi. anite degimo k'ali kidaneni tit'ebik'alehi; anite keanitemi behwala zerih betiwilidachewi. : beinena beanite mekakeli; keanitemi behwala bezerih mekakeli yemitit'ebik'uti k'ali kidane yihi newi: keanite wenidi hulu yigerezi. : yek'wilifetachihunimi siga tigerezalachihu: beinena beinanite mekakeli lawewimi k'ali kidani milikiti yi-

hionali. : yesiminiti k'eni liji yigerezi: bebeti yeteweleda weyimi kezerachihu yayidele bebirimi keinigida sewi yetegeza; wenidi hulu betiwilidachihu yigerezi. : bebetihi yeteweleda bebirihimi yetegeza fets'imo yigerezi. k'ali kidanemi besigachihu yeze-lalemi k'ali kidani yihionali. : yek'wilifetuni siga yalitegereze k'olafi sewi hulu; yachi nefisi kewe-geniwa teleyita tit'ifa: k'ali kidaneni afirisalechina. : igiziabiherimi abirihamini alewi. yemisitihini yesorani simi sora bilehi atit'ira; simiwa sara yi-hionali inji. : ibarikatalehu; degimomi keirisiwa liji iset'ihalehu: ibarikatimalehu; yeahizabimi inati ti-honalechi: yeahizabi negesitati keirisiwa yiwet'alu. : abirihamini begimibaru wedek'e; sak'emi; belibumi ale. yemeto 'ameti sewi bewinu liji yiwelidalini? zet'ena 'ameti yehonatimi sara tiwelidalechini? : abir-ihamimi igiziabiherini. ismaeli befitihi binori be-wededihu neberi alewi. : igiziabiherimi ale. beiwneti misitih sara wenidi lijini tiwelidilialechi; simunimi yisihak'i bilehi tit'erawalehi: keirisu behwala lezeru yezelalemi k'ali kidani inidihoni k'ali kidaneni keirisu gari ak'omalehu. : sile isimaelimi semichehalehu: in-eho barikewalehu; fireyamimi aderigewalehu; ijigimi abezawalehu: asira huleti alek'ochinimi yiweli-dali; talak'i hizibimi inidihoni aderigewalehu. : k'ali kidaneni gini bemimet'awi 'ameti bezihu gize sara kemitiwelidilili keyisihak'i gari ak'omalehu. : nigigirunimi keirisu gari befets'eme gize igiziabi-heri keabirihimi teleyito wet'a. : abirihamimi li-juni isimaelini; bebetumi yeteweledutini hulu; be-birumi yegezachewini hulu; keabirihami bete sebi wenidochuni hulu wesede; yek'wilifetachewinimi siga igiziabiheri inidalewi beziyawi k'eni gereze. : abirihamimi yek'wilifetuni siga betegezeze gize yezet'ena zet'enyi 'ameti sewi nebere: : liju isima-e-limi yek'wilifetuni siga betegezeze gize yeasira sositi 'ameti liji nebere. : beziyawi k'eni abirihami tegereze; liju isimaelimi. : bebeti yeteweledutina bebirimi keinigi-dochi yetegezuti yebetu sewochi hulu keirisu gari te-gerezu.

18

bek'etirimi gize irisu bedinikwanu dejafi tek'emito' sale igiziabiheri bememire yeadibari zafi tegelet'leti. : 'ayinunimi anesana ineho; sositi sewochi be-fitu k'omewi aye: bayachewimi gize lik'ebelachewi kedinikwanu dejafi tenesito rot'e; wede midirimi segede; inidihimi ale. : abetu; befitihisi mogesi aginyiche inide hone bariyahini atilefenyi biye ilem-nalehu: : t'ik'iti wiha yimit'alachihu; igirachihuni tat'ebu; kezihichimi zafi betachi 'irefu: : k'wirashi ini-jerami lamit'alachihu; libachihunimi degifa keziyami behwala tihedalachihu: silezihi wede bariyachihu met'itachihwalina. inerisumi. inidalih adirigi aluti. : abirihamimi wede dinikwani wede sara zenidi fet'ino gebana. sositi mesiferiya yeteselek'e duk'eti fet'ineshi azegaji; lewishiwimi; inigochami adirigi alati. : abirihamimi wede lamochu rot'e; ijigi yese-bami tanashi t'ija yazena lebilatanawi set'ewi; yazega-jimi zenidi techakole. : irigona wetetimi yazagajew-inimi t'ija amet'a; befitachewimi ak'erebewi: irisumi kezafu betachi befitachewi k'omo neberi; inerisumi

belu. : inerisumi. misitih sara wedeti nati? aluti. irisumi. bedinikwanu wisit'i nati alachewi. : irisumi. yezare 'ameti inide zarewi gize wede anite beiwineti imelesalehu: misitih sarami lijini tagenyalechi ale. sarami bedinikwani dejafi besite hwalawi salechi yi-hininu semachi. : abirihamina sarami be'idimeachewi shemigilewi fets'imewi arjitewi neberi: besetochi yemihonewimi limadi kesara tek'warit'o neberi. : sarami belibiwa inidih siliti sak'echi. karejehu be-hwala bewinu fitewi yihonilinyalini? getayemi fets'imo shemigiloali. : igiziabiherimi abirihamini alewi. karejehu behwala bewinu iwelidalehuni? siliti sara lemini sak'echi? : bewinu leigiziabi-heri yemisanewi negeri aleni? yezare 'ameti inide zarewi gize wede anite imelesalehu: sarami lijini tagenyalechi. : sarami sile ferachi. alisak'ihumi siliti kadechi. irisumi. ayidelemi; sak'ishi inji alati. : sewochumi keziya tenesitewi wede sedomi ak'enu: abirihamimi lishenyachewi abiroachewi hede. : igiziabiherimi ale. ine yemaderigewini keabirihami isewiralehuni? : abirihami beiwineti talak'ina bir-itu hizibi yihonalina; yemidiri ahizabimi hulu beirisu yibarekaluna. : ts'idik'inina firidini bemadiregi ye-giziabiherini menigedi yit'ebik'u zenidi lijochunina keirisu behwala betuni inidiyazizi awik'alehuna: yi-himi igiziabiheri beabirihami layi yetenagerewini negeri hulu yamet'a zenidi newi. : igiziabiherimi ale. yesedomina yigemora ch'uheti ijigi bezitoalina; hat'iatachewimi ijigi kebidealachina; : inigidihisi wede ine inide met'achi inide ch'uhetiwa adirigewi inide hone werije ayalehu: inidihumi bayihoni awik'alehu. : sewochumi keziya fitachewini ak'enu; wede se-domimi hedu: abirihami gini beigiziabiheri fiti gena k'omo neberi. : abirihamimi k'erebe alemi. be-winu ts'adik'uni kehat'iatenya gari tat'efalehini? : amisa ts'adik'ani beketemayitu wisit'i bigenyu be-winu huluni tat'efalehini? ketemayitunisi beirisiwa silemigenyu amisa ts'adik'ani atimirimi? : yihi keanite yirak'i: ts'adik'uni kehat'iatenya gari tigidili zenidi; ts'adik'umi inide hat'iatenya yihoni zenidi; inidezihi yalewi adiragoti keanite yirak'i. yemidiri hulu feraji bek'ini firidi ayiferidimini? : igiziabiher-imi. besedomi beketemayitu wisit'i amisa ts'adik'ani bagenyi sifirawini hulu sile inerisu imiralehu ale. : abirihamimi melese alemi. ine aferina amedi sihoni kegetaye gari inageri zenidi ineho anidi gize jemer-i-hu: : keamisawi ts'adik'ani amisiti bigodilu ketemay-ituni hulu beamisitu mikiniyati tat'efalehini? keziya ariba amisiti bagenyi alat'efatimi ale. : degimomi tenagerewi; inidihimi ale. minalibati keziya ariba bigenyu? : irisumi. learibawi sili aladerigewimi ale. : irisumi. getaye ayik'ot'a inemi inageralehu minali-bati keziya selasa bigenyu? ale. irisumi keziya selasa bagenyi alat'efami ale. : degimomi. ineho; kege-taye gari inageri zenidi anidi gize jemerihu: minali-bati keziya haya bigenyu? ale. irisumi. keziya haya bigenyu sile hayawi aladerigewimi ale. : irisumi. ine degimo anidi gize bicha binageri getaye ayik'ot'a: minalibati keziya asiri bigenyu? ale. irisumi. sile asiru alat'efatimi ale. : igiziabiherimi keabirihami gari nigigiruni bech'ereze gize hede: abirihamimi wede sifi-rawi temelese. a

huletumi melaikiti bemeshe gize wede sedomi gebu: lot'imi besedomi beri tek'em'it'o neberi. lot'imi bay-achewi gize lik'ebelachewi tenesa: fitunimi defito wede midiri segede; alachewimi. : getoche hoyi; wede bariyachihu beti ak'inu; keziyami ideru; igirachihunimi tat'ebu: nege malidachihumi menigedachihuni tihedalachihu. inerisumi. beadebabayu inadiraleni iniji; ayihonimi aluti. : ijigimi zebezebachewi: wede irisumi ak'enu; wede betumi gebu: ma'idi ak'erebelachewi; k'it'aniami gagere inerisumi belu. : genami sayitenyu yeziyachi ketema yesedomi sewochi; kebilatenawi jemiro isike shimagilewi diresi beyesifirawi yalewi hizibi hulu; betuni kebebudi. : lot'inimi t'eritewi inidihi aluti. bezihi leliti wede betihi yegebuti sewochi wedeti nachewi? inawik'achewi zenidi wede inya awit'achewi. : lot'imi wede inerisu wede deji wet'a mezigiyaawinimi behwalawi zegawi: : inidihimi ale. wenidimoche hoyi; yihini kifu negeri atadirigu: : ineho; wenidini yalawek'u huleti setochi lijochi alunyi: inerisumi lawit'alachihu; inide wededachihumi adirigwachewi: beinezihi sewochi bicha minimi atadirigu; inerisu bet'araye t'ila siri gebitewalina. : inerisumi. wediya hidi aluti. degimomi inidihi alu. yihi sewi beinigidineta lemenori met'a; firidunimi yiferidi zenidi yifeligali: ahuni beanite keinerisu yillik'i kifu inaderigibihaleni. lot'inimi ijigi tegafuti; yedejunimi mezigiya lemesiberi k'rebu. : huletumi sewochi ijachewini zerigitewi lot'ini wede inerisu zenidi wede beti agebuti mezigiyaawinimi zeguti. : bebetu dejafi yeneberutinimi sewochi ketanashachewi jemiro isike talek'achewi diresi asaweruachewi: dejafunimi lemagineyeta sife-ligu dekemu. : huletumi sewochi lot'ini aluti. kez-ihii lela mani alehi? amachimi bihoni wenidi lijimi bihoni weyimi seti liji bitihoni beketemayitu yalehini hulu kezihii sifira asiwet'achewi: : inya yihini sifira inat'efalenina; ch'uhetachewi beigiabiheri fiti tilik'i honoalina: inat'efawimi zenidi igiziabiheri sedidonali. : lot'imi wet'a; lijochuni lemiyagebuti lema-chochumi negerachewi; alachewimi. tenesu: kezihii sifira wit'u: igiziabiheri yihichini ketema yat'efalina. leamachochu gini yemiyafezibachewi meselachewi. : gohimi bek'edede gize melaikiti lot'ini. tenesa; misitihihina kezihii yalutini huletuni setochi lijochihini wiside: beketemayitu hat'iatu inidatit'efa iyalu yasichekwiluti neberi. : irisumi bezegeye gize igiziabiheri silazeneleti ineziya sewochi yeirisoni iji yemisi-tunimi iji yehuletuni yesetochi lijochunimi iji yizewi awet'utina beketemayitu wich'asi k'em'et'uti. : wede medami kawet'uachewi behwala inidihi alewi. rasi-hini adini: wede hwalahi atiyi; bezihimi zuriya hulu atik'umi inidatit'efami wede terarawi sheshitehi amilit'i. : lot'imi: alachewi. getoche hoyi; inidihisi ayihuni: : ineho bariyahi befitihi mogesini aginyitoali; nefiseni lemadani yaderegihilinyini mihiretihinimi abizitehali: kifu inidayagenyenyina inidalmototi wede terara sheshiche amelit'i zenidi alichilimi: : ineho yi-hichi ketema wede irisiwa sheshito lemamilet'i k'iribi nati; irisiwami tinishi nati: nefiseni lemadani wede irisiwa sheshiche lamilit'i: irisiwa tinishi ketema

ayidelechimini? : irisumi alewi. yetenagerihatini ketema inidalat'efati ineho bezihi negeri yelemen-henyini tek'ebiyehalehu: : betolo wedeziya sheshi-tihi amilit'i: wedeziya isikitiderisi diresi minimi ade-rigi zenidi alichilimina. silezihimii yeziyachi ketema simi zo'ari tebele. : lot'i wede zo'ari begeba gize ts'ehayi bemidiri layi wet'achi. : igiziabiherimi besedomina begemora layi keigiziabiheri zenidi ke-semayi isatina dini azenebe: : ineziyanimi kete-mochi; bezuriyachewi yalewinimi hulu; beketemochumi yeminorutini hulu; yemidirunimi buk'aya hulu gelebet'e. : yelot'imi misiti wede hwalawa temeleteketchi; yech'ewi hawilitimi honechi. : abir-ihamimi beigiiziabiheri fiti k'omo wede neberebetii sifira lemedhi malido tenesa: : wede sedomina wede gemora beziyachi ageri wedalewimi midiri hulu temeleteke: inehomi yeageritu t'isi inide itoni t'isi sinesa aye. : igiziabiherimi ineziyani yeageri ketemochi bat'efa gize abirihamini asebewi: lot'i tek'em'it'obeti yeneberewinimi ketema bat'efa gize kezuya t'ifati mekakeli lot'ini awet'awi. : lot'imi kezo'ari wet'a: bezo'ari yik'em'et'i zenidi sile ferami kehuletu setochi lijochu gari beterrara tek'em'et'e: bewashami kehuletu setochi lijochu gari tek'em'et'e. : talak'itumi tanashituni alechati. abatachini she-megele; bemidiri hulu inidalewi limadi lige-nanyeni yemichili sewi kemidiri layi yelemi: : neyi abatachaninimi yeweyini t'oji inat'et'awina keirisu gari initenya; keabatachinimi zeri inasik'eri. : beziy-achimi leliti abatachewini yeweyini t'oji at'et'uti: ta-lak'itumi gebachi; keabatiwami gari tenyachi: irisumi sititenyana sitinesa alawek'emi. : benegawimi talak'itu tanashituni alechati. ineho tinaniti ke-abate gari tenyahu: zare leliti degimo yeweyini t'oji inat'et'awi anichimi gibina keirisu gari tenyi; keabat-achinimi zeri inasik'eri. : abatachewinimi beziy-achi leliti degimo yeweyini t'oji at'et'uti: tanashitumi gebita keirisu gari tenyachi: irisumi sititenyana siti-nesa alawek'emi. : yelot'imi huletuni setochi lijochi keabatachewi ts'enesu. : talak'itumi wenidi liji weledechi simunimi mo'abi bila t'erachiwi: irisumi isike zare yemo'abawiyani abati newi. : tanashitumi degimo wenidi liji weledechi simunimi. yewegene liji sitili amoni bila t'erachiwi: irisumi isike zare yea-monawiyani abati newi.

20

abirihamimi kezuya tenesito wede azebi midiri hede; bek'adesina besuri mekakelimi tek'em'et'e: begerarami beinigidineta tek'em'et'e. : abirihamimi misituni sarani. ihite nati ale: yegerara nigusi abimelekimi lakena sarani wesedati. : igiziabiherimi leliti behilimi wede abimeleki met'a; inidihimi alewi. ineho; anite sile wesedihati seti miwiti nehi: irisiwa bebe bali natina. : abimeleki gini alik'erabatimi neberi: inidihimi ale. abetu; ts'adik'umi hizibi degimo tat'efalehini? : ihite nati yalenyi irisu ayidelemeni? irisiwami degimo rasiwa. wenidime newi alechi: belibe k'ininetina beije nits'uhineta yihini aderegihu. : igiziabiherimi behilimi alewi. yihini belibihi k'inineti inidaderegihu ine awek'ihu; inemi degimo befite hat'iatini inidatisera kekele-

lihuhi: silezihimi tinekati zenidi alitewihumi. : ahunimi yesewiyewini misiti melisi: nabiyi newina; sile anitemi yits'eliyali; tidinalehimi. batimelisati gini anite iniditimoti leanite yehonewimi hulu inidimoti beirigit'i iwek'i. : abimelekimi benegetawi maled; bariyawochunimi hulu t'era; yihininimi negeri hulu bejoroachewi tenagere: sewochumi ijigi feru. : abimelekimi abirihamini t'erito alewi. yihyiyaderegihibini minidiri newi? minisi kifu serahubihy? beinena bemenigisite layi tilik'i hat'iatu awiridehalina: yemayigeba sira beine serahibinyi. : abimelekimi abirihamini alewi. yihini madiregihi mini ayitehi newi? : abirihamini ale. bezihi sifira igiziabiherini mefirati beiwineti indelele; lemisitemi silu inidemegedilunyi silasebihi newi. : irisiwami degimo beiwineti ihite nati: yeyinate liji ayidelechimi inji yeabate liji nati: leinemi misiti honechi. : igiziabiherimi keabate beti bawet'anyi gize alihwata. begebenibeti ageri hulu leine yemadaderigwi werota yihy newi. wenidime newi bilesi sile ine tenageri. : abimelekimi begochinina lamochini wenidochina setochi bariyawochini amet'a; leabirihamini set'ewi; misituni saranimi meleseleti. : abimelekimi. ineho; midire befithi nati: bewededihewi tek'emet'i ale. : saranimi alati. ineho; lewenidimishi shihi mizani bari set'ehuti: yami ineho keanichi gari baluti hulu fiti ye'ayinochi meshefena yihunishi: ts'idik'ishi lesewochi hulu tegelit'oolina. : abirihamini wede igiziabiheri ts'elwe: igiziabiherimi abimelekini misitunimi bariyawochunimi fewesachewi; inerisumi weledu. : igiziabiheri beabirihami misiti besara mikiniyati beabimeleki beti mahits'enochini hulu befits'umi zegito neberina. a

21

igiziabiherimi inide tenagerewi sarani asebe: igiziabiherimi inide tenagerewi lesara aderegelati. : sarami ts'enesechi; igiziabiherimi betenagerewi werati leabirihami beirijnawu wenidi lijini weledechileti. : abirihamini yeteweledetini sara yeweledechiletini yelijuni simi yisihak'i bilo t'erawi. : abirihamini lijuni yisihak'ini igiziabiheri inidazewewi besiminitenya k'eni gerezewi. : abirihamini liju yisihak'i beteweledetini gize yemeto 'ameti 'idime nebere. : sarami. igiziabiheri sak'i adirigolinyali: yihininimi yemisema hulu beine mikiniyati yisak'ali alechi. : degimomi. sara lijochini iniditat'eba leabirihami mani benegerewi? beirijnawu lijini welijeletalehuna alechi. : hits'anumi adege; t'utinimi kemet'ibati tek'waret'e: abirihamini yisihak'ini t'uti basit'alebeti k'eni tilik'i gibizhani aderege. : sarami gibits'awitu agari leabirihami yeweledechiletini liji sisik'i ayechiwi. : abirihaminimi. yihichini bariya kenelijiwa asadidi: yezihichi bariya liji kelije keyisihak'i gari ayiw-erisimina alechiwi. : yihimi negeru beabirihami zenidi sile liju ijigi chigiri honebeti. : igiziabiherimi abirihamini alewi. sile bariyahina sile bilatenawi atizeni: sarami yemitinegirihini k'ali hulu sima: beyisihak'i zeri yit'erahilina. : yebariyayituni liji degimo hizibi aderigewalehu; zerihi newina. : abirihamini malido tenesa; injeranimi wesede; yewiha

ak'umadanimi leagari betikeshawa ashekemati; bilatenawinimi set'ito asiwet'ati: irisiwami hedechi beberisabehimi midire beda tek'ibezebezechi. : wihawimi keak'umadawi alek'e: bilatenawinimi keanidi k'wit'ik'wat'o betachi t'alechiwi: : irisiwami hedechi. bilatenawu simoti aliyewi bila k'esiti teweriwiro yemiderisibetini yahili rik'a beanits'aru tek'emet'echi. fiti lefitimi tek'emet'echi; k'aliwanimi asemita alek'esechi. : igiziabiherimi yebilatenawini dimits'i sema: yeigiziabiherimi meliaki kesemayi agarini inidihy sili t'erati. agari hony; mini hon-ishi? igiziabiheri yebilatenawini dimits'i balebeti sifira semitoalina atifiri. : teneshi; bilatenawinimi anishi; ijishinimi beirisu ats'inyiwi: tilik'i hizibi aderigewalehuna. : igiziabiherimi 'ayiniwami kefetelati; yewiha gwidigwadini ayechi: hedami ak'umadawini bewiha molachi; bilatenawinimi at'et'achi. : igiziabiherimi kebilatenawu gari nebere: adegemi; bemidire bedami tek'emet'e; k'esitenyami hone. : befarani midire bedami tek'emet'e: inatumi kemidire gibits'i misiti wesedechileti. : beziyami zemeni abimeleki kemushirawu wedaji keakozetina keserawitu alek'a kefikoli gari abirihamini alewi. bemitaderigewi hulu igiziabiheri keanite gari newi: : ahunimi beinemi belijemi beliji lijemi kifu inidataderigibinyi beigiziabiheri malilinyi: negeru gini leanite cherinetini inidaderigewi anitemi leine letek'emet'ihibatimi midiri cherinetini taderigalehi. : abirihamini. ine imilalehu ale. : abimelekini bariyawochu benet'ek'uti bewiha gwidigwadi mikiniyati abirihami wek'esewi. : abimelekimi ale. yihini negeru yaderigewini alawek'ihumi: anitemi degimo minimi alinegeriheniyimi; inemi kezare bek'eri alisemahumi. : abirihamini begochinina lamochini amit'ito leabimeleki set'ewi: huletumi k'ali kidani aderegu. : abirihamini sebatu k'ebochi begochini lebachachewi ak'ome. : abimelekimi abirihamini. lebachachewi yak'omihachewi inezihy sebatu k'ebochi begochi minidiri nachewi? alewi. : irisumi. ine yihichini yewiha gwidigwadi indek'oferihi misikiri yihonilinyi zenidi inezihini sebatu k'ebochi begochi keije tiwesidalehi alewi. : silezihi yeziyani sifira simi berisabehe bilo t'erawi: kezuya huletumu temamilewalina. : beberisabehimi k'ali kidanini aderegu. abimelekina yemushirawu wedaji akozeti yaserawitu alek'a fikolimi tenesitewi wede filisit'iemi midiri temelesu. : abirihamini beberisabehi yetemiri zafini tekele: beziyami yezalelemuni amilaki yeigiziabiherini simi t'era. : abirihamini beffilisit'iemi midiri bizu k'eni inigida hono tek'emet'e.

22

keinezihimi negerochi behwala igiziabiheri abirihamini fetenewi; inidihimi alewi. abirihami hoyi. abirihamini. ineho; alehu ale. : yemitiwedewini anidi lijihini yisihak'ini yezihy wede moriyami midiri hidi: inemi beminegirihi beanidi terara layi beziya mesiwa'iti adirigewi sewawu ale. : abirihamini bemaleda tenesito ahiyawini ch'ane; huletunimi lowewochunina lijuni yisihak'ini keirisu gari wesede; inich'etinimi lemesiwa'iti senet'ek'e: tenesitomi igiziabiheri wedalewi bota hede. : besositenyawimi

k'eni abirihami 'ayinuni anesana botawini keruk'i aye. : abirihamimi lolewochuni alachewi. ah yawini yizachihu kezihni k'oyu: inena lije wedeziya hedeni inisegidaleni; wede inanitemi inimelesaleni. : abirihamimi yemesiwa'ituni inich'eti anisito leliju leyisihak'i ashekemewi; irisumi isatunina bilawawini bejju yaze; huletumi abirewi hedu. : yisihak'imi abatuni abirihamini tenagerewi. abate hoyi ale. irisumi. inehonyi; lije alewi. isatuna inich'etu yihewi ale: yemesiwa'itu begi gini wedeti newi? ale. : abirihamimi. lije hoyi; yemesiwa'ituni begi igiziabiheri yazegajali alewi: huletumi abirewi hedu. : igiziabiheri wedalewimi bota deresu: abirihamimi beziya mesewiyawini sera; inich'etini beberebe: lijuni yisihak'inimi asiro bemesewiyawi beinich'etu layi agademewi. : abirihamimi ijuni zerega; lijunimi yaridi zenidi bilawa anesa. : yeigiziabiheri meliakimi kesemayi t'erana. abirihami abirihami alewi. : irisumi. inehonyi ale. irisumi. bebilatenawi layi ijihini atizeriga; anidachimi atadirigibeti: anidi lijihini leine alikelekehimina igiziabiherini yemitifera inide honihi ahuni awik'ealehu ale. : abirihamimi 'ayinuni anesa; behwalawimi ineho anidi begi beduri wisit'i k'enidochu be'its'e sabek'i teyizo aye: abirihamimi hede begunimi wesedewi; belijumi fanita mesiwa'iti adirigo sawawi. : abirihamimi yanini bota yahiwe yirie bilo t'erawi: isike zaremi diresi beigiziabiheri terara yitayali yibalali. : yeigiziabiheri meliakimi abirihamini kesemayi huletunya gize t'erawi; : inidihimi alewi. igiziabiheri. berase malihu yilali: yihini negeri adirigehalina; anidi lijihini alikelekehilihina : beiwineti bereketini ibarikihalehu; zerihini inide semayi kewakibitina bebahiri dari inidale ashewa abezawalehu: zerihimi yet'elatochini deji yiwerisali: : yemidiri ahizabi hulumi bezerihi yibarekalu; k'aleni semitehalina. : abirihamimi wede bilatenochu temelese; tenesitewimi wede berisabehi abirewi hedu: abirihamimi beberisabehi tek'emet'e. : yihimi kehona behwalala leabirihami inidihni bebilo tenegere. ineho; milika degimo lewenidimihi lenakori lijochini weledechi: : inerisumi bekwiru 'uts'i; wendimu buzi; yearami abati k'emueli; : kozati; hazo; filidasi; yedilafi; batueli nachewi. : batuelimi ribik'ani welede: inezihini siminituni milika leabirihami wenidimi lenakori weledechi. : rehima yemiluati k'ubatu degimo t'ibahini; geamini; tehasheni; mokisani weledechi. a

23

yesarami 'idime meto haya sebati 'ameti hone. : bek'iriyatiaribak'imi motechi: irisiwami bekene'ani midiri yalechi kebironi nati: abirihamimi lesara liyazinilatina liyalek'isilati tenesa. : abirihamimi keresawi at'egebi tenesa; : leket'i lijochimi inidihni sili tenagere. ine beinanite zenidi sidetenayana mets'atunya nenyi: beinanite zenidi yemek'abiri risiti sit'unyi; resayenimi kefitte lik'iberi. : yeket'i lijochimi leabirihami melesu; alutimi. : geta hoyi; simani: anite beinya mekakeli keigiziabiheri alek'a nehi: kemek'abiri sifirachini bemelikamu bota resahini k'iberi: resahini tik'ebiri zenidi keinya mek'abiruni yemikelekilihi yelemi. : abirihamimi tenesa; lemidiru

hizibimi; leket'i lijochi; segede. : inidihimi alachewi. resayeni kefitte inidik'ebiri kewededachihusi simunyi; kесе'ari liji keefironimi leminulinyi: : beirishawi dari yalechiwini diribi kifili yalatini washawini bemulu waga bemekakelachihu yisit'enyi; mek'abiru yeine risiti inidihoni. : efronimi beket'i lijochi mekakeli tek'emito neberi: yeket'i sewi efronimi yeket'i lijochina wede ketema yemigebru hulu sisemu leabirihami inidihni sili meleseleti. : ayidelemi; getaye; simanyi: irishawini set'ichehalehu beirisumi dari yalewini washa set'ichehalehu: bewegene lijochi fiti set'ichehalehu: resahini k'iberi. : abirihamimi beageru sewochi fiti segede: : yeageru sewochimi sisemu leefironi inidihni sili tenagere. negereni tisema zenidi ileminihalehu: yeirishawini waga iset'ihalehu: anitemi keine zenidi wisedi; resayenimi beziya ik'ebiralehu. : efronimi leabirihami inidihni sili meleseleti. : getaye hoyi; ineni simanyi: yearati meto sek'ili waga midiri beinena beanite mekakile minidiri newi? resahinimi k'iberi. : abirihamimi yeefironimi negeri sema: abirihamimi beket'i lijochi fiti yenegerewini arati meto sek'ili mezinoo leefironi set'ewi: birumi lemeshech'a lemelewech'a yemitalefite nebere. : bememire fiti yalewi balediribi kifili yehonewi yeefironi irisha leabirihami ts'ena: : irishawi beirisumi yalewi washawi; beirishawini wisit'i bezuriyawimi yalewi inich'eti hulu beket'i lijochina beketemayitu beri bemigebru hulu fiti leabirihami risitu hone. : kezihimi behwala kebironi bemitibali bememire fiti bekene'ani midiri balewi irisha bale diribi kifili behonewi washa wisit'i abirihami misituni sarani k'ebere. : irishawina beirisu yalewi washawi beket'i lijochi zenidi leabirihami yemek'abiri risiti hono ts'ena.

24

abirihamimi shemegele bezemenumi areje: igiziabiherimi abirihamini besirawi hulu barekewi. : abirihamimi lolewini yebetuni shimagile yekebituni hulu azazhi alewi. : ijihini kech'ine betachi adirigi; inemi abire keminorachewi kekene'ani setochi lijochi lelije misiti inidatiwesidileti besemayina bemidiri amilaki beigiziabiheri amilihalehu: : negeri gini wede agerena wede tewelajoche tihedalehi; lije leyisihak'imi misitini tiwesidiletalehi. : lolewimi. setitu minalibati wedezihni ageri keine gari lememit'ati inibi yalechi inide hone lijihini wede wet'ahibeti ageri limelisewini? alewi. : abirihamimi alewi. lijuni wedeziya inidatimelisi tet'enik'ek'i: : keabate beti keteweledihubati midirimi yawet'unyi. yihichinimi midiri iset'ihalehu bilo yenegerenyina yemalelinyi yesemayi amilaki igiziabiheri; irisu meliakuni befitihni yisedidali; keziyami lelije misitini tiwesidalehi. : settumu keanite gari lememit'ati inibi yalechi inide hone kezihni kak'erebihuhi meghala nits'uhi nehi: lijuni gini wedeziya atimelisewi. : lolewimi kegetawi keabirihami ch'ini betachi ijuni aderege silezihumi negeri maleleti. : lolewimi kegetawi gimelochi mekakeli asiri gimelochini wesido; kegetawimi 'ik'a melikami melikamuni yizo tenesa: tenesitomi wede mesits'et'omiya wede nakori ketema hede. : simeshimi setochi wiha lik'edu bemi-

wet'ubeti gize keketemayitu wich'i bewihawi gwidigwadi at'egebi gimelochuni asiberekeke. : inidihimi ale. yegetaye yeabirihami amilaki igiziabiheri hoyi; ileminihalehu: menigedeni zare befite ak'inalinyi; legetayemi leabirihami mihiretini adirigi. : ineho; bezihi yewiha minich'i at'egebi ine k'omealehu; yezihichimi ketema setochi lijochi wihawini lik'edu yimet'alu: : wiha it'et'a zenidi inisirashini azenibiyi yemilati irisiwami. anite t'et'a; gimelochihini degimo at'et'alehu yemitenilyi k'onijo; irisiwa lebariyahi leysisahak'i yazegajehati tihuni: bezihimi legetaye mihiretini inidaderegihi awik'alehu. : yihini menagerunimi sayifets'imi ineho; milika yeweledochiwi yebatueli liji ribik'a inisirawani bech'anik'awa teshekima wet'achi: milikami yeabirihami wenidimi yenakori misiti nati. : bilatenayitumi melikiwa ijigi yamare; wenidi yemayawik'ati dinigilimi neberechi: wede minich'imi weredechi inisirawanimi molachi; temelisami wet'achi. : lolewimi ligenanyati rot'ena. keinisirashi tik'iti wiha tat'ech'inyi zenidi ileminishalehu alati. : irisiwami. getaye hoyi; t'et'a alechiwi: fet'inami inisirawani bejiwa awirida at'et'achiwi. : irisunimi kat'et'achi behwala. legimelochihi degimo hulumi isikireku diresi wiha ik'edalehu alechi. : fet'inami wihawini keinisirawa bemat'ech'awi wisit'i gelebet'ech'imi; degimomi litik'eda wede gwidigwadu rot'echi; legimelochumi hulu wiha k'edachi. : sewiyowimi tiki bilo yimekete-tati neberi: igiziabiheri menigedun ak'initoleti inde hone weyimi inidalihone lemawek'imi zimi ale. : gimelochumi ket'et'u behwala inidihimi hone: sewiyowimi gimashi sek'ili yemimezeni yewerik'i k'elebeti; lejiochiwami asiri sek'ili yemimezeni t'inidi yewerik'i amibari awet'a: : inidihimi alati. anichi yemani liji neshi? isiki nigerinyi: beabatishi beti yem-inadiribeti sifira yigenyalini? : alechiwimi. ine milika lenakori yeweledochiwi yebatueli liji nenyi. : beinya zenidi gelebana gefera yemibek'a yahili ale; lemaderiyami degimo sifira aleni. : sewiyowimi agonebese; leigiziabihirimi segede. : inidihimi ale. cherinetunina iwinetuni kegetaye yalarak'e yegetaye yeabirihami amilaki igiziabihiri yimesigeni: ine bemenigedi salehu igiziabihiri wede getaye weni-dimochi beti meranyi. : bilatenayitumi rot'echi; leinatiwami beti yihini negeri hulu tenagerechi. : leribik'ami laba yetebale wenidimi neberati: labami wede wich'i wede wihawi minich'i wede sewiyowi rot'e. : k'elebetunina amibarochuni beihuti iji baye gize; yehituni yeribik'animi negeri. ya sewi inidihialeniyi yalechiwini besema gize; irisu wedeziya sewi met'a: inehomi; bewihawi minich'i at'egebi kegimelochu zenidi k'omo neberi. : irisumi alewi. anite yeigiziabihiri buruki; giba: silemini anite bewich'i k'omehali? inemi betuni legimelochihimi sifira aze-gajichealehu. : sewiyowimi wede beti geba; gimelochunimi aragefe: gelebana geferami legimelochu ak'erebe: igiruni yitat'ebi zenidi; keirisumi gari laluti sewochi igiri wiha ak'erebe. : mebilinimi befitu ak'erebeleti: irisu gini. negereni isiknageri diresi alibelami ale. irisumi. tenageri alewi. : irisumi ale. ine yeabirihami lole nenyi. : igiziabihirimi getayeni ijigi barekewi; agenenewimi: begochinina lamochini; birinimi; werik'inimi; wenidochi bariyawochinina

setochi bariyawochini; gimelochinimi ahiyochinimi set'ewi. : sarami yegetaye misiti beirijinawi legetaye wenidi lijimi weledechi: yeneberewinimi hulu set'ewi. : getayemi inidihimi sili amalenyi. ine kalehubeti ageri kekene'anawiyani setochi lijochi lelife misitini atiwiseidi : negeri gini wede abate beti wede wegenimi hidi; lejlimi misitini wisidileti. : getayenimi. setitu minalibati batiketelenyisa? alihuti. : irisumi aleniyi. akahedeni befitu yaderegihuleti igiziabihiri meliakuni keanite gari yilikali; menigedihinimi yak'enali. lejlimi kewegenochi keabatemini beti misitini tiwesidalehi: : yeziyani gize kemehalaye nits'uhi nehi: wede zemedochi hedehi inerisu bayiset'uhi kamalihuhu mehala nits'uhi thionalehi. : zaremi wede wihawi minich'i met'ahu; inidihimi alihu. yegetaye yeabirihami amilaki igiziabihiri hoyi; zare yemihedibetini menigedeni bitak'enalinyi: : ineho; ine bewihawi minich'i layi k'omealehu: wiha litik'eda lemitimet'awimi k'onijo. tik'iti wiha keinisirashi at'ech'inyi silati; : irisiwami. anite t'et'a; degimomi legimelochihi ik'edalehu yemitenilyi; igiziabihiri legetaye liji yazegajati seti irisiwa tihuni. : inemi yelibeni menageri gina salifets'imi; ineho; ribik'a inisirawani betikeshawa teshekima wet'achi; wede minich'imi werida wiha k'edachi: inemi. isiki at'ech'inyi alihwati. : fet'inami inisirawani bech'anik'awa aweredechina. anite t'et'a; gimelochihinimi degimo at'et'alehu alechi: inemi t'et'ahu; gimelochenimi degimo at'et'achi. : inemi. anichi yemani liji neshi? biye t'eyek'ihwati. irisiwami. milika lenakori yeweledechileti yebatueli liji nenyi alechi: k'elebetimi aderegihulati; lejiochiwami amibarochi aderegihulati. : begimibaremi agonebesihu; leigiziabihirimi segedihu: yegetayeni yewenidimuni liji leliju iwe-sidi zenidi bek'ena menigedi yemeranyini yegetayeni yeabirihamini amilaki igiziabihirini amesegenihu. : ahunimi cherinetina iwinetuni legetaye tiseru inde hone nigerunyu: yihimi bayihoni nigerunyu; wede k'enyi weyimi wede gira ili zenidi. : labana batuelimi melesu inidihimi alu. negeru keigiziabihiri zenidi met'itoali kifumi begomi linimelisilihi anichilimi. : ribik'a inihwati befitihiti nati: yizehati hidi; igiziabihiri inde tenagere legetahimi liji misiti tihuni. : yeabirihamimi lole negerachewini besema gize wede midiri wedik'o leigiziabihiri segede. : lolewimi yebirina yewerik'i get'i libisimi awet'a; leribik'ami set'ati: yekebere sit'otanami lewenidimi-wana leinatiwa ak'erebe. : irisumi keirisumi gari yaluti belu t'et'umi; kezziyami aderu: malidewimi tenesuna. wede getaye ihedi zenidi asenabitunyu alachewi. : wenidimiwana inatiwami. bilatenayitu anidi asiri k'eni yahili inikwa keinya zenidi tik'emet'a: kezziyami behwala tihedalechi alu. : irisumi. igiziabihiri menigedeni ak'intolinyalina atazegiyunyu: wede getaye ihedi zenidi asenabitunyu alachewi. : inerisumi. bilatenayituni init'irana keafiwa init'eyik'i alu. : ribik'animi t'eritewi. kezzihi sewi gari ti-hejaleshini? aluati. irisiwami. ihedalehu alechi. : ihitachewinimi ribik'ani mogizitiwanimi yeabirihamini lolena sewochunimi asenabetuachewi. : ribik'animi merek'uatina. anichi ihitachini; ilifi alafati hunyi: zerishimi yet'elatochini deji yiwiresi aluati. : ribik'ami tenesachi deniget'irochiwami; be-

gimelochimi layi tek'emit'ewi yanini sewi teketeluti: lolewimi ribik'ani tek'ebilo hede. : yisihak'imi bierilehayiroi bemiluati minich'i menigedi met'a: beazebi midiri tek'emit'o neberina. : yisihak'imi bemeshe gize belibu iyaselasele wede meda wet'ito neberi: 'ayinochunimi ak'ena; inehomi gimelochi simet'u aye. : ribik'ami 'ayinochiwani ak'enachi; yisihak'inimi ayechi; kegimelimi weredechi. : lolewini. ligenanyeni bemeda yemimet'a yihi sewi mani newi? alechiwi. lolewimi. irisu getaye newi alati: irisiwami meshefenya wesida tekenanebechi. : lolewimi yaderegewini negeri hulu leysisihak'i negerewi. : yisihak'imi wede inatu wede sara dinikwani agebati; ribik'aniami wesedati; misitimi honechiwi; wededatimi: yisihak'imi keinatu moti tets'inana. a

25

abirihamimi degimo simiwa ket'ura yetebal-achi misiti ageba. : irisiwami zemiranini; yok'isanini; medanini; midiyamini; yesibok'ini; siwehini weledechileti. : yok'isaniami sabanina didanini welede. yedidanimi lijochi asoriyawiyani; let'usawiyani; leumawiyani nachewi. : yemidiyamimi lijochi geferi; 'eferi; henohi; abida'i; elida'a nachewi. inezihulu hulu yeket'ura lijochi nachewi. : abirihamimi yeneberewini hulu leysisihak'i set'ewi: : yeabirihamimi leneberu lek'ubatochu lijochi abirihami sit'otani set'achewi: irisumi gena behiyiwetu sale keliju keyisihak'i leyito wede ts'ehayi mewich'a wede misirak'i ageri sededachewi. : abirihamimi yenorebeti ye'idimewi 'ameti inezihulu nachewi: meto seba amisiti 'ameti nore. : abirihamimi nefisuni set'e; bemelikami shimigilinami mote: shemegelemi; bizu zemenimi t'egebe: wede wegenochumi tekemache. : lijochu yisihak'ina isimaelimi bememire fiti lefiti balewi beket'iyawi bese'ari liji beefironi irisha layi bale diribi kifili behonewi washa wisit' k'eberuti . : abirihami kek'et' lijochi yegezawi irisha yihi newi: abirihamina misitu sara kezuya tek'eberu. : abirihamimi kemote behwala igiziabiheri lijuni yisihak'ini barekewi: yisihak'imi bierilehayiroi tebilo bemit'erawi minich'i at'egbebi nore. : yesara bariya gibits'awitu agari leabirihami yeweledechiwi yeabirihami liji yeisimaeli tiwilidi yihi newi: : yeisimaelimi yelijochu simi beyesimachewina beyetiwilidachewi inidihulu newi: yeisimaeli yebekwiri liju : nebayoti; k'edari; nebidaeli; mebisami; masima'i; : duma; masa; kudani; temani; it'uri; nafesi; k'edima. : yeisimaeli lijochi inezihulu nachewi; simachewimi beyemeniderachewina beyesefarachewi yihewi newi: beyewegenachewimi asira huleti alek'ochi nachewi. : isimaelimi yenorebeti ye'idimewi zemeni meto selasa sebat'i 'ameti newi: nefisuni set'e motemi: wede wegenochumi tekemache. : menoriyachewimi keewilat' anisito begibits'i fiti lefiti isikemitigenyi isike suri diresi wede asori bemitiwesidewi menigedi layi nebere: inidihimi bewenidimochu hulu fiti tek'emet'e. : yeabirihami liji yeysisihak'i tiwilidimi yihi newi: abirihami yisihak'ini welede: : yisihak'imi ariba 'ameti sihonewi ribik'ani ageba: irisiwami behuleti wenizochi mekakeli yale yesoriyawiyani

yebatueli lijina yesoriyawiyi yelaba ihiti nati. : yisihak'imi silemisitu wede igiziabiheri t'eleye; mekani neberechina: igiziabiherimi telemenewi; ribik'ami misitu ts'ensechi. : lijochimi behodiwa wisit'i yigefafu neberi: irisiwami. inidihulu kehone yihi leine mine newi? alechi. keigiziabiherimi tit'eyik'i zenidi hedechi: : igiziabiherimi alati. huleti wegenochi bemahits'enishi nachewi; huletumi hizibi kehodishi yikefelalu: hizibimi kehizibi yiberetali: talak'umi letanashu yigezali. : tiwelidi zenidi zemeniwa betefets'eme gizemi; ineho; bemahits'enisha menita neberu. : befitimi yewet'awi k'eyi nebere; hulenitenawimi t'egwiri lebisu neberi: simumi 'esawi tebare. : kezuyami behwala wenidumu wet'a; bejumi ye'sawini terekezi yizo neberi: simumi ya'ik'obi tebare. irisiwa lijochini beweledechachewi gize yisihak'i sidisa 'ameti honoti neberi. : bilatenochumi adeg: 'esawimi adeni yemiyawik'i yebereha sewi hone: ya'ik'obi gini ch'imiti sewi nebere; bedinikwanimi yik'emet'i neberi. : yisihak'imi 'esawini yiwedi neberi; kadenewi yibela neberina: ribik'a gini ya'ik'obini tiwedi neberechi. : ya'ik'obini wet'i sera: 'esawimi dekimo kebereha geba: : 'esawimi ya'ik'obini. kezihulu kek'eyu wet'i abilanyi; ine ijigi dekimealehuna alewi: silezihi simu edomi tebare. : ya'ik'obini. bejememeriya bikwirinawini shit'ilinyi alewi. : 'esawimi. ineho; ine limoti nenyi: yihichu bikwirina lemine nati? ale. : ya'ik'obimi. isiki bejememeriya malilinyi alewi. maleletimi: bikwirinawinimi leya'ik'obi shet'e. : ya'ik'obimi le'esawi inijerana yemisiri wet'i set'ewi: bela; t'et'a; tenesitomi hede: inidihumi 'esawi bikwirinawini ak'alelati.

26

bemidirimi k'edimo beabirihami zemeni kehonewi rabi belayi rabi hone: yisihak'imi wede filisit'iemini nigusi wede abimeleki wede gerara hede. : igiziabiheri tegelet'elati; inidihimi alewi. wede gibits'i ati-wiredi; ine bemilili midiri tek'emet'i inji. : bezihichu midiri tek'emet'i; keanite garimi ihonalehu; ibarikihalehumi: inezihini midirochi hulu leanitemi lezerihimi iset'alehuna; leabatihulu leabirihami yemalihuletinimi mehala ats'emalehu. : zerihinimi inde semayi kewakibiti abezalehu; inezihinimi midirochi hulu lezerihimi iset'alehu: yemidirimi ahizabi hulu bez-erihulu yibarekalu: : abirihami k'aleni semitoaluna; firidene tiizazeni siri'ateni higenimi t'ebik'oolina. : yisihak'imi begerara tek'emet'e. : yeziyami sifira sewochi sile misitu t'eyek'uti: irisumi. ihite nati ale: yezihi sifira siwochi leberik'a silu inidayigedilunyu bilo misite nati maletini feritoalina: irisiwa wibi neberechina. : beziyami bizu k'eni ketek'emet'e behwala yefilisit'iemini nigusi abimeleki bemesisikoti hono gobonye; yisihak'imi misituni ribik'ani sidarati aye. : abimelekimi yisihak'ini t'era; inidihimi alewi. ineho misitihulu nati: inidetisi irisiwani. ihite nati alih? yisihak'imi. beirisawa mikiniyati inidilimoti biye newi alewi. : abimelekimi ale. yihi yaderegihibini minidiri newi? kehizibi anidu kemisitihulu gari litenya 'ik'iti bek'erewi neberi; hat'iatinimi litamet'abini neberi. : abimelekimi hiz-

ibuni hulu. yihini sewi misitunimi yemineka motini yimuti bilo azeze. : yisihak'imi beziyachi midiri zerini zera; beziyachi 'ametimi meto it'ifi agenyee: igiziabiherimi barekewi. : bale t'ega sewimi hone; ijigi isikibelit'i diresimi iyech'emere yibeza neberi: : yebegina yelami kebitimi lolewochimi ijigi bezuleti: yefilisit'iemu sewochi k'enubeti. : be-abatu beabirihami zemeni yeabatu lolewochi yemasuachewini gwidigwadochi hulu yefilisit'iemu sewochi defenuachewi aferinimi molubachewi. : abimelekimi yisihak'ini. keinya teleyitehi hidi; keinya yilik'i ijigi berititehalina alewi. : yisihak'imi keziya hede; begerarami shelek'o sefiro beziya tek'emet'e. : yisihak'imi beabatu beabirihami zemeni k'ofirewachewi yeneberutini yewiha gwidigwadochi degimo asik'ofere: abirihami kemote behwala yefilisit'iemu sewochi definewachewi neberuna: abatumu yit'erachewi beneberewi simi t'erachewi. : yeyisihak'i lolewochimi beshelek'owi wisit'i k'oferu; beziyami yemimenech'i yewiha gwidigwadi agenyu. : yegerara ageri irenyochi keyisihak'i irenyochi gari. wihawi yeyina newi silu tekerakeru: yeziyachinimi gwidigwadi simi esek'i bilo t'erati; leirisiwa silu tet'alitewalina. : lela gwidigwadimi masu; sile irisiwami degimo tet'alu: simiwanimi sit'ina bilo t'erati. : keziyami ilifi bilo lela gwidigwadi asik'ofere; sile irisiwami alitet'alumi: simiwanimi rihoboti bilo t'erati inidihini sili. ahuni igiziabiheri asefalini; be-midirimi inibezaleni. :24: keziyami wede berisabehi wet'a. beziyachimi leliti igiziabiheri tegelet'leti; inidihimi alewi. ine yeabatihi yeabirihami amilaki nenyi: atifira; ine keanite gari nenyina: ibariki-halehu: sile bariyaye sile abirihami zerihini abezalehu. : beziyami mesewiyani sera yeigiziabiherinimi simi t'era; beziyami dinikwani tekele: yeyisihak'imi lolewochi beziya gwidigwadi masu. : abimelekina yemushirawi wedaji akozeti yeserawitumi alek'a fikoli kegerara wede irisu hedu. : yisihak'imi. lem-ini wede ine met'achihu? inanite t'elitachihunyali; keinanitemi leyitachihu asadidachihunyali alachewi. :29: inerisumi aluti. igiziabiheri keanite gari inidale beirigit'i ayeni: silezihimi. beinyana beanite mekakeli mehala yihuni: inya aniteni inidalekanishi; begonetinimi bicha inidasayenishi; be-dehnamini inide sededinishi; anitemi kifu inidatiserabini k'ali kidani keanite gari inadrigi alini: anite ahuni keigiziabiheri zenidi yetebarekihi nehi. : yisihak'imi ma'ndi ak'erebelachewi; belumi t'et'umi. : malidewimi tenesu; irisi berisachewimi temamalu: yisihak'imi asenabetachewi; keirisumi wet'itewi be-dehina hedu. : beziyami k'eni yeyisihak'imi lolewochi met'u; silek'oferuutimi gwidigwadi. wiha agenyeni bilewi negeruti. : simiwanimi sabehi bilo t'erati: silezihimi yeketemayitu simi isike zare diresi berisabehi newi. : 'esawimi ariba 'ameti sihoneki yeket'iyawi yebierini liji yoditini; yeket'iyawi yeelonini liji besemotinimi misitochi adirigo ageba: : inerisumi yeyisihak'inina yeribik'ani libi yasazinu neberi. a

yisihak' shemigilo 'ayinochu kemayeti befezezu gize talak'uni lijuni 'esawini t'erito. lije hoyi alewi: irisumi. ineho alehu alewi. : irisumi alewi. ineho ine arejehu; yemimotibetini k'eni alawuk'imi. : ahunimi madenyahini yefilats'ahini afotina k'esitihini wisedi; wede midire bedami wit'a; adenimi adinilinyi: : salimotimi nefise iniditibarikihi yet'afet'e mebili ine inidemiwedewi azegajitehi ibela zenidi amit'alinyi. : ribik'ami yisihak'i lelju le'esawi sinegiri tisema neberi. 'esawimi adeni adino liyamet'a wede midire beda hede. : ribik'ami lijwani ya'ik'obini inidihini alechiwi. ineho; abatihi lewenidimihini le'esawi. : adeni adinehi amit'alinyi; salimotimi beliche beigiziabiheri fiti iniditibarikihi yet'afet'e mebili adirigilinyi bilo sinegirewini semahu. : ahunimi; lije hoyi; ine bemazizihini negeri simanyi: : wede meniga hedehi huleti melikakami t'ebotochi amit'alinyi: inerisunimi t'afach'i mebili leabatihi inidemiwedewi aderigalehu: : ribik'ami lijwani sayimoti iniditibarikihi; yibela zenidi tagebaletalehi. : ya'ik'obimi ribik'ani inatuni alati. ineho 'esawi wenidime t'egwirami sewi newi; ine gini lesilasa nenyi: : minimalibati abate bidasisenyi befitu inidimizebiti ihonalehu: merigeminimi belaye amet'alehu; bereketini ayidelemi. : inatumi alechiwi. lije hoyi; merigemihi beine layi yihuni: k'aleni bicha simanyi: hidina amit'alinyi. : hedomi amet'a; leinatumi set'ati: inatumi yet'afet'ewini mebili abatu inidemiwedewi aderegechi. : ribik'ami keiriswa zenidi bebeti yeneberechiwini yetalak'uni lijwani ye'esawini melikamuni libisi amet'achi; tanashuni lijwani ya'ik'obinimi alebesechiwi: : yet'ebotochinimi lemidi beijochuna belesilasawi anigetu layi aderegechi: : yeserachiwini t'afach'i mebilina inijerawini leljiwa leya'ik'obi beiju set'echiwi. : wede abatumi gebito. abate hoyi alewi irisumi. inehonyi: lije hoyi; anite mani nehi? ale. : ya'ik'obimi abatuni alewi. yebekwiri lijhi ine 'esawi nenyi: inidazezihinyi aderegehu: nefisihini tibarikenyi zenidi k'ena belina tek'emet'i; kadenihutimi bila. : yisihak'imi lijuni. lije hoyi; inideti fet'inehi agenyehewi? alewi. irisumi. igiziabiheri amilakihi wede ine sile ak'erebewi newi ale. : yisihak'imi ya'ik'obini. lije hoyi; anite lije 'esawi inide honihini weyimi inidalihonihi idasisihi zenidi k'irebenyi alewi. : ya'ik'obimi wede abatu wede yisihak'i k'erebe: dasesewimi; inidihimi. yihi dimits'i yeya'ik'obimi dimits'i newi; ijochi gini ye'esawi ijochi nachewi alewi. : irisumi alawek'ewimi neberi: ijochu inide wenidimu inide 'esawi ijochi t'egwirami neberuna: silezihimi barekewi. : alewimi. anite lije 'esawi nehini? irisumi. ine nenyi ale. : irisumi. kelije adeni inidibelana nefise iniditibarikihi ak'iribilinyi ale. ak'erebeletimi; belami: yeweyini t'aji amet'aleti; irisumi t'et'a. : abatu yisihak'imi. lije hoyi; wede ine k'irebi samenyimi alewi. : wede irisumi k'erebe; samewimi: yelibisunimi shita ashetete; barekewimi; inidihimi ale. yelije shita igiziabiheri inide barekewi irisha shita newi: : igiziabiherimi kesemayi t'eli kemidirimi sibi yehilininimi yeweyininimi bizati yisit'ihini: : ahizabi yigezulihini hizibimi yisigedulihini: lewenidimochihi geta huni;

yeinatihimi lijochi yisigedulihi: yemiregimihi irisu rigumi yihuni yemibarikhimi buruki yihuni. : yisihak'imi ya'ik'obini bariko kefets'ume behwala; ya'ik'obimi keabatu keyisihak'i fiti kwet'a behwala; wediyawi beziyawi gize 'esawi keadenu met'ito geaba. : irisumi degimo t'afach'i mebili azegaje; leabatumi ageba: abatunimi. abate yinesa; nefisihimi tibarikenyi zenidi keliju adeni yibila alewi. : abatu yisihak'imi. anite mani nehi? alewi: irisumi. ine yebekwiri lijochi 'esawi nenyi alewi. : yisihak'imi ijigi deneg'e inidihimi ale. yadenewini adeni wede ine yamet'a mani newi? anite satimet'ami kehulu belahu barekihutimi: irisumi yetebareke hono yinorali. : 'esawimi yeabatuni k'ali besema gize talak'i ijigimi merara ch'uheti ch'ohe; abatunimi. abate hoyi; inenimi degimo barikenyi alewi. : irisumi. weni-dimihi betenikoli gebito bereketihini wesedebihi ale. : irisumi ale. beiwineti simu ya'ik'obi t'ebale; huleti gize asenakilonyalina: bikwirinayeni wesede; ahunimi ineho bereketeni wesede. degimomi. leine bereketini alasik'erehilinyimini? ale. : yisihak'imi melese 'esawinimi alewi. ineho; getahi aderegihuti; wenidimochunimi hulu leirisu tegezochi yihonu zenidi set'ehuti; beihilimi beweyinimi aberetahuti: leanite gini; lije hoyi; mini ladirigi? : 'esawimi abatuni alewi. abate hoyi; bereketihi aniditi bicha natini? abate hoyi; inenimi degimo barikenyi. 'esawimi k'aluni anisito alek'ese. : abatu yisihak'imi melese alewimi. ineho; memoriyah kemitidiri sibi kelayi kemigenyi kesemayimi t'eli yihonali. : beseyi-fihimi tinoralehi; lewenidimihimi tigezalehi: negeri gini betek'awemihewi gize k'eniberuni keanigetihi tit'ilelahi. : 'esawimi abatu sile barekewi beya'ik'obi k'imi yazebeti: 'esawimi belibu ale. leabate yelik'iso k'eni k'eriboali; kezziyami behwala wenidimeni ya'ik'obini igedilewalehu. : leribik'ami yihi yetalak'u lijawa ye'esawi k'ali dereselati: tanashuni lijwani ya'ik'obinimi asit'erita asimet'achiwi; alechiwimi. ineho; wenidimihi 'esawi ligedilili yifek'idali. : ahunimi lije hoyi k'aleni sima: tenesana wede karani midiri wede wenidime wede laba hidi: : beirisumi zenidi t'ik'iti k'eni tek'emeti? yewenidimihi k'wit'a isikiberidi diresi: : yewenidimihi k'wit'a keanite isikimelesi diresi; yaderegihibetinimi isikiresawi diresi: kezziyami like asimet'ahalehu: beanidi k'eni huletachihuni lemini at'alehu? : ribik'ami yisihak'ini alechiwi. keket'i setochi lijochi yetenesa hiyiweteni t'elahuti: ya'ik'obi kezihii ageri setochi lijochi misitini yemiyageba kehona behiyiweti memori lemine newi?

irisumi yeya'ik'obina ye'esawi inati yeribik'a weni-dimi yemihoni yesoriyawi batueli liji laba wedale-beti wede huletu wenizochi mekakeli hede. : 'esawimi yisihak'i ya'ik'obini inide barekewi baye gize; kezziyami misitini yageba zenidi wede huleti wenizochi mekakeli inide sededewi; bebarekewimi gize. kekene'ani setochi lijochi misitini atagiba bilo inidazewewi; ya'ik'obimi yeabatunina yeanatuni k'ali semito wede huletu wenizochi mekakeli inidehede; : yekene'anawianimi setochi lijochi beabatu beyisihak'i fiti yete'elu inidehonu 'esawi baye gize; : 'esawi wede ismaeli hede; ma'iletinimi befiti kaluti misi-tochu gari misiti tihonewi zenidi ageba: irisuwami yeabirihami liji yehone yeisimali lijina yenebayoti ihihi nati. : ya'ik'obimi keberisabehi wet'ito wede karani hede. : wede anidi sifirami derese; t'e'hayimi t'elik'a neberina kezziya adere: beziyami sifira dini-gayi anesa; kerasumi betachi teniteriso beziya sifira tenya. : hilimimi aleme: inehomi meselali be-midiri layi tetekilo; rasumi wede senayi deriso; inehomi yeigiziabiheri melaikiti yiwet'ubeti yiweridu-beti neberi. : inehomi; igiziabiheri belayi k'omobeti neberi; inidihimi ale. yeabatihi yeabirihami amilaki yeisihak'imi amilaki ine igiziabiheri nenyi: yi-hichini anite yetenyahibatini midiri leanitemi lez-erihimi iset'alehu. : zerihihi inide midiri ashewa yihonali: isike mi'irabina isike misirak'i isike se-menina isike debubi tisifafalehi: yemidirimi ahizabi hulu beanite bezerihimi yibarekalu. : inehomi ine keanite gari nenyi; bemitihedibatimi menigedi hulu it'ebik'ihalehu; wedezichimi midiri imelisihalehu: yenegeriuhuni hulu isikaderigilili diresi alitewihim-ina. : ya'ik'obimi keinik'ilifu tenesito. beiwineti igiziabiheri bezihii sifira newi: ine alawek'ihumi neberi ale. : fera; inidihimi ale. yihi sifira inideti yasifera: yihi sifira yeigiziabiheri beti newi in-iji lela ayidelemi: yihimi yesemayi deji newi. : ya'ik'obimi malido tenesa; teniterisoti yeneberewin-imi dinigayi wesido hawiliti adirigo ak'omewi; be-layumi zeyitini afesesebeti. : ya'ik'obimi yanini sifira beteli bilo t'erawi: asik'edimo gini yeziyachi ketema simi liza nebere. : ya'ik'obimi inidihii bilo silleti tesale. igiziabiheri keine gari bihoni; bemihediba-timi bezichi menigedi bit'ebik'enyi; yemibelawin-imi injera yemilebisewinimi libisi biset'enyi; : wede abate betimi bet'ena bimelesi; igiziabiheri amilake yihonilinyali. : lehawiliti yetekelihuti yihimi dini-gayi yeigiziabiheri beti yihonali: keset'eheniyimi hulu leanite keasiri iji aniduni iset'ihalehu. a

yisihak'imi ya'ik'obini t'erawi; barekewimi; inidihii bilomi azezewi. kekene'anawiyani setochi lijochi misitini atagiba: : tenesana wede inathi abati wede batueli beti wede huletu wenizochi mekakeli hidi: kezziyami keinatihii wenidimi kelaba setochi lijochi misitini agiba. : huluni yemichili amilakimi lebizu hizibi gubae iniditihoni yibarikihi; yafirahi; yabizahi: : sidetenya honehi yetek'emet'ihibatini igiziabiher-imi leabirihami yeset'atini midiri tiwerisi zenidi yeabirihamini beriketi leanite yisit'ihii; lezerihimi ini-dihu inide anite. : yisihak'imi ya'ik'obini sededewi;

ya'ik'obimi tenesito wede misirak'i sewochi ageri hede. : bemedawimi ineho gwidigwadini aye; beziyami sositi yegbogochi menigochi belayu teme-sigewi neberi: kezziya gwidigwadi begochuni yat'et'u neberina: begwidigwadumi afi yeneberewi dini-gayi tilik'i nebere. : menigochimi hulu kezziya betekemachu gize dinigayuni kegwidigwadu afi geledi adirigewi begochuni yat'et'u neberi: dinigayunimi wede sifirawi melisewi begwidigwadu afi inide gena yiget'imuti neberi. : ya'ik'obimi. wenidimochi hoyi; inaniti yewedeti nachihu? alachewi. iner-

isumi. inya yekarani neni aluti. : yenakorini liji labani tawik'utalachihuni? alachewi. inerisumi. inawik'ewaleni aluti. : irisu. de-hina newini? alachewi. inerisumi. awoni de-hina newi: ahunimi liju raheli kebegochi gari met'achi aluti. : irisumi. k'enu gena k'etiri newi; kebitochu yemikemachubeti se'atumi gena alidere-semi: ahunimi begochuni at'et'una hedachihu ase-maruachewi alachewi. : inerisumi alu. menigochi hulu isikikemachuna dinigayuni kegwidigwadu afi isikigelebit'utu diresi anichilimi: keziyami behwala begochuni inat'et'aleni. : irisumi gena keinerisu gari singageri ineho yelaba liji raheli keabatiwa begochi gari deresechi: irisiwa yeabatiwani begochi tit'ebik'i neberina. : ya'ik'obimi yeanatuni wenidimi yelabani liji rahelinina yeigotuni yelabani begochi baye gize; k'rebe kegwidigwadumi afi dinigayuni gelebet'e; yeagotuni yelabani begochinimi at'et'a. : ya'ik'obimi rahelini samati; k'alunimi kefi adirigo alek'ese. : ya'ik'obimi yeabatiwa zemedina yeribik'a liji mehonuni leraheli asitawek'ati: irisiwami rot'a heda leabatiwa yihini negeri negerechiwi. : labami yeihituni liji yeya'ik'obini were besema gize lik'ebelewi rot'e; ak'ifomi samewi; wede betumi agebawi. negerunimi hulu lelaba negerewi. : labami. beiwineti anite at'inite sigayemi nehi alewi. anidi weri yemiyahilimi keirisu gari tek'emet'e. : labami ya'ik'obini. wenidime silehonihni bekenitu tagelegilenyalehini? minidahi minidiri newi? nigereniyi alewi. : lelabami huleti setochi lijochi neberuti: yetalak'itu simi liya yetanashitu simi raheli nebere. : liyami 'ayine limi neberechi: raheli gini melike melikami neberechi fitiwami wibi nebere. : ya'ik'obimi rahelini wedede: inidihimi ale. sile tanashitu lijihni sile raheli sebatu 'ameti igezalihalehu. : labami. lelela sewi kemiset'ati yilik' leanite biset'ati yishalali: keine gari tek'emet'i ale. : ya'ik'obimi sile raheli sebatu 'ameti tegeza: irisiwanimi yewididati silenebere beirisu zenidi inide t'ik'iti k'eni honeleti. : ya'ik'obimi labani. wede irisiwa igeba zenidi misiteni sit'enyi; k'ene tefets'imoalina alewi. : labami yeziyani sifira sewochi hulu sebesebe; serigimo aderege. : bemeshegi gize lijuni liyani wesido leya'ik'obi agebaleti: ya'ik'obimi wede irisiwa geba. : labami leliju labiya bariyayituni zelefani bariya tihonati zenidi set'ati. : benegami gize ineho liya hona tegegyechi: labaniami. minewi inidezihi aderegihibinyi? yagelegelihuhi sile raheli alineberemini? lemini atalelihenyi? alewi. : labami inidihni ale. beagerachini talak'itu salechi; tanashituni iniset'i zenidi wegi ayidelemi: : yihichinimi saminiti fets'imi: lela sebatu 'ameti degimo ineni silemitagelegilenyi ageligiloti irisiwani degimo iset'ihalehu. : ya'ik'obimi inidihni aderege; yihichinimi saminiti fets'eme: lijuni rahelinimi leirisu misiti tihoni zenidi set'ewi. : labami leliju leraheli bariyayituni balani bariya tihonati zenidi set'ati. : ya'ik'obimi wede raheli degimo geba. rahelinimi keliya yilik'i wededati: lela sebatu 'ametimi tegezaleti. : igiziabiherimi liya yetet'elachi mehoniwani baye gize mahits'eniwani kefetelati: raheli gini mekani neberechi. : liyami ts'enesechi; wenidi lijinimi weledechi; simunimi robeli bila t'erachiwi: igiziabiheri mekerayeni ayitoalina; inigidihimi wedihi bale

yiwedidenyali bilalechina. : degimomi ts'enesechi; wenidi lijinimi weledechi: ine inide tet'elahu igiziabiheri sile sema yihini degemenyi alechi: simunimi simi'oni bila t'erachiwi. : degimomi ts'enesechi; wenidi lijinimi weledechi: ahunimi bale wede ine yit'egali; sositi wenidochi lijochini welijeletalehuna alechi: silezihimi simuni lewi bila t'erachiwi. : degimomi ts'enesechi; wenidi lijinimi weledechi: bezihimi gize igiziabiherini ameseginalahu alechi: silezihimi simuni yihuda bila t'erachiwi. mewiledinimi ak'omechi.

30

rahelimi leya'ik'obi lijochini inidaliweledechi bayechi gize beihitiwa k'enachibati: yak'obinimi. liji sit'enyi: yihisi kalihone imotalehu alechiwi. : ya'ik'obimi rahelini tek'ot'ito. bewinu ine yehodini fire benesashi beigiziabiheri bota nenyini? alati. : irisiwami bariyaye bala ineho alechi: diresibati: beinemi ch'ini layi tiwiledi; yeiriswami lijochi leine degimo yihunulinyi alechi. : bariyawani balaniami misiti tihonewi zenidi leirisu set'echiwi: ya'ik'obimi deresebati. : balami ts'enesechi; wenidi lijinimi leya'ik'obi weledechileti. : rahelimi. igiziabiheri feredelinyi; k'alenimi degimo sema; wenidi lijinimi set'enyi alechi: silezihni simuni dani bila t'erachiwi. : yerahelimi bariya bala degima ts'enesechi; leya'ik'obimi huletenya wenidi lijini weledechi. : rahelimi. biritu tigilini keihite gari tagelihu; asheneffihumi alechi: simunimi nifitalemi bila t'erachiwi. : liyami mewiledini inidak'omechi bayechi gize bariyawani zelefani wesedechi; misiti tihonewimi zenidi leya'ik'obi set'echiwi. : yeliya bariya zelefami wenidi lijini leya'ik'obi weledechi. : liyami. gudi alechi: simunimi gadi bila t'erachiwi. : yeliya bariya zelefami dagimena leya'ik'obi wenidi lijini weledechi. : liyami. desita honelinyi: setochi yameseginunyalina alechi: simunimi aseri bila t'erachiwi. : robeli sinide bemitach'edibeti werati wet'a; beirisishami inikoyi agenyi; leinatu leliyami amet'alati. rahelimi liyani. yelijishini inikoyi sich'inyi alechati. : irisiwami. baleni mewisedishi bewinu t'ik'iti negeri newini? ahuni degimo yelienyi inikoyi litiwesiji tifeligiyaleshini? alechati. rahelimi. inikiyasi sile lijishi inikoyi bezihichi leliti keanichi gari yitenya alechi. : ya'ik'obimi simeshi keduri geba; liyami litik'ebelewi wet'achi inidihimi alechiwi. wede ine tigebelehi: belije inikoyi beirigit'i tekerayichehalehuna. beziyachimi leliti keirisawa gari tenya. : igiziabiherimi yeliyani ts'eloti sema; ts'enesechimi; amisitenya wenidi lijinimi leya'ik'obi weledechi. : liyami. bariyayeni lebale sile set'ehu igiziabiheri wagayeni set'enyi alechi: simunimi yisakori bila t'erachiwi. : liyami degima ts'enesechi; sidsitenya wenidi lijinimi leya'ik'obi weledechi. : liyami. igiziabiheri melikami sit'otani set'enyi: inigidihisi bale keine gari yinorali; sidsiti lijochini welijeletalehuna alechi: simunimi zabiloni bila t'erachiwi. : keziyami behwala seti lijini weledechi; simiwanimi dina alechati. : igiziabiherimi rahelini asebe; igiziabiherimi telemenati; mahits'eniwanimi kefetelati. : ts'enesechimi; wenidi

lijinimi weledechina. igiziabiheri sidibeni asiwegede alechi: : simunimi. igiziabiheri huletenya wenidi lijini yich'emirilinyi sitili yosefi bila t'erachiwi. : rahelimi yosefina keweledечи behwala ya'ik'obi labani inidihi alewi. wede sifiraye wede ageremi imelesi zenidi asenabitenyi. : sile inerisu yetegeza-hulachewini misitochenina lijocheni sit'eninya lihidi: yetegezahulihini megezati tawik'alehina. : labami. be'ayinihi fiti mogesini yemagenyi bihonisi kezihu tek'emet': igiziabiheri beanite mikiniyati inide barekenyi temelikichealehuna alewi. : demewezihini nigereniyi; irisunimi iset'ihalehu ale. : irisumi alewi. inideti inidagelegelihihi; kebitihinimi inideti inide t'ebek'ihulihi anite tawik'alehi. : keine memit'ati befiti yeneberehi t'ik'iti neberina; zaremi ijigi beza: wede anite bememit'atemi igiziabiheri barekihi: ahunimi ine degimo lebete yemiserawi meche newi? : irisumi. yemiset'ihini mindirini newi? ale. ya'ik'obimi alewi. minimi atisit'enyi: yihinimi negeri bitaderigilinyi inide gena begochihini abelalehu it'ebik'alehumi. : zare bemengochihi bekuli alifalehu; beziyami kebegochihi mekakeli zinigwirigwirina nek'wit'a yalebetuni t'ik'urunimi begi hulu; kefiyelochumi nek'wit'ana zinigwirig-wiri yalebetuni ileyalehu: inerisumi demeweze yihonalu. : silezihimi befitihi yalewini demewezeni lememeliketi bemet'ahi gize wede fiti ts'adik'inete yimesekirilinyali: kefiyelochi zinigwirigwirina nek'wit'a yelelebeti kebegi t'ebotochimi t'ik'uri yalihonu hulu; irisu beine zenidi bigeniyi inide teserek'e yik'ot'eribinyi. : labami. ineho inide k'alihi yihuni ale. : beziyami k'eni ketebatochu fiyelochi shimelimele mesayina nek'wit'a yalebachewini; keinisitochumi fiyelochi zinigwirigwirina nek'wit'a yalebachewini; nech'i yalebetini maninyawinimi hulu; kebegochumi mekakeli t'ik'uruni begi hulu leyito lelijochu set'achewi. : beirisuna beya'ik'obi mekakelimi yesositi k'eni menigedi yahili arak'achewi: ya'ik'obimi yek'erutini yelabani begochi yit'ebik'i neberi. : ya'ik'obimi libini lewizi erimoni kemibalu inich'etochi irit'ibi betirini wesido bebetirochu wisit'i yalewini nech'i iniditayi nech'i shimelimele adirigo lat'achewi. : yelat'achewinimi betirochi begochu wiha lit'et'u bemet'u gize be-wiha mat'ech'awi genida wisit'i bebegochu fiti anorachewi: begochu wiha lit'et'u bemet'u gize yigomeju neberi. : begochumi betirochuni ayitewi kemegomijetachewi yetenesa ts'enesu: begochumi shimelimele mesayina zinigwirigwiri nek'wit'ami yalebetuni weledu. : ya'ik'obimi t'ebotochuni leye; shimelimele mesayina t'ik'uri yalebachewini begochunimi hulu belaba begochi fiti lefiti anore: menigochunimi lebiachewi ak'omachewi; wede labami begochi alich'emerachewimi. : inidihimi hone: yeberetuti begochi begomeju gize; begochu betirochuni ayitewi bebetirochu amisali yits'enisu zenidi ya'ik'obi betirochuni bewiha mat'ech'awi genida wisit'i bebegochu fiti aderege: : bedekemu begochimi fiti betiruni ayaderigewimi neberi: yedekemutimi lelaba; yeberetutimi leya'ik'obi honu. : ya sewimi ijigi bale t'ega hone: bizumi kebiti setochimi wenidochimi bariyawochi gimelochimi ahiyochimi honuleti.

ya'ik'obimi yelaba lijochi yalutini negeri. ya'ik'obi leabatachini yehonewini hulu wesede: yihinimi hulu kibiri keabatachini kebiti agenye silu sema. : ya'ik'obimi yelabani fiti aye; inehomi keirisu gari inide durowi alihonemi. : igiziabiherimi ya'ik'obini. wede abatihimi midiri wede zemedochihimi temelesi: keanitemi gari ihonalehu alewi. : ya'ik'obimi liko rahelinina liyani wede begochu sifira wede meda t'erachewi; : inidihimi alachewi. yeabat-achihu fiti keine gari inide duro inidalihone ayalehu: negeri gini yeabate amilaki keine gari newi. : ine baleniyi gwilibete hulu abatachihuni inidagelegelihi tawik'alachihu. : abatachihu gini atalelenyi; demewezenimi asiri gize lewet'e: igiziabiheri gini kifu yaderigibinyi zenidi alifek'edeletimi. : demewez-ihi zinigwirigwirochi yihunu bileniyi begochu hulu zinigwirigwirochini weledu: shimelimele mesay-ochu demewezihini yihunu bileniyi begochu hulu shimelimele mesayochimi weledu. : igiziabiherimi yeabatachihuni begochi hulu nesito leine set'enyi. : inidihimi hone: begochu begomeju gize 'ayinini anisiche behilimi ayehe: inehomi; bebegochina befiyelochi layi yeminit'el'el'eluti yebegochina yefiye-lochi awirawochi shimelimele mesayochina zinig-wirigwirochi nek'ut'a yalebachewimi neberu. : yeigiziabiherimi meliaki behilimi. ya'ik'obi hoyi aleniyi: inemi. inehonyi alihuti. : inidihimi aleniyi. 'ayinihini ak'initehi iyi: bebegochina befiyelochi layi yeminit'el'el'eluti yebegochina yefiye-lochi awirawochi shimelimele mesayochina zinig-wirigwirochi nek'ut'a yalebachewimi nachewi: laba beanite layi yemiyaderigewini hulu ayichealehuna. : hawiliti yek'ebahibeti beziyami leine siileti yete-salihibeti yebeteli amilaki ine nenyi: ahunimi tenesitehi kezihii ageri wit'a; wede teweledihibetimi midiri temelesi. : rahelina liyami melisewi inidihi aluti. beabatachini beti leinya dirishana risiti be-winu k'eritolinalini? : inya beirisu zenidi inide ba'di yetek'ot'erini ayidenlenimi? irisu inyani shet'o wa-gachinini belitoalina. : silezihimi igiziabiheri keabat-achini yenesawi yihi hulu habiti leinyana lelijocha-chini newi: ahunimi igiziabiheri yalehini hulu adirigi. : ya'ik'obimi tenesa; lijochunina misitochu-nimi begimelochi layi asik'emet'e: : menigochu-nimi hulu; yebetunimi 'ik'a hulu; behuleti wenizochi mekakeli sale yagenyachewini kebitochi hulu yizo wede abatu wede yisihak'i wede kene'ani midiri hede. : laba gini begochuni lemesheleti hede neberi: rahelimi yeabatiwani terafimi serek'echi. : ya'ik'obimi yesoriyawini sewi labani kedito kobebele; meko-bilelunimi; alingerewimi. : irisumi yalewini hulu yizo kobebele: tenesitomi wenizuni teshagere; fitu-nimi wede gele'adi terara ak'ena. : besositenyaw-imi k'eni yeya'ik'obi mekobileli labala tengerewi. : kewenidimochumi gari hono yesebati k'eni menigedi yahili teketelewi; begele'adi terarami layi derese-beti. : igiziabiherimi wede soriyawi sewi wede laba belelti hilimi met'ito. ya'ik'obini bekifu negeri inidatinagerewi tet'enik'ek'i alewi. : labami dere-sebeti: ya'ik'obimi dinikwanuni beterarawi tekilo neberi: labami kwenidimochu gari begele'adi ter-

ara dinikwanuni tekele. : labami ya'ik'obini alewi. lemini inidihi aderegihi? keine keditehi kobeledihi; lijochenimi beseyifi inide temareku 'ayineti nedahachewi. : silemini besiwiri sheshehi? keinemi keditehi silemini kobeledihi? bedesitana bezefeni bekeberona bebegena inidisididhi lemini alinegeriheniyimi? : wenidochunina setochuni lijochenini inidisi mini alifek'edihilinyimi? yihinimi besinifina aderegihi. : kifu aderigibachihu zenidi hayili neberenyi. : ahunimi yeabatihini beti kenafek'ihididi: negeri gini amilakocheni lemini serek'ihididi? : ya'ik'obimi melese labanami inidihi alewi. lijochihini keine yemitik'emanyi silemeselenyina sileferahu yihini aderegihi. : amilakochihini yemitagenyibeti sewi gini irisu yimuti: yeanite yehonewimi beine zenidi yigenyi inide hone bewenidimochachini fiti feligi; leanitemi wisedewi ale. raheli inide serek'echachewi ya'ik'obi ayawik'imi neberina.

32

ya'ik'obimi menigeduni hede; yeigiziabiheri melaikitemi tegananyuti. : ya'ik'obimi bayachewi gize. inezihini yeigiziabiheri serawiti nachewi ale: yeziyanimi sifira simi mehanayimi bilo t'erawi. : ya'ik'obimi wede wenidumu wede 'esawi wede seyiri midiri wede edomi ageri kefitu melikitenyochini lake: : inidihimi bilo azezachewi. legetaye le'esawi. bariyahi ya'ik'obi inidihi ale bilachihu nigeruti. belaba zenidi besideti tek'emet'ihu: isike ahuni diresi k'oyehu: : lamo-chinimi ahiyochinimi begochini wenidochi bariyawochinimi setochi bariyawochinimi agenyehu: ahunimi befitihini mogesini agenyi zenidi legetaye lemasitawek' lakihu. : melikitenyochumi wede ya'ik'obi temelisewi inidihi aluti. wede wenidumihini wede 'esawi hedeni neberi: irisumi degimo lik'ebelihini yimet'ali; keirisumi gari arati meto sewochi alu. : ya'ik'obimi ijigi ferito tech'enek'e: keirisumi gari yalutini ahiyochini menigochinimi wenchidimi gimelochinimi behuleti wegni kefelachewi: : inidihimi ale. 'esawi met'ito aniduni wegni yemeta inide hone yek'erewi wegni yamelit'ali. : ya'ik'obimi ale. yeabate yeabirihami amilaki hoyi; yeabatemi yeyihak' amilaki hoyi. wede midirihini wede teweledihibetimi sifira temelesi; begonetinimi aderigilihalehu yalihenyi igiziabiheri hoyi: : lebariyahi keserahewi kemihirethihina keiwinethihini hulu tinishi sinikwa yemayigebanyi nenyi: betireni bicha yizhe yihini kifidanosini teshagire neberina; ahuni gini yehuleti kifili serawiti honihu. : kwenidime ke'esawi iji adinenyi: met'ito inidayat'efanyi; inatochinimi ke-lijochi gari inidayat'efa ine iferawalehuna. : anitemi. beirig'it' melikami aderigilihalehu; zerihi-nimi kebizatu yetenesa inidamayik'ot'eri inide bahiri ashewa aderigalehu bilehi neberi. : beziyachimi leleti keziyawi adere. keyazewimi hulu lewenidimu le'esawi iji menishani awet'a: : huleti meto inisiti fiyelochinina haya yefiyeli awirawochini; huleti meto inisiti begochinina haya yebegi awirawochini; : selasa yemiyat'ebu gimelochini kegiligelochachewi gari; ariba lami; asiri bere; haya inisiti ahiya; asir-

imi yeihya giligelochini. : menigochuni beyewegenu kefilo bebariyawochu iji aderegachewi: bariyawochunimi. befito ilefu menigawinina menigawinimi ararik'uti ale. : yefitenyawinimi inidihi bilo azezewi. wenidime 'esawi yagenyehi inidehone. anite yemani nehi? wedetisi tihedalehi? befitihini yalewi yihisi yemani newi? bilo yet'eyek'ehimi inide hone; : beziyani gize anite. legetaye le'esawi iji menisha yesededewi yebariyahi yeya'ik'obi newi: irisumi degimo ineho kehwalachini newi belewi. : inidihumi huletanyawinina sositenyawini kemenigochimi behwala yemihedutini hulu inidihu bilo azeze. 'esawini bagenyachihuti gize yihininu negeri nigeruti: : inidihimi beluti. ineho bariyahi ya'ik'obi kehwalachini newi. befito bemihedewi iji menisha itarek'ewalehu: keziyami behwala minalibati yiraralinyali fitunimi ayalahu biloalina. : iji menishawi keirusi k'edimo alefe: irisu gini beziyachi leleti beseferi adere. : beziyachi lelitemi tenesa; huletuni misitochunina huletuni bariyawochuni asira anidunimi lijochuni wesido yeyabok'ini wenizi teshagere. : wesedachewimi wenizunimi ashagerachewi; kebitunimi hulu ashagere. : ya'ik'obi gini lebichawi k'ere: anidi sewimi isike nigati diresi yitagelewi neberi. : inidilashenefewimi baye gize yech'inuni shulida nekawi: ya'ik'obimi yech'inu shulida sitagelewi denezewe. : inidihimi alewi. linega ak'elalitoalina lik'ek'enyi. irisumi. kalibarekiheniyi alilek'ik'ihimi alewi. : inidihimi alewi. simihini mani newi? irisumi. ya'ik'obi nenyi alewi. : alewimi. keinigidihini wedihini simihini israeli yibali inji ya'ik'obi ayibali: keigiziabiheri kesewimi gari tagilehi ashenifehalina. : ya'ik'obimi. simihini nigerenyi bilo t'eyek'ewi. irisumi. simeni lemini tit'eyik'alehi? alewi. beziyami sifira barekewi. : ya'ik'obimi. igiziabiherini fiti lefiti ayehu; sewinetemi dina k'erechi sili yeziyani bota simi dnieli bilo t'erawi. : dnelinimi siyalifi ts'ehayi wet'achibeti; irisumi bech'inu mikiniyati yanekisi neberi. : silezihimi yeisraeli lijochi isike zare diresi yewerichini shulida ayibelumi: yeya'ik'obini ch'ini yizo yewerichini shulida adenizizualina. q k'wi@30: p'inieli yemilewini k'ali yegizi mets'ihafi raiye igiziabiheri yilewali. a

33

ya'ik'obimi 'ayinuni anesa; inehomi 'esawini simet'a ayewi; keirusumi gari arati meto sewochi neberu: lijochunimi kefilo wede liyana wede raheli wede huletumi bariyawochi aderegachewi: : bariyawochinina lijochachewinimi befiti aderege; liyanina lijochiwanimi behwalenyawi sifira; rahelinina yosefinimi keulu behwala aderege. : irisumi befitachewi alefe: wede wenidumimi isikiderisi diresi wede midiri sebatu gize segede. : 'esawimi ligenanyewi rot'e; anigetunimi ak'ifo samewi: telak'esumi. : 'ayinunimi anesana setochinina lijochini aye; inidihimi ale. inezihini minochihi nachewi? irisumi. igiziabiheri leine lebariyahi yeset'enyi lijochi nachewi ale. : setochi bariyawochimi kelijochachewi gari k'eribewi segedu: : degimomi liyana lijochiwa k'eribewi segedu: keziyami behwala yosefina raheli k'eribewi segedu. : irisumi. yagenyehuti yihini serawiti

hulu minihi newi? ale. irisumi. begetaye fiti mogesini agenyi zenidi newi ale. : 'esawimi. leine bizu alenyi: wenidime hoyi; yeanite leanite yihuni ale. : ya'ik'obimi ale. inidezihi ayidelemi: negeri gini befithi mogesini aginyiche inide honihu iji menishayeni tek'ebelenyi: yeigiziabiherini fiti inidimiyayi fithihini ayichealehuna; becherinetimi tek'ebilehenyalina. : yihichinimi yamet'ahulihini bereketeni tek'ebeli: igiziabiheri becherineti set'itonyalina; leinemi bizu alenyina. isikik'ebilewimi diresi zezebewi. : irisumi. tenesana inihidi; inemi befithi ihedalehu ale. : irisumi alewi. getaye hoyi; lijochu dekamochi inide honu tawik'alehi: begochina lamochimi giligeloachachewini yat'ebalu: sewochimi anidi k'eni bechikola yeneduachewi inide hone kebitochu hulu yimotalu. : getaye kebariyawi fiti k'edimo yilefi: inemi wede seyiri kegetaye zenidi isikiderisi diresi kefiti baluti beinisatsu irimijana behits'anatu irimija met'eni bezigita iketelalehu. : 'esawimi. keine gari kaluti sewochi kefiye litewilihini? ale. irisumi. yihi leminidiri newi? begetaye zenidi mogesini maginyeti yibek'anyali ale. : 'esawimi beziyani k'eni wede seyiri menegeduni temelese. : ya'ik'obi gini wede sukoti hede: beziyami leirisu betini sera; lekebitochimi dasochini aderege: silezihihi yeziyani bota simi sukoti bilo t'erawi. : ya'ik'obimi kehuleti wenizochi mekakeli betemelese gize bekene'ani midiri wedalechiwi wede sekemi ketema bedehinineti met'a: beketemayitumi fiti sefere. : dinikwanuni tekilobeti yeneberewinimi yeirishawini kifili kesekemi abati keemori lijochi bemeto begochi gezawi. : beziyami mesewiyawini ak'ome; yanimi eli elohe isiraeli bilo t'erawi.

34

leya'ik'obi yeweledchileti yeliya liji dinami yeziyani ageri setochi lijochini lemayeti wet'achi. : yeageru alek'a yeewiyawi sewi yeemori liji sekemi ayati: wesedatimi keirisuwami gari tenya; asinewerati. : libunawimi beya'ik'obi liji bedina fik'iri tenedefe: bilatenayitunimi wededati; libiwanimi desi bemiyasenyati negeri tenagerati. : sekemimi abatuni emorini. yihichini bilatena agabanyi bilo negerewi. : ya'ik'obimi lijuni dinani inidasinewerati sema: lijochumi kekebitochachewi gari bemidire beda neberu: ya'ik'obimi isikimet'u diresi zimi ale. : yesekeimi abati emorimi yinegirowi zenidi wede ya'ik'obi wet'a. : yeya'ik'obimi lijochi yihinini besemu gize kemidire beda met'u: yeya'ik'obini liji bemetenyatu beisiraeli layi sinifinani siladerege azenu; ijigimi tek'ot'u: inidihii ayideregimina. : emorimi inidihii bilo negerachewi. lije sekemi belijachihu fik'iri libu tenedifoalina misiti iniditihonewi ibakachihu irisuwani sit'uti. : gabichochimi hununi: setochi lijochachihuni sit'uni; inanitemi yeinyani setochi lijochi wisedu. : keinyami gari tek'emet'u; midiritumi befitchihu nati: nurubati; negidumi; gizuatimi. : sekemimi abatiwanina wenidimochiwani inidihii ale. befitchihu mogesini bagenyi yemitilunyini iset'alehu. : bizu mach'ana iji menisha amit'a belunyi; benegerachihunymi met'eni iset'alehu: yihichini bilatena gini

agabunyi. : yeya'ik'obimi lijochi lesekemina leabatu leemori betenikoli melesu; ihitachewini dinani arikisoatalina: : inidihimi aluachewi. ihitachinini lalitegereze sewi lemesit'eti yihinini negeri inaderigi zenidi ayichalenimi: yihi newiri yihonibinalina. : inide inya honachihu wenidochachihuni hulu bitigerizu bezihi bicha ishi inilachihwaleni: : setochi lijochachinini iniset'achihwaleni; yeananitenimi setochi lijochi iniwesidaleni: anidi hizibimi honeni keinanite gari ininoraleni. : tigerezu zenidi inyani batisemu gini lijachinini yizeni inihedalen. : negerachewimi beemori liji besekemina beemori zenidi yetewedede hone. : bilatenawimi yalutini yaderigi zenidi alizegeyemi; yeya'ik'obini liji wedidoalina: irisumi beabatu beti kaluti hulu yekebere nebere. : emorina sekemi lijumi wede ketemachewi adebabayi gebu; leketemachewimi sewochi inidihii bilewi negeru. : inezihii sewochi beinya zenidi yese-lami sewochi nachewi: bemidrachini yik'emet'u; yinegidubatimi; inehomi midiritu sefi nati: setochi lijochachewini iniwisedi; leinerisumi setochi lijochachinini inisiti'. : negeri gini anidi hizibi honeni keinya gari yik'emet'u zenidi bezihi negeri bicha ishi yilunali: inerisu inide tegerezu wenidochachinini hulu binigerizi. : kebitochachewimi yalachewimi hulu inisisoachewimi hulu leinya ayidelumini? bezihi negeri bicha ishi yalinachewi inide hone keinya gari yik'emet'alu. : keketemayitumi adebabayi yemiwet'u hulu emorinina lijuni sekemini ishi alu: keketemayitu adebabayi yemiwet'uti wenidochi hulu tegerezu. : sositenyami k'eni behone gize ijigi k'osilewi salu; yedina wenidimochi yeya'ik'obi lijochi simi'onina lewi iyerasachewi seyifachewini yizewi sayiferu wede ketema gebu; wenidunimi hulu gedelu: : emorinina lijuni sekeminimi beseyifi gedelu; ihitachewini dinanimiti kesekemi beti yizewi wet'u. : yeya'ik'obimi lijochi ihitachewini dinani sele arekesuati wede motuti gebitewi ketemayituni zerefu: : begochachewinimi lam-ochachewinimi ahiyochachewinimi bewich'imi beketemami yalewini wesedu. : habitachewini hulu hits'anatochachewinina setochachewinimi hulu mareku; bebeti yalewinimi hulu zerefu. : ya'ik'obimi lewinina simo'onini inidihii ale. bezichi ageri bemonoru bekene'anawiyana beferizawiyani sewochi yetet'elahu taderigunyi zenidi ineni asich'enek'achihunyi: ine bek'wit'iri t'ik'iti nenyi: inerisu beine layi yisebesebuna yimetunyali: inemi kewegene gari it'efalehu. : inerisumi. begalemota inidimideregi beihitachini yaderigibitini? alu. a

35

igiziabiherimi ya'ik'obini alewi. tenesitehi wede beteli wit'a; beziyami nuri: kewenidimihii ke'esawi fiti besheshahi gize letegelet'elhi leigiziabiherimi mesewiyawini adirigi. : ya'ik'obimi lebete sebuna keirisu gari laluti hulu inidihii ale. inigidochuni amalikitii kemekakelachihu asiwegidu; nits'uhanimi hunu; libisachihunimi lewiw'u. : tenesitenimi wede beteli iniwit'a: beziyami bemekeraye gize lesemanyi; behedihubetimi menigedi keine gari leneberewi leigiziabiheri mesewiyani aderigalehu.

: bejjachewi yalutinimi inigidochini amalikiti hulu bejorachewimi yalutini gwitichochi leya'ik'obi set'uti: ya'ik'obimi besekemi at'egebi kalechiwi yeadibari zafi betachi k'eberachewi. : tenesitewimi hedu: yeigziabiherimi firihati bezuriyachewi baluti ketemochi hulu wedek'e; yeya'ik'obinimi lijochi lemasadedi aliteketeluachewimi. : ya'ik'obimi; irisu keirisu garimi yeneberuti sewochi hulu; bekene'ani midiri wedalechiwi wede loza met'u: irisiwami beteli nati. : beziyami mesewiyawini sera; yeziyanimi bota simi elibeteli bilo t'erawi: irisu kwenidimu fiti besheshebeti gize igiziabiheri beziya tegelit'oleti neberina. : yeribik'a mogiziti diborami motechi; bebetelimi kعادibari zafi betachi tek'eberechi: simumi alonibakuti tebilo tet'era. : igiziabiherimi leya'ik'obi kehuleti wenizochi mekakeli kesoriya ketemelese behwala inide gena tegelet'eleti; barekwimi. : igiziabiherimi. simihi ya'ik'obi newi: keinigidihimi wedihi simihi ya'ik'obi tebilo ayit'era; simihi isiraeli yibali inji ale: simunimi isiraeli bilo t'erawi. : igiziabiherimi alewi. huluni chayi amaliki ine nenyi: biza; tebazami: hizibina yehazibi mahiberi keanite yihonali; negesatimi kegwilibetihii yiwet'alu. : leabirihamina leysisahak'imi yeset'ehwatini midiri leanite iset'alehu; kean'itami behwala lezerihii midirutini iset'alehu. : igiziabiherimi keirisu gari ketenegagerebeti sifira wede layi wet'a. : ya'ik'obimi igiziabiheri keirisu gari betenegagerebeti bota yedinigayi hawiliti tekele: yemet'et'i mesiwa'itinimi beirisu layi afesese; zeyitinimi afesesebeti. : ya'ik'obimi igiziabiheri keirisu gari yetenegagerebetini yani bota beteli bilo t'erawi. : kebetelimi tenesu: wede efitratami liderisu tik'titi sik'erachewi rahelini mit'i yazati; bemit'umi tech'enek'echi. : mit'umi basich'enek'ati gize awalajitu. atifiri; yihenyawi degimo wenidi lijii yihonishalina alechati. : irisiwami sitimoti nefisiwa bemitiwet'abeti gize simuni benioni bilo t'erachiwi: abatu gini biniyami alewi. : rahelimi motechi; wede efitrata bemitiwesidimi menigedi tek'eberechi: irisiwami betelihemi nati. : ya'ik'obimi bemek'abiriwa layi hawiliti ak'ome: irisumi isike zare yeraheli yemek'abiriwa hawiliti newi. : isiraelimi keziya tenesa; dinikwanunimi kegaderi ginibi besite wediya tekele. : isiraelimi beziyachi ageri betek'emet'e gize robeli hede yeabatunimi k'ubati balani tegenanyati: isiraelimi sema. yeya'ik'obimi lijochi asira huleti nachewi: : yeliya lijochi: yeya'ik'obi bekwiri lijii robeli; simi'oni; lewi; yihuda; yisakori; zabiloni: 25 : yeraheli lijochi: yosefi; binayakori: yeraheli bariya yebala lijochimi: dani; nifitalemi: : yeliya bariya yezelefa lijochimi: gadi; aseri: inezihii behuletu wenizochi mekakeli besoriya yeteweleduleti yeya'ik'obi lijochi nachewi. : ya'ik'obimi wede abatu wede yisihak'i abirihamina yisihak'i inigidochi honewi wede tek'emet'ubati wede memire wede k'iriyatiaribak'i irisiwami kebironi wedemitibalewi met'a. : yeyisihak'imi 'idime meto semaniya 'ameti hone. : yisihak'imi nefisuni set'e; motemi: shemigilo 'idimenimi t'egibo wede wegenochu tekemache: lijochumi 'esawina ya'ik'obi k'eberuti.

ye'esawi tiwilidi yihi newi: irisumi edomi newi. : 'esawi kekene'ani lijochi misitochini ageba: yeket'iyaawiwini ye'elonini lijii 'adani; yeeviyaawiwi yets'ibi'oni lijii 'ana yeweledatini ahilibamani; : yeisimaelini lijii yenebayotini ihiti besemotini. : 'ada le'esawi elifazini weledechi: besemotini raguelini weledechi: : ahilbamami ye'usini; ye'ilamini; k'oreni weledechi: bekene'ani midiri yeteweleduleti ye'esawi lijochi inezihii nachewi. : 'esawimi misitochuni wenidochi lijochunina setochi lijochuni betesebunimi hulu kebitunimi hulu inisochunimi hulu bekene'anime ageri yagenyewini hulu yizo kwenidimu keya'ik'obi fiti wede lela ageri hede. : kebitachewi sile beza beanidineti yik'emet'u zenidi alichalumi: beinigidineti yetek'emet'ubati midiri kekebitachewi bizati yetenesa litibek'achewi alichalechimi. : 'esawimi beseyiri terara tek'emet'e: 'esawimi edomi newi. : beseyiri terara yeminoru yeedomawiyini abatu ye'esawi tiwilidimi yihi newi. : ye'esawi lijochi simi yihi newi: ye'esawi misiti ye'ada lijii elifazi: ye'esawi misiti yebešemoti lijii ragueli. : yeelifazimi lijochi inezihii nachewi: temani; omari; sifo; gotomi; k'enezi. : timina'ni le'esawi lijii leelifazi yech'ini geredi neberechi; amalek'inimi leelifazi weledechileti: ye'esawi misiti ye'ada lijochi inezihii nachewi. : yeraguelimi lijochi inezihii nachewi: nahoti; zara; sama; mizahi: inezihimi ye'esawi misiti yebešemoti lijochi nachewi. : yets'ibi'oni lijii ye'ana lijii ye'esawi misiti yeaahilbama lijochi inezihii nachewi: le'esawimi ye'usini; ye'ilamini; k'oreni weledechi. : ye'esawi lijochi alek'ochi inezihii nachewi: le'esawi yebekwiri leelifazi lijochi: temani alek'a; omari alek'a; sifo alek'a; k'enezi alek'a; : k'ore alek'a; gotomi alek'a; amalek'i alek'a: beedomi midiri yeelifazi alek'ochi inezihii nachewi: inezihii ye'ada lijochi nachewi. : ye'esawi lijii yeragueli lijochi inezihii nachewi: nahoti alek'a; zara alek'a; sama alek'a; mizahi alek'a: beedomi midiri yeragueli lijochi alek'ochi inezihii nachewi: inezihimi ye'esawi misiti yebešemoti lijochi nachewi. : ye'esawi misiti yeaahilbama lijochi inezihii nachewi: ye'usi alek'a; ye'ilama alek'a; k'ore alek'a: ye'esawi misiti ye'ana lijii yeaahilbama alek'ochi inezihii nachewi. : ye'esawi lijochina alek'ochachewi inezihii nachewi: irisumi edomi newi. : beziyachi ageri yetek'emet'u yehoriwi yeseiyiri lijochi inezihii nachewi: lot'ani; sobali; ts'ibi'oni; 'ana; disoni; ets'iri; disani: : inezihii beedomi midiri yehoriwi yeseiyiri lijochi alek'ochi nachewi. : yelot'ani lijochimi hori; hemami nachewi: yelot'anime ihiti timina'i nati. : yesobali lijochimi inezihii nachewi: 'aliwani; manehati; 'ebali; sifo; awinami. : yets'ibi'oni lijochimi inezihii nachewi: aya; 'ana; yihimi 'ana bemidire beda yeabatunimi yets'ibi'onini ahiyochi sit'ebik'i filiwihochimi yagenye newi. : ye'ana lijochimi inezihii nachewi: : disoni; ahilbamami ye'ana seti lijii. yedisanimi lijochi inezihii nachewi: hemidani; esibani; yitirani; kirani. : yeets'iri lijochimi inezihii nachewi: bilhani; za'iwani; 'ak'ani. : yedisani lijochimi inezihii nachewi: 'uts'i; arani. : yehori alek'ochi inezihii nachewi: lot'ani alek'a; sobali alek'a; ts'ibi'oni alek'a; : 'ana alek'a;

disoni alek'a; ets'iri alek'a; disani alek'a: beseyiri midiri alek'ochi yehonu yehori alek'ochu inezihhi nachewi. : beisiraeli lijochi layi ngusi kemenoru befiti beedomi ageri yenegesa negesitati inezihhi nachewi. : beedomimi yebi'ori liji balak'i negese: yeketemawimi simi dinihaba nati. : balak'imi mote; besifirawimi yebasorawi yezara liji iyobabi negese. : iyobabimi mote; besifirawimi yetemaniwi ageri hhusami negese. : hhusamimi mote; besifirawimi yemidiyami sewochi bemo'abi meda yemeta yebadadi liji hadadi negese: yeketemawimi simi 'awiti tebare. : hadadimi mote; besifirawimi yemesirek'awi semila negese. : semilami mote; besifirawimi bewenizi at'egebi kalechiwi kerihoboti saoli negese. : saolimi mote; besifirawimi ye'akibori liji bealihanani negese. : ye'akibori liji bealihananimi mote; besifirawimi hadari negese: yeketemawimi simi fa'u newi: misitumi yemezahabi liji met'iredi yeweledchati mehet'abiel tibalalechi. : ye'esawimi yealek'ochu simi bewegenachewi besifirachewi besimachewimi yihi newi: timina'i alek'a; 'aliwa alek'a; yeteti alek'a; : ahlilbama alek'a; ela alek'a; finoni alek'a; : k'enezi alek'a; temani alek'a; mibisari alek'a; : megidieli alek'a; 'irami alek'a; inezihhi begizatachewi midiri beyemenoriyachewi yeedomi alek'ochi nachewi. yeedomawiyani abati yihi 'esawi newi. a

37

ya'ik'obimi abatu besideti benorebeti ageri bekene'ani midiri tek'emet'e. : yeya'ik'obimi ti-wilidi yihi newi. yosefi yeasira sebat 'ameti liji behone gize kewenidimochu gari begochini yit'ebik'i neberi: irisumi keabatu misitochi kebalana kezelefa lijochi gari sale bilatana nebere: yosefimi yekifat-achewini were wede abatachewi amet'a. : isiraelimi yosefimi kelijochu hulu yilik'i yiwedewi neberi; irisus beshimigilani yeweledewi neberina: bebizu hibiri yaget'echimi k'emisi aderegeleti. : wenidimochumi abatachewi kelijochu hulu yilik'i inidiwedewi bayu gize t'eluti; beselami yinagerutimi zenidi alichalumi. : yosefimi hilimimi aleme; lewenidimochumi negerachewi: inerisumi inide gena bebizu t'eluti. : irisumi alachewi. ine yalemihutini hilimi simu: : ineho inya beirisha mekakeli nedo sinasiri neberina; inehomi; yeine nedo k'et'i bila k'omechi: yeinanitemi nedochi bezuriya kebibewi ineho laine nedo segedu. : wenidimochumi. beinya layi litigenisibini yihoni? weyisi litigeza yihoni? aluti. inide genami sile hilimuna sile negeru yilik'uni t'eluti. : degimomi lela hilimimi aleme; lewenidimochumi negerachewi; inidihimi ale. ineho degimo lela hilimimi alemihu: ineho ts'ehayina ch'erek'a asira anidi kawakibitimi sisegidulinyi ayehe. : leabatuna lewenidimochumi negerachewi: abatumi gesets'ewi; inidihimi alewi. yihi yalemihewi hilimi minidiri newi? bewinu inena inatithi wenidimochihimi met'iteni bemidiri layi inisegidilihi yihoni? : wenidimochumi k'enubeti abatu gini negeruni yit'ebik'ewi neberi. : wenidimochu besekemi yeabatachewini begochi yit'ebik'u zenidi hedu. : isiraelimi yosefimi. wenidimochihi besekemi begochini yemit'ebik'u ayidelumini?

wede inerisu ilikihi zenidi na alewi. irisumi. inehonyi alewi. : irisumi. hedehi wenidimochihina begochu dehina inide honu iyi; wereachewinimi amit'alinyi alewi. inidihimi kekebironi k'ola sededewi; wede sekemimi met'a. : inehomi be-midire beda sik'ibezebezi sale anidi sewi agenyewi: sewiyowimi. mini tifeligalehi? bilo t'eyek'ewi. : irisumi wenidimocheni ifeligalehu: begochuni yemit'ebik'ubeti wedeti inide hone ibakihi nigerenyi ale. : sewiyowimi. kezihhi tenesitewali: wede dotayini inihidi silumi semicheachewalehu alewi. yosefimi wenidimochuni teketatilo hede; bedotayinimi agenyachewi. : inerisumi beruk'i sale ayuti; wede inerisumi gena sayik'eribi yigediluti zenidi beirisu layi temakeru. : anidumi leanidu inidihhi alewi. ya bale hilimi yihewi met'a. : ahunimi nu; inigidelewina beanidi gwidigwadi wisit'i inital'alewi. kifu awiremi belawi inilaleni: kehilimochumi yemihonewini inayaleni. : robelimi yihini sema; keijachewimi adanewi; inidihimi ale. hiyiwetuni anat'ifa. : robeli. demi atafisisu: bezihichi midire beda balechiwi gwidigwadi t'aluti; negeri gini ijachihuni atit'alubeti alachewi. inidihimi maletu keijachewi liyadinewina wede abatu limelisewi newi. : inidihimi hone: yosefimi wede wenidimochu bek'erebe gize yelebesatini bebizu hibiri yaget'echituni k'emisuni gefefuti: : wesidewimi wede gwidigwadi t'aluti: gwidigwadumi wiha yelelebeti derek'i nebere. : inijerami libelu tek'emet'u: 'ayinachewinimi anisitewi ayu; inehomi yeisimaelawiyani negedochi wede gibits'i lemewredi kegele'adi met'u: gimelochachewimi shituna belesani keribemi tech'newi neberi. : yihudami wenidimochuni inidihhi alachewi. wenidimachinini gedileni demuni binisheshigi t'ik'imachini minidiri newi? : nu; leisimaelawiyani inishit'ewi; ijachinini gini beirisu layi anit'ali; wenidimachini sigachinimi newina. wenidimochumi yeirisuni negeri semuti. : yemidiyami negadochimi alefu: inerisumi yosefimi anisitewi kegwidigwadi awet'uti: leisimaelawiyanimi yosefimi behaya biri shet'uti: inerisumi yosefimi wede gibits'i weseduti. : robelimi wede gwidigwadu temelese; inehomi yosefi begwidigwadi yelemi: libisunimi k'edede. : wede wenidimochumi temeliso. bilatenawi yelemi: inigidihi ine wedeti ihedalehu? ale. : yeyosefinimi k'emisi wesedu; yefiyeli awiramari aridewi k'emisuni bedemi nekeruti. : bizu hibiri yalebethini k'emisunimi laku; wede abatachewimi agebuti; inidihimi aluti. yihininimi agenyene: yihi yelijihhi libisi inide hone weyimi inidalihone isiki iyewi. : irisumi awiko. yelije k'emisi newi: kifu awire belitotali: yosefi beirigit'i tebech'ach'ik'wali ale. : ya'ik'obimi libisuni k'edede; bewegebumi mak'i tat'iko leliju bizu k'eni alek'ese. : wenidochi lijochuna setochi lijochumi hulu liyats'ananuti tenesu: mets'ananatini inibi ale; inidihimi ale. wede lije wede mutani sifira iyazenihu iweridalehu. abatumi sile irisus alek'ese. : ineziya yemidiyami sewochi gini yosefimi begibits'i leferi'oni janidereba lezebenyochu alek'a lep'it'ifara shet'uti.

beziyami werati inidihi hone: yihuda kewenidimochu teleyito werede; simuni erasi wedemiluti wede 'adolomawiwini sewi geba. : keziyami yihuda yekene'anawiwini yesewani seti liji aye: wesedatimi; wede irisiwami geba. : ts'enesechimi wenidi lijnini weledechi: simunimi 'eri bila t'erachiwi. : degimomi ts'enesechi wenidi lijnini weledechi: simunimi awinani bila t'erachiwi. : inide gena degimo wenidi lijini weledechi; simunimi selomi bila t'erachiwi: irisunimi beweledechi gize kizibi bemibali ageri neberechi. : yihudami lebekwiri liju le'eri ti'imari yemitibali misiti agabawi. : yeyihudami yebekwiri liji 'eri beigiziabiheri fiti kifu nebere: igiziabiherimi k'esefewi. : yihudami awinani. wede wenidimili misiti giba; agibatimi; lewenidimihimi zerini ak'umileti alewi. : awinanimi zeru leirisu inidayihoni awek'e: wede wenidimu misiti begeba gize lewenidimu zeri inidayiset'i zeruni bemidiri yafesiswi neberi. : yihimi sirawi beigiziabiheri zenidi kifu honebeti; irisunimi degimo k'esefewi. : yihudami miratuni ti'imarini. lije selomi isikiyadi gire diresi beabatishi beti mebeleti honeshi tek'emetchi alati: irisu degimo inide wenidimochu inidayimoti bilolaina. ti'imarimi heda beabatiwa beti tek'emetchi. : kebizu zemenimi behwala yeyihuda misiti yesewa liji motechi: yihudami tets'ina; yebegochuni t'egwiri wedemishelutiti sewochimi wede temina wet'a; irisumi 'adolomawiwini wedajumi erasi. : leti'imarimi. ineho amatishi yihuda yebegochuni t'egwiri yisheluti zenidi wede temina yiwet'ali bilewi negeruati. : irisiwami yemebeletinetiwani libisi awelek'echi; megonats'efiyawanimi wesedechi; teshefenechimi; wede teminami bemiwesidewi menigedi dari beenayimi deji tek'emetchi: selomi inide adeg misitimi inidali honechimi ayitalechina. : yihudami bayati gize galemotani meselechiwi: fitiwani teshefina neberina. : wede irisiwami azenebele. ibakishi wede anichi ligiba alati: irisiwa miratu inide honechi alawek'emi neberina. irisiwami. wedene bitigeba mini tiset'enyalehi? alechiwi. : yefiyeli t'eboti kemenigaye isedidilishalehu alati. irisiwami. isikitisedililinyi diresi meyzaha tiset'enyalehini? alechiwi. : irisumi. mini meyzaha lisit'ishi? alati. irisiwami. k'elebetihini; amibarihini; beijihi yalewini betiri alechi. irisumi sefatina keirisiwa gari derese; irisiwami ts'enesechileti. : irisiwami tenesita hedechi; megonats'efiyawanimi awilik'a yemebeletinetiwani libisi lebesechi. : yihudami meyzahawini kesetitu iji yik'ebeli zenidi bewedaju be'adolomawiwini iji yefiyeluni t'eboti lakelati: irisiwanimi alagenyatimi. : irisumi yeageruni sewochi. beenayimi bemenegedi dari tek'emitch'a yeneberechi galemota wedeti nati? bilo t'eyek'achewi. inerisumi. bezihi galemota alineberechimi aluti. : wede yihudami temeliso inidihi alewi. alagenyehwatimi: yeagerumi sewochi degimo. kezihigalemotane alineberechimi alunyi. : yihudami. inya mezebecha inidanihoni tiwisedewi: ineho yefiyeluni t'eboti sededihulati; antitemi alagenyehatimi ale. : inidihi hone: kesositi weri behwala leyihuda. miratihu ti'imari sesenechi: degimomi bezimuti ineho ts'enesechi bilewi negeruti. yi-

hudami. awit'uatina beisati tik'at'eli ale. : irisiwami bawet'uatigize wede amatiwa inidihi bila lakechi. lezihi lebele genizebi newi yets'enesihuti: temeliketi: yihi k'elebeti; yihi amibari; yihi betiri yemani newi? : yihudami awek'e. keine yilik'i irisiwa iwinetenya honechi: lijeni selomini aliset'ehwatimina ale. degimomi alawek'atimi. : bemewilejawami gize ineho menita lijochi behodiwa neberu. : sitiwelidimi anidu ijuni awet'a: awalajitumi k'eyi fetili wesida beiju aserechi. yihi mejemeriya yiwet'ali alechi. : inidihi hone: ijuni bemelese gize ineho wenidimu wet'a: irisiwami. lemini t'isihit wet'ahi? alechi: simunimi faresi bila t'erachiwi. : keirisumi behwala k'eyi fetili beiju yalebeti wenidimu wet'a: simumi zara tebele.

39

yosefi gini wede gibits'i werede: yeferi'oni janidereba yezebenyochumi alek'a yemihoni yegibits'i sewi p'it'ifara wede gibits'i kawereduti keismaelawiyani iji gezawi. : igiziabiheri keyosefi gari nebere; sirawimi yetekenaweneleti sewi hone: begibits'awiwi getawimi beti nebere. : getawimi igiziabiheri keirisu gari inidale; irisu yemiserawinimi hulu igiziabiheri beiju inidiyakenawinileti aye. : yosefimi begetawi fiti mogesini agenyee; irisunimi yagelegilewi neberi: bebetumi layi shomewi; yalewinimi hulu beiju set'ewi. : inidihi hone: bebetu balewimi hulu layi keshomewi behwala igiziabiheri yegibits'awiwi beti sile yosefi barekewi: yeigiziabiheri bereketi bewich'imi begibimi balewi hulu layi hone. : yalewinimi hulu leyosefi asirekebe: kemibelawimi injera bek'eri minimi yemiyawik'ewi alineberemi. yeyosefimi fitu melike melikamina wibi nebere. : kezihimi behwala inidihi hone: yegetawi misiti beyosefi layi 'ayiniwani t'alechi. keinemi gari tenya alechiwi. : irisumi inibi ale; legetawimi misiti inidihi alati. ineho getaye bebetu yalewini minimi mini yemiyawik'ewi yelemi; yalewinimi hulu leine asirekibonyali: lezihi beti keine yemibeli'ti sewi yelemi: misitu sile honishi keanichimi bek'eri yaliset'enyi negeri yelemi: inideti yihini tilik'i kifu negeri aderigalehu? beigiziabiheri fiti inideti hat'iatini iseralehu? : yihinimi negeri beye'iletu leyosefi tinegirewi neberi: irisumi keirisiwa gari yitenya zenidi keirisiwami gari yihoni zenidi alisematimi. : inidihi hone: beziyani gize sirawini inidiseri: wede betu geba: bebetimi wisit'i kebeti sewochi namimi alineberemi. : keine gari tenya sitili libisuni tet'ematch'ima yazechi: irisumi libisuni beijiwa titolati sheshe wede wich'imi wet'a. : inidihi hone: libisuni titu wede wich'ini inde sheshe bayechi gize; : yebetiwani sewochi wede irisiwa t'erita inidihi bila negerechachewi. iyu: 'ibirawiwini sewi beinya inidisalet' agibitobinali: irisu keine gari litenya wede ine geba; inemi dimits'eni kefi adirige ch'ohihu: : dimits'eni kefi adirige inde ch'ohihu bisema libisuni beine zenidi t'ilo sheshe wede wich'imi wet'a. : getawi wede betu isikigeba diresimi libisuni keirisiwa zenidi anorechi. : yihinimi negeri inidihi bila negerechiwi. yagebahilini 'ibirawiyi bariya lisalek'ibinyi wede ine geba: : inemi dimits'eni kefi adirige sich'ohi libisuni beije tewena wede wich'i

sheshe. : getawimi. bariyahi inidihi aderegenyi bila yenegerechiwini yemisituni k'ali besema gize ijigi tek'ot'a. : yeyosefimi geta wesedewi; yenisusu isirenyochimi wedemitaserubeti sifira wede gizoti beti agebawi: keziyami begizoti nebere. : igiziabiherimi keyosefi gari nebere mihiretinimi abezaleti; begizoti betumi alek'a fiti mogesini set'ewi. : yegizoti betumi alek'a begizoti yalutini isirenyochi hulu beyosefi iji asalifo set'achewi: beziyami yemideregewi negeri hulu irisu yemiyaaderigewi nebere. : yegizoti betumi alek'a beiju yalewini negeri keto alasebemi; igiziabiheri keirisu gari neberena: yemiyaaderigewinimi hulu igiziabiheri yak'enaleti neberi.

40

kezihi negeri behwalami inidihi hone: yegibits'i ngusi yet'eji asalafina yeinijera abeza getachewini yegibits'i ngusini bedelu. : fer'i'onimi behuletu shumamitu bet'eji asalafiwochu alek'ana beinjera abezawochu alek'a layi tek'ot'a: : yosefi tasiro beneberebetimi begizoti sifira bezebenyochu alek'a beti asit'ebek'achewi. : yezebenyochumi alek'a leyosefi asalifo set'achewi; irisumi yagelegilachewi neberi: begizoti betimi ayale k'eni tek'emet'u. : begizoti beti yeneberuti yegibits'i ngusi t'eji asalafina injera abeza huletumi beaniditi leliti inde hilimu tirigwame iyerasachewi hilimini alemu. : yosefimi malido wede inerisu geba; inehomi azinewi ayachewi. : begetawi beti keirisu gari begizoti yeneberutinimi yeferi'onini shumamiti inidihi bilo t'eyek'achewi. inanite zere sile mini azinachihwali? : inerisumi. hilimini alimeni yemiteregwimilini at'ani aluti. yosefimi alachewi. hilimini yemiteregwimi igiziabiheri yeset'ewi ayidelemini? isiti nigerunyi. : yet'eji asalafiwochi alek'ami leyosefi hilimuni inidihi bilo negerewi. behilime yeweyini zafi befite hona aye; : bezafitumi sositi aregi alebati: irisuwami k'it'elina abeba awet'achi; zelemali anit'et'elechi; yezelelawami fire besale: : yeferi'onimi ts'iwa beije nebere: firewinimi wesije beferi'oni ts'iwa ch'emek'ihuti; ts'iawawinimi leferi'oni beiju set'ehuti. : yosefimi alewi. yezihi tirigwamewi yihi newi: sositu aregi sositi k'eni newi: : isike sositi k'eni diresi fer'i'oni rasihini kefi yaderigali; wede k'edemewi shumetihimi yimelisihali: t'eji asalafi beneberihibeti gize sitaderigi inde neberewi inde k'edimowi siri'atimi yeferi'onini ts'iwa beiju tiset'alehi. : negeri gini bego negeri betederegelih gize ineni asibeniyi; mihiretinimi adirigilinyi; yeinenimi negeri leferi'oni negirehi kezih beti awit'anyali: : ineni ke'ibirawiyani ageri serik'ewi amit'itewinyalina: kezihimi degimo begizoti yanorunyi zenidi minimi aladeregihi. : yeinijera abezawochu alek'ami hilimuni bemelikami inde teregome baye gize yosefini inidihi alewi. inemi degimo hilimi ayiche neberi; inehomi sositi mesobi nech'i injera berase layi nebere: : belayinyawimi mesobi fer'i'oni kemibelawi kegagariwochi sira hulu neberebeti: wefochimi berase layi kemesobu yibelu neberi. : yosefimi meliso inidihi alewi. yezihi tirigwamewi yihi newi: sositu mesobi sositi k'eni newi: : isike sositi k'eni diresi fer'i'oni rasihini kefi

yaderigali; beinich'etimi layi yisek'ilihali: wefochimi sigahini yibelutali. : besositenyawimi k'eni fer'i'oni yeteweledebet k'eni nebere; leserawitumi hulu gibiri aderege: yet'eji asalafiwochuni alek'ana yeinijera abezawochuni alek'a beashikerochu mekakeli kefi aderege. : yet'eji asalafiwochunimi alek'a wede sifiraw melesewi; ts'iawawinimi beferi'oni iji set'e: : yeinijera abezawochunimi alek'a sek'elewi; yosefi inideterogemelachewi. : yet'eji asalafiwochi alek'a gini yosefini alasebewimi; resawi inji. a

41

kehuleti 'ameti behwalami fer'i'oni hilimini aye; inehomi; bewenizu dari k'omo neberi. : inehomi; melikachewi yamare sigachewimi yewefere sebatilamochi kewenizu wet'u; bewihawimi dari bemesiku yisemaru neberi. : keinerisumi behwala ineho melikachewi yekefa sigachewimi yekesa leluchi sebatilamochi kewenizu wet'u; beineziyami lamochi at'egebi bewenizu dari yik'omu neberi. : melikachewi yekefa sigachewimi yekesa ineziyami lamochi melikachewi yamarewini sigachewi yewefere wini sebatuni lamochi wat'uachewi. fer'i'onimi nek'a. : degimomi tenya huletanyami hilimini aye. inehomi beanidi ageda layi yeneberu yamaruna melikami yehonu sebatil ishetochi wet'u: : inehomi keinerisu behwala yeseletuna bemisirak'i nefasi yetemetu sebatil ishetochi wet'u: : yeseletutimi ishetochi sebatuni yamaruna yedaberu ishetochi wat'uachewi. : fer'i'onimi nek'a; inehomi hilimi nebere. benegami gize nefisu tawekchibeti: wede hilimi terigwamiwochi hulu wede gibits'i t'ebibanimi hulu liko wede irisu t'erachewi: fer'i'onimi hilimuni negerachewi; negeri gini keinerisu leferi'oni yemiteregwimi alitegenyemi. : yeziyani gize yet'eji asalafewochu alek'a inidihi bilo leferi'oni tenagere. ine hat'iateni zere asibalehu: : fer'i'oni bebariyiwochu layi tek'ot'a; inenimi yeinijera abezawochunimi alek'a begizoti sifira bezebenyochi alek'a beti anoreni: : inyami beaniditi leliti hilimini alemi; inena irisu: iyanidanidachini inde hilimachini tirigwame alemi. : beziyami yezebenyochu alek'a bariya yehone anidi 'ibirawi gwilimasa keinyi gari nebere: leirisumi negerewi; hilimachininimi teregomelini: leiyaniidanidumi inde hilimu teregomelini. : inidihimi hone: inde teregomelini indeziyawi hone: ine wede shumete temelesihu; irisumi tesse'ele. : fer'i'onimi liko yosefini asit'era; kegizoti betimi asichekoluti: irisumi telach'e; libisunimi lewet'e; wede fer'i'onimi geba. : fer'i'onimi yosefini alewi. hilimini aye; yemiteregwimewimi alitegenyemi: hilimini inde semahi; inde teregomihimi sile anite semahu. : yosefimi leferi'oni inidihi bilo melese. yihi beine ayidelemi: igiziabiheri gini leferi'oni bedehinineti yimelisitali. : fer'i'onimi leyosefi inidihi alewi. ineho; behilime bewenizu dari k'omo neberi: : inehomi; sigachewi yewefere melikachewimi yamare sebatil lamochi wet'u; bemesikumi yisemaru neberi: : keinerisumi behwala ineho yedekemu melikachewimi ijigi yekefa sigachewimi yekesa leluchi sebatil lamochi wet'u: begibits'imi midiri hulu inde inerisu melike kifu

keto alayehumi: : yekesutina melike kifawochu lamochi yemejemeriyawochuni wefiramochuni sebatu lamochi wat'uachewi; : behodachewimi tewat'u: behodachewimi inidetewat'u alitawek'emi; melikachewimi bemejemeriya inide neberewi yekefa nebere. nek'ahumi. : behilimemi ineho yedaberuna melikami yehonu sebatu ishetochi beandii ageda siwet'u ayeahu: : keinerisumi behwala ineho yederek'una yeseletu bemisirak'i nefasi yetemetu sebatu ishetochi wet'u: : yeseletuti ishetochi yamarutini sebatuni ishetochi wat'uachewi. lehilimi terigwami-wochimi hilimemi negerihu yemiteregwimilinyimi an'ahu. : yosefimi fer'i'onini alewi. yeferi'oni hilimu anidi newi: igiziabiheri liyaderigewi yalewini leferi'oni negirotali. : sebatu melikakamochi lamochi sebatu 'ametati nachewi; sebatumi melikakamochi ishetochi sebatu 'ametati nachewi: hilimu anidi newi. : keinerisumi behwala yewet'uti yekesutina melike kifawochu sebatu lamochi sebatu 'ametati nachewi; yeseletutina yemisirak'i nefasi yemetachewi sebatumi ishetochi inerisu rabi yemihonibachewi sebatu 'ametati nachewi. : leferi'oni yenegerihiuti negeri yihi newi: igiziabiheri liyaderigewi yalewini leferi'oni asayewi. : ineho begibits'i midiri hulu ijigi t'igabi yemihonibachewi sebatu 'ametati yimet'alu: : degimo kezihl behwala yesebatu 'ameti rabi yimet'ali; begibits'i ageri yeneberewimi t'igabi hulu yiresali: rabimi midirini bet'ami yat'efali: : behwala kemihonewi keziya rabi yetenesami bemidiri yehonewi t'igabi ayitawek'imi; ijigi ts'inu yihonalina. : hilimumi leferi'oni degagimo metayetu negeru keigiziabiheri zenidi yetek'oret'e sile hone newi; igiziabiherimi fet'ino yaderigewali. : ahunimi fer'i'oni bilihina awak'i sewini yifeligi; begibits'i midiri layimi yishumewi. : fer'i'oni bemidiri layi shumamitini yishumi: besebatumi yet'igabi 'ametati kemigenyewi fire begibits'i midiri hulu keamisiti iji anidenyawini yiwisedi. : yemimet'utini yemelikamochuni 'ametati ihilachewini yakemachu: sinidewinimi keferi'oni iji betachi yanuru; ihilochimi beketemochi yit'ebek'u. : begibits'i midiri silemihonewi sile sebatu 'ametati rabi ihilu tet'ebik'o yinuri; midiritumi berabi atit'efami. : negerumi beferi'onina belolewochu fiti melikami hone: : fer'i'onimi lolewochuni inidihi alachewi. bewinu yeigiziabiheri menifesi yalebethini inidezihl yale sewi inagenyalenini? : fer'i'onimi yosefimi alewi. inide anite yale bilihl awak'imi sewi yelemi; igiziabiheri yihini hulu gelit'olihalina. : anite bebete layi teshomi; hizibemi hulu lek'alihi yitazezi: ine bezufane bicha keanite ibelit'alehu. : fer'i'onimi yosefimi. begibits'i midiri hulu layi shomihuhi alewi. : fer'i'oni k'eletetuni keiju awelek'e beyosefi ijimi aderegewi; nech'i yeteliba igiri libisinimi alebesewi; beanigetumi yewerik'i zirigifini aderegeleti: : yeirisumi bemithoni behuletanyayitu seregela asik'emet'ewi; awaji negarimi. sigedu iyale befiti befitu yich'ohi neberi: irisumi begibits'i midiri hulu layi teshome. : fer'i'onimi yosefimi alewi. ine fer'i'oni nenyi: begibits'i ageri hulu yale anite manimi ijunimi igirunimi ayanisa. : fer'i'onimi yeyosefimi simi ts'efinati pe'inahi bilo t'erawi: yeheliyotu ketema kahini yedot'ifera liji yemithoni asinatini agabawi. yosefimi begibits'i midiri hulu wet'a. :

yosefimi begibits'i ngusi beferi'oni fiti bek'ome gize 'idimewi selasa 'ameti nebere. yosefimi keferi'oni fiti wet'a; yegibits'i midirinimi hulu zore. : besebatumi bet'igabi 'ametati yemidiritu fire kimiri hone. : begibits'i midiri hulu yalewini yesebatuni 'ameti ihili hulu sebesebe; ihilini beketemochu adelebe: beyeketemayitu zuriya yalewini yeirishawini ihili hulu beziyaw ketete. : yosefimi inide bahiri ashewa ijigi bizu yehone sinideni akemache; mesiferini isikitewi diresi: liseferi alitechalemina. : leyosefimi yeheliyotu ketema kahini yedot'ifera liji asinati yeweledchileti huleti lijochi yerabi zemeni gena sayimet'a teweleduleti. : yosefimi yebekwiri lijuni simi minase bilo t'erawi; inidihi sili. igiziabiheri mekerayeni hulu yeabatanimi beti asiresanyi: : yehuletanyawinimi simi efiremi bilo t'erawi; inidihi sili. igiziabiheri bemekeraye ageri aferanyi. : begibits'i midiri yeneberewimi yesebatu 'ameti t'igabi alefe; : yosefimi inide tenagere yesebatu 'ameti rabi jemere. beyeagerumi hulu rabi hone: begibits'i midiri hulu gini ihili nebere. : yegibits'i midirinimi hulu terabe; hizibumi sile ihili wede fer'i'oni ch'ohi: fer'i'onimi yegibits'i sewochini hulu. wede yosefi hidu; irisu yalachihunimi hulu adirigu alachewi. : bemedirimi hulu layi rabi hone: yosefimi ihili yalebethini gotera hulu kefito legibits'i sewochi hulu yishet'i neberi: rabimi begibits'i midiri ts'enito neberi. : agerochimi hulu ihili yigezu zenidi wede gibits'i wede yosefi met'u: bemidiri hulu rabi ijigi ts'enito neberina.

42

ya'ik'obimi begibits'i ihili inidale sema; ya'ik'obimi lijochuni. lemini irisi berisachihu titeyayalachihu? alachewi. : inidihi ale. ineho sinide begibits'i inidigeni semichealehu: wedeziya wiredu; inidindinina inidanimotimi keziya shemitulini. : yeyosefimi asiru wenidimochu sinideni kegibits'i yishemitu zenidi weredu: : yeyosefimi wenidimi biniyamini gini ya'ik'obi kewenidimochu gari alisededewimi. minalibati kifu inidayagenyewi biloalina. : yeisraelimi lijochi leihili shemeta kemet'utu gari gebu: bekene'ani ageri rabi neberena. : yosefimi bemidiri layi gezhi nebere; irisumi lemidiri hizibi hulu yishet'i neberi: yeyosefimi wenidimochi bemet'u gize bemidiri layi begimibarachewi segeduleti. : yosefimi wenidimochuni ayito awek'achewi: telewet'ebachewimi; kifu k'alimini tenagerachewi. inanite kewedeti met'achihu? alachewi. inerisumi. kekene'ani midiri ihili linishemiti yemet'ani neni aluti. : yosefimi wenidimochuni awek'achewi; inerisu gini alawek'utimi: : yosefimi sile inerisu ayitoti yeneberewini hilimi asebe. inidihi alachewi. inanite selayochi nachihu: yemidiruni 'irak'utineti litayu met'itachihwali. : inerisumi aluti. getachini hoyi ayidelemi: bariyawochihi sinideni ligezu met'itewali: : inya hulachini yeandii sewi lijochi neni: inya iwinetenyocho neni; bariyawochihi selayuchi ayidelumi. : irisumi alachewi. ayidelemi: negeri gini yeageruni 'irak'utineti litayu met'itachihwali. : inerisumi alu. bariyawochihi asira huleti wenidimamachi bekene'ani midiri yeandii sewi lijochi neni: tanashumi ineho zare keabatachini

gari newi; anidumi t'efitoali. : yosefimi alachewi. inanite selayochi nachihu biye yetenagerihwachihu yihi newi: : bezihi t'efitenalachihu: tanashi wenidimachihu kalimet'a bek'eri yeferi'onini hiyiweti kez- ihi atiwet'umi. : iwinetini yemitinageru kehona negerachihu yifeteni zenidi keinanite aniduni sidedu; wenidimachihuni yizo yimit'a inanitemi tasir- achihu tek'emet'u: yihi kalihone yeferi'onini hiy- iweti selayochi nachihu. : sositi k'eni yahili begi- zoti beti ch'emerachewi. : besositenyawimi k'eni yosefi inidihim alachewi. tidinu zenidi yihini adirigu: ine igiziabiherini iferalehuna. : inanite yetamen- achihu kehonachihu keinanite anidu wenidimachihu begizotachihu beti yitaseri inanite gini hidu; ihilu- nimi lebetachihu rabi wisedu: : tanashunimi weni- dimachihuni wede ine yizachihu nu: negerachihumi yetamene yihonalina atimotumi. inidihimi aderegu. : inerisumi irisi berisachewi inidihini tebabalu. bei- wineti wenidimachinini bedilenali; inyani bema- mat'eni nefisu sitich'enek'i ayiteni alisemanewimina: silezihi yihi mekera met'abini. : robelimi meliso inidihim alachewi. bilatenawini atibedilu biyachihu alineberemini? inemi alisemachihunyimi: silezihi in- ehohu ahuni demu yifalalegenali. : inerisumi yosefi negerachewini inidimisemabachewi alawek'umi; be- mekakelachewi asiterigwami neberena. : keiner- isumi zeweri bilo alek'ese: degimomi wede iner- isu temeliso tenagerachewi; simi'oninimi keiner- isu leyito wesedo befitachewi aserewi. : yosefimi 'ayibetachewini ihili yimoluti zenidi azeze: yeiy- erasachewinimi biri beiy'e'ayibetachewi yimelisuti zenidi degimomi yemenigedi sinik'i yiset'uachewi zenidi azeze. inidihumi tederegelachewi. : iner- isumi ihiluni beahiyochachewi layi ch'anu; keziyami tenesitewi hedu. : keinerisumi anidu baderubeti sifira leahiyawi geferani yiset'i zenidi 'ayibetuni sifeta biruni aye; inehomi be'ayibetu afi layi neberchi. : lewenidimochumi. bire temeleschilinyi; irisiwami be'ayibete afi inehwati alachewi. libachewimi de- neget'e; iyetenik'et'ek'et'umi irisi berisachewi teba- balu. igiziabiheri yaderegebini yihi minidiri newi? : wede abatachewimi wede ya'ik'obi wede kene'ani midiri met'u; yederesebachewinimi negeri hulu ini- dihi bilewii aweru. : yeageru geta yehonewi sewi bekifu nigigiri tenagereni; yemidiritumi selayochi asimeseleni. : inyami inidihim alawewi. iwineten- ochi sewochi neni inji selayochi ayidelenimi: : inya yeabatachihini lijochi asira huleti wenidimamachi neni: anidu t'efitoali; tanashumi bekene'ani midiri zare keabatachihini gari ale. : yeagerumi geta ya sewi inidihim aleni. yetamenachihu sewochi kehonachihu bezihi awik'alehu: anidenyawini wenidimachihuni keine gari tewuti; lebetachihumi rabi ihilini wesi- dachihu hidu: : tanashunimi wenidimachihuni amit'ulinyi; iwinetenyochi inji selayochi aleme- honachihunimi bezihi awik'ewalehu: wenidimachi- hunimi iset'achihwalehu; inanitemi bemidiru tinegi- dalachihu. : inidihimi hone: 'ayibetachewini befetu gize ineh keinerisu iyanidanidachewi birachewini beiy'e'ayibetachewi tek'wat'iro agenyuti: inerisumi abatachewimi yebirachewini k'wit'irati ayitewi feru. : abatachewi ya'ik'obimi inidihim alachewi. liji aliba asik'erachihunyi: yosefi yelemi; simi'onimi yelemi;

43

biniyaminimi tiwesidubinyalachihu: yihi hulu beine layi derese. : robelimi abatuni alewi. wede anite melishe yalamet'ahuti inide hone huletuni lijocheni gideli: irisuni beije sit'enyi; inemi wede anite imelise- walehu. : irisumi ale. lije keinanite gari ayiweridimi: wenidimu moto irisu bicha k'eritoalina: bemitihe- dubeti menigedi minalibati kifu negeri biyagenyewi shimigilinaiyeni behizeni wede mek'abiri taweriduta- lachihu. a

:rabimi bemidiri ts'ena. : kegibits'imi yamet'utini ihili belitewi kefets'emu behwala abatachewi. inide gena hidu: t'ik'iti ihili shemitulini alachewi. : yi- hudami inidihim alewi. ya sewi. wenidimachihu keinanite gari kalihone fiteni atayumi bilo bebir- itu k'ali asit'enek'ek'eni. : wenidimachinini keinya gari bitisedidewi iniweridaleni; ihilimi inishemitili- haleni: : batisededewi gini anihedimi: ya sewi. weni- dimachihu keinanite gari kalihone fiteni atayumi bilonalina. : isiraalimi alachewi. lemini bedelachi- hunyi? leziyawisi. lela wenidimi aleni bilachihu lemini negerachihuti? : inerisumi alu. ya sewi sile inyana sile wegenachini fets'imo t'eyek'eni inidi- himi aleni. abatachihu gena behiyiweti newi? weni- dimisi alachihuni? inyami inidezihi inide t'iyak'ewi melesinileti: bewinu. wenidimachihuni amit'u in- dileni inawik'i neberinini? : yihudami abatuni isir- aelini alewi. inyana anite lijochachinimi degimo ini- dinidini inidanimotimi bilatenawini keine gari sid- edewi; inyami tenesiteni inihedalen. : ine sile irisu iwasalehu keije tishawalehi: wede anite bal- amet'awi; befitihimi balak'omewi; bezemenati hulu aniteni yebedelihu lihuni. : banizegeyisi noro ahuni huletenya gize betemelesini neberi. : isiraalimi abatachewi inidihim alachewi. negeru inidihim ke- honesi yihinini adirigu: ketemesegenewi kemidiru fire be'ayibetachihu yizachihu hidu; leziyami sewi iji menisha; t'ik'iti belesani; t'ik'iti mari; shitu; keribe; temiri; lewisi wisedu. : biruni beat'efeta adirigachihu bejjachihu wisedu: be'ayibetachihu afi yetemele- sewinimi biri melisachihu wisedu: minalibati be- sihiteti yihonali. : wenidimachihunimi wisedu; tenesitachihumi wedeziya sewi temelesu. : hu- luni yemichili amilakimi lelawini wenidimachihun- ina biniyaminimi keinanite gari yisedidi zenidi beziya sewi fiti mihiretini yisit'achihu: inemi lijocheni inidat'ahu at'ahu. : sewochumi bejjachewi yachini iji menishana at'efetawini biri biniyaminimi wesedu: tenesitewimi wede gibits'i weredu; beyosefimi fiti k'omu. : yosefimi biniyaminimi keinerisumi gari bayewi gize yebetuni azazhi inidihim bilo azezewi. ineziyani sewochi wede beti asigebachewi; iridimi iredi aze- gajimi; ineziya sewochi beikule k'eni keine gari yi- belaluna. : ya sewimi yosefi inidalewi aderege: ya sewimi sewochuni wede yosefi beti asigeba. : inerisumi wede yosefi beti sile gebu feru: inidi- himi alu. be'ayibetachini k'edimo sile temelesewi biri litenekolibini liwedik'ibinimi; inyanimi bebarinetti ligeza ahiyochachinimini liwesidi wedezihi asige- bani. : wede yosefi beti azazhimi k'erebu; bebetumi deji tenageruti; : inidihimi aluti. getaye hoyi; k'edimo

ihilini linisshemiti weridene neberi : wedeminadiri-
betimi sifira bederesini gize 'ayibetachinini ketefini;
inehomi; yeiyanidanidu sewi biri beye'ayibetu afa
inide mizanu birachini nebere: ahunimi bejjachini
melesinewi. : ihili inishemittibeti zenidi lelamu biri
bejjachini amet'ani: birachininimi be'ayibetachini
mani inide ch'emerewu anawik'imi. : irisumi
alachewi. selami leinanite yihuni; atifiru: ami-
lakachihuna yeabatachihu amilaki be'ayibetachihu
yetesewere genizebi set'achihu: birachihusi de-
risoniyali. : simi'oninimi awet'alachewi. sewiyou-
imi ineziyani siwochi wede yosefi beti asigebachewi:
wiha amet'alachewi; igirachewininimi tat'ebu: leahiy-
ochachewi abek'i set'achewi. : yosefimi beikule k'eni
isikigeba diresi inerisu iji menishachewini azegaju;
keziya inijerani inidimibelu semitewalina. : yose-
fimi wede betu begeba gize bejjachewi yalewini iji
menisha bebeti wisit'i ak'erebuleti; wede midirimi
wedik'ewi segeduleti. : irisumi dehiniinetachewini
t'eyek'achewi; inidihimi ale. yenegerachihunyi
shimagile abatachihu dehina newini? gena behiyi-
weti aleni? : inerisumi aluti. bariyahi abat-
achini dehina newi: gena behiyiweti ale. ago-
nibisewimi segeduleti. : 'ayinunimi anisito yeinatuni
liji biniyaminimi ayewi; irisumi ale. yenegerachi-
hunyu tanashi wenidimachihu yihi newini? inidi-
himi alewi. lije hoyi; igiziabiheri yibarikihi. :
yosefimi chekole; anijetu wenidimuni nafik'otalina:
liyalek'isimi wedede: wede ilifinyuni gebito keziya
alek'ese. : fitunimi tat'ibo wet'a; libunimi asitagiso.
inijera ak'iribu ale. : leirisumi lebichawi ak'erebu;
leinerisumi lebichachewi; keirisu gari lemibeluti
legibits'i sewochimi lebichachewi: yegibits'i se-
wochi ke'ibirawiyani gari mebilati ayihonilachewim-
ina; yihi legibits'i sewochi inide merikesi newina. :
befitumi bekwiru inide talak'inetu tanashumi inide
tanashinetu tek'emet'u: sewochumi irisi berisachewi
tedenek'u. : befitumi kalewi mebili fenitachewini
ak'erebelachewi: yebiniyamimi fenita kehulu amisiti
iji yemibelit'i nebere. inerisumi t'et'u keirisumi gari
desi alachewi.

44

yosefimi yebetuni azazhi inidihi bilo azeze. 'ayi-
betachewi yemiyanesawini yahili ihili mulalachewi;
yehulunimi biri beye'ayibetachewi afa ch'emirewi :
betanashumi 'ayibeti afa yebiruni ts'iwayenina yei-
hiluni waga ch'emirewi. irisumi yosefi inidalewi
aderege. : negihi behone gizemi sewochu ahiy-
ochachewini yizewi yihedu zenidi tesenabetu. :
keketemayitumi wet'itewi gena sayirik'u yosefi le-
betu azazhi inidihi ale. tenesitih sewochumi
teketelachewi: bederesihibachewimi gize inidihi
belachewi. bemelikamu fanita sile mini kifuni
melesachihu? : getaye yemit'et'abeti misit'irinimi
yemiyawik'ibeti ts'iwa ayidelemini? baderegachi-
huti negeri bedelachihu. : irisumi derisebachewi
yihinimi k'ali negerachewi. : inerisumi aluti.
getaye inidezih yalewini k'ali lemini yinagerali?
bariyawochihi yihini negeri yemiyaderigu ayide-
lumi. : ineho; be'ayibetachini afa yagenyenewini
biri yizeni kekene'ani ageri wede anite temelise-

nali: kegetahi beti werik'i weyisi biri inideti inis-
erik'aleni? : kebariyawochihi ts'iwawi yetegenye-
beti irisu yimuti: inyami degimo legetachini bariya-
wochi inihuni. : irisumi ale. ahunimi inidihu
inide negerachihu yihuni: ts'iwawi yetegenyebeti
irisu leine bariya yihunenyi; inanitemi nits'uhani
tionalachihu. : iyerasachewimi fet'inewi 'ayi-
betachewini wede midiri aweredu; iyerasachewimi
'ayibetachewini fetu. : irisumi ketalak'u jemiro
isike tanashu diresi bereberachewi; ts'iwawinimi be-
biniyami 'ayibeti wisit'i agenye. : libisachewin-
imi k'ededu; 'ayibetachewininimi beyeahiyochachewi
ch'inewi wede ketemayitu temelesu. : yihudami
kewenidimochu gari wede yosefi geba; irisumi gena
keziyawi nebere: befitumi bemidiri layi wedek'u.
: yosefimi. yihi yaderegachihuti negeri minidiri
newi? inide ine yale sewi misit'irini inidiyawik'i
atawik'umini? alachewi. : yihudami ale. lege-
taye mini inimelisaleni? minisi ininageraleni? wey-
isi bemini ininets'aleni? igiziabiheri yebariyawochi-
hini hat'iatu gelet'e: ineho; inyami ts'iwawi keirisu
zenidi yetegenyebetumi degimo legetaye bariya-
wochu neni. : irisumi ilachewi. yihini aderigi
zenidi ayihonilinyimi: ts'iwawi yetegenyebetumi sewi
irisu bariya yihunenyi: inanitemi wede abatachihu
bedehina wit'u. : yihudami wede irisu k'erebe
inidihimi ale. getaye hoyi; ine bariyahi begetaye
joro aniditi k'alini inidinageri ileminalehu: inenimi
bariyahini atik'ot'anyi: anite inide fer'i'oni nehina. :
getaye bariyawochuni. abati alachihuni weyisi weni-
dimi? bilo t'eyek'e. : inyami legetaye inidihi aline.
shemagile abati aleni; beshimigilnawu yeweledewimi
tanashi bilatena ale: wenidimumi mote; keinatumi
irisu bichawini k'ere; abatumi yiwedidewali. : an-
itemi lebariyawochihi. wede ine amit'uti; inemi
ayewalehu alih. : getayenimi. bilatenawi abatumi
metewi ayihoniletimi: yetewewi inide hone abatu yi-
motalina alinewi. : bariyawochihinimi. tanashi weni-
dimachihu keinanite gari kalimet'a dagimenya fiteni
atayumi alihini. : wede bariyahi wede abatachini
betemelesini gizemi yegetayeni k'ali negerinewi. :
abatachininimi. temelisachihu t'ik'iti ihili shemitulini
ale. : inyami alinewi. inihedi zenidi ayihonilini-
imi: tanashu wenidimachini keinya gari yiweridi
inide hone inyami iniwerialeni: tanashu wenidi-
machini keinya gari kelele yeziyani sewi fiti mayeti
ayichalenimina. : bariyahi abatemi inidihi aleni.
misite huleti wenidochi lijochini inide weledchilinyi
inanite tawik'alachihu : anidumi keine wet'a. awire
belaw alachihunyi; isike zarami yalewini : yi-
hinimi keine leyitachihu degimo bitiwesiduti kifami
biyagenyewi; shibeteni behizeni wede mek'abiri taw-
eridutalalachu. : ahunimi ine wede abate wede
bariyahi bihedi; bilatenawimi keinya gari kelele;
nefisu bebilatenawi nefisi tasiralechina bilatenawi
keinya gari inidelele baye gize yimotali : bariya-
wochihimi yebariyahini yeabatachinin shibeti be-
hizeni wede mek'abiri yawerialu. : ine bariyahi be-
abate zenidi sile bilatenawi inidihi biye tewisheale-
huna. irisunisi wede anite balamet'awi beabate zenidi
bezemenati hulu hat'iatnya ihonalehu. : silezi-
himi ine bariyahi begetaye zenidi bariya honye be-
bilatenawi fanita lik'emet'i: bilatenawimi kewenidi-

mochu gari yiwit'a. : aleziyami bilatanawi keine gari kelele wede abate inideti iwet'alehu? abateni yemiyaenyewini mekera inidalay. a

45

yosefimi beirisu zenidi k'omewi baluti sewochi hulu fiti litagesi alitechalewimi. sewochunimi hulu kefiti asiwet'ulinyi bilo ch'oho tenagere: yosefi lewenidimochu rasuni beget'e gize beirisu zenidi yek'ome manimi alineberemi. : k'alunimi kefi adirigo alek'ese: yegibits'i sewochimi semu; beferi'oni betimi tesema. : yosefimi lewenidimochu. ine yosefi nenyi: abate isike ahuni behiyiwetu newini? ale. weni-dimochumi yimelisuleti zenidi alichalumi; befitu denigit'ewi neberina. : yosefimi wenidimochuni. wede ine k'irebu ale. wede irisumi k'erebu. inidi-himi alachewi. wede gibits'i yeshet'achihunyi ine wenidimachihu yosefi nenyi. : ahunimi wedezihile shet'achihunyi atizenu; atik'orik'orumi: igiziabiheri hiyiwetini lemadani keinanite befiti sedidonyalina. : yihi huletu 'ameti bemidiri layi rabi yehonebeti newina: yemayitaresibetina yemayitach'edibeti amisiti 'ameti gena k'ere. : igiziabiherimi bemidiri layi k'iretani asik'erilachihu zenidi betalak'i medihanitimi adinachihu zenidi keinanite befiti lakenyi. : ahunimi inanite wedezihile yelakachihunyi ayidelachihumi; igiziabiheri lakenyi inji: leferi'onimi inide abati aderegenyi; bebetumi hulu layi geta; begibits'i midirimi hulu layi alek'a aderegenyi. : ahunimi fet'inachihu wede abate wit'u; inidihimi beluti. lijihi yosefi yemilewi negeri yihi newi. igiziabiheri begibits'i midiri hulu layi geta aderegenyi: wede ine na; atizegiyi: : begesemimi midiri tik'emet'alehi; wede inemi tik'eribalehi; anitena lijochihi yeli-jochihimi lijochi; begochihina lamochihi kebithimi hulu. : beziyami anitena yebetithi sewochi yeante yehonewi hulu inidatichegeru imegibihalehu yerabu zemeni gena amisiti 'ameti k'eritoalina. : inehomi leinanite yetenagerechachihu yefine afi inide honechi yeanitene 'ayinochi ayitewali; yewenidime yebiniyamimi 'ayinochi ayitewali. : leabatemi begibits'i midiri yaleninyi kibireni hulu yayachihutinimi hulu negeruti: abatenimi wedezihile fet'inachihu amit'uti. : yewenidimuni yebiniyamimini anigeti ak'ifo alek'ese: biniyamimi beanigetu layi alek'ese. : wenidimochuni hulu samachewi; beinerisumi layi alek'ese: kezziyami behwala wenidimochu keirisu gari tech'awetu. : beferi'onimi beti. yeyosefi wenidimochi met'u tebilo were tesema: beziyawimi fer'i'onina lolalitu desi tesenyubeti. : fer'i'onimi yosefimi alawhi. lewenidimochihi inidihile bilehi nigerachewi. yihini adirigu: kebitochachihuni ch'inachihu wede kene'ani midiri hidu: : abatachihunina betese-bochachihuni yizachihumi wede ine nu: inemi yegibits'ini midiri bereketi hulu iset'achihwalehu; yemidiritunimi sibi tibelalachihu. : anitemi weni-dimochihini. inidihile adirigu belachewi: kegibits'i midiri lehits'anatochachihu lesotochachihumi seregelochini wasidu; abatachihunimi yizachihu nu: : le'ik'achihumi hulu atasibu; yegibits'i bereketi hulu leinanite newina. : yeisraeli lijochimi inidezihu aderegu: yosefimi beferi'oni tiizazi seregelochinina

lemenigedi sinik'i set'achewi: : lehulumi huleti huleti melewech'a libisi set'achewi; lebiniyami gini sositi meto birina amisiti melewech'a libisi set'ewi. : leabatumi inidezihu sedede; yegibits'ini bereketi yeteshekemu asiri ahiochini; degimomi bemenigedi leabatu sinik'i sinidena injiera yeteshekemu asiri setochi ahiochini. : yosefimi wenidimochuni asenabetachewi; inidihimi alachewi. bemenigedi irisi berisachihu atit'alu. : inerisumi hedu; kegibits'i agerimi wet'u; wede kene'animi midiri keabatachewi keya'ik'obi zenidi deresu. : inidihimi bilewi negeruti. yosefi gena behiyiwetu newi; irisumi begibits'i midiri hulu layi gezhi honoali. ya'ik'obimi libu denegete; alamenachewimi neberina. : inerisumi yosefi yenegerachewini negeri hulu negeruti: irisumi yanesuti zenidi yosefi yesededachewini seregelochi baye gize yeabatachewi yeya'ik'obi yenefisu hiyiwetitadesechi. : isiraelim. lije yosefi gena behiyiweti kehone yibek'anyali: salimoti inidayewi ihedalehu ale.

46

isiraelim leirisu yalewini hulu yizo tenesa; wede berisabehi met'a; mesiwa'itinimi leabatu leyisihak'i amilaki sewa. : igiziabiherimi beleliti raiyi. ya'ik'obi ya'ik'obi bilo leisiraeli tenagerewi. irisumi. inehonyi ale. : alewimi. yeabatochihile amilaki igiziabiheri ine nenyi: wede gibits'i mewiredi atifira; beziya tilik'i hizibi aderigihalehuna. : ine wede gibits'i abirehi iweridalehu; kezziyami degimo ine awet'ahalehu: yosefimi ijuni be'ayinihi layi yanorali. : ya'ik'obimi keberisabehi tenesa: yeisiraelim lijochi ya'ik'obini yiwesidu zenidi fer'i'oni besededachewi seregelochi abatachewini ya'ik'obinina hits'anatochachewini setochachewini wesedu. : inisisoachachewini bekene'ani agerimi yagenyutini kebitachewini hulu yizewi ya'ik'obina zeru hulu keirisu gari wede gibits'i met'u: : wenidochi lijochunina yelijochuni wenidochi lijochi; setochi lijochunina yewenidochi lijochuni setochi lijochi; zerunimi hulu keirisu gari wede gibits'i asigebachewi. : wede gibits'imi yegebuti yeisraeli lijochi simi yihi newi; ya'ik'obina lijochu: yeya'ik'obi bekwiri robeli. : yerobelimi lijochi: henohi; feluso; asironi; kerimi. : yesimo'oni lijochi: yimueli; yamini; ohadi; yakini; ts'ohari; yekene'anawiti liji sauli. : yelewimi lijochi: gedisoni; k'e'ati; merari. : yeyihudami lijochi: 'eri; awinani; selomi; faresi; zara: 'erina awinani bekene'ani midiri motu: yefaresimi lijochi esiromi; hamuli. : yeyisakorimi lijochi: tola; fuwa; yobi; shimironi. : yezabilonimi lijochi: seredi; eloni; yahilieli. : liya bemesip'et'omiya besoriya leya'ik'obi yeweledachachewi lijochina setitu lijiwa dina inezihile nachewi: wenidochimi setochimi lijochiwa hulu selasa sositi nefisi nachewi. : yegadimi lijochi ts'ifoni; hagi; shuni; esiboni; 'eri; arodi; arieli. : yeaserimi lijochi: yimina; yesuwa; yesuwi; beri'a; ihitachewi serahi: yeberi'a lijochimi: heberi; melikieli. : laba lelaju leliya yese'tati yezelefa lijochi inezihile nachewi: inezihini asira sidisutinimi nefisi leya'ik'obi weledede. : yeya'ik'obi misiti yeraheli lijochi yosefina biniyami nachewi. : leyose-

fimi begibits'i midiri minasena efiremi teweleduleti: yeheliyotu ketema kahini yep'ot'ifera liji asinati yeweledchachewi nachewi. : yebiniyamimi lijochi: bela; bekeri; asibeli: yebela lijochimi: gera; na'imani; aki; rosi; manifeni; hhufimi: gerami aridini welede. : leya'ik'obi yeteweleduleti yerahelimi lijochi inezihimi nachewi: hulumi asira arati nefisi nachewi. : yedanimi lijochi: hhushimi. : yenifitalemimi lijochi: yahits'ilei; guni; yet's'iri; shilemi. : laba lelaju leraheli yeset'ati yebala lijochi inezihimi nachewi: inezihinimi leya'ik'obi weledchileti: hulumi sebatu nefisi nachewi. : keya'ik'obi gari wede gibits'i yegebuti sewochi hulu kegulibetu yewet'uti; kelijochu misitochi lela; hulachewi sidisa sidisiti nachewi. : begibits'i midiri yeteweleduleti yosefimi lijochi huleti nachewi: wede gibits'i yegebuti yeya'ik'obi bete sewochi hulu seba nachewi. : yihudanimi begesemi inidik'ebelewi befitu wede yosefi lake: wede gesemi midirimi deresu. : yosefimi seregelawini azegaje; abatunimi isiraelini ligenanyewi wede gesemi wet'a: bayewimi gize beanigetu layi wedek'e; ak'ifotimi rejimi gize alek'ese. : isiraelimi yosefimi. anite gana behiyiweti salehi fitihini ayichealehuna ahuni limuti alewi. : yosefimi wenidimochunina yeabatunimu bete sewochi inidihili alachewi. ine met'iche leferi'oni inidihili biye ingirewalehu. bekene'ani midiri yeneberuti wenidimochena yeabate bete sewochi wede ine met'itewali: : inerisumi begi yemit'ebik'u sewochi nachewi; inisisa yarebu neberina: begochachewinina lamochachewini yalachewinimi hulu amet'u. : fer'i'onimi bit'erachihu. tegibarachihusi minidiri newi? bilachihu; : begi t'ebak'i hulu legibits'i sewochi rikiswi newina begesemi iniditik'emet'u inidihili beluti. inya bariyawochihi kebilatenanetachini jemireni isike ahuni diresi; inyami abatochachinimi; inisisa aribiwochi neni. q k'wi@28: gesemi yemilewini yegizi mets'ihafi ramise yilewali. a

47

yosefimi geba leferi'onimi negerewi inidihili bilo. abatena wenidimochi begochachewimi lamochachewimi yalachewimi hulu kekene'ani midiri wet'u: inerisumi ineho begesemi midiri nachewi. : kwenidimochumi amisiti sewochini wesido beferi'oni fiti ak'omachewi. : fer'i'onimi wenidimochumi. sirachihu minidiri newi? alachewi. inerisumi fer'i'onimi. inya bariyawochihi; inyami abatochachinimi; begi aribiwochi neni aluti. : fer'i'oninimi inidihili aluti. bemidiri linik'emet'i beinigidineti met'ani; yebariyawochihi begochi yemisemarubeti sifira yelemina: rabi bekene'ani midiri ijigi ts'enitoalina: ahunimi bariyawochihi begesemi midiri iniditik'emet'i inileminihaleni. : fer'i'onimi yosefimi tenagerewi inidihili bilo. abatihina wenidimochihi met'itewilihali: : yegibits'i midiri befitihi nati: bemelikamu midiri abatihinina wenidimochihini anurachewi: begesemi midiri yinuru: keinerisumi wisit'i iwik'eti yalachewini sewochi tawik'i inde hone beinisisoche layi alek'ochi adirigachewi. : yosefimi ya'ik'obini abatuni asigebito beferi'oni fiti ak'omewi: ya'ik'obimi fer'i'onimi

barekewi. : fer'i'onimi ya'ik'obini. ye'idimehi zemeni sinitu 'ameti newi? alewi. : ya'ik'obimi leferi'oni alewi. yeinigidinete zemeni meto selasa 'ameti newi: yehiyiwete zemenochi t'ik'itimi kifumi honubinyi; abatoche beinigidineti yetek'emet'ubetinimi zemeni ayahilumi. : ya'ik'obimi fer'i'onimi barekewi keferi'onimi fiti wet'a. : yosefimi abatunina wenidimochuni anore; fer'i'oni inidazezewi begibits'i midiri beteshalechiwi beramisa midiri gultinini set'achewi. : yosefimi leabatuna lewenidimochu leabatumi bete sewochi hulu inde lijochachewi met'eni ihili set'achewi. : bemidiri hulu ihili alineberemi; rabi ijigi ts'enitoalina: kerabimi yetenesa yegibits'i midirina yekene'ani midiri tegoda. : yosefimi kegibits'i midirina kekene'ani midiri beihili shemeti yetegenyewini biruni hulu akemache: yosefimi biruni wede fer'i'oni beti asigebawi. : birumi begibits'i midirina bekene'ani midiri alek'e: yegibits'i sewochimi hulu wede yosefi met'u inidihili silu. injera sit'eni: sile mini befitihi inimotaleni? biru alik'obinalina. : yosefimi. kebitochachihuni amit'ulinyi: biri kalek'ebachihu bekebitochachihu fanita ihili iset'achihwalehu ale. : kebitochachewinimi wede yosefi amet'u; yosefimi beferesochachewi bebegochachewimi belamochachewimi beahiyochachewimi fanita ihilini set'achewi: beziyachi 'ametimi sile kebitochachewi hulu fanita ihilini megebachewi. : 'ametumi tefets'eme: behuletenyawimi 'ameti wede irisu met'itewi inidihili aluti. inya kegetachini anisewirimi: biru befits'umi alek'e; kebitachinimi kegetachini gari newi: kesewine-tachinina kemidirachini bek'eri begetachini fiti anidachi yek'ere yelemi: : inya befitihi sile mini inimotaleni? midirachinisi sile mini tit'efalechi? inyanimi midirachinimi beihili gizani; inyami leferi'oni bariyawochi inihuni; midirachinimi leirisu tihuni: inya inidininidi inidanimotimi midirachinimi inidatit'efa zeri sit'eni. : yosefimi yegibits'ini midiri hulu leferi'oni geza; yegibits'i sewochi hulu rabi sile ts'enabachewi risitachewini shet'ewalina: midiritu leferi'oni honechi. : hizibunimi hulu kegibits'i daricha anisito isike lelawi darichawa diresi bariyawochi aderegachewi. : yekahinatini midiri bicha alizegami; kahinatu keferi'oni zenidi dirigo yagenyu neberina; fer'i'onimi yeset'achewini dirigo yibelu neberi: silezihimi midirachewini alishet'umi. : yosefimi hizibuni inidihili ale. ineho zare inanitenina midirachihuni leferi'oni gezichachihwalehu: zeri wiseduna midiritunni ziru: : bemekerimi gize firewini keamisiti jiji andunni jiji leferi'oni sit'u: aratumu jiji leinanite lerasachihu; leirishawi zerina leinanite migibi; lebeti sewachihuna lehits'anatochachihumi sisayi yihuni. : inerisumi. anite adanehe: begetachini fiti mogesini aganiyini; leferi'onimi bariyawochi inihonaleni aluti. : yosefimi leferi'oni kalihonechiwi kekahinatu midiri bek'eri amisitenyawu jiji leferi'oni inidihoni begibits'i midiri isike zare diresi higi aderegati. : isiraelimi begibits'i midiri begesemi ageri tek'emet'e: gezuatimi; rebu; ijigimi bezu. : ya'ik'obimi begibits'i midiri asira sebatu 'ameti tek'emet'e: yeya'ik'obimi mulawi yehiyiwetu zemeni meto ariba sebatu 'ameti newi. : yeisraelimi yemotu k'eni k'erebe: lijuni yosefinimi t'erito inidihili

alewi. befithi mogesini aginyiche inide honihu ijihini kech'ine betachi adirigi; begibits'i midirimi inadatik'ebirenyi mihiretinina iwinetini adirigilinyi: : keabatochemi gari betenyahu gize kegibits'i midiri awit'itehi tiwesidenyalehi; bemek'abirachewimi tek'ebirenyalehi. irisumi. inide k'alihi aderigalehu ale. : irisumi. malilinyi alewi. yosefimi maleleti: isiraalimi bealigawi rasi layi segede.

48

kezihimi negeri behwala inidihi hone: ineho abathi tamimoali bilewi leyosefi negeruti: irisumi huletuni lijochuni minasenina efiremini yizo hede. : leya'ik'obimi. ineho lijih yosefi met'itolihali bilewi negeruti: isiraalimi tet'enekakere; bealigawimi layi tek'emet'e. : ya'ik'obi yosefimi alewi. huluni yemichili amilaki bekene'ani midiri beloza tegelet'elinyi; barekenyimi : inidihi alenyi. ineho fireyama aderigihalehu; abezahalehumi; lebizumi hizibi gubae aderigihalehu: yihichinimi midiri keanite behwala lezelalemi risiti lezerihi iset'atalehu. : ahunimi ine wede anite kememit'ate befiti begibits'i midiri yeteweledulhi huletu lijochihi leine yihunu: efiremina minase leine inide robelina inide simi'oni nachewi. : keinerisumi behwala yemitiwelidachewi lijochi leanite yihunu: berisitachewi bewenidimochachewi simi yit'eru. : inemi kemesip't'omiyi bemet'ahu gize; wede efirata lemegibati t'ik'iti k'eritonyi bemenigedi salehu; raheli bekene'ani midiri motechibinyi: beziyami beefirata menigedi layi; irisiwami bete lihimi nati; k'ebirihwati. : isiraalimi yeyosefimi lijochi ayito. inezih inemani nachewi? alewi. : yosefimi leabatu. igiziabiheri bezihi yeset'enyi lijeche nachewi ale. irisumi. ibarikachewi zenidi wedezih ak'iribilinyi ale. : yesisiraalimi 'ayinochi keshimigilina yetenesa kebidewi neberi; mayetimi ayichilimi neberi: wede irisumi ak'erebachewi; samachewimi; ak'efachewimi. : isiraalimi yosefimi. fithihini ayalahu biye alasebihumi neberi: inehomi igiziabiheri zerihi degimo asayenyi alewi. : yosefimi kegwilibetu fek'ek'i aderegachewi; wede midirimi begimibaru segede. : yosefimi huletuni lijochuni wesede; efireminimi bek'enyu beisiraeli gira; minasenimi begirawi beisiraeli k'enyi aderegewi; wede irisumi ak'erebachewi. : isiraalimi k'enyi ijuni zerigito beefiremi rasi layi anorewi; irisumi tanashi nebere; girawinimi beminase rasi layi anore: ijochunimi asitelalefe; minase bekwiri neberina. : ya'ik'obimi yosefimi bareke inidihi ale. abatoche abirihamina yisihak'i befitu yeheduleti irisu igiziabiheri; ketanashineto jemiro isike zare diresi ineni yemegebenyi igiziabiheri; : kekifu negeri hulu yadanenyi meliaki; irisu inezihini bilatenochi yibariki: simemi yeabatoche yeabirihamina yeyisihak'imi simi beinerisu yit'era: bemidirimi mekakeli yibizu. : yosefimi abatu k'enyi ijuni beefiremi rasi layi ch'ino baye gize asazenewi: yeabatunimi iji beminase rasi layi yich'inyeni zenidi keefiremi rasi layi anesawi. : yosefimi abatuni. abate hoyi inidihi ayidelemi; bekwiru yihi newina: k'enyihini berasu layi adirigi alewi. : abatumi inibi ale inidihi sili.

awek'ihu lije hoyi; awek'ihu: yihimi degimo hizibi yihonali talak'imi yihonali: negeri gini tanashi wenidimu keirusi yibelit'ali; zerumi yeahizabi mulati yihonali. : beziyami k'eni inidihi bilo barekachewi. beinanite isiraali inidihi bilo yibarikali. igiziabiheri inide efiremina inide minase yadirigih. efireminimi keminase fiti aderegewi. : isiraalimi yosefimi. ineho ine imotalehu: igiziabiherimi keinanite gari yihonali; wede abatochachihumi midiri yimelisachihwali: : inemi keamorawiyani beseyifena bek'esite yewesedihutini leanite kewenidimochihi anidi iji abilich'et'ehuhi alewi. a

49

ya'ik'obimi lijochuni t'erito inidihi ale. behwalenyawi zemeni yemiyaenyachihuni inidnegirachihu tesebisebu. : inaniti yeya'ik'obi lijochi tesebisebu; simumi: abatachihu isiraalinimi adimit'u. : robeli; anite bekwiri lijena hayile; yegwibizinyayemi mejemeriya nehi: yekibiri alek'ana yehayili alek'a. : inide wiha yemitiwalili nehi: alek'ineti leanite ayihuni: wede abathi menyita wet'itehalina: arekesihewimi: wede aligayemi wet'a. : simi'onina lewi wenidimamachi nachewi: seyifochachewi ye'amets'a mesariya nachewi. : bemikirachewi; nefise; atigiba: kegubaeachewimi gari; kibire; atitebaber: bek'wit'achewi sewini gedilewalina; begeza fek'adachewimi bereni asinekisewalina. : k'wit'achewi rigumi yihuni; ts'inu neberina: kwirifitachewimi; biritu neberina: beya'ik'obi ikefafilachewalehu; beisiraelimi ibetatinachewalehu. : yihuda; wenidimochihi aniteni yameseginuhali: ijih bet'elatochih denidesi layi newi: yeabathi lijochi befithi yisegidalu. : yihuda yeanibesa deboli newi: lije hoyi; keadenih wet'ahi: inide anibesa ashemek'i; inide seti anibesami adeba: yasinawisi zenidi mani yichilali? : betire menigisiti keyihuda ayit'efami; yegezihimi zenigi keigirochu mekakeli; gezhi yehonewi isikimet'a diresi: yehazibi metazezimi leirusi yihonali. : wirinich'awini beweyini ginidi yasirali; yehiyayitunimi giligeli beweyini aregi: libisuni beweyini yat'ibali; megonats'efiyawinimi beweyini demi. : 'ayinumi keweyini yik'elali: t'irisumi keteweti nech' yihonali. : zabiloni behahiri dari yik'emet'ali: irisumi lemerikebochi wedebi yihonali: darichawimi isike sidona diresi newi. : yisakori at'inite biritu ahia newi; bebegochi gwirenomi mekakeli yarifali. : 'irefithimi melikami mehoniwani aye; midiritumi yelemachi mehoniwani: tikeshawini lemeshekemi zik'i aderege; besiramige gebere hone. : dani bewegenu yiferidali; keisiraeli negedi inide anidu. : dani begodana layi inide ibabi yihonali; bemenigedimi inide k'enidami ibabi: feresuni kesekonaw yinekisali; feresenyami wede hwalawi yiwedik'ali. : igiziabiheri hoyi; medihanihitihini it'ebik'alehu. : gadini zemachochi yizemitubetali: irisu gini teketatilo yizemitibachewali. : yeaseri injerawi wefirami newi; lenegesitatumi desi yemiyaenyi mebilini yiset'ali. : nifitaleni yete-feta midak'wa newi: melikami k'alini yiset'ali. : yosefi tinishu yefire zafi newi; beminich' at'egebi yemiyafera yefire zafi: aregochu bek't'iri layi

yadigalu. : k'esitenyochi asichegeruti; nedefutimi; tek'awemutimi; : negeri gini k'esitu inide ts'ena k'ere: yeijochumi kinidi beya'ik'obi amilaki iji bereta; beziyawu bet'ebak'iwu beisiraeli 'amidi; : beabatihu amilaki irisumi yemiredahi; hulunimi bemichili amilaki irisumi yemibarikihi; besemayi bereketi kelayi bemigenyi; bet'ilik'imi bereketi ketachi bemiserach'i; bet'utina bemahits'eni bereketi. : yeabatihu bereketochi ts'inu'ani kehonu keterarochi bereketochi yilik'i hayalani nachewi: zelalemawiyani kehonu kekorefitchimi bereketochi yilik'i hayalani nachewi: inerisumi beyosefi rasi layi yihonalu; bewenidimochu mekakeli alek'a behonewi rasi anati layi. : biniyami net'ak'i tekwi la newi: yebeze-bezewini bet'iwati yibelali; yemarekewinimi bemata yikafelali. : inezihimi hulu asira huletu yeisiraeli negedochi nachewi: abatachewi yenegarachewi yihi newi; barekachewimi: iyanidanachewini inide bereketachewi barekachewi. : inidih bilomi azezachewi. ine wede wegenoche isebesebalehu: beket'iyawu beefironi irisha layi balechiwi washa keabatoche gari k'iberunyi: : irisiwami bekene'ani midiri bememire fiti yalechi; abirihami lemek'abiri risiti keket'iyawu keefironi keirishawu gari yegezati; bale diribi kifili washa nati. : abirihamina misitu sara kezuya tek'eburu: yisihak'ina misitu ribik'a kezuya tek'eburu: kezuyami ine liyani k'eberihwati: : irishawina beirisawa layi yalechiwi washa keket'i lijochi yetegezu nachewi. : ya'ik'obimi tiizazuni lelilochu tenagiro befets'eme gize igirochumi bealigawu layi sebisibo mote; wede wegenochumi tekemache.

50

yosefimi beabatu fiti wedek'e; beirisumi layi alek'ese; samewimi. : yosefimi balemehanihochi ageligayochu abatuni beshitu yashuti zenidi azeze: balemehanihochimi isiraelini beshitu ashuti. : ariba k'enimi fets'emuleti: yeshitu mederegiyawu werati inidezihu yifets'emalina: yegibits'imi sewochi seba k'eni alek'esuleti. : yelik'isowimi werati balefe gize yosefi leferi'oni bete sebochi inidih bilo tenagere. ine befitachihu mogesini aginyiche inide honihu leferi'oni inidih bilachihu nigeruti. : abate amiloniyali inidih sili. ineho ine imotalehu: bek'oferihi mek'abiri bekene'ani midiri kezuya k'ibereniyi. ahunimi wet'iche abateni lik'iberina limelesi. : feri'onimi. wit'a; abatihinimi inidamalehi k'iberewi alewi. : yosefimi abatuni lik'ebiri wet'a: yeferi'oni lolalitimi hulu keirisu gari wet'u; yebetu shimagilewochimi yegibits'i midiri shimagilewochimi hulu: : yeyosefimi bete sebochi hulu wenidimochumi yeabatumi bete sebochi wet'u: lijochachewinina begochachewini kebitochachewini bicha begesemi tewu. : serege-lochimi feresenyochimi keirisu gari wet'u; serawitumi ijigi bizu nebere. : beyoridanosi mado wedalechiwi wede at'adi awidima met'u; ijigi talak'i behone betsinu lik'isomi alek'esuleti: leabatumi sebatu k'eni lik'iso aderegeleti. : beziyachi midiri yeminoru yekene'ani sewochimi beat'adi awidima yehonewini lik'iso bayu gize. yihi legibits'i sewochi talak'i lik'iso newi alu: silezihimi yeziyani bota simi abeli mits'irayimi bilewi t'eruti: irisumi be-

yoridanosi mado newi. : lijochumi inidazezachewi inideziyawu aderegeleti: : lijochumi wede kene'ani midiri agwazuti; bale huleti kifili behonechi washami k'eberuti: irisiwami bememire fiti yalechi; abirihami lemek'abiri risiti keket'iyawu keefironi keirishawu gari yegezati washa nati. : yosefina wenidimochu abatunimi lik'ebiru keirisu gari yewet'uti sewochi hulu abatuni kek'ebere behwala wede gibits'i temelesu. : yeyosefimi wenidimochi abatachewi inide mote bayu gize inidih alu. minalibati yosefi yit'elani yihonali; badereginibetimi kifati hulu bidirati yimelisibini yihonali. : wede yosefimi meliikiti laku inidihimi aluti. abatihi gena sayimoti inidih bilo azzoali. : yosefini inidih beluti. ibakihi yewenidimochihini bedeli hat'atachewinimi yik'iri beli; inerisu beanite kefitewibihalina: ahunimi ibakihi yeabatihu amilaki bariyawochi yebedeluhini yik'iri beli. : yosefimi yihini siluti alek'ese. wenidimochu degimo met'u befitumi segidewi. ineho inya leanite bariyawochihi neni aluti. : yosefimi alachewi. atifiru: ine begiziabiheri fanita nenyini? : inanite kifu negerini asebachihubinyi: igiziabiheri gini zare inide honewi bizu hizibi inididini lemadiregi lemelikami asebewi. : ahunimi atifiru: ine inanitenina lijochachihuni imegibachihwalehu. ats'ananachewimi desi asenyachewimi. : yosefimi begibits'i tek'emet'e; irisuna yeabatumi bete sebi: yosefimi meto asiri 'ameti nore. : yosefimi yefifremini lijochi isike sositi tiwilidi aye: yeminase liji yemakiri lijochimi beyosefi ch'ini layi teweledu. : yosefimi wenidimochuni ale. ine imotalehu: igiziabiherimi megobinyetini yigobenyachihwali; kezihichimi midiri yawet'achihwali: leabirihamina leiyisihak'i leya'ik'obimi wede malelachewi midiri yaderisachihwali. : yosefimi yeisiraelini lijochi. igiziabiheri siyasibachihu at'initeni kezih anisitachihu keinanite gari wisedu bilo amalachewi. : yosefimi bemeto asiri 'ameti 'idimewi mote: beshitumi ashuti; begibits'i midiri besat'ini wisit'i anoruti.

keya'ik'obi gari wede gibits'i yegebuti yeisraeli lijochi simochi inezihhi nachewi: sewi hulu kebetse yebu gari geba. : robeli; : simi'oni; lewi; yihuda; yisakori; zabiloni; : biniyami; dani; nifitalemi; gadi; aseri. : keyak'obi gwilibeti yewet'uti sewochi hulu seba nefisochi neberu: yosefimi asik'edimo begibits'i nebere. : yosefimi mote; wenidimochumi; yami tiwilidi hulu. : yeisraelimi lijochi aferu; ijigimi bezu; tebazumi; ajigimi ts'enu: midirutumi beinerisu molachi. : begibits'imi yosefimi yalawek'e adisi nigusi tenesa. : irisumi hizibuni. ineho; yeisraeli lijochi hizibi keinya yilik'i bezitewali beritewimali: : inidayibezu; selifimi betenesabini gize t'elatochachinini agizewi inidiyiweguni kemidirutumi inidiyiwet'u; nu init'ebeibachewi ale. : bebirutu sirami yashich'enik'uachewi zenidi gibiri asigebariwochini shomebachewi: leferi'onimi fitominina ramiseni ts'inu ketemochi adirigewi seru. : negeri gini inidasich'enek'uachewi met'eni inidihi bezu; ijigimi ts'enu: keisraelimi lijochi yetenesa tets'eyifewachewi neberi. : gibits'awiyanimi yeisraelini lijochi bemek-era gezuachewi. : bets'inu sira; bech'ik'a; bet'ubimi beirishami sira hulu; bemekeramimi bemiyaseruachewi sira hulu; hiiyiwetachewini yasimeriruachewi neberi. : yegibits'imi nigusi aniditu sipara huletenyayitumi fuha yemibalutini ye'ibirawiyanimi awalajochi inidihi bita tenagere. : inanite ye'ibirawiyanimi setochi sitawalidu; lemewiledi inidederesu bayachihu gize; wenidi bihoni gideluti: seti bitihoni gini behiyiweti tinuri. : awalajochi gini igiziabiherini feru; yegibits'i nigusimi inidazezachewi aladeregumi; wenidochuni hits'anatinimi adanuachewi. : yegibits'imi nigusi awalajochini t'erito. lemini inidihi aderegachihu? wenidochuni hits'anatinisi lemini adanachihu? alachewi. : awalajochumi fer'i'oni. ye'ibirawiyani setochi inide gibits'i setochi silalihonu: inerisu t'enikarochi nachewina awalajochi sayigebe silemi-welidu newi aluti. : igiziabiherimi leawalajochi melikami aderegachewi: hizibumi beza; ijigimi ts'ena. : inidihi hone: awalajochi igiziabiherini sile feru betochini aderegachewi. : fer'i'onimi. yemiweledewini wenidi liji hulu wede wenizi t'aluti; setini liji hulu gini behiyiweti adinuati bilo hizibuni hulu azeze.

kelewi wegenimi anidi sewi hedo yelewini liji ageba. : setitumi ts'enesechi; wenidi lijimi weledechi: melikamimi inidehone bayechi gize sositi weri sheshegechiwi. : degimomi litisheshigewi balichalechi gize; yedenigeli sat'ini leirisu wesida zifitina k'it'irani lek'elek'echiwi: hits'anunimi anorechibeti; bewenizimi dari bale bek'et'ema wisit'i asik'emet'echiwi. : ihitumi yemideregibetini tawik'i zenidi beruk'i k'oma tigobeneyewi neberi. : yeferi'onimi liji lititat'ebi wede wenizi weredechi: deniget'irochiwami bewenizi dari yihedu neberi: sat'inunimi bek'et'ema wisit'i ayechi; deniget'irwanimi lika asimet'achiwi. : bekefetechiwimi gize hits'anuni ayechi; inehomi hits'anu

yalek'isi neberi: azenechiletimi. yihi ke'ibirawiyani lijochi anidi newi alechi. : ihitumi leferi'oni liji. hits'anuni tat'ebalishi zenidi heje yemitat'eba seti ke'ibirawiyani setochi lit'iralishini? alechati. : yeferi'onimi liji. hiji alechati: bilatenayitumi heda yehits'anuni inati t'erachi. : yeferi'onimi liji. yihini hits'ani wesideshi at'ibilinyi; wagashinimi iset'ishalehu alechati. setitumi hits'anuni wesida at'ebachiwi. : hits'anumi adege; wede fer'i'onimi liji zenidi amet'achiwi; leirisuwami liji honelati. ine kewiha awit'chewalehuna sitilimi simuni muse bila t'erachiwi. : beziyami werati inidihi hone: muse gobezi behone gize wede wenidimochu wet'a; yesirachewinimi mekera temeleteke: yegibits'imi sewi yewenidimochuni ye'ibirawiyanimi sewi simeta aye. : wedihina wediyami temeleteke; maninimi alayemi; gibits'awiwini gedele; beashewami wisit'i sheshegewi. : behuletenyawimi k'eni wet'a; huletumi ye'ibirawiyani sewochi sit'alu aye: bedayunimi. lemini balinjierahini timetawalehi? alewi. : yami. beinya layi aniteni alek'a weyisi danya mani aderegehi? weyisi gibits'awiwini inide gedelihewi litigedilenyi tishalehini? alewi. musemi. beiwineti yihi negeri tawik'oali bilo fera. : fer'i'onimi yihini negeri besema gize museni ligedilewi felege. muse gini keferi'oni fiti kobelege; bemidiyanimi midiri tek'emet'e: bewihami gwidigwadi at'egebi arefe. : lemidiyanimi kahini sebatu setochi lijochi neberuti: inerisumi met'itewi wiha k'edu; yeabatachewinimi begochi liyat'et'u yewihawini genida molu. : irenyochimi met'itewi gefuachewi: muse gini tenesito redachewi; begochachewinimi at'et'alachewi. : wede abat-achewi wede raguelimi bemet'u gize. sile mini zare fet'inachihu met'achihu? alachewi. : inerisumi. anidi yegibits'i sewi keirenyochi iji adaneni; degimomi k'edalin; begochachininimi at'et'a alu. : lijochunimi. irisu wedeti newi? leminisi yanini sewi tewachihuti? t'iruti injerami yibila alachewi. : musemi keziza sewi gari lik'emet'i wedede: lijunimi siparani lemuse misiti thionewi zenidi set'ewi. : wenidi lijimi weledechi. belela midiri mets'atenya nenyi sili simuni gerisami bilo t'erawi. : keziziyami kebuzi k'eni behwala inidihi hone: yegibits'i nigusi mote: yeisraelimi lijochi kebarineta yetenesa alek'esu; ch'ohumi; sile barinetachewimi ch'uhetachewi wede igiziabiheri wet'a. : igiziabiherimi yelek'isoachewini dimit'si sema; igiziabiherimi keabirihamina keyisihak'i keya'ik'obimi gari yaderegewini k'ali kidani asebe. : igiziabiherimi yeisraelini lijochi aye; igiziabiherimi beinerisu yalewini negeri awek'e.

musemi yeyotorini yeamatuni yemidiyaminimi kahini begochi yit'ebik'i neberi: wede midire beda darichami begochunimi neda; wede igiziabiherimi terara wede korebi met'a. : yeigiziabiherimi meliak'i beisati nebelibali beishohi k'wit'ik'wat'o mekakeli tayewi: inehomi k'wit'ik'wat'owi beisati sinididi k'wit'ik'wat'owimi sayik'at'eli aye. : musemi. lihidina k'wit'ik'wat'owi sile mini alitek'at'elemi yihini talak'i rayi liyi ale. : igiziabiheri irisu yimeleteki zenidi inide met'a baye gize igiziabiheri kek'wit'ik'wat'owi

wisit'i irisuni t'erito. muse; muse hoyi ale. : irisumi. inehonyi ale. wedezihi atik'irebi: anite yek'omihabi sifira yetek'edesechi mereti natina ch'amahini keigirih awit'a alewi. : degimomi. ine yeabatih amilaki; yeabirihami amilaki yeysisah'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki nenyi alewi. musemi wede igiziabiheri yayi zenidi feritoalina fituni shefene. : igiziabiherimi ale. begibits'i yalewini yehizibeni mekera beiwineti ayeahu; keasigebari-wochachewimi yetenesa ch'uhetachewini semahu: sik'awachewinimi awik'alehu: : kegibits'awianimi iji adinachewi zenidi; keziyachimi ageri wetetina mari wedemitaferisewi ageri wede sefiyituna wede melikamitu ageri wede kene'anawianinimi wede ket'iyawianinimi wede amorawianinimi wede ferizawianinimi wede ewiyawianinimi wede iyabu-sawianinimi sifira awet'achewi zenidi weredihu. : ahunimi ineho yeisraeli lijochi ch'uheti wede ine wet'a: gibits'awianinimi yemiyaderigubachewini gifi degimo ayeahu. : ahunimi na; hizibeni yeisraelini lijochi kegibits'i tawet'a zenidi wede feri'oni ilikihalehu. : musemi igiziabiherini. wede feri'oni yemihedi yeisraelinimi lijochi kegibits'i yemawet'a ine mani nenyi? alewi. : irisumi. beiwineti ine keanite gari ihonalehu: inemi inide lakihuhu milikithi yihi newi: hizibuni kegibits'i bawet'ahi gize bezihi terara layi leigiziabiheri tigezalachihu ale. : musemi igiziabiherini. ineho; ine wede israeli lijochi bemet'ahu gize. yeabatochachihu amilaki wede inanite lakenyi baliuhumi gize. simusi mani newi? balunyi gize; mini ilachewalehu? alewi. : igiziabiherimi museni. <ine nenyi alewi: inidihileisraeli lijochi. <wede inanite lakenyi tilalehi alewi. : igiziabiherimi degimo museni alewi. leisraeli lijochi inidihilehi. yeabatochachihu amilaki; yeabirihami amilaki yeysisah'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki igiziabiheri inide inanite lakenyi: yihi lezelalemu sime newi; isike liji idiresimi metasebiyaye yihi newi. : hidi yeisraelinimi shimagilewochi sebisibi. igiziabiheri yeabatochachihu amilaki yeabirihami yeysisah'imi yeya'ik'obimi amilaki. megobinyetini gobenyehwachi; begibits'imi yemideregibachihuni ayeahu: : kegibits'imi mekera wede kene'anawianini wede ket'iyawianinimi wede amorawianinimi wede ferizawianinimi wede ewiyawianinimi wede yabusawianinimi ageri wetetina mari wedemitaferisewi ageri awet'achihwalehu alihu bilo tegelet'elinyi belachewi. : inerisumi k'alihini yisemalu: anitena yeisraeli shimagilewochi wede gibits'i nigusi tigebalachihu. ye'ibirawianini amilaki igiziabiheri tegelet'elini: ahunimi leamilakachini leigiziabiheri inisewa zenidi yesositi k'eni menigedi bemidire beda inihidi tilutalachihu. : negeri gini bets'inu iji kalihone bek'eri tihedu zenidi yegibits'i nigusi inidemayifek'idilalachihu ine awik'alehu. : inemi ijeni izeregalehu; bemaderigibachewimi teamirate hulu gibits'ini imetalehu: keziyami behwala yilek'ik'achihwali. : begibits'awianinimi fiti lezihi hizibi mogesini iset'alehu: inidihimi yihonali: behedachihu gize bado ijachihuni atihedumi: : negeri gini iyanidaniditu seti kegorebetiwa bebetiwami kalechihwi sibi yebiri 'ik'a yewerik'i 'ik'a libisimi tileminalechi: bewenidochina besetochi lijochachihu

layi taderigutalachihu: gibits'awianinimi tibeze-bizalachihu.

4

musemi melese. ineho ayaminunyimi k'alanimi ayisemumi. igiziabiheri keto alitegelet'elihimi yilun-yali ale. : igiziabiherimi. yihichi beijihi yalechiwi mindiri nati? alewi. irisumi. betiri nati ale. : wede mereti t'alati alewi: irisumi bemereti t'alati; ibabimi honechi: musemi keiriswa sheshe. : : igiziabiherimi museni. yeabatochachewi amilaki; yeabirihami amilaki yeysisah'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki; igiziabiheri inide tegelet'elini inidiyaminu ijihini zerigitehi jiratiwani yazi alewi. ijunimi zerigito yazati beijumi wisit'i betiri honechi. : igiziabiherimi degimo. ijihini wede bibithi agiba alewi. ijunimi wede bibitu agebati: bawet'atimi gize ineho; iju inide beredo lemits'i honechi. : irisumi. ijihini wede bibithi melisi alewi. ijunimi wede bibitu melesati; kebibitumu bawet'ati gize ineho temelisa gelawini meselechi. : degimomi alewi. inidihimi yihonali: bayaminuhi yefitenyayitunimi milikiti negeri bayisemu; yehuletenyayitunimi milikiti negeri yaminu. : inidihimi yihonali: inezihini huleti milikitochi bayaminu k'alihinimi bayisemu; kewenizu wihani wisedi; bederek'umi mereti layi afisisewi: kewenizumi yewesedihewi wiha bederek'umi mereti layi demi yihonali. : musemi igiziabiherini. geta hoyi; ine afe kolitafa milasemi ts'eyafi yehone sewi nenyi: tinaniti ketinaniti wediya bariyahinimi ketenagerihenyi jemiro afe tibi sewi ayidelehumini. : igiziabiherimi. yewesini afe yefet'ere mani newi? didasi denik'orosi yemiyayisi 'iwerisi yaderege mani newi? ine igiziabiheri ayidelehumini? : inigidihini ahuni hidi; inemi keafihi gari ihonalehu; yemitinagerewinimi asitemirihalehu alewi. : irisumi. geta hoyi; bemitilikewi sewi iji tiliki zenidi ileminihalehu ale. : yeigiziabiherimi k'wit'a bemuse layi nedede inidihimi ale. lelawiwi wenidimihini aroni ale ayidelemini? irisu dehina inidinageri awik'alehu: inehomi degimo ligenanyihini yimet'ali: bayehimi gize belibu desi yilewali. : anitemi tinagerewalehi k'alunimi beafu taderigewalehi: ine keafihina keafu gari ihonalehu; yemitaderigutunimi asitemirachihwalehu. : irisu sile anite kehizibu gari yinagerali: inidihimi yihonali: irisu afe yihonililahi anitemi begiziabiheri fanita thionile-talehi. : yihichinimi teamirati yemitaderigibatini betiri beijihi yizehati hidi. : musemi hede; wede amatu wede yotori temeese. isike zare behiyiweti inidalu ayi zenidi temelishu wede gibits'i wede wenidimoche lihidi alewi. yotorimi museni. beselami hidi alewi. : igiziabiherimi museni bemidiyami. nefisihini yemishuati sewochi hulu motewalina temelisehi wede gibits'i hidi alewi. : musemi misitunina lijochuni wesede; beahiya layimi asik'emet'achewi; wede gibits'imi ageri temeese: musemi yeigiziabiherini betiri yizo hede. : igiziabiherimi museni alewi. wede gibits'i stimelesi beijihi yaderigihutini teamirati hulu beferi'oni fiti taderigewi zenidi temeliketi: ine gini libuni ats'enawalehu; hizibunimi ayilek'ik'imi. : feri'oninimi. igiziabiheri inidihini yilali. : israeli yebekwiri lije newi: yigezalinyi zenidi li-

jeni lik'ek'i alihuhi: anitemi tilek'ik'ewi zenidi inibi alih: ineho ine yebekwiri lijihini igedilalehu tilewalehi. : inidihimi hone: bemenigedi layi baderebeti sifira igiziabiheri tegeanyewi; ligedilewimi felege. : siparami misitu balich'uti wesedechi; yeliyiwani shlefefiti gerezech; wede igurumi t'alechiwi. anite leine yedemi mushira nehi alechi. : keirisumi fek'ek'i ale. yeziyani gize. sile girizatu anite yedemi mushira nehi alechi. : igiziabiherimi aronini. hedehi bemidire beda museni tegeanyewi alewi: hedomi beigiziabiheri terara tegeanyewi; samewimi. : musemi igiziabiheri beirisu zenidi yelakewini k'ali hulu yazezewinimi teamirati hulu learoni tenagerewi. : musena aronimi hedu yeisraelinimi lijochi shimagilewochi hulu sebesebu. : aronimi igiziabiheri lemuse yenegerewini k'ali hulu tenagere; teamiratunimi behizibu fiti aderege. : hizibumi amenu: igiziabiherimi yeisraelini lijochi inide gobenye ch'inik'etachewinimi inidaye besemu gize; agonebesu segedumi.

5

kezihimi behwala musena aroni met'itewi feri'onini inidihini aluti. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihini yilali. bemidire beda be'ali yaderigilinyi zenidi hizibeni lik'ek'i. : feri'onimi. k'aluni isema zenidi israelinisi ilek'ik'i zenidi igiziabiheri mani newi? igiziabiherini alawik'imi; israelinimi degimo alelek'ik'imi ale. : inerisumi. ye'ibirawiyani amilaki tegeanyeni: cheneferi weyimi seyifi inidayit'ilibini yesositi k'eni menigedi bemidire beda inidinihed; leamilakachini leigiziabiheri inidinisewa inileminihaleni aluti. : yegibits'i nigusimi. anite muse anitemi aroni; hizibuni lemini sirachewini tasitewalachiwu? wede tegibarachihu hidu alachewi. : feri'onimi. ineho yemidiru hizibi ahuni bezitoali; inanitemi sirachewini tasifetuachewalachiwu ale. : feri'onimi beziyani k'eni yehizibuni asigebariwochi shumamitochunimi inidihini sili azeze. : inide wetirowi let'ubi sira degimo geleba lehizibu atisit'u: negeri gini inerisu hedewi geleba yisebisibu. : k'edimo yaderigiti yeneberewini yet'ubi k'wit'iri beinerisu layi adiriguti: minimi keirisu atagwidu: sira selichitewalina silezihi. leamilakachini inidinisewa inidihini yich'ohalu. : irisunimi yaderigu zenidi besewochi layi sirawi yikibedibachewi: kenitu k'alimi ayasibu. : yehizibumi asigebariwochi shumamitochumi wet'u; hizibunimi. feri'oni inidihini yilali. geleba aliset'achihumi. : inanite hidu; kemitagenyubetimi sifira geleba sebisibu: kesirachihu gini minimi ayigodilimi aluachewi. : hizibumi sile geleba ibik'i lisebisibu begibits'i midiri hulu tebetenu. : asigebariwochumi. geleba tik'ebelubeti inide nebere gize yek'eni sirachihuni ch'erisu yalu asichekoluachewi. : yeferi'onimi asigebariwochi. k'edimo taderigu inide neberachihu tinanitanana zare yetek'ot'erewini t'ubi sile mini atich'erisumi? yalu beisraeli lijochi layi yeteshomutini alek'ochuni gerefu. : yeisraeli lijochi alek'ochumi wede feri'oni met'u. lemini bebariyawochihi inidihini taderigalehi? : geleba ayiset'unimi; yet'ubunimi sira inidiniseru yazizunali: inehomi bariyawochihini yigerifunali: gidifetu gini beanite

hizibi layi newi bilewi ch'ohu. : irisu gini. selichitachihwali; selichitachihwali: silezihi. inidihini leigiziabiherimi inisewa tilalachihu. : ahunimi hidu; siru: geleba ayiset'uachihumi; yet'ubuni k'wit'iri gini tamet'alachihu alachewi. : yeisraelimi lijochi alek'ochi. 'ileti 'ileti kemitiseruti ket'ubu k'wit'iri minimi atagwidulu baluachewi gize negeru inide kefabachewi ayu. : keferi'onimi zenidi siwet'u musenina aronini befitachewi k'omewi tegeanyuachewi. : inerisumi. beferi'onina bebariyawochu fiti shitachinini agimitachihutalina; yigedilunimi zenidi seyifini beijachewi set'itachihwachewalina igiziabiheri yimeliketachihu yifiredibachihumi aluachewi. : musemi wede igiziabiheri temeslena. geta hoyi; sile mini yihini hizibi asikefahi? sile minisi lakihenyi? : besimihini inageri zenidi wede feri'oni kegebahu wedihi; yihini hizibi asikefitotalina: anitemi hizibihini keto aladanihewimi ale.

6

igiziabiherimi museni alewi. bets'enachi jiji yilek'ik'achihwalina; bets'enachimi jiji kemidiru asiwet'ito yisedidachewalina ahuni beferi'oni yemaderigewini tayalehi. : igiziabiherimi museni tenagerewi alewimi. ine igiziabiheri nenyi: : leabirihamimi leysisihak'imi leya'ik'obimi huluni inidemichili amilaki tegelet'ihu: negeri gini sime igiziabiheri alitawek'elachewimi neberi. : yetesededubatinimi midiri; yeingidinetachewini yekene'anini midiri; iset'achewi zenidi keinerisu gari k'ali kidaneni ak'omihu. : degimo ine gibits'awiyani yegezuachewini yeisraelini lijochi lik'iso semahu: k'ali kidanenimi asebihi. : silezihi leisraeli lijochi inidihini belachewi. ine igiziabiheri nenyi; kegibits'awianiyani barineti awet'achihwalehu; ketegezihinetachewimi adinachihwalehu: betezerega kinidi betalak'i firidimi itadegachihwalehu; : leinemi hizibi iniditihonu ik'ebelachihwalehu; amilakimi ihonachihwalehu: inemi kegibits'awiyani barineti yawet'ahwachihu igiziabiheri amilakachihu inidehonihu tawik'alachihu. : leabirihamina leysisihak'i leya'ik'obimi iset'ati zenidi wede malihubati midiri agebachihwalehu: irisiwanimi risiti adirige iset'achihwalehu: ine igiziabiheri nenyi. : musemi yihini leisraeli lijochi tenagere: inerisu gini kesewinetachewi mech'enek'i kekebadumi sira yetenesa k'aluni alisemutimi. : igiziabiherimi museni inidihini bilo tenagerewi. : giba; yeisraelinimi lijochi keageru yilek'ik'i zenidi legibits'i nigusi leferi'oni nigeri. : musemi beigiziabiheri fiti. ineho yeisraeli lijochi alisemunyimi: iniditisi feri'oni yisemanyali? yilik'unimi ine kenifere k'olafi nenyi bilo tenagere. : igiziabiherimi musenina aronini tenagerachewi; yegibits'i nigusi feri'onimi yeisraelini lijochi kegibits'i inidiyawet'achewi yinegruti zenidi azezachewi. : yeabatachewimi beti alek'ochi inezihini nachewi. yeisraeli yebekwiri liji yerobeli lijochi: henohi; felusi; asironi; kerimi: inezihini yerobeli wegenochi nachewi. : yesimi'onimi lijochi: yimulei; yamini; ohadi; yakini; dohari; yekene'anawutimi liji sauli: inezihini yesimi'onni wegenochi nachewi. : inezihimi inide

wegenochachewi yelewi lijochi simochi gedisoni; k'e'ati; merari nachewi. yelewimi yehiyiweti zemeni meto selasa sebat 'ameti newi. : yegedisonimi lijochi inide wegenochachewi lobeni; semei nachewi. : yek'e'atimi lijochi iniberemi; yisi'ari; kebironi; 'uzieli nachewi: yek'e'atimi yehiyiwetu zemeni meto selasa sositi 'ameti newi. : yemerari lijochi moholi; musi nachewi. inezihini inide tiwilidachewi yelewi wegenochi nachewi. : iniberemimi yeagotuni liji yokabidini ageba; aronina musenimi weledechileti: yeiniberemimi yehiyiwetu zemeni meto selasa sebat 'ameti newi. : yeyisi'ari lijochi k'ore; nafegi; zikiri nachewi. : ye'uzieli lijochi misali; elidafani; sitiri nachewi. : aronimi yeaminadabini yeneasonini ihiti elisabet'ini ageba; irisiwami nadabinina abiyodini al'azarinina itamirini weledechileti. : yek'ore lijochi aseri; hilik'ana; abiyasafi nachewi: inezihini yek'ore lijochi wegenochi nachewi. : yearonimi liji al'azari k'efutieli lijochi misiti ageba; irisiwami finihasi weledechileti. inezihini inide wegenochachewi yelewawiyani abatochi alek'ochi nachewi. : inezihini aronina muse igiziabiheri. kegibits'i midiri beyeserawitochachewi yeisraelini lijochi awit'u yalachewi nachewi. : inezihini yeisraelini lijochi kegibits'i yawet'u zenidi kegibits'i ngusi keferi'oni gari yetenegageru nachewi: inezihini musena aroni nachewi. : igiziabiherimi kegibits'i ageri museni betenagerewi k'eni inidihini hone: : igiziabiheri museni. inezihini igiziabiheri nenyi: ine yeminegirihi hulu kegibits'i ngusi leferi'oni nigiri bilo tenagerewi. : museni beigiziabiheri fiti. ineho ine kenifere k'olafi nenyi: inidetisi feri'oni yisemanyali? ale.

7

igiziabiherimi museni alewi. iyyi; ine leferi'oni amilaki adirigehalehu: wenidimihimi aroni nebiyi yihonilihali. : yazeziuhuni negeri hulu anite tiningirewalehi: wenidimihimi aroni yeisraelini lijochi keageru yilek'ik'i zenidi keferi'oni gari yinagerali. : inemi yeferi'oni libi ats'enalehu; kegibits'i midirimi dinik'enina teamirateni abezalehu. : feri'onimi ayisemachihumi; ijenimi kegibits'i layi aderigalehu; serawitenimi yeisraelini lijochi hizibeni betalak'i firidi kegibits'i ageri awet'alehu. : gibits'awiyanimi; ijeni kegibits'i layi bezeregahu gize; yeisraelinimi lijochi kemekakelachewi bawet'ahu gize; ine igiziabiheri inide honehu yawik'alu. : musena aronimi inidihini aderegu: igiziabiheri inidazezachewi aderegu. : feri'oninimi betenageruti gize muse yesemaniya 'ameti sewi nebere; aronimi yesemaniya sositi 'ameti sewi nebere. : igiziabiherimi musenina aronini inidihini silit tenagerachewi. : feri'oni. teamirateni asayunyi silachihu; aronini. betirihini wesidehi ibabi inidithoni beferi'oni fiti t'alami belewi. : musena aronimi wede feri'oni gebu; igiziabiherimi inidazezachewi inidihu aderegu: aronimi betiruni beferi'onina bebarochu fiti t'ale; ibabimi honechi. : feri'onimi t'ebibaninina metetenoyochini t'era: yegibits'imi t'enik'wayochi beasimatachewi inidihu degimo aderegu. : iyanidanidachewimi betirachewini t'alu; ibabochimi honu: yearoni betiri gini betirachewini wat'echi. : igiziabiheri

inide tenagere; yeferi'oni libi ts'ena; alisemachewimimi. : igiziabiherimi museni alewi. yeferi'oni libi denedene; hizibunimi lemelik'ek'i inibi ale. : malidehi wede feri'oni hidi: ineho wede wiha yiwet'ale; tigenanyewimi zenidi anite bewenizi dari tik'omalehi: ibabimi hona yetelewet'echiwini betiri bejihi tiwesidalehi. : inidihimi tiwalehi. ye'ibirawiyani amilaki igiziabiheri. bemidire beda inidiyagelegilunyi hizibeni lik'ek'i bilo wede anite lakenyi: inehomi isike zare alisemahimi. : igiziabiheri inidihini yilali. ine igiziabiheri inide honihu bezihi tawik'alehi: ineho ine yewenizuni wiha beije balechiwi betiri imetalehu; wihawimi telewit'o demi yihonali. : bewenizumi yaluti 'asochi yimotalu; wenizumi yigemali: gibits'awiyanimi yewenizuni wiha lemet'et'ati yit'elalu. : igiziabiherimi museni alewi. aronini. betirihini wisedi; demimi inidihonu begibits'i wihochi bewenizochachewimi bemesinochachewimi bekurewochachewimi bewiha makemachawochachewimi hulu layi ijihini zeriga belewi: begibits'imi ageri hulu beinich'eti 'ik'ana bedinigayi 'ik'a hulu demi yihonali. : musena aronimi igiziabiheri inidazezachewi inidihu aderegu: betirunimi anesa; beferi'onina bebariyawochumi fiti yewenizuni wiha meta: yewenizumi wiha hulu telewit'o demi hone. : bewenizumi yeneberu 'asochi motu: wenizumi gema; gibits'awiyanimi kewnizu wiha yit'et'u zenidi alichalumi demumi begibits'i ageri hulu nebere. : yegibits'imi t'enik'wayochi beasimatachewi inidihu aderegu: igiziabiherimi inide tenagere yeferi'oni libi ts'ena; alisemachewimimi. : feri'onimi temeliso wede betu geba; yihinimi degimo belibu alanorewimi. : gibits'awiyanimi hulu yewenizuni wiha yit'et'u zenidi alichaluma bewenizu at'egibi wiha lit'et'u k'oferu. : igiziabiherimi wenizuni kemeta behwala sebat k'eni tefets'eme.

8

igiziabiherimi museni tenagerewi. wede feri'oni giba inidihimi belewi. igiziabiheri inidihini yilali. yagelegilenyi zenidi hizibeni lik'ek'i. : lemelik'ek'i inibi bitili gini ineho ine agerihini hulu begwawinicherochi imetalehu: : wenizumi gwagwinicherochini yafelali; wet'etewimi wede betihi; wede menyita betihi; wede aligahimi; wede bariyawochihimi beti; behizibihimi layi; wede midijochihimi; wede buhak'awochihimi yigebalu: : gwagwinicherochini beanite behizibihimi bebariyawochimi hulu layi yiwet'alu. : igiziabiherimi museni alewi. aronini. betirihini yakehi bewenizochuna bemesinochu bewiha makemachawochumi layi ijihini zeriga; begibits'imi ageri layi gwagwinicherochini awit'a belewi. : aronimi begibits'i wihochi layi ijuni zerega: gwagwinicherochini wet'u; yegibits'inimi ageri shefenu. : t'enik'wayochimi beasimatachewi inidihini aderegu; begibits'imi ageri layi gwagwinicherochini awet'u. : feri'onimi musenina aronini t'erito. gwagwinicherochini keine kehizibemi inidiyarik'i wede igiziabiheri ts'eliyulinyi: leigiziabiherimi yisewa zenidi hizibunni ilek'ik'alehu alachewi. : museni feri'onini. gwagwinicherochu keanite kebetochihimi inidit'efu; bewenizumi bicha inidik'eru; leanite lebariyawochi-

himi lehizibihimi meche inidits'eliyi asitawik'enyi alewi. irisumi. nege ale. : musemi. amilakachinini igiziabiherini yemimesili inidelele tawik'i zenidi inide k'alihi yihuni. : gwagwinicherochumi keanite kebetochohimi kebariyawochihimi kehizibihimi yihedalu: bewenizumi bicha yik'eralu ale. : musena aronimi keferi'oni zenidi wet'u: musemi beferi'oni layi silamet'achewi gwagwinicherochi wede igiziabiheri ch'oh. : igiziabiherimi muse inidale aderege: gwagwinicherochumi kebete kewejedimi kemedami motu. : inide kimirimi adirigewi sebesebuachewi: midirimi gemachi. : fer'i'onimi ts'et'ita inidehone baye gize libuni adenedene: igiziabiherimi inidetenagere alisemachewimi. : igiziabiherimi museni alewi. aronini. betirihini zeriga; begibits'imi ageri hulu k'imali inidihoni yemidiruni tibiya mita belewi. : inidihumi aderege: aronimi ijuni zerega; bebetirumi yemidiruni tibiya metawi; besewina beinisamisami layi k'imali hone: begibits'i ageri hulu yemidiri tibiya hulu k'imali hone. : t'enik'wayochimi beasimatachewi yawet'u zenidi inidihu aderegu; negeri gini alichalumi: k'imalumi besewina beinisisa layi nebere. : t'enik'wayochimi fer'i'onini. yihisi yeigiziabiheri t'ati newi aluti: yeferi'oni libi gini ts'ena; igiziabiherimi inide tenagere alisemachewimi. : igiziabiherimi museni alewi. malidehi tenesa; beferi'oni fiti k'umi: ineho irisumi wede wiha yiw-eridali: inidihimi belewi. igiziabiheri inidihini yilali. inidiyagelegilunyi hizibeni lik'ek'i. : hizibeniimi batilek'ik'i; ineho beanite bebariyawochihimi behizibihimi bebetochohimi layi yezinibi menigochi isedidalehu: yegibits'awiyani betochi yeminorubati midiri hulu bezinibi menigochi yimolalu. : beziyani k'eni bemidiri mekakeli ine igiziabiheri inidehonihu tawik'i zenidi; beziya yezinibi meniga inidayihoni hizibe yemik'emet'ibatini yegesemini midiri ileyalehu. : behizibena behizibihimi mekakeli ileyalehu: yihimi teamirati nege yihonali. : igiziabiherimi inidihu aderege: beferi'oni beti bebariyawochumi betochi wisit'i bizu yezinibi meniga met'a: begibits'imi ageri hulu layi kezinibu meniga yetenesa midiri t'efachi. : fer'i'onimi musenina aronini t'erito. hidu; beageru wisit'i leamilakachihu sewu alachewi. : musemi. leigiziabiheri leamilakachini yegibits'awiyani rikwiseti inisewaleniya inidihini yideregi zenidi ayigebami: ineho inina yegibits'awiyani rikwiseti befitachewi binisewa ayiwegirunimini? : inyasi leigiziabiheri leamilakachini inisewa zenidi inidemiyaizeni yesositi k'eni menigedi wede midire beda inihedalani ale. : fer'i'onimi. leigiziabiheri leamilakachihu bemidire beda tisewu zenidi ilek'ik'achihwalehu: negeri gini rik'achihu atihidu; ts'eliyulunyi ale. : musemi. ineho keanite zenidi iwet'alehu; yezinibumi menigochi keferi'oni kebariyawochumi kehizibumi nege inidihedu wede igiziabiheri its'eliyalehu: negeri gini leigiziabiheri yisewa zenidi hizibuni inidayilek'ik'i fer'i'oni inidegena ayatalileni ale. : musemi keferi'oni zenidi wet'a; wede igiziabiherimi ts'eleye. : igiziabiherimi muse inidale aderege: yezinibunimi menigochi keferi'oni kebariyawochumi kehizibumi asinesa: anidi sinikwa alik'eremi. : fer'i'onimi bezihi gize degimo libuni adenedene; hizibunimi alilek'ek'emi.

igiziabiherimi museni alewi. wede fer'i'oni zenidi gebitehi nigerewi. ye'ibirawiyani amilaki igiziabiheri inidihini yilali. yagelegilunyi zenidi hizibeni lik'ek'i. : litilek'ik'achewimi inibi bitili bitiy-izachewimi; : ineho yeigiziabiheri iji bameda wisit'i baluti bekebitochohi; beferesochimi beahiyochimi begimelochimi beberewochimi begibegochimi layi tihonalechi: biritu cheneferimi yiweridali. : igiziabiherimi beisraelina begibits'i kebitochohi mekakeli yileyal: keisraelimi lijochi kebity anidachi ayit'efami. : igiziabiherimi. nege igiziabiheri yihini negeri bemidiri layi yaderigali bilo gizeni wesene. : igiziabiherimi yanini negeri benegawi aderege; yegibits'imi kebity hulu mote: keisraeli lijochi kebity gini anidi sinikwa alimotemi. : fer'i'onimi lake; inehomi keisraeli lijochi kebity anidi sinikwa alimotemi. yeferi'oni libi gini denedene; hizibunimi alilek'ek'emi. : igiziabiherimi musenina aronini. ijachihuni molitachihu kemedija amedi wisedu; musemi beferi'oni fiti wede semayi yibetnewi. : irisumi begibits'i ageri hulu tibiya yihonali; begibits'imi ageri hulu besewina beinisisa layi shahinyi yemiyamet'a k'wisili yihonali alachewi. : kemedijawimi amedi wesidewi beferi'oni fiti k'omu: musemi wede semayi betenewi; besewina beinisamisami layi shahinyi yemiyamet'a k'wisili hone. : t'enik'wayochimi k'wisili sile neberebachewi bemuse fiti mek'omi alichalumi: k'wisili bet'enik'wayochina begibits'ayani hulu layi neberena. : igiziabiherimi yeferi'onini libi ats'ena: igiziabiheri lemuse inidetenagerewi alisemachewimi. : igiziabiherimi museni alewi. malidehi tenesa; beferionimi fiti k'omehi belewi. ye'ibirawiyani amilaki igiziabiheri inidihini yilali. inidiyagelegilunyi hizibeni lik'ek'i. : bemidiri hulu inide ine yale inidelele tawik'i zenidi besewinethi bebariyawochihimi behizibihimi layi mek'isefiteni hulu ahuni ilikalehu. : ahuni ijuni zerigiche aniteni hizibihini becheneferi bemetahuhi neberi; aniteni kemediri bet'efahi neberi: : negeri gini hayileni igelit'ibihini zenidi simemi bemidiri hulu layi yinegeri zenidi silezihi asinesichehalehu. : inidatilek'ik'achewi gena behizibe layi titabeyalehini? : ineho nege bezihi gize; ketemeseretechi jemiro isike zare diresi inide irisumi yale begibits'i hono yemayawik'; ijigi talak'i beredo azenibihihalehu. : bameda yetegenye wede beti yaligeba sewina inisisa hulu beredo weridobeti yimotalina ahuni inigidihi laki; kebitochohinimi bemedami yalehini hulu asichekwili. : keferi'oni bariyawochi yeigiziabiherini k'ali yefera bariyawochunina kebitochohi wede betochu asheshe: : yeigiziabiherinimi k'ali yalasebe bariyawochunina kebitochohi bameda tewe. : igiziabiherimi museni. begibits'i ageri besewi beinisamisami beirishami buk'aya hulu layi; begibits'i ageri hulu beredo yihoni zenidi ijihini wede semayi zeriga alewi. : musemi be- tiruni wede semayi zerega: igiziabiherimi negodigwadina beredo lake; isatimi wede midiri werede: igiziabiherimi begibits'i ageri layi beredo azenebe. : beredomi nebere; beberedowimi mekakeli isati yik'at'eli neberi; beberedowimi begibits'i ageri hulu hizibi kehoni jemiro inide irisumi yalihone ijigi ta-

lak'i nebere. : beredowimi begibits'i ageri hulu be-
meda yalewini hulu sewinina inisani meta: bere-
dowimi yeirishani buk'aya hulu meta; yeagerunimi
zafi hulu sebere. : yeisraeli lijochi tek'emit'ewi
beneberubati begesemi ageri bicha beredo aliwre-
demi. : fer'i'onimi liko musenina aronini t'era. bez-
ihi gize bedelihu: igiziabiheri ts'adik'i newi; in-
ena hizibemi hat'iyatenyochi neni. : yeamilaki ne-
godigwadi beredowimi bezitoalina wede igiziabi-
heri ts'eliyu: ilek'ik'achihumalehu; keziyami be-
huala bezihl atik'emet'umi alachewi. : musemi.
keketema bewet'ahu gize ijene wede igiziabiheri
izeregalehu: midiritu leigiziabiheri inidehonechi
tawik'i zenidi negodigwadu yik'erali; beredowimi
degimo ayiweridimi. : negeri gini anitena bariya-
wochihi amilakini igiziabiherini gena inidematiferu
awik'alehu alewi. : gebisu isheto telibawimi afir-
ito neberina telibana gebisu temeta. : sinidewina
ajawi gini gizewi gena neberina alitemetami. :
musemi keferi'oni zenidi keketema wet'a; ijunimi
wede igiziabiheri zerega: negodigwadumi bere-
dowimi tek'waret'e; zinabumi bemidiri layi alife-
sesemi. : fer'i'onimi zinabu beredowimi negodigwad-
umi inide tek'waret'e baye gize hat'iyatini ch'emere;
irisuna bariyawochumi libachewini adenedenu. :
yeferi'onimi libi ts'ena: igiziabiherimi begese afi
inidetenageri yeisraelini lijochi alilek'ek'emi.

10

[see v2] : igiziabiherimi musemi. ine igiziabiheri inide
honihu tawik'u zenidi begibits'awiyani yaderegi-
hutini negeri yaderegihubachewinimi teamirateni
belijihli beliji lijihimi jorochi tinegiri zenidi; yihi-
chinimi teamirateni bemekakelachewi aderegi zenidi
yeirisuni yebariyawochunimi libi adenidneyeahuna
wede fer'i'oni giba alewi. : musemi aronimi wede
fer'i'oni gebu; alutimi. ye'ibirawiyani amilaki igiziabi-
heri inidihli yilali. befite lemewaredi isike meche in-
ibi tilalehi? yagelegilunyi zenidi hizibeni lik'ek'i. :
hizibeni lemelik'ek'i inibi bitili gini; ineho nege bea-
gerihl anibet'awochini amet'alehu: yemidirunimi
fiti yishefinutalina midiruni lemayeti ayichalimi: ke-
beredowimi amilit'o yeterefelachunimi tirifi yibelu-
tali; yadegalachihunimi yeirishawini zafi hulu yi-
belutali: : betochihimi yebariyawochihimi hulu be-
tochi yegibits'awiyani hulu betochi beinerisu yi-
molali: abatochihi yeabatochihi abatochi bemidiri
layi kete'emet'ubeti k'eni jemiro isikezihi k'eni diresi
inide irisuni yale yalayuti newi. temelisomi keferi'oni
zenidi wet'a. : yeferi'onimi bariyawochi. yihi sewi
isike meche 'inik'ifati yihonibinali? amilakachewini
igiziabiherini yagelegiluti zenidi sewochini lik'ek'i
gibits'isi inide t'efachi gena atawik'imini? aluti. :
fer'i'onimi musenina aronini meliso asimet'achewi.
hidu; amilakachihuni igiziabiherini ageligilu: negeri
gini yemiheduti inemani nachewi? alachewi. :
musemi. inya inihedaleni; yeigiziabiheri be'ali hon-
olinalina tananashochachinina shimaglewochachini
wenidochina setochi lijochachinimi begochachin-
ina kebitochachinimi keinya gari yihedalu ale. :
feri'onimi. inaniteni kelijochachihu gari silek'ik'i
igiziabiheri keinanite gari yihuni: negeri gini kifu

negeri befitchihu inidemihoni temeliketu. : inidi-
himi ayiidelemi: inanite wenidochu hidu; yihini fe-
ligachihwalina igiziabiherini ageligilu alachewi. ke-
feri'onimi fiti abareruachewi. : igiziabiherimi
museni. begibits'i ageri layi inidiwet'u; kebere-
dowimi yeterefewini yemidirini buk'aya hulu in-
idibelu; sile anibet'awochi begibits'i ageri layi iji-
hini zeriga alewi. : musemi begibits'i ageri layi
betiruni zerega; igiziabiherimi yemisirak'ini nefasi
yani k'eni hulu leliti hulu amet'a: maledami be-
hone gize yemisirak'u nefasi anibet'awochuni amet'a.
: anibet'awochimi begibits'i ageri hulu layi wet'u;
begibits'imi daricha hulu layi tek'emet'u: ijjigimi
bizu neberu: yihinimi yemiyahili anibet'a befiti
alineberemi; wede fitimi degimo inide irisuni ayihon-
imi. : yemidirunimi fiti fets'imewi shefenuti ager-
itumi ch'elemehi: yeagerituni buk'aya hulu bere-
dowimi yetewewini zafu yeneberewini fire hulu
belu: lemilemi negeri bezimi yemidiri sarimi beg-
ibits'i ageri hulu alik'eremi. : fer'i'onimi musen-
ina aronini befiti'ineti t'era. amilakachihuni igiziabi-
herini inaniteni bedelihu: : ahuni inigidihi bez-
ihi gize bicha hat'iateni yik'iri belunyi; yihinimi
moti bicha keine yanesalinyi zenidi amilakachi-
huni igiziabiherini leminu alachewi. : musemi ke-
feri'oni fiti wet'a; wede igiziabiherimi lemene. :
igiziabiherini kemi'irabi 'awilo nefasuni asiwegede;
anibet'awochinimi wesido beeritira bahiri wisit'i
t'alachewi: anidi anibet'ami begibits'i daricha hulu
alik'eremi. : igiziabiheri yeferi'onini libi ats'ena
yeisraelinimi lijochi alilek'ek'emi. : igiziabiherimi
museni. ijjihini wede semayi zeriga; begibits'imi ageri
layi sewi yemidasisewi ts'inu ch'elema yihuni alewi. :
musemi ijuni wede semayi zerega; begibits'imi ageri
hulu layi ts'inu ch'elema sositi k'eni hone: : ma-
nimi wenidimuni alayemi; sositi k'eni mulu ke-
sifirawi manimi alitenesami: leisiraeli lijochi hulu
gini betek'emet'ubeti sifira birihani neberachewi. :
feri'onimi museni t'erito. hidu; igiziabiherini agelig-
ilu: negeri gini begochachihunina kebitochachi-
huni tewu: lijochachihu degimo keinanite gari yi-
hidu alewi. : musemi. anite degimo leami-
lakachini leigiziabiheri yeminisewawi mesiswa'itinina
yemik'at'eli mesiswa'itini tiset'emalehi. : amilaka-
chinini igiziabiherini lemangeligeli keinerisu iniwesi-
dalenina kebitochachini keinya gari yihedalu; anidi
sekonami ayik'erimi: amilakachini yeminagelegilewi
mini inidehone keziya isikinderisi anawik'imi ale. :
igiziabiheri yeferi'onini libi ats'ena; ilek'ik'achewimi
aliwededemi. : fer'i'onimi. keine zenidi hidi:
fiteni bayehibeti k'eni timotalehina fiteni inidatayi
tet'enik'ek'i alewi. : musemi. inide tenagerihl yihuni:
fithini inide gena alayimi ale.

11

igiziabiherimi musemi. beferi'onina begibits'i layi
gena aniditi mek'isefiti amet'alehu; keziya wediyami
yilek'ik'achihwali: silek'ik'achihumi abariro yisedi-
dachihwali. : wenidu kewedaju setitumu kewed-
ajwa yebirina yewerik'ik'aya zenidi behizibu
joro tenageri alewi. : igiziabiherimi begibits'awiyani
fiti lehizibu mogesini set'ewi. musemi beferi'oni

bariyawochina behizibu fiti begibits'i ageri ijigi yekebere sewi nebere. : musemi ale. igiziabiheri inidihili yilali. beikuli leliti ine begibits'i mekakeli iwet'alehu. : begibits'imi ageri yale bekwiri hulu; bezufanu kemik'emet'ewi keferi'oni bekwiri jemiro bewefich'o igiri isikalechiwi isike bariyayitu bekwiri diresi; yekebitumi bekwiri hulu yimotali. : begibits'imi ageri hulu asik'edimo inide irisu yalihone hwalami degimo yemayihoni talak' ch'uheti yihonali. : igiziabiheri gini begibits'awianina beisiraeli mekakeli inidileyi iniditawik'u beisiraeli lijochi mekakeli kesewi jemiro isike inisisa diresi wisha milasuni anyanik'esak'isibachewimi. : inezihimi bariyawochihi hulu. anite wit'a yemiketeluhimi hizibi hulu yiwit'u iyalu wede ine yiwiridalu; leinemi yisegidalu; keziyami behwala iwet'alehu. musemi bet'sinu k'ut'a keferi'oni zenidi wet'a. : igiziabiherimi museni. teamirate begibits'i ageri bizu inidihoni fer'i'oni ayisemachiumi alewi. : musena aronimi inezihimi teamiratochi hulu beferi'oni fiti aderegu; igiziabiheri yeferi'onini libi ats'ena; yeisraelinimi lijochi keageru alilek'ek'emi.

12

igiziabiherimi begibits'i ageri musenina aronini inidihili bilo tenagerachewi. : yihi weri yewerochi mejemeriya yihunachihu: ye'ametumi mejemeriya weri yihunachihu. : leisiraeli lijochi hulu tenageru; beluachewimi. bezihi weri beasirenyawi k'eni sewi hulu leabatu beti anidi t'eboti; leanidi betimi anidi t'eboti yiwisedi. : yebetu sewochi k'wit'irimi let'ebotu yemayibek'a bihoni irisuna lebetu yek'erebewi gorebetu inide nefisochachewi k'wit'iri anidi t'eboti yiwisedi: iyanidanidumi inidemibelawi met'eni ket'ebotu yikafelu. : yeananite t'eboti newiri yecelebeti yeanidi 'ameti tebatu yihuni: kebegochi weyimi kefiyelochi wisedi. : bezhimi weri isike asira aratenyawi k'eni diresi t'ebik'uti: yeisraelimi mahiberi gubae hulu simeshi yireduti. : kedemumi wesidewi bemibelubeti hulu huletumi mek'anina gubenuni yik'ibuti. : beisati yetet'ebesewini sigawinina k'it'awini injera beziyachi leliti yibulu: kemerara k'it'eli gari yibelutali. : t'irewini bewihumi yebesewini atibulu; negeri gini kerasu kech'inu kehodi 'ik'awi gari beisati yetet'ebesewini biluti. : keirisumi isike t'iwati anidachi atasik'eru: isike t'iwatimi yek'erewini beisati ak'at'iluti. : wegebochachihuni tat'ik'achihu; ch'amachihuni beigrachihu; betirachihunimi beijachihu adirigachihu inidihili biluti; fet'inachihumi tibetualachihu: irisu yeigiziabiheri fasika newi. : inemi beziyachi leliti begibits'i ageri alifalehu; begibits'imi ageri kesewi isike inisisa diresi bekwirini hulu igedilalehu: begibits'imi amalikiti hulu layi iferidibachewalehu: ine igiziabiheri nenyi. : demumi balachihubeti betochi milikiti yihonilachihwali: demunimi bayehu gize keinanite alifalehu: inemi yegibits'ini ageri bemetahu gize mek'isefitu let'ifati ayimet'abachihumi. : yihimi k'eni metasebiya yihunachihu; leigiziabiherimi be'ali taderigutalachihu: leliji lijachihu sir'i'ati hono lezelelami taderigutalachihu. : sebatu k'eni k'it'a injera tibelalachihu: bemejemeriyami k'eni irishowini

kebetachihu tawet'alachihu: kemejemeriyawimi k'eni anisito isike sebatenyawi k'eni irisho yalebethini injera yemibela nefisi keisiraeli teleyito yit'ifa. : bemejemeriyawimi k'eni yetek'edese gubae inidihimi besebatenyawimi k'eni yetek'edese gubae yihonilachihwali. kemibelawa bek'eri beinerisumi minimi atiserumi; yihinimi bicha taderigutalachihu. : bezhimi k'eni serawitachihuni kegibits'i ageri awit'ichealehuna yek'it'awinimi be'ali t'ebik'uti: inigidihili yihini k'eni leliji lijachihu lezelelami sir'i'ati tit'ebik'alachihu. : bemejemeriyawimi weri beisira aratenyawi k'eni bemeshe gize kewerumi isike haya anidi k'eni bemeshe gize yek'it'a injera tibelalachihu. : sebatu k'eni bebetachihu irisho ayigenyi: irisho yalebethini injera yemibela nefisi; kemets'atenyawi jemiro isike ageri liju diresi; keisiraeli mahiberi teleyito yit'ifa. : irisho yalebethini minimi atibulu; bebetochachihumi hulu wisit' k'it'a injera bilu. : musemi yeisiraelini shimagilewochi t'erito alachewi. beyebetachihu t'eboti miret'u; wesidachihumi lefasika ireduti. : kehisopi k'it'elimi ch'ibit'i wisedu; be'ik'a wisit'i balewimi demu nikeruti; be'ik'awimi wisit'i kalewi demu huletuni mek'anochina gubenuni irich'u: keinanitemi anidi sewi kebetu deji isikinega diresi ayiwit'a. : igiziabiheri gibits'awianini yimeta zenidi yalifalina: demunimi begubenuna behuletu mek'anochi layi baye gize igiziabiheri bededu layi yalifali; at'ifiwimi yimetachihu zenidi wede betachihu inidigeba ayitewimi. : leinanite leljojachihumi lezelelami sir'i'ati adirigachihu yihichini negeri t'ebik'u. : inidihimi yihonali: igiziabiheri inide tenagere wede miset'achihu ageri begebachihu gize yihini amiliko t'ebik'uti. : inidihimi yihonali: lijochachihu. yihi amiliko leinanite minidiri newi? : baluachihu gize; inanite begibits'i ageri beisiraeli lijochi betochi layi alifo gibits'awianini bemeta gize; betochachihini yadane yeigiziabiheri yemalefu mesiw'ati yihichi nati tiluachewalachihu. : hizibumi tegonebese segedemi. yeisraelimi lijochi hedu; inidihimi aderegu: igiziabiheri musenina aronini inidazeze inidihili aderegu. : inidihimi hone: ikuli leliti behone gize igiziabiheri; bezufani ketek'emet'ewi keferi'oni bekwiri jemiro begizoti isikaluti isike mirikonyochu bekwiri diresi; yegibits'awianini begibits'i midiri yetegenyewini bekwiri hulu; yeinisawinimi bewirochi hulu meta. : fer'i'onimi bariyawochumi hulu gibits'awianini hulu beleliti tenesu: yemote yecelebeti beti alineberemina begibits'i midiri talak' lik'iso hone. : fer'i'onimi musenina aronini beleliti t'erito. inanite yeisraelimi lijochi tenesu; kehizibe mekakeli wit'u: hidumi; inidalachihumi igiziabiherini ageligilu: inidalachihumi menigochachihunina kebitochachihuni wisedu; hidumi; inenimi degimo barikunyi ale. : gibits'awianimi fet'inewi kemiduru yiwet'u zenidi hizibuni yasichekwiluachewi neberi. hulachini inimotaleni bilewalina. : hizibumi lit'uni sayiboka teshekemu; buhak'awinimi belibisachewi t'ek'ililewi betikeshachewi teshekemuti. : yeisraelimi lijochi muse inidazeze aderegu; kegibits'awianini yebirinina yewerik'ini 'ik'a libisinimi lemenu. : igiziabiherimi lehizibu begibits'awiyani fiti yefelegutini inidiset'uachewi

mogesini set'e. inerisumi gibits'awianini bezebezu. : yeisraelimi lijochi keramie tenesitewi wede sukoti hedu: kehits'anatumi lela sidisiti meto shihi sewi yemiyahili igirenya nebere. : degimomi lela bizu dibilik' hizibi menigochina lamochimi ijigi bizumi kebitochoi keinerisu gari wet'u. : kegibits'imi keinerisu gari yawet'utini lit' gageru; alibokami neberina k'it'a inigocha adereguti: gibits'awiyani bemewit'ati silasichekoluachewi yik'oyu zenidi alitealachewimi; sinik'imi alasenadumi neberi. 40 : yeisraelimi lijochi begibits'i midiri yetek'emet'uti zemeni arati meto selasa 'ameti newi. : inidihimi hone: arati meto selasa 'ameti ketefets'eme behwala beziya k'eni yeigiziabiheri serawiti hulu kegibits'i midiri wet'a. : yihichi leliti kegibits'i midiri silawet'achewi leigiziabiheri yetet'ebek'echi nati: yihichi leliti beisraeli lijochi hulu zenidi isike liji lijachewi diresi leigiziabiheri yetet'ebek'echi nati. : igiziabiherimi musenina aronini ale. yihi yefasika higi newi: keirisu inigida sewi ayibila. : bebiri yetegeza bariya binori ketegereze behwala keirisu yibila. : mets'atanyana moyatany gini keirisu ayibilu. : beanidi betimi yibela: kesigawimi anidachi kebeti wede meda atawit'u: at'initimi atisberubeti. : yeisraelimi gubae hulu yadiriguti. : inigida sewimi bemekalachihiu bik'emet' leigiziabiherimi fasikani liyaderigi biwedidi; asik'edimo wenidi hulu yigerezi; keziyami wediya yik'irebi yadirigimi: inide ageri lijimi yihonali: yalitegereze hulu gini keirisu ayibila. : leagiri liji beinanite mekakelimi lemik'emet'u inigidochi anidi siri'ati yihonali. : yeisraelimi lijochi hulu inidihi aderegu: igiziabiheri musenina aronini inidazeze inidihi aderegu. : beziyami k'eni igiziabiheri yeisraelini lijochi keserawitachewi gari kegibits'i midiri awet'a.

13

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenageriwi. : beisraeli lijochi zenidi kesewimi keinisasami mahits'enini yemikefeti bekwiri hulu leine k'edisilinyi: yeine newi. : musemi hizibuni ale. kebarineti beti kegibits'i yewet'achihubetini yihini k'eni asibu; igiziabiheri kezihii bota bebirutu iji awit'itochiwalina: silezihi yeboka injera atibilu. : inanite zare beabibi weri wet'itachihwali. : igiziabiherimi leanite yiset'ati zenidi leabatochihii wede malelachewi; wetetina mari wedemitafesisi midiri; wede kene'anawiyani wede ket'iyawiyani wede amorawiyani wede ewiyawiyani wede iyabawsawiyani midiri bagebahi gize yihichini amiliko bezihi weri tadirigalehi. : sebatu k'eni k'it'a injera tibelalehi; besebatenyawimi k'eni leigiziabiheri be'ali yihonali. : sebatu k'enimi mulu k'it'a injera tibelalehi; banemitu zenidi irisho yalebeti injera ayitayi; bediniberihimi hulu irisho ayitayi. : beziyami k'eni. kegibits'i bewet'ahu gize igiziabiheri siladeregelinyi newi sitili leljihi tingirewalehi. : igiziabiheri bebirutu iji kegibits'i awit'itohalina yeigiziabiheri higi beafihii yihoni zenidi beijihi inide milikiti be'ayinochihimi mekakeli inide metasebiya yihunilihi. : be'ameti be'ameti beweratu yihichini siri'ati t'ebik'ati. : igiziabiherimi leanite

leabatochihimi inide male wede kene'anawiyani midiri bagebahi gize; irisiwanimi beset'ehi gize; : mahits'enini yemikewitewini hulu leigiziabiheri ley: kemihonilihi kebiti hulu tebati hono asik'edimo yeteweledewi leigiziabiheri yihonali. : yeahiyawini bekwiri bet'eboti tiwajewalehi; batiwajewimi anigetuni tisebirewalehi: yesewinimi bekwiri hulu kelijochihii mekakeli tiwajewalehi. : inidihimi yihonali: bemimet'awi gize lijihii. yihi minidiri newi? bilo bet'eyek'ehi gize inidihi tilewalehi. igiziabiheri bebirutu iji kebarineti beti kegibits'i midiri awet'ani: : feri'onimi inidayisedideni libuni bats'ena gize igiziabiheri kesewi bekwiri jemiro isike inisisa bekwiri diresi begibits'i midiri yalewini bekwiri hulu gedele: silezihi wenidi hono mahits'enini yekewetewini hulu leigiziabiheri isewalehu; negeri gini yelijocheni bekwiri hulu iwajalehu. : igiziabiherimi bebirutu iji kegibits'i awit'itonalina beijihi inide milikiti; be'ayinochihimi mekakeli inide tenit'elet'ele negeri yihunilihi. : inidihimi hone: feri'oni hizibuni belek'ek'e gize; minimi k'iribi bihoni igiziabiheri befilisit'iemawiyani midiri menigedi alimerachewimi: igiziabiheri. hizibu selufini baye gize inidayits'ets'itewi wede gibits'imi inidayimelesi biloalina. : negeri gini igiziabiheri hizibuni bezuriya menigedi bebirutu bahiri balechiwi midire beda merachewi. yeisraelimi lijochi kegibits'i midiri teselifewi wet'u. : yosefimi. igiziabiheri sayigobenychihu ayik'erimi; at'initochenimi kezihii keanante gari tawet'alachihu bilo yeisraelini lijochi amiloachewi neberina muse yeirisuni at'initochi keirisu gari wesede. : kesukotimi tegwazu; bemidire bedawimi dari beetami seferu. : bek'enina belelitimi yihedu zenidi; menigedi liyasayachewi k'eni bedemena 'amidi; liyaberalachewimi leliti beisati 'amidi igiziabiheri befitachewi hede. : yedemena 'amidi bek'eni; yeisati 'amidi beleliti kehizibu fiti keto fek'ek'i alalemi.

14

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : temelisewi bemigidolina bebahiri mekakeli; bebeal-izafonimi fiti lefiti balewi befiahhiroiti fiti inidisefiru leisraeli lijochi tenageri: keirisumi at'egebi bebahiri dari tiseferalachihi. : feri'onimi sile isiraeli lijochi. bemidiri yik'ibezebezu; midire bedami zegachachewi yilali. : inemi yeferi'onini libi ats'enalahu; irisumi yabarirachewali: beferi'onina beserawitumi hulu layi kibiri agenyalehu: gibits'awiyani ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. inerisumi inidihu aderegu. : hizibumi inide kobeletu legibits'i nigusi negeruti: yeferi'onina yebariyawochumi libi behizibu layi telewet'ena. inidayigezalini isiraelini yelek'ek'inewi mini adirigenali? alu. : seregelawinimi asenada; hizibunimi keirisu gari wesede: : sidisiti meto yetemeret'u seregelochinimi; yegibits'inimi feresochi hulu; beyanidanidumi seregela hulu layi sositenyochini wesede. : igiziabiherimi yegibits'ini nigusi yeferi'onini libi ats'ena; irisumi yeisraelini lijochi asade: yeisraelimi lijochi kefi balechi iji wet'u. : gibits'awiyani yeferi'oni feresochi seregelochumi feresenyochumi serawitumi hulu; asadeduachewi: bebahiru dari bebealiza-

foni fiti leftiti balewi befihahhiroti at'egebi sefirewi
 agenyachewi. : fer'oni mek'erebe gize yeisraeli
 lijochi 'ayinachewini anesu; inehomi gibits'awiyani
 behwalachewi gesigisiwi neberi: yeisraelimi lijochi
 ijigi feru; wede igiziabiherimi ch'ohu. : musen-
 imi. begibits'i mek'abiri silalinore bemidire beda in-
 imoti zenidi awet'ahenini? kegibits'i tawet'ani zenidi
 yihi yaderegihibini minidiri newi? : bemidire beda
 keminimoti binigezalachewi yishalalina. teweni; leg-
 ibits'awiyani inigeza bileni begibits'i saleni yalin-
 ihi k'ali yihi ayidelemini? aluti. : museni lehiz-
 ibu. atifiru; zare yemitayuchewini gibits'awianini
 lezelalemi atayuchewimina k'umu; zare leinanite
 yemiaderigatini yeigiziabiherini madani iyu. :
 igiziabiheri sile inanite yiwagali; inanitemi zimi
 tilalachihu alachewi. : igiziabiherimi museni alewi.
 lemini tich'ohibinyalehi? inidigwazu leisraeli li-
 jochi nigeri. : anitemi betirihini anisa; ijihinimi be-
 bahiru layi zeriga; kifelewimi: yeisraelimi lijochi
 behahiru wisit'i beyebisi yalifalu. : inehomi ine
 yegibits'awianini libi ats'enalehu; behwalachewimi
 yigebalu: beferi'onina beserawitumi hulu beserege-
 lochumi beferesenyochumi layi kibiri agenyalehu. :
 gibits'awianimi beferi'onina beseregelochu beferes-
 enyochumi layi kibiri bagenyehu gize ine igiziabi-
 heri inde honihu yawik'alu. : beisraelimi serawiti
 fiti yihedi yeneberewi yeigiziabiheri meliaki fek'ek'i
 bilo behwalachewi hede: yedemenawimi 'amidi ke-
 fitachewi fek'ek'i bilo behwalachewi k'ome; : be-
 gibits'awianini seferina beisraeli seferi mekakelemi
 geba: beziyami demenana ch'elema nebere; bez-
 ihi bekuli gini lelituni abera: lelitunimi hulu irisi
 beirisachewi alitek'arebumi. : musemi behahiru
 layi ijuni zerega: igiziabiherimi lelituni hulu ts'inu
 yemisirak'i nefasi amit'ito bahiruni asiwegedewi;
 bahirunimi aderek'ewi; wihawimi tekefele. : yeisra-
 elimi lijochi behahiru mekakele beyebisi gebu: wi-
 hawimi bek'enyachewina begirachewi inde gidigida
 honelachewi. : gibits'awianimi; yeferi'oni fere-
 sochina seregelochi feresenyochumi hulu; iyasadedu
 behwalachewi wede bahiri mekakele gebu. : ni-
 gatimi behone gize igiziabiheri beisatina bedemena
 'amidi hono yegibits'awianini serawiti temelete;
 yegibits'awianinimi serawiti aweke. 25 : yeserege-
 lochunimi menikorakwiri asere; wede ch'inik'imi
 agebachewi: gibits'awianimi. igiziabiheri beg-
 ibits'awiyani layi yiwagalachewalina keisraeli fiti in-
 ishishi alu. : igiziabiherimi museni. ijihinimi behahiru
 layi zeriga; wihawimi begibits'awiyani beserege-
 lochachewimi beferesenyochachewimi layi yimeseli
 alewi. : musemi ijuni behahiru layi zerega; bahirumi
 maleda wede mefisesu temelete: gibits'awianimi
 keirisu sheshu; igiziabiherimi gibits'awianini be-
 bahiru mekakele t'alachewi. : wihawimi temeliso
 behwalachewi wede bahiri yegebutini seregelochini
 feresenyochinimi yeferi'oninimi serawiti hulu ke-
 dene: keinerisumi anidi sinikwa alik'erehi. : yeisra-
 eli lijochi gini behahiru wisit'i beyebisi hedu: wi-
 hochimi bek'enyachewina begirachewi inde gidigida
 honulachiwi. : igiziabiheri beziyami k'eni israellini
 inidezihi kegibits'awiyani iji adane: israellini yeg-
 ibits'awianini resa behahiri dari ayu. : isirae-
 limi igiziabiheri begibits'awiyani layi yaderegatini ta-

lak'ituni iji ayu; hizibumi igiziabiherini feru; bei-
 giziabiherimi bebariyawimi bemuse amenu.

15

beziyami gize musena yeisraeli lijochi yihinini
 mezimuri leigiziabiheri zemeru; inidihimi bilewi
 tenageru. bekibiri kefi kefi biloalina leigiziabi-
 heri zimareluhi: feresunina feresenyawini behahiri
 t'ale. : gwilibete zimareyemi igiziabiheri newi;
 medihanitemi honelinyi: yihi amilake newi ame-
 seginewimalehu; yeabate amilaki newi kefi ke-
 fimi aderigewalehu. : igiziabiheri twagali newi;
 simumi igiziabiheri newi; : yeferi'onini serege-
 lochi serawitunimi behahiri t'alachewi: yetemeret'uti
 sositenyochi beeritira bahiri set'emu. : k'elayatimi
 kedenuachewi: wede bahiri t'lik'eti inde dini-
 gayi set'emu. : abetu; k'enyihini behayili kebere:
 abetu; k'enyihini t'elatuni adek'ek'e. : bekibiri-
 himi bizati yetenesubihini at'efahi: k'wit'ahini se-
 didehi; inde gelebami belachewi. : beafinich'ahi
 isitinifasi wihochi tekemeru; fesashochumi inde
 kimiri k'omu: mogedumi behahiri wisit'i rega.
 : t'elatimi. asadije iyizachewalehu; mirikomi
 ikafelalehu; nefesimi tit'egibachewalechi: seyfen-
 imi imezizalehu; ijemi tat'efachewalechi ale. :
 nefashinini anefesihini; bahirimi kedenachewi: be-
 hayilenyochi wihochimi inde areri set'emu. :
 abetu; beamalikiti mekakele inde anite yale mani
 newi? bemisigana yeteferahi; dinik'inimi yemi-
 taderigi; bek'idisina yekebere inde anite yale mani
 newi? : k'enyihini zeregahi; midirimi wat'echachewi.
 : becherinetihi yetebezhehachewini hizibihini mer-
 ahi: behayilili wede k'idusi maderiyahi ageba-
 hachewi. : ahizabi semu; tenik'et'ek'et'umi: befil-
 isit'iemini yeminorutini mit'i yazachewi. : yeziyani
 gize yeedomi alek'ochi deneg'etu: yemoabini hay-
 alani menik'et'ik'et'i yazachewi: bekene'ani yemi-
 noru hulu k'et'etu. : abetu; hizibihini isikiyalifi
 diresi; yetebezhehewi hizibi isikiyalifi diresi; fir-
 ihatina dinigat'i wedek'ebachewi: bekindihini biri-
 tati inde dinigayi zimi alu. : abetu; anite tasige-
 bachewalehi; berisitihini terarangi titekilachewalehi;
 abetu; lemaderyahi begiragihewi sifira; abetu;
 ijochihini bagazajuti mek'idesi. : igiziabiheri leze-
 lalemu isike fits'ame yingisali. : yeferi'oni fere-
 sochi keseregelochu keferesenyochumi gari wede
 bahiri gebu; igiziabiherimi yebahiruni wihochi me-
 lesebachewi: yeisraeli lijochi gini behahiru mekakele
 beyebisi hedu. : yearoni ihiti nebiyitu mariyamimi
 kebero beijiwa wesedechi: setochimi hulu beke-
 berona bezefeni behwalawa wet'u. : mariyamimi
 iyezemerchi meleseschilachewi. bekibiri kefi kefi
 biloalina leigiziabiheri zemiru: feresunina fere-
 senyawini behahiri t'ale. : musemi israellini keer-
 itira bahiri asigawize; wede surimi midire beda
 wet'u: bemidire bedami sositi k'eni hedu; wi-
 hami alagenyumi. : wede marami bemet'u gize
 yemara wiha merara neberena lit'etu alichalumi:
 silezihi yeziya sifira simi mara tebito ter'era. :
 hizibumi. mini init'et'aleni? bilewi bemuse layi
 anigoragoru. : musemi wede igiziabiheri ch'ohu:
 igiziabiherimi inich'etini asayewi; bewihawimi layi

t'alewi; wihawimi t'afet'e. beziyami siriatinina firidini aderegelachewi; beziyami fetenachewi: : irisumi. anite yeamilakihini yeigiziabiherini k'ali at'ibik'ehi bitisema; befitumi yemibejewini bitaderigi; tiizazu-nimi bitademit'; siriatunimi hulu bitit'ebik'; begibits'awiyanu layi yamet'ahutini beshita aladerisibihimi: ine fewashihi igiziabiheri nenyina ale. : inerisumi wede elimi met'u; beziyami asira huleti yewiha minich'ochina seba yezenibaba zafochi neberubati: beziyami bewihawi at'egebi seferu.

16

keelimimi tegwazu; yeisiraalimi lijochi mahiberi hulu kegibits'i ageri kewet'u behwala behuletenyawu weri kewerumi beasira amisenenyawu k'eni beelimina besina mekakeli wedalechiwi wede sini midire beda met'u. : yeisiraalimi lijochi mahiberi hulu bemidire beda bemusena bearoni layi anigoragoru. : yeisiraalimi lijochi. yihini gubae hulu berabu litigedilu inyani wedezichi midire beda awit'itachihwali: besigawi minicheti at'egebi tek'emut'eni injiera sinibela sinit'egibi saleni begibits'i midiri beigiziabiheri iji minewi bemotini! aluachewi. : igiziabiherimi museni. behige yihedu weyimi ayihedu inidehone ine inidifetinachewi; ineho kesemayi injieranani azenibilalachihwalehu: hizibumi wet'etewi le'ileti le'ileti yemibek'achewini yilik'emu. : inidihimi yihonali: besidisitenyawu k'eni yamet'utini yazegaju; 'ileti 'iletimi kemilek'imuti yilik'i huleti it'ifi yihuni alewi. : musena aronimi leisiraali lijochi hulu. igiziabiheri kegibits'i midiri inidawet'achihu mata tawik'alachihu; : yeigiziabiherinimi kibiri ti'iwati tayalachihu: beigiziabiheri layi yanigoragorachihutini semitoalina beinyami layi yemitanigoragwiru inya minidiri neni? alu. : musemi. igiziabiheri yanigoragorachihubetini manigoragorachihuni semitoalina bemeshe gize tibelu zenidi sigani; malidomi tit'egibu zenidi injieranani igiziabiheri yiset'achihwali: inyami minidiri neni? manigoragorachihu beigiziabiheri layi newi inji beinya ayidelemi ale. : musemi aronini. leisiraali lijochi mahiberi hulu. manigoragorachihuni semitoalina wede igiziabiheri fiti k'irebu beli alewi. : inidihimi hone: aroni leisiraali lijochi mahiberi hulu betenagere gize wede midire beda fitachewini ak'enu: inehomi yeigiziabiheri kibiri bedemenawi taye. :12 : igiziabiherimi museni alewi. yeisiraalini lijochi manigoragori semahu. wede mata sigani tibalachihu; maledami injieranani tit'egibalachihu: inemi igiziabiheri amilakachihu inide honihu tawik'alachihu belachewi. : inidihimi hone: bemeshe gize dirich'itochi met'u; seferunimi kedenuti: maledami besefuru zuriya t'eli wedik'o neberi. : yewedek'ewimi t'eli balefe gize; ineho bemereti layi inide dek'ak'i wirich'i hono k'irifiti yemimesili dek'ak'i negeri bemidire beda taye. : yeisiraalimi lijochi bayuti gize ya mini inide hone alawek'umina irisi beirisachewi. yihi minidiri newi? tebabalu. musemi. tibeluti zenidi igiziabiheri yeset'achihu injiera newi. : igiziabiheri yazezewi negeri yihi newi. iyanidanidu yemibelawini yahili yilik'emi: bedikwanu baluti nefisochi k'wit'iri leandi sewi anidi gomori wisedu alachewi.

: yeisiraalimi lijochi inidihu aderegu: anidu abizito anidumi asaniso lek'eme. : begomorimi beseferuti gize ijigi lelek'eme aliterefewimi t'ik'itimi lelek'eme aligodelebetimi: hulu iyanidanidu yemibelawini yahili lek'eme. : musemi. manimi keirisu anidachi lenenge ayasik'eri alachewi. : negeri gini museni alisemutimi: anidanidi sewochi keirisu lenenge asik'eru; irisumi tela shetetemi: musemi tek'ot'achewi. : sewimi hulu 'ileti 'ileti yemibelawini yahili bet'iwati lek'eme: ts'ehayimi betekose gize k'et'e. : inidihimi hone: besidisitenyawu k'eni huleti it'ifi adirigewi iyanidanidachewi huleti gomori injiera lek'emu: yamahaberumi alek'ochi hulu met'itewi lemuse negeruti. : irisumi. igiziabiheri yetenagerewi yihi newi. nege 'irefiti; leigiziabiherimi yetek'edese senibeti newi: yemitigagirutini gagiru; yemitik'ek'ilutunimi k'ek'ilu; yeterefewini hulu lenenge inidit'ebek'i anuruti alachewi. : musemi inidazeze lenenge anoruti: alishetetemi; tilimi alihonebetimi. : musemi. yeigiziabiheri senibeti zare newina biluti: zare bameda atagenyutimi. : sisiditi k'eni lik'emuti: sebatenyawu k'eni gini senibeti newi: beirisu ayigenyimi ale. : besebatenyawimi k'eni inidihu hone: kehizibu anidanidi sewochi lilek'imu wet'u; minimini alagenyumi. : igiziabiherimi museni. tiizazochena higocheni lemet'ebek'i isike meche inibi tilalachihu? : igiziabiheri senibetini inide set'achihu iyu: silezihi besidisitenyawu k'eni yehuleti k'eni injiera set'achihu: sewi hulu besifirawi yik'emut'; besebatenyawu k'eni manimi kesifirawi ayihidi alewi. : hizibumi besebatenyawu k'eni arefe. : yeisiraalimi wegeni simuni mena bilewi t'eruti: irisumi inide dinibilali zeri nech'i newi: t'a'imumi inide mari k'ita newi. : musemi. igiziabiheri yazezewi negeri yihi newi. kegibits'i midiri bawet'ahwachihu gize bemidire beda yabelahwachihuni injiera yayu zenidi keirisu anidi gomori mulu leliji lijochachihu yit'ebek'i ale. : musemi aronini. anidi madiga wesidehi gomori mulu mena agibabeti; leliji lijachihumi yit'ebek'i zenidi beigiziabiheri fiti anurewi alewi. : igiziabiherimi museni inidazezewi inidihu yit'ebek'i zenidi aroni bemisikuru fiti anorewi. : yeisiraalimi lijochi wedeminorubati midiri isikimet'u diresi ariba 'ameti mena belu: wede kene'ani midiri diniberi isikimet'u diresi mena belu. : gomorimi yeifi mesifiriya asirenya kifili newi.

17

yeisiraalimi lijochi mahiberi hulu igiziabiheri inidazeze kesini midire beda ligwazu tenesu; berafidimimi seferu: hizibumi yit'et'u zenidi wiha alineberemi. : hizibumi museni tet'aluti. yemin'it'et'awini wiha sit'eni aluti. musemi. lemini tit'alunyalachihu? igiziabiherinisi lemini tifetate-nalachihu? alachewi. : hizibumi beziya sifira wiha tet'emu. inyanina lijochachinini kebitochachininimi bet'imati litigedili lemini kegibits'i awet'achen? silu bemuse layi anigoragoru. : musemi. liwegirunyi k'eribewalina bezihi hizibi mini ladirigi? bilo wede igiziabiheri ch'oh'e. : igiziabiherimi museni. behizibu fiti ilefi; keisiraalimi shimagilewochi keanite gari

wisedi: wenzunimi yemetahibatini betiri bejihi yizehati hidi. : ineho ine beziya bekorebi be'aleti layi befiti ik'omalehu: 'aletunimi timetalehi; hizibumi yit'et'a zenidi keirisu wiha yiwet'ali alewi. musemi beisraeli shimagilewochi fiti inidihu aderege. : sile isiraelimi lijochi kirikiri. igiziabiheri bemekakelachini newini weyisi ayidelemi? silu igiziabiherini siletefetatenuti yeziyani sifira simi masahi; degimomi meriba bilo t'erawi. : amalek'imi met'ito keisiraeli gari berafidimi twaga. : musemi iyasuni. gwilimasochini miret'ilini; wet'itehimi keamalek'i gari twaga: ine nege yeigiziabiherini betiri beije yizhe bekorebitawi rasi layi ik'omalehu alewi. : iyasumi muse inidalewi aderege; keamalek'imi gari twaga: musena aronimi horimi wede korebitawi rasi wet'u. : inidihimi hone: muse ijuni banesa gize isiraeli dili yaderigi neberi: ijunimi bawerede gize amalek'i dili yaderigi neberi. : yemuse ijochi gini kebidewi neberi: dinigayimi wesedu; bebetachumi anoru; irisumi tek'em'et'ebeti: aronina horimi anidu bezihl anidu beziya honewi ijochuni yidegifu neberi: ts'ehayimi isikitiageba diresi ijochu t'enekeru. : iyasumi amalek'inina hizibuni beseyifi sileti asheneke. : igiziabiherimi museni. yeamalek'ini zikiri kesemayi betachi ch'erishe idemesisalehuna yihini lemetasebiya bemets'ihafi ts'afewi; beiyasumi joro tenageri alewi. : musemi mesewiya sera; simunimi yihiwehi nisi bilo t'erawi: : irisumi. ijuni beigiziabiheri zufani layi silech'ane yeigiziabiheri selifi beamalek'i layi leliji liji yihuni ale.

18

yemidiyamimi kahini yemuse amati yotori igiziabiheri lemusena lehizibu leisraeli yaderegewini hulu; igiziabiherimi isiraelini kegibits'i inidawet'a sema. : beziyani gize yemuse amati yotori melisoati yeneberewini yemuseni misiti siparani huletunimi lijochwani wesede. : keinerisu yeandenyawimi simi gerisami nebere: abatu. belela ageri sidenya neberihu biloalina: : yehuletanyawimi simi ali'azari nebere. yeabate amilaki redanyi; keferi'onimi seyifi adanenyi biloalina. : yemuse amati yotorimi kelijochuna kemisitu gari beigiziabiheri terara at'agebi bemidire beda wede sefere wede muse met'a. : musenimi. ine amatihi yotori; misitihimi; keirisuwami gari huletu lijochiwa met'itenililahi alewi. : musemi amatuni ligenanyi wet'a; segedemi; samewimi: irisi berisachewimi dehininetachewini tet'eyayek'u; wede dinikwanumi gebu. : musemi igiziabiheri beferi'onina begibits'awiyani layi sile isiraeli yaderegewini hulu; bemenigedimi yagenyachewini dikami hulu; igiziabiherimi inidadanachewi leamatu negerewi. : yotorimi igiziabiheri leisraeli siladeregewi cherneti hulu; kegibits'awiyanimi iji siladanachewi desi alewi. : yotorimi. kegibits'awiyana keferi'oni iji yadanachihu; kegibits'awiyanimi iji hizibuni yadane igiziabiheri yibareki. : ti'ibiti baderegubachewi negerigiziabiheri keamalikiti hulu inidibeli't' ahuni awek'ihu ale. : yemuse amati yotorimi yemik'at'eli mesiwa'itinina lela mesiwa'itini leigiziabiheri wesede: beigiziabiherimi fiti kemuse amati gari

injera libelu aroni yeisiraelimi shimagilewochi hulu met'u. : inidihimi hone: benegawi muse behizibu liferidi tek'em'et'e: hizibumi bemuse fiti ket'iwati isike mata diresi k'omewi neberi. : yemusemi amati behizibu yaderegewini hulu baye gize. yihi behizibu yemideregewi minidiri newi? hizibu hulu ket'iwati jemiro isike mata diresi bezuriyahi k'omewi salu anite bichahini sile mini tek'em'et'ehali? alewi. : musemi amatuni. hizibu igiziabiherini lemet'eyek'i wede ine yimet'alu: : negerimi binorachewi wede ine yimet'alu; bezihina beziya sewimi mekakeli iferidalehu; yeigiziabiherinimi siriatina higi asitawik'achewalehu alewi. : yemusemi amati alewi. anite yemideregewi yihi negerimi melikami ayidelemi. : yihi negerigiziabiherinimi anite keanitemi gari yalewi hizibi tidekimalachihu: anite bichahini litaderegewi atichilimi. : ahunimi imekirihalehuna k'aleni sima; igiziabiherimi keanite gari yihonali: anite beigiziabiheri fiti lehizibu huni; negerachewinimi wede igiziabiheri adirisi: : siriatunimi higinimi asitemirachewi; yemihe-dubetini menigedi yemiyaderegutunimi sira hulu asayachewi. : anitemi kehizibu hulu awak'iwochini; igiziabiherini yemiferutini; yetamenu; yegifinimi rebi yemit'elutini sewochi miret'i: keinerisumi yeshihi alek'ochini; yemeto alek'ochini; yeamisalek'ochini; yeasirimi alek'ochini shumilachewi. : behizibu layi huligize yifiredu: awirawini negerihulu wede anite yamit'uti; tanashunimi negerihulu inerisu yifiredu: inerisumi keanite gari shekimuni yishekemalu; leanitemi yik'elilililahi. : yihinimi bitaderegwi; igiziabiheri inidihu biyazizihi; mek'omi yichalilahi; degimomi yihi hizibi hulu beselami wede sifiraw yiderisali. : musemi yeamatuni k'ali sema; yalewinimi hulu aderege. : musemi keisiraeli hulu awak'iwochini meret'e; behizibumi layi yeshihi alek'ochi; yemetomi alek'ochi; yeamisami alek'ochi; yeasirimi alek'ochi adirigo shomachewi. : behizibumi layi huligize feredu: yekebedebachewinimi negerihulu wede muse amet'u; tanashuni negerihulu gini inerisu feredu. : musemi amatuni sededewi: irisumi wede ageru temelese.

19

besositenyawimi weri yeisiraeli lijochi kegibits'i midiri kewet'u behwala beziya k'eni wede sina midire beda met'u; kerafidimi tenesitewi wede sina midire beda met'u; bemidire bedami seferu: beziyami isiraeli beterarawi fiti sefere. : musemi wede igiziabiheri zenidi wet'a: igiziabiherimi beterarawi t'erito alewi. leya'ik'obi beti inidihl beli; leisraelimi lijochi inidihl nigeri. : begibits'awiyani yaderegutunini; benisirimi kinifi inideteshekemihwachihu; wede inemi inidamet'ahwachihu ayitachihwali. : ahunimi k'aleni beiwineti bitisemu kidanenimi bitit'ebik'u; midiri hulu yeine natina keahzabi hulu yetemeret'e risiti tihonulinyalachihi: : inanitemi yekahinani menigisiti yetek'edesemi hizibi tihonulinyalachihi. leisraeli lijochi yemitingirachewi k'ali yihi newi. : musemi met'a; yehizibunimi shimagilewochi t'erito igiziabiheri yazezewini yihini k'ali hulu befitachewi tenagere. : hizibu hulu anidi afi honewi. igiziabi-

heri yalewini hulu inaderigaleni bilewi melesu: musemi yehizibuni k'ali wede igiziabiheri adrese. : igiziabiherimi museni. keanite gari sinegageri hizibu inidisemu; degimomi lezelalemi inidiyamin- ubihi; ineho bekebadi demena imet'alihalehu alewi. musemi yehizibuni k'ali leigiziabiheri negere. : igiziabiherimi museni alewi. wede hizibu hidi; zarena negemi k'edisachewi; libisachewinimi yit'ebu: : besositenyawu k'eni hizibu hulu siyayu igiziabiheri besina terara layi yiweridalina lesositenyawu k'eni yizegaju. : wesenimi lehizibu bezuriyawu adirig- ilachewi. wede terarawi inidatiwet'u ch'afunimi inidatineku tet'enik'ek'u. terarawinimi yeneka fets'imo yimotali: : yemanimi iji ayinika: negeri gini yeminekawi hulu yiwegerali; weyimi befflats'a yiwe- gali: inisisa weyimi sewi bihoni ayidinimi belachewi. sayak'warit'i yemeleketi dimits'i sinefa beziyani gize wede terarawi yiwit'u. : musemi keterarawi wede hizibu werede; hizibunimi k'edese: libisachewinimi at'ebu. : hizibunimi. lesositenyawu k'eni tezega; wede setochachihu atik'irebu ale. : inidihimi hone: besositenyawu k'eni bemaleda gize negodigwad- ina mebierek'i kebadimi demena ijigimi yebereta yek'enide meleketi dimits'i beterarawi layi hone: beseferumi yeneberuti hizibu hulu tenik't'ek'et'u. : musemi hizibuni keigiziabiheri gari lamenanyeti keseferi awet'achewi: keterarawimi igirige k'omu. : igiziabiherimi beisati sile weredebeti yesina terara hulu yit'esi neberi: keirisumi inide itoni t'isi yale t'isi yiwet'a neberi; terarawimi hulu ijigi yinawet'i neberi. : yek'enide meleketumi dimits'i ijigi beberetana bet's'ena gize muse tenagere igiziabiherimi bedimits'i meleseleti. : igiziabiherimi besina terara layi wede terarawi rasi werede: igiziabiherimi museni wede terarawi rasi t'erawi: musemi wet'a. : igiziabi- herimi museni. wiredi; igiziabiherini lemayeti darichawini inidayalifu keinerisumi bizu inidayit'efu lehizibu asit'enik'ik'achewi: : wede igiziabiher- imi yemik'eributi kahinati degimo igiziabiheri inidayat'efachewi rasachewini yik'edisu alewi. : musemi igiziabiherini. anite. beterarawi zuriya we- seni adirigi k'edisewimi bilehi asit'enik'ik'ehenalina hizibu wede terara yiwet'u zenidi ayichilumi alewi. : igiziabiherimi. hidi; wiredi: anite aronimi keanite gari tiwet'alachihu: kahinatuna hizibu gini igiziabi- heri inidayat'efachewi wede igiziabiheri yiwet'u zenidi ayitelalefu alewi. : musemi wede hizibu werede; yihininimi negerachewi.

20

igiziabiherimi yihini k'ali hulu inidihilo bilo tenagere. : kegibits'i midiri kebarineti beti yawet'ahuhi igiziabiheri amilakihi ine nenyi. : keine bek'eri lelouchi amalikit'i ayihunulihilo. pi : belayi besemayi kalewi; betachimi bemidiri kalewi; kemidiri betachi bewiha kalewi negeri yemachewinimi misale; yetek'erets'ewinimi misili leanite atadirigi. : atisigedilachewi; atamilikachewinimi: bemit'eluny'i isike sositenyana isike aratenya tiwilidi diresi yebatochini hat'iat'i belijochi layi yemamet'a : lemiwedidunyu; tiizazenimi lemit'ebik'u isike shihi tiwilidi diresi mihiretini yemaderigi ine igiziabiheri

amilakihi k'enenya amilaki nenyina. pi : yei- giziabiherini yeamilakihi simi bekenitu atit'ira: igiziabiheri simuni bekenitu yemit'erawini kebedeli ayanets'awimina. : yesenibetini k'eni tik'edisewi zenidi asibi. : sidisiti k'eni sira tegibarihinimi hulu adirigi: : sebatenyawu k'eni gini leigiziabiheri leamilakihi senibeti newi: anite; wenidi lijihimi; seti lijihimi; lolehimi; geredihimi; kebitihimi; bedejochihimi wisit'i yale inigida beirisu minimi sira atisiru: : igiziabiheri besidisi k'eni semayinina midirini; bahirinimi; yalebachewinimi hulu fet'iro besebatenyawu k'eni 'arifoalina: silezihi igiziabi- heri yesenibetini k'eni barikotali k'edisotalimi. : abatihinina inatihini akibiri: igiziabiheri amilakihi bemiset'ihilo midiri 'idimehi inidirezimi. : atigideli. : atameniziri. : atisirek'i. : bebalinijerahi layi behaseti atimesikiri. : yebalinijerahi beti atimenyi: yebalinijerahi misiti lelowinimi geredunimi berewinimi ahiyawinimi kebalinijerahi genizebi hulu manachewinimi atimenyi. : hizibumi hulu ne- godigwadunina mebierek'uni; yek'enide meleketumi dimits'i; terarawinimi sit'esi ayu: hizibumi bayu gize teribedebedu; rik'ewimi k'omu. : musenimi. anite tenagereni inyami inisemaleni: inidanimoti gini igiziabiheri ayinagereni aluti. : musemi lehizibu. igiziabiheri lifetinachihu; hat'iyatinimi inidatiseru irisuni mefirati belibachihu yihoni zenidi met'itoalina atifiru ale. : hizibumi rik'ewi k'omu; musemi igiziabiheri wedalebeti wede ch'elemawu k'erebe. : igiziabiheri museni alewi. leisraeli lijochi inidihilo beli. ine kesemayi inide tenageri- hwachihu inanite ayitachihwali. : beat'egebe minimi atadirigu: yebiri amalikit'i yewerik'imi amalikit'i leinanite atadirigu. : yech'ika mesewiya siralinyi; yemik'at'elewinina yedehinineti mesia'itihini begochihinimi berewochihinimi sewabeti: simeni bemasasibet'i sifira hulu wede anite met'iche ibarikihalehu. : yedinigayimi mesewiya bitaderig- ilinyi bireti benekawi dinigayi atisirawi: bemesariya bitinekawi tarekisewalehina. : hafirete sigahi beirisu inidayigelet'i wede mesewiyaye bedereja atiwit'a.

21

befitachewi yemitaderigewi siri'ati yihi newi. : 'ibirawi bariya yegezahi inidehone sidisiti 'ameti yageligilighi; besebatenyawimi bekenitu arineti yi- wit'a. : bichawini met'ito inidehone bichawini yi- wit'a: kemisitu gari met'ito inidehone misitu keirisu gari tiwit'a. : getawi misiti agabitoti inide hone wenidochi weyimi setochi lijochi bitiwelidleti; mis- ituna lijochiwa legetawi yihunu; irisumi bichaw- ini yiwit'a. : bariyawimi. getayeni misiteni li- jichenimi iwedidalehu; arineti aliwet'ami bilo bi- nageri; getawi wede ferajochi yiwisedewi; : wede dejumi wede mek'anu ak'iribo jorowini bewesife yibisawi: lezelaleminimi bariyawu yihuni. : sewimi seti lijuni lebarineti bishet'i bariyawochi inidemi- wet'u irisawa atiwit'a. : getawani desi batasenye- wu bewojo yisidedati: sile nak'ati lelela wegeni se- wochi yishet'ati zenidi ayigebawimi. : lelujumi bidirati; leseti lijochi yemigebawini yadirigilati. : keirisawa lelami biyagabawi; menowani libisiwa-

nimi leminiti asifiwami tegebiwini ayagwidilibati. : yihinimi sosit negeri bayaderigilati yale genizebi bekenitu tosi'ta. : sewi sewini bimeta bimotimi; irisu fets'imo yigedeli. : bayishemik'ibetimi; negeri gini igizabiheri dinigeti beiju bit'ilewi; yemisheshi-beti sifira ine aderigilihalehu. : sewi gini bidefiri; baljerawini betenikoli bigedilewi; inidimoti keme-sewiyaye awit'itehi wisedewi. : abatuni weyimi inatuni yemimeta fets'imo yigedeli. : sewini serik'o bishet'i; weyimi beiju bigenyi; irisu fets'imo yigedeli. : abatuni weyimi inatuni yemisedibi fets'imo yigedeli. : huleti sewochimi bit'alu; anidumi lelawini bedingayi weyimi bef'ucha bimeta; yami bayimoti negeri gini tamimo bealigawi layi bitenya; : tenesitomi bemirikuzi wede meda biwet'a; yemetawi nits'uhi newi: negeri gini tegibaruni silasifetawi genizebi yikefilewi zenidi; yasifewisewimi zenidi gideta alebeti. : sewimi wenidi bariyawini weyimi seti bariyawini bebetiri bimeta; bimotibetimi; fets'imo yik'et'a. : yetemetawi gini anidi weyimi huleti k'eni bik'oyi genizebu newina ayik'et'a. : huleti sewochi bit'alu; yaregezechinimi seti lijuni isikitich'engifi bigefuati batigoda gini; yesetituni bali yech'anebetini yahili kasa yisit'i: ferajochumi inide feredubeti yikifeli. : gwidati gini biyagenyati hiiyiweti behiyiweti; : 'ayini be'ayini; t'irisi bet'irisi; iji beiji; : igiri beigiri; mek'at'eli bemek'at'eli; k'wisili bek'wisili; girifati begirifati yikefeli. : sewimi yebariyawini weyimi yebariyyituni 'ayini bimeta biyat'efawimi; sile 'ayinu arineti yawit'awi. : yebariyawini weyimi yebariyyituni t'irisi bisebiri; sile t'irisu arineti yawit'awi. : beremi wenidini weyimi setini isikimotu diresi biwega; berewi yiwegeri; sigawimi ayibela: yeberewi balebeti gini nits'uhi newi. : berewi gini asik'edimo tewagi bihoni; sewochimi lebalebetu bimesekiruleti bayit'ebik'ewimi; wenidinimi weyimi setini bigedili; berewi yiwegeri; balebetu degimo yigedeli. : keirisu gini kasa bifeligu; yehiyiwetuni wojo yech'anubetini yahili yisit'i. : degimo wenidini liji biwega setinimi liji biwega; yihininu firidi yadirigubeti. : berewi wenidi bariya weyimi seti bariya biwega; yeberewi balebeti selasa yebiri sek'ili legetachewi yisit'i; berewimi yiwegeri. : sewimi gwidigwadi bikefiti; weyimi gwidigwadi bik'ofiri bayikedinewimi; beremi weyimi ahiya biwedik'ibeti; : yegwidigwadu balebeti wagachewini lebalebetachewi yikifeli: yemotewimi leirisu yihuni. : yesewi bere yelewawini bere isikimoti diresi biwega; dehinaawini bere yishit'u; wagawinimi betikikili yikafelu: yemotewinimi degimo betikikili yikafelu. : berewimi asik'edimo tewagi mehonu bitawek'i; balebetumi bayit'ebik'ewi; berewini beberewi fenita yisit'i; yemotewimi leirisu yihunewi.

22

sewi bere weyimi begi biserik'i; biyaridewi weyimi bishet'ewi; beberewi fanita amisiti berewochi; bebegumi fanita arati begochi yikifeli. : lebawu beti simisi bigenyi; irisumi isikimoti bimeta; bemetawi sewi layi yedemi 'ida ayihonibetimi. : ts'ehayi gini kewart'achibeti yedemi 'ida alebeti: lebawu yeserek'ewini yimelisi: yemikefilewimi biyat'a sile serek'ewi yishet'i. : yeserek'ewi dehina hono beiju

bigenyi; beremi weyimi ahiya weyimi begi bihoni; yeserek'ewini yahili huleti it'ifi yikifeli. : manimi sewi wede irisha weyimi wede weyini sifira kebituni binedawi; yelewawini irisha biyasibela; ketemeret'e irishawi kemalefiyawimi weyinu yikasi. : isati binesa; isohininimi biyizi; kimurunimi weyimi yalitach'edewini ihili weyimi irishawini biyak'at'ili; isatuni yanededewi yikasi. : sewi bebalinijerawu zenidi biri weyimi lela negeri inidit'ebik'ileti adera biyanori kebetumi biserek'i; lebawu bigenyi sile anidi huleti yikifeli. : lebawimi bayigenyi balebetu wede ferajochi yik'irebi; ijunimi bebalinijerawu kebiti layi inidalizerega yimali. : sewochi sile bere weyimi sile ahiya weyimi sile begi weyimi sile libisi weyimi sile lela sile t'efa negeri bikasesu; anidumi. yihi yeine newi bili; kirikirachewi wede ferajochi yidiresi: ferajochumi yeferedubeti irisu lebalinijerawu beandidi huleti yikifeli. : sewi bebalinijerawu zenidi ahiya weyimi bere weyimi begi weyimi lela inisisa inidit'ebik'ileti adera biyanori; manimi sayayi bimoti weyimi bigoda weyimi bimareki; : bebalinijerawu kebiti layi ijunu inidalizerega yeigizabiheri mehala behuletachewi mekakeli yihuni: yekebitumi balebeti mehalawini yik'ebeli; irisumi minimi ayikifeli. : keirisumi zenidi biserek'i yet'efawini yahili lebalebetu yimelisi. : tebwach'irumi bigenyi lemisikiri yamit'awi: bemebwach'erumi mikiniyati ayikifeli. : kebalinijerawu anidachi biwasi balebetu keirisu gari sayinori bigoda; weyimi bimoti; fets'imo yikifelewi. : balebetu gini keirisu gari binori ayikifeli: bikerayewi bekirayu yigiba. : sewi yalitach'echiwini dinigili biyasitati; keirisuwami gari bitenya; mach'awani set'ito misiti yadirigati. : abatiwami irisiwani inidayiset'ewi fets'imo inibi bili inide denagili mach'a yahili biri yikifelati. : metetenayituni behiyiweti iniditinori atifik'edilati. : keinisisa gari yemirekisi fets'imo yigedeli. : keigizabiheri bek'eri leanidachi amilaki yemisewa fets'imo yit'ifa. : inanite begibits'i midiri sidetenyocho neberachihuna sidetenyawini atibedilewi; gifimi atadirigibeti. : mebeletitunina diha adegochuni atasich'enik'uachewi. : batisach'enik'uachewina wede ine bich'ohu ine ch'uhetachewini fets'imo isemalehu: : k'wit'ayemi yits'enabachihwali; beseyifimi asigedilachihwalehu: misitochachihumi mebeleti; lijochachihumi diha adegocho yihonalu. : keanite gari letek'emet'ewi lewegene ledihawi genizebi bitabedirewi; inide bale arat'a athuni; arat'ami atich'anibeti. : yebalinijerahini libisi lemeyazha bitwesidi ts'ehayi satigaba melisileti: : sigawini yemike-dinibeti irisu bicha newina: yemitenyabetimi lela yelewimina: wede inemi bich'ohi mehari nenyina isemawalehu. : ferajochini atisidebi; yehizibihinimi alek'a atirigemwi. : nedohinimi yeweyinihinimi ch'imak'i lemak'irebi atizegiyi: yelijochihinimi bekwiri tiset'enylehi. : inidihimi beberewochihuna bebegochihi taderigewalehi: sebatik'eni keinat gari yik'emet'i; besiminityawimi k'eni leine tiset'ewalehi. : k'idusi wegeni tihonulinyalachihi: silezihi bemidire beda awire yebwach'erewini siga lewisha t'aluti inji atibiluti.

hasetenya were atik'ebeli: hasetenya misikirimi tihoni zenidi kehat'iatenya gari ijihini atanisa. : kifuwini lemadiregi bizu sewochini atiketeli: firidinimi lemat'imemi kebizu sewochi gari tesimamitehi atimesikiri. : befiridi negerimi ledihawi atadila. : yet'elatihini bere weyimi ahiyawini t'efito bitagenyewi befits'umi melisileti. : yemit'elahini sewi ahiya keshekimu betachi wedik'o bitayewi atitewewi; negeri gini keirisu gari anisawi. : bemimiwageti-beti gize yedihahini firidi ata'imimi. : kehaseti negeri rak'i: ine hat'iatenyawini alats'edik'imina nits'uhinina ts'adik'ini atigideli. : mamalejani atik'ebeli: mamaleja ye'ayinamawochini sewochi 'ayini yasawiralina; yets'adik'aninimi k'ali yat'amimalina. : besidetenyawi gifi atadirigu: inanite begibits'i midiri sidetenyocho sile neberachihu yesidetenya nefisi inideti inide honechi awik'achihwalina. : sidisiti 'ameti midirihini zira; firewanimi agiba: : besebatenyawi 'ameti gini tewati asarifatimi: yehizibihimi dihochi yibelutali: yasik'erutininimi yemeda inisisa yibilawi. inidihumi beweyinihina beweyirahi adirigi. : sidisiti k'eni sirahini sira: berehina ahiyahi yarifu zenidi lebariyahimi liji lemets'atenyawimi 'irefiti yihoni zenidi besebatenyawi k'eni 'irefi. : yalihwachihunimi negeri hulu t'ebik'u: yelelochinimi amalikitimi simi atit'iru; keafachihumi ayisema. : be'ameti sositi gize be'ali taderigilinyalehi. : yek'it'awini be'ali t'ebik'i: beabibi weri kegibits'i midiri wet'itachihwalina bezihi weri inidazezihuhi sebatu k'eni k'it'a inijera tibelalehi: befitemi bado ijachihuni atitayu. : beirishami yemitizeratini yefirehini bekwirati yemekeri be'ali; 'ametumi sayalak'i firehini keirisha bakemachehi gize yemekitechawini be'ali t'ebik'i. : be'ameti sositi gize beanite zenidi yalewi wenidi hulu begeta beigiziabiheri fiti yitayi. : yemesiwa'iteni demi keboka inijera gari atisewa: yebe'alemi sibi isikinega ayideri. : yetemeret'ewini yemidirihini fire bekwirati wede amilakihede wede igiziabiheri beti amit'a. t'ebotini beinatu weteti atik'ek'ili. : bemenigedi yit'ebik'ihini zenidi wedazegajehutimi sifira yagebahi zenidi; ineho; ine meliakini befithi isedidalehu. : befitu tet'enik'ek'u; k'alunimi adimit'u: simemi beirisu sile hone hat'iatu bitiseru yik'iri ayilimina atasimeriruti. : anite gini k'aluni bitisema; yalihuhinimi hulu bitaderigi; t'elatochihini it'alachewalehu; yemiyasich'enik'uhinimi asich'enik'achewalehu. : meliake befithi yihedalina; wede amorawiyanimi wede ket'iyawiyanimi wede ferizawiyanimi wede kene'anawiyanimi wede ewiyawiyanimi wede iyabusawiyanimi yagebahali: inemi at'efachewalehu. : leamalikitochachewi atisigedi; atamilikachewimi: inide sirachewimi atisira: negeri gini fets'imehi afirisachewi; hawilitochachewinimi sebarachewi. : amilakachihunimi igiziabiherini tamelikutalachihi; irisumi ihilihinina wihahini yibarikalali: beshitanimo kemekakelihi arik'alehu. : bemidirihimi mekani weyimi yemitich'enegifi athonimi: yezemenihini k'wit'iri imolalehu. : meferatenimi befithi isedidalehu; yemitihedibetinimi hizibi hulu asidenegit'achewalehu; t'elatochihunimi hulu

befithi jeribachewini inidiyazoru aderigalehu. : befithimi teribi isedidalehu; ewiyawiyanimi kene'anawiyanimi ket'iyawiyanimi kefitihi abariralehu. : midiri badima inidatihoni; yemidiri arawitimi inidayibezubih; beanidi 'ameti kefitachihu alabarirachewimi. : negeri gini isikitibeza midirinimi isikitowerisi diresi bet'ik'iti bet'ik'iti abarirachewalehu. : diniberihinimi keertira bahiri isike filisit'iemi bahiri; kemidire bedami isike wenizu diresi aderigalehu: bemidiri yeminorutini beijihi it'ilalehuna: kefitihimi tabarirachewalehu. : keinerisuna keamalikitochachewi gari k'ali kidani atadirigi. : amalikitochachewinimi bitameliki wet'imedi yihonubihalina ineni iniditibedili inidayaderiguhi beagerihi ayik'emet'u.

24

musenimi. anite aronimi nadabimi abiyudimi keisiraelimi seba shimagilewochi wede igiziabiheri wit'u; beruk'umi sigedu: : musemi bichawini wede igiziabiheri yik'rebi; inerisu gini ayik'rebu: hizibumi keirisu gari ayiwit'u alewi. : musemi met'a lehizibumi yeigiziabiherini k'alochi hulu sir'atunimi hulu negere: hizibumi hulu beanidi dimits'i. igiziabiheri yetenagerachewini k'alochi hulu inaderigaleni bilewi melesu. : musemi yeigiziabiherini k'alochi ts'afe: maledami tenesa; keterarawimi betachi mesewiyani; asira huletimi hawilitochi leasira huletu yeisiraeli negedi sera. : yemik'at'eli mesiwa'iti inidiyak'eribu; leigiziabiherimi sile dehineti mesiwa'iti berewochini inidisewu yeisiraelini lijochi gobezaziti sedede. : musemi yedemuni ikwileta wesido bek'ore wisit'i aderegewi: yedemunimi ikwileta bemesewiyawi rech'ewi. : yek'ali kidanunimi mets'ihafi wesido lehizibu anebebelachewi: inerisumi. igiziabiheri yalewini hulu inaderigaleni initazezaleni alu. : musemi demuni wisido behizibu layi rech'ewi. bezihi k'ali hulu igiziabiheri keinanite gari yaderegewi yek'ali kidanu demi ineho ale. : musemi aronimi nadabimi abiyudimi keisiraelimi seba shimagilewochi wet'u: : yeisiraelininimi amalaki ayu: keigirumi betachi inde semayi meliki yemiyabera inde biruhi seniperi dinigayi yemimesili weleli nebere. : ijunimi beisiraeli azawinitochi layi alizeregami: inerisumi igiziabiherini ayu; belumi t'et'umi. : igiziabiherimi museni. wede ine wede terarawi wit'a; beziyami huni: inerisuni tasitemiri zenidi ine yet's'afihutini higna tizazi yedinigayimi ts'ilati iset'ihalehu alewi. : musena loweli iyasu tenesu: musemi wede igiziabiheri terara wet'a. : shimagilewochinimi. wede inanite isikinimelesi diresi bezihi k'oyuni: aronina horimi ineho keinanite gari nachewi; negereteniyami binori wede inerisu yimi'ta alachewi. : musemi wede terara wet'a; demenawimi terarawini shefenewi. : yeigiziabiherimi kibiri besina terara layi tek'emet'e; demenawimi sidisiti k'eni shefenewi: besebatenyawimi k'eni kedemenawi wisit'i museni t'arawi. : beterarawi rasi layi beisiraeli lijochi fiti yeigiziabiheri kibiri metayeti inidemiya'at'ili isati nebere. : musemi wede demenawi wisit'i geba wede terarawimi wet'a: musemi beterarawi layi ariba k'eni ariba lelitimi k'oye.

igiziabihirimi museni inidihi sili tenagerewi. : sit'ota yamet'ulinyi zenidi leisiraleli lijochi tenageri: begeza iju liset'enyi belibu kemiyamirewi sewi hulu meba tek'ebelu. : keinerisumi yemitik'ebeluti meba yihi newi: : werik'i; biri; nasimi; semayawina hamirawi k'eyimi gimija; t'iru befitami; : yefiyelimi t'egwiri; k'eyi yeaawira begi k'uribeti; yeak'osit'a k'uribeti; yegirarimi inich'eti; : yemebiratimi zeyiti; lek'ib'ati zeyitina let'afach'i it'ani k'imemi; : meregidimi; leefudina ledereti kisi yemideregi ferit'i. : bemekakelachewimi adiri zenidi mek'idesi yisir- ulinyi. : ine inidemasayihulu; inide maderiyawi misale inide ik'awimi hulu misale; inidihu siruti. : kegirari inich'etimi tabotini yisiru: rizimetu huleti kinidi tekuli; weridumi anidi kinidi tekuli; k'umetumi anidi kinidi tekuli yihuni. : bewisit'ina bewich'imi bet'iru werik'i lebit'ewi: beirisumi layi bezuriyawu yewerik'i akilili adirigileti. : arati yewerik'i k'elebetochimi adirigileti; inerisunimi bearatu igirochu layi anuri: beanidi wegeni huleti k'elebetochi; belelawi wegeni huleti k'elebetochi yihunu. : melogiyawochinimi kegirari inich'eti sira; bewerik'i melib'achewi. : letabotu meshekemiya betabotu goni baluti k'elebetochi melogiyawochuni agiba. : melogiyawochumi betabotu k'elebetochi wisit'i yinuru; ketomi ayiwit'u. : betabotumi wisit'i ine yemiset'ihini misikiri tasik'emit'alehi. : ket'iru werik'imi rizimetu huleti kinidi tekuli; weridumi anidi kinidi tekuli yehone yesiriyeti mekidenya sira. : huleti kirubeli ketek'et'ek'et'e werik'i sira; yesiriyeti mekidenyawimi layi behuleti wegeni taderigachewalehi. : kesiriyeti mekidenyawimi gari anidumi kirubi beanidi wegeni; huletenyawinimi kirubi belelawi wegeni adirigiheni beanidi layi tiserawalehi. : kirubelimi kinifochachewini wede layi yizeregalu; yesiriyeti mekidenyawinimi bekinifochachewi yishefinalu; fitachewimi irisi berisu yiteyayali: yekirubelimi fitochachewi wede siriyeti mekidenyawu yimeleketalu. : yesiriyeti mekidenyawinimi betabotu layi taderigewalehi: inemi yemiset'ihini misikiri betabotu wisit'i tanorewalehi. : beziyami keanite gari igenanyalehu: yeisiraelinimi lijochi tazizi zenidi yemiset'ihini negeri hulu; bemisikuru taboti layi balewi behuleti kirubeli mekakeli; besiriyeti mekidenyawimi layi honye inegagerihalehu. : rizimetumi huleti kinidi; weridumi anidi kinidi; k'umetu anidi kinidi tekuli yehone gebeta kegirari inich'eti sira. : bet'irumi werik'i tilebit'ewalehi: bezuriyawimi yewerik'i akilili adirigileti. : bezuriyawimi anidi gati yemiyahili kilefi adirigileti: yewerik'imi akilili bekifefu zuriya adirigileti. : aratimi yewerik'i k'elebetochi adirigileti: k'elebetochunimi aratu igirochu balubeti bearatu ma'izenochi adirigi. : gebetawinimi lemeshekemi melogiyawochu inidisekubachewi k'elebetochu bekifefu ak'irabiya yihunu. : gebetawini yishekemubachewi zenidi melogiyawochunimi kegirari inich'eti siritehi bewerik'i lebit'achewi. : lemafisheshami yihunu zenidi wech'itochiwani ch'ilifawochiwanimi mek'ijawochiwanimi ts'iwawochiwanimi adi-

rigi: inerisunimi ket'iru werik'i adirigachewi. : begetamati layi yegets'i hibisiti huligize befitte taderigalehi. : mek'irezunimi ket'iru werik'i adirigi: mek'irezu keigiruna keagedawi gari betek'et'ek'et'e sira yideregi: ts'iwawochumi gwibigwibochumi abeochumi anidineti beirisu yideregubeti. : besitegonu sidsiti k'irinich'afochi yiwit'uleti: sositi yemek'irezu k'irinich'afochi beanidi wegeni; sositimi yemek'irezu k'irinich'afochi belela wegeni yiwit'u. : beanidenyawimi k'irinich'afi gwibigwibina abeba sositimi yelewizi abeba yemimesilutini ts'iwawochi; behuletenyawimi k'irinich'afi gwibigwibina abeba sositimi yelewizi abeba yemimesilutini ts'iwawochi: inidihumi kemek'irezu lemiwet'u lesidisitu k'irinich'afochi adirigi. : bemek'irezumi gwibigwibochunina abeochuni aratimi yelewizi abeba yemimesilutini ts'iwawochi adirigi. : kemek'irezu lemiwet'u lesidisitu k'irinich'afochi kehuleti k'irinich'afochi betachi anidi hono yetesera anidi gwibigwibi; kehuletimi k'irinich'afochi betachi anidi hono yetesera anidi gwibigwibi; degimo kehuleti k'irinich'afochi betachi anidi hono yetesera anidi gwibigwibi yihuni. : gwibigwibochuna k'irinich'afochu hulu keirisu gari anidi yihunu: hulumu anidi hono ketek'ere'se ket'iru werik'i yideregi. : sebatunimi mebiratichi sira: befitu yaberu zenidi mebiratichuni yak'et'at'iluachewali. : mekositeriyawochiwani yekwisitari madiregiyawochiwanimi ket'iru werik'i adirigi. : mek'irezumi ik'awimi hulu keanidi mekiliti t'iru werik'i yiseru. : beterara layi inidasayehuhu misale iniditisera tet'enik'ek'i.

26

degimomi ketefetele ket'iru befitu; kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija yeteseru asiri megarejochi yalubetini maderiya sira: bilhi seratenya inidemisera kirubeli beinerisu layi yihunu. : yeiyanidanidu megareja rizimeti haya siminiti kinidi; weridumi arati kinidi yihuni: yemegarejochu hulu met'eni tikikili yihuni. : amisitu megarejochi irisi berisachewi yetegat'emu yihunu: amisitumi megarejochi inidihu irisi berisachewi yetegat'emu yihunu. : kemigat'emuti megarejochi beanidenyawu megareja zerifi layi yesemayawini gimija k'elebetochi adirigi: degimo ketegat'emuti kelelochi beanidenyawu megareja zerifi layi inidihu adirigi. : amisa k'elebetochini beanidi megareja adirigi; amisawinimi k'elebetochi behuletenyawu megareja zerifi adirigi: k'elebetochu hulu irisi berisachewi fiti lefti yihonalu. : amisa yewerik'i mayazhawochi sira: maderiyawinimi anidi inidihoni megarejochini irisi berisachewi bemeyazhawochi agat'achewi. : kemaderiyawimi belayi ledinikwani yemihonu megarejochi kefiyeli t'egwiri adirigi: asira anidi megarejochi taderigalehi. : iyanidanidumi megareja rizimetu selasa kinidi; iyanidanidumi megareja weridu arati kinidi yihuni: yeasira anidumi megarejochi met'enachewi tikikili yihuni. : amisitu megarejochi anidi honewi yigat'emu; sidsitunimi megarejochi irisi berisachewi anidi honewi yigat'emu: sidsitenyawimi megareja bedinikwanu fiti yiderebi. : ketegat'emuti megarejochi beanidenyawu megareja

zerifi layi amisa k'elebetochi adirigi: degimo ketegat'emuti kelelochu beanidinyawi megareja zerifi layi inidihu amisa k'elebetochi adirigi. : amisami yenasi meyazhawochini sira; meyazhawochinimi wede k'elebetochi agibachewi; dinikwanumi anidi inidihoni agat'imewi. : kedinikwanu megarejochi yek'ere tirifi gimashi megareja bemaderiyawi jeriba yinit'elit'eli. : maderiyawini inidishefini kerizimetu beanidi wegeni anidi kinidi; beanidi wegenimi anidi kinidi kedinikwanu megarejochi yek'ere wi tirifi bemaderiyawi wich'i bewedihina bewediya yinit'elit'eli. : ledinikwanumi mederebiya kek'eyi awira begi k'uribeti; keziyami belayi lela mederebiya keak'osit'a k'uribeti adirigi. : lemaderiyawimi yemik'omutini sanik'ochi kegirari inich'eti adirigi. : yesanik'awi hulu rizimetu asiri kinidi; weridumi anidi kinidi tekuli yihuni. : leiyandanidumi sanik'a aniduni beanidu layi yemiyayayizu huleti magat'emiyawochi yihunuleti: lemaderiyawi sanik'ochi hulu inidihu adirigi. : lemaderiyawimi bedebubi wegeni haya sanik'ochini adirigi. : kehayawimi sanik'ochi betachi ariba yebiri igirochini adirigi: keiyandanidu sanik'a betachi lehuleti magat'emiyawochi huleti igirochi yihunu. : lemaderiyawi lehuletenyawimi wegeni besemeni bekuli haya sanik'ochi; : leinerisumi ariba yebiri igirochi yihunu: keiyandanidumi sanik'a betachi huleti igirochi yihunu. : lemaderiyawimi bemir'irabu wegeni besite hwala sidisiti sanik'ochini adirigi. : lemaderiyawimi lehuletu ma'izeni besite hwala huleti sanik'ochini adirigi. : ketachimi isike layi isike anidenyawimi k'elebeti diresi anidu sanik'a diribi yihuni: inidihumi lehuletu yihuni: inerisumi lehuletu ma'izeni yihonalu. : siminiti sanik'ochina asira sidisiti yebiri igirochachewi yihunu: keiyandanidumi sanik'a betachi huleti igirochi yihonalu. : kegirarimi inich'eti bemaderiyawi beanidi wegeni laluti sanik'ochi amisiti meweriweriyawochi; : bemaderiyawimi behuletenyawimi wegeni laluti sanik'ochi amisiti meweriweriyawochi; bemaderiyawimi besite hwala bemir'irabi wegeni laluti sanik'ochi amisiti meweriweriyawochi adirigi. : mekakelenyawimi meweriweriya besanik'ochi mekakeli kedari isike dari yilefi. : sanik'ochunimi bewerik'i lebit'achewi: k'elebotachachewinimi yemeweriweriya beti inidihonulachewi kewerik'i sirachewi: meweriweriyawochinimi bewerik'i lebit'achewi. : maderiyawinimi betarara inidasayehuhi misale ak'umi. : megarejawnimi kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija ketefetele ket'iru befitami adirigi: bilih seratenya inidemisera kirubeli beirisu layi yihunu. : bewerik'i betelebet'uti kegirari inich'etimi beteseruti bearatu misosochi layi sik'elewi: kulabochachewimi kewerik'i; aratumi igirochachewi kebiri yeteseru yihunu. : megarejawnimi kemeyazhawochu betachi tanit'elit'elewalehi; bemegarejawnimi wisit'i yemisikirini taboti agibawi: megarejawni bek'idistuna bek'idisite k'idusanu mekakeli meleya yihunachihu. : bek'idisite k'idusanu wisit'i yesiriyeti mekidenyawini bemisikiru taboti layi adirigi. : gebetawinimi bemegarejawni wich'i; mek'irezunimi begebetawi fiti lefiti bemaderiyawi bedebubi wegeni adirigi: gebetawinimi besemeni

wegeni adirigewi. : ledinikwanumi dejafi kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija ketefetele ket'iru befitami bet'ilifi aserari yetesera megareja adirigileti. : lemegarejawnimi amisiti misosochi kegirari inich'eti adirigi; bewerik'imi lebit'achewi: kulabochachewimi kewerik'i yeteseru yihunu: amisiti migirochi adirigilachewi.

27

rizimetu amisiti kinidi; weridumi amisiti kinidi mesewiyawi kegirari inich'eti adirigi: arati ma'izenimi yihuni: kefitawimi sositi kinidi yihuni. : bearatumi ma'izeni k'enidochini taderigalehi; k'enidochumi keirisu gari beanidi yeteseru yihunu: benasimi lebit'ewi. : amedi yemihonibachewini minichetochi; mechariyawochunimi; disitochunimi; menit'ochunimi; manidejawochunimi adirigi: 'ik'awinimi hulu kenasi adirigi. : inide merebi hono yetesera yenasi mekata adirigileti: lemeketawimi arati yenasi k'elebeti bearatu ma'izeni adirigileti. : meketawimi isike mesewiyawi ikwileta yiderisi zenidi bemesewiyawi bemizorewi beirikenu tachi adirigewi. : lemesewiyawimi kegirari inich'eti melogiyawochini seritehi benasi lebit'achewi. : melogiyawochumi bek'elebetochi wisit'i yigibu: mesewiyawinimi sitishekemu melogiyawochu behuletu wegenochi yihunu. : kesanik'ochi seritehi bado adirigewi: betararawi inidasayehuhi misale inidihu yadiriguti. : yemaderiyawinimi adebabayi sira: bedebubi wegeni yet'iru befitu megarejochi yihunuleti; yeanidumi wegeni rizimeti meto kinidi yihuni: : kenasi yeteseru haya misosochina haya igirochi yihunuleti: yemisesochumi kulabochina zenigochi yebiri yihunu. : inidihumi besemeni wegeni meto kinidi rizimeti yalachewi megarejochi; kenasi yeteseru haya misosochi hayami igirochi yihunu: lemisesochimi yebiri kulabochina zenigochi yihunu. : bemir'irabimi wegeni leadebabayu sifati amisa kinidi rizimeti yalachewi megarejochi; asirimi misosochi; asirimi igirochi yihunuleti. : bemisirak'imi wegeni yeadebabayu sifati amisa kinidi yihuni. : beanidi wegeni yemegarejochu rizimeti asira amisiti kinidi yihuni: misosochumi sositi; igirochumi sositi yihunu. : belelawimi wegeni yemegarejochi rizimeti asira amisiti kinidi yihonali: misosochumi sositi; igirochumi sositi yihunu. : leadebabayumi deji kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija ket'iru befitami bet'ilifi aserari yetesera haya kinidi megareja yihonali: misosochumi arati; igirochumi arati yihunu. : beadebabayumi zuriya laluti misosochi hulu yebiri zenigochi; yebirimu kulabochi; yenasimi igirochi yihunulachewi. : yeadebabayu rizimeti meto kinidi sifatumu amisa kinidi yihuni; yemegarejawnimi kefitu amisiti kinidi yihuni: megarejawnimi ket'iru befitu; igirochumi kenasi yeteseru yihunu. : lemegeligeli hulu yemaderiyawi 'ik'a hulu; kasimawochumi hulu yeadebabayumi kasimawochu hulu; yenasi yihunu. : anitemi mebiratuni huligize yaberuti zenidi lemebirati tewek't'o yetet'elele t'iru yeweyira zeyiti inidiyame't'ulhi yeisiraelini lijochi izezachewi. : bemegenanyawi dinikwani wisit'i bemisikiru taboti

fiti balewi megareja wich'i aronina lijochu kemata isike maleda diresi beigizabiheri fiti inidibera yasenaduti: beisiraeli lijochi zenidi lelji lijachewi yezelalemi siri'ati yihuni.

28

anitemi wenidimihini aronini keirisumi gari lijochuni keisiraeli lijochi mekakeli leyitehi kahinati yihonulinyi zenidi wede anite ak'iribi: aronini yea-roninimi lijochi; nadabini abiyodinimi al'azarinimi itamirinimi; ak'iribi. : yetek'edesevinimi libisi lekibirina leget'i inidihoni lewenidimihni learoni siraleti. : anitemi kahini hono inidiyagegilenyi aroni k'idusi yihoni zenidi libisi inidiseruleti yet'ibebi menifesi lemolahubachewi belibachewi ti'ibebenyochi lehonuti hulu tenageri. : yemisera-achewimi libisochi inezihni nachewi: yedereti kisi efudimi k'emisimi zinigwirigwiri shemizimi met'emit'emiya metat'ek'iyami: inezihimi kahinati yihonulinyi zenidi lewenidimihni learoni leljojochumi yetek'edese libisi yadirigu. : werik'inimi; semayawina hamirawi k'eyimi gimija; t'iru befitami yiwisedu. : efudunimi bebilihati yetesera bewerik'ina besemayawi behamirawimi bek'eyimi gimija ketefetele ket'iru befitami bilihni seratenya inidemisera yadirigu. : huletu wegeni anidi inidihoni behuletu ch'anik'a layi yemigat'emi ch'erik'i yihuni. : belayumi metat'ek'iya hono bebilihati yetet'elefewi yeefudi k'wadi inide irisni keirisumi gari anidi yihuni: kewerik'ina kesemayawi kehamirawi kek'eyi gimijami ketefetele ket'iru befitami yetesera yihuni. : huletumi yemeregidi dinigayi wesidehi yeisiraeline lijochi simi simachewini k'irets'ibachewi: inide awaleladachewi sidisiti simi beanidi dinigayi; yek'erewinimi sidisitini simi belelawi k'irets'i. : bek'irits'i seratenya sira inide mahitemi k'irits'i adirigehi yeisiraeline lijochi simi behuleti dinigayochi k'irets'i bewerik'imi ferit'i adirigi. : yeisiraeli lijochimi yemetasebiya dinigayochi yihonu zenidi huletuni 'inik'wiwochi beefudu ch'anik'awochi layi taderigalehi: aronimi behuletu ch'anik'awochi layi lemetasebiya simachewini beigizabiheri fiti yishekemali. :14 : yewerik'imi ferit'ochi huletumi diriwochi ket'iru werik'i sira: inide tegonegonemi gemedi adirigi: yetegonegonutinimi diriwochi beferit'ochu layi anit'elit'ili. : bilihni seratenyami inidemisera yefiriduni yedereti kisi sirawi inide efudumi aserari sirawi: kewerik'ina kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija ket'iru befitami sirawi. : rizimetu siniziri sifatumu siniziri hono tikikilina diribi yihonali. : bearat tera yehone ye'inik'wi ferit'i adirigibeti: befitenyawi tera seridiyoni; top'aziyo; yemiyabirek'erik'i 'inik'wi: behuletenyawimi tera beluri; sniperi; alimazi: : besositenyawimi tera yakiniti; kelik'edoni; ametesit'inosi: : bearatenyawimi tera birele; meregidi; iyasip'idi bewerik'i ferit'i yideregalu. : ye'inik'ochumi dinigayochi inide isiraeli lijochi simochi asira huleti yihonalu: beyesimachewini matemiya inidemik'erets'i yik'erets'u: sile asira huletu negedochimi yihunu. : lederetu kisimi yetegonegonutinimi diriwochi inide gemedi adirigehi ket'iru werik'i sirachewi. : lederetu

kisimi huleti yewerik'i k'elebetochi sira; huletunimi k'elebetochi bederetu kisi behuletu wegeni adirigachewi. : yetegonegonutinimi huletuni yewerik'i diriwochi bederetu kisi wegenochi wedaluti wede huletu k'elebetochi tagebachewalehi. : yehuletunimi diriwochi ch'afochi behuletu ferit'ochi wisit'i agibitehi beefudu ch'anik'awochi layi befitachewi taderigachewalehi. : huleti yewerik'i k'elebetochimi sira; inerinunimi beefudu fiti lefti balewi bederetu kisi behuletu ch'afochi layi taderigachewalehi. : degimomi huleti yewerik'i k'elebetochi sira; beefudumi fiti kech'anik'awochi betachi bebilihati ketet'elefe keefudu k'wadi belayi bemeyazhawu at'egebi taderigachewalehi. : yederetumi kisi bebilihati ketet'elefe keefudu k'wadi belayi inidihoni keefudumi inidayileyi; yederetuni kisi kek'elebetochu wede efudu k'elebetochi besemayawi fetili yasirutali. : aronimi wede mek'idesi begeba gize beigizabiheri fiti lezelalemi metasebiya yeisiraeline lijochi simochi befiridu bederetu kisi wisit'i belibu layi yishekemi. : befiridu bederetu kisimi wisit'i uriminina tuminimi taderigalehi: beigizabiherimi fiti begeba gize bearoni libi layi yihonalu: aronimi beigizabiheri fiti huligize yeisiraeline lijochi firidi belibu layi yishekemali. : yeefudunimi k'emisi hulu semayawi adirigewi. : kelayimi bemekaleli anigetige yihunibeti: inidayik'ededimi inide t'iruri yetesera t'ilifi beanigetigewi zuriya yihunibeti. : betachinyawimi zerifi zuriya kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija romanochi adirigi: beziyami mekakeli bezuriyawu yewerik'i shakwirawochi adirigi: : yewerik'i shakwira romanimi; lelami yewerik'i shakwira romanimi bek'emisu zerifi zuriyawini yihonalu. : bemageligeli gizemi bearoni layi yihonali: irisumi inidayimoti wede mek'idesu beigizabiheri fiti sigebana siwet'a dimits'u yisemali. : ket'iru werik'imi k'it'eli yemimesili milikiti sira; beirisumi inide mahitemi k'irits'i adirigehi. k'idisina leigizabiheri yemili tik'erits'ibetalehi. : besemayawimi fetili bemet'emit'emiya fiti layi tanit'elet'ilewalehi. : bearonimi gimibari layi yihonali; aronimi yeisiraeli lijochi bemiyak'eributina bemik'edisuti bek'idusi sit'otachewi hulu layi yalewini hat'iatu yishekemi: beigizabiherimi fiti mogesi inidihonilachewi k'it'eli yemimesilewi milikitu huligize begimibaru layi yihuni. : shemizunimi ket'iru befitu zinigwirigwiri adirigehi; met'emit'emiya inide kebefita tiseralehi: bet'ilifi aserari metat'ek'iyami tiseralehi. : learonimi lijochi shemizochini metat'ek'iyawochinimi k'obochinimi lekibirina leget'i taderigilachewalehi. : yihinimi hulu wenidimihini aronini keirisumi gari lijochuni talebisachewalehi: bekihineti inidiyagegilenyi tik'ebachewalehi; tikinachewalehi; tik'edisachewalehi. : hafirete sigachewinimi yikedinubeti zenidi yebefita suri taderigilachewalehi: kewegebachewimi isike ch'inachewi yiderisali: : hat'iatumi inidayihonibachewi inidayimotumi; wede megenanyawi dinikwani sigebu bemek'idesumi yagelegilu zenidi wede mesewiyawi sik'eribu bearonina belijochu layi yihonali: leirisu keirisumi behwala lezeru lezelalemi siri'ati yihonali.

inenimi bekihineti inidiyagegilunyi tik'edisachewi zenidi yemitaderigibachewi negeri yihi newi: newiri yelelebachewi anidi weyifenuna huleti awira begochi tiwesidalehi. : k'it'a injera; bezeyitimi yetelewese yek'it'a inigocha; bezeyitimi yetek'eba sisi k'it'a kemelikami sinide taderigalehi. : beanidi lematimi taderigachewalehi: keweyifenuna kehuletu awira begochi gari belematu tak'eribachewalehi. : aronina lijochunimi wede megenanyawi dinikwani tak'eribachewalehi; bewihami tat'ibachewalehi. : libisochini wesidehi learoni shemizina yeefudi k'emisi efudimi yedereti kisimi talebisewalehi; bebilihati betet'elefe k'wadi tasitat'ik'ewalehi. : met'emit'emiyaninimi basaru layi taderigalehi; yetek'edesewinimi akilili bemet'emit'emiyan layi tanoralehi. : yek'ibi'atinimi zeyiti wesidehi basaru layi tafesiseewalehi; tik'ebawimalehi. : lijochunimi tak'eribachewalehi; shemizochunimi talebisachewalehi. : aronina lijochunimi bemetat'ek'iya tasitat'ik'achewalehi; k'obinimi talebisachewalehi: lezelalemi sir'atimi kihineti yihonilachewale: inidihumi aronina lijochuni tikinachewalehi. : weyifenunimi wede megenanyawi dinikwani beri fiti tak'eribewalehi: aronina lijochumi ijochachewini beweyifenu rasi layi yich'inalu. : wey- ifenunimi bemegeanyawi dinikwani beri at'egebi beigiziabiheri fiti taridewalehi. : keweyifunimi demi wesidehi bemesewiyawi k'enidochi layi bet'atihi tirech'ewalehi: demunimi hulu kemesewiyawi betachi tafesiseewalehi. : yehodi 'ik'awinimi yemish- finewini sibi hulu begulibetumi layi yalewini merebi huletunimi kwilalitochi belayachewimi yalewini sibi wesidehi bemesewiyawi layi tak'at'ilalehi. : yeweyifununi siga gini; k'uribetunimi; ferisunimi keseferi wich'i beisati tak'at'ilalehi: yehat'ati mesiwa'iti newi. : anidenyaninimi awira begi tiwesidewalehi: aronina lijochumi beawirawi begi rasi layi ijochachewini yich'inalu. : awirawinimi begi taridewalehi; demunimi wesidehi bemesewiyawi layi bezuriyawu tirech'ewalehi. : awirawinimi begi beyebilitu tik'orit'ewalehi; yehodi 'ik'awinina igirochunimi tat'ibalehi; keblituna kerasumi gari tanorewalehi. : awirawinimi begi bemolawi bemesewiyawi layi tak'at'ilalehi: leigiziabiheri yemik'at'eli mesiwa'iti newi: t'afach'i shitu newi. leigiziabiheri yek'erebe yeisati k'wiribani newi. : huletanyawinimi awira begi tiwesidewalehi: aronina lijochumi ijochachewini beawirawi begi rasi layi yich'inalu. : awirawinimi begi taridewalehi; demunimi tiwesidalehi; yearoninimi yek'enyi joro ch'afi; yelijochunimi yek'enyi joroachewini ch'afi; yek'enyi ijachewinina yek'enyi igirachewini awira t'ati tasinekalehi: demunimi bemesewiyawi layi bezuriyawu tirech'ewalehi. : bemesewiyawimi layi kalewi demi kek'ibi'ati zeyitimi wesidehi bearonina belibisu layi; keirisumi gari baluti belijochuna belibisochachewi layi tirech'ewalehi: irisumi libisochumi; keirisumi gari lijochu libisochachewimi yik'edesalu. : degimomi yemikanubeti awira begi newina yebeguni sibi; latunimi; yehodi 'ik'awinimi yemishfinewini sibi; begubetumi layi yalewini

merebi; huletunimi kwilalitochi belayachewimi yalewini sibi; yek'enyunimi werichi tiwesidalehi. : anidi injera; anidimi yezeyiti injera; anidimi sisi k'it'a beigiziabiheri fiti belemati kalewi k'it'a injera tiwesidalehi: : hulunimi bearoni ijochina belijochu ijochi tanorewalehi: lemiwezewezi k'wiribani beigiziabiheri fiti tiwezewizewalehi. : keijachewimi tik'ebelewalehi; bemesewiyawimi layi kemik'at'eli mesiwa'iti gari beigiziabiheri fiti t'afach'i shitu inidihoni tak'at'ilalehi: irisu leigiziabiheri yeisati k'wiribani newi. : learonimi kihineti yetaredewini begi firimiba wesidehi lemiwezewezi k'wiribani beigiziabiheri fiti tiwezewizewalehi: irisumi yean- ite wegi yihonali. : kemikanubetimi awira begi yetewese learonina belijochu wegi yemihoni lemesiwa'iti yetewezewezewini firimibana yetene- sawini werichi tik'edisalehi. : yawimi yemanisati k'wiribani newina keisraeli lijochi zenidi lezelalemi yearonina yelijochu wegi yihuni: yeisraeli lijochi yemiyak'eributi yedehinineti mesiwa'itachewi yemanisati k'wiribani yihonali: leigiziabiheri yemanisati k'wiribani yihonali. : yetek'edesewini yearoni libisi yik'ebubetina yikanubeti zenidi keirisu behwala lelijochu yihuni. : kelijochumi beirisu fanita kahini yemihonewi bemek'idesi lemangeligeli wede megenanyawi dinikwani sigaba sebat k'eni yilibesewi. : yemikanibetunimi awira begi wesidehi sigawini betek'edese sifira tik'ek'ilewalehi. : aronina lijochumi yeawirawini begi siga belematimi yalewini injera bemegeanyawi dinikwani beri yibelutali. : yetekanuna yetek'edesu yihonu zenidi masitesireya yehonewini negeri yibiluti: lela sewi gini ayibi- lawi: yetek'edese newina. : yetekanubetimi siga weyimi injera terifo biyadi; yek'erewini beisati tak'at'ilalehi: yetek'edese newina ayibelami. : inidazezihuhimi hulu bearonina belijochu inidihni adirigi: sebat k'eni tikinachewalehi. : 'ileti 'iletimi sile masitesireyi lehat'ati mesiwa'iti weyifenuni tak'eribalehi: masitesireyami baderegih gize mesewiyawini tanets'awalehi: k'idusimi yihoni zenidi tik'ebawalehi. : sebat k'eni lemesewiyawi masitesireya taderigalehi; tik'edisewimalehi: mesewiyawimi k'idisite k'idusani yihonali: mesewiyawinimi yemineka hulu k'idusi yihonali. : bemesewiyawimi layi yemikat'eribewi yihi newi: bek'eni bek'eni zewetiri huleti y'ameti t'ebotochi tak'eribalehi. : aniduni t'eboti bemaleta k'wiribani adirigehi tak'eribewalehi: huletanyawinimi t'eboti bemata k'wiribani adirigehi tak'eribewalehi. : keanidu t'ebotimi gari yeini mesiferiya aratenya iji behone tewek'it'o betet'elele zeyiti yetelewese yeifi mesiferiya asirenya iji melikami duk'eti; degimo lemet'et'i k'wiribani yeini mesiferiya aratenya iji yeweyini t'iji tak'eribalehi. : huletanyawinimi t'eboti bemata tak'eribewalehi; inide maledawimi yeihilina yemet'et'i k'wiribani taderigibetalehi: leigiziabiheri t'afach'i shitu inidihoni yeisati k'wiribani yihonali. : leanite inageri zenidi keanite gari bemegeanyibeti bemegeanyawi dinikwani dejafi; beigiziabiheri fiti yihi zewetiri lelji lijachihu yemik'at'eli mesiwa'iti yihonali. : keisraelimi lijochi gari beziya ige- nanyalehu: dinikwanumi bekibire yik'edesali. : yemegeanyawinimi dinikwani mesewiyawinimi

ik'edisalehu: bekihineti yagegilunyeni zenidi aroninina lijochuni ik'edisalehu. : beisiraalimi lijochi mekakeli inoralehu; amilakimi ihonachewalehu. : bemekakelachewimi inori zenidi kegibits'i midiri yawet'ahwachewi amilakachewi igiziabiheri ine inide honihu yawik'alu: ine amilakachewi igiziabiheri nenyi.

30

ye'it'ani mesewiyawini sira: kegirari inich'eti adirigewi. : rizimetu anidi kinidi; sifauti anidi kinidi; arati ma'izeni yihuni: keftawimi huleti kinidi yihonali: k'enidochumi keirisu gari beanidineti yeteseru yihunu. : layinyawinina yegidigidawinimi zuriya k'enidochunimi bet'iru werik'i tilebit'ewalehi: bezuriyawimi yewerik'i kilefi taderigiletalesi. : kekifefumi betachi huleti yewerik'i k'elebetochi adirigileti. bezihina beziya behuletu goni taderigachewalehi: lemeshekemimi yemelogiyawochi sifira yihunu. : melogiyawochunimi kegirari inich'eti adirigi; bewerik'imi lebit'achewi. : bemisikiru taboti ategebimi kalewi megareja befiti tanorewalehi yihinimi aniteni bemigenanyibeti kemisikiru belayi balewi besiriyeti mekidenyi fiti tanorewalehi. : aronimi yet'afach'i shitu it'ani yit'enibeti: bemaleta bemaleta mebiratochuni siyazegaji yit'eweni. : yihini beigiziabiheri fiti leliji lijachihu yezewetiri it'ani yihoni zenidi aroni bemata gize mebiratochuni siyabera yat'newali. : lelami it'ani; yemik'at'elewinimi mesiwa'iti; yeihulunimi k'wiribani atak'eribetimi: yemet'et'imi k'wiribani atafesibetimi. : aronimi beameti anidi gize bek'enidochu layi masitesireya yaderigali: beameti anidi gize leliji lijachihu masitesireya bemihoni behat'ati mesiwa'iti demi masitesireya yaderigibetali. leigiziabiheri k'idisite k'idusani nati. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : anite yeisiraalini lijochi k'wit'iri tek'ebilehi; bek'ot'erihachewi gize mek'isefiti inidayihonibachewi; bek'ot'erihachewi gize keinerisu sewi hulu inide k'wit'irachewi met'eni yenefisuni beza leigiziabiheri yisit'i. : alifo yemik'ot'eri hulu gimashi sek'ili inide mek'idesu sek'ili mizani yiset'ali: yesek'ili gimashi leigiziabiheri yanesali. : sek'ilu haya oboli newi. alifo yetek'ot'ere hulu; kehaya 'ameti jemiromo kezayami kefi yale; yeigiziabiherini sit'ota yiset'ali. : lenefisachihu masitesireya yeigiziabiherini sit'ota sitset'u bale t'egawi kesek'ili gimashi ayich'emiri; dihawimi ayagwidili. : yemasitesireyawinimi genizebi keisiraali lijochi wesidehi lemegenanyawi dinikwani magelgeya taderigewalehi: beigiziabiherimi fiti lenefisachihu beza inidihoni leisiraali lijochi metasebiya yihuni. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : yemetat'ebiya senina mek'emech'awini kenasi sira: bemegenanyawi dinikwanina bemesewiyawi mekakeli irisuni adirigehi wihani tich'emiribetalehi. : aronina lijochumi ijochachewinina igirochachewini yitat'ebubetali. : wede megenanyawi dinikwani begebu gize; leigiziabiherimi yeisati mesiwa'iti yak'at'ilu zenidi wede mesewiyawi liyagelegilu bek'eribu gize; inidayimotu yitat'ebubetali. : inidayimotumi ijochachewinina igirochachewini

yitat'ebu: yihimi leirisu keirisumi behwala lezeru yezelalemi siri'ati yihonilachewali. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : anitemi kiburuni shitu wisidi: yetemeret'e keribe amisiti meto sek'ili; gimashimi t'afach'i k'erefa huleti meto amisa sek'ili; yet'eji sarimi inidihu huleti meto amisa sek'ili; : birigwidimi amisiti meto sek'ili inide mek'idesu sek'ili mizani; yeweyira zeyitimi anidi yeini mesiferiya tiwesidalehi. : bek'emamimi bilihati inide tesera k'imemi; yetek'edese yek'ibi'ati zeyiti taderigewalehi: yetek'edese yek'ibi'ati zeyiti yihonali. : yemegenanyawinimi dinikwani; yemisikirunimi taboti; : gebetawinimi 'ik'awinimi hulu; mek'irezunimi 'ik'awinimi; ye'it'ani mesewiyawinimi; : lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewini mesewiyana 'ik'awinimi hulu; yemetat'ebiyawini senina mek'emech'awinimi tik'ebabetalehi. : hulunimi tik'edisachewalehi; k'idisite k'idusanimi yihonali: yeminekachewimi hulu k'iduse yihonali. : bekihineti yagegilunyeni zenidi aroninina lijochuni k'ibachewi; k'edisachewimi. : anitemi leisiraali lijochi inidihi bilehi tenageri. yihi leliji lijachihu yetek'edese yek'ibi'ati zeyiti yihunilinyi. : besewi siga layi ayifisesi: inide irisumi yetesera lela k'ibi'ati atadirigu: k'idusi newi; leinanitemi k'idusi yihuni. : inide irisu yalewini yemiyaderigi sewi; belelami sewi layi yemiyafesisewi kehizibu teleyito yit'ifa. : igiziabiherimi museni alewi. t'afach'i shitu wisidi: yeminit'ebat'ebi much'a; bezagoli wisit'i yemigenyi shitu; yemishetitimi much'a; t'irumi it'ani wisidi: yehulumi met'eni tikikili yihuni. : bek'emami bilihati inide tesera; bech'ewi yetek'ememe nits'uhina k'idusi it'ani adirigewi. : keirisumi tik'iti tiwek'it'alehi; talimewimalehi: kezayami wesidehi aniteni bemigenanyibeti bemegenanyawi dinikwani wisit'i bemisikiru fiti tanorewalehi. irisumi yek'idusani k'idusi yihunilachihu. : inide irisu yetesera it'ani leinanite atadirigu: beinanite zenidimi leigiziabiheri yetek'edese yihuni. : liyashetitewimi inide irisu yemiyaderigi sewi kehizibu teleyito yit'ifa.

31

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : iyi keyihuda negedi yemihoni yehori yeliji liji; yeuri liji basilielini besimu t'erichewalehu. : besira hulu bilihati bet'ibebimi bemasitawubeti beik'etimi yeiziabiherini menifesi molahubeti: yet'ibebini sira yasitewili zenidi; bewerik'ina bebiri benasimi yisera zenidi; : leferit'i yemihonewini ye'nik'wi dinigayi yik'erits'i zenidi; inich'etunimi yit'eribi zenidi; sirawinimi hulu yisera zenidi. : inemi ineho keirisu gari kedani negedi yemihoni yeahisamikini liji eliyabini set'ehu: yazezihuhini hulu yaderigu zenidi belibachewi t'ibebenyocho behonuti hulu t'ibebini anorihu. : yemegenanyawini dinikwani; yemisikirunimi taboti; beirisumi layi yalewini yesiriyeti mekidenyawini; yedinikwanunimi 'ik'a hulu; : gebetawinimi 'ik'awinimi; ke'ik'awi hulu gari yenet'awini mek'irezi; ye'it'ani mesewiyawini; : lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewinimi mesewiya 'ik'awinimi hulu; yemetat'ebiyawini senimi mek'emech'awinimi; bebilihati yeteseraw-

inimi libisi; : bekihineti ineni yemiyagegilubetini yekahinuni yearonini libise tekihinona yelichuni libisi; : yek'ibi'atunimi zeyiti; lemek'idesu yemihoni yet'afach'i shituwinimi 'it'ani inidazezi-huhi hulu yadirigu. : igiziabiherimi museni inidihili sili tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihili bilehi nigerachewi. ine yemik'edisachihu igiziabiheri inide honihu tawik'u zenidi beinena beinanite zenidi leliji lijachihu milikiti newina senibetocheni fets'imo t'ebik'u. : silezihi leinanite k'idusi newina senibetini t'ebik'u; yemiyarekisewimi sewi hulu fets'imo yigedeli; siranimi beirisu yesera sewi hulu kehizibu mekakeli telyeto yit'ifa. : sidsiti k'eni sirani sira: sebatenyawi k'eni gini leigiziabiheri yetek'edese yef'refiti senibeti newi: besenibeti k'eni yemisera hulu fets'imo yigedeli. : yeisraelimi lijochi leliji lijachewi lezelalemi k'ali kidani besenibeti yarifu zenidi senibetini yit'ebik'u. : igiziabiheri semayinina midirini besidisiti k'eni sile fet'ere; besebatenyawimi k'eni kesirawi silarefena sile tenefese; beinena beisraeli lijochi zenidi yezelalemi milikiti newi. : igiziabiherimi kemuse gari besina terara yetenagerewini befets'eme gize beigiziabiheri t'ati yetek'afebachewini kedinigayi yehonu huletuni yemisikiri ts'ilatochi set'ewi.

32

hizibumi muse keterarawi sayiweridi inide zegeye bayu gize; wede aroni tesebisibewi. yihi kegibits'i midiri yawet'ani sewi muse mini inide hone anawik'imina tenesitehi befitachini yemihedu amalikiti siralini aluti. : aronimi. bemisitochachihu bewenidochina besetochi lijochachihumi joro yalutini yewerik'i k'elebetochi sebrachihu amit'ulinyi alachewi. : hizibumi hulu bejorochachewi yalutini yewerik'i k'elebetochi sebirewi wede aroni amet'uleti. : keijachewimi tek'ebilo bemek'irech'a k'erets'ewi; k'elit'o yetesera t'ijami aderegwi: irisumi. israeli hoyi; inezihii kegibits'i midiri yawet'uhi amalikitihii nachewi alachewi. : aronimi bayewi gize mesewiyani befitu sera: aronimi.nege yeigiziabiheri be'ali newi sili aweje. : benegawimi malidewi tenesitewi yemik'at'eli mesiwat'i sewu; yedehinetimi mesiwat'i ak'erebu: hizibumi libeluna lit'et'u tek'emet'u; lizefinumi tenesu. : igiziabiherimi museni. kegibits'i midiri yawet'ahewi hizibihii hat'iat'i seritewalina hidi; wiredi. : kazezihwachewi menigedi fet'inewi fek'ek'i alu: k'elit'o yetesera yet'ija misili lerasachewi aderegu; segeduletimi; sewuletimi. israeli hoyi; inezihii kegibits'i midiri yawet'uhi amalikitihii nachewi alu sili tenagerewi. : igiziabiherimi museni. ine yihini hizibi ayehti; inehomi anigete denidana hizibi newi. : ahunimi k'wit'aye inidik'at'elibachewi inidat'efachewimi tewenyi: anitenimi letalak'i hizibi aderighalehu alewi. : musemi beigiziabiheri beamilaku fiti ts'eleye; alemi. abetu; k'wit'ahi betalak'i hayilina betsinu iji kegibits'i midiri bawet'ahewi behizibihii layi sile mini tek'at'ele? : gibits'awianisi. beterrana mekakeli ligedilachewi; kemidirimi fiti liyat'efachewi lekifati awet'achewi bilewi sile mini yinageralu? keme'at'ihii temelesi; lehizibihimi bekifatachewi layi rara. :

zerachihuni inide semayi kewakibiti abezalehu; yihichinimi yetenagerihwatini midiri hulu lezerachihu iset'atalehu; lezelalemi yiwierisuatali bilehi berasihi yemalihilachewini bariyawochihini abirihaminina yisihak'ini isiraelinimi asibi. : igiziabiherimi behizibu layi liyaderigi silasebewi kifati rara. : musemi temelesi; huletunimi yemisikiri ts'ilatochi beiju yizo keterarawi werede: ts'ilatochumi bezihina beziya behuleti wegeni tets'ifobachewi neberi. : ts'ilatochumi yeigiziabiheri sira neberu: ts'ihifetumi bebits'ilatochi layi yetek'erets'ebachewi yeigiziabiheri ts'ihifeti nebere. : iyasumi ilili silu yehizibuni dimits'i semito museni. yeselifi dimits'i beseferu wisit'i ale alewi. : irisumi. yihi yedili neshiwochi yewiyi yedili teneshiwochi dimits'i ayideleme; negeri gini yezefeni dimits'i isemalehu alewi. : inidihimi hone: wede seferu sik'eribi t'ijawinimi zefenunimi aye: yemusemi k'wit'a tek'at'ele; ts'ilatochunimi keiju t'ilo keterarawi betachi seberachewi. : yeserutinimi t'ija wesido beisati ak'et'ewi; inide tibiyami isikihoni diresi fech'ewi; bewihawimi layi betenewi; leisraelimi lijochi at'et'awi. : musemi aronimi. yihini talak'i hat'iat'i tamet'abeti zenidi yihi hizibi mini aderegehi? alewi. : aronimi inidihii ale. getaye hoyi; k'wit'ahi ayik'at'eli: yihi hizibi kifatini inidiwedidi anite tawik'alehi. : inerisumi. yihi kegibits'i midiri yawet'ani sewi muse mini inide hone anawik'imina befitachini yemihedu amalikiti siralini alunyi. : inemi. keinanite werik'i yalewi sewi keirisu sebiro yamit'alinyi alihwachewi: set'unymi: beisatimi layi t'alihuti; yihimi t'ija wet'a. : musemi bet'elatochachewi fiti inidineweru aroni sidi lek'ik'wachewalina hizibu sidi inide telek'ek'u baye gize; : beseferu deji k'omo. yeigiziabiheri wegeni yehone wede ine yimit'a! ale: yelewimi lijochi hulu wede irisu tesebesebu. : irisumi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihii yilali. yeananite sewi hulu seyifuni bewegebu layi yitat'ek'i; beseferumi wisit'i bezihina beziya keberi isike beri temelalesu; yeananite sewi hulu wenidimuni wedajunimi gorebetunimi yigideli alachewi. : yelewimi lijochi muse inidale aderegu: beziyami k'eni kehizibu sositi shihii sewochi motu. : musemi. zare bereketini inidiyaweridilachihu iyanidanidachihu belijachihuna bewenidimachihu layi zare ijachihuni leigiziabiheri k'idusi adirigu ale. : benegawimi muse lehizibu. inanite talak'i hat'iat'i seritachihwali: ahunimi wede igiziabiheri iwet'alehu: minalibati hat'iat'achihuni asiteseriyilachihwalehu alachewi. : musemi wede igiziabiheri temeliso. weyo! inihii hizibi talak'i hat'iat'i seritewali; lerasachewimi yewerik'i amalikitii adirigewali. : ahuni yihini hat'iat'achewini yik'iri belachewi: yalezia gini kets'afihewi mets'ihafihii ibakihii demisisenyi ale. : igiziabiherimi museni. yebedelenyini irisuni kemets'ihafe idemesisewalehu. : ahunimi hidi; yihini hizibi wede negerihuhu mira: ineho meliake befitihii yihedali: negeri gini bemigobenyibeti k'eni hat'iat'achewini amet'abachewalehu alewi. : aroni yeserawini t'ija sile seru igiziabiheri hizibuni k'eseke.

33

[see v2] : : igiziabiherimi museni inidihii bilo tenagerewi. hidi; leabirihamina leysisihak'i

leya'ik'obimi. lezerihi iset'atalehu biye wede malihubati midiri; wetetina marimi wedemitafesiwesi midiri anite kegibits'i midiri kawet'ahewi hizibi gari kezihimi wit'a. anigete denidana hizibi sile honihi bemenigedi layi inidalat'efahi ine beanite mekakeli aliwet'amina befitihi meliaki isedidalehu: kene'anawiwini amorawiwini ket'i yawiwini ferizawiwini ewiyawiwini iyabusawiwini awet'alihalehu. : hizibumi yihini kifu were semitewi azenu: keinerisumi manimi get'uni alilebesemi. : igiziabiherimi museni. leisraeli lijochi. inanite anigete denidana hizibi nachihu; anidi gize beinanite mekakeli biwet'a at'efachihwalehu: ahunimi yemaderigibachihuni awik'i zenidi get'achihuni keananite awit'u belachewi alewi. : yeisraelimi lijochi kekorebi terara jemirewi get'achewini awet'u. : musemi dinikwanuni iyewesede keseferi wich'i yitekilewi neberi: keseferumi rak'i yaderigewi neberi: yemegenanyawimi dinikwani bilo t'erawi. igiziabiherinimi yefelege hulu keseferi wich'i wedalewi wede megenanyawi dinikwani yiwet'a neberi. : musemi wede dinikwanu behede gize hizibu hulu yinesu neberi; iyanidanidumi bedinikwanu dejafi yik'omi neberi; musemi wede dinikwanu isikigeba diresi yimeleketuti neberi. : musemi wede dinikwanu begeba gize yedemena 'amidi yiweridi neberi; bedinikwanumi dejafi yik'omi neberi: igiziabiherimi museni yinagerewi neberi. : hizibumi hulu yedemenawi 'amidi bedinikwanu dejafi sik'omi yayewi neberi: hizibumi hulu tenesito iyanidanidu bedinikwanu dejafi yisegidi neberi. : igiziabiherimi sewi kebalinijerawi gari inideminagageri fiti lefti kemuse gari yinageri neberi. musemi wede seferu yimelesi neberi: negeri gini loweli bilatena yenewe liji iyasu kedinikwanu ayileymi neberi. : musemi igiziabiherini. ineho anite. yihini hizibi awit'a tilenyalahi: keinemi gari yemilikewini alasitawek'iheniyimi. anitemi. besimih awek'ihuhi; degimomi beine fiti mogesini agenyehi alihenyi. : ahunimi befitihi mogesini aginyiche inide hone; awik'ihini zenidi befitihimi mogesini agenyi zenidi menigedihimi ibakih asayenyi: yihini hizibi hizibihini inide hone temeliketi alewi. : igiziabiherimi. ine keanite gari ihedalehu; asarifihimalehu alewi. : irisumi. anite keenya gari kaliwet'ahisi; kezihii atawit'ani. : bemedirimi fiti kalewi hizibi hulu inena hizibihii yeteleyeni inihoni zenidi anite keenya gari kaliwet'ahi; inena hizibihii beanite zenidi mogesi maginyetachini beminii yitawek'ali? alewi. : igiziabiherimi museni. befite mogesi silagenyehi besimihimi silawek'ihuhi yihini yalihinewi negeri aderigalehu alewi. : irisumi. ibakihii kibirihini asayenyi ale. : igiziabiherimi. ine melikamineteni hulu befitihi asalifalehu: yeigiziabiherinimi simi befitihi awijalehu: yik'irimi yemilewini yik'iri ilalehu; yemimirewinimi imiralehu ale. : degimomi. sewi ayitonyi ayidinimina fiteni mayeti ayichalihimi ale. : igiziabiherimi ale. ineho sifira beine zenidi ale; be'aletumi layi tik'omalehi: : kibiremi balefe gize besenit'ak'awi 'aleti anorihalehu; isikalifi diresi ijene belayihii igaridalehu: : ijenimi fek'ek'i aderigalehu; jeribayenimi tayalehi: fite gini ayitayimi.

igiziabiherimi museni alewi. huleti yedinigayi ts'ilatochi inide fitenyochu adirigehi t'irebi: beseberihachewi befitenyochu ts'ilatochi yeneberutini k'alochi its'ifibachewalehu. : negemi yetezegajehi huni; bemaledami wede sina terara wet'itehi beziya beterarawi rasi layi befite k'umi. : keanitemi gari manimi sewi ayiwit'a; beterarawimi hulu manimi ayitayi: menigochina kebitochimi beziya terara fiti ayisemaru. : musemi inide fitenyochu adirigo huleti yedinigayi ts'ilatochi t'erebe: benegawimi malido igiziabiheri inidazewi wede sina terara wet'a; huletunimi yedinigayi ts'ilatochi beiju wesede; : igiziabiherimi bedemenawi wisit'i werede; beziyami keirisu gari k'ome; yeigiziabiherinimi simi aweje. : igiziabiherimi befitu alifo. igiziabiheri; igiziabiheri mehari; mogesi yalewi; tagashimi; bale bizu cherinetina iwineti; : isike shihi tiwilidimi cherinetini yemit'ebik'i; abesanana metalelefini hat'iatinimi yik'iri yemili; bedelenyawinimi keto yemayanets'a; yeabatochinimi hat'iatu belijochi isike sositina isike arati tiwilidimi beliji lijochi yemiyamet'a amilaki newi sili aweje. : musemi fet'ino wede mereti tegonebesana segede. : abetu befitihisi mogesini aginyiche inide hone; yihi anigete denidana hizibi newina getaye bemekakelachini yihidi: t'emamanetachininina hat'iatachininimi yik'iri beleni; lerisitihimi tek'ebeleni ale. : irisumi alewi. ineho ine k'ali kidani aderigalehu: bemedirimi hulu; beahizabimi hulu zenidi inide irisuu yale keto yalitederegewinimi teamirati behizibihii hulu fiti aderigalehu: inemi beanite zenidi yemiserawi negeri yemiyasifera newina anite yalehibeti yihi hizibi hulu yeigiziabiherini sira yayali. : bezihii k'eni yemazizihini negeri t'ebik'i: ineho ine amorawiwini kene'anawiwini ket'i yawiwini ferizawiwini ewiyawiwini iyabusawiwini befitihi awet'alehu. : bemekakelihii wet'imeidi inidayihonubihii anite bemitihedibati midiri keminoru sewochi gari k'ali kidani inidataderigi tet'enik'ek'i: : negeri gini mesewiyawochachewini taferisalachihu; hawilitochachewinimi tisebiralachihu; yemamilekiya 'ats'edochachewinimi tik'orit'alachihu: : simu k'enatunya yehone igiziabiheri k'ini'ati yalewi amilaki newina lelela amilaki atisigidi. : beziyachi midiri keminoru sewochi gari k'ali kidani inidataderigi; inerisu amilakochachewini teketilewi bamenezerna besewulachewi gize inidayit'eruhi; kemesiwa'itachewimi inidatibela; : seti lijochachewinimi kwenendi lijochihii gari inidatagaba; lijochachewimi amilakochachewini teketilewi siyameneziru keamilakochachewi behwala hedewi amenizirewimi lijochihini inidayasitu tet'enik'ek'i. : k'elit'ewi yeteserutini yeamalikiti misilochi leanite atadirigi. : yek't'awini be'ali tit'ebik'ewalehi. beabibi weri kegibits'i wet'itehalina betazewi zemeni beabibi weri inidazezihuhi sebatu k'eni k'ita injira bila. : mahits'eninimi yemikefiti hulu yaine newi: yekebitihimi tebatu bekwiri hulu; beremi bihoni begimi bihoni; yaine newi. : yaehiyawinimi bekwiri bet'eboti tiwajewalehi: batiwajewimi anigetuni tisebirewalehi. yelijochihinimi bekwiri

hulu tiwajalehi. befitemi anidi sewi bado ijuni ayitayi. : sidisiti k'eni tiseralehi; besebatenyawimi k'eni tarifalehi: bemitarisibetina beimitach'idibeti zemeni tarifalehi. : yesebatunimi suba'e be'ali taderigalehi; irisumi yesinide mekeri bekwirati newi: be'ametumi fits'ame yemekitecha be'ali taderigalehi. : beanite zenidi yalewi zenidi hulu beisraeli amilaki begeta beigiziabiheri fiti be'ameti sositi gize yitayi. : ahizabini kefitihi awet'alehu; agerihinimi asefalehu: beamilakihimi beigiziabiheri fiti lemetayeti be'ameti sositi gize sitiwet'a manimi midirihini ayimenyimi. : yemesiwa'iteni demi keboka injera gari atisewa: yefasikawimi be'ali mesiya'ti isike nege ayideri. : yetemeret'ewini yemidirihini fire bekwirati wede amilakihii wede igiziabiheri beti tagebalehi. t'ebotuni beinatu weteti atik'ek'ilimi. v27 : igiziabiherimi museni. beinezihii k'alochi met'eni keanitena keisraeli gari k'ali kidani adirigealehuna inezihini k'alochi ts'afi alewi. : beziyami ariba k'enina ariba leliti keigiziabiheri gari nebere: injerami alibelami; wihami alit'et'ami. betsilatochumi asiruni yek'ali kidani k'alochi ts'afe. : inidihimi hone: muse kesina terara bewerede gize huletu yemisikiri ts'ilatochi bemuse iji neberu: musemi keterarawi bewerede gize igiziabiheri keirusu gari sile tenegagere yefitu k'uribeti inidanits'ebarek'e alawek'emi neberi. : aronina yeisraelimi lijochi hulu museni bayu gize; ineho yefitu k'uribeti anits'ebarek'e: wede irisumi yik'eribu zenidi feru. : musemi t'erachewi: aronimi yemahiberuni alek'ochi hulu wede irisu temelesu: musemi tanagerachewi. : keziyami behwala yeisraeli lijochi hulu k'rebu: igiziabiherimi besina terara yetenagerewini negeri hulu azezachewi. : musemi leinerisu tenagi ro kech'eresse behwala befitu meshefenya aderege. : musemi keirusu gari sinagageri wede igiziabiheri begeba gize isiki wet'a diresi meshefenyawini kefitu anesa: bewet'ami gize leisraeli lijochi yetazezewini negeri negere. : yeisraelimi lijochi yemuseni fiti k'uribeti inidanits'ebarek'e yayu neberi: irisumi keirusu gari linegageri isikigeba diresi inide gena befitu meshefenya yaderigi neberi.

35

musemi yeisraelini lijochi mahiberi hulu sebisibo inidihi alachewi. taderigu zenidi igiziabiheri yazezewi k'ali yihii newi: : sidisiti k'eni sira yideregali; sabatenyawimi k'eni gini leigiziabiheri ye'irefiti senibeti yetek'edese k'eni yihonilachihwale: yemiserabetimi hulu yigedeli. : bemaderiyawochachihu wisit'i besenibeti k'eni isatini atanididu. : musemi leisraeli lijochi mahiberi hulu alachewi. igiziabiheri inidihi bilo yazezewi negeri yihii newi: : keinanite zenidi leigiziabiheri k'wiribanini ak'iribu: yelibi fek'adi yalewi yeigiziabiherini k'wiribani yamit'a: werik'ina birimi nasimi: : semayawimi hamirawimi k'eyi gimijami; t'iru befitemi; yefiyeli t'egwirimi: : k'eyimi yeawira begi k'uribeti; yeak'osit'ami k'uribeti; yegirarimi inich'eti: : lemebiratimi zeyiti; lek'ibi'ati zeyitina let'afach'i 'it'ani k'imemi: : meregidi leefuduna ledereti kisi yemideregi ferit'i yamit'a. : beinanitemi zenidi yalu belibachewi t'ibebenyocho hulu met'itewi igiziabiheri yazezewini hulu yadirigu.

: maderiyawini; dinikwanunimi mederebiyawinimi; meyzawochunimi; sanik'ochunimi; meweriweriyawochunimi; misesochochunimi; igirochunimi: : tabotuni melogiyawochunimi; yesiriyeti meki-denyawinimi beirusimi fiti yemishefinewini megareja: : gebetawini melogiyawochunimi 'ik'awinimi hulu; yegets'unimi hibisiti: : mebirati yemiyaberubetini mek'irezuni 'ik'awinimi; k'enidilunimi; yemebiratunimi zeyiti: : ye'it'anuni mesewiyami melogiyawochunimi; yek'ibi'atunimi zeyiti; tafach'unimi 'it'ani; lemaderiyawini dejafi yemihoni yedejafuni megareja: : lemik'at'eli mesiya'ti yemihonewini mesewiyawini; yenasunimi meketa; melogiyawochunimi; 'ik'awinimi hulu: yemetat'ebiyawini senimi mek'emech'awinimi: : yeadebabayuni megarejochi misesochochunimi igirochachewinimi; yeadebabayunimi dejafi megareja: : yemaderiyawini kasimawochi; yeadebabayunimi kasimawochi awitarochachewinimi: : bemek'idesi wisit'i lemageligeli bebilihati yeteserutini libisochi; bekihineti yagegilubeti zenidi yetek'edesutini yekahinuni yearoni libisochi; yelijochunimi libisochi. : yeisraelimi lijochi mahiberi hulu kemuse fiti wet'u. : keinerisumi sewi hulu libu inidanasawini menifesumi ishi inidasenyewi lemege-nanyawidinikwani sira lemageligeliyawimi hulu letek'edesewimi libisi leigiziabiheri sit'ota amet'u. : wenidochina setochimi libachewi inide fek'ede maridawochini; lotiwochinimi; k'elebetochinimi; diriwochinimi; yewerik'i get'ochinimi hulu amet'u: sewochimi hulu yewerik'i sit'ota wede igiziabiheri ak'erebu. : semayawimi hamirawimi k'eyi gimijami; t'iru befitemi; yefiyeli t'egwirimi; k'eyi yeawira begi k'uribetimi; yeak'osit'a k'uribetimi yalachewi sewochi hulu amet'u. : siileti yetesale hulu yebirinimi yenasinimi sit'ota leigiziabiheri k'wiribani ak'erebe: yegirarimi inich'eti yalewi hulu lemageligeya sira amet'a. : belibachewi t'ibebenyocho yehonu setochimi bejjachewi fetelu; yefetelutinimi semayawini hamirawiniwini k'eyunimi gimija; t'iruwiniwini befita amet'u. : libachewimi bet'ibebi yasinesachewi setochi hulu yefiyelini t'egwiri fetelu. : alek'ochimi meregidini; leefuduna ledereti kisi yemigebutinimi ferit'ochini; : lemebiratimi lek'ibi'ati zeyitimi let'afach'i 'it'anime shitunina zeyitini amet'u. : keisraeli lijochimi yamet'u zenidi libachewi yasinesachewi wenidochina setochi hulu muse yisera zenidi igiziabiheri lazezewi sira hulu leigiziabiheri sit'ota befek'adachewi amet'u. : musemi yeisraelini lijochi alachewi. iyu; igiziabiheri keyihuda negedi yehonewini yehori yeliji liji; yeuri liji basilielini besimu t'erawi. : besira hulu bilihati bet'ibebimi bemasitewalimi beiwik'etimi yeigiziabiherini menifesii molabeti: : yet'ibebini sira yasitewili zenidi; bewerik'ina bebiri benasimi yisera zenidi; : beferit'i yemihonewini ye'nik'wi dinigayi yik'erits'i zenidi; inich'etunimi yit'eribi zenidi; yebilihati sirawinimi hulu yisera zenidi. : irisuna yedani negedi yehonewi yeahisamiki liji eliyabi yasitemiru zenidi belibachewi asaderebachewi. : beanit'irenya; bebilihati seratenyami; besemayawina behamirawi bek'eyimi gimija bet'iru befitemi bemisera t'elafi; beshemanemi sira yemiserawini; manachewinimi sirana bebilihati

yemiserawini hulu yaderigu zenidi beinerisu libi t'ibebini mola.

36

lemek'idesimi mageligeya sira hulu yaderigu zenidi inidiyawik'u igiziabiheri t'ibebinina masite-walini yeset'achewi basilielina eliyabi belibachewi t'ibebenyochimi hulu igiziabiheri inidazewi negeri hulu aderegu. : musemi basilielinina eliyabini; igiziabiherimi belibu t'ibebini yaderegetini belibi t'ibebenya sewi hulu; sirawinimi lemesirati yik'eribi zenidi libu yasinawini hulu t'erachewi. : inerisumi yeisiraeli lijochi lemek'idesi mageligeya sira yamet'utini sit'ota hulu yiseru zenidi kemuse tek'ebelu. ineziyami inide fek'adachewi maleda maleda sit'otawini gena wede irisu yamet'u neberi. : yemek'idesunimi sira yemiseru t'ebibani hulu yemiyaderigutini sira titewi met'u; : inerisumi museni. igiziabiheri mageligeya sira yideregi zenidi lazezewi kemibek'a yilik'i ijigi yemibelit'i hizibu amet'u bilewi tenageruti. : : yamet'utimi negeri sirani hulu lemefets'emi bek'ito gena yiterifi sile nebere muse azezena. wenidi weyimi seti lemek'idesi sit'ota kezih yebelot'e yemiyamet'a ayinuri bilo beseferu wisit'i asaweje. hizibumi inidayamet'u tekelekelu. pi : beinerisumi zenidi yaluti sira siseru yeneberuti belibachewi t'ibebenyochi hulu maderiyawini keasiri megarejochi seru: inerisunimi ketefetele ket'iru befitu; kesemayawimi kehamirawimi kek'eyimi gimija seru: beinerisumi layi bilihi seratanya inidemisera kirubelini aderegubachewi. : yeiyanidanidu megareja rizimeti haya siminiti kinidi; weridumi arati kinidi nebere: yemegarejochu hulu liki tikikili nebere. : amisitunimi megarejochi irisi berisachewi agat'emu: amisitunimi megarejochi inidihu irisi berisachewi agat'emu. : kemigat'emutimi megarejochi beanidenyawu megareja zerifi layi yesemayawini gimija k'elebetochi aderegu: degimo ketegat'emuti kelelochu beanidenyawu megareja zerifi layi inidihu aderegu. : amisa k'elebetochinichini beanidi megareja aderegu: amisawinimi k'elebetochi behuletenyawu megareja zerifi aderegu: k'elebetochu irisi berisachewi fiti lefti yemiteyayu neberu. : amisami yewerik'i meyazhawochi seru: megarejochinimi irisi berisachewi bemeyazhawochi agat'emuachewi: anidi maderiyami hone. : kemaderiyawimi belayi ledinikwani yemihonu megarejochini kefiyeli t'egwiri aderegu: asira anidi megarejochi aderegu. : iyanidanidumi megareja rizimetu selasa kinidi; iyanidanidumi megareja weridu arati kinidi nebere: yeasira anidumi megarejochi met'enachewi tikikili nebere. : amisitunimi megarejochi irisi berisachewi anidi adirigewi; sidsitunimi megarejochi anidi adirigewi agat'emuachewi. : ketegat'emutimi megarejochi beanidenyawu megareja zerifi layi amisa k'elebetochi aderegu: degimo ketegat'emuti kelelochu beanidenyawu megareja zerifi layi amisa k'elebetochi aderegu. : dinikwanumi anidi inidihoni yagat'imuti zenidi amisa yenasi meyzahawochini seru. v19 : ledinikwanumi mederebiya kek'eyi keawira begi k'uribeti; keziyami belayi

lela mederebiya keak'osit'a k'uribeti aderegu. : lemaderiyawimi kegariri inich'eti yemik'omutini sanik'ochi aderegu. : yesanik'awi hulu rizimetu asiri kinidi; weridumi anidi kinidi tekuli nebere. : leiyanidanidumi sanik'a aniduni beandidu layi yemiyayayizu huleti magat'emiyawochi neberu: lemaderiyawu sanik'ochi hulu inidihu aderegu. : lemaderiyawimi bedebubi wegeni haya sanik'ochini aderegu: : kehayawimi sanik'ochi betachi ariba yebiri igirochi aderegu: keiyanidanidumi sanik'a betachi lehuletu magat'emiyawochi huleti igirochi neberu. : lemaderiyawu lehuletenyawu wegeni besemeni bekuli haya sanik'ochi aderegu: : leinerisumi ariba yebiri igirochi; keiyanidanidumi sanik'a betachi huleti igirochi aderegu. : lemaderiyawimi bemi'irabu wegebesite huala sidsiti sanik'ochi aderegu. : lemaderiyawimi lehuletu ma'izeni besite huala huleti sanik'ochi aderegu. : ketachimi isike layi isike anidenyawu k'elebeti diresi anidi sanik'a diribi nebere: lehuletumi ma'izeni inidihu huleti neberu. : siminiti sanik'ochina asira sidsitu yebiri igirochachewi; keiyanidanidumi sanik'a betachi huleti huleti igirochi neberu. : kegaririmi inich'eti bemaderiyawu beanidenyawu wegeni laluti sanik'ochi amisiti meweriweriyawochi; : bemaderiyawimi behuletenyawu wegeni laluti sanik'ochi amisiti meweriweriyawochi; kemaderiyawimi besite huala bemi'irabu wegeni laluti sanik'ochi amisiti meweriweriyawochi aderegu. : mekakelenyawinimi meweriweriya besanik'ochu mekakeli kedari isike dari asalefu. : sanik'ochunimi bewerik'i lebet'uachewi: k'elebetochachewinimi yemeweriweriya beti inidihonulachewi kewerik'i aderegu: meweriweriyawochunimi bewerik'i lebet'uachewi. : megarejawnimi kesemayawina kehamirawu kek'eyimi gimija; ketefetelele ket'iru befitu aderegu: bilihi seratanya inidemisera kirubelini beirisu layi aderegu. : kegaririmi inich'eti arati misosochi adereguleti; bewerik'imi lebet'uachewi: kulabochachewi yewerik'i neberu: leinerisumi arati yebiri igirochi aderegu. : ledinikwanumi dejafi kesemayawina kehamirawu kek'eyimi gimija; ketefetelele ket'iru befitu bet'ilifi aserari yetesera megareja aderegu: : amisitunimi misosochi; kulabochachewinimi aderegu: gwililatochachewinina zenigochachewinimi bewerik'i lebet'uachewi: amisitumi igirochachewi yenasi neberu.

37

basilielimi kegariri inich'eti tabotuni sera: rizimetu huleti kinidi tekuli; weridumi anidi kinidi tekuli; k'umetumi anidi kinidi tekuli nebere. : bewisit'imi bewich'imi bet'iru werik'i lebet'ewi: bezuriyawimi yewerik'i akilili aderegeti. : arati yewerik'i k'elebetochimi aderegeti: inerisunimi beartu igirochu layi anore. beanidi wegeni huleti k'elebetochi; belelawimi wegeni huleti k'elebetochi honu. : melogiawochunimi kegariri inich'eti sera; bewerik'imi lebet'achewi. : tabotunimi lemeshekemi betabotu at'egabi baluti k'elebetochi melogiawochuni ageba. : ket'iru werik'imi rizimetu huleti kinidi tekuli; weridumi anidi kinidi tekuli yehone

yesiriyeti mekidenya sera. : huleti kirubelini
ketek'et'ek'et'e werik'i sera: besiriyeti mekidenyaw-
imi layi behuleti wegeni aderegachewi. : kesiriyeti
mekidenyawimi gari aniduni kirubi beanidi wegeni;
huletenyawinimi kirubi belelawi wegeni adirigo
beanidi layi serachewi. : kirubelimi kinifochachewini
wede layi yezeregu honu; yesiriyeti mekidenyawin-
imi bekinifochachewi shefenu; irisi berisachewimi
teyayu: yekirubelimi fitochachewi wede meki-
denyawimeleketu. : rizimetu huleti kinidi;
weridumi anidi kinidi; k'umetumi anidi kinidi tekuli
yehonewini gebeta kegirari inich'eti sera. : bet'irumi
werik'i lebet'ewi; bezuriyawimi yewerik'i akilili
aderegeleti. : bezuriyawimi anidi gati yemiyahili
kifefi aderegeleti: yewerik'imi akilili bekifefu
zuriya aderegeleti. : aratimi yewerik'i k'elebetochi
aderegeleti: k'elebetochunimi aratu igirochu balu-
beti bearatu ma'izenochi aderege. : gebetawinimi
lemeshekemi melogiyawochu inidisekubachewi
k'elebetochi bekifefu ak'irabiya neberu. : gebetaw-
inimi yishekemubachewi zenidi melogiyawochuni
kegirari inich'eti serito bewerik'i lebet'achewi. :
lemafiseshami yihonu zenidi begebetawi layi yemi-
norutini 'ik'awochi; wech'itochunina ch'ilifawochuni
ts'iwawochunimi mek'ijawochunimi; ket'iru werik'i
aderegachewi. : mek'irezunimi ket'iru werik'i
aderege: mek'irezunimi kegiruna keagedawi
gari betek'erets'e sira aderege: ts'iwawochuni;
gwigwibochuni; abebochuni keziryawi beanidineti
aderege. : besite gonumi sidisiti k'irinich'afochi
wet'uleti: sositu yemek'irezu k'irinich'afochi
beanidi wegeni; sositumi yemek'irezu k'irinich'afochi
belela wegeni wet'u. : beanidenyawimi k'irinich'afi
gwigwibunina abebawini sositimi yelewizi abeba
yemimesilutini ts'iwawochi; behuletenyawimi
k'irinich'afi gwigwibunina abebawini sositimi
yelewizi abeba yemimesilutini ts'iwawochi; inidi-
humu mek'irezu lewet'u lesidisitu k'irinich'afochi
aderege. : bemek'irezumi gwigwibochunina
abebochuni aratimi yelewizi abeba yemimesilutini
ts'iwawochi aderege. : kemek'irezu lewet'u lesidisiti
k'irinich'afochi kehuleti k'irinich'afochi betachi
anidi hono yetesera anidi gwigwibwi; kehuletimi
k'irinich'afochi betachi anidi hono yetesera anidi
gwigwibwi; degimo kehuleti k'irinich'afochi betachi
anidi hono yetesera anidi gwigwibwi nebere. :
gwigwibochuna k'irinich'afochu keirisu gari anidi
neberu: hulumi anidi hono ketek'erets'e ket'iru
werik'i taserito neberi. : sebatunimi mebiratochi
mekositeriyawochunimi; yekusitari madiregiya-
wochunimi ket'iru werik'i sera. : mek'irezunimi
'ik'awinimi hulu keanidi mekiliti t'iru werik'i
aderege. : ye'it'ani mesewiya kegirari inich'eti
sera: rizimetu anidi kinidi; sifatu anidi kinidi; arati
ma'izeni nebere: kefitawimi huleti kinidi nebere:
k'enidochumi keirisu gari beanidineti yeteseru
neberu. : layinyawinina yegidigidawinimi zuriya
k'enidochunimi bet'iru werik'i lebet'ewi: bezuriyaw-
imi yewerik'i kifefi aderegebeti. : kekifefumi
betachi huleti yewerik'i k'elebetochi aderegebeti;
bezhina beziya behuletimi goni aderegachewi:
lemeshekemimi yemelogiyawochi sifira neberu.
: melogiyawochunimi kegirari inich'eti aderege;

bewerik'imi lebet'achewi. : yetek'edesewinimi
yek'ibi'atuni zeyiti; t'iruwini yet'afach'i shitu
'it'ani bek'emami bilihati inide tesera aderege.

38

rizimetu amisiti kinidi; weridumi amisiti kinidi
lemik'at'eli mesia'iti yemihoni mesewiyani kegi-
rari inich'eti aderege: arati ma'izeni nebere:
kefitawimi sositi kinidi nebere. : k'enidochunimi
bearatu ma'izeni aderegebeti: k'enidochumi keirisu
gari beanidi yeteseru neberu: benasimi lebet'ewi.
: yemesewiyawinimi 'ik'a hulu; minichetochu-
nimi; mech'ariyawochunimi; disitochunimi;
menit'ochunimi; manidejawochunimi aderege:
'ik'awinimi hulu kenasi aderege. : inide merebi
honomi yetesera yenasimeketa lemesewiya aderege:
meketawimi isike mesewiyawi ikuleta yiderisi
zenidi bemesewiyawi bemizorewi bederejawi
tachi aderegewi. : lenasumi meketa learatu
ma'izeni melogiyawochi sifira yihonu zenidi arati
k'elebetochi aderege. : melogiyawochunimi kegirari
inich'eti sera; benasimi lebet'achewi. : yishekemu-
timi zenidi bemesewiya goni baluti k'elebetochi
wisit'i melogiyawochuni ageba: kesanich'ochumi
serito bado aderegewi. : yemeta't'ebiyawini senina
mek'emech'awinimi bemegenanyawi dinikwani
dejafi kemiyagelegilu kesetochi mesitewati kenasi
aderege. : adebabayunimi aderege: dedebubi
wegeni rizimetu meto kinidi yehone; yetefetele
ye't'iru befita megarejochi neberu. : kenasi yeteseru
hayawini misosochina hayawini igirochi aderege:
yemisesochunimi kulabochina zenigochi kebiri
aderege. : besemenumi wegeni meto kinidi rizimeti
yalachewini megarejochi; kenasimi yetesera haya
misesochinina haya igirochini; lemisesochumi yebiri
kulabochinina zenigochini aderege. : bemir'abimi
wegeni amisa kinidi rizimeti yalachewini megare-
jochi; asirunimi misosochi; asirunimi yenasigi rochi;
lemisesochumi yebiri kulabochinina zenigochini
aderege. : bemisirak'imi wegeni amisa kinidi
rizimeti yalachewini megarejochi aderege. : beanidi
weginimi yemegarejochu rizimeti asira amisiti
kinidi; misosochumi sositi; igirochumi sositi neberu.
: inidihumi behuletenyawimi wegeni beadebabayu
deji bezihina beziya asira amisiti kinidi rizimeti
yalachewi megarejochi; sositimi misosochi; sositimi
igirochi neberu. : beadebabayu zuriya yalu megare-
jochi hulu ketefetele ket'iru befita taseritewi neberi.
: yemisesochumi igirochi yenas; yemisesochumi
kulabochina zenigochi yebiri neberu: yemisesochimi
gwililatochi bebiri telebit'ewi neberi: beadebabayu
lalu misosochi hulu yebiri zenigochi neberuachewi. :
yeadebabayumi deji megareja kesemayawi kehami-
rawimi kek'eyimi gimija; ket'irumi befita bet'ififi
aserari yetesera nebere: rizimetu haya kinidi nebere;
k'umetumi inide adebabayu megarejochi amisiti
kinidi nebere: : kenasi yeteseru misosochumi arati;
igirochumi arati neberu: kulabochu yebiri neberu:
gwililatochuna zenigochumi bebiri telebit'ewi
neberi. : yemaderiyawimi kasimawochi bezuriyaw-
imi yale yeadebabayu kasimawochi yenas neberu.
: bemuse tiizazi lelewawiyani mageligeli lihoni

bekahinu bearoni liji beitamari iji inide tek'ot'ereuwi yemaderiyawi; yemisikuru maderiya; 'ik'a dimiri yihi newi. : keyihuda negedimi yehone yehori yeliji liji; yeuri liji basilieli igiziabiheri lemuse yazezewini hulu aderege. : keirisumi gari kedani negedi yehone yeahisamiki liji eliyabi nebere: irisumi yek'irits'i seratenyana bilili seratenya; besemayawi behamirawimi bek'eyimi gimija; bet'irumi befita yemisera t'elafi nebere. : yeteset'ewi werik'i hulu; bemek'idesu sira hulu yetederegewi werik'i; inide mek'idesu sek'ili mizani haya ze'enyi mekiliti sebatu meto selasa sek'ili nebere. : bemahiberumi kemik'ot'eruti yetegenye biri; inide mek'idesu sek'ili mizani; meto mekilitina anidi shihi sebatu meto keseba amisiti sek'ili nebere. : inide mek'idesu sek'ili mizani; yesek'ili gimashi ketek'ot'ereuwi keiyanidanidu sewi yeteset'e newi: kehaya 'ameti jemiro keziyami belayi yetek'ot'eruti hulu disiditi meto sositi shihi amisiti meto amisa sedwochi neberu. : metowimi yebiri mekiliti yemek'idesunina yemegarejawini igirochi lemesirati nebere: kemetowimi mekiliti meto igirochi aderege: leanidi igirimi anidi mekiliti nebere. : keshihi sebatu meto seba amisiti sek'ili yemisesochuni kulabochina zenigochi aderege; yemisesochunimi gwililatochi lebet'e. : yeteset'ewimi nasi seba mekilitina huleti shihi arati meto sek'ili nebere. : keirisumi yemege-nanyawini dinikwani dejafi igirochi; yenasunimi mesewiya; leirisumi yehonewini yenasuni meketa; yemesewiyawinimi 'ik'a hulu; : beadebabayu zuriya yalutini igirochi; yeadebabayunimi dejafi igirochi; yemaderiyawinimi kasimawochi hulu beadebabayu zuriyami yalutini kasimawochi hulu aderege.

39

igiziabiherimi museni inidazewi; bemek'idesu lemageligeli kesemayawi kehamirawimi kek'eyi gimijami bebilihati yetesera libisi; learonimi yetek'edesewini libisi aderege. : igiziabiherimi museni inidazewi; efuduni kewriterik'i kesemayawimi kehamirawimi kek'eyi gimijami ketefetelemi ket'iru befita aderege. : werik'unimi k'et'ik'it'ewi inide k'it'eli sisi adirigewi inide fetili k'oret'u. bilili seratenyami inidemisira semayawi hamirawimi k'eyimi gimija yetefetelemi t'iru befita keirisu t'elefu. : huletu wegni inidag'emi behuletu ch'anik'awochi layi yemag'emi libisi adereguti. : belayumi metat'ek'iya hono bebilihati yetet'elefawi yeefudu k'wadi inide irisu keirisumi gari anidi nebere: kewerik'ina kesemayawi kehamirawimi kek'eyi gimijami ketefetelemi ket'iru befita yetesera nebere. : igiziabiherimi museni inidazewi; bewerik'i ferit'i yeteyazu yemeregidi dinigayochi seritewi inide mahitemi k'irits'i yeisraelini lijochi simi k'erets'ubachewi. : leisraeli lijochi yemetasebihi dinigayochi yihonu zenidi beefudu ch'anik'awochi layi aderegachewi. : igiziabiherimi museni inidazewi; yederetuni kisi bilili seratenya inidemisira inide efudu aserari kewerik'ina kesemayawi kehamirawimi kek'eyi gimija ketefetelemi ket'iru befita aderegewi. : arati ma'izenimi nebere: yederetuni kisimi diribi aderege: rizimetu siniziri; weridumi siniziri; diribimi

nebere. : 'inik'wiwochunimi bearati tera aderege-beti: befitenyawimi tera seridiyoni; top'aziyoni; yemiyabirek'erik'i 'inik'wi: : behuletenyawimi tera beluri; seniperi; alimazi: : besositenyawimi tera yakiniti; kelik'edoni; ametesit'inosi: : bearatenyawimi tera birele; meregidi; iyasip'idi bewerik'i ferit'i tederege. : ye'inik'wiwochimi dinigayochi inide asira huletu inide israeli lijochi simochi neberu: beyes-imachewimi matemiya inidemik'erets' tek'erets'u; sile asira huletimi negedochi neberu. : lederetu kisimi yetegonegonutini diriwochi inide gemedi adirigewi ket'iru werik'i seru. : huletimi yewerik'i ferit'ochi; huletimi yewerik'i k'elebetochi seru: hule-tunimi k'elebetochi bederetu kisi behuletu wegni aderege. : huleturnimi yetegonegonutini yewerik'i diriwochi bederetu kisi wegnochi wedaluti wede huletu k'elebetochi agebu. : yehuleturnimi diriwochi ch'afochi behuletu ferit'ochi wisit'i agibitewi beefudu ch'anik'awochi layi befitachewi aderege. : huleturnimi yewerik'i k'elebetochi seru; inerisunimi beefudu fiti lefiti balewi bederetu kisi behuleti ch'afochu layi adereguachewi. : degimomi huleti yewerik'i k'elebetochi seru; beefudumi fiti; kech'anik'awochi betachi; bebilihati ketet'elefe keefudu k'wadi belayi; bemeyazhaw at'egebi adereguachewi. : yederetu kisi bebilihati ketet'elefawi keefudu k'wadi belayi inidihoni; keefudumi inidayileyi yederetuni kisi kek'elebetochu gari wede efudu k'elebetochi besemayawi fetili aseruti. : igiziabiherimi museni inidazewi; yeefuduni k'emisi molawini beshe-mane sira semayawi aderegewi. : bek'emisumi mekakeli anigetige nebere: inidayik'ededimi inide t'iruri yetesera t'ilifi beanigetigewi zuriya nebere. : bek'emisumi tachinya zerifi kesemayawi kehamirawimi kek'eyimi gimija; ketefetele befitami romanochi aderege. : ket'iru werik'imi shakwirawochini seru; shakwirawochunimi keromanochi mekakeli bek'emisu zerifi zuriya aderege. : bek'emisu zerifi zuriya shakwiranina romanini; shakwiranina romanini lemageligeli aderege. : igiziabiherimi museni inidazewi; inide shemane sira ket'iru befita learonina lelijochu shemizochini; : ket'iru befitami met'emit'emiyawini; ket'iru befitami melikamochuni k'obochi; ketefetelemi ket'iru befita yeigiri suriwochini; : ketefetelemi ket'iru befita; kesemayawimi kehamirawimi kek'eyimi gimija bet'ilifi aserari yetesera metat'ek'iyawini aderege. : igiziabiherimi museni inidazewi; ket'iru werik'i yetek'edesewini yeakillili milikiti seru: beirisumi inide mahitemi k'irits'i adirigewi. k'idisina lei-giziabiheri yemili ts'afubeti. : bemet'emit'emiyawimi layi yanit'et'el'ituli zenidi semayawini fetili aserubeti. : inidihumi yemegenanyawi dinikwani yemaderiyawi sira hulu tech'ere. igiziabiherimi museni inidazewi hulu yeisraeli lijochi aderege: inidihu aderege. : maderiyawinimi; dinikwanunimi; 'ik'awinimi hulu wede muse amet'u: meyzach-wochuni; sanik'ochuni; meweriweriyawochuni; misosochunimi; igirochunimi: : kek'eyi keawira begi k'uribetimi yetesera mederebiya; keak'osit'a k'uribetimi yetesera mederebiya; yemishewinewinimi megareja: : yemisikirunimi taboti; melogiyaowochunimi; yesiriyeti mekidenyawinimi: : gebetawinimi;

'ik'awinimi hulu; yegets'unimi hibisiti : t'iruwunimi mek'irezi; mebiratochunimi; betera yemihonutinimi k'enidilochi; 'ik'awinimi hulu; yemebiratunimi zeyiti : yewerik'unimi mesewiya; yek'ibi'atunimi zeyiti; tafach'unimi 'it'ani; yedinikwanunimi dejafi megareja : yenasunimi mesewiya; yenasunimi mekata; melogiyawochunimi; 'ik'awinimi hulu; yemetat'ebiyawini senimi mek'emech'awinimi : yeadebabayunimi megarejochi; misesochunimi; igirochunimi; yeadebabayunimi dejafi megareja; awitarochunimi; kasimawochunimi; lemegenanyawi dinikwani lemaderiyawi mageligeya yemihonuni 'ik'awochi hulu : bemek'idesi wisit'i lemagnetigeli bebilihati yeteserutini libisochi; bekihinetimi yagegilubeti zenidi yetek'edesutini yekahinuni yearonini libisochi; yelijochunimi libisochi amet'u : igiziabiheri museni inidazeze hulu inidihu yeisraeli lijochi sirawini hulu seru. : musemi sirawini hulu aye; inehomi adirigewiti neberi: igiziabiheri inidazezewi inidihu adirigewiti neberi: musemi barekachewi.

40

igiziabiherimi museni inidihu sili tenagerewi. : kemejemeriyawi weri befitenyawi k'eni yemege-nanyawini dinikwani maderiya titekilalehi. : beirisumi wisit'i yemisikiruni taboti tanoralehi; tabotunimi bemegareja tigaridalehi. : gebetawinimi agibitehi beirisu layi yeminorewini 'ik'a tasenadalehi: mek'irezunimi agibitehi k'enidilochuni tikelwisalehi. : le'it'animi yemihonewini yewerik'i mesewiya bemisikuru taboti fiti tanoralehi; bemaderiyawimi dejafi fiti megarejawini tigaridalehi. : lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewinimi mesewiya bemege-nanyawi dinikwani bemaderiyawi deji fiti tanore-walehi. : yemetat'ebiyawini senimi bemege-nanyawi dinikwanina bemesewiyawi mekakeli anurehi wiha tich'emiribetalehi. : bezuriyawimi adebabayuni titekilalehi; yeadebabayunimi dejafi megareja tizere-galehi. : yek'ibi'atunimi zeyiti wesidehi maderiyaw-
ini beirisumi yalewini hulu tik'ebalehi; irisunimi 'ik'awinimi hulu tik'edisalehi: k'idusimi yihonali. : lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewinimi mesewiya 'ik'awinimi hulu tik'ebawalehi; mesewiyawinimi tik'edisalehi: mesewiyawimi k'idisite k'idusani yi-honali. : yemetat'ebiyawini senina mek'emech'awini k'ebitehi tik'edisalehi. : aroninina lijochunimi wede megenanyawi dinikwani dejafi ak'iribehi bewiha tat'ibachewalehi. : yetek'edesewinimi libisi aronini talebisewalehi: bekihinetimi yagegilenyi zenidi k'ebitehi tik'edisewalehi. : lijochunimi ak'iribehi shemizochini talebisachewalehi: : bekihinetimi yagegilunyi zenidi abatachewini inide k'ebahi tik'ebachewalehi: mek'ebatachewimi leliji lijachewi lezelalemi kihineti yihonilachewali. : musemi inidihu aderege: igiziabiheri inidazezewi hulu inidihu aderege. : inidihimi hone: behuletenyaw
i 'ameti befitenyawi weri kemejemeriyawi k'eni maderiyawi tetekele. : igiziabiherimi inidazezewi muse maderiyawini tekele; igirochunimi anore; sanik'ochunimi ak'ome; meweriweriyawochunimi aderegebachewi; misesochunimi ak'ome. : dinikwa-

nunimi bemaderiyawi layi zerega; yedinikwanuni mederebiya belayu aderegebeti. : igiziabiherimi museni inidazezewi ts'ilatuni wesido betabotu wisit'i anorewi; melogiyawochuni betabotu zenidi aderege; yesiriyeti mekidenyawinimi betabotu layi anorewi : tabotuni wede maderiyawi ageba; yemishefnewinimi megareja adirigo yemisikiruni taboti shefene. : igiziabiherimi museni inidazezewi gebetawini bemege-nanyawi dinikwani wisit'i; kemegarejawi wich'i; bemaderiyawi besemeni bekuli anorewi : injerawini belayu beigiziabiheri fiti asenada. : igiziabiherimi museni inidazezewi mek'irezuni bemege-nanyawi dinikwani wisit'i; begebetaw fiti leftiti; bemaderiyawi bedebubi bekuli anore : k'enidilochuni beigiziabiheri fiti lekose. : igiziabiherimi museni inidazezewi yewerik'uni mesewiya bemege-nanyawi dinikwani wisit'i be-megarejawi fiti anore : yet'afach'uni shitu 'it'ani 'at'enebete. : igiziabiherimi museni inidazezewi bemaderiyawi dejafi fiti megarejawini zerega. : lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewini mesewiya bemege-nanyawi dinikwani bemaderiyawi deji fiti anore; yemik'at'elewinina yeihilini mesiwa'iti sewabete. : igiziabiherimi museni inidazezewi yemetat'ebiyawini seni bemege-nanyawi dinikwanina bemesewiyawi mekakeli anore; lemetat'ebiyaw
i wihani ch'emerebete. : beirisumi musena aroni lijochuni ijochachewinina igirochachewini tat'ebu: : wede mege-nanyawi dinikwani begebuzi gize; wede mesewiyawimi bek'erebu gize yitat'ebu neberi. : be-maderiyawina bemesewiyawimi zuriya adebabayuni tekele: yeadebabayunimi dejafi megareja zerega. inidihimi muse sirawini fets'eme. : demenawimi yemegenanyawini dinikwani kedene; yeigiziabiher-
imi kibiri maderiyawini mola. : demenawimi belayu sile nebere yeigiziabiherimi kibiri maderiyawini sile mola muse wede mege-nanyawi dinikwani yigeba zenidi alichalemi. : demenawimi kemaderiyawi betenesa gize yeisraeli lijochi bemenigedachewi hulu yigwazu neberi. : demenawimi bayinesa isikeminesabete k'eni diresi ayigwazunimi neberi. : bemenigedachewimi hulu beisiraeli beti hulu fiti yeigiziabiheri demena bemaderiyawi layi bek'eni neberena; isatimi beleliti bezia layi neberena.

igiziabiherimi kemegenanyawi dinikwani wisit'i museni ferito inidihhi sili tenagerewi. : leisiraeli lijochi inidihhi bilehi nigerachiwi. keinanite manachewimi sewi leigiziabiheri meba siyak'eribi mebachihuni kenisisa wegeni kalamochi weyimi kebegochi tak'eribalachihu. : mebawimi yemik'at'eli mesia'iti kalamochi meniga bihoni; newiri yelelebetini tebatuni yak'eribali: beigiziabiheri fiti inidisemiri bemegenanyawi dinikwani dejafi fiti yak'eribewali. : ijunimi bemik'at'elewi mesia'iti rasi layi yich'inali: yasiteseriyiletimi zenidi yesemere yihonileta. : berewinimi beigiziabiheri fiti yaridewali: yearonimi lijochi kahinatu demuni yak'eribalu: demunimi bemegenanyawi dinikwani dejafi fiti balewi bemesewiyawi layi bezuriyawi yirech'utali. : yemik'at'elewinimi mesia'iti yigefifewali; beyebilitumi yik'orit'ewali. : yekahinumi yearoni lijochi bemesewiyawi layi isati yanedidalu; beisatumi layi inich'eti yiderediralu: : yearonimi lijochi kahinatu yetek'oretutini bilitochi rasanumi sibunimi bemesewiyawi layi beisatu layi balewi beinich'etu layi yirebeributali: : yehodi 'ik'awinina igirochuni gini bewiha yat'ibali: kahunumi huluni yemik'at'eli mesia'iti yeisati k'wiribani adirigo beigiziabiheri zenidi t'afach'i shita inidihoni bemesewiyawi layi yak'at'ilewali. : k'wiribanumi yemik'at'eli mesia'iti kebegochi weyimi kefiyelochi bihoni; newiri yelelebetini tebatuni yak'eribewali. : bemesewiyawimi at'egebi besemeni wegeni beigiziabiheri fiti yaridewali: yearonimi lijochi kahinatu demuni bemesewiyawi layi bezuriyawi yirech'utali. : beyebilitumi rasanumi sibunimi yik'orit'ewali: kahunumi bemesewiyawi layi beisatu layi balewi beinich'etu layi yireberibewali: : yehodi 'ik'awinina igirochuni gini bewiha yat'ibali. kahunumi huluni ak'iribo bemesewiyawi layi yak'at'ilewali: yemik'at'eli mesia'iti yeisati k'wiribani beigiziabiheri zenidi t'afach'i shita newi. : leigiziabiherimi yemik'eribewi k'wiribani yemik'at'eli mesia'iti kewefochi bihoni; k'wiribanuni kewanosi weyimi kerigibi yak'eribali. : kahunumi wede mesewiyawi yak'eribewali; rasanumi yik'olemimewali; bemesewiyawimi layi yak'at'ilewali. demumi bemesewiyawi at'egebi yinit'efet'efali: : yehodi 'ik'awinimi kelabawochi gari leyito bemesewiyawi at'egebi bemisirak'i wegeni beamedu sifira yit'ilewali: : bekinifochumi yik'edidewali; negeri gini ayikefilewimi. kahunumi bemesewiyawi layi beisatu layi balewi beinich'etu layi yak'at'ilewali: yemik'at'eli mesia'iti yeisati k'wiribani beigiziabiheri zenidi t'afach'i shita newi.

manachewimi sewi yehili k'wiribani leigiziabiheri siyak'eribi k'wiribanu kemelikami duk'eti yihuni: zeyitimi yafesisibetali; 'it'animi yich'emiribetali: : wede aronimi lijochi wede kahinatu yamet'awali: kemelikami duk'etuna kezeyitumi anidi ifinyi muluna 'it'anuni hulu wesido kahinu yeisati k'wiribani leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni lemetasebiya bemesewiyawi layi yak'at'ilewali. : keihilumi

k'wiribani yeterefewi learonina lelijochu yihonali: yihimi leigiziabiheri yemihoni yeisati k'wiribani k'idusi k'idusani newi. : beitonni yetegagerewini yehili k'wiribani sitak'eribi bezeyiti yetelewese yemelikami duk'eti yek'it'a inigocha weyimi bezeyiti yetek'eba sisi k'it'a yihuni. : k'wiribanihimi bemit'adi yetegagere yehili k'wiribani bihoni; bezeyiti yetelewese yemelikami duk'eti k'it'a yihuni. : k'orisehimi zeyiti tafesisibetalehi: yehili k'wiribani newi. : k'wiribanihimi bemek'ek'eya yebesele yehili k'wiribani bihoni; zeyiti yegabebeti kemelikami duk'eti yetederege yihuni. : kezihimi yetederegewini yehili k'wiribani wede igiziabiheri tamet'alehi: lekahunimi yiset'ali; irisumi wede mesewiyawi yak'eribewali. : kahunumi keihilu k'wiribani metasebiyawini anisito yeisati k'wiribani leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni bemesewiyawi layi yak'at'ilewali. : keihilumi k'wiribani yeterefewi learonina lelijochu yihonali: yihimi leigiziabiheri yemihoni yeisati k'wiribani k'idusi k'idusani newi. : irisho yalebeti negeri marimi leigiziabiheri yeisati k'wiribani yihoni zenidi atak'eribumina leigiziabiheri yemitak'eributi yehili k'wiribani hulu irisho ayihunibeti. : inezihinimi yebekwirati k'wiribani adirigachihu leigiziabiheri tak'eribalachihu: inide t'afach'i shita gini bemesewiyawi layi ayik'at'elumi. : yemitak'eribewini yehili k'wiribani hulu bech'ewi tat'afit'ewalehi: yeamilakihinimi k'ali kidani ch'ewi keihili k'wiribanhi atagodilimi: bek'wiribanhi hulu layi ch'ewi tak'eribalehi. : kebekwiratimi yehili k'wiribani leigiziabiheri bitak'eribi silezihi k'wiribani beisati yetet'ebesena yetefetege yehili isheti tak'eribalehi. : zeyitimi tafesisibetalehi; 'it'animi tich'emiribetalehi: yehili k'wiribani newi. : kahunumi ketefetegewi ihili kezeyitumi wesido ke'it'anu hulu gari metasebiyawini yak'at'ilali: yihi leigiziabiheri yeisati k'wiribani newi.

k'wiribanumi yedehinineti mesia'iti bihoni; kalamochi meniga tebatu weyimi inisiti biyak'eribi; newiri yelelebetini beigiziabiheri fiti yak'iribi. : ijunimi lek'wiribani bek'erewebi rasi layi yich'inali; bemegenanyawimi dinikwani dejafi at'egebi yaridewali: yearonimi lijochi kahinatu demuni bemesewiyawi layi bezuriyawi yirech'utali. : kedehininetumi mesia'iti leigiziabiheri yeisati k'wiribani adirigo yak'eribali: yehodi 'ik'awini yemishefinewini sibi; behodi 'ik'awimi layi yalewini sibi hulu; : hule-tunimi kwilalitochi; beinerisumi layina begodinun at'egebi yalewini sibi; begwibetumi layi yalewini merebi kekwalalitochi gari yiwesidali. : yearonimi lijochi kemik'at'eli mesia'iti gari bemesewiyawi layi beisatu layi balewi beinich'etu layi yak'at'ilutali: yeisati k'wiribani leigiziabiheri t'afach'i shita newi. : leigiziabiherimi ledehinineti mesia'iti yemiyak'eribewi k'wiribanu kebegochi tebatu weyimi inisiti bihoni; newiri yelelebetini yak'eribali. : lek'wiribanu t'ebotini biyak'eribi beigiziabiheri fiti yak'eribewali: : ijunimi lek'wiribani bek'erewebi rasi layi yich'inali; bemegenanyawimi dinikwani fiti yaridewali: yearonimi lijochi demuni bemesewiyawi layi

bezuriyaw i yirech'utali. : kedehininetumi mesiwa'iti leigiziabiheri yeisati k'wiribani adirigo yak'eribali: sibuni; isike jeribawimi diresi yetek'oret'e latuni hulu; yehodi 'ik'awinimi yemishefinewini sibi; behodi 'ik'awimi layi yalewini sibi hulu; : huletunimi kwilalitochi; beinerisumi layina begodinu at'egebi yalewini sibi; begwibetumi layi yalewini merebi kek'wilalitochi gari yiwesidali. : kahinumi bemesewiyaw layi yak'at'ilewali: beisati layi leigiziabiheri yetederege yak'wiribani mebili newi. : k'wiribanumi fiyeli bihoni beigiziabiheri fiti yak'eribewali: : ijunimi be-rasu layi yich'inibetali; bemegenanyawimi dinikwani fiti yaridewali: yearonimi lijochi demuni bemesewiyaw layi bezuriyaw i yirech'utali. : keirisumi leigiziabiheri yeisati k'wiribani adirigo yak'eribewali: hodi 'ik'awini yemishefinewini sibi; behodi 'ik'awimi layi yalewini sibi hulu; : huletunimi kwilalitochi; beinerisumi layina begodinu at'egebi yalewini sibi; begwibetumi layi yalewini merebi kek'wilalitochi gari yiwesidali. : kahinumi bemesewiyaw layi yak'at'ilewali: beisati layi t'afach'i shita inidihoni yetederege mebili newi. sibuni hulu leigiziabiheri newi. : sibina demi inidatibelu bemitnorubeti hulu lelaji lijachihu yezelalemi siri'ati newi.

4

igiziabiherimi museni inidihni sili tenagerewi. : leisiraeli lijochi inidihni bilehi nigerachewi. manachewimi sewi sayawik'i hat'iatu bisera; igiziabiherimi. atisiru kalachewi tiizazati anidituni bitalelefi; : yetek'ebawimi kahini behizibu layi bedeli inidik'ot'eribachewi hat'iatu bisera; sile serawi sile hat'iatu newiri yelelebeti weyifeni leigiziabiheri lehat'iatu mesiwa'iti yak'eribewali. : weyifununi wede megenanyawimi dinikwani dejafi beigiziabiheri fiti yamet'awali: ijunimi beweyifenu rasi layi yich'inewali; weyifununi beigiziabiheri fiti yaridewali. : yetek'ebawimi kahini keweifenu demi wesido wede megenanyawimi dinikwani yamet'awali: : kahinumi t'atuni bedemu wisit'i nekiro beigiziabiheri fiti bemek'idesu megareja fiti demuni sebatu gize yirech'ewali. : kahinumi bemegenanyawimi dinikwani wisit'i beigiziabiheri fiti yalewi t'afach'i 'itani bemitat'enibeti mesewiya k'enidochi layi kedemu yaderigali: yeterefewinimi yeweyifununi demi hulu bemegenanyawimi dinikwani deji balewi lemik'at'eli mesiwa'iti bemihonewi mesewiya betachi yafesisewali. : lehat'iatimi mesiwa'iti kemitaredewi weyifeni sibini hulu yiwesidali: hodi 'ik'awini yemishefinewini sibi; behodi 'ik'awimi layi yalewini sibi hulu; : huletunimi kwilalitochi; beinerisumi layina begodinu at'egebi yalewini sibi; begwibetumi layi yalewini merebi kek'wilalitochi gari; : ledehinineti mesiwa'iti ketaredewi weyifeni inide tewesedewi yiwesidali. kahinumi lemik'at'eli mesiwa'iti bemihonewi mesewiya layi yak'at'ilewali. : yeweyifununi k'uribeti; sigawinimi hulu; rasanimi; igirochunimi; hodi 'ik'awinimi; : ferisunimi; weyifununi hulu kesefuru wede wich'i amedi wedemifesisibeti wede nusi'uhifi sifira yiwesidewali; beinich'etimi layi beisati yak'at'ilewali: amedi bemifesisibeti sifira yak'at'elali. : yeisiraeli

mahiberi hulu bisitu; negerumi kegubaewi fiti bisheshegi; igiziabiherimi. atisiru kalachewi tiizazati anidituni bitalelefi; : inidihimi bibedili; yaseruti hat'iatu sitawek'i gubaewi sile hat'iatu mesiwa'iti weyifeni yak'eribali: wede megenanyawimi dinikwani fiti yamet'utali. : yegubaewimi shimaglewochi ijochachewini beweyifenu rasi layi beigiziabiheri fiti yich'inalu: weyifununi beigiziabiheri fiti yitaredali. : yetek'ebawimi kahini keweifenu demi wede megenanyawimi dinikwani yamet'ali: : kahinumi t'atuni bedemu wisit'i nekiro beigiziabiheri fiti bemegarejawi fiti lefti sebatu gize yirech'ewali. : bemegenanyawimi dinikwani wisit'i beigiziabiheri fiti balewi be'it'ani mesewiyaw k'enidochi layi kedemu yaderigali: demunimi hulu bemegenanyawimi dinikwani deji balewi lemik'at'eli mesiwa'iti bemihonewi mesewiya betachi yafesisewali. : sibunimi hulu keirisu wesido bemesewiyaw layi yak'at'ilewali. : inidihimi beweyifenu yaderigali: sile hat'iatu mesiwa'iti betaredewi weyifeni inidaderege inidihu bezihni yaderigali: kahinumi sile inerisu yasiteriyali; inerisumi yik'iri yibalalu. : yeweyifununi kesefuru wede wich'i yiwesidewali; yefitenyawinimi weyifeni inidak'at'ele yak'at'ilewali: yihi yemahiberu yehat'iatu mesiwa'iti newi. : anidi mekoninimi hat'iatini sisuru; sayawik'imi igiziabiheri amilaku. atisira yalewini tiizazi sitalelefi; inidihimi sibeledi; : yeserawu hat'iatu bitawek'i; newiri yelelebetini tebatu fiyeli lek'wiribanu yak'eribewali: : befiyelumi rasi layi ijunu yich'inalu: yemik'at'elimi mesiwa'iti bemitaredibeti sifira beigiziabiheri fiti yaridewali: irisus yehat'iatu mesiwa'iti newi. : kahinumi kehat'iatu mesiwa'iti demi bet'atu wesido lemik'at'eli mesiwa'iti bemihonewi mesewiya k'enidochi yaderigewali: yeterefewinimi demi lemik'at'eli mesiwa'iti kemihonewi mesewiya betachi yafesisewali. : sibunimi hulu inide dehinineti mesiwa'iti sibi bemesewiyaw layi yak'at'ilewali. kahinumi hat'iatu yasesiteriyaleli; irisumi yik'iri yibalali. : keageru hizibimi anidi sewi hat'iatini sayawik'i bisera; igiziabiherimi. atisira yalewini tiizazi bitalelefi; bibedilimi; : leirisumi yaserawu hat'iatu bitawek'ewi; sile serawu hat'iatu newiri yelelebatini inisiti fiyeli lek'wiribanu yamet'ali. : ijunimi behat'iatu mesiwa'iti rasi layi yich'inalu: yemik'at'elimi mesiwa'iti bemitaredibeti sifira lehat'iatu mesiwa'iti yaridatali. : kahinumi kedemiwa bet'atu wesido lemik'at'eli mesiwa'iti bemihonewi mesewiya k'enidochi layi yaderigewali; demunimi hulu kemesewiyaw betachi yafesisewali. : sibuni hulu kedehinineti mesiwa'iti layi inidemiwesedi; sibiwanu hulu yiwesidali: kahinumi leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni bemesewiyaw layi yak'at'ilewali: kahinumi sile irisus yasesiteriyali; irisumi yik'iri yibalali. : sile hat'iatu mesiwa'iti yebegi t'ebotu biyak'eribi; newiri yelelebatini inisiti yamet'ali. : ijunimi behat'iatu mesiwa'iti rasi layi yich'inalu; yemik'at'elimi mesiwa'iti bemitaredibeti sifira lehat'iatu mesiwa'iti yaridatali. : kahinumi kehat'iatu mesiwa'iti demi bet'atu wesido lemik'at'eli mesiwa'iti bemihonewi mesewiya k'enidochi layi yaderigewali; demunimi hulu kemesewiyaw betachi yafesisewali. : sibuni hulu ledehinineti mesiwa'iti ketaredewi t'ebotu layi inidemiwesedi

sibiwani yiwesidali: kahinumi leigiziabiheri beisati betek'at'elewi k'wiribani layi bemesewiyawu layi yak'at'ilewali. kahinumi sile serawi hat'iatu yasiteseriyileta; irisumi yik'iri yibalali.

5

manimi sewi yemiyamilewini k'ali bisema; misikiri honomi anidi negeri ayito inide hone weyimu awik'o inide hone bayinageri; hat'iatu mesiratu newina bedeluni yishekemali. : manachewimi sewi sayitawek'ewi rikusi negeri bineka; yerekesi awire bedini; weyimu yerekesi kebati bedini; weyimu yerekesi yetenik'esak'ese inisisa bedini bihoni; irisumi rikusi bihoni negeru betawek'ewi gize bedeli yihonibetali: : weyimu rikusinetuni sayiwik'i rikusini sewi bineka; bemanachewimi rikwiseti birekisi; negeru betawek'ewi gize bedeli yihonibetali. : manachewimi sewi sayawik'i kifuni weyimu melikamini yaderigi zenidi sayasibi bekeniferu tenagiro bimili: sayasibi yemaweli sile manachewimi negeri bihoni: betawek'ewi gize kezihini negeri beanidu bedelunya yihonali. : keinezihini negerochi beaniditu bedelunya sihoni; yeserawini hat'iatu yinazezali. : sile serawi hat'iatu leigiziabiheri yebedeli mesiwa'iti yamet'ali: irisumi kemenigawu yebegi weyimu yefiyeli inisiti lehat'iatu mesiwa'iti yihonali: kahinumi sile hat'iatu yasiteseriyileta. : sile serawi hat'iatu lebedeli mesiwa'iti t'ebotini lemamit'ati genizebu yalibek'a inide hone; huleti wanosochi weyimu huleti yerigibi gilgelochi; aniduni lehat'iatu mesiwa'iti huletenyawinimi lemik'at'eli mesiwa'iti; leigiziabiheri yak'eribali. : wede kahinumi yamet'achewali: irisumi asik'edimo lehat'iatu mesiwa'iti yehonewini yak'eribali; rasunimi keanigetu yik'olemimewali; negeri gini ayik'orit'ewimi. : lehat'iatu mesiwa'iti demi bemesewiyawu gidigida layi yirech'ewali: yeterefewimi demi kemesewiyawu betachi yinit'efet'efali: irisuri yehat'iatu mesiwa'iti newi. : inide siri'atumi huletenyawini lemik'at'eli mesiwa'iti yazegajewali. kahinumi sile serawi hat'iatu yasiteseriyileta; irisumi yik'iri yibalali. : huleti wanosochi weyimu huleti yerigibi gilgelochi lemamit'ati genizebu yalibek'a inide hone; sile serawi hat'iatu yefi mesiferiya asirenya kifili melikami duk'eti lehat'iatu mesiwa'iti yak'eribewali: yehat'iatu mesiwa'iti newina zeyiti ayafesisibetimi; it'animi ayich'emiribetimi. : wede kahinumi yamet'awali; kahinumi metasebiyawu yihoni zenidi keirisu ifinyi mulu yiwisedi; leigiziabiherimi beisati betek'at'elewi k'wiribani layi bemesewiyawu layi yak'at'ilewali: irisumi yehat'iatu mesiwa'iti newi. : kahinumi keinezia beanidachewi sile serawi hat'iatu yasiteseriyileta; irisumi yik'iri yibalali. yeterefewimi inide ihili k'wiribani lekahinu yihonali. : igiziabiherimi museni inidihini sili tenagerewi. : manachewimi sewi bibedili; sayawik'imi leigiziabiheri betek'edesewi bemanachewimi negeri hat'iatu bisera; lebedeli mesiwa'iti leigiziabiheri kemeniga newiri yelebetini awira begi yak'eribali: inide gimigamehi met'en bebiru sek'ili inide mek'idesu sek'ili mizani lebedeli mesiwa'iti yak'eribewali. : betek'edese negeri layi

sile serawi hat'iatu 'ida yikefitali; amisitenyawinimi iji yich'emiribetali; lekahinumi yiset'ewali. kahinumi bebedeli mesiwa'iti awira begi yasiteseriyileta; irisumi yik'iri yibalali. : manachewimi sewi hat'iatu bisera; igiziabiherimi. atisuru kalachewi tiizazati anidituni bitalefi; bayawik'imi; ya sewi bedelunya newi; hat'iatunimi yishekemali. : newiri yelebetini awira begi kemenigawu lebedeli mesiwa'iti inide gimigamehi met'en wede kahinu yamet'awali: kahinumi sayawik'i sile saweti sihiteti yasiteseriyileta; irisumi yik'iri yibalali. : irisumi yebedeli mesiwa'iti newi: beiwineti beigiziabiheri fiti bedelunya newi.

6

igiziabiherimi museni inidihini sili tenagerewi. : manachewimi sewi hat'iatu bisera; igiziabiherinimi bibedili; yanorebetini adera weyimu bidiri wesido balinjierawu bikidi; weyimu bik'ema; weyimu bebalinjierawu layi gifi biyaderigi; : weyimu yet'efawini negeri biyagenyi; yaninimi sheshigo behaseti bimili; sewi kemiyaderigachewi keinezihini negerochi hulu beaniditu bibedili; : irisuri hat'iatu serito bedelunya bihoni; bek'imiya yewesedewini weyimu begi yetek'ebelwini weyimu yeteset'ewini adera weyimu t'efito yagenyewini; : weyimu behaseti yemalabetini negeri yimelisi: bemulu yimelisi; keziyami belayi amisitenyawini kifili ch'emiro yebedeluni mesiwa'iti bemiyak'eribetini k'eni lebele genizebu yisit'ewi. : sile bedeli mesiwa'itimi leigiziabiheri kemenigawu newiri yelebetini awira begi inide gimigamehi met'en sile bedeli mesiwa'iti wede kahinu yamit'a. : kahinumi beigiziabiheri fiti yasiteseriyileta; sileziyami siladeregewi bedeli hulu yik'iri yibalali. : igiziabiherimi museni inidihini sili tenagerewi. : aroninina lijochuni inidihini bilehi izezachewi. yemik'at'elewi yemesiwa'itu higi yihi newi: yemik'at'elewi mesiwa'iti bemesewiyawu layi balewi inich'eti layi lelituni hulu isikits'eba diresi yihonali: isatumi bemesewiyawu layi zewetiri yinedidali. : kahinumi yebefita k'emisina yebefita suri besigawu layi yilebisali: bemesewiyawu layi yemik'at'elewini mesiwa'iti isatu kebelawu behwala ameduni anisito bemesewiyawu at'egabi yafesisewali. : libisunimi yawelik'ali; lelami libisi yilebisali: amedunimi teshekimo kesefuru nits'uhini sifira wede hone wede wich'i yawet'awali. : isatumi bemesewiyawu layi zewetiri yinedidali; ayit'efami: kahinumi maleda maleda inich'eti yak'at'ilibetali: yemik'at'elewinimi mesiwa'iti beziya layi yireberibali: beziyami yedehininetini mesiwa'iti sibi yak'at'ilali. : zewetiri bemesewiyawu layi isati yinedidali: ayit'efami. : yeihilumi k'wiribani higi yihi newi: yearoni lijochi beigiziabiheri fiti bemesewiyawu fiti yak'eributali. : kahinumi keihulu k'wiribani melikamuni duk'eti kezeyiti gari ifinyi mulu; degimomi beihilu k'wiribani layi yalewini it'ani hulu yanesali; leigiziabiherimi t'afach'i shita inidihoni lemetasebiya bemesewiyawu layi yak'at'ilewali. : keirisumi yeterefewini aronina lijochu yibelutali: k'it'a hono betek'edese sifira yibelali: bemegenanyawu dinikwani zuriya balewi adebabayi yibelutali. : beirisho bokito

ayigagerimi. irisuni keisatu k'wiribane leinerisu idili fenita inidihoni set'ehu: irisumi inide hat'iatina inide bedeli mesiwa'iti k'idusi k'idusani newi. : leigiziabiheri kek'erebe keisati k'wiribani lezelalemi leliji lijachihu idili fenitachewi inidihoni kearoni lijochi wenidochu hulu yibelutali. yeminekachewi hulu k'idusi yihonali. : igiziabiherimi museni inidihoni sili tenagerewi. : betek'ebubeti k'eni yeifi mesiferiya asirenya kifili melikamuni duk'eti ikwiletawini bet'iwati; ikwiletawinimi bemata lezewetiri yeihili k'wiribani adirigewi leigiziabiheri yemiyak'eributi yearonina yelijochu k'wiribani yihi newi. : kezeyiti gari bemit'adi layi yideregali: silewesi tagebawalehi: leigiziabiheri t'afachi' shita inidihoni yeihiluni k'wiribani k'orarisehi tak'eribewalehi. : kelijochumi beabatu fanita yetek'ebawi kahini yak'eribewali. lezelalemi sir'ati inidihoni fets'imo leigiziabiheri yik'at'elali. : kahinumi yemiyak'eribewi yeihili k'wiribani hulu fets'imo yik'at'elali: keirusumi anidachi ayibelami. : igiziabiherimi museni inidihoni sili tenagerewi. : aroninina lijochuni inidihoni bilehi tenagerachewi. yehat'iatu mesiwa'iti higi yihi newi: yemik'at'eli mesiwa'iti bemitaredibeti sifira yehat'iatu mesiwa'iti beigiziabiheri fiti yitaredali: irisu k'idusi k'idusani newi. : lehat'iatu yemisewawi kahini yibelawali: bemeenanyawi dinikwani zuriya balewi adebabayi betek'edese sifira yibelali. : sigawini yemineka hulu k'idusi yihonali: manachewi libisi demi birech'ibeti yeterech'ebetini betek'edese sifira tat'ibewalehi. : yemik'ek'elibetimi shekila yiseberali: benasimi 'ik'a bik'ek'eli yifefegekali; bewihami yilek'elek'ali. : kekahinati wegeni yehone wenidi hulu keirusu yibelali: irisu k'idusi k'idusani newi. : negeri gini bemek'idesu wisit'ilemasitesireya yihoni zenidi kedemu wede megenanyawi dinikwani yemigebawi yehat'iatu mesiwa'iti hulu ayibelami: beisati yik'at'elali.

7

yebedeli mesiwa'iti higi yihi newi: k'idusi k'idusani newi. : yemik'at'elewini mesiwa'iti bemiyaridubeti sifira yebedeluni mesiwa'iti yaridutali: demunimi bemesewiyawi layi bezuriyawi yirech'ewali. : sibunimi hulu; latunimi; yehodi 'ik'awinimi yemishefinewini sibi yak'eribewali. : huletunimi kwilalitchi; beinerisumi layina begodinu at'egebi yalewini sibi; begwibetumi layi yalewini merebi kekwalilitchu gari yiwesidali. : kahinumi leigiziabiheri yeisati k'wiribani inidihoni bemesewiyawi layi yak'at'ilewali: irisu yebedeli mesiwa'iti newi. : kekahinati wegeni yehone wenidi hulu yibelawali: betek'edese sifira yibelutali: k'idusi k'idusani newi. : yehat'iatu mesiwa'iti inide hone inidihu yebedeli mesiwa'iti newi: lehuletu anidi higi newi: beirusu yemiyasiteseriyi kahini yiwesidewali. : yemanachewinimi sewi yemik'at'eli mesiwa'iti yemiyak'eribi kahini yak'eribewi yemik'at'elewi mesiwa'iti k'uribeti leziyawi kahini yihonali. : beitonu yetagagerewi yeihili k'wiribani hulu; bemek'ek'eyami weyimi bemit'adi yebesewi hulu lemiyak'eribewi kahini yihonali. : bezeyitimi yetelewesewi weyimi yederek'ewi yeihili k'wiribani

hulu learoni lijochi hulu yihonali: lehulumu yihonali. : sewi leigiziabiheri yemiyak'eribewi yedehinineti mesiwa'iti higi yihi newi. : lemisigana biyak'eribewi; kemisiganawi mesiwa'iti gari bezeyiti yetelewesewi yek'it'a inigocha; bezeyitimi yetek'eba sisi k'it'a; bezeyitimi yetelewesewi melikami duk'eti yak'eribali. : lemisigana yemihonewini yedehinineti mesiwa'iti bak'erebe gize irisho yalebetini hibisiti yak'eribali. : kek'wiribanamu hulu leigiziabiheri yemanisati k'wiribani inidihoni keirusu aniduni yanesali. irisumi yedehininetini mesiwa'iti demi lemiresh'ewi kahini yihonali. : lemisigana yemihonewi yedehinineti mesiwa'iti siga bemik'eribetibi k'eni yibelutali: keirusu isike nege minimi ayadirimi. : yek'wiribanumu mesiwa'iti yesiileti weyimi yefek'adi bihoni; mesiwa'itu bemik'eribetibi k'eni yibiluti: keirusumi yek'erewini benegawi yibiluti: : kemesiwa'itumi siga isike sositenyawu k'eni yemik'oyewi beisati yik'at'elali. : besositenyawu k'eni kedehinineti mesiwa'iti siga bibela; ayisemirimi: lak'eribewi sewi yetet'ela yihonibetali inji k'wiribani hono ayik'ot'eriletimi: keirusumi bibela hat'iatuni yisheke-mali. : rikusi negeri yeminekawini siga ayibiluti: beisati yik'at'eli. nits'uhi yehone sewi hulu gini kesigawi yihona. : sewimi yerekese bihoni; leigiziabiherimi kehonewi kedehinineti mesiwa'iti siga bibela; ya sewi kehizibu teleyito yit'ifa. : manachewinimi rikwisi negeri bineka; yesewini weyimi yerekese inisisa weyimi lelawini yetet'ela rikusini bineka; leigiziabiherimi kehonewi kedehinineti mesiwa'iti siga bibela; ya sewi kehizibu teleyito yit'ifa. : igiziabiherimi museni inidihoni bilo tenagerewi. : yeisraelini lijochi inidihoni bilehi tenagerachewi. yebere weyimi yebegi weyimi yefiyeli sibi keto atibilu. : yemotewini sibi; awire yeseberewinimi sibi lelela tegibari adiriguti: negeri gini keirusu minimi atibilu. : leigiziabiheri beisati kemik'eribewi keinisisa sibi yemibela hulu; ya yebela sewi kehizibu mekakeli teleyito yit'efalina. : bemaderiyawochachihumi hulu yewefi weyimi yeinisisa demi bihoni atibilu. : demi yemibela sewi hulu ya sewi kehizibu mekakeli teleyito yit'ifa. : igiziabiherimi museni inidihoni bilo tenagerewi. : yeisraelini lijochi inidihoni bilehi tenagerachewi. leigiziabiheri yedehinineti mesiwa'iti yemiyak'eribi sewi k'wiribanuni leigiziabiheri kedehininetu mesiwa'iti yamet'ali. : yeirusu ijochi leigiziabiheri yeisatuni k'wiribani yamet'alu: firimibawi beigiziabiheri fiti lemeweziwezi k'wiribani yiwezewizi zenidi sibunina firimibawini yamet'ali. : kahinumi sibuni bemesewiyawi layi yak'at'ilali: firimibawimi learonina lelijochu yihuni. : kedehinineti mesiwa'itachihu k'enyi werichuni lemanisati k'wiribani inidihoni lekahunu tiset'utalalichu. : kearonimi lijochi yedehininetini mesiwa'iti demunina sibuni lemiyak'eribi leirusu k'enyi werichu idili fenitawi yihonali. : yemiwezewezewini firimibana yeminesawini werichi keisraeli lijochi kedehinineti mesiwa'itachewi wesijalehu; lekahunu learonina lelijochumi lezelalemi idili fenita inidihoni keisraeli lijochi zenidi set'icheachewalehu. : igiziabiherini bekihineti yagegiluti zenidi bak'eribachewi k'eni leigiziabiheri kehone keisati k'wiribani yearonina yelijochu idili fenita yihi newi. : leliji lijachewi

lezelalemi idili fenitachewi inidihoni bek'ebachewi k'eni yeisraeli lijochi yiset'uachewi zenidi igiziabiheri yazezewi yihi newi. : yemik'at'eli mesiwa'itina yeihili k'wiribani; yehat'iatina yebedeli mesiwa'iti; yek'idisinana yedehinineti mesiwa'iti higi yihi newi. : igiziabiheri besina midire beda k'wiribanachewini leigiziabiheri yak'eribu zenidi leisraeli lijochi bazeze gize besina terara lemuse yazezewi yihi newi.

8

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : aronini; keirisumi gari lijochuni; libisunimi; yek'ibi'atunimi zeyiti; lehat'iatini mesiwa'itimi yehonewini weyifeni; huletunimi awira begochi; yek'it'awinimi injira lemati wisedi. : mahiberunimi hulu wede megenanyawi dinikwani dejafi sebisibachewi. : museni igiziabiheri inidazezewi aderege: mahiberu hulu wede megenanyawi dinikwani dejafi tesebesebu. : museni mahiberuni. igiziabiheri yideregi zenidi yazezewi negeru yihi newi alachewi. : museni aroninina lijochuni ak'erebe; bewihami at'ebachewi. : shemizimi alebesewi; bemetat'ek'iyami asitat'ek'ewi; k'emisimi alebesewi; efudimi derbeleleti; bebilihatimi betet'elefe k'wadi asitat'ek'ewina beirisu layi aserewi. : yedereti kisi beirisu layi aderege: bederetu kisimi wisit'i uriminina tumimini anorebeti. : igiziabiherimi museni inidazezewi berasu layi met'emit'emiawini aderege: bemet'emit'emiawimi layi befitu bekuli yetek'edesewini akilili; k'it'eli yemimesilewini yewerik'i milikiti; aderege. : museni yek'ibi'atuni zeyiti wesede; maderiyawinina bewisit'u yalewini hulu k'ebito k'edesachewi. : keirisumi bemesewiyawini layi sebatu gize rech'e: yik'edisachewimi zenidi mesewiyawinina 'ik'awini hulu; yemetat'ebiyawini senina mek'emech'awini k'eba. : kek'ibi'atuni zeyiti bearoni rasi layi afesese; yik'edisewimi zenidi k'ebawi. : igiziabiherimi museni inidazezewi muse yearonini lijochi ak'erebe; k'emisochinimi alebachewi; bemetat'ek'iyami asitat'ek'achewi; k'obimi defabachewi. : yehat'iatinimi mesiwa'iti weyifeni ak'erebe: aronina lijochumi behat'iatu mesiwa'iti weyifeni rasi layi ijochachewini ch'anu. : aredewimi: museni demuni wesido bet'atu yemesewiyawini k'enidochi zuriya k'eba; mesewiyawinimi anets'awi: demunimi kemesewiyawini betachi afesese; yasiteriyiletimi zenidi k'edesewi. : behodi 'ik'awimi layi yalewini sibi hulu; yegwibetunimi merebi; huletunimi kwilalitochi sibachewinimi wesede: museni bemesewiyawini layi ak'at'elewi. : igiziabiherimi museni inidazezewi weyifununi; k'uribetunimi; sigawinimi; ferisunimi keseferu wich'i beisati ak'at'ele. : lemik'at'eli mesiwa'itimi yemihoni awira begi ak'erebe: aronina lijochumi beawirawi begi rasi layi ijochachewini ch'anu. : aredewimi: museni demuni bemesewiyawini zuriya rech'ewi. : awirawinimi begi beyebilitu k'oret'e: museni ch'inik'ilatuni bilitochunimi sibunimi ak'at'ele. : yehodi 'ik'awinina igiurochunimi bewiha at'ebe: museni awirawini begi hulu bemesewiyawini layi ak'at'elewi: yihi t'afach'i shita inidihoni yemik'at'eli mesiwa'iti nebere: igiziabiheri museni inidazezewi leigiziabiheri yeisati

k'wiribani nebere. : lek'idisinami yemihonewini huletenyawini awira begi ak'erebe: aronina lijochumi beawirawi begi rasi layi ijochachewini ch'anu. : aredewimi: museni kedemu wesido yearonini yek'enyi jorowini ch'afi; yek'enyi ijunimi awira t'ati yek'enyi igrunimi awira t'ati asinekawi. : yearoninimi lijochi ak'erebe: museni yek'enyi joroachewini ch'afi; yek'eni ijachewinimi awira t'ati; yek'enyi igrachewinimi awira t'ati kedemu asineka: museni demuni bemesewiyawini zuriya rech'e. : sibunina latuni; behodi 'ik'awimi layi yalewini sibi hulu; yegwibetunimi merebi; huletunimi kwilalitochi sibachewinimi; k'enyi werichunimi wesede. : beigiziabiheri fiti kalewi kek'it'awi injira lemati anidi yek'it'a inigocha; anidimi yezeyiti injira; anidimi sisi k'it'a wesido besibuna bek'enyi werichu layi anorachewi. : hulunimi bearonina belijochu ijochi layi aderege; beigiziabiherimi fiti lemeweziwezi k'wiribani wezewezachewi. : museni keijachewi tek'ebilo bemesewiyawini bemik'at'elewi mesiwa'iti layi ak'at'elewi: yet'afach'i shita mek'edesha nebere. irisumi leigiziabiheri yeisati k'uribani nebere. : museni firimibawini wesido beigiziabiheri fiti lemeweziwezi k'wiribani wezewezewi: igiziabiheri museni inidazezewi yihi lek'idisina ketaredewi awira begi yemuse idili fenita hone. : museni kek'ibi'atu zeyitina bemesewiyawini layi kalewi kedemu wesido bearonina belibisu layi; belijochuna belijochu libisi layi rech'ewi: aroninina libisunimi; lijochunimi yelijochunimi libisi k'edese. : museni aroninina lijochuni alachewi. sigawini bemegenanyawi dinikwani dejafi k'ek'ilu: aronina lijochu yibelutali biye inidazezewi beziya irisunina belematu yalewini yek'idisinawini injira bilu. : kesigawina keinjirawimi yeterefewini beisati tak'at'it'ulalachihu. : sebatu k'eni yikinachihwalina yekihinetchihu k'eni isikifets'emi diresi sebatu k'eni kemahiberu dinikwani dejafi atitiw'u. : bezihi k'eni inide tederege leinanite lemasitesireya yideregi zenidi inidihu igiziabiheri azeze. : igiziabiheri inidihu azizoniyalina inidatimotu bemegenanyawi dinikwani dejafi lelitinna k'enuni sebatu k'eni tek'emet'u; yeigiziabiherinimi sir'ati t'ebik'u. : aronina lijochumi igiziabiheri bemuse iji yazezewini hulu aderege.

9

besiminitenyawimi k'eni inidihi hone: muse aroninina lijochuni yeisraelinimi shimagilewochi t'era. : aroninimi alewi. sile hat'iatini mesiwa'iti kemenigawi imibosawini; silemik'at'elimi mesiwa'iti awirawini begi newiri yelebachewini wesidehi beigiziabiheri fiti ak'iribachewi. : yeisraelinimi lijochi. zare igiziabiheri yigelet'ilachihwalina lehat'iatini mesiwa'iti awira fiyelini; lemik'at'elimi mesiwa'iti newiri yelebachewini anidi 'ameti yehonachewini imibosana t'ebotini; ledehininetimi mesiwa'iti berenina awirani begi; bezeyitimi yetelewese yeihilini k'wiribani beigiziabiheri fiti yisewu zenidi wisedu bilehi nigerachewi. : museni yazezachewini wede megenanyawi dinikwani dejafi amet'u: mahiberuni hulu k'eribewi beigiziabiheri fiti k'omu. : museni. taderiguti zenidi igiziabiheri yazezewi yihi newi: yeigiziabiherimi

kibiri yigelet'ilachihwali ale. : musemi aronini. wede mesewiyawi k'eribehi yehat'iatihini mesia'itina yemik'at'elewini mesiawa'itihini sewa; lerasihina lehizibumi asitesiriyi: igiziabiherimi inidazeze yehizibuni k'wiribani ak'iribi asitesiriyilachewimi alewi. : aronimi wede mesewiyawi k'eribo sile rasu hat'iatu mesia'iti yehonewini imibosa arede. : yearonimi lijochi demuni ak'erebuleti: t'atunimi bedemu wisit'i nekiro yemesewiyawini k'enidochi asineka; demunimi kemesewiyawi betachi afesesewi. : igiziabiherimi museni inidazezewi kehaf'iatu mesiawa'iti sibunina kwilalitochuni; yegwibetunimi merebi bemesewiyawi layi ak'at'ele. : sigawinina k'uribetunimi kесеferu wich'i beisati ak'at'ele. : yemik'at'elewinimi mesiawa'iti arede: yearonimi lijochi demuni amet'uleti; irisumi bemesewiyawi layi bezuriyawi rech'ewi. : yemik'at'elewinimi mesiawa'iti beyebilitu; rasunimi amet'uleti: irisumi bemesewiyawi layi ak'at'elewi. : yehodi 'ik'awinina igirochunimi at'ebe; bemesewiyawimi bemik'at'elewi mesiawa'iti layi ak'at'elewi. : yehizibunimi k'wiribani ak'erebe: sile hizibu lehat'iatu mesiawa'iti yehonewini fiyeli wesido arede; sile hat'iatimi inide fitenyawi sewawi. : yemik'at'elewinimi mesiawa'iti ak'erebe; inide siri'atunimi aderegewi. : yeihilunimi k'wiribani ak'erebe; keirisumi ifinyi mulu wesido bet'iwati kemik'at'elewi mesiawa'iti lela bemesewiyawi layi ak'at'elewi. : sile hizibu yehonewini yedehinineti mesiawa'iti berewinina awirawini begi arede: yearonimi lijochi demuni amet'uleti; : bemesewiyawimi layi bezuriyawi rech'ewi: yeberewinina yearawinimi begi sibi; latunimi; yehodi 'ik'awinimi yemishefinewini sibi; kulalitochunimi; yegubetunimi merebi amet'uleti. : sibunimi befirimibawochu layi aderegu; sibunimi bemesewiyawi layi ak'at'ele: : igiziabiherimi museni inidazezewi aroni firimibawochunina k'enyi werichuni beigiziabiheri fiti lemeweziwezi k'uribani wezewewewi. : aronimi ijochuni wede hizibu zerega barekachewimi: yehat'iyatuni yemik'at'elewinimi yedehininetunimi mesiawa'iti kesewa behwala werede. : musena aronimi wede megenanyawi dinikwani gebu: wet'umi; hizibunimi bareku: yeigiziabiherimi kibiri lehizibu hulu tegelet'e. : isatimi keigiziabiheri zenidi wet'a; bemesewiyawimi layi yemik'at'elewini mesiawa'iti sibunimi bela: hizibunimi hulu ayitewi lilili alu; begimibarachewimi wedek'u.

10

yearonimi lijochi nadabina abiyudi beyerasachewi t'inawini wesidewi isati aderegubeti; belayumi 'it'ani anorubeti; beigiziabiherimi fiti irisu yalazezachewini lela isati ak'erebu. : isatimi keigiziabiheri fiti wet'ito belachewi; beigiziabiherimi fiti motu. : musemi aronini. igiziabiheri. wede ine bemik'eribu ik'edisalehu; behizibunimi hulu fiti ikebiralehu bilo yetenagerewi yihi newi alewi: aronimi zimi ale : musemi yearonini agoti ye'uzielini lijochi misaelinina elits'afanini t'erito. k'irebu; wenidimochachihunimi kemek'idesu fiti anisitachihu kесеferi wede wich'i wiseduachewi alachewi. : inerisumi k'eribewi anesuchewi; musemi inidale

bek'emisachewi kесеferi wede wich'i weseduachewi. : musemi aronini; lijochunimi ali'azarinina itamirini. inidatimotu bemahiberumi hulu layi k'ut'a inidayiweridi rasachihuni atinich'u; libisachihunimi atik'idedu: igiziabiheri silak'at'elewi mak'at'eli gini wenidimochachihu yeisraeli beti hulu yalik'isu. : yeigiziabiheri yek'ibi'ati zeyiti belayachihu newina inidatimotu kemegenanyawi dinikwani dejafi atiwet'umi alachewi. inide muse k'alimi aderegu. : igiziabiherimi aronini inidihi bilo tenagerewi. : inidatimotu wede megenanyawi dinikwani sitigebu anitena lijochi yeweyini t'ejina yemiyasekirini negeri hulu atit'et'u: yihimi lelji lijachihu yezelalemi siri'ati yihonali. : betek'edesewina balitek'edesewi; berikusuna benits'uhumu mekakeli tileyalachihu. : igiziabiherimi bemuse k'ali yenegerachewini siri'ati hulu leisraeli lijochi tasitemiralachihu. : musemi aronini; yeterefuletinimi lijochunimi ali'azarinina itamirini alachewi. k'idusi k'idusani newina leigiziabiheri kehonewi keisati k'uribani yek'erewini yeihiluni k'uribani wisedu; k'it'ami adirigachihu bemesewiyawi at'egebi biluti igiziabiherimi inidihi azonyali; : leigiziabiheri kehonewi keisati k'uribani leanitemi leljiachihimi yetese'e siri'ati newina bek'idusi sifira tibetulalachihu. : inezihimi keisraeli lijochi kedehinineti mesiawa'tochi leanitena leljiachihimi siri'ati inidihonu sile teset'u; yemiwezewezewini firimiba; yeminesawinimi werichi anite; keanite garimi lijochihimi; setochi lijochihimi benits'uhimi sifira tibetulalachihu. : yeminesawini werichi yemiwezewezewinimi firimiba beigiziabiheri fiti lemeweziwezi k'uribani inidizezewizu yeisati k'uribani kehonewi sibi gari yamet'alu: igiziabiheri inidazeze leanite keanite garimi leljiachihimi yezelalemi siri'ati yihonali. : musemi yehat'iyatuni mesiawa'iti fiyeli ijigi felegewi; inehomi tek'at'ilo neberi: musemi yek'erutini yearonini lijochi aliazarinina itamirini tek'ot'ito. : k'idusi k'idusani newina; yehizibunimi hat'iyati iniditisekemu; beigiziabiherimi fiti iniditasiteseriyulachewi leanitane set'itotalina sile mini yehat'iyatuni mesiawa'iti bek'idusu sifira alibelachihumi? : ineho demuni wede mek'idesu wisit'i alagebachihutimi: ine inidazezewi bek'idusu sifira wisit'i tibetuli zenidi yigebachihu neberi alachewi. : aronimi museni. ineho zare yehat'iyatachewini mesiawa'iti; yemik'at'elewinimi mesiawa'itachewini beigiziabiheri fiti ak'erebu: yihimi hulu deresebinyi: zaresi yehat'iyati mesiawa'iti bebelahu noro beigiziabiheri fiti melikami noroalini? alewi. : musemi sema befitumi melikami hone.

11

igiziabiherimi musenina aronini inidihi bilo tenagerachewi. : leisraeli lijochi inidihi beluachewi. kemidiri inisisochi hulu yemitibeluachewi inezihini nachewi. : yetesenet'ek'e sekona yalewinina yemiyamesekawini inisisa hulu bilu. : negeri gini kemiyamesekuti; sekonachewi sinit'ik'i kehonewi keinezihini atibelumi: gimeli yamesekwali; negeri gini sekonawi silalitesenet'ek'e beinanite zenidi rikusi newi. : shikoko yamesekwali; negeri gini sekon-

awi silalitesenet'ek'e beinanite zenidi rikusi newi. : t'inelichimi yamesekwali; negeri gini sekonawi silalitesenet'ek'e beinanite zenidi rikusi newi. : iriyami sekonawi tesenit'ik'wali; negeri gini silemayamesekwa beinanite zenidi rikusi newi. : yenez-ihini siga atibelumi; bedinachewinimi atinekumi: beinanite zenidi rikusochi nachewi. : bewiha wisit'i keminoruti hulu inezihini tibalachihu bewihochi bebahirochimi bewenizochimi wisit'i keminoruti hulu kinifina k'irifiti yalachewini tibalachihu. : bewihochu wisit'i keminik'esak'esu; bewihochi wisit'i yehiyiweti nefisi kalachewi hulu; bebahirochina bewenizochi wisit'i kinifina k'irifiti yelalachewi hulu beinanite zenidi yetets'eyefu nachewi. : beinanitemi zenidi yetets'eyefu yihonalu: sigachewinimi atibelumi; bedinachewinimi tits'eyefalachihu. : kinifina k'irifitimi yelalachewi bewiha wisit'i yeminoruti hulu beinanite zenidi yetets'eyefu nachewi. : kewefochimi wegeni yemitits'eyefuachewi inezihini nachewi: ayibelum: yetets'eyefu nachewi: : nisiri; gedi; 'asa awich'i; ch'ilati; ch'ilifiti beyewegenu; : k'ura hulu beyewegenu; : segoni; t'elak'wa; ziyi; bek'wali beyewegenu; :18: gwigwiti; irikumi; gagano; yewiha doro; : yibira; t'imibi anisa amora; shimela; sabisa beyewegenu; jinijulate wefi; yeleti wefi. : yemiberirimi; bearati igirochimi yemihedi tenik'esak'ashi hulu beinanite zenidi yetets'eyefe newi. : negeri gini kemiberiruti; aratimi igirochi kaluachewi; keigirochachewimi belayi bemidiri layi yemizelilubachewi ch'inochi kaluachewi tenik'esak'ashochi inezihini tibalachihu. : keinerisumi inezihini tibalachihu: aratuni 'ayineti anibet'awochi beyewegenachewi. : negeri gini yemiberiri; aratimi igirochi yaluti tenik'esak'ashi hulu beinanite zenidi yetets'eyefe newi. : beinezihimi rikusi tihonalachihu: yeinerisunimi bedini yemineka hulu isike mata rikusi newi. : keinerisumi bedini yemianesa hulu libisuni yit'ebi; isike matami rikusi newi. : sekonami yalewi; negeri gini sekonawi yalitesenet'ek'e; yemayamesekwami inisesa hulu beinanite zenidi rikusi newi: irisuni yemineka hulu rikusi newi. : bearati igirochu kemihedi inisisa hulu bemedafochu layi yemihedi beinanite zenidi rikusi newi: yeirisuni bedini yemineka hulu isike mata rikusi newi. : bedinachewinimi yemianesa libisuni yit'ebi; isike matami rikusi newi. inerisumi beinanite zenidi rikusochi nachewi. : bemidiri layimi keminik'esak'esi tenik'esak'ashasi inezihini beinanite zenidi rikusochi nachewi: much'ilich'ila; ayit'i; inishilaliti beyewegenu; : eli; azo; gebelo; ari-jano; isisiti. : keminik'esak'esuti hulu beinanite zenidi rikusochi yemihonu inezihini nachewi. keinerisumi yemotewini yemineka hulu isike mata rikusi newi. : keinerisumi yemotewini yemineka beminimi layi biwedik'i irisu rikusi newi: yeinich'eti 'ik'a weyimi libisi weyimi k'uribeti weyimi keret'iti bihoni yemiserabeti 'ik'a hulu irisu bewiha wisit'i yideregi; isike matami rikusi newi: keziyami behwala nits'uhi yihonal. : keinerisumi anidachi bewisit'u yewedek'ebetini yeshekilawini 'ik'a hulu siberuti; bewisit'umi yalewi hulu rikusi newi. : beirisu wisit'i yalewi; wihami yemifesisibeti yemibela mebili hulu rikusi newi: bezihimi 'ik'a hulu yalewi yemit'et'a met'et'i hulu rikusi newi. : keinezihimi

bedini yemiwedik'ibeti hulu rikusi newi: itoni weyimi midija bihoni yisebaberali: rikusochi nachewi: beinanite zenidi rikusochi yihonalu. : negeri gini minich'u; gwidigwadumi; yewihawimi kwire nits'uhani nachewi: bedinachewini gini yemineka rikusi newi. : kebedinachewimi bemizera zeri layi anidachi biwedik'i irisu nits'uhi newi. : negeri gini bezeru layi wiha bifesisibeti; kezihini behwala kebedinachewi anidachi biwedik'ibeti; beinanite zenidi rikusi newi. : lemebili kemihonulachihu inisochi yemote binori; bedinuni yemineka hulu isike mata rikusi newi. : kebedinumi yemibela libisuni yat'ibali; isike matami rikusi yihonal: bedinunimi yemianesa libisuni yit'ebi; isike matami rikusi newi. : bemidirimimi layi yeminik'esak'esi tenik'esak'ashi hulu yetets'eyefe newi; atibilutimi. : behodu yemisabi; bearatimi igirochi yemisabi; bizu igirochimi yaluti; bemidirimimi layi yeminik'esak'esho hulu yetets'eyefu nachewina atibiluachewi. : be-minik'esak'esu tenik'esak'ashochi hulu sewinetachihuni atasits'eyifu: beinerisumi inidatirekisu sewinetachihuni atarikusubachewi. : ine igiziabiheri amilakachihu nenyina: sewinetachihuni k'edisu; k'idusanimi hunu; ine k'idusi nenyina: bemidirimimi layi bemisabi tenik'esak'ashi hulu sewinetachihuni atarikisu. : ine amilakachihu ihoni zenidi kegibits'i midiri yawet'ahwachihu igiziabiheri nenyi: nigidihi ine k'idusi nenyina inanite k'idusani hunu. : yeinisana yewefi; bewihami wisit'i yeminik'esak'esi yefit'ireti hulu; bemidirimimi layi yeminik'esak'esi yefit'ireti hulu higi yihi newi. : berikusina bensits'uhi mekakeli; yehiyiweti nefisi kalachewimi bemitibelutina bematibeluti mekakeli iniditileyu newi.

12

igiziabiherimi museni inidihi bilo tengerewi. : leisiraeli lijochi inidihi bilehi nigerachewi. : seti bitaregizi wenidi lijimi bitiwelidi; sebat k'eni yahili yerekesechi nati: inide himemiwa merigemi werati tirekisaalechi. : besiminitenyawimi k'eni liju kesigawi shelefeti yigerezi. : kedemiwami isikitinets'a selasa sositi k'eni tik'emet'i: yemenits'atiwa k'enimi isikifets'emi diresi yetek'edeseni negeri atinika; wede mek'idesimi atigiba. : seti lijimi bitiwelidi inide merigemiwa werati huleti saminiti yahili yerekesechi nati: kedemiwami isikitinets'a diresi sidisa sidisiti k'eni tik'emet'i. : yemenits'atiwa weratimi betefets'eme gize; lewenidi liji weyimi leseti liji; yeanidi 'ameti t'eboti lemik'at'eli mesia'iti; yerigibimi giligeli weyimi wanosi lehat'iat mesia'iti wede megenanyawi dinikwani dejafi wede kahinu tamit'aleti. : irisumi beigiziabiheri fiti yak'eribewali yasiteseriyilatili: kedemiwami fesashi tinets'alechi. wenidi weyimi seti lemitiwelidi seti higu yihi newi. : t'eboti lemanit'ati genizebiwa yalibek'ati inide hone huleti wanosochi weyimi huleti yerigibi giligelochi; aniduni lemik'at'eli mesia'iti lelawnimi lehat'iat mesia'iti tak'eribalechi: kahinumi yasiteseriyilatili; irisuwami tinets'alechi.

igiziabiherimi musenina aronini inidihi bilo tenager-
achewi. : manachewimi sewi besigawi k'uribeti layi
ibach'i weyimi bigwiri weyimi k'wak'ucha bitayi;
besigawi k'uribeti inide lemits'i dewe bimesili;
wede kahinu wede aroni weyimi kekahinatu lijochu
wede anidu yamit'uti. : kahinumi besigawi k'uribeti
yalewini dewe yayali: t'egwirumi telewit'o binet'a
dewewimi wede sigawi k'uribeti bit'elik'i; irisu
yelemits'i dewe newi: kahinumi ayito. rikusi newi
yibelewi. : k'wak'uchawimi besigawi k'uribeti
layi binet'a; kek'uribetumi yet'elek'e bayimesili;
t'egwirumi bayinet'a; kahinu yetamemewini sewi
sebatu k'eni yizegabetali. : besebatenyawimi k'eni
kahinu yayewali: inehomi; dewewi be'ayinu fiti
inide nebere bihoni; kek'uribetumi layi bayisefa;
kahinu sebatu k'eni degimo yizegabetali. : degimo
besebatenyawi k'eni kahinu yayewali: inehomi;
dewewi bikesimi; dewewimi kek'uribetu layi
bayisefa; kahinu. nits'uhi newi yilewali: ikeki newi:
libisunimi at'ibo nits'uhi yihonali. : sile menits'atu
bekahinu zenidi ketaye behwala ikeku kek'uribetu
layi bisefa; inide gena litayi wede kahinu yik'eribali.
: kahinumi yayali: inehomi; ikeku kek'uribetu layi
bisefa; kahinu. rikusi newi yilewali: lemits'i newi. :
yelemits'i dewe besewi wisit'i bihoni irisuni wede
kahinu yamet'uletali. : kahinumi yayali: inehomi;
kek'uribetu layi nech'i ibach'i bihoni; t'egwirumi
telewit'o binet'a; sigawimi beibach'u wisit'i biyazhi;
: irisu besigawi k'uribeti layi aroge lemits'i newi;
kahinumi. rikusi newi yilewali: irisu rikusi newina
ayizegabetimi. : lemits'umi kek'uribetu layi sefito
biwet'a; lemits'umi yetamemewini sewi k'uribetuni
hulu kerasu isike igirochu diresi inide kedenewi
lekahinu bimesilewi; kahinu yayali: inehomi;
lemits'u sigawini hulu bikedini yetamemewini sewi.
nits'uhi newi yilewali: sigawi hulu fets'imo telewit'o
nech'i honoali: nits'uhi newi. : yemiyazhewi siga gini
sitayibeti rikusi yihonali. : kahinumi yemiyazhewini
siga ayito. rikusi newi yilewali: yemiyazhewi siga
lemits'i newina rikusi newi. : yemiyazhewimi siga
telewit'o binet'a inide gena wede kahinu yimet'ali. :
kahinumi yayewali: inehomi; dewewi binet'a kahinu
yetamemewini. nits'uhi newi yilewali: nits'uhi
newi. : besigawimi k'uribeti layi k'wisili bihonina
bishiri; : kek'wisilumi sifira nech'i ibach'i weyimi
k'ela yale k'wak'ucha biwet'a; bekahinu zenidi
yitayali. : kahinumi yayali: inehomi; wede k'uribetu
wisit'i t'elik'o bitayi; t'egwirumi telewit'o binet'a;
kahinu. rikusi newi yilewali: yelemits'i dewe newi:
kek'wisilu wisit'i wet'itoali. : kahinumi biyayewi;
nech'imi t'egwiri bayinoribeti; wede k'uribetumi
wisit'i bayit'elik'i negeri gini bikesimi; kahinu sebatu
k'eni yizegabetali. : kek'uribetumi layi bisefa; kahinu.
rikusi newi yilewali: dewe newi. : k'wak'uchawi
gini besifirawi bik'omi bayisefami; kek'wisili t'ebasa
newi: kahinumi. nits'uhi newi yilewali. : besigawimi
k'uribeti yeisati tikwisati binoribeti; betek'at'elewimi
sifira nech'i weyimi k'ela yale k'wak'ucha bitayi;
: kahinu yayewali: inehomi; kek'wak'uchawi t'egwiri
telewit'o binet'a; wede k'uribetumi wisit'i bit'elik'i;
lemits'i newi: ketek'at'elewimi sifira wet'itoali:

kahinumi. rikusi newi yilewali: yelemits'i dewe
newi. : kahinumi biyayewi; kek'wak'uchawimi
nech'i t'egwiri bayinori; wede k'uribetumi bayit'elik'i
negeri gini bikesimi; kahinu sebatu k'eni yizega-
betali. : kahinumi besebatenyawi k'eni yayewali:
kek'uribetumi layi bisefa kahinu. rikusi newi
yilewali: yelemits'i dewe newi. : k'wak'uchawimi
besifirawi layi bik'omi; kek'uribetumi layi bayisefa
negeri gini bikesimi; yetikwisati ibach'i newi:
yetikwisatimi t'ebasa newina kahinu. nits'uhi
newi yilewali. : manachewimi wenidi weyimi seti
berasu weyimi beagech'u dewe binoribeti; : kahinu
dewewini yayali: inehomi; wede k'uribetu bit'elik'i;
bewisit'umi kek'chini bich'a t'egwiri binoribeti;
kahinu. rikusi newi yilewali: k'orek'ori newi:
yerasi weyimi yeagech'i lemits'i newi. : kahinumi
kek'orek'oruni dewe biyayi; wede k'uribetumi
bayit'elik'i; t'ik'urimi t'egwiri bayinoribeti; kahinu
kek'orek'ori dewe yalebetini sewi sebatu k'eni yize-
gabetali. : kahinumi besebatenyawi k'eni dewewini
yayali: inehomi; k'orek'oru bayisefa; bewisit'umi
bich'a t'egwiri bayinori; kek'orek'orumi meliki
wede k'uribetu bayit'elik'i; yilach'ali; : k'orek'oru
gini ayilach'imi: kahinumi k'orek'ori yalebetini
sewu sebatu k'eni degimo yizegabetali. : kahinumi
besebatenyawi k'eni k'orek'oruni yayali: inehomi;
k'orek'oru kek'uribetu layi bayisefa; melikumi
wede k'uribetu bayit'elik'i; kahinu. nits'uhi newi
yilewali: libisuni at'ibo nits'uhi yihonali. : kenets'a
behwala gini k'orek'oru kek'uribetu layi bisefa;
kahinu yayewali: : inehomi; k'orek'oru kek'uribetu
layi bisefa kahinu bich'awini t'egwiri ayifeligimi:
rikusi newi. : k'orek'oru gini be'ayinu fiti inide
nebere bihoni; t'ik'urimi t'egwiri bibek'ilibeti;
k'orek'oru shiroali irisumi nits'uhi newi: kahinumi.
nits'uhi newi yilewali. : manachewimi wenidi
weyimi seti besigawi k'uribeti layi nech'i k'wak'ucha
binoribeti; : kahinu yayali: inehomi; besigachewi
k'uribeti layi yalewi k'wak'ucha fegegi bili agwagoti
newi: kek'uribetu wisit'i wet'itoali: nits'uhi newi. :
yesewimi t'egwiri kerasu bimelet'i irisu buha newi:
negeri gini nits'uhi newi. : t'egwirumi kegimibaru
bimelet'i irisu rase bera newi: negeri gini nits'uhi
newi. : bebuhaneu weyimi berase beranetu nech'i
weyimi k'ela yale dewe binoribeti; irisu kebuhaneu
weyimi kerase beranetu yewet'a lemits'i newi. :
kahinumi yayewali: inehomi; yedewewi ibit'eti;
besigawi k'uribeti layi yehone lemits'i mesilo;
bebuhaneu weyimi berase beranetu nech'i weyimi
k'ela yale bihoni; : lemits'ami sewi newi: rikusi
newi: kahinu. beirigit'i rikusi newi yilewali: dewewi
berasu newi. : yelemits'i dewe yalebeti sewi libisu
yetek'edede yihuni; rasumi yetegelet'e yihuni;
keniferunimi yishefina: rikusi rikusi nenyi yibeli. :
dewewi balebeti zemeni hulu rikusi yihonali: irisu
rikusi newi: bichawini yik'emet'ali: memoriyawimi
keseferi bewich'i yihonali. : yelemits'imi dewe
belibisi layi bihoni; libisumi yebegi t'egwiri weyimi
befita bihoni; : bediru weyimi bemagu layi bihoni;
befita weyimi yebegi t'egwiri bihoni; agoza wey-
imi keagoza yemideregi negeri bihoni; : dewewi
belibisu weyimi beagozawi weyimi bediru weyimi
bemagu weyimi keagozawi bemideregewi negeri

arenigwade weyimi k'eyi bihoni; yelemits'i dewe newi: lekahinu yitayali. : kahinumi dewewini ayito dewewi yalebethini negeri sebatu k'eni yizagabatali. : besebatenyawimi k'eni dewewini yayali: dewewimi belibisi layi weyimi bediru weyimi bemagu weyimi beagozawi weyimi keagozawi bemiderige negeri bisefa; dewewi iyefage yemihedi lemits'i newi: rikusi newi. : libisuni yak'at'ili: diru weyimi magu yebegi t'egwiri weyimi befita bihoni weyimi keagozawi yetederege bihoni; dewe yalebethi hulu; iyefage yemihedi lemits'i newina beisati yak'at'eli. : kahinu biyayi; inehomi; dewewi bediru weyimi bemagu weyimi keagoza betederege negeri bihoni belibisu layi bayisefa; : kahinu dewe yalebethu negeri inidit'ebi yizezi: lelami sebatu k'eni yizagabatali. : dewewimi ketat'ebe behwala kahinu yayali: inehomi; dewewi melikuni bayilewit'i bayisefami; rikusi newi: beisati ak'at'ilewi: milikitu bewisit'i weyimi bewich'i bihoni iyefage yemihedi dewe newi. : kahinumi biyayi; inehomi; dewewi ketat'ebe behwala bikesimi; kelibisu weyimi keagozawi weyimi kediru weyimi kemagu yik'idedewi. : belibisumi weyimi bediru weyimi bemagu weyimi keagozawi betederege negeri layi degimo bitayi; yewet'a lemits'i newi: dewewi yalebethini negeri ak'at'ilewi. : anitemi kat'ebihewi libisi weyimi kediru weyimi kemagu weyimi keagozawi ketederegewi negeri layi dewewi bit'efa; huletenya gize yitat'ebali; nits'uhimi yihonali. : bebegi t'egwiri libisi weyimi bebefita weyimi bediru weyimi bemagu weyimi keagoza betederege negeri layi bihoni; nits'uhi weyimi rikusi yasenyi zenidi yelemits'i dewe hige yihi newi.

14

igizabiherimi museni inidihili sili tanagerewi. : bemenits'atu k'eni yelemits'amu hige yihi yihonali: wede kahinu yiwesidutali. : kahinumi keseferi wede wich'i yiwet'ali: kahinumi yayali: inehomi; yelemits'u dewe kelemits'amu layi bit'efa; : kahinu sileminets'awi sewi huleti nits'uhani wefochi behiyiwetachewi; yezigibami inich'eti; k'eyi gimijami; hisop'imi yamet'a zenidi yazizali. : kahinumi kehuletu wefochi aniduni beshekila 'ik'a yisit'i beminich'i wiha layi yaridi zenidi yizizali. : hiyawinimi wefi zigibawinimi inich'eti k'eyunimi gimija hisop'unimi wesido kehiiyawi wefi gari beminich'i wiha layi betaredewi wefi demi wisit'i yinekirachewali. : kelemits'u beminets'awi sewi layi sebatu gize yirech'ali: nits'uhimi newi yilewali; hiyawinimi wefi wede meda yilek'ik'ewali. : yenets'awimi sewi libisuni yat'ibali; t'egwirunimi hulu yilach'ali; bewihami yitat'ebali; nits'uhimi yihonali. keziiyami behwala wede seferi yigebali; negeri gini kedinikwanu bewich'i hono sebatu k'eni yik'emet'ali. : besebatenyawimi k'eni t'egwirunimi hulu yilach'ali: rasunimi; t'imunimi; k'inidibunimi; yegelawinimi t'egwiri hulu yilach'ali: libisunimi; gelawinimi bewiha yat'ibali: nits'uhimi yihonali. : besiminitenyawimi k'eni newiri yecelebachewini huleti tebatu t'eboti; newiri yecelebatinimi aniditi ye'amenti inisiti t'eboti; sile ihilimi k'wiribani kemesiferiyawi keasiri iji sositi iji yehone bezey-

iti yetelewese melikami duk'eti; anidi yelogi mesiferiyami zeyiti yiwesidali. : yemianets'awimi kahini inezihini negerochi yeminets'awinimi sewi bemegenanyawi dinikwani dejafi at'egebi beigiziabiheri fiti yanorachewali. : kahinumi aniduni t'eboti wesido sile bedeli mesiawa'iti yak'eribewali; yaninimi yelogi mesiferiya zeyiti: sile meweziwezi k'wiribani beigiziabiheri fiti yiwezewizewali. : yehat'iatini mesiawa'itina yemik'at'elewini mesiawa'iti bemiyaridubeti betek'edesewi sifira t'ebotuni yaridewali: yehat'iatu mesiawa'iti lekahinu inidemihoni; inidihu yebedeli mesiawa'iti newi: k'idusi k'idusani newi. : kahinumi kebedeli mesiawa'iti demi wesido yeminets'awini sewi yek'enyi jorowini ch'afi; yek'enyi ijunimi awira t'ati; yek'enyi igirunimi awira t'ati yasinekawali. : kahinumi kezeyitu kelogi mesiferiyawi wesido begira iju wisit'i yafesisewali. : kahinumi begira iju wisit'i balewi zeyiti k'enyi t'atuni nekero kezeyitu beigiziabiheri fiti sebatu gize bet'atu yirech'ali. : kahinumi beiju wisit'i kek'erewi zeyiti yeminets'awini sewi yek'enyi jorowini ch'afi; yek'enyi ijunimi awira t'ati; yek'enyi igirunimi awira t'ati yebedeli mesiawa'iti demi barefebeti layi yasinekawali. : bekahinumi iji wisit'i yek'erewini zeyiti beminets'awi sewi rasi layi yaderigibetali: kahinumi beigiziabiheri fiti yasiteseriyileтали. : kahinumi yehat'iatuni mesiawa'iti yak'eribali; kerikwisetumi leminets'awi sewi yasiteseriyileтали: behwalami yemik'at'elewini mesiawa'iti yaridali. : kahinumi yemik'at'elewini mesiawa'itina yeihiluni k'wiribani bemesewiyawi layi yak'eribali; kahinumi yasiteseriyileтали: irisumi nits'uhi yihonali. : dihami bihoni yihinimi lemamit'ati genizebu bayibek'awi; masitesireya yihonileti zenidi inidiwezewizi anidi t'eboti lebedeli mesiawa'iti; kemesiferiyawimi keasiri iji anidi iji yehone bezeyiti yetelewese melikami duk'eti leihili k'wiribani; anidi yelogi mesiferiyami zeyiti yiwesidali. : huleti wanosochi weyimi yerigibi gilgelochi inidemichalewi; aniduni lehat'iatu mesiawa'iti; lelawini lemik'at'eli mesiawa'iti yiwesidali. : besiminitenyawimi k'eni sile menits'ati wede kahinu wede megenanyawi dinikwani dejafi beigiziabiheri fiti yamet'achewali. : kahinumi yebedeluni mesiawa'iti t'eboti yelogi mesiferiyawinimi zeyiti yiwesidali: kahinumi lemeweziwezi k'wiribani beigiziabiheri fiti yiwezewizachewali. : yebedelunimi mesiawa'iti t'eboti yaridali: kahinumi kebedelu mesiawa'iti demi wesido yeminets'awini sewi yek'enyi jorowini ch'afi; yek'enyi ijunimi awira t'ati; yek'enyi igirunimi awira t'ati yasinekawali. : kahinumi kezeyitu begira iju wisit'i kalewi zeyiti bek'enyi t'atu sebatu gize beigiziabiheri fiti yirech'ewali. : kahinumi beiju wisit'i kalewi zeyiti yeminets'awini sewi yek'enyi jorowini ch'afi; yek'enyi ijunimi awira t'ati; yek'enyi igirunimi awira t'ati yebedeli mesiawa'iti demi barefebeti layi yasinekawali. : beigiziabiheri fiti yasiteseriyileтали zenidi bekahinu iji wisit'i yek'erewini zeyiti beminets'awi sewi rasi layi yaderigewali. : inidemichalewi kewanosochi weyimi kerigibi gilgelochi aniduni yak'eribali. : inidemichalewi aniduni lehat'iatu mesiawa'iti; lelawinimi keihili k'wiribani gari lemik'at'eli mesiawa'iti yak'eribali

kahinumi leminets'awi sewi beigiziabiheri fiti yasiteseriyyeletali. : lemenits'atu yemiyasifeligewini negeri lemayagenyi yelemits'i dewe lalebeti sewi higi yihi newi. : igiziabiherimi musenina aronini inidihi bilo tenagerachewi. : wedemiset'achihu risiti wede kene'ani midiri begebachihu gize; inemi yelemits'i dewe berisitachihu midiri beanidi beti baderegihu gize; : balebetu met'ito kahinuni. dewe bebete wisit'i inidale yimesilenyali bilo yinigerewi. : kahinumi bebetu wisit'i yalawi 'ik'a hulu inidayirekisi; irisu dewewini lemayeti wede beti sayigeba; betuni bado inidiyaderiguti yazizali: behwalami kahinu betuni lemayeti yigebali. : dewewinimi yayali: inehomi; dewewi beginibu layi bearenigwadena bek'eyi bizhigogoregi; melikumi wede ginibu wisit'i bit'elik'i; : kahinu kebetu wisit'i wede betu beri wet'ito sebatu k'eni betuni yizegawali. : kahinumi besebatenyawi k'eni temeliso yayali: inehomi; dewewi bebetu ginibi layi bisefa; : kahinu dewe yalebachewini dinigayochi inidiyawet'u; keketemawimi wede wich'i wede rekese wi sifira inidit'iluachewi yazizali. : betunimi bewisit'u bezuriyawi yasifik'ewali: yefak'utinimi yemirigituni aferi keketemawi wede wich'i wede rekese sifira yafesisutali. : beinezinyami dinigayochi sifira leluchi dinigayochi yagebalu: lelami ch'ik'a wesidewi betuni yimerigituli. : dewewini dagimi bimelesi; dinigayochumi kewart'u betuni ketefak'ena ketemerege behwala bebetu wisit'i bisefa; : kahinu gebito yayali: inehomi; dewewi bebetu wisit'i bisefa bebetu wisit'i yalawi iyefage yemihedi lemits'i newi: rikusi newi. : betunimi; dinigayochunimi; inich'etunimi; yebetunimi mirigiti hulu yaferisali: inerinunimi keketemawi wede wich'i wede rikusi sifira yawet'ali. : betezegabetimi gize hulu wede betu yemigeba isike mata diresi rikusi yihonali. : bebetunimi yemitenya libisuni yat'ibali: bebetunimi yemibela libisuni yat'ibali. : kahinumi gebito biyayi; inehomi; betu ketemerege behwala dewewi bebetu wisit'i bayisefa; dewewi sile share kahinu betuni. nits'uhli newi yilewali. : betunimi lemanits'ati huleti wefochi; yezigibami inich'eti; k'eyi gimijami; hisop'imi yiwesidali. : anidenyawinimi wefi beshekila 'ik'a wisit'i keminich'u wiha belayi yaridali. : yezigibawini inich'eti; hisop'unimi; k'eyunimi gimija; hiyawinimi wefi wesido betaredewi wefi demina beminich'u wiha wisit'i yinekirachewali; betunimi sebatu gize yirech'ewali. : betunimi bewefu demi beminich'umi wiha behiyawimi wefi bezigibawimi inich'eti behisop'umi bek'eyumi gimija yanets'awali. : hiyawinimi wefi keketema wede meda yisedidewali: lebetunimi yasiteseriyyeletali; nits'uhimi yihonali. : yihimi higi newi lehulu 'ayineta lemits'i dewe; : lek'orek'orimi; belibisina bebetimi lala lemits'i; : lebach'imi; lebigwirimi; lek'wak'uchami: : bemirekisina beminets'a gize inidiyasitawik'i yihi yelemits'i higi newi.

15

igiziabiherimi musenina aronini inidihi bilo tenagerachewi. : leisiraeli lijochi inidihi bilachihu nigeruachewi. manimi sewi kesigawi fesashi negeri biwet'a; silemifesisewi negeri rikusi newi. : silemifesisewi

negeri rikwisinetu yihi newi: fesashu negeri kesigawi bifesisi weyimi kemefisesu bik'omi; rikusi mehonu newi. : fesashi negeri yalebeti sewi yemitenyabeti menyita hulu rikusi newi: yemik'emet'ibetimi negeri hulu rikusi newi. : menyitawinimi yemineka hulu libisuni yit'ebi; bewihami yitat'ebi; isike matami diresi rikusi newi. : fesashi negeri yalebeti sewi betek'emet'ebeti negeri layi yemik'emet'ibeti sewi libisuni yit'ebi; bewihami yitat'ebi; isike matami diresi rikusi newi. : fesashi negeri yalebetini yesewini siga yemineka libisuni yit'ebi; bewihami yitat'ebi; isike matami diresi rikusi newi. : fesashi negeri yalebeti sewi benits'uhli sewi layi bitefa; libisuni yit'ebi; bewihami yitat'ebi; isike matami diresi rikusi newi. : fesashi negeri yalebeti sewi yetek'emet'ebeti koricha hulu rikusi newi. : kebetachumi yalewinu negeri yemineka hulu isike mata diresi rikusi newi: inezihinimi negerochi yemianesa libisuni yit'ebi; bewihami yitat'ebi; isike matami diresi rikusi newi. : fesashi negeri yalebeti sewi ijuni bewiha sayitat'ebi yeminekawi hulu libisuni yit'ebi; bewihami yitat'ebi; isike matami rikusi newi. : fesashi negeri yalebeti sewi yeminekawini yeshekila 'ik'a yisiberuti: yeinich'etumi 'ik'a hulu bewiha yitat'ebi. : fesashi negeri yalebeti sewi kefesashu negeri sinets'a sile menits'atu sebatu k'eni yik'ot'irali: libisunimi yat'ibali; gelawinimi beminich'i wiha yitat'ebali; nits'uhimi yihonali. : besiminitenyawimi k'eni huleti wanosochi weyimi huleti yerigibi giligelochi yizo wede megenanyawi dinikwani dejafi beigiziabiheri fiti yimet'ali; lekahinumi yiset'achewali. : kahinumi anidenyawini lebat'ati mesia'iti; lelawninimi lemik'at'eli mesia'iti yak'eribali: kahinumi beigiziabiheri fiti sile fesashu negeri yasiteseriyyeletali. : yemanimi sewi zeri keirisu biwet'a; gelawini hulu bewiha yitat'ebali; isike matami rikusi newi. : zeri yenekawi libisi hulu k'uribetimi hulu bewiha yitat'ebali; isike matami diresi rikusi newi. : wenidu besetitu biderisibati huletu bewiha yitat'ebalu; isike matami diresi rikusochi nachewi. : seti fesashi negeri binoribati besigawami yalawi fesashi negeri demi bihoni; bemerigemiwa sebatu k'eni tik'emet'alechi: yeminekati hulu isike mata diresi rikusi newi. : merigemimi sitihoni yemititenyabeti negeri hulu rikusi newi: yemitik'emet'ibetimi negeri hulu rikusi newi. : menyitawinimi yemineka hulu libisuni yat'ibali; bewihami yitat'ebali; isike matami diresi rikusi newi. : yemitik'emet'ibetini negeri hulu yemineka hulu libisuni yat'ibali; bewihami yitat'ebali; isike matami rikusi newi. : bemenyitawami layi weyimi bemitik'emet'ibeti negeri layi bihoni sinekawi isike mata diresi rikusi newi. : manimi keirisiwari gari bitenya merigemiwami binekawi; sebatu k'eni rikusi newi: yemitenyabetimi menyita hulu rikusi newi. : setimi kemerigemi k'eni lela demiwa bizu k'eni bifesis; weyimi demiwa kemerigemiwa werati yemibelit'i bifesis; bemerigemiwa werati inide honechi inidihi be-fesashiwari rikwisineti werati tihonalechi: rikusi nati. : demiwami bemifesisibeti werati hulu yemititenyabeti menyita hulu bemerigemiwa gize inide neberewi menyita yale yihonibatali: yemitik'emet'ibeti negeri hulu inide merigemiwari rikwisineti rikwisi newi. : in-

ezihinimi negerochi yemineka hulu rikusi newi: libisunimi yat'ibali; bewihami yitat'ebali; isike matami rikusi newi. : kefesashiwami bitinets'a sehati k'eni tik'ot'iralechi keziyami behwala nits'uhi tihonalechi. : besiminitenyawimi k'eni huleti wanosochi weyimi huleti yerigibi gilgelochi yiza wede kahinu wede megenanyawi dinikwani dejafi tamet'achewalechi. : kahinumi anidenyawini lehat'iatu mesia'iti; lelawnimi lemik'at'eli mesia'iti yak'eribali: kahinumi sile fesashiwa rikwisineti beigiziabiheri fiti yasiteseriyilatali. : inidihumi beinerisu mekakeli yalechiwini maderiyayeni barekesu gize; berikwisinetachewi inidayimotu yeisraelini lijochi kerikwisinetachewi leyachewi. : fesashi negero kalebeti sewi; yirekisimi zenidi zeru lemiew'abeti sewi; : bemegegemiwami letamemechi; fesashimi negero lalabachewi lewenidimi lesetimi; yerekesechinimi seti lemigenanyi sewi higu yihewi newi.

16

beigiziabiheri fiti yek'erebuna yemotu huleti yaroni lijochi kemotu behwala igiziabiheri museni tenagerewi: : igiziabiheri museni alewi. ine besiriyetu mekidnya layi bedemenawi wisit'i itayalehuna inidayimoti bemegarejawi wisit'i betabotu layi wedalewi wede siriyetu mekidnya wede tek'edesewi sifira huligize inidayigeba lewenidimihi learoni nigerewi. : inidihu aroni lehat'iatu mesia'iti weyifeni; lemik'at'eli mesia'itimi awira begi yizo wede tek'edese sifira yigiba. : yetek'edesewini yebefita k'emisi yilibesi; yebefitawimi suri begelawi layi yihuni; yebefitawinimi metat'ek'iya yitat'ek'i; yebefitawinimi met'emit'emiya yit'emit'imi: inezihili yetek'edesu libisochi nachewi: gelawinimi bewiha tat'ibo yilibesachewi. : keisraelimi lijochi mahiberi lehat'iatu mesia'iti huleti awira fiyelechi; lemik'at'elimi mesia'iti anidi awira begi yiwisedi. : aronimi leirisu yalewini yehat'iatuni mesia'iti weyifeni yak'eribali; lerasumi lebebe sebumi yasiteseriyali. : huletunimi awira fiyelechi wesido bemegenanyawi dinikwani dejafi at'egebi beigiziabiheri fiti yak'omachewali. : aronimi behuletu fiyelechi layi 'ita yit'ililabachewali; aniduni 'ita leigiziabiheri lelawnimi 'ita lemilek'ek'i. : aronimi yeigiziabiheri 'ita yehonebetini fiyele yak'eribali; sile hat'iatimi mesia'iti yaderigewali. : yemelek'ek'imi 'ita yehonebetini fiyele yasiteseriyibeti zenidi; lemilek'ek'imi wede midire beda yisedidewi zenidi behiyiwetu beigiziabiheri fiti yak'omewali. : aronimi sile rasu hat'iatu yemiseyawini mesia'iti weyifuneni yak'eribali: lerasumi lebebe sebumi yasiteseriyali: sile hat'iatu yeirisuni mesia'iti weyifuneni yaridali. : beigiziabiherimi fiti kalewi mesewiya layi yeisati fimi amit'ito t'inawini yimolali; ketewek'et'ewimi kek'afach'i 'it'ani ijuni muluni yiwesidali: wede megarejawi wisit'i yamet'awali. : inidayimotimi yet'isu demena bemisikiru layi yalewini mekidnya yishefini zenidi beigiziabiheri fiti 'itanuni beisatu layi yaderigali. : keweyifunumi demi wesido besiriyetu mekidnya layi wede misirak'i bet'atu yirech'ewali: kedemumi bemekidenyawimi fiti bet'atu sehati gize yirech'ali.

: sile hizibumi hat'iatu yemiseyawini mesia'iti fiyele yaridali; demumi wede megarejawi wisit'i yamet'awali: beweyifunumi demi inidaderege befiyele demi yaderigali: bemekidenyawimi layina bemekidenyawimi fiti yirech'ewali. : keisraeli lijochi rikwisineti kemetelalefachewimi kehat'iatachewimi yetenesa lemek'idesu yasiteseriyilatali: inidihumi berikwisinetachewi mekakeli keinerisu gari lenorechi lemegenanyawi dinikwani yaderigali. : irisumi lemasitesireyi wede mek'idesu begeba gize lerasu; lebebe sebumi; leisraeli guba'e hulu asitesiriyi isikiwet'a diresi bemegenanyawi dinikwani wisit'i manimi ayinorimi. : beigiziabiherimi fiti wedalewi wede mesewiya wet'ito yasiteseriyilatali: keweyifunumi demi kefiyelumi demi wesido bemesejiyawimi zuriya yalutini k'enidochi yasinekali. : kedemumi beirisu layi sehati gize bet'atu yirech'ali; keisraelimi lijochi rikwisineti yanets'awali; yik'disewimali. : mek'idesunimi; yemegenanyawinimi dinikwani; mesewiyawinimi masitesireyi kefets'eme behwala hiyawini fiyele yak'eribali: : aronimi huletuni ijochuni behiyaw fiyele rasi layi yich'inali; belayumi yeisraelini lijochi bedeli hulu metelalefachewinimi hulu hat'iatachewinimi hulu yinazizali: befiyelumi rasi layi yashekimewali; betezegajewi sewimi iji wede midire beda yisedidewali. : fiyelumi hat'iatachewini hulu wede bereha yishekemali: fiyelunimi bemidire beda wisit'i yilek'ik'ewali. : aronimi wede megenanyawi dinikwani yigebali; wede mek'idesunimi begeba gize yebebesewini yebefita libisi yawelik'ali; beziyami yitewewali: : betek'edesewimi sifira gelawini bewiha yitat'ebali; lelawnimi libisi lebisu yiwet'ali: yeirisunimi yemik'at'eli mesia'iti; yehizibunimi yemik'at'eli mesia'iti yak'eribali; lerasumi lehizibumi yasiteseriyali. : yehat'iyatunimi mesia'iti sibi bemesejiyawimi layi yak'at'ilewali. : lemilek'ek'i yemihonewini fiyele yewesede sewi libisuni yat'ibali; gelawinimi bewiha yitat'ebali; keziyami behwala wede seferu yigebali. : lemasitesireyami inidihoni demachewi wede mek'idesi yegebawini yehat'iatuni mesia'iti weyifunina yehat'iatuni mesia'iti fiyele kiseferu wede wich'i yawet'uachewali: k'uribetachewinimi; sigachewinimi; ferisachewinimi beisati yak'at'ilalu. : yak'at'elachewimi sewi libisuni yat'ibali; gelawinimi bewiha yitat'ebali; keziyami behwala wede seferi yigebali. :30 : yihimi yezelalemi siri'ati yihunilachihu: bezihi k'eni tinets'u zenidi masitesireya yihonilachihwalina besebatenyawi weri kewerumi beasirenyawi k'eni rasachihuni asich'enik'wati; yeageri lijimi beinanite mekakeli yetek'emet'emi inigida sirani hulu atisirubeti: beigiziabiherimi fiti kehat'iatachihu hulu tinets'alachihu. : talak'i senibeti yihonilachihwali; rasachihunimi tawaridalachihu: yezelalemi siri'ati newi. : yemik'ebawimi; beabatu fanita kahini lihoni yemikanewi kahini yasitesiriyi; yetek'edesewinimi yebefita libisi yilibesi: : lek'idisite k'idusanumi yasitesiriyi: lemegenanyawimi dinikwani lemesewiyawimi yasitesiriyi: lekahinatumi legubaewimi hizibi hulu yasitesiriyi. : yihimi anidi gize be'ameti leisraeli lijochi sile hat'iatachewi hulu yasitesiriyi zenidi yezelalemi siri'ati yihunilachihu. igiziabiherimi

museni inidazewi inidihu aderege.

17

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : learonina lelijochu leisraelimi lijochi hulu inidihi bilehi nigeri. igiziabiheri yazezewi yihi newi; inidihimi ale. : keisraeli beti manachewimi sewi bere weyimi begi weyimi fiyeli biyaridi; beseferu wisit'i weyimi keseferu wich'i biyaridewi; : beigiziabiheri maderiya fiti leigiziabiheri k'wiribani yak'eribi zenidi wede megenanyawi dinikwani dejafi bayamet'awi; demu beziya sewi layi yak'ot'eribetali; demu afisoali: yami kehizibu teleyito yit'ifa. : silezihi yeisraeli lijochi bameda yemiyaridutini mesiswa'tachewini wede igiziabiheri wede megenanyawi dinikwani dejafi yamet'utali: wede kahinumi amit'itewi leigiziabiheri ledehinineti mesiswa'iti yisewutali. : kahinumi bemegenanyawi dinikwani dejafi balewi beigiziabiheri mesewiya layi demuni yirech'ewali; sibunimi leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni yak'at'ilewali. : mesiswa'tachewinimi degimo teketilewi lamenezerubachewi leseiyt'anati ayisewu. yihi leinerisu leliji lijachewi lezelalemi sir'i'ati yihuni. : leinerisumi inidihi balachewi. keisraeli beti bemekakelachewimi keminoru inigidochi manachewimi sewi yemik'at'eli mesiswa'iti weyimi lela mesiswa'iti biyak'eribi; : leigiziabiheri yisewa zenidi wede megenanyawi dinikwani dejafi bayamet'awi; ya sewi kehizibu teleyito yit'ifa. : keisraelimi lijochi weyimi bemekakelachewi keminoru inigidochi manachewimi sewi demi bibela; demi bemibelawi beziya sewi layi fiteni akebidibetalehu; yaninimi sewi kehizibu leyiche at'efawalehu. : yesiga hiyiweti bedemu wisit'i newina: demumi kehiiwetu yetenesa yasiteseriyalina bemesewiyawi layi lenefisachihu masitesireya yihoni zenidi ine leinanite set'ehuti. : silezihi yeisraelini lijochi. keinanite manimi demini ayibelami; bemekakelachihumi keminoru inigidochi manimi demini ayibelami alihu. : keisraelimi lijochi bemekakelachewimi keminoru inigidochi manachewimi sewi yemibela inisisa weyimi wefi iyadene biyizi; demuni yafesisali beaferimi yikedinewali. : yesiga hulu hiyiwetina demu anidi newina silezihi leisraeli lijochi. yesiga hulu hiyiweti demu newina yesigawini hulu demu atibilu: yemibelawimi hulu teleyito yit'ifa alihwachewi. : yemotewini weyimi awire yeseberewini yemibela sewi hulu; yeageri liji weyimi inigida bihoni; libisuni yak'ibali; bewihami yitat'ebali; isike matami rikusi yihonali: keziyami behwala nits'uhi yihonali. : libisunina gelawini bayat'ibi gini hat'iatuni yishekemali.

18

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihi bilehi nigerachewi. ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : inide tek'emet'achihubati inide gibits'i midiri sira atisiru: inemi wede irisiwa inidemagebachihu inide kene'ani midiri sira atisiru: besir'atachewimi atihidu. : firideni adirigu; beirisuwami tihedu zenidi sir'ateni t'ebik'u: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. :

yemiserachewi sewi beinerisu behiiweti yinoralina sir'atenina firideni t'ebik'u: ine igiziabiheri nenyi. : keinanitemi manimi sewi hafirete sigawini yigelit'i zenidi wede zemedu hulu ayik'irebi: ine igiziabiheri nenyi. : yeabatihini hafirete sigana yeinatihini hafirete siga atigilet'i: inathi nati: hafirete sigawani atigilet'i. : yeabatihini misiti hafirete siga atigilet'i: yeabatihini hafirete siga newi. : yeihitihini hafirete siga atigilet'i: yeabathi liji weyimi yeinatihini liji; bebeti weyimi bewich'i yetewedechedi bitihoni; hafirete sigawani atigilet'i. : yewenidi lijihini seti liji hafirete sigawani weyimi yeseti lijihini seti liji hafirete siga atigilet'i: yeante hafirete siga newina. : keabathi yetewedechediweini yeabatihini misiti liji hafirete siga atigilet'i: ihithi nati: hafirete sigawani atigilet'i. : yeabatihini ihiti hafirete siga atigilet'i: yeabathi zemedi nati. : yeinatihini ihiti hafirete siga atigilet'i: yeinatihini zemedi nati. : yeabatihini wenidimi hafirete siga atigilet'i; wede misutumi atik'irebi: yeagotihini misiti nati. : yemiratihini hafirete siga atigilet'i: yelijihi misiti nati: hafirete sigawani atigilet'i. : yewenidimihini misiti hafirete siga atigilet'i: yewenidimihini hafirete siga newi. : yesetinina yeseti lijihini hafirete siga atigilet'i: yewenidi lijihini seti liji weyimi yeseti lijihini seti liji hafirete sigawani tigilet'i zenidi atagiba: zemedochi nachewi: zimutu newi. : misitihini behiiweti salechi ihitiwa t'awinitwa inidatihoni; hafirete sigawani tigilet'i zenidi keirisuwa gari ihitiwani atagiba. : irisiwami bemerigiwami rikwiseti salechi hafirete sigawani tigilet'i zenidi wede seti atik'irebi. : inidatirekisibatimi kebalinjerahi misiti gari atitenya. : kezerihimi lemoloiki beisati asalifehi atisit'i; yeamilakihinimi simi atarikisi: ine igiziabiheri nenyi. : kesetimi gari inidemititenya kwenidi gari atitenya: ts'eyafi negeri newina. : inidatirekisibatimi keinisisa gari atitenya: seti keirisu gari titenya zenidi beinisisa fiti atik'umi: yetet'ela negeri newina. : beinezihini hulu kefitachihu yemasadidachewi ahizabi rekisewalina beinezihini negerochi hulu atirikesu. : midiritumi rekesechi: silezihi hat'iatuwani beirisuwa layi imelisalehu; midiritumi yeminorubatinu sewochi titefalachi. : sir'atenina firideni t'ebik'u: inanitemi yeageru lijochi beinanitemi mekakeli yeminoruti inigidochi kezihini rikwiseti minimi atisiru: : keinanite befiti yeneberu yeageru lijochi yihini rikwiseti ya sewi kehizibu; midiritumi rekisalechina: : barekesachihwati gize midiritu keinanite befiti yeneberewini hizibi inide tefachi inaniteni inidatitefachihi. : kezihini rikwiseti hulu manachewini yemiyaderigi ya sewi kehizibu mekakeli teleyito yit'efalina. : silezihi keinanite befiti yeneberu sewochi yaserutini ts'eyafi yehonewini wegi hulu inidatiseru; beirisumi inidatirekisu sir'ateni t'ebik'u: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi.

19

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi mahiberi hulu inidihi balachewi. ine igiziabiheri amilakachihu k'idusi nenyina inanite k'idusani hunu. : keinanite sewi hulu inatunina abatuni yifira; senibetatenimi t'ebik'u: ine

igiziabiheri amilakachihu nenyi. : wede t'a'otatimi zeweri atibelu; k'elit'ewi yeteserutinimi yeamlak-iti misilochi leinanite atadirigu: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : yedehininetinimi mesiwa'iti leigiziabiheri sitisewu irisuni desi iniditasenyubeti sewuti. : bemitisewuti k'enina benegawi yibelali: isike sositenyawimi k'eni diresi biterifi beisati yik'a'elali. : besositenyawimi k'eni bibela ts'eyafi newi; desimi ayaseniyimi: yebelawimi leigiziabiheri yetek'edesewini negeri arikisoalina hat'iatuni yishekemali: yami sewi kehizibu teleyito yit'ifa. : yemidirachihunimi mekeri besebesebachihu gize yeirishachihuni diniberi fets'imachihu atich'edu; yemekerunimi k'arimiya atilik'emu. : yeweyinihinimi k'arimiya atik'arimi; yewedek'ewinimi yeweyinihini fire atisebisibi: ledihochina leinigi-dochi tewewi: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : atisirek'u; atikadumi; keinanitemi irisi berisachihu haseti atinegageru. : besimemi behaseti atimalu; yeamlakachihunimi simi atarikisu: ine igiziabiheri nenyi. : bebalinijerahi gifi atadirigi; atik'emawimi. yemoyatenyawu waga isike nege diresi beanite zenidi ayideribihi. : denik'orowini atisidebi; be'iwirimi fiti 'inik'ifati atadirigi; negeri gini amilakihini fira: ine igiziabiheri nenyi. : befiridi 'amets'a atadirigu: lediha atadila; bale t'egawinimi atakibiri: negeri gini lebalinijerahi beiwineti firedi. : behizibihi mekakeli beshenigayineti atizuri: bebalinijerahimi demi layi atik'umi: ine igiziabiheri nenyi. : wenidimihini ledibihi atit'ilawi: bebalinijerahi mikiniyati hat'iatu inidayihonibihi gesits'ewi. : atibek'elimi; behizibihi lijochi k'imi atiyazi; negeri gini balinijerahini inide rasihi widedi: ine igiziabiheri nenyi. : sir'i'ateni t'ebik'u. inisahi kelela 'ayineti gari ayidebalek': beirishahimi huleti 'ayineti zeri atizira: kehuleti 'ayineti negeri yetesera libisi atilibesi. : man-achewimi sewi keseti bariya gari bitenya; irisiwami lebali yeteset'echi wagawami yalitekefele arineti yaliwet'achi bitihoni; k'it'ati alebachewi: arineti aliwet'achimina ayigedelumi. : irisumi yebedelumi mesiwa'iti yizo wede igiziabiheri wede megenanyawi dinikwani dejafi yimet'ali; lebedelimi mesiwa'iti awira begi yamet'ali. : kahinumi sile serawi hat'iatu beigiziabiheri fiti bebedeli mesiwa'iti begi yasite-seriyileтали: yeserawimi hat'iatu yil'erileтали. : wede agerumi begebachihu gize; yemibela yefire zafi hulu betekelachihumi gize; firewini inidaltgereze tik'ot'irutalachihu: sositu 'ameti inidaltgereze yihonilachihwali: ayibelami. : yearatenyawimi 'ameti fire hulu leigiziabiheri misigana k'idusi yihuni. : firewimi yibezalachihu zenidi yeamisitenyawini 'ameti fire bilu: igiziabiheri amilakachihu nenyi. : kedemu gari minimi atibilu: asimatiu atadirigu; mora gelach'umi atihunu. : yerasi t'egwirachihunimi zuriyawini atikerikimuti; t'imachihunimi zuriyawini atik'wret'uti. : sile motewimi sigachihuni atinich'u; gelachihunimi atinik'esuti: ine igiziabiheri nenyi. : midiritu kegilmutina kerikwisetimi inidatimola seti lijihini tameneziri zenidi atarikisati. : senibetateni t'ebik'u; mek'idesenimi akibiru: ine igiziabiheri nenyi. : wede menafisiti t'eriwochina wede t'enik'wayochi atihidu: inidatirekisubachewimi atifeliguachewi: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi.

: beshibetamu fiti tenesa; shimagilewinimi akibiru; amilakihinimi fira: ine igiziabiheri nenyi. : beager-achihu wisit'i keinanite gari inigida bik'emet'i gifi atadirigubeti. : inanite begibits'i midiri inigidochi neberachihuna keinanite gari yemik'emet'i inigida inide ageri liji yihunilachihu; irisunimi inide rasihi widedi: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : be-firidi; bemelekatimi; bememezenimi; bemesiferimi 'amets'a atadirigu. : yeiwinetimi mizani; yeiwinetimi memezenya; yeiwinetimi yeifi mesiferiya; yeiwinetimi yeini mesiferiya yihunilachihu: kegibits'i midiri yawet'ahwachihu igiziabiheri amilakachihu ine nenyi. : sir'i'ateni hulu firidenimi hulu t'ebik'u adirigumi: ine igiziabiheri nenyi.

20

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : degimo yeisiraeline lijochi inidihi belachewi. keisir-aeli lijochi weyimi beisiraeline zenidi kemik'emet'u inigidochi manachewimi sewi zeruni lemoloiki biset'i fets'imo yigedeli: yeageru hizibi bedini-gayi yiwigerewi. : mek'ideseni yarekisi zenidi; yetek'edesewinimi simeni yagosek'wili zenidi zeruni lemoloiki set'itoalina ine beziya sewi layi fiteni akebidalehu; kehizibumi mekakeli leyiche at'efawalehu. : zerunimi lemoloiki siset'i; yeageru hizibi yani cheli bilewi bayigedilutimi; : ine beziya sewina bebete sebu layi fiteni akebidalehu: irisunimi; kemolokimi gari yameneziru zenidi yemiketelutini hulu kehizibachewi mekakeli leyiche at'efalehu. : menafisiti t'eriwochinina t'enik'wayochinimi bemiketeli; besirachewimi bemiyameneziri; beziya sewi layi fiteni akebidalehu; kehizibumi mekakeli leyiche at'efawalehu. : inigidhi ine igiziabiheri amilakachihu nenyina sewinetachihuni k'edisu; k'idusanimi hunu. : sir'i'ateni t'ebik'u; adirigutimi: ine yemik'edisachihu igiziabiheri nenyi. : man-achewimi sewi abatuni weyimi inatuni bisedibi fets'imo yigedeli; abatunina inatuni sediboolina: demu berasu layi newi. : manachewimi sewi kelela sewi misiti weyimi kebalinijerawi misiti gari biyameneziri amenizirawina amenizirayitu fets'imewi yigedelu. : manachewimi sewi keabatun misiti gari bitenya yeabatuni hafirete siga gelit'oali: huletu fets'imewi yigedelu: demachewi belay-achewi newi. : manachewimi sewi kemiratu gari bitenya huletu fets'imewi yigedelu: ts'eyafi negeri adirigewali: demachewimi belayachewi newi. : man-achewimi sewi keseti gari inidemitanya kewenidi gari bitenya huletu ts'eyafi negeri adirigewali: fets'imewi yigedelu: demachewi belayachewi newi. : manachewimi sewi inatutunina lijituni biyageba rikwiseti newi: bemekakelachihu hat'iatu inidayihoni irisuna inerisu beisati yik'a'elu. : manachewimi sewi keinisisa gari bigenanyi fets'imo yigedeli: inisaisayitunimi gideluati. : manacheyitumi seti wede inisisa bitik'eribi; keirisumi gari bitigenanyi; setitunina inisaisawini gideli: fets'imewi yigedelu: demachewi belayachewi newi. : manachewimi sewi yeabatuni liji weyimi yeinatuni liji ihtuni biyageba; hafirete sigawanimi biyayi; irisiwami hafirete sigawini bitayi; yihi ts'eyafi negeri newi:

behizibachewimi lijochi fiti yigedelu: yeihituni hafirete siga gelit'oalina hat'iatuni yishekemali. : manachewimi sewi kebare merigemi seti gari bitenya hafirete sigawanimi bigelit'i; fesashiwani gelit'oalina; irisiwami yedemiwani fesashi gelit'alechina huletu kehizibachewi mekakeli teleyitewi yit'ifu. : yeabati-hini weyimi yeinatihini ihiti hafirete siga atigilet'i: yihini yemiyaderigi yezemedini hafirete siga gelit'oali: hat'iatachewini yishekemalu. : sewimi keagotu misiti gari bitenya; yeagotuni hafirete siga gelit'oali: hat'iatachewini yishekemalu: yale liji yimotalu. : sewimi yewenidimuni misiti biyageba rikwiseti newi: yewenidimuni hafirete siga gelit'oali: yale liji yihonalu. : inigidihi tik'emet'ubati zenidi yemagebachihu midiri inidatitefachihu sir'ateni hulu; firidenimi hulu t'ebik'u; adirigutimi. : kefi-tachihu bemit'ilachewimi hizibi wegi atihidu: yihini hulu adirigewalina tets'eyefihwachewi. : negeri gini inanitenu. midirachewini tiwerisalachihu: tiwerisuatimi zenidi wetetina mari yemita-fesise-wini midiri iset'achihwalehu alihwachihu. ine keahizabi yeleyehwachihu amilakachihu igiziabiheri nenyi. : inigidihi nits'uuhuni inisisa kerikusu; nits'uuhunimi wefi kerikusi tileyalachihu: rikusochi nachewi biye beleyehwachewi beinisisana bewefi bemidirimi tenik'esak'ashi hulu nefisachihuni atarikisu. : ine igiziabiheri k'idusi nenyina; leinemi tihonu zenidi keahizabi leyichachihwalehuna k'idusani tihonulinyalachihu. : sewi weyimi seti menafisitini bit'eru weyimi t'enik'wayochi bihonu fets'imewi yigedelu: bedinigayi yiwigeruachewi: demachewi belayachewi newi.

21

igiziabiherimi museni. lekahinatu learoni lijochi inidihili bilehi nigerachewi alewi. manimi sewi kehizibu sile motewi; : kemik'eribewi zemedu; keinatu; weyimi keabatu; weyimi kwenenidi liju; weyimi keseti liju; weyimi kwenenidimu bek'eru ayirikesi. : weyimi yek'erebechiwi yalitegabachi dinigili ihitu beirisiwa yirikesi. : yehizibu alek'a rasuni yagosek'wili zenidi ayirikesi. : rasachewini ayilach'u; t'imachewinimi ayilach'u; sigachewinimi ayinich'u. : leamilakachewi k'idusani yihunu; yeamilakachewinimi simi ayagosik'wilu: yeigiziabiherini yeisati k'wiribanina yeamilakachewini injera yak'eribaluna k'idusani yihunu. : leamilaku yetek'edese newina galemotani seti weyimi yerekesechiwini ayagiba: weyimi keballiwa yetefetachiwini ayagiba. : yeamilakihini injera yak'eribaluna silezihiti ket'edisewalehi: inemi yemik'edisachihu igiziabiheri k'idusi nenyina irisu k'idusi yihunilili. : yekahinimi liji rasiwani begilimutina bitarekisi abatiwani tarekisewalechi: beisati tik'at'eli. : berasumi layi yek'ibati zeyiti yefesebebeti; yekihinnetimi libisi yilebisi zenidi yetek'edese kwenidimochu yebelet'aw kahari rasuni ayigilet'i libisunimi ayik'idedi. : wede bedinimi hulu ayigiba; beabatumi weyimi beinatu ayirikesi. : yeamilakumi k'ibati zeyiti k'idusineti belayu newina kemek'idesi ayiwi'ta; yeamilakunimi mek'idesi ayarikisi: ine igiziabiheri nenyi. : irisumi misitini bediniginilawa yagiba. : baliwa yemotebatini;

weyimi yetefetachiwini; weyimi galemotayituni ayagiba: negeri gini kehizibu dinigilituni yagiba. : inemi yemik'edisewi igiziabiheri nenyina behizibu mekakeli zeruni ayagosik'wili. : igiziabiherimi museni inidihili bilo tenagerewi. : learoni inidihili bilehi nigerewi. kezehiri betiwillidachewi newiri yalebete sewi hulu yeamilakuni injera yak'eribi zenidi ayik'irebi. : 'iwiri; weyimi anikasa; weyimi afinich'a defit'at'a; weyimi: tirifi akali yalewi; : weyimi igire sebara; weyimi ije sebara; : weyimi gobat'a; weyimi diniki; weyimi 'ayine mech'imach'a; weyimi ikekami; weyimi k'wak'wichami; weyimi janidereba; newirennya hulu ayik'irebi. : kekahinu kearoni zeri newiri yalebete sewi yeigiziabiherini yeisati k'wiribanu yak'eribi zenidi ayik'irebi: newirennya newi: yeamilakuni injera yak'eribi zenidi ayik'irebi. : yek'idusunina yek'idusi k'idusanuni yeamilakuni injera yibila: : negeri gini newirennya newina mek'idesochei inidayarekisi wede megare-jawi ayigiba; wede mesewiyawimi ayik'irebi: yemik'edisachewi ine igiziabiheri nenyi. : musemi yihini learoni; leljiuchumi; leisraelimi lijochi hulu negere.

22

igiziabiherimi museni inidihili bilo tenagerewi. : yeisraeli lijochi leine kemik'edisuachewi kek'idusani negerochi rasachewini inidileyu; yetek'edesewinimi simeni inidayarekisu learonina leljiuchu nigerachewi: ine igiziabiheri nenyi. : inidihili belachewi. manachewimi sewi kezerechihu betiwillidachihu rikwiseti yalebete yeisraeli lijochi leigiziabiheri wedemik'edisuti wede k'idusi negeri bik'eribi; ya sewi kefite teleyito yit'ifa: ine igiziabiheri nenyi. : kearoni zeri lemits'i weyimi fesashi negeri yalebete hulu nits'uhi isikihoni diresi ketek'edesewi ayibila. kebedinimi yetenesa rikusi yehonewini; weyimi zeri keirisu yemifesisibetini yemineka; : weyimi yemiyarekise-wini tenik'esak'ashi; weyimi behulu 'ayineti yerekese-wini sewi yemineka; : inezihini hulu yemineka sewi isike mata diresi rikusi yihonali: gelawini bewiha kalitat'ebe ketek'edesewi ayibila. : ts'ehayimi begebachi gize nits'uhi yihonali: kezayima behwala injerawi newina ketek'edesewi ayibila. : beirisumi inidayirekisi; yemotewini awiremi yeseberewini ayibila: ine igiziabiheri nenyi. : biyarekisuati inidayimotu sile irisiwami hat'iatini inidayishekemu; higin yit'ebik'u: yemik'edisachewi ine igiziabiheri nenyi. : liyu sewi ketek'edesewi ayibila yekahinumu inigida demewezenyawimi ketek'edesewi ayibila. : kahinu gini begenezebu bariya bigeza irisu yibilawi: bebetumi yeteweleduti keinijerawi yibilu. : yekahinimi liji keliyu sewi gari bitigaba; irisiwa ketek'edesewi k'wiribani atibila. : yekahini liji gini baliwa bimoti; weyimi bitifata; lijimi bayinorati; bebilateninetiwa inde neberechi wede abatiwa beti bitimelesi; keabatiwa injera tibila: liyu sewi gini keirisu ayibila. : manachewimi sewi sawawik'i ketek'edesewi bibela amisitenya iji ch'emiro yetek'edesewini lekahinu yisit'i. :16 : yemik'edisachewimi igiziabiheri ine nenyina ketek'edesewi bebelu gize hat'iatinina bedelini

inidayishekemu wede igiziabiheri yemiya'k'eributini beisraeli lijochi zenidi yetek'edesewini negeri ayarikisu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : learonina lelijochu leisiraalmi lijochi hulu inidihi bilehi nigerachewi. keisraeli beti weyimi keinanite mekakeli kemik'emet'uti inigidochi manachewimi sewi siiletuni hulu; befek'adumi yemiya'k'eribewini hulu; leigiziabiheri lemik'at'eli mesiwa'iti yemiya'k'eribewini k'wiribani biyak'eribi; : yisemirilachihu zenidi kebere weyimi kebegi weyimi kefiyeli newiri yelelebetini tebatuni ak'iribu. : negeri gini ayisemirilachihumina newiri yalebetini atak'iribu. : manachewimi sewi siiletuni lemefets'emi weyimi befek'adu lemak'irebi yedehininetini mesiwa'iti; weyimi bereni weyimi begini; leigiziabiheri biyak'eribi; yisemirileti zenidi fits'umi yihuni; newirimi ayihunibeti. : iwiri weyimi sebara weyimi gwinidishi weyimi yemimegilli k'wisili yalebeti weyimi ikekami weyimi k'wak'wichami bihoni; inezihini hulu leigiziabiheri atak'iribu: inezihimi leisati k'wiribani bemesewiyawi layi leigiziabiheri atasarigu. : berewi weyimi begu yetech'emerebeti weyimi yegodelebeti negeri bihoni; lefek'adi mesiwa'iti mak'irebi tichilalehi: lesiileti gini ayisemirimi. : yetesenegawini weyimi yetek'et'ek'et'ewini weyimi yeteseberewini weyimi yetek'oret'ewini leigiziabiheri atak'iribu: bemidirachihumi inezihini atisewu. : keinezihimi keinigida sewi iji leamilakachihu injira atak'iribu: rikwisetimi newirimi alebachewina ayisemirilachihumi. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : bere weyimi begi weyimi fiyeli siweledi sebatu k'eni keinatuni gari yik'emet'i: besiminitenyawimi k'eni kezayami belayi leigiziabiheri yeisati k'wiribani yesemere yihonali. : lami weyimi begi bitihoni irisiwanina lijiwani beanidi k'eni atiredu. : yemisigananami mesiwa'iti leigiziabiheri sitisewu inidsemirilachihu sewuleti. : beziyawi k'eni yibelali: keirisu isike nege minimi atitewu: ine igiziabiheri nenyi. : tiizazateni t'ebik'u; adirigutimi: ine igiziabiheri nenyi. : yetek'edesewinimi simeni atarikisu: ine gini beisraeli lijochi mekakeli ik'edesalehu. : yemik'edisachihu; amilakachihumi ihoni zenidi kegibits' i midiri yawet'ahwachihu igiziabiheri nenyi. ine igiziabiheri nenyi.

23

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraali lijochi inidihi bilehi nigerachewi. yetek'edese gubae bilachihu yemitawijuchewi be'alatoche; yeigiziabiheri be'alati; inezihini nachewi. : sidisiti k'eni sira yiserali: besebatenyawi k'eni gini ye'irefiti senibeti newi: yetek'edese gubae yihonibetali: minimi sira atiserumi: bemitinorubeti hulu leigiziabiheri senibeti newi. : inezihini yeigiziabiheri be'alati; beyezemnachewi yemitawijuchewi; yetek'edese gubae nachewi. : bemejemeriyawi weri beasira aratenyawimi k'eni simeshi yeigiziabiheri fasika newi. : bezihi weri beasira amisenyawimi k'eni leigiziabiheri yek'it'a be'ali newi: sebatu k'eni k'it'a injira bilu. : bemejemeriyawi k'eni yetek'edese gubae yihunilachihu: yetegibari sira hulu atisirubeti.

: sebatu k'eni leigiziabiheri yeisati k'wiribani ak'iribu: besebatenyawi k'eni yetek'edese gubae newi: yetegibari sira hulu atisirubeti. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraali lijochi inidihi bilehi nigerachewi. wedemiset'achihu midiri begebachihu gize; mekerunimi bach'edachihu gize; yeananiteni mekeri bekwirati newi wede kahinu amit'u: : irisumi nedowini beigiziabiheri fiti inidsemirilachihu yiwezizewi: bemagisitu kesenibeti behwala kahinu yiwezizewi. : nedowinimi bewezewezachihubeti k'eni newiri yelelebetini yeanidi 'ameti tebatu t'eboti lemik'at'eli mesiwa'iti wede igiziabiheri ak'iribu. : yeihilimi k'wiribani kemesiferiyawi keasiri iji huleti iji yehone bezeyiti yetelewese melikami duk'eti leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni leisati k'wiribani yihuni: yemet'et'umi k'wiribani yeweyini t'eki yeini mesiferiya aratenya iji yihuni. : injirawinimi; yetet'ebesewinimi isheti; lemilemunimi isheti yeamilakachihumi k'wiribani isikemitak'eribubeti isikezihi k'eni diresi atibilu. yihi bemitik'emet'ubeti ageri hulu leliji lijachihu yezelalemi sir'iati newi. : yewezewezachihuni nedo kemitamet'ubeti k'eni behwala kesenibeti magisiti fits'umi sebatu gize sebatu k'eni k'wir'eru: : isike sebatenyawa senibeti magisiti diresi amisa k'eni k'wir'eru: adisunimi yeihili k'wiribani wede igiziabiheri ak'iribu. : keyemaderiyachihu kemesiferiyawi keasiri iji huleti iji kehona melikami duk'eti yetesera huleti yemeweziwezi injira tamet'alachihu: leigiziabiheri lebekwirati k'wiribani inidihoni beirishu yigagerali. : keinijerawimi gari newiri yelebachewini yeanidi 'ameti sebatu t'ebotochi; anidi weyifenimi; huletimi awira begochi tak'eribalachihu: leigiziabiheri yemik'at'eli mesiwa'iti yihunu: keihilimi k'wiribani; kemet'et'umi k'wiribani gari leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni yeisati k'wiribani yihunu. : anidimi awira fiyeli lehat'ati mesiwa'iti; huletimi yeanidi 'ameti tebatu t'ebotochi ledehinneti mesiwa'iti ak'iribu. : kahinumi kebekwiratu injira kehuletumi t'ebotochi gari beigiziabiheri fiti lemeweziwezi k'wiribani yiwezewizachewali: leigiziabiheri yetek'edese fenita newi: lekahinu yihuni. : beziyami k'eni yetek'edese gubae yihonilachihu zenidi tawijalachihu: yetegibari sira hulu atadirigubeti: bemitik'emet'ubeti ageri hulu leliji lijachihu yezelalemi sir'iati newi. : yemidirachihunimi mekeri besebesebachihu gize yeirishachihuni diniberi fets'imachihu atich'edu; yemekerunimi k'arimiya atilik'emu: ledihochina leinigidochi tewuti: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraali lijochi inidihi bilehi nigerachewi. besebatenyawi weri bemejemeriyawi k'eni 'irefiti; bemeleketi dimits' i metasebiya; yetek'edese gubae yihunilachihu. : yetegibari sira hulu atadirigubeti; leigiziabiherimi yeisati k'wiribanini ak'iribu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : bezihi besebatenyawi weri asirenyawi k'eni yemasitesireya k'eni newi: yetek'edese gubae yihunilachihu: sewinetachihuni asich'enik'wati; leigiziabiherimi yeisati k'wiribanini ak'iribu. : beamilakachihumi beigiziabiheri fiti masitesireya yihonilachihu zenidi yemasitesireya k'eni newina beziya k'eni sira hulu atisiru. : beziyami k'eni

yemaiwaredi sewi hulu kehizibu teleyitu yit'ifa. : beziyami k'eni sira yemiserawini sewi hulu kehizibu mekakeli at'efawalehu. : sira hulu atadirigubeti: bemitik'emet'ubeti ageri hulu leliji lijachihu yeze-
lalemi sir'ati newi. : ye'irefiti senibeti yihunilachihu; sewinetachihunimi awaridu: beweru beze't'enenyaw
k'eni bemata gize; kemata jemirachihu isike mata
diresi; senibetachihuni adirigu. : igiziabiheri museni
inidihilo bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihilo
bilehi nigerachewi. bezihi besebatenyawi weri
keasira amisitenyawi k'eni jemiro sebat k'eni lei-
giziabiheri yedasi be'ali yihonali. : bemejemeriya
k'eni yetek'edese gubae yihuni: yetegibari sira
hulu atadirigubeti. : sebat k'eni leigiziabiheri
yeisati k'wiribanini ak'iribu: besiminitenyawimi
k'eni yetek'edese gubae yihunilachihu; leigiziabi-
herimi yemik'at'elewini k'wiribani ak'iribu: wana
gubae newi: yetegibari sira hulu atadirigubeti. :
yemik'at'elewini mesiwa'iti; yeihulunimi k'wiribani;
mesiwa'itunimi; yemet'et'unimi k'wiribani;
beyek'enu yeisati k'wiribani wede igiziabiheri
tak'eribuachewi zenidi yetek'edesu gubaewochi
inidihonu yemitawijuachewi yeigiziabiheri be'alati
inezihilo nachewi. : inezihimi keigiziabiheri senibetati
lela; leigiziabiherimi kemitiset'uti kesit'otachihu lela;
kesiiletachihumi hulu lela; befek'adachihumi kemi-
tak'eribuachewi hulu lela nachewi. : kesebatenyaw-
imi weri beasira amisitenyawi k'eni yemidiruni fire
kakemachachihu behwala; yeigiziabiherini be'ali
sebat k'eni t'ebik'u: bemejemeriya k'eni 'irefiti
yihuni; besiminitenyawimi k'eni 'irefiti yihuni. :
bemejemeriya k'eni yemelikami zafi fire; yeseleni
k'irinich'afi; yelememewini zafi k'irinich'afi;
yewenizimi ahaya zafi wisedu: beamilakachihumi
beigiziabiheri fiti sebat k'eni desi yibelachihu.
: yihininimi be'ali beye'amet'u sebat k'eni lei-
giziabiheri adirigu: leliji lijachihu yezeleleli sir'ati
newi: besebatenyawi weri tit'ebik'utalachihu. :43
: sebat k'eni bedasochi wisit'i tik'emet'alachihu:
kegibits'i midiri bawet'ahwachewi gize yeisraelini
lijochi bedasi wisit'i inidasik'emet'ihwachewi yeliji
lijochachihu yawik'u zenidi; beisraeli yaluti yeageri
lijochi hulu bedasi wisit'i yik'emet'u: ine igiziabiheri
amilakachihu nenyi. : musemi yeigiziabiherini
be'alati leisraeli lijochi tenagere.

24

igiziabiherimi museni inidihilo bilo tenagerewi. :
mebiratuni huligize iniditaberabeti lemebirati t'iru
tewek'it'o yetet'elele yeweyira zeyiti yamet'ulihilo
zenidi yeisraelini lijochi izezachewi. : bemisikuru
megareja wich'i bemegenanyawi dinikwani wisit'i
aroni kemata isike maleda diresi beigiziabiheri
fiti huligize yasenadawi: lezeleleli leliji lijachihu
sir'ati yihuni. : beigiziabiheri fiti bet'iru mek'irezi
layi mebiratochuni huligize yasenadachewi. :
melikamunimi duk'eti wesidehi asira huleti hibisiti
gagiri: beanidi hibisiti wisit'i kemesiferiyawi keasiri
iji huleti iji yihuni. : inezihinimi sidisiti sidisituni be-
huleti terita adirigehe beigiziabiheri fiti bet'iru gebeta
layi anurachewi. : leigiziabiherimi leisati k'wiribani
beinijerawi layi lemetasebiya yihoni zenidi behuletu

terita layi t'iru 'it'ani adirigi. : beigiziabiheri fiti
huligize besenibeti k'eni hulu beterita yadirigewi:
beisraeli lijochi zenidi yezeleleli k'ali kidani newi.
: learonina leljojochumi yihuni: beisati ketederegewi
keigiziabiheri k'wiribani bezaleleli sir'ati leirisu
k'idusi k'idusani newina betek'edese sifira yibiluti. :
abatu gibits'awhi yenebere yeisraelawiti lijochi beisraeli
lijochi mekakeli wet'a: yeisraelawitu lijochi anidi
israelawi beseferi wisit'i tet'alu: yeisraelawitumi
lijochi yeigiziabiherini simi sebede; ak'alelewimi:
wede musemi amet'uti. inatumi kedani negedi
yedebrayi lijochi neberechi; simiwami selomiti nebere. :
keigiziabiherimi afi sile irisuru firidi isikiwet'alachewi
diresi begizoti anoruti. : igiziabiherimi museni
inidihilo bilo tenagerewi. : tesadabiwini kesiferu wede
wich'i awit'awi: yesemutimi hulu ijachewini berasu
layi yich'anubeti: mahiberumi hulu yiwigerewi.
: leisraelimi lijochi inidihilo bilehi tingiralehi.
manachewimi sewi amilakuni bisedibi hat'iatuni
yishekemali. : yeigiziabiherinimi simi yemisedibi
fets'imo yigedeli: mahiberumi hulu yiwigeruti:
mets'atunya weyimi yeageri lijochi bihoni; yeigiziabi-
herini simi besebede gize yigedeli. : sewinimi
isikimoti diresi yemimeta fets'imo yigedeli. : inisisa-
nimi isikimoti diresi yemimeta hiyiweti behiyiweti
fanita kasawini yikifeli. : sewimi balinijerawini
bigoda; irisuru inidaderige inidihilo yideregibeti.
: sibirati besibirati fanita; 'ayini be'ayini fanita;
t'irisi bet'irisi fanita; sewini inide goda inidihilo
yideregibeti. : inisawinimi yemigedili gasa yiteka:
sewinimi yemigedili yigedeli. : ine igiziabiheri
amilakachihu nenyina lemets'atunya leageri lijochi
anidi 'ayineti higi yihunilachihu. : musemi leisraeli
lijochi tenagerachewi: tesadabiwinimi keseferu wede
wich'i awet'uti; bedinigayimi wegeruti. yeisraelimi
lijochi igiziabiheri museni inidazezewi aderegu.

25

igiziabiherimi museni besina terata layi inidihilo
bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihilo bilehi
nigerachewi. ine wedemiset'achihu midiri begeb-
bachihu gize midiritu leigiziabiheri senibeti tadirigi.
: sidisiti 'ameti irishahini zira; sidisiti 'ametimi
weyinihini k'wired'i firewanimi agiba. : bese-
batenyawi 'ameti gini lemidiritu ye'irefiti senibeti;
leigiziabiheri senibeti; thuni: irishahini atizira;
weyinihinimi atik'wired'i. : yemidirachihuni yegebo
atich'edewi; yalitek'oret'ewinimi yeweyinini fire
atakemachi: lemidiritu ye'irefiti senibeti 'ameti
yihuni. : yemidirimi senibeti leanite; lewenidi
bariyahimi; leseti bariyahimi; leminidenyawimi;
keanite gari leminori lemets'atunya migibi yihuni.
: leinisochihimi; bemidirihimi laluti arawiti firewa
hulu meno yihuni. : sebat gize sebat adirigehe
ye'amatatini senibeti sebat k'wit'eri: yesebati
'amatatini senibeti zemeni ariba zet'enyi 'ameti
tik'ot'iralehi. : keziyami behwala besebatenyawi
weri beasirenyawi k'eni bek'enide meleketi taw-
ijalehi: bemastesireya k'eni bemidirachihu hulu
bek'enide meleketi tawijalachihu. : amisanawinimi
'ameti tik'edisalachihu; bemidiritumi leminorubati
hulu nets'anetini tawijalachihu: irisuru leinanite

iyobeliyu newi: sewi hulu wede risituna wede wegenu yimelesi. : ya amisananyawi 'ameti leinanite iyobeliyu yihonali: beirisumi atiziru; yegebowinimi atich'edu; yeweyinunimi fire atakemachu. : iyobeliyu newina yetek'edese yihunilachihu: bameda layi yebek'elewini bilu. : bezichi beiyobeliyu 'ameti sewi hulu wede risitu yimelesali. : lebalinjerahimi anidachi bitishet'ileti; weyimi kebalinjerahi iji bitigeza; sewi balinjerawini ayatalili. : keiyobeliyu behwala inide 'ametatu k'wit'iri kebalinjerahi tigezalehi: irisumi inide mekeru 'ametati k'wit'iri yishet'ilihali. : inide 'ametatu bizati wagawini tabezalehi; inide 'ametatumani manesi wagawini tasanisalehi: inide mekeru k'wit'iri yishet'ilihali. : inemi igiziabiheri amilakachihu nenyina sewi balinjerawini ayatalili; negeri gini amilakihini fira. : sir'i'atenimi adirigu; firidochenimi t'ebik'u adirigutimi: bemidiritumi wisit'i bet's'et'ita tinoralachihu. : midiritumi firewani tiset'alechi; isikiti'egibumi diresi tibelalachihu: beirisuwami wisit'i bet's'et'ita tinoralachihu. : inanitemi. kalizerani; ihilachininimi kalakemacheni besebatenyawi 'ameti mini inibelaleni? bitilu; : ine besidisitenyawu 'ameti bereketeni belayachihu azizalehu: midiritumi yesositi 'ameti fire taferalechi. : besiminitenyawu 'ameti tizeralachihu; kearogewimi ihili tibelalachihu: firewa isikigeza; isike zet'enenyawi 'ameti diresi; kearogewi ihili tibelalachihu. : midirimi leine natina; inanitemi keine gari inigidochina mets'atenyochi natchihuna midirini lezelalemi atishit'u. : berisitachihumi midiri hulu mebezhetini lemidiritu adirigu. : wenidimihimi bideheyi kerisitumi bishet'; leirisu yek'erebe zemedu met'ito wenidimu yeshet'ewini yibezhewali. : yemibezhewimi sewi biyati; irisumi iju biret'ibi; lemebezhetimi yemibek'a biyagenyi; : yeshiyach'uni zemeni k'o'tiro yek'erewini wede gezawi sewi yimelisi: irisumi wede risitu yimelesi. : lerasumi 'idawini mekifeli bayichili; shiyach'u begezawi sewi iji isike iyobeliyu 'ameti diresi yik'emet'i: beiyobeliyumi 'ameti yiwit'a; irisumi wede risitu yimelesi. : sewimi k'it'iri balebeti ketema menoriya betini bishet'; keteshet'e behwala anidi 'ameti isikifets'emi diresi lemebezheti yichilali: leanidi mulu 'ameti mebezheti yichilali. : anidi 'ametimi isikich'eresi bayibezhewi; k'it'iri balebeti ketema yemihoni beti legezawi leliji liju lezelalemi yits'enaletali: beiyobeliyumi keirisu ayiwet'ami. : k'it'iri belelebeti menideri yalu betochi gini inide irisha yik'ot'eralu: yibezhalu; beiyobeliyumi yiwet'alu. : beinerisu ketema yale yelawawiyani beti gini lewawiyani lezelalemi mebezheti yichilalu. : manachewimi sewi kelewawiyani bigeza; beisiraeli lijochi mekakeli yelawawiyani ketema betochi risitochachewi nachewina berisitu ketema yale yeteshet'ewi beti beiyobeliyu yimelesali. : beketemachewimi zuriya yalechiwi mesemiriya yezelalemi risitachewi natina atishet'imi. : wenidimihimi bideheyi ijumi beanite zenidi bidekimi; ats'ina: inide inigidana inide mets'atenyami keanite gari yinuri. : wenidimihimi keanite gari yinori zenidi keirisu minimi weledi weyimi tirifi atiwisedi: negeri gini amilakihini fira. : birihini beweledi atabedirewi: menohinimi betirifi atisit'ewi. : yekene'anini midiri

iset'achihu zenidi; amilakimi ihonachihu zenidi kegibits'i midiri yawet'ahwachihu ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : wenidimihimi bideheyi rasunimi leanite bishet'i; inide bariya adirigehi atigizawi. : inide minidenyana inide mets'atenya keanite gari yihuni: isike iyobeliyumi 'ameti yageligilihi. : beziyani gizemi irisu kelijochu gari keanite yiwit'a; wede wegenochumi wede abatumi risiti yimelesi. : kegibits'i midiri yawet'ahwachewi bariyawoche nachewina inide bariyawochi ayishet'u. : bet's'inu iji atigizawi; negeri gini amilakihini fira. : wenidi bariyana seti bariya megizati bitifeligi gini bezuriyachihu kaluti keinerisu keahizabi wenidina seti bariyawochini gizu. : degimomi beinanite mekakeli kemik'emet'itu mets'atenyochi; bemidirachihumi wisit'i keweleduachewi beinanite mekakeli kemik'emet'uti kezrachewi wisit'i bariyawochini gizu: risitimi yihunulachihu. : keinanitemi behwala lijochachihu yiwerisuachewi zenidi tewuachewi: keinerisumi bariyawochini lezelalemi tiwesidalachihu: negeri gini yeisiraelini lijochi wenidimochachihumi bet's'inu iji atigizuachewi. : beanitemi zenidi yeminori mets'atenya weyimi inigida habitami bihoni; wenidimihimi beirisu at'egebi bideheyi; rasunimi lemets'atenyawu weyimi leinigidawi weyimi lewengenochu zeri bishet'; : keteshet'e behwala mebezheti yichilali: kwenidimochu anidu yibezhewi: : weyimi agotu weyimi yeagotu liji yibezhewi: weyimi kewegenu leirisu yek'erebe zemedi yibezhewi: weyimi irisu iju biret'ibi rasuni yibezhewi. : kegezawimi sewi gari kegezabeti 'ameti jemiro isike iyobeliyu 'ameti diresi yik'wit'eri: yeshiyach'umi biri inide 'ametatu k'wit'iri yihuni: inide minidenyawimi zemeni keirisu gari yihuni. : bizu 'ametatimi bik'eru inide inerisu k'wit'iri keshiyach'u biri yemebezhetuni waga yimelisi. : isike iyobeliyu 'ameti diresi t'ik'itochi 'ametati bik'eru keirisu gari yik'ot'irali: inide 'ametatumi met'eniyemebezhetuni waga yimelisi. : beye'ametu inide minidenya keirisu gari yinuri: befitihi bet's'inu iji ayigizawi. : bezihi zemeni hulu gini bayibezhi beiyobeliyu 'ameti irisu kelijochu gari yiwit'a. : yeisiraeli lijochi leine bariyawochi nachewina: kegibits'i midiri yawet'ahwachewi bariyawoche nachewi: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi.

26

ine igiziabiheri amilakachihu nenyina leinanite t'a'oti atadirigu; yetek'erets'emi misili weyimi hawiliti atak'umu: tisegiduletimi zenidi bemidirachihu layi yetek'erets'e dinigayi atanuru. : senibatateni t'ebik'u; mek'idesenimi firu: ine igiziabiheri nenyi. : besiri'ate bitihedu; tiizazatenimi bitit'ebik'u bitaderigutimi; : zinabachihuni bewek'itu azeni-balehu; midiritumi ihiliwani tiset'alechi; yemedawo zafochimi fireachewini yiset'alu. : yehilumi maber-ayeti beinanite zenidi isike weyinu mek'wiret'i yiderisali; yeweyinumi mek'wiret'i isike ihilu mezi-rati yiderisali: isikiti'egibumi diresi injirachihuni tibelalachihu; bemidirachihumi layi bet's'et'ita tinoralachihu. : bemidirachihumi layi selamini iset'alehu; manimi sayasiferachihu titenyalachihu: kifuwo-

chinimi arawiti kemidirachihu at'efalehu; seyifimi bemidirachihu layi ayalifimi. : t'elatochachihuni tasadidalachihu; beftitachihumi beseyifi yiwedik'alu. : keinanitemi amisitu metowini yasadidalu; metowini asiruni shihi yasadidalu: t'elatochachihumi beftitachihu beseyifi yiwedik'alu. : fitemi wede inanite yihonalu; iniditaferumi aderigachihwalehu; abezachihumalehu: k'ali kidanenimi keinanite gari ats'enalahu. : bizu gize yetek'emet'ewinimi arogewini ihili tibetalachihu: keadusimi befiti arogewini tawet'alachihu. : maderiyayenimi beinanite mekakeli aderigalehu: nefisemi atits'eyefachihumi. : bemekakelachihumi ihedalehu; inemi amilaki ihonachihwalehu; inanitemi hizibi tihonunyalachihu. : bariyawochi idatihonuwachewi kegibits'i midiri yawet'ahwachihu ine igiziabiheri amilakachihu nenyi: yebarinetachihuni k'eniberi sebirealehu: k'ena bilachihu iniditihedu adirigeachihwalehu. : negeri gini batisemunyi; inezihinimi tiizazati hulu bataderigu; : siri'atenimi bitinik'u; tiizazatenimi hulu inidataderigu; k'ali kidanenimi iniditaferusi nefisachihu firideni bitits'eyefi; : inemi inidihi aderigibachihwalehu: firihatini; kisininimi; 'ayinachihunimi yemiyafezizi; sewinetachihunimi yemiyamasini tikusati aweridibachihwalehu: zerachihunimi bekenitu tizeralachihu; t'elatochachihu yibelutalina. : fitenimi akebidibachihwalehu; bet'elatochachihumi fiti tiwedik'alachihu: yemit'eluchihumi yigezuachihwali: manimi sayasadidachihu tisheshalachihu. : isikezihimi diresi batisemunyi; sile hat'iatachihu bek'it'atachihu layi sebati it'ifi ich'emiralehu. : yehayilachihunimi ti'ibiti isebiralehu: semayachihunimi inde bireti; midirachihunimi inde nasi aderigalehu. : gwilibetachihumi bekenitu yalik'ali: midirachihumi ihiliwani atiset'imi; yemidirimi zafochi fireachewini ayiset'umi. : beinibitenyinetimi bitihedubinyi batisemunyi; inde hat'iatachihu met'eni bemek'isefiti layi sebati it'ifi ich'emiralehu. : bemekakelachihumi yemidirini arawiti isedidalehu: lijochachihunimi yinet'ik'alu; inisiosochachihunimi yat'efalu; inanitenimi yanasinalu: menigedochachihumi bereha yihonalu. : isikezihimi diresi batik'et'u; beinibitenyinetimi bitihedu; : ine degimo beinibitenyineti ihedibachihwalehu: sile hat'iatachihumi sebati it'ifi imetachihwalehu. : yek'ali kidanenimi bek'eli yibek'elibachihu zenidi seyifi amet'abachihwalehu: wede ketemachihumi tisebeselachihu; chenerinimi isedidibachihwalehu: bet'elativi iji asalife iset'achihwalehu. : yeihilachihunimi digafi beserberihu gize; asiri setochi injierachewini beanidi mit'adi yigagiralu; bemizanimi mezinewi injierachihuni yimelisulachihwali: bebelachihumi gize atit'egibumi. : isikezihimi diresi batisemunyi; beinibitenyinetimi bitihedubinyi; : ine degimo bek'wit'a ihedibachihwalehu: sile hat'iatachihumi sebati it'ifi ik'et'achihwalehu. : yewenidochi lijochachihunimi siga tibetalachihu: yesetochi lijochachihunimi siga tibetalachihu. : yekorebita mesigejawochachihunimi aferisalehu; yet's'ehayi misilochachihunimi at'efalehu; resachihunimi bet'a'otochachihu resawochi layi it'ilalehu: nefesimi titt's'eyefachihwalechi. : ketemochachihunimi

badima aderigalehu; mek'idesochachihunimi aferisalehu; melikamunimi me'azachihuni alashetitimi. : midiritunimi yetefetachi aderigalehu: yemik'emet'ubati t'elatochachihumi beirisawa yetenesa yidenek'alu. : inanitenimi keahizabi mekakeli ibetachihwalehu; seyifinimi asimezizibachihwalehu: midirachihumi yetefetachi tihonalechi; ketemochachihumi badima yihonalu. : beziyami betefetachibeti zemeni hulu inanitemi bet'elatochachihu midiri salachihu; midiritu senibeti bemadiregiwa tidesetalechi: beziyami gize midiritu tarifalechi; senibetinimi bemadiregiwa tidesetalechi. : inanite tek'emit'achihubati benebere gize besenibetochachihu alarefechimi neberina betefetachibeti zemeni hulu tarifalechi. : bet'elatochachewimi midirochi salu keinanite teleyitewi bek'eruti layi belibachewi dinigat'eni isedidibachewalehu: benefasimi yemitinik'esak'esi yek'it'eli dimits'i tashebirachewalechi: keseyifi inidemisheshu yisheshalu: manimi sayasadidachewi yiwedik'alu. : manimi sayasadidachewi keseyifi inidemisheshu irisi berisachewi yisenekakelalu: inanitemi bet'elatochachihu fiti mek'omi atichilumi. : beahizabimi mekakeli talik'alachihu; yet'elatochachihumi midiri tiwit'achihwalechi. : keinanitemi teleyitewi yek'eruti bet'elatochachewi midiri layi behat'iatachewi yikesalu: beabatochachewimi hat'iatu degimo keinerisu gari yikesalu. : beinemi layi beinibitenyineti sile hedubinyi yebedelunyni bedeli; hat'iatachewinimi; yeabatochachewinimi hat'iatu yinazezalu. : inemi degimo beinibitenyineti hedihubachewi: wede t'elatochachewimi midiri agebahwachewi: negeri gini beziyani gize yalitegerezewi libachewi biwaredi; yehat'iatachewinimi k'it'ati bik'ebel; : ine leya'ik'obi yemalihutini k'ali kidaneni asibalehu: degimo leysisihak'ina leabirihami yemalihutini k'ali kidaneni asibalehu: midiritunimi asibalehu. : midirimi keinerisu met'ifati yetenesa bado tik'eraledi: inerisumi sayinoru betefetachibeti zemeni senibeti bemadiregiwa tidesetalechi: firidenimi sile nak'u; nefisachewimi siri'ateni sile tets'eyefechi yehat'iatachewini k'it'ati yishekemalu. : negeri gini ine igiziabiheri amilakachewi nenyinya inerisu bet'elatochachewi midiri salu; isikat'efachewi diresi keinerisumi gari yalenyni k'ali kidani isikaferisi diresi alit'ilachewimi alits'eyefachewimimi. : ine amilakachewi ihoni zenidi ahizabi iyayu kegibits'i midiri yawet'ahwachewini yeabatochachewini k'ali kidani sile inerisu asibalehu: ine igiziabiheri nenyi. : igiziabiherimi beirisuna beisiraeli lijochi mekakeli besina terara layi bemuse iji yaderegachewi siri'atochina firidochi higigatimi inezihachi nachevi.

27

igiziabiheri museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraeli lijochi inidihi bilehi nigerachewi. manachewimi sewi sewini leigiziabiheri liset'i bitali anite inidemitigemitewi met'eni sile sewi wagawini yisit'i. : lewenidi kehaya 'ameti jemiro isike sidisa 'ameti diresi inde mek'idesu sek'ili mizani gimitu amisa yebiri sek'ili yihuni. : setimi bitihoni gimitiwa se-

lasa sek'ili yihuni. : keamisiti 'ametimi jemirow isike haya 'ameti diresi gimitu lewenidi haya sek'ili; lese-
 timi asiri sek'ili yihuni. : keanidi werimi isike
 amisiti 'ameti diresi lewenidi gimitu amisiti yebiri
 sek'ili; lesetimi gimitiwa sositi yebiri sek'ili yi-
 huni. : kesidisa 'ametimi jemirow kezayami belayi
 wenidi bihoni gimitu asira amisiti sek'ili; lesetimi
 asiri sek'ili yihuni. : legimitumi yemikefilewini
 biyat'a gini bekahinu fiti yik'umi; kahinumi yete-
 salewini sewi yigemitewi: kahinumi yetesalewi sewi
 inidemichili met'eni yigemitewi. : leigiziabiher-
 imi mesiswa'iti adirigo yemiyak'eribewi inisisa bi-
 honi; sewi keinezihileigiziabiheri yemiset'ewi hulu
 k'idusi yihonali. : melikamuni bekifu; kifuwin-
 imi bemelikami ayilewit'i: inisisanimi beinisisa bile-
 wit'i irisuna liwach'u yetek'edesu yihonali. : in-
 isisawi leigiziabiheri mesiswa'iti mehoni yemayige-
 bawi rikusi bihoni; inisisawini bekahinu fiti ya-
 nurewi. : melikamimi bihoni kifumi bihoni kahinu
 yigemitewi: kahinumi inemigemitewi met'eni ini-
 dihu yihuni. : yibezhewimi zenidi biwedidi kegim-
 itu belayi amisitenya yich'emiri. : sewimi lei-
 giziabiheri k'idusi yihoni zenidi betuni bik'edisi;
 kahinu melikami weyimi kifu inide hone yigemite-
 wali: kahinumi inidemigemitewi met'eni inidihu
 yik'omali. : yek'edesewimi sewi betuni yibezhewi
 zenidi biwedidi kegimitu genizebi belayi amisitenya
 yich'emiri: betumi leirisu yihonali. : sewimi kerisitu
 irisha leigiziabiheri bik'edisi; inide mezeratu met'eni
 yigemeti: anidi yek'orosi mesiferiya gebisi yemizer-
 abeti irisha amisa yebiri sek'ili yigemetali. : irishaw-
 inimi keiyobeliyu 'ameti jemirow bik'edisi; inide gim-
 itu met'eni yik'omali. : irishawinimi keiyobeliyu
 'ameti behwala bik'edisi; kahinu isike iyobeliyu 'ameti
 diresi inide k'eruti 'ametati genizebuni yik'ot'iriletali:
 kegimitumi yigodilali. : irishawinimi yek'edese sewi
 yibezhewi zenidi biwedidi; kegimitu genizebi belayi
 amisitenya yich'emiri: leirisumi yihonali. : irishaw-
 inimi bayibezhewi; weyimi lelela sewi bishet'i; inide-
 gena yibezhewi zenidi ayichalewimi. : irishawi
 gini beiyobeliyu siwet'a inide irimi leigiziabiheri
 yetek'edese irisha yihonali: risitu lekahinu yihonali.
 : kerisitu irisha yalihonewini yegezawini irisha lei-
 giziabiheri bik'edisi; : kahinu isike iyobeliyu 'ameti
 diresi yegimituni waga yik'ot'iriletali: beziyami k'eni
 gimituni inide tek'edese negeri leigiziabiheri yiset'ali.
 : beiyobeliyu 'ameti irishawi yemidiritu bale risiti
 wede neberewi wede shet'ewi sewi yimelesali. :
 gimitumi hulu inide mek'idesu sek'ili mizani yi-
 honali: sek'ilu haya aboli yihonali. : leigiziabi-
 heri gini yemik'eribewini yeinisisa bekwirati ma-
 nimi yik'edisewi zenidi ayichalewimi: bere bihoni
 weyimi begi leigiziabiheri newi. : yerekesemi ini-
 sisa bihoni inide gimitu yibezhewi; beirisumi yewa-
 gawini amisitenya yich'emiribetali: bayibezhewimi
 inide gimitu yishet'ali. : leigiziabiherimi yeteleye
 irimi yehone negeri hulu; sewi bihoni weyimi ini-
 sisa weyimi yerisitu irisha bihoni; ayishet'imi; ay-
 ibezhimi: irimi yehone negeri hulu leigiziabiheri
 k'idusi k'idusani newi. : kesewochimi irimi yehone
 hulu ayibezhimi: fets'imo yigedelali. : yemidirimi
 asirati; weyimi yemidiri zeri weyimi yezafi fire bi-
 honi; yeigiziabiheri newi: leigiziabiheri yetek'edese

newi. : sewimi asiratuni libezhi biwedidi; amisitenya
 yich'emiribetali. : keberemi hulu keasiri anidi;
 keirenyawimi betiri betachi kemiyalifi begina fiyeli
 hulu keasiri anidi leigiziabiheri yetek'edese yihonali.
 : melikami weyimi kifu inidihoni ayimerimiri; ay-
 ilewit'imi: bilewit'ewimi irisuna liwach'u yetek'edesu
 yihonali: ayibezhewimi. : igiziabiheri besina terara
 layi leisiraeli lijochi museni yazezewi tiizazati inez-
 ihi nachewi.

igiziabiherimi museni besina midire beda bemege-
nanyawi dinikwani wisit'i; behuletenyawu weri
bemejemeriayawi k'eni; kegibits'i midiri kewet'u be-
hwala behuletenyawu 'ameti inidihi bilo tenagerewi.
: yeisiraellini lijochi mahiberi hulu dimiri; beyewe-
genachewi; beyeabatochachewi betochi; beyes-
imachewi k'wit'iri; weniduni beyerasu; wisedu.
: kehaya 'ameti jemiromo keziyami belayi yalewini;
keisiraeli wede selifi yemiwet'utini hulu; anitena
aroni beyeserawitochachewi k'wit'eruachewi. :
keyenegedumi anidi sewi yeabatochu beti alek'a
keinanite gari yihuni. : keinanitemi gari yemik'omuti
sewochi simochachewi inezihini nachewi: kerobeli
yesediyori liji : elisuri; kesimi'oni yesurisedayi liji
selemeli; : keyihuda yeaminadabi liji neasoni; :
keyisakori yesogeri liji natinaeli; :10 : kezabiloni
yekeloni liji eliyabi; keyosefi lijochi keefiremi
ye'amihudi liji elisama; keminase yefidasu liji
gemalieli; :12 : kebiniyami yegadeyoni liji abidani;
kedani yeamisadayi liji aki'ezeri; : keaseri yeekirani
liji fageli; : kegadi yeragueli liji elisafi; : kenifi-
talemi ye'enani liji akire. : kemahiberu yetemeret'u
yeisiraeli ailaifi talalak'ochi; yeabatochachewi negedi
alek'ochi inezihini nachewi. : musena aronimi
inezihini besimachewi yetet'erutini sewochi wesed-
uachewi: behuletenyawumi weri bemejemeriayawi
k'eni mahiberuni hulu sebesebuachewi: kehaya
'ameti jemiromo keziyami belayi yalewini beyerasu
beyewegenumi beyeabatochachewimi betochi
beyesimachewi k'wit'iri tiwilidachewini tenageru. :
igiziabiheri museni inidazeze inidihi besina midire
beda k'ot'erachewi. : yeisiraeli bekwiri yerobeli
lijochi beyetiwilidachewi; beyewegenachewi; beye-
abatochachewi betochi; inideyesimachewi k'wit'iri;
beyerasachewi; kehaya 'ameti jemiromo keziyami belayi
yalewini wenidi hulu; wede selifi yemiwet'uti hulu;
: kerobeli negedi yetek'ot'eru ariba sidisiti shihi
amisiti meto neberu. : yesimi'oni lijochi beyetiwil-
idachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi yetek'ot'eru; inideyesimachewi k'wit'iri;
beyerasachewi; kehaya 'ameti jemiromo keziyami belayi
yalewini wenidi hulu; wede selifi yemiwet'uti hulu;
: kesimi'oni negedi yetek'ot'eruti amisa zet'enyi
shihi sositi meto neberu. : yegadi lijochi beyetiwil-
idachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti
hulu; : kegadi negedi yetek'ot'eruti ariba amisiti shihi
sidisiti meto amisa neberu. : yeyihuda lijochi beyeti-
wilidachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti
hulu; : keyihuda negedi yetek'ot'eruti seba arati shihi
sidisiti meto neberu. : yeyisakori lijochi beyetiwil-
idachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemi-
wet'uti hulu; : keyisakori negedi yetek'ot'eruti
amisa arati shihi arati meto neberu. : yezabiloni
lijochi beyetiwilidachewi; beyewegenachewi;
beyeabatochachewi betochi; inideyesimachewi

k'wit'iri; kehaya 'ameti jemiromo keziyami belayi yaluti;
wede selifi yemiwet'uti hulu; : kezabiloni negedi
yetek'ot'eruti amisa sebatu shihi arati meto neberu. :
keyosefi lijochi; yeefiremi lijochi beyetiwilidachewi;
beyewegenachewi; beyeabatochachewi betochi;
inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti jemiromo
keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti hulu;
: keefiremi negedi yetek'ot'eruti ariba shihi amisiti
meto neberu. : yeminase lijochi beyetiwilidachewi;
beyewegenachewi; beyeabatochachewi betochi;
inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti jemiromo
keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti hulu;
: keminase negedi yetek'ot'eruti selasa huleti shihi
huleti meto neberu. : yebiniyami lijochi beyetiwil-
idachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti
hulu; : kebiniyami negedi yetek'ot'eruti selasa amisiti
shihi arati meto neberu. : yedani lijochi beyetiwil-
idachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti
hulu; : kedani negedi yetek'ot'eruti sidisa huleti
shihi sebatu meto neberu. : yeaseri lijochi beyetiwil-
idachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti
hulu; : keaseri negedi yetek'ot'eruti ariba anidi shihi
amisiti meto neberu. : yenifitalemi lijochi beyeti-
wilidachewi; beyewegenachewi; beyeabatochachewi
betochi; inideyesimachewi k'wit'iri; kehaya 'ameti
jemiromo keziyami belayi yaluti; wede selifi yemiwet'uti
hulu; : kenifitalemi negedi yetek'ot'eruti amisa
sositi shihi arati meto neberu. : yetek'ot'eruti;
musena aroni asira huletumi yeisiraeli alek'ochi
yek'ot'eruachewi; inezihini nachewi: iyanidanidu
yeabatochu beti alek'a nebere. : keisiraellini lijochi
yetek'ot'eruti hulu; beyeabatochachewi betochi;
kehaya 'ameti jemiromo keziyami belayi yaluti; wede
selifi yemiwet'uti hulu; : yetek'ot'eruti hulu sidis-
iti meto sositi shihi amisiti meto amisa neberu. :
lewawiyani gini beyeabatochachewi negedi keinerisu
gari alitek'ot'erumi. : igiziabiherimi museni inidihi
bilo tenagerewi. yelewini negedi atik'wit'erewi; :
k'wit'irachewinimi keisiraeli lijochi gari atadiri: :
negeri gini bemisikiru maderiyana be'ik'awochi hulu
leirisumi bemihonewi negeri hulu layi lewawiyani
ak'umachewi. maderiyawinina 'ik'awochini hulu
yishekemu; yageliglutimi; bemaderiyawimi zuriya
yisiferu. : maderiyawimi sinesa lewawiyani
yinik'eluti: maderiyawimi besefere gize lewawiyani
yitikeluti: lela sewi gini bik'eribi yigedeli. : yeisira-
limi lijochi iyanidanidu beyeseferu; beye'alamawimi;
beyech'irrawimi yisefiralu. : negeri gini beisiraeli
lijochi layi k'wit'a inidayiweridi lewawiyani be-
misikiru maderiya zuriya yisiferu: lewawiyanimi
yemisikiruni maderiya yit'ebik'u. : yeisiraeli lijochi
inidihi aderegu: igiziabiheri museni inidazezewi
hulu inidihi aderegu.

igiziabiherimi lemusena learoni inidihi bilo tenagere. : yeisraeli lijochi yipanidanidu beye'alamawi beye-abatochachewi betochi milikiti yisiferu: bemege-nanyawi dinikwani afazazhi zuriya yisiferu. : be-misirak'i bekuli wede ts'ehayi mewich'a yemisefiruti inide serawitochachewi yeyihuda seferi 'alama se-wochi yihonalu: yeyihuda lijochi alek'a yeaminad-abi liji neasoni nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru seba arati shihi sidsiti meto neberu. : beinerisumi at'agebi yemisefiru yeyisakori negedi yihonalu: yeyisakorimi lijochi alek'a yesogeri liji nati-naeli nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru amisa arati shihi arati meto neberu. : beinerisumi at'agebi yezabiloni negedi nebere: yezabilonimi li-jochi alek'a yekeloni liji eliyabi nebere. : seraw-itumi; keinerisumi yetek'ot'eru amisa sebatu shihi arati meto neberu. : keyihuda seferi yetek'ot'eru hulu beyeserawitochachewi meto semaniya sidsiti shihi arati meto neberu. inezihimi asik'edimewi yig-wazalu. : bedebubi bekuli beyeserawitochachewi yerobeli seferi 'alama yihonalu: yerobelimi lijochi alek'a yesedyori liji elisuri nebere. : serawi-tumi; keinerisumi yetek'ot'eru ariba sidsiti shihi amisiti meto neberu. : beinerisumi at'agebi yemise-firu yesim'oni negedi nachewi: yesim'onimi li-jochi alek'a yesurisedayi liji seleli nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru amisa zet'enyi shihi sositi meto neberu. : beinerisumi at'agebi yegadi negedi nebere: yegadimi lijochi alek'a yer-agueli liji elisafi nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru ariba amisiti shihi sidsiti meto amisa neberu. : kerobeli seferi yetek'ot'eru hulu beyeseraw-itochachewi meto amisa anidi shihi arati meto amisa neberu. inerisumi k'et'ilewi yigwazalu. : keziyami behwala yemegenanyawi dinikwani beseferochumi mekakeli yelewawiyani seferi yigwazali: inide sefer-achewi sewi hulu beyesifirawi beye'alamawimi yig-wazalu. : bemi'irabi bekuli inide serawitochachewi yeefirem seferi 'alama yihonalu: yeefirem lijochi alek'a ye'amihudi liji elisama nebere. : serawi-tumi; keinerisumi yetek'ot'eru ariba shihi amisiti meto neberu. : beinerisumi at'agebi yeminase negedi yihonalu: yeminase mi lijochi alek'a yefida-suri liji gemalieli nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru selasa huleti shihi huleti meto neberu. : beinerisumi at'agebi yebiniyami negedi yihonalu: yibiniyami lijochi alek'a yegadeyoni liji abidani nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru se-lasa amisiti shihi arati meto neberu. : keefirem se-feri yetek'ot'eru hulu beyeserawitochachewi meto si-miniti shihi anidi meto neberu. inerisumi sositenya honewi yigwazalu. : besemeni bekuli inide seraw-itochachewi yedani seferi 'alama yihonalu: yedanimi lijochi alek'a yeamisadayi liji ak'ezeri nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru sidsa huleti shihi sebatu meto neberu. : beinerisumi at'agebi yemise-firu yeaseri negedi yihonalu: yeaserimi lijochi alek'a yeeikiran liji fagieli nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru ariba anidi shihi amisiti meto neberu. : beinerisumi at'agebi yenifitalemi negedi yihonalu: yenifitalemi lijochi alek'a ye'enani liji

akire nebere. : serawitumi; keinerisumi yetek'ot'eru amisa sositi shihi arati meto neberu. : kedani se-feri yetek'ot'eru hulu meto amisa sebatu shihi sidsi-iti meto neberu. inerisumi beye'alamochachewi be-mech'eresha yigwazalu. : keisiraali lijochi beye-abatochachewi betochi yetek'ot'eru inezih nachewi: keyeseferu beyeserawitochachewi yetek'ot'eru hulu sidsiti meto sositi shihi amisiti meto amisa neberu. : lewawiyani gini igiziabiheri museni inidazeze keisira-ali lijochi gari alitek'ot'ermi. : yeisraeli lijochi inidihu aderegu: igiziabiheri museni inidazezewi hulu inidihu be'alamochachewi at'agebi seferu; inidi-humi beyewegenochachewi beyeabatochachewi be-tochi tegwazu.

3

igiziabiherimi besina terara layi museni betenagere-beti k'eni yearonina yemuse tiwilidi yihi nebere. : yearoni lijochi simi yihi newi: bekwiru nadabi; abiyudi; ali'azari; itamiri. : yetek'ebu kahinati beki-hinetimi yagelegilu zenidi yek'edesachewi yearoni lijochi simi yihi newi. : nadabina abiyudi besina midire beda beigiziabiheri fiti liyu isati bak'erebu gize beigiziabiheri fiti motu: lijochimi alineberu-achewimi. ali'azarina itamiri beabatachewi bearoni fiti bekihineti yagelegilu neberi. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : yelewini negedi ak'iribehi yagelegilu zenidi bekahinu bearoni fiti ak'umachewi. : yemaderiyawinimi sira yiseru zenidi; irisunina mahiberuni hulu lemangeligeli yemiyasife-ligewini negeri bemegeanyawi dinikwani fiti yit'ebik'u. : yemaderiyawinimi sira yiseru zenidi; yemegenanyawini dinikwani 'ika hulu yit'ebik'u; yeisiraalini lijochi lemangeligeli yemiyasifeligewinimi negeri yit'ebik'u. : lewawiyawinimi learonina leli-jochu tiset'alehi: keisiraali lijochi leirisu fets'imewi tiset'u. : aroninina lijochuni ak'umachewi; kihine-tachewinimi yit'ebik'u: lela sewimi bik'eribi yigedeli. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : ineho; ine beisiraali lijochi zenidi mahits'eni bemikefitewi bebekwiru hulu fanita lewawiyawini keisiraali lijochi mekakeli wesijealehu: bekwiri hulu leine newina lewawiyani leine yihunu: begibits'i midiri bekwirini hulu bemetahu k'eni; keisiraali zenidi bekwirini hulu; sewinina inisisani; leine leyichealehu: leine yihunu. ine igiziabiheri nenyi. : igiziabiherimi museni besina midire beda inidihi bilo tenagerewi. : yelewini lijochi beyeabatochachewi betochi beyewegenachewimi k'wit'eri: weniduni hulu keanidi weri jemiro keziyami belayi yalewini k'wit'erachewi. : museni inide igiziabiheri k'ali inidazezewi k'ot'erachewi. : yelewini lijochi beyesi-machewi inezih nachewi: gedisoni; k'e'ati; merari. : yegedisonimi lijochi simochi beyewegenachewi inezih nachewi: lobeni; semei. : yek'e'atimi lijochi beyewegenachewi iniberemi; yisi'ari; kebironi; 'uzieli. : yemerarimi lijochi beyewegenachewi: moholi; musi. yelewawiyani wegenochi beyeaba-tochachewi betochi inezih nachewi. : legedisoni yelobenawiyani wegeni yesemeawiyawini wegeni neberuti: yegedisonawiyani wegenochi inezih nachewi. : keinerisumi yetek'ot'eruti yewenidochi

hulu k'wit'iri keanidi weri jemiro keziyami belayi yetek'ot'eruti sebatu shihi amisiti meto neberu. : yegedisonawiyani wegenochi kemaderiyawi behwala bemi'irabi bikuli yisefiralu. : yegedisonawiyanimi abatochi beti alek'a yedaali liji elisafi yihonali. : gedisonawiyanimi bemegenanyawi dinikwani yemit'ebik'uti maderiyawi; dinikwanumi; mederebiyawimi; yemegenanyawi dinikwani dejafi megareja; : bemaderiyawina bemesewiyawi zuriya yalewi yeadebabayi megarejochi; yeadebabayumi dejafi megareja; lemageligelumi yaluti gemedochi hulu yihonali. : kek'e'atimi yeiniberemawiyani wegeni; yeyisi'arawiyanimi wegeni; yekebironawiyanimi wegeni; ye'uzielawiyanimi wegeni neberu: yek'e'atawiyani wegenochi inezih nachewi. : wenidochi hulu inide k'wit'irachewi keanidi weri jemiro keziyami belayi siminiti shihi sidisiti meto neberu: mek'idesunimi yit'ebik'u neberi. : yek'e'ati lijochi wegenochi bemaderiyawi at'egebi bedebubi bekuli yisefiralu. : yek'e'atawiyanimi wegenochi abatochi beti alek'a ye'uzieli liji elisafeni yihonali. : tabotunimi; gebetawinimi; mek'irezunimi; mesewiyawochunimi; yemiyagelegilubetinimi yemek'idesuni 'ik'a; megarejawnimi; mageligeyawinimi hulu yit'ebik'alu. : yelewawiyanimi alek'ochi alek'a yekahinu yearoni liji ali'azari yihonali: irisumi mek'idesuni bemit'ebik'uti layi yihonali. : kemerari yemoholawiyani wegeni yemusawiyanimi wegeni neberu: yemerari wegenochi inezih nachewi. : keinerisumi wenidochi hulu inide k'wit'irachewi keanidi weri jemiro keziyami belayi yetek'ot'eruti sidisiti shihi huleti meto neberu. : yemerarimi wegenochi abatochi beti alek'a yeabikaili liji surieli nebere: bemaderiyawi at'egebi besemene bekuli yisefiralu. : yemerarimi lijochi yemit'ebik'uti yemaderiyawi sanik'ochi; meweriweriyawochimi; teradowochimi; girochumi; 'ik'awimi hulu; : mageligeyawimi hulu; bezuriyawimi yemik'omu yeadebabayi misosochi; girochumi; kasimawochumi; awitarochumi yihonalu. : bemaderiyawimi fiti bemisirak'i bekuli bemegenanyawi dinikwani fiti besite ts'hayi mewich'a yemisefiruti musena aroni lijochumi yihonalu; mek'idesunimi leisraeli lijochi yit'ebik'alu: liyumi sewi bik'eribi yigedeli. : beigiziabiheri tiizazi musena aroni yek'ot'eruachewi; kelelawiyani wenidochi hulu keanidi weri jemiro keziyami belayi beyewegenachewi yetek'ot'eruti hulu haya huleti shihi neberu. : igiziabiherimi museni. yeisraelini lijochi weniduni bekwiri hulu k'wit'eri: keanidi weri jemiro keziyami belayi yalutini yesimachewini k'wit'iri wisedi: : lewawiyanimi beisraeli lijochi bekwiri hulu fanita; yelewawiyanimi inisisochoi beisraeli lijochi inisisochoi bekwiri hulu fanita leine leigiziabiheri wisedi alewi. : musemi igiziabiheri inidazewi yeisraelini lijochi bekwiri hulu k'ot'ere. : keinerisumi yetek'ot'eru wenidochi bekwirochi hulu yebesimachewi keanidi weri jemiro keziyami belayi haya huleti shihi huleti meto seba sositi neberu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : lewawiyanimi beisraeli lijochi bekwiri hulu fanita; yelewawiyanimi inisisochoi beinisosochachewi fanita wisedi: lewawiyanimi leine yihunu: ine igiziabiheri nenyi. : belewawiyani

layi keisraeli lijochi bekwiri sile terefuti sile huleti meto seba sositi beza; beyerasu amisiti sek'ili wisedi: : inide mek'idesu sek'ili mizani tiwesi-dalehi: sek'ilumi haya aboli newi. : sile terefutimi yemebezhawini genizebi learonina lelijochu sit'i. : musemi belewawiyani ketebezhuti belayi keterefuti zenidi yemebezhawini genizebi wesede. : keisraeli lijochi bekwirochi genizebuni shihi sositi meto sidisa amisiti sek'ili inide mek'idesu sek'ili mizani wesede. : inide igiziabiherimi k'ali; igiziabiheri museni inidazewi; muse yemebezhawini genizebi learonina lelijochu set'e.

4

igiziabiherimi musenina aronini inidihi bilo tenagerachewi. : kelewi lijochi mekakeli beyewegenachewi beyeabatochachewi betochi yek'e'atini lijochi dimiri wisedi: : keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi bemegenanyawi dinikwani yiseru zenidi leageligloli yemigebubetini hulu tidemiralehi. : bemegenanyawi dinikwani beniwaye k'idisatu zenidi yek'e'ati lijochi sira yihi newi: : keseferu betenesu gize aronina lijochu gebitewi yemishefinewini megareja yawiridu; yemisikirunimi taboti yit'ek'ililubeti: : belayumi yeak'osit'awini k'uribeti meshefena yadirigubeti; keirisumi belayi hulenite-nawi semayawi yehone megonats'efiya yizerigubeti; melogiawochunimi yagibu. : begets'i hibisti gebeta layi semayawiwini megonats'efiya yizerigubeti: beirisumi layi wech'itochuni; ch'ilifawochunimi; ts'iwawochunimi; lemafisesimi mek'ijawochuni yadirigu: huligizemi yeminori injera beirisu layi yihuni. : beinerisumi layi k'eyi megonats'efiya yizerigu; beak'osit'awimi k'uribeti meshefena yishefinuti; melogiawochunimi yagibu. : semayawiwini megonats'efiya yiwisedu; yemiyaberawinimi mek'irezi; k'enidilochunimi; mekositeriyawochunimi; yekusitari madiregiyawochunimi; irisunimi lemageligeli yezeyituni 'ik'awochi hulu yishefinu: : irisunina 'ik'awochuni hulu beak'osit'a k'uribeti meshefena wisit'i yadirigu; bemeshkemiyawimi layi yadiriguti. : bewerik'umi mesewiya layi semayawiwini megonats'efiya yizerigubeti; beak'osit'ami k'uribeti meshefena yishefinuti; melogiawochunimi yagibu. : bemek'idesimi wisit'i yemiyagelegilubetini yemageligeyawini 'ik'a hulu yiwisedu; bese-mayawiwini megonats'efiya wisit'i yasik'emit'uti; beak'osit'ami k'uribeti meshefena yishefinuti; bemeshkemiyawimi layi yadiriguti. : amedunimi kemesewiyawi layi yasiwegidu; hamirawiwini megonats'efiya yizerigubeti: : yemiyagelegilubetini 'ik'awini hulumi manidejawochuni menit'ochunimi mech'ariyawochunimi disitochunimi; yemesewiyawini 'ik'a hulu yasik'emit'ubeti: beirisumi yeak'osit'ani k'uribeti meshefena yizerigu; melogiawochunimi yagibu. : keseferumi sinesu; aronina lijochu mek'idesunina yemek'idesuni 'ik'a hulu keshefenu behwala; beziyani gize yek'e'ati lijochi lishekemuti yimet'alu: inidayimotu gini niwaye k'idisatuni ayiniku. bemegenanyawi dinikwani zenidi yek'e'ati lijochi shekimi yihi newi. : yekahinumi yearoni liji ali'azari bemebiratu zeyiti bet'afach'umi 'it'ani

layi; huligizemi bemik'eribewi beihilu k'wiribanina bek'ibatu zeyiti layi yishomi: maderiyawini hulu; beirisumi wisit'i yalewini hulu; mek'idesunina 'ik'awini yit'ebik'ali. : igiziabiheri musenina aronini inidihi bilo tenagerachewi. : yek'e'atini wegenochi negedi kelelawiyani mekakeli atat'ifuachewi. : negeri gini wede k'idisite k'idusani bek'erebu gize behiyiweti yinoru zenidi iniji inidayimotu inidihi adirigulachewi: aronina lijochu yigibu; lesewimi hulu sirawinina shekimuni yizezu: : negeri gini inidayimotu niwaye k'idisatuni ledinieti inikwa lemayeti ayigibu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : yegedisonini lijochi dimiri degimo beyeabatochachewi betochi beyewegenochachewimi wisedi. : yemegenanyawini dinikwani sira yiseru zenidi leageligiloti yemigebutini hulu keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi k'wit'erachewi. : yegedisonawiyani wegenochi sira bemageligelina bemeshemeki yihi newi: : yemaderiyawini megarejochi; yemegenanyawinimi dinikwani; mederebiyawini; belayumi yalewini yeak'osit'awini k'uribeti mederebiya; yemegenanyawinimi dinikwani dejafi megareja; : bemaderiyawina bemesewiyani zuriya yalewini yeadebabayuni megareja; yeadebabayunimi dejafi megareja; awitarochachewinimi; lemageligelimi yemiserubetini 'ik'a hulu yishekemu: bezihi yageligilu. : yegedisonawiyani ageligiloti hulu; shekimachewimi hulu; sirachewimi hulu bearonina belijochu tiizazi yihuni: yemiderisibachewinimi shekimi hulu tinegiruachewalachihi. : yegedisonawiyani wegenochi ageligiloti bemegenanyawi dinikwani zenidi yihi newi: kekahinu kearoni liji keitamiri iji betachi yihonalu. : yemerarinimi lijochi beyewegenachewi beyeabatochachewimi betochi k'wit'erachewi. : yemegenanyawini dinikwani sira yiseru zenidi leageligiloti yemigebutini hulu keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi k'wit'erachewi. : bemegenanyawi dinikwani zenidi baweli ageligilotachewi hulu; yemaderiyawi sanik'ochi; meweriweriyawochumi; teradawochumi; igirochumi; : bezuriyawimi yemik'omuti yeadebabayu mis-esochi; igirochumi; kasimawochumi; awitarochumi; 'ik'awochuna mageligeyawochu shekimachewi newi: yemit'ebik'utinimi yeshekimachewini 'ik'a hulu besimachewi k'wit'eri. : yemerari lijochi wegenochi ageligiloti bemegenanyawi dinikwani zenidi kekahinu kiaroni liji keitamiri iji betachi beyeageligilotachewi hulu yihi newi. : musena aronimi yehibumi alek'ochi yek'e'atini lijochi beyewegenachewi beyeabatochachewimi betochi k'ot'eruachewi. : bemegenanyawi dinikwani wisit'i yiseru zenidi wede ageligiloti yegebutini hulu keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi yalutini k'ot'eruachewi: : beyewegenachewimi keinerisu yetek'ot'eruti huleti shihi sebatu meto amisa neberu. : igiziabiheri bemuse iji inidazeze; bemegenanyawi dinikwani wisit'i yagelegeluti hulu; kek'e'atawiyani wegenochi yetek'ot'eruti; musena aroni yek'ot'eruachewi; inezih nachewi. : beyewegenachewimi beyeabatochachewimi betochi yetek'ot'eruti yegedisoni lijochi; : bemegenanyawi dinikwani wisit'i yiseru zenidi leageligiloti yegebutini keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi

yaluti; : beyewegenachewimi beyeabatochachewimi betochi yetek'ot'eruti huleti shihi sidiisi meto selasa neberu. : igiziabiheri bemuse iji inidazeze; bemegenanyawi dinikwani wisit'i yagelegeluti hulu; kegedisoni lijochi wegenochi yetek'ot'eruti; musena aroni yek'ot'eruachewi; inezih nachewi. : beyewegenachewimi beyeabatochachewimi betochi kemerari lijochi wegenochi yetek'ot'eruti; : bemege-nanyawi dinikwani wisit'i wede ageligiloti yegebutini hulu keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi yaluti; : beyewegenachewi yetek'ot'eruti sositi shihi huleti meto neberu. : igiziabiheri bemuse iji inidazeze; kemerari lijochi wegenochi yetek'ot'eruti; musena aroni yek'ot'eruachewi; inezih nachewi. : beyewegenachewi beyeabatochachewi betochi kelelawiyani yetek'ot'eruti hulu; musena aroni yeisiraalmi alek'ochi yek'ot'eruachewi; : bemege-nanyawi dinikwani wisit'i sirawini lemesiratina 'ik'awini lemeshekemi yegebutini hulu; keselasa 'ameti jemiro isike amisa 'ameti diresi yaluti; : keinerisu yetek'ot'eruti siminiti shihi imisiti meto semaniya neberu. : inide igiziabiheri tiizazi iyanidanidachewi beyeageligilotachewina beyeshekimachewi bemuse iji tek'ot'eru: igiziabiheri museni inidazeze inidihi beirisu tek'ot'eru.

5

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : yeisiraeli lijochi lemits'amuni hulu; fesashi negerimi yalebetini hulu; beresami yerekesewini hulu keseferu inidiyawet'u izezachewi: : wenidunina setuni awit'u: ine bemekakelu yemadiribetini seferachewini inidayarekisu keseferu awit'uachewi. : yeisiraalmi lijochi inidihi aderegu; keseferu awet'uachewi: igiziabiheri museni inide tenagerewi; yeisiraeli lijochi inidihi aderegu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraeli lijochi nigerachewi. wenidi weyimi seti yeigiziabiherini tiizazi yitelalefi zenidi sewi yemiserawini hat'iatu bisera; beziyami sewi layi bedeli bihoni; beserawi hat'iatu yinazezi: : yewesedewinimi bemulu yimelisi amisitenyawinimi yich'emiribeti; lebedelewimi sewi yisit'ewi. : negeri gini yimelisileti zenidi sewiyowi zemedi bayinorewi; sile bedeli leigiziabiheri yemimelisewi negeri lekahinu yihuni; yihimi sile irisu masitesereya kemideregibeti awira begi belayi yich'emeri. : yeisiraalmi lijochi lekahinu yemiyak'eributi yetek'edese yemanisati k'wiribani hulu leirisu yihuni. : yetek'edese yesewi negeri hulu; sewimi lekahinu yemiset'ewi hulu leirisu yihuni. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraeli lijochi nigerachewi. yemananyawimi sewi misiti keirisu fek'ek'i bitili; beirisumi layi bitibedeli; : kelelami sewi gari bititenya; kebaluwami 'ayini bisheshegi; irisiwami tesewira bitirekisi; misikirimi bayinoribati; beminizirimi batigenyi; : bebaluwami layi yek'ini'ati menifesi bimet'abeti; irisiwami sitirekisi sile misitu bik'ena: weyimi irisiwa satirekisi yek'ini'ati menifesi bimet'abeti; sile misitumu bik'ena: : ya sewi misitumu wede kahinu yamit'ati; yeifi mesiferiyami asirenya iji gebisi duk'eti k'wiribani sile irisiwa yamit'a: yek'ini'ati k'wiribani

newina; ha'tiatinimi yemiyasasibi yemetasebiya k'wiribani newina zeyiti ayafisisibeti; 'it'animi ayich'emiribeti. : kahinumi yak'eribatali beigiziabiherimi fiti yak'omatali. : kahinumi yetek'edese wiha beshekila 'ik'a yiwesidali: kahinumi bemaderiyawi wisit'i kalewi tibiya wesido bewiha layi yirech'ewali: kahinumi setituni beigiziabiheri fiti yak'omatali; yesetitunimi rasi yigelit'ali; beijiwami lemetasebiya yemihonewini yeihili k'wiribani; lek'ini'ati k'wiribani; yanorali: bekahinumi iji irigimanini yemiyamet'awi merara wiha yihonali. : kahinumi yamilatali; setitunimi inidihi yilatali. lela wenidi alitenyashi; balishinimi alitewishi; rasishinimi alarekesishi inide hone; irigimanini kemiyamet'a kezih merara wiha nits'uhi hunyi: : negeri gini balishini titeshi rekiseshi inide hone; kebalishimi lela kewenidi gari tenyiteshi inidehone: : kahinumi setituni bemerigemi mehala yamilatali; kahinumi setituni. igiziabiheri ch'inishini iyaselesele hodishinimi iyenefa; igiziabiheri lemerigemina lemhala behizibishi mekakeli yadirigishi: : irigimaninimi yemiyamet'a yihi wiha wede hodishi yigiba; hodishinimi yinfawi; ch'inishinimi yabesibisewi yilatali: setitumi. ameni ameni tilalechi. : kahinumi inezihini merigemochi beselela yits'ifewali; bemerarawimi wiha yidemesisewali: : irigimanini yemiyamet'awinimi merara wiha lesetituni yit'et'atali: yeirigimanumi wiha begebabati gize merara yihonali. : kahinumi yek'ini'atuni yeihili k'wiribani kesetituni iji yiwesidali; yeihilunimi k'wiribani beigiziabiheri fiti yiwezewizewali; wede mesewiyawimi yamet'awali: : kahinumi keihilu k'wiribani anidi ifinyi mulu lemetasebiyawini wesido bemesewiyawilay yak'at'ilewali; keziyami behwala lesetituni wihawini yat'et'atali. : wihawini kat'et'ati behwala inidihi yihonali: rekisana bebalawa layi amenizira inide honechi; irigimanini yemiyamet'awi wiha gebito merara yihonibatali; hodiwami yinefali; ch'iniwami yiselesilali: setitumi behizibiwa mekakeli lemerigemi tihonalechi. : yalirekeseshi yale newirimi inide honechi; nits'uhi tihonalechi; lijochinimi taregizalechi. :30 : seti baliwani tita berekeseshi gize; weyimi besewi layi yek'ini'ati menifesi bemet'abeti gize; sile misitumi bek'ena gize; yek'ini'ati higi yihi newi: setitunimi beigiziabiheri fiti yak'umati; kahinumi inidezihi higi hulu yadirigibati. : sewiyowimi kehat'iatu nits'uhi yihonali; setitumi ha'tiatu wani tishekemalechi.

6

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraeli lijochi nigerachewi. sewi weyimi seti leigiziabiheri rasuni yeteleye yaderigi zenidi yenzarawineti siileti bisali; : keweyini t'ejina kemiyasekiri met'et'i rasuni yeteleye yadirigi: keweyini weyimi kelela negeri yemigenyewini homit'a'e ayit'et'a; yeweyinimi ch'imak'i ayit'et'a: yeweyini isheti weyimi zebibi ayibila. : rasuni yeteleye baderegebeti werati hulu keweyini yehonewini negeri hulu kewisit'u fire jemiro isike gefefowi diresi ayibila. : rasuni lemeleyeti siileti baderegebeti werati hulu berasu layi milach'i ayiderisimi: leigiziabiheri

yeteleyebeti werati isikifets'emi diresi yetek'edese yihonali; yerasunimi t'egwiri yasadigali. : leigiziabiheri rasuni yeteleye baderegebeti werati hulu wede resa ayik'irebi. : leamilaku yaderegewi isileti berasu layi newina abatu weyimi inatu weyimi wenidimu weyimi ihitu simotu sewinetuni ayarikisibachewi. : rasuni yeteleye baderegebeti werati hulu leigiziabiheri yetek'edese newi. : sewimi beat'egebu dinigeti bimoti yeteleyewinimi rasuni biyarekisi; irisu beminets'abeti k'eni rasuni yilach'i: besebatenyawu k'eni yilach'ewi. : besiminitenyawimi k'eni huleti wanosochi weyimi huleti yerigibi gilgelochi wede megenanyawi dinikwani dejafi wede kahinu yamit'a: : kahinumi aniduni lehat'iatu mesia'iti huletanyawinimi lemik'at'eli mesia'iti yak'eribewali: beresami yetenesa ha'tiatu seritoalina yasiteseriyletali; beziyami k'eni rasuni yik'edisewali. : rasuni yeteleye yaderegebetini weratimi leigiziabiheri yik'edisali; yeanidi 'ametimi tabati t'eboti lebedeli mesia'iti yamit'a: nazirawinetu gini rekisoalina yalefewi werati hulu kenitu yihonali. : yemeleyetu werati betefets'eme gize yenzarawiwu higi yihi newi: wede megenanyawu dinikwani dejafi yik'irebi: : k'wiribanunimi leigiziabiheri yak'iribi: newiri yelelebeti yeanidi 'ameti tabati t'eboti lemik'at'eli mesia'iti; newirimi yelelebatini yeanidi 'ameti inisiti t'eboti lehat'iatu mesia'iti; newirimi yelelebetini awira begi ledehinineti mesia'iti; : anidi lematimi k'it'a injera; bezeyiti yetelewese kemelikami duk'etimi yeteseru inigocha-wochi; bezeyitimi yetek'eba sisi k'it'a; yeihilunimi k'wiribani; yemet'et'unimi k'wiribani yak'iribi. : kahinumi beigiziabiheri fiti yak'eribachewali; yehat'iatunimi mesia'iti yemik'at'elewinimi mesia'iti yasargileletali. : awirawinimi begi ledehinineti mesia'iti kelematu k'it'a injera gari wede igiziabiheri yak'eribali: kahinumi degimo yeihilunimi k'wiribanina yemet'et'uni k'wiribani yak'eribali. : nazirawiwimi yeteleyewini yerasuni t'egwiri bemegeanyawu dinikwani at'egebi yilach'ali; yemeleyetunimi rasi t'egwiri wesido kedeihinineti mesia'iti betachi wedalewi isati yit'ilewali. : kahinumi yetek'ek'elewini yeawirawini begi werichi; kelematunimi anidi k'it'a inigocha anidimi sisi k'it'a yiwesidali; yeteleyewinimi yerasi t'egwiri ketelach'ebewala benazirawiwu ijochi layi yanorachewali: : kahinumi inezihini lemeweziwezi k'wiribani beigiziabiheri fiti yiwezewizachewali: yihimi kemiwezewezewi firimibana keminesawu werichi gari lekahinu yetek'edese newi. keziyami behwala nazirawiwu weyini yit'et'a zenidi yichilali. : siiletuni yetesalewu yenzarawu; ijuimi kemiyagenyewu lela sile nazirawinetu leigiziabiheri yemiyak'eribewu yek'wiribanu higi yihi newi: siiletuni inide tesale inide nazirawinetu higi inidihu yaderigali. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : learonina lelajochu nigerachewi. yeisiraelini lijochi sitibarikuchewu inidihi beluachewi. : igiziabiheri yibarikihi; yit'ebik'ihimi: : igiziabiheri fituni yabiralihi; yiraralihimi: : igiziabiheri fituni wede anite yanisa; selaminimi yisit'ih. : inidihu simeni beisiraeli lijochi layi yaderigalu: inemi ibarikachewalehu.

inidihimi hone: muse maderiyawini fets'imo ketekele behwala; irisunina 'ik'awini hulu kek'ebana kek'edese behwala; mesewiyawinina 'ik'awinimi hulu kek'ebana kek'edese behwala: : yeisraeli alek'ochi; yeabatochachewi betochi alek'ochi k'wiribanachewini ak'erebu: inezihimi ketek'ot'eruti belayi yeteshomu yenegedochi alek'ochi neberu. : mebachewinimi beigziabiheri fiti ak'erebu; yetekedenu sidisiti seregelochi asira huletimi berewochi: beyehuletumi alek'ochi anidi seregela ak'erebu; hulumi iyanidanidu anidi bere bemaideriyawi fiti ak'erebu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : lemegeanyawini dinikwani mageligeli yihoni zenidi keinerisu tek'ebilehi lelewawiyani lehiyanidanidu inide ageligilotachewi set'achewi. : museni seregelochinina berewochini tek'ebile lelewawiyani set'achewi. : legedisoni lijochi inide ageligilotachewi huleti seregelochinina arati berewochini set'achewi. : kekahunimi kearoni liji keitamiri iji betachi laluti lemerari lijochi inide ageligilotachewi arati seregelochinina siminito berewochini set'achewi. : lek'eti lijochi gini mek'idesuni mageligeli yeinerisu newina; betikeshachewimi yishekemuti neberina minimi aliset'achewimi. : mesewiyawimi betek'eba k'eni alek'ochu mesewiyawini lemek'edesi k'wiribanini ak'erebu: alek'ochimi mebachewini bemesewiyawi fiti ak'erebu. : igiziabiherimi museni. alek'ochu mesewiyawini lemek'edesi mebachewini iyanidanidu bek'eni bek'enu yak'iribu alewi. : bemejemeriawimi k'eni mebwani yak'erebe keyihuda negedi yeaminadabi liji neasoni nebere. : mebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi nebere: yeaminadabi liji yeneasoni meba yihi nebere. : behuletanyawimi k'eni yeiyasakori alek'a yesogeri liji natinaeli ak'erebe. : lemebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolutini; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehonewini anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemolawini mizanu asiri sek'ili yehonewini anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi ak'erebe: yesogeri liji yematina meba yihi nebere. : besositenyawimi k'eni yezabiloni lijochi alek'a yekeloni liji eliyabi: : mebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu

sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi nebere: yekeloni liji yeeliyabi meba yihi nebere. : bearatanyawimi k'eni yerobeli lijochi alek'a yesediyori liji elisuri: : mebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi nebere: yesediyori liji yeelisuri meba yihi nebere. : beamisitenyawimi k'eni yesimi'oni lijochi alek'a yesurisedayi liji selemieli: : mebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi nebere: yesurisedayi liji yeselemieli meba yihi nebere. : besidisitenyawimi k'eni yegadi lijochi alek'a yeragueli liji elisafi: : mebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi nebere: yeragueli liji yeelisafi meba yihi nebere. : besibatanyawimi k'eni yeefiremi lijochi alek'a ye'amihudi liji elisama: : mebwami leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanu seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemik'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeandidi 'ameti tebatu t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelochi; amisiti yeandidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi nebere: ye'amihudi liji yeelisama meba yihi nebere.

: besiminitenyawimi k'eni yeminase lijochi alek'a yefidasuri liji gemalieli: : mebawimi leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemk'at'eli mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeanidi 'ameti tehati t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti yeanidi 'ameti tehati yebegi t'ebotochi nebere: yefidasuri liji yegemalieli meba nebere. : bezet'enenyawimi k'eni yebiniyami lijochi alek'a yegadeyoni liji abidani: : mebawimi leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemk'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeanidi 'ameti tehati t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelocho; amisiti yeanidi 'ameti tehati yebegi t'ebotochi nebere: yegadeyoni liji yeabidani meba yihi nebere. : beasirenyawimi k'eni yedani lijochi alek'a yeamisadayi liji ak'ezeri: : mebawimi leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemk'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeanidi 'ameti tehati t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelocho; amisiti yeanidi 'ameti tehati yebegi t'ebotochi nebere: yegadeyoni liji yeabidani meba yihi nebere. : beasirenyawimi k'eni yedani lijochi alek'a yeamisadayi liji ak'ezeri: : mebawimi leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemk'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeanidi 'ameti tehati t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelocho; amisiti yeanidi 'ameti tehati yebegi t'ebotochi nebere: yegadeyoni liji yeabidani meba yihi nebere. : beasira huletenyawimi k'eni yenifitalemi lijochi alek'a ye'enani liji akire: : mebawimi leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'eti yetemolu; mizanu inide mek'idesu sek'ili mizani meto selasa sek'ili yehone anidi yebiri wech'iti; mizanumi seba sek'ili yehone anidi yebiri disiti: : 'it'animi yetemola mizanu asiri sek'ili yehone anidi yewerik'i ch'ilifa: : lemk'at'elimi mesiwa'iti anidi weyifeni; anidi awira begi; anidi yeanidi 'ameti tehati t'eboti: : lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira

fiyeli: : ledehininetimi mesiwa'iti huleti berewochi; amisiti awira begochi; amisiti awira fiyelocho; amisiti yeanidi 'ameti tehati yebegi t'ebotochi nebere: ye'enani liji yeakire meba yihi nebere. : mesewiyawi betek'eba k'eni yeisraeli alek'ochi lemek'edeshawi yak'erebuti k'wiribani yihi nebere: asira huleti yebiri wech'itochi; asira huleti yebiri disitochi; asira huleti yewerik'i ch'ilifawochi: : iyanidanidumi yebiri wech'iti meto selasa sek'ili; iyanidanidumi disiti seba sek'ili nebere: yezihimi 'ik'a hulu biri bemek'idesu sek'ili mizani huleti shihi arati meto sek'ili nebere. : 'it'animi yetemola asira huletu yewerik'i ch'ilifawochi; iyanidanidu bemek'idesu sek'ili mizani asiri sek'ili nebere: yech'ilifawochu werik'i hulu meto haya sek'ili nebere. : yemik'at'elewi mesiwa'iti kebiti hulu keihilu k'wiribani gari asira huleti weyifenocho; asira huletimi awira begochi; asira huletimi yeanidi 'ameti tehati t'ebotochi neberu: yehat'iatimi mesiwa'iti awira fiyelocho asira huleti neberu. : yedehininetimi mesiwa'iti kebiti hulu haya arati berewochi; sidisami awira begochi; sidisami awira fiyelocho; sidisami yeanidi 'ameti tehati yebegi t'ebotochi neberu. mesewiyawi ketek'eba behwala lemek'edeshawi yek'erebe k'wiribani yihi nebere. : musemi wede megenanyawi dinikwani irisuni lemeneageri begeba gize bemisikuru taboti layi kalewi kesiriyeti mekidanya belayi kekirubelimi mekakeli dimits'u sinagerewi yisema neberi: irisumi yinagerewi neberi.

8

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : mebiratochuni sitilekwisi sebatu mebiratochi bemek'irezu fiti yaberalu bilehi learoni nigerewi. : aronimi inidihi aderege: igiziabiheri museni inidazeze bemek'irezu fiti mebiratochuni lekose. : mek'irezumi inidihi hono tesorito neberi: ketek'et'ek'e'e werik'i tesera: isike agedawina isike abebochu diresi ketek'et'ek'e'e sira nebere: igiziabiheri museni inidasayewi misale mek'irezumi inidihi aderege. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : keisraeli lijochi mekakeli lewawiyani wesidhe anits'achewi. : tanets'achewi zenidi inidihi taderigilachewalehi: hat'iatini yemiyans'awini wiha irich'achewi; begelachewimi hulu milach'i yasalifu; libisachewinimi yit'ebu; yitat'ebumi. : weyifeni; leihilumi k'wiribani bezeyiti yetelewese melikami duk'etini yiwesedu; lelawnimi weyifeni lehat'iatini mesiwa'iti wisedi. : lewawiyanimi bemegenanyawi dinikwani fiti ak'iribi: yeisraelinimi lijochi mahiberi hulu sebisibi. : lewawiyanimi beigiziabiheri fiti ak'iribachewi: yeisraelinimi lijochi belewawiyani layi ijachewini yich'anubachewi. : aronimi lewawiyani igiziabiherini yagegilu zenidi keisraeli lijochi mekakeli sit'ota adirigo; lewawiyanimi beigiziabiheri fiti yak'iribi. : lewawiyanimi beweyifenocho rasochi layi ijochachewini yich'anu: lelewawiyanimi sile masitesireya aniduni lehat'iatini mesiwa'iti; huletenyawinimi lemk'at'eli mesiwa'iti leigiziabiheri ak'iribi. : lewawiyanimi bearonina belijochu fiti ak'umachewi; beigiziabiherimi fiti sit'ota

adirigei ak'iribachewi. : inidihu lewawiyani keisraeli lijochi makakeli ley: lewawiyani leine yihunu. : keziyami behwala lewawiyani yemege-nanyawini dinikwani ageligiloti yagelegilu zenidi yigebalu: tanets'achewimalehi; sit'otami adirigei tak'eribachewalehi. : inerisumi keisraeli lijochi makakeli fets'imo leine tset'etwala: beisiraeli lijochi bekwirati hulu; mahits'eni bemikefiti hulu fanita leine wesijeachewalehu. : begibits'i midiri yalewini bekwiri hulu begedelihubeti k'eni yeisiraelini lijochi bekwirati hulu; sewi weyimi inisisa; leine k'edisheachewalehuna yeine nachewi. : beisiraelini lijochi bekwirati hulu fanita lewawiyani wesijealehu. : yeisiraelini lijochi wede mek'idesu bek'erebu gize mek'isefiti inidayagenchewi; leisiraeli lijochi yasiteseriyulachewi zenidi; yeisiraelinimi lijochi ageligiloti bemegeanyawi dinikwani wisit'i yiseru zenidi lewawiyani keisraeli lijochi makakeli learonina lelijochu sit'ota adirige set'icheachewalehu. : musena aroni yeisiraelimi lijochi mahiberi hulu inidihu belewawiyani layi aderegu: igiziabiheri museni sile lewawiyani inidazewi inidihu yeisiraeli lijochi aderegulachewi. : lewawiyani kehat'ati tet'at'ebu; libisachewinimi at'ebu: aronimi sit'ota adirigo beigiziabiheri fiti ak'erebachewi; aronimi yanets'achewi zenidi asitesereyelachewi. : keziyami behwala lewawiyani bemegeanyawi dinikwani wisit'i bearonina belijochu fiti ageligilotachewini yiseru zenidi gebu: igiziabiheri museni sile lewawiyani inidazewi inidihu aderegulachewi. : igiziabiherimi museni inidihu bilo tenagerewi. : yelewawiyani higi yihi newi: kehaya amisiti 'ameti jemiro keziyami belayi yaluti bemegeanyawi dinikwani sira yagelegilu zenidi yigebalu. : 'idimeachewimi amisa 'ameti simola yeageligilotachewini sira yitewalu; keziyami behwala ayiserumi: : yeteset'achewini yit'ebik'u zenidi wenidimochachewini bemegeanyawi dinikwani wisit'i yagelegilalu: yedinikwanuni ageligiloti ayiserumi. inidihu sile sirachewi belewawiyani layi taderigalehi.

9

kegibits'i midiri bewet'u behuletenyawu 'ameti bemejeriyawu weri besina midire beda igiziabiheri museni inidihu bilo tenagerewi. : yeisiraeli lijochi begizewi fasikawini yadirigu: : bezihi weri beasira aratenyawu k'eni bemeshe gize begizewi adiriguti: inide siriatu hulu inide firidumi hulu adiriguti. : musemi fasikani yaderigu zenidi yeisiraelini lijochi tenagerachewi. : bemejeriyawimi weri beasira aratenyawu k'eni bemeshe gize besina midire beda fasikani aderegu: igiziabiheri museni inidazewi inidihu yeisiraeli lijochi aderegu. : bemote sewi resa yerekesu sewochimi neberi; silezihimi beziya k'eni fasikani yaderigu zenidi alichalumi. beziyami k'eni wede musena wede aroni k'erebu. : in-eziyami sewochi. bemote sewi resa rekisenali: beisiraeli lijochi makakeli begizewi k'wiribani leigiziabiheri inidanak'eribi sile mini inikelekaleni? aluti. : musemi. igiziabiheri sile inanite yemiyazewini isikisema diresi k'oyu alachewi. : igiziabiherimi museni inidihu bilo tenagerewi. : leisiraeli lijochi

inidihu bilehi nigerachewi. keinanite weyimi keti-wilidochachihu zenidi sewi beresa biresiki; weyimi ruk'i menigedi biyadedi; irisu degimo leigiziabiheri fasikani yadirigi. : behuletenyawu weri beasira aratenyawu k'eni bemeshe gize yadiriguti: kek'ita inijerana kemera k'it'eli gari yibiluti. : keirisumi isike nege minimi ayasik'eru; keirisumi at'initini ayisiberu: inide fasika siriatu hulu yadiriguti. : negerigini nits'uhi yehone sewi bemenigedimi layi yalihone fasikani bayaderigi; ya sewi kehizibu zenidi teleyito yit'efali: yeigiziabiherini k'wiribani begizewi alak'erebemina ya sewi hat'iatuni yishekemali. : bemekekalachihumi mets'atenya binori; leigiziabiheri fasikani yaderigi zenidi biwedidi; inide fasika siriatu inide firidumi inidihu yadirigi: lemets'atenyana leageri liji anidi siriatu yihunilachihu. : maderiyawimi betetekele k'eni demenawi yemisikiruni dinikwani shefenewi: kematami jemiro isike ti'iwati diresi bemaeriyawu layi inide isati yimesili neberi. : inidihu huligize nebere: bek'eni demena belelitimi yeisati amisali yishefinewi neberi. : demenawimi kedinikwanu layi betenesa gize beziyani gize yeisiraeli lijochi yigwazu neberi: demenawimi bek'omebeti sifira beziya yeisiraeli lijochi yisefiru neberi. : beigiziabiheri tiizazi yeisiraeli lijochi yigwazu neberi; beigiziabiherimi tiizazi yisefiru neberi. demenawi bemaeriyawu layi betek'emet'ebeti zemeni hulu beseferachewi yik'emet'u neberi. : demenawimi bemaeriyawu layi bizu k'eni betek'emet'e gize yeisiraeli lijochi yeigiziabiherini tiizazi yit'ebik'u neberi; ayigwazumimi neberi. : anidanidi gize demenawi t'ik'iti k'eni bemaeriyawu layi yihoni neberi: beziyani gize inide igiziabiheri tiizazi beseferachewi yik'emet'u neberi: inide igiziabiherimi tiizazi yigwazu neberi. : anidanidi gizemi demenawi kemata jemiro isike ti'iwati diresi yik'emet'i neberi: bet'iwatimi demenawi betenesa gize yigwazu neberi: bek'enimi belelitimi bihoni; demenawi betenesa gize yigwazu neberi. : demenawimi huleti k'eni weyimi anidi weri weyimi anidi 'ameti k'oyito bemaeriyawu layi bik'emet'i yeisiraeli lijochi beseferachewi yik'emet'u neberi; ayigwazumimi neberi: negerigini betenesa gize yigwazu neberi. : beigiziabiheri tiizazi yisefiru neberi; beigiziabiherimi tiizazi yigwazu neberi; igiziabiheri bemuse iji inidazeze yeigiziabiherini tiizazi yit'ebik'u neberi.

10

igiziabiherimi museni inidihu bilo tenagerewi. : huleti yebiri meleketochi at'efit'ifehi leanite adirigi: mahiberuni lemet'irati keseferachewimi lemasigwazi yihunulih. : huletumi meleketochi betenefu gize mahiberu hulu wede anite wede megeanyawu dinikwani dejafi yisebisebu. : anidi meleketi sinefa talalak'ochu yeisiraeli alafai alek'ochi wede anite yisebisebu. : meleketinimi kefi bale dimits'i sitinefu bemisirak'i bekuli yeseferuti yigwazu. : huletenyawinimi kefi bale dimits'i sitinefu bedebubi bekuli yeseferuti yigwazu: lemasigwazi meleketini yinefalu. : gubaewimi bemisebesebibeti gize nifu; negerigini dimits'uni kefi atadiriguti. : yearonimi lijochi kahinatu meleketochuni yinifu: inerisumi

leliji lijachihu lezelalemi siri'ati yihunu. : bemigefachihumi t'elati layi bemidirachihu wede selifi sitiwet'u kefi bale dimits'i meleketo chuni nifu: beigiziabiherimi beamilakachihu fiti titasebalachihu; ket'elatochachihumi tinalachihu. : degimo besedesitachihu k'eni; bebe'alatachihumi zemeni; bewerimi mebacha; bemik'at'eli mesiwa'itachihuna bedehinineti mesiwa'itachihu layi meleketo chuni nifu: inerisumi beamilakachihu fiti lemetasebiya yihonulachihwali: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi. : behuletenyawimi 'ameti behuletenyawimi weri kewerumi behayanyawi k'eni inidihi hone: demenawi kemisikiru maderiya layi tenesa. : yeisiraelimi lijochi kesina midire beda beyegwizaoachewi tegwazu: demenawimi befarani midire beda k'ome. : bemejemeriyami igiziabiheri bemuse iji inidazeze tegwazu. : bemejemeriyami yeyihuda lijochi seferi 'alama beyeserawitachewi tegwaze: beserawitumi layi yeaminadabi liji neasoni alek'a nebere. : beyisakorimi lijochi negedi serawiti layi yesogeri liji natinaeli alek'a nebere. : bezabilonimi lijochi negedi serawiti layi yekeloni liji eliyabi alek'a nebere. : maderiyawimi tenek'ele: maderiyawinimi yeteshekemu yegedisoni lijochina yemerari lijochi tegwazu. : yerobelimi seferi 'alama beyeserawitachewi tegwaze: beserawitumi liji elisuri alek'a nebere. : besimi'onimi lijochi negedi serawiti layi yesurisedayi liji selemieli alek'a nebere. : begadimi lijochi negedi serawiti layi yeragueli liji elisafi alek'a nebere. : k'e'atawiyanimi mek'idesuni teshekimewi tegwazu: inezihimi isikimet'u diresi ineziya maderiyawini tekulu. : yeefiremimi lijochi seferi 'alama beyeserawitachewi tegwaze: beserawitumi layi ye'amihudi liji elisama alek'a nebere. : beminasemi lijochi negedi serawiti layi yefidasuri liji gemalieli alek'a nebere. : bebiniyamimi lijochi negedi serawiti layi yegadeyoni liji abidani alek'a nebere. : keseferochu hulu behwala yehone yedani lijochi seferi 'alama beyeserawitachewi tegwaze: beserawitumi layi yeamisadayi liji aki'ezeri alek'a nebere. : beaserimi lijochi negedi serawiti layi yeeikirani liji fagieli alek'a nebere. : benifitalemimi lijochi negedi serawiti layi ye'enani liji akire alek'a nebere. : inidihi yeisiraeli lijochi gwizo beyeserawitachewi nebere: inerisumi tegwazu. : musemi yemistutuni abati yemidiyamawini yeraguelini liji obabini. igiziabiheri. leinanite iset'ewalehu wedalewi sifira inihedalen: igiziabiheri sine isiraeli melikamini negeri tenagiroalina anite keinya gari na; melikamini inaderigilihaleni alewi. : irisumi. alihedimi; negeri gini wede agerena wede zemedoche ihedalehu alewi. : irisumi. ibakih; bemidire beda yeminisefiribetini anite tawik'alehina; inide 'ayinochachinimi tihonilialehina atteweni: : keinyami gari bitihedi igiziabiheri kemiyaderigilini melikami negeri hulu inya leanite inaderigaleni ale. : keigiziabiherimi terara yesositi k'eni menigedi yahili tegwazu: yeigiziabiherimi yekidanu taboti yemiyadiribetini sifira yifeligilachewi zenidi yesositi k'eni menigedi k'edemachewi. : keserachewimi betegwazu gize yeigiziabiheri demena k'eni k'eni belayachewi nebere. : musemi tabotu betegwaze gize. abetu; tenesa; 'elatochihimi yibetenu; yemit'eluhimi kefitihi yishishu yili neberi. :

barefemi gize. abetu; wede isiraeli ilifi alafati temeleli yili neberi.

11

hizibumi kifu honewi beigiziabiheri layi agwiremeremu: igiziabiherimi semito tek'ot'a: yeigiziabiherimi isati bemekakelachewi nededechi; yeseferunimi dari belachi. : hizibumi wede muse ch'ohu: musemi wede igiziabiheri ts'eleye; isatitumi t'efachi. : yeigiziabiherimi isati bemekakelachewi silenededechi yeziyani sifira simi tebera bilo t'erawi. : bemekakelachewimi yeneberu liyu liyu hizibi ijigi gomeju: yeisiraeli lijochi degimo yalek'isu neberi. yeminibelawini siga mani yiset'enali? : begibits'i yale waga inibelawi yeneberewini 'asa; dubawinimi; bet'ihunimi; kuratunimi; k'eyunimi shinikuriti; nech'unimi shinikuriti inasibaleni: : ahuni gini sewinetachini derek'echi: 'ayinachinimi kezih mena bek'eri minimi atayami alu. : menawimi inde dinibilali zeri nebere; melikumi much'alyemesili neberi. : hizibumi iyezoru yilek'imu neberi; bewefich'omi yifech'uti; weyimi bemuk'ech'a yiwek'it'uti; beminichetimi yik'ek'iluti neberi; inigochami yaderiguti neberi: t'a'imumi bezeyiti inde teleweese inigocha nebere. : lelitimi t'eli beseferu layi bewerede gize menawi belayu yiweridi neberi. : musemi hizibu bewegenochachewi; sewi hulu bedinikwanu dejafi; siyalek'isu semaha: yeigiziabiherimi k'wit'a ijigi nedede: musemi tek'ot'a. : musemi igiziabiherini alewi. lemini bebariyahi layi kifu aderegihi? leminisi befitihi mogesi alagenyehumi? leminisi yezihini hizibi hulu shekimi beine layi aderegihi? : anite leabatochachewi wede malihilachewi midiri aderisachewi zenidi. mogiziti yemit'ebawini liji iniditak'efi bebibitih ik'efachewi yemitilenyi; bewinu yihini hizibi hulu ine ts'enesihutini? weledihutini? : befite yalek'isaluna. yeminibelawini siga sit'eni yilaluna lezih hizibi hulu yemisef'ewi siga kewedeti iwesidalehu? : ijigi kebidonyalina yihini hulu hizibi lishekemi alichilimi. : inidihisi kemitaderigibinyi; befitihi mogesi aginyiche inde hone; beine layi yemihonewini mekera inidalay; ibakih; fets'imo gidelenyi. : igiziabiherimi museni alewi. keisiraeli shimagilewochi; behizibu layi shimagilewochina alek'ochi yihonu zenidi yemitawik'achewini; seba sewochi sebisibilinyi; wede megenanyawimi dinikwani amit'achewi; beziyami keanite gari ak'umachewi. : inemi iweridalehu; beziyami inegagerihalehu; beanite kalewimi menifesi wesije beinerisu layi aderigewalehu: anitemi bicha inidatishekemi yehizibuni shekimi keanite gari yishekemalu. : hizibunimi belachewi. yeminibelawini siga mani yiset'enali? begibits'i dehina neberelini iyalachihu yalek'eschahuti wede igiziabiheri joro derisoalina lenege tek'edesu; siganimi tibelalachihu: igiziabiherimi sigani yiset'achihwali; tibelumalachihu. : anidi k'eni weyimi huleti k'eni weyimi amisiti k'eni weyimi asiri k'eni weyimi haya k'eni atibelumi: : negeri gini bemekakelachihu yalewini igiziabiherini nik'achihwalina; befitumi. lemini kegibits'i wet'ani? bilachihu alik'isachihwalina beafinich'achihu isikiwet'a isikiselechachihumi

diresi weri mulu tibelutalachihu. : musemi. ine bemekakelachewi yalehu hizibi sidisiti meto shihi igirenaya nachewi: anitemi. weri mulu yemibelutini siga ine iset'achewalehu alihi. : inerisuni yemiya'tegibi yeberena yebegi meniga yitaredini? weyisi yebahirini 'asa hulu ya'tegibachewi zenidi yisebesebilachewalini? ale. : igiziabiherimi musemi. bewinu yeigiziabiheri iji ach'iri hone? ahuni k'ale yifets'emi weyisi ayifets'emi inide hone anite tayalehi alewi. : musemi wet'a yeigiziabiherinimi k'alochi lehizibu negere: kehizibu shimagilewochimi sebwani sewochi sebisibo bedinikwanu zuriya ak'omachewi. : igiziabiheri bedemenawi werede; tenagerewimi; beirisumi layi keneberewi menifesi wesido sebewani shimagilewochi layi aderege: menifesumi belayachewi badere gize tinibiti tenageru: keziya behwali gini alitenagerumi. : keinerisumi huleti sewochi beseferi k'eritewi neberi; yeanidumi simi elidadi yehuletenyawimi modadi nebere: menifesimi weredebachewi: inerisumi ketets'afuti gari neberu wede dinikwanu gini aliwet'umi neberi: beseferumi wisit'i salu tinibiti tenageru. : anidi gobezi sewi iyerot'e met'ito. elidadina modadi beseferi tinibiti yinageralu bilo lemuse negerewi. : kelijinetu jemirowe yemuse ageligayi yeneberewi yenewe liji iyasu. getaye muse hoyi; kelikilachewi alewi. : musemi. yeigiziabiheri hizibi hulu nebiyati bihonu; igiziabiherimi beinerisu layi menifesuni biyaweridi: anite sileine tik'enalehini? alewi. : musemi keisiraeli shimagilewochi gari wede seferi temelese. : nefasimi keigiziabiheri zenidi wet'a; kebahirimi dirich'itochini amet'a; yeanidi k'enimi menigedi yahili bezihi; yeanidi k'enimi menigedi yahili beziya beseferu layi betenachewi: beziyami beseferu zuriya kefitawi kemidiri wede layi huleti kinidi nebere. : beziyami k'eni hulu belelitimi hulu benegawimi hulu hizibu tenesitewi dirich'itini sebesebu: kehulu t'ik'iti yesebesebe asiri yek'orosi mesiferiya yemiyahili sebesebe: beseferumi zuriya hulu aset'uti. : sigawimi gena bet'irisachewi mekakeli sale sayanyikutimi; yeigiziabiheri k'wit'a behizibu layi nedede: igiziabiherimi hizibuni betalak'i mek'isefiti ijigi meta. : yegomeju hizibi beziya tek'ebirewalina yeziya sifira simi yeminyoti mek'abiri tebilu tet'era. : hizibumi keminyoti mek'abiri wede hats'eroti tegwazu behats'erotimi tek'emet'u.

12

musemi itiyop'iyayituni agibitoalina bagebati beitiyop'iyayitu mikiniyati mariyamina aroni beirisu layi tenageru. : inerisumi. bewinu igiziabiheri bemuse bicha tenagirolini? beinyasi degimo yetenagere ayidelemi? alu: igiziabiherimi sema. : musemi bemidiri layi kaluti sewochi hulu yilik'i ijigi tihhuti sewi nebere. : igiziabiherimi wedyawi musenina aronini mariyaminimi. sositachihu wede megenyanyawi dinikwani wit'u bilo tenagere: sositumi wet'u. : igiziabiherimi bedemena 'amidi werede; bedinikwanumi dejafi k'ome: aroninina mariyaminimi t'era; huletumi wet'u. : irisumi. k'aleni simu: bemekakelachihu nebiyi binori;

ine igiziabiheri beraiyi igelet'iletahehu; weyimi behilimi inagerewalehu. : bariyaye muse gini inidihi ayidelemi: irisu bebete hulu yetamene newi. : ine afi leafi begilit'i inagerewalehu; bemisale ayidelemi: yeigiziabiherinimi meliki yayali: bebariyaye bemuse layi tinageru zenidi sile mini aliferachihumi? ale. : igiziabiherimi tek'ot'itobachewi hede. : demenawimi kedinikwanu tenesa: inehomi; mariyami lemits'ami honechi; inide amedayimi nech'i honechi: aronimi mariyaminimi temeleke; inehomi; lemits'ami hona neberi. : aronimi musemi. getaye hoyi; sinifina adirigenalina; bedilenimalina ibakih; hat'iatu atadigibini. : keinat'u hodi bewet'a gize gimashi sigawi telbelito inide mote irisiwa atihuni. : musemi wede igiziabiheri iyech'ohe. abetu; ibakih; adinati alewi. : igiziabiherimi musemi. abatiwa mirak'uni befitiwa bitemfabati sinikwa sebatu k'eni tafiri zenidi yigebati neberi: sebatu k'eni keseferi wich'i tezegita tik'emet'i; keziyami behwala timelesi alewi. : mariyamimi keseferi wich'i sebatu k'eni tezegita tek'emet'echi: mariyamimi isikitimelesi diresi hizibu alitegwazumi. : keziyami behwala hizibu kehats'eroti tegwazu; befaranimi midire beda seferu.

13

igiziabiherimi musemi inidihi bilo tenagerewi. : leisiraali lijochi yemiset'atini yekeni'anini midiri yiselilu zenidi sewochini laki: keabatochi negedi hulu iyanidanidu bemekakelachewi alek'a yehone anidi sewi tilakalachu. : musemi inide igiziabiheri tiizazi kefarani midire beda lakachewi: inerisumi hulu yeisiraali lijochi alek'ochi neberu. : simachewimi yihi nebere: kerobeli negedi yezekuri liji semueli: : kesimi'oni negedi yesure liji sefet'i: : keyihuda negedi yeyofoni liji kalebi: : keyisakori negedi yeyosefi liji yigiali: : keefiremi negedi yenewe liji awise: :10: kebiniyami negedi yerafu liji felit'i: kezabiloni negedi yesedi liji gudiel: : keyosefi negedi irisumi yeminase negedi yesusi liji gadi: : kedani negedi yegemali liji 'amieli: : keasari negedi yemikaeli liji seturi: : kenifitalemi negedi yeyabi liji nabi: : kegadi negedi yemaki liji gudiel. : midirituni yiselilu zenidi muse yelakachewi sewochi simi yihi newi. musemi yeneweni liji awiseni iyasu bilo t'erawi. : musemi yekene'anini midiri yiselilu zenidi lakachewi; alachewimi. kezih; bedebubi bekuli wit'u; wede terarochimi hidu: : midiritunimi inideti inide honechi; beirisuwami yeminoru sewochi birituwochi weyimi dekamochi; : t'ik'itochi weyimi bizuwochi inide honu; yeminorubatimi midiri melikami weyimi kifu; yeminorubachewimi ketemochi seferochi weyimi amibochi inide honu; : midiritunimi wefirami weyimi sisi zafi yalebati weyimi yelelebati inide honechi iyu: kemidiritu fire amit'u: ayizaochiu. beziyani gizemi weyinu asik'edimo fire yemiyaferabeti werati nebere. : wet'umi midiritunimi kets'ini midire beda behamati dari isikalechiwi isike reabi diresi selelu. : bedebubimi bekuli wit'u; wede kebironimi deresu: beziyami ye'enak'i lijochi akimeni; sesi; telami neberu. kebironimi begibits'i kalechiwi ket'aneuwosi befiti sebatu 'ameti taserita neberi. : wede eshikolimi shelek'o met'u; keziyami

keweyinu anidi zelea yeneberegutini aregi k'oret'u; huletumi sewochi bemelogiya teshekemuti: degimomi keromanu kebelesumi amet'u. : yeisraeli lijochi kezuya sile k'oret'uti zelea yeziyani sifira simi yeeshikoli shelek'o bilewi t'eruti. : midiritunimi selilewe keariba k'eni behwala temelesu. : befarani midire bedana bek'adesi wedaluti wede musena wede aroni wede isiraelimi lijochi mahiberi hulu hedewi deresu: werewinimi leinerisuna lemahiberu hulu negeruachewi; yemidiritunimi fire asayuachewi. : inidihimi bilewi negeruti. wede lakiheni midiri deresini; irisiwami wetetina mari tafesisalechi; firewami yihi newi. : negeri gini bemidiritu yemioru sewochi hayalani nachewi. ketemochachewimi yetemeshegu ijigimi yet'senu nachewi: degimomi beziya ye'enak'ini lijochi ayeni. : bedebubimi midiri amalek'i tek'emut'oali: beterarochumi ket'iyawina iyabusawi amarawimi tek'emut'oali: kene'anawimi behabiri darina beyoridanosi at'egebi tek'emut'oali. : kalebimi hizibuni bemuse fiti zimi asenyena. mashenefi inichilaleninina iniwit'a; iniwiresewi ale. : keirisu gari yewet'u sewochi gini. behayili keinya yiberetaluna bezihi hizibi layi mewit'ati anichilimi alu. : sile seleluatimi midiri kifu were leisraeli lijochi iyaweru. inya zoreni yeselelinati midiri yemiorubutini sewochi yemitibela midiri nati: beirisuwami zenidi yayenachewi sewochi hulu rejajimi sewochi nachewi. : beziyami kenefilimi wegeni yehonutini nefilimi; ye'enak'ini lijochi; ayeni: inyami be'ayinachini gimiti inide anibet'awochi neberini; degimomi inya be'ayinachewi zenidi inidihu neberini alu.

14

mahiberumi hulu dimits'achewini anisitewi ch'ohu: hizibumi beziya lelti alek'esu. : yeisraelimi lijochi hulu bemusena bearoni layi agwiremeremu: mahiberumi hulu. begibits'i midiri saleni minewi bemotini noro! weyimi bezihi midire beda minewi bemotini noro! : igiziabihirimi beseyifi inimoti zenidi wedezichi midiri lemini yagebanali? setochachinina lijochachini miriko yihonalu: wede gibits'i mamelesi ayishalenimini? aluachewi. : irisi berisachewimi. nu; alek'a shomeni wede gibits'i inimelesi tebabalu. : musena aronimi beisiraeli lijochi gubae fiti begimibarachewi wedek'u. : midirini keseluti gari yeneberuti yenewe liji iyasuna yeyofoni liji kalebi libisachewini k'ededu: leisraelimi lijochi mahiberi hulu. zoreni yeselelinati midiri ijigi melikami nati. : igiziabihirisi kewededeni wetetina mari wedemitafesisewi wedezichi midiri yagebanali irisiwanimi yiset'entali. : negeri gini begiziabihirimi layi atamits'u: inide injera yihonulinalina yemidirituni sewochi atifiru: t'ilachewi kelayachewi tegefifoali; igiziabihirimi keinya gari newi: atifiruachewi bilewi tenageruachewi. : mahiberu hulu gini bedinigayi yiwegiruachewi zenidi temakeru. yeigiziabihirimi kibiri leisraeli lijochi hulu bemegeanyawi dinikwani tegelet'e. : igiziabihirimi museni. yihi hizibi isike meche yinik'enyali? befitusi baderegi-huti teamirati hulu isike meche ayaminibinyimi? : kerisitachewi at'efachewi zenidi becheneferi

imetachewalehu: anitemi keinerisu lemibezana lemit'enekiri hizibi aderigihalehu alewi. : musemi igiziabihirini alewi. gibits'awiyani yisemalu: yihini hizibi kemekakelachewi behayilihi awit'itehewalina: : lezichimi midiri sewochi yinageralu. anite igiziabihirini bezihi hizibi mekakeli inide honihi semitewali: anitemi; abetu; fiti lelti tegelit'ehali; demenahimi belayachewi k'omoali; bek'enimi bedemena 'amidi; belelitimi beisati 'amidi befitchachewi tihedalehi. : yihini hizibi inide anidi sewi bitigedili zinahini yesemu ahizabi. : igiziabihirini yihini hizibi wede malelachewi midiri yagebachewi zenidi alichalemina bemidire beda gedelachewi bilewi yinageralu. :18 : ahunimi; ibakihini. igiziabihirini tagashina mihiretu yebeza; abesanina metalefini yik'iri yemili; hat'iatenyochinimi keto yemayanets'a; yeabatochini hat'iatu isike sositina isike arati tiwilidi diresi belijochi layi yemiyamet'a newi bilehi inide tenagerihini; yegeta hayili talak'i yihuni. : yihini hizibi kegibits'i midiri kawet'ahi jemiro isike zare diresi yik'iri indal-ihachewi; ibakihini; inide mihiretihi bizati yezihini hizibi hat'iatu yik'iri beli. : igiziabihirimi ale. inide k'alihi yik'iri alihu: : negeri gini ine hiyawi nanya beiwineti yeigiziabihirini kibiri midirini hulu yimolali. : begibits'i midirina bemidire beda yaderegihutini teamiratinena kibireni yayu inezihi sewochi hulu asiri gize sile tefetatenunyi; negerenimi silalisemu; beiwineti leabatochachewi yemalihilachewini midiri ayayumi: keinerisumi yenak'enyi sewi hulu ayayati: : bariyaga kalebi gini lela menefisi keirisu gari sile hone fets'imomi sileteketelenyi irisu wede gebabati midiri agebawalehu: zerumi yiwerisatali. : amalek'ina kene'anawiwimi beshelek'owi wisit'i tek'emut'oali: benegawi temeliasichu beeritira bahiri menigedi wede midire beda hidu. : igiziabihirimi musenina aronini inidihini bilo tenagerachewi. : yemiyagwiremerimibinyini yihini kifu hizibi isike meche itagesewalehu? beine layi yemiyagwiremerimutini yeisiraelini lijochi magwiremerimi semahu. : inidihini belachewi. ine hiyawi nenyina bejoroye inide tenagerachihuti inidihu beiwineti aderigibachihwalehu; yilali igiziabihirini: : bedinochachihu bezihi midire beda yiwedik'alu: yetek'ot'erachihu hulu; inidek'ut'irachihu kehaya 'ameti jemiro kezuyami belayi yehone hulu; inanite yagwiremeremachihubinyi; : keyofoni liji kekalebina kenewe liji keiyasu bek'eri beirisawa asik'emut'achihu zenidi ijene zerigiche wede malihulachihu midiri beiwineti inanite atigebumi. : mirikonya yihonalu yalachihwachewini lijochachihuni inerisuni agebachewalehu; inanitemi yenak'achihwatini midiri yawik'alu. : inanite gini bedinochachihu bezihi midire beda yiwedik'alu. : lijochachihumi bemidire beda ariba 'ameti yik'ibezebezu; bedinochachihumi bemidire beda isikit'efu diresi gilimutinachihuni yishekemalu. : midirituni besalelechihubati k'eni k'wit'iri; ariba k'eni; sile anidi k'enimi anidi 'ameti; hat'iatichihuni ariba 'ameti tishekemalachihu; k'wit'ayenimi tawik'alachihu. : ine igiziabihirini. beine layi betesebesebe bezihi kifu mahiberi hulu layi inidihini aderigalehu biye tenagerihini: bezihi midire beda yalik'alu; beziyami yimotalu. : midiritunimi liselilu muse likoachewi yetemelesuti sewochi

kifu weremi sile midiritu iyaweru beirisu layi mahiberu hulu inidiyagwiremerimu yaderegu; : kifu were yaweru ineziya sewochi beigiziabiheri fiti bemek'isefiti motu. : negeri gini midirituni liselilu kehedu sewochi yenewe liji iyasuna yeyofoni liji kalebi behiyiweti tek'emet'u. : museni yihini leisraeli lijochi hulu negere; hizibumi ijigi azenu. : benegawimi malidewi tenesu; wede terarawimi rasi met'itewi. ineho; met'ani: inya bedilenalina igiziabiheri wedalewi sifira iniwet'aleni alu. : musemi ale. yeigiziabiherini tiizazi lemini titalefalachihu? ayit'ek'imachihumi. : igiziabiheri beinanite mekakeli ayidelemina bet'elatochachihu fiti inidatiwedik'u atiwit'u. : amalek'awina kene'anawi befitachihu nachewina beseyifi tiwedik'alachihu: igiziabiherini kemeketeli temelisachihwalina igiziabiheri keinanite gari ayihonimi. : inerisu gini wede terarawi rasi liwet'u deferu: negeri gini yeigiziabiheri k'ali kidani tabotina muse kesefuru alitenesumi. : beziyami terara layi yetek'emet'u amalek'awina kene'anawi weredu; metitewachewimi isike herima diresi asadeduachewi.

15

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihi bilehi nigerachewi. wedemiset'achihu wede menoriyachihu midiri begebachihu gize; : siiletachihuni litifets'imu; weyimi befek'adachihu; weyimi bebe'alachihu; leigiziabiheri t'afach'i shita taderigu zenidi kebere weyimi kebegi meniga yemik'at'eli mesiwa'iti weyimi mesiwa'iti yemihoni yeizati k'wiribani leigiziabiheri bitak'eribu; : k'wiribanuni leigiziabiheri yemiyak'eribi kemik'at'eli mesiwa'iti weyimi kelela mesiwa'iti gari leiyandanidu t'eboti yeini mesiferiya aratenya iji behone zeyiti yetelewese kemesiferiyawi keasiri iji anidi iji yehone melikami duk'eti leihili k'wiribani; yeini mesiferiya aratenya iji yeweyini t'oji lemet'et'i k'wiribani yazegajali. : leaniidumi awira begi leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni yeini mesiferiya siso behone zeyiti yetelewese kemesiferiyawi keasiri iji huleti iji melikami duk'eti leihili k'wiribani tazegajalehi: yeini mesiferiya sisomi yeweyini t'oji lemet'et'i k'wiribani tak'eribalehi. : lemik'at'elimi mesiwa'iti weyimi lelela mesiwa'iti weyimi siiletini leme-fets'emi weyimi ledehinineti mesiwa'iti weyifeni leigiziabiheri bitazegaji; : keweyifenu gari yeini mesiferiya gimashi behone zeyiti yetelewese kemesiferiyawi keasiri iji sositi iji melikami duk'eti leihili k'wiribani tak'eribalehi. : leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni beisati letederege k'wiribani; yeini mesiferiya gimashi yeweyini t'oji lemet'et'i k'wiribani tak'eribale. : inidihu leiyandanidu weyifeni weyimi leiyandanidu awira begi weyimi leiyandanidu tebatu yebegi weyimi yefiyeli t'eboti yideregali. : inidazegajachihuti k'wit'iri; inidihu inde k'wit'irachewi leiyandanidu taderigalachihu. : yeageri liji hulu leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni k'wiribani beisati bak'erebe gize inidihu yaderigali. : mets'atenyami keinanite gari bik'emet'i; weyimi betiwilidachihu mekakeli manimi sewi binori;

leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni k'wiribani beisati biyak'eribi; inanite yemitaderigutini irisu inidihu yaderigali. : leinanite begubaewi lalachihu beinanitemi mekakeli lemik'emet'i mets'atenya anidi siri'ati yihonali; lelji lijachihumi yezelalemi siri'ati yihonali: inanite inde honachihu inidihu beigiziabiheri fiti mets'atenya yihonali. : leinanitena keinanite gari lemik'emet'i mets'atenya anidi higina anidi firidi yihonali. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihi bilehi nigerachewi. wedemamet'achihu midiri begebachihu gize; : inanite yemidirituni inijera bebelachihu gize leigiziabiheri yemisanisi k'wiribani taderigalachihu. : mejemeriya kemitaderiguti lit'i anidi inigocha lemanisati k'wiribani tak'eribalachihu: keawidimami inidemitanesuti k'wiribani inidihu tanesalachihu. : mejemeriya kemitaderiguti lit'i yemisanisi k'wiribani isike liji lijachihu leigiziabiheri tiset'alachihu. : bitisitumi; igiziabiherimi lemuse yazezachewini inezihini tiizazati hulu bataderigu; : igiziabiheri kazezebeti kefitenyawi k'eni jemirowe wede fitimi isike liji lijachihu igiziabiheri bemuse iji yazezachihuni hulu bataderigu; : mahiberu sayawik'u besihiteti bideregi; mahiberu hulu lemik'at'eli mesiwa'iti keihilu k'wiribanina kemet'et'u k'wiribani gari inde higu leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni anidi weyifeni; lehat'iatimi mesiwa'iti anidi awira fiyeli yak'eribalu. : kahinumi leisraeli lijochi mahiberi hulu yasiteseriylachewali; sihitetimi neberena yisereyilachewali: sile sihitetachewimi leigiziabiheri k'wiribanachewini beisati ak'ribewali; leigiziabiherimi yehat'iatachewini mesiwa'iti ak'ribewali. : behizibumi hulu zenidi yale iwik'eti tederigoalina leisraeli lijochi mahiberi hulu bemekakelachewimi leminoruti mets'atenyochi siriyeti yideregilachewali. : anidi sewi sayawik'i hat'iatu bisera; lehat'iatu mesiwa'iti aniditi yeanidi 'ameti inisiti fiyeli yak'eribali. : hat'iatu serito sayawik'i; lesate leziya sewi kahinu yasiteseriyletali: beigiziabiheri fiti yasiteseriyletali; yisereyiletimali. : tiwilidu beisraeli lijochi mekakeli bihoni; weyimi bemekakelachewi yemik'emet'i mets'atenya bihoni; sayawik'i hat'iatu lemisera hulu higu anidi yihonile-tali. : yeageri liji bihoni weyimi mets'atenya bihoni; anidachi beti'ibiti yemiyaderigi sewi igiziabiherini sediboali: yami sewi kehizibu mekakeli teleyito yit'efali. : yeigiziabiherini k'ali sile nak'e; tiizazunimi sile sebere; ya sewi fets'imo yit'ifa: hat'iatu berasu layi newi. : yeisraelimi lijochi bemidire beda salu anidi sewi besenibeti k'eni inich'eti silek'imi agenyu. : inich'etimi silek'imi yagenyuti sewochi wede musena wede aroni wede mahiberumi hulu amet'uti. : yaderigubetimi zenidi yemigebawu alitegelet'emina begizoti asik'emet'uti. : igiziabiherimi museni sewiyewi fets'imo yigedeli: kesefuru wich'i mahiberu hulu bedinigiayi yiwigeruti alewi. : mahiberumi hulu kesefuru wede wich'i awet'uti; igiziabiherimi museni inidazezewi isikimoti diresi bedinigiayi wegeruti. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisraeli lijochi inidihi belachewi. inerisumi tiwilidochachewimi belibisachewi ch'afi zerifi yaderigu zenidi; bezerifumi hulu layi semayawi fetili yaderigu zenidi izezachewi. : yeigiziabiherinimi

tiizazi hulu tasibuna taderigu zenidi; irisiwani bemeketeli yamenezrachihubati yelibachihunina ye'ayinochachihuni fek'adi inidatiketelu; : tiizazeni hulu tasibuna taderigu zenidi; leamilakachihumi k'idusani tihonu zenidi zerifu belibisachihu layi iniditayi yihuni. : ine igiziabiheri amilakachihu nyeny; amilaki ihonachihu zenidi kegibets'i midiri yawet'ahwachihu ine igiziabiheri amilakachihu nyeny.

16

yelewimi liji yek'e'ati liji yeyisi'ari liji k'ore kerobelimi lijochi yeeliyabi lijochi datanina aberoni yefaletimi liji oni bemuse layi tenesu. chi yeeliyabi lijochi datanina aberoni yefaletimi liji oni bemuse : keisiraelimi lijochi huleti meto amisa sewochi keinerisu gari wesedu: kegubaewi yetemeret'u zinachewimi yetesema yemahiberu alek'ochi neberu. : bemusena bearoni layi tesebisibewi. mahiberu hulu iyanidanidachewi k'idusani nachewina; igiziabiherimi bemekakelachewi newina inanite ijigi abizitachihwali: beigiziabiherimi gubae layi lemini titabayalachihu? alu. : musemi besema gize begimibaru wedek'e : lek'oremi lewegenumi hulu. nege igiziabiheri leirisu yemihonewini; k'idusimi yemihonewini yasitawik'ali: yemeret'ewinimi sewi wede irisu yak'eribewali. : inidihu adirigu: k'orena wegenihi hulu; t'inawochuni wisedu : negemi beigiziabiheri fiti isati adirigubachewi; 'it'animi ch'emirubachewi: inidihimi yihonali: igiziabiheri yemimerit'ewi irisu k'idusi yihonali: inanite yelevi lijochi hoyi ijigi abizitachihwali bilo tenagerachewi. : musemi k'oreni alewi. inanite yelevi lijochi; simu : yeisiraeli amilaki keisiraeli mahiberi yele-yachihu; yeigiziabiherinimi maderiya ageligiloti tiseru zenidi; iniditagelegiluchewimi bemahiberu fiti tik'omu zenidi wede irisu yak'erebachihu ayibek'achihumini? : aniteni keanitemi gari yelevini lijochi wenidmochihini hulu wede irisu ak'iriboali: kihinetinimi degimo tifelgalachihu? : silezihimi anitena wegenihi hulu beigiziabiheri layi tesebisibachihwali: beirisumi layi tagwiremerimu zenidi aroni mani newi? : musemi yeeliyabini lijochi datanina aberonini inidit'eruachewi lake: inerisumi. animet'ami : bemidire beda tigidileni zenidi wetetina mari kemitafesisewi midiri yawet'aheni ayibek'ahimini? degimehi beinya layi rasihini alek'a taderigalehini? : degimo wetetina mari wedemitafesisi midiri alagebahenimi; irishana weyinimi alaweresihenimi: yeinezhinisi sewochi 'ayinochachewini tawet'alehini? animet'ami alu. : musemi ijigi tek'ota; igiziabiherinimi. wede k'wiribanachewi atimeliketi: ine keinerisu anidi ahiya sinikwa aliwasedihumi; keinerisumi anidi sewi alibedelihumi alewi. : musemi k'oreni. nege anite; wegenihimi hulu; aronimi beigiziabiheri fiti hunu : hulachihumi t'inawochachihuni wisedu; 'it'animi adirigubachewi; iyanidanidachihumi t'inawochachihuni wede igiziabiheri fiti amit'u; huleti meto amisa t'inawochi: anite degimo aronimi t'inawochachihuni amit'u alewi. : iyanidanidumi t'inawini wesede; isatimi aderegebeti; 'it'animi

ch'emerebeti; kemusena kearonimi gari be-megenanyawi dinikwani dejafi k'ome. : k'oremi mahiberuni hulu wede megenanyawi dinikwani dejafi beinerisu layi sebasebe: yeigiziabiherimi kibiri lemahiberu hulu tegelet'e. : igiziabiherimi musenina aronini inidihilo tenagerachewi. : hulu bek'its'ibeti at'efachewi zenidi kezihimahiheri mekakeli fek'ek'i belu. : inerisumi begimibarachewi wedik'ewi. amilaki hoyi; anite yesewi hulu nefisi amilaki; anidi sewi hat'ati bisera anite bemahiberu hulu layi tik'ot'alehini? alu. : igiziabiherimi museni inidihilo tenagerewi. : lemahiberu. kek'orena kedatani keaberonimi maderiya zuriya fek'ek'i belu bilehi nigerachewi. : musemi tenesito wede datanina wede aberoni hede: yeisiraelimi shimagilewochi teketeluti. : mahiberunimi. ibakachihu; keinezihi kifuwochi dinikwani fek'ek'i belu: behat'iatachewimi hulu inidatit'efu leinerisu yehonewini hulu atinuku bilo tenagerachewi. : kek'orena kedatani keaberonimi maderiya kezuriyawimi hulu fek'ek'i alu: datanina aberonimi setochachewimi lijochachewimi hits'anatochachewimi wet'itewi bedinikwanochachewi dejafi k'omu. : musemi ale. yihini sira hulu adirigi zenidi igiziabiheri inide lakenyi inji kelibe inidayidele bezihitawik'alachihu. : inezihi sewochi sewi inidemimoti bimotu; weyimi inide sewi hulu bik'esevu igiziabiheri alilakenyimi. : igiziabiheri gini adisi negeri bifet'iri; midirimi afiwani kefta inerisuni leinerisumi yalewini hulu bitiwit'achewi; behiyiwetachewimi wede sioli biweridu; yani gize inezihi sewochi igiziabiherini inide nak'u tawik'alachihu. : inidihimi hone: yihini k'ali hulu managari befets'eme gize kebetachachewi yalewi mereti tesenet'ek'e : midiritumi afiwani kefta inerisuni bete sebochachewinimi; lek'oremi yeneberutini sewochi hulu; 'ik'awochachewinimi hulu wat'echachewi. : inerisumi leinerisumi yeneberu hulu behiyiwetachewi wede sioli weredu: midiritumi tezegachibachewi; kegubaewimi mekakeli t'efu. : bezuriyachewi yeneberu yeisiraeli lijochi hulu kech'uhetachewi yetenesa. midiritu inidatit'eni bilewi bereru. : isatimi keigiziabiheri zenidi wet'ita yat'inu yeneberutini huleti meto amisa sewochi belachi. : igiziabiherimi museni inidihilo tenagerewi. : lekahinu learoni liji leali'azari inidihilo bilehi nigerewi. tek'edisewalina t'inawochuni ketek'at'eluti zenidi wisedi; isatunimi wede wich'i t'alewi : behat'iatachewi sewinetachewini yat'efutini yeineziyani sewochi t'inawochi t'efit'ifehi lemesewiya melebech'a adirigachewi: beigiziabiheri fiti ak'iribewachewalina yetek'edesu nachewi; leisiraelimi lijochi milikiti yihonalu. : kahinumi ali'azari yetek'at'eluti sewochi yak'erebushachewini yenasit'awochi wesido t'efit'ifomi lemesewiyawi melebech'a aderegachewi. : bek'orena bewegenu yederesewi inidayiderisibeti; kearoni lijochi yal-ihone lela sewi beigiziabiheri fiti 'it'ani yat'ini zenidi inidayi'eribi; igiziabiheri bemuse inide tenagerewi; leisiraeli lijochi metasebiya aderegachewi. : benegawimi yeisiraeli lijochi mahiberi hulu. inanite yeigiziabiherini hizibi gedilachihwali bilewi bemusena bearoni layi agwiremeremu. : inidihimi hone: mahiberu bemusena bearoni layi

betesebesebu gize wede megenanyawi dinikwani ayu: inehomi; demenawi shefenewi; yeigiziabiherimi kibiri tegelet'e. : musena aronimi wede megenanyawi dinikwani fiti met'u. : igiziabiheri museni inidihi bilo tenagerewi. : kezihi mahiberi mekakeli fek'ek'i belu; inemi bek'its'ibeti at'efachewalehu. begim-ibarachewimi wedek'u. : musemi aronini. t'inahini wisedi; kemesewiyawimi layi isati adirigibeti; it'animi ch'emiribeti; wede mahiberumi fet'inehi wisedewi asitesiriyilachewimi: keigiziabiheri fiti k'wit'a wet'itoalina mek'isefiti jemiroali alewi. : aronimi muse inide tenagerewi t'inawini wesido wede gubaewi mekakeli rot'e: inehomi; mek'isefitu bebizibu mekakeli jemiro neberi: it'animi ch'emere; lehizibumi asitesereyelachewi. : bemutanina behiyawani mekakeli k'ome: mek'isefitumi tekelekele. : bek'oremi mikiniyati kemituti lela bemek'isefitu yemotuti asira arati shihi sebati meto neberu. : aronimi wede muse wede megenanyawi dinikwani dejafi temelese: mek'isefitumi tekelekele.

17

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraali lijochi nigerachewi; keinerisumi keiyanidanidu keyeabatochachewi beti anidi anidi betiri; kealek'ochachewi keyeabatochachewi beti asira huleti betirochi; wisedi: yeiyanidanidunimi simi beyebetiru layi ts'afi. : anidi betirimi leabatochachewi beti alek'a yihonalina belewi betiri layi yearonini simi ts'afi. : ine keinanite gari bemigenanyibeti bemegenanyawi dinikwani wisit'i bemisikuru fiti anurachewi. : inidihimi yihonali: yemeret'ihuti sewi betiri tak'ot'ek'ut'alechi: beinanitemi layi yemiyagwiremerimbuchihuni yeisiraalini lijochi magwiremiremi keine zenidi at'efalehu. : musemi leisiraali lijochi tenagerachewi: alek'ochachewi hulu asira huleti betirochi; iyanidanidumi alek'a beyeabatu beti anidi anidi betiri; set'uti: yearonimi betiri bebetirochachewi mekakeli neberechi. : musemi betirochuni beigiziabiheri fiti bemisikuru dinikwani wisit'i anorachewi. : inidihimi hone: benegawi muse wede misikuru dinikwani wisit'i geba: inehomi; lelewi beti yehonechi yearoni betiri ak'ot'ek'ot'echi; lemelemechimi; abebami awet'achi; yebesele lewizimi aferachi. : musemi betirochini hulu keigiziabiheri fiti wede isiraali lijochi hulu awet'achewi: inerisumi ayu; iyanidanidumi betiruni wesede. : igiziabiherimi museni. yearonini betiri wede misikuru fiti melisi: magwiremiremachewi keine zenidi inidit'efa inerisumi inidayimotu lemiyamits'ubinyi lijochi milikiti hona tit'ebek'i alewi. : musemi inidihu aderege: igiziabiheri inidazezewi inidihu aderege. : yeisiraalimi lijochi museni: inehomi; inimotaleni; init'efaleni; hulachinimi init'efaleni. : yemik'eribi hulu; wede igiziabiheri maderiya yemik'eribi; yimotali: bewinu hulachini inimotalenini? bilewi tenageruti.

18

igiziabiherimi aronini alewi. anite keanitemi gari lijochihina yeabatochihiti beti yemek'idesini hat'iatit'ishekemalachihi: anitemi keanitemi gari lijochihiyekihinetachihuni hat'iatit'ishekemalachihi. : degimomi yeabatihini yelewini negedi wenidimochihini keanite gari ak'iribi: keanitemi gari beandidineti yihunu; yageliguluhimi: anite gini keanitemi gari lijochihimi bemisikuru dinikwani fiti tihonalachihu. : inerisumi tiizazihini yedinikwanunimi hulu agegiloti yit'ebik'u: negeri gini inidayimotu; inanitemi degimo keinerisu gari inidatimotu; inerisu wede mek'idesu 'ik'ana wede mesewiyawiyak'irebu. : negeri gini keinanite gari beandidineti yihunu; ledinikwanumi agegiloti hulu yemegenanyawini dinikwani yit'ebik'u: lelami sewi wede inanite yak'irebi. : inide gena beisiraali lijochi layi k'wit'a inidayihonibachewi inanite mek'idesunina mesewiyawini t'ebik'u. : inemi; ineho; lewawiyawini wenidimochihuni keisiraali lijochi mekakeli wesijealehu: yemegenanyawini dinikwani agegiloti yaderigu zenidi leigiziabiheri yeteset'u leinanite sit'ota nachewi. : anitemi keanitemi gari lijochihilemesewiyawisi sira yemihonewini hulu; bemegarejawimi wisit'i yemihonewini taderigu zenidikihinetachihuni t'ebik'u; agegilulumi: kihinetunilesit'ota agegiloti set'icheachihwalehu: lelami sewi bik'eribi yigedeli. : igiziabiherimi aronini tenagerewi inidihimi alewi. ineho; yeisiraali lijochi leine yek'edesutini yemanisati k'wiribaneni hulu leanite set'ichehalehu: sile mek'ebatihi leanitina lelijochihini dirisha inidihoni lezelalemi set'ichehalehu. : beisati kemik'eribewi ketek'edesewi yihi leanite yihonali: leine yemiyamet'uti mebachewi hulu; yeihulu k'wiribanachewi hulu; yehat'iatachewimi mesia'it'i hulu; yebedelachewimi mesia'it'i hulu; leanite lelijochihimi yetek'edese yihonali. : betek'edese sifira bilawi: wenidochi hulu yibiluti: yetek'edese yihonilihali. : yihimi leanite newi: yeisiraali lijochi lesit'ota yak'erebutini yemanisatina yemeweziwezi k'wiribani hulu leanite keanitemi gari lewenidochina lesetochi lijochihini dirisha inidihoni lezelalemi set'ichehalehu: bebetihini wisit'i nits'uihi yehone hulu yibilawi. : leigiziabiheri kemiset'uti yefire mejemeriya kezeyitina kewayini keihilimi yetemeret'ewini hulu leanite set'ichehalehu. : wede igiziabiheri yemiyamet'uti bemidirachewi yalewi hulu yefire mejemeriya leanite yihonali: bebetihini wisit'i nits'uihi yehone hulu yibilawi. : beisiraali zenidi irimi yehonewi hulu leanite yihonali. : kesewi weyimi keinisisa bihoni; leigiziabiheri kemiyak'eributi siga hulu mahits'eni yemikefiti hulu leanite yihonali: negeri gini yesewini bekwirati fets'imo tibezhewalehi; yalinets'awinimi inisisa bekwirati tibezhewalehi. : keanidi weri jemiro yemitibezhewini inde gimithi tibezhewalehi: gimitumi inde mek'idesu sek'ili mizani amisiti sek'ili yihonali: irisumi haya aboli newi. : negeri gini yelami bekwirati weyimi yebegi bekwirati weyimi yefiyeli bekwirati atibezhimi: yetek'edesu nachewi: demachewini bemesewiyawini layi tirech'ewalehi; sibachewinimi leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni

leisati k'wiribani tak'at'ilewalehi. : sigachewimi leanite yihonali: inide meweziwezi firimiba inide k'enunyi werichi leanite yihonali. : yeisraeli lijochi ketek'edesewi negeri hulu anisitewi leigiziabiheri yak'erubutini leanite keanitemi gari lewenidochina lesetochi lijochi dirisha inidihoni lezelalemi set'ichehalehu: beigiziabiheri fiti leanite keanitemi gari lezerihi yech'ewi k'ali kidani lezelalemi newi. : igiziabiherimi aronini alewi. bemidirachewi risiti bemekakelachewimi dirisha ayihonilihimi: beisraeli lijochi mekakeli dirishahina risitihini ne nyeni. : lelewimi lijochi; ineho; bemegenanyawi dinikwani ageligiloti silemiyagelegilu; yeisraelini lijochi asirati risiti adirige set'ichealehu. : kezihimi behwala hat'iatini inidayishekemu inidayimotumi; yeisraeli lijochi wede megenanyawi dinikwani ayik'irebu. : lewawiyani gini yemegenanyawini dinikwani ageligiloti yisuru; inerisumi hat'iatachewini yisheke-malu: leliji lijachihu lezelalemi sir'ati yihonali: beisraelimi lijochi mekakeli risiti ayiwerisumi. : lei-giziabiheri yemanisati k'wiribani yemiyak'erubutini yeisraelini lijochi asirati lelewawiyani risiti adirige set'ichealehu: silezihi. beisraeli lijochi mekakeli risiti ayiwerisumi alihwachewi. : igiziabiherimi museni inidihini bilo tenagerewi. : lelewawiyani inidihini bilehi nigerachewi. keisraeli lijochi leinanite risiti adirige yeset'ehwachihuni asirati betek'ebelachihu gize; leigiziabiheri lemanisati k'wiribani yeasirati asirati tak'eribalachihu. : yemanisati k'wiribanchihumi inide awidi-mawi ihilina inide weyini mech'imek'iyawi fire yik'ot'erilachihwali. : inidihu inanite degimo keisraeli lijochi kemitik'ebeluti asirati hulu lei-giziabiheri yemanisati k'wiribani tak'eribalachihu: yeigiziabiherinimi yemanisati k'wiribani lekahinu learoni tiset'alachihu. : kemitik'ebeluti sit'ota hulu; ketemeret'ewi ketek'edesewimi dirisha hulu; yeigiziabiherini yemanisati k'wiribani hulu tak'eribalachihu. : silezihi tilachewalehi. keirisu yetemeret'ewini banesachihu gize inide awidi-mawi ihilina inide weyini mech'imek'iyawi fire lelewawiyani yik'ot'erali. : inanitemi bete se-bochachihumi; bemegenanyawi dinikwani wisit'i yemageligelachihu waga newina behulu sifira tibelu-talachihu. : yetemeret'ewinimi keirisu banesachihu gize sile irisu hat'iatini atishekemumi: inidatimotumi yeisraeli lijochi yek'edesutini atarekisumi.

19

igiziabiherimi musenina aronini inidihini bilo tenagerachewi. : igiziabiheri yazezewi yehigu tiizazi yihini newi: melikamituni; newirimi yecelebatini; k'eniberimi yalitech'anebatini k'eyi gideri yamet'ulihini zenidi leisraeli lijochi nigerachewi. : irisirawinimi lekahinu leali'azari tiset'alachihu; irisirawinimi keseferi wede wich'i yiwesidatali; anidi sewimi befitu yaridatali. : kahinumi ali'azari kedemiwa bet'atu yiwesidali; kedemiwami wede megenanyawi dinikwani fiti sebatini gize yirech'ali. : gideritumi befitu tik'at'elalechi: k'uribetiwami sigawami demiwami ferisiwami yik'at'elali. : kahinumi yezigiba inich'eti hisop'imi k'eyi gimijami wesido gideritu be-

mitik'at'elibeti isati mekakeli yit'ilewali. : kahinumi libisuni yat'ibali; gelawinimi bewiha yitat'ebali; keziyami behwala wede seferu yigebali: kahinumi isike mata rikusi yihonali. : yak'at'elatimi sewi libisuni bewiha yat'ibali; gelawinimi bewiha yitat'ebali; isike matami diresi rikusi yihonali. : nits'uhimi sewi yegiderituni amedi yakemachali keseferumi wich'i benits'uhi sifira yanorewali: rikwisetimi lemiyanets'a wiha leisraeli lijochi mahiberi yit'ebek'ali: kehat'iatini lemanits'ati yemihoni newi. : yegideritunimi amedi yakemache sewi libisuni yat'ibali isike matami diresi rikusi yihonali: yihimi leisraeli lijochi bemekakelachewimi leminori mets'atenya lezelalemi sir'ati yihonali. : yemotewini sewi bedini yemineka sebatini k'eni rikwisi yihonali: : bezihimi wiha besositenyawina besebatenyawi k'eni hulemenawini yat'erali; nits'uhimi yihonali: negeri gini besositenyawina besebatenyawi k'eni hulemenawini bayat'era nits'uhi ayihonimi. : yemotewini sewi bedini yeneka hulemenawini bayat'era yeigiziabiherinimi maderiya yarekisali: ya sewi yeisraeli zenidi teleyito yit'efali: beirisumi rikwisetuni gena beirisu layi newi. : sewi bedinikwani wisit'i bimoti higu yihini newi: wede dinikwanu yemigeba hulu bedinikwanumi wisit'i yalewu hulu sebatini k'eni rikwisi yihonali. : mekidenyawi yalitasere yetekefete 'ik'a hulu rikusi newi. : bemedami beseyifi yetegedelewini weyimi yemotewini bedini weyimi yewesewini at'initini weyimi mek'abiri yemineka sebatini k'eni rikusi yihonali. : kehat'iatini lemanits'ati iniditihoni ketek'at'elechiwi gideri amedi lerikusu yiwesiduletali; be'ik'awimi wisit'i yemich'i wiha yik'elak'elibetali. : nits'uhimi sewi hisop'uni wesido bewihawi wisit'i yat'elik'ewali: bedinikwanumi; be'ik'awimi hulu; beziyami balu sewochi layi; at'initunimi weyimi yetegedelewini weyimi yemotewini weyimi mek'abiruni benekawi layi yirech'ewali: : nits'uhumi besositenyawina besebatenyawi k'eni berikusu layi yirech'ewali: basebatenyawimi k'eni yat'erawali: irisumi libisuni yat'ibali; gelawinimi bewiha yitat'ebali; bematami gize nits'uhi yihonali. : sewimi rikusi bihoni hulemenawinimi bayat'era; ya sewi yeigiziabiherinimi mek'idesi arikisoalina kegubaewi mekakeli teleyito yit'efali: beimiyanets'a wiha aliterrech'emi: rikusi newi. : yihimi yezelalemi sir'ati yihonilachihwali: yemiyanets'awini wiha yemirech'i sewi libisuni yat'ibali: yemiyanets'awinimi wiha yemineka isike mata diresi rikusi yihonali. : rikusumi yeminekawi negeri hulu rikusi yihonali: yeminekawimi sewi isike mata diresi rikusi yihonali.

20

yeisraelimi lijochi mahiberi hulu bemejemeriya-wiweri wede ts'ini midire beda met'u: hizibumi bek'adesi tek'emet'u: mariyamimi beziya motechi; beziyami tek'eberechi. : lemahiberumi wiha alineberemi: bemusena bearonini layi tesebe-sebu. : hizibumi museni tet'aluti; inidihimi bilewi tenageruti. wenidimochachini beigiziabiheri fiti bemotu gize inyami minewi bemotini noro! :

inya kebitochachinimi beziya inimoti zenidi yeigiziabiherini gubae wedezihidi midire beda lemini amet'achihu? : wedezihidi kifu sifira tamet'uni zenidi kegibits'i lemini awet'achihuni? zerina belesi weyini romanimi yelelebeti sifira newi: yemit'et'ami wiha yelebetimi. : musena aronimi kegubaewi fiti wede megenanyawi dinikwani dejafi hidewi begimibarachewi wedek'u: yeigiziabiherimi kibiri tegelet'elachewi. : igiziabiherimi museni inidihidi bilo tenagerewi. : betirihini wisedi: anitena wenidimihidi aroni mahiberuni sebisibu; dinigayumi wihani inidiset'i inerisu siyayu tenageruti: kedinigayumi wiha tawet'alachewalehi: inidihumi mahiberuni kebitochachewinimi tat'et'alachewalehi. : musemi inide tazeze betiruni keigiziabiheri fiti wesede. : musena aronimi gubaewini bedinigayu fiti sebisibewi. inanite 'amets'enyochi; inigidihidi simu: bewinu kezihidi dinigayi wihani inawet'alachihwaleni? alachewi. : musemi ijuni zerigito dinigayumi huleti gize bebetiru metawi: bizumi wiha wet'a; mahiberumi kebitochachewimi t'et'u. : igiziabiherimi musenina aronini. beisraeli lijochi fiti tik'edisunyi zenidi beine alamenachuhumina silezihi wede set'ehwachewi midiri yihini gubae yizachihu atigebumi alachewi. : yeisraeli lijochi beigiziabiheri layi t'ebi yaderegubeti; irisumi k'idusi mehonuni yegelet'ebeti yihii yemeriba wiha newi. : musemi kek'adesi wede edomiyasi ngusi meliikitenyochini inidihidi bilo lake. wenidimihidi israeli inidihidi yilali. yagenyenini mekera hulu anite tawik'alehi: : abatochachini wede gibits'i weredu; begibits'imi ijigi zemeni tek'emet'ini gibits'awiyanimi inyanina abatochachinini bedelu: : wede igiziabiherimi bech'ohini gize dimits'achinini sema; meliakinimi sedido kegibits'i awet'ani: inehomi; bemidirihi daricha balechiwi ketema bek'adesi tek'emiti'entali. : ibakihi; bemidirihi layi inilefi: wede irishami wede weyinimi anigebami; kegwidigwadochimi wihani anit'et'ami: benigusu godana inihedalenii; darichahinimi isikinalifi diresi wede k'enyimi wede girami nilimi. : edomiyasimi. beseyifi inidaliget'imihii bemidire layi atalifimi alewi. : yeisraelimi lijochi. begodanawi inihedalenii; inemi kebitochemi kewihahi binit'et'a wagawini inikefi-laleni; lelami minimi anaderigimi: bicha beigirachini inilefi aluti. : irisumi. atalifimi ale. edomiyasimi bebizu hizibina bets'inu iji liget'imewi wet'a. : edomiyasimi israeli bedarichawi inidayalifi kekelele: silezihi israeli keirisu temelese. : kek'adesimi tegwazu: yeisraelimi lijochi mahiberi hulu wede hori terara met'u. : igiziabiherimi musenina aronini beedomiyasi midiri daricha balewi behori terara inidihidi bilo tenagerachewi. : aroni wede wengenu yikemachi: bemeriba wiha zenidi bek'ale layi sile 'amets'achihu leisraeli lijochi wede set'ehwati midiri ayigebami. : aronina lijuni ali'azarini yizehi wede hori terara layi amit'achewi: : kearonimi libisuni awit'a; lijunimi ali'azarini alibisewi: aronimi wede wengenu yikemachi; beziyami yimuti. : musemi igiziabiheri inidazeze aderege: mahiberumi hulu iyayu wede hori terara wet'u. : musemi yearonini libisi awet'a; lijunimi ali'azarini alebesewi: aronimi beziya beterarawi rasi layi mote: musena ali'azarimi

keterarawi weredu. : mahiberumi hulu aroni inide mote bayu gize; yeisraeli beti hulu learoni selasa k'eni alek'esu.

21

bedebubimi bekuli tek'emito yeneberewi kene'anawiwi ye'aradi ngusi beatarimi menigedi israeli inide met'u sema: keisraelimi gari selifi aderege keinerisumi miriko mareke. : isiraelimi leigiziabiheri. inezihini asalifehi beije bitiset'achewi ketemochachewini irimi biye at'efalehu bilo siileti tesale. : igiziabiherimi yeisraelini dimits'i sema; kene'anawiyanimi asalifo set'achewi: inerisunimi ketemochachewinimi irimi bilewi at'efu: yeziyanimi sifira simi herima bilewi t'eruti. : kehorimi terara keedomiyasi midiri rik'ewi lizoru beeritira bahiri menigedi tegwazu: yehizibumi sewineti kemenigedu yetenesa dekeme. : hizibumi beigiziabiherina bemuse layi. bemidire beda inimoti zenidi kegibits'i lemini awet'achihuni? injera yelemi; wiha yelemi: sewinetachinimi yihini k'elali injera tets'eyefe bilewi tenageru. : igiziabiherimi behizibu layi ibabochini sedede; hizibunimi nedefu: keisraelimi bizu sewochi motu. : hizibumi wede muse met'itewi. beigiziabiherina beanite layi sile tenagerini bedilenali: ibabochini keinya yarik'ilini zenidi wede igiziabiheri ts'eliyilini aluti. : musemi sile hizibu ts'elye. igiziabiherimi museni. ibabini seritehi be'alama layi sik'eli: yetenedefewimi hulu siyayati behiyiweti yinorali alewi. : musemi yenasuni ibabi serito be'alama layi sek'ele: ibabimi yenedefechiwi sewi hulu yenasuni ibabi baye gize dane. : yeisraelimi lijochi tegwazu; beobotimi seferu. : keobotimi tegwizewi bemo'abi fiti lefti balechiwi midire beda; bets'ehayi mewich'a bekuli; be'iy'abarimi seferu. : keziyami tegwizewi bezeredi shelek'o seferu. : keziyami tegwizewi keamorawiyani daricha bemiwet'awi midire beda wisit'i bearononi mado seferu: aronini bemo'abina beamorawiyani mekakeli yale yemo'abi daricha newina. : silezihi beigiziabiheri yet'orineti mets'ihafi inidihidi tebale. wahebi besufa; yearinonimi shelek'ochi; : wede 'eri maderiya yemiweridi bemo'abimi daricha yemit'ega yeshelek'ochi fesashi. : keziyami wede bieri tegwazu: yihewimi igiziabiheri museni. hizibuni sebisibi wihanimi iset'achewalehu bilo yetenageretili gwidigwadi newi. : beziyami gize israeli yihini mezimuri zemere. anite minich'i hoyi; filek'i: inanite zemiruleti: : bebetire menigisiti bebetirachewimi yehizibi azawinitochi yagodegoduti; alek'ochimi yek'ofertu gwidigwadi. : kemidire bedami wede metena tegwazu: kemetenami wede nehalieli; kenehalielimi wede bamoti; : kebamotimi midire bedawini kelayi wedemimeleketewi wede fesiga terara rasi bemo'abi bereha wedalewi shelek'o tegwazu. :22 : isiraelimi. bemidirihi layi inilefi: wede irishana wede weyinii bota anigebami: kegwidigwadimi wihani anit'et'ami: kemidirihi daricha isikiniwet'a diresi benigusu godana inihedalenii bilewi wede amorawiyani ngusi wede sewoni meliikitenyochini laku. : sewonimi israeli bemidiru layi yalifi zenidi inibi ale: sewonimi hizibuni hulu sebesebe; isiraelinimi lemewigati

wede midire beda wet'a; wede yahats'imi met'a; keisiraelimu gari tewaga. : isiraelimu beseyifi metawi; midirunimu kearinoni jemiro isike amoni lijochi isike yabok'i diresi werese: yeamonimu lijochi daricha yet's'ena nebere. : isiraelimu inezihini ketemochi hulu wesede: isiraelimu beamorawiyani ketemochi hulu behasebonina bemeniderochu hulu tek'emet'e. : hasebonimu yeamorawiyani nigusi yesewoni ketema nebere: irisumu yefitenyawini yemo'abini nigusi wegito isike arinoni diresi midiruni hulu keiju wesido neberi. : silezihi bemisale inidihi tebito tenegere. wede haseboni nu: yesewoni ketema yisera; yimesireti: isati kehaseboni; nebelibalimu kesewoni ketema wet'a: yemo'abini 'eri; yearinonini terara alek'ochi bela: : mo'abi hoyi; weyolihi! yekemosi hizibi hoyi; t'efahi: wenidochi lijochuni leshishiti; setochi lijochunimu lemiriko; leamorawiyani nigusi lesewoni set'e. : geterinachewi: kehaseboni isike deboni diresi t'efu: nofami isikiderisu isike mediba aferesinachewi. : isiraelimu inidezihini beamorawiyani midiri tek'emet'u. : musemi selayochini wede iyazeri sedede: meniderochiwanimu wesedu; beziyami yeneberutini amorawiyani abareru. : temelisewimi bebesani menigedi wet'u: yebasanimu nigusi 'agi kehizibu hulu gari beedirayi yiwegachewi zenidi wet'a. : igiziabiherimi museni. irisunina hizibuni hulu midiritunimu asalife beijihi set'ichealehuna atfirawi: behasebonimu betek'emet'ewi beamorawiyani nigusi besewoni inadaderegihi inidihi taderigibetalehi alewi. : irisunina lijochuni hizibunimu hulu metu sewimi alik'ereletimi: midirunimu weresu.

22

yeisiraelimu lijochi tegwazu; beiyariko fiti lefiti beyoridanosi mado balewi bemo'abi meda seferu. : yesefori liji balak'i isiraeli beamorawiyani layi yaderegewini hulu aye. : bizumi neberena mo'abi kehizibu ijigi fera: keisiraelimu lijochi yetenesa mo'abi deneget'e. : mo'abimu yemidiyamini shimagilewochi. bere yelemelemewini sari inidemich'erisi yihi ch'ifira bezuriyachini yalewini hulu yich'erisali alachewi. beziyani gizemi yesefori liji balak'i yemo'abi nigusi nebere. : : bewenizu at'egebi balechiwi behizibu lijochi midiri befatura wede tek'emet'ewi wede bi'ori liji wede bele'ami. ineho; kegibits'i yewet'a hizibi ale: inehomi; yemidiruni hulu fiti shefene; beak'irabiyachinimu tek'emut'wali: ahunimu yihi hizibi keine yibelit'alina liwegachewina kemidiritu lasadi-dachewi ichili inide hone; ibakihi; na rigemilinyi: anite yemerek'ihewi miruk'i yeregemiheiwimi rigumi inide hone awik'alehuna bilo yit'eruti zenidi melikitenyochuni lake. : yemo'abi shimagilewochina yemidiyami shimagilewochimi yemiwarituni waga bejjachewi yizewi hedu: wede bele'amimu met'u; yebalak'inimu k'ali negeruti. : irisumu. zare leliti bezihii ideru; igiziabiherimi inidemingirenyii imelisilachihwalehu alachewi: yemo'abimu alek'ochi bebele'ami zenidi tek'emet'u. : igiziabiherimi wede bele'ami met'ito. inezihii beanite zenidi yalu sewochi inemani nachewi? alewi. :11: bele'amimu igiziabiherini. yemo'abi nigusi yesefori liji balak'i. ineho; kegibits'i yewet'a hizibi yemidirini fiti shefene; ah-

nimi na irisunimu rigemilinyi: minalibati iwegawi asadidewimi zenidi ichili inide hone bilo wede ine likoali alewi. : igiziabiherimi bele'amini. keinerisu gari atihidi: yetebareke newina hizibuni atiregimimi alewi. : bele'amimu sinega tenesito yebalak'ini alek'ochi. keinanite gari ihedi zenidi igiziabiheri alifek'edemina wede midirachihu hidu alachewi. : yemo'abi alek'ochi tenesu; wede balak'imi met'itewi. bele'ami keinyi gari yimet'a zenidi alifek'edemi aluti. : balak'imi degimo kefitenyochi yebezuna yekeberu lelochini alek'ochi sedede. :17: wede bele'amimu met'itewi. yesefori liji balak'i. kibirihini ijigi talak'i aderigewalehuna; yetenagerihewinimu hulu aderigilalehuna ibakihi; wede ine time't'a zenidi minimi ayikelikilishi: ibakihi; na; yihini hizibi rigemilinyi ale bilewi negeruti. : bele'amimu meliso yebalak'ini bariyawochi. balak'i bebetu yemolawini werik'ina biri biset'enyi; betinishu weyimi betilik'u bihoni yeamilakeni yeigiziabiherini k'ali itelalefi zenidi ayichalenyimi: : ahunimu igiziabiheri degimo yeminegirenyini awik'i zenidi; ibakachihu; zare leliti degimo bezihii ideru alachewi. : igiziabiherimi wede bele'ami beleliti met'ito. sewochu yit'eruhi zenidi met'itewi inide hone; tenesa keinerisumu gari hidi: negeri gini yeminegirihihi k'ali bicha taderigalehi alewi. : bele'amimu sinega tenesa; ahiiyayitumi ch'ino kemo'abi alek'ochi gari hede. : irisumu sile hede igiziabiheri tek'ota: yeigiziabiherimi meliaki lik'wak'wamewi bemenigedi layi k'ome. irisumu beahiyayitu layi; huletumu lolowochu keirisu gari neberu. : ahiiyayitumi yeigiziabiherini meliaki bemenigedi layi k'omo yetemezezemi seyifi beiju yizo ayechi: kemenigedumu fek'ek'i bila wede irishawi wisit'i gebachi: bele'amimu wede menigedi yimelisati zenidi ahiiyayituni metati. : yeigiziabiherimi meliaki keweyinu botawochi mekakeli bewediyana bewedihi wegeni ginibi beneberebeti bet'ebabi menigedi layi k'ome. : ahiiyayitumi yeigiziabiherini meliaki ayita wede k'it'iru tet'egachi; yebele'aminimu igiri kek'it'iru gari at'abek'echi: irisumu degimo metati. : yeigiziabiherimi meliaki wede fiti hede; bek'enyina begira metelalefiya belebeti bet'ebabi sifira k'ome. : ahiiyayitumi yeigiziabiherini meliaki ayechi; kebele'amimu betachi tenyachi: bele'amimu ijigi tek'ota; ahiiyayitunimu bebeturu debedebeati. : igiziabiherimi yeahiiyayituni afi kefete; bele'aminimu. sositi gize yemetahenyi mini adirigebihi newi? alechiwi. : bele'amimu ahiiyayituni. silalaget'ishibinyi newi: bejiesi seyifi binori ahuni begedelihushi neberi alati. : ahiiyayitumi bele'amini. kebizu zemeni jemiro isike zare diresi yemitik'emet'ibinyi ahiiyahi ayidelehumini? bewinu inidihi aderigi zenidi limade nebereni? alechiwi. irisumu. inidihi aladeregishibinyimi alati. : igiziabiherimi yebele'aminu 'ayinochi kefete: yeigiziabiherini meliaki bemenigedi layi k'omo yetemezezemi seyifi beiju yizo aye: segedemi; begimibarumi wedek'e. : yeigiziabiherimi meliaki. ahiiyahini sositi gize lemini metahi? ineho; menigedihi befite t'emama newina ik'wak'wamihii zenidi wet'ichealehu: : ahiiyayitumi ayitanyi kefite sositi gize fek'ek'i alechi: kefiteso fek'ek'i balalechi beiwineti ahuni aniteni begedelihuhi; irisiwanimu badanihwati neberi alewi.

: bele'amimi yeigiziabiherini meliaki. bediyalehu: anite bumenigedi layi befitte inidek'omihibinyi alawek'ihumi: inigidihimi ahuni atiwedidi inide hone imelesalehu alewi. : yeigiziabiherimi meliaki bele'amini. kesewochu gari hidi; negeri gini yemi-nagerihini k'ali bicha tinageralehi alewi. bele'amimi kebalak'i alek'ochi gari hede. : balak'imi bele'ami inide met'a besema gize bearinoni dari daricha bemech'ersha wedalechiwi wede mo'abi ketema ligenanyewi wet'a. : balak'imi bele'amini. bewinu aniteni lemet'irati alilakihubihimini? leminisi wede ine alimet'ahimi? bewinu aniteni lemakiberi ine alichilimini? alewi. : bele'amimi balak'ini. ineho; wede anite met'ichealehu: bewinu ahuni anidachini negeri inageri zenidi ichilalehu? igiziabiheri beafe yemiyaderigewini k'ali irisuni inageralehu alewi. : bele'amimi kebalak'i gari hede; wede k'iriyati hats'otimi met'u. : balak'imi berewochinina bego-chini arido wede bele'ami keirisumi gari wedaluti alek'ochi lake. : benegawimi balak'i bele'amini yizo wede beali korebita mesigeja awet'awi: beziyami hono yehizibuni daricha aye.

23

bele'amimi balak'ini. sebatu mesewiya bezihi siralinyi; sebatimi weyifeni sebatimi awira begi bezihi azegajilinyi alewi. : balak'imi bele'ami inide tenagere aderege: balak'ina bele'amimi beyemesewiyawi layi anidi weyifenina anidi awira begi asaregu. : bele'amimi balak'ini. bemesiwa'itithi zenidi k'oyi; inemi ihedalehu: minalibati igiziabiheri ligenanyenyi yimet'ali: irisumi yemigeli'ilinyini inegirihalehu alewi. wede gubitami hede. : igiziabiherimi kebele'ami gari tegananye: irisumi. sebatu mesewiyawochi azegajehu; beyemesewiyawimi layi anidi weyifenina anidi awira begi asaregu alewi. : igiziabiherimi k'alini bebele'ami afi adirigo. wede balak'i temelesi; inidihimi beli alewi. : wede irisumi temelesi; inehomi; irisuna yemo'abi alek'ochi hulu bemesiwa'itu zenidi k'omewi neberi. : misalewinimi yimesili jemeru; inidihimi ale. balak'i kearami amet'anyi; yemo'abi nigusi kemisirak' terarochi: na; ya'ik'obini rigemilinyi: na; isiraelini tet'alalinyi bilo. : igiziabiheri yaliregemwini inideti iregi-malehu? : beamibochi rasi layi honye ayewalehu; bekorebitochimi layi honye imeleketewalehu: ineho; bichawini yemik'emeti' hizibi newi; beahizabimi makakeli ayik'ot'erimi. : yeya'ik'obini tibiyi mani yik'ot'irali? yeisiraelisi iribo mani yik'ot'irali? yets'adik'anini moti ine limuti; fits'ameyemi inide irisu fits'ame tihuni. : balak'imi bele'amini. yaderegihibinyi minidiri newi? t'elatochini tiregimilinyi zenidi t'erahuhi: inehomi; fets'imehi barekihachewi alewi. : irisumi meliso. bewinu igiziabiheri beafe yaderegewini inageri zenidi alit'enek'ek'imini? alewi. : balak'imi. beziya honehi tayachewi zenidi; ibakih; keine gari wede lela bota na darichachewinimi bicha tayalehi; huluni gini atayimi: beziyami honehi inerisuni rigemilinyi alewi. : wede t'ofimimi meda wede fesiga terara rasi layi wesedewi: sebatimi mesewiyawochi sera; beyemesewiyawimi layi anidi weyifeni anidimi awira begi asarege. : balak'inimi.

ine wedeziya lemegenyeti sihedu bezihi bemesiwa'itithi zenidi k'oyi alewi. : igiziabiherimi bele'amini tegananye; k'alinimi beafu adirigo. wede balak'i temelesi; inidihimi beli alewi. : wede irisumi met'a; inehomi; irisu keirisumi gari yemo'abi alek'ochi bemesiwa'itu zenidi k'omewi neberi: balak'imi. igiziabiheri yetenagerewi minidiri newi? alewi. : misalewinimi yimesili jemeru; inidihimi ale. balak'i hoyi; tenesa; sima: yesefori liji hoyi; adimit'enyi: : hasetini yinageri zenidi igiziabiheri sewi ayidelemi; yits'ets'etimi zenidi yesewi liji ayidelemi. irisu yalewini ayaderigewimini? yetenagerewini ayifets'imewimini? : ineho; lemehareki tiizazini tek'ebiyalehu: irisu barikoali; imelisewimi zenidi alichilimi. : beya'ik'obi layi kifatini alitemeleketemi; beisiraelimi t'emaminetini alayemi: amilaku igiziabiheri keirisu gari newi; yenigusimi ililita bemekakelachewi ale. : igiziabiheri kegibits'i awit'itoachewali: gwilibetu anidi k'enidi inidalewi newi. : beya'ik'obi layi asimati yelemi; beisiraelimi layi miwariti yelemi: begizewi sile ya'ik'obina sile isiraeli. igiziabiheri mini aderege! yibalali. : ineho; hizibu inide inisiti anibesa yik'omali; inide anibesami yinesali: yadenewini asik-ibela; yegedelewinimi demuni isikit'et'a ayitenyami. : balak'imi bele'amini. keto atirigemachewi; ketomi atibarikachewi alewi. : bele'amimi meliso balak'ini. igiziabiheri yetenagerewini hulu aderigalehu biye alitenagerihuhimini? alewi. : balak'imi bele'amini. na; wede lela sifira iwesidihalehu: minalibati bezihi honehi inerisuni tiregimilinyi zenidi igiziabiheri yiwedidali alewi. : balak'imi midire bedawini kelayi wedemimeleketewi wede fegori layi bele'amini wesedewi. : bele'amimi balak'ini. bezihi sebatu mesewiyawochi siralinyi; bezihi sebatu weyifeni sebatimi awira begi azegajilinyi alewi. : balak'imi bele'ami inidalewi aderege; beyemesewiyawimi layi anidi weyifenina anidi awira begi asarege.

24

bele'amimi igiziabiheri isiraelini yibariki zenidi inidwedidi baye gize; asik'edimo yaderigi yeneberewini asimati yisha zenidi alihedemi: negeri gini wede midire beda fituni ak'ena. : bele'amimi 'ayinuni anisito isiraeli beyenegedu tek'emito aye: yeigiziabiherimi menifesi belayu met'a. : misalewinimi yimesili jemeru; inidihimi ale. yebi'ori liji bele'ami inidihii yilali; 'ayinochu yetekefetuleti sewi inidihii yilali: : yeigiziabiherini k'ali yemisema; huluni yemichili yeamilakini raiyi yemiyayi; yewedek'ewi; 'ayinochumi yetekefetuleti inidihii yilali. : ya'ik'obi hoyi; dinikwanochi; isiraeli hoyi maderiyawochi mininya yamiralu! : inide shelek'ochi; bewenizi dari inidalu atikilitochi; igiziabiheri inide tekelewi ireti bewihami dari inidalu zigibawochi tazerigitewali. : kemadigawochu wiha yifesisali; zerumi bebizu wihochi yihonali; nigusumi keagagi yilik'i kefi kefi yilali; menigisitumi yikeberali. : igiziabiherimi kegibits'i awit'itali: gwilibetu anidi k'enidi inidalewi newi: t'elatochini ahizabini yibelali; at'initochachewinimi yisebabirali; befilats'ochumi yiwegachewali. : inide anibesa

‘arifo tenyitoali; inide inisititumi anibesa tegadi-moali: mani yasinesawali? yemimerik’ihi hulu yete-merek’e yihuni; yemiregimihimi hulu yetegeme yihuni. : yebalak’imi k’wit’a bebele’ami layi nedede: ijochunimi ach’ebach’ebe: balak’imi bele’aminini. t’elatocheni tiregimi zenidi t’erahuhi; inehomi; sositi gize fets’imehi merek’ihachewi: ahunimi inigidihi wede sifirahi shishi: : ine akebirihizi zenidi wedije neberi: igiziabiheri gini; ineho; kibirihini kekelele alewi. :13 : bele’amimi balak’ini alewi. balak’i bebetu yemolawini birina werik’i bise’tenyi; melikamuni weyimi kifuwini kelibe lemadiregi yeigiziabiherini k’ali itelalefi zenidi ayichalenyimi: igiziabiheri yetenagerewini irisuni inagerehale biye wede ine lelakihachewi melikitenyochi alitenagerihwachewimini? : ahunimi; ineho; wede hizibe ihedalehu: na; yihi hizibi behwalenyawi zemeni behizibihizi layi yemiyaderigewini inegirihalehu. : misalewinimi yimesili jemer; inidihimi ale. yebi’ori liji bele’ami inidihizi yilali; ‘ayinochumi yetekefetuleti sewi inidihizi yilali: : yeigiziabiherini k’ali yemisema; yeli’ulinimi iwik’eti yemiyawik’i; huluni yemichili yeamilakini rayi yemiyayi; yewedek’ewi; ‘ayinochumi yetekefetuleti inidihizi yilali. : ayewalehu; ahuni gini ayidelemi: imeleketewalehu; bek’iribi gini ayidelemi: keya’ik’obi kokebi yiwet’ali; keisraeli betiri yinesali; yemo’abinimi ma’izenochi yimetali; yesetiniimi lijochi yat’efali. : edomiyasimi risitu yihonali; t’elatu seyiri degimo risitu yihonali: isiraelimu behayili yaderigali. : keya’ik’obimi yemiwet’a gezhi yihonali; keketemawimi yek’erutini yat’efali. : amalek’inimi ayito misalewini yimesili jemer; inidihimi ale. amalek’i yeahizabi alek’a nebere: fits’amewi gini wede t’ifati yimet’ali. : k’enawianinimi ayito misalewini yimisili jemer; inidihimi ale. maderiyahi yets’ena newi; gojohimi beamiba layi tesoritoali: : neger gini asori isikimarikihizi diresi k’enawiwi let’ifati yihonali. : misalewinimi yimesili jemer; inidihimi ale. igiziabiheri yihini siyaderigi aweyi! mani behiyiweti yinorali? : kekkitimi daricha merikebochi yimet’alu; asorinimi yasich’enik’alu; ‘eborinimi yasich’enik’alu: irisumi degimo wede t’ifati yimet’ali. : bele’amimi tenesa; temelisomi wede sifirawi hede: balak’imi degimo menigeduni hede.

25

isiraelimu beset’imi tek’emet’u: hizibumi kemo’abi lijochi gari yameneziru jemer. : hizibunimi wede amilakochachewi mesiswa’iti t’eru: hizibumi belu; wede amilakochachewimi segedu. : isiraelimu bi’elifigorini teketele: yeigiziabiherimi k’wit’a beisiraeli layi nedede. : igiziabiherimi museni. yeigiziabiheri yek’wit’awi ts’inati keisraeli inidimelesi yehizibuni alek’ochi hulu wesidehi bets’ehayu fiti wede igiziabiheri sik’elachewi alewi. : museni yeisiraelini danyochi. inanite hulu bi’elifigorini yetekelutini sewochachihuni gidelu alachewi. : inehomi; keisraeli lijochi anidu met’ito bemusena beisiraeli lijochi mahiberi hulu fiti midiyamawituni anidituni seti wede wenidimochu amet’ati: inerisumi bemegenanyawi dinikwani dejafi yalek’isu neberi. : yekahinumi yearoni liji yeal’azari liji finihasi

bayewi gize kemahiberu mekakeli tenesito beiju t’ori anesa: : yaninimi yeisiraelini sewi teketeleto wede dinikwanu geba. isiraelawinimi sewina setituni huletuni hodachewini wegachewi. keisiraelimu lijochi mek’isefitu tekelekele. : bemek’isefitimi yemotewi haya arati shihi nebere. : igiziabiherimi museni inidihizi bilo tenagerewi. : yekahinu yearoni liji yeal’azari liji finihasi bek’ini’ate bemekakelachewi k’enitoalina k’wit’ayeni keisraeli lijochi melese: inemi yeisiraelini lijochi bek’ini’ate alat’efahumi. : silezihi; ineho; yeselameni k’ali kidani iset’ewalehu. : leamilakumi k’enitoalina; leisiraelimi lijochi asitesiriyotalina leirisu keirisumi behwala lezeru lezelelami kihineti k’ali kidani yihonilelali. : kemidiyamawitumi gari yetegedelewini yeisiraelawini sewi simi zeniberi nebere: yeabatu beti alek’a yesimi’onawiyani yehone yeselu liji nebere. : yetegedelechewimi midiyamawiti simiwa kesibi nebere: irisiwami yesuri liji neberechi: irisumi bemidiyami zenidi yeabatu beti wegeni alek’a nebere. : igiziabiheri museni inidihizi bilo tenagerewi. : : befegori bemek’isefitu k’eni siletegedelechiwi sile midiyami alek’a lihi sile ihtachewi sile kesibi befegori mikiniyati beshenegeluachihu shinigela asich’enik’ewachihwalina midiyamawiyani asich’enik’uachewi gideluwachewimi.

26

inidihimi hone: mek’isefitu kehoni behwala igiziabiheri musenina yekahinuni yearoni liji ali’azarini. : kehaya ‘ameti jemiro keziyami belayi yalewini; beisiraeli wede selifi yemiwet’awini hulu; yeisiraelini lijochi mahiberi hulu beyeabatochachewi beti k’wit’eru bilo tenagerachewi. : musena kahinu ali’azari beyoridanosi at’egabi beiyariko fiti lefti bemo’abi meda layi. : igiziabiheri museni kegibits’imi midiri yewet’utini yeisiraelini lijochi inidazezachewi; kehaya ‘ameti jemiro keziyami belayi yalewini hizibuni k’wit’eru bilewi tenageruachewi. : yeisiraeli bekwiri robeli: yerobeli lijochi: kehenohi yehonahawiyani wegeni; kefelusi yefelusawiyani wegeni; : keasironi yeasironawiyani wegeni; kekerimi yek-erimawiyani wegeni. : inezihizi yerobelawiyani wegenochi nachewi: keinerisumi yetek’ot’eruti ariba sositi shihi sebatu meto selasa neberu. : yefelusimi lijochi: eliyabi. : yeeliyabimi lijochi: nemueli; datani; aberoni: inezihizi datanina aberoni kemahiberu yetemeret’u neberu: kek’ore wegeni gari beigiziabiheri layi bamets’u gize musenina aronini tet’alu: : yami wegeni bemote gize midiritu afiwani kefta kek’ore gari wat’echachewi: beziyami gize isatitu huleti meto amisawini sewochi ak’at’elechachewi: inerisumi lemilikiti honu. : yek’ore lijochi gini alimotumi. : yesimi’oni lijochi beyewegenachewi: kenemueli yenemuelawiyani wegeni; keyamini yeyaminawiyani wegeni; keyakini yeyakanawiyani wegeni; kezara yezarawiyani wegeni; : kesauli yesaulawiyani wegeni. : inezihizi yesimi’onawiyani wegenochi nachewi: haya huleti shihi huleti meto neberu. : yegadi lijochi beyewegenachewi: kets’ifoni yet’sifonawiyani wegeni; kehagi yehagawiyani wegeni; : keshuni yeshunawiyani wegeni; keesinani yeesinanawiyani wegeni; ke’eri yer’erawiyani wegeni; : kearodi year-

odawiyani wegeni; kearieli yearielawiyani wegeni. : inezihili yegadi lijochi wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti ariba shihi amisiti meto neberu. : yeyihuda lijochi 'erina awinani: 'erina awinanimi bekene'ani midiri motu. : yeyihudami lijochi beyewegenachewi: keselomi yeselomawiyani wegeni; kefaresi yefaresawiyani wegeni; kezara yezarawiyani wegeni. : yefaresimi lijochi: keesiroimi yeesiromawiyani wegeni; kehamuli yehamulawiyani wegeni. : inezihili yeyihuda wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti seba sidsiti shihi amisiti meto neberu. : yeyisakori lijochi beyewegenachewi: ketola yetolawiyani wegeni; kefuwa yefuwawiyani wegeni. : keyasubi yeyasubawiyani wegeni; keshimironi yeshimironawiyani wegeni. : inezihili yeyisakori wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti sidsida arati shihi sositi meto neberu. : yezabiloni wegenochi beyewegenachewi: keseredi yeseredawiyani wegeni; keeloni yeelonawiyani wegeni; keyahilieli yeyahilielawiyani wegeni. : inezihili yezabilonawiyani wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti sidsida shihi amisiti meto neberu. : yeyosefi lijochi beyewegenachewi: minasena efiremi. : yeminase lijochi: kemakiri yemakirawiyani wegeni: makirimimi gele'adini welede: kegele'adi yegeli'adawiyani wegeni. : yegele'adi lijochi inezihili nachewi: ke'e'eziri ye'e'ezirawiyani wegeni; kekelegi yekelegawiyani wegeni; : keasirieli yeasirielawiyani wegeni; : kesekemi yesekemawiyani wegeni; keshemida yeshemidawiyani wegeni; keoferi yeoferawiyani wegeni. : yeoferimi liji selep'e'adi setochi lijochi inji wenidochi lijochi alineberutimi: yeselep'e'adimi yesetochi lijochu simi mahilehi; nu'a; 'egila; milika; tirits'a nebere. : inezihili yeminase wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti amisa huleti shihi sebat meto neberu. : beyewegenachewi yeefiremi lijochi inezihili nachewi: kesutula yesutulawiyani wegeni; kebekeru yebekerawiyani wegeni; ketahani yetahanawiyani wegeni. : inezihili yesutula lijochi nachewi: ke'edeni ye'edenawiyani wegeni. ke'edeni ye'edenawiyana wegeni. : inezihili yeefiremi lijochi wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti selasa huleti shihi amisiti meto neberu. beyewegenachewi yeyosefi lijochi inezihili nachewi. : yebiniyami lijochi beyewegenachewi: kebela yebelawiyani wegeni; keasibeli yeasibelawiyani wegeni; keakirani yeakiranawiyani wegeni; kesofani yesofanawiyani wegeni; : kehhufami yehhufamawiyani wegeni. : yebelami lijochi: aridina na'imani: kearidi yeari-dawiyani wegeni; kena'imani yena'imawiyani wegeni. : beyewegenachewi yebiniyami lijochi inezihili nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti ariba amisiti shihi sidsiti meto neberu. : beyewegenachewi yedani lijochi inezihili nachewi: kesemi'e yesemi'yawiyani wegeni: beyewegenachewi yedani wegenochi inezihili nachewi. : yesemi'yawiyani wegenochi hulu keinerisu inde tek'ot'eru sidsida arati shihi arati meto neberu. : yeaseri lijochi beyewegenachewi: keyimina yeyiminawiyani wegeni; keyesuwa yeyesuwawiyani wegeni; keberi'a yeberi'awiyani wegeni. : keberi'a lijochi: keheberi yeheberawiyani wegeni; kemelikeli yemelikielawiyani wegeni. : yeaserimi yeseti liju simi serahi nebere. : inezihili yeaseri lijochi

wegenochi nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti amisa sositi shihi arati meto neberu. : yenifitalemi lijochi beyewegenachewi: keyahits'ieli yeyahits'ielawiyani wegeni; keguni yegunawiyani wegeni; : keyets'iri yeyets'irawiyani wegeni; keshilemi yeshilemawiyani wegeni. : beyewegenachewi yenifitalemi wegenochi inezihili nachewi: keinerisumi yetek'ot'eruti ariba amisiti shihi arati meto neberu. : keisiraali lijochi yetek'ot'eruti inezihili nachewi: sidsiti meto anidi shihi sebat meto selasa neberu. : igiziabiherimi museni inidihili bilo tenagerewi. : leinezihi beyesimachewi k'wit'iri midiritu risiti hona tikefalelechi. : lebizuwochu inde bizatachewi; let'ik'itochumi inde t'ik'itinetachewi met'eni risitini tiset'achewalehi. lehulu inde k'wit'irachewi met'eni risitachewi yiset'achewali. : negeri gini midiritu be'it'a tikefalelechi: inde abatochachewi negedi simi yiserisalu. : bebizuwochina bet'ik'itochi mekakeli risitachewi be'it'a tikefalelechi. : kele-wawiyanimi beyewegenachewi yetek'ot'eruti inezihili nachewi: kegedisoni yegedisonawiyani wegeni; kek'e'ati yek'e'atawiyani wegeni; kemerari yemerarawiyani wegeni. : inezihili yelewi wegenochi nachewi: yelibinawiyani wegeni; yekebironawiyani wegeni; yemoholawiyani wegeni; yemusawiyani wegeni; yek'oreyawiyani wegeni. k'e'atimi iniberemini welede. : yeiniberemi misiti simi yokabidi nebere. irisiwa begibits'i kelewi yeteweledochi yelewi liji neberechi: leiniberemimi aroninina museni ihtachewinimi mariyamini weledechileti. : learonimi nadabi; abiyudi; ali'azari; itamiri teweleduleti. : beigiziabiherimi fiti lela isati bak'erebu gize nadabina abiyudi motu. : keanidi werimi jemiro keziyami belayi yalu wenidochi hulu keinerisu yetek'ot'eru haya sositi shihi neberu. keisiraalimi lijochi mekakeli risiti aliteset'achewimina keisiraali lijochi gari alitek'ot'erumi. : bemo'abi meda layi beyoridanosi at'egebi beiyariko fiti lefiti sik'ot'iru; musena kahinu ali'azari yek'ot'eruachewi yeisiraali lijochi inezihili nachewi. : negeri gini musena kahinu aroni besina midire beda yeisiraalini lijochi bek'ot'eruachewi gize keneberuti keineziya mekakeli anidimi sewi alineberemi. : igiziabiheri sile inerisu. beiwineti bemidire beda yimotalu bilo tenagiroalina. keyofoni liji kekalebi kenewemi liji keyiyasu bek'eri keinerisu anidi sewi sinikwa alik'eremi.

27

keyosefi liji keminase wegenochi; yeminase liji yemakiri liji yegele'adi liji yeoferi liji yeselep'e'adi setochi lijochi k'eribu: yeyinezhimi setochi lijochi simi mahilehi; nu'a; 'egila; milika; tirits'a nebere. : bemegenanyawimi dinikwani dejafi at'egebi bemusena bekahinu beali'azari bealek'ochumi bemahiberumi hulu fiti k'omewi. : abatachini bemidire beda mote: berasu ha'iatu mote inji kek'ore gari beigiziabiheri layi betesebesebu wegeni mekakeli alineberemi: wenidochimi lijochi alineberutimi. : wenidi lijisi bayinorewi yeabatachini simi kewegenu mekakeli lemini yit'efali? beabatachini wenidomochi mekakeli risitini sit'eni alu. : musemi negerachewini beigiziabiheri fiti ak'erebe. : igiziabiherimi museni

inidihi bilo tenagerewi. : yeselep'e'adi lijochi iwineti tenagirewali: beabatachewi wenidimochi mekakeli yerisiti dirisha sit'achewi: yeabatachewini risiti leinerisu asalifehi sit'i. : leisiraelimu lijochi inidihi bilehi nigerachewi. sewi bimoti wenidi lijimi bayinorewi; risitu leseti liju yilefi: : seti lijimi batinorewi risituni lewenidimochu sit'u: : wenidimochimi bayinoruti risituni leabatu wenidimochi sit'u: : yeabatumi wenidimochi bayinoruti kwegenu lek'erebe zemedi risituni sit'u irisumi yiwiresewi: igiziabiherimi museni inidazeze leisiraeli lijochi sir'i'atina firidi yihuni. : igiziabiherimi museni alewi. wedezihni wede 'abarimi terara wit'a; leisiraelimu lijochi yese't'ehwatini midiri iyi: : bayehatimi gize wenidimochi aroni inde tekemache anite degimo wede wegenihni tikemachalehi. : inanite bets'ini midire beda bemahiberu t'ebi bek'ale layi 'amits'achihwalina; beinerisumi fiti bewihawi zenidi alik'edesachihunyimina. yihimi bets'ini midire beda bek'adesi yalewi yemeriba wiha newi. : musemi igiziabiherini inidihi bilo tenagerewi. :17 : yeigiziabiheri mahiberi irenya inidelelewi meniga inidayihoni; befitachewi yemiwet'awini befitachewimi yemigebawini yemiyasiwet'achewinimi yemiyasigebachewinimi sewi yesiga hulu menifesi amilaki igiziabiheri bemahiberu layi yishumewi. : igiziabiherimi museni alewi. menifesi yalebetini sewi yeneweni liji iyasuni wesidehi ijihini belayu ch'anibeti: : bekahinu beali'azarina bemahiberu hulu fiti ak'umewi; inerisumi iyayu izezewi. : yeisiraelimu lijochi mahiberi hulu iniditazezuti kekibirihni anuribeti. : bekahinumi beali'azari fiti yik'umi: irisumi beigiziabiheri fiti beurimi firidi yit'eyik'ileti: irisu keirisumi gari yeisiraeli lijochi mahiberi hulu bek'alu yiwit'u; bek'alumi yigibu. : musemi igiziabiheri inidazezewi aderege: iyasunimi wesido bekahinu beali'azarina bemahiberu hulu fiti ak'omewi: : igiziabiherimi bemuse inde tenagere; ijuni belayu ch'anibeti; azezewimi.

28

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : yeisiraellini lijochi inidihi bilehi izezachewi. mebileni; leine t'afach'i shita inidihoni beisati yetederegewini k'wiribaneni; mebayeni beyegizewi tak'eribulinyi zenidi t'ebik'u. : inidihimi belachewi. beisati leigiziabiheri yemita'eributi k'wiribani yihi newi: lezewetiri lemik'at'eli mesiawa'iti newiri yelelebachewini huleti yeanidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi 'ileti 'ileti tak'eribalachihu. : aniduni t'eboti bemaleta; lelawnimi t'eboti bemata ak'iribi: : leihilimi k'wiribani yeini mesiferiya aratenya iji behone tewek'it'o betet'elele zeyiti yetelewese yeifi mesiferiya asirenya iji melikami duk'eti tak'eribalehi. : beisati leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni yek'erebe besina terara yetersa lezewetiri yemik'at'eli mesiawa'iti newi. : yemet'et'u k'wiribani leanidi t'eboti yeini mesiferiya aratenyawu iji newi: bemek'idesu wisit'i leigiziabiheri lemet'et'i k'wiribani met'et'i tafesialehi. : lelawnimi t'eboti bemata gize tak'eribalehi: yehiluni k'wiribanina yemet'et'uni k'wiribani bemaleta

inidak'erebihi beisati leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni tak'eribewalehi. : besenibetimi k'eni newiri yelelebachewini huleti yeanidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi; leihilimi k'wiribani bezeyiti yetelewese kemesiferiyawu keasiri iji huleti iji melikami duk'eti; yemet'et'uni k'wiribani tak'eribalachihu. : bezewetiri kemik'at'elewi mesiawa'iti lela; kemet'et'umi k'wiribani lela; beyesenibetu hulu yemita'eributi yemik'at'elewi mesiawa'iti yihi newi. : bewerumi mebacha leigiziabiheri yemik'at'eli mesiawa'iti tak'eribalachihu: huleti weyifeni; anidi awira begi; newirimi yelelebachewini sebatu yeanidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi; : leiyanianidumi weyifeni leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese kemesiferiyawu keasiri iji sositi iji melikami duk'eti; leawirawu begimi leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese kemesiferiyawu keasiri iji huleti iji melikami duk'eti; : leiyanianidumi t'eboti leihili k'wiribani bezeyiti yetelewese kemesiferiyawu asirenya iji melikami duk'eti; lemik'at'eli mesiawa'iti leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni beisati tak'eribalachihu. : yemet'et'i k'wiribanachewini leanidi weyifeni yeini gimashi; leawirawu begimi yeini siso; leanidumi t'eboti yeini aratenya iji yeweyini t'iji yihonali: yihi le'ametu yeweri mebacha hulu yemik'at'eli mesiawa'iti newi. : leigiziabiherimi lehat'iatu mesiawa'iti anidi awira fiyele tak'eribalachihu: bezewetiri kemik'at'elewi mesiawa'itina kemet'et'u k'wiribani lela yik'eribali. : bemejemeriyawu wiri kewerumi beasira aratenyawu k'eni yeigiziabiheri fasika newi. : kezihimi weri beasira amisitenyawu k'eni be'ali yihonali sebatu k'eni k'it'a injirera tibalachihu. : bemejemeriyawu k'eni yetek'edese gubae yihonali: beirisumi yetegibarini sira hulu atisirubeti. : beisatimi yetederegewini leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiawa'iti tak'eribalachihu: huleti weyifenocho; anidi awira begi; sebatu yeanidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi: newiri yelelebachewi yihunulachihu. : yehili k'wiribanachewinimi bezeyiti yetelewese melikami duk'eti; leanidi weyifeni kemesiferiyawu keasiri iji sositi iji; leawirawu begi kemesiferiyawu keasiri iji huleti iji; : lesebatumi t'ebotochi leiyanianiduni t'eboti kemesiferiyawu asirenya iji tak'eribalachihu. : masitesireya yemihonilachihuni anidi awira fiyele lehat'iatu mesiawa'iti tak'eribalachihu. : malido kemik'eribewi bezewetiri kemik'at'eli mesiawa'iti lela inezihini tak'eribalachihu. : leigiziabiheri t'afach'i shita inidihoni beisati yemideregewini yek'wiribanuni mebilu sebatu k'eni beye'iletu inidihu tak'eribalachihu: bezewetiri kemik'at'elewi mesiawa'itina kemet'et'u k'wiribani lela yik'eribali. : besebatenyawu k'eni yetek'edese gubae yihunilachihu: yetegibarini sira hulu atisirubeti. : degimo bebekwirati k'eni kesebatu suba'e be'alachihu adisuni yehili k'wiribani leigiziabiheri bak'erebachihu gize; yetek'edese gubae yihonilachihwali: yetegibarini sira hulu atisirubeti. : leigiziabiherimi t'afach'i shita inidihoni yemik'at'elewini mesiawa'iti tak'eribalachihu: huleti weyifenocho; anidi awira begi; sebatu yeanidi 'ameti tebatu yebegi t'ebotochi; : leihili k'wiribanachewi bezeyiti yetelewese melikami duk'eti; leiyanianiduni weyifeni kemesiferiyawu keasiri iji sositi iji;

29

begochini; newiri yealebachewi asira arati
yeandii 'ameti tebatii yebegi t'ebotochini; : lewey-
ifenochuna leawira begochu let'ebotochumi yehili
k'wiribanachewinina yemet'et'i k'wiribanachewini
inide k'wit'irachewi met'eni inide higu; : lehat'iatimi
mesiswa'iti anidi awira fiyelini tak'eribalachihu:
bezewetiri kemik'at'elewi mesiswa'itina keihilu
k'wiribani kemet'et'umi k'wiribanachewi lela
yemik'eribu nachewi. : besositenyawimi k'eni
asira anidi weyifenochi; huleti awira begochi;
newiri yealebachewini asira arati yeandii 'ame-
tebatii yebegi t'ebotochi; : leweyifenchuna leawira
begochu let'ebotochumi yehili k'wiribanachewinina
yemet'et'i k'wiribanachewini inide k'wit'irachewi
met'eni inide higu; : lehat'iatimi mesiswa'iti anidi
awira fiyeli; bezewetiri kemik'at'elewi mesiswa'itina
keihilu k'wiribani kemet'et'umi k'wiribani lela
tak'eribalachihu. : bearatenyawimi k'eni asiri
weyifenochi; huleti awira begochi; newiri yeale-
bachewini asira arati yeandii 'ameti tebatii yebegi
t'ebotochi; : leweyifenchuna leawira begochu
let'ebotochumi yehili k'wiribanachewinina
yemet'et'i k'wiribanachewini inide k'wit'irachewi
met'eni inide higu; : lehat'iatimi mesiswa'iti anidi
awira fiyeli; bezewetiri kemik'at'elewi mesiswa'itina
keihilu k'wiribani kemet'et'umi k'wiribani lela
tak'eribalachihu. : beamsitenyawimi k'eni zet'enyi
weyifenochi; huleti awira begochi; newiri yeale-
bachewini asira arati yeandii 'ameti tebatii yebegi
t'ebotochi; : leweyifenchuna leawira begochu
let'ebotochumi yehili k'wiribanachewinina
yemet'et'i k'wiribanachewini inide k'wit'irachewi
met'eni inide higu; : lehat'iatimi mesiswa'iti anidi
awira fiyeli; bezewetiri kemik'at'elewi mesiswa'itina
keihilu k'wiribani kemet'et'umi k'wiribani lela
tak'eribalachihu. : besidisitenyawimi k'eni si-
miniti weyifenochi; huleti awira begochi; newiri
yealebachewini asira arati yeandii 'ameti tebatii
yebegi t'ebotochi; : leweyifenchuna leawira be-
gochu let'ebotochumi yehili k'wiribanachewinina
yemet'et'i k'wiribanachewini inide k'wit'irachewi
met'eni inide higu; : lehat'iatimi mesiswa'iti anidi
awira fiyeli; bezewetiri kemik'at'elewi mesiswa'itina
keihilu k'wiribani kemet'et'umi k'wiribani lela
tak'eribalachihu. : besebatenyawimi k'eni se-
bati weyifenochi; huleti awira begochi; newiri
yealebachewini asira arati yeandii 'ameti tebatii
yebegi t'ebotochi; : leweyifenchuna leawira be-
gochu let'ebotochumi yehili k'wiribanachewinina
yemet'et'i k'wiribanachewini inide k'wit'irachewi
met'eni inide higu; : lehat'iatimi mesiswa'iti anidi
awira fiyeli; bezewetiri kemik'at'elewi mesiswa'itina
keihilu k'wiribani kemet'et'umi k'wiribani lela
tak'eribalachihu. : besimintenyawimi k'eni
yete'edese gubae yihuniichini: yetegibarini sira
hulu atisirubeti. : leigiziabiherimi t'afach'i shita
inidihoni beisati yemik'at'elewini mesiswa'iti; anidi
weyifeni; anidi awira begi; newiri yealebachewini
sebatii yeandii 'ameti tebatii yebegi t'ebotochi
tak'eribalachihu. : yehili k'wiribanachewina
yemet'et'i k'wiribanachewi leweyifenu leawirawimi
begi let'ebotochumi inide k'wit'irachewi met'eni
inide higu yihonalu. : lehat'iatimi mesiswa'iti

anidi awira fiyeli tak'eribalachihu: bezewetiri kemik'at'elewi mesiwa'itina keihilu k'wiribani kemet'et'umi k'wiribani lela yemik'eribu nachewi. : inezihinimi; kesiiletachihuna befek'adachihu kemitamet'uti lela; lemik'at'eli mesiwa'iti; lei-hilimi lemet'et'imi k'wiribani; ledehininetimi mesiwa'tachihu bebe'alachihu gize leigiziabiheri ak'iribu. : musemi leisraeli lijochi igiziabiheri museni yazezewini hulu negerachewi.

30

musemi leisraeli lijochi negedochi alek'ochi inidihi bilo tenagerachewi. igiziabiheri yazezewi negeri yihi newi. : sewi leigiziabiheri siileti bisali; weyimi rasu bemehala biyasiri; k'aluni ayisiberi: keafu inde wet'awi hulu yadirigi. : setimi degimo leigiziabiheri siileti bitisali; irisiwami beabatiwa beti salechi bebilateninetiwa gize rasiwami bemehala bitasiri; : abatiwami rasiwami yaserechibetini mehala siiletiwanimi bisema; abatiwami zimi bilati; siiletiwa hulu yits'enali; rasiwanimi yaserechibeti mehala hulu yits'enali. : abatiwa gini besemabeti k'eni bikelelilati; siiletiwa rasiwanimi yaserechibeti mehalawa ayits'enumi: abatiwa kelikiloatalina igiziabiheri yik'iri yilatali. : betesalechimi gize rasiwanimi bemehala yaserechibeti negeri keafiwa bewet'a gize bali yagebachi bitihoni; : baliwami bisema; besemabetimi k'eni zimi bilati; siiletiwa yits'enali; rasiwanimi yaserechibeti mehala yits'enali. : baliwa gini besemabeti k'eni bikelelilati; beirisiwa layi yalewini siiletiwani rasiwanimi bemehala yaserechibetini yefiawani negeri kenitu yaderigewali: igiziabiherimi yik'iri yilatali. : baliwa yemotebati weyimi yetefatachi gini siiletiwa rasiwanimi yaserechibeti mehala yits'enubatali. : setimi bebaluwa beti salechi bitisali; weyimi rasiwami bemehala bitasiri; : baliwami semito zimi bilati bayikelelilatimi; siiletiwa hulu rasiwanimi yaserechibeti mehala hulu yits'enali. : baliwa gini besemabeti k'eni kenitu biyaderigewi; sile siiletiwa weyimi rasiwami silaserechibeti mehala keafiwa yewet'awi negeri ayits'enami: baliwa kenitu adirigotali: igiziabiherimi yik'iri yilatali. : siiletiwani hulu nefisiwanimi yemiyawaridewini mehala hulu baliwa yats'enawali; baliwami kenitu yaderigewali. : baliwa gini beye'iletu zimi bilati; siiletiwani hulu beirisiwami layi yalewini mehala hulu ats'initotali: besemabeti k'eni zimi biloatalina ats'initotali. : kesemawu behwala gini kenitu biyaderigewi bat'iatiwani yishekemali. : irisiwa bebilateninetiwa gize beabatiwa beti salechi beabatina belijitu mekakeli; weyimi bebalina bemisiti mekakeli yihoni zenidi igiziabiheri museni yazezewi sir'i'ati yihi newi.

31

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : sile isiraeli lijochi bek'eli midiyamawiyani tebek'eli: kezeyami behwala wede wegenochihi tikemachalehi. : musemi hizibuni. keanante mekakeli sewochi let'orineti yiselefu: sile igiziabiheri bek'eli midiyamini yibek'elu zenidi bemidiyami

layi yihidu: : keisiraeli negedochi hulu keye-negedu anidi shihi sewi wede t'orineti sidedu bilo tenagerachewi. : keisiraelimi ailafati asira huleti shihi; keyenegedu anidi anidi shihi; let'orineti yeteselefu sewochi tset'u. : musemi keyenegedu anidi anidi shihi wede t'orineti sedede: inerisunina yekahinuni yeali'azarani liji finihasini wede t'orineti sededachewi: yemek'idesunimi 'ik'a yeminefawinimi meleketi beiju set'ewi. : igiziabiherimi museni inidazeze kemidiyami gari tewagu; wenidochinimi hulu gedelu. : ketegedelutimi gari yemidiyamini negesitati gedeluachewi: amisitumi yemidiyami negesitati ewi; rok'omi; suri; hhuri; riba neberu: yebi'orinimi liji bele'amini degimo beseiyi gede-luti. : yeisiraelimi lijochi yemidiyamini setochina lijochachewini mareku: inisioschachewinina menigochachewinimi 'ik'achewinimi hulu bezebezu. : yetek'emet'ubachewini ketemochachewini hulu seferochachewinimi hulu beisati ak'at'elu. : yesewinina yeinisiani mirikona bizibeza hulu wesedu. : yemarekuachewinimi sewochi mirikowinina bizibezawini wede musena wede kahinu wede ali'azari wede isiraelimi lijochi mahiberi; beyori-danosimi at'egebi beiyariko fiti lefti bemo'abi meda wedalewi seferi amet'u. : musena kahinu ali'azarimi yemahiberumi alek'ochi hulu kesefuru wede wich'i ligenanyuachewi wet'u. : musemi kezemecha betemelesuti bech'ifira alek'ochi; beshalek'ochina bemeto alek'ochi layi tek'ot'a. : musemi alachewi. bewinu setochini hulu adanachihwachewini? : ineho; inezihni befegori mikiniyati bebele'ami mikiri igiziabiherini yibedilu zenidi leisraeli lijochi 'inik'ifati honu: silezihimi beigiziabiheri mahiberi layi mek'isefti hone. : ahuni inigidihi kelijochu weniduni hulu gidelu; wenidinimi be-meniyita yemiyawik'utini setochi hulu gidelu. : wenidini yemayawik'utini setochi lijochinini hulu gini lerasachihu adinuachewi. : kesefurumi wich'i sebatu k'eni siferu: sewini yegedele hulu yetegedelewinimi yedase hulu; inanite yemarekachiwhachewimi besositenyawina besebatenyawu k'eni sewinetachihuni nits'uhi adirigu. : libisinimi; kek'uribetimi yetezegajewini hulu; kefiyelimi t'egwiri keinich'etimi yeteserawini hulu nits'uhi adirigu. : kahinumi ali'azari keselifi yemet'utini sewochi alachewi. igiziabiheri museni yazezewi yehigu sir'i'ati yihi newi: : werik'unina biruni; nasunimi; biretunimi; k'orik'orowinimi; : arerunimi; beisati lemalefi yemichilewini hulu beisati tasalifutalachihu; nits'uhimi yihonali: negeri gini bemanitsi'ati wiha degimo yit'erali. beisatimi lemalefi yemayichilewini bewiha tasalifutalachihu. : besebatenyawimi k'eni libisachihuni it'ebu; nits'uhimi thionalachihu: kezeyami behwala wede seferu tik'eribalachihu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : anitena kahinu ali'azari yemahiberumi abatochi alek'ochi yetemarekutini sewina inisisa k'wit'eru. : mirikowinimi betewagutina wede sefili bewet'uti; bemahiberumi hulu mekakeli asitekakilehi kifeli. : keinezeyami ketewaguti wede selifimi kewe'tuti selifenyochi zenidi; kesewochimi keberewochimi keahiyochimi kemenigochimi keamisiti meto anidi leigiziabiheri gibiri awit'a. : kedirishachewi

wesidehi leigiziabiheri lemanisati k'wiribani lekahinu leali'azari sit'ewi. : keisiraेली लीजोचि दिरिशा kesewochi keberewochimi keahiyochimi kemenigochimi kekebitochimi hulu keamisa anidi tiwesidalehi; yeigiziabiherinimi maderiya ageligiloti lemit'ebik'u lelewawiyani tiset'alehi. : musena kahinu al'azarimi igiziabiheri museni inidazewewi aderegu. : wede selifi yewet'u sewochimi kweseduti bizibeza yasik'eruti miriko inidihi hone: sidisiti meto seba amisiti shihi begochi; :34 : seba huleti shihi berewochi; sidisa anidi shihi ahiyochi; : wenidi kemayawik'u setochimi selasa huleti shihi nefisi. : bezemechami leneberu sewochi dirisha yehone ikwileta kebegi sositi meto selasa sebatu shihi amisiti meto begochi nebere; : kebegochimi yeigiziabiheri gibiri sidisiti meto seba amisiti nebere. : berewochimi selasa sidisiti shihi amisiti meto neberu: yeigiziabiherimi gibiri seba huleti nebere. : ahiyochimi selasa shihi amisiti meto neberu: yeigiziabiherimi gibiri sidisa anidi nebere. : sewochimi asira sidisiti shihi neberu: yeigiziabiherimi gibiri selasa huleti nebere. : igiziabiherimi museni inidazewewi muse leigiziabiheri lemanisati k'wiribani yehonewini gibiri lekahinu leali'azari set'ewi. : keisiraेली लीजोचि ikuletami; wede selifi kwet'uti wenidochi layi muse yelowyewi; : yemahiberu dirisha sositi meto selasa sebatu shihi amisiti meto begochi; : selasa sidisiti shihi berewochi; : selasa shihi amisiti meto ahiyochi; : asira sidisiti shihi sewochi neberu. : keisiraेली लीजोचि dirisha muse kesewina keinisisa keamisa anidi wesede; igiziabiherimi museni inidazewewi yeigiziabiherini maderiya ageligiloti lemit'ebik'u lelewawiyani set'e. : beserawiti ailafati layi yeteshomuti alek'ochi; shalek'ochina yemeto alek'ochi; wede muse k'erebu; : musenimi. inya bariyawochi wede selifi yewet'utini keijachini betachi yalutini k'ot'erini; keinyami anidi aligodelemi. : sewimi hulu kagenyewi kewerik'i 'ik'a; keigiri alibomi; keamibarimi; kek'elebetimi; kegwitchami; kediriwimi lenefisachini beigiziabiheri fiti yasiteseriyilini zenidi leigiziabiheri meba amit'itenali aluti. : musena kahinu al'azarimi werik'unina beliyu liyu yeteserawini 'ik'a hulu keijachewi tek'ebelu. : shalek'ochimi yemeto alek'ochimi leigiziabiheri lemanisati k'wiribani yak'erebuti werik'i hulu asira sidisiti shihi sebatu meto amisa sek'ili nebere. : wede selifi yewet'u sewochi hulu kemirikoachewi lerasachewi wesedu. : musena kahinu al'azarimi werik'uni keshalek'ochina kemeto alek'ochi wesidewi beigiziabiheri fiti leisiraेली लीजोचि metasebiya wede megenanyawi dinikwani agebuti.

32

yerobelina yegadi lijochimi ijigi bizu inisisochi neberuachewi: inehomi; yeiyazeri midirina yegele'adi midiri leinisisochi yetemeche sifira inide nebere bayu gize; yegadina yerobeli lijochi met'itewi musenina kahinuni al'azarimi yemahiberunimi alek'ochi inidihi bilewi tenageruachewi. : igiziabiheri beisiraेली माहिरी fiti yemetawi midiri; at'aroti; diboni; iyazeri; nemira; haseboni; eliyali; sebam;

nabawi; bayani; leinisisochi yetemeche midiri newi: leinyami lebariyawochi inisisochi aluni. : inyasi beanite zenidi mogesini aginyiteni inide hone yihini midiri lebariyawochi risiti adirige hi sit'eni: wede yoridanosimi mado atashagireni. : musemi legadina lerobeli lijochi alachewi. wenidimochachihu wede t'orineti siledu inahewi bezihit'ik'emet'alachihuni? : igiziabiheri wedemiset'achewi midiri inidayishageru yeisiraेली लीजोचि libi lemini tadekimalachihu? : midirituni yiselilu zenidi kek'adesi berine besededi-hwachewi gize abatochachihu inidihi aderegu. : wede eshikolimi shelek'o behedu gize; midiritunimi bayu gize; igiziabiheri wede set'achewi midiri inidayigebu yeisiraेली लीजोचि libi adekemu. : beziyami k'eni yeigiziabiheri k'wit'a nedede; :12 : irisumi. beiwineti igiziabiherini fets'imewi keteketelu keinezihit'ik'enezawiwu keyofone liji kekalebina kenewe liji keyasu bek'eri; kegibits'i yewet'uti kehaya 'ameti jemiro keziyami belayi yaluti sewochi ineni fets'imewi alitetekelumina leabirihamina leysisahak'i leya'ik'obimi iset'i zenidi yemalihu betini midiri ayayumi bilo male. : yeigiziabiherimi k'wit'a beisiraेली layi ts'ena; beigiziabiherimi fiti kifu yaderege tiwilidi hulu isikit'efa diresi ariba 'ameti bemidire beda wisit'i ak'ibezebezechewi. : inehomi; yeigiziabiherini me'ati beisiraेली layi abizitachihu tich'emiru zenidi inanite yehat'iatenyochi tiwilidi beabatochachihu fanita k'omachihwali. : irisumi kemeketeli bitimelesu irisu hizibuni bemidire beda degimo yitewali: yihininimi hizibi hulu tat'efalachihu. : wede irisumi k'eribewi aluti. bezihit'ik'enezawiwu beretochi lelijochachinimi ketemochi iniseraleni: : inya gini let'orineti tezegajiteni wede sifirachewi isikinagebachewi diresi beisiraेली लीजोचि fiti inihedalen: bezihimi midiri silalu sewochi lijochachini betemeshegu ketemochi yik'emet'alu. : yeisiraेली लीजोचि hulu risitachewini isikiwerisu diresi wede betochachini animelesimi: : keyoridanosi wedihi wede misirak'i risitachini derisonalina inya keyoridanosi mado wedeziya keinerisu gari risiti aniwerisimi. : musemi alachewi. yihinisi negeri bitaderigu; tezegajitachihumi beigiziabiheri fiti wede selifi bitihedu; : irisumi t'elatochuni kefitu isikiyasadidi diresi midiritumi beigiziabiheri fiti dili isikitihoni diresi keinanite sewi hulu gasha t'oruni yizo beigiziabiheri fiti yoridanosini bishageri; : kezuya behwala timelesalachihu; beigiziabiherimi fiti beisiraेली zenidi nits'uhani thionalachihu: yihichi midirimi beigiziabiheri fiti risiti thionilachih-walechi. : inanite gini inidihi bataderigu; ineho; igiziabiherini tibedilalachihu: hat'iatachihumi inidiyagenyachihu iwek'u. : lelijochachihu ketemochi; lebegochachihumi beretochi siru: keafachihumi yewet'awini negeri adirigu. : yegadina yerobelimi lijochi museni inidihi bilewi tenageruti. inya bariyawochi getachini inidazeze inaderigaleni. : lijochachini; misitochachinimi; menigochachinimi; inisisochachinimi hulu beziya begele'adi ketemochi yihonalu: : inya bariyawochi gini hulachini gasha t'orachinini yizeni beigiziabiheri fiti getachini inide tenagere wede t'orineti inihedalen. : musemi kahinuni al'azarini yenewenimi liji iyasuni yeisiraेली लीजोचि negedi alek'ochi sile

inerisu azeze. : musemi. yegadina yerobeli lijochi hulachewe gasha t'orachewini yizewi keanante gari beigiziabiheri fiti yoridanosini bishageru; midiritunimi dili bitinesu; yegele'adini midiri risiti adirigachihu tiset'uachewalachihu. : gasha t'orachewini yizewi keanante gari bayishageru gini bekene'ani midiri beinanite makakeli risitachewini yiwerisalu alachewi. : yegadina yerobelimi lijochi melisewi. igiziabiheri leinya lebariyawochihi inide tenagere inidihu inaderigaleni. : gasha t'orachinini yizeni beigiziabiheri fiti wede kene'ani midiri inishageraleni; keyoridanosimi mado kewedihu yeweresinewi risiti yihonilinali aluti. : musemi legadina lerobeli lijochi leyosefimi liji leminase negedi ikuleta; yeamorawianini nigusi yesewonini gizati yebasaninimi nigusi ye'agini gizati; midiritunina bezuriyawa yalutini ketemochi set'achewi. : yegadimi lijochi dibonini; at'arotini; aro'erini; : at'rotishifanini; iyazerini; yogibihani; : betinemirani; betiharani yemeshegu ketemochi adirigewi seru: yebegochi beretochinimi seru. : yerobelimi lijochi hasebonini; eliyalini; : k'iriyatayimini; simachewimi yetelewet'ewini nabawini; bealimewonini; sebamani seru: inezihinimi yeseruachewini ketemochi belela simi t'eruachewi. : yeminasemi liji yemakiri lijochi wede gele'adi hedu; weseduatimi; beirisuwami yeneberutini amorawianini asadedu. : musemi leminase liji lemakiri gele'adini set'e: beirisuwami tek'emet'e. : yeminasemi liji iya'iri hedo meniderochiwani wesede; yeiya'irimi meniderochi bilo t'erachewi. : nobahimi hede k'enatinimi meniderochiwanimi wesede; besimumi nobahi bilo t'erachewi.

33

yeisraelimi lijochi gwizo kemusena kearoni iji betachi bech'ifirochachewi kegibits'i bewet'u gize inidihu nebere. : musemi beigiziabiheri tiizazi inide gwizochewi awet'at'achewini ts'afe: inide awet'at'achewimi gwizochewi inidihu nebere. : bemejemeriyawi weri kwerumi beasira amisitenyawu k'eni keramise tegwazu: kefasika behwala benegawi yeisraeli lijochi gibits'awiyani hulu iyayu kefi balechi iji wet'u. : beziyami gize gibits'awiyani igiziabiheri yegedelachewini bekwirochachewini yik'ebiru neberi: beamalikitochachewimi degimo igiziabiheri feredebachewi. : yeisraelimi lijochi keramise tegwizewi besukoti seferu. : kesukotimi tegwizewi bemidire beda daricha balechi beetami seferu. : keetamimi tegwizewi bebelizafoni fiti wede neberochi wede fihahhiroti temelesu: bemigidolimi fiti lefiti seferu. : kefihahhirotimi tegwizewi bebahiru wisit'i wede midire beda alefu: beetamimi bereha yesositi k'eni menigedi hedewi bemara seferu. : kemarami tegwizewi wede elimi met'u: beelimimi asira huleti yewiha minich'ochi seba zenibabochimi neberu: beziyami seferu. : keelimimi tegwizewi beeritira bahiri dari seferu. : keeritirami bahiri tegwizewi besini midire beda seferu. : kesini midire bedami tegwizewi berafak'a seferu. : kerafak'ami tegwizewi beelusi seferu. : keelusimi tegwizewi berafidimi seferu: beziyami

hizibu yemit'et'uti wiha alineberemi. : kerafidimimi tegwizewi besina midire beda seferu. : kesinami midire beda tegwizewi beminyoti mek'abiri seferu. : keminyoti mek'abirimi tegwizewi behats'eroti seferu. : kehats'erotimi tegwizewi beritima seferu. : keritimami tegwizewi beremoni zefaresi seferu. : keremoni zefaresimi tegwizewi belibina seferu. : kelibinami tegwizewi berisa seferu. : kerisami tegwizewi bek'ehelata seferu. : kek'ehelatami tegwizewi beshafiri terara seferu. : keshafiri terarami tegwizewi beharada seferu. : keharadami tegwizewi bemek'iheloti seferu. : kemek'ihelotimi tegwizewi betahati seferu. : ketahatimi tegwizewi betara seferu. : ketarami tegwizewi bemitik'a seferu. : kemitik'ami tegwizewi behashimona seferu. : kehashimonami tegwizewi bemoseroti seferu. : kemoserotimi tegwizewi bebineya'ik'ani seferu. : kebineya'ik'animi tegwizewi behorihagidigadi seferu. : kehorihagidigadimi tegwizewi beyot'ibata seferu. : keyot'ibatami tegwizewi be'ebirona seferu. : ke'ebironami tegwizewi be'ets'iyonigabiri seferu. : ke'ets'iyonigabirimi tegwizewi bets'ini midire beda seferu: yihichimi k'adesi nati. : kek'adesimi tegwizewi beedomiyasi midiri daricha balewi behori terara seferu. : kahunimi aroni beigiziabiheri tiizazi wede hori terara layi wet'a; beziyami yeisraeli lijochi kegibits'i midiri kewet'u behwala bebarianyawu 'ameti beamisitenyawu weri kwerumi bemejemeriyawi k'eni mote. : aronimi behori terara bemote gize 'idimewi meto haya sositi 'ameti neberi. : bekene'ani midirimimi bedebubi bekuli tek'emit'o yeneberewi kene'anawiwu ye'aradi nigusi yeisraeli lijochi inide met'u sema. : inerisimi kehoru terara tegwizewi beselimona seferu. : keselimonami tegwizewi befunoni seferu. : kefononimi tegwizewi beoboti seferu. : keobotimi tegwizewi bemo'abi daricha balewi begayi seferu. : kegayimi tegwizewi bedibonigadi seferu. : kedibonigadimi tegwizewi be'alimonidibilatayimi seferu. : ke'alimonidibilatayimimi tegwizewi benabawi fiti balu be'abirimi terarochi layi seferu. : ke'abirimimi terarochi tegwizewi beyoridanosi at'egebi beiyariko fiti balewi bemo'abi meda layi seferu. : beyoridanosimi at'egebi bemo'abi meda layi kebetiyeshimoti isike abeliset'imi diresi seferu. : igiziabiherimi museni beyoridanosi at'egebi beiyariko fiti lefiti bemo'abi meda layi inidihu bilo tanagerewi. : leisraeli lijochi inidihu bilehi nigerachewi. wedekene'ani midiri yoridanosini beteshagerachihu gize; : yeageruni sewochi hulu kefitachihu tasadidalachihu; yetek'erets'utinimi dinigayochachewini hulu tat'efalachihu; k'elit'ewi yeteserutinimi misilochachewini hulu tat'efalachihu; bekorebita layi yalutini mesigejawochachewinimi tafarisalachihu: : midiritunimi leinanite risiti adirige set'icheachihwalehuna midirituni tiwerisuatalachihu tik'emet'ubatalachihumi. : midiritunimi beyewegenochachihu be'it'a tiwerisalachihu: lebizuwochi inide bizatachewi let'ik'itochumi inide t'ik'itinetachewi met'eni risitini tiset'alachihu: iyadanidu hulu it'a inide wedek'leti beziya risitu yihonali: beyeabatochachihu negedochi tiwerisalachihu. : yeagerunimi sewochi kefitachihu batasadidu; yasik'erachihwachewi le'ayinachihu

inide ishoi legonachiumi inidemiwega negeri yihonubachihwali; bemitik'emet'ubatimi midiri yasich'enik'uachihwali. : inemi beinerisu aderigewi zenidi yasebihutini beinanite aderigibachihwalehu.

ihi nachewi.

35

34

igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : yeisraelini lijochi inidihi bilehi izezachewi. wede kene'ani midiri begebachihu gize; risiti tihonachihu zenidi be't'a yemitiderisachihu midiri; bedarichawa yalechi yekene'ani midiri; : yihichi nati: yedebubu wegni kets'ini midire beda beedomiyasi bekuli yihonali: yedebubumi daricha kech'ewi bahiri dari bemisirak'i bekuli yijemirali: : darichachihumi beak'irebimi 'ak'ebeti bedebubi bekuli yizorali wede ts'inimi yalifali: mewich'arawi bek'adesi berine bedebubi bekuli yihonali: wede hats'eriadari yihedali wede 'ats'imonimi yalifali: : darichawimi ke'ats'imoni wede gibts'i wenizi yizorali; mewich'awimi bebahiru bekuli yihonali. : lemi'irabimi daricha talak'u bahiri darichachihu yihonali: yihi yemi'irabi darichachihu yihonali. : yesemenimi darichachihu yihi yihonali: ketalak'u bahiri wede hori terara milikiti tamelekitalachihu. : kehori terara wede hamati megibiya milikiti tamelekitalachihu yedarichawimi mewich'a bets'idadi yihonali: : darichawimi wede zifroni yalifali isike hats'eri'enanimi diresi yiwet'ali: yihi yesemeni darichachihu yihonali. : yemisirak'unimi darichachihuni kehats'eri'enanimi wede sefama milikiti tamelekitalachihu: : darichawimi kesefama be'ayini misirak'i wedalewi wede ribila yiweridali: isike kinereti yebahiri weshimet'i bemisirak'i bekuli yiderisali: : darichawimi wede yoridanosi yiweridali; mewich'awimi bech'ewi bahiri yihonali. midirachihu inide darichawa bezuriyawa yihichi nati. : musemi yeisraelini lijochi inidihi bilo azezachewi. igiziabiheri lezet'enyi negedi tekuli yiset'uachewi zenidi yazeze be't'a yemitiwiseruati midiri yihichi nati: : yerobelimi lijochi negedi beyebatochachewi beti; yegadimi lijochi negedi beyebatochachewi beti; yeminasemi negedi ikuleta risitachewini werisewali. : inezihi huletu negedina yeanidu negedi ikuleta risitachewini beyoridanosi mado beiyariko anits'ari bemisirak'i bekuli weresu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : midirituni risiti adirigewi yemikefululachihu sewochi simachewi yihi newi: kahinu ali'azarina yenewe liji iyasu. : midiritunimi risiti adirigewi yikefulu zenidi keyenegedu anidi anidi alek'a tiwesidalachihu. : yesewochumi simi yihi newi: keyihuda negedi yeyofoni liji kalebi; : kesimoni'oni lijochi negedi ye'amihudi liji selamieli; : kebiniyami negedi yekisiloni liji elidadi; : kedani lijochi nigedi anidi alek'a yeyogili liji buk'i; : keyosefimi lijochi keminase lijochi negedi anidi alek'a yesufidi liji anieli; : keefiremi lijochi negedi anidi alek'a yeshift'ani liji k'emueli; : kezabiloni lijochi negedi anidi alek'a yeferinaki liji elisafeni; : keyisakori lijochi negedi anidi alek'a yehoza liji felit'eli; : keasero lijochi negedi anidi alek'a yeselemi liji ahhihudi; : kenifitalemi lijochi negedi anidi alek'a ye'amihudi liji fedaheli. : igiziabiheri bekene'ani midiri leisiraeli lijochi risitachewini yikefulu zenidi yazezachewi inez-

igiziabiherimi museni beyoridanosi at'egebi beiyariko anits'ari bemo'abi meda inidihi bilo tenagerewi. : lelawiyan yemik'emet'ubachewini ketemochi kerisitachewi yiset'u zenidi yeisraelini lijochi izezachewi: beketemochumi zuriya yalewini mesemiriya lelawiyan sit'u. : inerisumi beketemochu wisit'i yik'emet'alu: mesemiriya achewimi lekebitochachewi leinisisochachewimi leinerisumi laweli lawi yihuni. : lelawiyanimi yemitiset'uti yeketema mesemiriya beketemaw zuriya kek'it'iru wede wich'i anidi shihi kinidi yihuni. : keketemaw wich'i bemisirak'i bekuli huleti shihi kinidi; bedebubi bekuli huleti shihi kinidi; bemi'irabi bekuli huleti shihi kinidi; besemenimi bekuli huleti shihi kinidi tikenedalachihu; ketemawimi bemakakeli yihonali: yihimi yeketemochu mesemiriya yihonilachewali. : lelawiyanimi yemitiset'uachewi sidisitu yememats'anya ketemochi nachewi: inerisumi nefise gedayi yisheshibachewi zenidi yemitiset'uachewi nachewi: keinezihimi lela ariba huleti ketemochi tiset'alachihu. : lelawiyan yemitiset'uachewi ketemochi hulu ariba siminiti ketemochi yihonalu: kemesemiriya chewi gari tiset'uachewalachihu. : keisiraeli lijochi risiti lelawiyan yemitiset'uachewini ketemochi inidihi sit'u: kebizuwochu bizu; kek'ik'itochu t'ik'iti tiwesidalachihu: iyanidanidu inide weresuti inide risitachewi met'eni keketemochachewi lelawiyan yiset'alu. : igiziabiherimi museni inidihi bilo tenagerewi. : leisiraeli lijochi inidihi bilehi nigerachewi. wede kene'ani midiri yoridanosini beteshagerachihu gize; : besihiteti nefisi yegedele wedeziya yisheshi zenidi yememats'anya ketemochi inidihonulachihu ketemochini leinaniti leyu. : nefise gedayu bemahiberu fiti lefridi isikik'omi diresi inidayimoti; ketemochumi kedemi tebek'ayu yememats'anya ketemochi yihunulachihu. : yemitiset'uachewimi sidisitu ketemochi yememats'anya ketemochi yihunulachihu. : beyoridanosi mado sositi ketemochi tiset'alachihu; bekene'animi midiri sositi ketemochi tiset'alachihu: yememats'anya ketemochi yihonalu. : besihiteti nefisi yegedele yisheshibeti zenidi inezihi sidisiti ketemochi leisiraeli lijochi bemakelachewi lemik'emet'u inigidochina mets'atenyochi memats'anya yihonalu. : bebireti mesariya isikimoti diresi bimetawi nefise gedayi newi: nefise gedayumi fets'imo yigedeli. : sewimi bemimotibeti beiju balewi dinigayi bimetawi yetemetawimi bimoti; irisu nefise gedayi newi: nefise gedayumi fets'imo yigedeli. : sewimi bemimotibeti beiju balewi beinich'eti mesariya bimetawi yetemetawimi bimoti; irisu nefise gedayi newi: nefise gedayumi fets'imo yigedeli. : demi tebek'ayu rasu nefise gedayumi yigideli: bagenyewi gize yigidelewi. : isikimoti diresi bet'ilacha bidefawi; weyimi shemik'o anidachi negeri bit'ilibeti; : weyimi bet'ilacha isikimoti diresi beiju bimetawi; yemetawi fets'imo yigedeli: nefise gedayi newi: demi tebek'ayu bagenyewi gize nefise gedayumi yigidelewi. : negeri

gini yale t'elacha dinigeti bidefawi; sayishemik'imi anidachi negeri bit'ilibeti; : weyimi sayayewi isikimoti diresi sewi yemimotibetini dinigayi bit'ilibeti; t'elatumi bayihoni; kifumi yaderigibeti zenidi bayisha; : mahiberu bemechiwina bedemi tebak'ayu mekakeli firidini inidezihu yifiredi: : mahiberumi nefise gedayuni kedemi tebek'ayu iji yadinewali; mahiberumi wede sheshebeti wede memats'anya ketema yimelisewali: bek'idusi zeyitimi yetek'ebawi wanyanyawi kahini isikimoti diresi beziya yik'emet'ali. : nefise gedayu gini kesheshebeti kememats'enyawi ketema daricha biwet'a; : demi tebek'ayumi kememats'enyawi ketema daricha wich'i biyagenyewi; demi tebek'ayumi nefise gedayuni bigedilewi; yedemi 'ida ayihonibetimi: : wanyanyawi kahini isikimoti direse bememats'enyawi ketema wisit'i mek'emet'i yigebawi neberina. wanyanyawi kahini kemote behwala gini nefise gedayu wede risitu midiri yimelesali. : inezihimi negerochi leliji lijachihu bemaderiyachihu hulu siri'atina firidi yihunulachihu. : nefise gedayi hulu bemisikirochi afi yigedelali: beanidi misikiri gini manachewinimi sewi megideli ayigebami. : moti yeteferedebetini nefise gedayunimi lemadani yenefisi waga atik'ebelu: irisu fets'imo yigedeli. : wanyanyawi kahini sayimoti wede midiru yimelesi zenidi wede memats'enyawi ketema kesheshewi yenefisi waga atik'ebelu. : demi midirituni yarekisatalina yemitinorubatini midiri atarikisuati: bedemi afisashu demi kalihone bek'eri midiritu kefesesebati demi atinets'ami. : ine igiziabiheri beisraeli lijochi mekakeli adiralehuna yemitinorubatini bemekakeliwami yemadiritatini midiri atarikisuati.

36

keyosefi lijochi wegenochi yeminase liji yemakiri liji yegele'adi lijochi wegeni alek'ochi k'erebu; bemusena beisraelimi lijochi abatochi alek'ochi fiti tenageru: : alumi. midirituni leisraeli lijochi risiti adirigehi be't'a kefilehi tiset'achewi zenidi igiziabiheri aniteni getachinini azezehi: igiziabiherimi yewenidimachinini yeselep'e'adini risiti lesetochi lijochu tiset'i zenidi aniteni getachinini azeze. : kelelami keisiraeli lijochi negedi bali biyagebu; risitachewi keabatochachini risiti yinek'elali; inerisumi lemihonubeti lelelawi negedi risiti yich'emerali: inidezihimi yerisitachini 'it'a yigodilali. : leisraelimi lijochi iyobeliyu bemet'a gize risitachewi lemihonubeti negedi risiti yich'emerali: inidezihimi risitachewi keabatochachini negedi risiti yigodilali. : musemi yeisiraelini lijochi inide igiziabiheri k'ali inidihi bilo azezachewi. yeyosefi lijochi negedi beiwineti tenageru. : igiziabiheri sile selep'e'adi setochi lijochi yazezewi negeri yihi newi: yewededutini yagibu: negeri gini keabat-achewi negedi bicha yagibu. : inidezihimi yeisiraeli lijochi risiti kenegedi wede negedi minimi ayitelalefi: keisiraelimi lijochi iyanidanidu wede abatochu negedi risiti yit'ega. : keisiraelimi lijochi iyanidanidu sewi yeabatochuni risiti yiwerisi zenidi; keisiraeli lijochi negedi hulu risiti yalati seti liji hulu keabatiwa negedi bali tagiba. : inidezihimi keanidi negedi wede lela negedi minimi risiti ayitelalefi keisiraelimi lijochi

negedi iyanidanidu wede risitu yit'ega. : igiziabiherimi musemi inidazezewi inidihi yeselep'e'adi setochi lijochi aderegu. : yeselep'e'adi lijochi mahilehi; tirit's'a; 'egila; milika; nu'a keabatachewi wenidimochi lijochi gari tegabu. : keyosefi liji keminase lijochi wegenochi balochachewini agebu; risitachewimi beabatachewi negedi ts'ena. : igiziabiheri bemuse iji yeisiraelini lijochi beyoridanosi at'egebi beiyariko anits'ari bemo'abi meda yazezachewi tiizazina firidi inezihini nachewi.

beyoridanosi mado bemidire beda; be'areba wisit'i beeritira bahiri fiti lefti; befarani bet'ofelimi belabanimi behats'erotimi bedizahabimi mekakeli salu; muse leisraeli hulu yenegerechewi k'ali yihi newi. : beseyiri terara menigedi kekorebi isike k'adesi berine diresi yeasira anidi k'eni menigedi newi. : bebarib-anyawi 'ameti beasira anidenyawu weri kewerumi bemejemeriyawi k'eni; muse; behaseboni tek'emito yeneberewini yeamorawiyani nigusu sewonini; beasaratotina beedirayi tek'emito yeneberewini yebasanini nigusu 'agini kemeta behwala; igiziabiheri sile inerisu yazezewini hulu leisraeli lijochi negerachewi. : beyoridanosi mado bemo'abi midiri muse inidihii bilo yihichini higi yigelit'i jemeru. : amilakachini igiziabiheri bekorebi inidihii bilo tenagereni. bezihi terara yetek'emet'achihuti bek'a: : temelisachihu tegwazu: wede teraramawi wede amorawiyani ageri wede diniberochumi hulu; be'arebami bedegawimi bek'olawimi bedebubimi bebahirimi dari wedalu wede kene'anawiyani midiri; wede libanosimi isike talak'u wenzizimi isike efitat'isi diresi hidu. : ineho; midirituni befitachihu adirigalehu: gibu; igiziabiheri leinerisu keinerisumi behwala lezerachewi yiset'ati zenidi leabatochachihu leabirihamina leysisihak'i leya'ik'obimi yemalalachewinimi midiri wiresu. : beziyami zemeni inidihii biye tenagerihwachihu. ine bichayeni lishekemachihu alichilimi: : amilakachihu igiziabiheri abizitoachihwali; inehomi; inanite zare inide semayi kekawibiti bizati nachihu. : yeabatochachihu amilaki igiziabiheri bezihi k'ut'iri layi ilifi ailafati yich'emiri; inide tenagerachihumi yibarikachihu. : ine bichayeni dikamichihuni shekimachihunimi kirikirachihunimi ishekemi zenidi inideti ichilalehu? : keinanite keyenegedachihu t'ibebenyoichi asitewayowochimi awak'iwochimi yehonutini sewochi miret'u; inemi belayachihu alek'ochi aderigachewalehu. : inanitemi. inaderigewi zenidi yetenagerihewi yihi negeri melikami newi bilachihu melesachihulinyi. : t'ibebenyoichina awak'iwochi yehonutini yenegedochachihuni alek'ochi meret'ihu; beinanitemi layi alek'ochi yeshalek'ochimi yemeto alek'ochimi yeamisa alek'ochimi yeasiri alek'ochimi gezhochimi beyenegedochachewi aderegihwachewi. : beziyani gizemi. yewenidimochachihuni negeri simu: besewina bewenidimu keirismusu gari balewi mets'atenya mekakeli bet'sidik'i firedu. : befiridimi adiliwo atadirigu: talak'uni inidemitisemu; tanashunimi inidihii simu: firidi leigiziabiheri newina kesewi fiti atifiru: kenegerimi anidi negeri bibebedachihu irisuni wede ine amit'uti; inemi isemawalehu biye ferajochachihuni azezihwachewi. : beziyani gizemi litaderiguti yemigebachihuni negeri hulu azezihwachihu. : kekorebimi tegwazini; amilakachini igiziabiheri inidazezeni betalak'u ijigimi bemiyasifera beziya bayachihuti midire beda hulu bekuli beteramawu beamorawiyani menigedi hedini: wede k'adesi berinemi met'ani. : inemi. amilakachini igiziabiheri wedemiset'eni wede teraramawu wede amorawiyani ageri met'achihu: : ineho; amilakihi igiziabiheri midirituni befi-

tihi adirigoali: yeabatochihi amilaki igiziabiheri inidalehi; wit'a; wiresati: atifira; atidenigit'imi alihwachihu. : inanitemi hulachihu wede ine k'eribachihu. midirituni inidigobeniyulinina iniwet'abeti zenidi yemigebanini yemenigedunina yeminigebabachewini yeineziyani ketemochi were temelisewi inidinegiruni befitachini sewochi inisidedi alachihunyi. : yami negeri desi asenyenyi: keinanitemi asira huleti sewi meret'ihu: keyenegedu hulu anidi anidi sewi nebere. : hedumi; wede teraramawimi wet'u; wede eshikolimi shelek'o met'itewi gobenyuati. : kemidiritumi fire bejjachewi wesedu; wede inyami yizewiti met'u. amilakachini igiziabiheri yemiset'eni midiri melikami nati bilewimi awerulini. : beamilakachihu beigiziabiheri tiizazi layi 'amets'achihu inji wede irisiwa mewit'atini inibi alachihu: : bedinikwanachihumi wisit'i inidihii iyalachihu agwiremeremachihu. igiziabiheri sile t'elani inidiyat'efani beamorawiyani aji asalifo yiset'eni zenidi kegibits'i midiri awet'ani. : wedeti iniwet'alen? hizibu bizu newi; k'umetumi keinya yirezimali; ketemochumi talalak'ochi yetemeshegumi isike semayimi yederesu nachewi; ye'enak'inimi lijochi degimo beziya ayenachewi bilewi wenidimochachini libachinini asiferuti. : inemi alihwachihu. atidenigit'u; keinerisumi atifiru: : befitachihu yemihedewi amilakachihu igiziabiheri; inanite sitayu begibits'ina bemidire beda inidaderegachihu hulu; sile inanite yiwagali: : wedezihimi sifara isikitimet'u diresi bebedachihubeti menigedi hulu; sewi lijuni inidishhekemi amilakihi igiziabiheri inideteshekemehi anite ayitehali. :33: daru gini leseferachihu yemigebawini sifara inidifeligilachihu; tihedubeti zenidi yemigebawinimi menigedi inidiyasayachihu leleti beisati; k'eni bedemena befitachihu bemenigedi sihedi yeneberewini amilakachihuni igiziabiherini bezihi negeri alame-nachihumi. : igiziabiherimi yek'alachihuni dimit'si semito tek'ot'a. : leabatochachihu iset'ati zenidi yemalihalulachewini melikamituni midiri keinezihii sewochi kezihii kifu tiwilidi manimi ayayimi; : keyofoni lijii kekalebi bek'eri isiru gini yayatali: igiziabiherini fets'imo teketiloolina yereget'atini midiri leirisu lelijochumi iset'alehu bilo male. : igiziabiherimi degimo beinanite mikiniyati beine tek'ot'a inidihimi ale. anite degimo wedeziya atigebami: : befitihii yemik'omi yenewe lijii iyasu irisuru wedeziya yigebali: irisuru leisraeli midirituni yawerisalina adafafirewi. : degimo. lemiriko yihonalu yalachihwachewi hits'anatochachihu; zaremi melikamuni kekifu meleyeti yemayichilu lijochachihu; inerisu wedeziya yigebalu; midiritunimi leinerisu isit'alehu yiwerisuatalimi. : inanite gini temelisachihu beeritira bahiri menigedi wede midire beda hidu. : inanitemi. igiziabiherini bedilenali: amilakachini igiziabiheri inidazezeni hulu iniwet'alen; iniwagamaleni bilachihu melesachihulinyi. keinanitemi sewi hulu yet'ori mesariyawini yaze; wede teraramawimi ageri mewit'atini ak'elalachihuti. : igiziabiherimi. ine beinanite mekakeli ayidelehumina bet'elatochachihu fiti inidatiwedik'u atiwit'u; atiwagumi belachewi alenyi. inemi tenagerihwachihu: : inanite gini beigiziabiheri

tiizazi layi 'amets'achihu inji alisemachihumi: beti'ibitachihumi wede teraramawi ageri wet'achihu. : beziyami betaramawi ageri yinoru yeneberi amorawiyani wet'itewi tegat'emuachihu; nibi inidemitasadidimi asadeduachihu; isike herimami diresi beseyiri metuachihu. : temelisachihumi beigiziabiheri fiti alek'esachihu: igiziabiheri gini dimits'achihuni alisemami; wede inanitemi al-adamet'emi. : inide tek'emet'achihubetimi zemeni met'eni bek'adesi bizu k'eni tek'emet'achihu.

2

igiziabiherimi inidalenyi temeliseni beeritira bahiri menigedi wede midire beda hedini: yeseyirini terara bizu k'eni zorini. : igiziabiherimi inidihi bilo tenagerenyi. : yihini terara mezori yibek'achihwali: temelisachihu wede semeni hidu. : hizibunimi inidihi bilehi izezachewi. beseyiri layi betek'emet'uti bewenidimochachihu be'esawi lijochi ageri talifalachihu; inerisumi yiferuachihwali: inigidihi ijigi tet'enik'ek'u. : yeseyirini terara le'esawi risiti adirige sile set'ehu ine kemidrachewi yech'ama merigech'a tahili inikwa aliset'achihumina atit'aluachewi. : keinerisu begenizebi migibi gezitachihu tibetalachihu: wihami degimo begenizebi gezitachihu tit'et'alachihu. : amilakihi igiziabiheri yeijihini sira hulu barikolihalina: bezihi betalak'i midire beda mehedihini awik'oali: bezihi ariba 'ameti wisit'i amilakihi igiziabiheri keanite gari nebere; anidachimi alat'ahimi. : beseyirimi ketek'emet'uti kewenidimochachini ke'esawi lijochi be'areba menigedi keelatina ke'ets'yoniagabiri alefni. temelisenimi bemo'abi midire beda menigedi alefni. : igiziabiherimi aleniyi. ine 'erini lelot'i lijochi risiti adirige sile set'ehu kemiduru risiti aliset'achihumina mo'abini atit'ala beselifimi atiwigachewi. : asik'edimo talak'ina bizu hizibi inide 'enak'imi lijochi bek'umeti yerezemu emimawiyani beziya yik'emet'u neberi. : inerisumi degimo inide 'enak'i lijochi rafayimi yibalu neberi: mo'abayani gini emimi yiluachewali. : horawiyani degimo asik'edimo beseyiri layi tek'emit'ewi neberi; ye'esawi lijochi gini asadeduachewi: igiziabiherimi beset'ewi berisitu midiri isiralehi inidaderege; kefitachewi at'efuachewi; besifirachewimi tek'emet'u. : igiziabiherimi. tenesu yezeredinimi fefa teshageru ale. : yezeredinimi fefa teshagerini. yezeredinimi fefa isike teshagerinibeti diresi; igiziabiheri inide malebachewi yeselifenyochi tiwilidi hulu keseferu mekakeli isike t'efu diresi; kek'adesi berine yetegwazinibeti zemeni selasa siminiti 'ameti hone. : keseferimi mekakeli tek'orit'ewi isikit'efu diresi yeigiziabiheri iji belayachewi nebere. : inidihimi hone: selifenyochu ket'efu kehizibumi mekakeli kemotu behwala; : igiziabiheri inidihi bilo tenagerenyi. : anite zare yemo'abini daricha 'erini talifalehi: : lelot'imi lijochi risiti adirige sile set'ehu keamoni lijochi midiri risiti aliset'ihimina beamoni lijochi ak'irabiya sitiderisi atit'alachewi atiwigachewimi. : yami degimo yerafayimi midiri tebilu tek'ot'ere: rafayimimi asik'edimo beziya tek'emit'ewi neberi: amonawiyani gini zemizumawiyani bilewi yit'eruachewali. : talak'ina bizumi hizibi inide

'enak'imi lijochi k'umetachewi yerezeme neberu: igiziabiheri kefitachewi at'efachewi: inerisumini asadidewi besifirachewi tek'emet'u. : horawiyani kefitachewi at'ifito beseyiri letek'emet'uti le'esawi lijochi inidaderege inidihi leinerisu aderege: inerisumini asadidewi besifirachewi isike zare diresi tek'emet'u. : isike gazami diresi bemeniderochi tek'emit'ewi yeneberutini ewawiyani kekefitori yewet'u kefitorawiyani at'efuachewi; besifirachewimi tek'emet'u. : degimomi ale. tene-sitachihu hidu; yearininimi shelek'o teshageru: ineho; amorawiyani yehasebonini nigusi sewonini midirunimi beijihi asalife set'ichehalehu: irisuwani bemewiresi jemiri; keirisi gari tewaga. : kesemayi betachi balu ahizabi hulu layi masideniget'ihinina masiferatihini isedidi zenidi zare jjemiralehu: werehini besemu gize befithi yinik'et'ek'et'alu; dinigat'emi yiyizachewali. : kek'idemotimi midire beda yeselamini k'ali yingiruti zenidi wede haseboni nigusi wede sewoni inidihi biye melikitenyochini lakihi. beagerihi layi lilefi: : beawira godana ihedalehu; wede k'enyimi wede girami alitalefimi. :29 : yemibelawini migibi begenizebi shit'ilinyi; yemit'et'awinimi wiha begenizebi sit'enyi: beseyiri yetek'emet'u ye'esawi lijochi be'erimi yetek'emet'u mo'abayani inidaderulinyi; amilakachini igiziabiheri wedemiset'eni midiri yoridanosini isikishageri diresi bicha beigire lilefi. : yehaseboni nigusi sewoni gini yasalifeni zenidi alifek'edemi: inide zarewi hulu beijihi asalifo yiset'ewi zenidi amilakihi igiziabiheri menifesuni adenidotalina; libunimi ats'initotalina. : igiziabiherimi. sewoninina midiruni beijihi asalife mesit'eti; ineho; jemierihu: midiruni tigezati zenidi mewiresi jemiri aleniyi. : sewonimi hizibumi hulu ligat'emuni wede yahats'i wet'u. : amilakachinimi igiziabiheri irisuni asalifo set'eni: irisunimi lijochunimi hizibunimi hulu metani. : beziyani gizemi ketemochuni hulu wesedini yetek'emet'ubachewinimi sewochi hulu setochinimi hits'anatochinimi at'efani: anidachimi alasik'erenimi; : kebitochachewinina kekete-mochachewi yagenyenewini bizibezalehasachini wesedini inji. : bearinoni k'ola at'egebi kalechiwi kearo'eri keshelek'owimi wisit'i kalechiwi ketema jemireni isike gele'adi diresi manacheyitumi ketema alit'enekerechinimi: amilakachini igiziabiheri huluni asalifo set'eni. : daru gini amilakachini igiziabiheri wede kelekeleni hulu; wede amoni lijochi midiri beyabok'imi wenizi at'egebi wedalewi sifira hulu betaramawimi ageri wedaluti ketemochi alideresinimi.

3

temeliseni bebasani menigedi wet'ani; yebasani nigusi 'agimi hizibumi hulu beedirayi liwaguni wet'u. : igiziabiherimi. irisunina hizibunimi hulu midirunimi beijihi asalife set'ichehalehuna atifirawi: behaseboni yinori beneberewi beamorawiyani nigusi besewoni layi inidaderegihi beirisumi taderigibetalehi aleniyi. : amilakachini igiziabiherimi degimo yebasanini nigusi 'agini hizibunimi hulu beijachini asalifo set'eni: inyami metanewi: anidi

sewi inikwa amilit'o alik'ereletimi. : beziyani gizemi ketemochuni hulu wesedini: anidimi yaliwesedinewi yelemi: bebasani yalewini ye'agini menigisiti; yearigobini ageri hulu; sidisa ketemochini wesedini. : bek'it'iri kalitemesheguti kejigi bizu ketemochi lela; inezihi ketemochi hulu k'umetu rejimi behone k'it'iri bemezigiyana bemeweriweriyami yetemeshegu neberu. : behasebonimi nigusi besewoni inidaderegini fets'imo at'efanachewi: ketemochuni hulu kwenidochina kesetochi kehits'anatochimi gari at'efanachewi. : kebitochuni hulu yeketemochunimi miriko leinya bezebezini. : beziyami zemeni kearionini shelek'o jemiro isike arimoni'emi terara diresi midirituni beyoridanosi mado keneberu keheletu keamoriawiyani negesitati iji wesedini: : sidonawiyani arimoni'emini siriyoni bilewi yit'erutali; amoriawiyani saneri bilewi yit'erutali. : bemedawimi yalutini ketemochi hulu; gele'adinimi hulu; bebasanimi yalutini ye'agini menigisiti ketemochi isike selikana isike edirayi diresi basanini hulu wesedini. : kerafayimi wegeni yebasani nigusi 'agi bichawini k'erito neberi: ineho; aligawi yebireti aliga nebere: irisu beamoni lijochi ageri beneberegati ale: rizimetu ze'tenyi kinidi weridumi arati kinidi besewi kinidi liki nebere. : yihichinimi midiri beziyani zemeni weresini: bearonimi shelek'o at'egebi kalechiwi kearo'eri jemiro yegele'adini terarama ageri ikuleta ketemochunimi lerobelina legadi negedi set'ehwachewi. : kegele'adimi yek'erewini ye'aginimi menigisiti basanini hulu; yearigobinimi midiri hulu leminase negedi ikuleta set'ehu: yachimi basani hulu yerafayimi ageri tebila tek'ot'erechi. : yeminase liji iya'iri isike geshurawiyana isike ma'ikatawiyani daricha diresi yearigobini midiri hulu wesede: yihichinimi yebasanini midiri isike zare diresi besimu yeiya'iri meniderochi bilo t'era. : lemakirimi geli'adini set'ehuti. : lerobeli negedina legadimi negedi kegele'adi jemiro isike arinoni shelek'o diresi yeshelek'owini ikuleta darichawinimi; isike amoni lijochi daricha isike yabok'i wenizi diresi; : kekinereti isike 'areba bahiri irisumi yech'ewi bahiri diresi kefesiga terara betachi wede misirak'i yalewini 'areba yoridanosinimi darunimi set'ehwachewi. : beziyami zemeni inidih biye azezihwachihu. amilakachihu igiziabiheri yihichini midiri risiti adirigo set'itoachihwali: mesariyachihu yizachihu inanite aribenyochi hulu bewenidimochachihu beisiraeli lijochi fiti tishageralachihu. : negeri gini ijigi kebitochi inidaluachihu awik'alehuna setochachihuna lijochachihu kebitochachihumi beset'ehwachihu ketemochi yik'emet'alu: : yihewimi igiziabiheri inaniteni inidasarefe; wenidimochachihu isikiyasirifi diresi inerisumi degimo beyoridanosi mado amilakachihu igiziabiheri yemiset'achewini midiri isikiwerisu diresi newi: keziyami behwala inanite hulu wede set'ehwachihu risiti timelesalachihu. : beziyami gize iyasuni. amilakachihu igiziabiheri beinezih behuletu negesiti yaderegewini hulu 'ayinochihi ayitewali: inidihu bemitalifibachewi menigisitati hulu layi igiziabiheri yaderigali. : amilakachihu igiziabiheri irisu sile inanite yiwagalina atfirachewimi biye azezihuti. : beziyami zemeni

ine wede igiziabiheri inidih biye lemenihu. : geta igiziabiheri hoyi; talak'inethini yets'enachiwinimi ijihini leine lebaryahi masayeti jemirehali: besemayina bemidirimi inide sirahi inide hayilihimi yisera zenidi yemichili amilaki mani newi? : ine lishageri beyoridanosimi mado yalechiwini melikamituni midiri yanimi melikamuni teraramawini ageri libanosinimi liyi. : igiziabiheri gini beinanite mikiniyati tek'ot'anyi alisemanyimimi: igiziabiherimi alenyi. yibek'ahali: bezihi negeri degimehi atinagerenyi. : yihini yoridanosini atishagerimina wede fesiga rasi wit'a: 'ayinihinimi wede mi'irabi wede semenimi wede debubumi wede misirak'imi anisitehi be'ayinihi temeliketi. : iyasu bezihi hizibi fiti yishageralina; anitemi yemitayitini midiri irisu yawerisachewalina iyasuni izezewi; adefafirewimi; ats'inawimi. : bebetefegorimi fiti lefti beshelek'owi wisit'i tek'emet'ini.

4

ahunimi; israeli hoyi; iniditaderiguachewi behiyiwetimi iniditnoru; yeabatochachihumi amilaki igiziabiheri wedemiset'achihu midiri gebitachihu iniditwerisu; yemasitemirachihu siri'atina firidi simu. : ine yazezihwachihu yeamilakachihu yeigiziabiherini tiizazi tit'ebik'alachihu inji bazezihwachihu k'ali layi atich'emirumi; keirisumi atogodilumi. : bi'elifegorini yeteketelutini sewochi hulu amilakihi igiziabiheri kemekakelachihu inidat'efa; igiziabiheri bebi'elifegori yaderegewini 'ayinochachihu ayitewali. : inanite gini amilakachihu igiziabiherini yeteketelachihu isike zare diresi hulachihu behiyiweti tinoralachihu. : ineho; inanite gebitachihu bemitwerisuati midiri wisit'i inidihitaderigu zenidi amilake igiziabiheri inidazezenyi siri'atinina firidini asitemarihwachihu. : t'ebik'wati adiriguatimi: yihichini siri'ati hulu semitewi. beiwineti yihi talak'i hizibi t'ebibina asitewayi hizibi newi bemilu beahizabi fiti t'ibebachihuna masitewalachihu yihi newina: : amilakachini igiziabiheri beminit'erawi gize hulu inidemik'eribeni; amilaku wede irisu yek'erebewi talak'i hizibi mani newi? : be'ayinachihu fiti zare inidemanorati indezihichi higi hulu ts'idik'i yehonechi siri'atina firidi yalewi talak'i hizibi mani newi? :10 : igiziabiheri. hizibuni wede ine sebisibi; bemidirimi behiyiweti beminorubeti zemeni hulu ineni mafirati yimaru zenidi; lijochachewinimi yasitemiru zenidi k'aleni asemachewalehu bilo betenagerenyi gize; beamilakihi beigiziabiheri fiti bekorebi bek'omihibeti k'eni 'ayinochihi yayutini negeri inidaitiresa; behiyiwetihimi zemeni hulu kelibih inidaiywedik'i tet'enik'ek'i; nefisihinimi betigati t'ebik'i: lelijochihimi leliji lijochihimi asitawik'ewi. : inanitemi k'eribachihu keterarawi betachi k'omachihu neberi: isike semayimi mekakeli diresi asati betararawi layi yinedidi neberi: ch'elemana demena dik'idik'i ch'elemami nebere. : igiziabiherimi beisati wisit'i hono tenagerachihu: yek'alini dimits'i semachihu; meliki gini alayachihumi: dimits'ini bicha semachihu. : taderigutimi zenidi yazezachihu k'ali kidani asiruni k'alati negerachihu: behuletumi bedinigayi

ts'ilatochi layi ts'afachewi. : tiwerisuati zenidi teshagirachihu bemitigebubati midiri yemitaderiguatini siri'atina firidi asitemirachihu zenidi igiziabiheri beziyani gize azezenyi. : igiziabiheri bekorebi beisati wisit'i hono betenagerachihu gize meliki keto alayachihumina ijigi tet'enik'ek'u. : inidatirekisu; yetek'erets'ewini misili yemanachewinimi negeri misale; bewenidi weyimi beseti meliki yeteserawini; : bemitidiri layi yalewini yenisisanu hulu misale; bese-mayimi betachi yemiberirewini yewefini hulu misale; : bemitidiri layi yemishikerekerewini hulu misale; kemidiri betachi bewiha wisit'i yeminorewini ye'asani hulu misale inidataderigu; : 'ayinochihini wede semayi anisitehi amilakihigiziabiheri kesemayihulu betachi laluti ahizabi hulu yeset'achewini ts'ehayinina ch'erek'ani kewakibitinina yesemayini serawiti hulu bayehi gize; segidehilachewi amilekchachewimi inidatitsiti tet'enik'ek'i. : inaniteni gini inde zarewi hulu yerisutu hizibi tihonuleti zenidi igiziabiheri wesido kebireti itoni kegibits'i awet'achihu. : igiziabiherimi beinanite mikiniyati tek'ot'anyi; yoridanosinimi inidalsihageri; amilakihimi igiziabiheri risiti adirigo wedemisets'ihiwede melikamitu midiri inidalligeba male. : inegini bezihichi midiri imotalahu; yoridanosinimialishagerimi: inanite gini tishageralchihu; yachinimi melikamituni midiri tiwerisalchihu. : amilakachihumi igiziabiheri keinanite gari yetemamalewini k'ali kidani inidatiresu; amilakihimi igiziabiheri yekelekelewini bemanachewimi k'irits'i yetek'erets'ewini misili inidataderigu tet'enik'ek'u. : amilakihigiziabiheri yemibela isati k'enatenyami amilaki newina. : lijochini yelijoli jochinimi; beweledachihu gize bemitidritumi bizuzemeni betek'emet'achihu gize; berekesachihumigize; bemanachewimi k'irits'i yetek'erets'ewini misilibaderegachihu gize; tasik'ot'utimi zenidi beamilakachihu beigiziabiheri fiti kifu yehonewini negeribeserachihu gize; : tiwerisuati zenidi yoridanosini teshagirachihu kemitigebubati midiri fet'inachihu inidit'efu ine zare semayinina midirini beinanite asimesekiralehu: fets'imomi tit'efalchihu injijerejimi zemeni atik'emet'ubatimi. : igiziabiherimi beahizabi mekakeli yibetinachihwali; igiziabiheri bewisits'achewi bemiyanorachihu beahizabi mekakelimiti k'it'ochi honachihu tik'eralachihu. : beziyami yemayayutini yemayisemutinimi yemayibelutinimiyemayashetutinimi; besewi jiji keinch'etina kedingayi yeteserutini amalikititamelikalachihu. : negeri gini keziya amilakachihuni igiziabiherini tishalachihu: belibihimi hulu benefisihimi hulu yefelegihewi inde hone tagenyewalehi. : yihimi hulu bederesebihigize; sitich'enik'i; bezemenu fits'ame wede amilakihiwede igiziabiheri timesalehi; k'alunimi tismalehi. : amilakihigiziabiheri mehari amilaki newina ayitewihimi; ayat'efahimimi; leabatochihimi yemalalechewini k'ali kidanuni ayiresami. : igiziabiheri sewini bemitidiri layi keket'erewimijero; kesemayi dari isike darichawa diresi keto inidihiyale talak'i negeri weyimi inde irisuyale tesemito inidehone keanite befiti yeneberewini yetek'edemewini zemeni t'eyik'i. : anite keisatit'isiti' hono sinageri yeigiziabiherini dimits'i inde

semahi; lela hizibi semito behiyiweti yinoralini? : amilakachihu igiziabiheri be'ayinachihu fiti begibits'i leinanite inde serawi hulu; befetenana beteamarati; bedinik'ina beselifi; betsenachi ijina betezerega kinidi betalak'imi masiferati igiziabiheri kelela hizibi mekakeli gebito leirisu hizibini yiwesidi zenidi mokiro neberini? : igiziabiherimi amilakihine inde hone tawik'i zenidi yihileanite tegelet'e: keirisumi lela amilaki yelemi. : yasitemirihizenidi kesemayi dimits'uni asemahi: bemitidiri layitalak'uni isati asayehi: keisatimiyisit'i k'alunisemahi. :38 : abatochihini wedidoalina keinerisubehwala zerachewini meret'e; zare inde honewi hulu keanite yet'senutini talalak'ochini ahizabi befitihini diyawet'a; anitenimi inidiyagebahi; midirachewinimirisiti adirigo inidiset'ihigize; keanite gari hono betalak'ihayilu kegibits'i awet'ahi. : inigidihigiziabiheri belayibesemayi betachimi bemitidiri amilaki indehone; lelami indelele zare iwek'i; belibihimiyazi. : leanite keanitemi behwala lelijochihimilikamiyihoni zenidi; amilakihimi igiziabiheri lezelalemi bemisets'ihimidiri 'idimehi yirezimi zenidi; inezare yemazizihini siri'atunina tiizazuni t'ebik'i. :42 : beziyani gize muse tinaniti ketinaniti besitiyami t'elatu yalihonewini balinjierawini sayawik'iyegede gedayu yisheshibachewi zenidi; keinezhimiketemochi wede aniditu sheshito behiyiwetiyinori zenidi bemisirak'i bekuli beyoridanosi madosositi ketemochi leye. : ketemochumi lerobel negediketemide beda bedelidala sifira yale bosori; legadiminegedi begele'adi yale ramoti; leminasemi negedibebasani yale golani neberu. : musemi beisraelilijochi fiti yanorati higi yihichi nati. :46 : musenayisraelilijochi kegibits'i kewet'u behwala bemetuti; behaseboni tek'emit'o beneberewi beamorawiyani nigusi besewoni midiri; bebete fegori anits'ari balewishelek'o beyoridanosi mado; kegibits'i bewet'u gize muse leisraelilijochi yetenagerewi misikirina siri'atiridimi yihine. : yeirisunina yebasanini nigusi ye'agini midiri; bemisirak'i bekuli beyoridanosi mado yeneberutini yehuletuni yeamorawianini negesitati midiri; : bearinoni wenizi dari kalechiwikearo'eri jemiro isike siwoni terara isike arimoni'emi diresi; : bemisirak'i bekuli beyoridanosi mado kefesiga terara betachi yalewini 'areba hulu isike 'areba bahiri diresi wesedu.

5

musemi isiraelini hulu t'erito alachewi. israeli hoyi; iniditamaruati bemadiregimi inidit'ebik'uatizare bejoroachihu yeminageratini siri'atina firidi simu. : amilakachini igiziabiheri bekorebi keinyagari k'ali kidani aderege. : igiziabiheri zare bezihi behiyiwetikalenewi keinyakehulachini gari injikeabatochachini gari yihichini k'ali kidani aladeregemi. : beterarawilayibeisatit'isiti' hono igiziabiheri fitilefti tanagerachihu. : ineyigiziabiherini k'alinigirachihu zenidi beziyani gize beigiziabiherinabeinanite mekakeli k'ome neberi: inanite beisatimikiniyati feritachihwalina; wede terarawimilawet'achihumina. irisumi ale. : kegibits'i midiri kebarineti beti yawet'ahuhi igiziabiheri amilakihine

nenyi. : keine bek'eri lelochi amalikiti ayihunulihi. : belayi besemayi kalewi; betachimi bemidiri kalewi; kemidirimi betachi bewiha kalewi negeri yem-anachewinimi misale yetek'ere'swinimi misili lean-ite atadirigi. :10 : bemit'elunyi isike sositenyana isike aratenya tiwilidi diresi yeabatochini ha'iatu belijochi layi yemama'ta: lemiwedidunyi tiizazen-imi lemit'ebik'u isike shihi tiwilidi diresi mihiretini yemaderigi ine igiziabiheri amilakih k'enatenya ami-laki nenyana atisigedilachewi; amilikachewimi. : yeigiziabiherini yeamilakihini simi bekenitu atit'ira: igiziabiheri simuni bekenitu yemit'erawini kebedeli ayanets'awimina. : igiziabiheri amilakih inidazezehi yesenibetini k'eni tik'edisewi zenidi t'ebik'. : si-disiti k'eni sira tegibarihinimi hulu adirigi; : se-batanyawi k'eni gini leigiziabiheri amilakih seni-beti newi: anite inidemitarifi lolehina geredihi yarifu zenidi; anite wenidi lijihimi seti lijihimi lolehimi geredihimi berehimi ayahihimi kebitihimi hulu be-dejochihimi wisit'i yale inigida beirisu minimi sira atisiru. : anitemi begibits'i bariya inde neberih asibi: igiziabiheri amilakih bet'senachi ijina betez-erega kinidi kezuya awet'ahi: silezihi igiziabiheri ami-lakih yesenibetini k'eni tit'ebik'i zenidi azezehi. : igiziabiheri amilakih inidazezehi abatihinina inati-hini akibiri: igiziabiheri amilakih bemiset'ih midiri layi 'idimehi inidirezimi; melikamimi inidihonilihi. : atigideli. : atameniziri. : atisirek'i. : bebalin-ijerahi layi behasati atimesikiri. : yebalijerahini misiti atimenyi: yebalinjerahinimi beti irishawinimi lolewinimi geredunimi berewinimi ahiyawinimi; ke-balinjerahi genizebi hulu manachewinimi atimenyi. : igiziabiheri beterarawi layi beisatina bedemenawi bech'elemawimi wisit'i hono betalak'i dimits'i inez-ihini k'alochi legubaeachihu hulu tenagere: minimi mini alich'emeremi. behuletumi yedinigayi ts'ilatochi layi ts'afachewi; leinemu set'achewi. : terarawi beisati sinediti kech'elemawi wisit'i dimits'uni besemachihu gize; inanite; yenegedochachihu alek'ochi shimag-ilewochachihumi; wede ine k'errebachihu. : alachi-humi. ineho; amilakachini igiziabiheri kibirunina talak'inetuni asayitonal; keasitatu wisit'i dimits'uni semitenali: igiziabiherimi kesewi gari sinegageri sewiyowimi behiyiweti sinori zare ayitenali. : ahuni inigidihi yihichi talak'itu isati tak'at'ilenalechina lemini inimotaleni? inya yeamilakachinini yei-giziabiherini dimits'i degimo binisema inimotaleni. : kesiga lebash hulu inya inde semani beisati wisit'i hono sinageri yehiyawi amilakini dimits'i semito behiyiwetu yenore mani newi; : anite k'irebi; amilakachini igiziabiheri yemilewini hulu sima: amilakachini igiziabiherimi leanite yemi-nagerewini hulu leinya nigereni: inyami semiteni in-aderigewaleni. : betenagerachihunymi gize igiziabi-heri yeyaniteni k'ali ts'imits'i sema: igiziabiher-imi alenyi. yihi hizibi yetenageruhini k'ali dimits'i semichealehu: yetenageruhi hulu melikami negeri newi. : leinerisumi lezelalemimi lelijochachewi me-likami yihonilachewi zenidi; inidiferunyi huligizemi tiizazeni hulu inidit'ebik'u inidih yale libi minewi behonelachewi! : hedehi. wede dinikwanachihu temelesu belachewi. : anite gini bezih beine zenidi k'umi; risiti adirige bemiset'achewimi midiri

6

layi yaderiguati zenidi yemitasitemirachewini ti-izazenina siri'ateni firidenimi hulu inegirihalehu. : igiziabiheri amilakachihu inidazezechihu taderigu zenidi t'ebik'u: keirisumi wede k'enyimi wede gi-rami fek'ek'i atibelu. : behiyiweti iniditinoru; me-likamimi inidihonilachihu; bemitiwerisuatimi midiri 'idimeachihu inidirezimi; igiziabiheri amilakachihu bazezechihu menigedi hulu hidu.

anite lijihimi yeliji lijihimi be'idimeachihu : hulu litiwerisuati bemitigebubati midiri taderiguati zenidi; amilakihini igiziabiherini feritehi ine leanite yazezihutini siri'atunina tiizazuni hulu tit'ebik'i zenidi; 'idimehimi yirezimi zenidi; amilakachihu igiziabiheri inidasitemirachihu yazezati tiizazina siri'ati firidimi yihichi nati. : inigidihi; isiraeli hoyi; sima: melikamimi inidihonilihi; yeabatochihimi amilaki igiziabiheri inde tenagere wetetina mari bemitafesisewi midiri ijigi iniditibeza; taderigati zenidi t'ebik'i. : isiraeli hoyi; sima: amilakachini igiziabiheri anidi igiziabiheri newi: : anitemi ami-lakihini igiziabiherini befits'umi libi befits'umimi nefisihi befits'umimi hayilhi widedi. : inemi zare aniteni yemazizewini yihini k'ali belibih yazi. : lelijochihimi asitemirewi; bebetihimi sitik'emet'; bemenigedimi sithedi; sititenyami; sitinesami tech'awetewi. : bejihimi milikiti adirigehi iserewi: be'ayinochihimi mekakeli indekitabi yihunilihi. : bebetihimi mek'anochi bedejafihimi berochi layi ts'afewi. : amilakih igiziabiheri leanite liset'ati leabatochihini leabirihamina leysisihak'i leya'ik'obimi wede malelachewi midiri bagebahi gize: yalis-erahachewinimi talak'ina melikami ketemochi; : yalimolachachewinimi habitini yemolu betochi; yalimasihachewinimi yetemasu gwidigwadochi; yalitekeliachachewinimi weyinina weyira beset'ehi gize; bebelahina be'tegebihimi gize: : beziyani gize kegibits'i midiri kebarineti beti yawet'ahini igiziabiherini inidatiresa tet'enik'ek'i. : ami-lakihini igiziabiherini fira: irisunimi amiliki: besimumi mali. :15 : bemekakelihi yalewi ami-lakih igiziabiheri k'enatenya amilaki newina yeamilakih yeigiziabiheri k'wit'a inidayinedidibih kemidirimi fiti inidayat'efahi; bezuriyachihu yaluti ahizabi yemiyamelikuachewini lolehini amalikit atiketelu. : bemasahi inde fetenachihuti ami-lakachihuni igiziabiherini atifetatenuti. : leinanite yazezewini yeamilakachihuni yeigiziabiherini tiizazi misikirunimi siri'atunimi at'ibik'achihu t'ebik'u. :19 : melikamimi yihonilihi zenidi; igiziabiherimi leaba-tochih wede malelachewi wede melikamitu midiri gebitehi irisiwani tiwerisi zenidi; igiziabiherimi inde tenagere t'elatochihini hulu keftihi yawet'alih zenidi; beigiziabiheri fiti k'inunina melikamuni adi-rigi. : behwalenyawi zemenimi lijih. amilakachini igiziabiheri yazezachihu misikirina siri'ati firidisi minidiri newi? bilo be'teyek'ehi gize; : anite lijihini belevi. begibits'i yeferi'oni bariyawochi neberini: igiziabiherimi bet's'inu iji kegibits'i awet'ani: : igiziabiherimi kegibits'ina beferi'oni bebetumi hulu layi inya iyayeni talak'ina kifu milikiti teamiratimi

aderege. : leabatochachini wede malelachewi midiri agibito irisiwani yiset'eni zenidi keziya awet'ani. : inide zaremi behiyiweti inidiyanoreni; huligizemi melikami inidihonilini; amilakachinini igiziabiherini inifera zenidi; yihichinimi sir'ati hulu inaderigi zenidi igiziabiheri azezeni. : irisumi inidazezeni beamilakachini beigiziabiheri fiti inaderigati zenidi yihichini tiizazi hulu binit'ebik'i leinya ts'idik'i yihonilinali.

7

amilakihi igiziabiheri litiwerisati wedemitigebabati midiri bamet'ahi gize; kefitihimi bizu ahizabini; keanite yebele'tutini yeberetutunimi sebatuni ahizabi; ket'iyawiwini gerigesawiwunimi amorawiwunimi kene'anawiwunimi ferizawiwunimi ewiyawiwunimi iyabusawiwunimi bawet'a gize; : amilakihi igiziabiherimi beijihi asalifo beset'achewi bemetahachewimi gize; fets'imehi at'ifachewi: keinerisumi gari k'ali kidani atadirigi; atimarachewimi: : keinerisumi gari atigaba: seti lijihini lewenidi liju atisit'i; seti lijunimi lewenidi lijihni atiwasedi. : inidayikete- lenyi lelochinimi amalikitni inidiyameliki lijihini yastalina: yeigiziabiherimi k'wit'a yinedidibachi- hwali; fet'inomi yat'efachihwali. : negeri gini inidihi adirigubachewi: mesewiyachewini afirisu; hawilitochachewinimi sebabiru; yemamilekiya 'ats'edochachewinimi k'wiret'u; yetek'erets'ewini misilachewinimi beisati ak'at'ilu. : leamilakihi leigiziabiheri anite k'idusi hizibi nehina: bemidiri fiti keminoru ahizabi hulu yilik'i leirisu lerasu hizibi tihonileti zenidi amilakihi igiziabiheri meret'ehi. : igiziabiherimi yewededachihuna yemeret'achihu keahizabi hulu bek'wit'iri sile bezachihu ayidelemi: inanite keahizabi hulu bek'wit'iri t'ik'itochi neber- achihuna: : negeri gini igiziabiheri sile wededachihu leabatochachihumi yemalelachewini mehala sile t'ebek'e; silezihi igiziabiheri bet's'inu iji awet'achihu; kebarinetimi beti kegibits'i nigusi keferi'oni iji adanachihu. : anitemi amilakihi igiziabiheri irisu amilaki inide hone; lemiwedidutimi tiizazunimi lemit'ebik'u k'ali kidanunina mihiretuni isike shihi tiwidili diresi yemit'ebik'i yetamene amilaki inide hone iwek'i: : yemit'elutini lemat'ifati befitchewi bidirati yimelisibachewali: lemit'elawi ayizegeyimi; negeri gini befitu bidirati yimelisibetali. : inigidihi taderigati zenidi ine zare leanite yemazizatini tiizaz- ina sir'ati firidinimi t'ebik'i. : inidihimi yihonali: yihichini firidi semitehi bitit'ebik'ati bitaderigatimi; amilakihi igiziabiheri leabatochihimi yemalewini k'ali kidanina mihireti leanite yit'ebik'ilihali. : yiwedidi- himali; yibarikihimali; yabezahimali: yiset'ihimi zenidi leabatochihimi bemalelachewi midiri yehodihini fire yemeretihinimi fire; ihilihini weyinihinimi zeyi- tihinimi; yekebitihinimi bizati yebegihinimi meniga yibarikihali. : keahizabimi hulu yilik'i yetebarekihi tihonalehi: besewihina bekebitihimi zenidi wenidi bihoni weyimi seti bitihoni mekani ayihonibihimi. : igiziabiherimi himamani hulu keanite yarik'ali: yemitawik'ewinimi kifuwini yegibits'i beshita hulu beanite layi ayaderisibihimi; bet'elatochihimi hulu layi yamet'abachewali. : amilakihimi igiziabiheri

beijihi asalifo yemit'ilachewini ahizabini hulu tat'efachewalehi: 'ayinihimi atazinilachewimi: yami wet'imedi yihonibihinala amalikitochachewini atamilikachewi. : belibihimi. inezihni ahizabi keine yil- lik'i yibezalana awet'achewi zenidi inideti ichilalehu? bitili; atifirachewi: : negeri gini amilakihi igiziabiheri beferi'onina begibits'i hulu yaderegewini; : amilakihi igiziabiheri; 'ayinihi iyayechi; talak'ini mek'isefiti milikitinimi teamiratinimi yets'enachiwini iji yetezeregawinimi kinidi adirigo inidawet'ahi; asibi: inidihu amilakihi igiziabiheri anite bemitiferachewi beahizabi hulu layi yaderigali. : degimomi amilakihi igiziabiheri yek'eruti kefitihimi yetesheseguti isikit'efu diresi teribi yisedidibachewali. : amil- lakihi igiziabiheri; talak'ina yemiyasifera amilaki; bemekakelihi newina keinerisu yetenesa ati- denigit'i. : amilakihimi igiziabiheri inezihini ahizabi bet'ik'iti bet'ik'itu kefitihi yawet'achewali: yemidire beda arawiti inidayibezubihni anidi gize tat'efachewi zenidi ayigebahimi. : amilakihi igiziabi- heri gini inerisumi beijihi asalifo yiset'achewali; isikit'efumi diresi betalak'i dinigat'e yasidene- git'achewali. : negesitatochachewinimi beijihi asalifo yiset'achewali; simachewinimi kesemayi betachi tat'efalehi: isikitat'efachewi diresi manimi befithi yik'omi zenidi aychilimi. : yetek'erets'ewinimi yeamilakochachewini misili beisati tak'at'ilalehi: yeteserabachewini birina werik'i atimenyi: beami- lakihimi beigiziabiheri zenidi rikusi newina iniditati'emedibeti keirisu minimi atiwisedi. : inide irisumi rigumi inidatihoni rikusini negeri wede betihi atagiba: rigumi newina tets'eyefewi; t'ilawimi.

8

behiiweti iniditinoru; iniditibezumi; igiziabi- herimi leabatochachihu wede malelachewi midiri gebitachihu iniditiwerisuati; zare leanite yemaz- izewini tiizazi hulu taderigu zenidi t'ebik'u. : amilakihi igiziabiheri yifetinihi zenidi; belibihimi yalawini tiizazuni tit'ebik'i weyimi atit'ebik'i inde- hone yawik'i zenidi; liyasich'enik'ihni beinezihni beariba 'ametati bemidire beda yemerahini menigedi hulu asibi. : sewimi keigiziabiheri afi bemiet'wa negeri hulu behiiweti inidinori inji sewi beinjera bicha behiiweti inidayinori yasitawik'ihni zenidi asich'enek'ehi; asirabehimi; anitemi yalawek'ihewini abatochihimi yalawek'utini mena abalahi. : beinezihni ariba 'ametati yebelesihewi libisi alarejemi; igirihimi alabet'emi. : sewimi lijuni inidemigesits'i inidihumi amilakihi igiziabiheri aniteni inidigesits'i belibihni asitewili. : bemenigedumi iniditidihni irusunimi in- ditifera yeamilakihini yeigiziabiherini tiizazi t'ebik'i. : amilakihi igiziabiheri wede melikami midiri; keshelek'ona kekorebita yemimenech'u yewiha jiretochina fesashochi minich'ochimi wedalubati midiri; : sinide gebisimi weyinihi belesimi roma- nimi weyirami marimi wede molubati midiri; : sayigodilili injerani wedemitibelabati anidachimi wedemata'abati midiri; dinigiyaawa bireti wede hone; keterarawami medabi wedemimasibati midiri yagebahali. : tibelamalehi; tit'egibimalehi; sileset'ehimi silemelikamitu midiri amilakihini

igiziabiherini tibarikalehi. : zare ine aniteni yemazewini tiizazunina firiduni siri'atunimi balem'ebek'i amilakihini igiziabiherini inidatiresa tet'enik'ek'i: kebelahina ket'egebihi behwala; melikamimi beti seritehi ketek'emet'ihibeti behwala; : yelamina yebegi meniga kebezalihi behwala; birihina werik'ihimi yalehimi hulu kebezalihi behwala; libihi inidayigwadedi: : kegibits'imi midiri kebarineti beti yawet'ahini; : ibabina ginit'i t'imatimi balebati; wihami belelebati; betalak'ituna bemitasiferawi midire beda yemerahini; kech'inich'a dinigayimi wihani yawet'alihini; : bemech'eshami zemeni melikami yaderigilili zenidi lifetinihi liyawaridihimi abatochihi yalawek'utini mena bemidire beda yabelahini amilakihini igiziabiherini inidatiresa: : belibihimi. gulibete yeijemi biritati yihini habiti amet'alinyi inidatili. : negeri gini zare inide hone leabatochihi yemalawini k'ali kidani yats'ena zenidi; habiti lemakemacheti irisu gulibeti set'itohalina amilakihini igiziabiherini asibi. : amilakihi-nimi igiziabiherini bitiresa; lelochinimi amalikit bitiketeli bitamelikachewimi bitisegidilachewimi; fets'imo iniditit'efu ine zarenawu imesekiribachi-hwalehu. : yeamilakachihuni yeigiziabiherini k'ali salislemachihu igiziabiheri kefitachihu inidemiya'efachewi inide ahizabi inidihu inanite tit'efalachihu.

9

israeli hoyi; sima: keanite yebelet'utinina yeberetu-tini ahizabi; isike semayimi diresi yetemeshegutini talalak'ochi ketemochi lemewiresi tigebu zenidi zare yoridanosini tishagerewalehi. : anitemi yemitawik'achewi sile inerisumi. be'enak'i lijochi fiti mek'omi mani yichilali? sibili yesemahewi talak'una rejimu hizibi ye'enak'i lijochi nachewi. : amilak-ihimi igiziabiheri inidemibela isati hono befitihi inidiyalifi zare iwek'i: irisu yat'efachewali; befitihimi yawaridachewali: igiziabiherimi inide negerehi anite tasadidachewalehi; fet'inehimi tat'efachewalehi. : amilakihi igiziabiheri kefitihi kawet'achewi behwala. sile ts'idik'e iwerisati zenidi wedezichi midiri igiziabiheri agebanyititili belibeli atinageri: inezihini ahizabi sile hat'iat'achewi igiziabiheri kefitihi yawet'achewali. : midirachewini tiwerisati zenidi yemitigebawi sile ts'idik'ihina sile libihi k'inineta ayidelemi: negeri gini amilakihi igiziabiheri kefitihi bemiyat'efachewi beineziya ahizabi hat'iat mikiniyatina leabatochihi leabirihamina leysisihak'i leya'ik'obimi yemalalachewini k'ali yifets'imi zenidi newi. : inigidihi anite anigete denidana hizibi nehina amilakihi igiziabiheri yihichini melikami midiri risiti adirigo yeset'ehi sile ts'idik'ihini inidayidele iwek'i. : amilakihi igiziabiherini bemidire beda inidasik'ot'ahewi: kegibits'i ageri kwet'ahibeti k'eni jemiro wedezichi sifira isike met'achihu diresi beigiziabiheri layi inidamets'achihu asibi; atirisa. : bekorebi degimo igiziabiherini asik'ot'achihu: igiziabiherimi liyat'efachihu tek'ot'abachihu. : yedinigayuni ts'ilatochi; igiziabiheri keanite gari yetemamalebachewini yek'ali kidani ts'ilatochi; ik'ebeli zenidi wede terara bewet'ahu gize; beter-

arawi ariba k'enina ariba leliti tek'emich'e neberi: injera alibelahumi; wihami alit'et'ahumi. : igiziabiherimi beigiziabiheri fati yetets'afatini huleti yedinigayi ts'ilatochi set'enyi: sibiseba tederigo beneberebetimi k'eni igiziabiheri beterarawi layi beisati wisit'i hono yenegerachihu k'ali hulu tets'ifobachewi neberi. : keariba k'enina keariba leliti behwala igiziabiheri huletuni yedinigayi ts'ilatochi; yek'ali kidanuni ts'ilatochi; set'enyi. : igiziabiherimi. tenesitehi kezih fet'inehi wiredi: kegibits'i yawet'ahachewi hizibih rekisewali: fet'inewi kazeziwachewi menigedi fek'ek'i bilewali; k'elit'o yetesera misilimi lerasachewi adirigewali alenyi. : igiziabiherimi. yihi hizibi anigete denidana hizibi inidehone ayichealehu: : at'efachewi zenidi; simachewinimi kesemayi betachi idemesisi zenidi tewenyi: anitenimi keinerisu lemiberetana lemibeza hizibi aderigihalehu bilo tenagerenyi. : inemi temelishe keterarawi weredihu; terarawimi beisati yinedidi neberi: huletumi yek'ali kidani ts'ilatochi behuletu ijoche neberu. : temeleteketihumi: inehochi; amilakachihuni igiziabiheri bedilachihu neberi; leinanitemi k'elit'o yetesera yet'ija misili seritachihu neberi: igiziabiheri kazezachihu menigedi fet'inachihu fek'ek'i bilachihu neberi. : huletunimi ts'ilatochi yazihu; kehuletumi ijoche t'aliwachewi; inanitemi sitayu seberihwachewi. :19 : sile serachihuti hat'iat hulu; irisunimi lemasik'ot'ati beigiziabiheri fiti kifu yehonewini negeri siladere-gachihu; igiziabiheri liyat'efachihu ketek'ot'abachihu kek'wit'awina keme'atu yetenesa sile ferahu; inide fitenyawi beigiziabiheri fiti ariba k'enina ariba leliti wedek'ihu: injera alibelahumi; wihami alit'et'ahumi. igiziabiherimi beziyani gize degimo semanyi. : igiziabiherimi aronini liyat'efawi ijigi tek'ot'awi: sile aronimi degimo beziyani gize ts'eleyihu. : yadere-gachihutunimi hat'iat t'ijawini wesedihu; beisatimi ak'at'elihuti; adek'ek'ihutimi; inide tibiyami isikihoni diresi fech'ehuti: tibiyawinimi keterara bemiweridi wenizi t'alihuti. : beteberami bemasahimi beminy-oti mek'abirimi igiziabiherini asik'ot'achihuti. : igiziabiherimi. wit'u yeset'ehwachihunimi midiri wiresu bilo kek'adesi berine belakachihu gize; beamilakachihu beigiziabiheri k'ali 'amets'achihu; beirisumi alamenachihumi; dimits'unimi alisemachihumi. : inaniteni kawek'ihubeti k'eni jemiro beigiziabiheri 'amets'enyochi neberachihu. : igiziabiherimi. at'efachihwalehu bilo sile tenagere bewedek'ihubeti zemeni ariba k'enina ariba leliti beigiziabiheri fiti wedek'ihu. : beigiziabiherimi fiti inidih biye ts'eleyihu. geta igiziabiheri hoyi; betalak'inethi yetebezhewini; bet'enekerechiwimi iji kegibits'i yawet'ahewini hizibihina risitihini atat'ifa. : bariyawochihini abirihaminina yisihak'ini ya'ik'obinimi asibi: yezihini hizibi denidanineta kifatunimi hat'iatunimi atimeliketi: : keirisiwa inyani yawet'ahibati midiri sewochi. igiziabiheri tesifa wede set'achewi midiri yagebachewi zenidi alichalemina; t'elitoachewimalina silezihi bemidire beda ligedilachewi awet'achewi inidayilu. : inerisumi betalak'i hayilili betezeregawimi kinidih yawet'ahachewi hizibihina risitihini nachewi.

beziyani gize igiziabiheri. inide fitenyochi yalutini huleti yedinigayi ts'ilatochi t'eribehi wede ine wede terarawi wit'a; leanitemi yeinich'eti taboti sira: : beseberihachewimi befitenyochu ts'ilatochi yeneberutini k'alochi beinezihiti ts'ilatochi its'ifalehu; betabotumi wisit'i taderagichewalehi alenyi. : keggi-rarimi inich'eti tabotini serahu; inide fitenyochimi huleti yedinigayi ts'ilatochi t'eribihu: huletunimi ts'ilatochi beije yizhe wede terarawi wet'ahu. : sibiseba tederigo beneberebetimi k'eni igiziabiheri betararawi layi beisati wisit'i hono yitenagerachihuni aserituni k'alati k'edimo tets'ifewi inide nebere bets'ilatochu layi ts'afe: igiziabiherimi inerisuni leine set'enyi. : temelishemi ketrarawu weredihu; ts'ilatochinimi beserahuti taboti wisit'i aderegi-hwachewi: igiziabiherimi inidazezenyi beziya noru. : yeisraelimi lijochi kebiroti bineya'ik'ani wede mosera tegwazu: beziyami aroni mote beziyami tek'ebere: beirisumi fanita liju ali'azari kahini hone. : keziyami wede gudigoda tegwazu: kegudigodami wede wiha fesashochi midiri wede yot'ibata tegwazu. : beziyani gize yeigiziabiherini k'ali kidani taboti yishekemi zenidi; irisunimi lemangeligeli beigiziabiheri fiti yik'omi zenidi; besimumi yibariki zenidi igiziabiheri isike zare diresi yelowini negedi leye. : silezihi lelewi kewenidimochu gari kifilina risiti yelowimi: amilakihii igiziabiheri inide tenagerewi igiziabiheri risitu newi. : inemi inide fitenyawi gize ariba k'enina ariba leliti betararawi layi tek'emet'ihu: igiziabiherimi bezihi gize degimo semanyi: igiziabiheri liyat'efahi aliwededemi. : igiziabiherimi. tenesitehi behizibu fiti tegwazi: leabatochachewimi liset'achewi wede malihulachewi midiri yigibu yiwiresuatiimi alenyi. :13 : israeli hoyi; ahunisi amilakihini igiziabiherini tifiera zenidi; bemenigedumi hulu tihedi zenidi; amilakihinimi igiziabiherini tiwedidi zenidi; befits'umimi libihi befits'umimi nefisihi tamelikewi zenidi; melikamimi inidihonilihi zare leanite yemazewini yeigiziabiherini tiizazina siri'ati tit'ebik'i zenidi newi injii amilakihii igiziabiheri keanite yemifeligewi minidiri newi? : ineho; semayi semaye semayati; midirimi beirisuwami yalewi hulu yeamilakihii yeigiziabiheri newi. : bicha igiziabiheri sile abatochihi desi bilotali; inerisunimi wedidoali: keinerisumi behwala inaniteni zerachewini inide zarewu hulu keahizabi hulu mekakeli meret'e. :17 : inigidihi amilakachihu igiziabiheri yeamalikitii amilaki yegetochimi geta; talak' amilaki hayalimi yemiyasiferami; befiridi yemayadela; memalejami yemayik'ebeli newina inanite yelibachihuni shelefeti girezu; kiinigidihi wedihimi anigete denidana atihunu. : lediha adeguna lemebeletitu yiferidali; mebilina libisimi yiset'ewi zenidi sidetenyawini yiwedidali. : inanite begibits'i ageri sidetenyochoi neberachihuna silezihi side-tenyawini widedu. : amilakihini igiziabiherini fira; irisunimi amiliki: keirisumi tet'abek'i; besimumi mali. : ayinochihi yayutini inezihini talalak'ochi yemiyasiferutinimi negerochi yaderegelihii irisu kibirihii newi; irisumi amilakihii newi. : abatochihi seba nefisi honewi wede gibits'i weredu: ahunimi

amilakihii igiziabiheri bizatihini inide semayi kewakibiti aderege.

11

inigidihi amilakihini igiziabiherini widedi; higu-nimi siri'atunimi firidunimi tiizazunimi huligize t'ebik'i. : yeamilakachihuni yeigiziabiherini tegisat'i; talak'innetunimi; yet'senachimi ijuni; yetezeregawinimi kiniduni; : begibits'imi mekakeli benigusu beferi'onina beageru hulu layi yaderegatini teamiratunina sirawini; : beteketeluachihuni gize beeritira bahiri wiha inidaset'emachewi; igiziabiherimi isike zare diresi inidat'efachewi; begibits'i ch'ifira beferesochachewimi beseregelochachewimi yaderegewini; : wedezihi sifira isikitimet'u diresi bemidire beda yaderegelachihuni; : beisraelimi hulu mekakeli midiri afiwani kefitu inerisunina betesebochachewini dinikwanochachewinimi leinerisumi yeneberachewini hulu bewat'echachewi berobeli liji beeliyabi lijochi bedatanuna beaberoni yaderegewini lalawek'utina lalayuti lijochachihu alinegirachewim-ina inanite zare iwek'u. : negeri gini igiziabiheri yaderegatini talak'ituni sira hulu 'ayinochachihu ayitewali. : inigidihi inidit'enekiru; tiwerisuatiimi zenidi wedemitishagerubati midiri iniditige bu iniditiwerisuatiimi; igiziabiherimi leinerisuna lezerachewi yiset'ati zenidi bemalelachewi wetetina marimi bemitafesisewi midiri 'idimeachihu inidirezimi; zare leinanite yemazizewini tiizazi hulu t'ebik'u. : tiwerisati zenidi yemitigebabati midiri; beatikiliti sifira inidemizeru zerihini inidezerahibati; beigirihimi inidat'ef'ahati; inide wet'ahibati inide gibits'i midiri ayidelechimi. : negeri gini tiwerisuati zenidi teshagirachihu yemitigebubati midiri ko-rebitana shelek'o yalebati ageri nati: besemayi zinabi wiha tirekalechi. : amilakihii igiziabiheri yemigobenyati ageri nati: ke' ametu mejemeriya isike 'ametu mech'eressa diresi yeamilakihii yeigiziabiheri 'ayini huligize beirisawa layi newi. : inidihimi yihonali: inanite amilakachihuni igiziabiherini tiwedidu zenidi; befits'umimi libachihu befits'umimi nefisachihu tamelikuti zenidi zare leinanite yemazizewini tiizazeni fet'simachihu bitisemu; : ihilihini weyinihinimi zeyitihinimi tisebesibi zenidi beyegizewi yebeliguni zinabina yekiremituni zinabi lemidirachihu aweridalehu. : bameda leinisochihi sarini set'alehu; tibelamalehi; tit'egibimalehi. : libachihu inidayisiti; fek'ek'i inidatilu; lelochinimi amalikitii inidatameliku; inidatisegidulachewimi; : yeigiziabiherimi k'wit'a inidayinedidibachihu; zinabimi inidayizenibii midiritumi firewani inidatiset'i semayini inidayizegabachihu: igiziabiherimi kemiset'achihu kemelikamitu midiri fet'inachihu inidatit'efu tet'enik'ek'u. : inigidihi inezihini k'alochi libelachihuna benefisachihu anuru: inerisunimi lemilikitii bejjachihu layi iseruachewi; be'ayinochachihumi mekakeli inidekitabi yihunu. : lijochachihunimi asitemiruchewi; bebetihihi sitik'emet'i; bemenigedimi sitihedi; sititenyami sitinesami ach'awituchewi. :21 : irisiwanimi inidiset'achewi igiziabiheri leabatochachihu bemalelachewi midiri; inide semayi zemeni bemidiri

layi; zemenachihu yelijochachihumi zemeni yirezimi zenidi bebetihi mek'anochina bedejafihimi berochi layi ts'afewi. : amilakachihuni igiziabiherini tiwedidu zenidi; bemenigedumi hulu tihedu zenidi; keirusumi gari tit'abek'u zenidi; zare leinanite yemazizewini tiizazi hulu bitit'ebik'u bitaderiguatimi; : igiziabiheri inezihini ahizabi hulu kefitachihu yawet'ali; keinanitemi yemibeli'tutini yemiberetutini ahizabi tiwerisalachihu. : yeigirachihu ch'ama yemitiiregit'ati sifira hulu leinanite tihonalechi: kemidire bedami kelibanosimi ketak'alumi keefirat'isi wenizi jemirow isike mi'irabi bahiri diresi darichachihu yihonali. : beinanitemi fiti manimi mek'omi ayichilimi: amilakachihu igiziabiheri; irisu inide tenagerachihu; masiferatachihuni masideniget'achihunimi bemitiregit'uatimi midiri hulu layi yanorali. : ineho; ine zare befitachihu bereketinina merigemini anoralehu: : bereketimi; ine zare leinanite yemazizewini yeamilakachihuni yeigiziabiherini tiizazi bitisemu: : merigemimi; yeamilakachihuni yeigiziabiherini tiizazi batisemu; zarei kazeziwachihu menigedi fek'ek'i bitili; leluchinimi yematawik'wachewini amalikiti bitiketelu newi. : amilakihimi igiziabiheri tiwerisati zenidi aniteni wedemithedibati midiri bagebahi gize; bereketuni begerzani terara merigemunimi begebali terara noralehi. : inerisumi beyoridanosi mado; kets'ehayi megibiya kalechiwi menigedi behwala; be'areba betek'emet'uti bekene'anawiyani midiri; begeligela fiti lefiti bemore yeadibari zafi at'egebi nachewi. : amilakachihu igiziabiheri yemiset'achihuni midiri tiwerisu zenidi yoridanosini tishageralachihu; tiwerisuatalachihumi; tik'emet'ubatalachihumi. : inemi zare befitachihu yemamoratini siri'atina firidi hulu taderigu zenidi t'ebik'u.

12

bemidiri layi bemitinorubeti zemeni hulu yeabatochachihu amilaki igiziabiheri lemewiresi beset'achihu ageri; yemitit'ebik'uatina yemitaderiguati siri'atina firidi inezihini nachewi. : inanite yemitwerisuachewi ahizabi amalikitochachewini yamelekubachewini berejimi terarochi beko-rebitochimi layi kelemilemimi zafi betachi yalewini sifira hulu fets'imachihu at'ifuachewi: : mesewiyachewinimi afirisu; hawilitochachewinimi sebabiru; yemamilekiya 'ats'edochachewinimi beisati ak'a't'ilu; yeamalikitochachewinimi yetek'ere'tsu misilochi aniketakit: : keziyami sifira simachewini at'ifu. : leamilakachihu leigiziabiheri inidihini yale sira atisiru. : neger gini amilakachihu igiziabiheri kenegedochachihu hulu simuni beziya yanori zenidi wedeziya wede meret'ewi sifira timet'alachihu; maderiyawinimi tishalachihu. : wedeziyami yemik'at'elewini mesiwa'itachihuni; lela mesiwa'itachihunimi; asiratachihunimi; bejajachihumi yanesachihutini k'wiribani; siile-tachihunimi; befek'adachihu yemita'eributini; yelamachihunina yebegachihunimi bekwirati wisedu. : beziyami beamilakachihu beigiziabiheri fiti bilu; ijachihunimi bemitizeregubeti; amilakihini igiziabiheri bebarekehi neger hulu; inanitena

betesebachihu desi yibelachihu. : sewi hulu befitu melikami mesilo yetayewini; inya bezihi zare yeminaderigewini hulu ataderigumi: : amilakachihu igiziabiheri wedemiset'achihu 'irefitina risiti isike zare diresi aligebachihumina. : yoridanosini gini beteshagerachihu gize; amilakachihumi igiziabiheri bemiyawerisachihu midiri betek'emet'achihu gize; yale firihatimi iniditinoru kekebebuachihu t'elatochi hulu 'irefiti beset'achihu gize; : beziyani gize amilakachihu igiziabiheri simu yit'erabeti zenidi wedeziya wede meret'ewi sifira; ine yemazizachihuni hulu; yemik'at'elewini mesiwa'itachihuni; lela mesiwa'itachihunimi; asiratachihunimi; bejajachihu yanesachihutini k'wiribani; leigiziabiherimi tesilachihu yemeret'achihutini siiletachihuni hulu wisedu. : inanitemi; wenidochi lijochachihuna setochi lijochachihumi; bariyawochachihumi; geredochachihumi; keinanite gari kifilina risiti silelelewi bedejochachihu wisit'i yetek'emet'ewi lewawimi beamilakachihu beigiziabiheri fiti desi yibelachihu. : yemik'at'elewini mesiwa'itihini bemitayihini sifira hulu inidatakeribi betek'ek'i. : neger gini igiziabiheri kenegedochihi keanidu zenidi bemeret'ewi sifira beziya yemik'at'elewini mesiwa'itihini ak'iribi; beziyami yemazizihini hulu adirigi. : neger gini amilakihini igiziabiheri inide set'ehi bereketi; sewinetihini inide fek'ede; bedejochihi hulu wisit'i aridehi bila: nits'uhini sewi nits'uhimi yalihone sewi inide midak'wana inide wala yalewini yibilawi. : demuni gini inide wiha bemidiri layi afisisewi inji atibilawi. : yeihilihini yeweyini t'ejihini yezeiyitihini asirati; yelamihini yebegihini bekurati; yetesalihewinimi siileti hulu; befek'adihimi yak'erebihewini; bejijihimi yanesahewini k'wiribani bedejochihi wisit'i mebilati atichilimi. : neger gini anite; wenidochina setochi lijochihimi; bariyawochihina geredochihimi; beagerihimi deji yalewi lewawi amilakihini igiziabiheri bemeret'ewi sifira beamilakihini beigiziabiheri fiti biluti: ijihini bemitizeregabeti neger hulu beamilakihini beigiziabiheri fiti desi yibelihini. : bemidiri layi bemitinoribeti zemeni hulu lewawiwini cheli inidatili betek'ek'i. : amilakihini igiziabiheri inide negerehi agerihini basefa gize; sewinetihimi siga mebilati sile wededechi. siga libila sitili; inide sewinetihini fek'adi sigani bila. : amilakihini igiziabiheri beziya simuni yanori zenidi yemeret'ewi sifira keanite ruk'i bihonimi; igiziabiheri keset'ehi kelamina kebegi menigahi inidazezihihi iredi; inide sewinetihimi fek'adi hulu beagerihini deji wisit'i bilawi. : midak'wana wala inidemibelu inidihu bilawi: nits'uhini sewi nits'uhimi yalihone yibilawi. : neger gini demu nefisu newina; nefisunimi kesigawi gari mebilati ayigebahimina demuni inidatibela betek'ek'i. : bemidiri layi inide wiha afisisewi inji atibilawi. : beigiziabiheri fiti melikami yehonewini neger sitaderigi leanite keaniteni behwala lelijochihi melikami inidihonilachihu; atibilawi. : neger gini yetek'edesewini negerihini siiletihi yizehi igiziabiheri wede meret'ewi sifira hidi. : yemik'at'elewinimi mesiwa'itihini; sigawinina demuni; beamilakihini beigiziabiheri mesewiya layi ak'iribi: yemesiwa'itihini demi beamilakihini beigiziabiheri mesewiya layi yifisesi; sigawinimi

bilawi. : beamilakihi beigiziabiheri fiti melikamana k'ini yehonewini negeri sitaderigi leanite keanitemi behwala leljojchihi lezelalemi melikami yihoni-lachihu zenidi ine yemazizihini inezihini k'alochi hulu semitehi t'ebik'i. : amilakihi igiziabiheri twerisachewi zenidi yemitihedibachewini ahizabini befithi bat'efa gize; anitemi beweresihachewi gize; : bemidirachewimi betek'emet'ih'i gize; kefitihi ket'efu behwala inerisuni lemeketeli inidatit'emedi. inezihisi ahizabi amalikitochachewini yamelekuti iniditisi newi? inidihu degimo ine aderigalehu bilehi sile amalikitochachewi inidatit'eyik'i tet'enik'ek'i. : igiziabiheri yemit'elawini rikwiseti hulu inerisu leamalikitochachewi adirigewalina; wenidochina setochi lijochachewini degimo leamalikitochachewi beisati yak'at'iluachewalina anite leamilakihi leigiziabiheri inidihu atadiri. : ine yemazizihini negeri hulu taderigewi zenidi t'ebik'i: minimi beirisu layi atich'emiri; keirisumi minimi atagwidili.

13

bemekakelihimi nebiyi weyimi hilimi alami binesa; milikitimi teamiratimi biset'ih'i; : inide negerehimi milikitu teamiratumi bifets'emi; irisumi. hedeni yemataw'achewini leluchi amalikiti iniketeli in-amilakachewimi bilihi; : amilakachihuni igiziabiherini befits'umi libachihu befits'umimi nefisachihu twidwiduti inide hone yawik'i zenidi amilakachihu igiziabiheri lifetinachihu newina yeziyani nebiyi k'ali weyimi yani hilimi alami atisima. : amilakachihuni agiziabiherini teketelu; irisunimi firu; tiizazunimi t'ebik'u; k'alunimi simu; irisunimi amiliku; keirisumi gari tet'abek'u. : amilakihi igiziabiheri tihedi-bati zenidi kazezehi menigedi liyawet'ahi; kegibits'i midiri kawet'achihu kebarinetimi beti kadanachihu keamilakachihu keigiziabiheri liyasitachihu tena-giroalina ya nebiyi weyimi ya hilimi alami yigedeli: inidihumi kifuwini negeri kemekakelihi arik'i. : : yeinatihiji liji wenidimihiji weyimi wenidi lijihiji weyimi seti lijihiji weyimi bebibitihiji yalechi mistitihiji weyimi inide nefisihiji yale wedajihiji besiwiri. na; hedeni kemidiri dari jemiro isike midiri dari diresi wede anite yek'erebuti keanitemi yerak'uti aniteni kebibewihiji yalu ahizabi kemiyamelikuachewi amalikiti; anitemi abatochihimi yemataw'achewini leluchi amalikiti inamiliki bilo biyasitihiji; ishi atibelewi; : atisimawimi: 'ayinihimi ayiraraleti; itimarewimi; atisheshigewimi: : negeri gini fets'imehi gidelewi: irisuni lemegideli befithi yeante iji; keziyami behwala yehizibu hulu iji belayu tihuni. : kegibits'i midiri kebarineti beti kawet'ahi keamilakihi keigiziabiheri liyarik'ih'i wedidolaina isikimoti diresi bedinigayi wigewewi. : isiraelimihulu semitewi yiferalu; inidihimi yale kifu sira inide gena beanite mekakeli ayaderigumi. :13 : amilakihi igiziabiheri litinoribati bemiset'ih'i beandititu ketemahi. kifatenyochi sewochi keinanite zenidi wet'itewi. hedeni yemataw'achewini leluchini amalikiti inamiliki bilewi yeketemachewini sewochi asatu silu were bitisema; : tifeligalehi; timeremiralehimi; tit'eyik'alehimi: inehomi; iwneti bihoni; yihimi kifu negeri bemekakelihi inide tederege irigit'i hono bigenyi; : yeziyachini ketema

sewochi beseyifi sileti fets'imo timetachewalehi: ketemayituni; beirisuwami yalewini hulu; inisawinimi beseyifi sileti tat'efachewalehi. : 'ik'awanimi hulu wede adebabayiwa tisebesebalehi; ketemayitunimi 'ik'awanimi hulu leamilakihi leigiziabiheri beisati fets'imehi tak'at'ilalehi: lezelalemmi wena tihonalechi; degimomi atiserami. :18 : zarem ineyemazizihini tiizazi hulu tit'ebik'i zenidi; beamilakihi beigiziabiheri fiti desi yemiasenyewini taderigi zenidi yeamilakihini yeigiziabiherini k'ali sitisema; yeigiziabiheri mek'efithi k'wit'a yimelesi zenidi; leabatochihimi inide malelachewi yimirihizi zenidi; yiralarihimi zenidi; yabezahimi zenidi; irimi kehonewi anidachi negeri beijihi ayinit'elit'elibihi.

14

inanite yeamilakachihu yeigiziabiheri lijochi nachihu : : leamilakihi leigiziabihe anite k'idusi hizibi nehina; bemidirimi layi keminoru ahizabi hulu yilik'i leirisu lerasu hizibi tihonileti zenidi igiziabiheri aniteni merit'oalina sile motewi sewi akalachihuni atinich'u; be'ayinochachihumi mekakeli rasachihuni atilach'u. : : rikusini negeri hulu atibila. yemitibeluachewi inisiochi inezihiji nachewi: bere; begi; fiyeli; wala; midak'wa; yebereha fiyeli; agazeni; ach'i; berayile; dikwila. : keinisiochi sekonawi yetesenet'ek'ewini; t'ifirumi kehuleti yetekefelewini; yemiyamesekwawinimi inisisa hulu tibelalehi. : negeri gini kemiyameseku weyimi sekonachewi ketesenet'ek'e inezihini atibelumi: gimelini; t'inichelini; shikokoni atibelumi. yamesekwaluna; negeri gini sekonachewi alitesenet'ek'emina inezihiji leinanite rikusochi nachewi. : iriyami; sekonawi sile tesenet'ek'e negeri gini silalamesekwa irisun leinanite rikusi newi: sigawini atibilu; bedinunimi atiniku. : bewihochi wisit'i keminoruti hulu yemitibeluachewi inezihiji nachewi: kinifina k'irifitihiji yalachewini tibelalachihu. : kinifina k'irifitimi yeelalachewini atibelumi: leinanite rikusi nachewi. : nits'uhiji yehonutini wefochi hulu bilu. : libelu yemayigebachewi gini inezihiji nachewi: : nisiri; gede; 'asa awich'i; ch'ilifitihiji; ch'ilati beyewegenu; :15 : k'wirami hulu beyewegenu; segoni; : t'elak'wa; ziyi; bek'wali beyewegenu; gwigwiti; : gagano; yewiha doro; yibira; t'imibi anisa amora; : irikumi; shiwela; sabisa beyewegenu; jinijilate wefi; yeleliti wefi. : yemiberirimi tenik'esak'ashi hulu leinanite rikusi newi: ayibelami. : nits'uhiji yehonutini wefochi hulu bilu. : anite leamilakihi leigiziabiheri yetek'edese hizibi nehina yebeketewini hulu atibila: yibelawihiji zenidi beagerihiji deji letek'emet'e mets'atenya tiset'ewalehi; weyimi leinigida tiset'ewalehi. yefiyeluni t'eboti beinatu wetati atik'ek'ili. : keirishahi beye'ametu kemitagenyewi kezerihiji fire hulu asirati tawet'alehi. : huligize amilakihini igiziabiherini mafirati timari zenidi; simu inidit'erabiti bemeret'ewi sifira beamilakihi beigiziabiheri fiti yeihilihini yeweyini t'ejhinimi yezeyitihini asirati yelamihininahi yebegihinimi bekwirati bila. : amilakihi igiziabiheri bebarekehi gize; menigedu ruk'i bihoni; amilakihimi igiziabiheri simuni yanoribeti zenidi yemeret'ewi sifira birik'ibihiji; yihini wedeziya lemeshekemi batichili; tiset'ewalehi; : yewagawinimi genizebi

bejihi yizehi amilakihi igiziabiheri wede meret'ewi sifira tihedalehi. : beziyami begenizebu sewinetihi yefelezewini; bere weyimi begi weyimi yeweyini t'eki weyimi biritu met'et'i sewinetihimi yemishawini hulu tigezalehi: beziyami beamilakihi beigiziabiheri fiti tibelawalehi; anitena bete sebihimi desi yilachihwali. : dirishana risiti keanite gari silelelewi beagerihi deji wisit'i yalewini lewawi cheli atibeli. : beyesositenyawu 'ameti mech'eresha beziya 'ameti yefirehini asirati hulu amit'itehi beagerihi deji wisit'i tanorewalehi: : lewawiwimi; keanite gari kifilina risiti yelewimina; beagerihimi deji yale mets'atenya diha adegimi mebeletimi met'itewi yibelalu yit'egibalumini: yihewimi amilakihi igiziabiheri bemitaderigewi bejihi sira hulu yibarikihi zenidi newi.

15

beyesebatu 'ameti mech'eresha ye'ida mihireti taderigalehi. : lemihiuretumi yemigeba wegii yihi newi abedari hulu lebalinijerawu yabederewini yitewali: yeigiziabiheri yik'irita tawijoaluna yabederewini kebalinijerawu weyimi kewenidimu ayisha. : keinigida layi yabederihewini mefelegi tichilalehi: bewenidimihi layi yalewini hulu gini iijhi yitewewali. : : amilakihi igiziabiheri tiwerisati zenidi risiti adirigo beset'ehi midiri layi igiziabiheri beiwineti yibarikihalina anite yeamilakihi yeigiziabiherini k'ali fets'imehi bitisema; taderigatimi zenidi zare yemazizihini yihichini tiizazi hulu bitit'ebik'i; bemekakelihi diha ayinorimi. : amilakihi igiziabiheri tesifa inde set'ehi yibarikihali: lebizu ahizabimi tabediralehi; anite gini atibederimi: bizu ahizabini tigezalehi; aniteni gini ayigezuhimi. : amilakihi igiziabiheri beset'ehi beagerihi deji wisit'i keminoru kewenidimochihi anidu bidhehyi; libihini atats'ina; bedihawu wenidimihi layi iijhini atich'ebit'i. : negeri gini iijhini leirisu kifeti; yelemenehinimi asifelagwini negeri abedirewi. : sebatenyawu 'ameti ye'ida mihireti 'ameti k'eriboali bilehi kifu asabi belibihini inidatasibi; ledihawimi wenidimihi anidachi yematiset'i inidatihoni; 'ayinihimi beirisu layi kifu inidayihoni; irisumi wede igiziabiheri beanite layi inidayich'ohi; hat'iatimi inidayihonihi t'enik'ek'i. : iijhini bemitit'ilibeti hulu amilakihi igiziabiheri silezihi besirahi hulu yibarikihalina fets'imehi sit'ewi; beset'ehewimi gize belibihini atits'ets'eti. : dihochi kemidiritu layi ayalik'umina silezihi ine. beagerihi wisit'i lalewii diha letechegegewimi wenidimihi iijhini tikefitalahi biye azizihalehu. : anitemi wenidimihini 'ibirawiwini weyimi 'ibirawituni bitigeza sidsiti 'ameti yageligiuluhi: besebatenyawumi 'ameti keanite zenidi arineti awit'awi. : keanitemi zenidi arineti bawet'ahewi gize badowini atisidedewi: : negeri gini kemenigahi; keawidimahimi; keweyinihimi met'imek'ya tilegisiletalehi: amilakihi igiziabiheri inde barekehi met'eni tiset'ewalehi. : anitemi begibits'i midiri bariya inde neberihii amilakihi igiziabiheri inidadanehi asibi: silezihi ine zare yihini negeri azizihalehu. : irisu gini antenina betihini silewedede; keanitemi gari melikami sile honeleti. liwet'a aliwedidimi bili; : anite wesife wesidehi be-

betihi beri layi jorowini tibesawalehi; lezalelemimi bariya yihonilihali. beseti bariyahi degimo inidihu taderigalehi. : irisunimi arineti bawet'ahewi gize yeminidenyinetuni sira huleti it'ifi adirigo sidsiti 'ameti ageligilohalina ayikibedihii: amilakihi igiziabiheri bemitiserawu hulu yibarikihali. : lamihina begihi yeweledutini tebati yehonewimi bekwirati leamilakihi leigiziabiheri tik'edisalehi: beberehi bekwirati atisirabeti; yebegihinimi bekwirati atishelitti. : amilakihi igiziabiheri bemeret'ewi sifira anitena bete sebihi beye'ametu beamilakihi beigiziabiheri fiti biluachewi. : newirennya weyimi anikasa weyimi 'iwiri bihoni; weyimi anidachi kifu newiri binorewi; leamilakihi leigiziabiheri atisewawi. : beagerihi deji wisit'i tibelawalehi: nits'uhii sewi nits'uhimi yalihone midak'wana wala inidemibelu yibelutali. : negeri gini demuni inide wiha bemidiri layi afisisewi iniji atibilawii.

16

beabibi weri amilakihi igiziabiheri beleliti kegibits'i silawet'ahi yeabibini weri t'ebik'i; yeamilakihihinimi yeigiziabiherini fasika adirigibeti. : amilakihi igiziabiheri beziya simu yit'erabeti zenidi bemeret'ewi sifira leamilakihi leigiziabiheri kebegina kelami meniga fasika sewa. : yebokawini inijera keirisu gari atibila: kegibits'i ageri bechikola sile wet'ahi kegibits'i ageri yewet'ahibetini k'eni be'idimehi hulu tasibi zenidi yemekerani inijera; k'it'a inijera; sebatu k'eni keirisu gari bila. : sebatu k'eni beagerihi hulu irisho ayitayimi: bemejemeriyawu k'eni mata kesewahewi siga isike nege diresi minimi ayideri. : amilakihi igiziabiheri keset'ehi keagerihi deyocho bemaninyayitumi fasikani tisewa zenidi ayigebahimi. : negeri gini amilakihi igiziabiheri simu yit'erabeti zenidi bemeret'ewi beziya sifira kegibits'i bewet'ahibeti werati; ts'ehayi sigiba; mata fasikani sewa. : amilakihi igiziabiheri bemeret'ewi sifira tabesilewalehi; tibelawimalehi: benegawimi tenesitehi wede dinikwanii tihedalehi. : sidsiti k'eni k'it'a inijera bila: besebatenyawumi k'eni leamilakihi leigiziabiheri gubae yihuni: sirani hulu adirigibeti. : sebatu saminitimi tik'ot'iralehi: mekeruni mach'edi kemitjemiribeti k'eni jemiro sebatu saminiti mek'wit'eri tijemiralehi. : amilakihi igiziabiheri bebarekehi met'eni befek'adihi yemitak'eribewini amit'itehi leamilakihi leigiziabiheri yesebatu suba'be'ali taderigalehi. : anite; wenidi lijihina seti lijihii; wenidi bariyahina seti bariyahi; beagerihimi deji wisit'i yalewu lewawi; bemekakelihi yaluti mets'atenyana diha adegi mebeletimi amilakihi igiziabiheri beziya simu yit'erabeti zenidi bemitir'ewi sifira beamilakihi beigiziabiheri fiti desi yibelachihu. : anitemi begibits'i bariya inde neberihii asibi: yihininimi sirati t'ebik'i; adirigewimi. : keawidimahina kemet'imek'yahi firehini besebesebii gize yedasi be'ali sebatini k'eni tit'ebik'alehi. : anitemi; wenidi lijihina seti lijihii; wenidi bariyahina seti bariyahi; beagerihimi deji wisit'i yale lewawina mets'atenya; diha adegina mebeletimi bebe'ali desi yibelachihu. : amilakihi igiziabiheri befirahi hulu bejihihi sira hulu yibarikihalina igiziabiheri

bemeret'ewi sifira leamilakihi leigiziabiheri sebat k'eni be'ali taderigalehi: anitemi fets'imo desi yil-ihali. : be'ameti sositi gize; bek't'a be'ali; bese-batu suba'em be'ali; bedasimi be'ali wenidochihi hulu beamilakihi beigiziabiheri fiti irisu bemeret'ewi sifira yitayu: beigiziabiherimi fiti bado ijachewini ayitayu. : amilakihi igiziabiheri bereketi inide set'ehi met'eni iyanidanidu sewi inide chilotawi yisit'i. : amilakihi igiziabiheri bemiset'ihni beagerihi deji hulu beye-negedochihi ferajochinina alek'ochini shumi: lehiz-ibumi k'ini firidi yifiredu. : firidini atat'amimi: fiti ayitehimi atadila: gubo yet'ibebenyochini 'ayini yasawiralina; yets'adik'aninimi k'ali ya'amimalina gubo atik'ebeli. : behiyewiti tinori zenidi; amilakihi igiziabiherimi yimeset'ihini midiri tiwerisi zenidi iwinetenyawini firidi teketeli. : leanite bemitiserawi beamilakihi beigiziabiheri mesewiya at'egebi kem-anachewimi zafi yemamilekiya 'ats'di adirigehi atitiki. : amilakihi igiziabiherimi yemit'elawini haw-iliti leanite atak'umi.

17

beamilakihi beigiziabiheri fiti yetet'ela newina newiri weyimi kifu negeri yalebetini bere weyimi begi leamilakihi leigiziabiheri atisewa. : amilakihi igiziabiheri keset'ehi keagerihi dejochi bemaninyayitu-
mini wisit'i wenidi weyimi seti bihoni k'ali kidanuni bema-firesi beamilakihi beigiziabiheri fiti kifati yesera bigenyi; : hedomi leluchi amalikitini yameleke; ine lalazeziwachewi lets'ehayina lech'erek'a lesemayimi serawiti hulu yesegede bigenyi; : biyawerulihimi bitsemami; yanini fets'imehi merimiri: inehomi; iwineti bihoni; beisiraalimi mekakeli inidihi yale rik-wiseti inide tesera irigit'i hono bigenyi; : yihini kifu negeri yeserutini yani wenidi weyimi yachini seti wede berihit tamet'achewalehi; isikimotumi diresi bedinigayi tiwegirachewalehi. : behuleti weyimi besositi misikirochi afi moti yemigebawi yigedeli: beanidi misikiri afi ayigedeli. : irisuni lemegideli bememeriyaya yemisikirochi iji behwalami yehizibu hulu iji tihunibeti: inidihumi kifatuni kemekakelihi asiwegidi. : bedemina bedemi; befiridina befiridi; bemek'wiselina bemek'wiseli mekakeli beagerihi deji wisit'i sewochi silemikerakerubeti kirikiri yemisanihit yefiridi negeri binesa; anite tene-sitethi amilakihi igiziabiheri wede meret'ewi sifira tiwet'alehi: : wede lewawiyani kahinaiti beziyami zemeni wede teshomewi feraji met'itehi tit'eyik'alehi: inerisumi yefiriduni negeri yinegiruhali. : igiziabi-heri bemeret'ewi sifira yenegeruhini yefiridi negeri taderigalehi: inidasitemaruhimi taderigi zenidi t'ebik'i. : inidasitemaruhimi higi; inide negeruhimi firidi adirigi: kenegeruhi firidi wede k'enyimi wede girami atibeli. : manachewimi sewi bikora; beziyami amilakihi beigiziabiherini lemageligeli yemik'omewini kahinuni weyimi ferajuni lemes-mati bayiwedidi; ya sewi yimuti; keisiraalimi zenidi kifatinisi asiwegidi: : hizibumi hulu semito yiferali; keziyami wediya ayikorami. : amilakihi igiziabiheri wedemiset'ihni midiri begebahi; beweresihatimi gize; betek'emet'ihibatimi gize. bezuriyaye inidaluti ahiz-abi hulu belaye nigusi anegisalehu sitili; : amilakihi

igiziabiheri yemeret'ewini belayihit tanegisalehi: kewenidimochihi mekakeli yehonewini beanite layi nigusi tanegisalehi: wenidimihit yalihonewini kelela wegeni sewi belayihit nigusi taderigi zenidi ayige-bahimi. : negeri gini leirisu feresochini ayabezami: igiziabiheri. beziya menigedi degimachihu atime-lesumi biloachihwalina feresochini lemabizati hizibuni wede gibits'i ayimelisimi. : libumi iniday-
isiti misitochini leirisu ayabezami: werik'ina birimi leirisu ijigi ayabezami. : bemenigisitumi zufani betek'emet'e gize kelelawiyani kahinaiti wesido yihini higi lerasu bemets'ihafi yits'afi. : : amilakuni igiziabiherini mefirati yimari zenidi; yezihini higi k'ali hulu yihichinimi siri'ati t'ebik'o yaderigi zenidi; libu bewenidimochu layi inidayikora ketiizazumi k'enyina gira inidayili; irisumi lijochumi beisiraali lijochi mekakeli rejimi zemeni yinegisu zenidi manib'ihafu keirisu gari yinuri; 'idimewinimi hulu yanibibewi.

18

lelewawiyani kahinaiti; lelewimi negedi hulu keisir-aeli gari dirishana risiti ayihonilachewimi: beisati leigiziabiheri yemik'eribewini mesia'itunina risituni yibelalu. : bewenidimochachewimi mekakeli risiti ayihonilachewimi: irisu inidetenagerachewi risitachewi igiziabiheri newi. : bere weyimi begi lemesia'iti kemiyak'eributi hizibi yegakinatu wegi yihi yihonali: werichunina huletuni gunich'ochuni ch'egwarawinimi lekahinu yiset'alu. : yeihili-hini yeweyini t'ejihihi yezeyitihinihi bekwirati; asik'edimomi yeteshetewini yebegihini t'egwiri leirisu tiset'alehi. : irisu kelijochu gari tenesito beigiziabiheri simi lezelalemi yagelegili zenidi ami-lakihi igiziabiheri kenegedochihi hulu sile meret'ewi newi. : anidi lewawi sewi kemik'emet'ibachewi beisiraali hulu zenidi kaluti keageri dejochi keani-ditu biwet'a; befits'umi fek'adimi igiziabiheri wede meret'ewi sifira bimet'a; : beigiziabiheri fiti inidimik'omuti inide wenidimochu inide lewawiyani hulu beamilaku beigiziabiheri simi yagelegilali. : keteshet'ewi keabatochu kebiti waga lela inide balinjerochu kemebili dirishawini yiweisi-dala. : amilakihi igiziabiheri wedemiset'ihni midiri begebahi gize ineziya ahizabi yemiyaderigutini rikwiseti taderigi zenidi atimari. : wenidi lijuni seti lijuni beisati yemiyasalifi; miwaritenyami; mora gelach'imi; : asimatenyami; metetenyami; bedigimiti yemit'enek'wilimi; menafisitinihi yemit'era; t'enik'wayimi; mutani sabimi beanite zenidi ayigenyi. : yihinihi yemiyaderigi hulu beigiziabiheri fiti yetet'ela newi: silezihihi rikwiseti amilakihi igiziabiheri kefitihit yasadidachewali. : anite gini beamilakihi beigiziabiheri zenidi fits'umi huni. : yemitiwerisachewi inezihi ahizabi mora gelach'ochinina miwaritenyochini yadamit'alu: anite gini inidihu taderigi zenidi amilakihi igiziabiheri kelikilohali. :16 : amilakihihi igiziabiherini bekorebi sibiseba tederigo beneberebeti k'eni. inidalimoti yeamilakeni yegiziabiherini dimits'i degimo alisima; yihichini talak'i isati degimo alihi bilehi inide lemeni-hewi hulu; amilakihi igiziabiheri keanite mekakeli

kewenidimochihi inide ine yale nebiyi yasinesalihali: irisunimi tademit'alehi. : igiziabiherimi alenyi. yetenageruti melikami newi: : kewenidimochachewi mekakeli inide anite yale nebiyi asinesalachewalehu: k'alenimi beafu aderigalehu; yazezihutinimi k'ali hulu yinagirachewali: : besimesi yeminagerewini k'aleniyemayisemawini sewi ine ibek'eliletalehu. : negeri gini yinageri zenidi yalazezihutini besime bedifireti yeminageri weyimi belela amalikitimi simi yeminageri nebiyi; irisu yigedeli. : belibihimi. igiziabiheri yalitenagerewini k'ali inawik'i zenidi inideti yichalalenali? bitili; : nebiyu beigiziabiheri simi betenagere gize yetenagerewi negeri bayihoni bayimet'ami; ya negeri igiziabiheri yalitenagerewi newi: nebiyu bedifiretu tenagirotali irisuni atfirawi.

zenidi besewi layi hasetenya misikiri bik'omi; : huletu t'ebenyochi beigiziabiheri fiti bekahinatuna beziya zemeni bemiferidu ferajochi fiti yik'omalu: : ferajochumi at'ibik'ewi yimeremiralu: yami misikiri hasetenya misikiri hono bewenidimu layi behaseti tenagiro bigenyi; : bewenidimu layi yaderigewi zenidi yasebewini beirisu layi timelisubetalachihu: inidihumi keanite mekakeli kifatuni tasiwegidalehi. : yek'erutimi semitewi yiferalu; inidezihi yalewinimi kifati kemekakelimi keinigidihi wedihi degimo ayaderigumi. : 'ayinihimi atiraraleti: nefisi benefisi; 'ayini be'ayini; t'irisi bet'irisi; iji beiji; igiri beigiri; yimelesali.

20

19

amilakihi igiziabiheri midirachewini yemiset'ihini ahizabi bat'efa gize; beweresihatimi gize; beketemochachewina bebetochachewimi betek'emet'ihigize; : amilakihi igiziabiheri risiti adirigo bemiset'ihibemidirihi mekakeli sositi ketemochini lerasihi tileyalahi. : nefise gedayi yisheshibachewi zenidi wede inerisu yemiwedidewini menigedi tazezajalehi; amilakihi igiziabiheri yemiyaerisihini midiri kesositi adirigehi tikefilalehi. : yenefise gedayi wegiiyihi newi: asik'edimo t'elatu sayihoni balinjerawini sayasibi yegedele wedeziya sheshito behiyiweti yinuri. : : sewi kebalinjerawi gari inich'eti lik'orit'i wede duri bihedi; zafunimi lik'orit'i misaruni siyanesa biretu keijetawi biwelik'i; balinjerawinimi isikimoti diresi bimetawi; demi tebek'ayunefise gedayuni belibu tenadido inidayasadidewi menigedumi ruk'i sile hone aginyito inidayigedilewi; keinezihi ketemochi wede aniditu sheshito behiyiweti yinoral: asik'edimo t'elatu: alineberemina moti ayigebawimi. : silezihi ine. leanite sositi ketemochini leyi biye azizhehalehu. : amilakihi igiziabiheri leabatochihi inide malelachewi darichahini biyasefa; yiset'achewini zenidi leabatochihi yetenagerewini midiri hulu biset'ihigize; :10 : amilakihi igiziabiherini tiwedidi zenidi; hulgigizemi bemenigedu thihi zenidi; zare yemazizihini yihichini tiizazi hulu taderigati zenidi bitit'ebik'i; amilakihi igiziabiheri tiwerisati zenidi bemiset'ihimidiri wisit'i nits'uhidemi inidayifesisu demimi beanite layi inidayihoni; beinezihi besositi ketemochi layi leluchi sositi ketemochini bit'emiralehi. : sewi gini balinjerawini bit'ela; bishemik'ibetimi; tenesitimi isikimoti diresi bimetawi; keinezihi ketemochi wede aniditu bisheshi; : yeketemawishimagilewochi yilikalu; ketemat'enebetimi ketema yinet'ik'utali; inidimotimi bedemi tebek'ayu iji asalifewi yiset'utali. : 'ayinihi atiraraleti: negeri gini melikami yihonilihi zenidi nits'uhhuni demi keisraeli tasiwegidalehi. : amilakihi igiziabiheri tiwerisati zenidi bemiset'ihimidiri bemitiwerisati risitihi yek'edemu sewochi yetekelutini yebalinjerahini yediniberi milikiti atinik'eli. : sile belela hulu; kifu bemadiregimi sile serati hat'iatu hulu bemanimi layi anidi misikiri ayik'umi: behuleti misikirochi weyimi besositi misikirochi afi negeri hulu yits'enali. : be'amets'a yikesisewi

t'elatochihini lemewigati bewet'ahi gize; feresochinina seregelochini hizibunimi keanite yilik'i bezitewi bayehi gize; kegibits'i ageri yawet'ahi amilakihi igiziabiheri keanite gari newina atfirachewi. : wede selifimi bek'erbachihu gize kahinu yik'rebi lehizibumi inidihi bilo yinigerachewi. : isiraeli hoyi; simu: zare t'elatochachihuni lemewigati tik'eribalachihu: libachihu ayitaweki; atifiru; atinik'et'ik'et'u; befitchewimi atidenig'it'u. : keanite gari yemihedi; yadinachihumi zenidi t'elatochachihuni sile inanite yemiwega amilakachihu igiziabiheri newina. : alek'ochimi lehizibu inidihi bilewi yinageru. adisi beti serito yalasimerek'e sewi binori beselifi inidayimoti lelami sewi inidayasimerik'ewi wede betu temeliso yihidi. : weyinimi tekilo firewinimi yalibela sewi binori beselifi inidayimoti lelami sewi firewini inidayibela wede betu temeliso yihidi. : misitimi ach'ito yalagebatimi sewi binori beselifi inidayimoti lelami sewi inidayagebati wede betu temeliso yihidi. : alek'ochumi degimo ch'emirewi. manimi ferina dinigut'i sewi bihoni irisu ferito yewenidimochuni libi degimo inidayasifera wede betu temeliso yihidi bilewi lehizibu yinageru. : alek'ochumi lehizibu negirewi bech'eresu gize beyech'ifirawi bebizibu layi yet'ori alek'ochini yishumu. : lemewagati wede aniditi ketema bederesihi gize asik'edimehi be'irik'i k'ali t'irachewi. : ye'irik'i k'alimi bimelisulihidejimi bifiketulihigize; beketema wisit'i yalewi hizibi hulu yigebirulihigize yageligulihumi. : ye'irik'i k'alimi bayimelisulihigize keanitemi gari mewagati biwedidu; anite ketemayituni tikebibalehi tasich'enik'atimalehi: : amilakihi igiziabiheri beijihi asalifo beset'ati gize; beirisawa yalutini wenidochi hulu beseyifi sileti tigidilachewalehi: : negeri gini setochunina hits'anatini inisisochnimi beketemayitumi yalewini miriko hulu bebizizehi leanite tiwesidalehi: amilakihi igiziabiheri yemiset'ihini yet'elatochihini miriko tibelalehi. : yeinezihi ahizabi ketemochi bayideluti keanite ijigi berak'uti ketemochi hulu inidihu taderigalehi. : negeri gini amilakihi igiziabiheri risiti adirigo kemiset'ihigize keinezihi ahizabi ketemochi minimi nefisi atadinimi. :18 : negeri gini leamalikitochachewi yaderegutini rikwiseti hulu taderigu zenidi inidayasitemirachihu; beamilakachihumi beigiziabiheri layi hat'iatu inidatiseru; amilakihi igiziabiheri inidazezehi ket'iyawiwini amorawiwini kene'anawiwini ferizawiwini

imi ewiyawinimi iyabusawinimi fets'imehi tat'efachewalehi. : ketemayituni lemewisedi bemewigati bizu k'eni kebibihi basich'enek'ihati gize; misarihini anisitehi zafochiwani atik'wiret'i: keinerisu tibelalehina atik'wiret'achewi: kebibihi yemitat'efawi yemidiri zafi sewi mehonu newini? : lemebili yemayihonutuni yemitawik'achewini zafochi tat'efachewalehi; tik'orit'achewimalehi: isikitashenifatimi diresi bemitiwagahi ketema layi mishigi timeshigalehi.

21

amilakihi igiziabiheri tiwerisati zenidi bemiset'ihimi midiri yetegedelesi sewi bemeda wedik'o bigenyi; : gedayumi bayitawek'i; shimagilewochihina fera-jochihi wet'itewi yetegedelesi sewi zuriya isikaluti ketemochi diresi besifiri yileku: : wede tegedelewimi sewi ak'irabiya yehonechiwi yeketemayitu shimagilewochi lesira yalideresechiwini k'eniberimi yalitech'anebatini gideri yiwisedu: : yeziyachimi ketema shimagilewochi giderituni yizewi fesashi wiha wedalebeti wedalitaesena zerimi wedalitezababiti shelek'o yihedalu: beziyami beshelek'owi wisit'i yegiderituni anigeti yisebiralu. : yelewi lijochi kahinatimi yik'eribalu: befitu inidiyagelegilu; besimumi inidibariku amilakihi igiziabiheri merit'oachewalina; beinerisumi k'ali kirikiri hulu gudatimi hulu yik'oret'alina: : wede tegedelewimi sewi ak'irabiya yehonechiwi yeketemayitu shimagilewochi hulu beshelek'owi wisit'i anigetiwa beteseberewi gideri layi ijachewini sitat'ebu. : ijachini yihini demi alafesechewali; 'ayinachimimi alayechimi: : abetu; yetebzezhewini hizibihini isiraelini yik'iri beli: behizibihimi beisraeli layi yenits'uhhuni demi bedeli atik'wit'eri bilewi yinageralu. sile demumi yiseriyelachewali. : anitimi beigiziabiheri 'ayini yek'enawini baderegihini gize yenits'uhhuni demi bedeli kemekakelihi tarik'alehi. : t'elatochihini litiwega bewet'ahi gize; amilakihi igiziabiheri beijihi asalifo beset'achewi bemarekiahachewimi gize; : betemarekuti mekakeli yetewabechi seti bitayi; bitimenyatimi misitimi litaderigati bitiwedidi; wede betihi tamet'atalehi: : irisiwami rasiwani tilach'alechi; t'ifiriwanimi tik'oret'alechi: : yetemarekechibetinimi libisi tawelik'alechi; bebetihimi tek'emita' sile abatiwana sile inatiwana anidi weri mulu talek'isalechi: kezayami behwala tiderisibatalehi; balimi tihonatalechi; irisiwami misiti tihonilihalechi. : kezayami behwala beirisiwa desi bayilili arineti awit'itehi wede wededechiwi tisedidat'alehi: bewaga gini atishet'atimi: ifireti adirigehibat'alina inide bariya atik'ot'iratimi. : leanditi sewi aniditu yetewededechi aniditumi yetet'elachi huleti misitochi binoruti; leirisumi yetewededechiwi degimomi yetet'elachiwi lijochini biwelidu; bekwirumi ketet'elachiwi misiti yeteweledewi liji bihoni; : lelijochu kebituni bemiyawerisibeti k'eni ketet'elachiwi misiti beteweledewi bebekwiru fiti ketewededechiwi misiti yeteweledewini liji bekwiri yaderigewi zenidi ayigebawimi; : negeri gini kekebitu huleti it'ifi leirisu bemiset'eti ketet'elachiwi misiti yeteweledewi liji bekwiri inide hone ya-

sitawik'i. yehayilu mejemeriya newina bekwirinetu yeirisu newi. : manimi sewi leabatuna k'alina leinatuna kali yemayitazezi bik'et'utimi yemayisemachewi ilikenyana 'amets'enyali liji binorewi; : abatuna inatu yizewi wede ketemawu shimagilewochi wedeminorubetimi sifira beri yamit'uti: : yeketemawinimi shimagilewochi. yihi lijachini ilikenyana 'amets'enyali newi; lek'alachimimi ayitazezimi sisitamina sekarami newi yibeluachewi. : yeketemawimi sewochi hulu isikimoti diresi bedinagiyi yiwigeruti: inidihimi kifuwini negeri kemekakelihi tarik'alehi; isiraelimi hulu semitewi yiferalu. : manimi sewi lemoti yemiabek'awini hat'iatu bisera; inidimotimi biferedibeti; beinich'etimi layi bitisek'ilewi; : beinich'etimi layi yeteseke'ele beigiziabiheri zenidi yeteregeme newina resawi beinich'etimi layi ayideri: negeri gini amilakihi igiziabiheri risiti adirigo yeset'ehini midiri inidaterekisi beirigiti beziyawu k'eni k'iberewi.

22

yewenidimihini bere weyimi begi t'efito bitayi cheli atibeli: wede wenidimihini melisewi. : wenidimihimi beak'irabiya bayihoni weyimi batak'ewi yizehi wede betihi tigebelehi: wenidimihini isikishawu diresi beanite zenidi yik'emet'ali; leirisumi timelise-walehi. : inidihimi beahiyawu weyimi belibisu taderigalehi: inidihimi bewenidimihini bet'efabeti negeri hulu bagenyehewi gize taderigalehi: cheli litilewi ayigebahimi. : yewenidimihini ahiya weyimi berewi bemenigidi wedik'o bitayi keirisu gari honehi anesawu iniji cheli atibelewi. : seti yewenidi libisi atilibesi; wenidimi yeseti libisi ayilibesi: yihini yemiyaderigi beamilakihi beigiziabiheri zenidi yetet'ela newina. : bemenigidi sitihedi bezafi weyimi bemereti layi inatitu bech'ach'utuchiwa weyimi beinik'winalochiwa layi tenyita salechi yewefi gojo bitagenyi; inatituni kech'ach'utowa gari atiwisedi. : negeri gini melikami yihonilili zenidi 'idimehimi yirezimi zenidi inatituni sidedi; ch'ach'utochinimi leantite wisedi. : adisi beti beserahi gize manimi keirisu wedik'o demuni bebetihi layi inidatamet'a be'arawu zuriya mekata adirigileti. : yezera-hewi zerina kewayinu yewet'awu anidi honewi inidayit'efubihini beweyinihi bota layi huleti 'ayineti zeri atizira. : beberena beahiya beandineti atiresi. : keteliba igrina kebegi t'egwiri beandineti yetesera libisi atilibesi. : adisi beti beserahi gize manimi biyageba; kederesebatimi behwala bit'elati; : yenewiri negeri awirito. : ine yihichini seti misiti adirige agebahwati; bederisihubatimi gize dinigilina-wani alagenyehubatimi bilo bekifu simi biyasat'ati; : yebilatenayitu abatina inati yedinigilina-wani milikiti wesidewi beberu beadebabayi wede tek'emeta u wede ketema shimagilewochi yamit'uti: : yebilatenayitumi abati shimigilewochuni. : ine lezihini sewi lijani dari-huleti irisumi t'elati: : inehomi. belijihi dinigilina alagenyehubatimi bilo yenewiri negeri awerabati: yelijimi milikiti yihewi yilachewali. beketemami shimagilewochi fiti libisuni yizeregalu. : yeziyachimi ketema shimagilewochi yanini sewi wesidewi yigire-futi: : beisraeli dinigili layi kifu simi amiti'itoalina

meto yebiri sek'ili yasikefiluti; lebilatenayitumi abati yisit'uti: irisiwami misiti tihunewi; be'idimewimi zememi hulu lifetati ayigebawimi. : negeru gini iwineti bihoni; bebilatenayitumi dinigilinawa bayigenyi; : bilatenayitumi wede abatiwa beti deji yawit'uati; beisiraelimi zenidi yemayigebawini negeri adirigalechina; beabatiwami beti ameniziralechina yeketemawa sewochi isikitimoti diresi bedinigayi yiwigeruati: inidihumi kifuwini negeri kemekakelihi tasiwegidalehi. : manachewimi sewi kelela sewi misiti gari tenyito bigenyi; amenizirawina amenizirayitu huletachewi yimutu: inidihumi kifuwini negeri keisiraeli tasiwegidalehi. : manachewimi sewi dinigilina yalatini lijageredi biyach'i; lela sewimi beketema wisit'aginyito keirisiwa gari bitenya; : huletumi wedeziyachi ketema beri awit'uachewi: bilatenayitu beketema wisit'i salechi alich'ohechimina; sewiyowimi yebalinijerawini misiti asinewiroalina isikimotu diresi bedinigayi wigeruachewi: inidihumi kifuwini negeri kemekakelihi tasiwegidalehi. : negeru gini sewi yetach'echiwini lijageredi bameda biyagenyati; begidi ashenifomi biderisibati; ya yederesebati sewi bichawini yigedeli. : bebilatenayitu layi gini minimi atadirigu bebilatenayitu layi lemoti yemiyabek'a hat'iatu yelebatimi: sewi bebalinijerawini layi tenesito inidimigedilewi yihi: negeru digimo indezihu newina: : bameda bagenyati gize yetach'echiwi lijageredi ch'ohalechina; yemitadegatimi alineberemina. : manachewimi sewi dinigilina yalatini yalitach'echi lijageredi biyagenyi; wesidomi biderisibati; biyagenyutimi; : ya yederesebati sewi amisa yebiri sek'ili lebilatenayitu abati yisit'i: asinewiroalina misiti tihunewi: be'idimewimi zememi hulu lifetati ayigebawimi. : manachewimi sewi yeabatuni misiti ayiwiwedi; yeabatunimi libisi ch'afi ayigilet'i.

bota yihunilihi. : kemesariyahimi gari mek'oferiya yazi: bemedami betek'emet'ih'i gize timisibetalehi; zorehimi keanite yewet'awini beaferi tikedinewalehi. : amilakihi igiziabiheri liyadinini t'elatochihinimi beijihi asalifo liset'i beseferihi mekakeli yihedalina silezihi newirenya negeri inidayayibihi; fitunimi keanite inidayimelisi seferihi yetek'edesu yihuni. : kegetawi kobillilo wede anite yemet'awini bariya legetawi asalifehi atisit'i. : kedejochihi bemimer'ati beandidu bemiwedidati sifira keanite gari be-mekakelihi yik'emet'i; anitemi atasich'enik'ewi. : keisiraeli setochi lijochi seti galemota atigenyi; keisiraelimi wenidochi lijochi wenidi galemota ayigenyi. : sile tesalihewi siileti hulu yegalemotayituni wagana yewishawini waga wede amilakihi wede igiziabiheri beti atak'iribi: huletumi beamilakihi beigiziabiheri zenidi yemiyats'eyifu nachewina. : lewendimihini beweledi atabadiri: yebiri weyimi yehili weyimi yemanachewinimi negeri hulu weledi atiwisedi. : leinigidawi beweledi abedirewi: negeru gini amilakihi igiziabiheri litiwerisati bemitigebabati midiri besirahi hulu yibarikihi zenidi lewendimihini beweledi atabadiri. : leamilakihi leigiziabiheri siileti betesalihi gize amilakihi igiziabiheri keanite fets'imo yishawalina; hat'iatimi yihonibihalina mekifeluni atazegeyi. : batisali gini hat'iatu yelebihimi. : beafihi yetenagerihewini leamilakihi leigiziabiheri befek'adihi tesilehalina kekeniferihi yewet'awini taderigi zenidi t'ebik'i. : wede balinijerahi weyini bota begebahi gize isikitit'egibi diresi kewayinu bila: wede 'ik'ahi gini keirusu minimi atagiba. : wede balinijerahi irisha begebahi gize ishetuni beijihi k'et'ifehi bila: wedalitach'edewi wede balinijerahi ihili gini mach'idi atagiba.

24

23

k'wilawi yetek'et'ek'et'e bilitumi yetek'oret'e wede igiziabiheri gubae ayigiba. : dik'ala wede igiziabiheri gubae ayigiba: isike asiri tiwilidi diresi wede igiziabiheri gubae ayigiba. : : kegibits'i bewet'achihu gize injerana wiha yizewi bemenigedi layi alitek'ebeluchihumina; bemesip'et'omiya kalewi kefatura yebi'orini liji bele'amini waga set'itewi yiregimihini zenidi amit'itewibihalina amonawina mo'abawi wede igiziabiheri gubae ayigiba isike asiri tiwilidi diresi lezelalemi wede igiziabiheri gubae ayigiba. : negeru gini amilakihi igiziabiheri bele'amini yisema zenidi aliwededemi: amilakihimi igiziabiheri wedidohalina irigimanuni bereketi aderegelihi. : bezemenihini hulu lezelalemi selamina limati leinerisu atisha. : edomawiwi wenidimihini newina atits'eyefewi: gibits'awiwini beageru sidetenya neberihina atits'eyefewi. : keinerisumi besositenyawini tiwilidi yemiweledu lijochi wede igiziabiheri gubae ayigibu. : t'elatochihinini litiwaga bewet'ahi gize kekifu negeri hulu sewinetihini t'ebik'i. : beinanite mekakeli leliti bemihonewi rikwiseti yerekesi sewi binori; keseferi wede wich'i yiwit'a; wede seferimi ayigiba. : bemeshemi gize bewiha yitat'ebi: ts'ehayimi begebah gize wede seferi yimelesi. : wede medami tiwet'abeti zenidi keseferi wich'i

sewi setini wesido biyageba; yeifireti negeri silagenyebati beirusu zenidi mogesi batagenyi; yefichiawani ts'ihifeti ts'ifo beijiwa yisit'ati; kebetumi yisidedati. : kebetumi kewet'achi behwala lela wenidi bitageba; : huletenyawimi bali bit'elati; yefichiawani ts'ihifeti ts'ifo beijiwa biset'ati; kebetumi bisedidati; weyimi misiti adirigo yagebati huletenyawi baliwa bimoti; : yesededati yek'edimo baliwa kerekesechi behwala degimo yagebati zenidi ayigebawimi: ya beigiziabiheri yetet'ela newi: amilakihimi igiziabiheri risiti adirigo yeset'ehini midiri atarikisi. : adisi misitimi yageba sewi wede t'orineti ayihidi; negerimi ayich'anubeti: negeru gini anidi 'ameti bebetu befek'adu yik'emet'i; yewesedatinimi misituni desi yaseniyati. : yeseuwini nefisi inde mewisedi newina wefich'o weyimi meji sile meyazha manimi ayiwiwisedi. : manimi sewi keisiraeli lijochi kwenidimochu aniduni serik'o inde bariya siaderigibeti weyimi sishe'ewi bigenyi; ya leba yimuti: inidihumi kifuwini negeri kemekakelihi tasiwegidalehi. : belemits'i dewe lewawiyani kahinatu yasitemaruhini hulu fets'imelhi iniditit'ebik'i iniditaderigimi tet'enik'ek'i: ine yazezihwachewini inidihulu taderigi zenidi t'ebik'i. : amilakihi igiziabiheri kegibits'i bewet'achihu gize bemenigedi salachihu bemariyami layi

yaderegewini asibi. : lebalinijerahi babederihewi gize meyazhawini litiwesidi wede betu atigiba. : anite bewich'i k'umi yabederihewimi sewi meyazhawini yawit'alihi. : yami sewi diha bihoni meyazhawini beanite zenidi atasadiri. : lebisoti iniditenya inidibarikihimi ts'ehayi sayigeba meyazhawini fets'imehi melisileti. beamilakihimi beigiziabihari fiti ts'idik'i yihonilihali : dihana chigirenya yehonewini minidenya; kewenidimochihi weyimi bemidirihi beagerihi deji wisit'i kemik'emet'uti mets'atenyochi bihoni; atasich'enik'ewi. : diha newina; nefusumi t'enikira tifeligewalechina wede igiziabiheri inidayich'ohibihi hat'iatimi inidayihonibihi demewezuni ts'ehayi sayigeba bek'enu sit'ewi. : abatochi sile lijochi ayigedelu; lijochimi sile abatochi ayigedelu: negeri gini hulu iyanidanidu behat'iatu yigedeli. : yemets'atenyawinina yediha adeguni firidi atat'amimbachewi: yemebeletituni libisi lemeyazha atiwasidedibati. : anitemi begibits'i bariya inide neberih; amilakihimi igiziabiheri kezuya inidadanehi asibi: silezihi yihini negeri taderigi zenidi azizhehalehu. : yeirishahini mekeri bach'edihi gize nedomi resitehi beirishahi bitasik'eri; tiwesidewi zenidi atimelesi: amilakihimi igiziabiheri beijihi sira hulu inidibarikihi; lemets'atenyana lediha adegimebeletimi tewewi. : yeweyirahini fire baregefihi gize kek'irinich'afochu layi marigefuni lemat'arati atimelesi: lemets'atenyana lediha adegimebeletimi yihuni. : yeweyinihini fire bek'oret'ihigize k'arimiyawini atilik'emewi: lemets'atenyana lediha adegimebeletimi yihuni. : anitemi begibits'i ageri bariya inide neberih asibi: silezihi yihini taderigi zenidi azizhehalehu.

25

besewochi mekakeli t'ebi bihoni; wede firidimi bimet'u; ferajochimi biferidubachewi; ts'adik'uni dehina nehi; yebedelewini. bedelanya nehi yibeluachewi. : bedelenyawimi megerefi bigebawi indigerefi feraju befitu bemidiri layi yagadimewi: yegirifatumi k'wit'iri inide hat'iatu met'eni yihuni. : girifatumi ariba yihuni: kezihilay belachi y'emiro bizu girifati bigerifewi wenidimihi befitihini newirenya yihonalina kezihilay aych'emeriibeti. : ihili yemiyaberayewini bere afuni atiseri. : wenidimamachochi beanidineti bik'emet'u; anidumi liji sayinorewi bi-moti; yemotewi sewi misiti lela sewi tageba zenidi wede wich'i atihidi: negeri gini yebaliwa wenidimi wede irisiwa gebito irisiwani yagiba; keirisiwami gari yinuri. : yemiwachu simi keisraeli zenidi inidayit'efa keirisiwa simiweledewi bekwiri liji bemotewi bewenidumu yami yit'era. : yami sewi yewenidimuni misiti magibati bayiwedidi; warisayitu beberu adebabayi wedemik'emet'u shimagilewochi heda. warisaye beisraeli zenidi lewenidumu simi mak'omi inibi ale: keine gari linorimi aliwedemi tibelachewi. : yeketemawimi shimagilewochi t'eritewi yit'eyik'uti: irisumi beziya k'omo. agebati zenidi aliwedimihili bili; : warisayitu beshimagilewochi fiti wede irisu k'eriba. yewenidimuni beti bemayisera sewi layi inidihidi yideregibetali sitili ch'amawini keigiru tawit'a; befitumi initifi tibeli-

beti. : beisraelimi zenidi simu yech'ama fetu beti tebilu yit'era. : huleti sewochi irisi berisachewi bit'alu; yeanidenyawimi misiti baliwani kemimetawisewi iji tadinewi zenidi bitik'eribi; ijiwanimi zerigita bilituni bitiyizi; : ijiwani k'wired'i; 'ayinihimi atiralarati. : bekeret'itihini wisit'i talak'ina tanashi yehone huleti 'ayineti mizani ayinurilihi. : bebetihini wisit'i talak'ina tanashi yehone huleti 'ayineti mesiferiya ayinurilihi. :16 : yihini yemiyaderigi hulu kifatinimi yemiyaderigi hulu beamilakihimi beigiziabiheri zenidi yetet'ela newina amilakihimi igiziabiheri bemiset'ihimidiri layi 'idimehi yirezimi zenidi iwinetenyanana fits'umi mizani yihunilihini: iwinetenyanana fits'umi mesiferiyami yihunilihini. : kegibits'i bewet'achihu gize amalek'i bemenigedi layi yaderegebihini asibi: : bemenigedi layi inide tek'awemehi; anitemi tesinohi dekimehimi salehi keanite behwala dekimehi yeneberutini hulu inide meta: igiziabiherinimi aliferami. : silezihi amilakihimi igiziabiheri tiwerisati zenidi bemiset'ihimidiri kemikebibuhi t'elatochihi hulu amilakihimi igiziabiheri basarefehigize; yeamalek'ini zikire simuni kesemayi betachi at'ifaw: yihinihi atirisa.

26

amilakihimi igiziabiheri risiti adirigo wedemiset'ihimidiri begebahimi gize; beweresihatimi benorihibati gize; : amilakihimi igiziabiheri kemiset'ihimidiri kemitisebesibewi fire hulu bekwirati wisidi be'nik'ibimi adirigewi; amilakihimi igiziabiheri simu yit'erabeti zenidi wede meret'ewimi sifira yizehi hidi. : beziyami werati wedemihonewi kahini met'itehi. igiziabiheri yiset'eni zenidi leabatochachini wede malelachewi midiri inide gebahu zare beamilakihimi igiziabiheri fiti asitawik'alehu belewini. : kahinumi 'inik'ibuni kejijhi wesido beamilakihimi beigiziabiheri mesewiya fiti yanurewi. : beamilakihimi beigiziabiheri fiti inidihidi bilehi tenageri. abate yetek'ibezebeze soriyawi nebere: bek'wit'iri t'ik'iti sale wede gibits'i werede beziyami tek'eme'te: talak'i yehone yeberetami k'wit'irumi yebeza hizibi hone. : gibits'awiyanimi kifu negeri aderegubini; asich'enek'unimi; belayachinami ts'inu kebadi sirani ch'anubini: : wede abatochachinimi amilaki wede igiziabiheri ch'ohini: igiziabiherimi dimits'achinini sema; ch'nik'etachinini dikamachinini gifachinini aye: : igiziabiherimi bet'senachi ijina betezerega kinidi; betalak'imi dinigat'e; beteamirratimi; bedinik'imi kegibits'i awet'ani: : wedezihimi sifira agebani; wetetina mari yemitaferisewinimi yihichini midiri set'eni. : ahunimi ineho; abetu; anite yeset'eheniyi yemidirituni fire bekwirati ak'iribealehu. anitemi beamilakihimi beigiziabiheri fiti anurewi; beamilakihimi beigiziabiheri fiti sigedi. : anitemi bemekakelihimi yale lelawina mets'atenya amilakihimi igiziabiheri leanitena lebetihibeset'ewi cherineti hulu desi yibelachihu. : asirati bemitawet'abeti besositenyawini 'ameti yefirehini hulu asirati awit'itidhi befets'emihigize; beagerihi deji wisit'i yibelu zenidi yit'egubimi zenidi lelawawimi lemets'atenyawimi lediha adegumi lemebeletitumi sit'achewi. : beamilakihimi beigiziabiheri fiti inidihidi

beli. yetek'edesewini negeri kebete wesije lelewawiji lemets'atenyawimi lediha adegumi mebebeletitumi inidazezihenyi tiizazi hulu set'ichealehu: tiizazi-hini minimi alaferesihumi; aliresahumimi: : behazene gize ine keirisu alibelahumi; lerikwisinetemi keirisu alawet'ahumi; keirisumi anidachi lemote sewi aliset'ehumi: yeamilakenimi yeigiziaberini k'ali semichealehu; yazezihenynimi hulu adirigealehu. : kek'idusi maderiyahi kesemayi gobinyi; hizibihinimi israelini leabatochachini inde malihilachewi yeset'eheninimi wetetina mari yemita-fesewini ageri bariki. : amilakihi igiziabiheri yihini siriatina firidi taderigi zenidi zare azizohali: anitemi befits'umi libihina befits'umi nefisihi t'ebik'ewi; adirigewimi. : anite bemenedu ti-hedi zenidi; siriatunina tiizazuni firidunimi tit'ebik'i zenidi; k'alunimi tisema zenidi igiziabiheri irisu amilakihi mehonunime zare asitawik'ehali. : igiziabiheri inde set'ehi tesifa genizebuna hizibu mehonihini; tiizazunimi hulu tit'ebik'i zenidi; : k'efet'erachewimi ahizabu hulu bemisigana besimi bekibiri kefi yaderigihini zenidi; irisumi inde tenagere leamilakihi leigiziabiheri yetek'edese hizibi tihoni zenidi zare asitawik'ooli.

27

musena yeisraeli shimagilewochimi inidihi bilewi hizibuni azezu. zare yazezihwachihuni tiizazi hulu t'ebik'u. : amilakihi igiziabiheri wedemiset'ihini midiri yoridanosini beteshagerihini gize talalak'i dinigayochini leanite ak'umi; benorami miregachewi. : yeabatochihi amilaki igiziabiheri tesifa inde set'ehi; wetetina mari wedemita-fesisi midiri; amilakihi igiziabiheri wedemiset'ihini midiri tigeza zenidi beteshagerihini gize; yezihini higi k'alochi hulu ts'afibachewi. : yoridanosinimi beteshagerihini gize; zare inidazezihuhi; inezihini dinigayochi begebali terara ak'umi; benorami miregachewi. : beziyami leamilakihi leigiziabiheri mesewiya sira: mesewiyawimi bireti kalinekawi dinigayi yihuni. : kalitet'erebemi dinigayi yeamilakihini yeigiziabiherini mesewiya sira: leamilakimi leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiwat'itihini ak'iribibeti: : yedehininetimi mesiwat'iti sewabeti; beziyami bila: beamilakihimi beigiziabiheri fiti desi yibelihi. : yezihinihi higi k'alochi hulu yetegelet'e adirigehi bedinigayochu layi ts'afi. : musena lewawiyani kahinaiti leisiraeli hulu inidihi bilewi tenageru. israeli hoyi; zimi bilachihu adimit'u: zare yeamilakihini yeigiziabiheri hizibi honehali. : leamilakihimi leigiziabiheri k'ali tazezi; zaremi yemazizihini tiizazunina siriat'atunini adirigi. : musemi beziyami k'eni inidihi bilo hizibuni azeze. : yoridanosini beteshagerachihu gize hizibuni yibariku zenidi inezihini; simi'onina lewi yihudana yisakori yosefina biniyami; begerizani terara layi yik'umu. : yiregimumi zenidi inezihini; robelina gadi aserina zabiloni danina nifitalemi; begebali terara layi yik'umu. : lewawiyanimi kefi balechi dimits'i leisiraeli sewochi hulu inidihi bilewi yinageralu. : beigiziabiheri zenidi yetet'ela yeseratenya iji sirani yetek'eret'se weyimi k'elit'o yetesera misilini yemiyaderigi; besiwirimi

yemiyak'omewi sewi rigumi yihuni: hizibumi hulu melisewi ameni yilalu. : abatuni weyimi inatuni yemiyak'alili rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : yebalinjerawini yediniberi milikiti yemigefa rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : iwiruni kemenigedi fek'ek'i yemiyaderigi rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : bemets'atunya bediha adegumi mebebeletitumi layi firidini yemiyat'amimi rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : keabatu misiti gari yemitenya yeabatu libisi gelit'oolina rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : kem-anacheyitumi inisisa gari yemitenya rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : keabatu weyimi keinatun liji keihitu gari yemitenya rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : keamatu gari yemitenya rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : balinjerawini besiwiri yemimeta rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : yenits'uhuni sewi nefisi lemegideli gubo yemik'ebeli rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu. : yezihini higi k'alochi yaderigi zenidi yemayats'ena rigumi yihuni: hizibumi hulu ameni yilalu.

28

inidihihi yihonali: yeamilakihini yeigiziabiherini k'ali bitisema; zaremi yazezihuhini tiizazuni hulu bitaderigi bitit'ebik'imi amilakihi igiziabiheri kemidiri ahizabi hulu layi kefi yaderigihali. : yeamilakihinihi yeigiziabiherini k'ali bitisema inezihini bereketochi hulu yimet'ulihali: yagenyuhimali. : anite beketema buruki tihonalehi; beirishami buruki tihonalehi. : yehodihi fire; yemidirihihi fire; yekebitihimi fire; yelamihimi ribi; yebegihimi ribi buruki yihonali. : inik'ibihina buhak'ahi buruki yihonali. : anitemi bemegibatihini buruki tihonalehi; bemewit'atihimi buruki tihonalehi. : igiziabiherimi belayihini yemik'omutini t'elatochihini befitihini yetemetu yaderigachewali: beanidi menigedi yimet'ubihali; besebatimi menigedi kefitihini yiseshalu. : igiziabiheri bereketu beanite layi begoterahi bejihimi sira hulu inidiweridi yazizali: amilakihi igiziabiheri bemiset'ihini midiri yibarikihali. : yeamilakihini yeigiziabiherini tiizazi bitit'ebik'i; bemenedumi bitihedi; igiziabiheri inde malelihi leirisu yetek'edese hizibi adirigo yak'omihali. : yemidiri ahizabimi hulu yeigiziabiheri simi beanite layi inde tet'era ayitewi yiferuhali. : igiziabiherimi irisuwani yiset'ihini zenidi leabatochihi bemalelachewi bemidirihi layi; behodihi fire; bekebitihini fire; beirishahimi fire; igiziabiheri begonetuni belayihini yabezali. : igiziabiherimi lemidihihi beweratu zinabi yiset'i zenidi; yezihinihi sira hulu yibariki zenidi melikamuni mezigebe semayuni yikefitilihali: lebzu ahizibimi tabediralehi; anite gini kamanini atibederimi. :14 : zaremi yazezihuhini yeamilakihini yeigiziabiherini tiizazi semitehi bitit'ebik'ati bitaderigatimi; zaremi kazezihuhini keinezihini k'alochi wede k'enyi wede girami fek'ek'i batili; tame-likachewimi zenidi lelachini amalikitati batiketeli; igiziabiheri rasi yaderigihali inji jirati ayaderigihimi: huligizemi belayi inji betachi atihonimi. : negeri gini yeamilakihini yeigiziabiherini k'ali batisema;

zaremi yazezihuhini siri'atunina tiizazuni hulu
 batit'ebik'i bataderigimi; inezih merigemochi
 hulu yimet'ubihali yagenyuhimali. : beketema
 rigumi tihonalehi; beirishami rigumi tihonalehi. :
 inik'ibihina buhak'ahi rigumi yihonali. : yehodhi
 fire; yemidirihimi fire; yelamihimi ribi; yebegihimi
 ribi rigumi yihonali. : anite bemegibathi rigumi
 tihonalehi; bemewit'atihimi rigumi tihonalehi. :
 ineni sile tewihenyi; sile sirahi kifati; isikitit'efa
 fet'inehimi isikitalik'i diresi bemitiserawi sira hulu
 igiziabiheri merigemini; shishitini; tegisats'ini
 yisedidibihali. : igiziabiheri tiwerisati zenidi kemit-
 igebabati midiri isikiyat'efahi diresi cheneferini
 yab'abik'ibihali. : igiziabiheri bekisati; benadidimi;
 bet'ibisatimi; betikwisatimi; bedirik'imi; bewagimi;
 bearemamomi yimetahali. : isikitit'efami diresi yasa-
 diduhali. : berasihimi layi semayi nasi yihonibihali;
 keigirihimi betachi midiritu bireti tihonibihalechi.
 : igiziabiheri yemidirihini zinabi tibiyana aferi
 yaderigali. : isikitit'efa diresi kesemayi yiweridibi-
 hali. : igiziabiheri ket'elatochihi fiti yetemetahi
 yaderigihali: beandini menigedi tiwet'abachewalehi;
 besebati menigedi keinerisu tisheshalehi: lemidirimi
 menigisitati hulu dinigat'e tihonalehi. : resahi
 lesemayi wefochi hulu lemidirimi arawiti mebiili
 yihonali; yemiyasiferachewimi yelemi. : igiziabi-
 heri fewisile belelewi begibits'i k'wisili beibach'imi
 bek'wak'uchami bechifemi yimetahali. : igiziabiheri
 be'ibiditi; be'iwirineti; bediniga'em'i yimetahali. :
 bek'etirimi gize 'iwiri bech'elema inidimiresemesi
 tirimesemesalehi; menigedihimi yek'ena ayihonimi:
 bezemenihimi hulu yetech'enek'ih'i yetezerefihimi ti-
 honalehi; yemiadinihimi yelemi. : misiti tach'alehi;
 lelami sewi keirisawa gari yitenyali: beti tiseralehi;
 atik'emet'ibetimi: weyini titekilalehi; keirisumi
 atibelami. : berehi befitihiti yitaredali; keirisumi
 atibelami: ahiyahi keijihii begidi yiwesedali; wede
 anitemi aymelesimi: begihii let'elatochihi tiset'alechi;
 yemiadinihimi atageniyimi. : wenidochina setochi
 lijochihii lelela hizibi yiset'alu; 'ayinochihimi yayalu;
 huligizemi sile inerisu sibakinu yalik'alu: beijihimi
 hayili minimi ayigeniyimi. : yemidirihini fire
 dikamihinihimi hulu yemataw'ewi hizibi yibelawali:
 anitemi huligize yetech'enek'ih'i yetegefahimi
 tihonalehi. : 'ayinochihimi kemiyayuti yetenesa
 'ibidi tihonalehi. : igiziabiheri fewisile belelewi bekifu
 k'wisili gwilibetihinihina ch'inihimi keigirihii ch'ama
 isike anatihii diresi yimetahali. : igiziabiherimi
 aniteni beanitemi layi yemitanegisewini nigusi
 anitena abatochihi wedalawek'achihwachewi hizibi
 yiwesidihali: beziyami lelachini yeyinich'etina
 yedinigayi amalikitii tamelikalehi. : igiziabiherimi
 bemiyagebahi beahizabi mekakeli hulu dinigat'e
 misalemi teretimi tihonalehi. : ijigi zeri wede
 irisha tawet'alehi: anibet'ami yibelawalina t'ik'iti
 tisebesibalehi. : weyini titekilalehi tabejewimalehi:
 tilimi yibelawalina keirisu minimi atisebesibimi;
 yeweyini t'ejunimi atit'et'ami. : yeweyira zafi
 beagerihii hulu yihonilihali: weyirahimi yiregifalina
 zeyituni atik'ebami. : wenidochina setochi lijochi
 yiweledulihali: bemirikomi yihedaluna leanite
 ayihonulihimi. : zafihini hulu yemidirihinihimi fire
 kubikuba yiwerisewali. : beanite mekakeli yale

mets'atenya beanite layi kefi kefi yilali; anitemi
 zik'i zik'i talalehi. : irisu yabedirihali; anite gini
 atabedirewimi: irisu rasi yihonali; anitemi jirati
 tihonalehi. : yeamilakihinihimi yeigiziabiherini k'ali
 silalisemahi; yazezehinimi tiizazunina siri'atuni
 silalit'ebek'ih'i; isikitit'efa diresi inezihii merigemochi
 hulu yiweridubihali; yasadiuhimali; yagenyuhu-
 mali. : beanitemi beliji lijihimi layi lezelalemi
 lemilikitina ledinik'i yihonalu. : huluni abizito
 sile set'ehi amalikhinihimi igiziabiherini befishihana
 behaseti alamelekhihimi : berabina bet'imati
 be'irak'utinetimi hulunimi bemat'ati igiziabiheri
 lemilikibihi let'elatochihi tigezalehi: isikiyat'efahimi
 diresi beanigetihii layi yebireti k'eniberi yich'inali. :50
 : igiziabiheri k'wanik'wachewini yemataw'ewini;
 fitachewi yedenedenewini; shimaglewinimi
 yemayafirutini; hits'anunimi yemayimirutini hizibi
 nisiri inidimiberiri keruk' ageri kemidiri dari
 yamet'abihali. : isikitit'efa diresi yekebitihini fire
 yemidirihinihimi fire yibelalu: isikiyat'efuhimi diresi
 ihilini yeweyinimi t'ejii zeyitinimi yelamihinihina
 yebegihini ribi ayitewulihimi. : beagerihii hulu yalu;
 titamenibachewi yeneberu; yerezemu yet'senumi
 k'it'irochi isikiferisu diresi; beketemochihii de-
 jochi hulu kebibewi yasich'inik'uhali: amilakhimi
 igiziabiheri bese't'ehi midiri hulu bedejochi hulu
 kebibewi yasich'enik'uhali. : t'elatochihi ke-
 bibewi basich'enek'uhina mekera basayuhi gize
 amilakhii igiziabiheri yemiset'ihini yehodhihii fire
 yewenidochina yesetochi lijochihii siga tibelelehi. :
 beanite zenidi yetelesalehina bek'imit'ilineti huligize
 yinori yenebere sewi bewenidimu; ak'ifawimi
 bemititenya bemisitu; bek'erutimi lijochi yik'enalii:
 : bedejochihii hulu wisit'i t'elatochihi kebibewi
 basich'enek'uhina mekera basayuhi gize lela negeri
 yek'erewi yelemina kemibelawi kelijochu siga
 leanidu ayiset'imi. : beanite zenidi yalechiwi
 yetelesalesachina bek'imit'ilineti huligize tinori
 yeneberechiwi; kelisilasena kek'imit'ilineti yetenesa
 yeigiri ch'amawani bemidiri layi yaladeregechiwi
 seti; ak'ifa betenyachiwi baliwa; : bewenidina beseti
 lijjiwami; beigiriwa mekakeli bemiwet'awi beinigide
 lijji; bemitiwelidachewimi lijochi tik'ennalechi:
 bedejochihimi wisit'i t'elatochihi kebibewi ba-
 sich'enek'uhina mekera basayuhi gize huluni
 silat'acki besiwiri tibelechewalechi. : bezihii
 mets'ihafi yetets'afutini yezihini higi k'alochi hulu
 taderigi zenidi batit'ebik'i; yihinihimi < yeteblewini
 yetemesegenewinihina yetefarawini simi batifera; :
 igiziabiheri mek'iseftihini; yezerihinihimi mek'isefti;
 bizu zemenimi yeminorewini talak' mek'isefti; bizu
 zemeni yeminorewinimi kifu dewe yaderigibihali.
 : yeferahewinihimi yegibits'i dewe hulu inde gena
 yamet'abihali; yit'abek'ibihimali. : degimomi yihi
 higi balebeti mets'ihafi wisit'i yalitets'afewini dewe
 hulu mek'iseftihimi hulu isikitit'efa diresi igiziabiheri
 yamet'abihali. : yeamilakachihuni yeigiziabiherini
 k'ali alisemachihumina kezibatachihu yetenesa
 inde semayi kewakibiti yeneberewi k'wit'irachihu
 t'ik'iti hono yik'erai. : igiziabiherimi bego yade-
 rigilachihu zenidi yabazachihumi zenidi desi yilewi
 inde nebere; inidihu igiziabiheri siyat'efachihu
 siyaferisachihumi desi yilewali: tiwerisuatimi

zenidi kemitigebubati midiri tinek'elalachihu. : igiziabiherimi kemidiri dari isike darichawa diresi wedalu ahizabi hulu yibetinihali: beziyami anitena abatochihi yalawek'achihwachewini lelochini amalikit; inich'etinina dinigayini; tamelikalehi. : beinezeyami ahizabi mekakeli 'irefiti atagenyimi; leigirihimi ch'ama marefiya ayihonimi: beziyami igiziabiheri tenik'et'ik'ach'i libi; fezaza 'ayini; dekamami nefisi yamet'abihali. : nefisihimi tamene-talechi: lelitina k'nemi tiferalehi; behiyewetihimi atitamenimi: : anite sile ferahibeti sile libihi firihati; be'ayinihimi silemitayewi asiteyayeti; maleda. meche yimeshali? tilalehi: matami. meche yinegali? tilalehi. : keinigidihi wedihi temelisehi atayatimi balihuhi menigedimi igiziabiheri bemekebihi wede gibits'i yimelisihali: beziyami wenidochina setochi bariyawochi tihonuachewi zenidi let'elatochachihu rasachihuni tishet'alachihu: yemigezachihumi ayigenyimi.

29

igiziabiheri bekorebi kaderegewi k'ali kidani lela bemo'abi midiri keisraeli lijochi gari yaderigewi zenidi museni yazezewi yek'ali kidanu k'alochi inez-ihi nachewi. : musemi yeisraelini lijochi hulu t'erito alachewi. igiziabiheri befitchihu begibits'i midiri beferi'onina bebariyawochu hulu bemidirimi hulu yaderegewini hulu; : 'ayinochachihu yauachewini talalak'ochi fetenawochi; talalak'ochi teamiratina dinik'ochi; ayitachihwali: : igiziabiheri gini asitewayi libi; yemiyayu 'ayinochi; yemisemumi jorochi isike zare diresi aliset'achihumi. : ariba 'ameti bemidire beda merahwachihu: libisachihumi alarejebachihumi; ch'amachihumi beigrachihu layi alarejemi. : ine amilakachihu igiziabiheri inde honihu tawik'u zenidi injera alibelachi-humi; yeweyini t'ejina yemiyasekirewini met'et'i alit'et'achihumi. : wedezihimi sifira bemet'achihu gize yehaseboni ngusi sewoni yebasanimi ngusi 'agi liweguni wet'ubini; inyami metanachewi: : midirachewinimi wesideni lerobelina legadi lemi-nasemi negedi ikwileta risiti adirigeni set'enachewi. : silezihi bemitaderiguti hulu tikenawenu zenidi yezihini k'ali kidani k'alochi t'ebik'u adirigumi. :11 : hulachihu; alek'ochachihumi negedochachihumi shimagilewochachihumi shumamitochachihumi; yeisraeli sewochi hulu lijochachihumi setochachi-humi beseferachihumi yale inich'etihini yemik'orit'i wihahinimi yemik'eda mets'atenya; zare beami-lakachihu beigiziabiheri fiti k'omachihwali: :13 : yihewimi zare leirisu hizibi adirigo yasesahi zenidi; irisumi leanite inde tenagere leabatochihimi leabirihamina leysisahak'i leya'ik'obimi inde male amilaki yihonilhi zenidi; amalakihi igiziabiheri keanite gari zare bemiyaderigewi k'ali kidani tigeba zenidina yeamilakihini yeigiziabiherini mehala tisema zenidi newi. : inemi yihini k'ali kidanina yihini mehala yemaderigewi keanite gari bicha ayidelemi: : negeri gini zare beami-lakachini beigiziabiheri fiti keinya gari bezihi kemik'omi sewi gari; zaremi keinya gari bezihi kelele sewi gari newi inji: : negeri gini inya begibits'i

midiri inde tek'emet'ini bemekakelachewimi balefachihubachewi ahizabi mekakeli inidalefini awik'achihwalina; : rikusinetachewinimi liber-isumi zenidi yeneberutini yeinich'etina yedinigayi yebirina yewerik'imi t'a'otochachewini ayitachi-hwalina; : hedo yeneziyani ahizabi amalikit yameliki zenidi keamilaku keigiziabiheri libuni zare yemiyasiti wenidi weyimi seti weyimi wegeni weyimi negedi ayinuribachihu: hamotina iretini yemiyabek'ili siri ayihunibachihu. : yezihinimi irigimani k'alochi yesema sewi. minimi inikwa belibe denidanineta bihedi; let'imatemi sikari bich'emiri; selami yihonilinyali bilo sewinetuni belibu yemibariki binori; : yeigiziabiheri k'wit'a k'in'atumi beziya sewi layi yit'esali inji igiziabi-heri yik'irita ayaderigiletimi: bezhihimi mets'ihafi yetets'afewi irigimani hulu belayu yinorali; igiziabi-herimi simuni kesemayi betachi yidemesisewali. : igiziabiherimi bezihi higi mets'ihafi inde tets'afewi inde k'ali kidanu irigimani hulu keisraeli negedochi hulu let'ifati yileyewali. : kezayami behwala yeminesa tiwidili keananteni behwala yemihonu lijochachihu keruk'i agerimi yemimet'a inigida; yezihini ageri mek'isefiti; igiziabiherimi beirisiwa yaderegewini sik'ayiwani; : midirimi behulenitenawa dinina ch'ewi mek'at'elimi inde honebati; inidatizerami inidatabek'ilimi; manachewimi sarina limilamemi inidayiwet'abati; igiziabiheri bek'wit'awina beme'atu inde gelebabet'achewi inde sedomina gemora inde adamana inde sibayo inde honechi bayu gize; : ahizabi hulu. igiziabiheri bezihichi midiri sile mini indezeihi aderege? yihisi yek'wit'awi talak'i mek'isefiti minidiri newi? yilalu. : se-wochimi inidihini yilalu. yeabatochachewi amilaki igiziabiheri kegibits'i midiri bawet'achewi gize keinerisu gari yaderegewini k'ali kidani siletewu; : hedewimi yemayawik'wachewinina yalitazezutini lelochini amalikit silamelekuna sile segedulachewi; : silezihi bezihi mets'ihafi yetets'afewini merigemi hulu yaweridibati zenidi yeigiziabiheri k'wit'a bezhichichi midiri nedede: : zaremi inidalu igiziabi-heri bek'wit'ana beme'isefiti betalak'imi me'ati kemidirachewi nek'elachewi; wede lelami midiri t'alachewi. : misit'iru leamilakachini leigiziabiheri newi: yetegelet'ewi gini yezihini higi k'alochi hulu inaderigi zenidi leinya lezelalemimi lelijochachini newi.

30

inidihimi yihonali: ine befithi yanorihuti yihi negeri hulu; bereketuna merigemu; beweredebihi gize; ami-lakihimi igiziabiheri bembetinihi beahizabi hulu mekakeli honehi belibih basebihewi gize; : wede amilakihimi wede igiziabiheri temelisehi ine zare inidemazizih hulu anitena lijochihi befits'umi lib-ina befits'umi nefisi lek'alu betazezih gize; : ami-lakihimi igiziabiheri mirikohini yimelisali yiraralihi-mali: amilakihimi igiziabiheri aniteni kebetenebeti keahizabi hulu mekakeli meliso yisebesihwali. : se-wochihimi isike semayi daricha diresi felisewi inde hone amilakihimi igiziabiheri kezuya yisebesihali; kezuyami yamet'ahali. : abatochihimi wede wereswati

midiri amilakihi igiziabiheri yagabahali; tiwerisati-malehi: melikamimi yaderigilihali; keabatochihimi yilik'i yabezahali. : behiyiwetimi iniditinori; amilakihini igiziabiherini befits'umi libihi befits'umimi nefisih iniditwedidi amilakihi igiziabiheri libihini yezerihinimi libi yigerizali. : amilakihimi igiziabiheri yihichini merigemi hulu be'elatochihina be-mit'eluhu bemiyasadiduhimi layi yamet'atali. : anitemi temelisehi yeamilakihini yeigiziabiherini k'ali tisemalehi; zaremi ine yemazizihini tiizazuni hulu taderigalehi. :10 : yeamilakihinimi yeigiziabiherini k'ali bitisema; bezihimi higi mets'ihafi yetets'afutini tiizazunina siri'atuni bitit'ebik'i; befits'umimi libihi befits'umimi nefisih wede amilakihi wede igiziabiheri bitimelesi; igiziabiheri beabatochihini desi inidalewi bemelikamu negeri hulu inide gena beanite desi yilewalina amilakihi igiziabiheri beijihi sira hulu behodihimi fire bekebitihimi fire beirishahimi fire ijigi yibarikihali. : ine zare yemazizihini yihichi tiizazi kebadi ayidelechimi; keanitemi yerak'echi ayidelechimi. : semiteni inaderigati zenidi sile inya wede semayi wet'ito irisiwani yemiyamet'alini mani newi? inidatili besemayi ayidelechimi. : semiteni inaderigati zenidi sile inya bahiruni teshagiro irisiwani yemiyamet'alini mani newi? inidatili kabahuru mado ayidelechimi. : negeri gini taderigewi zenidi k'alu beafihina belibih wisit'i leanite ijigi k'iribi newi. : temeliketi: zare befithi hiyiwetininina melikamine-tini; motininina kifatinu anurealehu. : behiyiwetimi iniditinori iniditibazami; amilakihimi igiziabiheri litiwerisati bemitigebabati midiri inidibarikihi; amilakihini igiziabiherini tiwedidi zenidi; bemenigedumi ti-hedi zenidi tiizazunina siri'atuni firidunimi tit'ebik'i zenidi zare ine azizihalehu. : libihi gini bisiti anitemi batisea; bititalelimi; lelelochihi amalikit bitisegidi bitamelikachewimi; : fets'imachihu iniditit'efu ine zare inegirachihwalehu: yoridanosini teshagirehi tiwerisati zenidi bemitigebabati midiri zemenachihuni atasirezimuhimi. : befitchihu hiyiwetininina motini bereketininina merigemini inidasik'emet'ihu ine zare semayininina midirini beanite layi asimesekiralehu: inigidihi anitena zerihi behiyiweti tinoru zenidi hiyiwetini miret'i: : igiziabiherimi leabatochihini leabirihamina leysisihak'i leya'ik'obimi inidiset'achewi be-malelachewi bemidiritu tik'emet'i zenidi; irisu hiyiwetihi yezemenihimi rizimeti newina amilakihini igiziabiherini tiwedidewi tit'ebabek'ewimi k'alunimi tisema zenidi miret'i.

31

musumi hedo yihinini k'ali leisiraeli hulu negere. : alachewimi. ine zare meto haya 'ameti hononyali: kezih behwala iwet'ana igeba zenidi alichilimi: igiziabiherimi. yihini yoridanosini atishagerimi bilonyali. : amilakihi igiziabiheri irisu befithi yalifali: irisu inezihini ahizabi kefithi yat'efachewali tiwerisachewimalehi: igiziabiherimi inide tenagere iyasu befithi yishagerali. : igiziabiherimi bat'efachewi beamorawiyani negesitati besewonina be'agi bemidirachewimi inidaderege yaderigibachewali. : igiziabiherimi befitchihu asalifo yit'ilachewali; inidazezihwachihumi tiizazi

hulu taderigubachewalachihu. : ts'inu; ayizoachihu; atifiru; kefitachewimi atidenigit'u: amilakihi igiziabiheri irisu keanite gari yihedali: ayit'ilihimi; ayitewihimi. : musumi iyasuni t'erito beisiraeli hulu fiti. anite kezih hizihi gari igiziabiheri leabatochachewi inidiset'i wede malelachewi midiri tigebalehina; irisiwanimi leinerisu tawerisalehina ts'ina; ayizohi. : befithihimi yemihedi irisu igiziabiheri newi: keanite gari yihonali; ayit'ilihimi; ayitewihimi: atifira; atidenigit'i alewi. : musumi yihichini higi ts'afe; yeigiziabiherinimi yek'ali kidanuni taboti yishekemu leneberuti lelewi lijochi lekahinatu leisiraelimu shimagilewochi hulu set'ati. : musumi inidihilo azezachewi. besebatenyawi 'ameti mech'erasha; be'da mihireti zemeni; bedasi be'ali; : isiraeli hulu beamilakihi beigiziabiheri fiti yitayi zenidi irisu bemeret'ewi sifira sikemachi; yihini higi beisiraeli hulu fiti bejorowi anibibewi. : yisemuna yimaru zenidi; amilakachihunimi igiziabiherini yiferu zenidi; yezihinimi higi k'alochi hulu t'ebik'ewi yaderigu zenidi hizibuni wenidochinina setochini hits'anatochinimi beagerachihu deji yalewinimi mets'atenya sebisibi. : yehigi k'alati yemayawik'u lijochachewimi yoridanosini teshagirachihu litiwerisuati bemitihedubati midiri bemitinorubeti zemeni hulu yisumu; amilakachihuni igiziabiherinimi mafirati yimaru. : igiziabiherimi museni. yemitimotibeti k'eni; ineho; k'erebe: iyasuni t'eritehi irisuni azizewi zenidi bemegeanyawi dinikwani wisit'i keirisu gari k'umi alewi. musena iyasumi hedewi bemegeanyawi dinikwani wisit'i k'omu. : igiziabiherimi bedinikwani wisit'i bedemena 'amidi tegelet'e: yedemenawimi 'amidi bemitikwani dejafi layi k'ome. : igiziabiherimi museni alewi. ineho; keabatochihini gari titenyalehi: yihimi hizihi yinesali; yik'emet'ibatimi zenidi bemitihedibati midiri mekakeli yalutini lellochini amalikiti teketilo yamezezali; inenimi yitewenyali; keinerisumi gari yaderegihutini k'ali kidani yaferisalu. : beziyami k'eni k'wit'aye yinedidibachewali; itewachewimalehu; fitenimi isewiribachewalehu; leahizabi mebli yihonalu: beziyami k'eni. beiwunite igiziabiheri beinya mekakeli yelemina yihi kifu negeri hulu agenyeni isikilu direzi bizu kifu negerina ch'ini'keti yiderisibachewali. : lellochini amalikiti teketilewalina siladereguti kifati hulu ine beziya k'eni fets'ime fiteni isewiralehu. : ahunimi yihichini mezimuri leinanite ts'afu; leisiraelimu lijochi asitemiruchewi: yihichini mezimuri beisiraeli layi misikiri thionlini zenidi beafachewi adirigwati. : leabatochachewi wede malihulachewi; wetetina mari wede mitafesisewi midiri kagebahwachewi behwala; kebelumi ket'egebumi kedenedunumu behwala; lellochini amalikiti teketilewi yamelikalu; inenimi yinik'alu; k'ali kidanenimi yaferisalu. : zare wede malihulachewi midiri gena salagebachewi yemiyasibutini asabi awik'alehuna; kelijochachewi afiti atiresamina bizu kifu negerina ch'ini'keti bederebachewi gize yihichi mezimuri misikiri hona befitchewi timesekiralechi. : musumi beziya k'eni yihichini mezimuri ts'afe; leisiraelimu lijochi asitemarati. : yenewenimi liji iyasuni. yeisiraelni lijochi wede malihulachewi midiri tigebalehina

ts'ina; ayizohi: inemi keanite gari ihonalehu bilo azezewi. : inidihimi hone: muse yezihini higi k'alochi bemets'ihafi kets'afe kefets'ememi behwala; : muse yeigiziabiherini k'ali kidani taboti yemishekemutini lewawiyani inidihimi bilo azeze. : yihini yehigi mets'ihafi wisedu; beziyami beinanite layi misikiri inidihoni beamilakachihu beigiziabiheri k'ali kidani taboti at'egebi anuruti. : ine 'amets'achihunina yeangitachihuni dinidane awik'alehuna: inemi zare keanite gari gena behiyewi yalehu inanite beigiziabiheri layi 'amits'achihwali: silik'unisi kemotihu behwala inideti yihonali? : yihini k'ali bejoroachewi inageri zenidi; semayinina midirini asimesekiribachewi zenidi yenegedochachihuni shimagilewochi hulu alek'ochachihunimi sebisibulinyi. : kemotihu behwala fets'imachihu iniditirekisu; kazezihwachihuni menigedi fek'ek'i iniditulu awik'alehuna. bejjachihuni sira tasik'ot'uti zenidi beigiziabiheri fiti kifu siladeregachihu behwalenyawi zemeni kifu negeri yagenyachihwali. : musemi beisiraeli gubae hulu joro yezihichi mezimuri k'alochi isikifets'emu diresi tenagere.

32

semayati hoyi; adimit'u; inemi inagerelehu: midirimi yeafeni k'alochi tisima. : timihirite inide zinabi tifesisalechi; negere inide t'eli tinit'ebat'ebalechi: belimilame layi inide t'eza; besarimi layi inide kafiya. : yeigiziabiherini simi it'erahuna: leamilakachini talak'inetini sit'u. : irisu amilaki newi: sirawimi fits'umi newi: menigedumi hulu yek'ena newi: yetamene amilaki; kifatimi yelelebeti; irisu iwinetenanya k'ini newi. : inerisu rekesu: lijochumi ayidelumi: newirimi alebachewi: t'emamana gelibet'ibat'a tiwidili nachewi. : denik'oro bilihatenyami yalihonihizi hizi hoi; leigiziabiheri yihini timelisahe? yegezahi abatihi ayidelemeni? yefet'erehina yats'enahi irisu newi. : yeduworini zemeni asibi; yebizu tiwidilini 'ametati astewili: abatihini t'eyik'i; yastawik'ihimali: shimagilewochihini t'eyik'i; yinегiruhimali. : li'uli leahizabi risitachewini bawerese gize; yeadamini lijochi beleye gize; inide isiraeli lijochi k'wit'iri yehizabini diniberi ak'ome. : yeigiziabiheri idili fenita hizibu newi: ya'ik'obimi yerisitu gemidi newi. : bemidire beda bet'imati; yenefasi ch'uhetimi bemolabeti widima agenyewi: kebebewi tet'enek'ek'etelimi: inide 'ayini bileni t'ebek'ewi. : nisiri ch'ach'utuchoni inidemiya wet'a; beinerisumi layi inidemisefifi; kinifochuni zerigito wesedachewi; bekini fochumi azelachewi. : igiziabiheri bichawini merawi: keirisumi gari lela amilaki alineberemi. : be-midiri kefita layi awet'awi: yeirishawini fire bela: ke'aletimi dinigayi bemigenyi mari; kech'inch'awimi dinigayi bemigenyi zeyiti at'ebawi: : yelamunimi k'ibe; yemenigawimi weteti; ket'eboti sibi gari; yebasaninimi awira begi; fiyelunimi; kesinide isheti gari belahi: kewayunimi demi yalewini t'oji t'et'ahi. : yishuruni wefere; reget'e: wefere; denedene; seba: yefet'erewinimi igiziabiherini tewe: yemedihanitunimi amilaki nak'e. : belelochi amalikitit asik'enuti; berikwisetachewimi

asik'ot'uti. : igiziabiheri lalihonu aganiniti; lemayawik'wachewimi amalikitit; bek'iribi gize letenesu leadisochi abatochachewimi laliferuachewi amalikitit sewu. : yeweledchini amilaki tewihi; yasadegehini igiziabiherini resahi. : wenidochina setochi lijochimi silasik'ot'uti igiziabiheri ayito t'alachewi. : irisumi ale. fiteni isewiribachewalehu: fits'ameyachewi mini inide hone ayalehu: t'emama tiwidili; yalitamenumi lijochi nachewi. : amilaki balihonewi asik'enunyi: 3 k'wi.15: be'ibirayisit'i yishuruni yemilewini gi'izu ya'ik'obi yilewali. bem-inaminetewochachewimi asik'ot'unyi: inemi hizibi balihonewi asik'enachewalehu: bemayastewili hizibi asik'ot'achewalehu. : isati kek'wit'aye tinidedalechina; isike silo diresi tak'at'ilelechi; midirini kefirewa gari tibelelechi; yeterarochini mesereti tanedidalechi. : mekerani ich'emiribachewalehu: befilats'ochemi iwegachewalehu. : berabi benidadi yit'efalu: benidadina bemerara t'ifati yalik'alu: yearawitini t'irisi; yemidirinimi ibabi merizi isedidibachewalehu. : gwilimasawini kedinigili; hits'anunimi keshimagile gari; bameda seyifi; bebetimi wisit'i dinigat'e yat'efachewali. : ibit-nachewalehu alihu: kesewochimi mekakeli metasebiyachewini at'efalehu. : negeri gini t'elatochachewi inidayitabeyu. ijachini kefi kefi alechi inji igiziabiheri yihini hulu aladeregemi inidayilu; sile t'elatu k'wit'a ferahu. : mikiri yat'u hizibi nachewi; masitewalimi yelachewimi. : aimiro binorachewi; yihini yastewilu neberi; fits'ameyachewini yasibu neberi. : irisu amilakachewi kalishet'achewi; igiziabiherimi asalifo kaliset'achewi; anidi sewi inideti shihini yasadidi neberi? huletusa inideti asiruni shihi yasheshu neberi? : amilakachini inide amalikitochachewi ayidelemi: t'elatochachinimi senefochi nachewi. : weyinachewi kesedomi weyini; kegemorami irisha newi: fireyachewi hamoti newi: zelelawimi merara newi. : yeweyini t'ejachewi yeibabi merizi; yeifunytimi sirayi newi. : yihi beine zenidi tet'ebik'o yelemini? bemezigebesi yetateme ayidelemeni? : yet'ifatachewi k'eni k'eriboalina; yemimet'abachewimi negeri yifet'inalina igirachewi sisenakeli bek'elina firidi yeine newi. : hayilachewimi inide dekeme; yetezega yetelek'ek'emi indelele baye gize igiziabiheri lehizibu yiferidali; sile bariyawochumi yazinali. : irisumi yilali. amalikitochachewi yeti nachewi? yitamenubachewi yeneberuti amalikitit? : yemesiwa'itachewini sibi yebelu; yemet'et'i k'wiribanachewinimi yeweyini t'oji yet'et'u; inerisu yinesu; yiriduachihumi; met'egiyami yihunulachihu. : ahunimi ine bichayeni ine inide honihu; keinemi bek'eri amilaki indelele iyu: ine igedilalehu; adinimalehu: ine imetalehu; yifewisimalehu: keijemi yemiyadini yelemi. : ijeni wede semayi izeregalehuna; inidihimi ilalehu. lezelalemi ine hiyawi nenyina : yeminibogebogi seyifeni isilewalehu; ijemi firidini tiyazalechi; t'elatochinimi ibek'elalehu; lemit'elunymi fidachewini ikifalehu. : keteweguti ketemarekutimi demi; filats'ocheni bedemi askiralehu: ket'elati alek'ochimi rasi seyife siga yibelali. : yebariyawochuni demi yibek'elalina; t'elatochunimi yibek'elachewalina; midiritunina hizibuni yikisalina inanite ahizabi hoyi; kehizibu

gari desi yibelachihu. : musemi yenewemi liji iyasu yezihichini mezimuri k'alochi hulu behizibu joro tenageru. : musemi yihini k'ali hulu leisiraeli hulu tenagirot fets'eme. : irisumi inidihi alachewi. yezihini higi k'alochi hulu yit'ebik'una yaderigu zenidi lijochachihuni iniditazubeti zare yemimesekirilachihuni k'ali hulu belibachihu anuruti. : yihi negeri hiyiwetachihu newi inji leinanite kinitu ayidelemina: bezhimi negeri tiwerisuti zenidi yoridanosini teshagirachihu bemitigebubati midiri rejimi zemeni tik'emet'alachihu. : beziyami k'eni igiziabiheri museni inidihi bilo tenagerewi. : wedezih beiyariko anits'ari bemo'abi midiri be'abarimi terara wisit'i wedalewi wede nabawi terara wit'a; leisraelimi lijochi risiti adirige yemiset'achewini yekene'anini midiri iyi: : wenidimihimi aroni behori terara inide mote wede wegenochumi inide tekemache; bewet'ahibeti terara muti; wede wegenochihimi tekemachi: : beisiraeli lijochi mekakeli betsi'ini midire beda bek'adesi balewi bemberiba wiha sile bedelachihuni; beisiraelimi lijochi mekakeli silalik'edesachihuni; midirituni fiti lefiti tayalehi inji wedeziyachi ine leisraeli lijochi wedemiset'achewi midiri atigebami.

33

yeigiziabiheri sewi muse sayimoti yeisiraelini lijochi yebarekebati bereketi yihichi nati. : inidihiimi ale. igiziabiheri kesina met'a; beseyirimi tegelet'e: kefarani terara aberalachewi; kealafatimi k'idusanu met'a: besite k'enunyi yeisati higi neberelachewi. : hizibunimi wededachewi: k'idusanu hulu beijihi nachewi: beigiwochihimi at'egebi tek'emet'u: k'alochihini yik'ebelalu. : muse leya'ik'obi gubae risiti yehonewini higi azezeni. : yehizibu alek'ochi keisiraeli negedochi hulu gari betekemachu gize; nigusi beyishuruni nebere. : robeli behiyiweti yinuri; ayimuti: sewochumi bek'wit'iri bizu yihunu. : yeyihuda bereketi yihi newi: inidihiimi ale. abetu; yeyihudani dimits'i sima; wede wegenochumi agibawi: ijochu yit'enikiruleti: bet'elatochu layi redati tihonewalehi. : sile lewimi inidihi ale; tumimihina urimihiki k'idusihi sewi newi; bemasahi lefetenihewi; bemberiba wihami letekerakerihewi: : sile abatuna sile inatu. alayehumi lale; wenidimochunimi lal-asitewale; lijochunimi lalawek'e: k'alihini aderegu; k'ali kidanihinimi t'ebek'u. : firidihini leya'ik'obi; highihinimi leisiraeli yasitemiralu: befithi t'anini; bemesewiyahimi yemik'at'eli mesiwa'iti yisewalu. : abetu; habituni bariki; yeijunimi sira tek'ebeli: yeminesabetini wegebi wigawi; yemit'elutimi ayinesu. : sile biniyamimi inidihi ale. beigiziabiheri yetewedede beirisu zenidi temamino yinorali: k'enuni hulu yigaridewali; betekeshawimi mekakeli yadirali. : sile yosefimi inidihi ale; midiru keigiziabiheri zenidi yetebareke yihuni: besemayati genanineti bet'eli; betachinyawimi k'elayi; : betsi'ehayu fireyati genanineti; bech'erek'awimi mewit'ati genanineti : bek'edemutimi terarochi kefitenyani; bezelalemumi korebitochi genanineti; : bemidirtumi genaninetina molawa; bek'wit'ik'wat'owi wisit'i keneberewi bereketi beyosefi rasi layi; kenenidi-

mochumi beteleyewi rasi anati layi yiwiredi. : lelamochi bekwiri girima yihonali: k'enidochu anidi k'enedi inidalewi nachewi: beinerisu isike midiri daricha yalutini ahizabi hulu yiwegali: yeefiremi ilifi alafati; yeminasemi alafati inerisu nachewi. : sile zabilonimi inidihi ale. zabiloni hoyi; bemewit'atihu; yisakori hoyi; bedinikwanihi wisit'i desi yibelachihu. : yetesewerewini yeashewawini mezigebi; yebahirunimi balet'egineti yit'ebaluna ahizabini wede terarawi yit'eralu: beziya yets'idik'i mesiwa'iti yisewalu. : sile gadini inidihi ale. gadini sefi yaderege buruki yihuni: inide anibesayitu 'ari-foali: kinidinina rasini yik'et'ek'it'ali. : beziya yealek'a idili fenita k'eritoaluna yemejemeriawini kifili lerasu meret'e: wede hizibi alek'ochimi met'a: yeigiziabiherinimi ts'idik'i; firidunimi keisiraeli gari aderege. : sile danimi inidihi ale. dani yeanyibesa deboli newi: kebasani zelilo yiwet'ali. : sile nifitalelimi inidihi ale. nifitalemi bemogesi t'egiboali; yeigiziabiherinimi bereketi temolitoali: bahirunina debubuni yiw-erisali. : sile aserimi inidihi ale. aseri belijochi yetebareke yihuni: bewenidimochu yetewedede yihuni: igirunimi bezeyiti wisit'i yat'ilik'i. : ch'amahi biretina nasi yihonali: inide 'idimehi inidihi hayilili yihonali. : yishuruni hoyi; besemayati layi leredietihu; bedem- natimi layi betalak'ineti inidimehidi inide igiziabiheri yale manimi yelemi. : memoriyahi yezelalemi amilaki newi; yezelalemimi kinidochi keanite betachi nachewi: t'elatihini kefitihu awit'ito. at'ifawi yilali. : isiraelimi temamino; yeji'obimi minich'i bichawini; ihilina yeweyini t'eyi balebati midiri yinorali: semayatumi t'elini yanit'ebat'ibalu. : isiraeli hoyi; misiguni nehi: beigiziabiheri yedane hizibi inide anite mani newi? irisu yeredietihu gasha; yekefitenyanetihimi seyifi newi. t'elatochihimi yigezulihali: anitemi kefitachewini tiregit'alehi.

34

musemi kemo'abi meda beiyariko fiti lefiti wedalewi wede nabawi terara wede fesiga rasi wet'a: igiziabiherimi isikedani diresi yalewini yegale'adini midiri; : yenifitaleminimi midiri hulu; yeefireminina yeminasenimi midiri; isike mi'irabimi bahiri diresi yalewini yeyihudani midiri hulu; debubunimi; : isike zo'ari diresi yalewinimi yezenibaba zafochi yalubatinu ketema yeiyarikonu shelek'o meda asayewi. : igiziabiherimi. lezeheri iset'atalehu biye leabirihamina leyisihak'i leya'ik'obimi yemalihalachewi midiri yihichi nati: be'ayinihi iniditayati aderegihuh; negeri gini wedeziyachi atishagerimi alewi. : yeigiziabiheri bariyami muse inide igiziabiheri k'ali beziya bemo'abi midiri mote. : bebete fegorimi fiti lefiti bemo'abi midiri beshelek'owi wisit'i tek'ebere: isike zaremi diresi mek'abiruni manimi alawek'em. : musemi bemote gize 'idimewi meto haya 'ameti nebere: 'ayinu alifezezemi; gwilibetumi alidenegezemi. : yeisiraelimi lijochi bemo'abi meda selasa k'eni lemuse alek'esuleti: lemusemi yalek'esuleti yelik'isowi werati tefets'eme. : musemi ijochuni sile ch'anebeti yenewe liji iyasu yet'ibebini menifesi temola: yeisiraelimi lijochi tazezuleti; igiziabiherimi museni inidazezewi aderegu. : igiziabiherini fiti lefiti

inidawek'ewi inide muse yale nebiyi keziya wedihi
beisiraeli zenidi alitenesami: : begibits'i midiri
beferi'onina bebariyawochu hulu layi bemidiritumi
hulu layi milikitinina dinik'ini yaderigi zenidi
igiziabiheri inide lakewi yale; : beisiraeli hulu fiti
bets'enachi iji huluna betalak'i masideniget'i hulu
inidaderegewi inide muse yale alitenesami.

inidihimi hone: yeigiziabiheri bariya muse kemote behwala igiziabiheri yemuseni ageligayi yeneweni liji iyasuni inidihii bilo tenagerewi. : bariyaye muse mtootali: ahunimi anitena yihi hizibi hulu tenesitachihu leisiraali lijochi wedemiset'achewi midiri yihini yoridanosi teshageru. : lemuse inide negerihuti yeigirachihu ch'ama yemiregit'ewini bota hulu leinanite set'ichealehu. : kemidire bedawi kezihimi kelibanosi jemiro isike talak'u wenizi isike efi-rat'isi diresi yeket'iyawiyani midiri hulu isike ts'ehayi megibiya isike talak'u bahiri diresi darichachihu yihonali. : behiyiwetihii 'idime hulu manimi ayik'wak'wamihimi: kemuse gari inide honihu inidihu keanite gari ihonalehu: alit'ilihimi; alitewihimi. : leabatochachewi. iset'achihwalehu biye yemalihu-lachewini midiri lezihi hizibi tawerisalehina ts'ina; ayizohi. : negeri gini ts'ina; ijigi berita: bariyaye muse yazezehini higi hulu t'ebik'i; adirigewimi: bemitihedibetimi hulu inidikenawenilihi wede k'enyimi wede girami atibeli. : yezihi higi mets'ihafi kefaifi ayi-leyi; negeri gini yetets'afebetini hulu tit'ebik'ina taderigi zenidi bek'enyimi belelitimi asibewi: yeziyani gizemi menigedihii yik'enalihali yikenawenilihalimi. : bemitihedibeti hulu amilakihii igiziabiheri keanite gari newina ts'ina; ayizohi: atifira; atidenigit'i biye alazezihuhimini? :11 : iyasumi yehizibuni alek'ochi. beseferu mekakeli ilefu; hizibunimi. amilakachihu igiziabiheri risiti adirigo wedemiset'achihu midiri isike sositi k'eni yihini yoridanosini teshagirachihu litiwerisuati tigeubatalachihuna sinik'achihuni aze-gaju bilachihu izezuachewi bilo azeze. : iyasumi yerobelini lijochi yegadinimi lijochi yeminasenimi negedi ikuleta inidihii bilo tenagerachewi. : yeigiziabiheri bariya muse inidihii bilo yazezachihuni k'ali asibu. amilakachihu igiziabiheri yasarifachihwali; yihichinimi midiri yiset'achihwali. : misitochachihuna lijochachihu kebitochachihumi muse beyoridanosi mado beset'achihu midiri yik'emet'u: negeri gini inanite; ts'inu'ani hayalani hulu; teselifachihu bewenidimochachihu huti teshageru; iridu-achewimi; : igiziabiheri inaniteni inidasarefachihu wenidimochachihuni isikiyasarifi diresi; inerisumi degimo amilakachihu igiziabiheri yemiset'achewini midiri isikiwerisu diresi: keziyami behwala yeigiziabiheri bariya muse bets'ehayi mewich'a wede set'achihu wede risitachihu midiri timelesalachihu tiwerisuatalachihu. : inerisumi leiyasu inidihii bilewi melesuleti. yazezihenimi negeri hulu inaderigaleni wedemitilikenimi sifira inihedalenii. : behu-lumi lemuse inide tazezini inidihu leanite degimo initazezaleni: bicha amilakihii igiziabiheri kemuse gari inide nebere keanite gari yihoni. : bettiiaz-ihi yemiyamits'i hulu yemitazizewinimi k'ali hulu yemayisema; irisu yigedeli: bicha ts'ina; ayizohi.

yenewemi liji iyasu. hedachihu midiritunina iyarikoni iyu bilo keset'imi huleti selayochi besiwiri lake. hedumi: re'abimi wedemiluati galemota beti gebu; beziyami aderu. : yeiyarikomii nigusi. ineho;

sewochi keisiraali lijochi ageruni liselilu wedezihi beleleti gebu sibali were sema. : yeiyarikomii nigusi. ageruni hulu liselilu met'etwalina wede anichi yemet'utini wede betishimi yegebutini sewochi awich'i bilo wede re'abi lake. : setitumi huletuni sewochi wesida sheshegechachewi: irisiwami. awoni; sewochu wede ine met'u; kwedetii inide honu gini alawek'ihumi: : berumi sizaga sich'elimimi sewochu wet'u: wedetii inide hedu alawik'imi: fet'inachihu asadiduachewi; tagenyuachewimalachihu alechi. : irisiwa gini wede segenetu awit'itachewi neberi: beziyami bereberebechiwi beteliba igiri wisit'i sheshigachewi neberi. : sewochumi wede yoridanosi meshageriya bemisewidewi menigedi asadeduachewi: isadajochimi kewet'u behwala beru tek'olefe. : inezihimi sayitenyu setitu wede inerisu wede segenetu wet'achi. : sewochunimi inidihii alechachewi. igiziabiheri midirituni inide set'achihu; inanitenimi mefirati belayachini inide wedek'e; bemidiritumi yeminoruti hulu kefitachihu inide k'et'u awek'ihu. : kegibits'i midiri bewet'achihu gize igiziabiheri yeeritirani bahiri befitachihu inidaderek'e; beyoridanosimi mado beneberuti inanitemi fets'imachihu bat'efachihwachewi behuletu beamorawiyani negesitati; besewonina be'agi yaderegachihutini semitenali. : yihinihi negeri semiteni libachini k'et'u: amilakachihumi igiziabiheri belayi besemayi betachimi bemidiri irisu amilaki newina keinanite yetenisa keziiya wediya lemanisiku begemidi alik'ereletimi. : ahunimi; ibakachihu; beigiziabiheri malulinyi; beiwinetimi milikiti sit'unyi; ine leinanite cherineti inide serahu inanite degimo leabate beti cherineti iniditerisu; : abatenina inaniteni wenidimochenina ihitochenimi yalachewinimi hulu iniditadinu; sewinetachininimi kemotii iniditadinu. : sewochumi. yihini negerachininii batigelich'i nefisachini benefisachihu fanita lemoti yihonali: igiziabiherimi midirituni beset'eni gize keanichi gari cherinetinina iwinetini inaderigaleni aluati. : betiwami beketema k'it'iri yetet'ega neberena; irisiwami bek'it'iru layi tek'emit'a neberina kemasikotu begemidi aweredchachewi. : irisiwami. asadajochu inidayagenyuachihu wede terarawi hidu: asadajochumi isikimelesu diresi beziiya sositi k'eni tsesewirachihu tek'emet'u: hwalami menigedachihuni tiheldalachihu alechachewi. : sewochumi aluati. inya keziihi kamalishini mehalanits'uhani inihonaleni. : ineho; inya wede ageru begebani gize yihini k'eyi fetili inyani baweredishibeti mesikoti bekuli iseriwi: abatishinimi inatishinimi wenidimochishinimi yeabatishinimi bete sebi hulu wede anichi wede betishi sebisibi. : kebetishimi deji wede meda yemiwet'a demu berasu layi yihonali; inyami nits'uhani inihonaleni: negeri gini keanichi gari bebetu wisit'i yalewini anidi iji binekawi demu beinya rasi layi yihonali. : yihinihi negerachininii gini bitigelich'i keziihi kamalishini mehalanits'uhani inihonaleni. : irisiwami. inide k'alachihu yihuni alechi: sededechachewimi inerisumi hedu: k'eyunimi fetili bemesikotu bekuli anit'et'elechiwi. : inerisumi hedewi wede terarawi deresu; asadajochumi isikimelesu diresi sositi k'eni beziiya tek'emet'u: asadajochumi bemenigedu hulu

feligewi alagenyuachewimi. huletumi sewochi temelesu; keterarawimi weridewi teshageru; wede newemi liji wede iyasu met'u: yederesebachewinimi hulu aweruleti. iyasunimi. beiwineti igiziabiheri ageruni hulu beijachini asalifo set'itoali: beagerumi wisit'i yalu sewochi hulu befitachini yik'elit'alu aluti. a

3

iyasumi malido tenesa; irisuna yeisiraelimi lijochi hulu keset'imi tenesitewi wede yoridanosi met'u: sayishagerumi beziya aderu. : kesositi k'enimi behwala alek'ochi beseferu mekakeli alefu. : hizibuni. yeamilakachihuni yeigiziabiherini k'ali kidani tabotina lewawiyani kahinati teshekimewiti bayachihu gize; keseferachihu tenesitachihu tekete-luti. : beinanitena betabotu mekakeli yalewi rik'eti besifiri huleti shihi kinidi yahili yihuni: bezihi menigedi befiti alihedachihubetimina yemitihedubetini menigedi iniditawik'u wede tabotu atik'irebu bilewi azezu. : iyasumi hizibuni. nege igiziabiheri bemekakelachihu dinik'i negeri yaderigalina tek'edesu ale. : iyasumi kahinatuni. yek'ali kidanuni taboti teshekimachihu behizibu fiti ilefu bilo tenagerachewi: yek'ali kidanunimi taboti teshekimewi behizibu fiti alefu. : igiziabiherimi iyasuni. kemuse gari inde honihu inidihu keanite gari mehoneni yawik'u zenidi bezihi k'eni besiraeli hulu 'ayini kefi kefi aderigihi zenidi ijemiralehu. : anitemi yek'ali kidanuni taboti yemishekemutini kahinati. beyoridanosi wiha dari sitiderisu beyoridanosi wisit'i k'umu bilehi izezi alewi. : iyasumi leisraeli lijochi. wedezihi k'eribachihu yeamilakachihuni yeigiziabiherini k'ali simu ale. : iyasumi ale. hiyawami amilaki bemekakelachihu inde hone; irisumi kefitachihu kene'anawiwini ket'iyawiwini ewiyawiwini ferizawiwini gerigesawiwini amorawiwini iyabusawiwini fets'imo inidiyawet'a bezihitawik'alachihu. : ineho; yemidiri hulu geta k'ali kidani taboti befitachihu wede yoridanosi yalifali. : ahunimi keisiraeli negedochi asira huleti sewochi miret'u: keyenegedu anidi anidi sewi yihuni. : inidihimi yihonali: yemidirini hulu geta yeigiziabiherini taboti yeteshekemu kahinati igiri ch'ama beyoridanosi wiha wisit'i sik'omi; kelayi yemiweridewi yeyoridanosi wiha yik'waret'ali: inde kimirimi hono yik'omali. : inidihimi hone: hizibu yoridanosini lishageru keyedinikwanachewi bewet'u gize; yek'ali kidanuni taboti yeteshekemu kahinatabehizibu fiti yihedu neberi. : inde mekeri werati hulu yoridanosi ijigi molito neberina taboti teshekamiwochu wede yoridanosi siderisu; tabotunimi yeteshkemuti yekahinatu igirochi bewihawi dari sit'elik'u; : kelayi yemiweridewi wiha k'ome: berts'aritati at'egebi balechiwi adami bemitibali ketema beruk' k'omo beandii kimiri tenesa: wede 'areba bahiri wede ch'ewi bahiri yemiweridewi wiha fets'imo tek'waret'e: hizibumi beiyariko fiti lefiti teshageru. : yeigiziabiherinimi yek'ali kidani taboti yeteshekemu kahinati beyoridanosi mekakeli bederek'i mereti ts'enitewi k'omewi neberi; hizibumi hulu yoridanosini fets'imewi isikishageru diresi isir-

aeli hulu bederek'i mereti teshageru.

4

inidihimi hone: hizibu hulu yoridanosini fets'imewi beteshageru gize igiziabiherimi iyasuni. : kehizibu keyenegedu anidi anidi sewi; asira huleti sewochi miret'ina. : beyoridanosi mekakeli yekahinati igiri kek'omebeti sifira asira huleti dinigayochi anisu: teshekimachihumi bezihi leleti bemitadirubeti sifira anuruachewi bilehi izezachewi alewi. : iyasumi keyenegedu anidi anidi sewi; keisiraeli lijochi yazegajachewini asira huleti sewochi t'era. : iyasumi alachewi. beamilakachihu beigiziabiheri taboti fiti wede yoridanosi mekakeli ilefu: keinanitemi sewi hulu beisraeli lijochi negedi k'wit'iri bech'anik'awi layi anidi anidi dinigayi kezuya yishekemi. : yihimi bemekakelachihu milikiti yihonali: lijochachihumi bemimet'awi zemeni. yenezihini dinigayochi negeri minidiri newi? bilewi sit'eyik'uachihu; : inanite. beigiziabiheri k'ali kidani taboti fiti yeyoridanosi wiha siletek'waret'e newi: yoridanosini beteshagere gize yeyoridanosi wiha tek'waret'e; inezihimi dinigayochi leisraeli lijochi lezelalemi metasebiya yihonalu tiluachewalachihu. : yeisiraelimi lijochi iyasu inidazeze aderegu: igiziabiherimi iyasuni inde tenagerewi beisraeli negedi k'wit'iri keyorinosi mekakeli asira huleti dinigayochi anisitewi wedemiyadirubeti sifira wesedu; beziyami anoruchewi. : iyasumi yek'ali kidanuni taboti yeteshekemu kahinati igirochi bek'omubeti sifira beyoridanosi mekakeli lelochini asira huleti dinigayochi tekele: isike zaremi diresi beziya alu. : musemi iyasuni inidazewewi hulu; igiziabiheri iyasuni lehizibu inidinegiri yazezewi negeri hulu isikifets'emi diresi tabotuni yeteshekemu kahinati beyoridanosi mekakeli k'omewi neberina: hizibumi fet'newi teshageru. : hizibumi hulu fets'imewi beteshageru gize; hizibu iyayu yeigiziabiheri tabotina kahinatu teshageru. : musemi inidazezachewi yerobeli lijochi; yegadimi lijochi; yeminasemi negedi ikuleta teselifewi beisraeli lijochi fiti teshageru. : ariba shihi yahili sewochi gashana t'orachewini yizewi leselifi beigiziabiheri fiti wede iyariko meda teshageru. : beziyami k'eni igiziabiheri iyasuni beisraeli hulu fiti kefi aderegewi: musenimi inde feru be'idimewi hulu feruti. :16 : igiziabiherimi iyasuni. yemisikiruni taboti yemishekemutini kahinati keyoridanosi inidiwet'u izezi bilo tenagerewi. : iyasumi kahinatini. keyoridanosi wit'u bilo azezachewi. : yeigiziabiherinimi yek'ali kidanuni taboti yeteshekemu kahinati keyoridanosi mekakeli bewet'u gize; yekahinatumi igiri ch'ama derek'i mereti meriget'i bejemere gize; yeyoridanosi wiha wede sifirawi temelese; k'edimomi inde nebere bedaru hulu layi hede. : hizibumi bemejemeriyawi weri beasirenyawi k'eni keyoridanosi wet'u; beiyarikomi daricha bemisirak'i bekuli begeligela seferu. : keyoridanosimi wisit'i yeweseduachewini ineziyani asira huletuni dinigayochi iyasu begeligela ak'omachewi. : leisraelimi lijochi inidihii bilo tenagerachewi. bemimet'awi zemeni lijochachihu abatochachewini. inezihini dinigayochi minidiri nachewi? bilewi sit'eyik'u; :

lelijochachihu inidihi bilachihu tasitawik'alachihu. isiraeli yihini yoridanosini bederek'i teshagere: : isikinishageri diresi amilakachihu yeeritirani bahiri kefitachini inidaderek'e inidihi isikitishageru diresi amilakachihu igiziabiheri yeyoridanosini wiha kefitachihu aderek'e. v24 : yihewimi yeigiziabiheri iji t'enikara inde honechi yemidiri ahizabi hulu inidiyawik'u; amilakachihunimi igiziabiherini lezelalemu iniditiferu newi. a

5

inidihimi hone: beyoridanosi mado bemi'irabi bekuli yeneberuti yeamorawiyani negesitati hulu; bebahirumi at'egebi yeneberu yekene'anawiyani negesiti hulu; igiziabiheri keisraeli lijochi fiti yeyoridanosini wiha isikishageruti diresi inidaderek'e besemu gize; libachewi k'et'e keisraelimi lijochi yetenesa nefisi keziya wediya alik'erelachewimi. : beziyani gizemi igiziabiheri iyasuni. yebalich'uti mek'wirech'a seritehi yeisraelini lijochi huletenya gize girezachewi alewi. : iyasumi yebalich'uti mek'wirech'a serito yegirizati korebita betebale sifira yeisraelini lijochi gereze. : iyasu yegerezebetimi mikiniyati yihini newi: kegibits'i yewet'uti hizibi wenidochi selifenyochi hulu kegibits'i kewet'u behwala bemenigedi layi bemidire beda motu. : yewet'uti hizibi hulu tegerizewi neberi: neger gini kegibits'i bewet'ubeti nemigedi bemidire beda yeteweleduti hizibi hulu alitegerezumi neberi. : igiziabiherimi wetetina mari yemitafesisewini midiri leinya yiset'eni zenidi leabatochachewi yemalalachewini midiri inidayasayachewi yemalalachewi; kegibits'i yewet'u yeigiziabiherinimi k'ali yalisemu; ineziya selifenyochi hulu isikit'efu diresi yeisraeli lijochi ariba 'ameti bemidire beda yihedu neberi. : lijochachewini beinerisu fanita asinesa; inezihinimi iyasu gerezachewi: bemenigedi salu silaligerezuachewi shelefetamochi neberuna. : hizibumi hulu fets'imewi betegerezu gize isikidinu diresi beseferi wisit'i beyesifirachewi tek'emet'u. : igiziabiherimi iyasuni. zare yegibits'ini newiri keinanite layi anikebalialehu alewi: silezihi yeziya sifira simi isike zare diresi geligela tibelo tet'era. v10 : yeisraelini lijochi begeligela seferu: kewerumi beasira aratenyawimi k'eni bemeshe gize beiyariko meda fasika aderegu. : kefasikawimi behwala benegawi yemidirituni fire yek'it'a inigocha k'olomi beziyawimi k'eni belu. : benegawimi kemidiritu fire kebelu behwala menawi k'ere: keziyami behwala leisiraeli lijochi mena alimet'alachewimi: neger gini beziyawimi 'ameti yekene'anini midiri fire belu. : inidihimi hone: iyasu beiyariko at'egebi sale 'ayinuni anisito temeleketi; inehomi; yetemezeze seyifi beiju yeyaze sewi befitu k'omo neberi: iyasumi wede irisu k'eribo. keinya wegeni weyisi ket'elatochachini wegeni nehini? alewi. : irisumi. ayidelehumi: ine yeigiziabiheri serawiti alek'a honye ahuni met'ichealehu ale. iyasumi wede midiri begimibaru tedefito segedena. getaye lebariayawi yeminegirewi minidiri newi? alewi. : yeigiziabiherimi serawiti alek'a iyasuni. anite yek'omihibeti sifira yetek'edese newina ch'amahini keigirihini awilik' alewi. iyasumi

inidihi aderege.

6

iyarikomi keisraeli lijochi yetenesa fets'ima teze-gita neberi: wede irisiwa yemigebe keirisiwami yemiwet'a manimi alineberemi. : igiziabiherimi iyasuni alewi. temeliketi; iyarikonina nugisiwani ts'inu'ani hayalanawinimi beijihi set'ichealehu. : selifenyochachihu hulu ketemayituni anidi gize yizuruati: inidihumi sidisiti k'eni adirigu. : sebatimi kahinati sebatu k'enide meleketi betabotu fiti yishekemu: besebatenyawimi k'eni ketemayituni sebatu gize zuru; kahinatumi k'enide meleketuni yinifu. : k'enide meleketumi balemak'waret'i sinefa; yemeleketunimi dimits'i sitisemu; hizibu hulu talak'i ch'uheti yich'uhu: yeketemayituni k'it'iri yiwedik'ali; hizibumi hulu iyanidanidu ak'inito yigebabatali. : yenewemi liji iyasu kahinatuni t'erito. yek'ali kidanuni taboti teshekemu; sebatimi kahinati sebatu k'enide meleketi wesidewi beigiziabiheri taboti fiti yihidu alachewi. : hizibunimi. hidu; ketemayitunimi zuru; selifenyochimi beigiziabiheri taboti fiti yihidu ale. : iyasumi lehizibu betenagere gize; sebatu kahinati sebatuni k'enide meleketi yizewi beigiziabiheri fiti hedu k'enide meleketunimi nefu: yeigiziabiheri k'ali kidani taboti yiketelachewi neberi. : selifenyochumi k'enide meleketuni be-minefu bekahinatu fiti yihedu neberi; yek'erewimi hizibi ketabotu behwala yihedi neberi; kahinatumi iyehedu k'enide meleketuni yinefu neberi. : iyasumi hizibuni. ine. ch'uhu isikemilibeti k'eni diresi atich'uhu; dimits'achihunimi atanisu; keafachihumi anidi k'ali ayiwit'a: beziyani gize tich'ohalachihu bilo azezachewi. : inidihi yeigiziabiherini taboti anidi gize ketemayituni azorewi: inerisumi wede seferu temelisewi aderu. : iyasumi maleda tenesa kahinatumi yeigiziabiherini taboti teshekemu. : sebatumi kahinati sebatu k'enide meleketi yizewi beigiziabiheri taboti fiti yihedu neberi k'enide meleketunimi yinefu neberi: selifenyochumi befitachewi yihedu neberi: yek'erutimi hizibi keigiziabiheri taboti behwala yimet'u neberi; kahinatumi iyehedu k'enide meleketuni yinefu neberi. : behuletenyawimi k'eni ketemayituni anidi gize zorewi wede seferi temelesu: sidisiti k'enimi inidihi aderegu. : besebatenyawimi k'eni benega gize malidewi tenesu; inidezihimi sir'ati ketemayituni sebatu gize zoru: beziya k'eni bicha ketemayituni sebatu gize zoru. : besebatenyawimi gize kahinatu k'enide meleketuni sinefu iyasu hizibuni ale. igiziabiheri ketemayituni set'itoachihwalina ch'uhu. : ketemayitumi beirisawimi yalewi hulu leigiziabiheri irimi yihonalu: yelakinachewini melikitenyochi sile sheshegechi galemotayitu re'abi keirisiwami gari bebetiwa wisit' yalu hulu bicha behiyiweti yinoralu. : inanite gini irimi kaderegachihuti behwala irimi kehonewi neger rasachihuni t'ebik'u: irimi kehonewi anidachi yewesedachihu inde hone yeisraelini seferi yeteregeme taderigutalachihu; tasich'enik'utimalachihu. : neger gini birina werik'i hulu yenasina yebiretimi 'ik'a leigiziabiheri yetek'edese yihuni: wede igiziabiherimi gimija beti yigiba. : hizibumi ch'ohu; kahinatumi k'enide

meleketuni nefu: hizibumi yek'enide meleketuni dimits'i besemu gize talak'i ch'uheti ch'ohu; k'it'irumi wedek'e: hizibumi hulu iyanidanidu ak'inito wede fitu wede ketemayitu wet'a; ketemayitunimi wesedu. : beketemayitumi yeneberutini hulu; wenidunina setuni; hits'anunina shimagilewini; berewinimi begunimi ahiyawinimi; beseyifi sileti fets'imewi at'efu. : iyasumi midirituni yeselelu huletuni sewochi. wede galemotayitu beti gibu; kezinyami setitunina yalatinini hulu inide malachihulati awit'u alachewi. : selayochumi bilatanawochi gebitewi re'abini; abatiwanina inatiwani; wenidimochiwanimi; yalatinimi hulu; bete zemedochiwanimi hulu awet'u: keisiraelimi seferi bewich'i asik'emet'uachewi. : ketemayitunimi beiriswami yeneberewini hulu beisati ak'at'elu: negeri gini birunina werik'uni yenasunina yebiretunini 'ik'a beigiziabiheri gimija beti aderegeti. : iyarikoni liselilu iyasu yeseledachewinimi melikitenyochi sile sheshegechi galemotayituni re'abini; yeabatiwanimi bete sebi; yalatinimi hulu iyasu adanachewi: irisiwami beisraeli mekakeli isike zare diresti tek'emit'alechi. : beziyani gizemi iyasu. yihi-chini ketema iyarikoni lemesirati yeminesa sewi beigiziabiheri fiti rigumi yihuni: meseretiwani sijemiri bekwiri liyu yit'ifa; beriwanimi siyak'omi tanashu liju yit'ifa bilo male. : igiziabiherimi keiyasu gari nebere: zinawimi bemidiri hulu layi wet'a. a

7

yeisraeli lijochi gini irimi behonewi negeri bedelu: keyihuda negedi yehone akani; irisumi yekerimi liji; yezeniberi liji; yezara liji; irimi kehonewi negeri wesede: yeigiziabiherimi k'wit'a beisraeli lijochi layi nedede. : iyasumi kebeteli bemisirak'i bekuli bebetiaweni at'egebi wedalechiwi wede gayi sewochimi keiyariko liko. wit'u midiritunimi selilu bilo tenagerachewi: sewochumi wet'u; gayinimi selelu. : wede iyasumi temelisewi. huleti weyimi sositi shihi yahili sewi wet'itewi gayini yimitu inji hizibu hulu ayiwi'ta: t'ik'itochi nachewina hizibu hulu wedeziya lemehedi ayidikemi aluti. : sositi shihi yahili sewochimi wedeziya wet'u: kegayimi sewochi fiti sheshu. : yegayimi sewochi keinerisu selasa sidiisti yahili sewochini metu: keberu isike shebarimi diresi abareruachewi bek'wilik'wiletumi metuachewi: yehizibumi libi k'elet'e; inide wi-hami hone. : iyasumi libisuni k'edede; irisuna yeisraelimi shimagilewochi beigiziabiheri taboti fiti isike mata diresi begimibarachewi tedefu: berasachewimi layi tibiya nesenesu. : iyasumi ale. wayi! geta igiziabiheri hoyi; beamorawiyani iji asalfiheti tiset'eni tat'efanimi zenidi yihini hizibi yoridanosini lemini ashagerihewi? beyoridanosi mado mek'emet'ini bewededini neberi iko! : geta hoyi; israeli bet'elatochachewi fiti kesheshu mini ilalehu? : kene'anawiyanimi bemidiritu yeminoru hulu semitewi yikebibunali; simachininimi kemidiri yat'efalu: letalak'u simihimi yemitaderigewi minidiri newi? : igiziabiherimi iyasuni alewi. lemini begimibarihi tedefitehali? k'umi: israeli bediloali: yazezihwachewinimi k'ali kidaneni afirisewali: irimi yehonewinimi negeri wesedu; serek'umi; washumi;

be'ik'achewimi wisit'i shesheguti. : silezihimi yeisiraeli lijochi bet'elatochachewi fiti mek'omi ayichilumi: yeteregeomu sile honu bet'elatochachewi fiti yishe-shalu: irimi yehonewinimi negeri kemekakelachihu kalat'efachihu kezih behwala keinanite gari alihonimi. : tenesana hizibuni k'edisi; inidihimi belachewi. israeli hoyi; irimi yehone negeri bemekakelihale: irimimi yehonewini negeri kemekakelachihu isikitat'efu diresi bet'elatochachihu fiti mek'omi atichilumi bilo yeisraeli amilaki igiziabiheri tenagiroalina isike nege tek'edesu. : negemi beyenegedachihu tik'eribalachihu: igiziabiherimi yemileyewi negedi beyewegenochu yik'eribali: igiziabiherimi yemileyewi wegeni beyebete sebochu yik'eribali: igiziabiherimi yemileyewi bete sebi beyesewu yik'eribali. : irimi yehonewimi negeri yetegenyebeti sewi yeigiziabiherini k'ali kidani afirisualina; beisiraelimi zenidi bedeli adirigoalina irisuna yalewi hulu beisati yik'at'elalu. : iyasumi malido tenesa; israelinimi beyenegedochachewi ak'erebe: yeyihudami negedi teleye: : yeyihudanimi wegeni ak'erebe yezaranimi wegeni leye: yezaranimi wegeni sewochi ak'erebe: : zeniberimi teleye: yebetunimi sewochi ak'erebe: keyihudami negedi yehone yekerimi liji yezeniberi liji yezara liji akani teleye. : iyasumi akanini. lije hoyi; leisiraeli amilaki leigiziabiheri kibiri sit'i; leirisumi tenazezi: yaderegihewinimi nigerenyi: atisheshigenyi alewi. : akanimi meliso iyasuni. beiwineti yeisraelini amilaki igiziabiherini bediyalehu inidihina inidihimi adirigealehu. : bezerefa mekakeli anidi yamare yesena'ori kaba; huleti metomi sek'ili biri; mizanumi amisa sek'ili yehone werik' ayiche temenyehwachewi; wesedihwachewimi: inehomi; bedinikwane wisit'i bemereti tesheshigewali; birumi kehulu betachi newi alewi. : iyasumi melikitenyochi sedede wede dinikwanumi rot'u: inehomi; bedinikwanu wisit'i tesheshigo neberi; birumi bebetachu nebere. : kedinikwanumi wisit'i wesidewi wede iyasuna wede israeli lijochi hulu amet'uti: beigiziabiherimi fiti anoruti. : iyasuna israeli hulu yezaranimi akanini; birunimi; kabawinimi; werik'unimi; wenidochina setochi lijochunimi; berewochunimi; ahiyawochunimi; begochunimi; dinikwanunimi; yalewinimi hulu wesidewi wede akori shelek'o amet'uachewi. : iyasumi. lemini asich'enek'iheni? igiziabiheri zare yasich'enik'ihali alewi: israelimi hulu bedinigayi wegeruti: beisatimi ak'at'eluachewi; bedinigayimi wegeruachewi. : belayumi isike zare diresi yale talak' yedinigayi kimiri kemeru: igiziabiherimi kek'wit'awi tikwisati temeese. silezihimi yeziya sifira simi isike zare diresi yeakori shelek'o tebilu tet'era.

8

igiziabiherimi iyasuni. atifira; atidenigit'i: selifenyochini hulu keanite gari wisedi; tenesitehimi wede gayi wit'a: iyi; yegayini nigusi hizibunimi ketemawinimi midirunimi beijihi set'ichehalehu. : beiyarikona benigusiwami inidaderegihi inidihu begayina benigusiwa taderigalehi: mirikowanina kebitiwani gini lerasachihu tizerifalachihu: kekemayitumi

besite huala dibik'i t'ori asik'emit'i alewi. : iyasumi selifenyochumi hulu wede gayi liwet'u tenesu: iyasumi ts'inu'ani hayalani yehonutini selasa shihi sewochi meret'e belelitimi sededachewi; : inidihimi bilo azezachewi. ineho; keketemayitu besite huala tedebek'u: keketemayitu atirak'u; hulachihumi tezegaju: : ine keinemi gari yalewini hizibi hulu wede ketemayitu inik'eribalen: inyanimi ligenanyu inide fitenyawi bewet'u gize kefitachewi inisheshaleni: : asik'edimeni inide shesheni yeminisheshi yimesilachewalina keketemayitu isikinarik'achewi diresi wet'itewi yiketelunali: inyami kefitachewi inisheshaleni. : inanitemi ketedebek'achihubeti sifira tenesu: amilakachihumi igiziabiheri irisiwani bejjachihu asalifo yiset'alina ketemayituni yazu. : beyazachihwatimi gize ketemayituni beisati ak'at'iluati: inide igiziabiheri k'ali adirigu: ineho; azizachihwalehu. : iyasumi sededachewi: wedemidebek'ubetimi sifira hedu; begayina bebeteli mekakelimi begayi bemi'irabi bekuli tek'emet'u: iyasu gini beziyachi leliti behizibu mekakeli adere. : iyasumi malido tenesa; hizibunimi aselefe: irisumi yeisraelimi shimagilewochi kehizibu befiti wede gayi wet'u. : keirisumi gari yeneberu selifenyochi hulu wet'itewi k'erebu; wede ketemayitumi fiti deresu; begayimi besemeni bekuli seferu: beinerisuna begayimi mekakeli shelek'o nebere. : amisiti shihi yahili sewochinimi wesido bebetelina begayi mekakeli beketemayitumi bemi'irabi bekuli debik'o asik'emet'achewi. : beketemayitu besemeni bekuli yeneberutini serawiti hulu beketemayitumi bemi'irabi bekuli yetedebek'utini hizibi anoru: iyasumi beziyachi leliti wede shelek'owi mekakeli hede. : yegayimi nigusi baye gize yeketemayitu sewochi chekwilewi bemaleda tenesu: irisuna hizibumi hulu betewesenewi gize be'areba fiti wedalewi wede anidi sifira isiraelini beselifi lemege-nanyeti wet'u: keketemayitu besite huala gini dibik'i t'ori inidale ayawik'imi neberi. : iyasumi isiraelimi hulu dili yetenesu mesilewi kefitachewi bemidire bedawi menigedi sheshu. : beketemayitumi yeneberu sewochi hulu liyasadiduachewi te'eru: iyasunimi asadeduti; keketemayitumi inidirik'u aderegwachewi. : begayina bebetelimi wisit'i isiraelini lemasadedi yaliwet'a sewi alineberemi: ketemayitunimi kefitewi tewu; isiraelinimi asad-eduti. : igiziabiheri iyasuni. gayini bejjihii asalife iset'ihalehuna bejjihii yalewini t'ori belayiwa zeriga alewi: iyasumi bejju yalewini t'ori beketemayitu layi zerega. : yetedebek'utimi fet'inewi kesifirachewi tenesu; iyasumi ijuni bezerega gize rot'u; wede ketemayitumi gebitewi yazuati: fet'inewimi ketemayituni beisati ak'at'eluati. : yegayimi sewochi wede hwalachewi zorewi yeketemayitu t'isi wede semayi siwet'a ayu; wedihina wediyami mesheshi alichalumi: wede midire bedami yesheshu hizibi bemiyasadiduachewi layi temelesu. : iyasumi isiraelimi hulu tedebek'ewi yeneberuti ketemayituni inide yazu; yeketemayitumi t'isi inide tenesa bayu gize wede huala temelisewi yegayini sewochi gedelu. : lellochumi belayachewi keketemayitu wet'u: yegayimi sewochi beisiraeli mekakeli honu; isiraelimi kebebuachewi: anidi inikwa sayik'eri

sayamelit'imi gedeluachewi. : yegayinimi nigusi sayimoti yizewi wede iyasu amet'uti. : inidihimi hone: isiraelini liyasadidu hedewi yeneberutini yegayini sewochi hulu bemedana bemidire beda kegedeluachewi behwala; inerisumi beseyifi sileti isikiyalik'u diresi kewedek'u behwala; isiraeli hulu wede gayi temelesu; beseyifimi sileti metuati. : beziyami k'eni yewedek'uti hulu wenidimi se-timi yegayi sewochi hulu asira huleti shihi nefisi neberu. : iyasumi begayi yeminorutini hulu fets'imo isikiyat'efa diresi t'ori yezeregabatinii ijuni alat'efemi. : negeri gini igiziabiheri iyasuni inidazezewi k'ali yeziyachini ketema kebitina miriko isiraeli lerasachewi zerefu. : iyasumi gayini ak'at'elati; isike zaremi diresi dibidibana bereha lezelalemi aderegati. : yegayinimi nigusi isike mata diresi bezafi layi sek'elewi: ts'ehayimi begebachi gize iyasu azeze; resawinimi kezafi awereduti; beketemayitumi beri adebabayi t'aluti; belayumi isike zare diresi yalewini talak'i yedinigayi kimiri kemerubeti. : yeziyani gizemi iyasu begebali terara layi leisraelii amilaki leigiziabiheri mesewiyani sera. : yeigiziabiheri bariya muse yeisraelini lijochi inidazeze; be-musemi higi mets'ihafi inide tets'afewi; mesewiyawi kalitewek'erena bireti kalinekawi dinigayi nebere: beirisumi layi leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiwa'iti ak'erebu; yedehinininimi mesiwa'iti sewu. : yeisraelimi lijochi siyayu beziya sifira bedinagoyochu layi yemuseni higi ts'afabachewi. : yeisraelinimi hizibi asik'edimo yibariku zenidi yeigiziabiheri bariya muse inidazeze; isiraeli hulu; shimagilewochachewimi; alek'ochachewimi; fera-jochachewimi; yeageru lijochimi; mets'atenyochimi; ikuletochu begerizani terara fiti ikuletochumi begebali terara fiti honewi; yeigiziabiherini k'ali kidani taboti beteshkemuti belewawiyani kahunati fiti lefiti; betabotumi fiti bewedihina bewediya k'omewi neberi. : kezihimi behwala behigu mets'ihafi inide tets'afe hulu; yehiguni k'alochi hulu bereketunina irigimanuni anebebe. : iyasumi beisiraeli gubae hulu besetochumi behits'anatumi bemekakelachewimi beminoruti mets'atenyochi fiti huluni anebebe injii muse kazezewi aniditi k'ali alasik'eremi. a

9

inidihimi hone: beyoridanosi mado beterasamawi bek'olawimi betalak'u bahiri dari belibanosimi fiti lefiti yeneberu negesitati hulu; ket'iyawi amorawimi kene'anawimi ferizawimi ewiyawimi iyabusawimi; yihini besemu gize; : iyasunina isiraelini liwegu anidi honewi tessebebe. : yegeba'oni sewochi gini iyasu beiyarikona begayi yaderegewini besemu gize; : inerisu degimo tenikoli aderegu: lerasachewimi sinik'i yazu; beahiyochachewimi layi aroge' ayibetina yarejena yetek'edede yetet'ek'ememi yet'eji ak'umada ch'anu. : yareje yetet'ek'ememi ch'ama beigrachewi aderegu arogemi libisi lebesu: lesinik'imi yeyazuti injera hulu yederek'ena yeshagete nebere. : iyasumi wede seferebeti wede geligela hedewi leirisuna leisraeli sewochi. keruk'i ageri met'itenali: ahunimi keinya gari kidani adirigu alu. : yeisraelimi sewochi ewiyawiyani. minalibati bemekakelachini

yemitik'emet'u inide hone iniditisi keinanite gari k'ali kidani inaderigaleni? aluachewi. : iyasunimi. inya bariyawochihi neni aluti. iyasumi. inanite inemani nachihu? kewedetisi met'achihu? alachewi. : inerisumi aluti. keamilakihi keigiziabiheri simi yetenesa ijigi kerak'e ageri bariyawochihi met'italeni: zinawinimi; begibits'ini yaderegewini hulu; beyoridanosi madomi beneberuti behuletu beamorawiyani negesitati behaseboni ngusi besewoni beasitarotimi beneberewi bebasoni ngusi be'agi yaderegewini hulu semitenali. : shimagilewochachinimi bemidirachinimi yeminoruti hulu. lemenigedi sinik'i bejjachihu yazu; litigenanyuachewimi hidu. inya bariyawochachihu neni: ahunimi keinya gari k'ali kidani adirigu beluachewi aluni. : wede inanite lememit'ati betenesanibeti k'eni yihini injjera tikusuni lesinik'i kebetachini wesedinewi: ahunimi ineho; derik'oali; shagitoalimi. : inezihimi yet'aji ak'umadawochi adisi salu molanibachewi: inehomi; tek'edidewali: menigedachinimi ijigi sile rak'ebini inezihili libisochachinina ch'amawochachini arijitewali. : sewochumi kesinik'achewi wesedu; igiziabiherinimi alit'eyek'umi. : iyasumi keinerisu gari selami aderege; behiyiweti iniditewachewimi keinerisu gari k'ali kidani aderege: yemahiberumi alek'ochi malulachewi. : keinerisumi gari k'ali kidani kaderegu kesositi k'eni behwala gorebetochachewi inide honu bemekakelachewimi inide noru semu. : yeisraelimi lijochi tegwizewi besositenyawu k'eni wede ketemochachewi met'u: yeketemochachewimi simi geba'oni; kefiru; bieroti; k'iriyatiy'arimi nebere. : yehizibumi alek'ochi beisraeli amilaki beigiziabiheri sile malulachewi yeisraeli lijochi alimetuachewimi. mahiberumi hulu bealek'ochu layi agwiremremu. : alek'ochumi hulu lemahiberu hulu. beisraeli amilaki beigiziabiheri milenilachewali: silezhimi ininekachewi zenidi ayegebanimi. : sile malinilachewi mihala k'wit'a inidayeweridibini yihini inadirigibachewi; behiyiwetimi initewachewi aluachewi. : alek'ochumi. behiyiweti yinuru aluachewi: alek'ochumi inide tenageruachewi lemahiberu hulu inich'eti k'orach'ochi wihami k'ejiwochi honu. : iyasumi t'erito. inanite bemekakelachini sitinoru. keinanite ijigi yerak'ini neni bilachihu lemini atalelachihuni? : ahunimi yetereg'machihu nachihu: leamilakemi beti inich'eti k'orach'ochi wihami k'aji yehone bariya keinanite lezelalemi ayit'efami alachewi. : melisewimi iyasuni. inya bariyawochihi midirutini hulu yiset'achihu zenidi; beirisuwami yeminorutini hulu kefitachihu yat'efa zenidi amilakihi igiziabiheri bariyawini museni inidazeze beiwetini semitenali; silezhimi keinanite yetenesa sile nefisachini ijigi ferani; yihininimi negeri adirigaleni. : ahunimi; ineho; bejjihini wisit'i neni: le'ayininimi melikamina k'ini yemeselawini negeri adirigibini aluti. : inidihumi aderegebachewi; keisraelimi lijochi iji adanachewi; aligedeluachewimimi. : beziyami k'eni iyasu lemahiberu bemeret'ewimi sifira isike zare diresi leigiziabiheri mesewiya inich'eti k'orach'ochi wihami k'ejiwochi aderegachewi.

inidihimi hone: yeiyeerusalemi ngusi adonits'edek'i iyasu gayini inide yaze fets'imomi inidat'efati; beiyarikona benigusiwami yaderegewini inidihu begayina benigusiwa inidaderege; yegeba'onimi sewochi keisraeli gari selami inidaderegu bemekakelachewimi inide honu besema gize; : geba'oni kemenigisitati ketemochi inide aniditu talak' i ketema sile honechi; kegayimi sile belet'echi; sewochiwami hulu hayalani sile neberu; ijigi fera. : silezhimi yeiyeerusalemi ngusi adonits'edek'i wede kebironi ngusi wede hohami; wede yerimuti ngusimi wede p'iriami; wede lekiso ngusimi wede yafi'a; wede adolami ngusimi wede daberu liko. : wede ine wit'u; : keiyasuna keisraelimi lijochi gari selami adirigewalina geba'onini lememitati agizunyu ale. : amisitumi yeamorawiyani negesitati; yeiyeerusalemi ngusi; yekibironi ngusi; yeyerimuti ngusi; yelekiso ngusi; yeadolami ngusi; keserawitochachewi hulu gari tesebisibewi wet'u; kegeba'onimi gari ligat'emu kebebuati. : yegeba'onimi sewochi iyasu wede seferebet wede geligela likewi. bariyawochihini lemeriditi ijihini atimelisi: beterramawu ageri yeminoru yeamorawiyani negesitati hulu tesebisibewibinalina fet'inehi wede inya wit'a adinenimi iridanimi aluti. : iyasumi keirisumi gari yeneberu selifenyocho hulu ts'inu'ani hayalanumi hulu kegeligela wet'u. : igiziabiherimi iyasuni. bejjihini asalife set'icheachewalehuna atifirachewi: keinerisumi anidi sewi yemik'wak'wamihi yelemi alewi. : iyasumi kegeligela lelituni hulu gesigiso bedinigeti met'abachewi. : igiziabiherimi beisraeli fiti asideneget'achewi: begeba'onimi talak' i memitati metachewi; bebetihoronimi 'ak'ebeti bemenigedi asadedachewi; isike 'azek'ana isike mek'eda diresi metachewi. : keisraelimi lijochi fiti iyesheshu bebetihoronni k'wilik'wileti siweridu; wede 'azek'a isikiderisu diresi igiziabiheri kesemayi talalak' i yeberedo dinigayi aweredebachewina motu: yeisraeli lijochi beseyifi kegedeluchewi yilik' i beberedo dinigayi yemotuti belet'u. : igiziabiherimi beisraeli lijochi iji amoriwiyani asalifo beset'e k'eni iyasu igiziabiherini tenagere: beisraelimi fiti inidihini ale. begeba'oni layi ts'ehayi tik'umi; beelonimi shelek'o ch'erek'a: : hizibumi t'elatochachewini isikibek'elu diresi ts'ehayi k'ome; ch'erek'ami zegewe. yihisi beyashari mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? ts'ehayimi besemayi mekakeli zegewe; anidi k'enimi mulu yahili lemegibati alichekolemi. : igiziabiheri leisraeli yiwaga neberina igiziabiheri yeseuwini k'ali yeseumabeti inideziya yale k'eni kezayami befiti kezayami behwala alineberemi. : iyasumi keirisumi gari israeli hulu wede seferachewi wede geligela temelesu. : inezihimi amisiti negesitati sheshitewi bemek'eda washa tesheshegu. : leiyasumi. amisitu negesitati bemek'eda washa tesheshigewi teganu bilewi negeruti. : iyasumi inidihini ale. wede washawu afiti talalak' i dinigayi anikebalilachihu; yit'ebik'uchewi zenidi sewochini beziya anuru: : inanite gini atizegiyu; t'elatochachihunimi abariruchewi; behwalami yalutini gidelu: amilakachihumi igiziabiheri bejjachihu asalifo set'itoachewalina

wede ketemochachewi inidayigebu kelikiluachewi ale. : isikit'efumi diresi iyasuna yeisraeli lijochi betalak'i memitati memitatachewini befets'emu gize; keinerisumi yamelet'uti wede temeshege ketema begebu gize; : hizibi hulu iyasu wede seferebeti wede mek'eda bedehina temelesu: beisraeli lijochi layi milasuni manik'esak'esi yedefere manimi sewi yelemi. : iyasumi. yewashawini afi kifetu; ineziyanimi amisiti negesitati kewashawi wede ine awit'uachewi ale. : inidihimi aderege: amisitunimi negesitati; yeiyerusalemini nigusi yekebironinimi nigusi yeyer-imutinimi nigusi yelekisoninimi nigusi yeodolaminimi nigusi; kewashawi wede irisu awet'uachewi. : ineziyanimi negesitati wede iyasu bawet'uachewi gize iyasu yeisraelini sewochi hulu t'era; keirisumi gari yehedutini yeselifenyochi alek'ochi. k'irebu; beinezihimi negesitati anigeti layi igirachihuni anuru alachewi. k'erebumi beanigetachewini layi igirachewini anoru. : iyasumi. igiziabiheri bemi-tiweguachewi bet'elatochachihu hulu layi inidihu yaderigalina atifuru; atidenigit'u: ts'inu; ayizoachihu alachewi. : kezihimi behwala metitewi gedeluachewi; beamisitumi zafochi layi sek'eluachewi: isike matami diresi bezafochu tesek'ilewi k'oyu. : ts'ehayimi litigeba bek'erebechi gize iyasu azeze; kezafochimi awereduachewi; tesheshigewini beneberubeti washa t'aluachewi; isike zaremi diresi bewashawi afi talalak'i dinigayi tederigoali. : beziyami k'eni iyasu mek'edani yazati; irisiwanina nigusiwanimi beseyifisi sileti meta: beirisuwani yalutini nefisati hulu fets'imo at'efachewi; keinerisumi aniduni sinikwa alalik'eremi: beiyarikomi nigusi inidaderege bemek'eda nigusi aderege. : iyasumi keirisumi gari isiraeli hulu kemek'eda wede libina alefu; libinaninimi wegu. : igiziabiherimi irisiwanina nigusiwani beisraeli iji asalifo set'e: irisiwanimi beirisuwani yalutini nefisati hulu beseyifisi sileti meta; beirisuwani aniduni sinikwa alalik'eremi: beiyarikomi nigusi inidaderegewi belibina nigusi aderege. : iyasumi keirisumi gari isiraeli hulu kelibina wede lekiso alefu; kebebuatimi; weguatimi. : igiziabiherimi lekisoni beisraeli iji asalifo set'ati; behuletenyawimi k'eni yazuati: belibinami inidadereguti hulu; irisiwani beirisuwani yalutini nefisati hulu beseyifisi sileti metuachewi. : beziyani gizemi yegeziri nigusi horami lekisoni lemeridati weta: iyasumi anidi sinikwa sayik'eri irisunina hizibuni meta. : iyasumi keirisumi gari isiraeli hulu keleliso wede odolami alefu; kebebuatimi; weguatimi: : beziyami k'eni yazuati; beseyifimi sileti metuati: belekisoni inidaderegewi hulu; beirisuwa yalutini nefisati hulu beziya k'eni fets'imo at'efa. : iyasumi keirisumi gari isiraeli hulu keodolami wede kebironi wet'u; weguatimi; yazuati: : irisiwanimi nigusiwanimi ketemochiwanimi hulu beirisuwani yalutini nefisati hulu beseyifisi sileti metu: beodolami inidaderegewi hulu maninimi alalik'eremi: irisiwanimi beirisuwani yalutini nefisati hulu fets'imo at'efa. : iyasumi keirisumi gari isiraeli hulu wede daberu temelesu; weguatimi; : irisiwanimi nigusiwanimi ketemochiwanimi yazu: beseyifimi sileti metuachewi; beinerisumi wisit'i yalutini nefisati hulu fets'imewi at'efu: maninimi alalik'eremi: bekebironi; degimo belibinana

benigusiwa inidaderegewi inidihu bedaberina benigusiwa aderege. : inidihimi iyasu midirituni hulu teraramawini ageri debubunimi k'olawinimi k'wilik'wiletunimi negesitatochachewinimi hulu meta: maninimi alalik'eremi: yeisraeli amilaki igiziabiheri inidazezewimi nefisi yalabetini hulu fets'imo at'efa. : iyasumi kek'adesi berine isike gaza diresi yegosominimi midiri hulu isike geba'oni diresi meta. : yeisraelimi amilaki igiziabiheri leisiraeli sile tewagalachewi iyasu inezihini negesitati hulu midirachewinimi beanidi gize yaze. : iyasumi keirisumi gari isiraeli hulu wede seferu wede geligela temelesu. a

11

inidihimi hone: yeasori nigusi iyabisi yihini besema gize wede madoni nigusi wede yobabi; wede shimironinimi nigusi; wede azifimi nigusi; : besemenimi beterramawini ageri; bekinereti debubi bek'areba; bek'olawini; bemi'irabimi bekuli bale bedori korebita wede neberu negesitati; : bemisirak'ina bemi'irabimi wedalewi wede kene'anawiwi; wede amorawiwimi; wede ket'iyawiwimi; wede ferizawiwimi; beterramawini ageri wedalewi wede iyabusawiwimi; kearimonimimi betachi bemits'ip'a wedalewi wede ewiyawiwimi lake. : inezihimi keserawitochachewi hulu kejigimi bizu feresenyochina seregelochi gari wet'u: bebahiri darimi inidale ashewa bizu hizibi nebere. : inezihimi negesitati hulu tesebisibewi isiraelini lemewigati met'itewi bemaroni wiha at'egebi anidi honewi seferu. : igiziabiherimi iyasuni. nege bezihi gize huluni inide motu adirige beisraeli iji asalife iset'achewalehuna atifirachewi: yeferesochachewinimi k'wanja tik'orit'alehi; seregelochachewinimi beisati tak'at'ialehi alewi. : iyasumi keselifenyochu hulu gari bedinigeti wede maroni wiha met'abachewi; wedek'ebachewimi. : igiziabiherimi beisraeli iji asalifo set'achewi: metuachewimi; wede talak'itumi sidona; wede masoninimi; bemisirak'imi bekuli wedalewi wede mits'ip'a shelek'o asadeduachewi: maninimi sayasik'eru metuachewi. : iyasumi igiziabiheri inidazezewi aderegebachewi: yeferesochachewinimi k'wanja k'oret'e; seregelochachewinimi beisati ak'at'ele. : beziyani gizemi iyasu temeliso asorini yaze; nigusiwanimi beseyifisi gedele: asorimi asik'edimo yeinezihini mengisitati wana ketema neberechi. : beirisuwani yalutini nefisati hulu beseyifisi sileti gedelu; fets'imewimi at'efuachewi: istininifasi yalewinimi alalik'erumi: asorinimi beisati ak'at'elati. : yeigiziabiherimi bariya muse inidazezewi; iyasu yeinezihini negesitati ketemochi hulu; negesitatochachewinimi hulu yaze; beseyifimi sileti metuachewi; fets'imomi at'efachewi. : isiraelimi bekorebitochu layi yeneberutini ketemochi hulu alak'at'elumi: negeri gini isiraeli asorini bicha ak'at'eluati. : yeisraelimi lijochi yeinezihini ketemochi miriko hulu kebitchunimi lerasachewi zerefu: sewochuni hulu gini isikit'efu diresi beseyifisi sileti metuachewi; istininifasi yalewinimi hulu alalik'erumi. : igiziabiherimi bariyawini museni inidazezewi inidihu muse iyasuni azizoti neberi;

iyasumi inidihu aderege: igiziabiheri museni kazezewi hulu minimi alasik'eremi. : iyasumi yani midiri hulu; teraramawini; debubunimi hulu; yegosominimi midiri hulu; k'olawinimi; 'arebanimi; yeisraelinimi teraramawinina k'olawini yaze; : isike seyirimi kemiyawet'awi wena kehonewi terara jemiromo kearimoni'emi terara betachi belibanosimi shelek'o wisit'i isikalewi isike bealigadi diresi: negesitatochachewinimi hulu yizo metachewi; gedelachewimi. : iyasumi bizu zemeni keinezihini negesitati hulu gari yiwaga neberi. : begeba'oni keminoru keewiyawiyani bek'eri keisiraeli lijochi gari 'irik'i yaderegechi aniditi ketema alineberechimi: hulumini beselifi yazu. : igiziabiheri museni inidazeze; yal'efuachewi zenidi mogesinimi inidayagenyu fets'imewimi inidiyat'efuachewi; keisiraeli gari yigat'emu zenidi libachewini inidiyadenedinu kegiziabiheri zenidi hone. : beziyani gizemi iyasu met'a; keteraramawimi ageri kekebironimi kedaberimi keanabimi keisiraelimi terarama hulu keyihudami terarama hulu ye'enak'ini lijochi gedele: iyasumi keketemochachewi gari fets'imo at'efachewi. : begaza begetimi beazat'onimi t'ik'itochi k'eru inji beisiraeli lijochi midiri ke'enak'i lijochi manimi alik'eremi. : igiziabiherimi lemuse inide negerewi hulu iyasu midirituni hulu yaze: iyasumi leisiraeli inide kifilachewina inide negedachewi risiti adirigo midirituni set'achewi: midiritumi keselifi 'arefechi.

12

yeisiraelimi lijochi yemetuachewi; kearionimi shelek'o jemiromo isike arimoni'emi terara diresi bemisirak'i yalewini 'areba hulu beyoridanosimi mado bet'sehayi mewich'a yalewini agerachewini yeweresuachewi negesitati inezihini nachewi: : behaseboni yetek'emet'ewi; bearoninimi shelek'o at'egebi kalechiwi kearo'eri; keshelek'owimi mekakeli jemiromo yegele'adini ikuleta isike yabok'i wenizi isike amoni lijochi daricha diresi; : bemisirak'imi bekuli yalewini 'areba isike kinereti bahiri diresi; bebetiyeshimoti menigedi at'egebi isikalewi isike areba bahiri isike ch'ewi bahiri diresi; bedebubimi bekuli kefesiga terara afati betachi yalewini midiri yegezawi yeamarawiyani nigusi sewoni: : ker-afayimimi wegeni yek'ere; beasitarotina beedirayi yetek'emet'ewi; yearimoni'eminimi terara; : selikani; basaninimi hulu isike geshurawiyani isike ma'ikatawiyani daricha; yegele'adinimi ikuleta isike haseboni nigusi isike sewoni daricha diresi yegezawi yebasani nigusi 'agi. : yeigiziabiheri bariya musena yeisiraeli lijochi metuachewi: yeigiziabiherimi bariya muse risiti adirigo lerobeli lijochi legadinimi lijochi leminasemi negedi ikuleta midirituni set'achewi. : : beyoridanosimi mado bem'i'rabi bekuli belibanosi shelek'o kalechiwi kebaligadi wede seyiri isikemiyawet'awi wena isike honewi terara diresi iyasu beyekifilachewi risiti adirigo leisiraeli negedi beset'ati midiri; betaramawimi ageri; bek'olawimi; be'arebami; bek'wilik'wiletumi; bemidire bedawimi; bedebubumi yalu ket'iyawiyani amarawiyanimi kene'anawiyanimi ferizawiyanimi ewiyawiyanimi iyabusawiyanimi yehonu iyasuna yeisiraeli lijochi

yemetuachewi yemidiri negesitati inezihini nachewi: : yeiyariko nigusi; bebeteli at'egebi yalechiwi yegayi nigusi; : yeiyeerusalemi nigusi; yekebironi nigusi; : yeyerimuti nigusi; yelekiso nigusi; :13 : yeodolami nigusi; yegezeri nigusi; yedaberi nigusi; : yegediri nigusi; yeherima nigusi; : ye'aradi nigusi; yelibina nigusi; ye'adolami nigusi; : yemek'eda nigusi; yebeteli nigusi; :18 : yetap'uwa nigusi; yeoferi nigusi; yeafek'i nigusi; : yelesheroni nigusi; yemadoni nigusi; : yeasori nigusi; yeshimironi mironi nigusi; : yeazifi nigusi; yet'a'inaki nigusi; yemegido nigusi; : yek'adesi nigusi; bek'erimelosi yenebere yeyok'ini'ami nigusi; : bedori korebita yenebere yedori nigusi; yegeligela ahizabi nigusi; : yetirisa nigusi; negesitatu hulu selasa anidi nachewi. a

13

iyasumi shemegele be'idimemi areje: igiziabiherimi alewi. anite shemegelihi; be'idimehimi areje: yalitewereschi ijigi bizu midiri gena k'eritalechi: : yek'erechiwimi midiri yihichi nati; yefilist'iemawiyani yegeshurawiyani ageri hulu; : begibits'i fiti kalewi keshihori wenizi jemiromo besemene bekuli isikalechiwi yekene'anawiyani hona isike tek'ot'erechiwi isike ak'aroni daricha diresi; yegaza; yeazat'oni; yeasik'elona; yegeti; yeak'aroni; amisuti yefilist'iemawiyani mekwanniti; : bedebubimi bekuli yeawawiyani; yekene'anawiyani midiri hulu; lesidonawiyanimi yemitihoni me'ara isike amarawiyani daricha isike afek'i diresi; : yegebalawiyawinimi midiri; bemisirak'imi bekuli kearimoni'emi terara betachi kalechiwi bealigadi jemiromo isike hamati megibiya diresi yalechiwi libanosu hulu; : betaramawimi ageri yeminorutini hulu kelibanosi jemiromo isike maseroni diresi sidonawiyani hulu: inezihini keisiraeli lijochi fiti abarichawalehu: inidazezihuhimi midirachewini leisiraeli risiti adirigehi akafilachewi. : ahunimi yihini midiri lezet'enyu negedi leminasemi negedi ikuleta risiti adirigehi kilelewi. : yeigiziabiheri bariya muse inide set'achewi keirisu keminase gari yerobelina yegadi lijochi bemisirak'i bekuli beyoridanosi mado muse yeset'achewini risitachewini tek'ebelu. : bearonini shelek'o dari kalechiwi kearo'eri; beshelek'owimi mekakeli kalechiwi ketema jemiromo yemedibani meda hulu isike diboni diresi; : behasebonimi yenegese yeamarawiyani nigusi yesewoni ketemochi hulu isike amoni lijochi daricha diresi; : gele'adinimi; yegeshurawiyani yema'ikatawiyani daricha hulu; yearimoni'eminimi terara hulu; : basaninimi hulu isike selika diresi; bebasani yeneberewini beasitarotina beedirayi yenegesewini ye'agini menigisiti hulu: irisumi kerafayimi yek'ere nebere: inezihini muse metachewi awet'achewimi. : yeisiraeli lijochi gini geshurawiyani yema'ikatawiyani alawet'umi: isike zaremi diresi geshurina ma'ikati beisiraeli mekakeli yinoralu. : lelewi negedi gini risiti aliset'emi: leisiraeli amilaki legiziabiheri yek'erebewi beisati yetederege mesiswa'iti risitachewi newi; irisu inide tenagerachewi. : museni lerobeli lijochi negedi beyewegenachewi risitini set'achewi. : diniberachewimi bearonini shelek'o

dari kalechiwi kearo'eri jemirowi beshelek'owi mekaleli yalechiwi ketema; yemediba meda hulu; : hasebonimi; bemedawimi yaluti ketemochiwa hulu; diboni; bamotibeali; : betibealimi'oni; yahats'i; k'idemoti; : mefi'ati; k'iriyatayimi; sebama; beshelek'owimi terara yalechiwi ts'eretishahari; : bete fegori; kefesiga terara betachi yalewi midiri; betiyeshimoti; : yemedawimi ketemochi hulu; behasebonimi yenegesewi yeamorawiyani ngusi yesewoni menigisiti hulu nebere: musemi irisunina bemidiritu yetek'emet'utini yesewonimi mesafiniti; yemidiyamini alek'ochi ewini; rok'omini; surini; hhurini; ribani metachewi. : kegedeluwachewimi sewochi gari yeisraeli lijochi miwaritenyawini yebi'orini liji bele'amini beseyifi gedeluti. : yerobelimi lijochi diniberi yeyoridanosi wenzina darichawi nebere. yerobeli lijochi risiti ketemochachewimi meniderochachewimi beyewegenochachewi yihi nebere. : musemi legadi negedi legadimi lijochi beyewegenochachewi risiti adirigo set'achewi. : diniberachewimi iyazerina yegele'adi ketemochi hulu; yeamonimi lijochi midiri ikuleta berebati fiti isikalechiwi isike aror'eri diresi; : kehaseboni jemirowi isike ramati mits'ip'e; isike bi'ononimi diresi; kemehanayimi jemirowi isike daberu daricha diresi; : beshelek'owimi betiharami; betinimira; sukoti; ts'afoni; yehaseboni ngusi yesewoni menigisiti k'ireta nebere. diniberumi yoridanosi bemisirak'i bekuli balewi beyoridanosi mado yekinereti bahiri wedyanyawi daricha neberi. : yegadi lijochi risiti ketemochachewimi meniderochachewimi beyewegenochachewi yihi nebere. : musemi leminase negedi ikuleta risiti set'achewi: leminasemi lijochi negedi ikuleta beyewegenochachewi yihi nebere. : diniberachewimi kemehanayimi jemirowi yebasani ngusi ye'agi menigisiti; basani hulu; bebasanimi yaluti yeiya'iri meniderochi hulu sidisawi ketemochi; yegele'adimi ikuleta; : bebasanimi yaluti ye'agi menigisiti ketemochi; asitarotina edirayi nebere. inezihimi leminase liji lemakiri lijochi honu: lemakiri lijochi ikuleta beyewegenochachewi yihi nebere. : muse bemisirak'i bekuli beiyariko anits'ari beyoridanosi mado bemo'abi meda sale yekefelewi risiti yihi newi. : lelewi negedi gini muse risiti aliset'emi: yeisraeli amilaki igiziabiheri inidalachewi risitachewi irisu newi.

14

yeisraelimi lijochi bekene'ani midiri yeweresuti; kahinu ali'azarina yenewe liji iyasu yeisraelimi lijochi negedi yeabatochachewi alek'ochi yakafeluwachewi risiti yihi newi: : igiziabiheri bemuse iji inidazeze lezet'enyu negedina leikuletawi beyerisitachewi be'it'a akafeluwachewi. : lehuletu negedina leikuletawi negedi beyoridanosi mado muse risiti set'ito nebere: negeri gini bemekalalachewi lelewawiyani risiti aliset'achewimi. : yeyosefi lijochi minasena efiremi huleti negedochi neberu: lelewawiyanimi kemik'emet'ubachewi ketemochi leinisochachewina lekebitochachewimi kemihoni mesemiriyachewi bek'eri bemidiru wisit'i dirisha aliset'achewimi. : igiziabiheri museni inidazeze in-

dihu yeisraeli lijochi aderegu; midiritunimi tekafelu. : yeyihudami lijochi begeligela wede iyasu k'rebu: k'enezawimi yeyofoni liji kalebi alewa. leamalakihisewi lemuse sile inena sile anite igiziabiheri bek'adesi berine yetenagerewini negeri tawik'alehi. : yeigiziabiheri bariya muse midirini isellili zenidi kek'adesi berine belakenyi gize ine yearbaw 'ameti sewi neberihu inemi belibe yeneberewini k'ali melesihuleti. : keine gari yewet'u wenidimoche gini yehizibuni libi ak'eket'u: ine gini amilakeni igiziabiherini fets'ime teketelihu. : musemi beziya k'eni. amilakeni igiziabiherini fets'imehi teketilehalina igirihisewi yeteg'et'ewi midiri leantitena leljojochi lezelalemi beirigit'i risiti yihonali bilo male. : ahunimi; ineho; igiziabiheri lemuse yihini k'ali ketenagere behwala; isiraeli bemidire beda sizoru; irisu inide tenagerenyi igiziabiheri inezihini ariba amisiti 'ameti behiyiweti anoreny: ahunimi; ineho; leine zare semaniya amisiti 'ameti honenyi. : musemi belakenyi gize inide neberihu; zare gwilibetami nenyi: gwilibetami beziyani gize inide nebere; inidihu zare lemewagati lemewit'atimi lemegibatimi gulibete yawi newi. : ahuni inigidihisewi beziyani k'eni igiziabiheri yetenagerewini yihini terarama ageri sit'enyi: anite beziya k'eni 'enak'awiyani talalak'ochina yetemeshegu ketemochimi beziya inidalu semitehi neberi: minalibati igiziabiheri keine gari yihonali; igiziabiherimi inide tenagerenyi asadidachewalehu. : iyasumi barekewi: leyofonimi liji lekalebi kebironimi risiti adirigo set'ewi. : silezihiyeisraelini amilaki igiziabiherini fets'imo sile teketele kebironi isike zare lek'enezawimi leyofoni liji lekalebi risiti honechi. : yekebironimi simi asik'edimo k'iriyatiaribak'i tibali neberi: yihimi aribak'i be'enak'i sewochi mekakeli kehulu kefi yale nebere. midiritumi kewigiya 'arefechi. a

15

leyihudami lijochi negedi beyewegenachewi isike ts'ini midire beda isike debubi mech'erasha isike edomiyasi daricha diresi 'it'a honelachewi. : bedebubimi bekuli yalewi diniberachewi isike ch'ewi bahiri mech'erasha wede debubi isikimiyayi isike bahiri lisani nebere. : keziyami beak'irebimi ak'ebeti bedebubi bekuli wet'a; wede ts'inimi alefe; bek'adesi berine wede debubi bekuli wet'a; behats'ironimi bekuli alefe; wede adarimi wet'a; : wede k'erik'a zore; wede ats'imoniimi alefe; begibits'imi wenizi bekuli wet'a; yediniberumi mewich'a bebahiru at'egebi nebere: bedebubi bekuli yalewi diniberachewi yihi newi. : bemisirak'imi bekuli yalewi diniberi isike ch'ewi bahiri isike yoridanosi mech'erasha nebere. besemenimi bekuli yalewi diniberi beyoridanosi mech'erasha isikalawisike bahiru lisani diresi nebere: : keziyami diniberu wede betihogila wet'a; bebet'areba besemeni bekuli alefe; wede robelimi liji wede bohani dinigayi wet'a; : diniberumi keakori shelek'o wede daberu wet'a; besemeni bekuli beadumimi ak'ebeti fiti lefiti; bewenizu bedebubi bekuli wedalechiwi wede geligela temeleteke: diniberumi wede beti samisi wiha alefe; mewich'awimi be'ayinrogeli at'egebi

nebere : diniberumi behenomi liji shelek'o at'egebi iyerusalemi wedemitibalewi wede iyabusawiwi wede debubi wegni wet'a: diniberumi berafayimi shelek'o dari besemeni bekuli balewi behenomi shelek'o fiti lefti bemi'irabi wegni wedalewi terara rasi layi wet'a: diniberumi keterawari rasi wede nefito wiha minich'i derese; wede 'efironimi terara ketemochi wet'a: k'iriyatiy'arimi wedemitibali wede beala derese. : diniberumi kebeala bemi'irabi bekuli wede seyiri terara zore: kisaloni wedemitibali wede y'arimi terara wegni besemeni bekuli alefe: wede betisamisi werede; betemina bekulimi alefe. : diniberumi wede ak'aroni wede semeni wegni wet'a: wede shikironi derese: wede beala terara alefe; beyebinieli bekulimi wet'a: yediniberumi mewich'a bebahiru at'egebi nebere. : bemi'irabumi bekuli yalewi diniberi isike talak'u bahirina isike darichawi diresi nebere. leyihuda lijochi beyewegenachewi bezuriyawu yale diniberachewi yihi newi. : igiziabihirimi iyasuni inidazewewi leyofoni liji lekalebi beyihuda lijochi mekakeli k'iriyatiaribak'i yemitibalewini ketema dirisha adirigo set'ewi: irisiwami kebironi nati; yihimi aribak'i ye'enak'i abati nebere. : kalebimi sosituni ye'enak'ini lijochi sesinina akimenini telaminimi kezuya asadede. : kezuyami bedaberi sewochi layi wet'a: yedaberi simi asik'edimo k'iriyatisefiri tibali neberi. : kalebimi. k'iriyatisefirini lemimeta lemiziatimi lijeni 'akisani agabawalehu ale. : yekalebi wenidimi kek'enezi liji gotoniyalu yazati: lijunimi 'akisani agabawi. : irisiwami wede irisu bemet'achi gize keabatiwa irisha inidilemini mekerechiwi: irisiwami keahiyawa weredechi: : kalebimi. mini felegishi? alati. irisiwami. bereketini sit'enyi: bedebubi bekuli yalewini midiri set'itehenyalina ahuni degimo yewihawini minich'i sit'enyi alechiwi. irisumi yelayinyawinina yetachinyawini minich'i set'ati. : beyewegenochachewini yeyihuda lijochi negedi risiti yihi newi. : bedebubimi bekuli bemidirachewi daricha at'egebi isike edomiyasi diniberi yaluti yeyihuda lijochi negedi ketemochi inezihili neberu: : k'ebisili; 'ederi; yaguri; k'ina; : dimona; 'adi'ada; k'adesi; hats'ori; yitinani; :25 : zifi; t'elemi; be'aloti; hats'orihadata; hats'ori yemitibalewimi k'iriyatihats'ori; :27 : amami; shima'i; molada; hats'erigada; hashimoni; : betip'alet'i; hats'erishu'ali; berisabehi; biziyotiya; :30 : beala; 'iyimi; 'ats'emi; elitoladi; : kisili; herima; ts'ik'ilagi; madimana; sanisana; : libawoti; shilihi; 'ayini; rimoni: hayazet'enyi ketemochina meniderochachewi. :34 : bek'olawi eshitaoli; ts'ori'a; ashina; zanowa; : 'ayinigenimi; tap'uwa; 'ayinami; yerimuti; : 'adolami; sekoti; 'azek'a; shi'arayimi; 'aditayimi; gidera; giderotayimi: asira arati ketemochina meniderochachewi. :38 : ts'inani; hadasha; migidaligadi; dili'ani; : mits'ip'a; yok'itili; lekiso; bots'ik'ati; :41 : odolami; keboni; lehimasi; kitilishi; gideroti; betidagoni; na'ima; mek'eda: asira sidisiti ketemochina mederochachewi. :43 : libina; 'eteri; 'ashani; yifitahi; ashina; : nits'ibi; k'i'ila; akizibi; merisa: zet'enyi ketemochina meniderochachewi. : ak'aroni ketemesheguna kalitemeshegu meniderochiwa gari : keak'aronimi jemiro isike bahiri diresi beazat'oni

at'egebi yaluti hulu kemeniderochachewi gari. : azat'onina yetemesheguna yalitemeshegu meniderochiawami; gazana yetemeshegu yalitemeshegumi meniderochiwa; isike gibits'i wenzina isike talak'u bahiri daricha diresi. : betaramawimi ageri samiri; yetiri; : soko; dena; daberi yemitibalewi k'iriyatisena; :51 : 'anabi; eshitimo'a; 'animi; gosomi; holoni; gilo: asira anidi ketemochina meniderochachewi. :53 : arabi; duma; eshi'ani; yanimi; betitap'uwa; : afek'a; hhumit'a; kebironi yemitibali k'iriyatiaribak'i; ts'ori: zet'enyi ketemochina meniderochachewi. :56 : ma'oni; k'erimelosi; zifi; yut'a; iyiziraeli; : yok'idi'ami; zanowahi; k'ayini; giba'a; temina: asiri ketemochina meniderochachewi. :59 : halihhuli; betits'uri; gedori; ma'irati; beti'anoti; elitik'oni: sidisiti ketemochina meniderochachewi. : k'iriyatiy'arimi yemitibalewi k'iriyatibale; rebati: huleti ketemochina meniderochachewi. : bemidire beda beti'areba; midini; sikaka; : nibishani; yech'ewi ketema; 'ayinigadi: sidisiti ketemochina meniderochachewi. : beyerusalemi yetek'emet'utini iyabusawiyani gini yeyihuda lijochi liyasadiduchewi alitechalachewi: iyabusawiyani isike zare beyihuda lijochi mekakeli beyerusalemi wisit'i tek'emit'ewali.

16

yeyosefimi lijochi 'it'a beiyariko at'egebi bemisrak'u bekuli kalewi keyoridanosi anisito bemidire bedawina betaramawimi bekuli keiyariko wede beteli wet'a: : kebeteli wede loza wet'a; bearikawiyani daricha bekuli wede at'aroti alefe; : wede mi'irabimi isike yefilet'awiyani daricha isike tachinyawi betihoroni daricha isike geziri diresi werede; mewich'awimi bebahiru at'egebi nebere. : yeyosefimi lijochi minasena efiremi risitachewini weresu. : yeffiremimi lijochi diniberi beyewegenochachewi inidezihi nebere: bemisrak'i bekuli yerisitachewi diniberi at'arotiadari isike layinyawi betihoroni diresi nebere: : diniberumi wede mi'irabi wede mikimitati besemeni bekuli wet'a: diniberumi wede misirak'i wede teanatiselo zore; wede iyanoki bemisrak'i bekuli alefe; : keiyanokimi wede at'arotina wede ne'arati werede: wede iyarikomi derese; wede yoridanosimi wet'a. : diniberumi ketap'uwa wede mi'irabi isike k'ana wenzizi diresi alefe; mewich'awimi bebahiru at'egebi nebere. yeffiremi lijochi negedi risiti beyewegenochachewi yihi nebere. : yihewimi beminase lijochi risiti mekakeli leefiremi lijochi keteleyu ketemochi gari; ketemochi hulu kemeniderochachewi gari; newi. : begezirimi yetek'emet'utini kene'anawiyani alasadiduchewimi; isike zaremi diresi kene'anawiyani befiremi mekakeli tek'emit'ewali: yegwilibeti gibirimi yasiegebiruchewi neberi. a

17

leminase negedi 'it'a yihi newi: yeyosefi bekwiri irisu newina. yeminasemi bekwiri yegele'adi abati makiri biritu selifanya sile nebere gele'adinina

basanini werese. : 'it'awimi lek'eruti leminase lijochi beyewegenochachewi; leabi'eziri lijochi; lekelegi lijochi; leasirieli lijochi; lesekemi lijochi; leoferi lijochi; leshemida lijochi hone: yeyosefi liji yeminase wenidochi lijochi beyewegenochachewi inezihli nachewi. : leminase liji; lemakiri liji; legele'adi lijochi; leoferi liji; leselep'e'adi gini setochi lijochi inji wenidochi lijochi alineberutimi yesetochi lijochumi simi mahilehi; nu'a; 'egila; milika; tirits'a nebere. : inerisumi wede kahinu wede ali'azarina wede newe liji wede iyasu wede alek'ochimi k'eribewi. igiziabiheri bewenidimochachini mekakeli risiti inidiset'eni museni azeze alu: igiziabiherimi inidazeze beabatachewi wenidimochi mekakeli risiti set'achewi. : beyoridanosi mado kalewi kegele'adina kebasani ageri lela leminase asiri 'it'a hone: : yeminase setochi lijochi bewenidochi lijochi mekakeli risiti tek'ebilewalina: yegele'adimi midiri lek'eruti leminase lijochi honoalina. : yeminasemi diniberi keasari jemiro besekemi fiti lifiti isikalewi isike mikimitati diresi nebere: diniberumi bek'enyi bekuli wede 'ayinitap'uwa sewochi alefe. : yetap'uwa midiri leminase nebere: beminase daricha yalewi tap'uwa gini leefiremi lijochi hone. : diniberumi wede k'ana wenizi kwenizu bedebubi wegeni werede: beminasemi ketemochi mekakeli yeneberuti inezihli ketemochi leefiremi honu: yeminasemi diniberi bewenizu bekuli besemeni wegeni nebere; mewich'awimi bahiruru at'egebi nebere. : bedebubi bekuli yalewi leefiremi nebere; besemenimi bekuli yalewi leminase nebere; diniberumi bahiru nebere: besemeni bekuli wede aseri; bemisirak'imi bekuli wede yisakori derese. : beyisakorina beasari mekakeli betisanina meniderochiwa; yibili'amina meniderochiwa; dorina yemeniderochiwa sewochi; 'ayinidorina yemeniderochiwa sewochi; ta'inakina yemeniderochiwa sewochi; megidona yemeniderochiwa sewochi; sositu korebitochi leminase neberu. : yeminase lijochi gini yeinezhini ketemochi sewochi liyasadiduachewi alichalumi: negeri gini kene'anawiyani beziya ageri bemek'emet'i ts'enu. : yeisiraalmi lijochi bet'senu gize kene'anawiyani yegwilibeti gibiri asigeberuachewi; fets'imewimi alasadeduachewimi. : yeyosefi lijochi iyasumi. ine bizu hizibi sile honihu isike ahunimi igiziabiheri sile barekenyi lemini anidi kifili anidimi 'it'a bicha risiti adirigehi set'eheniy? aluti. : iyasumi. bizu hizibisi kehonihli teraramawimi yeeferemi ageri t'ebibohi inide hone wede duri wet'itehi beferizawiyana berafayimi midiri leantite sifira menit'iri alachewi. : yeyosefimi lijochi. teraramawimi ageri ayibek'animi: beshelek'owimi wisit'i leminoruti; bebetisanina bemeniderochiwa beiziyiraalmi shelek'o leminoruti kene'anawiyani yebireti seregelochi alachewi aluti. : iyasumi yeyosefi wegeni lemihonu leefiremina leminase. anite bizu hizibi nehi; ts'numi hayili alehi anidi 'it'a bicha ayihonilihimi: : negeri gini teraramawimi ageri leantite yihonali; duri inikwani bihonimi timenet'irewalehi; leantitemi yihonali: lekene'anawiyanimi yebireti seregelochi bihonulachewi yeberetumi bihonu tasadidachewalehi alachewi.

yeisiraali lijochi mahiberi hulu beselo tesebesebu; beziyami yemegenanyawini dinikwani tekelu: midirumi ts'et'i bilo tegezalachewi. : keisiraalmi lijochi risiti yalitekafelu sebatu negedi k'eritewi neberi. : iyasumi yeisiraalmi lijochi alachewi. yeabatochachihu amilaki igiziabiheri yeset'achihumi midiri tiwerisu zenidi isike meche lemehigati cheli tilalachihu? : keyenegedu hulu sositi sositi sewochi miret'u; inemi ilikachewalehu: tenesitewimi agerumi yizoralu; inide risitachewimi met'eni yits'ifutali: wede inemi yimelesalu. : besebatimi kifili yikefilutali: yihuda bedebubi bekuli bedarichawi wisit'i yik'emet'ali: yeyosefi wegenochi besemeni bekuli bedarichawi wisit'i yik'emet'alu. : inanitemi midirumi besebatu kifili ts'afuti; yet'safachitunimi wedihi amit'ulinyi: beamilakachinimi beigiziabiheri fiti bezihi 'it'a at'at'alachihwalehu. : negeri gini yeigiziabiheri kihineti risitachewi newina lelewawiyani bemekakelachihu idili fenita yelachewimi: gadimi robelimi yeminasemi negedi ikuleta beyoridanosi mado bemisirak'i bekuli yeigiziabiheri bariya muse yeset'achewini risitachewini tek'ebilewali. : sewochimi tenesitewi hedu: iyasumi midirumi lits'ifu yehedutini. hidu; midirunimi zorachihu ts'afuti; wede inemi temelesu: bezihimi beselo beigiziabiheri fiti 'it'a at'at'alachihwalehu bilo azezachewi. : sewochumi hedewi midirumi zoru; inide ketemochimi besebatu kifili kefeluti; bemets'ihafimi ts'afuti: iyasumi wede seferebeti wede selo temelesu. : iyasumi beigiziabiheri fiti beselo 'it'a at'at'alachewi: beziyami iyasu leisiraali lijochi inide kifilochachewi midirumi kefele. : yebiniyamimi lijochi negedi 'it'a beyewegenochachewi wet'a: ye'it'achewimi daricha beyihuda lijochina beyosefi lijochi mekakeli wet'a. : besemeni bekuli diniberachewi keyoridanosi jemere: diniberumi wede iyariko wede semeni wegeni wet'a; keziyami betaramawimi ageri wede mi'irabi wet'a; mewich'awimi betetiaweni midire beda nebere. : diniberumi keziba bedebubi bekuli beteli wedemitibali wede loza alefe: diniberumi betachinyawi betihoronni bedebubi bekuli balewi terara wede at'arotiadiri werede. : diniberumi wede mi'irabi hede; betetihoronimi fiti lifiti kalewi terara wede debubi zore: mewich'awimi k'iriyatiy'arimi bemitibali beyihuda lijochi ketema bek'iriyatiyeali nebere: yihi yemi'irabu daricha nebere. : yedebubimi daricha bek'iriyatiy'arimi mech'ersha nebere: diniberumi bemi'irabi bekuli wede nefito wiha minich' wet'a. : diniberumi behenomi liji shelek'o fiti lifiti wedalewi terara mech'ersha werede; irisumi berafayimi shelek'o besemeni bekuli newi: wede henomi shelek'o wede iyabusi dari bedebubi bekuli werede; wede 'ayinirogelimi werede. : wede semeni alefe bebetisanimi minich' layi wet'a; beadumimi 'ak'ebet fiti lifiti wedalewi wede geliloti derese: wede robelimi liji wede bohani dinigayi werede: : besemenimi wegeni wede 'areba at'egebi alefe; wede 'arebami werede: : diniberumi wede betihogila wede semeni wegeni alefe: mewich'awimi beyoridanosi mech'ersha bedebubi bekuli balewi bech'ewi bahiri bilo at'egebi nebere: yihi yedebubi

daricha nebere. : bemisirak'imi bekuli diniberu yoridanosi nebere. yihi bezuriyachewi daricha beyewegenochachewi yebiniyami lijochi risiti nebere. : yebiniyamimi lijochi negedi ketemochi beyewegenochachewi inezihhi neberu: iyariko; betihogila; 'amek'ets'its'i; : beti'areba; zamarayimi; beteli; :24 : 'awimi; fara; efrata; kifiri'amonayi; 'ofini; gaba: asira huleti ketemochina meniderochachewi. : geba'oni; rama; bieroti; : mits'ip'a; kefira; amok'; :28 : rek'emi; yirip'ilei; teriala; ts'ela; elefi; iyerusalemi yemitibali yeiyabusi ketema; k'iriyatigib'ati: asira sositi ketemochina meniderochachewi. yebiniyami lijochi risiti beyewegenochachewi yihi nebere.

19

huletenyawimi 'it'a lesimi'oni lijochi negedi beyewegenochachewi wet'a: risitachewimi beyihuda lijochi risiti mekekeli nebere. : inezihimi risitachewi honulachewi: berisabehi; seba; molada; : : hats'erishu'ali; bala; 'ets'emi; eltoladi; : betuli; herima; ts'ik'ilagi; betimarikaboti; : hats'erisusa; bete lebaoti; sharuheni: asira sositi ketemochina meniderochachewi: : 'ayini; rimoni; 'eteri; ashani: arati ketemochina meniderochachewi: : isike ba'ilatibierina isike debubu ramati diresi beinezihi ketemochi zuriya yalu meniderochi hulu. yesimi'oni lijochi negedi risiti beyewegenochachewi yihi nebere. : keyihuda lijochi kifili yesimi'oni lijochi risiti hone: yeyihudami lijochi idili fenita sile bezabachewi yesimi'oni lijochi berisitachewi mekakeli weresu. : sositenyawimi 'it'a lezabiloni lijochi beyewegenochachewi wet'a: yerisitachewimi diniberi wede saridi derese: : diniberachewimi bemi'irabi bekuli wede meri'ala wet'a; isike debashetimi derese: beyok'ini'ami fiti lefiti wedalewi wenizi derese: : kesaridimi wede ts'ehayi mewich'a wede misirak'i wede kisilotitabori daricha zore: : wede dabiratimi wet'a; wede yafi'ami derese: keziiyami bemisirak'i bekuli wede gatihefirina wede 'itak'ats'ini alefe: wede rimirina wede n'ia wet'a. : diniberumi besemeni bekuli wede hanatoni zore; mewich'awimi beyifitahieli shelek'o nebere. : k'et'ati; nehilali; shimironi; yidala; bete lihem: asira huleti ketemochina meniderochachewi: : yezabiloni lijochi risiti beyewegenochachewi inezihhi ketemochina meniderochachewi nachewi. : aratenyawimi 'it'a leyasakori lijochi beyewegenochachewi wet'a. : diniberachewimi wede iyiziraali; : wede kesiloti; wede sunemi; wede hafirayimi; wede shioni; wede anaharati; : wede rebiti; wede k'isoni; wede abets'i; : wede remeti; wede 'ayiniganimi; wede 'ayinihada; wede betip'ats'ets'i derese: : diniberumi wede taborina wede shahits'uma; wede betisamisi derese; yediniberachewimi mewich'a yoridanosi nebere: asira sidisiti ketemochina meniderochachewi. : yeyisakori lijochi negedi risiti beyewegenochachewi inezihhi ketemochina meniderochachewi nachewi. : amisitenyawimi 'it'a leaseri lijochi negedi beyewegenochachewi wet'a. : diniberachewimi helik'ati; hali; bet'en; azifi; : alameleki; 'ami'adi; mishiali nebere: bemi'irabi bekuli wede k'erimelosina wede shihorilibinati derese: : wede

ts'ehayimi mewich'a wede betidagoni zore; wede zabilonimi wede yifitahieli shelek'o; besemeni bekuli wede beti'emek'ina wede ni'ielimi derese: besite gira bekulimi wede kabuli wet'a: : keziiyami wede 'ebironi; wede reabi; wede hamoni; wede k'ana isike talak'u sidonami derese. : diniberumi wede rama; wede temeshegewimi ketema wede t'irosi zore: diniberumi wede hosa zore: mewich'awimi beakizibi bekuli wede bahiru nebere: : 'uma; afek'i; reabi degimo neberu: haya huleti ketemochina meniderochachewi. : yeaseri lijochi negedi risiti beyewegenochachewi inezihhi ketemochina meniderochachewi nachewi. : sidisitenyawimi 'it'a lenifitalemi lijochi beyewegenochachewi wet'a. : diniberachewimi kehelefi; kets'e'inenimi zafi; keadaminek'ebi; keyebinieli isike lek'umi diresi nebere: mewich'awimi beyoridanosi nebere. : diniberumi wede mi'irabi wede azinotitabori zore; keziiyami wede hhuk'ok'i wet'a: keziiyami bedebubi bekuli wede zabiloni; bemi'irabi bekuli wede aseri; beyoridanosimi bets'ehayi mewich'a wede yihuda derese. : yetemeshegutimi ketemochi inezihhi neberu: ts'idimi; ts'eri; hamati; : rek'ati; kenereti; adama; rama; asori; :38 : k'adesi; edirayi; 'ayinihats'ori; yirioni; migidalieli; horemi; beti'anati; betisamisi: asira zet'enyi ketemochina meniderochachewi. : yenifitalemi lijochi negedi risiti beyewegenochachewi inezihhi ketemochina meniderochachewi nachewi. : sebatenyawimi 'it'a ledani lijochi negedi beyewegenochachewi wet'a. : yerisitachewimi daricha yihi nebere: ts'ori'a; eshitaoli; 'irishemeshi; :43 : she'ilebini; eloni; yitila; eloni; temina; : ak'aroni; ilitek'e; gebatoni; ba'ilati; :46 : yihudi; binebirek'i; gatirimoni; meyarik'oni; beiyop'e fiti lefiti kalewi daricha gari rak'oni. : yedanimi lijochi daricha alibek'achewimi: yedanimi lijochi keleshemi gari liwagu wet'u; yazuatimi; beseyifimi sileti metuati; weresuatimi; tek'emet'ubatimi: simiwanimi beabatachewi bedani simi dani bilewi t'eruati. : yedani lijochi negedi risiti beyewegenochachewi inezihhi ketemochina meniderochachewi nachewi. : midirunimi hulu beyediniberu risiti inidihihoni kefilewi kech'eresu behwala; yeisiraeli lijochi le-newe liji leiyasu bemekakelachewi risiti set'uti. : beefiremi tararama ageri yalechiwini teminasera yemitibalewini yefelegatini ketema inde igiziabiheri tiizazi set'uti: ketemami serito tek'emet'ebati. : kahinu ali'azari; yenewemi liji iyasu; yeisiraelimi lijochi negedochi yeabatochi alek'ochi beigiziabiheri fiti beselo bemegenanyani dinikwani dejafi at'egebi be'it'a yetekafeluti risiti yihi newi. midiritunimi mekakeli ch'eresu.

20

igiziabiherimi iyasuni inidihi bilo tenagerewi. : : leisiraelimi lijochi inidihi bilehi tenagerachewi. sayiwedidi sayawik'imi sewini yegedele gedayi inidisheshibachewi bemuse jiji yenegeriwhachihuni memats'anya ketemochini leyu: kedemi tebek'ayu memats'anya yihonulachihwali. : keinezihi ketemochi wede aniditu yisheshali; beketemayitumi beri adebabayi k'omo beketemayitu shimagilewochi

joro negeruni yinagerali: inerisumi wede ketemayitu yik'ebelutali; yemik'emet'ibetimi sifira yiset'utali. : yemik'etebek'ayu biyasadidewi; asik'edimo sayit'elawi balinijerawini besihiteti sile gedelewi nefise gedayuni beiju asalifewi ayisit'uti. : bemahiberu fiti lefiridi isikik'omi diresi; beziyami werati yalewi talak'u kahini isikimoti diresi beziyachi ketema yik'emet'i: keziyami wediya nefise gedayu yimelesali; wede ketemawimi wede betumi sheshito wede wet'abatimi ketema yigebali. : benifitalemi balewi betetaramawi ageri begelila k'adesini; beeffiremimi balewi betetaramawi ageri sekemini; beyihudami balewi betetaramawi ageri kebironi yemitibalewini k'riyatiaribak'ini leyu. : beyoridanosimi mado keyiariko wede misirak'i kerobeli negedi bemidire bedawi bedelidalawi sifira bosorini; kegadimi negedi begele'adi ramotini; keminasemi negedi bebasani golanini leyu. : bemahiberu fiti isikik'omi diresi bedemi tebek'ayu iji inidayimoti sayawik'i sewini yegedele wedeziya inidisheshi; leisiraeli lijochi hulu bemekakelachewimi lemik'emet'i mets'atenya yeteleyu ketemochi inezihini nachewi. a

21

yelawawiyani abatochi alek'ochi wede kahinu wede ali'azari; wede newemi liji wede iyasu; wede isira-
limi lijochi negedochi alek'ochi k'erube: : bekene'ani midiri balechivi beselo. igiziabiheri bemuse iji yeminik'emet'ibachewini ketemochi; lekebito-
chachinimi mesemiriyawochi tiset'uni zenidi azizoali bilawi tenageruachewi. : yeisiraelimi lijochi inide igiziabiheri tiizazi kerisitachewi inezihini kete-
mochina mesemiriyachewini lelawawiyani set'u. : lek'e'atimi wegenochi 'it'a wet'a: lelawiyanimi
leleberu lekahinu learoni lijochi keyihuda negedi; kesimi'onimi negedi; kebiniyamimi negedi asira
sosit ketemochi be'it'a honulachewi. : lek'erutimi lek'e'ati lijochi keefiremi negedi; kedanimi negedi;
keminasemi negedi ikuleta asiri ketemochi be'it'a honulachewi. : legedisoni lijochi keyisakori
negedi; keaserimi negedi; kenifitalemimi negedi; bebasanimi kalewi keminase negedi ikuleta asira
sosit ketemochi be'it'a honulachewi. : lemerarimi lijochi beyewegenochachewi kerobeli negedi;
kegadimi negedi; kezabilonimi negedi asira huleti ketemochi honulachewi. : igiziabiherimi bemuse
iji inidazeze yeisiraeli lijochi inezihini ketemochina mesemiriyachewini lelawawiyani be'it'a set'u. : key-
ihudami lijochi negedi kesimi'onimi lijochi negedi besimachewi yetet'erutini inezihini ketemochi
set'u. : yefitenyawu 'it'a leinerisu sile wet'a yelawi lijochi yek'e'ati wegeni lehonu learoni lijochi honu. : beyihuda
terarama ageri yalechiwini k'riyatiaribak'i yemitibalewini ketema bezuriyawami yalewini
mesemiriyani set'uachewi: irisiwami kebironi nati; yihimi aribak'i ye'enak'i abati nebere. : yeketema-
yituni irisha gini meniderochiwanimi leyofone liji lekalebi risiti adirigewi set'uti. : lekahinumi
learoni lijochi inezihini set'u: lenefise gedayi memats'anya ketema yehonechiwini kebironinina
mesemiriyawani; libinanina mesemiriyawani; : yetirinina mesemiriyawani; eshitimo'anina

mesemiriyawani; : holoninina mesemiriyawani; daberinina mesemiriyawani; : 'ayininina
mesemiriyawani; yot'anina mesemiriyawani; betisamisninina mesemiriyawani: keinezihini kehuletu
negedochi zet'enyi ketemochini set'u. : kebiniyamimi negedi geba'oninina mesemiriyawani; nasibinina
mesemiriyawani; : anatotinina mesemiriyawani; alimoninina mesemiriyawani: arati ketemochini set'u.
: yearoni lijochi yekahinati ketemochi kemesemiriyachewi gari asira sositi nachewi. : lek'erutimi lek'e'ati
lijochi wegenochi lelawiyanini ye'it'achewi ketemochi keefiremi negedi deresuachewi. : beeffiremi
terarama ageri lenefise gedayi memats'anya ketema yehonechiwini sekeminina mesemiriyawani;
gezirinina mesemiriyawani; : k'ibits'ayiminina mesemiriyawani; betihoroninina mesemiriyawani:
aratuni ketemochi set'uachewi. : kedanimi negedi elitek'enina mesemiriyawani; gebatoninina
mesemiriyawani; eloninina mesemiriyawani; : gatirimoninina mesemiriyawani: aratuni kete-
mochi set'uachewi. : keminasemi negedi ikuleta ta'inakinina mesemiriyawani; gatirimoninina
mesemiriyawani: huletuni ketemochi set'uachewi. : yek'eruti yek'e'ati lijochi wegenochi ketemochi
hulu kemesemiriyachewi gari asiri nachewi. : lelawiyaninimi wegenochi legedisoni lijochi kem-
inase negedi ikuleta lenefise gedayi memats'anya ketema bebasani wisit'i yehonechiwini golaninina
mesemiriyawani; beeshitiranina mesemiriyawani: huletuni ketemochi set'uachewi. : keyisakorimi
negedi k'isoninina mesemiriyawani; dabiratinina mesemiriyawani; : yerimutinina mesemiriyawani;
'ayiniganiminina mesemiriyawani: aratuni ketemochi set'uachewi. : keaserimi negedi mishialinina
mesemiriyawani; 'abidoninina mesemiriyawani; : helik'atinina mesemiriyawani; reabinina
mesemiriyawani: aratuni ketemochi set'uachewi. : kenifitalemimi negedi lenefise gedayi memats'anya
ketema yehonechiwini begelila wisit'i k'adesinina mesemiriyawani; hamotidorinina mesemiriyawani;
k'eritaninina mesemiriyawani: sosituni ketemochi set'uachewi. : yegedisoni lijochi ketemochi hulu
beyewegenochachewi asira sositi ketemochi kemesemiriyachewi gari nachewi. : kelelawiyanimi
lek'eruti lemerari lijochi wegeni kezabiloni negedi yok'in'aminina mesemiriyawani; : k'eritanina
mesemiriyawani; dimonanina mesemiriyawani; nehilalinina mesemiriyawani: aratuni kete-
mochi set'u. : kerobelimi negedi bosorinina mesemiriyawani; yahats'inina mesemiriyawani;
: k'idemotinina mesemiriyawani; mefi'atinina mesemiriyawani: aratuni ketemochi set'u. :
kegadimi negedi lenefise gedayi memats'anya ketema yehonechiwini begele'adi wisit'i ramotinina
mesemiriyawani; mehanayiminina mesemiriyawani; : haseboninina mesemiriyawani; iyazerinina
mesemiriyawani: aratuni ketemochi set'u. : kelelawiyanini wegenochi yek'eruti yemeari lijochi
ketemochi hulu beyewegenochachewi inezihini neberu: 'it'achewimi asira huleti ketema nebere.
: beisiraeli lijochi risiti mekakeli yeneberuti yelawawiyani ketemochi hulu ariba siminiti kete-
mochina mesemiriyachewi neberu. : inezihimi

ketemochi iyanidanidachewi kemesemiriyachewi gari neberu: inezihimi ketemochi hulu inidihu neberu. : igiziabiherimi yiset'achewi zenidi leabatochachewi yemalelachewini midiri hulu leisiraeli set'e: weresuatimi; tek'emet'ubatimi. : igiziabiherimi leabatochachewi inide malelachewi bezuriyachewi kaluti asarefachewi: ket'elatochachewini hulu yik'wak'wamachewi zenidi manimi sewi alichalemi: igiziabiherimi t'elatochachewini hulu bejjachewi asalifo set'achewi. : igiziabiheri leisiraeli beti ketenagerewi melikami negeri hulu tefets'eme inji minimi alik'eremi.

22

beziyani gizemi iyasu yerobelini lijochina yegadini lijochi yeminasemi negedi ikuleta t'erito inidihini alachewi. : yeigiziabiheri bariya muse yazezachihuni hulu t'ebik'achihwali; inemi lazezihwachihu negeri hulu tazizachihwali: : yihinimi yahili bizu gize isike zare diresi wenidimochachihuni alitewachihumi; yeamilakachihunimi yeigiziabiherini tiizazi t'ebik'achihwali. : ahunimi amilakachihu igiziabiheri inide tanagerachewi wenidimochachihuni asarifoachewali: ahuni inigidihni temelesu; wede betachihuna yeigiziabiheri bariya muse beyoridanosi mado wede set'achihu wede risitachihu midiri hidu. : bicha yeigiziabiheri bariya muse yazezachihuni tiizazunina higni taderigi zenidi; amilakachihuni igiziabiherini tiwedidu zenidi; menigedunimi hulu tihedu zenidi; tiizazunimi tit'ebik'u zenidi; keirusumi gari tit'egu zenidi; befits'umimi libachihu befits'umimi nefisachihu tameliku zenidi ijigi tet'enik'ek'u. : iyasumi merek'achewi; sededachewimi: wede betachewimi hedu. : leminasemi negedi ikuleta muse bebasani wisit'i risiti set'itoachewi neberi: lek'erewi leikuletawi gini iyasu beyoridanosi mado bemi'irabi wegni bewenidimochachewi mekakeli risiti set'achewi. iyasumi wede betachewi besededachewi gize inidihni bilo merek'achewi. : bebizu bilit'igna bejjigimi bizu kebiti; bebirimi; bewerik'imi; benasimi; bebiretimi; bejjigimi bizu libisi wede betachihu temelesu: yet'elatochachihunimi miriko kwenidimochachihu gari tekafelu. : yerobelimi lijochi yegadimi lijochi yeminasemi negedi ikuleta hedu: bemusemi iji beteset'e beigiziabiheri tiizazi wede tek'ebeluali wede risitachewi wede gele'adi midiri yigebu zenidi bekene'ani midiri kalechihu keselo keisiraeli lijochi zenidi temelesu. : bekene'ani midiri wedalewi wede yoridanosi ak'irabiyami bemet'u gize yerobeli lijochina yegadi lijochi yeminasemi negedi ikuleta beziya beyoridanosi at'egabi talak'i mesewiya seru. : leisiraelimi lijochi. ineho; bekene'ani midiri daricha beyoridanosi at'egabi balewi gizati; yeisiraeli lijochi balubeti wegni; yerobeli lijochina yegadi lijochi yeminasemi negedi ikuleta mesewiya seritewali yemili were dereselachewi. : yeisiraelimi lijochi yihini besemu gize yeisiraeli lijochi mahiberi hulu wet'itewi inerisuni liwagu beselo tesebesebu. : yeisiraelimi lijochi begele'adi midiri wedaluti wede robeli lijochina wede gadi lijochi wede minasemi negedi ikuleta yekahinuni yeali'azarini

liji finihasihi laku. : keirusumi gari asiri alek'ochi neberu; keisiraeli keyenegedu hulu anidi anidi yeabatochi beti alek'a: iyanidanidumi beisiraeli ailafati mekakeli yeiyeabatochachewi beti alek'a nebere. : begele'adimi midiri wedaluti wede robeli lijochina wede gadi lijochi wede minasemi negedi ikuleta met'u; inidihimi bilewi tanageruachewi. : yeigiziabiheri mahiberi hulu yemilewi yihi newi. yihi beisiraeli amilaki layi yaderegachihuti hat'iatini minidiri newi? zare igiziabiherini kemeketeli temeliasachihwali: zaremi mesewiya bemesiratachihu beigiziabiheri layi 'amits'achihwali. : inya isike zare diresi keirusu yalinets'anibeti yefegori hat'iatini t'ik'iti newini? beigiziabiheri mahiberi layi mek'isefiti werede. : inanite zare igiziabiherini kemeketeli timelesalachihuni? zare beigiziabiheri layi bitamits'u nege beisiraeli mahiberi hulu layi yik'ot'ali. : negeri gini yerisatichihu midiri yerekese bimesilachihu yeigiziabiheri maderiya wedemik'emet'ibeti wede igiziabiheri risiti midiri alifachihu bemekakelachini wuresu: keamilakachinimi keigiziabiheri mesewiya lela leinanite mesewiya bemesiratachihu beigiziabiherina beinya layi atamits'u. : yezara liji akani irimi negeri bemewisedi hat'iatini sile sera beisiraeli mahiberi hulu layi k'wit'a aliweredemi? irisumi behat'iatu bichawini alimotemi. : yerobeli lijochina yegadi lijochi yeminasemi negedi ikuleta leisiraeli ailafati alek'ochi inidihni bilewi melesulachewi. : yeamalikitini amilaki igiziabiheri; yeamalikitini amilaki igiziabiheri irisu awik'otali; isiraelimi yawik'ewali: beigiziabiheri layi 'amits'enina telalifeni inide hone zare atadineni: : igiziabiherini kemeketeli inidinimelesi; yemik'at'elewini mesiawa'itina yeihili k'wiribani inidinasarigibeti; yedehininetinimi mesiawa'iti inidinak'eribibeti bileni mesewiya seriteni inide hone igiziabiheri irisu rasu yibek'eleni: : yilik'unimi kelibachini firihati yetenesa. bemimet'awi zemeni lijochachihu lijochachinini. keisiraeli amilaki keigiziabiheri gari mini alachihu? : inanite yerobelina yegadi lijochi; igiziabiheri beinyana beinanite mekakeli yoridanosini diniberi adirigoalina beigiziabiheri zenidi idili fenita yelachihumi yiluachewali bileni yihini aderegini. bezihihi lijochachihu lijochachinini igiziabiherini kemefirati asitewachewali. : silezihimi. mesewiya inisira alini: negeri gini lemik'at'eli mesiawa'iti weyimi lelela mesiawa'iti ayidelemi: : negeri gini beinyana beinanite mekakeli keinyami behwala betiwilidachinina betiwilidachihu mekakeli bemik'at'eli mesiawa'itina bek'wiribani bedehininetimi mesiawa'itachini igiziabiherini inameliki zenidi; bemimet'awimi zemeni lijochachihu lijochachinini. beigiziabiheri zenidi idili fenita yelachihumi inidayilu misikiri yihonali. : silezihimi alini. bemimet'awi zemeni leinya weyimi letiwilidachini yihini silu; inya. ineho; abatochachini yaderegutini yeigiziabiherini mesewiya misale iyu: beinyana beinanite mekakeli misikiri newi inji silemik'at'eli mesiawa'itina sile lela mesiawa'iti ayidelemi inilaleni. : bemaderiyawifiti kalewi keamilakachini keigiziabiheri mesewiya lela lemik'at'eli mesiawa'itina leihili k'wiribani lelela mesiawa'itimi yemihoni mesewiyani yeseranewi beigiziabiheri layi bemamets'i igiziabiherinimi zare

meketelini lemetewi bemaleti inide hone yihi keinya yirak'i. : kahinu finihlasina yemahiberu alek'ochi; keirisu gari yeneberuti yeisraeli ailafati alek'ochi; yerobeli lijochina yegadi lijochi yeminasemi lijochi yetenagerutini k'ali besemu gize negeru ijigi desi asenyachewi. : yekahinumi yeali'azari liji finihasi lerobeli lijochina legadi lijochi leminasemi lijochi. yihini metelalefi beigiziabiheri layi aladeregachihumina igiziabiheri bemekakelachini inidale zare inawik'aleni: ahuni yeisraelini lijochi keigiziabiheri iji adinachihiwale alachewi. : yekahinumi yeali'azari liji finihlasina alek'ochu kerobeli lijochina kegadi lijochi zenidi kegele'adi ageri wede kene'ani ageri wede israeli lijochi temelezu; weremi amet'ulachewi. : negerumi yeisraelini lijochi desi asenye: yeisraelimi lijochi igiziabiherini amesegenu; keziyami wediya yerobeli lijochina yegadi lijochi yetek'emet'ubatinu midiri yat'efu zenidi wet'itewi inidiwegauchewi alitenagerumi. : yerobeli lijochina yegadi lijochimi. igiziabiheri amilaki inide hone yihi bemekakelachini misikiri newi silu mesewiyawini misikiri bilewi t'eruti.

23

inidihimi hone: bizu zemeni kehone behwala; igiziabiherimi isiraelini bezuriyachewi kaluti t'elatochachewi hulu kasarefe behwala; iyasumi beshemegele be'idimewimi bareje gize; : iyasu isiraelini hulu shimagilewochachewinimi alek'ochachewinimi ferajochachewinimi shumamitochachewinimi t'erito inidihi alachewi. ine shemigiyalehu; be'idimemi arijichalehu: : inanitemi amilakachehu igiziabiheri beinezihini ahizabi hulu sile inanite yaderegewini hulu ayitachihwali: sile inanite yetewaga irisu amilakachihu igiziabiheri newi. : ineho; ine kat'efahwachewi ahizabi hulu gari keyoridanosi jemiro bet'sehayi megibiya isikalewi isike talak'u bahiri diresi lenegedochachihu risiti inidihonu yek'erutini inezihini ahizabi be'it'a kefelihulachihu. : amilakachihumi igiziabiheri irisu kefitachihu bebiritu yibetinachewali; kefitachihumi yasadiwachewali: amilakachihu igiziabiheri inide tenagerachihumi midirachewini tiwerisalachihu. : sileziyihini bemuse higi mets'ihafi yetets'afewini hulu lemet'ebek'ina lemadiregi bet'ami beritu; keirisumi wede k'eniyimi wede girami fe'ek'k'i atibelu. : beinanite mekakeli wede k'eruti wede inezihini ahizabi atigibu: yeamalikitochachewinimi simi atit'iru; atimalubachewimi; atamilikuachewimi; atisigedulachewimi: : isike zare diresi inidaderegachihuti wede amilakachihu wede igiziabiheri tet'egu inji. : igiziabiheri talalak'ochinina hayilenyochini ahizabi kefitachihu asiwet'itoali: isike zaremi diresi manimi lik'wak'wamachihu alichalemi. : amilakachihu igiziabiheri inide tenagerachihu sile inanite yemiwaga irisu newina keinanite anidu sewi shihi sewini yasadiwali. : amilakachihuni igiziabiherini tiwediduti zenidi lerasachihu ijigi tet'enik'ek'u. : inanite gini temelisachihu bemekakelachihu wede k'eruti wede inezihini ahizabi bitit'egu; keinerisumi gari bitigabu; inanitemi wede inerisu inerisumi wede inanite bitideraresu; : amilakachihu igiziabiheri keset'achihu

kezihichi kemelikamitu midiri isikitit'efu diresi mewidek'iyana wet'imedi; begonachihumi megirefiya; be'ayinachihumi isohi yihonubachihwali inji amilakachihu igiziabiheri keinigidihi wediya inezihini ahizabi kefitachihu inidayasadidachewi fets'imachihu iwek'u. : inehomi; zare yemidirini hulu menigedi ihedalehu: inanitemi igiziabiheri sile inanite ketenagerewi kemelikami negeri hulu anidi negeri inidalik'ere belibachihu hulu benefisachihumi hulu iwek'u: hulu derisolachihwali: keirisumi anidi negeri alik'eremi. : amilakachihu igiziabiheri yetenagerewi melikami negeri hulu inide dereselachihu; amilakachihu igiziabiheri keset'achihu kezihichi kemelikamitu midiri inaniteni isikiyat'efachihu diresi igiziabiheri inidihu kifuni negeri hulu yamet'abachihwali. : amilakachihu igiziabiheri yazezachihuni k'ali kidani sitaferisu; hedachihumi lelochini amalikiti sitameliku; sitisegidulachewimi; beziya gize yeigiziabiheri k'wit'a yinedidibachihwali; keset'achihumi kemelikamitu midiri fet'inachihu tit'efalachihu.

24

iyasumi yeisraelini negedi hulu wede sekemi sebasebe; yeisraelinimi shimagilewochi alek'ochachewinimi ferajochachewinimi shumamitochachewinimi t'era. inerisumi beigiziabiheri fiti k'omu. : iyasumi lehizibu hulu inidihale ale. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihale yilali. abatochachihu; yeabirihamina yenakori abati tara; asik'edimewi bewenizi mado tek'emet'u: lelochinimi amalikiti ameleku. : abatachihunimi abirihaminu kewenizi mado wesije bekene'ani midiri hulu merahuti: zerunimi abezahu; yisihak'inimi set'ehuti. : leysisihak'imi ya'ik'obinina 'esawini set'ehuti: le'esawimi yeseyirini terara risiti adirige set'ehuti: ya'ik'obimi lijochumi wede gibits'i weredu. : musenina aroninimi lakihu; bemekakelachewimi inidaderegihu gibits'ini k'esefihu: keziyami behwala awet'ahwachewi. : abatochachihunimi kegibits'i awet'ahwachewi; wede bahirumi deresachihu: gibits'awiyanimi abatochachihuni beseregelochina beferesenyocho isike eritira bahiri diresi abareruachewi. : wede igiziabiherimi bech'ohu gize beinanitena begibits'awiyani mekakeli ch'elema aderege; bahirunimi melesebachewi; aset'emachewimi: 'ayinochachihumi begibits'i yaderegihutini ayu: bemidire badami bizu gize tek'emet'achihu. : inemi beyoridanosi mado wede tek'emet'ubeti wede amorawiyani midiri amet'ahwachihu: keinanitemi gari tewagu; asalifemi bejjachihu set'ehwachihu; midirachewinimi weresachihu: kefitachihumi at'efahwachewi. : yemo'abimi nigusi yesefori liji balak'i tenesito keisraeli gari tewaga: inidiregimachihumi yebi'orini liji bele'amini liko asi'erawi. : ine gini bele'amini mesimati aliwedidihumi: irisumi fets'imo barekachihu; inemi keiju adanihwachihu. : yoridanosinimi teshagerachihu; wede iyarikomi met'achihu: yeiyarikomi sewochi; amorawiwi; ferizawawi; kene'anawiwi; ket'iyawiwi; gerigesawiwi; ewiyawiwi; iyabusawiwi tewaguachihu: asalifemi bejjachihu set'ehwachewi. : befitachihumi teribi sededihu; beseyifihimi

bek'esitihimi sayihoni huletuni yeamorawianini ne-
 gesitati kefitachihu asadedachewi. : yalidekemachi-
 hubetinimi midiri; yaliserachihwachewinimi kete-
 mochi set'ehwachihu; tek'emet'achihubachewimi:
 kalitekelachihwachewimi keweyinina keweyira
 belachihu. : ahunimi igiziabiherini firu; befits'umimi
 beiwinetenyami libi amilikuti: abatochachihumi be-
 wenizi mado begibits'imi wisit'i yamelekuachewini
 amalikiti keinanite arik'u; igiziabiherinimi ami-
 liku. : igiziabiherinimi mamileki kifu mesilo
 bitayachihu; abatochachihu bewenizi mado salu
 yamelekuachewini amalikiti weyimi bemidirachewi
 yalachihubachewini yeamorawianini amalik-
 iti tameliku inide hone; yemitamelikutini zare
 miret'u. inena bete gini igiziabiherini inamelikaleni.
 : hizibumi melisewi inidihi alu. igiziabiherini
 titeni lelochi amalikitini mamileki keinya yi-
 rak'i. : inyanina abatochachininini kebarinetai beti
 kegibits'i midiri yawet'ani; be'ayinachinimi fiti
 ineziyani talalak'i teamirati yaderege; behedini-
 batimi menigedi hulu balefinibachewimi ahizabi
 hulu mekakeli yet'ebek'eni; irisu amilakachini
 igiziabiheri newina. : igiziabiheri ahizabini hulu;
 bemidiritumi yetek'emet'utini amorawiyani kefi-
 tachini asadede: silezihi irisu amilakachini newina
 igiziabiherini inamelikaleni. : iyasumi hizibuni.
 irisu k'idusi amilaki newina; irisumi k'enatenya
 amilaki newina igiziabiherini mamileki atichilumi:
 metelalefachihunina hat'iatachihuni yik'iri ayilimi. :
 igiziabiherini titachihu inigidochini amalikiti bita-
 meliku; melikami kaderegelachihu behwala temeliso
 kifu negeri yaderigibachihwali; yat'efachihumali
 alachewi. : hizibumi iyasuni. inidihi ayihuni: negeri
 gini igiziabiherini inamelikaleni aluti. : iyasumi
 hizibuni. iniditamelikuti inanite igiziabiherini inide
 meret'achihu berasachihu layi misikirochi nachihu
 alachewi: inerisumi. misikirochi neni alu. : irisumi.
 ahuni inigidihi bemekakelachihu yalutini inigidochi
 amalikiti arik'u; libachihunimi wede isiraeli amilaki
 wede igiziabiheri azenibilu alachewi. : hizibumi
 iyasuni. amilakachininini igiziabiherini inamelikaleni;
 dimits'unimi inisemaleni aluti. : beziyami k'eni
 iyasu kehizibu gari k'ali kidani aderege; beseke-
 mimi siri'atina firidi aderegelachewi. : iyasumi yihini
 k'ali hulu beigiziabiheri higi mets'ihafi ts'afe: ta-
 lak'unimi dinigayi wesido beigiziabiheri mek'idesi
 at'egebi keneberechiwi keadibaru zafi betachi
 ak'omewi. : iyasumi lehizibu. ineho; yetenagerenini
 yeigiziabiherini k'ali hulu semitoalina yihi dini-
 gayi yimesekiribinali: inigidihi amilakachihuni
 inidatikidu yihi misikiri yihonibachihwali alachewi.
 : iyasumi hizibuni beiyandanidu wede risitu
 sedede. : inidihimi hone: kezihi negeri behwala
 yeigiziabiheri bariya yenewe liji iyasu 'idimewi
 meto asiri 'ameti sihonewi mote. : beteraramawimi
 beefiremi ageri bege'asi terara besemeni balechiwi
 berisitu daricha beteminasera k'eberuti. : iyasu
 balebeti zemeni hulu; keiyasumi behwala beneberuti
 leisraelimi yaderegewini yeigiziabiherini sira hulu
 bawek'uti beshimagilewochi zemeni hulu; isiraeli
 igiziabiherini ameleku. : yeisraelimi lijochi kegibits'i
 yawet'utini yeyosefina at'initi ya'ik'obi kesekemi
 abati keemori lijochi bemeto begi begezawi irisha

besekeki k'eberuti: irishawimi leyosefi lijochi risiti
 hone. : yearonimi liji ali'azari mote: beteraramawimi
 beefiremi ageri leliju lefinihasi beteset'echiwi
 begibi'a mereti k'eberuti.

inidihimi hone: iyasu kemote behwala yeisraeli lijochi. kene'anawayanini lemewigati mani befiti yiwet'alinali? bilewi igiziabiherini t'eyek'u. : igiziabiherimi. yihuda yiwit'a: ineho; midirituni beiju asalife set'ichalehu ale. : yihudami wenidimuni simi'onini. kene'anawayanini iniwega zenidi keine gari wede 'it'aye wit'a; inemi degimo keanite gari wede 'it'ahi ihedalehu alewi. simi'onimi keirisu gari hede. : yihudami wet'a: igiziabiherimi kene'anawayaninina ferizawayanini bejjachewi asalifo set'achewi; keinerisumi bebezek'i wisit'i asiri shihi sewochi gedelu. : adonibezek'inimi bebezek'i agenyutina tewaguti: kene'anawayaninina ferizawayaninimi metuachewi. : adonibezek'imi sheshe: asadidewimi yazuti; yeijunina yeigirunimi awira t'ati k'oret'u. : adonibezek'imi. yejjachewina yeigirachewi awira t'ati yetek'oret'u seba negesitati kegebetaye betachi firifari yilek'imu neberi: ine inidaderegihu igiziabiheri inidihu mele-seliny ale. wede iyerusalemimi amet'uti; beziyami mote. : yeyihudami lijochi iyerusalemimi tewagitewi yazuati; beseyifi siletimi metuati; ketemayitunimi beisati ak'at'eluati. : kezziyami behwala yeyihuda lijochi betaramawi agerina bedebubu bekuli bek'olawimi wisit'i yeminorutini kene'anawayanini liwegu weredu. : yihudami bekebironi yeminorutini kene'anawayanini liwega hede. yekebironimi simi asik'edimo k'iriyatiribak'i nebere. sesinina akimenini telaminimi gedelu. : kezziyami yedaberini sewochi liwega hede: asik'edimomi yedaberi simi k'iriyatiseferi nebere. : kalebimi. k'iriyatiseferini lemimetana lemiyizi lijeni 'akisani agabawalehu ale. : yekalebimi tinishi wenidimi yek'enezi liji gotoniyali yazati: lijunimi 'akisani agabawi. : irisiwami wede irisu bemet'achi gize keabatwa irisha inidilemini mekerechewi. irisiwami keahiyawa weredechi: kalebimi. mini felegishi? alati. : irisiwami. bereketini sit'enyi: bedebubi bekuli yalewini midiri set'itehenyalina yewiha minich'i degimo sit'enyi alechiwi. kalebimi layinyawinina tachinyawini minich'i set'ati. : yek'enawiwi yemuse amati lijochimi keyihuda lijochi gari zenibaba kalebati ketema tenesitewi ke'aradi bedebubi bekuli wedalewi wede yihuda midire beda wet'u: hedewimi kehizibu gari tek'emet'u. : yihudami kwenidimu kesimi'oni gari hede; bet's'ifati yetek'emet'utinimi kene'anawayanini metu; fets'imewimi at'efuati. yeketemayitunimi simi herima bilewi t'eruati. : yihudami gazanina darichawani; asik'elonanina darichawani; ak'aroninina darichawani yaze. : igiziabiherimi keyihuda gari nebere: yihudami teraramawini ageri werese: beshelek'owi yeminoruti gini yebireti seregelochi neberu-achewina liyawet'achewi alichalemi. : musemi inide tenagere lekalebi kebironini set'uti: kezziyami sosituni ye'enak'i lijochi awet'a. : negeri gini beiyerusalemi yeminorutini iyabusawayanini yebiniyami lijochi alawet'uachewimi: iyabusawiyani kebinnyami lijochi gari isike zare diresi beiyerusalemi tek'emit'ewali. : yeyosefimi wegni degimo bebeteli layi wet'u; igiziabiherimi keinerisu gari nebere. : yeyosefimi wegni betelini yemisilulu

laku. asik'edimomi yeketemayitu simi loza yibali neberi. : t'ebak'iwochumi anidi sewi kekemeta siwet'a ayitewi. yeketemayituni megibiya asayeni; inyami cherineti inaderigilihaleni aluti. : yeketemayitunimi megibiya asayachewi; ketemayitunimi beseyifi sileti metu: yanini sewina wegenuchuni gini lek'ek'uachewi. : sewiyewimi wede ket'iyawiyani midiri hede; beziyami ketemani sera; simiwanimi loza bilo t'erati. isike zaremi diresi simiwa yihi newi. : minasemi yebetisaninina yemeniderochiwani; yeta'inakinina yemeniderochiwani; yedorinina yemeniderochiwani; yeyibile'aminina yemeniderochiwani; yemegidonina yemeniderochiwani sewochi alawet'achewimi: negeri gini kene'anawiyani beziya ageri bemek'emet'i ts'enu. : isiraelimni beberetu gize kene'anawiyani asigeburuachewi; fets'imewimi alawet'uachewimi. : efiremimi begeziri yetek'emet'utini kene'anawiyani alawet'achewimi: negeri gini kene'anawiyani bemekakelachewi begeziri tek'emet'u. : zabilonimi yek'idironinina yenehilolini sewochi alawet'achewimi: negeri gini kene'anawiyani bemekakelachewi tek'emet'u; gibirimi yemegiburuleti honu. : aserimi ye'akonina yesidonini yeahilabinimi yeakizibinimi yehhilabinimi yeafek'inimi yereabinimi sewochi alawet'achewimi. : beziyachimi midiri yetek'emet'utini kene'anawiyani alawet'uachewimina bemekakelachewi yeaseri lijochi tek'emet'u. : nifitalelimi yebetisamisinina yebet'anatini sewochi alawet'achewimi; be-midurimi betek'emet'uti bekene'anawiyani mekakeli tek'emet'u: negeri gini yebetisamisina yebet'anati sewochi gibiri yemegiburuleti honu. : amorawiyani yedanini lijochi wede teraramawi ageri inidiyafegefigu asigededuachewi; wede shelek'owimi inidiyweridu kekeluachewi. : amorawiyani beheresi tararana beeloni beshe'alibimimi bemek'emet'i ts'enu: negeri gini yeyosefi beti iji kebedechi; asigeberechachewimi. : yeamorawiyani diniberi keak'irebimi 'ak'ebeti kech'inich'awi jemiro isike layi diresi nebere.

2

yeigiziabiherimi meliaki kegeligela wede bokimi wet'ito inidihale. ine kegibits'i awit'ichachihwalehu; leabatochachihumi wede malihulachewi midiri agibichachihwalehu: inemi. keinanite gari yaderegihutini k'ali kidani lezelalemi alafesisimi: : inanitemi mesewiyachewini afirisu inji bezihichi midiri keminoru sewochi gari k'ali kidani atadirigu alihu. inanite gini k'aleni alisemachihumi: : yihinis lemini aderegachihu? silezhimi. kefitachihu alawet'achewimi; negeri gini yasich'enik'wachihwali; amalakitochachewimi wet'imedi yihonubachihwali alihu. : yeigiziabiherimi meliaki yihini k'ali leisirali lijochi hulu betenagere gize hizibu dimits'achewini anisitewi alek'esu. : yeziyanimi sifira simi bokimi bilewi t'eruti: beziyami leigiziabiheri sewu. : iyasumi hizibuni basenabete gize yeisraeli lijochi midirituni liwerisu wede iyerisitachewi hedu. : iyasumi beneberebeti zemeni hulu; leisiraelimi yaderegewini talak'uni yeigiziabiherini sira hulu bayuti; keiyasu behwala beneberu shimagilewochi zemeni hulu;

hizibu igiziabiherini ameleku. : yeigiziabiherimi bariya yenewe liji iyasu 'idimewi meto asiri 'ameti sihonewi ageri. : beteraramawimi beefiremi ageri bege'asi terara besemeni balechiwi berisitu daricha beteminaheresi k'eberuti. : tiwilidi hulu degimo wede abatochachewi tekemachu: keineziyami behwala igiziabiherini leisiraelimi yaderegewini sira yalawek'e lela tiwilidi tenesa. : yeisiraelimi lijochi beigiziabiheri fiti kifu yehone negeri aderegu; bealiminimi ameleku. : kegibits'i midirimi yawet'achewini yeabatochachewini amilaki igiziabiherini tewu; bezuriyachewimi kaluti keahizabi amalikitit lelochini amalikitit teketelu; segedulachewimi: igiziabiherinimi asik'ot'u. : igiziabiherinimi titewi bealimina asitarotini ameleku. : yeigiziabiherimi k'wit'a beisiraeli layi nedede; wede marekuachewimi marakiwochi iji asalifo set'achewi: bezuriyachewimi baluti bet'elatochachewi iji asalifo set'achewi; t'elatochachewinimi keziya wediya lik'wak'wamu alichalumi. : igiziabiherimi inide tenagere; igiziabiherimi beinerisu layi inidemale; wede wet'ubeti hulu yeigiziabiheri iji tikefabachewi neberechi: ijigimi tech'enek'u. : igiziabiherimi mesafinitini asinesalachewi; kemimariakuachewimi iji adanuachewi. : lelochi amalikitini teketilewi amenezeru segedulachewimi inji mesafinitinowachewini alisemumi: abatochachewimi yihedubeti kenebere menigedi fet'inewi fek'ek'i alu: abatochachewi leigiziabiheri tiizazi inide tazezu inidihu aladeregumi. : igiziabiherimi mesafinitini basinesalachewi gize igiziabiheri kemesifinu gari nebere: igiziabiherimi silemigafuachewina silemiyasich'enik'wachewi bech'uhetachewi yazini neberina bemesifinu zemeni hulu ket'elatochachewi iji adanachewi. : mesifinu gini kemote behwala yimelesu neberi; lelochininimi amalikitit bemeketelachewi inerisunimi bamamilekachewina leinerisu bemesigedachewi abatochachewi adirigewiti keneberewi yekefa yaderigu neberi: yeilikenyinetachewini menigedina sirachewini alitewumi neberi. : yeigiziabiherimi k'wit'a beisiraeli layi nedede; inidihimi ale. yihi hizibi leabatochachewi yazezihutini k'ali kidani sile telalefu; dimits'enimi silalisemu abatochachewimi inide t'ebek'u; :22: yihedubati zenidi yeigiziabiherini menigedi yit'ebik'u weyimi ayit'ebik'u inide hone isiraelini yifitinibachewi zenidi; iyasu bemote gize ketewachewi ahizabi aniduni sewi inikwa keinigidihi wedihi kefitachewi alawet'ami. : igiziabiherimi inezihini ahizabi asik'ere; fet'inomi alawet'achewimi; beiyasumi iji asalifo aliset'achewimi.

3

kekene'anawiyanimi gari mewagati yalawek'utini isiraelini beinerisu: : yifitinachewi zenidi; befitimi selifini yalilemedu yeisiraeli lijochi tiwilidi mewagatini yawik'una yimaru zenidi igiziabiheri yasik'erachewi ahizabi inezihini nachewi: : amisitu yeflissit'emawiyani mekwaninini; kene'anawiyanimi hulu; sidonawiyanimi; kebealiarimon'i emi terara jemiro isike hamati megibiya diresi belibanosi terara yeminorutimi ewiyawiyani. : igiziabiheri bemuse iji leabatochachewi yazezewini tiizazi mesimatachewi

iniditawek'i isiraeli yifetenubachewi zenidi inezihini k'eru. : yeisiraelimi lijochi bekene'anawiyani beket'iyawiyanimi beamorawiyanimi beferizawiyanimi beewiyawiyanimi beiyabusawiyanimi mekakeli tek'emet'u. : seti lijochachewinimi agebuachewi; inerisumi setochi lijochachewini lewenidochi lijochachewi set'u; amalikitochachewinimi ameleku. : yeisiraelimi lijochi beigiziabiheri fiti kifu yehonewini negeri aderegu; amilakachewinimi igiziabiherini resitewi bealiminina asitarotini ameleku. : silezili yeigiziabiheri k'wit'a beisiraeli layi nedede; bemesisip'et'omiya nigusi bekwiserisetemi iji asalifo set'achewi: yeisiraelimi lijochi lekwiserisetemi siminini 'ameti tegezuleti. : yeisiraelimi lijochi wede igiziabiheri ch'ohu: igiziabiherimi yemiyadinachewini adanyi yekalebini yetanashi wenidimuni yek'enezini liji gotoniyalini asinesalachewi. : yeigiziabiherinimi menifesi beirisu layi met'a; beisiraelimi layi yiferidi neberi: leselifi wet'a; igiziabiherimi yemesip'et'omiyani nigusi kwiserisetemini beiju asalifo set'ewi: ijumi bekwiserisetemi layi ashene-fechi. : midirritumi ariba 'ameti 'arefechi: yek'enezini liji gotoniyali mote. : yeisiraelimi lijochi beigiziabiheri fiti inide gena kifu sira seru: beigiziabiherimi fiti kifu sile seru igiziabiheri yemo'abini nigusi 'egilomini beisiraeli layi aberetabachewi. : yeamonini lijochina amalek'ini wede irisus sebesebe: hedomi isiraelini meta; zenibabami yalebatini ketema yazuati. : yeisiraelimi lijochi lemo'abi nigusi le'egilomi asira siminini 'ameti tegezuleti. : yeisiraelimi lijochi wede igiziabiheri ch'ohu: igiziabiherimi biniyamawiwini yegerani liji na'odini giranyuni sewi adanyi asinesalachewi: yeisiraelimi lijochi beirisu iji wede mo'abi nigusi wede 'egilomi gibiri laku. : na'odimi huleti afa yalewi rizimetu anidi kinidi yehone seyifi abeje; kelibisumi betachi bek'enyi ch'inu bekuli aderegewi. : lemo'abimi nigusi le'egilomi gibiruni ak'erebe: 'egilomimi ijigi wefirami sewi nebere. : gibirunimi mak'irebi bech'ere gize; gibiri yeteshekemutini sewocho sedede. : na'odi gini begeligela keneberuti tikili dinigayochi zenidi temeliso. nigusi hoyi; yemisit'iri negeri alenyi ale: nigusumi. zimi beli ale: bezuriyawimi yek'omuti hulu wet'u. : na'odimi wede irisus k'erebe: irisumi besegeneti beti lebichawi tek'emit'o neberi. na'odimi. yeigiziabiheri meliikitit leanite alenyi ale. kezufanumi tenesa. : na'odimi gira ijumi zerigito kek'enyi ch'inu seyifuni wesede; hodunimi wegawi: : yeseyifumi ijetawi degimo kesiletu behwala geba: sibumi siletuni kedenewi; seyifunimi kehodu meliso alawet'awimi: behwalawimi wet'a. : na'odimi wede deribu wet'a; yesegenetunimi deji zegito k'olefewi. : na'odimi kehede behwala bariyawochu met'u: yesegenetunimi deji tek'olifo bayu gize. minalibati besegenetu wisit'i wegebumi yimokiri yihonali alu. : isikiyafirumi diresi ijigi zegeyyu: yesegenetunimi deji inidalikefete bayu gize mekifechawini wesidewi keketu; inehomi; getachewi bemidiri wedik'o motomi agenyutu. : bezegeyubetimi gizeyati na'odi sheshe; tikili dinigayochunimi alefe; wede beyirotami amelet'e. : beme't'ami gize betetaramaw beeffiremi ageri k'enide meleketi nefa: yeisiraelimi lijochi keirisu gari ketteraramaw ageri weredu; irisumi befitachewi hede. : irisumi. igiziabiheri

t'elatochachihuni mo'abawiyani bejjachihu asalifo set'itoalina teketelwuni alachewi. teketilewitimi weredu; wede mo'abimi yeiyashagirewini yeyoridanosini meshageriya yazu; maninimi alasalefumi. : yeziyani gizemi kemo'abi asiri shihi yeiyahilutini; gwilimasochina ts'inu'ani hulu; metu: anidi inikwa alamelet'emi. : beziyami k'eni mo'abi keisiraeli iji betachi tewarede: midiritumi semaniya 'ameti' arefechi. : keirisumi behwala ye'anati liji semegari tenesa; kefilisit'iemawiyanimi sidsiti meto sewi bebere mewigiya gedele: irisumi degimo isiraelini adane.

4

na'odimi kemote behwala yeisiraeli lijochi beigiziabiheri fiti inide gena kifu sira seru. : igiziabiherimi beasori benegesewi bekene'ani nigusi beiyabisi iji asalifo set'achewi: yeserawitumi alek'a beahizabi arisoti yetek'emet'ewi sisara nebere. : yeisiraelimi lijochi wede igiziabiheri ch'ohu: zet'enyi meto yebireti seregelochi neberutina; yeisiraelinimi lijochi haya 'ameti yahili ijigi yasich'enik'achewi neberi. : beziya gizemi nebiyitu yelefidoti misiti dibora beisiraeli layi tiferidi neberedi. : irisuwami betaramawi beefiremi ageri beramana bebeteli mekakeli kalewi yedibora zafi kemibalewi kezenibabawi betachi tek'emit'a neberi: yeisiraelimi lijochi wede irisawa lefiridi yiwet'u neberi. : likami kek'adesi nifitalemi yeabiniemini liji barik'ini t'erita. yeisiraeli amilaki igiziabiheri. hedechi wede tabori terara wit'a; keanitemi gari kenifitalemina kezabiloni lijochi asiri shihi sewochi wisedi: inemi yeiyabisini serawiti alek'a sisarani seregelochunimi hizibunimi hulu wede anite wede k'isoni wenizi isibalehu; bejjihimi asalife iset'ewalehu bilo alazezehimini? alechiwi. : barik'imi. anichi keine gari batiheji ine ihedalehu: anichi gini keine gari batiheji ine alihedimi alati. : irisuwami. bejwineti keanite gari ihedalehu: negeri gini igiziabiheri sisarani beseti iji asalifo yiset'alina bezzibi bemithedibeti menigedi leanite kibiri ayihonimi alechiwi. diborami tenesita kebarik'i gari wede k'adesi hedechi. : barik'imi zabiloninina nifitalemini wede k'adesi t'erachewi; asiri shihimi sewochi teketilewiti wet'u: diborami keirisu gari wet'achi. : k'enawiwimi heberi kemuse amati keobabi lijochi kek'enawiyani teleyitu dinikwanuni bek'adesi at'egebi bet'sa'inayimi isike neberewi isike tilik'u zafi diresi tekele. : yeabiniemini liji barik'i wede tabori terara inide wet'a lesisara negeruti. : sisarami seregelochuni hulu; zet'enyi meto yebireti seregelochi; keirisumi gari yeneberutini hizibunimi hulu kearisoti wede k'isoni wenizi sebesebachewi. : diborami barik'ini. igiziabiheri sisarani bejjihimi asalifo yemiset'ibeti k'eni zare newina tenesa: ineho; igiziabiheri befithiti wet'itoali alechiwi. barik'imi asiri shihi sewochi teketilewiti ketabori terara werede. : igiziabiherimi sisarani seregelochunimi hulu serawitunimi hulu kebarik'i fiti beseyifi sileti aside-neget'achewi: sisarami keseregelawi werido bejguru sheshe. : barik'imi seregelochinina serawituni isike arisoti diresi abarere: yesisarami serawiti hulu beseyifi sileti wedek'e: anidi inikwa alik'eremi.

: beasori nigusimi beiyabisina bek'enawiwini beheberi beti mekakeli selami neberena sisara bejguru sheshito wede k'enawiwini wede heberi misiti wede iya'eli dinikwani derese. : iya'elimi sisarani lemegeyaneti wet'ita. giba; getaye hoyi; wede ine giba: atifira alechiwi. wede irisuwami wede dinikwaniwa geba; bemegonats'efiyawami shefenechiwi. : irisumi. t'emitoniyalina ibakishi yemit'et'awi t'ik'iti wiha sich'inyi alati: irisuwami yewetutuni ak'umada fetita at'et'achiwi; shefenechiwimi. : irisumi. kedinikwanu dejafi k'umi: sewimi met'ito. bezzibi sewi aleni? bilo bit'eyik'ishi anichi. yelemi tiyiwaleshi alati. : yeheberimi misiti iya'eli yedinikwani kasima wesedechi; bejjiwami medosha yazechi; k'esi bilami wede irisu k'erebechi: bejoroginidu kasimawini chenekerechi: irisumi dekimmo inik'elafito neberina kasimawi wede mereti t'elek'e; irisumi mote. : inehomi; barik'i sisarani siyabariri iya'eli litigenanyewi wet'ita. na yemitishawinimi sewi asayihalehu alechiwi. wede irisuwami geba; inehomi; sisarani wedik'o motomi agenyewi; kasimawimi kejoroginidu wisit'i nebere. v23 : beziyami k'eni igiziabiheri yekene'anini nigusi iyabisini beisiraeli lijochi fiti awarede. : yekene'anini nigusi iyabisinimi isikiyat'efu diresi bekene'ani nigusi beiyabisi layi yeisiraeli lijochi iji iyeberetachi hedechi.

5

beziyami k'eni diborana yeabiniemi liji barik'ini indihilewi tek'enyu. : beisiraeli wisit'i meriwochi sile meru; hizibumi nefisachewini befek'adachewi sile set'u; igiziabiherini amesiginu. : negesitati hoyi; simu: mekwaninimi hoyi; adimit'u: ine leigiziabiheri ik'enyalahu; leisiraeli amilaki leigiziabiheri izemiralehu. : abetu; kasesyiri bewet'ahi gize; keedomiyasimi meda beteramedihii gize; midiritu tenawet'echi; semayatumi anit'ebet'ebu: demenatimi degimo wihani anit'ebet'ebu. : terarochi keigiziabiheri fiti yetenesa k'elet'u; yami sina keisiraeli amilaki keigiziabiheri fiti yetenesa. : be'anati liji besemegari zemeni; beiya'eli zemeni menigedochi tek'waret'u: menigedenyochi besirit'i menigedi yihedu neberi. : anichi; dibora; isikitineshi diresi; leisiraelinimi inati honeshi isikitineshi diresi; hayalani beisiraeli zenidi anesu; alek'umi. : adisochi amalikitini meret'u: beziya gize selifi beberochoi hone: beariba shihi beisiraeli zenidi t'orina gasha alitayemi. : libe wede isiraeli alek'ochi newi; behizibu mekakeli nefisachewini befek'adachewi wede set'uti: igiziabiherini amesiginu. : benech'ach'i abiyochi layi yemitich'anu; bewelanisa layi yemitik'emet'u; bemenigedimi yemitihedu; tenageru. : bemat'ech'awi mekakeli kaluti kek'esitenyochi ch'uheti rik'ewi; beziya yeigiziabiherini ts'idik'i; beisiraeli layi yegizatuni ts'idik'i yich'awetalu: kezayami behwala yeigiziabiheri hizibi wede berochi weredu. : nik'i; nik'i; dibora hoyi: nik'i; nik'i; k'inewini tek'enyi: barik'i hoyi; tenesa: yeabiniemi liji hoyi; mirikohini mariki. : beziya gize yek'eruti wede hayalanuna wede hizibu weredu: igiziabiherimi sile ine behayalani layi werede. : beamalek'i zenidi siri yeneberachewi inerisu keefiremi; biniyami hoyi; behizibihii mekakeli

keanite behwala weredu: alek'ochi kemakiri; yenigusinimi zenigi yemiyizu kezabiloni weredu. : yeyisakorimi alek'ochi kedibora gari neberu: yisakorimi inide barik'i nebere: keigiru behwala wede shelek'owi chekolu: berobeli fesashochi at'egebi bizu yelibi mamenitati nebere. : menigochi siyafiwach'u lumesimati bebegochi gwireno mekakeli lemini tek'emet'ih'i? berobeli fesashochi at'egebi talak'i yelibi mirimiri nebere. : gele'adi beyoridanosi mado tek'emet'e: danimi lemini bemekebi wisit'i k're? aserimi bebahiru dari tek'emet'e; bewenizochumi daricha 'arefe. : zabiloni nefisuni wede moti yasalefe hizibi newi; nifitalemimi beageru korebita layi newi. : negesitati met'u; tewagumi: beziya gize bemegido wihochi at'egebi beta'inaki yekene'ani negesitati tewagu: yebiri zerefani aliwesedumi. : kewakibiti kesemayi tewagu: beakahedachewimi kesisara gari tewagu. : keduro jemiro yetawek'e ya yek'isoni wenizi; yek'isoni wenizi t'erigo wesedachewi. nefise hoyi; behayili irigech'i. : kehayalani gilibiya biritati yetenesa yeferesochi t'ifirochi tek'et'ek'et'u. : yeigiziabiheri meliaki. merozini irigemu: igiziabiherini behayalani mekakeli lemeridati; igiziabiherini lemeridati alimet'umina yetek'emet'ubatini sewochi fets'imachiu irigemu ale. : yek'enawimi yeheberi misiti iya'eli kesetochi yilik'i yetebarekechi tihuni: bedinikwani wisit'i keminoru setochi yilik'i yetebarekechi tihuni. : wiha lemene; wetetimi set'echiwi: betekebere daka irigo ak'erebechileti. : ijiwani wede kasima; k'enyi ijiwanimi wede seratenya medosha aderegechi: bemedoshawimi sisarani metachi; rasunimi chenekerechi: joroginidunimi besachi; godachiwimi. : beigirochiwa at'egebi tedefa; wedek'e; tenya: beigirochiwa at'egebi tedefa; wedek'e: betedefabeti sifira beziya wedik'o mote. : kemesikoti hona temeleteketchi: yesisara inati besek'isek'i zelik'a. sile mini lememit'ati seregelawi zegeye? sile minisi yeserelawiyi menikorakwiri k'oye? bila ch'ohochi. : bilihatenyochi setochiwa melesulati: irisiwa degimo lerasiwa inidihila melesechi. : miriko aginyitewi yelemini? tekafilewisi yelemini? leiyanidanidu sewi miriko aniditi weyimi huleti k'onejajiti: lesisara miriko liyu liyu yalewi libisi; beanigetage layi behuleti it'ifi yetet'elefe zinigwirigwiri libisi. : abetu; t'elatochihi hulu inidihu yit'ifu: wedajochihi gini ts'ehayi behayilu bewet'a gize inidimihochi; inidihu yihunu. midiritumi ariba 'ameti yahili 'arefechi.

6

yeisraelimi lijochi beigiziabiheri fiti kifu sira seru: igiziabiherimi bemidiyami iji sebati 'ameti asalifo set'achewi. : yemidiyamimi iji beisraeli layi t'enekerechi: kemidiyamimi yetenesa yeisraeli lijochi betaraya layi gwidigwadina washa mishigimi abeju. : israelimi zeri bezeru gize midiyamawiyani amalek'awiyanimi bemisirak'imi yeminoru sewochi yimet'ubachewi neberi: : beinerisumi layi yisefiru neberi; isike gazami diresi yemidiruni buk'aya yat'efu neberi; migibinimi leisraeli ayitewumi neberi: begi weyimi bere weyimi ahiya bihoni ayitewumi. : inisochachewinina dinikwanochachewini yizewi bebizati inide anibet'a honewi yimet'u neberi:

leinerisuna legimelochachewimi k'wit'iri alineberachewimi: midiritunimi yat'efu zenidi yimet'u neberi. : kemidiyamimi yetenesa israeli iji tet'ek'u: yeisraelimi lijochi wede igiziabiheri ch'ohu. : inidihimi hone: yeisraeli lijochi bemidiyamimikiniyati wede igiziabiheri bech'ohu gize; igiziabiheri wede israeli lijochi nebiyi lake; irisumi ale. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihila yilali. ine kegibits'i midiri awet'ahwachihu; kebarinetimi beti asilek'ek'ihwachihu: kegibits'awiyanimi iji; kemiga-fuachihumi hulu iji adanihwachihu; keftachihumi asadedihwachewi; agerachewinimi set'ehwachihu: : inanitenimi. ine amilakachihu igiziabiheri nenyi: bemidirachewi yetek'emet'achihubachewini yeamorayawiyanimi amalikitit'atifu alihwachihu. inanite gini dimits'eni alisemachihumi. : yeigiziabiherimi meliaki met'ito be'ofira balechiwi leabi'ezirawiyi leiyosi beneberedewi beadibaru zafi betachi tek'emet'e: lijumi gedewoni kemidiyamawiyani lemesheshegi beweyini met'imek'yawiwisit'i sinide yiwek'a neberi. : yeigiziabiherimi meliaki leirisu tegelit'o. anite ts'inu'i hayali sewi; igiziabiheri keanite gari newi alewi. : gedewonimi. getaye hoyi; igiziabiheri keinya gari kehona yihi negeru hulu lemini deresebini? abatochachinisi. igiziabiheri kegibits'i awit'itonalilewiyi yengiruni yenebere teamiratu wedeti ale? wedeti ale? ahuni gini igiziabiheri titonali; bemidiyamawiyanimi iji asalifo set'itonalilewi. : igiziabiherimi wede irisuzeweri bilo. bezihi begwilibetihila hidi; israelinimi kemidiyamimi iji adini: ineho; likehalehu alewi. : irisumi. geta hoyi; israelini bemini adinalahu? wegene keminase negedi kehlulu yilik'i yetet'ek'a newi: inemi beabate beti yehulu tanashi nenyi alewi. : igiziabiherimi. beirigit'i keanite gari ihonalehu; midiyaminimi inide anidi sewi adirigehi timetalehi alewi. : irisumi. beanite zenidi mogesi kagenyehu; yemitinagerenyimi anite inide honihimilikiti asayenyi: : wede anitemi isikimelesi diresi; k'wiribanenimi amit'iche isikak'eribilibi diresi; ibakihi; kezihila atilawesi alewi. irisumi. isikitimelesi diresi ik'oyalehu ale. : gedewoni gaba yeyifelunimi t'eboti yeifi mesiferiyami duk'eti yek'it'a inigocha azegaje: sigawini belemati anore; merek'unimi beminicheti wisit'i aderege; hulunimi yizo beadibaru zafi betachi ak'erebeleti. : yeigiziabiherimi meliaki. sigawinina yek'it'awini inigocha wesidehi bezihi dinigayi layi anuri; merek'unimi afisisi alewi. inidihumi aderege. : yeigiziabiherimi meliaki bejuzalewini yebetiruni ch'afi zerigito sigawinina yek'it'awini inigocha asineka: isatimi kedinigayuwisit'i wet'ito sigawinina yek'it'awini inigocha bela. yeigiziabiherimi meliaki ke'ayinu tesewere. : gedewonimi yeigiziabiheri meliaki inide hone aye: gedewonimi. abetu amilake hoyi; weyolinii: yeigiziabiherini meliaki fiti lefti aychalehuna ale. : igiziabiherimi. selami leanite yihuni: atifira: atimotimi alewi. : gedewonimi beziya leigiziabiheri mesewiya sera; simunimi. igiziabiheri selami bilo t'erawi. irisumi isike zare diresi leabi'ezirawiyani bemithonewi be'ofira ale. : igiziabiherimi beziya leliti. yebatihini bere; sebati 'ameti yehonewini huletenyawini bere; wisedi; yeabatihi yehonewini

imi yebeali mesewiya afirisi; beirisumi zuriya yalewini yemamilekiya 'ats'edi k'wret'i: : beziyami korebita anati layi leamilakihi leigiziabiheri mesewiya asamirehi sira huletenyawinimi bere wisedi; beziyami bek'oret'ihewi bemamilekiya 'ats'edu inich'eti layi yemik'at'elewini mesia'iti ak'iribi alewi. : gedewonimi kebaryawochu asiri sewochini wesido igiziabiheri inidalewi aderege: yeabatuni bete sebochi yeketemawinimi sewochi sile fera yihini bek'eni lemadiregi alichalemi; negerigini beleliti aderegewi. : yeketemawimi sewochi malidewi tenesu; inehomi; yebeali mesewiya feriso; bezuriyawimi yalewini yemamilekiya 'ats'edi tek'orit'o; beteserawimi mesewiya layi huletenyawimi bere tesewoti agenyuti. : irisi berisachewimi. yihini negeriyaderege mani newi? tebabalu. bet'eyek'una bemeremerumi gize. yihini negeriyaderege yeiyoasi liji gedewoni newi alu. : yeketemawimi sewochi iyoasini. yebealini mesewiya afirisoalina; bezuriyawimi yalewini yemamilekiya 'ats'edi k'orit'oalina inidimoti lijihini awit'a aluti. : iyoasimirisuni yetek'awemutini hulu. lebeali timiwagetuletalachihuni? weyisi irisuni tadinalachihuni? yemimiwagetileti hulu isike nege yimuti: irisu amilaki kehoni mesewiyawini kaferesewi gari lerasu yimiwageti alachewi. : silezihimi beziya k'eni. mesewiyawini afirisoalina beali keirisugari yimiwageti bilo gedewonini. yirubeali bilo t'erawi. : midiyamawiyanimi amalek'awiyanimihulu yemisirak'imi sewochi anidi honewi tesebe-sebu; yoridanosinimi teshageru; beiyiziraelimishelek'o seferu. : yeigiziabiherimi menifesi begedewoni gebabeti; irisumi k'enide meleketuni nefa: yeabi'ezirimi sewochi tet'eritewi behwalawitekete-luti. : wede minasemi negedi hulu melikitenyochini sedede inerisumi degimo tet'eritewi behwalawitekete-luti: melikitenyochinimi wede aserina wede zabiloni wede nifitalemimi sedede; inerisumiligenanyuachewi wet'u. : gedewonimi igiziabiherini. inide tenagerihi yeisiraelini lijochi beine iji tadini inide hone; : ineho; beawidimawilayiyetebazete yebegi t'egwiri anoralehu: bet'egwirubicha layi t'eli bihoni bemidirumi hulu derek'i bihoni; inide tenagerihi yeisiraelini lijochi beine iji iniditadinachewi awik'alehu ale. : inidihumihone: benegawimi malido tenesa; t'egwirunimich'emek'ewi; ket'egwirumi yetech'emek'ewi t'eli k'ore mulu wiha hone. : gedewonimi igiziabiherini. ine yihini anidi gize sinageri atik'ot'anyi: ine yihini anidi gize bet'egwiru; ibakih; lifitini: ahunimi bet'egwirubicha layi derek'i yihuni; bemidirumihulu layi t'eli yihuni alewi. : igiziabiherimi beziyaleliti inidihu aderege: bet'egwirubicha layi derek'i nebere; bemidirumi hulu layi t'eli nebere. a

7

gedewoni yetebalewimi yirubeali keirisumi gari yeneberu hizibi hulu malidewi tenesu; beharodiminich'i at'egebimi seferu: yemidiyamimi seferikeirisu wede semeni bekuli bemore korebita at'egebi beshelek'owi wisit'i nebere. : igiziabiherimigedewonini. keanite gari yalewi hizibi bezitoali:

silezihi isiraeli. ije adanenyi bilo inidayitabeyibinyine midiyamini bejachewi asalife aliset'achewimi. : ahunimi inigidih. yefera yedeneget'emi kegele'adi terara tenesito yimelesi bilehi behizibu joro awiji alewi. kehizibumi haya huleti shihi temelesu; asirimi shihi k'eru. : igiziabiherimigedewonini. hizibu gena bizu newi: wede wiha awiridachewi; beziyami ifetinachewalehu: inemi. yihi keanite gari yihidi yemilewi irisu keanite gari yihedali: inemi. yihi keanite gari ayihidi yemilewi irisuyaihedimi alewi. : hizibunimi wede wiha awerede. igiziabiherimigedewonini. wisha inidemit'et'a wihamilasu yemit'et'awini hulu; irisuni lebachawi adirigewi: inidihumi lit'et'a begwilibetu yeminiberekekewini hulu lebachawi adirigewi alewi. : bejachewimi wiha wede afachewi adirigewiyet'et'uti k'wit'iri sositi meto nebere: yek'eruti hizibigini wiha lit'et'u begwilibetachewi teniberekeku. : igiziabiherimigedewonini. bejachewi wiha bet'et'uti besositi meto sewochi adinachihwalehu; midiyamawiyanimini bejihi asalife iset'ihalehu: yek'eruti hizibu hulu gini wede sifirachewi yimelesu alewi. : yehizibunimi sinik'ina k'enide meleketibejachewi wesedu: yek'erutinimi yeisiraeli sewochihulu wede dinikwanachewi sededachewi; sositunimeto sewochi gini beirisu zenidi t'ebek'achewi: yemidiyamimi seferi keirisu betachi beshelek'owiwisit'i nebere. : beziyami leliti igiziabiheri. bejihi asalife set'ichachewalehuna tenesitehi wede seferiwiredi. : anitemi lemewiredi bitifera anite kelolehikefura gari wede seferu wiredi: : yeminagerutinimitisemalehi: keziyami behwala wede seferu tiweridizenidi ijihi tiberetalechi alewi. irisuna loweli fura beseferu daricha wede neberuti silfeniyochiweredu. : bizatachewimi inide anibet'a yehone midiyamawiyana amalek'awiyani yemisirak'imisewochi hulu beshelek'owi wisit'i sefiredi neberi: yegimelochachewimi bizi k'wit'iri inide lelewibebahiri dari inidale ashewa nebere. : gedewonimibederese gize anidi sewi hiliminilebalinijerawisiyach'awiti. ineho; hilimi alemihu: inehomi; aniditiyegebisi inigocha wede midiyami seferi tenikebalilaweredechi; wede dinikwanumiderisa isikiwedik'i diresi metachwi; gelebet'echiwimi; dinikwanumitegademe yili neberi. : balinijerawimimeliso. yihi negerikeisiraeli sewi yeiyoasi liji kegedewoni seyifi bek'eri lela ayidelemi: igiziabiheri midiyaminina serawituni hulu beiju asalifo set'itoali alewi. : gedewonimi hilimunina trigwamewini besema gize segede: wede isiraelimiseferi temeliso. igiziabiheriyemidiyamini serawiti bejachihu asalifo set'itoalina tenesu ale. : sositunimimeto sewochi besositi wegenikefelachewi; behulumi iji k'enide meleketina bado masero; bemaserowimi wisit'i chibo set'e. : irisumi. ineni temeliketu; inidihumi adirigu: inehomi; wede seferu daricha bederesihu gize ine inidemaderigi inidihu inanite adirigu: : ine keinemi gari yaluti hulu k'enide meleketi sininefa; inanite degimo beseferuzuriya hulu k'enide meleketachihuni nifu. leigiziabiherina legedewoni belu alachewi. : gedewonimikeirisumi gari yeneberuti meto sewochi bemekakelenyawitigati tigatumi betjemere gize wede seferudaricha met'u: k'enide meleketochinimi nefu;

bejjachewimi yeneberutini maserochi sebaeru. : sositumi wegenochi k'enide meleketochini nefu; maserochinimi seberu; begira ijachewimi chibochini; bek'enyi ijachewimi k'enide meleketochini yizewi iyenefu. yeigiziabiherina yegedewoni seyifi bilewi ch'ohu. : hulumu beyebotawi beseferu zuriya k'ome: serawitumi hulu rot'e; ch'ohe; sheshemi. : sositunimi meto k'enide meleketochi nefu; igiziabiherimi yesewini hulu seyifi bebalinjirawina beserawitu hulu layi aderege: serawitumi betw'irera bekuhi isike betishit'a diresi bet'ebati at'egebi isikalewi isike abelimihiola daricha diresi sheshe. : yeisraelimi sewochi kenifitalemina keaseri keminasemi hulu tesebisibewi midiyamini asadedu. : gedewonimi. midiyamini lemenyaneti wiredu; isike betibarami diresi yalewini wiha; yoridanosini; yazubachewi bilo melikitenyochini beeffiremi wedalewi terarama ageri hulu sedede. yeeffiremi sewochimi hulu tesebisibewi isike betibara diresi wihawini; yoridanosini; yazu. : yemidiyamini huletuni mekwaniniti herebinina zebini yazu: herebinimi beherebi 'aleti at'egebi gedeluti; zebinimi bezebi met'imek'iya layi gedeluti: midiyaminimi asadedu; yeherebinina yezebinimi rasi yizewi wede yoridanosi mado wede gedewoni met'u.

8

yeeffiremi sewochi. yihi yaderegihibini minidiri newi? midiyamini lemewagati bewet'ahi gize lemini alit'rahenimi? aluti. ts'inu t'ilimi tet'aluti. : irisumi. ine kaderegihuti inanite yaderegachihuti ayibelit'imini? yeeffiremi weyini k'arimiya keabi'eziri weyini mekeri ayishalimini? : igiziabiheri yemidiyamini mekwaniniti herebinina zebini bejjachihu asalifo set'itoachewali: inanite yaderegachihuti yemimesili ine mini madiregi ichili noroali? alachewi. yihini betenagere gize k'wit'achewi berede. : gedewonimi kesositu meto sewochi gari wede yoridanosi deriso teshagere: minimi inikwa bidekimu yasadihu neberi. : yesukotinimi sewochi. yemidiyamini negesitati zabiheleinina silimanani sasadi; dekimewalina ineni leteketelu hizibi injiera; ibakachihu; sit'u alachewi. : yesukotimi alek'ochi. inya leserawitihini injiera indiniset'i yezabihelina yesilimana iji ahuni bejjihini newini? alu. : gedewonimi. igiziabiheri zabiheleinina silimanani beije asalifo isiset'enyi ine bemidire beda ishohina bekwirinichiti sigachihuni igerifalehu ale. : keziyami wede p'inieli wet'a; lep'inielimi sewochi inidihu alachewi: yep'inielimi sewochi yesukoti sewochi inide melesu melesuleti. : irisumi yep'inielimi sewochi degimo. bedehina betemelesihu gize yihini ginibi aferisewalehu bilo tenagerachewi. : zabiheleinina silimanani keserawitochachewi gari bek'erik'eri neberu: seyifi yemimezizu meto haya shihi sewochi wedik'ewi neberina kemisirak'i sewochi serawiti hulu yek'eru asira amisiti shihi yahili sewochi neberu. : gedewonimi yedinikwani tek'emach'ochi balubeti menigedi benobahina beyogibiha bemisirak'i bekuhi wet'a: serawitumi tezelilo neberina serawitumi meta. : zabiheleinina silimanani sheshu: irisumi asadedachewi; huletunimi yemidiyami negesitati

zabiheleinina silimanani yaze; serawitunimi hulu asideneget'e. : yeiyoasi lijimi gedewoni keheresi dageti keselifi temelese. : kesukotinimi sewochi anidi bilatena yizo t'eyek'ewi: irisumi yesukotini alek'ochina shimagilewochi seba sabati sewochi ts'afeleti. : wede sukotimi sewochi met'ito. ledekemuti sewochihini injiera iniset'i zenidi yezabihelina yesilimana iji ahuni bejjihini newini? bilachihu yetelagedachihubinyi; zabiheleinina silimana ineho; ale. : yeketemayitunimi shimagilewochi yaze; yemidire bedanimi ishohina kwirinichiti wesido yesukotini sewochi gerefachewi. : yep'inielimi ginibi aferese; yeketemayitunimi sewochi gedelachewi. : zabiheleinina silimanani. betabori yegedelachihwachewi sewochi inideti yalu neberu? alachewi. inerisumi. inide anite yalu neberu; anitenimi yimesilu neberi: melikachewimi inide nigusi lijochi meliki nebere bilewi melesuleti. : irisumi. yenate lijochi wenidimochi neberu: adinachihwachewi bihoni noro; hiyawini igiziabiherini! ine aligedilachihumi neberi ale. : bekwirunimi yeterini. tenesitehi gidelachewi alewi: bilatanawini gini gena bilatena neberena sile fera seyifuni alimezeze. : zabiheleinina silimanani. yesevi hayilu inide sewinetu newina anite tenesitehi widek'ibini aluti. gedewonimi tenesito zabiheleinina silimanani gedele; begimelochachewimi anigeti yeneberutini silusewochi mareke. : yeisraelimi sewochi gedewonini. kemidiyami iji adinehenalina anite lijihimi yeliji lijihimi degimo gizuni aluti. : gedewonimi. ine aligezachihumi; lijemi ayigezachihumi: igiziabiheri yigezachihwali alachewi. : isimaelawiyanimi sile neberu yewerik'i gwiticha neberachewina gedewoni. hulachihu kemirikoachihu gwitichachihuni iniditset'unyi ileminachihwalehu alachewi. : inerisumi. fek'ideni iniset'ihaleni bilewi melesuleti. megonats'efiyami anet'efu; sewimi hulu yemirikowini gwiticha beziya layi t'ale. : yelemenewimi yewerik'i gwiticha mizanu; keamibaru; kediriwimi; yemidiyamimi negesitati kelebesuti kek'eyu k'emisi; begimelochachewimi anigeti keneberuti silusewochi lela; shihi sebatu meto sek'ile werik'i nebere. : gedewonimi efudi adirigo aserawi; beketemawimi be'ofira anorewi: israelimi hulu teketiloti amenezerebeti: legedewonina lebetumi wet'imedi hone. : midiyamimi beisraeli lijochi tewaredi; rasachewinimi dagimenya alanesumi: begedewonini 'idime midiritu ariba 'ameti 'arefechi. : yeiyoasimi lijii yirubeali hedo bebetu tek'emete. : legedewonimi bizu misitochi neberutina kewegebu yewet'u seba lijochi neberuti. : besekemimi yeneberechiwi k'ubatu wenidi lijii weledechileti; simunimi abemeleki bilo t'erawi. : yeiyoasimi lijii gedewoni bemelikami shimigilina mote; beabi'ezirawiyanimi ketema be'ofira beneberechiwi beabatu beiyaoasi mek'ubatu tek'ebere. : inidihimi hone: gedewoni kemote behwala yeisraeli lijochi temelesu; bealiminimi teketilewi amenezeru: bealibiritinimi amilakachewi aderegu. : yeisraelimi lijochi bezuriyachewi keneberuti ket'elatochachewi hulu iji yadanachewini amilakachewini igiziabiherini alasebutimi: : irisumi leisraeli bego negerini hulu inidaderege met'en; inerisu legedewoni leyirubeali beti wereta aladeregumi.

yeyirubeali liji abemelekimi wede sekemi wede inatu wenidimochi hede; leinerisumi leinatu abati bete sebochimimi hulu. : besekemi sewochi hulu joro. seba yehonuti yeyirubeali lijochi hulu bigezuachihu weyisi anidi sewi bigezachihu mini yishalachih-wali? bilachihu nigeruachewi biye ileminachih-walehu: degimo ine yeat'initachihu filach'i yesigachihu k'wirach'i inde honihu asibu bilo tenagerachewi. : yeinatumi wenidimochi yihini k'ali hulu sile irisu besekemi sewochi hulu joro tenageru: inerisumi. irisu wenidimachini newi bilewi abemelekini lemeketeli libachewini azenebeluti. : kebealbir-itimi beti seba biri set'uti: beziyami abemeleki minaminetwochinina werobelochini k'et'erebeti; inerisumi teketuluti. : wede abatumi beti wede 'ofira hede: seba yehonutini yeyirubealini lijochi wenidimochuni beandidi dinigayi layi aredachewi: tinishu yeyirubeali liji iyoatami gini tesheshigo neberina terefe. : yesekemimi sewochi hulu betimilomi hulu tesebesebu; hedewimi besekemi be'amidu at'egebi balewi beadibaru zafi betachi abemelekini anegesu. : yihinimi negeri leiyoatami benegeruti gize; hedo begerizani terara rasi layi k'ome; dimits'unimi anisito ch'ohe; inidihimi alachewi. yesekemi sewochi hoyi; igiziabiheri inidisebachihu simunyi. : anidi gize zafochi belayachewi ngusi liyanegisu gedu: weyirawinimi. beinya layi nigesu aluti. : weyirawi gini. igiziabiherina sewochi beine yemikeberubetini k'ibatani tiche bezafochi layi inidiseffifi lihidit? alachewi. : zafochimi belesuni. met'itehi belayachini nigesu aluti. : belesu gini. t'afach'inetenina melikamuni fireyeni tiche bezafochi layi inidiseffifi lihidit? alachewi. : zafochimi wiyinuni. met'itehi belayachini nigesu aluti. : weyinuimi. igiziabiherinina sewini desi yemiyaseniyewini yeweyini t'ejeni tiche bezafochi layi inidiseffifi lihidit? alachewi. : zafochimi hulu ishohini. met'itehi belayachini nigesu aluti. : ishohumi zafochini. beiwineti ineni beinanite layi tanegisunyi inde hone nu ket'ilaye betachi tet'egu. inidihumi bayihoni isati keishohi yiwit'a; yelibanosinimi zigiba yak'at'ili alachewi. : ahuni inigidihi abemelekini benanigesachihu iwinetinina k'ininetini adirigachihu inde hone; leyirubealimi lebetumi bego adirigachihu inde hone; inidaderewewimi met'eni leirisu yetegewawini adirigachihu inde hone; : abate sile inanite tegadilo neberina; kemidiyamimi jji liyadinachihu nefisuni lemoti asalifo set'ito neberina; : inanitemi zare beabate beti tenesitachihwalina; seba yehonutini lijochunimi beandidi dinigayi layi aridachihwalina; wenidimachihumi sile hone yebariyayituni liji abemelekini besekemi sewochi layi anigisachihwalina; : inigidihi leyirubealina lebetu iwinetinina k'ininetini zare adirigachihu inde hone; beabemeleki desi yibelachihu; irisu degimo beinanite desi yibelewi: : inidihimi bayihoni gini keabemeleki isati yiwit'a; yesekeminimi sewochi betimilonimi yibila: kesekeminimi sewochi kebetimilomi isati yiwit'a; abemelekinimi yibila. : iyoatamimi sheshito amelet'e; wenidimunimi abemelekini ferito wede bieri hede; beziyami tek'emete. : abemelekimi beisiraeli layi sositi 'ameti negese. : igiziabiheri

beabemelekina besekemi sewochi mekakeli kifuni menifesi sedede: yesekeminimi sewochi beabemeleki layi tenikoli aderegu. : yihimi yehonewi; be-seba yeyirubeali lijochu layi yetederegewi 'amets'i inidimet'a; demachewimi begedelachewi bewenidimachewi beabemeleki layi; wenidimochunimi inidigedili ijochuni bats'enuachewi besekemi sewochi layi inidihoni newi. : yesekeminimi sewochi beterarochi rasi layi dibik'i t'ori aderegu; menigedi telalafiwochinimi hulu yizerifu neberi: abemelekimi yihini were sema. : yeabedimi liji ge'ali kwenidimochu gari met'ito wede sekemi geba: yesekeminimi sewochi tamenubeti. : wede irishawimi wet'u weyirachewinimi lek'em'u; t'emek'utimi; yedesitami be'ali aderegu: wede amilakachewimi beti gebu; belumi t'et'umi; abemelekinimi sedebu. : yeabedimi liji ge'ali. yeminigezaleti abemeleki mani newi? sekemisi minidirinewi? irisu yeyirubali liji ayidelemini? zebulimi yeyirisu shumi ayidelemini? lesekeki abati leemori sewochi tegezu: : sile minisi lezihi inigezaleni? yihini hizibi keije betachi bihoni noro abemelekini asadidewi neberi ale. abemelekinimi. serawithini abizitehi na; wit'a alewi. : yeketemayitu gezhi zebulimi yeabedimi liji yeg'e'alini k'ali besema gize ijigi tek'ot'a. : inidihimi bilo wede abemeleki betenikoli melikitenyochi lake. ineho; yeabedi liji ge'alina wenidimochu wede sekemi met'itewali; beanitemi layi ketemayituni ashefitewali. : ahunimi anitena keanite gari yaluti hizibi beleliti tenesu; bemedami shemik'u: : negemi ts'ehayi bewet'achi gize malidehi tenesa; beketemayitumi layi widek'ibati: inehomi; irisuna keirisu gari yaluti hizibi beanite layi bewet'u gize ijigi inidagenyechi adirigibeti. : abemelekina keirisumi gari yalu hizibi hulu beleliti tenesu; besekeminimi ak'irabiya bearati wegeni shemek'ubeti. : yeabedimi liji ge'ali wet'ito beketemayitu beri adebabayi k'ome: abemelekina keirisu gari yaluti hizibi keshek'ubeti sifira tenesu. : ge'alimi hizibuni baye gize zebulini. ineho; keterarochi rasi hizibi yiweridali alewi. zebulimi. sewochi yemimesilewini yeterarochini t'ila tayalehi alewi. : ge'alimi degimo. ineho; hizibi bemediri mekakeli yeneridali: anidimi wegeni bemi'oninimi beadibaru zafi menigedi yimet'ali bilo tenagere. : zebulimi. inigezaleti zenidi abemeleki mani newi? yalihibeti afihi ahuni yeti ale? yihini yenaq'ihewi hizibi ayidelemini? ahunimi wet'itehi keinerisu gari tewaga alewi. : ge'alimi besekemi sewochi fiti wet'a; keabemelekimi gari tewaga. : abemelekimi asadedewi: befitumi sheshe; isike berumi adebabayi diresi bizuwochi tegoditewi wedek'u. : abemelekimi bearuma tek'emete: zebulimi ge'alina wenidimochuni besekemi inidayinoru asadedachewi. : benegawimi hizibu wede irisha wet'u: abemelekimi sema. : hizibunimi wesido besositi wegeni kefelachewi; bemedami shemek'e: temeleketemi; inehomi; hizibu keketema wet'u; tenesabachewimi metachewimi. : abemelekimi keirisumi gari yaluti wegenochi tet'adefu beketemayitumi beri adebabayi k'omu: huletumi wegenochi beirishawi wisit'i beneberuti hulu layi rot'ubachewi; metuachewimi. : abemelekimi beziya k'eni hulu keketemayitu gari tewaga: ketemayitunimi yizo beiriswa yeneberutini hizibi gedele: ketemayitunimi aferese; ch'ewimi zer-

abati. : besekemimi ginibi wisit'i yeneberu sewochi hulu yihini besemu gize wede elibiriti beti wede mishigu wisit'i gebu. : abemelekimi besekemi ginibi wisit'i yalu sewochi hulu anidi honewi inide tesebe-sebu sema. : abemelekina keirisu gari yalutimi hizibi hulu wede selimoni terara wet'u. : abemelekimi beiju met'rebiya wesido yezafuni k'irinich'afi k'oret'e; anisitomi bech'anik'awi layi aderegewi. : keirisumi gari leneberuti hizibi. : ine saderigi yayachihutini; inanitemi fet'inachihu ine inidaderigihu adirigu alachewi. : hizibumi hulu inidihu inidanidachewi yezafuni k'irinich'afochi k'oret'u; abemelekinimi teketilewi bemishigu zuriya anoruchewi; mishigunimi belayachewi ak'at'eluti. : yesekemimi ginibi sewochi hulu degimo anidi shihi yemiyahilu wenidina seti motu. : abemelekimi wede tebesi met'a; tebesinimi kebibo yazati. : beketemayitumi wisit'i biritu ginibi nebere; yeketemayitumi sewochi hulu; weniduna setu hulu; wedeziya sheshu. : dejunimi behwalachewi zegu; wede ginibumi segeneti layi wet'u. : abemelekimi wede ginibu k'eribo yiwaga neberi; beisatimi liyak'at'ilewi wede ginibu yefi derese. : aniditimi seti beabemeleki rasi layi yewefich'o meji t'alechibeti; anatanunimi seberechiwi. : irisumi fet'ino gasha zhagirewini t'erito. ineni. seti gedelechiwi inidayilu seyifihini mezizehi gidelenyi alewi: gwilimasawimi wegawi; motemi. : yeisraelimi sewochi abemeleki inide mote bayu gize iyanidanidu wede sifirawitemelese. : inidihu seba wenidimochuni bemegideli abemeleki beabatu layi yaderegewini kifati igiziabiheri melesebeti. : igiziabiherimi yesekemini sewochi kifati hulu berasachewi layi melesebachewi. : yeyirubealimi liji yeiyoatami irigimani deresebachewi.

10

keabemelekimi behwala keyisakori negedi yehone yedudi liji yefoho liji tola isiraelini lemadani tenesa: beteramawimi beefiremi ageri balechiwi besamiri tek'emito neberi. : beisraelimi layi haya sositi 'ameti ferede: motemi; besamirimi tek'ebere. : keirisumi behwala gele'adawiwi iya'iri tenesa; beisraelimi layi haya huleti 'ameti ferede. : beselasa yaehiya giligelochi yik'emet'u yeneberu selasa lijochimi neberuti. : leinerisumi isike zare diresi yei'ya'iri meniderochi yetebalu begele'adi midiri yalu selasa ketemochi neberuachewi. : iya'irimi mote; bek'amonimi tek'ebere. : yeisraelimi liji beigiziabiheri fiti inide gena kifu sira seru bealiminina asitarotini yesoriyanimi amalikiti; yesidonanimi amalikiti; yemo'abinimi amalikiti; yeamoninimi liji amalikiti; yefilisit'iemawiyanimi amalikiti ameleku: igiziabiherinimi tewu; alamelekutimimi. : yeigiziabiherimi k'wit'a beisraeli layi nedede; befilisit'iemawiyana beamonni liji iji asalifo set'achewi. : beziyami 'ameti yeisraelini liji sik'ayi abezubachewi; beyoridanosi mado beamorawiyani ageri begele'adi wisit'i yalutini yeisraelini liji hulu asira siminiti 'ameti tegafuachewi. : yeamonimi liji keyihuda kebiniyamina keefiremi beti gari degimo liwaga yoridanosi teshageru: isiraelimi ijigi tech'enek'u.

: yeisraelimi liji. : amilakachinini titeni bealimini amilikenalina aniteni bedilenali bilewi wede igiziabiheri ch'ohu. : igiziabiherimi yeisraelini liji alachewi. : gibits'awiyani; amorawiyanimi; yeamonimi liji; : filisit'iemawiyanimi; sidonawiyanimi; amalek'awiyanimi; ma'onawiyanimi alasich'enek'wachihumi? wede ineni ch'ohachihu; ineni keijachewi adanihwachihu. : inanite gini tewachihunyi lelouchinimi amalikiti amelekachihu: silezihihi degimo aladinachihumi. : hedachihumi yemeret'achihwachewini amalikiti t'iru: inerisumi bemekerachihu gize yadinuachihu. : yeisraelimi liji igiziabiherini. : inya hat'iatini seritenali: anite desi yemiyasenyihini adirigibini zare gini; ibakihi; adineni aluti. : lelouchinimi amalikiti kemekakelachewi asiwegedu; igiziabiherinimi ameleku: nefisumi sile isiraeli gwisik'wilina azenechi. : yeamonimi liji tesebisibewi begele'adi seferu. : yeisraelimi liji tesebisibewi bemits'ip'a seferu. : hizibumi; yegele'adi alek'ochi; irisi beirisachewi. : keamoni liji gari mewagati yemijemiri mani newi? irisu begele'adi sewochi hulu layi alek'a yihonali alu. a

11

gele'adawiwi yofitahe ts'inu' hayali sewi yegale-mota setimi liji nebere. : gele'adimi yofitaheni welede. : yegele'adimi misiti wenidochi liji chini weledechileti: lijochiwami badegu gize yofitaheni. : yeliyu seti liji nehina beabatachini beti atiwesisimi bilewi asadeduti. : yofitahemi kwenidimochu fiti sheshito bet'obi midiri tek'emet'e: minaminetewochimi sewochi tesebisibewi yofitaheni teketeluti. : keziyami werati behwala yeamonni liji keisraeli gari yiwagu neberi. : yeamonni liji keisraeli gari betewagu gize yegele'adi shimagilewochi yofitaheni ket'obi midiri lemamit'ati hedu. : yofitahenimi. : na; keamoni liji gari inidiniwaga alek'achini huni aluti. : yofitahemi yegele'adimi shimagilewochi. : yet'elachihunyi keabatemi beti yasadedachihunyi inanite ayidelachihumini? ahuni betech'enek'achihu gize lemini wede ine met'achihu? alachewi. : yegele'adimi shimagilewochi yofitaheni. : keinya gari iniditiwet'a; keamonni liji gari iniditiwaga; silezihi ahuni wede anite temeliseni met'ani: begele'adimi sewochi hulu layi alek'achini thionalehi aluti. : yofitahemi yegele'adimi shimagilewochi. : keamoni liji gari lemewagati wede agere bitimelisunyi; igiziabiherimi beije asalifo biset'achewi; ine alek'achihu ihonalehuni? alachewi. : yegele'adimi shimagilewochi yofitaheni. : igiziabiheri bemekakelachini misikiri yihuni: beirig'it' inide k'alihi inaderigaleni aluti. : yofitahemi kegele'adi shimagilewochi gari hede; hizibumi belayachewi rasina alek'a adereguti: yofitahemi k'aluni hulu beigiziabiheri fiti bemits'ip'a tenagere. : yofitahemi wede amoni liji nigusi. : agereni lemewigati wede ine yemitime'ta anite keine gari mini alehi? bilo melikitenyochini lake. : yeamonimi liji nigusi yeyofitaheni melikitenyochi. : isiraeli kegibits'i bewet'a gize kearinoni jemiro isike yabok'ina isike yoridanosi diresi midireni sile wesede newi: ahunimi

beselami melisulinyi bilo meleselachewi. : yofitahemi wede amoni lijochi nigusi melikitenyochini inide gena lake; : inidihimi alewi. yofitahe inidih yilali. isiraeli yemo'abini midiri yeamoninimi lijochi midiri aliwasedemi: : negeri gini kegibits'i bewet'a gize; isiraelimi bemidire beda bekuli wede eritira bahiri behede gize; wede k'adesimi bederese gize; : isiraeli wede edomiyasi nigusi. bemidirihi inidalfi; ibakihi; fik'edilinyi bilo melikitenyochini lake: yeedomiyasimi nigusi alisemami. inidihumi wede mo'abi nigusi lake; irisumi alife'edemi. : isiraelimi bek'adesi tek'emet'e. bemidire bedami bekuli hedu; yeedomiyasinina yemo'abinimi midiri zoru: kemo'abi midirimi bemisirak'i bekuli met'u bearoninimi mado seferu: arinonimi yemo'abi diniberi neberena yemo'abini diniberi alalefumi. : isiraelimi wede amorawiwi wede haseboni nigusi wede sewoni melikitenyochini lake: isiraelimi. bemidirihi bekuli wede sifirachini; ibakihi; asalifeni alewi. : sewonimi isiraeli bediniberu inidiyalifi alamenewimi neberi: negeri gini sewoni hizibuni hulu sebe-sebe; beyahats'imi sefere; keisiraelimi gari tewaga. : yeisiraelimi amilaki igiziabiheri sewonina hizibuni hulu beisiraeli jiji asalifo set'e; metuachewimi: isiraelimi beziya midiri tek'emit'ewi yeneberutini yeamorawiyani midiri hulu werese. : kearioninimi isike yabok'i diresi kemidire bedawimi isike yoridanosi diresi yeamorawiyani midiri hulu weresu. : yeisiraelimi amilaki igiziabiheri kehizibu keisiraeli fiti amorawiyani asiwegede: anitemi midiruni tiwerisalehini? : amilakihi kamoshi yemiset'ihini atiwerisimini? inyami amilakachini igiziabiheri kefitachini yasiwet'achewini yeinerisuni midiri iniwerisalani. : weyisi kemo'abi nigusi kesefori liji kebalak'i anite tishalalehini? bewinu irisusiraelini keto tet'alawini? weyisi tewagawini? : isiraelimi behasebonina bemeniderochiwa; bearo'erina bemeniderochiwa; bearoninimi ak'irabiya baluti ketemochi hulu sositi meto 'ameti tek'emit'o benebere gize; beziya zemeni sile mini aliwasedachihwachewimi neberi? : ine alibedelihuhimi; anite gini keine gari iyetewagahi bedilehenyali: feraju igiziabiheri beisiraeli lijochina beamoni lijochi mekakeli zare yifiredi. : negeri gini yofitahe yelakebetini k'ali yeamoni lijochi nigusi alisemami. : yeigiziabiherimi nenifesi beyofitahe layi met'a: irisumi gele'adinina minaseni alefe; begele'adimi yalewini mits'ip'ani alefe; kemits'ip'ami wede amoni lijochi alefe. : yofitahemi. beiwineti yeamonini lijochi beije asalifehi bitiset'enyi; : keamoni lijochi zenidi bedehina betemeleshi gize; ligenanyenyi kebeti deji yemiwet'awi maninyawimi leigiziabiheri yihonali: lemik'at'elimi mesiwa'iti ak'eribewalehu bilo leigiziabiheri siileti tesale. : yofitahemi liwagachewi wede amoni lijochi alefe; igiziabiherimi beiju asalifo set'achewi. : kearo'erimi isike minitina isike abelikiramimi diresi haya ketemochini betalak'i agedadeli metachewi. yeamoninimi lijochi beisiraeli lijochi fiti tawaredu. : yofitahemi wede betu wede mits'ip'a met'a; inehomi liju kebero yiza iyezefenechi litigenanyewi wet'achi: leirisumi aniditi bicha neberechi: keirisuwami bek'eri wenidi weyimi seti lela liji alineberewimi. : irisuwanimi baye gize libisuni k'edido. aweyi lije hoyi!

wede igiziabiheri afeni kefichalehuna; keziyawimi imelesi zenidi alichilimina bet'ami awaredishinyi asich'enek'ishinyimi alati. : irisuwami. abate hoyi; afihini leigiziabiheri kekefetih; igiziabiheri bet'elatochihi beamoni lijochi layi tebek'ilolihalina beaifihi inide tenagerihi adirigibinyi alechiwi. : abatiwanimi. yihi negeri yideregilinyi: kezih heje beterochi layi inidiwet'ana inidiweridi; kebalinijerochemi gari ledinigilina inidalek'isi huleti weri asenabiteni alechiwi. : irisumi. hiji ale. huleti werimi asenabetati: kebalinijerochiwami gari hedechi; beterochimi layi ledinigilina alek'esechi. : huletimi weri ketefets'eme behwala wede abatiwa temelesechi; inide tesalewimi siileti aderegebat: irisuwami wenidi alawek'echimi neberi. : yeisiraelimi setochi lijochi be'ameti be'ametu iyehedu yegele'adawiwini yeyofitaheni liji be'ameti arati k'eni musho inidiyawet'u beisiraeli zenidi limadi hone.

12

yeefiremi sewochi tesebesebu; wede ts'afonimi teshagirewi yofitaheni. keamoni lijochi gari lemewagati sitalifi keanite gari inidinihedi sile mini alit'erahenimi? beithini beanite layi beisati inak'at'ilewaleni aluti. : yofitahemi. keamoni lijochi gari leinena lehizibe ts'inu t'ebi nebereni: bet'erahwachihumi gize keijachewi aladanachihun-yimi. : inidalandachihunimi bayehu gize nefesini beije adirige beamoni lijochi layi alefihu; igiziabiherimi beije asalifo set'achewi: leminisi zare litiwegunyi wede ine met'achihu? alachewi. : yofitahemi yegele'adini sewochi hulu sebesebe; keefiremimi gari tewaga: efiremimi. gele'adawiyani hoyi; inanite beefiremina beminase mekakeli yetek'emet'achihuti keefiremi sheshitachihu newi silalu yegele'adi sewochi efiremimi metu. : gele'adawiyani efiremi yemiyalifibetini yeyoridanosi meshageriya yazubachewi: yesheshemi yeefiremi sewi. lilefi bale gize; yegele'adi sewochi. anite efiremawi nehini? aluti: irisumi. ayidelehumi bili; : inerisu. ahuni shiboleti beli aluti: irisumi at'irito menageri alichalemina. shiboleti ale: yizewimi beyoridanosi meshageriya areduti: beziyami gize keefiremi ariba huleti shihi sewochi wedek'u. : yofitahemi beisiraeli layi sidisiti 'ameti ferede. gele'adawiwimi yofitahe mote; kegele'adimi ketemochi beaniditu tek'ebere. : keirisumi behwala yebete lihemu ibits'ani beisiraeli layi feraji hone. : selasami wenidochi lijochina selasa setochi lijochi neberuti: selasa setochi lijochunimi wede wich'i ageri dare: lewenidochi lijochumi kewich'i ageri setochi lijochini amet'a. beisiraelimi layi sebat'i 'ameti ferede. : ibits'animi mote; bebete lihemimi tek'ebere. : keirisumi behwala zabilonawiwi elomi beisiraeli layi feraji hone: irisumi beisiraeli layi asiri 'ameti ferede. : zabilonawiwimi elomi mote; bezabilonimi midiri balechiwi beelomi tek'ebere. : keirisumi behwala yep'iri'atonawiwini yehileli liji 'abidoni beisiraeli layi feraji hone. : arabami lijochi selasami yeliji lijochi neberuti: beosebami ahiya giligelochi layi yik'emet'u neberi. beisiraelimi layi siminiti 'ameti ferede. : yep'iri'atonawiwini yehileli liji 'abidoni mote; beterramawimi beamalek'awiyani

midiri beeffiremi balechiwi bep'iri'atoni tek'ebere. a

13

yeisraelimi lijochi beigiziabiheri fiti inide gena kifu sira seru: igiziabiherimi befilisit'iemawiyani iji ariba 'ameti asalifo set'achewi. : kedani wegeni yehone manuhe yemibali anidi yet'sori'a sewi nebere: misitumi mekani neberechi; lijimi aliweledechimi. : yeigiziabiherimi meliaki lesetitu tegelit'o inidihi alati. ineho; anichi mekani neshi; lijimi aliweledishimi: negeri gini tits'enishaleshi; wenidi lijimi tiwelijaleshi. : ahunimi tet'enik'ek'i: yeweyini t'ejini yemiasekirimi negeri atit'ech'i; rikusimi negeri atibiyyi. : ineho; tits'enishaleshi; wenidi lijimi tiwelijaleshi: lijumi keinatuna mahits'eni jemiro leigiziabiheri yeteleye nazirawi yihonalina berasu layi milach'i ayidiresibeti: irisumi isiraelini kefilisit'iemawiyani iji madani yijemirali. : setitumi wede baliwa met'ita. anidi yeigiziabiheri sewi wede ine met'a; melikumi inide igiziabiherimi meliaki ijigi yemiasidene-git'i nebere: kewedetimi inide met'a alit'eyek'ihutimi; irisumi simuni alinegerenyimi. : irisumi. ineho; tits'enishaleshi; wenidi lijimi tiwelijaleshi: lijumi keinatuna mahits'eni jemiro isikimoti direksi leigiziabiheri yeteleye nazirawi yihonalina ahuni yeweyini t'eji yemiasekirimi negeri atit'ech'i; rikusimi negeri atibiyyi alenyi bala tenagerechi. : manuhemi. geta hoyi; yelakihiwe yeigiziabiheri sewi; ibakihi; inide gena wede inya yimit'a: lemiweledewimi lijumi inidinaderigi yasigenizibeni bilo wede igiziabiheri lemene. : igiziabiherimi yemanuheni dimits'i sema: yeigiziabiherimi meliaki inide gena lesetitu beirisha wisit'i tek'emita' salechi tegelet'elati: baliwa manuhe gini keirisiwa gari alineberemi. : setitumi fet'ina rot'echi lebaluwani. ineho; bek'edemi 'ileti wede ine yemet'awi sewi degimo tegelet'elinyi bila negerechiwi. : manuhemi tenesito misituni teketele; wede sewiyowimi met'ito. kezichichi seti gari yetene-gagerihi anite nehini? alewi. irisumi. ine nenyi ale. : manuhemi. k'alihni bedereese gize yeliju sir'ati minidiri newi? yeminaderigiletisi minidiri newi? alewi. : yeigiziabiherimi meliaki manuheni. setitu kengerihwats'iti hulu tit'enik'ek'i. : keweyinimi kemiwet'awi hulu atibila; yeweyini t'ejinimi yemiasekirinimi negeri atit'et'a; rikusimi negeri hulu atibila: yazez-ihwatini hulu tit'ebik'i alewi. : manuhemi yeigiziabiherimi meliaki. yefiyeli t'eboti isikinzagajil-ihni direksi; ibakihi; k'oyi alewi. : yeigiziabiherimi meliaki manuheni. anite yegidi bitilenyi mebilihini alibelami: yemik'at'elewinimi mesia'witi mazegajeti bitiwedidi leigiziabiheri ak'iribewi alewi. manuhemi yeigiziabiheri meliaki mehonuni alawek'em neberi. : manuhemi yeigiziabiherimi meliaki. negerihni bedereese gize inidinakebirihni simihni mani newi? alewi. : yeigiziabiherimi meliaki. sime dinik'i newina lemini tit'eyik'alehi? alewi. : manuhemi yefiyeluni t'ebotina yehiluni k'wiribani wesido bedinagayi layi leigiziabiheri ak'erewi. meliakumi teamirati aderege; manuhena misitumi yimeleketu neberi. : nebelibalumi kemesewiyawi layi wede semayi bewet'a gize yeigiziabiherimi meliaki bemesewiyawi nebelibali wisit'i 'arege: manuhena

misitumi temeleteku; bemidirimi begimibarachewi tedefu. : yeigiziabiherimi meliaki dagimenya lamanuhena lemisitu alitegelet'emi: yani gizemi manuhe yeigiziabiheri meliaki mehonuni awek'e. : manuhemi misituni. igiziabiherini ayitenalina moti inimotaleni alati. : misitumi. igiziabiherisi ligedileni biwedidi noro yemik'at'elewinimi mesia'itina yehiluni k'wiribani keijachini balitek'ebeleni; yihinimi negeri hulu balasayeni; inidihi yale negerimi bez-ihni gize balasitawek'eni neberi alechiwi. : setitumi wenidi lijumi weledech; simunimi somisoni bila t'erachiwi: lijumi adege igiziabiherimi barekewi. : yeigiziabiherimi menifesi bet'sori'ana beeshitaoli mekakeli balewi bedani seferi wisit'i liyanek'ak'awi jemere.

14

somisonimi wede temina werede; beteminami kefilisit'iemawiyani lijochi aniditi seti aye. : wet'itomi leabatuna leinatuna. beteminami kefilisit'iemawiyani lijochi aniditi seti ayichalehu: ahunimi irisiwani agabunyi alachewi. : abatuna inatumi. kalitegerezuti kefilisit'iemawiyani misiti lemagibati tihedi zenidi kwenidimochihi setochi lijochi kezhizibemi hulu mekakeli seti yelemini? aluti. somisonimi abatuni. le'ayine ijigi desi asenyitanyalechina irisiwani agabanyi alewi. : igiziabiherimi befilisit'iemawiyani layi mikiniyati yifigeli neberina negeru keirisu hone: abatuna inatu gini alawek'umi. beziyani gizemi filisit'iemawiyani beisirali layi gezhochi neberu. : somisonimi abatuna inatumi wede temina weredu; beteminami wedalewi wede weyinu sifira met'u: inehomi; yeanyibesa deboli iyagesa wede irisu derese. : yeigiziabiherimi menifesi beirisu layi behayili werede: t'ebotini inidemik'orarit'i beiju minimi sayi-nori k'oraret'ewi: yaderegewinimi leabatuna leinatuna alinegeremi. : weridomi kesetitu gari tenegagere: ijigimi desi asenyechiwi. : ket'ik'itimi k'eni behwala liyagabati temese; yeanyibesawinimi resa yayi zenidi kementigedi fek'ek'i ale: inehomi; beanyibesawi resa wisit'i nibi sefirobeti neberi; marimi neberebeti. : beijumi wesido menigedi lemenigedi iyebela hede: wede abatuna wede inatu met'a; marunimi set'achewi; inerisumi belu: marunimi keanyibesawi resa wisit'i inide wesede alinegerachewimi. : abatumi wede setitu werede: gobezochimi inidihi yaderigu neberina somisoni beziya be'ali aderege. : bayutimi gize keirisu gari yihonu zenidi leluchi selasa sewochi set'uti. : somisonimi. inik'ok'ilishni lisit'achihu: bebesabati bebe'alu k'enochi wisit'i fetitachihu bitinegirunyi; selasa yebefita k'emisina selasa liwit'i libisi iset'achihwalehu. : mefitatimi batichilu selasa yebefita k'emisina selasa liwit'i libisi tiset'unyalachihu alachewi. inerisumi. inidinise-mawi inik'ok'ilishihini nigereni aluti. : irisumi. kebelatenyawu wisit'i mebili wet'a; kebirutimi wisit'i t'ifit'i wet'a alachewi. sositi k'enimi inik'ok'ilishuni meterigomi alichalumi. : bearatenyawimi k'eni yesomisonimi misiti. inik'ok'ilishuni inidine-gireni balishini shenigiyyi; aleziyami inichinina yeabatishini beti beisati inak'at'ilaleni: wedezihni t'erachihuni litigefuni newini? aluati. : yesomisonimi

misiti befitu iyalek'esechi. beiwineti t'elitehenyali; ketomi atiwedidenyimi: lehizibe lijochi inik'ok'ilishi set'itachewalina tirigwamewinimi alinegerihenyimi alechiwi. irisumi. ineho; leabatena leinate alinegerihwawewimi; leanichi inegirishalehuni? alati. : sebatunimi yebe'ali k'eni befitu alek'esechi: irisiwami nezinizawalechina besebatenyawi k'eni negerati. tirigwamewinimi lehizibiwa lijochi negerechi. : besebatenyawimi k'eni t'ehayi satigebea yeketemayitu sewochi. kemari yemit'afit'i minidiri newi? keanibesasi yemibereta mani newi? aluti. irisumi. bet'ijaye balaresachihu yeinik'ok'ilisheni tirigwame balawek'achihu neberi alachewi. : yeigiziabiherimi menifesi belayu behayili werede: wede asik'elonami werede; keziyami selasa sewochini gedele; libisachewinimi wesido inik'ok'ilishuni lefetuti sewochi set'e. k'wit'awimi nedede; wede abatumi beti wet'a. : yesomisoni misiti gini ketebaberuti kemizewochu leanidenyawu honechi. a

15

kezihimi behwala besinide mokeri gize somisoni yefiyeli t'eboti yizo misituni lit'eyik'i hedena. wede ch'agula beti wede misite ligiba ale: abatiwa gini inidayigebe kelekelewi. : abatiwami. fets'imehi yet'elahati mesilonyi lemizehi agabahwats'iti: tanashi ihitiwa kerisiwa yilik'i yetewabechi ayidelechimini? ibakih; beirisiwa fanita agibati alewi. : somisonimi. keinigidihi wedihi befiliis'iemawiyani layi kifu baderigi ine nits'ulhi nenyi alachewi. : somisonimi hido sositi meto k'eberochi yaze: chibomi wesido huleti huletunimi k'eborowochi bejiratachewi asere; behuletumi jiratochi makakeli anidi chibo aderege. : chibowinimi anidido bek'omewi befiliis'iemawiyani ihili makakeli sededachewi: nedowinimi yek'omewinimi ihili weyinunimi weyirawinimi ak'at'ele. : filisit'iemawiyanimi. yihini yaderegewi mani newi? alu. inerisumi. misituni wesido lemizewi agabitobetalina yeteminawiwami amachi somisoni newi alu. filisit'iemawiyanimi wet'itewi setitunina abatiwami beisati ak'at'elu. : somisonimi. inanite inidihu bitaderigu ine ibek'elachihwalehu; keziyami behwala 'arifalehu alachewi. : irisumi ch'ini ch'inachewini bilo betalak'i agedadeli metachewi: weridomi beet'ami 'aleti balewi washa wisit'i tek'emet'e. : filisit'iemawiyanimi wet'u; beyihudami seferu; belehhi layimi tibatatinewi tek'emet'u. : yeyihudami sewochi. beinya layi yewet'achihuti leminidiri newi? alu. inerisumi. somisonini linasiri; inidaderegebinimi linaderigibeti met'itenali alu. : keyihudami sewochi sositi shihi yemiyahilu beet'ami 'aleti wedalewi washa weridewi somisonini. gezhochachini filisit'iemawiyani inide honu atawik'imini? yaderegihibini yihini minidiri newi? aluti. irisumi. inidaderegebinini inidihu aderegihubachewi alachewi. : inerisumi. asireni befiliis'iemawiyani iji asalifeni liniset'ihini met'itenali aluti. somisonimi. inanite inidatigedilunyu malulinyi alachewi. : inerisumi. asireni bejachewi asalifeni iniset'ihaleni inji anigedilihimi bilewi tenageruti. behuletumi adisi gemedi asirewi ke'aletu wisit'i awet'uti. : wede lehhi bemet'a gizemi

filisit'iemawiyani ilili iyalu tegananyuti. yeigiziabiherimi menifesi behayili weredebeiti: kinidumi yetaserebeti gemedi beisati inide telaba inide teliba igiri fetili hone; maseriyawochumi keiju wedek'u. : adisimi yehaiya menigaga agenyi; ijunimi zerigito wesedewi; beirisumi anidi shihi sewi gedele. : somisonimi. beahiya menigaga kimiri bekimiri layi adirigeachewalehu: beahiya menigaga anidi shihi sewi gedyalehu ale. : menagerunimi befets'eme gize menigagawini keiju t'ale: yeziyanimi sifira simi ramatlehihi bilo t'erawi. : irisumi ijigi tet'emito neberina. anite yihichini talak'i madani bebariyahi iji set'itehali: ahunimi bet'imi imotalahu; balitegerezutimi iji iwedik'alehu bilo wede igiziabiheri ch'ohi. : igiziabiherimi belehhi yalewini azek'iti senet'ek'e; keirisumi wiha wet'a: irisumi t'et'a; nefisumi temeleschi; tet'enakeremi. silezihimi yeziyani bota simi 'ayinihak'ore bilo t'erawi: yihimi isike zare diresi belehhi ale. : befiliis'iemawiyanimi zemeni beisraeli layi haya 'ameti ferede.

16

somisonimi wede gaza hede; beziyami galemota seti ayito wede irisiwa geba. : yegaza sewochimi somisoni wede ketema wisit'i inide geba semu; kebebutimi; lelitanimi hulu beketemayitu beri shemek'ubeti. maleda inigedilewaleni bilewimi lelitanu hulu bezimita tek'emet'u. : somisonimi isike ikule leliti tenya: ikule leliti behone gize tenesito yeketemayituni beri mezigiya yaze; kehuletu mek'anochina kemeweriweriyawimi gari nek'elawi; betikeshawimi layi aderege; bekebironimi fiti wedalewi terara rasi layi teshekimoti wet'a beziyami t'alewi. : kezihimi behwala besorek'i shelek'o yeneberechi delila yetebelechi aniditi setini wedede. : yefiliis'iemawiyanimi mekwaninini wede irisiwa wet'itewi. irisuni shenigileshi beirisu yale talak'i hayili bemini inide hone; inyasi irisuni lemawaredi inasirewi zenidi yeminashenifewi bemini inide hone iwek'i: inyami iyanidanidachini shihi anidi meto biri shihi anidi meto biri iniset'ishaleni aluati. : delilami somisonini. talak'i hayilhi bemini inide hone; iniditiwaredisi yemititaseribeti mini inide hone; ibakih; nigerenyi alechiwi. : somisonimi. besebati baliderek'e beirit'ibi t'efiri biyasirunyu; idekimalehu inide lelami sewi ihonalehu alati. : yefiliis'iemawiyanimi mekwaninini sebatu yaliderek'e irit'ibi t'efiri amet'ulati; beirisumi aserechiwi. : begwadawami wisit'i sewochi tedebik'ewi neberi. irisiwami. somisoni hoyi; filisit'iemawiyani met'ubihalechiwi. irisumi yeteliba igiri fetili isati beshetewi gize inidibet'esi t'efiruni bet'at'esewi: hayilumi bemini inide hone alitawek'emi. : delilami somisonini. ineho; atalelihenyi; yengerihenyimi haseti newi: ahunimi yemititaseribeti mini inide hone; ibakih; nigerenyi alechiwi. : irisumi. sira baliteserabeti beadisi gemedi biyasirunyu; idekimalehu; inide lelami sewi ihonalehu alati. : delilami adisi gemedi wesida beirisu aserechiwi: begwadawami yetedebek'u sewochi tek'emit'ewi neberi. irisiwami. somisoni hoyi; filisit'iemawiyani met'ubihalechiwi. gemedunimi kekinidu inide

fetili bet'at'ese. : delilami somisonini. isike ahuni diresi atalelihenyi; yenegeriheniyimi haseti newi: yemititaseribeti mini inide hone nigerenyi alechiwi. irisumi. yeraseni t'egwiri sebatuni gwinigwini kediri gari bitigongewinyiwi; bechikalimi bitichekiyiwi; idekimalahu; inide lelami sewi ihonalehu alati. : somisonimi betenya gize delila yerasuni t'egwiri sebatuni gwinigwini kediri gari gonegonechiwi; bechikalimi chekelechiwina. somisoni hoyi; filisit'iemawiyani met'ubihalechiwi. keinik'ilifumi nek'a; chikalunimi kenek'onidalawi dirunimi nek'ele. : irisiwami. anite. iwedidishalehu inideti tilenyalehi; libihi keine gari ayidelemi? sitatalilenyi yihi sositenya gizehi newi; talak'i hayilihimi bemini inide hone alinegeriheniyimi alechiwi. : 'ileti 'ile-timi bek'aliwa nezenezechiwi asichegerechiwimi; nefisumi isike moti diresi tech'enek'echi. : irisumi. keinate mahits'eni jemire leigizabiheri yeteleyehu nenyina berase layi milach'i alideresemi: yerasenimi t'egwiri bilach'i hayile keine yihedali; idekimalahumi; inide lelami sewi ihonalehu bilo yelibuni hulu gele'telati. : delilami yelibuni hulu inide gele'telati bayechi gize. yelibuni hulu gelit'olinyalina yihini gize degimo nu bila lakechina yefilisit'iemawiyani mekwaniniti t'erachi. yefilisit'iemawiyani mekwaninimi biruni bejjachewi yizewi wede irisiwa met'u. : irisiwami begwilibetwila layi asitenyachiwi: anidi sewimi t'erachi; irisumi sebatuni yerasuni gwinigwini lach'ewi. litawaridewimi jemerechi; hayilunimi keirusi hede. : irisiwami. somisoni hoyi; filisit'iemawiyani met'ubihalechiwi. keinik'ilifumi nek'ito. iwet'alehu inide wetirowimi gize aderi-galehu ale. negerigini gize igizabiheri keirusi inide teleyewi alawek'emi. : filisit'iemawiyani yizewi 'ayinochuni awet'uti: wede gazami amit'itewi benasi seniseleti aseruti: begizotimi hono ihili yifech'i neberi. : yerasumi t'egwiri kelach'uti behwala yadigi jemer. : yefilisit'iemimi mekwaniniti. amilakachini t'elatachinini somisonini bejjachini asalifo set'eni iyalu leamilakachewi ledagoni talak'i mesiwa'iti yisewu zenidi desimi yilachewi zenidi tesebebe. : hizibunimi keirusi bayuti gize. midirachini yat'efawini; keinyami bizu sewi yegedelewini t'elatachinini amilakachini bejjachini asalifo set'eni iyalu amilakachewi amesegenu. : libachewinimi desi balewi gize. befitachini inidich'aweti somisonini t'iruti alu. somisoninimi kegizoti beti t'eruti; befitachewimi tech'awete: tezebabetubetimi; bemisesona bemisesomi mekakeli ak'omuti. : somisonimi ijuni yeyazewini bilatena. betuni yedegefutini misosochi it'egabachewi zenidi; ibakihi; asiyizenyi alewi. : bebetimi wisit'i wenidochina setochi molitewibeti neberi; yefilisit'iemimi mekwaniniti hulu beziya neberu: bebetumi segeneti layi somisoni sich'aweti yemiyayu sositi shihi yemiyahilu wenidochina setochi neberu. : somisonini. sile hulet'u 'ayinoche filisit'iemawiyani ahuni inidibek'eli; igizabiheri amilaki hoyi; ibakihi; asibenyi: amilaki hoyi; yihini anidi gize bicha; ibakihi; aberitanyi bilo igizabiherini t'era. : somisonimi betu tedegifobachewi yeneberutini huletuni mekakelenyochi misosochi yaze: aniduni bek'enyi iju anidunimi begira iju yizo tet'egabachewi. : somisonimi. kefilisit'iemawiyani

gari limuti ale: tegonibisomi misosochuni bemulu hiyilu gefa; betumi bewisit'u beneberuti bemekwaninimi behizibumi hulu layi wedek'e: bemotumi yegedelachewi mutani behiyiweti sale kegedelachewi bezu. : wenidimochumi yeabatu bete sebochimi hulu weredu; yizewimi amet'uti: bet'sori'ana beeshataoli mekakeli balewi beabatu bemanuhe mek'abiri k'eberuti. irisumi beisraeli layi haya 'ameti ferede. a

17

beteraramawimi beefiremi ageri mika yetebale anidi sewi nebere. : inatunimi. keanichi zenidi yetewesedewi; yeregemishibetimi; bejoroyemi yetenagerishibeti anidi shihi anidi meto biri; ineho; beine zenidi ale: inemi wesijewalehu alati. inatumi. lije hoyi; igizabiheri yibarikihi alechiwi. : aniduni shihi aniduni meto birimi meleselati: inatumi. yihini biri yetek'erets'e misilina k'elit'o yetesera misili adirige keije sile lije leigizabiheri ik'edisewalehu: ahunimi leanite imelisewalehu alechiwi. : leinatumi genizebuni bemeleselati gize inatu huletuni meto biri wesida leanit'irenya set'echiwi; irisumi yetek'erets'e misilina k'elit'o yetesera misili aderegewi. yami bemika beti nebere. : sewiyowimi mika yeamlaki beti neberewi: efudina terafimi aderege; kelijochumi aniduni k'edese; kahinimi honeleti. : beziyami zemeni beisraeli zenidi nigusi alineberemi: sewimi hulu befitu melikami mesilo yetayewini yaderigi neberi. : bebete lihemi yihudami keyihuda wegeni yehone anidi gwilimasa nebere; irisumi lewawi nebere; beziyami yik'emet'i neberi. : yihimi sewi yemik'emet'ibetini sifira lemeshati keketemawi kebete lihemi yihuda wet'a: sihedimi wede teraramawi wede efiremi ageri wede mika beti met'a. : mikami. kewedeti met'ahi? alewi. irisumi. kebete lihemi yihuda yehonihu lewawi nenyi: yemik'emet'ibetini sifira lemeshati ihedalehu alewi. : mikami. keine zenidi tek'emet'i; abatina kahinimi hunenyi: inemi libisochinina migibihini; beiyi'ametumi asiri biri iset'ihalehu alewi. lewawiwimi geba. : lewawiwimi kesewiyowi gari mek'emet'ini fek'ede: gwilimasawimi kelijochu inide anidu honeleti. : mikami lewawiwini k'edese; gwilimasawimi kahinu honeleti; bemikami beti nebere. : mikami. lewawi kahini sile honelinyi igizabiheri melikami inidiseralinyi ahuni awik'alehu ale.

18

beziyami zemeni beisraeli zenidi nigusi alineberemi. isikeziyami k'eni diresi ledani negedi beisraeli negedochi mekakeli risiti alideresachewimi neberina beziya zemeni yemik'emet'ubati risiti yishu neberi. : yedanimi lijochi kewegebachewi amisiti ts'inu'ani sewochi midiritunimi inidiseliluna inidimeremiru. hidu midiritunimi selilu bilewi kets'ori'ana keeshitaoli sededu. ineziyami wede teraramawi wede efiremi ageri wede mika beti met'itewi beziya aderu. : bemika beti at'egbimi beneberu gize yelawawiwini yegwilimasawini dimits'i awek'u: wede irisumi k'eribewi. wedezihi mani amet'ahi? bezihisi

yemitaderigewi minidiri newi? bezihisi mini alehi? aluti. : irisumi. mika inidihini inidihini aderegelinyi; k'et'erenyimi; inemi kahini honihuleti alachewi. : inerisumi. yeminihedibeti menigedi yek'ena mehonuni inawik'i zenidi; ibakihi; igiziabiherini t'eyik'ilini aluti. : irisumi. yemitihedubeti menigedi begiziabiheri fiti newina bedehina hidu alachewi. : amisitumi sewochi hedu wede lesami met'u; bewisit'umi yeneberutini hizibi tezilelewi ayuachewi; anide sidonawiyanimi limadi ts'et'i bilewi tezilelewi tek'em'et'ewi neberi. : yemiyaichigirachewimi yemigezachewimi alineberemi; kesidonawiyanimi rik'ewi kesewimi hulu teleyitewi lebichachewi yinoru neberi. : wede wenidimochachewimi wede ts'ori'ana wede eshitaoli temelesu. wenidimochachewimi. mini were yizachihwali? aluachewi. : inerisumi midirituni igiji melikami inide honechi ayitenalina tenesu; beinerisu layi iniwit'a. inanite zimi tilalachihuni? tihedu zenidi midiritunimi lemewiresi tige bu zenidi cheli atibelu. : behedachihu gize tezilelewi wede tek'em'et'u hizibi tiderisalachihu; midiritunimi sefi nati: igiziabiherimi bimidiri kalewi negeru hulu anidachi yemayigodililbetini sifira bejajachihu set'itoali alu. : kedani wegenimi yet'ori 'ik'a yetat'ek'u sidisiti meto sewochi kezuya kets'ori'ana keeshitaoli tenesitewi hedu. : wet'itewimi beyihuda balechiwi bek'iriyatiyi'arimi seferu. silezihimi yeziya sifira simi isike zare diresi yedani seferi tebiro tet'era. inehomi; kek'iriyatiyi'arimi besite hwalu newi. : kezuyami wede teraramawi wede efiremi ageri alefu. wede mikami beti met'u. : yelesani midiri liselilu hedewi yeneberuti amisitu sewochimi wenidimochachewini. beinezihini betochi wisit'i efudina terafimi; yetek'erets'e misilina k'elit'o yetesera misilimi inidalu tawik'alachihuni? ahunimi yemitaderigutini mikuru bilewi tenageruachewi. : kemenigedumi fek'ek'i bilewi gwilasasawi lelawi wede neberebeti wede mika beti met'u; dehine-tunimi t'eyek'uti. : yet'ori 'ik'a yetat'ek'uti; kedani lijochimi yehonuti sidisitu meto sewochi bedejafu at'egebi k'omewi neberi. : midiritunimi liselilu hedewi yeneberuti amisitu sewochi wet'itewi wedeziya gebu. yetek'erets'ewini misili efudunimi terafimunimi k'elit'o yeteserawini misilimi wesedu: kahinumi yet'ori 'ik'a ketat'ek'uti kesidisiti meto sewochi gari bedejafu at'egebi k'omo neberi. : inezihimi wede mika beti gebitewi yetek'erets'ewini misili efudunimi terafimunimi k'elit'o yeteserawini misilimi bewesedu gize; kahinu. mini taderigalachihu? alachewi. : inerisumi. zimi beli; ijihinimi beafih layi ch'ani; keinyami gari met'itehi abatina kahini hunilini: leandidi sewi beti kahini mehoni weyisi beisiraali zenidi lenegedina lewegeni kahini mehoni manachewi yishaliali? aluti. : kahinumi belibu desi alewi; efudunimi terafimunimi yetek'erets'ewinimi misili wesede; behizibumi mekakeli hede. : inerisumi zorewi hedu; hits'anatochinina kebitochini 'ik'awochinimi befitachewi aderegu. : kemikami beti brak'u gize yemika gorebetochi tesebesebu; yedaniami lijochi teketilewi deresubachewi. : wede daniami lijochi ch'ohu; yedaniami lijochi fitachewini melisewi mikani. yemitich'ohewi mini honehi newi? aluti. : irisumi. yeserahwachewini amalikiteni

kahinunimi yizachihu hedachihwali: lela mini alenyi? inanitesi. mini honehali inideti tilunyalachihu? ale. : yedaniami lijochi. yetek'ot'u sewochi inidayiwedik'ubihini nefisihimi yebete sebochihimi nefisi inidayit'efabihi; dimits'ihini beinya mekakeli atasema aluti. : yedaniami lijochi menigedachewini hedu: mikami keirisu inide beretu baye gize temeliso wede betu hede. : inerisumi mika yeserawini t'a'otina leirisu yeneberewini kahini yizewi wede lesa; ts'et'i bilo tezilelomi wede tek'em'et'ewi hizibi; met'u: beseyifimi sileti metuachewi; ketemayitunimi beisati ak'a'eluati. : ketemayitu kesidona rak'i yalechi neberechina; inerisumi kelelochi sewochi teleyitewi bichachewini yinoru neberina yemitadegi alineberachewimi. lesami bebetiro'obi at'egebi balechi shelek'o wisit'i neberechi. ketemayitunimi seritewi tek'em'et'ubati. : ketemayitunimi keisiraali beteweledewi beabatachewi bedani simi dani bilewi t'eruati: yeketemayitunimi simi asik'edimo lesa nebere. : yedaniami lijochi yetek'erets'ewini misili lerasachewi ak'omu: yemusemi liji yegerisami liji yonatani; irisuna lijochu yeageru sewochi isikemi-marekubeti k'eni diresi yedani negedi kahinati neberu. : mikami yaderegewini yetek'erets'e misili yeigiziabiheri beti beselo balebeti zemeni hulu ak'omu. a

19

beziyami zemeni beisiraali zenidi nigusi belebeti gize betaramawi beefiremi ageri mado yetek'em'et'e lewawi nebere: kebete lihemimi yihuda k'ubati ageba. : k'ubatumi amenezerechibeti; titawimi wede abatiwa beti wede bete lihem yihuda hedechi: beziyami arati weri tek'em'et'echi. : baliwami tenesa; keirisuwami 'irik'i shito wede betu limelisati filegawani teketilo hede: keirisumi gari anidi ashikeri huletimi ahiochi neberu. irisuwami wede abatiwa beti agebachivi: abatiwami bayewi gize desi biloti tegananyewi. : yebilatenayitumi abati amatu yegedi ale; bebetumi sositi k'eni tek'em'et'e: belumi; t'et'umi; beziyami aderu. : bearatenyawimi k'eni malidewi tenesu; irisumi lemehedi tenesa: yebilatenayitumi abati amachuni. sewinetihini bek'wirashi injera aberita; kezuyami behwalu tihedalehi alewi. : tek'em'et'umi beanidi layimi belu t'et'umi: yebilatenayitumi abati sewiyowini. zare degimo kezihini lemaderi; ibakihi; fik'edi; libihinimi desi yibeylew alewi. : sewiyowimi lihedi tenesa: amatu gini yegedi alewi; dagimenyami beziya adere. : beamisitenyawimi k'eni lemehedi malido tenesa: yebilatenayitumi abati. ibakihi; sewinetihini aberita; k'enu mi isikiwagedi diresi k'oyi alewi. huletumi belu. : sewiyowimi kek'ubatuna keashikeru gari lemehedi betenesa gize yebilatenayitu abati amatu. ineho; k'enu tewagidoali: bezihi ideru: ineho; k'enu lemalefi tewagidoali: libachihu desi inidilewi bezihi ideru: negemi wede betachihu iniditiderisu malidachihu menigedachihuni tihedalachihu alewi. : sewiyowi gini beziya leliti lemaderi alifek'edemi; tenesitomi hede; iyerusalemimi wede tebelechi wede iyabusi fiti lefti derese. keirisumi gari huleti yetech'anu ahiochi neberu; k'ubatumi keirisu gari neberechi. : wede

iyabusimi bederesu gize meshebachewi; ashikerumi getawini. na; wedezihi wede iyabusawiyani ketema; ibakihii; inak'ina; beiriswami inideri alewi. : getawimi. keisiraeli wegeni wedalihonechi wede inigida ketema anigebami: inya wede giba'a inilefi alewi. : ashikerunimi. na; keinezihi sifira wede anidu inik'rebi: begibi'a weyimi berama inideri alewi. : menigedachewinimi yizewi hedu: yebiniyamimi negedi bemithonewi begibi'a at'egibi salu ts'ehayi gebachibachewi. : begibi'ami gebitewi yadiru zenidi wedeziya ak'enu. begebami gize liyasadirachewi manimi bebetu alitek'ebelachewimina beketemawi adebabayi tek'emet'u. : inehomi; anidi shimagile keirishawi sira wede mata met'a: yihimi sewi keteraramawi keefiremi ageri nebere begibi'ami beinigidineti tek'emit'o neberi: yeziya ageri sewochi gini biniyamawiyani neberu. : 'ayinunimi anisito menigedenyawini beketemawi adebabayi aye: shimagilewimi. wedeti tihedalehi? kwedetisi met'ahi? alewi. : irisumi. inya kebete lihemi yihuda wede teraramawi wede efiremi ageri mado inalifaleni: ine keziya nenyi; wede bete lihewimi yihuda heje neberi; ahunimi wede igiziabiheri beti ihedalehu: bebetumi yemiyasadirenyi at'ahu: : leahiyochachini gelebana gefera aleni: leinena legeredihi kebaryawochihimi gari lawewi ashikeri inijerana yeweyini t'aji aleni: anidachimi alat'animi alewi. : shimagilewimi. selami keanite gari yihuni: yemitishawinimi hulu ine iset'ihalehu: beadebabayi gini atideri alewi. : wede betumi asigebawi; leahiyochumi gefera t'alelachewi: igirachewinimi tat'ebu; belumi t'et'umi. : sewinetachewinimi desi basenyi gize wesilatochi yehonu yeketemawi sewochi betuni kebebu berunimi yidebedibu neberi: balebetunimi shimagilewini. wede betihi yegebawini sewi inidiniderisibeti awit'alini aluti. : balebetunimi shimagilewi wede inerisu wet'ito. wenidimoche hoyi; yihini kifu negeri; ibakachihu; atadirgu: yihi sewi wede bete gebitoalina inidezihi yale hat'iatu atisiru. : dinigili lijena yeirisumi k'ubati; ineho; alu; ahunimi awet'achewalehu: awariduachewi inide wededachihumi adirigubachewi: negeri gini bezihi sewi layi inidezihi yale hat'iatu atadirigu alachewi. : sewochu gini negeruni alisemumi: sewiyowimi k'ubatuni yizo awet'alachewi: deresubatimi; lilitunimi hulu isikinega diresi amenezubati: gohi bek'ededemi gize lek'ek'uat. : setitumi maleda met'achi; getawami balebeti besewiyowi beti deji wedik'a isikinega diresi beziya k'erechi. : getawami maleda tenesa yebetunimi deji kefete; menigedunimi lemeheidi wet'a: inehomi k'ubatitu seti bebetu dejafi wedik'a; ijiwami bemedireki layi nebere. : irisumi. teneshi; inihidi alati: irisiwa gini mota neberina alimelesechimi: beziyani gize beahiyawi layi ch'anati; tenesitomi wede sifirawi hede. : wede betumi bemet'a gize kara anesa; k'ubatunimi yizo keat'initochiwa meleyaya layi leasira huleti k'orarit'o wede isiraeli ageri hulu sedede. : yayemi hulu. yeisiraeli lijochi kegibits'i midiri kwet'u jemiro isike zare diresi inidihii yale negeri keto alitederegemi; alitayemimi: asibuti; bezhimii temekakeru; tenegagerumi yibabali neberi.

yeisiraelimi lijochi hulu wet'u; mahiberumi kedani isike berisabehi diresi; kegele'adimi ageri sewochi gari; wede igiziabiheri wede mits'ip'a inide anidi sewi honewi tesebesebu. : keisiraelimi negedi hulu yehonu yehizibi hulu alek'ochi seyifi bemimezizu bek'wit'irimi arati meto shihi igirenayochi behonu beigiziabiheri hizibi gubae k'omu. : yebiniyamimi lijochi yeisiraeli lijochi wede mits'ip'a inide wet'u semu. yeisiraelimi lijochi. yihi kifu negeri inidemini inide tederege nigeruni alu. : yetegedelechewi seti bali lewawimi inidihii bilo meleselachewi. inena k'ubate beziya lemaderi wede biniyamimi ageri wede giba'a met'ani. : yegibi'ami sewochi tenesubinyi; betunimi beleliti beinya layi kebebuti: ligedilunayimi wededu; bek'ubatemu at'ibik'ewi amenezubati; irisiwami motchi. : inemi k'ubateni yizhe k'orarehwat'it'ihwati beisiraelimi zenidi inidezihi yale hat'iatina sinifina sile tesera wede isiraeli risiti ageri hulu sededihu. : ineho; yeisiraeli lijochi hoyi; hulachihu; mikirachihunina izinatachihuni bezihi sit'u. : hizibumi hulu inide anidi sewi tenesitewi alu. keinya zenidi manimi wede dinikwanu ayihedimi; wede betumi ayimelesimi. : negeri gini begibi'a layi yeminaderigewi negeri yihi newi: be'it'a iniwet'abataleni. : wede biniyamimi giba'a bemet'u gize irisiwa beisiraeli layi inidaderegechiwi inide sinifinawa inidiyaderigu; lehizibi sinik'i yemiyizu keisiraeli negedi hulu kemetowi asiri sewi keshihumi meto sewi keasirumi shihi anidi shihi sewi iniwesidaleni. : yeisiraelimi sewochi hulu inide anidi sewi honewi beketemayitu layi tesebesebu.

21

yeisiraelimi sewochi. keinya manimi sewi lijuni lebiniyamimi lijochi ayagaba bilewi bemits'ip'a temamilewi neberi. : hizibumi wede beteli met'itewi beziya beigiziabiheri fiti isike mata diresi tek'emet'u; dimits'achewinimi kefi adirigewi ts'inu lik'iso alek'esu. : inerisumi. abetu; yeisiraeli amilaki hoyi; zare keisiraeli anidi negedi metat'atu; sile mini yihi beisiraeli layi hone? alu. : benegawimi hizibu malidewi tenesu; beziyami mesewiya seru; yemik'at'elina yedehinineti mesiwa'itinimi ak'erebu. : yeisiraelimi lijochi wede igiziabiheri wede mits'ip'a silaliwet'a sewi. irisu fets'imo yigedeli bilewi talak'i mehala milewi neberina. keisiraeli negedi hulu wede gubae wede igiziabiheri yaliwet'a mani newi? alu. : yeisiraelimi lijochi sile wenidimochachewi sile biniyamimi lijochi tets'ets'itewi. zare keisiraeli anidi negedi t'efitoali. : inya lijochachinini inidanidirlachewi beigiziabiheri milenalina yeterefutisitochini inidiyagenyu mini inidirigi? alu. : inerisumi. keisiraeli negedi wede igiziabiheri wede mits'ip'a yaliwet'a mani newi? alu. inehomi; keiyabisi gele'adi wede seferu wede gubae manimi aliwet'ami neberi. : hizibumi betek'oteru gize; ineho; beiyabisi gele'adi yeminori sewi alitengenymi. : mahiberumi wedeziya asira huleti shihi hayalana sewochi sededewi. hidu beiyabisi gele'adimi yalutini sewochi kesetochina kehits'anati gari beseyifi sileti gidelu. : yemi-

taderigutimi yihi newi: weniduni hulu; kwenidi
gari yetenyachiyitunimi seti hulu fets'imachihu
at'ifu bilewi azezuachewi. : wenidi yalawek'u
arati meto k'onejajiti denagilochi beiyabisi gele'adi
beminoru mekakeli agenyu: bekene'animi ageri
wedalechiwi wede selo wede seferu amet'uachewi.
: mahiberumi hulu beremoni 'aleti wedaluti wede
biniyami lijochi melikitenyochini laku; be'irik'i
k'alimi tenageruachewi. : beziyami gize yebiniyami
lijochi temelesu: keiyabisi gele'adimi setochi
yadanuachewini setochi agebuachewi. negeri gini
yemibek'u setochi alagenyumi. : igiziabiherimi
beisiraeli negedi wisit'i sibirati siladerege hizibu sile
biniyami tets'ets'etu. : yemahiberu shimagilewochi.
kebiniyami setochi t'efitewalina yek'eruti sewochi
misiti inidiyagenyu mini inaderigaleni? alu. :
degimomi. keisiraeli anidi negedi inidayidemesesi
kebiniyami lamelet'uti risiti yinuri. : yeisiraelimi
lijochi. lijuni lebiniyami yemidiri rigumi yihuni
bilewi milewalina inya lijochachinini leinerisu
magabati ayihonilini alu. : inerisumi. ineho;
bebeteli besemeni bekuli; kebetelimi wede sekemi
bemiwesidewi menigedi bemisirak'i bekuli; bele-
bona bedebubi bekuli balechiwi beselo yeigiziabiheri
be'ali beye' ametu ale alu. : yebiniyaminimi lijochi
inidihi bilewi azezuachewi. hidu beweyinu sifira
tedebek'u: : temeliketumi; inehomi; yeselo setochi
lijochi atamo yizewi lezefeni siwet'u keweyinu
sifira wit'u; keselomi setochi lijochi leyerasachihu
misiti nit'ek'u; wede biniyami midirimi hidu. : aba-
tochachewina wenidimochachewimi lit'aluachihu
wede inya bemet'u gize. sile inya maruachewi:
inya misiti leyanidanidachewi beselifi aliwese-
dinilachewimina; inanitemi bedeli yihonibachihu
sile nebere alagabachihwachewimina; inilachih-
waleni. : yebiniyamimi lijochi inidihu aderegu;
bek'wit'irachewimi met'eni ketenet'ek'uti zefanyochi
misiti wesedu: wede risitachewimi temelisewi
hedu; ketemochinimi seritewi tek'emet'ubachewi.
: beziyani gizemi yeisiraeli lijochi keziya tenesu;
iyanidanidumi wede negeduna wede wegenu hede:
sewimi hulu keziya wede risitu temelese. : beziyami
zemeni beisiraeli zenidi nigusi alineberemi: sewi
hulu befitu melikami mesilo yetayewini yaderigi
neberi.

beteraramawi beefiremi ageri kearimatemi mesefa yehone simu hilik'ana yetebale efiremawi sewi nebere: irisumi yeiyaremieli liji yeiliyo liji yetohhu liji yenasibi liji nebere. : huletimi misitochi neberuti: yeandiditu simi hana yehuletenyayitumi simi finana nebere: lefinanami lijochi neberuati; lehana gini liji alineberatimi. : yami sewi beselo yisegidi zenidi leserawiti getami leigiziabiheri yisewa zenidi keketemawi beye' ametu yiwet'a neberi. yeigiziabiherimi kahinati huletu ye'eli lijochi afininina finihasi beziya neberu. : hilik'ana yemisewabeti k'eni bederese gizemi lemisitu lefinana lewenidochina lesetochi lijochiwa hulu idili fenitachewini set'achewi. : hananami yiwedidi neberina lehana huleti it'ifi idili fenita set'ati. igiziabiheri gini mahits'eniwani zegito neberi. : igiziabiherimi mahits'eniwani zegito neberina t'awinitiwa tasik'ot'ati tabesach'atimi neberi. : beye' ametumi inidihi baderege gize irisiwami wede igiziabiheri bemitiwet'abeti gize tabesach'ati neberi: hanami talek'isi neberi; anidachimi atik'emisimi neberi. : baliwami hilik'ana. hana hoyi; lemini talek'ishaleshi? leminisi atik'emishimi? leminisi libishi yazinibishali? inesi keasiri lijochi alishalishimini? alati. : beselo kebeluna ket'et'u behwala hana tenesachi. kahinumi 'eli beigiziabiheri mek'idesi mek'ani at'egebi bemeneru layi tek'emit'o neberi. : irisiwami belibiwa timereri neberi; beigiziabiheri fiti ts'eleyechi; ts'inu lik'isomi alek'esechi. : irisiwami. abetu; yeserawiti geta hoyi; yebaryahini mewaredi temelikitehi bitasibenyi; inenimi batiresa; lebaryahimi wenidi liji bitiset'i; 'idimewini hulu leigiziabiheri iset'ewalehu; milach'imi berasu layi ayiderisimi bila siileti tesalechi. : ts'elotiwanimi beigiziabiheri fiti bazezachi gize 'eli afwani yimeleketi neberi. : hanami belibiwa tinageri neberi: dimits'iwami sayisema keniferiwani tanik'esak'isi neberi: 'elimi inide sekerechi k'ot'erati. : 'elimi. sikarishi isike meche newi? yeweyini t'ejishini keanichi arik'iwi alati. : hanami. getaye hoyi; ayidelemi; inesi libiwa yazenebati seti nenyi: t'ejina lela yemiyasekiri negeru alit'et'ahumi; negeru gini beigiziabiheri fiti nefisini afesesihu: : hazenena ch'nik'ete sile beza isike ahuni diresi tenagirealehuna baryahini inide minaminite seti atik'wit'erenyi bila melesechileti. : 'elimi. bedehina hiji; yeisraelimi amilaki yelemenishiwini limena yisit'ishi bilo meleselati. : irisiwami. baryahi be'ayinihi fiti mogesi laginyi alechi. setitumi menigediwani hedechi belachimi; fitiwami keinigidihi wediya azenitenya mesilo alitayemi. : malidewi tenesitewi beigiziabiheri fiti segedu; temelisewimi wede arimatemi wede betachewi met'u. hilik'anami misituni hanani awek'ati: igiziabiherimi asebati: yemets'inesiwami werati kalefe behwala hana wenidi liji weledечи: irisiwami. keigiziabiheri leminyewalehu sitili simuni samuelli bila t'erachiwi. : sewiyowimi hilik'ana kebetse sebu hulu gari ye' ametuni mesiwa'itina siiletuni leigiziabiheri yak'eribi zenidi wet'a. : hana gini aliwet'achimi; baliwanimi. hits'anu t'uti isikitewi diresi ek'emet'alehu: keziyami behwala beigiziabi-

heri fiti yitayi zenidi; beziyami lezelalemi yihoni zenidi amet'awalehu alechiwi. : baliwami hilik'ana. be'ayinishi desi yaseneyishini adirigi; t'utimi isikitewi diresi tek'emech'i: bicha igiziabiheri k'aluni yats'ina alati. setitumi lijiwani iyat'ebachi t'uti isikitewi diresi bebetiwa tek'emet'echi. : t'utimi betewe gize keirisiwa gari irisunina anidi yesositi 'ameti wey- ifeni; anidi yeifi mesiferiya duk'eti; anidi ak'umada yeweyini t'oji yiza wede selo wede igiziabiheri beti amet'achwi: hits'anumi gena tanashi nebere. : weyifenuunimi aredu; hits'anunimi wede 'eli amet'uti. : irisiwami alechi. getaye hoyi; behiyawi nefisihi imilalehu! geta hoyi; wede igiziabiheri lemets'elelyi bezihi beanite zenidi k'oma yeneberechi seti ine nenyi. : selezihi hits'ani ts'eleyihu: : igiziabiherimi yelemenihutini limenayeni set'itonyali: inemi degimo leigiziabiheri set'ichewalehu: 'idimewini hulu leigiziabiheri yeteset'e yihonali.

2

hanami sitits'eliyi inidihi alechi. libe beigiziabiheri ts'ena; k'enide beigiziabiheri kefi kefi ale: afe bet'elatoche layi tekefete: bemaadanihi desi bilonyali. : inide igiziabiheri k'idusi yelemina; inide amilakachinimi ts'adik'i yelemina: keanite bek'eri k'idusi yelemi. : atitabayu; bekurati atinageru: igiziabiheri awak'i newina; igiziabiherimi sirawini yemimezini newina; keafachihu yekwirati negeru ayiwi'ta. : yehayalanini k'esiti sebiroali; dekamochinimi behayili tat'ik'ewali. : t'egibewi yeneberu injera at'u: teribewi yeneberu kerabi 'arifewali: mekanitu sebatu welidalechina; bizumi yeweledchewi dekimalechi. : igiziabiheri yigedilali yadinalimi: wede sioli yaweridali; yawet'ali. : igiziabiheri diha yaderigali; balet'egami yaderigali: yawaridali; degimomi kefi kefi yaderigali. : kehizibu mekwaniniti gari yasik'emit'achewi zenidi; yekibirinimi zufani yawerisachewi zenidi; chigirenawini kemereti yasin- esali; misikinunimi kegudifi yasinesali: yemidiri meseretochi yeigiziabiheri nachewina; beinerisu layimi 'alemini aderege. : irisu yek'idusanuni igiri yi'tebik'ali hat'iani gini zimi bilewi bech'elema yik'emet'alu: sewi behayilu ayiberetamina. : keigiziabiheri gari yemit'alu yidek'ik'alu: bese- mayimi yanigodegwidibachewali: igiziabiheri isike midiri daricha yiferidali: lenigusumi hayili yiset'ali: yemesihhunimi k'enidi kefi kefi yaderigali. : hilik'anami wede betu wede arimatemi hede: bilatenawimi bekahunu be'eli fiti igiziabiherini yagelegli neberi. : ye'elimi lijochi minaminitewochi neberu: igiziabiherinimi ayawuk'umi neberi. : yekahinatimi limadi behizibu zenidi inidihi nebere: sewi hulu mesiwa'iti siyak'eribi sigawi betek'ek'ele gize yekahinu lole yimet'a neberi; bejumi sositi t'ati yalewi menit'o nebere: : wede disitumi weyimi wede minichetu weyimi wede afilalu weyimi wede tofawi yisedidiwi neberi: menit'owimi yawet'awini hulu kahinu leirisu yiwesidewi neberi. wedezayimi bemet'uti beisiraelawiyani layi beselo inidihi yaderigu neberi. : degimomi sibuni sayak'at'ilu yekahinu lole met'ito yemisewawini sewi. t'irewini inji yetek'ek'elewini siga keanite ayiwesidimina

it'ebisileti zenidi lekahinu siga sit'enyi yilewi neberi. : sewiyouwimi. asik'edimo sibuni yak'at'iluti hwalami sewinetihi desi yemiyaenyatini tiwesidalehi bilewi; irisu. ayihonimi; negeri gini ahuni sit'enyi: in-ibimi bitili begidi iwesidewalehu yilewi neberi. : sewochumi yeigiziabiherini k'wiribani yinik'u neberina yegobezazitu hat'iatu beigiziabiheri fiti ijigi talak'i neberechi. : samueli gini gena bilatena sale yebefta efudi lebiso beigiziabiheri fiti yagelegili neberi. : inatumi tanashi mederebiya serachileti; beye'ametumi mesiwa'iti lemesewati kebaluwa gari sitiwet'a tamet'aleti neberi. : 'elimi hilik'ananina misituni. leigiziabiheri sile tesalechiwi sit'ota fanita kezihichi seti igiziabiheri zeri yisit'ih'i bilo barekachewi: inerisumi wede betachewi hedu. : igiziabiherimi hanani asebe; ts'enesechimi; sositi wenidochina huletimi setochi lijochi weledech. bilatenawimi samueli beigiziabiheri fiti adege. : 'elimi ijigi areje: lijochumi beisraeli hulu layi yaderegutini hulu; bemegenanyawimi dinikwani deji kemiyagelegiluti setochi gari inde tenyu sema. : irisumi alachewi. sile kifu sirachihu kezih'i hizibi hulu semichalehuna silemini inidihi yale negeri taderigalachihu? : lijochi hoyi; yeigiziabiherini hizibi hat'iatenya bemadiregachihu sile inanite yaderesenyi were melikami ayidelemina yihi ayihonimi. : sewisi sewini bibedili igiziabiheri yiferidibetali: sewi gini igiziabiherini bibedili sile irisu yemilemini mani newi? inerisu gini igiziabiheri ligedilachewi wedidoalana yeabatachewini k'ali alisemumi. : bilatenawimi samueli iyadege hede: beigiziabiherimi besewimi fiti mogesi iyagenye hede. : yeigiziabiherimi sewi wede 'eli met'ito alewi. igiziabiheri inidihi yilali. begibits'i beferi'oni beti bariya sale leabatih'i beti tegelet'ihu: : keisraelimi negedi hulu kahini yihonenyi zenidi; bemesewiyaye layi yisewa zenidi; it'aninimi yat'ini zenidi efudinimi befitte yilebisi zenidi leine meret'ihuti: yeisraelinimi lijochi yeisati k'wiribani hulu sile migibi leabatih'i beti set'ehu. : bemaderiyaye yak'eributi zenidi yazezihutini mesiwa'itenina k'wiribaneni sile mini reget'achihu? iniditiwefurumi yehizibeni yeisraelini k'wiribani hulu mejemeriya bemebilatachihu keine yilik'i lijochihini lemini akeberih'i? : silezihimi yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. beiwineti betih'i yeabathihimi beti lezelalemi befitte inidinori tenagirealehu: ahuni gini igiziabiheri inidihi yilali. yakeberunyini akebiralehuna; yinak'unyimi yinak'aluna yihi ayihonilinyimi. : ineho; lebetih'i shimagile inidayigenyi; kinidihini yeabathihini beti kinidi yemisebiribeti zemeni yimet'ali. : beisraeli bereketi hulu; bemaderiyaye t'elatihini tayalehi bebetihimi lezelalemi shimagile ayigenyimi. : kemesewiyaye yalitek'oret'e lijih'i bigenyi 'ayinihini yafezizewali; nefisihini yaszazinali kebetihimi yemiweledu sewochi hulu begolimasineti yimotalu. : yihi behuletu lijochih'i beafininina befinihasi layi yemimet'a leanite milikiti newi: huletu beanidi k'eni yimotalu. : yetamenemi kahini leine asinesalehu; belibemi benefisemi inidale inidihu yaderigali: inemi yetamene beti iseraletalehu; zemenuni hulu ine bek'ebahuti sewi fiti yihedali. : kebetihimi yek'erewi hulu yimet'ali; befitumi segido; k'wirashi injera

ibela zenidi kekahinati wede aniditu 'it'a; ibakihi; sidedeniyi bilo anidi biri anidi injerami yileminali.

3

bilatenawimi samueli be'eli fiti igiziabiherini yagelegili neberi: beziyami zemeni yeigiziabiheri k'ali birik'i nebere: raiyimi ayigelet'imi neberi. : beziyami zemeni inidihi hone: ye'eli 'ayinochi mayeti isikisanachewi diresi mefizezi jemirewi neberi. : 'elimi besifirawi tenyito sale; yeigiziabiheri mebirati gena sayit'efa; samuelimi yeigiziabiheri taboti balebeti beigiziabiheri mek'idesi tenyito sale; : igiziabiheri samuelini t'erawi: irisumi. inehonyi ale. : wede 'elimi rot'e. inehonyi yet'erahenyi alewi. irisumi. alit'erahuhimi: temelisehi tenya alewi. hedomi tenya. : igiziabiherimi degimo. samueli hoyi bilo t'erawi. samuelimi tenesito wede 'eli hedena. inehonyi yet'erahenyi alewi. irisumi. lije hoyi; alit'erahuhimi: temelisehi tenya bilo melese. : samueli gini gena igiziabiherini alawek'emi neberi; yeigiziabiherimi k'ali gena alitegelet'etletimi neberi. : igiziabiherimi samuelini inde gena sositenya gize t'erawi. irisumi tenesito wede 'eli hedena. inehonyi yet'erahenyi ale. 'elimi igiziabiheri bilatenawini inde t'erawi asitewale. : 'elimi samuelini. hedehi tenya bit'erahimi. abetu; bariyahi yisemalina tenageri belewi alewi. samuelimi hedo besifirawi tenya. : igiziabiherimi met'ito k'ome; inde k'edimowimi. samueli samueli bilo t'erawi. samuelimi. bariyahi yisemalina tenageri alewi. : igiziabiherimi samuelini alewi. ineho; yesemawini hulu huletu jorochu ch'iw'i yemiyaderigi anidi negerini beisraeli aderigalehu. : beziyami k'eni bebetu layi yetenagerihutini hulu be'eli aweridalehu: inemi jemire ifets'imibetalehu. : lijochu yeirigimani negeri inidaderegu awik'o alikelekelachewimina sile hat'iatu bebeti lezelalemi inidiferidi asitawik'ewalehu. : silezihimi ye'eli beti hat'iatu bemesiwa'itina bek'wiribani lezelalemi inidayisereyileti le'eli beti miyalehu. : samuelimi isikinega tenya; malidomi tenesito yeigiziabiherini beti deji kefe. samuelimi raiyuni le'eli menigeri fera. : 'elimi samuelini t'erito. lije samueli hoyi; ale: irisumi. inehonyi ale. : irisumi. igiziabiheri yenegerehi negeri minidiri newi? keine atisheshigi: kenegerehi negeri hulu yeshesheghenyi inde hone igiziabiheri inidihi yadirigibih'i; inidihimi yich'emiribih'i alewi. : samuelimi negeruni hulu negerewi; anidachimi alisheshegewimi. 'elimi. irisu igiziabiheri newi: desi yasenyawini yadirigi ale. : samuelimi adege; igiziabiherimi keirisu gari nebere: kek'alumi anidachi bemidiri layi ayiwedik'emi neberi. : israelimi hulu kedani isike berisabehi diresi samueli leigiziabiheri nebiyi yihoni zenidi yetamene inde hone awek'e. : igiziabiherimi degimo beselo tegelet'e: igiziabiherimi beigiziabiheri k'ali lesamueli beselo yigelet'i neberi. yesamuelimi k'ali leisraeli hulu derese.

israelimi kefilisit'iemawiyani gari liwaga wet'u; beabeniezeri at'egebi seferu: filisit'iemawiyani beabenezi seferu. : filisit'iemawiyani beisraeli layi teselefu: selifumi betemedebe gize israeli befilisit'iemawiyani fiti temetu: t'orineti betederegebetimi sifira keisraeli arati shihi yemiyahilu sewochini gedelu. : hizibumi wede seferi bemet'u gize yeisraeli shimagilewochi. zare igiziabiheri befilisit'iemawiyani fiti sile mini metani? bemekakelachini inidihedu; ket'elatochachinimi iji inidiyadineni; yeigiziabiherini yek'ali kidanuni taboti keselo inamit'a alu. : hizibumi wede selo laku; bekirubelimi layi yemik'emet'ewini yeserawiti geta yeigiziabiherini yek'ali kidanuni taboti keziya amet'u: huletumi ye'eli lijochi afininina finihasi keigiziabiheri k'ali kidani taboti gari beziya neberu. : yeigiziabiheri yek'ali kidani taboti wede seferi begeba gize israeli hulu talak'i ililita aderegu; midiritumi asitegabachi. : filisit'iemawiyani yeililitawini dimits'i besemu gize. be'ibirawiyani seferi yalewi yihi talak'i yeililita dimits'i minidiri newi? alu. yeigiziabiherimi taboti wede seferu inidegeba asitewalu. : filisit'iemawiyani seferu. igiziabiheri wede seferi met'itoali alu. degimomi inidihi alu. weyolini: kezihi asik'edimo inidihi yale negeri alihonemi. : weyolini: keinezihiki kehayalani amalikiti iji mani yadinenali? inezihi amalikiti gibits'awiyani bemidire beda beliyu beliyu mek'isefiti yemetu nachewi. : inanite filisit'iemawiyani hoyi; ayizochihu; gobizu: inanite bariyawochi inidaderegachihwachewi 'ibirawiyani bariyawochi inidayaderiguachihu gobizu; tewagu. : filisit'iemawiyani tewagu: israelimi temetu; hulumi iyanidanidu wede dinikwanachewi sheshu: ijigimi talak'i gidiya hone; keisraelimi selasa shihi igirenoyochi wedek'u. : yeigiziabiherimi taboti temarekechi; huletumi ye'eli lijochi afininina finihasi motu. : beziyami k'eni anidi yebiniyami sewi keselifi iyeberer libisuni k'edido berasumi layi tibiya nesiniso wede selo met'a. : bemet'ami gize 'eli sile igiziabiheri taboti libu tenawit'o neberina bemenigedi dari baweniberu layi tek'emet'o yit'ebabek'i neberi: sewiyowimi wede ketemayitu gebito bawera gize ketemayitu hulu tek'iwach'iwahewi. : 'elimi yech'uhetuni dimits'i besema gize. yihi ch'ach'ata minidiri newi? ale. sewiyowimi fet'ino met'ana le'eli negerewi. : 'elimi yezet'ena siminiti 'ameti shimagile nebere: ayinochumi mayeti isikisanachewi diresi feizewi neberi. : sewiyowimi 'elini. keselifi yemet'ahu ine nenyi; zaremi keselifi kobeletu alu. irisumi. lije hoyi; negerusa inideti hone? alewi. : werenyawimi meliso. israeli kefilisit'iemawiyani fiti sheshu: degimo behizibu zenidi talak'i gidiya honoali; huletumi lijochihi afininina finihasi mote-wali: yeigiziabiherimi taboti temarikalechi ale. : sewiyowimi sile igiziabiheri taboti betenagere gize 'eli beberu at'egebi kalewi keweniberu wedek'e: irisu shemigilo denigizomi neberina anigetu tesebimo motu. irisumi beisraeli layi ariba 'ameti feraji nebere. : miratumi yefinihasi mistiti arigiza litiwelidi tek'ariba neberi: yeigiziabiherimi taboti inide temarekechi; amatiwana baliwami inide motu besemachi gize

mit'i derisobati neberina teniberikika weledechi. : wedemotimi bek'erebechi gize bezuriyawa yaluti setochi. wenidi lije welideshalina atifiri aluati. irisiwa gini alimelesechilachewimi; belibiwami alanorechiwimi. : irisiwami yeigiziabiheri taboti sile temarekechi sileamatiwana sile baliwami. kibiri keisraeli lek'ek'e sitili yehits'anuni simi. ikabodi bila t'erachiwi. : irisiwami. yeigiziabiheri taboti temarikalechina kibiri keisraeli lek'ek'e alechi.

5

filisit'iemawiyani yeigiziabiherini taboti wesedu: keabeniezerimi wede azat'oni yizewiti met'u. : filisit'iemawiyani yeigiziabiherini taboti wesidewi wede dagoni beti agebuti; bedagonimi at'egebi anoruti. : benegawimi yezat'oni sewochi maledu; inehomi; dagoni beigiziabiheri taboti fiti bemidiri layi begimibaru wedik'o neberi: dagoninimi anisitewi wede sifirawi melesuti. : benegawimi maledu; inehomi; dagoni beigiziabiheri taboti fiti bemidiri layi begimibaru wedik'o neberi: yedagonimi rasi ijochumi tek'orit'ewi bemedireku layi wedik'ewi neberi: yedagonimi dereti bichawini k'erito neberi. : silezihimi yedagoni kahinatu wede dagonimi beti yemigebuti hulu beazat'oni yalewini yedagonini medireki isike zare diresi ayiregit'umi. : yeigiziabiherimi iji beazat'oni sewochi layi kebedechi; at'efachewimi; azat'oninina diniberachewinimi beibach'i metachewi. : yezat'onimi sewochi inidihi inide hone bayu gize. iju beinyana beamilakachini bedagoni layi t'enikiralechina yeisraeli amaliki taboti keinya zenidi ayik'emet'i alu. : likewimi yefilisit'iemawiyani alek'ochi hulu wede inerisu sebesebuna. beisraeli amaliki taboti mini inadirigi? alu: inerisumi. yeisraeli amaliki taboti wede geti yizuri bilewi melesu. yeisraelinimi amaliki taboti wezeziya teshekemuti. : keteshekemutimi behwala yeigiziabiheri iji betalak'i dinigat'e beketemayitu layi honechi: ketanashumi isike talak'u diresi yeketemayituni sewochi meta; ibach'imi met'abachewi. : yeigiziabiherinimi taboti wede asik'elona sededuti. yeigiziabiheri taboti wede asik'elona bemet'a gize asik'elonawiyani. inyanina hizibachinini ligedilu yeisraelini amaliki taboti amet'ubini bilewi ch'ohu. : beketemayitu hulu yemoti dinigat'e neberina; yeigiziabiherimi iji beziya ijigi kebida neberechina likewi yefilisit'iemawiyani alek'ochi hulu sebisibewi. yeisraelini amaliki taboti sidedu; inyanina hizibachinini inidayigedili wede sifirawi yimelesi alu. : yalimotutimi sewochi beibach'i temetu: yeketemayitumi wayita isike semayi wet'a.

6

yeigiziabiheri taboti befilisit'iemawiyani ageri sebatu weri tek'emet'e. : filisit'iemawiyani kahinatina miwaritenyochini t'eritewi. beigiziabiheri taboti layi mini inadirigi? wede sifirawisi beminini inisidedewi? asitawik'uni alu. : inerisumi. yeisraelini amaliki taboti bitisedidu yebedeli mesiwa'iti melisuleti iniji badowini atisideduti; yeziyani gizemi

tifewesalachihu: ijumi keinanite alemerak'u sile mini inidhone tawik'alachihu alu. : inerisumi. sile bedeli mesia'iti yeminimelisileti minidiri newi? alu. inerisumi inidihini alu. inanitenina alek'ochachihuni yagenyechi mek'isefiti aniditi natina inide filisit'iemawiyani alek'ochi k'wit'iri amisiti yewerik'i ibach'ochi amisitimi yewerik'i ayit'ochi ak'iribu. : yeibach'achihunimi misale; midirachihunimi yemiya't'efaatinu yeayit'ochini misale adirigachihu leisiraeli amilaki kibirini sit'u: ijuni keinanitena keamalikitochachihu kemidirachihumi minalibati yak'elili yihonali. : gibits'awiyana fer'onimi libachewini inidats'enu libachihuni lemini tats'enalachihu? igiziabiheri hayiluni kaderegebachewi behwala yawet'uachewi ayidelumini? : inerisumi alihedumini? ahunimi wesidachihu aniditi seregela siru: yemiya't'ebumi; k'eniberi yalitech'anebachewini huleti libachihu beseregela t'imechuachewi; inibosochachewinimi leyitachihu wede beti melisuachewi. : yeigiziabiherinimi taboti wesidachihu beseregelawi layi anuruti: sile bedelimi mesia'iti yak'erebachihutini yewerik'uni 'ik'a besat'ini wisit'i adirigachihu betabotu at'egebi anuruti: yihedimi zenidi sideduti. : temeliketumi bediniberumi menigedi wede betisamisi biwet'a yihini ijigi kifu negeri yaderegebini igiziabiheri newi: aleziyami inidiyawi met'itobinali inji yemetani yeirisu iji inidalihone inawik'alen. : sewochumi inidihu aderegu: yemiya't'ebutini huletuni lamochi wesedu; beseregelami t'imechuachewi; inibosochachewinimi bebeti zegubachewi: : yeigiziabiherimi taboti; yewerik'u ayit'ochina yeibach'ochachewi misale yalubetinimi sat'ini beseregelawi layi ch'anu. : lamochimi wede betisamisi wedemewesidewi menigedi ak'initewi imibwa iyalu begodanawi layi hedu; wede k'eniyimi wede girami alalamu: yefilisit'iemawiyanimi alek'ochi isike betisamisi daricha diresi behwala behwalachewi yihedu neberi. : yebetisamisi sewochimi beshelek'owi wisit'i sinide yach'idu neberi: 'ayinachewinimi kefi adirigewi tabotuni ayu; bema yetachewimi desi alachewi. : seregelawimi wede betisamisawimi wede iyasu irisha met'a; talak'imi dinigayi beneberegabeti beziya k'ome: yeseregelawinimi inich'eti felit'ewi lamochuni leigiziabiheri lemik'at'eli mesia'iti ak'erebu. : lewawiyanimi yeigiziabiherini taboti; keirisu gari yeneberewinimi yewerik'i 'ik'a yalebetini sat'ini aweredu; betalak'umi dinigayi layi anuruti: beziyami k'eni yebetisamisi sewochi leigiziabiheri yemik'at'elewini mesia'iti ak'erebu; mesia'itinimi sewu. : filisit'iemawiyanimi amisitu alek'ochi bayuti gize beziyawi k'eni wede asik'elona temelesu. : filisit'iemawiyani sile bedeli mesia'iti leigiziabiheri yak'erebuachewi yewerik'i ibach'ochi inezihi nachewi: aniditu leazat'oni; aniditumi legaza; aniditumi leasik'elona; aniditu legeti; : aniditu leak'aroni yewerik'umi ayit'ochi k'wit'iri leamisitu yefilisit'iemawiyani alek'ochi inide neberuti ketemochi hulu k'wit'iri inidihu nebere: inerisumi isike talak'u dinigayi yemiderisu ketemochina meniderochi nachewi. bezihimi dinigayi layi yeigiziabiherini taboti asik'emet'u; dinigayumi isike zare diresi bebetisamisawimi beiyasu irisha ale. : wede igiziabi-

herimi taboti wisit'i temelikitewalina yebetisamisini sewochi meta: behizibumi keamisiti shihi sewi seba sewochimi meta: igiziabiherimi hizibuni betalak'u gidayi sile meta hizibu alek'ese. : yebetisamisimi sewochi. bezihini bek'idusi amilaki beigiziabiheri fiti mek'omi mani yichilali? keinyasi wet'ito wede mani yihedali? alu. : bek'iriyatiy'arimimi wede tek'emet'uti sewochi melikitenyochi likewi. filisit'iemawiyani yeigiziabiherini taboti melisewali: weridachihumi wede inanite awit'uti alu.

7

yek'iriyatiy'arimi sewochimi met'itewi yeigiziabiherini taboti awet'u; bekorebitawimi layi wedalewi wede aminadabi beti agebuti: yeigiziabiherimi taboti inidit'ebik'i lijuni al'azarini k'edesuti. : tabotumi bek'iriyatiy'arimi ketek'emet'ebeti k'eni jemiro weratu rezeme; haya 'ametimi hone: yeisiraelimi beti hulu azino igiziabiherini tekelele. : samuelimi yeisiraelini beti hulu. bemulu libachihu wede igiziabiheri ketemelesachihu inigidochini amalikitina asitarotini kemekakelachihu arik'u; libachihunimi wede igiziabiheri ak'inu; irisunimi bicha amilaku: kefilisit'iemawiyanimi iji yadinachihwali bilo tenagerachewi. : yeisiraelimi lijochi bealiminina asitarotini arak'u; igiziabiherinimi bicha ameleku. : samuelimi. isiraelini hulu wede mits'ip'a sebisibu; sile inanitemi wede igiziabiheri its'eliyalehu ale. : wede mits'ip'ami tesebesebu: wihami k'editewi beigiziabiheri fiti afesesu; beziyami k'eni ts'omu; beziyami. igiziabiherini bedilenalai alu. samuelimi beisiraeli lijochi layi bemits'ip'a ferede. : filisit'iemawiyanimi yeisiraeli lijochi wede mits'ip'a inde tesebesebu besemu gize yefilisit'iemawiyani alek'ochi beisiraeli layi wet'u: yeisiraelimi lijochi semitewi filisit'iemawiyanimi feru. : yeisiraelimi lijochi samuelini. kefilisit'iemawiyani iji yadineni zenidi wede amilakachini wede igiziabiheri tits'eliyilini zenidi atatikati aluti. : samuelimi anidi yemit'eba yebegi t'eboti wesido leigiziabiheri fets'imo yemik'at'eli mesia'iti adirigo ak'erebewi: samuelimi sile isiraeli wede igiziabiheri ch'ohu; igiziabiherimi semawi. : samuelimi yemik'at'elewini mesia'iti siyasarigi filisit'iemawiyani keisiraeli gari liwagu k'erebu: igiziabiherimi beziyachi k'eni befilisit'iemawiyani layi talak'i negodigwadi anigodegodi; asideneget'achewimi beisiraelimi fiti dili temetu. : yeisiraelimi sewochi kemits'ip'a wet'u; filisit'iemawiyanimi asadedu: bebetikari tachimi isikiderisu diresi metuachewi. : samuelimi anidi dinigayi wesido bemits'ip'ana besheni mekakeli anorewi: simunimi. isike ahuni diresi igiziabiheri reditonali sili abeniezeri bilo t'erawi. : filisit'iemawiyanimi tewaredu; dagimenyami keziza wediya wede isiraeli diniberi aliwet'umi: besamueli 'idime hulu yeigiziabiheri iji befilisit'iemawiyani layi neberechi. : filisit'iemawiyanimi keasik'elona jemiro isike geti diresi keisiraeli yeweseduachewi ketemochi leisiraeli temelesu: isiraelimi diniberuni kefilisit'iemawiyani iji adane. beisiraelina beamorawiyanimi mekakeli 'irik'i nebere. : samuelimi be'idimewi hulu beisiraeli layi yiferidi neberi.

: beye'ametumi wede beteli wede geligela wede mits'ip'ami yizori neberi: beineziyami sifirawochi hulu beisraeli layi yiferidi neberi: : betumi beziya neberena wede arimatemi yimelesi neberi: beziyami beisraeli layi yiferidi neberi; beziyami leigiziabiheri mesewiya sera.

8

inidihimi hone: samueli beshemegele gize lijochuni beisraeli layi ferajochi aderegachewi. : yebek-wiri lijumi simi iyoeli; yehuletenyawimi simi abiya nebere. inerisumi beberisabehi yiferidu neberi. : lijochumi bemenigedu alihedumi; negeri gini rebi lemangiyeti fek'ek'i alu; gubomi iyetek'ebelu firidini yat'amumu neberi. : yeisraelimi shimagilewochi hulu tesebisibewi wede samueli wede arimatemi met'una. : ineho; anite shemigilehali; lijochihimi bemenigedihii ayihedumi: ahunimi inide ahizabi hulu yemiferidilini nigusi adirigilini aluti. : yemiferidilini nigusi sit'eni baluti gize negeru samuelini asikefawi: samuelimi wede igiziabiheri ts'eleye. : igiziabiherimi samuelimi alewi. beinerisu layi inidalinigisi ineni inji aniteni alinal'umina bemiluhu negeri hulu yehizibuni k'ali sima. : kegibits'i kawet'ahwachewi k'eni jemiro isike zare diresi ineni titewi inigidochi amaliktii bemamilekachewi inide seruti sira hulu inidihu beanite degimo yaderigubihali. : ahunimi k'alachewini sima: negeri gini ts'inu misikiri mesikiribachewi; beinerisumi layi yeminegisewini yenigusuni wegii nigerachewi. : samuelimi yeigiziabiherini k'ali hulu nigusini lefelegu hizibi negerachewi. : inidihimi ale. beinanite layi yeminegisewi yenigusu wegii yihi newi: wenidochi lijochachihuni wesido seregelenyochina feresenyochi yaderigachewali; beseregelochumi fiti yirot'alu. : lerasumi yeshalek'ochina yemeto alek'ochi yaderigachewali: irishawinimi yemiyarisu ihulunimi yemiyach'idu yet'ori mesariyawinina yeseregelochunimi ik'a yemiseru yihonalu. : setochi lijochachihunimi wesido shito k'emamiwochina wet'ibetochi abezawochimi yaderigachewali. : keirishachihuna kewayinachihumi melikami melikamuni wesido lelelewochu yiset'achewali. : kezrachihuna kewayinachihumi asirati wesido lejaniderebochina lelelewochu yiset'achewali. : lolewochachihunina geredochachihuni; kekebitchachihuna keahiyochachihumi melikami melikamochuni wesido yaserachewali. : kebegochachihuna kefiyelochachihu asirati yiwesidali: inanitemi bariyawochi tihonutalachihu. : beziyami k'eni leinanite kemeret'achitui kenigusachihu yetenesa tich'ohalachihu: beziyami k'eni igiziabiheri alisemachihumi. : hizibu gini yesamuelini negeri yisema zenidi inibi ale. inidihii ayihuni; negeri gini nigusi yihunilini; : inyami degimo inide ahizabi hulu inihonaleni: nigusachinimi yiferidililali; befitachinimi wet'ito sile inya yiwagali aluti. : samuelimi yehizibuni k'ali hulu sema; leigiziabiherimi tenagere. : igiziabiherimi samuelini. k'alachewini sima; nigusimi anigisilachewi alewi. samuelimi yeisraelini sewochi. iyanidanidachihu wede ketemachihu hidu alachewi.

9

simu k'isi yetebale anidi biniyamawi sewi nebere: irisumi yeabili liji; yet's'irori liji; yebikorati liji; yebiniyamawi yeafek'i liji; ts'inu'i hayali sewi nebere. : leirisumi saoli yemibali yetemeret'e melikami liji neberewi: keisiraelimii lijochi keirisu yilik'i melikami yehone sewi alineberemi: kehizibumi hulu yilik'i ketikeshawina keziyami belayi k'umetu zelegi yale nebere. : yesaolimi abati yek'isi ahioyochi t'efitewi neberi: k'isimi lijuni saolini. kebilatenochu aniduni wesidehi tenesa; ahioyochinimi lemeshati hidi alewi. : betekaramawi beeffiremi agerina beshalisha alefu; alagenyuachewimimi besha'ilimi midirimi alefu; beziyami alineberumi: bebiniyami midirimi alefu; alagenyuachewimimi. : wede ts'ufi midiri bemet'u gizemi saoli keirisu gari yenberewini bilatena. abate sile ahioyochi masebi tito sile inya inidayich'enek'i; na; inimelesi alewi. : irisumi. ineho; anidi yeigiziabiheri sewi bezihichi ketema ale: irisumi yetekbere sewi newi; yemanagerewimi hulu beiwineti yifets'emali: ahuni wedeziya inihidi: minalibati yeminihedibetini menigedi yinegirenali alewi. : saolimi bilatenawini. ineho; inihedilene: negeri gini leigiziabiheri sewi mini inamet'atalelani? inijera kekeret'itachini alik'oalina; iji menishami yelenimina leigiziabiheri sewi yeminamet'aleti mini aleni? alewi. : bilatenawi degimo lesaoli meliso. ineho; beije yesek'ili biri rubu alenyi: irisunimi menigedachinini inidinegireni leigiziabiheri sewi iset'alehu ale. : zare nebiyi yemibalewi k'edimo bale raiyi yibali neberina asik'edimo beisraeli zenidi sewi igiziabiherini lemet'eyek'i sihedu. nu; wede bale raiyi inihidi yili neberi. : saolimi bilatenawini. yetenagerehewi negeri melikami newi: na; inihidi alewina yeigiziabiheri sewi wedalebeti ketema hedu. : beketemayitumi dageti bewet'u gize k'onejajiti wihawini lek'edu siwet'u agenyuna. bale raiyi bezihii ale weyi? aluachewi. : inerisumi. awoni: ineho; befitachihu newi: zare wede ketemayitu met'itoalina; zaremi hizibu bekorebitawi layi balewi mesigeja mesiwat'iti mak'irebi alebachewina fet'inachihu wit'u. : wede ketemayitumi begebachihu gize mesiwat'ituni irisu yemibariki sile hone irisu sayiwet'a hizibu minimi ayik'emisumina; keziyami behwala yetet'eruti yibelaluna lemebilati wede korebitawi mesigeja sayiwet'a tagenyutalachihu: bezihimi gize tagenyutalachihuna ahuni wit'u aluachewi. : wede ketemayitumi wet'u: beketemayitumi wisit'i begebu gize ineho; samueli wede korebitawi mesigeja lemet'it'ati wede inerisu met'a. : genami saoli sayimet'a keanidi k'eni befiti igiziabiheri samuelini inidihii bilo gelit'oleti neberi. : nege bezihichi se'ati kebiniyami ageri anidi sewi isedidilihalehu: lik'isoachewi wede ine yederesi hizibeni temelikichalehuna lehizibe leisraeli alek'a yihoni zenidi tik'ebawalehi; kefilisiti'emawiyanimi iji hizibeni yadinali. : samuelimi saolini baye gize igiziabiheri. ya yenegerihuhi sewi ineho: irisumi behizibe layi yiselet'inali alewi. : saolimi beberu wede samueli k'eribo. yebale raiyu beti wedeti inide hone; ibakihi; nigerenye alewi. : samuelimi meliso saolini. bale raiyu ine nenyi: zaremi keine gari tibelalachihuna befitte wede ko-

rebitawi mesigeja wit'u: negemi asenabitihalehu; belibihimi yalewini hulu inegirihalehu: : kesositi k'eniimi befiti yet'efu ahiyochihi tegeenyitewalina libihini atit'alibachewi. yeisraeli minyoti lemani newi? leanitena leabatihiti beti ayidelemini? alewi. : saolimi meliso. ine keisraeli negedochi kemianisi wegeni yehonihu biniyamawi ayidelehumi? wegenesi kebiniyami negedi wegenochi hulu yemianisi ayidelemini? inidihisi yalewini negeri lemini negerihenyi? alewi. : samuelimi saolinina bilatenawini wesido wede adarashi agebachewi; bemerifek'iyawimi rasi asik'emet'achewi: yetet'erutimi selasa sewochi yahili neberu. : samuelimi wet'ibetuni. beanite zenidi anurewi biye yeset'ehuhini idili fenita amit'a alewi. : wet'ibetumi ch'inunina berisru layi yeneberewini amit'ito besaoli fiti anorewi. samuelimi. hizibuni ket'erahu jemiro isike tewesenewi gize diresi leanite tet'ebik'oalina ineho; yetek'emet'elihini befitihiti anurehi bilawi ale. beziyami k'eni saoli ke-samueli gari bela. : kekorebitawimi mesigeja wede ketemayitu weredu: samuelimi lesaoli besegenetu layi menyita azegajeleti; irisumi tenya. : malidomi tenesu: benegami gize samueli saolini kesegenetu layi t'erito. tenesana lasenabitihiti alewi. saolimi tenesa; irisuna samuelimi huletu wede meda wet'u. : inerisumi beketemayitu dari siweridu samueli saolini. bilatenawini wede fitachini inidiyalifi izezewi: anite gini yeigiziabiherini k'ali asemahi zenidi bezihi k'umi alewi. bilatenawimi alefe.

10

samuelimi yezeyituni birile wesido berasu layi afe-sesewi; samewimi; inidihimi alewi. berisitu layi alek'a tihoni zenidi igiziabiheri k'ebitohali: yeigiziabiherinimi hizibi tigezalehi; bezuriyawimi kalu t'elatochachewi iji tadinachewalehi. : zare keine beteleyehi gize bebiniyami daricha betsel'elits'ahi ageri balewi beraheli mek'abiri at'egebi huleti sewochi tagenyalehi: inerisumi. litishachewi hedehi yeneberihilache ahiyochi tegeenyitewali: inehomi; abatihiti sile ahiyochi masebi tito. yelijeni negeri inideti adirigalehu? iyale sile inanite yich'enek'ali yiluhali. : keziyami degimo wede fiti tihedalehi: wede tabori wede tilik'u zafi tiderisalehi: beziyami sositi sewochi; anidu sositi sewochi; anidu sositi yefiyeli t'ebotochi; huletenyawi sositi dabo; sositenyawimi yeweyini t'aji ak'umada yizewi wede igiziabiheri wede beteli siwet'u yagenyuhali: : selamitami yiset'uhali; huletimi dabo yiset'uhali; keijachewimi tik'ebelalehi. : keziyami behwala yefilisi'emawiyani ch'ifira wedalebeti wede igiziabiheri korebita timet'alehi: wedeziyami wede ketemayitu bederesihi gize; begenana kebero imibilitana mesenik'o yizewi tinibiti iyetenageru kekorebitawi mesigeja yemiweridu yenebiyati gubae yagenyuhali. : yeigiziabiherimi menifesi behayili yiweridibihali; keinerisumi gari tinibiti tinageralehi; inide lela sewimi honehi tilewet'alehi. : inezihimi milikitochi bederesuhi gize igiziabiheri keanite gari newina ijihi yemiatenyewini hulu adirigi. : befitemi wede geligela tiweridalehi: inemi; ineho; yemik'at'elewini mesiswa'iti ak'eribi zenidi; yedehininetimi mesiswa'iti

isewa zenidi wede anite iweridalehu: ine wede anite isikimet'ana yemitaderigewini isikinegirihiti diresi sebatu k'eni tik'oyalehi. : kesamuelimi zenidi lemehedi fituni bemelese gize igiziabiheri lela libi lewet'eleli: beziyami k'eni inezihimi milikitochi hulu deresuleti. : wedeziyami korebita bederesi gize; ineho; yenebiyati gubae agenyuti: yeigiziabiherimi menifesi behayili weredebeti; bemekakelachewimi tinibiti tenagere. : k'edimomi yemiyawik'uti hulu kenebiyati gari tinibiti sinageri bayuti gize hizibu irisi berisachewi. yek'isini liji yagenyewi minidiri newi? bewinu saoli kenebiyati wegeni newini? tebabalu. : keziyami sifira yale anidi sewi. abat-achewisi mani newi? bilo melese. silezihimi. saoli degimo kenebiyati wegeni newini? yemili misale hone. : tinibiti menagerunimi befets'eme gize wede korebitawi mesigeja met'a. : agotumi saolinina bilatenawini; wedeti hedachihu noroali? alachewi. irisumi. ahiyochini linisha hedeni neberi: bat'anachewimi gize wede samueli met'ani ale. : yesaolimi agoti. samueli yenegerehini; ibakihiti; nigerenyi alewi. : saolimi agotumi. ahiyochi inide tegeynu gelet'elini alewi: negeri gini samueli yenegerehini yemenigisiti negeri alaweraletimi. : samuelimi hizibuni wede igiziabiheri wede mits'ip'a t'era. : yeisraelinimi lijochi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihiti yilali. isiraelini kegibits'i awet'ahu; kegibits'awiyanimi iji kemiyasich'enik'uachihumi nege-sitati hulu iji adanihwachihu. : zare gini kemekerachihuna kech'inik'achihu hulu yadanachihuni amilakachihuni nik'achihu. inidihiti ayihuni; negeri gini nigusi atanigisilini alachihuti. ahunimi beyenegedachihuna beyewegenachihu wede igiziabiheri fiti k'irebu alachewi. : samuelimi yeisraelini negedochi hulu ak'erebe; it'awimi bebiniyami negedi layi wedek'e. : yebiniyaminimi negedi beyewegenachewi ak'erebe; it'awimi bemat'iri wegeni layi wedek'e. yemat'irinimi wegeni beyesewu ak'erebe; it'awimi bek'isi liji besaoli layi wedek'e: felegutimi; alagenyutimimi. : keigiziabiherimi. gena wedezihiti yemimet'a sewi aleni? bilewi degimo t'eyek'uti: igiziabiherimi. ineho; be'ik'a mekakeli tesheshigwali bilo melese. : inerisumi rot'ewi kezuya amet'uti: irisumi behizibu mekakeli k'ome; kehizibumi hulu yilik'i ketikeshawi wede layi kefi yale k'umete rejimi nebere. : samuelimi lehizibu hulu. kehizibu hulu irisuni yemimesili inidelele igiziabiheri yemeret'ewini tayalachihuni? alachewi: hizibumi hulu. nigusi hiyawiyihuni iyalu ililita aderegu. : samuelimi yemenigisituni wegi negere; bemets'ihafimi ts'afewi beigiziabiherimi fiti anorewi. samuelimi hizibuni hulu wede iyebetachewi asenabetachewi. : saolimi wede betu wede gabi'a hede: igiziabiheri libachewini yeneka hayalanimi keirisu gari hedu. : minaminetewochi sewochi gini. yihi sewi inideti yadinenali? bilewi nak'uti; iji menishami alamet'uletimi.

11

inidihimi hone: keanidi weri behwala amonawimi na'osi wet'a; beiyabisi gele'adimi sefere: yeiyabisimi sewochi hulu. k'ali kidani adirigilini; inyami inigezalihaleni aluti. : amonawiwimi na'osi. k'enyi 'ayi-

nachihuni hulu bemawit'ati k'ali kidani aderigilachihwalehu: beisiraelimi hulu layi sidibi aderegalehu alachewi. : yeiyabisimi shimagilewochi. wede isiraeli ageri hulu melikitenyochini inidiniliki sebat k'eni k'oyilini: keziyami behwala yemiyadineni bayinori wede anite inimet'aleni aluti. : melikitenyochumi saoli wedalebeti wede giba' met'itewi yihini negeri behizibu joro tenageru: hizibumi hulu dimits'achewini kefi adirigewi alek'esu. : inehomi; saoli berewochuni teketilo keirishawi met'a: saolimi. hizibu yemiyalek'isi mini hono newi? ale. yeiyabisinimi sewochi negeri negeruti. : yihinimi negeri besemawi gize besaoli layi yeigiziabiheri menifesi behayili werede; k'wit'awimi ijigi nedede. : t'imidunimi berewochi wesido k'oraret'achewi; wede isiraelimi daricha hulu bemelikitenyochu iji sededena. saolinina samuelini teketilo yemayiwet'a hulu; beberewochu inidihu yideregi ale. dinigat'emi behizibu layi keigiziabiheri zenidi wedek'e; inide anidi sewimi honewi wet'u. : bebezek'imi k'ot'erachewi: yeisiraelimi lijochi sositi meto shihi; yeiyhudami sewochi selasa shihi neberu. : yemet'utinimi melikitenyochi. yeiyabisi gele'adini sewochi. nege ts'ehayi betekose gize madani yihonilachihwali beluachewi aluachewi. melikitenyochimi met'itewi leiyabisi sewochi negeru: desimi alachewi. : yeayabisimi sewochi. nege iniwet'alachihwaleni; desi yemiyasenyachihunimi adirigubini alu. : benegawimi saoli hizibuni besositi wegeni aderegachewi: wegegimi bale gize wede seferu mekakeli gebu; k'etirimi isikihoni diresi amonawianini metu: yer'rutimi tebetenu; huletimi beanidi layi honewi alik'erulachewimi. : hizibumi samuelini. saoli ayinigesibini yalu inemanachewi? awit'uchewina inigidelachewi aluti. : saolimi. zare igiziabiheri leisiraeli madani adirigoalina zare anidi sewi ayimotimi ale. : samuelimi hizibuni. nu; wede geligela inihidi; beziyami menigisituni inadisi alachewi. : hizibumi hulu wede geligela hedu; beziyami saolini beigiziabiheri fiti begeligela anegesuti: beziyami beigiziabiheri fiti yedehinineti mesiwa'iti ak'erebu: beziyami saolina yeisiraeli sewochi hulu talak'i desita aderegu.

12

samuelimi isiraelini hulu ale. yenegerachihunyini hulu semiche anigishelachihwalehu. : ahunimi; ineho; nigusu befitachihu yihedali: inemi arijichalehu shemigiyalehumi: inehomi; lijochi keinanite gari nachewi: inemi kehits'aninete jemire isike zare diresi befitachihu hedihu. : inehonyi: beigiziabiherina irisu bek'ebawi fiti mesikirubinyi: yemanini bere wesedihu? yemaninisi ahiya wesedihu? maninisi shenegelihu? bemanisi layi gifi aderegihu? 'ayinochenisi lemasaweri kemani gari iji gubo tek'ebelihi? inemi imelisilachihwalehu. : inerisumi. alishenegelihenimi; gifimi aladeregihibinimi; kesewimi iji minimi aliwesedihimi alu. : irisumi. beije minimi inidalagenyachihu igiziabiherina irisu yek'ebawi zare beinanite layi misikirochi nachewi alachewi: inerisumi. misikiri newi alu. : samuelimi hizibuni ale. musenina aronini yalak'e; abatochachihunimi kegibits'i midiri yawet'a igiziabiheri newi.

: ahunimi igiziabiheri leinanitena leabatochachihu siladeregewi ts'idik'i hulu beigiziabiheri fiti imiwagetachihu zenidi bezihni k'umu. : ya'ik'obina lijochu wede gibits'i begebu gize gibits'awiyani asich'enek'uchewi: abatochachihumi wede igiziabiheri ch'ohu; igiziabiherinimi musenina aronini lake; abatochachihunimi kegibits'i awit'itewi bezihni bota anoruachewi. : amilakachewinimi igiziabiherini resu; leasori serawitimi alek'a lelisara iji; lefilisit'iemawiyanimi iji; lemo'abimi nigusi iji asalifo set'achewi; keinerisumi gari tewagu. : inerisumi. igiziabiherini titeni bealiminina asitarotini be-mamilekachini bedlenali: ahunimi ket'elatochachini iji adineni; inamelikihimaleni bilewi wede igiziabiheri ch'ohu. : igiziabiherimi yirubéalimi; barik'inimi; yofitahenimi; samuelinimi lake; bezuriyachihumi kaluti ket'elatochachihu iji adanachihu: tezelilachihumi ket'emet'achihu. : yeamonimi lijochi nigusi na'osi inide met'abachihu bayachihu gize; amilakachihu igiziabiheri nigusachihu sale. inidihu ayihuni; negeri gini nigusi yinigesilini alachihunyi. : ahunimi yemeret'achihutinina yefelegachihutinini nigusi iyu: inehomi; igiziabiheri nigusi aderegachihu. : igiziabiherini bitiferu bitamelikutimi; k'alunimi bitisemu; beigiziabiherimi tiizazi layi batamits'u; inanitena beinanite layi yenegesewi nigusi amilakachihuni igiziabiherini bitiketelu; melikami yihonilachihwali. : negeri gini yeigiziabiherini k'ali batisemu; beigiziabiherimi tiizazi layi bitamits'u; beinanitena benigusachihu layi yeigiziabiheri iji tihonalechi. : ahunimi k'umu; igiziabiherimi be'ayinachihu fiti wedemiyaderigewi wedezihi talak'i negeri temeliketu. : yesinide mekeri zare ayidelem-ini? wede igiziabiheri ich'ohalehu; irisumi negodigwadina zinabi yilikali: inanitemi nigusi bemelemenachihu beigiziabiheri fiti yaderegachihuti kifati talak'i inide hone tawik'alachihu tayalachihumi. : samuelimi wede igiziabiheri ch'ohu; igiziabiherimi beziyani k'eni negodigwadina zinabi lake: hizibumi hulu igiziabiherinina samuelini ijigi feruachewi. : hizibumi hulu samuelini. nigusi bemelemenachini behat'iatachini hulu layi yihini kifati ch'emirenalina inidanimoti sile bariyawochihi wede amilakihni wede igiziabiheri ts'eliyi aluti. : samuelinimi hizibuni ale. atifiru: beiwineti yihini kifati hulu aderegachihu: negeri gini igiziabiherini befits'umi libachihu amilikuti injiji igiziabiherini kemeketeli fek'ek'i atibelu. : minaminite newina yemayirebanina yemayadini kenituni negeri lemeketeli fek'ek'i atibelu. : igiziabiheri leirisu hizibi yaderigachihu zenidi wedidoalina igiziabiheri sile talak'i simu hizibuni ayitewimi. : degimo melikamunina k'inuni menigedi asitemirachihwalehu injiji sile inanite mets'eleyni bemetewi igiziabiherini ibedili zenidi yihi keine yirak'i. : bicha igiziabiherini firu; yaderegelachihunimi talak'i negeri ayitachihwalina befits'umi libachihu beiwineti amilikuti. : negeri gini kifu bitiseru inanitemi nigusachihumi tit'efalachihu.

13

saolimi beisiraeli layi huleti 'ameti kenegese behwala; : saoli sositi shihi sewochi keisiraeli meret'e: hule-

tumi shihi bemakimasina bebeteli terara kesaoli gari neberu; anidumi shihi bebiniyami giba'a keyonatani gari neberu: yek'erewinimi hizibi iyanidanidu wede dinikwanu asenabete. : yonatanimi benasibi wisit'i yeneberewini yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira meta; filisit'iemawiyanimi yani semu: saolimi. 'ibirawiyani yisimu bilo beageru hulu k'enide meleketi nefa. : isiraelimi hulu saoli yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira inide meta; degimomi isiraeli befilisit'iemawiyani zenidi inide tets'eyefu semu: hizibumi saolini lemeketeli wede geligela tesebesebu. : filisit'iemawiyanimi keisiraeli gari lemewagati tesebesebu: selasa shihi seregelochi sidisitimi shihi feresenyochi bebahirimi dari inidale ashewa bizu hizibi neberu: wet'itewimi kebettiaweni bemisirak'i bekuli bemakimasi seferu. : hizibumi tech'enik'ewi neberina yeisiraeli sewochi bech'inik'eti inidalu bayu gize hizibu bewashana beishohi k'wit'ik'wat'o begedelina beginibi begwidgwadimi wisit'i tesheshegu. : ke'ibirawiyanimi yoridanosini teshagirewi wede gadina wede gele'adi midiri hedu: saoli gini gena begeligela nebere; hizibumi hulu tenik'et'ik'it'ewi teketeluti. : saolimi samueli inide k'et'erewi gize sebatu k'eni k'oye: samueli gini wede geligela alimet'ami; hizibumi keirisu teleyetwiti tebetatenu. : saolimi. yemik'at'eli mesia'itina yedehinineti mesia'iti amit'ulinyi ale. yemik'at'elewinimi mesia'iti asarege. : yemik'at'elewinimi mesia'iti masaregi befets'eme gize; ineho; samueli met'a: saolimi inidimerik'ewi ligenanyewi wet'a. : samuelimi. yaderegihevi minidiri newi? ale. saolimi. hizibu keine teleyetwiti inide tebetatenu; anitemi bek'et'erowi inidali met'ahi; filisit'iemawiyanimi wede makimasi inide tesebesebu ayeahu. : selezih. filisit'iemawiyani ahuni wede geligela yiweridubinyali; inemi yeigizabiherini mogesi alilemenihumi alihu: silezihimi salitagesi yemik'at'elini mesia'iti asaregihu ale. : samuelimi saolini. alabejehimi: amilakhi igizabiheri yazezehini tiizazi alit'ebek'ihimi: zare igizabiheri menigisitihi beisiraeli layi lezelalemi ats'initolihi nebere. : ahunimi menigisitihi ayits'enami: igizabiheri inide libu yehone sewi merit'oali: igizabiherini yazezehini alit'ebek'ihimina igizabiheri behizibu layi alek'a yihoni zenidi azizotali alewi. : samuelimi kegeligela tenesito menigeduni hede: yek'erutimi hizibi saolini teketelewi selifenyochuni ligenanyu hedu. kegeligelami tenesitewi wede biniyami giba'a met'u: saolimi keirisu gari yeneberutini hizibi k'ot'ere; sidisiti metomi yemiyahilu sewochi neberu. : saolina liju yonatanimi keinerisumi gari yeneberu hizibi bebiniyami giba'a tek'emet'u: filisit'iemawiyanimi bemakimasi seferu. : kefilisit'iemawiyanimi seferi marakiwochi besositi kifili honewi wet'u: anidumi kifili be'ofira menigedi wede sogali midiri hede. : huletenyawimi kifili wede beti horoni menigedi zore: sositenyawimi kifili beberehawu i'agebi balewi wede siboyimi shelek'o bemimeleketewi bedaricha menigedi zore. : filisit'iemawiyanimi. 'ibirawiyani seyifina t'ori inidayiseru bilewi neberina beisiraeli midiri hulu birete seri alitegenyemi. : isiraelimi hulu yemareshawini ch'afina mach'iduni met'irebiyawina mek'oferiyanini yisili zenidi wede filisit'iemawiyani yiweridi neberi. : lemare-

shawu ch'afina lemek'oferiyanu wagawi yesek'ili ke3 iji 2tu iji nebere. met'irebiyawinimi lemasali mewigiyawinimi lemabejeti wagawi yesek'ili ke3 iji 1du iji nebere. : silezihimi beselifi k'eni seyifina t'ori kesaolina keyonatani gari beneberu hizibi hulu iji alitegenyemi: bicha besaolina beliju beyonatanu zenidi tегenye. yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira wede makimasi metelalefiya wet'u.

14

anidi k'enimi inidihini hone: yesaoli liji yonatanu gasha jagirewini. na; beziya bekuli wedalewi wede filisit'iemawiyani ch'ifira inilefi alewi: leaba-tumi alinegerewimi. : saolimi bemege doni balewi beromanu zafi betachi begiba'a daricha tek'emiti nebere: keirisumi gari yeneberewi hizibi sidisiti meto yemiyahili sewi nebere. : yeikabodi wenidimi yeakit'obi liji yefinihasi liji ye'eli liji beselo leigizabiheri kahini yehone efudimi yelebese akiya abiro neberi: hizibu yonatanu inide hede alawek'umi. : yonatanimi wede filisit'iemawiyani ch'ifira lishageribeti bewededewi metelalefiya mekakeli bewedihi anidi shot'at'a bewedihi anidi shot'at'a dinigayochi neberu: yeandumi simi bots'ets'i yehuletenyawimi simi sene nebere. : anidumi shot'at'a bemakimasi anits'ari besemeni bekuli; huletenyawimi begiba'a anits'ari bedebubi bekuli yek'omu neberu. : yonatanimi gasha jagirewini. na; wede inezihini k'olafani ch'ifira inilefi: bebizu weyimi bet'ik'iti madani igizabiherini ayasichegi rewimina minalibati igizabiheri yiseralini yihonali alewi. : gasha jagirewimi. libihi yasenyehini hulu adirigi: ineho; keanite gari nenyi: inide anite libi hulu yeinemi libi inidihu newi alewi. : yonatanimi ale. ineho; wede sewochu inalifaleni inigelet'ilachewimaleni: inerisumi. wede inanite isikinimet'a diresi k'oyu biluni besifirachini inik'omaleni; wede inerisumi aniwet'ami. : negeri gini. wede inya wit'u biluni igizabiheri bejachini asalifo set'itoachewalina iniwet'alen: milikitachinimi yihoni yihonali. : huletachewimi lefilisit'iemawiyani ch'ifira tegelet'u: filisit'iemawiyanimi. ineho; 'ibirawiyani ketesheshegu-beti gwidgwadi yiwet'alu alu. : yech'ifirawu sewochimi yonataninina gasha jagirewini. wede inya wit'u; anidi negerimi inasayachihwaleni alu. yonatanimi gasha jagirewini. igizabiheri beisiraeli iji asalifo set'itoachewalina teketelenyi alewi. : yonatanimi bejiuna beigiru wet'a; gasha jagirewimi teketelewi: filisit'iemawiyanimi beyonatanu iji wedek'u; gasha jagirewimi teketilo gedelachewi. : yeyonatanina yegasha jagirewimi yemejemeriya gidayachewi beanditi tilimi irisha mekakeli haya yahili sene nebere. : beseferumi beirishawina behizibumi hulu mekakeli shibiri nebere: beseferu yetek'emet'u lemirikoyewet'uti tesheshebu: midirutumi tenawet'echi: keigizabiherini zenidi talak'i shibiri hone. : bebiniyami giba'a yalu yesaoli ze benyochimi teme leketu: inehomi; serawitu wedihina wediya iyeterawet'u tebetatenu. : saolimi keirisu gari yeneberutini hizibi. isiki tek'wat'eru; keinya zenidi yehede mani inidehone temeliket'u alachewi. betek'wat'erumi gize ineho; yonatanina gasha jagirewi beziya alineberumi.

: beziyami k'eni akiya beisraeli lijochi fiti efudi lebisio neberina saoli. efudini amit'a alewi. : saoli kekahinu gari singegeri befilisit'iemawiyani seferi girigirita iyebezana iyet'enekere hede: saolimi kahinuni. ijihini melisi alewi. : saolina keirusimi gari yeneberuti hizibu hulu tesebisibewi wede wigiyawi met'u: inehomi; yeinyanidanidu sewi seyifi bebalin-ijerawi layi nebere; ijigimi talak'i dinigat'e hone. : k'edimo kafilisit'iemawiyani gari yeneberuti keinersumi gari kесеferu zuriya yewet'uti 'ibirawiyani degimo kesaolina keyonatani gari wede neberuti asiraelawiyani lemechoni zoru. : keisraelimi sewochi beteramawu beeffiremi ageri yeteshesheguti hulu filisit'iemawiyani inide kobelelu besemu gize inerisu degimo liwaguchewi teketelewi gesegesu. : igiziabiherimi beziya k'eni isiraelini adane: wigiyawimi bebetiaweni bekuli alefe. kesaolimi gari yeneberu hizibu hulu asiri shihi yemiyahulu sewochi neberu: wigiyawimi beteramawu beeffiremi ageri hulu tebetatino neberi. : yeisraelimi sewochi beziya k'eni tech'enek'u: saoli. t'elatocheni isikibek'eli isike mata diresi mebili yemibela sewi rigumi yihuni bilo hizibuni amiloachewi neberina. hizibumi hulu mebili alik'emesumi. : hizibumi hulu wede duri geba: marimi bemidiri layi nebere. : hizibumi wede duri begeba gize ineho; yemifesisu mari nebere: hizibu mehalawini ferito neberina manimi ijuni wede afu aladeregemi. : yonatanani gini abatu hizibuni bamale gize alisemami neberi: irisumi beiju yalechiwini betiri ch'afiawani wede welelawi nekere; ijunimi wede afu aderege: 'ayinumi bera. : kehizibumi anidi sewi meliso. abatihi. zare mebili yemibela sewi rigumi yihuni bilo hizibuni mehala amiloachewi alewi: hizibumi dekemu. : yonatanimi. abate midirituni asichegere: kezihimari t'ik'iti bik'emisi 'ayine inide bera iyu. : yilik'isi hizibu kagenyuti ket'elatochachewi miriko belitewi bionu yefilisit'iemawiyani memetati yibelit'i alineberemini? ale. : beziyami k'eni filisit'iemawiyanimi kemakimasi isike eloni diresi metuachewi: hizibumi ijigi dekemu. : hizibumi lemirikko sasu: begochini berewochinimi t'ijochinimi wesidewi bemidiri layi aredu: hizibumi kedemu gari belu. : lesaolimi. ineho; hizibu kedemu gari bemebilatachewi igiziabiherini bedelu bilewi negeruti. saolimi. ijigi telalefachihi: ahunimi tilik'i dinigayi anikebalilachihu ak'iribulinyi alachewi. : saolimi. behizibu mekakeli iyezorachihu. iyanidanidu sewi berewinina beguni wede ine yak'iribi; bezihimi ireduna bilu: kedemumi gari bemebilatachihu igiziabiherini atibedulu beluachewi alewi. iyanidanidumi sewi hulu beiju yalewini berewini beziyachi lelitu ak'erebe; beziyami aredewi. : saolimi leigiziabiheri mesewiyani sera: yihewimi leigiziabiheri yeserawi mejemeriya mesewiya newi. : saolimi. filisit'iemawiyanimi beleliti teketilini isikinega diresi inibezibizachewi: anidi sewi inikwa anasik'erilachewi ale. inerisumi. desi yemiyasenyihini hulu adirigi aluti. kahinumi. wede igiziabiheri inik'irebi ale. : saolimi. filisit'iemawiyanimi liketelini? beisiraalisi iji asalifehi tiset'achewalehini? bilo igiziabiherini t'eyek'ewi. beziya k'eni gini alimeleseletimi. : saolimi. inanite yehizibulu alek'ochi hulu; wedezihik'irebu: zare yihi hat'iatu bemini inide

hone iwek'u; temeliketumi: : isiraelini yemiyadini hiyawi igiziabiherini! hat'iatu belije beyonatanani bihoni fets'imo yimotali ale. kehizibumi hulu anidi yemeleseleti sewi alineberemi. : isiraelinimi hulu. inanite beanidi wegenu hunu; inena lije yonatanani belela wegenu inihonaleni ale. hizibumi saolini desi yemiyasenyihini adirigi aluti. : saolimi yeisraelini amilaki igiziabiherini. iwinetini gilet'i alewi. saolina yonatanani teyazu: hizibumi nets'a hone. : saolimi. beinena belije beyonatanani mekakeli it'a t'alu ale. yonatanani teyaze. : saolimi yonatanani. yaderegihewini nigerenyi alewi: yonatanani. beije balewi bebetire ch'afi t'ik'iti mari beirigit'i k'emishalehu: inehonyi; imotalihu bilo negerewi. : saolimi. igiziabiheri inidihidi yadirigibinyi inidihimi yich'emiribinyi: yonatanani hoyi; fets'imelimi timotali ale. : hizibumi saolini. bewinu beisraeli zenidi talak'i medihaniti yaderege yonatanani yimotalini? yihi ayihuni: zare keigiziabiheri gari adirigoalina hiyawi igiziabiherini! kerasu t'egwiri aniditi bemidiri layi atiwedik'imi aluti. hizibumi inidayimoti yonatanani adanewi. : saolimi filisit'iemawiyanimi kemeketeli temelete: filisit'iemawiyanimi wede sifirachewi hedu. : saolimi menigisituni beisraeli layi ats'ena: bezuriyawimi kaluti ket'elatochu hulu gari; kemo'abimi; keamonimi lijochi; keedomiyasimi; kesubami negesitati; kafilisit'iemawiyanimi gari yiwaga neberi: beyehedebetimi hulu dili yinesa neberi. : irisumi jeginanebere; amalek'awiyanimi meta; isiraelinimi kezerafiwochu iji adane. : yesaolimi wenidochi lijochi yonatanani; yesuwi; melikisa neberu: yehuletumi setochi lijochu simi yihi nebere: yetalak'itu simi merobi; yetanashitumi simi melikoli nebere. : yesaolimi misiti simi yeakimaasi liji akinahomi nebere: yeserawitumi alek'a simi yesaoli agoti yeneri liji abeneri nebere. : yesaolimi abati k'isi nebere: yeabenerimi abati neri yeabili liji nebere. : besaolimi 'idime hulu kafilisit'iemawiyani gari ts'inu wigiya nebere: saolimi ts'inu weyimi hayali sewi baye gize wede irisu yisebesibi neberi.

15

samuelimi saolini alewi. behizibu beisraeli layi nigusi iniditihoni ik'ebahi zenidi igiziabiheri lakenyi; ahunimi yeigiziabiherini dimits'i sima. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihini yilali. isiraeli kegibits'i bewet'a gize amalek'i bemenigedi iyetek'aweme yaderegebetini ibek'elalehu. : ahunimi hedehi amalek'ini mita; yalachewinimi hulu fets'imelimi at'afia; atimarachewimi: wenidunina setuni bilatenawinina hits'anuni berewinina beguni gimelunina ahawiyini gideli. : saolimi hizibuni t'erito begeligela k'oterachewi: huleti meto shihi igirenyochi; keyihudami asiri shihi sewochi neberu. : saolimi wede amalek'i ketema wet'a; beshelek'owimi wisit'i tedebek'e. : saoli k'enawiyanimi. tenesitachihu hidu: kegibits'i bewet'u gize leisiraeli lijochi cherineti adirigachihwalina keamalek'i gari inidalat'efachihu kemekalakachewi wiredu alachewi: k'enawiyanimi keamalek'awiyani mekakeli hedu. : saolimi amalek'awiyanimi keewilat'i jemiro begibits'i fiti isikalechiwi isike suri diresi

metachewi. : yeamalek'inimi nigusi agagini be-
hiyiwetu marekewi; hizibunimi hulu beseyifi sileti
fets'imotu at'efachewi. : negeri gini saolina hizibu
leagagi; letemeret'utimi begochina berewochi
lesebutimi t'ijochina t'ebotochi; lemelikamochumi
hulu rarulachewi; fets'imotu liyat'efuachewimi aliwed-
edumi: negeri gini minaminitenina yetenak'ewini
hulu fets'imewi at'efuti. :11 : yeigiziabiherimi k'ali.
saoli ine kemeketeli temelisoalina; tiizazenimi
alifets'ememina silanegesihiu tets'ets'etihu bilo
wede samueli met'a. samuelimi tek'ot'a: lelitunimi
hulu wede igiziabiheri ch'ohe. : samuelimi bene-
gawi saolini lemegenanyeti maleda. saolini wede
k'erimolesi met'a: inehomi; yemetasebiya 'amidi
bak'ome gize zoro alefe; wede gelligelami werede
yemili were lesamueli dereseleti. : samuelimi wede
saoli met'a: saolini. anite leigiziabiheri yetebarekihi
huni yeigiziabiherini tiizazi fets'imealehu alewi. :
samuelimi. yihi bejoroye yemisemawi yebegochi
ch'uhetina yeberewochi gisati minidiri newi?
ale. : saolini. hizibu leamilakihi leigiziabiheri
yisewuachewi zenidi melikamochuni begochina
berewochi adinewachewalina keamalek'awiyani
amit'itewachewali: yek'erutinimi fets'imeni at'efani
alewi. : samuelimi saolini. k'oyi; igiziabiheri
zare leliti yengerenyini lingeniheri alewi: irisumi.
tanegeri alewi. : samuelimi ale. be'ayinihi minimi
tanashi bitihoni leisraeli negedochi alek'a ali-
honihimini? igiziabiherimi beisraeli layi nigusi
tihoni zenidi k'ebahi. : igiziabiherimi. hedehi
hat'iatenyochuni amalek'awiyanihi fets'imehi
at'ifachewi; isikit'efumi diresi wigachewi bilo
bemenigedi lakehi. : lemirikosasihe lemini
yeigiziabiherini k'ali alisemahimi? leminisi be-
giziabiheri fiti kifu aderegihi? : saolini samuelini.
yeigiziabiherini k'ali semichalehu; igiziabiherimi
belakenyi menigedi hejalehu: yeamalek'inimi nigusi
agagini amit'ichalehu; amalek'awiyanimimi fets'ime
at'ifichalehu. : hizibu gini leamilakihi leigiziabiheri
begeligela yisewu zenidi keirimu yetemeret'utini
begochinina berewochini kemirikowi wesedu alewi.
: samuelimi. bewinu yeigiziabiherini k'ali bemes-
imati desi inidimilewi igiziabiheri bemik'at'elina
bemitaredi mesiwa'iti desi yilewalini? ineho;
metazezi kemesiwa'iti; madamet'imi yeawira begi
sibi kemak'irebi yibelit'ali. : 'amets'enyineti inde
miwaritenya hat'iat; ilikenyinetimi t'a'otinina
terafimimi inde mamileki newi: yeigiziabiherini
k'ali nik'ehalina igiziabiheri nigusi inidatihoni
nak'ehi ale. : saolini samuelini. hizibunisi ferehu;
k'alachewinimi sile semahu yeigiziabiherini tiizazina
yeanteni k'ali bemetelalefi bediyalehu. : ahunimi;
ibakihi; hat'iateni yik'iri belenyi; leigiziabiherimi
isegidi zenidi keine gari temeleisi alewi. : samuelimi
saolini. yeigiziabiherini k'ali nik'ehalina; igiziabi-
herimi beisraeli layi nigusi inidatihoni nik'ohalina
keanite gari alimelesimi alewi. : samuelimi li-
hedhi zeweri bale gize saoli yelibusuni ch'afi yaze;
tek'ededemi. : samuelimi. igiziabiheri yeisraelini
menigisiti zare keanite k'ededati; keanitemi lem-
ishali legorebetihi asalifo set'ati: yeisraeli hayili
inide sewi yemits'ets'eti ayidelemina ayiwashimi
ayits'ets'etimimi alewi. : irisumi. bediyalehu: ahuni

gini behizibe shimagilewochi fitina beisraeli fiti;
ibakihi; akibirenyi: leamilakihi leigiziabiheri
isegidi zenidi keine gari temeleisi alewi. : samuelimi
kesaoli behwala temelese: saolini leigiziabiheri
segede. : samuelimi. yeamalek'inimi nigusi agagini
amit'ulinyi ale. agagini iyetenik'et'ek'et'e wede
irisu met'a. agagimi. bewinu moti indezihi merara
newini? ale. : samuelimi. seyifihi setochini lijochi
aliba inidadergechachewi inidihu inatithi besetochi
mekakeli liji aliba tihonalechi ale: samuelimi agagini
beigiziabiheri fiti begeligela k'oraret'ewi. : samuelimi
wede arimatemi hede: : saolini wede betu wede
gibi'a wet'a. samuelimi isike motebeti k'eni diresi
saolini lemayeri dagimenya alihedemi; samuelimi
lesaoli alek'ese: igiziabiherimi beisraeli layi saolini
silanegese tets'ets'ete.

16

igiziabiherimi samuelini. beisraeli layi inidayinegisi
lenak'ihuti lesaoli yemitalek'isileti isike meche
newi? bek'enidih zeyituni molitehi hidi: beli-
jochu mekakeli nigusi azegajichalehuna wede iseyi
wede bete lihemili ilikihalehu alewi. : samuelimi.
iniditi ihedalehu? saoli bisema yigedilenyali ale.
igiziabiherimi. aniditi gideri yizehi hidina; lei-
giziabiheri isewa zenidi met'ahu beli. : iseyinimi
wede mesiwa'itu t'irawi; yemitaderigewinimi
asitaw'itahulu: yeminegirihinimi k'ibalinyi alewi. :
samuelimi igiziabiheri yetenagerewini aderege; wede
bete lihemimi met'a. yeagerumi shimagilewochi
iyetenik'et'ek'et'u ligenanyuti met'una. yemet'ahewi
ledehinineti newini? aluti. : irisumi. lede-
hinineti newi: leigiziabiheri isewa zenidi met'ahu:
k'idusani hunu; keinemi gari wede mesiwa'itu
nu ale. iseyinina lijochunimi k'edesachewi; wede
mesiwa'itahu t'erachewi. : inidihimi hone: bemet'u
gize wede eliyabi temelikito. beiwineti igiziabiheri
yemik'ebawi befitu newi ale. : igiziabiheri gini
samuelini. fituni yek'umetunimi zelegita atiyi: sewi
inidiyayi igiziabiheri ayayimina nak'ihuti: sewi fitini
yayali; igiziabiheri gini libini yayali alewi. : iseyimi
aminadabini t'erito besamueli fiti asalefewi: irisumi.
yihini degimo igiziabiheri alimeret'ewimi ale. :
iseyimi samani asalefewi: irisumi. yihini degimo
igiziabiheri alimeret'ewimi ale. : iseyimi kelijochu
sebatuni besamueli fiti asalefachewi. samuelimi
iseyini. igiziabiheri inezihini alimeret'emi alewi. :
samuelimi iseyini. yek'ere lela liji alehini? alewi.
irisumi. tanashu gena k'eritoali: inehomi; begochini
yit'ebik'ali ale. samuelimi iseyini. irisus isikimet'a
diresi anrefik'imina likehi asimet'awi alewi. :
likomi asimet'awi: irisumi k'eyi; ayinumi yetawabe;
melikumi yamare nebere. igiziabiherimi. yihi
newina tenesitehi k'ibawi ale. : samuelimi yezeyituni
k'enidi wesido bewenidimochu mekakeli k'ebawi.
yeigiziabiherimi menifesi kezaya k'eni jemiro
bedawiti layi behayili met'a. samuelimi tenesito
wede arimatemi hede. : yeigiziabiherimi menifesi
kesaoli rak'e; kifumi menifesi keigiziabiheri zenidi
asek'ayewi. : yesaolimi bariyawochi. ineho kifu
menifesi keigiziabiheri zenidi yasek'ayihali: : begena
melikumi adirigo yemimeta sewi yishu zenidi geta-

chini befitu yemik'omutini bariyawochuni yizezi: keigizabiherimi zenidi kifu menifesi behonebihi gize beiju simeta anite dehina tihonalehi aluti. : saolimi bariyawochuni. melikami adirigo begena memitati yemichili sewi feligachihu amit'ulinyi alachewi. : kebilatenochumi anidu meliso. ineho; melikami adirigo begena yemimeta yebete lihewawini yeyseyini liji ayichalehu: irisumi ts'inu'i hayali newi; benegerimi bilih; melikumi yamare newi; igizabiherimi keirisu gari newi ale. : saolimi wede iseyi melikitenyochi liko. kebegochi gari yalewini lijihini dawitini lakilinyi ale. : iseyimi injerana yeweyini t'oji ak'umada yetech'ane ahiya yefiyelimu t'eboti wesido beliju bedawati jiji wede saoli lake. : dawitimi wede saoli meki; befitumi k'ome: ijigimi wededewi; leirisumi gasha jagirewi hone. : saolimi wede iseyi. be'ayine mogesi aginyitoalina dawiti befitte; ibakih; yik'umi biko lake. : inidihimi hone: keigizabiheri zenidi kifu menifesi besaoli layi behone gize dawiti begena yizo beiju yimeta neberi: saolinimi desi yasenyeu yasarifewimi neberi; kifu menifesimi keirisu yirik'i neberi.

17

filisit'iemawiyanimi ch'ifirochachewini beyihuda balewi besekoti akemachu: besekotina be'azek'a mekakeli beefesidemimi seferu. : saolina yeisraeli sewochi tekemachu; be'ela shelek'omi seferu; kefilisit'iemawiyanimi gari liwagu teselefu. : filisit'iemawiyanimi beanidi wegeni betetara layi k'omewi neberi; isiraelimi belelawi wegeni betetara layi k'omewi neberi: bemekakelachewimi shelek'o nebere. : kefilisit'iemawiyanimi seferi yegeti sewi goliyadi; k'umetumi sidisiti kinidi kesiniziri yehone; wananya jegna met'a. : berasumi yenasu k'wiri defito neberi; t'irurimi lebiso neberi: yet'irurumi mizani amisiti shihi sek'ili nasi nebere. : beigirochumi layi yenasu gemibale nebere; yenasimi ch'ire betike-shawi layi nebere. : yet'orumi yebo inide shemane met'ek'iliya nebere: yet'orumi mizani sidisiti meto sek'ili bireti nebere: gasha jagirewimi befitu yihedi neberi. : irisumi k'omo wede isiraeli ch'ifirochi ch'oh'e. leselifi tiseru zenidi lemini wet'achihu? ine filisit'iemawi; inanitemi yesaoli bariyawochi ayidelachihumini? leinanite anidi sewi miret'u; wede ineni yiwiredi: : keinemi gari liwaga bichili bigedilenyimi; bariyawochi inihonachihwaleni: ine gini bashenifewi bigedilewimi; inanite bariyawochi tihonunalachihu; leinyami tigezalachihu ale. : filisit'iemawiwimi. zare yeisraelini ch'ifirochi tegedaderihwachewi: iniwaga zenidi anidi sewi sit'unyi ale. : saolina isiraelimi hulu inidihimi yemilachewini yefilisit'iemawiwini k'ali besemu gize ijigi feru; deneget'umi. : dawitimi yeziya yeefiratawiti sewi liji nebere: yami sewi kebele lihemi yihuda simumi iseyi nebere: siminitimi lijochi neberuti: besaolimi zemeni be'idime arijito shemgilomni neberi. : yeiseyimi sositu talalak'ochi lijochu saolimi teketilewi wede selifu hedewi neberi: wede selifumi yeheduti yesositu lijochu simi yih nebere: talak'u eliyabi huletenyawimi aminadabi sositenyawimi sama nebere. : dawiti yehulu tanashi

nebere: sositumi talalak'ochi saolimi teketilewi neberi. : dawitimi yeabatuni begochi lemet'ebek'i kesaoli zenidi wede bete lihemi yimelalesi neberi. : filisit'iemawiwimi t'iwatana mata yik'eribi; ariba k'enimi yitayi neberi. : iseyimi lijuni dawitini inidihini alewi. kezih ketet'ebesewi isheti anidi yeifi mesiferiya inezihinimi asiri injerawochi lewenidimochihi wisedi; wede seferumi wede wenidimochihi fet'inehi adirisachewi: : yihinimi asiruni ayibi wede shalek'awi wisedewi: yewenidimochihinimi dehineti t'eyik'i; wereachewinimi amit'alinyi. : saolina inerisu yeisraelimi sewochi hulu ke-filisit'iemawiyani gari iyetewagu be'ela shelek'o neberu. : dawitimi malido tenesa; begochunimi let'ebak'i tewe; iseyimi yazezewini yizo hede: ch'ifirawimi teselifo siwet'a leselifimi sich'ohi beseregelochi wede tekebebewi seferi met'a. : isiraelina filisit'iemawiyani fiti lefiti teselalifewi neberi. : dawitimi 'ik'awini be'ik'a t'ebak'awi iji anorewi; wede serawitumi rot'e; yewenidimochunimi dehineti t'eyek'e. : irisumi sinagagerachewi; ineho; goliyadi yetebalewi ya wananya jegna filisit'iemawi yegeti sewi kefilisit'iemawiyani ch'ifira mekakeli wet'a; yetenagerewinimi k'ali tenagere: dawitimi sema. : yeisraelimi sewochi hulu sewiyowini bayu gize ijigi feritewi keirisu sheshu. : yeisraelimi sewochi. yihini yewet'awini sewi ayachihutini? beiwineti isiraelini ligedaderi wet'a: yemigedilewinimi sewi ngusu ijigi balet'ega yaderigewali; lijunimi yidiriletali: yabatunimi bete sebi beisiraeli zenidi kegibiri nets'a yawet'achewali alu. : dawitimi beat'egebu lek'omuti sewochi. yihini filisit'iemawi lemigedili; keisiraelimi tegidarotini lemiyarik'i sewi mini yideregiletali? yehiyawini amilaki ch'ifirochi yemigedaderi yihi yalitegereze filisit'iemawi mani newi? bilo tenagerachewi. : hizibumi. lemigedilewi sewi inidihini yideregiletali bilewi inide k'edimowi melesuleti. : talak'i wenidimumi eliyabi kesewochi gari sinagageri sema: yeeliyabimi k'wit'a bedawiti layi nedido. lemini wedezih weredih? ineziyani t'ik'itochi begochi bemidire beda lemani tewihachewi? ine kwiratihinina yelibihini kifati awik'alehuna selifumi lemayeti met'itehali alewi. : dawitimi. ine mini aderigihu? yihi talak'i negeri ayidelemini? ale. : dawitimi keirisu wede lela sewi zeweri ale; inidezhimi yale negeri tenagere: hizibumi inide k'edimowi yale negeri melesuleti. : dawitimi yetenagerewi k'ali tesema; lesaolimi negeruti: wede irisumi asit'erawi. : dawitimi saolimi. sile irisu yemanimi libi ayiwidek'i: ine bariyahi heje yanini filisit'iemawi iwegawalehu alewi. : saolimi dawitini. anite gena bilatena nehina; irisumi kebilateninetu jemiro t'orenya newina yihini filisit'iemawi lemewigati tihedi zenidi atichihini alewi. : dawitimi saolimi alewi. ine bariyahi yeabatani begochi sit'ebik'i anibesana dibi yimet'a neberi; kemenigawini t'eboti yiwesidi neberi. : behwalawimi iketelewawini imetawi neberi; keafumi asit'ilewi neberi: betenesabinymi gize gwirorowini yizhe imetawina igedilewi neberi. : ine bariyahi anibesana dibi metahu: yihimi yalitegerezewi filisit'iemawi yehiyawini amilaki ch'ifirochi tegedadiroalina keinerisu inide anidu yihonali. : dawitimi. keanibesana kedibi iji yasit'alenyi

igiziabiheri kezihii filisit'iemawi iji yasit'ilenyali ale. saolimi dawitini. hidi; igiziabiherimi keanite gari yihonali alewi. : saolimi dawitini yegeza rasumi libisi alebesewi; berasumi layi yenasi k'wiri defaleti; t'irurimi alebesewi. : dawitimi seyifuni belibisu layi tat'ek'e; genami alifetenewimina mehedii mokere. dawitimi saolini. alifetenihutimina inidihii biye mehedii alichilimi alewi. : dawitimi awelek'e. betirunimi beiju wesede; kwenenizimi amisiti dibilibili dinagayochini meret'e; beirenaya korejowimi bekisu ketetachewi: wenich'ifimi beiju nebere: wede filisit'iemawiwimi k'erebe. : filisit'iemawiwimi met'ito wede dawiti k'erebe: gasha jagirewimi befitu yihedi neberi. : goliyadiimi dawitini tikwiri bilo ayeawi: k'eyi bilatena melikumi yamare neberena nak'ewi. : filisit'iemawiwimi dawitini. betiri yizehi yemitimet'abinyi ine wisha nenyini? alewi. filisit'iemawiwimi beamalakochi simi dawitini regemewi. : filisit'iemawiwimi dawitini. wede ine na; sigahinimi lesemayi wefochina lemidiri arawiti iset'alehu alewi. : dawitimi filisit'iemawiwini alewi. anite seyifina t'ori ch'iremi yizehi timet'abinyalehi: ine gini zare betegedaderihewi beisraeli ch'ifirochi amilaki simi beserawiti geta beigiziabiheri simi imet'abihalehu. : igiziabiheri zare aniteni beije asalifo yiset'ali: imetahimalehu; rashiinimi keanite anesawalehu. yefilisit'iemawianinimi serawiti resochi lesemayi wefochina lemidiri arawiti zare iset'alehu. yihewimi midiri hulu beisraeli zenidi amilaki inidale tawik'i zenidi: : yihimi gubae hulu igiziabiheri beseyifina bet'ori yemiadini inidayideli yawik'i zenidi newi. selifu leigiziabiheri newina: inanitenimi beijachini asalifo yiset'ali. : filisit'iemawiwimi tenesito dawitini ligenanyewi bek'erebe gize dawiti filisit'iemawiwini ligenanyewi wede selifu rot'e. : dawitimi ijuni wede korejowi agibito anidi dinigayi wesede; wenech'efewimi; filisit'iemawiwini gimibaroni meta: dinigayumi begimibaru tek'erek'ere; irisumi bemidiri layi befitu tedefa. : dawitimi filisit'iemawiwini bewenich'ifina bedinigayi ashenefewi; filisit'iemawiwini metito gedele: bedawitimi iji seyifi alineberemi. : dawitimi rot'o befilisit'iemawiwini layi k'ome: seyifunimi yizo kesegabawi mezezewi; gedelewimi; rasunimi k'oret'ewi. filisit'iemawianimi wanachewi inide mote bayu gize sheshu. : yeisraelina yeyihuda sewochi tenesitewi ilili alu; filisit'iemawianinimi isike getina isike asik'elona beridiresi asadedu-achewi. filisit'iemawianimi keshe'arayimi jemiro isike getina isike ak'aroni diresi bemenigedi layi yetemetuti wedek'u. : yeisraelimi lijochi filisit'iemawianini kemasadedi temelisewi sefer-achewini bezebezu. : dawitimi yefilisit'iemawiwini rasi yizo wede iyerusalemi amet'awi: gasha t'oruni gini bedinikwanu wisit'i anorewi. : saolimi dawitini wede filisit'iemawiwini siwet'a bayewi gize leserawitu alek'a leabeneri. abeneri hoyi; yihi bilatena yemani liji newi? alewi. abenerimi. nigusi hoyi; behiyawi nefisihi imilalehu! alawik'imi ale. : nigusumi. yihi bilatena yemani liji inide hone anite t'eyik'i ale. : dawitimi filisit'iemawiwini gedilo betemelese gize abeneri wesedewi; wede saolimi fiti amet'awi: yefilisit'iemawiwini rasi beiju yizo neberi. : saolimi.

anite bilatena; yemani liji nehi? alewi. dawitimi. ine yebete lihemu yebariyahy yeiseyi liji nenyi bilo melese.

18

dawitimi lesaoli menageruni befets'eme gize yeyonatanimi nefisi bedawiti nefisi taserechi; yonatanimi inide nefisu wededewi. : beziyama k'eni saoli wesedewi; wede abatumi beti yimelisewi zenidi alitewewimi. : yonatanimi inide nefisu sile wededewi kedawiti gari k'ali kidani aderege. : yonatanimi yelesesewini kaba awilik'o irisunina libisuni seyifunimi shelemewi. yonatanimi yelesesewini kaba awilik'o irisunina libisuni seyifunimi k'esitunimi metat'ek'iyawinimi ledawiti shelemewi. : dawitimi saoli wede sededewi hulu yihedi neberi; asitewil-omi yaderigi neberi: saolimi bet'orenyochi layi shomewi: yihimi behizibi hulu 'ayini ina besaoli bariyawochi 'ayini melikami nebere. : inidihimi hone: dawiti filisit'iemawiwini gedilo betemelese gize; iyezemeruna iyezefenu ililimi iyalu keberona atamo yizewi nigusuni saolini lik'ebelu setochi keisir-aeli ketemochi hulu wet'u. : setochimi. saoli shihi; dawitimi ilifi gedele iyalu iyetek'ebabelu yizewinu neberi. : saolimi ijigi tek'ot'a; yihimi negeri asikefawi: irisumi. ledawiti ilifi set'uti; leine gini shihi bicha set'unyi: kemenigisiti bek'eri mini k'erebeti? ale. : keziyami k'eni jemiro saoli dawitini temek'inयोito temeleketewi. : benegawimi saolini kifu menifesi keigiziabiheri zenidi yazewi; bebetumi wisit'i tinibiti tenagere.dawitimi beyek'enu yaderigi inide nebere beiju begena yimeta neberi. saolimi t'oruni beiju yizo neberi. : saolimi. dawitini keginibu gari at'abik'e imetawalehu bilo t'oruni werewere. dawitimi huleti gize kefitu zeweri ale. : igiziabiherimi keirisu gari sile nebere kesaolimi sile teleye saoli dawitini ferawi. : silezihimi saoli keirisu arak'ewi; yeshihi alek'ami aderegewi: behizibumi fiti yiwet'ana yigeba neberi. : dawitimi beakhabedu hulu asitewilo yaderigi neberi: igiziabiherimi keirisu gari nebere. : saolimi ijigi bilihii inide hone ayito ijigi ferawi. : negeri gini befitachewi yiwet'ana yigeba sile nebere isiraelina yihuda hulu dawitini wededu. : saolimi dawitini. talak'itu lije merobi inehwati: irisiwani idirilihalehu: bicha k'elit'afa liji hunliniyi; sile igiziabiherimi t'orineti tegadeli alewi. saolimi. yefilisit'iemawianimi iji beirisu layi tihuni in-iji yeine iji beirisu layi atihuni yili neberi. : dawitimi saolini. lenigusi amachi ihoni zenidi ine mani nenyi? sewinetesi minidiri nati? yeabatesi wegeni beisraeli zenidi minidiri newi? alewi. : negeri gini yesaoli liji merobi dawitini yemitagababati gize siderisi lemehalatawiwi leesidirieli tedarechi. : yesaolimi liji melikoli dawitini wededechi: yihimi were lesaoli dere-seleti; negerumi desi asenyewi. : saolimi. wet'imedi tihonewi zenidi; yefilisit'iemawianimi iji beirisu layi tihoni zenidi irisiwani idirilitalehu ale: saolimi dawitini. zare huletenya amachi tihonenyalehi alewi. : saolimi bariyawochuni. ineho; nigusi ijigi wedidohali; bariyawochumi hulu wededewihali; ahunimi lenigusi amachi huni bilachihu besiwiri ledawiti nigeruti bilo azezachewi. : yesaolimi bariya-

wochi yihini k'ali bedawiti joro tenageru: dawitimi. ine diha yetet'ek'ahumi sewi sihoni lenigusi amachi ihoni zenidi leinanite tinishi negeri yimesilachih-walini? ale. : yesaolimi bariyawochi. dawiti inidihi bilo tenagere bilewi negeruti. : saolimi dawitini be-filisit'iemawiyani iji yit'ilewi zenidi asibo. yenigusini t'elatochi yibek'eli zenidi kemeto filisit'iemawiyani shelefeti bek'eri nigusi mach'a ayishami bilachihu ledawiti nigeruti alachewi. : yesaolimi bariyawochi yihini k'ali ledawiti negeruti; lenigusimi amachi yi-honi zenidi dawitini desi asenyewi. : dawitina sewochumi tenesitewi hedu; kefilisit'iemawiyanimi meto sewochi gedelu: dawitimi lenigusi amachi yi-honi zenidi selebachewini amit'ito bek'wit'irachewi liki lenigusu set'e. saolimi lijuni melikolini dareleti. : saolimi igiziabiheri kedawiti gari inide hone aye: isir-aelimi hulu wededuti. : saolimi dawitini at'ibik'o fer-aw: saolimi 'idimewini hulu dawiti t'elati hone. : yefilisit'iemawiyanimi alek'ochi yiwet'u neberi: be-wet'umi gize hulu kesaoli bariyawochi hulu yilik'i dawiti asitewilo yaderigi neberina simu ijigi tet'erito neberi.

19

saolimi leliju leyonatanina lebariyawochu hulu dawitini yigedilu zenidi negerachewi. yesaoli liji yonatanani gini dawitini ijigi yiwedidi neberi. : yonata-nimi. abate saoli ligedilili feligoali: ahuni inigidilhi lenegewi tet'enik'ik'ehi tesheshegi; besiwirimi tek'emet': : inemi iwet'alehu anitemi balehibeti irisha beabate at'egebi ik'omalehu; sile anitemi keabate gari inegageralehu: yehonewinimi ayiche inegirihalehu bilo ledawiti negerewi. : yonatanimi leabatu lesaoli. irisu alibedelehemina. sirawimi leanite ijigi melikami honoalina nigusu bariyawini dawitini ayibedilewi: : nefisunimi beiju t'ilo fil-isit'iemawiwini gedele; igiziabiherimi leisiraoli hulu talak'i medihaniti aderege: anitemi ayitehi desi alehi: bekeniti dawitini bemegidilhi sileminni benits'uhi demi layi tibedilalehi? bilo sile dawiti melikami tenagere. : saolimi yeyonatanani k'ali sema: saolimi. hiyaw i giziabiherini! dawiti ayigedelimi bilo male. : yonatanimi dawitini t'erito yihini negeri hulu negerewi: yonatanimi dawitini wede saoli amet'awi; inide k'edimowimi befitu nebere. : degimomi t'orineti hone: dawitimi wet'ito kefilisit'iemawiyani gari twaga; talak'i gidayimi gedelachewi; kefitumi sheshu. : saolimi t'oruni yizo bebetu tek'emit'o sale kifu menifesi keigiziabiheri zenidi yazewi. dawitimi beiju begena yimeta neberi. : saolimi dawitini keginibi gari yat'abik'ewi zenidi t'oruni werewere: dawitimi kesaoli fiti zeweri ale; t'orumi beginibu wisit'i tetekele: beziyami leliti dawiti sheshito amelet'e. : saolimi dawitini t'ebik'ewi benegawi inidigediluti meliikitenyochuni wede dawiti beti lake: misitumi melikoli. bezihihi leliti nefisihini kaladanilhi nege tigdelelehi bila negerechiwi. : me-likolimi dawitini bemesikoti aweredechiwi: hedemi; sheshitumi amelet'e. : melikolimi terafimini wesida bealiga layi anorechiwi; berasigewimi gwinigwini yefiyeli t'eguri aderegechi; belibisimi kedenechiwi. : saolimi dawitini inidiyamet'uti meliikitenyochini

lake; irisiwami. tamimoali alechachewi. : saolimi. igedilewi zenidi dawitini kene aligawi amit'ulinyi bilo meliikitenyochuni wede dawiti sedede. : meliikitenyochuni begebuzi gize ineho; terafimuni bealigawi layi agenyu; berasigewimi gwinigwini yefiyeli t'eguri nebere. : saolimi melikolini. sile mini inidihi adirigeshi atalelishinyi? t'elateni asikobelelishiwi alati. melikolimi lesaoli. irisu. awit'iteshi sidejinyi; aleziyami igedilishalehu alenyi bila melesechileti. : dawitimi sheshito amelet'e; wede arimatemimi wede samueli met'a; saolimi yaderegebetini hulu negerewi: irisuna samuelimi hedu benewatizeramami tek'emet'u. : saolimi. dawiti; ineho; bearimatemi ageri benewatizerama tek'emit'oali yemili were sema. : saolimi dawitini yamet'uti zenidi meliikitenyochini sedede: yenebiy-ati gubae tinibiti sinageru; samuelimi alek'achewi hono sik'omi bayu gize yeigiziabiheri menifesi besaoli meliikitenyochi layi werede; inerisumi tinibiti yinageru jemiri. : saolimi yanini besema gize leluchi meliikitenyochini sedede; inerisumi degimo tinibiti tenageru. saolimi inide gena sositenya gize meliikitenyochini sedede; inerisumi degimo tinibiti tenageru. : yesaolimi k'wit'a nedede; irisumi degimo wede arimatemi met'a; besekumi wedalewi wede talak'u yewiha gwidigwadi derese. samuelina dawiti yeti nachewi? bilo t'eyek'e: anidi sewimi. ineho; bearimatemi ageri benewatizerama nachewi alewi. : wede arimatemimi ageri wede newatizerama hede: yeigiziabiherimi menifesi beirisu degimo werede; irisumi hede; wede arimatemimi ageri wede newatizerama isikimet'a diresi tinibiti yinageri neberi. : libisunimi awelek'e; besamuelimi fiti tinibiti tenagere; rak'utunimi wedik'o beziya k'eni hulu beziyami leliti hulu tegademe. silezihi. saoli degimo kenebiyati mekakeli newini? yibabalu neberi.

20

dawitimi kearimatemi ageri kenewatizerama sheshe; wede yonatanimi met'ito. mini aderegihu? inenisi lemegideli yemifeligi beabatihi fiti t'emaminetena hat'iate minidiri newi? bilo tenagerewi. : yonata-nimi. yihinis yarik'ewi; atimotimi: ineho; abate asik'edimo leine sayigelit'i tilik'imi tinishimi negeri bihoni ayaderigimi: abatesi yihini negeri lemini yisewirenyali? inidihi ayidelemi alewi. : dawitimi. ine befitilhi mogesi inidagenyehu abatihi beiwineti yawik'ali: irisumi. yonatan inidiyikewi ayiwek'i yilali: negeri gini hiyaw i giziabiherini! behiyawi ne-fisihimi imilalehu! beinena bemoti mekakeli anidi irimija yahili k'eritoali bilo male. : yonatanimi dawitini. nefisih yewedelechihini hulu aderegili-halehu alewi. : dawitimi yonatanani alewi. in-eho; nege mebacha newi: benigusimi at'egebi lemisa alik'emet'imi: isike sositenyaw i k'eni mata diresi be-wich' bameda inidisheshegi asenabitenyi. : abati-himi bifeligenyi. lezemedochu hulu beziya be-bete lihami y'ameti mesiwa'iti alachewina dawiti wede ketemaw fet'ino yihedi zenidi ats'inito lemi-nonyali belewi. : irisumi. melikami newi bili leine lebariyahi dehinneti yihonali: bik'ot'a gini kifati keirisu zenidi beine layi inide tek'oret'echi iwek'i.

: inigidihi yeigiziabiherini k'ali kidani kebaryahi gari adirigehalina lebaryahi cherineti adirigi: bedeli gini bigenyibinyi anite gidelenyi: lemini wede abatithi taderisenyalehi? : yonatanimi. yihi keanite yirak'i: keabate zenidi kifati belayihi inde tek'ot'erechi yawek'ihu inde hone alinegirihihini? : ale. : dawitimi yonatanini. abatithi sile ine kifu negeri yenegerehi inde honi mani yinегirenyali? alewi. : yonatanimi dawitini. na wede meda iniwit'a alewi. huletumi wede meda wet'u. : yonatanimi dawitini alewi. yeisiraeli amilaki igiziabiheri misikiri yihuni: nege weyimi kenegе wediya bezihi gize abateni merimire; ineho; bedawiti layi melikami biyasibi like igelit'ilihalehu: : abateni beanite layi kifati madiregi biwedidi inemi balasataw'ik'ih bedehina ti-hedi zenidi balasenabitithi; igiziabiheri beyonatanini yihini yadirigi yihinimi yich'emiri: igiziabiherimi keabate gari inde nebere keanite gari yihuni. : inemi inidalimoti behiyiwede zemeni yeigiziabiherini cherineti adirigilinyi: : degimomi igiziabiheri yedawitini t'elatochi hulu iyanidanidu kemidiri bat'efachewi gize lezelalemi cherinethihi kebete atarik'ewi. : yonatanimi. igiziabiheri kedawiti t'elatochi iji yifeligewi bilo kedawiti beti gari k'ali kidani aderege. : yonatanimi dawitini inde nefisu yiwedidi neberina inde gena maleleti. : yonatanimi alewi. nege mebacha newi; mek'emech'ahimi bado hono yigenyalina titasebalehi. : sositi k'enimi yahili k'oyi: kezihimi behwala fet'inehi wiredi; negerumi betederegebeti k'eni wede tesheshегhibeti sifira hidi; beezeli dinigayimi at'egebi k'oyi. : inemi be'alama layi iwerewiralehu biye sositi filats'awochini wede at'egebu iwerewiralehu. : inehomi. hidi filats'awochini feligi biye bilatenawini ilikewalehu: bilatenawinimi. ineho; filats'awi keanite wedezihini newi: yizehewi wede ine na yalihuti inde hone; hiyaw iigiziabiherini! leanite dehinineti newina minimi yelebihimi. : bilatenawini gini. ineho; filats'awi keanite wediya newi yalihuti inde hone; igiziabiheri asenabitohalina menigedihini hidi. : anitena inemi sile tenegagerinewi; ineho; igiziabiheri lezelalemi bemekakelachini misikiri newi. : dawitimi bemedawi tesheshege: mebachami behone gize nigusu gibiri lemebilati tek'emete. : nigusumi inde k'edimowi beginibu at'egebi bezufanu layi tek'emete: yonatanimi k'omo neberi; abenerimi besaol at'egebi tek'emete: yedawitimi sifira badowini nebere. : saolimi. anidi negeri honoali; nits'uhimi ayidelemi: beiwineti nits'uhi ayidelemi bilo asibolama beziyani k'eni minimi alitenageremi. : kembachami behwala bemagisitu behuletenyawi k'eni yedawiti sifira badowini nebere: saolimi lijuni yonatanini. yeiseyi liji tinanitina weyimi zare gibiri libela yalimet'a sile mini newi? alewi. : yonatanimi lesaoli. dawiti wede bete lihemi yihedi zenidi ats'inito lemenenyi: : irisumi. zemedoche beketema wisit'i mesiwa'iti alachewina; wenidimemi t'eritonyalina ibakih; asenabitenyi: ahunimi be'ayinochihi mogesi aginyiche inde hone lihidina wenidimocheni liyi ale: silezih ihi wede nigusi sedek'a alimet'ami bilo meleseleti. : yesaolimi k'wit'a beyonatanini layi nededena. anite yet'elama seti liji; yeiseyini liji leanite maferiya leinatihimi hafirete siga maferiya inde meret'ih ihi inde

alawik'imini? : yeiseyimi liji bemidiri layi behiyiweti beminoribeti zemeni hulu anitena menigisitihi atits'enumi: ahunimi yemoti liji newina likehi asimet'alinyi alewi. : yonatanimi leabatu lesaoli. sile mini yimotali? yaderegewisi minidiri newi? bilo meleseleti. : saolimi liwegawi t'oruni werewerebeti: yonatanimi abatu dawitini fets'imo ligedilewi inde fek'ede awek'e. : abatu dawitini silasaferewi yonatanini sile dawiti azinoalina ijigi tek'ot'ito kesede'awi tenesa; bembachawimi behuletanya k'eni gibiri alibelami. : inidihimi hone: benegawi yonatanini kedawiti gari wede tek'at'erebeti bota wede meda wet'a; keirisumi gari tanashi bilatena nebere. : bilatenawinimi. rot'ehi yemiwerewirachewini filats'awochi feligilinyi alewi. bilatenawimi berot'e gize filats'awini wede mado werewerewi. : bilatenawimi yonatanini filats'awini wede werewerebeti sifira bemet'a gize yonatanini. filats'awi keanite wediya newi bilo wede bilatenawi ch'ohe. : yonatanimi degimo. tolo fit'eni; atik'oyi bilo wede bilatenawi ch'ohe: yeyonatanimi bilatena filats'awochini sebisibo wede getawi met'a. : yonatanina dawiti bicha negeruni yawik'u neberi inji bilatenawi minimi yawik'imi neberi. : yonatanimi mesariyawini lebilatenawi set'ito. wede ketema wisedi alewi. : bilatenawimi behede gize dawiti kesifirawi dedebubi at'egebi tenesa; bemidiri layi begimibaru tedefa; sositi gizemi leselamita segede: yetelak'esumi irisi beirisachewi tetasamu; yilik'unimi dawiti ijigi alek'ese. : yonatanimi dawitini. bedehina hidi: ineho; inya huletachini beinena beanite; bezerena bezerih ihi mekakeli lezelalemi igiziabiheri yihuni bileni beigiziabiheri simi temamilenali alewi. dawitimi tenesito hede: yonatanimi wede ketema geba.

21

dawitimi wede kahinu wede abimeleki wede nobi met'a: abimelekimi iyetenik'et'ek'e'e dawitini ligenanyewi met'ana. sile mini anite bichahini nehi? keanitesi gari sile mini manimi yelewi? alewi. : dawitimi kahinuni abimelekini. yetelakihibetini negerina yeset'ehuhini tiizazi manimi ayiwek'i bilo nigusu anidi negeri azizonali: silezihimi bilatenochuni inidih ihi bale sifira tewihwachewi. : ahunisi beijihi mini ale? amisiti injira weyimi yetegenyewini beije sit'enyi alewi. : kahinumi ledawiti meliso. hulu yemibelawi injira yelenyimi; negeri gini yetek'edes ihi injira ale: bilatenochu kesetochu nits'uhani inde hono mebilati yichalali alewi. : dawitimi lekahinu meliso. beiwineti kewet'ani jemireni inya sewinetachini kesetochi sositi k'eni t'ebik'entali: yebilatenochimi 'ik'a yetek'edesechi nati: silezih zare 'ik'achewi yetek'edesechi bemehoniwa injiraw ihi inidimibela injira yihonali alewi. : kahinumi beirisu fani tikusi injira yideregi zenidi keigiziabiheri fiti ketenesawi kegets'u hibisti bek'eri lela injira alineberemina yetek'edesewini injira set'ewi. : beziyami k'eni kesaoali bariyawochi anidi sewi beziya beigiziabiheri fiti tегenyito neberi: simumi edomawiji doyik'i nebere; lesaolimi yeirenyochu alek'a nebere. : dawitimi abimelekini. yenigusi gudayi silasichekolenyi seyifenina mesariyayeni alamet'ahumina beanite zenidi

t'ori weyimi seyifi ale weyi? alewi. : kahinumi. beela shelek'o yegedelihiwe yefilisit'iemawiji yegoliyadi seyifi; ineho; bemegonats'efiya tet'ek'ililo kezih keefudu behwala ale: tiwedidewimi inide hone wisedewi: lela kezih yelemi ale. dawitimi. inide irisu yale yelemina irisuni sit'enyi alewi. : dawitimi tenesa beziyami k'eni saolini ferito sheshe; wede getimi nigusi wede anikusi hede. : yeanikusi bariyawochimi. yihi dawiti yeageru nigusi ayidelem-ini? saoli shihi; dawitimi ilifi gedele bilewi setochi bezefeni yezemeruleti irisu ayidelemini? aluti. : dawitimi yihini k'ali belibu anore; yegetinimi nigusi anikusini ijigi fera. : befitachewimi aimirowini lewet'e; beyazutimi gize inide ibidi hone; beberumi medireki layi teniferafere; ligagumi bet'imu layi yiweridi neberi. : anikusimi bariyawochuni. ineho; yihi sewe ibidi inide hone ayitachihwali: lem-ini wede ine amet'achihuti? befite yabidi zenidi yihini yamet'achihuti ibidi t'efitobinyi newini? inidihi yalewisi wede bete yigebalini? alachewi.

22

dawitimi kezuya tenesa wede 'adolami washa kobebele: wenidimochuna yeabatumi bete sebi hulu yihini besemu gize wede irisu wedeziya weredu. : yetech'enek'ewimi hulu; bidirimi yale-beti hulu; yetekefami hulu wede irisu tekemache: irisumi belayachewi alek'a hone: keirusimi gari arati meto yemiyahilu sewochi neberu. : dawitimi kezuya bemo'abi midiri wedalechiwi wede mits'ip'a hede: yemo'abinimi nigusi. igiziabiheri yemiyaderigilinyini isikawik'i diresi abatena inate keanite gari yik'emet'u zenidi ileminihalehu alewi. : bemo'abimi nigusi fiti amet'achewi: dawitimi beamiba wisit'i beneberetebi werati hulu beirisu zenidi tek'emet'u. : nebiyu gadimi dawitini. tenesitehi wede yihuda midiri hidi inji beamibawi wisit'i atik'emet'i alewi: dawitimi tenesito wede hereti duri met'a. : saolimi dawitina keirusi gari yeneberuti inide tegelet'u sema. saolimi begibi'a beat'at'i zafi betachi bekorebitawi layi tek'emit'o beijumi t'ori yizo neberi: bariyawochumi hulu beat'egebu k'omewi neberi. : saolimi beat'egebu yek'omutini bariyawochuni. biniyamawiyani hoyi; inigidihi simu: bewinu yeiseyi liji irishana yeweyini bota lehulachihu yiset'achihwalini? hulachihunisi shalek'ochina yemeto alek'ochi yaderigachihwalini? : hulachihu belaye dolitachihu tenesachihubinyi: lije keiseyi liji gari simamali minimi ayigelit'ilinyimi: keimanitemi anidi leine yemiyazini yelemi; zaremi inide honewi hulu lije bariyayeni inidoliti siyanesabinyi manimi alasitawek'enyimi alachewi. : besaolimi bariyawochi at'egebi yek'omewi edomawiji doyyik'i meliso. yeiseyi liji wede nobi wede akit'obi liji wede abimeleki simet'a ayichewalehu. : igiziabiherinimi t'eyek'eleti; sinik'inimi set'ewi; yefilisit'iemawiwini yegoliyadini seyifi set'ewi ale. : nigusumi yeakit'obini liji kahinuni abimelekini benobimi yalutini kahinati yeabatuni beti hulu liko asit'erachewi: hulachewimi wede nigusu met'u. : saolimi. yeakit'obi liji hoyi; inigidihi sima ale: irisumi. inehonyi; getaye hoyi bilo melese. : saolimi.

anitena yeiseyi liji lemini doletachihubinyi? inijerana seyifi set'echewi; zaremi inide tederegewi t'elati hono yinesabinyi zenidi igiziabiherini sile irisu t'eyek'ihileti alewi. : abimelekimi meliso nigusuni. kebariyawochihi hulu yetamene; lenigusimi amachi yehone; betiiazih yemihedi; bebetihimi yekebere inide dawiti yale mani newi? : bewinu sile irisu igiziabiherini it'eyik'i zenidi zare jemerihuni? yihi keine yirak'i: ine bariyahi yihini hulu ijigi weyimi t'ik'iti bihoni alawik'imina nigusu inidezihi yalewini neger beine bebariyawina beabate beti hulu layi ayanuri ale. : nigusumi. abimeleki hoyi. anitena yeabatih beti hulu fets'imachihu timotalachihu ale. : nigusumi bezuriyawi yek'omutini igirenyochi. yeigiziabiheri kahinati jiji kedawiti gari newina; kwibilelawinimi siyawik'u bejoroye aligelet'umina zorachihu gideluachewi alachewi. yenigusu bariyawochi gini ijachewini beigiziabiheri kahinati layi yizeregu zenidi inibi alu. : nigusumi doyyik'ini. anite zorehi bekahinatu layi widek'ibachewi alewi. edomawiwimi doyyik'i zoro bekahinatu layi wedek'e; beziyami k'eni yebefita efudi yelesesutini semaniya amisiti sewochi gedele. : yekahinatumi ketema nobini beseyifi sileti meta: wenidochinina setochinimi; bilatenochinina t'uti yemit'ebutini; berewochinina ahiyochinimi begochinimi beseyifi sileti gedele. : keakit'obimi liji keabimeleki lijochi simu abiyatari yemibali anidu liji amilit'o wede dawiti sheshe. : abiyatarimi saoli yeigiziabiherini kahinati inide feje ledawiti negerewi. : dawiti abiyatarini. edomawiji doyyik'i beziya menoruni bayehu gize. lesaoli beirigit'i yinegiral biye beziyawi k'eni awik'ewalehu: leabatih beti nefisi hulu yet'ifatachewi mikiniyati ine nenyi. : nefiseni yemifeligi yeaniteni nefisi yifeligalina; keinemi gari tet'ebik'chi tinoralehina beine zenidi tek'emet'i; atifira alewi.

23

ledawitimi. ineho; filisit'iemawiyani k'il'iani yiwe-galu; awidimawinimi yizerifalu yemili were dere-sewi. : dawitimi. lihidini? inezihinisi filis-it'iemawiyani limitani? bilo igiziabiherini t'eyek'e: igiziabiherimi dawitini. hidi; filisit'iemawiyani mita k'il'aniami adini alewi. : yedawitimi sewochi. ineho; bezih beyihuda mek'emet'i iniferaleni; yilik'unisi befilisit'iemawiyani ch'ifirochi layi wede k'il'a binihedi inideti newi? aluti. : dawitimi degimo igiziabiherini t'eyek'e: igiziabiherimi meliso. filisit'iemawiyani beijhi asalife iset'alehuna tene-sitehi wede k'il'a wiredi alewi. : dawitina sewochumi wede k'il'a hedu; k'efilisit'iemawiyanimi gari twagu: inisisoachewinimi mareku; betalak'imi agedadeli gedeluachewi. dawitimi bek'il'a yeminorutini adane. : inidihimi hone: yeabimeleki liji abiyatari wede dawiti wede k'il'a bekobebele gize efuduni yizo werido neberi. : saolimi dawiti wede k'il'a inide met'a sema: saolimi. mezigiyana maweriweriya wedalebat ketema gebito tegeyitoalana igiziabiheri beije asalifo set'italo ale. : saolimi wede k'il'a weridewi yiwagu zenidi; dawitinina sewochunimi yikebibu zenidi hiz-ibuni hulu azeze. : dawitimi saoli kifuni inidasebe-

beti awek'e: kahununi abiyatarinimi. efuduni wedez-
 ihi amita' alewi. : dawitimi. yeisiraeli amilaki
 abetu; beine mikiniyati ketemayituni yat'efa zenidi
 saoli wede k'ila limet'a inidemifeligi ine bariyahi
 fets'ime semichalehu. : yek't'ila sewochi beiju asaf-
 ifewi yiset'unyalini? bariyahisi inde sema saoli be-
 winu yiweridali? yeisiraeli amilaki abetu; iniditine-
 girennyi ileminihalehu ale. igiziabiherimi. yiweridali
 ale. : dawitimi. yek't'ila sewochi inenina sewocheni
 besaoli iji asafifewi yiset'unalini? ale. igiziabiherimi.
 asafifewi yiset'uachihwali bilo tenagere. : dawitina si-
 disiti meto yemihonu sewochimi tenesitewi kek't'ila
 wet'u; mehedimi wedemichilubeti hedu. saolimi
 dawiti kek't'ila inde sheshe sema: silezihihimi keme-
 wit'ati k'ere. : dawitimi bemidire beda beambia wisit'i
 yinori neberi; kezifi midire bedami balewi beterara-
 mawi ageri tek'emete: saolimi huligize yifeligewi
 neberi; igiziabiheri gini beiju asafilo aliset'ewimi.
 : dawitimi saoli nefisuni lifeligi inde wet'a aye:
 dawitimi bezifi midire beda bet'ishawi wisit'i yinori
 neberi. : yesaolimi liji yonatanani tenesito wede daw-
 iti wede t'ishawi sit'i hede: ijumini beigiziabiheri
 ats'inito. : yeabate yesaoli iji atageniyihimina ati-
 fira: anitemi beisiraeli layi ngusi tihonalehi; inemi
 keanite betachi huletanya ihonalehu: yihini degimo
 abate saoli yawik'ali alewi. : huleturni beigiziabiheri
 fiti k'ali kidani aderegu: dawitimi bet'ishawi wisit'i
 tek'emete; yonatanimi wede betu hede. : yezifi se-
 wochimi wede saoli wede giba' met'itewi. ineho;
 dawiti beyesemoni debubi beukali beekela korebita
 layi bet'isha wisit'i baluti amibawochi beinya zenidi
 tesheshigo yelemini? : ahunimi; ngusi hoyi; tiw-
 eridni zenidi nefisihi inde wededechi wiredi: beni-
 gusumi iji irisuni asafilo lemesit'eti inya aleni aluti.
 : saolimi ale. inanite sile ine azinachihwalina kei-
 giziabiheri zenidi yetebarekachihu hunu. : ahu-
 nimi degimo hidu: irisumi ijigi tenikolenya inde
 hone semichalehuna at'ibik'achihu feliguti; igirumi
 yemihedibetini sifira iyuna iwek'u; beziya yayewin-
 imi sewi aginyu. : irisu yemidebek'ibetininina yem-
 isheshegibetini sifira iyuna iwek'u; beirigit'imi wede
 ine temelesu; inemi keinanite gari ihedalehu: be-
 midirimi wisit'i bisheshegi beyihuda ailafati hulu
 mekakeli ifeligewalehu. : ineziyami tenesitewi
 kesaoli befiti wedezifi hedu: dawitina sewochu
 gini beyesemoni debubi beukali be'areba bema'oni
 midire beda neberu. : saolina sewochumi life-
 liguti hedu: dawitimi besema gize wede 'aletu werido
 bema'oni midire beda tek'emete: saolimi yanini be-
 sema gize dawitini bema'oni midire beda asadedewi.
 : saolimi beterarawi beanidi wegeni hede; daw-
 itina sewochumi beterarawi belelawi wegeni hedu.
 saolina sewochumi dawitininna sewochuni lemeyazi
 kebibewachewi neberina dawiti kesaoli fiti yamelit'i
 zenidi fet'ene. : wede saolimi meliikitenya met'ito.
 filisit'iemawiyani ageruni werirewitalina fet'inehi na
 alewi. : saolimi dawitini masadedi toto temelese; ke-
 filisit'iemawiyanimi gari liwaga hede. silezihi yezih
 sifira simi yemamilet'aleti tebare. : dawitimi kezuya
 wet'ito be'ayinigiadi amibawochi tek'emete'e.

inidihimi hone: saoli filisit'iemawiyanimi ke-
 masadedi ketemelese behwala. ineho; dawiti
 be'ayinigiadi midire beda ale yemili were dereseleti.
 : saolimi keisiraeli hulu yetemeret'utini sositi shihi
 sewochi wesede; dawitininna sewochunimi lemefelegi
 yebereha fiyelochi wede neberubachewi 'aletochi
 hede. : bemenigedimi at'egebi wedaluti yedugochi
 maderiyawochi met'a; beziyami washa nebere:
 saolimi wegebuni yimokiri zenidi kezuya geba:
 dawitina sewochumi kewashawi bewisit'enyawi bota
 tek'emite'ewi neberi. : yedawitimi sewochi. ineho;
 t'elatihini beijihi asalife iset'ewalehu; be'ayinihimi
 desi yemiyasenyihini taderigibetalehi bilo igiziabi-
 heri yenegerehi k'eni; ineho; zare newi aluti.
 dawitimi tenesito yesaolini megonats'efiya zerifi
 bek'esita k'oret'e. : keziyami behwala inidihimi hone:
 yesaolini yelibisuni zerifi silek'oret'e yedawiti libi
 behazeni temeta. : sewochunimi. igiziabiheri
 yek'ebawi newina igiziabiheri bek'ebawi begetaye
 layi inidihimi yalewini negeri aderigi zenidi ijenimi
 it'ilibeti zenidi igiziabiheri keine yarik'ewi alachewi.
 : dawitimi bezihi k'ali sewochuni kekelachewi;
 besaolimi layi yinesu zenidi alitewachewimi: saolimi
 kewashawi tenesito menigeduni hede. : keirisumi
 behwala dawiti degimo tenesa; kewashawimi wet'a;
 kesaolimi behwala. getaye ngusi hoyi; bilo ch'ohe:
 saolimi wede hwalawi temeleketi; dawitimi wede
 midiri tegonibiso iji nesa. : dawitimi saolini alewi.
 ineho; dawiti kifu negeri yishabihali yemiluhini
 sewochi k'ali lemini tisemalahi? : ineho; zare
 bewashawi wisit'i igiziabiheri beije asafilo inde
 set'ehi 'ayinihi ayitalechi: anitenimi inidigedilihi
 sewochi tenagerunyi: ine gini. beigiziabiheri
 yetek'eba newina ijeni begetaye layi alizeregami biye
 rarahulih. : degimomi; abate hoyi; yelibisihi zerifi
 beije inidale temelikitehi iwek'i: yelibisihihimini zerifi
 bek'oret'ihu gize aligedelihuhimi: silezihihimini beije
 kifatana bedeli inidelele; anitemi nefesini litiwesidi
 minimi bitasadiidenyi inidaliwedelihihi temelikitehi
 iwek'i. : igiziabiheri beinena beanite mekakeli
 yifiredi; igiziabiherimi aniteni yibek'elilinyi: ije
 gini beanite layi atihonimi. : bet'initi misale.
 khat'iatenyochi hat'ati yiwet'ali inde tebare: ije
 gini beanite layi atihonimi. : yeisiraeli ngusi manini
 lemasadedi met'itoali? aniteso manini tasadidalehi?
 yemote wishani weyisi k'unich'ani tasadidalehi?
 : inigidihi igiziabiheri danya yihuni; beinena bean-
 itemi mekakeli yifiredi; ayitomi yimiwagetilinyi;
 keijihimi yadinenyi. : inidihimi hone: dawiti yihini
 k'ali lesaoli menageri befets'eme gize; saoli. lije hoyi
 dawiti; yihi dimits'ihini newini? ale: saolimi dimits'uni
 kefi adirigo alek'ese. : dawitini alewi. ine kifu beme-
 lesihulih fanita bego melisehilinyalina anite keine
 yilik'i ts'adik'i nehi. : igiziabiherimi beijihi asafilo
 set'itonyi sale aligedelihenyimina leine melikami
 inidaderegihilinyi anite zare asayehenyi. : t'elatuni
 aginyito bemelikami menigedi shenyito yemisedidi
 mani newi? silezihi leine siladeregihewi cherineti
 igiziabiheri yimelisilihi. : ahunimi; ineho; anite
 beirigit'i ngusi iniditihoni yeisiraelimi menigisiti
 beijihi iniditits'ena ine awik'alehu. : ahuni inigidihi

keine behwala zereni inidatik'orit'i keabatemi beti simeni inidatat'efawi beigiziabiheri malilinyi. : dawitimi lesaoli maleleti: saolimi wede betu hede; dawitina sewochumi wede amibawi wet'u.

25

samuelimi mote: isiraelimi hulu tesebisibewi alek'esuleti; bearimatemimi bebetu k'beruti. dawitimi tenesito wede farani midire beda werede. : bema'onimi yetek'emet'e anidi sewi nebere; kebitumi bek'erimelosimi nebere: ijigimi talak'i sewi nebere; leirisumi sositi shihi begochina anidi shihi fiyelechi neberuti: bek'erimelosimi begochuni yisheliti neberi. : yesewiyowimi simi nabali; yemisitumi simi abigiya nebere: yesetitumi aaimiro talak'i; melikiwami yetewabe nebere: sewiyowi gini balege nebere; gibirumi kifu nebere: kekalebimi wegeni nebere. : dawitimi bemidire beda sale. nabali begochuni yishelitali yemili were sema. : dawitimi asiri gwilimasochi lake legwilimasochimi ale. wede k'erimelosi wet'itachihu wede nabali hidu; besimemi sile selami t'eyik'uti: : inidihimi beluti. bedehinineti nuri; leanitena lebetihimi leanitemi laluti hulu selami yihuni. : ahunimi begochihini iniditisheliti semichalehu: irenyochihimi keinya gari neberu; keto alibedelinachewimi: bek'erimelosimi betek'emet'ubeti zemeni hulu kementigawi anidachi aligodebachewimi. : gwilimasochihini t'eyik'achewi; inerisumi yinegiruhali: ahunimi inigidihimi bemelikami k'eni met'itenibihalina gwilimasochi befithi mogesi yaginyu: bejjihimi ketegenyewi lebariyawochihina leljihi ledawiti; ibakih; sit'i. : yedawitimi gwilimasochi met'u; yihinimi k'ali hulu bedawiti simi lenabali negirewi zimi alu. : nabalimi ledawiti bariyawochi. dawiti mani newi? yeiseyisi liji mani newi? iyanidanidachewi kegetochachewi yekobeulu bariyawochi zare bizuwochi nachewi. : inijerayenina yeweyini t'ejeni leshelachochemi yaredihutini siga wesije kewedeti inide honu lemalawik'achewi sewochi iset'alehuni? bilo meleselachewi. : yedawitimi gwilimasochi zorewi bemet'ubeti menigedi temelesu; met'itewimi yihini negeri hulu ledawiti negeruti. : dawitimi sewochuni. hulachihu seyifachihuni tat'ek'u alachewi. hulumi seyifachewini tat'ek'u; dawitimi seyifuni tat'ek'e: arati meto sewochimi dawitini teketilewi wet'u; huleti metowimi be'ik'awi zenidi tek'emet'u. : kebilatenochu anidu lenabali misiti leabigiya inidihilo bilo negerati. ineho; dawiti bemidire beda sale getachinini libariku meliikitenyochi lake: irisugi sedebechewi. : inezihisewochi gini beinya zenidi ijigimi melikami neberu: alibedelunimimi; keinerisumi behedinibeti zemeni hulu bemidire beda saleni anidachi alit'efabinimi: : keinerisugari honeni menigawini bet'ebek'inibeti zemeni hulu lelilitina k'eni at'iri honewini neberi. : silezihimi begetachinina bebetu hulu layi kifu negeri inidimet'a tek'orit'oalina; irisugi minaminite sewi sile hone manimi linagerewi ayichilimina yemitaderigiwini temelikechina iwek'i. : abigiyaami fet'ina huleti meto injijera; huleti ak'umada yeweyini t'ejji; amisitimi yetezegajugochi; amisitimi mesiferiya t'ibisi isheti; anidi meto zelega zebibi; huleti metomi yebelesi

t'ifit'ifi wesedeche; beahiyochimi layi asich'anechi. : lebilatenochiwami. asik'edimachihu befite hidu; inehomi; iketelachihwalehu alechi. yihinimi lebaliba lenabali alinegerechiwimi. : irisugi wami beahiyawilayi tek'emit'a beterarawilayi betesewere sifira beweredechi gize; ineho; dawitina sewochu wede irisugi weredu: irisugi wami tegananyechachewi. : dawitimi. lezihisewi kehonewi hulu anidi negeri inidayit'efabiti beiwineti kebituni hulu bemidire beda bekenitu t'ebek'ihu; irisugi sile begonete kifati meleselinyi. : leirisumi kehonewi hulu isike nege t'iwati diresi anidi wenidi sinikwa bitewi; igiziabiheri bedawiti layi inidihilo yadirigi inidihimi yich'emiri bilo neberi. : abigiyaami dawitini bayechi gize keahiyawa layi fet'ina weredeche; bedawitimi fiti begimibariwa wedek'echi; bemidirimi layi jiji nesachi. : beigirumi layi wedek'echi; inidihimi alechi. getaye hoyi; yihilo hat'ati beine layi yihuni: ine bariyahi bejorohi linageri; yebariyahinimi k'ali adimit'i. : bezihimi minaminite sewi benabali layi getaye libuni inidayit'ali ileminalehu: inide simu inidihu irisugi newi: simu nabali newi; sinifinami adirobetali: ine bariyahi gini keanite yetelakutini yegetayeni gwilimasochi alayehumi. : ahunimi; getaye hoyi; hiyawil igiziabiherini! behiyawil nefisihimi imilalehu! wede deminidatigeza; ijihimi rasihini inidatadini yekelekelehi igiziabiheri newi: ahunimi t'elatochihina begetaye layi kifu yemishu hulu inide nabali yihunu. : ahunimi bariyahi wede getaye yamet'achiwil yihilo meteyaya getayeni lemiketelu gwilimasochi yiset'i. : yeigiziabiherini t'orineti silemitiwaga igiziabiheri beiwineti legetaye yetamene beti yiseralina yeineni yebariyahini hat'ati; ibakih; yik'iri beli: bezemenihimi hulu kifati ayigenyibihimi. : yasadidihizenidi nefisihinimi yisha zenidi sewi binasa; yegetaye nefisi behiyawani wegeni beamilakih beigiziabiheri zenidi yetaserechi tihonalechi: yet'elatochihinimi nefasi kwench'ifi inidemit'ali inidihu yit'ilatali. : igiziabiherimi legetaye yetenagerewini cherineti hulu baderegelihigize; beisiraelimi layi alek'a adirigo basinesahigize; : anite bekenitu deminidalafesisi; begeza ijihimi inidalitekasihi yihilo 'inik'ifatina yehilina ts'ets'eti begetaye ayihonilihimi: igiziabiherimi legetaye bego baderegelihigize; bariyahini asibi. : dawitimi abigiya alati. zare ineni lemenanyeti anichini yesedede yeisiraeli amilaki igiziabiheri yimesigeni. : wede deminidalihedi; bejjemi bek'eli inidaladerigi zare yekelekeleniyaimiroshi yetemesegene yihuni; anichimi yetemesegenishihuni. : negerigini kifu inidaladerigibishiyeyekelekeleniyaisiraeli amilaki hiyawil igiziabiherini! ineni lemenanyeti fet'ineshi balimet'ashi noro isikinega diresi lenabali anidi wenidi sinikwa balik'ewimi neberi. : dawitimi yamet'achiwini kejiwa tek'ebilo. bedehina wedebetishi hiji: ineho; k'alishini semahu; fitishinimi akeberihualati. : abigiyaami wede nabali met'achi: inehomi; bebetu inide nigusi gibizha yale gibizha yaderigi neberi: nabalimi ijigisekiro neberinilibu desi biloti neberi: silezihimi isikinega diresi tanashi negeri weyimi talak'i negeri alinegerechiwimi neberi. : benegawimi yet'ejji sikari kenabali balefe gize misitu yihini negeri negerechiwil: libumi be-

wisit'u mote; : inide dinigayimi hone; keasiri k'enimi behwala igiziabiheri nabalini k'esefewi; irisumi mote. : dawitimi nabali inide mote besema gize. kenabali iji yesidibeni firidi yeferedelinyi; bariyawinimi kekifati yet'ebek'e igiziabiheri yimesigeni: igiziabiherimi yenalabini kifati berasu layi melese ale. dawitimi liko yagebati zenidi abigiyan tene-gagerati. : yedawitimi bariyawochi wede k'erimelosi wede abigiya bemet'u gize. dawiti yagebashi zenidi wede anichi likonali bilewi negeruati. : tenesitami begimibariwa wedik'a iji nesachina. ineho; ine geredihi yegetayeni lolewochi igiri at'ibi zenidi ageligayi nenyi alechi. : abigiyan fet'ina tenesachi: beahiyami layi tek'emet'echi; amisutimi geredochiwa teketeluati: yedawitinimi melikitenyochi teketila hedechi; misitimi honechiwi. : dawitimi degimo iyiziraelawituni akinahomini wesede: huletumi misitochi honuleti. : saoli gini yedawitini misiti lijuni melikolini ageru galimi leneberewi lelesa liji lefelit'i set'ito neberi.

26

yezifi sewochimi wede giba'a wede saoli met'itewi. ineho; dawiti beyesemoni fiti lefti balewi beekela korebita layi tesheshigoali aluti. : saolimi tene-sito dawitini bezifi midire beda yisha zenidi keisir-aeli yetemeret'u sositi shihi sewochi yizo wede zifi midire beda werede. : saolimi beyesemoni fiti lefti balewi beekela korebita layi bemenigedu at'egebi sefere. dawitimi bemidire beda wisit'i tek'emet'o neberi; saolimi besite hwalawi wede midire beda inide met'a aye. : dawitimi selayochi sedede; saolimi wedez-ihini inide met'a beirigit'i awek'e. : dawitimi tene-sito saoli wede seferebeti bota met'a: saolina yeser-awitu alek'a yeneri liji abenerimi yetenyubetini sifira aye: saolimi beseferu wisit'i tenyito neberi: hizibumi bezuriyawu sefiro neberi. : dawitimi ket'yawiwini abimelekinina yets'iruyani liji yeiyoabini wenidimi abisani. wede saoli wede seferu keine gari yemiweridi mani newi? bilo t'eyek'achewi: abisami. ine keanite gari iweridalehu ale. : dawitina abisami wede hizibu beleliti met'u: inehomi; saoli t'oru be-rasu at'egebi bemidiri tetekilo beseferu wisit'i tenyito neberi: abisami hizibumi bezuriyawu tenyitewi neberi. : abisami dawitini. zare igiziabiheri t'elatihini beijihi asalifo set'itotali: ahunimi ine be'ori anidi gize kemidiri gari lat'abik'ewi; huletanyami ayadagimimi alewi. : dawitimi abisani. igiziabiheri bek'ebawi layi ijuni yemizerega nits'uhi ayihonimina atigidelewi alewi. : degimomi dawiti. hiyawu igiziabiherini! igiziabiheri yimetawali; weyimi k'enu deriso yimotali; weyimi wede selifi werido yigedelali: : ine gini igiziabiheri bek'ebawi layi ijuni izerega zenidi igiziabiheri keine yarik'ewi: ahunimi berasu at'egebi yalewini t'orina yewihawini menik'eli yizehi inihidi ale. : dawitimi besaoli rasi at'egebi yeneberewini t'orina yewihawini menik'eli wesede: manimi sayayi sawayik'imi hedu: keigiziabiherimi zenidi kebadi inik'ilifi wedik'obachewi neberina hulu tenyitewi neberi iniji yenek'a alineberemi. : dawitimi wedeziya teshagere: beterarawimi rasi layi rik'o k'ome: bemekakelachewimi sefi sifira

nebere. : dawitimi lehizibuna leneri liji leabeneri. abeneri hoyi; atimelisimini? bilo ch'ohe. abenerimi meliso. lenigusu yemitich'ohewi anite mani nehi? ale. : dawitimi abenerini. anite gwilimasa ayidelehimini? beisraeli zenidi aniteni yanimesili mani newi? getahini ngusuni lemegideli anidi sewi gebito neberina getahini ngusuni yematit'ebik'i sile mini newi? : yihi yaderegihegi negeri melikami ayidelemi: hiyawu igiziabiherini! inanite igiziabiheri yek'ebawini getachihuni alit'ebek'achihumina moti yigebachihwali: ahunimi yenigusu t'orina berasu at'egebi yeneberewi yewihawi menik'eli yeti inide hone temeliketi alewi. : saolimi yedawiti dimits'i inide hone awik'o. lije dawiti hoyi; yihi dimits'ihini newini? alewi. dawitimi. getaye ngusuni hoyi; dimits'e newi alewi. : degimo ale. getaye bariyawini sile mini yasadidali? mini aderegihi? minisi kifati beije layi tegeyebinyi? : ahunimi getaye ngusuni hoyi; yeeneni yebariyahini k'ali tisema zenidi ilemini-halehu: igiziabiheri beine layi asinesitohi inide hone; k'uribanini yik'ebeli: yesewi lijochi gini bihonu. hidi lelochini amalikitit amiliki bilewi beigiziabiheri risiti layi inidalik'emet'i zare t'ilewinyalina beigiziabiheri fiti rigumani yihunu. : ahunimi beterarawu layi sewi k'ok'ini inidemissha yeisraeli ngusi nefiseni lemeshati wet'itoalina deme keigiziabiheri fiti rik'o bemidiri layi ayifisesi. : saolimi. bediyalehu: lije hoyi dawiti; temelesi: zare nefise be'ayinihi fiti ke-biralechina kezihii behwala kifu aladerigibihimi ineho; sinifina adirigealehu; ijigi bizumi sichalehu ale. : dawitimi meliso ale. yenigusi t'ori ineho; kebi-latenochimi anidi yimit'ana yiwisedati. : zaremi igiziabiheri beije asalifo set'itohi sase igiziabiheri bek'ebawi layi ijuni izerega zenidi aliwededihumina lehulu iyanidanidu igiziabiheri inide ts'idik'una inide iminetu fidawini yikifelewi. : nefisihimi zare be'ayine fiti inide keberechi inidihu nefise beigiziabiheri 'ayini fiti tikibiri; kemekeram hulu yadinenyi. : saoli dawitini. lije dawiti hoyi; buruki huni: madiregini taderigalehi; mechalini tichilalehi alewi. dawitimi menigeduni hede; saolimi wede sifirawu temelesa.

27

dawitimi belibu. anidi k'eni besaoli iji it'efalehu: wede filisit'iemawiyanimi midiri kemesheshi bek'eri yemishalenyi yelemi: saolimi beisraeli awiraja hulu ineni meshati yitewali; inidihumi keiji idinalahu ale. : dawitimi keirisumi gari yeneberuti sidisitu meto sewochi tenesitewi wede geti ngusi wede amehi liji wede anikusi alefu. : dawitina sewochumi iyanidanidachewi kene bete sebu keanikusi gari begeti wisit'i tek'emet'u: kedawitimi gari iyziraelawitu akinahomina yek'erimelosawiwu yenalabali misiti abigiya huletu misitochu neberu. : saolimi dawiti wede geti inide kobebele sema: keziyami behwala degimo alifelegewimi. : dawitimi anikusini. be'ayinihi fiti mogesi aginyiche inide hone bez-ihii ageri beaniditu ketema yemik'emet'ibeti sifira sit'enyi: sile mini ine bariyah keanite gari benigusi ketema ik'emet'alehu? alewi. : beziyami k'eni anikusi ts'ik'ilagini set'ewi: silezihimi ts'ik'ilagi isike zare diresi leyihuda negesititi honechi. : dawitimi

befilisit'iemawiyani ageri yetek'emet'ebeti yezemeni k'wit'iri anidi 'ameti kearati weri nebere. : dawitina sewochumi wet'itewi begeshurawiyani bagerizawiyani beamalek'awiyanimi layi zemetu: inezihimi isike suri isike gibits'i midiri diresi balewi ageri dirowinu tek'emit'ewi neberi. : dawitimi midirituni meta: wenidi hone setimi hone maninimi behiyiweti alitewemi: begochinina lamochini ahiyawochinina gimelochini libisinimi mareke; temelisomi wede anikus met'a. : anikusimi. zare bemani layi zemetachihu? ale: dawitimi. beyihuda debubi; beyirehimelawiyanimi debubi; bek'enawiyanimi debubi layi zemetini ale. : dawiti inidihidi aderege befilisit'iemawiyanimi ageri bemik'emet'ibeti zemeni hulu limadu yihi nebere bilewi inidayinagerubini bilo dawiti wede geti yamet'achewi zenidi wenidimi hone setimi hone maninimi behiyiweti alitewemi. : anikusimi. behizibu beisraeli zenidi ijigi yetet'ela honoali: silezihimi lezelalemi bariya yihonenali bilo dawitini amenewi.

28

inidihimi hone: beziya werati keisraeli gari yiwagu zenidi filisit'iemawiyani ch'ifirochachewini leselifi sebesebu: anikusimi dawitini. anitena sewochihi keine gari wede selifi iniditwet'u beirigit'i iwek'i alewi. : dawitimi anikusini. ahuni bariyahi yemiyaderigewini tayalehi alewi. anikusimi dawitini. inigidihi bezemenu hulu raseni t'ebak'i aderigihalehu alewi. : samueli gini moto neberi; isiraalimi hulu alik'isewileti neberi; beketemawimi bearmatemi k'ebirewiti neberi. saolimi menafisiti t'eriwochinina t'enik'wayochini kemidiri at'ifito neberi. : filisit'iemawiyanimi tesebisibewi met'u besunemimi seferu: saolimi isiraalini hulu sebesebe; begilibo'ami seferu. : saolimi yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira baye gize fera; libumi ijigi tenik'et'ek'et'e. : saolimi igiziabiherini t'eyek'e: igiziabiherimi behilimi weyimi beurimi weyimi benebiyati alimeleseletimi. : saolimi bariyawochumi. wede irisiwa heje it'eyik'i zenidi menafisitini yemitit'era seti feligulinyi alachewi: bariyawochumi. ineho; menafisitini yemitit'era aniditi seti be'ayinidori alechi aluti. : saolimi melikuni lewit'o lela libisimi lebisio hede; huletimi sewochi keirisu gari neberu; belelitimi wede setitu met'u. irisumi. ibakishi; bemenafisiti amiwarichilinyi; yemilishinimi asineshilinyi alati. : setitumi. ineho; menafisiti t'eriwochinina t'enik'wayochini kemidiri inidat'efa saoli yaderegewini tawik'alehi: sile mini ineni lemasigedeli wet'imedi lenefese taderigalehi? alechiwi. : saolimi. hiyawi igiziabiherini? bezihi negeri k'it'ati ayagenyishimi bilo beigiziabiheri malelati. : setitumi. manini lasinesalihi? alechi: irisumi. samuelimi asineshilinyi ale. : setitumi samuelini bayechi gize betalak'i dimits'i ch'ohachi: setitumi saolini. anite saoli sitihoni lemini atalelihenyi? bila tenagerechiwi. : ngusumi. atifiri: yayeshiwi minidiri newi? alati. setitumi saolini. amalikit kemidiri siwet'u ayehu alechiwi. : irisumi. meliku mini 'ayineti newi? alati. irisiwami. shimagile sewi wet'a: megonats'efiyami tegonats'ifoali alechi. saolimi samueli

inide hone awek'e; befitumi tegonebese; bemidirimi layi iji nesa. : samuelimi saolini. lemini awekihenyi? leminisi asinesahenyi? alewi. saolimi meliso. filisit'iemawiyani yiwegunyalina ijigi tech'enik'alehu; igiziabiherini keine rik'oali: benebiyati weyimi behilimi alimeleselinimi: silezihimi yemaderigewini tasitawik'enyi zenidi t'erahuhi alewi. : samuelimi ale. igiziabiheri kerak'ehi t'elatimi kehonehi lemini tit'eyik'enyalehi? : igiziabiherimi bek'ale inide tenagere adirigoali: igiziabiherimi menigisitihini keijhi net'ik'o legorebetihi ledawiti set'itotali. : yeigiziabiherini k'ali alisemahimina; beamalek'imi layi talak'i yehone k'wit'awini aladereghimina silezihi zare igiziabiheri yihini negeri adirigobihali. : igiziabiherimi isiraalini keanite gari befilisit'iemawiyani iji asalifo yiset'ali: negemi anitena lijochihi keine gari tihonalachihu: igiziabiherimi yeisiraalini ch'ifira degimo befilisit'iemawiyani iji asalifo yiset'ali. : saolimi beziyani gize bek'umetu mulu bemidiri layi wedek'e; kesamuelimi k'ali yetenesa ijigi fera. beziyami k'eni hulu beziyami leliti hulu injera alibelamina hayili alik'ereletimi. : setitumi wede saoli met'achi; ijigimi denigit'o inide nebere ayita. ineho; ine bariyahi k'alihini semahu; nefisenimi beije t'alihi; yengerihenyinimi k'ali semahu. : ahuni inigidihi anite degimo yebariyahini k'ali iniditisea ileminihalehu; befitihimi k'wirashi injera lanurilihi: bemenigedimi sitihedi tibereta zenidi bila alechiwi. : irisu gini. alibelami bilo inibi ale: negeri gini bariyawochuna setitu asigededuti; k'alachewinimi sema: kemidirimi tenesito bealiga layi tek'emet'e. : lesetitumi malefiya inibosa neberati: fet'ina aredechiwi: duk'etunimi wesida lewesechiwi; k'it'ami injera adiriga gagerechiwi. : besaolina bebariyawochumi fiti ak'erebechiwi: belitewimi tenesu; beziyami leliti hedu.

29

filisit'iemawiyanimi ch'ifirochachewini hulu wede afek'i sebesebu: isiraelayanimi beiyizraeli balewi wiha minich'i at'egebi seferu. : yefilisit'iemawiyanimi alek'ochi bemeto bemeto beshihi beshihi iyeponu yalifu neberi: dawitina sewochumi keanikusi gari behwalenyawi ch'ifira bekuli yalifu neberi. : yefilisit'iemawiyanimi alek'ochi. inezihii 'ibirawiyani bezihi mini yaderigalu? alu: anikusimi yefilisit'iemawiyanimi alek'ochi. yihi yeisiraali ngigusi yesaoli bariya dawiti ayidelemini? irisumi beinezihii k'enocho beinezihii 'ametati keine gari nebere; wede ineni ketet'egabeti k'eni jemiro isike zare diresi minimi alagenyehubetimi alachewi. : yefilisit'iemawiyanimi alek'ochi gini tek'ot'itewi. yihi sewi basik'emet'ihewi sifira yik'emet'i zenidi yimelesi: beselifu wisit'i t'elati inidayihoneni keinya gari wede selifi ayiwiredi: kegetawi gari bemini yitarek'ali? yeinezhini sewochi rasi bemek'wired'i ayidelemini? : weyisi setochi. saoli shihi gedele; dawiti ilifi gedele bilewi bezenefi yezemeruleti yihi dawiti ayidelemini? aluti. : anikusimi dawitini t'erito. hiyawi igiziabiherini! anite k'ini nehi; keinemi gari bech'ifirawi bekuli mewit'atihina megibatihii befitite melikami newi: wede ineni kemet'ahi jemiro isike zare diresi anidachi

kifati alagenyehubihimi: negeri gini bealek'ochi zenidi alitewededihimi. : ahunimi temelisehi be-dehina hidi; befilisit'iemawiyanimi alek'ochi 'ayini kifati atadirigi alewi. : dawitimi anikusini. mini adirigealehu? hejesi kegetaye kenigusu t'elatochi gari inidaliwaga; befitihi ketek'emet'ihu jemire isike zare diresi beine bebariyahi mini aginyitehibinyali? alewi. : anikusimi meliso dawitini. inide amilaki meliikitenya be'ayine fiti melikami inide honihi awik'alehu: negeri gini yefilisit'iemawiyani alek'ochi. keinya gari wede selifi ayiwet'ami alu. : ahunimi anite keanitemi gari yemet'u yegetahi bariyawochi malidachihu tenesu: sinegami tenesitachihu hidu alewi. : dawitina sewochumi malidewi yihedu zenidi; wede filisit'iemawiyanimi ageri yimelesu zenidi tenesu. filisit'iemawiyanimi wede iyizraeli wet'u.

30

inidihimi hone: dawitina sewochu besositenyawu k'eni wede ts'ik'ilagi bemet'u gize; amalek'awiyani bedebubi agerina bets'ik'ilagi layi zemitemi neberi; ts'ik'ilaginimi metitemi beisati ak'at'ilewati neberi. : setochunina bewisit'iwami yeneberutini hulu ketanashi isike talak'idi diresi marikewi neberi: hulunimi wesidewi menigedachewini hedu inji anidisi inikwa aligedelumi neberi. : dawitina sewochumi wede ketema bemet'u gize; ineho; beisati tek'at'ila; misitochachewimi wenidochina setochi lijochachewimi temarikewi agenyu. : dawiti keirisumi gari yeneberu hizibi dimits'achewini kefi adirigewi lemalk'esi hayili isikiyat'u diresi alek'esu. : yedawitimi huletu mistochu iyizraelawitu akinahomina yek'erimelosawiji yenabali misiti yeneberechiwi abigiya temarikewi neberi. : sile wenidochina sile setochi lijochachewi yehizibu hulu libi tek'ot'ito neberina hizibu liwegiruti sile tenageru dawiti ijigi tech'enek'e: dawiti gini beamilaku beigiziabiheri libuni abereta. : dawitimi yeabimelekini liji kahinuni abiyatarini. efuduni ak'iribilinyi alewi: abiyatarimi efuduni ledawiti ak'erebeleti. : dawitimi. yenezihini serawiti filega liketelini? agenyachewalehuni? bilo igiziabiherini t'eyek'e: irisumi. tagenyachewalehina; fets'imehimi mirikowini timelisalehina filegachewini teketeli bilo meleseleti. : dawitimi keirisumi gari yeneberuti sidisiti meto sewochi hedu; isike bosori wenizi diresimi met'u: keinerisumi yek'eruti beziya tek'emet'u. : dawitimi keirisumi gari yaluti arati meto sewochi asadedu: huletu meto sewochi gini yebosori wenizini meshageri dekimewalina behwala k'eru. : beberehawimi wisit' anidi gibits'awi aginyitewi wede dawiti yizewiti met'u: injierami set'utina bela; wihami at'et'uti: : kebelesumi t'ifit'ifi k'urach'ina huleti yeweyini zelega set'uti: sositi k'enina sositi leliti injiera alibelami wihami alit'et'ami neberina bebela gize nefisu wede irisu temeselechi. : dawitimi. anite yemani nehi? kewedet met'ahi? alewi. irisumi. ine yeamalek'awi bariya gibits'awi bilatena nenyi: kesositi k'enimi befiti tamime neberina getaye t'ilonyi hede. : inyami bekelitawiyani debubi; beyihudami midiri; bekalebimi debubi layi zemetini: ts'ik'ilaginimi beisati ak'at'elinati ale. : dawitimi. wede ineziya

serawiti zenidi litimeranyi tiwedidalehini? alewi: irisumi. inidatigedilenyi; legetayemi iji asalifehi inidatiset'enyi beamilaki malilinyi inji wede ineziya serawiti imerahalehu ale. : wede tachimi inidiweridi baderegewi gize; ineho; kefilisit'iemawiyana keyihuda midiri keweseduti kebizu miriko hulu yetenesa belitewi t'et'itewimi yebu'alimi k'eni adirigewi bemidiri hulu layi tebetinewi neberi. : dawitimi kemata jemiro isike magisitu mata diresi metachewi: keinerisumi begimeli tek'emet'ewa kesheshu kearati meto gwilmasochi bek'eri anidi yamelet'e yelemi. : dawitimi amalek'awiyani yewesedutini hulu asit'alachewi; huletunimi misitochuni adane. : kewenidochina kesetochi lijochi; kewesedutimi miriko hulu; talak'imi hone tanashimi hone; minimi yegodelebachewi yelemi: dawitimi huluni asit'ale. : dawitimi yebegunina yelamuni meniga hulu wesede; kerasumi kebityi fiti iyeneda. yihi yedawiti miriko newi ale. : dawitimi dekimewi dawitini yiketeluti zenidi wedalichalu; bebosori wenizi wedasik'erachewi wede huletu meto sewochi met'a: inerisumi dawitini keirisumi gari yeneberutini hizibi lik'ebelu wet'u. dawitimi wede hizibu bek'erebe gize dehinetachewini t'eyek'e. : kedawitimi gari keduho sewochi kifuwochuna minaminetowochu hulu. inezihini keinya gari alimet'umina iyerasachewi misitochachewinina lijochachewini yizewi yihidu inji kasit'alineyi miriko minimi aniset'achewimi alu. : dawitimi. wenidimoche hoyi; yet'ebek'eni beinyami layi yemet'awini ch'ifira bejjachini asalifo yese'teni igiziabiheri beset'eni negeru inidihi atadirigu: : yihinisi nege mani yisemachihwali? negeri gini yetewagutina 'ik'awini yet'ebek'uti idili fenita ikulu yihonali; anidineti yikafelalu ale. : keziyami k'eni jemiro isike zare diresi yihini leisraeli sir'atina firidi aderegewi. : dawitimi wede ts'ik'ilagi bemet'a gize lezemedochu leyihuda shimagilewochi. ineho keigiziabiheri t'elatochi miriko bereketini tek'ebelu bilo kemirikowi sededelachewi. : bebeteli leneberu; beramoti bedebubi leneberu. : beyetiri leneberu; bearo'eri leneberu; besifimoti leneberu; beeshitimo'a leneberu; : bek'erimelosi leneberu; beyirehimelawiyana bek'enawiyani ketemochimi leneberu; : beherima leneberu; beborasani leneberu; be'ataki leneberu; bekebironi leneberu; : dawitina sewochumi betemelalesubeti sifira leneberu sewochi hulu lake.

31

filisit'iemawiyanimi keisraeli gari tewagu: yeisiraelimi sewochi kefilisit'iemawiyani fiti sheshu; tewegitewimi begilibo'a terara layi wedek'u. : filisit'iemawiyanimi saolinina lijochuni beigiri beigirachewi teketilewi abareruachewi: filisit'iemawiyanimi yesaolini lijochi yonataninina aminadabini melikisanimi gedelu. : selifimi besaoli layi t'enekere; k'esitenyochimi agenyuti: irisumi kek'esitenyochu yetenesa ijigi tech'enek'e. : saolimi gasha jagirewini. inezihini k'olafani met'itewi inidiyiwegunyina inidiyasalek'ubinyi seyifihini mezizehi wiganyu alewi. gasha jagirewi gini ijigi ferito neberina inibi ale. saolimi seyifuni wesido belayu

wedek'e. : gasha jagirewimi saoli inide mote baye
gize irisu degimo beseyifu layi wedek'e; keirisumi
gari mote. : beziyami k'eni saoli sositumi lijochu
gasha jagirewimi sewochumi hulu beanidi layi
motu. : beshelek'owimi madona beyoridanosi mado
yeneberu isiraelawiyani yeisraeli sewochi inide
sheshu; saolina lijochumi inide motu bayu gize
ketemochuni lek'ik'ewi sheshu: filisit'iemawiyanimi
met'itewi tek'emet'ubachewi. : bemagisitumi
filisit'iemawiyani yemotutini lemegifefi bemet'u gize
saolina sositu lijochu begilibo'a terara layi wedik'ewi
agenyuachewi. : yesaolinimi rasi k'oret'ewi yet'ori
'ik'awini gefifewi let'a'otatu mek'idesi lehizibumi
yemisirachi yiset'i zenidi wede filisit'iemawiyani
ageri hulu sededu. : yet'ori 'ik'awinimi beasitaroti
mek'idesi wisit'i anoruti: resawinimi bebetisani
k'it'iri layi anit'elet'eluti. : filisit'iemawiyanimi
besaoli layi yaderegutini yeiyabisi gele'adi sewochi
besemu gize; : jeginochi sewochi hulu tenesitewi
lelituni hulu hedu; yesaolinimi resa yelijochunimi
resa kebetisani k'it'iri layi aweredu: wede iyabisimi
met'u; beziyami ak'at'eluti. : at'initachewinimi
wesedu beiyabisimi balewi beat'at'u zafi betachi
k'eberuti; sebatu k'enimi ts'omu.

inidihimi hone; saoli kemote behwala dawiti amalek'awiyani kemegideli temeliso bet's'ik'lagi huleti k'eni yahili tek'emet'e. : besositenyawimi k'eni; ineho; kesaoli seferi anidi sewi libisuni k'edido berasumi layi tibiya nesiniso met'a: wede dawitimi bemet'a gize begimibaru tedefito iji nesa. : dawitimi. kewedeti met'ahi? alewi irisumi. keisraeli seferi kobiliye met'ahu alewi. : dawitimi. negeru inide mini hone? isiki nigerenyi alewi. irisumi meliso. hizibu keselifu sheshitoali; kehizibu bizuwi wedek'u motumi: saolina lijumi yonatani degimo motewali ale. : dawitimi werenyawini gwilimasa. saolina liju yonatani inide motu bemini tawik'alehi? alewi. : werenyawimi gwilimasa ale. bedinigi wede gilibo'a terara met'ahu; inehomi; saoli t'oruni temerik-wizo k'omo neberi: seregelochina feresenyochimi teketilewi deresubeti. : wede hwalawimi zeweri alena ineni ayito t'eranyi: inemi. inehonyi alihu. : irisumi. anite mani nehi? alenyi: inemi. amalek'awi nenyi biye melesihuleti. : irisumi. sewinete ziloalina; degimo isike ahuni diresi nefise gena fets'ima hiyawi natina belaye k'omehi gidelenyi alenyi. : inemi kewedek'e behwala ale medanuni ayiche belayu k'ome gedelihuti: berasumi layi yeneberewini zewidi bekinidumi yeneberewini bitewa wesedihu; wedezihimi wede getaye amet'ahuti. : dawitina keirisu gari yeneberu sewochi hulu libisachewini yizewi k'ededu. : beseyifimi wedik'ewalina lesaolina leliju leyonatani leigizabiherimi hizibi leisraelimi wegeni iniba iyafesesu alek'esu; isike matami diresi t's'omu. : dawitimi werenyawini gwilimasa. anite kewedeti nehi? alewi: irisumi. ine yemets'atenyawiy yeamalek'awiwi liji nenyi bilo meleseleti. : dawitimi. igizabiheri yek'ebawini lemegideli ijihini sitizerega lemini aliferahiti? alewi. : dawitimi kegwilimasochu aniduni t'erito. wede irisu k'irebina widek'ibeti alewi. irisumi metawi; motemi. : dawitimi. igizabiheri yek'ebawini ine gedyalehu bilo afihi belayihi mesikiraolina demihii berasihi layi yihuni alewi. : dawitimi sile saolina sele liju sile yonatani yihini yehazeni k'ine tek'enye; : yeyihudanani lijochi yasitemiru zenidi azeze. ineho; yihii beyashari mets'ihafi tets'foali. : yeisraeli kibiri bekorebitochi layi tewegito mote: hayalani inideti wedek'u. : yefilisit'iemawiyani k'onejajiti desi inidayilachewi; yek'olafanami k'onejajiti ilili inidayilu; begeti wisit'i atawiru: beasik'elonami adebabayi yemisirachi atibelu. : inanite yegilibo'a terarochi hoyi; yesaoli gasha bezeyiti inidalityek'eba; yehalachani gasha beziya wedik'oolina zinabina t'eli ayiwiredibachihu; k'wiribaninimi yemiyabek'ili irisha ayihunibachihu. : kemituti demina kehayalani sibi yeyonatani k'esiti alitemesechimi; yesaolimi seyifi bekenitu alitemeselemi. : saolina yonatani yetewadeduna yetesinimamu neberu: behiyiwetachewina bemotachewi aliteleyayumi: kenisiru yilik'i fet'anochi neberu: keanibesami yilik'i birituwochi neberu. : yeisraeli k'onejajiti hoyi; k'eyi harina t'iru gimija yalebisachihu lenebere; bewerik'ezebomi lasiget'achihu lesaoli alik'isuleti. : hayalanimi beselifi wisit'i inideti wedek'u! yonata-

nimi bekorebitochihi layi wedik'ooli. : wenidime yonatani hoyi; ine sile anite ich'enek'alehu: beine zenidi widihii ijigi yeteleye nebere: keseti fik'iri yilik'i fik'irihii leine girumi nebere. : hayalani inideti wedek'u! yeselifimi 'ik'a inideti t'efa!

2

keziyami behwala dawiti. keyihuda ketemochi wede aniditu liwit'ani? bilo igizabiherini t'eyek'e. igizabiherimi. wit'a alewi. dawitimi. wedeti liwit'a? ale. irisumi. wede kebironi wit'a alewi. : dawitimi kehuletu misitochu keyiziraalawitu keakinahomina yek'erimelosawiwi yenabali misiti keneberechiwi keabigiya gari wedeziya wet'a. : dawitimi keirisu gari yeneberutini sewochina bete sebachewini hulu amet'a: bekebironini ketemochi tek'emet'u. : yeyihudami sewochi met'itewi beyihuda beti yingesi zenidi dawitini beziya k'ebuti. saolini yek'eberuti yeyibasi gele'adi sewochi nachewi bilewi ledawiti negeruti. : dawitimi wede iyabisi gele'adi sewochi meliikitenyochini liko inidihii alachewi. inanite leg-etachihu lesaoli yihini cherneti adirigachihwalina; k'ebirachihutimalina beigizabiheri yetebarekachihu hunu. : ahunimi igizabiheri chernetinina iwinetini yadirigilachihu: yihinimi negeru adirigachihwalina ine degimo yihini cherneti imelisilachihwalehu. : ahunimi getachihu saoli motaalina ijachihu tits'ina; inanitemi ch'ekinu: dagimi yeyihuda beti beinerisu layi ngusi ihoni zenidi k'ebitewinyali. : yesaolimi ch'ifira alek'a yeneri liji abeneri yesaolini liji iyabusiteni wesido wedemehanayimi ashagerewi: : begele'adina beashurawiyani beiyizraelimi beefiremimi bebiniyamimi beisraelimi hulu layi anegesewi. : yesaoli liji iyabusitemi beisraeli layi menigesi bejemere gize yeariba 'ameti sewi nebere: huleti 'ametimi negese: negeru gini yeyihuda beti dawitini tekelele. : dawitimi beyihuda beti negiso bekebironi yetek'emet'ebeti zemeni sebat 'ameti kesidisiti weri nebere. : yeneri liji abenerina yesaoli liji yeyabusite bariyawochi kemehanayimi wede geba'oni wet'u. : yets'iruya liji iyoabina yedawiti bariyawochi wet'itewi begeba'oni wiha mek'omiya at'egebi tegenanyuachewi: bewihawimi mek'omiya beanidu wegeni inezihii; belelawimi wegeni in-eziya honewi tek'emet'u. : abenerimi iyoabini. gwilimasochi yinesu; befitachinimi yik'orak'osu alewi: iyoabimi. yinesu ale. : lebiniyami wegenina lesaoli liji leiyabusite asira huleti; kedawitimi bariyawochi asira huleti tek'ot'irewi tenesu. : hulumi iyanidanidu yewederenyawini rasi yaze; seyifunimi bewederenyawu goni sha'te; yetayizewimi wedek'u. yeyizami sifira simi yesiletami seyifi irisha tebilu tet'era; irisumi begeba'oni newi. : beziyami k'eni ts'inu selifi hone: bedawitimi bariyawochi fiti abenerina yeisraeli sewochi teshenefu. : beziyami sositu yets'iruya lijochi iyoabina abisa asahelimi neberu: asahelimi inide duri midak'wa beruch'a fet'ani nebere. : asahelimi yeaabenerini filega teketatele; abenerinimi kemasadedi k'enyina gira alalemi. : abenerimi zeweri bilo temeleketena. anite asaheli nehini? ale. irisumi. ine nenyi ale. : abenerimi. wede k'enyi weyimi wede gira fek'ek'i

beli: anidi gwilimasa yazi; mesariyawinimi wisedi alewi. asaheli gini irisuni kemasadedi fek'ek'i yili zenidi inibi ale. : abenerimi asahelini. kemidiri gari inidalat'abik'ihini ineni kemasadedi fek'ek'i beli: wede wenidimihi wede iyoabi fiteni ak'inyiche ayi zenidi inideti yichalenyali? alewi. : negeri gini keirisu fek'ek'i yili zenidi inibi ale: abenerimi bef'oru ch'afi hoduni wegawi; t'orumi behwalawi wet'a; beziyami sifira wedik'o mote. asahelimi wedik'o bemotebeti sifira yemiyalifi hulu yik'omi neberi. : iyoabina abisami abenerini asadedu: begaba'onimi midire beda menigedi begayi fiti lefiti isikalewi isike ama korebita diresi bewet'u gize ts'ehayi t'elek'echi. : yebiniyamimi lijochi wede abeneri tesebesebu; beanidinetimi honu; bekorebitami rasi layi k'omu. : abenerimi wede iyoabi ch'ohe. seyifi bewinu isike zelalemi yat'efalini? fits'amewisa merara inide hone atawik'imini? hizibu wenidimochachewini kemasadedi yimelesu zenidi hizibuni yematnageri isike meche newi? alewi. : iyoabimi. hiyawu igiziabiherini! batinageri noro hizibu bet'iwati wet'itewi behedu neberi; wenidimochachewinimi masadedi betewu neberi ale. : iyoabimi k'enide meleketi nefa; hizibumi hulu k'ome; keziyami behwala isiraelini alasadedemi; selifimi aladeregemi. : abenerina sewochumi lelituni hulu 'areba iyalefu hedu: yoridanosinimi teshageru; bitironinimi hulu kalefu behwala wede mehanayimi met'u. : iyoabimi abenerini kemasadedi temelesa: hizibunimi hulu sebesebe; kedadwiti bariyawochi keasaheli lela asira zet'enyl sewochi godelu. : yedawitimi bariyawochi kebiniyamina keabeneri sewochi sositi meto sidisa yahili gedelu. : asahelinimi anisitewi bebete lihemi beabatu mek'abiri k'ebuteri: iyoabina sewochumi lelituni hulu hedu; bekebironinimi anegu.

3

besaoli betina bedawiti beti mekakeli bizu zemeni t'orineti hone: yedawiti beti iyebereta; yesaoli beti gini iyedekeme yemihedi hone. : ledawitimi wenidi lijochi bekebironi teweleduleti: bekwirumi keiyiziraelawitu keakinahomi yeteweledewi aminoni nebere. : huletiyawimi yek'erimelosawi yenabali misiti keneberechi keabigiya yeteweledewi dolo-hiya nebere. sositenyawimi kegeshuri nigusi ketelimayi liji keme'aka yeteweledewi abeseloni nebere. : aratenyawimi yeagiti liji adoniyasi; amisenyawimi yeabit'ali liji sefat'iyasi nebere. : sidisitenyawimi yedawiti liji misiti ye'egila liji yitirehami nebere. inezihami ledawiti bekebironi teweleduleti. : besaoli betina bedawiti beti mekakeli t'orineti hono sale abeneri besaoli beti yibereta neberi. : lesaolimi yeiyoheli liji rits'ifa yetebalechi k'ubati neberechiwi: iyabusitemi abenerini. wede abate k'ubati lemini gebahi? alewi. : abenerimi beiyabusite k'ali ijigi tek'ot'ito inidihi ale. ine leabathi lesaoli beti lewenidimochumi lezemedochumi cherineti adirigalehu; anitenimi ledawiti iji asalife aliset'ehumi: anitemi zare kezihichi seti gari sile serahuti ha'iatu tikesisenyalehi: bewinu ine yewisha rasi nenyini? :10 : menigisitini kesaoli beti yawet'a zenidi yedawitinimi zufani beisiraelina beyihuda kedani jemiro

isike berisabehi diresi kefi yaderigi zenidi igiziabiheri ledawiti inide maleleti inidihi keirisu gari baladewirigi igiziabiheri beabeneri yihini yadrigibeti yihinimi yich'emiribeti. : iyabusitemi abenerini yiferawi neberina anidachi yimelisileti zenidi alichalemi. : abenerimi ledawiti. midiritu lemani nati? keine gari k'ali kidani adirigi; ijemi keanite gari thionalechi; isiraelinimi hulu wede anite imelisewalehu bilewi yingiruti zenidi meliikitenyochi sededeleti. : dawitimi. yihuni; keanite gari k'ali kidani adirigalehu: negeri gini anidi negeri keanite ishalehu: fiteni lemayeti bemet'ahi gize; yesaolini liji melikolini kalamet'ahilinyi fiteni atayimi ale. : dawitimi wede saoli liji wede iyabusite. bemeto filisit'iemawiyani shelefeti yach'ehwatini misiteni melikolini sit'enyi bilo meliikitenyochini sedede. : iyabusitemi liko kelesa liji keballiwa kefelit'ieli wesedati. : baliwami iyalek'ese keirisuwa gari hede; isike birak'imi diresi teketelati. abenerimi. hidi; temelesi alewi: irisumi temelesa. : abenerimi leisraeli shimagilewochi. asik'edomo dawiti beinanite layi nigusi yihoni zenidi feligachihu neberi. : igiziabiherimi sile dawiti. bebariaye bedawiti iji hizibeni isiraelini kefilisit'iemawiyani ijina ket'elatochachewi hulu iji adinalehu bilo tenagiroalina inigidihi ahuni adirigu bilo negerachewi. : abenerimi degimo bebinayimi wegeni joro tenagere: abenerimi degimo beisiraelina bebinayimi beti hulu melikami yeneberewini ledawiti linegirewi wede kebironi hede. : abenerimi kehaya sewochi gari wede dawiti wede kebironi met'a. dawitimi leabenerina keirisu gari leneberuti sewochi gibizha aderegelahechi. : abenerimi dawitini. tesesiche lihidi; keanite garimi k'ali kidani inidiyaderigu; nefisihimi inide wededechi hulu iniditigeza isiraelini hulu legetaye lenigusi lisebisibi alewi. dawitimi abenerini asenabetewi; bedehinami hede. : beziyani gizemi yedawiti bariyawochina iyoabi kezemecha talak' miriko yizewi met'u. abeneri gini dawiti asenabitoti bedehina hedo neberi iniji bekebironi alineberemi. : iyoabina keirisumi gari yenebere ch'ifira hulu bemet'u gize. yeneri liji abeneri wede nigusi met'a; asenabetewimi bedehinawimi hede bilewi sewochi leiyoabi negeruti. : iyoabimi wede nigusi gebito. mini aderegihigi? ineho; abeneri met'itolihine neberi: bedehina inidihedi sile mini asenabetihewi? : yeneri liji abeneri yatallihini zenidi; mewich'ahinina megibiyahinimi yawik'i zenidi; yemitaderigewinimi negeri hulu yasitewili zenidi inide met'a atawik'imini? alewi. : iyoabimi kedadwiti bewet'a gize meliikitenyochini keabeneri behwala lake; keseyirimi gwidigwadimi melesuti. dawiti gini yihini alawek'emi. : abenerimi wede kebironi betemelesa gize iyoabi beberi wisit'i bek'oyita yinagerewi zenidi wede at'egebu wesedewi: beziyami lewenidimu leasaheli demi tebek'ilo hoduni metawi; motemi. : behwalami dawiti yihi negeri inide tederege besema gize. keneri liji keabeneri demi begiziabiheri zenidi lezelalemi ine nits'uhi nenyi; menigisitimi nits'uhi newi: : beiyaoabi rasi layina beabatu beti hulu layi yimit'abeti: beiyaoabimi beti fesashi negeri yalebeti weyimi lemits'ami weyimi anikasa weyimi beseyifi yemiwedik'i weyimi inijera yelelewi sewi ayita'a ale. : iyoabina wenidimu

abisami beselifi begeb'a'oni wenidimachewi asahe-
lini gedilo neberina abenerini gedeluti. : dawitimi
iyoabinina keirisu gari yeneberutini hizibi hulu. li-
bisachihuni k'idedu; mak'imi libesu; beabenerimi fiti
alik'isu alachewi. nigusumi dawiti kek'arezawi be-
hwalu hede. : abenerinimi bekebironi k'eberuti: ni-
gusumi dimits'uni kefi adirigo beabeneri mek'abiri
at'egebi alek'ese: hizibumi hulu alek'esu. nigusumi
leabeneri. : abeneri senefti inidimimoti yimitalini?
: ijihi alitaseremi; igirihimi beseniseleti aliteyazemi:
sewi be'amets'enyochi fiti inidemiwedik'i anite in-
dihu wedek'ihl bilo yelik'iso k'ine tek'enyeteli. hiz-
ibumi hulu wayita abizitewi alek'esu. : hizibumi hulu
gena sayimeshi dawitini injera yibela zenidi liga-
bizuti met'u: dawiti gini. ts'ehayi satit'elik'i injera
weyimi lela negeri bik'emisi igiziabiheri yihini yadi-
rigibinyi; yihinimi yich'emiribinyi bilo: male. : hiz-
ibumi hulu yihini temeleteku; desi asenyachewimi:
behizibumi hulu fiti nigusi yaderegewi hulu desi
asenyachewi. : beziyami k'eni hizibu hulu isirae-
limi hulu yeneri liji yeaabeneri moti kenigusu zenidi
inidalihone awak'u. : nigusumi bariyawochuni.
zare beisraeli zenidi mekoninina talak'i sewi inide
wedek'e atawik'umini? : inemi zare minimi lemeni-
gesi yetek'ebahu bihoni dekaama nenyi: inezihimi se-
wochi yets'iruya lijochi berititewibinyali: igiziabiheri
kifati besera layi inide kifatu yimelisibeti alachewi.

4

yesaolimi liji iyabusite abeneri bekebironi inide
mote besema gize iju dekemechi; isiraelawiyanimi
hulu deneget'u. : lesaolimi liji leiyabusite yech'ifira
alek'ochi yehonu huleti sewochi neberuti: yeandumi
simi be'ana; yehuletanyawimi simi rekabi nebere;
kebinnyamimi lijochi yebierotawiji yeremoni lijochi
neberu: bierotimi lebinyami tek'ot'ira neberi. :
bierotawiyanimi wede getemi sheshitewi neberi;
iske zaremi diresi beziya tet'egitewi neberi. :
lesaolimi liji leyonatani anidi shiba yehone liji
neberewi. yesaolina yeyonatani were keiyizraeli
bemet'a gize yeamisiti 'ameti liji nebere; mogizitumi
azilawi sheshechi: fet'inami sitisheshi wedik'o shiba
hone. simumi memifibosite neberi. : yebierotaw-
imi yeremoni lijochi rekabina be'ana k'enu simok'i
wede iyabusite beti met'u: irisumi bek'etiri gize
beminit'afi layi tenyito neberi. : berenyayitumi
sinake tabet'iri neberi; anik'elafitami tenyita neberi:
rekabina wenidimu be'anami bek'esita gebu. : wede
betimi begebu gize irisu beilifinyu beminit'afu
layi tenyito sale metuti; gedelutimi: rasunimi
k'orit'ewi weseduti; be'arebami menigedi lelituni
hulu hedu. : yeiyabusitenimi rasi yizewi wede dawiti
wede kebironi met'u; nigusunimi. nefisihini yisha
yeneberewi yet'elatiji yesaoli liji yeiyabusite rasi in-
eho: igiziabiherimi zare kesaolina kezuru letagethini
lenigusu tebek'eleleti aluti. : dawitimi lebierotawiji
leremoti lijochi lerekabina lewenidimu lebe'ana
inidihl bilo meleselachewi. nefiseni kemekera hulu
yadane hiyawu igiziabiherini! : melikami were
yeyaze mesiloti. ineho; saoli mote bilo yengerenyini
yemisirachu waga inidihoni yizhe bet's'ik'ilagi
gedelihuti. : yilik'unisi bebetu wisit'i beminit'afu

layi nits'uhhuni sewi yegedelachihutini inaniteni
hat'iatenyochinima inideti newa? demuni keijachihu
alishawimini? kemidirimu alat'efachihumini? :
dawitimi gwilimasochuni azeze; gedeluachewimi:
ijachewinina igirachewini k'orit'ewi bekebironi
bewiha mek'omiyi at'egebi anit'elet'eluachewi.
yeiyabusitenimi rasi wesidewi beabeneri mek'abiri
bekebironi k'eberuti.

5

yeisraelimi negedi hulu wede kebironi wede dawiti
met'itewi. ineho; inya yeat'initithi filach'i yesigahi
k'wirach'i neni. : asik'edimo saoli beinya layi nigusi
hono sale isiraelini yemitawet'ana yemitageba anite
neberihl: igiziabiherimi. anite hizibeni isiraelini
tit'ebik'alehi; beisraelimi layi alek'a tihonalehi bilohi
neberi aluti. : yeisraelimi shimagilewochi hulu
wede nigusu wede kebironi met'u: nigusu dawitimi
bekebironi beigiziabiheri fiti k'ali kidani keinerisu
gari aderege: beisraelimi nigusi yihoni zenidi
dawitini k'ebuti. : dawitimi menigesi bejemere gize
yeselasa 'ameti liji nebere; ariba 'ametimi negese. :
bekebironi beyihuda layi sebatu 'ameti kesidistiti weri
negese: beiyerusalemimi beisraeli huluna beyihuda
layi selasa sositi 'ameti negese. : nigusuna sewochumi
beageru wisit'i ketek'emet'uti keiyabusawiyani gari
lemewagati wede iyerusalemi hedu: inerisumi. daw-
iti wedezihl ligeba ayichilimi bilewi asibewi neberina
dawitini. 'iwirochinina anikasochini kalawet'ahi
bek'eri wedezihl atigebami aluti. : negeri gini dawiti
amibayituni ts'iyonini yaze; irisuwami yedawiti
ketema nati. : beziyami k'eni dawiti. iyabusawiyani
yemimeta bewiha mehejawi yiwit'a: yedawitimi
nefisi yemitt'elachewini 'iwirochinina anikasochini
yawit'a ale. silezihimi bemisale. 'iwirina anikasa
wede beti ayigibu tebele. : dawitimi beambayitu
wisit'i tek'emet'e; yedawitimi ketema bilo t'erati.
dawitimi zuriyawani kemilo jemiro wede wisit'i
k'et'erati. : dawitimi iyebereta hede: yeserawiti ama-
laki igiziabiherimi keirisu gari nebere. : yet'irosimi
nigusi kirami wede dawiti meliikitenyochini yezi-
giba inich'etinimi anat'iwochinimi t'erabiwochinimi
lake: ledawitimi beti seruleti. : dawitimi igiziabiheri
beisraeli layi nigusi adirigo inidats'enawi; sile hizibu
sile isiraelimi menigisituni kefi inidaderege awak'e.
: dawitimi kekebironi kemet'a behwala lelochuni
k'ubatochunina misitochuni keiyerusalemi wesede:
ledawitimi degimo wenidochina setochi lijochi
teweleduleti. : beiyerusalemimi yeteweleduleti
simachewi yihi newi: samusi; : sobabi; natani;
selomoni; iyabehari; elisu'e; : nafek'i; yafiya; elisama;
elidahe; elifalati. : filisiti'iemawiyanimi dawiti
beisraeli layi nigusi hono inide tek'eba semu;
filisiti'iemawiyanimi hulu dawitini lifeligu wet'u:
dawitimi besema gize wede mishigu werede. :
filisiti'iemawiyanimi met'itewi berafayimi shelek'o
tebetinewi seferu. : dawitimi. wede filisiti'iemawiyani
liwit'ani? bejiesi asalifehi tiset'achewalehini? bilo
igiziabiherini t'eyek'e. igiziabiherimi dawiti-
ni. filisiti'iemawiyanimi beigigit'i beijihi asalife
iset'achewalehuna wit'a alewi. : dawitimi wede
bealiperasimi met'a; beziyami metachewina.

wiha inidiyaferisi igiziabiheri t'elatocheni befite aferasachewi ale. silezihimi yeziyani sifira simi bealiperasimi bilo t'rawi. : ta'otochachewinimi beziya tewu; dawitina sewochumi weseduachewi. : filisit'iemawiyanimi degimo met'u; berafayimimi shelek'o tabetewini seferu. : dawitimi igiziabiherini t'eyek'e: irisumi. behwalachewi zorehi behsholawi zafi fiti lefiti git'emachewi inji atiwi'ta. : besholawimi zafi rasi wisit'i yeshiwishiwiita dimits'i sitisema; beziyani gize igiziabiheri yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira lememitati befitih'i wet'ito yihonalina beziyani gize chekwili alewi. : dawitimi igiziabiheri inidazezewi aderege: kegeba'onimi isike geziri diresi filisit'iemawiyanimi meta.

6

dawitimi dagimi keisiraeli yetemeret'utini selasa shihi yahili sewi sebesebe. : dawitina keirisu gari yeneberuti hizibi hulu beyihuda kalechi ke-beali tenesetewi bekirubeli layi betek'emet'e beserawiti geta beigiziabiheri simi yetet'erawini yeigiziabiherini taboti kezuya yamet'u zenidi hedu. : yeigiziabiherinimi taboti beadisi seregela layi ch'anu; bekorebitawimi layi keneberewi keaminadabi beti amet'uti: yeaminadabi lijochimi 'oza ina ahhiyo adisuni seregela yinedu neberi. : bekorebitawimi layi keneberewi keaminadabi beti yeigiziabiherini taboti bamet'u gize ahhiyo betabotu fiti yihedi neberi. : dawitina yeisiraelimi beti hulu bek'ina bebegena bemesenik'omi bekeberomi benegaritina bet'senats'ili beigiziabiheri fiti bemulu hayilachewi yich'awetu neberi. : wede nakonimi awidima bederesu gize berewochu yifaninu neberina 'oza ijuni zegrigo yeigiziabiherini taboti yaze. : yeigiziabiherimi k'wit'a be'ozu layi nedede; igiziabiherimi sile difiretu beziyaw'i k'esefewi: beigiziabiherimi taboti wede ine inideti yimet'ali? ale. : dawitimi yeigiziabiherini taboti wede irisu wede dawiti ketema yamet'awi zenidi aliwededemi: dawitimi begeti sewi beabidara beti agebawi. : yeigiziabiherimi taboti begeti sewi beabidara beti sositi weri yahili tek'emet'e: igiziabiherimi abidaranina betuni hulu bareke. : nigusu dawitimi igiziabiheri yeabidarani betina yeneberewini hulu sile igiziabiheri taboti inide bareke sema. dawitimi hedo yeigiziabiherini taboti keabidara beti wede dawiti ketema besedita amet'awi. : yeigiziabiherinimi taboti yeteshekemu sidisiti irimija behedu gize anidi berena anidi firida sewa. : dawitimi bemulu hayilu beigiziabiheri fiti yizefina neberi: dawitimi yebefita efudi lebisu neberi. : dawitina yeisiraelimi beti hulu ho iyalu k'enide meleketimi iyenefu yeigiziabiherini taboti amet'u. : yeigiziabiherimi taboti wede dawiti ketema begeba gize yesaoli liji melikoli bemesikoti hona temeleteketchi; nigusumi dawiti beigiziabiheri fiti sizelilina sizefini ayechi: belibiwami nak'echiwi. : yeigiziabiherinimi taboti agebu; dawitimi betekeleteki dinikwani wisit'i besifirawi anoruti: dawitimi yemik'at'elina yedehinineti mesiwa'itini

beigiziabiheri fiti asarege. : dawitimi yemik'at'elina yedehinineti mesiwa'iti masaregi kefets'eme behwala hizibuni beserawiti geta beigiziabiheri simi merek'e. : lehizibumi hulu leisiraeli wegeni lewenidumi lese-tumi leiyandandidu anidanidi injira anidanidimi yesiga k'wirach'i anidanidimi yezebibi t'ifit'ifi akafafe. hizibumi hulu iyanidanidu wede betu hede. : dawitimi bete sebuni limerik'i temelese. yesaolimi liji melikoli dawitini lemek'ebeli wet'achina. minaminitewochi irik'anachewini inidemigelit'u yeisiraeli nigusi bebariyawochu k'onejajiti fiti irik'anuni bemegilet'u mininya yetekebere newi! alechiwi. : dawitimi melikolini. beigiziabiheri fiti zefinyalehu: beigiziabiheri hizibi beisiraeli layi alek'a ihoni zenidi keabatishina kebetu hulu yilik'i yemeret'enyi igiziabiheri yetebareke yihuni silezihimi beigiziabiheri fiti ich'awetalehu. : ahunimi kehonihuti yilik'i yetenak'ihu ihonalehu; be'ayinishimi iwaredalehu: negerigini betenagerishiwi k'onejajiti zenidi ikebiralehu alati. : yesaolimi liji melikoli isike motechibeti k'eni diresi liji aliwelededechimi:

7

inidihimi hone: nigusu bebetu betek'emet'e gize igiziabiherimi bezuriyawu kaluti t'elatochu hulu basarefewi gize; : nigusu nebiyuni natanini. ine kezigiba betesera beti tek'emich'ealehu; yeigiziabiheri taboti gini bemegarejochi wisit'i inide tek'emet'e iyyi alewi. : natanimi nigusuni. igiziabiheri keanite gari newina hid; belibihimi yalewini hulu adirigi alewi. : beziyami leliti yeigiziabiheri k'ali wede natani met'a inidihimi alewi. : : hid; lebariyaye ledawiti nigerewi. igiziabiheri inidih'i yilali. yeisiraelini lijochi kegibits'i midiri kawet'ahubeti k'eni jemiro isike zare diresi bedinikwanina bemaderiya ihedi neberi inji bebeti alitek'emet'uhumina anite yeminoribetini beti atiseralinyimi. : keisiraeli lijochi hulu gari balefihubeti sifira hulu. sile mini betini kezigiba inich'eti aliserachihulinyimi? biye hizibeni isiraelini yit'ebik'i zenidi keisiraeli negedi lazezihuti leanidu bewinu tenagirealehuni? : ahunimi dawitini bariyayeni inidih'i belewi. yesarawiti geta igiziabiheri inidih'i yilali. anite menigawini sitiketeli bebizibe beisiraeli layi alek'a tihoni zenidi kebegi t'ibek'a wesedihuhi: : behedihibetimi hulu keanite gari neberihu; t'elatochihinimi hulu kefitih'i at'efahu: bemidirimi layi inidalu inide talalak'ochu simi talak'i simi aderigilialehu. :11 : lehizibemi leisiraeli sifira aderigiletahehu; itekilewimalehu: besifirawimi yik'emet'ali; kezuyami behwahwala ayinawet'i: inide k'edimowi zemenina bebizibe beisiraeli layi ferajochi inidasinesahubeti gize gifenyochi temelisewi ayasich'enik'utimi: ket'elatochihimi asarifihehu. igiziabiherimi degimo. beti iseralihalehu bilo yingirihali. : 'idimehimi betefets'eme gize keabatochihimi gari banik'elafahi gize; kewegebih'i yemiwet'awini zerihini keanite behwala asinesalehu; menigisitunimi ats'enalehu. : irisu lesime beti yiserali: yemenigisitunimi zufani lezelalemi ats'enalehu. : inemi abati ihonewalehu; irisumi liji yihonenyal: kifu negerimi biyaderigi; sewi bemik'et'abeti betirina besewi lijochi mek'ech'a igesits'ewalehu: :

kefitemi ket'alihuti kesaoli inidarak'ihu mihireteni keirusu alarik'imi. : betihina menigisitihimi befite lezelalemi yit'enekirali; zufanishimi lezelalemi yits'enali. : inidezihi k'ali hulu inidezhimi raiyi hulu natani ledawiti negerewi. : nigusu dawitimi geba; begiziabiherimi fiti tek'emito' inidihi ale. getaye igiziabiheri hoyi; isikezhi yaderesihenyi ine mani nenyi? : betesi minidiri newi? getaye igiziabiheri hoyi; yihi befithi t'ik'iti nebere: sile bariyahimi beti degimo leruk'i zemeni tenagerihi: getaye igiziabiheri hoyi; yahi yesewi higi newi. : getaye igiziabiheri hoyi; anite bariyahini tawik'alehina dawitisi yinagerihi zenidi yemich'emirewi minidiri newi? : lebariyahimi tasitawik'ewi zenidi sile k'alihi mikiniyatina inide libihi asabi yihini talak' negeri hulu adereghi. : silezihimi; abetu amilake hoyi; inide anite yale yelemina; bejoroachinimi inide semani hulu keanite bek'eri amilaki yelemina anite talak' nehi. : leirusu lerasu inidihoni hizibini yibezhi zenidi leirusu lerasumi simi yaderigi zenidi; beahizabina beamilakochachewimi fiti kegibits'i betebezhezi hizibi fiti teamiratinina dinik'ini yaderigi zenidi igiziabiheri inide hedeleti inide hizibihini inide israeli yale bemidiri layi mini hizibi ale? : hizibihinimi israelini lezelalemi hizibi adirigehi ats'initehewali: anitemi; abetu; amilaki honehachewali. : abetu amilaki hoyi; ahunimi lebariyahina lebetu yetenagerihewini lezelalemi ats'inawi; inide tenagerihimi adirigi. : yeserawiti geta igiziabiheri yeisraeli amilaki newi yibali zenidi simihi lezelalemi talak' yihuni: yebariyahimi yedawiti beti befithi yets'ena yihuni. : abetu yeisraeli amilaki yeserawiti geta hoyi; anite. ine beti iseralihalehu bilehi lebariyahi gelit'ehalina silezihi bariyahih yihichini ts'eloti wede anite yits'eliyi zenidi belibu defere. : getaye igiziabiheri hoyi; ahunimi anite amilaki nehi; k'alihimi iwineti newi; yihinimi melikami negeri lebariyahi tenagirehali. : getaye igiziabiheri hoyi; anite tenagirehaliina ahuni inigidihini lezelalemi befithi yihoni zenidi yebariyahini beti; ibakih; bariki: bebereketihimi yebariyah beti lezelalemi yibareki.

8

kezhimi behwala dawiti filisit'iemawiyani meta; awaredachewimi: kefilisit'iemawiyani iji metegi ama yetebalechiwini ketema wesede. : mo'abini meta; mo'abawiyani minidiri t'ilo begemedi seferachewi: behuletimi gemedi lemoti; beanidimi gemedi mulu lehiyiwet seferachewi: mo'abawiyani ledawiti gebarochi honu; gibirimi amet'uleti. : dawitimi degimo beefarit'isi wenizi at'egebi yeneberewini gizati meliso lemeyazi behede gize yereabini liji yesubani nigusi adiriazarini meta. : dawitimi keirusu shihi sebatu meto feresenyochi; haya shihimi igirenyochi yaze: dawitimi yeseregelenyawini feresi hulu k'wanja k'oret'e: lemeto seregela bicha asik'ere. : kedemasik'omi soriyawiyani yesubani nigusi adiriazarini liredu bemet'u gize dawiti kesoriyawiyani haya huleti shihi sewochi gedele. : dawitimi bedemasik'o soriya ch'ifirochi anore; soriyawiyani ledawiti gebarochi honu; gibirimi amet'uleti: igiziabiherimi dawiti behedebeti hulu

dilini set'ewi. : dawitimi leadiriazari bariyawochi yeneberutini yewerik'i gashochi wesede; wede iyerusalemini yizoachewi met'a. : nigusumi dawiti keadiriazari ketemochi kebet'ahina keberotayi ijigi bizu nasi wesede. : yehamatimi nigusi to'u dawiti yeadiriazarini ch'ifira hulu inide meta sema. : to'umi keadiriazari garu huligize yiwaga neberina dawiti adiriazarini dili sile meta to'u lijuni adoramini dehinetuni yit'eyik'i zenidi; yimerik'ewimi zenidi wede nigusi dawiti lakewi: irisumi yebirina yewerik'i yenasimi 'ika yizo met'a. :12 : nigusi dawitimi kashenefachewi keahizabi hulu kesoriya kemo'abimi keamonimi lijochi kefilisit'iemawiyani keamalek'imi kereabimi liji kesuba nigusi keadiriazari miriko kek'edesewi birina werik' garu inezihini degimo leigiziabiheri k'edese. : dawitimi betemelese gize keedomiyasi asira siminiti shihi sewochi bech'ewi shelek'o wisit'i bememitatu simu tet'era. : beedomiyasi hulu ch'ifirochi anore; edomawiyani hulu ledawiti gebarochi honu: igiziabiherimi dawiti bemihedibeti hulu dilini set'ewi. : dawitimi beisraeli hulu layi negese: dawitimi lehizibu hulu firidinina ts'idik'ini aderegelachewi. : yets'iruya liji iyoabimi yeserawiti alek'a nebere: yeahhiludimi liji iyosafit' tariki ts'ehafi nebere: : yeakit'obimi liji sadok'; yeabimelekimi liji abiyatari kahinati neberu: serayami ts'ehafi nebere: : yeyodahe liji benayasi bekelitawiyaniina befelitawiyani layi nebere: yedawitimi lijochi amakariwochi neberu.

9

dawitimi. sile yonatani cherineti aderigileti zenidi kesaoli beti anidi sewi k'eritoalini? ale. : kesaolimi beti siba yemibali anidi bariya nebere; wede dawitimi t'eruti: nigusumi. anite siba nehini? alewi. irisumi. ine bariyah nenyi ale. : nigusumi. yeigiziabiherini cherineti aderigileti zenidi kesaoli beti anidi sewi alik'eremini? ale. sibami nigusuni. igiru shiba yehone anidi yeyonatani liji ale alewi. : nigusumi. wedeti newi? alewi: sibami nigusuni. ineho; irisu belodobari be'amieli liji bemakiri beti ale alewi. : nigusumi dawiti liko kelodobari ke'amieli liji kemakiri beti asimet'awi. : yesaolimi liji yeyonatani liji memifibosite wede dawiti met'a; begimibaru wedik'o iji nesa: dawitimi. memifibosite hoyi; ale: irisumi. inehonyi bariyah ale. : dawitimi. sile abatihili sile yonatani cherineti fets'ime aderigilialehuna afira: yeabatinimi yesaolini midiri hulu imelisilialehulu; anitemi huligize kegebetaye injera tibelalehi alewi. : irisumi. yemote wisha wedemimesili wede ine yetemelekethi ine bariyah minidiri nenyi? bilo iji nesa. : nigusumi yesaolini bariya sibani t'erito. lesaolina lebetu hulu yeneberewini hulu legetahi liji set'chalehu. : anitena lijochihi lolewochihimi midiruni irusileti: legetahimi liji injera yihonewi zenidi firewini agiba: yetegahi liji memifibosite gini huligize kegebetaye yibelali alewi. lesibami asira amisiti lijochina haya bariyawochi neberuti. : sibami nigusuni. getaye nigusu bariyawini inidazeze inidihu bariyah yaderigali alewi. memifibositimi kenigusu lijochi inide anidu kedawiti gebeta yibela neberi. : lememifibositimi mika yetebale tanashi liji neberewi.

besibami beti yalu hulu lememifibosite yagelegilu neberi. : memifibositemi kenigusi gebeta huli-gize iyebela beiyerusalemi tek'emit'o neberi: huleti igirumi shiba nebere.

10

kezihi behwala yeamoni lijochi nigusi mote; ljumi hanoni befanitawi negese. : dawitimi. abatu wereta inidaderegelinyi ine lena'osi liji lehanoni cherineti aderigalehu ale. dawitimi abatu sile mote liyats'inanawi bariyawochuni lake: yedawitimi bariyawochi wede amoni lijochi ageri met'u. : yeamonimi lijochi alek'ochi getachewini hanonini. dawiti abatihini akibiro liyats'inanahi bariyawochuni wede anite yelake yimesilihalini? dawitisi ketemayituni lememerimerina lemeseleli lemat'ifatimi bariyawochuni yelake ayidelemini? aluti. : hanonimi yedawitini bariyawochi wesido yet'imachewini gemisi lach'e; libisachewinimi isike wegachewi diresi kehuleti k'edido sededachewi. : dawitimi yani besema gize sewochu ijigi afirewi neberuna tek'ebayochi lake. nigusumi. t'machihu isikiyadihi diresi beiyariko tek'emet'u; keziyami behwala temeleusa alachewi. : yeamoni lijochi bedawiti zenidi inidetet'elu bayu gize; yeamoni lijochi likewi kesoriyawiyani kebetiro'obina k-suba haya shihi igirenyochi; keme'aka nigusimi anidi shihi sewochi; ket'obimi asira huleti shihi sewochi k'et'eru. : dawitimi besema gize iyoabinina yehayalanuni serawiti hulu lake. : yeamonimi lijochi wet'itewi beberu megibiya fiti lefiti teselef: yesubana yereabi soriyawiyani; yet'obina yeme'akami sewochi lebichachewi besefi meda layi neberu. : iyoabimi befitina behwala selifi inide kebewi baye gize keisraeli mirit'i mirit'ochuni hulu meret'e; besoriyawiyanimi fiti selisifi anorachewi. : yek'erewinimi hizibi bewenidimu beabisa iji adirigo beamoni lijochi fiti selisifi anorachewi. : soriyawiyani biberetubinyi tiredanyalehi: yeamoni lijochi biberetubuhi ine met'iche iredahalehu. : ayizohi: sile hizibachinina sile amilakachinimi ketemochi iniberita: igiziabiherimi desi yasenewini yadirigi ale. : iyoabina keirisumi gari yeneberewi hizibi kesoriyawiyani gari liwagu k'erebu; inerisumi kefitu sheshu. : yeamonimi lijochi soriyawiyani inide sheshu bayu gize inerisu degimo keabisa fiti sheshu; wede ketemayituni gebu: iyoabimi keamoni lijochi zenidi temeliso wede iyerusalemi met'a. : soriyawiyanimi beisraeli fiti inide teshenefu bayu gize beandineti tesebesebu. : adiriazarimi liko bewenizi mado yeneberutini soriyawiyani; amet'a: wede elamini met'u; yeadiriazarimi serawiti alek'a sobaki befitachewi nebere. : dawitimi besema gize isiraelini hulu sebesebe; yoridanosinimi teshagiro wedeelami met'a: soriyawiyanimi bedawiti fiti teselifewi keirisu gari tewagu. : soriyawiyanimi keisraeli fiti sheshu: dawitimi kesoriyawiyani sebatu meto seregelenyochi ariba shihimi feresenyochi gedele: yeserawitunimi alek'a sobakini meta; irisumi beziya mote. : leadiriazarimi yemigebiru negesitati hulu beisraeli fiti inide teshenefu bayu gize keisraeli gari tarek'u; geberulachewimi. soriyawiyanimi

keziya wediya yeamonini lijochi yiredu zenidi feru.

11

inidihimi hone: be'ametu melewech'a negesitati wede selifi bemiwet'ubeti gize; dawiti iyoabini keirisumi gari bariyawochuni isiraelinimi hulu sedede. yeamonimi lijochi ageri at'efu; rebatinimi kebebu: dawiti gini beiyerusalemi k'erito neberi. : inidihimi hone: wede mata gize dawiti keminit'afu tenesa; benigusimi beti besegeneti layi temelalese: besegenetu sale aniditi seti sititat'ebi aye: setitumi melike melikami neberechi. : dawitimi liko sile setitu t'eyek'e: anidi sewimi. yihichi yeeliyabi liji yeket'iyawiwi yeoriyo misiti berisabehi ayidelechimini? ale. : dawitimi meliikitenyochi liko asimet'ati: wede irisumi gebachi; kerikwisetiwami nets'ita neberina keirisuwa gari tenya: wede betiwami temelesechi. : setitumi aregezehi; wede dawitimi. arigizhealehu bila lakechibeti. : dawitimi wede iyoabi. ket'iyawiwi oriyoni sidedilinyi bilo lake. iyoabimi oriyoni wede dawiti sededewi. : oriyomi wede irisu bemet'a gize dawiti yeiyoabinina yehizibuni dehineti; selifumi iniditi inide hone t'eyek'ewi. : dawitimi oriyoni. wede betihi hidi; igirihinimi tat'ebi alewi. oriyomi kenigusu beti siwet'a malefiya yenigusi mebili teketiloti hede. : oriyomi gini kegetawi bariyawochi hulu gari benigusi beti deji tenya; wede betumi aliweredemi. : oriyomi wede betu alihedemi bilewi ledawiti negeruti: dawitimi oriyoni. anite kemenigedi yemet'ahi ayidelemini? sile mini wede betihi aliweredihimi? alewi. : oriyomi dawitini. tabotuna isiraeli yihudami begojo tek'emit'ewali: getaye iyoabina yegetayemi bariyawochi besefi meda sefirewali: ine libelana lit'et'a weyisi kemisite gari litenya wede bete ihedalehuni? behiyewetihina behiyawi nefisihi imilalehu! yihini neger aliaderigewimi alewi. : dawitimi oriyoni. zare degimo bezihi tek'emet'i; negemi asenabitihalehu alewi. oriyomi beziya k'enina benegawi beiyerusalemi tek'emet'e. : dawitimi t'erawi; befitumi belana t'et'a; asekerewimi: neger gini bemeshe gize wet'ito kegetawi bariyawochi gari beminit'afu layi tenya; wede betumi aliweredemi. : benegami gize dawiti leiyoabi debidabe ts'afe; beoriyomi iji lakewi. : bedebidabewimi. oriyoni ts'inu selifi balebeti befitenyawi sifira ak'umuti: temetitomi yimoti zenidi kehwalawi shishu bilo ts'afe. : iyoabimi ketemayituni bekebebe gize geginochi inidalubeti bemiyawik'ewi sifira oriyoni ak'omewi. : yeketemayituni sewochi wet'itewi keiyoabi gari tewagu: kedawitimi bariyawochi kehizibu anidanidu wedek'u: ket'iyawiwi oriyomi degimo mote. : iyoabimi liko beselifi yehonewini hulu ledawiti negerewi. : lemeliikitenyawimi inidihilo azezewi. yeselifuni neger hulu lenigusu negirehi befets'emhi gize. : sitiwagu wede ketemayitu lemini k'erebachihu? kek'it'iru belayi filats'a inidiwereweri atawik'umini? : yerubeshetini liji abemelekini mani gedelewi? kek'it'iru layi yewefich'o meji t'ila betebesi layi yegedelechiwi aniditi seti ayidelechimini? sile mini wede k'it'iru inidezihi k'eribachihu? bilo nigusu sik'ot'a bitayi; anite. bariyahi ket'iyawiwi oriyomi degimo mote belewi. : meliikitenyawimi tenesito hede; iyoabimi yazezewini hulu ledawiti negerewi.

: meliikitenyawimi dawitini. sewochu beretubini; wede medami wet'ubini: inyami wedek'inibachewi; isike ketemayitumi beri diresi teketalinachewi. : filats'a yemiwerewirumi bek'it'iru layi honewi bebariyawochihi layi wereweru: kenigusumi bariyawochi anidanidi motu; bariyahimi ket'iyawiwu oriyodegimo mote alewi. : dawitimi meliikitenyawini. seyifi anidi gize yihini anidi gizemi yani yat'efalina yihinegeri be'ayinihi ayikifa: ketemayitumi yemiwegutini aberita; afirisatimi bilehi leiyoabi nigerewi: anitemi ats'inawi alewi. : yeoriyomi misiti baliwa oriyodegimote besemachi gize leballiwa alek'esechi. : yelik'isowami werati sifets'emi dawiti liko wede betu asimet'ati; misitimi honechiwi; wenidi lijimi weledechileti: negeri gini dawiti yaderegewi negeri hulu begiziabiheri fiti kifu hone.

12

igiziabiherimi natanini wede dawiti lake; wede irisumi met'ito alewi. beanidi ketema anidu balet'ega anidumi diha yehonu huleti sewochi neberu. : balet'egawimi ijigi bizu begina lami neberewi. : ledihawi gini kegezati aniditi tanashi begi bek'eri anidachi alineberewimi: asadagatimi; kelijochumi gari beirisu zenidi adegechi: injerawinimi tibela; kewanich'awimi tit'et'a; bebbitumi titenya neberi; inide lijumi neberechi. : wede balet'egawimi inigida bemet'a gize kebeguna kelamu wesido leziya wede irisu lemet'awi inigida yazegajileti zenidi sasa: yeziyanimi yedihawini sewi begi wesido leziya lemet'aw sewi azegaje. : dawitimi beziya sewi layi ijigi tek'ot'ito natanini. hiyawu igiziabiherini! yihini yaderege sewi yemoti liji newi. : yihini adirigoalina; alazenemina sile aniditu begi arati yimelisi alewi. : natanimi dawitini alewi. ya sewi anite nehi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihii yilali. beisraeli layi nigusi lithoni k'ebahuhi; kesaolimi iji adanihuhi: yegetahinimi beti set'ehuhi; yegetahinimi misitochi bebbitihii t'alihulihii: yeisraelinina yeyihudani beti set'ehuhi: yihimi aniso bihoni noro kezihii yebel'et'ich'emirilihii neberi. : ahunisi befitu kifu tisera zenidi yeigiziabiherini negeri lemini ak'alelihi? ket'iyawiwini oriyo ni beseyifi metitehali; misitunimi leantime misiti tihoni zenidi wesidehali: irisunimi beamoni lijochi seyifi gedilehali. : silezihimi ak'alilehenyalina; yeket'iyawiwini yeoriyoni misiti leantime misiti tihoni zenidi wesidehalina lezelalemi kebetihii seyifi ayirik'imi. : igiziabiheri inidihii yilali. ineho; kebetihii kifu negeri asinesabihalehu: misitochihinimi be'ayinihi fiti iwesidalehu; lezemedihimi iset'achewalehu; bezihichimi ts'ehayi 'ayini fiti kemisitochihii gari yitenyali. : anite yihini besiwiri adirigehewali: ine gini yihini beisraeli hulu fitina bet's'ehayi fiti adirigewalehu. : dawitimi natanini. igiziabiherini bediyalehu alewi. natanimi dawitini. igiziabiheri degimo hat'iatihini arik'olihali: atimotimi. : negeri gini bezihi negeri leigiziabiheri t'elatochi talak'i yesidibi mikinyati adirigehalina silezihii degimo yeteweledelihii liji fets'imo yimotali alewi. : natanimi wede betu temelesa. igiziabiherimi yeoriyo misiti ledawiti yeweledelchuwini hits'ani k'eseke; ijigimi tamimo neberi. : dawitimi sile

hits'anu igiziabiherini lemene: dawitimi ts'ome; gebitomi bemeleti kadi tenya. : yebetumi shimagilewochi tenesitewi kemidiri yanesuti zenidi beat'egebu k'omu: irisu gini inibi ale; keinerisumi gari injera alibelami. : besebatenyawimi k'eni hits'anu mote. yedawitimi bariyawochi. hits'anu behiyiweti sale bininegrewi alisemanimi: yilik'unisi hits'anu inide mote bininegrewi inideti yihoni? benefisu kifu yaderigali bilewii hits'anu inide mote yinegiruti zenidi feru. : dawitimi bariyawochu beshukishukita sinegageru baye gize dawiti hits'anu inide mote awek'e: dawitimi bariyawochuni. hits'anu motoali? alachewi. inerisumi. motoali aluti. : dawitimi kemidiri tenesito tat'ebe; tek'ebami; libisunimi lewet'e: wede igiziabiherimi beti gebito segede. wede betumi met'a. injera amit'ulinyi ale: befitumi ak'erebuleti; belami. : bariyawochumi. yihii yaderegihewi negeri minidiri newi? behiyiweti sale sile hits'anu ts'omihina alek'esihi: kemote behwala gini tenesitehi injera belahi aluti. : irisumi. hits'anu hiyawu sale. igiziabiheri yimirenyi; hits'anumi behiyiweti yinori inide hone mani yawik'ali? biye ts'omihu alek'isehumi. : ahuni gini motoali: yemits'omewi sile minidiri newi? bewinu inigidihi imelisewi zenidi yichalenyalini? ine wede irisu ihedalehu inji irisu wede ine ayimelesimi ale. : dawitimi misitunimi berisabehini ats'ananati; wede irisuwami geba; keirisuwami gari tenya: wenidi lijimi weledechii; simunimi selomoni bilo t'erawi. igiziabiherimi wededewi: degimomi benebiyu benatani iji liko simuni sile igiziabiheri yididiya bilo t'erawi. : iyoabimi yeamonini lijochi ketema rebatini wega; yewihawinimi ketema yaze. : iyoabimi wede dawiti. rebatini wegichalehu; yewihawinimi ketema yizhealehu. : ahunimi ketemayitunimi inidaliyizi; besimemi inidatit'era; yek'erewini hizibi sebisibi; ketemayitunimi kebibehi yazi bilo meliikitenyochini lake. : dawitimi hizibuni hulu sebisibo wede rebati hede; wegutomi yazati. : yenigusachewinimi zewidi kerasu layi wesede. kibidetumi anidi mekiliti werik'i yahili neberi; kiburi 'inik'wimi neberibeti: dawitimi berasu layi aderegewi. keketemayitunimi ijigi bizu miriko awet'a. : bewisit'uwami yeneberutini hizibi awit'ito bemegazina bebireti mek'oferiyana bebireti met'irebiya inidiseru aderegachewi: yeshekila t'ubimi inidiyak'at'ilu aderegachewi: beamoni lijochi ketemochi hulu inidihii aderege. dawitimi hizibumi hulu wede iyerusalemi temelesa.

13

kezihimi behwala inidihii hone: ledawiti lijii leabeselomi aniditi yetewabechi ihiti neberechiwi; simiwami ti'imari nebere: yedawitimi lijii aminoni wededati. : aminonimi keihitu ket'imari yetenesa ijigi sile tekeze tameme: dinigilimi neberechina anidachi yaderigati zenidi be'ayinu fiti ch'inik'i honobeti neberi. : leaminonimi yedawiti wenidimi yesam'a lijii iyonadabi yemibali wedaji neberewi: iyonadabimi ijigi bilihii sewi nebere. : irisumi. yenigusi lijii hoyi; sile mini k'eni bek'eni inidihii kesahi? atinegirenymini? alewi. aminonimi. yewenidimemi yeabeselomini ihiti ti'imarinii iwed-

datalehu alewi. : iyonadabimi. tamimealehu bilehi bealigai layi tenya: abatihimi liyayih bemet'a gize. ihite ti'imari iniditimet'ana ine yemibela wini injera iniditiset'enyi; mebilunimi ine iyayehu iniditazegajilinyi; kejiywami inidibelawi ileminihalehu beli alewi. : inidihumi aminoni. tamimealehu bilo tenya: nigusumi liyayewi bemet'a gize aminoni nigusuni. ihite ti'imari iniditimet'ana ine iyayehu huleti inigocha iniditaderigilinyi; kejiywami inidibela ileminihalehu alewi. : dawitimi. mebilini tazegajileti zenidi wede wenidimishi wede aminoni beti hiji bilo meliikitenyochini wede ti'imari beti lake. : ti'imarimi wede wenidimiwa wede aminoni beti hedechi; tenyitomi neberi: duk'etimi wesida lewesechi; iyayemi inigocha aderegechi; gagerechimi. : mit'adunimi wesida befitu gelebet'echi irisu gini yibela zenidi inibi ale. aminonimi. sewini hulu keine zenidi asiwet'u ale: sewimi hulu keirisu zenidi wet'a. : aminonimi ti'imarini. kejiishi ibela zenidi mebiluni wede ilifinyu agibiwi alati: ti'imarimi yeserachiwini inigocha wesida wenidimiwa aminoni wedalebeti ilifinyi agebachiwi. : mebilunimi bak'erebechi gize yazatina. ihite hoyi; neyi keinemi gari tenyi alati. : irisiwa melisa. wendidime hoyi; ayihonimi: inidih yale negeri beisraeli zenidi atiygebamina atasafirenyi: yihinimi newirenya sira atadiri. : inemi newireni wedeti lishkekemi? anitemi beisraeli zenidi keminaminitewochi inide anidu tihonalehi: inigidihisi lenigusu nigerewi; inenimi ayinesahimi alechiwi. : k'aliwani gini alisemami: keirisuwami yilik'i biritu neberena begidi asinewerati; keirisuwami gari tenya. : keziyami behwala aminoni fets'imo t'elati: asik'edimomi kewededati widi yilik'i behwala yet'elati t'ili belet'e. aminonimi. tenesitshi hiji alati. : irisiwami. ayihonimi: k'edimo keserahewi kifati yilik'i aneni bemawit'atihi yebelet'e kifati tiseralehi alechiwi: irisu gini alisematimi. : yemiyaagelegilewinimi bilatena t'erito. yilichini seti kefitte asiwet'itehi beruni zigabati alewi. : bizu hibiri yalewinimi libisi lebisaneberi; inidih yalewini libisi yenigusu lijochi denagilu yilebisu neberina: ageligayumi asiwet'ito beruni zegabati. : ti'imarimi berasiwa layi amedi nesinisa; bizu hibirimi yalewini libisiwani teritira; ijiwanimi berasiwa layi ch'ana iyeche'ohochi hedechi. : wenidimiwami abeselomi. wenidimishi aminoni keanichi gari nebereni? ihite hoyi; ahuni gini zimi beyi: wenidimishi newi: yihini negeri belibishi atiyazhiwi alati. ti'imarimi bewenidimiwa beabeselomi beti bichawani tek'emete'echi. : nigusumi dawiti yihini negeri hulu besema gize ijigi tek'ota: negeri gini yebekwiri liju neberena sile wededewi yelijuni yeaminoni nefisi alasazenemi. : abeselomimi ihituni ti'imarini silasaferati aminonini t'elitotalina abeselomi aminonini kifumi hone melikamimi alitenagerewimi. : kehuleti 'ametimi behwala abeselomi befiremi ak'irabiya balechiwi bebelasori begochuni ashelete: abeselomimi yenigusuni lijochi hulu t'era. : abeselomimi wede nigusu met'ito. ineho; bariyahi begochuni yashelitali: nigusuna lolewochu kebariyahi gari yihidu alewi. : nigusumi abeselomini. lije hoyi; inikebidibihalenina hulachini inimet'a zenidi ayihonimi alewi. yegidimi alewi; irisu gini merek'ewi inji lemechedi inibi ale. : abeselomimi.

anite inibi kalih wenidime aminoni keinya gari inidihedi ileminihalehu ale. nigusumi. keanite gari lemini yihedali? alewi. : abeselomimi yegidi alewi; aminoninina yenigusunimi lijochi hulu keirisu gari sedede. : abeselomimi inide nigusi gibizha yale gibizha aderege: abeselomimi ageligayochuni. aminoni yeweyini t'iji t'et'ito libuni desi balewi gize iyu. aminonini gidelu balihwachihumi gize gideluti; atifurumi: yazezihwachihumi ine nenyina beritu ts'numi bilo azezechewi. : yeabeselomi ageligayochi abeselomi inidazezechewi beamonini layi aderegubeti. yenigusumi lijochi hulu tenesitewi beyebek'iloachewi tek'emite'ewi sheshu. : genami bemenigedi sikedu ledawiti. abeselomi yenigusuni lijochi hulu gediloali; keinerisumi anidi alik'eremi yemili were met'aleti. : nigusumi tenesito libisuni k'edede; bemidiri layimi wedek'e: bariyawochumi hulu libisachewini k'edidewi beat'egebu k'omu. : yedawitimi wenidimi yesami'a liji iyonadabi. getaye gwilimasochu yenigusu lijochi hulu inide motu ayasibi: ihituni ti'imarini begidi kasinewerati jemiro beabeselomi zenidi yetek'oret'e negeri neberena yemote aminoni bicha newi. : ahunimi yemote aminoni bicha newi inji yenigusi lijochi hulu motu bilo getaye nigusu yihini negeri belibu ayanuri alewi. : abeselomimi kobebele. gwibenyawimi gwilimasa 'ayinuni kefi aderege; inehomi; bizu sewochi behwalawi beterarawi at'egebi bemenigedi simet'u aye. : iyonadabimi nigusuni. ineho; yenigusu lijochi met'itewali: bariyahi inidalewi inidihu honoali alewi. : tenagromi bech'ereze gize; ineho; wediyawi yenigusi lijochi gebu; dimits'achewinimi kefi adirigewi alek'esu: degimo nigusuna bariyawochu hulu ijigi talak'i lik'iso alek'esu. : abeselomi gini kobililo wede geshuri nigusi wede 'amihudi liji wede telimayi hede. dawitimi huligize lelaju yalek'isi neberi. : abeselomi kobililo wede geshuri hede; beziyami sositi 'ameti yahili tek'emete. : nigusumi dawiti sile aminoni moti tets'ananito wede abeselomi yihedi zenidi ijigi nafek'e.

14

yets'iruyami liji iyoabi yenigusu libi wede abeselomi inidazenebele awek'e. : iyoabimi wede tek'uhe liko keziya bilihatenya seti asimet'ana. alik'ishi; yehazenimi libisi libeshi; zeyitimi atik'ebi; sile mote sewimi bizu zemeni inidemitalek'ishi hunyi. : wede nigusumi gebiteshi inidih yalewini k'ali nigeriwi alati: iyoabimi k'aluni beirisuwa afi aderege. : inidihumi yetek'uheyitu seti wede nigusi gebita begimibariwa bemidiri layi wedek'echi; iji nesitami. nigusi hoyi; adinenyi alechi. : nigusumi. mini hone-shali? alati. irisiwami melisa alechi. beiwineti ine bale yemotebinyi baliteti seti nenyi. : leinemi lebariyahi huleti wenidochi lijochi neberunyu; bemedami tet'alu: yemigelagilachewimi alineberemi; anidumi lelawini metito gedelewi. : inehomi; zemedochi hulu bebariyahi layi tenesitewi. sile gedelewi sile wenidumu nefisi iningedilewi zenidi wenidumu yegedelewini awich'i alunyi: inidihumi degimo werashuni yek'erewini mebirateni yat'efalu; yebaleni simina zerimi kemidiri layi ayasik'erumi. :

nigusumi setituni. wede betishi hiji; inemi sile anichi azizalehu alati. : yetek'uheyitumi seti nigusuni. getaye nigusu hoyi; hat'iatu beinena beabate beti layi yihuni: nigusuna zufanu nits'uhi yihuni alechiwi. : nigusumi. yeminagerishini amich'ilinyi; keziyami behwala degimo ayeinekashimi ale. : irisiwami. demi tebek'ayochimi keinigidihii wedihi inidayat'efu lijenimi inidayigedilu; nigusu amilakuni igiziabiherini yasibi alechi. irisumi. hiyawi igiziabiherini! keli-jishi anidi t'egwiri bemidiri layi ayiwedek'imi ale. : setitumi. ine bariyahi legetaye lenigusi anidi k'ali linageri alechi: irisumi. tenageri ale. : setitumi alechi. beigiziabiheri hizibi layi inidihii yale negeri sile mini asebihi? nigusu yihini negeri tenagiroalina yasadedewini silalasimelese bedelenya newi. : hualachini inimotaleni; bemidirimi layi inde fesesea inidemayimelesi wiha neni: igiziabiherimi yenefisini t'ifati ayiwedidimi; negeri gini yete'ale sewi fets'imo inidayit'efa bemikuru yasibali. : ahunimi hizibu silemiyasiferanyi yihini negeri legetaye lenigusi inegirewi zenidi met'ichalehu: inemi bariyahi. minalibati yeinene yebariyawini limena nigusu yaderig'ilinyi indehone lenigusu linageri: : irisiwanina lijiwani keigiziabiheri risiti yat'efachewi zenidi kemisha sewi iji yadini zenidi nigusu bariyawini yisemali alihu. : inemi bariyahi. melikamunina kifuwini negeri lemesamiti nigusu getaye inde igiziabiheri meliaki newina yegetaye yenigusu k'ali yats'inaananyali: amilakihimi igiziabiheri keanite gari yihuni alihu. : nigusumi leseititu meliso. yemit'eyik'ishini negeri atisewirinyi alati. setitumi. getaye nigusi yinageri alechi. : nigusumi. bezihi hulu yeiyaoabi iji keanichi gari newini? alati. setitumi melisa. getaye nigusi hoyi; behiawu nefisihi imilalehu! getaye nigusi ketanagewi negeri hulu wede k'enyimi wede girami lili yemichili yelemi: bariyahi iyoabi azizonyali; yihinimi k'ali hulu bebariyahi afi aderegewi. : bariyahi iyoabi yezihii negeri meliki inidilewet'i aderege: negeri gini yeigiziabiheri meliaki t'ebibi inde hone; anitemi getaye bemidiri layi yalewini negeri hulu tawik'i zenidi t'ebibi nehi alechi. : nigusumi iyoabini. ineho; yihini negeri adirigealehu: inigidihii hidina bilatenawini abeselomini melisewi alewi. : iyoabimi bemidiri layi begimibaru wedik'o iji nesa; nigusunimi bareke: iyoabimi. getaye nigusi hoyi; yebariyahini negeri adirigehalina be'ayinihi fiti moges inidagene bariyahi zare awek'e ale. : iyoabimi tenesito wede geshuri hede; abeselominimi wede iyerusalemi yizo met'a. : nigusumi. wede betu yihidi inifi fiteni inidayayi ale: abeselomini wede betu hede; yenisunimi fiti alayemi. : beisraelimi hulu zenidi inde abeselomi bewibetu yetemesegene sewi alineberemi: kegiru isike rasu diresi newiri alineberetimi. : t'egwirumi yikebidewi neberina be'ameti anidi gize yik'orit'ewi neberi: sik'oret'imi yerasu t'egwiri benigusi mizani huleti meto sek'ili yahili yimezeni neberi. : leabeselomini sositi wenodichii lijochina aniditi seti liji teweleduleti: yesetitumi liji simi ti'imari nebere; irisiwami yetewabechi seti neberechi. : abeselomini beiyerusalemi huleti 'ameti mulu yenigusuni fiti sayayi tek'emete. : abeselomini wede nigusu yilikawii zenidi wede iyoabi lake; wede irisumi limet'a aliwededemi: huletenyami lakebeti; limet'a gini ali-

wededemi. : bariyawochunimi. beirishaye at'egebi yalewini yeiyaoabini irisha iyu; beziyami gebisi alewi: hidachihu beisati ak'at'iluti alachewi. yeabeselomini bariyawochi irishawini ak'at'eluti. : iyoabimi tenesito wede abeselomi wede betu met'ana. bariyawochihi irishayeni silemini ak'at'eluti? alewi. : abeselomini iyoabini meliso. kegeshuri lemini met'ahu? beziyami tek'emich'u bihoni yishalenyi neberi bilehi iniditine-girewi wede nigusu ilikihii zenidi wede ine t'erahuhi: ahunimi yenigusuni fiti liyi; hat'iatu bihonihibinyi yigidelenyi alewi. : iyoabimi wede nigusi met'ito negerewi: abeselominimi t'erawi; wede nigusumi gebito benigusi fiti wede midiri begimibaru tedefa: nigusumi abeselomini samewi.

15

kezihimi behwala abeselomi seregelana feresochi; befitumi yemiro'tu amisa sewochi azegaje. : abeselomini bemaleta tenesito beberu adebabayi yik'omi neberi: abeselomini kenigusi lemasiferedi gudayi yeneberewini hulu wede irisu iyet'era. anite kewedeti ketema nehi? bilo yit'eyik'i neberi. irisumi. ine bariyahi keisraeli negedi keaniditu nenyi bilo yimelisi neberi. : abeselomini. negerihii iwinetina k'ini newi: negeri gini kenigusi tazizo yemisemahi yelemi yilewi neberi. : abeselomini. negerina kikiriki yalewi hulu wede ine yimet'a zenidi k'nimi firidi iferidileti zenidi beageri layi feraji adirigo mani beshomenyi? yili neberi. : sewimi iji linesawi wede irisu bek'erebe gize ijuni zerigito yiyizina yisimewi neberi. : inidihimi abeselomi kenigusi firidi lisema keisraeli zenidi bemimet'a hulu yaderigi neberi: abeselomini yeisraelini sewochi libi serek'e. : inidihimi hone: kearati 'ameti behwala abeselomi nigusuni. leigiziabiheri yetesalihutini siileti lemesiti wede kebironi; ibakihi; lihidi. : ine bariyahi besoriya geshuri salehu. igiziabiheri wede iyerusalemi bimelisenyi leigiziabiheri mesia'iti ak'eribalehu biye siileti tseye neberi alewi. : nigusumi. bedehina hidi alewi: tenesitomi wede kebironi hede. : abeselomini beisraeli negedi hulu. yek'enide meleketi dimits'i besemachihu gize. abeselomi bekebironi negese belu yemilu gwibenyochi lake. : yete'erutimi huleti meto sewochi keabeselomi gari beyewahineti keiyerusalemi hedu: yemihonewinimi negeri keto ayawik'umi neberi. : abeselomini yedawiti mekari yeneberewini yegilo sewi akit'ofelini keketemawi kegilo mesia'iti bemiyak'eribibeti gize asit'erawi. serawimi ts'inu hone: keabeselomini gari yale hizibi iyebeza hede. : ledawitimi. yeisraeli sewochi libi keabeselomi gari honoali yemili werenya met'aleti. : dawitimi keirisu gari beiyerusalemi yalutini bariyawochuni hulu. tenesu; inishishi yalezia keabeselomi iji yemidini keinya yelemina: met'itomi inidayizeni; kifumi inidayamet'abini ketemayitunimi beseyifi sileti inidayimeta fet'inachihu inihidi alachewi. : yenigusumi bariyawochi nigusuni. ineho; getachini nigusu yemeret'ewini hulu inya bariyawochihii ishi bileni inaderigaleni aluti. : nigusumi keirisumi behwala bete sebu hulu wet'u: nigusumi asiruni setochi k'ubatochuni betuni yit'ebik'u zenidi tewe.

: nigusumi keirusumi behwala hizibu hulu wet'u; bebetimerihak'imi k'omu. : bariyawochumi hulu bekifitu alefu: kelitawiyana felitawiyanimi hulu; keirusumi behwala kegeti yemet'uti sidisiti metowi getiyawini hulu benigusu fiti alefu. : nigusumi yegeti sewi itayini. keinya gari lemini met'ahi? anite kekefirahi yemet'ahi inigidana sidetanya nehina temelesi; kenigusumi gari tek'emet'i. : yemet'ahewi tinaniti newi: zare keinya gari lazurihini? ine wenedimedibeti ihedalehu: anite gini temelesi; wenedimochihinimi keanite gari wisedi; igiziabiherimi mihiretunina iwinetuni yadirigilihi alewi. : itayimi lenigusu meliso. hiyawi igiziabiherini! begetayemi benigusu hiyiweti imilalehu! beiwineti getaye balebeti sifira hulu; bemotimi bihoni behiyiwetimi; beziya degimo ine bariyahi ihonalehu alewi. : dawitimi itayini. hidi teshageri alewi: yegeti sewi itayina sewochumi hulu; keirusumi gari yeneberuti hits'anati hulu teshageru. : beagerimi yeneberuti hulu betalak'i dimits'i alek'esu: hizibumi hulu teshageru; nigusumi degimo yek'edironini fefa teshagere: hizibumi hulu wede midire beda menigedi teshageru. : inehomi; degimo sadok'i keirusumi gari lewawiyani hulu yeigiziabiherini k'ali kabani taboti teshekimewi met'u: yeigiziabiherinimi taboti asik'emet'u; hizibumi hulu keketemayitu fets'imo isikiyalifi diresi abiyatari wet'a. : nigusumi sadok'ini. yeigiziabiherini taboti wede ketema melisi: beigiziabiheri 'ayini mogesi aginyiche inide honihu; meliso irusunina maderiyawini yasayenali: : negeri gini. aliwedidihimi bilenyi; inehonyi; desi yemiyasenyawini yadirigibinyi alewi. : nigusumi degimo kahinuni sadok'ini. ineho; anitena lijih i aki-maasi yeabiyatarimi liji yonatani huletu lijochachihu bedehina wede ketema temelesu. : inemi; ineho; keinanite zenidi were isikimet'alinyi diresi bemidire bedawi meshageriya ik'oyalehu alewi. : sadok'imi abiyatarimi yeigiziabiherini taboti wede iyerusalemi melesuti; beziyami tek'emet'u. : dawitimi tekenanibo yale ch'ama iyalek'ese wede debire zeyiti 'ak'ebeti wet'a: keirusumi gari yeneberuti hizibi hulu tekenanibewi iyalek'esu wet'u. : akit'ofeli keabeselomi gari besera anidi newi bilewi ledawiti negeruti: dawitimi. abetu; yeakit'ofelini mikiri sinifina adirigehi iniditilewit'i ileminihalehu ale. : dawitimi leigiziabiheri wede segebedeti wede terarawi rasi bemet'a gize; arikawwi kusi libisuni k'edido berasumi layi tibiya nesiniso ligenanyewi met'a. : dawitimi alewi. keine gari bitimet'a tikebidenyalehi: : wede ketema gini temelisehi leabeselomi. nigusi hoyi; bariya ihonihalehu: asik'edimo leabatihi bariya inide neberihu inidihu ahuni leanite bariya ihonihalehu bitilewi yeakit'ofelini mikiri kenitu taderigilinyalehi. : kahinatu sadok'ina abiyatarimi beziya keanite gari ayidelumini? kenigusu betimi yemitisemawini negeri hulu lekahinatu lesadok'ina leabiyatari nigerachewi. : ineho; yesadok'i liji aki-maasina yeabiyatari liji yonatani lijochachewi beziya keinerisu gari alu: yemitisemutini hulu beinerisu iji lakulinyi. : yedawitimi wedaji kusi wede ketema met'a: abeselomimi degimo wede iyerusalemi geba.

dawitimi keterarawi rasi tik'iti fekek'i bale gize yememifibosite bariya siba huleti meto inijera; anidi metomi zelela zebibi; anidi metomi bebesi; anidi ak'umadami weyini t'aji yetech'anu huleti ahiyochi iyeneda tegananyewi. : nigusumi sibani. yihi minidiri newi? alewi. sibami. ahiyochu yenegusi bete sebochi yik'emet'ubachewi zenidi; injerawina belelu bilatenochu yibeluti zenidi; yeweyini t'ejumi bebereha yemidekimuti yit'et'uti zenidi newi ale. : nigusumi. yegetahi liji wedeti newi? ale. sibami nigusuni. ineho. yeisraeli beti zare yeabateni menigisiti yimelisilinyali bilo beiyerusalemi tek'emit'oali alewi. : nigusumi sibani. ineho; lememifibosite yeneberewi hulu leanite yihuni alewi. sibami. iji inesalehu: getaye nigusi hoyi; befitih mogesi laginyi ale. : nigusumi dawitimi wede birak'imi met'a: inehomi; sami yemibali yegera liji kesaoli bete zemedi yehone anidi sewi kezaya wet'a; iyehedemi yiregimewi neberi. : wede dawitina wede nigusumi wede dawiti bariyawochimi dinigayi yiwerewiri neberi: benigusumi k'enyina gira hizibu huluna hayalanu hulu neberu. : samimi siregimi. hidi; anite yedemi sewi; minaminite; hidi. : befanitaw negisehalina igiziabiheri yesaolini beti demi hulu melesebihi: igiziabiherimi menigisitini leljihi leabeselomi iji asalifo set'itotali: inehomi; anite yedemi sewi nehina bemekera teyizehali ale. : yets'iruyami liji abisa nigusuni. yihi yemote wisha getayeni nigusuni silemini yiregimali? lihidina rasuni lik'wret'ewi alewi. : nigusumi. inanite yets'irumi lijochi; ine keinanite gari mini alenyi? igiziabiheri. dawitini sidebewi bilo azizotalina yirigemenyi: leminisi inidih taderigalehi? yemilewi mani newi? ale. : dawitimi abisanina bariyawochumi hulu. ineho kewegebe yewet'awi lije nefiseni yishali: yilik'unisi yihi yebinyami liji inideti newa? igiziabiheri azizotalina tewuti; yirigemenyi. : minalibati bezih k'eni mekerayeni ayito sile irigimanu melikami yimelisilinyali alachewi. : dawitina sewochumi bemenigedi yihehu neberi: samimi beterarawi at'egebi beirisu tiyiyu iyehede yiragemi: dinigayimi yiwerewiri; tibiayami yibetini neberi. : nigusuna keirusumi gari yeneberewi hizibi hulu dekimewi neberi; beziyami 'arefu. : abeselomina hizibu hulu yeisraelimi sewochi akit'ofelimi wede iyerusalemi met'u. : yedawitimi wedaji arikawwi kusi wede abeselomi bemet'a gize kusi. shili 'ameti yanigisih alewi. : abeselomimi kusini. sile wedajih yaderegihewi cherineti yihi newini? kewedajih gari yalihedhi sileminidiri newi? alewi. : kusimi abeselomini. inidih ayidelemi: keigiziabiheri kezihimi hizibi keisraelimi sewochi hulu letemeret'ewi leirisu ihonalehu keirusumi gari ik'emet'alehu. : dagimimi yemagelegili lemani newi? benigusi liji fiti ayidelemi? beabatihi fiti inidagelegilihi inidihu beanite fiti ihonalehu alewi. : abeselomimi akit'ofelini. mikeru mini inadirigi? alewi. : akit'ofelimi abeselomini. beti lit'ebik'u wede tewachewi wede abatihi k'ubatochi giba: israelimi hulu abatihini inidasaferehewi yisemalu: keanitemi gari yaluti hulu ijachewi yiberetali alewi. : leabeselomimi besegeneti layi dinikwani tekulelute: abeselomimi beisraeli hulu fiti

wede abatu k'ubatochi geba. : beziyami werati yemekerati yeakit'ofeli mikiri yeigizabiherini k'ali inide met'eyek'i neberechi: yeakit'ofelimi mikiri hulu kedawitina keabeselomi gari inidihi neberechi.

17

akit'ofelimi abeselomini. asira huleti shihi sewochi limiret'ina 1 akit'ofelimi bezihichi leliti tenesiche dawitini lasadidi. : dekimona iju zilo sale iwedik'ibetalehi; asiferawimalehu: keirisumi gari yalewi hizibi hulu yisheshali; nigusumi bichawini imetawalehu: : mushira wede baliwa inidemitimesi hizibuni hulu wede anite imelisewalehu: hizibu hulu dehina yihonali: yemitifeligewi anidi sewi bicha newi. : negerumi abeselominina yeisraelini shimagilewochi hulu desi asenye. : abeselomini. arikawiwini kusini t'iru; degimomi irisus yemilewini inisima ale. : kusumi wede abeselomi bemet'a gize abeselomi. akit'ofeli yalewi yihi newi: negeruni inaderigewi zenidi yigebalini? bayihoni gini anite nigereni bilo tenagerewi. : kusimi abeselomini. akit'ofeli bezihizi gize yemekerati mikiri melikami ayidelechimi alewi. : kusi degimo ale. giligelochiwa beduri betenet'ek'u gize dihi merara inide honechi belibachewi merarochi iigimi hayalani mehonachewini abatihinina sewochuni tawik'alehi: abatihi aribenya newi; kehizibimi gari ayadirimi. : ahunimi minalibati beandii gwidigwadi weyimi be-manachewimi sifira tesheshigo yihonali: bemejemeriyami keinerisu ayalewochi biwedik'u; yemise-mawi hulu. abeselomini yeteketelewi hizibi temeta yilali. : isiraalimi hulu abatihi hayali inide hone; keirisumi gari yaluti sewochi ts'inu'ani inide honu yawik'alina ts'inu'i libumi inide anibesa libi yehonewi fets'imo yik'elit'ali. : negeri gini yemimekirihii yihi newi: kedani isike berisabehi yale isiraali hulu bebizatu inide bahiri ashewa hono wede anite yisebisebi; anitemi bemekakelachewi wede selifi wit'a. : irisunimi wedeminagenyibeti wede anidi sifira inideridibataleni; t'elimi bemidiri layi inidemiwedik'i inideridibataleni: irisuna keirisumi gari yalu sewochi hulu anidi sinikwa anasik'erimi. : wede ketemami bigeba isiraali hulu wedeziyachi ketema gemedi yiwesidali; inyami anidi dinigayi inikwa isikemayigenyibati diresi wede wenizu wisit'i inisibataleni. : abeselomina yeisiraalimi sewochi hulu. yearikawiwi yekusi mikiri keakit'ofeli mikiri yishalali alu. igizabiherimi beabeselomi layi kifu yamet'a zenidi igizabiheri melikamituni yeakit'ofelini mikiri inidibetini azeze. : kusimi lekahinatu lesadok'ina leabiyatari. akit'ofeli leabeselomina leisiraali shimagilewochi inidihi mikiraali: ine gini inidihi inidihi mekirealehu. : ahuni inigidihi nigusuna keirisu gari yalewi hizibi hulu inidiyawat'u; fet'inachihu. satizegeyi teshageri iniji bezihichi leliti bemidire beda meshageriya atideri bilachihu ledawiti nigeruti alachewi. : yonatanina aki-maasi tegelit'ewi wede ketema yigebu zenidi alichalumi neberina be'ayinirogeli tek'emit'ewi neberi: aniditimi bariya heda tinegirachewi neberi: inerisumi hedewi lenigusu ledawiti yinegiruti neberi. : anidi bilatenami ayito leabeselomi negerewi: iner-

isu gini fet'inewi hedu: wede birak'imimi wede anidi sewi beti met'u: begibiwimi wisit'i gwidigwadi nebere; wedeziyami wisit'i weredu. : setitumi begwidigwadi afi layi dawija zeregachibeti; yetekeka ihilimi belayu aset'achibeti: negerumi inidihi tesewere. : yeabeselomi bariyawochi wede setitu wede beti met'itewi. akimaasina yonatanini yeti alu? alu: setitumi. fefawini teshagirewi hedu alechachewi. inerisumi feligewi balagenywachewi gize wede iyerusalemi temeslu. : kehedumi behwala inerisu kegwidigwadi wet'itewi hedu; lenigusumi ledawiti negeruti; dawitini. akit'ofeli beinanite layi inidihi mekiraolina tenesu; fet'inachihu wihawini teshageru aluti. : dawitina keirisumi gari yeneberuti hulu tenesitewi yoridanosini teshageru: isikinegami diresi yoridanosini sayishageri anidi sewi inikwa alik'eremi. : akit'ofelimi mikiruni inidiliteketu baye gize ahiyawini ch'ane; tenesitomi wede betu wede ketemaw hede: betunimi aderajito begeza iju tanik'o mote; beabatumi mek'abiri tek'ebere. : dawitimi wede mehanayimi met'a: abeselomini keirisumi gari yeisiraali sewochi hulu yoridanosini teshageru. : abeselomini bech'ifiraw layi beiyobabi sifira amesayini shome: amesayimi yeyismaelawi sewi yeyeteri liji nebere: irisumi yeiyobabini inati yets'iruyani ihiti yena'osini liji abigiyan agibito neberi. : isiraalina abeselomini begele'adi midiri seferu. : dawitimi wede mehanayimi bemet'a gize beamoni lijochi ageri berebati yenebere yena'osi liji uesib; yelodobarimi sewi ye'ameli liji makiri; yerogilimimi sewi gele'adawi berizeli; :29: hizibu bemidire beda teriboali; dekimooali; tet'emitoali bilewi minit'afi; daka; yeshekilami 'ik'a; yibelumi zenidi sinide; gebisi; duk'eti; yetet'ebese isheti; bak'ela; misiri; yetek'ola shinibira; mari; k'ibe; begochi; yelamimi irigo ledawitina keirisu gari leneberuti hizibi amet'ulachewi.

18

dawitimi keirisu gari yeneberutini hizibi k'ot'ere; shalek'ochinina yemeto alek'ochinimi shomelachewi. : dawitimi hizibuni keiyobabi iji betachi sisowini; keiyobabimi wenidimi kets'iruya liji keabisa iji betachi sisowini; kegeti sewimi ketayii iji betachi sisowini sedede. nigusumi hizibuni. ine degimo keinanite gari iwet'alehu alachewi. : hizibu gini. atiwet'ami: binisheshi sile inya ayasibumi: keinyami ikuletawi bimoti sile inya ayasibumi: anite gini lebichahi keinya keasiru shihi yilik'i tibelit'alehi: ahunimi beketema tek'emit'ehi bitiredani yishalali alu. : nigusumi. melikami yemimesilachuni aderigalehu alachewi. nigusumi beberu at'agebi k'ome; hizibuni hulu meto bemeto shihi beshihi yehonu wet'u. : nigusumi iyoabinina abisani itayinimi. lebilatenawi leabeselomi sile ine raruleti bilo azezechewi. nigusumi sileabeselomi alek'ochuni hulu siyazizi hizibu hulu sema. : hizibumi beisiraali layi wede meda wet'a: selifumi beefiremi hulu wisit'i hone. : beziyami yeisiraali hizibi bedawiti bariyawochi fiti temetu; beziyami k'eni talak'i wigiya beziya hone; haya shihi sewimi mote. : keziyami selifu beageru hulu fiti layi tebetene: beziyami k'eni

seyifi kawat'ewi hizibi hulu yilik'i duri bizu wat'e. : abeselomi kedawiti bariyawochi gari bedingeti tegananye: abeselomimi bebek'ilo tek'emit'o neberi; bek'ilowimi bizu k'irinich'afi balewi betalak'i zafi betachi geba; rasumi bezafu teyaze: besemayina bemidiri mekakeli tenit'et'ele; tek'emit'obetimi yenebere bek'ilo alefe. : anidi sewimi ayito. ineho; abeselomi betilik'i zafi layi tenit'elit'ilo ayehu bilo leiyoabi negerewi. : iyoabimi lenegerewi sewi. ineho; kayehawi lemini wede midiri alimatahawimi? asiri birina anidi digi iset'ih neberi alewi. : sewi-owimi iyoabini. inya sinisema nigusu anitenina abisani itayinimi. bilatenawini abeselomimi manimi inidayinekawi tek'enik'ek'u bilo azizualina shihi biri beije layi bitimezini ijeni benigusu layi layi balizeregahumi neberi. : ine k'ilu benebisu layi biwenejili noro yihi kenigusi baliteseweremi; anitemi betenesahibinyi neberi alewi. : iyoabimi. ine keanite gari inidih iizegeyi zenidi alichilimi bilo sositi t'orochi beiju wesede; abeselomimi gena bezafi layi tenit'elit'ilo hiyawu sale belibu layi tekelahechi. : asirumi yeyoabi gasha jagirewochi kebebuti; abeselomimi metitewi gedeluti. : iyoabimi hizibuni kelikilo neberina k'enide meleketi nefa; hizibumi isiraellini kemasadedi temelese. : abeselomimi wesidewi beduri bale betalak'i gwidigwadi wisit'i t'aluti; ijigimi talak'i yehone yedingayi kimiri kemerubeti: isiraellini hulu iyanidanidu wede dinikwanu sheshe. : abeselomimi hiyawu sale. lesime metasebiya yemihoni liji yelenyimi bilo hawiliti wesido benigusi shelek'o wisit'i lerasu ak'umo neberi: hawilitunimi besimu t'eritoti neberi: isike zaremi diresi yeabeselomi metasebiya tebilo yit'erali. : yesadok'i liji akimaasi gini. igiziabiheri t'elatochuni inidetebekek'eleleti roch'e lenigusi yemisirachi linigeri ale. : iyoabimi. belela k'eni inji zare were atinagerimi: yenigusi liji motalina zare were atinagerimi alewi. : iyoabimi kwisini. hidi yayehewinimi lenigusu nigeri alewi. kwisimi leiyoabi iji nesito rot'e. : dagimenyami yesadok'i liji akimaasi iyoabini. yehone hono kwisini teketiye; ibakihi; lirut'i alewi. iyoabimi. lije hoyi; melikami were yemitewesidi ayidelehimina tirot'i zenidi lemini tiwedidalehi? ale. : irisumi. ine birot'i mini yigedidali? ale. irisumi. rut'i alewi. akimaasimi bemedawu menideri bekuu rot'e; kwisini k'edemewi. : dawitimi beheleti beri mekakeli tek'emit'o neberi: zebenyawimi bek'it'iru layi wedalewi wede beru segeneti wet'a; 'ayinunimi ak'inito bichawini yemirot'i sewi aye. : zebenyawimi lenigusu linegirewi ch'oho. nigusumi. bichawini inidehone beafu were yinorali ale. : irisumi fet'ino k'erebe. zebenyawimi lela sewi sirot'i aye: zebenyawimi ledeji t'ebak'iwu ch'oho. ineho; bichawini yemirot'i lela sewi ayehu ale. nigusumi. irisu degimo were yizo yihonali ale. : zebenyawimi. yefitenyawu ruch'a inide sadok'i liji inide akimaasi ruch'a yimesilali ale: nigusumi. irisu melikami sewi newi; melikamimi were yamet'ali ale. : aki-maasimi ch'oho nigusuni. hulu dehina honoali alewi. benigusumi fiti bemidiri layi begimibaru tedefito. benigusu begetaye layi ijachewini yanesutini sewochi asalifo yeset'e amilakihi igiziabiheri yimesigeni ale. : nigusumi. bilatenawu abeselomi dehina newini? ale.

akimaasimi. iyoabi ineni bariyahinina yenigusuni bariya belake gize tilik'i shibiri ayichalehu; mini inidehone gini alawek'ihumi bilo meleseleti. : nigusumi. fek'ek'i bilehi k'umi ale: irisumi fek'ek'i bilo k'ome. : inehomi; kwisi met'a: kwisimi. igiziabiheri belayih yenesutini hulu zare inidetebekek'elelihi legetaye lenigusu were amut'ichalehu ale. : nigusumi kwisini. bilatenawu abeselomi dehina newini? alewi. kwisimi. yegetaye yenigusu t'elatochi; bekiifumi yenesubihili hulu inideziya bilatena yihunu bilo meleseleti. : nigusumi ijigi azene; beberumi layi wedalechiwi beti wet'ito alek'ese: sihedimi. lije abeselomi hoyi; lije; lije abeselomi hoyi; beanite fanita moche noro bihoni; lije abeselomi; lije hoyi yili neberi. chi

19

iyaoabimi nigusu sile abeselomi inidalek'esena wayi wayi inidale sema. : beziyami k'eni. nigusu sile liju azene sibili hizibu semitoalina yeziya k'eni dili behizibu hulu zenidi wede hazeni telewet'e. : hizibumi keselifi yesheshe hizibi afiro wede hwalawi inidili beziya k'eni wede ketema teserik'o geba. : nigusumi fituni shefene; nigusumi betalak'i dimits'i. lije abeselomi hoyi; lije abeselomi; lije hoyi iyale yich'ohi neberi. : iyoabimi wede nigusu wede beti gebito inidihale. zare nefisihinina yewenidochina yesetochi lijochihini nefisi yemisitochihinina yek'ubatochihini nefisi yadanutini yebariyawochihini hulu fiti zare asafirehali: anite yemit'eluhini tiwedidalehi; yemiwediduhinimi tit'elalehi. mesafinitihinina bariyawochihini inidatasibi zare gelit'ehali: zare hulachini moteni bihoni nori abeselomimi dino bihoni noro desi yasenyehi inide nebere zare ayalehu. : ahuni inigidihi tenesitehi wit'a; lebariawochihimi yemiyaats'inaanachewini neger tenagerachewi: yaliwet'ahi inide hone gini anidi sewi keanite gari bezihichi leleti inidayik'eri beigiziabiheri imilalehu: yihimi kebilatanetihi jemiro isike zare diresi kagenyehi kifu neger hulu yilik'i talak'i mekera yihonibihali. : nigusumi tenesito beberu tek'emet'e: hizibumi hulu nigusu beberu inide tek'emet'e sema: hizibumi hulu wede nigusu fiti met'a. isiraellini iyanidanidu wede dinikwanu sheshito neberi. : hizibumi hulu beisiraeli negedi hulu wisit'i. nigusu ket'elatochachini iji tadigonal; kefilisit'emawiyanimi iji adinonal: ahunimi sile abeselomi keageri sheshitoali. : belayachini inidihoni yek'ebanewi abeselomi beselifi motali: ahunimi inigidihi nigusuni lememelesi silemini zimi tilalachihu? iyale irisi berisu yikerakeri neberi. : nigusumi dawiti lekahanatu lesadok'ina leabiyatari lilo inidihalechi. leyihuda shimagilewochi inidih bilachihu tenageruachewi. yeisiraeli hulu neger wede nigusu derisoalina nigusuni wede betu kememelesi sile mini zegeyachihu? : inanite wenidimoche; yeat'inite filach'ina yesigaye k'wirach'i nachihu: inanite nigusuni kememelesi sile mini zegeyachihu? : leamesayimi. anite yeat'inite filach'ina yesigaye k'wirach'i ayidelehimini? bezenemihimi hulu beiyaoabi fanita befite yeserawiti alek'a sathihoni bitik'eri igiziabiheri yihini yadiri-gibinyi yihinimi yich'emiribinyi beluti. : yeyihuda-

nimi sewochi hulu libi inide anidi sewi libi adirigo azenebele: wede nigusumi likewi. anite kebaryiawochihi hulu gari temelesi aluti. : nigusumi temeliso isike yoridanosi diresi met'a. yeyihuda sewochi nigusumi lik'ebelu nigusunimi yoridanosini liyashagiru wede geligela met'u. : kebirak'imimi ageri yeneberewi biniyamawiwi yegera liji sami keyihuda sewochi gari dawitini lik'ebeli fet'ino werede. : keirisumi gari biniyamawiyan yehonu shihi sewochi neberu; yesaolimi beti bariya siba keirisumi gari asira amisitu lijochina hayawi bariyawochi neberu: benigusumi fiti fet'newi yoridanosini teshageru. : tanikwawimi yengusini bete sebi yashagiri zenidi nigusumi desi yasenyeewini yaderigi zenidi yishegageri neberi. nigusumi yoridanosini keteshagere behwala yegera liji sami befitu tedefa. : nigusunimi. getaye hoyi; hat'iateni atik'wit'eribinyi: getaye nigusu; keiyeerusalemi bewet'ah k'eni bariyahi yebedelihuhini atasibibinyi; nigusumi belibu ayanurewi. : bariyahi bedelenya inide honihu awik'ealehuna ineho; keyosefi beti hulu asik'edime zare met'ahu; getayenimi nigusumi lik'ebeli weredihu alewi. : yets'iruya liji abisa gini. sami igiziabiheri yek'ebawini sediboalina moti yetegebawi ayidelemeni? ale. : dawitimi. inanite yets'iruya lijochi; ine keinanite gari mini alenyi? zare sile mini t'elatochi tihonubinyalachu? zaresi beisiraeli zenidi sewi limoti yigebalini? zaresi beisiraeli layi inide negesihu alawek'ihumini? ale. : nigusumi samini. atimotimi alewi. nigusumi maleleti. : yesaolimi liji memifibosite nigusumi lik'ebeli werede: nigusumi kehede jemiro bedehina isike temelesebeti k'eni diresi igiruni alit'egenemi; t'imunimi alik'oret'emi; libisunimi alat'ebemi neberi. : nigusumi lik'ebelwi keiyeerusalemi bemet'a gize nigusu. memifibosite hoyi; keine gari sile mini aliwet'ahimi? alewi. : irisumi meliso ale. getayeni; nigusi hoyi; bariyaye atalenyi: ine bariyahi anakasa nenyina. kenigusi gari ihedi zenidi yemik'emet'ibetini ahiya lich'ani alihuti. : irisumi ineni bariyahini legetaye lenigusu ama: anite getaye nigusi gini inide igiziabiheri melik'ani nehi: desimi yasenyeewini adirigi. : yebate beti hulu begetaye benigusu zenidi moti yemigebachewi neberu: anite gini ineni bariyahini begetahim bemibelu mekakeli asik'emet'iheniyi: lenigusi degimo lemengeri mini mebiti alenyi? : nigusumi. negerihini lemini tabezalehi? anitena siba irishawini tikafelu zenidi biyalehu alewi. : memifibositemi nigusuni. getaye nigusu bedehina wede beti ketemelese irisu huluni yiwisedewi alewi. : gele'adawiwimi berizeli kerogilimi werede: lishenyewimi kenigusu gari yoridanosini teshagere. : berizelimi ijigi yareje yesemaniya 'ameti shimagile nebere: ijigimi tilik'i sewi neberena nigusu bemehanayimi sale yik'elbewi neberi. : nigusumi berizelini. beiyerusalemi ik'elibihi zenidi keine gari ilefi alewi. : berizelimi nigusuni alewi. kenigusu gari wede iyerusalemi iwet'a zenidi kehiiyiwete zemeni mini yahili k'erenyi? : zare yesemaniya 'ameti shimagile nebyi: melikamunina kifuwini meleyeti ichilalehuni? ine bariyahi yemibelawinina yemit'et'awini t'a'imuni meleyeti ichilalehuni? yewenidunina yesetituni zefeni dimits'i mesimati ichilalehuni? ine bariyahi begetaye benigusu

layi lemini ikebidibihalehu? : ine bariyahi yoridanosini teshagire kenigusu gari t'ik'iti lihed neberi: nigusu inidihi yale wereta lemini yimelisilinyali? : ine bariyahi temelisse beketemaye beabatena beinate mek'abiri at'egebi; ibakih; limuti. negeri gini bariyahini keme'amini iyi: irisu kegetaye kenigusu gari yilefi; desi yemiyaenyihinimi leirisu adirigi. : nigusumi. keme'ami keine gari yilefi; desi yemiyaenyihinimi aderigiletalehu: anitemi keine yemitishawini hulu aderigilihalehu alewi. : hizibumi hulu yoridanosini teshagere; nigusumi teshagere: nigusumi berizelini samewi; merek'ewimi: wede sifi-rawimi temelese. : nigusumi wede geligela teshagere; keme'amimi keirisu gari hede: yeyihudami hizibi hulu degimomi yeisiraeli hizibi ikuleta nigusumi ashagerewi. : inehomi; yeisiraeli sewochi hulu wede nigusi met'u; nigusunimi. wenidimochachini yeyihuda sewochi lemini serek'uhi? nigusunimi bete se-bunimi keirisumi gari yedawitini sewochi hulu yoridanosini ashageru? aluti. : yeyihudami sewochi hulu leisiraeli sewochi melisewi. nigusu leinya k'iribachini newi: sile mini bezih negeri tik'ot'alachihu? bewinu kenigusu anidachi belitenalini? yewisi irisu bereketi set'itonalini? alu. : yeisiraelimi sewochi leyihuda sewochi melisewi. benigusu zenidi leinya asiri kifili aleni; bedawitimi zenidi degimo keinanite yilik'i mebiti aleni: sile mini nak'achihuni? sile minisi nigusachinini lememelesi k'edimo mikiri alit'eyek'achihunimi? alu. yeyihudami sewochi k'ali keisiraeli sewochi k'ali yilik'i t'enekere.

20

inidihimi hone: anidi biniyamawi yebikiri liji simu sabe'e yemibali minaminite sewi nebere: irisumi. kedawiti zenidi idili fenita yelenimi; keiseiyimi liji zenidi risiti yelenimi: isiraeli hoyi; iyanidanidhi wede dinikwanihi temelesi bilo k'enide melekete nefa. : yeisiraelimi sewochi hulu kedawiti teleyitewi yebikirin liji sabe'eni teketelu: yeyihuda sewochi gini keyoridanosi jemirewi iyerusalemi isikiderisu nigusachewini teketelu. : dawitimi wede iyerusalemi wede betu met'a: nigusumi betuni lit'ebik'u yetewachewini asiruni k'ubatochi wesido let'ebak'i set'achewi; k'elebimi set'achewi; negeri gini wede inerisu aligebami: bebeti tezegotewi isikimotumi diresi balitetochi honewi tek'emet'u. : nigusumi yetewachewini yeyihudani sewochi hulu besositi k'eni wisit'i t'iralinyi; anitemi abirehi bezih huni alewi. : amesayimi yeyihudani sewochi hulu yi't'era zenidi hede: negeri gini irisu yetek'et'erewini k'eni asalifo zegeye. : dawitimi abisani. ahuni keabeselolimi yilik'i yemigodani yebikiri liji sabe'e newi: irisu yetemeshegutini ketemochi aginyito ke'ayinachini inidayamelit'i; anite yegetahini bariyawochi wesidehi asadidewi alewi. : abisanimi teketilewi yeiyoabi sewochi kelitawiyanimi felitawiyanimi hayalanimi hulu hedu: yebikirinimi liji sabe'eni lemasadedi keiyeerusalemi wet'u. : begeba'onimi wedalewi wede talak'u dinigayi bederesu gize amesayi ligenanyachewi met'a: iyoabimi yeselifi libisi lebiso neberi; belayumi metat'ek'iya nebere; bewegebumi layi segeba yalewi seyifi tat'ik'o neberi: irisumi siramed

seyifu wedek'e. : iyoabimi amesayini. wenidime hoyi; dehina nehini? alewi iyoabimi amesayini yemisimi mesilo bek'eni iju t'imuni yazewi. : amesayi gini beiyoabi iji keneberewi seyifi alitet'enek'ek'emi neberi: iyoabimi hoduni wegawi; anijetunimi bemidiri layi zeregefewi: huletenyami aliwegawimi; motemi. iyoabina wenidimu abisa yebikirini liji sabe'eni asadedu. : keiyoabimi bilatenochi anidu beamesayi resa afegebi k'omo. leiyoabi wedaji yemihoni ledawitimi yehone hulu iyoabini yiketeli yili neberi. : amesayimi bemenigedi mekakeli wedik'o bedemu layi yinkebaleli neberi: yami sewi wede irisu yemimet'a hulu sik'omi ayitoalina hizibu hulu inide k'ome baye gize amesayini kemenigedi layi wede irisha wisit'f fek'ek'i aderegawi; belibisimi kedenewi. : kemenigedi rak'i bale gize hizibu hulu yebikirini liji sabe'eni lemasadedi iyoabini teketilo yalifi neberi. : irisu gini keisiraali negedi hulu wede abeli; wede betime'aka; wede berimi hulu alefe: sewochimi degimo tesebisibewi teketeluti. : bebetime'aka bale beabelimi met'itewi kebebuti; beketemayitumi layi isike k'it'iriwa diresi yeaferini diledili deledelu: k'it'irunimi yaferisu zenidi keiyoabi gari yeneberu hizibi hulu yidebadebu neberi. : kekememayitumi aniditi bilihatena seti. simu; simu: iyoabinimi. inegirihni zenidi wedezihi k'irebi beluti sitili ch'ohechi. : wede irisiwami k'rebe: setitumi. iyoabi anite nehini? alechi. irisumi. ine nenyi bilo meleselati. irisiwami. yebariyahini k'ali sima alechiwi. irisumi. isemalehu alati. : irisiwami. k'edimo. yemit'eyik'i beabeli zenidi yit'eyik'i yibali neberi: inidihumi negeru yifets'emi neberi. : beisiraali zenidi selaminina iwinetini kemiwedidu ine nenyi: anite beisiraali yalechiwini ketemana inati lemafiresi tishalehi: sile minisi yeigiziabiherini risiti tiwit'alehi? bila tenagerechi. : iyoabimi meliso. yihi mewat'ina mat'ifati keine yirak'i. : negeru inidihni ayidelemi: keteraramawi keefiremi ageri yemihoni yebikiri liji sabe'e yemibali anidi sewi gini benigusu bedawiti layi ijuni anesa: irisuni bichawini sit'unyi; inemi kekememayitu irik'alehu alati. setitumi iyoabini. ineho; rasu kek'it'iri layi yit'alililali alechiwi. : setitumi bebilihatiwa wede hizibu hulu hedechi: inerisumi yebikirini liji yesabe'eni rasi k'orit'ewi wede iyoabi t'aluti. irisumi k'enide maleketuni nefa; sewimi hulu kekememayitu rik'o iyanidanidu wede dinikwanu hede. iyoabimi wede nigusu wede iyerusalemi temelese. : iyoabimi beisiraali serawiti hulu layi alek'a nebere: yeyudahemi liji benayasi bekelitawianina befelitawiyani liji nebere: : adoniramimi gibiri asigebari nebere: yeaahludimi liji iyosafit'i tariki ts'ehafi nebere: : susami ts'ehafi nebere: sadok'ina abiyatarimi kahinati neberu: : yeiya'iri sewimi 'irasi ledawiti amakari nebere.

21

bedawitimi zemeni sositi 'ameti yahili k'et'ilo rabi hone: dawitimi yeigiziabiherini fiti t'eyek'e. igiziabiherimi. yegeba'onini sewochi sile gedele besaolina bebetu layi demi alebeti ale. : nigusumi yegeba'onini sewochi t'era: yegeba'oni sewochimi keamorawiyani yeterefu neberu inji keisiraali lijochi

wegeni alineberumi: yeisiraalmi lijochi milewil-achewi neberi: saoli gini leisiraali lijochina leyhuda sile k'ena ligedilachewi wedido neberi. : dawitimi yegeba'onini sewochi. yeigiziabiherini risiti tibariku zenidi mini ladirigilachihu? masitesireyawisi minidiri newi? alachewi. : yegeba'oni sewochimi. beinyana besaoli weyimi beinyana bebetu mekakeli yalewi yebirina yewerik'i negeri ayidelemi: keisiraalmi wegeni inya yeminigedilewi yelemi aluti. irisumi. yemitinagerutini aderigilachihwalehu ale. : nigusunimi. inyani kat'efa; beisiraalmi daricha hulu inidanik'emet'i mefiresachinini : kasebewi sewi lijochi sebati sewochi asalfehi sit'enina keigiziabiheri betemeret'ewi besaoli ageri begibi'a leigiziabiheri inisek'ilachewaleni aluti. nigusumi. iset'achihwalehu ale. : nigusumi besaoli liji beyonatanina bedawiti mekakeli sile neberewi sile igiziabiheri mehala yesaolini liji yeyonatanini liji memifibositeni adane. : nigusumi lesaoli yeweledachachewini yeiyoheli liji yerits'ifani huletuni lijochi herimoninina memifibositeni lemehalatawiwimi leberizeli liji leesidirieli yeweledachachewini yesaolini liji yemerobini amisituni lijochi wesede; : legeba'onimi sewochi iji asalifo set'achewi: beigiziabiherimi fiti beterarawi layi sek'eluachewi; sebatumi beandineti wedek'w. ihili bemitach'edibeti werati begebisu mekeri mejemeriya tegedulu. : yeiyohelimi liji rits'ifa mak'i wesida kemekeri werati jemiro zinabi kesemayyi isikizenibi diresi bedinigayi layi zeregachiwi: bek'enimi wefochi belelitimi arawiti yarifubachewi zenidi alitewechimi. : yesaolimi k'ubati yeiyoheli liji rits'ifa yaderegechiwini ledawiti negeruti. : dawitimi hede; saolinimi begilibo'a begedelu gize filisit'iemawiyani kesek'eluachewi sile ageru yetelemenewini sema. : befilisit'iemawiyana beisiraalmi mekakeli degimo selifi nebere: dawitimi keirisumi gari bariyawochu weredu; kefilisit'iemawiyani gari twaguw: dawitimi dekeme. : kerafayimi wegeni yeneberewi yishibibinobi dawitini yigedili zenidi asebe: yet'orumi mizani kibideti sositi meto sek'ili nasi nebere; adisimi yet'ori mesariya tat'ik'o neberi. : yet's'ruyami liji abisa adanewi; filisit'iemawiwini metito gedelewi. yanigizemi yedawiti sewochi. anite yeisiraalini mebirati inidatat'efa keinigidihi wedihi keinya gari leselifi atiwet'am bilewi maluleti. : kezihimi behwala inide gena begobi layi kefilisit'iemawiyani gari selifi hone; kusatawiwimi sebakayi kerafayimi wegeni yeneberewini safini gedele. : degimomi begobi layi kefilisit'iemawiyani gari selifi nebere: yebete lihewawiwimi yeye'areorigimi liji eliyamani yet'oru yebo inide shemane met'ek'ileya yeneberewini yetegi sewi goliyadini gedele. : degimomi begeti layi selifi hone: beziyami bejiuna beigiru sidisiti sidisiti hulahlulu haya arati t'atochi yeneberuti anidi rejimi

sewi nebere: irisu degimo kerafayimi yeteweled nebere. : isiraelinimi betegedader gize yedawiti wenidimi yesama liji yonatan gedelewi. : ineziyami aratu begeti wisit'i kerafayimi yeteweledu neberu: bedawitimi iji bebariyawochumi iji wedek'u.

22

dawitimi igiziabiheri kesaoli ijina ket'elatochu iji hulu badanewi k'eni yezihini k'ine k'ali leigiziabiheri tenagere. : inidihimi ale. igiziabiheri 'alete amibaye medihanite newi: : igiziabiheri t'ebak'ie newi; beirisumi itamemalehu: gashayena yereditie k'enidi; met'egiyayena mesheshегiyaye; medihanite hoyi; kegifi sira tadinenyalehi. : misigana yemigebawini igiziabiherini it'eralahu: ket'elatochumi idinalahu. : yemoti t'ari yazenyi: ye'amets'i fessahimi asiferanyi: : yesioli t'ari kebebenyi: yemoti wet'imedi deresebinyi. : bech'enek'enyi gize igiziabiherini t'erahuti; wede amilakemi ch'ohihu: kemek'idესumi k'aleni semanyi; ch'uhetemi befitu wede jorowi geba. : midirimi tenik'et'ek'et'echi; tenawet'echimi; yesemayochimi meseretochi tenek'ank'u: igiziabiherimi tek'ot'itoalina tenik'et'ek'et'u. : kek'wit'awi t'isi weta'; keafumi yemibela isati nedede: fimimi keirisu bera. : semayochini zik'i zik'i aderege; weredemi: ch'elemami keigiru betachi nebere. : bekirubimi layi tek'emit'o berere: benefasimi kinifi hono taye: : meseweriyawini ch'elem; bezuriyawimi yeneberewini dinikwani; bedemena wisit'i yenebere yech'elema wiha aderege. : befitumi kalewi birihani yetenesa fimi tek'at'ele. : igiziabiherimi kesemayati anigodegode; li'ulimi k'aluni set'e: : filats'awini lake; betenachewimi mebierek'ochini lake; awekachewimi. : keigiziabiheri zelefa; keme'atumi menifesi isitinifasi yetenesa; yebahiri fesashochi tayu; ye'alemi meseretochimi tegelet'u. : kelayi sedede; wesedenyimi: kebizu wihochimi awet'anyi. : kebirituwochi t'elatoche; kemit'elunyimi adananyi: berititewibinyi neberina. : bemekerae k'eni deresubinyi: igiziabiheri gini degefaye hone. : wede sefi sifirami awet'anyi: wedidonyalina adananyi. : igiziabiheri inide ts'idik'e yikefilenyali: inide ije nits'hina yimelisilinyali: : yeigiziabiherini menigedi t'ebik'alehuna; beamilakemi alamets'ihumina. : firidu hulu befite neberena: kesiri'atumi alirak'ihumina. : beirisu zenidi k'ini neberihu; kehat'iatemi tet'ebek'ihu. : igiziabiherimi inide ts'idik'e; inide ije nits'hina be'ayinochu fiti meleselinyi. : kecheri sewi gari cheri honehi tigenyalehi: kek'ini sewi gari k'ini honehi tigenyalehi: : kenits'uhi gari nits'uhi honehi tigenyalehi: ket'emamami gari t'emama honehi tigenyalehi. : anite yetet'ek'awini hizibi tadinalehina: yet'i'bitenyochini 'ayini gini tawaridalehi. : abetu; anite mebirate nehina: igiziabiherimi ch'elemayeni yaberali. : beanite hayili bech'ifra layi irot'alehuna: beamilakemi k'it'iruni izelilalehuna. : yeamilaki menigedi fits'umi newi: yeigiziabiheri k'ali yenet'ere newi: beirisu lemitamenuti hulu gasha newi. : keigiziabiheri bek'eri amilaki mani newi? keamilakachinisi bek'eri amiba mani newi? : hayilini yemiyasitat'ik'enyi; menigedenimi

yemiyak'ana; : igirocheni inide bihori igirochi yemiyabereta; bekorebitochoimi yemiyak'omenyi igiziabiheri newi. : ijocheni selifi yasitemirali: bekinidemi yenasi k'esiti igetiralehu. : yemadanihinimi gasha set'ehenyi: tegisat'ihimi asadegenyi. : aremamedeni bebetache asefahi; igirochemi alitenisheratetumi. : t'elatocheni asadidachewalehu; at'efachewimalehu: isikat'efachewimi diresi alimelesimi. : asich'enik'achewalehu mek'omimi ayichilumi; keigiremi betachi yiwedik'alu. : leselifimi hayilini tasitat'ik'enyalehi: belaye yek'omutini bebetache tasigezachewalehi. : yet'elatocheni jeriba set'ehenyi; yemit'elunyimi at'efachewi. : ch'ohu; yemiredachewimi alineberemi: wede igiziabiheri ch'ohu; alisemachewimi. : inide midiri tibiya fech'ehwachewi: inide adebabayimi ch'ik'a reget'ihwachewi; dek'edek'ihwachewimi. : kezhibi kirikiri tadinenyalehi: yeehizabimi rasi adirigehi tishomenyalehi: yemalawik'ewi hizibimi yigezalinyali. : yeba'idi lijochi delelunyi: bejoro semewi tegezulinyi. : yeba'idi lijochi iyet'efu yihedalu: ketezegu sifirochi iyetenenik'et'et'u yiwet'alu. : igiziabiheri hiyaw newi; t'ebak'iyemi buruki newi: yemedihanite t'ebak'i amilake kefi kefi yibeli: : bek'eleni yemimelisilinyi amilaki; ahizabini bebetache yemiyasigeza; : ket'elatoche yemiyawet'anyi irisu newi: beinemi layi kek'omu kefi kefi taderigenyalehi: kegifyenya sewi tadinenyalehi. : abetu; silezihi beahizabi zenidi ameseginihalehu; lesimihimi izemiralehu. : yenigusuni medihaniti talak'i yaderigali: cherinetunimi lek'ebawi; ledawitina lezeru; lezelalemi yiset'ali.

23

yedawitimi yemech'eresha k'alu yihi newi. kefi kefi yetederegewi; beya'ik'obimi amilaki yetek'ebawi; beisiraeli zenidi melikami bale k'ine yehone; yeiseyi liji yedawiti nigigiri: : yeigiziabiheri menifesi beine tenagere: k'alumi beanidebete layi nebere. : yeisiraeli amilaki tenagerenyi: yeisiraeli t'ebak'i inidihimi ale. besewi layi bet'sidik'i yemiselet'ini; beigiziabiherimi firihati yeminegisi; : irisu inide maleda birihani inide ts'ehayi awet'at'i; bet'iwatimi yale demena inidemidemik'i; kezinabi behwala kemidiri inidemibek'ili limilame yihonali. : bewinu bete beigiziabiheri zenidi inidihu ayidelemini? keinemi gari behulu negeri k'inina ts'inu yehonewini yezelalemi k'ali kidani adirigoali: medihanitenina fek'adeni hulu yabek'ilali. : 'amets'enyochi hulu gini sewi beiju inidemayizewi; inide tet'ale ishohi nachewi. : manachewimi sewi yinekawi zenidi biwededi; beiju biretina yet'oruni yeb'o yiyizali: besirachewimi beisati fets'imo yik'at'elalu. : yedawiti hayalani simi yihi newi. yealek'ochi alek'a yehone kene'anawimi iyabusite nebere: irisumi t'oruni anisito siminitti meto yahili beanidi gize gedele. : keirisumi behwala yeeahohawi yedudi liji eliyamani nebere: leselifi yetesebesebutini filisit'iemawianini betegedaderu gize kedawiti gari kesositu hayalani anidu irisu nebere: yeisiraelimi sewochi temelesu. : irisu gini tenesito iju isikidekimina keseyifu gari isikit'abek'i diresi filisit'iemawianini meta:

beziyami k'eni igiziabiheri talak'i medihaniti aderege: hizibumi keirisu behwala miriko lemegifefi bicha temelese. : keirisumi behwala yearodawiwi yeage liji sama nebere. filisit'iemawiyanimi misiri bemolabeti irisha beanidineti honewi tekemachitewi neberi: hizibumi kefilisit'iemawiyani fiti sheshu. : irisu gini beirishawi mekakeli k'omo t'ebek'e; filisit'iemawiyanimi gedele: igiziabiherimi talak'i medihanitiaderege. : keselasawimi alek'ochi sositu weridewi bemekeri gize wede dawiti wede 'adolami washa met'u: yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira berafayimi shelek'o sefiro neberi. : beziya gizemi dawiti bemishigu wisit'i nebere; yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira beziya gize bebete lihem nebere. : dawitimi beberu at'egebi kalechiwi kebete lihem minich'i wiha mani bat'et'anyi? bilo temenye. : sositumi hayalani yefilisit'iemawiyanimi serawiti k'edidewi hedu; beberumi at'egebi kalechiwi kebete lihem minich'i wiha k'edu; yizewimi ledawiti amet'uleti: irisu gini lit'et'a aliwededemi; negeri gini leigiziabiheri afisio. : abetu; yihini aderigi zenidi keine yirak'i: benefisachewi defirewi yehedu sewochi demi ayidelemeni? bilo yit'et'a zenidi aliwededemi. sositu hayalani yadereguti yihi newi. : yet's'iruyami liji yeiyaoabi wenidimi abisa yeselasawi alek'a nebere. irisumi t'oruni besositu meto layi anisito gedelachewi: simumi inide sositu tet'erito neberi. : irisu beselasawi mekakeli yekebere alineberemini? silezihi alek'achewi hono neberi: negeri gini wede sositu alidersemi. : bek'ebits'eli yeneberewi talak'i sira yaderegewi yet's'inu'i sewi yeyodahe liji benayasi yemo'abawiwini yek'ebisielini huleti lijochi gedele: beamedayumi werati werido begwidigwadi wisit'i anibesa gedele. : rejimunimi gibits'awi sewi gedele: gibits'awiwi beiju t'ori neberewi: benayasi gini betiri yizo wede irisu werede; kegibits'awiwimi iji t'oruni nek'ilo begeza t'oru gedelewi. : yeyodahe liji benayasi yaderegewi yihi newi: simumi inide sositu hayalani tet'erito neberi. : keselasawimi yilik'i yekebere nebere; negeri gini wede sositu alidersemi. dawitimi bekibiri zebenyocho layi shomewi. : yeiyaoabimi wenidimi asaheli beselasawi mekakeli nebere; yebete lihem sewi yedudi : liji eliyonani; arodawiwi sama; hhirodawiwi elik'a; : felit'awiwi selesi; yetek'uhawiwi : ye'isika liji 'irasi; 'anatotawiwi : ab'ezeri; kusatawimi mibunayi; ahohawiwi : ts'elimoni; net'ofawiwi noere; yenet'ofawiwi yebe'ana liji helebi; kebiniyami wegeni : kegibi'a yeribayi liji itayi; p'iri'atonawimi benayasi; yeg'easi wenizi sewi : hidayi; 'arebawimi ab'aliboni; berihhumawiwi : 'azimoti; she'alibonawimi eliyahiba; : yeasani lijochi; yonatani; arodawiwi sama : yearodawiwi yearari liji aminani; yema'ikatawimi liji yeahasibayi liji elefalati; yegilonawimi yeakit'ofeli liji eliyabi; : k'erimelosawiwi hats'iro; aribawimi fe'arayi; : yesuba sewi yenatani liji yigi'ali; gadawiwi : bani; yet's'iruya liji yeiyaoabi gasha jagirewochi amonawimi ts'elek'i; bierotawimi : neharayi; yitirawimi 'irasi; yitirawimi : garebi; ket'yawawi oriyu: hulu behulu selasa sebatu nachewi.

degimomi yeigiziabiheri k'wit'a beisraeli layi nedede; dawitini. hidi; isiraelinina yihudani k'wit'eri bilo belayachewi asinesawi. : nigusumi iyoabinina keirisu gari yeneberutini yeserawiti alek'ochi. yehizibuni dimiri awik'i zenidi kedani jemiro isike berisabehi diresti temelalesu; hizibunimi k'wit'eruachewi alachewi. : iyoabimi nigusumi. yegetaye yenigusu 'ayini iyaye amilakihi igiziabiheri zare kalewi hizibi met'eni belayi meto it'ifi yich'emiribeti: getaye nigusu gini yihini negeri lemini yiwedidali? alewi. : negeri gini yenigusu k'ali beiyaoabina beserawitu alek'ochi layi ashenefe. iyoabina yeserawitu alek'ochimi yeisiraelini hizibi yik'ot'iru zenidi kengusi zenidi wet'u. : yoridanosinimi teshageru: begadi shelek'o mekakeli balechiwi beiyazeri ketema k'enyi bekuli bearo'eri layi seferu. : wede gele'adimi wede tebasoni adaseyi ageri met'u: wede daniye'animi deresu; wede sidonami zoru; : wede t'irosimi mishigi wede ewiyawinana wede kene'anawiyanimi ketemochi hulu met'u: beyihudami debubi bekuli beberisabehi wet'u. : beageritumi hulu layi temelalisewi kezet'enyi werina kehaya k'eni behwala wede iyerusalemi met'u. : iyoabimi yehizibuni k'ut'iri dimiri lenigusu set'e: beisraelimi seyifi yemimezizu siminiti meto shihi ts'inu'ani sewochi neberu: yeyihudami sewochi amisiti meto shihi neberu. : hizibunimi kek'ot'ere behwala dawitini libu metawi: dawitimi igiziabiherini. baderegihuti negeri ijigi bediyalehu: ahuni gini; abetu; talak'i sinifina adirigealehuna yebariyahini hat'iatu tarik'i zenidi ileminihalehu alewi. : dawitimi malido betenesa gize; yeigiziabiheri k'ali wede dawiti bale raiyi wede nebiyu wede gadi inidihili sili met'a. : hidi ledawiti. igiziabiheri inidihili yilali. sositi negerochi befithi anoralehu: aderigibihini zenidi keinerisu aniduni miret'i bilahi negerewi alewi. : gadimi wede dawiti met'ito. yesositi 'ameti rabi beagerihili layi yimit'abihini? weyisi t'elatochihi iyasadeduhi sositi weri keinerisu tisheshini? weyisi yesositi k'eni chenerifi beagerihili layi yihuni? ahunimi lelakenyi mini melisi inidemiset'i asibina merimiri bilo negerewi. : dawitimi gadini. ijigi tech'enik'ealehu: mihiretu bizu newina beigiziabiheri iji iniwidek'i. besewi iji gini aliwidek'i alewi. : dawitimi cheneferuni meret'e: yesinidemi mekeri werati behone gize cheneferu behibizo mekakeli jemere: kehizibumi seba shihi sewi mote. : yeigiziabiherimi meliaki iyerusalemini yat'efati zenidi ijuni bezerega gize igiziabiheri sile kifuwi negeri azene; hizibunimi yemiyat'efawini meliaki. inigidihili bek'ahi: ijihini melisi alewi. yeigiziabiherimi meliaki beiyabusawimi beorina awidima at'egebi nebere. : dawitimi hizibuni yemimetawini meliaki baye gize igiziabiherini. ineho; ine bediyalehu t'emamami sira ine adirigealehu: inezihi begochi gini inerisu mini aderege? ijihini beinena beabate beti layi inidithoni ileminihalehu bilo tenagerewi. : beziyami k'eni gadi wede dawiti met'ito. wit'a; beiyabusawimi beorina awidima leigiziabiheri mesewiya sira alewi. : dawitimi igiziabiheri inidazezewi inide gadi negeri wet'a. : orinami simeleketi nigusuna bariyawochu wede irisu simet'u aye: orinami wet'ito be-

nigusu fiti bemidiri layi begimibaru tedefa. : orinami. getayeni nigusuni wede bariyawu yamet'awi mikiniyati minidiri newi? ale. dawitimi. mek'isefitu kehizibu layi yikelekeli zenidi awidimawini keanite geziche leigiziabiheri mesewiya lisera newi alewi. : orinami dawitini. getaye nigusu inide wedede wesido yak'iribi: ineho; lemik'at'eli mesiwa'iti berewochi; lemik'at'elimi inich'eti yeawidima 'ik'ana yebere k'eniberi ale. : nigusi hoyi; yihini hulu orina lenigusu yiset'ali alewi: orinami nigusuni. amilakihi igiziabiheri yik'ebelihu alewi. : nigusumi orinani. inidihi ayidelemi; negeri gini bewaga keanite igezalehu: leamilakemi leigiziabiheri yemik'at'eli mesiwa'iti yale waga alak'eribimi alewi. dawitimi awidimawinina berewochuni beamisa sek'ili biri geza. : beziyami dawiti leigiziabiheri mesewiya sera; yemik'at'elina yedehininetinimi mesiwa'iti ak'erebe. igiziabiherimi sile ageritu yetelemenewini sema; mek'isefitumi keisiraeli tekelekele.

nigusu dawitimi shemegele 'idimewimi beza: li-bisimi derebuleti; negeri gini ayimok'ewimi neberi. : bariyawochumi. legetachini lenigusu dinigili tifelegalechi: benigusumi fiti k'oma tageligilewi; begetachinimi benigusu bibiti tenyita tamuk'ewi aluti. : beisiraelimni ageri hulu yetewabechi k'onjio felegu: sunemayitumi abisanimi agenyu; wede nigusumi yizewati met'u. : k'onjoyitumi ijigi wibi neberechi: nigusunimi tiredawina tagelegilewi neberi; nigusu gini ayawik'atimi neberi. : yeagitimi liji adoniyasi. nigusi ihonalehu bilo tenesa: seregelochinina feresenyochini befitumi yemirot'u amisa sewochi azegaje. : abatumi keto behiyiwetu sale. inidihi lemini taderigalehi? bilo alitek'ot'awimi neberi: irisu degimo ijigi yamare sewi nebere: keabeselonimi behwala tewelido neberi. : serawimi kets'iruya liji keiyobabina kekahinu keabiyatari gari nebere; inerisumi adoniyasini teketilewi yireduti neberi. : negeri gini kahinu sadok'ina yeyodahe liji benayasi nebiyumi natani samimi resimi yedawitimi hayalani keadoniyasi gari alineberumi. : adoniyasimi begochinina berewochini firidawochinimi be'ayinirogeli at'egebi balechiwi bezohaleti dinigayi natani sewa: yenigusunimi lijochi wenidimochuni hulu; yenigusunimi bariyawochi; yeyihudani sewochi hulu t'era. : negeri gini nebiyuni natanani; benayasinimi; hayalanunimi; wenidimunimi selomonini alit'erami. : natanani yeselomonini inati berisabehini inidihi bilo tenagerati. getachini dawiti sayawik'i yeagiti liji adoniyasi inide negese alisemashimini? : ahunimi neyi; yelijishini yeselomonini nefisina yeanichini nefisi iniditadinyi imekirishalehu. : hedeshi wede nigusu wede dawiti gibina. getaye nigusi hoyi; leine lebariyahi. lijishi selomoni keine behwala yinegisali; bezufanemi yik'emet'ali bilehi alimalihilinyimini? sile minisi adoniyasi yinegisali? beyiwi. : ineho; anichi beziya lenigusi sitinegiri ine keanichi behwala igebalehu; k'alishinimi ats'enalehu. : berisabehimi wede nigusu wede ilifinyi gebachi: nigusumi ijigi shemigilo neberi; sunemayitumi abisa tagelegilewi neberi. : berisabehimi agonibisa lenigusu iji nesachi: nigusumi. mini tifelegiyaleshi? ale. : irisiwami alechiwi. getaye hoyi; anite lebariyahi. lijishi selomoni keine behwala yinegisali; bezufanemi yik'emet'ali bilehi beamilakhi begiziabiheri milehilinyali: : ahunimi; ineho; adoniyasi menigesu newi: anitemi getaye nigusi yihini atawik'imi : irisumi bizu berewochinina firidawochini begochinimi sewitoali; yenigusunimi lijochi hulu; kahinunimi abiyatarini; yeserawitunimi alek'a iyoabini t'eritoali: bariyahini selomonini gini alit'erawimi. : ahunimi; getaye nigusi hoyi; keanite behwala begetaye benigusi zufani layi yemik'emet'ewini tingirachewi zenidi yeisiraeli hulu 'ayini yimeleketihali. : yihi bayihoni; getaye ke-abatochihi gari banik'elafahi gize inena lije selomoni inide ha'iatenyochi inik'ot'eraleni. : inehomi; lenigusu sitnageri nebiyu natani geba. : lenigusumi. ineho; nebiyu natani met'itoali bilewi negeruti: irisumi wede nigusu fiti begeta gize begimibaru bemidiri layi tedefito lenigusu iji nesa. : natanani ale. getaye nigusi hoyi; anite. keine behwala adoniyasi

yinegisali; bezufanemi layi yik'emet'ali bilehalini? : irisu zare werido bizu berewochinina firidawochini begochinimi sewitoali; yenigusunimi lijochi hulu; yeserawitunimi alek'a iyoabini; kahinunimi abiyatarini t'eritoali: inehomi; befitu iyebeluna iyet'et'u. adoniyasi shihi 'ameti yinigesi yilalu. : negeri gini ineni bariyahini; kahinunimi sadok'ini; yeyoda-henimi liji benayasini; bariyahinimi selomonini alit'erami. : bewinu yihi negeri kegetaye kenigusu yetederege newini? lebariyahimi keanite behwala begetaye benigusu zufani layi yemik'emet'ewini alinegerihimini? : nigusumi dawiti. berisabehini t'irulinyi bilo melese. wede nigusumi gebachi; benigusumi fiti k'omechi. : nigusumi. nefiseni kemekera hulu yadanenyi hiyawi igiziabiherini! : beiwineti. lijishi selomoni keine behwala yinegisali; beinemi fanita bezufane layi yik'emet'ali biye beisiraeli amilaki begiziabiheri inide malihulishi; inidihi zare beiwineti aderigalehu bilo male. : berisabehimi begimibariwa bemidiri layi tedefita lenigusu iji nesachina. getaye nigusi dawiti lezelalemi behiyiweti yinuri alechi. : nigusumi dawiti. kahinuni sadok'inina nebiyuni natanani yeyodahenimi liji benayasini t'irulinyi ale. wede nigusumi fiti gebu. : nigusumi alachewi. yegetachihuni bariyawochi yizachihu hidu; lijenimi selomonini bebek'loye layi asik'emit'uti; wede giyonimi awiriduti. : beziyami kahinu sadok'ina nebiyu natani beisiraeli layi nigusi adirigewi yik'ibuti: k'enide meleketimi nefitachihu. selomoni shihi 'ameti yinigesi belu. : behwalawimi teketilachihu wit'u: irisumi met'ito bezufane layi yik'emet'i; beinemi fanita yinigesi: beisiraeline beyihudami layi alek'a yihoni zenidi azizhalehu. : yeyodahemi liji benayasi meliso lenigusu ale; yabeji yadirigi: yegetayemi yenigusi amilaki yihini yinageri. : igiziabiheri kegetaye kenigusi gari inide nebere inidihi keselomoni gari yihuni; zufanunimi kegetaye kenigusu dawiti zufani yebele't'e yadirigi. : kahinuni sadok'ina nebiyu natani yeyodahenimi liji benayasi kelitawiyaniina felitawiyanimi weredu; selomoninimi benigusu bedawiti bek'ilo layi asik'emit'ewi wede giyoni amet'uti. : kahinuni sadok'i kedinikwanu yek'ibi'atuni k'enidi wesido selomonini k'eba: k'enide meleketimi nefu: hizibumi hulu. selomoni shihi 'ameti yinigesi alu. : hizibumi hulu irisuni teketilewi wet'u; hizibumi zefeni yizefinu neberi; betalak'imi desita desi alachewi: kech'uhetachewimi yetenesa midiri tenawet'echi. : adoniyasina irisumi yet'erachewi hulu mebiluna met'et'u tefets'imo sale semu: iyoabimi yek'enide meleketi ts'imits'i besema gize. yihi beketema wisit'i yale yeshibiri dimits'i minidiri newi? ale. : irisumi yihini sinageri yekahinu yeabiyatari liji yonatanani met'a: adoniyasimi. anite melikami sewi nehina; melikami taweralinalahina giba ale. : yonatanani leadoniyasi inidihi bilo melese. beiwineti getachini nigusi dawiti selomonini anegesewi. : nigusumi keirisu gari kahununi sadok'inina nebiyuni natanani yeyodahenimi liji benayasini kelitawiyaniina felitawiyanimi sedede; benigusumi bek'ilo layi asik'emet'uti. : kahinuni sadok'ina nebiyu natani begiyoni nigusi adirigewi k'ebuti: kezziyami desi biloachewi wet'u; ketemay-itumi asitegabachi: yesemachihutimi dimits'i yihi

newi. : degimomi selomoni bemenigisitu zufani layi tek'emit'oali. : yenigusumi bariyawochi gebitewi. igiziabiheri yeselomononi simi kesimihi zufanunimi kezufanihi yebelet'e yadirigi bilewi getachinini nigusuni dawitini bareku: nigusumi bealigawi layi hono segede. : nigusumi degimo. 'ayine iyaye zare bezufane layi yemik'emet'ewini yeset'enyi yeisraeli amilaki igiziabiheri yimesigeni ale. : adoniyasimi yet'erachewi hulu feru; tenesitewimi iyanidanidachewi beyemenigedachewi hedu. : adoniyasimi selomonini fera; tenesitomi hede; yemesewiyawinimi k'enidi yaze. : leselomonimi. ineho; adoniyasi nigusuni selomonini ferito. nigusu selomoni bariyawini beseyifi inidayigedilenyi zare yimallinyi bilo yemesewiyawini k'enidi yizoali aluti. : selomonimi. irisu akaheduni yasamere inide hone keirisu aniditi t'egwiri inikwa bemidiri layi atiwedik'imi: negeri gini kifati yetegenyebeti inide hone yimotali ale. : nigusu selomonimi lake; kemesewiyawimi awereduti: met'itomi lenigusu leselomoni iji nesa; selomonimi. wede betihi hidi alewi.

2

dawitimi yemimotibeti k'eni k'rebe: lijunimi selomonini inidihili sili azezewi. : ine yemidiruni hulu menigedi ihedalehu: : berita sewimi huni: yemitaderigewinina yemithedibetini hulu takenawini zenidi; bemuse higi inide tets'afe siri'atunina tiizazatuni firidunina misikrunimi tit'ebik'i zenidi; bemenigedumi tihedi zenidi; yeamilakihini yeigiziabiherini tiizazi t'ebik'i. : yihewimi degimo igiziabiheri sile ine. lijochihi menigedachewini bit'ebik'u; befitemi befits'umi libachewina befits'umi nefisachewi beiwineti bihedu keisraeli zufani sewi ayik'oret'ibihimi bilo yetenagerewini k'ali yats'ena zenidi newi. : anitemi degimo yets'iruya liji iyoabi; huletuni yeisraelini ch'ifira alek'ochi yeneri liji abenerini yeyeterunimi liji amesayini gedilo; beine layi yaderegewini tawik'alehi: yeselfunimi demi beselami afesese; bewegebumi balewi digina beigiru balewi ch'ama nits'uhi demi anore. : anitemi inide t'ibebihidi adirigi; shibetunimi beselami wede mek'abiri atawiridewi. : kewenidimihiki keabeselomi fiti besheshahu gize k'eribewinyalina legele'adawiwi leberizeli lijochi melikami cherineti adirigilachewi; bema'idihimi kemibeluti mekakeli yihunu. : inemi wede mehanayimi behedihu gize biritu irigimani yeregemenyi yebirak'imi ageri sewi yebiniyamawiwi yegera liji sami; ineho; beanite zenidi newi: irisu gini yoridanosini beteshagerihu gize lik'ebelenyi werede; inemi. beseyifi aligedilihimi biye beigiziabiheri miyeletalehu. : anite gini t'ibebenya sewi nehina yale k'it'ati atitewewi: yemitaderigibetini anite tawik'alehi; shibetunimi kedemi gari wede mek'abiri awiridi. : dawitimi keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema tek'ebere. : dawitimi beisraeli layi yenegesewi zemeni ariba 'ameti nebere. bekebironi sebatu 'ameti negese: beiyerusalemimi selasa sositi 'ameti negese. : selomonimi beabatu bedawiti zufani tek'emet'e: menigisitumi ijigi ts'ena. : yeagiti liji adoniyasimi wede selomoni inati wede

berisabehi met'a: irisiwami. wede ine memit'atihi beselami newini? alechi: : irisumi. beselami newi ale. degimomi. keanichi gari gudayi alenyi ale: irisiwami. tenageri alechi. : irisumi. menigisitu leine inide nebere; isisraelimi hulu nigusi ihoni zenidi fitachewini wede ine adirigewi inide nebere anichi tawik'iyalessi: negeri gini keigiziabiheri zenidi honoletalina menigisitu keine alifo lewenidime honoali. : ahunimi aniditi limena ileminishalehu: atasafirinyi ale. irisiwami. tenageri alechiwi. : irisumi. ayasafirishimina sunemayituni abisani yidirilinyi zenidi lenigusu leselomoni iniditeneigiriwi ileminishalehu ale. : berisabehimi. melikami newi; sile anite lenigusu inegirewalehu alechi. : berisabehimi yeadoniyasini negeri tinegirewi zenidi wede nigusu wede selomoni gebachi: nigusumi lik'ebelati tenesa samatimi; bezufanumi tek'emet'e: lenigusumi inati weniberi asimet'alati; bek'enyumi tek'emet'echi. : irisiwami. aniditi tanashi limena ileminihalehu: atasafirenyi alechi. nigusumi. inate hoyi; alasafirishimina lemyni alati. : irisiwami. sunemayitu abisa lewenidimihiki leadoniyasi tidarileti alechi. : nigusumi selomoni leinatu meliso. sunemayituni abisani leadoniyasi lemini tileminyiletalessi? talak'i wenidime newina menigisitini degimo lemynileti: kahinumi abiyatarina yets'iruya liji iyoabi degimo keirisu gari nachewi alati. : nigusumi selomoni. adoniyasi yihini k'ali behiyiwetu layi alenenageru inide hone igiziabiheri yihini yadirigibinyi; yihinimi yich'emiribinyi. : ahunimi yats'enanyi; beabatemi bedawiti zufani layi yasik'emet'enyi; inide tenagerewimi betini yeseralinyi hiyawo igiziabiherini! zare adoniyasi fets'imo yigedelali bilo beigiziabiheri male. : nigusumi selomoni yeyodaheni liji benayasini lake: irisumi selomoni yeyodaheni liji benayasini lake: irisumi wedek'ebeti; motemi. : nigusumi kahinuni abiyatarini. anite zare yemoti sewi neberihiki: negeri gini yeamilakini yeigiziabiherini taboti beabate bedawiti fiti sile teshekekihiki; abatemi yetek'ebelawini mekera hulu anite sile tek'ebelihiki aligedilihimina be'anatoti wedalewi wede irishahi hidi alewi. : beselomi be'eli beti layi yetenagerewi yeigiziabiheri k'ali yifets'emi zenidi selomoni abiyatarini keigiziabiheri kihineti awet'awi. : leiyoabimi were dereseteli: iyoabimi abeselomoni alitekatetelemi neberi inji adoniyasini teketilo neberi. iyoabimi wede igiziabiheri dinikwani sheshito yemesewiyawini k'enidi yaze. : nigusumi selomoni iyoabi wede igiziabiheri dinikwani sheshito mesewiyawini inide yaze sema: selomonimi yeyodaheni liji benayasini; hidi widek'ibeti bilo azezewi. : benayasimi wede igiziabiheri dinikwani met'ito. nigusu. wi'a yilihali alewi: irisumi. bezihi imotalahu inji aliwet'ami ale. benayasimi. iyoabi yetenagerewi k'ali yemeleselinyimi inidihili newi bilo wede nigusu were amet'a. : nigusumi alewi. inide negerehi adirigi: iyoabimi bekenitu yafesesewini demi keinena keabate beti tarik'i zenidi gedilehi k'iberewi. : abate dawiti sayawik'i keirisu yemishalutini huletuni ts'adik'ani sewochi; yeisraelini serawiti alek'a yenerini liji abenerini; yeyihudanini serawiti alek'a yeyeterini liji amesayini; beseyifi gediloalina igiziabiheri demuni berasu layi yimelisewi. : demachewimi beiyoa

rasina bezeru rasi layi lezelalemi yimelesi: ledawiti gini lezeruna lebutu lezufanumi yeigiziabiheri selami lezelalemi yihuni. : yeyodahemi liji benayasi wet'ito wedek'ebeti gedelewimi: bemidire bedami balewi bebetu tek'ebere. : nigusumi beirisu fanita yeyodaheni liji benayasini yeserawitu alek'a aderege: beabiyatarimi fanita kahinuni sadok'ini aderege. : nigusumi liko samini asi'erawina. beiyerusalemi beti seritehi tek'emeti; wedihina wediyami ati-wit'a. : bewet'ahibetimi k'eni; yek'edironinimi fefa beteshagerihibeti k'eni fets'imehi iniditimoti iwek'i: demihl berasihi layi yihonali alewi. : samimi nigusuni. negeru melikami newi: getaye nigusi inide tenagere bariyahi inidihu yaderigali alewi: samimi beiyerusalemi bizu k'eni tek'emete. : kesositi 'ametimi behwala kesami bariyawochi huletu wede geti nigusi wede me'aka liji wede anikusi kobelelu: saminimi. ineho; bariyawochihi begeti nachewi bilewi negeruti. : samimi tenesa; ahiyawinimi ch'ino bariyawochuni yisha zenidi wede geti wede anikusi zenidi hede: samimi hedo bariyawochuni kegeti amet'a. : selomonimi sami keiyerusalemi wede geti hedo inide temelese sema. : nigusumi liko samini asi'erana. wedihina wediya lemehedi bewet'ahi k'eni fets'imehi iniditimoti iwek'i biye beigiziabiheri alasmalihuhimini? weyisi alasimesekerihubihimi? anitemi. k'alu melikami newi; semichalehu aliheniyi. : yeigiziabiherini mehala inesi yazeziuhini tiizazi sile mini alit'ebek'ihimi? alewi. : nigusumi degimo samini. anite beabate bedawiti layi yeserahewini libihimi yasebewini kifati hulu tawik'alehi: igiziabiherimi kifatihini berasihi layi yimelisali. : nigusu selomoni gini yetebareke yihonali; yedawitimoti zufani beigiziabiheri fiti lezelalemi yits'entali alewi. : nigusumi yeyodaheni liji benayasini azezewi; wet'itomi wedek'ebeti; motemi. menigisitimi beselomoni iji ts'ena. a

3

selomonimi legibits'i nigusi leferi'oni amachi hone: yeferi'onini liji ageba; betunina yeigiziabiherinimi beti beiyerusalemi zuriya yalewini k'it'iri serito isikifets'imi diresi wede dawiti ketema amet'ati. : isikeziyami k'eni diresi leigiziabiheri simi mek'idesi aliteserami neberina hizibu bekorebita layi baluti mesigejawochi yisewa neberi. : selomonimi igiziabiherini yiwedidi neberi; beabatumi bedawiti sir'ati yihedi neberi: bicha bekorebita mesigeja yisewana yat'ini neberi. : geba'oni wana yekorebita mesigeja neberichina nigusu yisewa zenidi wedeziya hede: selomonimi beziya mesewiya layi anidi shihi yemik'at'eli mesiwa'iti ak'erebe. : igiziabiherimi begeba'oni leselomoni beleliti behilimi tegelet'eteti: igiziabiherimi. mini inidiset'ihl lemini ale. : selomonimi ale. irisu befithi beiwinetina betsidik'i belbimi k'inineti keanite gari inide hede; kebariyahi keabate kedawiti gari talak'i cherineti adirigehali: zare inide honemi bezufanu layi yemik'emeti liji set'itehi talak'uni cherinetihini ak'oyitehletali. : ahunimi; abetu amilake hoyi; ineni bariyahini beabate bedawiti fanita anigisehenyali: inemi mewich'anina megibiyani yemalawik'i tanashi bilatena nyenyi. :

bariyahimi yalewi anite bemeret'ihewi hizibihi sile bizatumi yik'ot'erina yimet'eni zenidi bemayichali betalak'i hizibi mekakeli newi. : silezihimi behizibihi layi mefiredi yichili zenidi; melikamunina kifuwinimi yileyi zenidi lebariyahi asitewayi libuna sit'ewi: aleziyama bezihi betalak'i hizibihi layi yifedi zenidi mani yichilali? : selomonimi yihini negeri sile lemene; negeru igiziabiherini desi asenyewi. : igiziabiherimi alewi. firidini tileyi zenidi lerasihi masitewaleni lemenihini inji lerasihi bizu zemenatini balet'eginetinimi yet'elatochihinimi nefisi satilemini yihini negeri leminehalina ineho; : ine inide k'ali adirigelihalehu: ineho; manimi yemimesilili keanite befiti inidelele keanitemi behwala inidayinasia adirige t'ibebenayana asitewayi libuna set'ichehalehu. : degimomi kenegesitati yemimesilili manimi inidayinori yalilemenihewini balet'eginetina kibiri set'ichehalehu. : abatihimi dawiti inide hede; sir'atenina tiizazeni tib'ebik'i zenidi bemenigede yehedihi inide hone; 'idimehini arezimewalehu. : selomonimi nek'a; inehomi; hilimi nebere: wede iyerusalemimi met'ito beigiziabiheri k'ali kidani taboti fiti k'ome; yemik'at'elewinimi mesiwa'iti asarege; yedehininetinimi mesiwa'iti ak'erebe; lebariyawochumi hulu gibizha aderege. : beziyani gizemi huleti galemotochi setochi wede nigusu met'itewi befitu k'omu. : anidenyayitumi seti alechi. getaye hoyi; inena yihichi seti beanidi beti ininoraleni: inemi keirisawa gari bebeti salehu weledihu. : ine keweledihu kesositi k'eni behwala yihichi seti degimo weledechi: inya bebeti wisit'i abireni neberini; kehuletachinimi bek'eri manimi bebeti wisit'i alineberemi. : irisiwami belayu sile tenyachibeti yezihichi seti liji beleliti mote. : irisiwami beikule leliti tenesita; ine bariyahi tenyiche salehu; lijeni keat'egebe wesedechi; bebibitiwami aderegechiwi; yemotewinimi lijiwani beine bibiti aderegechi. : lijenimi at'eba zenidi bemaleda binasa; ineho; moto neberi: negeri gini birihani behone gize temeleketihuti; inehomi; yeweledihuti lije alineberemi. : huletenyayitumi seti. dehinenyawi yene liji newi; yemotewimi yeanichi liji newi inji anichi inidemitiyiwi ayidelemi alechi. yihichimi. yemotewi yeanichi liji newi; dehinenyawimi yeine liji newi alechi: inidihumi benigusu fiti yinegageru neberi. : beziyani gizemi nigusu. yihichi. dehinenyawi yeine liji newi; yemotewimi yeanichi liji newi tilalechi: yachinyayitumi. ayidelemi; yemotewi yeanichi liji newi dehinenyawimi yeine liji newi tilalechi ale. : nigusumi. seyifi amit'ulinyi ale: seyifimi yizewi wede nigusu fiti met'u. : nigusumi. dehinenyawini hits'ani lehuleti kefilachihu leaniditu aniduni kifili; lehuletenyayitumi huletenyawini kifili sit'u ale. : dehinenyawimi yeneberati seti anijetiwa sile lijiwa nafik'oalina. getaye hoyi; dehanenyawini leirisawa sit'ati inji atigideli bila lenigusu tenagerechi. yachinyayitu gini. yikefeli inji leinemi leanichimi ayihuni alechi. : nigusumi meliso. yihichinyayitu inatu natina dehinenyawini hits'ani leirisawa sit'uati inji atigideluti ale. : nigusumi yeferedewini firidi isiraeli hulu semu: firidini lemadiregi yeigiziabiheri t'ibebi inide neberebeti ayitewalina nigusuni feru.

nigusumi selomoni beisraeli hulu layi negiso neberi. : yeneberutimi alek'ochi inezihhi nachewi: yesadok'i liji kahinu 'azariyasi; : ts'ehafiwochumi yeseba lijochi eliyafina akiya; tariki ts'ehafimi yeahhiludi liji iyosafit'i; : yeyodahemi liji benayasi yeserawiti alek'a nebere: sadok'ina abiyatarimi kahinati neberu: : yenatanimi liji 'azariyasi yeshumochi alek'a nebere: yenatanimi liji zabudi yenigusu amakarina wedaji nebere: : ahhisarimi yebeti azazhi; ye'abidami liji adonirami asigebari nebere. : lenigusuna lebeta sebumi k'elebi yemiset'u beisiraeli hulu layi asira huleti shumochi leselomoni neberuti. ke' ametu wisit'i aniduni weri iyanidanidachewi yik'elibu neberi. : simachewimi yihi nebere: beteraramawi ageri beefiremi yehhuri liji: : bemak'ats'ina beshe'alibimi bebetisamisina beelonibetihanani yedek'eri liji: : bearuboti yehesedi liji; leirisumi sekotina yeoferi ageri hulu nebere: : bedori ageri daricha hulu yeaminadabi liji; irisumi yeselomonini liji t'afetini agibito neberi: : kebetisani jemiro isike abelimi-holana isike yok'im'i'ami mado diresi beta'inakina bemegido bets'eritanimi at'egebi beiyiziraeli betachi balewi bebetisani hulu yeahhiludi liji be'ana nebere: : beremati zegele'adi yegeberi liji nebere; leirisumi begele'adi yaluti yeminase liji yeiya'iri meniderochi neberu: leirisumi degimo bebasoni beariyagobi daricha yaluti k'it'irina yenasi mewereweriya-wochi yeneberekachewi sidisa talalak'i ketemochi neberubeti: : bemehanyami ye'ido liji ahhinadabi: : benifitalemi akimaasi nebere; irisumi yeselomonini liji basimatini agibito neberi: : beaserina bebe'aloti yekusi liji be'ana: : beyisakori yefaruwa liji iyosafit'i: : bebiniyami yeela liji sami: : beamorawiyani nigusi besewonina bebasoni nigusi be'agi ageri; begele'adi ageri; yauri liji geberi nebere: beziyachimi midiri layi irisuru bichawini shumi nebere. : yihudana isiraelimi inide bahiri asheva bizati bizu neberu: belitewimi t'et'itewimi desi biloachewi neberi. : selomonimi kewenizu jemiro isike gibits'i daricha isike filisit'i'emi diresi bemenigisitati hulu layi negiso neberi: gibirimi yamet'uleti neberi; be'idimewimi mulu leselomoni yigezu neberi. : leselomonimi lek'eni lek'enu k'elebi yemihoni selasa kori melikami duk'etina sidisa kori menanya dik'eti; : kewalana kemidak'wa kebereha fiyelina kesebu wefochi bek'eri asiri firidawochi hayami yetesemaru berewochi anidi metomi begochi nebere. : kewenizu wedihi baluti negesitati hulu kewenizumi wedihi balewi ageri hulu layi ketifisa jemiro isike gaza diresi negiso neberi: bezuriyawimi balewi behulu wegeni selami honoleti neberi. : beselomonimi zemeni hulu yihudana isiraeli kedani jemiro isike berisabehi diresi iyanidanidu kewayinuna kebelesu betachi tezelo yik'emet'i neberi. : leselomonimi beariba shihi gat'i yemigebru yeseregela feresochi asira huletimi shihi feresenyochi neberuti. : ineziyami shumochi iyanidanidu beyeweru nigusuni selomoninina wede nigusu wede selomoni ma'di yemik'eributini hulu yik'elibu neberi: minimi ayagodilumi neberi. : iyanidanidumi inide denibu leferesochuna lesegeri bek'elochi gebisina ch'idi wede sifirachewi yamet'u

neberi. : igiziabiherimi leselomoni ijigi bizu t'ibebina masitewali bebahirimi dari inidale asheva yelibi sifati set'ewi: : yeselomonimi t'ibebi bemisirak'i kalu sewochi hulu t'ibebina kegibits'i t'ibebi hulu belet'e. : kesewimi hulu yilik'i keiyiziraelawimi keetanina kemaholi lijochi kehemanina kkekeli'edi kederalimi yilik'i t'ibebenya nebere. bezuriyawimi balu ahizabi hulu zinawi wet'a. : irisumi sositi shihi misalewochi tenagere: mehaliyumi shihi amisiti nebere. : sile zafimi kelibanosi zigiba jemiro bek'it'iri ginibi layi isikembek'ilewi isike hisop'i diresi yinageri neberi: degimomi sile awirewochina sile wefochi seletenik'esak'ashochina sile 'asawochi yinageri neberi. : keahizabimi hulu; t'ibebunimi semitewi keneberu kemidiri negesitati hulu yeselomonini t'ibebi lemesimati sewochi yimet'u neberi. a

5

yet'iroso nigusi kirami ledawiti bezemenu hulu wedaji sile nebere; selomoni beabatu fanita nigusi lemehoni inide tek'eba semito bariyawochuni wede selomoni sedede. : selomonimi wede kirami inidihii bilo lake. : igiziabiheri keiguru betachi isikit'ilileti diresi bezuriyawimi sile nebere selifi abate dawiti yeamilakuni yeigiziabiherini beti mesirati inidilichale anite tawik'alehi. : ahunimi amilake igiziabiheri bezuriyaye kaluti 'irefitti set'ityalyi: t'elatimi kifumi negeri yelbeyinimi. : inehumi; igiziabiheri leabate ledawiti. beanite fanita bezu-fanihi layi yemasik'emit'ewi lijihii irisuru lesime beti yiserali bilo inide negerewi; leamilake leigiziabiheri simi beti isera zenidi asibalehu. : ahunimi kewegene inide sidonawiyani inich'eti mek'oret'i yemiyawik'i inidelele tawik'alehina yezigiba zafi kelibanosi yik'orit'ulinyi zenidi bariyawochihini izezi: bariyawochemi kebariyawochihii gari yihunu: yebariyawochihini waga inide tenagerihewi hulu iset'ihalehu. : kiramimi yeselomonini k'ali semito ijigi desi alewana. bezihi betalak'i hizibi layi t'ibebenya liji ledawiti yeset'e igiziabiheri zare yimesigeni ale. : kiramimi. yelakihibinyini hulu semahu: sile zigibawina sile t'idu inich'eti fek'adihini hulu adirigalehu. : bariyawoche kelibanosi wede bahiri yodigitutali: inemi betanikwa adirige bebahiri layi iyanisafefihu anite isike wesenihevi sifira diresi aderisilihalehu; beziyami ifetawalehu; anitemi keziya tasiwesidewalehi: anitemi fek'adeni taderigalehi: lebetemi k'elebi yemihonewini tiset'enyalehi bilo wede selomoni lake. : inidihumi kirami yezigibawinina yet'iduni inich'eti inidemishawi yahili hulu leselomoni yiset'ewi neberi. : selomonimi lekirami sile betu k'elebi haya shi yek'orosi mesiferiya sinide haya korimi t'iru zeyiti yiset'ewi neberi: selomonimi lekirami beye'ometu yihini yiset'i neberi. : igiziabiherimi inide negerewi leselomoni t'ibebini set'ewi: bekiramina beselomonimi mekakeli selami nebere: huletumi k'ali kidani tegabu. : selomonimi keisiraeli hulu gebarochuni merit'o awet'a: yegebarochumi k'wit'iri selasa shihi sewochi nebere. : beyewerumi iyaketatele wede libanosi asiri asiri shihi yisedidi neberi: anidi werimi belibanosi huleti werimi bebetachewi yik'emet'u neberi.

adoniramimi asigebari nebere. : selomonimi seba shihi teshekamiwochi; semaniya shihimi beterarawi layi yemit'eribu t'erabiwochi neberuti. : yihewimi beseratenyawu hizibi layi keteshomuti kesositi shihi sidsiti meto sewochi lela newi. : nigusumi talalak'i mirit'i mirit'i dinigayochini yik'ofiruna yit'eribu zenidi lebetumi mesereti yiebeributi zenidi azeze. : yeselomonina yekiramimi anat'iwochi gebalawiyanimi wek'eruachewi; betunimi lemesirati inich'etunina dinigayochuni azegaju.

6

yeisraeli lijochi kegibits'i midiri kewet'u arati meto semaniya 'ameti behone gize; selomoni beisraeli layi benegese bearatenyawu 'ameti; zifi bemibalewi behuletenyawu weri yeigizabiherini beti mesirati jemere. : nigusu selomonimi leigizabiheri yeserawi beti rizimetu sidsa kinidi; weridumi haya kinidi; k'umetumi selasa kinidi nebere. : bemek'idesumi fiti weleli nebere: rizimetumi inide mek'idesu weridi haya kinidi; weridumi kebetu wedefiti asiri kinidi nebere. : lebetumi be'ayne rigibi yetezegu mesikotochi aderege. : bebetumi ginibi zuriya; bemek'idesuna bek'idisite k'idusanu ginibi zuriya; deribi sera; bezuriyawimi gwadawochi aderege. : yetachinyawimi deribi weridu amisiti kinidi; yemekakelenyawu deribi weridu sidsiti kinidi; yesositenyawimi deribi weridu sebatu kinidi nebere. seregelochu bebetu ginibi wisit'i inidayige bu kebetu ginibi wich'i 'arefitochi aderege. : betumi betesera gize fets'imewi betewek'eru dinigayochi tesera: beteserami gize merajana met'irebiya yebiretimi 'ik'a hulu bebetu wisit'i alitesemami. : yetachinyawimi deribi gwadawochi beri bebetu k'enyi at'egebi nebere. keziiyami wede mekakelenyawu deribi; kemekakelenyawimi wede sositenyawu deribi bemewich'a yasiwet'a neberi. : betunimi serito fets'emewi: bezigibawu seregelochina sanik'awochi kedenewi. : bebetumi hulu zuriya k'umetachewi amisiti amisiti kinidi yehone deribochi sera: kebetumi gari bezigiba inich'eti agat'emachewi. : yeigizabiherimi k'ali wede selomoni met'a inidihi sili. : silezihi silemitiserawi beti besiri'ate bitihedi; firidenimi bitaderigi; timalesibetimi zenidi tiizazeni hulu bitit'ebik'i; leabatihu ledawiti yenegerihutini k'ali keanite gari ats'enalehu. : beisiraelimu lijochi mekakeli inoralehu; hizibenimi isiraellini alit'ilimi. : selomonimi betuni serawi; fets'emewimi. : yebetunimi ginibi wisit'uni bezigiba sanik'a lebet'e: kebetumi mesereti jemiro isike t'arawi diresi wisit'uni beinich'eti lebet'ewi: degimomi yebetuni weleli bet'idi inich'eti kedenewi. : bebetu wisit'i k'idisite k'idusanu yihoni zenidi hwalenyawimi hayawini kinidi bezigiba inich'eti gare dewi. : bek'idisite k'idusanu fiti yalewimi mek'idesi rizimetu ariba kinidi nebere. : yebetunimi wisit'i betegobogobena befeneda abeba betek'erets'e zigiba lebet'ewi: hulumi zigiba nebere: dinigayumi alitayemi neberi. : beziyami yeigizabiherini k'ali kidani taboti yanori zenidi bebetu wisit'i k'idisite k'idusanu abeje. : yek'idisite k'idusanu rizimetu haya kinidi; sifatumu haya kinidi; k'umetumi haya kinidi nebere: bet'iru werik'imi lebet'ewi.

: bek'idisite k'idusanu fiti kezigiba yetesera mesewiya aderege: bet'iru werik'imi lebet'ewi. : betunimi hulu fets'imo bewerik'i lebet'ewi: bek'idisite k'idusanu fiti yeneberewini mesewiya hulu bewerik'i lebet'ewi. : bek'idisite k'idusanu wisit'i k'umetachewi asiri kinidi yehone keweyira inich'eti huleti kirubeli sera. : yekirubimi anidenyawu kinifi amisiti kinidi; yekirubimi huletenyawu kinifi amisiti kinidi nebere: keanidenyawu kinifi ch'afi jemiro isiki huletenyawu kinifi ch'afi diresi asiri kinidi nebere. : huletenyawu kirubi asiri kinidi nebere: huletumi kirubeli anidi likina anidi meliki nebere. : yeandidu kirubi k'umeti asiri kinidi nebere; yehuletenyawu kirubi inidihu nebere. : kirubelinimi bewisit'enyawu beti anorachewi: yekirubelimi kinifochachewi tezerigitewi neberi: yeandidu kirubi kinifi anidenyawu ginibi yinekane neberi; yehuletenyawu kirubi kinifi huletenyawu ginibi yinekane neberi: yehuletumi kinifochi bebetu mekakeli irisi berisachewi yinekaku neberi. : kirubelinimi bewerik'i lebet'achewi. : bebetumi ginibi hulu zuriya bewisit'ina bewich'i yekirubelina yezenibaba zafi yefenedami abeba misili k'erets'e. : yebetunimi weleli bewisit'ina bewich'i bewerik'i lebet'e. : lek'idusite k'idusanu megibiya keweyira inich'eti dejochi sera: medirekunina mek'anochu defunimi amisiti ma'izeni aderege. : huletunimi dejochi keweyira inich'eti sera: yekirubelinina yezenibaba zafi yefenedami abeba misili k'erets'ebachewi; bew'erik'imi lebet'achewi: kirubelinina yezenibabawini zafi bewerik'i lebet'achewi. : inidihumi lemek'idesu megibiya keweyira inich'eti arati ma'izeni mek'ani aderege. : huletunimi dejochi ket'idi inich'eti sera: anidu deji beamat'efiya keteyayaze kehuleti sanik'a tederege; huletenyawu deji beamat'efiya keteyayaze kehuleti sanik'a tederege. : yekirubelinina yezenibaba zafi yefenedami abeba misili k'erets'ebachewi: betek'erets'ewimi sira layi bewerik'i lebet'achewi. : yewisit'enyawunimi adebabayi k'it'iri sositu tera betet'erebe dinigayi; anidunimi tera bezigiba sanik'a serawi. : bearatenyawu 'ameti zifi bemibali weri yeigizabiheri beti temeserete. : beasira anidenyawu 'ameti buli bemibali besiminitenyawu weri betu inide kifilochuna inide siri'atu hulu tech'ere. besebatimi 'ameti wisit'i serawi. a

7

selomonimi yerasuni beti beasira sositi 'ameti sera; yebetunimi sira hulu ch'ere. : yelibanosi duri beti yemibali betini sera: rizimetunimi meto kinidi; sifatumu amisa kinidi; k'umetunimi selasa kinidi aderege: yeigibami inich'eti besositi tera beteseru a'imadi layi k'omo neberi: bea'imadumi layi yeigibami inich'eti agidami seregelochi neberu. : bea'imadumi layi beberu agidamiwochi betu bezigiba sanik'a teshefina neberi: a'imadumi beandidu tera asira amisiti; beandidu tera asira amisiti iyehonu ariba amisiti neberu. : mesikotochumi besositi tera neberu; mesikotochumi fiti lefiti yiteyayu neberi. : dejochuna mesikotochumi hulu arati ma'izeni neberu: mesikotochumi besositi tera honewi fiti lefiti yiteyayu neberi. : a'imadumi yalubetuni beti sera: rizimetumi

amisa kinidi; sifatumi selasa kinidi nebere: beirisumi fiti degimo a'imadina medireki yalubeti weleli nebere. : degimomi yemiferidibeti zufani yalebetini yefiridi beti aderege. keweelumi anisito isike t'arawi diresi bezigiba inich'eti teshefino neberi. : kefiridi sek'ela wede wisit'i; belelawimi adebabayi wisit'i yeneberewini menoriya beti inidihu sera. inidezihumi yale beti selomoni lagebati leferi'oni liji beti sera. : inezihimi hulu kemeseretu jemiro isike gwililatu diresi bet'iru betet'erebana bewisit'ina bewich'i beliki betekerekeme dinigayi taseritewi neberi: bewich'iwimi isike talak'u adebabayi diresi inidihu nebere. : meseretumi asiri weyimi siminiti kinidi behone bet'iruna betalak'i dinigayi taserito neberi. : belayumi liki hono yetekerekeme t'iru dinigayina yezigiba sanik'a nebere. : betalak'umi adebabayi zuriya yeneberewi k'it'iri inide igiziabiheri beti inide wisit'enyawi adebabayi k'it'irina inide betu weleli sositu tera betet'erebe dinigayi anidumi tera bezigiba sanik'a taserito neberi. : nigusumi selomoni liko kiramini ket'iroso asimet'a. : irisumi kenifitalemi wegeni yeneberechi yebali aliba seti liji nebere; abatumi yet'iroso sewi nani seratenya nebere: yenasinimi sira hulu yisera zenidi bet'ibebina bemasitewali bebilihlatimi temolito neberi. wede nigusumi wede selomoni met'ito sirawini hulu sera. : huletuni yenasu a'imadi aderege: yeanidumi 'amidi k'umeti asira siminiti kinidi nebere; yezuriyawimi met'eni asira huleti kinidi nebere: ye'amidumi wifireti anidi gati nebere; wisit'i kiftimi nebere. huletenyawimi 'amidi inidihu nebere. : behuletumi a'imadi rasi layi inidik'emet'u kefesese nasi huleti gwililati sera: yeanidumi gwililati k'umeti amisiti kinidi; yehuletenyawimi gwililati k'umeti amisiti kinidi nebere. : bea'imadumi rasi layi yeneberutini gwililatochi yishefinu zenidi huleti inide meribebi sira aderege: anidumi meribebi leanidu gwililati huletenyawimi meribebi lehuletenyawimi gwililati nebere. : romanochinimi sera: beanidi gwililati zuriya betera huleti meto romanochi neberu; beanidimi meribebi layi huleti tera nebere: inidihumi lehuletenyawimi gwililati aderege. : bewelulumi a'imadi beneberuti gwililatochi layi yesufi abeba yemimesili sira arati kinidi adirigo k'erets'e. : behuletumi a'imadi beneberuti gwililatochi layi bemeribebu sira at'egebi romanochuni aderege. : a'imadunimi bemek'idesu weleli at'egebi ak'omachewi: yek'enyunimi 'amidi ak'umo yak'umi bilo t'erawi: yegirawinimi 'amidi ak'umo lebezi bilo t'erawi. : bea'imadumi rasi layi yesufi abeba yemimesili sira nebere: inidihumi yea'imadu sira tech'ere. : kefesese nasi kedari isike dari asiri kinidi; k'umetumi amisiti kinidi; bezuriyawimi selasa kinidi yehone kibi kwire sera. : kekeniferumi betachi leanidi kinidi asiri leanidi kinidimi asiri gubigubochi azorebeti: irisumi bek'et'e gize gubigubochu behuleti tera keirisu gari abirewi k'elit'ewi neberi. : kwirewimi beasira huleti berewochi misili layi tek'emito neberi: keinerisumi sositu wede semeni; sositumi wede mi'irabi; sositumi wede debubi; sositumi wede misirak'i yimeleketu neberi. kwirewimi belayachewi nebere; yehulumi jeribachewi besite wisit'i nebere. : wifiretumi anidi gati nebere: keniferumi inide ts'iwa keniferi taserito

neberi: inide sufi abebawochi hono tekerikimo neberi. huleti shihimi yebadosi mesiferiya yiyizi neberi. : asirimi yenasu mek'emech'awochi sera: yeanidumi mek'emech'a rizimeti arati kinidi; weridumi arati kinidi; k'umetumi sositi kinidi nebere. : yemek'emech'awimi sira inidihu nebere: bekifefochimi mekakeli yalewi seniberi yime-sili neberi. : bekifefochimi mekakeli beneberu seniberochi layi anibesawochina berewochi kirubelimi neberi: inidihumi bekifefochu layi nebere: keanibesawochuna keberewochu betachi shakwira yemimesili tenit'elit'ilo neberi. : beyemek'emech'awochumi hulu arati yenasu menikorakwirochi neberubache: menikorakwirochumi yemizorubetini yenasu wesikemiti sera: kemeta'ebiyawimi seni betachi bearatu ma'izeni bekuli arati bemisili yefesesu igirochi neberu. : bekifefumi wisit'i yenebere anigeti anidi kinidi nebere: anigetumi dibulubuli nebere; k'umetumi kinidi tekuli nebere. beanigetumi layi k'irits'i neberetibi: kifefu gini arati ma'izeni nebere iniji dibulubuli alineberemi. : aratumu menikorakwirochi keseniberochu betachi neberu: yemenikorakwirochumi wesikemiti bemek'emech'awi wisit'i nebere: yemenikorakwirumi k'umeti kinidi tekuli nebere. : yemenikorakwirochumi sira inide seregela menikorakwiri nebere; wesikemitochuna yemenikorakwirochu kifefi k'itiritochumi wesikemitumi yemigebabeti bwamibwa hulu bemisili yefesese neberi. : beyanidanidumi mek'emech'a bearatu ma'izeni bekuli arati degefawochi neberu: degefawochumi kemek'emech'awi gari teget'imeki neberi. : bemek'emech'awimi layi siniziri yemihoni dibulubuli negeri nebere: bemek'emech'awimi layi yeneberu meyazhawochina seniberochi keirisu gari yigat'emu neberi. : bemeyazhawina beseniberochu layi kirubelinina anibesawochini yezenibabawinimi zafi inide met'enachiwi k'erets'e; bezuriyawimi shakwira aderege. : inidihu asiruni mek'emech'awochi sera: hulumi bemisilina bemet'eni benidifimi tikikilochi neberu. : asirunimi yenasu meta't'ebiya seni sera: anidu meta't'ebiya seni ariba yebadosi mesiferiya yanasu neberi: iyanidanidumi meta't'ebiya seni arati kinidi nebere: beasirumi mek'emech'awochi layi beyanidanidu anidi anidi meta't'ebiya seni yik'emet'i neberi. : amisitunimi mek'emech'awochi bebetu k'enyi; amisitunimi bebetu gira anorachewi: kwirewinimi bebetu k'enyi beazebi bekuli anorewi. : kiramimi minichitochinina mech'ariyawochini disitochinimi sera: kiramimi lenigusu leselomoni beigiziabiheri beti yeserawini sira hulu ch'ere. : huletumi a'imadi; bea'imadumi layi yeneberutini kubi yemimesilutini gwililatochi; bea'imadumi layi yeneberutini huletuni gwililatochi yemishefinutini huletuni meribebochi; : bea'imadumi layi yeneberutini huletuni gwililatochi yishefinu zenidi leiyadanidumu meribebi behuleti behuleti tera adirigo lehuletu meribebochi arati meto romanochi aderege. : asirunimi mek'emech'awochi; bemek'emech'awochimi layi yemik'emet'utini asiruni meta't'ebiya seni. : anidunimi kwire; kekwirewimi betachi yemihonutini asira huletuni berewochi; : minichetochunimi; mech'ariyawochunimi; disi-

tochunimi aderege. kiramimi lenigusu leselomoni beigiziabiheri beti yeserawi yih'i 'ik'a hulu yegale nasi nebere. : beyoridanosi meda besukotina bet'seritani mekakeli balewi bewefiramu mereti wisit'i asifesezewi. : selomonimi 'ik'awini hulu sayasimezini anore: yenasumi mizani kebizatu yetenesa ayik'ot'erimi neberi. : selomonimi beigiziabiheri beti yeneberewini 'ik'a hulu asera: yewerik'uni mesewiya; yegets'umi hibisiti yeneberebetini yewerik'i gebeta; : bek'idisite k'idusanu fiti amisutu bek'enyi amisutumi begira yemik'emet'utini ket'iru werik'i yeteserutunimi mek'irezochi; yewerik'unimi abebawochina k'enidilochi mekositeriyawochimi; : ket'iru werik'imi yeteserutini ts'iwawochina gwit'etochi; disitochunina ch'ilifawochunimi; manidejawochunimi; lewisit'enyawimi beti lek'idisite k'idusani dejojchi lebete mek'idusumi dejojchi yemihonutini yewerik'i mat'efiyawochi asera. : inidihu nigusu selomoni beigiziabiheri beti wisit'i yaserawi sira hulu tefets'eme. abatumi dawiti yek'edesewini; birina werik'i 'ik'ami; selomoni ageba; beigiziabiherimi beti wisit'i beneberu gimija betochi anorewi.

8

selomonimi yeigiziabiherini k'ali kidani taboti kedawiti ketema kets'iyoni yawet'u zenidi yeisraelini shimagilewochina yenegedi alek'ochini hulu; yeisraelini lijochi yeabatochachewini betochi mesafiniti; nigusu selomoni wedalebeti wede iyerusalemi sebesebachewi. : yeisraelimi sewochi etanimi bemibali besebatenyawi weri bebe'alu gize wede nigusu wede selomoni tekemachu. : yeisraelimi shimagilewochi hulu met'u: kahinatumi tabotuni anesu. : yeigiziabiherinimi taboti; yemegeanyawinimi dinikwani; bedinikwanumi wisit'i yeneberewini yetek'edesewini 'ik'a hulu amet'u: inezihinimi hulu kahinatuna lewawiyanu amet'u. : nigusumi selomoni keirisumi gari yetesebesebu yeisraeli mahiberi hulu keirisu gari betabotu fiti honewi; kebizatachewi yetenesa yemayik'ot'erutinina yemayimef'etunini begochina berewochi yisewu neberi. : kahinatumi yeigiziabiherini k'ali kidani taboti bebetu bek'idisite k'idusani wisit'i kekirubeli kenifi betachi wede neberewi wede sifirawu amet'uti. : kirubelimi betabotu sifira layi kinifochachewini zerigitewi neberi: kirubelimi tabotunina melogiyawochuni besite layi bekuli shefinewi neberi. : melogiya-wochumi rejajimochi neberu: bek'idisite k'idusani fiti kemek'idusu wisit'i ch'afochachewi yitayu neberi: bewich'i yale gini ayayachewimi neberi: isike zaremi diresi beziya alu. : betabotumi wisit'i yeisraeli lijochi kegibits'i midiri bewet'u gize; igiziabiherimi keinerisu gari k'ali kidani baderege gize; muse bekorebi kasik'emet'achewi kheuletu yedinigayi ts'ilatochi bek'eri minimi alineberebetimi. : kahinatumi kemek'idusu bemet'u gize demenawi yeigiziabiherini beti molawi. : yeigiziabiherimi kibiri yeigiziabiherini beti molito neberina kahinatuna kedemenawi yetenesa lemangeligeli yik'omu zenidi alichalumi. : selomonimi. igiziabiheri. bech'elemawi wisit'i inoralehu biloali: : inemi lezelalemi yemiti-noribeti maderiya beti beiwineti serahulih ale. :

nigusumi fituni zeweri adirigo yeisraelini gubae hulu mererek'e: yeisraelimi gubae hulu k'omewi neberi. :16: irisumi ale. hizibeni israelini merich'alehu; kawet'ahubeti k'eni jemiro sime beziya yihoni zenidi; beirisuwami beti yiseralniji zenidi keisraeli negedi hulu ketema alimeret'ihumi: ahuni gini sime beziya yihoni zenidi iyerusalemini merich'alehu; behizibemi beisraeli layi yihoni zenidi dawitini merich'alehu bilo leabate ledawiti beafu yetenagere; bejumi yefets'eme yeisraeli amilaki igiziabiheri yimesigeni. : abatemi dawiti leisraeli amilaki leigiziabiheri simi beti yisera zenidi belibu asebe. : igiziabiherimi abateni dawitini. lesime beti tisera zenidi belibihisi asibehalina yihini belibihisi masebihi melikami aderegihi. : neger gini kewegebihisi yemiwet'awi lijochi irisu lesime beti yiserali inji beti yemitiseralniji anite ayidelehimi alewi. : igiziabiherimi yetenagerewini k'ali ats'ena: igiziabiherimi tesifa inide set'e beabate bedawiti fanita tenesahu; beisraelimi zufani layi tek'emet'ihu; leisraelimi amilaki leigiziabiheri simi beti serahu. : kegibits'imi midiri bawet'achewi gize keabatochachini gari yaderegewi yeigiziabiheri k'ali kidani lalebati taboti sifira beziya aderegihuleti. : yeisraelimi gubae hulu iyayu selomoni beigiziabiheri mesewiya fiti k'omo ijochuni wede semayi zerega. : inidihimi ale. yeisraeli amilaki abetu; belayi besemayi betachimi bemidiri aniteni yemimesili amilaki yelemi: be-fits'umi libachewi befitihisi lemihedu bariyawochihi k'ali kidaninina mihiretini yemiti'ebik'i; : lebariyahi leabate ledawiti yeset'ehewini tesifa yet'ebek'ihisi: beafihisi tenagerihisi; inide zarewi k'enimi bejjihisi fets'emihewi. : ahunimi yeisraeli amilaki abetu. anite befite inide hedihisi menigedachewini bit'ebik'u; beisraeli zufani yemik'emet' sewi befite atat'ami bilehi tesifa yeset'ehewini leabate ledawiti t'ebik'i. : ahunimi; yeisraeli amilaki hoyi; lebariyahi leabate ledawiti yetenagerihewi k'ali; ibakihisi; yits'ina. : bewinu igiziabiheri kesewi gari bemidiri layi yinoralniji? ineho; semayi kesemayatimi belayi yalewi semayi yiyizihisi zenidi ayichilimi: yilik'unisi ine yeserahuti beti inideti yansi! : neger gini; abetu amilake hoyi; wede bariyahi ts'elotina limena temeliketi; zaremi bariyahi befitihisi yemits'eliyewini ts'elotina t'iriwini sima: : bariyahi wedezihisi sifira yemits'eliyewini ts'eloti tisema zenidi. beziya sime yihonali wedalihewi sifira wedezihisi beti 'ayinochihisi lelitina k'eni yetegelet'u yihunu. : bariyahina hizibihisi israeli wedezihisi sifira yemits'eliyutini limena sima: bemaderiyahi besemayi sima: semitehimi yik'iri beli. : sewi balinijerawini bibedili; belayumi mehala bich'ani; irisumi met'ito bezihi beti bemesewiyahi fiti bimili; : besemayi sima adirigimi: bebariyawochihimi layi danya huni: bebedelenyawimi layi firedi; menigedunimi berasu layi melisibeti: nits'uhhuni ats'idik'ewi; inide ts'idik'umi kiflewi. : hizibihisi israeli aniteni sile bedelu bet'elatochachewi fiti dili betemetu gize; wede anite bimelesu; simihinimi biyakebiru; bezihimi beti bits'eliyuna bileminuhi; : anite besemayi sima: yehizibihinimi yeisraelini hat'iatu yik'iri beli; leabatochachewimi wede set'ehati midiri melisachewi. : aniteni sile bedelu semayi betezega gize zinabimi balizenebe gize;

wedezihi sifira bits'eliyu; simihinimi biyakebiru; basich'enek'ihachewimi gize kehat'iatachewi bimelesu; anite besemayi sima; : yemihedubetinimi melikami menigedi bemasayeti yebariyawochihinina yehizibihini yeisraelini hat'iatu yik'iri beli: lehizibihimi risiti adirigehi lese't'ehati midiri zinabi sit'i. : bemidiri layi rabi; weyimi cheneferi; weyimi wagi; weyimi aremamo; weyimi anibet'a; weyimi kubikuba bihoni; yehizibihimi t'elati yea-geruni k'ebelewochi kebibo biyasich'enik'achewi; mek'sefitina dewe hulu bihoni; : manachewimi sewi yelibuni himemi awik'o ts'elotina limena bits'eliyu; ijochunimi wedezihi beti bizerega; :40 : leabatochachini beset'ehati midiri layi beminorubeti zemeni hulu yiferuhi zenidi bemaideriyahi besemayi sima; yik'irimi beli: anite bicha yesewini lijochi hulu libi tawik'alehina libuni lemitawik'ewi sewi hulu inide menigedu hulu met'eni kiflewina sit'ewi. :42 : kehizibihimi keisraeli wegeni yalihone inigida talak'uni simihini; birituyitunimi ijihini; yetezeregawinimi kinidihini semito sile simihi keruk'i ageri bemet'a gize; met'itomi wedezihi beti bet's'eleye gize; : anite bemaideriyahi besemayi sima; yemidirimi ahizabi hulu simihini yawik'u zenidi inide hizibihimi inide israeli yiferuhi zenidi; bezihimi beserahu'ti beti simihi inidete't'era yawik'u zenidi; inigidawi yemileminihini hulu adirigi. : hizibihimi t'elatochachewini lemewigati anite bemitilikachewi menigedi biwet'u; anitemi wede meret'ihati ketema inemi lesimihni wede serahuti beti leigiziabiheri bits'eliyu; : ts'elotachewinina limenachewini besemayi sima; firidinimi adirigilachewi. : yemayibedilimi sewi yelemina aniteni bibe'dilu; tek'ot'itehimi let'elatochachewi asalifehi bitiset'achewi ruk'i weyimi k'iribi wede hone wede t'elatochi ageri bimarekumi; : betemarekubetimi ageri honewi belibachewi nisiha bigebu; bemarkiwochumi ageri salu temelisewi. hat'iatu seritenali; bedilenimali; kifunimi adirigenali bilewi bileminuhi; : bemarkuachewi bet'elatochachewi ageri salu befits'umi libachewina befits'umi nefisachewi wede anite bimelesu; leabatochachewi wede set'ehati wede midirachewi wede meret'ihatimi ketema lesimihimi wede serahuti beti bits'eliyu; : ts'elotachewinina limenachewini bemaideriyahi besemayi sima; : firidinimi adirigilachewi; anitenimi yebedeluhini hizibihini; beanitemi layi yaderegutini bedelachewini hulu yik'iri beli: yirarulachewimi zenidi bemarkuachewi fiti mihireti sit'achewi. : kegibits'i midiri kebireti itoni wisit'i yawet'ahachewi hizibihina risitihini nachewina. : bet'eruhi gize hulu tisemachewi zenidi lebariyahina lehizibihini leisraeli limena 'ayinochihi yetegelet'u yihunu. : getaye igiziabiheri hoyi; abatochachinimi kegibits'i bawet'ahi gize bebariyahi bemuse iji inide tenagerihini risiti yihonuhi zenidi kemidiri ahizabi hulu leyitehachewalina. : selomonimi yihichini ts'elotina limena hulu leigiziabiheri ts'eliyo befets'eme gize; begwilibetu teniberikiko ijunimi wede semayi zerigito neberina keigiziabiheri mesewiya fiti tenesa. : k'omomi yeisraelini gubae hulu betalak'i dimits'i simerik'i inidihini ale. : inide tenagerewi tesifa hulu lehizibu leisraeli 'irefitini yeset'e igiziabiheri yime-

sigeni: bebariyawi bemuse keset'ewi kemelikami tesifa hulu anidi k'ali aliwedek'emi. : amilakachini igiziabiheri keabatochachini gari inide nebere keinya gari yihuni: ayiteweni; ayit'alenimi: : bemenigedumi hulu inidehi zenidi; leabatochachinimi yazezatini sir'i'atina firidi tiizazunimi inite'ebik'i zenidi; libachinimi wede irisu yazezebili zenidi. : lebariyawina lehizibu leisraeli beye'iletu firidini yaderigi zenidi yihichi beigiziabiheri fiti yelemenihwati k'ali bek'enina beeliti wede amilakachini wede igiziabiheri yek'erebechi tihuni: : yemidiri ahizabi hulu igiziabiheri irisu amilaki inide hone; keirisumi bek'eri lela inidelele yawik'i zenidi. : inide zarewi k'eni besiri'atu tihedu zenidi; tiizazunimi tit'ebik'u zenidi; keamilakachini keigiziabiheri gari libachihu fits'umi yihuni. : nigusumi keirisumi gari israeli hulu beigiziabiheri fiti mesiawa'ti sewu. : selomonimi leigiziabiheri yisewa zenidi ledehinineti mesiawa'ti haya huleti shihi berewochina meto haya shihi begochi ak'erebe. nigusuna yeisraelimi lijochi hulu inidihini yeigiziabiherini beti k'edesu. : beigiziabiheri fiti yalewi yenasu mesewiya yemik'at'elewini mesiawa'tina yehiluni k'uribani yedehininetunimi mesiawa'ti sibi yiyizi zenidi tanashi sile nebere; beziya yemik'at'elewini mesiawa'tina yehiluni k'wiribani yedehininetunimi mesiawa'ti sibi asarigoalina beigiziabiheri beti fiti yeneberewini yeadebabayu mekakeli nigusu beziya k'eni k'edese. : beziyami zemeni selomoni keirisumi gari israeli hulu; kehama'ti megibiya jemiro isike gibits'i wenizi diresi yalewi talak'i gubae; beamilakachini beigiziabiheri fiti sebatu k'eni be'aluni aderegu. : besiminitenyawimi k'eni hizibuni asenabete: inerisumi nigusuni merek'u; igiziabiherimi lebariyawi ledawitina lehizibu leisraeli siladeregewi cherineta hulu belibachewi tedesitewi hasetimi adirigewi wede sifirachewi hedu. a

9

selomonimi yeigiziabiherini beti; yenigusuni betina selomoni yewededewini yelibuni asabi hulu serito befets'eme gize; : igiziabiheri begeba'oni leselomoni inide tegelet'eleti dagimenya tegelet'eleti. : igiziabiherimi alewi. befite yet's'elelyehwini ts'elotihinina limenahini semichalehu: lezelalemimi sime beziya yadiri zenidi yihini yeserahewini beti k'edisihalehu: 'ayinochena libemi bezemenu hulu beziya yihonalu. : dawitimi abatihni beyewahi libina bek'inineti inide hede anite degimo befite bitihedi; yazezihuhinimi hulu bitaderigi; sir'i'atenimi firidinimi bitit'ebik'i; : ine. keisraeli zufani kezerihni sewi ata'ami biye leabathi ledawiti inide tenagerihu; yemenigisiti-hini zufani beisraeli layi lezelalemi ats'enalehu. : inanitena lijochachihu gini ineni kemeketili bitimelesu; yeset'ehwachihunimi tiizazenina sir'i'ateni batit'ebik'u; hedachihumi lellochini amalikiti bitameliku; bitisegidulachewimi; : israelini keset'ehachewi midiri at'efachewalehu: lesimemi yek'edesihutini yihini beti kefitte it'ilewalehu: israelimi beahizabi hulu mekakeli misalena tereti yihonalu. : kefi kefi bilo yeneberewimi yihi beti badima yihonali: beziyami yemiyalifi hulu iyafi-

wach'e. igiziabiheri bezihi agerina bezihi beti silem-
ini inidihi aderege? bilo yidenek'ali. : melisewimi.
kegibits' midiri abatochachewini yawet'awini
amilakachewini igiziabiherini titewi lelochinimi
amalikit'i sile teketelu; sile segedulachewimi; sile
amelekuachewimi; silezihi igiziabiheri yihini kifu
negeri hulu amet'abachewi yilalu. : selomonimi
yeigiziabiherini betina yenigusuni beti huletuni
betochi yeserabeti haya 'ameti betefets'eme gize;
: nigusu selomoni begelila midiri yalutini haya
ketemochi lekirami set'ewi. yet'irosimi nigusi kirami
yemishawini yahili yezigibana yet'idi inich'eti yem-
ishawinimi yahili werik'i hulu leselomoni set'itoti
neberi. : kiramimi selomoni yeset'ewini ketemochi
yayi zenidi ket'irosi wet'a: desimi alasenyutimi.
: irisumi. wenidime hoyi; yeset'ehenyi inezih
ketemochi minidiri nachewi? ale. isike zaremi diresi
yekebuli ageri tebilewii tet'eru. : kiramimi meto haya
mekiliti werik'i lenigusu lake. : nigusumi selomoni
yeigiziabiherini betina yerasuni beti; milonimi;
yeiyerusalemnimi k'it'iri; hats'orinimi; megidonimi;
gezirinimi yisera zenidi gebarochini melimilo
neberi. : yegibits'imi nigusi fer'oni wet'ito gezirini
yizo neberi; beisatimi ak'at'ilo neberi; beketemami
yenorutini kene'anawiyani gedilo neberi: lelajumi
leselomoni misiti tiloti adirigo set'itooti neberi. :
selomonimi gezirini; yetachinyawinimi beti: horoni;
ba'ilatini; bemidire bedami ageri yalechiwini
tedimorini; : leselomonimi yeneberutini ye'ik'a
beti ketemochi hulu; yeseregelawinimi ketemochi;
yeferesenyochinimi ketemochi; beiyerusalemimi
belibanosimi bemenigisitumi midiri hulu selomoni
yisera zenidi yewededewini hulu sera. : keisiraelimi
lijochi zenidi yalinerbutini keamorawiyana
keket'iyawiyani; keferizawiyani; keewiyawiyana
keiyabusawiyani ye'krutini; : yeisiraelimi lijochi
yat'efuachewi zenidi yalichalutini; behwalachewi
ye'krutini lijochachewini; selomoni isike zare diresi
gebarochi adirigo melemelachewi. : selomonimi
keisiraeli lijochi maninimi bariya aladeregemi:
inerisu gini selifenyochi; lolewochim; mesafinitimi;
alek'ochimi; yeseregelochina yeferesochi balid-
erasochi neberu. : selomonimi bemiserawi sira
layi seratenyawini hizibi yemiyazizu alek'ochi
amisiti meto amisa neberu. : yefer'onimi liji
kedawiti ketema selomoni wede seralati wede betiwa
wet'achi beziyani gizemi miloni sera. : selomon-
imi beye' ametu sositi gize yemik'at'elewinina
yedehininetuni mesiwa'iti leigiziabiheri beserawi
mesewiya layi yasargi neberi: beigiziabiheri fiti
balewi mesewiya layi 'it'ani yasargi neberi: betunimi
ch'ere. : nigusumi selomoni beedomiyasi midiri
beeritira bahiri dari beeloti at'egebi balechiwi
be'ets'iyonigabiri merikebochini sera. : kiramimi
beinezia merikebochi keselomoni bariyawochi gari
yebahiruni negeri yemiyawik'u merikebenyochi
bariyawochuni sedede. : wede ofirimi met'u;
keziyami arati meto haya mekilite werik'i wesedu;
wede nigusumi wede selomoni yizewi met'u.

yesabami nigisiti beigiziabiheri simi yewet'aletini
yeselomonini zina besemachi gize beinik'ok'ilishi
tiferinewi zenidi met'achi. : begimelochimi layi shi-
tuna ijigi bizu werik'i yekeberemi 'inik'wi asich'ina
ketalak'i gwazi gari wede iyerusalemi gebachi: wede
selomonimi bemet'achi gize belibiwa yalewini hulu
ach'awetechiwi. : selomonimi yet'eyek'echiwi
hulu fetalati: lifetalati yalichalewina kenigusu
yetesewere negeri alineberemi. : yesabami
nigisiti yeselomonini t'ibebi hulu; seritotimi
yeneberewini beti; : yema'idunimi mebili; yebi-
latenochunimi ak'emamet'i; yelolewochunimi
aserari alebabesachewinimi; t'iji asalafiwochunimi;
beigiziabiherimi beti yemiyasarigewini mesiwa'iti
bayechi gize nefisi alik'erelati. : nigusunimi
alechiwi. sile negerihina sile t'ibebih beagere salehu
yesemahuti zina iwineti newi. : inemi met'iche
be'ayine isikayi diresi yenegerunyini alamenihumi
neberi: inehomi; ikuletawini alinegerunyimi neberi:
t'ibebihina sirahi kesemahuti zina yibelit'ali. :
befitih hulgize yemik'omu t'ibebihinimi yemisemu
sewochihina inezih bariyawochi misigunochi
nachewi. : aniteni yewedede; beisiraelimi zufani
yasik'emet'ehi amilakih igiziabiheri yetebareke
yihuni: igiziabiheri isiraelini lezelalemi wedidotalina
silezihi s'idik'ina firidi taderigi zenidi nigusi adirigo
asinesahi. : lenigusumi meto haya mekiliti werik'i
ijigimi bizu shitu yekeberemi 'inik'wi set'echiwi:
yesaba nigisiti lenigusu leselomoni inide set'echiwi
yale yeshitu bizati kezuya wediya alimet'ami neberi.
: keofirimi werik'i yamet'u yekirami merike-
bochi ijigi bizu yesenideli inich'etina yekebere
'inik'wi keofiri amet'u. : nigusumi kesenidelu
inich'eti leigiziabiheri betina lenigusu beti meketa;
lemezemiranumi mesenik'ona begena aderege: isike
zaremi diresi inideziya yale yesenideli inich'eti
keto alimet'ami alitayemimi. : nigusumi selomoni;
begeza iju keset'ati lela; yewededechiwinini hulu
keirisumi yelemenechiwinini hulu lesaba nigisiti
set'ati: irisiwami temelisa kebariyawochiwa gari
wede midiriwa hedechi. :15 : gibirimi yemiyasige-
biru sewochi negadewochimi ye'arebimi negesitati
hulu yemidirimi shumamiti kemiyawet'uti lela;
beye' ametu leselomoni yemimet'aleti yewerik'i
mizani sidisiti meto sidisa sidisiti mekiliti werik'i
nebere. : nigusumi selomoni ket'ifit'ifi werik'i huleti
meto alabeshi agire gasha asera: beanidumi alabashi
agire gasha wisit'i yegebawi werik'i sidisiti meto
sek'ili nebere. : ket'ifit'ifimi werik'i sositi meto
gasha asera: beanidumi gasha yegebawi werik'i sositi
minani nebere: nigusumi yelibanosi duri betebalewi
beti wisit'i anorachewi. : nigusumi degimo kezihoni
t'irisi talak'i zufani asera; bet'irumi werik'i lebet'ewi.
: wede zufanimi yemiyasihedu sidisiti irikenochi
neberu: besite hwalawimi yalewii yezufanu rasi
kibi nebere: bezihina beziya bemek'emech'awi
at'egebi huleti yekinidi medegefiyawochi neberubeti;
bemedegefiyawochumi at'egebi huleti anibesochi
k'omewi neberi. : besidisitumi irikenochi layi bezi-
hina beziya asira huleti anibesochi k'omewi neberi:
bemenigisitati hulu inidihi yale sira aliteserami. :

nigusumi selomoni yemit'et'abeti 'ik'a hulu werik'i nebere; yelibanosi duri yetebalewimi beti 'ik'a hulu t'iru werik'i inji biri alineberemi. beselomoni zemeni biri keto ayik'ot'erimi neberi. : lenigusumi kekiram merikebochi gari yeterisesi merikebochi neberuti: besositi besositi 'ametimi anidi gize yeterisesi merikebochi werik'ina biri; yezihonimi t'iris; zinijerona zinigwirigwiri wefi yizewi yimet'u neberi. : nigusumi selomoni bebalet'eginetina bet'ibebi kemidiri negesitati hulu belit'o neberi. : midirimi hulu igiziabiheri belibu yanoreletini t'ibebuni yisema zenidi yeselomonini fiti yimenyi neberi. : keinerisumi iyanidanidu be'ametu be'ametu gets'e bereketuni; yebirina yewerik'i 'ik'a; libisina yet'ori mesariya; shitumi; feresochina bek'ilocho iyeyaze yimet'a neberi. : selomonimi seregelochinina feresenyochini sebesebe: anidi shihi arati meto seregelochi; asira huleti shihimi feresenyochi neberuti; beseregelochimi ketemochi kenigusumi gari beiyerusalemi anorachewi. : nigusumi biruni beiyerusalemi inde dinigayi inidibeza aderegewi: yezigibami inich'eti bizati bek'ola inidimbek'ili shola hone. : selomonimi feresochini kegibits'ina kek'ewe ageri asimet'a: yenigusumi negedewochi begenizebi iyegezu kek'ewe yamet'uachewi neberi. : anidumi seregela besidisiti meto; anidumi feresi bemeto amisa biri kegibits'i yiwet'a neberi. inidihumi leket'i yawiyanina lesoriya negesitati hulu beijachewi yawet'ulachewi neberi. a

11

nigusumi selomoni keferi'oni liji lela; bemo'abawiyana beamonawiyani beedomawiyani besidonawiyana beket'i yawiyan setochi; bebizu inigidochi setochi fik'iri tenedefe. : igiziabiheri yeisiraelini lijochi. amilakochachewini tiketelu zenidi libachihuni beiwineti yazenebilaluna wede inerisu atigibu; inerisumi wede inanite ayigibu kalachewi keahizabi; keinezihni gari selomoni be-fik'iri tet'abek'e. : leirisumi weyizaziri yehonu sebat meto misitochi sositi metomi k'ubatochi neberuti: misitochumi libuni azenebeluti. : selomonimi sishegemili misitochu lelochini amalikiti yiketeli zenidi libuni azenebeluti: yeabatu yedawiti libi keamilaku keigiziabiheri gari fits'umi inde nebere yeselomoni libu inidihu alineberemi. : selomonimi yesidonawiyani amilaki asitarotini; yeamonawiyanimi rikwiseti milkomini; teketele. : selomonimi beigiziabiheri fiti kifu negerini aderege; inde abatumi inde dawiti igiziabiherini bemeketeli fits'umi alihonemi. : beziyani gizemi selomoni lemo'abi rikwiseti lekamoshi; leamonimi lijochi rikwiseti lemoloji beiyerusalemi fiti lefiti balewi terara layi mesigeja sera. : leamalikitochachewi 'it'ani lemijat'inu mesiwat'itimi lemisewu leinigidochi misitochu hulu inidihu aderege. :10 : huleti gizemi ketegelet'eleti; lelochinimi amalikiti inidawiketeli kazezewi keisiraeli amilaki keigiziabiheri libuni arik'oolina; igiziabiherimi yazezewini negeri alit'ebek'emina igiziabiheri selomonini tek'ot'a. : igiziabiherimi selomonini alewi. yihini seritehalina; yazezihuhinimi k'ali kidanenina siri'ateni

alit'ebek'ihimina menigisitihini keanite k'edadije lebariyahi iset'ewalehu. : negeri gini kelijihni iji ik'edidewalehu inji sile abatihni sile dawiti yihini bezemenihni aladerigimi. : negeri gini sile bariyaye sile dawitina sile meret'ihwati sile iyerusalemi lelijihni anidi negedi iset'alehu inji menigisituni hulu alik'edidimi. : igiziabiherimi keedomiyasi negesitati zeri yeedomiyasini sewi hadadini t'elati adirigo beselomoni layi asinesawi. :16 : iyoabina isiraelimi hulu yeedomiyasini wenidi hulu isikigedilu diresi sidisiti weri beziya tek'emit'ewi neberina dawiti beedomiyasi benebere gize; yeserawitumi alek'a iyoabi tewegitewi yemotutini lik'ebiri bewet'a gize; yeedomiyasini wenidi hulu begedebe gize; : hadadi gena bilatena sale hadadina keirisu gari t'ik'itochu keedomiyasi sewochi yehonu yeabatu bariyawochi wede gibits'i kobililewi neberi. : kemidiyanimi tenesitewi wede farani met'u: keinerisumi gari kefarani sewochi wesedu; wede gibits'imi met'u; wede gibits'imi nigusi wede feri'oni zenidi gebu: irisumi beti set'ito k'elebi daregewi; midirimi set'ewi. : yemisitunimi yeitegeyituni yetek'eminasini ihiti isikiyagabawi diresi hadadi beferi'oni fiti ijigi balemiwali hone. : yetek'eminasini ihiti genibatini weledechileti; tek'eminasini beferi'oni beti asadegechiwi: genibatini beferi'oni beti beferi'oni lijochi mekakeli nebere. : hadadimi begibits'i sale dawiti keabatochu gari inidanik'elafa; yeserawitumi alek'a iyoabi inde mote besema gize; hadadi feri'onini. wede agere ihedi zenidi asenabitenyi alewi. : feri'onimi. ineho; keine zenidi wede agerihi mehedi yefelegihni mini at'itehi newi? alewi. irisumi. anidachi alat'ahumi: negeri gini lihidi bilo melese. hadadimi wede ageru temelese; hadadimi yaderegewi kifu negeri yihi newi: isiraelini asich'enek'e; beedomiyasini layi negese. : igiziabiherimi degimo kegetawi kesuba nigusi keadiriiazari yekobebeleweni yeiyadani lijji rezonini t'elati adirigo asinesabeti. : dawitimi yesubani sewochi begedebe gize rezoni sewochini sebisibo yech'ifira alek'a hone: wede demask'omi hedu; beziyami tek'emet'u: bedemask'omi layi anegesuti. : hadadimi kaderegewi kifati lela beselomoni zemeni hulu yeisiraeli t'elati nebere. : kesarira ageri yehone yeselomoni bariya yeefiremawi yenabat'i liji iyoribi'ami benigusu layi 'amets'e: inatumi ts'iru'a yetebalechi baliteti seti neberechi. : benigusumi yamets'ebeti mikiniyati yihi newi: selomoni miloni sera; yeabatunimi yedawitini ketema sebarawini t'egene. : iyoribi'amimi ts'inu'i hayali sewi nebere: selomonimi gwilimasawi besira yetemesegene mehonuni baye gize beyosefi negedi sira hulu layi shomewi. : beziyani gizemi iyoribi'ami keiyerusalemi bewet'a gize selonawiji nebiyu akiya bemenigedi layi tegananyewi: akiyami adisi libisi lebiso neberi huletumi bemedawi lebichachewi neberu. : akiyami yelebesezewini adisi libisi yizo keasira huleti k'oraret'ewi. : iyoribi'aminimi alewi. asiri k'wirach'i wisedi: yeisiraeli amaliki igiziabiheri inidihni yilalina. ineho; keselomoni iji menigisituni ik'edidalehu; asirunimi negedochi iset'ihalehu: : sile bariyaye sile dawiti keisiraelimi negedi sile meret'ihwati ketema sile iyerusalemi gini anidi negedi yik'erileta: : t'ilewinyalina; lesidon-

awiyanimi amilaki leasitaroti; lemo'abimi amilaki lekamoshi; leamonimi lijochi amilaki lemilikomi sekidewalina; abatumi dawiti inidaderege befite k'ini negeri yaderigu zenidi; sir'i'atenina firidenimi yit'ebik'u zenidi bemenegede alihedumina. : menigisitunimi hulu keiju aliwesidimi: tiizzenina sir'i'ateni sile t'ebek'ewi sile meret'ihuti sile bariyaye sile dawiti gini be'idimewi hulu alek'a aderigewalehu. : menigisitunimi keliju iji iwesidalehu; leanitemi asiruni negedi iset'ihalehu. : simenimi banorihubati beziyachi bemeret'ihwati ketema beiyerusalemi lebariyaye ledawiti befite huligize mebirati yihonileti zenidi leliju anidi negedi iset'ewalehu. : anitenimi iwesidihalehu; nefisihimi bewededechiwi hulu layi tinegisalechi; beisiraalimi layi nigusi tihonalehi. : bariyayemi dawiti inidaderege; yazeziuhuni hulu bitisema; bemenegedemi bitihedi; befitemi yek'enawini bitaderigi; sir'i'atenina tiizzenini bitit'ebik'i; keanite gari ihonalehu; ledawitimi inide serahuleti ts'inu beti iseralihalehu; isiraalinimi leanite iset'ihalehu. : silezihimi yedawitini zeri asich'enik'alehu; negeri gini bezemeni hulu ayidelemi. : selomonimi iyori'ib'aminu ligidilewi wedede: iyori'ib'amini tenesito wede gibits'i kobebele; wede gibits'imi nigusi wede shishak'i met'a; selomonimi isikimoti diresi begibits'i tek'emet'e. : yek'erewimi yeselomoni negeri; yaderegewimi hulu; t'ibebumi; ineho; beselomoni tarihi mets'ihafi tets'ifoali. : selomonimi beiyerusalemi beisiraali hulu layi yenegesebeti zemani ariba 'ameti nebere. : selomonimi keabatochu gari anik'elafa; beabatumi bedawiti ketema tek'ebere: lijumi rob'i'ami befanitawi negese.

12

isiraali hulu yanegisuti zenidi wede sekemi met'itewi neberina rob'i'ami wede sekemi hede. : inidihimi hone: yenabat'i liji iyori'ib'aminu yihini besema gize; irisumi kenigusu keselomoni fiti kobillilo begibits'i tek'emet'u neberina; begibits'imi sale likewi t'eritewiti neberina: iyori'ib'amina yeisiraali gubae hulu met'itewi lerobi'ami. : abatihi k'eniberi akibidobini neberi: ahunimi anite ts'inuwini yeabatihini agezazi; belayachinimi yech'anewini yekebedewini k'eniberi ak'alililini: inyami inigezalihaleni bilewi tenageruti. : irisumi. hidu; besositenyawimi k'eni wede ine temelesu alachewi. hizibumi hedu. : nigusumi rob'i'ami. lezihi hizibi imelisileti zenidi yemitimekiruny minidiri newi? bilo abatu selomoni behiyiwetu sale befitu yik'omu keneberuti shimagilewochi gari temakere. : inerisumi. lezihi hizibi ahuni bariya bithonni bitigezalachewimi; melisehimi begerineti bitinagerachewi; bezemenu hulu bariyawochi yihonulihali bilewi tenageruti. : irisu gini shimagilewochi yemekerutini mikiri tito keirisu gari kadegutina befitu yik'omu keneberuti bilatenochi gari temakere. : irisumi. abatihi yech'anubinini k'eniberi ak'alililini lemilunyi hizibi imelisilachewi zenidi yemitimekiruny minidiri newi? alachewi. : keirisumi gari yadeguti bilatenochi. abatihi k'eniberi akibidobinali; anite gini ak'alililini lemiluhi hizibi. tanashitu t'ate keabate wegabi tiwefiralechi. : ahunimi abate kebad

k'eniberi ch'inobachihwali; ine gini bek'eniberachihu layi ich'emiralehu: abate bealeniga gerifoachihwali; ine gini beginit'i igerifachihwalehu belachewi bilewi tenageruti. : nigusumi. besositenyawimi k'eni wede ine temelesu bilo inide tenagere iyori'ib'amina hizibu hulu besositenyawimi k'eni wede rob'i'ami met'u. : nigusumi shimagilewochi yemekerutini mikiri tito lehizibu ts'inu milashi meleselachewi. : inide bilatenochimi mikiri. abate k'eniberi akibidobachihu neberi; ine gini bek'eniberachihu layi ich'emiralehu: abate bealeniga gerifoachihu neberi; ine gini beginit'i igerifachihwalehu bilo tenagerachewi. : igiziabiherimi beselonawimi beakiya adirigo lenabat'i liji leiyori'ib'ami yetenagerewini negeri inidiyats'ena keigiziabiheri zenidi temedibo neberina nigusu hizibumi alisemami. : isiraalimi hulu nigusu inidalisemachewi bayu gize hizibu lenigusu. bedawiti zenidi mini kifili aleni? beiseyimi liji zenidi risiti yelenimi. isiraali hoyi; wede dinikwanochachihu temelesu: dawiti hoyi; ahuni betihini temeliketi bilewi melesuleti. isiraalimi wede dinikwanochachewi hedu. : beyihuda ketemochi betek'emet'uti beisiraali lijochi layi gini rob'i'ami negesebachewi. : nigusumi rob'i'ami asigebariwini adoniramini sedede: isiraalimi hulu bedinigayi debedebuti; motemi. nigusumi rob'i'ami fet'ino wede seregelawi wet'a wede iyerusalemini sheshe. : isiraalimi isike zare diresi kedawiti beti shefete. : isiraalimi hulu iyori'ib'aminu inide temelese besemu gize likewi wede shenigoachewi t'eruti; beisiraalimi hulu layi anegesuti. kebachawi keyihuda negedi bek'ere yedawitini beti yeteketele anidi sewi alineberemi. : rob'i'amimi wede iyerusalemi met'a; yeisiraalinimi beti wegitewi menigisituni wede selomoni liji wede rob'i'ami yimelus zenidi keyihuda beti huluna kebiniyami negedi yetemeret'utini anidi meto semaniya shihi selifenyochi sewochi sebebe. : yeigiziabiherimi k'ali wede igiziabiheri sewi wede samaya. : leyihuda nigusi leselomoni liji lerobi'amina leyihuda lebiniyamimi beti hulu lek'erewimi hizibi hulu. : igiziabiheri inididhi yilali. yihi negeri keine zenidi newina atiwiw; yeisiraalinimi lijochi wenidimochachihuni atiwigu: iyanidanidumi wede betu yimelesi bilehi nigerachewi sili met'a. yeigiziabiherinimi k'ali semu; inide igiziabiherimi k'ali temelisewi hedu. : iyori'ib'amimi betetaramawi beefiremi ageri sekemini serito beziya tek'emet'e: degimomi keziya wet'ito p'inielini sera. : iyori'ib'amimi belibu. ahuni menigisitu wede dawiti beti yimelesali. : yihi hizibi beigiziabiheri beti mesiwa'itini yak'eribi zenidi wede iyerusalemi biwet'a; yezihizi hizibi libi wede getachewi wede yihuda nigusi wede rob'i'ami yimelesali; inenimi yigedilunyali ale. : nigusumi temakere; huletimi yewerik'i t'ijochi adirigo. isiraali hoyi; wede iyerusalemi tiwet'u zenidi yibezabachihwali: kegibits'i midiri yawet'uhini amalikitochihini iyi alachewi. : anidumi bebeteli; huletinyawinimi beadan anore. : leanidu t'ija yisegidi zenidi hizibu isike dani diresi yihedi neberina yihi hat'iatu hone. : bekorebitochumi layi mesigajawochi sera; kelewi lijochi kayidulu kehizibi hulu kahinatini aderege. : besiminitenyawimi weri beasira amisitenyawimi k'eni beyihuda inidimideregi be'ali yale be'ali aderege;

bemesewiyawimi layi sewa: leserachewimi t'ijochi yisewa zenidi inidihu bebeteli aderege: lekorebita mesigejawochimi yemeret'achewini kahinati bebeteli anorachewi. : besiminitenyawimi weri beasira amisitenyawimi k'eni belibu basebewi k'eni bebeteli beserawi mesewiya layi sewa: leisiraelimu lijochi be'ali aderegelachewi: bemesewiyawimi sewa; 'it'animi 'at'ene. a

13

inehomi; anidi yeigiziabiheri sewi beigiziabiheri k'ali keyihuda wede beteli met'a: iyoribi'amimi 'it'ani iyat'ene bemesewiyawimi at'egebi k'omo neberi. : bemesewiyawimi layi. mesewiya hoyi; mesewiya hoyi; igiziabiheri inidihu yilali. ineho; simu iyosiyasi yemibali liji ledawiti beti yiweledali: 'it'animi yemiyat'inubihini yekorebita mesigejawochuni kahinati yisewabihali; yesewochunimi at'initi yak'at'ilibihali bilo beigiziabiheri k'ali ch'ohe. : beziyami k'eni. igiziabiheri yetenagerewi milikiti yihi newi: ineho; mesewiyawimi yisenet'ek'ali; belayumi yalewi amedi yifesisali bilo milikiti set'e. : nugusumi yeigiziabiheri sewi bebeteli balewi mesewiya layi yech'ohewini negeri besema gize; iyoribi'ami ijuni kemesewiyawimi anisito. yazuti ale. beirisumi layi yezeregati iji derek'echi; wede irisumi yimelisati zenidi alitechalewimi. : yeigiziabiherimi sewi beigiziabiheri k'ali inide set'ewi milikiti mesewiyawimi tesenet'ek'e; amedumi kemesewiyawimi fesese. : nugusumi yeigiziabiherini sewi. ahuni yeamilakhini yeigiziabiherini fiti lemini; ijemi wede ine timeleseni zenidi sile ine ts'eliya alewi. yeigiziabiherimi sewi igiziabiherini lemene; yenigusumi iji wede irisu temeleschi; inide k'edimomi honechi. : nugusumi yeigiziabiherini sewi. keine gari wede bete na injerami bila; bereketimi iset'ihalehu alewi. : yeigiziabiherimi sewi nugusumi. yebetihini ikuleta inikwa bitiset'enyi keanite gari aligebami; bezihimi sifira injera alibelami; wihami alit'et'ami: : injera atibila; wihami atit'et'a; bemet'ahibetimi menigedi atimelesi bemili beigiziabiheri k'ali tazizhealehuna alewi. : belelami menigedi hede; wede betelimi bemet'abeti menigedi alitemeselemi. : bebetelimi anidi shimagile nebiyi yik'emet'i neberi: lijochumi wede irisu met'itewi beziya k'eni yeigiziabiheri sewi bebeteli yaderegewini sira hulu negeruti degimomi lenigusu yetenagerewini k'ali hulu leabatachewi negeruti. : abatachewimi. bemanachewi menigedi hede? alachewi. lijochumi keyihuda yemet'awi yeigiziabiheri sewi yehedebetini menigedi ameleketuti. : lijochunimi. ahiyawini ch'anulinyi alachewi: ahiyawinimi bech'anuleti gize tek'emet'ebeti. : keigiziabiherimi sewi behwala hede: beadibarimi zafi betachi tek'emit'o agenyewina. keyihuda yemet'ahi yeigiziabiheri sewi anite nehini? alewi. irisumi. ine nenyi ale. : irisumi. keine gari wede bete na; injerami bila alewi. : irisumi. keanite gari imelesina igeba zenidi ayichalenyimi: bezihimi sifira keanite gari injera alibelami; wihami alit'et'ami: : beziya injera atibila; wihami atit'et'a; bemet'ahibetimi menigedi atimelesi bemili beigiziabiheri k'ali tebilolinyalina ale. : irisumi. ine degimo inide

anite nebiyi nenyi: meliakimi. injera yibela zenidi wihami yit'et'a zenidi keanite gari wede betihi melisewi bilo beigiziabiheri k'ali tenagerenyi alewi. washitomi tenagerewi. : keirisumi gari temelesi; bebetumi injera bela; wihami ket'et'a. : bema'idimi tek'emit'ewi salu yeigiziabiheri k'ali wede melesewi nebiyi met'a: : keyihudami wede met'awi wede igiziabiheri sewi. igiziabiheri inidihu yilali. beigiziabiheri afi layi 'amits'ehalina; amilakhimi igiziabiheri yazezehini tiizazi alit'ebek'ihimina; : temelisehimi. injera atibila; wihami atit'et'a balehi sifira injera belitehalina; wihami t'et'itehalina resahi wede abatochihini mek'abiri ayiderisimi bilo ch'ohe. : injerami kebela; wihami ket'et'a behwala ahiyawini ch'anuleti. : temelisoni behede gize bemenigedu layi anibesa aginyito gedelewi: resawimi bemenigedi layi tegadimo neberi; ahiyawimi beirisu at'egebi k'omo neberi: anibesawimi degimo beresawi at'egebi k'omo neberi. : inehomi; menigedi alafi sewochi resawi bemenigedu wedik'o anibesawimi beresawi at'egebi k'omo ayu met'itewimi shimagilewi nebiyi tek'emit'obati beneberewi ketema aweru. : yami kemenigedi yemelesewi nebiyi yani besema gize. beigiziabiheri afi layi yamets'e ya yeigiziabiheri sewi newi: igiziabiheri inide tenagerewi k'ali; igiziabiheri leanibesa asalifo set'itotali: sebiromi gedilotali ale. : lijochunimi. ahiya ch'anulinyi alachewi: inerisumi ch'anuleti. : hedemi; resawimi bemenigedi wedik'o; beresawimi at'egebi ahiyawina anibesawi k'omewi; anibesawi resawini sayibelawi; ahiyawinimi sayisebirewi agenyewi. : nebiyumi yeigiziabiherini sewi resa anesa; beahiyawimi layi ch'ino melesewi: yalek'isiletina yik'ebirewi zenidi wede geza ketemawu yizoti met'a. : resawinimi begeza mek'abiru anorewi: wayi wayi wenidime hoyi iyalu alek'esuleti. : kek'ebereewimi behwala lijochuni inidihu bilo tenagerachewi. bemotihu gize yeigiziabiheri sewi betek'eberebeti mek'abiri k'iberunyi: at'initochenimi beat'initochu at'egebi anuru: : bebeteli balewi mesewiya layi; bese-mariyami ketemochi wisit'i balu bekorebitawochu mesigejawochi layi beigiziabiheri k'ali yech'ohewi negeri beiwineti yiderisalina. : kezihimi behwala iyoribi'ami kekifu menigedi alitemeselemi; negeri gini lekorebitawochu mesigejawochi abilit'o kezihibi hulu kahinatini aderege: yemiwededewinimi hulu yik'edisi neberi; irisumi lekoribitawochu mesigejawochi kahini yihoni neberi. : isikiferisimi kemidirimi isikit'efa diresi yihi negeri leiyyoribi'ami beti hat'ati hone.

14

beziyami werati yeiyoribi'ami liji abiya tameme. : iyoribi'amimi misituni. teneshi; yeiyoribi'amimi misiti inide honishi inidatitawek'i libisishini lewich'ina wede selo hiji: ineho; kezihizi layi indinegisi yenegerenyi nebiyu akiya beziya ale. : beijishimi asiri injerana inigochawochi anidimi minicheti mari yizeshi wede irisu hiji: belljumi yemihonewini yinegirishali alati. : yeiyoribi'amimi misiti inidihu aderegechi; tenesitami wede selo hedechi: wede akiyami beti met'achi. akiyami sile meshemigelu

'ayinochu fezewewi neberina: mayeti alichalemi. : igiziabiherimi akiyani. ineho; sile tamemewi lijiwa tit'eyik'ih'i zenidi yeiyorib'i'ami misiti timet'alechi: lela setimi mesila tesewiralechina begebachi gize inidihina inidihi belati alewi. : irisiwami bedegi sitigeba akiya yeigiriwani kote sema; inidihimi ale. yeiyorib'i'ami misiti hoyi; gibi: sile minisi lela seti meselishi? inemi biritu were yizhe telikelishalehu. : hiji; leiyorib'i'ami inidihi beyiwi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. kehizibi mekakeli leyiche kefi adirigehi neberi; behizibemi beisraeli layi alek'a adirigehi neberi; : kedawitimi beti menigisituni k'edije set'ichehi neberi: negeri gini befits'umi libu inide teketelenyi; befitemi k'ini negeri bicha inidaderege; tiizazenimi inide t'ebek'e inide bariyaye inide dawiti alihonihi. : keanitemi asik'edimewi keneberuti hulu yilik'i kifu serahi: tasik'ot'anyimi zenidi hedehi lelochini amalikitina k'elit'ewi yeteserutini misilochi aderegih; wede hwalahimi t'alihenyi. : silezihi; ineho; beiyorib'i'ami beti layi mekera amet'alehu; yeiyorib'iamini beisraeli zenidi yetaserewinina yetelek'ek'ewini wenidi hulu ik'orit'alehu: sewimi fanidiyani isikit'efa diresi inidemit'erigi ine yeiyorib'i'ami beti fets'ime it'erigalehu. : keiyorib'i'ami wegeni beketemayitu wisit'i yemotewini wishochi yibelutali: bemedawimi yemotewini yesemayi wefochi yibelutali: igiziabiheri tenagiroalina. : inigidihi tenesitshi wede betishi hiji: igirishimi wede ketema begeba gize liju yimotali. : israelimi hulu yalek'isuletali; yik'ebirutimali: beisraeli amilaki beigiziabiheri zenidi beiyorib'i'ami beti bezih'i liji melikami negeri tegeyiyotobetalina keiyorib'i'ami irisu bicha yik'eberali. : igiziabiherimi degimo beisraeli layi nigusi yasinesali: irisumi beziya zemeni yeiyorib'i'amin'i beti yat'efali. : beziya gizemi shembek'o bewiha wisit'i inidemi-nik'esak'esi igiziabiheri inidihu israelini yimetali: igiziabiherimi yasik'ot'u zenidi yemamilekiya 'ats'edi tekilewalina leabatochachewi keset'achewi kezichi kemelikamitu midiri israelini yinek'ilali; bewenizumi mado yibetinachewali. : sile bedelewina israelinimi silasatebeti nise yiyorib'i'ami hat'ati israelini yit'ilali. : yeiyorib'i'ami misiti tenesita hedechi; wede terisa met'achi: wede betumi medireki begebachi gize liju mote. : bebariyawimi benebiyu beakiya inide tenegezewi inide igiziabiheri k'ali israeli hulu k'eberuti alek'esuletimi. : yek'erewimi yeiyorib'i'ami negeri; inideti inide twega; iniditimi inide negese; ineho; beisraeli negesitati tariki mets'ihafi tets'ifoali. : yiyorib'i'amin'i yenegesebet'i zemeni haya huleti 'ameti nebere: keabatochumi gari anik'elafa; lijumi nadabi befanitawi negese. : yeselomonimi liji rob'i'ami beyihuda negese: rob'i'amin'i nigusi behone gize yeariba anidi 'ameti gulimasa nebere: igiziabiherimi simuni yanoribati zenidi keisraeli negedi hulu bemeret'ati ketema beiyerusalemi asira sebat'i 'ameti negese: yeyina-tumi simi na'ima nebere: irisiwami amonawiti neberechi. : yihudami beigiziabiheri fiti kifu sera: abatochachewimi keseruti hulu yilik'i abizetewi biseruti hat'ati asik'ot'uti. : inerinumi degimo kefi balewi korebita hulu layi; k'it'elu kelemelema zafi hulu betachi mesigejawochinina hawilitochini

yemamilekiya 'ats'edochinimi lerasachewi seru. : be-midirim'i wisit'i sedomawiyani neberu: keisraelimi lijochi fiti igiziabiheri yasadedachewini yeahiz-abini rikwiseti hulu yaderigu neberi. : rob'i'amin'i benegese beamisitenyawi 'ameti yegibits'i nigusi shishak'i beiyerusalemi layi met'a. : yeigiziabiherimi beti mezagibitinin'a yenigusi beti mezagibitini wesede: hulunimi wesede: selomonimi yeserawini yewerik'uni gasha hulu wesede. : nigusumi rob'i'ami befanitawi yenasi gashochini sera; yenigusinimi beti deji bemt'ebik'u zebebenyochi alek'ochi iji anorachewi. : nigusumi zewetiri wede igiziabiheri beti sigeba zebebenyochi yishekemuachewi neberi: melisewimi zebebenyochi beti wisit'i yanoru-achewi neberi. : yek'erewimi yerob'i'ami negeri; yaderegewimi hulu; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : bezemenumi hulu berob'i'amina beiyorib'i'ami mekakeli selifi nebere. : rob'i'amin'i keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema keabatochu gari tek'ebere. lijumi abiyami befanitawi negese. a

15

yenabat'i liji yiyorib'i'ami benegese beasira si-minitenyawu 'ameti abiyami beyihuda layi nigusi hone. : beiyerusalemini sositi 'ameti negese: inatumi me'aka yetebalechi yeabeselomi liji neberechi. : keirusu asik'edimo yaderigewi beabatu hat'ati hulu hede: libumi inide abatu inide dawiti libi keamilaku keigiziabiheri gari fits'umi alineberemi. : negeri gini lijuni keirusu behwala yasinesa zenidi; iyerusaleminimi yats'ena zenidi amilaku igiziabiheri sile dawiti beiyerusalemi mebirati set'ewi: : dawiti bezemenu hulu beigiziabiheri fiti k'ini negeri adirigo neberina; kazezewimi negeri hulu fek'ek'i alalemi neberina. : beiyorib'i'amina berob'i'ami liji beabiyami mekakeli bezemenu hulu t'ebi nebere. : yek'erewimi yeabiyami negeri; yaderigewimi hulu; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? beyiyamina beiyorib'i'amin'i mekakeli selifi nebere. : abiyamin'i keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema k'eberuti. lijumi asa befanitawi negese. : beisraeli nigusi beiyorib'i'ami behanyanyawimi 'ameti asa beyihuda layi negese. : beiyerusalemini ariba anidi 'ameti negese: inatumi me'aka yetebalechi yeabeselomi liji neberechi. : asa inide abatu inide dawiti beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege. : keagerumi sedomawiyanimi asiwegede; abatochumi yaderegutini t'a'otatini hulu arak'e. : bemamilekiya 'ats'edi t'a'oti sileserachi inatumi me'akani itege inidatihoni sharati: t'a'otiwanimi seberewi; bek'edironimi fefa at'egebi ak'at'elewi. : negeri gini bekorebitochi layi yalutini mesigejawochi alarak'emi: yeasa libi gini bezemenu hulu keigiziabiheri gari fits'umi nebere. : abatu yek'edesewinina irisumi yek'edesewini werik'ina bari 'ik'awinimi wede igiziabiheri beti agebawi. : beasana beisraeli nigusi bebaoasi mekakeli bezemenachewi hulu selifi nebere. : yeisraelinimi nigusi baosi beyihuda layi wet'a: keyihuda nigusi keasa zenidi manimi inidayiwet'a wede irisumi manimi inidayigeba adirigo ramani sera. : asami beigiziabiheri betina benigusi

beti mezagibiti yek'ewewini birina werik'i hulu wesido bebariyawochu iji set'achewi: nigusumi asa bedemasik'o letek'emet'ewi leazini liji let'ebirimoni liji lesoriya nigusi lewelide aderi. : beinena beanite mekakeli beabatena beabatihimi mekakeli k'ali kidani ts'enitoali: ineho; birina werik'i gets'e bereketi sedijihalehu: irisu keine zenidi inidirik'i hedehe keisiraeli nigusi kebaosi gari yalehini k'ali kidani afirisi bilo sedede. : welide aderimi lenigusu leasa ishi alewi: yeserawitunimi alek'ochi beisiraeli ketemochi layi sedido 'iyoninina danini; abilibeti me'akanina kineretini hulu yenifitaleminimi ageri hulu meta. : baosimi yani besema gize ramani mesirati tito beterisa tek'emet'e. : nigusumi asa beyihuda hulu layi awaji negere: manimi nets'a alineberemi: baosimi yeserabetini yeramani dini-gayina inich'eti wesedu; nigusumi asa yebiniyamini gebanina mits'ip'ani serabeti. : yek'ewewimi yeasa negeru hulu; ch'ikenawimi hulu; yaderegewimi hulu; yeserachewimi ketemochi; beyihuda negesiti tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? negeri gini beshelegele gize igirochu tamemu. : asami keabatochu gari anik'elafa; beabatumi bedawiti ketema keabatochu gari tek'ebere. Iijumi iyosafit'i befanitawi negese. : beyihudami nigusi beasa behuletenyawu 'ameti yeiyoribi'ami liji nadabi beisiraeli layi negese: beisiraelimi layi huleti 'ameti negese. : beigiziabiherimi fiti kifu aderege; beabatumi menigedi isiraelinimi basatebeti hat'iatu hede. : keyisakorimi beti yehone yeakiya liji baosi temamalebeti: nadabina isiraelimi hulu gebatonini kebibewi neberina baosi befilisit'emi ageri balewi begebatoni gedelewi. : beyihuda nigusi beasa besositenyawu 'ameti baosi nadabini gedelewi; befanitawimi negese. :30 : nigusimi behone gize yeiyoribi'amini beti hulu meta: iyoribi'amimi sile serawi hat'iatu; isiraelinimi silasatebeti; yeisiraelinimi amilaki igiziabiherini silasik'ot'abeti masak'och'a; bebariyawi beselonawu beakiya iji inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali; isikiyat'efawu diresi keiyoribi'ami anidi tinifashi yalewi alasik'eremi. : yek'ewewimi yenadabi negerina yaderegewi hulu; (32 :) beisiraeli negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : beyihudami nigusi beasa besositenyawu 'ameti yeakiya liji baosi beisiraeli hulu layi beterisa nigusi hono haya arati 'ameti negese. : beigiziabiherimi fiti kifu aderege; beiyoribi'amimi menigedi isiraelinimi basatebeti hat'iatu hede.

16

yeigiziabiherimi k'ali bebaosi layi inidihi bilo wede anani liji wede iyu met'a. : ine kemereti asinesiche behizibe beisiraeli layi alek'a adirigehalehu: anite gini beiyoribi'ami menigedi hedehe; behat'iatachewimi yasik'ot'unyi zenidi hizibeni isiraelini asitehachewali. : silezihihi; ineho; baosinina betuni fets'ime it'erigalehu: betihinimi inide nabat'i liji inide iyoribi'ami beti aderigalehu. : kebaosimi wegeni bekememayitu wisit'i yemimotewini wishochi yibelutali: bemedawimi yemimotewini yesemayi wefochi yibelutali. : yek'ewewimi yebaosi negeri; sirawina ch'ikenawimi; beisiraeli negesitati tarihi

mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : baosimi keabatochu gari anik'elafa; beterisami tek'ebere: lijumi ela befanitawu negese. : bejumi sira yasik'ot'awi zenidi; inide iyoribi'ami beti beigiziabiheri fiti siladeregewi kifati hulu irisunimi sile gedelewi; yeigiziabiheri k'ali bebaosina bebetu layi wede anani liji wede nebiyu wede iyu met'a. : beyihudami nigusi beasa behaya sidisitenyawu 'ameti yebaosi liji ela beisiraeli layi beterisa huleti 'ameti negese. : yeikuletochumi seregelochi alek'a zemiri temamalebeti: elami beterisa nebere; beterisami beneberewi bebeti ashikerochi alek'a beosa beti yisekiri neberi. : beyihudami nigusi beasa behaya sebatenyawu 'ameti zemiri gebito metawu gedelewimi; befanitawimi negese. : nigusimi behone gize; bezufanumi betek'emet'e gize; yebaosini beti hulu meta: kezemedochina kewedajochi hulu anidi wenidi inikwa alik'eremi. :13 : baosina liju ela sile seruti hat'iatu hulu; beminaminitemi sirachewi yeisiraelini amilaki igiziabiherini yasik'ot'uti zenidi isiraelini sile asatubeti hat'iatu; benebiyu beiyu iji bebaosi layi inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali zemiri yebaosini beti hulu inidihu at'efa. : yek'ewewimi yeela negeri; yaderegewimi hulu; beisiraeli negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : beyihuda nigusi beasa behaya sebatenyawu 'ameti zemiri beterisa sebatu k'eni negese. hizibumi befilisit'emi ageri yeneberewi gebatonini kebibewi neberi. : ketemayitunimi kebibewi yeneberu hizibi zemiri inide 'amets'e; nigusunimi inide gedele semu: isiraelimi hulu beziya k'eni beseferu wisit'i yeserawituni alek'a zeniberini anegesu. : zeniberimi keirisumi gari isiraeli hulu kegebatoni wet'itewi terisani kebebu. : zemirimi ketemayitu inide teyazechi baye gize wede nigusu beti ginibi wisit'i geba; yenisunimi beti berasu layi beisati ak'at'ele: : siladeregewimi hat'iatu; isiraelinimi silasatebeti hat'iatu; beigiziabiheri fiti kifu adirigoalana; beiyoribi'amimi menigedi hedaoalana mote. : yek'ewewimi yezemiri negeri; yaderegewimi 'amets'i; beisiraeli negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : beziyami gize yeisiraeli hizibi behuleti tekefele: yehizibumi ikuleta yegonatini liji taminini yanegisuti zenidi teketelewi: ikuletawimi zeniberini teketele. : zeniberinimi yeteketele hizibi yegonatini liji taminini beteketele hizibi layi bereta: taminimi mote; zeniberimi negese. : beyihuda nigusi beasa beselasa anidenyawu 'ameti zeniberi beisiraeli layi asira huleti 'ameti negese. beterisami sidisiti 'ameti negese. : kesamirimi behuleti mekiliti biri yemariyani terara geza: beterarawimi layi sera; yeserawinimi ketema beterarawu balebeti besamiri simi semariya bilo t'erawi. : zeniberimi beigiziabiheri fiti kifu aderege; keirisumi asik'edimo keneberuti yilik'i ijigi kefa. : benabat'imi liji beiyoribi'ami menigedi hulu beminaminitemi negerachewi yeisiraelini amilaki igiziabiherini yasik'ot'uti zenidi isiraelini basatebeti hat'iatu hede. : yek'ewewimi zeniberi yaderegewi negeri; yeserawimi ch'ikena; beisiraeli negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : zeniberimi keabatochu gari anik'elafa; besemariyami tek'ebere: lijumi aki'abi befanitawu negese. : beyihudami nigusi beasa beselasa siminitenyawu 'ameti yezeniberi liji aki'abi beisiraeli layi negese: yezeniberimi liji aki'abi

beisiraeli layi besemariya haya huleti 'ameti negese. : yezeniberimi liji aki'abi keirisu befiti keneberuti hulu yilik'i igiziabiheri fiti kifu aderege. : benabat'imi liji beiyoribi'ami hat'iatu mehedu tanashi negeri meselewi; yesidonawiyanimi nigusi yeetibealini liji elizabelini ageba; hedomi bealini ameleke segedeletimi. : besemariyami beserawi bebeali beti wisit'i lebeali mesewiya ak'ome. : aki'abimi yemamilekiya 'ats'edi tekele: aki'abimi keirisu befiti keneberuti hulu yilik'i yeisiraelini amilaki igiziabiherini yemiyasik'ot'awini negeri abeza. : beirisumi zemeni yebeteli sewi akieli iyarikoni sera: benewemi liji beiyasu iji inide tenegerewi inide igiziabiheri k'ali; bebekwiri liji beabironi meseretiwani aderege; betanashu lijumi besugubi berochiwani ak'ome. a

17

begele'adi tesibi yeneberewi tesibiyawiwi eliyasi aki'abini. befitu yek'omihuti yeisiraeli amilaki hiyawi igiziabiherini! keafe k'ali bek'eri beinezihi 'ametai t'elina zinabi ayihonimi alewi. : yeigiziabiherimi k'ali inidihi sili leirisu met'aleti. : kezihni tenesitehi wede misirak'i hidi; beyoridanosimi tiyiyu balewi bekorati fefa wisit'i tesheshegi. : kewenizumi tit'et'alehi; k'wirawochimi beziya yimegibuhi zenidi azizhalehu. : hedemi inide igiziabiheri k'alimi aderege. hedomi beyoridanosi tiyiyu balewi bekorati fefa wisit'i tek'emet'e. : k'wirawochumi beyet'iwatuna beyematawi injerana siga yamet'uleti neberi: kewenizumi yit'et'a neberi. : kebizu k'enimi behwala bemidiri layi zinabi alineberemina wenizu derek'e. : tenesitehimi besidona at'egebi wedalechiwi wede serapita hidi; beziyami tek'emet'i: inehomi; timegibihi zenidi aniditi baliteti azizhalehu yemili yeigiziabiheri k'ali met'aleti. : tenesitomi wede serapita hede: wede ketemayitumi beri bederesse gize aniditi baliteti beziya inich'eti tilek'imi neberi: irisumi t'erito. yemit'et'awi t'ik'iti wiha bets'wa tamech'ilinyi zenidi ileminishalehu alati. : wihami litamet'aleti behedechi gize wede irisawi t'erito; k'urashi injira bejjishi yizeshi timech'i zenidi ileminishalehu alati. : irisuwami. amilakihi hiyawi igiziabiherini! bemaadiga kalewi keifinyi duk'eti; bemaseromi kalewi ket'ik'iti zeyiti bek'eri injira yelenyimi: inehomi; gebiche leinena lelaje igagirewi zenidi belitenewimi inimoti zenidi t'ik'iti inich'eti isebesibalehu alechi. : eliyasimi alati. atifiri: yilik'isi hedeshi inidalishiwi adirigi: asik'edimeshi gini keduk'etu leine tanashi inigocha adirigeshi amich'ilinyi; keziyami behwala leanichina lelijishi adirigi: : yeisiraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilalina. bemidiri layi igiziabiheri zinabi isikemiset'ibeti k'eni diresi; duk'etu kemaadiga ayich'eresimi; zeyitumi kemaserowu ayigodilimi. : irisuwami heda inide eliyasa k'ali aderegechi: irisuwana irisu betiwami bizu k'eni belu. : beeliyasimi iji inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali duk'etu kemaadigawu alitech'eresemi; zeyitumi kemaserowu aligodelemi. : keziyami behwala yebalebetitu liji tamenge: tinifashumi isikitat'a diresi dewewi ijigi kebadi nebere. : irisuwami eliyasini. yeigiziabiheri sewi hoyi; keanite gari mini aleniyi? hat'iatenisi tatasibi zenidi; lijenisi tigidili zenidi wede ine met'itehalini?

alechiwi. : eliyasimi. lijishini sich'inyi alati. kebibitiwami wesido tek'emit'obeti wede neberewi segeneti awet'awi bealigawimi layi agademewi. : wede igiziabiherimi. abetu amilake hoyi; lijiwani bemegidelihi yihichini tik'elibenyi yeneberechitumi baliteti inidihi degimo asich'enek'ihatini? bilo ch'ohe. : bebilatanawimi layi sositi gize tezeragabati; wede igiziabiherimi. abetu amilake hoyi; yezihi bilatena nefisi wede irisu timelesi zenidi ileminihalehu bilo ch'ohe. : igiziabiherimi yeeliyasini k'ali sama: yebilatanawu nefisi wede irisu temelesechi; irisumi dane. : eliyasimi bilatanawini yizo kesegenetu wede beti aweredewi; eliyasimi. ineho; lijishi behiyiweti yinorali bilo leinatu set'ati. : setitumi eliyasini. yeigiziabiheri sewi inide honihi; yeigiziabiherimi k'ali beafihii iwineti inide hone ahuni awek'ihu alechiwi.

18

kebizu k'enimi behwala besositenyawu 'ameti. hidi; leak'abi tegelet'i; bemidiri layimi zinabi iset'alehu yemili yeigiziabiheri k'ali wede eliyasi met'a. : eliyasimi leak'abi yigelet'i zenidi hede: besemariyami rabi ts'enito neberi. : aki'abimi yebetuni azazhi abidiyuni t'era: abidiyu igiziabiherini ijigi yifera neberi. : elizabelimi yeigiziabiherini nebiyati basigedelechii gize irisu metowini nebiyati wesido amisa amisawini bewasha wisit'i sheshigo injerana wiha yimegibachewi neberi. : aki'abimi abidiyuni. beageru mekakeli wede wihawi minich'i huluna wede wenizi hulu hidi: inisochimi hulu inidayit'efu feresochinina bek'lochini yeminadini-beti sari minalibati inagenyaleni alewi. : huletumi yemimelesubetini ageri tekafelu: aki'abimi lebachawi beanidi menigedi abidiyumi lebachawi belela menigedi hedu. : abidiyumi bemenigedi sihedi; ineho; eliyasi tegenanyewi: abidiyumi awek'ewi; begimibarumi tedefito. getaye hoyi; eliyasi anite nehini? ale. : eliyasimi. ine nenyi hedehi legetahi. eliyasi tegenyitoali beli alewi. : abidiyumi ale. ineni bariyahini indigedili beaki'abi iji asalifehi tiset'eniyi zenidi mini hat'iatu adirigealehu? : amilakihi hiyawi igiziabiherini! getaye yifeligili zenidi yalilakebeti hizibi weyimi menigisiti yelemi: hulumi. bezihi yelemi balu gize aniteni inidalagenyu menigisitunina hizibuni amiloachewi neberi. : ahunimi; ineho. hidi; eliyasi tegenye bilehi legetahi nigeri tilenyaleti. : inemi keanite t'ik'iti rak'i sili yeigiziabiheri menifesi anisito wedemalawik'ewi sifira yiwesidihali: inemi gebiche leak'abi sinageri; bayagenyihi yigedilenyali: inemi bariyahi ketinishinete jemire igiziabiherini ifera neberi. : elizabeli yeigiziabiherini nebiyati basigedelechii gize; metowini yeigiziabiheri nebiyati wesije; amisa amisawini bewasha wisit'i sheshige; injerana wiha yemegebihwachewi; yihii yaderigihuti negeri bewinu legetaye alitawek'ehimini? : ahunimi. hedehi eliyasi tegenye bilehi legetahi nigeri tilalehi: irisumi yigedilenyali. : eliyasimi. befitu yek'omihuti yeserawiti geta hiyawi igiziabiherini! ine zara leirisu igelet'alehu ale. : abidiyumi aki'abini ligenanyewi hede; negerewimi: aki'abimi eliyasini ligenanyewi met'a. : aki'abimi eliyasini bayewi gize. isiraelini yemitigelebabiti anite nehini? alewi. : eliyasimi.

israelini yemitigelebabit'u; yeigiziabiherini tizazi titachihu bealimini yeteketelachihu; anitena yeabatih beti nachihu inji ine ayidelehumi. : ahunimi likehi israelini hulu; beelizabelimi ma'idi yemibelutini arati meto amisa yebealini nebiyati; arati metomi yemamilekiya 'ats'edini nebiyati wede ine wede k'erimelosi terara sebisibi ale. : aki'abimi wede israeli lijochi hulu liko nebiyatuni hulu wede k'erimelosi terara sebasebe. : eliyasimi wede hizibu hulu k'eribo. isike meche diresi behuleti asabi tanekisalachihu? igiziabiheri amilaki bihoni irisuni teketelu: beali gini amilaki bihoni irisuni teketelu ale. hizibumi aniditi k'ali alimelesuletimi. : eliyasimi hizibuni ale. keigiziabiheri nebiyati ine bicha k'erichalehu: yebeali nebiyati gini arati meto amisa sewochi nachewi. : huleti weyifenchosi yislet'uni: inerisumi anidi weyifeni yimiret'u; iye-bilitumi yik'wiret'uti; beinich'etimi layi yanuruti; bebetachumi isati ayich'emiru: inemi huletenyawini weyifeni azegajalehu; beinich'etumi layi anorewalehu; bebetachumi isati alich'emirimi. : inanitemi yeamilakachihuni simi t'iru; inemi yeigiziabiherini simi it'erahehu: semitomi beisati yemimelisi amilaki; irisuni amilaki yihuni. hizibumi hulu. yihi negeri melikami newi bilewi meleusu. : eliyasimi yebealini nebiyati. inanite bizuwochi nachihuna asik'edimachihu anidi weyifeni miret'una azegaju: yeamilakachihunimi simi t'iru; bebetachihumi isati atich'emiru alachewi. : weyifenuhumi wesidewi azegaju; ket'ewatimi isike k'etiri diresi. beali hoyi; simani iyalu yebealini simi t'eru. dimits'imi alineberemi; yemimelisi alineberemi: beserutimi mesewiya zuriya iyanekesu yashebesihu neberi. : bek'etirimi gize eliyasi. amilaki newina betalak'i k'ali ch'uhu: minalibati asabi yizotali; weyimi fek'ek'i bilola; weyimi wede menigedi hedochi; weyimi tenyito inide hone mek'esik'esi yasifeligewali iyale alaget'ebachewi. : betalak'imi k'ali yich'ohu; inide limadachewimi demachewi isikifesis diresi gelachewini bekarana bek'ech'ine yibiwach'iru neberi. : k'etirimi kalefe behwala mesiya'ite seriki isikiderisi tinibiti yinageru neberi: dimits'imi alineberemi; yemimelisina yemiyademit'imi alineberemi. : eliyasimi hizibuni hulu. wede ine k'irebu alachewi. hizibumi hulu wede irisuni k'eribu. feriso yeneberewinimi yeigiziabiherini mesewiya abeje. : eliyasimi. simihi israeli yihonali yemili yeigiziabiheri k'ali inide dereseleti inide ya'ik'obi lijochi negedi k'wit'iri asira huletuni dinigayochi wesede. : kedingayochimi leigiziabiheri simi mesewiya sera: bemesewiyawimi zuriya huleti mesiferiya ihili yemiyazi gwidigwadi k'ofere. : inich'etunimi beterita aderege; weyifenuhumi bebiliti bebiliti k'orete; beinich'etumi layi anorena. : arati gani wiha mulu bemik'at'elewi mesiya'itina beinich'etu layi afisisu alu. degimomi. digemu ale: inerisumi degemu. irisumi. sositenya adirigu ale: sositenyami aderege. : wihawimi bemesewiyaw zuriya fesese: degimomi gwidigwaduni bewiha molawi. : mesiya'ite seriki bemik'eribibeti gize nebiyu eliyasi k'eribo. abetu; yeabirihamina yeisihak'i yeisiraalimi amilaki hoyi; anide beisiraali layi amilaki inide honihi; inemi bariyahi inide honihu;

yihini hulu bek'alihi inidaderegiu zare yigelet'i. : anite; abetu; amilaki inide honihi; libachewinimi degimo inide melesih yihi hizibi yawik'i zenidi simanyi; abetu; simanyi ale. : yeigiziabiherimi isati wedek'echi; yemik'at'elewini mesiya'itunimi inich'etunimi dinigayochunimi aferunimi belachi; begwidigwadumi wisit'i yalewini wiha lasechi. : hizibumi hulu yanini bayu gize begimibarachewi tedefitewi. igiziabiheri irisuni amilaki newi alu. : eliyasimi. kebeali nebiyati anidi sewi inidayamelit'i yazu alachewi. yazuachewimi: eliyasimi wede k'isoni wenizi wesido beziya asaredachewi. : eliyasimi aki'abini. yezinabu wishinifiri ijigi newina tenesitehi wit'a; belami t'et'ami alewi. : aki'abimi libelana lit'et'a wet'a: eliyasimi wede k'erimelosi anati wet'a: fitunimi begwilibetu mekakeli adirigo begimibaru tedefa. : bilatanawinimi. wet'itehi wede bahuru temeliketi alewi. wet'itomi temelikitomi. minimi yelami ale. irisumi. sebatu gize temelalesi alewi. bilatanawimi sebatu gize temelalese. : besebatenyawimi gize. ineho; yeseuwi iji yemitahili tanashi demena kebahiari wet'ichi ale. irisumi. wet'itehi aki'abini. zinabi inidayikelekilihi seregelani ch'inehi wiredi belewi ale. : ket'ik'itimi gize behwala semayu kedemenawina kenefasu yetenesa ch'eleme; bizumi zinabi hone: aki'abimi beseregelawi tek'emito' wede iyiziraali hede. : yeigiziabiherimi iji beeliyasi layi neberechi: wegebumi ashenifit'o wede iyiziraali isikigebe diresi beaki'abi fiti yirot'i neberi.

19

aki'abimi eliyasi yihini hulu inidaderege; nebiyatinimi hulu beseyifi inide gedele leelizabeli negerati. : elizabelimi. nege bezih gize nefisihini keinezih inide aniditu nefisi baladerigati; amalikit yihini yadirigubinyi yihini yich'emirubinyi bila wede eliyasi meliikitenya lakechi. : eliyasimi ferito tenesa; nefisunimi liyadini hede; beyihudami wedalewi wede berisabehi met'ito bilatanawini beziya tewe. : irisumi anidi k'eni yemiyahili menigedi bemidire beda hede: met'itomi kekitikita zafi betachi tek'emet'ena. yibek'anyali: ahunimi; abetu; ine keabatoche alibelit'imina nefiseni wisidi bilo inidimoti leme. : bekikitawimi zafi betachi tegademe inik'ilifimi anik'elafa: inehomi; meliaki dasesewina. tenesitehi bila alewi. : simeleketimi; ineho; berasu at'egabi yetegagere inigochana bemasero wiha agentye. belami t'et'ami; temelisomi tenya. : yeigiziabiheri meliaki degimo huletenya gize met'ito dasesewina. yemithedibeti menigedi ruk'i newina tenesitehi bila alewi. : tenesitomi bela t'et'ami: beziyami migibi hayili isike igiziabiheri terara isike korebi diresi ariba k'enina ariba leleti hede. : iziyami wedale washa met'a; beziyami adere: inehomi. eliyasi hoyi; bezih mini taderigalehi? yemili yeigiziabiheri k'ali wede irisuni met'a. : irisumi. leserawiti amilaki leigiziabiheri ijigi k'enichalehu: yeisiraali lijochi k'ali kidanihini titewalina; mesewiyawochihini afirisewalina; nebiyathinimi beseyifi gedilewalina: inemi bichayeni k'erichalehu: nefisenimi liwesiduati yishalu ale. : irisumi. wit'a; beterarawimi layi beigiziabiheri fiti k'umi ale. inehomi; igiziabiheri alefe;

beigiziabiherimi fiti tilik'ina biritu nefasi terarochuni senet'ek'e 'aletochunimi sebare; igiziabiheri gini benefasu wisit'i alineberemi. kenefasumi behwala yemidiri menawet'i hone; igiziabiheri gini bemidiri menawet'i wisit'i alineberemi. : kemidiri menawet'i behwala isati hone; igiziabiheri gini beisatu wisit'i alineberemi. keisatumi behwala tinishi yezimita dimits'i hone. : eliyasimi yani besema gize fituni bemegonats'efiyawi shefene; wet'itomi bewashawi dejafi k'ome. ineho. eliyasi hoyi; bezihi mini taderigalehi? yemili dimits'i wede irisu met'a. : irisumi. leserawiti amilaki leigiziabiheri ijigi k'enichalehu: yeisraeli lijochi k'ali kidanihini titewalina; meseviyawochihinimi afirisewalina; nebiyatihinimi besefiyi gedilewalina: inemi bichayeni k'erichalehu: nefesisimi liwesiduati yishalu ale. : igiziabiherimi alewi. hidi; bemet'ahibetimi menigedi bemidire beda wede demasik'o temelesi: keziyami bederesihi gize besoriya layi ngusi yihoni zenidi azahelini k'ibawi: : beisiraelimi layi ngusi yihoni zenidi yenamesini liji iyuni k'ibawi: befanitahimi nebiyi yihoni zenidi yeabelimiholani sewi yesafat'ini liji elisa'ini k'ibawi keazahelimi seyifi yamelet'ewini hulu. : iyu yigedilewali: keiyumi seyifi yamelet'ewini hulu elisa'ini yigedilewali. : inemi keisraeli gwilibetachewini lebeali yalaniberekekutini hulu; beafachewini yalisamutini hulu; sebatu shihi sewochi leine asik'eralahu. : keziyami hede; yesafat'ini liji elisa'ini beasira huleti t'imadi berewochi yisariis; irisumi keasira huletenyawu gari hono agenyewi. eliyasimi wede irisu alifo megonats'efiyawini t'alebeti. : berewochunimi tewe; keeliasimi behwala rot'o. abatenina inateni isimachewi zenidi; ibakihi; tewenyi; keziyami behwala iketelihalehu alewi. irisumi. hidina temelesi: mini adirigalihalehu? alewi. : keirisumi zenidi temeliso huletuni berewochi wesido aredachewi; sigachewinimi beberewochu 'ik'a k'ek'elewi; lehizibumi set'achewi; belumi: irisumi tenesito eliyasini teketilo hede; yagegilewimi neberi.

20

yesoriyami ngusi welide aderi ch'ifirawini hulu sebe-sebe: keirisumi gari selasa huleti negesiti neberu; feresochina seregelochimi neberu: wet'itomi semariyani kebebe; wegatimi. : wede isiraelimi ngusi wede aki'abi. : welide aderi inidihini yilali. birihina werik'ihini leine newi: setochihina melikakamochumi lijochihi leine nachewi bilo wede ketemayitu meliikitenyochini lake. : yeisraelimi ngusi meliso. getaye ngusi hoyi; anite inidalihi newi: ine leinemi yehonewi hulu yeanite newi ale. : degimomi meliikitenyochi temelisewi. welide aderi inidihini yilali. k'edimo birihinina werik'ihini setochihinina lijochihinimi tiset'enyalehi biye likebihi neberi: : negemi bezihi gize bariyawocheni ilikibihalehu; betihinimi yebariyawochihinimi betochi yiberebiralu: desi yemiyasenyachewinimi hulu bejachewi adirigewi yiwesidalu alu. : yeisraelimi ngusi yeageruni shimagilewochi hulu erito. temeliketu; yihimi sewi kifu inidisha iyu: sile setochi sile lijochi sile birena werik'emi lakebinyi; inibimi alalithumi ale. : shimagilewochimi hulu hizibumi hulu.

atisimawi; ishimi atibelewi aluti. : lewelide aderimi meliikitenyochi. legetaye lenigusi. leine lebariyahi bemejeriye yelakihibinyi hulu aderigalehu: yihini gini aderigewi zenidi ayichalenyimi beluti alachewi. meliikitenyochimi temelisewi yihini aweruleti. : welide aderimi. lemiketelenyi hizibi yesemariya tibiya ch'ibit'i ch'ibit'i yibek'awi inide hone; amalikiiti yihini yadirigubinyi yihini yich'emirubinyi bilo lakebeti. : yeisraelimi ngusi meliso. bek'a: leselifi yemitat'ek'i gasha t'oruni inidemiawelik'i ayimeka alewi. : welide aderimi yani negeri besema gize kenegesitatu gari bedinikwanu wisit'i yit'et'a neberi: bariyawochunimi. teselefu alachewi: inerisumi beketemayitu tiyiyi teselefu. : inehomi; nebiyi wede isiraeli ngusi wede aki'abi k'eribo. igiziabiheri inidihini yilali. yihini bizu ch'ifira hulu tayalehini? ineho; zare beijihi asalife iset'ewalehu; inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alehi ale. : aki'abimi. beman'i ale: irisumi. igiziabiheri inidihini yilali. beawirajochu alek'ochi gwilimasochi ale: irisumi. selifuni mani yijemirali? ale: irisumi. anite alewi. : yeawirajochunimi alek'ochi gwilimasochi k'ot'ere; huleti metomi selasa huleti neberu: keinerisumi behwala hizibuni hulu; yeisraelini lijochi hulu; k'ot'ere; sebatimi shihi neberu. : k'etirimi behone gize wet'u: welide aderi redatochumi selasa huletu negesitati iyet'et'u bedinikwani wisit'i yisekiru neberi. : yeawirajochumi alek'ochi gwilimasochi asik'edimewi wet'u: welide aderimi meliikitenyochini lake; inerisumi. sewochi kesemariya wet'itewali bilewi negeruti. : irisumi. le'irik'i weyimi leselifi met'itewi inide hone behiyi-wetachewi yazuachewi ale. : inezihimi yeawirajochi alek'ochi gwilimasochi keketemayitu wet'u; serawitimi teketelachewi. : hulumu beyanidanidu befitu yeneberewini sewi gedele; soriyawianimi sheshu: isiraelimi asadeduachewi; yesoriyami ngusi welide aderi beferesu amelet'e. : yeisraeli ngusimi wet'ito feresochunina seregelochumi yaze; soriyawianinimi betalak'i wigiti gedelachewi. : nebiyumi wede isiraeli ngusi k'eribo. yesoriya ngusi bemimet'awi 'ameti yimet'abihalina hidi; berita; yemitaderigewinimi meliiketina iwek'i alewi. : yesoriyami ngusi bariyawochi inidihini aluti. amilakachewi yeterarochi amilaki newi: silezihi beritewibini neberi: negeri gini bameda layi keinerisu gari biniwaga beirigit'i iniberetabachewaleni. : yihini adirigi: kech'ifirochihi negesitatuni arik'i; befanitachewimi alek'ochini shumi. : anitemi k'edimo inide t'efabihi serawiti; feresuni beferesi fanita; seregelawinimi beseregela fanita; serawitini k'wit'er: bemedami layi keinerisu gari iniwagalen; beirigit'imi iniberetabachewaleni. mikirachewinimi sema; inidihumi aderege. pi : bemimet'awimi 'ameti welide aderi soriyawianini aselefe; keisraelimi gari yiwaga zenidi wede afek'i wet'a. : yeisraelimi lijochi teselefu; liget'imuachewimi wet'u: yeisraelimi lijochi inide huleti tinanishochi yefiyeli menigawochi honewi befitachewi seferu: soriyawiani gini midiruni molitewi neberi. : yeigiziabiherimi sewi k'eribo yeisraelini ngusi. igiziabiheri inidihini yilali. soriyawiani. igiziabiheri yeterarochi amilaki newi inji yeshelek'o amilaki ayidelemi bilewalina yihini talak' ch'ifira hulu beijihi asalife iset'ewalehu; in-

emi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu alewi. : inezihimi beineziya tiyiyu sebati k'eni yahili seferu: bebesatenyawimi k'eni tegat'emu; yeisraelimi lijochi kesoriyawiyani beanidi k'eni meto shihi igirenya gedelu. : yek'erutimi wede afek'i wede ketemayitu wisit'i sheshu: k'it'irumi bek'eruti behaya sebati shihi sewochi layi wedek'e. welide aderimi sheshito wede ketemayitu wede ilifinyu wisit'i geba. : bariya-wochumi. ineho; yeisraeli beti negesitati mehariwochi inide honu semitenali: bewegebachini mak'i initat'ek'i; berasachinimi gemedi init'emiti'mi; wede isiraelimi nigusi iniwit'a: minalibati nefisihini yimiratali aluti. : wegebachewinimi bemak'i tat'ek'u; berasachewimi gemedi t'emet'emu; wede isiraelimi nigusi met'itewi. bariyahili welide aderi. nefesini timirati zenidi ileminihalehu biloali aluti. irisumi. gena behiyiwetu aleni? wenidime newi ale. : sewochumi yedegi milikiti aderegutana k'aluni keafu tek'ebilewi. wenidimihili welide aderi ale aluti. irisumi. hidu; amit'uti ale. welide aderimi wede irisu wet'a; beseregawimi layi asik'emet'ewi. : welide aderimi. abate keabatihii yewesedachewini ketemochi imelisilihalehu: abate besemariya inidaderage anite bedemasik'o gebeya taderigalehi alewi. aki'abimi. inemi bezihi k'ali kidani isedidihalehu ale. keirusumi gari k'ali kidani adirigo sededewi. : kenebiyatimi wegeni anidi sewi beigiziabiheri k'ali balinijerawini. mitanyi alewi. sewiyowimi yimetawi zenidi inibi ale. : irisumi. yeigiziabiherini k'ali alisemahimina ineho; keine berak'ihii gize anibesa yigedilihali alewi. keirusumi berak'e gize anibesa aginyito gedelewi. : degimomi lela sewi aginyito. mitanyi alewi. sewiyowimi metawi; bememitatumi ak'oselewi. : nebiyumi hedo bemenigedi at'egebi nigusuni k'oyewi: 'ayinochunimi bek'ets'elawi shefino tesheshege. : nigusumi balefe gize wede irisu ch'ohe. bariyahili wede selifi mekakeli wet'a: inehomi; anidi sewi fek'ek'i bilo wede ine anidi sewi amet'ana. yihini sewi t'ebik'i; bikobelilimi nefisihi benefisu fanita tihonalechi; weyimi anidi mekiliti biri tikefilalehi alenyi. : bariyahimi wedihina wediya simeleketi t'efa alewi. yeisraelimi nigusi. firidihii inidihii yihonali: anite feridihewali alewi. : fet'inomi k'ets'elawini ke'ayinu anesa yeisraelimi nigusi kenebiyatimi wegeni inide hone awek'ewi. : irisumi. igiziabiheri inidihii yilali. ine irimi yalihutini sewi keijihii awit'it'ehalina nefisihi benefisu fanita hizibihimi behizibu fanita yihonala alewi. : yeisraelimi nigusi iyetek'ot'ana iyetenedade wede betu temelese; wede semariyami met'a.

21

leiyizraelawiwimi lenabute besemariya nigusi beaki'abi beti at'egebi yeweyini bota neberewi. : aki'abimi nabuteni. bebete ak'irabiya newina yeatikilili bota aderigewi zenidi yeweyini botahini sit'enyi: sile irisumi keirusu yeteshale yeweyini bota iset'ihalehu: weyimi bitiwedidi gimituni genizebi iset'ihalehu bilo tenagerewi. : nabutemi aki'abini. yeabatocheni risiti iset'ihii zenidi igiziabiheri yarik'ilinyi alewi. : yeizraelawiwimi nabute. yeabatocheni risiti aliset'ihimi bilo sile tenagerewi aki'abi tek'ot'itona tenadido wede betu geba. beali-

gawimi layi tegadimo fituni teshefafen; injerami alibelami. : misitumi elizabeli wede irisu met'ita. libihii yemiayazini injerasi yematibela sileminidiri newi? alechiwi. : irisumi. iyizraelawiwini nabuteni. yeweyinihimi bota begenizebi sit'enyi: weyimi bitiwedidi befanitawi lela yeweyini bota iset'ihalehu biye tenagerihuti: irisu gini. yeweyini botayeni aliset'ihimi bilo sile meleselinyi newi alati. : misitumi elizabeli. anite ahuni yeisraelini menigisiti tigezalehine? tenesa injerami bila; libihimi desi yibelati: yeizraelawiwini yenabuteni yeweyini bota iset'ihalehu alechiwi. : beaki'abimi simi debidabe ts'afechi; bemahitemumi atemechiwi: beketemawi wede neberutina kenabutemi gari wede tek'emet'uti shimagilewochina keberitewochi debidabewini lakechi. : bedebidabewimi. sile ts'omi awaji negeru; nabutenimi behizibu fiti asik'emit'uti: : huletimi minaminite sewochi befitu asik'emit'ana. igiziabiherinina nigusuni sediboali bilewi yimesikirubeti: awit'it'achihumi isikimoti diresi wigeruti bila ts'afechi. : beketemawimi yetek'emet'uti yeketemawi sewochina shimagilewochi keberitewochimi elizabeli inidazezachewina wede inerisu betelakewi debidabe inide tets'afe inidihu aderegu. : yet's'omi awaji negeru; nabutenimi behizibu fiti asik'emet'uti. : huletumi minaminite sewochi gebitewi befitu tek'emet'u. minaminitewochu sewochimi behizibu fiti. nabute igiziabiherinina nigusuni sediboali bilewi benabute layi mesekeru. yeziyani gizemi keketema awit'itewi isikimoti diresi wigeruti. : wede elizabelimi. nabute tewegiro mote bilewi laku. : elizabelimi nabute tewegiro inide mote besemachi gize elizabeli aki'abini. nabute motoali inji behiyiweti ayidelemina begenizebi yiset'ihii zenidi inibi yalewini yeizraelawiwini yenabuteni yeweyini bota tenesitehi wiresi alechiwi. : aki'abimi nabute inide mote besema gize yiwerisewi zenidi wede iyizraelawiwini wede nabute weyini bota liweridi tenesa. : yeigiziabiherimi k'ali wede tesibiyawiwini wede eliyasi inidihii sili met'a. : tenesitehi besemariya yeminorewini yeisraelini nigusi aki'abini tigenanyi zenidi wireidi: ineho; yiwerisewi zenidi beweredebeti benabute yeweyini bota wisit'i ale. : anitemi. igiziabiheri inidihii yilali gedilehi weresihewini? bilehi nigerewi. degimomi. igiziabiheri inidihii yilali. wishochi yenabuteni demi belasubeti sifira yeaniteni demi degimo wishochi yilisutali bilehi nigerewi. : aki'abimi eliyasini. t'elate hoyi; agenyehenyini? alewi. irisumi inidihii bilo meleseleti. aginyichehalehu: beigiziabiheri fiti kifu lemadiregi rasihini shit'ehalina. : ineho; kifu negeri amet'abihalehu; fets'imomi it'erigihalehu; keaki'abimi beisraeli zenidi yetaserewinina yetelek'ek'ewini wenidi hulu at'efalehu: : besirahimi asik'ot'itehenyalina; isiraelinimi asitehalina betihini inide nabat'i liji inide iyorib'ami beti inide akiyami liji inide baosi beti aderigewalehu. : degimo igiziabiheri sile elizabeli. beizizraeli k'it'iri at'egebi elizabelini wishochi yibeluatali bilo tenagere. : keaki'abimi wegeni beketemayitu wisit'i yemotewini wishochi yibelutali: bemedawimi yemotewini yese-mayi wefochi yibelutali. : beigiziabiheri fiti kifati lemesirati rasuni inide shet'e; misitumi elizabeli

inide nedachiwi; inide aki'abi yale sewi alineberemi. : igiziabiheri keisraeli lijochi fiti yat'efachewi amorawiyani inide seruti hulu; t'a'otatini bemeketeli ijigi rikusi negeri sera. : aki'abimi yihini k'ali besema gize libisuni k'edido gelawini mak'i alebese; ts'omemi; bemak'i layimi tenya; k'isisi bilomi hede. : degimomi. aki'abi befite inide twarede ayeihini? befite yetewarede sile hone beliju zemeni bebetu layi kifu negeri amet'alehu inji beirisu zemeni kifu negeri alamet'ami yemili yeigiziabiheri k'ali wede tesibiyawwi wede eliyasi met'a.

22

soriyana isiraelimi sayiwagu sositi 'ameti tek'emet'u. : besositenyawimi 'ameti yeyihuda nigusi iyosafit'i wede israeli nigusi werede. : yeisraelimi nigusi bariyawochuni. remati zegele'adi yeinya inide honechi; inyami kesoriya nigusi iji saniwesidati zimi inidilini tawik'alachihuni? alachewi. : iyosafit'inimi. beremati zegele'adi iniwaga zenidi keine gari timet'alehini? alewi. iyosafit'imi yeisraelini nigusi. ine inide anite; hizibemi inide hizibihi; feresochemi inide feresochihi nachewi alewi. : iyosafit'imi yeisraelini nigusi. yeigiziabiherini k'ali asik'edimehi tit'eyik'i zenidi ileminihalehu alewi. : yeisraelimi nigusi nebiyatochuni arati meto yemiyahilutini sewochi besisibo. wede remati zegele'adi leselifi lihidini? weyisi lik'iri? alachewi. inerisumi. igiziabiheri benigusi iji asalifo yiset'atalina wit'a aluti. : iyosafit'i gini. init'eyik'ewi zenidi lela yeigiziabiheri nebiyi bezihi ayigenyimini? ale. : yeisraelimi nigusi iyosafit'ini. igiziabiherini yeminit'eyik'ibeti yeyimila liji mikiyasi yemibali anidi sewi ale: negeri gini kifu inji melikami tinibiti ayinagerilinyimina it'elawalehu alewi. iyosafit'imi. nigusi inidihii ayibeli ale. : yeisraelimi nigusi aniduni janideraba l'erito. yeyimilani liji mikiyasini fet'inehi amit'a alewi. : yeisraeli nigusina yeyihuda nigusi iyosafit'i libise menigisiti libesewi besemariya beri megibiya at'egebi beadebabayi bezufanachachewi layi tek'emit'ewi neberi: nebiyatochumi hulu befitachewi tinibiti yinageru neberi. : yekini'ana liji sedek'iyasimi yebireti k'enidochi serito. igiziabiheri inidihii yilali. isikit'efu diresi beinezhi soriyawiyani tiwegalehi ale. : nebiyatimi hulu. igiziabiheri benigusu iji asalifo yiset'atalina wede remati zegele'adi hidina tekenaweni ivalu inidihii tinibiti yinageru neberi. : mikiyasinimi lit'era yehede meliikitenya. ineho; nebiyati hulu beanidi afi honewi lenigusu melikamini yinageralu: k'alihimi inide k'alachewi inidihoni melikami iniditinageri ileminihalehu alewi. : mikiyasimi. hiyaw igiziabiherini! igiziabiheri yeminegireninyi irisuni inageralehu ale. : wede nigusumi bemet'a gize nigusu. mikiyasi hoyi; wede remati zegele'adi leselifi inihidini? weyisi inik'iri? alewi: irisumi. wit'ana tekenaweni: igiziabiherimi benigusu iji asalifo yiset'atali bilo meleseleti. : nigusumi. keiwineti bek'eri beigiziabiheri simi inidatinegrenyi sinitu gize amilihalehu? alewi. : irisumi. israeli hulu t'ebak'i inidelechewi begochi beterarochi layi tebetinewi ayehe: igiziabiherimi. leinezhi geta yelachewimi iyanidanidumi beselami

wede betu yimelesi ale bilo tenagere. : yeisraelimi nigusi iyosafit'ini. kifu inji melikami inidemayinagerilinyi alalihuhimini? alewi. : mikiyasini ale. inigidihii yeigiziabiherini k'ali sima: igiziabiheri bezufanu tek'emit'o; yesemayimi serawiti hulu bek'eniyuna begiraw k'omewi ayehe. : igiziabiherimi. wet'ito beremati zegele'adi yiweddik'i zenidi aki'abini yemiyasasi mani newi? ale. anidumi inidihii yale negeri; lelawimi inidiya yele negeri tenagere. : menifesimi wet'a beigiziabiherimi fiti k'omo. ine asasitewalehu ale. : igiziabiherimi. bemini? alewi: irisumi. wet'iche benebiyatochu hulu afi hasetenya menifesi ihonalehu ale. igiziabiherimi. masasati tasasitewalehi; yihonilihalimi: wit'a; inidihumi adirigi ale. : ahunimi. ineho; igiziabiheri beinezhi benebiyatihii hulu afi hasetenya menifesi adirigoali: igiziabiherimi belayihii kifu tenagirobihali. : yekini'anami liji sedek'iyasi k'erebe; mikiyasinimi gwinich'un bet'ifii metawina. aniteni linageri yeigiziabiheri menifesi bemini menigedi keine alefe? ale. : mikiyasimi. ineho; beziya k'eni litisheshegi wede ilifinyihii behedihii gize tayalehi ale. : yeisraelimi nigusi. mikiyasini wisedu; wede ketemayitumi shumi wede amoni wede nigusumi liji wede iyoasi melisachihu. nigusu inidihii yilali. : bedehina isikimelesi diresi yihini sewi begizoti anuruti; yemekerami injiera megibuti; yemekerami wiha at'et'uti belu ale. : mikiyasimi. bedehina bitimelesi igiziabiheri beine yetenagere ayidelemi ale. degimomi. ahizabi hulu hoyi; simunyi ale. : yeisraelimi nigusina yeyihuda nigusi iyosafit'i wede remati zegele'adi wet'u. : yeisraelimi nigusi iyosafit'ini. libiseni lewich'e wede selifi igebalehu: anite gini libisihini libesi alewi. yeisraelimi nigusi libisuni lewit'o wede selifi geba. : yesoriyami nigusi selasa huletuni yeseregelochi alek'ochi. keisraeli nigusi bek'eri; tanashi bihoni weyimi talak'i kemanachewimi gari atigit'emu bilo azizo neberi. : yeseregelochi alek'ochimi iyosafit'ini bayu gize. beiwineti yeisraeli nigusi newi alu: yiget'imutimi zenidi kebebuti: iyosafit'imi ch'ohe. : yeseregelochi alek'ochimi yeisraeli nigusi inidalihone bayu gize irisuni kemasadedi temeselu. : anidi sewimi k'esituni dinigeti getiro yeisraelini nigusi bet'iruru libisi megat'emiya bekuli wegawi: seregelawinimi. melisehi nida; tewegichalehuna keselifi wisit'i awit'anyi alewi. : beziyami k'eni selifi bereta: nigusumi besoriyawiyani fiti beseregelawi layi tedegifo neberi; matami mote: yek'wisulumi demi beseregelawi wisit'i fesese. : beserawitumi mekakeli ts'ehayi sitigebe. nigusu motoalina iyanidanidu wede ketemawi; iyanidanidumi wede ageru yihidi yemili ch'uheti hone. : wede semariyami met'u; nigusunimi besemariya k'eberuti. : amenizirochi betat'ebubati besemariya kwire seregelawini at'ebuti; igiziabiherimi inide tenagerewi k'ali wishochi demuni lasuti. : yek'erewimi yeaki'abi negeri; yaderewewimi hulu; kezihoni t'irisimi yeserawi beti; yeserachewimi ketemochi hulu; beisraeli negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : aki'abimi keabatochu gari anik'elafa; beirisumi fanita liju akaziyasi negese. : aki'abimi benegese bearatenyawi 'ameti yeasa liji iyosafit'i beyihuda layi negese. :

iyosafit'i menigesi bejemere gize yeselasa amisiti
'ameti gobezi nebere: beiyerusalemimi haya amisiti
'ameti negese. inatumi 'azuba yetebalechi yeshilihhi
liji neberechi. : beabatumi beasa menigedi hulu
hede; keirisumi fek'ek'i alalemi; beigiziabiherimi fiti
k'ini aderege: negeri gini bekorebitochi layi yalutini
mesigejawochi alarak'emi: hizibu gena beko-
rebitochu layi baluti mesigejawochi yisewana yat'ini
neberi. : iyosafit'imi keisiraeli nigusi gari tarek'e.
vpi : yek'erewimi yeyiosafit'i negeri; yeserawimi
ch'ikena; inidetimi inide tewega; beyihuda negesitati
tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : keabatu
keasa zemeni yeterefutini sedomawiyani kemidiri
at'efa. : beedomiyasimi nigusi alineberemi: shumumi
inide nigusi nebere. : iyosafit'imi wede ofiri hedewi
werik'i yamet'u zenidi yeterisesini merikebochi sera:
negeri gini merikebochu be'ets'iyonigabiri teseberu
iniji alihedumi. : yeaki'abimi liji akaziyasi iyosafit'ini.
bariyawoche kebariyawochihi gari bemerikebi yi-
hidu alewi: iyosafit'i gini aliwededemi. : iyosafit'imi
keabatochu gari anik'elafa; beabatumi bedawiti
ketema keabatochu gari tek'ebere: beirisumi fanita
liju iyorami negese. : beyihudami nigusi beiyosafit'i
beasira sebatenyawi 'ameti yeaki'abi liji akaziyasi
beisiraeli layi besemariya menigesi jemere: beisir-
aelimi layi huleti 'ameti negese. : beigiziabiherimi
fiti kifu aderege; beabatuna beinatumi menigedi;
isiraelinimi basatewi benabat'i liji beiyoribi'ami
menigedi hede. : bealinimi ameleke segedeletimi:
abatumi inidaderege hulu yeisiraelini amilaki
igiziabiherini asik'ot'a.

aki'abimi kemote behwala mo'abi beisraeli layi 'amets'e. : akaziyasiimi besemariya besegenetu layi sale ke'ayine rigibu wedik'o tamame: irisumi. hidu kezihimi dewe idini inde hone yeak'aronini amilaki bi'elizebulini ti'eyik'u bilo meliikitenyochini lake. : yeigizabiherimi meliaki tesibiyawiwini eliyasini. tenesa; yesemariyani ngusi meliikitenyochi lemege-nanyeti wit'ana. yeak'aronini amilaki bi'elizebulini tit'eyik'u zenidi yemitiheduti beisraeli zenidi amilaki silelele newini? : silezihimi igiziabiheri inidihi yilali. timotalehi inji kewet'ahibeti aliga atiweridimi belachewi alewi. eliyasimi hede. : meliikitenyochimi wede akaziyasi temelesu; irisumi. lemini temelesachihu? alachewi. : inerisumi. anidi sewi ligenanyeni met'ana. hidu; wede lakachihumi ngusi temelisachihu. igiziabiheri inidihi yilali. yeak'aronini amilaki bi'elizebulini tit'eyik'i zenidi yelakehi beisraeli zenidi amilaki silelele newini? silezihi timotalehi inji kewet'ahibeti aliga atiweridimi beluti aleni aluti. : irisumi. ligenanyachihu yewet'awi; yihinisi k'ali yenegerachihu sewi meliku mini yimesilali? alachewi. : inerisumi. sewiyowi t'egwirami newi; bewegebumi t'efiri tat'ik'o neberi aluti. irisumi. tesibiyawimi eliyasi newi ale. : ngusumi yeamisa alek'awini keamisa sewochi gari sedede; wede irisumi wet'a: inehomi; beterara rasi layi tek'emito' neberi. irisumi. yeigizabiheri sewi hoyi; ngusu. wiredi yilihali alewi. : eliyasimi meliso yeamisa alek'awini. inesi yeigizabiheri sewi inde honihu isati kesemayi tiwiredi; anitenimi; amisawinimi sewochihini tibila alewi. isatimi kesemayi werida irisunina amisawini sewochuni belachi. : degimomi lela yeamisa alek'a keamisa sewochi gari lakebeti: irisumi. yeigizabiheri sewi hoyi; ngusu. fet'inehi wiredi yilali bilo tenagere. : eliyasimi. inesi yeigizabiheri sewi inde honihu isati kesemayi tiwiredi; anitenimi amisawinimi sewochihini tibila alewi. yeigizabiherimi isati kesemayi werida irisunina amisawini sewochuni belachi. : degimomi sositenya yeamisa alek'a keamisa sewochi gari sedede: sositenyawimi yeamisa alek'a wet'ito beeliyasi fiti begwilibetu teniberekekena. yeigizabiheri sewi hoyi; nefisena yeinezihili yeami-sawi bariyawochihi nefisi befithi yekeberechi tihuni. : ineho; isati kesemayi werida yefitenyochuni huletuni yeamisa alek'ochina amisa amisawini sewochachewini belachi: ahuni gini nefise befithi yekeberechi tihuni bilo lemenewi. : yeigizabiherimi meliaki eliyasini. keirisu gari wiredi; atifirawimi alewi. tenesitomi keirisu gari wede ngusu werede. : eliyasimi. igiziabiheri inidihi yilali. yeak'aronini amilaki bi'elizebulini tit'eyik'i zenidi meliikitenyochini likehalina timotalehi inji kewet'ahibeti aliga atiweridimi alewi. : eliyasimi inde tenagerewi inde igiziabiheri k'ali mote. lijimi alineberewimina beyihuda ngusi beyiosafit'i liji beyiorami behuletanyawi 'ameti wenidimu iyorami beirisu fanita negese. : akaziyasi yaderegewi yek'erewi negeri beisraeli negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini?

inidihimi hone: igiziabiheri eliyasini be'awilo nefasi wede semayi liyawet'awi bewede gize eliyasi keelisa'i gari kegeligela tenesa. : eliyasimi elisa'ini. igiziabiheri wede beteli likonyalina bezihi k'oyi alewi. elisa'imi. hiyaw iigiziabiherini! behiyawi nefisihimi imilalehu; alileyihimi ale. wede betelimi weredu. : bebetelimi yeneberu yenebiyati lijochi wede elisa'i wet'itewi. igiziabiheri getahini kerasihi layi zare inidiwesidewi awik'ehalini? aluti. irisumi. awoni; awik'ealehu: zimi belu alachewi. : eliyasimi. elisa'i hoyi; igiziabiheri wede iyariko likonyalina ibakihi; bezihi k'oyi alewi. irisumi. hiyaw iigiziabiherini! behiyawi nefisihimi imilalehu; alileyihimi ale. : wede iyarikomi met'u. beyarikomi yeneberu yenebiyati lijochi wede elisa'i k'eribewi. igiziabiheri getahini kerasihi layi zare inidiwesidewi awik'ehalini? aluti. irisumi. awoni awik'ealehu: zimi belu bilo melese. : eliyasimi. igiziabiheri wede yoridanosi likonyalina ibakihi; bezihi k'oyi alewi. irisumi. hiyaw iigiziabiherini! behiyawi nefisihimi imilalehu; alileyihimi ale. huletumi hedu. : kenebiyatimi lijochi amisa sewochi hedu; befitachewimi rik'ewi k'omu: inezihimi huletum beyoridanosi dari k'omewi neberi. : eliyasimi megonats'efiyawini wesido t'ek'elelewi; wihawinimi meta; wedihina wediyami tekefele: huletumi bederek'i teshageru. : keteshagerumi behwala eliyasi elisa'ini. keanite saliwesedi aderigilili zenidi yemitishawini lemini alewi: elisa'imi. menifesih beine layi huleti it'ifi yihoni zenidi ileminihalehu ale. : irisumi. asichigari negeri leminihale: negeri gini keanite zenidi betewesedihu gize bitayenyi yihonilihali: aleziya gini ayihonilihimi ale. : sihedumi. iyazegumumi sich'awetu; ineho; yeisati seregelana yeisati feresochi bemakelachewi gebitewi kefeluchewi: eliyasimi be'awilo nefasi wede semayi wet'a. : elisa'imi ayito. abate abate hoyi; yeisraeli seregelana feresenyochi; bilo ch'ohe. keziyami wediya alayewimi: libisunimi yizo ke-huleti teretere. : keeliyasimi yewede k'ewini megonats'efiya anesa; temelisomi beyoridanosi dari k'ome. : keeliyasimi yewede k'ewini megonats'efiya wesido wihawini metana. yeeliyasi amilaki igiziabiheri wedeti newi? ale: wihawinimi bemeta gize wedihina wediya tekefele: elisa'imi teshagere. : keiyarikomi met'itewi beantisi'aru yeneberuti yenebiyati lijochi bayuti gize. yeeliyasi menifesi beelisa'i layi 'arifoali ale. ligenanyutimi met'itewi befitu wede midiri tedefu. : inerisumi. ineho; kebariawochihi gari amisa hayalani sewochi ale: yeigizabiheri menifesi anisito wede anidi terara weyimi wede anidi shelek'o t'iloti inde hone; hedewi getahini yifeliguti zenidi inileminihaleni aluti. irisumi. atisid-edu alachewi. : isikiyafirimi diresi gidi baluti gize. sidedu ale: amisami sewochi sededu: sositi k'enimi feligewi alagenyutimi. : beyarikomi tek'emito' sale wede irisu temelesu: irisumi. atihidu alalihwachihumini? alachewi. v19 : yeketemayitumi sewochi elisa'ini. ineho; getachini inidemitayi yezichi ketema nuro melikami newi: wihawi gini kifu newi; midiritumi firewani tich'enegifalechi aluti. : irisumi. adisi masero amit'ulinyi; ch'ewimi ch'emirubeti ale: yanin-

imi amet'uleti. : wihawi wedalebetumi minich'i wet'ito ch'ewi t'alebetina. igiziabiheri inidihi yilali. yihini wiha fewishewalehu: kezihimi behwala motina ch'inigea ayihonibetimi ale. : elisa'imi inide tanagerewi negeri wihawi isike zare diresi tefewisoali. : keziyami wede beteli wet'a: bemeniged-imi siwet'a bilatenochi keketemayitu wet'itewi. anite melat'a; wit'a: anite melat'a; wit'a bilewi afezu-beti. : zewerimi bilo ayachewi; beigiziabiherimi simi regemachewi: kedurimi huleti dibochi wet'itewi keblitenochi ariba huletuni sebaberuachewi. : keziyami wede k'erimelosi terara hede; keziyami wede semariya temelese.

3

beyihudami nigusi beiyosafit'i beasira siminitenyawi 'ameti yeaki'abi liji iyorami beisraeli layi besemariya menigesi jemere; asira huletimi 'ameti negese. : beigiziabiherimi fiti kifu aderege: negeri gini abatu yaserawini yebaalini hawiliti arik'oolina inide abatuna inide inatu alineberemi. : negeri gini isiraelini basatachewi benabat'i liji beyioribi'ami hat'ati teyaze: keirisumi alirak'emi. : yemo'abimi nigusi mossa bale begochi nebere: leisiraalimi nigusi yemeto shihi t'ebotina yemeto shihi awira begochi t'egwiri yigebirileti neberi. : aki'abimi kemote behwala yemo'abi nigusi beisraeli nigusi layi 'amets'e. : beziyami gize nigusu iyorami kesemariya wet'ito isiraelini hulu aselefe. : wede yihudami nigusi wede iyosafit'i. yemo'abi nigusi 'amits'obinyalina keine gari bemo'abi layi leselifi tihedalehini? bilo lake. irisumi. iwet'alehu: ine inide anite; hizibemi inide hizibih; feresochemi inide feresochihi nachewi ale. : degimomi. bemini menigedi inihedaleni? ale: irisumi. beedomiyasi midire beda menigedi bilo melese. : yeisraeli nigusina yeyihuda nigusi yeedomiyasimi nigusi hedu: yesebatimi k'eni menigedi zoru: leserawituna leteketeluchewimi inisisochi wiha alitegenyemi. : yeisiraalimi nigusi. weyo! igiziabiheri bemo'abi iji asalifo yiset'achewi zenidi inezihini sosituni negesitati t'eritoalina weyo ale. : iyosafit'imi. beirisu igiziabiherini yeminit'eyik'ibeti yeigiziabiheri nebiyi bezihi ayigenyimini? ale. keisiraalimi nigusi bariyawochi anidu. beeliyasi iji layi wiha yafesisi yeneberewi yesafat'i liji elisa'i izihi ale bilo melese. : iyosafit'imi. yeigiziabiheri k'ali beirisu zenidi yigenyali ale. yeisraeli nigusina iyosafit'i yeedomiyasimi nigusi wede irisu weredu. : elisa'imi yeisiraalini nigusi. ine keanite gari mini alenyi? wede abatihina wede inatihini nebiyati hidi alewi. yeisiraalimi nigusi. ayidelemi; bemo'abi iji yit'ilachewi zenidi igiziabiheri inezihini sosituni negesitati t'eritoali alewi. : elisa'imi. befitu yek'omihuti yeserawiti geta hiyawu igiziabiherini! yeyihudani nigusi iyosafit'ini yialaferihu bihoni noro aniteni balitemeleketihuna balayehu neberi. : ahunimi bale begena amit'ulinyi ale. bale begenawimi bederedere gize yeigiziabiheri iji met'achibeti: : inidihimi ale. igiziabiheri inidihi yilali. bezihi shelek'o hulu gwidigwadi k'oferu. : igiziabiherimi inidihi yilali. nefasi atayumi; zinabimi atayumi; yihi shelek'o gini wiha yimolali: inanitemi kebitoachahumi inisisochachihumi tit'et'alachihu.

: yihimi beigiziabiheri 'ayini k'lali negeri newi: degimomi mo'abawiyani bejachihiu asalifo yiset'ali. : yetemeshegutinina yamarutini ketemochi hulu timetalachihu; yemiyaferutinimi zafochi hulu tik'orit'alachihu; yewihawinimi minich'ochi hulu tidefinalachihu; melikamochinimi irishawochi hulu bedinigayi tabelashalachihu. : benegawimi yek'wiribani gize siderisi; ineho; wiha beedomiyasi menigedi met'a; midiritumi wiha molachi. : mo'abawiyani hulu negesitati liweguachewi inide met'u besemu gize bewegbachewi seyifi yemitat'ek'u hulu tesebesebu: wet'itewimi beageru diniberi layi k'omu. : malidewimi tenesu: ts'ehayimi bewihawi layi anits'ebarek'e; mo'abawiyani befitachewi wihawi inide demi k'elito ayuna. yihi demi newi: : beirigit'i negesitati irisi berisachewi tewagu; irisi berisachewimi tegadelu: mo'abi hoyi; inigidhi wede mirikohi hidi alu. : wede isiraeli seferi bemet'u gize isiraelawiyani tenesitewi mo'abawiyani metu; inerisumi kefitachewi sheshu: mo'abawiyani yemetu wede ageru wisit'i gebu. : ketemochinimi aferesu: bemelikamochi irishawochi hulu layi isikimolu diresi iyanidanidu sewi anidi anidi dinigayi yit'ili neberi: yewihawinimi minich'ochi hulu defenu; yemiyaferutinimi zafochi hulu k'oret'u: yek'iriharasetini dinigayochi bicha asik'eru: bale wenich'ifochi gini kebibewi metuati. : yemo'abimi nigusi selifi inide beretabeti baye gize seyifi yemimezizu sebatu meto sewochi keirisu gari wesede; wede edomiyasimi nigusi yalifu zenidi mokeru: alichalumimi. : beziyami gize beirisu fanita nigusi yemihonewini yebekwiri lijuni wesido lemik'at'eli mesiwa'iti bek'it'iru layi ak'erebewi. beisiraalimi zenidi talak'i k'wit'a hone: keziyami rik'ewi wede midrachewi temelesu.

4

kenebiyatimi wegeni misitochi aniditi seti. bale bariyahi motoali: bariyahimi igiziabiherini yifera inide nebere anite tawik'alehi: bale 'ida lijocheni bariyawochi adirigo liwesidachewi met'itoali bila wede elisa' ch'ohochi. : elisa'imi. aderigilishi zenidi mini tishaleshi? bebetishi yalewini nigerinyi alati. irisiwami. leine lebaryahi kezeyiti masero bek'eri bebete anidachi yelenyimi alechi. : irisumi. hedeshi kegorebetochishi hulu kemedu bado madigawochini tewashi: atasanshachewimi alati. : gebiteshimi keanichina kelijochishi behwala beruni zigi; wede inezihimi madigawochi hulu zeyituni gelibich'i: yemolawinimi fek'ek'i adirigi ale. : inidihumi keirisu heda beruni keirisuwana kelijochiwa behwala zegachi: inerisumi madigawochuni wede irisiwa yamet'u neberi; irisiwami tigelebit'i neberi. : madigawochumi bemolu gize lijiwani. degimomi madiga amit'alinyi alechiwi: irisumi. lela madiga yelemi alati: zeyitumi k'ome. : met'itami leigiziabiheri sewi negerechiwi: irisumi. hedeshi zeyituni shich'i lebale 'idawimi kifeyi: anichina lijochishimi keterefeliw temegebu ale. : anidi k'enimi inidihini hone: elisa' wede sunemi alefe; beziyami talak'i seti neberechi: injera yibela zenidi yegidi alechiwi: beziyami balefe k'wit'iri injera libela wedeziya yigeba neberi. :

lebaluwami. yihi beinya zenidi huligize yemiyalifewi k'idusi yeigiziabiheri sewi inide hone awik'alehu. : tinishi beti besegenetu layi inisira: beziyami aliga t'erep'eza weniberina mek'irezi inanurileti: wede in-yami simet'a wedeziya yigebali alechiwi. : anidi k'enimi wedeziya bemet'a gize wede betu gebito beziya 'arefe. : lolewinimi giyazini. yihichini sune-mawiti t'ira alewi. : bet'eratimi gize befitu k'omechi. irisumi. ineho; yihini hulu asabi asebishilinyi: ahu-nisi mini ladirigilishi? lenigusi weyisi leserawiti alek'a llingerilishini? belati alewi: irisiwami. ine bewegene mekakeli tek'emich'alehu bila melesechi. : irisumi. inigidihi mini inadirigilati? ale. giyaz-imi. liji yelatimi: baliwami shemigiloali bilo melese. : irisumi. t'irati ale. bet'eratimi gize bedejafu k'omechi. : irisumi. bemimet'awi 'ameti bezihi werati wenidi liji titak'efialeshi ale: irisiwami. ayidelemi getaye; yeigiziabiheri sewi hoyi; bariyahini inidati-washati ileminihalehu alechi. : setitumi ts'enesechi; beziyami werati beadisu 'ameti elisa'i inidالاتi wenidi liji weledech. : hits'anumi adege; anidi k'enimi ihili ach'ajochi wedalubeti wede abatu wet'a. : abatunimi. raseni raseni alewi: irisumi lolewini. teshekimehi wede inatu wisedewi alewi. : anisitomi wede inatu wesedewi: begwilibetiwami layi isike k'etiri diresi tek'emet'e; motemi. : wet'itami beigiziabi-heri sewi aliga layi agademechiwi; berunimi zegita-beti wet'achi. : baliwanimi t'erita. wede igiziabiheri sewi befit'ineti derishe imelesi zenidi anidi lolena anidi ahiya lakilinyi alechiwi. : irisumi. mebacha weyimi senibeti yayidele zare lemini tihejibetaleshi? ale. irisiwami. dehina newi alechi. : ahiyaw-inimi asich'ina lolewani. nida; hidi: ine salaz-izih i atazegiyenyi alechiwi. : inidihumi hedechi; wede igiziabiherimi sewi wede k'erimelosi terara met'achi. yeigiziabiherimi sewi keruk' bayati gize lolewinimi giyazini; inehwati sunemawitutu met'achi. : tik'ebelatimi zenidi rut'ina. bedehinashi newini? bal-ishi dehina newini? lijishisi dehina newini? belati alewi. irisiwami. dehina newi alechi. : wede terarawi wede igiziabiheri sewi bemet'achi gize igirochuni che'ebet'echi: anidisi liyarak'ati k'erere: yeigiziabi-herimi sewi. nefisiwa azinalachina tewati: igiziabi-herimi yanini keine sewirotali alinegerenyimimi ale. : irisiwami. bewinu kegetaye lijini lemenihuni? in-emi atatalilenyi alalihuimimi? alechi. : giyazin-imi. wegebihini tat'ek'i; betirenimi beijihi yizehi hidi: sewimi bitagenyi selami atibeli; irisumi selami bil-ih i atimelisileti: betirenimi behits'anu fiti layi anuri alewi. : nefish'anumi inati. hiyaw igiziabiherini! behiyawi nefishihimi imilalehu! alitewihimi alechi: tenesitomi teketelati. : giyazimi k'edemachewi; be-tirunimi behits'anu fiti layi anorewi: negeri gini dim-its' weyimi mesimati alineberemi: irisunimi lige-nanyewi temeliso. hits'anu alinek'ami bilo negerewi. : elisa'imi wede beti begeba gize ineho; hits'anu moto bealigawi layi tegadimo neberi. : gebitomi beruni kehuletu behwala zega; wede igiziabiherimi ts'eleye. : met'itomi behits'anu layi tenya: afu-nimi beafu; 'ayinunimi be'ayinu; ijunimi bejiu layi adirigo tegademebeti: yehits'anumi gela mok'e. : temelisomi bebetu wisit'i anidi gize wedihina wediya temelalese: degimomi wet'ito sebatu gize behits'anu

layi tegademe: hits'anumi 'ayinochuni kefe. : giyazinimi t'erito. yihichini sunemawiti t'ira alewi. t'eratimi; wede irisumi begebachi gize. lijishini anisiteshi wiseji alati. : gebitami beigiru at'egebi wedek'echi bemidirimu layi tedefachi: lijianimi anisita wet'achi. : elisa'imi dagimenya wede geligela met'a; bemidirimu layi rabi nebere: yenebiyatimi li-jochi befitu tek'emit'ewi neberi; lolewinimi. talak'uni minicheti t'adi; lenebiyati lijochimi wet'i sira alewi. : anidumi k'it'elak'it'eli yamet'a zenidi wede meda wet'a; yemidrebedawinimi haregi agenyee keziyami yebereha k'ili sebesebe; libisunimi molito temelese; metiromi bewet'u minicheti wisit'i ch'emerewi: mini inide hone gini alawek'umi. : sewochumi yibelu zenidi k'edu: wet'unumi bek'emesu gize; yeigiziabi-heri sewi hoyi; beminichetu wisit'i moti ale bilewi ch'ohu: yibelumi zenidi alichalumi. : irisumi. duk'eti amit'ulinyi ale: beminichetumi wisit'i 'ilo. yibelu zenidi lehizibu k'idu ale. beminichetumi wisit'i kifu negeri alitegenyemi. : anidi sewimi kebealishal-isha yebekwiratuni injera; haya yegebisi injera; yei-hilimi isheti beak'umada yizo wede igiziabiheri sewi met'a: irisumi. yibelu zenidi lehizibu sit'achewi ale. : lolewimi. yihini inideti adirige lemeto sewi iset'alehu? ale. irisumi. yibelalu yaterifalumi bilo igiziabiheri tenagiroalina yibelu zenidi lehizibu sit'achewi ale. : inidihumi befitachewi anorewi; inide igiziabiherimi k'ali belu; aterefumi.

5

yesoriya nigusi serawiti alek'a ni'imanimi igiziabi-heri beirisu iji lesoriya dehinetinini sile set'e begetawi zenidi talak' kiburi sewi nebere: degimomi ts'inu'i hayali nebere; negeri gini lemits'ami nebere. : ke-soriyawiyanimi ageri adaga t'ayochi wet'itewi neberi; keisraelimi midiri tanashi bilatena seti marikewi neberi: yeni'imaninimi misiti tagelegili neberi. : ime-betiwanimi. getaye besemariya kalewi kenebiyu fiti biderisi nore kelemits'u befewesewi neberi alechati. : ni'imanimi gebito legetawi. keisraeli ageri yehonechi aniditi bilatena inidihina inidih i bilalechi bilo negerewi. : yesoriyami nigusi ni'imanini. hidi; leisraeli nigusi debidabe ilikalehu alewi. irisumi hede; asirimi mekiliti biri; sidiiti shihimi werik'; asirimi melewich'a libisi beiju wesede. : leisrael-imi nigusi. yihichi debidabe wede anite sitiderisi bariyayeni ni'imanini kelemits'u tifewisewi zenidi inide sededihulhi iwek'i yemili debidabe wesede. : yeisraelimi nigusi debidabewini banebebe gize li-bisuni k'edido. sewini kelemits'u ifewisi zenidi yihi sewi wede ine mesidedu ine bewinu lemegidelina lemadani yemichili amilaki honye newini? teme-liketu; yet'ebi mikiniyatimi inidemifeligibinyi iyu ale. : yeigiziabiherimi sewi elisa' yeisraeli ni-gusi libisuni inide k'edede besema gize. libisi-hini lemini k'ededih? wede ine yimit'a; beisrael-imi zenidi nebiyi inidale yawik'ali bilo wede ni-gusu lake. : ni'imanimi beferesuna beseregelawi met'a; beelisa'imi beti dejafi wisit'i k'ome. : elisa'imi. hidi; beyoridanosimi sebatu gize tat'ebi: sigahimi yifewesali; anitemi nits'uhi thionalehi bilo wede irisu melikitenya lake. : ni'imanini gini

tek'ot'ito hede; inidihimi ale. ineho; wede ine yemimet'a; k'omomi yeamilakuni yeigiziabiherini simi yemet'era; yelemits'unimi sifira beiju dasiso yemifewisenyi mesiloniyi neberi. : yedemasik'o wenzochi abanana farifa keisiraeli wihochi hulu ayishalumini? beinerisusi wisit'i metat'e'bina menits'ati ayichalenyimi noroalini? zewerimi bilo tek'ot'ito hede. : bariyawochumi k'eribewi. abati hoyi; nebiyu talak'i negerisi inikwa binegirihi noro baderegihevi neberi: yilik'unisi. tat'e'bina nits'uhi huni bilihini idetiti newa! bilewiyi tenageruti. : weredemi; yeigiziabiherimi sewi inide tenagerewi beyoridanosi sebatu gize bik'i t'ilik'i ale: sigawimi inide gena inide tinishi bilatena siga hono temelese; nits'uhimi hone. : irisumi kech'ifirawi hulu gari wede igiziabiheri sewi temelese; wet'itomi befitu k'omena. ineho; keisiraeli zenidi bek'eri bemidiri hulu amilaki inidelele awek'ihu: ahunimi kebariyahi bereketi tik'ebeli zenidi ileminihalehu ale. : irisumi. befitu yek'omihuti hiyawu igiziabiherini! alik'ebelimi ale. yik'ebelewimi zenidi gidi alewi: irisu gini inibi ale. : ni'imanimi. ine bariyahi keinigidihi wedihi keigiziabiheri bek'eri lelelochi amalikit'i yemik'at'eli mesiwa'iti weyimi lela mesiwa'iti alak'eribimina huleti yebek'ilo ch'ineti aferi inidiwesidi ishi tilenyi zenidi ileminihalehu. : igiziabiherimi leine lebariyahi bezihi negeri bicha yik'iri yibelenyi: getaye beziya yisegidi zenidi ijene tedegifo wede remoni beti begeba gize; inemi beremoni beti besegedihu gize; igiziabiheri bezihi negeri leine lebariyahi yik'iri yibelenyi ale. : irisumi. bedehina hidi alewi. anidi agidimetimi yahili keirisu rak'e. : yeigiziabiherimi sewi lole giyazi. getaye soriyawiwini yihini ni'imanimi marewi; kamet'aletimi negeri minimi alitek'ebelemi: hiyawu igiziabiherini! besite hwalewi irot'alehu; keirisumi anidachi iwesidalehu ale. : giyazimi ni'imanimi teketelewi: ni'imanimi wede irisu sirot' bayewi gize ligenanyewi keseregelawu werido. hulu dehina newini? alewi. : irisumi. dehina newi. ahuni kenebiyati wegeni yehonuti huleti gwilimasochi keteraramawi keefiremi ageri wede ine met'itewali: anidi mekiliti birina huleti melewech'a libisi tiset'achewi zenidi ileminihalehu bilo getaye lakenyi ale. : ni'imanimi. huleti mekiliti tiwesidi zenidi yifek'edilihi ale: gidi alewimi: huletnimi mekiliti biri beheleti keret'iti wisit'i aserena kehuleti melewech'a libisi gari lehuleti lolewochu asiya: inerisumi teshekimevi befitu hedu. : wede korebitawimi bemet'a gize keijachewi wesido bebetu wisit'i anorachewi: sewochunimi asenabete; inerisumi hedu. : irisu gini gebito begetawi fiti k'ome: elisa'imi. giyazi hoyi; kewedeti met'ahi? alewi. irisumi. ine bariyahi wedetimi alihedihimu ale. : irisumi. ya sewi keseregelawu werido lik'ebelihi betemelese gize libe keanite gari alihedemini? birunina libisuni; yeweyirawinina yeweyinuni bota; begochinina berewochini; wenidochinina setochini bariyawochi tik'ebeli zenidi yihini gizewi newini? : inigidihisi yeni'imani lemits'i beanite layi; lezelelemimi bezerihi layi yit'abek'ali alewi. inide beredomi lemits'ami hono keirisu zenidi wet'a.

yenebiyatimi lijochi elisa'ini. ineho; befitihi yem-inik'emet'ibeti sifira t'ebibonali. : wede yoridanosimi inihidi; keinyami iyanidanidu keziya miseso yamit'a; yeminik'emet'ibetini sifira beziya inisira aluti: irisumi. hidu ale. : keinerisumi anidu. anite degimo keinya kebariyawochihi gari lemeheidi fik'edi ale. irisumi. ihedalehu ale. : keinerisumi gari hede: wede yoridanosimi bederesu gize inich'eti k'oret'u. : keinerisumi anidu misosowini sik'orit'i yemisaruru bireti wede wihawi wisit'i wedek'e: irisumi. getaye hoyi; weyewi! weyewi! yetewasihuti nebere bilo ch'ohi. : yeigiziabiherimi sewi. yewedeke'ewi wedeti newi? ale sifirawinimi asayewi: inich'etimi k'orit'o beziya t'alewi; biretumi tenisafe. : irisumi. wisewed ali: ijunimi zerigito wesedewi. : yesoriyami nigusi keisiraeli gari yiwaga neberi: kebariyawochumi gari temakiro. bezihi tedebik'eni inisefiralenini ale. : yeigiziabiherimi sewi. soriyawiyani beziya tedebik'ewaluna beziya sifira inidatalifi tet'enik'ek'i bilo wede isiraeli nigusi lake. : yeisiraelimi nigusi yeigiziabiheri sewi wede negerewi sifira sedede: anidi gizemi sayihoni; huleti gizemi sayihoni beziya rasuni adane. : yesoriyami nigusi libi silezihi ijigi taweke: bariyawochunimi t'erito. keinya zenidi keisiraeli nigusi gari yetewedaje inidale atinegirunyimini? alachewi. : kebariyawochumi anidu. getaye hoyi; inidihiko ayidelemi: negeri gini beilifinyihi wisit'i honehi yemitinagerewini beisiraeli zenidi yale nebiyi elisa'i leisiraeli nigusi yinegirewali ale. : irisumi. like asiyyezewi zenidi hedachihu wedeti inide hone iyu ale. inerisumi. ineho; bedotayini ale bilewi negeruti. : wedeziyami feresochinina seregelochini ijigimi ch'ifira sedede: belelitimi met'itewi ketemayituni kebebu. : yeigiziabiheri sewi lole maleda tenesito bewet'a gize; ineho; beketemayitu zuriya ch'ifirana feresochi seregelochimi neberi. lolewimi. getaye hoyi; weyo! mini inaderigaleni? alewi. : irisumi. keinya gari yaluti keinerisuru gari kaluti yibelit'aluna atifira alewi. : elisa'imi. abetu; yayi zenidi 'ayinochuni; ibakih; gilet'i bilo ts'elewe. igiziabiherimi yibelatanawini 'ayinochi gelet'e; ayemi: inehomi; beelisa'i zuriya yaluti yeisati feresochina seregelochi terarawini molitewiti neberi. : wede irisumi beweredu gize elisa'i. yihini hizibi 'iwiri taderigewi zenidi ileminihalehu bilo wede igiziabiheri ts'elewe. elisa'imi inide tenagerewi k'ali 'iwiri aderegachewi. : elisa'imi. menigedu bezihi ayidelemi; ketemayitumi yihichi ayidelechimi: yemitishutini sewi asayachihu zenidi teketaluni alachewi: wede semariyami merachewi. : wede semariyami begebu gize elisa'i. abetu; yayu zenidi yenezihini sewochi 'ayinochi gilet'i ale: igiziabiherimi 'ayinochachewini gelet'e; inerisumi ayu. inehomi; besemariya mekakeli neberi. : yeisiraelimi nigusi bayachewi gize alisa'ini. abate hoyi; ligidelachewini? ligidelachewini? alewi. : irisumi. atigidelachewi: beseyifihina bek'esitihini yemarekihewini tigideli zenidi yigebahalini? inijerana wiha befitachewi anurilachewi; belitewina t'et'itewimi wede getachewi yihidu alewi. : bizumi mebili azegajelachewi: bebeluna bet'et'u gizemi asenabetachewi; inerisumi

wede getachewi hedu. keziiyami behwala yesoriya adega t'ayochi wede isiraeli ageri alimet'umi. : keziiyami behwala yesoriya nigusi welide aderi serawituni hulu sebesebe; wet'itomi semariyani kebebati. : besemariyami talak'i rabi hono neberi: inehomi; yeahiya rasi beamisa biri; yerigibimi kusi yegomori siminitenya yemihoni beamisiti biri isikishet'i diresi kebebuati. : yeisiraelimi nigusi bek'it'iri layi betemellese gize aniditi seti getaye nigusi hoyi; iridanyi bila wede irisu ch'ohечи. : irisumi. igiziabiheri yaliredashini ine iniditi iredashalehu? keawidimawi weyisi kemet'imek'iyawi newini? ale. : nigusumi. mini honeshali? alati: irisiwami. yihichi seti. zare inidinibelawi lijishini amich'i. negemi lijeni inibelaleni alechinyi. : lijenimi k'ek'ileni belanewi: bemagisitumi. inidinibelawi lijishini amich'i alihwati: lijivanimi sheshegechibi bila meleschileti. : nigusumi yesetituni k'ali semito libisuni k'edede: bek'it'irimi yimelalesi neberi: hizibumi besite wisit'i besigawi layi lebisoti yeneberewini mak'i ayu. : nigusumi. yesafat'i liji yeelisa'i rasi zare belayu yadere inide hone igiziabiheri yihini yadirigibinyi; yihinimi yich'emiribinyi ale. : elisa'i gini bebetu tek'emito neberi; shimagilewochimi keirisu gari tek'emite'ewi neberi: nigusu sewi laka: meliikitenyawimi gena sayiderisi leshimagilewochi. yihi yenefese gedayi liji raseni yik'orit'i zenidi inide lake iyu: meliikitenyawimi bemet'a gize dejuni zegitachihu kelikiluti: yegetawi yeigiru kote behwalawi newi alachewi. : sinagerachewimi meliikitenyawimi wede irisi derese: irisumi. ineho; yihi kifu negeri keigiziabiheri zenidi newi; igiziabiherini gena it'ebik'i zenidi minidiri nenyi? ale.

7

elisa'imi. yeigiziabiherini k'ali simu: igiziabiheri inidihi yilali. nege bezihi gize besemariya beri anidi mesiferiya melikami duk'eti beanidi sek'ili; huletimi mesiferiya gebisi beanidi sek'ili yishemetali ale. : nigusumi beiju tedegifo yenebere alek'a leigiziabiheri sewi meliso. ineho; igiziabiheri besemayi mesikotochi biyaderigi yihi negeri yihonalini? alewi. irisumi. ineho; be'ayinochihi tayewalehi; keziiyami atik'emisimi ale. pi : beberumi megibiya arati lemits'ami sewochi neberu: irisi berisachewimi. isikinimoti diresi bezihi lemini inik'emet'alen? : wede ketema inigeba zenidi biniwedidi rabi beketema ale; keziiyami inimotaleni: bezihi binik'emet'i inimotaleni. inigidihi nu; wede soriyawiyani seferi inishishi: behiyiweti biyanoruni ininoraleni: bigedilunimi inimotaleni tebabalu. : ch'elemilemi bale gize wede soriyawiyani seferi yihedu zenidi tenesu: wede soriyawiyanimi seferi mejemeriya daricha bemet'u gize; ineho; manimi alineberemi. : igiziabiheri lesoriyawiyani yeseregelana yeferesi yebizumi ch'ifira dimits'i asemito neberi: irisi berisachewimi. ineho; yeisiraeli nigusi yeket'iyawiyana yegibits'awiyanimi negesiti k'et'iro amit'itobalini yibabalu neberi. : silezihimi tenesitewi bech'elega sheshu: dinikwanochewinina feresochachewini ahiyochachewinina seferuni inidale titewi nefisachewini yadinu zenidi sheshu.

: inezihimi lemits'amochi wede seferu mejemeriya daricha bemet'u gize wede anidi dinikwani gebitewi belu t'et'umi; keziiyami werik'ina biri libisimi wesedu; hedewimi shesheguti: temelisewimi wede lela dinikwani gebu; keziiyami degimo wesidewi sheshegu. : keziiyami wediya irisi berisachewi. melikami aladereginimi: zare yemelikami misirachi k'eni newi; inyami zimi bilenal: isikinegami diresi binik'oyi bedelenyochi inihonaleni: nu; inihidi: lenigusi bete sebi ininageri tebabalu. : met'itewimi. wede soriyawiyani seferi met'ani; inehomi; feresochina ahiyochi tasirewi; dinikwanochimi tetekilewi neberi inji sewi alineberemi; yesewimi dimits'i alineberemi bilewi wede ketemayitu deji t'ebak'i ch'ohu. : yedejumi t'ebak'iwochi t'eru; lenigusumi beti wisit'i aweru. : nigusumi beleliti tenesito bariyawochuni. soriyawiyani yaderegubini inegirachihwalehu: inide terabini yawik'alu: silezihi. kekemayitu bewet'u gize behiyiwetachewi iniyizachewaleni; wede ketemami inigebaleni bilewi bemeda yisheshegu zenidi kesefeiru wet'itewali alachewi. : kebariawochumi andu meliso. beketema kek'eruti feresochi amisiti yiwesedu: ineho; inide k'eruti inide isiraeli wegeni hulu nachewi: inehomi; inidalek'u inide isiraeli wegeni hulu nachewi: inisidedimi; iniyimi ale. : huletimi seregelochi keferesochi gari wesedu: nigusumi. hedachihu iyu bilo kesoriyawiyani serawiti behwala lake. : behwalachewi isike yoridanosi diresi hedu: inehomi; soriyawiyani sisheshu yet'aluti libisina 'ik'a menigeduni hulu molito neberi. meliikitenyochimi temelisewi lenigusu negeruti. : hizibumi wet'ito yesoriyawiyanimi seferi bezebeze: inide igiziabiherimi k'ali anidi mesiferiya melikami duk'eti beanidi sek'ili; huletimi mesiferiya gebisi beanidi sek'ili teshemete. : nigusumi yani ijuni yidegifewi yeneberewini alek'a beruni yit'ebik'i zenidi ak'omewi. hizibumi beberu reget'ewi; nigusumi wede irisu beweredi gize yeigiziabiheri sewi inide tenagerewi mote. : yeigiziabiherimi sewi lenigusu. nege bezihi gize besemariya beri huletimi mesiferiya gebisi beanidi sek'ili; anidimi mesiferiya melikami duk'eti beanidi sek'ili yishemetali bilo inide tenagerewi negeri inidihu hone. : yami alek'a leigiziabiheri sewi meliso. ineho; igiziabiheri besemayi mesikotochi biyaderigi yihi negeri yihonalini? bilo neberi: irisumi. ineho; be'ayinochihi tayewalehi; keziiyami atik'emisimi biloti neberi. : inidihumi deresebeti: hizibumi beberu reget'ewina mote.

8

elisa'imi lijiwani yasinesalatini seti. anichi kebete sebishi gari tenesiteshi hiji; bemitagenyiwimi sifira tek'emech'i: igiziabiheri rabi t'eritoali: sebatu 'ameti bemitidiri layi yimet'ali bilo tenagerati. : setitumi tenesita inide igiziabiheri sewi k'ali aderegechi: kebete sebiwami gari heda beffilisit'iami ageri sebatu 'ameti tek'emete'echi. : sebatumi 'ameti betefets'eme gize settu keffilisit'iami ageri temelesechi: sile betiwana sile meretiwa litich'ohi wede nigusu wet'achi. : nigusumi keigiziabiheri sewi lole kegiyazi gari. elisa'i yaderegewini teamirati hulu nigerenya iyale yich'aweti neberi. : irisumi yemotewini inide asinesa

lenigusu sinageri; ineho; lijiwani yasinesalati seti sile betiwana sile meretiwa wede nigusi ch'öhechi: giyaz-imi. getaye nigusi hoyi; setitu yihichi nati; elisa'imi yasinesawi lijiwa yihi newi ale. : nigusumi setituni t'eyek'e; negerechiwimi. nigusumi. yeneberelatini hulu; meretiwanimi ketewechi jemira isike zare diresi yalewini yeirishawani fire hulu melisilati bilo sile irisiwa janiderebawani azeze. : elisa'imi wede demasik'o met'a: yesoriyami nigusi welide aderi tamimo neberi: werenyochimi. yeigiziabiheri sewi wedezihi met'itoali bilewi negeruti. : nigusumi azahelini. gets'e bereketi beijihi wesidehi yeigiziabiherini sewi litigenanyi hidi: beirisumi afi. kezih beshita idinalahun? bilehi igiziabiherini t'eyik'i alewi. : azahelimi ligenanyewi hede; keirisumi gari kedemasik'o melikamuni negeri hulu yeariba gimeli ch'ineti gets'e bereketi wesede: met'itomi befitu k'omena. lijihi yesoriya nigusi welide aderi. kezih beshita idinalahun? sili wede anite likonyali ale. : elisa'imi. hidi; medianisi tidinalehi belewi: negeri gini inidimoti igiziabiheri asayitonyali alewi. : isikiyafir-imi diresi tikwiri bilo temeletekewi: yeigiziabiherimi sewi aneba. : azahelimi. getaye lemini yanebali? ale. irisumi. beisraeli lijochi layi yemitaderigewini kifati silemawik'i newi: mishigochachewini besaiti tak'at'ilalehi; gwilimachachewinimi beseyifi tigidilalehi; hits'anatochachewinimi tifet'efit'alehi; iriguzochachewinimi tik'edidalehi alewi. : azahelimi. yihini talak'i negeri aderigi zenidi ine wisha bariyahi minidiri nenyi? ale. elisa'imi. anite besoriya layi nigusi iniditihoni igiziabiheri asayitonyali alewi. : keelisa'imi rik'o wede getawi met'a: irisumi. elisa' mini alehi? alewi. : irisumi. iniditifewesi negerenyi alewi. benegawimi lehafi wesido bewiha nekerewi befitumi layi shafenewi; motemi. azahelimi befanitawi negese. : beisraelimi nigusi beaki'abi liji beiyorami beamisitenyawu 'ameti yeyihuda nigusi yeyosafit'i liji iyorami negese. : menigesi bejemere gize yeselasa huleti 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusalemimi siminiti 'ameti negese. : yeaki'abinimi liji agibito neberina yeaki'abi beti inidaderige beisraeli negesitati menigedi hede: beigiziabiherimi fiti kifu aderege. : negeri gini leirisuna lelijochu lezemenu hulu mebirati yiset'ewi zenidi tesifa inide set'e; sile bariyawu sile dawiti igiziabiheri yihudani yat'efa zenidi aliwededemi. : beirisumi zemeni edomiyasi leyihuda inidayigebiri shefete; belayachewimi nigusi anegesu. : iyoramimi keseregelochu hulu gari wede ts'e'iri alefe: belelitimi tenesito irisunina yeseregelochuni alek'ochi kebibewi yeneberutini yeedomiyasini sewochi meta: hizibu gini wede dinikwanu sheshe. : edomiyasi gini leyihuda inidayigebiri isike zare diresi shefete. beziyami zemeni degimo libina shefete. : yeterefewimi yeiyorami negeri; yaderegewimi hulu; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : iyoramimi keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema keabatochu gari ket'ebere: befanitawimi liju akaziyasi negese. : beisraeli nigusi beaki'abi liji beiyorami beasira huletenyawu 'ameti yeyihuda nigusi yeiyorami liji akaziyasi negese. : menigesi bejemere gize akaziyasi yehaya huleti 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusalemimi anidi

'ameti negese. inatumi gotoliya yetebalechi yeisraeli nigusi yezeniberi liji neberechi. : beaki'abimi beti menigedi hede; inide aki'abimi beti beigiziabiheri fiti kifu aderege: leaki'abi beti amachi neberena. : keaki'abimi liji keiyorami gari yesoriyani nigusi azahelini beremati zegele'adi ligat'emi hede: soriyawinimi iyoramini ak'oseluti. : nigusumi iyorami kesoriya nigusi keazaheli gari betewaga gize soriyawiyani beremati yak'oselutini k'wisili yitakemi zenidi wede iyizraeli temelese. yeaki'abimi liji iyorami tamimo neberina yeyihuda nigusi yeiyorami liji akaziyasi liyayewi wede iyizraeli werede.

9

nebiyumi elisa'i kenebiyati lijochi aniduni t'erito inidihalewi. wegebihini tat'ik'ehi yihini yezey-iti masero beijihi yazi; wede remati zegele'adimi hidi. : beziyami bederesihi gize yenamesini liji yeyosafit'ini liji iyu tagenyewalehi: gebitehimi kwenidimochu mekakeli asinesawi; wede gwadami agibawi. : yezeyitunimi masero yizehi berasu layi afisisewina. igiziabiheri inidihalewi. beisraeli layi nigusi tihoni zenidi k'ebahuhi belewi: berunimi ke-fitehi shishi; atizegiyimi. : inidihumi gwilimawu nebiyi wede remati zegele'adi hede. : begebami gize; ineho; yeserawiti alek'ochi tek'emiti'ewi neberi: irisumi. alek'a hoyi; keanite gari negeri alenyi ale. iyu. kemaninyachini gari newi? ale. irisumi. alek'a hoyi; keanite gari newi ale. : tenesitomi wede betu geba: zeyitunimi berasu layi afisiso inidihalewi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihalewi. beigiziabiheri hizibi beisraeli layi nigusi tihoni zenidi k'ebahuhi. : yebariyawocheni yenebiyatini demi; yeigiziabiherinimi bariyawochi hulu demi keelizabethi iji ibek'eli zenidi yegetahini yeaki'abini beti timet-alehi. : yeaki'abimi beti hulu yit'efali: beisraelimi zenidi yetaserewinina yetelek'ek'ewini wenidi hulu keaki'abi at'efalehu. : yeaki'abinimi beti inide nabat'i liji inide iyoribi'ami beti; inide akiyami liji inide baosi beti aderigewalehu. : elizabelinimi beiyizraeli irisha wishochi yibeluatali; yemik'ebiritimi atageny-imi. berunimi kefito sheshe. : iyu wede getawi bariyawochi wet'a: inerisumi. dehina newini? yihi ibidi lemini met'abih? aluti. irisumi. sewiyowinina negeruni tawik'alachihu alachewi. : inerisumi. haseti newi: nigereni aluti: irisumi. igiziabiheri inidihalewi. beisraeli layi nigusi tihoni zenidi k'ebahuhi bilo inidihalewi negerenyi alachewi. : hulumi fet'newi libisachewini wesedu; besegenetu meselali iriken layi keiguru betachi anet'efuti; k'enide meleketimi iyenefu; iyu negisoali alu. : inidihumi yenamesi liji yeyosafit'i liji iyu beiyorami layi temamale. iyoramina yeisraeli lijochi hulu kesoriya nigusi keazaheli yetenesa remati zegele'adini yit'ebik'u neberi. : nigusu iyorami gini kesoriya nigusi keazaheli gari betewaga gize soriyawiyani yak'oselutini k'wisili yitakemi zenidi wede iyizraeli temeliso neberi. iyu. libachihusi keine gari kehona beiyizraeli inidayaw-era manimi keketema kobillilo ayiwi't'a ale. : iyoramimi beziya tamimo tenyito neberina iyu beseregelawu layi tek'emiti'o wede iyizraeli hede. yeyihudami nigusi akaziyasi iyoramini lemayeti werido

neberi. : beiyiziraेलीमि गिनी लयी येक'omewi सेलयी येयु च'ifira simeta ayito. च'ifira ayalehu ale. iyoramimi. yemigenanyewi feresenya laki; irisumi. selami newini? yibelewi ale. : feresenyawimi ligenanyewi hedo. nigusu inidihī yilali. selami newini? ale. iyumi. anite keselami gari mini alehi? wede hwalaye alifehi teketelenyi ale. selayumi. meliikitenyawi deresebachewi; negeri gini alitemelesemi bilo negerewi. : huletenyami feresenya sedede; wede inerisumi deriso. nigusu inidihī yilali. selami newini?ale. iyumi. anite keselami gari mini alehi? wede hwalaye alifehi teketelenyi ale. : selayumi. deresebachewi; negeri gini alitemelesemi: bechikola yihedalina akahedu inide namesi liji inide iyu akahedi newi bilo negerewi. : iyoramimi. seregela azegaju ale: seregelawinimi azegajuleti. yeisiraेलीमि nigusi iyorami yeyihudami nigusi akaziyasi beseregelochachewi tek'emit'ewi wet'u; iyunimi ligenanyuti hedu: beiyiziraेलीमि benabute irisha wisit'i agenyuti. : iyoramimi iyuni baye gize. iyu hoyi; selami newini? ale. irisumi. yeinatihī yeelizabeli gilimutinawana metetiwa sibeza mini selami ale? bilo melese. : iyoramimi meliso nedana sheshe; akaziyasini. akaziyasi hoyi; 'amets'i newi alewi. : iyumi beiju k'esituni let'et'u; iyoramini bech'anik'awi mekakeli wegawi: filats'awimi belibu alefe; wede seregelawimi wisit'i wedek'e. : iyumi alek'awini bidik'arini inidihī alewi. anisitehi beiyiziraेलीमि benabute irisha t'alewi; anitena ine goni legoni beferesi tek'emit'eni abatuni aki'abini beteketelini gize igiziabiheri inidihī bilo yihini mekera inide tenagerebeti asibi. : beiwineti yenabutenina yelijochuni demi tinanitina ayichalehu; yilali igiziabiheri; bezhimi irisha imelisibihalehu; yilali igiziabiheri. silezihi igiziabiheri inide tenagerewi k'ali wesidehi beirishawi wisit'i t'alewi. : yeyihuda nigusi akaziyasi yanini baye gize beatikiliti beti menigedi sheshe. iyumi. yihini degimo beseregelawī layi wiguti iyalē teketelewi: beyibile'amimi ak'irabiya balechiwi beguri ak'ebeti layi weguti. wede megidomi sheshe; beziyami mote. : bariyawochumi beseregelawī ch'newi wede iyerusalemi weseduti; bedawitimi ketema bemek'abiru keabatochu gari k'eberuti. : beaki'abimi liji beyiorami beasira anidenyawi 'ameti akaziyasi beyihuda layi negese. : iyumi wede iyiziraेली met'a: elizabelimi besemachi gize 'ayiniwani tekwarechi; rasiwanimi asiget'echi; bemesikotimi zelik'a timeleketi neberi. : iyumi beberu sigeba. getawini yegedele zemiri hoyi; selami newini? alechiwi. : fitunimi wede mesikotu anisito. keine gari mani newi? ale. huleti sositimi janiderebochi wede irisu temeleteku. : irisumi. wede tachi weriwuati ale: wereweruati; demiwami beginibuna beferesochu layi tereche; reget'uatimi. : begebami gize bela t'et'ami: keziyami behwala. yihichini yeteregemechi iyu: yenigusi liji natina k'iberuati ale. : lik'ebiruati behedu gize keanatiwana keigiriwa kemedafimi bek'eri minimi alagenyumi. : temelisewimi negeruti: irisumi. bebariyawi betesibiyawi eliyasi. beiyiziraेली irisha yeelizabelini siga wishochi yibelalu: yeelizabelimi resa beiyiziraेली irisha mereti layi inide figi yihonalina manimi. yihichi elizabeli nati yili zenidi ayichilimi bilo yete-

nagerewi yeigiziabiheri k'ali yihi newi ale.

10

leaki'abimi besemariya seba lijochi neberuti: iyumi debidabe ts'afe: yeaki'abini lijochi lemiyasadigu lesemariya talalak'ochina shimagilewochi. : yihi debidabe ahuni bederesachihu gize yegetachihu lijochi seregelochina feresochimi yetemeshegechimi ketema mesariyawochimi beinanite zenidi aluna; : kegetachihu lijochi desi yemiyaenyachihunina yemishalachihuni miret'u; beabatumi zufani asik'emit'uti; sile getachihumi beti tewagu bilo wede semariya sedede: : inerisu gini iigi feritewi. ineho; huletu negesitati befitu yik'omu zenidi alichalumi: inyasi inideti inik'omaleni? alu. : yebetu aleka; yeketemayitumi alek'a; shimagilewochina lijochuni yemiyaasadigu. inya bariyawochihi neni; yazezihenimi hulu inaderigaleni: nigusimi belayachini ananegisimi: yemitiwedidewini adirigi bilewi wede iyu laku. : huletenyami. wengenochi inide honachihu; negerenimi kesemachihu; yegetachihuni lijochi rasi k'wret'u; negemi bezihī se'ati wede iyiziraेली wede ine yizachihu nu bilo debidabe ts'afelachewi. yenigusumi lijochi sebawi sewochi bemiyasadigwachewi beketemayitu talalak'ochi zenidi neberu. : debidabewimi bederesachewi gize yenigusuni lijochi sebawini sewochi yizewi gedeluachewi: rasachewinimi bek'irich'ati adirigewi wede irisu wede iyiziraेली laku. : meliikitenyami met'ito. yenigusuni lijochi rasi yizewi met'tewali bilo negerewi. irisumi. isike nege diresi beberu adebabayi huleti kimiri adirigachihu anuruachewi ale. : benegawimi wet'ito k'ome; hizibunimi hulu. inanite nits'uhani nachihu: ineho; getayeni yewenejelihu yegedelihutimi ine nenyi: inezihinisi hulu yegedele mani newi? : igiziabiheri beaki'abi beti layi ketenagerewi keigiziabiheri k'ali bemidiri layi anidachi inidayiwedik'i ahuni iwek'u: igiziabiheri bebariyawi beeliyasi yetenagerewini adirigoali alachewi. : iyumi keaki'abi beti yek'erewini hulu; talalak'ochunimi hulu; wedajochunina kahinatuni manimi sayik'eri beiyiziraेली gedelachewi. : tensesitomi wede semariya hede: bemenigedini wedalewi wede begi t'ebak'iwochi beti bederesē gize; : iyu keyihuda nigusi keakaziyasi wenidimochi gari tege-nanyito. inanite inemani nachihu? ale. inerisumi. inya yeakaziyasi wenidimochi neni: yenigusunina yeitegeyituni lijochi dehinineti lemet'eyek'i iniwiridalenī aluti. : irisumi. behiyiwetachewi yazuachewi ale. yazuachewimi; bebegi t'ebak'iwochimi beti at'egebi balewi gwidigwadi ariba huletoni sewochi gedeluachewi: maninimi alasik'eremi. : keziyami behede gize yerekabini liji iyonadabini tegenanyewi: dehininetunimi t'eyik'o. libe kelibihī gari inide hone yahili libihī kelibe gari bek'inineti newini? alewi: iyonadabimi. inidihu newi alewi. iyumi. inidihu inide honesi ijihini sit'enyi ale. ijunimi set'ewi: wede seregelawimi awit'ito keirisu gari asik'emet'ewina. : keine gari na; leigiziabiherimi mek'inateni iyi alewi. beseregelawimi asik'emet'ewi. : wede semariyami bemet'a gize leeliyasi inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali isikiyat'efawi

diresi keaki'abi besemariya yek'ewini hulu gedele. : iyumi hizibuni hulu sebisibo. aki'abi bealini bet'ik'itu amelekewi: iyu gini bebizu yamelikewali. : ahunimi yebaalini nebiyati hulu; ageligayochunimi hulu; kahinatunimi hulu wede ine t'iru: manimi ayik'iri: lebaali talak'i mesiwa'iti ak'eribalehu; yek'ewini hulu behiyiweti ayinorimi alachewi. iyumi yebealini ageligayochi yat'efa zenidi betenikoli yihini aderege. : iyumi. lebeali wana gubae k'edisu ale. : inerisumi aweju. iyumi wede israeli hulu lake; yebealini ageligayochi hulu met'u: sayimet'a yek'ere anidi sinikwa alineberemi. wede bealimi beti gebu; yebealimi beti kedari isike dari diresi molito neberi: 'ik'a betunimi. lebeali ageligayochi hulu libisi awit'a alewi. : libisunimi awet'alachewi. iyumi yerekabimi liji iyonadabi wede beali beti gebu. yebealinimi ageligayochi. merimiru; kebeali ageligayochi bicha bek'eri igiziabiherini kemiyameliku wegni beinanite zenidi anidi inikwa inidayinori temeliketu alachewi. : yemik'at'eli mesiwa'itina lela mesiwa'itimi yak'erebu zenidi gebu: iyumi. bejjachihu asalife kemiset'achihu sewochi anidi sewi yamelet'e inide hone nefisu beziya nefisi fanita tihonalechi bilo bewich'i semaniya sewochini azagajito neberi. : yemik'at'elewinimi mesiwa'iti ak'iribewi befets'emu gize iyu zebenyochnuna alek'ochuni. gibuna gideluachewi: anidimi ayi-wit'a alachewi. beseyifimi sileti gedeluachewi: zebenyochna alek'ochimi wede wich'i t'aluachewi; wede bealimi beti ketema hedu. : kebealimi beti hawilitochuni awet'u ak'at'eluachewimi. : yebealini hawiliti k'et'ek'et'u; yebealinimi beti aferesu; isike zaremi diresi yewidak'i met'aya adereguti. : inidihumi iyu bealini keisraeli at'efa. : negeri gini israelini kasatewi kenabat'i liji keiyoribi'ami hat'iat; bebetelina bedani keneberuti kewerik'u imibosochi; iyu alirak'emi. : igiziabiherimi iyuni. befite k'ini negeri adirigehalina; belibemi yalawini hulu beaki'abi beti layi adirigehalina lijochihi isike arati tiwilidi diresi beisraeli zufani layi yik'emet'alu alewi. : iyu gini beisraeli amaliki beigiziabiheri higi befits'umi libu yiiedi zenidi alitet'enek'ek'emi: israelinimi kasatewi keiyoribi'ami hat'iat ali-rak'emi. : beziyami werati igiziabiheri israelini yikefafilechewi zenidi jemere: azahelimi beisraeli derachila hulu metachewi. : beyoridanosi misirak'i yalawini yegele'adini ageri hulu; bearinoni wenizi at'egebi kalechiwi kearo'eri jemiyo yegadinina yerobelini yeminasenimi ageri; gele'adinina basanini meta. : yek'ewini yeiyu negeri; yeserawimi sira hulu; ch'ikenawimi hulu; beisraeli negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : iyumi keabatochu gari anik'elafa; besemariyami k'eberuti. befanitawimi liju iyoakazi negese. : iyumi besemariya beisraeli layi yenegesebeti zemeni haya siminiti 'ameti nebere.

11

yeakaziyasimi inati gotoliya lijiwa inide mote bayechi gize tenesita yemenigisitini zeri hulu at'efachi. : yenigusu yeiyorami liji yeakaziyasi ihiti yosabeti yeakaziyasini liji iyoasini wesida ketegegeluti kenigusi lijochi mekakeli serek'echiwi:

irisunina mogizitunimi wede ilifinyi wesedechi; inidayigedelimi kegotoliya shesheguti. : beirisu-wami zenidi tesheshgo beigiziabiheri beti sidisiti 'ameti yahili tek'emet'e. gotoliyami bemidiri layi negesechi. : besebatenyawimi 'ameti yodahe liko bekarawiyana bezenenyochi layi yalutini yemeto alek'ochi wesede; wede igiziabiherimi beti agebachewi: keinerisumi gari k'ali kidani aderege; beigiziabiherimi beti amalachewi; yenigusunimi liji asayachewi. : inidihimi bilo azezachewi. inidihidi adirigu: besenibeti k'eni kemitigebuti keinanite kesositi anidu iji yenigusuni beti zebi t'ebik'u: : keinanite kesositi anidu iji besuri beri hunu: anidumi iji kezebenyochi beti behwala balewi beri hunu: betunimi t'ebik'u; kelikilumi: : keinanitemi besenibeti k'eni yemitiwet'uti huletu iji benigusi zuriya honachihu yeigiziabiherini beti t'ebik'u. : nigusunimi bezuriyawi kibebuti; yet'ori 'ik'achihumi bejjachihu yihuni: beselifachihu mekakeli yemigeba yigedeli: nigusumi bewet'ana begeba gize keirisu gari hunu. : meto alek'ochimi kahinu yodahe yazezewini hulu aderege: keinerisumi iyanidanidu besenibeti yigebu yeneberutini; besenibetumi yiwet'u yeneberutini sewochi yizewi wede kahinu wede yodahe met'u. : kahinumi beigiziabiheri beti yeneberewini yenigusuni yedawitini gashana t'ori hulu lemeto alek'ochi set'achewi. : zebenyochnu hulu iyanidanidachewi yet'ori 'ik'achewini bejjachewi yizewi benigusu zuriya kebetu k'enyi isike betu gira diresi bemesewiyawina bebetu at'egebi k'omu. : yenigusunimi liji awit'ito zewiduni ch'anebeti; misikirunimi set'ewi: k'ebitewimi nigusi aderegutina. nigusu shihi 'ameti yinigesi iyalu ijachewini ach'ebch'ebu. : gotoliyami yeserawitunina yehizibuni dimits'i besemachi gize wede hizibu wede igiziabiheri beti met'achi. : inehomi; nigusu inide telemedewi be'amidu at'egebi k'omo; kenigusumi gari alek'ochina meleketenyochi k'omewi aychi: yeagerumi hizibi huli desi biloachewi k'enide meleketi yinefu neberi. gotoliyami libisiwani k'edida. 'amets'i newi; 'amets'i newi bila ch'ohечи. : kahinumi yodahe bech'ifiraw layi yeshomutini yemeto alek'ochi. wede selifu mekakeli awit'uati: yemiketelatinimi beseyifi gideluti bilo azezachewi: kahinu. beigiziabiheri beti atigedeli biloalina. : ijachewinimi beirisuwa layi ch'anu; beferesumi megibiza menigedi wede nigusi beti weseduati; beziyami gedeluati. : yodahemi yeigiziabiheri hizibi yihonu zenidi beigiziabiherina benigusu behizibumi mekakeli k'ali kidani aderege: degimomi benigusuna behizibu mekakeli k'ali kidani aderege. : yeagerumi hizibi hulu wede beali beti hedewi aferesuti: mesewiyawochunina misilochuni adek'ek'u; yebealinimi kahini matanini bemesewiyawi fiti gedeluti. kahinumi leigiziabiheri beti asitedadariwochini shome. : meto alek'ochunina karawianinimi; zebenyochnina yeagerunimi hizibi hulu wesede: nigusunimi keigiziabiheri beti awereduti; bezebenyochimi beri menigedi wede nigusu beti amet'uti: benegesitatumi zufani tek'emet'e. : yeagerumi hizibi hulu desi alachewi; ketemayitumi ts'et'i alechi. gotoliyanimi benigusu beti at'egebi beseyifi gedeluati. :

iyaoasimi menigesi bejemere gize yesebati 'ameti liji nebere. : beiyu besebatenyawu 'ameti iyoasi menigesi jemere; beiyerusalemini ariba 'ameti negese: inatumi sabiya yetebalechi yeberisabehi seti neberechi. : kahinu yodahe mi yasitemirewi benebere zemeni hulu iyoasi beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege. : negeri gini bekorebitochu layi yaluti mesigejawochi alitewegedumi: hizibumi gena bekorebitochu layi baluti mesigejawochi yisewana yat'ini neberi. : iyoasimi kahinatuni. wede igiziabiheri beti yemigebawini yetek'edesewini genizebi hulu; sile nefisumi waga yemik'eribewini genizebi; belibachewimi fek'adi wede igiziabiheri beti yemiyamet'utini genizebi hulu; : kahinatu iyanidanidu sewi kemiyamet'awi yiwisedu bemek'idesimi wisit'i yetenadutini yit'eginubeti alachewi. : negeri gini isike nigusu isike iyoasi isike haya sositenyawu 'ameti diresi bemek'idesu wisit'i yetenadutini kahinatu alit'egenutimi neberi. : iyoasimi kahinuni yodahe nina kahinatuni t'erito. bemek'idesu wisit'i yetenadutini sifirawochi sile mini atit'eginuachewimi? keinigidihi wediya genizebu lebetu met'egenya yiset'i injiji kemiyamet'uti sewochi atik'ebelu alachewi. : kahinatumi. kezizibu genizebu aniwesidimi; bebetumi wisit'i yetenadutini anit'eginimi bilewi ishi ale. : kahinu yodahe gini sat'ini wesido mekidenyawini nedelewi; bemesewiyawimi at'egebi wede igiziabiheri beti bemigebubeti megibiya besite k'enyi anorewi: dejunimi yemit'ebik'u kahinatu wede igiziabiheri beti yemimet'awini genizebi hulu yanorubeti neberi. : besat'inimi wisit'i bizu genizebi menoruni bayu gize yenigusu ts'ehafina yekahinatu alek'a yimet'u neberi; beigiziabiherimi beti yetegenyewini k'ot'irewi bekeret'iti wisit'i yanoruti neberi. : yetemezenewinimi genizebi yeigiziabiherini beti lemesirati beteshomuti iji yiset'u neberi. : yetenadewini yeigiziabiherini beti lemet'egeni mekifeli lemiyashawi hulu dinigayina inich'eti yigezu zenidi yeigiziabiherini beti lemiseru anat'iwochina seratenyochi ginibenyochna dinigayi wek'ariwochi yiset'uti neberi. : negeri gini wede igiziabiheri beti kemimet'awini genizebi leigiziabiheri beti yemihonu yebiri ts'iawochna gwiw'etochi disitochimi meleketochimi yewerik'ina yebiri 'ik'awochimi aliteserumi neberi. : negeri gini lemiseruti yiset'uti neberi: yeigiziabiherinimi beti t'egenubeti. : leseratenyochimi yikefilu zenidi genizebuni yemiwesidutini sewochi ayik'ot'at'eruachewimi neberi: betamanyineti yiseru neberina. : sile bedelina sele hat'ati mesiwa'iti yek'erewimi genizebi lekahinatu nebere injiji wede igiziabiheri beti ayagebutimi neberi. : beziyami werati yesoriya nigusi azaheli wet'ito getini wega; yazewimi: azahelimi wede iyerusalemi lemewit'ati fituni ak'ena. : yeyihudami nigusi iyoasi abatochu yeyihuda negesitati iyosafit'ina iyorami akaziyasimi yek'edesutini k'idusi negeri; irisumi yek'edesewini; beigiziabiherimi betina benigusu beti mezagibiti yetegenyewini werik'i hulu wesede; wede soriyami nigusi wede azaheli lakewi. irisumi keiyerusalemi temelese. : yek'erewimi yeiyoasi negeri; yeserawimi

sira hulu; beyihuda negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : bariyawochumi tenesitewi 'amets'ubeti; wede sila bemiwereidewimi menigedi bemilo beti gedeluti. [...]: bariyawochumi yesemi'ati liji yozekarina yeshomeri liji yozabati metuti; motemi: bedawitimi ketema keabatochu gari k'eberuti: lijumi amesiyasi befanitawi negese.

13

beyihuda nigusi beakaziyasi liji beiyaoasi behaya sositenyawu 'ameti yeiyu liji iyoakazi beisraeli layi besemariya negese: asira sebatimi 'ameti negese. : beigiziabiherimi fiti kifu negeri aderege; isiraelinimi yasatewini yenabat'ini liji yeiyoribi'amini hat'iatu teketele: keirisuwami alirak'emi. : yeigiziabiherimi k'wit'a beisraeli layi nedede; bezenumini hulu besoriyawu nigusi beazaheli iji; beazahelimi liji bewelide aderi iji asalifo yiset'achewi neberi. : iyoakazimi igiziabiherini lemene: igiziabiherimi yesoriya nigusi isiraelini yasich'enek'ebetini ch'ini'eti ayitoalina semawi. : igiziabiherimi leisraeli tadagi set'e; kesoriyawiyanimi iji danu: yeisraelimi lijochi inde k'edimowi gize bedinikwanachewi tek'emet'u. : negeri gini beirisiza hedu injiji isiraelini kasatewi keiyoribi'ami beti hat'iatu alirak'umi: degimomi yemamilekiya 'ats'edi besemariya k'omo k'ere. : leiyokazimi keamisa feresenyochi; keasirimi seregelochi; keasiri shihimi igirenyochi bek'er'i hizibi alik'ereletimi: yesoriya nigusi at'ifitoachewalina; beawidimami inidala 'ibik'i adik'ik'oachewalina. : yek'erewimi yeiyoakazi negeri; yaderegewimi hulu; ch'ikenawimi; beisraeli negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : iyoakazimi keabatochu gari anik'elafa; besemariyami k'eberuti: lijumi yoasi befanitawi negese. : beyihuda nigusi beiyaoasi beselasa sebatenyawu 'ameti yeiyoakazi liji yoasi beisraeli layi besemariya negese: asira sidisitimi 'ameti negese. : beigiziabiheri fiti kifa negeri aderege: isiraelini besatewini benabat'ini liji beiyoribi'ami hat'iatu hulu hede injiji keirisiza alirak'emi. : yek'erewimi yeiyoasi negeri; yaderegewimi hulu; keyihudami keamesiyasi gari yetewagabeti ch'ikena; beisraeli negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : yoasimi keabatochu gari anik'elafa; iyoribi'amini bezufanu layi tek'emet'e: yoasimi besemariya keisraeli negesitati gari tek'ebere. : elisa'imi bemimotibeti beshita tameme: yeisraelimi nigusi yoasi wede irisu werido befitu alek'esena. abate hoyi; abate hoyi; yeisraeli seregelana feresenyochi ale. : elisa'imi. k'esitina filats'awochi wisedi alewi: k'esitunina filats'awochinimi wesede. : yeisraelinimi nigusi. ijihini bek'esitu layi ch'ani alewi. ijunimi ch'anebeti: elisa'imi ijuni benigusu iji layi ch'ino. : yemisirak'uni mesikoti kifeti ale: kefetewimi. elisa'imi. weriwiri ale: werewerewimi. irisumi. yeigiziabiheri medihaniti filats'a newi: besoriya layi yemedihaniti filats'a newi: isikitat'efachewi diresi soriyawiyanimi beafek'i timetalehi ale. : degimomi. filats'awochuni wisedi alewi: wesedachewimi. yeisraelinimi nigusi. midiruni mitawu alewi. sositi gizemi metito k'ome. : yeigiziabiherimi sewi tek'ot'ito. amisiti weyimi sidisiti gize metitehewi noro soriyani isikitat'efawu

diresi bemetahewi neberi: ahuni gini sositi gize bicha soriyani timetalehi ale. : elisa'imi mote; k'eberutimi. kemo'abimi adega t'ayochi beye'ametu wede ageru yigebu neberi. : sewochimi anidi sewi sik'ebiru adega t'ayochini ayu; resawinimi beelisa'i mek'abiri t'aluti: yeelisa'inimi at'initi beneka gize sewiyowi dino beigiru k'ome. : yesoriyami nigusi azaheli beiyookazi zemeni hulu isiraelini asich'enek'e: : igiziabiheri gini raralachewi; marachewimi; keabirihamina keyisihak'i keya'ik'obimi gari siladeregewimi k'ali kidani inerisuni temeleteke: liyat'efachewimi aliwededemi; fets'imomi kefitu alit'alachewimi. : yesoriyami nigusi azaheli mote: lijumi welide aderi befanitawi negese. : azahelimi keabatu beiyookazi iji beselifi yewesedachewini ketemochi yeiyookazi liji yoasi keazaheli liji kewelide aderi iji wesede. yoasimi sositi gize metawi; yeisiraelinimi ketemochi melese.

14

beisiraeli nigusi beiyookazi liji beyoasi behuletenyawu 'ameti yeyihuda nigusi yeiyooasi liji amesiyasi negese. : menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwili-masa nebere: beiyerusalemimi haya zet'enyi 'ameti negese. inatumi yo'adani yetebalechi yeiyerusalemi seti neberechi. : beigiziabiherimi fiti k'ini negeri aderege: negeri gini abatu iyoasi inidaderge hulu in-iji inide abatu inide dawiti aladeregemi. : negeri gini bekorebitocho layi yaluti mesigejawochi alitewegedumi: hizibumi gena bekorebitocho layi baluti mesigejawochi yisewana yat'ini neberi. : menigisitu-mi bet'senaleti gize abatuni yegedelutini bariyawochi gedele. : bemuse higi mets'ihafimi inide tets'afe; igiziabiherimi. hulu behat'iatu yimuti in-iji abatocho belijochi ayimutu; lijochimi beabatocho ayimutu bilo inidazeze yenefise gedayochuni lijochi aligedele. : irisumi bech'ewi shelek'o keedomiyasi asiri shihi sewi gedele: selani beselifi wesido simi-wani isike zare diresi yok'titeli bilo t'erati. : beziyani gizemi amesiyasi. na irisi berisachini fiti leftiti initeyayi bilo wede isiraeli nigusi wede iyu liji wede iyoakazi liji wede yoasi meliikitenyochini lake. : yeisiraelimi nigusi yoasi. yelibanosi kwirinichiti; li-jihini lelaje misiti adirigeihi sit'ewi bilo wede libanosi zigiba lake: yelibanosimi awire alifo kwirinichituni reget'e. : edomiyasini beiwineti metahi; li-bihinimi kefi kefi adereghi: beziya temeka; be-betihimi tek'emet'i: anite keyihuda gari tiwedik'i zenidi sile mini mekera tishalehi? bilo wede yi-huda nigusi wede amesiyasi lake. : amesiyasi gini alisemami: yeisiraelimi nigusi yoasi wet'a; irisuna yeyihuda nigusi amesiyasimi beyihuda balechi be-beti samisi irisi berisachewi teyayu. : yihu-dami beisiraeli fiti temeta: iyanidanidumi wede dinikwanu sheshe. : yeisiraelimi nigusi yoasi yeyihudani nigusi yeakaziyasini liji yeiyooasini liji amesiyasini bebetisamisi yizo wede iyerusalemi met'a: yeiyerusalemimini k'it'iri keefiremi beri jemiro isiki ma'izenu beri diresi arati meto kinidi aferese. : werik'unina biruni hulu; beigiziabiherimi betina be-nigusu beti mezagibiti yeneberutini 'ik'awochi hulu; bemeyazhami yeteyazutini wesido wede semariya temelete. : yek'ewimi yaderegewi yeyoasi negeri;

ch'ikenawimi; keyihudami nigusi keamesiyasi gari inide tewaga; beisiraeli negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : yoasimi keabatocho gari anik'elafa; besemariyami keisiraeli negesitati gari tek'ebere: lijumi iyori'ib'ami befanitawi negese. : yeyihudami nigusi yeiyooasi liji amesiyasi keisiraeli ni-gusi beiyookazi liji keyoasi moti behwala asira amisiti 'ameti nore. : yek'ewimi yeamesiyasi negeri beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : beiyerusalemimi y'e'amets'i mehala aderegubeti; irisumi wede lekiso kobelete: behwalawimi wede lekiso laku; beziyami gedeluti. : beferesimi ch'ineyi amet'uti; beiyerusalemimi bedawiti ketema keabatocho gari tek'ebere. : yeyihudami hizibi hulu yeasira sidisiti 'ameti liji yeneberewini 'azariyasini wesido beabatu beamesiyasi fanita anegesewi. : nigusumi keabatocho gari kanik'elafa behwala; elatini serito wede yihuda melelati. : beyihuda nigusi beiyooasi liji beamesiyasi beasira amisitenyawu 'ameti yeisiraeli nigusi yeyoasi liji iyori'ib'ami besemariya meni-gesi jemere: ariba anidi 'ametimi negese. : beigiziabiherimi fiti kifu negeri aderege: isiraelinimi kasatewi kenabat'i liji keyi'ori'ib'ami hat'iatu hulu alirak'emi. : yegathieheri beneberewi beamate liji bebariyawi benebiyu beyonasi iji inide tanagerewi inide isiraeli amilaki inide igiziabiheri k'ali yeisiraelini diniberi kehamaati megibiya jemiro isike 'areba bahiri diresi melese. : yetaserewina yetelek'ek'ewimi inide t'efa; isiraelinimi yemireda inidalinebere igiziabiheri ijigi yemererewini yeisiraelini ch'ink'eti aye. : igiziabiherimi yeisiraelini simi kesemayi betachi yidemesisi zenidi alitenageremi: negeri gini beyoasi liji beiyori'ib'ami iji adanachewi: yek'ewimi yeiyori'ib'ami negeri; yaderegewimi hulu; ch'ikenawimi; inide tewagami; yeyihuda yeneberewini demasik'onina hamatini leisraeli inide melese; beisiraeli negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : iyori'ib'ami keabatocho keisiraeli negesitati gari anik'elafa: lijumi zekariya befanitawi negese.

15

beisiraeli nigusi beiyori'ib'ami behaya sebatenyawu 'ameti yeyihuda nigusi yeamesiyasi liji 'azariyasi negese. : menigesimi bejemere gize yeasira sidisiti 'ameti liji nebere: beiyerusalemimi amisa huleti 'ameti negese: inatumi yikoliya yetebalechi yeiyerusalemi seti neberechi. : abatu amesiyasi inidadergewi hulu beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege. : negeri gini bekorebitocho layi yaluti mesigejawochi alitewegedumi: hizibumi gena bekorebitocho layi baluti mesigejawochi yisewana yat'ini neberi. : igiziabiherimi nigusumi k'esefewi; isikemi-motibetimi k'eni diresi lemits'ami hone; beteleye betimi yik'emet'i neberi; yenigusumi liji iyoatami benigusi beti layi selit'ino leageru hizibi yiferidi neberi. : yek'ewimi ye'azariyasi negeri; yeserawimi sira hulu; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemeni? : 'azariyasimi keabatocho gari anik'elafa; bedawitimi ketema keabatocho gari k'eberuti: lijumi iyoatami beirisu fanita negese. : beyihuda nigusi be'azariyasi beselasa siminitenyawu 'ameti yeiyori'ib'ami liji zekariyasi beisiraeli layi

besemariya sidisiti weri negese. : abatochumi inidadereguti beigiziabiheri fiti kifu negeri aderege: isiraelinei kasatachewi kenabat' i liji keiyoribi'ami hat' iati alirak'emi. : yeiyabesimi liji selomi temamalebeti; beyibili'ami metitito gedelewi; beirisumi fanita negese. : yek'erewimi yezekariya negeri; ineho; beisiraeli negesitati tariki mets'ihafi tets'ifoali. : leiyu. liyochihi isike arati tiwilidi diresi beisiraeli zufani layi yik'emet'alu tebillo yetenegerewi yeigiziabiheri k'ali yihi nebere: inidihumi hone. : beyihuda niguse be'oziyani beselasa zet'eninyawu 'ameti yeiyabesi liji selomi negese: besemariyami anidi weri yahili negese. : yegadimi liji minahemi keterisa wet'ito wede semariya met'a; besemariyami yeiyabesini liji selomini meta; gedelewimi: beirisumi fanita negese. : yek'erewimi yeselomi negeri; yetemamalewimi 'amets'; ineho; beisiraeli negesitati tariki mets'ihafi tets'ifoali. : beziyani gizemi minahemi keterisa wet'ito tifisani beirisuwami yalutini hulu darichawanimi meta: yikefituletimi zenidi aliwededumina metati: beirisuwami yeneberutini iriguzochi hulu k'ededachewi. : beyihuda nigusi be'azariyasi beselasa zet'eninyawu 'ameti yegadi liji minahemi beisiraeli layi menigesi jemere: besemariyami asiri 'ameti negese. : beigiziabiherimi fiti kifu negeri aderege: isiraelinei kasatewite kenabat' i liji keiyoribi'ami hat' iati alirak'emi. : bezemenumi yeasori nigusi foha bemidiritu layi wet'a: minahemimi menigisituni beiju yats'enaleti zenidi yefoha iji keirisu gari inidihoni anidi shihi mekiliti biri set'ewi. : minahemimi biruni leasori nigusi yiset' i zenidi beisiraeli bale t'egochi hulu layi beiyani danidu layi amisa sek'ili biri asigebiro awet'a. yeasorimi nigusi temelese; beageritumi alitek'emet'emi. : yek'erewimi yeminahemi negeri; yeserawimi sira hulu; beisiraeli negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : minahemi keabatochu gari anik'elafa: lijumi fak'isiyasi beirisu fanita negese. : beyihuda nigusi be'azariyasi beamisanyawi 'ameti yeminahemi liji fak'isiyasi beisiraeli layi besemariya menigesi jemere: huleti 'ametimi negese. : beigiziabiherimi fiti kifu negeri aderege: isiraelinei kasatewite kenabat' i liji keiyoribi'ami hat' iati alirak'emi. : yeserawitumi alek'a yeromeliyu liji fak'uhe temamalebeti; besemariyami benigusu beti ginibi wisit' i kearigobina keariya gari metawi: keirisumi gari amisa yegele'adi sewochi neberu: gedelewimi; beirisumi fanita negese. : yek'erewimi yefak'isiyasi negeri; yeserawimi sira hulu; ineho; beisiraeli negesitati tariki mets'ihafi tets'ifoali. : beyihuda nigusi be'azariyasi beamisa huletenyawu 'ameti yeromeliyu liji fak'uhe beisiraeli layi besemariya menigesi jemere: haya 'ametimi negese. : beigiziabiherimi fiti kifu negeri aderege: isiraelinei kasatewite kenabat' i liji keiyoribi'ami hat' iati alirak'emi. : beisiraelinei nigusi befak'uhe zemeni yeasori nigusi teligelitelifelisorini met'ito 'iyonina abelibetime'akani; yanowanimi; k'adesinina asorinimi; gele'adinina gelilanimi; yenifitalemini ageri hulu wesede: wede asorimi afelesachewi. : be'oziyanimi liji beiyootami beyahanyawu 'ameti yeela liji hose' i beromeliyu liji befak'uhe layi temamale; metititomi gedelewi; beirisumi fanita negese. : yek'erewimi yefak'uhe negeri; yeserawimi sira hulu; ineho; beisiraeli negesitati tariki

mets'ihafi tets'ifoali. : beisiraeli nigusi beromeliyu liji befak'uhe behuletenyawu 'ameti yeyihuda nigusi ye'oziyani liji iyoatami negese. : menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemmi asira sidisiti 'ameti negese: inatu yesadok' i liji iyerusa neberechi. : beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege: abatu 'oziyani inidaderege hulu inidihu aderege. : negeri gini bekorebitochi layi yaluti mesigejawochi alitewegedumi: hizibumi gena bekorebitochi layi baluti mesigejawochi yisewana yat'ini neberi. irisumi yelayinyawini yeigiziabiherini beti beri sera. : yek'erewimi yeiyootami negeri; yeserawimi sira hulu; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : beziyani werati igiziabiheri yesoriyani nigusi reasoninina yeromeliyuni liji fak'uheni beyihuda layi mesidedi jemere. : iyoatami keabatochu gari anik'elafa; beabatumu bedawiti ketema keabatochu gari tek'ebere: lijumi akazi beirisu fanita negese.

16

beromeliyu liji befak'uhe beasira sebatenyawu 'ameti yeyihuda nigusi yeiyootami liji akazi negese. : akazi menigesi bejemere gize yehaya 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusalemmi asira sidisiti 'ameti negese: inide abatumi inide dawiti beamilaku beigiziabiheri fiti k'ini negeri aladeregemi. : negeri gini beisiraeli negesitati menigedi hede: degimomi igiziabiheri keisiraeli lijochi fiti inidasadedachewi inide ahizabi rikwiseti lijuni beisati asalefewi. : bemesigejawochina bekorebitochu layi belemelemewimi zafi hulu betachi yisewana yat'ini neberi. : yeziyani gizemi yesoriya nigusi reasonina yeisiraeli nigusi yeromeliyu liji fak'uhe liwagu wede iyerusalemi met'u: akazinimi kebebuti; liyashenifuti gini alichalumi. : beziyami zemeni yesoriya nigusi reasoni elatini wede soriya melese; ayihudinimi keelati asadade: edomawiyanimi wede elati met'itewi isike zare diresi beirisawa tek'emet'ewali. : akazimi. ine bariyahina lijihni nenyi: met'itahi ketenesubini kesoriya nigusina keisiraeli nigusi iji adinenyi bilo wede asori nigusi wede teligelitelifelisorini melikitenyochini lake. : akazimi beigiziabiheri betina benigusu beti mezagibiti yetegenyewini birina werik' i wesido wede asori nigusi gets'e bereketi adirigo sededewi. : yeasorimi nigusi semawi: yeasorimi nigusi bedemasik'o layi wet'abati wesedatimi; hizibiwanimi wede k'iri afelesachewi; reasoninimi gedele. : nigusumi akazi yeasorini niguse teligelitelifelisorini ligenanyewi wede demasik'o hede: bedemasik'o yeneberewini mesewiya aye: nigusumi akazi yemesewiyawini misalana yeaseraruni meliki wede kahinu wede oriya lakewi. : kahinumi oriya mesewiya sera: nigusu akazi kedemasik'o liko inidazezewi hulu inidihu kahinu oriya nigusu akazi kedemasik'o isikimet'a diresi serawi. : nigusumi kedemasik'o bemet'a gize mesewiyawini aye: nigusumi wede mesewiyawu k'eribo beirisu layi wet'a. : bemesewiyawimi layi yemik'at'elewini mesawa'itina yeihiluni k'wiribani asarege; yemet'et'unimi k'wiribani afesese; yedehininetunimi mesawa'iti demi rech'e. : beigiziabiherimi fiti yeneberewini yenasuni mesewiya

kemek'idesu fiti kemesewiyawina keigiziabiheri beti mekakeli fek'ek'i adirigo bemesewiyawi at'egebi besemeni bekuli anorewi. : nigusumi akazi. yemik'at'elewini yet'iwati mesiwaiti; yematawinimi yeihiluni k'wiribani; yenigusunimi yemik'at'elewini mesiwaitina yeihiluni k'wiribani; leagerumi hizibi yemihoni yemik'at'elewini mesiwaitina yeihiluni yemet'et'unimi k'wiribani betalaku mesewiya layi ak'iribi: yemik'at'elewinimi mesiwaiti demi hulu yeela mesiwaitunimi demi hulu rich'ibeti: yenasu mesewiya gini ine it'eyik'ibeti zenidi yihuni bilo kahinuni oriyani azezewi. : kahinu oriya nigusu akazi inidazezewi hulu inidihu aderege. : nigusumi akazi yemek'emech'awochini kifesti k'oret'e; keinerisumi yemeta'ebiyawini senochi wesede: kwirewinimi kebetachu keneberuti kenasu berewochi aweredewi; bet'efit'afawimi dinigayi layi anorewi. : beigiziabiherimi beti yezufanuni mesereti sera: sile asorimi nigusi bewich'i yalewini yenigusuni menigedi wede igiziabiheri beti azurewi. : yek'erewimi akazi yaderegewi negeri beyihuda negesitati tariki met'sihafi yetek'safe ayidelemine? : akazimi keabatochu gari anek'elafa; bedawitimi ketema keabatochu gari tek'ebere: lijumi hizik'iyasi beirisu fanita negese.

17

beyihuda nigusi beakazi beasira huletenyawu 'ameti yeela liji hose'i beisraeli layi besemariya nigusi hone: zet'enyi 'ametimi negese. : beigiziabiherimi fiti kifu negeri aderege: negeri gini keirisu asik'edimo inide neberuti inide israeli negesitati ayidelemi. : yeasorimi nigusi siliminasori beirisu layi wet'a: hose'imi tegezaleti; gibirimi amet'aleti. : yeasorimi nigusi behose'i layi 'amets'i agenye: meliikitenyochini wede gibits'i nigusi wede segori liko neberina: inide limadumi beye' ametu leasori nigusi gibiri aliset'emina: silezihi yeasori nigusi yizo bewehini beti aserewi. : yeasorimi nigusi bemidiri hulu layi wet'a; wede semariyami wet'ito sosti 'ameti kebebat. : behose'i bezet'enyinyawi 'ameti yeasori nigusi semariyani wesede; israelinimi wede asori afelese; bealahena beabori begozanimi wenizi bemedonimi ketemochi anorachewi. : yeisraelimi lijochi kegibits'i nigusi keferi'oni iji; kegibits'i midiri yawet'achewini amilakachewini igiziabiherini bedilewi neberina; leluchinimi amalikit'i amilikewi neberina; : igiziabiherimi keisraeli lijochi fiti basadedachewi beahizabi sir'i'ati; yeisraelimi negesitati baderegwati sir'i'ati hedewi neberina inidezihi hone. : yeisraelimi lijochi beamilakachewi beigiziabiheri layi k'ini yalihoneni nigeri besiwiri aderege: beketemochachewimi hulu kezebenyochi ginibi jemiro isike temeshegechi ketema diresi bekefitawochu layi mesigejawochini seru. : berejajimu korebita hulu layi belemelamewimi zafi hulu tachi hawilitochinina yemamilekiya 'ats'edochini tekelu: : igiziabiherimi kefitachewi yawet'achewi ahizabi inidadereguti; bekorebitochu mesigejawochi hulu layi yat'inu neberi: igiziabiherinimi yasik'ot'u zenidi kifu negeri aderegu: : igiziabiherimi yekelakelachewini t'a'otochi ameleku. : igiziabiherimi. kekifu menigedachihu

temelesu: leabatochachihumi inidazezihuti; babariyawoche benebiyati yelakihulachihumi tizazenina sir'i'ateni higenimi hulu t'ebik'u bilo benebiyu huluna bebale raiyu afi hulu beisraelina beyihuda mesekere. : negeri gini amilakachewini igiziabiherini inidalamenu inide abatochachewi anigeti anigetachewini adenedenu inji alisemumi. : sir'i'atunimi keabatochachewimi gari yaderegewini k'ali kidani; yats'enalachewinimi misikiruni nak'u: kenitu negerinimi teketelu; minaminitewochimi honu; igiziabiherimi inide inerisu inidayiseru yazezachewini bezuriyachewi yalutini ahizabini teketelu. : yeamilakachewinimi yeigiziabiherini tiizazi hulu tewu; k'elit'ewi yeteserutinimi yehule-tuni inibosochi misilochi aderegu; yemamilekiya 'ats'edinimi tekelu; lesemayimi serawiti hulu segedu; bealinimi ameleku. : wenidochina setochi lijochachewini beisati asalefuachewi; miwaritenyochina asimatenyochimi honu; yasik'ot'utimi zenidi beigiziabiheri fiti kifu negeri lemadiregi rasachewini shet'u. : silezihi igiziabiheri beisraeli layi iji tek'ot'a; kefitumi t'alachewi: keyihudami negedi bicha bek'eri manimi alik'ere. : yihudami degimo israeli baderegwati sir'i'ati hede inji yeamilakuni yeigiziabiherini tiizazi alit'ebek'emi. : igiziabiherimi yeisraelini zeri hulu t'ela; asich'enek'achewimi; kefitumi isikit'ilachewi diresi bebezibazhochi iji asalifo set'achewi. : israelinimi kedawiti beti leye: yenabat'inimi liji iyoribi'amini anegesu: iyoribi'amini igiziabiherini kemeketeli israelini melese; talak'imi hat'ati aserachewi. : yeisraelimi lijochi iyoribi'ami baderegewi hat'ati hulu hedu: : igiziabiherimi bebariyawochu benebiyatu hulu afi inide tenagerewi israelini kefitu isikiyawet'a diresi keirisawa alirak'umi. israelimi isike zare diresi kemidiru wede asori felese. : yeasorimi nigusi kebabilonina kekuta keawana kehamaati kесеferiwayimi sewochini amet'a; beisraelimi lijochi fanita besemariya ketemochi anorachewi: semariyanimi weresuati: beketemochi kami tek'emet'u. : beziyami mek'emet'i bejemeru gize igiziabiherini ayiferutimi neberi: igiziabiherimi anibosochi sededebachewi; yigediluachewimi neberi. : silezihi leasori nigusi. yafelesihachewi; besemariyanimi ketemochi yanorihachewi yeageruni amilaki wegwi alawek'umi: yeageruni amilaki wegwi alawek'umina anibosochi sedidobachewali; inehomi; gedeluachewi bilewi tenageruti. : yeasorimi nigusi. keziya kamet'achihwachewi kahinati aniduni wisedu: hedomi beziya yik'emet'i; yeagerunimi amilaki wegwi yasitemirachewi bilo azeze. : kesemariyani kafelesuachewi kahinati anidu met'ito bebeteli tek'emet'e; igiziabiherinimi inideti inidiferuti yasitemirachewi neberi. : beyehizibachewimi amilakachewini aderegu; semirawiyanimi beseruti bekorebitawi mesigejawochi hizibu hulu beminorubeti ketemochachewi anorachewi. : yebabilonimi sewochi sukotibenotini seru: yekutami sewochi erigelini seru: : yehamatimi sewochi asimatinu seru: awariyanimi elibazirinina teritak'ini seru: yeseferiwayimi sewochimi leseferiwayimi amalikit'i leadiramelekina leanemeleki lijochachewini beisati yak'at'ilu neberi. : igiziabiherinimi yiferu neberi; kemekakelachewimi

lekorebitawi mesigejawochi kahinati aderegu; bekorebitawimi mesigejawochi yisewu neberi. : igiziabiherinimi siferu kemekakelachewi inide felesuti inide ahizabi limadi amilakachewini yameliku neberi. : isike zare diresi inide k'edemewi limadi yaderigalu: igiziabiherinimi ayiferumi; igiziabiherimi isiraeli bilo yet'erawini yeya'ik'obini lijochi inidazezachewi siri'atina firidi higena tiizazimi ayaderigumi. : igiziabiherimi keinerisu gari k'ali kidani aderege; inidihimi bilo azezachewi. lelouchini amalikititi atifiru; atisigedulachewi; atamilikuachewi; atisewulachewi: : negeri gini betalak'i hayili betezeregachimi kinidi kegibits'i midiri yawet'achihuni igiziabiheri irisuni firu; leirisumi sigedu; leirisumi sewu: : yet'safelachihunimi siri'atina firidi higena tiizazimi lezelalemi taderigu zenidi t'ebik'u: lelouchinimi amalikititi atifiru. : keinanitemi gari yaderegihutini k'ali kidani atirisu: lelouchinimi amalikititi atifiru. : amilakachihuni igiziabiherini firu: irisumi ket'elatochachihu hulu iji yadinachihwali. : negeri gini inide k'edemewi limadachewi aderegu inji alisemumi. : inezihimi ahizabi igiziabiherini yiferu neberi: degimomi yetek'erets'u misilochachewini yameliku neberi: lijochachewimi yeliji lijochachewimi abatochachewi inidaderegu inidihu isike zare diresi yaderigalu.

18

inidihimi hone: beisiraeli nigusi beela liji behose'i besositenyawu 'ameti yeyihuda nigusi yeakazi liji hizik'iyaasi negese. : menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwigilimasa nebere: beiyerusalemimi haya zet'enyi 'ameti negese: inatumi yezekariyasi liji abu neberechi. : irisumi abatu dawiti inidaderegewi hulu beigiziabiheri fiti k'ini negerini aderege. : bekorebitami yalutini mesigejawochi asiwegede; hawilitochinimi k'et'at'eme; yemamilekiya 'ats'edochunimi k'oret'e: yeisiraelimi lijochi isikezihi zemeni diresi yat'inuleti neberina muse yeserawini yenasuni ibabi sebare: simunimi nehhushitani bilo t'erawi. : beisiraelimi amilaki beigiziabiheri tamene: keirisumi behwala keirisumi befiti keneberuti keyihuda negesitati hulu irisuni yemimesili alineberemi. : keigiziabiherimi gari tet'abek'e; irisunimi kemeketeli alirak'emi; igiziabiherimi lemuse yazezewini tiizazatuni t'ebek'e. : igiziabiherimi keirisu gari nebere; yemihidibetimi menigedi tekenawenletiti: beasorimi nigusi layi 'amets'e; aligebereletimi. : filisit'iemawinyaninimi isike gazana isike darichawa diresi; kezebenyochi ginibi jemiro isike mishigu ketema diresi meta. : benigusu behizik'iyaasi bearatenyawu 'ameti; beisiraeli nigusi beela liji behose'i besebatenyawu 'ameti; yeasori nigusi siliminasori wede semariya wet'a; kebebatimi. : kesositi 'ameti behwalami wesedati: behizik'iyaasi besidisitenyawu 'ameti; beisiraeli nigusi behose'i bezet'enyinyawu 'ameti; semariya teyazechi. : yeasori nigusi isiraelini wede asori afelese; bealahena beasori begozaninimi wenizi bemedonafiki ketemochi anorachewi: : yeamilakachewini yeigiziabiherini k'ali alisemumina; k'ali kidanunimi afirisewalina; yeigiziabiherimi bariya

muse yazezewini hulu alisemumina; aladeregumina. : benigusumi behizik'iyaasi beasira aratenyawu 'ameti yeasori nigusi senakiremi wede yihuda wede temesheguti ketemochi hulu wet'a; wesedachewimi. : yeyihudami nigusi hizik'iyaasi. bediyalehu; keine temele: yemitich'inibinyini hulu ishekemalehu bilo wede asori nigusi wede lekiso lake. yeasorimi nigusi beyihuda nigusi behizik'iyaasi layi sositi meto mekiliti birina selasa mekiliti werik'i ch'anebeti. : hizik'iyaasimi beigiziabiheri betina benigusu beti mezagibiti yetegeniyewini biri hulu set'ewi. : beziyani gizemi hizik'iyaasi keigiziabiheri mek'idesi dejojchina yeyihuda nigusi hizik'iyaasi kelebet'achewi mek'anochi werik'uni k'oret'e; leasorimi nigusi set'ewi. : yeasorimi nigusi teritaninina rafesini rafasik'isinimi kebizu serawiti gari kelekiso wede nigusu wede hizik'iyaasi wede iyerusalemi lake. wet'itewimi wede iyerusalemi met'u: bemet'umi gize beat'abiwi irisha menigedi balechiwi belayinyayitu kure mesino at'egebi k'omu. : nigusunimi t'eru: yebe-tumi azazhi yekelik'iyaasi liji eliyak'emi ts'ehafiwimi saminasi tarihi ts'ehafiwimi yeasafi liji yoasi wede inerisu wet'u. : rafasik'isimi alachewi. lehizik'iyaasi inidihini bilachihu nigeruti. talak'u yeasori nigusi inidihini yilali. yihi yemititamenibeti metemamenya minidiri newi? : yekeniferi k'ali leselifi mikirina hayili inidemihoni tinagerelehi: ahunimi beine layi yamets'ihewi bemani temaminehi newi? : ineho; bezihi betek'et'ek'et'e beshemibek'o betiri begibits'i titamenalehi: sewi bimerekozewi tesebiro beiju yigebali yak'osilewimali: yegibits'i nigusi feri'oni lemitamenubeti hulu inidihu newi. : inanitemi. beamilakachini beigiziabiheri initamalenali bitiluny; hizik'iyaasi yihudanina iyerusalemi. beiyerusalemi balewi bezihi mesewiya fiti segedu bilo yekorebita mesigejawochunina mesewiyawichuni yasiferese yihi ayidelemeni? : ahuni inigidihini kegetaye keasori nigusi gari tewer-arede; yemik'emet'ubachewinimi sewochi maginyeti bichalili ine huleti shihi feresochi iset'ihalehu. : sile seregelochina sile feresenyochi begibits'i sititameni; kegetaye bariyawochi yemiyanisewini yeanidun alek'a fiti tik'awemi zenidi inideti yichaliali? : ahuni bewinu yale igiziabiheri tiizazi yihini sifira at'efa zenidi wet'ichalehuni? igiziabiheri. wedezichi ageri wet'itehi at'ifati alenyi. : yekelik'iyaasimi liji eliyak'emi saminasimi yoasimi rafasik'isini. inya inisemalenina ibakih; besoriya k'wanik'wa lebari-yawochi tenageri: bek'it'irimi layi balewi hizibi joro beayihudi k'wanik'wa atinagereni aluti. : rafasik'isi gini. getaye yihini k'ali inageri zenidi wede anitena wede getahi likonyalini? keinanite gari kwisachewini yibelu zenidi shinitachewinimi yit'et'u zenidi bek'it'iri layi wede tek'emet'uti sewochi ayidelemeni? alachewi. : rafasik'isimi k'omo betalak'i dimits'i beayihudi k'wanik'wa inidihini bilo ch'ohi. yetalak'uni yeasori nigusi k'ali simu: nigusu inidihini yilali. : keije yadinachihu zenidi ayichilimina hizik'iyaasi ayatalilachihu: : hizik'iyaasimi. igiziabiheri beirigiti yadinenali; yihichimi ketema beasori nigusi iji atiset'imi bilo beigiziabiheri inidititamenu ayadiri-gachihu. : hizik'iyaasinimi atisumu: yeasori nigusi inidihini yilali. keine gari tarek'u wede inemi wit'u;

iyani dan idachihumi kewayinachihuna kebelesachihu bilu kegwidigwadachihumi wiha t'et'u : yihimi met'iche midirachihuni wedemitimesilewi midiri; ihilina yeweyini t'aji; injerana weyini; weyirana mari wedalebati midiri isikafelisachihu diresi behiyiweti iniditnoru inidatimotumi newi. hizik'iyasimi. igiziabiheri yadinenali bilo biyatalilachihu atisimuti. : bewinu yeahizabi amalikiti agerochachewini keasori ngusi iji adinewachewalini? : yehamatina yearfadi amalikiti wedeti alu? yeseferiwayimina yehena ye'iwami amalikiti wedeti alu? : semariyani keije adinewatalini? igiziabiheri iyerusalemmini keije yadini zenidi keagerochu amalikiti hulu ageruni keije yadane mani newi? : hizibumi zimi alu; anidachimi alimelesuletimi: ngusu inidayimelisuleti azizo neberina. : yebetu azazhi yekelik'iyasi liji eliyak'emi ts'ehafimi saminasi tarihi ts'ehafimi yeasafi liji yoasi libisachewini k'edidewi wede hizik'iyasi met'u; yerafasik'isinimi k'ali negeruti.

19

ngusumi hizik'iyasi yihini besema gize libisuni k'edede; mak'imi lebesa; wede igiziabiherimi beti geba. : yebetunimi azazhi eliyak'emi ts'ehafiwini saminasi yekahinatunimi shimagilewochi mak'ilebisewi wede nebiyu wede amots'liji wede isayiyasi yihedu zenidi lakachewi. : inerisumi. hizik'iyasi inidihi yilali. yihi k'eni yemekerana yetegisats'iyezelefami k'eni newi: lijochi yemiweledubeti gize derisoali; lemewiledimi hayili yelemi. : minalibati behiyawi amilaki layi yigedaderi zenidi getawi yeasori ngusi yelakewini yerafasik'isini k'ali hulu amilakahi igiziabiheri yisema inide hone; amilakihi igiziabiherimi sile semawi k'ali yigesits'ewi inide hone; silezihi lek'ereui k'ireta ts'eliyi aluti. : inidihu yenigusu yehizik'iyasi bariyawochi wede isayiyasi met'u. : isayiyasimi. legetachihu. igiziabiheri inidihi yilali. yeasori ngusi bariyawochi sile sedebunyi; sile semahewi k'ali atifira. : ineho; belayu menifesini isedidalehu; werenimi yisemali; wede midirumi yimelesali. bemidirumi beseyifi inidiwedik'aderigewalehu beluti alachewi. : yeasorimi ngusi kelekiso inide rake semito neberina rafasik'isi temeliso belibina siwaga agenyewi. : irisumi. yeitiyop'iya ngusi tirihak'liwagahi met'itoali yemili wede besema gize degimo wede hizik'iyasi meliikitenyochini lake; inidihi sili. : leyihuda ngusi lehizik'iyasi inidihi bilachihu nigeruti. iyerusalemni beasori ngusi iji atiset'imi bilo yemitamenibeti amilakihi ayatalilahi. : ineho; yeasori negesitati bemidiri hulu layi yaderegutini; iniditisi inidat'efaachewi semitehali: anitesi tidinalehini? : abatoche yat'efuachewini; gozanini; karanini; rafisini; betelasari yeneberutinimi ye'edinini lijochi; yeahizabi amalikiti adanuachewini? : yehamati ngusi; yearfadi ngusi; yeseferiwayimi ketema ngusi; yehenana ye'itwa ngusi wedeti alu? : hizik'iyasimi debidabewini kemeliikitenyochi iji tek'ebilo anebewi: hizik'iyasimi wede igiziabiheri beti wet'ito beigiiziabiheri fiti zeregawi. : hizik'iyasimi wede igiziabiheri inidihi bilo ts'elewe. bekirubeli layi yemitik'emet'li yeisraeli amilaki abetu; anite

bichahini yemidiri negesitati hulu amilaki nehi: semayinina midirini fet'irehali. : abetu; jorohini azenibilina sima: abetu; 'ayinihini kifetina iyi: behiyawi amilaki layi yigedaderi zenidi yelakewini yesenakiremini k'ali sima. : abetu; beiwineti yeasori negesitati ahizabinina midirachewini afirisewali; : amalikitochachewinimi beisati layi t'ilewali: yeinich'etina yedinigayi yesewi iji sira neberu inji amalikiti alineberumina: silezihi at'ifitewachewali. : inigidihi amilakachini abetu; yemidiri menigisitati hulu anite bicha igiziabiheri amilaki inide honihi yawik'u zenidi keiju iniditadineni ileminihalehu. : yeamots'imi liji isayiyasi inidihi bilo wede hizik'iyasi laka. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. sile asori ngusi sile senakiremi wede ine yelemenihwini semichalehu. : igiziabiheri beirisu layi yetenagerewi k'ali yihi newi. dinigilitu yet'siyoni liji k'elali adirigahalechi; benik'etimi sik'abihalechi: yeiyerusalemni liji belayihisawani nek'inek'abihalechi. : yetegedaderihewi; yesedebehewisi mani newi? k'alihini kefi kefi yaderegihewi 'ayinihinimi wede layi yanesahewi bemanu liji newi? beisraeli k'idusi layi newi. : anitesi. beseregelaye bizati wede terarochi kefiti; wede libanosu t'igi layi wet'ichalehu: rejajimochunimi zigibawochi yetemeret'utinimi t'idochi ik'orit'alehu; wede agerumi darichana wede k'erimelosi duri igebalehu. : k'oferihumi; inigidawinimi wiha t'et'ahu: yetegedebewinimi wiha hulu begire ch'ama aderik'alehu bilehi bemeliikitenyochi iji beigiiziabiheri layi tegedaderihi. : ine t'inutini inide serahuti; k'edimowinimi inidaderegihuti alisemahimini? ahunimi yetemeshegutini ketemochi yefirisirashi kimiri isikihonu diresi iniditaferisi aderegihuhu. : silezihi yeminorubachewi sewochi ijachewi ziloali; denigit'ewimi tawikewali: inide midire beda sari; inide lemilemimi buk'aya; besegenetimi layi inidale sari; sayisheti wagi inide metawimi ihili honewali. : ine gini mek'emech'ahinina mewich'ahinimi megibiyahinimi; beinemi layi yetek'ot'ehewini k'wit'a awik'alehu. : k'wit'ahina ti'bitihi wede joroye derisoalina silezihi sinagayeni beafinich'ahi; ligwamenimi bekeniferihi aderigalehu; bemet'ahibetimi menigedi imelisihalehu. : yihimi milikiti yihonihali: bezihi 'ameti yegebowini; behuletenyawimi 'ameti kegebowi yebek'elewini tibetalachihu: besositenyawimi 'ameti tizeralachu; tach'idumalachihu; weyinini titekilalachihu; firewinimi tibetalachihu. : yamelet'ewi yeyihuda beti k'ireta siruni wede tachi yisedidali; wede layimi yaferali. : keiyerusalemni k'ireta kets'iyonimi terara yamelet'uti yiwet'aluna: yeserawiti geta yeigiziabiheri k'ini'ati yihini yaderigali. : silezihi igiziabiheri sile asori ngusi inidihi yilali. wedezichi ketema ayimet'ami; filats'animi ayiwerewiribatimi; begashami ayimet'abatimi; yeaferinimi dilidili ayideledilibatimi. : bemet'abeti menigedi beziyawiyimelesali; wedezichihimi ketema ayimet'ami; yilali igiziabiheri. : sile inemi; sile bariyawimi sile dawiti yihichini ketema adinati zenidi igaridatalehu. : beziyachimi lelti yeigiziabiheri meliaki wet'a; keasorawiyanimi seferi meto semaniya amisiti shihi gadele: maledani betenesu gize; ineho; hulu bedinochi neberu. : yeasorimi ngusi senakiremi

tenesito hede; temelisomi benenewe tek'emet'e. : beamilakumi benasaraku beti siseyadi lijochu aderamlekina sarasari beseyifi gedeluti: wede araratimi ageri kobeletu. lijumi asiradoni beirisu fanita negese.

20

beziyami werati hizik'iyasi isike moti diresi tameme. nebiyumi yeamots'i liji isayiyasi wede irisu met'ito. igiziabiheri inidihi yilali. timotalehi inji behiyiweti atinorimina betihini asitekakili alewi. : fitunimi wede gidigidawi meliso inidihi sili wede igiziabiheri ts'elewe. : abetu; befitihi beiwinetina befits'umi libi inide hedihu; desi yemiyasenyihinimi inidaderegihi tasibi zenidi ileminihalehu. hizik'iyasimi ijigi adirigo alek'ese. : isayiyasimi wede mekakelenyawu ketema adebabayi sayiderisi yeigiziabiheri k'ali inidihi sili met'aleti. : temelisehi yehizibeni alek'a hizik'iyasini inidihi belewi. yeabatihi yedawiti amilaki igiziabiheri inidihi yilali. ts'elotihini semichalehu; inibahinimi aychalehu: ineho; ifewisihalehu: besositenyawimi k'eni wede igiziabiheri beti tiwet'alehi. : be'idimehimi layi asira amisiti 'ameti ich'emiralehu: anitenina yihichini ketema kekatori nigusi iji itadegalehu: sile inemi sile bariyayemi sile dawiti yihichini ketema igaridatalehu. : isayisimi; yebelesi t'ifit'ifi amit'ulinyi ale: amit'itewimi beibach'u layi adiriguleti; irisumi tefewese. : hizik'iyasimi isayiyasimi; igiziabiheri inidifewisenyi; inesi besositenyawu k'eni wede igiziabiheri beti inidiwet'a milikitu minidiri newi? alewi. : isayiyasimi; igiziabiheri yetenagerewini negeri inidifets'imewi keigiziabiheri zenidi milikitu yihi yihonilihali: t'ilawi asiri dereja wede fiti yihedi zenidi weyimi asiri dereja wede hwalla yimelesi zenidi tiwedidalehini? ale. : hizik'iyasimi; t'ilawi asiri dereja bich'emiri k'elali negeri newi: inidihi ayihuni: negeri gini t'ilawi asiri dereja wede hwalla yimelesi alewi. : nebiyumi isayiyasi wede igiziabiheri ch'oh'e: t'ilawinimi beakazi yet'ila sifira se'ati layi beweredebeti menigedi asiri dereja wede hwalla melesewi. : beziyami werati yebabiloni nigusi yebalidani liji merodaki balidani hizik'iyasi inide tameme semito neberina dehidabena yiti menisha wede hizik'iyasi lake. : hizik'iyasimi desi alewi; gimija betunimi hulu; birunina werik'unimi; k'imemunina yekeberewinimi zeyiti; mesariyami yalebitehiti beti bebete mezagibitumi yetegenyewini hulu asayachewi bebetuna begizatu hulu kalewi hizik'iyasi yalasayachewi yelemi. : nebiyumi isayasa wede nigusu wede hizik'iyasi met'ito. inezihisewochi mini ala? kewedetisi met'ulih? alewi. hizik'iyasimi. keruk'i ageri kebabiloni met'u alewi. : irisumi. bebetihi yayuti minidiri newi? alewi: hizik'iyasimi. bebete yalewini hulu ayitawale: bebete mezagibite kalewi yalasayachewi yelemi alewi. : isayiyasimi hizik'iyasini. yeigiziabiherini k'ali sima. : ineho; bebetihi yalewi hulu; abatochihimi isike zare diresi yakemachuti hulu wede babiloni yemifelisibeti werati yimet'ali: minimi ayik'erimi; yilali igiziabiheri. : keanitemi kemiwet'uti kemitiwelidachewi lijochihi marikewi yiwesidalu: bebabilonimi nigusi beti wisit'i janiderebochi yihonalu alewi. :

hizik'iyasimi isayiyasini. yetenagerihewi yeigiziabiheri k'ali melikami newi alewi. degimomi. bezemene selamina iwineti yehone inide hone melikami ayidelemini? ale. : yek'erewimi yehizik'iyasi negeri; ch'ikenawimi hulu; kwirewinina mesinowinimi inide sera; wihawinimi wede ketemayitu inidamet'a; beyihuda negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : hizik'iyasimi keabatochu gari anik'elafa: lijumi minase beirisu fanita negese.

21

minasemi menigesi bejemere gize yeasira huleti 'ameti liji nebere: beiyerusalemimi amisa amisiti 'ameti negese: yeinatu simi hafiseba nebere. : igiziabiherimi keisraeli lijochi fiti inidawet'achewi inide ahizabi rikwiseti beigiziabiheri fiti kifu negeri aderege. : abatumi hizik'iyasi yaferesachewini yekorebitawini meseigajowochi meliso sera: yeisiraalimi nigusi aki'abi inidaderegewi lebeali mesewiya sera; yemamilekiya 'ats'edinimi tekele; lesemayi serawiti hulu segede amelekachewimi. : igiziabiherimi. simeni beiyerusalemi anoralehu balewi beigiziabiheri beti mesewiyawochini sera. : beigiziabiherimi beti behuletu welochi layi lesemayi serawiti hulu mesewiyawochini sera. : lijunimi beisati asalefe; mora gelach'imi hone; asimatimi aderege; menafisiti t'eriwochinina t'enik'wayochinimi sebebe: yasik'ot'awimi zenidi beigiziabiheri fiti ijigi kifu negeri aderege. : igiziabiherimi ledawitina lelaju leselomoni. bezihi beti keisiraalimi negedi hulu bemeret'ihwati beiyerusalemi simeni leze-lalemi anoralehu: : yazeziwachewinimi hulu; bariyayemi muse yazezachewini higi hulu biyaderigu bit'ebik'umi leabatochachewi keset'ehwati midiri yeisiraalini igiri inide gena alak'ibezebizimi balewi beti yeserawini yemamilekiya 'ats'edinimi yetek'erets'ewini misili ak'ome. : negeri gini alisemumi: igiziabiherimi keisraeli lijochi fiti kat'efachewi keahizabi yilik'i kifu yiseru zenidi minase asatachewi. : igiziabiherimi bebariyawochi benebiyati iji inidihi sili tenagere. : yeyihuda nigusi minase yihini rikwiseti adirigoalana; kefitumi yeneberu amoriyawini keseruti hulu yilik'i kifu sira seritoalina; yihudanimi degimo bet'a'otatu asitoalina : silezihi yeisiraali amilaki igiziabiheri inidihi yilali. ineho; yemisemawini hulu huletu jorochu ch'iwu yemiyaderigi kifu negerini beiyerusalemi beyihuda layi amet'alehu. : yesemariyanimi gemedi yeaki'abinimi beti tunibi beiyerusalemi layi izeregalehu sewimi wech'ituni inidiwelewi iyerusalemimi welowiye igelebit'atalehu. : yerisitenimi k'ireta t'ilalehu; bet'elatochachewimi iji asalefe iset'achewalehu; let'elatochachewimi hulu mirikona bizibiza yihonalu: : abatochachewi kegibits'i kewet'u jemiro isike zare diresi befite kifu seritewalina; asik'ot'itewinyimalina. : degimomi minase beigiziabiheri fiti kifu yisera zenidi yihudani kasatebeti hat'iatu lala kedari isike dari iyerusalemimi isikimolati diresi ijigi bizu nits'uhu dema afesese. : yeminasemi yek'erewi negerina yeserawi sira hulu; yaderegewimi hat'iatu; beyihuda negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : minasemi keabatochu gari

anik'elafa; bebetumi at'egebi balewi be'oz'a atikiliti tek'ebera: lijumi amots'i beirisu fanita negese. : amots'imi menigesi bejemere gize yehaya huleti 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusalemimi huleti 'ameti negese: inatumi yeyot'iba sewi yeharusi liji mesolami neberechi. : abatumi minase inidaderege beigiziabiheri fiti kifu sera. : abatumi behedebeti menigedi hulu hede; abatumi yamelekachewini t'a'otati ameleke segedelachewimi. : yeabatochunimi amilaki igiziabiherini tewe; beigiziabiherimi menigedi alihelemi. : yeamots'imi bariyawochi aserubeti nigusunimi bebetu wisit'i gedeluti; : yea-geru hizibi gini benigusu beamots'i layi yaserubetini hulu gedelu: yeagerumi hizibi lijuni iyosiyasini beirisu fanita anegesuti. : yeamots'imi yek'ewi negerina yeserawi sir'a; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : be'ozami atikiliti balewi bemek'abiru tek'ebera: lijumi iyosiyasi beirisu fanita negese.

22

iyosiyasimi menigesi bejemere gize yesiminiti 'ameti liji nebere: beiyerusalemimi selasa anidi 'ameti negese: inatumi kebasuroti yehone yeadaya liji yidida neberechi. : beigiziabiherimi fiti k'ini negerini aderege; beabatumi bedawiti menigedi hulu hede; k'enyimi girami alalemi. : benigusumi beyosiyasi beasira siminitenyawi 'ameti besiminitenyawi weri nigusu ts'ehafiwi yemesolamini liji yeezelyasini liji safanini wede igiziabiheri beti lakewi; inidihimi alewi. : yemek'idesu berenyochi kekizibu yesebesebutini wede igiziabiheri beti yegebawini genizebi yidemiri zenidi wede kahinatu alek'a wede kelik'iyasi hidi. : beigiziabiherimi beti latuti seratenyochi alek'ochi yisit'uti: inerisumi yetenadewini yeigiziabiherini beti lemit'eginuti seratenyochi; : leanat'iwochina let'erabiwochi; le-dinigayimi wek'ariwochi; mek'idesunimi lemet'egeni inich'etinina yetewek'erewini dinigayi lemigezu yekifeluti. : negeri gini inerisi yetamenu neberuna beijachewi sile teset'e ayik'ot'at'eruachewimi neberi. : kahinumi kelik'iyasi ts'ehafiwi safanini; yehiguni mets'ihafi beigiziabiheri beti aginyichalehu alewi: kelik'iyasimi mets'ihafuni lesafani set'ewi; irisumi anebewi. : ts'ehafiwi safani wede nigusu met'a; lenigusumi. bemek'idesu yetegenyewini genizebi bariyawochi afesesuti; beigiziabiherimi beti seratenyochi layi leteshomuti alek'ochi set'uti bilo aweraleti. : ts'ehafiwi safani lenigusu. kahinu kelik'iyasi mets'ihafi set'itonyali bilo negerewi. safanimi benigusu fiti anebewi. : nigusumi yehiguni mets'ihafi k'ali besema gize libisuni k'edede. : nigusumi kahinuni kelik'iyasini; yesafaninimi liji akik'amini; yemikiyasinimi liji 'akiborini; ts'ehafwinimi safanini; yenigusunimi bilatena 'asayani. : abatochachini beirisawa yetets'afewini hulu yiseru zenidi yezihichini mets'ihafi k'ali silalisemu belayachini yenedede yeigiziabiheri k'wit'a ijigi newina hedachihu sile inena sile hizibu sile yihudami hulu yezihichini yetegenyechiwi mets'ihafi k'ali igiziabiherini t'eyik'u bilo azezachewi. : inidihumi kahinu kelik'iyasina akik'ami 'akiborini

safanina 'asayami wede libisi t'ebak'awi wede hasira liji wede tik'awa liji wede selemi misiti wede nebiyatu wede hilidana hedu: irisiwami beiyerusalemi be-huletenyawu kifili tek'emit'a neberi: keirisiwami gari tenegageru. : irisiwami alechachewi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihii yilali. wede ine lelakachihu sewi inidihii bilachihu nigeruti. : igiziabiheri inidihii yilali. ineho; yeyihuda nigusi inidanebewi inide mets'ihafu k'ali hulu bezihii sifirana beminorubeti layi kifu negeri amet'alehu. : beijachewi sir'a hulu yasi'ot'uny'i zenidi titewinyalina; lelelochimi amalikit'i 'at'inewalina k'wit'aye bezihii sifira layi yinedidali; ayit'efamimi. : igiziabiherini lemet'eyek'i lelakachihu leyihuda nigusi gini inidihii beluti. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihii yilali. sile semahewi k'ali; libihi geri honoalina; : inerisumi ledinik'ina lemerigemi inidihonu bezihii sifirana beminorubeti layi yetengerihutini semitehi beigiziabiheri fiti tewaridehalina; libisihini k'edidehalina; befitemi alik'isehalina ine degimo semichehalehu yilali igiziabiheri. : silezihimi degimo wede abatochihii isebesibihalehu; besalamimi wede mek'abirihii tisebesebalehi: bezihimi sifira layi yemamet'awini kifu negeri 'ayinochihii ayayumi. yihinimi lenigusu aweruleti.

23

nigusumi lake: yeyihudanina yeiyerusaleminimi shimagilewochi hulu sebesebachewi. : nigusumi wede igiziabiheri beti wet'a: keirisumi gari yeyihuda sewochi hulu; beiyerusaleminimi yeminoru hulu; kahinatuna nebiyatum; hizibumi hulu ketanashochu jemiro isike talak'ochu diresi wet'u: beigiziabiherimi beti yetegenyewini yek'ali kidanuni mets'ihafi k'ali hulu bejoroachewi anebebe. : nigusumi be'amide werik'u at'egebi k'omo igiziabiherini teketilo yihedi zenidi; tiizazunina misikirunimi sir'i'atunimi befits'umi libuna befits'umi nefisu yit'ebik'i zenidi; bezihumi mets'ihafi yetets'afewini yek'ali kidani k'ali yats'ena zenidi beigiziabiheri fiti k'ali kidani aderege: hizibumi hulu k'ali kidani gebu. : nigusumi yekahinatuni alek'a kelik'iyasini behuletenyawimi me'arigi yalutini kahinatini berenyochunimi lebaalina lemamilekiya 'ats'edi lesemayimi serawiti hulu yeteserutini 'ik'awochi hulu keigiziabiheri mek'idesi yawet'u zenidi azezachewi: keiyerusalemini wich'i bek'edironi meda ak'at'elachewi; amedunimi wede beteli wesedewi. : yeyihuda negesitami beyihuda ketemochi beneberuti bekorebitawi megejawochi beiyerusalemini zuriya balu mesigewochi yat'inu zenidi yanoruachewini yet'a'otuni kahinati; lebealina lets'ehayi lech'erek'ana lekewakibiti lesemayimi serawiti hulu yat'inu yeneberutinimi asiwegede. : yemamilekiya 'ats'edinimi t'a'oti keigiziabiheri beti wede iyerusalemi wich'i wede k'edironi fefa awet'awi: bek'edironimi fefa at'egebi ak'at'elewi; adik'ik'omi tibiya aderegewi; tibiyaawinimi behizibi mek'abiri layi t'alewi. : setochumi lemamilekiya 'ats'edi megareja yifetilubachewi yeneberutini beigiziabiheri beti wisit'i yalutini yesedomawianini betochi aferese. : kahinatunimi hulu keyihuda ketemochi awet'achewi: kegebami jemiro isike berisabehi

diresi kahinati yat'inubeti yeneberewini yekorebita mesigeja hulu rikusi aderegewi. beketemayitumi beri begira bekuli beneberewi beketemayitu shumi beiyasu beri megibiya at'egebi yeneberutini yebero-chuni mesigejawochi aferese. : yekorebitawini mesigejawochi kahinati gini beiyerusalemi wedalewi wede igiziabiheri mesewiya ayimet'umi neberi: bicha bewenidimochachewi mekakeli k'it'a ini-jera yibelu neberi. : manimi sewi wenidi lijuni weyimi seti lijuni lemolo beisati inidayasalifi behenomi lijochi shelek'o yeneberewini tofetini rikusi aderegewi. : yeyihudami negesitati beigiziabi-heri beti megibiya at'egebi beketemawi ak'irabiya beneberewi bejaniderebawi benatanimeleki memoriya at'egebi lets'ehayi yeset'utini feresochi asiwegede: yets'ehayinimi seregelochi beisati ak'at'ele. : yeyihudami negesitati yaserutini beakazi beti segeneti layi yeneberutini mesewiyawochi; minasemi yaserawini beigiziabiheri beti behuletu welelochi layi yeneberutini mesewiyawochi nigusu asiferesachewi; adek'ek'achewimi; tibiyachewinimi bek'edironi fefa t'ale. : beiyerusaleminimi fiti lefti berikwiseti terara k'enyi yeneberutini; yeisraeli nigusi selomoni lesidonawiyani rikwiseti leasitaroti lemo'abimi rikwiseti lekamoshi leamonimi lijochi rikwiseti lemilikomi yaserachewini mesigejawochi nigusu rikusi aderege. : hawilitochunimi hulu adek'ek'e; yemamilekiya 'ats'edochunimi k'oret'e; besifirachewimi yematunani at'initi molabeti. : degi-momi bebeteli yeneberewini mesewiya; israelinimi yasate yenabat'i liji iyoribi'ami yaserawini yeko-rebitawini mesigeja; yihini mesewiyana mesigeja aferese: dinigayochunimi sebare; adik'ik'omi tibiya aderegewi; yemamilekiya 'ats'edunimi ak'at'elewi. : iyosiyasimi zeweri bilo beterarawi yeneberutini mek'abirochi aye: iyoribi'amimi bebe'ali gize bemesewiya at'egebi sik'omi in-ezihini negerochi yeteneba yeigiziabiheri sewi inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali; liko ke-mek'abirochu at'initochuni asiwet'a; bemesewiyaw-imi layi ak'at'elachewi arekesewimi. zewerimi bilo wede tenagerewi wede igiziabiheri sewi mek'abiri 'ayinochuni ak'inito. : ya yemayewi yemetasebiya milikiti minidiri newi? ale. yeyizachimi ketema sewochi. keyihuda wet'ito bebeteli mesewiya layi yihini yaderegihehewini negeri yetenagerewi yeigiziabiheri sewi mek'abiri newi bilewi negeruti. : irisumi. tewuti; manimi at'inituni ayanik'esak'isewi ale: inerisumi kesemariya kewet'awi kenebiyu at'initi gari at'inituni tewu. : besemariyami ketemochi yeneberutini; igiziabiherini yasik'ot'uti zenidi yeisraeli negesitati yaserutini yekorebitawini mesigejawochi iyosiyasi asiwegedachewi; bebetelimi inidaderegewi negeri hulu inidihu aderegebachewi. : beziyami yeneberutini yekorebitawini mesige-jawochi kahinati hulu bemesewiyawochu layi gedelachewi; yesewochunimi at'initi bemesewiya-wochu layi ak'at'ele. wede iyerusaleminimi temesele. : nigusumi hizibuni hulu. bezihi bek'ali kidani mets'ihafi inide tets'afewi leamilakachihu leigiziabi-heri fasika adirigu bilo azezachewi. : inidezhinimi yale fasika beisraeli layi yiferidu keneberu kemesafiniti zemeni jemiro beisraelina beyihuda negesitati

zemeni hulu alitefesekekemi. : negeri gini beyihuda nigusi beiyosiyasi beasira siminitenyawi 'ameti yihi fasika beiyerusalemi leigiziabiheri tefeseke. : degimomi kahinu kelik'iyasi beigiziabiheri beti bagenyewi mets'ihafi yetets'afewini yehiguni k'ali yats'ena zenidi; menafisiti t'eriwochunina t'enik'wayochuni terafiminina t'a'otatinimi beyihuda agerina beiyerusalemi yetegenyewini rikwiseti hulu iyosiyasi asiwegede. : inide musemi higihulu befits'umi libu befits'umimi nefisu befits'umimi hayilu wede igiziabiherimi yetemelese inide irisu yale nigusi keirisu asik'edimo alineberemi: inide irisumi yale nigusi keirisu behwala alitenesami. : negeri gini minase silasik'ot'awi negeri hulu igiziabiheri beyihuda layi kenededewi ketalak'u k'wit'awi tikwisati alitemelesemi. : igiziabiherimi. isiraelini inidarak'ihuti yihudani kefite arik'ewalahu: yihichinimi yemeret'ihwatini ketema iyerusalemi-nina. sime beziya yihonali yalihutini beti it'ilelehu ale. : yek'erehwimi yeiyosiyasi negeri; yeserawimi sira hulu; beyihuda negesitati tarihi mets'ihafi yetets'afe ayidelemimi? : beirisumi zemeni yegibits'i nigusi fer'i'oni nika'u keasori nigusi gari ligat'emi wede efiat'isi wenizi wet'a: nigusumi iyosiyasi keirisu gari ligat'emi wet'a: fer'i'onimi betegenanyewi gize bemegido gedelewi. : kemotemi behwala bariyawochu beseregelawi adirigewi kemegido wede iyerusalemi amet'uti; bemek'abirumi k'eberuti. yeagerumi sewochi yeiyosiyasini liji iyoakisini weseduti; k'ebitewimi beabatu fanita anegesuti. : iyoakisimi menigesi bejemere gize yehaya sositi 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusaleminimi sositi weri negese. inatumi amit'ali tibali neberi; irisi-wami yelibina seer yeerimiyasi liji neberechi. : abatochumi inidaderegu hulu beigiziabiheri fiti kifu aderege. : beiyerusaleminimi inidayinegisi fer'i'oni nika'u behamati midiri balechiwi beribila aserewi: bemidirumi layi meto mekiliti birina anidi mekiliti werik'i fesese t'alebeti. : fer'i'oni nika'umi yeiyosiyasini liji eliyak'emi beabatu beiyosiyasi fanita anegese; simunimi iyoak'emi bilo lewet'ewi. iyoakisini wesido wede gibits'i afelesewi: beziyami mote. : iyoak'emi birunina werik'uni lefer'i'oni set'ewi: inide fer'i'onimi tiizazi genizebi yiset'i zenidi midiruni asigebere: lefer'i'oni nika'umi yiset'i zenidi keageru hizibi hulu inide gimigamewi birina werik'i asikefele. : iyoak'emi menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwi-li-masa nebere: beiyerusaleminimi asira anidi 'ameti negese: inatumi zebida tibali neberi: irisiwami yeruma sewi yefedaya liji neberechi. : abatochumi inidaderegu hulu beigiziabiheri fiti kifu aderege.

24

beirisumi zemeni yebabiloni nigusi nabukedene'ori wet'a; iyoak'emi sositi 'ameti tegezaleti: keziyami behwala zeweri alena 'amets'ebeti. : igiziabi-herimi yekeladawianinina yesoriyawianini yemo'abawianinimi yeamoninimi lijochi adaga t'ayochi sededebeti: bebariyawochu benebiyati inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali yat'efuti zenidi beyihuda layi sededachewi. : minase

siladeregewi hat'iatu hulu silafesesewimi nits'uhu demi; iyerusalemimi benits'uhu demi sile-mola kefitu yasiwegidachewi zenidi yihi negeri beigiziabiheri tiizazi beyihuda layi hone: igiziabiherimi yirara zenidi aliwededemi. : yek'erewimi yeiyoak'emi negeri; yeserawimi sira hulu; beyihuda negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : iyoak'emimi keabatochu gari anik'elafa: lijumi yoakini: beirisu fanita negese. : yebabilonimi nigusi legibits'i nigusi yeneberewimi hulu kegibits'i wenizi jemiro isike efirat'isi wenizi diresi wesido neberina yegibits'i nigusi keziya wediya keageru aliwet'ami. : yoakini menigesu bejemere gize yeasira siminiti 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusalemimi sositi weri negese: inatumi nesita tibali neberi: irisiwami yeiyerusalemi sewi yeelinatani liji neberechi. : abatumi inidaderenge hulu beigiziabiheri fiti kifu aderege. : beziyami werati yebabiloni nigusi yenabukedenet'ori bariyawochi wede iyerusalemi wet'u; ketemayitumi tekebebechi. : bariyawochumi bekebebuati gize yebabiloni nigusi nabukedenet'ori wede ketemayitu wet'a. : yeyihudami nigusi yoakonina inatu; bariyawochumi; alek'ochumi; janiderebochumi wede babiloni nigusi wet'u: yebabilonimi nigusi benegese besiminitenyawu 'ameti yawezi. : yeigiziabiherimi beti mezagibitini hulu yenigusumi beti mezagibitini keziya awet'a: igiziabiherimi inide tenagerewi yeisraeli nigusi selomoni beigiziabiheri mek'idesi yeserawini yewerik'uni 'ik'a hulu sebare. : iyerusalemimi hulu; alek'ochunimi hulu; ts'inu'ani hayalanunimi hulu; t'erabiwochunimi hulu; bireti seratenyochunimi hulu asiri shihi mirikonyochi afelese: kedihochi keageru hizibi bek'eri manimi alik'eremi. : yoakoninimi wede babiloni afelese: yenigusunimi inati; yenigusunimi misitochi; janiderebochunimi; yeagerunimi talalak'ochi keiyerusalemi wede babiloni mareke. : yebabilonimi nigusi birituwochunina selifi yemichilutini hulu; hayalanuni hulu sebatu shihi yahili; t'erabiwochina bireti seratenyochimi anidi shihi; wede babiloni mareke. : yebabilonimi nigusi yeiyoakinimi agoti mataniyasi beirisu fanita anegese; simunimi sedek'iyasi bilo lewet'ewi. : sedek'iyasi menigesu bejemere gize yehaya anidi 'ameti gwilimasa nebere: beiyerusalemimi asira anidi 'ameti negese: inatumi amit'ali yetebalechi yelibina sewi yeerimiyasi liji neberechi. : iyoak'emimi inidaderenge hulu beigiziabiheri fiti kifu aderege. : kefitu awit'ito isikit'ilachewi diresi yihi negeri beigiziabiheri k'wit'a beiyerusalemina beyihuda layi honoalina: sedek'iyasimi bebabiloni nigusi layi 'amets'e.

25

sedek'iyasimi benegese bezet'enyinyawi 'ameti beasirenyawi weri kewerumi beasirenyawi k'eni yebabiloni nigusi nabukedenets'orina serawitu hulu wede iyerusalemi met'itewi kebebuati: bezuriyawami 'iridi serubati. : ketemayitumi isike nigusi isike sedek'iyasi isike asira anidenyawu 'ameti diresi tekebiba neberi. : bearatenyawimi weri bezet'enyinyawi k'eni beketemayitu rabi ts'enito neberina leageru

sewochi injera tat'a. : ketemayitumi teseberechi; selifenyochimi hulu behuleti k'it'iri mekakeli balewi beri wede nigusu atikiliti bemiwisidewi menigedi beleleti sheshu: keledawiyanimi beketemayitu zuriya neberu: be'arebami menigedi hedu. : yekeledawiyanimi serawiti nigusuni teketatelu; beiyarikomi meda yazuti: serawitumi hulu keirisu teleyitewi tebetinewi neberi. : nigusunimi yizewi yebabiloni nigusi wedalebeti wede ribila amet'uti: firidimi feredubeti. : yesedek'iyasinimi lijochi befitu gedeluchewi: yesedek'iyasinimi 'ayinochi awet'u; besenisetimi aseruti; wede babilonimi weseduti. : bebabilonimi nigusi benabukedenets'ori beasira zet'enyinyawi 'ameti beamisitenyawu weri kewerumi besabatanyawu k'eni yebabiloni nigusi bariya yezebenyochu alek'a nabuzeredani wede iyerusalemi met'a. : yeigiziabiherinimi betina yenigusuni beti ak'at'ele: yeiyerusalemimi betochi hulu; talalak'ochuni betochi hulu; beisati ak'at'ele. : kezebenyochumi alek'a gari yeneberewi yekeledawiyani serawiti hulu yeiyerusalemimi k'it'iri zuriyawani aferesu. : yezebenyochumi alek'a nabuzeredani beketemayitu wisit'i yek'erewini hizibi; sheshitewimi wede babiloni nigusi yetet'egutini; yek'erutinimi hizibi afelese. : yezebenyochumi alek'a keageru dihochi weyini tekayochina arashochi inidihonu asik'ere. : keledawiyanimi beigiziabiheri beti wisit'i yeneberutini yenasu 'amidochi; beigiziabiherimi beti yeneberutini mek'emech'awochina yenasu kwire sebareru; nasunimi wede babiloni wesedu. : minichetochunina mech'ariyawochunimi mekositeriyawochunina ch'ilifawochunimi yemiyaagelegilubetinimi yenasu 'ik'a hulu wesedu. : yezebenyochumi alek'a manidejyawochunina mek'emech'ewochuni; yewerik'uni 'ik'a hulu bewerik'i; yebirunimi bebiri adirigo wesede. : selomonimi leigiziabiheri beti yeserachewini huletuni 'amidochi anidunimi kwire mek'emech'awochunimi wesede: leinezihi 'ik'awochi hulu nasi mizani alineberewimi. : yeanidumi 'amidi k'umeti asira siminiti kinidi nebere; yenasimi gwililati neberebeti: yegwililatumi rizimeti sositi kinidi nebere; begwililatumi layi bezuriyawu yenasu meribebina romanochi neberu: inidihumi degimo behuletinyawi 'amidi layi meribebi neberebeti. : yezebenyochumi alek'a talak'uni kahini serayani huletinyawinimi kahini sofoniyasini sositunimi berenyochi wesede. : keketemayitumi beselifenyochi layi teshomewi keneberuti aniduni janidereba; beketemayitumi yetegenyutini benigusu fiti yemik'omutini amisituni sewochi; yeagerunimi hizibi yemiyaselifi yeserawituni alek'a ts'ehafi; beketemayitumi ketegenyuti keageru hizibi sidisa sewochi wesede. : yezebenyochumi alek'a nabuzeredani wesido yebabiloni nigusi wedalebeti wede ribila amet'achewi. : yebabilonimi nigusi metachewi; behamatimi midiri balechiwi beribila gedelachewi. inidihu yihuda keageru temareke. : yebabilonimi nigusi nabukedenets'ori beyihuda midiri bek'erewi hizibi layi yesafanini liji yeakik'amini liji godoliyasini alek'a aderegewi. : yech'ifirochumi alek'ochi hulu; yenatanaya liji isimai; yek'areyami liji yohanani; yenet'afawiwimi yetenihhumeti liji seraya; yema'ikatawiwimi liji

yaizaniya; sewochachewimi yebabiloni nigusi
godoliyasini inide shome besemu gize wede
godoliyasi wede mits'ip'a met'u. : godoliyasimi.
kekeledawiyani lolewochi yetenesa atifiru; beageru
tek'emet'u; lebabilonimi nigusi tegezu; melikamimi
yihonilachihwali bilo leinerisuna lesewochachewi
malelachewi. : besebatenyawi weri gini yemenigisiti
zeri yenebere yeelisama liji yenataniya liji isi-
maeli keirisumi gari asiri sewochi met'itewi
godoliyasinina keirisu gari bemits'ip'a yeneberutini
ayihudinina keledawiyani isikimotu diresi met-
uachewi. : keledawiyanimi feritewi neberina
ketanashu jemirowe isike talak'u diresi hizibu hulu
yech'ifirochumi alek'ochi tenesitewi wede gibits'i
met'u. : inidihimi hone: yeyihuda nigusi yoakini
betemakere beselasa sebatenyawi 'ameti beasira
huletenyaww weri kewerumi behaya sebatenyawi
k'eni yebabiloni nigusi yorimarodek'i benegese
beanidenyaww 'ameti yeyihuda nigusi yoakinini
kewehini awet'awi: : befik'irimi tenagerewi; zufa-
nuni keirisu gari bebabiloni keneberuti negesitati
zufani belayi aderegeleti. : bewehinimi wisit'i lebisoti
yeneberewini libisi lewet'eleti: yoakinimi behiyiwetu
zemeni hulu befitu huligize injera yibela neberi. :
nigusumi behiyiwetu zemeni hulu yezewetiri k'elebi
'ileti 'ileti yiset'ewi neberi.

beyihuda negesitati be'oziiyanina beiyoatami beakazina behizik'i yasi zemeni sile yihudana sile iyerusalemi yayewi yeamots'i liji yeisaiyiasi raiyi. : igiziabiheri tenagiroalina semayati simu; midirimi adimich'i: lijochini weledihu asadegihumi; inerisumi amets'ubinyi. : bere yegezhiwini ahiyami yetagewani gat'a awek'e: isiraeli gini alawek'em; hizibemi alasitewalemi. : hat'iatenya wegenina bedeli yetemolabeti hizibi; yekifuwochi zeri; rikwisetini yemitaderigu lijochi hoyi; wey-olachihu! igiziabiherini titewali yeisraelinimi k'idusi ak'alilewali wede hwalachewimi iyehedu teleyitewali. : degimosi 'amets'a iyech'emerachihu lemini gena tik'esefalachihu? rasi hulu lehimemi libimi hulu ledikami honwali. : keigiri ch'ama anisoto isike rasi diresi t'ena yelewimi: k'wisilina ibet'i yemimegilimi newi: aliferet'em; alitet'egenemi; bezeyitimi alilezebemi. : midirachihu badima nati: ketemochachihu beisati tek'at'elu: irishachihunimi befitachihu leluchi yibelutali: ba'idi inidaferesati midiri badima honechi. : yets'yonimi seti liji beweyini bota inidale dasi; beduba atikilitimi inidale gojo; inidetekebebechimi ketema hona k'erechi. : yeserawiti geta igiziabiheri zerini bayasik'erilini noro; inide sedomi behonine inide gemorami beme-seline neberi. : inanite yesedomi alek'ochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu: inanite yegemora hizibi hoyi; yeamilakachinini higi adimit'u. : yemesiwa'itachihu bizati leine mini yit'ek'imenyali? yilali igiziabiheri: yemik'at'elewini yeawira begi mesiswa'itinina yefiridani sibi t'egibeyalehu: yeberena yebegi t'eboti yeawira fiyelimi demi desi ayasenyenyimi. : beine fiti lititayu bitimet'u yihini yemek'ideseeni adebabayi meriget'achihuni keijachihu yemisha mani newi? : minaminitetwini k'wiribani ch'emirachihu atamit'u: 'it'ani beine zenidi ats'eyafi newi: mebachachihunina senibetachihuni begubae mesebisebachihuni aliwedidimi: bedelinimi yetek'edesewinimi gubae alitagesimi. : mebachachihunina be'alatochachihuni nefese t'elitalochi: shekimi honewibinyali; litagesachewimi dekimeyalehu. : ijachihunimi wede ine bitizeregu 'ayineni keanante isewiralehu; limenanimi bitabezu alisemachihumi: ijochachihu demi temolitewali. : tat'ebu sewinetachihunimi anits'u: yesirachihuni kifati ke'ayine fiti asiwegidu: kifu madiregini tewu; : melikami mesiratinu temaru; firidini feligu; yetegefawini adinu; lediha adegu fireduleti sile mebeletitumi temiwagetu. : nuna iniwak'esi yilali igiziabiheri: hat'iatachihu inide alela bitihoni inide amedayi tinets'alechi: inide demimi bitik'ela inide bazeto tit'eralochi. : ishi bitilu leinemi bititazezu; yemidirini bereketi tibetalachihu: : imibi bitilu gini bitamits'umi; seyifi yibelachihwali: yeigiziabiheri afi yihini tenagiroalina. : firidi molitobati yeneberewi yetamenechiyitu ketema inideti galemota honechi! ts'idik'i adiropati neberi; ahuni gini gedayochi alubati. : birishi wede zigeti telawet'e: yeweyini t'ejishi kewiha gari tedebalek'e. : alek'ochishi amets'enyochina yelebochi balinjerochi honu: hulu gubo yiwedidalu; wagami lemagineyiti yiro't'alu: lediha adegu ayiferidumi; yemebeleti-

tumi mugiti wede inerisu ayiderisimi. : silezihi yeisraeli hayali yeserawiti geta igiziabiheri inidihu yilali. bet'elatoche layi k'wit'ayeni ifets'imalehu; yemik'wak'wamunyinimi ibek'elalehu. : ijenimi beanichi layi amet'alehu; zigetishinimi bet'ami anets'alehu; k'orik'oroshinimi hulu awet'alehu. : ferajochishinimi inide k'edimo amakariwochishinimi inide mejemeriyawi gize melishe asinesalehu: keziyami behwala yets'idik'i ketema yetamenechimi ketema tebleshi tit'eriyaleshi. : ts'iyoni befiridi keiriswami yemimelesu bet's'idik'i yidinalu. : bedelenyochina hat'iatenyochi gini beanidineti yiseberalu; igiziabiherinimi yemitewu yit'efalu. : bewededachihwati yeadibari zafi tafiralachihuna; sile meret'achihwatimi atikiliti ifireti yiyizachihwalina: : k'it'eliwa inide regefe zafi; wihami inidelelebatu atikiliti tihonalachihuna. : hayilenyawimi inide teliba ch'ireti; sirawimi inide t'elesheti yihonali: abirewimi yik'at'elalu inerisunimi yemiyat'efa yelemi.

2

yeamots'i liji isaiyiasi sile yihudana sile iyerusalemi yayewi k'ali. : bezemenumi fits'ame yeigiziabiheri beti terara betarochi rasi layi ts'ento yik'omali; kekorebitochimi belayi kefi kefi yilali; ahizabimi hulu wede irisu yisebesebalu. : higi kets'iyoni yeigiziabiherinimi k'ali keiyerusalemi yiwet'alina bizuwochi ahizabi hedewi. nu; wede igiziabiheri terara; wede ya'ik'obi amilaki beti iniwit'a: irisumi menigeduni yasitemirenali; begodanawimi inihedalen yilalu. : beahizabimi mekakeli yiferidali; bebizu ahizabimi layi yibeyinali: seyifachewinimi maresha t'orachewinimi mach'idi lemadiregi yik'et'ek'it'alu: hizibimi behibizi layi seyifi ayane-sami; selifimi keinigidihi wedihi ayamarumi. : inanite yeya'ik'obi beti hoyi; nu; begiziabiheri birihani inihidi. : hizibihini yeya'ik'obini beti titehalina: yihewimi yemisirak'ini sewochi ameli sile temolu; inide filisit'iemawiyanimi miwaritenyochi sile honu; keba'idi lijochimi gari sile tebareru newi. : midirachewi bebirina bewerik'i temolitalochi; lemezagibitochachewimi fits'ame yelewimi: midirachewimi degimo beferesocho temolitalochi; leseregelochachewimi fits'ame yelewimi. : midirachewi degimo bet'a'otati temolitalochi: t'atochachewimi ladereguti lejachewi sira yisegidalu. : tanashumi sewi zik'i biloali; ch'ewawimi tewaridoali: hat'iatachewinimi yik'iri atibelachewi. : keigiziabiheri masideniget'ina kegirimawi kibiri yetenesa wede dingayi washa giba; bemeretimi wisit'i tesheshegi. : kefi yalechiwimi yesewi 'ayini tiwaredalechi; yesewochimi kwirati tiwedik'alechi; beziyami k'eni igiziabiheri bichawini kefi kefi yilali. : yeserawiti geta yeigiziabiheri k'eni bet'i'ibitenyawina bekwiratenyawu hulu layi kefi balewimi layi yihonali; irisumi yiwaredali: degimomi berejimu kefi balewi belibanosu zigiba hulu layi; bebasanimi zafi hulu layi; : berejimu terara hulu layi; kefi balewimi korebita hulu layi; : berejimu ginibi hulu layi; betemeshegewimi k'it'iri hulu layi; : beteresisemi merikebi hulu layi; bemiyamamiru t'a'otati hulu layi yihonali. : sewimi hulu yiwaredali; yesewimi

kwirati yiwedik'ali; beziyami k'eni igiziabiheri bicha kefi kefi yilali. : t'a'otachewimi hulu fets'imewi yit'efalu. : igiziabiherimi midirini yanawit'i zenidi betenesa gize sewochi kemasideniget'una kegiri-mawi kibiru yetenesa wede dinigayi washana wede midiri nik'ak'ati wisit'i yigebalu. : beziyani k'eni sewi yisegidilachewi zenidi yabejuachewini yebirunina yewerik'uni t'a'otachuni lefilifelina leleliti wefi yit'ilali. : igiziabiherimi midirini yanawit'i zenidi betenesa gize kemasideniget'una kegirimawi kibiri yetenesa wede dinigayi washana wede tesenet'ek'u 'aletochi wisit'i yigebalu. : isitinifasu beafinich'awi wisit'i yalebetini sewi tewuti: irisu sile mini yik'ot'erali?

3

ineho; yeserawiti geta igiziabiheri keiyeerusalemina keyihuda digafinina biritatini; yeinijerani digafi hulu yewihawinimi digafi hulu; : hayalunimi; tewagiwinimi; ferajunimi; nebiyunimi; miwaritenyawinimi; : shimagilewinimi; yeamisa alek'awinimi; keberitewinimi; amakarwinimi; bilihunimi seratenya; asimati awak'winimi yinek'ilali. : alek'ochachewi inidihonu bilatenochini asinesabachewalehu; hits'anatochimi yigezuachewali. : hizibumi; sewi besewi layi sewimi bebalinijerawi layi; yigefafali: bilatanawimi beshimagilewi layi yetet'ek'awimi bekeberitewi layi yikorali. : sewimi beabatu beti wisit'i wenidimuni yizo. anite libisi alehi alek'ami hunilini yihichimi badima keijih betachi tihuni silewi; : beziya k'eni dimits'uni kefi adirigo. ine bebeti wisit'i injera weyimi libisi yelenyimina bale medihaniti alihonimi: behizibumi layi alek'a ataderigunyimi yilali. : yekibiruni 'ayini yasik'ot'u zenidi milasachewina sirachewi beigiziabiheri layi newina iyerusalemi tefetachi yihudami wedek'e. : yefitachewimi ifireti yimesekiribachewali: inide sedomimi hat'itachewini yaweralu; ayisewiruutimi. berasachewi layi kifu negerini seritewalina lenefisachewi weyo! : yesirachewini fire yibelaluna ts'adik'uni. melikami yihonilihali beluti. : inide iju sira fidawi yideregibetalina lebedelenya weyo! kifumi derisobetali. : hizibenisi asigebariwochachewi yigefuachewali; asich'enak'iwochimi yiselet'inubachewali. hizibe hoyi; yemeruachihu yasituachihwali yemitihedubetinimi menigedi ya'efalu. : igiziabiheri lefiridi tenesitoali behizibumi layi liferidi k'omoali. : igiziabiheri kehizibu shimagilewochina kealek'ochachewi gari yifaredali: yeweyinuni bota yech'eresachihu inanite nachihu: kedihochi yebezebachihuti bebetachihu ale: : hizibenimi lemini tadek'ik'uchewalachihu? yedihochinisi fiti lemini tifech'alachihu? yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : degimomi igiziabiheri inidihali ale. yets'iyoni k'onejajiti koritewalina; anigetachewinimi iyasegegu be'ayinachewimi iyat'ak'esu; fenit'erimi iyalu; beigirachewimi iyak'ach'elu yihedaluna : silezihi geta yets'iyonini k'onejajiti anati bebuhaneti yimetali; igiziabiherimi hafirete sigachewini yigeli'tali. : beziyami k'eni geta yeigiri alibowini kibiri; meribebinimi; ch'erek'a yemimesilewinimi get'i; yejoro init'ilil'ulunimi; :

anibarunimi; meshefenyawinimi; k'ets'elawinimi; : seniseletunimi; mek'enetunimi; yeshituwinimi ik'a; : ashenikitaunimi; yeijina yeafrican'a k'elebetunimi; : ye'amenti be'alini libisi; megonats'efiyawinimi; ligimibegelawinimi; keret'itunimi; : mesitewatunimi; ket'iru befiti yeteserawinimi libisi; rasi maseriyawinimi; 'ayine rigibunimi yasiwegidali. : inidihimi yihonali: beshitu fanita gimati; bemeta'ek'iyawimi fanita gemedi; t'egwirinimi bemenik'esi fanita buhaneti; bemegonats'efiya fanita mak'i; bewibetini fanita t'ebasa yihonali. : gwilimasochishi beseyifi; hayalanishimi bewigiya yiwedik'alu. : berochiwa yazinalu yalek'isumali: irisiwami bichawani bemidiri layi tik'emet'alechi.

4

beziyami k'eni sebatu setochi. yegeza injerachinini inibelaleni yegeza libisachininimi inilebisaleni: simihi bicha beinya layi yit'era; mesedebachininimi arik'i bilewi aniduni wenidi yiyizutali. : beziyami k'eni yeigiziabiheri k'wit'ik'wat'i leget'ina lekibiri yihonali; keisraelimi wegeni lamelet'u sewochi yemidirutini fire letimikihitina lewibeti yihonali. : : getami yets'iyonini k'onejajiti idifi bat'ebe gize; yeiyeerusaleminimi demi befiridi menifesina bemiyak'at'ili menifesi kemekakeliwa banets'a gize; bets'iyoni yek'ere beiyerusaleminimi yeterefe; beiyerusalemi lehiyiweti yetets'afe hulu; k'idusi yibalali. : igiziabiherimi bets'iyoni terara layi bale maderiya hulu begubaeachewimi layi bek'eni damenanina t'isini belelitimi yemik'at'elewini yeisati birihani yifet'irali: bekibirimi hulu layi megareja yihonali. : bek'eni kemuk'eti let'ila; ke'awilo nefasina kezinaabimi lemet'egiyana lemesheshegiya gojo yihonali.

5

ahuni sile wedajena sile weyini botawi lewedaje k'ine ik'enyalehu. lewedaje befiriyamawi korebita layi yeweyini bota neberewi. : bezuriyaw k'ofere; dinigayochinimi lek'imo awet'a; mirit'i yehonewinimi aregi tekelebeti; bemekakelumi ginibi sera; degimomi yemet'imek'iya gwidigwadi masebeti: weyininimi yafera zenidi temamene; daru gini homit'at'a fire afera. : ahunimi inanite beiyerusalemi yemitoru yeyihuda sewochi hoyi; beinena beweyinu botaye mekakeli isiki firedu. : leweyine yaladeregihuleti; kezih lala aderigileti zenidi yemigebanyi minidiri newi? weyinini yaferali biye sitimamene sile mini homit'at'a fire afera? : ahunimi beweyine layi yemaderigewini inegirachihwalehu: at'iruni inek'ilalehu; lemasemariyami yihonali: k'it'irunimi aferaalehu; lemeragech'ami yihonali. : badima aderigewalehu: ayik'oret'ini; ayikotekotimi: kwirinichitina ishoi yibek'ilibetali: zinabinimi inidayazenibubeti damenawochini azizalehu. : yeserawiti geta yeigiziabiheri weyini bota irisu yeisraeli beti newi; yedisitawimi atikiliti yeyihuda sewochi nachewi: firidini tesifa yaderigi neberi; inehomi demi mafisesi hone: ts'idik'inimi yitemamene

neberi; inehomi; ch'uheti hone. : sifira isikemayik'eri diresi inanitemi bemidiri layi bichachihuni isikitik'emet'u diresi; betini kebeti gari lemiyayizu irishanimi keirisha gari lemiyak'eraribu weyolachewi! : yeserawiti geta igiziabiheri bejoroye inidihale. beiwineti bizu talak'ina melikami beti badima yihonali; yemik'emet'ibetimi ayigenyimi. : keweyinu bota asiri t'imadi bere karesewi anidi yebadosi mesiferiya bicha yiwet'ali: anidi yek'orosi mesiferiya zeri anidi yeifi mesiferiya bicha yiset'ali. : sikarini lemeketeli bet'iwati lemimalidu; yeweyini t'ejimi isikiyak'at'ilachewi isike leliti diresi lemizegeyu weyolachewi! : mesenik'ona begena keberona imibilitami yeweyini t'ejimi begibizhachewi ale: yeigiziabiherini sira gini alitemeleketumi; ijumi yaderegechiwini alasitewalumi. : silezihi hizibe wede miriko hedu; getani alawek'utimuna: keberitewochachewimi terabu; hizibachewimi tet'emu. : siolimi hodiwani asifitalechi; afiwanimi yale liki kefitalechi: keberitewochachewina azawinitochachewi balaet'egochachewimi desitenyochachewimi wede irisidi yichewidalu. : sewimi yigosek'wilali; sewimi yiwaredali; yeti'ibitenyochimi 'ayini tiwaredalechi: : yeserawiti geta igiziabiheri gini befiridi kefi kefi biloali; k'idusumi amilaki bet'sidik'i tek'edisoi. : yebegi t'ebotochi bemasemariyachewi wisit'i yisamaralu; inigidochimi yesebutini badima yibelalu. : bedelini beminaminite gemedi; hat'iatinimi beseregela maseriya wede rasachewi lemisibu. inayi zenisidi yichewidali; sirawinimi yafat'ini: inawik'atimi zenidi yeisraeli k'idusi mikiri tik'irebi; timit'a lemilu weyolachewi! : kifuwini melikami melikamuni kifu lemilu; ch'elemawini birihani birihanunimi ch'elema lemiyaderigu; t'afach'uni merara merawinimi t'afach'i lemiyaderigu weyolachewi! : be'ayinachewi t'ibebenyoche benefisachewimi asitewayochi lehonu weyolachewi! : yeweyini t'ejji lemet'et'ati hayalani yemiyasekirewinimi lemadebalek'i ch'ekanyochi lehonu: : bedelenyawini sile gubo ts'adik'i lemiyaderigu; yet'sadik'unimi ts'idik'i lemiyasiwegidubeti weyolachewi! : silezihi yeisati welafeni k'arimiyani inidemibela; ibik'imi benebelibali wisit'i inidemit'efa; inidihu yeinerisu siri yebesebese yihonali buk'ayachewimi inide tibiya yibeninali: yeserawiti geta yeigiziabiherini higi t'ilewalina; yeisraelimi k'idusi yetizagerewini k'ali ak'alilewalina. : silezihi yeigiziabiheri k'wit'a behizibu layi nedidoali ijunimi belayachewi zerigito metitoachewali: tararochimi tenik'et'ek'et'u; resachewimi beadebabayi mekakeli inide gwid-ifi honoali. bezihimi hulu inikwa k'wit'awi alitemelesechimi; negeri gini iju gena tezerigita tinoralechi. leahizabimi bruk'i milikitini yak'omali; kemidirimi daricha befuch'eti yit'erachewali: inehomi; iyetet'adefu fet'inewi yimet'alu. deka-mana sinikwili yelebachewimi; yemiyani k'elafana yemitenyami yelemi: yewegebachewimi mek'enet'i ayifetami; yech'amachewimi mabeziya ayibet'esimi. filats'ochachewi tesilewali; k'esitochachewimi hulu telet'it'ewali: yeferesochachewimi kote inide buladi yeseregelochachewimi menikorakwiri inide 'awilo nefasi yik'ot'erali. ch'uhetachewi inide anibesa newi; inide anibesa debolochimi yagesalu: nit'ik'iyanimi

yizewi yagesalu; yiwesidutimali; yemiyadinimi yelemi. beziyami k'eni inide bahiri metimemi yitemimubachewali: wede midirimi bimeleketu; ineho; ch'elemana mekera ale: birihanimi bedemenawochiwa wisit'i ch'elimoali.

6

nigusu 'oziyani bemotebeti 'ameti igiziabiherini berejimina kefi bale zufani layi tek'emit'o aye-huti; yelibusumi zerifi mek'idusuni molitoti neberi. : surafelimi keirisu belayi k'omewi neberi; leiyandanidumi sidisiti kinifi neberewi: behuleti kinifi fituni yishefina neberi; behuletumi kinifi igirochuni yishefina neberi; behuletumi kinifi yiberi neberi. : anidumi leandiu. k'idusi; k'idusi; k'idusi; yeserawiti geta igiziabiheri: midiri hulu kekibiru temolitalechi iyale yich'ohi neberi. : yemedirekumi mesereti kech'iwahiwi dimits'i yetenesa tenawet'e; betunimi t'isi molabeti. : inemi. keniferoche yerekesubinyi sewi beme-hone; keniferochachewimi berekesubachewi hizibi mekakeli bemek'emet'e 'ayinoche yeserawitini geta nigusuni igiziabiherini sile ayu t'efichalehuna weyolinyi! alihu. : kesurafelimi anidu iyeberere wede ine met'a; bejjumi kemeseuyawi begwit'eti yewesedewi fimi nebere. : afenimi dasesebetina. ineho; yihi keniferochihini nekitoali: bedelihimi keanite tewegede; hat'iatihimi tesereyelihi alenyi. : yegetanini dimits'i. manini ilikalehu? manisi yihedilinali? sili semahu. inemi. inehonyi; ineni lakenyi alihu. : irisumi. hidi; yihini hizibi. mesimatini tisemalachi-hu atasitewilumimi: mayetinimi tayalachihu atimeleketumini belachewi. : be'ayinachewi inidayayu; bejoroachewimi inidayisemu; belibachewimi inidayasitewilu; temelisewimi inidayifewesu; yezihini hizibi libi adenidini; joroachewinimi adenik'wiri; 'ayinachewinimi ch'efini alenyi. : inemi. geta hoyi; isike meche diresi newi? alihu. irisumi meliso inidihale. ketemochi yeminoribachewini at'itewi isikiferisu diresi; betochimi sewi alibo isikihonu midirimi fets'imo badima hona isikitik'eri diresi; : igiziabiherimi sewochini isikiyari'k'; bemidirimi mekakeli widimawi mereti isikibeza diresi newi. : beirisuwami zenidi asirenaya iji k'erito inide hone irisudigimo yik'at'elali: betek'oret'u gize gutochachewi inide k'eru inide girarina inide komibeli zafi hono; gutowi yetek'edese zeri yihonali.

7

inidihimi hone: beyihuda nigusi be'oziyani liji beiyootami liji beakazi zemeni yesoriya nigusi reasoni yeisraelimi nigusi yeromeliyu liji fak'uhe iyerusalemni liwegu wet'u; liyashenifuatimi alichalumi. : ledawitimi beti. soriya keefiremi gari tebabirewali yemili bere tenegere: yeirisumi libi yehizibumi libi yeduri zafi benefasi iniditinawet'i tenawet'e. : igiziabiherimi isayiyasini alewi. anitena lijihii yasubi akazini tigenanyuti zenidi belibisi at'abiwi irisha menigedi wedalewi wede layinyawi yekwire mesino ch'afi wit'u: : inidihimi belewi. tet'ebek'i; zimimi beli: sile inezihii silemit'esu sile

huleti yeinich'eti t'eshetochi; sile soriyana sile reasoni sile romeliyumi liji k'wit'a atifira; libihimi ayidikemi. : soriyana efremi yeromeliyumi liji. wede yihuda iniwit'a inasich'enik'ewimi; inisi-berewimi; yet'abelinimi liji inanigisibeti bilewi kifati sile mekerubih: geta igiziabiheri inidih yilali. yihi mikiri ayits'enamina ayihonimi. : yesoriya rasi demasik'o newi; yedemasik'omi rasi reasoni newi: besidisa amisiti 'ameti wisit'i efremi yisebaberallina hizibi ayihonimi : yeefiremimi rasi semariya newi; yesemariyami rasi yeromeliyu liji newi. bataminu atits'enumi. : igiziabiherimi degimo akazini inidih bilo tenagerewi. : ket'ilik'u weyimi kekefitawi bihoni keamilakih keigiziabiheri milikitini lemini. : akazimi. alileminimi; igiziabiherinimi alifatatenimi ale. : irisumi ale. inanite yedawiti beti hoyi; simu: bewinu sewini madikemachihu k'elali newini? amilakeni degimo yemitadekimu : silezihi geta rasu milikiti yiset'achihwali: ineho; dinigili tits'enisalechi; wenidi lijimi tiwelidalechi; simunimi amanueli bila tit'erawalechi. : kifuni lemet'ilati melikamunimi lemimiret'i sayawik'i k'ibena mari yibelali. : hits'anu kifuni lemet'ilati melikamuni lemimiret'i sayawik'i yeferahachewi yehuletu negesitati ageri badima thionalechi. : igiziabiherimi efremi keyihuda keteleyebeti k'eni jemiro yalimet'awini zemeni beaniteba behizibih beabathihimi beti layi yamet'ali: irisumi yeasori nigusi memit'ati newi. : beziyami k'eni inidih yihonali: igiziabiheri begibits'i wenizi daricha yalewini zimibi beasorimi ageri yalewini nibi befuch'eti yit'erali. : yimet'umali; inerisumi hulu bebereha shelek'o bedinigayimi washa wisit'i beishohi k'wit'ik'wat'o hulu layi bemasemariyawimi hulu layi yisefalalu. : beziyami k'eni igiziabiheri kewenizu mado betekerayewi milach'i beasori nigusi yerasunina yeigiruni t'egwiri yilach'ewali: milach'umi t'imuni degimo yibelali. : beziyami k'eni inidih yihonali: sewi aniditi giderini huleti begochinimi yasadigali : kemiset'uti weteti bizati yetenesa k'ibe yibelali: beageritumi mekakeli yek'ere hulu k'ibena mari yibelali. : beziyami k'eni inidih yihonali: shihi biri yetegenete shihi yeweyini ginidi beneberebeti sifira hulu lekwinirichitina leishohi yihonali. : kwirinichitina ishohi bemidiri hulu layi newina befilats'ana bek'esiti wedeziya yigebalu. : bemek'oferyami wede tek'oferu korebitochi hulu kekwinirichitina ishohi firihati yetenesa wedeziya atihedimi: negeri gini yebere masemariyana yebegi meragech'a yihonali.

8

igiziabiherimi. talak'i seleda wesidehi. miriko fet'ene; bizibeza chekole bilehi besewi fideli ts'afibeti. : yetamenutini sewochi kahunini oriyonina yeberakiyuni liji zekariyasini misikirochi adirigilinyi alenyi. : wede nebiyiyumi k'erebihu: irisiwami ts'enesechi wenidi lijinimi weledechi. : igiziabiherimi. hits'anu abatinuna inatuni met'irati sayawik'i yedemasik'oni habitina yesemariyani miriko beasori nigusi fiti yiwesidalina simuni. miriko fet'ene; bizibeza chekole bilehi t'irawi alenyi. : igiziabiherimi degimo tenagerenyi inidihimi alenyi. : yihi hizibi bek'esita

yemihedewini yeselihomini wiha t'elitoalina; reasoninina yeromeliyuni liji wedoalina silezihi; : ineho; igiziabiheri birituna bizu yehonewini yewenizi wiha; yeasorini nigusina kibiruni hulu; yamet'abachewali: mesinowinimi hulu molito yiwet'ali; bedarumi hulu layi yifesisali : iyegorefemi wede yihuda yigebali: yat'ilek'elek'emi yalifali; isike anigetimi yiderisali: amanueli hoyi; yekinifu mezerigati yeagerihini sifati timolalechi. : ahizabi hoyi; iwek'una denigit'u: inanitemi midirachihu yerak'e hulu; adimit'u: tat'ek'umi; denigit'u: tat'ek'u: denigit'u. : temekakeru; mikirachihumi yifetali: k'aluni tenageru; k'alumi ayits'enami: igiziabiheri keinya gari newina. : igiziabiherimi bet'sinu jiji inidih tenagerenyi; bezihihi hizibi menigedi anidaliheidi asit'enek'ek'enyi; inidihimi alenyi. : yihi hizibi. duleti newi bemiluti hulu. duleti newi atibelu: meferatachewinimi atifuru; atidenigit'u. : negeri gini yeserawiti geta igiziabiherini k'edisuti: yemiyasiferachihuna yemiyasidenegit'achihumi irisus yihuni. : irisumi lemek'idesi yihonali: negeri gini lehuletu leisraeli betochi le'inik'ifati dinigayina lemasenakeya 'aleti; beiyerusalemmi leminoru lewet'imedina leashikila yihonali. : bizuwochimi beirisu yisenakelalu; yiwedik'umali; yiseberumali; yit'emedumali; yiyazumali. : misikiruni iseri: bedek'e mezamuritochemi mekakeli higuini atimi. : keya'ik'obimi beti fituni yemelesewini igiziabiherini it'ebik'alehu; itemamenibetimalahu. : ineho; inena igiziabiheri yemet'enyi lijochi leisraeli bet'siyoni terara keminorewi keserawiti geta keigiziabiheri zenidi milikitina teamirati neni. : inerisumi. yemich'ohutinina dimits'achewini zik'i adirigewi yeminagerutini menafisiti t'eriwochinina t'enik'wayochini t'eyik'u baluachihu gize; hizibu keamilaku met'eyek'i ayigebawimini? weyisi lehiyawani silu mutanini yit'eyik'aluni? : wede higinu wede misikiri hidu! inidihimi yalewini k'ali bayinageru nigati ayiberalachewimi. : inerisumi tech'enik'ewina teribewi yalifalu: beterebumi gize tek'ot'itewi nigusachewinina amilakachewini yiregimalu; wede layimi yimeleketalu : wede midirimi yimeleketalu; inehomi; mekerana ch'elema yemiyasich'enik'imi ch'igagi ale: wede dik'idik'imi ch'elema yisededalu.

9

negeri gini tech'enik'a leneberechi ch'elema ayihonimi. bemejemariyaw zemeni yezabiloninina yenifitalemini midiri ak'alele: behwalenyawi zemeni gini beyordanosi mado baharihi menigedi yalewini yeahizabini gellila yakebirali. : bech'elema yehede hizibi birihani aye: bemoti t'ila agerimi lenoru birihani wet'alachewi. : hizibini abizitehali; desitanimi ch'emirehilachewali: bemekeri desi inidemilachewi; sewochimi mirikoni sikafelu desi inidemilachewi befithi desi yilachewali. : bemidiyami gize inide hone yeshekimuni k'eniberi yech'anik'awinimi betiri yeasich'enak'iwinihi zenigi sebirehali. : yemiregit'u yeselifenyochi ch'ama hulu; bedemimi yetelewese libisi lek'at'elo yihonali; inide isati mak'at'eyami hono yik'at'elali. : hits'ani tewelidolinalina; wenidi

lijimi teset'itonalina: alek'inetimi bech'anik'awi layi yihonali: simumi dinik'i mekari; hayali amilaki; yezelalemi abati; yeselami alek'a tebilu yit'erali. : kezare jemiro isike zelalemi diresi befiridina bets'idik'i yats'enawina yidegifuwe zenidi bedawiti zufanana bemenigisitu layi alek'inetu yibezali; leselamumi fits'ame yelewumi. yegizabiheri k'ini'ati yihini yaderigali. : geta beya'ik'obi layi k'alini sedede; beisiraalmi layi wedek'e. :10 : beti'ibitina belibi kwirati. t'ubu wedik'oali; negeri gini betewek'ere dinigayi iniseraleni: yesholazafochi tek'orit'ewali; negeri gini zigibani initekabachewaleni yemilu beefiremina besemariya yeminoru hizibi hulu yawik'alu. : silezihi igiziabiheri bets'iyoni terara layi tek'wak'wami yanesabetali; : t'elatochumi soriyawiyanimi kemisirak'i; filisiti'emawiyanimi kemi'irabi yanik'esak'isibetali: isiraalini beteke-fete afi yibelutali. bezihimi hulu inikwa k'wit'awi alitemelesechimi; negeri gini iju gena tezerigita tinoralechi. : hizibu gini wede k'esefachewi alitemelesumi; yeserawitinimi geta igiziabiherini alifelegumi. : silezihi igiziabiheri rasina jiratini; yeselenuni k'irinich'afina inigich'awini beanidi k'eni keisiraeli yik'orit'ali. : shimagilewina keberitewi irisu rasi newi: behasetimi yemiyasitemiri nebiyi irisu jirati newi. : yihini hizibi yemimeru yasituchewali: temeriwochumi yit'efalu. : sewi hulu ziniguna kifu seri newina; afimi hulu sinifinani yinageralina silez-ihigi geta begwilimasochachewi desi ayilewumi; lediha adegachachewina lemebeletochachewimi ayirarami. bezihimi hulu inikwa k'wit'awi alitemelesechimi; negeri gini iju gena tezerigita tinoralechi. : kafati inide isati yik'at'elali: kwirinichitunina ishohuni yibelali: ch'ifik'i yehonewinimi duri yak'at'ilali; t'isumi tetigoligwilo inide 'amidi yiwet'ali. : beserawiti geta beigiziabiheri k'wit'a midiri tek'at'ilalechi: hizibumi isati inidemibelawi inich'eti honoali: sewimi leweni-dimu ayirarami. : sewi bek'enyu bekuli yinek'ilali yirabimali: begirami bekuli yibelali ayit'egibimimi: iyanidanidumi yekiniduni siga yibelali: : minase efiremimi efiremimi minaseni yibelali: inerisu beandineti yeyihuda t'elatochi yihonali. bezihimi hulu inikwa k'wit'awi alitemelesechimi; negeri gini iju gena tezerigita tinoralechi.

10

[see v2] : mebeletochimi k'imiyachewi inidihonu; diha adegochinimi bizibezachewi inidiyaderigu; yedihawini firidi yat'amimu zenidi; yechigirenyaw-inimi hizibeni firidi yagodilu zenidi yegifini tiizazati lemiyazizu; kifunimi ts'ihifeti lemits'ifu wey-olachewi! : betegobenychihubeti k'eni; mekerami keruk'i bemimet'abeti zemeni mini taderigu yihoni? leredietisi wede mani tisheshalachihu? kibirachihu-nisi wedeti titewutalachihu? : keisirenyochi betachi yigonebesalu; ketegegelutimi betachi yiwedik'alu. bezihimi hulu inikwa k'wit'awi alitemelesechimi; negeri gini iju gena tezerigita tinoralechi. : lek'wit'aye betiri lehene; yeme'atemi ch'enigeri beiju lala leasori weyoleti! : irisanimi bezinigu hizibi layi ilikalehu; mirikowinina bizibezawinimi yiwesidi zenidi inide adebabayimi ch'ik'a yetereget'u yaderigachewi

zenidi bemik'ot'achewi sewochi layi azizewalehu. : irisu inidihi ayasibimi; belibumi inidihi ayime-silewimi: negeri gini mat'ifati; t'ik'iti yayidelutinimi ahizabini mek'wiret'i belibu ale. : inidihi yilali. mesafinite hulu negesitati ayidelumini? kalino inide kerikemishi ayidelechimini? : hamatisi inide arifadi ayidelechimini? semariyasi inide demasik'o ayidelechimini? : yetek'erets'u misilochachewi keiyerusalemina kesemariya misilochi yebelet'utini yet'a'otochini menigisitati ije inidagenechi; : besemariyana bet'a'otochiwami inidaderegi; inidihi beiyerusalemina bet'a'otochiwa aladerigimini? : silezihi inidihi yihonali: geta sirawini hulu bets'iyoni terarana beiyerusalemi layi befets'eme gize yesakorini ngisi yekuru libi fireni ye'ayinunimi kefita timokihiti yigobenyali. : irisu inidihi biloalina. asitewayi nenyina beije hayilina bet'ibebe aderegihuti: yehizabini diniberochi arak'ihu; habitachewinimi zerefihu; inide jeginami honye bemidiri yetek'emet'utini awaredihu: : ijemi yehizabini hayili inide wefi beti agenechi: yetetewemi inik'wilali inidemisebesebi inidihi ine midirini hulu sebesebihu: kifunimi yemiyaragibi afunimi yemikefiti yemich'ohimi yelemi. : bewinu met'irebiya bemik'orit'ibeti sewi layi yimekalini? weysi megazi bemisibewi layi yigwadelalini? yihisi; betiri yemiyanesawini inide menek'inek'i zenigimi inich'eti yayidelewini inide manisati yahili newi. : silezihimi yeserawiti geta igiziabiheri bewefiramochi layi kisatini yilikali: kekibirumi betachi k'at'elowi inide isati mek'at'eli yinedidali. : yeisiraelimi birihani inide isati k'idusimi inide nebelibali yihonali: ishohunina kwirinichituni beanidi k'eni yak'at'ilali yibelawimali. : kenefisimi isike siga diresi yedurunina yemiyafarawini irisha kibiri yibelali: yihimi yetameme sewi inidemiselesili yihonali. : yek'erutimi yeduri zafochi bek'wit'iri t'ik'iti yihonali; tanashi bilatenami yits'ifachewi zenidi yichilali. v20 : beziyami k'eni inidihi yihonali: yeisiraeli k'ireta keya'ik'obimi beti yedanuti keinigidihi wedihi bemetuachewi layi ayidege-fumi: negeri gini beisraeli k'idusi beigiziabiheri layi beiwneti yidegefalu. : yeya'ik'obimi k'ireta wede hayali amilaki yimiesalu. : isiraeli hoyi; yehizibihini k'wit'iri inide bahiri ashewa bihoni k'iretawi yimelesali. ts'idik'i yetetireferebetimi t'ifati tewesinali. : yeserawiti geta igiziabiheri yalek'e yetek'oret'e negerini bemidiri hulu mekakeli yifets'imali. : silezihi yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. bets'iyoni yemitinori hizibe hoyi; asori bebetiri bimetahi; gibits'imi inidaderege zeniguni biyanesabihi atifirawi. : k'wit'aye isik-ifets'emi me'atemi isikiyat'efachewi diresi t'ik'iti gize k'eritoalina. : yeserawiti geta igiziabiherimi midiyanimi beheberi 'aleti bekuli inide metawi jirafi yanesabetali: betirumi bebahiri layi yihonali; begibits'imi inidaderege yanesawali. : beziyami k'eni shekumu kech'anik'ahi k'eniberumi keanigetihi layi yiweriali: k'eniberumi kewifireti yetenesa yiseberali. : wede anigayi met'itoali: bemegedoni bekuli alifoali: bemakimasi wisit'i ik'awini anuroali: : bemetelalefiya alifoali: begeba maderiyani newi: rama denigit'alechi: yesaoli gib'a kobillalechi. : anichi yegalimi liji hoyi; betalak'i dimits'ishi ch'uhi:

layisa hoyi; adimich'i: 'anatoti hoyi; melishilati. : medebena sheshitalechi: begiberimi yeminoru bete sebochachewini ashishitewali. : zare benobi yik'omali: bet'siyoni seti liji terara beiyerusalemi korebita layi ijuni yanik'esak'isali. : ineho; yeserawiti geta igiziabiheri k'irinich'afochuni bemiyasifera hay-ili yik'orit'ali: bek'umeti yerezemutimi yik'oret'alu; kefi yalutimi yiwaredalu. : ch'ifik'i yehonewinimi duri bebireti yik'orit'ali; libanosimi behayalu iji yiwedik'ali.

11

keiseyi ginidi betiri yiwet'ali; kesirumi k'wit'ik'wat'i yaferali. : yeigiziabiheri menefisi; yet'ibebina yemasisetewali menefisi; yemikirina yehayili menefisi; yeiwiw'etina igiziabiherini yemefirati menefisi yarifibetali. : igiziabiherini bemefirati desitawini yayali. 'ayinumi inidemitayi ayiferidimi; jorowimi inidemitisema ayibeyinimi: : negeri gini ledi-hochi bet's'idik'i yiferidali; lemidirimi yewahochi bek'inineti yibeyinali: beafumi betiri midirini yimet-ali; bekeniferumi isitinifasi kifuwochini yigedilali. : yewegebu metat'ek'ya ts'idik'i; yegonumi mek'eteti tamanyineta yihonali. : tekwi la kebegi t'eboti gari yik'emet'ali; nebirimi kefiyeli t'eboti gari yitenyali: t'ijana yeanibesa deboli firidami beanidineti yarifalu: tanashimi liji yimerachewali. : lamina dibi abirewi yisemaralu; giligeloachachewimi beanidineti yarifalu: anibesami inide bere geleba yibelali. yemit'ebawimi hits'ani beibabi gwidigwadi layi yich'awetali; t'uti yet'alewimi hits'ani beifunyiti beti layi ijuni yich'inali. betek'edesewi teraraye hulu layi ayigodumi ayat'efumimi: wiha bahirini inidemikedini midiri igiziabiherini bemawek'i timolalechina. beziyami k'eni inidih yihonali: leahizabi milikiti lihoni yek'omewini yeiseyini siri ahizabi yifeligutali: marefiyawimi yetekebere yihonali. beziyami k'eni inidih yihonali: yek'erewini yehizibuni k'ireta keasorina kegibits'i; kep'atirosina keitiyop'ya; keelamina kesena'ori kehamatimi; kebahirimi desetochi yimelisi zenidi geta inide gena ijuni yigelit'ali. leahizabimi milikitini yak'omali; keisiraelimi yetet'alutini yisebesibali; keyihudami yetebetunuti kearatu yemidiri ma'izenochi yakemachali. yeefiremimi mik'enyineta yirik'ali; yihudanimi yemiyasich'enik'u yit'efalu: efiremimi beyihuda ayikenami; yihudami efiremimi ayasich'enik'imi. bem'irabimi bekuli befilisit'emawiyani ch'anik'a layi iyebereru yiweridalu; yemisirak'inimi lijochi beanidineti yibebezbalu: beedomiyasina bemo'abimi layi ijachewini yizeregalu; yeamonimi lijochi leinerisu yitazezalu. igiziabiherimi yegibits'ini bahiri yat'efali: betikusumi nefasi ijuni bewenizu layi yanesali; sebatu fesashochinimi adirigo yimetawali; sewochimi bech'amachewi inidishageru yaderigachewali. kegibits'imi bewet'a gize leisraeli inide nebere; lek'erewi lehizibu k'ireta keasori godana yihonali.

12

beziyami k'eni. abetu; tek'ot'itehenyalina; k'wit'ahinimi keine melisehalina; ats'ananitehenyalimina ameseginihalehu. : ineho; amilaki medihaneta newi: geta igiziabiheri hayilena zimareye newina; medihanitemi honoalina beirisu taminye aliferami tilalehi. : wihawinimi kemedihaniti minich'ochi bedesita tik'edalachihu. : beziyami k'eni inidih tilalachihu. igiziabiherini amesiginu; simunimi t'iru: beahizabi mekakeli sirawini asitawik'u: simu kefi yale inide hone tenageru. : talak'i sira seritoalina leigiziabiheri tek'enyu: yihinimi bemidiri hulu layi asitawik'u. : anichi bet'siyoni yemitinori hoyi; yeisraeli k'idusi bemekakelishi kefi kefi biloalina desi yibelishi ililimi beyi.

13

yeamots'i liji isayiyasi yawewi sile babiloni yetenigere shekimi. : midire beda behone terara layi milikitini ak'umu; dimits'inimi kefi adirigubachewi: bealek'ochimi dejochi inidigebu beiji t'ik'esu. : k'wit'ayeni yifets'imu zenidi k'idusaneni az-izhalehu; ine hayalanenina betalak'inete desi yemilachewini t'erichalehu. : beterarochi layi inide talak'i hizibi dimits'i yehone yebizu sewi dimits'i ale. yeketemachuti yeahizabi menigisitati yewikata ch'ach'ata ale. yeserawiti geta igiziabiheri serawitini leselifi aselifoali. : igiziabiherina yek'wit'awi yet'ori 'ika' midirini hulu yat'efuati zenidi keruk'i ageri kesemayi daricha yimet'alu. : yeigiziabiheri k'eni k'eriboalina; alik'isu: huluni kemichili amilaki zenidi inidemimet'a t'ifati yimet'ali. : silezihi iji hulu tizilalechi; yesewimi hulu libi yik'elit'ali. : yidene-git'alu: mit'ina himami yizizachewali; inidemitweli setimi yamit'alu: anidumi belelawi yidenek'ali; fitachewimi yenebelibali fiti newi. : ineho; midirituni badima liyaderigi; hat'iatenyochiwanimi keirisawa zenidi liyat'efa ch'ekanyi hono beme'atina bet'sinu k'wit'a temolito yeigiziabiheri k'eni yimet'ali. : yesemayimi kekakibitina serawitu birihanachewini ayiset'umi; t'echayimi bewet'achi gize tich'elimalechi; ch'erek'ami bebirihanu ayaberami. : 'alemuni sile kifatachewi kifuwochunimi sile bedelachewi ik'et'alehu: yet'i'ibitenyochinimi kwirati awaridalehu. : yek'erutimi ket'iru werik'i yilik'i yekeberu yihonali; sewimi keofiri werik'i yilik'i yekebere yihonali. : silezihi beserawiti geta beigiziabiheri me'ati bet'sinu k'wit'a k'enimi semayatini anak'anik'alehu; midirimi kesifirawa tinawet'alechi. : inide tepareremi midak'wa; manimi inidemayisebesibewi inide begi meniga; sewi hulu wede wegenu yimelesali; hulumi wede ageru yisheshali. : yetegenye hulu yetewega yihonali; yeteyazemi hulu beseyifi yiwedik'ali. : hits'anatochachewimi befitachewi yich'efech'efalu; betochachewimi yibezebezu; misitochachewimi yineweralu. : ineho; biri yemayishutini; werik'imi yemayamirachewini medonawiyani belayachewi asinesalehu. : filats'ochachewimi gobezochini yich'efech'ifalu; yemahits'eninimi fire ayimirumi; 'ayinochachewimi lehits'anati ayirarumi. : igiziabi-

herimi sedominina gemorani bafereze gize inide neberewi; yemenigisitati kibiri yekeledawiyanimi ti'ibiti get'i babiloni inidihu tihonalechi. : leze-lalemi yemik'emet'ibati ayigenyimi; ketiwilidi isike tiwilidi diresi sewi ayinoribatimi: 'arebawiyani-mi dinikwanini beziya ayitekilumi; irenyochimi menigochachewini beziya ayasarifumi. : beziyami yemidire beda arawiti yarifalu; gwigwitochimi bebe-tochachewi yimolalu: segonochimi beziya yinoralu; beziyami aganiniti yizefinalu. : tekwilawochimi beginibochachewi; k'ebrochimi bemiyamamiru adarashochachewi yich'ohalu: gizewami lememit'ati k'eriboali k'eniwami ayizegeyimi.

14

igiziabiherimi ya'ik'obini yimirewali; isiraelinimi degimo yimerit'ewali; beagerachewimi yanorachewali: mets'atenyami keirisu gari yite-baberali; keya'ik'obimi beti gari yit'abek'ali. : ahizabimi yizewi wede sifirachewi yamet'uachewali; yeisraelimi beti beigiziabiheri midiri inide lolewochina inide geredochi adirigewi yigezuachewali: yemarekuachewini yimarikalu; asich'enak'ochinimi yigezalu. : beziyami k'eni inidihu yihonali: igiziabiheri kehazenihina kemek-erahi ketegezahiletimi kets'inu barineti yasarifihali. : yihinimi misale bebabiloni ngisu layi tanesalehi inidihimi tilalehi. asich'enak'i inideti 'arefe! asige-barimi inideti ts'et'i ale! : : ahizabinimi beme'atina bemayak'warit'i memitati yemetawini; ahizabinimi balitekelekele mekera bek'wit'awi yegezawini yehat'ianini betiri yealek'ochinimi zenigi igiziabi-heri sebiroali. : midirimi hulu 'arifa bets'et'ita tek'emita'alechi ililimi bilalechi. : t'idina yelibanosi zigiba. anite ketewaredihi jemiro manimi yik'orit'eni zenidi aliwet'abinimi bilewi beanite desi alachewi. : sioli bememit'atihi litigenanyihi betachi tawekechi: yemotutinimi; yemidirini talalak'ochi hulu; leanite anik'esak'esechi; yeahizabinimi negesitati hulu kezufanochachewi asinesachi. : inezihili hulu. anite degimo inide inya dekimehalini? inyanisi mesilehalini? get'ihina yebegenahi dimits'i wede sioli werede: : bebetachihimi bili tenet'ifoali; tilimi mederebiyahi honoali bilewi yemelisulihali. : anite yenigati liji at'ibiya kokebi hoyi; inideti kesemayi wedek'ihil! ahizabinimi yawaredihi anite hoyi; inideti isike midiri diresi tek'oret'ihil! : aniteni belibihili. wede semiyi 'arigalehu; zufaneni keigiziabiheri kewakibiti belayi kefi kefi aderigalehu; besemenimi daricha bemesebisebiya terara layi ik'emet'alehu: : kedademenawochi kefitat belayi 'arigalehu; beli'ulimi imesalalehu alihili. : negeri gini wede sioli wede gwidigwadumi t'ilik'i tiweridalehi. : yemiyayuhi yimeleketuhalina. bewinu midirini yanik'et'ek'et'e; menigisitatinihimi yanawet'e; : 'alemuni hulu badima yaderege; ketemochinimi yafereze mirikenyocho-nimi wede betachewi yalisedede sewi yihi newini? bilewi yasitewiluhali. : yeahizabi negesitati hulu beyebetachewi bekibiri anik'elafitewali. : anite gini inide tet'ela k'irinich'afi kemek'abirihiti tet'ilehali: beseyifimi yeteweguti; tegedilewimi wede gwidig-wadu dinigayochi yewereduti kedinewihali: inide

tereget'emi resa honehali. : midirihini at'ifitehalina; hizibihinimi gedilehalina keinerisu gari bemek'abiri beandineti atihonimi: yekifuwochi zeri lezelealemi yetet'era ayihonimi. : inidayinesumi; midirinimi inidayiwerisu; ye'alemunimi fiti beketemochi inidayimolu sile abatochachewi bedeli lelijochu motini azegajulachewi. : beinerisu layi inesalehu yilali yeserawiti geta igiziabiheri: kebabiloni si-minina k'iretani; zerinina tiwilidinimi ik'orit'alehu yilali igiziabiheri. : yepariti menoriya yewihami mek'wamiya aderigatalehu: bet'ifatimi met'iregiya it'erigatalehu yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihu bilo miloali. inide tanagerihu beirigiti yihonali; inide asebi-humi inidihu yik'omali. : asorini bemidire layi isebirewalehu; beterarayemi layi iregit'ewalehu: k'eniberumi keinerisu layi yinesali; shekumumi kech'anik'achewi layi yiwegedali. : bemidiri hulu layi igiziabiheri yasebewi asabi yihi newi; beahizabimi hulu layi yetezeregachi iji yihichi nati. : yeserawiti geta igiziabiheri yihini asiboali: yemiyasit'ilewisi mani newi? ijumi tezerigialechi: yemimelisatisi mani newi? : ngigus akazi bemotebet 'ameti yihi shekimi hone. : filisiti'emii hoyi; keibabu siri ifunyiti yiwet'alina; firewimi yemiberirina isati yemimesili ibabi yihonalina yemetashi betiri sile tesebere hulachihumi desi ayibelachihu. : yedihochimi yebekwiri lijochi yisemamaru; chigirennyochimi tezelilewi yitenyalu: sirihinimi berabi igedilalehu; k'iretahimi yigedelali. : anite beri hoyi; weyo beli anichimi ketema hoyi; ch'uhil: filisiti'emii hoyi; hulachihumi k'elit'achihwali: t'isi kesemeni yimet'ali kech'ifirawimi teleyito yemik'eri yelemi. : lehiz-ibumi meliikitenyochi mini bilo memlesi yigebali? igiziabiheri ts'iyonini inide meserete; yehizibumi chigirennyochi beirisiwa wisit'i inidemit'egu newi.

15

sile mo'abi yetenegere shekimi. yemo'abi 'eri beleliti feriso t'efa: k'iri yemibalimi yemo'abi mishigi beleliti feriso t'efa. : wede bayiti wede dibonimi wede ko-rebita mesigejawochimi lelik'iso wet'itewali: mo'abi benabawi bemediba layi talek'isalechi: rasachewi hulu tenech'itoali; t'imachewimi hulu telach'itoali. : beyemegedachewimi bemak'i tat'ik'ewali: beye-segenetochachewina beyadebabayochachewi iniba ijigi iyafesesu hulumi alik'isewali. : hasebonina eliyali ch'ohu: dimits'achewi isike yahats'i diresi yisemali: silezihi yemo'abi selifenyochi ch'ohu: ne-fisiwa bewisit'iwa tenik'et'ek'et'echi. : libe sile mo'abi ch'ohu: keirisuwami yemisheshu wede zo'ari wede 'egilati shilishiya kobeulu: beluuhiti 'ak'ebeti layi iyalek'esu yiwet'alu; behoronayimimi menigedi yewayita ch'uheti yanesalu. : yenemiremi wihochi yidirik'alu: sarumi derik'wali; legawimi t'ewiligwali; limilamewimi hulu yelemi. : silezihi yesebesebutini habitina mezigebachewini wede ahaya zafi wenizi mado yiwesidutali. : ch'uheti yemo'abini daricha hulu zore: lik'isowami wede egilayimina wede bieri-ilimi derese. : yedimonimi wiha demi temoli-talechi: bedimonimi layi sik'ayini ich'emiralehu; kemo'abawiyanimi bemiyameli'tu; kemidirimi be-

mik'eru layi anibesani amet'alehu.

16

bemidirimi layi leselet'enuw alek'a yebegi t'ebotochini bemidire beda kalechiwi kesela wede ts'iyoni seti liji terara sidedu. : inidimiberiri wefi inide tebetunumi ch'ach'utochi inidihu yemo'abi setochi lijochi bearinoni meshageriyawochi yihonalu. : mikirini mikeri; firidini adirigi; bek'etiri gize t'ilashini inide leliti adirigi: yetesededutini sheshigi; yesheshutini atigilech'i. : kemo'abi yetesededuti keanichi gari yik'emet'u: kemiya't'efachewi fiti megareja hunyachewi. yemiyasich'enik'u alik'ewali; t'ifatimi k'eritoali: yich'ek'winu yeneberu kemidiri t'efitewali. : zufanumi bemihireti yik'enali; beziyami layi bedawiti dinikwani firidini yemisha ts'idik'inimi yemiyafet'ini feraji beiwineti yik'emet'ali : sile mo'abi ti'ibiti ijigi sile metabeyu; sile kwiratauna sile ti'ibitu sile k'wit'awimi semitenali: timihikitu kenitu newi. : silezihi mo'abi sile mo'abi wayi yilali: hulumi wayi yilali: sile k'iriharaseti meserati bet'ilik'i hazeni talek'isalachihu. : yehaseboni irishawochina yesebama weyini ginidochi azinewali. yeahiz-abi alek'ochi yesebaberuachewi k'irinich'afochi isike iyazeri derisewi wede midire beda wet'itewi neberi: k'wit'ik'wat'ochumi tezerigitewi bahirini teshagirewi neberi. : silezihi beziyazeri lik'iso sile sebama weyini ginidi alek'isalehu: hasebonina eliyali hoyi; bezafishi firena beweyinishi mekeri yet'ori ch'uheti wedik'oolina beinibaye arekashalehu. : desitana hasetimi kefireyama'wi irisha tewesidoali; beweyinumi botawochi zimarena ililita yelemi: bemet'imek'yami weyini yemiregit'i yelemi: yere-gach'ochuni ililita at'ifichalehu. : silezihi libe sile mo'abi anijetemi sile k'irihersi inide mesenik'o tich'ohalechi. : mo'abimi met'ito bekorebita mesigeja layi bedekemena lets'eloti wede mek'idesu begeba gize ayashenifimi : igiziabiheri bemo'abi layi bediro zemeni yetenagerewi negeri yihi newi. : ahuni gini igiziabiheri. besositi 'ameti wisit'i inide minidenya 'ameti yemo'abi kibirina yehizibu hulu bizati yiwaredali; k'iretawimi ijigi yanesena yetet'ek'a yihonali yilali.

17

sile demasik'o yetenegere shekimi. ineho; de-masik'o ketema kemehoni tek'warit'alechi: badi-mana yefirisirashi kimiri thionalechi. : kete-mochiwa lezelalemi yetefetu yihonalu: lemeniga masemariya honalu: menigochi beziya yarifalu yemiyasiferachewimi yelemi. : mishigimi keefiremi; menigisitimi kedemasik'o tewegedechi: yesoriyami k'ireta inide isiraeli lijochi kibiri yihonali yilali yeser-awiti geta igiziabiheri. : beziyami k'eni inidihu yihonali: yeya'ik'obi kibiri yidekimali yesigawimi wifireti yikesali. : ach'aji yek'omewini ihili beiju se-bisibo zalawini inidimiyach'idi yihonali: berafayimi shelek'o k'arimiya inidimilek'imi inidihu yihonali. : weyira betemeta gize huleti weyimi sositi fire berasu layi inidimik'eri; arati weyimi amisiti bezafitu ch'afi

inidimigenyi; beirisu zenidi k'arimiya yik'erali yilali yeisiraeli amilaki igiziabiheri. : beziya k'eni sewi wede fet'ariwi yimeleketali; 'ayinochumi wede isir-aeli k'idusi yayalu. : ijumi yeserachiwini mesewiya ayimeleketimi: t'atochumi wede abejuachewi; wede mamilekiya 'ats'edochi weyimi wede ts'ehayi mis-ilocho; ayayimi. : beziyami k'eni beisiraeli lijochi fiti yeamorawiyana yeewiyawiyani ketemochi inide tefetu; inidihu ketemochihi yifetalu; badimami yihonalu. : yedehininetihini amilaki resitehali; yeredi-etihinimi geta alasebihimi: silezihi yamarewini tek-ili tekilehali; inigidaniami zeri zeritehali. : beteke-lihibeti k'eni tabek'ilewalehi; benegawimi zerihihi inidiyabibi taderigewalehi: negeri gini behazena betikaze k'eni mekeru yisheshali. : inide bahiri mogedi dimits'i lemitemimu lewengenochi bizati; inide hayilenyami wiha ch'uheti lemich'ohu ahizabi weyolachewi! : ahizabi inide bizu wiha ch'uheti yich'ohalu: irisu gini yigesits'achewali; inerisumi iyesheshu yirik'alu; beterarami layi inidale ibik'i benefasi fiti; 'awilo nefasi inidimiyazorewi tibiya yibetenalu. : bemeshe gize; ineho; dinigat'e ale: ke-maledami befiti ayigenyumi. yezerefeni sewochi idili fenita; yebezebezuni it'a yihi newi.

18

beitiyop'aya wenizochi mado lalechi; kinifi yalachewi merikebochi lalubati; : meliikitenyochini be-bahiri layi yedenigeli merikebochinimi bewiha layi lemitiliki midiri weyolati! inanite fet'anochi meliikitenyochi hoyi; wede rejimina wede lesilasa hizibi; kemejemeriya'wi asidenigach'i wede hone wegeni; wedemisefirina wedemiregit'i; wenizochimi midirachewini wedemikefiluti hizibi hidu. : be'alemi yemitinoru huluna bemidiri yemitik'emet'u hoyi; mi-likiti beterarochi layi betenasa gize iyu: meleketimi betenafa gize simu. : igiziabiheri. bets'ehayi ch'ora inide derek'i tikusati; beach'edami werati inide t'eli demena honye bemaderiya'ye bets'et'ita tek'emich'e imeleketalehu bilonyalina. : irisu kemekeri befiti abeba beregefe gize yeweyinimi fire ch'erik'wa siyizi yeweyinuni zenigi bemach'idi yik'orit'ali; ch'afochunimi yimelemilali yasiwegidimali. : beterara layi lulu net'ak'iwochi wefochi; lemidirimi awirewochi beanidineti yik'eralu: net'ak'iwochimi wefochi yibajubachewali; yemidirimi awirewochi hulu yikerimubachewali. : beziyani zemeni leser-awiti geta leigiziabiheri; kerejimina kelesilasa hizibi; kemejemeriya'wi asidenigach'i kehone wegeni; kemisefirina kemiregit'i; wenizochimi midirachewini mekikefiluti hizibi zenidi iji menisha yeserawiti geta yegiziabiheri simi wedemigenyibeti sifira wede ts'iyoni terara yik'eribali.

19

sile gibits'i yetenegere shekimi. ineho; igiziabiheri befet'ani demena iyiberere wede gibits'i yimet'ali: yegibits'imi t'a'otati befitu yiridalu; yegibits'imi libi bewisit'awa yik'elit'ali. : gibits'awiyanihi begibits'awiyani layi asinesalehu: wenidimimi weni-

dimuni; sewimi balinjirawini; ketemami ketemami; menigisitimi menigisitimi yiwegali. : yegibits'imi menifesi bewisit'wa bado yihonali; mikirachewinimi at'efalehu: inerisumi t'a'otochachewini bedigimiti yemit'enek'wilutinimi menafisiti t'eriwochachewinimi t'enik'wayochachewinimi yit'eyik'alu. : gibits'awiyanimi bech'ekanyi geta iji asalife iset'alehu: ch'ekanyi nigusimi yigezachewali yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : wihochimi kebahi yiderik'alu; wenzumuni yanisali derek'imi yihonali. : wenzizochumi yigemalu; yegibits'imi mesinochi yanisalu yiderik'alumi: denigelina k'et'ema yit'ewelighalu. : be'abayi wenzizi dari yalewi mesiki be'abayimi wenzizi at'egebi yetezera irisha hulu yiderik'ali; yibetenimali; ayigeniyimimi. : asa at'imajochu yazinalu; be'abayimi wenzizi mek'at'ini yemit'iluti hulu yalek'isalu; bewihochimi layi merebi yemizeruguti yizilalu. : yetebet'erewinimi yeteliba igiri yemiseru; nech'unimi libisi yemiseru shemanewochi yafiralu. : degefawochiwami hulu yisebaberu; yedemewezenyochimi nefisi titekizalechi. : yet'anewosi alek'ochi fits'umi senefochi nachewi: fer'onini yemimekiru t'ibebenoyochi mikirachewi dinik'wirina honechi. fer'onini. inya yet'ibebenoyochi lijochi yek'edemuni nege-sitati lijochi neni inideti titulalachihu? : ahunisa t'ibebenoyochi yeti alu? ahuni yinigeruhi: yeserawiti geta igiziabiheri begibits'i layi yasebewini yiwek'u. : yet'anewosi alek'ochi senefochi honewali; yememifosimi alek'ochi teshenigilewali: yenege-dochiwa yema'izeni dinigayochi yehonu gibits'ini asatu. : igiziabiheri yet'emaminetini menifesi bewisit'wa debalik'oali: sekari betifatu inidisi inidihu gibits'ini besirawa hulu asatu. : rasi weyimi jirati yeseleni k'irinich'afi weyimi inigich'a bihoni lisera yemichili sira legibits'i ayihonilati. : beziya k'eni gibits'awiyani inide setochi yihonali; yeserawiti geta igiziabiherimi beinerisu layi kemiyani'esak'isati keiju menik'esak'esi yetenesa yisheberalu yiferumali. : yeyihudami midiri gibits'ini yemitasidenegit'i tihonalechi: yeserawiti geta igiziabiheri kemekerebati mikiri yetenesa werewani yemisema hulu yiferali. : beziya k'eni begibits'i midiri bekene'ani k'wanik'wa yeminageru; beserawiti geta beigiziabiherimi yemimulu amisiti ketemochi yihonali: kenezihimi aniditu yet'ifati ketema tebila tit'eralachi. : beziya k'eni begibits'i midiri mekakeli leigiziabiheri mesewiya; bedarichawami leigiziabiheri 'amidi yihonali. : yihimi leserawiti geta leigiziabiheri begibits'i midiri milikitiwa misikiri yihonali: kemiyasich'enik'uachewi yetenesa wede igiziabiheri yich'ohaluna; irisumi medihanitina hayalini sedido yadinachewalina. : beziyami k'eni igiziabiheri begibits'i yetawek'e yihonali; gibits'awiyanimi igiziabiherini yawik'alu: beme-siwa'itina bek'wiribani yamelikalu; leigiziabiherimi siileti yisalalu yifets'imutimali. : igiziabiherimi gibits'ini yimetatali: yimetatali yifewisatalimi: wede igiziabiherimi yimelesalu irisumi yilemenachewali yifewisachewimali. : beziya k'eni kegibits'i wede asori menigidi yihonali; asorawiwimi wede gibits'i; gibits'awiwimi wede asori yigebali: gibits'awiyanimi keasorawiyani gari yisegidalu. :25 : yeserawiti geta

igiziabiheri. hizibe gibits'i; yeyjemi sira asori; risitemi isiraeli yetebareke yihuni bilo yibarikachewalina beziya k'eni isiraeli legibits'ina leasori sositenya yihonali; bemidirimi mekakeli bereketi yihonali.

20

yeasori nigusi sarigoni teritanini besedede gize irisumi wede azat'oni bemet'a gize azat'onimi wegito beyazati gize; : beziya 'ameti igiziabiheri yeamots'ini liji isayiyasini. hidi; mak'ihini kewegebihi awit'a ch'amahinimi keigirihi awilik'i bilo tanagerewi. inidihimi aderege; rak'utunimi bado igirunimi hede. : igiziabiherimi ale. bariyaye isayiyasi begibits'ina beitiyop'iya layi sositi 'ameti lemilik-itina leteamirati lihoni rak'utunina bado igiruni inide hede; : inidihu yeasori nigusi yegibits'ina yeitiyop'iyani miriko; gobezazitunina shimagilewochuni; rak'utachewinina bado igirachewini adirigo gelachewinimi gelit'o; legibits'i gwisik'wilina yinedachewali. : inerisumi ketesifachewi keitiyop'iya ketimikihitachewimi kegibits'i yetenesa yiferalu yafirumali. : beziyami k'eni bezichi bahiri daricha yemik'emet'u. ineho; keasori nigusi inidini zenidi leiridata wede inerisu yeshehenibeti tesifachini yihi nebere: inyasi inideti inamelit'alen? yilalu.

21

bebahiri at'egebi silalewi sile midire beda yetenegere shekimi. 'awilo nefasi kedebubi inidemiwet'a; inidihu kemiyasifera ageri kemidire beda yiwet'ali. : kebadi raiyi tenegerenyi: wenijelenyawu yiwenejilali at'ifiwimi yat'efali. elami hoyi; wich'i: medoni hoyi; kibebi: tikazewini hulu asik'erichalehu. : silezihi wegebe himemi temola: inidemitwelidi seti mit'i yazenyi: kehimeme yetenesa alisemami; kedini-gat'emi yetenesa alayimi. : libe tenibedebede; dini-gat'e asiferanyi; tesifa yadereghutimi dinigizigizita menik'et'ik'et'i honebinyi. : ma'iduni yazegajalu; minit'afunimi yizeregalu; yibelumali; yit'et'umali: inanite mesafiniti hoyi; tenesu; gashawini aze-gaju. : geta inidih bilonyalina. hidi gubenyami ak'umi; yemiyayewinimi yinageri. : bekebitti yemik'emet'utini; huleti huleti iyehonu yemihe-duti feresenyochi; beahiyochi yemik'emet'utinina begimelochi yemik'emet'utini baye gize bet'sinu tigati asitewilo tegitomi yadimit'i. : yayewimi. geta hoyi; k'enuni hulu zewetiri bemama layi k'omealehu; lelitunimi hulu bemet'ebek'iyaye layi tutekiyalehu; : inehomi; beferesochi yemik'emet'u; huleti huleti hunewi yemihudu feresenyochi yimet'alu bilo ch'ohere: irisumi meliso. babiloni wedek'echi wedek'echi; yetek'erets'umi yeamalikitochiwa misilochi hulu be-midiru layi tet'ilewidi de'ek'u ale. : inanite beaw-idimaye layi yetewek'achihu yeawidimaye lijochi hoyi; keisiraeli amilaki keserawiti geta igiziabiheri yesemahutini negerihwachihu. : sile edomiyasi yetenegere shekimi. anidu keseyiri. gwibenya hoyi; lelitu mini yahili newi? gwibenya hoyi; lelitu mini yahili newi? bilo t'eranyi. : gwibenyawimi. yine-gali digimomi yimeshali: tit'eyik'u zenidi bitiwedidu

t'eyik'u: temelisachihumi nu ale. : sile 'arebi yetenegere shekimi. yedidanawiyani negadewochi hoyi; be'arebi duri wisit'i tadiralachihu. : betamani yemitinoru hoyi; wede tet'emuti sewochi wiha amit'u inijera yizachihu yesheshutini sewochi tek'ebeluchewi. : keseyifi; ketemezezewi seyifi; ketelet't'ewimi k'esiti kets'umini selifi sheshetwalina. : geta inidih bilonyalina. inide minidenya 'ameti beanidi 'ameti wisit'i yek'edari kibiri hulu yit'efali: kek'esitenyochi k'wit'iri yek'eruti; yek'edari lijochi hayalani; yanisalu: yeisraeli amalaki igiziabiheri tenagirolaina.

22

sile raiyi shelek'o yetenegere shekimi. inanite hulachihu wede segeneti mewit'atachehu mini honachihwali? : ch'uhetina fijiti yetemolabishi ketema; desita yaleshi ketema hoyi; beanichi wisit'i yetegedeluti beseyifi yetegedelu ayidelumi; beselifimi yemotu ayidelumi. : alek'ochishi hulu beanidineti sheshu; yale k'esitimi temareku: keruk'i sheshetewi keanichi zenidi yetegenyuti hulu beanidineti taseru. : silezihi. fitachihuni keine zenidi arik'u: merara lik'iso alek'isalehu: sile hizibe seti liji t'ifati tats'inanunyi zenidi atidikemu alihu. : keserawiti geta keigiziabiheri zenidi yedinigat'ena yemereget'i yedibilik'ilik'imi k'eni; yek't'irimi mefiresi wede teramani mech'ohi beraiyi shelek'o wisit'i honoali. : elamimi keseregelenyochina keferesenyochi gari hono afotuni teshekeme; k'irimi gashawini gelet'e. : melikamochunimi shelek'ochishini sergelochi molubachewi; feresenyochimi mek'omiyachewini beberi layi aderegu. : yeyihudanimi megareja gelet'e: beziyami k'eni beduri beti yeneberewini yet'ori 'ik'a temeletekithi; : yedawitimi ketema firashochi inide bezu aytachihwali; yetachinyawinimi kwire wiha akemachitachihwali; : yeiyerusalemimi betochi k'ot'erachihu k'it'irunimi lemat'inati betochini aferesachihu. : bearogewi kwire lawe wiha behuletu k'it'iri mekakeli mekemacha serachihu: yihini yaderegewini gini alitemeletekachihumi; k'edimo yeserawinimi alayachihumi. : beziyami k'eni yeserawiti geta igiziabiheri wede lik'isona wede wayita rasini wede menich'etina mak'inimi wede melibesi t'era. : inehomi; hametina desita berewinina begunimi maredi siganimiti mebilati yeweyini t'ejinimi met'et'ati honewali: inanite. nege inimotalenina inibila init'et'a bilachihwali. : yihimi negeri beserawiti geta beigiziabiheri joro tesema. isikitimotu diresi yihi bedeli beiwineti ayisereyilachihumi yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : yeserawiti geta igiziabiheri inidih yilali. bebetu wisit'i wede teshomewi wedezih azazhi wede saminas hidi inidihimi belewi. : mek'abiri bezihi yasiwek'erih kefi balewi sifira mek'abiri yaserahi bedinagayimi wisit'i lerasihi menoriya yasanets'ih bezihi mini alehi? bezihi beanie zenidi mani ale? : ineho; igiziabiheri behayili weriwiro yit'ilihali; at'eni kiromi yich'ebit'ihali. : tek'ililomi yanikebalilihali wede sefiyitumi midiri inide kwasi yit'ilihali: anite yetegahi beti ifireti! beziya timotalahi beziyami yekibirihi sergelawochi yihonalu. : keazazhineti sirahi asadidihalehu; keshumetihimi tisharalehi. : beziyami

k'eni bariyayeni yekelik'iyasini liji eliyak'emini it'eralehu; : megonats'efiyahinimi alebisewalehu; bemetat'ek'iyahimi asitat'ik'ewalehu; shumetihinimi beiji asalife iset'ewalehu: beiyerusalemimi leminoru leyihudami beti abati yihonalu. : yedawitinimi beti mekifecha bech'anik'awi layi anoralehu: irisumi yikefitali yemizegami yelemi irisumi yizigali yemikefitimi yelemi. : betamenemi sifira inide chinikari itekilewalehu; leabatumi beti yekibiri zufani yihonalu. : yeabatunimi beti kibiri hulu lijochnimi yeliji lijochunimi; kets'iwa 'ik'a jemiro isike madiga 'ik'a diresi; tananashuni 'ik'a hulu yisek'ilubetali. : beziya k'eni; yilali yeserawiti geta igiziabiheri; betamenewi sifira yetekelewi chinikari yiwelik'ali tesebiromi yiwedik'ali; beirisumi layi yeteseke'elewi shekimi yit'efali igiziabiheri tenagirolaina.

23

sile t'irosi yetenegere shekimi. yeterisesi merikebochi hoyi; alik'isu: ferisoalina beti yelemi; megibatimi yelemi: kekitim ageri jemiro tegelit'olachewali. : inanite bedeseti yemitinoru bebahirimi yemitishageru yesidona negadewochi nigidi yemolubachihu hoyi; ts'et'i belu. : yeshihori zerina ye'abayi wenizi mekeri bebizu wihochi layi gebiwa nebere: irisiwami yeahizabi manageja neberechi. : sidona hoyi; bahiri; yebahiri mishigi. alamat'ihumi; aliweledihumi: gobezazitinimi alasadegihumi; denagilini alasadegihumi bilo tenagirolaina iferi. : werewa wede gibits'i bederese gize bet'irosi were mit'i yiyizachewali. : wede terisesi teshageru: inanite bedeseti yemitinoru alik'isu. : bek'edimo zemeni temesirita yeneberechiwi; beziyami inide inigida hona tinori zenidi igirochiwa wede ruk'i yafelesuati yedesitachihu ketema yihichi natini? : akilili basich'anechi ketema bet'irosi layi yihini yewesene mani newi? negadewochiwa alek'ochi nachewi; beirisuwami yemishet'una yemilewit'u yemidiri kiburani nachewi. : yekibirini hulu ti'ibiti yishiri zenidi yemidirinimi kiburani hulu yasinik'i zenidi yeserawiti geta igiziabiheri wesinotali. : yeterisesi liji hoyi; yemikelekilishi yelemina inide 'abayi wenizi beagerishi layi gorifeshi ilefi. : bebahiri layi ijuni zerega menigisitatinimi anawet'e: mishigochiwanimi yat'efu zenidi igiziabiheri sile kene'ani ageri azeze. : irisumi. anichi yetebedelishi yesidona dinigili liji hoyi; keinigidihi wedihi desi ayibelishi: tenesitshi wede kitimi teshageri; beziyami degimo atarifimi ale. : ineho; yekeledawiyani ageri! yihi hizibi hono ayigenyimi: asorawiyani lemidire beda arawiti set'itewitali: ginobachachewini seru; adarashochiwanimi aferesu; badimami aderegawiti. : inanite yeterisesi merikebochi hoyi; mishigachihu ferisoalina wayi belu. : beziyami k'eni inidih yihonalu: t'irosi inide anidi nigusi zemeni seba 'ameti yahili yeteresachi thionalachi: keseba 'ameti behwala gini let'irosi begalemota zefeni inidemihoni inidihu yihonalu. : anichi yeteresashi galemota hoyi; mesenik'o yazi beketema layimi zuri: metasebiyami yihonilishi zenidi zemani asamiri zefenishinimi abizhi. : keseba 'ametimi behwala igiziabiheri t'irosini yigobeniyatali; wede wagawami timile-

salechi; degimomi bemidiri fiti layi kehonu ke'alemi menigisitati hulu gari tigelemutalechi. : nigidiwana wagawa leigiziabiheri yetek'edese yihonali: nigidiwami belitewi yit'egibu zenidi malefiyami libisi yilebisu zenidi beigiziabiheri fiti leminoru yihonali iniji be'ik'a betina begimija beti wisit'i ayiketetimi.

24

ineho; igiziabiheri midirini bado yaderigatali; badimami yaderigatali; yigelebit'atimali; beirisiwami yetek'emet'utini yibetinali. : inide hizibumi inidihu kahinu; inide bariyawami inidihu getawi; inide bariyayitumi inidihu imebetiwa; inidemigezami inidihu yemishet'ewi; inide abedariwami inidihu tebedariwi; inide 'ida asikefayumi inidihu 'ida kefayu yihonali. : midiri mefatatini tiftalechi; bet'simami tibelashalachi: igiziabiheri yihini k'ali tenagiroalana. : midirimi alek'esechi regefefechimi: 'alemi deke-mechi regefefechimi: yemidirimi hizibi talalak'ochi dekemu. : midirimi kemik'emet'ubati betachi rekisalechi; higuni telalifewalina; sir'i'atunimi lewit'ewalina; yezelalemunimi k'ali kidani afirise-walina. : silezihi merigemi midirini tibelelechi beirisiwami yetek'emet'u yik'et'alu: silezihi yemidiri sewochi yik'at'elalu t'ik'iti sewochimi yik'eralu. : yeweyini t'oji alek'esechi; yeweyini nigidi deke-mechi; libachewi desale yalawi hulu tekezu. : yekeberowi haseti k'eritoali; yedesitenyochi dimits'i zimi biloali; yemesenik'o desita k'eritoali. : iyezefenumi yeweyini t'ejini ayit'et'utimi; yemiyasekirimi met'et'i lemit'et'uti merara yihonali. : badima yehonechiwi ketema feresechi: beti hulu manimi inidayigebabeti tezega. : sile weyenumi t'oji beadebabayi ch'uheti yihonali: desita hulu ch'elimoali; yemidirimi haseti fersoali. : ketemayitumi badima honalechi; beriwami bet'ifati temetitoali. : yeweyirani zafi inide memitati; keweyinimi mekeri behwala k'arimiyawini inide melik'emi; inidihu bemidiri mekakeli beahizabimi mekakeli yihonali. : inezihini dimits'achewini yanesalu; ililimi yilalu; sile igiziabiheri kibirimi kebahiri yit'aralu. : silezihi igiziabiherini bemisirak'i; yeisiraelinimi amilaki yeigiziabiherinimi simi bebahiri desetochi akibiru. : lets'adik'u kibiri yihuni yemilewini zimare kemidiri daricha semitenali. ine gini. kesahu; kesahu; weyolinyi! wenijelenyochi wenijilewali: wenijelenyochi ijigi wenijilewali alihu. : bemidiri layi yemitorini hoyi; firihatina gedeli wet'imedimi beanite layi alu. : yesemayi mesikotochi tekefitewalina; yemidirimi mesereti tenawit'alechina kefirihati dimits'i yesheshe begedeli yiwedik'ali; kegedelimi yewet'a bewet'imesi yiyazali. : midiri tesebaberechi; midiri fets'ima dek'ek'echi; midiri tenewawet'echi. : midiri inide sekari sewi tinigedagedalechi; inide dasimi tiwezawezalechi: metelalefiwa yikebidibatali; tiwedik'imalechi degimami atinesami. : beziyami k'eni indezihi yihonali: igiziabiheri bekefita yalewini serawiti bekefita layi; bemidirimi yalutini negesitati bemidiri layi yik'et'achewali. : gizotenyochi begwidigwadi inidemikemachu beandineti yikemachalu; begizoti betimi wisit'i tezegitewi yinoralu; kebizu k'enimi behwala yigobenyalu. : yeserawiti geta igiziabiherimi

bets'iyoni terarana beiyerusalemi layi yinegisalina; beshimagilewochumi fiti kibiri yihonalina ch'erek'a yitawekali ts'ehayimi yafirali.

25

abetu; anite amilake nehi: dinik'ini negeri yeduro mikirini betamanyinetina beiwineti adirigehalina kefi kefi adirigihalehu simihinimi ameseginalalehu. : ketemayituni yedinigayi kimiri; yetemeshegechiwini ketema widima iniditihoni; yehat'ianinimi adarashi ketema iniditihoni adirigehali: keto atiserami. : silezihi hayalanu wegenochi yakebiruhali; yech'ekanyochi ahizabi ketemami tiferahalechi. : yech'ekanyochimi k'wit'a isitinfasi k'it'irini inidemimeta 'awilo nefasi behone gize; ledihawi met'egya; lechigirenyawi bech'inik'u gize met'egya; kewishinifiri mesheshegiya kemuk'etimi t'ila honehali. : inide muk'eti bederek'i sifira yehat'ianini ch'uheti zimi tasenyalehi: muk'etimi bedemena t'ila inidiberidi inidihu yech'ekanyochi zimare yiwaredali. : yeserawiti geta igiziabiherimi lehizibi hulu bezihi terara layi talak'i yeseba gibizha; yareje yeweyini t'oji; k'ilit'imi yemolabachewi yesebu negerochi; yet'iruna yareje yeweyini t'oji gibizha yaderigali. : bezihi terara layi bewegenochi hulu layi yetet'alewini megareja; beahizabimi hulu layi yetezeregawini meshefenya yat'efali. : motini lezelalemi yiwit'ali; geta igiziabiherimi kefiti hulu inibani yabisali; yehizibuni sidibi kemidiri hulu layi yasiwegidali: igiziabiheri tenagiroalana. : beziyami k'eni. ineho; amilakachini yihi newi: tesifa adirigenewali; yadinemimali: igiziabiheri yihi newi: t'ebik'ewewali: bemandanu desi yilenali hasetimi inaderigaleni yibalali. : yeigiziabiherimi iji bezihi terara layi tarifalechi; ch'idimi bech'ik'a wisit'i inidemireget'i inidihu mo'abi besifirawi yireget'ali. : wanatenyami siwanyi ijuni inidemizerega; inidihu bemekakelu ijuni yizeregali: negeri gini igiziabiheri ti'ibituni keiju tenikoli gari yawaridali. : yetemeshegewinimi kefi kefi yalewinimi k'it'irihini zik'i yaderigewali; yawaridewimali; wede meretimi isike aferi diresi yit'ilewali.

26

beziyami k'eni yihi k'ine beyihuda midiri yizemer-ali. yet'senachi ketema alechini: lek'it'irina lemishigi medihanitini yanoribatali. : iwinetini yemit'ebik'i ts'adik'i hizibi yigeba zenidi berochini kifetu. : beanite taminalalechina beanite lemitidegeti nefisi fets'imehi beselami tit'ebik'atalehi. : geta igiziabiheri yezelalemi amiba newina lezelalemi beigiziabiheri tamenu. : bekefita yeminorutini sewochi zik'i yaderigali: kefi yalechiwini ketema yawaridali; isike meretimi diresi yawaridatali; isike aferimi diresi yit'ilatali. : igiri; yediha igirimi yechigirenyami aregaget'i; tiregit'atalechi. : yet'sadik'ani menigedi k'ini nati: anite k'ini yehonih yet'sadik'anini menigedi tak'analehi. : abetu; befridihini menigedi tesifa adirigenihali; simihimi metasebiyahimi yenefisachini minyoti newi. : firidihini bemidiri baderegihi

gize be'alemi yeminoruti ts'idik'ini yimaraluna nefise beleliti tinafik'ihalechi; menifese mi bewisit'e wede anite tigeseigalechi. : lehat'iatenya mogesi bideregileti ts'idik'ini ayimarimi: bek'inochi midiri kifuni negeri yaderigali; igiziabiherinimi girima ayayimi. : abetu; ijhi kefi kefi alechi alayumimi: negeri gini behizibih layi yalehini k'ini'ati ayitewi yafiralu: isatimi t'elatochihini tibelelechi. : abetu; sirachinini hulu seritehilinalina selamini tiset'enahechi. : abetu amilakachini hoyi; keanite bek'eri leluchi getochi gezitewinali: negeri gini beanite bicha simihini inasibaleni. : inerisu motewali; beziyiweti ayinorumi: t'efitewali; ayinesumi: silezihi anite gobinyitehachewali at'ifitehachewimali; metasebiyachewinimi hulu minimini adirigehali. : hizibini abezahi; abetu; hizibini abezahi: anitemi tekeberih; yeageritunimi daricha hulu asefahi. : abetu; bemekera gize feleguhi; begesets'ihachewimi gize limenachewini wede anite afesesu. : yet'senesechi seti lemewiledi sitik'eribi inidemitich'enek'ina bemit'i inidemitich'ohi; abetu; inidihu befithi hone-nali. : inya ts'enisenali mit'imi yizonali; nefasinimi inidiminelideli honenali: bemidirimi dehinineti aladereginemi: be'alemimi yeminoru yiwedik'alu. : mutanihi hiyawani yihonalu; resawochimi yinesalu. bemidiri yeminorutu hoyi; t'elihu yebirihani t'eli newina; midirimi mutanini tawet'alechina nik'u zemirumi. : hizibe hoyi; na wede betihimi giba; dejihini behwalahi ziga k'wit'a isikiyalifi diresi t'ik'iti gize tesheshegi. : bemidiri beminoruti layi bededelachewi mikiniyati k'wit'awini yamet'abachewi zenidi; ineho; igiziabiheri kesifirawi yiwet'ali: midirimi demiwani tigeli't'alechi; mutanochiwanimi keinigidihi wedihi atikedinimi.

27

beziyami k'eni igiziabiheri fet'anuni ibabi lewatanani t'emamawinimi ibabi lewatanani bet'enikara betalak'imi bebirutumi seyifi yik'et'ali; bebahirimi wisit'i yalewini zenido yigedilali. : beziyami k'eni letewedewi yeweyini bota tek'enyuleti. : ine igiziabiheri t'ebak'iwu nyeny: hulgize at'et'awalehu: manimi inidayigodawi belelitina bek'eni it'ebik'ewalehu. : alik'ot'ami: ishohina kwirinichiti beine layi minewi beselifi beneberu! beinerisu layi teramije beandineti bak'at'elihwachewi neberi. : weyimi gwilibeteni yiyazi; keine gari selami yadirigi: keine gari selami yadirigi: keine gari selami yadirigi. : bemimet'awi zemeni ya'ik'obi siri yisedidali; isiraelimi yabibali yich'ebach'ibimali: befiyechewinimi ye'alemuni fiti yimolalu. : bewinu yemetutini inide mada inidihu irisuni metawini? weyisi inerisu inide tegedelubeti megedeli irisu tegedilalini? : nedachewi sededachewi k'esefachewi: yemisirak'i nefasi inidimefisisibeti k'eni bet'enikara 'awilo asiwegedachewi. : silezihimi yemamilekiya 'ats'edochina yet's'ehayi misilochi dagimenya inidayinesu yemesewiyawini dinigayi hulu inide dek'ek'e inide nora dinigayi baderege gize; inidihu yeya'ik'obi bedeli yisereyali; yihimi ha'iatini yemasiwegedi fire hulu newi. : yetemeshegechiwi ketema bichawani honechi: inide midire beda hona yetefetachina yetetewechi menoriya nati: beziyami

t'ija yisemarali beziyami yitenyali k'irinich'afiwanimi yibelali. : ch'afochiwa bederek'u gize yiseberalu; setochimi met'itewi yak'at'iluachewali: yemay-asitewili hizibi newina silezihi fet'ariwi ayirarale-timi seriwi mi mihireti ayaderigiletimi. : beziyami k'eni inidihu yihonali: igiziabiheri kwenizi fesashi jemiro isike gibits'i wenizi diresi ihiluni yiwek'ali; inanitemi yeisraeli lijochi hoyi; anidi beanidi tisebe-sebalachihu. : beziyami k'eni inidihu yihonali: talak'i meleketi yinefali; beasorimi yet'efu; begibits'i midirimi yetesededu yimet'alu; betek'edesewimi tera beiyerusalemi leigiziabiheri yisegidalu.

28

leefiremi sekarochi ti'ibiti akilili; beweyini t'eji leteshenefu bewefirami shelek'achewi rasi layi lalechimi leregefechi lekibiru get'i abeba weyo! : ineho; begeta zenidi hayali biritu yehone ale. inide beredo wech'efo; inidemiya't'efami 'awilo nefasi; inidemiya't'lek'elik'imi inide talak'i wiha fesashi bet'enekere iji wede midiri yit'ilali. : yeefiremi sekarochi ti'ibiti akilili beigiri yireget'ali: : bewefiramu shelek'o rasi layi yalechi yeregefechi yekibiru get'i abeba kemekeri befiti asik'edima inidemitibesili belesi tihonalechi: sewi bayati gize beiju inidalechi yibelatali. : beziya k'eni yeserawiti geta igiziabiheri lek'eruti hizibu yekibiri zewidina yeget'i akilili yihonali: : befidri weniberi layi lemik'emet'imi yefiridi menifesi; selifuni wede beri lemimelisumi hayili yihonali. : inezihimi degimo keweyini t'eji yetenesa yisitalu; kemiyasekirimi met'et'i yetenesa yifaninalu: kahununa nebiyu kemiyasekirimi met'et'i yetenesa yisitalu; beweyini t'ejimi yiwat'alu; kemiyasekirimi met'et'i yetenesa yifaninalu: beraiyi yisitalu; befidrimi yisenakelalu. : ma'idu hulu tifatina rikwisetini temolitoatali: nits'uhi sifira inikwa yelemi. : iwik'etini lemani yasitemirewali? weyisi were masitewalini lemani yiset'ali? wetetini letewu weyisi t'utini let'alu newini? : tiizazi betiizazi; tiizazi betiizazi; siri'ati besiri'ati; siri'ati besiri'ati; t'ik'iti bezihi t'ik'iti beziya newi. : beba'idi afi beliyumi lisani lezihi hizibi yinagerali: irisumi. 'irefiti yihichi nati; : yedekemewini asarifu: yihichimi marefiya nati alachewi: inerisu gini mesimatini inibi alu. : silezihi hedewi wede huala inidiwedik'u inidiseberumi tet'emidewinimi inidiyazu yeigiziabiheri k'ali tiizazi betiizazi; tiizazi betiizazi; siri'ati besiri'ati; siri'ati besiri'ati; t'ik'iti bezihi t'ik'iti beziya yihonilachewali. : silezihi beiyerusalemi yalewini hizibi yemitigezu fezenyochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu. : inanitemi. kemoti gari k'ali kidani adirigenali; kesiolimi gari temamile-nali: hasetini mesheshегiyachini adirigenalina; behasetini tesewirenalina yemitireferefi mek'isefiti balefe gize ayiderisibinimi silalachihu; : silezihi geta igiziabiheri inidihu yilali. ineho; bet's'iyoni dinigayini lemesereti asik'emit'alehu: yetefetenewini; yekeberewini; meseretu yet's'enawini yema'izeni dinigayi: yemiyamini yaafirimi. : legemedi firidini letunibimi ts'idik'ini adirigalehu: beredowimi yehasetini mesheshегiya yit'erigali; wihochimi meseweriyawini yaset'imalu. : kemotimi gari yaderegachihuti k'ali

kidani yiferisali; kesiolimi gari yetemamalachihuti mehala ayits'enami: yemitireferefi mek'isefti balefe gize tireget'ubetalachihu. : balefemi gize yiwesidachihwali: maleda maleda k'enina lelti yalifali: werewinimi masitewali dinigat'e yihonali. : sewi beirisu layi tezerigito bitenya aligawi ach'iri newi: sewimi sewinetuni meshefeni biwedidi megonats'efiya t'ebabi newi. : igiziabiherimi sirawini maleti inigida sirawini yisera zenidi; adiragotunimi maleti yalitawek'ewini adiragotuni yaderigi zenidi beperasimi terara inide nebere yinesali; begeba'onimi shelek'o inide nebere yik'ot'ali. : ahunimi bemidiri hulu layi yemits'enawini yet'ifati tiizazi keserawiti geta keigiziabiheri zenidi semichalehuna isirati inidayits'enibachihu atafizu. : adimit'u dimits'enimi simu: libi adirigu nigigirenimi simu. : bewinu gebere lizera huligize yarisalini? weyisi huligize irishawini yigelegilalini? : gwalunisi yikesekisalini? irishawini basitakekele gize t'ik'uruni azimudi; kemununimi; sinidewinimi beterita; gebisunimi besifirawi; ajanimi bederejawi yemizera ayidelemini? : yihinimi bilihati amilaku yasitawik'ewali yasitemirewimali. : t'ik'uru azimudi betesalechi meheja ayakedimi; yeseregelami menikorakwiri bekemuni layi ayizorimi: negeri gini t'ik'uru azimudi beshimeli kemunumi bebetiri yiwek'ali. : yeinjiera ihili yidek'ik'alini? lezaleami ayakedewimi: yeseregelawini menikorakwirina feresochuni minimi biyasikedibeti ayadek'ik'ewimi. : yihimi degimo dinik'i mikiri kemimekiri begibirumi malefiya kehonewi keserawiti geta keigiziabiheri wet'itoali.

29

dawiti leseferebati ketema learieli weyolati! 'ameti be'ameti layi ch'emiru; be'alatimi yimelesu. : arielinimi asich'enik'alehu; lik'isona wayitami yihonibatali: inide arielimi tihonilinyalechi. : bezuriyashimi isefiralehu; bek'it'irimi kebibe asich'enik'ishalehu; amibami belayishi ak'omalehu. : tiwarejemaleshi; bemeretimi layi honeshi tinageriyaleshi; k'alishimi zik'i bilo keaferi yiwet'ali: dimits'ishimi kemereti inidemiwet'a inide menafisiti t'eri dimits'i yihonali; k'alishimi keaferi wet'ito yich'ohali. : negeri gini yet'elatochishi bizati inide dek'ek'e tibiya; yech'ekanyochimi bizati inidemiyalifi geleba yihonali. : dinigetimi fet'ino yeserawiti geta igiziabiheri benegodigwadi; bemidiri menawet'i; betalak'imi dimits'i; be'awilo nefasimi; bewech'efomi; bemitibelami beisati nebelibali yigobenyatali. : bearielimu layi yemiwagu; irisiwanina mishigiwanimi yemiwagu yemiyasich'enik'watimi; yeahizabi hulu bizati inide hiliimina inide lelti raiyi yihonali. : teribomi inidemiyalimi sewi yihonali: behilimumi; ineho; yibelali; negeri gini yinek'ali sewinetumi bado newi: tet'emitomi inidemiyalimi sewi yihonali: behilimumi; ineho; yit'et'ali; negeri gini yinek'ali; inehomi; yizilali sewinetumi amiroti alewi: inidihu yets'iyonini terara yemiwagu yeahizabi hulu bizati yihonali. : tedenek'u denigit'umi: tech'efenumi 'iwirochimi hunu: beweyini t'oji ayihuni inji sekeru: bemiyasekiri met'et'i ayihuni inji tenigedegedu. : igiziabiheri yeinik'ilifi menifesi afisisobachihwali

'ayinochachihuni nebiyatini ch'efinobachihwali rasochachihuni bale raiyochini shefinobachihwali. : raiyumi hulu inide tateme mets'ihafi k'ali honobachihwali: manibebinimi lemiyawik'i. yihini anibibi bilewi beset'uti gize irisu. tatimoalina alichilimi yilachewali: : degimomi mets'ihafuni manibebini lemayawik'i. yihini anibibi bilewi beset'uti gize irisu. manibebi alawik'imi yilachewali. : getami. yihi hizibi beafu wede ine yik'eribalina; bekeniferichumi yakebirenyalina; libu gini keine yerak'e newina; besewochi sir'atina timihiriti bicha yiferanyalina : silezihi; ineho; dinik'i negerini bezihizi hizibi mekakeli; dinik'i negerini teamiratinimi; inide gena aderigalehu: yet'ibebenyochemi t'ibebi tit'efalechi; yeasitewayochimi masitewali tiseweralechi. : mikirachewini t'ilik'adrigewi keigiziabiheri lemiseswiru; sirachewinimi bech'elema wisit'adrigewi. mani yayenali? weyisi mani yawik'enali? lemilu weyolachewi! : yihi yeanite t'emamineti newi: inide shekila seri ch'ik'a yemitik'ot'eru ayidelachihumini? bewinu sira seriwini. aliserahenyimi yilewalini? weyisi yetederegewi adiragiyini. atasitewilimi yilewalini? : libanosu inide fireyama irisha lilewet'i fireyamawimi irisha inide duri lik'ot'eri t'ik'iti zemeni yek'ere ayidelemini? : beziyami k'eni denik'orochi yemets'ihafini k'ali yisemalu; ye'iwirochimi 'ayinochi kech'igagina kech'elema teleyitewi yayalu. : yewahani desitachewini begiziabiheri yabezalu; besewochi mekakeli yalu chigirenyochimi hasetini beisiraali k'idusi yaderigalu. : ch'ekanyu sewi alik'oalina; fezenyawimi t'efitoalina; lehat'iatimi yedefet'u hulu yik'oret'aluna: : inezihimi sewini benegeri bedelenya yemiaderigu; beberimi lemigesits'ewi ashikila yemiyanoru; ts'adik'unimi bekenitu negeri yemiyasitu nachewi. : silezihi abirihamini yetebenze igiziabiheri sile ya'ik'obi beti inidihizi yilali. ya'ik'obi ahuni ayafirimi; fitumi ahuni ayilewet'imi. : negeri gini yeijeni sira lijochuni bemekakelu bayachewi gize simeni yik'edisalu: yeya'ik'obinimi k'idusi yik'edisalu; yeisiraalinimi amilaki yiferalu. : bemenifesimi yesatu masitewalini yawik'alu; yemiagwiremerimumi timihiritini yik'ebelalu.

30

le'amets'enyochi lijochi weyolachewi! yilali igiziabiheri: keine zenidi yalihoneni mikiri yimekiralu; hat'iatinimi behat'iatu layi yich'emiru zenidi kemenifese zenidi yalihonewini k'ali kidani yaderigalu. : keafemi negerini sayit'eyik'u befer'oni hayili yits'enu zenidi begibits'imi t'ila yitamunu zenidi wede gibits'i inidiweridu yihedalu. : silezihi yeferi'oni hayili ifireti begibits'imi t'ila metameni sidibi yihonobachihwali. : alek'ochi minimi bet'aneuwosi bihonu; melikitenyochimi minimi wede hanesi biderisu; : hulachewi yit'ek'imuchewi zenidi silemayichilu; ifiretina sidibi inji redietina rebi silemayihonu hizibi yafiralu. : bedebubi silalu inisisochi yetenegere shekimi. tebatina inisiti anibesa ifunyitimi nezere ibabimi bemiwet'ubati bemekerana bech'inik'eti midiri bekuli bilit'iginachewini beahiyochi ch'anik'a layi mezagibitochachewinimi begimelochi shanya

layi iyech'anu wedemayit'ek'imuachewi hizibi yihedalu. : yegibits'i iridata kenituna minamini newi: silezihi simuni. bebeti yemik'emet'i re'abi biye t'erichewalehu. : ahunimi hidi; lemimet'awimi zemeni lezelalemi inidihoni beseleda layi bemets'ihafimi wisit'i ts'afilachewi. : 'amets'anya wengenina yeigziabiherini hige lemesamati yemayiwedidu yehaseti lijochi nachewina: : bale raiyochini. atimeliketu yilalu; nebiyatini. tafach'unina atalayuni negeri iniji k'inni negeri atinigeruni kemenigedi fek'ek'i belu; : kegodanawimi zeweri belu; yeisraelinimi k'idusi keinya zenidi asiwegidu yiluachewali. : silezihi yeisraeli k'idusi inidihi yilali. yihichini k'ali ak'alilachihwalina; begifina bet'emamineti taminachihwalina; beirisumi tedegefachihwalina : silezihi yihi bedeli azebizibo lemefiresi inde k'erebe; aferaresumi fet'ino dingeti inidimimet'a inde rejimi k'it'iri yihonilachihwali. : yeshekilenya madiga inidimeseberi yisebirewali; sayirarami yadek'ik'ewali: kesibariwimi isati kemandeja yemiwesidubeti weyimi wiha kegwidigwadi yemik'edubeti geli ayigenyimi. : yeisraeli k'idusi; geta igiziabiheri inidihi yilalina. bememelesina bemarefi tidinalachihu: bet'set'itana bemetameni hayili yihonilachihwali: inanitemi inibi alachihu; : negeri gini. beferesi layi tik'emit'eni inisheshaleni iniji inidihi ayihonimi alachihu; silezihimi tisheshalachihu: degimomi. befet'ani feresi layi inik'emet'aleni alachihu; silezihimi yemiyasaduachihu fet'anochi yihonalu. : keanidi sewi zacha yetenesa shihi sewochi yisheshalu: inanitemi beterrara rasi layi inidale miseso; beko-rebitami layi inidale milikiti honachihu isikitik'eru diresi; keamisiiti sewochi zacha yetenesa tisheshalachihu. : igiziabiherimi yefiridi amilaki newina silezihi igiziabiheri yiraralachihu zenidi yitagesali; yimirachiumi zenidi kefi kefi yilali: irisuni bemetamemani yemit'ebabek'u hulu bits'u'ani nachewi. : beiyerusalemi wisit'i bet'siyoni yemitinoru hizibi hoyi; keinigidihi wedihi atalek'isimi: bech'uhetimi dimits'i yiraraliali; besemahimi gize yimelisiliali. : getami yech'inik'etini injerana yemekerani wiha biset'ihimi asitemarihi inigidihi keanite ayisewerimi: 'ayinochihi gini asitemarihini yayalu; : wede k'enyimi wede girami fek'ek'i bitili jorochihi behwalahi. menigedu yihichi nati beirisuwami hidi yemilewini k'ali yisemalu. : bebirimi yetelebet'utini yetek'ere'sutini misilochihini bewerik'imi yetelebet'utini k'elit'ewi yeteserutini misilochihini terekalesalehi: inde rikusimi negeri ti'itachewalehi. wegidu tilachewimalehi. : bemidirimi letezerawi zerihi zinabi yiset'ali; kemidirimi fire yemiwet'a injera wefiramina bizu yihonali. beziyami k'eni kebitochihi besefi mesiki yisemaralu: : meretini yemiyarisu berewochina ahiyochi bemenishina bewenifiti yenets'awini ch'ewi ch'ewi yemilewini gefera yibelalu. : betalak'imi ilik'iti k'eni gini-bochi bewedek'u gize berejimu terara hulu kefi balewimi korebita hulu layi wenizochina yewiha fesashochi yihonalu. : igiziabiherimi yehizibuni sibrati bet'egene 'ileti; mek'isefitu yek'oselewini befewese 'ileti; yech'erek'a birihani inde ts'ehayi birihani; yet'sehayimi birihani inde sebatu k'eni

birihani sebatu it'ifi yihonali. : ineho; yeigziabiheri simi keminedidi k'wit'a kemitigolegolimi t'isi gari keruk'i yimet'ali: keniferochumi k'wit'ani yemolu nachewi; milasumi inidemitibela isati nati: : isitinifasumi ahizabini beat'ifi wenifiti linefacherwi inidemiya't'ilek'elik'i isike anigetimi inidemiderisi wenizi newi; behizibimi menigaga yemiyasiti ligwami yihonali. : zimare betek'edesechi ye'awide 'ameti leliti inidemihoni zimare yihonilachihwali: wede igiziabiherimi terara wede isiraeli amiba yimet'a zenidi inibilita yizo inidemihedi sewi yelibi desita yihonilachihwali. : igiziabiherimi kiburi dimits'uni yasemali; yekinidunimi mewiredi bemedinedi k'wit'awina yemitibela isati nebelibali be'awilo nefasimi bewech'efomi beberedo t'et'erimi yigelit'ali. : asorimi bebeteri kemetawi keigziabiheri dimits'i yetenesa yidenegit'ali. : igiziabiheri belayu bemiyaweridibeti yetazezebetu yebetiri dibideba hulu bekeberona bemesenik'o yihonali: bet'orinetimi kiniduni inanito yiwagachewali. : kek'edimomi jemiro yemak'at'eya sifira tezegajitalechi; lenigusimi tebegjitalechi: 'ilik'ina sefimi adirigoatali: isatina bizu magedo tekemiroali: yeigziabiherimi isitinifasi inde dini fesashi yak'at'ilewali.

31

sile iridata wede gibits'i lemiweridu beferesochimi lemidegefu; sile bizatachewimi beseregelochi; ijigi birituwochimi sile honu beferesenyochi lemitamenu; wede isiraelimi k'idusi lemayimeleketu igiziabiherinimi lemayifeligu weyolachewi! : irisu gini degimo t'ebibi newi; kifunimi negeri yamet'ali; k'alunimi ayimelisimi; bekifumi adiragiwochi beti layi bedelinimi bemiseru redati layi yinesali. : gibits'awiyani sewochi iniji amilaki ayidelumi; feresochachewimi siga iniji menifesi ayidelumi: igiziabiherimi ijuni bezerega gize; rejiwi yisenakelali terejiwami yiwedik'ali; hulumi beanidi layi yit'efalu. : igiziabiherimi inidihi yilenyalina. anibesa weyimi yeanyibesa deboli benit'ik'iyawi layi siyagesa; bizu irenyochi bikemachubeti kek'alachewi inidemayifera kedimits'achewimi inidemayiwaredi; inidihu yeserawiti geta igiziabiheri bet'siyoni terarana bekorebitawa layi yiwaga zenidi yiweriali. : inidemiberiri wafi inidihu yeserawiti geta igiziabiheri iyerusalemimi yigaridatali: yikelilatali; yitadegatali; alifomi yadinatali. : inanite yeisraeli lijochi hoyi; at'ibik'achihu wede 'amets'achihubeti temelesu. : beziyami k'eni iyanidanidachewi ijochachewi lehat'ati yeserulachewini yebirunina yewerik'uni t'a'otachewini yit'illalu. : asorimi yesewi balihone seyifi yiwedik'ali; yesewimi yalihone seyifi yibelawali: keseyifimi yisheshalu gobezazitumi gebarochi yihonalu. : amibawo k'efirithu yetenesa yalifali mesafinitumi ke'alamawi yetenesa yidene-git'alu; yilali isatu bet'siyoni itonumi beiyerusalemi yehone igiziabiheri.

ineho; nigusi bet's'idik'i yinegisali; mesafinitimi be-
firidi yigezalu. : sewimi kenefasi inide mesheshesgiya
ke'awilo nefasimi inide met'egiya; bet'imi botami
inide wenizi fesashi; beberehami ageri inide tilik'i
dinigayi t'ila yihonali. : yemiayutimi sewochi
'ayinochi ayich'efenumi; yemisemutimi jorochi
yademit'alu. : t'nik'ak'e yelalachewi sewochi libi
iwik'etini tasitewilalechi; yetebitabochimi milasi
dehina adiriga tinagerelechi. : keinigidihi wedihi
senefi keberite tibilo ayit'erami; nifugimi legasi
ayibalimi. : senefi gini sinifinani yinagerali; libumi
zinigunetini yifets'imi zenidi beigiziabiherimi layi
sihitetini yinageri zenidi yeterabechiwinimi sewineti
bado yaderigi zenidi ketet'emami sewi met'et'ini
yik'orit'i zenidi bedelini yiserali. : yenifugimi 'ika
kifu nati: chigirenya k'ini negerini betenagere
gize inikwa irisu behaseti k'ali dihawini ya'tefa
zenidi kifuni asabi yasibali. : keberite sewi gini
lemekeberi yasibali; bemekeberimi ts'enito yino-
rali. : inanite 'alemenyochi setochi hoyi; tenesu
dimits'enimi simu: inanite temaminachihu yemi-
tik'emet'u setochi lijochi hoyi; nigigireni adimit'u. :
inanite temaminachihu yemitik'emet'u setochi hoyi;
weyinini mek'wret'i yit'efalina; firemi makemacheti
ayimet'amina ke'ametina ket'ik'iti k'eni behwala
tinik'et'ek'et'alachihu. : inanite 'alemenyochi
setochi hoyi; tet'enik'ek'u: temaminachihumi
yemitik'emet'u hoyi; tenik'et'ik'et'u: libisachihuni
awilik'u; 'irak'utachihuni hunu; wegebachihunimi
bemak'i tat'ek'u. : sile tewededechiwimi irisha
silemiyaferawimi weyini deretachihuni dik'u.
: behizibe midiri layi; bedesita ketema baluti
bedesita betochi hulu layi ishohina kwirinichiti
yiwet'abachewali: : adarashu wena tihonalechina;
yebizu sewimi ketema tilek'ek'alechina; amibawina
ginibumi lezelalemi washa; yemideri bedami ahiya
desita; yemenigochimi masemariya yihonalina.
: yihimi; menifesi kelayi isikifesisilini; midire
bedawimi fireyama irisha isikihoni; fireyamawimi
irisha duri tibilo isikik'ot'eri diresi yihonali. : kezuya
behwala firidi bemidire beda yinorali; ts'idik'imi
befireyamawi irisha yadirali. : yets'idik'imi sira
selami; yets'idik'imi fire lezelalemi ts'et'itana
matameni yihonali. : hizibemi beselami maderiya
betamenemi beti bet's'et'itenya marefiya yik'emet'ali.
: beredo gini beduri layi yiweridali; ketemami
fets'ima tiwaredalechi. : inanite yeberena yeahiya
igiri iyenedachihu bewiha hulu a'tegebi yemitizeru
bits'u'ani nachihu.

33

anite satit'efa yemitat'efa; beanitemi layi wenijeli
sayiderigi wenijeli yemitaderigi weyolihi! mat'ifatini
betewihi gize tit'efalehi: mewenijelinimi betewihi
gize yiwenejiluhali. : abetu; maren: aniteni
temaminenali: t'iwati t'iwati kinidi bemekeram
gize madani huneni. : kefijiti dimits'i wegenochi
sheshu; bemenesatihimi ahizabi betetenu. : anibet'a
inidemisebesibi mirikoachihu tisebesebalechi;
kubikubami inidemizelili sewochi yizelilubetali. :

igiziabiheri beariyami tek'emit'oalina kefi kefi ale:
ts'iyonini befiridina bet's'idik'i molati. : yezemeni-
himi ts'et'ita; yemedihaniti bizati; t'ibebina iwik'eti
yihonali: igiziabiherini mefirati mezige bu newi.
: ineho; hayilenyochachewi bemeda yich'ohalu:
yeselami meliikitenyochi merara lik'iso yalek'isalu. :
menigedochi badima honu; telafimi k'ere: irisumi
k'ali kidanini aferese ketemochinimi nak'e sewinimi
alitemeleketemi. : midiritu alek'esechi kesachimi:
libanos afere t'ewelegemi: saroni inide midire
beda hone: basanina k'erimelosi k'it'elachewini
aregefu. : ahuni inesalehu yilali igiziabiheri: ahuni
ikeberalehu: ahuni kefi kefi ilalehu. : gelebani
tits'enisalachihi; ibik'inimi tiwelidalachihu: isitini-
fasachihu yemitibelachihu isati nati. : ahizabimi
inide tek'at'ele nora; tek'orit'omi beisati inide
tek'at'ele ishohi yihonalu. : inanite beruk'i yalachihu
yeseharutini simu; inanitemi bek'iribi yalachihu
hayileni iwek'u. : bet's'iyoni yalu hat'iatenyochi
feru: menik'et'ik'et'i ziniguwochuni yaze: kemitibela
isati gari menorini yemichili keinya mani ale?
lezelaleminimi kemitinedidi isati gari menorini
yemichili keinya mani ale? : bet's'idik'i yemihedi
k'ini negerinimi yeminageri; beshinigela yemigenyi
tirifini yeminik'i; memalejani kemech'ebet'i ijuni
yemiyaaragifi; demi mafisesini kemesimati jorochuni
yemiyaadenek'wiri; kifatinimi kemayeti 'ayinochuni
yemich'efini newi. : irisu kefi bale sifira yik'emet'ali:
t'enikara amiba met'egiyawi yihonali: injierami
yiset'ewali; yihawimi yetamenechi tihonalechi. :
'ayinochihi nigusini bewibetu yayutali: inerisumi
beruk'i yalechi midirini yayuatati. : libihimi. ts'ehafi
wedeti ale? mezanisi wedeti ale? ginibochunisi
yek'ot'ere wedeti ale? bilo yemiyasifera negeri yasibali.
: ch'ekanyini hizibi; k'wanik'wawi lemasitewali
t'ilik'i yehonewinina anidebetu lemasitewali ts'eyafi
yehonewini hizibi; atayimi. : yebe'alachinini ketema
ts'iyonini temelike: 'ayinochihi yeselami maderiya;
kasimawimi lezelalemi yemayinek'eli awitarumi
hulu yemayibet'esi; yemayiwegedi dinikwani
yehonewini iyerusaleminni yayalu. : igiziabiheri
beziya yesefu wenizochina yemesinochi sifira
hono keinya gari begirima yihonali: yemik'ezefu
merikebochi ayigebubati; talalak'ochimi merike-
bochi ayalifubati. : igiziabiheri ferajachini newi;
igiziabiheri higni sech'yachini newi; igiziabiheri
nigusachini newi: irisu yadinenali. : gemedochihi
lalitewali; dek'elachewinimi alats'enumi; sher-
awinimi mezerigati alichalumi. beziyami gize
yebizu miriko bizibeza tekefele: anikasochi inikwa
bizibezawini bezebezu. : beziyami yemik'emet'i.
tamimealehu ayilimi; beirisuwami lemik'emet'u
sewochi bedelachewi yik'iri yibalilachewali.

34

inanite ahizabi hoyi; k'irebu; simu: inanite
wegenochi hoyi; adimit'u: midirina mulawa; 'alem-
ina keirisawa yemiwet'a hulu yisumu. : yeigiziabiheri
k'wit'a beahizabi hulu layi me'atumi beserawitachewi
hulu layi newi: fets'imo at'efachewi; lemetared-
imi asalifo set'achewi. : keinerisumi yetegedeluti
yit'alalu; yeresachewimi gimati yishetali; terarochimi

kedemachewi yetenesa yirrisalu. : yesemayimi serawiti hulu yibesebisalu; semayatimi inide mets'ihafi t'ik'ilili yit'ek'eelalalu; keweyinina kebelesimi k'it'eli inidemiregifi serawitachewi hulu yiregifali. : seyife besemayi hona isikitireka diresi t'et'italechi: ineho; beedomiyasina beregemihuti hizibi layi lefiridi tiweridalechi. : igiziabiheri mesiwa'ti bebasora; talak'imi iridi beedomiyasi midiri alewina yeigiziabiheri seyifi bedemi temolitalechi; besibimi; bebegi t'ebotina befiyeli demimi; beawirami begi kwilaliti sibi wefiralechi. : goshi keinerisu gari; weyifenchimi kekorimawochi gari yiwedik'alu: midirachewimi bedemi tirekalechi; aferachewimi besibi tiwefiralechi. : yeigiziabiheri yebek'elu k'eni; sile ts'iyonimi kirikiri yebidirati 'ameti newi. : yeedomiyasimi fesashochi zifiti honewi yilewet'alu; aferiwami dini yihonali; meretiwami yemik'et'eli zifiti thionalechi. : belelitina bek'enimi atit'efami; t'isiwami lezelalemi yiwet'ali: ketiwilidi isike tiwilidimi diresi badima hona tinoralechi: lezelalemi 'alemi manimi ayalifibatimi. : ch'ilifitina jariti gini yiwerisuatali: gwigwintina k'wirami yinorubatali: belayiwami yemefiresi gemedina yebadonoti tunibi yizeregabatali. : mesafinitochiwani wede menigisiti yit'eralu; negeri gini manimi ayigeniyibatimi: alek'ochiwami hulu minaminochi yihonalu. : beadarashochiwami ishoi bek'it'irochiwami samani amekela yibek'ilubatali: yek'eberomi maderiyana yeseconi sifira thionalechi. : yemidire bedami arawiti keteckiwilochi gari yigenanyalu; aganinitimi irisi berisachewi yit'eraralu; jinimi beziya tinoralechi leirisiwami marefiya tagenyalechi. : beziyami waliya betiwani tiseralechi inik'wilalimi tit'ilelechi tik'efek'ifewimalechi lijochiwanimi bet'ilawa tisebesibalechi: beziyami degimo amorawochi iyanidanidachewi kebalinijerochachewi gari yisebe-sobalu. : yeigiziabiheri mets'ihafi feligu anibibumi: afe azizionalina; nemefusumi sebisiboachewalina keinezihini aniditi atit'efami; balinijerawinimi yemiya'ta yelemi. : irisumi it'a t'alebachewi; ijumi begemedi kefelechilachewi: lezelalemi yigezuatali; ketiwilidimi isike tiwilidi diresi yik'emet'ubatali.

35

midire bedawina derek'u midiri desi yilachewali; berehawimi haseti yaderigali inide ts'ige redami yabibali. : ijigi yabibali bedesitana bezimare hasetini yaderigali: yelibanosi kibiri; yek'erimelosina yesaroni girima yiset'ewali: yeigiziabiherinimi kibiri yeamilakachininimi girima yayalu. : yedekemutini ijochi aberitu; yelalutinimi gwilibetochi ats'inu. : feri libi lalachewi. ineho; amilakachihu bebek'eli beigiziabiherimi bidirati yimet'alina; met'itomi yadinachihwalina beritu; atifuru beluachewi. : beziyami gizimi ye'iwirochi 'ayini yigele't'ali: yedenik'orochimi joro yikefetali. : beziyami gize anikasa inide midak'wa yizelilali; yedidami milasi yizemirali: bemidire beda wiha; beberehami fesashi yifilik'alina. : derek'itu midiri kwire; yet'imati mereti yewiha minich'i thionalechi: k'ebro yetenya-beti menoriya lililamena shemibek'o denigelimi yihonibetali. : beziyami godanana menigedi

yihonali irisumi yetek'edese menigedi yibalali: nits'uhanimi yalihonu ayalifubetimi; lenits'uhani gini yihonali: telalafiwochina senefochi inikwa ayisitubetimi. : anibesami ayinoribetimi; net'ak'i awiremi ayiwet'abetimi; keziyami ayigeniyumi: yedanuti gini beziya yihedalu: : igiziabiherimi yetebezhachewi yimelesalu iyezemerumi wede ts'iyoni yimet'alu: yezelalemi desita berasachewi layi yihonali: hasetinina desitani yagenyalu; hazenina tikazemi yisheshalu.

36

inidihimi hone: benignusu behizik'iyasi beasira aratenyawu 'ameti yeasori nigusi senakiremi wede yihuda wede temesheguti ketemochi hulu wet'ito wesedachewi. : yeasorimi nigusi rafasik'isini kebizu serawiti gari kelekiso wede nigusu wede hizik'iyasi wede iyerusalemi lake; irisumi beat'abiwi irisha menigedi balechiwi belayinyayitu kwire mesino at'egebi k'ome. : yebetumi azazhi yekelik'iyasi liji eliyak'emi ts'ehafiwimi saminasi tarihi ts'ehafimi yeasafi liji yoasi wede irisu wet'u. : rafasik'isini alachewi. lehizik'iyasi inidih bilachihu nigeruti. talak'u yeasori nigusi inidih yilali. yihi yemititamenibeti metemamenya minidiri newi? : ine. leselifi yehonewi mikirihina hayalhi kenitu negeri newi alihu: ahunimi beine layi yamets'ihewi bemani temaminehi newi? : ineho; bezihit'ek'et'ek'et'e beshemibek'o betiri begibits'i titamenalehi: sewi bimerekozewi tesebiro beiju yigebali yak'osilewimali yegibits'i nigusi feri'oni lemitamenubeti hulu anidihu newi. : anitemi. beamilakachini beigiziabiheri initamenaleni bitilenyi; hizik'iyasi yihudanina iyerusalemini. bezihi mesewiya fiti sigeđu bilo yokorebita mesigejawochunina mesewiyawochuni yisiferese yihi ayidelemini? : ahuni inigidihi kegetaye keasori nigusi gari tewatered; yemik'emet'ubachewininimi sewochi maginyeti bichalhi ine huleti shihi feresochi iset'ihalehu. : sile seregelochina sile feresonyochi begibits'i sititameni; kegetaye bariyawochi yemiyanisewini yeaniduni alek'a fiti tik'awemi zenidi inideti yichalilali? : ahunimi bewinu yale igiziabiheri tiizazi yihini ageri at'efa zenidi wet'ichalehuni? igiziabiheri. wedezih ageri wet'itehi at'ifawi alenyi. : eliyak'emina saminasi yoasimi rafasik'isini. inya inisemalenina ibakih; besoriya k'wanik'wa lebariyawochihi tenageri: bek'it'irimi layi balewi hizibi joro beayihudi k'wanik'wa atinagereni aluti. : rafasik'isi gini. getaye yihini k'ali inageri zenidi wede anitena wede getahi likonyalini? keanite gari kwisachewini yibelu zenidi shinitachewininimi yit'et'u zenidi bek'it'iri layi wede tek'emet'uti sewochi ayidelemini? alachewi. : rafasik'isini k'omo betalak'i dimits'i beayihudi k'wanik'wa inidih bilo ch'one. yetalak'uni yeasorini nigusi k'ali simu. : nigusu inidih yilali. yadinachihu zenidi ayichilimina hizik'iyasi ayatalilachihu: : hizik'iyasimi. igiziabiheri beirigit' yadinenali yihichimi ketema beasori nigusi iji atiset'imi bilo beigiziabiheri inidititamenu ayadirigachihu. : hizik'iyasinimi atisimu: yeasori nigusi inidih yilali. keine gari tarek'u wede inemi wit'u: iyanidanidachi-

humi keweyinachihuna kebelesachihu bilu; kegwidigwadachihumi wiha t'et'u: : yihimi met'iche midirachihuni wedemitimesilewi midiri; ihilina yeweyini t'ej; inijerana weyini wedalebeti midiri isikafelisachihu diresti newi. : hizik'iyasimi. igiziabiheri yadinenali bilo inidayatalilachihu tet'enik'ek'u. bewinu yeahizabi amalikiti agerochachewini keasori nigusi iji adinewachewalini? : yehamatina yearifadi amalikiti wedeti alu? yeseferiwayimi amalikiti wedeti alu? semariyani keije adinewatalini? : igiziabiheri iyerusalemni keije yadini zenidi keinezihii agerochi amalikiti hulu ageruni keije yadane mani newi? : inerisumi zimi alu; anidachimi alimelesuletimi: nigusu anidayimelisuleti azizo neberina. : yebetu azazhi yekelik'iyasi liji eliyak'emi ts'ehafiwimi saminasi tariki ts'ehafimi yeasafi liji yoasi libisachewini k'edidewi wede hizik'iyasi met'u; yerafasik'isinimi k'ali negeruti.

37

inidihimi hone: nigusu hizik'iyasi yihini besema gize libisuni k'edede; mak'imi lebeše; wede igiziabiherimi beti geba. : yebetunimi azazhi eliyak'eminii ts'ehafiwimi saminasini yekahinatunimi shimagilewochi mak'i lebisewi wede nebiyu wede amots'i liji wede isayiyasi yihedu zenidi lakachewi. : inerisumi. hizik'iyasi inidihii yilali. yihi k'eni yemekerana yetegisats'i yetezelemani k'eni newi: lijochi yemiweledubeti gize derisoali lemewiledimi hayili yelemi. : minalibati behiyawi amilaki layi yigedaderi zenidi getawi yeasori nigusi yelakewini yerafasik'isini k'ali amilakihii igiziabiheri yisema inide hone; amilakihii igiziabiheri sile semawi k'ali yigesits'ewi inide hone; silezihi lek'erewi k'ireta ts'eliyi aluti. : inidihu yenigusu yehizik'iyasi bariyawochi wede isayiyasi met'u. : isayiyasimi. legetachihu. igiziabiheri inidihii yilali. yeasori nigusi bariyawochi sile sedebuni; sile semahewi k'ali atifira. : ineho; belayu menifesini isedidalehu; werenimi yisemali; wede midirumi yimelesali: bemidirumi beseyifi inidiwedik'i aderigalehu beluti alachewi. : yeasorimi nigusi kelekiso inide rak'e semito neberina rafasik'isi temeliso belibina siwaga agenyewi. : irisumi. yetiyoop'iya nigusi tirihak'i liwagahi met'itoali yemili were sema. besemami gize wede hizik'iyasi meliikitenyochini lake; : inidihii sili. leyihuda niguse lehizik'iyasi inidihii bilachihu nigeruti. iyerusalemni beasori nigusi iji atiset'imi bilo yemititamenibeti amilakihii ayatalilihii. : ineho; yeasori negesitati bemidiri hulu layi yaderegutini; iniditisi inidat'efuachewi semitehali: anitesi tidinalchini? : abatoche yat'efuachewini gozanini; karanini; rafisini; betelasari yeneberutinimi ye'edinini lijochi yeahizabi amalikiti adanuachewini? : yehamati nigusi; yearifadi nigusi; yeseferiwayimi ketema nigusi; yehenana ye'iwa nigusi wedeti alu? : hizik'iyasimi debidabewini kemeliikitenyochi iji tek'ebilo anebewi: hizik'iyasimi wede igiziabiheri beti wet'ito beigiziabiheri fitti zeregawi. : hizik'iyasimi wede igiziabiheri inidihii bilo ts'eleye. : abetu; bekirubeli layi yemitik'emet'i yeisraeli amilaki yeserawiti geta hoyi; anite bichahini

yemidiri menigisitati hulu amilaki nehi: semayinina midirini fet'irehali. : abetu; jorohini azenibilina sima: abetu; 'ayinihini kifetina iyi: behiyawi amilaki layi yigedaderi zenidi yelakewini yesenakiremi k'ali sima. : abetu; beiwini yeasori negesitati 'alemuni hulu agerochachewini afirisewali; : amaliki-tochachewini beisati layi t'ilewali: yeinich'etina yedinigayi yesewi iji sira neberu iniji amalikiti alineberumina silezihi at'iftewachewali. : inigidihimi amilakachini abetu; yemidiri menigisitati hulu anite bicha igiziabiheri inide honihii yawik'u zenidi keiju adineni. : yeamots'i liji isayiyasi inidihii bilo wede hizik'iyasi lake. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihii yilali. sile asori nigusi sile senakiremi wede ine leminehalina : igiziabiheri sile irisu yetenagerewi k'ali yihi newi. dinigilitu yet'siyoni liji k'elali adirigahalechi; benik'etimi sik'abihalechi: yeiyeusalemi liji rasiani nek'inik'abihalechi. : yetegedaderihewi yesedebihewisi mani newi? k'alihinisi kefi kefi yaderegihibeti 'ayinihinisi wede layi yanasahibeti mani newi? beisraeli k'idusi layi newi. : anitemi. beseregelaye bizati wede tararochi kefitat; wede libanosi t'igi layi wet'ichalehu: rejajimochunimi zigibawochi yetemeret'utinimi t'idochi ik'orit'alehu; wede kefitawimi daricha wede k'erimelosi t'uri igebalehu. : k'oferiuhimi wihami t'et'ahu yegibits'inimi wenzochi hulu beigire ch'ama aderik'alehu bilehi bebariawochihii iji begeta layi tegedaderihii. : ine t'inutuni inde serahuti; k'edimowinimi inidaderegihuti alisemahimini? ahunimi yetemeshegutini ketemochi yefirisirashi kimiri isikihonu diresti iniditaferisi aderegihui. : silezihi yeminorubachewi sewochi ijachewi zioloali; denigit'ewimi tawikewiti: inide midire beda sari; inide lemelememi buk'aya; besegenetimi layi inidale sari; sayisheti wagi inide metawi ihili honewali. : ine gini nek'emech'ahinina mewich'ahini megibiyahinimi beinemi layi yetek'ot'ahewini k'wit'a awik'ealehu. : k'wit'ahina ti'ibitihii wede joroye derisoalina silezihi sinagayeni beafinich'ahi ligwamenimi bekeniferihii aderigalehu; bemet'ahibetimi menigedi imelisi-halehu. : yihimi milikiti yihonihali: bezhii 'ameti yegebowini; behuletenyawimi 'ameti kegebowi yebek'elewini tibelalachihu: besositenyawimi 'ameti tizeralachihu tach'idumalachihu; weyinimi titek-ilalachihu firewinimi tibelalachihu. : yamelet'ewi yeyihuda beti k'ireta siruni wede tachi yisedi-dali; wede layimi yaferali. : keiyeusalemi k'ireta kets'iyonimi terara yamelet'uti yiwet'aluna: yeserawiti geta yeigiziabiheri k'in'itai yihini yaderigali. : silezihi igiziabiheri sile asori nigusi inidihii yilali. wedezichi ketema ayimet'ami; filats'animi ayiwerewiribatimi; begashami ayimet'abatimi; yeaferinimi dilidili ayideledilibatimi. : bemet'abeti menigedi beziyawii yimelesali; wedezichimi ketema ayimet'ami yilali igiziabiheri. : sile inemi sile bariyawimi sile dawiti yihichini ketema adinati zenidi igaridatalehu. : yeigiziabiherimi meliaki wet'a; keasorawiyanimi seferi meto semaniya amisiti shihi gedele: maledami betenesu gize; ineho; hulu bedinochi neberu. : yeasorimi nigusi senakiremi tenesito hede; temelismi benenewe tek'emet'e. : beamilakumi benasaraki beti sisegidi lijochu adi-

ramelekina sarasari beseyifi gedeluti: wede araratimi ageri kobeletu. lijumi asiradoni beirisu fanita negese.

38

beziyami werati hizik'iyasi lemoti isikiderisi tameme. nebiyumi yeamots'i liji isayiyasi wede irisu met'ito. igiziabiheri inidihi yilali. timotalehi injiji behiyiweti atinorimina bethini asitekakili alewi. : hizik'iyasimi fituni wede gidigidawi meliso inidihi sili wede igiziabiheri ts'elewe. : abetu; befitihi beiwinetina befits'umi libi inide hedihu desi yemiyaseniyihinimi inidaderegihu tasibi zenidi ileminihalehu. hizik'iyasimi ijigi adirigo alek'ese. : yeigiziabiherimi k'ali wede isayiyasi inidihi sili met'a. : hidi; hizik'iyasini inidihi belewi. yeabatihi yedawiti amilaki igiziabiheri inidihi yilali. ts'elotihini semichalehu; inibahinimi ayichalehu: ineho; be'idimehi layi asira amisiti 'ameti ach'emiralehu. : anitenina yihichinimi ketema keasori ngusi iji itadegalehu; yihichinimi ketema igaridatalehu. : igiziabiherimi yetegerewini negeri inidifets'imewi keigiziabiheri zenidi milikitu yihi yihonilihali. : ineho; beakazi yet'ila sifire se'ati layi kets'ehayi gari yeweredewini bederejawochi yalewini t'ila asiri dereja wede hwalla inidimelesi aderigalehu. ts'ehayimi bet'ila sifire se'ati layi yeweredebeti asiri dereja wede hwalla temeese. : yeyihuda ngusi hizik'iyasi tamimo kedewewi betefewese gize yets'afewi ts'ihifeti yihi newi. : ine. behiyiweti zemene mekakeli wede sioli berochi igebalehu: yek'erewi zemene godelebinyi alihu. : degimomi. behiyawani midiri igiziabiherini alayimi: be'alemimi keminoru gari sewini inigidihi alimeleketimi alihu. : maderiyaye tenek'elechi; inide irenya dinikwanimi keine zenidi tewegedechi: hiyiweteni inide shemane t'ek'elelihu; irisumi kemet'ek'ileyawi yik'orit'enyali: kemaledami jemiro isike mata diresi ta'efanyalehi. : isikinega diresi k'oyiche neberi: irisu inide anibesa at'initeni hulu sebere: kemaleda jemiro isike mata diresi ta'efanyalehi. : inide ch'erebana inide shimela tenich'ach'ahu; inide rigibimi agwiremeremihu: 'ayinoche wede layi kemayeti dekemu. geta hoyi; tech'enik'ealehuna mekata hunenyi. : mini ilalehu? irisu tenagironyali; irisu rasumi yihini adirigoali: bezemene hulu sile nefise mireti k'esi biye ihedalehu. : geta hoyi; bezihini negeri sewochi behiyiweti yinoralu; bezihimi hulu yemenifese hiyiweti newi: anitemi fawesihenyi wede hiyiwetimi melesihenyi. : ineho; talak'i mireti ledehininate hone: anitemi nefiseni ket'ifati gwidigwadi adanihati; hat'iatenimi hulu wede hwallahi t'alahi. : sioli ayameseginihimina; motimi ayakebirihimina: wede gwidigwadu yemiweridu iwinetihini tesifa ayaderigumi. : ine zare anidemaderigi hiyawani inerisu yameseginuhali: abati leljojchi iwinetihini yasitawik'ali. : igiziabiheri yadinenyali: silezihi be'idimeyachini zemeni hulu beigiziabiheri beti k'inewochini awitari balewi 'ik'a inizemiraleni. : isayiyasimi. yebelesi t'iftit'ifti amit'itewi beibach'u layi yilebit'uti; irisumi yifewesali bilo neberi. : hizik'iyasimi. wede igiziabiheri beti iwet'a zenidi milikitu minidiri newi? bilo neberi.

39

beziyami werati yebabiloni ngusi yebalidani liji merodaki balidani hizik'iyasi tamimo inide tefewese semito neberina dehidabena iji menisha lakeleti. : hizik'iyasimi desi alewi; gimija betunimi; birunina werik'unimi; k'imemunina yekeberewinimi zeyiti; mesariyami yalebetini beti hulu; bebete mezagibitumi yetegenyewini hulu asayachewi: bebetuna begizatu hulu kalewi hizik'iyasi yalasayachewi yelemi. : nebiyumi isayiyasi wede ngusu wede hizik'iyasi met'ito. inezihini sewochi mini alu? kewedetisi met'ulih? alewi. hizik'iyasimi. keruk'i ageri kebabiloni met'ulinyi alewi. : irisumi. bebetihini yayuti minidiri newi? alewi: hizik'iyasimi. bebete yalewini hulu ayitewali: bebete mezagibite kalewi yalasayehwachewi yelemi alewi. : isayiyasimi hizik'iyasini. yesarawitini geta yeigiziabiherini k'ali sima. : ineho; bebetihini yalewi hulu; abatochihimi isike zare diresi yakemachuti hulu wede babiloni yemifelisibeti werati yimet'ali: minimi ayik'erimi; yilali igiziabiheri. : keanitemi kemiwet'uti kemitiweli-dachewi lijochihi marikewi yiwesidalu: bebabilonimi ngusi beti wisit'i janiderebochi yihonalu alewi. : hizik'iyasimi isayiyasini. yetenagerihewi yeigiziabiheri k'ali melikami newi alewi. degimomi. bezemene selamina iwineti yihuni ale.

40

ats'nanu; hizibeni ats'nanu yilali amilakachihu. : leiyerusalemi libi tenageru yetek'et'erechibeti werati inide tefets'eme; hat'iatiwami inide tesereye; keigiziabiherimi iji sile hat'iatuwa hulu huleti it'ifi inide tek'ebelechi wede irisiwa ch'uhu. : yeawaji negari k'ali. yeigiziabiherini menigedi bemidire beda t'iregi; leamilakachinimi godana bebereha asitekakelu. : shelek'owi hulu kefi yilali; terarawina korebitawimi hulu zik'i yilali: t'emamawimi yik'anali; sirigwagwit'umi meda yihonali: : yeigiziabiherimi kibiri yigelet'ali; siga lebashumi hulu beanidineti yayewali; yeigiziabiheri afi yihini tenagiroalina. : ch'uhini yemili sewi k'ali: mini biye lich'uh? alihu. siga lebashu hulu sari newi; kibirumi hulu inide midire beda abeba newi. : yeigiziabiheri istinifasi yinefisibetalina saru yiderik'ali abebawimi yiregifali: beiwineti hizibu sari newi. : saru yiderik'ali abebawimi yiregifali; yeamilakachini k'ali gini lezelalemi ts'enita tinoralechi. : yemisirachi yemitinegiri ts'iyoni hoyi; kefi wedalewi terarawich'i yemisirachi yemitinegiri iyerusalemi hoyi; dimits'ishini behayili anishi: atifiri: lehiyudami ketemochi. ineho; amilakachihu! bileshe nigeri. : ineho; geta igiziabiheri inide hayali yimet'ali kinidumi sile irisu yigezali: ineho; wagawi keirisu gari demewezumi befitu newi. : menigawini inide irenya yasamarali; t'ebotochuni bekinidu sebisibo bebitu yishekemali; yemiyat'ebutinimi bek'esita yimerali. : wihochini befinyu yeseferi; semayinimi besiniziri yelesa; yemidirinimi aferi bemesiferiya sebisibo yezaze; terarochini bemizani korebitochinimi bemizanochi yemezene mani newi? : yeigiziabiherini menifesi yazeze; weyisi amakari hono yasitemarewi

mani newi? : weyisi kemani gari temekakere? weyisi mani mekerewi? yefiridinimi menigedi mani asitemarewi? iwik'etinisani mani asitemarewi? yemasitewalinisi menigedi mani asayewi? : ineho; ahizabi begenibo inidalechi t'ebita nachewi; bemizalinisi inidale tinishi tibiya tek'ot'irewali: ineho; desetochini inde k'elali negeri yanesali. : libanosi lemanideja inisisochiwami lemik'at'eli mesiswa'iti ayibek'umi. : ahizabi hulu befitu inidalineberu nachewi: keminamini inidemiyansu; inde kenitu negerimi yik'ot'irachewali. : inigidihi igiziabiherini bemani timesilutalachihu? weyisi bemini misale tasiteyayutalachihu? : yetek'erets'ewinisi misili seratenya seritotali; anit'irenyami beweri'k' lebit'otali; yebirunimi seniseleti afisoletali. : lezih meba'genizebu yalibek'awi diha yemayinek'izewini inich'eti yimerit'ali: misilumi inidayinawet'i yak'omewi zenidi bilih seratenyani yifeligali. : alawek'achihumini? weyisi alisemachihumini? ket'initisi aliteweralachihumini? weyisi midiri ketemeseretechi jemiro alasitewalachihumini? : irisu bemidiri kibebi layi yik'emit'ali; beirisisi wami yeminoruti inde anibet'a nachewi: semayatini inde megareja yemizeregachewi inde dinikwanimi lemenoriya yemizeregachewi; : alek'ochinimi inidalineberu; yemidirinimi ferajochi inde kenitu negeri yemiyaderigachewi irisu newi. : gena inde tetekekuna inde tezeru; bemidirimi siri gena inde sededu wediyawinu nefesebachewi; inerisumi derek'u; 'awilo nefasimi inde ibik'i t'eregachewi. : inigidihi itekakelewi zenidi bemani meselachihuni? yilali k'idusi. : 'ayinachihuni wede layi anisitachihu temeliketu: inezihini yefet'ere mani newi? serawitachewini bek'wit'iri yemiyawet'a irisu newi; hulunimi beyesimachewi yit'erachewali: behayilu bizatina bechilotu biritati anidisi inikwa ayitat'awimi. : ya'ik'obi hoyi; isiraalmi hoyi. menigede keigiziabiheri tesewiralechi firidemi keamilake alifalechi lemini tilalehi? leminisi inidih tinageralehi? : alawek'ihumini? alisemahumini? igiziabiheri yezelalemi amilaki; yemidirimi daricha fet'ari newi: ayidekimimi; ayitakitimi; masitewalumi ayimeremerimi. : ledekama hayilini yiset'ali; gwilibeti lelelewimi biritatini yich'emirali. : bilatenochi yidekimalu yitakitumali; gobezazitumi fets'imo yiwedik'alu. : igiziabiherini bemetemameni yemit'ebabek'u gini hayilachewini yadisalu: inde nisiri bekinifi yiwet'alu: yirot'alu; ayitakitumi: yihedalu; ayidekimumi.

41

desetochi hoyi; befite zimi belu: ahizabimi hayilachewini yadisu: yik'irebumi beziyani gizemi yinageru: lefiridi leanidineti inik'irebi. : kemisirak'i aniduni yasinesa bet'sidik'imi wede igiru yetet'erawi mani newi? ahizabini asalifo befitu set'ewi; negesitatinimi asigezaleti: leseiyifu inde tibiya lek'esitumi inde tet'erege ibik'i adirigo set'achewi. : asadedachewi; igirochumi asik'edimewi balihedubati menigedi bedehineta alefe. : yihini yeserana yaderege; tiwilidinimi ket'initi yet'era mani newi? ine igiziabiheri; fitenyawi behwalanyochimi zenidi yeminori

ine nenyi. : desetochi ayitewi feru; yemidirimi darichochi tenik'et'ek'et'u: k'erebumi deresumi. : hulumi iyanidanidu balinjirawini yiredawi neberi; wenidimunimi. ayizohi yilewi neberi. : anat'iwimi anit'irenyawini; bemedoshami yemiyasasawini mesifi mechiwini ats'inana; sile mat'abek'i sirawimi. melikami newi ale: inidayinik'esak'esimi bechinikari agat'emewi. : bariyaye isiraali; yemeret'ihuhi ya'ik'obi; yewedaje yeabirihami zeri hoyi; : anite kemidiri daricha yeyazihuhi kema'izeniwami yet'erahuhina. anite bariyaye nehi; merich'ehalehu alit'ilihimi yalihuhu hoyi; : ine keanite gari nenyina atifira: ine amilakihi nenyina atidenigit'i: aberetahalehu; iredahimalehu; bet'sidik'em'i k'enyi degife iyizihalehu. : ineho yemik'ot'uhli hulu yafiralu; yiwaredumali: yemikerakeruhimi inidalineberu yihonalu; yit'efumali. : yemiyat'aluhihimi tishachewalehi atagenyachewimimi; yemiwaguhi inidalineberuna inde minamini yihonalu. : ine amilakihi igiziabiheri. atifira; iredahalehu biye k'enyihini iyizalehuna. : anite tili ya'ik'obi yeisiraelimi sewochi hoyi; atifiru: iredahalehu; yilali igiziabiheri; yemibezihimi yeisiraeli k'idusi newi. : ineho; inde tesalechi inde adisi bale t'irisi maheja adirigehalehu: terarochinimi tahedalehi tadek'ik'achewimalehi; korebitochinimi inde geleba taderigachewalehi. : tabet'irachewalehi; nefasimi yit'erigachewali; 'awilo nefasimi yibetinachewali: anitemi beigiziabiheri desi yilihali; beisiraelimi k'idusi timekalehi. : dihochina misikinochini wiha yishalu ayagenyumimi; milasachewimi bet'imati derik'wali: ine igiziabiheri isemachewalehu; yeisiraeli amilaki ine alitewachewimi. : bewenawochu korebitochi layi wenizochini; beshelek'ochimi mekakeli minich'ochini ikefitalehu: midire bedawini lewiha mek'omiya; yet'imatinimi midiri lewiha mefilek'iya adirigehalehu. :20 : yeigiziabiheri iji yihini inde serachi; yeisiraelimi k'idusi inde fet'erewi yayu zenidi yawik'umi zenidi yasibumi zenidi beanidinetimi yasitewilu zenidi; bemidire beda zigibawinina giraruni barisenetunina yezeyituni zafi abek'ilalehu; bebehawimi t'idunina asitawini weyirawinimi beanidineti anoralehu. : kirikirachihuni amit'u; yilali igiziabiheri: masiregachihuni amit'u; yilali yeya'ik'obi nigusi. : yamit'u; yemihonewinimi yinigeruni: libimi inaderigi zenidi fits'ameachewinimi inawik'i zenidi; yek'edemuti negerochi mini inde honu tenageru; yemimet'utinimi asayuni. : amalikitimi mehonachihuni inawik'i zenidi behwala yemimet'utini tenageru: inidenegit'imi zenidi beanidinetimi inayi zenidi melikamuni weyimi kifuwini adirigu. : ineho; inidalinebere nachihu; sirachihumi kenitu newi: yemimerit'achihumi asits'ayafi newi. : aniduni kesemeni anesahu met'itoalimi: anidumi kets'ehayi mewich'a simeni yemit'era yimet'ali: bech'ik'a layi inidemimet'a sewi aferimi inidemiregit'i shekilenya bealek'ochi layi yimet'ali. : inawik'i zenidi ket'initi yetenagerewi. iwineti newi inilimi zenidi k'edimo yetenagerewi mani newi? yeminageri yelemi; yemigelit'imi yelemi; k'alachihumini yemisema yelemi. : bemejemeriya lets'iyoni. inehwachewi ilalehu: leiyrusalemmi

yemisirachi negarini iset'alehu. : bimeleketi manimi alineberemi: bit'eyik'achewimi yemimelisilinyi amakari bemekakelachewi yelemi. : ineho; inerisu hulu kenituwochi nachewi; sirachewimi minimini nati: k'elit'ewi yeteseruti misilochachewimi nefasina iminiti nachewi.

42

ineho degife yeyazihuti bariyaye: nefise desi yetesenyechibeti mirit'e: beirisu layi menifeseni adirigalehu; irisumi leahzabi firidini yawet'ali. : ayich'ohimi k'alunimi ayanesami; dimits'unimi bameda ayasemami. : yetek'et'ek'et'eni shemibek'o ayisebirimi; yemit'esinimi kiri ayat'efami: beiwineti firidini yawet'ali. : bemidirimi firidini isikiyaderigi diresi yiberali inji ayit'efami: ahizabimi besimu yitamenu. : semayatini yefet'ere yezeregachewimi; midiririna bewisit'awa yalewini yats'ena; beirisiwa layi leminoru hizibi isitinfasini; lemihedubatimi menifesini yemiset'i amilaki igiziabiheri inidihi yilali. : : ine igiziabiheri bet'sidik'i t'erichehalehu; ijihinimi iyizalehu it'ebik'ihimalehu; ye'iwirunimi 'ayini tikefiti zenidi yetegazewinimi kegizoti beti bech'elemami yetek'emet'utini kewehini beti tawet'a zenidi lehizibi k'ali kidani leahizabimi birihani adirige iset'ihalehu. : ine igiziabiheri nenyi: sime yihi nesi: kibireni lelela; misiganayenimi letek'erets'u misilochi aliset'imi. : ineho; yek'edimowi negeri tefets'emo; adisi negerinimi inagerelehu: asik'edimomi sayibek'ili irisuni asitawik'achihwalehu. : wede bahiri yemitiweridu beirisuwami wisit'i yalachihu hulu; desetochina beinerisumi layi yemitororu hoyi; leigiziabiheri adisi mezimuri; kemidirimi daricha misiganawini zemiru. : midire bedawina ketemochu yek'edarimi sewochi yemik'emet'ubachewi meniderochi dimits'achewini yanisu: besela yeminoru ilali yibelu; betarochimi rasi layi honewi yich'uhu. : leigiziabiheri kibirini yisit'u; misiganawinimi bedesetochi yinageru. : igiziabiheri inide hayali yiwet'ali inide selifenyami k'ini'atini yasinesali: yich'ohali dimits'unimi yase-mali bet'elatochumi layi yiberetali. : kediromo zemeni jemiro zimi biyalehu; zimi biyemi tagishalehu: ahuni mit'i inide yazati seti ich'ohalehu: at'efalehu beandininetimi ich'erisalehu. : terarochinina korobitochini aferisalehu; buk'ayawochachewinimi hulu aderik'alehu: wenzochinimi desetochi aderigalehu; kwirewochinimi aderik'alehu. : 'iwi-rochinimi bemayawik'wati menigedi amet'achewalehu; bemayawik'watimi godana imerachewalehu: befitachewimi ch'elemawini birihani aderigalehu; t'emamawinimi ak'emalehu. yihini aderigalachewalehu; alitewachewimimi. : betek'erets'utimi misilochi yemitamenu; k'elit'ewi yeteserutinimi misilochi. amilakochachini nachihu yemilu wede hwalachewi yimelesalu fets'imewimi yafiralu. : inanite denik'orochi; simu: inanitemi 'iwi-rochi; tayu zenidi temeliketu. : kebariyaye bek'eri 'iwiri mani newi? inidemilikewi melikitenyayesi bek'eri denik'oro yehone mani newi? inide fits'umu weyisi inide igiziabiheri bariya 'iwiri yehone mani newi? : bizu negerini tayalachihu negeri gini atit'ebabek'utimi: joroachihumi tekefitewali;

negeri gini atisemumi. : igiziabiheri sile ts'idik'u higuni talak'i yaderigina yakebiri zenidi wedede. : yihi gini yetebebezena yetezerefe hizibi newi: hulachewi bewasha wisit'i tet'emidewali begizoti betimi tesheshigewali: bizibeza honewali yemiya-dinimi yelemi; mirikomi honewali; manimi. melisu ayilimi. : kemekakelachihu yihini yemiya-demit'; lemimet'awimi gize yemiya-demit'ina yemisema mani newi? : ya'ik'obini lemareku isiraelinimi lebezebezu sewochi yeset'e mani newi? inya yebedelinewi; inerisumi bemenigedu yihedu zenidi yaliwededuti lehigumi yalitazezuleti igiziabiheri irisu ayidelem-ini? : silezihi yek'wit'awini me'atina yeselifuni ts'inati afesesebet: bezuriyami anededewi irisu gini alawek'em; ak'at'elewimi irisu gini libi aladeregemi.

43

ahunimi ya'ik'obi hoyi; yefet'erehi; isiraelimi hoyi; yeserahi igiziabiheri inidihi yilali. tebezichhehale-huna atifira: besimihimi t'erichehalehu; anite yeine nehi. : bewiha wisit'i balefih gize keanite gari ihonalehu; bewenizochimi wisit'i balefih gize ayaset'muhimi: besaitimi wisit'i behedihi gize atik'at'elimi; nebelibalumi ayifejihimi. : ine yeisiraeli k'idusi amilakihi igiziabiheri medihanitihi nenyi: gibits'ini leanite beza adirige; itiyop'yanina sabanimi leanite fanita set'ichalehu. : be'ayine fiti yekeberihina yetemesegenihini nehina; inemi wedi-jehalehuna silezihi sewochini leanite ahizabinimi lenefisihi iset'alehu. : ine keanite gari nenyina atifira: zerihinimi kemisirak'i amet'awalehu; kemi'irabimi isebesibihalehu. : semenini. melisehi amit'a; debubinimi. atikelikili: wenidochi lijocheni keruk'i setochi lijochenimi kemidiri daricha; besime yetet'erawini lekibiremi yefet'erihutini; yeserahutina yaderigihutini hulu amit'a ile-walehu. : 'ayinochi yaluachewini 'iwi-rochini hizibi; jorochimi yaluachewini denik'orochuni awit'a. : ahizabi hulu beandineti yisebisebu wegenochimi yikemachu: kemekakelachewi: yihini yeminageri; yek'edimowinisi negeri yemiyasayeni mani newi? yits'edik'u zenidi misikirochachewini yamit'u; semitewimi iwineti newi yibelu. : tawik'una taminubinyi zenidi inemi inidehonihu tasitewilu zenidi; inanite yemeret'ihutimi bariyaye misikiroche nachihu yilali igiziabiheri: keine befiti amilaki aliteserami keinemi behwala ayihonimi. : ine; ine igiziabiheri nenyi; keine lelami yemiya-dini yelemi. : tenagirealehu adinyemalehu asayichemalehu; beinanitemi zenidi ba'di amilaki alineberemi: silezihi inanite misikiroche nachihu; yilali igiziabi-heri; inemi amilaki nenyi. : ket'initi jemiro ine nenyi keijemi yemiyamelit'i yelemi: iseralehu; yemikelekilisi mani newi? : yeisiraeli k'idusi; yemibezhachihu; igiziabiheri inidihi yilali. sile inanite wede babiloni sedjalehu; keledawyanin-imi hulu sidetenoyochi adirige bemimekubachewi merikebochi awaridachewalehu. : k'idusachihu; yeisiraeli fet'ari; nigusachihu; igiziabiheri ine nenyi. : igiziabiheri bebahiri wisit'i menigedini behayilenyami wiha wisit'i metelalefiyani yaderigali: : igiziabiheri seregelawinina feresuni serawitunina

aribenyawini yawet'ali: inerisu gini beanidineti tenyitewali; ayinesumi: k'eritewali; inide t'iwafi kusitarimi t'efitewali: igiziabiheri inidihi yilali. : yefitenyawini negeri atasitewilu; yet'initunimi negeri atasibu. : ineho; adisi negerini aderigalehi: irisumi ahuni yibek'ilali; inanitemi atawik'utimini? bemidire bedami menigedini beberehami wenzochini aderigalehu. :21 : misiganayeni inidinageru leine yefet'erihuti hizibi; yemeret'ihutini hizibeni at'e'a zenidi bemidire beda wihani beberehami wenzochini set'ichalehuna yemidire beda arawiti; k'eberechina segonochi; yakebirunyali. : ya'ik'obi hoyi; anite gini alit'erahenyimi; anitemi israeli hoyi; beine zenidi dekimehali. : lemik'at'eli mesiwa'iti begochihimi alak'erebihilinyimi belelami mesiwa'itih alakeberihenyimi: beihilimi k'wiribani alasichegerihuhimi be'it'aniami aladekemihuhimi. : 'it'aniami begenizebi aligezahilinyimi bemesiwa'itihimi sibi alat'egebihenyimi: negeri gini behat'iatih asichegerihenyi; bebedelihimi adekemihenyi. : metelalefihini. sile ine sili yemidemesisi ine nenyi: hat'iatihinimi alasibimi. : asasibenyi; beanidinetimi honeni inifaredi: iniditits'edik'i negerihini tenageri. : fitenyawi abatihi hat'iatu seritoali; memihirochihimi bedilewinyali. : silezihi yemek'idesuni alek'ochi arekesihu; ya'ik'obinimi irigimani; israelinimi sidibi aderegihu.

44

ahunimi bariyaye ya'ik'obi yemeret'ihuhimi israeli hoyi; sima. : yefet'erehi kemahits'enimi yeserahi yemiredahimi igiziabiheri inidihi yilali. bariyaye ya'ik'obi yemeret'ihuhimi yishurun hoyi; atifira. : betet'ema layi wihani bederek'imi mereti layi fesashochini afesisaheluna: menifeseni bezerihi layi bereketenimi belijochihi layi afesisahelu; : befesashochimi at'egebi inidemibek'ilu inide ahaya zafochi besari mekakeli yibek'ilalu. : yihi. ine yeigiziabiheri nenyi yilali; yami beya'ik'obi simi yit'erali: yihimi. ine yeigiziabiheri nenyi bilo beiju yits'ifali beisraelimi yek'ulimich'a simi yit'erali. : yeisraeli nigusi igiziabiheri; yemibezhimi yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ine fitenya nenyi inemi hwalenya nenyi; keine lelami amilaki yelemi. : inide ine yale mani newi? yinesana yit'ira yinagerimi: ket'initu yefet'erihutini hizibi yazegajilinyi; yemimet'awimi negeri sayiderisi yengeruny. : atifuru atidenigit'umi: ket'initu jemire alinegerihwachihumini? weyisi alasayehwachihumini? inanite misikiroche nachihu. keine lela amilaki aleni? amiba yelemi: maninimi alawik'imi. : yetek'erets'ewini misili yemisuru hulu kenituwochi nachewi; yewededutimi negeri ayirebachewimi: misikirochachewimi ayayumina yawawik'umi: silezihi yafiralu. : amilakini yesera weyisi leminimi yemayireba misilini yek'erets'e mani newi? : ineho; balinjerochu hulu yafiralu; seratenyochumi kesewochi wegeni nachewi: hulachewi tesebisibewi yik'umu: yiferalu beanidinetimi yafiralu. : bireti seri met'rebiyawini yiserali; befimimi wisit'i yaderigewali; bemedoshami metito k'irits'i yiset'ewali; bekinidumi hayili yiserawali; irisumi

yirabali yidekimimali; wihami ayit'et'ami yitakiti-mali. : t'erabiwimi gemedi yizeregali beberek'imi yamelekitlewali bemek'irech'ami yik'erits'ewali bemelekiyami yilekawali: bebetimi wisit'i yik'emet'i zenidi besewi amisalina besewi wibeti yasimesilewali. : yezigibani zafochi yik'orit'ali: yezop'inina yekomiboliti zafi yimerit'ali; keduri zafochimi mekakeli yit'enekiri zenidi yitewewali: yet'idinimi zafi yitekilali zinabimi yabek'ilewali. : lesewimi magedo yihonali: keirisumi wesido yimok'ali; anididomi injera yigagiribetali: keirisumi amilaki abejito yisegidiletali; yetek'erets'ewinimi misili serito beirisu fiti yiniberekekali. : gimashuni beisati yak'at'ilali; beziya begimashu siga yibalali; sigami yit'ebisibetina yit'egibali: yimok'alina. iseyi mok'ihu; isatuni ayichalehu yilali. : yek'erewinimi inich'eti amilaki adirigo misili yik'erits'ibetali: befitumi tegonibiso yisegidali wede irisumi iyets'eleye. amilake nehina adinenyi yilali. : yawawik'umi; ayasibumi: inidayayu 'ayinochachewini; inidayasitewilu libochachewini k'efinewali. : belibumi manimi ayasibimi. gimashiwani beisati ak'at'iyalehu; befimiwami layi injerani gagirealehu; sigami t'ebishe belichalehu: yek'erewinimi asits'eyafi negeri aderigalehu? lezafisi ginidi isegidalehuni? inidilimi iwik'etina masitewali yelewimi. : amedi yibalali; yetetalele libi asitotali; nefisuni lemadani ayichilimi; weyimi. bek'enyi ije haseti ale ayilimi. : ya'ik'obi hoyi; anitemi israeli; bariyaye nehina yihini asibi: ine serichehalehu anitemi bariyaye nehi: israeli hoyi; beine zenidi yaliteresa tihonalehi. : metelalefihini inide demena; hat'iatihinimi inide ch'igagi demisishealehu: tebezhechihalehuna wede ine temelesi. : semayati hoyi; igiziabiheri adirigotalina zemiru: igiziabiheri ya'ik'obini tebezhitotalina; beisraelimi zenidi yikeberalana anite yemidiri t'ilik'i hoyi; ch'uh: inanitemi terarochi anitemi duri beanitemi yale zafi hulu; ilili belu. : kemahits'eni yeserahi; yemibezhihi igiziabiheri inidihi yilali. : huluni yefet'erihu; semayati lebachaye yezeregahu midirinimi yats'enahu igiziabiheri ine nenyi: keine gari mani nebere? : yehasatenyochinimi milikiti kenitu aderigalehu; miwaritenyochinimi asabidalehu; t'ibebenyochunimi wede huala imelisalehu iwik'etachewinimi sinifina aderigalehu: : yebariyayeni k'ali ats'enalehu; yemelikitenyochenimi mikiri ifets'imalehu: iyerusalemimi. yesewi menoriya tihonyaleshi; yeyihudanimi ketemochi. titanets'alachihu firashochachihunimi ak'omalehu ilalehu: : k'elayunimi. derek'i huni; fesashochihinimi aderik'alehu ilalehu: : k'irosinimi. irisu irenyaye newi: irisumi iyerusalemimi. : titanets'iyaleshi bete mek'idesimi yimeseretali bilo fek'adeni hulu yifets'imali ilalehu.

45

igiziabiheri lek'ebahuti; ahizabinimi befitu asigeza zenidi yenegesitatinimi wegebi ifeta zenidi; berochumi inidayizegu mezigiyawochuni befitu ikefti zenidi; k'enyi ijuni leyazihuti lek'irosi inidihi yilali. : befitihi ihedalehu terarochinimi tikikili aderigalehu; yenasunimi deochi isebiralehu yebiretunimi meweriweriyawochi ik'orit'alehu. :

besimihimi yemit'erahi yeisraeli amilaki igiziabiheri ene inide honihu tawik'i zenidi bech'elega yeneberechiwini mezegebi besiwirimi yetede-bek'echiwini habiti iset'ihalehu. : sile bariyaye sile ya'ik'obi; sile meret'ihutimi sile israeli biye besimihiti t'erichehalehu: bek'wilimich'a simihiti t'erahuhi; anite gini alawek'ihenyimi. : : ine igiziabiheri nenyi keinemi lela manimi yelemi: keinemi bek'eri amilaki yelemi: bet'sehayi mewich'ana bem'i'irabi yalu keine bek'eri manimi lela inidelele yawik'u zenidi asitat'ek'ihuhi; anite gini alawek'ihenyimi: ine igiziabiheri nenyi; keinemi lela manimi yelemi. : birihanini serahu; ch'elemawinimi fet'erihu: dehininetini iseralehu; kifatinimi ifet'iralehu: inenezihini hulu yaderegihu igiziabiheri ene nenyi. : inanite semayati kelayi anit'ebat'ibu demenatimi ts'idik'ini yazinibu: midirimi tikefeti medihanitini imiti tabik'ili; ts'idik'ini beanidineti yibik'ile; ine igiziabiheri fet'irewalehu. : keseriwir gari lemitageli weyoleti! bemidiri shekilawochi mekakeli yale shekila newi. ch'ik'a seriwimi. mini tiseralehi? weyisi sirahi. iji yelewimi yilalini? : abatini. mini welidehali? weyimi setini. mini amat'ishi? lemili weyo! : yeisraeli k'idusi seriwimi igiziabiheri inidihi yilali. silemimet'awi negeri t'eyik'unyi; sile lijochena sile ije sirami izezunyi. : ine midirini serichalehu sewinimi beirisiwa layi fet'irealehu: ene beije semayadini zerigichealehu; serawitachewinimi hulu azizhalehu. : ine bet's'idik'i asinesichewalehu menigedunimi hulu ak'enalehu: irisu ketemayeni yiserali; bewagami weyimi bedemewezi sayihoni mirikonyocheni yawet'ali; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : igiziabiherimi inidihi yilali. yegibits'i dikamina yetiit'op'ia nigidi k'umete rejimochimi yesaba sewochi wede anite yalifalu: leanitemi yihonalu ijochachewimi tasirewi yiketeluhali: befithimi yalifalu; leanitemi iyegesedu. beiwineti igiziabiheri beanite ale; keirisumi lela amilaki yelemi bilewi yileminuhali. : yeisraeli amilaki medihaniti hoyi; beiwineti anite rasihini yemitisewiri amilaki nehi. : hulumi yafiralu yiwaredumali; t'a'otatinimi yemiseru beanidineti wede wiriditi yihedalu. : igiziabiheri gini israelini bezelalemawi medihaniti yadinewali; inanitemi lezelalemi atafirumina atiwaredumi. : semayadini yefet'ere igiziabiheri; irisumi midirini yeserana yaderege yats'enatimi; menoriyami lithihoni inji lekenitu iniditihoni yalifet'erati amilaki; inidihi yilali. ine igiziabiheri nenyi keinemi bek'eri lela yelemi. : besiwiri weyimi bech'elega midiri sifira alitenagerihumi: leya'ik'obi zeri. bekenitu feligunyi alalihumi: ine igiziabiheri ts'idik'ini inageralehu k'ininimi aweralehu. : inanite keahizabi wegeni honachihu yamelet'achihu; tesebisibachihu no beanidinetimi k'irebu: yetek'eretsewini yemisilachewini inich'eti yemishekemuna yadini zenidi wedemayichili amilaki yemits'eliyu iwik'eti yelachewimi. : yinageru yik'irebumi beanidinetimi yimakeru: ket'initu yihini yasaye kek'edimosi yetenagere mani newi? yasayehumi yetenagerihumi ine igiziabiheri ayidelehumi? keinemi bek'eri lela amilaki yelemi: ine ts'adik'i amilakina medihaniti nenyi; keinemi bek'eri manimi yelemi. : inanite yemidiri daricha hulu; ine amilaki nenyina; keinemi bek'eri lela

yelemina wede ine zeweri belu tidinimalachihu. : k'ale keafe bet's'idik'i wet'italechi; atimelesimi. gwilibeti hulu leine yiniberekekali; milasimi hulu beine yimilali biye berase miyalehu. : sile inemi. beigiziabiheri zenidi bicha ts'idik'ina hayili ale; wede irisumi sewochi yimet'alu; beirisumi layi yetek'ot'u hulu yafiralu. : yeisraelimi zeri hulu beigiziabiheri yits'edik'alu; yimekalumi yibalali.

46

beli tewarede; nabawi tesebabare: t'a'otochachewi beinisisana bekebiti layi tech'inewali: shekimochachihu ledekama inisisa kebadi ch'ineti honewali. : tegonebesu beanidinetimi tewaredu: shekimuni lemadani alichalumi; rasachewi gini temareku. : inanite yeya'ik'obi beti hoyi; yeisraelimi beti k'ireta hulu; kehodi yanesahwachihu kemahits'enimi yeteshekemihwachihu; simunyi. : isike shimigilina diresi ine nenyi; isike shibetimi diresi ishekemachihwalehu: ine serichalehu inemi anesalehu: ine ishekemalehu inemi adinalehu. : bemanitimesilunyalachihu? kemasani gari tasekakilunyalachihu? inimesaseli zenidi kemasani gari tasiteyayunyalachihu? : werik'uni kekorejo yemiyafesisu birunimi bemizani yemimezinu inerisu anit'irenyawini yik'et'iralu; irisumi amilaki adirigo yisera wali: leziyami yigonebesuletali yisegiduletimali. : bech'anik'achewi layi anisewi yishekemutali besifirawimi yaderigutali; beziyami yik'omali; kesifirawimi fek'ek'i ayilimi: sewimi wede irisu bich'ohi ayisemawimi kemekerawimi ayadinewimi. : yihini asibuna alik'isu: telalafiwochi hoyi; nisiha gibu; libachihunimi melisu. : ine amilaki nenyina; lelami yelemina yek'edimowini yet'inituni negeri asibu: ine igiziabiheri nenyi inide inemi yale manimi yelemi. : bemejeriye mech'ereshawini; ket'initimi yalitederegewini inegiralehu: mikire titt'senalechi fek'adenimi hulu ifets'imalehu ilalehu. : kemisirak'i net'ak'i wefini; keruk'imi ageri mikireni yemiyaderigewini sewi it'erawalehu. tenagirelehu: ifets'imalehu: asibealehu aderigimalehu. : inanite kets'idik'i yerak'achihu ilikenyocho; simunyi. : ts'idik'eni ak'eribalehu; ayirik'imi medihanitemi ayizegeyimi: kets'iyoni lekibiri inidihoni medihanitini leisiraeli set'ichalehu.

47

anichi dinigili yebabiloni liji hoyi; wireji betibiyami layi tek'emech'i: yekeledawiyani seti liji hoyi; kezihibehwala k'ilit'anamina k'imit'ili atibayimina yale zufani bemereti layi tek'emech'i. : wefich'o wesideshi duk'etini fich'i: meshefenyashini awich'i rejimunimi libisishini awilik'eshi t'ayiwi: batishini gilech'i; wenizuni teshageri. : hafirete sigashi yigelet'ali ifiretishimi yitayali: ine ibek'elalehu; lemanimi alirarami. : tadagiyachini; simu yeserawiti geta igiziabiheri; yeisraeli k'idusi newi. : yekeledawiyani seti liji hoyi; kezihibehwala. yemenigisitati imebeti atibayimina zimi bileshe tek'emech'i wede ch'elemami wisit'i gibi. : behizibe layi tek'ot'iche

neberi risitenimi arekesihu bejjishimi asalife set'ehwachewi: keinerisu gari mihireti aladereg-
ishimi; beshimagilewochachewi layi k'eniberishini
ijigi akibideshali. : anichimi. ine lezelalemi imebeti
ihonalehu billeshali: yihinimi belibishi aladereg-
ishimi fits'amewinimi alasebishimi. : ahunimi anichi
k'imit'ili tezellelleshi yemitik'emechi; belibishimi.
ine nenyi keinemi bek'eri lela yelemi: mebele-
timi honye alinorimi yeweladi mekaninetinimi
alawik'ihimi yemitiyi yihini simi: : ahuni gini beanidi
k'eni inezihis huleti negerochi; yeweladi meka-
ninetina mebeletineti; bedinigetiyi yimet'ubishali:
sile metetochishi bizatina sile asimatochishi ts'inati
fets'imewi yimet'ubishali. : bekifatishi tamineshali:
yemiyanyeni yelemi billeshali: t'ibebishina iwik'etishi
atalilewishali; belibishimi. ine nenyi keinemi bek'eri
lela yelemi billeshali. : silezihi mikiniyati kifu negeri
yimet'abishali; bemiwaritishimi inideti inidemi-
tarik'iwu atawik'imi: gudati yiwidik'ibishali tasi-
wegjiwimi zenidi ayichalishimi: yematiwik'iyatimi
gwisik'wilina dinigeti timet'abishalechi. : minal-
ibatimi met'ek'emi tichiyi weyimi tasidengich'i
inide hone; keasimatochishina kehits'aninetishi
jemireshi kedekemishibeti kemetetochishi bizati gari
k'umi. : bemikirishi bizati dekimeshali: ahunimi
yeseamayini kekawibiti yemik'ot'iru; kekawibitinimi
yemimeleketu; beyemebachawimi yemimet'awini
negeri yeminageru tenesitewi kemimet'abishi negeri
yadinushi. : ineho; inide ibik'i yihonalehu; isatimi
yak'at'elachewali sewinetachewinimi kenebelibali
hayili ayadinumi: irisumi sewi inidemimok'ewi fimi;
weyimi befitu sewi inidemik'emet'ibeti isati yale
ayidelemi. : yedekemishibachewi negerochi inidhi
yihonubishali: kehits'aninetishi jemirewi keanichi
gari yinegidu yeneberu iyanidanidachewi wede
sifirachewi yihedalu; yemiyadinishimi yelemi.

48

inanite beisraeli simi yetet'erachihu keyihu-
dami wihochi yewet'achihu; beigiziabiheri simi
yemitimilu; beiwineti sayihoni betsidik'imi sayi-
honi yeisraelini amilaki yemitit'eru; : bek'idisiti
ketema simi yetet'erachihu; simumi yeseraw-
iti geta igiziabiheri bemibali beisraeli amilaki
yemitidegefu; yeyak'obi beti hoyi; yihini simu. :
yek'dimowini negeri ket'initi tenagirealehu; keafemi
wet'itoali asayichewimalehu: dinigeti adirigewalehu
tefets'imomali. : anite ilikenya; anigetihihi yebireti
jimati; gimibarihimi nasi inidehone awik'ealehu: :
silezihi; anite. t'a'ote yihini adirigoali; yetek'erets'ewi
misilena k'elit'o yeteserawu misile yihini azezunyi
inidatili; nak'edime negirehi neberi sayihonimi
asayichehi neberi. : semitehali: yihini hulu teme-
liketi: inanitemi yemitinageruti ayidelachihumini?
yetesewerutini yalawek'ihachewinimi adisochi
negerochini kezihim jemire asayichehalehu. : iner-
isumi ahuni inji ket'initi alitefet'erumi: anitemi
. : ineho; awik'eachewalehu inidatili kezare befiti
alismetachewinimi. : alismetahimi; alawek'ihimi;
jorohi ket'initi alitekefetechemi: anite fets'imo
wenijelenya inide honihi kemahits'enimi jemirehi
telalafi tebilehi inidetet'erahim awik'ealehuna. : sile

sime k'wit'ayeni azegeyalehu; inidalat'efahimi sile
misiganaye itagesalehu. : ineho; anit'irehalehu
negeri gini inide biri ayidelemi: bemekeramit itoni
fetinyehalehu. : sile ine; sile rase aderigewalehu sime
tenek'ifoalina: kibirenimi lelela aliset'imi. : yak'obi
hoyi; yet'erahuhimi isiraeli hoyi; simanyi: ine nenyi:
ine fitenyayi nenyi inemi hwalenyawi nenyi. : ijemi
midirini mesiritalechi k'enyemi semayatini zerigi-
talechi: bet'erahwachewi gize beandineti yik'omalu.
: inanite hulu; beandineti tessebisbachihu simu:
keinerisu yihini yetenageru mani newi? igiziabiheri
yewededewi fek'aduni bebabiloni layi yaderigali;
kinidumi bekeledawiyani layi yihonali. : ine rase
tenagirealehu: ine t'erichewalehu: amit'ichewalehu;
menigedumi tikenaweniletalechi. : wede ine k'irebu
yihinimi simu: ine ket'initi jemire besiwiri alite-
nagerihumi: kehonebeti zemeni jemiro ine beziya
neberihu; ahunimi geta igiziabiherina menifese
likewinyali. : tadagih; yeisraeli k'idusi; igiziabiheri
inidhi yilali. : ine yemirebahini negeri yema-
sitemirihim bemithedibatimi menigedi yemimerahi
amilakihim igiziabiheri nenyi. : tiizazeni bitisema
noro; selamihim inide wenizi ts'idik'ihimi inide bahiri
mogedi behone neberi: : zerihimi inide ashewa
yehodihimi tiwilidi inide midiri tibiya behone
neberi; simumi kefitte balit'efana baliferese neberi. :
kebabiloni wit'u kekeledawiyanim kobililu: beililita
dimits'i tenageru yihinimi nigeru isike midirimi
daricha diresi awiruna. igiziabiheri bariyawani
yak'obini tadigotali belu. : bemidire beda bekuli
bemerachewi gize alitet'emumi: wihanimi ke'aletu
wisit'i afelek'elachewi; aletunimi senet'ek'e wihaw-
imi fesese. : lekifuwochi selami yelachewimi yilali
igiziabiheri.

49

desetochi hoyi; simunyi; inanitemi beruk'i yalachihu
ahizabi; adimit'u: igiziabiheri kemahits'eni
t'eritonyali; keinatemi hodi jemiro simeni anisitoali:
: afenimi inide tesale seyifi adirigoali; beju t'ila
sewironyali: inide tesale filats'ami adirigonyali;
besegebawimi wisit'i shigonyali. : irisumi. isiraeli
hoyi; anite bariyaye nehi beanitemi ikeberalehu
alenyi. : ine gini. bekenitu dekemihu; minimi
t'ik'imi lelelewina lekenitu gwilibeteni fejehu: firide
gini beigiziabiheri zenidi; wagayemi beamilake
zenidi newi alihu. : ahunimi beigiziabiheri ayini
kebrealehuna; amilakemi gwilibeti hononyalina
yak'obini wede irisu inidimelisi isiraelinimi
wede irisu inidisebesib bariya ihonewi zenidi
kemahits'eni jemiro yeseranyi igiziabiheri inidhi
yilali. : irisumi. yeyak'obini negedochi iniditasinesa
keisraelimi yedanutini iniditimesili bariyaye thoni
zenidi ijigi k'elali negeri newina isike midiri dari
diresi medihaniti thoni zenidi leahizabi birihani
adirige set'ichehalehu yilali. : yeisraeli tadagi
k'idusumi; igiziabiheri; sewochi leminik'uti hizibimi
lemitelawi legezhawochi bariya inidhi yilali. sile
tamanyu sile igiziabiheri sile meret'ehimi sile isiraeli
k'idusi negesitati ayitewi yinesalu; mesafinitimi
ayitewi yisegidalu. : igiziabiheri inidhi yilali.
betewedede gize semichehalehu; bemedihanitimi

k'eni redichehalehu: it'ebik'ihimalehu; midirinimi tak'ena zenidi; widima yehonutunimi risitochi tawerisi zenidi; yetegazutunimi. wit'u bech'elemami yetek'emet'utini. tegelet'u tili zenidi k'ali kidani adirige lehizibu set'ichehalehu. bemenigedimi layi yisemaralu; masemariyachewimi bewena korebita hulu layi yihonali. : yemiralarachewimi yimerachewalina; bewihami minich'ochi bekuli yinedachewalina ayirabumi; ayit'emumi; tikusati weyimi ts'ehayi ayigodachewimi. : terarochonimi hulu menigedi aderigalehu; godanochemi kefi kefi yilalu. : ineho; inezih keruk'i; inehomi; inezih kesemenina kemi'irabi; inezihimi kesinimi ageri yimet'alu. : igiziabiheri hizibuni ats'inanitoalina; lechigirenyochumi raroitalina semayati hoyi; zemirru; midiri hoyi; desi yibelishi terarochimi hoyi; ilili belu. : ts'iyoni gini. igiziabiheri titonyali getami resitonyali alechi. : bewinu seti kemahits'eniwa leteweledewi liji isikematirara diresi hits'aniwani tiresa zenidi tichilalechini? awoni; irisiwa tiresa yihonali; ine gini aliresashimi. : ineho; ine beije mets'afi k'erich'eshalehu; k'it'irochishimi huligize befite alu. : lijochishi yifet'inalu: yaferesushina yawedemushi keanichi zenidi yiwet'alu. : ayinishini anisitesi bezuriyashi temelikechi: inezih hulu tesebisibewi wede anichi yimet'alu. ine hiyawi nenyina inezihini hulu inide get'i tilebishachewaleshi; inide mushirami tigonats'efiachewaleshi; yilali igiziabiheri. : badimashina widimashi wenami yehonewi midirishi keminorubishi yetesa zare t'ebabi tihonalechina; yewat'ushimi yirik'aluna. : yeweladi mekani kehonishi behwala yeteweledulishi lijochishi bejoroshi. sifira t'ebibonyalina ik'emet'i zenidi bota asifilinyi yilalu. : anichimi belibishi; yeweladi mekani honyalehuna; inemi bichayeni tesedijalehuna tek'ibezibezhe alehumina inezihini mani weledelinyi? inezihini mani asadegachewi? ineho; bichayeni k'eriche neberi: inezihisi wedeti neberu? tiyaleshi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; ijeni wede ahizabi anesalehu; 'alemayenimi wede wegenochi ak'omalehu: wenidochi lijochishinimi bebibitachewi yamet'uachewali; setochi lijochishinimi bech'anik'achewi layi yisheke-muachewali. : negesitatimi asadagi abatochishi yihonalu; itegewochachewimi mogizitochishi yihonalu: gimibarachewinimi wede midiri zik'i adirigewi yisegidulishali; yeigirishinimi tibiya yil-isalu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'iyaleshi; inenimi bemetemameni yemit'ebabek'u ayafirumi. : bewinu bizibeza kehayali iji yiwesedalini? weyisi yech'ekanyu mirikonyochi yamelit'aluni? : igiziabiheri gini inidihi yilali. behayalani yetemareku yiwesedal; yech'ekanyochimi bizibeza yamelit'ali: keanichi gari yemit'alutini it'alachewalehu; lijochishinimi adinalehu. : asich'enak'iwochishinimi sigachewini asibelachewalehu; inide t'afach'imi weyini t'oji demachewini t'et'itewi yisekiralu: siga lebashumi hulu ine igiziabiheri medihanitishina tadagishi; yeya'ik'obi hayali inide honihu yawik'ali.

50

igiziabiheri inidihi yilali. inatachihuni yefetahu-beti yefichiwa ts'ihifeti yeti ale? weyisi inaniteni yeshet'ihu keabedariwochi leyetinyawi newi? ineho; sile hat'iatachihu teshit'achihwali; sile bedelachihumi inatachihu tefetitalechi. : bemet'ahusi gize sewi sile mini alineberemi? bet'erahusi gize yemimelisi sile mini alineberemi? metadegi inidatichili ije ach'iri honalechini? weyisi lemadani hayili yelenyimini? ineho; begesets'ihu gize bahirini aderik'alehu; wenizochinimi midire beda aderigachewalehu: wihami bemat'ati 'asochachewi yigemalu bet'imatimi yimotalu. : semayatini t'ik'wireti alebisachewalehu; megarejachewinimi mak'i aderigalehu. : yedeke-mewini bek'ali inideti inidemidegifi awik'i zenidi geta igiziabiheri yetemarutini milasi set'itonyali maleda maleda yanek'anyali; inide temariwochimi tisema zenidi joroyeni yanek'ak'ali. : geta igiziabiheri joroyeni kefitoali; inemi 'amets'anya alineberihumi wede hwalayemi alitemelesihumi. : jeribayeni legerafiwochi gwinich'enimi let'egwiri nech'iwochi set'ehu; fitenimi kewiridetina ketifati alimelesihumi. : geta igiziabiheri yiredanyalina silezihi alitawek-ihumi: silezihi fiteni inide balich'uti dinigayi adirigewalehu; inidalfirimi awik'alehu. : yemiy-ats'edik'enyi k'iribi newi: keinesi gari yemikerakeri mani newi? beanidineti inik'umi: yemikerakerenya mani newi? wede ine yik'irebi. : ineho; geta igiziabiheri yiredanyali: mani yiferidibinyali? ineho; hulu inide libisi yarejalu bilimi yibelachewali. : keinanite igiziabiherini yemifera; yebariyawinimi k'ali yemisema; bech'elemami yemihedi; birihanimi yeleelewi; negeri gini beigiziabiheri simi yemitameni; beamilakumi yemidegefi mani newi? : ineho; isati yemitanedidu yeaisatinimi welifeni yemititat'ek'u hualachihu; beisatachihu nebelibali banededachihutimi welifeni bidu: yihi keije yihonibachihwali: behazeni titenyalachihu.

51

inanite ts'idik'ini yemitiketulu igiziabiherinimi yemitishu; simunyi: keirusu yetek'oret'achihubetini dinigayi keirusumi yetek'ofarachihubetini gwidig-wadi temeliketu. : wede abatachihu wede abirihami; wede weledechachihumi wede sara temeliketu: anidi bichawini behone gize t'erahuti; barekihutimi abezahutimi. : igiziabiherimi ts'iyonini yats'inalali: beirisuwami badima yehonewini hulu yats'inalali; midire bedawanimi inide 'edeni berehawanimi inide igiziabiheri genet yaderigali: desitana tedila misiganana yezimare dimit's'iyenyibetali. : wegene hoyi; adimit'enyi: hizibe hoyi; simanyi: higi keine yiwet'alina firidemi leahizabi birihani yihonalina. : ts'idik'e fet'ino k'eriboali; madanemi wet'itoali; kinidemi beahizabi layi yiferidali: desetochi ineni bemetemameni yit'ebabek'alu; bekinidemi yita-menalu. : 'ayinachihuni wede semayi anisu; wede tachimi wede midiri temeliketu: semayati inide t'isi beninewi yit'efalu; midirimi inide libisi tare-jalechi; yeminorubatimi inidihi yimotalu: madane gini lezelalemi yihonali; ts'idik'emi ayiferisimi.

: ts'idik'ini yemitawik'u higemi belibachihu yale hizibi hoyi; simunyi: yesewini tegidaroti atifiru; besidibachewimi atidenigit'u. : inide libisimi bili yibelachewali; inide begi t'egwirimi tili yibelachewali: ts'idik'e gini lezelalemi madanemi letiwiildi hulu yihonali. : yeigiziabiheri kinidi hoyi; tenesi; tenesi; hayilini libesi: bek'edimowi weratina bet'initu zemeni beneberewi tiwiildi inide honewi tenesi. re'abini yek'oraret'ihii zenidowinimi yewegahi anite ayidelehimini? : bahirunina yetalak'uni t'ilik'i wiha yaderek'ihewi; yedanutimi yishageru zenidi t'elik'uni bahiri menigedi yaderegihi anite ayidelehimini? : igiziabiherimi yetebzhachewi yimesesalu wede ts'iyonimi yimet'alu: yezelalemimi desita berasachewi layi yihonali: desitanina tedilani yagenyalu; hazenina lik'isomi yisheshali. : yemats'inanachihu ine nenyi; ine nenyi: yemimotewini sewi inide sarimi yemit'eweligewini yesevi liji tifera zenidi anite mani nehi? : semayatinimi yezeregawi midirinimi yemeseretewini fet'arihini igiziabiherini resitehali: yat'efa zenidi bazegaje gize keasich'enak'iwu k'wit'a yetenesa huligize k'enuni hulu feritehali: yeasich'enak'iwu k'wit'a yeti ale? : mirikonya fet'ino yifetali: ayimotimi wede gwidigwadimi ayiweridimi; injerami ayigodilibetimi. : mogedumi iniditemimi bahirini yemanawit'i amilakihii igiziabiheri ine nenyi; simemi yeserawiti geta igiziabiheri newi. : semayatinii izerega zenidi midirinimi imeseriti zenidi; ts'iyoninimi. anichi hizibe neshi ili zenidi k'aleni beafihii adirigealehu; beijemi t'ila garijehalehu. : keigiziabiheri iji yek'wit'awini ts'awa yet'et'ashi iyerusalemi hoyi; nik'i; nik'i; k'umi: yemiyangidegedidini wanich'a t'et'iteshali ch'elit'eshiwimali. : keweledchachewi lijochi hulu yemimerati yelemi; kasadegechachewimi lijochi hulu ijiwani yemiyizi yelemi. : inezihi huleti negerotchi honewibishali; manisii yasezazinishali? mefetatina t'ifati rabina seyifi nachewi: inidetisi adirige ats'inanashalehu? : lijochishii zilewali: bewet'imedi inidetyeaze midak'wa beadebabayi hulu rasi layi tenyitewali: beigiziabiheri k'wit'ana beamilakishii tegisats'i temolitewali. : silezihiimi yale weyini t'ejii yesekerishi anichi chigirenya; yihini simi: : sile wegenu yemimiwageti amilakishii getashii igiziabiheri inidihii yilali. ineho; yemiyangidegedidini ts'awa yek'wit'ayenimi wanich'a keijishi wesijalehu: degimeshimi keinigidihi wedihi atit'ech'iwimi. : nefisishinimi. inishageri zenidi zik'i beyi bemiluati beasich'enak'iwochishii iji anorewalehu: jeribashinimi lemishageruti inide meretina inide menigedi aderegishilachewi.

52

ts'iyoni hoyi; teneshi; teneshi; hayilishini libeshi: k'idisittu ketema iyerusalemi hoyi; yalitegerezena rikusi keinigidihi wedihii ayigebabishimina get'anya libisishini libeshi. : iyerusalemi hoyi; tibiyani aragifi: teneshi; tek'emech'i: mirikonayayitu yets'iyoni liji hoyi; yeangietishini isirati fichi. : igiziabiheri inidihii yilali. bekenitu teshit'achihu neberi; yale genizebimi tibezhalachihu. : geta igiziabiheri inidihii yilali. wegenu beziya inigida hono yik'emet'i

zenidi asik'edimo wede gibits'i werede; asorimi yale mikiniyati bedelewi. : wegenu bekenitu tewesidoalana ahuni kezihii mini alenyi? yilali igiziabiheri: yemigezuachewi yich'ohalu; yilali igiziabiheri; simemi huligize k'enuni hulu yisedebali. : silezihi wegenu simeni yawik'ali; silezihiimi yeminageri ine inide honihu beziya k'eni yawik'alu: ineho; ine nenyi. : yemisirachi yeminageri; selaminimi yemiyawera; yemelikaminimi wene yemisirachi yeminageri; medihaninimi yemiyawera; ts'iyoninimi. amilakishii negisoali yemili sewi igiru beterarochi layi iijii yamare newi. : ineho; gwibenyochishii ch'ohewali: igiziabiheri wede ts'iyoni betemelese gize 'ayini be'ayini yiteyayaluna dimits'achewini yanesalu; beanidinetimi yizemiralu. : inanite yeiyerusalemi firisirashochi hoyi; igiziabiheri hizibuni ats'inanitoalana; iyerusaleminimi tadigoalana desi yibelachihu; beanidinetimi zemiru. : igiziabiheri yetek'edesewini kiniduni beahizabi hulu fiti gelit'oali; bemidiri daricha yeminorutimi hulu yeamilakachininii medihaniti yayalu. : inanite yeigiziabiheri 'ik'a yemitishkemu hoyi; ilifi belu; ilifi belu; keziya wit'u; rikusini negeri atiniku; kemekakeliwa wit'u; nits'ihani hunu. : igiziabiheri yik'edimachihwalina; yeisraelimi amilaki yiketelachihwalina bechikola atitew'umi bemekobilelimi atihedumu. : ineho; bariyaye bemasitewali yaderigali: yikebirali kefi kefimi yilali; iijii talak'imi yihonali. : fitu kesewochi hulu yilik'i; melikumi kesewochi lijochi yilik'i tegosak'wiloalana bizu sewochi sile anite inide tedenek'u; inidihu bizu ahizabini yasidenik'ali: : yalitenegerelachewinimi yayaluna; yalisemutinimi yasitewilaluna negesitatu sile irisu afachewini yizegalu.

53

yesebanewini negeri mani aminoali? yeigiziabiherisii kinidi lemani tegelit'oali? : befitu inide buk'aya kederek'imi mereti inide sirii adigoali. melikina wibeti yelewimi; bayenewimi gize iniwedidewi zenidi demi gibati yelewimi. : yetenak'e kesewimi yetet'ela; yehimami sewi dewenimi yemiyawik'i newi: sewimi fituni inidemisewiribeti yetenak'e newi; inyami alakeberinewimi. : beiwineti deweyachininii tek'ebale himemachininimi teshekimoali: inya gini inide temeta beigiziabiherimi inide tek'esefe inide techegeremi k'oterinewi. : irisuu gini sile metelalefachini k'osele; sile bedelachininii dek'ek'e: yedehininetachininii tegisats'i beirisu layi nebere; beirisumi k'wisili inya tefewesini. : inya hulachini inide begochi tek'ibezibizeni t'efani: keinya iyanidanidu wede geza menigedu azebebe: igiziabiherimi yehulachininii bedeli beirisu layi anore. : tech'enek'e tesak'eyemi afunimi alikefetemi: lemetaredi inideminada t'eboti; beshelatochumi fiti zimi inidemili begi; inidihu afuni alikefetemi. : bemasich'enek'ina befiridi tewesede: sile hizibe hat'iatii temetito kehiyawani midiri inide tewegede ketiwiildu mani asitewale? : kekifuwochimi gari mek'abiruni aderegu; kebalet'egochimi gari bemotu honomi gifiini aladeregemi neberi; beafumi tenikoli alitegenibetimi neberi. : igiziabiherimi bedewe yadek'ik'ewi zenidi fekede: nefisuni sile

hat'iatu mesia'witi kaderege behwala zeruni yayali; 'idimewimi yirezimali; yeigizabiherimi fek'adi beiju yikenawenali. : kenefisu dikami birihani yayali desimi yilewali: ts'adik'i bariyayemi beiwik'etu bizu sewochini yats'edik'ali; hat'iatatewini yisekemali. : silezihimi irisu bizuwochini yiwerisali; kehayanani gari mirikoni yikafafelali: nefisuni lemoti asalifo set'itoalina; ke'amets'enyochimi gari tek'ot'iroalina: irisu gini yebizu sewochini hat'iatu teshekeme; sile 'amets'enyochimi malede.

54

anichi yaliweledishi mekani hoyi; zemiri: anichi yalamat'ishi hoyi; ilili beyi; ch'uhimi: bali kalati yilik'i feti yehonechitu lijochi bezitewalina; yilali igiziabiheri. : yedinikwanishini sifira asifi; megarejawochishinimi yizerigu: atik'ot'ibi: awitarochishini asirezimi kasimochishinimi ats'inyi. : bek'enyina begira tisefafiyaleshina; zerishimi ahizabini yiwerisalina; yeferesutinimi ketemochi menoriya yaderigalina. : atafirimina atifiri: atewarejimina atidenigich'i: yehits'aninetishinimi ifreti tireshiwalessi; yemebeletinetishinimi sidibi keinigidihi wedihi atasibimi. : fet'arishi balishi newi; simumi yeserawiti geta igiziabiheri newi: yeisraelimi k'idusi tadigishi newi; irisumi yemidiri hulu amilaki yibalali. : igiziabiheri inide tetewechina inide tebesach'echi belijinetiwami inide tet'alechi misti t'eritoshali; yilali amilakishi. : t'ik'iti gize tewihushi; betalak'imi mihireti isebesishalehu. : bet'ik'iti k'wit'a lek'its'ibeti 'ayini fiteni keanichi seweruhi; bezelalemimi cherineti imirishalehu; yilali tadagishi igiziabiheri. : yihi leine inide nohi wiha newi: yenohi wiha degimo bemidiri layi inidayalifi inide malihu; inidihu anichini inidalik'ot'a inidalizelifishimi miyalehu. : terarochi yifelisalu; korebitochimi yiwegedalu: cherinete gini keanichi zenidi ayifelisimi yeselamemi k'ali kidani ayiwegedimi; yilali meharishi igiziabiheri. : anichi yetechegerishi be'awili nefasimi yetenawet'ishi yalitets'inanashimi; ineho; dinigayochishini shelalime igenebalehu; beseniperimi imeseritishalehu. : yeginibishinimi gwillati bek'eyi 'inik'wi; berochishinimi bemiyabirek'irik' 'inik'wi; darichashinimi hulu bekeberu dinigayochi iseralehu. : lijochishimi hulu keigiziabiheri yetemaru yihonalu; yelijochishimi selami bizu yihonalu. : bet'sidik'i titanets'iyaleshi: kegifi rak'i; atiferimimi; dinigat'emi wede anichi atik'eribimi. : ineho; yisebesebale; negeri gini keine zenidi ayihonimi: beanichimi layi yemisebesebu hulu keanichi yetenesa yiwedik'alu. : ineho; fimuni bewenafi yemiyanafa lesirawimi mesariya yemiyawet'a bireti serini ine fet'irealehu: yemiyaferisewinimi inidiyat'efa fet'irealehu. : beanichi layi yetesera mesariya hulu ayikenawenimi: befidrimi beminesabishi milasi hulu tiferijibetaleshi. yeigiziabiheri bariyawochi risiti yihi newi; ts'idik'achewimi keine zenidi newi; yilali igiziabiheri.

55

inanite yetet'emachihu hulu; wede wiha nu; genizebimi yeelachihu nuna gizu bilumi: nu yale genizebimi yale wagami yeweyini t'ejina weteti gizu. : genizebimi injera layidele; yedikamachihunimi waga lemayat'egibi negeri lemini timezinalachihu? adimit'unyi; bereketinimi bilu; sewine-tachihumi bech'oma desi yibelewi. : joroachihuni azenibulu wede inemi k'irebu: simu sewine-tachihumi behiyiweti tinoralechi: yetamenechiyituni yedawitini mihireti; yezelalemimi k'ali kidani keanite gari aderigalehu. : ineho; Leahzabi misikiri; lewegenochimi alek'ana azazhi inidihoni set'ichewalehu. : ineho; yematawik'ewini hizibi tit'erahehi; yeisraelimi k'idusi akibirohalina sile amilakishi sile igiziabiheri yemayawik'uhi hizibi wede anite yirof'alu. : igiziabiheri bemigenyibeti gize felugiti; k'eribomi sale t'iruti: : kifu sewi menigeduni bedelenyami asabuni yitewi: wede igiziabiherimi yimelesi irisumi yimirewali; yik'iritawimi bizu newina wede amilakachini yimelesi. : asabe inide asabachihu menigedachihumi inide menigede ayidelemina yilali igiziabiheri. : semayi kemidiri kefi inidemili; inidihu menigede kemenigedachihu asabemi keasabachihu kefi yale newi. : zinabina beredo kesemayi inidemiweridi; midirini inidemiyarekati; tabek'ilina taferami zenidi inidemiyaderigati; zerinimi lemizera injeranami lemibela inidemiset'i inji wede semayi inidemiyamelesi; : keafe yemiwet'a k'ale inidihu yihonalu: yemishawini yaderigali yelakihutinimi yifets'imali inji wede ine bekenitu ayimelesimi. : inanitemi bedesita tiwet'alachihu beselamimi tishenyalachihu: terarochina korebitochi befitachihu ililita yaderigalu; yemedami zafochi hulu yach'ebch'ibalu. : beishohimi fanita t'idi bekurinchitimi fanita bariseneti yibek'ilali: leigiziabiherimi metasebiyani lezelalemimi yemayit'efa; milikiti yihonalu.

56

igiziabiheri inidihu yilali. madane limet'a ts'idik'emi ligelet'i k'eriboalina firidini t'ebik'u ts'idik'inimi adirgu. : yihini yemiyaderigi sewi yihininimi yemiyizi yesewi liji; inidayarekisewi senibetinimi yemit'ebik'i ijunimi kifati kemadiregi yemit'ebik'i bits'u'i newi. : wede igiziabiherimi yetet'ega mets'atenya. beiwineti igiziabiheri kehizibu yileenyali ayibeli: janiderebami. ineho; ine derek'i zafi nenyi ayibeli. : igiziabiheri senibeteni senimemit'ebik'u desi yemiyasenenyinimi negeri silemimerit'u k'ali kidanenimi silemizyuz janiderebochi inidihu yilalina. : bebetena bek'it'ire wisit'i kwenidochina kesetochi lijochi yilik'i yemibelit'i metasebiyani simi iset'achewalehu: yemayit'efami yezelalemi simi iset'achewalehu. : yagelegiluti zenidi yeigiziabiherinimi simi yiwedidu zenidi bariyawochumi yihonu zenidi wede igiziabiheri yemit'egutinimi mets'atenyochi; inidayarekisuti senibetini yemit'ebik'utini k'ali kidanenimi yemiyizutini hulu; : wede tek'edese teraraye amet'achewalehu; bet's'elotemi beti desi

asenyachewalehu: bete leahizabi hulu yemi-honi yet'seloti beti yibalalina yemik'at'elewini mesiya'itachewinina lela mesiya'itachewini beme-sewiyaye layi ik'ebelalehu. : keisiraeli yetebetenutini yemisebesibi geta igiziabiheri. wede tesebesebuti zenidi lelochini isebesibetalehu yilali. : inanite yemidire beda arawiti hulu; inanitemi yeduri arawiti hulu; tibelu zenidi k'irebu. : gwibenyochu 'iwi-rochi nachewi; wulu yale iwik'eti nachewi: hulumi dida yehonu wishochi nachewi yich'ohumi zenidi ayichilumi: hilimini yalimalu: yitenyalu: manik'elafatinimi yiwedidalu. : mebili wedajochi keto yemayit'egibu wishochi nachewi; inerisumi yasitewilu zenidi yemayichilu irenyochi nachewi: hulu wede menigedachewi; kefitenyawi isike hwalenyawi diresi hulu; iyanidanidachewi wede t'ik'imachewi zeweri bilewali. : nu yeweyini t'oji inwisidedi; bemiyasekirimi met'et'i inirika: zaremi inide hone inidihu nege yihonali; kezaremi yilik'i ijigi yibelit'ali yilalu.

57

ts'adik'i yimotali; belibumi negeruni yemiyanoi yelemi: mihiiretenyochimi yiwegedalu; ts'idik'imi kekifati fiti inide tewegede manimi ayasitewilimi. : wede selami yigebali: bek'inineti yehede bealigawi layi yarifali. : inanite yeasimatenyayitu lijochi; yeamenizirawina yegalemotayitu zeri; wedezihi k'irebu. : bemani talagit'alachihu? bemanisi layi afachihuni talak'ik'alachihu? milasachihunisi be-mani layi tasirezimalachihu? : inanite beadibari zafochi mekakeli belemelememi zafi hulu betachi befitiweti yemitik'at'elu; inanitemi beshelek'ochi wisit'i be'aletimi sinit'ak'iwochi betachi hits'ananini yemidaridu; ye'amets'i lijochina yehaseti zeri ayidelachihumini? : beshelek'owi wisit'i yalu yelezebu dinigayochi idili fenitashi nachewi; inerisumi 'it'ashi nachewi: leinerisumi yemet'et'i k'wiribani afisiseseshali; yeihilini k'wiribani ak'iribeshali. inigidih bezih negeri alik'ot'aminini? : kefi balewimi berezemewimi terara layi meny-itashini aderegishi; mesywa'tinimi tisewi zenidi wedeziya wet'ashi. : kemeziyagawina kemek'anu behwala metasebiyashini aderegishi: ineni titeshi lelela tegelit'eshali; wet'iteshi menyitashini asifite-shali: k'ali kidanimi tegabashachewi; bayeshibetimi sifira hulu menyitachewini wededishi. : zeyitimi yizeshi wede nigusu hedishi; shitushinimi abezashi; meliikitenyochishinimi wede ruk'i lakishi; isike siolimi diresi tewaredishi. : bemenigedishimi bizati dekemishi; negeri gini. tesifa yelemi alalishimi: yeg-wilibetini metadesi agenyeshi; silezihiimi alizalishimi. : hasetini yetenagerishiji inenimi yalasebishiwi belibishimi negeruni yalanorishiji manini segiteshi newi? maninisi feriteshi newi? ine bizu gize zimi alihu; anichimi aliferashimi. : ine ts'idik'ishini inagerelehu; sirashimi ayirebashimi. : wede anichi yesebesebishachewi bech'ohishi gize yitadegushi: nifasi gini yiwesidachewali shiwishiwitami huluni yasiwegidachewali. beine yetamene gini midirituni yigezali; yetek'edesewinimi terarayeni yiwerisali. : irisumi. t'iregu; menigedini azegeju; kehizibemi

menigedi 'inik'ifatini awit'u yilali. : lezelalemi yeminori sumimi k'idusi yehone; kefi yalewi li'uli inidih yilali. yetewaredutini sewochi menifesi hiyawu aderigi zenidi; yetek'et'ek'et'ewinimi libi hiyawu aderigi zenidi; yetek'et'ek'et'ena yetewarede menifesi kalewi gari bekefitana betek'edese sifira ik'emet'alehu. : menifesimi yefet'erihutimi nefisi kefiti inidayizili lezelalemi alit'alami; huligizemi alik'ot'ami. : sile hat'iatu t'ik'iti gize tek'ot'iche k'esefihuti; fiteni sewire tek'ot'ahu: irisumi be-libu menigedi iyafegefege hede. : menigeduni ayichalehu ifewisewimalehu; imerawimalehu; leirisuna sile irisumi lemiyalek'isu mets'ananini imelisalehu. : yekeniferochini fire ifet'iralehu: beruk'imi bek'iribimi lawewi selami selami yihuni; ifewisewimalehu; yilali igiziabiheri. : kifuwochi gini inideminik'esak'esi bahiri nachewi: ts'et'i yili zenidi ayichilimina; wihochumi ch'ik'ana gwidifi yawet'aluna. : lekifuwochi selami yelachewimi yilali amilake.

58

behayilihi ch'uh; atik'ot'ibi; dimits'ihini inide meleketi anisa; lehizibe metelalefachewini leya'ik'obi betimi hat'iatachewini nigeri. : negeri gini 'ileti 'ileti yishunyali menigedenimi yawik'u zenidi yiwedidalu: ts'idik'ini inidaderegu yeamalachewinimi firidi inidaltewu hizibi iwinetenyawini firidi yileminun-yali; wede igiziabiherimi lemek'rebi yiwedidalu. : sile mini ts'omini; anitemi alitemeleketihenimi? sewinetachininisi sile mini awaredini; anitemi alawek'ihimi? yilalu. ineho; bet'somachihu k'eni fek'adachihuni taderigalachihu; seratenyochachihunimi hulu tasich'enik'alachihu. : ineho; let'ilina lekirikiri tits'omalachihu begifi t'uch'ami timata-lachihu: dimits'achihunimi wede layi tasemu zenidi zare inidemitits'omuti atits'omumi. : ine yemeret'ihuti ts'omi yihi newini? sewisi nefisuni yemiyarawidewi inidezihi bale k'eni newini? bewinu rasuni inide inigich'a zik'i yaderigi zenidi mak'inina amedinimi bebetachu yanet'ifi zenidi newini? bewinu yihini ts'omi; beigiziabiherimi zenidi yetewedede k'eni tilewalehini? : inesi yemeret'ihuti ts'omi yihi ayidelemini? yebedelini isirati fiteshi zenidi; yek'eniberinisi t'efiri tilek'ik'u zenidi; yetege-futinisni arineti tisedidu zenidi; k'eniberunisni hulu tisebiru zenidi ayidelemini? : inijarashini leterabe tik'orisi zenidi; sidentenyochuni dihochi wede betihi tageba zenidi; yeterak'otewinisi bitayi talebisewi zenidi; kesiga zemedidhi inidatisheshigi ayidelemini? : yeziyani gize birihanishi inide nigati yiberali; fewisihimi fet'ino yibek'ilali; ts'idik'ihimi befitihi yihedali; yeigiziabiherimi kibiri behwalahi hono yit'ebik'ihali. : yeziyani gize tit'eralahi igiziabiherimi yisemahali: tich'ohalehi irisumi. inehonyi yilali. ke-mekakelihi k'eniberini bitarik'i; t'atihinimi met'ik'esi bititewi; : batanigoragwirimi; nefishinimi leterabe bitafesisi; yetech'enek'ewinimi nefisi bitat'egibi; birihanishi bech'elega yiwet'ali ch'elemahimi inide k'etiri yihonali. : igiziabiherimi huligize yimer-ahali: nefishinimi bemelikami negeri yat'egibali at'initihinimi yat'enali: anitemi inidemit'et'a genet;

wihawimi inidemayak'warit'i minich'i tihonalehi. : keduro zemeni yeferesuti sifirawochi yiseralu; yebizu tiwilidimi mesereti yitanets'ali: anitimi. sebarawini t'eganyi; yemenoriya menigedini adashi tibalehi. : fek'adihini betek'edesewi k'ene kemadiregi igirihini kesenibeti bitimelisi; senibetanimi desita; igiziabiherimi yek'edesewini kiburi bitilewi; yegeza menigedihini kemadiregi fek'adihinimi kemaginyeti kenitu negerinimi kemenageri tekelik-ilehi bitakebirewi; : beziyani gize yeigiziabiheri desi yilihali; bemidirimi keffitawochi layi awet'ahalehu; yeabatihini yeya'ik'obini risiti abelalahelu: yeigiziabiheri afi tenagiroalina.

59

ineho; yeigiziabiheri iji kemadani alat'erechimi; jorowimi kemesimati alidenek'orechimi: : negeri gini bedelachihu beinanitena beamilakachihu mekakeli leyitalechi; inidayisemami hat'iatachihu fituni keanitanite sewirotali. : ijachihu bedemi t'atachihumi bebedeli rekisalechi; keniferachihumi hasetini tenagiroali; milasachihumi hat'iatini asemitoali. : bet's'idik'i yemit'era beiwinetimi yemiferidi yelemi: beminaminite negeri taminewali hasetinimi tenagirewali: gwidatini ts'enisewali bedelinimi welidewali: : yeibabini inik'wilali k'efek'efu; yeshereritini diri aderu: inik'wilalawehinimi yemibela sewi yimotali; inik'wilalumi siseberi ifunyiti yiwet'ali. : dirochachewimi libisi ayihonulachewimi; besirachewimi ayishefenumi: sirachewimi yebedeli sira newi; yegifimi sira bejachewi newi. : igirochachewi wede kifati yirof'alu; nits'uhhuni demi lemafisesi yifet'inalu: asabachewi yehat'iatu asabi newi; gwisik'wilinana k'it'ik'at'e bemenigedachewi ale. : yeselamini menigedi ayawik'umi; beakahedachewimi firidi yelemi: menigedachewini at'amimewali; yemihedibatimi hulu selamini ayawik'imi. : silezihi firidi keinya zenidi rik'oali; ts'idik'imi alagenyenimi: birihanini betesifa init'ebabek'i neberi; inehomi; ch'elema hone: ts'edalini betesifa init'ebabek'i neberi; negeri gini bech'elema hedini. : inide 'iwirochi wede k'it'iru terimesemesini; 'ayini inidelelachewi terimesemesini: bek'etiri gize bedigizigizita inidale sewi tesenakelini; inide mutani bech'elema sifira neni. : hulachini inide dibochi inich'ohaleni; inide rigibi inilek'ak'esaleni: firidini betesifa init'ebabek'i neberi irisumi yelemi: medianimi keinya zenidi rik'oali. : 'amets'achini beanite fiti bezitoalina; hat'iatachini mesikirobinalina; 'amets'achini keinya gari newina; bedelachinini inawik'alena. : 'amits'enali; hasetini tenagirenali; amilakachinini kemeketeli temelisenali: giffinina 'amets'inimi tenagirenali; yehat'iatu k'alanimi ts'eniseni kelibi awit'italeni. : firidimi wede huala temelisoali; ts'idik'imi bruk' k'omoali: iwinetimi beadebabayi layi wedik'oalina; k'ininetimi ligeba alichalemina. : iwinetimi tat'itoali; kekifatimi yerak'e sewi lebizibezza honoali. igiziabiherimi aye; firidimi silelele tekefa. : sewimi inidelele aye; wede irisu yemimalidi inidelele tereda tedenek'em: silezihi yegeza kinidu medihaniti amet'aleti; ts'idik'umi agezewi. : ts'idik'inimi inide t'iruri lebesa; berasumi

layi yemadanini rasi k'wiri aderege: yebek'elinimi libisi lebesa; bek'ini'atimi megonats'efiya tegonats'efe. : inide sirachewi met'eni inidihu k'wit'ani lebalagawochu; fidanimi let'elatochu yikefilali: ledesetochimi fidachewini yikefilali. : irisu yeigiziabiheri nefasi inideminadawi inide gorifi fesahi yimet'alina bem'irabi yaluti yeigiziabiherini simi; bet's'ehayi mewich'ami yaluti kibiruni yiferalu. : let's'iyoni tadagi yimet'ali; beya'ik'obimi zenidi kehat'iatu lemirik'u; yilali igiziabiheri. : keirisu gari yalewi k'ali kidane yihi newi yilali igiziabiheri; beanite layi yalewi menifese beafihimi wisit'i yaderegihuti k'ale kezare jemiro isike zelalemi diresi keafihizi kezerihimi afi kezeri zerihimi afi ayalifimi; yilali igiziabiheri.

60

birihanishi met'itoalina; yeigiziabiherimi kibiri wet'itolishalina teneshi; abiri. : ineho; ch'elema midirini dik'idik'i ch'elemami ahizabini yishefinali: negeri gini beanchi layi igiziabiheri yiwet'ali kibirumi beanchi layi yitayali: : ahizabimi wede birihanishi negesitatimi wede mewich'ashi ts'edali yimet'alu. : 'ayinochishini aniseshi bezuriyashi temelikechi: inezihili hulu tesebisewi wede anichi yimet'alu: wenidochi lijochishi keruk'i yimet'alu; setochi lijochishinimi bech'anik'a layi yisheke-muachewali. : beziyani gize yebahiru bereketi wede anichi silemimesi; yehazibimi bilit'igina wede anichi silemimet'a; ayiteshi desi yilishali; libishimi yidenek'ali yisefamali. : yegimelochi bizati; yemidiyamina yegeferi gimelochi; yishefinushali: hulu kesaba yimet'alu; werik'inina it'anini yamet'alu yeigiziabiherinimi misigana yaweralu. : yek'edari menigochi hulu wede anichi yisebese-balu yenebayotimi awira begochi yagelegilushali: ineni desi liyasenyu bemesewiyaye layi yiwet'alu; yekibirenimi beti akebiralehu. : rigibochi wede betachewi inidemiberiru; inezihili inide demena yemiberiru inemani nachewi? : irisu akibiroshalina leamilakishi leigiziabiheri simina leisiraeli k'idusi lijochishini keruk'i keinerisu garimi birachewinina werik'achewini yamet'u zenidi desetochi yeterisesi merikebochimi asik'edimewi yit'ebabek'unyalu. : bek'wit'aye k'esife befik'ire mireshalehuna mets'atenyochi k'it'irishini yiseralu; negesitachachewimi yagelegilushali. : berochishimi huligize yikefetalu: sewochi yehazibini bilit'igina yetemarekutinimi negesitachachewini wede anichi yamet'u zenidi lelitina k'eni ayizegumi. : leanichimi yemayigeza hizibina menigisiti yit'efali; ineziya ahizabimi fets'imewi yit'efalu. : yemek'idesenini sifira yasiget'u zenidi yelibanosi kibiri; t'iduna asitawi barisenetumi; wede anichi yimet'alu; yeigirenimi sifira akebiralehu. : yeasich'enak'iwochishimi lijochi anigetachewini defitewi wede anichi yimet'alu; yenak'ushimi hulu wede igirishi ch'ama yisegidalu: yeigiziabiherimi ketema; yeisiraeli k'idusi yehonishi ts'iyoni yilushali. : kesewimi manimi isikemayalifibishi diresi yetetewishina yetet'elashi neberishi: negeri gini yezelalemi timikihitina yelijiji liji desita aderigishalehu. : yehazibinimi weteti tit'ech'aleshi yenegesitatini t'uti tit'ebiyaleshi:

inemi igiziabiheri yeya'ik'obi hayili; medihanitishina tadagishi inide honihu tawik'iyaleshi. : benasi fanita werik'ini; bebiretimi fanita birini; beinich'etimi fanita nasini; bedinigayimi fanita biretini amet'alehu. alek'ochishinimi selami; yebelayi gezhiochishinimi ts'idik'i aderigalehu. : kezuya behwala bemidirishi wisit'i gifi; bedarichashimi wisit'i gwisik'wilinana k'it'ik'at'e ayisemami. k'it'irishini medani be-rochishinimi misigana bilesi ti'eriyaleshi : kezuya behwala igiziabiheri yezelalemi birihanishi; amilak-ishimi kibirishi yihonalina ts'ehayi bek'eni birihani ayihonilishimi; yech'erek'ami birihani beleliti ayiberalishimi. : igiziabiheri yezelalemi birihanishi yihonalina; yelik'isoshimi werati talik'alechina ts'ehayishi kezuya behwala atit'elik'imi ch'erek'ashimi ayik'waret'imi. : hizibishimi hulu ts'adik'ani yihonalu. inemi ikebiri zenidi yeatakiliteni buk'aya; yeije sira yemitihoni midiritunimi lezelalemi yiw-erisalu. : tanashu leshihi yehulumu tanashu lebiritu hizibi yihonali. ine igiziabiheri bezemenu yihini afat'inewalehu.

61

yegeta yeigiziabiheri menifesi beine layi newi; ledihochi yemisirachini isebiki zenidi igiziabiheri k'ebitonyalina. libachewi yeteseberewini it'egini zenidi; letemarekutimi nets'aretini letaserutimi mefetatini inageri zenidi likonyali. : yetewededechiwini yeigiziabiherini 'ameti amilakachinimi yemibek'elibetini k'eni inageri zenidi; yemiyalek'isutinimi hulu ats'inana zenidi. : igiziabiheri lekibiru yetekelachewi yet'sidik'i zafochi inidibalu lets'iyoni alik'ashochi aderigilachewi zenidi; beamedi fanita akililini; belik'isomi fanita yedesitani zeyiti; behazenimi menifesi fanita yemisanagani meg-onats'efiya iset'achewi zenidi likonyali. : ket'initimi jemiyo badima yeneberutini yiseralu kek'edimo yeferesutinimi yak'omalu. badima yeneberutinina kebizu tiwilidi befiti yeferesutini ketemochi inide gena yiseralu. : mets'atenyochimi k'omewi begochachihuni yasamaralu; lelochi wegenochimi arashochina weyimi t'ebak'iwochi yihonulachihwali. : inanite gini yeigiziabiheri kahinati tibalachihu; sewochumi yeamilakachini ageligayochi bilewi yit'eruachihwali. yeahizabini habiti tibalachihu; bekibirachewimi timekalachihu. : beifiretachihu fanita huleti it'ifi yihonilachihwali; bewiridetachihumi fanita 'idili fenitachihu desi yilachewali. silezihi bemidirachewi hulu it'ifi yigezalu; yezelalemimi desita yihonilachewali. : ine igiziabiheri firidini yemiwedidi sirik'otinina bedelini yemit'ela nenyi. fidachewinimi beiwineti iset'achewalehu; keinerisumi gari yezelalemi k'ali kidani aderigalehu. : zerachewimi beahizabi mekakeli; lijochachewimi bewegenochi mekakeli yetawek'u yihonalu. yay-achewi hulu igiziabiheri yebarekachewi zeri inide honu yigenezebali. : akililini inide lebese mushira; beget'i shilimatiwami inidaget'echi mushira; yemadanini libisi alibisonyalina; yets'idik'inimi megonats'efiya deribolinyalina beigiziabiheri ijigi desi yilenyali; nefisemi beamilake haseti taderi-galechi. : midirimi buk'ayawani inidemitawet'a;

genetimi zeruni inidemiyahek'ili; inidihu geta igiziabiheri ts'idik'inina misiganani beahizabi hulu fiti yabek'ilali.

62

sile ts'iyoni zimi alilimi; sile iyerusalemimi ts'et'i alilimi; ts'idik'iwa inide ts'edali medaniwami inidemibera fana isikiwet'a diresi. : ahizabimi ts'idik'ishini negesitatimi hulu kibirishini yay-alu. yeigiziabiherimi afi bemit'erabeti beadisu simi ti'eriyaleshi. : beigiziabiheri iji yekibiri akilili; beamilakishimi iji yemenigisiti zewidi tihonyaleshi. : keinigidihi wedihi. yetetewechi atibayimi: midirishimi keinigidihi wedihi. widima atibalimi: negeri gini igiziabiheri beanichi desi bilotalina; midirishimi bali tangebalechina anichi. desitaye yeminoribati tibayaleshi midirishimi. bali yagebachi tibalelechi. : gwilimasami dinigilituni inidemiyaageba; inidihu lijochishi yagebushali: mushirami bemushirayitu desi inidemilewi; inidihu amilakishi beanichi desi yilewali. : iyerusalemi hoyi; gwibenyochini bek'it'irishi layi ak'umealehu: k'enina leliti keto zimi ayilumi: inanite igiziabiherini yemitasasibu; iyerusalemimi isikiyats'ena bemidirimi layi misigana isikiyaderigati diresi atirefu leirisumi 'irefiti atisit'u. : igiziabiheri. keinigidihi wedihi beirigit'i let'elatochishi mebili yihoni zenidi ihilishini aliset'imi; mets'atenyochimi yedekemishibetini weyinishini ayit'et'umi: : negeri gini yesebesebuti yibelutali igiziabiherinimi yame-seginalu; yakemachutimi bemek'idese adebabayi layi yit'et'utali bilo bek'enyuana behayilu kinidi miloali. : ilefu; beberochi bekuli ilefu: yehizibunimi menigedi t'iregu: azegaju; godanawini azegaju; dinigayochunimi asiwegidu: Leahizabimi 'alema anisu. : ineho; igiziabiheri lemidiri daricha awaji inidihili bilo negiroali. lets'iyoni liji. ineho; medihanitishi yimet'ali: ineho; wagawi keirisu gari sirawimi befitu ale beluati. : igiziabiheri. yetebezhachewi; yetek'edese hizibi bilewi yit'eruachewali: anichimi. yetefelegechi yalitetewechimi ketema tibayaleshi.

63

yihi keedomiyasi; libisumi yek'ela kebasora yemimet'a; alebabesu yamare; begwilibetu ts'inati yemiramedi mani newi? bet'sidik'i yeminageri lemadanimi yemibereta ine nenyi. : k'emishi sile mini k'ela? libisibisi beweyini met'imek'iya inidemiregit'i sewi libisi sile mini mesele? : met'imek'iyawini bichayeni regich'alehu; keahizabimi anidi sewi keine gari alineberemi: bek'wit'aye reget'ihwachewi beme'atemi k'et'ek'et'ihwachewi: demachewimi belibise layi terech'itoali; libisenimi hulu asidifealehu. : yemibek'elibeti k'eni belibe newina; yemibezhibetimi 'ameti derisoalina. : temeletekethu; yemiredami alitegenyemi: yemiya-gizimi alineberemina tedenek'ihu: silezihi yegeza kinide medihaniti amet'alinyi; k'wit'ayemi irisu agezenyi. : bek'wit'ayemi ahizabini reget'ihu beme'atemi k'et'ek'et'ihwachewi; demachewinimi

wede midiri afesesihuti. : igiziabiheri inide set'eni hulu; yeigiziabiherini cherineta yeigiziabiherini misigana; inide mihiretuna inide chernetumi bizati leisraeli beti yeset'ewini tilik'i begoneti asasibalehu. : irisumi. beiwineti hizibe; hasetini yemayaderigu lijochi; nachewi ale: medihanitimi honelachewi. : bech'inik'achewi hulu irisu tech'enek'e; yefitumi meliaki adanachewi: befik'iruna berihirahewimi tebezachewi; bek'edemewimi zemeni hulu anisito teshekemachewi. : inerisu gini 'amets'u k'idusi menifesunimi asimereru: silezihi temeliso t'elati honachewi; irisumi tewagachewi. : irisumi inidihi bilo yek'edemewini zemeni asebe. yebegochuni irenya kebahiru yawet'awi wedeti newi yale? k'idusi menifesunimi bemekakelachewi yanore wedeti newi yale? : yekeberewinimi kinidi bemuse k'enyi yasihede; lerasumi yezelalemini simi yaderigi zenidi wihawini befitachewi yekefele; : bemedire bedami inidemiylalifi feresi; bek'elayi wisit'i yale 'inik'ifati yasalefachewi wedeti newi yale? : wede shelek'o inidemiweridu kebitocho; inidihi yeigiziabiheri menifesi wede 'irefiti amet'achewi: inidihumi lerasihi yekebere simi taderigi zenidi hizibini merahi. : kesemayi temeliketi; kek'idusinethina kekibirihimi maderiya gobinyi: k'ini'atihina hayilihisi wedeti newi? leinemi yehonewi yelibihhi nafik'otina rihirahahi tekelekele. : abirihami bayawik'eni isiraelimi bayigenezebeni anite abatachini nehi: abetu; anite abatachini nehi; simihimi kezelalemi tadagiyachini newi. : abetu; kemenigedihhi lemini asatiheni? inidaniferahimi libachinimi lemini ats'enahibini? sile bariyawochihi sile risitihhi negedochi temelese. : yetek'edesewi hizibihhi mek'idesihini t'ik'iti gize weresuti: t'elatochachinimi regit'ewitali. : kezelalemi inidaligezaheni besimihimi inidalitet'erani honenali.

64

semayochini k'edidehi minewi bitiwiridi! terarochimi minewi binawet'u! : isati ch'irarowini inidemiya'at'ili; isatimi wihawini inidemiya'ela; simihhi let'elatochihhi yigelet'i zenidi; ahizabimi befitihi yinik'et'ek'et'u zenidi. : yalit'et'ebabek'inewini yekibirihini sira baderegihi gize; weredihhi terarochimi befitihi tenik'et'ek'et'u. : sewochi ket'inithi jemiro lemit'ebik'uhi kemitiseralachewi keanite bek'eri lela amilakini alisemumi bejorochewimi alitek'ebelumi 'ayinimi alayechimi. : ts'idik'ini yemiyaderigewini bemenigedochihimi yemiyasibuhini tigenanyachewalehi. ineho; inete tek'ot'ahi inyami hat'iatu serani: silezihihi tesasatini. : hulachini inide rikusi sewi honenali; ts'idik'achinimi hulu inide merigemi ch'erik'i newi: hulachinimi inide k'it'eli regifenali; bedelachinimi inide nefasi wesidonali. : simihinimi yemit'era; anitenimi liyizi yemiyasibi yelemi: fitihinimi keinya sewirehali; behat'iatachinimi at'ifitehenali. : ahuni gini; abetu; anite abatachini nehi: inya ch'ik'a neni anitemi seriyachini nehi; inyami hulachini yeijihhi sira neni. : abetu; ijigi atik'ot'a; lezelalemini hat'iatini atasibi: ineho; ibakihi; temeliketi; inya hulachini hizibihhi neni. : yetek'edesu ketemochihhi midire beda honewali: ts'iyoni midire beda iyerusalemimi

widima honalechi. : abatochachini aniteni yame-segenubeti yetek'edesena yetewabe betachini beisati tek'at'iloali; yamarewimi sifirachini hulu ferisoali. : abetu; bewinu bezihi negeri titagesalehini? zimisi tilalehini? at'ibik'ehisi tasich'enik'enalehini?

65

lali'teyek'unyi tegelet'ihu; lalifelegunyimi tegenyehu: besimemi yalit'et'rawini hizibi. inehonyi; inehonyi alihuti. : melikami balihonewi menigedi; asabachewini iyeteketelu; wedemihedu wede 'amets'anya hizibi k'enuni hulu ijocheni zeregahu. : yihi hizibi zewetiri yemiyasik'ot'unyi nachewi: inerisu beatikiliti wisit'i yemisewu bet'ubimi layi yemiyat'inu; : bemek'abirimi mekakeli yemik'emet'u; besiwirimi sifira yemiyadiru; yeiriya sigami yemibelu nachewi. yerekesewi merek'i be'ik'achewi wisit'i ale. : inerisumi. lerasihi k'umi; ine keanite yilik'i k'idusi nenyina wede ine atik'irebi yilalu: inezihhi beafinich'aye zenidi t'isi k'enunimi hulu yemitinedidi isati nachewi. : ineho; befite tets'ifoali. hat'iatachihuna yeabatochachihuni hat'iatu beanidi layi wede bibitachewi fida adirige amilasaluhu inji zimi alilimi; yilali igiziabiheri: : beterarochimi layi silat'enu; bekorebitochimi layi sile sedebunyi; silezihi asik'edimewi yeserutini sirachewini bebibitachewi isefiralehu. : igiziabiheri inidihi yilali. weyini bezelalawi betegenyechi gize. bereketi beirisiwa layi alena at'at'ifuti inidimbalewi; huluni inidalat'efu silebariawoche inidihi aderigalehu. : keya'ik'obi zerini keyihudami terarocheni yemiwerisewini awet'alehu: inemi yemeret'ihwachewi yiwerisuatali; bariyawochemi beziya yinoralu. : saronimi yebe-gochi masemariya; yeakorimi shelek'o yelamochi memesegiya lefeligunyhi hizibe yihonali. : inaniteni gini igiziabiherini yetewachihutini; k'idusunimi terarayani yeresachihutini; gudi letebale t'a'otimi ma'idi yazegajachihutini; idili letebale t'a'otimi yeweyini t'iji lemet'et'i k'wiribani yek'edachihutini; : idilachihuni leseiyifi aderigewalehu; hulachihumi lemetaredi tigonebesalachihu: befitemi kifu negerini aderegachihu; yaliwededihutininimi meret'achihu inji bet'erahu gize alimesesachihulinyimina; betenagerihumi gize alisesemachihulinyimina. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; bariyawoche yibelalu inanite gini tirabalachihu: ineho; bariyawoche yit'et'alu inanite gini tit'emalachihu: ineho; bariyawoche desi yilachewali inanite gini tafiralachihu: : ineho; bariyawoche kelibachewi desita yetenesa yizemiralu; inanite gini kelibachihu hazeni yetenesa tich'ohalachihu; menifesachihumi sile tesebere weyo tilalachihu. : simachihunimi letemeret'uti hizibe irigimani adirigachihu titewalachihu; geta igiziabiherimi yigedilachihwali; bariyawochunimi belela sime yit'erachewali. : inidihumi bemidiri layi yetebareke beiwineti amilaki yibarekali; be-midirimimi layi yemale beiwineti amilaki yimilali: yek'edimowi ch'inik'eti teresitoalana; ke'ayinemi tesewiroalana. : ineho; adisi semayina adisi midiri ifet'iralehuna: yek'edemutimi ayitasebumi; wede libimi ayigebumi. : negeri gini befet'erihuti desi yibelachihu lezelalemini haseti adirigu: ineho;

iyerusalemi lehaseti; hizibiwani ledesi itef'iralehuna. : inemi beiyerusalemi haseti adirigalehu behizibemi desi yilenyali: kezayami wediya yelik'iso dimits'ina yewayita dimits'i ayisemabati. : kezayami wediya t'ik'iti zemeni bicha yeminori hits'ani; weyimi 'idimewini yalifets'eme shimagle ayigenyimi: gwilimasawi yemeto 'ameti honoti yimotalina; hat'iatenyawimi yemeto 'ameti honoti yeteregeme yihonalina. : betochinimi yiser- alu yik'emet'ubachewimali: weyinunimi yitekilalu firewini yibelalu. : lela inidik'emet'ibeti ayiserumi; lelami inidibelawi ayitekelumi: yehizibe 'idime inde zafi 'idime yihonalina; inemi yemeret'ihwachewi bejjachewi sira rejimi zemeni desi yilachewalina. : inerisu kenelijochachewi yeigizabiheri burukani zeri nachewina bekenitu ayidekimumi let'ifatimi ayiweledumi. : inidihimi yihonali: sayit'eru amelisilachewalehu; genami sinageru isemalehu. : tekwilana t'eboti beandineti yisemaralu; anibesami inde bere geleba yibelali; yeibabimi mebili tibiya yihonali. betek'edesewi teraraye hulu ayigodumi; aya'tefumimi; yilali igizabiheri.

66

igizabiheri inidihi yilali. semayi zufane newi; midirimi yeigire meregecha nati: yemitiserulinyi beti mini 'ayineti newi? yemarifibetisi sifira minidiri newi? : inezihini hulu iye seritalechina inezihini hulu yeine nachewi yilali igizabiheri: negeri gini wedezihini wede tihhuti; menifesumi wede tesebere; bek'alemi wedeminik'et'ek'et'i sewi imeleketalehu. : bereni yemiyaridilinyi sewini inidemigedili newi: t'ebotinimi yemisewa yewishawini anigeti inidemisebiri newi: yeihilini k'wiribani yemiyak'eribi yeiriyani demi inidemiyak'eribi newi: 'it'anini yemiyat'ini t'a'otini inidimbariki newi. inezihini yegeza menigedachewini meret'u: nefisachewimi berikwisetachewi desi yilatali: : ine degimo yetesalek'ebachewini imerit'alehu; yeferutinimi negeri amet'abachewalehu: befite kifu negerini aderegu; yaliwededihutinimi meret'u inji bet'erahu gize alimelesulinyimina; betenagerihumi gize alisemunyimina. : bek'alu yemitinik'et'ek'et'u hoyi; yeigizabiherini k'ali simu. yet'eluchihini sile simemi yabareruachihu wenidimochachihu. desi- tachihuni inayi zenidi igizabiheri yikiberi bilewali: negeri gini yafiralu. : yech'uheti dimits'i keketema; dimits'imi kemek'idesi; bet'elatochu layi fidani yemiyamet'a yeigizabiheri dimits'i tesemitoali. : satamit'i weledechi: mit'imi sayagenyati wenidi lijini weledechi. : keto inidihi yale negeri mani semitoali? inidihisi yale negeri mani ayitoali? bewinu ageri beanidi k'eni tamit'alechini? weyisi beanidi gize hizibi yiweledalini? ts'iyoni inidamat'echi wediyawi lijochiwani welidalechina. : bewinu wede mewiledi yemaderisi ine alasiwelidimini? yilali igizabiheri: yemasiwelidisi mahits'enini ine izegalehuni? yilali amilakishi. : inanite yemitiwediduati hulu; keiyerusalemi gari hasetini adirigu; sile irisiwami desi yibelachihu: inanitemi yemitalek'isulati hulu; keirisiwa gari bedesita hasetini adirigu; : tit'ebu zenidi kemats'inanatiwami t'uti tit'egibu zenidi: ijigi

t'et'itachihu bekibiriwa mulati desi yilachihu zenidi. : igizabiheri inidihi yilalina. ineho; selamini inde wenizi; yeahizabinimi kibiri inidemigorifi fesashi imelisilatalehu: kezayami tit'ebalachihu; bech'anik'a layi yishekemuachihwali begwilibetimi layi iyasik'emet'u yak'emat'iluachihwali. : inati lijiwani inidemitats'inana inidihu ats'inaanachihwalehu; beiyerusalemimi wisit'i tits'inaanalachihu. : tayalachihu; libachihumi haseti taderigalechi; at'initachihumi inde lemilemi sari tibek'ialechi: yeigizabiherimi iji lemiferuti titawek'alechi; bet'elatochumi layi yik'ot'ali. : ineho; igizabiheri me'atuni bek'wit'a; zelefawinimi beisati nebelibali yimelisi zenidi keisati gari yimet'ali; seregelochumi inde 'awilo nefasi yihonalu. : igizabiherimi besiga lebashihulu layi beisatina beseyifu yiferidali: beigizabiherimi tewegitewi yemotuti yikezalulu. : bemekakelachewi yalewini aniduni tekilewi wede genetuwigebu zenidi sewinetachewini yemik'edisuna yemiyansets'u; yeiriyanimi siga asits'eyafi negerinimi ayit'inimi yemibelu beandineti yit'efalu; yilali igizabiheri. : sirachewina asabachewini awik'ealehuna: ahizabinina lisanatini hulu yemisebesibibeti gize yiderisali; inerisumi yimet'alu kibirenimi yayalu. : bemekakelachewimi milikiti adirigalehu; keinerisumi yedanutini zinayeni wedalisemu; kibirenimi wedalayu wede ahizabi wede terisesi wede fut'i wede ludi wede mosahi wede tobeli wede yawani beruk'i wedalu desetochi ilikachewalehu; beahizabimi mekakeli kibirenimi yinageralu. : yeisraeli lijochi k'wiribanachewini bet'iru 'ik'a adirigewi wede igizabiheri beti inidemiyamet'u; inidihu leigizabiheri k'wiribani yihoni zenidi wenidimochachihuni hulu; beferesochina beseregelochi; bealigawochina bebek'ilocho bet'eyari gimelochimi layi adirigewi; keahizabi hulu wede tek'edesewi teraraye wede iyerusalemi yamet'uachewali; yilali igizabiheri. : kahinatina lewawiyani inidihonu keinerisu iwesidalehu; yilali igizabiheri. : ine yemiserachewi adisi semayina adisi midiri kefite ts'enitewi inideminoru; inidihu zerachihuna simachihu ts'enitewi yinoralu; yilali igizabiheri. : inidihi yihonali: beyemebachawina beyesenibetu siga lebashihulu befite yisegidi zenidi zewetiri yimet'ali; yilali igizabiheri. : wet'itewimi beine yamets'ubinyini sewochi resachewini yayalu: tilachewi ayimotimina; isatachewimi ayit'efamina: lesiga lebashimi hulu asits'eyafi negeri yihonalu.

bebiniyami ageri be'anatoti keneberu kahinati yehone yekelik'iyasi liji yeerimiyasi k'ali. beyihuda nigusi beamots'i liji beiyosiyasi zemeni bemenigisitu beasira sositenyawu 'ameti yeigiziabiheri k'ali met'aleti. beyihudami nigusi beiyosiyasi liji beiyook'emi zemeni; isike yihuda nigusi isike iyosiyasi liji isike sedek'iyasi isike asira anidenyawu 'ameti fits'ame; iyerusalemi isike temarekechibeti isike amitenenyawu weri diresi met'a. yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. behodi saliserahi awik'ehalehu; kemahits'enimi satiwet'a k'edishehalehu; leahizabimi nebiyi adirigehalehu. inemi. weyo geta igiziabiheri; ineho; bilatana nenyina inageri zenidi alawik'imi alihu. igiziabiheri gini inidihi alenyi. wedemisedidihi hulu zenidi tihedalehina; yemazizhinimi hulu tinageralehina. bilatana nenyi atibeli. ine adinihi zenidi keanite gari nenyina kefitachewi atifira; yilali igiziabiheri. igiziabiherimi ijuni zerigito afeni dasese; igiziabiherimi. ineho; k'aleni beafihwi wisit'a anurealehu: ineho. tinek'ilina taferisi zenidi; tat'efana tigelebit'i zenidi; tiserana titekili zenidi beahizabina bemenigisitati layi zare adirigehalehu alenyi. degimo yeigiziabiheri k'ali. erimiyasi hoyi; mini tayalehi? iyale wede ine met'a. inemi. yelewizi betiri ayalehu alihu. igiziabiherimi. ifets'imewi zenidi bek'ale itegalehuna melikami ayitehali alenyi. huletenyami gize yeigiziabiheri k'ali. mini tayalehi? iyale wede ine met'a. inemi. yemifela afilali ayalehu; fitumi kesemeni wegeni newi alihu. igiziabiherimi inidihi alenyi. kesemeni wegeni kifu negeri bemidiritu betek'emet'u hulu layi yigelet'ali. ineho; ine besemeni yalutini yemenigisitatini wegenochi hulu it'eralahu; yilali igiziabiheri: inerisumi yimet'alu iyanidanidachewimi beiyerusalemi beri megibiya bezuriyawa bek'it'iriwa hulu layi beyihudami ketemochi hulu layi zufanachewini yasik'emit'alu. sile kifatachewimi hulu; ineni sile tewi lelelochihi amalikititi silat'enu lejichewimi sira sile segedu; firidene beinerisu layi inageralehu. anite gini wegebihini tat'ek'i; tenesimi; yazezihumi hulu nigerachewi: befitachewi inidalasiferahi atifirachewi. ineho; bemidiritu hulu layi beyihudami negesitati bealek'ochiwana bekahinatiwa layi bemidiritumi hizibi layi inide temeshege ketema inide biretimi 'amidi inide nasimi k'it'iri zare adirigehalehu. keanite gari yiwagalu; negeri gini adinihi zenidi ine keanite gari nenyina dili ayinesuhimi; yilali igiziabiheri.

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. hidi; beiyerusalemi joro ch'uhi; inidihimi beli. igiziabiheri inidihi yilali. yebilateninetishini mihireti yetach'eshibetiniimi fik'iri; bemidire beda zeri balitzerabeti midiri inide teketelishinyi asibealehu. isiralei leigiziabiheri k'idusi nebere; yebuk'ayawimi bekwarti nebere: yebeluti inide bedelenyochi yik'ot'eralu; kifumi negeri yagenyachawali; yilali igiziabiheri. yeya'ik'obi beti yeisraelimi beti wegenochi hulu hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu.

igiziabiheri inidihi yilali. abatochachihu keine zenidi yerak'u; kenitunetiniimi yeteketelu; kenitumi yehonu mini kifati aginyitewibinyi newi? inerisumi. kegibits'i midiri yawet'ani; bemidire bedami bebadima gwdgwadimi balebeti midiri; bewiha t'imina bemoti t'ila midiri; manimi bemayalifibetina manimi bemayik'emet'ibeti midiri yemerani igiziabiheri wedeti ale? alalumi. firewanina bereketiwanimi tibelu zenidi wede fireyama midiri agebahwachihu: negeri gini begebachihu gize midireni arek-sachihu; risitenimi agosak'olachihu. kahinatumi. igiziabiheri wedeti ale? alalumi; bale oritochimi alawek'unyimi: gezhiwochimi 'amets'ubinyi; nebiyatimi bebeali tinibiti tenageru; yemayirebanimi negeri teketelu. silezihiti keinanite gari ikerakeralahu; kelijochachihumi lijochi gari ikerakeralahu. wede kitimi desetochi ilefuna temelikeku; wede k'edarimi lakuna ijigi merimiru; inidezihimi yale negeri hino inide hone iyu. bewinu amalikititi yalihonutini amalikituni yelewet'achewi anidi hizibi aleni? negeri gini hizibe kibiruni lemayireba negeri lewet'e. semayati hoyi; bezihiti dedek'u; ijigimi denigit'una tenit'ik'et'u yilali igiziabiheri. hizibe huletuni kifu negerochi adirigewalina: ineni yehiyawini wiha minich'i titewinyali; yetek'ededutinimi gwdgwadochi; wihawini yiyizu zenidi yemayichilutini gwdgwadochi; lerasachewi k'ofirewali. bewinu isiralei bariya newini? weyisi yebeti wilaji newini? silemini bizibeza hone? yeanibesa debolochi beirisu layi agesu; dimits'achewinimi set'u: midirunimi badima aderegu; ketemochumi tek'at'elu yemik'emet'ibachewimi yelemi. yememifosina yet'afinasu lijochi asinewerushi alaget'ubishimi. yihi hulu yehonebishi ineni sile tewishi ayidelemini? yilali igiziabiheri amalakishi. ahunisi yeshihorini wiha tit'ech'i zenidi begibits'i menigedi mini gudayi aleshi? yeeferat'isinimi wiha tit'ech'i zenidi beasori menigedi mini gudayi aleshi? kifatishi yigesits'ishali kidatishimi yizelifishali: amalakishinimi igiziabiherini yetewishi inenimi mefirati yecelebishi kifuna merara negeri inide hone iwek'i; temelikechi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. ket'initi jemiro k'eniberishini sebirealehu isiratishinimi k'orich'alehu: anichimi. alagelegilimi alishi; negeri gini kefi balewi korebita hulu layi kelemilemini zafi hulu betachi lemanenizeri tegademishi. ine yetemeret'echi weyini fits'umimi iwinetenya zeri adirige tekiyeshi neberi: anichi gini kifu yeinigida weyini ginidi honeshi inideti telewet'ishibinyi? beinidodi bititat'ebimi; lerasishimi samuna bitabezhi; beine fiti behat'iatishi rekiseshali yilali geta igiziabiheri. anichisi. alirekesihumi bealiminimi aliteketelihumi inideti tiyaleshi? bek'ola yalewini menigedishini temelikechi; yaderegishiwiniimi iwek'i: bemenigedimi layi inide telek'ek'echi inide fet'ani gimeli honeshali: beminyotiwa nefasini inidemitashetiti; bemidire beda inide lemedechi inide meda ahia neshi: keminyotiwa yemimelisati mani newi? yemishuati hulu ayidekimumi; beweratiwa yagenyualati. igirishini keshekara menigedi gworoshinimi kewiha t'imi kelikiyi: anichi gini. ich'ekinalahu; inigidochini wedjealehuna; iketelachewalehumi alishi. leba beteyaze gize inidemiyaifiri inidihi

yeisraeli beti; inerisuna nigusochachewimi alek'ochachewimi kahinatochachewimi nebiy-
 ochachewimi yafiralu. giniduni.anite abate
 nehi: dinigayonimi. anite welediheniyi yilalu:
 fitachewinimi sayihoni jeribachewini set'uny;
 bemekerachewi gize gini. tenesitehi adineni yilalu.
 leanite yeserahachewi amalikitihii wedeti nachewi?
 yihuda hoyi; amalikitihii inde ketemochihi kwtri
 inidihu nachewina yinesu bemekerahimi gize
 yadinuhi. keine gari yemitikerakuru leminidiri
 newi? hulachihu 'amits'achihubinyi yilali igiziabi-
 heri. lijochachihuni bekenitu k'esifeachewalehu:
 tegisats'ini alitek'ebelumi: seyifachihu inidemisebiri
 anibesa nebiyatochachihuni belitoali. tiwilidi hoyi;
 yeigiziabiherini k'ali temelikeku. bewinu leisraeli
 midire beda weyisi yech'elemechi midiri honihuba-
 tini? hizibesi sile mini. inya ferit'it'entali: keinigidihi
 wedihi wede anite animesilimi yilali? bewinu
 k'onijo get'iwani weyisi mushira zirigifi get'iwani
 tirsalechini? hizibe gini yemayik'ot'eri werati
 resitonyali. fik'irini lemashati menigedishini inideti
 tak'enyaleshi! silezihi lekifuwochi setochi inikwa
 menigedishini asitemiresnali. beijochishimi yen-
 its'uhani dihochi demi tegeyitoali: beinezihii hulu
 layi begilit' agenyehuti iniji besiwiri felige alagene-
 hutimi. anichii gini. nits'uhii nenyi: bewineti kwawi
 keine temelisoali alishi. ineho. hat'iatii aliserahumi
 bileshalina befiridi ikesisishalehu. menigedishini
 tilewich' zenidi lemini ijigi tiroch'aleshi? asori
 inidasafereshi gibits' yasafirishali. igiziabiheri
 yetamenishibachewini t'iloalina; beinerisumi ayike-
 nawenilishimina ijishini berasishi layi adirigeshi
 keziya degimo tiwech'aleshi. a

3

besewi zenidi. sewi misituni bifeta; keirisumi zenidi
 heda lela wenidi bitageba; bewinu degimo wede
 irisu timesalechini? yachi seti ijigi yerekesechi
 ayidelechimini? yibalali. anichi kebizu wishimochi
 gari amenizreshali; wede inemi timeshaleshini?
 yilali igiziabiheri. 'ayinishini anisiteshi wede
 wenawochi korebitochi temelikechi: yalitegad-
 ishabeti sifira wedeti ale? 'arebawi bemidire beda
 inidemik'emet' anichi bemenedigi layi tek'emit'eshi
 tit'ebik'iyachewi neberi: begilimutinashina be-
 hat'iatishi midirituni arekesishi. silezihi kafiya
 tekelekele; yehwalenyawimi zinabi t'efa: yegale-
 motami seti fiti nebereshi; tafirimi zenidi inibi
 bileshali. ahunimi. anite abate hoyi; yebilateninete
 wedaji nehi bilesih alich'ohishilinyimini? lezelalemi
 yek'ot'alini? isike fits'amesi diresi yit'ebik'ewalini?
 ineho; inidihii bilesih tenagerishi; inide tchaleshimi
 met'eni kifuni negeri aderegishi. igiziabiherimi
 benigusu beiyosiyasi zemeni inidihii alenyi. ke-
 datenyayitu israeli yaderegechiwini ayeihini? wede
 rezemewi terara hulu kelemeleme zafimi hulu
 betachi hedechi beziyami galemotechi. yihinimi
 hulu kaderegechi behwala. wede ine timesalechi
 biye neberi: negeri gini alitemelesechimi: ata-
 layi ihihiwami yihuda ayechi. kedatenyayitumi
 israeli silamenezerechi silezihi fetichatalehu
 yefichiwanimi werek'eti set'ichatalehu: atalayi

ihitiwa yihuda gini inidaliferachi irisiwami degimo
 heda inde galemotechi ayeuh. begilimutinawami
 bemek'ileliwami midiritu rekesechi: irisiwami
 kedinigayina keginidi gari amenezerechi. bezihimi
 hulu atalayitu yihuda behaseti iniji befits'umi libiwa
 wede ine alitemelesechimi. igiziabiherimi inidihii
 alenyi. keatalayitu keyihuda yilik' kedatenyay-
 itu israeli ts'edek'echi. hidina yihini k'ali wede
 semeni tenageri; inidihimi beli. kedatenayitu
 israeli hoyi; temelesh; yilali igiziabiheri: mehari
 nenyina; lezelalemi alik'ot'amina beinanite layi
 fiteni aladerigimi; yilali igiziabiheri. beamilakishi
 beigiziabiheri layi inidamets'ishi; menigedishinimi
 kelemeleme zafi hulu betachi leinigodochi inde
 zeregashi; k'alenimi inidalisemashi hat'iatishini
 bicha iwek' yilali igiziabiheri. kedatenyochi li-
 jochi hoyi; ine balachihu nenyina temesulu yilali
 igiziabiheri: anidunimi keaniditi ketema huletunimi
 keanidi wegeni iwesidachihwalehu; wede ts'iyonimi
 amet'achihwalehu: inde libemi begi t'ebak'ochini
 iset'achihwalehu; beiwik'etina bemasitewalimi
 yit'ebik'uchihwali. bebezachihumi gize bemidiri
 layi berebachihu gize; yilali igiziabiheri; beziya
 zemeni. yeigiziabiheri yek'ali kidanu taboti bilewi
 keinigidihi wedihi ayit'erumi: libi ayaderigutimi;
 ayasibutimimi; ayishutimimi; keinigidihi wedi-
 himi ayideregimi. beziyami zemeni iyerusalemimi
 yeigiziabiheri zufani bilewi yit'eruatali; ahizabimi
 hulu wede irisiwa yisebesebalu: keinigidihi
 wedihi kifuwini ilikenya libachewini tekitelemi
 ayihedumi. beziyami zemeni yeyihuda beti wede
 israeli beti yihedali: beanidimi honewi kesemeni
 midiri risiti adirige leabatochachewi wede set'ehwati
 midiri yimet'alu. ine gini. kewenidochi lijochi gari
 inideti aderigishalehu? yamarechiwinisi midiri
 yekerechiwini yeahizabini serawiti risiti inideti
 iset'ishalehu? biye neberi. degimo. abate bilesih
 tit'erinyaleshi inenimi kemeketeli atimeleshimi biye
 neberi. yeisraeli beti hoyi; misiti baliwani inidemi-
 tatatalili inidihu atalelachihuni yilali igiziabiheri.
 yeisraeli lijochi menigedachewini at'amimewalina;
 amilakachewinimi igiziabiherini resitewalina
 bewenawochi korebitochi layi yelimenachewina
 lik'isoachewi dimits' tesema. kedatenyochi lijochi
 hoyi; temesulu; kedatenyanetachihunimi ifewisalehu.
 ineho; anite amilakachini igiziabiheri nehina wede
 anite inimet'aleni. beiwineti yekorebitochina
 yeterarochi fijiti kenitu nati: beiwineti yeisraeli
 medani beamilakachini beigiziabiheri zenidi newi.
 negeri gini ketinishinetachini jemiro yeabatocha-
 chini dikami; begochachewinina lamochachewini
 wenidochina setochi lijochachewinimi; ifireti belito-
 bachewali. ketinishinetachini jemiro isike zare diresi
 inyana abatochachini beamilakachini beigiziabi-
 heri layi hat'iatii seritenalina; yeamilakachininimi
 yeigiziabiherini k'ali alisemanimina beifiretachini
 inigademi; wiridetachinimi yikideneni.

4

israeli hoyi; bitimelesi; wede ine temelese; yilali
 igiziabiheri: rikwsvtihinimi kefitite bitasiwegidi;
 batinawet'imii; hiyawii igiziabiherini! bilehimi

beiwinetina bek'inineti bet's'idik'imi bitimili; ahizabi beirisu yibarekalu beirisumu yimekalu. igiziabiheri leyihudana leiyerusalemi sewochi inidihhi yilalina. t'igatuni irisha iresu beishohimi layi atiziru. inanitemi yeyihuda sewochi beiyerusalemmi yemitinorano hoyi; sile sirachihu kifati kwatye inide isati inidayiwet'a yemiya't'efawimi sayinori inidayak'at'ili; leigiziabiheri tegerezu; yelibachihunimi shelefeti asiwegidu. beyihuda zenidi tanageru beiyerusalemmi layi awiruna. beageritu layi meleketi nifu belu: ch'ohachihumi. hulachihu tesebesebu wede temeshegutimi ketemochi inigiba belu. kesemeni kifu negerinina ts'inu t'ifatini amet'alehuna wede ts'iyoni 'alamani anisu: shishu; atizegiyu. anibesa kech'ifik'i duri wet'itoali; ahizabinimi yemizerifi tenesitoali: midirishini badima yaderigi zenidi kesifirawi wet'itoali; ketemochishimi sewi yelelebachewi firirisashochi yihonalu. yeigiziabiheri ts'inu kwta keinya zenidi alitemelesauna mak'i libesu; alik'isumi wayimi belu. beziyami k'eni; yilali igiziabiheri; yenigusuna yemekwaninitu libi yit'efali; kahinatumu yidenek'alu nebiyatumi yidenegit'alu. inemi. geta igiziabiheri hoyi; weyo; anite seyifi isike nefisi diresi bedereze gize. selami yihonilachihwali bilehi yihini hizibina iyerusalemini ijigi atalelihi alihu. beziya gize lezihi hizibina leiyerusalemi. lemabet'eri weyimi lemat'irati sayihoni yemiya't'at'ili nefasi bemidire beda kalu kewenawochi korebitochi wede wegene seti liji yimet'ali: sile ine ts'inu yehone nefasi keinezihhi yimet'ali yibalali. ahunimi ine degimo firideni beinerisu layi inagerelehu. ineho; inide demena yiwet'ali; seregelochumi inide 'awilo nefasi: feresochumi kenisiru yilik'i fet'anochi nachewi. t'efitenalina weyolini. iyerusalemi hoyi; tidinyi zenidi libishini kekifu negeri it'ebi. kifu asabi yeminoribishi isike meche diresi newi? yetenagari dimits'i kedani zenidi yinageralina; keefiremimi korebitochi mekerani yaweralina. leahizabi asemuna. ineho; t'ebak'iwochi keruk'i ageri yimet'alu: beyihudami ketemochi layi yich'ohalu bilachihu beiyerusalemi layi awiru. beine layi 'amets'anya honalechina bezuriyawa kebewi inide irisha t'ebak'iwochi honewibatali; yilali igiziabiheri. menigedishina sirashi yihini adirigobishali: yihi kifatisi merari newi; wede libishimi derisoali. anijete! anijete! libe bet'ami tamimoali; bewisit'emi libe tawikobinyali: nefise hoyi; yemeleketini dimits'ina yeselifini wikata semiteshalina zimi ili zenidi alichilimi. mekera bemekera layi tet'eritoali: midirimi hulu tebezibizalechina: bedinigitimi dinikwane bek'its'ibeti 'ayinimi megarejawoche t'efu. 'alamawini yemimeleketi; yemeleketunisi dimits'i yemisema isike meche newi? hizibe senifewalina alawek'unyimi: senefochi lijochi nachewi; masitewalimi yelachewimi: kifu negerini lemadiregi bilihatenyochi nachewi; bego negerini madiregi gini ayawuk'umi. midirutuni ayeahu; inehomi; bado neberechi anidachimi alineberebatimi: semayatinimi ayeahu; birihanimi alineberebachewimi. terarochini ayeahu; inehomi; tenik'et'ek'et'u; korebitochimi hulu tenawet'u. ayeahu; inehomi; sewi alineberemi; yesemayimi wefochi hulu sheshitewi neberi. ayeahu; inehomi; fireyama irisha midire beda honechi;

ketemochimi hulu keigiziabiheri fiti kets'inu kwtau yetenesa ferisewi neberi. igiziabiherimi inidihhi yilali. midiri hulu badima tihonalechi; negeri gini fets'ime alat'efatimi. silezihi midiri talek'isalechi; belayimi semayi yit'ekwrali: tenagirealehuna; asibealehumi: alits'ets'etimi keirisumi alimelesimi. keferesenoyochina kek'esitenyochi dimits'i yetenesa ketema hulu sheshitalechi: wede chifigi durimi yigebalu bek'wat'inyi layimi yiwet'alu: ketema hulu telek'ik'alechi yemik'emet'ibatimi sewi yelemi. anichimi yetebezebezishi hoyi; mini taderigialeshi? k'eyi belebesishi gize; bewerik'i anibarimi baget'ishi gize; 'ayinishinimi bekw' betekwalishi gize; bekenitu tagech'aleshi: wishimochishi ak'alelushi; nefisishini yishuatali. inidemitamit'i yebekwrwanimi inidemitwelidi seti dimits'i semichalehuna: yet'siyoni seti liji dimits'i bedikami yiselilali; ijochiwanimi tizeregalechina. tegedilewi kemotuti yetenesa nefise zilalechina weyolini! alechi.

5

beiyerusalemi menigedi iyetemelalesachihu rut'u; temeliketumi; iwek'umi; beadebabayiwami feligu: firidini yemiyaderigewini iwinetinimi yemishawini sewi tagenyu inidehone yik'iri ilatalehu. inerisumi. hiyawi igiziabiherini! bilu yemimluti behaseti newi. abetu; 'ayinihi iwinetini yemitimeleketi ayidelechimini? anite k'esifehachewali negeri gini alazenumi; k'et'ik'it'ehachewimali negeri gini tegisats'ini inibi alu: fitachewini kedinigayi yilik'i at'enikirewali: yimelesu zenidi inibi alu. inemi. yeigiziabiherini menigedina yeamilakachewini higi alawek'umina inezihhi beiwineti dihochina senefochi nachewi: wede talalak'ochu ihedalehu inagerachewimalehu: yeigiziabiherini menigedina yeamilakachewini higi yawik'aluna alihu. inezihhi gini k'eniberuni beanidineti sebirewali; isiratinimi k'orit'ewali. silezihi hat'itachewi bezitoalina; yekidatachewimi bizati ts'enitoalina silezihi anibesa keduri wet'ito yisebirachewali; yeberehami tekwa yat'efachewali; nebirimi beketemochachewi layi yitegali; kezizami yemiwet'a hulu yinet'ek'ali. beinezihhi negerochi yik'iri yemilishi inideti adirige newi? lijochishi titewinyali amalikitimi balihonu milewali: kat'egebihwachewimi behwala amenezeru begalemotochumi beti tesebesebu. inide tek'elebu feresochi honu: iyanidanidachewimi kebalinjerochachewi misitochi hwalla ashikaku. bewinu sile inezihhi negerochi alik'esifimini? yilali igiziabiheri: nefisesi inidezihi bale hizibi layi atibek'elimini? wede k'it'iriwa wet'itachihu afirisu; negeri gini fets'imachihu atat'ifu: leigiziabiheri ayidelumina k'irinich'afiwani wisedu. yeisraeli betina yeyihuda beti beine layi ijigi wenjilewali yilali igiziabiheri. inerisumi. irisu ayidelemi; kifu negerimi ayimet'abinimi seyifinina rabinimi anayimi: nebiyatimi nefasi yihonalu; yeigiziabiherimi k'ali beinerisu zenidi yelemi; inidihimi yideregibachewali bilewi igiziabiherini kidewali. silezizihimi yeserawiti geta igiziabiheri inidihhi yilali. bezihi k'ali tenagirachihwalina ineho; beafihhi wisit'i k'aleni isati yihinimi hizibi inich'eti aderigalehu;

tibelachewimalechi. yeisiraeli beti hoyi; ineho; hizibini keruk'i amet'abachihwalehu; yilali igiziabiheri: hayali t'initawi hizibi newi; k'wanik'wachewinimi yemataw'ewi yeminagerutinimi yematasitewil-ewi hizibi newi. yefilats'achewimi segeba inide tekefete mek'abiri newi; hulumi hayalani nachewi. mekerihinina injerahini yibelalu: wenidochina setochi lijochihinimi yibeluachewali: begochihinina lamochihinimi yibelalu: weyinihinina belesihinimi yibelalu: yemititamenachewini yetemeshegu kete-mochini beseyifi yidebedibalu. negeri gini beziya zemeni; yilali igiziabiheri; fets'ime alat'efachihumi. inidihi yihonali: inanite. amilakachini igiziabiheri yihini negeri hulu silemini aderegebini? bitilu; anite. inide tewachihunyi beagerachihumi lelouchini ama-likiti inidamelekachihu; inidihi leinanite balihone ageri lelelochi sewochi tigezalachihu tilachewalehi. yihini beya'ik'obi beti awiru; beyihudani asemu. inanite senefochi libe bisochi; 'ayini iyalachihu yematayu; joromi iyalachihu yematisemu hizibi hoyi; yihini simu. bewinu ineni atiferumini? kefitesi atidenegit'umini? yilali igiziabiheri: inidayalifi ashe-wan bezalalemi tiizazi lebahiri daricha adirigalehu: mogedumi binawet'i ayashenifimi; bich'ohimi ayal-ifibetimi. lezihi hizibi gini yeshefetena yamets'e libi alachewi: 'amits'ewali hedewimali. belibachewimi. yefitenyawini yehwalenyawini zinabi begizewi yemiset'ewini; lemekerimi yetemedebutini werati yemit'ebik'ilinini amilakachinini igiziabiherini inifira alalumi. bedelachihu inezihini asik'eritalechi; hat'iatachihumi melikamini negeri kelekelechachihu. behizibe mekakeli kifuwochi sewochi tegeyite-wali: inide at'imajochimi yadebalu; wet'imedinimi yizeregalu sewochinimi yat'emidalu. k'efo wefo-chini inidemimola; inidihi betachewi shinigelani molitalechi: inidihi kebirowali bale t'egochimi hownewali. wefirewali sebitewimali; kifatachewin-imi yale liki abizetewali: yediha adegochi negeri melikami inidihoni alitemiwagetulachewimi; yechi-giren-yochinimi firidi aliferedulachewimi. bewinu sile inezihini negerochi alik'esifimini? yilali igiziabi-heri: nefisesi inidezihi bale hizibi layi atibek'elimini? yemitasidenik'ina yemitasidenegit'i negeri bemidiri layi honalechi: nebiyati behaseti tinibiti yinageralu; kahanatimi beinezihini iji yigezalu; hizibemi inidihi yalewini negeri yiwedidalu: befits'amewisi mini taderigalachihu?

6

inanite yebiniyami lijochi; kifu negeri talak'imi t'ifati kesemeni yigobenyalina keiyerusalemi wisit'i shishu; betek'uhe melekutuni nifu; bebetihakarimi layi milikiti anisu. yetewabechiwinina yete-sebak'elechiwini yets'iyonini liji agosek'wilalehu. irenyochina menigochachewi wede irisiwa yimet'alu; bezuriyawami dinikwanochachewini yitekilubatali; iyanidanidumi besifirawi menigawini yasemarali. beirisiwa layi selifi azegaju tenesu; bek'etirimi iniwit'a. k'enu meshitoalina; yematawimi t'ila rezimoalina weyolini. tenesu belelitimi iniwit'a; adarashochiwanimi inafirisi. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. zafochiwani k'wirut'u;

beiyerusalemimi layi aferini delidilu: yihichi ketema yemitik'ese fi nati: mekakeliwa hulu gifi bicha newi. begwidigwadi wiha inidemifelik'i; inidihi kifatiwa keirisiwa zenidi yifelik'ali: gifina k'imiya beirisiwa zenidi yisemali; dewena k'wisilimi huligize befite ale. iyerusalemi hoyi; nefise keanichi inidati-leyi; anichinimi badimana wena inidaladerigishi; tegisats'ini tek'ebeyi. igiziabiheri inidihi yilali. sewi weyinuni inidemik'arimi; inidihi keisiraeli yek'erutini fets'imo yik'arimuachewali: ijihinimi inide lek'ami wede inik'ibi zeriga. yisemunyisi zenidi lemani inageralehu? lemanisi asit'enek'ik'alehu? ineho; joroachewi yalitegererechi nati lemesimatimi ayichilumi: ineho; yeigiziabiheri k'ali lesidibi honobachewali; desimi ayasenyawewimi. silezihi beigiziabiheri k'wit'a temolichalehu: kemetagesi dekimealehu: bameda behits'anati layi begwili-masochimi guba'e layi beanidineti afisewi: bali kemisitu gari shimagilewimi kegobezu gari yiyayaza-lina. ijeni bemidiri beminoru layi izeregalehuna betochachewi irishawochachewimi setochachewimi beanidineti lelouchi yihonalu; yilali igiziabiheri. ketanashu jemiro isike talak'u diresi hulu sisitini yasibaluna; kenebiyumi jemiro isike kahinu diresi hulu betenikoli yaderigaluna. yehizibenimi sibi-rati bet'ik'itu yifewisalu: selami sayihoni. selami selami yilalu. rikusini negeri sile seru afirewalini? minimi alaferumi; ifiretinimi alawek'umi: silezihi kemiwedik'u gari yiwedik'alu: begobenyehwachewi gize yiwaredalu; yilali igiziabiheri. igiziabiheri inidihi yilali. bemenigedi layi k'umu temeliketumi; yek'edemechiwinimi menigedi t'eyik'u. melikamitu menigedi wedeti inide honechi iwek'u; beirisiwami layi hidu; lenefisachihumi 'irefiti tagenyalachihu: inerisu gini. anihedibatimi alu. inemi. yemeleke-tuni dimits'i adimit'u biye t'ebak'ochini shomi-hubachihu: inerisu gini. anademit'imi alu. ahizabi hoyi; silezihi simu: mahibero hoyi; ineziya yemiyagenyawewini iwek'u. midiri hoyi; simi: ineho; k'alenii silalisemu higenimi sile t'alu bez-ihii hizibi layi yeasabachewini fire kifuni negeri amet'abachewalehu. sile minisi kesaba 'it'anini; keruk'imi ageri k'erefani tak'eribulinyalachihu? yemik'at'elewini mesiwa'itachihuni alik'ebelewimi lela mesiwa'itachihumi desi ayasenyenymi. silezihi igiziabiheri inidihi yilali. ineho; kezihii hizibi fiti 'inik'ifatochini aderigalehu: abatochina lijochi beanidineti yisenakelubachewali; gorebetina balin-ijerami yit'alehu. igiziabiheri inidihi yilali. ineho; hizibi kesemeni ageri yimet'ali; talak'i hizibimi kemidiri daricha yinesali. k'esitinina t'orini yiyizalu: ch'ekanyochi nachewi; mihiretinimi ayaderigumi: dimits'achewi inide bahiri yitemimali; beferesochimi layi yik'em'talu: yets'iyoni seti liji hoyi; leselifi inide tezegaje sewi iyanidanidachewi beanichi layi teselefu. werewini semitenali; ijachini deki-malechi: mit'i weladini seti inidemiyizati ch'inik'eti yizonali. yet'elati seyifina dinigat'e kebewachih-walina wede meda atiwit'u beminigedimi layi athidu. yehizibe liji hoyi; mak'i libeshi beamedimi wisit'i tenikebaleyi: at'ifi belayachini bedinigeti yimet'abinalina leandiya liji inidemideregii lik'iso; merara lik'iso alik'ishi. menigedachewini inid-

itawik'ina iniditfetini behizibe mekakeli fetanyi adirigehalehu. inerisu hulu ijigi 'amets'enyochi nachewi: bet'emamaneti yihedalu: nasina bireti nachewi: hulu rikwisetini yaderigalu. wenafi anafa irisasumi beisati k'et'et: anit'irenyawimi meliso bekenitu yak'elit'ewali: hat'iatenyochi alitewege-dumi. igiziabiheri t'iloachewalina yetet'ale biri bilewi yi'eruachewali.

7

keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'a k'ali yihini newi. beigiziabiheri beti beri k'umi; yihinimi k'ali inidihi bilehi tenageri. igiziabiherini litameliku beinezihini berochi yemitigebu keyihuda yalachihu hulu yeigiziabiherini k'ali simu. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. menigedachihunina sir-achihuni asamiru bezihimi sifira asadirachihwalehu. yeigiziabiheri mek'idesi; yeigiziabiheri mek'idesi; yeigiziabiheri mek'idesi yihini newi yialachihu behaseti k'ali atitamenu. menigedachihunina sirachihuni fets'imachihu bitasamiru; besewina begorebetu mekakeli k'ini firidi bitiferidu; mets'atenyawinina diha adeguni mebeletitunimi batigefu; bezihimi sifira nits'uhini demini batafesisu; kifumi lihoi-bachihu inigidochini amalikiti batiketelu; kezalelemini isike zelalemini leabatochachihu beset'ehwachewi midiri bezihini sifira asadirachihwalehu. ineho; bematirehubeti behaseti k'ali taminachihwali. tiserik'alachihu; tigidilalachihu; tameneziralachihu; behasetimi timilalachihu; lebealimi ta'inalachihu; yematawik'wachewinimi inigidochi amalikiti tiketelalachihu: me'achihumi; simemi betet'erabeti bezihini beti befite k'omachihu. yihini asits'eyafi yehone negerini hulu aladereginimi alachihu. yihisi sime yetet'erabeti beti be'ayinachihu yele-bochi washa honoalini? ineho; ine aychalehu; yilali igiziabiheri. negeri gini bek'edimo zemeni simeni wedasaderihubeti beselo wede neberewi sifiraye hidu; kehizibemi keisiraali kifati yetenesa yaderegihubetini iyu. ahunimi yihini negeri hulu siladeregachihu; bemaledami tenesiche betenageri-hwachihu gize silalisesmachihu; bet'erahwachihumi gize silalimelesachihu; silezihi beselo inidaderigihu inidihi sime betet'erabeti bemititamenubeti beti leinanitena leabatochachihumi beset'ehwachihu sifira aderigalehu. yeefireminimi zeri hulu; weni-dimochachihuni hulu inide t'alihui; inidihi kefite it'ilachihwalehu. inigidihimi alisemahimina silezihi hizibi atits'eliyi sile inerisumi limenana ts'eloti atadirigi: atimaldilachewi. inerisusi beyihuda ketemochi wisit'ina beyerusalemi adebabayi layi yemiyaderigutini atayimini? yasik'ot'unyi zenidi; lesemayi nigisiti inigocho inidiyaderigu lelelochimi amalikiti yemet'et'i k'wiribani inidiyafesisu lijochi inich'eti yisesibalu; abatochimi isati yanedidalu; setochimi duk'eti yilewisalu. ineni yasik'ot'aluni? yilali igiziabiheri: lefitachewisi ifireti ayidelemini? inigidihimi geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; k'wit'ayena me'ate bezihini sifira layi; besewina beinisisa layi; beduri zafochina bemitidiri fire layi yifesisali: yinedidali; ayit'efamimi. igiziabiheri inidihi yilali. lelela mesiwa'itachihu yemik'at'elewini

mesiwa'itachihuni ch'emiru; sigawinimi bilu. keg-ibits'i midiri bawet'ahwachihu k'eni silemik'at'eli mesiwa'itina sile lela mesiwa'iti leabatochachihu alitenagerihumina; alazezihwachewimimi. negeri gini. k'alenini simu; inemi amilaki ihonachihwalehu inanitemi hizibi thionunyalachihu: melikamimi yihonilachihu zenidi bazezihwachihu menigedi hulu hidu biye bezihini negeri azezihwachewi. negeri gini bekifu libachewi asabina ilikeniyineti hedu wede fitimi sayihoni wede hwalachewi hedu inji alisemumi joroachewinimi alazenebelumi. abatochachihu kegibits'i midiri kewet'ubeti k'eni jemiro isike zare diresi; beye'iletu iyemalehidu bariya-wocheni nebiyatini hulu likebachihu neberi. negeri gini anigetachewini adenedu inji alisemuyimi joroachewinimi alazenebelumi: abatochachewimi kadereguti yilik'i yebase aderegu. bezihimi k'ali hulu tinegirachewalehi; negeri gini ayisemuhimi: tit'erachewimalehi; negeri gini ayimelisulihimi. anitemi. yeamilakuni yeigiziabiherini k'ali yalisema; tegisats'inimi yalitek'ebele hizibi yihini newi: iwineti t'efitoali keafachewimi tek'orit'oali tilachewalehi. igiziabiheri yek'wit'awini tiwidili t'iloalina; titotalimina t'egwirishini k'wirech'i; t'ayiwimi; bewenawochi korebitochimi layi amushi. yeyi-huda lijochi befite kifuni negeri seritewali; yilali igiziabiheri: yarekisutimi zenidi sime betet'erabeti beti rikwisetachewini anurewali. inemi yalazezi-hutinina belibe yalasebihutini; wenidochina setochi lijochachewini beisati yak'at'ilu zenidi behenomi liji shelek'o yalechiwini yetofetini mesigejawochi seretewali. silezihi; ineho; sifira kema'tati yetenesa betofeti yik'eberaluna yeiridi shelek'o yibalali inji tofeti weyimi yehenomi liji shelek'o dagimenya yemayibalibeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri. yezihimi hizibi resa lesemayi wefochina lemidiri arawiti mebili yihonali; yemiyasiferarachewimi yelemi. midiritum badima thionalechina keyihuda ketemochina keiyerusalemi adebabayi yeillilitani dimits'ina yedesitani dimits'i; yewenidi mushirani dimits'ina yeseti mushirani dimits'i at'efalehu.

8

beziyani zemeni; yilali igiziabiheri; yeyihudani nege-sitati at'initina yemekwaninitochuni at'initi; yekahin-natuni at'initina yenebiyatuni at'initi; yeiyerusaleminimi sewochi at'initi kemek'abirachewi yawet'alu. bewededuachewina bamelekuachewi; beteketulu-achewina befeleguachewi; besegedulachewimi bets'ehayina bech'erek'a besemayimi serawiti hulu fiti yizereguachewali: ayakemachuachewimi ayik'ebiruachewimimi; bemitidiri fiti layi inde gwidifi yihonalu. inemi basadedihwachewi sifira hulu yek'eru; kezihichi kifu wegeni yeterefu k'iretawochi hulu; kehiiyewi yilik'i motini yimerit'alu. inidihi tilachewalehu. igiziabiheri inidihi yilali. yewedek'u ayinesumini? yesatesi ayimelesimimi? inigidihimi yihini yeiyerusalemi hizi-bi zewetiri sile mini wede hwalawi yimelesali? tenikolini yizoali limelesimi inibi biloali. ademethu semahumi: k'inini negeri alitenagerumi: man-achewinimi. mini adirigealehu? bilo kekifatu

nisiha yegeba yelemi: wede selifimi inidemirot'i feresi iyanidanidu beyemenigedu yihedali. shimela besemayi gizewani awik'alechi: wanosina ch'ereba waliyami yememit'atachewini gize yit'ebik'alu: hizibe gini yeigiziabiherini firidi alawek'umi. inanitesi. t'ibebenyochi neni yeigiziabiherimi higi keinya gari newi inideti tilalachihu? ineho; yet's'hafi biri'i hasetenya newi behasetimi adirigoali. t'ibebenyochi afirewali denigit'ewimali temarikewimali: ineho; yeigiziabiherini k'ali t'ilewali: mini 'ayineti t'ibebi alachewi? ketanashu jemiro isike talak'u diresi hulu sisitini yasibaluna; kenebiyumi jemiro isike kahinu diresi hulu betenikoli yaderigaluna silezihi misitochachewini lelelochi; irishachewinimi lemiwerisubachewi iset'alehu. yehizibenimi seti liji sibirati bet'ik'itu yifewisalu: selami sayihoni. silemi selami yilalu. asits'eyafi negerini sile seru afirewalini? minimi alaferumi; ifiretinimi alawek'umi: silezihi kemiwedik'u gari yiwedik'alu: begobenye-hwachewi gize yiwaredalu; yilali igiziabiheri fets'ime at'efachihwalehu; yilali igiziabiheri: beweyini layi fire; bebeseli zafi layi belesi ayihonimi; k'it'elimi yiregifali: yemiyalifubachewinimi set'ehwachewi. zimi bileni lemi inik'emet'alen? igiziabiherini sile bedelini amilakachini igiziabiheri at'ifitonalina; yehamotinimi wiha at'et'itonalina tesebisibachihu wede temeshegu ketemochi inigiba beziyami init'ifa. selamini betesifa tet'ebabek'ini; melikamimi alahengenymi: met'egenini betesifa tet'ebabek'ini; inehomi; dinigat'e hone. yeferesenyochu dimits'i kedani tesema: kearibenyochi feresochi mashikakati yetenesa midiri hulu tenik'et'ek'et'echi: met'umi midiritunina beirisuwami yalewini hulu; ketemayitunina yetek'emet'ubatinimi belu. ineho; asimati yemayikekilachewini ibabochinina ifunyitochini isedidibachihwalehu: inerisumi yinedifuachihwali. hizene yemayits'inana newi; libemi bewisit'e deki-moali. ineho. igiziabiheri bet's'yoni yelemini? weyisi nigusiwa beirisiwa zenidi yelemini? yemili yewegene seti liji ch'uheti dimits'i keruk'i ageri tesema. betek'erets'u misilochachewina beba'idi kemitunetisi yasik'ot'unyi sile minidiri newi? mekeru alifoali; begawi hedoali; inyami alidaninemi. behizibe seti liji sibirati ine tesebirealehu t'ekwremalehu: adinak'otimi yizonyali. begele'adi yemik'eba medihaniti yelemini? weyisi beziya hakimi yelemini? yewegene seti liji fewisile mini alihonemi?

9

tewegitewi sile motu sile hizibe seti liji sewochi lelitiina k'eni alek'isi zenidi rase wiha; 'ayinemi yeyiniba minich'i behonelinyi! hulumi amenizirochi; yeatalayochi gubae nachewina hizibeni itewachewi zenidi keinerisumi ileyi zenidi bemidire beda yemenigedenyochi maderiyani mani beset'enyi? milasachewini sile haseti inde k'esiti geteru: bemidiri beretu negeri gini leiwineti ayidelemi: kekifati wede kifati yihedaluna inenimi alawek'umina; yilali igiziabiheri. wenidimimi hulu yasenakalalina; balinijerami hulu yamalana inanite hulu kebalinijerochachihu tet'enik'ek'u; bewenidimochachihumi atitamenu. sewimi hulu balinijerawini yatalilali

beiwinetimi ayinagerimi: hasetini menagerinimi milasachewi temiroali; kifunimi lemadiregi yidekimalu. maderiyahi beshinigela mekakeli newi; keshinigelami yetenesa ineni yawik'unyi zenidi inibi bilewali; yilali igiziabiheri. silezihi igiziabiheri inidihi yilali. ineho; ak'elit'achewalehu ifetinachewalehu: sile hizibe seti liji kifati kezihilela yemaderigewi minidiri newi? milasachewi yetesale filats'a newi: shingelani yinageralu sewi kebalinijerawini gari beselami yinagerali; belibu gini yadebabalehi. bewinu silezihi negeri alik'esifimini? yilali igiziabiheri: nefisesi indezihi bale hizibi layi atibek'elimini? leterarochi lik'isoni lemidire beda masemariyawochimi wayitani anesalehu; sewi inidayalifibachewi beisati tek'at'ilewalina. sewochimi yekebituni dimits'i ayisemumi: kesemayi wefochi jemiro isike inisisa diresi sheshitewi hedewali. iyerusaleminimi yefirisirashi kimiri yek'eberomi maderiya aderigatalehu; yeyihudanimi ketemochi sewi yemayik'emet'ibati badima aderigachewalehu. yihini yemiyasitewili t'ebibi sewi mani newi? yawerasi zenidi yeigiziabiheri afi lemani tenagere? sewi inidayalifibati midirisi silemini t'efachi; inde midire bedasi sile mini tek'at'elechi? igiziabiherimi inidihi ale. yeset'ehwachewini higeni titewalina; k'alenimi alisemumina; negeri gini yelibachewini minyotina abatochachewi yasitemaruachewini bealimini teketilewalina silezihi yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. ineho; yihini hizibi iretini abelawalehu yehamotinimi wiha at'et'awalehu. inerisuna abatochachewimi balawek'uachewi ahizabi mekakeli ibetinachewalehu; isikat'efachewimi diresi besite hwalachewi seyifini isedidibachewalehu. igiziabiheri inidihi yilali. inidimet'umi wede bilihatenyochi setochi laku: 'ayinochachinimi iniba inidiyafesisu ye'ayinachinimi shifashifitochi wihani inidiyafelik'u fet'newi leinya lik'isowini yiyazu. bet's'yoni. inideti tebezebezini! midirinimi titenalina; betochachininimi afirisewalina inideti aferini! yemili yelik'iso dimits'i tesemitoali. inanite setochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu; joroachihumi yeafuni k'ali tik'ebeli; lesetochi lijochachihumi lik'isowini; iyanidanidachihumi lebalinijerochachihu wayitawini asitemiru. hits'anatuni kementigedi gwilimasochunimi keadebabayi yat'efu zenidi moti wede mesikotachini derisoali wede adarashachinimi wisit'i gebitoali. yesewimi resa inde gwidifi beirisha layi; manimimi inidemayisebesibewi keach'ajochi behwala inidemiker' k'arimiya yiwedik'ali. igiziabiheri inidihi yilali. t'ebibi bet'ibebu ayimeka; hayalimi behayilu ayimeka; bale t'egami bebilit'iginawi ayimeka: negeri gini yemimekawi. mihiretinina firidini ts'idik'inimi bemidiri layi yemaderigi ine igiziabiheri mehoneni bemawek'una bemasite-walu bezihii yimeka: desi yemiyasenyunyi inezihii nachewina; yilali igiziabiheri. -26 ahizabi hulu yalitegerezu nachewina; yeisraelimimi beti hulu libachewi yalitegereze newina yetegerezutini hulu; gibits'inina yihudani edomiyasinimi yeamoninimi lijochi mo'abinimi bemidire bedami yetek'emet'utini t'egwirachewini bezuriya yetelach'utini hulu; balemegerezechewi inerisuni yemik'et'abeti zemeni

ineho yimet'ali; yilali igiziabiheri.

10

inanite yeisraeli beti hoyi; igiziabiheri beinanite layi yetenagerewini k'ali simu. igiziabiheri inidihii yilali. yeahizabini menigedi atimaru kesemayi milikitiimi atifuru: ahizabi yiferutalina. yeahizabi limadi kenitu newina: zafi keduri yik'oret'ali; beseratenyami iniji bemet'irebiya yiserali. bebirina bewerik' yasiget'utali; inidayinawet'imi bechinikarina bemedosha yichenekirutali. inde tek'erets'e 'amidi nachewi inerisumi ayinagerumi: meramedimi ayichalachewimani yishekemuachewali. kifu mesiratimi ayichalachewimina; degimimi melikami yiseru zenidi ayichilumina atifuruachewi. abetu; inde anite yale yelichi: anite talak'i nehi simihimi behayili talak'i newi. yeahizabi nigusi hoyi; beahizabi t'ibebenoychi hulu mekakeli bemenisigachewimi hulu inde anite yale silelele; aniteni mefirati yigebalina aniteni yemayifera mani newi? beanidi gize senifewali; denik'wirewimali: t'a'otati yemiyasitemiruti yeinich'eti negeri bicha newi. yeseratenyana yeanit'irenya iji sira yehone keterisesi t'ifit'ifi biri keafezimi werik' yimet'ali: libisachewimi semayawina k'eyi gimija newi; hulumi yebilihatenyochi sira nachewi. igiziabiheri gini iwinetena amilaki newi: irisumi hiyawi amilakina yezelalemi nigusi newi: kek'wit'awi yetenesa midiri tinik'et'ek'et'alechi: ahizabimi me'atuni ayichilumi. inanitemi. semayinina midirini yalifet'eru inezihii amalikitii kemidiri layi kesemayimi betachi yit'efalu tiluachewalichihu. midirini behayilu yefet'ere; 'alemuni bet'ibebu yemeserete semayatinimi bemasitewalu yezerega irisu newi. dimits'uni basema gize wiwochi besemayi yisebesebalu; kemidirimi dari demenatini kefi yaderigali: lezinabumi mebrek'ini yaderigali; nefasinimi kebeti mezagibitu yawet'ali. sewi hulu iwik'eti at'ito senifoali; anit'renyami hulu kek'erets'ewi misili yetenesa afroali: k'elit'o yetesera misilu wisheti newina; isitinifasimi yelachewimina. inerisu minaminite na yek'elidi sira nachewi: betegobenyu gize yit'efalu. yeya'ik'obi idili fenita inde inezihii ayidelemi: irisu yehulu fet'ari newina: isiraelimi yerisutu negedi newina: simu yeserawiti geta igiziabiheri newi. bemishigi wisit'i yetek'emet'ishi hoyi; ik'ashini kemereti sebisibi: igiziabiheri inidihii yilalina. ineho; bemidiritu yeminorutini isikisemachewi diresi bezihi gize iwenech'ifachewalehu; asich'enik'achewimalehu. sile sibirate weyolinyi! k'wisilemi kifu newi; ine gini. beiwineti yemekera k'wisile newi irisunimi meshekemi yigebanyali alihu. dinikwane tebezebeze awitaremi hulu tek'oret'e: lijochemi keine wet'itewi ayigenyumi: dinikwanenimi keinigidihi wedihi yemizerega megarejawochinimi yemiyanesa yelemi. irenyochi senifewalina; igiziabiherini alit'eyek'utimina alitekenawenelachewimi; menigochachewimi hulu tebetinewali. yewereni dimits' simu: inehomi; yeyihudani ketemochi badimana yek'eboro maderiya yaderigachewi zenidi kesemeni midiri ts'inu shibiri met'itoali. abetu; yesewi menigedi kerasu inidayidele awik'alehu; aka-

hedunimi lemak'inati kemiramedi sewi ayidelemi. abetu; k'it'anyi: negeri gini inidataridenyeni bemet'eni yihuni iniji bek'wit'a ayihuni. ya'ik'obini belitewitalina; wit'ewitimalina; at'ifitewitimalina; maderiyawinimi afirisewalina bemayawik'uhi ahizabi simihinimi bemayit'eru wegenochi layi me'atihini afisisi.

11

keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'awi k'ali yihi newi. yezihini k'ali kidani k'ali sima; leyihudami sewochi beiyerusalemini leminoru tenageri; - indezihimi belachewi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihii yilali. kegibits'i ageri kebireti midija bawet'ahwachewi k'eni leabatochachihu yazezihutini yezihini k'ali kidani k'ali yemayisema sewi rigumi yihuni: alihumi. k'aleni simu; yazez-ihwachihuni hulu adirigu: inidihumi inanite hizibi tihonunyalachihu inemi amilaki ihonachihwalehu. yihimi zare inde hone wetetina mari yemitafesisewini midiri iset'achewi zenidi leabatochachihu yemalihatini mehala ats'ena zenidi newi. inemi. abetu; ameni biye melesihuleti. igiziabiherimi inidihii alenyi. yihichini k'ali hulu beyihuda ketemochina beiyerusalemi adebabayi tenageri; inidihimi beli. yezihini k'ali kidani k'ali simu adirigutimi. abatochachihuni kegibits'i midiri kawet'ahubeti k'eni jemiro isike zare diresi; bemaleta tenesiche iyasit'enek'ek'ihu. k'aleni simu bemaleti asit'enk'ik'eachewi neberi. inerisu hulu gini bekifu libachewi ilikeniyetini hedu iniji alisemumi joroachewinimi alazenebelumi: silez-ihi yazezihwachewini inerisumi yaladeregutini yezihini k'ali kidani k'ali hulu amet'ahubachewi. igiziabiherimi inidihii alenyi. beyihuda sewochina beiyerusalemi beminoru zenidi adima tegenyitoali. k'alenimi yisemu zenidi inibi wedalu wede abatochachewi hat'ati temelesu; yamelikuachewimi zenidi inigidochini amalikitii teketelu: yeisraeli betina yeyihuda beti keabatochachewi gari yaderegihutini k'ali kidani aferesu. silezihii igiziabiheri inidihii yilali. ineho; liyamelit'uti yemayichilutini kifu negeri amet'abachewalehu; wede inemi yich'ohalu: inemi alisemachewimi. beyihudami ketemochina beiyerusalemi yeminoru hedewi wedemiyat'inulachewi amalikitii yich'ohalu: negeri gini bemekerachewi gize keto ayadinuachewimi. yihuda hoyi; amalikitihii inde ketemochihii k'wit'iri inidihu nachewi: inde iyerusalemimi menigedochi k'wit'iri lenewirenaya negeri mesewiya; irisumi lebeali tat'inubeti zenidi mesewiya; adirigachihwali. aniteni silezihii hizibi atits'eliyi: bemekerachewi yetenesa wede ine bech'ohu gize alisemachewimina sile inerisumi ch'uhetina limena atadirigi. wedaje be-bete wisit'i mini alati? siileti weyimi yetek'edese siga kifatisihini keanichi yasiwegidalini? weyisi beinezhii tamelich'aleshini? igiziabiheri simishini. bemelikami fire yetawabechi yelemelemechi yeweyira zafi bilo t'erawo: bets'inu awilo nefasi ch'uheti isatini anededebeati; k'irinich'afochiwami tsebirewali. lebealimi bema'tenachewi yasik'ot'unyi zenidi lerasachewi sile seruati sile isiraelina sile yihuda beti

kifati yetekeleshi yeserawiti geta igiziabiheri kifuni negeri tenagirobishali. igiziabiherimi asitawek'enyi inemi awek'ihu: sirachewinimi gelet'ihilinyi. inemi lemetaredi inideminada inide yewahi begi t'eboti honihu: inerisumi. zafuni kefirowi gari inik'wiret'i; sumimi keinigidihi wedihi inidayitasebi kehiiyawani midiri inat'ifawi bilewi mikirini inidasebubinyi alawek'ihumi neberi. kwilalitinina libini yemitifetini bek'inimi yemitiferidi abetu yeserawiti geta hoyi; kirikireni gelich'elialehuna beinerisu layi yemihoni bek'elihini leyi. silezihimi. beijachini inidatimoti beigiziabiheri simi tinibiti atinageri bilewi nefisihini silemishu sile 'anatoti sewochi igiziabiheri inidihi yilali.ineho; ik'et'achewalehu: gobezazitochachewi beseyifi yimotalu; wenidochina setochi lijochachewimi berabi yimotalu: bemigob-enyachewimi 'ameti be'anatoti sewochi layi kifu negeri amet'abachewalehuna manimi keinerisu yemik'eri yelemi.

12

abetu; keanite gari betemiwagetihu gize anite ts'adik'i nehi: negeri gini keanite gari sile firidi linageri. yehat'iatenyochi menigedi silemini yik'anali? bedelinisi lemiyaderigu hulu silemini dehinineti yihonali? tekilehachewali: siri sedide-wali: adigewali afiritewimali: beafachewi anite k'iribi nehi; kelibachewi gini ruk'k' nehi. anite gini; abetu; awik'ehenyal: ayitehenyal; libenimi befitihi fetinehali: inide begochi lemetaredi gotitehi ley-achewi; lemetaredimi k'eni azegajachewi. midiritu yemitalek'isewi; yeageru sarisi hulu yemiderik'ewi isike meche newi? yetek'emet'ubati sewochi. fits'ameyachinini ayayimi bilewalina sile kifatachewi inisishochina wefochi t'efitewali. keigirenyochi gari berot'ihu gize inerisu biyadekimuhi; keferesochi gari metageli inideti tichilalehi? beselamimi midiri taminehi bitik'emet'i; beyoridanosi ti'ibiti inideti taderigalehi? wenidimochihina yeabatihi beti inerisu ch'imiri atalilewihalina; behwalahimi ch'ohewalina: bemelikamimi binageruhimi atitamenachewi. beteni tichealehu risitenimi ti'yalehu; nefesimi yemiti-wedidatini bet'elatochiwa iji asafile set'ichalehu. risite beduri inidale anibesa honabinyalechi: dim-its'iwani anisitabinyalechi: silezihi t'elichatalehu. risite inide zinigwirigwiri amora honechibinyini? amorochisi bezuriyawana belayiwu honewalini? hidu; yemidiri arawitini hulu sebisib; yibelumi zenidi amit'uachewi. bizu irenyochi yeweyinuni botayeni at'ifitewali; idili fenitayenimi regit'ewali: yeamiroteni idili fenita midire bada adirigewitali. badima adirigewitali; ferisomi wede ine yalek'isali: midiri hulu badima honalechi belibumi yemiyasibati yelemi. bewenawochi korebitocho hulu layi bezibazhochi met'itewali; yeigiziabiheri seyifi kemidiri dari jemiro isike midiri dari diresi yibelalina: lesiga lebashi hulu selami yelemi. sinideni zeru ishohinimi ach'edu: dekemu; minimi alirebachewimi: sile igiziabiheri ts'inu k'wit'a kefireyachihu tafiralachihu. igiziabiheri lehizibe leisraeli yaweresihutini risiti leminekuti kifuwochi gorebetochi hulu inidihi yilalina. ineho; kemidirachewi inek'ilachewalehu;

yeyihudanimi beti kemekakelachewi inek'ilewalehu. kenek'elihwachewimi behwala melishe imirachewalehu; iyanidanidunimi wede risitu iyanidanidunimi wede midiru imelisalehu. bebeali yimilu zenidi hizibeni inidasitemaru besime. hiyawu igiziabiherini! bilewi yimilu zenidi yehizibeni menigedi betigati bimar; beziyani gize behizibe mekakeli yimeseretalu. bayisemunyi gini yanini hizibi fets'ime inek'ilewalehu at'efawimalehu; yilali igiziabiheri.

13

igiziabiheri inidihi yilenyal. hidi; keteliba igiri yeteserachini metat'ek'ya leanite giza; wegebihinimi tat'ek'ibati: bewihawimi wisit'i atinikerati. inide igiziabiherimi k'ali metat'ek'iyani gezahu wegeben-imi tat'ek'ihubati. - huletenyami gize. yegezahatini bewegebihi yalechiwini metat'ek'ya wesidehi tenesi; wede efiat'isimi hidi; beziyani betesenet'ek'e 'aleti wisit'i sheshigati yemili yeigiziabiheri k'ali met'alinyi. igiziabiherimi inidazezenyi hedihu beefirat'isimi at'egebi sheshegihwati. kebizu k'enimi behwala igiziabiheri. tenesitehi wede efiat'isi hidi; beziyani tisheshigati zenidi yazezihuhini metat'ek'ya kezuya wisit'i wisedi alenyi. inemi wede efiat'isi hedihu k'oferihumi; kesheshigihu-betimi sifira metat'ek'iyayituni wesedihu. inehomi; metat'ek'iyayitu tibelashita neberi; leminimi alirebachimi. yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a: igiziabiheri inidihi yilali. inidihi yeyihudani ti'ibiti talak'unimi yeiyerusalemini ti'ibiti abelashalehu. k'aleni yisemu zenidi inibi yemilu; belibachewimi ilikenyineti yemihedu; yamelikuachewina yisegidulachewi zenidi lelochini amaliki yemiketulu inezihu kifu hizibi anidachi inidamatireba inidezichi metat'ek'ya yihonalu. metat'ek'ya besewi wegebi layi inidemit'abek'i; inidihi hizibina simi misiganana kibiri yihonulinyi zenidi yeisraelini beti hulu yeyihudanimi beti hulu keine gari at'abik'alehu; yilali igiziabiheri: negeri gini alisemumi. silezihi,yeisraeli amalaki igiziabiheri inidihi yilali. madiga hulu yeweyini t'aji yimolali bilehi tinegirachewalehi: inerisumi. madiga hulu yeweyini t'aji inidimola bewinu inya anawik'imini? yiluhali. anitemi inidihi tilachewalehi. igiziabiheri inidihi yilali. ineho; bezihichi midiri yeminorutini hulu; bedawiti zufani yemik'emet'utini negesitati kahinatunimi nebiyatunimi beiyerusalemini yetek'emet'utini hulu besikari imolachewalehu. sewinimi besewi layi; abatochinina lijochini beandidi layi; ik'et'ek'it'alehu; yilali igiziabiheri at'efachewalehu inji alirarami; alazinimi; alimirimi. simu; adimit'u: igiziabiheri tenagiroalina atitabeyu. satich'elimi igirachihumi bech'elemechiwi terara layi satisenakeli; bete-sifa yemitit'ebabek'utini birihani lemoti t'ilana ledik'idik'i ch'elema sayilewit'ewi leamilakachihu leigiziabiheri kibirini sit'u. yihini batisemu nefise sile ti'ibitachihu besiwiri talek'isalechi: yeigiziabiherimi meniga temarikolana 'ayine tanebalechi; inibanimi tafesisalechi. lenigusuna lenigusi inati leitegeyitu. yekibirachihu akilili kerasachihu weridoalina

tewaridachihu tek'emet'u beli. yedebubi ketemochi tezegtewali; yemikefitachewimi yelemi: yihuda hulu temarikoali; fets'imo temarikoali. 'ayinachihuni anisitachihu inezihini kesemeni yemimet'utini temeliketu: leanichi yeteset'e meniga; yetewabe menigashi; wedeti ale? wedajochishi inidihonu yasitemarishachewini berasishi layi alek'ochi baderegachewi gize mini tiyaleshi? inide weladi seti mit'i ayizishimini? belibishimi. inidih yale negeri sile mini deresebinyi? bitiyi; kehat'iatishi bizati yetenesa yelibisishi zerifi tegelit'oali terekezishimi tegefifoali. bewinu itiyop'iyawi melikuni wey-isi nebiri zinigwirigwirinetini yilewit'i zenidi yichilalini? beziyani gize kifatini yelemedachihu inanite degimo bego lemadiregi tichilalachihu. silezihi inidimiyalifi ibik'i bemidire beda nefasi ibetinachewalehu. resiteshinyalina; behasetime tamineshalina 'it'ashi yelekahulishimi idili fenita yihi newi; yilali igiziabiheri. silezihimi yelibisishini zerifi befitishi igelit'alehu ifiretishimi yitayali. asits'eyafi sirashini; minizirinashini; mashikakatishini; yegilimutinasihimi medarati bekorebitocho layi bemedam ayichalehu. iyerusalemi hoyi; weyolishi! lemenits'ati inibi bilesnali: yihisi isike meche newi?

14

wede erimiyasi sile dirik'i yemet'awi yeigiziabiheri k'ali yihi newi. yihuda alek'esechi; dejojchiwami bado honu bemidirimi layi ch'elemu: yeiyerusalemi ch'uheti kefi kefi biloali. talalak'ochimi bilatenochachewini wede wiha sededu: wede gwidigwadi met'u wihami alagenyumi; 'ik'achewinimi badowini yizewi temelesu: aferumi tewaredumi rasachewinimi tekenanebu. bemidiri layi alizenebemina meretu sinit'ik't'ik'i silehone arashochi aferu rasachewinimi tekenanebu. wala degimo bemidire beda weledech; sarimi yelemina gligeliyani teweche. yemeda ahiyochimi bewena korebita layi k'omewali; inide k'eberomi wede nefasi alekeleku: limilamemi yelemina 'ayinochachewi t'ewelegu. abetu; hat'iatachini bizu newina; beanitemi layi hat'iatu seritenalina hat'iatachini yimesekiribinali negeri gini sile simihi bilehi adirigi. anite yeisraeli tesifa hoyi bemekerami gize yemitadinewi; bemidiri inide inigida; wede maderiya zeweri inidemili menigedenya sile mini tihonalehi? inidanik'elafa sewi sewi; yadinimi zenidi inidemayichili hayali sile mini tihonalehi? anite gini; abetu; bemekakelachini nehi inyami besimihit tet'eritenali: atiteweni. igiziabiheri lezihi hizibi inidih yilali. mek'ibezibezini wededewali igirachewinimi alikelekelumi: silezihi igiziabiheri beinerisu desi ayilewimi; bedelachewinimi ahuni yasibali hat'iatachewinimi yik'et'ali. igiziabiherimi. lezihi hizibi sile melikami atits'eliylachewi. bet'somu gize ts'elotachewini alisemami: yemik'at'elewini mesiswa'itina yeihiluni k'wiribani bak'erebu gize alik'ebelachewimi: beseyifina berabi becheneferimi at'efachewalehu alenyi. inemi. geta igiziabiheri hoyi; weyo! ineho; nebiyati. bewinneti selamini bezihi sifira iset'achihwalehu inji seyifini atayumi; rabimi ayagenyachihumi yiluachewali alihu. igiziabiherimi

inidih alenyi. nebiyatu wisheti besime tinibiti yinageralu: alakihwachewimi; alazezihwachewimi; alitenagerihwachewimi: yewishetuni raiyi miwaritinimi kenitunimi negeri yelibachewinimi shinigela yisebikulachihwali. silezihi igiziabiheri besime tinibiti sileminageru nebiyati. bezihichi ageri seyifina rabi ayihonimi silemilu silalakihwachewi nebiyati inidih yilali. ineziya beseyifina berabi yit'efalu. tinibiti yeminagerulachewimi sewochi kerabina keseyifi yetenesa beiyerusalemi adebabayi yibetenalu: kifatachewinimi afesisibachewalehu inerisunina misitochachewini wenidochina setochi lijochachewinimi yemik'ebirachewi ayigenyimi. inidezhilimi bilehi tinerigachewalehi. yewegene liji dinigilitu betalak'i sibiratina ijigi kifu behone k'wisili tesebiralechina 'ayinoche lelitina k'eni sayak'warit'u iniba yafesalu. wede meda biwet'a; ineho; beseyifi yemotu alu: wede ketemami bigeba; ineho; berabi yekesu alu: nebiyuna kahinumi wedemayawik'wati ageri hedewalina. bewinu yihudani fets'imelhi t'ilehwalini? nefisihisi ts'iyonini t'elitatelechini? sile mini metaheni? fewisili sile mini yelenimi? selamini betesifa tet'ebabek'ini; melikamimi alitegenyemi: fewisini betesifa tet'ebabek'ini; inehomi; dinigat'e hone. abetu; beanite layi hat'iatini seritenalina kifatachininina yeabatochachinimi bedeli inawik'alen. sile simihi bilehi atinak'eni; yekibirihinimi zufani atasinewiri: keinya garimi yaderegihehinimi k'ali kidanihinimi asibi inji atafirisi. bewinu beahzabi t'at'otati mekakeli yazenibi zenidi yemichili yigenyalini? weyisi semayi zinabi mafisesi yichilalini? abetu amilakachini hoyi; anite ayidelehimini? anite yihini negeri hulu adirigehalina silezihi aniteni betesifa init'ebabek'alen.

15

igiziabiherimi inidezihi alenyi. musena samueli befite bik'omumi; libe wedezihizi hizibi ayizenebilimi: kefite t'alachewi: yiwit'u. inerisumi. wedeti iniwit'a biluhi; anite. igiziabiheri inidih yilali. lemoti yehone wede moti; leseiyifimi yehone wede seyifi; lerabimi yehone wede rabi; lemirikomi yehone wede miriko tilachewalehi. seyifini lemegideli wishochinimi lemegoteti yesemayatini wefochi yemidirinimi arawiti lemebilatina lemat'ifati; aratuni 'ayineti t'ifati azizibachewalehu; yilali igiziabiheri. yeyihudami nigusi yehizik'iyasi liji minase beiyerusalemi saladeregewi hulu bemidiri menigisitati hulu mekakeli lemekera asalife iset'achewalehu. iyerusalemi hoyi; yemiralaralishi mani newi? yemiyazinilishisi mani newi? weyisi sile dehinitetishi yit'eyik'i zenidi fek'ek'i yemili mane newi? anichi ineni t'ileshali; yilali igiziabiheri; wede hwalashimi temeliseshali: silezihi ijene beanichi layi zerigiche at'ificheshalehu: keyik'irita dekimealehu. beagerimi dejojchi wisit'i bemenishi abet'ireachewalehu: yeweladi mekani adirigechewalehu; hizibenimi at'ifichealehu: kemenigedachewimi alitemelesumi. mebeletochachewimi kebairi ashewa yilik'i bezitewibinyali: bebilatenochi inati layi bek'etiri gize at'ifiwini amit'ichalehu: t'arinina dinigat'eni

bedingeti amit'ichebatalehu. sebatu yeweledachi dekimalachi; nefisiwanimi awit'italechi: k'eni gena sale ts'ehayiwa gebitabatalechi: afiralechi tewaridamalechi: yeterefutini bet'elatochachewi fiti leseyiya asalife iset'alehu. inate hoyi; weyolinyi! lemidiri hulu yekirikirina yet'ili sewi yehonihutini weledishinyi lemanimi alabederihumi; manimi leine alabederemi; negeri gini hulu yiregimenyali. igiziabiheri inidihi ale. beiwineti ledehininetihi ats'enahalehu: beiwineti bemekerana bech'inik'i gize t'elatithi inidileminihi aderigewalehu. bewinu biretini; yesemenini bireti; nasinimi yemisebiri aleni? bedarichahi hulu silale hat'iatithi hulu balet'eginetihina mezegebihini lemebezebezi bekenitu iset'alehu. yemitak'at'ilachihu isati kek'wit'aye tinedidalechina ket'elatochihi gari wedematawik'ewi midiri asalifihalehu. abetu; anite tawik'alehi: asibenyi gobinyenyimi yemiyasadidunynimi tebek'elachewi inji atitagesachewi: sile anite sidibini inide tagesihu iwek'i. k'alihi tegeyitoali inemi belichewalehu: abetu; yesarawiti amilaki hoyi; besimihi tet'erichalehuna k'alihi hasetina yelibi desita honenyi. bewazenyochina bedesitenyochi gubae alitek'emet'ihumi: k'wit'ani molitehibinyalina beijihi fiti lebachaye tek'emet'ihu. sile mini himeme azewetenyi? k'wisilesi sile mini yemayifewesi hone? sile minisi. alishirimi ale? bewinu inide hasetinya minich'i; inidalitame-nechi wiha tihonenyalehini? silezihi igiziabiheri inidihi yilali. bitimelesi imelisihalehu befitemi tik'omalehi: yekeberewinimi ketewaredewi bitileyi inide afe tihonalehi: inerisu wede anite yimelesalu; anite gini wede inerisu atimelesimi. lezihimi hizibi yetemeshege yenasu k'i'iri aderigihalehu: yiwaguhali ine gini lemadani keanite gari nenyina ayashenifuhimi. kekifu sewochimi iji itadegihalehu; kech'ekanyochimi t'uch'a ibezihihalehu.

16

yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. bezihi sifira misiti atagiba; wenidochina setochi lijochimi ayihunulihi. igiziabiheri bezihi sifira sile teweledu wenidochina setochi lijochi; silewaleduachewimi sile inatochachewi; bezhichimi midiri sile weleduachewi sile abatochachewi inidihi yilalina. bekifu moti yimotalu: ayilek'esisalchewimi ayik'eberumimi; bemeretimi layi inide gwidifi yihonalu: beseyifina berabi yit'efalu; resachewimi lesemayi wefochina lemidiri arawiti mebili yihonalu. igiziabiheri inidihi yilali. selameni; chernetina mihiretini; kezihizi hizibi asiwegijealehuna lik'iso wedalebeti beti atigiba; talek'isimi tazinimi zenidi atihidi. talalak'ochina tananashochi bezhichizi midiri yimotalu: ayik'eberumi sewochimi ayalek'isulachewimi sile inerisumi gelani ayinech'ulachewimi rasi-nimi ayilach'ulachewimi: sewochimi sile motuti lemats'innanati yeizini injera ayik'orisulachewimi; sile abatachewina sile inatachewimi yemets'innanati ts'awa ayat'et'ulachewimi. tibelana tit'et'a zenidi keinerisu gari lemek'emet'i wede gibizha beti atigiba. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. ineho; be'ayinachihu fiti bezemenachihumi

yeililitani dimits'ina yedesitani dimits'i yewenidi mushirani dimits'ina yeseti mushirani dimits'i kezihizi sifira asik'erahehu. lezihimi hizibi yihini k'ali hulu betenagerihi gize. yihini hulu talak'i yehone kifu negerini sile mini igiziabiheri tenagerebini? bedelachinisi minidiri newi? beamilakachinisi beigiziabiheri layi yeseranewi hat'iatichini minidiri newi? biluhi; anite inidihi tilachewalehi. abatochachihu ineni sile tewi newi; yilali igiziabiheri; lelochinimi amalikit teketelu amelekuachewimi segedulachewimi; inerisumi titewinyali; higenimi alit'ebek'umi : inanitemi keabatochachihu yilik'i kifu adirigachihwali: inehomi; hulachihu inide kifu libachihu ilikeniyetini hedachihwali inenimi alisemachihumi. silezihi kezihichi midiri inanitena abatochachihu wedalawek'achihwati midiri it'ilachihwalehu: mihiretinimi aladerigilachihumina beziya lelochinimi amalikit k'enina leliti tamelikalachihu. silezihi; ineho. yeisiraelini lijochi kegibits'i midiri yawet'a hiyawu igiziabiherini! dagimenya yemayibalibeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri: negeri gini,yeisraelini lijochi kesemeni midiri kasadedachewimi midiri hulu yawet'a hiyawu igiziabiherini! yibalali: inemi leabatochachewi wede set'ehwati wede midirachewi imelisachewalehu. ineho; bizu 'asa at'imajochini isedidalehu; yilali igiziabiheri; inerisumi yat'emiduachewali: keziyami behwala bizu adanyochini isedidalehu; inerisumi keyeterarawina keyekorebitawu hulu keyedinigayumi sinit'ak'i wisit'i yadinauchewali. 'ayine bemenigedachewi hulu layi newi: kefitemi alitesewerumi; hat'iatachewimi ke'ayine alitesheshegemi. midirenimi betet'elu bet'a'otachachewi resawochi arikisewalina; risitenimi asits'eyafi behonu negerochi molitewalina asik'edime yebedelachewinina yehat'iatachewini 'ida huleti it'ifi ikefilachewalehu. abetu; hayile; amibaye; bemekerami k'eni met'egiyaye hoyi; kemidiri daricha ahizabi wede anite met'itewi. beiwineti abatochachini wishetinina kenituni negeri yemayirebachewinimi werisewali yilalu. bewinu sewi amalikit yalihonutini lerasu amalikitini adirigo yiseralini? silezihi; ineho; asitawik'achewalehu; bezhichizi gize ijenina hayileni asitawik'achewalehu: inerisumi sime igiziabiheri inide hone yawik'alu.

17

yeyihuda hat'iatu bebireti biri'ina beteshole 'ibine alimazi tets'ifoali: belibachewi ts'ilatina bemesewiyachewi k'enidochi tek'erits'oali. lijochachewimi kelemelumu zafochi betachina berezemuti korrebitochi layi yalutini mesewiyachewinina yemamilekiya 'ats'edachewini yasibalu. bameda yalewi teraraye hoyi; balet'eginetihina mezegebihini hulu yekorebitawini mesigejawochihimi sile hat'iatu bediniberochihulu hulu lemebezebezi iset'alehu. anitemi yeset'ehuhini risiti tilek'ik'alehi lezelalemimi bematawik'atimi midiri let'elatochachihu bariya aderigihalehu: lezelalemi yeminedidewini isati bek'wit'aye anididachihwalina. igiziabiheri inidihi yilali. besewi yemitameni siga lebashunimi kinidu yemiyaderigi libumi keigiziabiheri yemimelesi sewi

rigumi newi. bemidire beda inidale k'wit'ik'wat'o yihonali; melikamimi bemet'a gize ayayimi: sewimi belelebeti; ch'ewi balebeti midiri bemidire beda bederik'i sifira yik'emet'ali. beigiziabiheri yetamene iminetumi igiziabiheri yehone sewi buruki newi. bewiha at'egebi inide tetekele; bewenizimi dari siruni inidimizerega muk'etimi simet'a inidemay- ifera k'it'elumi inidemilemelimi; bedirik'i 'ametimi inidemayisega firewinimi inidemayak'warit'i zafi yihonali. yesewi libi kehulu yilik'i tenikolenya ijigimi kifu newi: manisi yawik'ewali? ine igiziabiheri lesewi hulu inide menigedu; inide sirawi fire iset'i zenidi libini inimeriralehu kwilalitnimi ifetinalahu. yaliweledechwiwini inidematik'ifi k'ok'i; inidihu bek'ini sayihoni balet'eginetini yemisebesibi sewi newi: beikuleta zemenu yitewewali; befits'amewimi senefi yihonali. yemek'idesachini sifira ket'initi jemiro kofi yale yekibiri zufani newi. abetu; yeisraeli tesifa hulu; yemitewuhi hulu yafiralu: keanitemi yemileyu yehiyiwetini wiha minich'i igiziabiherini titewalina bemidiri layi yits'afalu. abetu; fewisenyi inemi ifewesalehu: adinenyi inemi idinalahu: anite misiganaye nehina. ineho. yeigiziabiheri k'ali wedeti alechi? ahuni timit'a yilunyal. inemi aniteni teketiye irenya kemehoni alichekolihumi; yemekeranimi k'eni aliwededihumi: anite tawik'alehi: kekenifere yewet'awi befitihi nebere. lemasiferarati atihunibinyi: bemekera k'eni anite met'egiyaye nehi. asadajoche yiferu; ine gini aliferi: inerisu yidenigit'u; ine gini alidenigit'i: kifunimi k'eni amit'abachewi; behuleti it'ifi t'ifati at'ifachewi. igiziabiheri inidihii yilenyali. hidi; yeyihudami negesitati bemigebubetina bemiwet'ubeti behizibu lijochi beri beiyerusalelimi berochi hulu k'umi: inidihimi belachewi. beinezihii berochi yemit- igebu; inanite yeyihuda negesitati; yihudami hulu; beiyerusalelimi yemitinoru hulu; yeigiziabiherini k'ali simu. igiziabiheri inidihii yilali. lerasachihu tet'enik'ek'u; besenibetimi k'eni shekimi atishekemu; beiyerusalelimi berochi atagibu; kebetochachi- humi besenibeti k'eni shekimini atawit'u; siranimi hulu atisirubeti: abatochachihunimi inidazezihu yesenibetini k'eni k'edisu. inerisu gini alisemumi joroachewini alazenebelumi; inidayisemuna in- dayigesets'umi anigetachewini adenedunu. ineni fets'imo bitisemu: yilali igiziabiheri; besenibetimi k'eni bezihichi ketema berochi shekimi batagebu; yesenibetini k'eni bitik'edisu siranimi hulu batiserubeti; bedawiti zufani layi yemik'emet'u negesitana mesafiniti beserigelochina beferesochi layi iyetek'emet'u bezihichi ketema berochi yige- balu: inerisuna mesafinitochachewi yeyihudami sewochi beiyerusalelimi yemik'emet'u yigebalu; yihichimi ketema lezelalemi yesewi menoriya tihonalechi. yemik'at'elewi mesiwa'itina lela mesiwa'itini yeihilunimi k'wiribani 'it'anunimi yemisiganawinimi mesiwa'iti yizewi keyihuda ketemochi keiyerusalelimi zuriya kebiniamimi ageri kek'olawimi kedegawimi kedebubimi wede igiziabiheri beti yimet'alu. negeri gini yesenibetini k'eni inidit'ek'edisu; besenibetimi k'eni shekimini teshekimachihu beiyerusalemi berochi inidatigebu yenegerihwachihuni batisemunyi; beberochoiwa layi

isatini anedidalehu; yeiyerusaleminimi adarashochi tibelalechi; atit'efami.

18

keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'a k'ali; inidihimi alewi. tenesitehi wede shekila seriwu beti wiredi; beziyami k'aleni asemahalehu. wede shekila seriwu betimi weredihu; inehomi; sirawini bemenikorakwiri layi yisera neberi. kech'ik'ami yiserawu yenebere 'ik'a beshekila seriwu iji tabelashe; shekila seriwimi inide wedede meliso lela 'ik'a adirigo serawu. yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihii sili met'a. yeisraeli beti hoyi; yihi shekila seri inidemisera bewinu ine beinanite zenidi mesirati ayichalenyimini? ineho; ch'ik'awi beshekila seri iji inidale; inidihu inanite beine iniji alachihu. sile hizibi sile menigisitimi inek'ili aferisimi at'efami zenidi betenagerihu gize; yihi sile irisu yetenager- ihubeti hizibi kekifatu bimelesi; ine aderigibeti zenidi kasebihuti kifu negeri its'ets'etalehu. sile hizibumi sile menigisitimi iserawina itekilewi zenidi betenagerihu gize; befite kifuni negeri biyaderigi k'alenimi bayisema; ine aderigileti zenidi sile tenagerihuti melikami negeri its'ets'etalehu. ahuni inigidihii leyihuda sewochina beiyerusalemi lemik'emet'u. igiziabiheri inidihii yilali. ineho; kifu negeri ifet'iribachilhalehu; asabinimi asibibachilh- walehu: ahunimi hulachihu kekifu menigedachihu temelesu; menigedachihunina sirachihunimi ak'inu bilehi tenagerachewi. inerisu gini. inich'ekinaleni: asabachinini tekeleni inihedalemi hulachinimi inide kifuwu libachini ilikeniyineti inaderigaleni alu. silezihi igiziabiheri inidihii yilali. beahizabi mekakeli. inidihii yale negeri mani semitoali? bilachihu t'eyik'u. yeisraeli dinigili bet'ami yemiyasidenegit'ewini negeri adirigalechi. bewinu yelibanosi beredo yemidire bedawini dinigayi yitewalini? weyisi keruk'i yemitimet'awi k'ezik'azayitu fesashi wiha tiderik'alechini? hizibe gini resitewinyali lekenitu negerimi at'inewali: kemenigedumi tesenakilewali kek'edimowimi godana rik'ewi wedaliteserawu wede t'emamawi menigedi fek'ek'i bilewali. midirachewini lemedenek'iyana lezelalemi mafiwach'a adirige- wali: yemiyalifibati hulu yidenek'ali; rasunimi yanek'anik'ali. bet'elati fiti inide misirak'i nefasi ibetinachewalehu; bet'ifatachewimi k'eni jeribayeni iniji fiteni alasayachewimi. inerisumi. higi kekahini; mikirimi ket'ebibi; k'alimi kenebiyi ayit'efamina nu; beerimiyasi layi asabini inasibi. nu; bemilasi inimitawi; k'alunimi hulu anadimit' alu. abetu; adimit'enyi; yekirikirenimi k'ali sima. lenefise gwidigwadi k'ofirewalina bewinu bemelikami fanita kifu yimelesalini? sile inerisu bemelikami inageri zenidi k'wit'ahinimi keinerisu imelisi zenidi befitihi inide k'omihu asibi. silezihi li- jochachewini lerabi sit'i; leseiyimi iji asalifehi sit'achewi; misitochachewimi yeweladi mekanina mebeletochi yihunu; wenidochachewimi bemoti yit'ifu; gwilimasochachewimi beselifi gize besey- ifi yimetu. liiyzunyi gwidigwadi k'ofirewalina; leigirochemi wet'imedi sheshigewalina dinigeti belayachewi ch'ifira bamet'ahi gize kebetachewi

ch'uheti yisema. anite gini; abetu; yigedilunyi zenidi belaye yemekerutini mikiri hulu tawik'alehi: bedelachewini yik'iri atibeli; hat'iatachewinimi kefitihi atidemisisi: befitihimi yiwidek'u; bek'wit'ahi gize inidihu adirigibachewi.

19

igiziabiherimi inidihi alenyi. hidi; keshekila seri gemibo giza; kehezibumi shimagilewochina kekahinani shimagilewochi keanite gari wisedi: bekarisiti beri megibiya at'egebi wedalewi wede henomi liji shelek'o hidi; beziyami yeminegirihini k'ali tenageri; inidihimi beli. yeyihuda negesitatina beiyerusalemi yemitinoru hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu: yeisiraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. yesemawini sewi joro ch'iwu yemiyaderigi kifu negeri; ineho; bezihi sifira amet'alehu. titewinyalina; yihinimi sifira inigida adirigewitalina; inerisuna abatochachewimi lemayawik'wachewi lelelochi amalikititi 'at'inewalina yeyihudami negesitatiti yihini sifira benits'uhi demi molitewalina; inemi yalazezihutini yalitnagerihutini wimu libemi yaligebawini; yemik'at'elewini mesiwa'iti adirigewi lebeali lijochachewini beisati yak'at'ilu zenidi yebalini yekorebitawini mesigejawochi seritewalina silezihi; ineho; yihi sifira yeyiridi shelek'o yibalali iniji tofeti weyimi yehenomi liji shelek'o dagimenya yemayibalibeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri. bezihi sifira yeyihudanina yeiyerusalemini mikiri aferisalehu; bet'elatochachewimi fiti beseyifina nefisachewini bemishuti iji it'ilachewalehu; resachewinimi lesemayi wefochina lemidiri arawiti mebili adirige iset'alehu. yihichinimi ketema lemedenek'i yana lemafawach'a adirigatalehu: yemiyalifibatimi hulu sile tederegebatu mek'isefiti hulu yidenek'ali keniferunimi yimet'it'ali. yewenidochina yesetochi lijochachewinimi siga abelachewalehu; hulumi t'elatochachewinina nefisachewini yemishuti bemiyasich'enik'wachewi ch'ini'etina mekebebi yebalinijerochachewini siga yibelalu. gemibowinimi keanite gari bemihedu sewochi fiti tisebiralehi; inidihimi tilachewalehi. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. yeshekila seriwi 'ik'a inidemisababeri degimomi yit'egeni zenidi inidemayichali; inidihu yihini hizibina yihichini ketema isebiralehu: yemik'ebirubetimi sifira lela yelemina betofeti yik'eberalu. inidihu bezihi sifirana beminorubeti layi adirigalehu; yilali igiziabiheri; yihichinimi ketema inde tofeti adirigalehu. yerekesutimi yeiyerusalemi betochina yeyihuda negesititi betochi; ineziya besegenetachewi layi lesemayi serawiti hulu yat'enubachewi lelelochi amalikiti yemet'et'ini k'wiribani yafesesubachewi betochi hulu; inde tofeti sifira yihonalu. erimiyasimi igiziabiheri tinibiti linageri wedeziya likoti keneberewi sifira ketofeti met'a; beigiziabiherimi beti adebabayi k'omo lehizibi hulu. yeisiraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. k'aleni inidayisemu anigetachewini adenidinewalina ineho; bezihihi ketemana bemeniderochiwa hulu layi yetenagerihubatinu kifu negeri hulu amet'alehu.

20

beigiziabiherimi beti yeteshomewi alek'a yekahinu yeimeri liji p'asikori erimiyasi bezihi negeri tinibiti sinageri sema. p'asikorimi nebiyuni erimiyasini metawi; beigiziabiherimi beti beneberewi belayinyawi bebiniyami beri balewi beigiri ginidi wisit'i anorewi. benegawimi p'asikori erimiyasini keginidi wisit'i awet'awi. erimiyasimi inidihi alewi. igiziabiheri simihini. magorimisabibi iniji p'asikori bilo ayit'erahimi. igiziabiheri inidihi yilalina. ineho; lerasihina lewedajochihi hulu firihati adirigihalehu: inerisumi bet'elatochachewi seyifi yiwedek'alu 'ayinochihimi yayalu: yihudanami hulu bebabiloni nigusi iji asalife iset'alehu; irisumi wede babiloni yafelisachewali beseyifimi yigedilachewali. yezihichinimi ketema balet'egineti hulu t'iritiwanimi hulu kibirwanimi hulu yeyihudanami negesititi mezigebe hulu bet'elatochachewi iji asalife iset'alehu; inerisumi yibezebizuachewali yizewimi wede babiloni yafelisachewali. anitemi; p'asikori hoyi; bebetihimi yeminatoru hulu temarikachihu tihedalachihu: anitemi behasetimi tinibiti yetenagerihilachewi wedajochihi hulu wede babiloni tigealachihu; beziyami timotalachihu; beziyami tik'ebalachihu. abetu; atalelihenyi inemi tetalalehu; keinemi beretahi asheneffihimi: k'enuni hulu mesak'iya honyalehu; hulumi yalagit'ubinyali. betenagerihu k'wit'iri ich'ohalehu: gifina t'ifati biye ich'ohalehu: yeigiziabiheri k'ali k'enuni hulu sidibina waza honobinyalina. inemi. yeigiziabiherini simi alanesami; keinigidihini wedihimi besimu alinagerimi bili; beat'initoche wisit'i inde geba inidemedindi isati yale belibe honebinyi: dekemihu; meshekemimi alichalihumi. yebizu sewochini sidibi semichalehu; masiferaratimi kebibonyali. mewidek'eni yemit'ebik'u yeselame sewochi hulu. minalibati yitaleli inde hone; inashenifewimi inde hone; irisunimi inibek'eli inde hone; kisesuti inyami inikesisewaleni yilalu. igiziabiheri gini inde hayalina inde ch'ekanyi keine gari newi: silezihi asadajoche yisenakelalu ayashenifumi: ayikenawenilachewiminina bet'sinu ifireti yafiralu; lezelalemimi bemayiresa gwisik'wilina yigosek'wilalu. abetu; ts'adik'ini yemitimeremiri kwilalitininu libini yemitimeleketi yeserawiti geta hoyi; kirikireni gelich'elilahuna bek'elihini belayachewi ley. leigiziabiheri zemiru igiziabiherinimi amesiginu: yechigirenyawini nefisi kekifu adiragiwochi iji adinoalina. yateweledihubati k'eni yeteregemechi tihuni: inate ineni yeweledchibati k'eni yetebarekechi atihuni. wenidi liji tewelidolihali bilo leabate yemisirachi negiro desi yasenewi sewi yeteregeme yihuni. yami sewi igiziabiheri sayits'ets'eti inde gelebet'achewi ketemochi yihuni; bemaledami lik'isoni bek'etirimi ch'uhetini yisima: inate mek'abiri tihonenyi zenidi mahits'eniwami zewetiri yizoni yak'oyi zenidi bemahits'eni wisit'i aligedelenyimina. dikaminina t'arini ayi zenidi zemenemi beifireti talik'i zenidi sile mini kemahits'eni wet'ahu?

keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'a k'ali yihini newi. yihimi yehonewi ngusu sedek'iyasi. yebabiloni ngusi nabukedenets'ori yiweganalina sile inya; ibakih; igiziabiherini t'eyik'i; keinyami yimelesi zenidi minalibati igiziabiheri keinya gari inide teamiratu hulu yaderigi yihonali bilo yemelikiyani liji p'asikorinina kahinuni yeme'iseyani liji sofoniyasi wede erimiyasi belake gize newi. erimiyasimi inidihini alachewi. sedek'iyasini inidihini beluti. yeisiraeli amilaki igiziabiheri inidihini yilali. ineho; yebabilonini ngusi bek'it'irimi wich'i yekebebuachihuni keledawiyani kechtiwegerubetini bejjachihu yalewini 'ik'a t'orachihuni imelisewalehu; ineziyanimi wedezihichi ketema wisit'i isebesibachewalehu. inemi betezeregachi ijina bebiritu kinidi; bek'wit'ana beme'ati betalak'imi mek'sefiti iwegachihwalehu. bezihichimi ketema yeminorutini hulu sewochinina inisochini imetalehu; bet'sinumi cheneferi yimotalu. kezihini behwala; yilali igiziabiheri; yeyihudani ngusi sedek'iyasini kecheneferina keseyifi kerabimi bezihichi ketema yek'erutinimi bariwochunina hizibuni bebabiloni ngusi benabukedenets'ori iji bet'elatotchachewina nefisachewinimi bemishuti iji asalife iset'achewalehu: irisumi beseyifi sileti yimetachewali; yazininilachewimi; ayiralarachewimi; ayimirachewimi. lezihimi hizibi inidihini beli. igiziabiheri inidihini yilali. ineho; befitachihu yehiyiwetini menigedina yemotini menigedi adirigealehu. bezihichi ketema wisit'i yemizegeyi beseyifina berabi becheneferimi yimotali: wet'ito wede kebebuachihu wede keledawiyani yemigeba gini behiyiweti yinorali; nefisumi miriko tihoniletalechi. lemelikami sayihoni lekifa fiteni bezihichi ketema layi adirigealehuna: lebabiloni ngusi iji tiset'alechi; irisumi beisati yak'at'italati. yeyihuda ngusi beti hoyi; yeigiziabiherini en'ali simu. yedawiti beti hoyi; igiziabiheri inidihini yilali. sile sirachihu kifati k'wit'aye inide isati inidayiwet'ana manimi sayat'efawi inidayinedidi; bemaleda firidini adirigu yetebezebezewinimi keasich'enak'iw'i iji adinu. ineho; beshelek'owi wisit'i bameda layimi balewi amiba yemitik'emech'i hoyi; ine beanichi layi nenyi: inanitemi. beinya layi yemiweridi weyimi wede menoriyachini yemigeba mani newi? yemitilu hoyi; ine beinanite layi nenyi: inide sirachihumi fire ik'et'achihwalehu: beduriwami wisit'i isatini anedidalehu; bezuriyawami yalewini hulu yibelali.

igiziabiheri inidihini ale. wede yihuda ngusi beti wiredi beziyami yihini k'ali tenageri; inidihimi beli. bedawiti zufani yemitik'emeti yeyihuda ngusi hoyi; anitena bariyawochihi beinezihimi berochi yemigeba hizibih; yeigiziabiherini k'ali simu. igiziabiheri inidihini yilali. firidinina ts'idik'ini adirigu yetebezebezewinimi keasich'enak'iw'i iji adinu: mets'atanyawinina diha adegumi mebele-tunimi atibedilu; atamits'ubachewimi; bezihimi sifira nits'uhi demini atafisisu. yihininimi negeri bitaderigu; bedawiti zufani yemik'emetu negesitati;

beseregelochina beferesochi layi tek'emiti'ewi; bezihi beti berochi yigebalu: irisumi bariyawochumi hizibumi inidihini yigebalu. negeri gini yihini k'ali batisemu; yihini beti wena inidihoni berase miyalehu; yilali igiziabiheri. igiziabiheri sile yihuda ngusi beti inidihini yilalina. anite beine zenidi inide gele'adina inide libanos rasi nehi; negeri gini beirigiti' midire beda manimi yemayik'emeti'ibachewimi ketemochi aderigihalehu. mesariyami yemiyizutini at'ifiwochi beanite layi azegajalehu; yemeteret'utinimi yezigiba zafochihini yik'orit'alu; beisatimi wisit'i yit'iluachewali. bizu ahizabimi bezihichi ketema at'egebi yalifalu; hulumi balinjerochachewini. igiziabiheri bezihichi talak'i ketema lemini inidihini aderige? yilalu. inerisumi. yeamilakachewini yeigiziabiherini k'ali kidani titewi lelelochi amalikiti sile segedu silamelekuachewimi newa bilewi yimelisalu. keinigidihi wedihi ayimelesimina; yeteweledebatinimi ageri ayayimina lemiwet'a ijigi alik'isu iniji lemote atalik'isu atizenuletimi. beabatu beiyosiyasi fanita sile negesewi kezihimi sifira sile wet'awi sile yihuda ngusi sile iyosiyasi liji sile selomi igiziabiheri inidihini yilalina. inigidihi wedezihini ayimelesimi; betemarekebati ageri yimotali iniji: yihichinimi ageri keinigidihi wedihi ayayimi. betuni begifi segenetunimi be'amets'i lemiseri; balinjierawinimi inidiyawu bekenitu lemiasera; wagawinimi lemaysit'ewi: lerasa sifi beti tilik'imi segeneti iseralehu lemili; mesikotinimi lemiyawet'a; bezigibami sira lemiasaget'i; bek'eyi k'elemimi lemik'ebawi weyoleti! bezigiba inich'eti silemitiwedaderi bewinu tinegisalehini? bewinu abatihini ayibelamina ayit'et'ami neberini? firidinina ts'idik'ini si ayaderigimi neberini? beziyami gize melikami hono neberi. yedihawinina yechigirenyawini firidi yiferidi neberi; beziyami gize melikami hono neberi. yihini ineni mawek'i ayidelemini? yilali igiziabiheri. 'ayinina libihini gini lesisiti nits'uhi deminimi lemafisesi 'amets'inina gifinimi lemesirati bicha newi. silezihi igiziabiheri sile yihuda ngusi sile iyosiyasi liji sile iyoak'emi inidihini yilali. wenidime hoyi; weyo! iyalu ayalek'isuletimi; weyimi. geta hoyi; weyo! iyalu ayalek'isuletimi. ahiyami inidemik'eburi yik'eburali; keiyerusalemimi beri wede wich'i tegotito yit'alali. wishimochishi hulu t'efitewalina wede libanos wet'iteshi ch'uh: bebasani layi dimits'ishini anishi: be'abarimimi wisit'i honeshi ch'uh. bedehininetishi gize tenagerihushi: anichimi. alisemami alishi. kehits'aninetishi jemiro k'aleni alemesimatishi menigedishi newi. begi t'ebak'iwochishini hulu nefasi yit'ebik'achewali; wishimochishimi temarikewi yihedalu: beziyami gizemi sile kifatihini hulu tafiriyalessi tigosak'oyimalessi. anichi belibanosi yemitik'emech'i; bezigiba zafimi wisit'i gojoshini yemitiseri hoyi; mit'i inide yazati seti himami beyazeshi gize inideti tagwariyalessi! ine hiyawini nenyina yeyihuda ngusi yeyoak'emi liji ikoniyani yek'enya ije mahitemi bihoni noro inikwa; keziza inek'ilihini neberi; yilali igiziabiheri: nefisihinimi lemishuti lemitiferachewimi iji; lebabiloni ngusi lenabukedenets'ori lekeledawiyanimi iji iset'ihalehu. anitenimi yewelededehichinimi inatihini wedalitewededachihubati wede lela ageri

it'lachihwalehu; beziyami timotalachihu. yimelesubatimi zenidi nefisachewi wedemitimenyati wedeziyachi midiri ayimelesumi. bewinu yihi sewi ikoniyani yetenak'ena yetesebere yeshekila 'ik'a newini? weyisi irisu leandachi yemayireba yeshekila 'ik'a newini? irisuna zerusi bemayawik'wati midiri sile mini tet'ilewi wedek'u? midiri hoyi; midiri hoyi; midiri hoyi; yeigiziabiherini k'ali simi. igiziabiheri inidihi yilali. kezihhi sewi zeri yemikenaweni bedawitimi zufani layi yemik'emeti beyihudami yeminegisi inigidihi ayigenyimina. mekani bezemenumi yemayikenawenileti sewi bilachihu ts'afu.

23

yemasemariyayeni begochi lemiyat'efuna lemi-betinu irenyochi weyolachewi! yilali igiziabiheri. silezihi yeisraeli amilaki igiziabiheri hizibeni silemit'ebik'u irenyochi inidihi yilali. begocheni betinachihwali abarirachihwachewimali aligob-enyachihwachewimimi: ineho; yesirachihuni kifati igobenyibachihwalehu; yilali igiziabiheri. yemeni-gayemi k'ireta kabarerihwachewi midiri hulu wede beretachewi sebasebe imelisachewalehu: inerisumi yaferalu yibezumali. yemit'ebik'wachewini irenyochi asinesalachewalehu; dagimenyami ayiferumina ayidenegit'umi; keinesumi anidi ayigodilimi; yilali igiziabiheri. ineho; ledawiti ts'adik' k'wit'ik'wat'i yemasinesabeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri; irisumi inide nigusi yinegicali; yikenaweniletalimi; bemidirimi firidinina ts'idik'ini yaderigali. bezemenumi yihuda yidinali isiraेलि tezelilo yaf'et'ali; yemit'erabetimi simi. igiziabiheri ts'idik'achini tebilo newi. silezihi; ineho. yeisraelini lijochi kegibits'i midiri yawet'a hiyawi igiziabiherini! dagimena yemayibalibeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri: negeri gini. yeisraelini beti zeri kesemeni agerina kasededihwachewimi ageri hulu yawet'ana yemera hiyawi igiziabiherini! yibalali: bemidirachewimi yik'emet'alu. sile nebiyati: libe bewisit'esebiraoli at'intochemi hulu tawikewali: keigiziabiheri yetenesa kek'idusi k'alumi yetenesa yeweyini t'eji inidashenefewi inide sekarami sewi honyalehu. midiri keamenizirochi temolitalachina; kemerigemimi yetenesa midiri alik'isalechi: yemidire beda masemariya derik'oali: akahedachewi kifu newi; biritatachewimi k'ini ayidelemi. nebiyuna kahinumi rekisewalina; bebetemi wisit'i kifatachewini aginyichalehu; yilali igiziabiheri. silezihi menigedachewi bech'elema inidalechi inide dit'i sifira tihonibachewalechi; inerisumi figimigimi bilewi yiwedik'ubatali: inemi bemigobenyachewi 'ameti kifu negerini amet'abachewalehuna; yilali igiziabiheri. besemariya nebiyati layi sinifinani ayichalehu: bebeali tinibiti yinageru neberi; hizibenimi israeli yasitu neberi. beiyerusalemimi nebiyati layi yemiyasidenegit'ini negeri ayichalehu: yameneziralu behasetime yihedalu: manimi kekifatu inidayimelesi yekifu adragiwochini iji yaberetalu: hulumi inide sedomi yeminorubatimi inide gemora honubinyi. silezihi igiziabiheri inidihi yilali. ineho; keiyerusalemi nebiyati zenidi rikwiseti bemidiri hulu layi wet'itoalina iretini abelachewalehu

yehamotinimi wiha at'et'achewalehu. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. tinibiti yeminagerulachihuni yenebiyatini k'ali atisemu: kenitunetini yasitemiruachihwali: keigiziabiheri afi sayihoni kegeza libachewi yewet'awini raiyi yinageralu. leminik'unyi huligize. igiziabiheri. selami yihonilachihwali biloali yilalu: belibumi ilikenyineti lemihedi hulu. kifu negeri ayagenyachihumi yilalu. k'aluni yayina yisema zenidi begiziabiheri mikiri yek'ome mani newina? k'alunisi yademet'e yesemasi mani newi? ineho; yeigiziabiheri 'awilo nefasi; irisumi k'wit'awi; yemiyagelebabiti 'awilo nefasi wet'itoali: ye'amets'enyochini rasi yigelebabiti'ali. yeigiziabiheri k'wit'a yelibuni asabi serito isik-ifets'imi diresi ayimelesimi: behwalenyawi zemeni fets'imachihu tasitewilutalachihu. ine salilikachewi inezihhi nebiyati rot'u: inemi salinegirachewi tinibitini tenageru. bemikire gini bik'omo noro; lehizibe k'aleni basemu neberi; kekifumi menigedachewi kesirachewimi kifati bemelesuachewi neberi. ine yek'iribi amilaki nenyi inji yeruk'i amilaki ayidelehumi. sewi besiwiri bishesbegi; ine alayewimini? semayinina midirinis yemolahu ine ayidelehumi? yilali igiziabiheri. alemihu alemihu iyalu besime hasetini yeminagerutini yenebiyatini negeri semichalehu. tinibitini behaseti beminageru; yelibachewinimi shinigela beminageru benebiyati libi yihi yemihonewi isike meche newi? abatochachewi sile beali simeni inide resu; iyanidanidu lebalinjerawi beminagerati hilimachewi hizibe simeni lemasiresati yasibalu. yemiyalimi nebiyi hilimini yinageri: k'alemi yalebete k'aleni beiwineti yinageri. geleba kesinide gari mini alewi? bewinu k'ale inide isati; dinigayunimi inidemiyaadek'ik'i medosha ayidelechimini? yilali igiziabiheri. silezihi; ineho; iyanidanidu kebalinjerawi zenidi k'aleni bemiserik'u nebiyati layi nenyi; yilali igiziabiheri. ineho; kemilasachewi tinibitini awit'etewi. irisu yilali bemilu nebiyati layi nenyi; yilali igiziabiheri. ineho; hasetini bemiyalimu beminagerumi behasetachewina bedifiretachewimi hizibeni bemiyasitu benebiyati layi nenyi; yilali igiziabiheri: inemi alilakihwachewimi alazezhwachewimimi leinezihi hizibi bemanachewimi ayirebuechewimi; yilali igiziabiheri. yihi hizibi weyimi nebiyi weyimi kahini. yeigiziabiheri shekimi minidiri newi? bilo bit'eyik'ihhi; anite. shekimu inanite nachihu; it'lachihumalehi; yilali igiziabiheri tilachewalehi. yeigiziabiheri shekimi yemilewini nebiyinina kahinini hizibunimi yani sewina betuni ik'et'alehu. anidumi anidu lebalinjerawi; anidumi anidu lewenidimu inidihi yibeli. igiziabiheri yemelesewi minidiri newi? igiziabiherisi mini negeri tenagere? lesewihulu k'ali shekimi yihonibetalina yeigiziabiheri shekimi yihonibetalina yeigiziabiheri shekimi bilachihu keinigidihi wedihi atit'iru: yeserawitini geta yeamilakachinini yeigiziabiherini yehiyawini amilaki k'ali lewit'achihwalina. lenebiyu. igiziabiheri mini meleselehi? igiziabiherisi yetenagerewi minidiri newi? tilalehi. negeri gini. yeigiziabiheri shekimi bitilu; igiziabiheri inidihi yilali. ine. yeigiziabiheri shekimi atibelu biye likebachihwalehuna; inanitemi yihini k'ali. yeigiziabiheri shekimi bilachihwalina

silezihi; ineho; fets'ime iredasachihwalehu inanitenimi leinanitena leabatochachihumi yeset'ehwatini ketema kefite it'ilalehu. yezelaleminimi sidibi ketomi teresito yemayit'efawini yezelalemini ifireti amet'abachihwalehu.

24

yebabiloni nigusi nabukedenets'ori yeyihudani nigusi yeiyoak'emi liji ikoniyani yeyihudanani alek'ochi t'erabiwochinina bireti seratenyochini keiyerusalemi mariko wede babiloni kafelesachewi behwala; igiziabiheri asayenyi; inehomi; beigiziabiheri mek'idesi fiti huleti k'irich'ati belesi tek'emut'ewi neberi. beanidenayitu k'irich'ati asik'edimo inide derese belesi yemimesili ijigi melikami belesi neberebati: behuletenayitu k'irich'ati kekifatu yetenesa yibela zenidi yemayichali ijigi kifu belesi neberebati. igiziabiherimi. erimiyasi hoyi; yemitayewi minidiri newi? alenyi. inemi. belesini ayalehu: ijigi melikami yehone melikami belesi; kekifatumi yetenesa yibela zenidi yemayichali ijigi kifu yehone kifu belesi newi alihu. yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihili sili met'a. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihili yilali. inidezihi inde melikamu belesi; inidihu kezihii sifira wede keledawiyani midiri yesededihtutini yeyihudani miriko lebegoneti imeleketewalehu. 'ayinenimi lebegoneti beinerisu layi aderigalehu wedezihichimi midiri imelisachewalehu: iserachewalehu inji alafarisachewimi: itekilachewalehu inji alinek'ilachewimi. inemi igiziabiheri inide honihu yemiyawik'i libi iset'achewalehu: befits'umimi libachewi wede ine yimelesaluna hizibi yihonunyalini inemi amilaki ihonachewalehu. igiziabiherimi inidihili yilali. kekifatu yetenesa yibela zenidi inidemayichali inide kifuwii belesi; inidihu yeyihudani nigusi sedek'iyasini alek'ochunimi bezihichimi ageri yemik'erutini yeiyerusalemi k'ireta begibits'imi ageri yemik'emut'utini it'ilachewalehu. bemasadachewimi sifira hulu lesidibina lemisale lemalagech'ana leirigimani yihonu zenidi bemidiri menigisitati hulu lemebeteni asalife iset'achewalehu. leinerisuna leabatochachewimi keset'ehwachewi midiri isikit'efu diresi bemekakelachewi seyifinina rabini cheneferinimi isedidalehu.

25

beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beiyoyak'emi bearatenyawi 'ameti; bebabiloni nigusi benabukedenets'ori bemejemeriya 'ameti; sile yihuda hizibi hulu wede erimiyasi yemet'awi k'ali yihii newi. yihinimi k'ali nebiyu erimiyasi leyihuda hizibi huluna beiyerusalemi letek'emut'u hulu inidihili sili tenagerewi. keyihuda nigusi keamots'i liji keiyosiyasi keasira sositenyawii 'ameti jemiro isike zare diresi baluti beinezihii behaya sositu 'ametati; yeigiziabiheri k'ali wede ine met'a; inemi malije tenesiche tenagerihwachihu: negeri gini alisemachihumi. igiziabiherimi malido tenesito bariyawochuni nebiyatini wede inanite lake: inanitemi alademet'achihumi joroachihunimi

alazenebelachihumi. irisumi. hulachihu inanite kekifu menigedachihuna kesirachihu kifati temelesu: igiziabiherimi kezelalemi wede zelalemi leinanitena leabatochachihu beset'achihu midiri tek'emet'u. tamelikuchewimi tisegidulachewimi zenidi lelouchini amalikitii atiketelu; kifumi inidaladerigibachihu bejjachihu sira atasik'ot'unyi ale. leinanite gwidati inidihoni bejjachihu sira tasik'ot'unyi zenidi alisemachihunymi; yilali igiziabiheri. silezihi yeserawiti geta igiziabiheri inidihili yilali. k'aleni alisemachihumina ineho; like yesemeni wegenochi hulu bariyayenimi yebabilonini nigusi nabikedene'orini iwesidalehu; bezihichimi midiri bemik'emut'ubatimi sewochi bezuriyawami balu beinezihii ahizabi hulu layi amet'achewalehu: fets'imemi at'efachewalehu; lemedenek'iyana lemafiiwach'ami lezelalemi badima aderigachewalehu. keinerisumi yeiilitani dimits'ina yedesitani dimits'; yewenidi mushirani dimits'ina yeseti mushirani dimits'; yewefich'onimi dimits'i yemebiratinimi birihani asik'erealehu. yihichimi midiri hulu badimana medenek'iya tihonalechi: inezihimi ahizabi lebabiloni nigusi seba 'ameti yigezalu. sebawi 'ameti betefets'eme gize; yebabilonini nigusina yanini hizibi sile hat'iatachewi ik'et'alehu; yilali igiziabiheri; yekeledawiyanimi midiri lezelalemi badima aderigatalehu. beirisuwami layi yetenagerihutini k'aleni hulu; maleti erimiyasi beahizabi hulu layi tinibiti yetenagerewini bezihichii mets'ihafi yetets'afewini hulu; beziyachi midiri amet'alehu. bizu ahizabina talalak'ochi negesitati inerisuni yasigezuachewali: inemi inide aderaregachewina inide ijachewi sira ikefilachewalehu. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihili yilenyali. yezihini k'wit'a yeweyini t'eji ts'iswa keije wisedi anitenimi yemisedidibachewini ahizabini hulu at'et'achewi. kemisedidibachewimi seyifi yetenesa yit'et'alu yiwelagedumali yabidalumi. keigiziabiherimi iji ts'iawawini wesedihii; igiziabiherimi ineni yesededebachewini ahizabi hulu at'et'ahwachewi. zare inide honewi hulu badimana medenek'iya mafiiwach'ami irigimanini aderigachewi zenidi iyerusaleminina yeyihudani ketemochi negesitawanimi alek'ochiwanimi at'et'ahwachewi. yegibits'inimi nigusi feri'onini bariyawochunimi alek'ochunimi hizibunimi hulu; yetedebalek'ewinimi hizibi hulu; ye'ots'i midiri negesitatinimi hulu; yefilisit'iemi midiri negesitatinimi hulu asik'elonanimi gazanimi ak'aroninimi yeazot'oninimi k'ireta; edomiyasinimi; mo'abinimi; yeamonini lijochi; yet'erosini negesitatinimi; yesidonani negesitati hulu; bebahiri mado yalechi yedeseti negesitatinimi; didaninimi; temaninimi; buzinimi; t'egwirachewinimi yemik'orit'utini hulu; ye'arebi negesitatinimi hulu; bemidire beda yemik'emut'u yedibilik'i hizibi negesitatinimi hulu; yezemiri negesitatinimi hulu; yeelami negesitatinimi hulu; yemedoni negesitatinimi hulu; yek'erebuna yerak'u; anidu kekelawi gari yalu yesemeni negesitatinimi hulu; bemidiri fiti layi yalu ye'alemi menigisitatinimi hulu at'et'ahwachewi: yesheshakimi nigusi keinerisu behwala yit'et'ali. anitemi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihili yilali. bemekakelachihu kemisedidewi seyifi yetenesa t'et'u;

sikerumi; asitawikumi widek'umi; keinigidihi wedihi atinesumi belachewi. yit'et'umi zenidi ts'iwawini kejihi lemek'ebeli inibi bilu. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. fets'imachihu tit'et'alachihu belachewi. ineho; sime yetet'erabatini ketema asich'enik'ati zenidi ijemiralehu; bewinu inanite yalitek'et'achihu tihonalachihuni? bemitidiri beminoru hulu layi seyifini it'eraheluna yale k'it'ati atik'erumi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. silez-ihi yihini k'ali hulu tinibiti tanageribachewalehi; inidihi tilachewalehi. igiziabiheri belayi hono yich'ohali; bek'idusi maderiyawimi hono dimits'uni yasemali: beberetu layi ijigi yich'ohali; weyinimi inidemit'emik'u bemitidiri beminoru hulu layi yich'ohali. igiziabiheri keahizabi gari kirikiri alewina dimits'i isike midiri daricha diresi yiderisali: kesiga lebashi hulu gari yifaredali; hatiatenyochinimi lese-yifi asalifo yiset'ali; yilali igiziabiheri. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; kifu negeru kehizibi wede hizibi yiwet'ali; ts'inumi 'awilo nefisi kemitidiri daricha yinesali. beziyami k'eni yeigiziabiheri gidayuchi kemitidiri dari jemiro isike midiri dari diresi yihonalu: ayilek'esilachewimi: bemitidiri layi inide gwdfi yihonalu inji ayikemachumi ayik'eberumimi. titareduna tibetenu zenidi k'enachihu derisoalina; inide tewededemi yeshekila 'ik'a tiwedik'alachihuna inanite irenyochi; alik'isu ch'uhumi: inanite yemeniga awirawochi; beamedi wisit'i tenikebalelu. shishitimi keirenyochi mamilet'imi kemeniga awirawochi yit'efali. igiziabiheri masemariyachewini at'ifitoalina yeirenyochi ch'uheti dimits'i yemeniga awirawochimi lik'iso honoali. keigiziabiheri ts'inu kwta yetenesa yeselami bereti ferisoali. inide anibesa medebuni lek'ik'oali: keasich'enak'iwimi seyifina kets'inu k'wit'awi yetenesa midirachewi badima honalechina.

26

beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beiyok'emi menigisiti mejemeriya yihini k'ali keigiziabiheri zenidi met'a. igiziabiheri inidihi yilali. beigiziabiheri beti adebabayi k'umi; beigiziabiherimi beti wisit'i yisegidu zenidi lememit'uti leyihuda ketemochi hulu tinegirachewi zenidi yazezihuhini k'ali hulu tanagerachewi: aniditimi k'ali atigwdli. minalibati yisemu; kekifu menigedachewimi yimelesu yihonali: inemi sile sirachewi kifati yasebihubachewini kifu negeru itewalehu. inidihi belachewi. igiziabiheri inidihi yilali. befitachihu beset'ehwati hige tihedu zenidi batisemunyi; yalisemachihutini bemaleta tenesiche wede inanite yelakihwachewini yebariya-wocheni yenebiyatini k'ali batisemu; yihini beti inide selo aderigewalehu; yihichinimi ketema lemidiri ahizabi hulu irigimani aderigatalehu. kahinatumi nebiyatumi hizibumi hulu erimiyasi beigiziabiheri beti yihini k'ali sinageri semu. erimiyasimi lehizibu hulu yinageri zenidi igiziabiheri yazezewini negeru hulu befets'eme gize kahinatuna nebiyati hizibumi hulu. motini timotalahi. beigiziabiheri simi. yihini beti inide selo yihonali; yihichimi ketema badimana wena tihonalechi bilehi sile mini tinibiti tanagerihini? bilewi yazuti. hizibumi hulu beigiziabiheri beti wisit'i

beerimiyasi layi tesebisibewi neberi. yeyihudami alek'ochi yihini besemu gize kenigusi beti wede igiziabiheri beti wet'u; beadisumi beigiziabiheri beti deji megibiya tek'emet'u. kahinatuna nebiyatumi lealek'ochuna lehizibu hulu. bejoroachihu inide semachihu bezihichi ketema layi tinibiti tenagialina yihini sewi moti yemigebawi newi bilewi tenageru. erimiyasimi lealek'ochuna lehizibu hulu inidihi bilo tenagere. besemachihuti k'ali hulu bezihichi betina bezihichi ketema layi tinibiti inageri zenidi igiziabiheri likonyali. ahunimi menigedachihunina sirachihuni asamiru; yeamilakachihunimi yeigiziabiherini k'ali simu: igiziabiherimi yetenagerebachihuni kifu negeru yitewali. ine gini; ineho; bejachiuhu nenyi: be'ayinachihu melikamina k'ini yemeselewini adirigubinyi. negeru gini yihini k'ali hulu bejoroachihu inageri zenidi beiwineti igiziabiheri wede inanite likonyalina bitigedilunyi nits'uhi demini berasachihuna bezihichi ketema beminorubatimi layi iniditamet'u beirigit'i iwek'u. alek'ochuna hizibumi hulu lekahinatuna lenebiyati. yihini sewi beamilakachini beigiziabiheri simi tenagironalina moti ayigebawimi alu. keageru shimagilewochimi sewochi tenesitewi lehizibu gubae hulu inidihi bilewi tenageru. moretawiji mikiyasi beyihuda nigusi behizik'iyasi zemeni nebiyi nebere: leyihudami hizibi hulu. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ts'yoni inide irisha titaresalechi; iyerusalemi yefirisirashi kimiri tihonalechi; yebetumi terara inide duru kefita yihonali bilo tenagere. bewinu yeyihuda nigusi hizik'iyasina hizibu hulu gedelutini? bewinu igiziabiherini aliferumini? wede igiziabiherisi altemalelumini? igiziabiherisi yetenagerebachewini kifu negeru ayitewimini? inyami benefisachini layi talak'i kifati inaderigaleni. degimomi beigiziabiheri simi tinibiti yetenagere anidi sewi nebere: irisumi yek'iriyatiy'arimi sewi yeshemaya liji oriyu yibali neberi: bezihichimi ketema bezihichimi midiri layi inide erimiyasi k'ali hulu tinibiti tenagere. nigusumi iyok'emi hayalanumi hulu alek'ochumi hulu k'aluni besemu gize nigusu ligedilewi felege: oriyomi yihini besema gize ferito sheshe wede gibits'imi geba. nigusumi iyok'emi ye'akiborini liji elinatanini keirusimi gari lelouchini sewochi wede gibits'i lakachewi: kegibits'imi oriyoni awit'itewi wede nigusu wede iyok'emi yizewiti met'u: irisumi beseyifi gedelewi resawinimi kiburani balihonu sewochi mek'abiri t'alewi. negeru gini behizibu iji inidayiset'ina inidayigediluti yesafani liji yeakik'ami iji keerimiyasi gari neberechi.

27

beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beiyok'emi menigisiti mejemeriya yihini k'ali keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi met'a. igiziabiheri inidihi yilenyali. isiratuna k'eniberi sira beangetihimi layi adirigi: wede yihuda nigusimi wede sedek'iyasi wede iyerusalemi bemet'uti melikitenyochi iji wede edomiyasi nigusi wede mo'abimi nigusi wede amonimi lijochi nigusi wede t'irosimi nigusi wede sidonami nigusi lakachewi. legetochachewimi inidingiru inidihi bilehi izezachewi. yeisraeli

amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. legetochachihu inidihi belu. midirituni bemidirimu fiti layi yalutini sewochinina inisochini betalak'i hayilena betezeregachiwi kinide fet'irealehu: le'ayinemi melikami lehonewu iset'atalehu. ahunimi inezihini midirochi hulu lebariaye lebabiloni nigusi lenabukedenets'ori iji asalife set'chalehu: yigezuletimi zenidi yemidire beda arawitini degimo set'ichewalehu. yegeza rasumi midiri gize isikimet'a diresi ahizabi hulu leirisuna lelji lelji lujumi yigezalu: beziyani gizemi bizu ahizabina talalak'ochi negesitati irisuni yasigezatali. lebabiloni nigusimi lenabukedenets'ori yemayigezawini; kebabilonimi nigusi k'eniberi betachi anigetuni zik'i yemayaderigewini hizibina menigisiti; yani hizibi beiju isakat'efawi diresi beseyifina berabi becheneferimi ik'et'alehu; yilali igiziabiheri. inanite gini. lebabiloni nigusi atigezumi yemiluachihuni nebiyatochachihunina miwaritenyochachihuni; hilimi alamiwochachihunina k'alatenyochachihuni metetenyochachihunimi atisimu: kemidirachehu inidiyarik'uachihu; inemi inidasadidachihu inanitemi iniditit'efu hasetenya tinibitini yinagerulachihwalina. negeri gini kebabiloni nigusi k'eniberi betachi anigetuni zik'i yemiyaaderigewinina yemigezaletini hizibi beageru layi itewewalehu: inerisumi yarisuatali yik'emet'ubatimali. leyihuda nigusi lesedek'iyasimi bezihi k'ali tenagerihu. kebabiloni nigusi k'eniberi betachi anigetachihuni zik'i adirigu leirisuna lehizibumi tegezulachewi behiyiwetimi nuru. lebabiloni nigusi yigeza zenidi inibi silale hizibi igiziabiheri inide tenagere; anitena hizibih beseyifina berabi becheneferimi lemini timotalachihu? hasetenyani tinibiti yinagerulachihwalina. lebabiloni nigusi atigezumi yemiluachihuni yenebiyatini k'ali atisimu. ine alilakihwachewimina: negeri gini ine inidasadidachihu; inanitena tinibiti yeminagerulachihu nebiyatimi iniditit'efu besime hasetenya tinibitini yinageralu; yilali igiziabiheri. lekahinatimi lezihimi hizibi inidihi biye tenagerihu. igiziabiheri inidihi yilali. hasetenyawini tinibiti yinagerulachihwalina. yeigiziabiheri beti 'ik'a bek'iribi gize kebabiloni yimelesali yemiluachihuni yenebiyatochachihuni k'ali atisimu. inerisumi atisimu: lebabiloni nigusi tegezu behiyiwetimi nuru. yihichisi ketema sile mini badima tihonalechi? inerisu gini nebiyati bihonu; yeigiziabiherimi k'ali beinerisu zenidi bigenyi; yeigiziabiheri betina beyihuda nigusi beti beyirusalelimi yek'erechiwi 'ik'a wede babiloni inidatihedi wede serawiti geta wede igiziabiheri yimalelu. -20 yebabiloni nigusi nabukedenets'ori yeyihudani nigusi yeiyoak'eminu liji ikoniyanihina yeyihudanina yeirusalelimi keberitewochi hulu mariko keiyrusalemi wede babiloni bafeselechewi gize silaliwesedachewi 'amidochi sile kwrewimi sile mek'emech'awochumi bezihichimi ketema sile k'erechi 'ik'a hulu yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina: beigiziabiheri betina beyihuda nigusi beti beyirusalelimi sile k'erechiwi 'ik'a yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. wede babiloni tiwesedalechi isikemigobenyatimi k'eni diresi beziya tinoralechi; yilali igiziabiheri: beziyani gizemi awet'atalehu wedezihimi sifira

imelisatalehu.

28

beziyani 'ameti beyihuda nigusi besedek'iyasi menigisiti mejemeriya bearatenyawi 'ameti beamisitenyawu weri nebiyu yegeba'oni sewi ye'azuri liji hananiya beigiziabiheri beti bekahinatana bezihibi hulu fiti inidihi bilo tenagerenyi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi bilo yinagerali. yebabilonini nigusi k'eniberi sebirealehu. yebabiloni nigusi nabukedenets'ori kezihichi sifira wede babiloni yewesedatini yeigiziabiherini beti 'ik'a hulu behuleti 'ameti wisit'i wedezihichi sifira imelisatalehu: wede babilonimi yehedutini yeyihudani nigusi yeiyoak'eminu liji ikoniyanihina yeyihudani miriko hulu wedezihichi sifira imelisachewalehu: yebabilonini nigusi k'eniberi isebiralehuna. nebiyu erimiyasimi bekahinatana beigiziabiheri beti bek'omuti hizibi hulu fiti lenebiyu lehananiya tenagere. nebiyumi erimiyasi inidihi ale. ameni; igiziabiheri inidihi yadirigi: yeigiziabiherini beti 'ik'a mirikowinimi hulu kebabiloni wedezihichi sifira bememelesi igiziabiheri yetenagerihewini tinibiti yifets'imi. negeri gini bejorohina bezihibi hulu joro yeminagerewini yihini k'ali sima: ket'initi keinena keanite befiti yeneberu nebiyati bebizu agerina betalalak'i menigisitati layi sile selifina sile kifu negeri sile cheneferimi tinibiti tenageru. sile selami yetenagere nebiyi; yenebiyu k'ali behone gize; igiziabiheri beiwineti yesededewi nebiyi inide hone yitawek'ali. nebiyumi hananiya k'eniberuni kenebiyu keerimiyasi anigeti wesido seberewi. hananiyami bezihibi hulu fiti. igiziabiheri inidihi yilali. inidihu behuleti 'ameti wisit'i yebabilonini nigusi yenabukedenets'orini k'eniberi keahizabi hulu anigeti isebiralehu ale. nebiyumi erimiyasi menigeduni hede. nebiyumi hananiya k'eniberuni kenebiyu keerimiyasi anigeti kesebere behwala; yeigiziabiheri k'ali wede erimiyasi inidihi sili met'a. hidi; lehananiya inidihi bilehi nigerewi. igiziabiheri inidihi yilali. anite yeyinich'etini k'eniberi sebirehali; ine gini beirisu fanita yebiretini k'eniberi iseralehu. yeisraelimi amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. lebabiloni nigusi nabukedenets'ori yigezuleti zenidi yebiretini k'eniberi beinezihizi ahizabi hulu anigeti layi adirigealehu: inerisumi yigezuletali; yemidire beda arawiti degimo set'ichewalehu. nebiyumi erimiyasi nebiyuni hananiyani. hananiya hoyi; sima: yihi hizibi behaseti iniditameni adirigehali iniji igiziabiheri alilakehimi. silezihi igiziabiheri inidihi yilali. ineho; kemidiri layi isedidihalehu: beigiziabiheri layi 'amets'ini tenagirehalina bezihibi 'ameti timotalahi alewi. nebiyumi hananiya beziyawu 'ameti besebatenyawu weri mote.

29

nebiyu erimiyasi wede terefuti yemiriko shimaglewochi; wede kahinatumi; wede nebiyatumi; nabukedenets'ori keiyrusalemi wede babiloni mariko wedafelesewimi hizibi hulu keiyrusalemi

yelakewi yedebidabewi k'ali yihi newi. yihimi yehonewi ngusu ikoniyani inatumi itegeyitu janiderebochumi yeyihudana yeiyerusalemimi alek'ochi t'erabiwochina bireti seratenyochimi keiyerusalemi kewewi behwala newi. erimiyasi yeyihuda ngusi sedek'yasi wede babiloni ngusi wede nabukedenets'ori wede babiloni belakachewi besafani liji beeli'asana bekelik'yasi liji begemariya iji debidabewini inidihi sili lakewi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri keiyerusalemi wede babiloni lasimarekihwachewi mirikonyochi hulu inidihi yilali. beti seritachihu tek'emet'u; atakilitemi tekilachihu firewani bilu: tegabu wenidochina setochi lijochinimi wiledu: wenidochina setochi lijochachinimi agabu; inerisumi wenidochinina setochini lijochi yiwiledu: keziyami tebazu t'ik'itochimi atihunu. beirisiwa selami selami yihonilachihwalina wede irisiwa lasimarikihwachihu ketema selamini feligu; sile irisiwami wede igiziabiheri ts'eliyu. yeisraelimi amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. bemekakelachihu yaluti nebiyatochachihu miwaritunyochachihu ayataliluachihu; inanitemi yemitalimutini hilimi atisimu. besime hasetenya tinibitini yinagerulachihwalina: inemi alilakihwachewimi. igiziabiheri inidihi yilalina. sebawi 'ameti bebabiloni betefets'eme gize igobenyachihwalehu; wedezihimi sifira imelisachihu zenidi melikamituni k'aleni ifets'imilachihwalehu. leinanite yemasibatini asabi ine awik'alehu: fits'amena tesifa iset'achihu zenidi yeselami asabi newi inji yekifu negeri ayidelemi. inanitemi tit'erunyaalechihu; hedachihumi wede ine tish'elyalachihu; inemi isemachihwalehu. inanite tishunyaachihu; befits'umi libachihumi keshachihunyi tagenyunyalachihu. keinanitemi zenidi igenyalehu; yilali igiziabiheri; mirikoachihunimi imelisalehu; keahizabimi hulu zenidi inanitenimi kasadedihubeti sifira hulu isebesibachihwalehu; yilali igiziabiheri: inanitenimi lemiriko wedafesihubeti sifira imelisachihwalehu. inanitemi. igiziabiheri bebabiloni nebiyatini asinesitolinali bilachihwalina: igiziabiheri bedawiti zufani sile tek'emet'e ngusi keinanitemi gari silalitemarekuti wenidimochachihu; bezihichi ketema sileminoru hizibi hulu; inidihi yilalina. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; seyfinina rabini cheneferinimi isedidibachewalehu; kekifatumi yetenesa yibela zenidi inidemayichali inide kifu belesi aderigachewalehu. beseiyifimi berabimi becheneferimi asadadachewalehu; basadedihubachewimi ahizabi hulu zenidi let'ilachana lemedenek'iya lemafawach'ami lemesedebiyami inidihonu bemidiri menigisitati hulu zenidi lemebeteni asalife iset'achewalehu. yihimi yehonewi k'aleni silalisemu newi; yilali igiziabiheri: be-maleda tenesiche bariyawocheni nebiyatini wede inerisu sedjalehuna: inanite gini alisemachihumi; yilali igiziabiheri. silezihi keiyerusalemi wede babiloni yesededihwachihu mirikonyochi hulu hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri besime hasetenya tinibitini sileminagerulachihu sile k'olaya liji sile aki'abina sile me'iseya liji sile sedek'yasi inidihi

yilali. ineho; bebabiloni ngusi benabukedenets'ori iji asalife iset'achewalehu; be'ayinochachihumi fiti yigedilachewali. keinerisumi yetenesa bebabiloni yalu yeyihuda mirikonyochi hulu. yebabiloni ngusi beisati inide t'ebesachewi inide sedek'yasina inide aki'abi igiziabiheri yadirigih yemitibali irigimanini yanasalu: inemi awik'alehu misikirimi nenyi; yilali igiziabiheri. beisraeli zenidi sinifina adirigewalina; kebalinijerochachewimi mistochi gari amenizirewalina; yalazezihwachewinimi k'ali besime behaseti tenagirewalina. lenehelamawimi leshemaya inidihi beli. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. beiyerusalemi wedalewi hizibi hulu; wede kahinumi wede me'iseya liji wede sofoniyasi; wede kahinatumi hulu debidabewochini besimihi inidihi sitili likehali. iyabede tinibiti yeminagerini sewi hulu beigiri ginidina bezanjiri tanorewi zenidi beigiziabiheri beti alek'a iniditihoni igiziabiheri bekahinu beyodahe fanita kahini adirigohali. ahunisi tinibiti tenagariwini ye'اناتotuni sewi erimiyasini sile mini atizelifewimi? irisu. mirikowi yerezemewi newina beti seritachihu tek'emet'u; atakilitemi tekilachihu firewani bilu bilo wede inya wede babiloni likoalina. kahinumi sofoniyasi yihini debidabe benebiyu beerimiyasi joro anebewi. yeigiziabiherimi k'ali wede erimiyasi inidihi sili met'a. igiziabiheri sile nehelamawimi sile shemaya inidihi yilali bilehi wede mirikonyochi hulu laki. ine salilikewi shemaya tinibiti tenagirolachihwalina; behasitemi inidititamenu adirigoachihwalina: silezihi igiziabiheri inidihi yilali. ineho; nehelamawiwini shemayanina zeruni ik'et'alehu: inemi yemaderigilachihuni melikamuni negeri yemiyayi sewi bemekakelachihu ayinorilachihumi

30

keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'awi k'ali yihi newi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. yenegeriuhuni k'ali hulu bemets'ihafi ts'afi. ineho; yehizibeni yeisraelinina yeyihudani miriko yemimelisibati zemeni yimet'alina; yilali igiziabiheri: leabatochachewimi wede set'ehwati midiri imelisachewalehu; inerisumi yigezuatali. igiziabiheri sile isisraelina sile yihuda yetenagerewi k'ali yihi newi. igiziabiheri inidihi yilalina. yemiyasifera dimits'i semitenali: yefirihati newi inji yeselami ayidelemi. t'eyik'u; wenidi yiwelidi inide hone temelikeku: sile mini sewi hulu inide weladi ijuni bewegebu layi adirigo fitumi hulu wede t'ik'ureti telewit'o ayehu? weyo! ya k'eni talak'i newina; irisunimi yemimesili yelemina: ya yeya'ik'obi mekera zemeni newi; negeri gini keirisu yidinali. beziya k'eni inidihi yihonali; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: k'eniberini keanigethi isebiralehu; isiratihinimi ibet'isalehu; keinigidihi wedihimi lelela atigezami: leamilakachewi leigiziabiherimi lemasinesalachewi lenigusachewi ledawitimi yigezalu inji leluchi ahizabi inide gena ayigezuachewimi. ineho; aniteni keruk' zerihihimi kemiriko ageri adinalahuna bariyaye ya'ik'obi hoyi; atifira; yilali igiziabiheri; anitemi israeli hoyi; atidenigit'i: ya'ik'obimi yimelesali yarifimali tezeliolomi yik'emet'ali: manimi

ayasiserawimi. adinihi zenidi keanite gari nenyina; yilali igiziabiheri: anitenimi yebetenihubachewini ahizabini hulu fets'ime at'efalehu; aniteni gini fets'ime alat'efahimi: bemet'eni ik'et'ahalehu; yale k'it'atimi keto alitewihimi. igiziabiheri inidihini yilali. sibiratihi yemayifewesi k'wisilihini kifu newi. tit'egeni zenidi kirikirihini yemiferidihini yelemi; k'wisilihini yemifewesi medihaniti yelehimi. wishimochihi hulu resitewihali ayifeliguhimimi: bedelihu talak'i silehone hat'iatihimi sile beza; bet'elati mak'wiselina bech'ekanyi k'it'ati ak'wisiyehalehuna. himemihini yemayifewesi honoalina sile sibiratihi lemini tich'ohalehi? bedelihu talak'i silehone hat'iatihimi sile beza; yihini adirigebihalehu. silezihi yemiwit'uhi hulu yiwat'alu; t'elatochihimi hulachewi yimarekalu: yezerefuhimi yizerefalu; yebezebezhuhimi hulu lemebezebi asalife iset'alehu. ine t'enahini imelisilihalehu k'wisilihini ifewisalehu; yilali igiziabiheri: manimi yemayishati; yetet'alechi ts'iyoni bilewi t'eritewishalina. igiziabiheri inidihini yilali. ineho; yeya'ik'obini dinikwani miriko imelisalehu; lemaderiyawimi iraralehu: ketemayitumi begubitawa layi tiseralechi; adarashumi inide durowi yesewi menoriya yihonali. keirisumi zenidi yemisiganana yezefanyochi dimits'i yiwet'ali: inemi abezachewalehu ayanisumimi; inemi akebirachewalehu tanashimi ayihonumi. lijochachewimi inide k'edimo yihonalu; mahiberachewimi befite ts'enito yinorali: yemiya-sich'enik'wachewinimi hulu ik'et'alehu. alek'achewi keinerisu wisit'i yihonali; gezhichachewimi kemekakelachewi yiwet'ali: ine ak'eribewalehu irisumi yik'eribali: yihisi bayihoni wede ine lemek'irebi yemidefiri mani newi? yilali igiziabiheri. inaniteni hizibi tihonunyalachihu inemi amilaki ihonachihwalehu. ineho; yeigiziabiheri 'awilo nefasi; irisumi k'wit'awi; yemiyaagebabit'i 'awilo nefasi wet'itoali: ye'amets'enyochinimi rasi yigelebabit'ali. yeigiziabiheri ts'inu k'wit'a yelibuni asabi serito isik-ifets'imi diresi ayimelesimi behwalenyawi zemeni tasitewilutalachihu.

31

beziyani zemeni; yilali igiziabiheri; leisiraeli wegenochi hulu amilaki ihonachewalehu inerisumi hizibi yihonunyal. igiziabiheri inidihini yilali. isiraeli marefaya lisha behede gize keseyifi yeterefewi hizibi bemidire beda mogesi aganye. igiziabiherimi keruk'i tegelet'elinyi inidihimi alenyi. bezelalemi fik'iri wedijeshalehu: silezihi becherineti sabihushi. yeisiraeli dinigili hoyi; inide gena iserashalehu anichimi tiseriyaleshi: inide genami keberoshini anisiteshi kezefanyochi gari wede zefeni tiwech'aleshi. inide genami besemariya terarochi layi yeweyini botawochini titekilialeshi: atikilitenyochi yitekilalu befirewimi desi yilachewali. befiremimo terarochi layi yalu t'ebak'ochi. tenesu; wede ts'iyoni wede amilakachini wede igiziabiheri iniwit'a bilewi yemich'ohubeti k'eni yimet'alina. igiziabiheri inidihini yilalina. sile ya'ik'obi desi yibelachihu sile ahizabimi alek'ochi ilili belu: awiru; amesiginu. igiziabiheri hizibuni yeisiraellini k'ireta adinoali belu. ineho;

kesemeni ageri amet'achewalehu; kemidirihi daricha isebesibachewalehu; bemekakelachewimi iwiruna anikasawi yaregezachina yeweledchimi beanidineti: talak' gubae honewi wedezihini yimelesalu. belik'iso wet'u inemi bemats'inanati amet'achewalehu; bewenizi dari bek'ini menigedi asikedachewalehu; beirisumi ayisenakelumi: ine leisiraeli abati nenyina; efiremimi bekwire newina. ahizabi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu; beruk'imi lalu desetochi awiruna. isiraellini yebetene irisu yisesibachewalehu; irenynami menigawini inidemit'ebik'i yit'ebik'ewali belu. igiziabiheri ya'ik'obini tebezhitotali; keberetubetimi iji adinotali. yimet'alu bets'iyonimi terara ilili yilalu: wede igiziabiherimi begoneti; wede ihilina wede weyini t'aji wede zeyitimi; wede begochina wede lamochi yisebesebalu: nefisachewimi inide rekachi genet tihonalechi; keinigidihimi wedihi ayazinumi. beziyani gizemi dinigilutu bezeferi desi yilatali; gobezazituna shimagilewochumi beanidi layi desi yilachewali: lik'isoachewinimi wede desita imelisalehu; ats'inanachewimalehu; ke-hizenachewimi desi asenyachewalehu. yekahinatunimi nefisi bebizati arekatalahu hizibemi begonateni yit'egibali. igiziabiheri inidihini yilali. yewayitana yemerara lik'iso dimits'i berama tesema: raheli sile lijochiwa alek'esechi: yelumina sile lijochiwa mets'inanatini inibi alechi. igiziabiheri inidihini yilali. dimits'ishini kelik'iso 'ayinishinimi keiniba kelikiyi: lesirashi waga yihonalina; ket'elatimi midiri yimelesalu. lefits'ameshimi tesifa ale; yilali igiziabiheri; lijochishimi wede darichachewi yimelesalu. efiremi. ket'ahenyi inemi inidaltigera weyifeni tek'et'ahu: anite igiziabiheri amilake nehina melisenyi inemi imesalehu. ketemesihuh behwala tets'ets'etihu; ketegesets'ihumi behwala ch'ineni ts'efahu: yebilateninetenimi sidibi teshekimealehuna aferihu; tewaredihumi bilo siyalek'isi semahu. betwineti efiremi leine yekebere liji newini? weyisi yitewede hits'ani newini? beirisu layi betenagerihu k'wit'iri asibewalehu: silezihi anijete tawekchileti riharahemi iraralehalehu; yilali igiziabiheri. lerasishi yemenigedi milikiti adirigi; meniginidini yemimeru 'amidochini tikeyi; libishinimi wede hedishibeti menigedi wede t'irigiyawu ak'inyi: anichi yeisiraeli dinigili hoyi; temelesh; wede inezihimi wede ketemochishi temelesh; anichi kedatenya liji hoyi; isike meche tik'ibezebezhaleshi? igiziabiheri bemidiri layi adisi negeri fet'iroalina seti wenidini tikebibalechi. yeisiraeli amilaki yeseriwiti geta igiziabiheri inidihini yilali. mirikochewini bemelesihu gize beyihuda ageri beketemochiwa. yets'idik' maderiya hoyi; yek'idisina terara hoyi; igiziabiheri yibarikihi yemilini negeri inide gena yinageralu. beyihuda ketemochina beageru hulu kegeberewochina menigani yizewi kemizoru gari yeminoru sewochi yigenyalu. yedekemechiwini nefisi arikichalehuna; yazenechiwinimi nefisi hulu at'igibalehuna. kezihimi behwala nek'ahu temeletekithumi; inik'ilifemi t'afach'i honelinyi. yeisiraellini betina yeyihudani beti besewi zerina beinisisa zeri yemizerabeti zemeni; ineho; yimet'ali; yilali igiziabiheri. inidihimi yihonali: aferisachewina kifu adirigibachewi zenidi inide tegahubachewi;

inidihu iserachewina itekilachewi zenidi itegalehu; yilali igiziabiheri. beziya zemeni sewi dagimenya inidihii ayilimi. abatochi ch'erik'wa yeweyini fire belu; yelijochimi t'irisochi t'eresu: negeri gini sewi hulu begeza bedelu yimotali: merarawini yeweyini fire yemibela hulu t'irisochu yit'erisalu. ineho; keisraeli betina keyihuda beti gari adisi k'ali kidani yemigebabeti werati yimet'ali; yilali igiziabiheri: kegibits'i ageri awet'achewi zenidi ijachewini beyazihubeti k'eni keabatochachewi gari inide gebahuti yale k'ali kidani ayidelemi: inerisu bekidane alits'enumina; inemi cheli alihwachewi; yilali igiziabiheri. keineziya werati behwala keisraeli beti gari yemigebawi k'ali kidani yihi newina; yilali igiziabiheri: higeni belibunachewi anoralehu; belibachewimi its'ifewalehu: inemi amilaki ihonachewalehu inerisumi hizibi yihonunyal. iyanidanidu sewi balinijerawini; iyanidanidumi wenidumini. igiziabiherini iwek'i bilo ayasitemirimi: ketanashu jemiro isike talak'u diresi hulu yawik'unyalina; yilali igiziabiheri. bedelachewini imirachewalehuna; hat'iatachewinimi keinigidihi wedihi alasibimina. simu yeserawiti geta yemibali; ts'ehayini bek'eni yech'erek'anina yekewakibitini siri'ati beleliti birihani adirigo yemiset'i; iniditemimumi yebahirini mogedochi yemianawit'i igiziabiheri inidihii yilali. yihi higi kefite biwagedi; yilali igiziabiheri; beziyani gize degimo yeisraeli zeri befite hizibi inidayihoni lezelalemi yik'erali. igiziabiheri inidihii yilali. semayi belayi bikeneda; yemidirimi mesereti betachi bimereriki; beziyani gize siladereguti negeri hulu yeisraelini zeri hulu it'ilelehu; yilali igiziabiheri. kehananieli ginibi jemiro isike ma'izenu beri diresi ketema leigiziabiheri yemisera beti zemeni; ineho; yimet'ali; yilali igiziabiheri. yetelekabetimi gemedi wede garebi korebita bek'et'ita wede fiti yihedali; wede go'ami yizorali. yeresami shelek'o hulu yeamedimi irisha hulu isike k'edironi wenizi diresi bemisirak'i bekuli isikalewi isike ferese beri ma'izeni diresi leigiziabiheri yetek'edese yihonali: keinigidihi wedihi lezelalemi ayinek'elimi ayiferisimimi.

32

beyihuda nigusi besedek'iyasi beasirenyawi 'ameti; benabukidenets'ori beasira siminitenyawi 'ameti; keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'awi k'ali yihi newi. beziyani gizemi yebaliloni nigusi sarawiti iyerusalemimi kebibo neberi: nebiyumi erimiyasi beyihuda nigusi beti beneberewi begizoti beti adebabayi tasiro neberi. yeyihuda nigusi sedek'iyasi inidihii bilo asit'ebik'oti neberina. sile mini inidihii bilehi tinibiti tinageralehi. igiziabiheri inidihii yilali. ineho; yihichini ketema lebabiloni nigusi iji asalife iset'alehu irisumi yiyizatali: yeyihudami nigusi sedek'iyasi beinewiti bebabiloni nigusi iji alifo yiset'ali; afi leafimi yinagerewali; 'ayinumi 'ayinuni yayali iniji kekeledawiyani iji ayamalit'imi: irisumi sedek'iyasini wede babiloni yafelisewali; inemi isikigobeneyadi diresi beziya yinorali; yilali igiziabiheri: kekeledawiyani gari btiwagu minimi atirebumi. erimiyasimi inidihii ale. yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihii sili met'a. ineho; yeagotihii

yeselomi liji anamieli wede anite met'ito. tigezawi zenidi mebezhetu yeanite newina be'anatoti yalewini irishayeni giza yilihali. inide igiziabiherimi k'ali yeagote liji anamieli ine wedalehubeti wede gizotu beti adebabayi met'ito. bebiniyami ageri be'anatoti yalewini irishayeni; ibakihii; giza: risitu yeanite newina; mebezhetumi yeanite newina: leanite gizawi alenyi. yihimi yeigiziabiheri k'ali inide hone awek'ihu. be'anatotimi yalewini irisha keagote liji keanamieli gezahu; asira sebati sek'ili birimi mezenihuleti. bewilumi werek'eti layi feremihu atemihutimi; misikirochinimi t'eriche biruni bemizani mezenihuleti. yetatemewinina yeteketefetewini yewili werek'eti wesedihu: yeagotemi liji anamieli; yewilunimi werek'eti yeferemu misikirochi; begizotimi beti adebabayi yetek'emet'u ayihudi hulu iyayu yewiluni werek'eti lemehiseya liji leneriya liji lebarok set'ehuti. befitachewimi inidihii biye barokini azezhuti. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihii yilali. bizu k'eni yit'ebek'u zenidi yetatemewinina yeteketefetewini yihini yewili werek'eti wesidhe beshekila 'ik'a wisit' anurachewi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihii yilalina. sewochi bezihichi midiri betinina irishani yeweyini botaniami inide gena yigezalu. leneriya liji lebarokimi yewiluni werek'eti keset'ehuti behwala; inidihii biye wede igiziabiheri ts'eleiyahu. abetu geta igiziabiheri hoyi; ineho; anite semayinina midirini betalak'i hayilihina betezeregachi kinidihii fet'irehali; keanitemi yemiyak'iti negeri yelemi. lebizu shihi mihireti taderigalehi; yeabatochinimi bedeli keinerisu behwala belijochachewi bibiti timelisalehi: simihii talak'ina hayali amilaki yeserawiti geta igiziabiheri newi. bemikiri talak'ini besirami biritu nehi: lehulumi inide menigeduna inide sirawi fire tiset'i zenidi 'ayinochihii beadami lijochi menigedi hulu tegelit'ewali. isike zaremi diresi milikitinina dinik'ini negeri begibits'i midiri degimomi beisraelina belelochi sewochi mekakeli adirigehali; inide zaremi leanite simi adirigehali. bemilikitina bedinik'ini negeri; bebiritu ijina betezeregachi kinidi betalak'imi girima hizibihini israelini kegibits'i midiri awet'ahi. tiset'achewimi zenidi leabatochachewi yemalihilachewini midiri; wetetina marinimi yemitafesisewini midiri; set'ehachewi: inerisumi gebitewi weresuati: negeri gini k'alihini alisumumi behigihimi alihehumi; yadererimi zenidi kazezi-hachewi hulu minimi aladeregumi: silezihi yihini kifu negeri hulu amet'ahibachewi. ineho yeaferi dilidili; liyizuatimi isike ketemayitu diresi k'eribewali: keseyifina kerabi kecheneferimi yetenesa ketemayitu lemiwaguati lekeledawiyani iji taset'italechi; yenenagerihewimi honoali: inehomi; anite tayewalehi. anitemi; geta igiziabiheri hoyi. irishawini bebirii giza misikirochinimi t'ira aliheniyi: ketemayitu gini lekeledawiyani iji taset'italechi. yeigiziabiherimi k'ali wede erimiyasi inidihii sili met'a. ineho; ine yesiga lebashii hulu amilaki igiziabiheri nenyi: bewinu ineni yemiyak'itenyi negeri aleni? silezihi igiziabiheri inidihii yilali. ineho; yihichini ketema lekeledawiyani ijina lebabiloni nigusi lenabukedenets'ori iji asalife iset'alehu; irisumi yiyizatali. yihichini ketema yemiwegu keledawiyani met'itewi beisati yane-

diduatali; yasik'ot'unyimi zenidi besegenetachewi layi lebeali kat'enubachewi; lelelochimi amalikiti yemet'et'ini k'wrbani kafesesubachewi betochi gari yak'at'iluatali. yeisraeli lijochina yeyihuda lijochi ketanashinetachewi jemiro befite kifu negerini bicha adirigewalina: yeisraelimi lijochi ineni bejjachewi sira kemasik'ot'ati bek'eri lela sira aladeregumina. kefite asiwegidati zenidi yihichi ketema keseruati k'eni jemiro isike zare diresi k'wit'ayenina me'ateni lemanesasati honalechina: yihimi ineni yasik'ot'unyi zenidi; inerisuna negesitochachewi alek'ochachewimi kahinatochachewimi nebiyatochachewimi yeyihudami sewochi beiyerusalemmi yemininoru; siladereguti sile israeli lijochina sile yihuda lijochi kifati hulu newi. fitachewinimi sayihoni jeribachewini wede ine melesu: inemi bemaleda tenesiche sasetemirachewi tegisats'ini yik'ebulu zenidi alisemumi. yarekisutimi zenidi sime betet'erabeti beti wisit'i rikwsvtachewini anoru. yihudani wede hat'iatu inidiyagebuti; yihinini rikwsvti yaderigu zenidi; ine yalazezhutininina belibe yalasebihutini negeri; wenidochina setochi lijochachewini lemoloiki beisati yasalifu zenidi behenomi liji shelek'o wisit'i yalutini yebealini yekorebitawini mesigajawochi seru. ahuni inigidih yeisraeli amilaki igiziabiheri anite sile irisiwa. beseyifina berabi becheneferimi lebabiloni nigusi iji taset'italechi silemitilati ketema inidihi yilali. ineho; bek'wit'ayena beme'ate betalak'imi mek'isefite inerisuni kasadedihubati ageri hulu isebesibachewalehu; wedezihimi sifira imelisachewalehu; tezelilewimi inidinoru aderigalehu: inerisumi hizibi yihonunyalini inemi amilaki ihonachewalehu. leinerisumi keinerisumi behwala lelijochachewi melikami yihonilachewi zenidi lezelalemi inidiferunyi anidi libina anidi menigedi iset'achewalehu. leinerisumi kemaderigewi begoneti alimelesimi sili; keinerisu gari yezealalemi k'ali kidani igebalehu: keinemi zenidi fek'ek'i inidayilu meferateni belibachewi wisit'i anoralehu. leinerisumi melikamini bemadiregi desi yilenyali beiwinetimi befits'umi libena befits'umi nefise bezihichi midiri itekilachewalehu. igiziabiheri inidihi yilalina. yihini ijigi kifu negeri hulu bezihizi hizibi layi inidamet'ahu; inidihu yetenagerihulachewini begoneti hulu amet'alachewalehu. inanitemi. yale sewina yale inisisa yalechi badima nati; lekeledawiyanimi iji taset'italechi bemitiluati midiri irishani yigezalu. mirikonyochachewinimi imelisalehuna bebiinyami ageri beiyerusalemmi zuriya balu sifirawochi; beyihudami ketemochi bedegawimi balu ketemochi bek'olawimi balu ketemochi bedebubimi balu ketemochi; sewochi irishawini bebbi yigezalu bewilumi werek'eti ferimewi yatimalu misikirochinimi yit'eralu.

33

erimiyasi gena begizoti beti adebabayi tasiro sale yeigiziabiheri k'ali huletanya gize inidihi sili met'aleti. simu igiziabiheri yehone; yaderegewi igiziabiheri; yats'enawimi zenidi yaserawi igiziabiheri inidihi yilali. wede ine ch'uhi; inemi imelisilialehu: anitemi yematawik'ewini talak'ina hayilenya negerini

asayihalehu. yeisraeli amilaki igiziabiheri leaferi dilidilina lemishigi sile feresu silezihichi ketema betochi; sile yihudami negesitati betochi inidihi yilalina. keledawiyani lemewagati met'itewali: negeri gini bekwatayena beme'ate begedeliwachewi sewochi resawochi limoluachewi newi; sile kifatachewi hulu fiteni kezihichi ketema sewirealehuna. ineho; fewisinina medihanitini amet'alatalehu; ifewisachewimalehu: yeselaminina yeiwinetini bizati igelit'ilachewalehu. yeyihudani mirikona yeisraelinimi miriko imelisalehu; k'edimomi inde neberu adirige iserachewalehu. inenimi kebedelubeti hat'iatu hulu anets'achewalehu inenimi yebedelun-yini yamets'ebinyinimi hat'iatachewini hulu yik'iri ilalehu. yihichimi ketema ine yemiseralachewini begoneti hulu bemisemu inemi silamet'ahulachewi begonetina selami hulu bemiferuna bemidene-git'u ahizabi hulu fiti ledesita sime lemisanigami lekibirimi thionalechi. igiziabiheri inidihi yilali. inanite. yale sewina yale inisisa yalechi badima nati bemitiluati bezihichi sifira; yemik'emet'ibachewi belela; yale sewina yale inisisa badima behonu beyihuda ketemochina beiyerusalemi adebabayi; yehaseti dimits'ina yedesita dimits'i; yewenidi mushira dimits'ina yeseti mushira dimits'i. igiziabiheri cheri newina; mihiretumi lezelalemi newina yeserawitini geta igiziabiherini amesiginu yemilu dimits'i; wede igiziabiherimi beti yemisiganani mesiwa'iti yemiyamet'uti dimits'i inde gena yisemali. yemidirini miriko k'edimo inde nebere adirige imelisalehuna; yilali igiziabiheri. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. badima hono; yale sewina yale inisisa balewi bezihizi sifira beketemochimi hulu menigochachewini yemiyasarifuti yeirenyochi menoriya yihonali. bedegawi layi balu ketemochi bek'olawimi balu ketemochi bedebubimi balu ketemochi; bebiinyamimi ageri beiyerusalemmi zuriya balu sifirawochi; beyihudami ketemochi menigochu betek'ot'at'ariwi iji inde gena yalifalu; yilali igiziabiheri. ineho; sile israeli betina sile yihuda beti yetenagerihutini melikami k'ali yemifets'imibeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri. beziyami zemeni beziyami gize ledawiti yets'idik'ini k'wit'ik'wat'i abek'ililetalehu: irisumi firdinina ts'idik'ini bemidiri yaderigali. beziyami zemeni yihuda yidinali iyerusalemmi tezelila tik'emet'alechi: yemitit'erabetimi simi. igiziabiheri ts'idik'achini tebbilo newi. igiziabiheri inidihi yilalina. beisraeli beti zufani layi yemik'emet'i sewi kedawiti zenidi ay-itat'ami: yemik'at'elewinimi mesiwa'iti yemiyak'eribi yeyihulunimi k'wiribani yemiyak'at'ili huligizemi yemisewa sewi kelewawiyani kahinati zenidi beine fiti ayitat'ami. yeigiziabiherimi k'ali wede erimiyasi inidihi sili met'a. igiziabiheri inidihi yilali. k'enina leliti beweratu inidayihoni yek'eni k'ali kidanenina yeleliti k'ali kidaneni mafiresi bitichilu; bezufanu layi yeminegisi liji inidayihonileti kebarye kedawiti gari; keageligayochemi kelewawiyani kahinati gari yalewi k'ali kidane degimo yiferisali. yesemayini serawiti mek'wit'eri yebahirinimi asheva mesiferi inidemayichali; inidihu yebaryayeni yedawitini zerina yemiyagegilunyunini lewawiyani abezalehu. yeigiziabiheri k'ali wede erimiyasi inidihi sili met'a.

yihi hizibi. igiziabiheri yemeret'achewini huletuni wegeni t'iloachewali yalewini negeri atimeleketingini? inidihi befitachewi keinigidihi wedihi hizibi inidayihoni hizibeni ak'alilewali. igiziabiheri inidihi yilali. yek'enina yeleliti k'ali kidaneni yesemayinina yemidirinimi siri'ati yalats'enahu inidehone; inemi degimo beabirihamina beyisihak'i beya'ik'obimi zeri layi gezhochi yihonu zenidi kezeru inidaliwesidi; yeya'ik'obinina yebariyayeni yedawitini zeri it'ilalehu: mirikoachewini imelisalehuna; imirachewimalehuna.

34

yebabiloni nigusi nabukedenets'orina serawitu hulu keijumi gizati betachi yalu yemidiri menigisitati hulu ahizabini hulu iyerusaleminina ketemochiwani hulu yiwegu benebere gize; keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'a k'ali yihi newi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. hidi leyihudami nigusi lesedek'iyasi tenageri inidihimi belawi. igiziabiheri inidihi yilali. ineho; yihichini ketema bebabiloni nigusi iji asalife iset'alehu; beisatimi yak'at'ilatali: anitemi beirigiti tiyazalehi beijimi alafih tiset'alehi iniji keiju atamelit'imi: 'ayinihimi yebabilonini nigusi 'ayini tayalechi; irisumi keanite gari afi leafi yinagerali; wede babilonimi tigebelehi. negeri gini; yeyihuda nigusi sedek'iyasi hoyi; yeigiziabiherini k'ali sima: igiziabiheri sile anite inidihi yilali. beseyifi atimotimi; beselami timotalahi iniji: keanite befiti inide neberu inide duro negesitati inide abatochihini mek'at'eli; inidihi yak'at'iluhalina. yeweywi! geta hoyi iyalu yalek'isulihali: ine k'alini tenagirealehuna; yilali igiziabiheri. - yebabilonimi nigusi serawiti iyerusaleminina y'erutini yeyihudani ketemochi hulu; ketemesheguti keyihuda ketemochi yeterefutini lekisonina 'azek'ani bewega gize; nebiyu erimiyasi yihini k'ali hulu leyihuda nigusi lesedek'iyasi beiyerusalemi negerewi. - sewi hulu 'ibirawi yehonewini wenidi bariyawinini 'ibirawiti yehonechi seti bariyawini arineti inidiyawet'a; ayihudawi wenidimunimi manimi inidayigeza; sile arinetachewi awaji inidinegeri nigusu sedek'iyasi beiyerusalemi keneberu hizibi hulu gari k'ali kidani kaderege behwala; keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'awi k'ali yihi newi. sewi hulu wenidi bariyawinina seti bariyawini arineti inidiyawet'a keinigidihi wedihimi manimi inidayigezachehi wede k'ali kidanu yegebu alek'ochi huluna hizibu hulu semu arinetimi awet'uachewi. negeri gini keziya behwala temelisewi arineti yawet'uachewini wenidochina setochi bariyawochachewini asimelesu; wenidochina setochi bariyawochimi adirigewi gezuachewi. silezihi yeigiziabiheri k'ali keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi inidihi sili met'a. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. abatochachihuni kebarineti beti kegibits'i ageri bawet'ahwachewi k'eni keinerisu gari inidihi biye k'ali kidani aderegihu. sebati 'ameti betefets'eme gize; yeteshet'elachihuni sidsitimi 'ameti yetegezalachihuni 'ibirawi wenidimachihuni iyanidanidachihu arineti tawet'utalachihu; iyanidanidumi yawet'awali: abatochachihu gini

alitemunyimi joroachewinimi alazenebelumi. inanitemi zare temelisachihu sewi hulu balinjierawini arineti lemawit'ati awaji bemenigeri le'ayine desi yemiyasenyini negeri adirigachihu neberi; besimemi bemit'erabeti beti wisit'i befite k'ali kidani adirigachihu neberi. negeri gini temelisachihu simeni asinek'efachihu; iyanidanidachihumi befek'adachewi inidihedu arineti yawet'achihwachewini wenidina seti bariyawochachihuni asimelesachihu; wenidochina setochi bariyawochimi inidihonulachihu gezachihwachewi. silezihi igiziabiheri inidihi yilali. sewi hulu lewenidimuna lebalinjierawini yearineti awaji lemenigeri ineni alisemachihumi: ineho; ine leseiyifina lecheneferi lerabimi yearineti awaji inageribachihwalehu; yilali igiziabiheri: bemidirimi menigisitati hulu mekakeli iniditibetenu aderigachihwalehu. k'ali kidaninimi yetelalefutini sewochi; inibosawinimi k'orit'ewi bek'wirach'u mekakeli balefu gize befite yaderegutini yak'ali kidanini k'ali yalifets'emutini; yeyihudani alek'ochina yeiyerusalemi alek'ochi janiderebochini kahinatini beinibosami k'wirach'i mekakeli yalefutini yeageruni hizibi hulu; let'elatochachewi iji nefisachewinimi lemishuati iji asalife iset'alehu: resachewimi lesemayi wefochina lemidiri arawiti mebli yihonali. yeyihudanimi nigusi sedek'iyasinina alek'ochuni let'elatochachewi iji nefisachewinimi lemishuati iji keinanitemi letemelesuti lebabiloni nigusi serawiti iji asalife iset'alehu. ineho; azizalehu; yilali igiziabiheri; wedezihichimi ketema imelisachewalehu: irisiwanimi yiwegalu yiyizuatimali beisatimi yak'at'ilutatali: yeyihudaninimi ketemochi sewi yelelebeti badima aderigachewalehu.

35

beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beyioak'emi zemeni keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'a k'ali yihi newi. wede rekabawiyani beti hedehi tenagerachewi; wede igiziabiherimi beti kegwadawochu wede aniditu agibachewi yeweyini t'ejimi at'et'achewi. yekebasinini liji yeerimiyasini liji yaizaniyani wenidimochunimi lijochunimi hulu yerekabawianini wegeni hulu wesedihwachewi: wede igiziabiherimi beti beberenyawu beselomi liji beme'iseya gwada belayi balewi bealek'ochi gwada at'egebi wedalewi wede igiziabiheri sewi wede gedeliya liji wede hanani lijochi gwada agebahwachewi. berekabawianimi lijochi fiti yeweyini t'ejimi yemolabachewini madigawochinina ts'iwawochini anure. yeweyinuni t'ejimi t'et'u alihwachewi. inerisu gini inidihi alu. yeweyinuni t'ejimi anit'et'ami; abatachini yerekabi liji iyonadabi inidihi bilo azizonalina. inanitena lijochachihu lezelalemi yeweyini t'ejimi atit'et'u. bemitinorubati midiri layi bizu zemeni iniditnoru; be'idimeachihu mulu bedinikwani wisit'i tek'emet'u iniji betini atisiru; zerinimi atiziru; weyinimi atitikelu; anidachimi ayihunilachihu. inyami yeabatachinini yerekabi liji yeiyonadabini k'ali bazezeni negeri hulu tazizenali: inyami misitochachinimi wenidochina setochi lijochachinimi 'idimeachinini mulu yeweyini t'ejimi alit'et'animi: yeminik'emet'ibetinimi beti aliseraninimi: yeweyini

botana irisha zerimi yelenimi: bedinikwanimi wisit'i tek'emitenali; tazizenali; abatachinimi iyonadabi yazezenini hulu adirigenali. negeri gini yebabiloni nigusi nabukedenets'ori wedezihichi midiri bemet'a gize. nu kekeledawiyani serawitina kesoriya serawiti fiti yetenesa wede iyerusalemi inihidi alini: inidihumi beiyerusalemi tek'emet'ini. yeigiziabiherimi k'ali wede erimiyasi inidihini sili met'a. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihini yilali. hidina leyihuda sewochina beiyerusalemi lemik'emet'u tenageri inidihimi belachewi. k'aleni tiseum zenidi tegisats'ini atik'ebelumini? yilali igiziabiheri. yerekabi liji iyonadabi lijochu yeweyini t'eji inidayit'et'u yazezachewi k'ali tefets'eme: leabatachewimi tiizazi tazizewalina isike zare diresi ayit'et'umi: inemi bemaleta tenesiche tenagireachihwalehu: tenagerihu; honomi alisemachihunyimi. degimomi. iyanidanidachihu kekifu menigedachihu temelesu; sirachihunimi asamiru; tamelikuachewimi zenidi lelochini amalikiti atiketelu; leinanitena leabatochachihumi beset'ehuti midiri tik'emet'alachihu iyalihulu bemaleta tenesiche bariyawocheniyatini hulu likebachihu neberi: inanite gini joreachihuni alazenebelachihumi inenimi alisemachihunyimi. yerekabi liji yeiyonadabi lijochi abatachewi yazezachewimi tiizazi fets'imewalina; yihi hizibi gini alisemanyimina: silezihi yeisraeli amilaki yeserawiti amilaki igiziabiheri inidihini yilali. ineho; betenagerihwachewi gize alisemumina; bet'erahwachewimi gize alimelesulinyimina yetenagerihubachewini kifu negeri hulu beyihuda layi beiyerusalemmi bemik'emet'u hulu layi amet'abachewalehu. erimiyasimi rekabawiyani inidihini alachewi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihini yilali. leabatachihu leiyonadabi tiizazi tazizachihwalina; tiizazunimi hulu t'ebik'achihwalina; yazezachihunimi fets'imachihwalina: silezihi befite yemik'omi sewi kerekabi liji keiyonadabi wegeni lezelalemi ayitat'ami.

36

inidihimi hone: beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beyoak'emi bearatenyawu 'ameti yihi k'ali keigiziabiheri zenidi wede erimiyasi met'a. anidi yemets'ihafi kiritasi wisedi; leanitemi ketenagerihubeti k'eni keiyosiyasi zemeni jemiro isike zare diresi beisiraelina beyihuda layi beahizabimi hulu layi yetenagerihuhini k'ali hulu ts'afibeti. minalibati yeyihuda beti. ine aderigibachewalehu yalihutinina yasebihutini kifu negeri hulu yisemu yihonali; kekifa menigedachewi yimelesu zenidi inemi bedelachewinina hat'iatachewini yik'iri ili zenidi. erimiyasimi yeneriyani lije barokini t'era; barokimi igiziabiheri leirisu yetenagerewini k'ali hulu keerimiyasi afi bemets'ihafu kiritasi ts'afe. erimiyasimi barokini inidihini sili azezewi. ine tegizhealehu: wede igiziabiheri beti igeba zenidi alichilimi. anite gini hidi; keafemi yet'safihewini yeigiziabiherini k'ali bets'omi k'eni beigiziabiheri beti behizibu jori bekiritasu anibibi: degimomi keketemochachewi bemiwet'u beyihuda sewochi hulu joro anibibewi. igiziabiheri bezihi hizibi layi

yetenagerewi k'wit'awina me'atu talak'i newina minalibati ts'elotachewi beigiziabiheri fiti tiwedik'i yihonali; hulumi kekifu menigedu yimelesi yihonali. yeneriyami liji baroki nebiyu erimiyasi yazezewini hulu aderege; beigiziabiherimi beti yeigiziabiherini k'ali bemets'ihafu anebebe. inidihimi hone: beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beyoak'emi beamisitenyawu 'ameti bezet'enenyawu weri beiyerusalemi yetek'emet'u hizibi hulu keyihudami ketemochi wede iyerusalemi yemet'u hizibi hulu beigiziabiheri fiti lemets'omi awaji negeru. barokimi yeerimiyasini k'ali beigiziabiheri beti belayinyawu adebabayi beigiziabiheri beti beadisuri beri megibiya balewi bet's'ehafiwi besafani liji begemariya gwada behizibu hulu joro bemets'ihafu anebebe. yesafanini liji yegemariya liji mikiyasi yeigiziabiherini k'ali hulu kemets'ihafu besema gize; wede nigusu beti wede ts'ehafiwi gwada werede: inehomi; alek'ochi hulu; ts'ehafiwi elisama; yeshemaya liji dilaya; ye'akibori liji elinatani; yesafani liji gemariya; yehananiya liji sedek'iyasi alek'ochumi hulu beziya tek'emiten'ewi neberi. mikiyasimi baroki behizibu joro bemets'ihafu banebebe gize yesemawini k'ali hulu negerachewi. alek'ochumi hulu. behizibu joro yanebebihehewini kiritasi beijihi yizehi na yemili meliikiti bekwise liji belesemiya liji benataniya liji beyihudi iji wede baroki laku. yeneriyami liji baroki kiritasuni beiju yizo wede inerisu met'a. inerisumi. isiki tek'emet'i; bejoroachinimi anibibi aluti. barokimi bejoroachewi anebebewi. k'alunimi hulu besemu gize feritewi irisi beirisachewi temekakeru; barokinimi. yihini k'ali hulu beirigit'i lenigusu ininageraleni aluti. barokinimi. yihini k'ali hulu keafu inideti inde ts'afihewi nigereni bilewi t'eyek'uti. barokimi. yihini k'ali keafu yingirenyeni neberi; inemi bemets'ihafu layi bek'elemi its'ifi neberi bilo meleselachewi. alek'ochumi barokini. anitena erimiyasi hidu; tesheshegu; wedetimi inde honachihu manimi ayiwek' aluti. wede nigusumi wede adebabayi gebu; kiritasunimi bet's'ehafiwi beelisama gwada anurewiti neberi: k'alunimi hulu benigusu joro tenageru. nigusumi kiritasuni yamet'a zenidi yihudini lake; irisumi kets'ehafiwi keelisama gwada wesedewi: yihudimi benigusuna benigusu at'engebi bek'omuti alek'ochi hulu joro anebebewi. nigusumi bezet'enenyawu weri bekiremiti beti tek'emito neberi; befitumi bemidija wisit'i isati yinedidi neberi. yihudimi sositi weyimi arati 'amidi yahili banebebe k'wit'iri; nigusu bekaru k'ededewi: kiritasunimi bemidija wisit'i balewi isati fets'imi isiki'at'eli diresi bemidija wisit'i wedalewi isati t'alewi. nigusumi yihinimi k'ali hulu yesemu bariyawochu hulu aliferumi libisachewinimi alik'ededumi. negeri gini elinatanina dilaya gemariyami kiritasuni inidayak'at'ili nigusuni lemenuti; irisuri gini alisemachewimi. nigusumi ts'ehafiwini barokinina nebiyuni erimiyasini yiyizu zenidi yenigusunni liji yirehimielinina ye'azirielini liji serayani ye'abdielini liji selemiyani azeze; igiziabiheri gini sewerachewi. nigusumi kiritasunina baroki keerimiyasi afi yet's'afewini k'ali kak'at'ele behwala yeigiziabiheri k'ali wede erimiyasi inidihini sili met'a. dagimenyami lela kiritasi wisedi; yeyihudami nigusi iyoak'emi bak'at'elewi kiritasi

layi yeneberewini yek'edimowini k'ali hulu ts'afibeti. yeyihudanimi nigusi iyoak'emi inidihi belewi. igiziabiheri inidihi yilali. anite. yebabiloni nigusi beirigiti yimet'ali yihichinimi ageri yaferisatali kesewina keinisisami bado yaderigatali bilehi lemini ts'afihibeti? bilehi yihini kiritasi ak'at'ilehali. silezihi sile yihuda nigusi sile iyoak'emi igiziabiheri inidihi yilali. bedawiti zufani layi tek'emach'i ayinoriletimi; resawimi bek'eni letikusati belelitimi lewirich'i yit'alali. sile hat'iatachewimi irisunina zeruni bariyawochunimi ik'et'alehu: inerisumi alisemumina yetenagerihubachewini kifu negeru hulu beinerisu layina beiyerusalemi bemik'emet'u beyihudani sewochi layi amet'alehu. erimiyasimi lela kiritasi wesede leneriyami liji lets'ehafiwi lebaroki set'ewi: irisumi yeyihuda nigusi iyoak'emi beisati yak'at'elewini yemets'ihafuni k'ali hulu keirimiyasi afi ts'afebeti; degimomi inide k'edimowi yale k'ali bizu k'ali tech'emerebeti.

37

yebabilonimi nigusi nabukedenets'ori beyihuda yanegezewi yeiyosiyasi layi sedek'iyasi beiyook'emi liji beikoniyani fanita negese. irisumi hone bariyawochu yeagerumi hizibi benebiyu beerimiyasi iji yetenagerewini yeigiziabiherini k'ali alisemumi. nigusumi sedek'iyasi. wede amilakachini wede igiziabiheri sile inya ts'eliyi bilo yeselemiyani liji yokalinina kahinuni yeme'iseyani liji sofoniyaasini wede nebiyu wede erimiyasi lake. irisunimi begizoti beti gena alagebutimi neberina erimiyasi behizibu mekakeli yiwet'ana yigeba neberi. yeferi'onimi serawiti kegibits'i wet'a: iyerusalemimini kebibewati yeneberu keledawiyani yihini were besemu gize keiyerusalemi temelesu. yeigiziabiherimi k'ali wede nebiyu wede erimiyasi inidihi sili met'a. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. keine tit'eyik'u zenidi yelakachihuni yeyihudani nigusi inidihi beluti. ineho; liredachihu yewet'awi yeferi'oni serawiti wede ageru wede gibits'i yimelesali. keledawiyanimi temelisewi yihichini ketema yiwaguatali yiyizuatimali beisatimi yak'at'iluatali. igiziabiheri inidihi yilali. ayihedumina. keledawiyani beirigiti keinya zenidi yihedalu bilachihu rasachihuni atatalilu. inanitemi yemiwagutini yekedawiyanimi serawiti hulu bitimetuti noro; keinerisumi yeteweguti bicha bik'eru noro; hulu iyanidanidu bedinikwanu tenesito yihichini ketema beisati bak'at'eluati neberi. yekedawiyanimi serawiti keferi'oni serawiti fiti yetenesa keiyerusalemi betemelese gize; erimiyasi behizibu mekakeli yerisituni idili fenita kezuya yik'ebeli zenidi wede biniyami ageri lihed keiyerusalemi wet'a. bebiniyamimi beri benebere gize yehananiya liji yeselemya liji yeriya yetebale yezebenyochi alek'a beziya nebere: irisumi. wede keledawiyani mekobilelihi newi bilo nebiyuni erimiyasini yazewi. erimiyasimi. haseti newi: wede keledawiyani mekobilele ayidelemi ale: irisu gini alisemawimi; yeriya erimiyasini yizo wede alek'ochi amet'awi. alek'ochimi tek'ot'itewi erimiyasini metuti; yets'ehafiwini yeyonatanini beti yegizoti beti adirigewiti neberina beziya anoruti. er-

imiyasimi wede gwidigwadi beti wede gwadawochu geba: erimiyasimi beziya bizu k'eni ketek'emet'e behwala; nigusu sedek'iyasi liko asimet'awi; nigusumi bebetu. bewinu keigiziabiheri zenidi yehone k'ali aleni? bilo bek'oyita t'eyek'ewi. erimiyasimi. awoni ale. degimomi. bebabiloni nigusi iji alifehi tiset'alehi ale. erimiyasimi degimo nigusumi sedek'iyasini inidihi alewi. begizoti beti yet'alachihuni aniteni weyisi bariyawochihini weyisi hizibihini mini bediyachihu newi? yebabiloni nigusi beinanitena bezihichi ageri ayimet'abachihumi belewi tinibiti yinagerulachihu yeneberu nebiyatochachihu wedeti alu? nigusu getaye hoyi; iniditsemanyi ahuni ileminihalehu: ibakahi; limenaye wede anite yidiresi: beziya inidalmoti wede ts'ehafiwi wede yonatan beti atimelisenyi. nigusumi sedek'iyasi azeze; erimiyasini begizoti beti adebabayi anoruti; injerami hulu keketema isikit'efa diresi 'leti 'leti anidi anidi injera kegagariwochi menigedi yiset'uti neberi. inidihumi erimiyasi begizoti beti adebabayi tek'emit'o neberi.

38

erimiyasimi lehizibu hulu yetenagerewini k'ali yematani liji sifat'iyasi; yep'asikorimi liji godoliyasi; yeselemiyami liji yokali; yemelikiyami liji p'asikori semu. erimiyasi inidihi biloolina. igiziabiheri inidihi yilali. bezihichi ketema yemik'emet'i beseyifina berabi becheneferimi yimotali: wede keledawiyani gini yemiwet'a behiyiweti yinorali; nefusimi inide miriko tihoniletalesi; behiyiwetimi yinorali. igiziabiheri inidihi yilalina. yihichi ketema bebabiloni nigusi serawiti iji beirigiti tiset'alechi; irisumi yiyizatali. alek'ochumi nigusumi. yihini yemeselewini k'ali sinegirachewi bezihichi ketema yek'erutini yeselefenyochuni iji yehizibunimi hulu iji yadekimalina yihi sewi inidigedeli inileminihaleni: yihi sewi kifatini inji lezihi hizibi selamini ayimenyiletimina aluti. nigusumi sedek'iyasi. nigusu beinanite layi minimi liyaderigi ayichilimina ineho; bejjachihu newi ale. erimiyasini weseduti begizoti betumi adebabayi wede neberewi wede nigusu liji wede melikiya gwidigwadi wisit'i t'galuti: erimiyasini begemedi awereduti. begwidigwadi wisit'i ch'ik'a inji wiha alineberebetimi: erimiyasimi wede ch'ik'awi wisit'i geba. benigusumi beti yeneberewi janidereba itiyop'iawiwini abemeleki erimiyasini begwidigwadu wisit'i indanoruti sema. nigusumi bebiniyami beri tek'emit'o neberi. abemelekimi kenigusu beti wet'ito nigusumi inidihi alewi. getaye nigusi hoyi; inezihni sewochi nebiyuni erimiyasini begwidigwadi wisit'i beme'talachewi beirisu layi bemadiregachewi hulu kifu adirigewali: beketemayitumi wisit'i injera silelele beziya berabi yimotali. nigusumi itiyop'iawiwini abemelekimi. keanite gari selasa sewochi kezihni wisidi; nebiyumi erimiyasi sayimoti kegwidigwadi awit'awi bilo azezewi. abemelekimi keirisu gari sewochini yizo hede; kebate mezagibitumi betachi wede neberewi wede nigusi beti geba; keziyami aroge ch'erik'ina ilak'i libisi wesede; wede erimiyasimi wede gudigwadi wisit'i begemedi aweredewi. itiyop'iawiwini

abemeleki erimiyasini. yihini aroge ch'erik'ina ilak'iwini libisi bebibitih kegedemu betachi adirigi alewi: erimiyasini inidihu aderege. erimiyasinimi begemedu gotetuti kegwidigwadimi awet'uti; erimiyasimi begizoti beti adebabayi tek'emet'e. nigusumi sedek'iyasi liko beigizabiheri beti wede neberewi wede sositenyawu megibiya wede irisu nebiyuni erimiyasini asimet'awi: nigusumi erimiyasini. aniditi negeri it'eyik'ihalehu: minimi atisheshigenyi alewi. erimiyasini sedek'iyasini. binegirihi bewinu atigedilenyimini? bimekiri-himi atisemanyimi alewi. nigusumi sedek'iyasi. yihichini nefisi yefet'erelini hiyawu igiziabiherini! aligedilihimi; nefisihini lemeshu leinezihi sewochi iji asalife aliset'ihimi bilo bek'oyita leermiyasi male. erimiyasini sedek'iyasini. yeisraeli amilaki yeserawiti amilaki igiziabiheri inidihu yilali. wede babiloni nigusi alek'ochi bitiwet'a; nefisih behiyiwetitinalalechi yihichimi ketema beisati atik'at'elimi: anitemi betihimi behiyiwetitinalalechi. wede babiloni nigusi alek'ochi batiwet'a gini; yihichi ketema bekeledawiyani iji tiset'alechi; beisatimi yak'at'iluatali anitemi keijachewi atamelit'imi alewi. nigusumi sedek'iyasi erimiyasini. wede keledawiyani bekobeleluti beayihudi iji asalifewi yiset'unyalinerisumi yafezubinyali biye iferalehu alewi. erimiyasini inidihu alewi. asalifewi ayiset'uhimi. ine yeminegirihi yegizabiherini k'ali ibakih; sima: yik'enahali nefisihimi behiyiwetitinalalechi. tiwet'a zenidi inibi bitili gini; igiziabiheri yasayenyi k'ali yih newi. ineho; beyihuda nigusi beti yek'erutini setochi hulu wede babiloni nigusi alek'ochi yawet'alu: ineziyami setochi. balemiwalochihi atalilewihali ashenfawihali: igirochihi gini ahuni bech'ika' wawisit' kegebu inerisu keanite wede huala temelise-wali yilali. misitochihini liochihihimi hulu wede keledawiyani yawet'alu: anitemi bebabiloni nigusi iji tiyazalehi iniji keijachewi atamelit'imi: yihichimi ketema beisati tik'at'elalechi. sedek'iyasini erimiyasini inidihu alewi. yihimi k'ali manimi ayiwek'; anitemi atimotimi. alek'ochu gini ine keanite gari inide tenegagerihu bisemu; wede anitemi met'itewi. lenigusu yalihewini nigereni atisheshigenimi; inyami anigedilihimi: degimo nigusu yalehini nigereni biluhi; anite. beziya imoti zenidi wede yonatani beti atimelisenyi biye benigusu fiti lemenihu belachewi. alek'ochumi hulu wede erimiyasi met'itewi t'eyek'u; nigusumi inidazewewi inidezihi k'ali hulu negerachewi. negerumi alitesemamina keirisu gari menegagerini tewi. iyerusalemi isike teyazechibeti k'eni diresi begizoti beti adebabayi tek'emet'e.

39

iyerusalemimi beteyazechi gize; beyihuda nigusi besedek'iyasi bezet'enenyawu 'ameti beasirenyawu weri yebabiloni nigusi nabukedenets'orina serawitu hulu wede iyerusalemi met'itewi kebebuati: besedek'iyasimi beasira anidenyawu 'ameti bearatenyawu weri kewerumi bezet'enenyawu k'eni ketemayitu teseberechi. yebabiloni nigusi alek'ochi hulu; erigeli sarasiri; samigarinabo;

serisekimi; rafesi; erigeli sarasiri; rabimagi; kek'eruti kebabiloni nigusi alek'ochi hulu gari gebitewi bemekakelenyawu beri wawisit' tek'emet'u. yeyihuda nigusi sedek'iyasi selifenyochumi hulu bayuachewi gize kobelelu; belelitimi benigusu atikiliti menigedi behuletu k'it'iri mekakeli keneberewi deji keketemayitu wet'u: be'arebami menigedi wet'u. yekeledawiyanimi serawiti teketatelachewi; sedek'iyasini beiyariko mado agenyuti: yizewimi behamati midiri wedalechiwi wede ribila wede babiloni nigusi wede nabukedenets'ori amet'uti irisumi firidini beirisu layi tenagere. yebabiloni nigusi yesedek'iyasini lijochi be'ayinu fiti beribila gedelachewi: yebabiloni nigusi yeyihudani keberitewochi hulu gedele. yesedek'iyasini 'ayini awet'a; wede babiloni yiwesidewi zenidi beseniseleti aserewi. keledawiyanimi yengusunina yehizibuni betochi beisati ak'at'elu; yeiyerusaleminimi k'it'iri aferesu. yezebenyochumi alek'a nabuzeredani beketemayitu yek'erutini hizibi wede irisumi yekobelelutini sewochi yek'erewinimi yehizibuni k'ireta wede babiloni marekachewi. anidachi kelechewi kehizibu dihochi gini yezebenyochu alek'a nabuzeredani beyihuda ageri tewachewi; yeweyinuni botana irishawini beziyani gize set'achewi. -12 yebabiloni nigusi nabukedenets'ori sile erimiyasi. wisedewina bemelikami temeliketewi; yemishawinimi negeri adirigileti iniji kifuni negeri atadirigibeti bilo yezebenyochuni alek'a nabuzeredani azeze. yezebenyochumi alek'a nabuzeredani lake; nabushizibanimi rafasik'isimi erigeli sarasirimi rabimagimi yebabiloni nigusi wana wana alek'ochi hulu laku: erimiyasinimi kegizoti beti adebabayi awet'uti; wede betumi yiwesidewi zenidi lesafani liji leak'ami liji legodoliyasi set'uti: inidihimi behizibi mekakeli tek'emet'e. begizotimi beti adebabayi tasiro sale yeigizabiheri k'ali inidihili sili wede erimiyasi met'a. hidi leitiyop'iyawiwimi leabemeleki inidihu belewi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihu yilali. ineho; lebegoneti sayihoni lekifati k'aleni bezihichi ketema layi amet'alehu: beziyami k'eni befithi yifets'emali. beziya k'eni adinialehu; yilali igiziabiheri: bemitiferachewi sewochi iji aliset'ihimi. fets'ime adinialehu nefisihimi inide miriko tihonilialechi iniji beseyifi atiwedik'imi; beine taminehalina; yilali igiziabiheri.

40

wede babiloni betemarekutu beiyerusalemina beyihuda mirikonyochi mekakeli yezebenyochu alek'a nabuzeredani beseniseleti asiro bewesedewi gize kerama kelek'ek'ewi behwala keigizabiheri zenidi wede erimiyasi yemet'a k'ali yih newi. yezebenyochumi alek'a erimiyasini wesedewi inidihimi alewi. amilakihi igiziabiheri yihini kifu negeri bezihi sifira layi tenagere: igiziabiherimi amet'awi inide tenagerewimi aderege: beigizabiherimi layi hat'iatitirachihwalina; k'alunimi alisemachihumina yih negeri honebachihu. ahunimi; ineho; beijihi kalechiwi seniseleti zare fetahuhi. keine gari wede babiloni memit'ati melikami mesilo bitayih; na; in-

emi bemelikami ayihalehu: keine gari wede babiloni memit'ati melikami mesilo bayitayih gini; tek'emet'i: ineho; ageritu hulu befitih nati: tihedi zenidi melikami mesilo wedemitayih desi wedemiyasenyihimi sifira hidi. irisumi gena sayimelesi. yebabiloni nigusi beyihuda ketemochi layi wede shomewi wede safani liji wede akik'ami liji wede godoliyasi temelesi; keirisumi gari behizibu mekakeli tek'emet'i: weyimi tihedi zenidi desi wedemiyasenyihimi sifira hidi alewi. yezebenyochumi alek'a sinik'ina sit'ota set'ito asenabetewi. erimiyasimi yeakik'ami liji godoliyasi wedalebeti wede mits'ip'a hede; keirisumi gari beageru wisit'i bek'eruti hizibi mekakeli tek'emet'e. beyemedawimi yeneberuti yech'ifira alek'ochina sewochachewi hulu yebabiloni nigusi yeakik'amin liji godoliyasini bemidiri layi inide shome; wenidochinina setochini lijochinimi; wede babiloni yalitemarekutini yemidirini dihochi; inidasit'ebek'e besemu gize yenataniya liji isimaeli; yek'areyami liji yohanani yonatan; yetenihhumetimi liji seraya; yenet'ofawiimi yeyofe lijochi yema'ikatawiimi liji yaizaniya kesewochachewi wede godoliyasi wede mits'ip'a met'u. yesafanimi liji yeakik'ami liji godoliyasi leinerisuna lesewochachewi inidihi bilo male. lekeledawiyani tigezu zenidi atifiru: bemidiri tek'emet'u lebabilonimi nigusi tegezu; melikamimi yihonilachihwali. inemi; ineho; wede inya bemimet'uti keledawiyani fiti ik'omi zenidi bemits'ip'a inoralehu: inanite gini weyinini yebega fire zeyitinimi akemachu; beye'ikachinimi wisit'i kitetu; beyazachihwachewimi ketemochachihu tek'emet'u. bemo'abimi beamonimi lijochi mekakeli beedomiyasimi bemidirimi hulu layi yeneberu ayihudi hulu yebabiloni nigusi yeyihudani k'ireta inidasik'ere; yesafanimi liji yeakik'amin liji godoliyasini belayachewi inide shomewi besemu gize; ayihudi hulu ketesededubeti sifira hulu temelesu; wede yihudami ageri godoliyasi wedalebeti wede mits'ip'a met'u; weyinina yebeganimi fire ijigi bizu akemachu. yek'areyami liji yohanani beyemedawimi yeneberu yech'ifira alek'ochi hulu wede godoliyasi wede mits'ip'a met'itewi. yeamoni lijochi nigusi bealisi yigedilihi zenidi yenataniya liji isimaeline inide sedede tawik'alehini? aluti. yeakik'ami liji godoliyasi gini alamenachewimi. yek'areyami liji yohanani. ibakihi; lihidi: yanami sayawik'i yenataniya liji isimaeline ligidelewi: wede anite yetesebesebu ayihudi hulu inidibetenu yeyihudani k'ireta inidit'efa nefisihini sile mini yigedilali? bilo bemits'ip'a bek'oyita legodoliyasi tenagere. yeakik'ami liji godoliyasi gini yek'areyani liji yohanani. beisimaeli layi haseti tenagirehalina yihini negeri atadirigi alewi.

41

besebatenyawimi weri kemenigisiti wegenina kenigusu wana wana alek'ochi anidu yeelisama liji yenataniya liji isimaeli keasiri sewochi gari wede mits'ip'a wede akik'ami liji wede godoliyasi met'a: beziyami bemits'ip'a beanidi layi injira belu. yenataniya liji isimaeli keirisumi gari yeneberuti asiru sewochi tenesitewi yesafanini liji yeakik'amin

liji godoliyasini beseyifi metu; yebabilonimi nigusi beageru layi yeshomewini gedelu. isimaelim kegodoliyasi gari bemits'ip'a yeneberutini ayihudi hulu; beziyami yetegenyutini yekeledawiyani selifenyochi hulu gedelachewi. godoliyasini kegedele behwala manimi sayawik'i behuletenyawu k'eni; t'imachewini lach'itewi libisachewinimi k'edidewi gelachewinimi nech'itewi; wede igiziabiheri beti yak'eribu zenidi yehili k'wiribanina it'ani bejichewi iyeyazu; semaniya sewochi kesekemina keselo kesemariyami met'u. yenataniya liji isimaeli kemits'ip'a wet'ito iyalek'ese ligenanyachewi hede: betegenanyachewimi gize. wede akik'ami liji wede godoliyasi nu alachewi. wede ketemami mekakeli bemet'u gize yenataniya liji isimaeli keirisumi gari yeneberu sewochi gedeluachewi; begwdgwadimi mekakeli t'aluachewi. bemekakelachewimi isimaeline. bameda yetesheshege sinidena gebisi zeyitina marimi alenina atigideleni yemiluti asiri sewochi tegenyu. irisumi tewachewi; kwenidimochachewimi gari aligedelachewimi. isimaelim kegodoliyasi gari yegedelachewini yesewochi resa hulu yet'alebeti gwidigwadi nigusu asa yeisiraeline nigusi baosini sile fera yeserawi gwdgwadi nebere: yenataniya liji isimaeli yegedelachewini molabeti. isimaelim bemits'ip'a yeneberewini yehizibuni k'ireta hulu; yenigusuni setochi lijochi yezebenyochumi alek'a nabuzeredani leakik'ami liji legodoliyasi yeset'ewini bemits'ip'a yek'erutini hizibi hulu marekachewi: yenataniya liji isimaeli mariko wede amoni lijochi yihedi zenidi tenesa. yek'areyami liji yohanani keirisumi gari yeneberu yech'ifira alek'ochi hulu yenataniya liji isimaeli yaderegewini kifati hulu besemu gize; sewochuni hulu yizewi kenataniya liji keisimaeli gari liwagu hedu; begeba'onimi balewi betalak'u wiha at'egebi agenyuti. keisimaelim gari yeneberuti hizibi hulu yek'areyani liji yohanani keirisumi gari yeneberutini yech'ifira alek'ochini hulu bayu gize desi alachewi. isimaelim kemits'ip'a yemarekachewi hizibi hulu zeweri bilewi temelesu; wede k'areyami liji wede yohanani hedu. yenataniya liji isimaeli gini kesiminuti sewochi gari kenataniya amelet'e wede amonimi lijochi hede. yek'areyami liji yohanani keirisumi gari yeneberuti yech'ifira alek'ochi hulu yeakik'amin liji godoliyasini bemits'ip'a kegedelewi behwala kenataniya liji keisimaeli yasimelesuachewini yehizibuni k'ireta hulu; kegeba'oni yasimelesuachewini selifenyochi; setochinimi; lijochinimi; janiderebochinimi; wesedu: tenesitewimi wede gibits'i yihedu zenidi bebeteliheimi at'egebi balewi begeroti keme'ami tek'emet'u: isimaeli yebabiloni nigusi beageru layi yeshomewini yeakik'amin liji godoliyasini sile gedelewi keledawiyani feritewalina.

42

yech'ifira alek'ochimi hulu yek'areyami liji yohanani yehoshayami liji yaizaniya hizibimi hulu ketanashu jemiro isike talak'u diresi k'erebu; - nebiyunimi erimiyasini. 'ayinochihi inidayuni kebizu t'ik'iti k'eritenalina limenachini; ibakihi; befitih tidiresi: amilakhimi igiziabiheri yeminihedibetini menige-

dina yeminaderigewini negeri yasayeni zenidi sile inya; selezihi k'ireta hulu; wede amilakihi wede igiziabiheri ts'eliyi aluti. nebiyumi erimiyasi. semichachihwalehu: ineho; inide k'alachihu wede amilakachihu wede igiziabiheri its'eliyalehu: igiziabiherimi yemimelisilachihuni hulu inegirachihwalehu; keinanitemi minimi alisheshigimi alachewi. erimiyasinimi. amilakihi igiziabiheri beanite iji wede inya yelakewini negeri hulu banaderigi; igiziabiheri bemakelachini iwinetenyana tamanyi misikiri yihuni. yeamilakachinimi yeigiziabiherini k'ali bemesimatachini melikami inidihonilini; melikami weyimi kifu bihoni; anitemi wede irisu yeminilikihi yeamilakachinimi yeigiziabiherini k'ali inisemaleni aluti. keasiri k'eni behwala yeigiziabiheri k'ali wede erimiyasi met'a. yek'areyanimi liji yohananani keirusumi gari yeneberutini yech'ifira alek'ochi hulu ketanashu jemiro isike talak'u diresi hizibunimi hulu t'era; inidihimi alachewi. ts'elotachihuni befitu ak'eribi zenidi wede irisu yelakachihuni yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. siladeregihubachihu kifu negeri tets'ets'ichalehuna bezihiki midiri bitik'emet'u iserachihwalehu inji alafersachihumi; itekilachihwalehu inji alinek'ilachihumi. kemitiferuti kebabiloni nigusi atifuru: adinachihu zenidi keijjumi asit'ilachihu zenidi ine keinanite gari nenyina atifuru; yilali igiziabiheri. irisu inidimirachihu wede agerachihumi inidimelisachihu ine imirachihwalehu. inanite gini. beziyami timotalachihu. wede gibits'imi yigebu zenidi beziyami yik'emet'u zenidi fitachewini bemiyak'enu sewochi hulu inidihi yihonibachewali: beseyifina berabi becheneferimi yimotalu: inemi kemamet'abachewi kifu negeri manimi ayik'erimi; manimi ayameli'timi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. kwtayena me'ate beiyerusalemi beminoru layi inide fesese; inidihu wede gibits'i begebachihu gize me'ate yifesisibachihwali: inanitemi let'ilachana lemedenek'ia lemeregemiyana lemesedebiya thionalachihu; yihinimi sifira keinigidihi wedihi atayutimi. inanite yeyihuda k'ireta hoyi; igiziabiheri. wede gibits'i atigibu bilo tenagirobachihwalina zare inidasit'enek'ek'ihwachihu beirigit' iwek'u. inanite. sile inya wede amilakachini wede igiziabiheri ts'eliyi; amilakachinimi igiziabiheri yeminagerihini hulu nigereni inyami inaderigewaleni bilachihu wede igiziabiheri wede amilakachihu likachihuni neberina rasachihuni atilalichihwali. inemi zare negireachihwalehu; wede inanitemi belakenyi negeri hulu yeamilakachihuni yeigiziabiherini

k'ali alisemachihumi. ahunimi hedachihu iniditik'emet'u bewededachihubeti sifira beseyifina berabi becheneferimi iniditimotu beirigit' iwek'u.

43

yeamilakachewini yeigiziabiherini k'ali hulu; leinerisu amilakachewi igiziabiheri yelakewini yihini k'ali hulu; erimiyasi lehizibu hulu menagerini befets'eme gize; yehoshaya liji 'azariyasi yek'areyami liji yohananani ti'ibitenyochimi sewochi hulu erimiyasini. haseti tenagirehali: amilakachini igiziabiheri. beziya tik'emet'u zenidi wede gibits'i atigibu bilo alilakehimi: negeri gini keledawiyani inidigediluni wede babilonimi inidimarikuni bejjachewi asalifehi tiset'eni zenidi yeneriya liji baroki belayachini layi anesasitohali aluti. yek'areyami liji yohananani yech'ifira alek'ochimi hulu hizibumi hulu beyihuda midiri yik'emet'u zenidi yeigiziabiherini k'ali alisemumi. yek'areyami liji yohananani yech'ifira alek'ochimi hulu beyihuda midiri lemek'emet'i ketesededubachewi keahizabi hulu yetemelesutini yeyihudani k'ireta hulu; wenidochinina setochini lijochinimi yenigusunimi setochi lijochi; yezebenyochumi alek'a nabuzeredani kesafani liji keakik'ami liji kegodoliyasi gari yetewachewini sewochi hulu; nebiyunimi erimiyasini yeneriyanimi liji barokini wesedu: yeigiziabiherinimi k'ali alisemumina wede gibits'i midiri gebu; isike t'afinasi diresi met'u. bet'afinasimi yeigiziabiheri k'ali wede erimiyasi inidihi sili met'a. talalak'ochini dinigayochi bejjih wise; yeyihudami sewochi iyayu bet'afinasi balewi beferi'oni beti deji megibiya sheshigachewi: inidihimi belachewi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; like bariyayeni yebabilonini nigusi nabukedenets'ori amet'alehu; zufanunimi ine besheshigehwachewi beinezih dinigayochi layi anoralehu: irisumi malefiyawini dinikwanuni belayachewi yizeregali. met'itomi yegibits'ini midiri yimetali; lemotimi yemihonewini lemoti; lemirikomi yemihonewini lemirik; leseiyifimi yemihonewini leseiyifi asalifo yiset'ali. begibits'imi amalikiti betochi isatini yanedidali yak'at'ilachewimali yimarikachewimali: irenyami debelowini inidimideribi inidihu yegibits'ini ageri yideribali: keziyami beselami yiwet'ali. begibits'imi midiri yalewini yeheliyotuni ketema hawilitochi yisebiral; yegibits'inimi amalikiti betochi beisati yak'at'ilali.

44

begibits'i midiri bemigidolina bet'afinasi bememifosimi bep'atrosimi ageri sile tek'emet'u ayihudi hulu wede erimiyasi yemet'a k'ali yihi newi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. beiyerusalemina beyihuda ketemochi hulu yamet'ahutini kifu negeri hulu ayitachihwali: ineho; zare badima honewali; yemik'emet'ibachewimi yelemi. yihimi yehonewi yasik'ot'unyi zenidi siladereguti kifati; lemayawik'uachewimi lelelochi amalikiti yat'inu zenidi yamelikuachewimi zenidi

silehedu newi. bemaledami tenesiche bariyawocheni nebiyatini hulu sededihubachihuna. inidezihi inide t'elahunu yale rikusi negeri atadirigu alihwachihu. negeri gini alisemumi kekifatachewimi temelisewi lelelochi amalikiti inidayat'inu joroachewini alazenebelumi. silezihi me'atena k'wit'aye fesese; beyihudami ketemochina beiyerusalemi adebabayi nededu: zaremi inide honewi feresu badimami honu. ahunimi yeisraeli amilaki yeserawiti amilaki igiziabiheri inidihi yilali. keyihuda wegeni k'ireta inidayik'erilachihu; wenidinina setini; bilatananina hits'anini kemekakelachihu tat'efu zenidi yihini talak' kifati berasachihu layi lemini taderigalachihu? sewinetachihunimi tat'efu zenidi bemitirimi ahizabi hulu mekakeli meregemiya mesedebiya tihonu zenidi; lemek'emet'i begebachihubati begibits'i midiri lelelochi amalikiti bema'tenachihu bejachihu sira lemini tasik'onyalachihu? bewinu beyihuda midirina beiyerusalemi adebabayi yaderegutini yeabatochachihuni kifati; yeyihudanimi negesitati kifati; yemisitochachewinimi kifati; yeyinanitenimi kifati; yemisitochachihunimi kifati resitachihutalini? isike zare diresi alitewaredumi aliferumimi; beinanitena beabatochachihuni fiti banorihuti higena siri'ate alihedumi. silezihimi yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidi yilali. ineho; yihudani hulu at'efa zenidi fiteni lekifati belayachihu aderigalehu. wede gibits'imi yigebu zenidi beziyami yik'emet'u zenidi fitachewini yak'enutini yeyihudani k'ireta iwesidalehu; hulumi yit'efalu; begibits'imi midiri yiwedik'alu: beseyifina berabi yit'efalu: ketanashumi jemiro isike talak'u diresi beseyifina berabi yimotalu: let'ilachana lemedenek'ia lemeregemiya lemesedebiya yihonalu. iyerusaleminimi inide k'et'ahu; inidihi begibits'i midiri yeminorutini beseyifina berabi becheneferimi ik'et'alehu. beziya lemek'emet'i wede gibits'i midiri kehedu; wede yihuda ageri temelisewi beziya yik'emet'u zenidi kemiwedidu keyihuda k'ireta wegeni yemiyamelit'ina yemik'eri wedeziyami yemimelesi yelemi: kemiyamelit'imi bek'eri manimi ayamelesimi. misitochachewini lelelochi amalikiti mat'enachewini yawek'u sewochi hulu beziyami yek'omu setochi hulu; begibits'i midiri bep'atirosi yetek'emet'u hizibi hulu; talak' gubae honewi leerimiyasi melesuleti inidihimi alu. anite beigziabiheri simi yenegerihenini k'ali anisemahimi. negeri gini inyana abatochachini negesitochachinimi alek'ochachinimi beyihuda ketemochi beiyerusalemi adebabayi inaderigewi inide nebere; lesemayi nigisiti inat'ini zenidi yemet'et'inimi k'wirbani inafesisilati zenidi keafachini yewet'awini k'ali hulu beirigit'i inaderigaleni: beziyani gizemi injera init'egibi neberi; melikamimi yihonilini kifumi anayimi neberi. lesemayi nigisiti mat'enini leirisiwami yemet'et'ini k'wirbani mafisesini ketewini wedihi gini; inya behulu negeri techegirenali; beseyifina berabi alik'enali. inyasi lesemayi nigisiti bat'eninilati yemet'et'inimi k'wirbani bafesesinilati gize; bewinu yale balochachini misiliwani lemabejeti inigocha adirigenilati noroalini? yemet'et'inimi k'wirbani afisenilati noroalini? erimiyasimi yihini k'ali lemelesuleti hizibi hulu; lewenidochuna lesetochu

lehizibumi hulu; meleselachewi inidihimi ale. inanitena abatochachihu negesitochachihumi alek'ochachihumi yemidirimi hizibi beyihuda yitamochina beiyerusalemi adebabayi yat'enachihutini 'it'ani igiziabiheri yasebewi belibumi yanorewi ayidelemeni? igiziabiherimi keinigidihi wedihi yesirachihuni kifatina yaderegachihutini rikwiseti yitagesi zenidi alichalemi: silezihi midirachihu badima medenek'iyami meregemiya honalechi zaremi inide hone yeminoribati yelemi. silat'enachihu; beigziabiherimi layi sile bedelachihu; yeigziabiherinimi k'ali silalisemachihu; behiguna besiri'atumi bemisikirumi silalihedachihu; silezihi zare inide hone yihichi kifu negeri aginyitachihwalechi. erimiyasimi lehizibu hulu lesetochumi hulu inidihi ale. begibits'i midiri yemitinoru yihuda hulu; yeigziabiherini k'ali simu. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. inanitena misitochachihu beafachihu. lesemayi nigisiti inat'ini zenidi yemet'et'inimi k'wirbani inafesisilati zenidi yetesalinewini siiletachinini beirigit'i inifets'imaleni alachihu bejachihumi aderegachihuti: inigidihi siiletachihuni ats'inu siiletachihunimi fets'imu. inanite begibits'i midiri yemitinoru yihuda hulu; silezihi yeigziabiherini k'ali simu: begibits'i midiri hulu beminori beyihuda sewi hulu afi sime keinigidihi wedihi. hiyawu igiziabiherini! tebilu inidayit'era; ineho; betalak' sime miyalehu; yilali igiziabiheri. ineho; lemelikami sayihoni lekifati itegabachwalehu: begibits'imi midiri yaluti yeyihuda sewochi hulu isikit'efu diresi beseyifina berabi yalik'alu. keseyifimi yemiyamelit'u t'ik'iti sewochi honewi kegibits'i midiri wede yihuda midiri yimelesalu: lik'emet'umi wede gibits'i midiri yegubuti yeyihuda k'ireta hulu keine yeyimi keinerisu yemachini k'ali inidits'ena yawik'alu. k'alemi belayachihu lekifati inidits'ena tawik'u zenidi bezihichi sifira inidik'et'achihu milikitachihu yihi newi; yilali igiziabiheri. igiziabiheri inidihi yilali. yeyihudani nigusi sedek'iyasini t'elatu lehonewi nefisunimi lefelegewi lebabiloni nigusi lenabukedenets'ori iji asalife inide set'ehuti; inidihi; ineho; yegibits'uni nigusi fer'oni hofirani let'elatochu nefisunimi lemifelugu iji asalife iset'ewalehu.

45

beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beiyook'emi bearatenyawu 'ameti yeneriya liji baroki inezihini k'alochi keerimiyasi afi bemets'ihafi betsafachewi gize; nebiyu erimiyasi yetenagerewi k'ali yihi newi. baroki hoyi; yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilihali. anite. igiziabiheri behimeme layi hazenini ch'emirobinyalina weyolinyi! belik'isoye ch'uheti dekimealehu; 'irefitinimi alagenyehumi bilehali. inidihini belawi. igiziabiheri inidihi yilali. ineho; yeserahutini aferisalehu; yetekelihutinimi inek'ilalehu: yihewimi bemidiri hulu newi. lerasihi talak'ini negeri tifigialehini? besiga lebashi hulu layi; ineho; kifu negerini amet'alehuna atifeligewi; yilali igiziabiheri: negeri gini behedihibeti sifira hulu nefisihini inide miriko adirige iset'ihalehu.

sile ahizabi wede nebiyu wede erimiyasi yemet'awi yeigiziabiheri k'ali yihi newi. sile gibits'i: beefirat'isi wenizi at'egebi bekerikemishi sile neberewi; beyihuda nigusi beiyosiyasi liji beiyook'emi bearatenyawi 'ameti yebabiloni nigusi nabukedenets'ori sile metawi sile gibits'i nigusi sile feri'oni nika'u serawiti. gasha t'ori azegaju wede selefimi k'irebu. feresenyochi hoyi; feresochini legwmuna wit'u; rasi k'wirinimi defitachihu k'umu: t'orinimi senigilu t'irurinimi libesu. feritewi wede hwalu simelesu; hayalanoachachewimi sidebedebu wede hwalachewimi sayimeleketu fet'inewi sisheshu lemini ayehe? bezihina beziya dinigat'e ale; yilali igiziabiheri. fet'anu ayamelit'imi hayalumi ayidinimi: besemeni beefirat'isi wenizi bekuli tesenakilewi wedek'u. yihi inide gibits'i wenizi yeminesa; wihawimi inide wenizi yeminawet'i mani newi? gibits'i inide gibits'i wenizi yinesali wihawimi inide wenzu yinawet'ali: irisumi.inesalehu midirinimi hulu ikedinalahu: ketemochinina yeminorubachewini at'efalehu biloali. feresochi hoyi; wit'u: seregelochimi hoyi; nigodu: gashami yemiyanegibu yeitiyop'iyana yefat'i hayalani; k'esitinimi yizewi yemisibu yeludi hayalani yiwit'u. ya k'eni t'elatochuni yemibek'elibeti yeserawiti geta yeigiziabiheri yebek'eli k'eni newi: seyifi belito yit'egibali bedemachewimi yisekirali; leserawiti geta leigiziabiheri besemeni midiri beefirat'isi wenizi at'egebi mesiwa'iti alewina. dinigilitu yegibits'i liji hoyi; wede gele'adi wich'i yemik'ebanimi medihaniti wiseji: medihanitini yabezashiwi bekenitu newi: medani yezeshimi. hayalu behayalu layi tesenakilo huletu beanidineti wedik'ewalina ahizabi gwskwnashini semitewali; lik'isoshimi midirinimo molitoatali. yebabiloni nigusi nabukedenets'ori inidimet'ana yegibits'i midiri inidimet'ana igiziabiheri lenebiyu leerimiyasi yetenagerewi k'ali yihi newi. begibits'i tenageru; bemigidolimi asemu; bememifosina bet'afinasu asemu: seyifi bezuriyahi yalewini belitoalina. tenesi tsegajimi belu. hayilenyochihi sile mini tewegedu? igiziabiheri siladekemachewi alik'omumi. bizatachewimi tesenakele; sewimi anidu beanidu layi wedek'e: inerisumi. tenesu; kemiyasich'enik'i seyifi fiti wede wegenachini wede teweledinibati midiri inimelesi alu. beziyami yegibisi nigusi feri'onini. se'atuni yemiyaasalifi gwrwnya bilewi t'eruti. ine hiyawu nenyina beterarochi mekakeli inidale inide tabori; bebahirimu at'egebi inidale inide k'erimelosi; inidihu beiwineti yimet'ali; yilali simu yeserawiti geta igiziabiheri yetebalewi nigusi. inidihu begibits'i yemitik'emech'i liji hoyi; memifosi badima tihonalechina; tik'at'elimalachina; yemik'emet'ibatimi ayigenyimina lemiriko yemihoni 'ik'a azegaji. gibits'i yetewabechi gideri nati: t'ifati gini yimet'ali; kesemeni bekuli yimet'abatali. beirisuwami yalu yetek'et'eru seratenyochi inide sebu weyifenochi nachewi: yet'ifatachewi k'enina yemegobinyetachewi gize met'itobachewalina temelesu; beanidinetimi sheshu; alik'omumimi. keserawitimi gari yihedaluna dimits'i inide ibabi yitemimali: inide inich'eti k'orach'ochimi bemisari yimet'ubatali. yik'ot'eru zenidi yemayichalutini

yeduriwani zafochi yik'orit'alu; yilali igiziabiheri: keanibet'a yilik'i bezitewalina k'wit'irimi yelachewimina. yegibits'i liji tafiralechi: besemeni hizibi iji alifa tiset'alechi. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihu yilali. ineho; yeno! amonini; feri'oninimi; gibits'inimi; amalikitochiwanina negesitatochiwanimi; feri'onina beirisumi yemita-menutini ik'et'alehu: nefisachewinimi bemifeligu sewochi iji; bebabilonimi nigusi benabukedenets'ori iji; bebariyawochumi iji asalife iset'achenalehu: kezziyami behwala anide k'edimowi zemeni yesewi menoriya tihonalechi; yilali igiziabiheri. negeri gini anite bariyaye ya'ik'obi hoyi; atifira; aniteni israeli hoyi; atidenigit'i: ineho; aniteni keruk'i zerihihoni ketemarekobati midiri adinalahu: ya'ik'obimi temeliso yarifali tezeliilomi yik'emet'ali; manimi ayasiferawimimi. anite bariyaye ya'ik'obi hoyi; ine keanite gari nenyina atifira; yilali igiziabiheri: anitenimi yasededihubachewini ahizabini hulu fets'ime at'efalehuna; aniteni gini fets'ime alat'efahimi: bemet'eni ik'et'ahalehu; yale k'it'atimi alitewihimi.

47

feri'onimi gazani sayimeta sile filisit'iemawiyani wede nebiyu wede erimiyasi yemet'awi yeigiziabiheri k'ali yihi newi. igiziabiheri inidihu yilali. ineho; wiha kesemeni yinesali yemiyat'ilek'elik'imi fesashi yihonali: beagerituna bemelawa hulu; beketemayituna beminorubati layi yigorifali: sewochumi yich'ohalu; bemidirimi yemioru hulu yalek'isalu. kehayilenyochi feresochi kekoteyachewi met'ebit'ebi dimits'i; keseregelochumi meshekerikeri; kemenikorakwirochumi metimemi yetenesa abatochi bejjachewi dikami mikiniyati fitachewini melisewi wede lijochachewi ayimeleketumi. yihimi yemihonewi filisit'iemawiyani hulu yat'efa zenidi yek'erutinimi redatochi hulu ket'irosna kesidona yik'orit'i zenidi silemimet'awi k'eni newi: igiziabiheri filisit'iemawiyana yekefitorini deseti k'ireta yat'efalina. buhaneti begaza layi met'itoali: asik'elona t'efachi: ye'enak'i k'iretawochi hoyi! isike meche diresi gelachihuni tinech'alachihu? anite yeigiziabiheri seyifi hoyi; zemi yematilewi isike meche newi? wede segebahi giba ts'et'i bilehimi 'irefi. igiziabiheri beasik'elonana bebahiri dari layi tiizazi set'itoalina; beziyami azegajitotalina inideti zimi tilalehi?

48

sile mo'abi: yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihu yilali. nabawi t'efitalechina weyolati! k'iriyatayimi afiralechi teyizamalachi: misigabi afiralechi denigit'amalechi. keinigidihedi wedhi mo'abi timikihiti yelemi: behaseboni layi. nu hizibi inidatihoni inat'ifati bilewi kifu negeri asibewibatali. medimeni hoyi; anichi degimo tit'efialeshi seyifimi yasadidishali. mefiesina talak'i t'ifati yemili yech'uheti k'ali kehoronayimi tesema. mo'abi t'efitalechi; lijochiwami ch'uhetini asemitewali. beluhhiti ak'ebeti lik'iso iyalek'esu yiwet'aluna;

behoronayimimi k'wilik'wileti yet'ifatina yeme-ba-batini ch'uheti semitewali. sheshitachihu rasachihuni adinu: bemidire beda inidale kwtk'wat'o hunu. besir-ashina bemezigebishi tamineshalina anichi degimo tiyazhiyaleshi: kamoshimi kekahinatuna kealek'ochu gari beanidineti yimarekali. igiziabiherimi inde tenagere; at'ifi wede ketema hulu yimet'ali aniditimi ketema atidinimi: shelek'owimi yit'efali medawimi yibelashali. berira iniditiwet'a lemo'abi kinifi sit'uat: ketemochiwami badimana wena yihonalu. yegiziabiherini sira bechelita yemiyaadegi rigumi yihuni; seyifunimi kedemi yemikelekili rigumi yi-huni. mo'abi ketanashinetu jemiro k'imit'ili nebere; beamibulawimi layi 'arifoali; ke'ik'awimi wede 'ika alitegalabet'emi; wede mirikomi alihedemi: silezihi k'anawi beirisu wisit' k'eritoali; me'azawimi alitelewet'emi. silezihi; ineho; yemiyaagelabit'utini yemilikibeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri; inerisumi yagelabit'utali: ganochunimi bado yaderi-galu; mesitewochunimi yisebiralu. yeisraelimi beti yitamenibati keneberewi kebeteli inidafere; inidihu mo'abi kekamoshi yafirali. inanite. inya hayalani beselifimi ts'inu'ani neni inideti tilalachihu? mo'abi ferisoali; ketemochumi t'efitewali; yetemeret'utimi gwilimasochi wede metaredi weridewali; yilali simu yeserawiti geta igiziabiheri yehone ngisu. yemo'abi t'ifati limet'a k'eriboali mekerawimi ijigi yifet'inali. bezuriyawu yalachihu hulu simunimi yemitawik'u hulu. birituwi betiri; yekeberewi shimeli; inideti tesebere! bilachihu alik'isuleti. bediboni yemitinori hoyi; mo'abini yemiya't'efa wet'itobishalina; amibashinimi sebiroalina kek-ibirishi wireji bet'imatimi tek'emech'i. bearo'eri yemitinori hoyi; bemenigedi at'egebi k'omeshi temelikechi: yesheshewinina yamelet'echiwini. mini honoali? bileshe t'eyik'i. mo'abimi ferisoalina afere: alik'isu ch'uhumi: mo'abi inde tezerefe bearinoni at'egebi awiru. bameda layi; beholoni; beyasa; bemefi'ati layi; bediboni; benabawi; bebeti dibilatayimi layi; bek'iriyatayimi; bebetigamuli; bebetimi'oni layi; bek'iriyoti; bebasora; bemo'abimi midiri ketemochi hulu k'iribina ruk'i behonu layi firidi met'itoali. yemo'abi k'enidi tek'oret'e kinidumi tesebere; yilali igiziabiheri. beigiziabiheri layi koritoalina asikiruti: mo'abimi bet'ifatu layi yinikebaleali; degimomi mesak'iya yihonali. israeli leanite mesak'iya alihonemini? weyisi belebochi mekakeli tegeyitoalini? sile irisu betenagerihi gize rasihini tinek'enik'alehi. inanite bemo'abi yemiti-noru hoyi; ketemochini titachihu be'aleti wisit'i tek'emet'u; begedeli afafimi betiwani inidemitisera inde rigibi hunu. ijigi inde tabeye sile mo'abi ti'ibiti sile timikihitumi sile kwratumi sile megwadedumi sile libumi ti'ibiti semitenali. k'wit'awu minimi inde hone awik'alehu; yilali igiziabiheri: fukerawi minimi aliserami. silezihi lemo'abi alek'isalehu lemo'abimi hulu ich'ohalehu: lek'irihersi sewochi alek'isalehu. anichi yesebama weyini hoyi; keiyazeri lik'iso yilik'i leanichi alek'isalehu: k'irinich'afochishi bahirini teshagirewali; wede iyaazerimi bahiri derisewale: at'ifiwi besebilishina beweyinishi layi met'itoali. hasetina desita kefiyeyamawi irishana kemo'abi midiri t'efitewali: t'ejuni kemet'imek'iyawi

at'ifichalehu: t'emak'iwimi beililita ayit'emik'imi; ililitachewimi ililita ayihonimi. kehaseboni ch'uheti isike eliyalina isike yahats'i diresi dimits'achewini set'itewali: kezo'ari isike horonayimina isike 'egilati shilishiya diresi yiderisali: yenemiremi wiha degimo yiderik'ali. bekorebitawi mesigeja layi yemisewawini leamalikitumi yemiya't'newini kemo'abi at'efalehu; yilali igiziabiheri. yaterefewi tirifu t'efitobetalina: silezihi libe lemo'abi inde inibilita yich'ohali; libemi lek'irihersi sewochi inde inibilita yich'ohali. rasi hulu melat'a t'imimi hulu yetelach'e newina: bejjimi hulu layi kitifati bewegebimi layi mak'i alena. mo'abini inidemayiwededi 'ik'a sebirolehuna bemo'abi segeneti hulu layi beadebabayumi layi behulumi bota lik'iso ale; yilali igiziabiheri. inideti tegelebet'e! befiretими yetenesa mo'abi jeribaw-ini inideti melese! bilachihu alik'isu. mo'abimi bezuriyawu latulu hulu mesak'iyana dinigat'e yi-honali. igiziabiheri inidihu yilalina. ineho; inde nisiri yiberirali kinifunimi bemo'abi layi yizeregali. ketemochu teyizewali; amibawochumi tewesidewali; beziyami k'eni yemo'abi hayalani libi mit' i inde yazati seti libi yihonali. mo'abimi beigiziabiheri layi koritoalina hizibi kemehoni yit'efali. bemo'abi yemitinori hoyi; firihatina gwdgwadi wet'imedimi beanite layi ale; yilali igiziabiheri. bemo'abi layi yemegobinyetini 'ameti amet'abetalehuna; yilali igiziabiheri: befirihati yesheshe begwidigwadi wisit'i yiwedik'ali; kegwdgwadimi yewet'a bewet'imedi yiyazali. yesheshu dekewime kehaseboni t'ila betachi k'omewali: isati kehaseboni nebelibalimi kesewoni wet'itoali yemo'abinimi ma'izeni yesetininimi lijochi anati belitoali. mo'abi hoyi; weyolihi! yekamoshi wegeni t'efitoali: wenidochi lijochihi temarikel-walina; setochi lijochihimi wede miriko hedewalina. negeri gini behwalenyawu zemeni yemo'abini miriko imelisalehu; yilali igiziabiheri. yemo'abi firidi isikezihi diresi newi.

49

sile amoni lijochi: igiziabiheri inidihu yilali. leisraeli lijochi yelutimini? weyisi werashi yelewimini? sile mini milikomi gadini werese? hizibusi beketemochu layi sile mini tek'emet'e? silezihi; ineho; beamoni lijochi ketema berebati layi yeselifi wikatani yemasemabeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri: yefirisirashi kimirimi thionalechi; setochi lijochi-wami beisati yik'a'elalu; isiraalimi yeweresutini yiwerisali; yilali igiziabiheri. haseboni hoyi; gayi ferisalechina alik'ishilati inanitemi yerebati setochi lijochi hoyi; milikomi kahinatuna alek'ochumi beanidineti yimarekaluna ch'uhu; mak'imi tat'ek'u; alik'isumi; bek'it'irochimi mekakeli teriwarawat'u. mani yimet'abinjali bileshe bemezigebishi yeta-menishi anichi kedatenya liji hoyi; beshelek'ochishi; wiha bemiyarekachewi shelek'ochishi; sile mini timekiyaleshi? ineho; bezuriyashi kaluti hulu zenidi firihatini amet'abishalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: iyanidanadachihumi befitchihu wedalewi sifira tisededalachihu; yemisheshutin-imi yemisebesibi yelemi. negeri gini keziya behwala yeamonini lijochi miriko imelisalehu;

yilali igiziabiheri. sile edomiyasi: yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. bewinu betemani t'ibebi yelemini? kebilihatenyochisi mikiri t'efitoalini? t'ibebachewisi alik'oalini? inanite bedidani yemitinoru hoyi; ye'esawini t'ifati; yemigobenyi-betini gize; amet'abetalehuna shishu; wede hwalla temelesu; bet'ilik'imi wisit'i tek'emet'u. weyini lek'amiwochi bimet'ubih; k'arimiyawini ayitewil-himini? lebochisi beleliti bimet'u; yemiya'tefuti isikibek'achewi diresi ayidelemini? ine gini 'esawini 'arak'otihuti; yetesheshegutinimi sifirawochi gelet'ihu; yisheshegimi zenidi ayichilimi: zerumi wenidimochumi gorebetochumi t'efitewali irisumi yelemi. diha adegochihini tewi; inemi behiyiweti anorachewalehu: mebeletochihimi beine yitamenu. igiziabiheri inidihi yilalina. ineho; ts'iwawini yalitegebachewi sewochi t'et'itewitali: anitemi satik'et'a tik'et'alehini? beirigit'i tit'et'alehi inii yale k'it'ati atik'erimi. basora medenek'iyana mesedebeiya mereregimiyami iniditihoni berase miyalehu; yilali igiziabiheri: ketemochiwami hulu lezalelami badima yihonalu. keigiziabiheri zenidi were semichalehu beahizabimi mekakeli. tesebisebu; beirisiwami layi nu leselifimi tenesu yemili melikitenya telikoali. ineho; beahizabi zenidi yetet'ek'ahi; besewochimi zenidi yetenak'ih'i adirigehalehu. be'aleti nik'ak'ati wisit'i yemitik'emet'i; yeterarawini kefitay yemitiyizi hoyi; difiretihina yelibih kwirati atalilewihali. betihini minimi inide nisiri kefi bitaderigi; kezuya aweridihalehu; yilali igiziabiheri. edomiyasimi medenek'iya tihonalechi; yemiyalifibatimi hulu yidenek'ali; sile met'abatimi mek'isefti hulu yafiwach'ibatali. sedomina gemora beinerisumi at'egebi yeneberuti ketemochi inide tegelebet'u; yilali igiziabiheri; inidihi beziya sewi ayik'emet'imi yesewi lijimi ayinoribatimi. ineho; keirisiwa zenidi betolo abarirachewalehuna bet'enekerewi amiba layi keyoridanosi ti'ibiti wisit'i inide anibesa yiwet'ali: yetemeret'ewinimi beirisiwa layi ishomewalehu: inide ine yale mani newi? weyisi leine gize yemi-wesini mani newi? weyisi fiteni yemik'awemi irenya mani newi? silelizi igiziabiheri beedomiyasi layi yemekerebatini mikiri; betemanimi beminoru se-wochi layi yasebatini asabi simu: beiwineti yemeniga tininishochi yigotetalu: beiwineti maderiyachewini badima yaderigidibachewali. kemewidek'achewi dim-its'i yetenesa midiri tenawet'echi; yech'uhetachewimi dimits'i beeritira bahiri tesema. ineho; inide nisiri wet'ito yiberali kinifunimi bebasora layi yizeregali; beziyami k'eni yeedomiyasi hayalani libi mit'i inide yazati seti libi yihonali. sile demasik'o: kifu were semitewalina hamatina arifadi aferu k'ele'tumi: bebahirimi layi hizeni ale; tarifimi zenidi atichilimi. demasik'o dekemekchi tisheshimi zenidi zeweri alechi inik'it'ik'it'imi yazati; inide weladimi seti t'arina mit'i yazati. yetemesegenechiwi ketema; yedesitaye ketema; satilek'ek'i inideti k'erechi? silelizi gob-ezaziwita beadebabayiwa layi yiwedik'alu; beziyami k'eni selifenyochi hulu yit'efalu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. bedemasik'omi k'it'iri layi isati anedi-dalehu yewelide aderinimi adarashochi tibelalechi. yebabiloni nigusi nabukedenets'ori sile meta sile k'edarina sile asori menigisitati: igiziabiheri inidihi

yilali. tenesu wede k'edarimi wit'u; yemisirak'inimi lijochi at'ifu. dinikwanachewinina menigachewini yiwesidalu: megarejochachewinina 'ik'achewini hulu gimelochachewinimi lerasachewi yiwesidalu; bezuriyachewimi hulu t'ifatini t'irubachewi. inanite beasori yemitinoru hoyi; yebabiloni ni-gusi nabukedenets'ori temakirobachihwalina; asabimi asibobachihwalina shishu wede ruk'imi hidu bet'ilik'imi wisit'i tek'emet'u; yilali igiziabi-heri. tenesu; 'irifiti wedalebeti tezeliilomi wede tek'emet'ewi; dejina maweriweriya wedelelewi bichawinimi wede tek'emet'ewi hizibi wit'u. gime-lochachewi yibezebezu yenisisoachachewimi bizati yimarekali: t'egwrachewinimi bezuriya yemilach'utini sewochi wede nefasati hulu ibeti-nachewalehu: kedarichachewimi hulu t'ifati amet'abachewalehu; yilali igiziabiheri. asorimi yek'eboro menoriyana yezalelami badima ti-honalechi: beziyami sewi ayinorimi; yesewi lijimi ayik'emet'ibatimi. beyihuda nigusi besedek'iyasi menigisiti mejemeriya sile elami wede nebiyu wede erimiyasi yemet'awi yeigiziabiheri k'ali yihi newi. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho;wana yehayilachewi mesariya yehonewini yeelamini k'esiti isebiralehu. kearatumi kesemayi ma'izenati aratuni nefasati beelami layi amet'alehu; wede ineziyami nefasati hulu ibetinachewalehu: keelami yetesededu sewochi yemayiderisubeti hizibi ayigenyimi. bet'elatotchachewina nefisachewini bemishuati fiti elamini asidenegit'alehu: kifu negerini irisumi ts'inu k'wit'ayeni amet'abachewalehu; yilali igiziabiheri: isikat'efachewimi diresi behwalachewi seyifi ise-didibachewalehu: zufanenimi beelami anoralehu keziyami nigusunina alek'ochuni at'efalehu; yilali igiziabiheri. negeri gini behwalenyawi zemeni yeelamini miriko imelisalehu; yilali igiziabiheri.

50

igiziabiheri sile keledawiyani midiri sile babiloni benebiyu beerimiyasi yetenagerewi k'ali yihi newi. beahizabi mekakeli tenageru awirumi; 'alamawinimi anisu: awiru; atidebik'u. babiloni tewesedechi; beli afere; merodaki deneg'et: mis-ilochiwa aferu; t'otatiwa deneg'et'u belu. hizibi kesemeni wet'itobatali midiriwanimi badima yaderigali; yemik'emet'ibatimi ayigenyimi: kesewi jemiro isike inisisa diresi sheshitewi hedewali. beziyami werati beziyami gize; yilali igiziabiheri; yeisraeli lijochina yeyihuda lijochi beanidineti honewi yimet'alu; iyalek'esumi menigedachewini yihedalu; amilakachewinimi igiziabiherini yifeli-galu. fitachewinimi wedeziya ak'intewi. nu; keto bemayiresa bezelalemi k'ali kidani wede igiziabiheri tet'egu bilewi sile ts'iyoni menigedi yit'eyik'alu. hizibe yet'efu begochi honewali: irenyochachewi asatuachewi; beterarochimi layi yetek'ibezebezu adereguachewi: keterara wede korebita alefu; bere-tachewinimi resu. yagenyuachewi hulu beluachewi; t'elatotchachewimi. bet'sidik'i maderiya beigiziabi-heri layi; beabatochachewi tesifa beigiziabiheri layi hat'iatu sile seru inya alibedelinimi alu. kebabiloni mekakeli shishu; kekeledawiyanimi diri wit'u;

bemenigochimi fiti inide awira fiyelochi hunu. ineho; kesemene midiri yetalalak'i ahizabini gubae asinesalehu bebabilonimi layi amet'achewalehu: beirisiwami layi yiselelalu; keziyami tiwesedalechi: filats'ochachewimi badowini inidemayimelesi inide bilingi jagina filats'a nachewi. yekelawidewonimi midiri tibebezalechi; yemibezebizuatimi hulu yit'egibalu; yilali igiziabiheri. risiteni yemitibezebizu inanite hoyi; desi biloachihwalina; hasetinimi adirigachihwalina; bemesiki layimi inidalechi gideri honachihu tek'enat'itachihwalina; inide birituwochimi feresochi ashikakitachihwalina; inatachihu ijigi tafiralechi; yeweledachihumi tigosek'wilalechi: ineho; beahzibi mekakeli hwalenyayitu tihonalechi: midire bedana derek'i midiri berehami tihonalechi. keigiziabiheri k'wit'a yetenesa badima tihonalechi inji sewi ayik'emet'ibatimi: bebabilonimi bekuli yemiyalifi hulu yidenek'ali bemet'abatimi mek'isefti hulu yafiwach'ali. inanite k'esitini yemitigetiru sewochi hulu; bebabiloni layi bezuriyawa teselefu: beigiziabiheri layi hat'ati seritalechina weriwrubati filats'ochinimi atinifegu. yeigiziabiheri bek'eli newina bezuriyawa ch'uhubati: jiwani set'echi: gini-bochiwa wedek'u k'it'irochiwami feresu: irisiwani tebek'elu inide serachiwami sirubati. zeriwinina bemekeri gize mach'idi yemiyizewini kebabiloni at'ifu: kemiyasich'enik'i seyifi fiti iyanidanidu wede wegenu yimelesali iyanidanidumi wede ageru yisheshali. isiraeli yebazene begi newi: anibesochi asadeduti: mejemeriyi yeasori nigusi belawi; bemech'ereshami yebabiloni nigusi nabukedenets'ori at'initumi k'oret'emewi. silezihi yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihii yilali. yeasorini nigusi inide k'et'ahu inidihu; ineho; yebabilonini nigusina midiruni ik'et'alehu. isiraelinimi wede masemariyawu imelisalehu; bek'erimelosina bebasanimi layi yisemarali; sewinnetumi beeffimeri terarana begele'adi layi tit'egibalechi. inezihini yasik'erehwachewini yik'iri ilachewalehuna beziyani werati beziyami zemeni; yilali igiziabiheri; yeisiraeli bedeli yeyihudami hat'ati yifelegali minimi ayigeniyimi. bemiratayimi midiri layi befak'udimi beminoruti layi wit'a: gidelachewi fets'imehimi at'ifachewi; yilali igiziabiheri; inidazezihuhimi hulu adirigi. yeselifina yetalak'i t'ifati wikata bemidiri layi ale. yemidiri hulu medosha inideti dek'ek'e inidetisi tesebere! babilonisi beahzibi mekakeli inideti badima honechi! babiloni hoyi; at'imijebishalehu anichimi satawik'i teyzeshali: keigiziabiheri gari sile tewagashi teyenyiteshali teyzeshimali. yeserawiti geta igiziabiheri bekeledawiyani midiri yisera zenidi sira alewina igiziabiheri 'ika betuni kefito yek'wit'awini 'ika t'ori awit'itoali. keyebekulu beirisiwa layi wit'u; goterawochiwanimi kifetu: inide kimirimi adirigwati fets'imachihumi at'ifuati; anidachimi atasik'erulati. weyifenechiwani hulu iredu; wede metaredimi yiwiredu: k'enachewi; yemegobinyetachewi gize; derisoalina weyolachewi! yeamilakachinimi yeigiziabiherini bek'eli yemek'idesunimi bek'eli betsi'oni yineguru zenidi sheshitewi kebabiloni ageri yamelet'uti sewochi dimits'i tesemitoali. k'esitini yemigetirutini

k'esitenyochini hulu bebabiloni layi t'iruachewi: bezuriyawa siferubati anidimi ayamilit'i: beisiraeli k'idusi layi beigiziabiheri layi koritalechina inide sirawa met'eni melisulati; inidaderegechimi hulu adirigubati. silezihi gobezazitiwa beadebabayiwa layi yiwedik'alu; beziyami k'eni selifenyochiwa hulu yit'efalu; yilali igiziabiheri. ti'ibitenyawu hoyi; yemegobinyetihi gize; k'enihi derisoalina ineho; beanite layi nenyi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. ti'ibitenyawu tesenakilo yiwedik'ali yemiyanasawimi yelemi: beketemochumi wisit'i isati anedidalehu; bezuriyawimi yalewini hulu tibelelechi. yeserawiti geta igiziabiheri inidihii yilali. yeisraeli lijochina yeyihuda lijochi beanidineti tegefitewali; yemarekwachewimi hulu behayili yiyizuachewali; yilek'ik'uachewimi zenidi inibi bilewali. tebezhiachewi biritu newi; simumi yeserawiti geta igiziabiheri newi: midirininimi yasari fi zenidi bebabilonimi yeminorutini yawiki zenidi mugitachewini fets'imi yimiwagetali. seyifi bekeledawiyaniwa bebabiloni beminoru layi; bealek'ochiwana bet'ibebenyochiwa layi ale; yilali igiziabiheri. seyifi bemigwadeduti layi ale sene-fochimi yihonalu; seyifimi behayalanochiwa layi ale inerisumi yidenegit'alu. seyifi beferesochachewina beseregelochachewi layi bemekakeliwami baluti beliyu beliyu hizibi hulu layi ale; inerisumi inide setochi yihonalu: seyifimi bemezigebiwa layi ale lebizibezami yihonali. irisiwa yetek'erets'u misilochi midiri nati; inerisumi bet'otati yimekaluna dirik'i bewihochiwa layi yihonali inerisumi yiderik'alu. silezihi yemidire beda arawiti ketekwilawochi gari yik'emet'ubatali; segonochimi yik'emet'ubatali: sewimi kezuya wediya lezelalomi ayik'emet'ibatimi; isike liji lijimi diresi yeminoribati yelemi. sedominina gemorani beat'egbachewimi yeneberutini ketemichi igiziabiheri inide gelebet'achewi; yilali igiziabiheri; inidihu sewi beziya ayik'emet'imi yesewimi liji ayinoribatimi. ineho; hizibi kesemeni yimet'ali talak'i hizibina bizu negesitatimi kemidiri daricha yinesalu. k'esitinina t'orini yiyizalu: ch'ekanyochi nachewi mihiretimi ayaderigumi: dimits'achewi inide bahiri yitemimali beferesochimi layi yik'emet'alu: yebabiloni seti liji hoyi; leselifi inide tezegaje sewi iyanidanidachewi beanichi layi teselefu. yebabiloni nigusi wereachewini semitoali; ijumi dekamalechi; ch'inik'etimi yizotali; mit'i weladi setini inidemiyizati ch'inik'eti yizotali. ineho; keirisiwa zenidi betolo abarirachewalehuna bet'enererewi amiba layi keyoridanosi ti'ibiti wisit'i inide anibesa yiwet'ali: yetemeret'ewinimi beirisiwa layi ishome-walehu: inide ine yale mani newi? weyisi leine gize yemiwesini mani newi? weyisi fiteni yemik'awemi irenya mani newi? silezihi igiziabiheri bebabiloni layi yemekerebatini mikiri; bekeledawiyanimi midiri layi yasebatini asabi simu: beiwineti yemeniga tinanishochi yigotetalu: beiwineti maderiyachewini badima yaderigibachewali. kebabiloni meyazi dimits'i yetenesa midiri tenawet'echi; ch'uhetimi beahzibi mekakeli zenidi tesema.

igiziabiheri inidihi yilali. ineho; bebabiloni layina bekeledawiyani midiri beminoruti layi at'ifiwini nefasi asinesalehu. bebabiloni layi yemiyazerutini sewochi isedidalehu inerisumi yazeruatali; midiriwanimi bado yaderigalu: bemekerami k'eni bezuriyawa yikebiyuatali. beweriwariwi layi bet'irurimi bemesawer layi k'esitenyawu k'esituni yigetiri: legobezazitiwa atizenu serawitiwanimi hulu at'ifu. bekeledawiyanimi midiri tegedilewi; bemedawami layi tewegitewi yiwedik'alu. midirachewi beisraeli k'idusi layi beteserawi bedeli minimi inikwa yetemolachi bitihoni; isiraelimi hone yihuda beamilaku beserawiti geta beigiziabiheri zenidi alitet'alemi. kebabiloni wisit'i shishu; iyanidanidachihumi nefisachihuni adinu: bededeliwa ati't'ifu; yeigiziabiheri bek'eli gize newina; irisumi bidiratiwani yikefilatalina. babiloni beigiziabiheri iji wisit'i midirini hulu yasekerechi yewerik'i ts'iwa neberechi; ahizabimi ket'ejwa t'et'ewali: silezihi ahizabi abidewali. babiloni bedinigei wedik'a t'efitalechi: alik'isulati; tifewesimi inide hone lekwsliwa medihaniti wisedulati. babilonini fawesinati; irisiwagini alitefawesechimi: firidiwa isike semayi derisoalina; isike demenami diresi kefi kefi biloalina titachihwati iyanidanidachini wede agerachini inihidi. igiziabiheri ts'idik'achinini awit'itoali: nu; bet'siyoni yeamilakachinini yeigiziabiherini sira ininageri. filats'ochini salu gashawochinimi azegaju: igiziabiheri yat'efati zenidi asabu bebabiloni layi newina yemedonini negesitati menifesi asinesitoali: yeigiziabiheri bek'eli yemek'idesu bek'eli newina. bebabiloni k'it'iri 'alamawini anisubeti; t'ibek'ani ats'inu; temelikachochini ak'umu; dibik'i t'ori azegaju. igiziabiheri bebabiloni beminoruti layi yetenagerewini asiboalina; adirigoalimina. anichi bebizu wiha at'egebi yetek'emet'ishi; bemezigebimi yebelet'egishi hoyi; inide sisitishi met'eni fits'ameshi derisoali. yeserawiti geta igiziabiheri inidihi sili berasu miloali. bewinetai sewochini inide anibet'a imolabishalehu; inerisumi ch'uheti yanesubishali. midirini behayilu yefet'ere; 'alemuni bet'ibebu yemeserete; yemayatinimi bemasitewalu yezerega irisu newi. dimits'uni basema gize wihochi besemayi yitawekalu; kemidirimi dari demenatini kefi yaderigali: lezinabimi mebierek'ini yaderigali; nefisinimi kebete mezagibitu yawet'ali. sewi hulu iwik'eti at'ito senifoali; anit'irenyami hulu kek'ere's'ewi misili yetenesa afiroali: k'elit'o yetesera misilu wisheti newina; isitinifasimi yelachewimina. inerisumi minaminitena yek'elidi sira nachewi: betegobenyu gize yit'efalu. yeyak'obi idili fenita inide inezihii ayidelemi; irisu yehulu fet'ari newina: isiraelimi yerisitu negedi newi; simumi yeserawiti geta igiziabiheri newi. anichi medoshayena yet'ori mesariyaye neshi: beanichi ahizabini isebabiralehu: beanichimi menigisitatini at'efalehu: beanichi feresunina feresenyawini isebabiralehu: beanichimi seregelawinina belayu yemik'emet'ewini isebabiralehu: beanichimi wenidinina setini isebabiralehu: beanichimi shimagilewinina bilatenawini isebabiralehu: beanichimi golimasawinina k'onjoyituni isebabiralehu:

beanichimi irenyawinina menigawini isebabiralehu: beanichimi arashunina t'imajuni isebabiralehu: beanichimi alek'ochinina shumamitochini asebabiralehu. bet'siyoni be'ayinachihu fiti sileseruti kifatachewi hulu bebabilonina bekeledawiyani midiri beminoru hulu layi fidachewini ikefilalehu; yilali igiziabiheri. anite midirini hulu yemitat'efa at'ifi terara hoyi; ineho; ine beanite layi nenyi; yilali igiziabiheri: ijenimi izeregabihalehu; kedingayochimi layi anikebalilihalehu; yetek'at'elemi terara aderigihalehu. keanitemi lema'izenina lemesereti yemihoni dinigayi ayiwesidumi; lezelalemimi badima tihonalehi; yilali igiziabiheri. bemidiri layi 'alamani anisu beahizabimi mekakeli meleketi nifu; ahizabimini azegajubati: yegaratinina yeminini yeasikenazinimi menigisitati sebisibubati alek'anime belayiwa ak'umu: inide t'egwrami kubikuba feresochini belayiwa awit'u. ahizabini yemidoninimi negesitati alek'ochinimi shumamitochinimi hulu yegizatachewinimi midiri hulu azegajubati. manimi inidayik'emet'ibati yebabilonini midiri badima yaderigati zenidi yeigiziabiheri asabi bebabiloni layi ts'entoalina midiri tenawet'alechi tamemechimi. yebabiloni hayalani mewagatini titewali beamibawochachewimi wisit'i tek'emit'ewali: hayilachewimi t'efitoali inide setochini honewali: maderiyawochiwami nedidewali meweeriweriyawochiwami tesebirewali. -32 kedari isike dari diresi ketemawini inide teyazechi melikamiwochiwami inide teyazu; k'it'iriwami beisati inide tek'at'ele; silenyochimi inide deneget'u lebabiloni nigusi yinagiri zenidi werenyawu werenyawini melikitenyawimi melikitenyawini ligenanyi yirot'ali. yeisraeli amilaki yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. awidima inide tereget'e gize; inidihi yebabiloni liji nati: t'ik'iti k'oyita yemekeri gize yiderisibatali. yebabiloni nigusi nabukedenets'ori belanyi; k'efafelenyimi; inide bado ik'ami aderegenyi; inide zenidomi wat'enyi; kemit'afit'ewimi migibe hoduni mola; inenimi t'alenyi. bet'siyoni yemitik'emet'i. beinena besigaye yetederege gifi bebabiloni layi yihuni tilalechi: iyerusalemimi. deme bekeledawiyani midiri beminoruti layi yihuni tilalechi. silezihi igiziabiheri inidihi yilali. ineho; imiwagetilishalehu bek'elishinimi ibek'elilishalehu: bahiriwanimi dirik'aderigewalehu minich'iwanimi aderik'ewalehu. babilonini yedinigayi kwllina yek'eboro maderiya medenek'iyami mafiwach'ami tihonalechi; yemik'emet'ibatimi sewi ayigenyimi. beanidinetimi inide anibesochi yagesalu; inide anibesami debolochi yagwimerimalu. bemok'achewi gize desi inidilachewi lezelalemimi anik'elafitewi inidayinek'u yemet'et'i gibizha aderigilachewalehu asekirachewimalehu; yilali igiziabiheri. inide t'ebotochina inide awira begochi inide awira fiyelochimi wede metaredi aweridachewalehu. sheshaki inideti teyazechi! yemidirimi hulu misigana inideti tewesedechi! babilonimi beahizabi mekakeli medenek'iyani inideti honeshi! bahiri bebabiloni layi wet'a bemogedumi bizati tekedenechi. ketemochiwa badimana derek'i midiri midire bedami; sewimi yemayik'emet'ibeti yeweswimi liji yemayalifibeti midiri honu. bebabilonimi wisit'i belini ik'et'alehu yewat'ewinimi keafu asitefawalehu: ahizabimi kezaya

wediya wede irisu ayisebesebumi; yebabilonimi k'it'iri yiwedik'ali. hizibe hoyi; kemekakeliwa wit'u iyanidanidachihumi keigiziabiheri ts'nu alek'wa rasachihuni adinu. bemidirimi kemisema were yetenesa atifuru libachihumi yezale ayihuni: beanidi 'ameti were yimet'ali; kezziyami behwala belelawi 'ameti were; bemidirimi layi gifi yimet'ali; alek'ami bealek'a layi yinesali. silezihi; ineho; yetek'erets'utini yebabiloni misilochi yemik'et'abeti zemeni yimet'ali; midiriwami hulu tafiralechi: tewegitewimi yemotuti hulu bemekakeliwa yiwedik'alu. at'ifiwochi kesemeni yimet'ubatalina semayina midiri beinerisumi yalewi hulu sile babiloni ilili yilalu; yilali igiziabiheri. babilonimi keisraeli tewegitewi yemotuti inidiwedik'u inidaderengechi; inidihu bebabiloni kemidiru hulu tewegitewi yemotuti yiwedik'alu. keseyifi yamelet'achihu hoyi; hidu; atik'umu: igiziabiherini keruk'i asibu; iyerusalemimini belibachihu asibu. sidibini sile semani afirenali: ba'idani sewochi wede igiziabiheri bete mek'idesi gebitewalina newiri fitachinini kedinotali. silezihi; ineho; yetek'erets'utini misilochiwa yemik'et'abeti zemeni yimet'ali; yilali igiziabiheri bemidiriwami layi hulu yeteweguti yanik'wariralu. babiloni minimi wede semayi bitiwet'u; yehayiliwani kefita bitats'ena; keine zenidi at'ifiwochi yimet'ubatali; yilali igiziabiheri. kebabiloni ch'uheti; kekeledawiyanimi midiri yetalak'i t'ifati dimits'i tesemitoali. igiziabiheri babilonini at'ifitoatalina; keirisiwami talak'uni dimits'i zimi asenyitoalina: mogedachewimi inde bizu wihochi yitemimali; yedimts'achewimi ch'uheti tesemitoali. at'ifiwi bebabiloni layi met'itobatalina; hayalanochiwa yetazu; k'esitachewimi tesebabere: igiziabiheri fidani yemikefili amilaki newina; fidanimi beirigit'i yikefilali. mesafinitochiwanina t'ibebenyochiwanimi; alek'ochiwanina shumamitochiwanini hayalanochiwanini asekiralehu; lezealemini anik'elafitewi ayinek'umi; yilali simu yeserawiti geta igiziabiheri yetebelewi nigusi. yeserawiti geta igiziabiheri inidihu yilali. sefiwi yebabiloni k'it'iri fets'imo yiferisali rejajimochimi berochiwa beisati yik'at'elalu: yewegenochimi dikami kenitu tihonalechi; yeahizabimi sira leisati tihonalechi: inerisumi yidekimalu. yemehiseya liji yeneriya liji seraya yeyihuda nigusi sedek'iyasi benegese bearatenyawi 'ameti keirisu kari wede babiloni behede gize nebiyu erimiyasi yazezewi k'ali yihi newi. serayami yebeti azazhi nebere. bebabilonimi layi yemimet'awini kifu negeri hulu; sile babiloni yetets'afewi yihini k'ali hulu; erimiyasi bemets'ihafi layi ts'afewi. erimiyasimi serayani inidihu alewi. wede babiloni begebahi gize iyi yihini k'ali hulu anibibina. abetu; kesewi jemiro isike inisisa diresi manimi inidayik'emet'ibati; lezealemini badama iniditihoni tat'efati zenidi bezihichi sifira layi tenagirehali beli. yihini mets'ihafi manibebi k'efets'emih behwala; dinigayini iseribeti beefirat'isimi wisit'i t'alewi: anitemi. ine kemamet'abati kifu negeri yetenesa inidihu babiloni tiset'imalechi atinesamimi beli. yeerimiyasi k'ali isikezihi diresi newi.

sedek'iyasi menigesi bejemere gize yehaya anidi 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi asira anidi 'ameti negese: inatumi amit'ali yetebalechi yelibina sewi yeerimiyasi liji neberechi. iyoak'emimi inidaderge hulu beigiziabiheri fiti kifu aderege. kefitumi awit'ito isikit'ilachewi diresi yihi beigiziabiheri k'wit'a beiyerusalemima beyihuda layi honoalina: sedek'iyasimi bebabiloni nigusi layi 'amets'e. sedek'iyasimi benegese bezet'enenyawi 'ameti beasirenyawi weri kewerumi beasirenyawi k'eni yebabiloni nigusi nabukedenets'orina serawitu hulu beiyerusalemi layi met'itewi kebebuati bezuriyawami 'iridi aderege. ketemayitumi isike nigusi isike sedek'iyasi isike asira anidenyawami 'ameti diresi tekebiba nebere. bearatenyawimi weri bezet'enenyawi k'eni beketemayitu rabi ts'enito nebere; leagerumi sewochi injera tat'a. ketemayitumi teseberechi; selifenyochimi hulu sheshu; behuletumi k'it'iri mekalaki balewi beri wede nigusi atikiliti bemiwesidewi menigedi beleliti keketemayitu wet'u. keledawiyanimi beketemayitu zuriya neberu: be'arebami menigedi hedu. yekeledawiyanimi serawiti nigusuni teketateluti; beiyarikomi meda sedek'iyasini yazu: serawitumi hulu keirisu zenidi tebetinewi nebere. nigusunimi yizewi yebabiloni nigusi wedalebati behamati midiri wedalechiwi wede ribila amet'uti: irisumi firidini beirisu layi tenagere. yebabilonimi nigusi yesedek'iyasini lijochi befitu gedelachewi; yeyihudanimi alek'ochi hulu degimo beribila gedelachewi. yesedek'iyasini 'ayinochi awet'a: yebabilonimi nigusi beseniselati aserewi wede babilonimi wesedewi; isikimotimi diresi begizoti beti anorewi. bebabiloni nigusi benabukedenets'ori beasira zet'enenyawi 'ameti beamisitenyawu weri kewerumi beasirenawu keni bebabiloni nigusi fiti yek'omewi yezebenyochu aleka nabuzeredani wede iyerusalemi met'a. yeigiziabiherini betina yenigusunni beti ak'at'ele: yeiyerusalemimi betochi hulu; talalak'ochini betochi hulu; beisati ak'at'ele. kezebenyochumi alek'a kari yeneberewi yekeledawiyani serawiti hulu yeiyerusalemimi k'it'iri hulu zuriyawani aferesu. yezebenyochumi alek'a nabuzeredani yehizibuni dihochi; beketemami wisit'i yek'erewini hizibi; sheshitewimi wede babiloni nigusi yetet'egutini; yehizibunimi k'ireta afesele. yezebenyochumi alek'a nabuzeredani keageru dihochi weyini tekayochina arashochi inidihonu asik'ere. keledawiyanimi beigiziabiheri beti yeneberutini yenas 'amidochi beigiziabiherimi beti yeneberutini mek'emeh'awochina yenasuni kwire sebareru; nasunimi wede babiloni wesedu. minichetochunina mek'ariyawochinimi mekositeriyawochinina disitochini ch'ilifawochinimi yemiyagelegilubetinimi yenas 'ik'a hulu wesedu. yezebenyochumi alek'a ts'iwawochunina manidejawochuni disitochunina minichetochini mek'irezochinina ch'ilifawochuni menik'elochinimi; yewerik'uni 'ik'a bewerik'i; yebirunimi 'ik'a bebiri adirigo; wesede. nigusu selomonimi leigiziabiheri beti yaserachewini huletuni 'amidochi; anidunimi kwire;

kemek'emech'awochumi betachi yeneberutini asira huletuni yenasi berewochi wesede: leinezihi 'ik'awochi hulu nasi mizani alineberemi. 'amidochumi; yeanidu 'amidi k'umeti asira siminiti kinidi nebere; yezuriyawimi met'eni asira huleti kinidi nebere: wifiretumi arati t'ati yahili nebere; badomi nebere. yenasumi gwililati belayu nebere: yeanidumi gulilati k'umeti amisiti kinidi nebere; begwililatumi layi bezuriyawimi hulu kenasi yeteseru merebebina romanochi neberubeti: behuletenyawimi 'amidi degimo inidezihi yale negerina romanochi neberubeti. besite wich'imi zet'ena sidisiti romanochi neberu. bemerebebumi zuriya yeneberu romanochi hulu anidi meto neberu. yezebenyochumi alek'a talak'uni kahini serayani huletenyawinimi kahini sofoniyasini sositunimi berenyochi wesede: keketemayitumi beselifenyochi layi teshomewi keneberuti aniduni jenidereba; beketemayitumi kemigenyuti benignu fiti kemik'omuti sebatuni sewochi; yeagerunimi hizibi yemiyaselifewini yeserawituni alek'a ts'ehafi; beketemayitumi ketegenyuti keageru hizibi sidisa sewochi wesede. yezebenyochumi alek'a nabuzeredani wesido yebabiloni nigusi wedalebeti wede ribila amet'achewi. yebabilonimi nigusi metachewi; behamatimi midiri balechiwi beribila gedelachewi. inidihu yihuda keageru temareke. nabukedenets'ori yemarekewi hizibi yihi newi: besebatenyawi 'ameti sositi shihi haya sositi ayihudi: nabukedenets'orimi beasira siminitenyawi 'ameti siminiti meto selasa huleti nefisi keiyerusalemi marikoali: benabukedenets'ori behaya sositenyawimi 'ameti yezebenyochu alek'a nabuzeredani keayihudi sebatu meto ariba amisiti nefisi marikoali: sewochi hulu arati shihi sidisiti meto neberu. inidihimi hone: yeyihuda nigusi yoakini betemareke beselasa sebatenyawi 'ameti beasira huletenyawimi weri kewerumi behaya amisitenyawimi k'eni; yebabiloni nigusi yorimarodeki benegese beanidenyawimi 'ameti yeyihudani nigusi yeyoakinini rasi kefi kefi aderege kewehehinimi awet'awi: bemelikamimi tenagerewi; zufanunimi keirisu gari bebabiloni keneberuti negesitati zufani belayi aderegeleti. bewehinimi wisit'i lebisoti yeneberewini libisi lewet'eleti; yoakinimi behiyiwetu zemeni hulu befite huligize injera yibela neberi. yebabilonimi nigusi behiyiwetu zemeni hulu isikimoti diresi yezewetiri k'elebi 'ileti 'ileti yiset'ewi neberi.

beselasanyawi 'ameti bearatenyawu weri kewerumi beamisitenyawu k'eni bekobori wenizi bemirikonyochi mekakeli salehu semayati tekefetu; yeigiziabiherinimi raiyi ayeahu. : nigusu yookini betemareke beamisitenyawu 'ameti : kewerumi beamisitenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali bekeledawiyani ageri bekobori wenizi wede buzi liji wede kahinu wede hizik'ieli met'a. yeigiziabiherimi iji beziya beine layi honechi; : inemi ayeahu; inehomi; kesemeni bekuli 'awilo nefasina talak'i demena yemiberik'imi isati met'a; bezuriyawimi ts'edali nebere; bemekakelimi beisatu wisit'i inidemibilech'elech'i yewerik'i misiya nebere. : kemekakelimi yearati inisisochi amisaya wet'a. melikachewimi indezihi nebere; sewimi yimesilu neberi. : leiyanidanidumi arati arati fiti; leiyanidanidumi arati arati kinifi neberuti. : igirochachewimi k'et'i yalu igirochi neberu: yeigirachewimi kote inide t'ija igiri kote nebere: inide tewelevela nasimi yibilech'elech'i neberi. : bekinifochachewimi betachi beiyaratu godinachewi inide sewi iji nebere: learatumi inidezihi yalu fitina kinifi neberuachewi. : kinifochachewi irisi beirisu yeteyayaze nebere: sihedumi ayigelamet'umi neberi; iyanidanidumi fituni ak'inito yihedi neberi. : yefitachewi amisaya inide sewi fiti nebere; learatumi besite k'enyachewi inide anibesa fiti; besite girachewimi inide lami fiti neberachewi; learatumi degimo yenisiri fiti neberachewi. : kinifachewimi belayi tezerigito neberi; yeiyanidanidumi huleti huleti kinifachewi yeteyayazu neberu; huleti huletumi gelachewini yikedinu neberi. : iyanidanidumi wede fiti k'et'i bilo yihedi neberi: menifesimi wedemihedibeti hulu yihedu neberi; sihedumi ayigelamet'umi neberi. : beinisisochu mekakeli inidenididi yeisati fimi yale misiya nebere: beinisisochi mekakeli wedihina wediya yemihedi inide fana yale misiya nebere: leisatumi ts'edali neberewi; keisatumi mebirek'i yiwet'a neberi. : inisisochumi inide mebirek'i misiya yirof'una yimelesu neberi. : inisisochinimi simeleketi; ineho; bearatu inisisochi at'egebi bemidiri layi anidi anidi menikorakwiri ayeahu. : yemenikorakwirumi meliki inide birele nebere: aratumi anidi amisaya neberu: sirachewimi bemenikorakwiri wisit'i inidale menikorakwiri nebere. : beiyaratu godinachewi yihedu neberi: sihedumi ayigelamet'umi neberi. : k'umetachewimi yerezemena yemiyasifera nebere: yearatumi kibebi zuriyawu be'ayini temolito neberi. : inisisochumi behedu gize menikorakwirochu beat'egebachewi hedu. inisisochumi kemidiri kefi kefi balu gize menikorakwirochu kefi kefi alu. : menifusu wedemihedibeti hulu inerisu hedu: yeinisisochi menifesi bemenikorakwirochu wisit'i neberena menikorakwirochu beinerisu at'egebi kefi kefi alu. : yeinisisochi menifesi bemenikorakwirochu wisit'i neberena ineziya sihedu inezihit yihedu neberi: ineziyami sik'omu inezihit yik'omu neberi: ineziyami kemidiri kefi kefi silu menikorakwirochu beat'egebachewi kefi kefi yilu neberi. : keinisisochi rasi belayi yemiyasifera beredo yemimesili yet'eferi amisaya berasachewi layi tezerigito neberi. : ket'eferumi betachi kinifochachewi

irisi berisachewi tek'anitewi neberi: leiyanidanidumi gelawini yemikedinu huleti huleti kinifochi neberuti. : sihedumi yekinifochachewi dimits'i inide bizu wiha dimits'i; inide huluni yemichili yeamilakimi dimits'i; inide talak'imi serawiti dimits'i hono semahu: sik'omumi kinifochachewini zik'i yaderigu neberi. : berasachewimi layi kalewi t'eferi belayi dimits'i tesema: sik'omumi kinifochachewini zik'i yaderigu neberi. : berasachewimi belayi kalewi t'eferi belayi yeseniperi dinigayi yemimesili yezufani amisaya nebere: bezufanumi amisaya layi inide sewi meliki amisaya nebere. : kewegebumi amisaya wede layi yemibilech'elech'i yewerik'i misiya ayeahu: kewegebumi amisaya wede tachi inide isati misiya ayeahu: bezuriyawimi ts'edali nebere. : bezinabi k'eni bedemena wisit'i inide k'esite demena amisaya; inidihu bezuriyawu yale ts'edali amisaya nebere. yeigiziabiheri kibiri misale meliki yihi nebere. bayehumi gize begimibare tedefahu; yeminagerinimi dimits'i semahu.

2

irisumi. yesewi liji hoyi; beigirih k'umi inemi inagerihalehu alenyi. : betenagerenyimi gize menifesi gebabinyi beigiremi ak'omenyi; yeminagerenyinimi semahu. : irisumi inidihit alenyi. yesewi liji hoyi; beine layi wede 'amets'u wede 'amets'enyochi sewochi wede isiraeli lijochi ilikihalehu. inerisuna abatochachewi isike zare diresi 'amets'ubinyi. : inerisu fitachewi yetech'emateri libachewimi yedenedene lijochi nachewi. ine wede inerisu ilikihalehu: anitemi. geta igiziabiheri inidihit yilali belachewi. : inerisumi 'amets'anya beti nachewina bisemu weyimi bayisemu nebiyi bemekakelachewi inidale yawik'alu. : anite; yesewi liji hoyi; kwirinichitina ishohi keanite gari binorumi; anitemi beginit'ochi mekakeli bitik'emet'imi; atifirachewi; k'alachewinimi atifira: anite k'alachewini atifira; kefitachewimi yetenesa atidenigit'i: inerisu 'amets'anya beti nachewina. : inerisu 'amets'anya beti nachewina bisemu weyimi bayisemu k'aleni tinegirachewalehi. : anite gini; yesewi liji hoyi; yeminegirihini sima: inideziya inide 'amets'enyawi beti 'amets'anya atihuni: afihini kifeti yemiset'ihinimi bila. : bayehumi gize; ineho; iji wede ine tezerigita neberi: inehomi; yemets'ihafi t'ik'ilili neberebati. : befitemi zeregawi; bewisit'ina bewich'imi tets'ifobeti neberi: lik'isona naateni wayitami tets'ifobeti neberi.

3

irisumi. yesewi liji hoyi; yagenyehewini bila: yihini mets'ihafi bila; hedehimi leisraeli beti tenageri alenyi. : afenimi kefetihu mets'ihafunimi agoresenyi. : irisumi. yesewi liji hoyi; afihi yibila; bemiset'ihimi bezihi mets'ihafi hodihini mula alenyi. inemi belahuti; beafemi wisit'i inide mari t'afet'e. : inidihimi alenyi. yesewi liji hoyi; tenesitehi wede isiraeli beti hidi; k'alanimi tenagerachewi. : wede isiraeli beti iniji nigigirachewi wede t'elek'ewi k'wanik'wachewimi wedemayitawek'i hizibi alitelakihimina. : nig-

girachewi wede t'elek'ewi k'wanik'wachewimi wede-mayitawek'i k'alachewinimi tawik'i zenidi wede-mayichalihi hizibi alilakihuhimi. wede ineziyasi likehi bihoni noro besemuhi neberi. : negeri gini yeisraeli beti hulu yet'enekere gimibarina yedenedene libi alachewina; inenimi mesimati inibi bilewalina yeisraeli beti aniteni ayisemumi. : ineho; fithihini befitachewi gimibarihinimi begimibarachewi at'enkirealehu. : kebuladi dinigayi yilik'i inidale alimazi gimibarihini at'enkirealehu; inerisu 'amets'anya beti bihoni atifirachewi: kefitachewimi yetenesa atidenigit'i. : irisumi. yesewi liji hoyi; yenegeriuhini k'aleni hulu belibihi tek'ebeli bejorohimi sima. : tenesitehimi wede temareku wede weggeni lijochi hidi: inerisumi bisemu weyimi bayisemu. geta igiziabiheri inidihi yilali bilehi nigerachewi aleniyi. : menifesimi anesanyi; behwalayemi. yeigiziabiheri kibiri kebotawi yibareki yemili yet'sinu niwit'iwit'ita dimits'i semahu. : yearatumi inisisa kinifochi irisi berisachewi simatu; beat'egbachewimi yemenikorakwirochini dimits'i; yet'sinuwinimi niwit'iwit'ita dimits'i semahu. : menifesi anisito asiwegedenyi; inemi bemiretina bemenifese muk'eti hedihu; yeigiziabiherimi jiji belaye beritita neberi. : beteliabibimi wedalu bekoborimi wenizi at'egebi wede tek'emet'u mirikonyochi met'ahu; betek'emet'ubetimi bota tek'emet'ihu: beziyami sebatu k'eni bediniga'te bemekakelachewi tek'emet'ihu. : kesebatumi k'eni behwala yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; leisraeli beti t'ebak'i adirigehalehu: silezihi yeafeni k'ali sima keinemi zenidi asit'enk'ik'achewi. : ine hat'iatenyawini. beirigit'i timotalehi balihuti gize; anitemi batasit'enek'ik'ewi nefisumi iniditidini kekifu menigedu yimelesi zenidi lehat'iatenyawi asit'enk'ik'ehi batingirewi; ya hat'iatenya behat'iatu yimotali: demuni gini keijihii ifeligalehu. : negeri gini anite hat'iatenyawini batasit'enek'ik'i irisumi kehat'iatuna kekifu menigedu bayimelesi; behat'iatu yimotali; anite gini nefisihini adinehali. : degimo ts'adik'u kets'idik'u temeliso hat'iatu besera gize ine befitumi 'inik'ifatini sadorigi; irisu yimotali: anitemi alasi't'enek'ek'ihewimina behat'iatu yimotali yaderegatimi ts'idik'i negeri atitasebiletimi: demuni gini keijihii ifeligalehu. : negeri gini hat'iatu inidayisera ts'adik'u inisi batasit'enek'ik'i irisumi kehat'iatu bayisera; tet'enk'ik'oalana beirigit'i behiyiweti yinorali: anitemi nefisihini adinehali. : beziyami yeigiziabiheri jiji beine layi neberechi; irisumi. tenesitehi wede k'olawi hidi beziyami inagerihalehu aleniyi. : inemi tenesiche wede k'olawi hedihu: inehomi; bekobori wenizi inidayehuti kibiri yale yeigiziabiheri kibiri beziya k'omo neberi; begimibaremi tedefahu. : menifesimi gebabinyi beigiremi ak'omenyi; nagerenyimi inidihihi aleniyi. hidi; gebitehi betihini ziga. : anitemi; yesewi liji hoyi; ineho; gemedi yaderigubihali yasiruhimali; anitemi bemekakelachewi atiwet'ami: : inemi milasihini ketinagahi gari at'abik'atalehu anitemi dida tihonalehi; inerisumi 'amets'anya beti nachewina yemzelifi sewi atihonbachewimi. : negeri gini betenagerihuhii gize afihini ikefitalehu; inerisumi 'amets'anya beti nachewina anite. geta igiziabiheri

inidihi yilali. yemisema yisima; yemayisemami ayisima tilachewalehi.

4

anitemi; yesewi liji hoyi; t'ubini wesidehi befitihi anurati yeiyeerusaleminimi ketema si'ili salibati kibebati; : mishigimi sirabati; aferimi delidilibati; seferimi ak'umibati; bezuriyawami yemiyaferisi ginidi adirigibati. : yebireti mit'adimi wesidehi beanitena beketemayitu mekakeli lebireti k'it'iri adirigewi; fithihini wede irisiwa ak'ina; yetekebebechimi tihonalechi anitemi tikebatabalehi. yihimi leisraeli beti milikiti yihonali. : anitemi begira godinihi tenya yeisraelinimi beti hat'iatu anuribati: bemititenyabetimi k'eni k'wit'iri hat'iatachewini tischeke-malehi. : inemi yehat'iatachewini 'ametai leanite yek'eni k'wit'iri inidihonilihi sositi meto zet'ena k'eni set'ichehalehu: yeisraelinimi beti hat'iatu tischeke-malehi. : inezihinihi befets'emihi gize bek'enyi godinihi titenyalehi; yeiyuhadanihi beti hat'iatu tischeke-malehi: anidini 'ametai anidi k'eni adirige ariba k'eni set'ichehalehu. : kinidihini 'irak'utuni adirigehi fithihini wede iyerusalemi kibu tak'enalahi; tinibitimi tinageribatalehi. : inehomi; gemedi aderigibalehu; yemitikebebetinimi werati isikitifets'imi diresi kegodini godinihi atigelabet'imi. : anitemi sinidenina gebisini bak'elanina misirini t'efinina ajani wede anite wisedi; beanidi 'ik'ami wisit'i adirigehi injera gagiri: begodinihi inide tenyahibeti k'eni k'wit'iri sositi meto zet'ena k'eni tibelawalehi. : yemitibelawumi bemizani beyek'enu haya haya sek'ili yihuni; beyegizewi tibelawalehi. : wihawinimi beliki yeini mesiferiya kesidisiti iji anidini iji tit'et'alehi; beyegizewi tit'et'awalehi. : inide gebisi inigochami adirigehi tibelawalehi; kesewimi bemiwet'a fanidiya befitachewi tigagirewalehu. : igiziabiherimi. inidihu yeisraeli lijochi inerisumi bemibetinibachewi beahizabi mekakeli rikusi injerachewini yibelalu ale. : inemi. geta igiziabiheri hoyi; weyo! ineho; sewinete alirekesechimi: ketanashinete jemiro isike zare diresi t'inibina awire yeseberewini keto alibelahumi; rikusimi siga beafe wisit'i aligebami alihu. : irisumi. ineho; besewi fanidiya fanita kubeti set'ichehalehu beirisumi injerahini tigagiralehi aleniyi. : degimomi inidihi aleniyi. yesewi liji hoyi; yeiyeerusaleminimi injera betiri isebiralehu; iyeferumi injerani bemizani yibelalu; iyedeneg'et'umi wihani beliki yit'et'alu: yihimi injeranina wihani inidiyat'u; irisi berisachewimi inididenek'u; behat'iatachewimi inidiselesilu newi.

5

anitemi; yesewi liji hoyi; yetesaleni gorade wisedi; inide t'imi melach'a wede anite tiwesidewalehi; rasihinina t'imihinimi tilach'ibetalehi: mizananimi wisedi t'egwirunimi tikefafilalehi. : yemekebebimi werati betefets'eme gize beketemayitu mekakeli sisowini beisati tak'at'ilehi: sisowinimi wesidehi zuriyawini begorade timetalehi; sisowinimi wede nefasi tibetinalahi inemi behwalachewi gorade

imezizalehu. : keziyami bet'ik'itu wisedi bemegonats'efiyahimi ch'afi k'wat'irachewi. : keinerisumi degimo wesidehi beisati wisit'i tit'ilalehi beisatimi tak'at'ilachewalehi: keziyami beisraeli beti hulu layi isati tiwet'alechi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. yihichi iyerusalemi nati: beahizabimi mekakeli adirigeatalehu; agerochimi bezuriyawa alu. : irisiwami keahizabi yilik'i firideni behat'iatilawet'echi bezuriyawami kalu agerochi hulu yilik'i tiizzeni talalefechi: firideni t'ilawalina; betiizazemi aliheidumina. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. bezuriyachihu laluti ahizabi sebeb honachihwalina; betiizazemi aliheidachihumina; firidenimi alit'ebek'achihumina; bezuriyachihumi inidulu inide ahizabi firidi inikwa aladeregachihumina : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; ine rase beanichi layi nyeni; ahizabimi iyayu firidini bemekakelishi aderigalehu. : sile rikwisetishimi hulu yaliserahutini irisunimi yimemesili degimo yemaliserahutini negeri iserabishalehu. : silezihi bemekakelishi abatochi lijochachewini yibelalu lijochimi abatochachewini yibelalu: firidinimi aderigibishalehu keanichimi yek'erehini hulu wede nefasati hulu ibetinalahu. : silezihi; ine hiyawinyenya beidifishina berikwisetishi mek'ideseni silarekesishi; silezihi beiwineti ine asanisishalehu; yilali geta igiziabiheri: 'ayinemi ayirarami inemi alazinimi. : keanichimi sisowi becheneferi yimotali; bemekakelishimi berabi yalik'ali: sisowimi bezuriyashi beseyifi yiwedik'ali: sisowinimi wede nefasati hulu ibetinalahu behwalachewimi seyifi imezizalehu. : k'wit'ayemi yifets'emali me'atenimi ich'erisalehu its'innanamalehu; me'atenimi befets'emihubachewi gize ine igiziabiheri bek'ini'ate inide tenagerihu yawik'alu. : bezuriyashimi balu beahizabi mekakeli bemiyalifumi hulu fiti badimana mesedebiya aderigishalehu. : bek'wit'ana beme'ati; beme'atimi zelefa firidini baderegihubishi gize bezuriyashi lulu ahizabi mesedebiyana meterecha; tegisats'ina medenek'iya yihonali: ine igiziabiheri yihini tenagirealehu. : lemat'ifatimi yehonewini; at'efachihumi zenidi yemisedidewini yerabi filats'a belayachihu besededihu gize; rabinini ich'emiribachihwalehu; yeinijerachihunimi betiri isebiralehu. : rabinina kifuwochini arawiti isedidibishalehu; lijochachihunimi yat'efalu: cheneferina demimi beanichi zenidi yalifalu: seyifinimi amet'abishalehu. ine igiziabiheri yihini tenagirealehu.

6

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili me'ta. : yesewi liji hoyi; fithihini wede israeli terarochi ak'ina tinibitimi tenageribachewi. : inidihimi beli. yeisraeli terarochi hoyi; yegatani yeigiziabiherini k'ali simu: geta igiziabiheri laterarochina lekoribitochi leminich'ochina leshelek'ochi inidihi yilali. ine; ineho; ine seyifini amet'abachihwalehu yekorebitawi mesigejawochachihunimi at'efalehu. : mesewiyawochachihumi yiferisalu; yet's'ehayimi misilochachihu yiseberalu: tewegitewimi yemotutini sewochachihuni bet'a'otochachihu fiti it'ilalehu. :

yeisraelinimi lijochi resawochi bet'a'otochachewi fiti anoralehu; at'initochachihunimi bemesewiyawochachihu zuriya ibetinalahu. : bemitinorubetimi sifira hulu ketemochu yiferisalu; yekorebitawi mesigejawochimi hulu widima yihonalu; mesewiyawochachihumi yiferisalu badimami yihonalu; t'a'otochachihumi yiseberalu yalik'alumi; yet's'ehayimi misilochachihu yik'oret'alu; sirachihumi yisharali. : tewegitewimi yemotuti bemekakelachihu yiwedik'alu; inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : negeri gini beagerochi betebetenachihu gize keseyifi yamelet'utini k'ireta beahizabi mekakeli asik'erilachihwalehu. : keinanitimi yedanuti keine berak'ewi beamenizira libachewina t'a'otochachewini beteketelu beamenizira 'ayinochachewi yeteseberihutini ineni wede inerisu betemarekutu ahizabi mekakeli honewi yasibunyal: berikwisetachewimi hulu siladereguti kifati rasachewini yits'eyefalu. : inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu: yihini kifu negeri aderigibachewi zenidi menagere bekenitu ayidelemi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. beijihi ach'ebich'ibi beigirihimi ashebishibi inidihimi beli. beseyifina berabi becheneferimi yiwedik'aluna sile israeli beti sile asits'eyafi sirawochachewi hulu weyo! : beruk'iyalewi becheneferi yimotali; bek'iribimi yalewi beseyifi yiwedik'ali; yek'erehina yedanewimi berabi yimotali: inidihu me'ateni ifets'imibachewalehu. : tewegitewimi yemotu sewochachewi bet'a'otochachewi mekakelina bemesewiyawochachewi zuriya; let'a'otochachewi t'afach'i shita bak'erebubeti sifira; kefi balewi korebita hulu betarochimi rasi hulu layi; kelemelemewimi zafi hulu betachi k'it'elumi kebeza keadibari zafi hulu betachi behonu gize ine igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : ijenimi izeregabachewalehu; beminorubetimi sifira hulu midirituni kedebilata midire beda yilik'i widimana bereha aderigatalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

7

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili me'ta. : anite yesewi liji hoyi; geta igiziabiheri leisraeli midiri inidihi yilali. fits'ame; bemidiritu bearatu ma'izeni layi fits'ame derisoali. : ahuni fits'ame beanichi layi newi; k'wit'ayenimi isedidibishalehu; inide menigedishimi me't'eni iferidibishalehu; gwisik'wilinashinimi hulu amet'abishalehu. : 'ayinemi ayiraralishimi inemi alazinimi: menigedishinimi amet'abishalehu rikwisetishimi bemekakelishi yihonali; inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. kifu negeri; anidi kifu negeri; ineho; yimet'ali. : fits'ame met'itoali; fits'ame met'itoali; nek'itobishali: ineho; derisoali. : bemidiri yemitik'emet' hoyi; terahi derisoali; gize met'itoali; k'eni k'eriboali: yeshibiri k'eni newi inji betarara layi yale ililita ayidelemi. : ahuni bek'iribi me'ateni afesisibishalehu; k'wit'ayenimi ifets'imibishalehu; inide menigedishimi me't'eni iferidibishalehu; gwisik'wilinashinimi hulu amet'abishalehu. : 'ayinemi ayirarami inemi alazin-

imi: inide menigedishimi met'eni amet'abishalehu; rikwisetishimi bemekakelishi yihonali; inemi igiziabiheri yemik'esifi inide honihu tawik'alachihu. : ineho k'enu; ineho; met'itoali: terahi wet'itoali: bitiri abiboali; ti'ibitimi ajibijifoali. : gifi wede kifati bitiri tenesoitali: keinerisuna kebizat-achewi kehabetachewimi minimi ayik'erimi; yemiyalek'isilachewimi yelemi. : gizewi met'itoali; k'enu k'eriboali: me'ati bebizuwochi hulu layi newina yemigeza desi ayibelewi yemishet'imi aya-lik'isi. : yemishet'i wedeshet'ewi negeri aymelesimi; sewimi benefisu hat'iatu ayits'enami. : meleketuni nefitewali hulunimi azegajitewali: negeri gini me'ate bebizuwochi hulu layi newina wede selifi yemihedi yelemi. : seyifi bewich'i cheneferina rabi bewisit'i ale: bemeda yalewi beseyifi yimotali; beketemami yalewini cheneferina rabi yifejutali. : keinerisumi yemisheshu yidinalu beterarani layi yihonalu: inemi behat'iatachewi huluni igedilalehu. : iji hulu tideki-malechi gwilibetimi hulu inide wiha tik'elit'alechi. : mak'imi yilebaisalu dinigat'emi yishefinachewali: befitimi hulu layi ifereti yihonali; rasachewinimi hulu yinech'utali. : birachewini begodanawochu layi yit'ialu werik'achewimi inide gwidifi yihonali: beigiziabiheri me'ati k'eni birachewina werik'achewi yadinachewi zenidi ayichilimi. irisu yehat'ialawu 'inik'ifati honoalina sewinetachewimi ayat'egibumi hodachewinimi ayimolumi. : yekibirunimi get'i wede ti'ibiti lewet'u; yerikwisinetachewinimi mis-ilocho aderegubati: silezihi ine beinerisu zenidi rikusi adirigeatalehu. : beba'idimi iji lenit'ik'iya; bemidiri hat'iatenyochimi iji lebizibeza asalife iset'atalehu: inerisumi yarekisuatali. : fiteni keinerisu zenidi imelisalehu; misit'irenimi yarekisu: wenibede-wochimi yigebubatali yarekisuatimali. : midiri demi bamet'awi bedeli; ketemami begifi temolitalechina seniseleti sira. : keahizabi zenidi kehulu yemikefutini amet'alehu betochachewinimi yiweralu: yehay-alaninimi ti'ibiti at'efalehu; mek'idesochachewimi yirekisu. : t'ifati met'itoali: salamimi yishalu irisumi ayigeniyimi. : dinigat'e bedinigat'e layi yimet'ali; weremi werewini yiketelali; kenebiyumi zenidi ra'iyini yishalu: kekahinumi zenidi timihir-iti; keshimagilewochimi zenidi mikiri yit'efali. : nigusumi yalek'isali; alek'ami wiridetini yilebaisali; yemidirihi hizibi iji tinik'et'ek'et'alechi: inide menigedachewimi met'eni aderigibachewalehu; befiridachewimi met'eni iferidibachewalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

8

besidisitenyawimi 'ameti besidisitenyawimi weri kewerumi beamisitenyawimi k'eni bebete tek'emich'e salehu yeyihudami shimagilewochi befite tek'emit'ewi salu; beziya yegeta yeigiziabiheri iji belaye wedek'echi. : inemi ayehe; inehomi; inide isati yemimesili amisaya nebere: kewegebumi misale wede tachi isati nebere; kewegebumi wede layi inide ts'edali misale; inidimbilech'elech'imi yewerik'i misale nebere. : iji mesayinimi zerega berasi t'egwiremi yazenya: menifesimi bemidirina besemayi mekakeli anesanyi; beigiziabiherimi raiyi wede

iyerusalemi wede semeni wedemimeleketewi wede wisit'enyawi adebabayi beri megibiya amet'anyi: beziyami k'ini'ati yemiyanesasa yek'ini'ati t'a'oti tetekilo neberi. : inehomi; bek'olawi inidayehuti raiyi yeisiraeli amalaki kibiri beziya nebere. : irisumi. yesewi liji hoyi; 'ayinihine wede semeni menigedi anisa alenyi. 'ayinenimi wede semeni menigedi anesahu: inehomi; bemesewiyawi beri besemeni bekuli bemegibiyawi yih yek'ini'ati t'a'oti nebere. : irisumi. yesewi liji hoyi; yemiyaderigutini; kemek'idese yarik'unyi zenidi yeisiraeli beti bezihi yemiyaderigutini talak'uni rikwiseti tayalehini? degimomi temelisehi kezih yebelet'e talak' rikwiseti tayalehi alenyi. : wede adebabayumi megibiya amet'anyi: bayehumi gize; ineho; beginibu wisit'i fuka nebere. : irisumi. yesewi liji hoyi; ginibuni nidelewi alenyi: ginibunimi benedilohuti gize mezigiya agenyehu. : irisumi. giba; bezihi yemiyaderigutini kifuwini rikwiseti iyi alenyi. : inemi gebahuna ineho; beginibu zuriya layi yetenik'esak'ashochina yerikusani arawiti misale yeisiralinimi beti t'a'otati hulu tesilewi ayehe. : befitachewimi keisiraeli beti shimagilewochi seba sewochi k'omewi neberi; bemekakelachewimi yesafani liji yaizaniya k'omo neberi; sewimi hulu iyanidanidu beju t'inawini yizo neberi; ye't'anumi t'isi shitu yiwet'a neberi. : irisumi. yesewi liji hoyi; yeisiraeli beti shimagilewochi bech'elema iyanidanidu bes'ili beti yemiyaderigutini ayite-halini? inerisu. igiziabiheri ayayenimi: igiziabiheri midirituni titoatali yilaluna alenyi. : irisumi. degimo temelisehi kezih yebelet'ewini yemiyaderigutini talak' rikwiseti tayalehi alenyi. : wede semenimi wedemimeleketewi wede igiziabiheri beti beri meg-ibiya amet'anyi: inehomi; setochi letemuzi iyalek'esu beziya tek'emit'ewi neberi. : irisumi. yesewi liji hoyi; yihini ayitehalini? degimo temelisehi kezih yebelet'e rikwiseti tayalehi alenyi. : wede igiziabiheri beti wede wisit'enyawi adebabayi amet'anyi; inehomi; beigiziabiheri mek'idesi megibiya fiti beweleluna bemesewiyawi mekakeli haya amisiti yemiyahilu sewochi neberu jeribachewimi wede igiziabiheri mek'idesi fitachewimi wede misirak'i nebere: inerisumi wede misirak' lets'ehayi yisegidu neberi. : irisumi. yesewi liji hoyi; yihini ayitehalini? bezihi yemiyaderigutini yihini rikwiseti yaderigu zenidi leyihuda beti t'ik'iti negeri newini? midirituni begifi molitewatali yasik'ot'unymi zenidi temelisewali: inehomi; k'irinich'afuni wede afinich'awi ak'iribewali. : silezihi ine degimo beme'ati iseralehu: 'ayne ayirarami inemi alazinimi: wede joroyemi betalak'i dimits'i bich'ohu alisemachewimi alenyi.

9

irisumi. iyanidanidachewi yemiyat'efa mesariyani bejjachewi yizewi ketemayituni yemik'esifu yik'irebu bilo betalak'i dimits'i bejoroye ch'ohi. : inehomi; iyanidanidachewi at'ifiwini mesariya bejjachewi yizewi sidisiti sewochi wede semeni kemimeleketewi kelayinyawi beri menigedi met'u: bemekakelachewimi yebefita libisi yelebese yets'ehafimi k'elemi k'enidi bewegebu yeyaze anidi

sewi nebere. inerisumi gebitewi benasu mesewiya at'egebi k'omu. : yeisraelimi amilaki kibiri bebelayu keneberebeti kirubi tenesito wede betu medireki hedo neberi: befitami yelebesewini yet's'ehafwinimi k'elemi k'endi bewegebu yeyazewini sewi t'era. : igiziabiherimi. beketemayitu beiyerusalemi mekakeli ilefi; bemekakeliwami sile tesarawi rik-wiseti hulu bemiyalek'isuna bemitekizu sewochi gimibari layi milikiti ts'afi alewi. : inemi iyese-mahu lelelochu. irisuni teketilachihu beketemayitu mekakeli ilefu gidelumi: 'ayinachihu ayirara atizen-umi: : shimagilewinina gobezuni k'onijoyitunimi hits'anatochunina setochuni fets'imachihu gidelu: negeri gini milikitu wedalebeti sewi hulu atik'irebu: bemek'idesemi jemiru alachewi. bebetumi anits'ari balu shimagilewochi jemeru. : irisumi. betuni arik-isu; betegedelutimi sewochi adebabayochini mulu: wit'u alachewi. inerisumi wet'itewi beketemayitu gedelu. : sigedilumi ine bichayeni k'eriche salehu begimibare tedefiche. geta igiziabiheri hoyi; weyo! met'atihini beiyerusalemi layi sitafesisi yeisraelini k'reta hulu ta't'efalehini? biye ch'ohihu. : irisumi. yeisraelina yeyihuda beti hat'iatu ijigi bezitoali midiritumi demi; ketemayitumi 'amets'ini temoli-talechi: inerisumi. igiziabiheri midirituni titoatali igiziabiherimi ayayimi bilewali. : inemi degimo be'ayine alirarami alazinimimi; menigedachewinimi berasachewi layi imelisalehu alenyi. : inehomi; befitami yelebesewi yek'elemi k'enidimi bewegebu yeyazewi sewi. yazeziheniyini adirigealehu bilo bek'alu melese.

10

inemi ayehe; inehomi; bekirubeli rasi layi balewi t'eferi belayachewi inide seniperi dinigayi yale inide zufani yemimesili meliki tegelet'e. : befitami yelebesewini sewi. bemenikorakwirochi mekakeli kekirubi betachi giba; kekirubelimi mekakeli kalewi isati fimi ijochihini mula beketemayitumi layi betinati bilo tenagerewi. inemi iyahehu geba. : sewiyewimi sigebe kirubeli bebetu k'enyi bekuli k'omewi neberi; demenawimi wisit'enyawini adebabayi mola. : yeigiziabiheri kibirimi kekirubeli wet'ito bebetu medireki layi k'ome: betumi bedemenawi temola; adebabayumi beigiziabiheri kibiri ts'edali temola. : hulunimi yemichili amilaki inideminagerewi yale ts'imits'i inidihu yekirubeli kinifochi dimits'i isike wich'iwi adebabayi diresi tesema. : befitami yelebesewini sewi. kemenikorakwirochi kekirubeli mekakeli isati wisedi bilo bazezewi gize irisu gebito beanidi menikorakwiri at'egebi k'ome. : kirubimi kekirubeli mekakeli ijuni bekirubeli mekakeli wedalewi isati zeringito kezaya wesede; befitami belebesewi sewi iji anorewi: irisumi yizo wet'a. : bekirubelimi kekinifochachewi betachi yesewi ijini mesayi taye. : inemi ayehe; inehomi; bekirubeli at'egebi arati menikorakwirochi neberu: anidu menikorakwiri beanidu kirubi; anidu menikorakwiri beanidu kirubi at'egebi nebere. yemenikorakwirochumi meliki inide birele dinigayi nebere. yearatumi meliki anidi yimesili neberi; melikachewimi bemenikorakwiri wisit'i inidale menikorakwiri nebere. : sihedumi bearatu godi-

nachewi yihedu neberi; sihedumi ayigelamet'umi neberi; rasu wedemitamelekitibeti sifira wedeziya yiketelu neberi: sihedumi ayigelamet'umi neberi. : gelachewimi hulu jeribachewimi ijachewimi kinfachewimi menikorakwirochi; learatu yeneberu menikorakwirochi; bezuriyachewi 'ayinochi temolitewi neberi. : menikorakwirochimi ine iyese-mahu geligeli teblewi tet'eru. : leiyanidanidumi arati arati fiti neberuti: anidenyawu fiti yekirubi fiti; huletenyawu yesewi fiti; sositenyawu yeanibesa fiti; aratenyawu yenisiri fiti nebere. : kirubelimi kefi kefi alu: yihi bekobori wenizi yayehuti inisisa newi. : kirubelimi sihedu menikorakwirochu beat'egbachewi yihedu neberi: kirubelimi kemidiri kefi kefi yilu zenidi kinifochachewini sizeregu menikorakwirochi degimo keat'egbachewi fek'ek'i ayilumi neberi. : hiyiweti yalachewi yenisisocho menifesi bemenikorakwirochi wisit'i neberena inezihisi sik'omu ineziya yik'omu neberi; inezihisi kefi kefi silu ineziya keinerisu gari kefi kefi yilu neberi. : yeigiziabiherimi kibiri kebetu medireki layi wet'ito bekirubeli layi k'ome. : kirubelimi kinifochachewini zeregu inemi iyahehu kemidiri kefi kefi alu: bewet'umi gize menikorakwirochi beat'egbachewi neberu: beigiziabiherimi beti bemisirak'u beri megibiya k'omu; yeisraelimi amilaki kibiri belayachewi layi nebere. : yihi bekoberi wenizi keisraeli amilaki betachi yayehuti inisisa newi; kirubelimi inide neberu asitewalihi. : leiyanidanidu arati arati fiti; leiyanidanidumi arati arati kinifi neberuti; yesewi iji amisaya kekinifochachewi betachi nebere. : fitochachewimi bekobori wenizi yayehwachewini fitochi yimesilu neberi: inerisuna melikachewimi inidihu nebere: iyanidanidumi ak'inito wede fiti yihedi neberi.

11

menifesimi anesanyi: wede ts'ehayi mewich'a wedemimeleketi wede igiziabiheri betimi wede misirak'u beri amet'anyi. inehomi; beberu megibiya haya amisiti sewochi neberu; bemekakelachewimi yehizibuni alek'ochi ye'azurini liji yaizaniyanina yebenayasi liji felat'iyani ayehe. : irisumi inidihisi alenyi. yesewi liji hoyi; inezihisi kifatinu yemiyasibu bezihichimi ketema kifuni mikiri yemimekiru sewochi nachewi. : inerisumi. bewinu betochini yeminiserabeti zemeni yek'erebe ayidelemeni? yihichi ketema disiti inyami siga neni bilewali. : silezihi; yesewi liji hoyi; tinibiti tenageribachewi: tinibiti tenageri. : yeigiziabiherimi menifesi wedek'ebinyi inidihimi alenyi. igiziabiheri inidihisi yilali bilehi tenageri. yeisraeli beti hoyi; zeringito negeri tenagirachihwali; inemi yelibachihuni asabi awik'alehu. : bezihichi ketema wisit'i gidayochachihuni abizitachihwali begodanawochiwami gidayochini molitachihwali. : silezihi geta igiziabiheri inidihisi yilali. bemekakeliwa yanorachihwachewi gidayochachihu inerisu sigawu nachewi; yihichimi ketema disitu nati: inanitini geri kemekakeliwa awet'achihwalehu. : seyifini feritachihwali inemi seyifini amet'abachihwalehu; yilali geta igiziabiheri. : kemekakeliwami awet'achihwalehu; beinigidochimi

iji asalife iset'achihwalehu; belayachihumi firidi aderigalehu. : beseyifi tiwedik'alachihu beisraelimi diniberi iferidibachihwalehu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : yihichi ketema disiti athonilachihumi inanitemi bemekakeliwa siga athonumi; inemi beisraeli diniberi iferidibachihwalehu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : betiizaze alihedachihumina; firidenimi aladeregachihumina: bezuriyachihumi inideminoruti inide ahizabi higi aderigachihwali. : tinibitimi betenagerihu gize yebenayasi liji felat'iya mote: inemi begimibare tedefiche. geta igiziabiheri hoyi; weyo! bewinu yeisraelini k'ireta fets'imehi tat'efalehini? biye betalak'i dimits'i ch'ohihu. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; beiyerusalemi yeminoru. keigiziabiheri zenidi rak'u: yihichi midiri risiti hona leinya taset'italechi yemiluchewi wenidimochihina zemedochihi yewegenochihimi sewochi hulu yeisraelimi beti hulu nachewi. : silezihi. geta igiziabiheri inidih yilali. ine wede ahizabi arik'eachehalehu; wede agerochimi betinyachehalehu: yihuni inji; bemet'ubachewi agerochi beinezia tinishi mek'idesi ihonachewalehu beli. : silezihi beli. geta igiziabiheri inidih yilali. keahizabi zenidi akemachihwalehu ketebetennachihubachewimi agerochi isebesibachihwalehu; yeisraelinimi midiri iset'achihwalehu. : wedeziyami yimet'alu; ts'eyafunina rikusunimi negeri hulu keirisiwa yawet'alu. :20 : betiizazemi yihedu zenidi firidenimi yit'ebik'una yaderigu zenidi anidi libi iset'achewalehu; bewisit'achewimi adisi menifesi iset'alehu; kesigachewimi wisit'i yedinigayuni libi awet'alehu yesiganimi libi iset'achewalehu: inerisumi hizibi yihonunyali inemi amilaki ihonachewalehu. : libachewimi ts'eyafunina rikusini negeri bemiketeli beinerisu rasi layi menigedachewini imelisalehu; yilali geta igiziabiheri. : kirubelimi kinifochachewini zeregu; menikorakwirochimi beat'egbachewi neberu: yeisraelimi amilaki kibiri belayachewi layi nebere. : yeigiziabiherimi kibiri keketemayitu wisit'i tenesito beketemayitu misirak'i bekuili balawi terara layi k'ome. : menifesimi anesanyi; beigiziabiherimi menifesi beraiyi wede kelawidewoni midiri wede mirikonoyochu amet'anyi. yayehutimi raiyi keine wet'ito teleye. : igiziabiherimi yasayenyini negeri hulu lemironkoyochi tenagerihu.

12

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; be'amets'nya beti mekakeli tek'emit'ehali: yayu zenidi 'ayini alachewi inerisumi ayayumi; yisemumi zenidi joro alachewi inerisumi ayisemumi: inerisu 'amets'nya beti nachewina. : anitemi; yesewi liji hoyi; yesideniya ikiti azegaji befitachewimi k'eni lek'eni temareki; befitachewimi kesifira wede lela sifira temarikehi hidi: inerisumi 'amets'nya beti inide honu minalibati yasitewilu yihonali. : k'eni lek'eni befitachewi ikitihini inide sidetenya ikiti awit'awi; bematami gize befitachewi sidetenyochi inidemiwet'u inidihu wit'a. : befitachewimi ginibuni nideli beirismi awit'a.

: leisraelimi beti milikiti adirigehalehuna befitachewi bech'anik'ahi layi anigitewi; bech'elemami teshekemih wi'ta: midiritunimi inidatayi fitihini shefina. : inidazezenyimi aderegihu: k'eni lek'eni ikituni inide sidetenya ikiti awet'ahu; bematami gize ginibuni beije nedelihi; bech'elemami awet'ahuti befitachewimi bech'anik'aye layi anigiche teshekemihuti. : benegawimi yeigiziabiheri k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; 'amets'nya beti yeisraeli beti. yemitaderigewi minidiri newi? alaluhimini? : anitemi. geta igiziabiheri inidih yilali. yihi shekimi beiyerusalemi beminorewi alek'a layi bemekakelachewimi beminoruti beisraeli beti hulu layi newi belachewi. : degimomi. ine milikitchihu nyeny: ine inidaderegihu inidihu yideregibachewali; inerisumi besideti wede miriko yihedalu beli. : bemekakelachewimi yeminorewi alek'a bech'anik'awi layi anigito bech'elema yiwet'ali: beziya yawet'u zenidi ginibuni yinedilalu; be'ayinumi midirini inidayayi fituni yishefinali. : merebenimi beirisu layi izeregalehu bewet'imedemi yiyazali; wede keledawiyainimi midiri wede babiloni amet'awalehu: honomi ayayatimi beziyami yimotali. : liredutimi bezuriyaw yalutini hulu ch'ifirochunimi hulu wede nefasati hulu ibetnachewalehu: behwalachewimi seyifi imezazalehu. : beahizabimi mekakeli bebetenihwachewi gize; beagerochimi bezerahwachewi gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : bemihedubachewimi ahizabi mekakeli rikwisetachewini hulu yinageru zenidi keseyifina kerabi kecheneferimi t'ik'itochi sewochini keinerisu asik'eralehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; injerahini bediniga'te bila wihahinimi bemenik'et'ik'et'ina behazeni t'et'a. : lemidiritumi hizibi. geta igiziabiheri beiyerusalemi sileminoru sile israelimi midiri inidih yilali. sileminorubati hulu gifi midiritu kenemolawa tit'efa zenidi injerachewini bechigiri yibelalu wehachewinimi bediniga'te yit'et'alu. : sewochi yeminorubachewi ketemochi badima yihonalu midiritumi widima tihonalechi: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu belachewi. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; beisraeli midiri. zemenu rezimoali raiyumi hulu t'efitoali yemitiluti misale minidiri newi? : silezihi inidih belachewi. geta igiziabiheri inidih yilali. yihini misale asik'erewalehu beisraelimi zenidi degimo misale adirigewi ayinagerutimi: anite gini. zemenuna yeraiyu hulu negeri k'eriboali belachewi. : kezihimi behwala beisraeli beti mekakeli kenitu raiyina wishetenya miwariti ayihonimi. : ine igiziabiheri nyeny: inagerelehu yeminagerewimi k'ali yifets'emali; degimomi ayizegeyimi: inanite 'amets'nya beti hoyi; bezemenachihu k'aleni inagerelehu ifets'imewimalehu; yilali geta igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; ineho; yeisraeli beti. yihichi yemiyyatayi raiyi lebizu zemeni nati; irisumi leruk'i werati tinibiti yinagerali yilalu. : silezihi belachewi. geta igiziabiheri inidih yilali. yeminagerewi k'ali yifets'emali inji kek'ale hulu degimo yemizegeyi yelemi; yilali igiziabiheri.

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili me'ta.
 : yesewi liji hoyi; tinibiti beminageru beisraeli
 nebiyati lili beti k'it'iri aliserachihumi; kegeza libachewimi
 tinibiti yeminagerutini. yeigiziabiherini k'ali simu
 belachewi: : geta igiziabiheri inidihi yilali. min-
 imini sayayu yegeza menifesachewini lemiketelu
 lesenefochi nebiyati weyolachewi! : israeli hoyi;
 nebiyatihi bemidire beda inideminoru k'eberochi
 nachewi. : wede teseberewi k'it'iri aliwet'achihumi;
 beigiziabiherimi k'eni beselifi tik'omu zenidi
 leisraeli beti k'it'iri aliserachihumi. : igiziabiheri
 sayilikachewi. igiziabiheri yilali yemilu sewochi
 kenitu negerinina wishetenya miwaritini ayte-
 wali: k'alumi yit'ena zenidi tesifa asiderigewali. :
 inemi salinageri. igiziabiheri inidihi bilola situlu;
 kenitu raiyini yayachihu wishetenyanimi miwariti
 yetenagerachihu ayidelachihumini? : silezihi geta
 igiziabiheri inidihi yilali. kenitu negerini sile
 tenagerachihu wishetenya raiyini silayachihu;
 silezihi; ineho; ine beinanite layi nenyi; yilali geta
 igiziabiheri. : ijemi kenitu raiyini bemiyayu; be-
 wishetimi bemiyamiwaritu nebiyati layi tihonalechi:
 inerisumi behizibe mahiberi wisit' ayigenyumi;
 beisraelimi beti mets'ihafi ayits'afumi; wede isir-
 aelimi midiri ayigebumi: inemi geta igiziabiheri
 inde honihu yawik'alu. : selami sayinori. selami
 iyalu hizibeni atalilewalina: anidumi sewi k'it'iri
 sisera; ineho; geleba belelebeti ch'ik'a yimerigutalina
 : geleba belelebeti ch'ik'a lemimeriguti sewochi.
 yiwedik'ali belachewi. yemiyaset'imi zinabi yizeni-
 bali; talak'imi yebere do dinigayi yiwedik'ali; 'awilo
 nefasimi yisenet'at'ik'ewali. : ineho; ginibu be-
 wedek'e gize. yemeregachihuti ch'ik'a wedeti ale?
 ayiluchachihumi? : silezihi geta igiziabiheri inidihi
 yilali. beme'ate be'awilo nefasi isenet'at'ik'ewalehu;
 yat'efawimi zenidi bek'wit'aye yemiyaset'imi zinabi;
 beme'atemi talak' yebere do dinigayi yiweridali.
 : gelebami belelebeti ch'ik'a yemeregachihutini
 k'it'iri aferisalehu wede midirimi it'ilewalehu;
 meseretumi yitayali. irisumi yinadali bemekakelumi
 tit'efalachihu: inemi igiziabiheri inde honihu
 tawik'alachihu. : me'atenimi beginibu layi gelebami
 belelebeti ch'ik'a bemereguti layi ifets'imalahu:
 inemi. ginibuna meragiwochu yelumi ilachihwalehu.
 : inerisumi sile iyerusalemi tinibiti yeminageru
 yesalamini raiyi yemiyayulati yeisraeli nebiyati
 nachewi; selamini yelemi; yilali geta igiziabiheri. :
 anitemi; yesewi liji hoyi; kegeza libachewi tinibiti
 beminageru behizibihit setochi lijochi layi fithini
 adirigi: tinibitimi tenageribachewi; : inidihimi beli.
 geta igiziabiheri inidihi yilali. nefisini lemat'inedi
 leiji digafi hulu mekeda lemisefu lesewimi hulu
 rasi inde iyek'umetu shifani lemiseru setochi wey-
 olachewi! yehizibehi nefisi bitat'emidu bewinu
 nefisachihumi tadinalachihumi? : wishetachihumi
 lemisemuti hizibe iyewashachihu moti yemayige-
 bachewini nefisati tigidilu zenidi behiyiwetimi
 menori yemayigebachewini nefisati behiyiweti
 tanoru zenidi sile ch'ibit' gebisina sile k'wirashi
 injera behizibe zenidi arikisachihunyalu. : silezihi
 geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; ine nefisatini

inde wefi bemitat'emidubati bemekedachihu layi
 nenyi; kekinidachihumi wesije ik'edidalehu; inde
 wefimi yemitat'emiduachewini nefisati ilek'ik'alehu.
 : shifanochachihuni degimo ik'edidalehu hizibenimi
 keijachihu adinalahu; keziyami wediya beijachihu
 lemetadeni ayihonumi: inemi igiziabiheri inde
 honihu tawik'alachihu. : inemi yalasazenihutini
 yet'sadik'uni libi bewisheti asazinachihwalina;
 behiyiwetimi yinori zenidi kekifu menigedi iniday-
 imelesi yehat'iatenyawini iji aberititachihwalina :
 silezihi kenitani raiyi inigidihit atayumi miwaritini
 atamiwaritumi; hizibenimi keijachihu adinalahu:
 inemi igiziabiheri inde honihu tawik'alachihu.

14

keisraelimi shimagilewochi ayale sewochi wede
 ine met'itewi befite tek'emet'u. : yeigiziabiherimi
 k'ali wede ine inidihi sili me'ta. : yesewi liji hoyi;
 inezihi sewochi t'a'otachewini belibachewi
 anurewali yebedelachewinimi mek'isefiti befi-
 tachewi ak'umewali: inesi keinerisu lit'eyek'ini? :
 : silezihi. geta igiziabiheri inidihi yilali. hulumi
 bet'a'otachewi keine teleyitewalina yeisir-
 aelini beti belibachewi iyizi zenidi keisraeli beti
 t'a'otochuni belibu yemiyanori; yebedelunimi
 mek'isefiti befitu yemiyak'omi sewi hulu wede
 nebiyu bemet'a gize; ine igiziabiheri inde t'a'otatu
 bizati imelisiletahehu bilehi nigerachewi. : silezihi
 leisraeli beti inidihi beli. geta igiziabiheri inidihi
 yilali. nishiha gibu ket'a'otochachihumi temelesu;
 fitachihunimi kerikwisetachihu hulu melisu. :
 keisraelimi beti; beisraelimi zenidi kemik'emet'u
 mets'atenyochi yemihoni; keine teleyito t'a'otochuni
 belibu yemiyanori; yebedelunimi mek'isefiti befitu
 yemiyak'omi sewi hulu; sile ine yit'eyik'i zenidi
 wede nebiyu bemet'a gize; ine igiziabiheri be-
 rase imelisiletahehu: : fitenimi beziya sewi layi
 aderigalehu milikitina misalemi aderigewalehu
 kehizibemi mekakeli at'efawalehu: inemi igiziabiheri
 inde honihu tawik'alachihu. : nebiyumi bitaleli
 k'alini binageri; yanini nebiyi yatalelihu ine
 igiziabiheri nenyi; ijenimi beirisu layi izeregalehu
 kehizibemi keisraeli mekakeli at'efawalehu. :
 hat'iatachewini yishekemalu inidemit'eyik'ewimi
 sewi hat'iatu inidihu yenebiyu hat'iatu yihonali.
 : yihewimi yeisraeli beti degimo keine rik'ewi
 inidayisitu behat'iatachewinimi hulu inidayirekisu
 newi. inerisumi hizibi yihonunyalu inemi amilaki
 ihonachewalehu; yilali geta igiziabiheri. : yeigiziabi-
 herimi k'ali wede ine inidihi sili me'ta. : yesewi liji
 hoyi; midiri bemamets'i beine layi hat'iatu sitisera;
 inemi ijeni sizeregabati yeenjerawanimi betiri
 sisebiri rabini sisedidibati sewinina inisawinimi
 keirisuwa sat'efa; : inezihi sositi sewochi; nohina
 danieli iyobimi; binorubati bet'sidik'achewi yegeza
 nefisachewini bicha yadinalu; yilali geta igiziabiheri.
 : kifuwochuni arawiti bemidiri basalifi inerisumi
 lijochiwani biyat'efu sile arawitimi manimi iniday-
 alifibati badima bithioni; : inezihi sositi sewochi
 binorubati; ine hiyawu nenyina inerisu bichachewini
 yidinalu inji wenidochinina setochi lijochachewini
 ayadinumi; midiritumi badima tihonalechi; yilali

geta igiziabiheri. : weyimi beziyachi midiri layi seyifi amit'iche. seyifi hoyi; bemidiritu layi ilefi bili; sewinina inisisawinimi keirisiwa bat'efa; : inezihisi sositi sewochi binorubati; ine hiyawini nenyina inerisu bichachewini yidinalu inji wenidochinina setochi lijochachewini ayadinumi; yilali geta igiziabiheri. : weyimi beziyachi midiri layi cheneferi bisedidi sewinina inisisawinimi keirisiwa at'efa zenidi me'ateni bedemi bafesisibati; : nohina danieli iyobimi binorubati; ine hiyawini nenyina bet'sidik'achewi nefisachewini bicha yadinalu inji wenidochinina setochi lijochachewini ayadinumi; yilali geta igiziabiheri. : geta igiziabiherimi inidihi yilali. yilik'unisi sewinina inisisani keirisiwa at'efa zenidi beyerusalemi layi aratuni kifu firidocheni; seyifinina rabini kifuwochinimi awirewochi cheneferinimi; sisedidibati! : negeri gini; ineho; yemiyamelit'una wenidochina setochi lijochini yemiyamet'u yak'erulatali; ineho; wede inanite yiwet'alu inanitemi menigedachewinina sirachewini tayalachihu: beyerusalemini layi salamet'ahuti kifu negeri hulu salamet'ahubatimi negeri hulu tits'inalalachihu. : menigedachewinina sirachewini bayachihu gize yats'nanuachihwali: yaderegi-hubatinimi hulu bekenitu inidaladeregihubati tawik'alachihu; yilali geta igiziabiheri.

15

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; yeweyini ginidi; beduri zafochi mekakeli yale yeweyini aregi; kezafi hulu yilik'i bilich'awi minidiri newi? : bewinu sira yemiserabetini inich'eti keirisu yiwesidaluni? weyisi sewochi 'ik'a yeminit'ele'telibetini kwilabi keirisu yiwesidaluni? : ineho; lemek'at'eli beisati layi tet'iloali; isatumi huletuni ch'afochuni belitoali; mekakelumi tek'at'iloali: bewinu lesira yit'ek'imalini? : ineho; dehina sale lesira kalit'ek'eme; yilik'unisi isati kebelawi irisumi kete'at'ele behwala inideti sira yiserabetali? : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. beduri zafochi mekakeli yalewini yeweyini ginidi isati yibelawi zenidi inide set'ehuti; inidihi beyerusalemi yeminorutini asalife iset'alehu. : fitenimi beinerisu layi aderigalehu: keisatimi yiwet'alu; isati gini yibelachewali: fitenimi beinerisu layi baderegihi gize ine igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : 'amets'ini adirigewalina midirituni badima aderigalehu; yilali geta igiziabiheri.

16

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; leiyerusalemi rikwisetiواني asitawik'at'; inidihi beli. geta igiziabiheri leiyerusalemi inidihi yilali. zerishina tiwidishiki kekene'ani midiri newi: abatishi amorawi nebere inatishimi ket'iyawiti neberechi. : beteweledishi gize beziyawi k'eni itibitishi alitek'oret'emi nits'uhimi thionyi zenidi bewiha alitat'ebishimi; bech'ewimi alitek'ebashimi bech'erik'imi alitet'ek'elishimi. : beteweledishibeti k'eni kesewinetishi gwisik'wilina

yetenesa bameda layi tet'alishi inji kezihisi anidachi yideregilishi zenidi 'ayini aliralalishimi; manimi alazenelishimi. : beanichimi zenidichi balefihu gize bedemishimi wisit'i telewiseshi bayehushi gize. bedemishi inidaleshi behiyiweti nuri alihushi: awoni. bedemishi inidaleshi behiyiweti nuri alihushi. : beirisha layi inidale buk'aya abezahushi; anichimi adegishi talak'imi honishi; bejjigumi aget'ishi: t'utochishimi agot'egot'u t'egwirishimi adege; negeri gini 'irik'anishini honishi; terak'witeshimi neberishi. : beanichi zenidi balefihuna bayehushi gize; ineho; gizeshi yefik'iri gize nebere: inemi megonats'efiayeni belayishi zeregahu hafirete sigashinimi kedenihu: malihulushimi keanichimi gari k'ali kidani gebahu; yilali geta igiziabiheri; anichimi leine honishi. : bewihami at'ebihushi kedemishimi at'erahushi bezeyitimi k'ebahushi. : werik'e zebomi alebesihushi beak'osit'a k'uribetimi ch'ama aderegihulishi: bet'uru befita asitat'ek'ihushi beharimi kedenihushi. : beget'imi asiget'ihushi bejjishimi layi anibari beanigetishimi layi diri aderegihulishi. : beafinich'ashimi k'elebeti bejoroshimi gwticha berasishimi layi yekibiri akilili aderegihi. : bew-erik'ina bebiri aget'ishi; libisishimi t'uru befittana hari werik'e zebomi nebere: anichimi melikamini duk'etina marini zeyititimi belashi: ijigi bet'ami wibi honishi lemenigisitimi deresishi. : banichi layi kanorihwati kekibire yetenesa wibetishi fits'umi neberena zinashi beahizabi mekakeli wet'a; yilali geta igiziabiheri. : negeri gini bewibetishi tamineshali sile zinashimi amenizirreshali minizirinashinimi kemenigedi alafi hulu gari abezashi. : kelibisishimi wesideshi bekorebitochi layi bezinigwirigwiri libisi yasiget'ishachewini mesigejochi lerasishi serashi beziyami gelemotishi: inidihi yale negeri keahuni befitti alineberemi; keinigidihi wediya ayihonimi. : keset'ehushimi kewerik'ena kebire yeteserawini yekibirishini 'ik'a wesideshi yewenidi misilochi lerasishi adirigeschali amenizirreshibachewimali. : werik'ezebowini libisishinimi wesideshi derebishi-lachewi; zeyitenina 'it'ananimi befittachewi anorishi. : yeset'ehachewini inijerayeni yabelahushinimi melikamuni duk'etina zeyituni marunimi t'afach' shita adirigeschi befittachewi anorishi; inidihi hunoali; yilali geta igiziabiheri. : leinemi yeweledishachewini wenidochina setochi lijochishini wesideshi mebbili yihonu zenidi sewashilachewi. : lijocheni aredish: leinerisumi beisati bekuli asalifeshi set'eshi: bewinu gilimutinashi t'ik'iti newini? : berik-wisinetishina begilimutinashi hulu 'irik'anishini honeshi terak'witeshimi saleshi bedemishimi telewiseshi saleshi yehits'aninetishini werati alasebishimi. : weyo! weyolishi! yilali geta igiziabiheri: : kekifitashimi hulu behwala yeminizirinani sifira; beyeadebabayumi kefi yale botani lerasishi serashi. : beyemenigedu rasi kefi yalewini botashini serashi; wibetishinimi arekesishi; lemenigedi alafimi hulu igirishini gelet'ishi gilimutinashinimi abezashi. : sigachewimi kewefere kegorebetochishi keg-ibits'awiyani gari amenezirishi; inenimi tasik'och'i zenidi gilimutinashini abezashi. : silezihi; ineho; ijjeni beanichi layi zerigichalehu dirigoshinimi agwidiyalehu: lemit'elushimi kekifu menigedishi

yetenesa lemiyafiru lefilisit'iemi setochi lijochi fekad'i asalife set'icheshalehu. : alit'egeshishimina keasorawiyani gari degimo gelemotishi kezihimi gari gena alit'egeshishimi. : isike negadewochi midiri isike kelawidewoni diresi gilimutinashini abezashi. kezihimi gari gena alit'egeshishimi. : yematafirewini yegalemotani sira hulu seriteshalina libishi mininya dekama newi? yilali geta igiziabiheri. : beyemenigedu rasi yeminizirinashini sifira seriteshalini beyeadebabayumi kefi yalewini botashini adirigeshali. wagawani inidemitinik'i inde galemota alihonishimi. : bebaliva fanita lelochini tek'ebila yemitameneziri setini timesiyaleshi. : legalemotochi hulu waga yiset'uwachewali; anichi gini lewishimochishi hulu waga tisech'aleshi; keanichimi gari lemamenizeri bezuriyashi yigebubishi zenidi memaleja tisech'achewaleshi. : gilimutinashi kelelochi setochi gilibit'i nawi: manimi legilimutina yemiketelishi yeleme: waga sayiset'ishi anichi waga bemesit'etishi bezihini negeri liyu honeshali. : silezihi; galemota hoyi; yeigiziabiherini k'ali simi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. kewishimochishi gari baderegishiwi begilimutinashi rikwisetishi sile fesese hafirete sigashimi sile tegelet'e; sile rikwisetishimi t'a'otati hulu sile set'eshashewimi sile lijochi demi; : silezihi; ineho; keinerisu gari desi yaleshini yewededishachewinimi wishimochishi hulu ket'elashachewi hulu gari isebesibachewalehu: beanichi layi bezuriyashi isebesibachewalehu; hafirete sigashinimi hulu inidiyayu befitachewi hafirete sigashini igelit'alehu. : beamenizirochina bedemi afisashochi layi yemiferedewini firidi iferidibishalehu; yeme'atinina yek'ini'atini demimi amet'abishalehu. : bejjachewimi asalife iset'ishalehu; yeminizirinashinimi sifira yaferisalu kefi yalewinimi botashini yigelebit'alu: libisishinimi yigefushali yekibirishinimi get'i yiwesidalu; 'irik'anishini adirigewi 'irak'utishini yitewushali. : gubaeni yamet'ubishali bedinagayimi yiwegirushali; beseyifachewimi yiwegushali. : betochishinimi beisati yak'at'illu bebizumi setochi fiti belayishi firidini yaderigubishali: gilimutinashinimi asitewishalehu; inigidihisi waga atisech'imi. : me'atenimi beanichi layi ich'erisalehu k'in'atemi keanichi yirik'ali; inemi zimi ilalehu degimomi alik'ot'ami. : yehits'aninetishini werati alasebishimina; bezihimi negeri hulu asik'ot'it'eshinyalina silezihi; ineho; ine degimo menigedishini berasishi layi amet'alehu; yilali geta igiziabiheri; lelanimi newiri berikwisetishi hulu layi atich'emirimi. : ineho; bemisale yeminageri hulu. inde inatitu inidihi seti lijitu nati iyale misale yimesilibishali. : anichi baliwanina lijochiwani yet'elashi yeinatishi liji neshi: anichimi balochachewinina lijochachewini yet'elu yeihitochishi ithi neshi: inatachihu ket'iyawiti neberechi abatachihumi amorawi nebere. : talak'itumi ihitishi kesetochi lijochiwa gari besite girashi yemitik'emet'i semariya nati: tanashitumi ihitishi kesetochi lijochiwa gari besite k'eniyishi yemitik'emet'i sedomi nati. : anichi gini bemenigedachewi aliheidishimi inde rikwisetachewimi aladeregishimi yawi lelanichi t'ik'iti neberena bemenigedishi hulu keinerisu yemikefa rikwiseti aderegishi. : ine hiyawini nenyina anichina

setochi lijochishi inidaderegachihuti inidihi sedomina setochi lijochiwa aladeregumi; yilali geta igiziabiheri. : ineho; yeihitishi yesedomi hat'iatu yihi nebere: ti'ibiti inijerani met'igebi mezilelina sira mefitati beirisawana besetochi lijochiwa nebere; yechigirenyawinina yedihawinimi iji alats'enachimi. : koritewi neberi befitumi rikusi negeri aderegu: silezihi bayehu gize at'efahwachewi. : semariyami yehat'iatishini ikwileta aliserachimi: anichi gini keihitochishi yilik'i rikwisetishini abezashi; besirashimi rikwiseti hulu ats'edek'ishachewi. : ahunimi leihitochishi sile feredishi ifiretishini teshekemi: keinerisu yebase hat'iatu seriteshalina keanichi yilik'i ts'adik'ani nachewi: ihitochishinimi sile ats'edek'ishachewi iferi ifiretishinimi teshekemi. : mirikoachewini; yesedomina yesetochi lijochiwani miriko; yesemariyanina yesetochi lijochiwanimi miriko; bemekalachewimi yalutini yemirikonyochishini miriko imelisalehu. : sile ats'ananashachewi; ifiretini teshekemi zenidi sile aderegishiwimi hulu tafiri zenidi. : ihitochishimi sedomina setochi lijochiwa wede k'edimo hunetachewi yimelesalu; semariyana setochi lijochiwani wede k'edimo hunetachewi yimelesalu; anichina setochi lijochishimi wede k'edimo hunetachihu timelesalachihu. : kifatishi sayigelet'i beti'ibitishi k'eni ihitishi sedomi beafishi meterecha alineberechimini? : ahuni lesoriya setochi lijochina legorebetochiwa hulu; bezuriyashimi leminik'ushi lefilisit'iemi setochi lijochi inde irisiwa mesedebiya honeshali. : minizirinetishinina rikwisinetishini teshekimeshali; yilali igiziabiheri. : geta igiziabiherimi inidihi yilali. anichi k'ali kidanini bemafiresi mehalani yenak'ishi hoyi; anichi inidaderegishi ine degimo aderigibishalehu. : negeri gini behits'aninetishi werati keanichi gari yaderegihutini k'ali kidaneni asibalehu yezelalemimini k'ali kidani ats'enalishalehu. : ihitochishinimi talak'itunina tanashitumi betek'ebelishi gize menigedishini tasibiyaleshi tafirimaleshi: leanichimi lijochi yihonu zenidi iset'achewalehu; sile k'ali kidanishi gini ayidelemi. :63 : siladeregishiwimi hulu yik'iri baliuhusi gize; tasibi zenidi tafirimini zenidi sile ifiretishimi degimo afishini inidatikefichi; k'ali kidaneni keanichi gari ats'enalehu inemi igiziabiheri inde honihu tawik'iyaleshi; yilali geta igiziabiheri.

17

yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; beinik'ok'ilishi ach'awiti leisiraelimi beti misale negeri; inidihimi beli. : geta igiziabiheri inidihi yilali. talak'i kinifi rejimimi marigebigiya yalewi labami yetemola; melike zinigwirigwiri talak'i nisiri wede libanosi met'a; yeigizibanimi ch'afi wesede. : k'enibet'unimi k'enet'ebe wede kene'animi midiri wesedewi benagadochimi ketema anorewi. : kemidirimi zeri wesede befireyama irisha tekelewi bebizumi wiha at'egebi inde ahaya zafi anorewi. : bebek'elemi gize k'umetu yat'ere aregumi wede irisu yemimelesi sirumi bebetachu yenebere sefi weyini hone; inidihi weyini hone aregimi sedede k'enibet'imi awet'a. : talak'i kinifina bizu labami

yalewi lela talak'i nisiri nebere: inehomi; yat'et'awi zenidi yihi weyini siruni wede irisu azenebele aregunimi ketetekelebeti kemedebu wede irisu sedede. : aregimi yawet'a firemi yafera yekeberemi weyini yihoni zenidi bemelikami mereti wisit'i bebizumi wiha at'egebi tetekilo neberi. : inidihimi beli. geta igiziabiheri inidihimi yilali. bewinu yikenawenileti yihonini? yiderik'isi zenidi; adisi yebek'elewisi k'it'elu yit'eweligi zenidi siruni ayinek'ilewimini? firewinisi ayilek'imewimini? sirumi yetenek'elewi bebiritu kinidina bebizu hizibi ayidelemi. : tetekelesi; ineho; yikenawenileti yihonini? yemisirak'i nefasi bagenyewi gize fets'imo ayiderik'imini? betetekelebeti medebi layi yiderik'ali. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihimi sili met'a. : le'amets'anya beti. yihi tirigwame mini inide hone atawik'umini? belachewi. inidihimi bilehi nigerachewi. ineho; yebabiloni ngusi wede yerusalemi met'a; ngusiwana mewaninitchiwani mareke; wede irisumi wede babiloni wesedachewi. : kemenigisiti zeri wesido k'ali kidani keirisu gari aderege: amalewimi; yemidiritunimi hayalani wesede. : yihewimi k'ali kidanuni bemet'ebek'i iniditits'ena inji menigisitu iniditiwaredina kefi inidatili newi. : irisu gini beirisu layi shefete feresochinina bizunimi hizibi yisut'uti zenidi melikitenyochini wede gibits'i lake. bewinu yikenawenileti yihonini? yihinisi yaderege yamelit'alini? k'ali kidaninisi afiriso yamelit'alini? : ine hiyawi nenyina yanegesewina mehalawini yenak'ebetu; k'ali kidanunimi yaferesebetu ngusi beminoribeti sifira keirisu gari bebabiloni mekakeli beirigiti yimotali; yilali geta igiziabiheri. : bizuwochini nefisati lemasiwagedi aferini bedeledele mishigimi beseru gize; fer'oni kebizu serawituna ketalak'u gubaewi gari beselifi ayiredawimi. : k'ali kidanunimi bemafiresi mehalawini nik'oali: inehomi; ijuni set'e; yihinimi hulu adirigoali: silezihi ayamelit'ihu. : silezihi geta igiziabiheri inidihimi yilali. ine hiyawi nenyina yenak'ewini mehalayeni yaferesewinimi k'ali kidaneni berasu layi amet'alehu. : merebenimi beirisu layi izeregalehu bewet'imedimi yiyazali; wede babilonimi amet'alewalehu beinemi layi siladeregewi 'amets'i beziya keirisu gari ifaredalehu. : ch'ifirochumi hulu beseyifi yiwedik'alu; yek'erutimi hulu wede iyenefasatu yibetenalu: inemi igiziabiheri inide tenagerihu twalik'alachihu. : geta igiziabiheri inidihimi yilali. kerejimu zigiba ch'afi layi k'enibet'ini wesije anorewalehu: kech'afochu aniduni k'enibet'i ik'enet'ibewalehu: berejimina betalak'i terarami layi itekilewalehu. : kefi balewi beisraeli terara layi itekilewalehu; k'irinich'afochimi yawet'ali firemi yaferali yekeberemi zigiba yihonali: bebetachumi wefochi hulu yarifalu; bek'irinich'afochumi t'ila bekinifi yemiberiri hulu yit'egali. : yeduri zafochi hulu rejimuni zafi zik'i yaderegihi; ach'irunimi zafi kefi yaderegihi; yelememewinimi zafi yaderek'ihu; yederek'ewinimi zafi yalemelemihu ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu: ine igiziabiheri tenagirealehu inemi adirigealehu.

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihimi sili met'a. : sile isiraeli midiri. abatochi ch'erik'wa yeweyini fire belu; yelijochimi t'irisochi t'eresu bilachihu yemitesiluti misale minidiri newi? : ine hiyawi nenyina inigidihimi wedihimi yihini misale beisraeli zenidi atimesilutimi; yilali geta igiziabiheri. : ineho; nefisati hulu yeine nachewi: yeabati nefisi yeine inide honechi degimo yeliji nefisi yeine nati: hat'iat yemitisera nefisi irisiwa timotalechi. : sewimi ts'adik' bihoni firidinina k'ini negerini biyaderigi; : betararumi layi bayibela 'ayinoyochunimi wede isiraeli beti t'a'otati bayanasa yebalinijerawinimi misiti bayarekisi adefimi wedalebbati seti bayik'eribi: : sewinimi bayasich'enik'i lebale 'idami meyazhawini bimelisi fets'imomi bayik'ema keinjierawimi leterabe biset'i yeterak'otewinimi belibisi biyalebisi: : bearat'a bayabediri; tirifochami bayiwesidi; ijunimi kehat'iat bimelisi; besewina besewi mekakelimi yewinnetini firidi biferidi: : betiizazemi bihedi; iwinetini lemadiregi firideni bit'ebik'i; irisu ts'adik' newi; fets'imo behiyiweti yinorali; yilali geta igiziabiheri. : irisumi k'emanyana demi afisashi liji kezihimi hulu anidachewini yemiyaderigewini biwelidi; : irisumi ts'adik' abatu yesarawini hulu bayisera betararumi layi bibela yebalinijerawinimi misiti bayarekisi; : dihawinina chigirenyawinimi bayasich'enik' bik'emami meyazhawinimi bayimelisi 'ayinochunimi wede t'a'otati bayanasa rikusini negeri biyaderigi; : bearat'a bayabediri; tirifochami biwesidi; bewinu irisu behiyiweti yinorali? behiyiweti ayinorimi: yihini rikwiseti hulu adirigoalina fets'imo yimotali: demu belayu layi yihonali. : inehomi; liji biwelidi; irisumi abatu yesarawini hat'iat ayito bifera inidihimi bayisera; : betarara layi bayibela 'ayinochunimi wede isiraeli beti t'a'otati bayanasa yebalinijerawinimi misiti bayarekisi; : sewinimi bayasich'enik' meyazhawini bayiwesidi bayik'emami keinjierawimi leterabe biset'i yeterak'otewinimi libisini biyalebisi; : ijunimi dihani kemededel bimelisi arat'ani tirifochanimi bayiwesidi firidenimi biyaderigi betiizazemi bihedi; irisu fets'imo behiyiweti yinorali inji beabatu hat'iat ayimotimi. : abatu gini fets'imo bediloalina; wendimunimi k'emitoalina; behizibumi mekakeli kifuni negeri adirigoalina ineho; irisu bebedelu yimotali. : inanite gini. liji yeabatuni hat'iat sile mini ayishekemimi? tilalachihu. liji firidinina k'ini negerini baderege tiizazenimi hulu bet'ebek'ena baderege gize fets'imo behiyiweti yinorali. : hat'iatini yemitisera nefisi irisiwa timotalechi: liji yeabatuni hat'iat ayishekemimi; abatimi yelijuni hat'iat ayishekemimi: yet'sadik' ts'idik' berasu layi yihonali; yehat'iatenyawimi hat'iat berasu layi yihonali. : hat'iatenyawimi kaderegati hat'iat hulu bimelesi tiizazeninimi hulu bit'ebik' firidinina k'ini negerinimi biyaderigi fets'imo behiyiweti yinorali inji ayimotimi. : yebedelewi bedeli hulu ayitasebibetimi: beserawi ts'idik' behiyiweti yinorali. : bewinu hat'iatenya yimoti zenidi ifek'idalehuni? yilali geta igiziabiheri: kemenigedusi yimelesina behiyiweti yinori zenidi ayidelemi? : ts'adik'u gini kets'idik'u bimelesi hat'iatinimi

bisera hat'iatenyawimi inidemiaderigewi rikwiseti hulu biyaderigi; behiyeweti yinoralini? yeserati ts'idik'i hulu atitasebiletimi: baderegewi 'amets'ina beserati hat'iatu beziyachi yimotali. : inanite gini. yegeta menigedi yek'enachi ayidelechimi tilalachihu. yeisraeli beti hoyi; inigidihi simu: bewinu menigede yek'enachi ayidelechimi? yilik'isi yeananite menigedi yalik'enachi ayidelechimi? : ts'adik'u kets'idik'u bimelesi; hat'iatinimi besera gize; beziyami bimoti; irisu baderegewi bedeli yimotali. : hat'iatenyawimi keserawi hat'iatu bimelesi firidinina k'ini negerinimi biyaderigi nefisuni yit'ebik'ali. : asibo keserawi bedeli hulu temelisoalina fets'imo behiyeweti yinoralu inji ayimotimi. : negeri gini yeisraeli beti. yegeta menigedi yek'enachi ayidelechimi yilali. yeisraeli beti hoyi; bewinu menigede yek'enachi ayidelechimi? yilik'isi yeananite menigedi yalik'enachi ayidelechimi? : yeisraeli beti hoyi; silezihi inide menigedu beyesewu hulu iferidibachihwalehu; yilali geta igiziabiheri: nishi gibu hat'iatimi 'inik'ifati inidayihonibachihu kehat'iatachihu hulu temelesu. : yebedelachihutini bedeli hulu keanante t'alu adisi libina adisi menifesimi leinanite adirigu: yeisraeli beti hoyi; sile mini timotalachihu? : yemiwachuni moti alifek'idimina; yilali geta igiziabiheri: silezihi temelesuna behiyeweti nuru.

19

anitemi beisraeli alek'ochi layi yihini musho amushi; inidihimi beli. : inatithi mini neberechi? anibesa neberechi: beanibesochi mekakeli tegademachi: bedeboli anibesochi mekakeli gigigelochiwani asadegechi. : kegigigelochiwami aniduni awet'achi irisumi deboli anibesa hone: nit'ik'inyanimi temare; sewochinimi bela. : ahizabimi werewini semu irisumi begwidigwachewi teyaze; beseniseletimi adirigewi wede gibits'i midiri weseduti. : irisiwami inide dekemechina tesifawa inide t'efa bayechi gize; kegigigelochiwa lelani wesida deboli anibesa aderegechiwi. : irisumi beanibesochi mekakeli temelalese deboli anibesami hone: nit'ik'iyami temare; sewochinimi bela. : ginibochachewinimi awek'e; ketemochachewinimi aferese: kegisatumi dimits'yetenesa midirituna molawa t'efachi. : ahizabimi bezuriyawu keyeageru hulu tesebe-sebubeti: merebachewinimi beirisu layi zeregu begwidigwachewinimi teyaze. : beseniseletimi adirigewi bek'efo wisit'i anoruti wede babilonimi nigusi amet'uti: dimits'umi beisraeli terarochi layi kezuya wediya inidayisema wede amiba agebuti. : inatithi bemelikih bewiha at'egebi inide tetekelechi inide weyini ginidi neberechi: kewihami bizati yetenesa yemitaferana yemitisefa honechi. : leirisiwami birituwochi betirochi neberuti inerisumi lenegesitatu betirochi neberu. : k'umetachewimi bezafochi k'irinich'afochi mekakeli rezeme; bech'afochachewimi bizatina berizimetachewi tayu. : negeri gini beme'ati tenek'elechi wede meretimi tet'alechi yemisirak'imi nefasi firewani aderek'e: birituwochi betirochiwami teseberuna derek'u; isatimi belachachewi. : ahunimi bemidire beda; bederek'ina betet'emachi mereti tetekelechi. :

kech'afochiwami betirochi isati wet'achi firewanimi belachi; yenegesitatu betiri yihoni zenidi yebereta betiri yelebatimi. yihi musho newi; lelik'isomi yihonali.

20

inidihimi hone: besebatenyawu 'ameti beamisitenyawu weri kewerumi beasirenyawu k'eni igiziabiherini yit'eyik'u zenidi keisraeli shimagilewochi ayale sewochi met'u; befitemi tek'emet'u. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihimi sili met'a. : yesewi liji hoyi; leisraeli shimagilewochi tenageri; inidihimi belachewi. geta igiziabiheri inidihimi yilali. ineni tit'eyik'u zenidi met'itachihwalini? ine hiyawu nenyina beinanite zenidi alit'eyek'imi; yilali geta igiziabiheri. : tiferidibachewalehini? yesewi liji hoyi; bewinu tiferidibachewalehini? yeabatochachewini rikwiseti asitawik'achewi. : inidihimi belachewi. geta igiziabiheri inidihimi yilali. isiraelini bemeret'ihubeti leya'ik'obimi beti zeri bemalihu beti k'eni begibits'imi midiri betegelet'ihulachewina. ine igiziabiheri amilakachihu nenyi biye bemal'ihulachewi gize; : beziya k'eni kegibits'i midiri wedazegajehulachewi; wetetina mari wedemitaferisewi; yemidirimi hulu get'i wedemitihoni midiri awet'achewi zenidi malihulachewi: : inemi. keanante iyanidanidu ye'ayinuni rikwiseti yit'ali; begibits'imi t'a'otati atirikesu: ine igiziabiheri amilakachihu nenyi alihwachewi. : inerisu gini 'amets'ubinyi yisemunyimi zenidi aliwededumi; hulumi iyanidanidu ye'ayinuni rikwiseti alit'alemi yegibits'ini t'a'otati alitewemi: bezihi gize. begibits'i midiri mekakeli k'wit'ayeni ifets'imibachewi zenidi me'ateni afesisibachewalehu alihu. : negeri gini bemekakelachewi balu kegibits'imi midiri awet'achewi zenidi befitachewi betegelet'ihulachewi beahizabi fiti sime inidayirekisi biye sile sime serahu. : kegibits'imi midiri awet'ahwachewi wede midire bedami amet'ahwachewi. : sewi biyaderigewi noro behiyeweti yeminoribetini sir'atenimi set'ehwachewi; firidenimi asitawek'ihwachewi. : yemik'edisachewimi ine igiziabiheri inide honihu yawik'u zenidi; beinena beinerisu mekakeli milikiti yihonu zenidi senibetateni set'ehwachewi. : negeri gini yeisraeli beti bemidire beda 'amets'ubinyi: sewi biyaderigewi noro behiyeweti yeminoribetini firideni t'asu; betiizazemi alihedumi; senibetatenimi fets'imewi arekesu. bezihi gize. at'efachewi zenidi k'wit'ayeni bemidire beda afesisibachewalehu alihu. : negeri gini befitachewi bawet'ahwachewi beahizabi fiti sime inidayirekisi biye sile sime serahu. : wetetina marimi wedemitaferisewi yemidirimi hulu get'i wedemitihoni wede set'ehwachewi midiri alamet'achewimi biye bemidire beda malihubachewi. : libachewi t'a'otachachewini teketiloolina: firidenimi t'isewalina; besir'atemi alihedumina; senibetatenimi arikisewalina. : negeri gini 'ayine rarachilachewi inemi alit'efahwachewimi; bemidire bedami fets'ime alifejehwachewimi. : lelijochachewimi bemidire beda inidihimi alihwachewi. beabatochachihu sir'ati athidu wegachewinimi atit'ebik'u bet'a'otachachewimi atirikesu. : ine

igiziabiheri amilachihu nenyi: betiizaze hidu firidenimi t'ebik'u adirigwatimi. : senibetatenimi k'edisu: inemi igiziabiheri amilachihu inide honihu tawik'u zenidi beinena beinanite mekakeli milikiti yihonalu. : lijochi gini 'amets'ubinyi; sewi biyaderigewi noro behiyiweti yeminoribatini firideni t'ebik'ewi aladeregwatimi besiri'atemi alihedumi; senibetatenimi arekesu: bezihimi gize. me'ateni afesisibachewalehu k'wit'ayenimi bemidire beda ifets'imibachewalehu alihu. : negeri gini ijene mele-sihu; befitachewimi bawet'ahwachewi beahizabi fiti sime inidayirekisi biye sile sime serahu. : degimomi wede ahizabi ibetinachewi zenidi; beagerochimi ibetinachewi zenidi bemidire beda malihubachewi: firideni aladeregumina: : siri'atenimi t'isewalina: senibetatenimi arikisewalina: 'ayinachewimi yeabatochachewini t'a'otatochi teketilewalina. : degimomi melikami yalihonewini siri'ati behiyiweti yemayinorubetinimi firidi set'ehwachewi. : inemi igiziabiheri inide honihu inidiyawik'u at'efachewi zenidi; mahits'eni yemikefitewini hulu beisati basalefu gize; bembachewi arekesihwachewi. : silezihi; yesewi liji hoyi; leisraeli beti tenageri inidihimi belachewi. geta igiziabiheri inidihimi yilali. bezihimi degimo abatochachihu badereguti 'amets'i asik'ot'unyi. : iset'achewimi zenidi wede malihulachewi midiri bagebahwachewi gize; kefi yalewini korebita hulu k'it'elimawinimi zafi hulu ayu; beziyami mesiwa'itachewini sewu beziyami yemiyasik'ot'anyini k'wiribanachewini ak'erubu beziyami degimo t'afach'uni shitachewini aderegu beziyami yemet'et'i k'wiribanachewini afesesu. : inemi. inanite wede irisu yemithedubeti kefitamimidiri newi? alihwachewi. isike zaremi diresi simu bama teblo tet'eritoali. : silezihi leisraeli beti inidihimi belachewi. geta igiziabiheri inidihimi yilali. inide abatochachihu limadi tirekisalachihuni? rikwisetachewinimi teketilachihu tameneziralachihuni? : k'wiribanachihuni bak'erbachihu gize; lijochachihunimi beisati basalefachihu gize; isike zare diresi bet'a'otochachihu tirekisalachihuni yeisraeli beti hoyi; keinanite zenidi it'eyek'alehuni? ine hiyawinyanya keinanite zenidi alit'eyek'imi; yilali geta igiziabiheri: : leinanitemi. inide ahizabina inide midiri wegenochi inihonaleni; inich'etina dinigayimi inamelakeni yemili kelibachihu yewet'a asabi ayifets'emilachihumi. : ine hiyawinyanya bebere-tachi ijina betezeregachi kinidi befesesechimi me'ati inegisibachihwalehu; yilali geta igiziabiheri. : keahizabimi zenidi awe'tachihwalehu ketebetenachihubati ageri hulu beberetachi ijina betezeregachi kinidi befesesechimi me'ati isebesibachihwalehu. : wede ahizabimi midire beda amet'achihwalehu beziyami fiti lefiti keinanite gari ifaredalehu; begibits'i midire beda keabatochachihu gari inide tefaredihu inidihu keinanite gari ifaredalehu; yilali geta igiziabiheri. : kebetirimi betachi asalifachihwalehu wede k'ali kidanimi isirati agebachihwalehu: : keinanitemi zenidi 'amets'enyochinina yebedelunyini ileyalehu: kenorubatimi midiri awe'tachewalehu; wede israeli midiri gini ayigebumi: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : geta igiziabiherimi inidihimi yilali. inanite yeisraeli beti hoyi; hidu; kezihimi

behwala tisemunyi zenidi batiwedidu hulachihu t'a'otochachihuni amiliku. negeri gini keinigidihi wedihi bek'wiribanachihuna bet'a'otochachihu k'idusuni simeni atarekisumi. : bek'idusu teraraye; kefi balewi beisraeli terara layi; yilali geta igiziabiheri; beziya yeisraeli beti hulu hulachewi bemidiru layi yamelikunyali: beziyami ik'ebelachewalehu; beziyami k'wiribanachihuni bekwiratachihunimi yek'edesachihutinimi negeri hulu ifeligalehu. : keahizabimi zenidi bawet'ahwachihu gize ketebetenachihubati ageri hulu besebesebihwachihu gize inide t'afach'i shita ik'ebelachihwalehu; beahizabimi fiti ik'edesibachihwalehu. : leabatochachihumi iset'ati zenidi wede malihulachewi midiri wede israeli ageri bagebahwachihu gize; ine igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : beziyami yerekesachihubatinimenigedachihunina sirachihuni hulu tasibalachihu: sile serachihutimi kifatachihu hulu rasachihuni tits'eyefalachihu. : yeisraeli beti hoyi; inide kifu menigedachihuna inide rikusi sirachihu sayihoni sile sime sili beserahulachihu gize; ine igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu; yilali geta igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihisili met'a. : yesewi liji hoyi; fithihini wede debubi ak'ina wede debubimi tenageri bedebubimi balewi duri layi tinibiti tenageri: : ledebubimi duri. yeigiziabiherini k'ali sima: geta igiziabiheri inidihimi yilali. ineho; beanite wisit'i isati anedidalehu: bewisit'ihimi yalewini yelemelemewinina yederek'ewini zafi hulu yibelali: yemik'at'eli nebelibali ayit'efami: kedebubimi jemiro isike semeni diresi fiti hulu yik'at'elibetali. : inemi igiziabiheri inidanedidihuti sige lebashi hulu yayali; irisumi ayit'efami belewi. : inemi. geta igiziabiheri hoyi; woyo! inerisu sile ine. yihi misaleni yemimesili ayidelemeni? bilewali alihu.

21

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihisili met'a. : yesewi liji hoyi; fithihini wede iyerusalemi ak'ina wede mek'idesochimi tenageri beisraelimi midiri layi tinibiti tenageri. : leisraelimi midiri inidihibili. igiziabiheri inidihimi yilali. ineho; beanite layi nenyi; seyifenimi kesegebawi mezewewalehu; ts'adik'unina kifuwini keanite zenidi at'efalehu. : inemi ts'adik'unina kifuwini keanite zenidi silemat'efa; silezihi seyife kedebubi jemiro isike semeni diresi bale besiga lebashi hulu layi kesegebawi yimezezali. : siga lebashumi hulu ine igiziabiheri seyifeni kesegebawi inide mezezihi yawik'ali; irisumi degimo ayimelesimi. : silezihi; anite yesewi liji hoyi; alik'isi: wegebihini bemagwibet'i befitachewi miriri bilehi alik'isi. : inerisumi. sile mini talek'isalehi? biluhi; anite inidihibili belachewi. were silemimet'a newi: libimi hulu yik'elit'ali; ijochimi hulu yizilalu; nefisimi hulu tidekimalachi; gulibetimi inide wiha yifesisali: ineho; yimet'ali yifets'emimali; yilali geta igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihisili met'a. : yesewi liji hoyi. igiziabiheri inidihimi yilali bilehi tinibiti tenageri: seyifi seyifi yetesale yesenegelemi newi beli. : yigedili zenidi tesiloali yabirek'erik'imi zenidi tesenigiloali: inyasi desi yilenalini? yelijeni betiri inide zafi hulu nik'otali. :

bejjumi inidiyazi lemesenigeli teset'e: seyifi begedayi
 iji inidiset'i tesalena tesenegele. : yesewi liji hoyi;
 behizibe layi newina; beisiraeli alek'ochi hulu layi
 newina ch'uhi wayimi beli: inerisu kehizibe gari
 leseyyifi teset'itewali: silezihi ch'inhini ts'ifa. :
 fetena derisoali: yetenak'e betirisi degimo bayinori
 minidiri newi? yilali geta igiziabiheri. : silezihi;
 anite yesewi liji; tinibiti tenageri; ijihini ach'ebich'ibi:
 yetegedelu sewochi seyifi sositi gize yidegagimi
 yemikebichewi yetegedele yetalak'i sewi seyifi
 newi. : libachewi inidik'elit'i mesenakilachewimi
 inidibeza yemigedilewini seyifi beberoachachewi
 hulu layi adirigalehu: woyo! yabirek'erik'i zenidi
 tesenigiloali yigedilimi zenidi tesiloali. : tezegajitehi
 fitihi wede wededewi wede k'enyi weyimi wede
 gira hidi. : ine degimo beije ach'ebich'ibalehu
 me'atenimi ich'erisalehu: ine igiziabiheri tena-
 girealehu. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi
 sili met'a. : anitemi yesewi liji hoyi; yebabiloni
 nigusi seyifi yimet'a zenidi huleti menigedochini
 adirigi: huletumi keaniditi midiri yiwit'u: milikitimi
 adirigi; beketemayitu menigedi rasi layi adirigewi.
 : seyifi wede amoni lijochi ageri wede rebati wede
 yihudami wede temeshegechi wede iyerusalemi
 yimet'a zenidi menigedini adirigi. : yebabiloni
 nigusi miwaritumi yamiwariti zenidi bemenita
 menigedi layi behuletu menigedochi rasi layi k'omo
 neberi: filats'ochini wezeweze; keterafimimi t'eyek'e;
 gubetimi temeleke. : yek'it'iruni mafiresha yaderigi
 zenidi; afinimi bech'uheti yikefiti zenidi; bewikatami
 dimits'ini kefi yaderigi zenidi; yek'it'iruni mafiresha
 beberocho layi yaderigi zenidi; aferini yideledili
 zenidi; mishigimi yisera zenidi yeiyerusalemi 'it'a
 bek'enyi iju wisit'i nebere. : mehalawinimi bimalu
 be'ayinachewi zenidi yehaseti miwariti yimesilali;
 negeri gini inerisu yiyazu zenidi irisu hat'iatini
 yasasibali. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali.
 hat'iatachihumi sile asebachihu metalefachihumi
 sile tegelet'e hat'iatachihumi besirachihu hulu sile
 taye inanitemi sile tasebachihu; beiji tiyazalachihu. :
 anitemi k'enihi yederesebihi; yehat'iatih k'et'ero gize
 yederesebihi; rikusi hat'iatenya yeisiraeli alek'a hoyi;
 : geta igiziabiheri inidihi yilali. met'emit'emiawini
 awilik'i; zewidunimi arik'i: yihi inidihi ayihonimi:
 yetewaredewini kefi adirigi; kefi yalewinimi awaridi.
 : badima; badima; badima adirigalehu: firidi
 yalewi isikimet'a diresi yihichi degimo atihonimi;
 leirisumi iset'atalehu. :29 : anitemi yesewi liji
 hoyi. geta igiziabiheri sile amoni lijochina sile
 sidibachewi inidihi yilali bilehi tinibiti tenageri:
 k'enachewi bederese; yehat'iatachewi k'et'ero gize
 bederese; betegedeluti hat'iatenyochi anigeti layi
 yanoruhi zenidi kenituni rayi negeri siyayulihi
 behasatimi miwariti sinagerulihi. seyifi; seyifi
 temezizoali; yigedilimi zenidi yabirek'erik'imi zenidi
 tesenigiloali beli. : wede segebawimi melisewi.
 betefet'erihibeti sifira beteweledihibatimi midiri
 iferidibihalehu. : k'wit'ayenimi afeisibihalehu;
 beme'atemi isati anafabihalehu; mat'ifatinimi
 lemiyawik'u lech'ekanyochi sewochi iji asalife
 iset'ihalehu. : leisati magedo tihonalehi; demihimi
 bemidiri mekakeli yihonalehi; degimomi atitasebimi:
 ine igiziabiheri tenagirealehuna.

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. :
 anitemi yesewi liji hoyi; tiferidalehini? demi be-
 mitafesisi ketema layi tiferidalehini? rikwisetiwani
 hulu asitawik'ati. : inidihi beli. geta igiziabiheri
 inidihi yilali. gizeshi inididerisi bemekakelishi
 demini yemitafesishi iniditirekishimi berasishi
 layi t'a'otatini yemitaderigi ketema hoyi! : bafe-
 sesishiwi demi bedileshali baderegishiwi t'a'otati
 rekiseshali: k'enishini ak'erebishi zemenishinimi
 asa'erishi: silezihi leahizabi mesedebiya leage-
 rochimi hulu mesalek'ia aderegihushi. : anichi
 simishi yerekese shibirimi yemolabishi hoyi; wede
 anichi yek'erebuna keanichi yerak'u yisalek'ubishali.
 : ineho; yeisiraeli alek'ochi iyanidanidu inide chilotu
 demi yafesisu zenidi beanichi wisit'i neberu. :
 beanichi wisit'i abatinina inatini ak'alelu: bemekake-
 lishi bemets'atenyawu layi bedelini aderegu: beanichi
 wisit'i diha adegunina mebeletitumi asich'enek'u.
 : k'idisatenimi nak'ishi senibetatenimi arekesishi.
 : demini yafesisu zenidi k'emanyochi sewochi
 beanichi wisit'i neberu: beanichi wisit'i beterarochi
 layi belu: bemekakelishi sesenyinetini aderegu. :
 beanichi wisit'i yeabatochachewini hafirete siga
 gelet'u: beanichimi wisit'i adefi yalebatini awaredu.
 : sewimi bebalinjierawi misiti rikwisetini aderege;
 abatimi yelijuni misiti arekese; beanichimi zenidi
 wenidimi yeabatuni liji ihtituni asafere. : beanichi
 wisit'i demini yafesisu zenidi guboni tek'ebel:
 anichimi arat'ana tirifi wesideshali; kebalinije-
 rochishimi bek'imiya yesisitini tirifi agenyeshi;
 inenimi resashinyi; yilali geta igiziabiheri. : silezihi;
 ineho; anichi baderegishiwi sisiti bemekakelishimi
 beneberewi demni layi ijeni ach'ebich'ebihu. : bewinu
 ine bemaderigibishi werati libishi yitagesalini? wey-
 isi ijishi tits'enaalechini? ine igiziabiheri tenagirealehu
 adirigewimalehu. : wede ahizabimi ibetinishalehu
 wede agerochimi izerashalehu; rikwisetishinimi
 keanichi zenidi at'efalehu. : beahizabimi fiti anichi
 tirekishareshi inemi igiziabiheri inide honihu
 tawik'ialeshi. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi
 sili met'a. : yesewi liji hoyi; yeisiraeli beti leine
 inide atela honubinyi: inerisu hulu bekewiri wisit'i
 medabina k'orik'oro biretina irisasi nachewi: yebiri
 atela nachewi. : silezihi geta igiziabiheri inidihi
 yilali. hulachihu atela honachihwalina silezihi;
 ineho; beiyerusalemi wisit'i isebesibachihwalehu.
 : inidiyak'elit'uti isati yanafubeti zenidi birin-
 ina medabini biretinina irisasini k'orik'oronimi
 bekewiri inidemisebesibu; inidihi bek'wit'ayena
 beme'ate isebesibachihwalehu; beziyami wisit'i
 ich'emirachihwalehu ak'elit'achihumalehu. : asebe-
 sibachihumalehu yeme'atenimi isati anafabachi-
 hwalehu bewisit'umi tik'elit'alachihu. : birimi
 bekewiri wisit'i inidemik'elit'i; inidihi bewisit'uwa
 tik'elit'alachihu: inemi igiziabiheri me'ateni midafe-
 sesihubachihu tawik'alachihu. : yeigiziabiherimi
 k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji
 hoyi. anichi yalinet'ashi bek'wit'ami k'eni yal-
 izenebebishi midiri neshi belati. : bewisit'iwa yalu
 nebiyati inidemich'ohina inideminat'ek'i anibesa
 anidi honewi temamalu: nefisochini belitewali;

bilit'iginana habitini wesidewali; bewisit'iwami mebeletochini abizetewali. : kahinatochiwami higeni bedilewali k'idisatenimi arikisewali: k'idusi behonena k'idusi balihone mekakelimi alileyumi; benits'uhina berikusi mekakeli yalewini liyuneti al-asitawek'umi: 'ayinachewinimi kesenibetate seweru inemi bemekakelachewi rekeshu. : bewisit'wa yalu alek'ochiwa yesisitini tirifi lemagineyi silu demini yafesisu zenidi nefisochinimi yat'efu zenidi inidem-ini alek'ek'u tekwilawochi nachewi. : igiziabiherimi sayinageri nebiyatochiwa. geta igiziabiheri inidihi yilali iyalu kenituni raiyi bemayeti yehasetinimi mi-wariti leinerisu bemamiwareti yale geleba bech'ik'a yimerigwachewali. : yemidirini hizibi gifi aderegu k'imiyami seru: dihochinina chigirenyochini asich'enek'u; mets'atenyawinimi bedelu. : k'it'irini yemit'eginini; midiritunimi inidalat'efati beferesebeti bekuli befitte yemik'omilati sewi bemekakelachewi felegihu; negeri gini alagenyehumi. : silezihi k'wit'ayeni afesesihubachewi; beme'atemi isati at'efahwachewi: menigedachewinimi berasachewi layi melesihu; yilali geta igiziabiheri.

23

yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; yeaniditi inati lijochi yehonu huleti setochi neberu. : begibits'imi amenezeru; beko-redanetachewi amenezeru: beziya t'utotchachewi miwasheshu beziyami yediniginlachewini t'utochi dabesu. : simachewimi yetalak'itu ohola yeihitiwami oholiba nebere; leinemi honu wenidochina setochi lijochinimi weledu. simachewimi ohola semariya nati: oholiba degimo iyerusalemi nati. : oholami gelemotechibinyi; wishimochiwanimi gorebetochi-wani asorawiyani befik'iri teketelechachewi. : inerisumi semayawi hari yelebesu alek'ochina shumamitochi; melike melikamochi gobezaziti; beferesi layi yemik'emet'u feresenyochi neberu. : gilimutinawanimi ketemeret'u keasori sewochi hulu gari aderegechi; befik'iri beteketelechachewimi t'a'ototchachewi hulu rekesechi. : begibits'imi yeneberewini gilimutinawani alitewechimi: beziya bekoredanetiwa gize keirisiwa gari tenyitewi neberi; yediniginlachewi t'utochi dabesewi neberi; gilimutinachewinimi afisisewabati neberi. : silezihi befik'iri beteketelechachewi bewishimochiwa beasorawiyani iji asalife set'ehwati. : inerisumi hifirete sigawani gelet'u: wenidochina setochi lijochiwanimi marikewi wesedu; irisiwanimi beseyifi gedelu: firidinimi siladeregubati bese-tochi mekakeli meterecha honechi. : ihitiwami oholiba yihini ayechi: honomi keirisiwa yilik'i befik'iri bemeketeliwa rekesechi; gilimutinawami keihitiwa gilimutina yilik'i beza. : alek'ochinina shumamitochini gorebetochiwani get'anya libisi yelebesutini beferesochi layi yemik'emet'utini feresenyochi; hulumi melike melikamochini gob-ezaziti asorawiyani befik'iri teketelechachewi. : yerekesechimi inide honechi ayeahu; huletumi anidi menigedi hedewali. : gilimutinawanimi abezachi: bek'eyi k'elemimi yetesalechiwini yekeledawiyani si'ili; benasi layi yetesalutini sewochi ayechi. :

bewegebachewi zinari yetat'ek'u rasachewin-imi bek'elemawi met'emiti'emiya yet'emetu neberu: hulumi keteweledubati ageri yehonutini yekeledawiyani lijochi mesilewi mesafinitini yimesilu neberi. : bayechachewimi gize befik'iri teketelechachewi; wede kelawidewoni midiri wede inerisu melikitenyochini lakechi. : yebabilonimi se-wochi wede irisiwa fik'iri wedalebeti menyita met'u beglimutinachewimi arekesuati: irisiwami keinerisu gari rekesechi nefisiwami keinerisu teleyechi. : gilimutinawanimi gelet'echi hifirete sigawanimi asayechi: nefisemi keihitiwa inide teleyechi inidihi nefise keirisiwa teleyechi. : negeri gini begibits'i midiri yegelemotechibetini yekoredanetiwani ze-meni asiba gilimutinawani abezachi. : sigachewimi inide ahiyochi siga zerachewimi inide feresochi zeri yehonewini ineziyani milimilochi befik'iri teketelechachewi. : sile koredanetishi mikiniyati gibits'awiyani t'utotchishini bedabesu gize yeko-redanetishini sesenyineti asebishu. : silezihi; oholiba hoyi; geta igiziabiheri inidihi yilali. nefisishi keiner-isu yeteleyechi wishimochishini asinesabishalehu; bezuriyashimi beanichi layi amet'achewalehu. : inerisumi yebabiloni sewochi keledawiyanimi hulu; fak'udi; suhe; k'o'a; keinerisumi gari asorawiyani hulu; melike melikamochi gobezaziti; alek'ochina shumamitochi hulu; mesafinitochina amakariwochi hulu; beferesi layi yetek'emet'u nachewi. : beme-sariyana beseregela bemenikorakwirimi beahizabimi gubae yimet'ubishali: gashana alabashi gasha rasi k'wirimi yizewi bezuriyashi yizegajubishali: firidinimi iset'achewalehu; inide firidachewimi yiferidubishali. : k'ini'atenimi beanichi layi aderi-galehu beme'atimi yaderigubishali: afinich'ashinina joroshinimi keanichi yik'orit'alu; keanichimi yek'ere beseyifi yiwedik'ali: wenidochina setochi lijochishinimi marikewi yiwesidalu; keanichimi yek'erewini isati tibelachewalechi. : libisishinimi yigefifushali yekibirishinimi get'i yiwesidalu. : sesenyinetishinimi; kegibits'i midiri yawet'ashiwini gilimutinashinimi keanichi asik'eralehu: 'ayin-ishinimi wede inerisu ataneshimi gibits'inimi kezuya wediya atasibimi. : geta igiziabiheri ini-dih yilalina. ineho; bet'elashachewi iji; nefisishi beteleychachewi iji asalife iset'ishalehu. : iner-isumi bet'ili yaderigubishali; yedekemishibetini hulu yiwesidalu; 'irak'utishinina 'irik'anishini adirigewimi yitewushali: yegilimutinashimi newiri; sesenyinetishina gilimutinashimi hulu yigelet'ali. : keahizabi gari silamenezarishi bet'a'ototchachewimi sile rekesechi yihini yaderegubishali. : beihitishi menigedi hedeshali: silezihi ts'iwawani bejishi iset'ishalehu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. yet'elek'ewinina yesefawini bizumi yemiyewizani yeihitishini ts'iswa tit'ech'ialeshi: mesak'iyana mesalek'iyami tihonyaleshi. : beihitishi besemariya ts'iswa; bediniga'ena bet'ifati ts'iswa; besika-rina bewirideti timolyaleshi. : tit'ech'iwaleshi tich'elich'iwimaleshi gelunimi tanyikiwaleshi t'utishinimi tishenetiriwaleshi: ine tenagirealehuna; yilali igiziabiheri. : silezihi geta igiziabiheri ini-dih yilali. zenigiteshinyalina; wede hwalashimi t'ileshinyalina anichi degimo sesenyinetishinina

gilimutinashini teshekemi. : igiziabiherimi inidihi alenyi. yesewi liji hoyi; beoholana beoholiba tiferidalehini? hat'iatachewinimi tasitawik'achewalehi? : amenizirewalina; demimi beijachewi alena; ket'a'otochachewimi gari amenizirewalina; leinemi yeweleduachewini lijochachewini mebili inidihonulachewi beisati asalifewachewalina. : yihini degimo adirigewibinyali: beziya k'eni mek'ideseni arikisewali senibetatenimi shirewali. : lijochachewinimi let'a'otochachewi besewu gize; beziyawi k'eni yarek-isuti zenidi wede mek'idege gebu: inehomi; bebet wisit'i indezihi aderegu. : degimo meliikitenya wede telakebachewi keruk'imi wedemimet'u sewochi likachihwali: inehomi met'u; anichimi tat'ebishilachewi 'ayinochishinimi tekwalishi get'imi aget'ishi: : bekibiri aliga layi tek'emet'ishi; befiti lefitiwami ma'idi tezegaleta neberi; 'it'anenina zeyitenimi anorishibati. : yedesitenyochimi dim-it's'i beirisiwa zenidi nebere: kebizumi sewochi gubae gari sekaramochu kemidire beda met'u: beijachewi aniberi berasachewimi yetewabe akilili aderegu. : inemi beminiziri larejechwi. ahuni keirisiwa gari yameneziralu irisiwami keinerisu gari tameneziralechi alihu. : wede galemotami inidemigebu wede irisiwa gebu: inidihi yisesinu zenidi wede oholana wede oholiba gebu. : setochu amenizirochi nachewina; beijachewimi demi alena ts'ats'ik'ani sewochi beamenizirochuna bedemi afisashochu setochi layi bemiferedewi firidi yiferidubachewali. : geta igiziabiheri inidihi yilali. gubaeni amet'abachewalehu; lemebetenina lemebezebezimi asalife aset'achewalehu. : gubaewimi bedinigayi yiwegiruachewali beseyifachewimi yik'orit'uachewali; wenidochina setochi lijochachewinimi yigedilalu; betochachewinimi beisati yak'at'ilalu. : setochimi hulu inide sesenyinetachihu inidayiseru yimaru zenidi sesenyinetini kemidiri layi at'efalehu. : sesenyinetachihunimi belayachihu layi yimelisal; inanitemi yet'a'otochachihuni hat'iat'i tisek'emalachihu: inemi geta igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu.

24

bezet'enyenyawi 'ameti beasirenyawi weri kewerumi beasirenyawi k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; yezihini k'eni; yezareni k'eni simi ts'afi: bezihi k'eni yebabiloni nigusi wede iyerusalemi k'erebe. : le'amets'enyawimi beti misaleni tenageri inidihimi belachewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. t'adi; minichettuni t'adi; wihami ch'emiribati. : k'wirach'iwanimi; melikamuni k'wirach'i hulu; ch'inunina werichuni beirisiwa wisit'i sebisibi; yetemeret'utinimi at'initochi mulabati. : kemenigawi yetemeret'ewini wisedi; at'initochumi inidibesilu inich'eti bebetachiwa magidi: at'initochumi bewisit'awa yik'ek'elu. : silez-ihini geta igiziabiheri inidihi yilali. zigetiwa lalebat zigetiwami keirisiwa laliwet'a minicheti; ledemi ketema weyolati! k'wirach'i k'wirach'uni awit'a: 'it'a aliwedek'ebati. : demiwa bewisit'awa ale. betarak'ote dinigayi layi aderegechiwi inji beaferi yikedeni zenidi bemereti layi alafesesechiwimi: :

me'ateni awet'a zenidi; bek'elenimi ibek'eli zenidi; demiwa inidayikedeni betarak'ote dinigayi layi aderegihu. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ledemi ketema weyolati! ine degimo magedowani talak'i aderigewalehu. : inich'etuni abiza: isatuni anididi: sigawini k'ek'eli: merek'uni at'afit'ewi: at'initochu yik'at'elu. : timok'imi zenidi nasiwami tigili zenidi rikwisetiwami bewisit'awa yik'elit'i zenidi zigetiwami yit'efa zenidi badowani befimi layi adirigati. : bekenuti dekemechi: honomi zigetiwa beisati sinikwa alilek'ek'emi. : berikwisetishi sesenyineti ale: anets'ahushi alinets'ashimina me'ateni belayishi isikich'erisi diresi inigidih kerikwisetishi atinets'imi. : ine igiziabiheri tenagirealehu: yimet'ali; inemi aderigewalehu: alimelesimi; alirarami; alits'ets'etimi: inide menigedishina inide sirashi yiferidubushali; yilali geta igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; ineho; ye'ayinihini amiroti bemek'isefiti iwesidibihalehu: anitemi weyi atibeli atalik'isimi inibahinimi atafisisi. : bek'esita tekizi: lemiwachochimi atalik'isi; met'emit'emiyahini berasihi layi adirigi; ch'amahinimi beigirihini at'ilik'i; keniferochihinimi atishefni yesewochinimi injera atibila. : inemi bemaleda lehizibu tenagerihu; wede matami misite motechi: benegawimi inide tazezihu aderegihu. : hizibumi. yihi yemitaderigewi negeri leinya mini inide hone atinegireninimi? alunyi. : inemi inidihi alihwachewi. yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : leisirali beti tenageri inidihimi beli. geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; yehayilachihuni timikihiti; ye'ayinachihuni amiroti; yenefisachihuni minyoti mek'ideseni arekisalalehu: yasik'erachihwachewimi wenidochina setochi lijochachihu beseyifi yiwedik'alu. : inemi inidaderegihu inanite taderigalachihu: keniferachihuni atishefni yesewochinimi injera atibelumi. : met'emit'emiyachihuni berasachihu ch'amachihuni beigirachihu yihonali: wayi atilumi atalek'isumimi: behat'iatachihuni tiselesilalachihu; irisi berisachihuni tanigoragwiralachihu. : hizik'ielimi milikiti yihonachihwali: irisu inidaderge hulu inanite taderigalachihu: yihimi bemet'a gize ine geta igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : anitemi yesewi liji hoyi; hayilachewini; yetemekubetinimi desita; ye'ayinachewini amiroti; yenefisachewinimi minyoti; wenidochina setochi lijochachewini bewesedihubachewi k'eni; : beziya k'eni yamelet'ewi yihini negeri bejorohi yasema zenidi wede anite yimet'ali. : beziya k'eni afihi lamelet'ewi yikefetal; anitemi tinageralehi kezuya wediyami dida atihonimi: milikitimi tihonachewalehi; inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

25

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; fithini wede amoni lijochi ak'initehi tinibiti tenageribachewi. : leamonimi lijochi inidihi beli. yegetani yeigiziabiherinimi k'ali simu: geta igiziabiheri inidihi yilali. mek'idege berekese gize yeisiraelimi midiri badima behonechi gize yeyihudami beti betemareku gize sile inerisu

iseyi bilehalina : silezihi; ineho; risiti adirige lemisirak'i lijochi asalife aset'ihalehu; inerisumi beanite wisit'i yisefiralu; maderiyawochachewinimi beanite zenidi yiseralu: firehini yibelalu wetetihinimi yit'et'alu : yeamonini ketema legimelochi masemariya; yeamoninimi lijochi lemeniga memesegiya aderigalehu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : geta igiziabiheri inidihi yilalina. beijihi ach'ebich'ibehalina; beigirihimi ashebishibehalina; beisiraelimi midiri layi benefisihi nik'eti hulu desi bilohalina : silezihi; ineho; ijene zerigichebihalehi; leahizabimi asibezebizihalehu; keahizabimi leyiche ik'orit'ihalehu; keagerochimi at'efahalehu ifejihimalehu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alehi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. mo'abina seyiri. ineho; yeyihuda beti inide ahizabi hulu newi bilewalina : silezihi; ineho; yemo'abini ch'anik'a keketemochu; bedarichawi kaluti yemiduru timikihiti kehonuti ketemochu; kebetiyeshimoti; kebealimewoni; : kek'iriyatayimi; keamoni lijochi gari lemisirak'i lijochi ik'efitalehu. yeamoni lijochi beahizabi mekakeli keinigidihi wedhi inidayitasebu risiti adirige iset'achewalehu. : bemo'abimi layi firidini aderigalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. edomiyasi beyihuda beti layi bek'eli adirigoalina; k'imi yizoalina; bidiratinimi asikefiloalina : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ijene beedomiyasi layi izeregalehu keirisiwami zenidi sewinina inisisani at'efalehu; ketemanimi jemiro badima adirigatalehu; isike didanini diresi beseyifi yiwedik'alu. : behizibe beisiraeli iji edomiyasini ibek'elalehu: inide k'wit'ayena inide me'atemi met'eni beedomiyasi yaderigalu: bek'elenimi yawik'alu; yilali geta igiziabiheri. : geta igiziabiheri inidihi yilali. filisit'iemawiyani bek'elini adirigewalina; bezewetirimi t'elatineti yat'efu zenidi benefisachewi nik'eti tebek'ilewalina : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; ijene befilisit'iemawiyani layi izeregalehu; kelitawianinimi ik'orit'alehu; yebahirunimi dari k'ireta at'efalehu. : beme'ati mek'isefitimi talak'i bek'eli aderigibachewalehu: bek'elenimi belayachewi baderegihu gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

26

inidihimi hone: beasira anidenyawu 'ameti keweru bemejemeriya k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; t'iroso beiyerusalemi layi. iseyi; yeahizabi beri yeneberechi tesebiralechi wede inemi temelisalechi: irisiwa ferisalechina ine imolalehu bilalechina : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. t'iroso hoyi; ineho; beanichi layi nenyi; bahirimi mogediwani inidemitawet'a inidihu bazu ahizabini awet'abishalehu. : yet'irosinimi k'it'irochi yat'efalu ginibochiwanimi yaferisalu: tibiyawanimi keirisiwa ifik'alehu; yeterak'ote dinigayimi aderigatalehu. : bebahiri wisit'i yemerebi masich'a thionalechi: ine tenagirealehuna; yilali igiziabiheri: leahizabimi bizibiza thionalechi. : bameda yalutimi setochi lijochiwa beseyifi yigedelalu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

: geta igiziabiheri inidihi yilalina. ineho; kesemeni yenegesitati ngusi yebabilonini ngusi nabukedenets'orini keferesochina keseregelochi keferesenyochimi kegubaena kebizu hizibi gari bet'iroso layi amet'alehu. : bameda yalutimi setochi lijochishini beseyifi yigedilachewali; amibami yiserabishali aferinimi yideledilibishali gashami yanesabishali. : mafreshawini bek'it'irishi layi yaderigali; gini-bochishinimi bemisari yaferisali. : keferesochumi bizati yetenesa tibiyachewi yikedinishali: sewochimi betenadechi k'it'iri wede ketema inidemigebu irisu beberochochi sigeba; keferesenyochina kemenikorak-wirochi keseregelochimi dimits'i yetenesa k'it'irishi tinawet'alechi. : beferesochu kote godanawochishini hulu yiremerimali; hizibishinimi beseyifi yigedilali; yebiritatishimi hawiliti wede midiri yiwedik'ali. : bilit'iginashinimi yimarikalu; shek'et'ishinimi yibezebigalu: k'it'irishinimi yaferisalu; tedila yemitaderigibachewini betochishini yat'efalu: dinigayishinina inich'etishini meretishinimi bebahiri wisit'i yit'ilalu. : yezefanyochishinimi bizati zimi asenyalehu: yemesenik'oshimi dimits'i keziya wediya ayisemami. : yeterak'ote dinigayi aderigishalehu yemerebimi masich'a tihonyaleshi: keinigidihi wedhi atiserimi: ine igiziabiheri tenagirealehuna; yilali igiziabiheri. : geta igiziabiheri t'irosinin inidihi yilatali. yeteweguti banik'wareru gize; bewisit'ishi ilik'iti behone gize; kewidik'etishi dimits'i yetenesa desetochi yinewawet'u yelemni? : yebahirimi alek'ochi hulu kezufanochachewi yiwieridalu: megonats'efiyachewini yawet'alu werik'e zebo libisachewinimi yawelik'alu: menik'et'ik'et'ini lebisewi bemeleti layi yik'emet'alu; huligizemi yinik'et'ek'et'alu beanichimi yidenek'alu. : beanichimi layi musho yamoshalu; inidihimi yilushali. bebahiri yetek'emet'ishi bebahirimi wisit'i yet'enashi; kemik'emet'ubishimi gari bezuriyashi yeminorutini hulu yasiferashi; yekeberishi ketema hoyi; inideti t'efashi! : ahuni bewidik'etishi k'eni desetochi yinik'et'ek'et'alu; bebahirimi wisit'i yale desetochi kemet'ifatishi yetenesa yidenegit'alu. : geta igiziabiheri inidihi yilalina. sewi inidelebachewi ketemochi badima ketema baderegihushi gize; k'elayunimi bawet'ahubishi gize bizu wihochimi bekenedunshi gize; : yek'edimo hizibi wedalubeti wede gwidigwadi kemiwiriduti gari aweridishalehu: yeminoribishimi inidayigenyi wede gwidigwadi kemiwiridu gari k'edimo beferesechiwi sifira; betachinyayitu midiri anorishalehu: get'ishinimi behiyanawu midiri alonorimi. : lediniga'te aderigishalehu inigidihimi atinorimi: tifelegialeshi lezelalemimi atigenyimi; yilali geta igiziabiheri.

27

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : anite yesewi liji hoyi; sile t'iroso musho adirigi; : bebahiri megibiya yemitinori bebizumi desetochi layi keminoru ahizabi gari nigidini yemitaderigi t'irosinimi inidihi belati. geta igiziabiheri inidihi yilali. t'iroso hoyi; anichi. bewibeti futs'imi nenyi bile-shali. : darichashi bebahiri wisit'i newi: seriwochishi wibetishini fets'imewali. : sanik'awochishini hulu ke-

saneri t'idi seritewali; dek'elinimi yiserulishi zenidi kelibanosi zigiba wesiwedali. : kebasani komiboli mek'izefiyashini seritewali; bezihoni t'irisi ketashabe kekitimi desetochi zafi mek'emech'awochishini seritewali. : 'alama inidihonilishi sherashi kegibits' befitana kwerik'i zebu tesoritoali; mederebiyashimi keelisa desetochi semayawina k'eyi hari tesoritoali. : yesidonana yearadi sewochi k'ezafochishi neberu: t'irosi hoyi; t'ibebyenochishi beanichi zenidi neberu yemerikebochishimi meriwochi neberu. : beanichi wisit'i yeneberu yegebali shimagilewochina t'ibebyenochiwa sibiratishini yit'eginu neberi: keanichimi gari yinegidu zenidi yebahiri merikebochi huluna merikebenyochachewi bemakelishini neberu. : farisina ludi fut'imi beserawitishi selifenyochishi neberu: gashana rasi k'wirimi beanichi wisit'i yanit'elet'ilu neberi: inerisumi wibetishini set'u. : yearadi sewochina serawitochishi bek'it'irochishi layi bezuriya neberu; gemadawiyanimi beginibochishi wisit'i neberu: gashachewinimi bezuriya bek'it'irishi layi anit'elet'elu; wibetishinimi fets'imewali. : ke-bilit'iginashi hulu bizati yetenesa terisesi negadeshi neberechi: bebirina bebireti bek'orik'orona beirisasi sile anichi shek'et'i yinegidu neberi. : yawanina tobeli mosahimi negadewochishi neberu: yesewochini nefisatina yenasuni 'ik'a sile anichi shek'et'i yinegidu neberi. : keterigama betimi yeneberuti sewochi beferesochina beferesenyochi bekek'ilowochimi sile anichi shek'et'i yinegidu neberi. : yedidani sewochi negadewochishi neberu. bizu desetochi yejjishi gebeyawochi neberu: yilewit'u zenidi yezihoni t'irisina zop'i amet'ulishi. : kesirashi bizati yetenesa soriya negadeshi neberechi bebelurina bek'eyi hari bewerik'e zebomi bet'iru befitami bezagolimi bek'eyi 'inik'wimi sile anichi shek'et'i yinegidu neberi. : yihudana yeisraeli midiri negadewochishi neberu: yeminitini sinide t'afach'imi inigocha; mari zeyitimi belesanimi sile anichi shek'et'i yinegidu neberi. : kesirashi bizatina keblit'iginashi hulu bizati yetenesa demasik'o negadeshi neberechi: bekeliboni yeweyini t'iji benech'imi begi t'egwiri yinegidu neberi. : wenidanina yawani sile anichi shek'et'i yinegidu neberi: keoseli yetesera biritina birigwidi k'erefami shek'et'ishi nebere. : didani bekebiti layi lemek'emet'i bemereshati negadeshi neberechi. : 'arebina yek'edari alek'ochi hulu yejjishi negadewochi neberu: bet'ebotochina beawira begochi befiyelochimi beinezihni keanichi gari yinegidu neberi. : yesabana yera'ima negadewochi inezihni negadewochishi neberu: bet'iru shitona bekbibri dinigayi hulu bewerik'imi sile anichi shek'et'i yinegidu neberi. : karantina kane 'edinimi negadewochishi neberu: asorina kilimadi negadewochishi neberu. : inezihni bamare libisi besemayawi kaba bewerik'e zebomi; bezigiba beteserachi begemedimi betaserechi begimijami betemolachi sat'ini begebeyashi yinegidu neberi. : yeterisesi merikebochi shek'et'ishini yemishekemu neberu: anichimi temoliteshi neberi bebahirimi wisit'i ijigi keberishi. : k'ezafiwochishi wede tilik'u weha amet'ushi: yemisirak'i nefasi bebahiri wisit'i sebereshi. : bilit'iginashina shek'et'ishi nigidishimi

merikebenyochishimi merikebi meriwochishimi sebarashinimi yemit'eginu negadewochishimi beanichimi zenidi yalu selifenyochishi hulu bewisit'ishi kaluti gubae hulu gari bewedek'ishibeti k'eni bebahiri wisit'i yiwedik'alu. : kemerikebi meriwochi ch'uheti dimits'i yetenesa bezuriyashi yalu hulu yinik'et'ek'et'alu. : k'ezafiwochimi hulu merikebenyochimi merikebi meriwochimi hulu kemerikebochachewi yiweridalu bemeretimi layi yik'omalu: dimits'achewinimi beanichi layi yase-malu; miriri bilewimi yich'ohalu; berasachewimi layi tibiya yinesenisalu; beamedimi wisit'i yinikebalelalu: : sile anichimi yerasachewini t'egwiri yilach'alu mak'imi yasherit'alu benefisi miretimi sile anichi merara lik'iso yalek'isalu. : betikazeyachewimi lik'iso yanesulishali; sile anichimi musho yamoshalu inidihimi yilalu. bebahiri mekakeli t'efito inide k'ere inide t'irosi yale mani newi? : shek'et'ishi bebahiri bewet'a gize bizu ahizabini at'igibeshali: beblit'iginashina benigidishi bizati yemidirini negesitati bale t'egochi adirigeshali. : ahuni gini bet'ilik'i wiha wisit'i bebahiri tesebireshali nigidishina gubaeshi hulu bemakelishini wedik'ewali. : bedesetoshi yeminoru hulu tedeni'ek'ewibishali; negesitatochachewimi ijigi feritewali fitachewimi telewit'oali. : yeahizabi negadewochi afiwach'ubishi: anichi lediniga'te honeshali; isike zalelamimi atigenyimi.

28

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; yet'irosini gezhi inidihi belewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. libihi koritoali anitemi. ine amilaki nenyi; beigiziabiheri weniberi bebahiri mekakeli tek'emich'alehu bilehali: neger gini libihini inide igiziabiheri libi bitaderigimi anite sewi nehi inji amilaki ayidelelimi. : ineho; kedanieli yilik'i t'ibebebya nehi; misit'irimi hulu keanite yetesheshege ayidelemi. : bet'ibebehina bemasitewalihi bilit'iginani lerasihi aginyitehali werik'ina birimi begimija betihi wisit'i sebisibehali. : betalaki t'ibebehina benigidihi bilit'iginahini abizitehali beblit'iginahimi libihi koritoali. : silez-ihni geta igiziabiheri inidihi yilali. libihini inide igiziabiheri libi adirigehalina : silezihni; ineho; yelela ageri sewochini; yehizabini ch'ekanyochi; amet'abihalehu: seyifachewinimi bet'ibebebi wibeti layi yimezizalu kibirihini yarekisalulu. : wede gwidigwad yaweriduhali: tegedilewi inide motu bebahiri wisit'i timotalehi. : bewinu begedayihi fiti. ine amilaki nenyi tilalehini? neger gini begedayihi iji sewi nehi inji amilaki ayidelelimi. : beinigidochi iji yalitegerezuini sewochi moti timotalehi: ine tenagirealehuna; yilali igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; bet'irosi nigusi layi musho amoshitehi inidihi belewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. t'ibebebi yetemolahi wibetihimi yetefets'eme medemidemiya anite nehi. : beigiziabiheri genet'i be'edini neberihni: yekebere 'inik'wisi hulu; seridiyoni; top'azyoni; alimazi; birele; meregidi; iyasip'idi; seniperi; beluri; yemiabirek'erik'i 'inik'wi; werik'i; libisihi nebere: yekeberohina yeinibilitahi sira beanite zenidi nebere:

betefet'erihibeti k'eni tezegajitwe neberi. : anite litigaridi yetek'ebahi kirubi neberih betek'edesewi beigiziabiheri terara layi anorihuh: beisati dinigayochi mekakeli temelalesihi. : ketefet'erihibeti k'eni jemirehi bedeli isikigenyibih diresi bemenigedihifits'umi neberih. : benigidih bizati gifi bewisit'ihitemola hat'atinimi serahi: silezihi inde rikusi negeri keigiziabiheri terara t'alihuhi: yemitigaridikirubi hoyi; keisati dinigayochi mekakeli at'efahuhi. : bewibetih mikiniyati libih koritoali: kekibirihiyetenesa t'ibebihini arekesih: bemidiri layi t'alihuhi yayuhimi zenidi benegesitati fiti set'ehuhi. : bebedelih bizati benigidihimi hat'iat mek'idesihini arekesih: silezihi isatini kewisit'ih awit'ichalehu irisiwami belitahalechi; bemiyayuhimi hulu fiti bemidiri layi amedi adirigehalehu. : beahizabimiwisit' yemiyawik'uh hulu yidenek'ubihali: anitemi ledinigat'e honehali; isike zelelemimi atigenyimi. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; fithihini wede sidona ak'initeh tinibiti tenageribati; inidihimi beli. : geta igiziabiheri inidih yilali. sidona hoyi; ineho; beanichi layi nenyi; bewisit'ishimi ikebiralehu: firidinimi baderegihubati gize betek'edesihubati gize ine igiziabiheri inde honihu yawik'alu. : cheneferinimi beirisawa layi; deminimi begodanawa isedidalehu: kezuriyawa belayiwa bale seyifi yetewegu bemekakeliwa yiwedik'alu: inemi igiziabiheri inde honihu yawik'alu. : keinigidihimi wediya leisraeli beti yemiwega ishohi; bezuriyachewimi kalu kanak'wachewi hulu yemiyak'osili kwirinichiti ayihonimi: inemi geta igiziabiheri inde honihu yawik'alu. : geta igiziabiheri inidih yilali. yeisraelini beti ketebetenubachewi ahizabi zenidi besebesebih gize; beahizabimi fiti betek'edesihubachewi gize; lebariyawe leya'ik'obi beset'ehwati midirachewi yik'emet'alu. : tezeliwewimi yik'emet'ubatali: betochinimi yiseralu weyuninimi yitekilalu bezuriyachewimi balu beminik'wachewi hulu layi firidini baderegihu gize tezeliwewi yik'emet'alu: inemi igiziabiheri amilakachewi inde honihu yawik'alu.

29

beasirenyawi 'ameti beasirenyawi weri kewerumi beasira huletanyawi k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; fithihini begibits'i nigusi beferi'oni layi adirigi; beirisuna begibits'i hulu layimi tinibiti tenageri; : inidihimi beli. geta igiziabiheri inidih yilali. bewenizochi mekakeli yemititenyana. wenizu yeine newi lerasemi serichewalehu yemitili talak'i azo; yegibits'i nigusi fer'i'oni hoyi; ineho; beanite layi nenyi. : bemenigagahi mekat'ini agebabihalehu; yewenizochihinimi 'asochi wede k'irifitih at'abik'alehu: kewenizochihimi mekakeli awet'ahalehu; yewenizochihimi 'asochi hulu wede k'irifitih yit'abek'alu. : anitenina yewenizochihini 'asochi hulu wede midire beda it'ilelehu; bemidiri fiti layi tiwedik'alehi inji atikemachimi atisebesebih mebilimi adirige lemidiri arawitina lesemayi wefochi set'ichehalehu. : begibits'imi yeminoru hulu leisraeli beti yeshenibek'o betiri honewalina ine igiziabiheri inde

honihu yawik'alu. : beiji beyazuhi gize teseberihich'anik'achewinimi hulu ak'oselihi: betedegefubihimi gize teseberih wegebachewinimi hulu anik'et'ek'et'ih. : silezihi geta igiziabiheri inidih yilali. ineho; seyifi amet'abihalehu; sewinina inisisanimi keanite zenidi at'efalehu. : yegibits'imi midiri badimana widima thionalechi; inemi igiziabiheri inde honihu yawik'alu: anite. wenizu yeine newi yeserahutimi ine nenyi bilehalina. : silezihi; ineho; beanitena bewenizochih layi nenyi; yegibits'inimi midiri kemigidoli jemiro isike sewenena isike itiyop'ya daricha diresi widimana badima adirigatalehu. : yesewi igiri ayalifibatimi yenisissami kote ayalifibatimi; isike ariba 'ametimi diresi manimi ayinoribatimi. : badimami behonu midirochi mekakeli yegibits'ini midiri badima adirigatalehu; beferesutimi ketemochi mekakeli ketemochiwa ariba 'amede ferisewi yik'emet'alu: gibits'awianinimi wede ahizabi ibetinachewalehu beagerochimi izerachewalehu. : geta igiziabiheri inidih yilali. keariba 'ameti behwala gibits'awianini ketebetenubachewi ahizabi zenidi isebesibalehu. : yegibits'inimi miriko imelisaalehu; wede teweledubatimi midiri wede p'atirosi imelisachewalehu: beziyami yetewaredechi menigisiti yihonalu. : kelelochi menigisitati hulu yilik'i yetewaredechi thionalechi: keinigidihiwediya beahizabi layi kefi atilimi: beahizabimi layi inidayigezu asanisachewalehu. : yeisraeli beti inerisuni beteketelu gize irisiwa bedelini tasasibalechi; keinigidihimi wediya metamenya atihonilachewimi: inemi geta igiziabiheri inde honihu yawik'alu. : inidihimi hone: behaya sebatenyawi 'ameti bemejemeryawi weri kewerumi bemejemeryawi k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; yebabiloni nigusi nabukedenets'ori serawituni bet'irosi layi ts'inu ageligiloti asigelegele: rasi hulu yetelach'e ch'anik'ami hulu yetelat'e honoali: negeri nigi belayiwa silagelegelewi ageligiloti irisuna serawitu demewezi ket'irosi alitek'ebelumi. : silezihi geta igiziabiheri inidih yilali. ineho; yegibits'ini midiri lebabiloni nigusi lenabukedenets'ori set'ewalehu; bizatiwanimi yiwesidali mirikowanimi yimarikali bizibezawanimi yibezebizali: yihimi leserawitu demewezi yihonali. : sile ine seritewalina sile ageligilotu demewezi yegibits'ini midiri set'ichewalehu; yilali geta igiziabiheri. : beziya k'eni leisraeli beti k'enidini abek'ilelehu; bemekakelachewimi leante yetekefete afini iset'alehu: inemi igiziabiheri inde honihu yawik'alu.

30

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidih sili met'a. : yesewi liji hoyi; tinibiti tenageri inidihimi beli. geta igiziabiheri inidih yilali. wayi! belu; lek'enu weyo! k'enu k'iribi newi; : yeigiziabiheri k'eni k'iribi newi; yedemena k'eni; yeahizabi gize yihonali. : seyifi begibits'i layi yimet'ali; huketimi beitiyop'ya yihonali: yetegedelutimi begibits'i wisit' yiwedik'alu; bizatiwanimi yiwesidalu; meseretiwami yiferisali. : itiyop'yanafut'i ludimi yetedebalek'emi hizibi hulu kubimi k'ali kidanimi yegebachiwi midiri liochi

keinerisu gari beseyifi yiwedik'alu. : igiziabiheri inidihi yilali. gibits'ini yemidegifu yiwedik'alu; yehayiliwami ti'ibiti yiweridali: kemigidoli jemiro isike sewene diresi beirisiwa wisit'i beseyifi yiwedik'alu; yilali geta igiziabiheri. : badimami behonu agerochi mekakeli badima yihonalu; ketemochiwami beferesu ketemochi mekakeli yihonalu. isatinimi begibits'i banededihu gize redatochiwami hulu beteseberu gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. beziya k'eni melikiitenyochi tezeliwami yeminorutini itiyop'iyawiyani lemasiferati kefitte emerikebi yiwet'alu: inide gibits'imi k'eni huketi yihonibachewali: ineho; yimet'alina. geta igiziabiheri inidihi yilali. yegibits'ini bizati bebabiloni nigusi benabukedenets'ori iji ishiralehu. irisuna yeahizabi ch'ekanyochi hizibu midirituni lemat'ifati yimet'alu: seyifachewinimi begibits'i layi yimezizalu midiritunimi betegedulu yimolalu. : wenizochinimi midire beda aderigalehu midiritunimi bekifu sewochi iji ishet'alehu; midiritunina mulawanimi beinigidochi iji badima aderigalehu: ine igiziabiheri tenagireyalehu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. t'a'otochuni at'efalehu misilochinimi kememifosi ishiralehu: keinigidihi wediya begibits'i midiri alek'a ayihonimi; begibits'imi midiri layi firihati aderigalehu. : p'atrosinimi aferisalehu; bet'newosimi isatini anedidalehu; benoi layimi firidini aderigalehu. : begibits'imi mishigi besini layi me'ateni aferisalehu; yenoinimi bizati at'efalehu. : begibits'imi isatini anedidalehu; sinimi tich'enek'alechi noimi tiseberalechi; bememifosimi beyek'enu t'elatochi yihonubatali. : yehe-liyotu ketemana yebubasitumi gwlmashochi beseyifi yiwedik'alu setochimi yimarekalu. : yegibits'ini k'eniberi beziya beseberihu gize bet'afinali k'enu yich'elimali yehayiliwami ti'ibiti yit'efabatali: demenami yigaridatali; setochi lijochiwami yimarekalu. : inidihi begibits'i layi firidini aderigalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : inidihi hone: beasira anidenyawu 'ameti bemejemeriya weri kewerumi besebatenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; yegibits'ini nigusi yeferi'onini kinidi sebireyalehu: inehomi; bech'erik'i bemet'ek'ileli yifewesi zenidi seyifunimi lemeyazi inidibereta alitaseremi. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; ine begibits'i nigusi beferi'oni layi nenyi; yes'enachiwinina yeteseberchiwinimi kiniduni isebiralehu; seyifunimi keiju asiregifewalehu. : gibits'awiyanimi wede ahizabi ibetinalahu wede agerochimi izerachewalehu. : yebabiloninimi nigusi kinidi aberetalehu seyifeni beiju iset'alehu: yeferi'onini kinidi gini isebiralehu; tewegitomi bemimotewi inigwirigwiro befitu yanigoragwirali. : yebabiloninimi nigusi kinidi ats'enalehu yeferi'onimi kinidi yiwedik'ali: seyifeni bebabiloni nigusi iji beset'ehu gize irisumi begibits'i midiri layi bezeregawi gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : gibits'awiyanimi wede ahizabi ibetinalahu wede agerochimi izerachewalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

inidihi hone: beasira anidenyawu 'ameti besositenyawu weri kewerumi bemejemeriya k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; yegibits'ini nigusi fer'i'onina yehizibuni bizati inidihi belachewi. betalak'inetihi manini mesilehali? : ineho; asori ch'afu inide tewabe; chifiginetu t'ila inide set'e; k'umetumi inide rezeme; rasumi bedemenawochi mekakeli inide nebere inide libanosi zigiba nebere. : wihochimi abek'eluti; k'elayimi asadegewi; wenizochimi betetekelebeti zuriya yigorifu neberi; fesashochunimi wede midire beda zafi hulu sedede. : silezihi k'umetu kemidire beda zafi hulu belayi kefi kefi ale; k'irinich'afochumi bezu; ch'afochunimi babek'ele gize kebizu wihochi yetenesa rezemu. : yesemayi wefochi hulu gojochachewini bek'irinich'afochu layi aderegu; yemidirimi arawiti hulu kech'afochu betachi tewaledu; ket'ilawimi betachi talalak'ochi ahizabi hulu yik'emet'u neberi. : sirumi bebizu wiha at'egebi neberena betalak'inetuna bech'afochu rizimeti yetewabe nebere. : beigiziabiheri geneti yeneberu zigibawochi alach'elemutimi; t'idochimi k'irinich'afochu asita yemibalewimi zafi ch'afochuni ayimesaselutimi neberi: yeigiziabiherimi geneti zafi hulu bewibetu ayimesaselewimi neberi. : bech'afochumi bizati wibi aderegihuti beigiziabiherimi geneti be'edini yeneberu zafochi hulu k'enubeti. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. k'umetihi kefi kefi biloolina; rasunimi bedemenawochi mekakeli adirigoalina; libumi bek'umetu koritoalina keahizabi bech'ekanyu iji asalife iset'ewalehu; irisumi inide kifatu met'eni yaderigibetali inemi asadidewalehu. : yelega ageri sewochi; yeahizabi ch'ekanyochi yehonu; k'orit'ewi t'aluti: beterarochina beshelek'ochi hulu wisit'i ch'afochu wedek'u; k'irinich'afochumi bemidiri fesashochi hulu layi tesebaberu; yemidirimi ahizabi hulu ket'ilawi temelisewi tewuti. :14 : wede gwidigwadi bemiwiridu besewi lijochi mekakeli hulachewi letachinyawi midiri lemoti alifewi teset'itewalina bewiha at'egebi yalu zafochi hulu bek'umetachewi inidayirezimu; rasachewinimi bedemenawochi mekakeli inidayaderigu; wihanimi yemit'et'u hayalanochachewi hulu bek'umetachewi inidayik'omu; bewedek'ewi ginidi layi yesemayi wefochi hulu yik'emet'alu yemidirimi arawiti hulu bek'irinich'afochu layi yihonalu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. wede sioli beweredebeti k'eni lik'iso asilek'esihu: k'elayunimi sile irisu shafenihuti fesashochunimi kekekelihi talalak'ochimi wihochi tekekelu: libanosinimi sile irisu asazenihuti; yedurimi zafochi hulu sile irisu zalu. : wede gwidigwadi kemiwiridu gari wede sioli bet'alihuti gize kemewidek'u dimits'i yetenesa ahizabini inik'et'ek'et'ihu: wihami yemit'et'u hulu; mirit'ochina melikakamochi yelibanosi zafochi; ye'edini zafochi hulu betachinyawi midiri wisit'i tets'inanitewali. : kinidumi wede neberuti beahizabimi mekakeli bet'ilawi wede tek'emet'uti; beseyifi wede tegedeluti sewochi wede sioli keirisu gari weredu. : bekibirina betalak'ineti be'edini zafochi mekakeli manini mesilehali? negeri gini be'edini

zafochi gari wede tachinyawi midiri yaweriduhali; beseyifimi betegedeluti balitegerezuti mekakeli titenyalehi. yihimi fer'i'onina yehizibu bizati hulu newi; yilali geta igiziabiheri.

32

inidihimi hone: beasira huletenyawu 'ameti beasira huletenyawu weri kwerumini bemejemeri yawi k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; sile gibits'i ngusi sile fer'i'oni musho amushi; inidihimi belew. yeahizabini anibesa mesilehi neberi; negeri gini inide bahiri zenido honehali: bewenizochihimi wet'itehali; wehawinimi beigirihali adefirisehali; wenizochihinimi asadifehali. : geta igiziabiheri inidihi yilali. bebizu ahizabi gubae merebini izeregabihalehu; inerisumi bemerebe yawet'uhali. : bemidirimi layi itewihalehu; bemidire bedami fiti it'ilihalehu; yesemayinimi wefochi hulu asarifibihalehu; yemidirinimi arawiti hulu keanite at'egibachewalehu. : sigahini beterarochi layi adirigalehu shelek'ochunimi beresahi kimiri imolalehu. : yemitiwanyibatini midiri isike terarochi diresi bedemihi at'et'alehu; mesinochimi keanite yimolalu. : bat'efahuhimi gize semayochini ishefinalahu; kewakibitochinimi ach'elimalehu: ts'ehayunimi bedemena ishefinalahu ch'erek'ami birihanuni ayiset'imi. : yesemayini birihanochi hulu belayihali ach'elimalehu; bemidirihimi layi ch'elama adirigalehu; yilali geta igiziabiheri. : bematawuk'achewimi agerochi balu beahizabi zenidi t'ifatihini bamet'ahu gize yebizu hizibini libi asich'enik'alehu. : bizumi ahizabini asidenik'ibihalehu seyifenimi befitachewi bawezawezihu gize negesitatochachewi sile anite ijigi adirigewi yiferalu: bewedek'ihibetimi k'eni iyanidanidu sile nefisu beyegzewi hulu yinik'et'ek'et'ali. : geta igiziabiheri inidihi yilalina. yebabiloni ngusi seyifi yimet'abihali. : behayalani seyifi yehizibihini bizati it'ilalehu: hulu yeahizabi ch'ekanyochi nachewi: yegibets'inimi t'ibiti yat'efalu bizatiwami hulu yi'efali. : bebizumi wiha at'egebi yalutini inisisocho hulu at'efalehu: keinigidihimi wediya yesewi igiri ayadeferisewimi yehinisami kote ayiregit'ewimi. : beziyani gize wihachewini at'eralehu; wenizochachewimi inide zeyiti inidifesisu adirigalehu; yilali geta igiziabiheri. : yegibets'inimi midiri badimana widima baderegihu gize; molawanimi yat'achi midiri baderegihawi gize; yeminorubatini hulu bek'eseufi gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : yemiyalek'isubeti lik'iso yihi newi: yeahizabi k'onejajiti yalek'isubetali: sile gibits'ina sile bizatiwa hulu yalek'isubetali; yilali geta igiziabiheri. : inidihimi hone: beasira huletenyawu 'ameti kwerumini beasira amisitenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; sile gibits'i bizati wayi beli; irisiwanina yebirituwochini ahizabi setochi lijochi wede gwidigwadi kemiweridu gari wede tachinyawi midiri t'alachewi. : bewibeti yemitibelich'iwi mani newi? wiji kalitegerezutimi gari tenyi. : beseyifi betegedeluti mekakeli yiwedik'alu: beseyifi tset'italechi: irisiwanina bizatiwami hulu gotitu. : yehayalani alek'ochi besioli wisit'i honewi kereda-

tochu gari yinagerutali: beseyifimi yetegedeluti yalitegerezu weridewi tenyitewali. : asorina gubaewa hulu beziya alu: mek'abirachewi bezuriyachewi newi: hulumi beseyifi wedik'ewi tegedelu. : mek'abirachewi begwidigwadu bewisit'enyawu kifili newi; gubaewami bemek'abiriwa zuriya newi: behiyawani midiri yasiferu hulu beseyifi wedik'ewi tegedilewali. : elamimi beziya alechi bizatiwami hulu bemek'abiriwa zuriya newi: behiyawani midiri yasiferu hulu beseyifi wedik'ewi tegedilewali sayigerezumini wede tachinyawi midiri weridewali; wede gwidigwadimi kemiweridu gari ifiretachewini teshekimewali. : betegedeluti mekakeli kebiziatiwa hulu gari menyitani adirigewilatali: mek'abiriwa bezuriyawa newi hulumi yalitegerezuwa beseyifi yetegedelu nachewi: behiyawani midiri yasiferu neberi wede gwidigwadimi kemiweridu gari ifiretachewini teshekimewali; betegedelutimi mekakeli tset'itewali. : mosahina tobeli bizatachewimi hulu beziya alu mek'abirachewimi bezuriyachewi newi: hulumi sayigerezu beseyifi tegedilewali: behiyawani midiri yasiferu neberina mesariyachewimi yizewi wede sioli kweredu; seyifachewinimi kerasachewi betachi kaderegu; hat'itachewimi beat'initachewi layi kehone gari kewedek'u kalitegerezu hayalani gari yitenyalu. : anitemi balitegerezuti mekakeli tisebalehi; beseyifimi ketegedeluti gari titenyalehi. : edomiyasina negesitotchiwa alek'ochiwami hulu beziya alu: beseyifi ketegedeluti gari behayilachewi tenyitewali: kalitegerezutina wede gwidigwadi kemiweridu gari yitenyalu. : yesemini alek'ochi hulu sidonawiyani hulu ketegedeluti gari weridewi beziya alu: behayilachewimi yasiferu beneberewi firihati afirewali; beseyifimi ketegedeluti gari sayigerezu tenyitewali; wede gwidigwadimi kemiweriduti gari ifiretachewini teshekimewali. : beseyifi yetegedelu fer'i'onina serawitu hulu yayuachewali fer'i'onimi sile bizatu hulu yits'inanali; yilali geta igiziabiheri. : meferatuni behiyawani midiri adirigalehu; fer'i'onina bizatumi hulu beseyifi betegedeluti balitegerezuti mekakeli yitenyalu; yilali geta igiziabiheri.

33

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; lehizibihiji lijochi tenageri inidihimi belachewi. seyifini bemidirimi layi bamet'ahu gize; yemidiri hizibi kemekakelachewi sewini wesidewi lerasachewi gwibenyaya biyaderigu; : irisumi bemidirimi layi yemet'awini seyifi baye gize meleketini binefa hizibunimi biyasis'enek'ik'; : yemeleketuni dimits'i yemisema sewi bayit'enek'ek'i; seyifi met'ito biwesidewi; demu berasu layi yihonali. : yemeleketuni dimits'i semito silalitet'enek'ek'e demu berasu layi yihonali: bit'enek'ek'isi norifisuni badane neberi. : gwibenyawi gini seyifi simet'a biyayi meleketunimi bayinefa hizibunimi bayasis'enek'ik'i seyifimi met'ito anidi sewi keirus biwesidi; irisu behat'iatu tewesidoali demu gini kegwiwenyawu iji ifeligalehu. : anitemi; yesewi liji hoyi; leisiraali beti gwibenyaya adirigehalehu: keafe

k'aleni sima keinemi zenidi asit'enik'ik'achewi. : hat'iatenyawini. hat'iatenya hoyi; beirigit'i timotalehi balihu gize; hat'iatenyawini bayemigedu tasit'enek'ik'i zenidi batinageri ya hat'iatenya behat'iatu yimotali; demuni gini kejihi ifeligalehu. : negeri gini kemenigedu yimelesi zenidi hat'iatenyawini bit-asit'enek'ik'ewi irisumi kemenigedu bayimelesi; behat'iatu yimotali anite gini nefisihini adinehali. : anitemi; yesewi liji hoyi; yeisiraelni beti. inanite. bedelachinina hat'iatachini belayachini ala inyami sesilenibachewali: inideti behiyeweti ininoraleni? bilachihu tenagirachihwali belachewi. : ine hiyaw nenyina hat'iatenyawi kemenigedu temeliso behiyeweti yinori zenidi inji hat'iatenyawi yimoti zenidi alife'idimi; yilali geta igiziabiheri: yeisiraelni beti hoyi; temelesu; kekifu menigedachihu temelesu: sile minisi timotalachihu? belachewi. : anitemi; yesewi liji hoyi; yehizibihini lijochi inidihi belachewi. bebedelebeti k'eni yet'sadik'i ts'idik'u ayadinewimi; hat'iatenyami kehat'iatu betemelesebeti k'eni behat'iatu ayisenakelimi: ts'adik'umi hat'iatu beserabeti k'eni bet'sadik'u behiyeweti ayinorimi. : ine ts'adik'uni. beirigit'i behiyeweti tinoralehi balihu gize; irisu bet'sadik'u tamino hat'iatu bisera beserawu hat'iatu yimotali inji ts'idik'u ayitasebiletimi. : inemi hat'iatenyawini. beirigit'i timotalehi balihu gize; irisu kehat'iatu temeliso firidinina k'ini negerini biyaderigi; : hat'iatenyawini meyzahani bimelisi yenet'ek'ewinimi bimelisi behiyewetimi tizazi bihedi hat'iatimi bayisera; behiyeweti yinorali inji ayimotimi. : yeserawu hat'iatu hulu ayitasebetimi: firidinina k'ini negerini adirigoali: beirigit'i behiyeweti yinorali. : negeri gini yehizibihini lijochi. yegeta menigedi yek'ena ayidelemi yilalu: negeri gini yeynerisu menigedi yek'ena ayidelemi. : ts'adik'i kets'idik'u temeliso hat'iatini bisera yimotibatali. : hat'iatenyawini kehat'iatu temeliso firidinina k'ini negerini biyaderigi behiyeweti yinoribetali. : inanite gini. yegeta menigedi yek'ena ayidelemi tilalachihu. yeisiraelni beti hoyi; beiyandandachihu layi inide menigedachihu iferidibachihwalehu. : inidihimi hone: betemarekini beasira huletenyawi 'ameti beasirenyawi weri kewerumi beamisitenyawu k'eni keiyerusalemi yamelet'e anidi sewi wede ine met'ito. kayemayitu temetachi alenyi. : yamelet'ewimi sayimet'a bemesh gize yeigiziabiheri inji beine layi neberechi; begewawimi wede ine isikimet'a diresi afeni kefe: afeni tekefetechi keziyami behwala ine dida alihonihumi. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; beisiraelni midiri balu bebadima sifirawochi yetek'emet'u. abirihami bichawini sale midirituni werese: inyami bizuwochi neni midirituni risiti hona leinya teset'italechi yilalu. : silezihi inidihi belachewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. kedemi gari tibalachihu; 'ayinachihunimi wede t'a'otochachihu tanesalachihu; deminimi tafesalachihu: bewinu midirituni tiwerisalachihuni? : seyifachihuni yizachihu k'omachihwali; rikusi negerini taderigalachihu; yebalinijerochachihunimi misitochi tasinewiralachihu: bewinu midirituni tiwerisalachihuni? : inidihimi belachewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. ine hiyaw nenyina bebadima sifirawochi yalu beseyifi yiwedik'alu;

bemidire beda yalewini learawiti mebili adirige iset'alehu; beamibawochina bewashochi yalu becheneferi yimotalu. : midiritunimi badimana widima aderigatalehu yehayiliwami ti'ibiti yik'erali; yeisiraelni terarochi badima yihonalu; manimi ayali fibachewimi. : siladeregutimi rikwiseti hulu midirituni badimana widima baderighu gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : anitemi; yesewi liji hoyi; yehizibihini lijochi bek'it'iri at'egebina bebeti de-jochi wisit'i sile anite yinageralu; irisi berisachewimi; anidu keanidu gari. inihidina igiziabiheri yalewi k'ali mini inide hone inisima bilewi yinageralu. : hizibi inidemimet'a wede anite yimet'alu; inide hizibemi befithi yik'emet'alu; k'alihinimi yisemalu negeri gini ayaderigutimi: beafachewi bizu fik'iri yigelit'alu; libachewi gini sisitachewini tiketalelechi. : ineho; anite melikami dimits'i inidalewi inidimewededi mezimuri malefiyami adirigo begena inidemich'aweti sewi honehilachewali: k'alihinimi yisemalu negeri gini ayaderigutimi. : ineho; yihi yimet'ali: bemet'ami gize inerisu nebiyi bemekakelachewi inide nebere yawik'alu.

34

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; tinibiti tenageri; beisiraelni irenyochi layi tinibiti tenageri; irenyochinimi inidihi belachewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. rasachewini lemiyasamaru leisiraelni irenyochi weyolachewi! irenyochi begochini yasamaru zenidi ayigebachewimini? : ch'omawini tibalachihu t'egwirunimi tilebisalachihu; yewerutini taridalachihu: begochuni gini atase-marumi. : yedekemewini alat'senachihutimi yetamemewinimi alakemachihutimi yetesebewerinimi alit'egenachihutimi yebazenewinimi alimelesachihutimi yet'efawinimi alifelegachihutimi behayilina bech'ik'onami gezachihwachewi. : irenyanimi bema'ti tebetunu; lemidirimi arawiti hulu mebili honu; tebetunumi. : begoche beterochi huluna berezemu korebitochi hulu layi tek'ibezibizewali; begochemi bemidiri fiti hulu layi tebetinewali: yemishami yemifeligimi alineberemi. : silezihi; irenyochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu: : geta igiziabiheri inidihi yilali. ine hiyaw nenyina irenya silelele irenyochemi begocheni silalifelegu irenyochimi rasachewini inji begocheni silalasamaru; begoche nit'ik'ya honewalina; begochemi lemidiri arawiti hulu mebili honewalina : silezihi; irenyochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu: : geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; beirenyochi layi nenyi; begochenimi keijachewi ifeligalehu; begochenimi kemasamarati asitewachewalehu. keziyami wediya irenyochi rasachewini ayase-marumi: begochenimi keafachewi adinalahu; mebilimi ayihonulachewimi. : geta igiziabiheri inidihi yilalina. ineho; ine rase begocheni ishalehu ifeligimalehu. : irenya betebetunuti begochi mekakeli bale gize menigawini inidemifeligi; inidihu begocheni ifeligalehu: bedemenana bech'elema k'eni ketebetunuti sifira hulu adinachewalehu. : keahizabimi zenidi awet'achewalehu keagerochimi isebesibachewalehu;

wede geza agerachewimi amet'achewalehu: beisraelimi terarochi layi befasashochimi at'egebi bemidirmi layi sewochi beminorubeti sifira hulu asemarachewalehu. : bemelikami masemariya isemarachewalehu gwirenoachewimi berejimochu beisraeli terarochi layi yihonali: beziya bemelikami gwireno wisit'i yimesegalu; beisraelimi terarochi layi belemeleme masemariya yisemamaru. : ine rase begocheni asemaralehu asimesigachewimalehu; yilali geta igiziabiheri. : yet'efawinimi lifigalehu yebazenewinimi imelisalehu yeteseberewinimi it'eginalahu yedekemewinimi ats'enalehu: yewef-erewinina yeberetawinimi at'efalehu: befiridimi it'ebik'achewalehu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. inanitemi menigaye hoyi; ineho; begegna bebegi mekakeli; beawira begina beawira fiyelimi mekakeli; iferidalehu. : yek'erewini masemariyachihuni beigrachihu yereget'achihuti; bemelikamu masemariya mesemaratachihu bayibek'achihu newini? yek'erewinisi wiha beigrachihu yadeferesachihuti; t'iruwinisi wiha met'et'atachihu bayibek'achihu newini? : begochemi beigrachihu bereget'achihuti yisemamaru beigrachihumi yadeferesachihutini yit'et'alu. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilachewali. ineho; ine beweferuti begochina bekesuti begochi mekakeli iferidalehu. : isikitibetinuchewi diresi beinibiyana betikesha silemitigefuachewi yedekemutinimi hulu bek'enidachihu silemitiweguachewi; : silezihi menigayeni adinalahu; keinigidihi wedihimi nit'ik'ya ayihonumi: begegna bebegi mekakelimi iferidalehu. : belayachewimi anidi irenya ak'omalehu irisumi yasemarachewali; irisumi bariyaye dawiti newi: yasemarachewali irenyami yihonachewali. : inemi igiziabiheri amilaki ihonachewalehu bariyayemi dawiti bemekakelachewi alek'a yihonali: ine igiziabiheri tenagirealehu. : yeselamini k'ali kidani keinerisu gari igebalehu kifuwochinimi arawiti kemidiri at'efalehu: tezeliwewimi bemidire beda yinoralu bedurimi wisit'i yitenyalu. : inerisunina bekorebitaye zuriya yalutini sifirawochi lebereketi aderigachewalehu; zinabunimi begizewi aweridalehu: yebereketi zinabi yihonali. : yemidire bedami zafi firewini yiset'ali midirimi buk'ayawani tiset'alechi; bemidirachewimi tezeliwewi yinoralu yek'eniberachewinimi manek'o beseberihu gize kemigezuachewimi iji badanihwachewi gize; ine igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : inigidihi leahizabi nit'ik'ya ayihonumi yemidirimi arawiti ayibeluachewimi: tezeliwewimi yik'emet'alu yemiyasiferachewimi yelemi. : yezinani tekili ak'omilachewalehu inigidihi kerabi yetenesa bemidiri ayalik'umi: yeahizabinimi sidibi keinigidihi wedihi ayishekemumi. : ine igiziabiheri amilakachewi keinerisu gari inidalehu; inerisumi yeisraeli beti hizibe inide honu yawik'alu; yilali geta igiziabiheri. : inanitemi begochi; yemasemariyaye begochi; sewochi nachihu inemi amilakachihu nyeny; yilali geta igiziabiheri.

35

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; fithihini wede seyiri terara adirigi;

tinibitimi tenageribeti; : inidihi belewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. yeseyiri terara hoyi; ineho; beanite layi nyeny; ijenimi izeregabihalehu badimana widimami aderigihalehu. : ketemochihinimi afer-arisachewalehu; anitemi badima tihonalehi; inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alehi. : yezelalemi t'ili silalehi bemekerachewimi gize behwalenyayitu yehat'iatachewi k'et'ero gize yeisraelini lijochi besey-ifi iji t'ilehachewalina : silezihi ine hiyawu nenyina ledemi asalife iset'ihalehu demimi yasadidihali; yilali geta igiziabiheri: demini silalit'elahi dem yasadidihali. : yeseyirinimi terara widima aderigewalehu; yemihedewinina yemimelesewinimi keirisu at'efalehu. : terarochunimi betegedeluti sewochi imolalehu: bekorebitochihina beshelek'ochihi befasashochihimi hulu layi beseyifi yetegedeluti hulu yiwedik'alu. : lezelalemimi badima aderigihalehu ketemochihimi sewi yemayinoribachewi yihonalu; inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : igiziabiherimi beziya sale; anite. inezihhi huletu hizibochi inezihimi huletu agerochi leine yihonalu inyami iniwirisachewaleni bilehalina : silezihi ine hiyawu nenyina inide k'wit'ahi met'eni inerisunimi t'elitehi inidadereghewi inide k'ini'atihi met'eni ine iseralehu; yilali geta igiziabiheri: beferedihubihimi gize beinerisu zenidi yetawek'ihu ihonalehu. : anitemi. ferisewali mebilimi honewi leinya teset'itewali bilehi beisraeli terarochi layi yetenagerihewini sidibi hulu ine igiziabiheri inide semahuti tawik'alehi. : beafachihimi temekachihubinyi; k'alachihunimi abezachihubinyi: inemi semichewalehu. : geta igiziabiherimi inidihi yilali. midiri hulu desi silati aniteni badima aderigihalehu. : yeisraeli beti risiti badima sile hone belayu desi inidalehi; inidihi aderigibihalehu: yeseyiri terara hoyi; anitena edomiyasi hulu hulenitenawimi badima tihonalachihu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

36

anitemi; yesewi liji hoyi; leisraeli terarochi tinibiti tenagirehi. yeisraeli terarochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali simu beli. : geta igiziabiheri inidihi yilali. t'elati beinanite layi. iseyi; yet'initi kefitawochi leinya risiti honewali biloalina : silezihi tinibiti tenageri inidihi beli. geta igiziabiheri inidihi yilali. lek'eruti ahizabi risiti tihonu zenidi bezuriyachihu yalu badima adirigewachihwalina; wit'ewachihumalina; inanitemi yetenagariwochi keniferi meterechana yeahizabi malagech'a honachihwalina : silezihi; inanite yeisraeli terarochi hoyi; yegetani yeigiziabiherini k'ali simu. geta igiziabiheri leterarochina lekorebitochi; lefesashochina leshelek'ochi lemidire bedawochi bado lehonutimi bezuriya laluti lek'eruti ahizabi mirikona mesak'iya lehonuti ketemochi inidihi yilali: : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. yasadiuatina yibezebizuati zenidi belibachewi hulu desitana benefisachewi nik'eti midireni risiti adirigewi lerasachewi beset'u bek'eruti ahizabina beedomiyasi hulu layi bek'ini'ate isati tenagirealehu: : silezihi sile israeli midiri tinibiti tenageri; leterarochina lekorebitochimi lefesashochina leshelek'ochimi inidihi beli. geta igiziabiheri inidihi

yilali. ineho; yeahizabini sidibi sile teshekemachihu bek'ini'atena beme'ate tenagirealehu; : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. bezuriyachihu yalu ahizabi sidibachewini beirigiti yishekemalu biye miyalehu; : yeisraeli terarochi hoyi; inanite gini k'irinich'afochachihuni tak'ot'ek'wi'alachihu; yimet'umi zenidi k'eribewalina lehizibe leisira-aeli fireachehuni tiset'alachihu. : ineho; ine leinanite nenyina: wede inanitemi imeleketahehu; inanitemi titaresalachihu yizerabachihumali; : inemi yeisiraalini beti sewochi hulu hulunimi abezabachihwalehu; beketemochimi sewochi yinorubachewali badimawochumi sifirawochi yiseralu: : sewin-ina inisinasunimi abezabachihwalehu; inerisumi yizebazu yaferumali: inede t'initachihumi sewochini anoribachihwalehu; k'edimomi kaderegihulachihu yilik'i melikami aderigilachihwalehu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : sewochinimi; hizibeni isiraalini; beinanite layi asihedachewalehu: inerisumi yiwerisushali risitimi tihonyachewaleshi; keinigidihi wediya liji aliba ataderigachewimi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. inerisu. sewi belita midiri neshi hizibishinimi liji aliba yemitaderigi neshi bilewachihwalina : silezihi dagimenya sewi belita atihonyimi; dagimenyami hizibishini liji aliba ataderigimi; yilali geta igiziabiheri: : dagimenyami yeahizabini wirideti alasemabishimi; dagimenyami yeahizabini sidibi atishekemimi; dagimenyami hizibishini atasenakiyimi; yilali geta igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili me'a. : yesewi liji hoyi; yeisraeli beti bemidirachewi betek'emetu gize bemenigedachewina besirachewi arekesuati; menigedachewimi befite inide merigemi adefi nebere. : bemidiri layi silafesesuti demi bet'a'otochachewimi silarekesuati me'ateni afe-sesihubachewi: : wede ahizabimi betenihwachewi wede agerochimi tezeru: inide menigedachewina inide sirachewi met'eni feredihubachewi. : wede met'ubachewimi wede ahizabi bemetu gize; se-wochi inerisuni. kemidiru yewetu yeigiziabiheri hizibi inezih nachewi siluachewi k'idusi simeni arekesu. : ine gini yeisraeli beti bemet'ubachewi beahizabi mekakeli silarekesuti sile k'idusi sime sili rarahulachewi. : silezihi leisiraali beti inidihi beli. geta igiziabiheri inidihi yilali. yeisiraali beti hoyi; bemet'achihubachewi beahizabi mekakeli silarekesachihuti sile k'idusi sime newi inji sile inanite yemisera ayidelehumi. : beahizabimi zenidi yerekesewini; bemekakelachewi yarekesachihutini simeni ik'edisewalehu: be'ayinachewimi zenidi betek'edesihubachihu gize ine igiziabiheri inide honihu ahizabi yawik'alu; yilali geta igiziabiheri. : keahizabimi mekakeli awet'achihwalehu keyeagerumi hulu isebesibachihwalehu wede geza midirachihumi amet'achihwalehu. : t'iru wihan-imi irech'ibachihwalehu inanitemi tit'eralachihu; kerikwisetachihumi hulu ket'a'otachachihumi hulu at'erachihwalehu. : adisimi libi iset'achihwalehu adisimi menefesi bewisit'achihu anoralehu: yedini-gayunimi libi kesigachihu awet'alehu: yesiganimi libi iset'achihwalehu. : menifesenimi bewisit'achihu anoralehu bettizazemi asihedachihwalehu; firi-denimi tit'ebik'alachihu taderigutimalachihu.

: leabatochachihumi beset'ehwati midiri tino-ralachihu: hizibimi tihonunyalachihu inemi amilaki ihonachihwalehu. : kerikwisetachihumi hulu adinachihwalehu: ihilininimi it'erawalehu abezaw-imalehu rabinimi alamet'abachihumi. : degimomi yerabini sidibi keahizabi zenidi inidatishkemumu yezafini firena yeirishawini buk'aya abezalehu. : kifuwini menigedachihununa melikami yayidelewini sirachihunimi tasibalachihu; sile bedelachihuna sile rikwisetachihumi rasachihuni tits'eyefalachihu. : yi-hini yeserahu sile inanite inidayidele beinanite zenidi yetawek'e yihuni; yilali geta igiziabiheri: yeisraeli beti hoyi; sile menigedachihu iferuna tewaredu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. kehat'iatachihu hulu banets'ahwachihubeti k'eni beketemochi sewochini anoralehu badimawochumi sifirawochi yiseralu. : badima yeneberechi bemenigedenyami hulu 'ayini zenidi badima yeneberechi midiri titaresalechi. : sewochimi. badima yeneberechi yihichi midiri inide 'edini geneti honalechi: yeferesuti badima yehonuti yet'efutimi ketemochi temeshigewali sewimi yemori-noribachewi honewali yilalu. : bezuriyachihumi yek'eruti ahizabi ine igiziabiheri yeferesutini sifi-rawochi inide serahu widima yehonewinimi inide tekelihi yawik'alu: ine igiziabiheri tenagirealehu; inemi aderigewalehu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. silezihi degimo aderigilachewi zenidi yeisraeli beti yishunyali sewinimi inide meniga abezalachewalehu. : inide tek'edesu begochi; bebe'alatochiwa k'eni inidemihonun inide iyerusalemi begochi; inidihi yefelesuti ketemochi besewochi meniga yimolalu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

37

yeigiziabiherimi iji belaye nebere igiziabiherimi bemenifesu awet'anyi at'initochimi bemolubati shelek'o mekakeli anorenyi. : beinerisumi anits'ari bezuriyachewi asalefenyi: inehomi; beshelek'owi fiti ijigi bizu neberu; inehomi; ijigi derik'ewi neberi. : irisumi. yesewi liji hoyi; inezihni at'initochi behiyi-weti yinoraluni? alenyi. inemi. geta igiziabiheri hoyi; anite tawik'alehi alihu. : irisumi inidihi alenyi. beinezihni at'initochi layi tinibiti tenageri inidihi belachewi. inanite yederek'achihu at'initochi hoyi; yeigiziabiherini k'ali semu. : geta igiziabiheri leinezihni at'initochi inidihi yilali. ineho; tinifashini agebabachihwalehu behiyiwetimi tinoralachihu. : jimatimi iset'achihwalehu siganimi awet'abachihwalehu beinanitemi layi k'uribetini izeregalehu tinifashinimi agebabachihwalehu behiyiwetimi tinoralachihu: inemi igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : inidazezenyimi tinibiti tenagerihu: sinagerimi dimits'i hone; inehomi; menawet'i hone; at'initochimi at'initi keat'initi gari tek'erarebu. : inemi ayeahu; inehomi; jimati neberebachewi sigami wet'a k'uribetimi belayachewi tezerega; tinifashi gini alineberebachewimi. : irisumi. yesewi liji hoyi; tinibiti tenageri; lenefasi tinibiti tenageri; lenefasimi. geta igiziabiheri inidihi yilali. nefasi hoyi; kearatu nefasati zenidi na; inezihimi yetegedeluti behiyiweti yinoru zenidi ifi belibachewi beli alenyi. : inidazezenyimi tinibiti

tenagerihu; tinifashimi gebabachewi hiyawanimi honu; ijigimi talak'i serawiti honewi beigrachewi k'omu. : irisumi inidihi alenyi. yesewi liji hoyi; inezihiti at'initochi yeisraeli beti hulu nachewi: ineho. at'initochachini derik'ewali tesifachinimi t'efitoali fets'imenimi tek'orit'enalilewali. : silezihi tinibiti tenageri inidihi belachewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. hizibe hoyi; ineho; mek'abirachihumi ikefitalahu kemek'abirachihumi awet'achihwalehu; wede isiraelimi midiri agebachihwalehu. : hizibe hoyi; mek'abirachihumi beketetihu gize kemek'abirachihumi bawet'ahwachihu gize; ine igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu. : menifesenimi bewisit'achihu asadiralehu; inanitemi behiyiweti tinoralachihu; begeza midirachihumi anorachihwalehu: inemi igiziabiheri inide tenagerihu inidaderegihumi tawik'alachihu; yilali igiziabiheri. : yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : anite; yesewi liji hoyi; anidi betiri wisedina. leyihudana lebalinjerochu leisiraeli lijochi bilehi belayu t'safi: lelami betiri wisedina. yeffiremi betiri leyosefina lebalinjerochu leisiraeli beti hulu bilehi belayu t'safi. : anidi betirimi inidihonu aniduni kehuletanyawi gari leanite agat'imi; bejjihimi wisit'i anidi yihunu. : yehizibihimi lijochi. yihi yemitaderigewi negeri mini maleti inidehone atinegirenimini? bilewi betenageruhi gize; : anite. geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; beeffiremi iji yalewini yeyosefina betiri balinjerochunimi yeisraelini nege-dochi iwesidalehu; keirisumi keyihuda betiri gari agat'imachewalehu anidi betirimi aderigachewalehu; bejjemi wisit'i anidi yihonalu belachewi. : yemitits'ifibachewimi betirochi be'ayinachewi fiti bejjihimi wisit'i yihonalu. : anitemi inidihi tilachewalehi. geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; yeisraelini lijochi kehedubachewi keahizabi mekakeli iwesidalehu kesifirami hulu isebesibachewalehu wede geza midirachewimi amet'achewalehu; : bemidirimi layi beisiraeli terarochi layi anidi hizibi aderigachewalehu; anidi ngusimi behulachewi layi yinegisali: keziya wediyi huleti hizibi ayihonumi; keziya wediyami huleti menigisitochi honewi ayileyumi. : keziya wediyami bet'a'otochachewina berikwisetachewi bemetalefachewimi hulu ayirekisumi; hat'iatimi kesserubati 'amets'i hulu adinachewalehu anets'achewimalehu: hizibimi yihonunyalinemi amilaki ihonachewalehu. : bariyayemi dawiti ngusi yihonachewali: lehulumi anidi irenya yihonilachewali: befidiremi yihedalu tiizazenimiyit'ebik'alu yaderigatwatali. : abatochachihumi benorubeti lebariyaye leya'ik'obi beset'ehwati midiri yinoralu: inerisuna lijochachewi yeljiji lijochachewimi lezelalemi yinorubatali: bariyayemi dawiti lezelalemi alek'a yihonachewali. : yeselamimi k'ali kidani keinerisu gari aderigalehu; yezelalemimi k'ali kidani yihonilachewali: inemi ibarikachewalehu abezachewimalehu mek'idesenimi lezelalemi bemekakelachewi anoralehu. : maderiyayemi belayachewi layi yihonali: inemi amilaki ihonachewalehu inerisumi hizibi yihonunyalinemi. : mek'idesemi lezelalemi bemekakelachewi behone gize; ine isiraelini yemik'edisewi igiziabiheri inide honihu ahizabi yawik'alu.

yeigiziabiherimi k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yesewi liji hoyi; fitihini begogi layina bemagogi midiri layi; bemosahina betobeli wanenya alek'a layi ak'inabeti; tinibitimi tenageribeti; : inidihi beli. geta igiziabiheri inidihi yilali. yemosahina yetobeli wanenya alek'a gogi hoyi; ineho; ine beanite layi nenyi. : imelishimalahu bemenigagahimi ligwami agebabihalehu; anitenina serawitihinimi hulu; feresochinina feresenyochini yet'ori libisi yelesesutini hulu; gashana rasi k'wirini seyifinimi yayazutini hulu; talak'uni wegeni awet'alehu; : farisinina itiyop'iyani fut'inimi keinerisu gari gashana yerasi k'wirini yelesesutini hulu; gamerinina ch'ifirochuni hulu; besenimi darichami yalewini yetergamani betina ch'ifirochuni hulu; bizuwochinimi hizibochi keanite gari awet'alehu. : anitena wede anite yetesebesebu wegenochihi hulu tezegaju; anitemi rasihini azegajitehi alek'a hunachewi. : kebizu zemenimi behwala tifelegalehi: behwalenyawimi zemeni; yezelalemi badima beneberu beisiraeli terarochi layi kebizu hizibi wisit'i wede tesebesebechi; keseyifi wede temelesochi midiri tigebelehi: irisuwami kehizibi wisit'i wet'italechi hulumi sayiferu yik'emet'ubatali. : anitemi tiwet'alehi; inide 'awelo nefasimi timet'alehi: anitena ch'ifirochihi hulu keanitemi gari bizu hizibi midirini inide demena tishefinalachihu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. beziya k'eni negeri wede libihi yigebali; : kifu asabinimi tasibalehi; inidihi tilalehi. k'it'irini wedelelachewi meniderochi iwet'alehu: tezeliwewedeminoru; hulachewi sayiferu yale k'it'irina yale meweriweriya yale mezigiyami wedemik'emet'u igebalehu: : mirikoni timariki zenidi bizibezanimitibezebizi zenidi; badimami beneberu ahunimi sewochi beminorubachewi sifirawochi layi; keahizabimi betesebesebe; kebitina 'ik'aniami bagenye; bemidirimi mekakeli betek'emet'e hizibi layi ijihini tizerega zenidi. : sabana didani yeterisesimi negadewochi meniderochiwami hulu. mirikoni timariki zenidi met'itehalini? bizibezanisi tibezebizi zenidi birinina werik'inisi tiwesidi zenidi kebitinina 'ik'anisi tiwesidi zenidi ijigisi bizu miriko timariki zenidi wegenihini sebisibehalini? yiluhali. : anite; yesewi liji hoyi; silezihi tinibiti tenageri goginimi inidihi belewi. geta igiziabiheri inidihi yilali. beziya k'eni hizibe isiraeli sayifera betek'emet'e gize anite atawik'ewimini? : anitemi; keanitemi gari bizu hizibi hulachewi beferesochi layi yetek'emet'u; talak' wegenina biritu serawiti; kesemeni daricha kesifirachihu timet'alachihu. : midirinimi tishefini zenidi inide demena behizibe beisiraeli layi tiwet'alehi. behwalenyawi zemeni yihonali; gogi hoyi; be'ayinachewi fiti betek'edesihubihigize ahizabi yawik'unyi zenidi bemidire layi amet'ahalehu. : geta igiziabiheri inidihi yilali. beinerisu layi inidemamet'ahi beziyachi zemeni bizu 'ameti tinibiti betenageru bebariyawoche beisiraeli nebiyatochi bek'edemewi zemeni sile irisu yetenagerihu anite nehini? : beziyami k'eni gogi beisiraeli midiri layi bemet'a gize mek'isefite beme'ate yimet'ali; yilali geta igiziabiheri. : bek'ini'atena beme'ate

isati tenagirealehu. beirigiti' beziya k'eni beisraeli midiri ts'inu menawet'i yihonali: : kefitemi yetenesa yebahiri 'asawochina yesemayi wefochi yemidire bedami arawiti bemidirimi layi yeminik'esak'esu tenik'esak'ashochi hulu bemidirimi layi yeminoru sewochi hulu yinik'et'ek'et'alu; teraochimi yigele-babet'alu gedelagedelochimi yiwedik'alu k'it'irimi hulu wede midiri yiwedik'ali. : beterochemi hulu beirisu layi seyifini it'eralahu; yesewimi hulu seyifi bewenidimu layi yihonali; yilali geta igiziabiheri. : bechenefarina bedemi iferidibetalehu: dofini yeberedomi dinigayi isatina dinyimi beirisuna bech'ifirochu keirisumi gari balu bebizu hizibi layi azenibalehu. : talak'i ihonalehu ik'edesimalehu bebizu ahizabimi 'ayini yetawek'hulu ihonalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu.

39

anitemi; yesewi liji hoyi; begogi layi tinibitini tenageri inidihiimi beli. geta igiziabiheri inidihi yilali. yemosahina yetobeli wanenya alek'a gogi hoyi; ineho; ine beanite layi nenyi: : imelisihalehu; inedahimalehu; kesemenimi daricha igotitihalehu; wede isaraelimi teraochi amet'ahalehu. : kegira ijihimi k'esitihini asit'ilihalehu; kek'enyi ijihimi filats'ochihini asiregifihahehu. : anitena ch'ifirochihini hulu keanitemi gari yalu hizibi beisraeli teraochi layi tiwedik'alachihu: leminat'ek'u wefochi huluna lemidiri arawitimi mebili adirige iset'ihalehu. : anite bemidiri fiti layi tiwedik'alehi: ine tenagirealehuna; yilali geta igiziabiheri. : bemagogimi layi sayiferumi bedesetochi bemik'emet'u layi isatini isedidalehu: inemi igiziabiheri inide honihu yawik'alu. : k'idusumi sime behizibe beisraeli mekakeli yitawek'i zenidi aderigalehu; k'idusunimi simeni keinigidihi wedihi alasirekisimi: ahizabimi igiziabiheri; yeisraeli k'idusi; ine inide honihu yawik'alu. : ineho; yimet'ali yihonimali; yilali geta igiziabiheri: yalihuti k'eni yih newi. : beisraelimi ketemochi yeminoru yiwet'alu; yet'ori mesariyawochinimi beisati yak'at'ilalu: alabashi gashanina gashani; k'esitinina filats'awochini; gomedinina t'orinimi yak'at'ilalu: sebatu 'ameti beisati yak'at'iluachewali. : bet'ori mesariyawo isatini yanedidalu inji inich'etini kemidire beda ayi-wesidumi kedurimi ayik'orit'umi: yegefefuachewinimi yigeffalulu yizebebezuachewinimi yizebebizalu; yilali geta igiziabiheri. : beziyami k'eni beisraeli zenidi behahiri misirak'i yemiyalifubetini shelek'o yemek'abirini sifira legogi iset'alehu; yemiyalifutinimi yikelekilali: beziyami goginina bizatuni hulu yik'ebiralu: yeshelek'owinimi simi hamonigogi bilewi yi'erutali. : midirunimi yats'edu zenidi yeisraeli beti sewochi sebatu weri yik'ebiruachewali; : yemidirimi hizibi hulu yik'ebiruachewali; betemesegenihubetimi k'eni lekibiri yihonilachihwali; yilali geta igiziabiheri. : midirinimi lemat'sidati bemidiru layi wedik'ewi yek'erutini yemik'ebiru; zewetiri bemidiru layi yemizorutini sewochi yik'et'iralu: kesebati werimi behwala yimeremiralu. : bemidirimi yemizoruti yalifalu: yesewinimi at'initi biyayu; k'ebariwochi behamoni gogi shelek'o isisik'ebiruti diresi milikiti yanorubetali.

: degimomi yeketemayitu simi hamona yibalali. inidihi midirituni yats'edalu. : anitemi; yesewi liji hoyi; geta igiziabiheri inidihi yilali. lewefochi huluna lemidiri arawiti hulu inidihi belachewi. nu; tekemachu; siganimi tibelu zenidi deminimi tit'et'u zenidi beisraeli teraochi layi wedemardilachihu mesia'iti; irisumi talak'i mesia'iti; keyesifirawi hulu tesebisebu. : yehayalanuni siga tibelalachihu yemidirinimi alek'ochi; yeawira begochinina yet'ebotochini; yefiyelochinina yeweyifenchochini; yebasani firdawochi hulu; demi tit'et'alachihu. : inemi kemardilachihu mesia'iti isikitit'egibu diresi ch'oma tibelalachihu isikitisekirumi diresi demi tit'et'alachihu. : besedek'ayemi keferesochina keferesenyochi; kehayalanina keselifenyochi hulu tit'egibalachihu; yilali geta igiziabiheri. : kibirenimi beahizabi mekakeli anoralehu ahizabimi hulu yaderigihutini firideni; belayachewimi yanorihwatini jeni yayalu. : keinigidihi wediya yeisraeli beti ine igiziabiheri amilakachewi inide honihu yawik'alu. : ahizabimi yeisraeli beti behat'iatachewi mikiniyati inide temareku yawik'alu: sile bedelunyi inemi fiteni keinerisu sile sheshegiu; bet'elatochachewi iji asalife set'ehwachewi; inerisumi hulu beseyifi wedek'u. : inide rikwisetachewimi inide metelalefachewimi met'eni aderegihubachewi fitenimi keinerisu sheshegiu. : silezihi geta igiziabiheri inidihi yilali. ahuni yeya'ik'obini miriko imelisalehu leisraelimi beti hulu iraralehu; sile k'idusi simemi ik'enalehu. :27 : manimi sayasiferachewi bemidirachewi tezelilewi betek'emet'u gize keahizabimi zenidi bemelesihwachewi gize ket'elatochachewimi midiri besesebihwachewi gize bebizu ahizabimi fiti betek'edesihubachewi gize; ifiretachewinina yebedelunyini bedelachewini hulu yishekemalu. : inemi wede ahizabi asimarikeachewalehuna; wede geza midirachewimi sebisibeachewalehuna ine igiziabiheri amilakachewi inide honihu yawik'alu: beziyami keinerisu anidi sewi keinigidihi wediya alitewimi; : fitenimi keinerisu keinigidihi wedihi alisheshigimi: menifeseni beisraeli beti layi afishshalehuna; yilali geta igiziabiheri.

40

betemarekini behaya amisitenyawu 'ameti be'ametu mejemeriya keweru beasirenyawi k'eni; ketemayitu ketemetachi behwala beasira aratenyawu 'ameti; beziyawu k'eni yeigiziabiheri iji beine layi nebere irisumi wedeziya wesedenyi. : beigiziabiheri raiyi wede israeli midiri amet'anyi ijigimi berezeme terara layi anorenyi; beziyami layi bedebubi wegeni inide ketema hono yetesera negeri nebere. : wedeziyami amet'anyi; inehomi; meliku inide nasi meliki yemesele anidi sewi beziya nebere; bejiumi yeteliba igiri gemedina yemelekiya zenigi nebere: irisumi neberu beater'agebi k'omo neberi. : sewiyewimi. yesewi liji hoyi; yihini asayihini zenidi anite wedezihi temeritehalina be'ayinihi iji bejorohimi sima bemasayihimi hulu layi libihini adirigi: yemitayewinimi hulu leisiraeli beti nigeri alenyi. : inehomi; bebetu wich'i bezuriyawu k'it'iri nebere; besewiyewimi iji yekinidu liki anidi kinidi kegati yehone sidisiti kinidi yalebeti

yemelekiya zenigi nebere: yek'it'irunimi sifati anidi zenigi k'umetunimi anidi zenigi adirigo leka. : wede misirak'i wedemimeleketewimi beri met'a bederejawochumi layi wet'a; beberu bekuli yalewinimi yemedirekuni weleli weriduni anidi zenigi adirigo leka. : yezebenyawimi gwada hulu rizimetu anidi zenigi; weridumi anidi zenigi nebere: bezebenyawimi gwadawochi mekakeli amisiti kinidi nebere: beberumi deje selami besite wisit'i bekuli yemigenyi yeberu yemedireki weleli anidi zenigi nebere. : besite wisit'imi yalewini yeberuni deje selami anidi zenigi adirigo leka. : yeberunimi deje selami siminiti kinidi; yeginibunimi a'imadi weridi huleti kinidi adirigo leka: yeberumi deje selami besite wisit'i nebere. : yemisirak'umi beri yezebenya gwadawochi bezihi bekuli sositi beziyami bekuli sositi neberu; lesositumi anidi liki nebere: yeginibumi a'imadi weridi bezihi bekulina beziya bekuli anidi liki nebere. : yeberunimi megibiya weridi asiri kinidi yeberunimi rizimeti asira sositi kinidi adirigo leka. : bezebenya gwadawochimi fiti bezihi bekuli anidi kinidi beziyami bekuli anidi kinidi yehone daricha nebere: yezebenya gwadawochumi bezihi bekuli sidisiti kinidi beziyami bekuli sidisiti kinidi neberu. : keanidumi yezebenya gwada deribi jemirosi isike lelawi deribi diresi yeberuni weleli haya amisiti kinidi adirigo leka: mezigiyawina mezigiyawimi tiyiyu nebere. : deje selamunimi haya kinidi adirigo leka: beberumi deje selami zuriya adebabayi nebere. : keberumi megibiya fiti jemirosi isike wisit'enyawi yeberu deje selami mech'eresha diresi amisa kinidi nebere. : bezebenya gwadawochumi beberu wisit'i bezuriyawimi beneberutimi beginibu a'imadi ye'ayine rigibi mesikotochi neberubachewi: degimomi bedede selamu wisit'i bezuriyawimi mesikotochi neberu: beginibumi a'imadi hulu layi yezenibaba zafi tek'erits'obachewi neberi. : wede wich'iwimi adebabayi amet'anyi; inehomi; beadebabayu zuriya yeteseru 'ik'a betochina weleli neberu: bewelelumi layi selasa 'ik'a betochi neberu. : welelumi beberocho at'egebi nebere yihimi tachinyawi weleli inide berochu rizimeti met'eni nebere. : ketachinyawimi beri fiti jemirosi isike wisit'enyawi adebabayi fiti diresi weriduni anidi meto kinidi adirigo leka. : wede semenimi meranyi; inehomi; bewich'iwi adebabayi yale wede semeni yemimeleketi beri nebere: rizimetunina weridunimi leka; : yezebenya gwadawochumi bezihi bekuli sositi beziyami bekuli sositi neberu: yeginibu a'imadina mezanebiyawochumi inide fitenyawi beri liki neberu: rizimetu amisa kinidi weridumi haya amisiti kinidi nebere. : mesikotochumi mezanebiyawochumi yezenibaba zafochumi wede misirak'i inidemimeleketewi beri liki neberu. wede irisumi yemiyaderisu sebati derejawochi neberu mezanebiyawochumi befitu neberu. : bewisit'enyawimi adebabayi besemenuna bemisirak'u bekuli belelawi beri anits'ari beri nebere: keberimi wede beri anidi meto kinidi adirigo leka. : wede debubimi meranyi; inehomi; wede debubi yemimeleketi beri nebere: yeginibuni a'imadina mezanebiyawochunimi inideziyawimi met'eni adirigo leka. : beirisuna bemezanebiyawochumi zuriya inide ineziya mesikotochi yemimesilu mesikotochi

neberu: rizimetu amisa kinidi weridumi haya amisiti kinidi nebere. : wede irisumi yemiyaderisu sebati derejawochi neberu; mezanebiyawochumi befitu neberu: beginibumi a'imadi layi anidu bezihi anidumi beziya wegeni hono yezenibaba zafi tek'erits'obachewi neberi. : bewisit'enyawimi adebabayi bedebubi bekuli beri nebere: keberi isike beri diresi bedebubi bekuli meto kinidi adirigo leka. : bedebubimi beri bekuli wede wisit'enyawi adebabayi agebanyi: inideziyawimi met'eni adirigo yedebubini beri leka: : inideziyawimi met'eni adirigo yezebenya gwadawochunina yeginibuni a'imadi mezanebiyawochunimi leka: beirisuna bemezanebiyawochumi zuriya mesikotochi neberu: rizimetu amisa kinidi weridumi haya amisiti kinidi nebere. : bezuriyawimi deje selamochi neberu: rizimetachewimi haya amisiti kinidi weridachewimi amisiti kinidi nebere. : mezanebiyawochumi wede wich'iwi adebabayi yimeleketu neberi: beginibumi a'imadi layi yezenibaba zafi tek'erits'o neberi: wede irisumi yemiyaderisu siminiti derejawochi neberu. : bewisit'enyawimi adebabayi bemisirak'i bekuli agebanyi; inideziyawimi met'eni beruni leka: : inideziyawimi met'eni yezebenya gwadawochunina yeginibuni a'imadi mezanebiyawochunimi leka: beirisuna bemezanebiyawochumi zuriya mesikotochi neberu; rizimetumi amisa kinidi weridumi haya amisiti kinidi nebere. : mezanebiyawochumi besite wich'i wedalewi adebabayi yimeleketu neberi: beginibumi a'imadi layi bezihina beziya wegeni yezenibaba zafi tek'erits'o neberi: wede irisumi yemiyaderisu siminiti derejawochi neberuti. : besemenimi wedalewi beri amet'anyi; inideziyawimi met'eni lekawi: : yezebenya gwadawochunina yeginibuni a'imadi mezanebiyawochunimi leka: bezuriyawimi mesikotochi neberubeti; rizimetumi amisa kinidi weridumi haya amisiti kinidi nebere. : yeginibumi a'imadi wede wich'iwi adebabayi yimeleketu neberi: beginibumi a'imadi layi bezihina beziya wegeni yezenibaba zafi tek'erits'o neberi: wede irisumi yemiyaderisu siminiti derejawochi neberuti. : beberocho yeginibi a'imadi at'egebi 'ik'a betuna mezigiyawi neberu: beziyami yemik'at'elewini mesiwa'iti yat'ibu neberi. : yemik'at'elewinimi mesiwa'iti yehat'iatunina yebedelunimi mesiwa'iti yaridubachewi zenidi; beberu deje selami bezihi wegeni huleti gebetawochi; beziyami wegeni huleti gebetawochi neberu. : besemeni bekuli balewi beri besite wich'iwi; bemewet'ach'awi derejawochi at'egebi; beandii wegeni huleti gebetawochi neberu; belelawimi wegeni beberu deje selami bekuli huleti gebetawochi neberu. : beberu at'egebi bezihi wegeni arati gebetawochi beziyami wegeni arati gebetawochi neberu: mesiwa'iti yemiyaridubachewi gebetawochi siminiti neberu. : silemik'at'elewini mesiwa'iti rizimetachewi kinidi tekuli weridachewimi kinidi tekuli k'umetachewimi anidi kinidi yehonu; yemik'at'elewini mesiwa'itina lela mesiwa'ituni yemiyaridubetini 'ik'a yanorubachewi zenidi; ketet'erebe dinigayi yeteseru arati gebetawochi neberu. : bezuriyawimi anidi gati yehone kifesti wede wisit'i tek'elibiso neberi: begetawochumi

layi yek'wiribanu siga neberebachewi. : wede wisit'enyawimi adebabayi agebanyi; inehomi; huleti betochi neberu: anidu wede semeni bemimeleketi beri at'agebi nebere; megibiyawimi wede debubi yimeleketi neberi: lelawimi wede debubi bemimelekete wi beri at'agebi nebere; megibiyawimi wede semeni yimeleketi neberi. : sewiyewimi. yihi wede debubi yemimeleketi beti lemangeligeli lemitegu kahinati newi. : wede semenimi yemimelekete wi beti mesewiyawimi lemangeligeli lemitegu kahinati newi: inezihi kelewi lijochi mekakeli yagelegiliti zenidi wede igiziabiheri yemik'eribu yesadok'i lijochi nachewi alenyi. : adebabayunimi bearati ma'izenu rizimetuni meto kinidi weridunimi meto kinidi adirigo leka: mesewiyawimi bebetu fiti nebere. : wede betumi deje selami amet'anyi; yedeje selamunimi yeginibi a'imadi weridi bezihi wegeni amisiti kinidi beziyami wegeni amisiti kinidi adirigo leka: yeberumi weridi asira arati kinidi nebere; beberumi bezihi wegenina beziya wegeni yeneberuti ginibochi sositi sositi kinidi neberu. : yedeje selamuni rizimeti haya kinidi weridumi asira huleti kinidi nebere; wede irisumi yemiyaderisu asiri derejawochi neberu: anidi bezihi wegeni anidimi beziya wegeni honewi bemek'anochu at'agebi yeginibi a'imadi neberu.

41

wede mek'idesumi agebanyi; yeginibunimi a'imadi weridi bezihi wegeni sidisiti kinidi beziyami wegeni sidisiti kinidi adirigo leka. : yemegibiyawimi weridi asiri kinidi nebere; yemegibiyawimi mek'anochi bezihi wegeni amisiti kinidi beziyami wegeni amisiti kinidi neberu: rizimetunimi ariba kinidi weridunimi haya kinidi adirigo leka. : wede wisit'imi geba; yemegibiyawinimi yeginibi a'imadi weridi huleti kinidi adirigo leka: yemegibiyawimi weridi sidisiti kinidi nebere; yemegibiyawimi ginibi weridi bezihi wegeni sebatu kinidi beziyami wegeni sebatu kinidi nebere. : bemek'idesumi fiti rizimetuni haya kinidi weridunimi haya kinidi adirigo lekana. yihi k'idisite k'idusani newi alenyi. : yemek'idesunimi ginibi sidisiti kinidi adirigo; bemek'idesumi zuriya hulu yalutini yegwadawochuni hulu weridi arati kinidi adirigo leka. : gwadawochumi anidu keanidu belayi besositi deribi neberu; beiyandandumi deribi selasa gwadawochi neberu. bemek'idesumi ginibi zuriya degefawochi yihonu zenidi arefitochi neberu; bemek'idesumi ginibi wisit'i degefawochi alineberumi. : bebetumi zuriya bale ginibi wisit'i beneberuti arefitochi mikiniyati layinyochu gwadawochi ketachinyochu gwadawochi yibelit'u neberi: ketachinyawimi deribi wede mekakelenyawimi mekakelenyawimi deribi wede layinyawimi yemiwet'abeti dereja nebere. : lemek'idesumi kefi yale weleli bezuriyawimi inidalewi ayehe: yegwadawochumi mesereti k'umetu mulu zenigi yemiyahili sidisiti tilik'i kinidi nebere. : yegwadawochumi yewich'iwi ginibi wifireti amisiti kinidi nebere: bemek'idesumi gwadawochi at'agebi yek'ere anidi bado sifira nebere. :11 : bezihi bebadowi sifira anidu besemeni bekuli anidumi bedebubi bekuli yegwadawochi megibiya nebere

yebadowimi sifira weridi bezuriya amisiti kinidi nebere. bemek'idesumi zuriya weridu haya kinidi yehone liyu sifira nebere. : bemi'irabimi bekuli beliyu sifira anits'ari yenebere gibi sifatu seba kinidi nebere. begibiwi zuriya yenebere ginibi wifiretu amisiti kinidi rizimetuni zet'ena kinidi nebere. : yemek'idesunimi rizimeti meto kinidi; yeliyuwini sifirana gibiwi keginibu gari anidi meto kinidi adirigo leka. : degimomi bemisirak'i bekuli yeneberewini yemek'idesunina yeliyuwini sifira weridi anidi meto kinidi adirigo leka. : wede hwalawimi balewi beliyu sifira anits'ari yeneberewini yegibiwi rizimeti bezihina beziyami keneberuti keginibochu gari anidi meto kinidi adirigo leka. : medirekochu; mek'idesuna besite wisit'i yalewi kifili deje selamuni beinich'eti telebit'ewi neberi; besositumi zuriya ye'ayine rigibi mesikotochi neberu. mek'idesumi bemedireku anits'ari kemereti jemiro isike mesikotochu diresi beinich'eti telebit'o neberi: mesikotochumi ye'ayine rigibi neberu. : bedejumi layi isike wisit'enyawimi kifili diresi; bewich'imi ginibu hulu wisit'umi wich'iwi telebit'o neberi. : kirubelina yezenibabawi zafochi tek'erits'ewibeti neberi: yezenibabawimi zafi kekirubina kekirubi mekakeli nebere: leiyandandumi kirubi huleti fiti neberewi. : beanidi wegeni wedalewi yezenibaba zafi yese wi fiti yimeleketi neberi; belelawimi wegeni wedalewi yezenibaba zafi yeanyibesa fiti yimeleketi neberi: bebetu hulu zuriya inidezihi tederigo neberi. : kemereti anisito isike deju rasi diresi kirubelina yezenibaba zafochi tek'erits'ewi neberi. yemek'idesu ginibi inidezihi nebere. : yemek'idesu mek'anochimi arati ma'izeni neberu; yemek'idesu fitimi meliku inide lelawi meliki nebere. : mesewiyawimi k'umetu sositi kinidi rizimetu huleti kinidi weridumi huleti kinidi hono keinich'eti tesorito neberi: ma'izenochumi igrumi agedawochumi keinich'eti tesoritewi neberi: irisumi. begiziabiheri fiti yalechiwi gebeta yihichi nati alenyi. : lemek'idesuna letek'edesewi sifira huleti mezigiya wochi neberuachewi. : leiyandandidu mezigiya huleti tezawawari sanik'awochi neberuti: leanidu mezigiya huleti lelelawimi mezigiya huleti sanik'awochi neberuti. : beginibumi layi betek'erets'uti 'ayineti beinezihi bemek'idesu mezigiya wochi layi kirubelina yezenibaba zafochi tek'erits'ewi neberi: besite wich'imi balewi be deje selamu fiti yeinich'eti medireki nebere. : be deje selamuni behuletu wegeni bezihina beziya ye'ayine rigibi mesikotochina yetek'erets'u yezenibaba zafochi neberubeti: yemek'idesumi gwadawochina yeinich'etu medireki inidihu neberu.

42

bewich'imi adebabayi besemeni menigedi awet'anyi; beliyuwini sifira anits'arina besemeni bekuli balewi gibi fiti lefiti wedalewi 'ik'a beti agebanyi. : meto kinidi behonewi rizimeti fiti besemeni bekuli mezigiya nebere weridumi amisa kinidi nebere. : bewisit'enyawimi adebabayi behayawi kinidi anits'ari bewich'iwi adebabayi bewelelu anits'ari besositi deribi betiyiyu yetesera metelalefiya nebere. : be'ik'a betochumi fiti besite wisit'i weridu asiri

kinidi rizimetu meto kinidi yehone menigedi nebere: mezigiyawochachewimi wede semeni yimeleketu neberi. : metelalefiyawimi asat'iroachewalina layinyochu 'ik'a betochi kemekakelenyochuna ketachinyochu yilik'i ach'ach'iri neberu. : besositimi deribi taseritewi neberina; beadebabayumi inidaluti a'imadi; a'imadi alineberulachewimina silezihi layinyochu kemekakelenyochuna ketachinyochu yilik'i t'ebabi neberu. : bewich'i be'ik'a betochu at'egebi yalewi; wede wich'iwi adebabayi yimeleketewi k'it'iri; be'ik'a betochi tiyiyu yehone; rizimetu amisa kinidi nebere. : bemek'idesu fiti yeneberuti 'ik'a betochi rizimetachewi meto kinidi sihoni bewich'iwi adebabayi bekuli yeneberuti 'ik'a betochi rizimetachewi amisa kinidi neberena. : keinezihimi 'ik'a betochi betachi besite misirak'i bekuli; sewi kewich'iwi adebabayi yemigebabeti megibiya nebere. yihimi bek'it'iru rasi at'egebi nebere. : bedebubimi bekuli belyiyu sifirana begibiwi anits'ari 'ik'a betochi neberu. : besite fitachewimi yenebere menigedi besemeni bekuli inde neberewi inde 'ik'a betochu menigedi misiya nebere. rizimetachewimi weridachewimi mewich'achewimi siri'atachewimi mezigiyawochachewimi beziyawimi liki nebere. : bedebubimi bekuli kaluti 'ik'a betochi betachi bemisirak'i bekuli bek'it'iru rasi at'egebi megibiya nebere. : inidihimi alenyi. belyiyu sifira anits'ari besemenina bedebubi bekuli yalu 'ik'a betochi; inerisu wede igiziabiheri yemik'eribu kahirati kuluhi yilik'i yetek'edesewini migibi yemibelubachewi betochi nachewi. sifirawi k'idusi newina beziya yetek'edesewini negeri yeihiluni k'wiribani yehat'iatunina yebedeluni mesiwa'iti yanoralu. : kahiratumi begebu gize kemek'idesu bewich'iwi adebabayi ayiwet'umi: yemiyaagelegilubetini libisachewini gini k'idusi newina beziya yanorutali; lelami libisi lebisewi wede hizibi yiwet'alu. : wisit'enyawinimi beti lekito befets'eme gize wede misirak'i bemimeleketi beri menigedi awet'anyi irisunimi bezuriyawimi lekawi. : yemisirak'uni wegeni bemelekiya zenigi amisiti meto kinidi adirigo leka. : zoremi; yesemenunimi wegeni bemelekiya zenigi amisiti meto kinidi adirigo leka. : zoremi; yedebubunimi wegeni bemelekiya zenigi amisiti meto kinidi adirigo leka. : zoremi; yemi'irabunimi wegeni bemelekiya zenigi amisiti meto kinidi adirigo leka. : bearatu wegeni lekawi. yetek'edesewinina yalitek'edesewini yileyi zenidi rizimetu amisiti meto kinidi weridumi amisiti meto kinidi yehone k'it'iri bezuriyawimi nebere.

43

wede misirak'imi wedemimeleketewi beri amet'anyi. : inehomi; yeisraeli amilaki kibiri kemisirak'i menigedi met'a: dimits'umi inde bizu wihochi yitemimi neberi; kekibirumi yetenesa midiri tabera neberi. : yayehutimi raiyi ketemayituni lemat'ifati bemet'ahu gize inidayehuti raiyi nebere: raiyumi bekoberi wenizi inidayehuti raiyi nebere: inemi begimbare tedefahu. : yeigiziabiherimi kibiri wede misirak'i bemimeleketi beri wede mek'idesu geba. : menifesumi anesanyi wede wisit'enyawimi

adebabayi agebanyi: inehomi; yeigiziabiheri kibiri mek'idesuni molitoti neberi. : bemek'idesumi hono yeminagerenyini semahu; beat'egebemi sewi k'omo neberi. : inidihimi alenyi. yesewi liji hoyi; beisraeli lijochi mekakeli lezelalemi yemik'emet'ibeti yezufane sifirana yeigire ch'ama meregecha yihi newi. dagimenyami yeisraeli betina negesitachachewi begilimutinachewina bekefitawochachewi balewi benegesitachachewi resa k'idusi simeni ayarek- isumi: medirekachewini bemedireke at'egebi; mek'anachewinimi bemek'ane at'egebi adirigewalina. beinena beinerisumi mekakeli ginibi bicha nebere: beserutimi rikwiseti k'idusi simeni arekesu: silezihi bek'wit'aye at'efahwachewi. : ahunimi gilimutinachewinina yenegesitachachewini resa keine zenidi yarik'u; inemi lezelalemi bemekekachewi adiralehu. : anitemi yesewi liji; kehat'iatachewi yetenesa yafiru zenidi leisraeli wegeni yihini beti asayachewi amisayawinimi yileku. : keserutimi sira hulu yetenesa biyafiru; yebetuni melikina misalewini mewich'awinimi megibiyawinimi siri'atunimi huginimi hulu asitawik'achewi: siri'atunina hugini hulu yit'ebik'u zenidi yaderigutimi zenidi befitachewi ts'afewi. : yebetuni higi yihi newi: beterarawi rasi layi darichawi hulu bezuriyawimi kuluhi yilik'i yetek'edesi yihonali. inehomi; yebetuni higi yihi newi. : yemesewiyawimi liki bekinidi yihi newi; kinidumi kinidi tegati newi. yemeseretumi k'umetu anidi kinidi weridumi anidi kinidi newi; anidi sinizirimi kifesti dari daruni bezuriyawimi ale: yemesewiyawimi meseretu inidihu newi. : bemeretumi layi kalewi meseretu jemirowi isike tachinyawimi irikeni diresi huleti kinidi weridumi anidi kinidi newi: ketinishumi irikeni jemirowi isike tilik'u irikeni diresi arati kinidi weridumi anidi kinidi newi. : midijawimi arati kinidi newi: bemidijawimi layi anidi kinidi wede layi kefi yemilu arati kinidi alubeti. : yemidijawimi rizimetu asira huleti kinidi weridumi asira huleti kinidi newi; aratumi ma'izeni tikikili newi. : yeirikenumi rizimetu asira arati kinidi weridumi asira arati kinidi newi; aratumi ma'izeni tikikili newi: bezuriyawimi yalewi kifesti ikuli kinidi newi; meseretumi bezuriyawimi anidi kinidi newi: derejawochumi wede misirak'i yimeleketalu. : inidihimi alenyi. yesewi liji hoyi; geta igiziabiheri inidihu yilali. yemik'at'elewini mesiwa'iti yak'eribubeti zenidi demunimi yirech'ubeti zenidi bemiserubeti k'eni yemesewiyawimi higi yihi newi. : yagelegiluyi zenidi wede ine lemik'eribu kesadok' zeri lemihonu lelewawiyanu kahirati lehat'iatu mesiwa'iti yemihonewini weyifeni tiset'achewalehi; yilali geta igiziabiheri. : kedemumi tiwesidalehi; bearatu k'enidochumi beirikenumi bearatu ma'izeni layi bezuriyawimi balewi kifesti layi tirech'ewalehi: inidihu tanets'awalehi tasiteseriyiletimalehi. : lehat'iatimi mesiwa'iti yemihonewini weyifeni tiwesidalehi; bemek'idesumi wich'i bebetu betazezewi sifira yik'at'elali. : behuletenyawimi k'eni lehat'iatu mesiwa'iti yemihonewini newiri yelegebetini awira fiyeli tak'eribalehi: beweyifenumi inidanets'uti inidihu mesewiyawini yanets'ubetali. : manits'atunimi kefets'emihali behwala newiri yelegebetini weyifeni kemenigawimi yewet'awini newiri

yelebetini awira begi tak'eribalehi. : beigiziabiherimi fiti tak'eribachewalehi; kahinatumi ch'ewi yich'emirubachewali; yemik'at'elewinimi mesiya'iti adirigewi leigiziabiheri yak'eribuachewali. : sebat k'eni beye'iletu lehat'iatu mesiya'iti yemihonewini awira fiyelini tak'eribalehi; newirimi yelebachewini anidi weyifeni kemenigawimi yewet'awini anidi awira begi yak'eribalu. : sebat k'eni lemesewiyawi yasiteseriyalu yanets'utimali; inidihumi yik'edisutali. : k'enochunimi befets'emu gize besiminitenyawimi k'eni kezayami behwala kahinatu yemik'at'elewini mesiya'itachihuni yedehininetinimi mesiya'itachihuni bemesewiyawi layi yaderigalu: inemi ik'ebelachihwalehu; yilali geta igiziabiheri.

44

wede misirak'imi wedemimeleketewi besite wich'i wedalewini wede mek'idesu beri amet'anyi: tezegitomi neberi. : igiziabiherimi. yihi beri tezegito yinorali iniji ayikefetimi; sewimi ayigebabetimi: yeisiraeli amilaki igiziabiheri gebitobetalina tezegito yinorali. : alek'awi gini irisu beigiziabiheri fiti injiraya yibela zenidi yik'emet'ibetali: beberu deje selami menigedi yigebali beziyami menigedi yiwet'ali. : besemenumi beri menigedi bebetu fiti amet'anyi: inemi ayehe; inehomi; yeigiziabiheri kibiri yeigiziabiherini beti molitoti neberi: inemi begimbare tedefahu. : igiziabiherimi inidihini alenyi. yesewi liji hoyi; libi adirigi sile igiziabiherimi beti sir'atina higi hulu yeminagerihini hulu be'ayinihi temeliketi bejorohimi sima: yebetunimi megibiya yemek'idesunimi mewich'a hulu libi adirigi. : le'amets'enyawi leisiraeli beti inidihini beli. geta igiziabiheri inidihini yilali. inanite yeisiraeli beti hoyi; : injerayeni; sibinuna demini; bemitak'eribubeti gize bemek'idese wisit'i yihonu zenidi betenimi yarekisu zenidi belibachewina besigachewi yalitegerezutini inigidochini sewochi agibitachihwalina; inerisumi berikwisetachihu hulu layi yich'emuru zenidi k'ali kidaneni afirisewalina rikwisetachihu hulu yibik'achihu. : bemek'idese wisit'i lerasachihu sir'ateni t'ebak'iwochi aderegachihu iniji yetek'edesewini negereni sir'ati alit'ebek'achihumi. : geta igiziabiheri inidihini yilali. beisiraeli lijochi mekakeli kaluti hulu belibuna besigawi yalitegereze inigida hulu wede mek'idese ayigiba. : keine zenidi yerak'u; isiraelimi besatu gize ta'otachewini teketilewi keine zenidi yesatu lewawiyani hat'iatachewini yishekemalu. : negeri gini bemek'idese wisit'i ageligayochi yihonalu; bebetumi berochi berenyochi yihonalu bebetumi wisit'i yagelegilalu: lehizibumi yemik'at'elewini mesiya'itina lela mesiya'ituni yaridalu; yagelegiluachewimi zenidi befitachewi yik'omalu. : bet'a'otachewimi fiti ageligilewachewi neberuna; leisiraelimi beti yehat'iatu 'inik'ifati honewalina silezihi ijene belayachewi anisichalehu; hat'iatachewinimi yishekemalu; yilali geta igiziabiheri. : kahinatimi yihonunyi zenidi wede ine ayik'eribumi; wede tek'edesewimi negerena wede k'idisite k'idusani negeri ayik'eribumi: ifiretachewinina yeserutinimi rikwisetachewini

yishekemalu. : negeri gini leageligilotu huluna beirisu wisit'i lemideregewi hulu yebetuni sir'ati t'ebak'iwochi adirigachewalehu. : negeri gini yeisiraeli lijochi keine zenidi besatu gize yemek'ideseni sir'ati yet'ebek'u yesadok' lijochi lewawiyani kahinati yagelegilunyi zenidi wede ine yik'eribalu: sibununa demunimi wede ine yak'eribu zenidi befite yik'omalu; yilali geta igiziabiheri. : wede mek'idesemi yigebalu yagelegilunymi zenidi wede gebetaye yik'eribalu sir'atenimi yit'ebik'alu. : wede wisit'enyawimi adebabayi beri begebu gize yeteliba igiri libisi yilibesu: bewisit'enyawimi adebabayi berina bebetu wisit'i bagelegelu gize kebegi t'egwiri anidachi negeri belayachewi ayihuni. : berasachewi yali yeteliba igiri met'emit'emiya yihuni; bewegebachewimi layi yeteliba igiri suri yihuni: yemiyawezami negeri ayitat'ek'u. : wede wich'iwimi adebabayi wede hizibi bewet'u gize yagelegelubetini libisachewini yawilik'u betek'edesewimi 'ika beti wisit'i yanuruti; hizibunimi belibisachewi inidayik'edisu lelawni libisi yilibesu. : rasachewinimi ayilach'u yerasachewinimi t'egwiri yikerikemu iniji t'egwirachewini ayasadigu. : kahinatumi hulu bewisit'enyawi adebabayi sigebu yeweyini t'iji ayit'et'u. : mebeletitunina yetefetachiyituni ayagibu: keisiraeli beti zeri gini dinigilutunimi weyimi yekahini misiti yeneberechiyituni mebeleti yagibu. : betek'edesewina balitek'edesewi mekakeli yileyu zenidi hizibeni yasitemiru; nits'uhina nits'uhi balihonewi mekakeli yileyu zenidi yasayuachewi. : kirikiri behone gize leme-firedi yik'umu: inide firide yifiredu: bebe'alate hulu higenina sir'ateni yit'ebik'u; senibetatenimi yik'edisu. : inidayirekisumi wede mote sewi ayigibu: negeri gini leabati weyimi leinati weyimi lewenidi liji weyimi leseti liji weyimi lewenidimi weyimi lalitedarechi ihiti yirikesu. : kenets'ami behwala sebat k'eni yik'ot'erileti. : bemek'idesimi wisit'i yagelegili zenidi wede wisit'enyawi adebabayi wede mek'idesu bemigebabeti k'eni; yehat'iatini mesiya'iti yak'iribi; yilali geta igiziabiheri. : risiti yihonilachewali: ine risitachewi nenyi: beisiraelimi zenidi gizati yehat'iatini yibelalu: beisiraelimi zenidi irimi yehonewi negeri hulu leinerisu yihonali. : yebekwiratu hulu mejemeriya keye'ayinetu kek'wiribanachihumi hulu yemanisati k'wiribani hulu lekahinati yihonali: bebetachihumi wisit'i bereketi yadiri zenidi yeduk'etachihumi bekwirati lekahinatu tisef'alachihu. : yebeketewinina yeteseberewini; wefi weyimi inisisa bihoni; kahinati ayibiluti.

45

risitimi adirigachihu midirini be'it'a bemitakafilubeti gize kemidiri yetek'edesewini ye'ita kifili meba adirigachihu wede igiziabiheri tak'eribalachihu. rizimetu haya amisiti shihi kinidi weridumi haya shihi kinidi yihonali: bedarichawi hulu zuriyawini yetek'edesewi yihonali. : keirisumi rizimetu amisiti meto weridumi amisiti meto kinidi arati ma'izeni yehone bota lemek'idesu yihonali: bezuriyawimi

bado sifira yemihoni amisa kinidi yihonali. : keziyawu liki degimo rizimetu haya amisiti shihi kinidi weridumi asiri shihi kinidi yehone sifira tilekalehi: beirisumi wisit'i k'idisite k'idusani yehone mek'idesi yihonali. : kemidirimi yetek'edese ye'ita kifili yihonali: igiziabiherini yagelegilu zenidi lemik'eribu lemek'idesu ageligayochi lekahnatu yihonali; lebetochachewimi yemihoni sifira lemek'idesimi yemihoni yetek'edese sifira yihonali. : rizimetumi haya amisiti shihi weridumi asiri shihi yehone 'ifira lebetu ageligayochi lelewawiyani yihonali; lemik'emet'ubachewimi ketemochi lerasachewimi yerisiti yizota yihonali. : leketemayitumi yizota betek'edesewu ye'ita kifili meba at'egebi weridu amisiti shihi rizimetumi haya amisiti shihi yehonewini sifira taderigalachihu. irisumi leisiraeli beti hulu yihonali. : lealek'awimi yehone ye'ita kifili betek'edesewu mebana beketemayitu yizota at'egebi bezihina beziya yihonali: betek'edesewu mebana beketemayitu yizota fiti bemi'irabi bekuli wede mi'irabi bemisirak'imi bekuli wede misirak' yihonali: rizimetumi inide anidi negedi it'a kifili hono kemidiru kemi'irabu daricha jemiro isike misirak' daricha diresi yihonali. : yihimi beisiraeli zenidi yizota yihonileтали; alek'ochemi leisiraeli beti midirituni inide negedachewi met'eni yiset'uwachewi inji hizibeni keinigidihi wedihi ayasich'enik'wachewimi. : geta igiziabiheri inidih yilali. yeisiraeli alek'ochi hoyi; yibik'achihu: giffinina bizibezani asiwegidu; firidinina ts'idik'inimi adirigu: k'imiyachihuni kehizibe layi arik'u; yilali geta igiziabiheri. : iwinetenya mizani iwineteniyami yeifi mesiferiya iwinetenyawimi yebadosi mesiferiya yihunilalachihu. : yeifina yebadosi mesiferiya anidi yihuni: yebadosi mesiferiya yek'orosi mesiferiya asirenaya kifili; yeifi mesiferiyawimi yek'orosi mesiferiya asirenaya kifili yihuni. mesiferiyawu inide k'orosi mesiferiya yihuni. : sek'ilumi haya aboli yihuni: haya sek'ili; haya amisiti sek'ili; asira amisiti sek'ili; minani yihunilalachihu. : yemitak'eributi meba yihi newi: keanidi k'orosi mesiferiya sinide yeifi mesiferiya sidisitenya kifili; keanidimi k'orosi mesiferiya gebisi yeifi mesiferiya sidisitenya kifili tiset'alachihu. : yezeyitumi denibi; keiyanidanidu yek'orosi mesiferiya yebadosini asirenaya kifili tiset'alachihu: asiri yebadosi mesiferiya anidi yek'orosi mesiferiya newina. : wihami kalebeti keisiraeli masemariya kemenigawi kehuletu meto aniduni yebegi t'eboti tiset'alachihu: yihi yasiteseriyilachihu zenidi leihili k'wiribanina lemik'at'eli mesiswa'iti ledehininetimi mesiswa'iti yihonali; yilali geta igiziabiheri. : yeagerumi hizibi hulu yihuni meba leisiraeli alek'a yiset'alu. : beyebe'alatumi beyemebachawimi beyesenibetatumi beisiraelimi beti 'ameti be'ali hulu yemik'at'elewini mesiswa'itina yeihiluni k'wiribani yemet'et'unimi k'wiribani mesit'eti bealek'awi layi yihonali: irisu leisiraeli beti yasiteseriyi zenidi yehat'iatuni mesiswa'itina yeihiluni k'wiribani yemik'at'elewini mesiswa'itina yedehininetuni mesiswa'iti yak'eribali. : geta igiziabiheri inidih yilali. bemejemeriyawu weri kewerumi bemejemeriyawu k'eni newiri yelelebetini weyifeni wisedi mek'idesunimi anits'a. : kahinumi kehat'iatu mesiswa'iti demi wesido

bemek'idesu mek'anochina bemesewiyawu irikeni bearatu ma'izeni bewisit'enyawimi adebabayi beberu mek'anochi layi yirich'ewi. : kewerumi besebatenyawu k'eni inidihu adirigi; yihewimi sile satewina silalawek'ewi hulu newi. inidihimi sile betu asitesiriyu. : bemejemeriyawu weri kewerumi beasira aratenyawu k'eni yefasikani be'ali taderigalachihu. isike sebatu k'enimi diresi k'it'a injera tibelalachihu. : beziyami k'eni alek'awi lerasuna leageru hizibi hulu yehat'iatu mesiswa'iti yemihonewini weyifeni yak'iribi. : bebe'alumi besebatu k'enochi yemik'at'elewini mesiswa'iti leigiziabiheri yak'iribi: sebatuni k'enochi beye'iletu newiri yelelebachewini sebatu weyifenina sebatu awira begochi yak'iribi: lehat'iatimi mesiswa'iti beye'iletu anidi awira fiyeli yak'iribi. : leanidimi weyifeni anidi yeifi mesiferiya leanidimi awira begi anidi yeifi mesiferiya leanidimi yeifi mesiferiya anidi yeini mesiferiya zeyiti leihili k'wiribani yak'iribi. : besebatenyawu weri kewerumi beasira amisitenyawu k'eni bebe'alu sebatu k'enochi; yehat'iatuni mesiswa'iti yemik'at'elewinimi mesiswa'iti yeihilunimi k'wiribani kezeyitu gari inidihu yak'iribi.

46

geta igiziabiheri inidih yilali. bewisit'enyawu adebabayi wede misirak' yemimeleketewi beri sira bemiserabeti besidisitu k'eni tezegito yik'oyi: negeri gini besenibeti k'enina bemebacha k'eni yikefeti. : alek'awimi besite wich'i balewi beri bedeye selamu menigedi gebito beberu mek'ani at'egebi yik'umi; kahinatumi yeirisuni yemik'at'elewini mesiswa'itina yedehininetuni mesiswa'iti yak'iribu; irisumi beberu medireki layi yisigedi: keziyami behwala yiwit'a; beru gini isike mata diresi ayizega. : yeagerumi hizibi beziya beri megibiya beigiziabiheri fiti besenibetatina bemebacha yisigedu. : alek'awimi besenibeti k'eni leigiziabiheri yemiyak'eribewi yemik'at'eli mesiswa'iti newiri yelelebachewi sidisiti yebegi t'ebotochi newirimi yelelebeti anidi awira begi yihuni: : yeihilumi k'wiribani leawira begu anidi yeifi mesiferiya yihuni; let'ebotochumi yeihili k'wiribani inidimichali yahili yihuni; leanidimi yeifi mesiferiya anidi yeini mesiferiya zeyiti yak'iribi. : bemebachami k'eni newiri yelelebetini anidi weyifeni; newiri yelelebachewinimi sidisiti t'ebotochina anidi awira begi yak'iribi: : leweyifunumi anidi yeifi mesiferiya leawirawimi begi anidi yeifi mesiferiya let'ebotochumi inide techalewi yahili; leanidumi yeifi mesiferiya anidi yeini mesiferiya zeyiti leihili k'wiribani yak'iribi. : alek'awimi bemigebabeti gize beberu deje selami menigedi yigiba beziyawu yiwit'a. : yeageru hizibi gini beyekibire be'alu k'eni wede igiziabiheri fiti bemet'u gize besemene beri bekuli liseigidi yemigebawu bedebubi beri bekuli yiwit'a; bedebubimi beri yemigebawu besemene beri bekuli yiwit'a: befiti lefti yiwit'a inji begebabetu beri aymelesi. : bemigebubeti gize alek'awi bemekakelachewi yigiba bemiwet'ubetimi gize yiwit'a. : bebe'alatina bekibire be'ali k'enochi yeihilu k'wiribani leweyifenu anidi yeifi mesiferiya; leawira begu anidi yeifi

mesiferiya; let'ebotochumi inidemichalewi yahili; leifi mesiferiyami anidi yeini mesiferiya zeyiti yihonali. : alek'awimi befek'adu yemiyak'eribewini mesiya'iti; yemik'at'elewini mesiya'iti; weyimi befek'adu leigiziabiheri yemiyak'eribewini yedehininetuni mesiya'iti; bak'erebe gize; wede misirak'i yemimeleketewi beri yikefetileti; besenibetimi k'eni inidemiyaderigi yemik'at'elewini mesiya'itina yedehininetuni mesiya'iti yak'iribi: keziyami behwala yiwit'a; kwet'ami behwala beru yizega. : beye'iletumi lemik'at'eli mesiya'iti newiri yelelebetini yeanditi 'ameti begi t'eboti leigiziabiheri yak'iribi: beyemaledawi yak'iribewi. : keirisumi gari yehilini k'wiribani; beini mesiferiya siso zeyiti yetelewese yeifi mesiferiya sidsitenya iji melikami duk'etini; beyemaledawi yak'iribi: yihi bezelalemu sir'ati leigiziabiheri yezewetiri yehili k'wiribani yihuni. : inidihu zewetiri lemik'at'elewi mesiya'iti t'ebotunina yehiluni k'wiribani zeyitunimi beyemaledawi yak'iribi. : geta igiziabiheri inidihi yilali. alek'awi kelijochu leanidu kerisitu sit'ota biset'i lelijochu yihuni: yerisiti yizota yihonilachewali. : negeru gini kebaryawochu leanidu kerisitu sit'ota biset'i isike nets'aneti 'ameti direse leirisu yihuni; keziyami behwala lealek'awi yimelesi: risitu gini lelijochu yihuni. : alek'awimi hizibuni keyizotachewi yawet'achewi zenidi kerisitachewi begidi ayiwisedi: hizibe hulu keyizotachewi inidayinek'elu kegeza yizotawi lelijochi risitini yisit'i. : beberumi at'egebi bawet'anyu megibiya wede semeni wedemimeleketewi lekahinatu wedemihoni wede tek'edesewi 'ik'a beti agebanyu: inehomi; behwalawi bemi'irabi bekuli anidi sifira nebere. : irisumi. kahinatu hizibuni lemek'edesi wede wich'iwi adebabayi inidayawet'u yebedeluni mesiya'itina yehat'iatuni mesiya'iti yemik'ek'ilubeti; yehilunimi k'wiribani yemigagirubeti sifira yihi newi alenyi. : bewich'iwi adebabayi awet'anyu beadebabayimi wedalewi wede aratu ma'izeni azorenyu: inehomi; beadebabayu bearatu ma'izeni rizimetu ariba kinidi weridumi selasa kinidi yehone yetat'ere adebabayi nebere: bema'izenu lalu leinezihi learatu sifirawochi anidi liki nebere. : bearatumi zuriya hulu ginibi nebere; beginibumi siri bezuriyawu yemek'ek'eya bota nebere. : irisumi. inezihi yebetu ageligiyocho yehizibuni mesiya'iti yemik'ek'ilubachewi sifirawochi nachewi alenyi.

47

wede mek'idesumi mezigiya melesenyi: inehomi; wiha kebetu medireki betachi wede misirak'i yiwet'a neberi; yebetu fiti wede misirak'i yimeleketi neberina: wihawimi kebetu kek'enyi wegeni betachi bemesewiyawi bedebubi bekuli yiweriditi neberi. : besemenumi beri bekuli awet'anyu: besite wich'i balewi menigedi; wede misirak'i wedemimeleketi besite wich'i wedalewi beri azorenyu: inehomi; wihawi bek'enyu wegeni yifesisu neberi. : sewiyewimi gemeduni beiju yizo wede misirak'i wet'a anidi shihimi kinidi leka; bewihawimi wisit'i ashagerenyi; wihami isike k'wirich'imich'imiti derese. : degimo anidi shihi leka bewihawimi wisit'i ashagerenyi; wihawimi isike

gwilibeti derese. degimomi anidi shihi leka bewihawimi wisit'i ashagerenyi; wihawimi isike wegebi derese. : degimo anidi shihi leka lishagerewimi yemalichilewi wenizi hone: wihawimi t'ilik'i nebere; yemiwanyibetimi wiha nebere: sewi lishagerewi yemayichilewi wenizi nebere. : irisumi. yesewi liji hoyi; ayitehalini? alenyi. amet'anyimi; wede wenizumi dari melesenyi. : betemelesihumi gize; ineho; bewenizu dari bezihina beziya ijigi bizu zafochi neberu. : irisumi inidihi alenyi. yihi wiha wede misirak'i midiri yiwet'ali wede 'arebami yiweridali wede bahirumi yigebali: wede bahirumi wede rekesewi wiha begeba gize wihawi yifewesali. : hiyawu nefisi yalewi tenik'esak'ashi hulu wenizu bemet'abeti sifira hulu behiyiweti yinaloni: yihimi wiha beziya sile derese 'asawochi ijigi yibezalu: yebahirumi wiha yifewesali; wenizumi bemimet'abeti yalewi hulu behiyiweti yinaloni. : at'imajochimi beziya yik'omalu: ke'ayinigadi jemiro isike 'ayiniegilayimi diresi merebi mezerigiya yihonali: 'asawochimi inide talak'u bahiri 'asawochi beyewegenachewi ijigi yibezalu. : iregireguna ik'wariwi wiha gini ch'ewi inde hone yinaloni inji ayifewesimi. : bewenizumi at'egebi bedaru layi bezihina beziya firewi yemibela zafi hulu yibek'ilali; k'it'elumi ayiregifi firewimi ayigodilimi: wihawimi kemek'idesi yiwet'alina beyeweru hulu yefire bekwiri yagenalyi: firewimi lemabili k'it'elumi lemedihaniti yihonali. : geta igiziabiheri inidihi yilali. risiti adirigachihu leasira huletu yeisiraeli negedochi midirituni yemitikefilubeti diniberi yihi newi. leyosefi huleti idili fenita yihonali. : leabatochachihu iset'achewi zenidi miye neberina inanite ikuli adirigachihu tekafeluti yihichimi midiri risiti thonachihwalechi. : yemidiritumi diniberi yihi newi. besemenu wegeni ketalak'u bahiri jemiro behetiloni menigedi wede ts'adadi megibiya: hamati; berota; bedemasik'o diniberina behamati diniberi mekakeli yalewi sibirayimi; behawirani diniberi at'egebi yalewi hats'erihatikoni. : diniberu kebahiru bedemasik'o diniberi layi yalewi hats'erienani yihonali; besemenimi bekuli yehamati diniberi ale. yesemenu diniberi yihi newi. : yemisirak'umi diniberi behawirani bedemasik'ona begele'adi beisiraelimu midiri mekakeli yoridanosi yihonali. kesemenu diniberi jemiro isike misirak'u bahiri isike tamari diresi yemisirak'u diniberi yihi newi. : yedebubumi diniberi ketamari jemiro isike meriba k'adesi wiha isike gibits'i wenizi isike talak'u bahiri diresi yihonali. yedebubu diniberi yihi newi. : yemi'irabumi diniberi yedebubu diniberi jemiro isike hamati megibiya anits'ari diresi talak'u bahiri yihonali. yemi'irabu diniberi yihi newi. : inidihu yihichini midiri inide isiraeli negedochi met'eni leinanite tikafelalachihu. : leinanitena beinanite mekakeli lemik'emet'u beinanitemi mekakeli lijochini lemiwelidu mets'atenyochi risiti adirigachihu be'it'a tikafeluatalachihu: inerisumi beisiraeli lijochi mekakeli inidulu yeageri lijochi yihonulachihwali; beisiraelimu negedochi mekakeli keinanite gari risitini yiwerisalu. : mets'atenyawimi bemanachewimi negedi mekakeli bik'emet'i beziya risituni tiset'utalachihu; yilali geta igiziabiheri.

yenegedochimi simi yihi newi. behetiloni menigedi at'egebi wede hamati megibiya bedemasik'omi diniberi balewi behats'eri'enani behamatimi at'egebi besemeni bekuli kalewi kesemeni diniberi yijemirali. weridachewimi kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi yihonali. ledani anidi ye'it'a kifili yihonali. : kadanimi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi leaseri anidi ye'it'a kifili yihonali. : keaserimi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lenifitalemi anidi ye'it'a kifili yihonali. : kenifitalemi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi leminase anidi ye'it'a kifili yihonali. : keminase mi'irabi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi leefiremi anidi ye'it'a kifili yihonali. : keefiremi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lerobeli anidi ye'it'a kifili yihonali. : kerobelimi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi leyihuda anidi ye'it'a kifili yihonali. : keyihudami diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lemeba yehone ye'it'a kifili yihonali: weridu haya amisiti shihi kinidi yihonali rizimetumi kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi ke'it'a kifilochi inide anidu yihonali; mek'idesumi bemekakelu yihonali. : leigiziabiheri yemitak'eributi meba rizimetu haya amisiti shihi weridumi haya shihi kinidi yihonali. : leinezehimi lekahinatu yetek'edese meba yihonali: besemeni bekuli rizimetu haya amisiti shihi; bemi'irabimi bekuli weridu asiri shihi; bemisirak'imi bekuli weridu asiri shihi; bedebubimi bekuli rizimetu haya amisiti shihi kinidi yihonali. yeigiziabiherimi mek'idesi bemekakelu yihonali. : yeisraelimi lijochi besatu gize; lewawiyani inide satu lalisatuti siri'ateni let'ebek'uti kesadok'i lijochi wegeni letek'edesuti kahinatu yihonali. : kemidirimi meba yeteleye meba yihonilachewali; kehulumi yilik'i yetek'edese yihonali: lewawiyani diniberi at'egebi yihonali. : bekahinatumi diniberi anits'ari rizimetu haya amisiti shihi weridumi asiri shihi yehone 'it'a lewawiyani yihonali: rizimetu hulu haya amisiti shihi weridumi haya shihi kinidi yihonali. : leigiziabiherimi yetek'edese newina keirisu minimi ayishe't'umi ayilewit'umimi; yemidirumi bekwirati ayifalesimi. : behaya amisitumi shihi anits'ari amisiti shihi weridi yalewi yek'ere sifira leketemayitu legara gudayiwa; lemenoriya lemasimariyami yihonali: ketemayitumi bemekakelu tihonalechi. : likiwami yihi newi: besemeni bekuli arati shihi amisiti meto; bedebubimi bekuli arati shihi amisiti meto; bemisirak'imi bekuli arati shihi amisiti meto; bemi'irabimi bekuli arati shihi amisiti meto kinidi yihonali. : leketemayitumi masemariya yinoratali: besemeni bekuli huleti meto amisa; bedebubimi bekuli huleti meto amisa; bemisirak'imi bekuli huleti meto amisa; bemi'irabimi bekuli huleti meto amisa kinidi yihonali. : betek'edesewi meba anits'ari yeterefewi rizimetu wede misirak'i asiri shihi wede mi'irabimi asiri shihi kinidi yihonali. betek'edesewi meba anits'ari yihonali. firewimi ketemayitumi lemiyagegilu lemebili yihonali. : keisraeli negedi hulu ketemayitumi yemiyagegilu yarisutali. : mebawi hulu rizimetu haya amisiti

shihi weridumi haya amisiti shihi kinidi yihonali: yetek'edesewini meba keketemayitu yizota gari arati ma'izeni adirigachihu tiset'alachihu. : betek'edesewi mebana beketemayitu yizota bezihina beziya wegeni yek'ere'ewi lealek'awi yihonali: bemebawi behaya amisitu shihi fiti wede misirak'u diniberi; bemi'irabimi bekuli behaya amisitu shihi fiti wede mi'irabu diniberi; inide 'it'a kifili hulu met'eni; lealek'awi yihonali: yetek'edesewimi mebana bete mek'idesu bemekakelu yihonali. : yelewawiyani risiti yeketemayitumi yizota lealek'awi behonewi mekakeli yihonali: beyihuda diniberina bebiniyami diniberi mekakeli yealek'a 'it'a kifili yihonali. : lek'erutimi negedochi inidihi yihonali: kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lebiniyami anidi ye'it'a kifili yihonali. : kebiniyamimi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lesimi'oni anidi ye'it'a kifili yihonali. : kesimi'oni diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lewisakori anidi ye'it'a kifili yihonali. : keyisakorimi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi lezabiloni anidi ye'it'a kifili yihonali. : kezabilonimi diniberi k'et'ilo kemisirak'i jemiros isike mi'irabi diresi legadi anidi ye'it'a kifili yihonali. : kegadimi diniberi k'et'ilo bedebubi bekuli diniberu ketamari jemiros isike meriba k'adesi wiha isike gibits'i wenizi isike talak'u bahiri diresi yihonali. : risiti adirigachihu leisiraeli negedochi be'it'a yemitakafiluati midiri yihichi nati; yeiyanidanidumi 'it'a inidezihi newi; yilali geta igiziabiheri. : yeketemayitumi mewich'awochi inezihini nachewi. besemeni wegeni liku arati shihi amisiti meto kinidi newi. : yeketemayitu berochi inide isiraeli negedochi simi yihonalu: besemeni bekuli anidu yerobeli beri anidumi yeyihuda beri anidumi yelewi beri; sositi berochi yihonalu. : bemisirak'umi wegeni arati shihi amisiti meto kinidi; sositimi berochi alu: anidu yeyosefi beri anidumi yebiniyami beri anidumi yedani beri newi. : bedebubumi wegeni liku arati shihi amisiti meto kinidi; sositimi berochi alu: anidu yesimi'oni beri anidumi yeisakori beri anidumi yezabiloni beri newi. : bemi'irabumi wegeni liku arati shihi amisiti meto kinidi; sositimi berochi alu: anidu yegadi beri anidumi yeaseri beri anidumi yenifitalemi beri newi. : zuriyawami asira siminitu shihi kinidi yihonali; kezizami k'eni jemiros yeketemayitu simi. igiziabiheri beziya ale tebilu yit'erali.

1

beyihuda negesitati be'oziyana beiyootami beakazina behizik'iyasimi zemeni beisraelimi nigusi beyoasi liji beiyoribi'ami zemeni wede bieri liji wede hose'i yemet'a yeigiziabiheri k'ali yihi nawi. : igiziabiheri mejemeriya behose'i betenagere gize; igiziabiheri hose'ini. midiritu keigiziabiheri rik'a talak'i gilimutina taderigalechina hidi: galemotani setina yegilimutinani lijochi leanite wisedi alewi. : irisumi hedo yedebelayimini liji gomerini ageba: irisiwami ts'enesechi wenidi lijnini weledechileti. : igiziabiherimi. ket'ik'iti zemeni behwala yeiziraelini dema beiyu beti layi ibek'elalehuna; keisraelimi beti nemigisitini ishiralehuna simuni iyiziraeli bilehi t'irawi: : beziyami k'eni beiyiziraeli shelek'o wisit'i yeisraelini k'esiti isebiralehu alewi. : degimo ts'enesechi seti lijnini weledechi. igiziabiherimi. yik'iri ilachewi zenidi yeisraelini beti keinigidihi wedihi alimirimina simiwani loruhama bilehi t'irati: : negeri gini yeyihudani beti imiralehu: beamilakachewimi beigiziabiheri adinachewalehu iniji bek'esiti weyimi beseyifi weyimi beselifi weyimi beferesochi weyimi beferesenyochi aladinachewimi alewi. : loruhamami t'uti basit'alechi gize; degimo ts'enesechi wenidi lijnini weledechi. : igiziabiherimi. hizibe ayidelachihumina; inemi amilaki alihonachihumina simuni lo'ami bilehi t'irawi alewi.

2

yeisraelimi lijochi k'wit'iri inidemayiseferina inidemayik'ot'eri inide bahiri ashewa yihonali: inidihimi yihonali: inanite hizibe ayidelachihumi tebilo betenegerebeti beziya sifira yehiyawi amilaki lijochi yibalalu. : yeyihuda lijochina yeisraeli lijochi beanidineti yisebesebalu; leinerisumi anidi alek'a yishomalu; kemidiritumi yiwet'alu: yeiyiziraeli k'eni talak'i yihonalina. : wenidimochachihuni. 'ami; ihitochachihunimi. ruhama beluachewi. : inatachihu misite ayidelechihuna; inemi baliwa ayidelehuma temiwagetu: keinatachihu gari temiwagetu. gilimutina nawi kefitiwa; minizirinawani ket'utochiwa mekakeli tasiwegidi: : 'irak'utiwani inidaligefitati; inide teweledchibetimi k'eni inidaladerigati; inide midire bedana inide derek'i midiri inidaladerigati; bet'imatimi inidaligedilati: : yegilimutinawa lijochi nachewina lijochiwani alimirimi. : inatachewi ameniziralechi: yet'senesachewimi. inijerayenina wihayeni; t'it'enina yeteliba igireni; zeyitenina met'et'eni kemiset'unyi kewishimoche behwala ihedalehu bila asinewerechachewi. : silezihi; ineho; nemigedishini beishohi izegalehu; nemigediwanimi inidatagenyi k'it'irini ik'et'iribatalehu. : wishimochiwanimi tiketalelechi; negeri gini atiderisibachewimi: tifeligachewimalechi; negeri gini atagenyachewimi: irisiwami. kezare yilik'i yeziyani gize yishalenyi neberina temelishe wede k'edemewi bale ihedalehu tilalechi. : irisiwami ihilina weyinini t'ejji zeyitinimi yeset'ehwati; lebealimi yeteserawini birina werik'i yabezahulati ine inide honihu alawek'echimi. : silezihi ihileni begizewa; weyini t'ejjenimi beweretitwa iwesidalehu; 'irak'utinetiwanimi inidatishefeni

t'it'enina yeteliba igireni igefifatalehu. : ahunimi wishimochiwa iyayu newiriwani igelit'alehu: keijemi manimi ayadinatimi. : desitawanimi hulu; be'alatochiwanimi; mebachawochiwanimi; senibetochiwanimi; yetek'edesutinimi gubaewochini hulu asik'eralahu. : irisiwami. wishimoche yeset'unyi wagaye yihi newi yalechiwini weyiniwanima bele-siwani at'efalehu: durimi aderigewalehu; yemidire bedami arawiti yibelutali. : ineni resita wishimochiwani iyeteketelechi; begwitchochiwana beget'iwami iyaget'echi lebealimi yat'enchebitetini werati ibek'elibatalehu; yilali igiziabiheri. : silezihi; ineho; ababilatalehu; wede midire bedami amet'atalehu; lelibiwami inageralehu. : keziyami yeweyini botawani; yetesifa berimi inidihonilati yeakorini shelek'o iset'atalehu: beziyami kegibits'i midiri inide wet'achibeti k'eni inide hits'aninetiwa werati tizimira-lechi. : beziya k'eni bale bilesi ti't'erinyaleshi iniji dagimenya beale bilesi atit'erinyimi; yilali igiziabiheri: : yebealimini simi keafiwa asiwegide-walehuna; besimachewimi inigidihi ayitasebumina. : beziyami k'eni kemidiri arawitina kesemayi wefochi kemeretimi tenik'esak'ashochi gar k'ali kidani aderigilachewalehu: k'esitinina seyifini selifini kemidiru isebiralehu; tekellewimi inidinoru asitenyachewalehu. : lezelelalemini leine iniditihonyi ach'ishalehu: bet'sidik'ina befiridi bemihiretina berihirahe ach'ishalehu. : leinemi iniditihonyi bemetamini ach'ishalehu: anichimi igiziabiherini tawik'ialeshi. : beziyanimi k'eni imelisahehu; yilali igiziabiheri: lesemayi imelisahehu; semayimi lemidiri yimeliali: [24]: midirimi leihilina leweyini t'ejji lezeyitimi timelisahechi: inerisumi leiyiziraeli yimelialu. [25]: bemidirimi layi leine izeratalehu: mihiretiti yelatelini imiralehu; hizibemi yalihonewini. anite hizibe nehi ilewalehu: irisumi. anite amilake nehi yilenyali.

3

igiziabiherimi. yeisraeli lijochi wede lellochi amalikit bimelesuna yezebibi t'ifit'ifini biwedidu inikwa; igiziabiheri inidemiwedidachewi anitemi wishimawani yemitiwedidewini amenizirayitini seti widedi alenyi. : inemi besaira amisiti birina beanidi k'orosi mesiferiya tekuli gebisi gezahwati. : keine gari bizu werati tek'emechi; atamenizirimi; lelela sewimi atihunyi: inemi inidihu ihonilishalehu alihwati. : yeisraeli lijochi yale nigusina yale alek'a; yale mesiwa'itina yale 'amidi; yale efudina yale terafimi bizu werati yik'emet'aluna: : keziyami behwala yeisraeli lijochi temelisewi amilakachewini igiziabiherinina nigusachewini dawitini yifeligalu: behwalenyawimi zemeni feritewi wede igiziabiherina wede bereketu yimet'alu.

4

inanite yeisraeli lijochi hoyi; iwinetina mihireti igiziabiherinimi mawek'i bemidiri silelele igiziabiheri bemidiru layi keminoru gari kirikiri alewina yeigiziabiherini k'ali simu. : irigimanina

haseti gidayina sirik'oti minizirinami wet'itewali: demimi wede demi derisoali. : silezihi midiritu talek'isalechi; beirisiwami yemik'emet'u hulu kemidiri arawitina kesemayi wefochi gari yideki-malu: yebahirumi 'asochi yalik'alu. : negeri gini hizibih kakahini gari inidemikeraku nachewina manimi ayikerakeri; manimi ayizilefi. : bek'enimi tisenakelalehi; nebiyumi keanite gari beleliti yisenakelali: inatihinimi at'efatalehu. : hizibe iwik'eti kema'tatu yetenesa t'efitoali: anitemi iwik'etini t'elitelahina ine kahini inidathonenyi it'elahalehu: yeamilakihinimi higi resitehalina ine degimo lijochihini iresalehu. : inide bizatachewi met'eni hat'iatu serubinyi: inemi kibirachewini wede newiri ilewit'alehu. : yehizibemi hat'iatu mebili honolachewali; libachewinimi wede bedelachewi adirigewali. : inide hizibumi inidihu kahinu yihonali: bemenigedachewimi bek'elachewalehu; sirachewinimi imelisibachewalehu. : igiziabiherinimi met'ebek'i titewalina sibelu ayit'egibumi; siyamenezirumi ayibezumi. : gilimutinana yeweyini t'aji sikarimi aimironi yat'efali. : yegilimutina menifesi hizibeni asitachewalina; inerisumi keamilakachewi rik'ewi amenizirewalina betirachewini yit'eyik'alu; zenigachewimi yimelisilachewali. : beterarochimi rasi layi yisewalu: t'lawirimi melikami newina kekombelina kelibini keahomami zafi betachi bekorebitochi layi yat'inalu: silezihi setochi lijochachihu yigelemutalu; mushirochachihumi yameneziralu. : wenidochimi degimo kegalomotochi gari yich'awetaluna; kegalomotochi gari yisewaluna setochi lijochachihu begeomotu gize; mushirochachihumi bamenezeru gize alik'et'achewimi: yemayasitewilimi hizibi yigelebet'ali. : isiraeli hoyi; anite bitameneziri yihuda ayibedili: inanitemi wede geligela atigibu; wede betiawenimi atiwit'u; weyimi. hiyawi igiziabiherini! bilachihu atimalu. : isiraeli inide ilikanya gideri inibi biloali: igiziabiherisi besefiwi bota inide t'eboti yasamarawalini? : efiremi ket'a'otati gari tegat'eme: tewewi. : sikarini fets'imewali; gilimutinanimi abizitewali: alek'ochiwami newirini ijigi wededu. : nefasi bekinifiwa asiroatali: kemesiwa'itachewimi yetenesa yafiralu.

5

kahinati hoyi; yihini simu: yeisiraeli beti hoyi; adimit'u: yenigusi beti hoyi; libi adirigu: bemits'ip'a layi wet'imedi; betaborimi layi yetezerega ashikila honachihwalina firidi beinanite layi newi. : 'amets'enyochimi iridi abizitewali: ine gini ineziani hulu izelifalehu. : efiremini awik'ewalehu; isiraelimi keane aliteseweremi: efiremi hoyi; zare amenizirehali; isiraelimi rekisoali. : wede amilakachewi yimelesu zenidi sirachewini alak'enumi: yegilimutina menifesi bewisit'achewi alena: igiziabiherinimi alawik'umina. : yeisiraelimi ti'ibiti befitu yimesekirali: silezihi isiraelina efiremi behat'iatachewi yisenakelalu: yihudami degimo keinesu gari yisenakelali. : igiziabiherinimi lemehati begochachewinina lamochachewini neditewi yihedalu: negeri gini irisu keinerisumi temelisoalina ayagenyu-

timi. : dik'alochini lijochi welidewalina igiziabiherini wenijilewali: ahunimi anidi weri inerisunina risitachewini yibelachewali. : begibi'a meleketini; berama inibilitani nifuna. biniyami hoyi; keanite behwala iyalachihu bebetiaweni layi iri belu. : efiremi bezelefa k'eni yefese yihonali. beisiraeli negedochi zenidi beirigiti yemihonewini negeri gelich'alehu. : yeyihuda alek'ochi dimiberini inideminek'ilu newewali: inemi me'ateni inide wiha afesibachewalehu. : efiremi ket'izazi behwala mehedini wedidoalina yetegefana befiridi yetegoda honoali. : inemi leefiremi inide bili; leyihudami beti inide nek'ezi honyalehu. : efiremini dewewini; yihudami k'wisiluni baye gize efiremi wede asori hede wede nigusumi wede iyarimi melikitenyani lake: irisu gini yifewisachihu zenidi; kek'wisilachihumi yadinachihu zenidi alichalemi. : inemi leefiremi inide anibesa; leyihudami beti inide anibesa deboli ihonalehu: inemi net'ik'e ihedalehu iwesidimalahu; yemiyadinimi ayigenyimi. : bedelachewinimi isikiyawik'u diresi; fitenimi isikishu diresi heje wede sifiraye imelesalehu: bemekerachewi gize ijigi adirigewi fiteni yifeligalu.

6

nu; wede igiziabiheri inimelesi: irisu sebironalina; irisumi yifewisenali: irisu metitonal; irisumi yit'eginenali. : kehuleti k'eni behwala yadinenali: besositenyawimi k'eni yasinesanali; befitumi behiyiweti ininoraleni. : iniwek'i: inawik'ewimi zenidi igiziabiherini iniketeli: inide wegegitami tezegajito inagenyewaleni: inide zinabimi midirinimi inidemiyat'et'a inide mech'eresha zinabi yimet'ali. : mihiretchihu inide maleda demena; bemaledami inidemiyalifi t'eli newina efiremi hoyi; mini ladirigilili? yihuda hoyi; mini ladirigilili? : silezihi benebiyati iji k'oret'ihwachewi; beafemi k'ali gedelihwachewi: firidemi inide birihani yiwet'ali. : kemesiwa'iti yilik'i mihiretini; kemik'at'elimi mesia'iti yilik'i igiziabiherini mawek'i iwedidalehuna. : inerisu gini inide adami k'ali kidanini telalifewali: beziyami layi wenijilewinyali. : gele'adi hat'iatini yemiseru sewochi ketema; bedemimi yetek'eba newi. : lesewimi inidemiyadebu wenibedewochi; inidihu yekahinati wegenochi besekemi menigedi layi yigedilalu: sesenyinetinimi yaderigalu. : beisiraeli beti yemiyasiferani negeri ayichalehu: beziya beefiremi wisiti' gilimutina tegenye; isiraelimi rekisoali. : yihuda hoyi; yehizibeni miriko bemimelisibeti gize leanite degimo mekeri tewesinolihali.

7

behaseti adirigewalina; lebami gebitoalina; bewich'imi wenibedewochi k'emitewalina isiraelini ifewisi zenidi bewededihu gize yeeffiremi hat'iatina yesemariya kifati tegelet'e. : inemi kifatachewini hulu inidasebihu belibachewi ayasibumi ahunimi sirachewi kebibachewalechi; befitemi alechi. : nigusuni bekifatachewi; alek'ochunimi behasetachewi

desi asenyitewali. : hulumu amenizirawochi nachewi: gagari inidemiyanedidibeti inide midija nachewi: hulu isikiboka diresi isatini mek'osik'osina irishoni melewesi yik'oyali. : benignusachini k'eni alek'ochi keweyini t'oji muk'eti yetenesa tamemu: irisumi kewazyenochi gari ijuni zerega. : iyadebu libachewini inide midija azegajitewali: abezachewimi lelituni hulu anik'elafa: bet'ebami gize inide isati nebelibali yinedidali. : hulumu inide midija gilewali; ferajochachewinimi belu: negesitatochachewimi hulu wedek'u: keinerisumi wede ine yemich'ohi yelemi. : efiremi keahizabi gari tedebalek'e: efiremi inidalitegalabet'e k'it'a newi. : inigidochi gwilibetuni beluti; irisumi alawek'emi: shibetimi wet'abeti; irisumi alawek'emi. : yeisiraelimi ti'ibitu befitu mesekere: wede amilakachewi wede igiziabiheri gini alitemesumi; bezihimi hulu alifelegutimi. : efiremimi aimiro inideelati inide senefi rigibi newi: gibits'ini t'eru; wede asorimi hedu. : sihedu ashikilayeni azeregabachewalehu: inide semayi wefochi aweridachewalehu: mekerachewini sisemu igesit'achewalehu. : keine fek'ek'i bilewalina weyolachewi! beinemi layi 'amets'ewalina t'ifati yimit'abachewi! ine litadegachewi wededihu; inerisu gini behaseti tenagerubinyi. : bemeniyachewi layi honewi yalek'isu neberi iniji belibachewi wede ine alich'ohumi: sile ihilina sile weyini t'oji yisebesebu neberi: beinemi layi 'amets'u. : inemi kinidachewini asitemarihuna ats'enuhu: inerisu gini kifu negerini mekerubinyi. : wede kenitu negeri temeselu: inide tenikolenya k'esiti honu: alek'ochachewi kemilasachewi k'wit'a yetenesa beseyifi yiwedik'alu: yihi begibits'i midiri wisit'i mesalek'iya yihonibachewali.

8

meleketini wede afihi ak'iribi: k'ali kidaneni telalifewalina; behigemi layi 'amits'ewalina beigiziabiheri beti layi inide nisiri yimef'ali. : inerisumi. amilaki hoyi; inya isiraeli awek'inihi bilewi wede ine yich'ohalu. : isiraeli deginetini t'iloali: t'elatimi yasadidutali. : lerasachewi negesitatini anegesu; keinemi zenidi ayidelemi: alek'ochinimi aderegu; inemi alawek'ihumi: let'ifatachewi mekirachewina kewerik'achewi: ta'otatini lerasachewi aderegu. : semariya hoyi; imibosahini: t'iloali: k'wit'aye belayachewi nedidoali: isike meche diresi nits'uhi lihonu ayichilumi? : yihi degimo keisiraeli zenidi newi: seratenya serawi; irisumi amilaki ayidelemi: yese-mariyami imibosa yik'oraret'ali. : nefisini zerite-wali; 'awilo nefisinimi yach'idalu: ageda yelewimi; kefirewimi duk'eti ayigeniyimi: bigenyimi inigidochi yibelutali. : isiraeli tewit'ooali; beahizabimi mekakeli zare inide rekese 'ik'a honoali. : lebachawimi inidemik'emet'i inide midire beda ahiya wede asori wet'itewali: efiremimi wedajochuni beiji menisha geza. : negeri gini leahizabi iji menisha biset'u ine ahuni isebesibachewalehu: kenigusina kealek'ochimi shekimi yetenesa yidekimalu. : efiremi hat'iatini lemesirati mesewiya abizitoalina mesewiya lehat'iatu yihonileтали. : yehigeni bizati ts'ifeletalehu: inerisu gini inide inigida negeri k'ot'irewitali. : mesiwa'iteni yak'eribalu; siganimi yaridalu; yi-

belalumi: igiziabiheri gini ayik'ebelachewimi: be-delachewinimi yasibali; hat'iatachewinimi yik'et'ali: inerisumi wede gibits'i yimelesalu. : isiraeli fet'ariwini resitoali; mesigejawochinimi seritoali: yihudami yetemeshegutini ketemochi abizitoali: ine gini beketemochi layi isatini isedidalehu; adarashochinimi tibalelechi.

9

isiraeli hoyi; keamilakihi teleyitehi amenizirehalina inide ahizabi desi ayibelihi; hasetinimi atadirigi: beihilu awidima hulu layi yegilumutanani waga wedidehali. : awidimawina met'imek'iyawi ayimegibachewimi; gushi t'ejimi yigodilibatali. : beigiziabiheri midiri layi ayik'emet'umi: efiremimi wede gibits'i yimelesali; beasorini rikusini negeri yibelalu. : leigiziabiherimi yeweyini t'ejini k'uribani ayafesisumi; mesiwa'itachewimi desi ayasenewimi: yehazenimi injera yihonilachewali; yemibelawimi hulu yirekisasi: injerachewimi lesewinetachewi yihonali iniji wede igiziabiheri beti ayige-bami. : be'ameti be'ali k'enina beigiziabiheri be'ali k'eni mini taderigalachihi? : ineho; ket'ifati sheshitewi hedu; gibits'imi tisebesibachewalechi; memifosini tik'ebirachewalechi: samami yebirachewini get'i yiwerisali; isohohimi bedinikwanochachewi wisit'i yibek'ilali. : yebek'eli werati met'itoali; yefidami werati derisoali; isiraelimi yawik'ali: kehat'iatihina ket'elatinetihi bizati yetenesa nebiyu senifoali; menifesimi yalebeti sewi abidoali. : efiremi keamilake gari temelikachi nebere: ahuni gini nebiyu bemenigedu hulu layi yewefi wet'imedi hone; beamilakumi beti t'elatineti ale. : begibi'a zemeni inide nebere ijigi rekesu: irisumi be-delachewini yasibali; hat'iatachewinimi yibek'elali. : isiraelini bemidire beda inidale weyini hono agenyehuti: abatochachihunimi kemejemeriya 'ameti inide belesi bekwrati honewi ayechwachewi: inerisu gini wede bi'elifegori met'u; lenewirimi teleyu; inide wededutimi rikusi honu; : yeefiremimi kibiri inide wefi beriro yit'efali: mewiledina mets'inesi marigezimi ayihonilachewimi. : lijochachewinimi biyasadigu sewi inidayik'erilachewi liji aliba aderegwachewalehu: keinerisumi berak'ihu gize weyolachewi! : ine inidayehu yeefiremi lijochi lemiriko taset'itewali: efiremimi lijochuni wede gedayuchi yawet'ali. : abetu; sit'achewi: mini tiset'achewalehi? yemich'engifini mahits'eni yederek'ewinimi t'uti sit'achewi. : kifatachewi hulu begeligela ale: beziya t'elichachewalehu: sile seruti kifati kebete asadidachewalehu: keinigidihi wediya aliwedidachewimi: alek'ochachewi hulu 'amets'enoyochi nachewi. : efiremi temeta; sirumi derek'e; firemi ayaferami: degimomi biwelidu yemahits'enachewini fire igedilalehu. : alisemutumina amilake yit'ilachewali: beahizabimi mekakeli tek'ibezibazhochi yihonalu.

10

isiraeli firewi yebezaleti yelemeleme weyini newi: inide firewi bizati mesewiyawini abizitoali: inide

midirumi mamari met'eni hawilitochini iyasameru seritewali. : libachewi tekefele: ahunimi belachewini yishekemalu: irisu mesewiyachewini yaferisali; hawilitochachewini yat'efali. : ahunimi. ngusi yelenimi; igiziabiherini aliferanimina: ngusisi mini yaderigilinali? yilalu. : yemayirebawini k'ali yinageralu: k'ali kidani begebu gize behaseti yimilalu: silezihi merizami sari beirisha tilimi layi inidemibek'ili mek'isefti yibek'ilibachewali. : yesemariya sewochi sile betiaweni imibosa yiferalu: kibirumi keirisu zenidi wet'itoalina hizibu yalek'isuletali; yet'a'otu kahinatimi behazeni yinitebatabalu. : lenigusu leiyarimi iji menisha yihoni zenidi wede asori yimarekali: efiremini ifireti yiyizewali; isiraalimi bemikiru yafirali. : semariya kenigusiwa gari bewiha layi inidale arefa t'efitalechi. : yeisiraeli hat'iatu yehonutu yeaweni yekorebitawi mesigejawochi yiferisalu: ishohina amekala bemesewiyawochachewi layi yibek'ilali: terarochinimi. ki-denuni; korebitochinimi. widek'ubini yiluchewali. : isiraeli hoyi; kegib'a zemeni jemirehi hat'iatini seritehali: beziya ts'enitewali: begibi'a layi selifi ayiderisibachewimini? : befek'edihumi gize ige-sits'achewalehu: sile huletumi hat'iatachewi betaseru gize ahizabi yisebesebubachewali. : efiremi maberayeti inde lemedechi gideri newi; ine gini beanigetu wibeti ich'anibetalehu: befiremi layi it'emidibetalehu; yihudami yarisali; ya'ik'obimi aferuni yaleselisali. : igiziabiheri met'ito ts'idik'ini isikiyazenibilachihu diresi irisuni yemistishubeti zemeni newina leinanite bets'idik' ziru; inde mihiretumi met'eni ich'edu; t'igatachihunimi iresu. : kifatini arisachihwali; hat'iatinimi ach'idachihwali; yehasetinimi fire belitachihwali: behayalanihi bizati; bemenigedihimi layi taminehalina. : behizibihimi mekakeli shibiri yinesali: inatimi kelijochiwa gari betefet'efet'echi gize selimani betiaribieleni beselifi k'eni inidafereze; amibawochihi hulu yiferisalu. : kehat'iatachihumi kifati yetenesa beteli inidihu yaderigibachihwali: benega gize yeisiraeli ngusi fets'imo yit'efali.

11

isiraeli hits'ani benebere gize wededihuti; lijenimi kegibits'i t'erahuti. : abiziche bit'erachewi at'ibik'ewi kefite rak'u: lebealimimi yisewu neberi; letek'erets'u misilochimi yat'inu neberi. : inemi efiremini kiniduni yizhe beigiru inidihedi merahuti: inemi ifewisachewi inde neberihu alawek'umi. : besewi gemedi befik'irimi isirati sabihwachewi: leinerisumi k'emiberini kech'anik'achewi layi inidemiyanesa honihu; dirik'oshimi t'alihulachewi. : wede ine yimelesu zenidi aliwededumina wede gibits'i midiri yimelesalu; asorimi ngusachewi yihonali. : kemekerutimi mikiri yetenesa seyifi bekemochachewi layi yiwedik'ali; keberitewochinimi yat'efali. : hizibemi keine yimelesu zenidi wededu: wede layimi bit'eruchewi manimi kefi kefi yaderigachewi zenidi ayichilimi. : efiremi hoyi; inideti it'ilihalehu? isiraeli hoyi; inidetisi asalife iset'ilihalehu? inidetisi inde adama it'ilihalehu? inidetisi inde sibayo aderigihalehu? libe bewisit'e tenawit'alechi;

mihiretumi tenesasitalechi. : ine amilaki nenyi inji sewi ayidelehuma; bemekakelihimi k'idusu nenyina yek'ut'ayeni mek'isefti aladerigimi; efireminimi at'efa zenidi alimelesimi: beme'atimi alimet'ami. : igiziabiherini yiketelalu; irisumi inde anibesa yagesali: bagesami gize lijochi iyetenik'et'ek'et'u kemi'irabi yimet'alu. : inde wefimi kegibits'i; inde rigibimi keasori midiri iyetenik'et'ek'et'u yimet'alu: bebetachewimi anorachewalehu; yilali igiziabiheri.

12

efiremi behaseti; yeisiraalimi beti betenikoli kebebenyi: yihudami ketamenewi k'idusu keigiziabiheri gari ayits'enami. : efiremi nefasini yibelali; yemisirak'inimi nefasi yiketelali: huligizemi hasatinina tenikolini yabezali: keasori gari k'ali kidani yaderigalu; wede gibits'imi zeyiti yiwesidalu. : igiziabiherimi degimo keyihuda gari kirikiri alewi; ya'ik'obinimi inde menigedu yik'et'ali: inde sirawimi yimelisitali. : bemahits'eni wisit'i wenidimuni beterekezu yazewi; begwilimasinetumi gize keamilaki gari tagele: : kemeliakumi gari tagilo ashenefer: alik'isomi lemenewi. bebetelimi agenyewi; beziyami keinya gari tenagere. : irisumi yeserawiti amilaki igiziabiheri newi: yemetasebiyawimi igiziabiheri newi. : silezihi wede amilakihimelesi: mihiretinina firidini t'ebik'i; zewetirimi beamilakihimelesi: kekene'ani wegeni newi: bejiu yetenikoli mizani ale; shinigelanami yiwedidali. : efiremimi. bale t'ega honyealehu; habitinimi aginyichalehu; bedikamemi hulu hat'iatu yemihoni bedeli ayigenyibinyimi ale. : inemi kegibits'i jemire amilakihimi igiziabiheri nenyi: inde 'ameti be'ali k'eni inde gena bedinikwani iniditinori aderigihalehu. : lenebiyatimi tenagerealehu; rayinimi abizichalehu: benebiyatimi iji misalewochini awit'ichalehu. : hat'iatu begele'adi ale: fets'imewi kenitu nachewi: weyifenochi begeligela yisewalu; mesewiyawochachewimi beirisha tilimi layi yedini-gayi kimiri yihonalu. : ya'ik'obi wede soriya ageri sheshe; isiraalimi sile misiti agelegele; sile misitimi t'ebak'i nebere. : igiziabiherimi benebiyi iji isiraalini kegibits'i awet'a; benebiyimi iji t'ebek'ewi. [5]: efiremi asimeriro asik'ot'awi: silezihi demu belayu layi newi: getawimi sidibuni berasu layi yimelisali.

13

efiremi betenagere gize firihati nebere; beisiraalimi zenidi tabeye: negeri gini bealini bemameli bebedele gize mote. : ahunimi hat'iatini yiseru zenidi ch'emeru: bebirachewimi lerasachewi k'elit'o yetesera misilini; inde t'ibebachewimi t'a'otatinu seritewali: hulumi yeseratenya sira nachewi. sile inerisumi. yemisewu sewochi imibosawini yisamu yilalu. : silezihi inde maleda demena; bet'iwatimi inidemiyalifi t'eli; be'awilo nefisimi keawidima inidemibeteni ibik'i; kemesikotimi inidemiwet'a t'isi yihonalu. : ine gini kegibits'i midiri jemire amilakihimi igiziabiheri nenyi: keinemi bek'eri lela amilaki atawik'imi; keinemi bek'eri lela medihaniti

yelemi. : bemidire beda; ijigi bederek'e midiri
 awik'ehi neberi. : ketesemaru behwala t'egebu;
 bet'egebumi gize libachewi tabeye: silezihi resunyi.
 : silezihimi ine inide anibesa honihubachewi; inide
 nebirimi bemenigedi at'egebi adebabachewalehu: :
 lijiwa inide tenet'ek'ebati dibi iget'imachewalehu;
 yelibachewinimi sibi ik'edidalehu: beziyami inide
 anibesa ibelachewalehu; yemidire bedami awire
 yinet'at'ek'achewali. : isiraeli hoyi; beine beredatihi
 layi bemenesatihi t'ifatih newi. : beyeketemahi hulu
 yadinihi zenidi nigusihi wedeti ale? sile inerisumi.
 nigusinina alek'ochini sit'enyi bilehi yetenagerihewi
 mesafinitochihi wedeti alu? : bek'wit'aye ngusini
 set'ehuhi; beme'atemi sharihuti. : yefiremi bedeli
 tasiroali; hat'iatumi tekemachitoali. : mit'i inide
 yazati seti ch'ini'k'i yimet'abetali: bemiweledibeti
 gize bemahits'eni afi k'et'i bilo ayiwet'amina aimiro
 yelelewi liji newi. : kesioi iji itadegachewalehu;
 kemotimi ibezhachewalehu: moti hoyi; chene-
 ferih wedeti ale? sioli hoyi; mat'ifatih wedeti
 ale? rihirahe ke'ayne tesewerechi. : beweni-
 dimochu mekakeli fireyama bihoni yemisirak'i
 nefasi yimet'ali; yeigiziabiheri nefasi kemidire beda
 yimet'ali: minich'unimi yaderik'ali; fesashunimi
 yat'efali; yetekeberu 'ik'awochi hulu yalubetini
 mezigebi yibezebizali. : semariya beamilakiwa layi
 'amits'alechina bedeliwani tishekemalechi: beseyifi
 yiwedik'alu; hits'anochachewimi yifet'efet'alu;
 irigwizochachewimi yik'ededalu.

14

isiraeli hoyi; behat'iatih wedik'ehalina wede amilak-
 ihi wede igiziabiheri temelesi. : keinanite gari k'alini
 wisedu; wede igiziabiherimi temelisachihu. hat'iatini
 hulu asiwegidi; becherinetimi tek'ebeleni; bewey-
 ifenimi fanita yekeniferachinini fire iniset'aleni.
 : asori ayadinenimi: beferesi layi anik'emet'imi:
 diha adegumi beanite zenidi mihiretini yagenyalina
 keinigidihi wedihi lejochachini sira. amilakocha-
 chini nachihu anilachewimi beluti. : k'winich'afochumi
 yizeregalu; wibetumi inide weyira; shitawimi inide
 libanosi yihonali. : ket'ilawimi betachi yemik'emet'u
 yimelesalu: keihilumi yetenesa yit'egibalu: inide
 weyinimi aregi yabibalu: metasebiyawimi inide
 libanosi weyini t'iji yihonali. : keinigidihi wediya
 t'a'oti leefiremi minidiri newi? ine semichewalehu;
 wede irisumi imeleketalehu: ine inide lemeleme
 t'idi nenyi: firehi beine zenidi yigenyali. : yihini
 negeri yemiyasitewili t'ebibi; yemiyawik'atimi
 asitewayi mani newi? yeigiziabiheri menigedi k'ini
 newi; ts'adik'animi yihedubetali: telalafiwochi gini
 yiwedik'ubetali.

wede batueli liji wede iyueli yemet'awi yeigiziabiheri k'ali yihi newi. : inanite shimagilewochi; yihini simu: bemidirimi yeminoruru hulu; adimit'u. yihi bezenachawihu weyisi beabatochachihu zemeni hono neberini? : yihini lelijochachihu nigeru: lijochachihumi lelijochachewi; lijochachewimi lehwalenyawu tiwilidi yinigeru. : ketemochi yek'erewini anibet'a belawi: keanibet'ami yek'erewini degobiya belawi: kedegobiya yek'erewini kubikuba belawi. : beteha weyini t'ejachihu keafachihu tewegidoalana inanite sekaramochi; nek'itachihu alik'isu: inanitemi yeweyini t'iji yemitit'et'u hulu; wayi belu. : k'wit'irimi yelelew biritu hizibi bemidire layi wet'itoalina: t'irisachewi inide anibesa t'irisi; menigagachewimi inide inisitu anibesa menigaga newi. : weyini bado midiri aderegewi; beleseni seberewi: badomi aderegewi; t'alewimi: k'irinich'afochumi net'u. : lek'winijnawa bali mak'i lebis inidemitalek'isi dinigili alik'ishi. : yeihilu k'wiribanana yemet'et'u k'wiribani keigiziabiheri beti tewegidoali: yeigiziabiherimi ageligayochi kahinatu alek'esu. : ihilu t'efitoalina; weyini derik'oalina; zeyitumi godiloalina irishawi midire beda honoali; midiritumi alik'isalechi. : mekeru keirishachewi t'efitoalina geberewochi sile sinidewina sile gebisu aferu: yeweyini atikilitenyochimi alek'esu. : weyinu derik'oali; belesumi t'ewiligoali: romanuna temiru inikoyumi yemidirimi zafochi hulu derik'ewali: desitami kesewi lijochi zenidi rik'oali. : yeihilu k'wiribanana yemet'et'u k'wiribani keamilakachihu beti k'eritoalina inanite kahinatu; mak'i ta'ik'achihu alik'isu: inanitemi yemesewiya ageligayochi; wayi belu: inanite yeamilake ageligayochi; nu; lelituni hulu bemak'i layi tenyu. : ts'ominimi k'edisu; gubaewinimi awiju: shimigilewochinana bemidiri yeminorutini hulu wede amilakachihu wede igiziabiheri beti sebisibu; wede igiziabiherimi ch'uhu. : yeigiziabiheri k'eni k'eriboalina lek'enu weyo! irisumi huluni kemichili keamilaki zenidi inide t'ifati yimet'ali. : k'e'ayinachini fiti migibi; keamilakachini beti desitana ililita yet'efa ayidelemini? : zeru bemidiri wisit'i besebese: ihilu derik'oalina goterawochu bado nachewi; gotawochumi ferisewali. : inisisocho iji ch'ohu: yelamimi menigochi masemariya yelachewimina tet'erat'eru: yebegimi menigochi t'efitewali. : abetu; isati yemidire bedawini masemariya belitoalina; nebelibalumi yeduruni zafi hulu ak'at'iloalina wede anite ich'ohalehu. : fesashu wiha derik'oalina; isatumi yemidire bedawini masemariya belitoalina yemidiri arawiti wede anite aleheleku.

yeigiziabiheri k'eni met'itoalina; irisumi k'eriboalina bets'iyoni meketini nifu; bek'idusumi tararaye layi iri belu: bemidirimi yeminoru hulu yinik'et'ik'et'u: yeigiziabiheri k'eni met'itoalina: : yech'elemana yech'igagi k'eni; yedemenana yedik'idik' ch'elema k'eni newi: talak'ina biritu hizibi betarochi layi inide wegigita tezerigitoali: kezelalemimi jemiromo inide inerisu yale alineberemi; keinerisumi behwala

isike bizu tiwilidi diresi inide inerisu yale keinigidihi wedihi ayihonimi. : isati befitachewi tibalelechi; behwalachewimi nebelibali tak'at'ialechi: midiritu befitachewi inide 'edini geneti; behwalachewimi yemidire beda bereha nati: keinerisumi yemiyamelit'i yelemi. : melikachewi inide feresi meliki newi; inide feresochimi yiro't'alu. : beterara layi inidalu seregelochi dimit'si; gelebawinimi inidemibela inide isati nebelibali dimit'si; leselfimi inide tezegaje inide biritu hizibi yakobekwibalu. : kefitachewi ahizabi yinik'et'ek'et'alu: yesewimi fiti hulu yit'ek'wirali. : inide hayalana yiro't'alu; inide selifenyochimi bek'it'iru layi yiwet'alu: iyanidanidumi bemenigedu layi yiramedali; keirimijachewimi ayafegefigumi. : anidu kanidu gari ayigafumi; iyanidanidumi menigeduni yit'ebet'ibali: beselifi mekakeli yalifalu; inerisumi ayik'osilumi. : beketemami yakobekwibalu; bek'it'irumi layi yiro't'alu: wede betochimi yiwet'alu; inide lebami bemesikotochi yigebalu. : midiritumi kefitachewi tinawet'alechi; semayatimi yinik'et'ek'et'alu: ts'ehayina ch'erek'ami yich'elimalu; kewakibitimi birihanachewimi yisewiralu. : igiziabiherimi beserawitu fiti dimit'suni yiset'ali: seferu iji bizu newina; k'alunimi yemiyaderigi irisu hayali newina: yeigiziabiherimi k'eni talak'ina iji yemiyasifera newina manis yichilewali? : ahunisi; yilali igiziabiheri; befits'umi libachihu; bet's'omimi; belik'isona bewayita wede ine temelesu. : libachihuni iniji libisachihuni atik'idedu: amilakachihumi igiziabiheri cherina mehari; kwtawi yezegeye; mihiretumi yebeza; lekifatimi yetets'ets'ete newina wede irisu temelesu. : yemimelesina yemits'ets'eti inide hone; leamilakachihumi leigiziabiheri yeihilana yemet'et' k'wiribani yemihonewini bereketi yemiyaterifi inide hone mani yawik'ali? : bet's'iyoni meketini nifu; ts'ominimi k'edisu; gubaewinimi awiju; : hizibunimi akemachu; mahiberunimi k'edisu; shimagilewochinumi sebisibu; hits'anatunina t'uti yemit'ebutini akemachu: mushirawi keilifinyu; mushirayitumi kech'agulawa yiwit'u. : yeigiziabiherimi ageligayechi kahinatu keweeluna kemesewiyawi mekakeli iyalek'esu. abetu; lehizibihira; ahizabimi inidayinek'ifuachewi risitihini lemalagech'a asalifehi atisit'i: keahizabi mekakeli. amilakachewi wedeti newi? sile mini yilalu? yibelu. : igiziabiherimi sile midiru k'ena; lehizibunimi raraleti. : igiziabiherimi meliso hizibuni. ineho; ihilunina weyini zeyitinimi isedidilachihwalehu; inanitemi beirisu tit'egibalachihu: keinigidihi wediya beahizabi mekakeli mesedebya aladerigachihumi. : yese-meninimi serawiti keinanite zenidi arik'alehu; wede berehana wede midirebeda; fituni wede misirak'u bahiri jeribawinimi wede mi'irabu bahiri adirige asadidwalehu: irisumi ti'ibitini adirigoalina gimatu yiwet'ali; kirifatumi yinesali ale. : midiri hoyi; igiziabiheri talak' nigeri adirigoalina atifiri; desimi yibeshi; ililimi beyi. : inanite yemidiri inisisocho hoyi; yemidiri bedawi masemariya lemimoalina; zafumi firewini afiritoalina; besuna weyini hayilachewini set'etwalina atifuru. : inanite yet's'iyoni lijochi; amilakachihu igiziabiheri yefitenyawini zinabi bet's'idik'i set'itochihwalina; inide k'edimowimi yefitenyawinina yehwalenyawini

zinabi azinibolachihwalina beirisu desi yibelachihu; leirisumi ilili belu. : awidimawochimi ihilini yimolalu; met'imek'iyawochimi yeweyini t'ejinina zeyitini atirefirifewi yafesisalu. : yesededihubachihu talak'u serawite anibet'ana degobiya kubikubana temichi yebelachewini 'ametati imelisilachihwalehu. : bizu mebili tibelalachihu; tit'egibumalachihu: keinanitemi gari teamiratini yeserawini yeami-lakachihuni yeigiziabiherini simi tameseginalachihu: hizibemi lezelalemi ayafirimi. : inemi beisraeli mekakeli inidalehu; inemi amilakachihu igiziabiheri inide honihu; keinemi bek'eri lela amilaki inidelele tawik'alachihu: hizibemi lezelalemi ayafirimi. : kezihimi behwala inidihi yihonali: menifeseni besiga lebashi hulu layi afesisalehu: wenidochina setochi lijochachihumi tinibiti yinageralu; shimagile-wochachihumi hilimini yalimalu; gobezochachihumi raiyi yayalu: : degimomi beziya werati be-wenidochina besetochi bariyawochi layi menifeseni afesisalehu: : belayi besemayi dinik'ochini asayalehu; betachi bemidirimi demina isati yet'isimi ch'igagi. : talak'una yemiyasiferawi yeigiziabiheri k'eni sayimet'a ts'ehayi wede ch'elema; ch'erek'ami wede demi yilewet'ali. : inidihi yihonali: yeigiziabiheri simi yemit'era hulu yidinali: igiziabiherimi inide tenagere; bets'iyoni terarana beyerusalemi medihaniti yigenyali. degimomi igiziabiheri yet'erachewi; yemisirachi yemisebekelachewi yigenyalu.

3

inehomi; bezihi weratina bezihi zemeni; yeyihu-danina yeiyerusalemini miriko bemimelisibeti gize; : ahizabini hulu sebisibe wede iyosafit'i shelek'o aweridachewalehu: beziyami sile hizibena sile risite sile israeli beahizabi mekakeli yebetenuachewini midirenimi yetekafeluatini ifaredibachewalehu. : behizibemi layi 'it'a tet'at'alu: wenidi lijini legale-mota waga set'u; seti lijini leweyini t'eki shet'u; t'et'umi. : t'irosina sidona yefilisit'iemimi gizati hulu hoyi; keinanite gari leine mini alenyi? be-winu bidiratini timelusulinalachihuni? bidiratini bitimelusulinyi fet'inye bechikola bidiratachihuni berasachihu layi imelisalehu. : birenina werik'eni wesidachihwalina; yetewededewinimi melikamuni 'ik'ayeni wede mek'idesachihu agibitachihwalina; : kedarichachewimi tarik'uachewi zenidi yeyihu-danina yeiyerusalemini lijochi legiriki sewochi shet'achihwalina; : ineho; inerisuni keshet'achihubeti sifira asinesachewalehu; bidiratachihunimi be-rasachihu layi imelisalehu. : igiziabiheri tena-giroalina wenidochina setochi lijochachihuni beyihuda lijochi iji ishet'alehu; inerisumi leruk'ochu hizibi lesaba sewochi yishet'uachihwali. : yihini beahizabi mekakeli awiju leselifi tezegaju hayalanini asinesu selifenyochi hulu yik'irebu yiwit'umi. : mareshachihuni seyifi; mach'idachihunimi t'ori lemadiregi k'et'ik'it'u: dekamawimi. ine biritu nanya yibeli. : inanite bezuriya yalachihu ahizabi hulu; chekwalachihu nu; tesebisebu: abetu; hayalanochihuni wedeziya awiridi. : ahizabi yinesu; wede iyosafit'i shelek'omi yiwit'u: bezuriya balu ahizabi hulu layi iferidi zenidi beziya ik'emet'alehuna. : mekeru

derisoalina mach'idi sidedu met'imek'iyawimi molitoalina nu iriget'u: kifutachewimi bezitoalina met'imek'iya hulu ferisoali. : yeigiziabiheri k'eni befiridi shelek'o k'eriboalina yebizu bizu hizibi wikata befiridi shelek'o ale. : ts'ehayina ch'erek'a ch'elimewali; kewakibitimi birihanachewini sewire-wali. : igiziabiherimi bets'iyoni hono dimits'uni kefi adirigo yich'ohali; beiyerusalemini hono k'aluni yiset'ali: semayina midirimi yinawet'alu: igiziabiheri gini lehizibu mesheshagiya; leisraelimi lijochi met'egiya yihonali. : inemi betek'edesewi teraraye bets'iyoni yemik'emet'i amilakachihu igiziabiheri inide honihu tawik'alachihu: yeziyani gizemi iyerusalemi yetek'edesechi tihonalechi; inigidochimi keinigidihi wedhi ayalifubatimi. : beziyami k'eni inidihi yihonali: terarochi beteha t'eki yanit'ebat'ibalu; korebitochimi wetetini yafesisalu; beyihudami yaluti fefawochi hulu wihani yagorifalu keigiziabiherimi beti minich'i tifelik'alechi; yeset'iminimi shelek'o tat'et'alechi. : beagerachewi nits'uhhuni demi afisewalina beyihuda lijochi layi siladereguti gifi gibits'i midire beda; edomiyasimi bereha yihonali. : negeri gini yihuda lezelalemi; iyerusalemini lelaji liji menoriya yihonali. : inemi nits'uhi yaladeregihutini demachewini nits'uhi aderigewalehu; igiziabiherimi bets'iyoni yadirali.

betek'uhe kelami t'ebak'wochi mekakeli yenebere amots'i beyihuda nigusi be'oziyani zemeni; beisiraelimi nigusi beyoasi liji beiyoribi'ami zemeni; yemidiri menawet'i kehonebetu kehuleti 'ameti befiti sile isiraeli yayewi k'ali yihi newi. : inidihimi ale. igiziabiheri betsi'yoni hono dimits'uni kefi adirigo yich'ohali; beiyerusalemimi hono k'aluni yiset'ali; yeirenyochimi masemariyawochi yalek'isalu; yek'erimelosimi rasi yiderik'ali. : igiziabiheri inidihimi yilali. gele'adini bebireti menikorakwiri ahidoalina sile sositi weyimi sile arati yedemasik'o hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : beazaheli beti isatini isedidalehu; yewelide aderinimi adarashochi tibelelechi. : yedemasik'onimi meweriweriya isebiralehu; tek'emach'ochinimi keaweni shelek'o at'efalehu; betiri yezawewinimi ke'edeni beti at'efalehu: yesoriyami hizibi wede k'iri yimarekali; yilali igiziabiheri. : igiziabiheri inidihimi yilali. leedomiyasi asalifewi yiset'uachewi zenidi mirikonyochini hulu marikewalina sile sositi weyimi sile arati yegaza hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : begaza k'it'iri layi isatini isedidalehu; adarashochiwanimi tibelelechi. : tek'emach'ochini kezat'oni at'efalehu; betiri yeyazewinimi keasik'elona at'efalehu: ijenimi beak'aroni layi imelisalehu; kefilisiti'emawiyanimi yek'eruti yit'efalu; yilali geta igiziabiheri. : igiziabiheri inidihimi yilali. mirikonyochini hulu leedomiyasi asalifewi set'itewalina; yewenidimochinimi k'ali kidani alasebumina sile sositi weyimi sile arati yet'irosi hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : bet'irosi k'it'iri layi isatini isedidalehu; adarashochiwanimi tibelelechi. : igiziabiheri inidihimi yilali. wenidimuni beseyifi asadidotalina; rihirahenimi hulu t'ilotalina; k'wit'awimi huligize k'edidoalina; me'atunimi lezelalemi t'ebik'oolina sile sositi weyimi sile arati yedomiyasi hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : betemani layi isatini isedidalehu; yebasoranimi adarashochi tibelelechi. : igiziabiheri inidihimi yilali. darichachewini yasefu zenidi yegele'adini irigwizochi k'edidewalina sile sositi weyimi sile arati yeamoni lijochi hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : berebati k'it'iri layi isatini amedidalehu: beselifimi k'eni bech'uheti be'awilo nefasimi k'eni behuketi adarashochiwanimi tibelelechi: : nigusachewimi kealek'ochu gari beanidineti yimarekali; yilali igiziabiheri.

igiziabiheri inidihimi yilali. yedomiyasini nigusi at'initi amedi isikihoni diresi ak'at'ilotalina sile sositi weyimi sile arati yemo'abi hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : bemo'abi layi isatini isedidalehu; yek'iriyotinimi adarashochi tibelelechi: mo'abimi bewikatana bech'uheti bemeleketimi dimits'i yimotali: : ferajinimi kemekakeliwa at'efalehu; keirisumi gari alek'ochiwani hulu igedilalehu; yilali igiziabiheri. : igiziabiheri inidihimi yilali. yeigiziabiherini higi t'ilawalina; tiizazunimi alit'ebek'umina; abatochachewimi yeteketeluti hase-

tachewi asitoachewalina sile sositi weyimi sile arati yeyihuda hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : beyihuda layi isatini isedidalehu; yeiyerusalem-inimi adarashochi tibelelechi. : igiziabiheri inidihimi yilali. ts'adik'uni sile biri; chigarenyawinimi sile anidi t'inidi ch'ama shit'ewitalina sile sositi weyimi sile arati yeisiraeli hat'iatu mek'isefiteni kemadiregi alimelesimi. : yedihochini rasi bemidiri tibiya layi yiregit'alu; yetihhutanimimi menigedi yat'amimalu: k'idusunimi simeni yarekisu zenidi abatina liju wede aniditi seti yigebalu: : bemesewiyawimi hulu at'egebi lemeyazhaneti betewesedewi libisi layi yitenyalu: beamilakachewimi beti wisit'i bekasa yetewesedewini weyini t'iji yit'et'alu. : ine gini k'umetu inde zigiba k'umeti; biritatumi inde komibeli zafi yeneberewini amorawiwini kefitachewi at'efahu: firewinimi kelayu; sirunimi ketachu at'efahu. : yeamorawiwini midiri tiwerisu zenidi kegibits'i midiri awet'ahwachihu; bemidire bedami ariba 'ameti merahwachihu. : kewenidi lijochachihumi nebiyatini; kegobezazitochachihumi nazirawiyanimi asinesahu: inanite yeisiraeli lijochi hoyi; yihi inidezihi ayidelemini? yilali igiziabiheri. : inanite gini nazirawiyani yeweyini t'iji at'et'achihwachewi: nebiyatunimi. tinibitini atinageru bilachihu azezachihwachewi. : ineho; nedo yetemolachi seregela inidemitidek'edik'i inidihu idek'edik'achihwalehu. : keriwach'imi shishiti yit'efali; birituwimi bebiratutu ayiberetami; hayalumi nefisuni ayadinimi: : k'esitenyawimi ayik'omimi; fet'anumi ayidinimi; feresenyawimi nefisuni ayadinimi: : behayalanumi mekakeli libe muluwi beziya k'eni 'irak'utuni hono yisheshali; yilali igiziabiheri.

yeisiraeli lijochi hoyi; igiziabiheri beinanite; kegibits'i midiri bawet'ahuti wegeni hulu layi yetenagerewini yihini k'ali simu: : inidihimi biloali. ine kemidiri wegeni hulu inaniteni bichachihumi awik'eachihwalehu: silezihi sile hat'iatachihu hulu ibek'elachihwalehu. : bewinu huleti sewochi sayisimamu beanidineti yihedaluni? : weyisi anibesa yeminet'ik'ewi negeri sayagenyi bech'aka wisit'i yagesalini? weyisi yeانبesa deboli anidachi sayizi bemedebu hono yich'ohalini? : weyisi wefi; at'imaji kelelewi; bemidiri layi bewet'imeidi yiyazalini? weyisi wesifenit'er anidachi sayizi kemidiri yifenet'er alini? : weyisi beketema wisit'i meleketi sinefa hizibu ayiferamini? weyisi kifu negeri beketema layi yemet'a inde hone yaderegewi igiziabiheri ayidelemini? : beiwineti geta igiziabiheri misit'iruni lebariyawochu lenebiyati kalinegere bek'er'i minimi ayiderigimi. : anibesawi agesa: yemayifera mani newi? geta igiziabiheri tenagere: tinibiti yemayinageri mani newi? : beazat'oni adarashochina begibits'i midiri adarashochi awiruna. besemariya terarochi layi tesebisebu; bewisit'iwami yehonewini talak'uni wikata; bemekakeliwami yalewini gifi temeliketu belu. : giffinina k'imiyani beadarashochachewi yemiyakemachuti k'ini negerini yaderigu zenidi ayawik'umi; yilali igiziabiheri. : silezihi geta igiziabiheri inidihimi yilali. bemidiritu zuriya t'elati

yimet'ali: biritatishinimi keanichi yaweridali; adarashochishimi yibezebezu. : igiziabiheri inidihii yilali. irenya keanibesa afi huleti igirini weyimi yejoroni ch'afi inidemiadini; inidihu besemariya bealga ma'izeni; bedemasik'omi bemit'afi layi yetek'emet'uti yeisraeli lijochi yidinalu. : simu; beya'ik'obimi beti layi mesikiru; yilali yeserawiti amilaki geta igiziabiheri. : isiraeline sile hat'iatu bemibek'elibeti k'eni yebetelini mesewiyawochi degimo ibek'elalehu: yemesewiyawi k'enidochi yisebalaru; wede midirimi yiwed'ikalu. : yekiremitunina yebegawini beti imetalehu: bezihonimi t'irisi yetelebet'uti betochi yit'efalu; talalak'ochimi betochi yiferisalu; yilali igiziabiheri.

4

besemariya terara yemitinoru; dihochinimi yemitibedilu; chigarenyochinimi yemitasach'enik'u; getochachewinimi. amit'u iniet'eta yemitulu inanite yebasani lamochi hoyi; yihini k'ali simu. : geta igiziabiheri. inaniteni beselifi 'ik'a; k'iretachihunimi bemek'at'ini yemiwesidubeti k'eni; ineho; belayachihu yimet'ali bilo bek'idusinetu miloali. : iyanidanidachihu beyefitachihu betenede sifira tiwet'alachihu: beremanimi tit'alalachihu; yilali igiziabiheri. : yeisraeli lijochi hoyi; yihini wedidachihwalina wede beteli nuna hat'iatini siru: wede geligela nuna hat'iatini abizu: beyamaledawimi mesiwa'itachihuni; beyesositenyawimi k'eni asiratachihuni ak'iribu: : irisho kalebetimi yemisi-ganawini mesiwa'iti ak'iribu; befek'adachihumi yemitak'eributini awijuna awiru; yilali geta igiziabiheri. : beketemachihu hulu t'irisini mat'irati; besifirachihumi hulu injerani mat'ati set'ehwachihu: inanite gini wede ine alitemelesachihumi; yilali igiziabiheri. : mekeri sayiderisi gena kesositi weri befiti zinabi kekelihwachihu: beanidimi ketema layi azenebihu; belelawimi ketema layi inidayizenibi aderegihu: beandii wegeni zenebe; yalzenebebetimi wegeni derek'e. : yehuleti weyimi yesositi ketemochi sewochi wede aniditi ketema weha yit'etu zenidi hedu; negeri gini alirekumi: inanite gini wede ine alitemelesachihumi; yilali igiziabiheri. : bewagina bearemamo metahwachihu: yeatakilitchachihunimi bizati weyinochachihunimi belesochachihunimi weyirawochachihunimi temichi belitoali: inanite gini wede ine alitemelesachihumi; yilali igiziabiheri. : begibits'i inide neberewi cheneferini sededihubachihu: gobeazazitochachihuni beseyifi gedelihu; feresochachihunimi asimarekihi: yeseferachihunimi gimati wede afinich'achihu awet'ahu: inanite gini wede ine alitemelesachihumi; yilali igiziabiheri. : sedominina gemorani igiziabiheri inide gelebet'achewi; inidihu gelebet'ihwachihu; inanitemi keisati wisit' inide tenet'ek'e tinitagi honachihu: negeri gini wede ine alitemelesachihumi; yilali igiziabiheri. : silezihi; isiraeline hoyi; inidezihi aderigibihalehu: isiraeline hoyi; inidezihi silemade-rigibihii amilakihini lemenyaneti tezegaji. : ineho; terarochini yesera; nefasinimi yefet'ere; yelibunimi asabi lesewi yeminegiri; nigatini ch'elema yemiyade-rigi; bemidirimi kefitawochi layi yemiregit'i; simu

yeserawiti amilaki igiziabiheri newi.

5

yeisraeli beti hoyi; beinanite layi lemusho yemanasawini yihini k'ali simu. : yeisraeli dinigili wedek'echi; keinigidihimi wedihi atinesami: bemidiriwa layi tet'alechi; yemiyasinesatimi yelemi. : geta igiziabiherimi inidihii yilalina. shihi kemiwet'abati ketema meto yik'erilatali; metomi kemiwet'abati ketema leisraeli beti asiri yik'erilatali. : igiziabiherimi leisraeli beti inidihii yilalina. ineni feligu; behiyiwetimi tinoralachihu: : negeri gini geligela fets'imo timarekalechina; betelimi kenitu tihonalechina betelini atifeligu; wede geligelami atigibu; wede berisabehimi atilefu. : beyosefi beti isati inidatik'at'eli; bebeteli yemiyat'efatimi sayinori inidatibela; igiziabiherini feligu; behiyiwetimi tinoralachihu. : firidini wede ireti yemitlewit'u; ts'idik'inimi bemidiri layi yemitit'ulu inanite hoyi; : sebatuni kwakibitina oriyo yitebalewini kokebi yefet'erewini; yemotini t'ila wede nigati yemile-wit'ewini; k'enunimi beleliti yemiyach'elimewini; yebahirunimi wihochi t'erito bemidiri fiti layi yemiyafesisachewini; : amibawimi inidiferisi bebirutu layi yedinigeti t'ifati yemiyamet'awini feligu: simu igiziabiheri newi. : beberu adebabayi yemigesits'ewini t'elu; iwinetimi yeminagerewini tets'eyefu. : dihawinimi debidibachihwalina; yesinidewinimi k'eret'i keirisu wesidachihwalina ketet'erebe dinigayi betochini seritachihwali; negeri gini atik'emet'ubachewimi: yamaru yeweyini botawochi tekilachihwali; negeri gini kewayini t'ejachewi atit'et'umi. : ts'adik'uni yemitasich'enik'u; gubonimi yemitik'ebelu; beberumi adebabayi yechigarenyawini firidi yemitat'amimu inanite hoyi; bedelachihu inideti inide beza; hat'iatachihumi inideti inide ts'ena ine awik'alehuna. : silezihi kifu zemeni newina beziya zemeni asitewayi yemihoni zimi yilali. : behiyiweti tinoru zenidi melikamuni inji kifuwini atifeligu: inidihimi inanite inide tenagerachihu yeserawiti amilaki igiziabiheri keinanite gari yihonali. : kifuwini t'ilu; melikamu-nimi widedu; beberumi adebabayi firidini ats'inu: minalibati yeserawiti amilaki igiziabiheri leyosefi k'ireta yirara yihonali. : silezihi geta yeserawiti amilaki igiziabiheri inidihii yilali. beyadebabayu hulu layi wayita yihonali: beyemenigedumi hulu layi weyo weyo yibalali: geberewochumi wede lik'iso; alik'ashochumi wede wayita yit'eralu. : bemekakelii alifalehuna beweyinu bota hulu lik'iso yihonali; yilali igiziabiheri. : yeigiziabiherini k'eni lemitifeligu weyolachihu! yeigiziabiherini k'eni lemini tifeligalachihu? ch'elema newi inji birihani ayidelemi. : keanibesa fiti inide sheshe dibimi inidagenyewi sewi; weyimi wede beti gebito ijuni begidigida layi inidasidegefena ibabi inide nedefewi sewi newi. : yeigiziabiheri k'eni birihani sayihoni ch'elema ayidelemini? ts'edali yeylelewimi dik'idik'i ch'elema ayidelemini? : 'ameti be'alachihuni t'elichewalehu tets'eyifewimalehu: yetek'edesewimi gubaachihu desi ayasenyenyimi. : yemik'at'elewini mesiwa'itachihuna yeihiluni k'wiribanachihuni

bitak'eribulinyimi inikwa alik'ebelewimi: lemisigana mesiya'iti yemitak'eribulinyini yesebutini inisochi alimeleketimi. : yezimarehinimi ch'uheti keine zenidi arik'i: yemesenik'ohinimi zema alademit'imi. : negeri gini firidi inide wiha; ts'idik'imi inide-mayiderik'i fesashi yifisesi. : yeisraeli beti hoyi; bewinu bemidire beda ariba 'ameti mulu mesiya'itinina k'wiribanani ak'iribachihulinyalini? : lerasachihumi yeserachihwachewini misilochi; yemolokini dinikwanina yeamilakachihuni yerefani kokebi anesachihu. : silezihi kedemasik'o wedeziya asimarikachihwalehu; yilali simu yeserawiti amilaki yetebele igiziabiheri.

6

bets'iyoni lalu 'alemenyochi; besemariyami terara layi tezelilewi letek'emet'u; yeisraelimi beti wede inerisu lemet'ubachewi leahizabi alek'ochi weyolachewi! : wede kaline alifachihu temeliketu: kezinyami wede talak'itu hamati hidu: kezinyami wede filisit'iemi geti wiredu: inerisu keinezihini menigisitati yishalaluni? weyisi diniberachewi kediniiberachihu yisefalini? : kifuwini k'eni keinanite lemitarik'u; yegifinimi weniberi lemitak'eribu; : kezihoni t'irisi betesera aliga layi lemititenyu; beminitt'afachihumi layi tedeladilachihu lemitik'emet'u; kebegochimi meniga t'ebotini kegat'imi wisit'i t'ijani lemitibelu; : bemesenik'omi dimits'i lemitinich'ach'u; inide dawitimi yezemani 'ik'a lemitazegaju; : befaga yeweyini t'iji lemitit'et'u; ijigi bamare shitumi lemitik'ebu; sile yosefi mekera gini lematazinu leinanite weyolachihu! : silezihi bemiriko mejemeriya yimarekalu; tedeladilewi ketek'emet'utimi zenidi zefeni yirik'ali. : geta igiziabiheri. yeya'ik'obini ti'ibiti tets'eyifalehu; adarashochunimi t'elichalehu: silezihi ketemayitunina yeminorubatinu hulu asalife iset'alehu bilo berasu miloali; yilali yeserawiti amilaki igiziabiheri. : inidihimi yihonali: asiri sewochi beanidi beti wisit'i bik'eru inerisu yimotalu. : at'inutinimi kebetu yawet'u zenidi yewewi zemedina ak'at'ayu banesuti gize; bebetumi wisit'i yalewini. isike ahuni diresi gena sewi beanite zenidi aleni? balewi gize; irisumi. manimi yelemi bale gize: yani gize. yeigiziabiherini simi init'era zenidi ayigebanimina zimi beli yilewali. : inehomi; igiziabiheri yazizali: talak'unimi beti bemafiresi; tanashunimi beti bemesebaber yimetal. :13 : firidini wede hamoti; yet's'idik'inimi fire wede ireti yelewet'achihu; bekenitumi negeri desi yemilachihu. behayilachini k'enidi yewesedini ayidelemeni? yemitilu; inanite hoyi; bewinu feresochi bech'inich'a layi yigalibaluni? weyisi berewochi beziya layi yarisaluni? : yeisraeli beti hoyi; ineho; ine hizibini asinesabachihwalehu; yilali yeserawiti amilaki igiziabiheri: inerisumi kehiamati megibiya jemirewi isike 'areba wenizi diresi yasich'enik'wachihwali.

7

geta igiziabiheri inidihimi asayenyi: inehomi; yehwalenyawi sari bemibek'ilibeti mejemeriya layi

anibet'ani fet'ere: inehomi; kenigusu ach'eda behwala yebek'ele yegebo nebere. : yemidrunimi sari belitewi kech'eresu behwala; ine. geta igiziabiheri hoyi; yik'iri iniditili ileminihalehu: ya'ik'obi tanashi newina inideti yik'omali? alihu. : igiziabiherimi silezihi negeri tets'ets'ete: yihi ayihonimi; yilali igiziabiheri. : geta igiziabiherimi inidihimi asayenyi: inehomi; geta igiziabiheri beisati lemfiredi t'era: irisuwami talak'uni k'elayina midirini belachi. : inemi. geta igiziabiheri hoyi; iniditewi ileminihalehu: ya'ik'obi tanashi newina inideti yik'omali? alihu. : igiziabiherimi silezihi negeri tets'ets'ete: yihi degimo ayihonimi; yilali geta igiziabiheri. : inidihimi asayenyi: inehomi; geta tunibiwini yizo betunibi betesera k'it'iri layi k'omo neberi. : igiziabiherimi. amots'i hoyi; yemitayewi minidiri newi? alenyi. inemi. tunibi newi alihu. getami. ineho; behizibe beisraeli mekaliki tunibi aderigalehu: keinigidihimi wedihi degimo alalifachewimi: : yeyisihak'imi yekorebitawi mesigejawochi yiferisalu; yeisraelimi mek'idesochi badima yihonalu: beiyorib'ami beti layi beseyifi inesalehu ale. :11 : yebetelimi kahini amesiyasi wede israeli nigusi wede iyorib'ami liko. amots'i. iyorib'ami beseyifi yimotali; israelimi keageru temariko yihedali biloaluna amots'i beisraeli beti mekaliki 'amits'obihali: midiritumi k'aluni hulu litishekemi atichilimi ale. : amesiyasimi amots'ini. bale raiyu hoyi; hidi wede yihudami midiri shishi; beziyami inijerani bila; : beziyami tinibitini tenageri: negeri gini beteli yengusi mek'idesina yemenigisiti beti natina keinigidihimi wedihi bezihi degimo tinibitini atinageri alewi. : amots'imi meliso amesiyasini alewi. ine lami t'ebak'ina werika lek'ami nenyi inji nebiyi weyimi yenebiyi liji ayidelehumu; : igiziabiherimi begochuni kemeketeli wesedenyi; igiziabiherimi. hidi; lehizibemi leisraeli tinibiti tenageri alenyi. : ahunimi yeigiziabiherini k'ali sima: anite. beisraeli layi tinibiti atinageri; beyisihak'imi beti layi atisibeki bilehali: : silezihi igiziabiheri inidihimi yilali. misitihini beketemayitu wisit'i galemota tihonalechi; wenidochina setochi lijochihimi beseyifi yiwedik'alu; midirihimi begemide tikefelalechi: anitemi berekesechi midiri timotalehi; israelimi kemidiru temariko yihedali.

8

geta igiziabiheri inidihimi asayenyi inehomi; yek'arimiya fire yemolabeti 'inik'ibi nebere. : irisumi. amots'i hoyi; yemitayewi minidiri newi? alenyi. inemi. yek'arimiya fire yemolabeti 'inik'ibi newi alihutu. igiziabiherimi alenyi. fits'ame behizibe beisraeli layi met'itoali: keinigidihimi wedihi degimo alalifachewimi. : yemek'idesu zimare beziya k'eni wayita yihonali; yilali geta igiziabiheri: yewesochimi resa yibezali; besifirawimi hulu bezimita yit'alali. : chigarenayawini yemitit'it'u; yeagerunimi diha yemitat'efu inanite hoyi. : ihilini inishet'i zenidi mebachawi meche yalifali? yeifi mesiferiyawinimi iyasanesini; sek'ilunimi iyabezani; behasatenyami mizani iyatalelini; : dihawini bebiri chigarenayawinimi beanidi t'inidi ch'ama inigeza zenidi; yesinidewini giridi inishet'i zenidi sinidewini

inidinishemiti senibeti meche yalifali? yemitilu inanite hoyi; yihini simu. : igiziabiheri beya'ik'obi kibiri inidihi bilo miloali. sirachewini hulu leze-lalemi minimi aliresami. : bewinu midiritu silezihi negeri atinawet'imini? beirisuwami yeminori hulu ayalek'isimini? mulawami inide wenizu tinesalechi: inide gibits'imi wenizi tinesalechi degimomi tiweridalechi. : beziyami k'eni ts'ehayi bek'etiri iniditigeba aderigalehu; yilali geta igiziabiheri: bebirihanimi k'eni midiruni ach'elimalehu. : 'ameti be'alachihunimi wede lik'iso; zimareachihunimi wede wayita ilewit'alehu: mak'inimi bewegebi hulu; rasi menich'etinimi behulu layi amet'alehu: inide anidiya lijimi lik'iso; fits'amewinimi inide merara k'eni aderigewalehu. : ineho; bemidiri layi rabini yemisedidibeti zemeni yimet'ali; yilali geta igiziabiheri: irisumi yeigiziabiherini k'ali kemesimati inji injerani kemerabina wihani kemet'emati ayidelemi. : kebahirimi isike bahiri diresi; kesemenimi isike misirak'i diresi yik'ibezebezu: yeigiziabiherini k'ali lemeshati yiriwariwat'alu; ayagenyutimimi. : beziya k'eni melikakamochi denagili gobezazitimi bet'imi yizilalu. : besemariya hat'ati yemimiluna. dani hoyi; hiyawu amilakihini! degimo. hiyawu yeberisabehini menigedi! bilewu yemilu; inerisu yiwedik'alu; degimomi ayinesumi.

9

getani bemesewiyawu at'egebi k'omo ayeputi: irisumi inidihi ale. medirekochu yinawet'u zenidi gwililatochuni mita; berasachewimi hulu layi sebahirachewi: inemi keinerisu yek'erutini beseyifi igedilalehu: yemisheshi ayamelit'imi; yemiyamelit'imi ayidinimi. : wede sioli biweridu ije keziya tawet'achewalechi: wede semayimi biwet'u keziya aweridachewalehu: : bek'erimelosimi rasi wisit'i bisheshegu felige keziya awet'achewalehu: bet'ilik'i bahirimi wisit'i ke'ayne bidebek'u keziya ibabuni azizalehu; irisumi yinedifachewali: : bet'elatochachewimi fiti temarikewi bihedu keziya seyifini azizalehu; irisumi yigedilachewali: 'ayin-nimi beinerisu layi lekifati inji lemelikami aladerigimi. : yeserawiti geta igiziabiheri midirini yidasisali irisiwami tik'elit'alechi; yeminorubatimi hulu yalek'isalu: mulawami inide gibits'i wenizi tinesalechi; degimo inide gibits'i wenizi tiweridalechi. : adarashuni besemayi yesera; t'eferunimi bemidiri layi yemeserete; yebahirinimi wiha t'erito bemidiri fiti layi yemiyafesisewi irisu newi: simumi igiziabiheri newi. : yeisraeli lijochi hoyi; inanite leine inide itiyop'ya lijochi ayidelachihumini? yilali igiziabiheri. isiraelini kegibits'i midiri; filisit'iemawiyanimi kekefitori; soriyawiyanimi kek'iri alawet'ahumini? : ineho; yegeta yeigiziabiheri 'ayinochi behat'iatenya menigisiti layi nachewi; kemidiri fiti at'efatalehu: negeri gini yeya'ik'obini beti fets'ime alat'efami; yilali igiziabiheri. : ineho; azizalehu; ihilimi bewenifiti inidinefa yeisraelini beti beahizabi hulu mekakeli inefalehu: negeri gini aniditi k'init'ati bemidiri layi atiwedik'imi. : kifuwu negeri ayiderisibinimi; ayagenyenimimi yemilu yehizibe hat'iatenyochi hulu beseyifi yimotalu. : beziya k'eni yewedek'echiwini

yedawitini dinikwani anesalehu; yetenadewinimi k'it'iriwani it'eginalahu: yeferesewinimi adisalehu; inide k'edemewimi zemeni iseratalahu: : yihewimi yeedomiyasini k'ireta; simemi yetet'erabachewini ahizabini hulu yiwerisu zenidi newi; yilali yihini yemiyaderigi igiziabiheri. : ineho; arashu ach'ajuni; weyini t'emak'iwimi zeriwini yemiyagenyibeti werati yimet'ali; yilali igiziabiheri: terarochimi betehawini yeweyini t'aji yanit'ebat'ibalu; ko-rebitochimi hulu yik'elit'alu. : yehizibeni yeisraelini miriko imelisalehu; yeferesutinimi ketemochi seritewi yik'emet'ubachewali: weyininimi yitekilalu; yeweyini t'ejunimi yit'et'alu: atakilitinimi yabajalu; firewinimi yibelalu. : bemidirachewimi itekilachewalehu; keinigidihi wedihi keset'ehwachewi kemidirachewi ayinek'elumi; yilali amilakihini igiziabiheri

yeabidiyu raiyi. geta igiziabiheri sile edomiyasi inidihu yilali. keigiziabiheri zenidi were semitenali: meliikitenya wede ahizabi teliko. tenesu; belayiwami beselifi ininesa biloali. : ineho; beahizabi zenidi tanashi adirigehalehu: anite ijigi tenik'ehali. : betesenet'ek'e 'aleti wisit'i yemitinori; maderiyahinimi kefi kefi yaderegihi; belibihimi. wede midiri yemiyaoweridenyi mani newi? yemitili anite hoyi; yelibihit'i'ibiti atalilohali. : inide nisiri met'ik'ehi bitiwet'a; betihimi bekewakibiti mekakeli bihoni; kezuya aweridihalehu; yilali igiziabiheri. : lebochi bimet'ubihit'weyimi wenibedewochi beleliti bimet'u; yemibek'achewini yemiserik'u ayidelumini? weyinimimi yemik'orit'u wede anite bimet'u k'arimiya ayasik'erumini? : anite gini mininya t'efahi! 'esawi mininya temeremere! yetesheshegebeti negeri mininya tefelege! : yetemamalihachewi sewochi hulu wede darichahi sededuhi: yetamenihachewi sewochi ataleluhi; asheneufuhimi: bebetachihimi ashikila zeregubihit'inerisumi masitewali yelachewimi. : beziya k'eni keedomiyasi t'ibebenyochini; ke'esawimi terara masitewalini alat'efamini? yilali igiziabiheri. : temani hoyi; sewochi hulu ke'esawi terara bemegedeli yit'efu zenidi hayalanihi yidenegit'alu. : bewenidimihit'beya'ik'obi layi sile tederege gifit'ifireti yikedinihali; lezelalemimi tit'efalehi. : befitu anits'ari bek'omihi k'eni; ahizabi ch'ifirawini bemarekubeti; inigidochimi beberu begebubeti; beiyerusalemimi 'it'a betet'at'alubeti k'eni anite degimo keinerisu inide anidu neberihit'. : negeri gini bemekerawit'k'eni wenidimihini timeleketi zenidi; bet'ifatachewimi k'eni beyihuda lijochi layi desi yilihi zenidi; bech'ini'et'itimi k'eni bet'i'ibiti tinageri zenidi ayigebahimi neberit'. : bet'ifatachewimi k'eni behizibe berit'tigeba zenidi; bet'ifatachewimi k'eni mekerachewini timeleketi zenidi; bet'ifatachewimi k'eni behabitachewi layi ijihini tizerega zenidi ayigebahimi neberit'. : yesheshutinimimi lemegideli bemenita menigedilayit'it'ik'omi zenidi; bech'ini'et'itimi k'eni keirisu yek'erutini asalifehi tiset'i zenidi ayigebahimi neberit'. : yeigiziabiheri k'eni beahizabi hulu layi k'eriboalina: anite inidaderegihewi inidihu yideregibihali; fidahimi berasihit'layi yimelesalit'. : bek'idusi teraraye layi inide t'et'achihu inidihu ahizabi hulu zewetirit'yit'et'alu: awoni yit'et'alu; yich'elit'umali; inidalihonumit'yihonali. : negeri gini betsi'yoni terara layi yemiyamelit'u yihonali; irisumit'kidusi yihonali: yeya'ik'obimibeti sewochi risitachewini yiwerisalu. : igiziabiherimitenagiroalina yeya'ik'obibeti isati; yeyosefit'beti nebelibalihit'; ye'esawibeti geleba yihonali: inerisunimiyak'at'iluachewali yibeluachewimali: ke'esawimibeti k'ireta yelewimi. : yedebubimisewochi ye'esawiniterara; yek'olawimisewochi filisit'emawiyanimiyiwerisalu: yeefireminimimageri yesemariyanimimageri yiwerisalu: biniyamimigele'adiniiwerisali. : yihimiyeisiraellijochiyech'ifirachewimiriko yekene'anini sifirahulu isike serap'itadiresi yiwerisali: besifaradimiyeminoruyeyerusalemirikonyochiyedebubini ketemochiyiwerisalu. : be'esawimiteraralayi yiferidu zenidi adanyochi wede ts'yoni terara layi

yeigiziabiherimi k'ali wede amate liji wede yonasi inidihi sili met'a . : tenesitehi wedeziyachi wede talak'itu ketema wede nenewe hidi; kifutachewimi wede fite wet'itoalina beirisiwa layi sibeki . : yonasi gini keigiziabiheri fiti wede terisesi yikobelili zenidi tenesa: wede iyop'emi werede; wede terisesimi yemitalifi merikebi ageny: keigiziabiherimi fiti kol-bililo keinerisu gari wede terisesi yihedi zenidi waga ser'ito wede irisiwa geba . : igiziabiherimi bebahiru layi talak'i nefasini amet'a; bebahirimi layi talak'i ma'ibeli hone; merikebitumi litiseberi k'erebechi . : merikebenyochumi feru; yeanidanidumi wede amilaku ch'oh: merikebitumi iniditik'elililachewi bewisit'wa yeneberewini 'ik'a wede bahiri t'aluti: yonasi gini wede merikebu wisit'enyawi kifili werido neberi; bekebadi inik'ilifimi tenyito neberi . : yemerikebumi alek'a wede irisu k'eribo. minewi tenyitehali? inidanit'efa igiziabiheri yasibeni inde hone tenesitehi amilakihini t'ira alewi . : irisi beirisachewimi. yihi kifu negeri bemani mikiniyati inidagenyeni inawik'i zenidi nu; 'it'a init'at'ali tebabalu. 'it'ami tet'at'alu; 'it'awimi beyonasi layi wedek'e . : yeziyani gizemi. yihi kifu negeri bemani mikiniyati inidagenyeni ibakihini nigerini: sirahi minidiri newi? kewedetisi met'ahi? agerihisi wedeti newi? weyisi kemani wegeni nehi? aluti . : irisumi. ine 'ibirawi nyeni: behirunina yebisuni yefet'ewewini yesemayini amilaki igiziabiherini imelikalehu alachewi . : ineziyami sewochi keigiziabiheri fiti inde kobebele irisu sile negerachewi awik'ewalina ijigi feritewi. yihi yaderegihewi minidiri newi? aluti . : bahirunimi mogedu at'ibik'o yanawit'ewi neberina. bahiru keinya zenidi ts'et'i inidili mini inadirigibih? aluti . : irisumi. yihi talak'i ma'ibeli beine mikiniyati inidagenyachihu awik'alehuna anisitachihu wede bahiri t'alunyu; bahirumi ts'et'i yililachihwali alachewi . : sewochu gini wede midiru limelesu at'ibik'ewi k'ezefu: daru gini bahiru ijigi abizito yinawet'ibachewi neberina alichalumi . : silezihi wede igiziabiheri ch'ohewi. abetu; inde wededihi adirigehalina inileminihaleni: abetu; silezihi sewi nefisi inidanit'efa nits'uhimi demi beinya layi inidataderigi inileminihaleni alu . : yonasinimi wesidewi wede bahiru t'aluti: bahirumi kemenawet'u ts'et'i ale . : sewochimi igiziabiherini ijigi feru; leigiziabiherimi mesiwa'itini ak'erebu; siletinimi tesalu.

igiziabiherimi yonasini yemiwit' talak' 'asa asenada: yonasimi sositi k'enina sositi leliti be'asawi hodi wisit'i nebere . : yonasimi be'asawi hodi wisit'i hono wede amilaku wede igiziabiheri ts'eleye; inidihimi ale . : bemekeraye salehu wede amilake wede igiziabiheri ch'ohihu; irisumi semanyi: besiolimi hodi wisit'i honye ch'ohihu; k'alenimi adamet'ih. : wede t'ilik'u wede bahiru wisit' t'aliheniyi; fesashochimi bezuriyaye neberu: ma'ibelihina mogedih hulu belaye alefu . : inemi. ke'ayinihi fiti tet'alihu: negeri gini wede k'idusi mek'idesihi degimo imeleke-

talehu alihu . : wihochimi isike nefise diresi kebebunyi: t'ilik'u bahiri bezuriyaye nebere: yebahiru sari berase tet'emit'imo neberi . : wede terarochi mesereti weredihu: bemidirina bemeweri-weriyawochiwa lezelalemi tegegah: anite gini; abetu amilake; hiyiweteni kegwidigwadu awet'ahi . : nefise bezalechibinyi gize igiziabiherini asebi-huti: ts'elotemi wede anite wede k'idusi mek'idesihi gebachi . : kenitunetinina hasetini yemit'ebik'u mi-hiretachewini titawali . : ine gini bemisigana k'ali isewalihalahu: yetesalihutinimi ikefilalehu. dehiniyeti keigiziabiheri zenidi newi. [1]: igiziabiherimi 'asawini azezewi; irisumi yonasini beyebisi layi tefawi.

yeigiziabiherimi k'ali huletenya wede yonasi inidihi sili met'a . : tenesitehi wedeziyachi wede talak'itu ketema wede nenewe hidi; yeminegirihihimi sibiketi sibekilati alewi . : yonasimi tenesito inde igiziabiheri k'ali wede nenewe hede: nenewemi yesositi k'eni menigedi yahili ijigi talak'itu ketema neberechi . : yonasimi yeanidi k'eni menigedi yahili wede ketemayitu wisit'i ligeba jemere: ch'ohomi. besositi k'eni wisit'i nenewe tigelebet'alechi ale . : yene-newemi sewochi igiziabiherini amenu: lets'omi awaji negeru; ketalak'umi jemirowi isike tanashu diresi mak'i lebesu . : werewimi wede nenewe ngusi derese: irisumi kezufanu tenesito megonats'efiyawini awelek'e mak'imi lebesu; beamedimi layi tek'emete . : awajimi asinengere; benenewemi wisit'i yenigusunina yemekwaninituni tiizazi asaweje; inidihimi ale. sewochina inisisochi lamochina begochi anidachini ayik'imesu: ayisemarumi wihanimi ayit'et'u : sewochina inisisochimi bemak' yikedenu; wede igiziabiherimi bebiritu yich'uhu: sewochimi hulu kekifu menigedachewina bejjachewi kalewi gifi yimelesu . : inya inidanit'efa igiziabiheri temeliso yits'ets'eti inde hone; kets'inu k'wit'awimi yimelesi inde hone mani yawik'ali? : igiziabiherini kekifu menigedachewi iniditemelesu sirachewini aye: igiziabiherimi yaderigibachewi zenidi betenagerewi kifu negeri tets'ets'ito aladeregewimi.

yihimi yonasini keto desi alasenewimi; irisumi tek'ot'a . : wede igiziabiherimi ts'eleyena. abetu; ileminihalehu: beagere salehu yetenagerihuti yihi alineberemini? anite cherina yik'iri bayi; tagashimi; mihiretithimi yebeza; kekifuwi negerimi yetenesa yemitits'ets'eti amilaki inde honih awik'e neberina silezihi wede terisesi lemekobileli fet'inye neberi . : ahunimi; abetu; kehiiyiweti moti yishalenyalina ibak-ih; nefiseni keine wisedi alewi . : igiziabiherimi. bes-winu tik'ot'a zenidi yigebahalini? ale . : yonasi keketemayitu wet'a; keketemayitumi besite misirak'i bekuli tek'emete: ketemayitunimi yemiyagenyatini isikiyayi diresi beziya lerasu dasi serito ket'lawi betachi tek'emete . : igiziabiheri amilakimi k'ili azegaje; kech'inik'etumi tadinehi zenidi berasu layi t'ila inidihoni beyonasi layi kefi kefi aderegati: yonasimi sile

k'ilitu ijigi desi alewi. : benegawi gini wegegi bale gize
igiziabiheri tilini azegaje; irisiwami k'ilituni isiki-
tiderik'i diresi metachati. : ts'ehayimi bewet'achi gize
igiziabiheri tikusi yemisirak'i nefasi azegaje yonasi
isikizili diresimi ts'ehayi rasuni metawi: lerasumi
motini felegena. kehiyweti moti yishalenyali ale. :
igiziabiherimi yonasini. bewinu silezichi k'ili tik'ot'a
zenidi yigebahalini? alewi. irisumi. isike moti
diresi ik'ot'a zenidi yigebanyali ale. : igiziabiher-
imi. anite tibek'ili zenidi lalidekemihibati lalasadegi-
hatimi; beanidi lelitil lebek'elechi; beanidi lelitimi led-
erek'echiwi k'ili azinehali. : inesi k'enyachewinina
girachewini yemayileyu kemeto haya shihi yemi-
belit'u sewochina bizu inisisochi lalubati letalak'itu
ketema lenenewe alazinimini? alewi.

beyihuda negesitati beijoatamina beakazi be-hizik'iyasimi zemeni wede moretawiji wede mikiyasi yemet'awi; sile semariyana sile iyerusalemi yayewi; yeigziabiheri k'ali yihi newi. : inanite ahizabi hulu; simu: midirimi mulawami tadimit'i: geta igiziabiherimi; irisumi bek'idusi mek'idusu yehone geta; yimesikiribachihu. : ineho; igiziabiheri kesifirawi yiwet'ali; weridomi bemidiri kefitawochi layi yiregit'ali. : terarochimi beisati fiti inidale semi; begedelimi werido inidemifesis wiha; bebetachu yik'elit'alu; shelek'ochimi yisenet'ek'alu. : yihi hulu sile ya'ik'obi bedelina sile isiraeli beti hat'ati newi. yeya'ik'obi bedeli minidiri newi? semariya ayidelechimini? yeyihudasi yokorebitawi mesigeja minidiri newi? iyerusalemi ayidelechimini? : silezihi semariyani bameda inidemigenyi yedinigayi kimiri; weyini inidemitelikitimi sifira aderigatalehu: dinigayochiwanimi wede shelek'o iwerewiralehu; meseretochiwanimi igelit'alehu. : yetek'erets'utimi misilochiwa yidek'ik'alu; begilimutina yagenyechiwi waga hulu beisati yik'at'elali; t'a'otatiwanimi hulu at'efalehu: begilimutina waga sebesebechachewi; wede gilimutinami waga yimelesaluna. : silezihi negeri wayi bila talek'isalechi; bado igiriwanina 'irak'utiwani hona tihedalechi: inide k'ebere talek'isalechi; inide segonimi wayi tilalechi. : k'wisiliwa yemayifewesi newina: isike yihudami derisoalina; wede hizibemi beri wede iyerusalemi k'eriboalina. : begeti layi atawiru: beako layi inibani atadirigu: bebeti'afira betibiya layi tenikebalelu. : beshafiri yemitik'emech'i hoyi; be'irak'utinetishina befireiti ilefi: bet's'e'anani yemitik'emet'ewi aliwet'achimi: yebetits'eli lik'iso keinanite zenidi memoriyawini yiwesidali. : kifu negeri keigiziabiheri zenidi isike iyerusalemi beri diresi weridoalina be-maroti yemitik'emet'ewi begomshetini tit'ebabek'alechi. : belekiso yemitik'emech'i hoyi; seregelawini leferesi iseri: irisiwa lets'iyoni seti liji yehat'ati mejemeriya neberechi: yeisraeli bedeli beanchi zenidi tegeyitoalina. : silezihi tiloti lemoreshetigeti tisech'aleshi: yeakizibi betochi leisraeli negesitati atalayi yihonalu. : bemerisa yemitik'emech'i hoyi; werashi amet'abishalehu: yeisraeli kibiri wede 'adolami yimet'ali. : temarikewi keanchi zenidi wet'itewalina sile tedilashi lijochi rasishini nich'i; t'egwirishinimi tek'orech'i: buhanetishinimi inide nisiri asifi.

bemenyitachewi layi bedelini lemiyasibu kifatinimi lemiyaderigu weyolachewi! hayili beijachewi newina sinega yifets'imutali. : beirishawi layi yimenyalu; begidetami yiyizutali: bebetochimi layi yimenyalu; yiwesiduachewimali: sewinina betuni; sewinina risitunimi yinet'ik'alu. : silezihi igiziabiheri inidihini yilali. ineho; bezihi wegeni layi bekifu asibalehu; keziyami anigetachihuni atanesumi: zemenumi kifu newina k'et'i bilachihuni atihedumi. : beziya k'eni bemisale yimesilubachihwali; bet's'inu lik'isomi yalek'isulachihwali: inerisumi. fets'imeni t'efitenali: yehizibeni idili fenita yisefirali; irisunimi yemikelek-

ili yelemi: irishachinini le'amets'enyochi yikefilali yilalu. : silezihi beigziabiheri gubae mekakeli be't'a gemedi yemit'ili ayinorihimi. : tinibiti atinageru bilewi yinageralu: beinezihini layi tinibiti ayinagerumi; sidibimi ayirik'imi. : yeya'ik'obi beti yetebalichi hoyi; bewinu yeigziabiheri menifesi yemayitagesi newini? weyisi sirawi indezichi natin? k'alesi bek'ini lemihedo begoneti ayaderigimini? : negeri gini kek'iribi gize jemiro hizibe inide t'elati hono tenesitoali: k'emisinina megonats'efiyani gefefachihu: sayiferumi: yemiyalifutini keselifi inidemimelesu aderegachihwachewi. : yehizibenimi setochi keteshalemu betochachewi asadedachihwachewi: kehits'anatochachewimi kibireni lezelalemi wesedachihu. : bezihi 'irefeti yelachihumina tenesitachihu hidu: berikwiseti mikiniyati kifu t'ifati tat'efachihwalechi. : nefasinimi teketilo. sile weyini t'ejina sile sikari tinibiti inagerilihalehu bilo hasetini yeminageri sewi binori irisu lezihi hizibi nebiyi yihonali. : ya'ik'obi hoyi; hulenitenahini fets'imo isebesibalehu; yeisraelinimi k'ireta fets'imo akemachalehu: inide basora begochina inide meniga bemasemariyachewi wisit'i beanidineti anorachewalehu: kesewi bizati yetenesa dimits'achewini yasemalu. : sebariwi befitachewi wet'itoali: inerisumi sebirewi wede beru alifewali; beirisumi bekuli wet'itewali: nigusachewimi befitachewi alifoali; igiziabiherimi berasachewi layi newi.

inidihimi alihu. yeya'ik'obi alek'ochina yeisraeli beti gezhochi hoyi; ibakachihu simunyi: firidini tawik'u zenidi ayigebachihumini? : melikamuni t'elitchachihwali; kifuwinimi wedidachihwali: k'uribetachewini gefifachihwachewali; sigachewinimi keat'initachewi leyayitachihwali: : yehizibeni siga belitachihwali; k'uribetachewinimi gefifachihwachewali; at'initachewinimi sebirachihwali: lealilali inidemihoni siga ledisitimi inidemihoni muda k'oraret'achihwachewi. : yeziyani gize wede igiziabiheri yich'ohalu; irisumi ayisemachewimi: sirachewinimi kifu adirigewalina beziyani gize fituni keinerisu yisewirali. : igiziabiheri hizibeni silemiyasitu nebiyati inidihini yilali: bet'irisachewi sinekisu beselami yisebikalu: beafachewi gini anidachi bemayiset'i sewi layi selifini yasibubetali. : silezihi leliti yihonibachihwali inji raiyi ayihonilachihumi: ch'elemami yihonibachihwali inji atamiwaritumi: ts'ehayimi benebiyati layi tigebelechi; k'enumi yit'ek'uribachewali. : keigiziabiherimi zenidi melisi yelemina bale raiyuchu yafiralu; miwaritenyochimi yiwaredalulu: hulumi keniferachewini yishefinalu. : ine gini bedeluni leya'ik'obi; hat'iatunimi leisraeli inegiri zenidi beigiziabiheri menifesi hayililina firidini biritatinimi temolichalehu. : firidini yemitit'elu k'ini negerinimi hulu yemita'amumu inanite yeya'ik'obi beti alek'ochina yeisraeli beti gezhochi hoyi; ibakachihu yihini simu. : ts'iyonini bedemi; iyerusaleminimi behat'ati yiseralu. : alek'ochiwa begubo yiferidalu; kahinatochiwami bewaga yasitemiralu; nebiya-

tochiwami begenizebi yamiwaritalu: kezihimi gari. igiziabiheri bemekakelachini ayidelemini? kifu negeri minimi ayimet'abinimi iyalu beigiziabiheri yitamenu. : silezihi beinanite mikiniyati ts'iyoni inide irisha titaresalechi; iyerusalemimi yedinigayi kimiri tihonalechi; yebetumi terara inide duri kefita yihonali.

4

bemetch'eshawimi zemeni yeigiziabiheri beti terara beterarochi rasi layi ts'enito yik'omali; keko-rebitochimi belayi kefi yilali: ahizabimi wede irisu yigorifalu. : kets'iyoni higi; keiyerusalemimi yeigiziabiheri k'ali yiwet'alina bizuwochi ahizabi hedewi. nu; wede igiziabiheri terara; wede ya'ik'obi amilaki beti iniwit': irisumi menigeduni yasitemirenali; befilegawimi inihedalen iyalu. : bebizuwochimi ahizabi mekakeli yiferidali; beruk'imi balu bebirituwochi ahizabi layi yibeyinali: seyifachewinimi maresha; t'orachewinimi mach'idi lemadiregi yik'et'ek'it'alu: hizibimi behizibi layi seyifi ayanesami keinigidihimi wedihi selifi ayimarumi. : yeserawiti geta yeigiziabiheri afimi tenagiroalina sewi iyanidanidu kweyinuna kebelesu betachi yik'emet'ali; yemiyasiferawimi yelemi. : hizibimi hulu iyanidanidu beyeamilaku simi yihedali; inyami beamilakachini beigiziabiheri simi lezelalemi inihedalen i. : beziya k'eni anikasayituni isebesibalehu; yilali igiziabiheri; yebakenechiwinina yasich'enek'ihwatanimi akemachalehu: : anikasayitunimi lek'ireta; wede ruk'imi yetet'alechiwini lebiritu hizibi aderigatalehu: keziyami wediya isike zelalemi diresi igiziabiheri bet'siyoni terara beinerisu layi yinegisali. : anitemi yemeniga ginibi hoyi; yets'iyoni seti liji amiba; wede anite timet'alechi: yek'edemechiwi gizati; yeiyerusalemi seti liji yenegisiti tiderisalechi. : ahunisi lemini tich'ohialeshi? inidemitwelidi seti mit'i yederesebishi; nigusi sileleleshi newini? weyisi mekari sile t'efabishi newini? : yets'iyoni liji hoyi; inidemitwelidi seti amit'eshi wileji: ahuni keketema tiwech'aleshina; bemedami tik'emech'aleshi; wede babilonimi tiderishaleshi: beziyami yadinishali; beziyami igiziabiheri ket'elatochishi iji yibezhshali. : ahunimi. rikusi tihuni; 'ayinachinimi bet'siyoni layi yiyi yemilu bizu ahizabi beanchi layi tesebisibewali. : negeri gini yeigiziabiherinimi asabi ayawik'umi; mikirunimi ayasitewilumi: inide nedo wede awidima akemachitoachewalina. : yets'iyoni liji hoyi; k'enidishini bireti; t'ifirishinimi nasi aderigalehuna teneshi ahiji: bizu ahizabanimi tadek'ik'ialeshi: tirifachewinimi leigiziabiheri; habitachewinimi lemidiri hulu geta tik'edishaleshi.

5

yech'ifirochi seti liji hoyi; ch'ifirochishini ahuni sebisibi: kebibo asich'enik'onali: yeisraelini feraji gwinich'uni bebetiri yimetalu. : anichimi bete lihemi efirata hoyi; anichi beyihuda ailafati mekakeli tihonyi zenidi tanashi neshi: keanichi

gini awet'at'u kek'edimo jemiro kezelalemi yehone; beisraelimi layi gezhi yemihoni yiwet'alinyali. : silezihi welajitu isikemitiwelidibeti gize diresi asalifo yiset'achewali: yek'erutimi wenidimochu wede israeli lijochi yimelesalu. : irisumi yik'omali; beigiziabiherimi hayili beamilaku beigiziabiheri simi girima menigawini yit'ebik'ali: inerisumi yinoralu: irisu ahuni isike midiri daricha diresi talak'i yihonalina. : yihimi leselami yihonali: asorawiwimi wede agerachini begeba gize; midirachininimi bereget'e gize sebat irenyochina siminiti alek'ochi inasinesabetaleni. : yeasorinimi ageri beseyifi; yenamirudinimi ageri bemegibiyawi wisit'i yaferisalu: asorawiwimi wede agerachini begeba gize; darichochachininimi bereget'e gize irisu yitadegenali. : yeya'ik'obimi k'ireta bebizu ahizabi mekakeli keigiziabiheri zenidi inidemiweridi t'eli; besari layi inidemiwedi kafiya: sewinimi inidemayit'ebik'i; yesewinimi lijochi tesifa inidemayaderigi yihonali. : beduri arawitimi mekakeli inidale anibesa; bebegochi menigami mekakeli alifo inidemiregit'i; yemita degimi sayinori inidemet'ik'i inide anibesa deboli; inidihu yeya'ik'obi k'ireta beahizabina bebizu wegenochi mekakeli yihonali. : ijhi bet'elatochi layi kefi kefi tibeli; t'elatochihimi hulu yit'ifu. : beziyami k'eni ferosochihini kemakelihi at'efalehu; seregelochihinimi isebiralehu; yilali igiziabiheri: yemidirihinimi ketemochi at'efalehu; mishigochihinimi hulu aferisalehu: : metetinimi keijihi at'efalehu; miwaritenyochini keinigidih i wedihi ayihonulihimi: : yetek'erets'utini misilochihinina hawilitochihini kemakelihi at'efalehu; lejijihimi sira keinigidih i wedihi atisegidimi: : yemamilekiya 'ats'edochihinimi kemakelihi inek'ilelu; ketemochihinimi aferisalehu. : balisemumi ahizabi layi bek'wit'ana beme'ati ibek'elalehu.

6

ahuni. tenesa; beterarochimi fiti tefaredi; ko-rebitochimi k'alihini yisimu bilo igiziabiheri yemilewini simu. : terarochi hoyi; t'enikarochi yemidiri meseretochimi hoyi; igiziabiheri kezibizu gari kirikiri alewina; keisraelimi gari yifaredalina yeigiziabiherinimi kirikiri simu. : hizibe hoyi; mini adirigehalehu? beminisi adikimehalehu? mesikiribinyi. : kegibits'i midiri awit'ichehalehu; kebarineti betimi tebezhichehalehu. befithimi musenina aronini mariyamini likelihi neberi. : hizibe hoyi; yemo'abi nigusi balak'i yemekerewini; yeb'orimi liji bele'ami yemeleseletini ahuni asibi: yeigiziabiherinimi yets'idik'i sira tawik'i zenidi keset'imi jemiro isike geligela diresi asibi. : mini yizhe wede igiziabiheri fiti limit'ana beli'uli amilaki fiti lisigedi? yemik'at'elewini mesiwa'itina yeaniduni 'ameti t'ija yizhe befitu limit'ani? : igiziabiherisi beshihi awira begochi weyisi beilifi yezeyiti fesashochi desi yilewalini? weyisi yebekwiri lijeni sile bedele; yehodenimi fire sile nefese hat'iat i set'alehuni? : nedo hoyi; melikamuni negirohali: igiziabiherimi keanite zenidi yemishawi minidiri newi? firidini taderigi zenidi; mihiretinimi tiwedidi zenidi; keamilakihimi gari betihitina tihedi zenidi

ayidelemine? : yeigiziabiheri dimits'i ketemay-ituni yit'eratali: simihini mefirati t'ibebi newi: yemek'isefitini betiri; irisunimi yazegaje mani inide hone simu. : bewinu behat'iatenya beti yehat'iat mezigebi; yetets'eyefemi wishitenya mesiferiya gena ale yihoni? : beabayi mizanina bekeret'iti bale betenikoli momezanya nits'uhi ihonalehuni? : bale t'egochiwani gifi molitobachewali: beirisiwami yeminoru behaseti tenagirewali; milasachewimi beafachewi wisit'i tenikolenya newi. : silezihi ine degimo bekifu k'wisili metahuhi: sile hat'iatihimi aferisihuhi. : tibelalehi; negeri gini atit'egibimi; chigarihimi bemekakelihi yihonali: tiwesidalehi; negeri gini atadinimi: yemitadinewinimi lesefeyi iset'alehu. : tizeralehi; negeri gini atach'idimi: weyirawinimi tich'emik'alehi; negeri gini zeyituni atik'ebami: weyuninimi tich'emik'alehi; negeri gini yeweyini t'ejuni atit'et'ami. : aniteni let'ifati; beirisiwami yeminorutini lemafiwach'a iset'i zenidi yezeniberini siri'atina yeaki'abini beti sira hulu t'ebik'achihwali; bemikirachewimi hedachihwali: yehizibenimi sidibi tishekemalachihu.

7

yezafi firena yeweyini fire ketelek'emu behwala inide k'erewi k'arimiya honyalehuna weyolini! mebili yemihoni zelela; nefisemi yetemenyechiwi bemejemeriya yebeselewi belesi yelemi. : degi sewi kemidiri t'efitoali; besewimi mekakeli k'ini yelemi: hulu demini lemafisesi yadebalu; sewimi hulu wenidimuni bemerebi lemeyazi yiketatelewali. : ijochachewini lekifati yanesalu: alek'awina feraju guboni yifeligalu; tilik'umi sewi inide nefisu minyoti yinagerali: inidihumi kifatini yigonegwinalu. : keinerisumi hulu yeteshalewi irisu inide amekela newi; kebulumi k'ini yehonewi inide kwirinichiti newi: t'ebak'ochihi yemigobeniyubeti k'eni met'itoali: ahuni yisheberalu. : balinijerani atimenu; bewedajimi atitamenu: yefihini deji bebibitih kemititenyawu t'ebik'i. : wenidi liji abatuni yinik'alina; seti liji beinatiwa layi; miratitumi beamatiwa layi tinesalechina; yesewi t'elatochi yebetu sewochi nachewina. : ine gini wede igiziabiheri imeleketalehu; yemedihanitenimi amilaki tesifa aderigalehu: amilakemi yisemanyali. : t'elate hoyi; biwedik'i inesalehuna; bech'elemami bik'emet'i igiziabiheri birihani yihonilinyalina beine layi desi ayibelishi. : beigiziabiheri layi hat'iat serichalehuna isikimiwagetilinyi diresi; firidini leine isikiyaderigi diresi k'wit'awini itagesalehu. wede birihani yawet'anyali; ts'idik'inimi ayalehu. : t'elatemi tayalechi; inenimi. amilakihi igiziabiheri wedeti newi? yalechi beifireti tikedenalechi. : 'ayinoche yimeleketuatali: ahuni inide menigedi ch'ik'a tireget'alechi. k'it'irishi bemiserabeti beziya k'eni diniberishi tisafalechi. : beziya k'eni keasorina kegibits'i ketemochi; kegibits'i isike wenizu; kebahirimi isike bahiri; keterarami isike terara diresi wede anichi yimet'alu. : midiritu gini beminorubati besirachewi fire mikiniyati badima tihonalechi. : bek'erimelosi mekakeli balewi duri bichachewini yetek'emet'uti sewochihi; yerisitihini begochi; bebetirih agidi: inide k'edemewimi zemeni bebe-

sanina begele'adi yisemaru. : kegibits'i midiri inide wet'ahibeti zemeni teamiradini asayachewalehu. : ahizabi ayitewi begwilibetachewi hulu yafiralu: ijachewini beafachewi layi yanoralu; jorochachewimi tidenek'wiralechi: : inide ibabimi mereti yilimalu; inide midirimi tenik'esak'ashochi iyetenik'et'ek'et'u keginibachewi yimet'alu: feritewimi wede amilakachini wede igiziabiheri yimet'alu; sile anitemi yiferalu. : bedelini yik'iri yemili; yerisitunimi k'ireta 'amets'i yemiyasalifi inide anite yale amilaki mani newi? mihiretini yiwedidalina k'wit'awini lezelalemi ayit'ebik'imi. : temeliso yimirenali: kifatachininimi yit'ek'et'ik'ali; hat'iatachininimi bebahiru t'ilik'i yit'ilewali. : kek'edimo zemeni jemirehi leaba-tochachini yemalihilachewini iwineti leya'ik'obi; mihiretinimi leabirihami taderigalehi.

sile nenewe yetenegere shekimi: yeelik'oshawiwi
 yenahomi yeraiyu mets'ihafi yihi newi: igiziabiheri
 k'enatenyana tebek'ayi amilaki newi: igiziabiheri
 tek'ayina me'atini yetemola newi: igiziabiheri
 tek'awamiwochuni yibek'elali; let'elatochumi
 k'wit'awini yit'ebik'ali: igiziabiheri ti'igisisenya;
 hayilumi talak'i newi; bedelenyawinimi. nits'uhi
 nehi ayilimi: igiziabiheri bewejebina be'awilo nefasi
 wisit'i menigedi alewi; demenani yeigiru tibiya newi.
 : bahirunimi yigesits'atali; yaderik'atimali; weni-
 zochinimi hulu yaderik'ali: basanina k'erimelosimi
 lalitewali; yelibanosini abeba t'ewiligoali. : ter-
 arochimi keirisu yetenesa taweku; korebitochimi
 k'elet'u: midirina 'alemi yeminorubetimi hulu
 kefitu tenawet'u. : bek'wit'awi fiti yemik'omi mani
 newi? yek'wit'awinimi tikwasati mani yitagesali?
 me'atu inide isati yifesisali; keirisumi yetenesa
 'aletochi tesenet'ek'u. : igiziabiheri melikami
 newi; bemekera k'enimi mesheshégiya newi:
 beirisu yemitamenutinimi yawik'ali. : sifirawani
 gini bemiyat'ilek'elik'i gorifi fets'imo yat'efatali;
 t'elatochunimi wede ch'elema yasadidachewali. :
 beigiziabiheri layi yemitasibuti mindiri newi? irisu
 fets'imo yat'efali; mekerami huletenya ayinesami.
 : irisi beirisachewi inide temesek'ak'ile ishohi bihonu;
 bemet'et'achewimi bisekiru inide derek'i geleba
 fets'imewi yit'efalu. : beigiziabiheri layi bekifu
 yemiyasibi; kifatinu yemimekiri; keanite zenidi
 wet'itoali. : igiziabiheri inidihu yik'oret'alu; irisumi
 yalik'ali. inemi asich'enik'ehalehu; negeri gini
 keinigidihi wedihi alasich'enik'ihimi. : ahunimi
 k'eniberuni keanite isebiralehu; isiratihinimi
 ibet'isalehu. : igiziabiherimi kesimihi manimi
 keinigidihi wedihi inidayizera sile anite azizoali:
 keamilakochihi beti yetek'erets'ewinina k'elit'o
 yeteserawini misili at'efalehu: anitemi yetet'ek'ahi
 nehina mek'abirihini imisalehu. : ineho; yemisira-
 chini yemiyamet'a selaminimi yemiyawera sewi igiri
 beterarochi layi newi! yihuda hoyi; at'ifiwi fets'imo
 t'efitoalina; keinigidihi wedihi beanite zenidi
 ayalifimina 'ameti be'alochihini adirigi; siiletochihini
 kifeli.

yemik'et'ek'it'i beanite layi wet'itoali: mishig-
 ini t'ebik'i; menigedinimi selili: wegebihini
 ats'ina; hayilihinimi ijigi aberita. : zerafiwochi
 zerifewachewalina; yeweyinachewinimi aregi
 at'iftewalina igiziabiheri yeya'ik'obini kibiri
 inide isiraeli kibiri yimelisali. : yehayalanu gasha
 k'elitoali; ts'inu'animi k'eyi libisi lebisewali. irisumi
 bemiyazegajibeti k'eni seregelochi inide isati
 yinibogebogalu: yet'orumi someya yiwezawezali.
 : seregelochi bemenigedi layi yinewidalu; ade-
 babayimi yigach'alu: melikachewi inide fana newi;
 inide mebirek'imi yikenifalu. : mesafinituni ya-
 sibali: beareamedachewi yisenakelalu: fet'newi
 bek'it'iriwa layi yiwet'alu; met'egiyami tezega-
 jeleli. : yewenizochumi mezigi yawochi tekefetu;

yenigusu betimi k'elet'echi. : nigisiti tegelet'echi;
 temarekechimi; setochi bariyawochiwami inide
 rigibi iyech'ohuna deretachewini iyemetu wayi wayi
 yilalu. : nenewe gini keduro zemeni jemira inide
 tekemache wiha neberechi: ahuni gini yisheshalu;
 inerisumi. k'umu; k'umu yilalu; negeri gini yemime-
 lesi yelemi. : mezigebiwa mech'eresha yelewimina;
 yekeberewimi ye'ik'awa hulu bizati ayik'ot'erimina
 biruni bezibizu; werik'unimi bezibizu. : badona
 badima midire bedami honalechi: libi k'elit'oali;
 gwilibetochimi tibekirikewali: bewegibimi hulu
 himami ale; yesewochimi hulu fiti t'ek'wiroali. :
 yeانبeshochimi medebi; yeانبeshochimi deboli
 yemisesarabeti; anibesawina anibesayitu giligelumi
 sayiferu yemiheduti sifira wedeti newi? : anibesawi
 lelajochu yemibek'awini net'ek'e; leinisitochumi
 seberelachewi washawini benit'ik'iya; medebunimi
 bek'imia molitotali. : ineho beanichi layi nyenyi;
 yilali yeserawiti geta igiziabiheri: seregelochi-
 wanimi ak'at'ie at'esalehu; seyifimi yeانبesa
 debolochishini yibelachewali: nit'ik'yashinimi
 kemidiri at'efalehu; yemelikitenyochishini dimits'i
 keinigidihi wedihi ayisemami.

ledemi ketema weyolati! behulenitenawa hasetina
 k'imia molitobatali: nit'ik'iya keirisawa aya-
 lik'imi. : yealeniga dimits'i; yemenikorakwirimi
 dimits'i; yeferesochimi kote; yefet'ani seregelami
 ch'uheti tesemitoali: : feresenyawi yigalibali;
 seyifimi yinibogebogali; t'orimi yibilech'elech'ali:
 yetegedelutimi yibezalu; bedinochimi bekimiri
 yikemeralu; resachewimi ayik'ot'erimi: bere-
 sachewimi yisenakelalu. : sile tewabechiwi galemota
 gilimutina bizati yihi honoali: irisuwami beme-
 tetiwa ijigi belet'echi; ahizabinimi begilimutina;
 wegenochinimi bemetetiva shet'echi. : ineho;
 beanichi layi nyenyi; yilali yeserawiti geta igiziabi-
 heri; libisishini befittisi igelit'alehu: hifirete
 sigashinimi leahizabi; newirishinimi lemenigisitati
 asayalehu. : rikwisetinimi belayishi it'ilalehu;
 inik'ishamalehu; malagech'ami aderigishalehu. :
 yemiyayishimi hulu keanichi sheshito. nenewe
 badima honalechi: yemiyalek'isilatsi mani newi?
 yemiyats'inanatinisi kewedeti ifeligalehu? yilali. :
 anichi bemesinochi mekakeli kete'emet'echiwi;
 wihami bezuriyawa keneberati; mishigiwami bahiri
 kenebere; k'it'iriwami behahiri wisit'i kenebere
 kenoi amoni tibelech'aleshini? : itiyop'iyana
 gibits'i yemayik'ot'eri hayiliwa neberu: fut'ina
 libiya redatochiwa neberu. : irisiwa gini temarika
 felesechi: hits'anatochiwa bemenigedi hulu rasi
 layi tefet'efet'u: bekeberitewochiwami layi 'it'a
 tet'at'alu; talalak'ochiwami hulu beseniseleti taseru.
 : anichimi tisekirialeshi weradami thionyalashi:
 anichi degimo ket'elati yetenesa met'egiyani tife-
 ligialeshi. : amibashi hulu yemejemeri yawini
 yebelese fire inide yazu inide belesi zafochi newi:
 biwezawezi bemibelawi afu wisit'i yiwedik'ali.
 : ineho; bemekakelishi yalu hizibishi setochi
 nachewi: yeagerishi berochi let'elatochishi fets'imo
 tekefitewali; isatimi meweriweriyawochihini beli-

toali. : kebibewi yasich'enik'ushalina wihani k'iji:
amibashini at'enikiri: wede ch'ik'a gebiteshi irigech'i:
yet'ubini meseriya yazhi. : beziya isati yibelashali;
seyifi yat'efashali; inide degobiya yibelashali: inide
degobiya bizhi; inide anibet'ami tebazhi. : negade-
wochishini kesemayi kewakibiti yilik'i abezashi:
degobiya tezerega; bereremi. : beanichi zenidi
zewidi yech'anuti inide anibet'a; alek'ochishimi
inideminik'esak'esu kubikubawochi nachewi: be-
biridi k'eni bek'it'iri wisit'i yik'emet'alu; ts'ehayimi
bewet'achi gize yakobekwibalu: sifirachewi beyeti
inide hone ayitawek'imi. : yeasori nigusi hoyi;
irenyochihi anik'elafitewali: mekwaninitochihimi
'arifewali: hizibihimi beterarochi layi tebetinoali;
yemisebesibewimi yeleme. : sibiratihi ayifewesimi;
k'wisilihimi kifu newi: werehinimi yemisemu hulu
ijachewini beanite layi yach'ebech'ibalu: kifatihi
huligize yalalefechibeti sewi mani newina?

nebiyu 'inibak'omi yayewi shekimi yihi newi. : abetu; ine sich'ohi yematisemawi isike meche newi? sile gifi wede anite ich'ohalehu; anitemi atadinimi. : bedelinisi sile mini asayehenyi? t'emaminetini sile mini timeleketalehi? t'ifatina gifi befite newi: t'ebina kirikiri yinesalu. : silezihi higi lalitoali; firidimi dili nesito ayiwet'ami: hat'iatenya ts'adik'ini yikebibalana: silezihi firidi t'emama hono yiwet'ali. : inanite yemitinik'u hoyi; anidi biterikilachihu sinikwa yemataminutini sira bezemenachihu iseralehuna iyu; temeliketu; tedenk'u. : ineho; yeyerisu yalihonewini menoriya yiwerisu zenidi bemidiri sifati layi yemihedutini merarochinina fet'anochini hizibi keledawiyani asinesalehu. : inerisu yemiyasiferuna yemiyasidenegit'u nachewi: firidachewina kibirachewi kerasachewi yiwet'ali. : feresochachewimi kenebiri yilik'i fet'anochi nachewi; kematami tekwiila yilik'i ch'ekanyochi nachewi: feresenyochachewimi yinisafalehu; keruk'imi yimet'alu; lemebilimi inidemichekwiili nisiri yiberiralu. : hulumi legifi sira yimet'alu; fitachewinimi inide misirak'i nefasi yak'enalu: mirikonyochinimi inide ashewa yisebesibalu. : benegesitati layi yalagit'alu; mesafinitimi waza honewilachewali: bemishigu hulu yisik'alu; aferunimi kemirewi yiwesidutali. : yeziyani gizemi inide nefasi alifo yihedali; yibedilimali: hayilunimi amilaki yaderigewali. : abetu; yetek'edesihni amilake hoyi; nite kezalelemi jemiro alineberihimini? inya animotimi: abetu; lefiridi seritehewali; letegisats'imi adirigehewali. : 'ayinochihi kifu inidayayu nits'uhani nachewi; t'emaminetini timeleketi zenidi atichilimi: atalayochinisi lemini timeleketalehi? hat'iatenyawisi keirisu yilik'i ts'adik'i yehonewini siwit'ewi sile mini zimi tilalehi? : sewochinimi inide bahiri 'asawochi; alek'ami inidelelachevi tenik'esak'asochi lemini taderigachewalehi? : huluni bemek'at'ini yawet'ali; bemerebumi yiyizachewali; beashikilawimi wisit'i yakemachachewali: silezihi desi iyalewi ilili yilali. : idili fenitawi beinerisu sebitalechina; mebilumi bezitoalina silezihi lemerebu yisewali; leashikilawimi yat'inali. : silezihi merebuni yit'italini? ahizabinimi zewetiri yigedili zenidi ayiraramini?

bemet'ebek'iyaye layi ik'omalehu; beamiba layimi iwet'alehu: yeminagerenyinimi; sile kirikiremi yemimelisewini awik'i zenidi imeleketalehu. : igiziabiherimi meleselinyi inidihimi ale. anabiabiwi yifet'ini zenidi rayuni ts'afi; bet's'ilatimi layi gilet'ewi. : rayiu gena isike tewesenewi gize newi; wede fits'amewimi yichekwilali; irisumi ayiwashimi: bizegeyimi beirigit'i yimet'alina tagesewi: irisui ayizegeyimi. : ineho; nefisu koritalechi; bewisit'umi k'ini ayidelechimi: ts'adik'i gini beiminetu behiyi-weti yinorali. : irisui atalayina kwiru sewi newi: besifirawi 'arifo ayik'emet'imi: sisituni inide sioli yasefali; irisumi inide moti ayit'egibimi: ahizabinimi hulu wede irisui yisebesibali; wegenochunimi hulu wede irisui yakemachali. : inezihhi hulu. leirisui yal-

ihonewini wede irisui lemisebesibi meyazhawinimi lerasu yemiyabeza weyoleti! isike meche newi? iyalu misale ayimesilubetimini? : teretimi ayiteritubetimini? yeminekisuhhi dinigeti ayinesubihimini? yemiyasich'enik'uhimi yinek'alu: leinerisumi bizibeza tihonalehi. : yesewini demi silafesesihhi; bemidirituna beketemayitumi beiriswami beminoru hulu layi siladeregihevi gifi; anite bizuwochini ahizabini bezibizehalina keahizabi yek'eruti hulu yizebezibizuhali. : kekifu inididini gojowini bekefita layi yaderigi zenidi lebetu kifu tirifini lemisebesibi weyoleti! : bizu ahizabini at'ifitehalina lebetihi ifiretini mekirehali; benefisihimi layi hat'iatini adirigehali. : dinigayimi keginibi wisit'i yich'ohali; inich'etimi kek'iri wisit'i yimelisileтали. : ketemani bedemi lemiseri; ketemanimi behat'iatu lemimeseriti weyoleti! : ineho; ahizabi sile isati inidiseru; wegenochimi sile kenituneti inididekimu keserawiti geta keigiziabiheri zenidi yehone ayidelemni? : wiha bahirini inidemikedini midiri yeigiziabiherini kibiri bemawek'i timolalechina. : hafirete sigawini lemayeti balinjirawini lemayat'et'a; kifunimi lemich'emiribeti; lemayasekirewimi weyoleti! : bekibiri fanita ifireti molitobihali: anite degimo t'et'itehi tenigedigedi: yeigiziabiheri yek'enyu ts'iwa yimelesibihali; ifiretini bekibirihhi layi yihonali. : yesewinimi demi silafesesihhi; bemidirituna beketemayitumi beiriswami beminoru hulu layi siladeregihevi gifi; belibanosi layi yeserahewi gifi yikedinihali: yearawitimi adega yasiferarahali. : yetek'erets'ewini misili seriwi yek'erets'ewi lemini t'ik'imi newi? didanini t'a'oti yisera zenidi seriwi yetamenebetu; hasetini yemiyasitemiri k'elit'o yetesera mini yit'ek'imali? : inich'etuni. nik'a; didawinimi dinigayi. tenesa lemilewi weyoleti! bewinu yihi yasitemiralini? ineho; bewerik'ina bebiri telebit'oali; minimi isitinfasi yeletbetimi. : igiziabiheri gini betek'edese mek'idesu ale: midirimi hulu befitu zimi tibeli.

yenebiyu ye'inibak'omi ts'eloti bemezimuri. : abetu; zinahini semiche ferahu: abetu; be'ametati mekakeli sirahini fets'imi: be'ametati mekakeli titawek'i: beme'ati gize mihiretini asibi. : igiziabiheri ketemani; k'idusumi kefarani terara yimet'ali. kibiru semayatinu kedinoali; misiganawimi midirini molitoali. : ts'edalumi inide birihani newi: ch'ereri keiju wet'itoali: hayilumi beziya tesewiroali. : cheneferi befitu yihedali; yeisatimi nebelibali keigiru yiwet'ali. : k'ome; midirinimi awekati: temeleketi; ahizabinimi anawet': yezelalemimi terarochi tek'et'ek'et'u; yezelalemimi korebitochi k'et'et'u: menigedu kezalelemi newi. : yeitiyop'ya dinikwanochi sich'enek'u ayeahu: yemidiyami ageri megarejawochi tenik'et'ek'et'u. : bewinu igiziabiheri bewenizochi layi tek'ot'itoalini? k'wit'ahi bewenizochi layi; me'atimihhi bebahiri layi newini? beferesochihina bemedanishi seregelochi layi tek'emit'ehalina. : bek'alihi inide malihi mek'isefitihini awet'ahi: k'esitihini geterihi: midirini senit'ik'ehi feshochini awet'ahi. : terarochi aniteni ayitewi

tech'enek'u: yewiha mogedi alifoali: k'elayumi
dimits'uni set'itoali; ijunimi wede layi anisitoali. :
filats'ochihi kewet'ubeti birihani yetenesa; kemini-
bogebugewimi ket'orihi ts'edali yetenesa; ts'ehayina
ch'erek'a bemenoriyachewi k'omu. : bemidiri layi
beme'ati teramedih: ahizabini bek'wit'a ahedi-
hachewi. : hizibihini lemetadegi; yek'ebahewinimi
lemadani wet'ahi: yehat'iatenyawini beti rasi
k'et'ek'et'ih: meseretuni isike anigetu diresi gelet'ih.
: yealek'ochini rasi begeza betirachewi wegahi:
ineni yibetinu zenidi inide 'awilo nefasi met'u:
chigirenyawini besiwiri lemewat'i desitachewi newi.
: feresochihini bebahiri; bebizu wihochimi layi
asireget'ih. : ine semichalehu; libemi deneget'ebinyi:
kedimits'u yetenesa keniferoche tenik'et'ek'et'u:
menik'et'ik'et'i wede at'initoche wisit'i geba: besifi-
raye honye tenawet'ihu: bemiyasich'enik'uni hizibi
layi isikimet'a diresi yemekerani k'eni zimi biye
it'ebik'alehu. : minimi inikwa belesimi batafera;
beweyinimi haregi fire bayigenyi; yeweyira sira
bigodili; irishochimi mebilini bayiset'u; begochi ke-
beretu bit'efu; lamochimi begat'u wisit'i bayigenyu;
: ine gini beigiziabiheri desi yilenyali: bemedihanite
amilaki haseti aderigalehu. : geta igiziabiheri hayile
newi: igirocheni inide wala igirochi yaderigali:
bekefitawochimi layi yasihedenyali.

beyihuda nigusi beamots'i liji beiyosiyasi zemeni wede hizik'iyasi liji wede amariya liji wede godoliyasi liji wede kwisi liji wede sofoniya yemet'a yeigiziabiheri k'ali yihi newi. : negerini hulu kemidiri fiti fets'ime at'efalehu; yilali igiziabiheri. : sewinina inisani at'efalehu: yesemayini wefochina yebahirini 'asawochi masenakeyanimi kehat'atenyochi gari at'efalehu: sewinimi kemidiri fiti ik'orit'alehu; yilali igiziabiheri. : ijenimi beyihuda layi beyerusalemimi beminoruti hulu layi izeregalehu: kezihimi sifira yebealini k'iretana yet'otatuni kahinati simi at'efalehu: : besegenetimi layi lesemani serawiti yemisegidutini; beigiziabiherina benigusachewi bemilikomi milewi yemisegidutini; : igiziabiherinimi kemeketeli yetemelesutini; igiziabiherinimi yalifelegutinina yalit'eyek'utini at'efalehu. : yeigiziabiheri k'eni k'eriboalina; igiziabiheri mesiwa'itini azegajitoalina; yet'erachewinimi k'edisoolina begeta beigiziabiheri fiti zimi belu. : beigiziabiherinimi mesiwa'iti k'eni alek'ochinina yenigusini lijochi inigida libisi yemilebisutinimi hulu ik'et'alehu. : beziyami k'eni bemedireku layi yemizelilutini; yegetachewini beti 'amets'anina shinigelani yemimolutini ik'et'alehu. : beziya k'eni; yilali igiziabiheri; ke'asawi beri yech'uheti dimits'i; keketemawimi behuletenyawu kifili wikata; kekorebitochumi talak'i shibiri yihonali. : inanite bemekiteshi yeminoru hoyi; yekene'ani hizibi hulu t'efitewalina; birimi yeteshekemu hulu tek'orit'ewalina alik'isu. : beziyami zemeni iyerusalemimi bemebirati imeremiralehu: beatalachewimi layi yemik'emet'utini; belibachewimi. igiziabiheri melikamini ayaderigimi; kifumi ayaderigimi yemilutini sewochi ik'et'alehu. : bilit'iginachewimi lemiriko yihonali; betochachewimi yiferisalu: betochinimi yiseralu; negeri gini ayik'emet'ubachewimi: weyininimi yitekilalu; yeweyini t'ejuni gini ayit'et'umi. : talak'u yeigiziabiheri k'eni k'eriboali: yeigiziabiheri k'eni dimits'i k'eriboali ijigimi fet'inoali: hayalumi beziya bemerara lik'iso yich'ohali. : ya k'eni yeme'ati k'eni yemekerana yech'ini'keti k'eni; yemefiresina yemet'ifati k'eni; yech'elemana yech'igagi k'eni; yedemenana yedik'idik'i ch'elema k'eni; : betemeshegu ketemochina berezemu ginibochi layi yemeleketina yeselifi ch'uheti k'eni newi. : beigiziabiherimi layi hat'iatu seritewalina inide 'iwiri isikihedu diresi sewochini asich'enik'alehu: demachewimi inide tibiya; sigachewimi inide gwidifi yifisali. : beigiziabiherimi k'wit'a k'eni birachewina werik'achewi liyadinachewi ayichilimi: irisumi bemidiri yeminorutini hulu fet'ino yich'erisachewalina midiri hulu bek'ini'atu isati tibelelechi.

[see v2] inanite ifireti yevelachihu hizibi hoyi; : tiizazi sayiwe'ta; k'enumi inide geleba sayalifi; yeigiziabiherimi k'wit'a tikwisati sayimet'abachihu; yeigiziabiherimi k'wit'a k'eni sayiderisibachihu tesebisebu; tekemachumi. : inanite firiduni yet'ebek'achihu yemidiri tihhutani hulu; igiziabi-

herini feligu: ts'idik'inimi feligu; tihitinanimi feligu: minalibati beigiziabiheri k'wit'a k'eni tiseweru yihonali. : gaza tibereberalechi; asik'elonami badima tihonalechi: azot'oninimi bek'etiri wede wich'i yasadiiduatali; ak'aronimi tinek'elelechi. : bebahiri dari leminoru lekelitawiyani hizibi weyolachewi! yefilisit'iemawiyani midiri kene'ani hoyi; yeigiziabiheri k'ali beanite layi newi; yemik'emet'ibihimi sewi inidayinori at'efahalehu. : k'erit'esimi yeirenyochi menoriyana yemenigochi bereti yihonali. : yebahirumi dari leyihuda beti k'ireta yihonali; beziyami yisemaralu: amilakachewi igiziabiheri yigobenyachewalina; mirikoachewinimi yimelisalina beasik'elona betochi wisit'i mata yitenyalu. : behizibemi layi yalaget'ubatin; bediniberachewimi layi iyetabeyu yetenagerubatin yemo'abini malaget'ina yeamonini lijochi sidibi semichalehu. : silezihi yeisiraali amilak yiserawiti geta igiziabiheri inidih yilali. ine hiyawu nenyina beirigit'i mo'abi inide sedomi; yeamonimi lijochi inide gemora; yesama sifirana yech'ewi gwidigwadi lezelelemimi midire beda honewi yinoralu: yehizibemi k'ireta yizebezibachewali; kewegelemi yeterefuti ywerisuachewali. : beserawiti geta beigiziabiheri hizibi layi alagit'ewalina; iyetabeyumi tenagirewalina yihi sile ti'ibitachewi yagenyachewali. : igiziabiheri beinerisu layi yetefera yihonali; yemidirinimi amalikit'i hulu yakesachewali: beahizabimi desetochi hulu layi yeminoru sewochi hulu besifirachewi honewi leirisu yisegidalu. : inanitemi itiyop'iyawiyani degimo; beseyife tigdelelalachihu. : irisumi besemeni layi ijuni yizeregali; asorinimi yat'efali: nenewenimi badima; inide berehami derek'i yaderigatali. : menigochi yemidirini arawiti hulu bewisit'iwa yimesegalu: yibirana jariti be'amidochiwa mekakeli yadiralu: dimits'achewi bemesikotochiwa yich'ohali: yezigibami inich'eti sira yigele'talina bemedirekochiwa layi t'ifati yihonali. : tezelila yetek'emet'echi; belibiwami. ine nenyi; keinemi bek'eri lela yelemi yalechi desitenyayitu ketema yihichi nati: arawiti yemimesegubati badima inideti honchil beirisawa bekuuli yemiyalifewi hulu ijuni iyawezaweze yafiwach'ali.

le'amets'enyayituna lerekesechi leasich'enak'iyitumi ketema weyolati! : dimits'ini alisemachimi; tegisats'inimi alitek'ebelechimi: beigiziabiherimi alitamenechimi; wede amilakiwami alik'erebechimi. : bewisit'iwa yalu alek'ochiwa inidemiagesu anibesochi nachewi: ferajochiwami isike nege diresi minimi inidemayasik'eru inide mata tekwiawochi nachewi. : nebiyatochiwa k'iletamochina tenikolenyochi sewochi nachewi: kahinatochiwami mek'idesuni arikisewali; behigimi layi gifi seritewali. : igiziabiheri bewisit'iwa ts'adik'i newi: kifatinu ayaderigimi: firiduni beyemaledawu wede birihani yawet'ali; sayawet'awimi ayik'erimi: 'amets'enyawi gini ifiretini ayawik'imi. : ahizabini at'ifichalehu: ginibochachewi hulu ferisewali: menigedachewini manimi inidayalifibati midire beda adirigealehu; ketemochachewimi manimi inidayinoribachewi;

anidisi inikwa inidayik'emet'ibachewi ferisewali.
: inemi- yiferunyali; tegisats'inimi yik'ebelalu:
kazezihwatimi hulu ke'ayiniwa minimi ayit'efami
biye neberi: inerisu gini bemaleda tenesitewi dirig-
itachewini hulu arekesu. : me'atenina yek'wit'ayeni
tikwisati hulu afesisibachewi zenidi firide ahizabini
lemesebisebi; menigisitatini lemakemacheti
newina; midirimi hulu bek'ini'ate isati tibelalechina
silezihi lemebezibezis isikeminesabeti k'eni diresi
t'ebik'unyi; yilali igiziabiheri. : beziyani gizemi
ahizabi hulu anidi honewi igiziabiherini yagelegi-
luti zenidi simuni inidit'eru nits'uhani lisani
imelisilachewalehu. : keitiyop'ya wenizochi
mado yemimalidunyi; yetebetenuiti setochi li-
jochi; k'wiribaneni yamet'ulinyali. : beziyani
gize iyetabeyu yemifokirutini kemekakelishi
awet'alehuna; anichimi bek'idusi teraraye dagi-
menya atikorimina beziya k'eni beine layi telalifeshi
beserashiwi sira hulu atifirimi. : bemekakelishimi
yewahina tihhuti hizibini asik'erahehu: beigiziabi-
herimi simi yitamenalu. : yeisiraeli k'ireta hat'iatini
ayiserumi; hasetinimi ayinagerumi; beafachewimi
wisit'i tenikolenya milasi ayigenyimi: inerisumi
yisemaralu; yimesegumali; yemiyasiferachewimi
yelemi. : yet'siyoni liji hoyi; zemiri: isiraeli hoyi; ilili
beli: yeiyerusalemi liji hoyi; befits'umi libishi haseti
adirigi desimi yibelishi. : igiziabiheri firidishini
asiwegidoali; t'elatishinimi t'iloali: yeisiraeli nigusi
igiziabiheri bemekakelishi ale; keinigidihi wedihi
kifu negerini atayimi. : beziyani k'eni leiyerusalemi.
ts'iyoni hoyi; atifiri; ijochishimi ayizalu. : amilakishi
igiziabiheri bemekakelishi tadagi hayali newi:
bedesita beanichi desi yilewali; befik'irumi yarifali;
beililitami beanichi desi yilewali yibalali. : kegubaewi
rik'ewi yemiyazinutini; keanichimi yehonutini isebe-
sibalehu: sidibi inide shekimi kebidobachewi neberi.
: beziya zemeni ineho; basich'enek'ushi hulu layi
aderigibachewalehu: anikasayitunimi adinalahu;
yetet'alechiwinimi isebesibatalehu: baferubatimi
midiri hulu layi lemisiganana lekebere simi aderi-
gachewalehu. : beziya zemeni asigebachihwalehu;
beziyami zemeni isebesibachihwalehu: mirikoachi-
hunimi be'ayinachihu fiti bemelesihu gize bemidiri
ahizabi hulu mekakeli lekebere simina lemisigana
aderigachihwalehu; yilali igiziabiheri.

benigusu bedariyosi behuletenyawu 'ameti besidisitenyawu weri kewerumi bemejemeri yawu k'eni yeigiziabiheri k'ali benebiyu behage iji wede yihuda alek'a wede selatyalali liji wede zerubabeli; wede talak'umi kahini wede iyosedek'i liji wede iyasu inidihi sili met'a. : yeserawiti geta igiziabiheri. yihi hizibi. zemu alideresemi; yeigiziabiheri beti yemiserabeti zemeni alideresemi yilali bilo tenagere. : yeigiziabiherimi k'ali benebiyu behage iji inidihi sili met'a. : bewinu yihi beti feriso sale inanite rasachihu beteshelumu betochachihu lemenori gizewi newini? : ahunimi yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. libachihuni bemenigedachihu layi adirigu. : bizu zerachihu; t'ik'itimi agebachihu: belachihu; negeri gini alit'egebachihumi: t'et'achihu; negeri gini alirekachihumi: lebasachihu; negeri gini alimok'achihumi: demewezuni yetek'ebele sewi bek'edada keret'iti yaderigewi zenidi demewezuni tek'ebele. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. libachihuni bemenigedachihu layi adirigu. : wede terarawi wit'u; inich'etinimi amit'u; betunimi siru: inemi beirisu desi yilenyali; inemi imesegnalehu; yilali igiziabiheri. : inanite bizu negerini tesifa aderegachihu; inehomi; t'ik'iti hone: wede betimi bagebachihuti gize ifi alihubeti. yihi sile minidiri newi? yilali yeserawiti geta igiziabiheri. inanite hulu wede iyeбетachihu iyerot'achihu yeine beti feriso sile tek'emet'e newi. : silezihi semayati belayachihu t'elini kelikilewali; midiritumi firewani kelikilalechi. : inemi bemidirina beterarochi; beihilina beweyinimi; bezeyitina midirimi bemitabek'ilewi layi; besewochina beinisochimi layi; ijimi bemidekimibeti hulu layi dirik'ini t'erichalehu. : yeselatyalimi liji zerubabeli; talak'umi kahini yeiyosedek'i liji iyasu; yek'erutimi hizibi hulu yeamilakachewini yeigiziabiherimi dimits'i yenebiyunimi yehageni k'ali; amilakachewi igiziabiheri inide lakewi hulu semu: hizibumi beigiziabiheri fiti feru. : yeigiziabiherimi meliikitenya hage beigiziabiheri meliikiti hizibuni. ine keinanite gari nenyi; yilali igiziabiheri bilo tenagere. :15 : igiziabiherimi yeyihudani alek'a yeselatyalini liji yezerubabelini menifesi; yetalak'unimi kahini yeiyosedek'ini liji yeiyasuni menifesi; yek'erutinimi hizibi hulu menifesi asinisa: benigusumi bedariyosi behuletenyawu 'ameti besidisitenyawu weri kewerumi behaya aratenyawu k'eni met'u; yeamilakachewinimi yeserawitini geta yeigiziabiherini beti seru.

besebatenyawu weri kewerumi behaya anidenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali benebiyu behage iji inidihi sili met'a. : leyihuda alek'a leselatyalali liji lezerubabeli; letalak'umi kahini leiyosedek'i liji leiyasu; lek'erutimi hizibi inidihi sitili tenageri. : bek'edimo kibiru sale yihini beti yaye beinanite mekakeli yek'ere mani newi? zaresi inideti hono ayachihuti? be'ayinachihu inide minamini ayidelem-ini? : ahuni gini; zerubabeli hoyi; berita; yilali igiziabiheri: talak'umi kahini yeiyosedek'i liji iyasu

hoyi; berita; inanitemi yeageru hizibi hoyi; berituna siru; yilali igiziabiheri: ine keinanite gari nenyina; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : menifese mi bemekakelachihu yinoralina atifiru. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. gena anidi gize bek'iribi zemeni ine semayatinina midirini bahirinina yebisinimi anawit'alehu. : ahizabini hulu anawit'alehu; beahizabi hulu yetemeret'ewimi 'ik'a yimet'ali: yihinimi beti bekibiri imolawalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : biru yeine newi; werik'umi yeine newi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : kefitenyawu yilik'i yezih yehuletenyawu beti kibiri yibelit'ali; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: bezihimi sifira selamini iset'alehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : bedariyosimi behuletenyawu 'ameti bezet'enenyawu weri behaya aratenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali benebiyu behage iji inidihi sili met'a. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. kahinatuni sile higu t'eyik'i. : anidi sewi yetek'edese siga belibisu zerifi biyizi; bezerifumi injera weyimi wet'i; weyimi yeweyini t'ej; weyimi zeyiti; weyimi manachewimi mebili bineka ya yetenekawi bewinu yik'edesalini? bilehi kahinatuni t'eyik'achewi: kahinatumi. ayihonimi bilewi melesu. : hagemi. beresa yerekese sewi keinezih aniduni bineka ya yetenekawi bewinu yirekisalini? ale. kahinatumi. awoni yirekisal bilewi melesu. : hagemi meliso inidihi ale. yihi hizibina yihi wegeni befite inidihu newi; yilali igiziabiheri: yeijachewimi sira hulu inidihi newi: beziyani yak'erebuti negeri rikusi newi. : ahunimi dinigayi bedinigayi layi beigiziabiheri mek'idesi sayinebaber; kezare jemirachihu wedalefewi zemeni libi adirigu. : beziyani zemeni hulu sewi haya mesiferiya wedalebeti miriti bemet'a gize; yetegenyewi asiri mesiferiya bicha newi: amisa madigami yik'eda zenidi wede met'imek'iyawu bemet'a gize; yetegenyewi haya bicha newi. : beijachihu sira hulu layi bewagina bearamo beberedomi metahwachihu: inanite gini wede ine alitemelesachihumi; yilali igiziabiheri. : kezarewi kezet'enenyawu weri kehaya aratenyawu k'eni jemirachihu yemimet'awini zemeni libi adirigu: yeigiziabiheri mek'idesi mesereti ketetekelebeti k'eni jemiho libi adirigu. : zeri begotera gena yinoralini? weyinina belesi romanina weyira alafurumi: kezihichi k'eni jemire ibarikachihwalehu. : beweru behaya aratenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali huletenya wede hage inidihi sili met'a. : leyihuda alek'a lezerubabeli tenageri inidihimi beli. semayatinina midirini anawit'alehu: : yemenigisitinimi zufani igelebit'alehu; yehazabinimi menigisitati hayili at'efalehu: seregelochinina yemik'emet'ubachewinimi igelebit'alehu: feresochina feresenyochachewimi iyanidanidachewi bewenidimachewi seyifi yiwedik'alu. : bariyaye yeselatyalali liji zerubabeli hoyi; beziya k'eni iwe-sidihalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: ine merich'ehalehuna; yilali igiziabiheri; inide k'elebeti matemiy adirighalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri.

bedariyosi behuletenyawu 'ameti besiminitenyawu weri yeigizabiheri k'ali wede ado liji wede berakiyu liji wede nebiyu wede zekariyasi inidihi sili met'a. : igizabiheri beabatochachihu layi ijigi tek'ot'ito neberi. : silezihi inidihi belachewi. yeserawiti geta igizabiheri inidihi yilali. wede ine temelesu; yilali yeserawiti geta igizabiheri; inemi wede inanite imelesalehu; yilali yeserawiti geta igizabiheri. : yek'edemuti nebiyati leabatochachihu inidihi bilewi sebikewali. yeserawiti geta igizabiheri inidihi yilali. kekifu menigedachihuna kekifu sirachihu temelesu: inerisu gini alisemumi; inenimi alademet'umi: inide inerisu atihunu; yilali igizabiheri. : abatochachihu wedeti nachewi? nebiyatisi lezalelami behiyiweti yinoraluni? lebariawochesi lenebiyati yazezilwachewi k'alochena siri'ate beabatochachihu layi alideresumini? inerisumi temelisewi. yeserawiti geta igizabiheri bemenigedachinina besirachini met'eni yaderigibini zenidi inidakebe inidihu adirigobinali alu. : bedariyosi behuletenyawu 'ameti sabat'i bemibali beasira anidenyawu weri behaya aratenyawu k'eni yeigizabiheri k'ali wede ado liji wede berakiyu liji wede nebiyu wede zekariyasi inidihi sili met'a. : inehomi; anidi sewi bemegala feresi tek'emit'o beleliti ayehe; irisumi beshelek'owi wisit'i balu bebariseneti zafochi mekakeli k'omo neberi: besite hwalawimi megalana hameri anibalayimi feresochi neberu. : inemi. getaye hoyi; inezihini minidiri nachewi? alihu. keinemi gari yinagageri yeneberewi meliaki. inezihini mini inide honu asayihalehu alenyi. : bebariseneti zafochi mekakelimi k'omo yeneberewi sewi. inezihini bemidiri layi yimelalesu zenidi igizabiheri yelakachewi nachewi bilo mesele. : bebariseneti zafochi mekakelimi k'omo yeneberewini yeigizabiherini meliaki. bemidiri layi temelalesini; inehomi; midiri hulu zimi bila 'arifa tek'emit'alechi bilewi melesuleti. : yeigizabiherimi meliaki meliso. abetu; yeserawiti geta hoyi; inezihini seba 'ameti yetek'ot'ahachewini iyerusalem-inina yeyihudani ketemochi yematimirachewi isike meche newi? ale. : igizabiherimi meliso keine gari yinagageri leneberewi meliaki bemelikamina bemiya-ts'inana k'ali tenagerewi. : silezihiimi keine gari yinagageri yeneberewi meliaki inidihi alenyi. sibeki inidihiimi beli. yeserawiti geta igizabiheri inidihi yilali. ine betalak'i k'ini'ati beiyerusalemina bet's'yoni k'enichalehu. : ine t'ik'iti bicha tek'ot'iche salehu inerisu kifatini silagezuti; balitechecheruti ahizabi layi ijigi tek'ot'ichalehu. : silezihi igizabiheri inidihi yilali. wede iyerusalemi bemihireti temelishalehu: bete yiserabatali: beiyerusalemimi layi gemedi yizeregabetali; yilali yeserawiti geta igizabiheri. : degimomi inidihi sitili sibeki. yeserawiti geta igizabiheri inidihi yilali. ketemochi degimo bebegu negeru yirekalu: igizabiherimi degimo ts'yoniini yats'inali; iyerusalemimini degimo yimerit'ali. : 'ayinochenimi anisiche ineho; arati k'enidochi ayehe. : keinemi gari yinagageri yeneberewini meliaki. inezihini minidiri nachewi? alihuti. irisumi. inezihini yihudanina isiraelini iyerusalemimini yebetenu k'enidochi nachewi bilo meleselinyi. : igizabiherimi

arati t'erabiwochi asayenyi. : inemi. inezihini yemet'uti mini liseru newi? alihu. irisumi. anidi sewi rasuni isikemayanasa diresi inezihini k'enidochi yihudani yebetenu nachewi: inezihini gini liyasiferaruachewi; yeyihudanimi ageri yibetinu zenidi k'enidachewini yanesutini yeahizabini k'enidochi lit'ilu met'itewali bilo tenageru.

2

'ayinochenimi anesahu: inehomi; beiju yemelekiya gemedi yeyaze anidi sewini ayehe. : inemi. anite wedeti tihedalehi? alihu. irisumi. yeiyerusalem-ini weridina rizimeti siniti mehonuni sefire ayi zenidi ihedalehu alenyi. : inehomi; keine gari yinagageri yeneberewi meliaki wet'a; lelami meliaki ligenananyewi wet'a; : inidihiimi alewi. rut'i; yihinimi gwilimasa inidihi belewi. iyerusalemi bewisit'wa kaluti sewochina inisisochi bizati yetenesa k'it'iri inidelelachewi meniderochi hona tinoralechi. : ine bezuriyawa yeisati k'it'iri ihonilatalehu; bewisit'iwami kibirini ihonalehu; yilali igizabiheri. : inanite hoyi; kesemeni midiri shishu; yilali igizabiheri: inide aratu yesemayi nefisati betinyachihwalehuna; yilali igizabiheri. : anichi kebabiloni seti liji gari yemitinori ts'yoni hoyi; kobiliyi. : yeserawiti geta igizabiheri inidihi yilalina. kekibiru behwala wede bezebezuachihu ahizabi likonalyi: yeminekachihu ye'ayinuni bileni yemineka newina. : ineho; ijene belayachewi awezawizalehu; tegezitewi leneberuti bizibiza yihonalu: yeserawiti geta igizabiherimi inide lakenyi tawik'alachihu. : yets'yoni liji hoyi; ineho; met'iche bemekakelishi inoralehuna zemiri desimi yibelishi; yilali igizabiheri. : beziyami k'eni bizu ahizabi wede igizabiheri yit'egalu; hizibimi yihonunyalu: bemekakelishimi inoralehu; yeserawiti geta igizabiherimi wede anichi inide lakenyi tawik'ialeshi. : igizabiherimi yihudani idili fenitawi adirigo betek'edesechiwi midiri yiw-erisewali; iyerusalemimini dagimenya yimerit'ali. : igizabiheri ketek'edese maderiyawu nek'itoalina siga lebashi hulu hoyi; befitu zimi beli.

3

irisumi talak'uni kahini iyasuni beigizabiheri meliaki fiti k'omo asayenyi; seyit'animi yikesisewi zenidi besite k'enyu k'omo neberi. : igizabiherimi seyit'anini. seyit'ani hoyi; igizabiheri yigesits'ih: iyerusalemini yemeret'e igizabiheri yigesits'ih: bewinu yihi keisati yetenet'ek'e tinitagi ayidelemine? alewi. : iyasumi idifami libisi lebisio bemeliaku fiti k'omo neberi. irisumi meliso befitu yek'omutini. idifamuni libisi keirisu layi awilik'u alachewi. irisunimi. ineho; abesahini keanite arik'ealehu; t'iru libisimi alebisihalehu alewi. : degimo. nits'uhi t'imit'imi berasu layi adirigu ale. inerisumi berasu layi nits'uhi t'imit'imi aderegu; libisinimi alebesuti: yeigizabiherimi meliaki beat'egubu k'omo neberi. : yeigizabiherimi meliaki beiyasu inidihi sili adanyebeti. : yeserawiti geta igizabiheri inidihi yilali. bemenigede bitihedi tiizazenimi bitit'ebik'i; bebetu layi

tiferidalehi; adebabayochenimi tit'ebik'alehi; bezi-
himi kek'omuti keinezihi gari megibatini iset'alehu.
: talak'u kahini iyasu hoyi; sima: befitihimi
yemik'emet'uti balinjerochihi lemilikiti yemihonu
sewochi nachewina yisumu: ineho; ine bariyayeni
k'wit'ik'wat'i awet'alehu. : beiyasu fiti yanori-
huti dinigayi ineho ale: beanidu dinigayi layi sebati
'ayinochi alu: ineho; k'irits'uni ik'erits'alehu; yilali
yeserawiti geta igiziabiheri; yeziyachinimi midiri be-
deli beanidi k'eni asiwegidalehu. : beziya k'eni; yilali
yeserawiti geta igiziabiheri; iyanidanidu keweyinuna
kebelesu betachi hono balinjerawini yit'erali.

4

keinemi gari yinegageri yeneberewi meliaki temeliso
keinik'ilifu inidemineka sewi anek'anyi. : irisumi.
yemitayewi minidiri newi? alenyi. inemi. ineho;
hulenitenawi werik'i yehonewini mek'irezi ayehu:
yezeyitimi masero berasu layi nebere; sebatimi mebi-
ratochi neberubeti: berasumi layi leneberuti mebirato-
tochi sebati bwanibwawochi neberuachewi. : huleti
yeweyira zafochi; anidu bemaserowi besite k'enyi
anidumi besite girawi honewi; beat'egebu neberu al-
ihu. : keine gari yinegageri leneberewimi meliaki
melishe. getaye hoyi; inezihini minidiri nachewi? al-
ihuti. : keine gari yinegageri yeneberewimi meliaki
meliso. inezihini mini inide honu atawik'imini? alenyi.
inemi. getaye hoyi; alawik'imni alihu. : melisomi.
lezerubabeli yetebalewi yeigiziabiheri k'ali yihini newi.
bemenifese inji behayilina bebirritati ayidelemi; yi-
lali yeserawiti geta igiziabiheri. : talak'i terara
hoyi; anite minidiri nehi? bezerubabeli fiti delidala
meda tihonalehi: sewochimi. mogesi; mogesi yi-
hunileti bilewi iyech'ohu irisu medemidemiawini
dinigayi yawet'ali bilo tanagerenyi. : yeigiziabiher-
imi k'ali wede ine inidihini sili met'a. : yezeruaba-
beli ijochi yihini beti meseretu; yeirusumi ijochi
yifets'imutale: yeserawiti geta igiziabiherimi wede
inanite inide lakenyi tawik'alachihu. : yet'ik'ituni
negeri k'eni yakak'e mani newi? inezihini sebata desi
biloachewi bezerubabeli iji tunibiwini yayalu: in-
ezihimi bemidiri hulu yemizewaweru yeigiziabiheri
'ayinochi nachewi. : inemi melishe. bemek'irezu be-
site k'enyina besite gira yalu inezihini huleti yeweyira
zafochi minidiri nachewi? alihuti. : huletenyami
melishe. behuletu yewerik'i bwanibwawochi at'egebi
honewi yewerik'uni zeyiti yemiyafesusi inezihini huleti
yeweyira k'irinich'afochi minidiri nachewi? alihuti. :
irisumi meliso. inezihini mini inide honu atawik'imini?
alenyi. inemi. getaye hoyi; alawik'imni alihuti. :
irisumi. bemidiri hulu geta at'egebi yek'omuti huletu
yetek'ebuti inezihini nachewi alenyi.

5

temelishemi 'ayinocheni anesahu; inehomi; anidi be-
rari yemets'ihafi t'ik'ilili ayehu. : irisumi. yemi-
tayewi minidiri newi? alenyi. inemi. berari
yemets'ihafi t'ik'ilili ayalehu: rizimetu haya kinidi
weridumi asiri kinidi newi alihu. : inidihimi alenyi.
yihini bemidiri fiti hulu layi yemiwet'awi irigimani

newi: yemiserik'i hulu beirusu layi bezihi bekuli
inide tets'afewi hulu yit'efali; behaseti yemimilimi
hulu beirusu layi beziya bekuli inide tets'afewi hulu
yit'efali. : ine asiwet'awalehu; yilali yeserawiti geta
igiziabiheri; wede miserik'ewimi beti; behasetimi
besime wedemimilewi beti yigebali: bebetumi wisit'i
yinorali; irisunimi; inich'etunina dinigayuni; yibelali.
: keinemi gari yinegageri yeneberewi meliaki wet'ito.
'ayinochihini anisa; yihichimi yemititwet'awi mini
inide honochi iyi alenyi. : inemi. minidiri nati? al-
ihu. irisumi. yihichi yemititwet'awi yeifi mesiferiya
nati alenyi. degimomi. bemidiri hulu layi yale be-
delachewi yihini newi ale. : inehomi; yeirusasuni mekil-
iti anesuti: inehomi; beifi mesiferiyawi wisit'i ani-
diti seti tek'emit'a neberi. : irisumi. yihichi kifati
nati alenyi: beifi mesiferiyawi wisit'i t'alati; yeirusa-
suni t'egera bemesiferiya afi layi t'ale. : 'ayinochen-
imi anisiche ayehu; inehomi; huleti setochi wet'u; ne-
fasimi bekinifochachewi nebere: kinifochachewimi
inide shimela kinifochi neberu: yeifi mesiferiyawin-
imi bemidirina besemayi mekakeli anesuti. : keinemi
gari yinegageri yeneberewimi meliaki. inezihini yeifi
mesiferiyawini wedeti yiwesidutali? alihuti. : irisumi.
besena'ori midiri beti yiseruleti zenidi yiwesidutali:
betezegajemi gize beziya besifirawi yinorali alenyi.

6

temelishemi 'ayinocheni anesahu; inehomi; arati
seregelochi kehuleti terara mekakeli siwet'u ayehu:
terarochumi yenasi terarochi neberu. : befitenyawi
seregela megala feresochi; behuletenyawimi seregela
duri feresochi neberu; : besositenyawimi seregela
amibalayi feresochi; bearatenyawimi seregela
k'it'ilitali feresochi neberu. : keine gari yinegageri
leneberewimi meliaki melishe. getaye hoyi; inezihini
minidiri nachewi? alihuti. : meliakuimi meliso.
inezihini bemidiri hulu geta fiti kek'omubeti sifira
yemiwet'u aratu yesemayi nefasati nachewi. :
duri feresochi yalubeti wede semeni yiwet'ali:
amibalayochumi keinerisu behwala yiwet'alu;
k'it'ilitalochimi wede debubi yiwet'alu alenyi. :
megalawochumi degimo wet'u bemidirimi yime-
lalesu zenidi lemedehi yifeligu neberi: irisumi. hidu;
bemidiri layi temelalesu ale. inerusimi bemidiri layi
temelalesu. : ch'ohomi. ineho; wede semeni midiri
yemiwet'uti inerusu menifese besemeni midiri layi
asarifewali bilo tanagerenyi. : yeigiziabiherimi k'ali
wede ine inidihini sili met'a. : kebabiloni kemet'uti
mirikonyochi kehelidayina ket'obiya keyodaemi
wisidi: beziyami k'eni met'itehi wede sofoniyasi
liji wede iyosiyasi beti giba. : birinina werik'ini
keinerisu wisidi; akililochinimi sira: betalak'umi
kahini beiyosedek'i liji beiyasu rasi layi difachewi; :
inidihimi belew. yeserawiti geta igiziabiheri inidihini
yilali. ineho; simu k'wit'ik'wat'i yemibali sewi besifi-
rawi yibek'ilali; yeigiziabiherinimi mek'idesi yiserali.
: irisu yeigiziabiherini mek'idesi yiserali; kibirinimi
yishekemali; bezufanumi layi tek'emit'o yinegisali:
bezufanumi layi kahini yihonali; yeselamimi mikiri
behuletu mekakeli yihonali. : akililochimi lehelemina
let'obiya leyodaemi lesophoniyasimi liji leheni be-
giziabiheri mek'idesi wisit'i lemetasebiya yihonalu. :

beruk'imi yaluti met'itewi yeigiziabiherini mek'idesi yiseralu: yeserawiti geta igiziabiherimi wede inanite inide lakenyi tawik'alachihu. yeamilakachihunimi yeigiziabiherini k'ali at'ibik'achihu bitisemu yihi yihonali.

7

benigusumi bedariyosi bearatenyawu 'ameti kaselu bemibali bezet'enenyawi weri bearatenyawu k'eni yeigiziabiheri k'ali wede zekariyasi met'a. : yebetelimi sewochi sarasarinina regemelekinu sewochachewinimi beigiziabiheri fiti yileminu zenidi; : leserawiti geta leigiziabiheri beti kahinati lenebiyatimi. balefuti 'ametati inidaderegihuti beamisitenyawu weri meleyetina malik'esi yigebanyalini? bilewu yinageru zenidi likoachewi neberi. : yeserawitimi geta yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : lemidiru hizibi hulu lekahinatimi inidihi bilehi tenagerachewi. bezihi besebawi 'ameti beamisitenyawu besebatenyawi weri bets'omachihuna balek'esachihu gize; bewinu leine ts'omi ts'omachihulinyi? : bemitibelubetina bemitit'et'ubetisi gize; lerasachihu yemitibeluna yemitit'et'u ayidelachihumini? : iyerusalemina bezuriyawa yalu ketemochi gena sewochi balubachewi gize; bemichotimi tek'emiti'ewi salu; debubuna k'olawimi sewochi balubachewi gize; igiziabiheri bek'edemuti nebiyati iji yetenagerewini k'ali mesimati ayeigebachihumini? : yeigiziabiherimi k'ali wede zekariyasi inidihi sili met'a. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi bilo tenagiroali. iwinetenyawu firidi firedu: cherinetinina mihiretini hulachihu lewenidimochachihu adirigu: : mebeletitunina diha adeguni; mets'atenyawu chigirenyawu atibedilu: keinanitemi manimi bewenidimu layi kifuwini negeri belibu ayasibi. : inerisu gini denidesachewini azoru inji mesimatini imibi alu: inidayisemumi joroachewini adenek'oru. : yeserawitimi geta igiziabiheri bek'edemuti nebiyati iji bemenfesu yelakewini higinuna k'aluni inidayisemu lachewini inide alimazi at'enekeru: silezihi keserawiti geta keigiziabiheri zenidi talak'i k'wit'a met'a. : ine be'erahu gize inerisu inidalisemunyi; inidihi inerisu bemit'erubeti gize ine alisemami; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: : wedemayawik'uachewimi ahizabi hulu be'awilo nefasi betenihwachewi. inidihi keinerisu behwala midirutu badima honalechi; yemitelalefibatina yemimelalesibatimi alineberemi: yamarechiwinimi midiri badima adereguati.

8

yeserawitimi geta yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. sile ts'iyoni talak'i k'in'ati k'enichalehu; betalak'imi k'wit'a sile irisiwa k'enichalehu. : igiziabiheri inidihi yilali. wede ts'iyoni temelishalehu; beiyerusalemimi mekalaki inoralehu: iyerusalemimi yeiwineti ketema tibalechi: yeserawitimi geta yeigiziabiheri terara yetek'edese terara yibalali. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. dagimenya shimagilewochina

balitetocho beiyerusalemi adebabayi yik'emet'alu: sewimi hulu ke'idimewi bizati yetenesa mirikuzi beiju yiyizali. : yeketemayitumi adebabayochi beineziya bemich'awetu wenidochina setochi lijochi yimolalu. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. bezihi werati bezihi hizibi k'ireta 'ayini zenidi dinik'i bihoni; bewinu beine 'ayini zenidi degimo dinik'i yihonalini? yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. ineho; hizibeni kemisirak'i midirina kemi'irabi midiri adinewalehu: : amet'achewalehumi; beiyerusalemimi wisit'i yinorale: inerisumi hizibi yihonunyalu; inemi beiwinetina bets'idik'i amilaki ihonachewalehu. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. mek'idesu yisera zenidi yeserawiti geta yeigiziabiheri beti ketemeseretebeti k'eni jemiro kenebiyati afi yihini k'ali bezihi zemeni yesemachihu inanite hoyi; ijachihuni aberitu. : kezuya werati asik'edimo lesewina leinisisa waga alineberemina: inemi sewini hulu bewenidimu layi asinesiche neberina keasich'enak'wi yetenesa lemigebawina lemiwet'awi selami alineberemi. : ahuni gini inide k'edemewi zemeni bezihi hizibi k'ireta layi alihonimi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : negeri gini selamini izeralehu: weyinu firewini yiset'al; midirimi azimerawani tawet'alechi; semayatimi t'elachewini yiset'alu: lezhimi hizibi k'ireta yihini negeri hulu awerisalehu. : yeyihuda betina yeisraeli beti hoyi; beahizabi zenidi irigimani inide neberachihu; inidihi adinachihwalehu; bereketimi thonalachihu: atifiru; ijachihunimi aberitu. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilalina. abatochachihu ijigi basik'ot'unyi gize kifu lemadiregi inidasebihi; inidalitets'ets'etihumi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri; : inidihi dagimenya beiyerusalemina leyihuda beti bezihi werati begonetini aderigi zenidi asibalehu: atifiru. : yemitiseruti negeri yihi newi: iyanidanidachihu kebalinjirachihu gari iwinetini tenegeru: beberi adebabayachihumi yeiwinetinina yeselamini firidi firedu: : hulachihumi bebalinjirachihu layi kifuni negeri belibachihu atasibu: yehasetinimi mehala atiwidehu: yihini negeri hulu it'elalehuna; yilali igiziabiheri. : yeserawiti geta yeigiziabiheri k'ali wede ine inidihi sili met'a. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. yearatenyawu weri ts'omi yeamisitenyawu yesebatenyawu yeasirenyawu weri ts'omi leyihuda beti desitana tedila yehasetimi be'alati yihonali: silezihi iwinetinina selamini widedu. : yeserawiti geta igiziabiheri inidihi yilali. bebizu ketemochi yemik'emet'u ahizabi gena yimet'alu: : beandiditimi ketema yeminoru sewochi. igiziabiherini inilemini zenidi; yeserawitini geta igiziabiherini inifeligu zenidi nu inihidi: inemi ihedalehu iyalu wede lela ketema yihedalu. : bizu wegenochina hayilenyochi ahizabi beiyerusalemi yeserawitini geta igiziabiherini yifeligu zenidi; igiziabiherinimi yileminu zenidi yimet'alu. : yeserawitimi geta igiziabiheri inidihi yilali. beziya zemeni keahizabi k'wanik'wa hulu asiri sewochi yeaniduni ayihudawi sewi libisi zerifi yizewi. igiziabiheri keinanite gari inidale semitenalina keinanite gari inihidi yilalu.

yeigiziabiheri k'ali shekimi besediraki midiri layi newi; bedemasik'omi layi yarifali: yeigiziabiheri 'ayini wede sewina wede israeli negedi hulu zenidi newi: degimomi bedarichawa balechiwi behamati layi; ijigi t'ebibenyocho behonu bet'irosina besidona layi newi. : t'irosimi mishigini lerasiwa seritalechi; birunimi inide aferi t'iruwinimi werik'i inide menigedi ch'ik'a akemachitalechi. : ineho; geta yigefifatali; bebahirimi layi yalewini biritatiwani yimetali: irisiwami beisati tibalelechi. : asik'elona ayita tiferalechi: gaza degimo ayita ijigi titamemalechi: ak'aronimi inidihu; tesifawa yik'oret'alina: nigusumi kegaza yit'efali; beasik'elonami yemik'emet'i ayigenyimi. : yetedebalek'e wegeni beazat'oni yik'emet'ali; yefilisit'iemawyaninimi ti'ibiti at'efalehu. : demunimi keafu wisit'i rikusunimi negeri ket'irisu mekakeli asiwegidalehu: irisumi degimo leamilakachini k'ireta yihonali: beyihudami inide alek'a yihonali; ak'aronimi inide iyabusawi yihonali. : inemi manimi inidayihedina inidayimelesi inide t'ebak'i t'ori hono bebete zuriya seferi aderigalehu: ahunimi be'ayine ayichalehuna kezih behwala asich'enak'i ayilifibachewimi. : anichi yets'iyoni liji hoyi; ijigi desi yibelishi: anichi yeiyerusalemi liji hoyi; ilili beyi: ineho; nigusishi ts'adik'ina adanyi newi: tihhutimi hono beahiyami; beahiyayitu giligeli bewirich'ayitu layi tek'emot'o wede anichi yimet'ali. : seregelawinimi keefiremi feresunimi keiyerusalemi at'efalehu: yeselifumi k'esiti yiseberali; leahizabimi selamini yinagerali: gizatumi kebahiri isike bahiri; kewenizumi isike midiri daricha dirisi yihonali. : leanichimi degimo sile k'ali kidanishi dumi; isirochishini wiha kelelebeti gwidigwadi awit'ichalehu. : inanite betesifa yemitinoru isirochi hoyi; wede ts'inu amiba temelesu: huleti ti'ifi adirige inidimelisilishi zare ingirishalehu. : yihudani leine getirealehu: k'esituni beefiremi molichealehu: ts'iyoni hoyi; lijochishini begiriki lijochi layi asinesalehu; anichinimi inide hayali sewi seyifi aderigishalehu. : igiziabiherimi beinerisu layi yigetet'ali; filats'awimi inide mebrek'i yiwet'ali: geta igiziabiherimi meleketini yinefali; bedebubimi 'awilo nefasi yihedali. : yeserawiti geta igiziabiheri yit'ebik'achewali: inerisumi yibeluachewali; yewenich'ifunimi dinigayochi yiregit'alu: inide weyini t'ejimi yit'et'uachewali; inide t'iawowochimi inide mesewiyami ma'izenochi yetemolu yihonalu. : beziyami k'eni amilakachewi igiziabiheri inide hizibu meniga yadinachewali: inerisumi leakilili inidemihonu inide keberu dinigayochi yihonalu; bemidirumi layi yibilech'elech'alu. : begonetu inideti talak'i newi! wibetusi inideti talak'i newi! ihili gobezazituni; gushi t'ejimi k'onejajituni yalemelimali.

10

behwalenyawi zinabi gize keigiziabiheri zenidi zinabuni leminu: igiziabiheri mebrek'i yaderigali: irisumi yebeligi zinabini leyanidanidumi bameda wisit'i sarini yiset'ali. : terafimi kenitunetini tenagirewalina; miwaritenyochimi wishetini ayite-

walina: hiliminimi yemiayyu behaseti tenagirewali; bekenitumi yats'inalanu: irenyami yelachewimina inide begochi tek'ibezibizewali tech'enik'ewimali. : k'wit'aye beirenyochi layi nedidoali; awira fiyelochinimi ik'et'alehu: yeserawiti geta igiziabiherimi yeyihudani beti menigawini gobinyitoali; beselifimi wisit'i inidale inide kiburu feresi yaderigachewali. : keirisu zenidi yema'izenu dinigayi; keirisumi zenidi chinikaru; keirisumi zenidi yeselifu k'esiti; keirisumi zenidi asigebariwi hulu beanidi layi yimet'alu. : beselifimi gize t'elatochachewini bemenigedi ch'ik'a wisit'i inidemiregit'u hayalani yihonalu: igiziabiherimi keinerisu gari newina yiwagal; feresenyochimi yafiralu. : wedijachewalehuna yeyihudani beti aberetalehu; yeyosefinimi beti adinalahu: adeladilachewalehumi: imelisachewalehu: inemi amilakachewi igiziabiheri nenyina; inemi isemachewalehuna inidali'aliwachewi yihonalu. : yeefiremimi sewochi inide hayalani yihonalu; libachewimi yeweyini t'ejini inide t'et'a sewi desi yilewali: lijochachewimi ayitewi desi yilachewali; libachewimi beigiziabiheri haseti yaderigali. : tebezhicheachewalehuna befuch'eti t'eriche isebesibachewalehu: k'edimomi bezitewi inide neberu yibezalu. : beahizabimi mekakeli biz-erachewi inikwa beruk'i ageri salu yasibunyali; kelijochachewimi gari behiyiweti yinoralu; yimelsumali. : kegibits'imi midiri imelisachewalehu; keasorimi isebesibachewalehu: wede gele'adina wede libanos midiri amet'achewalehu; yemibek'ami bota ayigenyilachewimi. : irisumi bech'linik'i bahiri yalifali; yebahirinimi mogedi yimetali; yewenizumi t'ilik'i hulu yiderik'ali: yeasorimi ti'ibiti yiwaredali; yegibits'imi betire menigisiti yirik'ali. : beamilakachewi beigiziabiheri aberetachewalehu; besimumi yimekalu; yilali igiziabiheri.

11

libanos hoyi; dejojichini kifeti; isatimi zigibawochihini tibila. : yet'idi zafi hoyi; zigiba wedik'oolina; keberitewochimi t'efitewalina wayi beli: inanitemi yebasani zafochi hoyi; ts'inuwi ch'aka tek'orit'oolina wayi belu. : yeirenyochi kibiri tewaridoalina yewayitachewi dimits'i tesemitoali: yeyoridanosi ti'ibiti tewaridoalina yeanibesochi gisati dimits'i tesemitoali. : amilake igiziabiheri inidihili biloali. leiridi yemihonutini begochi t'ebik'i. : yegezuachewi yariduachewali; rasachewinimi inide bedelenyochi adirigewi ayik'ot'irumi: yeshet'uachewimi. bale t'ega honenalina igiziabiheri yimesigeni yilalu: irenyochachewimi ayirarulachewimi. : keinigidihi wedihi bemidiri layi leminoru alirarami; yilali igiziabiheri: inehomi; sewini hulu bebalinijerawina benigusu iji asalife iset'alehu: midiritunimi yimetalu; keijachewimi aladinachewimi. : inemi leiridi yemihonutini begochi; yemenigawini chigirenyochi t'ebek'ihu. huleti betirochinimi wesedihu: yeanidituni simi wibeti yehuletenyayitunimi simi maseriya biye t'erahu: menigawinimi t'ebek'ihu. : beanidi werimi sosituni irenyochi at'efahu: nefisemi tesekek'echachewi; nefisachewimi degimo ineni t'elachi. : inemi. inaniteni alit'ebik'imi: yemi-

motewi yimuti; yemit'efawimi yit'ifa: yek'erewimi iyanidanidu yebalinijerawini siga yibila alihu. : inemi kehizibochi hulu gari yegebahutini k'ali kidaneni aferisi zenidi wibeti yetebalechiwini betireni wesije k'oret'ihu. : beziyami k'eni teseberechi: inidihumi ineni yetemeleketu yemenigawi chigirenyochi yeigiziabiheri k'ali inide nebere awek'u. : inemi. desi biloachihu inide hone wagayeni sit'unyi: yalezia gini tewuti alihu. inerisumi lewagaye selasa biri mezenu. : igiziabiherimi. yetesimamubetini yekereberewini wagayeni begimija betu wisit'i anurewi alenyi. inemi selasawini biri wesije beigiziabiheri beti balewi begimija betu wisit'i anorihuti. : beyihudana beisraeli mekakeli yalewinimi wenidimamachineti isebiri zenidi maseriya yetebalechiwini huletenyayituni betireni k'oret'ihu. : igiziabiherimi inidih alenyi. dagimenyami yesenefini irenya 'ik'a wisedi. : ineho; beageru wisit'i irenya asinesalehu: irisumi yet'efawini ayasibimi; yebazenewini ayifeligimi; yeteseberewini ayit'eginimi: yedanewinimi ayik'elibimi; negeri gini yesebawini siga yibelali; sekonawinimi yik'et'at'imali. : menigawini lemitewi leminaminite irenya weyolet! seyifi bekiniduna bek'enyi 'ayinu layi yihonali: kinidumi at'ibik'a tiderik'alechi; k'enyi 'ayinum fets'imo tich'elimalechi.

12

sile israeli yetenegere yeigiziabiheri k'ali shekimi yihi newi. semayatini yezerega; midirinimi yemeserete; yesewinimi menifesi bewisit'u yesera igiziabiheri inidih yilali. : ineho; iyerusalemini bezuriyawa laluti leahizabi hulu yemenigedgedi wanich'a aderigatalehu: degimomi iyerusalemi sitikebebi beyihuda layi inidihu yihonali. : beziyami k'eni iyerusalemini leahizabi hulu kebadi dinigayi aderigatalehu: yemishekemuati hulu ijigi yik'osilalu: yemidirimi ahizabi hulu belayiwa layi yikemachalu. : beziya k'eni; yilali igiziabiheri; feresini hulu bediniga'te; tek'emach'inimi beibidineti imetalehu: 'ayinochenimi beyihuda layi ikefitalehu; yeahizabinimi feresochi hulu be'iwirineti imetalehu. : yeyihudami alek'ochi belibachewi. beiyerusalemi leminoru beamilakachewi beserawiti geta beigiziabiheri biritati ale yilalu. : beziya k'eni yeyihudani alek'ochi beinich'eti mekakeli inidale tinitagi; benedochimi mekakeli inidale inide fana nebelibali aderigachewalehu: bek'enyina begira bezuriya yalutini ahizabi hulu yibelalu: keziyami wediya iyerusalemi besifirawa beiyerusalemi tinoralechi. : igiziabiherimi yedawiti beti kibirina yeyerusalemi sewochi kibiri beyihuda kibiri layi inidayitabeyi yeyihudani dinikwanochi asik'edimo yadinali. : beziya k'eni igiziabiheri beiyerusalemi leminoruti yemakitilachewali: beziyami k'eni keinerisu mekakeli dekamawi inide dawiti yihonali: yedawitimi beti befitachewi inide igiziabiheri meliaki inide amilaki yihonali. : beziyami k'eni beiyerusalemi layi yemimet'utini ahizabi hulu lemat'ifati igadalelu. : bedawitimi beti layi; beiyerusalemini beminoruti layi; yemogesinina yelimenani menifesi afesialehu: wede irisumi wede weguti yimeleketalu: sewimi

leanidiya liju inidemiya'ek'isi yalek'isuletali; sewimi lebekwiri liju inidemiya'zini beme'ara hazeni yazinuletali. : beziya k'eni begemidoni meda inide neberewi inide hadadirimoni lik'iso talak'i lik'iso beiyerusalemi yihonali. : midiritumi talek'isalechi: iyanidanidu wegeni lebichawi; yedawiti beti wegeni lebichawi; setochachewimi lebichachewi: yenatani beti wegeni lebichawi; setochachewimi lebichachewi: yelewi beti wegeni lebichawi; setochachewimi lebichachewi: yesemei wegeni lebichawi; setochachewimi lebichachewi: yek'eruti wegenochi hulu iyanidanidu wegeni lebichawi; setochachewimi lebichachewi yalek'isalu.

13

beziya k'eni ledawiti betina beiyerusalemi leminoru kehat'iatina kerikwiseti yemiyanets'a minich'i yikefetali. : beziya k'eni; yilali yeserawiti geta igiziabiheri; yet'a'otatini simi kemidiri at'efalehu; keziyami behwala ayitasebumi: degimomi hasetenyochini nebiyatina rikusi menifesini kemidiri layi asiwegidalehu. : manimi degimo tinibiti binageri yeweleduti abatuna inatu. anite beigiziabiheri simi hasetini tenagirehalina behiyiweti atinorimi yilutali: tinibitini sinageri yeweleduti abatuna inatu yiwegutali. : beziyami k'eni nebiyatu hulu tinibitini sinageru iyanidanidu sile raiyu yafirali: yatalilumi zenidi yemak'i libisi ayilebisumi. : irisu gini. ke-tanashinete jemiro bariya honye neberihuna gebere sewi nenyi inji nebiyi ayidelehumu yilali. : sewimi. yihi beijihi mekakeli yale k'wisili minidiri newi? yilewali. irisumi. bewedajochi beti yek'oselihuti k'wisili newi yilali. : seyifi hoyi; balinijeraye behonewi sewi beirenayaye layi nik'a; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: irenyawini mita; begochumi yibetalu: ijenimi betananashochi layi imelisalehu. : bemidirimi hulu layi huleti kifili tek'orit'ewi yimotalu; yilali igiziabiheri: sositenyawimi kifili beirisawa wisit'i yik'erali. : sositenyawinimi kifili wede isati agebalehu; birimi inidemine't'iri anet'irachewalehu; werik'imi inidemifeteni ifetinachewalehu: inerisumi simeni yit'eralu; inemi isemachewalehu: inemi. yihi hizibe newi ilalehu: irisumi. igiziabiheri amilake newi yilali.

14

ineho; yeigiziabiheri k'eni yimet'ali; bizibezashinimi bewisit'ishi yikafelalu. : ahizabinimi hulu beiyerusalemi layi leselifi isebesibalehu: ketemayitumi tiyazalechi; betochimi yibezebezu; setochimi yineweralu: yeketemayitumi ikwileta lemiriko yiwet'ali; yek'erewi hizibi gini keketema ayit'efami. : igiziabiherimi yiwet'ali; beselifimi k'eni inide tewaga keineziya ahizabi gari yiwagali. : beziyami k'eni igirochu beiyerusalemi tiyiyu bemisirak'i bekuli balewi bedebere zeyiti layi yik'omalu: debere zeyitimi bemekakeli wede misirak'ina wede mir'irabi yisenet'ek'ali; ijigimi talak'i shelek'o yihonali: yeterarawimi ikwileta wede semeni; ikwileta'wimi wede debubi yirik'ali. : yeterarochimi shelek'o

isike ats'eli yiderisalina beterarochi shelek'o tisheshalachihu: beyihudami nigusi be'oziyani zemeni kehonewi kemidiri menawet'i fiti inide sheshachihu tisheshalachihu: amilake igiziabiherimi kek'idusanu hulu gari yimet'ali. : beziyami k'eni beredona wirich'i inji birihani ayihonimi. : anidi k'enimi yihonali; irisumi beigiziabiheri zenidi yetawek'e yihonali: k'enimi ayihonimi; lelitimi ayihonimi: simeshimi birihani yihonali. : beziyami k'eni yehiyiweti wiha keiyerusalemi yiwet'ali: ikwiletawi wede misirak'u bahiri; ikwiletawimi wede mi'irabu bahiri yihedali: yihi bebegana bekiremiti yihonali. : igiziabiherimi bemidiri hulu layi yinegisali: beziya k'eni igiziabiheri anidi; simumi anidi yihonali. : midiri hulu kegeba jemiyo beiyerusalemimi debubi bekuli isikalechiwi isike remoni diresi telewit'a inide 'areba tihonalechi: irisiwami kefi kefi tilalechi; kebiniyamimi beri jemiyo isike fitenyawi beri sifira isike ma'izenu beri diresi; kehananielimi ginibi jemiyo isike nigusu met'imek'iya diresi besifirawa tinoralechi. : sewochimi yinorubatali; keziyami wediya irigimani ayihonimi: iyerusalemimi tezela tinoralechi. : igiziabiherimi keiyerusalemi gari yetewagutini ahizabi hulu yemik'esifibeti cheneferi yihi newi: beigirachewi sik'omu sigachewi yibesebisali; 'ayinochachewimi be'ayinesibachewi wisit'i yibesebisalu; milasachewimi beafachewi wisit'i yibesebisali. : beziyami k'eni keigiziabiheri zenidi talak'i shibiri beinerisu layi yihonali: iyanidanidumi yebalinijerawini iji yiyizali; ijumi bebalinijerawi iji layi yinesali. : yihudami degimo beiyerusalemi wisit'i hono yiwagali: bezuriyami yaluti yeahizabi hulu habiti ijigi bizu werik'ina biri libisimi yisebesebali. : beferesina bebek'ilo; begimelina beahiya; beziyami seferi bale inisisa hulu layi yehone cheneferi inideziya yale cheneferi yihonali. : beiyerusalemi layi kemet'uti keahizabi hulu yek'eruti hulu lenigusu leserawiti geta leigiziabiheri yisegidu zenidi; yedasi be'alinimi yakebiru zenidi beye'ametu yiwet'alu. : kemidiri wegenochi hulu lenigusu leserawiti geta leigiziabiheri yisegidu zenidi wede iyerusalemi lemawayet'u leinerisu zinabi ayizenibilachewimi. : yegibits'imi wegeni bayiwet'a wedeziyami bayimet'a; igiziabiheri yedasi be'alini yakebiru zenidi yemawayet'utini ahizabi yemik'esifibeti cheneferi beirisu layi yihonali. : yegibits'i k'it'ati; yedasi be'alinimi yakebiru zenidi yemawayet'uti yeahizabi hulu k'it'ati inidezihi yihonali. : beziya k'eni beferesochi shakwira layi. leigiziabiheri yetek'edese tebilo yits'afali: beigiziabiherimi beti yalu minichetochi bemesewiyawi fiti inidalu dakawochi yihonalu. : beiyerusalemina beyihuda yalu minichetochimi hulu leserawiti geta leigiziabiheri yetek'edesu yihonalu: yemisewutimi sewochi hulu yimet'alu keineziyami wesidewi yik'ek'ilubachewali: beziyami k'eni beserawiti geta beigiziabiheri beti kene'anawiwi keinigidihi wediya ayigenyimi.

bemilikiyasi iji leisraeli yehone yeigiziabiheri k'ali shekimi yihi newi. : wedijachihwalehu; yilali igiziabiheri: inanite gini. bemini wedediheni? bilachihwali. 'esawi yeya'ik'obi wenidimi alineberemini? yilali igiziabiheri: ya'ik'obinimi wededihu; 'esawinimi t'elahu: : terarochunimi bereha aderegihwachewi; risitunimi lemidire beda k'eberochi asalife set'ehwachewi. : edomiyasi. inya ferisenali; negeri gini yeferesewini meliseni inis-eraleni bili; yeserawiti geta igiziabiheri inidihili yilali. inerisu yiseralu; ine gini aferisalehu: besewochimi zenidi. yebedeli darichana igiziabiheri lezelalemi yetek'ot'awi hizibi yibalali. : 'ayinochachihumi yayalu; inanitemi. igiziabiheri keisiraeli daricha wediya talak'i yihuni tilalachihu. : inanite simeni yemitak'alilu kahinati hoyi; liji abatanu; bariyami getawini yakebiralu: inesi abati kehonihu kibire wedeti ale? getasi kehonihu meferate wedeti ale? yilali yeserawiti geta igiziabiheri. inanitemi. simihini yak'alelini beminidiri newi? bilachihwali. : bemesewiyaye layi rikusi injera tak'eribalachihu. inanitemi. yarekesinihi beminidiri newi? bilachihwali. yeigiziabiheri gebeta yetenek'efe newi bemaletachihu newi. : 'iwiri mesawi'tinimi sitak'eribu yihi kifu ayidelemini? anikasawinina yetamemewini sitak'eribu yihi kifu ayidelemini? yanini lealek'ahi ak'iribi: bewinu beanite desi yilewawini? weyisi fithihini yik'ebelalini? yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : ahunimi ts'egani yiset'eni zenidi igiziabiherini leminu: yihi keijachihu yeteset'e sihoni keto fitachihuni yik'ebelalini? yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : bemesewiyaye layi isatini bekenitu inidatak'at'ilu keinanite zenidi deji yemizega sewi minewi betegenye! beinanite desi ayilenyimi; k'wiribaninimi keijachihu alik'ebelimi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : kets'ehayi mewich'a jemiro isike megibiyawa diresi sime beahizabi zenidi talak'i yihonalina: beyesifirawimi lesime 'it'ani yat'inalu; nits'uhimi k'wiribani yak'eribalu: sime beahizabi zenidi talak'i yihonalina; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : inanite gini. yeigiziabiheri gebeta rikusi newi: firewina mebilumi yetenak'e newi bemaletachihu asinek'efachihuti. : inanite. ineho; yihi dikami newi bilachihu t'ik'i alachihubeti; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: bek'imiya yeyazachihutinimi anikasawinimi yetamemewinimi ak'iribachihwali: inidihu k'wiribanini tamet'alachihu: bewinu keijachihu yihini lik'ebelewini? yilali igiziabiheri. : ine talak'i ngusi nenyina; yilali yeserawiti geta igiziabiheri; simemi beahizabi zenidi yetefera newina bemenigawi wisit'i tebatu iyalewi legeta tesilo newirenyawini yemisewa shenigayi sewi rigumi yihuni.

ahunimi inanite kahinati hoyi; yihi tiizazi leinanite newi. : lesime kibiri tiset'u zenidi batitemu; belibachihumi batarideriguti; yilali yeserawiti geta igiziabiheri; irigimani isedidibachihwalehu; bereketachihunimi iregimatalehu: ahunimi belibachihu

aladeregachihutinima ine regimeatalehu. : ineho; kinidachihuni igesits'alehu; yemesiwa'itachihunimi fanidihu befitachihu layi ibetinalehu: keirusumi gari beanidineti tiwesedalachihu. : k'ali kidane kelewi gari yihoni zenidi yihini tiizazi inide sededihulachihu tawik'alachihu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : k'ali kidane keirusu gari yehiyiwetina yeselami k'ali kidani nebere: yifera zenidimi inerisuni set'ehuti: irisumi ferany; kesimemi yetenesa deneget'e. : yeiwineti higi beafu wisit'i neberechi; bekenifer-umi wisit'i bedeli alitegenyebetimi: keinemi gari beselamina bek'inineti hede; bizu sewochinimi kihat'iatu melese. : kahinu yeserawiti geta yeigiziabiheri meliikitenya newina keniferochu iwik'etini yit'ebik'u zenidi yigebachewali; sewochimi higinu keafu yifeligu zenidi yigebachewali. : inanite gini kemenigedu fek'ek'i bilachihwali: behigimi bizu sewochini asenakilachihwali: yelewinimi k'ali kidani asinewirachihwali; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : silezihi menigedeni inidalit'ebek'achihu; behigimi lesewi fitu itidadalachihu met'eni; ine degimo behizibi hulu yiti yetenak'achihuna yetewaredachihu adirigeachihwalehu. : lehulachini anidi abati yaleni ayidelemini? anidi amilakisi yefet'erene ayidelemini? yeabatochachinini k'ali kidani lemasinek'efi inya iyanidachachini wenidimachinini sile mini atalelini? : igiziabiheri yewededewini mek'idesi yihuda arikisoalina; yeinigidawinimi amilaki liji misiti adirigo agibitoalina yihuda ataliloali; beisraelina beyerusalemi wisit'i rikwiseti tesoritoali. : yihini kemiyaderigi sewi; igiziabiheri yemit'erawinina yemimelisewini leserawitimi geta leigiziabiheri k'wiribani yemiyak'eribewini keya'ik'obi dinikwani yat'efali. : yihinimi degimo adirigachihwali: igiziabiheri k'wiribanuni dagimenya inidayimeleketi; keijachihumi bedesita inidayik'ebelewi mesewiyawini beinibana belik'iso behazanemi tikedinalachihu. : inanitemi. sile minidiri newi? bilachihwali. misitihini balinijerahina yek'ali kidaninhi misiti hona salechi irisiwani atalilehatalina igiziabiheri beanitena belijineti misitihini mekakeli misikiri sile hone newi. : igiziabiheri yehiyiwetini menifesi anidi adirigo t'ebik'olini yelemeni? irisumi yemifeligewi minidiri newi? zeri ayidelemini? silezihi menifesachihuni t'ebik'u; manimi yelijnineti misituni ayatalili. : mefatatini it'elalehu; yilali yeisiraeli amilaki igiziabiheri; libusunimi begifi sira yemikedinewini sewi it'elalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: silezihi inidatatilulu menifesachihuni t'ebik'u. : igiziabiherini bek'alachihu atakitachihwali. inanitemi. yataketinewi beminidiri newi? bilachihwali. kifuni yemiyaderigi hulu beigiziabiheri zenidi melikami newi; irisumi beinerisu desi yilewali: weyisi. yefiridi amilaki wedeti ale? bemaletachihu newi.

ineho; meliikitenyayeni ilikalehu; menigedinimi befite yasitekakilali: inanitemi yemitifeliguti geta bedinigeti wede mek'idesu yimet'ali: yemitiwedutimi yek'ali kidani meliikitenya; ineho; yimet'ali; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : negeri gini irisus inide anit'irenya isatina inide at'abi samuna

newina yemimet'abetini k'eni metagesi yemichili mani newi? irisusi betegelet'e gize yemik'omi mani newi? : irisumi birini inidemiyanet'irina inidemiya'tera sewi yik'emet'ali; yelewinimi lijochi ya'terali; inide werik'ina inide birimi yanet'irachewali; inerusumi leigiziabiheri bet'sidik'i k'wiribanini yemiyak'eribu yihonalu. : igiziabiherimi inide durowi zemenina inide k'edemuti 'ametati beyihudana beiyerusalemi k'wiribani desi yilewali. : lefiridi wede inanite ik'eribalehu: bemetetenyochina beamenizirochi; behasetimi bemimilu; yeminidenyawini demewezi bemikelekilu; mebeletitunina diha adeguni bemiyasich'enik'u; yemets'atenyawinimi firidi bemiyat'amimu; inenimi bemayiferu layi fet'ani misikiri ihonibachewalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : ine igiziabiheri alilewet'imi: inanite yeya'ik'obi lijochi hoyi; silezihi yet'efachihu ayidelachihumi. : keabatochachihu zemeni jemiri kesiri'ate fek'ek'i bilachihwali; irisiwanimi alit'ebek'achihumi. wede ine temelesu; inemi wede inanite imelesalehu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. inanite gini. yeminimelesewi beminidiri newi? bilachihwali. : sewi igiziabiherini yiserik'alini? inanite gini ineni serik'achihwali. inanitemi. yeserek'inihi beminidiri newi? bilachihwali. beasiratina bebekwirati newi. : inanite; yihi hizibi hulu; ineni serik'achihwalina beirigimani rigumochi nachihu. : bebete wisit'i mebili inidihoni asiratuni hulu wede gotera agibu: yesemayinimi mesikoti balikefitilachihu; bereketinimi atirefirife balafesisilachihu bezihi fetinunyi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : sile inanite nek'ezuni igesits'alehu; yemidirachihunimi fire ayat'efami: beirishachihumi yalewi weyini firewini ayaregifiimi; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : yetedila midiri tihonalachihuna ahizabi hulu bits'u'ani bilewi yit'eruachihwali; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : k'alachihu beine layi difireti honoali; yilali igiziabiheri. inanite gini. beanite layi defireni yetenagerinewi beminidiri newi? bilachihwali. : inanitemi. igiziabiherini mageligeli kenitu newi: tiizazunisi bemet'ebek'i; beserawiti geta beigiziabiheri fiti hazenitenyochi honeni bemehedi mini yirebanali? : ahunimi yemitabeyutini sewochi bits'u'ani bileni init'erachewaleni: kifunimi yemiseru ts'enitewali igiziabiherinimi yifetatenalu; yamelit'alumi bilachihwali. : yeziyani gize igiziabiherini yemiferu irisi beirisachewi tenegageru: igiziabiherimi ademet'e; semami; igiziabiherinimi lemiferu simunimi lemiyasibu yemetasebiya mets'ihafi befitu tets'afe. : ine bemiserabeti k'eni inerisu yeine genizebi yihonalu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri: sewimi yemiyagegilewini lijuni inidemimiri; inidihu imirachewalehu. : temelisachihumi bet'sadik'una behat'iatenyawi mekakeli; leigiziabiheri bemigezawina bemayigezawi mekakeli tileyalachihu.

lali yeserawiti geta igiziabiheri. : negeri gini simeni lemitiferuti leinanite yets'idik'i ts'ehayi tiwet'alachihwalechi; fewisimi bekinifochiwa wisit'i yihonali: inanitemi tiwet'alachihu; inide seabami imibosa tifenech'alachihu. : bemiserabeti k'eni bedelenyochi keigirachihu ch'ama betachi amedi yihonaluna inanite tiregit'uachewalachihu; yilali yeserawiti geta igiziabiheri. : leisiraeli hulu siriatinina firidini adirige bekorebi yazezihutini yebariyayeni yemuseni higisibu. : ineho; talak'una yemiyasiferawi yeigiziabiheri k'eni sayimet'a nebiyuni eliyasini ilikilachihwalehu. : met'ichemi midirini beirigimani inidali met'a irisu yeabatochini libi wede lijochi; yelijochinimi libi wede abatochi yimelisali.

ineho; inide midija isati yeminedidi k'eni yimet'ali: ti'ibitenyochina hat'iatini yemiseru hulu geleba yihonalu: yemimet'awimi k'eni yak'at'ilachewali; sirinina k'irinich'afinimi ayitewilachewimi; yi-

1

misiguni newi bekifuwochi mikiri yalihede; behat'iatenyochimi menigedi yalik'ome; bewazenyochimi weniberi yalitek'emet'e. negeri gini beigiziabiheri higi desi yilewali; higinimi bek'enina beleliti yasibali. irisumi bewiha fesashochi dari inide tetekelechi; firewani mayegizewa inidemitset'i; k'it'eliwami inidemayiregifi zafi yihonali: yemiserawimi hulu yikenaweniletali. kifuwochi inidihi ayidelumi; negeri gini nefasi t'erigo inidemi-wesidewi tibiya nachewi. silezihi kifuwochi befiridi; hat'iatenyochimi bets'adik'ani mahiberi ayik'omumi. igiziabiheri yets'adik'anini menigedi yawik'alina; yekifuwochi menigedi gini tit'efalechi.

2

ahizabi lemini yagwiremerimalu? wegenochisi lemini kenituni yinageralu? yemidiri negesitati tenesu; alek'ochimi beigiziabiherina bemesihhu layi inidihi silu temakeru. maseriyachewini inibet'isi; gemedachewinimi keinya init'ali. besemayi yeminori irisu yisik'ali; getami yisalek'ibachewali. beziyani gize bek'wit'awi yinagerachewali; beme'atumi yawikachewali. ine gini niguseni shomihu betek'edesewi teraraye bets'iyoni layi. tiizazuni inageralehu: igiziabiheri aleniyi. anite lije nehi; ine zare weledihuhi. leminenyi; ahizabini lerisitihi yemidirinimi daricha legizatihi iset'ihalehu. bebireti betiri tit'ebik'achewalehi; inide shekila seri 'ik'awochi tik'et'ek'it'achewalehi. ahunimi inaniti negesitati; libi adirigu: inaniti yemidiri ferajochimi; tegesets'u. leigiziabiheri befirihati tegezu; bere'adimi desi yibelachihu. tegisats'uni tek'ebebu geta inidayik'ot'a inanitemi bemenigedi inidatit'efu; k'wit'awi fet'ina tinedidalechina. beirisu yetamenu hulu yetemesegenu nachewi.

3

keliju keabeselomi fiti besheshe gize yedawiti mezimuri. abetu; yemiyasich'enik'unyi mininya bezu! bene layi yemik'omuti bizu nachewi. bizu sewochi nefiseni. amilakishi ayadinishimi aliwati. anite gini abetu; met'egiyaye nehi; kibirenina rasenimi kefi kefi yemitaderigewi anite nehi. bek'ale wede igiziabiheri ich'ohalehu ketek'edese terarawimi yisemanyali. ine tenyahu anik'elafahumi: igiziabiherimi degifonyalina nek'ahu. kemikebibunyi kealafi hizibi aliferami. tenesi; abetu: amilake hoyi; adinenyi: anite yet'elatocheni menigaga metitehalina; yekifuwochinimi t'irisi sebirehalina. madani yeigiziabiheri newi; berekethimi behizibihili layi newi.

4

lemezemirani alek'a bebegenawochi: yedawiti mezimuri. yets'idik'e amilaki bet'erahuti gize meleselinyi; bech'linik'etemi asefahilinyi: marennyi; ts'elotenimi sima. inaniti yesewi lijochi; isike meche diresi libachihuni takebidalachihu? igiziabiheri

bets'adik'u inide tegelet'e iwek'u: igiziabiheri wede irisu betet'arahu gize yisemanyali. tek'ot'u; negeri gini hat'iatini atadirigu: bemeniyachihu salachihu belibachihu asibu: zimi belu. yets'idik'ini mesiwa'iti sewu; beigiziabiherimi tamenu. begowini mani yasayenali? yemilu bizu nachewi. abetu; yefithi birihani belayachini tawek'e. belibe desitani ch'emerihi: kesinide firena keweyini kezeyitimi yilik'i beza. beselami itenyalehu anik'elafalehumi: abetu; anite bichahini beimineti asadirehenyalina.

5

lemezemirani alek'a bewashiniti: yedawiti mezimuri. abetu; k'aleni adimit'i; ch'uhetenimi asitewili: yelimenayeni k'ali adimit'i; nigusena amilake hoyi; abetu; wede anite its'eliyalehuna. bemaleda dimits'eni tisemalehi; bemaleda befithi ik'omalehu; it'ebik'alehumi. anite bedelini yematiwedidi amilaki nehina: kifu keanite gra ayadirimi. bekenitu yemimeku be'ayinochihi fiti ayinorumi: kifu adiragiwochini hulu t'elahi. hasetini yeminagerutini tat'efachewalehi: demi afisashunina shenigayuni sewi igiziabiheri yiys'eyefali. ine gini bemihiretihi bizati wede betihi igebalehu: aniteni bemefirati wede k'idisinahi mek'idesi isegidalehu. abetu; sile t'elatoche bets'idik'ihini miranyi: menigedeni befithi ak'ina. beafachewi iwineti yelemina; libachewimi kenitu newi: gwirorochewi yetekefete mek'abiri newi: bemilasachewi yishenegilalu. abetu; firedibachewi; bemikirachewimi yiwidek'u: sile kifatachewimi bizati asadidachewi; inerisu 'amits'ewibihalina. beanite yemitamenuti hulu gini desi yilachewali: lezelalemu desi yilachewali; inerisunimi tit'ebik'alehi: simihinimi yemiwedidu hulu beanite yimekalu. anite ts'adik'uni tibarikewalehina: abetu; inide gasha bemogesi kelehieni.

6

lemezemirani alek'a bebegenawochi sile siminitenya: yedawiti mezimuri. abetu; bek'wit'ahi atik'isefenyi; beme'atihimi atigesits'enyi. diwiyi nenyina abetu; marennyi: at'initoche tawikewalina fewisenyi. nefisemi ijigi tawekchi: anitemi abetu; isike meche diresi newi? abetu; temelese nefisenimi adinati; sile cherinetihimi adinenyi. bemoti yemiyasibihi yelemina; besiolimi yemiyameseginihi mani newi? bech'linik'ete dekimeyalehu: lelituni hulu aligayeni at'ibalehu; be'inibayemi menyitayeni arisalehu. 'ayine kek'wit'u 'iniba yetenesa tawekchi: ket'elatoche hulu yetenesa arejeu. 'amets'ani yemitaderigu hulu; keine rak'u; igiziabiheri yelik'isoyeni k'ali semitoalina. igiziabiheri limenayeni semanyi: igiziabiheri ts'eloteni tek'ebele. t'elatoche hulu yiferu ijigimi yigosik'wilu: wede hwalachewi yimelesu; befith'inetimi yiferu.

7

abetu amilake; beanite tamenihu: kemiyasadidunyi hulu adinenyina awit'anyi; nefiseni inide anibesa

net'ik'ewi inidayisebiruwati; yemiadinina yemitadegi sayinori. abetu amilake; inidihisi kaderegihu; 'amets'ami beije binori; kifu laderegubinyimi kifuni melishelachewi bihoni; t'elatenimi bekenitu gefichewi bihoni; t'elati nefiseni yasadidati yaginyatimi; hiyiwetenimi bemidiri layi yiriget'ati; kibirenimi betibiya layi yawaridati. abetu; beme'atihu tenesi; bet'elatoche layi bek'wit'a tenesabachewi: abetu amilake; bazezihiwi tiizazi nik'a. yeahizabimi gubae yikebibilali; beinerisumi layi wede kefitamelesi. igiziabiheri beahizabi yiferidali: abetu; inide ts'idik'e firedilinyi; inide yewahinetemi yihunilinyi. yehat'iani kifati yit'ifa; ts'adik'uni gini ak'ina: igiziabiheri libunanina kwilalitini yimeremirali. igiziabiheri yets'idik'i gashaye newi libe k'inochini yemiadinachewi. igiziabiheri yeiwineti danya newi; hayilenyami tagashimi newi; huligizemi ayik'ot'ami. batimelesu gini seyifuni yisilali; k'esituni getere azegajemi: yemoti mesariyanimi azegajebeti; filats'awochunimi yemik'at'elu aderege. ineho; bet'amets'a tech'enek'e gudadini ts'enehe hat'iatinimi welede. gwidigwadini mase k'oferemi. baderegewimi gwidigwadi yiwedik'ali. gudadu berasu yimelesali; 'amets'awimi beanatu layi tiweridalechi. igiziabiherini inide ts'idik'u met'eni ameseginalehu; leli'uli igiziabiherimi simi izemiralehu.

8

lemezemirani alek'a bewashiniti: yedawiti mezimuri. abetu getachini; simihi bemidiri hulu ijigi temesegene; misiganahi besemayochi layi kefi kefi biloalina. kehits'anatina kemit'ebu lijochi afi misiganani azegajehi sile t'elatihi; t'elatinina k'imenyani lemat'ifati. yet'atochihini sira semayochini bayehu gize; ch'erek'anina kewakibitini anite yeserahachewini; tasibewi zenidi sewi minidiri newi? tigobeneyewimi zenidi yesewi liji minidiri newi? kemelaikiti ijigi t'ik'iti asanesihewi: bekibirina bemisigana zewidi kelelihewi. bejjochihimi sira hulu layi shomihewi: huluni keigirochu betachi asigezahileti; begochinimi lamochinimi hulu degimomi yemidire bedawini inisisocho; yesemayinimi wefochi yebahirinimi 'asochi; behairi menigedi yemihedewinimi hulu. abetu getachini; simihi bemidiri hulu ijigi temesegene.

9

lemezemirani alek'a: bemutilabeni: yedawiti mezimuri. abetu; belibe hulu ameseginihalehu; teamiratihinimi hulu inegiralehu. beanite desi yilenyali; hasetinimi aderigalehu: li'uli hoyi; lesimihi izemiralehu. t'elatoche wede huala betemelesu gize; yise-nakelalu kefitihimi yit'efalu. firidenina bek'eleni adirigehilinyalina: ts'idik'ini iyeferedihini bezufanihi layi tek'emet'ih. ahizabini gesets'ih; zinguwochinimi at'efahi; simachewinimi lezelalemi demesih. t'elatochi bet'ori lezelalemi t'efu; ketemochachewinimi aferesih; zikirachewimi beandineti t'efa. igiziabiheri gini lezelalemi yinorali;

zufanunimi leme-firedi azegaje: irisumi 'alemini bet's'idik'i yiferidatali; ahizabinimi bek'inineti yidanyachewali. igiziabiherimi ledihochi met'egiya honachewi; irisumi bemekerachewi gize redatachewi newi. simihini yemiyawik'u hulu beanite yitamenalu; abetu; yemishuhini atitewachewimina. bet's'iyoni leminori leigiziabiheri zemiru; beahizabimi mekakeli aderareguni nigeru: demachewini yemimerameri irisu asiboalina; yedihochinimi ch'uheti aliresamina. abetu; izenilinyi; t'elatochemi yemiyamet'ubinyini mekera iyi; kemoti dejochi kefi kefi yemitariderigenyi: misiganawini hulu inageri zenidi: bet's'iyoni liji be-dejochiwa bemadanahi desi yilenyali. ahizabi beseruti gwidigwadi wedek'u; beziyachimi besheshegwati wet'imedi igirachewi tet'emedechi. igiziabiheri firidini bemadiregi yetawek'e newi: hat'iatenyawi bejjochu sira tet'emed. hat'iatenyochi wede sioli yimelesalu; igiziabiherini yemiresu ahizabimi hulu. diha lezelalemi ayiresamina; yechigirenyochimi tesifachewi lezelalemi ayit'efami. abetu; tenesi: sewimi ayiberita; ahizabimi befitihi yiferedibachewi. abetu; firihatini belayachewi ch'anibachewi: ahizabi sewochi inide honu yiwek'u.

10

abetu; lemini rik'ehi k'omih? bemekerami gize lemini tisewerahe? behat'iatenya ti'ibiti diha yinadedali: basebuti tenikolachewi tet'emedu. hat'iatenya benefisu fek'adi yiwedetalina; 'amets'enyami yibarikali. hat'iatenya igiziabiherini abesach'ewi; inide k'wit'awimi bizati ayimeramerewimi beirisu fiti igiziabiheri yelemi. menigedu hulu yerese newi; firidihimi befitu yeferehe newi; t'elatochinimi hulu yigezachewali. belibu yilali. lelaji liji alitawekimi kifumi ayagenyenyimi. afu merigeminina shinigelani tenikolini yetemela newi: kemilasu betachi gudadina mekera newi. bemeniderochi meshemek'ya yik'emet'ali nits'uhanini besiwiri yigedili zenidi: 'ayinochumi wede diha yimeleketalu. inide anibesa bechigifi duri besiwiri yimehik'ali: dihawini lemenit'ek'i yadebali: dihawini yinet'ik'ewali beashikilawimi yisibewali. diha yiwaredali; yigobyal'ali: behayalanumi ijigi yiwedik'ali. belibumi yilali. igiziabiheri resitonyali: fets'imomi inidayayi fituni sewere. abetu amilaki hoyi; tenesi ijihimi kefi kefi tibeli: dihochini atirisa. hat'iatenya sile mini igiziabiherini asik'ot'awi? belibu. ayimeramerenyimi yilalina. ayehehi; anite kifatinina k'wit'ani timeleketalahina bejjihni fidawini lemesit'eti: diha rasuni leanite yitewali; lediha adegimi redatu anite nehi. yehat'iatenyanina yekifuni kinidi siberi; yehat'iatunimi bidirati kifeli lela isikemayigenyi diresi. igiziabiheri lezelalemi yinegisali: ahizabi kemiduru yit'efalu. igiziabiheri yedihochini minyoti sema; jorowimi yelibachewini asabi ademet'echi; firidu lediha adegina lechigirenya yidiregi zenidi; sewochi bemidiri layi afachewini kefi kefi madiregi inidayidegimu.

11

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. beigiziabiheri tamenihu: nefiseni. inide wefi wede tararochi tek'ibezibezhi inideti tiluatalachihu? hat'iatenyochi ineho k'esitachewini getirewalina; filats'achewinimi beawitari azegajitewalina; libe k'inochini besiwiri yinedifu zenidi. anite yeserahewini ineho inerisu afirisewalina: ts'adik'i gini mini aderege? igiziabiheri betek'edesewi mek'idesu newi: igiziabiheri; zulfanu besemayi newi: 'ayinochu wede diha yimeleketalu; k'inidibochumi yesewi lijochini yimeremiralu. igiziabiheri ts'adik'inina hit'iini yimeremirali: 'amets'ani yewededati gini nefisuni t'elitoali. wet'imedi behit'iani layi yazenibali isatina dini 'awilo nefasimi yets'iwachewi idili fenita newi. igiziabiheri ts'adik'i newina; ts'idik'inimi yiwedidali: k'inineti gini fituni tayewalechi.

12

lemezemirani alek'a: sile siminitenya yedawiti mezimuri. abetu; adinenyi: degi sewi alik'oalini; kesewi lijochimi metemameni godiloalina. irisi berisachewi kenitu negerini yinageralu: beshinigela keniferi huleti libi honewi yinageralu. yeshinigelani keniferochi hulu igiziabiheri yat'efachewali; talak'i negerini yemitanagerewini milasi: milasachinini inaberetaleni; keniferachini yeinya newi; getachini mani newi? yemilutini. sile dihochi mekera; sile chigirenyochi ch'uheti igiziabiheri. ahuni inesalehu yilali: medihanitini aderigalehu; belayumi igelit'alehu. bemidiri layi inide tefetene sebatu gize inide tet'ara biri. yeigiziabiheri k'alati yenets'u k'alati nachewi. abetu; anite t'ebik'eni; kezihichimi tiwilidi lezelalemi tadegeni. besewi lijochi zenidi minaminite kefi kefi bale gize kifuwochi bezuriyawu hulu yimelalesalu.

13

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. abetu; isike meche fets'imehi tiresanyalehi? isike meche fithini keine tisewiralehi? isike meche benefise imekakeralahu? tikazesi isike meche huligize yihonali? isike meche t'elate belaye yigwadedali? abetu amilake; iyenyi simanyimi: t'elate. ashenehuti inidayili; yemiyasich'enik'unyimi ine binawet'i desi inidayilachewi; lemotimi inidalitya 'ayinocheni abira. ine gini becherinetihi tamenihu; libemi bemedihani-tihi desi yilewali. yeredanyini igiziabiherini ameseginalahu; leli'uli igiziabiheri simimi izemiralehu.

14

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. senefi belibu. amilaki yelemi yilali. besirachewi rekesu; gosik'olu: bego negerini yemisera yelemi.2 yemiyasitewili igiziabiherinimi yemifeligi inidale yayi zenidi: igiziabiheri kesemayi yesewi lijochini temelekete. hulu 'amets'u beanidinetimi rekesu bego negerini yemisera yelemi: anidimi sinikwa yelemi. gwirorochewi yetekefete mek'abiri newi;

bemilasachewi shenegelu: kekeniferachewi betachi yeibabi merizi ale: afachewi merigeminina merarani temolitoali: demini lemafisesi igirachewi fet'ani newi: t'ifatina gwisik'wilina bemenigedachewi ale; yeselamini menigedi alawek'uatimina: igiziabiherini mefirati be'ayinachewi fiti yelemi. hizibeni inide injira yemibelu hat'iatu yemiseru hulu bewinu ayawik'umini? igiziabiherinimi ayit'erutimi. [8] beziya betalak'i firihati ijigi feru; igiziabiheri bet'sadik'ani tiwilidi zenidi newina. [9] yedihochini mikiri asafarachewi; igiziabiheri gini tesifachewi newi. [0] kets'iyoni medihanitini leisraeli mani yiset'ali? igiziabiheri yehizibuni miriko bemelese gize; ya'ik'obi desi yilewali; isiraelimi haseti yaderigali.

15

abetu; bedinikwanihi wisit'i mani yadiralu? betek'edesewimi terarahi mani yinorali? bek'inineti yemihedi; ts'idik'inimi yemiyaderigi; belibumi iwinetini yeminageri. beanidebetu yemayishenegilli; bebalinijerawu layi kifatini yemayaderigi; zemedochunimi yemayisedibi. hat'iatenya befitu yetenak'e; igiziabiherinimi yemiferutini yemiyakebiri; lebalinijerawu yemimili yemayikedami. genizebuni bearat'a yemayabediri; benits'uhhu layi memalejani yemayik'ebeli. inidih yemiyaderigi lezelalemi ayitawekimi.

16

yedawiti k'ine. abetu; beanite taminyalehuna t'ebik'enyi. igiziabiherini. anite getaye nehi alihu: keanite bek'eri begoneti yelenyimi. fek'adihi hulu bemidiri balutu k'idusanina kiburani layi newi. wede lela lemfat'enuiti mekerachewi yibezali: yek'wiribanachewini demi ine alafesisewimi; simachewinimi bekenifere alit'erami. igiziabiheri yerisite idili fenitana ts'waye newi; it'ayenimi yemitat'ena anite nehi. gemedi bamare sifira wedek'echilinyi; risitemi tewabechilinyi. yemekerenyini igiziabiherini ibarikalehu: degimomi beleliti kwilalitoche yigesits'unyalu. huligize igiziabiherini befite ayewalehu: bek'enye newina alitawekimi. silezihi libeni desi alewi milasemi haseti aderegechi: sigayemi degimo betesifa tadiralechi: nefiseni besoli atitewatimina; k'idusihinimi mebesibesini yayi zenidi atitewewimi. yehiyiwetini menigedi asayehenyi: kefitihi gari desitani at'egebihenyi; bek'enyihimi yezelalemi fisisa ale.

17

yedawiti ts'eloti. abetu; ts'idik'eni sima ch'uhetenimi adimit'i: betenikolenyami keniferi yalihonewini ts'eloteni adimit'i. firide kefitihi yiwit'a; 'ayinochihimi bek'inineti yiyu. libeni fetenihewi belelitihi gobenyehenyi: fetenihenyi; minimi alagenyehibinyimi. yesewini sira afe inidayinageri fek'ade newi: sile keniferochihi k'ali ch'ink'i yehonu menigedochini t'ebek'ihu. igirochi inidayinawet'u

aremamedeni bemenigedihi ats'ina. abetu; semitehenyalina wede anite t'erahu: jorohini wede ine ezenibili; k'aleniima sima. yemiyaminuhini kemik'awemu bek'enyih yemitadinachewi; cherinetihini dinik' adirigehi gilet'ewi. inide 'ayini bileni t'ebik'enyi; bekinifochihi t'ila sewirenyi; kemiyasich'enik'unyi kehat'iatenyochi; nefisenimi kemikebiuati ket'elatoche. anijetachewini besibi k'wat'eru; beafachewimi tinibitini tenageru. ahunimi irimijachinini kebebu: 'ayinachewini wede midiri zik'i zik'i aderegu. irisu nit'ik'iyani inideminafik'i anibesa teshegwit'omi inideminori inide anibesa deboli newi. abetu; tenesi: k'edimehi wede tachi t'alewi: nefiseni kehat'iatenya beseyifih adinati. abetu; kesewochi; idili fenitachewi behiyiwetachewi kehonechi kezih 'alemi sewochi bejjih adinenyi: kesewerihewi mezegebihi hodachewini at'egibihi: lijochachewi bizu nachewi yeterefachewinimi lehits'anatochachewi yaterifalu. ine gini bet'sidik'i fithini ayalehu: kibirihini sayi it'egibalehu.

18

lemezemirani alek'a kesaoli ijina ket'elatochu hulu iji igiziabiheri badanewi k'eni bezihimezimuri k'ali leigiziabiheri yetenagerewi yeigiziabiheri bariya yedawiti mezimuri. inidihimi ale. abetu gwilibete hoyi; iwedidihalehu. igiziabiheri 'alete; amibaye; medihanite; amilake; beirisumi yemitemamanebeti redete; metamenayena yedehininate k'enidi met'egiyayemi newi. misigana yemigebawini igiziabiherini it'eralehu; ket'elatochemi idinalehu. yemoti t'ari yazenyi; ye'amets'i fesashimi asiferanyi: yesioli t'ari kebebenyi: yemoti wet'imedimi deresebinyi. bech'enek'enyi gize igiziabiherini t'erahuti; wede amilakemi ch'ohihu: kemek'idsumi k'aleni semanyi; ch'uhetemi befitu wede jorowi geba. midirimi tenik'et'ek'et'echi tenawet'echimi; yeterarochimi meseretochi tenek'anek'u; igiziabiherimi tek'ot'itoalana tenik'et'ek'et'u. kek'wit'awi t'isi wet'a; kefitumi yemibela isati nedede: fimimi keirisu bera. semayochini zik'i zik'i aderege weredemi; ch'elema keigiru betachi nebere. bekirubelimi layi tek'emito berere; benefasimi kinfiri berere. meseweriyawini ch'elema aderege: bezuriyawini dinikwanu: bedemenati wisit'i yech'elema wiha nebere. befitu kalewi birihani yetenesa demenatina beredo yeisati fimimi alefu. igiziabiherimi kesemayati anigodegode; li'ulimi k'aluni set'e. filats'awini lake betenachewimi: mebirak'ochini abeza awekachewimi. abetu; kezelefahi keme'atihimi menifesi isitinifasi yetenesa; yewihochi minich'ochi tayu; ye'alemi meseretochimi teget'u. kelayi sedede wesedenyimi; kebizu wihochimi awet'anyi. kebirituwochi t'elatoche kemit'elunyimi adananyi; berititewibinyi neberina. bemekeraye k'eni deresubinyi: igiziabiheri gini degefaye hone. wede sefi sifirami awet'anyi: wedidonyalina adananyi. igiziabiheri inide ts'idik'e yik'efilenyal: inide ije nits'ihina yimelisilinyali. yeigiziabiherini menigedi t'ebik'ealehuna; beamilakemi alamets'ihumi. firidu hulu befite neberena; siriatunimi kefite alarak'ihumi. beirisu zenidi k'ini neberihu; ke-

hat'iatemi tet'ebek'ihu. igiziabiherimi inide ts'idik'e inide ijemi nits'ihina be'ayinochu fiti meleselinyi. kecheri sewi gari cheri honehi tigenyalehi: kek'ini sewi gari k'ini honehi tigenyalehi: kenits'uhi gari nits'uhi honehi tigenyalehi: ket'emamami gari t'emama honehi tigenyalehi. anite yetet'ek'awini hizibi tadinalahina; yet'iibitenyochini 'ayini gini tawaridalehi. anite mebirateni taberalahina: igiziabiheri amilake ch'elemayeni yaberali. beanite ket'ifati idinalahuna beamilakemi k'it'iruni izililalehu. yeamilake menigedi fits'umi newi; yeigiziabiheri k'ali yetet'ere newi; beirisu lemitamenuti hulu gasha newi. keigiziabiheri bek'eri amilaki mani newi? keamilakachini bek'eri amilaki mani newi? hayilini yemiyasitat'ik'enyi menigedenimi yemiyak'ana; igirocheni inide bihori igirochi yemiyareta beko-rebitochimi yemiyak'omenyi igiziabiheri newi. ijocheni selifi yasitemirali; bekinidemi yenas k'esiti igetiralehu. ledehininetemi metamenanyi set'ehenyi; k'enyihimi tiredanyalechi; timihiritihimi lezelalemi tat'enanyalechi; tegisats'ihimi tasitemirenayalechi. aremamedeni bebetache asefahi; igirochemi alitenisheratetumi. t'elatocheni asadidachewalehu iyizachewalehumi; isikat'efachewimi diresi alimelesimi. asich'enik'achewalehu mekom'omi aychillumi; keigiremi betachi yiwedik'alu. leselifimi hayilini tasitat'ik'enyalehi: bebelaye yek'omutini hulu bebetache tasigezachewalehi. yet'elatocheni jeriba set'ehenyi; yemit'elunyimi at'efachewi. ch'ohu yemiredachewimi alineberemi: wede igiziabiherimi ch'ohu alisemachewimi. inide tibiya benefasi fiti ifech'achewalehu; inide adebabayimi ch'ik'a iregit'achewalehu. kehizibi kirikiri tadinenyalehi; yeahizabimi rasi adirigehi tishome-nyalahi; yemalawik'ewi hizibimi yigezalinyali. bejoro semitewi tegezulinyi: yeba'idi lijochi delelunyi. yeba'idi lijochi areju; bemenigedachewimi tesenaku. igiziabiheri hiyaw newi; amilakemi buruki newi; yemedihanitemi amilaki kefi kefi yibeli. bek'eleni yemimelisilinyi amilaki ahizabini bebetache yasigezalinyali. ket'elatoche yemitadegenyi irisu newi: beinemi layi kek'omu kefi kefi taderigenyalehi; kegifenyi sewi tadinenyalehi. abetu; silezihi beahizabi zenidi ameseginihalehu; lesimihimi izemiralehu. yenigusuni medihaniti talak'i yaderigali; cherinetunimi lek'ebawi ledawitina lezeru lezelalemi yiset'ali.

19

lemezemirani alek'a yedawiti mezimuri. semayati yeigiziabiherini kibiri yinageralu; yesemayami t'eferi yeijuni sira yawerali. k'eni lek'eni negerini tawet'alechi; lelitimi leleliti iwik'etini tinageralechi. negeri yelemi menagerimi yelemi; dimits'achewimi ayisemami. dimits'achewi wede midiri hulu; k'alachewimi isike 'alemi daricha wet'a. beinerisumi wisit'i yet'shayini dinikwani aderege; irisumi inide mushira keilifinyu yiwet'ali: inide aribenya bemenigedu lemerot'i zese yilewali. awet'atu kesemayati daricha newi; zuretumi isike darichachewi newi: ketikusatumi yemiseweri yelemi. yeigiziabiheri higi fits'umi newi: nefisini yimelisali:

yeigiziabiheri misikiri yetamene newi: hits'anatini t'ebibani yaderigali. yeigiziabiheri siri'ati k'ini newi; libinimi desi yasenyal: yeigiziabiheri tiizazi biruhi newi; 'ayininimi yaberali. yeigiziabiheri firihati nits'uhi newi: lezelalemi yinorali: yeigiziabiheri firidi iwinetina k'inineti beanidineti newi. kewerik'ina kekiburi 'inik'wi yilik'i yiwededali: kemarina kemari welelami yit'afit'ali. bariyahi degimo yit'ebik'ewali: bemet'ebek'umi ijigi yit'ek'emali. sihitetini mani yasitewilatali? ketesewere hat'iat anits'anyi. yedifireti hat'iat inidayigezanyi bariyahi t'ebik'i: yeziyani gize fits'umi ihonalehu; ketalak'umi hat'iat inets'alehu. abetu; rediete medihanitemi; yeafe k'alina yelibe asabi befithi yamare yihuni.

20

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. bemek-era k'eni igiziabiheri yisimahi: yeya'ik'obi amilaki simi yak'umih. kemek'idesu redietini yilakilihi; kets'iyonimi yat'inahi. k'wiribanihini hulu yasibil-ih: yemik'at'eli mesiwa'titihini yalemilimilihi. inide libihi yisit'ih fek'adihinimi hulu yifets'imilihi. bemadanihi desi yilenali: beamilakachini simi kefi kefi inilaleni: limenahini hulu igiziabiheri yifets'imilihi. igiziabiheri yek'ebawini inidadanewi zare awek'ihu: kesemayi mek'idesu yimelisiletali: bek'enyu biritati madani. ineziya beseregela ineziyami beferesi yitamenalu: inya gini beamilakachini beigiziabiheri simi kefi kefi inilaleni. inerisu tesenekakilewi wedek'u: inya gini tenesani; ts'enitenimi k'omini. abetu; nigusini adinewi; bet'eranihimi k'eni simani.

21

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. abetu; behayilili nigusi desi yilewali: bemadanihi ijigi hasetini yaderigali. yelibuni fek'adi set'ehiwi; yekenifer-unimi limena alikelekelihewimi. bebego bereketi deriseshletalina: kekiburi 'inik'wi yehone zewidini berasu layi anorih. hiyiwetini lemenehi set'ehewimi; lerejimi zemeni lezelalemi. bemadanihi kiburu talak'i newi: kibirinina misiganani ch'emerihileti. yezelalemi bereketini set'itehwalina. befithimi desita desi tasenyewalehi. nigusi beigiziabiheri temaminoina; bel'ulimi mihireti aynawet'imi. ijih t'elatochihini hulu taginyachewi; k'enyihimi yemit'eluhini hulu taginyachewi. betek'ot'ahimi gize inide isati itoni adirigachewi: igiziabiheri bek'wit'awi yat'efachewali; isatimi tibelachewalechi. fireachewini kemidiri zerachewinimi kesewi lijochi tat'efalehi. kifatini beanite layi zerigite-walina; yemayichalachewinimi mikiri asebu. wede hwalachewi timelisachewalehi: filats'ani befitchewi layi tazegajalehi. abetu; behayilili kefi kefi be: ts'inatihinimi inameseginaleni inizezirimaleni.

22

lemezemirani alek'a sile nigati hayili: yedawiti mezimuri. amilake; amilake; lemini tewiheniyi? ineni kemadanina kech'uhete k'ali ruk'i nehi. amilake;

bek'eni wede anite it'eralahu; alimelesihilinyimi: belelitimi inikwa it'efiti yeleniyimi. beisraeli yetemesegenihni anite gini bek'idisina tinoralehi. abatochachini aniteni temamenu; temamenu anitemi adanihachewi. wede anite ch'ohu amelet'umi; anitenimi temamenu alafurimi. ine gini tili neni sewimi ayidelehumi: yesewi malagecha behiz-ibimi zenidi yetenak'ihu nenyi. yemiyayunyi hulu yilagedubinyali: rasachewini iyenek'enek'u bekenif-erochachewi inidih yilalu. beigiziabiheri temamene; irisunimi yadinewe: biwedidewisi yadinewi. anite gini kehodi awit'itehenyalina; beinate t'uti salehumi beanite tamenihu. kemahits'eni jemiro beanite layi tet'alihu: keinate hodi jemirehi anite amilake nehi. ch'ini'eti k'eribalechina yemiredanyimi yelemina keine atirak'i. bizu berewochi kebebunyi; yesebutimi firidawochi yazunyi: inide net'ak'ina inidemich'ohi anibesa belaye afachewini kefetu. inide wiha fesesihi: at'initochemi hulu teleyayu: libe inide semi hone; beanijetemi mekakeli k'et'et'e. hayile inide geli derek'e; begwiroroyemi milase tet'aga; wede motimi ashewa aweredihenyi. bizu wishochi kebibewinyalina: yekifatenyochi gubaemi yazenyi: ijochenina igirocheni chenekerunyi. at'initoche hulu tek'ot'eru: inerisumi ayunyi temeletekuniyimi. libisocheni lerasachewi tekefafelu; bek'emisumi layi 'it'a tet'at'alu. anite gini; abetu; keine atirak'i: anite gwillibete; ineni lemeridati fit'eni. nefiseni keseyifi adinati; bichanetenimi kewishochi iji. keanibesa afi adineniyi; bichanetenimi anidi k'aladi kalachewi. simihini lewenidimoche inegirachewalehu; begubaemi mekakeli ameseginihalehu. igiziabiherini yemitiferu; amesiginuti: yeya'ik'obi zeri hulachihu; akibiruti; yeisiraelmi zeri hulachihu; firuti. yechi-girenyani chigiri alinak'emina; chelimi alalemina: fitunimi keine aliseweremina; negeri gini wede irisu bech'ohihu gize semanyi. betalak'igubae misiganaya keanite zenidi newi. irisuni bemiferuti fiti siilteni iset'alehu. chigirenyochi yibelalu; yit'egibumali: igiziabiherinimi yemishuti yame-seginutali: libachewimi lezelalemi hiyaw yihonali. yemidiri darichawochi hulu yasibu; wede igiziabiherimi yimelesu: yaahizabi negedochi hulu befitu yisegidalu. menigisiti leigiziabiheri newina; irisumi ahizabini yigezali. yemidiri denidanochi hulu yibelalu yisegidalumi: wede mereti yemiweriduti hulu befitu yiniberekekalu: nefisemi sile irisu behiyiweti tinoralechi. zere yigzealatali: yemitimet'awi tiwilidi leigiziabiheri tinegrewalechi: ts'idik'unimi lemiweledewi hizibi; igiziabiheri yaderegewini ts'idik'uni; yinegiralu.

23

yedawiti mezimuri. igiziabiheri irenyaye newi; yemiyasat'anymiyi yelemi. belelemele mesiki yasadi-renyal: be'irefiti wiha zenidi yimeranyali. nefiseni melesati; sile simumi bet's'idik'i menigedi mer-anyi. bemoti t'ila mekakeli inikwa bihedi anite keine gari nehina kifuni aliferami: betirihina mirikwiz-ih inerisu zaya'enananyali. befite gebetani azegajehilinyi bet'elatoche fiti lefiti raseni bezeyiti k'ebahi; ts'iwayemi yeterefe newi. cherinetihina mihiretithi

behiyiwete zemeni hulu yiketelunyali; beigiziaherimi beti lezelalemi inoralehu.

24

bemejemeriya senibeti yedawiti mezimuri. 1 midirina molawa leigiziahiheri nati; 'alemimi beirisuwami yeminoru hulu. irisu bebahirochi mesiritoatalina; befesashochimi ats'initoatalina. wede igiziahiheri terara mani yiwet'ali? bek'idisinawisi sifira mani yik'omali? ijochu yenets'u; libumi nits'uhi yehone; nefisuni lekenitu yalanesa; lebalin-ijerawimi beshinigela yalimale. irisu keigiziahiheri zenidi bereketini kemedihanitu amilakimi mihiretini yik'ebelali. yihichi tiwilidi irisuni yemitifeligi nati; yeya'ik'obini amilaki fiti yemitifeligi. inaniti mekwaninitochi; berochini kifetu; yezelalemi dejochimi yikefetu; yekibirimi nigusi yigiba. yihi yekibiri nigusi mani newi? igiziahiheri newi; birituna hayali; igiziahiheri newi; beselifi hayali. inanite mekwaninitochi; berochini kifetu; yezelalemi dejochimi yikefetu; yekibirimi nigusi yigiba. yihi yekibiri nigusi mani newi? yech'ifirochi amilaki igiziahiheri; irisu yekibiri nigusi newi.

25

yedawiti mezimuri. abetu; wede anite nefiseni anesalehu. amilake; aniteni tamenihu: aliferi; t'elatoche beine ayisak'ubinyi. aniteni tesifa yemiyaderigu ayafirumi: bekenitu yemigebezu yafiralu. abetu; menigedihini amelikitenyi; filegahinimi asitemirenyi. anite yemedihanite amilaki nehina beiwinetihini miranyi; asitemirenyimi: k'enuni hulu aniteni tesifa adirigealehu. abetu; mihiretihinina cherinetihini asibi; ket'initi jemiro nachewina. yelijinene hat'iatina metelalefi atasibibinyi: abetu; sile cherinetihini bizati inide mihiretihini asibenyi. igiziahiheri cheri k'inimi newi: silezihi hat'iatenyochini bemenigedi yimerachewali. gerochini befidiri yimalari; legerochini menigedini yasitemirachewali. yeigiziahiheri menigedi hulu cherinetina iwineti newi. k'ali kidanunina misikiruni lemit'ebik'u. abetu; hat'iate ijigi newina sile simihi yik'iri belenyi. igiziahiherini yemifera sewi mani newi? bemimerit'ewi menigedi yasitemirewali. nefisu bemelikami tadiralechi; zerumi midirini yiwerisali. igiziahiheri lemiferuti hayilachewi newi; k'ali kidanunimi yasitawik'achewali. irisu igirocheni kewet'imedi yawet'achewalina 'ayinoche huligize wede igiziahiheri nachewi. ine bichayenina chigirenya nenyina fithihini wede ine adirigi marennyimi. yelibe chigiri bizu newi: kech'inik'ete awit'anyi. dikamenina mekerayeni iyi; hat'iatenimi hulu yik'iri belenyi. t'elatoche inide bezu iyi; yegifimi t'ili t'elitewinyali. nefiseni t'ebik'ina adinenyi: aniteni taminyalehuna aliferi. aniteni tesifa adirigealehuna yewihatina k'inineti yit'ebik'unyi. abetu; isiraelini kemekerawu hulu adinewi.

26

yedawiti mezimuri. abetu; ine beyewihate hejalehuna firedilinyi: beigiziahiherimi aminyalehuna alinawet'im. abetu; fitenenyi merimirenyimi: kwilaltenina libeni fiteni. mihiretihu be'ayne fiti newina; beiwinetihimi temelalesihu. bekenitu shenigo alitek'emet'ihumi; ke'amets'enyochimi gari aligebahumi. yekifuwochini mahiberi t'elahu; keziniguwochimi gari alik'emet'im. ijocheni benits'ihina at'ibalehu: abetu; mesewiyahini izoralehu; yemisiganani dimits'i isema zenidi; teamiratihinimi hulu inegiri zenidi. abetu; yebetihini sifira yekibirihinimi maderiya bota wededihu. kehat'iatenyochi gari nefiseni; kedemi sewochimi gari hiyiweteni atat'ifa. bejjachewi tenikoli alebachewi; k'enyachewimi memaleja temolitalechi. ine gini beyewihate hejalehu: adinenyi marennyimi. igiroche bek'inineti k'omewalina: abetu; bemahiberi ameseginihalehu.

27

sayik'eba: yedawiti mezimuri. igiziahiheri biritanana medihanite newi: yemiyasiferanyi mani newi? igiziahiheri yehiyiwete metamenyawa newi: yemiyasidenegit'enyi mani newi? kifuwochi; asich'enak'iwochi t'elatochemi; sigayeni yibelu zenidi bek'erebu gize; inerisu tesenakeluna wedek'u. serawitimi bisefiribinyi libe ayiferami: selifimi binesabinyi bezihi itemamenahehu. igiziahiherini aniditi negeri lemenihuti irisiwanimi ishalehu: behiyiwete zemeni hulu beigiziahiheri beti inori zenidi; igiziahiherini desi yemiyasenewinimi ayi zenidi; mek'idesunimi imeleketi zenidi. bemekeraye k'eni bedinikwanu sewironyalina; bedinikwanumi meshehegiya sheshigonyalina; be'aleti layi kefi kefi adirigonyalina. ineho; ahuni bezuriya balu be'telatoche layi raseni kefi kefi aderege: bedinikwanumi yeililita mesiwa'itini sewahu; leigiziahiheri ik'enyalehu izemiriletimalahu. abetu; wede anite yech'ohihutini k'aleni simanyi. marennyina adimit'enyi. anite fiteni ishuti balihi gize. abetu; fithihini ishalehu libe aniteni ale. fithihini keine atisewiri; tek'ot'itehi kebariyahi fek'adi atibeli: redati hunenyi; atat'alenyimi; yemedihanitemi amilaki hoyi; atitewinyi. abatena inate titewinyalina; igiziahiheri gini tek'ebelenyi. abetu; menigedihini asitemirenyi; sile t'elatochemi bek'ena menigedi miranyi. yehaseti misikirochina 'amets'enyochi tenesetewibinyalina let'elatoche fek'adi atisit'enyi. yeigiziahiherini cherineti behiyawani midiri ayi zenidi aminalehu. igiziahiherini tesifa adirigi: berita; libihimi yits'ina: igiziahiherini tesifa adirigi.

28

yedawiti mezimuri. abetu; wede anite it'eralahu: zimi bitilenyi wede gwadigwadi inidimweriduti inidalimesili; anite amilake; zimi atibelenyi. wede mek'idesili maderiya ijene banesahu gize; wede anite yech'ohihutini yelimenayeni k'ali sima. kehat'ianina

kekifu adiragiwochi gari nefiseni atiwiwedati: kifa-timi belibachewi iyale kebalinijerachewi gari selami keminageruti gari atit'alenyi. inide sirachewi inide akahedachewimi kifuti sit'achewi: inide ijachewimi sira sit'achewi: fidachewini wede rasachewi melisi. wede igiziabiheri sira wede ijochumi aderaregi alase-bumina yaferisachewali injiji ayiserachewimi. ye-limenayeni k'ali semitonyalina igiziabiheri yimesi-geni. igiziabiheri hayilena gashaye newi: libe beirisu tamene inemi teredahu: sigayemi desi yilewali; fek'ijemi ameseginewalehu. igiziabiheri lehizibu hayilachewi newi; lek'ebawimi yemedihanitu meta-menya newi. hizibihini adini; risitihinimi bariki: t'ebik'achewi; lezelalemumi kefi kefi adirigachewi.

29

kedinikwani bemewit'ati gize: yedawiti mezimuri. yeamilaki lijochi hoyi; leigiziabiheri amit'u. kibirin-ina misiganani leigiziabiheri amit'u. yesimuni kibiri leigiziabiheri amit'u; bek'idisinawi sifira leigiziabi-heri sigeđu. yeigiziabiheri dimits'i bewihochi layi; yekibiri amilaki anigodegode; igiziabiheri bebizu wi-hochi layi. yeigiziabiheri dimits'i behayili newi: yei-giziabiheri dimits'i betalak'i kibiri newi. yeigiziabiheri dimits'i zigibani yisebirali: igiziabiheri yelibanosini zigiba yik'et'ek'it'ali. inide t'ija libanosini; anidi k'eni indalewi awire liji siriyonini yazelilachewali. yei-giziabiheri dimits'i yeisatuni nebelibali yik'orit'ali. yeigiziabiheri dimits'i midire bedawini yanawit'ali; igiziabiheri yek'adesini midire beda yanawit'ali. yei-giziabiheri dimits'i walawochini yat'enekirachewali; ch'akawochunimi yigelit'ali: hulumi bemek'idesu. misigana yilali. igiziabiheri yet'ifati wihani sebis-i-boali: igiziabiheri lezelalemi ngusi hono yik'emet'ali. igiziabiheri lehizibu hayilini yiset'ali: igiziabiheri hizibuni beselami yibarikali.

30

lebetu memerek'i misigana: yedawiti mezimuri. abetu; tek'ebilehenyalina; t'elatochenimi desi alasenyehibinyimina kefi kefi aderigihalehu. abetu amilake; wede anite ch'ohihu mihiretimi aderegi-hilinyi. abetu; nefiseni kesiole awet'ahati; wede gwidigwadimi indaliweridi adanienyi. k'idusani hoyi; leigiziabiheri zemiru; lek'idisinawimi metase-biya amesiginu. k'wit'awi let'ik'iti gize newi; mogesu gini lehiyiweti zemeni: lik'iso mata yimet'ali; t'iwati gini desita yihonali. inemi bedesitaye. lezelalemi alitawekimi alihu. abetu; befek'adihi lehiyiwete hay-ilini set'ehati: fithihini melesihi; inemi deneget'ihu. abetu; wede anite t'erahu; wede amilakemi lemenihu. wede t'ifati biweridi bedeme mini t'ik'imi ale? aferi yameseginihalani? iwinetihinimi yinageralini? igiziabiheri sema marenynimi: igiziabiheri redate honenyi. kibire tizemirilili zenidi zimimi inidatili lik'isoyeni ledesita lewet'ihilinyi; mak'eni k'edidehi desitanimi asitat'ek'ihenyi. abetu amilake; lezelalemi ameseginihalehu.

31

lemezemirani alek'a: bemadeinek'i gize: yedawiti mezimuri. abetu aniteni tamenihu: lezelalemi aliferi: bet'sidik'ihimi adinenyi. johorini wede ine azenibili; fet'nehimi adinenyi: tadinenyi zenidi metamenya amilakina yemet'egiya beti hunenyi. amibayena met'egiyaye anite nehina sile simihi menigedeni ak'ina miranyimi. anite metamenyaye nehina kedebe'ubunyi wet'imedi awit'anyi. beijihi nefiseni iset'alehu: yeiwineti amilaki abetu; tebezहितehenyali. kenitu minaminitenetini yet'ebek'utini t'elahi: ine gini beigiziabiheri tamenihu. mekerayeni ayitehalina; nefisenimi kech'inik'eti adinehatalina bemihiretithi desi yilenyalini hasetimi aderigalehu. bet'elate iji alizegahenyimi; besefimi sifira igirocheni ak'omih. techegirealehuna abetu miranyi: 'ayinemi kehazeni yetenesa tefejechi; nefesimi hodemi. hiyiwete behizeni alik'alechina; 'ametateni belik'iso ch'uheti: hayile bechigiri dekeme; at'initochemi tenewawet'u. bet'elatoche zenidi tenewerihu; yilik'unimi begorebetoche zenidi; lemiyawik'unynimi firihati honihu: bameda yayunyimi keine sheshu. inide mote sewi kelibi teresahu; inide tebelashe 'ik'ami honihu. yebizu sewochini sidibi semichale-huna: bezuriyawu firihati nebere: belaye beanidineti betesebesebu gize nefiseni lemenit'ek'i temakeru. abetu; ine gini beanite tamenihu: anite amilake nehi alihu. risite beijihi newi: ket'elatoche ijina kemiyasadiidyni adinenyi. fithihini bebariyahi layi abira; sile mihiretithimi adinenyi. abetu; aniteni t'erichalehuna aliferi: kifuwochi yiferu besiolimi zimi yibelu. bedifiretina beti'ibiti bemenak'imi bet'sadik'i layi yeminageru yeshinigela kenife-rochi dida yihunu. beanite lemiyaminu besewi lijochi fithi yazegajehati lemiferuhimi yesewerihati; cherinethi inide mini bezachi! befithi megareja kesewi kirikiri tigaridachewalehi; bedinikwanihimi keanidebeti kirikiri tishefinachewalehi. betekebebe ketema yemiyasidenik'i mihiretuni beine yegelet'e igiziabiheri yimesigeni. inesi ke'ayinihi fithi tet'alihu; bediniga'te alihu: anite gini wede anite bech'ohihu gize yelimenayeni k'ali semahenyi. hulachihu k'idusani; igiziabiherini wideduti: igiziabiheri iwinetenyochni yifeligali; ti'ibitenyochnimi fets'imo yibek'elachewali. beigiziabiheri yemitaminu hulachihu; beritu libachihumi yit'ina.

32

yedawiti timihiriti. metelalefu yet'erechileti hat'iatumi yetekedemetileti misiguni newi. igiziabi-heri bedelini yemayik'ot'iribeti bemenifeshumi shinigela yelelebeti sewi misiguni newi. huligize kemech'ohu yetenesa zimi balihu gize at'initoche tebelashu: bek'enina beleliti ijihi kebidabinyalechina; irit'ibetemi lebeaga tikwisati telewet'e. hat'iateni leanite asitawek'ihu; bedelenimi alishafenihumi: leigiziabiheri metelalefeni inegiralehu alihu: an-ite yelibeni hat'iatu tewihilinyi. silezihi k'idusi hulu bemichu gize wede anite yilemalini: bizu yet'ifati wihami wede irisu ayik'eribimi. anite leine mesheshegiyaye nehi; ket'arimi tit'ebik'enyalehi:

kekebebunyi tadinenyi zenidi desitaye nehi. asitemirihalehu bemitihedibetimi menigedi imerahalehu: 'ayinocheni beanite layi at'endalehu. wede anite inidayik'eribu belibabina beligwami gunich'achewini inidemilegwimuachewi; libi inidelelalehuwini inide feresina inide bek'ilo atihunu. behat'iatenya bizu mek'isefti alebeti: beigiziabiheri yemitamenewini gini mihireti yikebibewali. ts'adik'ani hoyi; beigiziabiheri desi yibelachihu hasetimi adirigu: libachihumu yek'ena hulachihu; ilili belu.

33

yedawiti mezimuri. ts'adik'ani hoyi; beigiziabiheri desi yibelachihu: lek'inochi misigana yigebali. igiziabiherini bemesenik'o amesiginuti; asiri awitarimi balewi bebegena zemiruleti. adisi k'inemi tek'enyuleti; beililitami melikami zimare zemiru: yeigiziabiheri k'ali k'ini newina sirawimi hulu beimineti newina. ts'idik'inina firidini yiwedidali: yeigiziabiheri cherineti midirini molachi. beigiziabiheri k'ali semayochi ts'enu; serawitachewimi hulu beafu isitinifasi: yebahirini wiha inide rewati yemisebesibewi; k'elayochinimi bemezigebochi yemianorachewi. midiri hulu igiziabiherini tifi-rawi; be'alemi yeminoru hulumi keirisu yetenesa yidenigit'u. irisu tenagiroalina; honumi: irisu azeze; ts'enumi. igiziabiheri yeahizabini mikiri yat'efali; yeahizabinimi asabi yimelisali. yeigiziabiheri mikiri gini lezelalemi yinorali. yelibumi asabi leliji liji newi. igiziabiheri amilaku yemihonileti hizibi misiguni newi; irisu lerisitu yemeret'ewi hizibi. igiziabiheri kesemayi temeleteke; yesewinimi lijochi hulu aye. kemaderiyawi bota hono bemidiri wedeminoru hulu temeleteke; irisu bichawini libachewini yesera sirachewinimi hulu yemiyasitewili. ngusi beserawitu bizati ayadinimi hayalimi behayili bizati ayamelit'imi. feresimi kenitu newi; ayadinimi: behayilumi bizati ayamelit'imi. ineho; yeigiziabiheri 'ayinochi wedemiferuti nachewi; bemihiretumi wedemitamenu; nefisachewini kemoti yadini zenidi; berabimi gize yimegibachewi zenidi. nefisachini igiziabiherini tesifa taderigewalechi; redatichinina met'egiyachini irisu newina. libachini beirisu desi yilewalina; bek'idusi sumimi taminenalina. abetu; mihiretihi belayachini tihuni; beanite inide tamenini.

34

basadedewi beabemeleki fiti melikuni belewet'e gize behedemi gize yedawiti mezimuri. igiziabiherini huligize ibarikewalehu; misiganawinimi zewetiri beafe newi. nefise beigiziabiheri tikebiralechi; gerochimi semitewi desi yilachewali. igiziabiherini keine gari talak'i adiriguti; beanidinetimi simuni kefi kefi inadrigi. igiziabiherini felegihuti meleselinyimi; kemekerayemi hulu adanenyi. wede irisu k'irebu yaberalachihumali; fitachihumi ayafirimi. yihi chigirenya hulu ad'ohi; igiziabiherimi semawi; kemekerawimi hulu adanewi. yeigiziabiheri meliaki bemiferuti sewochi zuriya yisefirali; yadinachewimali. igiziabiheri cheri inide hone k'imesu

iyumi: beirisu yemitamene sewi misiguni newi. yemiferuti anidachini ayat'umina k'idusanu hulu; igiziabiherini futu. balet'egochi deheyu; terabumi; igiziabiherini yemifeligutini gini kemelikami negerihulu ayigodilumi. lijochi nu; simunyi: igiziabiherini mafirati asitemirachihwalehu. hiyiwetini yemifek'idi sewi mani newi? begonimi zemeni lemayeri yemiwedidi? anidebetihini kekifu kelikili; keniferochihimi shingelani inidayinageru. kekifu shishi melikaminimi adirigi: selamini isha teketelatimi. yeigiziabiheri 'ayinochi wede ts'adik'ani jorochumi wede ch'uhetachewi nachewina. metasebiyachewini kemidiri yat'efa zenidi yeigiziabiheri fiti kifuni bemiyaderigu layi newi. ts'adik'ani ch'ohu; igiziabiherimi semachewi kemekerachewimi hulu adanachewi. igiziabiheri libachewi letesebere k'iribi newi; menifesachewi yeteseberewinimi yadinachewali. yets'adik'ani mekerachewi bizu newi; igiziabiherimi kehulu yadinachewali. igiziabiheri at'initochachewini hulu yit'ebik'ali; keinerisumi anidi ayiseberimi. hat'iatenyochini kifati yigedilachewali ts'adik'aninimi yemit'elu yits'ets'etalu. yebariyawochuni nefisi igiziabiheri yibezhali; beirisumi yemiyaminu hulu ayits'ets'etumi.

35

yedawiti mezimuri. abetu; yemibedilunyini bedilachewi; yemiwagunynimi tewagachewi.2 t'irurina gasha yazi; inenimi lemeridati tenesi. seyifihini mizezi yemiyasaddunynimi menigedachewini ziga: nefiseni. medihanitishi ine nenyi belati. nefiseni yemishu hulu yiferu yigosik'olumi: kifutini beine layi yemiyasibu yiferu wede hwalachewimi yibelu. benefasi fiti inidale tibiya yihunu; yeigiziabiherinimi meliaki yasich'enik'achewi. menigedachewi dat'ina ch'elema yihuni; yeigiziabiherimi meliaki yasaddachewi. bekenitu yat'efunyi zenidi wet'imedachewini sheshigewibinyalina; nefiseni bekenitu abesach'itewalina. yalawek'uti wet'imedi yimit'abachewi; yesheshegutimi wet'imedi yiyazachewi: bezihi wet'imedi wisit'i yiwidek'u. nefise gini beigiziabiheri desi yilatali; bemandanumi haseti taderigalechi. at'initochi hulu inidihiyulahi. abetu; inide anite mani newi? chigirenyani kemik'emawi iji; chigirenyanina dihawinimi keminet'ik'ewi iji tadinewalehi. yekifati misikirochi tenesubinyi; yemalawik'ewinimi beine layi tenageru. sile bego kifatini melesulinyi; nefisenimi lijochini asat'uat. inesi inerisu betamemu gize mak'i lebesihu; nefisenimi bets'omi adekemihwati: ts'elotemi wede bibite temesele. lewedajana lewendime inidemaderigi aderegihu: leinatumi inidemiyalet'isi raseni zik'i zik'i aderegihu. beine layi tesebesebu desimi alachewi: gifenyochi beine layi tesebesebu inemi alawik'ihumi: k'ededunyi alitewinyimimi. fetenunyi besak'imi zebetubinyi; t'irischachewini beine layi anik'ech'ak'ich'u. abetu; isike meche diresi tayilinyalehi? nefiseni kekifu sirachewi bichinetinimi keanibesochi adinati. abetu; betalak'u gubae wisit'i igezalihalehu; bebizu hizibi mekakelimi ameseginihalehu. begifi yemit'elunyi belaye desi ayibelachewi; bekenitu yemit'alunyni be'ayinachewi

ayit'ak'esubinyi. leinesi selamini yinagerunyalina; bek'wit'ami shingelani yimekiralu. afachewinimi beine layi alak'ek'u: iseyi iseyi; 'ayinachini ayewi yilalu. abetu; anite ayehevi: zimi atibeli: abetu; keine atirak'i. amilake getayemi; wede firide tenesi; abetu; firideni adimit'i. abetu amilake; inide ts'idik'ih'i firedilinyi; belayemi desi ayibelachewi. belibachewi. iseyi iseyi; nefisachinini desi alati ayibelu: degimomi. wat'inewi ayibelu. bemekeraye desi yemilachewi yiferu; beanidinetimi yigosik'wilu: beine layi yemitabeyu ifiretinina gwisik'wilinani yilibesu. ts'idik'eni yemiwediduati desi yibelachewi hasetinimi yadirigu: yebariyawini selami yemiwedidi igiziabiheri talak'i yihuni zewetiri yibelu. milase ts'idik'ihini huligizemi misiganahini yinagerali.

36

lemezemirani alek'a: yeigiziabiheri bariya yedawiti mezimuri. hat'iatenya berasu yemiyasiti negerini yinagerali; yeigiziabiherimi firihati be'ayinochu fiti yelemi. beanidebetu shenigiloolina: hat'iatu bagenyechiwi gize yit'elatali. yeafu k'ali gifina shingela newi: masitewalini bego madireginimi tewe. bemeniyawiti t'emamanetini asebe: melikami balihonechi menigedi k'omoali: kifatini ayinik'atimi. abetu; mihiretihi besemayi newi; iwinetihimi wede demanati tiderisalechi. ts'idik'ihimi inide igiziabiheri terarochi; firidihimi ijigi t'ilik'i nati: abetu; sewinina inisikasi tadinalehi. abetu; mihiretihi inideti abezahi! yesewi lijochi bekinifochihi t'ila yitamenalu. kebetihi t'eli yit'et'alu; ketedilami fesashi tat'et'achewalehi. yehiyiweti minich'i keanite zenidi newina: bebirihanihi birihanini inayaleni. mihiretihi bemiya'w'uh'i layi; ts'idik'ihinimi libachewi bek'enala layi zeriga. yeti'ibiti igiri ayimit'abinyi; yehat'iatenyochimi iji ayawkeniyi. 'amets'ani yemiyaderigu hulu kezuya wedek'u: wedik'ewali; mek'omimi ayichilumi.

37

yedawiti mezimuri. bekifuwochi layi atik'ina; 'amets'animi bemiya'aderigu layi atik'ina: inide sari fet'inewi yiderik'aluna; inide lemeleme k'it'elimi yiregitaluna. beigiziabiheri tameni; melikaminimi adirigi; bemidirimi tek'emeti; taminehimi tesemara. beigiziabiheri desi yibelihi; yelibihinimi meshati yiset'ihali. menigedihini leigiziabiheri adera sit'i; beirisumi tameni; irisumi yaderigilihali. ts'idik'ihini inide birihani. firidihinimi inide k'etiri yamet'ali. leigiziabiheri tegeza tesifami adirigewi. menigedimi bek'enachiletina t'imetini bemiya'aderigi sewi atik'ina. kek'ut'a rak'i me'atinimi tewi: inidatibedili atik'ina. kifu adiragiwochi yit'efaluna: igiziabiherini tesifa yemiya'aderigu gini inerisu midirini yiwerisalu. gena t'ik'iti; hat'iatenyami ayinorimi: tifeligewalehi botawinimi atageniyi. gerochi gini midirini yiwerisalu; bebizumi selami desi yilachewali. hat'iatenya ts'adik'uni yimelekaketewali; t'irisunimi beirisu layi yanigech'agich'ali. igiziabiheri yisik'ibetali; k'enu inidemiderisi ayitoalina. hat'iatenyochi sey-

fachewini mezezu; k'esitachewinimi geteru dihawinina chigirenyawini yit'ilu zenidi libe k'inochinimi yiwegu zenidi: seyifachewi wede libachewi yigiba; k'esitachewimi yiseberi. lets'adik'i yalewi t'ik'iti kebizu kehat'iatenyochi habiti yibelit'ali. yehat'iani kinidi tiseberalechina: igiziabiheri gini ts'adik'anini yidegifachewi. yenits'uhanini menigedi igiziabiheri yawik'ali; risitachewimi lezelalemi newi: bekifu zemenimi ayafirumi berabi zemenimi yit'egibalu. hit'iani gini yit'efalu; yeigiziabiheri t'elatochi bekeberuna kefi kefi balu gize inide t'isi yit'efalu. hat'iatenya yibederali ayikefilimimi: ts'adik'i gini yirarali yiset'alimi. irisuni yemibarikuti midirini yiwerisalu: yemiregimuti gini yit'efalu. yesewi akahedi keigiziabiheri zenidi yit'enal; menigedunimi yiwedidali. biwedik'imi ledinigats'e ayit'alimi; igiziabiheri ijuni yizo yidegifewalina. golemesihu arejehumi: ts'adik'i sit'ali; zerumi ihili silemini alayehumi. huligize yirarali yabediri-mali; zerumi bebereketi yinorali. kekifu shishi; melikaminimi adirigi: lezelalemi tinoralehi. igiziabiheri firiduni yiwedidali; k'idusanunimi ayit'ilachewimina: lezelalemi yit'ebik'achewali lenits'uhanimi yibek'elilachewali: yehit'iani zeri gini yit'efali. ts'adik'ani midirini yiwerisalu; beirisuwami lezelalemi yinorali. yet'sadik'i afi t'ibebini yasitemi-rali; anidebetumi firidini yinagerali. yeamilaku higi belibu wisit'i newi; beirimijawimi ayise-nakelimi. hat'iatenya ts'adik'uni yimelekaketewali; ligedilewimi yiwedidali. igiziabiheri gini beiju ayitewewimi; betefaredewimi gize ayashenifewimi. igiziabiherini deji t'ina; menigedunimi t'ebik'i; midirini tiwerisi zenidi kefi kefi yaderigihali: hat'iatenyochimi sit'efu tayalehi. hat'iani kefi kefi bilo inide libanosu zigibami lemilimo aye-huti. bimelesi gini at'ahuti: felegihuti botawinimi alagenyehumi. k'ininetini t'ebik'i; ts'idik'inimi iji: leselami sewi k'ireta alewina. bedelenyochi beanidineti yit'efalu. yehat'iatenyochi k'ireta yit'efali. yet'sadik'ani medihanitachewi keigiziabiheri zenidi newi: be-mekerachewimi gize met'egiyachewi irisu newi. igiziabiheri yiredachewali; yadinachewali; ke-hat'iatenyochimi iji yawet'achewali; yadinachewali; beirisu taminewalina.

38

lesenibeti metasebiya: yedawiti mezimuri. abetu; bek'wit'ahi atik'isefenyi; beme'athimi atigests'enyi. filats'ochihi wegitewinyalina; ijihinimi akibide-hibinyalina. kek'wit'ahi yetenesa lesigaye t'ena yelewimi: kehat'iatemi yetenesa leat'initoche selami yelachewimi. hat'iate berase layi kefi kefi biloalina; inide kebadi shekimimi belaye kebidoalina. kesini-finaye yetenesa k'wisile shetete besebesemi: ijigi gosek'olihu tewaredihumi; huligizemi betikaze imalekalehu. nefise sidibini temolitalechina; lesigayemi t'ena yelatimina. tamemihu: ijigimi techegerihu; kelibe wiziwazemi yetenesa ch'ohihu. abetu; fek'ade hulu befithi newi; ch'nik'etemi keanite ayisewerimi. libe deneg'ebinyi; hayilemi tewechinyi; ye'ayinochemi birihani fezeze. weda-jochemi balinijerochemi kek'wisile geleli bilewi

k'omu; zemedochemi rik'ewi k'omu. nefisenimi yemishuati beretubinyi; mekerayenimi yemifeligu kenituni tenageru; huligizemi beshinigela yimekiralu. ine gini inidemayisema denik'oro afunimi inidemayikefiti dida honihu. inidemayisema sewi beafumi tegistas'i indelelewi sewi honihu. abetu; beanite taminyalehuna: abetu amilake; anite tise-manyalehi. t'elatoche beine layi desi inidayilachewi biyalehuna; igirochemi bisenakelu rasachewini beine layi kefi kefi yaderigalu. inesi wede manikesi k'eribealehuna; k'wisilemi huligizemi befite newina. bedeleni inagerealehuna; sile hat'iatemi itekizalehu. t'elatoche hiyawani nachewi yiberetubinyimali; bet'emamanetimi yemit'elunyi bezu. ts'idik'ini sile teketeliu; bebego fanita kifuni yemimelisulinyi yit'elunyali. abetu; anite atit'alenyi: amilake; kene atirak'i. abetu medihanite; ineni lemeridati fit'eni.

39

lemezemirani alek'a; leedotami: yedawiti mezimuri. beanidebete inidalisiti menigedeni it'ebik'alehu: hat'iatenya befite betek'awemenyi gize beafe layi t'ebak'i anoralehu alihu. kezimita yetenesa inide dida honihu; lebege inikwa zimi alihu; k'wisilemi tadesebinyi. libemi bewisit'e mok'ebinyi: kemasebemi yetenesa isati nedede; beanidebetemi tenagerihu. abetu; fits'ameyeni asitawik'enyi; yezemene k'wit'irochi mini yahili inide honu; ine mini yahili wede huala inidemik'eri awik'eni zenidi. ineho; zemenocheni asirejehachewi: akalemi befitihi inide iminiti newi. hiyawu yehone sewi hulu beiwineti kenitu bicha newi. bekenitu yitawekali inji beiwineti sewi inide t'ala yimelalesali: yakemachali yemisebesibiletinimi ayawik'imi. ahunisi tesifaye mani newi? igiziabiheri ayidelemeni? ti'igisitemi keanite zenidi newi. k'ehat'iate hulu adinenyi; lesenefochimi sidibi atadirigenyi. anite seritehenyalina zimi alihu afenimi alikefethumi. mek'isefitihini keine arik'i; kejihi biritati yetenesa alik'ealehuna. betegistas'ihini sile hat'iatu sewini zelefihewi; nefisumi inide shoreriti diri talik'alechi: beiwineti sewi hulu kenitu newi. abetu; ts'eloteni sima; ch'uhetenimi admitt'i; lik'isoyenimi cheli atibelenyi: ine bemidiri layi mets'atenya nenyina; inide abatochini inigida nenyina. wedemalimelesibeti salihedi 'arifi zenidi tenwenyi.

40

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. k'oyiche igiziabiheri deji t'enahuti; irisumi zenibeli alelinyi ch'uhitenimi semanyi. ket'ifati gwidigwadi keregiregimi ch'ik'a awet'anyi; igirochenimi bedinigayi layi ak'omachewi; aremamedenimi ats'ena. adisi zimareni lemalakachini misigana beafe ch'emere: bizuwochi yayalu yiferumali; beigiziabiherimi yitamenu. igiziabiherini yetamene wede ti'ibitenyana wede hasetenya yalitemelekte sewi misiguni newi. abetu amilake; yaderegihewi teamirati bizu newi; asabihinimi minimi yemimesilewi yelemi: bawerami binagerimi kek'wit'iri hulu beza. mesiwa'itinina

k'wiribanini aliwededihi: sigani azegajehilinyi: yemik'at'elewinina sile hat'iatu yemik'eribewini mesiwa'iti alishahimi. beziyani gize alihu. ineho; met'ahu: sile ine bemets'ihafi rasi tets'ifoali: amilake hoyi; fek'adihini lemadiregi wededihi; highihimi belibe wisit'ini newi. betalak'i gubae ts'idik'ini awerahu: ineho; keniferocheni alikelekilimi: abetu; anite ts'idik'eni tawik'alehi. iwinetihinimi belibe wisit'ini alisewerihumi; madanihinimi tenagerihu: mihiretihinina iwinetihinini ketalak'i gubae alisewerihumi. abetu; anite mihiretihinini keine atarik'i: cherinetihina iwinetihini zewetiri yit'ebik'unyi. k'wit'iri yelalati kifati aginyitanyalechina: hat'iatoche yazunyi; mayetimi tesinonyali kerase t'egwiri yilik'ini bezu; libemi tenwenyi. abetu; tadinenyi zenidi fik'edi: abetu; ineni lemeridati fit'eni. nefiseni lemat'ifati yemiwedidu yiferu; beanidinetimi yigosik'wilu: beine layi kifatini liyaderigu yemiwedidu wede hwalachewi yimelesu yigosik'wilumi. iseyi iseyi yemilunyi ifiretachewini wediyawi yikefelu. abetu; yemifeliguhi hulu beanite desi yibelachewi hasetimi yadirigu: huligize madanihinini yemiwedidu zewetiri. igiziabiheri talak'ini yihuni yibelu. ine chigirenyana misikini nenyi; geta gini yasibilinanyi: anite redatena medihanite nehi: amilake hoyi; atizegiyi.

41

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. lechigirenyana lemisikini yemiyasibi misiguni newi: igiziabiheri bekifu k'eni yadinewali. igiziabiheri yit'ebik'ewali; hiyawimi yaderigewali; bemidiri layimi yasimeseginewali; bet'elatochumi iji ayasalifewimi. igiziabiheri bedewewi aliga sale yiredawali: menyitawini hulu bebeshitawi gize yanet'ifiletali. inesi. abetu marennyi: aniteni bediyalehuna nefiseni fewisati alihu. t'elatochemi belaye kifatini yinageralu. mechemi yimotali simusi meche yisharali? yilalu. ineni lemayeti bigeba kenituni yinagerali: libu hat'iatini sebesebeleti: wede meda yiwet'ali yinageralini. belaye bemetebaberi t'elatoche hulu yishokashokubinyali; beine layimi kifatini yasibalu. kifu negeri met'abeti: tenyitoali keinigidihi wedihi ayinesami yilalu. degimo yeselame sewi yetamenihubeti inijerayeni yebela beine layi terekezu ni anesa. anite gini abetu; marennyi imelisilachewimi zenidi asinesanyi. t'elate ilili ayilibinyimina silezihi inide wededihihenyi awek'ihu. ineni gini sile k'ininete tek'ebelihenyi; befitihimi lezelalemi ats'enaneniyi. kezelalemi isike zelalemi yeisiraeli amilaki igiziabiheri yibareki. ameni ameni.

42

lemezemirani alek'a: yek'ore lijochi timihiriti. wala wede wiha minich'ini inideminafik'i; abetu; inidihu nefise wede anite tinafik'alechi. nefise wede hiyawu amilaki tet'emachi: meche iderisalehu? yeamilakinisi fiti meche ayalahu? zewetiri. amilakihi wedeti newi? silunyi inibaye bek'enina beleliti migibi honenyi. yihini sasibi nefise beine wisit'ini fesesechi; wede igiziabiheri beti wede misigana memoriya sifira

igebalehuna: be'ali yemiyaderigu sewochi yedestana misigana k'ali asemu. nefise hoyi; lemini tazinyaleshi? leminisi tawikinyaleshi? yefiteni medihaniti amilakeni ameseginewi zenidi beigiziabiheri tamenyi. amilake hoyi; nefise beine wisit'i tawekechi: silezihi beyoridanosi midiri bearimomemimi betanashu terara asibihalehu. befawifiwatehi dimits'i k'elayi k'elayini tit'eratalechi: ma'ibelihina mogedihulu hulu belaye alefe. igiziabiheri bek'eni cherinetuni yazizali; belelitimi zimarewi beine zenidi yihonali: yeine sileleti lehiyiwete amilaki newi. igiziabiherini. anite met'egiyaye nehi: lemini resahenyi? t'elatoche siyasic'h'enik'unyi lemini azinye imelalesalehu? ilewalehu. t'elatoche huligize. amilakihi wedetnewi? balunyi gize at'initocheni iyek'elet'at'emu sedebunyi. nefise hoyi; lemini tazinyaleshi? leminisi tawikinyaleshi? yefiteni medihaniti amilakeni ameseginewi zenidi beigiziabiheri tamenyi.

43

yedawiti mezimuri. abetu; firedilinyi; kets'idik'i kerak'u hizibimi kirikireni tekerakeri: keshenigayina kegifena sewi adinenyi. anite amilake hayilemi; lemini titewinyalehi? t'elatoche siyasic'h'enik'unyi lemini azinye imelalesalehu? birihanihinina iwinetihini laki: inerisu yimirunyi; wede k'idisinahi terarane wede maderiyahi yiwisedunyi. wede igiziabiheri mesewiya; gwilimasinetenimi desi wedasenyati wede amilake igebalehu: abetu amilake; bebegena ameseginihalehu. nefise hoyi; lemini tazinyaleshi? leminisi tawikinyaleshi? yefiteni medihaniti amilakeni ameseginewi zenidi beigiziabiheri tamenyi.

44

lemezemirani alek'a: yek'ore lijochi timihiriti. abetu; bejoroachini semani; abatochachinimi beze-menachewi bek'edimo zemeni yeserahewini sira negeruni. ijihi ahizabini at'efachi; inerisunimi teke-lihi: ahizabini sak'eyihachewi asadedihachewimi. beseyifachewi midirini aliweresumi kinidachewimi aladanachewi: k'enyihina kinidih yefitihimi birihani newi inji wedidehachewalina. amilakena niguse anite nehi: leya'ik'obi medihanitinihi izezi. beanite t'elatochachinini iniwegachewaleni; besimihimi belayachini yek'omutini inawaridachewaleni. bek'esite yemitameni ayidelehuma; seyfemi ayadinenyimina: anite gini ket'elatochachini adaniheni; yemit'eluninimi asaferihachewi. huligize beigiziabiheri inikebiraleni; simihinimi lezelalemi inameseginaleni. ahuni gini t'elahreni asaferihenimi; keserawitachinimi gari atiwet'ami. ket'elatochachinimi fiti wede hwalachini melesiheni; yemit'elunimi tenet'at'ek'uni. inide begochi libeluni set'eheni; wede ahizabimi beteniheni. hizibihini yale waga set'ehi; bemelewet'achewimi tirifi yelemi. legorebetochachini sidibi; bezuriyachinimi lulu mesak'iyana mezebecha aderegiheni. beahizabi zenidi misale; behizibimi zenidi yerasi menik'esak'esha aderegiheni. gwisik'wilinaye huligizemi befite newi; yefitemi ifireti shefenenyi.

kemisadebina kemilagedi k'ali yetenesa; ket'elatina kek'imanya fiti yetenesa newi. yihi hulu beinya layi derese; aliresanihimi; kidanihinimi aliwene-jelinimi. libachini wede hwalawi alitemelesemi; filegachinimi kemenigedih fe'ek'k' alalemi: bekifu sifira awaridehenalina; bemoti t'ilami sewirehenalina. yegamilakachinimi simi resitenisi bihoni; ijachininimi wede lela amilaki anisitenisi bihoni; igiziabiheri yihinini ayimeremirimi neberini? irisu libi yesewerewini yawik'alina. sile anite huligizemi t'egedlenali; inidemitaredumi begochi honenali. abetu; nik'a: leminisi titenyalehi? tenesi; lezewetirimi atit'alemi. leminisi fitihini tisewiralehi? mekerachininina chigirachininisi lemini tiresalehi? nefisachini bemeriti layi tegosak'wilalechina; hodachininimi wede midiri tet'abik'alechina. abetu; tenesina iridani; sile simihimi tebezheni.

45

lemezemirani alek'a: bemelekotochi: yek'ore lijochi timihiriti: yefik'iri mezimuri. libe melikami negerini afelek'e; ine sirayeni lenigusi negiralehu: anidebete inide fet'ani ts'ehafi biri'i newi. wibetih kesewi lijochi yilik'i yamirali: mogesi bekeniferochihi fesese: silezihi igiziabiheri lezelalemi barekehi. hayali hoyi; bek'winjinahina bewibetih seyifihini bewegibih t'at'ek'i. sile k'ininetina sile yewahineti sile ts'idik'imi ak'ina tekenaweni nigesimi: k'enyihimi bekibiri yimerahali. hayali hoyi; filats'awochihi yetesalu nachewi; inerisumi benigusi t'elatochi libi wisit'i yigebalu; ahizabimi bebetachih yiwedik'alu. amilaki hoyi; zufanihi lezelalemi newi: yemenigisitihi betiri yek'inineti betiri newi. ts'idik'ini wededih 'amets'animi t'elahi: silezihi kebalinijerochih yilik'i igiziabiheri amilaki yedesita zeyitini k'ebahi. belibisochih hulu keribena shitu zibadimi alu: kezihoni t'irisochi adarashi desi yasenyuhi. yenigusochi seti lijochi lekibirih nachewi: bewerik'i libisi tegonats'ifana teshefahina niginisittu bek'enyih tik'omalechi. lije hoyi; simi iyi joroshinimi azenibiyi: wegenishini yabatisihinimi beti irishi: nigusi wibetishini wedidoalina; irisu getashi newina. yet'iroso setochi lijochi iji menishani yizewi yisigeduletali. yemidiri balet'egochi ahizabi befithi yimalelalu. lehaseboni nigusi liji hulu kibiriwa newi: libisiwa yewerik'i megonats'efiya newi. behwalawa denagiluni lenigusi yiwesidalu; balinijerochianimi wede anite yak'eribalu: bedesitana behaseti yiwesiduachewali; wede nigusi ilifinyimi yasigebuachewali. beabatochishi fanita lijochi teweledulishi; bemidirimi hulu layi gezhiwochi adirigesih tishomiyachewaleshi. lelji liji hulu simishini yasasibalu: silezihi le'alemina lezelalemi ahizabi yigezulihali.

46

lemezemirani alek'a: sile misit'iri: yek'ore lijochi mezimuri. amilakachini met'egiyachinina hayilachini; bagenyeni betalak'i mekerami redatichini newi. silezihi midiri bitnewawet'i; terarochimi

wede bahiri libi biwesedu aniferami. wihochachewi ch'ohu tenawet'umi; terarochimi kehayilu yetenasa tenawet'u. yewenizi fashasochi yeigiziabihherini ketema desi yasenyalu: li'uli maderiyawini k'edese. igiziahberi bemekakeliwa newi atinawet'imi; igiziabihherimi fet'ino yiredatali. ahizabi tenawet'u menigisitatimi temelesu: irisu k'aluni set'e; midirimi tenik'et'ek'et'echi. yeserawiti geta keinya gari newi: yeya'ik'obi amilaki met'egiyachini newi. yeigiziabihherini sira; bemidiri yaderegewinimi teamirati iniditay nu. isike midiri daricha diresi t'orineti yishirali. k'esitini yisebirali; t'orinimi yik'orit'ali beisatimi gashani yak'at'ilali. 'irefu; inemi amilaki inide honihu iwek'u: beahizabi zenidi kefi kefi ilalehu; bemidiriimi layi kefi kefi ilalehu. yeserawiti geta keinya gari newi: yeya'ik'obi amilaki met'egiyachini newi.

47

lemezemirani alek'a: yek'ore lijochi mezimuri. ahizabi hulachihu; ijochachihuni ach'ebich'ibu; bedesita k'alimi leigiziabiheri ilili belu. igiziabiheri li'uli girumimi newina; bemidiri hulu layimi talak'i nigusi newina. ahizabini keinya betachi; wegenochinimi keigirachini betachi asigezalini. lerisitu inyani meret'eni; yewededewini yeya'ik'obini wibeti. amilaki beililita; igiziabiheri bemeleketi dimits'i 'arege. zemiru; leamilakachini zemiru: zemiru; lenigusachini zemiru. igiziabiheri lemidiri hulu nigusi newina: bemasitewali zemiru. igiziabiheri beahizabi layi negese: igiziabiheri bek'idisinawi zufani yik'emet'ali. yemidiri hayilenyochi leigiziabiheri nachewina yeahizabi alek'ochi wede abirihami amilaki tesebesebu: irisunimi kefi kefi adereguti.

48

behuletenya senibeti yek'ore lijochi: yemisigana mezimuri. igiziabiheri tilik'i newi: beamilakachini ketema betek'edese terara misiganawi bizu newi. besemeni wegeni bemelikami sifira yek'ome yemidiri hulu desita yet'siyoni terara newi: irisumi yetilik'u nigusi ketema newi. igiziabiheri beadarashochiwa met'egiya hono yitawek'ali. ineho; negesitati tekemachitewi beanidineti met'itewali. inerisusi ayitewi tedenek'u; denegat'u; taweku. menik'et'ik'et'i inide weladi mit'i beziya yazachewi. behayilenya nefasi yeterisesini merikebochi tisebiralehi. inide semani inidihu ayeni beserawiti geta ketema; beamilakachini ketema: igiziabiheri lezelalemi yats'enatali. amilaki hoyi; behizibihi mekakeli mihiretihinini tek'ebelini. amilaki hoyi; inide simihi inidihumi isike midiri daricha diresi misiganahi newi: k'enyihini ts'idik'ini yetemolachi nati. abetu; sile firidihini yet'siyoni terara desi yibelewi; yeayihudimi seti lijochi haseti yadirigu. ts'iyonini kibeuati; bezuriyawami temalelesu; gini-bochiwanimi k'wit'eru: bebiritatiwa libachihuni anuru: adarashiwani asibu: lemimet'awi tiwilidi tineguru zenidi. le'alemina lezelalemi yihi amilakachini newi; irisumi lezelalemi yimeranali.

49

lemezemirani alek'a: yek'ore lijochi mezimuri. ahizabi hulachihu; yihini simu: be'alemi yemitinorutimi hulachihu; adimit'u: zik'itenyochina kefitenyochi; balet'egochina dihochi beanidineti. afe t'ibebini yinagerali; yelibemi asabi masitewalini. joroyeni wede misale azenebilalehu; bebegenami misit'ireni igelit'alehu. hat'iat'i terekezeni bekebebenyi gize bekifu k'eni lemini iferalehu? behayilachewi yemitamenu; bebalet'eginetachewimi bizati yemimeku: wenidimi wenidimuni ayadinimi; sewimi ayadinimi: bezawini leigiziabiheri ayiset'imi; - lezelalemi inidinori; t'ifatinimi inidayi: yenefisachewi lewit'i kebiroralina; lezelalemini k'eritoalina. bili-hatenyochi inidimotu; senefochichina denik'orochi beanidineti inidit'efu; genizebachewinimi lelelochi iniditewu ayitoali. belibachewimi betachewi lezelalemi yeminori; maderiyachewimi lelijochi liji yemihoni yimesilachewali: beyeagerachewimi simachewi yit'erali. sewi gini kiburi hono sale ayawik'imi: inidimit'efu inisisocho mesele. yihichi menigedachewi mesenakilachewi nati; keinerisumi behwala yemimet'u beafachewi ishi yilalu. inide begochi wede sioli yemihedu nachewi; irenyachewimi moti newi: k'inochinimi beahela yigezuachewali; wibetachewimi kemenoriachewi teleyita besiole tarejalechi. negeri gini igiziabiheri yik'ebelenyalina nefiseni kesiole iji yibezhatali. yesewi balet'egineti yebetumi kibiri bebeza gize atifira; bemote gize keirisu gari minimi ayiwesidimina; kiburimi keirisu behwala ayiweridimina. behiyiwetu sale nefisumi barikoalina lesewinetu melikami bitaderigileti yameseginihali. honomi wede abatochu tiwilidi yiweridali: lezelalemi birihanini ayayimi. aimiro yelelewi kiburi sewi inidimit'efa inisisocho mesele.

50

yeasafi mezimuri. yeamalikit'i amilaki igiziabiheri tenagere; kets'ehayimi mewich'a jemiro isike megibiyawa diresi midirini t'erati. kekibiru wibeti kets'iyoni igiziabiheri gilit'i hono yimet'ali. amilakachini yimet'ali zimimi ayilimi: isati befiti yik'at'elali; bezuriyawimi bizu 'awilo ale. belayi yalewini semayini midirinimi behizibu leme-firedi yit'erali: keirisu gari lemesawa'iti kidani yek'omutini k'idusanuni sebisibuleti. semayati ts'idik'uni yinageralu; igiziabiheri feraji newina. hizibe; simanyi; linigerihi: isiraalimi; simanyi; limesikiribihi: amilakisi ine amilakihini nenyi. sile k'wiribanihi yemizelifihi ayidelehwani: yemik'at'eli mesawa'itihini huli-gize befite newi. kebethehi firidani kemenigahimi awira fiyelini aliwesidimi: yemidire beda arawiti hulu beshihi terarawochi yalu inisisochemi yeine nachewina. yesemayini a'iwafi hulu awik'alehu; yemidire beda arawitimi beine zenidi nachewi. birabimi leanite alinegirihimi; 'alemina molawi yeine newina. yefiridawini siga ibelalehuni? yefiyelunisi demi it'et'alehuni? leigiziabiheri yemisiganani mesawa'iti sewa; leli'ulimi siiletihinini sit'i: bemekera k'eni t'iranyi; adinihimalehu anitemi takebirenyalehi. hat'iatenyawini gini igiziabiheri alewi. lemini anite

higeni tinageralehi? kidanenimi beafihilemini tiwesidalehi? anitesi tegisats'eni t'elahi; k'alochenimi wede hwalahi t'alihi. lebawini bayehi gize keirisu gari tiro'ti neberi idili fenitahinimi keamenizirochi gari aderegihile. afihile kifatinile abeza; anidebetihimile shingelani tetebehe. tek'emit'ehi wenidimihini amahewile; leinatihimile liji 'inik'ifatile anorihile. yihini adirigehi zimile alihuhi: ine inide anite ihonile zenidile t'eret'erihile: izelifihalehu befithimile ik'omalehu. igiziabiherinile yemitesu inanite; yihini asitewilile: aleziya gini yinet'ik'ali yemiyadinimile yelemi. misigana yemisewale yakabirenayile: yeigiziabiherinile madani leirisu yemasayile betile menigedi keziyale ale.

51

lemezemirani alek'a: wede berisabehe kegeba behwale nebiyu natani wede irisule bemet'a gize: yedawitile mezimurile. abetu; inide chazinetihile met'eni marenyle: inide mihiretihimile bizatile metalelefene demisile. kebedele fets'imo it'ebenyile; kehat'iatemile anits'anyile: ine metalelefene awik'alehuna; hat'iatemile huligize befite newina. anitenile bichale bedelihule; befithimile kifatinile aderegihule; benegerihimile tits'edik'ile zenidile befiridihimile nits'uhile tihonile zenidile. inehole; be'amets'a tets'enesihule; inateme behat'iatile weledechinyile. inehole; iwinetini wededihile: yemayitayile siwirile t'ibebini asitawek'ihenyile. behisop'ile irich'enyile; inets'amalehule: it'ebenyile; keberedomile yilik'ile nech'ile ihonalehule. hasetinina desitanile asemanyile; yeseberihachewimile at'initoche desile yilachewale. kehat'iate fithinile melisile; bedelenimile hule demisilinyile. abetu; nits'uhile libinile fit'erilinyile; yek'enawinimile menifese bewisit'e adisile. kefithile atit'alenyle; k'idusile menifesihinimile keine layile atiwisedibinyile. yemadanihinile desitile sit'enyile; beishitile menifesimile digefenyle. lehigile talalafochile menigedihine asitemiralehule; hat'iatenyochimile wede anite yimelesale. yemedihanite amilakile igiziabiherile hoyile; kedemile adinenyle; anidebetemile beanite ts'idik'ile tidesatalechile. abetu; keniferochenile kifetile; afemile misiganahinile yaweralile. mesiwat'ini bitiwedidise beset'ehuhi neberile: yemik'at'elewimile mesiwat'ile desi ayasenyihimile. yeigiziabiherile mesiwat'ile yetesebere menifese newile; yeteseberiwiniwina yetewaredewinile libile igiziabiherile ayinik'imile. abetu; bewide-tahile ts'iyoninile asemamiratile: yeiyerusaleminimile k'its'irochile sira. yet's'idik'unile mesiwat'ile mebawinimile yemik'at'elewinimile mesiwat'ile bewededihile gize; yanile gize bemesewiyahile layile firidawochinile yisewale.

52

lemezemirani alek'a: edomawiwile doyk'ile met'ito lesaoli. dawitile wede abimeleki betile met'itoali bilobenegerewile gize: yedawitile timihiritile. hayalile hoyile; bekifatile leminile tigwadedalehi? huligizesile bemetalelef'ile? anidebetihile hat'iatinile yasibale: inide tesale milach'ile shingelani aderegihile. kemelikamile yilik'ile kifatinile; ts'idik'inimile kemenagerile yilik'ile 'amets'anile wededihile. yemiyat'efule k'alinile hule; yeshingelamilasine wededihile. silezihi igiziabiherile lezelalemi

yafesisihale: kebetihimile yinek'ilihale yafelisihalimile; sirihinimile kehiyawinile midirile. ts'adik'anile ayitewile yiferale: beirisumile yisik'alu inidihimile yilale. igiziabiherinile redatule yaladerege; bebalet'eginetumile bizatile yetamene; bekenitule negerimile yeberetale ya sewile inehole. inesile beigiziabiherile betile inide lemeleme inide weyirale zafile nenyile: le'aleminale lezelalemi beigiziabiherile mihiretile tamenihule. adirigehilinyalinale lezelalemi ameseginihalehule; bek'idusanihimile zenidile melikamile newina simihinile tesifale aderigalehule.

53

lemezemirani alek'a bemahilatile: yedawitile timihiritile. senefile belibule. amilakile yelemi yilale. rekesule bebedelachewimile gosek'olule: bego negerinile yemiyaderigatile yelemi. yemiyasitewile igiziabiherinimile yemifeligile inidale yayile zenidile igiziabiherile kesemayile yesewile lijochinile temeleteke. hule bedelule; abirewimile rekesule: anidile sinikwale begonile negerile yemiyaderigatile yelemi. hizibenile inijerale inidemibetale yemibelule gifile adiragiwochile hule ayawik'umini? igiziabiherinimile ayit'erutimile. igiziabiherile yegibizochinile at'initochile betinoalinala. beziya yemiyasifera sayinorile ijigile ferule: igiziabiherile nik'oachewalinala asaferihachewile. medihanitini kets'iyonile leisiraellile mani beset'ele igiziabiherile yehizibunile mirikole be-meselese gize; ya'ik'obi desile yilewale isiraellimile hasetile yaderigale.

54

lemezemirani alek'a: bebegenawochile: zefawiyani met'itewile lesaoli. inehole dawitile beinyale zenidile tesheshigwale bilewile benegerutile gize: yedawitile timihiritile. abetu; besimihile adinenyle; behayilihimile firedilinyile. abetu; ts'eloteni simanyile; yeaafenimile k'alile adimit'ile: inigidochile k'umewibinyalinale; hayalanimile nefisenile shitewatalinala. igiziabiherinile befitchewile aladeregutimile. inehole; igiziabiherile yiredanyalile; getayemile lenefese degafiwalale newile. kifatinile wedet'elatoche yimelisatile: beiwinetihimile at'ifachewile. kefek'ade isewalihalehule: abetu; melikamile newina simihinile ameseginalehule: kemekeralale hule adinonyalinale; 'ayinimile bet'elatoche layile ayitalechinale.

55

lemezemirani alek'a: bebegenawochile: yedawitile timihiritile. abetu; ts'eloteni adimit'ile; limenayenimile chelile atibelle. temeliketenyle simanyimile. behazene tek'ibezebezihi tenawet'ihumile: ket'elatile dimits'ile ke'amets'enyamile gifile yetenesale: 'amets'anile belayele t'ilewibinyalinale; bek'ut'amile t'elitewinyalinale. libele beyale tenawet'ebinyile; yemotile dinigat'emile wedek'ebinyile. firihatinala inik'it'ik'it'ile met'ubinyile; ch'elemamile shefenenyile. berire 'arifile zenidile inide rigibile kinifinile mani beset'enyile! inehole; kobiliye berak'ihule bemidire badamile betek'emet'ihule: ke'awilonale kebirittule nifasile sheshiche befet'enihule alihule. abetu; giferinale t'ebinile beketemawisit'ile ayichealehunale asit'imachewile inidebetachewinimile k'wret'ile. bek'eninala belelitile

bek'it'iriwa yikebibuatali: 'amets'ana dikami hat'iatimi bemakeliwa newi: tenikolina shinigela keadebabiya ayirik'umi. t'elatisi bisedibenyi; betagesihu neberi: yemit'elanyimi rasuni belaye kefi kefi biyaderigi; keirisu betesheshigihu neberi. anite gini; ikuyaye sewi; balinijerayena yelibe wedaji: mebilini keine gari beanidineti yat'afet'ih: beanidi libi beigiziabiheri beti teramedini. moti yimit'abachewi: behiyiweti salu wede sioli yiwiredu: kifati bemaderiyachewina bemakelachewi newina. ine gini wede igiziabiheri ch'ohihu; igiziabiherimi semanyi. bematana bet'iwati bek'etirimi inagerelehu ich'ohialehu; k'alenimi yisemanyali. beine layi bizu neberuna kemik'arebunyi nefiseni beselami adinati. beza yelachewimina; igiziabiherinimi aliferutimina ket'initi jemiyo yenebere igiziabiheri semito yagosek'wilachewali. keirisu gari selami beneberuti layi ijuni zerega: kidanunimi arekesu. afu kek'ibe yilik'i lezebe; belibu gini selifi nebere: k'alochumi kezeyiti yilik'i leselesu; inerisu gini inide temezeze seyifi nachewi. tikazehini beigiziabiheri layi t'ali; irisumi yidegifihi: lets'adik'umi lezelalemi huketini ayiset'ewimi. anite gini; abetu; wede moti gwidigwadi taweridachewalehi: yedemi sewochina shenigayochi zemenachewi gimashi ayimolami: ine gini; abetu; itamenihalehu.

56

lemezemirani alek'a: kek'idusani sile rak'u hizibi: filisit'iemawiyani begeti beyazuti gize: yedawiti k'ine. abetu; sewi regit'onyalina marenyi: huligizemi beselifi asich'enik'onyali. yemiawgunyi bezitewalina huligize k'enuni hulu t'elatoche reget'unyi. ine gini ferahu beanitemi tamenihu. beigiziabiheri k'aluni ameseginalehu: beigiziabiheri tamenihu; aliferami: sewi mini yaderigenyali? huligize k'alocheni yats'eyifubinyali: beine layimi yemimekiruti hulu lekifu newi. yishemik'ubinyali yisheshigunyimali; inerisumi terekezeni yimelekaketalu; huligizemi nefiseni yishemik'ubatali. beminimi mini atadinachewimi: ahizabini bek'wit'a tit'ilachewalehi. amilaki hoyi; hiyiweteni negerihuhu: inibayeni inide tiizazihi befitehi anorih. bet'erahuhu gize t'elatoche wede hwalachewi yimelesalu: anite amilake inide honih ineho; awek'ihu. beigiziabiheri k'aluni ameseginalehu: beigiziabiheri k'aluni akerebalehu. beigiziabiheri tamenihu; aliferami sewi mini yaderigenyali? abetu; yemisigana sileti yemiset'ih keine zenidi newi: nefiseni kemoti; igirocheni kemewidek' adinehalina; behiyawani birihani igiziabiherini desi asenyewi zenidi.

57

lemezemirani alek'a: atat'ifa. kesaoli fiti sheshito bewasha beneberebeti gize: yedawiti k'ine. marenyi; abetu; marenyi; nefise aniteni taminalachina: gu-dati isikitaliyi diresi bekinifochihi t'ila itamenalehu. wedemiredanyi igiziabiheri wede li'uli igiziabiheri ich'ohialehu. kesemayi liko adananyi; lereget'unyimi wiridetini set'achewi: igiziabiheri cherinetunina

iwinetuni lake. nefiseni keanibesochi mekakeli ada-nati. denigich'e tenyahu: yesewi lijochi t'irisachewi t'orina filats'a; anidebetachewi yetesale shoteli newi. amilaki hoyi; besemayati layi kefi kefi beli: kibirihimi bemidiri hulu layi tihuni. leigiroche wet'imediniz azegaju; nefisenimi agobet'uati: gwidigwadi befite k'oferu; beirisumi wedek'u. libe ch'ekanyi newi; abetu; libe ch'ekanyi newi: ik'enyalahu; izemiralehu. kibire yinesa; begenana mesenik'omi yinesu: inemi malije inesalehu. abetu; beahizabi zenidi ameseginihalehu; bewegenochimi zenidi izemirihalehu: mi-hiretihi isike semayi diresi kefi bilalechina; iwinetihimi isike demenati diresi. amilaki hoyi; besemayati layi kefi kefi beli: kibirihimi bemidiri hulu layi tihuni.

58

lemezemirani alek'a: atat'ifa. yedawiti k'ine. beiwineti ts'idik'ini bitinagerusi; yesewi lijochi hoyi; bek'ini tiferdalachihu: belibachihu bemidiri layi hat'iatini tiseralachihuna; ijochachihumi gifi yitaluna. hit'iani kemahits'eni jemirewi teleyu: kehodimi jemirewi satu; hasetinimi tenageru. k'wit'achewi inide ibabi merizi newi; inide midiri awiremi jorowa yetedefene newi; awak'i sidegimibati yeasimatenyawini k'ali inidematisema. igiziabiheri t'irisachewini beafachewi wisit'i yisebirali: igiziabiheri yeانبesochuni menigagachewini yadek'ik'ali. inidemifisisi wiha yik'elit'alu: isikiyadekimachewi diresi filats'ochuni yigetirali. inidemik'elit'i semi yalik'alu: isati wedek'echi; ts'ehayinimi alayuatimi. ishohachihu sayitawek'i betiri hone: hiyawani salachihu beme'atu yinet'ik'achihwali. ts'adik'i bek'elini baye gize desi yilewali: behat'iatenyawi demimi ijuni yitat'ebali. sewimi. beiwineti lets'adik'i fire alewi: beiwineti bemidiri layi yemiferidi amilaki ale yilali.

59

lemezemirani alek'a: atat'ifa. saoli yigediluti zenidi betuni inidit'ebik'u belake gize: yedawiti k'ine. amilake hoyi; ket'elatoche adinenyi: belayemi kek'omuti asit'ilenyi. kegifi adiragiwochi tadegenyi; kedemi sewochimi adinenyi. ineho; nefiseni shemik'ewibatalina; birituwochimi belaye tesebesebu. abetu; bebedelemi ayidelemi; behat'iatemi ayidelemi. yale bedeli rot'ihu teze-gajehumi: tenesi; tek'ebelenyi; iyimi. anitemi abetu; yehayalani amilaki; yeisraeli amilaki; ahizabini hulu tigobeniyachewi zenidi tenesi: 'amets'i yemiyaiderigutini hulu atimarachewi. mata yimelesu inide wishochimi yirabu; beketemami yizuru. ineho; beafachewi asemiteyi yinageralu: seyifimi bekeniferochachewi ale: mani yisemali? yilalu. anite gini abetu; tsik'ibachewalehi; ahizabinimi hulu tinik'achewalehi. igiziabiheri met'egiyaye newina hayilene wede anite asit'egalehu. yeamilake cherinetu yigenanyeniyi amilake bet'elatoche layi yasayenyali. higinini inidayiresu atigidelachewi: abetu gashaye; behayilili betinachewi awiridachewimi. sile afachewi hat'iatu sile keniferachewimi k'ali;

merigeminina hasetini sileminageru; beti'ibitachewi yit'emedu. bek'wit'a at'ifachewi; inidayinorumi at'ifachewi: yeya'ik'obimi amilaki isike midiri daricha diresi inidigeza yiwek'u. mata yimelesu inide wishochimi yirabu; beketemami yizuru. inerisumi mebili lemefelegi yibetenu: yalit'egebu inide honemi yanigoregwiralu. ine gini lehayilili ik'enyalehu: bemihiretihimi malido desi yilenyali: bemekeraye k'eni met'egiyayena amibaye honehenyalina. redete hoyi; leanite leamlake izemiralehu: anite; amilake; met'egiyaye mihiretemi nehina.

60

lemezemirani alek'a: yesoriyani huletuni wenzochina yesoriyani sobalini bak'at'ele gize iyoabimi temeliso keedomawiyani sewochi bech'ewi shelek'o asira huleti shihi begedele gize letimihiriti yedawiti k'ine. abetu; t'alihehi aferesihenimi: tek'ot'aheni yik'irimi alihehi. midirini anawet'ihati awekhihiti: tenawit'alechina k'wisiliwani fewisi. lehizibihini ch'nik'ini asayehachewi; asidenigach'unimi weyini at'et'aheni. kek'esiti fiti yamelit'u zenidi; lemiferuhi milikitini set'ehachewi. wedajochihi inididinu bek'enyihini adini; adimit'enyimi. igiziabiheri bek'idisinawi tenagere: desi yilenyali; sekemini ikafelalehu; yesukotinimi shelek'o isefiralehu. gele'adi yeine newi; minasemi yeine newi: efiremi yerase met'egiya newi. yihuda niguse newi: mo'abi metat'ebiyaye newi; beedomiyasi layi ch'amayeni izeregalehu: filisiti'emi yigezulinyali. wede ts'inu ketema mani yiwesidenyali? manisi isike edomiyasi yimeranyali? abetu; yet'alihehi anite ayidelehimini? amilaki hoyi; keserawitachini gari atiwet'ami. bemekerachini redietini sit'eni yesewimi madani kenitu newi. beigiziabiheri hayilini inaderigaleni irisu yemiyasich'enik'unini yawaridachewalina.

61

lemezemirani alek'a: bebegenawochi: yedawiti mezimuri. amilaki hoyi; limenayeni sima; ts'eloteni adimit'i. libe tesifa bek'oret'e gize kemidiri daricha wede anite ich'ohalehu: bedinigayi layi kefi kefi adereghenyi. ts'inu ginibi bet'elati fiti tesifayemi honehenyalina merahenyi. bedinikwanihi lezelalemi inoralehu: bekinifochihimi t'ila igaredalehu: abetu; anite siiletani semitehalina: simihinimi lemiferu risitihini set'ehachewi. lenigusi kek'eni belayi k'eni tich'emiralehi; 'ametatumi ketiwilidi wede tiwilidi yihonalu. beigiziabiheri fiti lezelalemi yinorali: yit'ebik'uti zenidi mihiretinina iwinetini azegajileti. inidihu lesimihini lezelalemi izemiralehu siiletani huli-gize ifets'imi zenidi.

62

lemezemirani alek'a: sile edotami: yedawiti mezimuri. nefise leigiziabiheri yemitigeza ayidelechimi? medihanite keirisu zenidi natina. irisu amilake medihanitemi newina: irisu met'egiyaye newi; ijigimi alitawekimi. isike meche besewi layi

tik'omalachihu? inanite hulachihu inidazenebele gidigida inide feresemi k'it'iri tigidilalachihu. negeri gini kibireni yishiru zenidi mekeru; hasetinimi yiwe-didalu: beafachewi yibarikalu; belibachewimi yiregimalu. negeri gini; nefise hoyi; anichi leigiziabiheri tegezhi; tesifaye keirisu zenidi natina. irisu amilake medihanitemi newina: irisu met'egiyaye newi: alitawekimi. medihanitena kibire beigiziabiheri newi: yerediete amilaki tesifayemi igiziabiheri newi. yehizibi mahiberi hulachihu; beirisu tamenu; libachihunimi befitu afisisu: igiziabiheri redatachini newi. negeri gini yesewi lijochi kenitu nachewi; yesewi lijochimi hasetenyochi nachewi: bemizanimi yibedilalu; inerisusi befits'umi kenitu nachewi. 'amets'ani tesifa atadirigu; k'imiyanimi atitemamenuti: balet'egineti bibeza libachihu ayikwira. igiziabiheri anidi gize tenagere; inemi yihini bicha semahu: hayili yeigiziabiheri newi; abetu; mihiretimi yanite newi: anite leiyandanidinu inide sirawi fidawini tiset'alehina.

63

beedomiyasi midire beda benebere gize: yedawiti mezimuri. amilake; amilake; wede anite igesigisalehu: nefise aniteni tet'emachi; sigaye aniteni inideti nafek'echi inich'etina wiha belelebeti be-midire beda. hayilihinina kibirihini ayi zenidi inidihu bemek'idesi wisit'i temeletekihihi. mihiretini kehiyiweti yishalalina keniferoche yameseginuhali. inidihini behiyiwete zemeni ameseginihalehu; beanitemi simi ijocheni anesalehu. nefise bek'ibena besibi inidemit'egibu tit'egibalechi; keniferochemi simihini bedesita yameseginalu. bemeniyitayemi asibihalehu; bemaledami inagerililalehu: redete honehenyalina; bekinifochihimi t'ila desi yilenyalina. nefise behwalahi teketatelechi; inenimi k'enyihini tek'ebilechinyi. inerisu gini nefiseni lekenitu felegwati: wede midiri t'ilik'i yigebalu. leseiyi iji alifewi yiset'alu; yek'eberomi idili fenita yihonalu. nigusi gini beigiziabiheri desi yilewali: beirisu yemimili hulu yikebirali; hasetini yeminageri afi yizegalina.

64

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. abetu; wede anite belemenihu gize ts'eloteni simanyi; ket'elatimi firihati nefiseni adini. kekifuwochi shenigo ke'amets'enyochimi bizati sewireny. inide seyifi milasachewini aselu: merara negerini lemadiregi; nits'uhinimi besiwiri lemenidefi k'estinigi geteru: dinigeti yinedifutali ayiferumimi. leinerisu lerasachewi kifu negerini ats'enu: wet'imedinii yisewiru zenidi temakeru: manisi yayenali? yilalu. 'amets'ani feligwati; sifetinum alek'u: yesewi yewisit'i asabuna libu yet'elek'e newi; igiziabiherimi kefi kefi yilali. yedinigetimi filats'a: yak'osilachewali: anidebetachewi yasenakilachewali; yemiyayuchawimi hulu yidenegit'alu. sewochi hulu feru; yeigiziabiherinimi sira tenageru; sirawinimi asitewalu. ts'adik'i beigiziabiheri desi yilewali; beirisumi yitamenali: libachewimi yek'ena hulu ilili

lemezemirani alek'a: yedawiti yemisigana mezumuri. abetu; bets'i yoni leanite misigana yigebali; leanitemi ts'eloti yik'eribali. siga hulu ts'elotini wedemitisema wede anite yimet'ali. ye'amets'a negeru beretabini: hat'atachinisi anite yik'iri tilalehi. anite yemeret'ihewi beadebabayochihimi lemaderi yetek'ebelihewi misiguni newi: kebetihi bereketi init'egibalen. bete mek'idesihi k'idusi newi bets'idik'imi dinik'i newi. bemidiri daricha huluna beruk'i bahiri wisit'i lalu tesifachewi yehonihi; amilakachinina medihanitachini hoyi; simani. begulibetihit terarochini ats'enahachewi; behayilimi tat'ik'ehali. yebahiruni t'ilik'eti yemogedinimi ch'uheti tanawit'alehi. keteamiratihi yetenesa ahizabi yidenegit'alu; bemidiri darichami yeminoru yiferalu: yet'iwatinina yematani mewich'a desi tasenyachewalehi. midirini gobenyehati at'et'ahatimi; bilit'iginawanimi ijigi abezahi: yeigizabiherini wenizi wihani yetemela newi: migibachewini aze-gajehi inidihu tasenadalehina. tilimiwani tarekalehi; boyiwanimi tasitekakilalehi: benet'ebit'abi taleselisa-talehi; buk'ayawanimi tibarikalehi. becherinetihi 'ametini tak'edajalehi; midire bedawimi sibini yit'egibali. yemidire beda terarochi yirekalu; ko-rebitochimi bedesita yitat'ek'alu. masemariyawochi menigochini lebesu; shelek'ochimi beihili teshefenu: bedesita yich'ohalu yizemiralumi.

lemezemirani alek'a: yemenesati yemisigana mezumuri. bemidiri yalachihu hulu leigizabiheri ilili belu; lesimumi zemiru; lemisiganawimi kibirini sit'u. igizabiherini inidihit beluti. sirahi girumi newi: hayilihit bizu sihoni t'elatochi washubihit. bemidiri yalu hulu leanite yisegidalu; leanitemi yizemiralu; lesimihimi yizemiralu. nu yeigizabiherinimi sira iyu: kesewi lijochi yilik'i bemikiri girumi newi. bahirini yebisi aderegati; wenizunimi beigiri teshageru: beziya beirisu desi yinaleni. behayilu lezelalemi yigezali: 'ayinochu wede ahizabi yimeleketalu: 'amets'enyochi rasachewini kefi kefi ayadirigu. ahizabi hoyi; amilakachinini bariku; yemisiganawinimi dimits'i asemu. nefiseni behiyiweti yanoratali; igirochenimi lemenawet'i aliset'emi. abetu; fetinehenalina; birinimi inidimyanet'iruti anit'irehenalina. wede wet'imedi agebaheni; bejeribachinimi mekerani anorihit. berasachini layi sewini asireget'iheni: beisatina bewiha mekakeli alefini; wede 'irefitimi awet'aheni. -14 kemik'at'eli mesia'iti gari wede betihit igebalehu: bemekeraye gize beafe yetenagerihutini keniferochemi yalutini sileteni leanite ifets'imalehu. ke'it'anina kewet'et'ewochi gari lemik'at'eli mesia'iti firidani ak'eribalehu: lamocheinina fiyelochini isewalihalehu. igizabiherini yemitiferuti hulu; nu; simunyi: lenefise yaderegelatini linigerachihu. beafe wede irisu ch'ohihu; beanidebetemi amesegenihuti. belibesi

bedelini ayiche bihoni geta ayisemanyimi neberi. silezihi igizabiheri semanyi: yelimenayeni dimits'i ademet'e. ts'eloteni yalikelekeleni mihiretunimi keine yalarak'e igizabiheri yimesigeni.

lemezemirani alek'a: bebegenawochi: yedawiti mezumuri. igizabiheri yimareni yibarikenimi; fitunimi belayachini yabira: beahizabi hulu mekakeli madanihin; menigedihinimi bemidiri inawik'i zenidi. abetu; ahizabi yamesiginuhi; ahizabi hulu yamesiginuhi. leahizabi bek'ini tiferidilachewalehina; ahizabinimi bemidiri layi timeralehina ahizabi desi yibelachewi hasetimi yadirigu. abetu; ahizabi yamesiginuhi; ahizabi hulu yamesiginuhi. midiri firewani set'echi: igizabiheri amilakachinimi yibarikenali. igizabiheri yibarikenali; yemidiri daricha hulu yiferutali.

lemezemirani alek'a: yedawiti yemisigana mezumuri. igizabiheri yinesa; t'elatochumi yibetenu; yemit'elutimi kefitu yishisu. t'isi inidimibeni inidihu yibinenu: semi beisati fiti inidimik'elit'i; inidihu hit'iani keigizabiheri fiti yit'ifu. ts'adik'animi desi yibelachewi; beigizabiherimi fiti haseti yadirigu; bedesitami desi yibelachewi. leigizabiheri tek'enyu lesimumi zemiru: wede midire beda lewet'ami menigedi adirigu: simu igizabiheri newi; befitumi desi yibelachihu: befitumi yidenegit'alu. igizabiheri bek'idusi botawi lediha adegochi abati; lebaliteto-chimi danya newi. igizabiheri bichenyochini bebeti yasadirachewali; isirenyochinimi behayilu yawet'achewali: 'amets'enyochi gini bemidire beda yinoralu. abetu; behibizimi fiti bewet'ahi gize; bemidire bedami balefihit gize; midiri tenawet'echi; kesina amilaki fiti; keisira'eli amilaki fiti semayitimi anit'ebet'ebu. abetu; yemogesini zinabi lerisitihit azenebihit; bedekememi gize anite ats'enahewi. inisisochihit bewisit'u aderu: abetu; becherinetihit ledihochi aze-gajehi. igizabiheri k'aluni set'e: yemiyaweruti bizu serawit nachewi. yesarawit negesitati fet'inewi yisheshalu: bebetimi yemitinori mirikoni tekafelechi. berisitochi mekakeli bitadiru; kebiri inide taseru inide rigibi kinifochi; bek'it'eliya werik'imi inide telebet'u labawochiwa thionalachihu. semayawi ngusi belayiwa bazeze gize; beselimoni layi beredo zenebe. yeigizabiheri terara yelemeleme terara newi: yet's'ena terarana yelemeleme terara newi. yet's'enu terarawochi lemini yinesalu? igizabiheri yihini terara yadiribeti zenidi wededewi: beiwineti igizabiheri lezelalemi yadiribetali. yeigizabiheri seregelawochi yebizu bizu shihit nachewi: geta bemek'idesu besina bemekakelachewi newi. wede layi 'aregihi; mirikoni marekihi; sit'otanimi lesewochi set'ehi; degimomi le'amets'enyochi beziya yadiru zenidi. igizabiheri amilaki buruki newi: igizabiheri beye'iletu buruki newi; yemedihanitachini amilaki yiredanali. amilakachinisi yedehinineti amilaki newi: kemoti mewit'atimi keigizabiheri newi.

negeri gini igiziabiheri yet'elatochuni rasi; behat'iatu yemihednini yet'egwiruni anati yik'et'ek'it'ali. igiziabiheri inidihali ale. kebasani amet'adeshalehu; kebahirimi t'ilik'i imelisachewalehu; igirochihi bedemi yireget'u zenidi; yewishochihi milasi bet'elatochi layi yihoni zenidi. yeamilake yenigusi menigedi bemek'idesu; abetu; menigedihit tegelet'e. alek'ochi k'edemu; mezemiranimi teketelu: keberoni bemimetu bek'onejajiti mekakeli. igiziabiherini begubae; getachininimi beisraeli minich'i amegisitu. wet'atu biniyami begwilibetu beziya ale; gezhochachewi yeyihuda alek'ochi yezabiloni alek'ochina yenifitalelemi alek'ochi. abetu; hayilihini izezi: abetu; yihinimi leinya yeserahewini ats'ina. beyerusalemi silalewi mek'ideshi nege-sitati iji menishani leanite yamet'alu. beshemibek'o wisit'i yalutini arawiti; beahizabi wisit'i yalutini yeberewachinina yeweyefinochini gubae gesits'i; inde biri yetefetenuti ahizabi inidayizegu: selfini yemiwedidutini ahizabini betinachewi. mekwaniniti kegibits'i yimet'alu: itiyop'ya ijochiwani wede igiziabiheri tizeregalechi. yemidiri negesitati; leigiziabiheri tek'enyu; legetami zemiru. bemisirak'i bekuli wede semaye semayati lewet'a leigiziabiheri zemiru: yehayili k'ali yehone k'aluni; ineho; yiset'ali. leigiziabiheri kibirini sit'u: girimawi beisraeli layi; hayilumi bedemenati layi nawi. igiziabiheri bek'idusanu layi dinik'i newi: yeisraeli amilaki irisu hayilini biritatinimi lehizibu yiset'ali: igiziabiherimi yimesigeni.

69

lemezemirani alek'a: bemeleketochi: yedawiti mezmuri. abetu; wiha isike nefise derisobinyalina adinenyi. bet'ilik'i regiregi t'elek'ihu mek'wamiyami yeleniyimi. wede t'ilik'i bahiri gebahu ma'ibeli aset'emanyi. bech'uheti dekemihu gwiroroyemi selete: amilakeni sit'ebik'i 'ayinoche fezezu. bekenitu yemit'elunyit kerase t'egwiri bezu: be'amets'i yamiyasadidunyt t'elatoche beretu: beziyani gize yalik'emahutini melesihu. abetu; anite sinifinayeni tawik'alehi; hat'iatemi keanite aliteseweremi. abetu yeserawiti amilaki; tesifa yemiyaderiguhi beine ayiferu: yeisraeli amilaki hoyi; yemishuhi beine ayineweru. sile anite sidibini tagishalehuna; ifiretimiti fiteni shefinalechina. lewenidimoche inde lela; leinate lijochimi inde inigida honihubachewi; yebetihit k'ini'ati belitanyalechina; yemisedibuhimi sidibi belaye wedik'oalina. nefiseni bet'somi asimererihuati; lesidibimi honebinyi. mak'i lebesihu misalemi honihulachewi. bedegi yemik'emet'u beine yich'awetalu: weyni yemit'et'u ineni yizefinalu. abetu; bemelikamu gize ts'elote wede anite newi: abetu; bemihiretithi bizati bemadanihimi iwineti adimit'enyi. inidayiwit'enyi keregiregi awit'anyi: kemit'elunyina ket'ilik'i wiha asit'ilenyi. yewihawi ma'ibeli ayasit'imanyi; t'ilik'umi ayiwa't'enyi; gwidig-wadimi afuni beine layi ayiziga. abetu; mihiiretithi melikami natina simanyi. inde rihirahemimi bizati wede ine temeliketi: kebaryahimi fithihini atisewiri: tech'enik'ealehuna fet'inehi adimit'enyi. nefiseni temelikitehi tebezhati: sile t'elatochemi adinenyi.

anite sidibeni ifiretenimi newirenimi tawik'alehi: yemiyasich'enik'unyi hulu befithihi nachewi. nefise sidibinina hasarini tagesechi: asitezazanyimi temenyehu alagenyehumi. yemiyats'inananyimi at'ahu. lemebile hamoti set'unyi; let'imatemi homit'at'e at'et'unyi. ma'idachewi befitchewi lewet'imedi lefida le'ink'ifati tihunibachewi: 'ayinochachewi inidayayu yich'elimu; jeribachewimi zewetiri yigwibet'i. me'atihini belayachewi afisisi; yek'wit'ahi mek'isefitimi yaginyachewi. maderiyachewi bereha tihuni; bedinikwanochachewimi yemik'emet'it ayigenyi: anite yek'esefihewini inerisu asadidewalina; bek'wisilemi layi t'izit'aze ch'emurubinyi. behat'iatachewi layi hat'iatini ch'emiribachewi; bet'sidik'ihimi ayigibu. kehityawani mets'ihafi yidemisesu; kets'adik'aniami gari ayits'afu. ine chigirenyana k'wisilena nenyi: abetu; yefithiti medihaniti yik'ebelenyi. yeigiziabiherini simi bezimare ameseginalahu; bemisiganami kefi kefi aderigewalehu. k'enidina t'ifiri kabek'ele keimbosaya yilik'i igiziabiherini desi yasenyewali. chigirenyochi yayalu desi yilachewali: igiziabiherini feligu hiyawanami hunu. igiziabiheri chigirenyochini semitoalina; isirenyochunimi alinak'emina. semayina midiri bahirimi beirisuwami yeminik'esak'esi hulu yamesegidunali. igiziabiheri ts'iyonini yadinatalina; yeyihudanimi ketemochi yiseralina: beziyani yik'emet'alu yiwerisuatimali. yebaryawochu zeri yinorubatali. simunimi yemiwedidu beziya yik'emet'alu.

70

lemezemirani alek'a: lemetasebiya: yedawiti mezmuri. abetu; ineni lemadani temeliketi: abetu; ineni lemeridati fit'eni. nefiseni yemishuati yiferu yigosik'wilumi; kifunimi yemimekirubinyi wede hwalachewi yimelesu yiferumi. inikwa inikwa yemilunyi afirewi wediyawi wede hwalachewi yimelesu. yemishuhi hulu beanite haseti yadirigu desi yibelachewi: madanihini yemiwedidu huligize. igiziabiheri talak'i newi yibelu. ine chigirenyana misikini nenyi: abetu; iridanyi: redete tadagiyemi anite nehi: abetu; atizegiyi.

71

asik'edimewi sile mareku sile aminadabi lijochi yedawiti mezmuri. abetu; aniteni tamenihu: leze-lalemi aliferi. bet'sidik'ihit asit'ilenyi tadegeniyimi: jorohini wede ine azenibili adineniyimi. bet'enikara bota tadinenyi zenidi amilakina mesheshегийа hunenyi: hayile met'egiyaye anite nehina. amilake; kehat'iatenya iji; ke'amets'enyana kegifyenami iji adinenyi. abetu; anite tsifaye nehina; igiziabiheri hoyi; ketanashinete jemirehi metamenyaye nehina. kemahits'eni jemiro beanite tedegefihi; keinatemi hodi jemiro anite mesheshегийа nehi: huligizemi zimareye leanite newi. lebizuwochi medenek'iya honihu: anite gini biritu met'egiyaye nehi. afeni misigana mila huligize kibirihinina girimahini izemiri zenidi. beirijinaye zemeni atit'alenyi;

gwilibetemi balek'e gize atitewenyi. t'elatochu belaye tenagirewalina: nefisenimi yemishuati beandineti temakirewalina; inidihimi alu. igiziabiheri titotali: yemiyadinewi yelemina teketilachihu yazuti. amilaki hoyi; keine atirak'i: amilake hoyi; ineni lemeridati fit'eni. nefiseni yemik'awemuati yiferu yit'ifumi; gwidatenimi yemifelgu ifiretinina hasarini yilibesu. ine gini huligize tesifa aderigalehu; bemisiganahimi hulu layi ich'emiralehu. sirani alawik'imina afe ts'idik'ihini huligizemi madanihini yinagerali. beigiziabiheri hayili igebalehu: abetu; ts'idik'ihini bicha asibalehu. amilake; ketanashinete jemirehi asitemarihenyi: isike zaremi teamiratihini inegiralehu. isikarejimi isikishemegilimi diresi; lemimet'a tiwilidimi hulu kinidihini hayilihinimi ts'idik'ihinimi isikinegiri diresi; abetu; atitewenyi. abetu; isike ariyami talalak' negerochini aderegihi: amilaki hoyi; inide anite yale mani newi? bizu ch'linik'etinina mekerani asayitehenyalina; temelesi hiyawimi aderegihenyi: kemidiri t'ilik'imi inide gena awet'ahenyi. ts'idik'ihinimi abizawi; temelisehimi desi asenyenyi. kek'ilik'imi inide gena awet'ahenyi. ineni bebegena sile iwinetih ameseginihalehu: yeisraeli k'idusi amilaki hoyi; bemesenik'o izemirilihalehu. zimareni bak'eribihulihi gize keniferoche desi yilachewale; anite yadanihatimi nefise. gwidateni yemishu baferuna beteneweru gize anidebete degimo huligize ts'idik'ihini yinagerali.

72

sile selomoni. abetu; firidihini lenigusi sit'i; ts'idik'ihinimi lenigusi liji; hizibihini bet's'idik'i; chigirenyochihinimi befiridi yidanyi zenidi. terarochina korebitochi lehizibih selamini yik'ebelu. lechigirenyochi hizibi bet's'idik'i tiferidalehi yedihochinimi lijochi tadnalehi: kifuwinimi tawaridewalehi. ts'ehayi beminoribeti zemeni hulu; bech'erek'ami fiti lefti lelji liji yinorali. inide zinabi betach'ede mesiki layi; bemidirimi layi inidemi-nit'ebat'ebi t'ebita yiweridali. bezemenumi ts'idik'i yabibali; ch'erek'ami isikiyalifi diresi selami bizu newi. kebahiri isike bahiri diresi; kwenizimi isike midiri daricha diresi yigezali. befitumi itiyop'ia yisegidalu; t'elatochumi aferi yilisalu. yeterisesina yedesetochi negesitati sit'otani yamet'alu: ye'arebina yesaba negesitati iji menishani yak'eribalu. negesitati hulu yisegiduleтали. ahizabimi hulu yigezuleтали. chigirenyawini kek'emanyawi iji; redati ye elewinimi misikini yadinewalina. lechigirenyana lemisikini yirarali; yechigirenyochinimi nefisi yadinali. kegi-fina kech'linik'eti nefisachewini yadinali: simachewi befitu kiburi newi. irisu yinorali kek'arebimi werik'i yiset'utali: huligizemi wede irisu yits'eliallyu; zewetirimi yibarikutali. bemidiri wisit'i beterarochi layi met'egiya yihonali: firewimi keliabanosi yilik'i kefi kefi yilali: inide midiri sari beketema yibek'ilali. simu lezelalemi buruki yihonali; kets'ehayimi asik'edimo simu yinorali: yemidiri ahizabi hulu beirisu yibarekalumi ahizabi hulu yameseginutali. bichawini teamiratin yemiyaderigi yeisraeli amilaki igiziabiheri yibareki. yemisiganawi simi le'alemina lezelalemi yibareki: misiganawimi midirini hulu

yimila. yihuni: yihuni. yeiseyi liji yedawiti mezimuri tefets'eme.

73

yeasafi mezimuri. libachewi lek'ena leisraeli igiziabiheri inideti cheri newi. ine gini igiroche lisenakelu; aremamedemi liwedik'i tinishi k'ere. yehat'iatenyochi selami aychi be'amets'enyochi k'eniche neberina. lemotachewi met'at'ari yelewim-ina: hayilachewimi t'enikara newina. inide sewi bedikami alihonumi; kesewi garimi alitegerefum. silezihi ti'ibiti yazachewi: hat'iatinina bedelini teganots'efuati. 'ayinachewi sibi sile hone wet'a: libachewimi keminyotachewi yilik'i agenyi. asi-bewi kifu negerini tenageru. kefi kefi bilewimi be'amets'a tenageru. afachewini besemayi anoru; anidebetachewimi bemidiri wisit'i temelalese. silezihi hizibe wedezihi yimelesalu: fits'umi gizemi belayachewi yigenyali: igiziabiheri inideti yawik'ali? bel'ulisi zenidi bewinu iwik'eti ale? yilalu. ineho; inezih hat'iatenyochi yidesetalu; huligizemi balet'eginetachewini yabezalu. inidihimi alihu. bewinu libeni bekenitu ats'edek'ihu; ijochenimi benits'ihina bekenitu at'ebihu. huligizemi yetegere-fihu honihu; mesedebemi bemaleda newi. inidezihi biye binageri noro; ineho; yelijochihini tiwilidi bebedelihu neberi. awik'imi zenidi asebihi; yihi gini befite chigiri nebere. wede igiziabiheri mek'idesi isikige ba diresi; fits'ameachewinimi isikasisewili diresi. bedit'i sifira asik'emet'ihachewi; wede t'ifatimi t'alihachewi. inideti let'ifati honu! bedinigi alek'u sile hat'iatachewimi t'efu. kehilimi inidiminek'a; abetu; sitinek'a milikitachewini tasinewiralehi. libe nedidoalina; kwilalitemi k'elit'otalina: ine yetenak'ihu nenyi alawik'ihumimi; beanite zenidimi inide inisisa honihu. ine gini zewetiri keanite gari nenyi; k'enyi ijenimi yaziheniyi. beanite mikiri merahenyi: kekibiri gari tek'ebelihenyi. besemayi yalenyi mimidiri newi? bemidirisi wisit'i keanite zenidi mini ishalehu? yelibe amilaki hoyi; libena sigaye alek'e: igiziabiheri gini lezelalemi idili fenitaye newi. ineho; keanite yemirik'u yit'efaluna keanite rik'ewi yemiyamenezirutinimi hulu at'efahachewi. leine gini wede igiziabiheri mek'rebi yishalenyali: metamenyayemi igiziabiheri newi bet's'iyoni liji berochi misiganahini hulu inageri zenidi.

74

yeasafi timihiriti. abetu; sile mini lezewetiri t'alihenyi? bemasariyahi begochi layisi k'wit'ahini sile mini tek'ot'ahi? asik'edimehi yefet'erihatini mahiberihini; yetebezehatanimi yerisitihini betiri; beirisuwa yaderihabatini yets'iyonini terara asibi. t'elati bek'idusanhi layi inide kafa met'en; huligizemi bet'i'ibitachewi layi ijihini anisa. t'elatochihi bebe'ali mekakeli temeku: yemayawik'utunimi milikiti milikitachewi aderegu. inide layinyawi megibiya wisit'i beduri inidalumi inich'etochi; bemet'irebiya berochiwani seberu. inidihu be-met'irebiyana bemedosha seberuati. mek'idesihini

beisati ak'at'elu: yesimihinimi maderiya bemidiri wisit'i arekesu. anidi honewi belibachewi beyehizibachewi. nu; yeigizabiherini be'alochi kemidiri inishari alu. milikitachinini anayimi keinigidihedi wedihimi nebiyi yelemi: isike meche inidinori yemiyawik'i benya zenidi yelemi. abetu; t'elati isike meche yisadebali? simihini t'elati huligize yak'alilalini? k'enyihinimi bebbitihi mekakeli; ijihinimi fets'imehi lemini timelisalehi? igizabiheri gini ke'alemi asik'edimo ngisu newi; bemidirimi mekakeli medihanitini aderege. anite bahirini behayilihi ats'enahati: anite yeibabochini rasi bewiha wisit'i seberih. anitemi yezenidowini rasochi k'et'ek'et'ih: leitiyop'ya sewochimi migibachewini set'ehachewi. anite minich'ochunima fesashochuni senet'ek'ih: anite huligize yemifesisutini wenizochi aderek'ih. k'enu yeanite newi lelitumi yeanite newi: anite ts'ehayunina ch'erek'awini azegajehi. anite yemidirini daricha hulu serahi: beganimi kiremitinimi anite aderegihi. yihini fit'iretihinini asibi. t'elati igizabiherini telagede; senefi hizibimi simuni asik'ot'a. yemitigezalihinini nefisi learawiti atisit'ati: yechigirenyochihinini nefisi lezewetiri atirisa. wede kidanihi temeliketi; yemidiri yech'elema sifirawochi behit'iani betochi temolotewalina. chigirenya afiro ayimelesi: chigirenyana misikini simihini yamesegihulu. abetu; tenesi bek'elihinimi tebek'eli: senefochi huligizemi yetelageduhini asibi. yebariyawochihinini k'ali atirisa: yet'elatochihini kwirati huligize wede anite yiwet'ali.

75

lemezemirani alek'a: atat'ifa. yeasafi yemisigana mezimuri. abetu; inameseginihalemi inameseginihalemi simihinimi init'eralemi: teamiratihini hulu inagerelehu. gizewini sik'ebeli ine bek'ini iferidalehu. midirina beirisiwa wisit'i yeminoruti hulu k'et'et'u; inemi misosochiwani at'enahu. 'amets'enyochini. atibedilu alihwachewi; hat'iatenyochinimi. k'enidachihuni atanisu: k'enidachihuni isike layi atanisu; beigizabiherimi layi 'amets'ini atinageru. kibiri kemisirak'i weyimi kemi'irabi weyimi kemidire beda yelemina: igizabiheri feraji newina yihini yawaridali yihinimi yakebirali. ts'iwa beigizabiheri iji newina: yalitek'elak'ele yeweyini t'iji molabeti: kezihedeziya agelabet'ewi; negeri gini atelawi alifeseemi: yemidiri hat'iatenyochi hulu yit'et'utali. ine gini lezelalemi desi yilenyali; leya'ik'obimi amilaki zimareni ak'eribalehu. yehit'ianini k'enidochi hulu isebiralehu: yet'sadik'ani k'enidochi gini kefi kefi yilalu.

76

lemezemirani alek'a: bebegenawochi: sile asorawiyani: yeasafi yemisigana mezimuri. igizabiheri beyihuda tawek'e; simumi beisiraeli talak'i newi. sifirawi besalemi; maderiyawimi bet's'iyoni newi. beziyami yek'esitini hayili; gashani seyifini selifinimi sebere: beziyami k'enidochini sebere. an-

ite bezelalemi tararochi honehi bedinik'i taberalehi. libe senefochi hulu deneg'et'u; inik'ilifachewinimi anik'elafu: balet'egochi hulu beinerisu iji minimi alagenyumi. yeya'ik'obi amilaki hoyi; ketegisats'ih i yetenesa feresenyochi hulu anik'elafu. anite gini; anite girumi nehi: k'wit'ahini mani yik'awemali? firidini kesemayi asemahi: midiri ferachi zimimi alechi; libe yewahani yadini zenidi igizabiheri lefiridi betenesa gize. sewi befek'adu yameseginihalina; kehilihachewi tirifimi be'alihini yaderigalu. leamilakachini leigizabiheri siletini kifulu: bezuriyawu yalu hulu iji menishani lemiyasiferawi yagebalu. yemekwaninitini nefisi yawet'ali: bemidirimi negesitati zenidi yasiferali.

77

lemezemirani alek'a: sile edotami: yeasafi mezimuri. bek'ale wede igizabiheri ch'ohihu; k'alemi wede igizabiheri newi; irisumi adem'et'enyi. bemekeraye k'eni igizabiherini felegihuti: ijochi beleliti befitu nachewi; alarefihumimi; nefisemi mets'inanatini alichalechimi. igizabiherini asebihuti desi alenyimi: tenagerihu; nefisemi fezezech. 'ayinoche iniditegu yazihachewi: deneg'et'ihu alitenagerihumi. yeduworini zemeni asebihi: yezelalemuni 'ametati asebihi: at'enat'enihumi beleliti kelibe gari tech'awetihu; nefisenimi anek'ak'ahwati. igizabiheri lezelalemi yit'ilalini? inigidihisi cherinetuni ayich'emirimini? lezelalemisi mihiretu leliji lijiji tek'oret'echini? yetenagerewisi k'ali alik'oolini? igizabiherisi mogesuni resani? bek'wit'awisi mihiretuni zegawini? yihi dikame newi alihu; yeli'uli k'enyi inide telewet'e. yeigizabiherini sira asitawesihu: yek'edemewini teamiratihini asitawesalehuna: bemigibarihimini hulu inagerelehu; besirahimi ich'awetalehu. abetu; menigedihibe mek'idesi wisit'i newi: inide amilakachini yale talak'i amilaki mani newi? teamiratini yemitaderigi amilaki anite nehi. lehizibihini hayilini asitawek'ihachewi. yeya'ik'obinina yeyosefimi lijochi; hizibihini bek'ibidihini adanihachewi. abetu; wihochi ayuhi; wihochimi ayitewihini feru: t'ilik'ochi tenewawet'u; wihochimi ch'ohu. demenochi dimits'ini set'u; filats'ochihimi wet'u. yenegodigwadihi dimits'i be'awilo nebere: mebirak'ochi le'alemi aberu: midiri tenawet'echi tenik'et'ek'et'echimi. menigedihibe bahiri wisit'i newi; filegahimi bebizu wihochi newi; aremamedihimi alitawek'emi. bemusena bearoni iji hizibihini inide begochi merahachewi.

78

yeasafi timihiriti. hizibe hoyi; higeni adimit'u: joroachihunimi wede afe k'ali azenibilu. afeni bemisale ikefitalehu: kek'edimo jemiro; yalewinimi temisaliti inagerelehu. yesemanewinina yawik'newini; abatochachinimi yengerunini; lemimet'a tiwidili kelijochachewi alisewerumi. yeigizabiherini misiganana hayiluni yaderegewinimi teamirati tenageru. leljiyochachewi yasitawik'i zenidi leabatochachini yazezewini misikiri beya'ik'obi

ak'ome; beisraelimi higini sera: yemimet'a; tiwilidi yemiweledumi lijochi yawik'u zenidi; tenesitewi leli-jochachewi yingiralu: tesifachewini beigiziabiheri inidiyaderigu; yeigiziabiherinimi sira inidayiresu; tiizazunimi inidit'ebik'u: inide abatochachewi inidayihonu t'emama yemitasimeriri tiwilidi; libiawani yalak'enachi tiwilidi; nefisiwa beigiziabiheri zenidi yalitamenechi. yeefiremi lijochi leselifi tat'ik'ewi k'esitিনি getirewi beselifi k'eni wede hwalla temelesu. yeigiziabiherini kidani alit'ebek'umi; behigumi lememelesi inibi alu: melikami siraw-inina yasayachewini teamiratuni resu; begibits'i agerina bet'ane-wosi bereha beabatochachewi fiti yeserawini teamirati. bahirini kefilo asalefachewi: wihochini inide kimiri ak'ome. k'eni bedemena merachewi; lelitudimi hulu beisati birihani. 'aletuni bemidire beda senet'ek'e: ket'ilik'i inidemigenyi yahili bebizu at'et'achewi. wihani kech'inich'a awet'a; wihanimi inide wenizochi afesese. negeri gini yibediluti zenidi inide gena degemu; li'ulunimi bemidire beda asik'ot'uti. lenefisachewi mebilini yifeligu zenidi; igiziabiherini belibachewi fetenuti. igiziabiherini inidihili bilewi amuti. igiziabiheri bemidire beda ma'idini yasenada zenidi yichilalini? 'aletuni meta: wihochini wet'u; wenizochimi gorefu: injeranani mesit'etisi yichilalini? lehizibusi ma'idini yazegajalini? igiziabiherimi yihini semito tek'ot'a: beya'ik'obimi layi isati nedede; me'atimi beisraeli layi met'a: beigiziabiheri alamenumina; bemedihanitumi alitemamenumina. demenawinimi kelayi azeze; yesemayinimi dejochi kefe-te: yibelumi zenidi menani azenebelachewi; yesemayinimi injera set'achewi. yemelakitinimi injera sewi bela sinik'inimi isikiterifachewi lakelachewi. kesemayi yemisirak'ini nefasi asinesa; behayilumi yedebubini nefasi amet'a: sigani inide aferi; yemiberirutinimi wefochi inide bahiri ashe-wa azenebelachewi: bese-ferachewi mekakeli; bedinikwanachewimi zuriya wedek'e. belu ijigimi t'egebu: minyotachewinimi set'achewi. kewededutimi alasat'achewimi: mebi-lachewimi gena beafachewi sale; yeigiziabiheri k'wit'a belayachewi met'a; keinerisumi kefi yalutini gedele; yeisraelinimi mirit'ochi asenakele. kezi-himi hulu gari inide gena bedelu; teamiratunimi alamenumi: k'enchachewimi bekenitu alek'u; 'amtochachewimi bechikola. begedelachewimi gize wediyawi feleguti: temelesu wede igiziabi-herimi gesegesu: redatachewimi igiziabiheri; medihanitachewimi li'uli amilaki inide hone asebu. beafachewi bicha wededuti: beanidebe-tachewimi washubeti: v37 libachewimi keirisu gari alik'enami; bek'ali kidanumi alitemamenu-timi. irisu gini mehari newi; hat'atachewinimi yik'iri alachewi; alat'efachewinimi: k'wit'awinimi memele-si abeza; me'atunimi hulu alak'at'elemi. wet'ito yemayimelesi menifesi; sigami inide honu asebe. bemidire beda mini yahili asik'ot'uti; beberehami asazenuti. temelesu; igiziabiherin-imi fetenuti; yeisraelinimi k'idusi asazenuti. inerisumi ijuni alasebumi; ket'elatochachewi iji yadanebetini k'eni; begibits'i yaderegewini teamiratuni; bet'ane-wosimi bereha yaderegewini dinik'uni. wenizochachewinimi wede demi lewet'e;

minich'ochachewini degimo inidayit'et'u. zinibo-chinimi belayachewi sededebachewi; beluachewimi: begwagunicherimi at'efachewi. fireyachewini lekubikuba; sirachewinimi leanibet'a set'e. weyi-nachewini beberedo; belesachewinimi beamedayi at'efa. inisiochachewini leberedo; habitachewinimi leisati set'e. yeme'atuni mek'isefiti belayachewi sedede: mek'isefitini me'atinimi mekeranimi bek-ifuwochi melaikiti sedede. lek'wit'awi menigedini t'erege: nefisachewinimi kemoti aladanatimi; inisiochachewinimi bemoti wisit'i zega: bek-wirochachewini hulu begibits'i; yedikamachewinimi mejemeriya bekami dinikwanochi gedele. hiz-ibun gini inide begochi asamarachewi; inide menigami bemidire beda merachewi. betesifami merachewi aliferumimi; t'elatochachewinimi bahiri defenachewi. wede mek'idesumi terara agebachewi; k'enyu wede fet'erechiwede zichi terara: kefitachewimi ahizabini abarere; risitunimi begemedi akafelachewi; yeisraelinimi wegenochi bebetachewi anore. negeri gini li'uli igiziabiherini fetenuti asik'ot'uti; misikirunimi alit'ebek'umi: temelesumi inide abatochachewimi kedu: inide t'emama k'esitimi tegelebet'u: bekorebita mesigejawochachewimi asik'ot'uti; betek'erets'u misilochachewimi asik'enu-ti. igiziabiherimi yihini semito tek'ot'a; israelinimi ijigi nak'e: yeselomini maderiya tewati besewochi mekakeli yaderegebatini dinikwanuni: hayilachewini lemirik'o; shilimatunimi bet'elati iji set'e. hizibunimi bet'ori wisit'i zegachewi; risitunimi cheli alachewi. gwilimasochachewini isati belachewi; k'onejajitochachewimi alazenumi: kahinatochachewimi beseyifi wedek'u; balite-tochachewimi alek'esulachewimi. igiziabiherimi keinik'ilifi inideminek'a tenesa; yeweyini sikari inide tewewi inide hayalimi sewi: t'elatochunimi behwalachewi meta: yezelalemimi hasari set'achewi. yeyosefinimi dinikwani tewati; yeefireminimi we-geni alimeret'ewimi: yeyihudani wegeni gini meret'e; yewededewini yets'iyonini terara. mek'idesuni inide ariyami sera; lezelalemimi bemidiri wisit'i mesere-tati. dawitinimi bariyawini meret'ewi; kebegochumi meniga wisit'i wesedewi:

79

yeasafi mezmuri. abetu; ahizabi wede risi-tihi gebu: yek'idisinahinimi mek'idesi arekesu; iyerusalemimi inide medebi adereguati. yebariya-wochihinimi bedinochi lesemayi wefochi mebili aderegu; yets'adik'anihinimi sira lemidiri arawiti: demachewinimi beiyerusalemi zuriya inide wiha afesese; yemik'ebirachewimi at'u. legorebetocha-chinimi sidibi honini; bezuriyachinimi lalu sak'ina zebeti. abetu; isike meche lezelalemi tik'ot'alehi? k'ini'atihimi inide isati yinedidali? simihini be-mayit'eru menigisitati layi bemayawik'uhimi ahizabi layi me'atihini afisisi: ya'ik'obini be-litewitalina; sifirawinimi badima adirigewalina. yek'edemewini bedelachinini atasibinini; mihiretithi betolo taginyeni; ijigi techegirenalina. amilaka-chinina medihanitachini hoyi; iridani: sile simihi kibiri; abetu; tadeni; sile simihimi hat'iatichinini

asiteseriyilini. ahizabi; amilakachewi wedeti newi? inidayilu; yefesesewini yebariyawochihini demi bek'eli be'ayinochachini fiti ahizabi yawek'u: yeisirenyochi ch'uheti wede fitihi yigiba: inide kinidihimi talak'ineti ligedelu yeteferedebachewini adini. abetu; yetezebabetubihini mezebabetachewini legorebetochachini sebati it'ifi bebibitachewi kifelachewi. inya hizibihi gini; yemasemariyahimi begochi; lezelalemi inameseginihalemi: leliji lijimi misiganahini ininageraleni.

80

lemezemirani alek'a: bemeleketochi: sile asorawiyani: yeasafi yemisikiri mezimuri. yosefina inide meniga yemitimera; yeisraeli t'ebak'i hoyi; adimit'i: bekirubeli layi yemitik'emet'i; tegelet'i. beefiremina bebiniyami beminasemi: hayilihini anisa inyanimi lemadani na. abetu; meliseni; fitihinimi abira; inyami inidinaleni. yeserawiti amilaki abetu; bebariyahi ts'eloti layi isike meche tik'ot'alehi? yeiniba inijerani timegibenalehi; inibami besifiri tat'et'analahi. legorebetochachini kirikiri aderegi-heni; t'elatochachinimi belayachini tesalek'ubini. yeserawiti amilaki abetu; meliseni; fitihinimi abira; inyami inidinaleni. kegibits'i yeweyini ginidi amet'ahi: ahizabini abarerihni irisiwanimi tekelihi. befitiwami sifirani azegajehi; sirochiwanimi tekelihi midirinimi molachi. t'ilawa terarochini kedene; ch'afochiwami inide igiziabiheri zigiba honu. k'irinich'afochiwanimi isike bahiri; buk'ayawanimi isike wenizu zeregachi. at'iriwani lemini aferesihni? menigedi alafimi hulu yik'et'ifatali. yeduri iriya arekesati; yeageri awiremi tesemarabati. yeserawiti amilaki hoyi; inigidihi temelesi: kesemayi temeliketi; iyimi; yihichinimi yeweyini ginidi gobinyi. besewi liji leanite yats'enahehewi k'enyihni yetekelatini anisa. beisati tek'at'ilalechi tenek'ilamalechi: kefitihi tegisats'imi yetenesa yit'efalu. leanite bats'enahehewi besewi liji layi; bek'enyihni sewi layi ijihi tihuni. keanitemi anirak'i: adineni simihinimi initeraleni. yeserawiti amilaki abetu; meliseni; fitihinimi abira; inyami inidinaleni.

81

lemezemirani alek'a: bewashiniti: yeasafi mezimuri. beredietachini beigiziabiheri desi yibelachihu; leya'ik'obimi amilaki ilili belu. zimarewini anisu keberonimi sit'u; desi yemiyaenyewini begena kemesenik'o gari: bemebacha k'eni bekefitenyawi be'alachini k'eni meleketingi nifu: leisiraeli siriatu newina; yeya'ik'obimi amilaki firidi. kegibits'i bewet'a gize leyosefi misikiri ak'omewi. yalawek'ihutini k'wanik'wa semahu. ch'anik'awini keshekimi; ijochunimi bek'irich'ati kemegezati arak'ihu. bemekerahi gize t'erahenyi adanihuhimi; betesewere 'awilomi melesihulihi; bekirikiri wiha zenidimi fetenihuhi. hizibe hoyi;simanyi inegiri-halehumi: isiraeli hoyi; imesekirilihalehu. anitesi bitisemanyi lela amilaki ayihonilihimi; lelela amilakimi atisegidimi. kegibits'i midiri yawet'ahuhi

ine igiziabiheri amilakihi nenyina: afihini asifa imolawalehumi. hizibe gini k'aleni alisemunyimi; isiraelimi aladamet'enyimi. inide libachewi sira tewihwachewi; belibachewimi asabi hedu. hizibesi semitonyi bihoni; isiraelimi bemenigede hedewi bihoni: t'elatochachewini fet'inye bawaredihwachewi neberi; bemiyasich'enik'wachewimi layi ijeni bet'alihu neberi: yeigiziabiheri t'elatochimi betegezuleti neberi; zemenachewimi lezelalemi behone neberi: kesinidemi sibi babelachewi neberi; ke'aletumi mari bat'egbachewi neberi.

82

yeasafi mezimuri. igiziabiheri beamalikiti mahiberi k'ome; beamalikitimi mekakeli yiferidali. isike meche hasetini tiferidalachihu? isike meche lehat'iatenyochi fiti tadelalachihu? ledihochina lediha adegochi firedu: lechigirenyawina lemisikinu ts'idik'i adirigu: bichenyawinina chigirenyawini adinu: kehat'iatenyochimi iji asit'iluachewi. yawawik'umi; ayasitewilumi: bech'elema wisit'i yimelalesalu: yemidiri meseretochi hulu tenawet'u. ine gini. amalikiti nachihu; hulachihumi yeli'uli lijochi nachihu: negeri gini inide sewi timotalachihu; kealek'ochimi inide anidu tiwedik'alachihu alihu. abetu; tenesi; bemidiri layi firidi; anite ahizabini hulu tiwerisalehina.

83

yeasafi yemisigana mezimuri. abetu; inide anite mani newi? abetu; zimi atibeli; chelimi atibeli. ineho; t'elatochihni ch'ohiwalina; yemit'eluhimi rasachewini anisitewalina. hizibihini bemikiri shenegeluchewi; bek'idusanihimi layi temakeru. nu kehizibi inat'ifachewi; degimomi yeisraeli simi ayitasebi alu. anidi honewi beanite layi temakeru: beanite layi k'ali kidani aderegu: yeedomawiyani dinikwanochi isimaelawiyanimi; mo'abimi agarawiyanimi; gebali amonimi amalek'imi; filisit'iemawiyanimi ket'iroso sewochi gari: asorimi keinerisu gari tebabere; lelot'i lijochimi redati honuachewi. inide midiyamina inide sisara; bek'isonimi wenizi inide iyabisi adirigibachewi. be'ayinidori t'efu; inide midirimi gwidif honu. alek'ochachewini inide herebina inide zebi; talalak'ochachewinimi inide zabihelina inide silimana adirigachewi. yeigiziabiherini mesewiya iniwiserisaleni yemilutini. amilake hoyi; inide tibiya benefasi fitimi inide geleba adirigachewi. isati durini inidemiyak'at'ili; nebelibalimi terarochi inidemiyanedidi; inidihu bek'wit'ahi asadidachewi; bemek'isefitihimi asidenig'itachewi. fitachewini ifireti mulawi; abetu; simihinimi yifeligali. yiferu lezelalemumi yitaweku: yigosik'wilu yit'ifumi. simihimi igiziabiheri inide hone; bemidiri hulu layimi anite bicha li'uli inide honihi yiwek'u.

84

lemezemirani alek'a: bewashiniti: yek'ore lijochi mezimuri. yeserawiti amilaki hoyi; maderiya-

wochihi inidemini yetewededu nachewi! nefise yeigiziabiherini adebabayochi tiwidedalechi tinafik'imalhechi: libemi sigayemi behiyawi amilaki desi tesenye. wefi leirisiwa betini agenyechi; wanosimi ch'ach'utochiwani yemitanoribeti beti agenyechi: yeserawiti amilaki ngugeme amilakemi hoyi; irisu mesewiyahi newi. bebethi yeminoru hulu yetemesegenu nachewi: le'alemina lezelalemimi yameseginuhali. abetu; iridatawi keanite zenidi yehoneleti; belibumi yelayinyawimi menigedi yemiyasibi sewi misiguni newi. belik'iso shelek'o wisit'i bewesenewi sifira yehigi memihiri bereketini yiset'alina. kehayili wede hayili yihedalu: yeamalikiti amilaki bet'siyoni yitayali. yeserawiti amilaki abetu; ts'eloteni sima: yeya'ik'obi amilaki hoyi; adimit'i. abetu; metamenachinini iyilini; wede k'ebahewimi fiti temeliketi. keailafi yilik'i beadebabayochihi aniditi k'eni tishalalechi: behat'iani dinikwanochi kemek'emet'i yilik'i; beigiziabiheri beti it'ali zenidi meret'ihu. igiziabiheri amilaki mihiretinina iwineti sile wedede; mogesinina kibirini yiset'ali: igiziabiheri bek'ininoti yemihedutini kemelikami negeru ayasat'achewimi. yeserawiti amilaki hoyi; beanite yetamene sewi misiguni newi.

85

lemezemirani alek'a: yek'ore lijochi mezimuri. abetu; lemidirihi mogesini aderegihi; yeya'ik'obinimi miriko melesihi. yehizibihini hat'iatu asik'erehi; abesachewinimi hulu kedenihi. me'atihinimi hulu asiwedegihi: kek'wit'ahi mek'isefiti temelesihi. yemedihanitachini amilaki hoyi; meliseni; k'wit'ahinimi keinya melisi. bewinu lezelalemi tik'ot'analehini? k'wit'ahinisi lelji liji tasirezimalehini? abetu; timesalehi tadinenimalehi: hizibumi beanite desi yilachewali. abetu; mihiretinini asayeni; abetu; medihanitihinimi sit'eni. igiziabiheri amilaki yeminagerewini isemalehu: selamini lehizibuna lek'idusanu libachewinimi wede irisu lemimelisu yinageralina. negeru gini kibiri bemidirachini yadiri zenidi madanu lemiferuti k'iribi newi: mihiretina iwineti tegenanyu: ts'idik'ina selami tesimamu. iwineti kemidiri bek'elechi; ts'idik'imi kesemayi temeleketechi. igiziabiherimi bego negerini yiset'ali; midirachinimi firewani tiset'alechi. ts'idik'i befitu yihedali; filegawinimi bemenedi wisit'i yanorali.

86

yedawiti ts'eloti. abetu; jorohini wede ine azenibili adimit'enyimi; chigirenyana misikini nenyina. k'idusi nenyina nefiseni t'ebik'i: amilake hoyi; aniteni yetamenewini bariyahini adinewi. abetu; k'enuni hulu wede anite ich'ohalehuna marenyi. yebariyahini nefisi desi asenyati; abetu; nefiseni wede anite anesalehuna. abetu; anite meharina yik'iri bayi nehina; mihirethinimi lemit'eruhi hulu bizu newina. abetu; ts'eloteni adimit'i; yelimenayenimi dimits'i sima. timelisilinyalehina bemekera ye k'eni wede anite it'eralahu. abetu; keamalikiti yemimesilili yelemi; inide sirahimi yale yelemi. yaderegihachewi ahiz-

abi hulu yimet'alu; abetu; befitihimi yisegidalu; simihinimi yakebiralu: abetu; dinik'i yemitaderigi anite talak'i nehina; anitemi bichahini talak'i amilaki nehina. abetu; menigedihini miranyi; beiwinetihimi ihedalehu: simihini lemeferati libe desi yilewali. abetu amilake hoyi; belibe hulu ameseginihalehu; lezelalemimi simihini akebiralahu: mihirethi beine layi talak'i natina; nefisenimi ketachinyayitu sioli adinehatalina. abetu; 'amets'enyochi beine layi tenesitewali; yekifuwochinimi mahiberi nefiseni feleguati: befitachewimi aladereguhimi. abetu; anite gini meharina rihiruhi amilaki nehi: me'atihu yerak'e mihirethinimi iwinetihimi yebeza: wede ine temeliketi marenyimi: lebariyahi hayilihini sit'i; yeseti bariyahinimi liji adini. milikitinimi lemelikami keine gari adirigi: yemit'elunyi yiyu yiferumi; abetu; anite reditehenyalina; ats'initehenyalimina.

87

yek'ore lijochi yemisigana mezimuri. meseretochu betek'edesu terarochi nachewi: keya'ik'obi dinikwanochi yilik'i; igiziabiheri yet'siyonini dejochi yiwedidachewali. yeigiziabiheri ketema hoyi; beanichi yetekebere negeru yibalali. yemiyawik'unyini re'abinina babilonini asibachewalehu: ineho; filisiti'emaawiyan t'irosimi yeitiyop'iyami hizibi; inezihizi beziya teweledu. sewi inachinini ts'iyoni yilali; bewisit'iwami sewi teweledu: irisu rasumi li'uli meseretati. igiziabiheri lehizibu; bewisit'iwami leteweleduti alek'ochiwa bemets'ihafi yingirachewali. beanichi yeminoru hulu desi inidemilachewi yingirachewali.

88

yek'ore lijochi yemisigana mezimuri. lemezemirani alek'a bemahelati lemezemeri: yeyiziraelawiwi yeemani timihiriti. abetu; yemedihanite amilaki; bek'enina beletiti befitihini ch'ohihu: ts'elote wede fitihizi tigiba; jorohinimi wede ch'uhete azenibili: nefise mekerani t'egibalechina; hiyiwetemi wede sioli k'eribalechina. wede gwidigwadi kemiweridu gari tek'ot'erihu; redatimi inidelelewi sewi honihu. lezelalemi inidematasibachewi; inide tegedeluna bemek'abiri wisit'i inide tet'alu; bemutani wisit'i inidalu yetet'alihi honihu: inerisumi keijihizi teleyu. bech'elemana bemoti t'ila wisit'i; betachinyawi gwidigwadi asik'emet'ihenye. beine layi k'wit'ahi ts'ena; mek'isefithini hulu beine layi amet'ahi. yemiyawik'unyini keine arak'ihizi: beinerisu zenidi rikwisi aderegihenye: yazunyi; mewich'ami yelenyimi. 'ayinochemi bemekera fezezu: abetu; huligize wede anite ch'ohihu; ijochenimi wede anite zeregahu; bewinu lemutani teamirati taderigalehini? yemotutisi tenesitewi yameseginuhali? bemek'abirisi wisit'i cherinetihini; iwinetihinisi bet'ifati sifira yinageraluni? teamiratihi bech'elem; ts'idik'ihinimi bemerisati midiri titawek'alechini? abetu; ine gini wede anite ch'ohihu: bet'iwati ts'elote wede fitihizi tiderisalechi. abetu; nefiseni lemini tit'ilalehi? fitihinisi keine lemini tisewiralehi? ine

ketanashinete chigirenya lemotimi yek'erebuhu nenyi: kefi kefi kalihu behwala gini tewaredihu tenak'ihumi. mek'iseftihi belaye alefe; girimahimi asideneget'enyi. huligize inide wiha kebebunyi; beandinetimi yazunyi. wedajenina balinjirayeni zemedochenimi kemekera yetenesa keine arak'ihhi.

89

yeizraelawiwi yeetani timihiriti. abetu; mi-hiretithini lezelalemi izemiralehu; iwinetihini beafe leliji liji inagralehu. inidihi bilehalina. mihireti lezelalemi yimeseretali; iwinetihimi besemayi yits'enali. kemeret'ihuti gari k'ali kidaneni aderegihu; lebariyayemi ledawiti malihu. zeri-hini lezelalemi azegalehu; zufanihinimi leliji liji imeseritalehu. abetu; semayati temairatithini iwinetihini degimo bek'idusani mahiberi yame-seginalu. igiziabiherini besemayi yemitekakelewi mani newi? keamalikitisi lijochi igiziabiherini mani yimesilewali? bek'idusani mikiri igiziabiheri kiburi newi: bezuriyaw baluti hulu layi talak'ina girumi newi. abetu yeserawiti amilaki; inide anite yale mani newi? abetu; anite biritu nehi; iwinetihimi yikebihali. yebahirini hayili anite tigezalehi; yemogedunimi menawet'i anite zimi tasenyewalehi. anite re'abini inide tegedele awaredihewi; behayili-himi kinidi t'elatochihini betenihachewi. semayati yeante nachewi; midirimi yeante nati: 'aleminna molawimi anite meseretithi. semenina debubini anite fet'erihii: taborina arimon'i emi besimihi desi yilachewali. kinidihi kehayilihi gari newi: ijihii beretachi k'enyihimi kefi kefi alechi. yezufanihi meseretithi ts'idik'ina firidi newi: mihiretina iwineti befitihi yihedalu. ililita yemiya'wik' hizihi misiguni newi: abetu; befitihi birihani yihedalu. besimihi k'enuni hulu desi yilachewali; bet's'idik'ihimi kefi kefi yilalu: yehayilachewi timikihiti anite nehina; bemo-geshihimi k'enidachini kefi kefi yilalina. redietachini keigiziabiheri kenigusachinimi keisraeli k'idusi newina. beziya gize lelijochihi beraiyi tenagerihi inidihimi alihii. redieteni behayili layi anorihu: kehizibe yetemeret'ewini kefi kefi aderegihu. bariyayeni dawitini agenyehuti; k'idusi zeyitimi k'ebahuti. ijemi tiredawalechi; kinidemi tats'enawalechi. t'elati beirisu layi ayit'ek'emimi; ye'amets'a lijimi mekera ayich'emiribetimi. t'elatochuni kefitu at'efalehu; yemit'elutinimi awaridachewalehu. iwinetena mihiretenu keirisu gari newi; besimemi k'enidu kefi kefi yilali. ijuni bebahiri layi k'enyunimi bewenizochi layi anoralehu. irisu. abate anite nehi; amilake yemedihanitimi met'egiya yilali. inemi degimo bekwire aderegawalehu; kemidiri negesititimi kefi yilali. lezelalemimi mihireteni leirisu it'ebik'alehu; kidanemi beirisu zenidi yetamene newi. zerunimi t'aleminna lezelalemi; zufanunimi inide semayi zemeni aderegalehu. lijochu gini higeni bitewu; befiridemi bayihedu: siri'atenimi biyarekisu; tiizazenimi bayit'ebik'u: hat'iatachewini bebetiri; bedelachewinimi bemek'isefti igobeniyatalehu. mihireteni gini keirisu alarik'imi; beiwinetemi alibedilimi: kidaneni alarekisini; kekeniferemi yewet'awini alilewit'imi. dawitini inidaliwashewi

anidi gize bek'idusineti malihu. zeru lezelalemi; zufanunimi befiti inide ts'ehayi yinorali. lezelalemi inide ch'erek'a yits'enali: misikirinetu besemayi yetameni newi. anite gini nak'ihewi t'alihewimi; yek'ebahehinimi t'alihewi. yebariyahinimi kidanani aferesihi; mek'idesunimi bemidiri arekesihi. k'it'iruni hulu t'alihi; amibawochunimi at'efahi. menigedi alafimi hulu tenat'ek'ewi; legorebetochumi sidibi hone. yet'elatochunimi k'enyi kefi kefi aderegihii; t'elatochunimi hulu desi asenyehi. yeseyifunimi rediet melesihi; beselifimi wisit'i alidegefihehewi. kenits'ihinawimi sharihewi; zufanunimi bemidiri t'alihi. yezufanunimi zemeni asanesihi; befiretini shafenihewi. abetu; isike meche lezelalemi fitihini timelisalehi? isike mechesi k'wit'ahi inide isati yinedidali? chilotaye mini inide hone asibi: bewinu yesewini liji hulu lekenitu fet'erihewini? hiyaw hono yeminori; motinisi yemayayi mani newi? nefisunisi kesoli iji yemiyadini mani newi? ledawiti beiwineti yemalihu; abetu; yek'edimo mihiretithi wedeti newi? abetu; yebariyawochihini sidibi; bebbite bizu ahizabini yetek'ebelihutini; abetu; t'elatochihini yesedebutini yek'ebahehinimi zemeni yesedebutini asibi. igiziabiheri lezelalemi yibareki. yihuni yihuni.

90

yeigiziabiheri sewi yemuse ts'eloti. abetu; anite letiwiilidi hulu met'egiya honihilini. terarochi sayiweledu; midirimi 'alemimi sayiseru; kezelalemi isike zelalemi diresi anite nehi. sewini wede hisari atimelisimi: yesewi lijochi hoyi; temelesu tilalehi: shihi 'ameti befitihi inidalefechi inide tinaniti k'eni; inide lelitimi tigati newina. zemenochi yetenak'u yihonalu; bemaledami inide sari yalifali. malido yababili yalifalimi; beserikimi t'ewiligona derik'o yiwedik'ali. inya bek'wit'ahi alik'enalina; beme'atithimi denigit'enalina. yetesewerewini hat'iatachinini befitihi birihani; bedelachinini befitihi asik'emet'ihii. zemenachini hulu alifalona; inyami beme'atithi alik'enalina: zemenochachinimi inide shereriti diri yihonalu. yezemenochachinimi 'idime seba 'ameti; biberetami semaniya 'ameti newi: bibeza gini dikamina mekera newi: keinya tolo yalifalina; inyami ingesets'alenina. yek'wit'ahini ts'inati mani yawik'ali? kek'wit'ahi girima yetenesa alek'u. belibi t'ibebini inidinimari; k'enyihini inidihii asitawik'eni. abetu; temele; isike mechesi newi? sile bariyawochihimi temiwageti. bemaleda mihiretithini init'egibalen: bezemenachini hulu desi yilenali hasetimi inaderigaleni. mekera basayeheni zemeni fenita; kifumi bayenibachewi zemenochi fanita desi yilenali. bariyawochihinina sirahini iyi; lijochachewinimi mira. yeamilakachini yeigiziabiheri birihani belayachini yihuni. yeijochachininimi sira belayachini ak'ina.

91

yedawiti yemisigana mezimuri. beli'uli met'egiya yeminori huluni bemichili amilaki t'ila wisit'i

yadiralali. igiziabiherini. anite metamenyaye nehi ilewalehu: amilakena mesheshegiyaye newi; beirisumi itamemalehu. irisu keadanyi wet'imedi kemiyasidenegit'imi negeri yadinihalina. belabawochu yigaridihali; bekinifochumi betachi titemamemalehi: iwineti inide gasha yikebibihali. kelelti girima; bek'eni kemiberiri filats'a; bech'elema kemihedi kifu negeri; keadegana kek'etiri ganeni atiferami. beat'egebihi shihi bek'eniyihimi asiri shihi yiwedik'alu: wede anite gini ayik'eribimi. be'ayinochihi bicha timelekertalehi; yehat'ianinimi bidirati tayalehi. abetu; anite tesifaye nehina: li'uluni met'egiyahi aderegih. kifu negeri wede anite ayik'eribimi; mek'iseftimi wede betihi ayigebami. bemenegidhi hulu yit'ebik'uhi zenidi melakituni sile anite yazizachewalina: igirihimi bedinigayi inidatsienakeli beijochachewi yanesuhali. betekwilana teibabi layi tich'amalehi: anibesawinina zenidowini tiregit'alehi. beine temaminoalina asit'ilewalehu: simenimi awik'oalina igaridewalehu. yit'eranyali imelisiletimalahu; bemekerawimi gize keirisu gara ihonalehu: adinewalehu akebirowimalehu. rejimimi 'idime tat'egibewalehu; madanenimi asayewalehu.

92

besenibeti k'eni yemisigana mezimuri. igiziabiherini mamesigeni melikami newi; li'uli hoyi; lesimihimi zimare mak'irebi: bemaleda mihiretini; belelitimi iwinetihini mawirati asiri awitari balewi bebegena; kemisigana garimi bemesenik'o. abetu; besirahi desi asenyitehenyalina: bejihimi sira desi yilenyalina. abetu; sirahi ijigi tilik'i newi; asabihimi ijigi t'ilik'i newi. senefi sewi ayawik'imi. libi yelelewimi yihini ayasitewilewimi. hat'iatenyochi inide sari sibek'ulu 'amets'a yemiyaderigu hulu silemelimu; lezelalemi 'alemi inidit'efa newi. abetu; anite gini lezelalemi li'uli nehi: abetu; ineho; t'elatochih yit'efaluna; 'amets'animi yemiseru hulu yibetenaluna. K'enide anidi k'enidi inidalewi kefi kefi yilali: shimigilnayemi bezeyiti yilemelimali. 'ayinemi bet'elatoche layi ayechi; joroyemi beine layi bek'omu bekifuwochi layi semachi. ts'adik'i inide zenibaba yaferali; inide libanosi zigibami yadigali. beigiziabiheri beti wisit'i tekilewali; beamilakachinimi adebabayi wisit'i yibek'ilalu. yani gize belelemelele shimigilina yaferalu desitenyochimi honewi yinoralu. amilake igiziabiheri iwinetenya inide hone yinegiralu; beirisumi zenidi 'amets'a yelemi.

93

besenibeti k'eni yemisigana mezimuri. igiziabiheri negese; kibirinimi lebesa: igiziabiheri hayilini lebesa; tat'ek'emi: 'alemini inidatanawet' ats'enati. zufanihi ket'initi jemiro yetezegaye newi; anitimi kezelalemi nehi. abetu; wenzochi kefi kefi aderegu; wenzochi k'alochachewini kefi kefi aderegu. kebizu wihochi dimits'i kebakirimi talak'i mogedi yilik'i igiziabiheri bekefitawi dinik'i newi. misikirih iijgi yetamene newi: abetu; isike rejimi zemeni diresi lebetihi k'idisina yigebali.

94

bearatenya senibeti yedawiti mezimuri. igiziabiheri yebek'eli amilaki newi. yebek'eli amilaki tegelet'e. yemidiri feraji hoyi; kefi kefi beli: let'i'ibitenyochi fidachewini kifilachewi. abetu; hat'iatenyochi isike meche? hat'iatenyochi isike meche yigwadedalu? yikerakeralu; 'amets'animi yinageralu: 'amets'animi yemiyaderigu hulu yinageralu. abetu; hizibini awaredu; risitihinimi asichegeru. balitetitunina diha adeguni gedelu; sidetenyawinimi gedelu. igiziabiheri ayayimi; yeya'ik'obi amilaki ayasitewilimi alu. yehizibi denik'orochi hoyi; asitewilu: senefochima meche yit'ebebalu? joroni yetekelewi ayisemamini? 'ayinini yeserawi ayayimimi? ahizabinisi yemigesits'ewi; lesewimi iwik'eti yemiyasitemirewi irisu ayizelifimimi? yesewochi asabi kenitu inide hone igiziabiheri yawik'ali. -13 lehat'iatenya gwidiwadi isikik'oferi diresi kekifuwochi zemenati yiwegedi zenidi; abetu; anite yegesets'hewi higinimi yasitemarihewi sewi misiguni newi. igiziabiheri hizibuni ayit'ilimina; risitunimi ayitewimina firidi wede ts'idik'i isikimelisi diresi libe k'inochimi hulu yiketelualati. bekifuwochi layi leine yemik'omi mani newi? 'amets'anisi bemiyaderigu layi leine yemikerakeri mani newi? igiziabiheri yeredanyi bayihoni nefise let'ik'iti gize besiohi baderechi neberi. igiroche tesenakelu balihi gize; abetu; mihiretini redanyi. abetu; lelible inide mekerawa bizati mats'inanatihi nefiseni desi asenyati. behigi layi 'amets'ini yemisera ye'amets'i zufani keanite gari anidi yihonalini? yets'adik'ini nefisi yadebubatali; benits'uhi demimi yiferidalu. igiziabiheri met'egiya honenyi; amilake yetesifayemi redati newi. inide bedelachewimi inide kifatachewimi fidachewini yikefilachewali; amilakachini igiziabiherimi yat'efachewali.

95

yedawiti misigana mezimuri. nu; beigiziabiheri desi yibeleni: leamilaki lemedihanitachini ilili inibeli. bemisigana wede fitu inidiresi; bezimaremi leirisu ilili inibeli: igiziabiheri talak'i amilaki newina; beama-likitimi hulu layi talak'i ngusi newina. igiziabiheri hizibuni ayit'ilachewimi: yemidiri darichawochimi beiju wisit'i nachewi; yeterarochi kefitawochi yeirisu nachewi. bahriri yeirisu nati irisumi aderegati; yebisinimi ijochu seruati. nu; inisigedi leirisumi ingeza: beirisu baderegeni beigiziabiheri fiti iniberikeki: irisu amilakachini newina; inya yemase-mariyawu hizibi yeijumi begochi nenina. bemidire beda inide tefetatenuti inidasik'ot'uti gize; zare dimits'uni bitisemu libachihuni atats'inu. yetefetatenunyi abatochachihu fetenunyi sirayenimi ayu. yachini tiwilidi ariba 'ameti tek'ot'ichati neberi. huligize libachewi yisitali; inerisumi menigedeni alawek'umi alihu. wede 'irefitemi inidayigebu bek'ut'aye malihu.

96

kemiriko behwala beti betesera gize. leigiziabiheri adisi misiganani amesiginu: midiri hulu; igiziabi-

herini amesiginu. igiziabiherini amesiginu simunimi bariku; 'ileti 'iletimi madanuni awiru. kibiruni leahizabi teamiratunimi lewengenochi hulu nigeru: igiziabiheri talak'i misiganawimi bizu newina; beamalikitimi hulu layi yetefera newina. yeahizabi amalikitimi hulu aganiniti nachewina: igiziabiheri gini semayatini sera. misiganana wibeti befitu; k'idusinetina girima bemek'idesu wisit'i nachewi. yeahizabi wegenochi; leigiziabiheri amit'u; kibirina misiganani leigiziabiheri amit'u: lesimu yemigea kibirini leigiziabiheri amit'u: k'wiribani yazu wede adebabayochimi gibu. bek'idisinawi sifira leigiziabiheri sgedu: midiri hulu befitu tinewawet'i. beahizabi mekakeli. igiziabiheri negese belu. inidayinawet'imi 'alemuni irisu ats'enawi; ahizabinimi bek'inineti yiferidali. semayati desi yibelachewi; midirimi hasetini tadirigi: bahirina molawa yinawet'u: bereha beirisuwami yalu hulu hasetini yadirigu: yeduri zafochi hulu beziyani gize beigiziabiheri fiti desi yilachewali: yimet'alina: bemidiri layi liferidi yimet'alina: irisumi 'alemini bets'idik'i ahizabinimi bek'inineti yiferidali.

97

igiziabiheri negese: midiri hasetini tadirigi; bizu desetochimi desi yibelachewi. demena ch'igagimi bezuriyawu nachewi: ts'idik'ina firidi yezufanu mesereti nachewi. isati befitu yihedali; t'elatochunimi bezuriyawu yak'at'ilali. mebirek'ochu le'alemi aberu: midiri ayechina tenawet'echi. terarochimi keigiziabiheri fiti; kemidiri hulu geta fiti inde semi k'et'u. semayati yeirisuni ts'idik'i aweru; ahizabimi hulu kibiruni ayu. letek'erets'e misili yemisegidu hulu; bet'a'otochachewimi yemimeku yiferu: melaikitu hulu; sigeduleti. abetu; sile firidihit'i ts'iyoni semita desi alati; yeyihudami seti lijochi desi alachewi: anite; igiziabiheri; bemidiri layi hulu li'uli nehina; beamalikitimi hulu layi ijigi kefi kefi bielehalina. igiziabiherini yemitiwedu; kifatini t'ilu: igiziabiheri yek'idusanuni nefisochi yit'ebik'ali; kehat'ianimi iji yadinachewali. birihani lets'adik'ani; desitami lelibe k'inochi wet'a. ts'adik'ani; beigiziabiheri desi yibelachihu; lek'idisinawimi metasebiya amesiginu.

98

yedawiti mezimuri. leigiziabiheri adisi misiganani amesiginu; igiziabiheri teamiratini adirigoalina: k'enyu yetek'edesemi kinidu leirisu madani aderege. igiziabiheri madanuni asitawek'e; beahizabimi fiti ts'idik'uni gelet'e. leya'ik'obi mihiretuni leisiraalimi beti iwinetuni asebe: yemidiri darichawochi hulu yeamilakachinini madani ayu. midiri hulu hoyi; leigiziabiheri ilili belu: amesiginu; desi yibelachihu; zemirumi. leigiziabiheri bemesenik'o; bemesenik'ona bezimare dimits'i zemiru. bewashinitina bemeleketi dimits'i benigusi beigiziabiheri fiti ilili belu. bahirina molawa; 'alemimi beirisuwami yeminoru yinawet'u. wenizochimi beanidineti beiji yach'ebich'ibu: terarochi desi yibelachewi; bemidiri

liferidi yimet'alina. le'alemimi bets'idik'i leahizabimi bek'inineti yiferidali.

99

yedawiti mezimuri. igiziabiheri negese; ahizabi yidenig'it'u: bekirubeli layi tek'emete; midiri tinawet'i. igiziabiheri bets'iyoni talak'i newi: irisumi beahizabi hulu layi kefi kefi ale. girumina k'idusi newina hulu talak'i simihini yamesiginu. yenigusi kibiri firidini yiwedidali: anite k'ininetini ats'enahi; leya'ik'obi firidinina ts'idik'ini anite aderegihi. amilakachinini igiziabiherini k'efi kefi adiriguti; k'idusi newina wede igiru meregech'a sgedu. musena aroni bekahinatu zenidi; samuelimi simuni bemit'eruti zenidi nachewi. igiziabiherini t'eruti; irisumi meleselachewi. bedemena 'amidimi tenagerachewi: misikirunina yeset'achewini tiizazi t'ebek'u. abetu amilakichini hoyi; anite semahachewi: abetu; anite marihachewi; sirachewini hulu gini tebek'elihachewi. amilakachinini igiziabiherini kefi kefi adiriguti; bek'idusi terarawimi sgedu: amilakachini igiziabiheri k'idusi newina.

100

yemisigana mezimuri. midiri hulu; leigiziabiheri ilili belu; bedesitami leigiziabiheri tegezu; behasetimi wede fitu gibu. igiziabiheri irisu amilaki inde hone iwek'u: irisu serani inyami ayidelenimi: inyasi hizibu yemasemariyawimi begochi neni. wede deochu bemegezati; wede adebabayochumi bemisigana gibu: amesiginuti; simunimi bariku: igiziabiheri cheri; mihiretumi lezelalemi; iwinetumi leliji liji newina.

101

yedawiti mezimuri. abetu; mihiretinina firidini ik'eniyilihalehu. izemiralehu; nits'uhi menigedunimi asitewilalehu: wede ine meche timet'alehi? bebete mekakeli belibe k'inineti ihedalehu. be'ayine fiti kifuni negeri alanorihumi: higi telalafiwochini t'elahu. t'emama libimi alitet'eganyimi: kifu keine berak'e gize alawek'ihumi. balinijerawini bek'esita yemiyamani irisuni asadedihu: be'ayinu ti'ibitenya yehonewina libu yemisasawi keine gari ayitebaberimi. keine gari yinoru zenidi: 'ayinoche bemidiri mimenani layi nachewi: bek'ena menigedi yemihedi irisu yagelegilenyali. ti'ibitini yemiyaderigi bebete mekakeli ayinorimi: 'amets'ini yeminageri be'ayine fiti ayik'enami. 'amets'a yemiyaderigutini hulu keigiziabiheri ketema at'efachewi zenidit; yemidirini hat'iatenyochi hulu bemaleda igedilachewalehu.

102

bazenena limenawini beigiziabiheri fiti bafesese gize yechigirenaya ts'eloti. abetu; ts'eloteni simanyi; ch'uhetemi wede anite yidiresi. bemekeleye k'eni fithihini kene atimelisi: jorohini wede ine azenibili: bet'erahuhi k'eni fet'inehi simanyi. zemene inde

t'isi alik'alechina; at'initochemi inide mek'a't'eya tek'at'ilewalina. ihili mebilati teresitonyalina tek'esefihu libemi inide sari derek'e. kech'uhete dimits'i yetenesa at'initoche kesigaye gari tet'abek'u. inide midire beda irikumi meselihi: beferese beti inidale inide gwigwiti honihu. tegahu; besegenetimi inideminori bichenya dinibit'i honihu. t'elatoche huligize yisedibunyal; yemiyasadidunyimi temamalubinyi. amedini inide ihili k'imealehuna; met'et'enimi keinibaye gari k'elak'iyalehuna; kek'wit'ahina keme'atihimi yetenesa: anisite-henyalina; t'ilehenyimalina. zemenochi inide t'ila azenibilewali: inemi inide sari derik'ealehu. anite gini; abetu; lezelalemi tinoralehi; metasebiyahimi leliji liji newi. anite tenesi ts'iyoninimi yik'iri belati; yemihiretiwa gize newina; zemeniwami derisoalina: bariyawochimi dinigayochiwani wededewalina; lemeretiwami azinewalina. abetu; ahizabi simihini; negeritatimi hulu kibirihini yiferalu: igiziabiheri ts'iyonini yiseratalina; bekibirumi yigelet'alina. wede chigirenyochi ts'eloti temeleteke; limen-achewinimi alinak'emi. yihi lelimet'a tiwilidi yits'afi; yemifet'erimi hizibi leigiziabiheri ilili yilali: igiziabiheri kemek'idesu kefta hono temelikitoalina; kesemayi hono midirini ayitoalina: yeisirenyochini ch'uheti yisema zenidi; ligedulu yeteferedebachewini yadini zenidi: yeigiziabiherini simi bet's'iyoni misiganawinimi beiyerusalemi yinageru zenidi: ahizabi beandineti betesebesebu gize menigisitatimi leigiziabiheri yigezu zenidi. behayilu godana meleseleti. yezemeneni anesitenyaneti nigerenyi. bezemene ikwileta atiwiwedenyi: 'ametochihi leliji liji nachewi. abetu; anite ket'initi midirini meseretih; semayati yiejiji sira nachewi. inerisu yit'efalu; anite gini tinoralehi: hulachewi inide libisi yarejalu; inide megonats'efiyami tilewit'achewalehi; yilewet'umali: anite gini yawi anite nehi; 'ametochihimi keto ayalik'umi. yebariyawochimi lijochi yinoralu; zerachewimi lezelalemi tits'emalechi.

103

yedawiti mezimuri. nefise hoyi; igiziabiherini bariki; at'initochemi hulu; yetek'edese simuni. nefise hoyi; igiziabiherini bariki; misiganawinimi hulu atirishi: hat'iatishini hulu yik'iri yemili; deweshinimi hulu yemifewis; hiyiwetishini ket'ifati yemiyaadinati; bemihiretuna becherinetu yemikelilishi; minyotishini keberketu yemiya't'egibati; gwilimasinetishini inide nisiri yadisali. igiziabiheri yik'irita adiragi newi: letebedelu hulu yiferidali. lemuse menigeduni asitawek'e; leisraeli lijochimi aderareguni. igiziabiheri meharina yik'iri bayi newi; kek'wit'a yerak'e mihiretumi yebeza. huligizemi ayik'esifimi; lezelalemini ayik'ot'ami. inide hat'iatachini aladeregebinimi; inide bedelachinimi alikefelenimi. semayi kemidiri kefi inidemili; inidihu igiziabiheri mihiretuni bemiferuti layi at'enekere. misirak'i kemi'irabi inidemirik'i; inidihu hat'iatachinini keinya arak'e. abati leljiachu inidimirara inidihu igiziabiheri lemiferuti yirarali: fit'iretachinini irisu yawik'alina: abetu; inya aferi inide honini asibi. sewisi zemenu inide sari newi: inide duri abeba

inidihu yabibali: nefasi benefesebeti gize yalifalina; sifirawinimi degimo yawik'ewimina. yeigiziabiheri mihireti gini kezelalemi isike zelalemi bemiferuti layi; ts'idik'umi beliji lijochi layi newi: k'ali kidanuni bemit'ebik'u; tiizazunimi yaderiguati zenidi bemiyasibu layi newi. igiziabiheri zafanuni besemayi azegaje; menigisitumi huluni tigezalechi. k'aluni yemitifets'imu; birituwochina hayalani; yek'alunimi dimits'i yemitisemu melaikitu hulu; igiziabiherini bariku. serawitu hulu; fek'aduni yemitaderigu ageligayochu; igiziabiherini bariku. fit'iretochu hulu begizatu sifira hulu; igiziabiherini bariku. nefise hoyi; igiziabiherini bariku.

104

yedawiti mezimuri. nefise hoyi; igiziabiherini bariki: abetu amilake hoyi; anite ijigi talak'i nehi: kibirinina girimani lebesihi. birihanini inide libisi lebesihi: semayinimi inide megareja zeregahi: ilifinyuni bewiha yemisera; seregelawini demena yemiyaderigi; benefasi kinifimi yemihedi; melaik-ituni menifesi yemiyaderigi; ageligayochunimi yeisati nebelibali. lezelalemi inidatinawet'i midirini bemeresetewa layi meseretati. bet'ilik'i inide libisi kedenihati; beterarochimi layi wihochi yik'omalu. kezelelahimi yisheshalu; kenegodigwadihimi dimits'i yidenegit'alu: wede tarochi yiwet'alu; wede k'olawochi wedezegajehalchewi sifira yiweridalu: inidayalifutimi diniberi aderegihilachewi midirini yikedinu zenidi inidayimelesu. minich'ochini wede k'olawochi yilikali: beterarochi mekakeli wihochi yalifalu: yeduri arawitini hulu ya't'et'alu; yebereha ahiyawochimi t'imatachewini yirekalu. yesemayimi wefochi beinerisu zenidi yadiralu; bedinigayu sinit'ik'i mekakelimi yich'ohalu. tararochini kelayi yemiya't'achewi: kesirahi fire midiri tit'egibalechi. inijerani kemidiri yawet'a zenidi lemilemuni lesewi lijochi t'ik'imi; sarinimi leinisisa yabek'ilali. weyini yesewini libi desi yasenyali; zeyitimi fitini yaberali; ihilimi yesewini gwilibeti ya't'enekirali. yeigiziabiheri zafochi irisumi yetekelachewi yelibanosu zigibawochi yit'egibalu. beziyami wefochi yiwaledalu; yeshimela betimi yainerisu gorebeti newi. rejajimi tararawochi lewalawochi; dinigayochimi leishikokochi meshesha nachewi. ch'erek'ani legizewochi aderege: ts'ehayimi megibiyawini yawik'ali. ch'elema taderigalehi leliti yihonali: beirisumi yeduri arawiti hulu yiwet'ubetali. yeanibesa gilgelochi lement'ek'i yich'ohalu; keigiziabiherimi migibachewini yishalu. ts'ehayi sitiwet'a yisebesbalu beyewashachewini yitenyalu. sewi wede tegibaru; isikimeshimi diresi wede sirawi yiwet'ali. abetu; sirahi ijigi bizu newi: huluni bet'ibebi aderegihi; midirimi ke-fit'iretithi temolachi. yihichi bahiri talak'ina sefi nati: beziya sifira k'wit'it' yelelewi tenik'esak'ashi; talalak'ochina tananashochi inisisochi alu. beziya gize merikebochi yihedalu; beziyami layi yefet'erihewi zenido yich'awetibetali. migibachewini beyegizewi tiset'achewi zenidi inezihili hulu aniteni tesifa yaderigalu. beset'ehachewini gize yisebesibalu: ijihini tikefitalehi; kemelikami negerimi yit'egibalu. fithihini sitisewiri yidenegit'alu: nefisachewini tawet'alehi

iyimotalumi; wede aferachewimi yimelesalu. menifesihihi tilikalehi yifet'eralumi; yemidirinimi fiti tadisalehi. yeigiziabiheri kibiri lezelalemi yihuni: igiziabiheri besirawi desi yilewali. midirini yayali iniditini'et'ek'et'imi yaderigali: terarochini yidasalisi yit'etalumi. behiyiwete salehu leigiziabiheri isik'enyalehu; leamilakemi beminoribeti zemeni hulu izemiralehu. k'ale leirisu yit'afit'ewi; inemi beigiziabiheri desi yilenyali. hit'iani kemidiri yit'ifu: 'amets'enyochi inigidih ayigenyu. nefise hoyi; igiziabiherini bariki. hale luya.

105

hale luya. igiziabiherini amesiginu simunimi t'iru; leahizabimi sirawini awiru. tek'enyuleti; zemiruleti; teamiratunimi hulu tenageru. bek'idusi simu tegwadedu: igiziabiherini yemifeligi libi desi yibelewi. igiziabiherini feliguti tits'enalachihumi: huligize fituni feligu. bariyawochu yeabirihami zeri; leirisumi yetemeret'achihu yea'ik'obi lijochi hoyi; yeseratini dinik'i asibu; teamiratuni yeafunimi firidi. irisu igiziabiheri amilakachini newi: firidu bemidiri hulu newi. k'ali kidanuni lezelalemi; isike shihi tiwilidi yazezewini k'aluni asebe; leabirihami yaderegewini; levisihak'imi yemalewini: leya'ik'obi sir'i'ati inidihoni leisiraelmi yezelalemi kidani inidihoni ats'ena. inidihimi ale. leanite yekene'anini midiri yerisitachihuni gemedi iset'alehu: yihimi yehonewi inerisu bek'wit'iri t'ik'itochi sewochi; ijigi t'ik'itochina sidetenoyochi sihonu newi. kehizibi wede hizibi; kemenigisitatimi wede lela hizibi alefu. -15 yek'ebahwachewini atidasisu; benebiyatemi kifu atadirigu bilo; sewi gifi yaderigibachewi zenidi alifek'edemi; sile inerisumi negesitatini gesets'e. bemidiri layi rabini t'era; yeihilini hayili hulu sebere. befitachewi sewini lake: yosefi lebarinetti teshet'e. igirochumi beigiri bireti dekemu; irisumi bebireti wist'i geba. k'alu isikimet'aleti diresi; yeigiziabiheri k'ali fetenewi. nigusi lake fetawimi; yeahizabimi alek'a asifetawi. yebetu geta; yet'iritu hulu gezhi aderegewi; alek'ochuni inide fek'adu yigesits'i zenidi; shimaglewochunimi t'ibebenyochi yaderigibachewi zenidi. isiraelmi wede gibits'i geba; ya'ik'obimi bekami ageri tek'emet'e. hizibunimi ijigi abeza; ket'elatochachewimi yilik'i aberetachewi. hizibuni yit'elu zenidi bebariyawochumi layi yitenekolu zenidi libachewini lewet'e. bariyawini museni yemeret'ewinimi aronini lake. yeateamiratuni negeri belayachewi dinik'unimi bekami ageri aderege. ch'elemani lake ch'elemebachewimi: bek'alumi 'amets'u. wihachewini wede demi lewet'e; 'asochachewinimi gedele. midirachewi yenigusoachachewimi betochi begwagwinicheri molu. tenagere; yewisha zinibi tininyimi bedarichachewi met'u. zinabachewini beredo aderegewi; isatimi bemidirachewi tek'at'elechi. weynachewinina belesachewini meta; yeagerachewinimi zafi hulu sebere. tenagere; anibet'ami sifiri k'wit'iri yelelewimi kubikuba met'a; yeagerachewinimi lemilemi hulu bela; yemidirachewini fire bela. yeagerachewinimi bekwiri hulu; yegwilibetachewini mejemeriya hulu meta. kewerik'ina kebirimi gari awet'achewi;

bewegenachewimi wisit'i dewe alineberemi. feritewachewi neberina gibits'i bemewit'atachewi desi alati. demenani lemeshefenya zeregabachewi; isatinimi beleleti yaberalachewi zenidi zerega. lemenu; dirich'itinimi amet'alachewi; yesemayinimi injiera at'egabachewi. 'aletuni senet'ek'e; wihawimi fesese: wenizochi bebereha hedu: lebariyawi leabirihami yenegerewini k'idusi k'aluni asi-boalina. hizibunimi bedesita yetemeret'utinimi beililita awet'a. yeahizabinimi agerochi set'achewi; yewegenochinimi dikami weresu; higuini yit'ebik'u zenidi; sir'i'atunimi yifeligu zenidi. hale luya

106

hale luya: cheri newina; mihiretumi lezelalemi newina igiziabiherini amesiginu. yeigiziabiherini hayili sira mani yinagerali? misiganawinisi hulu mani yasemali? firidini yemit'ebik'u; ts'idik'inimi huligize yemiyaderigu misugonochi nachewi. abetu; behizibihimi mogesi asibeni; bemedianihimi gobinyeni: yemeret'ihachewini begonetti inayi zenidi; behizibihimi desita desi yileni zenidi; kerisitihimi gari inigwadedi zenidi. keabatochachini gari hac'iatini serani; 'amets'inimi; bedelinimi. abatochachini begibits'i salu teamiratihini alasitewalumi; yemihiretininimi bizati alasebuni: beeritira bahiri balefu gize 'amets'ubih. hayiluni gini lemasitawek'i. sile simu adanachewi. yeeritiraninimi bahiri gesets'e irisumi derek'e: inide midire beda bet'ilik'i merachewi. kemit'eluachewimi iji adanachewi; ket'elatimi iji tebezhachewi. yasadeduachewinimi wiha defenachewi; keinerisumi anidi alik'eremi. beziyani gize bek'alu amenu; misiganawinimi zemeru. fet'newimi sirawini resu; bemikirumi alitagesumi. bemidire bedami minyotini temenyu; beberehami igiziabiherini tetefatanuti. yelemenutinimi set'achewi: lenefisachewi gini kisatini lake. musenimi igiziabiheri yek'edesewinimi aronini beseferi temek'enyuachewi. midirimi tekefetechi dataninimi wat'echiwi; yeaberoninimi wegeni defenechi: bemahiberachewimi isati nededechi; nebelibalimi hit'ianini ak'at'elachewi. bekorebimi t'ijani seru; k'elit'o letesera misilimi segedu. sarimi bemibala bebere misale kibirachewini lewet'u. -22 talak'i negerinimi begibits'i; dinik'inimi bekarani midiri; gurumi negerinimi beeritira bahiri yaderegewini yadanachewinimi igiziabiherini resu. inidayat'efachewi k'wit'awini yimelisi zenidi yetemeret'ewi muse bemek'isefiti gize befitu bayik'omi noro; yat'efachewi zenidi tenagere. yetewededechiwinimi midiri nak'u; bek'alumi alitamenumi; bedinikwanochachewimi wisit'i anigoragoru: yeigiziabiherini k'ali alisemumi. -27 bemidire bedami yit'ilachewi zenidi; zerachewinimi beahizabi mekakeli yit'ili zenidi; beyeagerumi yibetinachewi zenidi; ijuni anesabachewi. bebi'eli fegorimi tebaberubeti; yemutaninimi mesiwa'iti belu. besirachewimi asimereruti; cheneferimi belayachewi beza. finihasimi tenesito feredebachewi; cheneferumi tewe: yami isike zelalemi leliji liji ts'idik'i hono tek'ot'ereleti. -33 bekirikiri wiha zenidimi ask'ot'uti; menifesuni asimerirrewatalina: sile inerisumi muse

tebasach'e: bekeniferochewi besinifina tenagere. igiziabiherimi inidalachewi ahizabini alat'efumi: keahizabimi gari tedebalek'u; sirachewinimi temaru. let'a'otochachewimi tegezu; wet'imedimi honubachewi. wenidochi lijochachewinina setochi lijochachewini leaganiniti sewi: yewenidochi lijochachewinina yesetochi lijochacheni demi; lekene'ani t'a'otochi yesewiachewini nits'uhi demi afeseru; midirimi bedemi rekesechi. besirachewi rekesu; bemadiregachewimi amenezeru. yeigiziabiherimi k'wit'a behizibu layi nedede; risitunimi tets'eyefe. wede ahizabimi iji asalefachewi; yemit'eluachewimi gezuachewi. t'elatochachewimi gifi aderegubachewi; keijachewimi betachi twaredu. bizu gize adanachewi: negeri gini bemikirachewi asimereruti; behat'iatachewimi twaredu. irisu gini ch'uhetachewini besema gize ch'linik'achewini temelekte: leinerisumi kidanuni asebe; inide mihiretumi bizati tets'ets'ete. bemarekuchewimi hulu fiti mogesini set'achewi. amilakachini igiziabiheri hoyi; adineni: k'idusi simihini inamesegini zenidi; bemisiganahimi inimeka zenidi; keahizabi mekakeli sebisibeni. kezelalemi isike zelalemi yeisraeli amilaki igiziabiheri yibareki hizibimi hulu ameni yibeli. hale luya.

107

hale luya. cheri newina; mihiretu lezelalemi newina igiziabiherini amesiginu: igiziabiheri yadanachewi; ket'elatochi iji yadanachewi yinageru. kemisirak'ina kemi'irabi; kesemenina kebahir; keyeageru sebesachewi. wiha belelebeti midire beda tek'ibezebezu: yeminorubetinimi ketema menigedi alagenyumi. terabu tet'emumi; nefisachewimi bewisit'achewi alek'echi. betech'enek'u gize wede igiziabiheri ch'ohu; kemekerachewimi adanachewi: wedemiorubeti ketema yihedu zenidi yek'ena menigedini merachewi. lesewi lijochi siladeregewi teamirati sile mihiretumi igiziabiherini yamesiginu: yeterabechini nefisi at'igiboolina; yeterak'otechinimi nefisi bebereketi molitoalina. bech'elema bemotimi t'ila yetek'emet'u; bechigiri bebiretimi yataseru: yeigiziabiherini k'ali sile 'amets'u; yeli'ulinimi mikiri sile nak'u; libachewi bedikami twarede: tamemu yemiredachewimi at'u. betech'enek'u gize wede igiziabiheri ch'ohu; bemekerachewimi adanachewi. kech'elemana kemoti t'ila awet'achewi; isiratachewini sebere. lesewi lijochi siladeregewi teamirati sile mihiretumi igiziabiherini yamesiginu: yenasuni dedochi sebiroalina; yebiretunimi meweriweriya k'orit'oolina. sile 'amets'achewi senefu; sile hat'iatachewi techegeru. sewinetachewi mebilini hulu tets'eyefechi; wede motimi dejochi k'erebu. betech'enek'u gizemi wede igiziabiheri ch'ohu; kemekerachewimi adanachewi. k'aluni lake fewesachewimi; ket'ifatachewimi adanachewi. lesewi lijochi siladeregewi teamirati sile mihiretumi igiziabiherini yamesiginu: yemisigana mesiwat'itini yisewileti; beililitami sirawini yinigeru. bemerikebochi wede bahiri yemiweridu; betalak'i wiha sirachewini yemiseru; inerisu yeigiziabiherini sira; bet'ilik'imi yalechiwini dinik'uni

ayu. tenagere; 'awilo nefasimi tenesa; mogedimi kefi kefi ale. wede semayi yiwet'alu wede t'ilik'imi yiweridalu: nefisachewimi bemekera k'et'echi. deneg'et'u inide sikarimi tenigedegedu; t'ibebachewimi hulu tawat'echi. betech'enek'u gize wede igiziabiheri ch'ohu; kemekerachewimi adanachewi. 'awilonimi ts'et'i aderege; mogedumi zimi ale. zimi biloolina desi alachewi: wede felegutimi wedebi merachewi. lesewi lijochi siladeregewi teamirati sile mihiretumi igiziabiherini yamesiginu. beahizabi gubae kefi kefi yadiriguti; beshimagilewochini shenigo yamesiginuti. wenizochini midire beda; yewihawinimi minich'ochi derek'i aderegachewi: ketek'emet'ubati kifati yetenesa fireyamawani midiri ch'ewi aderegati. midire bedani lewiha mek'omiya; derek'unimi midiri yewiha minich'ochi aderege. beziyami rabitenyochini asik'emet'e; yeminoribatinimi ketema seru. irishawochinimi zeru weynochinimi tekulu; yeihilinimi sebili aderege. barekachewimi ijigimi bezu: inisioschachewinimi alanasesebachewimi. inerisu bechigiri bekifati bech'linik'eti twaredu iyanesumi hedu: bealetochimi layi hisarini; afesese; menigedimi belelebeti bemidire beda asasechi. chigirenyanimi kechigiru redawi: inide begochi meniga wegeni aderegewi. k'inochi yayalu; desimi yilachewali: hat'iatimi hulu afiawini tizegalechi. t'ibebenya yehonena yihini yemit'ebik'i mani newi? irisu yeigiziabiherini mihireti yasitewilali.

108

yedawiti yemisigana mezimuri. libe ts'inu newi; abetu; libe ts'inu newi: ik'enyalehu bekibiremi izemiralehu. begena hoyi; tenesi; mesenik'omi: inemi malije inesalehu. abetu; beahizabi mekakeli amaseseginihalehu; bewegenochimi mekakeli izemirilihalehu: mihiretithi besemayi layi talak'i natina; iwinetithi isike demenati diresi newina. abetu; besemayati layi kefi kefi beli; kibirihimi bemidiri hulu layi tihuni. wedajochihi yidinu zenidi: bek'enyihi adini adimit'enyimi. igiziabiherimi bek'idisinawi tenagere. desi yilenyali; sekeminimi ikafelalehu; yesukotinimi shelek'o isefiralehu. gele'adi yeine newi minasemi yeine newi: efiremi yerase met'egiya newi. yihuda niguse newi. mo'abi metat'ebiyaye newi; beedomiyasi layimi ch'amayeni izeregalehu: filisiti'emi yigezulinyali. wede ts'inu ketema mani yiwesidenyali? manis isike edomiyasi yimeranyali? abetu; yet'aliheniyi anite ayidelehimini? amilaki hoyi; keserawitachini gari atiwet'ami. bemekerachini redietini sit'eni: yesewimi madani kenitu newi. beigiziabiheri hayilini inaderigaleni: irisumi yemiyasich'enik'unini yawaridachewali.

109

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. amilaki hoyi; misiganayeni zimi atibeli; yehat'iatenya afina yetenikolenya afi belaye telak'ik'ewibinyalina: beshinigale anidebetimi belaye tenageru: bet'ili k'ali kebebunyi; bekenitumi teselefubinyi. bewededihwachewi fanita at'alunyi; ine gini its'eliyalehu.

bemelikami fanita kifuni bewededihwachewimi fanita t'elatinetini melesulinyi. belayu hat'iatenyani shumi: seyi'animi bek'enyu yik'umi. betemi-wagetemi gize teretito yiwit'a: ts'elotumi hat'iat tihunibeti. zemenochumi t'ik'iti yihunu: shume-tunimi lela yiwisedi. lijochumi diha adeg yihunu; misitumi mebeleti tihuni. lijochumi tenawit'ewi yik'ibezibezu yileminumi; kesifirachewimi yibareru. bale'idami yalewini hulu yiberibirewi; inigidochimi dikamuni hulu yibezibizuti. yemiyagizewinimi ayaginyi. lediha adeg lijochumi yemirara ayinuri. lijochu yit'ifu: beanidi tiwilidi simu yidemisesi. yeabatochu hat'iat beigiziabiheri fiti titasebi: yeanatumi hat'iat atidemisesi. beigiziabiheri fiti huligize yinuru: metasebiyachewi kemidiri yit'ifa. mihiretini yaderigi zenidi alasebemina chigirenyanina misikinini libu yeteseberewinimi sewi yigedili zenidi asade. merigemini wede wede irisumi met'achi: bereketinimi alimeret'emi keirsumi rak'echi. merigemini inide libisi lebesati; inide wihami wede anijetu; inide k'ibatimi wede at'initu gebachi. inidemilebisewi libisi. huligizemi inidemitat'ek'ewi tit'ik'i yihunewi. yihi sira keigiziabiheri zenidi bemiyat'alunyi benefisemi layi kifuni beminageru newi. anite gini abetu getaye; sile simihi mihiretini beine layi adirigi: mihiretini melikami natina adinenyi. ine chigirenya misikinimi nenyina; libemi bewisit'e denegat'ebinyi. inidalefe t'ila alek'ihu; inide anibet'ami iregefihu. gwilibetoche bet's'omi dekemu: sigayemi k'ibe bema'tati kesa. inemi beinerisu zenidi lenewiri honihu: bayunyi gize rasachewini nek'enek'u. abetu amilake; iridanyi; inide mihiretini adinenyi. abetu; ijih yihichi inide honechi; anitemi yihichini inidaderegihi yiwek'u. inerisu yiragemalu anite gini bariki: beine layi yeminesu yiferu; bariyahi gini desi yibelewi. yemiyat'alunyi ifiretini yilibesu: ifiretachewini inide megonats'efiya yilibesuati. igiziabiherini beafe ijigi ameseginewalehu. bebizuwochimi mekakeli akebirowalehu: nefisuni kemiyasadiduati yadini zenidi bediha k'enyi k'omoolina.

110

yedawiti mezimuri. igiziabiheri getayeni. t'elatochihini leigirihi mek'emeche isikaderigilihi diresi bek'enye tek'emet'i alewi. igiziabiheri yehayilini betiri kets'iyoni yilikilihali: bet'elatochihimi mekakeli giza. keanite gari k'edimo behayilili k'eni; bek'idusani birihani; keat'ibiya kokebi asik'edimo kehodi weledihuhi. inide melike ts'edek'i siri'ati anite lezelalemi kahini nehi bilo; igiziabiheri male ayits'ets'etimi. igiziabiheri bek'enyihi negesitini bek'wit'awi k'eni yik'et'ek'it'achewali. beahizabi mekakeli yiferidali; resawochinimi yabezali: besefi midiri layi rasochini yik'et'ek'it'ali. bemenigedi kefasashi wiha yit'et'ali: silezihi rasi kefi kefi yilali.

111

hale luya. abetu; bek'inochi shenigo begubaemi befits'umi libe ameseginihalehu. yeigiziabiheri sira

talak'i nati; desi bemisenyubati hulu zenidi yete-felegechi nati. sirawi misiganana girima newi: ts'idik'umi lezelalemi yinorali. leteamiratu metase-biyani aderege: igiziabiheri meharina yik'iri bayi newi. lemiferuti migibini set'achewi: kidanunimi lezelalemi yasibali. yeahizabini risiti yiset'achewi zenidi lehizibu yesirawini biritati asaye. yeijochu sira iwinetina firidi newi: tiizazumi hulu yetamene newi; lezelalemi yets'ena newi; beiwinetina bek'inimi yetesera newi. medihanitini lehizibu sedede; kidanunimi lezelalemi azeze: simu yetek'edesena yetesera newi. yet'ibebi mejemeriya igiziabiherini mefirati newi; lemiyaderigwatimi hulu dehina masitewali alachewi: misiganawimi lezelalemi yinorali.

112

hale luya. igiziabiherini yemifera; tiizazunimi ijigi yemiwedidi sewi misiguni newi. zeru bemidiri layi hayali yihonali: yek'inochi tiwilidi tibarekalechi. kibirina balet'egineti bebetu newi; ts'idik'umi lezelalemi yinorali. lek'inochi birihani bech'e'lema wet'a: meharina yik'iri bayi ts'adik'imi newi. cheri sewi yirarali yabediralimi; befidirimi negeruni yifets'imali. lezelalemi ayinawet'imi: yets'adik'i metasebiya lezelalemi yinorali. kekifu negeri ayiferami: beigiziabiheri lemetameni libu yets'ena newi. bet'elatochu layi isikiyayi diresi libu ts'inu newi; ayiferami. betene lechigirenyochimi set'e: ts'idik'umi lezelalemi 'alemi yinorali: k'enidu bekibiri kefi kefi yilali. hat'iatenyami ayito yik'ot'ali; t'irisunimi yafach'ali; yik'elit'alimi: yehat'iatenyochimi minyoti tit'efalechi.

113

hale luya. yeigiziabiheri bariyawochi hoyi; amesiginuti; yeigiziabiherinimi simi amesiginu. kezare jemiro isike zelalemi diresi yeigiziabiheri simi buruki yihuni. kets'ehayi mewich'a jemiro isike megibiyawi diresi yeigiziabiheri simi yimesigeni. igiziabiheri beahizabi hulu layi kefitenyana newi; kibirumi kesemayati belayi newi. inide amilakachini inide igiziabiheri mani newi? belayi yeminori: besemayina bemidiri yetewaredutini yemiyayi: - kealek'ochi gari kehizibumi alek'ochi gari yanorewi zenidi chigirenyani kimereti yemiyanesa; misikinunimi kefanidiya kefi kefi yemiyaderigi: mekanituni bebeti yemiyananorati; desi yetesenyechimi yelijochi inati yemiyaderigati. hale luya.

114

hale luya. israeli kegibits'i; yeya'ik'obimi beti keinigida hizibi bewet'a gize; yihuda mek'idesu; israelimi zigatu hone. bahiri ayechi sheshesheshi; yoridanosimi wede hwalawi temelese. terarochi inide korimawochi; korebitochimi inide t'ebotochi zezele. anichi bahiri yeshesheshi; anichimi yoridanosi wede hwalashi yetemelesishi;mini honachihwali? inanitemi terarochi; inide korimawochi; korebitochisi; inide t'ebotochi lemini zezelechi? keya'ik'obi amilaki fiti; kegeta fiti midiri

tenawet'echi: dinigayuni wede wiha mek'omiya;
ch'inich'awinimi wede wiha minich'i kelewet'e.

115

leinya ayidelemi; abetu; leinya ayidelemi; negeri
gini lesimihi sile mihiretihi sile iwinetihimi misi-
ganani sit'i. ahizabi. amilakachewi wedeti newi?
ayibelu. amilakachinisi belayi besemayi newi: be-
semayimi bemidirimi yefek'edewini hulu aderege.
yeahizabi t'a'otatochi yewerik'ina yebiri; yesewi iji
sira nachewi. afi alachewi ayinagerumimi: 'ayini
alachewi ayayumimi: joro alachewi ayisemumimi:
afinich'a alachewi ayashetihumimi: iji alachewi ayi-
dasesumimi: igiri alachewi ayihedumimi: beg-
wirorochewimi ayinagerumi. yemiseruachewimi
yemiyaminubachewimi hulu inide inerisu yihunu.
yeisraeli beti hoyi; beigiziabiheri tamenu: redi-
etachewina metamenyachewi irisu newi. yearoni
beti hoyi; beigiziabiheri tamenu redietachewina
metamenyachewi irisu newi. igiziabiherini yemi-
tiferu hoyi; beigiziabiheri tamenu: redietachewina
metamenyachewi irisu newi. igiziabiheri asebeni
yibarikenimali: yeisraelini beti yibarekali; yea-
roninimi beti yibarekali. igiziabiherini yemiferutini;
tininishochinina tililik'ochini yibarikali. igiziabi-
heri belayachihu; belayachihuna belijochachihu layi
yich'emiri. inanite semayinina midirini lesera lei-
giziabiheri yetebarekachihu nachihu. yesemayati se-
mayi leigiziabiheri newi: midirini gini lesewi li-
jochi set'ati. abetu; mutani yemiyameseginuhi ayide-
lumi wede siolimi yemiweridu hulu: inya hiyawani
gini kezare jemiro isike zelelemi igiziabiherini ini-
barikaleni. hale luya.

116

hale luya. igiziabiheri yelimenayeni dimits'i semi-
toalina wededihuti. jorowini wede ine azenibiloalina
bezemene hulu it'erawalehu. yemoti t'ari yazenyi;
yesiolimi himami agenyenyi: ch'inik'etinina mek-
erani agenyehu. yeigiziabiherinimi simi t'erahu.
abetu; nefiseni adinati. igiziabiheri meharina ts'adik'i
newi; amilakachinimi yik'iri bayi newi. igiziabiheri
hits'anatini yit'ebik'ali: techegerihu irisumi adanenyi.
nefise hoyi; wede 'irefitishi temeleshi; igiziabiheri
melikami adirigolishalina: nefiseni kemoti; 'ayinen-
imi keimba; igirenimi kemesenakeli adinoalina. be-
hiyawani ageri beigiziabiheri fiti ihedalehu. amenihu
silezihimi tenagerihu: inemi ijigi techegerihu. in-
emi kedinigat'eye yetenesa. sewi hulu hasetenya
newi alihu. siladeregelinyi hulu leigiziabiheri minini
imelisalehu? yemedihanitini ts'iwa ik'ebelalehu; yei-
giziabiherinimi simi it'eralehu. behizibu hulu fiti si-
ileteni leigiziabiheri ifets'imalehu. yek'idusanu moti
beigiziabiheri fiti yekebere newi. abetu; ine bariyahi
nenyi; bariyahi nenyi; yeseti bariyahimi liji nenyi:
seniseleteni seberih. leanite yemisigana mesiya'itini
isewalehu; yeigiziabiherinimi simi it'eralehu. be-
hizibu hulu fiti siileteni leigiziabiheri ifets'imalehu;
beigiziabiheri beti adebabayi; iyerusalemi hoyi; be-
mekakelishimi. haleluya

117

hale luya. ahizabi hulachihu; igiziabiherini ame-
siginuti; wegenochimi hulu yamesiginuti: mihiretu
beinya layi ts'entalechina: yeigiziabiherimi iwineti
lezelalemi tinoralechi. hale luya.

118

hale luya. igiziabiherini amesiginu; cheri newina:
mihiretu lezelalemi natina. cheri inide hone; mi-
hiretu lezelalemi inide honechi yeisraeli beti ahuni
yinigeru. cheri inide hone; mihiretu lezelalemi inide
honechi yearoni beti ahuni yinigeru. cheri inide
hone; mihiretu lezelalemi inide honechi igiziabi-
herini yemiferu hulu ahuni yinigeru. betech'enek'ihu
gize igiziabiherini t'erahuti: semanyi asefalinyi-
imi. igiziabiheri redete newi; aliferami sewi mini
yaderigenyal? igiziabiheri redete newi; inemi
bet'elatoche layi ayalehu. besewi kemetameni yilik'i
beigiziabiheri metameni yishalali. begezehochi tesifa
kemadiregi yilik'i beigiziabiheri tesifa madiregi
yishalali. ahizabi hulu kebebunyi; beigiziabiherimi
simi ashenefihwachewi: mekibebunisi kebebunyi;
beigiziabiherimi simi ashenefihwachewi: nibi
marini inidikebibi kebebunyi; isatimi beishohi
wisit'i inidinedidi nededu; beigiziabiherimi simi
ashenefihwachewi. gefahenyi; lemewidek'imi
tenigedagedihu: igiziabiheri gini agezenyi. hayilemi
zimareyemi igiziabiheri newi; irisumi medihan-
iti honelinyi. yeillilitana yemedihaniti dimits'i
bets'adik'ani dinikwani newi: yeigiziabiheri k'enyi
hayilini aderegechi. yeigiziabiheri k'enyi kefi
kefi aderegechinyi: yeigiziabiheri k'enyi hayilini
aderegechi. alimotimi behiyiweti inoralehu inji;
yeigiziabiherinimi sira inagerelehu. megesets'isi
igiziabiheri gesets'enyi: lemoti gini aliset'enyimi.
yets'idik'ini dejochi kifetulininyi: wede inerisu gebiche
igiziabiherini ameseginalehu. yihichi yeigiziabi-
heri deji nati: wede irisiwa ts'adik'ani yigebalu.
semitehenyalina; medihanitimi honehenyalina
ameseginihalehu. ginibenyochoi yentak'uti dinigayi;
irisu yema'izeni rasi hone; yihichi keigiziabiheri
zenidi honechi; le'ayinachinimi dinik'i nati. igiziabi-
heri yeserati k'eni yihichi nati: hasetini inadrigi;
beirisuwami desi yibeleni. abetu; ibakih; ahuni
adini: abetu; ibakih; ahuni ak'ina. beigiziabi-
heri simi yemimet'a buruki newi: keigiziabiheri
beti merek'inachihu. igiziabiheri amilaki newi;
leinyami beralini: isike mesewiyawi k'enidochi diresi
yebe'aluni mesiya'iti begemedi iseruti. anite amilake
nehi ameseginihmalehu. anite amilake nehi; kefi
kefi aderigihalehu: semitehenyalina; medihanitimi
honehenyalina ameseginihalehu. igiziabiherini
amesiginu; cheri newina: mihiretu lezelalemi natina.

119

bemenigedachewi nits'uhani yehonu; beigiziabiher-
imi higi yemihehu misigunochi nachewi. misikiruni
yemifeligu; befits'umi libi yemishuti misigunochi
nachewi: 'amets'inimi ayaderigumi; bemenige-

dochumi yihedalu. tiizazatihini ijigi init'ebik'i zenidi anite azezihi. sir'i'atihini lemet'ebek'i: menigedochi yik'enu zenidi iwedidi neberi. tiizazihini hulu simeleketi beziyani gize alafirimi. abetu; yet's'idik'ihini firidi simari bek'ini libi ameseginihalehu. sir'i'atihini it'ebik'alehu: befits'umi atit'alenyi. beti gwilimasa menigedumi bemini yanets'ali? k'alihini bemet'ebek'i newi. befits'umi libe felegihuhu; ketizazihini atarik'enyi. anite inidali-bedili; k'alihini belibe sewerihu. abetu; anite buruki nehi: sir'i'atihini asitemirenyi. yeaifihi firidi hulu bekenifere negerihu. inide bilit'igina hulu bemisikir-ihini menigedi desi alenyi. tiizazihini aselasilalehu; menigedihinimi ifeligalehu. betiizazihini desi yilenyali: k'alihinimi aliresami. gameli lebariyahi melikami adirigi hiyawu inidihoni; k'alihinimi inidit'ebik'i. 'ayinocheni kifeti; keghihimi teamiratihini ayalehu. ine bemidiri inigida nenyi: tiizazatihini keine atisewiri. nefise huligize firidihini ijigi nafek'echi. ketizazatihini yesatutini ti'ibitenyochinina rigumanani zelefih. misikirihini feligealehuna. sidibinina newirini keine arik'i. alek'ochi degimo tek'emiti'ewi ineni amunyi: bariyahi gini higinhi yaselasili neberi. misikirihimi tedilaye newi; sir'i'atihini mekariye newi. dalt'i nefise wede midiri tet'egachi: inide k'alihhi hiyawu adirigenyi. menigedihinimi negerihu semahenyimi: sir'i'atihini asitemirenyi. yesir'i'atihini menigedi inidasitewili adirigenyi; teamiratihinimi aselasilalehu. kehazeni yetenesa nefise anik'elafachi: bek'alihhi at'enikirenyi. ye'amets'ini menigedi keine arik'i; keghihimi marenyi: yeiwinetihini menigedi meret'ihu; firidihinimi aliresahumi. abetu; misikir-ihini tet'egahu: atasafirenyi. libeni basefahewi gize; betiizazihini menigedi rot'ihu. he abetu; yesir'i'atihini menigedi asitemirenyi; huligizemi ifeligewalehu. inidasitewili adirigenyi; higinhinimi ifeligalehu: befits'umi libemi it'ebik'ewalehu. irisiwani wedijale-huna yetiizazihini menigedi miranyi. libeni wede misikirihni azenibili; wede sisitimi ayihuni. kenitu negerini inidayayu 'ayinocheni melisi: bemenigedihhi hiyawu adirigenyi. inidiferahi bariyahanhi bek'alihhi ats'ina. firidihhi melikami natina yetet'erat'erihutini sidibi keine arik'i. ineho; tiizazihini nafek'ihu: bet's'idik'ihhi hiyawu adirigenyi wawu abetu; inide k'alihhi; mihiretihina medihanitihhi yimit'ulinyi. bek'alihhi taminyalehuna lemesidibunyi benegeri imelisilachewalehu. befiridihini taminyalehuna yeiwinetini k'ali keafe fets'imelhi atarik'i. lezelalemi 'alemi huligize higinhi it'ebik'alehu. tiizazatihinimi feligealehuna asifiche ihedalehu. benegesitati fiti misikirihini inagerealehu; alafirimimi: ijigimi bewededihwachewi betiizazatihini desi yilenyali. ijochenimi wede wededihwachewi wede tiiza-zatihini anesalehu: sir'i'atihinimi aselasilalehu. zayi lebariyahi tesifa yasideregihewini k'alihini asibi. k'alihhi hiyawu adirigonyalina yihichi bemekeraye desi asenyechinyi. ti'ibitenyochi ijigi 'amets'u: ine gini keghihhi alirak'ihumi. ket'initi yeneberewini firidihini asebihu; abetu; tets'ananahumi. higinhi ketewu kaha'tiatenyochi yetenesa hizeni yazenyi. beiniginidete ageri sir'i'atihhi mezimuri honechinyi. abetu; belelti simihini asebihu; higinhinimi it'ebek'ihu. tiizazatihinimi feligealehuna: yihichi honechilinyi.

heti igiziabiheri kifile newi: higinhi it'ebik'alehu alihu. befits'umi libe wede fithi temalelihu: inide k'alihhi marenyi. sile menigedochihhi asebihu; igirenimi wede misikirochihhi melesihu. tiizaz-ihini lemet'ebek'i ch'ekenihu alizegeyehumimi. yehat'iani gemedochi tetebehebubinyi: higinhi gini aliresahumi. sile ts'idik'ihhi firidi; beikule lelti ameseginihhi zenidi inesalehu. ine lemiferuhi hulu; tiizazihinimi lemit'ebik'u balinjera nenyi. abetu; mihiretithi bemidiri hulu molachi: sir'i'atihini asitemirenyi. t'eti abetu; inide k'alihhi lebariyahi melikami aderegihhi. betiizazatihini taminyalehuna melikami mikirina iwik'etini asitemirenyi. ine salich'enek'i satihu: ahuni gini k'alihini t'ebek'ihu. abetu; anite cheri nehi; becherinetihimi sir'i'atihini asitemirenyi. yeti'ibitenyochi 'amets'i belaye beza: ine gini befits'umi libe tiizazatihini ifeligalehu. libachewi inide weteti rega: ine gini beghihhi desi yilenyali. sir'i'atihini imari zenidi yasich'enek'ihenyi melikami honelinyi. keailafati werik'ina biri yilik'i yeaifihi higi yishalenyali. yodi ijochihhi serunyi abe-jajunyimi: inidasitewili adirigenyi; tiizazatihinimi imaralehu. bek'alihhi taminyalehuna yemiferuhi ineni ayitewi desi yilachewali. abetu; firidihhi ts'idik'i inide honechi; beiwinetihimi inidasichegerihenyi awek'ihu. mihiretithi lemet's'ananate tihunenyi; inide k'alihini lebariyahi yihunewi. higinhi tedilaye natina cherinetithi timit'alinyi; behiyiwetimi linuri. ti'ibitenyochi be'amets'i t'emimewibinyalina yiferu: ine gini betiizazihhi ich'awetalehu. yemiferuhina misikirochihini yemiyaw'u wede ine yimelesu. inidalafiri libe besir'i'atihhi yek'ena yihuni. kafi nefise medihanitihini nafek'echi: bek'alihini tamenihu. meche tats'innananyalehi iyalihhi 'ayinoche sile k'alihhi fezezu. bet'isi inidale ak'umada honyale-huna: sir'i'atihini gini aliresahumi. yebariyahi zemenochi siniti nachewi? bemiyasadidunyisi layi meche tiferidilinyalehi? hat'iatenyochi ch'ewatani negerunyi; abetu; inide higinhi gini ayidelemi. tiizaza-tihhi hulu iwineti nachewi: be'amets'i asadidewinyali: iridanyi. kemidiri liyat'efunyi t'ik'iti k'eritoachewi neberi: ine gini tiizazatihini alitewihumi. inide mihiretithi hiyawu adirigenyi: yeaifihinimi misikiri it'ebik'alehu. lamedidi abetu; k'alihhi besemayi leze-lalemi yinorali. iwinetithi lelji liji nati: midirini meseretihati irisiwami tinoralechi. hulumi bariya-wochihhi nachewina k'enu betiizazihhi yinorali. higinhi tedilaye bayihoni; k'edimo begosic'willinaye bet'efahu neberi. beirisu hiyawu adirigehenyalina firidihini lezelalemi aliresami. ine yeante nenyi: firidihini feligealihuna adinenyi. hat'iatenyochi yat'efunyi zenidi t'ebek'unyi: misikirihini gini meremerihu. yesirahini hulu fits'ame ayeahu: tiizazihhi gini ijigi sefi newi. memi abetu; higinhi inide mini ijigi wededihu! k'enuni hulu irisu tizitaye newi. lezelalemi leine newina tiizazihhi ket'elatoche yilik'i asitewaye adereginyi. misikirihhi tizitaye newina kasitemarunyi hulu yilik'i asitewalihhi. tiizazihini feligealehuna keshimagilewochi yilik'i asitewalihhi. k'alihini it'ebik'i zenidi kekifu menigedi hulu igireni kekelelihi. asitemirehenyalina ke-firidihhi alirak'ihumi. k'alihhi legwiroroye t'afach'i newi: kemarina kewelega yilik'i leafe t'afet'enyi.

ketiizazihi yetenesa asitewalihi: silezihi yehasetini menigedi t'elahu. noni higlihi leigire mebirati; lemenigede birihami newi. yet's'idik'ihini firidi it'ebik'i zenidi malihi; ats'enahumi. ijigi techegerihu: abetu; inide k'alihi hiyawi adirigenyi. abetu; kaefe yemiwet'awini k'ali widedi; firidihinimi asitemirenyi. nefise huligize bejijhi wisit'i nati: higlihini gini aliresahumi. hat'iatenyochi wet'imadini zeregubinyi: ketiizazihi gini alisatihumi. yelibe desita newina misikirihi lezelalemi weresihu. lezelalemi lefits'amewimi tiizazihini aderigi zenidi libeni azenebelihu. samiketi 'amets'enyochini t'elahu; higlihini gini wededihu. anite redatena met'egiyaye nehi; bek'alihimi temamenihu. inanite hat'iatenyochi; keine rak'u; yeamilakenimi tiizazi lifeligi. inide k'alihi degifenyi; hiyawimi ihonalehu. ketesifayemi aliferi. iridanyi idinalehumi; huli-gizemi siri'atihini imeremiralehu. minyotachewi 'amets'a newina kesiri'atihu yemirik'utini hulu agosak'olihachewi. yemidirini hat'iatenyochi hulu inide rikwiseti at'efahachewi: silezihi misikirihi wededihu. sigaye aniteni kemefirati yetenesa deniget'e: kefiridih yetenesa ferichalehu. 'e firidin-ina ts'idik'ini serahu: lemyiasich'enik'unyi asalifehi atisib'enyi. bariyahini bemelikami t'ebik'ewi: ti'ibitenyochimi ayigafunyi. 'ayinoche lemadanihi; lets'idik'ihimi k'ali fezezu. lebariyahi inide mi-hiretihi adirigi; siri'atihinimi asitemirenyi. ine bariyahi nenyi: inidasitewili adirigenyi; misikiri-hinimi awik'alehu. leigiziabiheri yesira gize newi; higlihinimi sharuti. silezihi kewriter'ina ke'nik'wi yilik'i tiizazihini wededihu. silezihi wede tiizaz-ihi hulu ak'enahu; ye'amets'inimi menigedi hulu t'elahu. fe misikirochihi dinik'ochi nachewi: silezihi nefise felegechachewi. yek'alihi fichi yaberali; hits'anatinami asitewayochi yaderigali. afeni ke-fetihi; alekelekihumi: wede tiizazihini nafik'ealehuna. simihini lemiwedidu indimidaderigewi firidi; wede ine temelikete marennyimi. akahedini inide k'alihi ak'ina: hat'iatimi hulu ayigizanyi. kesewi gifi adinenyi: tiizazihinimi it'ebik'alehu. bebariyahi layi fitihini abira; siri'atihinimi asitemirenyi. higlihini alit'ebek'ihumina yewiha fesashi ke'ayinoche fesese. ts'ade abetu; anite ts'adik'i nehi; firidihimi k'ini newi. misikirihihi bets'idik'i azezihi; ijigimi k'ini newi. t'elatoche k'alihini restewalina yebetih k'ini'ati ak'elet'enyi. k'alihi ijigi yenet'ere newi; bariyahimi wededewi. ine tanashina yetenak'ihu nenyi: tiizaza-tihini gini aliresahumi. ts'idik'ihini yezelalemi ts'idik'i newi; k'alihimi iwineti newi. mekerana chigiri agenyunyi: tiizazatihi gini tedilaye nachewi. misikir-ihini lezelalemi ts'idik'i newi: inidasitewili adirigenyi; behiyiwetimi anurennyi. k'ofi befits'umi libe ch'ohihu; abetu; simanyi: siri'atihini ifeligalehu. wede anite ch'ohihu: adinenyi; misikirihihi it'ebik'alehu. maleda ch'ohihu: k'alihinimi tesifa adirigalehu. k'alihini asibi zenidi 'ayinoche lemaleledi k'edemu. abetu; inide cherinetih dimits'eni sima: inide firidih hiyawi adirigenyi. be'amets'a yemiyasadidunyi k'ererebu; kehigihimi rak'u. abetu; anite k'iribi nehi; menigedochihimi hulu k'inochi nachewi. kezelalemi inide meseretihewi kek'edimo jemiro kemisikirihi yetenesa awek'ihu. resi higlihini aliresahumina

chigireni temeliketi adinenyimi. firideni firedi adinenyimi: sile k'alihi hiyawi adirigenyi. medihaniti kehit'iani ruk'i newi; siri'atihini alifelegumina. abetu; cherinetihiji ijigi bizu newi: inide firidih hiyawi adirigenyi. yasadedunnya yasich'enek'unyi bizu-wochi nachewi: kemisikiri gini fek'ek'i alalihumi. k'alihini alit'ebek'umina senefochini ayiche azenihu. tiizazihini inide wededihu temeliketi: abetu; be-mihiretihi hiyawi adirigenyi. yek'alihi mejemeriya iwineti newi; yet's'idik'ihinimi firidi hulu leze-lalemi newi. sani gezhawochi bekenitu asadedunyi: kek'alihi yetenesa gini libe deneget'ebinyi. bizu miriko inidagenye bek'alihi desi alenyi. 'amets'ani t'elahu tets'eyefihumi: higinini gini wededihu. sile ts'idik'ihini firidi sebatu gize bek'eni ameseginihalehu. higlihini lemiwedidu bizu selami newi; 'inik'ifatimi yelebachewimi. abetu; madanihini tesifa aderigihu; tiizazatihinimi t'ebek'ihu. nefise misikirihihi t'ebek'echi ijigimi wededechiwi. menigedochi hulu befithi nachewina tiizazihinina misikirihihi t'ebek'ihu. tawi abetu; ts'elote wede fithi tik'rebi: inide k'alihimi asitewayi adirigenyi. limenaye wede fithi tidiresi: inide k'alihi adinenyi. siri'atihini asitemirehenyalina keniferochi misiganani awet'u. tiizazatihi hulu ts'idik'ihini nachewina anidebete k'alihini tenagere. tiizazatihini merich'alehuna ijihini yemiyadinenyi yihuni. abetu; madanihini nafek'ihu: higlihini tedilaye newi. nefise tinurilinyi tameseginihimalechi; firidihimi yiridanyi. inide t'efu begi tek'ibezebezihi: tiizazatihini aliresahumina bariyahini feligewi.

120

yeme'arigi mezimuri. betech'enek'ihu gize wede igiziabiheri ch'ohihu; semanyimi. ke'amets'anya keniferi keshenigayimi anidebete; abetu; nefiseni adi-nati. sile shinigela anidebete minimi yiset'uhali? min-isi yich'emirulihali? inide bereha inich'eti fimi yehay-alani filats'ochi yetesalu nachewi. memoriyaye yerak'e ine weyolinyi: bek'edari dinikwanochi aderihu. se-lamini kemit'elu gari nefise bizu gize norechi. ine se-lamawi nenyi: betenagewachewi gize gini bekenitu teselefubinyi.

121

yeme'arigi mezimuri. 'ayinoche wede terarochi anesahu: redade kewedeti yimit'a? redade semayina midirini kesera keigiziabiheri zenidi newi. igiri-hini lemenawet'i ayiset'ewimi: yemit'ebik'ihimi ayitenyami. ineho; isiraelini yemit'ebik'i ayitenyami ayanik'elafamimi. igiziabiheri yit'ebik'ihali; igiziabiherimi bek'enyi ijihini bekuli yigaridihali. ts'ehayi bek'eni ayak'at'ilihimi ch'erek'ami belelti. igiziabiheri kekifu hulu yit'ebik'ihali; nefisihinimi yit'ebik'atali. kezare jemiro isike zelalemi igiziabiheri mewit'atihina megibatihini yit'ebik'ali.

122

yedawiti yeme'arigi mezimuri. wede igiziabiheri beti inihedi balunyi gize desi alenyi. iyerusalemi hoyi; igirochachini beadebabayishi k'omu. iyerusalemissi irisi berisiwa inide teget'egetchi ketema tesimali. yeigiziabiherini simi yamesiginu zenidi; leisraeli misikiri lihonu yeigiziabiheri nege-dochi wedeziya yiwet'alu. zufanochi beziya lefiridi tek'emit'ewalina; yedawiti beti zufanochi. leiyerusalemi selamini leminu: anitenimi lemiwe-didu limati yihuni. behayilihi selami; beget'anya betihimi limati yihuni. sile wenidimoche sile balinijerochemi; bewisit'ishi selami yihuni alihu. sile amilakachini sile igiziabiheri beti lanichi melikaminetishini felegihu.

123

yeme'arigi mezimuri. 1 besemayi yemitinori hoyi; 'ayinocheni wede anite anesahu. ineho; yebariya-wochi 'ayinochi wede getachewi iji inide honu; yebariyayitumi 'ayini wede imebetiwa iji inide hone; inidihu isikimireni diresi 'ayinachini wede amilaka-chini wede igiziabiheri newi. maren; abetu; maren: nik'etini ijigi t'egibenalina: yebalet'egochi sidibina yeti'ibitenyochini nik'eti nefisachini ijigi t'egebechi.

124

yedawiti yeme'arigi mezimuri. igiziabiheri keinya gari bayihoni israeli inidih yibeli. igiziabiheri keinya gari bayihoni sewochi beinya layi bete-nesu gize; k'wit'achewini belayachini benedede gize; beziyani gize hiyawani saleni bewat'uni neberi: beziyani gize wiha baset'emeni neberi; benefisachini layi fesashi balefe neberi: beziyani gize yegorifi wiha benefisachini layi balefe neberi. let'irisachewi nikisha yaladeregeni igiziabiheri yibareki. nefisa-chini inide wefi keadanyochi wet'imedi amelet'echi. wet'imedi tesebere inyami amelet'ini. redietachini semayinina midirini besera beigiziabiheri simi newi.

125

yeme'arigi mezimuri. beigiziabiheri yetamenu inide-mayitaweki lezelalemi inideminori inide ts'iyoni tera-ra nachewi. terarochi beiyerusalemi zuriya inide honu; kezare jemiro lezelalemi: igiziabiheri behizibu zuriya newi. ts'adik'ani ijachewini wede kifati ini-dayizeregu yehat'iani betiri bets'adik'ani 'it'a layi ayi-norimi. abetu; lecherochi libachewimi lek'ena me-likamini adirigi. wede t'emamaneti yemimelesutini gini 'amets'ani kemiseruti gari igiziabiheri yiyesi-dachewali. selami beisraeli layi yihuni.

126

yeme'arigi mezimuri. igiziabiheri yets'iyonini miriko bemelese gize; ijigi desitenyochi honini. beziyani gize afachini desitani; anidebetachinimi hasetini

mola: beziyani gize beahizabi zenidi. igiziabiheri talak'i negerini aderegelachewi tebare. igiziabiheri talak'i negerini aderegelini; desimi aleni. abetu; bedebubi inidalu fesashochi mirikoachinini melisi. belik'iso yemizeru bedesita yilek'imalu. behedu gize; zerachewini teshekimewi iyalek'esu tesemaru: betemelesu gize gini nedoachewini teshekimewi desi iyalachewi yimet'alu.

127

yeme'arigi mezimuri. igiziabiheri betini kalisera; seratenyochi bekenitu yidekimalu: igiziabiheri kete-mani kalit'ebek'e; t'ebak'i bekenitu yitegali. be-maleda megesigesachihumi kenitu newi. leweda-jochu inik'ilifini beset'e gize; inanite yemekerani in-ijera yemitibelu; ketek'emet'achihubeti tenesu. in-eho; lijochi yeigiziabiheri sit'ota nachewi; yehodimi fire yeirisu waga newi. behayali iji inidalu filats'ochi; yegolimasineti lijochi inidihu nachewi. keinerisu zenidi minyotuni yemifets'imi bits'u'i sewi newi: t'elatochachewini beadebabayi betenageru gize irisu ayafirimi.

128

yeme'arigi mezimuri. igiziabiherini yemiferuti hulu; bemenigedochumi yemihedu misigunochi nachewi. yedikamihinimi fire timegebalehi: misiguni nehi melikamimi yihonilihali. misitih bebetih ilifinyi wisit'i inidemiyafera weyini nati: lijochi bema'idihi zuriya inide weyira buk'aya nachewi. ineho; igiziabi-herini yemifera sewi inidih yibarekali. igiziabi-heri kets'iyoni yibarikihi: behiyiwetih zemeni hulu; yeiyerusalemini melikaminetiwanu tayalehi. yeli-jochihinimi lijochi tayalehi. beisraeli layi selami yi-huni.

129

yeme'arigi mezimuri. israeli. ketinishinete jemiro bizu gize teselefubinyi yibeli: ketinishinete jemiro bizu gize teselefubinyi: negeri gini alashene-funyimi. hat'iatenyochi bejeribaye layi metunyi; hat'iatachewinimi asirezemuati. igiziabiheri ts'adik'i newi: yehat'iatenyochini anigetachewini k'oret'e. ts'iyonini yemit'elu hulu yiferu; wede hwalachewimi yimelesu. besegeneti layi inide bek'ele sari; sayinek'eli inidemiderik'i; lemiyach'idewi ijuni; nedowochuni lemisebesibi ik'ifuni inidemayimola yihunu. bemenigedumi yemiyalifu. yeigiziabiheri bereketi beinanite layi yihuni: beigiziabiheri simi inimerik'achihwaleni ayilumi.

130

yeme'arigi mezimuri. abetu; aniteni ket'ilik'i t'erahuhi. abetu; dimits'eni sima: jorohi yelime-nayeni k'ali yemiyademit' yihuni. abetu; hat'iatinisi bitit'ebabek'i; abetu; mani yik'omali? yik'irita keanite

zenidi newina. abetu; sile simihi tesifa aderegi-huhi: nefise behigihi tagesechi. kemale dawu se'ati jemiro isike leliti nefise beigiabiheri tamenechi. keigiabiheri zenidi mihireti; beirisumi zenidi bizu madani newina isiraeli beigiabiheri yitameni. irisumi isiraelini kehat'iatu hulu yadinewali.

131

yedawiti me'arigi mezimuri. abetu; libe ay-itabayibinyi; 'ayinochemi kefi kefi ayibelubinyi: ketilik'ochi gari; keinemi yibelit'i kemikeberu gari alihedihumi. nefiseni asarefihwati; yeinatunimi t'uti inidasitewiti zimi asenyehwati: nefise yeinatuni t'uti inidasitewiti beine wisit'i nati. kezare jemiro isike zelalemi isiraeli beigiabiheri yitameni.

132

yeme'arigi mezimuri. abetu; dawitini gerinetunimi hulu asibi: leigiabiheri inide mada; leya'ik'obimi amilaki inide tesale. beiwineti wede bete dinikwani aligebami; wede minit'afemi aliga aliwet'ami; le'ayinochemi menyita leshifashifitochemi inik'ilifi; legwinich'ochemi 'irefitini aliset'imi; leigiabiheri sifira; leya'ik'obi amilaki maderiya isikagenyi diresi bilo. ineho; beefirata semanewi; beduri wisit'imi agenyenewi. wede maderiyawochu inigebaleni: girochu bemik'omubeti sifira inisegidaleni. abetu; wede 'irefitihi tenesi; anitena yemek'idesihi taboti. kahinatochihi ts'idik'ini yilibesu; k'idusanihimi desi yibelachewi. sile dawiti sile bariyahi yek'ebahewini sewi fiti atmelisi. igiziabiheri ledawiti beiwineti male ayits'ets'etimimi; inidihii bilo. kehodihii fire bezufanihi layi asik'emit'alehu. lijochihi kidaneni; yihinimi yemasitemirachewini misikireni bit'ebik'u; lijochachewi degimo bezufanihi layi lezelalemi yik'emet'alu. igiziabiheri ts'iyonini merit'oatalina; maderiyawimi tihonewi zenidi wedidoatalina; inidihii bilo. yihichi lezelalemi marefiyaye nati: merich'atalehuna bezihichi adiralehu. arogitochiwani ijigi ibarikalehu; dihochiwanimi injera at'egibalehu. kahinatochiwanimi dehininetini alebisachewalehu; k'idusanochiwani ijigi desi yilachewali. beziya ledawiti k'enidini abek'ilehu; lek'ebahutimi sewi mebiratini azegajalehu. t'elatochinimi ifiretini alebisachewalehu: beirisu gini k'idisinaye yabibali.

133

yedawiti yeme'arigi mezimuri. wenidimochi behibireti bik'emet'u; ineho; melikami newi; inehomi; yamare newi. kerasi isike t'imi inidemifesi; isike aroni t'imi; belibisu mederebiya inidimweridi shitu newi. bet'siyoni terarochi inidimweridi inide arimon'emi t'eli newi: beziya igiziabiheri bereketuni hiyiwetunimi isike zelalemi azizalana.

134

yeme'aregi mezimuri. ineho; igiziabiherini bariku; beamilakachini beti adebabayechi yemitik'omu inanite yeigiabiheri bariyawochi hulachihu. beleliti bebete mek'idesi wisit'i ijochachihuni anisu; igiziabiherinimi bariku. semayinina midirini yesera igiziabiheri kets'iyoni yibarikihi.

135

hale luya. yeigiabiherini simi amesiginu: inanite yeigiabiheri bariyawochi hoyi; amesiginuti; beigiabiheri beti wisit'i; beamilakachini beti adebabayi yemitik'omu. igiziabiheri cheri newina igiziabiherini amesiginu: lesimu zemiru; melikami newina: igiziabiheri ya'ik'obini lerasu; isiraelinimi lemezige bu merit'otalina: igiziabiheri talak'i inide hone; getachinimi keamalikit hulu inidibelit'i awik'ealehuna. besemayina bemidiri bebahirina bet'ilik'ochi hulu; igiziabiheri yewededewini hulu aderege. kemidiri dari demenatini yawet'ali: bezinabi gize mebrek'ini aderege: nefasatinimi kemezagibitu yawet'ali. yegibits'ini bekwiri lijochi kesewi jemiro isike inisisa diresi meta. gibits'i hoyi; bemekakelishi beferi'onina bebariyawochu hulu layi teamiratinina dinik'ini sedede. bizu ahizabini meta; birituwochinimi negesitati gedele. yeamarawianini nigusi sewonini; yebasaninimi nigusi 'agini; yekene'anini menigisitati hulu gedele: midirachewinimi risiti adirigo leisraeli lehizibu risiti set'e. abetu; simihi lezelalemi newi; zikirihimi leliji liji newi: igiziabiheri lehizibu yiferidalina; bariyawochunimi yiredalina. yeahizabi t'a'otati yebirina yewerik'i; yese wi iji sira nachewi. a fi alachewi; ayinagerumimi: 'ayini alachewi; ayayumimi: joro alachewi; ayisemumimi: istininifasimi beafachewi yelemi. yemiseruachewi hulu yemitamenubachewimi hulu inide inerisu yihuni. yeisiraeli beti hoyi; igiziabiherini barikuti. yearoni beti hoyi; igiziabiherini barikuti: yelewi beti hoyi; igiziabiherini barikuti igiziabiherini yemitiferuti hoyi; igiziabiherini barikuti. beiyerusalemi yemiyadiri igiziabiheri kets'iyoni yetebareke newi. hale luya.

136

igiziabiherini amesiginu: cheri newina; mihiretu lezelalemi newina. yeamalikitini amilaki amesiginu: mihiretu lezelalemi newina. yegetochini geta amesiginu: mihiretu lezelalemi newina: irisu bichawini talak'i teamiratinini yaderege: mihiretu lezelalemi newina: semayatini bebilihati yesera: mihiretu lezelalemi newina: midirini bewiha layi yats'ena: mihiretu lezelalemi newina: bichawini talalak'i birahe natinini yesera: mihiretu lezelalemi newina: let'sehayi k'enini yasigezawi: mihiretu lezelalemi newina: lech'erek'ana lekewakibitimi leliti yiasgezachewi: mihiretu lezelalemi newina: kebekwirachewi gari gibits'ini yemeta: mihiretu lezelalemi newina: isiraelinimi kemekakelachewi yawet'a: mihiretu lezelalemi newina: bet's'enachi iji betezeregachimi kinidi:

mihiretu lezelalemi newina: yeeritirani bahiri beyek-ifilu yekefe: mihiretu lezelalemi newina: isiraelini bemekakelu yasalefe: mihiretu lezelalemi newina: feri'oninina serawituni beeritira bahiri yet'ale: mihiretu lezelalemi newina: hizibuni bemidire beda yemera: mihiretu lezelalemi newina: talalak'i negesitatini yemeta: mihiretu lezelalemi newina: biritu-wochinimi negesitati yegedele: mihiretu lezelalemi newina: yeamorawianini nigusi sewonini: mihiretu lezelalemi newina: yebasanini nigusi 'agini: mihiretu lezelalemi newina: midirachewini risiti adirigo yeset'e: mihiretu lezelalemi newina: lebariyawi leisraeli risiti: mihiretu lezelalemi newina. in-yan bemewaredachini asibonalina: mihiretu lezelalemi newina: ket'elatochachinimi jiji adinonalina: mihiretu lezelalemi newina: lesiga hulu migibini yemiset'i: mihiretu lezelalemi newina. yesemayini amilaki amesiguni: mihiretu lezelalemi newina.

137

bebabiloni wenizochi at'egebi beziya tek'emet'ini: ts'iyoninimi basebinati gize alek'esini. beahaya zafochiwa layi mesenik'ochachinimi sek'elini. yemarekuni beziya yezimareni k'ali felegubini; yewesedunimi. yets'yonini zimare zemirulini aluni. yeigiziabiherini zimare beba'idi midiri inideti inizimiraleni? iyerusalemi hoyi; biresashi; k'enye tirisanyi. balasibishi; milase begwiroroye yit'abek'i: kedesitaye hulu belayi iyerusalemimi baliwedidi. abetu; beiyerusalemi k'eni yeedomini lijochi asibi. isike meseretiwa diresi afirisu afirisu yaluatini. anichi werada yebabiloni liji hoyi; sile tebek'elishini yemibek'elishi yetemesegene newi. hits'anatochishini yizo be'aleti layi yemifet'efit'achewi yetemesegene newi.

138

yedawiti mezimuri. abetu; befits'umi libe ameseginihalehu; yeafeni negeri semitehenyalina: bemelaik-iti fiti izimirilihalehu. wede k'idusi mek'idesihi isegidalehu: sile mihiretihina sile iwinetihimi simihini ameseginalehu; behulu layi k'idusi simihini kefi kefi adirigehalina. bet'erahulu k'eni befiti'ineti adimit'enyi: nefiseni behayilili bebizu ats'enhati. abetu; yemidiri negesitati hulu yameseginuhali: yefihini k'ali hulu semitewalina. beigiziabiherimi menigedi yizemiralu: yeigiziabiheri kibiri talak'i newina. igiziabiheri kefi yale newina; wede chigirenyochimi yimeleketalina: ti'ibitenyochinimi keruk'i yawik'ali. bemekera mekakeli inikwa bihedi; anite hiyawi taderigenyalehi: bet'elatoche k'wit'a layi ijocheni tizeregalehi; k'enyihimi tadinenyalechi. igiziabiheri bidiratinimi yimelisilinyali: abetu; mihiretihu lezelalemi newi: abetu; yeijihini sira cheli atibeli.

139

lemezemirani alek'a: yedawiti mezimuri. abetu; meremerihenyi; awek'ihenyimi. anite

mek'emet'enina menesateni awek'ih: asabeni hulu keruk'i asitewalihi. fileganyenina 'irefiteni anite meremerih: menigedocheni hulu k'edimehi awek'ih; ye'amets'a k'ali beanidebete inidelele. abetu; anite ineho yek'edimowinina yehwalaw-ani awek'ih: anite fet'erihenyi; ijihinimi belaye aderegihi. iwik'etihine keine yilik'i tedenek'echi: beretachi; wede irisiwami lemediresi alichilimi. kemenifesihimi wedeti ihedalehu? kefitihisi wedeti isheshalehu? wede semayi biwet'a; anite beziya alehi. wede siolimi biweridi; beziya alehi. inide nisiri yenigatinimi kinfibi biwesidi; isike bahiri mech'ereshami biberiri; beziya ijihimi timeranyalechi; k'enyihimi tiyizenyalechi. bewinu ch'elama tishefinenyalechi bili; leliti bezuriyaye birihani thionalechi: ch'elama beanite zenidi ayich'elimimina; lelitimimi inide k'eni taberalechina: inide ch'elemawa inidihu birihaniwa newi. abetu; anite kwilaliteni fet'irehalina; beinatemi hodi sewirehenyali. girumina dinik'i honye tefet'irealehuna ameseginihalehu: sirahi dinik'i newi; nefisemimi ijigi tawik'ewalechi. ine besiwiri beteserahu gize; akaleni bemidiri tachi betesera gize at'intoche keanite alitesewerumi. yalitesera akaleni 'ayinochihi ayuny: yetefet'eru k'enoche hulu anidi sinikwa sayinori bemets'ihafihimi tets'afu. abetu; asabochihi beine zenidi inide mini ijigi yetekeberu nachewi! k'wit'irachewimi inide mini beza! bik'ot'irachewi keashewa yilik'i yibeza: tene-sahumi; inemi gena keanite gari nenyi. abetu; anite hat'iatenyochini yemitigedili kehonihi; yedemi sewochi hoyi; keine fek'ek'i belu. bekifati yinageru-bihalina: t'elatochihimi bekenitu yamits'ubihali. abetu; yemit'eluhini ine yet'elahu ayidelehumini? sile t'elatochihimi alitesek'ek'ihumini? fits'umi t'ili t'elawachewi; t'elatochimi honunyi. abetu; merimirenyimi libenimi iwek'i: fitenenyi menigeden-imi iwek'i: bedelinimi beine wisit'i bitagenyi iyi: yezelaleminimi menigedi miranyi.

140

lemezemirani alek'a yedawiti mezimuri. abetu; kekifu sewi adinenyi; belibachewimi kifu kasebu ke'amets'enyochi sewochi t'ebik'enyi: k'enuni hulu leselifi yikemachalu. milasachewini inide ibabi salu: kekeniferachewi betachi yeifunyiti merizi newi. abetu; kehat'iatenyochi iji t'ebik'enyi; irimiyayenimi liyasanakilu kemkeru ke'amets'enyochi adinenyi. ti'ibitenyochi wet'imedini sewerubinyi; lei-girochemi yewet'imedi gemedini zeregu: bemenigedi 'inik'ifatini anoru. igiziabiherinimi. anite amilake nehi: yelimenayeni k'ali; abetu; adimit'i alihuti. abetu; getaye; yemedihanite gwilibeti; beselifi k'eni raseni shafenihimi. abetu; keminyote yetenesa lehat'iatenyochi atisit'enyi: belaye temakeru: inidayigwadedu atitewenyi. yemikebibunyini rasi yekeniferachewi kifati yikidenachewi. yeisati fimi belayachewi yiwidek'i: inidayinesumi wede isatina wede ma'ibeli yit'alu. tenagari sewi bemidiri wisit'i ayits'enami: amets'enyani sewi kifati let'ifati yifeligewali. igiziabiheri lediha danyinetini lechigirenyami firidini inidiyaderigi awek'ihu. ts'adik'animi bewineti simihini yameseginalu: k'enchimi befithi yi-

141

yedawiti mezimuri. abetu; wede anite ch'ohihu: simanyi: wede anite sich'ohimi yelimenayeni k'ali adimit'i. ts'eloteni befitihi inide 'it'ani tek'ebelilinyi; iji menisatemi inide seriki mesiwa'iti tihuni. abetu; leafe t'ebak'i anuri; yekeniferochenimi mezigiya t'ebik'i. libeni wede kifu negeri atimelisewi; 'amets'ani kemiyaderigu sewochi gari lehat'iatu mikiniyati inidiliset'i: kemirit'ochachewimi gari alitebaberu. ts'adik'i bemihireti yigesits'enyi; yizile-fenyimi; yehat'iatenya zeyiti gini raseni ayik'iba: ts'elote gena bekifatachewi layi newina. hay-alanochachewi be'aleti at'egebi tet'alu: t'afach'i natina k'aleni yisemalu. bemidiri layi inide tesenet'ek'e inide mereti gwali; inidihu at'initochachini besoli tebetenu. abetu geta; 'ayinoche wede anite nachewina: beanite tamenihu; nefiseni atawit'ati. kesewerubinyi wet'imedi; 'amets'inimi kemiyaderigu sewochi 'inik'ifati t'ebik'enyi. ine bichayeni isikalifi diresi hat'iatenyochi bewet'imedachewi yiwidek'u.

142

ts'eloti: bewasha benebere gize: yedawiti timihiriti. bek'ale wede igiziabiheri ch'ohihu: bek'ale wede igiziabiheri lemenihu. limenayeni befitu afesisalehu: mekerayenimi befitte inagerelehu. nefise bewisit'e balek'echi gize menigedeni awek'ihu: bemihedibati beziyachi menigedi wet'imedinu sewerubinyi. wede k'enyi temeleketihu ayeheumi; yemiyawik'enyimi at'ahu: mesheshigiyami yelenyimi; sile nefisemi yemimerameri yelemi. abetu; wede anite ch'ohihu. anite tesifaye nehi; behiyawanimi midiri anite idili fenitaye nehi alihu. ijigi techegirealehuna wede lime-naye adimit'i: berititewibinyalina kemiyasadidunyi adinenyi. abetu; simihini amesegini zenidi: nefiseni kewehini awit'ati: wagayeni isikitsiset'enyi diresi ts'adik'ani ineni yit'ebik'alu.

143

liju basadedewi gize: yedawiti mezimuri. abetu; ts'eloteni sima: beiwinetihi limenayeni adimit'i; bet'sidik'ihimi melisilinyi. hiyawi hulu befitihi ts'adik'i ayidelemina kebariyahi gari wede firidi atigiba. t'elatihi nefiseni asadidoatali; hiyiweteni midiri wisit'i agosik'wiloatali: k'edimo inide mote sewi bech'elema anuronyali. nefese bewisit'e alek'echibinyi; libemi bewisit'e deneget'ebinyi. yek'edimowini zemeni asebihi; sirahinimi hulu aselaselehu: yeijihinimi sira temeleketihu. ijocheni wede anite zeregahu: nefisemi inide midire beda aniteni tet'emachi. abetu; fet'inehi simanyi: nefese alik'alechi: fithihini kene atimelisi; wede gwidigwadimi inidemiweridu alihuni. aniteni taminyalehuna bemaleta mihiretihinini asemanyi: abetu; nefiseni wede anite anisichalehuna yemi-hedibetini menigedi asitawik'enyi. abetu; wede anite temats'inyalehuna ket'elatoche adinenyi. anite

amilake nehina fek'adihini lemadiregi asitemirenyi: k'idusi menifesihimi bet'sidik'i midiri yimiranyi. abetu; sile simihi hiyawi adirigenyi: bet'sidik'ihimi nefiseni kemekerawa awit'ati. bemihiretihu t'elatocheni demisisachewi; ine bariyahi nenyina nefiseni yemiyasich'enik'uatini hulu at'ifachewi.

144

sile goliyadi: yedawiti mezimuri. igiziabiheri amilake yibareki; leijochi selifini; let'atochemi zemechani yemiyasitemiri: mehariyena mesheshigiyaye; met'egiyayena medihanite: redatena meta-menayayemi: hizibenimi keine betachi yemiyasigeza-linyi. abetu; irisuni tawik'ewi zenidi sewi minidiri newi? tasibileti zenidi yesewi liji minidiri newi? sewi kenituni negeri yimesilali: zemeni inide t'ila yalifali. abetu; semayochihini zik'i zik'i adirigachewi wiredimi: terarochini dasisachewi yit'isumi. mebierek'ochihini bilich'i adirigachewi betinachewimi: filats'ochihini lakachewi asi-denigit'achewimi. - ijihinini keariyami laki adinenyimi kebizu wiwochi; afachewimi minaminini keminageri; k'enyachewi yehaseti k'enyi kehoni; keba'idi lijochi iji asit'ilenyi. abetu; adisi k'ine ik'enyalihalehu: asiri awitari balewi begena izemirilihalehu. lene-gesitati medihanitini yemiset'i; bariyawini dawitini kekifu seyifi yemiyadinewi irisu newi. adinenyi; afachewimi minaminini keminageri; k'enyachewimi yehaseti k'enyi kehoni; keba'idi lijochi iji asit'ilenyi. lijochachewi begwilimasinetachewi inide adisi atikiliti yehonu; setochi lijochachewimi inide ilifinyi yamaruna yaget'u: 'ik'a betochachewimi yetemolu beye'ayinetu 'ik'a yemiset'u; begochachewimi bizu yemiwelidu; bemasemariyachewimi yemibezu; lam-ochachewimi yemisebu: k'it'irachewimi mefieshana mewich'a yelelewi; beadebabayochachewimi wayita yelele: inidezihi yemihoni hizibi yetemesegene newi: igiziabiheri amilaku yehone hizibi misiguni newi.

145

yedawiti yemisigana mezimuri. amilake niguse hoyi; kefi kefi aderigihalehu; simihinimi leze-lalemi 'alemimi ibarikalehu. beyek'enu hulu ibarik-ihalehu; simihinimi lezelalemi 'alemimi amesegi-nalehu. igiziabiheri talak'i newi ijigimi yeteme-segene newi: letalak'inetumi fits'ame yelewimi. ti-wilide tiwilidi sirahini yameseginalu; hayilihinimi yaweralu. yek'disinahini girima kibiri yinager-alu; teamiratinihimi yinagageralu. yegirimahin-imi hayili yinageralu; talak'inetihinimi yinagageralu; biritatinihimi yinagageralu. yecherinetihinini bizati metasebi yawet'alu; bet'sidik'ihimi hasetini yaderi-galu. igiziabiheri rihuruhina mehari newi; kek'wit'a yerak'e; mihiretumi bizu newi: igiziabiheri lemitage-suti cheri newi. mihiretumi besirawi hulu layi newi. abetu; sirahi hulu yameseginuhali; k'idusanihimi yibarikuhali. yemenigisitihinini kibiri yinageralu; hayilihinimi yinagageralu; lesewi lijochi hayilihinini yemenigisitihinini girima kibiri yasitawik'u zenidi menigisitihini yezelalemi menigisiti nati; gizatihimi

leliji liji newi. igiziabiheri bek'alocho yetamene newi; besirawimi hulu ts'adik'i newi: igiziabiheri yetefigeme-gemutini hulu yidegifachewali; yewede'utinimi yanesachewali. yehulu 'ayini aniteni tesifa yaderigali: aniteni migibachewini beyegizewi tiset'achewalehi. anite ijihini tikefitalahi; hiyiweti lalewimi hulu melikamini tat'egibalehi. igiziabiheri bemenigedu hulu ts'adik'i newi besirawimi hulu cheri newi. igiziabiheri lemit'eruti hulu; beiwineti lemit'eruti hulu k'iribi newi. lemfuteri minyotachewini yaderigali; limen-achewinimi yisemali yadinachewalimi. igiziabiheri yemiwedidutini hulu yit'ebik'ali: hat'iatenyochinimi hulu yat'efali. afe yeigiziabiherini misigana yinagerali: sigami hulu lezelalemi 'alemi yetek'edesewini simuni yibariki.

146

yehagena yezekariyasi mezimuri. hale luya. nefise hoyi; igiziabiherini amesiginu. behiyiwete igiziabiherini amesiginalehu: beminoribeti zemeni hulu leamilake izemiralehu. madani bemayichilu besewi lijochina bealek'ochi atitamenu. nefisu tiwet'alechi wede meretumi yimelesali: yani gize mikiru hulu yit'efali. yeya'ik'obi amilaki redatu yehone tesifawimi beamilaku beigiziabiheri yehone sewi misiguni newi: irisumi semayinina midirini bahirinimi; beiner-iso yalewinimi hulu yefet'ere: iwinetini lezelalemi yemit'ebik'i: letebedeluti yemiferidi; leterabu migibini yemiset'i newi. igiziabiheri yetaserutini yife-tali: igiziabiheri yewede'utini yanesali: igiziabiheri 'iwi-rochini t'ibebenyochi yaderigachewali: igiziabiheri ts'adik'anini yiwedidali: igiziabiheri sidetenyo-chini yit'ebik'ali: diha adegochinina balitetochini yik'ebelali: yehat'iatenyochinimi menigedi yat'efali. igiziabiheri lezelalemi yingisali: ts'iyoni hoyi; amilakishi leliji liji newi. hale luya.

147

yehagena yezekariyasi mezimuri. igiziabiherini amesiginu; mezimuri melikami newina. leamilakachini misigana yamare newi. igiziabiheri iyerusalem-ini yiserali; keisiraelimi yetebetenutini yisebesibali. libachewini yek'oselutini yifewisali; himamachewinimi yit'eginali. yekewakibitini biziati yik'ot'irali; hulunimi beyesimachewi yit'erachewali. getachini talak'i newi; hayilumi talak'i newi; let'ibebumi k'wit'iri yelewimi. igiziabiheri yewahanini yane-sali; hat'iatenyochini gini isike midiri diresi yawari-dali. leigiziabiheri bemisigana zemiru; leamilaka-chinimi bemesenik'o zemiru: semayuni bedeme-nati yishefinali lemidirimi zinabini yazegajali: sarini beterarochi layi yabek'itali: lemilemunimi lesewi li-jochi t'ik'imi. lemit'eruti lek'wirawochi ch'ach'utochi leinisiochimi migibachewini yiset'ali. yeferesini hayili ayiwedidimi; besewimi ch'ini ayidesetimi. igiziabiheri bemiferuti; bemihiretumi bemitamenuti yidesetali. iyerusalemi hoyi; igiziabiherini amesiginu; ts'iyonimi hoyi; leamilakishi ilili beyi: yede-jochishini meweriweriya ats'initoalina; lijochinimi bewisit'ishi barikoalina. bewesenishimi selamini

aderege; yesinidenimi sibi at'egebeshi. negeruni wede midiri yisedidali; k'alumi ijigi fet'ino yirot'ali. amedayuni inide bazeto yiset'ali: gumuni inide amedi yibetnewali: beredowini inide firifari yaw-eridali: beberedowisi fiti mani yik'omali? k'aluni liko yak'elit'ewali: nefasuni yanefisali; wihochinimi yafesisali. k'aluni leya'ik'obi; sir'i'atunina firiduni leisraeli yinagerali. lelelochi ahizabi hulu inidihi aladeregemi; firidunimi aligelet'elachewimi. hale luya.

148

yehagena yezekariyasi mezimuri. hale luya. igiziabiherini kesemayati amesiginuti: beariyami amesiginuti. melaikitu hulu; amesiginuti: serawitu hulu; amesiginuti. ts'ehayina ch'erék'a; amesiginuti: kewakibitina birihani hulu; amesiginuti. semaye se-mayati; amesiginuti yesemayati belayimi wiha. irisu biloalina; honumi: irisumi azizoalina; tefet'erumi: yeigiziabiherini simi yamesiginuti. lezelalemi 'alemi ak'omachewi: tiizazini set'e; ayalfumimi. ibabochi t'ilik'ochimi hulu; igiziabiherini kemidiri amesiginuti: isatina beredo amedayina wirich'i; k'aluni yemiyaderigi 'awilo nefasimi: terarochi ko-rebitochimi hulu; yemiyaferrami zafi zigibami hulu: arawitimi inisimatimi hulu; tenik'esak'ashochimi yemiberiru wefochimi: yemidiri negesitati ahiz-abimi hulu; alek'ochi yemidiri firajochi hulu; gwilimasochina k'onejajitochi; shimagilewochina lijochi: yeigiziabiherini simi yamesiginu: simu bichawini kefi kefi biloalina; misiganawimi bese-mayina bemidiri layi newi. yehizibunimi k'enidi kefi kefi yaderigali: yek'idusanunimi hulu misigana wede irisu lek'erebe leisraeli lijochi hizibi kefi kefi yaderigali. hale luya.

149

hale luya. leigiziabiheri adisuni k'ine tek'enyuleti: misiganawi bek'idusanu gubae newi. isiraeli befet'ariwi desi yibelewi; yet'siyonimi lijochi benigusachewi hasetini yadirigu. simuni beze-feni yamesiginu; bekeberona bemesenik'omi yizemirleti. igiziabiheri behizibu tedesitoalina; yewahaninimi bemandanu kefi kefi yaderigalina. k'idusani bekibiri yimekalu: bemin'tafachewimi layi hasetini yaderigalu. yeigiziabiheri misi-gana begwi-roachewi newi: huleti afe yalewimi seyifi beijachewi newi; beahizabi layi bek'elini besewochimi mekakeli k'it'atini yaderigu zenidi: nigusochachewini beseniseteli; alek'ochachewinimi beigiri bireti yasiru zenidi: yetets'afewini firidi yaderigubachewi zenidi. lek'idusani hulu yihichi kibiri nati. hale luya.

150

hale luya. igiziabiherini bemek'idesu amesiginuti: behayilu t'eferi amesiginuti. bechilotu amesiginuti:

betalak'inetu bizati amesiginuti. bemeleketi dim-
its'i amesiginuti: bebegenana bemesenik'o amesig-
inuti. bekeberona bezefeni amesiginuti: beawitarina
beimibilita amesiginuti. dimits'u melikami behone
ts'enats'ili amesiginuti: ililita balewi ts'enats'ili ame-
siginuti. isitinifasi yalewi hulu igiziabiherini yame-
sigini. hale luya.

yeisraeli ngusi yedawiti liji yeselomoni misalewochi: t'ibebinina tegisats'ini lemawek'i; yei-wik'etini k'ali lemasitewali; yet'ibebini timihiriti ts'idik'inina firidini k'ininetinimi lemek'ebeli; bili-hatini lealawak'iwochi yiset'i zenidi legobezazitimi iwik'etinina t'linik'ak'eni; t'ebibi inezihini kemesimati t'ibebini yich'emirali; asitewayimi melikami mikirini genizebu yaderigali. misalenina tirigwameni yet'ebibanina k'alina yetesheshegewini negeri lemasitewali. yet'ibebi mejemeriya igiziabiherini mefirati newi: senefochi gini t'ibebinina tegisats'ini yinik'alu. lije hoyi; yeabatihini mikiri sima; yeinanitihini higi atitewi: lerasihi yemogesi zewidi leanigetihihi diri yihonililalina. lije hoyi; hat'iatenyochi biyababihishi ishi atibeli. demini lemafisesi leinya gari na inadiba; lenits'uhimi yale mikinyiyei wet'imedini inishemik'ibeti bilu: behiyiwetachewi salu inide sioli honeni iniwat'achewi; bemulumi wede gwidigwadi inidemiwedik'u yihunu: melikamuni habiti hulu inagenyaleni; kemirikowimi betachinini inimolaleni: 'it'ahini keinya gari t'ali: lehulachinimi anidi keret'iti yihuni bilu: lije hoyi; keinerisu gari bemenigedi atihidi; kegodanachewimi igirihini fek'ek'i adirigi: igirochachewi wede kifati yirof'aluna; demi lemafisesimi yifet'inaluna. meribebi bewefochi 'ayini fiti bekenitu titekalechina. inerisumi bedemachewi layi yadebalu; benefisachewimi layi yishemik'alu. inidihu yihi menigedi tirifini lemagineyi yemisasa hulu newi. yebalebetuni nefisi yinet'ik'ali. t'ibebi begodana tich'ohalechi: beadebabayi tit'aralechi: beketemayitu megibiya beri k'alini tinagerelechi. inanite alawak'iwochi; isike meche alawak'ineti tiwedidalachihu? fezenyochimi fezini yifek'idalu? senefochimi iwik'etini yit'elalu? wede zefafaye temelesu: ineho; menifesei afesisilachi-hwalehu: k'aleni asitemirachihwalehu. bet'erahu gize imibi silalachihu; ijeni bezeregahu gize manimi silalasitewale; mikireni hulu gini cheli silalachihu; zelefayenimi silalifek'edachihu: inemi silezihi bet'ifatachihu isik'alehu: t'ifatachihumi bemet'a gize alagit'ibachivhu. dinigat'e inide gorifi bedere-sebachihu gize; t'ifatachihumi inide 'awilo nefasi bemet'a gize; ch'linik'ina mekera beweredebachihu gize. yeziyani gize yit'erunyali; ine gini alimelisimi: tegitewi yishunyali; negeri gini ayagenyunyimi. iwik'etini t'elitewalina; igiziabiherinimi mefirati alimeret'umina: mikireni alifek'edumina; zelefayenimi hulu nik'ewalina: silezihi yemenigedachewini fire yibelalu; kerasachewi mikiri yit'egibalu. alawak'iwochini ket'ibebi merak'i yigedilachewalina; senefochinimi chelitenya mehoni yat'efachewalina. yemisemanyi gini beirigata yik'emet'ali; kemekerami sigati yarifali.

lije hoyi; k'aleni bitik'ebeli; tiizazenimi beanite zenidi sheshigehi bitiyizati; jorohi t'ibebini inidiyademit'i taderigalehi; libihinimi wede masitewali tazenebilalehi. rek'ik'i iwik'etini bitit'erati; lemasite-

walimi dimits'ihini bitanesa; irisiwanimi inide biri bitifelaligati; irisiwanimi inide tek'ebere genizebi bitishati: yeziyani gize igiziabiherini mefirati tawik'alehi; yeamilakinimi iwik'eti tagenyalehi. igiziabiheri t'ibebini yiset'alina: keafumi iwik'etina masitewali yiwet'alu: irisu lek'inochi dehinetinimi yakemachali: yale newiri lemihedutimi gasha newi: yefiridini godana yit'ebik'ali: yek'idusanunimi menigedi yats'enali. yeziyani gize ts'idik'inina firidini k'ininetinina melikami menigedini hulu tasitewilalehi. t'ibebi wede libihi tigebelechina; iwik'etimi nefisihini desi tasenyalechina: t'linik'ak'e yit'ebik'ihali; masitewalimi yigaridihali; kekifu menigedi aniteni lemadani; t'emama negerini kem-inagerumi sewochi: inerisumi bech'elema menigedi yihedu zenidi yek'enawini godana yemitewi; kifu bemesirati desi yemilachewi bet'emamanetimi desi-tani yemiyaderigi; menigedachewini yemit'emeziro akahedachewinimi yemiyat'amimu nachewi: kegalemota seti aniteni lemetadeqi; k'aliwani kemitalezihi keelayitumi seti: yehits'anineti weda-jiwani yemititewi yeamilakiniwani k'ali kidani yemitiresa: betiwa wede moti yazenebele newi; akahediwami wede mutani t'ila. wede irisiwa yemigebe hulu ayimelesumi; yehiyiwetini godana ayagenyumi: anitemi bedegagi sewochi menigedi iniditihedi yets'adik'aninimi godana iniditit'ebik'i. k'inochi bemidiri layi yik'emet'aluna; fits'umanimi beirisiwa yinoraluna: hat'iani gini kemidiri yit'efalu; 'amets'enyochimi keirisiwa yinet'ek'alu.

lije hoyi; higieni atirisa; libihimi tiizazateni yit'ebik'i. bizu zemenatina rejimi 'idime selamimi yich'emirulihalani. mihiretina iwineti keanite ayirak'u: beanigetihi iserachewi: belibihit'is'lati ts'afachewi. beigiziabiherina besewi fitimi mogesinina melikami zinani tagenyalehi. befits'umi libihi beigiziabiheri tameni; berasihimi masitewali atidegefi: bemenigedihit' hulu irisuni iwek'i; irisumi godanahini yak'enalihali. berasihit' asiteyayeti t'ebibi atihuni: igiziabiherini fira; kekifatimi rak'i: yihimi lesigahi fewisit' yihonilihali; leat'initihimi t'egeni. igiziabiherini kehabetihit' akibiri; kefirihimi hulu bekwirati: goterahimi ihilini yimolali; met'imek'iyahimi beweyini t'ejji molita titireferefalechi. lije hoyi; yeigiziabiherini tegisats'it' atinak'i; begesets'ehimi gize atimereri. igiziabiheri yewewededewini yigesits'alina; abati yemiwedidewini lijuni inidemigesits'i. t'ibebini yemiyagenyi sewi misiguni newi; masitewalinimi genizebu yemiyaderigi: bewerk'ina bebiri keme-negedi yilik'i beirisiwa menegedi yishalalina. kek'eyi 'inik'wimi tikebiralechi; yetekeberemi negeri hulu ayitekakelatimi. bek'enyiwa rejimi zemeni newi; begirawami balet'eginetina kibiri. menigediwa yedesita menigedi newi; godanawami hulu selami newi. irisiwa lemiyizuati yehiyiweti zafi nati; yetemerekozebatimi hulu misiguni newi. igiziabiheri bet'ibebi midirini meserete; bemasitewalimi semayatini ats'ena. beiwik'etu k'elayati tek'ededu; demenatimi t'elini yanit'ebat'ibalu. lije hoyi; in-ezihi ke'ayinochihi ayirak'u: melikami t'ibebinina

t'inik'ak'eni t'ebik'i. lenefisihimi hiyiweti yihonalu; leanigetihimi mogesi. yeziyani gize menigedihini temaminehi tihedalehi; igirihimi ayisenekakelimi. betenyahi gize atiferami: titenyalehi; inik'ilifihimi yet'afet'e yihoniliali. dinigeti kemiyasifera negeri; kemimet'awimi kehat'iani t'ifati atiferami: igiziabiheri metamenyahi yihonalina; igirihimi inidayit'emedi yit'ebik'ihalina. letechegerewi sewi bego negerini madiregi atikelikili; litaderigileti yemachilhi sihoni. wedajihini. hidina temelesi: nege iset'ihalehu atibelewi. bego negerini madiregi sichalihi. bewedajihni layi kifu atisira; irisu temamino keanite gari tek'emit'o sale. kesewi gari bekenitu atik'ala; irisu kifu kaliserabihi. begifenyi sewi atik'ina; menigedunimi hulu atimiret'i. t'emama hulu beigiziabiheri fiti rikusi newina: wedajinetu gini kek'inochi gari newi. yeigiziabiheri merigemi behat'ii beti newi; yet'sadik'ani beti gini yibarekali. befezenyochi irisu yafezali; letihutani gini mogesini yiset'ali. t'ebibani kibirini yiwerisalu: yesenefochi kefitachewi gini mewaredi newi.

4

inanite lijochi; yeabatini tegisats'i simu; masitewalinimi tawik'u zenidi adimit'u: melikami timihiritini iset'achihwalehuna: higeni atitewu. inemi abateni yemisema liji neberihuna; beinatemi zenidi iwededi neberi. yasitemirenyimi neberi indihimi yilenyi neberi. libihi k'aleni yik'ebeli: tiizazeni t'ebik'i behiyiwetimi tinoralehi. t'ibebini aginyi: masitewalinimi aginyi: atirisami; keafemi k'ali fek'ek'i atibeli. atitewati; tidedigifihmalechi: wide-dati; tit'ebik'ihmalechi. t'ibebi 'ayinetenya negeri natina t'ibebini aginyi: kehabbitihimi hulu masitewalini atirifi. kefi kefi adirigati; irisiwami kefi kefi taderigihalechi: bitak'ifatimi takebirihalechi. lerasihi yemogesi akililini tiset'ihalechi; yetewabe zewidinimi taberekitihalechi. lije hoyi; sima; nigigirenimi tek'ebeli: yehiyiwetihimi zemeni tibezaalihalechi. yet'ibebini menigedi asitemarihulu: bek'enachi godana merahuhi. behedihi gize irimijahi ayit'ebibimi: berot'ihimi gize atisenakelimi. tegisats'ini yazi; atitewami: t'ebik'ewi; irisu hiyiwetihni newina. behat'iani menigedi atigiba; bekifu sewochimi godana atihidi. keirisiwa rak'i; atihidibatimi: fek'ek'i beli tewatimi. kifu kaladeregu ayitenyumina; kalasenekelumi inik'ilifachewi yiwegedalina. yehat'iatini injijera yibelaluna; yegifinimi weyini t'ejj yit'et'aluna. yet'sadik'ani menigedi gini inide nigati birihani newi; mulu k'eni isikihonimi diresi iyetech'emere yiberali. yehat'iani menigedi inide ch'elema newi; inideti inidemisenakelumi ayawuk'umi. lije hoyi; nigigireni adimit'i wede k'alemi jorohini azenibili. ke'ayinihi atarik'ati; belibihimi wisit'i t'ebik'ati. lemiyagenyuati hiyiweti; lesigachewimi hulu fewisi newina. at'ibik'ehi libihini t'ebik'i; yehiyiweti mewich'a keirisu newina. yeafihini t'emamaneti keanite awit'a; hasetenyochuni keniferochimi keanite arik'i. 'ayinochihi ak'initewa yiyu; shifashifitochihimi bek'et'ita yimeliketu. yeigirihini menigedi ak'ina; akahedihimi hulu yits'ina. wede k'enyimi wede girami atibeli: igirihinimi kekifu melisi.

5

lije hoyi; wede t'ibebe adimit'i: jorohini wede timihirite melisi; t'inik'ak'eni tit'ebik'i zenidi keniferochihimi iwik'etini inidit'ebik'u. kegalemota seti keniferi mari yinit'ebat'ebalina; afiwami kek'ibe yelesese newina: fits'amewa gini inide ireti yemerere newi; huleti afi inidalewi seyifimi yetesale newi. igirochiwa wede moti yiweridalu; aremamediwami wede sioli newi: yek'ena yehiyiwetini menigedi atagenyimi: beakahediwa yetek'ibezebezechi nati; yemitawek'imi ayidelemi. ahunimi lijochi hoyi; simunyi; keafemi k'ali atirak'u. menigedihini keirisiwa arik'i; wede betiwami deji atik'irebi; kibirihni lelela inidatset'i; 'idimehimi lech'ekanyi: leluchi kehabbitihni inidayit'egibu; dikamihimi beba'idi sewi beti inidayihoni. be-mech'ereshami sigahina sewinetihni bet'efa gize talek'isalehi; tilalehimi. inideti timihiritini t'elahu; libemi zelefani nak'e! yeasitemariwochenimi k'ali alisemahumi; jorochenimi wede asitemariwoche alazenebelihumi. bemahiberina begubae mekakeli wede kifu hulu lemediresi t'ik'iti k'erenyi. kegwidigwadihi wiha; keminich'ihimi yemifelik'ewini wiha t'et'a. minich'ochihi wede meda; wenizochihi wede adababayi; yifesisaluni? leanite bicha yihunu; keanite gari lalu inigidochimi ayihunu. minich'ihni buruki yihuni: kegwibizinahimi misiti gari desi yibelihni. inide twededechi wala inide twabechimi midak'wa; t'utiwa huligize tarikahi; befik'iriwami huligize t'igebi. lije hoyi; sile mini galemota seti tiwedidalehi? yeelayitunisi bibiti lemini tak'ifalehi? yesewi menigedi beigiziabiheri fiti newina; aka-hedunimi hulu irisu yimeleketalina. hat'ianini hat'iatu tat'emidewalechi; behat'iatumi gemedi yitaserali. alitek'et'amina irisu yimotali: besinifinawimi bizati yisitali.

6

lije hoyi; legorebetihni wasi bitihoni; sile lela sewi ijihini agana bitimeta; beafihni k'ali tet'emedihni: beafihni k'ali teyazihi. lije hoyi; yihini adirigi rasihinimi adini; begorebetihni iji wedik'ehalina: fet'inehi hidi; gorebetihinimi nezinizewi. le'ayinihi inik'ilifini leshifashifitochihimi inigwilichani atisit'i; inide midak'wa keadanyi iji; inide wefimi keat'imaji iji tidini zenidi. anite takachi; wede gebire gwinidani hidi; menigediwanimi temelikitehi t'ebibi huni. alek'ana azazhi gezhimi sayinorati mebiliwani bebeba tasenadalechi; menowanimi bemekeri tisebesibalechi. anite takachi; isike meche titenyalehi? keinik'ilifihisi meche tinesalehi? t'ik'iti titenyalehi; t'ik'iti tanik'elafalehi; titenyami zenidi t'ik'iti ijihini tat'ifalehi: inigidihi dihinethi inide wenibede; chigarihimi seyifi inide tat'ek'e sewi yimet'abihali. minaminite sewi yebedelenyami liji bet'emama afi yihedali: be'ayinu yit'ek'isali; beigiru yinagerali; bet'atu yasitemirali: t'emamaneti belibu ale; huligizemi kifatinni yasibali: t'ebinimi yizerali. silezihni t'ifatu dinigeti yiderisibetali: dinigeti yidek'ik'ali; fewisimi keto yelewimi. igiziabiheri yemit'elachewi sidisiti negerochi nachewi; sebatinimi nefisu at'ibik'a

tits'eyefewalechi: ti'ibitenya 'ayini; hasetenya milasi; nits'uhini demi yemitafesisi iji; kifu asabini yemiya'bek'i libi; wede kifu yemitrot'i igiri; behaseti yeminageri hasetenya misikiri bewenidimamachi mekakelimi t'ebini yemizera. lije hoyi; yeabatihini tiizazi t'ebik'i; yeinatihinimi higi atitewi: huligizemi belibhi anurewi; beanigetihimi iserewi. sithedimi yimerahali: sititenya yit'ebik'ihali: sitinesa yanegagiri-hali. tiizazi mebirati; higimi birihani newina; yetegisats'imi zelefa yehiyewi menigedi newina; kekifu seti tit'ebik'ih zenedi; kelelayitumi seti milasi t'ifit'ineti. wibetiwani belibhi atimenyewi: shifashifitiwami ayat'imidihi. yegalemota waga isike aniditi injira newi: amenizirami seti yesewini hiyewi tat'emidalechi. beguyawi isatini yemitak'efi; libisochusi yemayik'at'elu mani newi? befimi layi yemihedi igirochusi yemayik'at'elu mani newi? wede sewi misiti yemigebami inidihu newi: yeminekatimi hulu sayik'et'a ayik'erimi. leba beterbe gize nefisuni liyat'egibi biserik'i sewochi ayinik'utimi: biyazimi sebatu it'ifi yikefilali; bebetumi yalewini hulu yiset'ali. keseti gari yemiyameneziri gini aimirowi yegodele newi: inidihumi yemiyaderigiti nefisuni yat'efali. k'wisiliniina wiridetini yagenyali; sidibumi ayidemesesimi. k'ini'ati lesewi yek'wit'a tikwasiti newina; bebek'eli k'eni ayiralaetimi. irisumi minimi kasa ayik'ebelimi; sit'otami bitabezaleti ayitarek'imi.

7

lije hoyi; k'aleni t'ebik'i tiizazenimi beanite zenidi sheshigi. tiizazeni t'ebik'i behiywetimi tinoralehi: higenimi inide 'ayinihi bileni t'ebik'i: bet'atochihi iserachewi: belibhi ts'lati ts'afachewi. t'ibebini. anichi ihite neshi belati; masitemawilini. wedaje bilehi k'alazi; kegalemota seti tit'ebik'ih zenidi k'aliwani kalezebechi kelelayitu seti. bebeteme mesikoti honye wede adebabayi temeletekihi: kealawak'iwochi mekakeli asitewalihu: kegobezazitimi mekakeli bilatanawini aimiro godiloti ayeu; beadebabayi sitedi bebetiwami ak'irabiya siyalifi: yebetiwani menigedi yizo wede irisiwa ak'ena; mata simeshi; widik'itimi sihoni; belelitimi bet'sinu ch'elema. ineho; seti tegananyechiwi yegalemota libisi yelebesechi; nefisatini lemat'imedi yetezegajechi. huketenyana abaya nati; igirochiwami bebetiwa ayik'emet'umi: anidi gize begodana; anidi gize beadebabayi; bema'izenumi hulu tadebalechi. yazechiwimi samechiwimi: fitiwami yale ifireti hono inidihalechiwi. mesiwa'itinina yedehinineti k'wiribanini mak'rebi neberebinyi: zare siileteti fets'emihu. silezihi inidigenanyih; fithinimi betigati lemshati wet'ichalehu; aginyichehalehumi. bealigaye layi malefiya serifi zerigichebetalehu; yegibits'inimi shimelimele lehafi. bemenyitaye keribenina k'alumuni k'erefami rech'ichebetalehu. na; isikinega diresi befik'iri inirika; betewedede metek'ak'efimi desi yibeleni. balebete bebetu yelemina; wede ruk'i menigedi hodoalini: beijumi yebiri keret'iti wesidoali: mulu ch'erek'a behonechi gize wede betu yimelesali. bebizu ch'ewatawa inidisiti taderigewalechi: bekeniferiwa lizibineti tigotitewalechi. irisu inidihalechi sito yiketelatali; bere

lemetaredi inidineda; wishami wede isirati inidihedi; wefi wede wet'imedi inidemichekali; lenefisu t'ifati inidemihoni sayawik'i; filats'a gwibetumi isikisenet'ik'ewi diresi. lijoche hoyi; ahuni inigidihi simunyi wede afemi k'ali adimit'unyi. libihi wede menigediwa ayazenibili begodanawa atisati. wegita yet'alechachewi bizu nachewina: irisiwami yegedelechachewi ijigi bizu nachewi. betiwa yesioli menigedi newi: wede moti majeti yemiweridi newi.

8

bewinu t'ibebi atich'ohimini? masitewalisi dimits'iwani atiset'imini? bekorebita layi bemenigedi at'egibi begodana mekakeli tik'omalechi. beberu at'egibi beketemayitumi megibiya; bededu megibiya tich'ohalechi. inanite sewochi; inaniteni it'eralahu; dimits'emi wede sewochi lijochi newi. inanite alawak'iwochi; bilihatini asitewilu: inanitemi senefochi t'ibebini belibachihu yazu. yekeberechi negerini inagerelehuna simu: keniferochemi k'ini negerini lemenageri yikefetalu. afe iwinetini yinageralina; keniferochemi kifatini yits'eyefalu. yeafe k'alati hulu ts'idik'i nachewi: t'emama zeweriwarumi ayidelumi. inerisu bemiyasitewilu zenidi yek'enu nachewi; iwik'etinimi kagenyuati sewochi gari yetesimamu nachewi. tegisats'eni inji birini atik'ebelu; kemizimizi werik'imi yilik'i iwik'etini tek'ebelu. t'ibebi kek'eyi 'inik'wi tibelit'alechina yekebere negeri hulu ayitekakelatimi. ine t'ibebi belibihati tek'emich'alehu; iwik'etinimi t'inik'ak'enimi aginyichalehu. igiziabiherini mefirati kifatini yit'elali: ti'ibitinina ibiritini kifunimi menigedi t'emamawinimi afe it'elalehu. mikirina melikami t'ibebi yeine newi: masitewali ine nenyi; biritatimi alenyi. negesitati beine yinegasalu; shumamitochimi yek'enawini negeri yidenigigalu. alek'ochi beine yazizalu; kiburanina yemidiri ferajochimi hulu. ine yemiwedidununyi inwedidalehu; tegitewi yemishunyimi yagenyunalu. bilit'iginana kibiri beine zenidi newi; bizu habatina ts'idik'imi. fireyemi kemizimizi werik'imi yishalali; buk'ayayemi kete-meret'echi biri. ine bet's'idik'i menigedi ihedalehu; befidirimi godana mekakeli; lemiwedidununyi risiti awerisachewi zenidi bete mezagibitachewinimi imola zenidi. igiziabiheri yemenigedu mejemeriya aderegenyi; bek'edimo sirawi mejemeriya. ket'initu kezalamele jemirowi teshomihu: midiri kemefet'eriwa asik'edimo. k'elayati gena sayinoru ine teweledihu; yewiha minich'ochi gena sayifelik'u. terarochi gena sayimeseretu; kekorebitochi befiti ine teweledihu; midirittawina medawini gena sayifet'iri: yemejeriwayini ye'alamele aferi. semayochini bezerega gize abire neberihu; bek'elayati fiti kibebini bedenegege gize; demenatini belayi bazegaje gize; yek'elayini minich'ochi bats'ena gize; lebahirimi darichani bewesene gize wiha ketiizazu inidayalifi; yemidirini mesereti bemeserete gize; yeziyani gize ine beirisu zenidi wana seratanaya neberihu: 'ileti 'ileti desi asenyewi neberihu; befitumi huligize desi yilenyi neberihu; desitayemi bemiduru tedilayemi besewi lijochi nebere. ahunimi lijoche hoyi; simunyi: menigedenimi yemit'ebik'u misigunochi nachewi.

timihiriteni simu; t'ebibanimi hunu; cheli atibelu-timi. yemisemanyi sewi misiguni newi 'ileti 'ileti bebetete megibiya yemitega; yedejenimi medireki yemit'ebik'i. ineni yagenye hihiwetini yagenyalina. keigiziabiherimi mogesini yagenyalina. ineni yat'a gini rasuni yigodali: yemit'elunyi hulu motini yiwedidalu.

9

t'ibebi betiwani serachi; sebatunimi misesochiwani ak'omechi. firidawani aredechi; yeweyini t'ejiwani debalek'echi; ma'idiwani azegajechi. bariyawochi-wani lika beketemayitu kefitenya sifira layi t'erachi. alawak'i yehone wedezihiki fek'ek'i yibeli: aaimiro yegodelachewinimi inidihiki alechi. nu; inijerayeni bilu; yedebalek'ihutinimi yeweyini t'ejji t'et'u. alawak'inetini titachihu behiyiweti nuru; bemasite-walimi menigedi hidu. fezenyani yemigesits'i lerasu sidibini yik'ebelali; hit'ianimi yemizelifi newirini yagenyali. fezenyani atigesits'i inidayit'elahi: t'ebibini gesits'i yiwedidihimali. let'ebibi sewi timihiritini sit'ewi; t'ibebinimi yabezali: ts'idik'inimi asitemirewi; iwik'etinimi yabezali. yet'ibebi meje-meriya igiziabiherini mafirati newi: k'idusunimi mawek'i masitewali newi. zemenihi beine yibezalina; yehiyiwetihimi 'idime yich'emerilihalina. t'ebibi bitihoni lerasihi t'ebibi tihonalechi; fezenyami bitihoni fezenyanetihini lebichahi tishkemalehi. fini [yemik'et'ilewi kegiriki yetech'emere newi.] lije lerasihi awak'i bitihoni lebalinijerahimi awak'i tihonalechi: lerasihi kifu bitihoni gini kifatihini timaralehi. hasetini yemiyaazegaji sewi nefasatini inidemiyaazegaji sewi newi: yemiberiri wefinimi inidemiketeli yimesilali. yeweyinu bota menigeduni tewe: yemisemarabatini menigedi zenega: wede midire beda yihedali let'imi wede tesarachi ageri yihedali: yemayafera yemayit'ek'imi genizebin-imi beiju yisebesibali. senefi seti huketenya nati: asabi yelatimi; anidachimi atawik'imi. bebetiwa deji beketemayitu kefitenya sifira beweniberi layi tik'emet'alechi; bemenigedi yemiyalifutini aka-hedachewinimi yak'enutini lemet'irati. alawak'i yehone wedezihiki fek'ek'i yibeli: aaimiro yegodelewin-imi inidihiki alechi. yesirik'oti wiha yit'afit'ali; yetesheshegemi injera desi yasenyali. negeri gini irisu mutani keziya inidalu; idimitenyochiwami besiodi t'ilik'eti inidalu ayawik'imi.

10

yeselomoni misalewochi. t'ebibi liji abatuni desi yasenyali: senefi liji gini leinatu hazeni newi. behat'iatu yetegenye mezigebe t'ik'imi yelewimi: ts'idik'i gini kemoti yadinali. igiziabiheri yets'adik'uni nefisi ayasiribimi: yehit'ianini minyoti gini yigelebit'ali. yetakachi iji chigirenya taderigalechi: yetigu iji gini balet'ega taderigalechi. bebega yemiyaakemachi liji asitewayi newi: bemekeri yemitenya gini irisu rasuni yasinewirali. bereketi bets'adik'i rasi layi newi: yehit'ianini afi gini gifi yikedinewali. yets'adik'i metasebiya lebereketi newi: yehit'iani

sini gini yit'efali. belibu t'ebibi yehone tiizazini yik'ebelali: bekeniferu yemisenifi gini yiwedik'ali. yale newiri yemihedi temamino yihedali: menige-duni yemiya'amimi gini yitawek'ali. be'ayinu yemit'ek'isi mekerani yamet'ali: defiro yemigesits'i gini selamini yaderigali. yets'adik'i afi yehiyiweti minich'i nati: yehat'ianini afi gini gifi yikedinewali. t'ili kirikirini tasinesalechi: fik'iri gini hat'iatini hulu tikedinalechi. bebilihatenya keniferi t'ibebi tigenyalechi: betiri gini aaimiro legodelewi sewi jeriba newi. t'ebibani iwik'etini yisheshigalu: yesenefi afi gini let'ifati yik'eribali. yebalet'ega habiti leirisu yets'enachi ketema nati: yedihochi t'ifati dihinetachewi newi. yets'adik'i demewezi behiyiweti newi: yehat'ii fire gini lehat'iatu newi. tegisats'ini yemit'ebik'i behiyiweti menigedi yihedali: zelefani yemitewi gini yisitali. t'ilini yemikedini hasetenya keniferi alewi: hametinimi yemigelit'i senefi newi. bek'ali bizati wisit'i hat'iatu sayinori ayik'erimi: keniferuni yemigeta gini asitewayi newi. yets'adik'i milasi yetefetene biri newi: yehit'iani libi gini minamini newi. yets'adik'i keniferochi bizu sewochini yimegibalu: senefochi gini kelibachewi gwidileti yetenesa yimotalu. yeigiziabiheri bereketi balet'ega taderigalechi; hazeninimi keirisawa gari ayich'emirimi. kifu negeri madiregi lesenefi sewi ch'ewata newi: inidihumi t'ibebi leasitewayi newi. yehat'ii sewi firihati belayu yimet'abetali; lets'adik'animi minyotachewi tiset'achewalechi. 'awilo nefasi siyalifi hat'ii ayigenyimi: ts'adik'i gini yezelalemi mesereti newi. homit'at'e t'irisini; t'isimi 'ayinini inidemigoda; inidihumi takachi lelakuti. igiziabiherini mafirati zemenini tarezimalechi: yehat'iani 'idime gini tat'iralechi. yets'adik'ani alenyita desita newi: yehat'iani tesifa gini yit'efali. yeigiziabiheri menigedi yale newiri lemihedi amiba newi; t'ifati gini kifatinu lemiyaderigu. ts'adik'ani lezelalemi ayinawet'umi: hit'iani gini bemidiri layi ayik'emet'umi. yets'adik'i afi t'ibebini yinagerali: t'emama milasi gini tik'oret'alechi. yets'adik'i keniferochi desi yemiyaasenyi negerini yawik'alu: yehat'iani afi gini t'emama newi.

11

abayi mizani beigiziabiheri fiti asits'eyafi newi: iwinetenya mizani gini desi yasenyewali. ti'ibiti kemet'achi wirideti timet'alechi: betihutani zenidini gini t'ibebi tigenyalechi. k'inochi k'ininetachewi timerachewalechi: wesilatochini gini t'emamanetachewi tat'efachewalechi. bek'wit'a k'eni habiti atirebami: ts'idik'i gini kemoti tadinalechi. yefits'umi sewi ts'idik'u menigeduni yak'enaleali: hat'ii gini behat'iatu yiwedik'ali. k'inochini ts'idik'achewi yitadegachewali: wesilatochi gini beminyotachewi yit'emedalu. hat'ii bemote gize tesifawi yik'oret'ali; yehayali alenyitami yit'efali. ts'adik'i kech'inik'eti yidinali; hat'iumi beirisu fanita yimet'ali. zinggu sewi beafu balinjerawini yat'efali: ts'adik'ani gini beiwik'eti yidinalu. bets'adik'ani limati ketema desi yilatati; behat'ianimi t'ifati ilili tilalechi. bek'inochi bereketi ketema kefi kefi tilalechi: behat'iani afi gini tigelebet'alechi. wedajuni

yeminik'i irisu aimiro yegodelewi newi: asitewayi gini zimi yilali. lehameti yemihedi misit'iruni yigelit'ali: bemenifesi yetamene gini negeruni yisewirali. melikami mikiri kelele zenidi hizibi yiwedik'ali: bemekarochi bizati gini dehineti yihonali. lemayawik'i yemiwasu kifu mekerani yik'ebelali: wasinetini yemit'ela gini yidinali. mogesi yalati seti kibirini tagenyalechi; haketenochimi habi-tini yagenyalu. cheri sewi lerasu melikami yaderigali: ch'ekanyi gini sigawini yigodali. yehat'ii sewi moya hasetenya newi: ts'idik'ini yemizera gini yetamene waga alewi. bets'idik'i yemits'ena behiyiweti yinorali: kifatinu yemiketeli gini lemotu newi. libe t'emamochi beigiziabiheri zenidi asits'eyafiwochi nachewi: bemenigedachewi fits'umani yehonu gini yetewededu nachewi. kifu sewi iji beiji sayik'et'a ayik'erimi: yets'adik'ani zeri gini yidinali. yewerik'i k'elebeti beiriya afinich'a inide hone; ket'ibebi yeteleyechi k'onjo setimi inidihu nati. yets'adik'ani minyoti bego bicha newi: yehat'iani tesifa gini mek'isefiti newi. yalewini yemibetini sewi ale; yich'emeriletalimi: yale k'it'i yeminefigi sewimi ale; yideheyalimi. yemitibareki nefisi tit'egibalechi; yerekami irisu degimo yirekali. ihilini yemiyasik'eri sewi behizibi zenidi yiregemali: bereketi gini bemishet'ewi rasi layi newi. melikamini tegito yemisha desitani yifeligali: kifuni bemifeligi gini kifu yimet'abetali. bebalet'eginetu yemitemamemi sewi yiwedik'ali ts'adik'ani gini inide k'it'eli yilem-limalu. betuni yemiyawiki sewi nefasini yiwerisali; senefimi let'ebibi tegezhi yihonali. yets'adik'i fire yehiyiweti zafi nati; nefisochinimi yemisebesibi irisu t'ebibi newi. ineho; ts'adik'i bemidiri layi fidawini yemik'ebeli kehone; yilik'unisi hat'iina 'amets'enya inideti yihonali!

12

tegisats'ini yemiwedidi iwik'etini yiwedidali: zelefani yemit'ela gini denik'oro newi. dehina sewi keigiziabi-heri zenidi mogesini yagenyali: tenikolenyawini sewi gini yik'esifewali. sewini 'amets'a ayats'enawimi: yets'adik'ani siri gini ayinik'esak'esimi. libami seti lebalialu zewidi nati: asafari seti gini beat'initu wisit' inide k'ink'ini nati. yets'adik'ani asabi k'ini newi: yehat'iani mikiri gini tenikoli newi. yehat'iani k'ali demini lemafisesi tishemik'alechi: yek'inochi afi gini yitadegachewali. hat'iani yigelebet'alu; degimomi ayigenyumi: yets'adik'ani beti gini ts'enito yinorali. sewi bet'ibebu yimesegenali: libu t'emama yehone sewi gini yinak'ali. lerasu bariya hono yetet'ek'a sewi injira godiloti rasuni kakeberewi sewi yishala-li. ts'adik'i sewi leinisawu nefisi yirarali: yehat'iani mihireti gini ch'ekanyi newi. midiruni yemisera sewi injira yit'egibali: lekenitu negeri yemiro't' gini aimiro yegodelewi newi. yehit'iani fek'adi yekifu-wochi wet'imedi nati: yets'adik'ani siri gini fireni yaferali. kifu sewi bekeniferu hat'iatu yit'emedali: ts'adik'i gini kemekera yamelit'ali. yeseawi nefisi kaifu fire melikami negerini tit'egibalechi; sewimi inide iju sira wagawini yik'ebelali. yesenefi menigedi be'ayinu yek'enachi nati: t'ebibi gini mikirini yise-mali. yesenefi k'wit'a tolo yitawek'ali: bilihi sewi

gini newirini yisewirali. iwinetenyani negeri yemi-nageri k'ini negerini yawerali: yehaseti misikiri gini tenikolini yawerali. inidemiwaga seyifi yemilefelifi sewi ale: yet'ebibani milasi gini t'ena newi. yei-wineti keniferi lezelalemi tik'omalechi: wishetenya milasi gini lek'its'ibeti newi. kifuni bemiyasibu libi wisit' tenikoli ale: beselami lemimekiru gini desita alachewi. ts'adik'ini mekera ayagenyewimi: hat'iani gini kifatinu yetemolu nachewi. wishetenya keniferi beigiziabiheri zenidi asets'eyafi newi: iwine-tini yemiyaferu gini beirisu zenidi yetewededu nachewi. bilihi sewi iwik'etini yisheshigali: yesene-fochi libi gini sinifinani yawerali. yetigu iji tigeza-lechi: yetakachi iji gini tigebiralechi. sewini yelibu hazeni yawaridewali: melikami k'ali gini desi yasenyawali. ts'adik'i lebalinjerawu menigeduni yasayali: yehat'iani menigedi gini tasitachewalechi. takachi sewi adeni minimi ayadinimi: lesewi yek-ebera habiti tigati newi. bets'idik'i menigedi layi hiyi-weti ale begodanawami moti yelemi.

13

bale aimiro liji yeabatuni tegisats'i yisemali. fezenya gini tegisats'ini ayisemami. sewi kaifu fire me-likamini yibelali: ye'amets'enyocho nefisi gini gifini tishalechi. afuni yemit'ebik'i nefisuni yit'ebik'ali: keniferuni yemiyamot'emut' gini t'ifatini yagenye-wali. yetakachi sewi nefisi timenyalechi: anidachimi atagenyimi: yetigu nefisi gini tit'egibalechi. ts'adik'i hasetini yit'elali: hat'ii gini yasafirali yasinewiral-imi. bemenigedu yale newiri yemihedewini ts'idik'i yit'ebik'ewali: hat'iatu gini hat'iatenyawini yit'ilewali. rasuni balet'ega yemiyasimesili sewi ale; negeri gini anidachi yelewimi: rasuni diha yemiyasimesili ale; negeri gini iijigi balet'egineti alewi. lesewi nefisi bezawi habitu newi: diha gini tegisats'ini ayisemami. huligize lets'adik'ani birihani newi: yehat'iani mebi-rati gini yit'efali. bet'ibiti t'ebi bicha yihonali: t'ibebi gini mikirini bemik'ebelu zenidi nati. bechikola yemitikemachi habiti tigodilalechi: t'ik'iti bet'ik'iti yetekemachechi gini tibezalechi. yemitizegeyi tesifa libini tasazinalechi: yetegenyechi fek'adi gini yehiyi-weti zafi nati. tiizazini yemiyak'alili betiizazi tey-izo yit'efali: tiizazini yemifera gini bedehineti yino-rali. sewi kemoti wet'imedi yamelit'ini zenidi yet'ebibi sewi timihiriti yehiyiweti minich' newi. melikami iwik'eti mogesini yiset'ali: yewesilatochi menigedi gini shekara nati. bilihi hulu beiwik'eti yiserali: senefi gini sinifinawini yigelit'ali. met'ifo meliikitenya bek-ifu layi yiwedik'ali: yetamene meliikitenya gini fewisi newi. dihinetina newiri tegisats'ini cheli lemilu newi: zelefani yemisema gini yikiberali. yetefets'emechi fek'adi sewinetini desi tasenyalechi: senefochi gini kekifu merak'ini yits'eyefalu. ket'ebibani gari yemi-hedu t'ebibi yihonali: yesenefochi balinijera gini kifu mekerani yik'ebelali. kifu negeri hat'iatenyochini yasadidachewali: ts'adik'ani gini melikamuni waga yik'ebelalu. ts'adik'i sewi lelji lijochu yawerisali: yehat'iatenya bilit'igina gini leli ts'adik'i tit'ebek'alechi. bedihochi irisha layi bizu sisayi ale: kefiridi meg-wideli yetenesa gini yit'efali. bebetiri kememitati yemirara sewi lijuni yit'elali: lijuni yemiwedidi gini

tegito yigesits'awali. ts'adik'i sewinetu isikiti'egibi diresi yibelali: yehat'iani hodi gini yirabali.

14

bilihatenya seti betiwani tiseralechi: senefi seti gini bejiwa taferisewalechi. bek'ini yemihedi sewi igiziabiherini yiferali: menigeduni yemiya'amimi gini yinik'ewali. besenefi afi yeti'ibiti betiri ale: yet'ebibani keniferi gini tit'ebik'achewalechi. bere belebeleti sifira ihili ayigenyimi: bizu sisayi gini beberewochi hayili newi. yetamene misikiri ayi-washimi: yehaseti misikiri gini behaseti yinagerali. fezenya sewi t'ibebini yifelagali ayagenyatimi: lea-sitewayi gini iwik'etini maginyeti ayasichegirewimi. kesenefi sewi fiti rak'i; beirisu zenidi yei'wik'etini keniferi atagenyima. yebilihi sewi t'ibebi menigeduni yastiweli zenidi newi: yesenefochi sinifina gini shinigela newi. senefu behat'iatu yafezali: bek'inochi mekakeli gini cherineti alechi. yerasuni hazeni libi yawik'ali: kedesitawimi gari lela sewi ayigenanyimi. yehit'iani beti yiferisali: yek'inochi maderiya gini yabibali. lesewi k'ini yemitimesili menigedi alechi fits'amewa gini yemoti menigedi newi. besak'i degimo libi yazinali; yedesitami fits'ame lik'iso newi. libuni kets'idik'i yemimelisi sewi kemenigedi fire yit'egibali; ts'adik'imi sewi degimo berasu. yewahi k'alini hulu yaminali: bilihi gini akaheduni yimeleke-tali. t'ebibi sewi yiferali kekifumi yisheshali: senefi gini rasuni tamino yikorali. k'wit'u sewi besinifina yiserali: asitewayi gini yitagesali. alawak'iwochi se-wochi sinifinani yiwerisalu: bilihochi gini iwik'etini inide zewidi yich'inalu. hat'iatenyochi bedegochi fiti yigonebesalu; hat'ianimi bets'adik'ani beri. diha bebalinjerawi zenidi yetet'ela newi yebalet'ega wedajochi gini bizuwochi nachewi. balinjerawini yeminik'i yibedilali lediha gini yemirara misigu newi. kifu yemiyaderigu yisitalu: mihiretina iwineti gini melikamini lemiyaderigu nachewi. bedikami hulu limilame yigenyali: bizu negeri beminageri keniferi gini dihineti bicha ale. yet'ebibani zewidi balet'eginetachewi newi: yesenefochi sinifina gini sinifina newi. iwinetenya misikiri nefiso-chini yadinali: behaseti yeminageri gini shenigayi newi. igiziabiherini lemifera t'enikara metamene alewi; leljojochi met'egiya yinorali. sewi kemoti wet'imedi yamelit'i zedini igiziabiherini mefirati yehiyiweti minich' newi. yenigusi kibiri behizibi bizati newi: besewi t'ik'itineti gini yegezhi t'ifati ale. letigisitanya sewi bizu masitewali alewi: k'wit'u gini sinifinawini kefi kefi yaderigali. tihhuti libi yesiga hiyiweti newi: k'ini'ati gini at'initini yanek'izali. dihani yemiyasich'enik'i fet'ariwini yisedibali: lediha mihiretini yemiyaderigi gini yakebiREWALI. hat'ii bekifatu yidefali: ts'adik'i gini beiwinetu yitamenali. beawak' libi t'ibebi tik'emet'alechi: besenefochi wisit' gini atitawek'imi. ts'idik'i hizibini kefi kefi taderigalechi: hat'iatu gini hizibini tasinewiralechi. asitewayi ageligayi benigusi zenidi yiwededali: bemiyasafiri layi gini k'wit'awi yihonali.

15

yelezebechi melisi k'wit'ani timelisaalechi shekara k'ali gini k'wit'ani tasinesalechi. yet'ebibani mi-lasi iwik'etini yasamirali: yesenefochi afi gini sini-finani yafelik'ali. yeigiziabiheri ayinochi besifira hulu nachewi: kifuwochinina degochini yimeleke-talu. fewashi milasi yehiyiweti zafi newi: yet'emama milasi gini nefisini yisebirali. senefi yeabatuni te-gisats'i yinik'ali: zelefani yemik'ebeli gini aimirowi yebeza newi. bets'adik'i sewi beti bizu hayili ale: yehat'ii sewi mezigebe gini huketi newi. yet'ebibani keniferi iwik'etini tizeralechi: yesenefochi libi gini inidihi ayidelemi. yehit'iani sewi mesiwat'eni beigiziabi-heri zenidi asits'eyafi newi: yek'inochi ts'eloti gini beirisu zenidi yetewedede newi. yehit'iani menigedi beigiziabiheri zenidi asits'eyafi newi: irisu gini ts'idik'ini yemiketeli yiwedidali. kifu mek'isefti menigedini betewe sewi layi yimet'ali; zelefani yemit'ela yimotali. siolina t'ifati beigiziabiheri fiti yetawek'u nachewi: yilik'unimi yesewochi libi yetawek'e newi. fezenya sewi yemizelifewini ayi-wedidimi; wede t'ebibanimi ayihedimi. desi yalewi libi fitini yaberali: belibi hazeni gini nefisi tise-beralechi. yewak' libi iwik'etini yifelagali: yesene-fochi afi gini besinifina yisemarali. libu yemiyazini sewi zemenu hulu yekefachi nati: yelibi desita gini huligize inide gibizha newi. igiziabiherini keme-firati gari yale t'ik'iti negeri huketi kalebeti kebizu mezigebe yishalali. yegomeni wet'i befik'iri mebilati yeseba firidani t'ili balebeti zenidi kemebilati yisha-lali. k'wit'u sewi t'ebini yanesasali: ti'igisitanya sewi gini ts'et'i yasenewali. yetakachi menigedi inide ishohi at'iri nati: yets'adik'ani menigedi gini yet-edeladelechi nati. t'ebibi liji abatuni desi yasenyal: senefi liji gini inatuni yinik'ali. libi lelelewi sewi sini-fina desita nati: asitewayi gini akaheduni yak'enali. mikiri kelechi zenidi yetasebawu sayisaka yik'erali: mekarochi bebezubeti zenidi gini yits'enali. sewi beafu melisi desi yilewali: k'alimi begizewi mininya melikami newi! betachi kalewi kesioli yamelit'i zenidi yehiyiweti menigedi asitewayuni sewi wede layi yiwesidewali. igiziabiheri yeti'ibitenyochi beti yinek'ilali: yebalitetini daricha gini yats'enali. yebe-delenya asabi beigiziabiheri zenidi asits'eyafi nati: ya-mare k'ali gini t'iru newi. tirifi lemagineyi yemiasa sewi yerasuni beti yawikali: memalejani yemit'ela gini behiyiweti yinorali. yets'adik' libi melisuni ya-sibali yehit'iani afi gini kifitini yafelik'ali. igiziabi-heri kehiti'iani yirik'ali: yets'adik'ani t'eloti gini yisemali. ye'ayini birihani libini desi yasenyal; me-likami weremi at'initini yalemelmali. yehiyiwetini tegisats'i yemisema joro bet'ebibani mekakeli yino-rali. tegisats'ini cheli yemili yerasuni nefisi yinik'ali: zelefani yemisema gini aimiro yagenyal. igiziabi-herini mefirati yet'ibebi timihiriti newi: tihitinami kibiretini tik'edimalechi.

16

yelibi mezegajeti kesewi newi: yemilasi melisi gini keigiziabiheri zenidi newi. yesewi menigedi hulu be'ayinochu fiti nits'uhi newi: igiziabiheri gini

menifesini yimezinali. sirahini leigiziabiheri adera sit'i; asabihimi tits'emalechi. igiziabiheri huluni leirisu lerasu fet'ere; hat'iini degimo lekifu k'eni. belibu yetabeye hulu beigiziabiheri zenidi rikusi newi; iji beijimi sayik'et'a ayik'erimi. bemihiretina beiwineti hat'iatu tisereyalechi; igiziabiherinimi bemefiratu sewi kekifati yimelesali. yesewi akahedi igiziabiherini desi yasenyewi inide hone: beirisuna bet'elatochu mekakeli sinikwa selamini yaderigali. bets'idik'i yemigenyi t'ik'iti negeri be'amets'i kemigenyi kebizu tirifi yishalali. yesewi libi menigedu yazegajali: igiziabiheri gini akaheduni yak'enaletali. yeigiziabiheri biyini benigusi afi newi; afumi befiridi ayisitimi. iwinetenya mizanina momezanya yeigiziabiheri nachewi: yekeret'iti momezanyawochi hulu yeirisu sira nachewi. gifini mesirati benigusi zenidi ts'eyafi negeri newi; zufani bets'idik'i yits'enalina. yet's'idik'i keniferi yenegesitatu desita nati; bek'eni yemageri irisunimi yiwedidutali. yenigusi k'wit'a inide moti meliikitenya newi: t'ebibi sewi gini yak'olamit'ewali. benigusi fiti birihani zenidi hiyiweti ale; melikami fek'adumi inide beligi zinabi demena newi. t'ibebini maginyeti mininya kwerik'i yishalali! masitewalinimi maginyeti kebiri yilik'i yemimeret'i newi. yak'inochi menigedi kekifati merak'i newi: menigeduni yemit'ebik'i nefisuni yet'ebik'atali. ti'ibiti t'ifatini; kwiru menifesimi widik'etini yik'edimali. ke'ibuyani gari miriko kemekafeli ketihhutani gari betewarede menifesi mehoni yishalali. k'alini yemiyadamit'i melikami negerini yagenyali: beigiziabiheri yetamene misiguni newi. libu t'ebibi yehone asitewayi yibalali; bekeniferumi t'afach'i yehone timihiritini yabezali. genizebi laderegewi sewi iwik'eti yehiyiweti minich'i newi: sinifina gini yesenefochi k'it'ati newi. yet'ebibi libi afuni yasitemirali; lekeniferumi timihiritini yich'emirali. yamare k'ali yemari welela newi: lenefisi t'afach'i leat'initimi t'ena newi. lesewi k'ini yemitimesili menigedi alechi: fits'amewa gini yemoti menigedi newi. yeseratenya rabi leirisu yiserali; afu yigotegwitewalina. minaminite sewi kifatini yimisali; bekeniferumi yemik'at'eli isati ale. t'emama sewi t'ilini yizerali: joro t'ebi sewi yetemamenu-tini wedajochi yileayali. gifenya sewi wedajuni yababilali; melikamimi wedayidele menigedi yimerawali. 'ayinuni yemizega t'emama asabini yasibali: keniferuni yeminekisi kifatini yifets'imali. yeshebeti t'egwiri yekibiri zewidi newi; irisumi bets'idik'i menigedi yigenyali. ti'igisitenya sewi kehayali sewi yishalali; bemenifesumi layi yemigeza ketema kemiwesidu yibelit'ali. 'it'a begwiya yit'atali: medebiwa hulu gini keigiziabiheri zenidi newi.

17

t'ili balebeti zenidi iridi kemolabeti beti bets'et'ita derek'i k'wirashi yishalali. asitewayi bariya newirenyawini liji yigezali; bewenidimamachi mekakelimi risitini yikafelali. mak'ilech'a lebiri; kewiri lewirik'i newi: igiziabiheri gini libini yifetinali. kifu sewi yebedelanyani keniferi yisemali: hasetenyami wede tenikolenya milasi yademita'ali. bediha yemiyalagit'i fet'ariwini yisedibali: bet'ifatimi

desi yemilewi sayik'et'a ayik'erimi. yeshimagilewochi akilili yeliji lijochi nachewi: yelijochimi kibiri abatochachewi nachewi. lesenefi yekwirati anegageri ayigebawimi: yilik'unimi hasetenya keniferi lemekonini ayigebawimi. genizebi baderegewi fiti memaleja inide tewabe 'inik'wi newi; wede zorebetimi sifira hulu sirawini yak'enali. hat'iatu yemikedini sewi fik'irini yishali: negerini yemidegagimi gini yetemamenu-tini wedajochuni yileayali. meto girifati besenefi t'elik'o kemigeza yilik'i tegisats'i beasitewayi sewi t'elik'o wede libu yigebali. kifu sewi 'amets'ani bicha yishali: silezihi ch'ekanyi meliaki yilakibetali. senefini besinifinawi kemegenanyeti lijochiwa yetenet'ek'ubatinu dibi megenanyeti yishalali. bemelikami fanita kifuni yemimelisi; kifu negeri kebetu atirik'imi. yet'ebi mejemeriya inide wiha afesasesi newi: silezihi t'ebi sayibereta anite kirikirini tewi. hat'iu yemiyats'edik'ina bets'adik'u layi yemiferidi; huletu beigiziabiheri zenidi asits'eyafiwochi nachewi. besenefi iji yet'ibebi megizha genizebi menoru sile minidiri newi? t'ibebini yigeza zenidi aimiro yelewimina. wedaji bezemenu hulu yiwedidali: wenidimimi lemekera yiweledali. aimiro yegodelewi sewi agana yimetali; bebalinijerawimi fiti yiwasali. 'amets'ani yemiwedidi kirikirini yiwedidali: dejunimi zelegi yemiyaderigi widik'etini yishali. t'emama libi yalewi melikamimi ayagenyimi; milasunimi yemigelebit'i bekifu layi yiwedik'ali. senefini yemiwedidi hazeni yihonibetali; yedenik'oro lijimi abati desi ayilewimi. desi yalati libi melikami medihaniti nati: yazenechi nefisi gini at'initini taderik'alechi. hat'ii yefiridini menigedi lemat'imemi kebibiti memalejani yiwesidali. beasitewayi fiti t'ibebi tinoralechi: yesenefi 'ayini gini bemidiri daricha newi. senefi liji leabatu ts'ets'eti newi; leweledechiwimi mireti newi. ts'adik'ini mek'it'ati; ch'ewa sewinimi bets'adik'inetu memitati melikami ayidelemi. t'ik'iti k'alini yeminageri awak'i newi; menifesumi k'ezik'aza yehone asitewayi newi. senefi zimi bili t'ebibi hono yik'ot'erali; keniferunimi yemik'olifi. bale aimiro newi yibalali.

18

meleyeti yemiwedidi minyotuni yiketelali; melikamunimi t'ibebi hulu yik'awemali. senefi yet'ibebini negeri ayiwedidimi: belibu yalewini hulu megilet'i bicha yiwedidali inji. hat'ii bemet'a gize nik'eti degimo yimet'ali; newirimi kesidibi gari. yesewi afi k'ali yet'elek'e wiha newi; yet'ibebimi minich'i fesashi wenizi newi. yet's'adik'i firidi yit'emimi zenidi; lehat'iimi madilati melikami ayidelemi. yesenefi keniferi bet'ili wisit'i tigebelechi; afumi betirini tit'eralachi. yesenefi afi lerasu t'ifati newi; keniferumi lenefisu wet'imedi newi. yejoro t'ebi k'ali inide t'afach'i mebili newi; irisumi isike hodi gwirijochi diresi yiweridali. besirawi takachi yemihoni yehabiti at'ifi wenidimi newi. yeigiziabiheri simi yet's'ena gimibi newi: ts'adik'i wede irisu rot'o kefi kefi yilali. lebalet'ega sewi habitu inide ts'enachi ketema nati; beasabumi inide rejimi k'it'iri. sewi sayiwedik'i befiti libu kefi kefi yilali; tihitinami kibiretini tik'edimalechi. sayisema

negerini bemimelisi sinifinana ifireti yihonibetali. yesewi nefisi himemuni yitagesali: yetek'et'ek'et'eni menifesi gini mani yat'enikirawali? yeasitewayi libi iwik'etini yagenyali; yet'ebibanimi joro iwik'etini tifeligalechi. yesewi sit'ota menigeduni tasafale-talechi; betalalak'ochimi fiti tagebawalechi. wede firidi asik'edimo yegeba ts'adik'i yemesilali: balin-ijerawi gini met'ito yimeremirewali. 'it'a kirikirini tikelekilalechi; behayalanimi mekakeli tibey-nalechi. yetebedele wenidimi inide ts'enachi ketema ts'inu newi: kirikirachewimi inide ginibi bireti newi. yesewi hodi keafu fire yimolali keniferumi kemiyaferawi yit'egibali. motina hiyiwei bemilasi iji nachewi: yemiwediduati firewani yibalalu. misiti yagenye bereketini ageny; keigiziabiherimi mogesini yik'ebelali. diha bethihitina iyelemene yinagerali: balet'ega gini bedifireti yimelisali. bizu wedajochi yaluti sewi yit'efali: negeri gini kewenidimi abilit'o yemit'egaga wedaji ale.

19

bekeniferu kemiwesaliti senefi yilik'i yale newiri yemihedi diha yishalali. nefisi iwik'eti yecele-bati tihoni zenidi melikami ayidelemi: igirunimi yemiyaft'ini kemenigedi yisitali. yesewi sinifina menigeduni tat'amimibetalechi: libumi beigiziabi-heri layi yik'ot'ali. balet'egineti bizu wedajochi yich'emirali: yediha wedaji gini keirisu yirik'ali. hasetenya misikiri sayik'et'a ayik'erimi; behase-timi yeminageri ayamelit'imi. bizu sewochi lega-suni yak'olamit'alu; sit'ota lemiset'imi hulu wedaji newi. dihani sewi wenidimochu hulu yit'elutali: yil-ik'unimi wedajochu keirisu yirik'alu. inerisunimi bek'ali biketelachewi anidachi ayirebutimi. t'ibebini yemiyaagenyi nefisuni yiwedidali; masitewalinimi yemit'ebik'i melikami negerini yagenyali. hasetenya misikiri sayik'et'a ayik'erimi: behasetimi yemi-nageri yit'efali. lesenefi k'imit'ilineti ayigebawimi; yilik'unimi bariya bealek'ochi layi yigeza zenidi. sewini t'ebibi aimirowi kek'wit'a yazegeyewali; lebe-delenyawimi yik'iri yili zenidi kibiri yihonileтали. inide anibesa gisati yenigusi k'wit'a newi; mo-gesumi bemesiki layi inidale t'eli newi. senefi lugi leabatut hazeni newi; t'ebenyami misiti inide-mayak'warit'i net'ebit'abi nati. betina balet'egineti keabatochi zenidi yiweresalu: asitewayi misiti gini keigiziabiheri zenidi nati. tegibari mefitanti inik'ilifini tamet'alechi; yetakachimi nefisi tirabalechi. tiizazini yemit'ebik'i nefisuni yit'ebik'ali: menigeduni cheli yemili gini yit'efali. lediha cherinetini yemiyaaderigi leigiziabiheri yabediralali; begonetunimi meliso yike-filewali. tesifa gena salechi lijihini gesits'i; mem-otunimi atisha. nidetenya sewi mek'ech'o yikefi-lali: bitadinewimi degimo tich'emiralehi. mikirini sima; tegisats'inimi tek'ebeli befits'amehi t'ebibi ti-honi zenidi. besewi libi bizu asabi ale: yei-giziabiheri mikiri gini irisu yits'enali. yesewi cheri-neti yeirisu fire newi: kehasetenya balet'egami iwinetenya diha yishalali. igiziabiherini mefirati wede hiyiwei yimerali: yemiferawimi t'egibo yi-norali; kifu negerimi ayagenyewimi. takachi sewi ijuni bewech'itu yat'elik'atali; wede afu sinikwa

20

ayimelisatimi. fezenya bitigerifewi alawak'i bil-ihatenya yihonali: asitewayini sewi bitigesits'ewi iwik'etini yagenyali. abatuni yemiyaasikefa inatunimi yemiyaasadi yemiyaasafirina gosik'wala liji newi. liji hoyi; tegisats'ini kesemahi behwala keiwik'eti k'ali mesasatini tewi. wesilata misikiri befidiri yafezali; yehat'ianimi afi kifatini yiwit'ali. lemiyafezu sewochi firidi tezegajitalechi; lesenefochimi jeriba betiri.

yeweyini t'aji fezenya yaderigali; biritu met'et'imi t'ebanya yaderigali: bezihimi yesate hulu t'ebibi ayidelemi. yenigusi k'wit'a inide anibesa gisati newi: yemiyaasik'ot'awimi sewi yerasuni nefisi yibedilali. kekirikiri yirik'i zenidi lesewi kibiru newi: senefi hulu gini inidihi bale negeri yit'amerali. takachi sewi bebiridi mikiniyati ayarisimi: silezihi bemekeri yileminali; minimi ayagenyimi. mikiri besewi libi inide t'elik'i wiha newi: aimiro yalewi sewi gini yik'edawali. bizu sewochi cherinetachewini yaw-eralu: yetamenewini sewi gini mani yagenyewali? ts'adik'i yale newiri yihedali; lijochumi keirisu behwala misigunochi nachewi. befidiri weniberi yetek'emet'e ngusi kifuwini hulu be'ayinochu yibetinali. libeni anets'ahu; kehat'iatimi t'erahu yemili mani newi? huleti 'ayineti mizanina huleti 'ayineti mesiferiya; huletu beigiziabiheri fiti riku-sani nachewi. hits'ani k'inina nits'uhi mehonu bemiyaderigewi sira yitawek'ali. yemisema joronina yemiya'i 'ayinini; huletuni igiziabiheri fet'erachewi. diha inidatihoni inik'ilifini atiwedidi: 'ayinihini kifeti; injerami tit'egibalehi. yemigeza sewi. kifu newi kifu newi yilali: behede gize gini yimekali. werik'ina bizu k'eyi 'inik'wi yigenyali: yeiwik'eti keniferi gini yekeberechi get'i nati. lemayawik'ewi ketewase sewi libisuni wisedi; leinigida yete-wasewinimi irisuni agitewi. yehaseti injera lesewi yet'afet'e newi: keziya behwala gini afu ch'inich'a yimolali. asabi bemikiri titt's'enelechi; bemelikami mikiri selifi adirigi. zewari hametenya misit'irini yigelit'ali: keniferuni yemiyaamot'emut'i sewini atigenanyewi. abatuni weyimi inatuni yemisedibi; bets'ik'idik'i ch'e'lema mebiratu yit'efali. beme-jemeriya fet'ino yetekemache risiti fits'amewi ayibarekimi. kifu imelisalehu atibeli: igiziabiherini temameni; irisumi yadinihali. huleti 'ayineti mizani beigiziabiheri zenidi asits'eyafi newi; hasetenya mizanimi melikami ayidelemi. yesewi akahedu kei-giziabiheri zenidi newi: inigidiyasi sewi menigeduni inideti yasitewilali? sewi bechikola. leigiziabiheri yetek'edese newi bilo bisali; ketesalemi behwala bits'ets'eti wet'imedi newi. t'ebibi ngusi hat'ianini bemenishi yibetinachewali; menikorakwirunimi beinerisu layi yanikorakwiribachewali. yesewi menifesi yeigiziabiheri mebirati newi yehoduni gwirijochi hulu yemimeremiri. cherinetina iwineti ngusuni yit'ebik'utali: zufanumi becherineti yiberetali. yegobezaziti kibiri gwilibetachewi nati; yeshimagilewochimi get'i shibeti newi. yeseniberi k'wisili kifuwochini yanets'ali: girifatimi wede hodi gwirijochi yigebali.

yenigusi libi inide wiha fesashochi beigiziabiheri iji newi: wede wededewimi yazenebilewali. yesewi menigedi hulu be'ayinu fiti yek'enachi timesile-walechi: igiziabiheri gini libini yimezinali. igiziabiheri kemesiwa'iti yilik'i ts'idik'inina k'ini negerini madiregi yiwedidali. ti'ibitenya 'ayinina defari libi yehat'ianimi irisha hat'iatu newi. yetiguhu asabi wede t'igabi yaderisali: chikwili sewi hulu gini lemegwedeli yichekulali. behasetenya milasi mezigebe makemacheti yemibenini gumi newi: yihini yemifeligu motini yifeligalu. k'ini negerini yaderigu zenidi ayiwedidumina yehat'iani nit'ik'iya rasachewini yat'efachewali. yebedelanya menigedi yet'ememechi nati: yenits'uhi sira gini yek'ena newi. ket'ebanya seti gari beanidi beti kemek'emet'i bewich'i bebeti ma'izeni layi kemek'emet'i yishalali. yehat'ii nefisi kifuni timenyalechi; befitumu balin-ijerawi mogesini ayagenyimi. fezenya k'it'atini betek'ebele gize alawak'i sewi t'ibebini yagenyali: t'ebibimi bimari iwik'etini yik'ebelali. ts'adik'i sile hat'ii beti yasibali; hat'ianimi let'ifati inide tegelebet'u. yedihawini ch'uheti inidayisema jorowini yemidefini sewi; irisu rasu yich'ohali ayisemaletimimi. sit'ota besiwiri k'wit'ani tat'efalechi; yebibitimi wisit'i gubo ts'inu k'wit'ani taberidalechi. firidini madiregi lets'adik'i desita newi: hat'iatini lemiyaderigu gini t'ifati newi. kemasitewali menigedi yemisasati sewi bemutani gubae yarifali. tedila yemiwedidi diha yihonali; yeweyini t'ejinina zeyitinimi yemiwedidi balet'ega ayihonimi. hat'ii yets'adik'i beza newi: bedelenyami yek'ini sewi beza newi. ket'ebanyana kek'wit'u seti gari kemek'emet'i be-midire beda mek'emet'i yishalali. yekebere mezige-bina zeyiti bet'ebibi sewi beti yinorali. aimiro yelewewi sewi gini yiwit'ewali. ts'idik'inina mi-hiretini yemiketeli hiyiwetininna ts'idik'ini kibirinimi yagenyali. t'ebibi yehayalanini ketema yigebabatali; yemitamenubetinimi hayili yaferisali. afunina milasuni yemit'ebik'i nefisuni kemekera yit'ebik'ali. kwiruna tegwadaji sewi fezenya yibalali: irisumi beti'ibiti k'wit'a yaderigali. takachini minyotu tigidilewalechi; ijochu yiseru zenidi ayifek'idumina. hat'ii k'enuni hulu minyotini yimenyali: ts'adik'i gini yiset'ali; ayisesitimi. yehat'iani mesiswa'iti asits'eyafi newi: yilik'unimi bekifu asabi siyak'eributi asits'eyafi newi. hasetenya misikiri yit'efali: yemisema sewi gini tet'enik'ik'o yinagerali. hat'ii fituni yat'enekirali: k'ini sewi gini menigeduni yats'enalali. t'ibebi weyimi masitewali weyimi mikiri beigiziabiheri layi yeleme. fer-esi let'orineti k'eni yizegajali: dili gini keigiziabiheri zenidi newi.

melikami simi kebizu balet'egineti yishalali; melikamimi mogesi kebirina kewerik'i yibelit'ali. balet'ena diha tegenyany: igiziabiheri yehulachewi fet'ari newi. bilihni sewi kifuni ayito yisheshegali: alawak'iwochi gini alifewi yigodal. tihitinana igiziabiherini mafirati balet'egineti kibiri hiyiwetimi newi. ishohina wet'imedi bet'emama sewi menigedi

nachewi: nefisuni gini yemit'ebik'i keinerisu yirik'ali. lijini bemihedibeti menigedi mirawi; beshemegelemi gize keirisu fek'ek'i ayilimi. balet'ega dihochini yigezali; tebedarimi yeabedari bariya newi. hat'iatini yemizera mekerani yach'idali; yek'wit'awimi betiri yit'efali. rihiruhi yetebareke yihonali; keinjjerawi lediha set'itoalina. fezenyani bitawet'a kirikiri yiwet'ali; t'ebina sidibimi yalik'ali. yelibini nits'hina yemiwedidina mogesi bekeniferu yalechi; nigusi wedaju yihonali. yeigiziabiheri 'ayinochi iwik'etini yit'ebik'alu: irisu gini yewesilatawini k'ali yigelebit'ali. takachi sewi. anibesa bemeda newi: bemenigedu layi imotalehu yilali. yegalemota seti afit'et'elek'e gwidiwadi newi: igiziabiheri yetek'ot'awi beirisuwa yiwedik'ali. sinifina behits'ani libi tasiroali: yetegisats'i betiri gini keirisu yarik'atali. lerasu t'ik'imi lemec'h'emeri sili dihani yemigoda; lebalet'egami yemiset'i; irisu wede dihineti yiwedik'ali. jorohini azenibilehi yet'ebibanini k'alati sima; libihinimi wede iwik'ete adirigi: inerisuni bewisit'ihni bitit'ebik'i; bekenife-rochihimi layi yetezegaju bihonu; yetewedede negeri yihonilihalina. iminetihi beigiziabiheri yihoni zenidi leanite zare ineho asitawek'ihuhu. -21 yeiwinetini k'ali irigit'ineti asitawik'ihni zenidi; lemit'eyik'ihimi iwinetini k'ali meemesi yichalihinendi; bemikirina beiwik'eti yekebereni negeri alits'afihulihimini? dihani begidi atibelewi diha newina: chigirenyaw-inimi beberi atigifawi: igiziabiheri yainerisuni firidi yifaredilachewalina; yek'emuchewinimi sewochi hiyiweti yik'emalina. kek'wit'u sewi gari balinjera atihuni; kewefefitenyami gati atihidi; menigeduni inidatimari lenefisihimi wet'imedi inidatagenyihni. ijachewini agana inideminatu; lebale 'idawochi inidemiwasu atihuni: yemitikefilewi bayinorihni; minit'afihini kebetachihi sile mini yiwesidali? abatochihi yeserutini yek'edimowini yediniberi milikiti atafilisi. besirawi yek'et'efe sewini ayitehalini? benegesitati fiti yik'omali: betewardumini sewochi fiti ayik'omimi.

kemekonini gari lemebilati betek'emet'ihni gize; befitihi yalewini bedehina asitewili: sewinethimi bisasa; begwirorohi layi kara adirigi. t'afach'u mebili ayimerihni yehaseti injera newina. balet'ega lemehoni atidikemi: yegeza rasihini masitewali tewi. beirisu layi 'ayinihini bitazewetiribeti yit'efali: balet'egineti wede semayi inidemiberiri inide nisiri lerasu kinifi yabejalina. yek'enatenyani sewi injera atibila; t'afach'u mebilimi ayimerihni: belibu inidasebe inidihu newina: bila t'et'a yilihali; libu gini kanite gari ayidelemi. yebelahewini mebili titefawalehi; yamarewinimi k'alihini tat'efawalehi. besenefi joro anidachi atageri; yek'alihini t'ibebi yafezibihalina. yek'edimowini yediniberi milikiti atafilisi: wede diha adegochi irisha atigiba: tadagachewi ts'inu newina; irisumi firidachewini keanite gari yifaredalana. libihini letegisats'i sit'i; jorohinimi wede iwik'eti k'ali. hits'anini kemek'it'ati cheli atibeli; bebetiri bitimetawi ayimotimina. bebetiri timetawalehi; nefisunimi titadegalehi. lije

hoyi; libihi t'ebibi bihoni libe degimo desi yilewali: keniferochihimi bek'ini binageru kwilalitoche desi yilachewali. libihi behat'iatenyochi ayik'ina: negeri gini k'enuni mulu igiziabiherini bemefirati nuri: beiwineti fits'ame alehina; tesifahimi ayit'efamina. lije hoyi; sima t'ebibimi huni libihinimi bek'enawi menigedi mira. yeweyini t'oji kemit'et'u gari atik'emet'i lesigami kemisasu gari: sekarina hodami yideheyaluna; yeinik'ilifimi bizati yeteboch'ach'ek'e ch'erik'i yasilebisalina. yeweledchini abatihini sima; inatihimi barejechi gize atinak'ati. iwinetini giza atishit'atimi; t'ibebini tegisats'ini masitewalinimi. yet'sadik'i abati ijigi desi yilewali; t'ebibinimi liji yeweled hasetini yagenyali. abatihina inatihu desi yibelachewi; anitenimi yeweledchi desi yibelati. lije hoyi; libihini sit'enyi; 'ayinochihimi menigedeni yiwidedu: galemota seti yet'elek'echi 'azek'iti natina; lelayitumi seti yet'ebebechi gwidigwadi natina. inide leba tadebalechi wesilatochinimi besewi lijochi mekakeli tabezalechi. wayita lemani newi? hazeni lemani newi? t'ebi lemani newi? ch'uheti lemani newi? yale mikiniyati bek'wiseli lemani newi? ye'ayini k'ilati lemani newi? yeweyini t'oji bemet'et'ati lemizegeyu ayidelemimi? yetedebalek'e yeweyinimi t'oji yifetunu zenidi lemiketelu ayidelemi? wede weyini t'oji atimileketi bek'ela gize; melikumi bebirile banits'ebarek'e gize; iyet'afet'emi begeba gize. behwala inide ibabi yinedifali; inide ifunyitimi merizuni yafesisali. 'ayinochihimi galemotawochini yayalu; libihimi t'emama negerini yinagerali. bebahiri wisit'i inide tenya tihonalehi; bedek'elimi layi inide tenya. metunyi; yawimi alitesemanyimi: gosemunyi; alawek'ihumimi. meche inesalehu? degimo ch'emire ishatalehu tilalehi.

24

lije hoyi; bekifu sewochi atik'ina; keinerisu garimi mehonini atiwidedi: libachewi gifini tasibalechina; keniferachewimi shingelani tinageralechina. beti bet'ibebi yiserali; bemasitewalimi yits'enali. beiwik'eti kekeberewina kamarewi habiti hulu gwadawochi yimolalu. t'ebibi sewi biritu newi; awak'imi sewi hayiluni yabezali. bemelikami sir'ati selifi taderigalehi: dilimi bizu mikiri balebeti zenidi newi. t'ibebi lesenefi kefi bila yerak'echi nati: beberimi afuni ayikefitimi. kifu lemadiregi yemiyasibi tenikolenya yibalali. yesinifina hasabi hat'iatu newi: sewochi fezenyawini yits'eyefutali. bemekera k'eni bitilala gulibetihit'ik'iti newi. wede moti yeminedutini tadege: litaredu yetewesenutini adini. inehi; yihini alawek'ewimi bitili; libochini yemimeremiri irisu ayawetwilimimi? nefisihinimi yemimeleketi irisu ayawik'imini? lesewisi hulu inide sirawi ayimelisiletimini? lije hoyi; melikami newina mari bila: welalami let'amihit'afach'i newi. t'ibebimi lenefishi inidihu inidemihoni iwek'i: bitagenyewimi fits'amehi melikami yihonali; tesifahimi ayit'efami. inide hat'ii bet'sadik'i beti layi atishemik'i: maderiyawinimi atawiki. ts'adik'i sebatu gize yiwedik'alina; yinesamali: hat'iani gini bekifu layi yiwedik'alu. t'elatihu biwedik'i desi ayibelihit'ibebi; bemesenakelumi libihi

haseti ayadirigi; igiziabiheri yanini ayito be'ayinu kifu inidayihoni; k'wit'awinimi keirusi inidayimelisi. sile hat'iatenyochi atik'ot'a; bekifuwochimi atik'ina. lehat'iatenya yefits'ame tesifa yelewiminina; yehit'ianimi mebirati yit'efalina. lije hoyi; igiziabiherinina ngusini fira; ke'amets'enyochimi gari atidebalek'i. mekerachewi dinigeti yinesalina: kehuletu yemimet'awini t'ifati mani yawik'ali? fini [yemik'et'ilewi kegiriki yetech'emere newi.] yenegrutini yemisema liji ket'ifati yerak'e newi: yenegrutini yemik'ebelini sewi igiziabiheri yik'ebelawali. kenigusi anidebeti minimini haseti yinegerali ayibalimi: keanidebetumi yemiwet'a haseti yelewi. yenigusi k'ali shoteli nati: let'ifati yeteset'echiwini sewi sewineti tat'efawalechi inji anidi akali bicha yemitat'efa ayidelemi. seyifi me'atu bitisali gini kewegenu gari sewini tat'efalechi: keamorochi giligeli wegeni yemayibela isikhoni diresi inide isati nebelibali tak'at'ilelechi. inezihit'ibebi degimo yet'ebibani k'alochi nachewi. befiridi tadelu zenidi melikami ayidelemi. hat'iuni. ts'adik'i nehi yemilewini wegenochi yiregimutali ahizabimi yit'elutali: yemizelifuti gini desita yihonilachewali; belayachewimi melikami bereketi timet'alachewalechi. bek'ena negeri yemimelisi keniferini yisimali. besite mada sirahini asenada; sile anite beirisha azegajati: kezinyami behwala betihini sira. bebalinjerahi layi bekenitu misikiri atihuni; bekeniferihimi atababilewi. inidaderegebinyi inidihu aderigibetalehu; inide sirawimi imelisibetalehu atibeli. betakachi sewi irisha; aimiro begodelewimi sewi weyini bota alefihu. inehomi; hulu ishohi molitobetali; fitunimi sama shefinotali; yedini-gayumi k'it'iri ferisoali. temeletekihuna asebihu: aye hutina tegisats'ini tek'ebelihu. t'ik'iti titenyalehi; t'ik'itimi tanik'elafalehi; titenyami zenidi t'ik'iti ijihini tat'ifalehi: inigidihi dihinetihi inide wenibede; chigarihihi seyifi inide tat'ek'e sewi yimet'abihali. [begi'izi mets'ihafe tegisats'i yibalali]

25

inezihimi degimo yeyihuda ngusi yehizik'iyasi sewochi yek'educhewi yeselomoni misalewochi nachewi. yegiziabiheri kibiri negerini meseweri newi: yenegesitatu kibiri gini negerini memerimeri newi. inide semayi kefitu inide midirimi t'ilik'eti yenegesitatu libi ayimeremerimi. kebiri zigetini asiwigide; fets'imomi yit'erali. kenigusi fiti hat'ianini arik'i; zufanumi bet'sidik'i tits'enalechi. benigusi fiti atimeka; bet'alalik'ochimi sifira atik'umi: 'ayinochihimi bayuti bemekonini fiti kemitiwardi. wedezihit'ik'iti kefi beli bitibali yishalihalina. balinjerahi basaferehi gize hwala inidatits'ets'eti lekirikiri fet'inehi atiwit'a: kirikirihini kebalinjerahi gari tekerakeri: ye lela sewi misit'iri gini atigilet'i; yemisema inidayinek'ifihit'ibebi; anitenimi kewaneweri zimi inidayili. yewerik'i inikoyi bebiri ts'ahili layi: yegizewi k'ali inidihu newi. yemitisemani joro yemizelift'ibebi sewi inide werik'i guticha inidemiyants'ebarik'imi 'inik'wi inidihu newi. bemekeri werati yewerich'i t'eli desi inidemiyasenyi; inidihu yetamene meliikitenya lelakuti newi: yegetochuni nefisi yasarifalina. sile

si'otawi behaseti yemimeka sewi zinabi inide-mayiketelewi demena nefasimi newi. beti'igisiti alek'a yilezibali; yegerami milasi at'initini yiseb-rali. at'ibik'ehi inidatit'egibi inidatitefawimi mari bagenyehi gize yemibek'ahini bila. inidayiselechihi inidayit'elahimi igirihini wede balinijerahi beti atazewitiri. bebalinijerawi behaseti yemimesekiri inide medoshana inide seyifi inide tesalemi filats'a newi. wesilatawini sewi bemekera gize metemamemi inide tesebere t'irisina inide selele igiri newi. lemiyazini libi zimare yemizemiri; lebiridi k'eni megonats'efiyawini inidemiya siwegidi bek'wisilimi layi inide mets'ats'a inidihu newi. t'elatihi birabi injera abilawi; bit'emami wiha at'et'awi: fimi berasu layi tisebesibalehina; igiziabiherimi wagahini yimelisilihalina. yesemeni nefasi wejebi yamet'ali: hametenya milasimi yesewini fiti yasik'ot'ali. ket'ebanya seti gari beanidi beti kemek'emet'i besegeneti ma'izeni mek'emet'i yishalali. yek'ezeke'eze wiha letet'emachi nefisi desi inidemiya senyi; keruk'i ageri yemet'a melikami misirachi inidihu newi. behat'ii fiti yemiwedik'i ts'adik'i inide deferese fesashina inide rekese minich'i newi. bizu mari mebilati melikami ayidelemi: inidihumi yerasini kibiri mefelalegi aya siekibirimi. k'it'iri inidelelati inide feresechi kitema; menifesuni yemayikelekili sewi inidihu newi.

26

beredo bebega zinabimi bemekeri inidayigeba; inidihu lesenefi kibiri ayigebawimi. inidemitelalefi dinibit'i wediyana wedihimi inidimiberiri ch'ereba; inidihu kenitu irigimani bemanimi layi ayiderisimi. aleniga leferesi; ligwami leahiya; betirimi lesenefi jeriba newi. anite degimo irisuni inidatimesili lesenefi inide sinifinawi atimelisileti. lerasu t'ebibi yehone inidayimesilewi lesenefi inide sinifinawi melisileti. besenefi melikitenya iji negerini yemiliki igirochuni yik'orit'ali gifinimi yit'et'ali. inideminit'et'elu yeanikasa igirochi; inidihumi misale besenefochi afi newi. lesenefi kibirini yemiset'i dinigayini bewenich'ifi inidemiya sirini newi. ishohi besikari iji inidemiseka; inidihu misale besenefochi afi newi. wana seratenya huluni negeri yiser-ali: senefini yemik'et'iri gini menigedi alafiwi inidimik'et'iri newi. wede tifatu inidimimelesi wisha sinifinawini yemidegimi sewi inidihu newi. lerasu t'ebibi yehone yemimisilewini sewi ayehiwini? keirisu yilik'i lesenefi tesifa alewi. takachi sewi. anibesa bemenigedi ale: anibesa begodana ale yilali. sanik'a bemat'efiyawi layi inidemizori; inidihu takachi sewi bealigawi layi yimelalesali. takachi sewi ijuni wede wech'iti yat'elik'ali: wede afumi yimelasi zenidi leirisu dikami newi. takachi sewi bet'ebibi kemimelisu kesebati sewochi yilik'i lerasu t'ebibi yehone yimesilewali. alifo belelawi t'ili yemibalek'i wishani bejiratu inidemiya zini newi. tinitaginina filats'ani motinimi inidemiwerewiri inide 'ibidi sewi; balinijerawini yemiyatalili. bech'ewata aderegihuti yemili sewimi inidihu newi. inich'eti balek'e gize isati yit'efali: joro t'ebi belelebetimi zenidi t'ebi ts'et'i yilali. keseli fimini inich'etimi isatini inidiyabeza; in-

dihu k'wit'u sewi t'ebini yabezali. yejoro t'ebi k'ali inide t'afach'i mebili newi; irisumi isike hodi gwiri-jochi diresi yiweridali. kifati belibu sale fik'irini yem-inageri keniferi bebiri zigeti inide telebet'e yeshek-ila 'ik'i newi. t'elati bekeniferu tesifa yiset'ali; be-libu gini tenikolini yanorali. belibu sebatu rikwiseti alebetina bek'alu asamiro binagerihi atimenewi. t'elatinetuni betenikoli yemisheshigi; kifatu begubae mekakeli yigelet'ali. gwidi gwadini yemimisi yi-wedik'ibetali: dinigayinimi yemianikebalili yigelebet'ibetali. hasetenya milasi yak'oselachewini se-wochi yit'elali: lizibi afimi t'ifatini yamet'ali.

27

k'eni yemiyamet'awini mini inide hone atawik'imina nege bemihonewi atimeka. lela yamesiginihini inji aphi ayidelemi: ba'idi sewi inji keniferihini ayidelemi. dinigayi kebadu newi ashawami shekimu ts'inu newi: kehuletu gini yesenefi k'wit'a yikebidali. k'wit'a mihireti yeleelewi newi; me'atimi inide gorifi newi: bek'ini'ati fiti gini mani yik'omali? yetegelet'e zelefa ketesewere fik'iri yishalali. yewedaji mak'wiseli yetamene newi: yet'elati mesami gini yebeza newi. yet'egebechi nefisi yemari welala tigit'alechi: leterabechi nefisi gini yemerere negeri hulu yit'afit'atali. sifirawini yemitewi sewi: betuni tito inidimiberiri wefi newi. shituna 'it'ani libini desi yasenyalu: inidihu nefisi bewedaju mikiri desi yilatali. wedajihinina yeabathihini wedaji atitewi: bemekerahimi k'eni wede wenidimihini beti atigiba: yek'erebe wedaji kerak'e wenidimi yishalali. lije hoyi; t'ebibi huni; libenimi desi asenyawi; limesidibenyi melisi mesit'eti yichalenyi zenidi. bilihi sewi kifuni ayito yisheshigali: alawak'iwochi gini alifewi yigodalu. lemawayik'ewi ketewase sewi libisuni wisidi; leinigida yetewasewinimi irisuni agitewi. balinijerawini betalak'i k'ali maleda yemibariki sewi inidimiragemi yahili newi. bezinabi k'eni yemianit'ebat'ili betina t'ebanya seti anidi nachewi: irisawinimi mekelikeli nefisini mekelikelina zeyitini bek'enyi iji mech'ebet'i newi. bireti biretini yisilewali; sewimi balinijerawini yisilali. belesuni yet'ebek'e firewani yibelali; getawinimi yemit'ebik'i yikebirali. fiti bewiha layi lefiti inidimitayi; inidihu yesewi libi lesewi yitayali. siolina t'ifatini inidayit'egibu; inidihu yesewi 'ayini ayit'egibimi. biri bekewiri werik'imi bema'ilech'a yifetenali: sewimi bemiyamesegenuti sewochi afi yifetenali. senefini bemuk'ech'a wisit'i keihili gari bezenezena bitiwek'it'ewi; sinifinawi keirisu ayirik'imi. yebegochihini meliki asitewil-ehi iwek'i; bekebitochihimi layi libihini anuri: balet'egineti lezelelame ayinorimina; zewidimi letiwilidi hulu ayits'enamina. derek'i sari betach'ede gize; adisi lemilemi betaye gize; keterarawimi buk'aya betesebebe gize; begochi lelibisih fiye-lochimi yeirisha waga yihonalu. lesisayih lebe te sebochihimi sisayi legeredochihimi migibi yefiyeli weteti yibek'ali.

hat'ii manimi sayasadidewi yisheshali: ts'adik'i gini inide anibesa yale frihathi yinorali. sile ager-itu 'amets'enyinetai alek'ochiwa bizu honu: beasitewayina beawak'i sewi gini zemeniwa yirezimali. dihochini yemiyaich'enik'i misikini sewi ihilini inidemiyat'efa inide dofi zinabi newi. higin yemitewu sewochi hat'ianini yameseginalu: higi t'ebak'iwochi gini yit'eluchewali. kifuwochi sewochi firidini ayasitewilumi: igiziabiherini yemishu gini huluni yasitewilalu. bet'emama menigedi kemihedi balet'ega yale newiri yemihedi diha yishalali. higin yemit'ebik'i asitewayi liji newi: minaminite-wochini yemiketeli gini abatuni yasafirali. bearat'a bizatina bek'imiya habituni yemiyaabeza lediha lemira yakemachileleti. higin kemesimati jorowini yemimelisi ts'elotu asits'eyafi nati. k'inochini bekifu menigedi yemiyasiti; irisu wede gwidigwadu yiwedik'ali: fits'umani gini melikami negerini yiw-erisalu. balet'ega sewi lerasu t'ebibi yehone yimesilewali: asitewayi diha gini yimeremirewali. ts'adik'ani dili baderegu gize bizu kibiri ale: hat'iani kefi kefi balu gize gini sewi yisheshekali. hat'iatuni yemisewiri ayilemami: yeminazezibatina yemite-wati gini mihiretini yagenyali. huligize yemiferata sewi misiguni newi: libuni yemiyats'ena gini bekifu layi yiwedik'ali. bediha hizibi layi yemigeza kifu mekonini inidemiyagesa anibesani inide terabe dibi newi. aimiro yegodelewi mekonini tilik'i gifenya newi: gifini yemit'ela gini bizu zemeni yinorali. yesewi demi yalebeti sewi inide gwidigwadi yisheshali; manimi ayasit'egawimi. bek'inineti yemihedi yidinali: bet'emamineti yemihedi gini wediyawi yiwedik'ali. midiruni yemiyarisi injera yit'egibali: minaminitewochini yemiketeli gini dihinetai yimolabetali. yetamene sewi ijigi yibarekali: balet'ega lemechoni yemichewili gini sayik'eta ayik'erimi. madilati; bek'wirashi injerami mebedeli melikami ayidelemi. mik'enya sewi balet'ega lemechoni yichekwilali chigarimi inidemimet'abeti yawik'imi. milasuni kemiyat'afit'i yilik'iwewi yemigesit'i behwala mogesi yagenyali. keabatuna keinatu yemiserik'i. hat'iatini aliserahumi yemilimi yeat'ifi balinjera newi. yemigomeji sewi kirikirini yanesasali: beigiziabiheri yemitamene gini yit'egibali. begeza libu yemitamene sewi senefi newi: bet'ibebi yemihedi gini yidinali. lediha yemiset'i ayat'ami: 'ayinochuni yemich'efini gini ijigi yiregemali. hat'iani betenesu gize sewochi yisheshekali: inerisu bet'efu gize gini ts'adik'ani yibezalu.

bizu gize tezelifo anigetuni yadenedene dinigeti yiseberali; fewisimi yelewimi. ts'adik'ani bebezu gize hizibi desi yilewali: hat'iani beselet'enu gize gini hizibi yalek'isali. t'ibebini yewedede sewi abatuni desi yasenyali: galemotochini yemiketeli gini habituni yat'efali. nigusi befiridi ageruni yats'enalai: memaleja yemiwedidi gini yaferisewali. wedajuni belezebe k'ali yeminageri sewi leigiru meribebini yizeregali. bekifu sewi 'amets'a wet'ime

yigenyali: ts'adik'i gini desi yilewali; ililimi yilali. ts'adik'i yedihochini firidi yimeleketai: hat'ii gini iwik'etini ayasitewilumi. fezenyochi ketemachewini yak'at'ilalu: t'ebibani gini k'wit'ani yimelisalu. t'ebibi kesenefi gari bit'ala; senefi weyimi yik'ot'ali weyimi yisik'ali; t'refitimi yelemi. demini lemafisesi yemishu sewochi fits'umuni sewi yit'elalu; degimomi yek'inuni sewi nefisi yishalu. senefi sewi k'wit'awini hulu yawet'ali: t'ebibi gini bewisit'u yasik'erewali. mekonini hasetenya negerini biyademit'i; keirusu betachi yaluti hulu 'amets'inoyochi yihonalu. dihana gifenya tegenanyu: igiziabiheri yehuletunimi 'ayini yaberali. lediha beiwineti yemiferidi nigusi; zufanu lezelalemi yits'enalai. betirina tegistas' t'ibebini yiset'alu: yalitek'et'a bilatena gini inatuni yasafirali. hat'iani sibezu hat'iatu tibezealechi: ts'adik'ani gini widek'etachewini yayalu. lijihini k'it'a t'refitinimi yiset'ihali: lenefisihimi tedilani yiset'atali. raiyi bayinori hizibi mereni yihonali: higin yemit'ebik'i gini yetemesegene newi. bariya bek'ali ayigesets'imi: biyasitewili inikwa ayimelisimina. bek'alu yemichekwilewini sewi bitayi; keirusu yilik'i lesenefi tesifa alewi. bariyawini kehits'aninetu jemiro be-mak'emat'eli yemiyasadigi yehwala hwala inide geta yaderigewali. k'wit'u sewi kirikirini yanesasali. wefifitena sewimi hat'iatini yabezali. sewini t'ibitu yawaridewali: menifesuni yemiyawaridi gini kibirini yik'ebelali. keleba gari yemikafeli nefisuni yit'elali: merigemini yisemali; negeri gini minimi ayigelit'imi. sewini mafirati wet'imedi yamet'ali: beigiziabiheri yemitamene gini irisu yit'ebek'ali. bizu sewochi yeshumini fiti yishalu: yesewi firidi gini keigiziabiheri zenidi newi. hat'iatenya bet'sadik'ani zenidi asits'eyafi newi: bek'ena menigedi yemihedewimi behat'iani zenidi asits'eyafi newi.

30

yemasa ageri sewi yeyak'e liji yeaguri k'ali sewiyewi leitielina leukali inidehizi yinagerali. ine beiwineti kesewi hulu yilik'i denik'oro nenyi; yesewimi masitewali yelebinyami. t'ibebinimi alitemarihumu; k'idusunimi alawek'ihutumi. wede semayi yewet'a yeweredesi mani newi? nefasini beiju yech'ebet'e mani newi? wihanisi belibisu yek'wat'ere mani newi? yemidirini daricha hulu yats'ena mani newi? yihini tawik'i inide honihi; simu mani yelijusi simi mani newi? yeigiziabiheri k'ali hulu tefetinalechi: irisu lemitamenuti gasha newi. inidayizelifihi; hasetenyami inidatihoni bek'alu anidachi atich'emiri. huletini negeri keanite ishalehu; salimotimi atikelikilenyi: kenitunetinina hasetenyanetini keane arik'achewi: dihinetinina balet'eginetini atisit'enyi: negeri gini yemiyasifeligenyini injera sit'enyi; inidalit'egibi inidalikidihimi. igiziabiherisi mani newi? inidalili: dihami inidalihoni inidaliserik'imi; beamilakemi simi behaseti inidalimili. inidayisedibihi bedelenyami inidatihoni bariyani begetawi fiti atima. abatuni yemiregimi; inatunimi yemayibarik'i tiwidili ale. lerasu nits'uhi yehone yemimesilewi kerikwisetu yalit'era tiwidili ale. kefi kefi yalu 'ayinochi yaluti; shifashifitochumi wede layi yemiyayu tiwidili ale. dihochini kemidiri

layi chigirenyochinimi kesewi mekakeli yat'efana yich'erisi zenidi t'irisochu seyifi menigagochumi kara yehonu tiwilidi ale. alik'iti. sit'eni sit'eni yemilu huleti setochi lijochi aluti. sositu yemayit'egibu aratum. bek'ani yemayilu nachewi: inerisumi siolina yematiwelidi mahits'eni wiha yematit'egibi midirina. bek'anyi yematili isati nachewi. beabatiwa yemita-lagit'ini yeinatiwanimi tiizazi yemitinik'ini 'ayini yeshelek'o k'wirawochi yigot'egwit'uatati; amora-wochimi yibeluatali. sositi negeri yigerimenyali; aratenyawinimi keto alasitewilewimi. inerisumi yenisiri menigedi besemayi; yeibabi menigedi bedinigayi layi; yemerikebi menigedi bebahiri layi; yesewimi menigedi kek'onijo gari nachewi. inidihu belita afiwani yemitabisi. anidachi kifu negeri aladereghumi yemitilimi yeamenizira seti menigedi nati. besositi negeri midiri tinawet'alechi; aratenyawinimi tishhekimi zenidi ayichalatimi. bariya benegese gize senefimi injera bet'egebe gize; yetet'elachi seti bali bagenyechi gize; seti bariyami imebetwani bewereschi gize. bemidiri layi arati t'ik'ak'ini fit'iretochi alu; inerisu gini ijigi t'ebibani nachewi: gebire gwinidani hayili yelalachewi hizibochi nachewi; negeri gini bebega menowachewani yisebesibalu. shikokowochi yaliberetu hizibochi nachewi; betachewini gini bek'wat'inyi dinigayi wisit' yaderigalu. anibet'awochi nigusi yelachewimi; hulachewi gini bemelikami siri'ati yihedalu. inishilaliti beiji yiyazali; benegesitati gibi gini yinorali. melikami aremamedini yemiramedu sositi fit'iretochi alu; aratenyawimi melikami akahedini yihedali: yeanibesa deboli keinisisa hulu yemibereta; yemayimelesi; inisisaniami yemayifera: beinisitochi mekakeli bedifireti yemiramedi awira doro: menigani yemimera awira fiyeli: behizibi fiti begilit'i yeminageri nigusi. kefi kefi sitili sinifinani yaderegihi inidehone; kifumi yasebihi inide hone; ijihini beaifihi layi ch'ani. weteti megifati k'ibeni yawet'ali; afinich'aniami mech'imek'i demini yawet'a: inidihumi k'wit'ani megoteti t'ebini yawet'ali.

31

inatu irisuni yasitemarechibeti yemasa nigusi yelimueli k'ali. lije hoyi; minidiri newi? yehode liji hoyi; minidiri newi? yesiilete liji hoyi; minidiri newi? gwiilibetihini lesetochi atisit'; menigedihini negesitatini lemiyat'efu. lenegesitati ayigebami; limueli hoyi; negesitati yeweyini t'oji yit'et'u zenidi ayigebami. mesafinitimi. biritu met'et'i wedeti newi? yilu zenidi: inidayit'et'una higini inidayiresu; yediha lijochinimi firidi inidayagodilu. let'ifati lek'erebewi sewi biritu met'et'i sit'uti; nefisu lemerewimi yeweyini t'oji sit'uti: yit'et'a dihinatunimi yirisa; gwisik'wilinawinimi keinigidihini wedihi aya-sibi. afihini sile didawi kifeti; tesifa silelelachewimi hulu tefaredi. afihini kifiti; beiwinetimi firedi: ledihana lemisikini firedi. libami setini mani liyagenyati yichilali? wagawa kek'eyi 'inik'wi ijigi yibelit'ali. yebaliwa libi yitamenibatali. mirikomi ayigodilibetimi. 'idimewani mulu melikami taderigiletaledi; kifumi ataderigimi. yebegi t'egwirina yeteliba igiri tifeligalechi; bejjochiwami desi biloati tiseralechi.

irisiwa inide negade merikebi nati: keruk'i ageri migibiwani tisebesibalechi. gena leliti sale tine-salechi lebetiwani sewochi migibachewini; legeredochiwami tegibarachewini tiset'alechi. irishaniami temelikita tigezalechi: kejiwami fire weyini titekilalechi. wegebiwani behayili titat'ek'alechi; kinidwaniami taberetalechi. nigidiwa melikami inide hone timeleketaledi: mebiratiwa beleliti ayit'efami. ijiwani wede amelimalo tizeregalechi; t'atochiwami iniziritini yiyizalu. ijiwani wede diha tizeregalechi; wede chigirenyami ijiwani tisedidalechi. lebetiwa sewochi keberedo biridi yetenesa atiferami; yebetiwa sewochi hulu it'ifi diribi yelebesu nachewina. lerasi-wami gibire merife sigaja tiseralechi t'iru befitana k'eyi gimija tilebisalechi. baliwa beageri shimagilewochi mekakeli beshenigo betek'emet'e gize beberi yetawek'e yihonali. yebefita k'emisi iyeserachi tishet'alechi; lenegademi digi tishet'alechi. biritatina kebereta libisiwa newi: behwalami zemeni layi tisik'alechi. afiwani bet'ibebi tikefitala: yerihirahemi higi bemilasiwa ale. yebetiwani sewochi akahedi bedehina timeleketaledi; yehaketinimi injera atibelami. lijochiwa yinesalu; misiganawanimi yinageralu: baliwa degimo inidihini bilo yameseginatali. melikami yaderegu bizu setochi alu; anichi gini ke-hulu tibelih'aleshi. wibeti haseti newi; demni gibatimi kenitu newi: igiziabiherini yemitifera seti gini irisiwa timesegenaledi. kejiwa fire sit'uti; sirawochiwami beshenigo yamesiginuati.

'ots'i bemibali ageri simu iyobi yetebale anidi sewi nebere: yami sewi fits'umina k'ini; igiziabiherinimi yemifera; kekifatimi yerak'e nebere. : sebatimi wenidochi sositimi setochi lijochi tewelidewileti neberi. : habitumi sebat shihi begochi; sositi shihimi gimelochi; amisiti metomi t'imadi bere; amisiti metomi inisiti ahiyochi nebere; ijigi bizumi bariyawochi neberuti: yami sewi bemisirak'i kalu sewochi hulu yilik'i talak'i nebere. : wenidochi lijochumi hedewi beyetera beyanidanidachewi beti gibizha yaderigu neberi: sositu ihitochachewimi keinerisu gari yibeluna yit'et'u zenidi inerisu likewi yit'eruachewi neberi. : yegibizhawimi k'enochi balefu gize iyobi. minalibati lijochi bedilewi; igiziabiherinimi belibachewi sedibewi yihonali bilo yilikina yik'edisachewi neberi: iyobimi malido tenesa; inide k'wit'irachewimi hulu yemik'at'eli mesia'iti ak'erebe. inidihu iyobi huligize yaderigi neberi. : ke'iletati anidi k'eni inidihoni hone: yeamilaki lijochi beigiziabiheri fiti lemek'omi met'u; seyit'animi degimo bemekakelachewi met'a. : igiziabiherimi seyit'anini. kewedeti met'ahi? alewi. seyit'animi. midirini hulu zorihuati; beiriswami temelalesihu bilo leigiziabiheri melese. : igiziabiherimi seyit'anini. bewinu bariyayeni iyobini temeleketihewini? bemidiri layi inide irisu fits'umina k'ini; igiziabiherinimi yemifera; kekifatimi yerak'e sewi yelemi alewi. : seyit'animi leigiziabiheri inidihoni bilo meleseleti. bewinu iyobi igiziabiherini yemifera bekenitu newini? : irisunina betuni bezuriyawimi yalutini hulu alat'erihiletimini? yeijuni sira barikehiletali; kebitumi bemidiri layi bezitoali. : negeri gini ijihini zerigitehi yalewini hulu dabisi: beiwineti befithi yisedibihali. : igiziabiherimi seyit'anini. ineho leirisu yalewi hulu beijihi newi; negeri gini beirisu layi ijihini atizeriga alewi. seyit'animi keigiziabiheri fiti wet'a. : anidi k'enimi inidihoni hone: yeiyobi wenidochina setochi lijochi betalak'i wenidimachewi beti yibeluna yeweyini t'ej yit'et'u neberi. : melikitenyami wede iyobi met'ito. berewochi irisha yarisu; beat'egbachewimi ahiyochi yisamaru neberi: : yesabami sewochi adega t'alu; weseduachewimi; bilatenochunimi beseyifi sileti gedelu: inemi negirihni zenidi bichayeni amelet'ihu alewi. : irisumi gena sinageri lela met'ito. yeigiziabiheri isati kesemayi wedek'echi; begochunimi ak'at'elechi; t'ebak'iwochinimi belachi: inemi negirihni zenidi bichayeni amelet'ihu alewi. : irisumi gena sinageri lela met'ito. keledawiyani besositi redifi tekeflewi begimelochi layi adega t'alu; weseduachewimi; bilatenochunimi beseyifi sileti gedelu: inemi negirihni zenidi bichayeni amelet'ihu alewi. : irisumi gena sinageri lela met'ito. wenidochina setochi lijochihi betalak'i wenidimachewi beti yibeluna yeweyini t'ej yit'et'u neberi: : inehomi; 'awilo nefasi kemidire beda met'ito yebetuni aratuni ma'izeni metawi; bebilatenochumi layi wedek'e; motumi: inemi negirihni zenidi bichayeni amelet'ihu alewi. : iyobimi tenesa megonats'efiyawinimi k'edede; rasunimi telach'e; bemidiri layi tedefito segede: : inidihimi ale. rak'uteni keinate mahits'eni wet'ichalehu;

rak'utenimi wedeziya imelesalehu: igiziabiheri set'e; igiziabiherimi nesa: yeigiziabiheri simi yetebareke yihuni. : bezihi hulu iyobi alibedelemi; leigiziabiherimi sinifinani aliset'emi.

ke'iletati anidi k'eni inidihoni hone: yeamilaki lijochi beigiziabiheri fiti lemek'omi met'u; seyit'anini degimo beigiziabiheri fiti lemek'omi bemekakelachewi met'a. : igiziabiherimi seyit'anini. kewedeti met'ahi? alewi. seyit'anini. bemidiri layi zorihu; beiriswami temelalesihu bilo leigiziabiheri melese. : igiziabiherimi seyit'anini. bewinu bariyayeni iyobini temeleketihewini? bemidiri layi inide irisu fits'umina k'ini; igiziabiherinimi yemifera; kekifatimi yerak'e sewi yelemi: bekenitumi at'efawi zenidi anite beirisu layi minimi bitanik'esak'isenyi; isike ahuni fits'uminetuni yizoali. : seyit'animi meliso igiziabiherini. k'uribeti sile k'uribeti newi: sewi yalewini hulu sile hiyi-wetu yiset'ali. : negeri gini ahuni ijihini zerigitehi at'initunina sigawini dabisi: beiwineti befithi yisedibihali alewi. : igiziabiheri seyit'anini. hiyiwetuni tewewi iniji ineho; irisu beijihi newi alewi. : seyit'animi keigiziabiheri fiti wet'a; iyobinimi keigiru ch'ama jemiro isike anatu diresi bekifu k'wisili metawi. : sigawinimi yifik'ibeti zenidi geli wesede; beamedimi layi tek'emet'e. : mistumi. isike ahuni fits'uminetihini yizehalini? igiziabiherini sidebina muti alechiwi. (yemik'et'ilewi kegiriki yetech'emere newi) dagimenya igiziabiherini t'ik'iti werati deji it'enawalehu: dagimenyami mekerawini itagesewalehu; yek'edimo nuroyenimi tesifa aderigewalehu tilalehini? alechiwi. inidezhisa inidatili kezihni 'alemi ineho simi at'erarhi t'efa: setochi lijochena wenidochi lijochemi motu inesi zet'enyi weri saregizi samit'i siwelidi sayirebunyi sayit'ek'imuny bekenitu dekemihu alechi. anitemi begimili tewit'ehi betili tekebibihi tinoralehi: leliti hulu sitizabiri tadiralehi. ine gini iyezorihu ik'elawit'alehu. keanidu ageri wede anidu ageri keanidu beti wede anidu beti ihedalehu: kekikame beine layi kale kechigiremi arifi zenidi ket'wati jemiro ts'ehayi isikigebe diresi it'ebik'alehu: ahuni gini igiziabiherini yemayigebe k'ali tenagirehewi muti alechi. : irisu gini anichi kesenefochi setochi inide aniditu tenagerishi: keigiziabiheri iji melikamuni tek'ebelini; kifu negerinisi anik'ebelimini? alati. bezihi hulu iyobi bekeniferu alibedelemi. : sositumi yeiyobi wedajochi yihini yederesebetini kifu negeri hulu semitewi keyeagerachewi met'u: inerisumi temanawiw elifazi; shuhawiw belidadosi; ne'imatawisi sofari neberu. inerisumi liyazinuletina liyats'ananuti beandineti wede irisu lememit'ati tesimamu. : keruk'imi honewi 'ayinachewini banesu gize alawek'utimi: dimits'achewinimi asemitewi alek'esu: iyanidanidachewimi megonats'efiyachewini k'ededu; wede layimi wede rasachewi layi tibiya nesenesu. : sebat k'enina sebat lelitimi keirisu gari bemidiri layi tek'emet'u: himemumi ijigi inide beza ayitewalina keinerisu anidi k'ali yeminagerewi alineberemi.

keziyami behwala iyobi afuni kefito yeteweledet-
betini k'eni regeme. : iyobimi melese inidihi
ale. : ya yeteweledihubeti k'eni yit'ifa; yami.
wenidi liji tets'enesa yetebalebeti leleti. : ya k'eni
ch'elema yihuni: igiziabiheri kelayi ayimeliketewi;
birihanimi ayibirabeti. : ch'elemana yemoti t'ila
yerasachewi genizebi yadiriguti: damenami yire-
fibeti: yek'eni ch'elema hulu yasiferawi. : yani
leleti ch'elema yiyazewi: be' ametu k' enochi mekakeli
desi ayibelewi: bewerochi wisit'i gebito ayik'ot'eri.
: ineho; ya leleti mekani yihuni: ililita ayigiba-
beti. : lewatanini lemanik'esak'esi yetezegaju
k'enuni yemiregimu yirigemuti. : at'ibiya koke-
bochi yich'elimu: birihanini bit'ebabek'i ayaginyewi;
yenigatinimi k'inidibi ayiwi: : yeanateni mahits'eni
deji alizagamina; mekeranini ka'ayani alisewerem-
ina. : bemahits'eni salehu sile mini alimoti-
humi? kehodisi bewet'ahu gize fet'innye sile mini
alit'efahumi? : gwilibetochi sile mini tek'elbelunyi?
t'utisi sile mini t'ebahu? : ahuni tenyiche zimi bal-
ihu neberi: anik'elafiche barefihu neberi: : yef-
eresewini lerasachewi kemiseruti kemidiri negesi-
tatina mekarochi gari; weyimi betachewini biri ke-
molu werik'imi kalachewi mekwaninini gari; : wey-
imi inide tek'ebere ch'inigafi; birihanimi inidalayu
hits'anati behonihu neberi. : kifuwochi beziya
menadedachewini yitewalu: beziyami dekamochi
yifaralu. : beziya gizontenyochi beanidineti tezilelwi
tek'emut'ewali: yeasich'enak'iwini dimits'i ayise-
mumi. : tanashina talak'i beziya alu: bariyami
kegetawi nets'a wet'itoali. : bemekera laluti biri-
hani; nefisachewi merara lehonechibachewi; : yete-
sewere habitini kemik'ofuru yilik'i motini lemit'ebik'u
lemayagenyutimi; : mek'abirini bagenyu gize beililita
desi lemilachewi; hasetinimi lemiyaderigu hiyiweti
sile mini tset'e? : menigedu letesewerebeti sewi;
igiziabiherimi beat'iri lat'erewi birihami sile mini
tset'e? : keinijeraye befiti lik'isoye met'itoalina;
ch'uhetemi inide wiha fesisoali. : yeferahumi negeri
met'itobinyalina; yedenegat'ihubetimi derisobinyali.
: tezeliye alitek'emut'ihumi; alitemamenihumi; alare-
fihumi: negeri gini mekera met'abinyi.

temanawiwimi elifazi melese inidihimi ale. :
anidi sewi keanite gari yinageri zenidi bimokiri
tik'eyemalehini? k'aliniisi kemenageri lik'eri yemichili
mani newi? : ineho; anite bizuwochini tasitemiri
neberi; yedekemutinimi ijochi tabereta neberi; :
k'alihy yemisenakelewini yasinasa neberi; anitemi
yemibirekerekewini gwilibeti tats'ena neberi. :
ahuni gini beanite layi met'itoali; anitemi dekemihy
derisobihali; anitemi techegerihy. : amilakihini
mefiratihy mets'inanatihy; yek'ininetihimi menigedi
tesifahy ayidelemihy? : ibakihy asibi; nits'uhi hono
yet'efa mani newi? kelibe k'inisi yetedemesese mani
newi? : ine inidayehy; hat'iatinyi yemiyarisy; mekera-
nini yemizeru yihininu yach'idalu. : beigiziabiheri
isitiniyasi yit'efalu; bek'wit'awimi menifesi yalik'alu.
: yeanyibesa ch'uheti; yech'uwhi anyibesa dimits'i;

yeanyibesa deboli t'irisi tesebabere. : aroge anyibesa
adeni bemat'ati yimotali; yeanyibesayitumi giligelochi
yibetenalu. : leinemi bemisit'iri k'ali met'alinyi;
joroyemi shukishukitawini semachi. : beleliti
hilimi asabi sinasa; yek'ebedemi inik'ilifi besewi layi
siwedik'i; : at'initeni hulu yanawet'u dinigat'ena
menik'et'ik'et'i wedek'ubinyi. : menifesimi befiti
alefe: yesigaye t'egwiri k'ome. : irisumi k'ome;
melikuni gini lemeleyeti alichalihumi; misalemi
be'ayine fiti nebere: yezimita dimits'i semahu. :
bewinu sewi beigiziabiheri fiti ts'adik'i lihoni; weyisi
sewi befet'ariwi fiti linets'a yichilalini? : ineho;
bebariyawochu ayitamenimi: melaikitunimi sinifina
yikesisachewali: : yilik'unisi bech'ik'a beti yeminoru;
meseretachewi betibiyay wisit'i yehone; kebili befiti
yemich'efek'u inideti yihonu? : bet'iwatina bemata
mekakeli yisebaberu: manimi sayasibi lezelalemi
yit'efalu. : gemedachewi yetenek'ele ayidelemihy?
alet'ibebimi yimotalu.

ahunimi t'ira: yemimelisilihi aleni? kek'idusanisi
wedemachewi tizoralehi? : senefuni k'witi k'witi
yigedilewali; senefunimi k'ini'ati yat'efawali. : senefi
sewi siri sedido ayehtu; dinigetimi menoriyaw-
ini regemihu. : lijochumi kedehinineti rik'ewali;
beberimi wisit'i teregit'ewali; yemitadegachewimi
yelemi. : yesesebewinimi rabitenya yibelawali;
keishohimi wisit'i inikwa yawet'awali: yetet'ema
habitachewini wat'e. : chigiri ketibiyay ayimet'ami;
mekeram kimereti ayibek'ilimi: : yeamora gilige-
lochi gini wede layi iyebereru kefi inidilu; sewi
inidihu lemekera tewelidoali. : ine gini igiziabi-
herini ilemini neberi; negerenime wede igiziabi-
heri ak'eribi neberi. : yemayimererewini talak'i
negerina yemayik'ot'erewini teamirati yaderi-
gali. : bemidiri layi zinabini yiset'ali; beirishami
layi wiha yilikali. : yetewaredutini wede layi
yawet'ali; hazenitenyochinimi ledehinineti kefi kefi
yaderigachewali. : ijachewimi mikirachewini iniday-
ifets'imi yetenikolenyochini asabi kenitu yaderige-
wali. : t'ebibanini betenikolachewi yiyizachewali:
yet'emamochinimi mikiri yizerezirali. : bek'eni
ch'elemani yagenyalu; bek'etirimi gize beleliti inidalu
yirimesemesalu. : dihawinimi keafachewi seyifi ke-
hayalumi iji yadinewali. : lemisikinumi tesifa alewi:
kifati gini afiwan tizegalechi. : ineho; igiziabi-
heri yemigesits'ewi sewi misiguni newi: silezihi hu-
luni yemichilewini yeamilakini tegisats'i atinak'i. :
irisu yisebirali; yit'eginimali: yak'osilali; ijochumi
yifewisalu. : besidisiti kifu negeri wisit'i yadinihali;
besabatimi wisit'i kifati atinekahimi. : berabi gize ke-
moti; beselifimi keseyifi iji yadinihali. : kemilasi jirafi
tiseweralehi: t'ifatimi simet'a atiferami. : bet'ifatina
berabi layi tsilik'alehi: kemidire beda arawitimi at-
iferami: : k'ali kidanhi kemidire beda dinigayi
gari yihonalina: yemidire bedami arawiti keanite
gari yisimamaluna. : dinikwanihimi beselami inidi-
honi tawik'alehi: berethini tigobenyalehi anidachimi
ayigodilibihimi. : zerihimi talak'i inidihoni; tiwilidi-
himi inide midiri sari inidihoni tawik'alehi. : be-
weratu yeihilu nedo wede awidima inidigeba; bere-

jimi 'idime wede mek'abiri tigebelehi. : ineho; yihichini meremerini; yesemanewimi yihi newi: anite gini anidachi seritehi inide hone lerasihi iwek'ewi.

6

iyobimi melese inidihimi ale. : tikazeye minewi betemezene noro! mekerayemi hulu minewi bemizani layi betederege noro! : kebahiri ashewa yilik'i yikebidi neberina: silezihi k'ale defari honoali. : huluni yemichili yeamilaki filats'a besigaye wisit'i newi; merizunimi nefise tit'e'alechi: yeigiziabiheri dinigat'e belaye teselifoali. : bewinu yemeda ahiya sari salewi yich'ohalini? weyisi bere geleba salewi yich'ohalini? : yemayit'afit'isi negeri yale ch'ewi yibelalini? weyisi yeinik'ulali wiha yit'imalini? : sewinete tinekawi zenidi inibi alechwi: inidemi-yasits'eyifi mebili honebinyi. : limenaye minewi bedereselinyi! igiziabiherimi minyoteni minewi beset'enyi! : igiziabiherimi yadek'enyi zenidi iju-nisi lek'iko yat'efanyi zenidi wedido bihoni noro! : mets'inanati behonelinyi neberi: bemayirara himemi haseti baderegihu neberi; yek'idusuni k'ali alikadihumina. : it'ebik'i zenidi gwilibete minidiri newi? itagesimi zenidi fits'ameye minidiri newi? : gwilibete yedinigayi gwilibeti newini? sigayesi inide nasi newini? : bewinu redieti beine inidelele t'ibebimi hulu keine zenidi inide tebarere ayidelemi? : huluni yemichilewini yeamilakini mefirati lemitewi; lemezali lek'erebewi sinikwa wedaju cherinetini liyasayi yigebali. : wenidimoche inide fefa; inidemiyalifi fefa hasetenyochoi honubuni; : keberedo yetenesa deferesu; amedayimi tesewerebachewi: : ts'ehayi betekosechi gize yiderik'alu: bemuk'etimi gize kesifirachewi yit'efalu. : beyedarichachewimi yemihedu negadewochi feke'k'i yilalu: wede bereha wet'itewi yit'efalu. : yetemani negadewochi temeleteku; yesaba menigedenyochimi tet'ebabek'uachewi. : tesifa adirigewachewi neberina aferu: wedeziya deresu; ifiretini yazachewi. : ahunimi inanite inidezihu honachihwali: mekerayeni ayitachihu ferachihu. : bewinu. anidachi negeri amit'ulinyi: weyisi. ke-bilit'iginachihu sit'ota ak'iribulinyi: : weyisi. ket'elate iji asit'ulinyi: weyisi. keasich'enak'owi iji adinunyi alihwachihuni? : asitemirunyi; inemi zimi ilalehu: yete-sasatihutini nigerunyi. : yek'inineti k'ali inideti hayilenya newi! yeananite mugiti gini mini yigesits'ali? : tesifa yelelewi sewi nigigiri inide nefasi newina k'aleni tigesits'u zenidi tasibalachihuni? : bediha adegu layi it'a tit'at'alalachihi: leweda-jochachihumi gwidigawit'ok'ifiralachihu. : ahunimi; ibakachihu; wede ine temeliketu: befitachihumi haseti alinagerimi. : ibakachihu; temelesu: bedeli ayihuni: ts'idik'e bezihi negeri newina anidi gize temelesu. : bewinu beanidebete bedeli yigenyalini? afesi tenikolini yileyi zenidi ayichilimini?

7

bemidiri layi yesewi hiyiweti biritu selifi ayidelemi-ni? weratumi inide minidenya werati ayidelemi-ni?

: ageligayi t'ila inidemimenyi; minidenyami demewezuni inidemit'ebik'i; : inidihu 'it'aye yekenitu werati honebinyi; yedikamimi leliti tewesenechilinyi. : betenyahu gize. meche inesalehu? ilalehu. lelitu gini yirezimali; isikinega diresimi igelebabet'alehu. : sigaye tilina gwali lebisoi: k'uribete yafekefikali inide genami yimegilali. : zemene keshemane meweriweriya yilik'i yichekwilali; yale tesifami yalik'ali. : hiyiwete isitinifasi inide hone asibi: 'ayine melikami negerini keinigidihi wedihi ayayimi. : yemiayenyi sewi 'ayini keinigidihi wedihi ayayenyimi: 'ayinihi beine layi yihonali; inemi aligenyimi. : demena tebetino inidemit'efa; inidihu wede sioli yemiweridi dagimanya ayiwet'ami. : wede betu dagimanya aymelesimi; sifirawimi dagimanya ayawik'ewimi. : silezihimi afeni alikelekilimi: bemenifese ch'linik'etini inageralehu: benefise mireti behazeni anigoragwiralehu. : t'ebak'i tasinesabinyi zenidi; ine bahiri weyisi aniberi nenyini? : inemi. aligaye yats'inaananyali; menyitayemi yehazeni inigwirigwiroeyi yak'elilinyali balihu gize; : anite behilimi tasiferananyalehi; beraiyimi tasidenegit'enyalehi: : nefisemi keat'inite yilik'i metanek'inina motini meret'echi. : hiyiweteni nak'ihwati: lezelalemi linori aliwedidimi. yehiyiwete zemeni isitinifasi newina tewenyi. : sewi minidiri newi takebirewi zenidi; libihini tit'ilibeti zenidi; : maleda maledasi tigobeneyewi zenidi; huligizesi tifetatenehi zenidi? : yematitewenyi isike meche newi? mirak'enis isikiwit'i dresi yematilek'ik'enyi isike meche newi? : sewini yemitit'ebik'i hoyi; bediyesi inide hone mini ladrigilili? sile mini ineni leanite 'alama aderegihenyi? sile mini ine shekimi honihubihini? : sile mini metelalefeni yik'iri atilimi? hat'iatenisi sile mini atasiwegidilinyimi? ahuni bemidiri wisi'ti itenyalehu: maleda tifeligenyalehi; atagenyenyimi.

8

shuhawiwimi belidadosi melese inidihimi ale. : isike meche yihini tinageralehi? yeafihisi k'ali isike meche inide 'awilo nefasi yihonali? : bewinu igiziabiheri firidini yat'amimalini? hulunimi yemichili amilaki ts'idik'ini yat'amimalini? : lijochihi bedilewiti inide hone; irisu bebedelachewi iji t'iloachewali. : igiziabiherini bitigesegisi; hulunimi yemichilewini amilaki bitilemini; : nits'uhina k'ini bitihoni; beiwineti ahuni sile anite yinek'ali; yets'idik'ihinimi menoriya yakenawiniliali. : jimarehi tanashi bihonimi inikwa fits'amehi ijigi yibezali. : zemenachini bemidiri layi inide t'ila newina inya yetinaniti bichaneni: minimi anawik'imi: silezihiki yek'edemewini tiwilidi t'eyik'i; abatochachewimi lemeremeruti negeri tiga: : inerisu yemiyasitemiruhina yeminegirihi; k'alinihi kelibachewi yemiyawet'u ayidelumini? : bewinu denigeli regiregi belebeti mereti yibek'ilalini? weyisi ket'ema wiha belebeti bota yilemelimalini? : gena silemelimi sayik'oret'imi; keatikiliti hulu befiti yiderik'ali. : igiziabiherini yemiresu hulu fits'ameachewi inidihu newi: yezinigumi sewi tesifa yit'efali. : tesifawi yik'oret'ali; iminetumi inide shereriti beti yihonali. : betuni yidegife-

wali; ayik'omiletimi: yiyizewimali; ayits'enaletimi. : ts'ehayimi sayitekwise yilemelimali; ch'afumi beat-akilitu bota yiwet'ali. : bedinigayi kimiri layi siru yit'emet'emali: yedinigayochuni bota yimeleketal. : kebotawi bit'efa. alayehuhimi bilo yikidewali. : ineho; yemenigedu desita inidihi newi: lelochimi kemereti yibek'ilalu. : ineho; igiziabiheri fits'umuni sewi ayit'ilewimi; yehat'iatenyochinimi iji ayabere-tami. : afihini inide gena sak'i yimolali; keniferochi-hinimi ililita yimolali. : yemit'eluhu ifireti yibisalelu: yehat'iatenyochimi dinikwani ayigenyimi.

9

iyobimi melese inidihimi ale. : beiwineti inidihi inide hone awek'ihu: sewisi begiziabiheri fiti ts'adik'i mehoni inideti yichilali? : keirisu gari yikerakeri zenidi biwedidi; keshihi negeri aniduni memelese ayichilimi. : libu t'ebibi; hayilumi talak'i newi: defitrositi bedehana yehede mani newi? : terarochini yinek'itali: ayawik'utimi: bek'wit'awimi yigelebit'achewali. : midirini kesifirawi yanawit'atali; misesochiwami yinik'et'ek'et'alu. : ts'ehayini yazizatali; atiwet'amimi: kewakibitinimi yatimali. : semayati bichawini yizeregali; behahirumi ma'ibeli layi yiregit'ali. : dibi yemibalewini kokebina oriyoni yemibalewini kokebi; sebatunimi kewakibiti; bedebubimi bekuli yalutini yekewakibiti maderiya-wochi seritalo. : yemayimeremewini talalak'i negeri; yemayik'ot'erewinimi teamirati yaderigali. : ineho; bimet'abinyi alayewimi: biyalifibinyimi alawik'ewimi. : ineho; fet'ino binet'ik'i yemikele-ilewi mani newi? irisunisi. mini taderigalehi? yemilewi mani newi? : igiziabiheri k'wit'awini ayimelisimi: keirisu betachi re'abini yemiredu yiwaredalu. : yilik'unisi imelisileti zenidi; k'alenisi befitu imerit'i zenidi ine mani nenyi? : ts'adik'i bihoni noro alimelisileti neberi: wede ferajemi ilemini neberi. : bit'erawi irisumi bimelisilinyi noro; k'aleni inide sema alaminimi neberi. : be'awilo nefasi yisebirenyali; k'wisilenimi yale mikiniyati yabezali. : itenefisi zenidi ayitewenyimi; negeri gini merarani negeri at'igibonyali. : yehayili negeri bihoni irisu hayali newi: yefiridi negeri bihoni. gizeni wesanyu mani newi? yilali. : ts'adik'i bihoni afe yiwek'iseniyali: fits'umimi bihoni t'emama yaderigenyali. : fits'umi nenyi rasenimi alimeleke-timi: hiyiwetenimi inik'atalehu. : yihi hulu anidi newi: silezihi. fits'umaninina kifuwochini yat'efali ilalehu. : mek'isefitu fet'ino bigedili; benits'uhani fetena yisalek'ali. : midiri behat'iani jiji taset'italechi: yeyerajochiwani fiti shefinoali: irisu kalihone mani newi? : zemene kemirof'i sewi yilik'i yifet'inali: yisheshali; melikaminimi ayayimi. : yedenigeli tanikwa inidimifet'ini; nisirimu wede nit'ik'i yawi inidimiberiri yalifali. : ine. yehazeni inigwirig-wiroyeni iresalehu: fiteni melishe its'inaanalehu bili; : nits'uhi inidemataderigenyi ine awik'alehuna kemekeraye hulu iferalahu. : bedelenya inidemi-honi sewi ihonalehu: sile minisi bekenuiti ideki-malehu? : beamedayi wisit'i bitat'ebi; ijochenimi ijigi banets'a; : beazek'iti wisit'i taset'imenyalehi; libisemi yits'eyefenyali. : inidimelisileti abireni wede firidi

inigeza zenidi; irisu inide ine sewi ayidelemi. : ijuni behuletachini layi yemianori danya bemekakela-chini minewi betegenye! : betiruni keine layi yarik'i; girimawimi ayasiferanyi: : inagerimi neberi; alifer-awimimi neberi: berase inidihi ayidelehumana.

10

nefise hiyiweteni selechechati: yehazeni inig-wirigwiroyeni ilek'ewalehu: benefisemi mireti inageralehu. : igiziabiherini inidihi ilewalehu. atifiredibinyi: yemitikerakerenyi lemini inide hone nigerinyi. : litasich'enik'ina eyijihini sira litinik'i yehat'ianinisi mikiri litabera beanite zenidi melikami newini? : bewinu yesiga 'ayini alehini? weyisi sewi inidemiayai tayalehini? : : weyisi kifateni tifelalegi zenidi; hat'iatenimi timeremiri zenidi; zemenihi inide sewi zemeni newini? weyisi 'ametatihi inide sewi 'ametati nachewini? : kezihimi belayi bedelenya inidalihonihu; keijihimi yemiyadini inidelele anite tawik'alehi. : ijihi lewesechinyi serachinyimi: keziyami behwala zorehi tat'efanyi zenidi felegihi. : inide ch'ik'a adirigehi inide lewesihenyi asibi: wede tibiyami timeliseniyalehini? : bewinu inide weteti alafesiheniyimini? inide irigosi alaregahenyimini? : k'uribetina siga alebesiheniyi; beat'initina bejimatimi at'enikerihenyi. : hiyiwetina cherineti aderegihilinyi: megobinyetihimi menifenesi t'ebek'echi. : inezihin-imi negerochi belibih wisit'i sewerihi. yihi hulu beasabihi inidale awik'alehu. : hat'iatu bisera anite timeleketenyalehi: kehat'iatemi nits'uhi ataderigeny-imi. : bedelenya bihoni weyolinyi: ts'adik'imi bihoni raseni alanasami: gwisik'wilinani temolichalehu; mekerayenimi temelichalehu. : rasemi kefi kefi bili inide anibesa tadinenyalehi: temelisehimi dinik'i negeri tadirigibinyalehi : misikirochihini tadisibinyalehi: k'wit'ahinimi tabezabinyalehi: ch'ifira bech'ifira layi tich'emiribinyalehi. : sile mini kemahits'eni awet'ahenyi? 'ayini sayayenyi minewi bemotihu. : inidalinebere behonihu: kemahits'enimi wede mek'abiri bewesedunyi. : yehiyiwete zemeni t'ik'iti ayidelemeni? : wedemalimelesibeti sifira; wede ch'elemana wede moti t'ila midiri; : inide ch'elemami wede ch'elemechi; siri'atimi wedelelebatu wede moti t'ila; birihanwami inide ch'elemu wede hone midiri salihedi; t'ik'iti its'inana zenidi tewenyi; lik'ek'enyimi.

11

ne'imatawiwimi sofari meleisi inidihimi ale. : be-winu lek'ali bizati melisi mesit'eti ayigebamini? wey-isi tenagari sewi inide ts'adik'i yik'ot'eralini? : timik-ihithisi sewochini zimi yasenyachewalini? bitisalek'isi yemiyasafirihiyi yelemeni? : anite. timihirite yetet'ara newi; be'ayinihimi fiti nits'uhi nenyi tialalehi. : minewi igiziabiheri binagerihil! beanitemi layi keniferuni bifefti! : yet'ibebuni misit'iri bigelit'ilihil! masitewalu bazu newina. igiziabiheri lebedelili kemigebawu anasano inidemiayasikefilihi iwek'i. : yeigiziabiherini t'ilik'i negeri litimeremiri tichilale-hini? weyisi huluni yemichili amilaki fets'imehi

litimeremiri tichilalehine? : kesemayi yilik'i kefi yilali: mini litaderigi tichilalehi? kesiolimi yilik'i yit'elik'ali: mini litawik'i tichilalehi? : rizimetu kemidiri yilik'i yirezimali; kebahirimi yilik'i yisefali. : irisu biyalifi; bizegami; gubaanimi bisebesibi; yemikelekilewi mani newi? : minaminitetwochini sewochi yawik'alina; bedelinimi siyayi zimi bilo ayimeleketimi. : yemeda ahiya giligeli sewi hono biweledi; yani gize kenitu sewi t'ibebini yagenyali. :14 : beijihi bedeli binori arik'ewi: bedinikwanihimi hat'iatu ayinuri: anite libihini k'ini bitaderigi; ijihinimi wede irisu bitizerega; : beziyani gize beiwineti fithihini yale newiri tanesalehi: tiberetalehi; atiferamimi. : mekharaninimi tiresalehi: inidalefe wiha tasibewalehi. : kek'itiri yilik'i hiyiwetithi yiberali: ch'elemami bihoni inide t'iwati yihonali. : tesifami silalehi tezelihi tik'emet'alehi: bezuriyahi timelekatalehi; bedehininetimi tarifalehi. : titenyalehi; yemiyasiferahimi yelemi: bizu sewochimi limena yak'eribulihali. : yekifuwochi 'ayini gini tich'elimalechi: yemisheshubetinimi yat'alu; tesifachewimi nefisachewini mawit'ati newi.

12

iyobimi melese inidihimi ale. : beirigit' inanite 'ayinetenyochi sewochi nachehu: t'ibebimi keinanite gari yimotali. : negeri gini ine degimo inide inanite masitewali alenyi: keinanitemi yemanisi ayidelehumi: inidezihi yalewini negeri yemayawik'i mani newi? : igiziabiherini yet'erahu irisumi yemeleselinyi ine lebalinjerawi mesalek'ia inidemihoni sewi honyalehu: ts'adik'ina fits'umi sewi mesalek'ia honoali. : tezeliho bemik'emet' sewi asabi mekera yinak'ali: negeri gini igiruni liyadit'ewi tezega-jitoali. : yek'emanyochi dinikwani bedehinineti yinorali; igiziabiherinimi yemiyasik'ot'u tezeliweli tek'emit'ewali: igiziabiheri huluni bejjachewi amit'itolachewali. : ahuni gini inisisochoini t'eyik'i; yasitemiruhimali: yesemayinimi wefochi t'eyik'i; yinegiruhimali. : weyimi lemidiri tenageri; irisuwami tasitemirihalechi: yebahirimi 'asawochi yinegiruhali. : yeigiziabiheri iji yihini inidaderege keinezihili hulu yemayawik'i mani newi? : yehiyawani hulu nefisi yesewimi hulu menefisi bejiu nati. : milasi mebilini inidemik'emisi; joro k'alini yemileyi ayidelemini? : beshimigilina gize t'ibebi; bezemenisi rizimeti masitewali yigenyali. : beigiziabiheri zenidi t'ibebina hayili ale: leirisu mikirina masitewali alewi. : ineho; yiferisali; yeferesewimi temeliso ayiserami: besewimi bizagabeti yemikefitleti yelemi. : ineho; wihochuni yikelekilali; inerisumi yiderik'alu: inide gena yisedidachewali; midiritunimi yigelebit'alu. : hayilina t'ibebi beirisu zenidi nachewi: yemisitewina yemiyasitewi leirisu nachewi. : mekarochinimi inide zerefa yiwesidachewali; ferajochinimi yasabidali. : yenegesitatinimi isirati yifetali; wegebachewinimi bemetat'ek'ia yasirachewali. : kahinatini inide zerefa yiwesidachewali; hayalaninimi yigelebit'achewali. : ketamenu sewochimi k'wanik'wani yarik'ali; yeshimagilewochinimi masitewali yiwesidibachewali. : bealek'ochi layi nik'etini yafesisali; yebirituwochinimi metat'ek'ia

yalalali. : t'ilik'i negeri kech'elema yigelit'ali; yemotinimi t'ila wede birihani yawet'ali. : ahizabini kefi kefi yaderigali; inerisunimi yat'efali: ahizabinimi yasefali; inerisunimi yafelisachewali. : kemidiri ahizabi alek'ochi zenidi masitewalini yiwesidali; menigedimi belebebi bereha yak'ibezebizachewali. : birihanimi sayinori bech'elema yirimesemesalu: inide sekarami yak'ibezebezal.

13

ineho; yihini hulu 'ayine ayechi: joroyemi semita asitewalechiwi. : inanite yemitawik'utini ine degimo awik'alehu: keinanite yemanisi ayidelehumi. : negeri gini huluni lemichili amilaki menageri ifeligalehu; keigiziabiherimi gari leme-wak'esi isahalehu. : inanite gini behasati lebach'ochi nachihu: hulachihu yematit'ek'imu bale medihan-itochi nachihu. : minewi zimi bilachihu bitinoru! yihi t'ibebi behonelachihu neberi. : ahunimi kirikireni simu; yekeniferenimi mugiti adimit'u. : bewinu sile igiziabiheri hasetini tinageralachi-huni? sile irisumi shingelani taweralachihuni? : lefitusi tadelalachihuni? sile igiziabiherisi tikerak-eralachihuni? : bimeremirachihusi melikami yihonilichihwalini? weyisi besewi inidemitisalek'u tisalek'ubetalachihuni? : besiwiri lesewi fiti bitadelu zelefa yizelifachihwali. : kibirisi ayasiferachihumi? girimawisi ayiwedik'ibachihumi? : misilewochachihu yeamed misalewochi nachewi: mishigochachihu yech'ika mishigochi nachewi. : zimi belu; inagerimi zenidi tewuny: yehonewi negeri yimit'abinyi. : sigayeni bet'irise iyizalehu; hiyiweteni beije anoralehu. : ineho; bigedilenyi sinikwa irisuni beti'igisiti it'ebabek'alehu: negeri gini menigedeni befitu ats'enalehu. : zinigu sewi befitu ayyigebamina irisu medihaniti yihonilinyali. : negereni tegitachihu simu; misikirinetenimi bejoroachihu adimit'u. : ineho; mugiteni azegajichalehu. inidemits'edik'imi awik'alehu. : keinesi gari yemifaredi mani newi? ahuni ine zimi bili motalehu. : negeri gini huleti negeri atadirigibinyi: yeziyani gize kefitihi alisewerimi: : ijihini keine arik'i: girimahimi atasidenigit'enyi. : kezinyami behwala t'iranyi; inemi imelisilalehu. weyimi ine linageri; anitemi melisilinyi. : yalebinyisi bedelina hat'iatu mini yahili newi? metelalefenina hat'iateni asitawik'enyi. : fithini keine yesewer-ih; inide t'elathimi yek'ot'erihenyi sile mini newi? : yeregefewini k'it'eli tasich'enik'alehini? weyisi yederek'ewini 'ibik'i tasadidalehini? : yemerere negeri ts'ifehinyalinala: yehits'aninetenimi hat'iatu tawerisenyalahi. : igirenimi beigiri ginidi agibitehali; menigedenimi hulu merimirehali: yeigireni figlega wesinehali. : ine inidemit'efa besibasa negeri; bilimi inidemibelawi libisi nenyi.

14

keseti yeteweleda sewi yehiyiwetu zemeni t'ik'iti k'eni newi; mekerami yimolawali. : inide abeba yiwet'ali; yiregitalimi: inide t'ilami yisheshali; irisumi

ayits'enami. : inidezihi bale sewi layi 'ayinochihini tikefitalahini? keanites gari ineni wede firidi tagebalehini? : kerikusi negeri nits'uhani liyawet'a mani yichilali? anidi inikwa yemichili yelemi. : yesewi 'idime yetewesene newi; yewerumi k'wit'iri beante zenidi newi; irisumi litalelalefeyi yemayichilewini daricha adereghileti. : inide minidenya 'idimewi isikifets'emi diresi yarifi zenidi keirisu t'ik'iti zeweri beli. : zafi bik'oret'i degimo yak'ot'ek'wit'i zenidi; k'irinich'afumi inidayalik'i tesifa alewi. : sirumi bemidiri wisit'i biyareji; ginidumi bemereti wisit'i bi-moti; : kewiha shita yetenesa yak'ot'ek'wit'ali: inide atikiliti k'irinich'afi yawet'ali. : sewi gini yimotina yigademali: sewimi nefisuni yiset'ali; irisusi wedeti ale? : wiha kebahiri wisit'i yalik'ali: wenizumi yanisali yiderik'imali. : sewimi tenyito ayinesami: semayi isikiyalifi diresi ayinek'ami; keinik'ilifumi ayinesami. : besiolu wisit'i minewi besewerihenyi noro! k'wit'ahi isikiyalifi diresi besheshegihenyi noro! k'et'eromi adirigehi minewi basebihenyi noro! : bewinu sewi kemote temeliso hiyawo yihonalini? melewet'e isikimet'a diresi; yeselifeni zemeni hulu beti'igisiti betet'ebabek'ihu neberi. : bet'erahenyina bemelesihulihni neberi: yeijihinimi sira betemenyehewi neberi. : ahuni gini irimijayeni k'ot'irehewali: hat'iatenimi tit'ebabek'alehi. : metalalife bekeret'iti wisit'i tatimoali; hat'iatenimi lebit'ehibetali. : terara siwedik'i yit'efali; 'aletumi kesifirawo yifelisali: : wihochi dinigayochuni yifik'alu: fesashochumi yemidiruni aferi yiwesidalu: inidihu yenisuni tesifa tat'efawalehi. : lezelalemi tashenifewalehi; irisumi yalifali: fituni tilewit'alehi; irisunimi tisedidewalehi. : lijochu bibeiru ayawik'imi: biwaredumi ayayimi. : negeri gini yegeza sigawi himemi bicha yisemawali; lerasumi bicha yalek'isali. chi

15

temanawiwimi elifazi melese inidihimi ale. : bewinu t'ebibi sewi inide nifasi behone iwik'eti yimelisalini? behodusi yemisirak'ini nefasi yimolalini? : kemayireba negeri; weyisi kemayit'ek'imi nigigiri gari yiwak'esalini? : anitemi igiziabiherini mafirati taferisalehi: beigiziabiheri fiti amilikoni tasik'erahehi. : bedelili afihini yasitemirewali; yetenikolenyochinimi anidebeti timerit'alehi. : yemiferidibihni afihi newi inji ine ayidelehumi. keniferochihimi yimesekirubihali. : bewinu mejemeriya yeteweledihni sewi anite nehini? weyisi keterarochi bfiti tets'enesihini? : yeigiziabiherinisi misit'iri semitehalini? weyisi t'ibebini lebichahi adirigehalini? : inya yemanawik'ewini anite yemitawek'ewi minidiri newi? keinya zenidisi yetelewi yemitasitewilewi minidiri newi? : be'idime keabatihi yemibelit'u shibetimi yalachewi shimagilewochimi keinya gari alu. : bewinu yeigiziabiheri mats'ananati; beyewihatimi yetenegerahi k'ali t'ik'iti newini? : libihisi lemini yiwesidihali? 'ayinochihisi lemini yigelemit'alu? : beigiziabiheri layi menifesihini isike manisati derisehi: yihinimi k'ali keafih isike mawit'ati derisehi. : nits'uhi yihoni zenidi sewi minidiri newi? ts'adik'isi yihoni zenidi keseti yeteweleda minidiri newi? : ineho; bek'idusanu sinikwa ayitamanimi: semayatimi

befitu nits'uhani ayidelumi. : yilik'unisi asits'eyafina yerekese; hat'iatinimi inide wiha yemit'et'a sewi mininya yanisi? :18 : midiritu lebichachewi taset'ita yeneberechi; : bemekakelachewimi inigida yaligebabachewi t'ebibani. keabatochachewi tek'ebilewi yetenagerutini yalisheshegutinimi; igelit'ilihalehu; simanyi: yayehutinimi inegirihalehu. : kifu sewi 'idimewini mulu; kegifenyi betemedebuleti be'ametati hulu behimemi yit'at'arali. : yemiya-denegit'i dimits'i bejorowi newi: bedehininetumi sale k'emanya yimet'abetali. : kech'elema temeliso inidiwet'a ayaminimi; seyifimi yishemik'ibetali. : tek'ibezibizomi. wedeti ale? iyale injera yileminali: yech'elema k'eni inide k'erebeti yawik'ali. : mekerana ch'ink'eti yasiferarutali: leselifi inide tezegaje nigusi yashenifutali : ijuni beigiziabiheri layi zerigitoalina; hulunimi bemichili amilaki layi defiroalina; : bedenidana anigetuna bewefiramu begashawi gwibigwibi iyesegege yimet'abetalina; : besibimi fituni kedinoalina; sibunimi bewegebu layi adirigwalina; : betefetumi ketemochi wisit'i; sewimi belebalebachewi; kimiri lemehoni betemedebu betochi wisit'i tek'emit'oolina : balet'ega ayihonimi; habitumi ayits'enami: t'ilawinimi bemidiri layi ayit'ilimi : kech'elema ayiwet'ami: nebelibalumi k'irinich'afochuni yaderik'achewali; abebawochumi yiregifalu. : wagawi kenitu negeri yihonalina rasuni iyasate bekenitu negeri ayitamemi. : k'enu sayiderisi gizewi yifets'emali; k'irinich'afumi ayilemelimimi. : inide weyini yalibeselewini zelega yaregifali: inide weyira abebawini yit'ilali. : yeziniguwochi gubae hulu let'ifati yihonali; yegubo tek'ebayochinimi dinikwani isati tibelalechi. : gudadini yits'enisalu; bedelinimi yiwelidalu; hodachewimi tenikolini yazegajali.

16

iyobimi melese inidihimi ale. : inidezihi yale 'ayineti negeri ijigi semahu: inanite hulachihu yemitatekimu ats'inanyochi nachihu. : bewinu kenitu k'ali yifets'emalini? weyisi timelisi zenidi yanesasahi minidiri newi? : ine degimo inide inanite inageri zenidi yichalenyi neberi: nefisachihu benefise fanita bihoni noro; ine beinanite layi k'ali masakati; rasenimi beinanite layi menek'inek'i betechalenyi neberi. : beafemi negeri baberetahwachihu neberi: yekenifereni mats'ananati balikelekelihami neberi. : ine binageri himame ayik'enesimi: zimimi bili keine ayiwegedimi. : ahuni gini adikimonyali: wegeninimi hulu afirisehali. : mech'emateri yimesekiribinyali: kisatemi tenesitobinyali: befitemi yimesekiribinyali. : bek'wit'awi k'ededenyi; irisumi t'elanyi: t'risochunimi afach'ebinyi: t'elate 'ayinuni afet'et'ebinyi: : inerisumi afachewini kfetubinyi: iyalaget'u gwinich'eni t'efet'efunyi: beandininetimi tesebesububinyi. : igiziabiheri let'emama sewi asalifo set'enyi; bekifuwochimi jiji t'alenyi. : tezeliye tek'emich'e neberi; irisumi seberenyi: anigenitimi yizo k'et'ek'et'enyi: inide 'alama adirigo ak'omenyi. : k'esitenyocha kebebunyi: kwilalitenimi k'oraret'; irisumi alirarami: hamoteni bemidiri layi afesese. : bek'wisili layi k'wisili ch'emerebinyi: inide hayali iye-

segege yiro't'ibinyali. : bek'uribete layi mak'i sefahu; k'enidenimi bemeleti layi anorihu. : fite kelik'iso yetenesa k'ela: yemoti t'ila be'ayinoche k'obi layi ale: : negeri gini beije 'amets'i yelemi: ts'elotemi nits'uhi newi. : midiri hoyi; demeni atikidenyi; lech'uhetemi marefiya ayihuni. : ahunimi; ineho; misikire besemayi ale; yemimesekirilinyimi beariyami newi. : ts'elote wede igiziabiheri yidiresi; 'ayinemi befitu iniba tafisisi. : yesewi liji kebalinjerawi gari inidemimi-wageti; sewi beigiziabiheri fiti lememiwageti minewi bechale! : t'ik'itochi 'amateti kalefu behwala ine wedemalimelesibeti menigedi ihedalehu.

17

menifese dekeme; zemene alek'e; mek'abirimi teze-gajitolinyali. : alagach'ochi beine zenidi alu; 'ayinemi bemasik'ot'atachewi aderechi. : ahunimi anite meyzaha honehi tewasenyi: keine gari agana yemimeta mani newi? : libachewimi inidayasitewili kelikilehewali: silezihi kefi kefi ataderigachewimi. : lebizibeza balinijerochuni asalifo yemiset'i sewi; yelijochu 'ayini yich'elimali. : lehizibimi misale aderegenyi: befitu layi ts'ik'i inidemilubeti sewi honihu. : 'ayinemi kehazeni yetenesa fezezechi; bil-itochemi hulu inide t'ila honu. : k'inochi sewochi bezihi negeri yidenek'alu; nits'uhimi beziniguwi layi yibesach'ali. : ts'adik'i gini menigeduni yat'enekirali; ijumi nits'uhi yehone sewi hayilini iyeche'emere yihedali. : negeri gini inanite hulu temelisachihu wede ine nu: beinanitemi zenidi bilihatena alagenyimi. : 'idimeye alefechi: asabena yelibе mesariya tek'oret'e. : lelituni wede k'eni yilewit'alu: birihan-umi wede ch'elema yek'erebe yimesilachewali. : tesifa baderigi sioli bete nati: minit'afenimi bech'elema zergicahalehu. : mebesibesini. anite abate nehi: tilinimi. anichi inate ihitemi nishi beyahlehu. : inigidihi tsifaye wedeti newi? tesifayenisi yemiyayi mani newi? : abireni bemeleti wisit'i sinarifi; wede sioli yiweridali.

18

shuhawiwimi belidadosi melese inidihimi ale. : isike meche k'alini tat'emidalehi? asitewili; keziyami behwala ininageraleni. : sile minisi inide inisisochi tek'ot'erini? sile minisi be'ayinihi fiti rekesini? : k'wit'a werisohali: anitesi yemotihu inide hone; midiri sile anite badima thionalechini? weyisi 'aleti kesifirawi yinek'elalini? : yehat'iatenya mebirati yit'efali; yeisatumi nebelibali bilich' aylimi. : bir-ihani bedinikwanu wisit'i yich'elimali; mebiratumi belayu yit'efali. : yehayilumi irimija tit'ebibalechi; mikirumi tit'ilewalechi. : igiru bewet'imesi tiyazalechi; bemerebimi layi yihedali. : ashikila sekonawini yiyizali; wesefenit'erimi yiberetabetali. : bemitiri layi yeshemik'ok'o gemedi; bemenigedumi layi wet'imesi leirisu tesewiralechi. : dinigat'e bezuriyawi tasiferawalechi; besite hwalawimi hona tabarirachewalechi. : hayilu berabi tidekimalechi; mek'isesitimi isikise-nakeli tezegajitoletali. : yesewinetu bilitochi yit'efalu: yemotimi bekwiri liji bilitochuni yibelali. : kemitamenibeti dinikwani yinek'elali: wede dinigat'emi ni-

gusi yasichekwilutali. : bedinikwanu wisit'i leirisu yemayihonewi yinorali: bemenoriyawimi layi dini yibetenali. : siru kebetachu yiderik'ali; ch'afumi kebelayi yiregifali. : metasebiyawu kemitiri layi yit'efali; bemedami simi ayik'eriletimi. : kebiri-hani wede ch'elema yafelisutali; ke'alemimi yasadidutali. : zerimi tiwilidimi behizibu mekakeli ayihoniletimi: bemenoriyawimi wisit'i yemik'emet'i sewi ayik'eriletimi. : yefitenyochi sewochi inide de-neget'u; inidihu yehwalenyochi sewochi sile zemenu yidenek'alu. : beiwineti yehat'iatenyochi beti inidihu nati; igiziabiherinimi yemayawik'i sewi sifira yihi newi.

19

iyobimi melese inidihimi ale. : nefiseni yemitinez-enizu; bek'alisi yemitadek'ik'unyi isike meche newi? : yihewi sitisedibunyi asiri gize newi: sitashakirunyimi alaferachihumi. : beiwinetimi yesatihu inide hone; sihitete keine gari tinoralechi. : beiwinetimi bitig-wadedubunyi; mewardeni beine layi bitikerakeru; : inigidihi igiziabiheri inide gelebet'enyi; bemerebumi inide kebebeni iwek'u. : ineho; sile tederegebunyi gifu kibich'oni manimi ayimelisilinyimi: asemichemi bit'era firidi yelenyimi. : inidalalifi menigedeni zegitotali; begodanayemi ch'elema anurobetali. : kibireni gefefenyi; zewidenimi kerase layi wesede. : bezi-hina beziyami aferesenyi; inemi hedihu: tesifayenimi inide zafi nek'elewi: : k'wit'awinimi anededebunyi; inide t'elatumi k'ot'erenyi. : serawitu abirewi met'u; menigedachewinimi belaye azegaju; bedinikwanemi zuriya seferu. : wenidimocheni keine zenidi arak'e; yemiyawik'unyimi at'ibik'ewi teleyunyi. : zemedoche tek'waret'u; wedajochemi resunyi. : bete sebochena setochi bariyawoche inide mets'atenya k'ot'erunyi: be'ayinachewimi inide inigida honihu. : bariyayeni bit'era; beafemi bak'olamit'i ayimelisilinyimi. : misite isitinifaseni t'elachi; yeinatemi mahits'eni lijochi li-menayeni t'elu. : hits'anatochi inikwa at'ek'unyi: binesami beine layi yinageralu. : amakariwoche hulu tets'eyefunyi: ine yemiwedidachewi belaye tegelebet'u. : at'inite kek'uribetena kesigaye gari tet'abek'e: didi bicha k'eritolinyi amelet'ihu. : inanite wedajochi hoyi; marunyi: yeigiziabiheri iji metitanyalechina marunyi. : sile mini inanite inide igiziabiheri tasadidunyalachihu? kesigayesi sile mini atit'egibumi? : minewi ahuni k'ale bits'afi! minewi bemets'ihafi wisit'i bitatemi! : minewi bebireti birina beirisasi be'aletu layi lezelalemi bik'erets'! : ineni gini yemibezhenyi hiyawu inide hone; be-mech'ereshami zemeni bemitiri layi inidik'omi; : yihi k'uribetemi ket'efa behwala; beziyani gize kesigaye teleyiche igiziabiherini inidayi awik'alehu. : ine rase ayewalehu; 'ayinochemi yimeleketutali; keinemi lela ayidelemi. libe bemenafek'i ziloali. : beiwineti. inideti inasadidewaleni? yenegeru siri beirisu zenidi tegenyitoali bitilu; : firidi inidale tawik'u zenidi k'wit'a yeseyifini k'it'ati yamet'alina keseyifi firu.

na'imatawimi sofari melese inidihimi ale. : silezihi bewisit'e silalewi chikola asabe timelisilinyalechi. : yemiyaasafirenyinimi tegisat'si semichalehu; yemasitewalemi menifesi yimelisilinyali. : sewi bemidiri layi ketek'emet'e; keduro zemeni jemiro; : yehat'iatenyi fukera ach'iri mehonuni yeziniguwochimi desita k'its'ibeti mehonuni atawik'umini? : keftitawi wede semayi biwet'a; rasumi isike demena biderisi; : inide fanidiya lezelalemi yit'efali: yayutimi. wedeti newi? yilalu. : inide hilimi yiberirali; irisumi ayigenyimi: inide lelitiimi raiyi yisededali. : yayachiwimi 'ayini dagimenya atayewimi: sifirawimi keinigidihi wedihi ayimeleketewimi. : lijochu dihochuni yak'olamit'alu: iju habituni yimelisali. : at'initochu bilateninetuni molitewali: negeri gini keirisu gari bemereti wisit'i yitenyali. : kifati beafu wisit'i bit'afit'i; kemilasumi betachi bisewirewi; : bit'ebik'ewimi bayitewewimi; begwirorowimi biyizewi; : mebilu beanijetu wisit'i yigelabet'ali: inide ifunyitimi hamoti bewisit'u yihonali. : yewat'ewini habiti yitefawali: igiziabiherimi kehodu wisit'i yawet'awali. : yeifunyitini merizi yit'ebali: yeibabimi milasi yigedilewali. : yemarunina yek'ibewini fesashi wenizochunimi ayimeleketimi. : yedikamuni fire sayiwit'ewi yimelisewali: inide nigidumi tirifi ayidesetimi. : dihawini asich'enik'oali; titotalimi: yaliserawinimi beti bezibizoali. : hodu 'irefitini alawek'emina yewededewi negeri aladanewimi. : irisu kebela behwala minimi aliterefemi: silez- ihi bereketu ayikenaweniletimi. : bet'egebe gaze yich'enek'ali: yechigirenyochimi hulu iji tagenyewalechi. : hoduni sayat'egibi igiziabiheri yek'wit'awini tikwisati yisedidibetali; sibelami yazenibibetali. : kebireti mesariyami yisheshali; yenasimi k'esiti yiwegawali. : irisumi yimezizewali; kesigawimi yiwet'ali: kehamotoi bilich'i bilo yiser- its'ali: firihatimi yiwedik'ibetali. : ch'elema hulu sile keberewi 'ik'a tezegajitoali: besewi afi ifi yematibali isati tibelawalechi: bedinikwanu wisit'i yek'erewi yich'enek'ibetali. : semayi hat'iatuni yigelit'ibetali; midirimi tinesabetalechi. : yebetumi balet'egineti yihedali: bek'wit'awi k'eni inide fesashi wiha yalifali. : keigiziabiheri zenidi yebedelanya sewi idili fenita; keigiziabiherimi yitemedebe risitu yihewi newi.

21

iyobimi melese inidihimi ale. : simu; k'aleni simu: yihimi mets'ananatchihu yihuni. : inageri zenidi tewunyi: ketenagerihumi behwala tesalek'u. : bewinu yehazeni inigirigwiroye lesewi inagerale- huni? alemetagesi sile mini ayigebanyimi? : wede ine temeliketu; tedenek'umi: ijachihunimi beafachihu layi anuru. : ine basebihi k'wit'iri ich'enek'alehu; ts'a'irimi sigayeni yiyizali. : sile mini hat'iatenyochi behiyiweti yinoralu? sile min- isi yerajalu? bebalet'eginetisi sile mini yiberetalu? : zerachewi keinerisu gari ts'enito yinoralu; li- jochachewimi be'ayinachewi fiti nachevi. : be- tachewi kefirihati wet'ito yetamene newi; yeigiziabi- herimi betiri yelebachewimi. : korimachewi yi-

welidali; zerunimi ayit'ilewimi: lamachewimi ti- welidalechi; atich'enegifimi. : hits'anatochachewini inide meniga yawet'alu; lijochachewimi yizefinalu. : keberona mesenik'o wesidewi yizemiralu; beim- ibilita dimits'i desi yilachewali. : 'idimeyachewin- imi betedila yifets'imalu: dinigetimi wede sioli yi- weridalu. : igiziabiherinimi. keinya zenidi rak'i: menigedihini inawik'i zenidi aniwedidimi. : iname- likewisi zenidi huluni yemichili amilaki mani newi? weyisi wede irisu binit's'eliyi mini yit'ek'imenali? yilalu. : ineho; habitachewi bejjachewi wisit'i ayidelemeni? yehat'iani mikiri keine zenidi yarak'echi nati. : yehat'iani mebirati yet'efawi; mek'isefitimi yemet'abachewi; igiziabiherimi bek'wit'awi mekera yek'efelachewi; : benefasi fiti inide geleba; 'awilo nefasimi inidemiwesidewi tibiya yehonu sinti gize newi? : inanite. igiziabiheri bedelachewini lel- i-jochachewi yit'ebik'ali bilachihwali. inerisu yawik'u zenidi fidani lerasachewi yikifeli. : 'ayinochachewi t'ifatachewini yiyu; huluni kemichili amilaki k'wit'a yit'et'u. : yeweratachewisi k'wit'iri bik'oret'i; keiner- isu behwala yebetachewi desita mini yihonachewi? : kefi kefi balutisi layi lemeriferidi leigiziabiheri be- winu sewi iwik'etini yasitemiralini? : anidi sewi be- selami tezeli silek'emet'i bemulu hayilu sale yimo- tati. : beanijetu wisit'i sibi molitoali; yeat'initochumi k'ilit'imi ret'iboali. : lelawimi sewi melikamini negeri keto sayik'emisi betemererechi nefisi yimotali. : beaferi wisit'i beanidi layi yitenyalu; tilimi yikedi- nachewali. : ineho; asabachihuni; yemekerachihu- binyinimi kifu mikiri awik'ewalehu. : inanite. yeke- beritewi beti yeti newi? hat'iatenyawimi yadere- beti dinikwani yeti newi? bilachihwali. : menigedi alafiwochini alit'eyek'achihumini? milikitchewini atawik'umini? : hat'iatenyawi bemek'isefiti k'eni inide tet'ebek'e; bek'wit'awi k'eni inidimidini. : menigeduni befitu yeminageri mani newi? yeseraw- inisi yemimelisibeti mani newi? : irisuni gini wede mek'abiri yishekemutali; sewochumi bemek'abiru layi yit'ebik'alu. : yeshelek'owi gwali yit'afit'iletali: behwalawimi sewi hulu yisabali; befitumi k'wit'iri yeylewi gubae ale. : yemitimelisulinyi wisilitina newina bekenitu inideti tats'inanunyalachihu?

22

temanawiwimi elifazi melese inidihimi ale. : be- winu sewi igiziabiherini yit'ek'imewalini? beiwineti t'ibebanya sewi rasuni yit'ek'imali. : ts'adik'i mehoni- hisi huluni yemichilewini amilaki desi yasenyewalini? menigedihini mak'inatihisi yit'ek'imewalini? : irisunisi sile ferahi yizelifihalini? wede firidisi kean- ite gari yigebalini? : kifatihisi yebeye ayidelemeni? lehat'iatihimi fits'ame yelatimi. : yewenidimochihini meyazha bekenitu wesidehali; yeirizenyochunimi li- bisi zerifehali. : ledekama wiha alat'et'ahimi; lera- bityenayi injeranani kelikilehali. : bekinidi yebereta midirini geza: keberitewimi sewi tek'emet'ebati. : mebeletituni anidachi aliba sedidehatali: yediha ade- gochimi kinidi tesebiraoli. : silezihi ashikila kebibo- hali; dinigetenyi firihatimi anawit'ohali. : inidatayi birihani ch'elema honechibihini; yewihochimi bizati aset'emehi. : igiziabiheri besemayati kefi kefi ayilim-

ini? kewakibitimi inideti kefi kefi inidalu temeliketi. : anitemi. igiziabiheri mini yawik'ali? bedik'idik'i ch'elema wisit'i hono liferidi yichilalini? : inidayayi yet'ek'ore demena garidotali: besemayi kibebi layi yiramedali bilehali. : bewinu hat'iatenyochi sewochi yereget'uatini yeduroyituni menigedi tit'ebik'alehini? : gizeyachewi sayiderisi tenet'ek'u: meseretachewimi inde fesashi wiha fesese. : igiziabiherinimi. keinya zenidi rak'i: hulunimi yemichili amilaki mini liyaderigilini yichilali? aluti. : negeri gini betachewini bemelikami negeri mola: yehat'iani mikiri keine zenidi yerak'echi nati. : ts'adik'ani yayutali; desimi yilachewali: nits'uhanimi benik'eti yisik'ubachewali. : beiwineti habitachewi t'efa; yek'erewinimi isati belachi. : ahunimi keirisu gari tesimama; selamimi yinurihi: beziyami begoneti tagenyalehi. : keafumi higuni tek'ebeli; belibihimi k'aluni anuri: : huluni wedemichili amilaki bitimelesi; bitiwaredimi; hat'iatinimi kedinikwanihi bitarik'i; : yewerik'ini 'ik'a beaferi wisit'i; yeofirinimi werik'i bejireti dinigayi mekakeli bitit'ili; : huluni yemichili amilaki werik'ina yemibilech'elech'i biri yihoniliali. : yeziyani gize huluni bemichili amilaki desi yiliali; fithinimi wede igiziabiheri tanesalehi. : wede irisumi tits'elialehi; irisumi yisemahali: siilethinimi tiset'alehi. : negerinimi timekralehi; irisumi yisakaliali: birihanimi bemenigedihi layi yiberali. : biyawariduhi anite kefi kefi tilalehi: tihhutunimi sewi yadinewali. : nits'uhhuni sewi yadinewali: bejihimi nits'ihina tidinalehi.

23

iyobimi melese inidihimi ale. : zaremi degimo yehizeni inigwirigwiroye gena merara newi: iju belik'iso ch'uhete layi kebaledechi. : irisuni wedeti inidagenyewi minewi bawek'ihu! wede tek'emet'ebetisi sifira minewi bederesihu! : befitu mugiteni azegaji neberi; afenimi bemasireja imolawi neberi. : yemimelisilinyimi k'ali mini inde hone awik'i neberi; yemilenyinimi asitewili neberi. : behayilu bizati keine gari yimiwageti neberini? inikwani! yademit'enyi neberi. : k'ini sewi keirisu gari beziya yikerakeri neberi: inemi keferaje lezelalemi idini neberi. : ineho; wede fiti ihedalehu; irisumi yelemi: wede hwalami ihedalehu; inemi alasitewilewimi: wedomisarabeti wede gira bihedi alimeleketewimi: bek'enymi yisewerali; alayewimimi: : yemihedibetini menigedi yawik'ali: kafenenyimi behwala inde werik'i iwet'alehu. : igire wede irimijawi tet'abik'oali: menigedunimi t'ebik'ealehu; fek'ek'imi alalihumi. : kekeniferu tiizazi alitemelesihumi: yeafuli k'ali belibe sewirealehu. : irisu gini bichawini newi: irisunisi yemimesilewi mani newi? nefisumi yewededechiwini yaderigali. : beine layi yetewesenewini yifets'imali: inidezihimi yale bizu negeri beirisu zenidi ale. : silezihi befitu denegeth'ihu: basebihumi gize keirisu ferahu. : igiziabiheri libeni ababitotalina; hulunimi yemichili amilaki asidenigit'onyali. : kech'elemawi yetenesa; dik'idik'umi ch'elema fiteni kemekidenu yetenesa alideneget'ihumi.

24

huluni kemichili amilaki zenidi zemenati alite-seweremina irisuni yemiyawik'u lemini weratuni ayayumi? : yediniberuni milikiti yemiyafferisu alu: menigawochuni bezibizewi yasamaralu. : yediha adigochuni ahiya yinedalu: yemebeletituni bere sile meyazha yiwesidalu. : dihochuni kemenigedu yawet'alu: yemidirihi chigirenyochi hulu yisheshegalu. : ineho; bemidire beda inidalu inde meda ahiyochi; mebilini feligewi wede sirachewi yiwet'alu: midire bedawimi lelijochachewi mebilini yiset'achewali. : ineziya beirisha wisit'i ihilachewini yach'idalu: yebedelenyawinimi weyini yak'arimalu. : rak'utachewini yale libisi yadiralu; bebiridi gize megonats'efiya yelachewimi. : keterarochi bemiwiridi zinabi yiret'ibalu: met'egiyami at'itewi k'wat'inyuni yak'ifalu. : diha adeguni liji ket'utu yeminet'ilu alu kechigirenyawimi meyazha yiwesidalu. : yale libisi rak'utachewini yiهدالو: teribewimi nedowochini yishekemalu: : beinezihisewochi at'iri wisit'i zeyiti yaderigalu: weyinimi yit'emik'alu; negeri gini yit'emalu. : keketemawina kegeza betochachewi yibareralu: yeljochimi nefisi leiridata tich'ohalechi: igiziabiheri gini sinifinachewini ayimeleketimi. : inezihis bebirihani layi yemiyamits'u nachewi: menigeduni ayawik'umi; begodanawimi ayits'enumi. : nefise gedayumi sayinega malido yinesali: chigirenyochinina dihochini yigedilali: belelitimi inde leba newi. : yeamenizirami 'ayini digizigizitani yit'ebik'ali. yemanimi 'ayini ayayenyimi yilali; fitunimi yishefimali. : betochuni bech'elema yinedilalu: bek'eni yisheshegalu: birihanimi ayawik'umi. : yet'iwati biri-hani leinerisu hulu inde moti t'ila newi: yemotini t'ila dinigat'e yawik'aluna. : inerisu bewiha fiti layi berirewi yalifalu: idili fenitachewimi bemidiri layi yeteregemechi nati: wede weyinu bota menigedi ayazorumi. : dirik'ina muk'eti yeamedayuni wiha yat'efalu: inidihu sioli bedelenyochini tat'efalechi. : mahits'eni tiresawalechi: tilimi bedesita yit'ebawali: dagiminyami ayitasebimi: kifatimi inde zafi yiseberali. : yematiwelidewini mekanituni yibedilatali: lemebeletitumi begoneti ayaderigimi. : negeri gini behayilu hayalanini yisibali: irisumi betenesa gize sewi behiyiwetu ayitamenimi. : igiziabiheri bedehina anuroachewi; beziyami yitamenalu: 'ayinochu gini bemenigedachewi layi nachewi. : tik'iti gize kefi kefi yilalu: yiهدالو; yit'eweligalumu: inde leluchi hulu yikemachalu: inde ishetimi rasi yak'oret'alu. : inidihisi bayihoni hasetenya yemiyaderigenyi; negerenisi inde minamini yemiyaderigewi mani newi?

25

shuhawiwimi belidadosi melese inidihimi ale. : gezhinetina meferati beirisu zenidi nachewi: bekefitawimi selami adiragi newi. : bewinu leserawitochu k'wit'iri alachewini? birihanusi yemayiwet'awi be-mani layi newi? : sewisi beigiziabiheri fiti ts'adik'i yihoni zenidi; kesetisi yeteweled nits'uh yihoni zenidi inideti yichilali? : ineho; ch'erek'a inikwa biruhi ayidelemi; kewakibitimi befitu nits'uhani ayidelumi. : yilik'unisi bisibisi yehone sewi; tilimi yehone yesewi

26

iyobimi melese inidihimi ale. : hayili yelelewini mininya redahewi! biritati yelelewini kinidi mininya adanihewi! : t'ibebisi yelelewini mininya mekerihewi! bizu iwik'etinisi mininya gelet'ihileti! : yihiniis k'ali bemanii iridata tenagerihi? yemanisi menifesi keanite zenidi wet'a? : mutani sewochi kewihochi betachi; bewihochimi wisit'i keminoru betachi yinik'et'ek'et'alu. : sioli befitu rak'utiwani nati; let'ifatimi megareja yelewimi. : semenini bebado sifira layi yizeregali; midiritunimi betachiwa anidachi aliba yanit'et'et'ali. : wihochini bedemenawochu wisit'i yasirali; demenayitumi ketachi alite'kededechimi. : yezufanuni fiti yikedinali; demenawinimi yizeregabetali. : birihanina ch'elema isikemileyaubeti daricha diresi; bewihochi fiti layi diniberini aderege. : yese mayi a'aimadi yinik'et'ek'et'alu; ketegisats'umi yetenesa yidenegit'alu. : behayilu bahirini ts'et'i yaderigali; bemasitewalumi re'abini yimetali. : bemenifesu semayati wibetini agenyu; ijumi berariyituni ibabi wegachi. : ineho; yihi yemenigedu daricha bicha newi; yihimi yese manewi negeri mininya t'ik'iti newi! yehayilunisi negodigwadi yasitewili zenidi mani yichilali?

27

iyobimi misalewini yimesili zenidi degeme; inidihimi ale. : firideni yasiwegede hiyawu igiziabihirini! nefisenimi merara yaderege huluni yemichili hiyawu amilakini! : istinifase beine wisit'i; yeigiziabihirimi menifesi beafinich'aye wisit'i gena sale; kenifere hat'iatini atinagerimi; anidebetemi shinigelani ayawet'ami. : inaniteni mats'idek'i keine zenidi yirak'ti: isikimoti diresi fits'umineteni keine alarik'imi. : ts'idik'eni iyizalehu irisunimi alitewimi: kek'enochochi hulu sile anidu libe ayizalifenyimi. : t'elate inide bedelanya; beine layimi yeminesa inide hat'iatenya yihuni. : igiziabihiri bat'efawina nefisuni beleye gize; yezinigu sewi tesifawi minidiri newi? : bewinu mekera bemet'abeti gize; igiziabihiri ch'uhetuni yisemalini? : hulunisi bemichili amilaki desi yilewalini? igiziabihiriniis huligize yit'eralini? : ine sile igiziabihiri iji asitimarakihwalehu: huluni bemichili amilaki zenidi yalewini alisheshigimi. : ineho; hulachihu ayitachihwali: sile mini kenitu honachihu? : yihichi keigiziabihiri zenidi yebedelanya idili fenita; gifenyami huluni kemichili amilaki zenidi yemik'ebelati risiti nati: : lijochu bibezu leseyyi yihonalu: zerumi injerani ayit'egibimi. : leirisumi yek'eruti becheneferi yik'eberalu: mebeletochachewimi ayalek'isumi. : irisu birini inide aferi bikemiri; libisinimi inide ch'ika biyazegaji; : irisu yazegajewi yihonalu; negeri gini ts'adik'i yilebisewali: birunimi nits'uhani yikefafelutali. : yemiserau beti inide shereriti diri yiserali; t'ebak'imi inidemiserawu gojo newi. : balet'ega hono yitenyali; dagimenyami ayitenyami: 'ayinuni yikefitali; irisumi yelemi. : dini-gat'e inide gorifi tagenyewalechi: belelitimi 'awilo ne-

fasi tinet'ik'ewalechi. : yemisirak'i nefasi yanesawali; irisumi yihedali: kebotawimi yit'erigewali. : irisu yit'ilibetali; ayiraraletimi: keiju fet'ino mesheshi yiwedidali. : sewi beiju yach'ebach'ibibetali: kesifirawimi befuch'eti yasiwet'utali.

28

beiwineti biri yemiwet'abeti; werik'imi yeminet'eribeti sifira ale. : bireti kemereti wisit'i yiwesedali: medabimi kedinigayi yik'et'et'ali. : sewi lech'elema fits'ameni yaderigali: yech'elemawinina yemoti t'ilani dinigayi isike wesenu diresi yifalaligali. : sewi keminoribeti rik'ewi mewireja yik'ofiralu: kesewimi igiri teresu; kesewochimi rik'ewi iyetenit'et'et'alu yiwewazewalu. : injera kemidiri wisit'i yiwet'ali: beisatimi inidemihoni tachinyawi yigelebet'ali. : dinigayiwa yeseniperi sifira newi; yewerik'imi dik'ak'i alewi. : menigediwani ch'ilifiti ayawik'ewimi; yeamorami 'ayini alayewimi. : yeti'ibiti lijochi alireget'uatimi; deboli anibesa alalefebati. : sewi wede buladi dinigayi ijuni yizeregali; terarawinimi kemeseretu yigelebet'ali. : kedinigayi wisit'i menidolidoya yiwek'irali: 'ayinuni 'inik'wini hulu tayalechi. : fesashumi inidayini'ebatebi yigedibali: yetesewerewinimi negeri wede birihani yawet'ali. : negeri gini t'ibebi yemitigenyewi wedeti newi? yemasitewalisi sifira wedeti newi? : sewi menigediwani ayawik'imi: behiyawani midiri atigenyimi. : k'elayi. beine wisit'i yelechimi yilali: bahirimi. beine zenidi yelechimi yilali. : bemizimizi werik'i atigenyimi; birimi sile wagawa ayimezenimi. : beofiri werik'i; bekeberemi meregidina beseniperi atigemetimi. : werik'ina birich'ik'o ayiwedaderuatimi; bet'iru werik'imi 'ik'a atilewet'imi. : sile zagolana sile alimazi ayinegerimi. yet'ibebi waga kek'eyi 'inik'wini yilik'i yibelali. : yeitiyop'ia top'aziyoni ayitekakelatimi; bet'irumi werik'i atigemetimi. : inigidiyasa t'ibebi kewedeti timet'alechi? yemasitewalisi sifira wedeti newi? : kehियawani hulu 'ayini tesewiralechi; kesemayi wefochi tesheshigalechi. : t'ifatina moti. werewani bejorochachini semani bilewali. : igiziabihiri menigediwani yasitewilali; irisumi sifirawani yawik'ali. : irisumi yemidirini daricha yimeleketali; kesemayimi betachi yalewini hulu yayali. : lenefasi mizanini baderegeleti gize; wihochinimi besifiri besefere gize; : lezinabimi sir'atini; lenegodigwadi mebierek'imi menigedini baderege gize; : beziyani gize ayati; gelet'atimi: azegajatimi; degimomi meremerati. : sewinimi. ineho; igiziabihirini mefirati t'ibebi newi: kehat'iatimi merak'i masitewali newi alewi.

29

iyobimi misalewini yimesili zenidi degeme; inidihimi ale. : igiziabihiri yit'ebik'enyi inide neberewi gize; inide fitenyawu werati minewi behonihu! : be-rase layi mebiratu bebera gize; : inemi ch'elemawini alife bebirhanu behedihu gize; : bemulu sewinete inide neberihu gize; igiziabihiri dinikwaneni be-

garede gize; : huluni yemichili amilaki keine gari gena sale; lijochemi bezuriyaye salu; : menigede bek'ishe yitat'ebi benebere gize; dinigayu yezey-iti fesashi yafesisilinyi benebere gize. : wede ketemayitu beri bewet'ahu gize; beadebabayumi weniberini banorihu gize; : gobeaziti ineni ayitewi tesheshegu; shimagilewochini tenesitewi k'omu. : alek'ochu kemenageri zimi alu; ijachewinimi beafachewi layi ch'anu. : yetalalak'ochumi dim-its'i arememe: milasachewimi betinagachewi tet'aga. : yesemachinyi joro amogesechinyi; yayechiny-imi 'ayini mesekerechilinyi: yemich'ohewini chigirenya; diha adegunina reji yelelewini adinye neberihuna. : let'ifati yek'erebewi bereketi belaye met'a: yebalitetitunimi libi ilili asenyeha. : ts'idik'ini lebesihu irisiwami lebesechinyi: firidemi inide meg-onats'efiyana inide kwifari nebere. : le'iwiri 'ayini; leanikasa igiri neberihu. : ledihawi abati neberihu: yemalawik'ewinimi sewi mugiti meremerihu. : yehat'iatenyawini menigaga seberihu; yenet'ek'ewinimi ket'irisu wisit'i asit'alihi. : inemi alihu. belijochi mekakeli imotalehu; 'idimeyenimi inide ashewa abezalehu. : sire bewiha layi tezerigitoali; t'elimi bek'irinich'afe layi yadiralu: kibire beine zenidi tadsaalo; k'esitemi beije wisit'i lemilimoali. : sewochi ineni semitewi beti'igisiti tet'ebabek'u; mikirenimi lemadamet'i zimi alu. : kek'ale behwala anidachi alimelesumi: nigigiremi beirisu layi tenit'ebat'ebe. : zinabini inidemit'ebik'u beti'igisiti t'ebek'unyi: yet'ibini zinabi inidemishu afachewini keketu. : inerisu balitamenu gize sak'ihulachewi: yefitenimi birihani alaweredumi. : yemigedachewini meret'ihu: inide alek'a honye tek'emet'ihu: nigusi beserawitu mekakeli inideminori; hizenetenyochini inidemiyats'inana norihu.

30

ahuni gini be'idime keine yemianisu; abatochachewini kemenigaye wishochi gari lemanori yak'ihwachewi; beine layi tesalek'ubinyi. : mulu sewi mehonachewi t'efitobachewi neberina yeijachewi biritati leine mini yit'ek'imali? : berabina bek'et'ena yemenemenu nachewi: yemefiresina yemefetati ch'elema wedalebeti wede midire beda yisheshalu. : bek'wit'ik'wat'o at'egebi yalewini ch'ewi ch'ewi yemilewini atikiliti yilek'imalu: yek-itikita siri degimo mebilachewi newi. : kesewochi teleyitewi tsesedu: beleba layi inidemich'ohi yich'ohubachewali. : beshelek'o fereferina bemidiri gwidigwadi bedinagayimi washa wisit'i yinoralu. : bek'wisit'ik'wat'o mekakeli yich'ohalu: kesama betachi tesebisibewali. : yesenefochina yewenirenyochi lijochi nachewi: kemidirimu begirifati yetebareru nachewi. : ahunimi ine mezifenyana meterecha honihwachewi. : tets'eyefunyi; keinemi rak'u: akitachewinimi befitte metifitani alitewumi. : yak'esiteni awitari alalitobinyali; awaridonyimali: inerisumi befitte ligwachewini fetitewali. : bek'enye bekuili duriyewochi tenesitewali; igirenimi yigilebit'alu: yet'ifatachewini menigedi beine layi yigodibalu. : godanayeni yabelashalu: redati yelelachewi sewochi mekerayeni yabezalu. : besefi firashi inidemimet'u

yimet'ubinyali: bebadima wisit'i yinikebalelubinyali. : dinigat'e belaye temeselechibinyi; kibirenimi inide nefasi yasadduatali: dehinetemini inide demena alifalechi. : ahunimi nefise bewisit'e fesesechi: yemekalami zemeni yazechinyi. : beleliti at'inite bedewe tenelechi; jimatochemi ayarifumi. : ketalak'u dewe hayili yetenesa libise tebelashechi: inide k'emisi kisadi anak'echinyi. : irisu bech'ik'a wisit'i t'alenyi; aferina amedimi meselihi. : wede anite ch'ohihu; alimelesihilinyimi: tenesahu; alitemeleketihenyimi. : temelisehi ch'ekanyi honihibinyi: bejjihimi biretati asich'enek'ihenyi. : benefasi anesahenyi; belayumi asik'emet'ihenyi: be'awilo nefasi ak'et'ihenyi. : lemoti hiyawanimi hulu lemisebesebubeti beti asalifehi inidemitset'enyi awik'ealshuna. : negeri gini sewi bewedek'e gize ijuni ayizeregaminu? bet'ifatusi gize ayich'ohimini? : ch'ink'i k'eni lagenyewi sewi alalek'esihumini? lechigirenyasi nefise alazenechini? : negeri gini begonetini betet'ebabek'ihu gize kifu negeri met'achibinyi: birihanini beti'igisiti t'ebek'ihu; ch'elemami met'a. : anijete felachi; alarefechimi: yemekalami zemeni met'achibinyi. : yale ts'ehayi betikaze hedihu: begubaemi mekakeli k'ome ch'ohihu. : lek'eboro wendimi; lesegonimi balinjera honihu. : k'uribete tek'ore; keinemi teleyito irigifigifi ale: at'initemi ketik'oyate yetenesa tek'at'elechi. : silezihi mesenik'oye lehazeni; imibilitayemi lemiyalek'isu k'ali hone.

31

ke'ayine gari k'ali kidani gebahu: inigidihisi k'onijoyituni inideti imeleketalahu? : yeigiziabiheri idili fenita kelayi; hulunimi yemichili amilaki risiti keariyami minidiri newi? : me'atisi lehat'iatenya; meleyetisi lemibedilu ayidelemichini? : menigedeni ayayimini? irimijayenisi hulu ayik'ot'irimini? : : beiwinetenya mizani limezeni; igiziabiherimi k'inineteni yiwek'i. behaseti heje inide hone igiremi leshinigela chekwila inide hone; : irimijaye kemenigedi fe'ek'i bilo; libemi 'ayineni teketilo; newirimu keije gari tet'abik'o inide hone; : ine lizira; lela sewimi yibilawi: yemibek'ilewimi hulu yinek'eli. : libe wede lelayitu seti gomijito inide hone; bebalinjerayemi deji adibiche inide hone; : misite lelela sewi tific'h'i; lelochimi beirisawa layi yigonibesu. : yihi kifu abesa; ferajochimi yemik'et'ubeti bedeli newina: : yihi isike t'ifati dirisi yemibela isati; buk'ayayenimi hulu yeminek'ili newina. : wenidi bariyaye weyimi seti bariyaye keine gari betemiwagetu gize; mugitachewini nik'e inide hone; : igiziabiheri betenesa gize mini aderigalehu? begobenyeniyi gize mini imelisiletalehu? : ineni bemahits'eni yefet'ere irisunisi yefet'ereyi ayidelemini? : dihawini kelimenawi kelikiye; yemebeletituni 'ayini ach'elime inide hone; : injerayeni lebhichaye beliche inide hone; diha adegumi degimo keirisu sayibela k'erito inide hone: : irisuni gini ketanashinete jemire inide abatu keine gari asadigewi neberi; irisawanimi keinate mahits'eni jemire merahwati : : rak'utuni yehonewi sewi sit'efa; weyimi diha yale libisi sihani ayiche inide hone; : gonina gonu yalibarekechinyi;

bebegochemi t'egwiri yalimok'e inide hone: : beberu redati silayehu; bediha adegu layi ijene anisiche inide hone; : tikhshaye kemeseretiwa tiwidek'i; kinidemi kemegenanyawa tiseberi. : yeigiziabiheri me'ati asidenigit'onyalina: bekibirumi fiti minimi lemadiregi alichalihumi. : werik'ini tesifa adirige; t'iruwini werik'i. beanite itamenalehu biye inide hone: : habite sile beza; ijemi bizu silagenyechi desi bilonyi inide hone: : ts'ehayi sibera ch'erek'a bekibiri sitihedi ayiche; : libe besiwiri tetallio; afemi ijene simo inide hone: : li'uli igiziabiherini bekadihu neberina yihi degimo ferajochi yemik'et'ubeti bedeli behone neberi. : bemit'elanyi met'ifati desi bilonyi kifu negerimi bagenyewi gize haseti adirige inide hone: : negeri gini bemerigimi nefisuni bemeshati anidebeteni hat'iatu yisera zenidi aliset'ehumi: : bedinikwane yeminoru sewochi. bekebitu siga yalit'egbe mani yigenyali? bilewi inide hone: : mets'atanyawi gini bameda ayadirimi neberi; dejenimi lemenigedenya ikefiti neberi: : bedelenimi bebibite bemesheshagi hat'iatu inide sewi sewire inide hone: : kehizibi bizati feriche; yezemedochemi nik'eti asidenigit'onyi; zimi biye kedeji yaliwet'ahu inide hone: : yemiyadami'tenyi minewi benorelinyi! ineho yeije milikiti huluni yemichili amilaki yimelisilinyi: kebalagaraye yetets'afewi yekisi ts'ihhu fi minewi betegenyelinyi! : betikeshaye layi ishekemewi; akililimi adirige berase asirewi neberi: : yeirimijayeni k'wit'iri asitawik'ewi; inide alek'ami honye ak'eribileti neberi. : irishaye beine layi ch'oha inide hone; tilimochiwami beanidi layi alik'isewi inide hone: : firewani yale waga beliche; yebalebeto-chinimi nefisi asazinye inide hone; : besinide fanita amekela; begebisimi fanita kwirinichiti yiwit'abinyi. yeiyobi k'ali tefets'eme.

32

iyobimi rasuni ts'adik'i adirigo neberina ineziya sositu sewochi memelesini tewu. : kerami wegeni yehone yebuzawawi yekarikieli liji yeelihi k'wit'a nedede: keigiziabiheri yilik'i rasuni ts'adik'i adirigo neberina iyobini tek'ot'awi. : degimomi beiyobi feredubeti iniji yemigeba melisi silalagenyu besositu balinjerochu layi tek'ot'a. : elihu gini keirisu yilik'i shimagilewochi neberuna keiyobi gari menagerini t'ebik'o neberi. : elihumi benezili besositu sewochi afi melisi inidelele baye gize k'wit'awi nedede. : yebuzawawimi yekarikieli liji elihu tenagere inidihimi ale. ine be'idime tanashi nenyi; inanite gini shimagilewochi nachihu: silezihimi segahu: iwik'eteni igelit'ilachihu zenidi ferahu. : inidezi-himi alihu. 'ametati betenageru neberi; ye'amatati bizati t'ibebini basitemarechi neberi. : negeri gini besewi wisit'i menefesi ale; hulunimi yemichili yeamilaki isitiniyasi masitewalini yiset'ali. : be'idime yareyu t'ebibani ayidelumi; shimagilewochimi firidini ayasitewilumi. : silezihimi. simunyi: ine degimo iwik'eteni igelit'ilachihwalehu alihu. : ineho; k'alachihuni bet'iigisiti t'ebek'ihu: yemitanagerutini negeri isikitimeremiru diresi: bilihatachihuni adamet'ihu. : inidihumi libi aderegiyu: inehomi; beinanite mekakeli iyobini yasireda; weyimi lek'alu

yemelese yelemi. : inanitemi. t'ibebini aginyitenali: igiziabiheri newi iniji sewi ayashenifewimi inidatilu tet'enik'ek'u. : irisu gini kaluni beine layi alitenageremi: inemi benigigirachihu alimelisile-timi. : inerisu deneg'et'u; dagimenyami alimelesumi: yeminagerutunimi at'u. : inerisu alitenagerumina; k'omewi dagimenya alimelesumina ine bet'iigisiti it'ebik'alehuni? : ine degimo fenitayeni imelisalehu; iwik'eteni igelit'alehu: : ine k'ali temolichalehuna; bewisit'emi yale menefesi asigedidonyalina. : beteha t'oji inide temolana lik'ededi inide k'erere ak'umada; lifeneda inidemayichili inide weyini t'oji ak'umada; ineho; anijete hone. : t'ik'iti iniditenefisi inageralehu: kenifereni gelich'e imelisalehu. : lesewi fiti gini alade-lami: sewinimi alak'olamit'imi. : bemak'olamet'i in-ageri zenidi alawik'imina: yalezizasi fet'ariye fet'ino kehiiyiwete yileenyi neberi.

33

negeri gini; iyobi hoyi; nigigireni iniditise-ma; k'alanimi hulu iniditademit'i ileminihalehu. : ineho; afeni kefichalehu; anidebetemi betinagaye tenagiroali. : k'ale yelibeni k'inineti yawet'ali: keniferochimi yemiyawik'utini bek'inineti yinageralu. : yeigiziabiheri menefesi fet'erenyi; hulunimi yemichili yeamilaki isitiniyasi hiyiwetit set'enyi. : yichalih inide hone melisilinyi: k'alihinimi azegajitehi befite k'umi. : ineho; beigiziabiheri fiti ine inide anite nenyi: ine degimo kech'ik'a yetefet'erihu nenyi. : ineho; giri-maye atasferahimi ijemi atikebidibihimi. : bejoroye tenagirehali; yek'alihinimi dimits'i semichalehu; inidihimi bilehali. : ine yale metelalefi nits'uhi nenyi: yale newiri nenyi; hat'iatimi yelebinyimi: : ineho; mikiniyati aginyitobinyali; inide t'elatumi k'ot'ironyali: : igireni beginidi at'abek'e; menigeden-imi hulu temelelete. : ineho; anite bezihit ts'adik'i ayidelehimi: igiziabiheri kesewi yibelit'ali biye imelisilihalehu. : anite. lek'ale hulu ayimelisilinyi-bilehi; sile mini keirisu gari tikerakalehi? : igiziabiheri beandini menigedi belelami yinagerali: sewi gini ayasitewilewimi. : behilimi; beleliti raiyi; afila inik'ilifi besewochi layi siwedik'i; bealiga layi tenyitewi salu; : beziyani gize yesewochini joro yikefitali; betegisats'umi yasidenegit'achewali; : sewini kekifu sirawi yimelisewi zenidi kesewimi ti'ibitini yisewiri zenidi: : nefisuni kegwidigwadi; beseyifimi inidayit'efa hiyiwetunni yit'ebik'ali. : degimo bealiga layi bedewe yigesis't'ewali; at'inutunimi hulu yadenezizali. : hiyiwetunni inijerani; nefisumi t'afach'i mebilini tit'elalechi. : sigawi isikemayitayi diresi yiselesilali: teshefeno yeneberewimi at'initi yigelet'ali. : nefisu wede gwidigwadi; hiyiwetunni wedemigediluati k'eribalechi. : yek'enawini menigedi lesewi yasitawik'ewi zenidi; keshihi anidi hono yemiterewgimi meliaki bigenyileti; : iyeraraleti. beza aginyichalehuna wede gwidigwadi inidayiweridi adinewi bilewi; : sigawi inide hits'ani siga yilemelimali: wede gwibizawawimi zemeni yimelesali. : wede igiziabiheri yits'eliallyi; irisumi mogesini yiset'ewali fitunimi bedesita yasayewali: lesewimi ts'idik'uni yimelisilelali. : irisumi besewi fiti iyezemere. ine bediyalehu; k'inunimi at'amimealehu:

yemigebanyinimi bidirati alitek'ebelihumi: : nefise wede gwidigwadi inidatiweridi adinoatali; hiyi-wetemi birihanini tayalechi yilali. : igiziabiheri yihini hulu huleti gizena sositi gize kesewi gari yaderigali: : yihimi nefusuni kegwidigwadi yimelisi zenidi; behiyawanimi birihanii yabera zenidi newi. : iyobi hoyi; adimit'i; inenimi sima: zimi beli; inemi inageralehu. : negeri binorihi melisilinyi: tits'edik'i zenidi iwedidalehuna tenageri. : yalezizyami ineni sima: zimi beli; inemi t'ibebini asitemirihalehu.

34

elihumi degimo melese; inidihimi ale. : inanite t'ibebenyocho; k'aleni simu: inanitemi awak'wocho; wede ine adimit'u. : tinaga mebilini inidemik'emisi; joro k'alini tileyalechina. : k'ini yehonewini negeri inimiret'i: melikamunimi negeri bemekakelachini iniwik'i. : iyobi. ine ts'adik'i nenyi; igiziabiheri gini firideni asiwegede: : minimi iwinetanya bihoni inide wishetanya tek'ot'erihu: minimi balibedili k'wisile yemayifewesi newi biloali. : : iyobimi. beigiziabiheri medeseti lesewi minimi ayit'ek'imimi biloalina kebedelenyocho gari yemitebaber; kifu kemiyaderigusi gari yemihedi; mesalek'ini inide wiha yemit'et'ati inide iyobi yale sewi mani newi? : silezihi inanite aimiro yalachihu sewochi; simunyi: kifatini yaderig'i zenidi keigiziabiheri; bedelinimi yisera zenidi huluni kemichili amilaki yirak'i. : lesewi sirawini yimelisileтали; sewimi inide menigedu yagenyi zenidi yaderigali. : beiwineti igiziabiheri kifu ayiserami; hulunimi yemichili amilaki firidini t'emama ayaderigimi. : midirini adera yeset'ewi mani newi? 'aleminisi hulu beirisu layi yanore mani newi? : irisu libuni wede rasu bimelisi; menifesunina isi-tinifasuni wede rasu bisebesibi; : sifa lebashi hulu beandineti yit'efali; sewimi wede afari yimelesali. : asitewayi bitihoni yihini sima: yenigigirenimi k'ali adimet'i. : bewinu ts'idik'ini yemit'ela yiselet'alinalini? ts'adik'ina hayali yehonewisi bedelanya taderigewalehini? : manimi sewi nigusuni. bedelanya nehi; mekwaninitunimi. kifuwocho nachihu yilalini? : inerisu hulu yejiu sira nachewina bealek'ochi fiti ayadelami; balet'egawinimi sewi kedihawi yibeliti' ayimeleketimi. : inerisu bemenifek'e leliti bedinigeti yimotalu: hizibu tenik'et'ik'it'o yalifali; hayalanimi yale iji yinet'ek'alu. : 'ayinochu besewi menigedi layi nachewi; irimijawinimi hulu yayali. : hat'iatini yemiseru yisewerubeti zenidi ch'elama weyimi yemoti t'ila yelemi. : sewi beigiziabiheri fiti lemeferaredi inidimet'a gize ayiweseniletimi. : talalak'ochini yale mirimera yisebabirali; beinerisumi fanita lelochini yak'omali. : sirachewini yawik'ali: inididek'ik'umi beleliti yigelebabit'achewali. : sewochi iyayu inide kifuwocho yimetachewali: :28 : yedihawini lik'iso wede irisu yaderisu zenidi; irisumi yechigirenyawini dimits'i yisema zenidi; irisuni kemeketeli fek'ek'i bilewalina; kemenigedumi hulu aniduni alitemeleketumina: : behizibi weyimi besewi zenidi bihoni; irisu biyasarifi yemiferidi mani newi? fitunisii bisewiri yemiayewi mani newi? : yihimi zinigu sewi inidayinegisi; hizibumi yemiya'emidi inidayinori newi. : igiziabiherini. ine salibedili

k'it'ati tek'ebelihu: : yemalayewini negeri anite asitemirenyi: hat'iatinimi seriche inide hone; degime aliserami yemilewu mani newi? : bewinu anite t'ilehewalina fidawi anite inidemitwedidewi yihonalini? anite timerit'alehi inji ine ayidelehumu: silezihi yemitawik'ewini tenageri. : yemisemunyi t'ibebenyocho hulu; asitewayochoimi inidihii yilunyal. : iyobi yale iwik'eti tenagirolali; k'alumi beaimiro ayidelechimi. : iyobi isike fits'ame diresi minewi betefetene noro! irisu inide kifuwochi melisoalina: : behat'iatumi layi 'amets'ini ch'emiroalina; beinyami mekakeli beiju yach'ebech'ibalina; k'alinimi beigiziabiheri layi yabezalina.

35

elihumi degimo melese inidihimi ale. : yihi ts'idik'i inide hone tasibalehini? weyisi. beigiziabiheri fiti ine ts'adik'i nenyi tilalehini? : anite. mini t'ik'imi alehi? hat'iatu seriche kemagenyewi yilik'i hat'iatu balisera noro mini it'ek'emalehu? bilehi t'eyik'ehalina. : ine leanitena keanite gari lalu lebalinijerochihii imelisalehu. : 'ayinochihini wede semayi ak'initehi iji: keanitemi kefi kefi yalutini demenati temeliketi. : hat'iatu bitisera mini tigodawalehi? metelalefihisi bibeza mini taderigewalehi? : ts'adik'isi bitihoni mini tiset'ewalehi? weyisi kejihi minini yik'ebelali? : inide anite yalewini sewi kifatihii yigodawali: lesewimi liji ts'idik'ini yit'ek'imewali. : kegifi bizati yetenesa sewochi yich'ohalu: kehayananimi kindi yetenesa leiridata yit'eralu. :11 : negeri gini. beleliti mezmuruni yemiset'i; kemidirimi inisisochi yilik'i yemiyasitemireni kesemayimi wefochi yilik'i t'ibebenyocho yemiyaderigeni: fet'ariye igiziabiheri wedeti newi? yemili yelemi. : beziya sile kifu sewochi ti'ibiti yich'ohalu; irisu gini ayimelisilachewimi. : beiwineti igiziabiheri kenitu negerini ayisemami; huluni yemichili amilakimi ayimeleketewimi: : yilik'unimi. alayewimi: negeru beirisu fiti newi; inemi at'ebik'ewalehu sitili. : ahuni gini bek'wit'awi aligobenyemina. behat'iatu iji ayasibimi tilalehi. : silezihi iyobi afuni bekenitu yikefitali; yale iwik'etimi k'aluni yabezali.

36

elihumi degimo melese inidihimi ale. : gena sile igiziabiheri yeminegeri alenyina t'ik'iti k'oyenyi; inemi asitawik'ihalehu. : iwik'eteni keruk'i amet'alehu; fet'ariyenimi. ts'adik'i newi ilalehu. : k'ale beiwineti yale haseti newi: beiwik'etimi fits'umi yehone keanite gari ale. : ineho; igiziabiheri hayali newi; maninimi ayinik'imi: irisumi bemasitewali biritati hayali newi. : irisu yebedelenyochini hiyiweti ayadinimi: lechigirenyochi gini firiduni yiset'ali. : 'ayinuni kets'adik'ani layi ayarik'imi: lezelalemini kenegesitati gari bezufani layi yasik'emit'achewali; inerisumi kefi kefi yilalu. : beseniselati bitaseru; weyimi bechigiri gemedi bit'emedu; : sirachewina metelalefachewini beti'ibitimi inidaderegu yinagerachewali. : joroachewini letegisats'i yikefitewali; kehathiatimi yimelesu zenidi yazizachewali. : bisemu biyagelegi-

lutimi; 'idimeachewini belimati; zemenachewinimi betedila yifets'imalu. : bayisemu gini beseyifi yit'efalu; yale iwik'etimi yimotalu. : zinguwochi gini k'wit'ani yazegajalu: irisumi baserachewi gize ayich'ohumi. : behits'aninetachewi salu yimotalu; hiyiwetachewimi besedomawiyani makekali yit'efali. : yetechegerewini bechigiru yadinewali: bemekera joroachewini yigelit'ali. : inidihumi aniteni kemekera chigiri wedelelebeti wede sefi sifira bewesedehe neberi; bema'idihni layi yetezegajewimi sibi bemolabeti neberi. : anite gini bebedelenyochi firidi yetemolahi nehi: silezihi firidina biyini yiyizihali. : k'wit'a lesidibi ayatalilili: yemamalejami bizati fek'ek'i ayadirigihni. : balet'eginetihi yehayililimi biritati hulu yale chigiri iniditihoni liredahi yichilalini? : wegenochi kesifirachewi yemiwet'ubetini leliti atimenyi. : kemekera yilik'i yihini merit'ehalina hat'iatini inidatimeleketi tet'enik'ek'i. : ineho; igiziabiheri behayilu kefi yalewini negeri yaderigali: inide irisusi yale asitemari mani newi? : menigeduni mani azezeleti? weyisi. hat'iatini seritehali yemilewi mani newi? : sewochi yezemerutini sirawini takebiri zenidi asibi. : sewochi hulu temeliketewitali: sewimi keruk'i yayewali. : ineho; igiziabiheri talak'i newi; inyami anawik'ewimi. yezemenami k'wit'iri ayimeremerini. : yewihawini net'ebit'ami wede layi yisibali; zinabimi kegumi yinit'ebat'ebali: demenati yazenibalu; besewochimi layi bebizu yanit'ebat'ibalu. : yedemenawinimi mezerigiti; yemaderiyawinimi negodigwadi yemiyasitewili mani newi? : ineho; bezuriyaw birihanuni yizeregali: yebahirunimi t'ilik'eti yikedinali. : beinezihni beahizabi layi yiferidali: bizumi migibi yiset'ali. : ijochuni bebirihani yisewirali; bet'elatumi layi yiwet'a zenidi yazizewali: : yenegodigwadi dimits'i sile irisu yinagerali: inisisochemi degimo silemimet'awi wishinifiri yich'ohalu.

37

silezihimi libe tenik'et'ek'et'e; kesifirawimi tenik'esak'ese. : yedimits'uni metimemi simu; keafumi yemiwet'awini gwirimirimita adimit'u. : irisuni wede semayati hulu tachi; birihanunimi wede midiri daricha yisedidali. : besite hwalaw dimits'i yich'ohali: begirimawimi dimits'i yanigodegwidali: dimits'umi betesema gize mebrek'uni ayikelekilimi. : igiziabiheri bedimits'u dinik'inya yanigodegwidali: inyami yemasitewilewini talak'i negeri yaderigali. : beredownina wishinifiruni biritunimi zinabi. be midiri layi widek'u yilali. : sewi hulu sirawini yawik'i zenidi yesewini hulu iji yatimali. : awirewochumi wede ch'akawi yigebalu; bewashochachewimi yik'emet'alu. : ketesewere maderiyawimi 'awilo nefasi; kesemenimi biridi yiwet'ali. : keigiziabiheri istinifasi wirich'i taset'itoali: yewihochimi sifati yit'ebibali. : yewihawinimi mulati bedemena layi yich'inali: yebirhanunimi demena yibatinali. : : letegisats'i weyimi lemidiru weyimi lemihireti bihoni; sewi beminoribeti 'alemi layi yazezewini hulu yaderigi zenidi fek'adu wede merachewi yizorali. : iyobi hoyi; yihini sima: k'umi; yeigiziabiherinimi teamirati asibi. : bewinu igiziabiheri inideti inidemiyazizachewi; yedemenawinimi

birihani inideti inidemiyabera awik'ehalini? : weyisi yedemenawini mizani; weyisi beiwik'eti fits'umi yehonewini teamirati awik'ehalini? : bedebubi nefasi midiri ts'et'i balechi gize; libisihi yemok'echi anite hoyi; : inide k'et'e mesitewati biritu yehonutini semayati keirusu gari litizerega tichilalehini? : inya kech'elema yetenesa besiri'ati menageri anichilimina yeminilewini asitawik'eni. : manimi beirusu layi binageri fets'imo yiwat'alina ine inageri zenidi biwedidi sewi yinegirewalini? : ahunimi nefasi alifo kat'erachewi behwala; sewi besemayati yemiberaawini birihani limeleketi ayichilimi. : kesemeni werik'i yemimesili get'anya birihani yiwet'ali: beigiziabiheri zenidi yemiyasifera girima ale. : huluni yemichili amilakini inagenyi zenidi anichilimi: behayili talak'i newi: befiridina bet'sidik'imi ayasich'enik'imi. : silezihi sewochi yiferutali: belibachewimi t'ebibani yehonutini hulu ayimeleketimi.

38

igiziabiherimi be'awilo nefasi wisit'i hono leiyobi melese inidihimi ale. : yale iwik'eti beminegeri k'ali mikirini yemiyach'elimi yihi manewi? : inigidihi inide sewi wegibihini tat'ek'i: it'eyik'ihalehu; anitemi tenagerenyi. : midirini bemeresetihu gize anite wedeti neberihni? tasitewili inide honihni tenageri. : bitawik'isi meseferiawani yewesene; belayiwasi yemelekiya gemedi yezerega mani newi? : : at'ibiya kokebochi beanidineti sizemiru; yeigiziabiherimi lijochi hulu ilili silu; meseretochiwa bemini layi tetekilewi neberi? yema'izeniwanisi dini-gayi yak'ome mani newi? : kemahits'eni inidemiwet'a bewet'a gize bahirini bemezigiyawochi yezega mani newi? : demenawini lelibisu; ch'elemanimi lemet'ek'ileyawi aderegihu: : diniberuni bezuriyaw adirige; meweriweriyawochunina mezigiyawochuni anure. : isikezihi diresi direshi; atilefi: bezihimi leti'ibitenyaw ma'ibelishi gedebi yihuni alihu. :13 : yemidirini daricha yiyizi zenidi; keirisuwami bedelenyochi yinawet'u zenidi; bewinu keteweledihni jemiro maledani azizehalini? lewegegitami sifirawini asitawek'ehewalini? : ch'ik'a kemahitemi betachi inidemilewet'i inidihu irisiwa tilewet'alechi: negerimi hulu inide libisi tek'elimoali. : kebedelenyochi birihanachewi tekilikiloali; kefi yalewimi kinidi tesebiroali. : wede bahiri minich'isi wisit'i gebitehalini? bek'elayusi mesereti wisit'i temelalisehalini? : yemoti berochi tegelit'ewililalini? yemotiniis'i 'ila dejochi ayitehalini? : midiriniis besifatiwa asitewilehatalini? huluni awik'ehi inide hone tenageri. :20 : wede darichawi tinedawi zenidi; wede betumi yemiyaderisewini godana tawik'i zenidi; yebirihani menoriya menigedi yeti newi? yech'elemawisi bota wedeti ale? : beziyani gize tewelidehi neberina; ye'idimehimi k'wit'iri bizu newina: beiwineti anite sataw'ik' atik'erimi. : bewinu wede beredowu bete mezagibiti gebitehalini? yeberedownisi k'init'ati bete mezagibiti ayitehalini? : yehiwimi lemekera gize leselifina let'orineti k'eni yet'ebek'ihuti newi. : birihanisi bemini menigedi yikefelali? yemisirak'isi nefasi bemidiri layi inideti yibetenali? :26 : badimawinina widimawini inidiyat'egibi; :

sarunimi inidiyabek'ili; manimi belelelati midiri layi; sewimi belelelati midire beda layi zinabini yazenibi zenidi; lefeshashu wiha menidolidoyawini; weyisi lemiyanigodegwidi mebarek'i menigedini yabeje mani newi? : bewinu lezinabi abati alewini? weyisi yet'elini net'ebit'ani yeweleda mani newi? : beredosi kemani mahits'eni wet'a? yese-mayunisi amedayi mani weledewi? : wihochi inide dingayi t'enekeru; yek'elayumi fiti regitoali. : bewinu yesebatuni kewakibiti zeleda tasiri zenidi; weyisi oriyoni yemibalewini kokebi tifeta zenidi tichilalehini? : weyisi mazaroti yemibalutini kewakibiti begizeyachewi tawet'a zenidi; weyisi dibi yemibalewini kokebi kelijochu gari timera zenidi tichilalehini? : yesemayini siri'ati tawik'alehini? bemidiris leyi inidiselet'ini litaderigi tichilalehini? : yewihochi bizati yishefinihi zenidi k'alihini wede demenati tanesa zenidi tichilalehini? : mebarek'ochi hedewi. ineho; izihi aleni yiluhu zenidi litilikachewi tichilalehini? : bewisit'usi t'ibebini yanore; lesewisi libi masitewalini yeset'e mani newi? :38 : yesemayini demena bet'ibebu lik'ot'iri yemichili mani newi? tibiya bet'ebet'e gize; gwalochumi betet'abek'u gize; yese-mayini rehati liyazenebli yemichili mani newi? :40 : bewashochachewi wisit'i tegadimewi; bech'akami wisit'i adibitewi salu; leanibesayitu adeni tadinalehini? yelijochiwanisi nefisi tat'egibi zenidi tichilalehini? : lijochu wede igizabiheri sich'ohu; yemibelutimi at'itewi sik'ibezebezu; lek'wira mebilini yemiset'ewi mani newi?

39

yebereha fiyeli yemitwelidibetini gize tawik'alehini? walayitusi yemitamit'ibetini gize timeleketalehini? : irisiwa yemitifets'imewisini werati tik'ot'iralehini? yemitwelidibetini gize tawik'alehini? : yiniberekekalu; lijochachewinimi yitwelidalu; kemit'achewimi yarifalu. : lijochachewi yit'enekiralu; bemedami yadigalu: yiwet'alu; wede inerisumi ayimelesumi. : yemedawisi ahiya arineti mani awet'awi? yeberehawinisi ahiya keisiratu mani fetawi? : berehawini leirisu beti adirige set'ehuti: menoriyawimi bech'ewi midiri newi. : beketema wikata yizebitali: yenejiwini ch'uheti ayisemami. : terarawini inide mesemiriyawi yimeleketewali; lemilemunimi hulu yifeligali. : goshi yagelegilili zenidi yitazezalini? weyisi begirigimih at'egebi yadiralini? : goshi yitelimilili zenidi tit'emidewalehini? weyisi keanite behwala beirisha layi yigolegwilalini? : gwilibetusi biritu sile hone titamenewalehini? tegibarihini leirisu titewalehini? : zerihiனி yimelisilili zenidi; beawidimahisi yakemachilili zenidi titamenewalehini? : yesegoni kinifi bedesita yinik'esak'esali: negeri gini kinifuna labawi ch'imitenya newini? : inik'waliliwani bemereti layi titewalechi; beaferimi wisit'i tamok'ewalechi: : igiri yisebirewi zenidi; yemidire bedami awire yiregit'ewi zenidi tiresalechi. : yeirisiwa inidalihonu belijochiwa tich'ekinalechi. bekenuitumi bitiserata atiferami? : igizabiheri t'ibebini keirisiwa kelikilotalina; masitewalinimi aliset'atimina. : wede layi kefi kefi sitili beferesina beferesenyawi tisalek'alechi. :

leferesi gwilibetuni set'itehewalini? anigetunisi gama alibisehewalini? : inide anibet'asi afenat'erihewini? yemanikorafatu kibiri yemiyasifera newi. : beketewi beshelek'owi wisit'i yigodefirali; begulibetumi desi yilewali: seyifimi yetat'ek'utini lemeganyeti yiwet'ali. : befirihati layi yisik'ali; irisumi ayidene-git'imi: keseyifimi fiti ayimelesimi. : beirisu layi yefilats'a korejona bilich'ilich'i yemili t'ori selat'inimi yanikwakwalu. : bech'ikanena bek'wit'a meretini yiwit'ali: yemeleketimi dimits'i bisema ayik'omimi. : yemeleketimi dimits'i sisema. iseyi yilali: keruk'i hono selifinina yealek'ochuni ch'uheti; yeserawitunimi wikata yashetali. : bewinu ket'ibebih yitenesa ch'ilifiti yanizhabibalini? weyisi kinifochuni wede debubi yizeregalini? : beafih tiizazi nisiri kefi kefi yilalini? betunisi beariyami layi yaderigalini? : begedel layi yinorali: begedelu gegemina bet'igu yadiral. : beziyami hono yeminet'ik'ewini yigobenyali: 'ayinumi beruk'i timeleketalechi. : ch'ach'utochumi demi yit'et'alu: bedini balebatimi sifira irisu beziya ale.

40

igizabiherimi melese iyobinimi inidihi alewi. : bewinu yemikerakeri sewi huluni kemichili amilaki gari yikerakeralini? keigizabiheri gari yemiwak'esi irisu yimelisileti. : iyobimi melese igizabiherinimi inidihi alewi. : ineho; ine werada sewi nenyi: yemimelisilili minidiri newi? ijene beafe layi ich'inalahu. : anidi gize tenagerihu; alimelisimimi: huletanu gize; keinigidihi wedihi alinagerimi. : igizabiherimi be'awilo nefasi wisit'i hono leiyobi melese inidihi ale. : inigidihi inide wenidi wegebihini tat'ek'i: it'eyik'ihalehu; anitemi tenagerenyi. : bewinu firideni taferisalehini? anitesi ts'adik'i tihoni zenidi beine tiferidalehini? : inide igizabiheri kinidi yale kinidi alehini? weyisi inide irisu bale dimits'i tanigodegwidalehini? : betalak'inetina belil'ina telabesi: bekibirina begirimami tegonats'efi. : yek'wit'ahini fesashi afisisi: ti'ibitenyawinimi hulu temelikitehi awaridewi. : ti'ibitenyawinimi hulu temeliketi; zik'i zik'imi adirigewi: bedelenyochinimi wediyawinu iriget'achewi. : beaferi wisit'i beanidineti sewirachewi: betesheshegemi sifira fitachewini shefina. : beziyani gizemi k'enyi ijihi tadinhi zenidi iniditichili ine degimo imesekirillihalehu. : keanite gari yesarahutini gumare; isiki; temeliketi: inide bere sari yibelali. : ineho; biritatu bewegebu wisit'i newi: hayilumi behodu jimati wisit'i newi. : jiratuni inide t'idi zafi yawezawizali: yewerichu jimati yetegonegona newi. : at'initu inide nasi ageda newi: akalatu inide bireti zenigochi nachewi. : irisu yeigizabiheri fit'ireti awira newi: seriwimi seyifuni set'ewi. : yemeda inisisochi hulu yemich'awetubeti terara migibini yabek'ililelati. : t'ila kalewi zafi betachi; bedenigelina beregiregi wisit'i yitenyali. : t'ila yalewi zafi bet'ilawi yisewirewali: yewenizi ayidena zafochi yikebibutali. : ineho; wenizu bigorifi ayidene-git'imi: yoridanosimi isike afu diresi bifesisi irisu yitemamenali. : 'ayinochu iyayu yiyazalini? afinich'awisi bewet'imedi yibesalini? : bewinu azowini bemek'at'ini tawet'alehini? mila-

sunisi begemedi tasirewalehini? : weyisi sinaga beafinich'awi taderigalehini? weyisi bechinikari gwinich'uni tibesalehini? : bewinu wede anite ijigi yileminalini? bet'afet'esi k'ali yinagerihaliini? : bewinu keanite gari k'ali kidani yigebalini? weyisi lezelalemi bariya taderigewalehini? : kewefi gari inidemitich'aweti keirisu gari tich'awetalehini? weyisi leseti bariyawochihi tasirewalehini? : at'imajochi beirisu yikerakeraluni? weyisi negadewochi yakafitalunini? : bewinu k'uribetuni bech'ire; rasunisi be'asa t'ori timolawalehini? : ijihini belayu ch'ani: selfuni asibi; inigidihimi atidigemi.

41

ineho; tesifawi kenitu newi: yayewi hulu sinikwa befitu yiwaredali. : yanik'esak'isewimi zenidi yemidefiri yelemi: inigidihimi befite mek'omi yemichili mani newi? : imelisiletisi zenidi mejemeriya yeset'enyi mani newi? kesemayi hulu betachi yalewi genizebe newi. : sile akalatuna sile biritu hayilu; sile melikami sewinetu zimi alilimi. : yewich'i libisuni mani yigefali? bet'inidi menigagawisi wisit'i mani yigebali? : yefitunisi dejochi yemikefiti mani newi? bet'irisochu zuriya girima ale. : k'irifitochu t'enikara sile honu irisu ti'ibitenya newi: bet'ebabi matemiyi inide tatemu nachewi. : irisi berisachewi yetek'erarebu nachewina nefasi bemekakelachewi megibati ayichilimi: irisi berisachewi yetege'tat'emu nachewi: isikemayileayumi diresi tetayizewali. : init'ishitawi bilich'ita yawet'ali; 'ayinochumi inide wegigita nachewi. : keafu fanawochi yiwet'alu; yeisatimi finit'ari yirech'ali. : inide fela disitina inidemik'at'eli shembek'o keanifinich'awi t'isi yiwet'ali. : isitinifasu keselini tak'at'ilalechi; nebelibalimi keafu yiwet'ali. : beanigetu hayili tadiralechi: girima befitu yizefinali. : yesigawimi k'irifiti yetet'abek'e newi: isikemayinik'esak'esumi diresi beirisu layi ts'enitewali. : libu inide dinigayi yedenedene newi: inide wefich'o dinigayi yet's'ena newi. : betenesa gize hayalani yiferalu: kedini-gat'emi yetenesa yabidalu. : seyifina t'ori; filats'ana mewigiyami biyagenyuti ayashenifutimi. : biretini inide geleba; nasinimi inide nek'eze inich'eti yik'ot'irachewali. : filats'a liyabarirewi ayichilimi: yewenich'ifimi dinigayochi inide geleba yihonule-tali. : belotawini inide geleba yik'ot'irewali: selat'inumi sisebek'i yisik'ali. : tachu inide siletami geli newi: inide medamech'ami bech'ik'a layi yalifali. : k'elayuni inide disiti yafelawali: bahirunimi inide shitu minicheti yaderigewali. : besite hwalawi biruhi menigedini yaberali: k'elayumi shibeti yimesilali. : yale firihati yetefet'ere; inide irisu yale bemidiri layi yelemi. : kefi yalewini hulu yimeleketal: beti'ibitenyochimi hulu layi nigusi newi.

42

iyobimi melese igiziabiherinimi inidihimi alewi. : huluni taderigi zenidi chayi inide honihi; asabihimi yikelekeli zenidi keto inidemayichali awek'ihu. : yale iwik'eti mikirini yemisewiri mani newi? silezihi

ine yemalasitewilewini; yemalawik'ewinimi dinik'i negeri tenagirealehu. : ibakih; simanyi inemi linageri: it'eyik'ihimalehu; anitemi tenagerenyi. : mesimatiniisi bejoro bemesimati semiche neberi: ahuni gini 'ayine ayechihi: : silezihi raseni inik'alehu: beaferina beamedu layi tek'emich'e its'ets'etalehu. : igiziabiherimi yihini k'ali leiyoobi ketenagere behwala igiziabiheri temanawiwini elifazini. inide bariyaye inide iyobi k'inini negeri sile ine alitenagerachihumina k'wit'aye beanitena behuletu balinijerochihi layi nedidoali. : ahuni inigidihimi sebatu weyifenchina sebatu awira begochi yizachihu wede bariyaye wede iyobi zenidi hidu; yemik'at'elinimi mesiwa'iti sile rasachihu asarigu: bariyayemi iyobi sile inanite yits'elilyali; inemi inide sinifinachihu inidalerigibachihu fituni ik'ebelalehu: inide bariyaye inide iyobi k'ini negeri sile ine alitenagerachihumina. : temanawiwimi elifazi shulhawiwimi belidadosi na'imatawawimi sofari hedewi igiziabiheri inidazezachewi aderegu igiziabiherimi yeiyobini fiti tek'ebele. : iyobimi sile wedajochu bet's'eleye gize igiziabiherimi mirikowini meleseleti: igiziabiherimi k'edimo beneberewi fanita huleti it'ifi adirigo leiyoobi set'ewi. : wenidimochuna ihitochu k'edimomi yawik'uti yeneberuti hulu wede irisu met'u; bebetumi keirisu gari injjera belu: sile irisumi azenuleti; igiziabiherimi kamet'abeti kifu negeri hulu ats'inanuti: iyanidanidachewimi birina yewerik'i k'elebeti set'uti. : igiziabiherimi kefitenyawi yilik'i yehwalenyayini leiyoobi bareke: asira arati shihimi begochi; sidisiti shihimi gimelochi; anidi shihimi t'imadi berewochi; anidi shihimi inisiti ahiyochi neberuti. : degimomi sebatu wenidochina sositi setochi lijochi honuleti. : yemeyemeriyayitunimi simi yimima; yehuletenyayitunimi simi k'asiya; yesositenyayitunimi simi amalitoyasi k'irasi bilo seyemachewi. : inide iyobi setochi lijochimi yalu yetewabu setochi beageru hulu alitegenyumi: abatachewimi kewenidimochachewi gari risiti set'achewi. : kezihimi behwala iyobi meto ariba 'ameti nore; lijochunina yeliji lijochunimi isike arati tewilidi diresi aye. : iyobimi shemigilo 'idimemi t'egibo mote.

kemezimuri hulu yemibelit'i yeselomoni mezimuri. : beafu mesami yisamenyi; fik'irih'i keweyini t'ej'i yilik'i melikami newina. : zeyitih'i melikami me'aza alewi: simih'i inidimifesis'i zeyiti newi: silez-ih'i denagili wededuh'i. : sabenyi; keanitemi behwala iniro't'alen'i: nigusu wede betu agebany'i bean-ite desi yilenali; hasetimi inaderigalen'i: keweyini t'ej'i yilik'i fik'irihini inasibalen'i: bek'inineti yiwe-diduhali. : inanite yeiherusalemi k'onejajiti hoyi; ine t'ik'uri nenyi: negeri gini wibi nenyi; inide k'edari dinikwanochi inide selomonimi megarejawochi. : ts'ehayi melikeni akisilotalina: t'ik'uri sile honihu atiyunyi: yéinate lijochi tet'alunyi; yeweyini bota-wochinimi t'ebak'i aderegunyi: negeri gini yeeneni weyini bota alit'ebek'ihumi. : nefise yewededechihi anite nigerenyi: wedeti tasemaraheli? bek'itirisi gize wedeti timesigalehi? sile minisi kebalinijerochih'i menigochi behwala ik'ibezebezalehu? : anichi besetochi zenidi yetewabishi hoyi; yalawek'ishi inide hone yemenigochini filega teketileshi wich'i; yefiyeli giligelochishinimi beirenyochi dinikwanochi at'egebi asemari. : wedaje hoyi; beferi'oni seregelochi inidale feresi meselihushi. : yegwinich'ishi wibeti bekebere luli; anigethishi be'nik'wi diri yamare newi. : bale biri gwibigwibi yehone yewerik'i t'elisemi inaderig-ilishaleni. : nigusu bema'idu sale; yeine naridosi me'azawini set'e. : wide leine bet'utoche mekakeli inidimiyarifi inide tek'wat'ere keribe newi. : wide leine be'ayinagidi weyini bota inidale inide abeba ik'ifi newi. : wedaje hoyi; ineho; wibi neshi: ineho; anichi wibi neshi: 'ayinochishimi inide rigi-bochi nachewi. : wide hoyi; ineho; anite wibi nehi; melike melikamimi nehi: aligachinimi lemilemi newi. : yebetachini seregela yezigiba zafi newi; yet'ariyachinimi mawak'eriya yet'idi zafi newi.

ine yesaroni ts'ige reda yek'olami abeba nenyi. : beishohi mekakeli inidale yesufi abeba; inidihu wedaje bek'onejajiti mekakeli nati. : beduri inidale inikoyi; inidihu wide belijochi mekakeli newi. ket'ilawi betachi ijigi wedije tek'emet'ihu; firewimi begwiroroye t'afach'i newi. : wede weyini t'ejumi beti agebany; beine layi yalewi 'alamawimi fik'iri newi. : bezebibimi ats'ananunyi; beinikoyi aberetatunyi; befik'iru tenedife tamimeyalehuna. : girawi kerase betachi nati; k'enyumi tak'ifenyalechi. : inanite yeiherusalemi k'onejajiti hoyi; irisu isikifeligi diresi; fik'irini inidatasinesutina inidatanesasuti bemi-dak'wa bemidire bedami wala amilachihwalehu. : ineho; yewide k'ali! beterarochi layi sizelili; bekorebitochimi layi siwereweri yimet'ali. : wide midak'wani weyimi yewalani imibosa yimesilali: ineho; bemesikotochi sigobenyi; be'ayine rigibimi simeleketi; irisu kek'it'irachini behwala k'omoali. : wide inidih'i bilo tenagerenyi. wedaje hoyi; teneshi: wibete hoyi; neyi. : ineho; kiremiti alefe; zinabumi alifo hede. : abebochi bemidiri layi tegelet'u; yezemami gize derese; yek'wiriyewimi k'ali bemidirachini tesema. : belesu gomera; weyinochimi

abebu me'azachewinimi set'u: wedaje hoyi; teneshi: wibete hoyi; neyi. : be'aleti nik'ak'atina begedeli mesheshegiya yaleshi rigibi hoyi; k'alishi melikami fitishimi yamare newina melikishini asayinyi; dimits'ishinimi aseminyi. : weyinachini abiboalina yeweyinachinini bota yemiyat'efutini k'eberochi; t'ik'ak'inuni k'eberochi at'imidachihu yazulini. : wide yeine newi; inemi yeirisu nenyi: besufi abebawochi mekakelimi menigawini yasamarali. : wide hoyi; k'enu isikinefisi; t'ilawimi isikisheshi diresi temesele: bek'imemi terara layi midak'wawini weyimi yewalawini imibosa miseli.

leliti beminit'afe layi nefise yewededechiwini felegihuti: felegihuti alagenyehutimi. : inesalehu beketemayitumi izoralehu; nefise yewededechiwini begodanana beadebabayi ifeligalehu: felegihuti alagenyehutimi. : ketemayituni yemizoruti t'ebak'iwochi agenyunyi: nefise yewededechiwini ayachihutini? alihwachewimi. : keinerisumi t'ik'iti ilifi biye nefise yewededechiwini agenyehuti; yazihutimi wede inatemi beti wede welaji inatemi ilifinyi isikagebawi diresi alitewihutimi. : inanite yeiherusalemi k'onejajiti hoyi; irisu isikifeligi diresi; fik'irini inidatasinesutina inidatanesasuti bemi-dak'wa bemidire bedami wala amilachihwalehu. : me'azami inide keribena inide 'it'ani yehonechiwi; keliyu kenegade k'imemi hulu yehonechiwi; yihichi kemidire beda inide t'isi misiso yewet'achiwi mani nati? : ineho; yeselomoni aliga nati: keisiraeli hayalani sidisa hayalani bezuriyaw'i nachewi. : hulumi seyifi yeyazu selifenyochi nachewi: beleliti kemiwedik'ewi firihati yetenesa sewi hulu seyifu bewegebu ale. : nigusu selomoni meshekemiyani kelibanosi nich'eti lerasu asera. : misesochuni yebiri; medegefiyawinimi yewerik'i; mek'emech'awinimi hamirawi gimija aderege: wisit'u beiyerusalemi k'onejajiti fik'iri yetelebet'e newi. : inanite yet'siyoni k'onejajiti; wit'u: inatu beserigu k'enina belibu desita k'eni yaderegechiletini akilili defito nigusi selomonini iyu.

wedaje hoyi; ineho; wibi neshi: ineho; anichi wibi neshi: be'ayine rigibi meshefenyashi wisit'i 'ayinochishi inide rigibochi nachewi: t'egwirishi begele'adi terara inidemiweridi inide fiyeli meniga newi. : t'irisochishi tat'ibewi inide tesheletu hulumi menita inide weledu keinerisumi mekani inidelele-bachewi menigochi nachewi. : keniferochishi inide k'eyi hari fetili nachewi; afishimi yamare newi: be'ayine rigibi meshefenyashi wisit'i gwinich'ina gwinich'ishi inide tekefele romani nachewi. : anigetishi leselifi 'ik'a mesik'eya inide tesarawi inide dawiti ginibi newi: shihi gasha yehayalanimi mesariya hulu tenit'elit'lobetali. : huletu t'utochishi menita inide teweledu; besufi abeba mekakeli inidemisemaru inide midak'wa giligelochi nachewi. : k'enu isikinefisi t'ilawimi isikiyalifi diresi; wede

keribewi terara wede 'it'anumi korebita ihedalehu. : wedaje hoyi; hulenitenashi wibi newi; newirimi yelebishimi. : mushiraye hoyi; kelibanosi keine gari neyi: kelibanosi keine gari neyi: keamana rasi kesanerina keerimoni rasi; keanibesochi menoriya kenebirochimi terara temelikechi. : ihite mushira hoyi; libeni bedesita asabedishiwi: anidi gize be'ayinochishi; keanigetishi diri beanidu libeni bedesita asabedishiwi. : ihite mushira hoyi; fik'irishi inideti melikami newi! fik'irishi keweyini t'oji yilik'i inideti yishalali! yezeyitishimi me'aza keshitu hulu! : mushiraye hoyi; kekeniferochishi mari yini't'ebet'ebali: kemilashisi betachi marina weteti ale; yelibishimi me'aleza inide libanoshi shita newi. : ihite mushira yetek'olefe genet; yetezega minich'i yetatememi fesashi nati. : buk'ayashi romanina yetemeret'e fire; k'o'i kenaridosi gari yalebeti genet newi; : naridosi kek'ega gari; yeshitu sarina k'erefa; keliyu liyu 'it'ani gari; keribena ireti kekiburi shitu hulu gari. : anichi yegeneti minich'i; yehiyiweti wiha gwidigwadi; kelibanosimi yemifeshi wenizi neshi. : yesemeni nefasi hoyi; tenesi; yedebubimi nefasi na: begenete layi nifesi; shituwimi yifeshi: wide wede genet u yigiba; melikamunimi fire yibila.

5

ihite mushiraye hoyi; wede genet gebahu; keribeyeni keshituye gari lek'emihu; inijerayeni kemare gari belahu; yeweyini t'ejeni kewetete gari t'et'ahu. balinjeroche hoyi; bilu: wedaje hoyi; t'ech'i: isikitireki direti t'ech'i. : ine tenyichalehu; libe gini nek'it'ali: yewide k'ali newi; irisumi dejuni yimetali: ihite; wedaje; rigibe; medemidemiaye hoyi; berase t'eli; bek'onidalayemi yeleliti net'ebit'abi molitobetalina kifechilinyi. : k'emiseni awelek'ihu: inideti ilebisewalehu? igireni tat'ebihu: inideti asadifewalehu? : wide ijuni bek'edada sedede; anijetemi sile irisu taweke. : lewide ikefitileti zenidi tenesahu: ijoche bedaji meweriweriya layi keribeni afesasu; t'atoche fesashuni keribe anit'ebet'ebu. : lewide kefetihuleti; wide gini fek'ek'i bilo alifo neberi. nefise kek'alu yetenesa denegat'echi: felegihuti; alagenyehutimi: t'erahuti; alimeleselinyimi. : ketemayituni yemizoruti t'ebak'iwochi agenyuni: metunyi; ak'oselunyimi: k'it'iri t'ebak'iwochimi ye'ayine rigibi meshefenyayeni wesudeti. : inanite yeiyerusalemi k'onejajiti hoyi; amalachiwhalehu: wideni yagenyachihuti inide honye; ine kek'iri yetenesa metameneni nigeruti. : anichi besetochi zenidi yetewabishi hoyi; kelela wedaji yilik'i widishi mani newi? yihini yemiyahili amileshinalina kelela wedaji yilik'i widishi mani newi? : wide nech'ina k'eyi newi; keilifi yetemeret'e newi. : rasu mizimizi werik'i newi: k'onidalawi yetezireferefe newi; inide k'ura t'ik'uretimi t'ik'uri newi. : ayinochu bemulu fesashi at'egabi inidala beweteti inide tat'ebu befesashi wiha at'egabi inide tek'emet'u inide rigibochi nachewi. : gwinich'una gwinich'u yeshitu medebi iriken inidalebeti inide shitu atikiliti nachewi: keniferochu inide abebochi nachewi; yemifeshi keribenimi yanit'ebet'ibalu. : ijochu yebirele ferit'i inidalebeti inide werik'i k'elebeti nachewi: akalu bilihatnya

inide serawi beseniperi inidaget'e inide zihoni t'irisi newi. : igirochu bemizimizi werik'i inide temeseretu inide 'ibine beredi misesochi nachewi: meliku inide libanosina inide zigiba zafi melikami newi. : afu ijigi t'afach'i newi; irisumi fets'imo yamare newi: inanite yeiyerusalemi k'onejajiti hoyi; wide yihi newi; balinjjerayemi yihi newi.

6

anichi besetochi zenidi yetewabishi hoyi; keanichi gari inifeligewi zenidi widishi wedeti hede? widishisi wedeti fek'ek'i ale? : wide begenetu menigawini yasemara zenidi abebawinimi yisebesibi zenidi wede shitu medebi wede genet u werede. : ine yewede nenyi widemi yeine newi: besufu abeba mekakeli menigawini yasemarali. : wedaje hoyi; inide terisa wibi neshi; inide iyerusalemimi yamarishi neshi: 'alama yizo inide teselefe serawiti tasiferiyaleshi. : awikewinyalina 'ayinochishini kefite melishi: t'egwirishi kegele'adi inide werede inide fiyeli meniga newi. : t'irisochishi tat'ibewi inide wet'u hulu menita inide weledu keinerisumi mekani indelelebachewi menigochi nachewi. : be'ayine rigibi meshefenyashi wisit'i gwinich'ina gwinich'ishi inide tekefele romani nachewi. : sidsa nigisitati semaniyami k'wibatochi k'wit'iri yelechewimi k'onejajiti alu. : rigibe medemidemiayemi aniditi nati: leinatiwa aniditi nati leweledechatimi yetemeret'echi nati. k'onejajitimi ayitewi amogesuat; nigisitatina k'wibatochimi amesegenuati. : yihichi inide maleda birihani yemitigobeniyi; inide ch'erek'a yetewabeche inide ts'ehayimi yet'erachi; 'alama yizo inide teselefe serawiti yemitasifera mani nati? : yewenizuni dari limilame ayi zenidi; weyinu abibo romanumi afirito inide hone imeleketi zenidi wede gewizi genet u weredihu. : salawik'i nefise bekeberewi seregela layi asik'emet'echinyi.

7

anichi sulamat'isi hoyi; temeleshi; temeleshi: inayishi zenidi temeleshi; temeleshi. besulamati'isi mini tayalachihu? irisiwa inide mehanayimi zefeni nati. : anichi yemekonini liji hoyi; igirochishi bech'ama wisit'i inideti wibochi nachewi! dalewochishisi beaniti'renya iji inide taseru inide 'inik'wihochi yimesilalu. : inibiritishi yeweyini t'oji inidemayigodilibeti inide tenet'et'e ts'iwa newi: hodishi inide sinide kimiri; beabebami inide tat'ere newi. : huletu t'ut'ochishi inide huletu menita inide midak'wa gilegelochi nachewi. : anigetishi inide zihoni t'irisi ginibi newi: 'ayinochishi behaseboni wisit'i bebatirebi beri at'egabi inide wiha kwirowochi nachewi: afinich'ashi wede demasik'o afazachi inidemimeleketi inide libanosini ginibi newi. : rasishi inide k'erimelosi terara belayishi newi: yerasishimi t'egwiri inide hamirawi hari newi: nigusu beshuribawi tasiroali. : wedaje hoyi; inideti yetewabishi neshi! iniditisi desi tasenyaleshi! : yihi k'umetishi yezenibaba zafi yimesilali; t'ut'ochishimi yeweyini zelega yimesilalu. : wede zenibabawi

zafi iwet'alehu ch'afochiwanimi iyizalehu alihu:
 t'utochishi inide weyini zelega yeafinich'ashimi
 shitu inide inikoyi nachewi. : gwiroroshi lewedaje
 iyet'afet'e inidemigeba; yetenyutini keniferochi
 yinageru zenidi inidemiaderigi; inide malefiya
 yeweyini t'aji newi. : ine yewide nenyi; yeurisumi
 minyoti wede ine newi. : wide hoyi; na; wede mesiki
 iniwit'a bemeniderochimi inideri. : wede weyinu
 bota malideni inihidi: weyinu abibo abebawimi
 fire anizherigigo romanumi afirito inide hone
 iniyi: beziya wideni iset'ihalehu. [4]: tirinigowochi
 me'azani set'u: melikamochi firewochi hulu; arogewi
 keadisu gari; bedejachini alu: wide hoyi; huluni
 leanite t'ebek'ihulihi.

8

anite yeinateni t'uti inide t'eba inide wenidime
 minewi behonih! bameda bagenyehuhi gize be-
 samihuhi; manimi balinak'enyimi neberi. : meriche
 wede inate beti bagebahuhi; beziyami anite ba-
 sitemarikenyi: inemi kemelikamu weyini t'aji kero-
 manemi wiha bat'et'ahuhi neberi. : girawi kerase
 betachi behonechi k'enyumi bak'efechinyi neberi. :
 inanite yeiyeerusalemi k'onejajiti hoyi; irisu isikife-
 ligi diresi fik'irini inidatasinesuti inidatanesasutimi
 amilachihwalehu. : bewidiwa layi tedegifa kemidire
 beda yemitiwet'a yihichi mani nati? keinikoyi betachi
 asinesahuhi: beziya inatiji weledechiji; beziyami
 welaji inatiji amat'echihi. : inide mahitemi be-
 libihi; inide mahitemi bekinidiji anurenji: fik'iri
 inide moti yeberetachi natina; k'ini'atimi inide sioli
 yech'ekenechi natina. finit'ariwa inide isati finit'ari;
 inide igiziabiheri nebelibali newi. : bizu wiha
 fik'irini yat'efati zenidi ayichilimi; fesashochimi
 ayaset'imuatimi: sewi yebetuni habiti hulu sile fik'iri
 biset'i fets'imo yinik'utali. : inya t'uti yeletati tanashi
 ihiti alechini: sile irisiwa beminagerubati k'eni lei-
 hitachini mini inadirigilati? : irisiwa k'it'iri biti-
 honi yebiri ginibi belayiwa iniseraleni: dejimi biti-
 honi bezigiba sanik'a inikebibataleni. : ine k'it'iri
 nenyi t'utochemi inide ginibi nachewi: beziyani gize
 befitu selamini inidemitagenyi honihu. : leselomoni
 bebielamoni yeweyini bota neberewi: yeweyinuni
 bota let'ebak'iwochi akerayewi: sewi hulu lefirewi
 shihi biri yamet'aleti neberi. : leine yalenyi yeweyini
 bota befite newi: selomoni hoyi; shihu leanite; huleti
 metowimi firewini lemit'ebik'u yihonali. : begenetu
 yemitik'emech'i hoyi; balinijerochi yeanichini k'ali
 yademit'alu: k'alishini aseminyi. : wide hoyi; fit'eni:
 bek'imemi terara layi midak'wani weyimi yewalani
 imibosa miseli.

inidihimi hone: mesafiniti yiferidu benebere gize beageru layi rabi hone. anidi sewimi kemisituna kehuletu lijochu gari bemo'abi midiri lik'emet'i kebetelihi yihuda tenesito hede. : yesewiyowimi simi abemeleki; yemisitumi simi nuhamini; yehule-tumi lijochi simi mehalonina kelewonni nebere: yebete lihehi yihudami yeefirata sewochi neberu. wede mo'abimi midiri met'u beziyami tek'emet'u. : yenuhaminimi bali abemeleki mote: irisiwana huletu lijochiwa k'eru. : inerisumi kemo'abawiyani setochi misiti agebu: yeaniditu simi 'orifa yehuletenyayi-tumi simi ruti nebere. beziyami asiri 'ameti yahili tek'emet'u. : mehalonina kelewonimi huletu motu: setitumi kehuletu lijochiwana kebaluwa teleyita k'erechi. : irisiwami bemo'abi midiri salechi igiziabiheri hizibuni inide gobenye injerami inide set'achewi sile semachi; kemo'abi midiri litimelesi kehuletu miratochiwa gari tenesachi. : irisiwami kehuletu miratochiwa gari ketek'emet'echibeti sifira wet'achi: wede yihudami midiri limelesu bemenigedi hedu. : nuhaminimi miratochiwani. hidu; wede inatochachihumi beti temelesu: beinena bemotuti inidaderagachihu; igiziabiheri cherineti yadirigilachihu. : igiziabiheri beyebalachihu beti 'irefeti yisit'achihu alechachewi. samechachewimi: dimits'achewinimi kefi adirigewi alek'esu. : inerisumi. keanichi gari wede hizibishi inimelesalni aluati. : nuhaminimi alechi. lijochi hoyi; temelesu: lemini keine gari tiheadalachihu? balochachihu yemihonu lijochi behode alunyini? : lijochi hoyi; temelesu: bali lemagibati arijichalehuna hidu: tesifa alenyi bili; zare lelitisi inikwa bali bageba; wenidochi lijochimi biwelidi; inerisu isikiyadigu diresi tik'oyalachihuni? sile inerisusi bali magibati titewalachihuni? lijochi hoyi; inidihii ayidelemi: yeigiziabiheri iji beine wet'itoalina keinanite yetenesa ijigi temerirealehu. : dimits'achewinimi kefi adirigewi inide gena alek'esu: 'orifami amatiwani samechi: ruti gini tet'egachati. : nuhaminimi. ineho; balinjerashi wede hizibiwana wede amalikiitiwa temelisalechi: anichimi degimo kebalinjerashi gari temelesi alechati. : rutimi. wedemitihejibeti ihedalehuna; bemitadiribetimi adiralehuna iniditewishi keanichimi zenidi inidimelesi atasichegirinyi: hizibishi hizibe; amalakishimi amilake yihonali: : bemitimochibetimi sifira imotalahu; beziyami ik'eberealehu: kemoti bek'eri anichinina ineni anidachi bileenyi igiziabiheri yihini yadirigibinyi inidihumi yich'emiribinyi alechi. : nuhaminimi keirisiwa gari lemeledi inide k'oret'echi bayechi gize irisiwani kemenageri zimi alechi. : hulutumi isike bete lihehi diresi hedu. wede bete lihemimi bederesu gize yeketemayitu sewochi hulu sile inerisu. yihichi nuhamini natin? iyalu tenich'ach'u. : irisiwami. huluni yemichili amilaki asimerironyalina mara belunyini inji nuhamini atibelunyini. : bemu-lati wet'ahu; igiziabiherimi wede bete badoyeni melesenyi: igiziabiheri awaridonyalina; hulunimi yemichili amilaki asich'enik'onyalina nuhamini lemini tilunyalachihu? alechachewi. : nuhaminimi keirisiwami gari kemo'abi midiri yetemelesechiwi mo'abawitu miratiwa ruti temelesu. yegebisimi

mekeri betejemere gize wede betelihehi met'u.

2

lenuhaminimi bali yemizemedewi keabemeleki wegeni yehone hayali sewi simu bo'ezii yetebale sewi nebere. : mo'abawitumi ruti nuhaminini. befitu mogesi yemagenyewini tekiyei ihili inidik'arimi wede irisha lihidi alechati. irisiwami. lije hoyi; hiji alechati. : hedechimi; keach'ajochimi behwah-wahwa la beirisha wisit'i k'are inide agat'amiwimi yeabemeleki wegeni wede neberewi wede bo'ezii irisha deresechi. : inehomi; bo'ezii kebetelihehi met'a; ach'ajochinimi. igiziabiheri keinanite gari yihuni alachewi. inerisumi. igiziabiheri yibarihihi bilewi melesuleti. : bo'ezimi beach'ajochi layi azazhi yeneberewini lelowini. yihichi k'onjio yemani nati? alewi. : yeach'ajochumi azazhi. yihichima kemo'abi midiri kenuhamini gari yemet'achi mo'abawitu k'onjio nati: : irisiwami. keach'ajochu behwala benedowii mekakeli inidik'arimina inidilek'imi; ibakihi; fik'edilinyi alechi: met'achimi; kemaledami jemira isike ahuni diresi k'oyitalechi: bebetimi tik'iti gize inikwa alarefehchimi alewi. : bo'ezimi rutini. lije hoyi; tisemiyaleshini? k'arimiya lemek'aremi wede lela irisha atihiji; kezihimi atilaweshi; negeri gini geredocheni tet'egi. : wedemiyach'idubetimi sifira temelikechi; teketeiyachewimi: inidayasichegirushimi gobezazituni azizhalehu: betet'emashimi gize wede madigawi hedeshi gobezazitu kek'eduti wiha tet'ech'i alati. : begimibariwami tedefita bemitidiri layi segedechileti. inenisi lemek'ebeli beminii negeri befitihi mogesi agenyehu? ine inigida ayidelehumini? alechiwi. : bo'ezimi. balishi kemote behwala abatishinina inatishini yeteweledishibatini midiri titeshi k'edimo wedematawik'iwii hizibi inide met'ashi; leamatishi yaderegishiwini negeri hulu fets'imo semichalehu. : igiziabiheri inide sirashi yisit'ishi: kekinifumi betachi met'egiya iniditagenyi bemet'ashibeti beisiraeli amilaki begiziabiheri zenidi demewezishi fits'umi yihuni alati. : irisiwami. getaye hoyi; kebariyawochi inide aniditu salihoni at'inanitehenyalina; yebariyahinimi libi desi asenyitehalina be'ayinihi mogesi laginyi alechiwi. : bemisami gize bo'ezii. wedezihii k'rebbi: misa biyi; injerashinimi behomit'at'ewi at'ik'ishi alati. beach'ajochumi at'egebi tek'emet'echi yetet'ebesemi isheti set'ati; belitami t'egebechi; aterefechimi. : degimomi litik'arimi betenesachi gize bo'ezii gobezazituni. benedowii mekakeli tik'arimi; inanitemi atasafiruti: : degimo kenedowii asik'eritachihu tewulati: irisiwami tik'arimi; atiwik'esuati bilo azezachewi. : beirishawimi wisit'i isike mata diresi k'aremechi: yek'aremechiwinimi wek'achiwi: anidi yeifi mesiferiya yahilimi gebisi hone. : teshekimawimi wede ketema gebachi; amatiwami yek'aremechiwini ayechi: ket'egebchimi behwala yeterefatini awit'ita set'echati. : amatiwami. zare wedeti k'aremishi? wedetisi serashi? yetek'ebeshi yetebareke yihuni alechati. irisiwami. zare yeser-ahubeti sewi simi bo'ezii yibalali bila bemanii zenidi inide serachi leamatiwa negerechati. : nuhaminimi miratiwani. cherinetuni behiyawanina bemutani

layi alitewemina beigiziabiheri yetebareke yihuni alechati. nuhaminimi degimo. yihi sewi yek'iribi zemedachini newi; irisumi libezhuni kemichiluti anidu newi alechati. : mo'abawitu rutimi. degimo. mekereni isikich'erisu diresi gobezazitini tet'egi alenyi alechati. : nuhaminimi miratiwani rutini. lije hoyi; kegeredochu gari bitiwech'i; belelami irisha bayagenyushi melikami newi alechati. : rutimi yegebisuna yesinidewi mekeri isikich'eresi diresi litik'arimi yebo'ezini geredochi tet'egachi: beamatiwami zenidi tik'emet'i neberi.

3

amatiwami nuhamini alechati. lije hoyi; melikami inidihonilishi 'irefitti alifeligilishimini? : ahunimi kegeredochu gari yeneberishibeti bo'ezi zemedachini ayidelemini? ineho; irisu bezare leliti beawidimawimi layi gebisuni bemenishi yibetinali. : inigidihi tat'ebi; tek'ebi; libisishini telabeshi; wede awidimawimi wireji: negeri gini mebilunina met'et'uni isikich'erisi diresi lesewiyowi atitaywi. : betenyami gize yemitenyabetini sifira temelikechi; gebiteshimi igiruni gilech'i; tegademimi: yemitaderigiwinimi irisu yinegirishali. : rutimi. yetenagerishinyini hulu aderigalehu alechati. : wede awidimawimi weredech; amatiwami yazezechatini hulu aderegechi. : bo'ezimi kebelana ket'eta sewinetunimi desi kasenye behwala; beihilu kimiri at'egebi litenya hede: rutimi bek'esita met'achi; igirunimi gelifa tenyachi. : menifek'e lelitimi behone gize sewiyowi deneget'e; zewerimi ale: inehomi; aniditi seti beigirigewi tenyita neberechi. : irisumi. mani neshi? ale. irisiwami. ine bariyahi ruti nenyi: warisaye nehina libisihini bebariyahi layi zeriga alechiwi. : bo'ezimi alati. lije hoyi; beigiziabiheri yetebarekishi hunyi: balet'egami dihami bilesi gobezazitini aliteketelishimina kefitenyawi yilik'i bemech'eshaw gize cherineti adirigeshali. : ahunimi; lije hoyi; atifiri: beagere yalu hizibi hulu migibare melikami seti inide honishi yawik'aluna yalishiwini negeri hulu aderigilishalehu. : yek'iribi zemedi mehone iwineti newi: negeri gini keine yek'erebe zemedi ale. : zare leliti ideri: negemi irisu warisa mehoni biwedidi melikami newi; warisa yihuni: warisa lihoni bayiwedidi gini; hiyaw iigiziabiherini ine warisa ihonishalehu: isikinega diresi tenyi. : isikinegami beigirigewi tenyachi: bo'ezimi. seti wede awidimawini inide met'achi manimi inidayawik'i bilo neberina gena sewina sewi sayiteyayi tenesachi. : irisumi. yelebeshishiwini kuta amit'iteshi yazhiwi alati: beyazechimi gize sidisiti mesiferiya gebisi seferelati ashekematimi. : irisumi wede ketemayitu hede. wede amatiwami met'achi; amatiwami. lije hoyi inideti neshi? alechati: irisiwami sewiyowi yaderegelatini hulu negerechati. : wede amatishi bado ijishini atihiji bilo yihini sidisiti mesiferiya gebisi set'enyi alechati. : irisiwami. lije hoyi; sewiyowi yihini negeri zare isikich'erisi diresi ayarifimina fits'amewi isikitawek'i diresi zimi beyi alechi.

4

bo'ezimi wede ketemayitu beri adebabayi wet'ito beziya tek'emet'e. inehomi; bo'ezi sile irisu yinageri yeneberewi yek'iribi zemedi siyalifi bo'ezini. anite k'eribehi bezihi tek'emet'i alewi. irisumi k'eribi bilo tek'emet'e. - anite k'eribehi bezihi tek'emet'i alewi. : bo'ezimi keketemayitu shimagilewochi asiri sewochi t'erito. bezihi tek'emet'u alachewi. : inerisumi tek'emet'u. bo'ezimi yek'iribi zemeduni. kemo'abi midiri yetemelesechiwi nuhamini yewenidimachinini yeabamelekini t'inito tishet'alechi. : inemi bezihi betek'emet'u ti behizibe shimagilewochi fiti iniditigezawi asitawik'ihini zenidi asebihi. mebezheti bitiwedidi tebezhezi: mebezheti batiwedidi gini keanite bek'eri lela werashi yelemina; inemi keanite behwala nenyina inidawik'ewi nigerenye alewi. irisumi. ibezhewalehu alewi. : bo'ezimi. irishawini kenuhamini iji bemitigezabeti k'eni; lemotevi berisitu simuni iniditasinesaleti kemiwachu misiti kemo'abawitu keruti degimo tigezalehi ale. : yek'iribi zemeduni. yeraseni risiti inidalabelashi mebezheti alichilimi: ine mebezhetuni alichilimina anite keine mebezhetuni wisedewi ale. : bet'initi gizechi; manimi bishe't'i bilewit'imi; negeruni lemats'inati sewi ch'amawini inidiyawelik'i lebalinjerauwimi inidiset'ewi beisraeli zenidi limadi nebere. yihimi beisraeli misikiri nebere. : yek'iribi zemeduni bo'ezini. anite gizawi alewi: ch'amawinimi awelek'e. : bo'ezimi shimagilewochinina hizibuni hulu. leabemelekina lekelewoni lemehalonini yeneberewini hulu kenuhamini iji inide gezahu inanite zare misikirochi nachihu. : degimomi yemiwachu simi kewenidimochu mekakeli keagerumi deji inidayit'efa; yemiwachuni simi berisitu layi inidasinesa yemehalonini misiti mo'abawituni rutini misiti thihonenyi zenidi wesedihuati: inanitemi zare misikirochi nachihu alachewi. : beketemayitu beri adebabayimi yeneberu hizibi hulu shimagilewochumi. inya misikirochi neni: igiziabiheri yihichini wede betihi yemitigebawini seti yeisraelini beti inide seru inide huletu inide rahelina inide liya yadirigati: anitemi beafirata bale t'ega huni; simihimi bebete lihemi yi'tera. : betihimi igiziabiheri kezihichi k'onjo kemiset'ihini zeri ti'imari leyihuda inide weledechwi inide faresi beti yihuni aluti. : bo'ezimi rutini wesede; misitimi honechiwi: deresebatimi; igiziabiherimi t'inisi set'ati; wenidi lijimi weledech. : setochimi nuhaminini. zare warisa yalasat'ashi igiziabiheri yibareki: simumi beisraeli yi'tera. : kesebatimi wenidochi lijochi yilik'i leanichi kemitishali kemitiwedidishi mirati tewelidoalina sewinetishini yasadisewali; beirijnashimi yimegibishali aluati. : nuhaminimi hits'anuni wesedechi ak'efechiwimi; mogizitimi honechiwi. : setochimi gorebetochiwa; lenuhamini wenidi lijiti teweledelati iyalu simi awet'uleti: simunimi iyobedi bilewi t'eruti. irisumi yedawiti abati yeiseyi abati newi. : yefaresimi tiwildi yihi newi: faresi esiromini welede; : esiromimi araminini welede; araminini aminadabini welede; : aminadabimi neasonini welede; neasonimi selimonini welede; : selimonimi bo'ezini welede; : bo'ezimi iyobedini welede; iyobedini iseyini welede;

iseyimi dawitini welede.

alefi. hizibi molitobati yeneberechi ketema bichawani inideti tek'emet'echi! beahizabi mekakeli talak'i yeneberechi inde mebeliti honalechi: beawirajochi mekakeli li'liti yeneberechi tegezhi honalechi. : beti. beleliti ijigi talak'isalechi; ini-bawami begwinich'iwa layi ale: kewishimochiwa hulu yemiya's'ananati yelemi: wedajochiwa hulu wenejeluati t'elatochimi honuati. : gameli. yihuda sile mech'enek'ina sile barineti bizati temarekechi: beahizabi mekakeli tek'emet'echi 'irefitimi alagenyechimi: yemiyasich'enik'uat hulu tech'enik'a agenyuati. : dalet'i. wede 'ameti be'alimi yemimet'a yelemina yets'iyoni menigedochi alek'esu: berochiwa hulu ferisewali kahinatochi-wami iyech'ohu yalek'isalu: denagilochiwami tech'enek'u irisiwami bemireti alechi. : he. sile hat'iatuwa bizati igiziabiheri asich'enik'oatalina asich'enak'iwochiwa rasi honu t'elatochiwami teke-nawenelachewi: hits'anatochiwa beasich'enak'iwochi fiti temarikewali. : wawi. kets'iyoni seti liji wibetiwa hulu wet'itoali: alek'ochiwa masemariya inidemayagenyu walawochi honu: kemiyabariruchewi fiti tedakimewi hedu. : zayi. iyerusalemi bech'linik'etiwana bemekerawa werati ket'initi jemiyo yeneberelatini yekebereni negeri hulu asebechi: hizibiwa beasich'enak'iwochi iji bewedek'e gize yemiredatimi beleliti gize; asich'enak'iwochi ayuati bemefiresiwami sak'u. : heti. iyerusalemi ijigi hat'iatu seritalechi: silezihi rekisalechi: yakebiruati yeneberu hulu hafirete sigawani ayitewatalina ak'aleluati: irisiwami iyech'ohuchi talek'isalechi wede hwalami zeweri alechi. : t'eti. adefiwa belibisiwa zerifi nebere: fits'amewani alasebechimi: silezihi bedinik'i tewardalechi; yemiya's'ananati yelemi: abetu; t'elati kefi kefi bilolauna mekerayeni temeliketi. : yodi. asich'enak'iwu bekebere negeriuwa hulu layi ijuni zerega: wede gubaehi inidiyigebu yazezihachewi ahizabi wede mek'idesiwa sigebu ayitalechina. : kafi. hizibiwa hulu iyech'ohu yalek'isalu inijerami yifeligalu: sewinetachewini lemaberitati yekebere habitachewini sile mebili set'itewali: abetu; tegosak'wiyalehuna iyi; temeliketimi. : lamedu. inanite menigedi alafiwochi hulu; beinanite zenidi minimi yelemini? igiziabiheri bets'inu k'wit'awi k'eni ineni inidasich'enek'ebeti beine layi inde tedaregewi inde ine mekera yemimesili mekera inidale temeliketu; iyu. : memi. kelayi isatini wede at'inite sedede beretachibetimi: leigire wet'imedu zerega wede hwalami melesenyi; at'efanyimi k'enunimi hulu adekemenyi. : noni. yehat'iatoche k'eniberi beiju teyizalechi: tasirewi beanigete layi wet'itewali: gwilibeteni adekeme. geta befitachewi ik'omi zenidi bemalichilachewi iji asalifo set'enyi. : samiketi. geta hayalanocheni hulu kewisit'e asiwegedachewi: gwilimasocheni yadek'ik'i zenidi gubaeni t'erabinyi: geta dinigilituni yeyihudani liji bemet'imek'iya inidimireget'i adirigo reget'ati. : 'e. yemiya's'ananati nifisenimi yemiya'beretati keine rik'oalina silezihi alek'isalehu: 'ayine; 'ayine wiha yafesisali. t'elati berititoalina lijoche t'efitewali. : fe. ts'iyoni ijiwani zeregachi: yemiya-

ats'inanati yelemi: igiziabiheri beya'ik'obi zuriya yalutini inidiyasich'enik'uti azeze: iyerusalemi bemekakelachewi inde rikusi negeri honalechi. : ts'ade. beafu negeri layi 'amets'i adirigealehuna igiziabiheri ts'adik'i newi. inanite ahizabi hulu; ibakachihu; simu mekerayenimi temeliketu: denagilochena gobezazite temarikewi hedu. : k'ofi. wishimocheni t'erahu inerisumi atalelunyi: kahinatachena shimagilewoche sewinetachewini yaberetu zenidi mebili sifeligu beketema wisit'i motu. : resi. abetu; tech'enik'ealehuna; anijetemi tawikobinyalina temeliketi: 'amets'ani fets'imo adirigealehuna libe bewisit'e tegelabet'ebinyi: bemeda seyifi lijocheni at'efa bebetimi moti ale. : sani. ine iyech'ohihu inidemalek'isi semitewali: yemiya's'ananati yelemi: t'elatoche hulu sile mekeraye semitewali: anite adirigehewalina desi alachewi: sile irisu yetenagerihewini k'eni tamed'alehi inerisumi inde ine yihonalu. : tawi. lik'isoye ijigi newina; libemi dekimoolina kifatachewi hulu wede fithi yidiresi; sile hat'iate hulu inidaderegihibinyi adirigibachewi.

2

alefi. geta bek'wit'awi yets'iyonini seti liji inde mini ademenati! yeisraelini wibeti kesemayi wede midiri t'ale; bek'wit'awimi k'eni yeigiruni meregech'a alasebemi. : beti. geta yeya'ik'obini maderiyawochi hulu wat'e; aliraramimi: beme'atu yeyihudani seti liji amibochi aferese; wede midirimi aweredachewi: menigisitunina alek'ochiwami arekese. : gameli. bets'inu k'wit'awi yeisraelini k'enidi hulu k'et'ek'et'e: k'enyi ijuni ket'elati fiti wede huala melese; bezuriyawimi inidemibala inde isati nebelibali ya'ik'obini ak'at'ele. : dalet'i. k'esituni inde t'elati getere; inde asich'enak' k'enyi ijuni ats'ena; le'ayinimi yemiya'mirewini hulu gedele: bets'iyoni seti liji dinikwani me'atuni inde isati afesese. : he. geta inde t'elati hone; israelini wat'e: adarashochiwani hulu wat'e; amibochiwani at'efa: beyihudami seti liji hazenina lik'iso abeza. : wawi. maderiyawini inde atikiliti nek'ele: yebe'aluni sifira at'efa: igiziabiheri bets'iyoni 'ameti be'alunina senibetuni asireza; bek'wit'awimi me'ati nigusunina kahinuni ak'alele. : zayi. geta mesewiyawini t'ale; mek'idesuni t'ela; yeadarashochiwanimi k'it'iri bet'elati iji asalifo set'e: dimits'achewini inde 'ameti be'ali k'eni beigiziabiheri beti kefi kefi aderegu. : heti. igiziabiheri yets'iyonini seti liji k'it'iri yafesis inde asebe: yemelekiyawini gemedi zerega; ijuni kema't'ifati alimelesemi: mishiguna k'it'iru inidiyalek'isu aderega: beanidineti dekemu. : t'eti. berochiwa bemereti wisit'i set'emu; meweriyeiyawochiwani at'efa seberemi: nigusiwana alek'ochiwa higi belelebachewi beahizabi mekakeli alu: nebiyatochawami keigiziabiheri zenidi raiyi alagenyumi. : yodi. yets'iyoni seti liji shimagilewochi zimi bilewi bemereti layi tek'emit'ewali: tibiyani berasachewi layi nesenesu; mak'imi tat'ek'u: yeiyerusalemi denagili rasachewini wede midiri azenebelul. : kafi. hits'anuna t'uti yemit'ebawi beketemayitu godana layi sizilu; 'ayine beiniba dekemechi; anijetemi taweke: sile wegene seti liji k'it'ik'at'e gubete bemidiri layi tezeregefe.

: lamed. beketema godana inide tewega sewi bezalu gize; nefisachewimi beinatochachewi bibiti bewet'achi gize; inatochachewini. ihilina yeweyini t'oji wedeti ale? yiluachewali. : memi. yeiyerusalemi seti liji hoyi; mini imesekirilishalehu? beminisi imesilishalehu? dinigilitu yet'siyoni liji hoyi; ats'inaanashi zenidi beminisi asitekakilishalehu? sibiratisi inide bahiri talak'i newina: yemifewisishi mani newi? : noni. nebiyatochishi kenituna hasetenya rayi ayitewilishali: mirikoshinimi yimelisu zenidi bedelishini aligelet'umi: kenituna yemayireba negerinimi ayitewilishali. : samiketi. menigedi alafiwochi hulu ijachewini yach'ebech'ibubishalina. bewinu yewibeti fits'amena yemidiri hulu desita yemiluati ketema yihichi natini? iyalu; beiyerusalemi seti liji layi yafiwach'alu; rasachewinimi yanek'anik'alu. : 'e. t'elatochishi hulu afachewini alak'ek'ubishi: iyafiwach'una t'irisachewini iyafach'u. wit'enatali: negeri gini tesifa yadereginati k'eni yihichi nati: aginyitenatali ayitenatimali yilalu. : fe. igiziabiheri yasebweni aderege: bek'edimo zemeni yazezewini k'ali fets'eme: aferese aliraramimi: t'elatinimi desi asenyebishi; yemiyasich'enik'ushinimi k'enidi kefi kefi aderege. : ts'ade. libachewi wede geta ch'oh'e. yet'siyoni seti liji k'it'iri hoyi; inibashini inide fesashi k'enina letiti afisishi: lesewinetishi 'irefiti atisich'i: ye'ayinishi bileni atak'warit'i. : k'ofi. teneshi; beletiti bemejemeriya kifili ch'uh; begetami fiti libishini inide wifa afisishi: begodana hulu rasi layi berabi sile dekemu sile hits'ananishi nefisi ijochishini wede irisu anishi. : resi. abetu; iyi: bemani layi inidezihi inidaderegihi temeliketi. bewinu setochi fireyachewini; yak'emat'eluchewini hits'anati; yibelaluni? bewinu kahununa nebiyu begeta mek'idesi wisit'i yigedelaluni? : sani. bilatenawina shimagilewi bemenigedochi layi tegademu: denagilochena gobezazite beseyifi wedik'ewali: bek'wit'ahi k'eni gedeliachewi: satirara aredihachewi. : tawi. inide be'ali k'eni yemiyasiferunyini kezuriyaye t'erahi; beigiziabiheri k'wit'a k'enimi yamelet'e weyimi yek'ere alitegenyemi: yak'emat'elihwachewinina yasadegihwachewini t'elate belachewi.

3

alefi. bek'wit'awi betiri mekera yaye sewi ine nenyi. : birihani wede lelebeti wede ch'elema merito wesedenyi. : zewetiri k'enuni hulu ijuni belaye melese. : beti. sigayenina k'uribeteni asireje; at'initeni sebere. : k'it'iri serabinyi behamotina bedikamimi kebebenyi. : k'edimo motewi inide neberu bech'elema anorenyi. : gameli. inidaliwet'a bezuriyaye k'it'iri serabinyi: seniseleteni akabede. : bet'erahuna bech'ohihu gize ts'eloteni kelekele. : menigedeni betet'erebe dinigayi zega; godanayenimi at'ameme. : dalet'i. inidemishemik'i dibi inide tesheshegemi anibesa honebinyi. : menigedeni lewet'e; genet'at'elenyimi: badima aderegenyi. : k'esituni getere lefilats'awimi inide gif'e aderegenyi. : he. yesegebawini filats'awochi bekwilalite wisit'i tekele. : lewegene hulu malagech'a k'enunimi hulu mesalek'iya honihu. : mireti molabinyi beiretimi at'egebenyi. : wawi. t'iriseni bech'inich'a sebere;

beamedimi kedeneniyi. : nefiseni keselami arak'ihii: bego negerini resahu. : inemi. hayile keigiziabiherimi zenidi yalewi tesifaye t'efa alihu. : zayi. meker-ayenina chigireni iretinina hamotini asibi. : nefise iyasebechiwi bewisit'e fezezech'i. : yihichini belibe anoralehu; silezihi itagesalehu. : heti. yalit'efanewi keigiziabiheri mihireti yetenesa newi: rihirahewi ayalik'imina. : maleda maleda adisi newi: tamanyinetihi bizu newi. : nefise. igiziabiheri idili fenitaye newi: silezihi tesifa aderigewalehu alechi. : t'eti. igiziabiheri betesifa lemit'ebik'uti lemitishawimi nefisi melikami newi. : sewi zimi bilo yeigiziabiherini madani tesifa biyaderigi melikami newi. : sewi betanashinetu k'eniberi bishekemi melikami newi. : yodi. irisu ashekimotalina zimi bilo lebichawi yik'emet'i. : tesifa yehonewi inide hone afuni beaferi wisit'i yanuri. : gwinich'uni lemimetawi yisit'i; sidibinimi yit'igebi. : kafi. geta lezelelami ayit'illimina: : byasazinimi inide mihiretu bizati yiralarina: : yesewini lijochi kelibu ayasich'enik'im; ayasazinimimi. : lamed. bemidiri yetegazutini hulu keigiru betachi yiregit'achewi zenidi; : yesewini firidi beli'uli fiti yimelisi zenidi; : yesewini firidi yat'amunini zenidi geta ishi ayilimi. : memi. geta yalazezewini yemilina yemifets'imi mani newi? : keli'uli afi kifuna melikami negeri ayiwet'amini? : hiyawi yemi yemiagwiremerimi; sewi sile hat'iatu k'it'ati yemiagwiremerimi sile minidiri newi? : noni. menigedachinini inimerimirina inifetini; wede igiziabiherimi inimelesi. : libachinini keijachini gari besemayi wedalewi wede igiziabiheri inanisa. : bedilenali 'amits'enalimi; anitemi yik'iri alalihimi. : samiketi. bek'wit'a kedeniheni asadedihenimi: gedeliheni; alirarahimi. : ts'eloti inidayilafi rasihini bedemena kedenihi. : beahizabi mekakeli gwidifina widak'i aderegiheni. : 'e. t'elatochachini hulu afachewini alak'ek'ubini. : dinigat'ena k'wit'a; t'ifatina k'it'ik'at'e honebini. : sile wegene seti liji k'it'ik'at'e 'ayine yewiha fesashi afesesechi. : 50 : fe. igiziabiheri kesemayi isikigobenyina isikimeleketi diresi 'ayine satak'warit'i zimi satili iniba tafesisalechi. : sile ketemaye k'onejajiti hulu 'ayine nefiseni asazenechi. : ts'ade. bekenitu negeri t'elatochi yehonunyi inide wafi madenini adenunyi. : hiyiweteni begwidigwadi at'efu; belayemi dinigayi t'alu. : berase layi wihochi tekenebelu: inemi. t'efahu biye neberi. : k'ofi. abetu; bet'elek'e gwidigwadi wisit'i honye simihini t'erahu. : dimits'eni semahi: jorohini kelimenaye atimelisi. : bet'erahuhi k'eni k'eribehi. at'ifira alih. : resi. geta hoyi; sile nefise temiwagitehi hiyiweteni tebezhehi. : abetu; ch'inik'eteni ayitehali; firideni firedilinyi. : bek'elachewini huluna beine layi yalewini asabachewini hulu ayehi. : sani. abetu; sidibachewinina beine layi yalewini asabachewini hulu; : yetenesubinyini sewochi keniferochi k'enunimi hulu yasebubinyini asabachewini semahi. : mek'emet'achewinina menesatachewini temeliketi: ine mesalek'iyachewi nenyi. : tawi. abetu; inide ijachewi sira fidachewini tikefilachewalehi. : yelibi 'iwininetinina irigimanihini tiset'achewalehi. : abetu; bek'wit'a tasadidachewalehi kesemayimi betachi tat'efachewalehi.

alefi. werik'u inideti debese! t'iruwi werik'i inideti telewet'e! yemek'idesu dinigayochi begodana hulu rasi tebetenu. : beti. t'iru werik'i yemime-silu yekeberu yets'iyoni lijochi; yeshekila seri iji inide serawi inide shekila 'ik'a inideti tek'ot'eru! : gameli. k'ebrochi inikwa t'utotachewini gelit'ewi giligelochachewini at'ebu; yewegene liji gini inide midire beda segoni ch'ekanyi honechi. : dalet'i. t'uti yemit'ebawi yehits'ani milasi ket'imi yetenesa wede tinagawi tet'abek'e: hits'anati injjera lemenu; yemik'orisilachewimi yelemi. : he. yet'afet'e negeri yibelu yeneberu bemenigedi t'efu: bek'eyi gimija yadigu yeneberu yefigi kimiri ak'efu. : wawi. yemanimi iji sayiwedik'ibati dinigeti ketegelebet'echi kesedomi hat'iatu yilik'i yewegene seti liji hat'iatu bezachi. : zayi. alek'ochiwa keberedo yilik'i t'iru; keweteti yilik'i nech'i neberu: gelachewi kek'eyi 'inik'wi yilik'i k'eyi nebere; melikachewimi inide seniperi nebere. : heti. fitachewi ket'ik'erisha yilik'i t'ek'wiroali; bemenigedimi alitawek'umi: k'uribetachewi wede at'initchewi tet'abik'oali: derik'oali: inide inich'eti honoali. : t'eti. beseyifi yemotu berabi kemotuti yishalalu: inezih yemidirini fire at'itewi tewegitewimi k'et'newali. : yodi. yerihuruhochi setochi ijochi lijochachiwini k'ek'ilewali: yewegene seti liji bemek'et'ik'et'owa mebili honuachewi. : kafi. igiziabiheri me'atuni fets'imoali; ts'inu k'wit'awini afisisoali: isatini bet'siyoni wisit'i ak'at'ele; meseretiwanimi belachi. : lamed. yemidiri negesitati be'alemimi yeminoru hulu asich'enak'ina t'elati beiyerusalemi beri indigebe alamenumi. : memi. yets'adik'anini demi bewisit'owa silafesesu sile nebiyatochiwa hat'iatina sile kahinatochi bedeli newi. : noni. tawirewi bemenigedi layi tek'ibezebezu: libisachewi inidayidasesi bedemi rekisewali. : samiketi. inanite rikusani; rak'u; rik'achihumi hidu; atiniku bilewi ch'ohubachewi. besheshuna betek'ibezebezu gize; beahizabi mekakeli. bezihi keinigidihi wedihi ayinorumi tebale. : 'e. yeigiziabiheri fiti betenachewi irisumi keinigidihi wedihi ayimeleketachewimi: yekahinatuni fiti alaferumi; shimagilewochunimi alakeberumi. : fe. 'ayinachini wede kenitu redatchini gena simeleketi t'efitoali: bemek'oyetachini madani yamayichalewini hizibi t'ebik'enali. : ts'ade. beadebabayachini inidanihedu filegachinini teketelu: fits'ameyachini k'eriboali; 'idimeyachini alik'oali; fits'ameyachini derisoali. : k'ofi. asadajochachini kesemayi nisiri yilik'i fet'anochi honu: beterarochi layi asadeduni; bemidire beda shemek'ubini. : resi. sile irisu. beahizabi mekakeli bet'ilawi behiyiweti ininoraleni yalinewi beigiziabiheri yetek'eba; yehiyiwetachini isitinifasi; begwidigwadachewi teyaze. : sani. be'ots'i midiri yemitinori yeedomiyasi liji hoyi; desi yibelishi hasetimi adirigi: ts'iwawi degimo wede anichi yalifali; anichimi tisekirieleshi tirak'ochaleshimi. : tawi. yets'iyoni liji hoyi; yebedelishi k'it'ati tefets'eme: keinigidihi wedihi ayasimarikishimi. yeedomiyasi liji hoyi; bedelishini yik'et'ali: hat'iatishini yigelit'ali.

abetu; yehonebinini asibi: temeliketi sidibachininimi iyi. : risitachini leinigidochi; betochachini lelochi honu. : diha adegochina abati yeleleni honenali: inatochachini injera mebeletochi honewali. : wiha-chinini bebiri t'et'ani inich'etachinini bewaga gezani. : asadajochachini beanigetachini layi nachewi: inya dekimenali 'irefitimi yelenimi. : legibits'awianina leasorawiyani injera inibetochi zenidi iji set'eni. : abatochachini hat'iatini seru zaremi yelumi: inyami bedelachewini teshekemini. : bariyawochi selit'newibinali: keijachewi yemitadegeni yelemi. : kemidire beda seyifi yetenesa behiyiwetachini injerachinini inamet'alen. : kemiyak'at'ili kerabi tikusati yetenesa k'uribetachini inide midija t'ek'ore. : bet'siyoni setochini; beyihudami ketemochi denagilini agosek'ulu. : alek'ochi bejjachewi tesek'elu: yeshimagilewochi fiti alitaferemi. : gwilimasochi wefich'oni teshekemu; lijochimi keinich'eti betachi tesenakelu. : shimagilewochi keadebabayi; gwilimasochi kebegenchewi tesharu. : yelibachini desita k'eritoali: zefenachini wede lik'iso telewit'oali. : akilili kerasachini wedik'oali: hat'iatu seritenalina weyolini! : silezihi libachini tamimoali: silezihihi negeri 'ayinachini fezizoali: : sile ts'iyoni terara; badima honalechina; k'ebrochimi temelalisewibatalina. : abetu; anite lezelalemi tinoralehi: zufanihi ketiwilidi isike tiwilidi newi. : sile mini lezelalemi tiresanalehi? sile minisi lerejimi zemeni titewenalehi? : abetu; wede anite meliseni inyami inimelesalemi: zemenachinini inide k'edimo adisi. : negeri gini fets'imehi t'ilehale: ijigi tek'ot'itehenali.

1

beiyerusalemi yenegese yesebakiwi yedawiti liji k'ali. : sebakwi. kenitu; kenitu; yekenitu kenitu hulu kenitu newi yilali. : kets'ehayi betachi bemidekimibeti dikami hulu yesewi tirifu minidiri newi? : tiwili yihedali; tiwiliidimi yimet'ali: midiri gini lezelealemi newi. : ts'ehayi tiwet'alechi; ts'ehayimi tigelealechi; wedemitwet'abetimi sifira tichekwilalechi. : nefasi wede debubi yihedali; wede semenimi yizorali: zewetiri bezuretu yizorali; nefasimi bezuretu degimo yimelesali. : fesashochi hulu wede bahiri yihedalu; bahiru gini ayimolami: fesashochi wedemihedubeti sifira inide gena wedeziya yimelesalu. : negeri hulu yadekimali sewi yinagerewi zenidi ayichilimi: 'ayini kemayeti ayit'egibimi; joromi kemesimati ayimolami. : yehonewi negeri irisu yemihoni newi; yetederegewimi negeri irisu yemideregi newi: kets'ehayimi betachi adisi negeri yelemi. : manimi. ineho; yihi negeri adisi newi yili zenidi yichilalini? irisu keinya befiti beneberuti zemenati tederigoali. : lefitenyochu negerochi metasebiya yelachewimi: kehwalenyochumi negerochi keinerisu behwala beminesuti sewochi zenidi metasebiya ayigeniyilachewimi. : ine sebakwi beisiraeli layi beiyerusalemi nigusi neberihu. : kesemayimi betachi yetederegewini hulu bet'ibebi ifeligina imeremiri zenidi libeni ategahu: igiziabiheri yidekimubati zenidi yihichini lesewi lijochi yeset'e kifu t'ireti nati. : kets'ehayi betachi yeteserawini sira hulu ayehe: inehomi; hulu kenitu newi; nefasinimi inide meketeli newi. : t'emama yik'ena zenidi ayichilimi: godelomi yik'ot'eri zenidi ayichilimi. : ine belibe. ineho; keine asik'edimewi beiyerusalemi layi keneberuti hulu yilik'i t'ibebini abiziche ch'emerihu: libemi bizu t'ibebinina iwik'etini temeleteke biye tenagerihu. : t'ibebinina 'ibidetini monyinetinimi awik'i zenidi libeni set'ehu: yihimi degimo nefasinimi inide meketeli inide hone asitewalihu. : bet'ibebi mebizati tikaze yibezalina: iwik'etinimi yemich'emiri hazenini yich'emiralina.

2

ine belibe. na bedesitami ifetinihalehu; melikaminimi k'imesi alihu: yihimi degimo ineho kenitu nabere. : sak'ini. 'ibidi nehi: desitanimi. mini taderigalehi? alihuti. : yesewi lijochi behiyiwe-tachewi zemeni hulu kets'ehayi betachi liseruti melikami negeri mini inide hone isikayi diresi libe bet'ibebi iyemeranyi; sewineteni beweyini t'eji desi lemasenyeti sinifinanimi lemeyazi belibe meremerihu. : tilik'i sirani serahu; betochinimi aderegihu; weyinimi tekelihi: : atikilitinina genetini aderegihu; liyu liyu fire yalebachewinimi zafochi tekelihihachewi: : beduri yetetekelutini zafochi at'etabeti zenidi yewiha ma'erak'emiya aderegihu. : wenidochinina setochini bariyawochi gezahu; yebeti wiledi bariyawochimi neberunyi: keine asik'edimewi beiyerusalemi keneberuti hulu yilik'i bizu kebitochina menigawochi neberunyi. : birinina werik'ini yekeberewinimi yenegesitatina yeawirajochini mezegebi sebesebihu: azimariwochinina

arihowochini yesewochi lijochinimi tedila ijigi yebezu setochinimi akemachehu. : talak'imi honihu; keinemi asik'edimewi beiyerusalemi keneberuti hulu yilik'i keberihu: degimimi t'ibebe keine gari ts'enita k'erechi. : 'ayinochenimi kefeleguti hulu alikelekeliwachewimi: libemi bedikame hulu desi yilewi neberina libeni kedesita hulu alarak'ihutimi kedikamemi hulu yihi idili fenitaye hone. : ije yeserachachini sirayeni hulu yedekemihubetinimi dikameni hulu temeletekithu: ineho; hulu kenitu nefasinimi inide meketeli neberi; kets'ehayi betachimi tirifi alineberemi. : inemi t'ibebini 'ibidetinina sinifinani ayi zenidi temeletekithu: befiti ketederegewi bek'eri; kenigusi behwala yemimet'awi sewi mini yaderigali? : inemi birihani kech'elema inidimibelit'i inidihu t'ibebi kesinifina inidibelit'i ayehe. : yet'ebibi 'ayinochi berasu layi nachewi; senefi gini bech'elema yihedali: degimo lehuletu mech'ereshachewi anidi inide hone asitewalihu. : inemi belibe. lesenefi yemiderisewi leinemi yiderisali: lemini ijigi t'ebibi honihu? alihu. yeziyani gizemi belibe. yihi degimo kenitu newi alihu. : bemimet'awi zemeni negeri hulu yeteresa yihonalina lezelealemi yemihoni yet'ebibina yesenefi metasebiya ayigenyimi. aye gudi! t'ebibi kesenefi gari inideti yimotali! : kets'ehayimi betachi yeteserawi sira hulu kebidobinyalina hihiwetini t'elahu: hulumi kenitu nefasinimi inide meketeli newi. : keine behwala lemimet'awi sewi itewewalehuna kets'ehayi betachi yedekemihubetini hulu t'elauti. : t'ebibi weyimi senefi inidihoni yemiyawik'i sewi mani newi? kets'ehayi betachi bedekemihubetina t'ebibi behonihubeti bedikame hulu layi geta yihonibetali: yihimi degimo kenitu newi. : inemi temelishe libeni kets'ehayi betachi bedekemihubeti dikami hulu tesifa asik'oret'ihuti. : sewi bet'ibebina beiwik'eti bebilihatimi kedekeme behwala lelela lalidekemebeti sewi yawerisewalina: yihimi degimo kenitu tilik'imi mekera newi. : kets'ehayi betachi bedekemebeti dikami huluna belibu asabi yesewi t'ik'imi minidiri newi? : zemenu hulu hazeni; t'iretimi tikaze newi: libumi belelti ayitenyami: yihimi degimo kenitu newi. : lesewi kemibelana kemit'et'a bedikamumi desi kemilewi bek'eri yemishalewi negeri yelemi: yihimi degimo keigiziabiheri iji inide taset'e ayehe. : yale irisu fek'adi yebela desi bilotimi tedilani yek'emese mani newi? : irisumi desi lemiyasenyewi sewi t'ibebinina iwik'etini desitanimi yiset'ewali: lehat'iatenya gini igiziabiherini desi lemiyasenyewi sewi yiset'i zenidi inidibesibina indiyakemachi t'iretini yiset'ewali. yihimi degimo kenitu nefasinimi inide meketeli newi.

3

lehulu zemeni alewi; kesemayi betachimi lehene negeri hulu gize alewi. : lemeweledi gize alewi; lemegotimi gize alewi: lemetikeli gize alewi; yetetekelewinimi lemenik'eli gize alewi: : lemegideli gize alewi; lemefewesimi gize alewi: lemafresi gize alewi; lemesiratimi gize alewi: : lemalik'esi gize alewi; lemesak'imi gize alewi: wayi lemaleti gize alewi; lemezifenimi gize alewi: : dinigayini lemet'ali

gize alewi; dinigayinimi lemesebisebi gize alewi: lemetek'ak'efi gize alewi; kemetek'ak'efimi lemerak'i gize alewi: : lemelegei gize alewi; lemat'ifatimi gize alewi: lemet'ebek'i gize alewi; lemet'alimi gize alewi: : lemek'idedi gize alewi; lemesifatimi gize alewi: zimi lemaleti gize alewi; lemenagerimi gize alewi: : lemewedide gize alewi; lemet'ilatimi gize alewi: let'orineti gize alewi; leselamimi gize alewi. : leseratenya yedikamu tirifi minidiri newi? : igiziabiheri lesewi lijochi yidekimubeti zenidi yeset'achewini t'ireti ayichalehu. : negerini hulu begizewi wibi adirigo serawi: igiziabiherimi ket'initi jemiro isike fits'ame diresi yeserawini sira sewi merimiro inidayagenyi zelelamenitini belibu set'ewi. : sewi desi kemilewina behiyiwetu sale melikamini negeri kemiyaderigi bek'eri melikami negeri inidelele awek'ihu. : degimomi sewi hulu yibelana yit'et'a zenidi bedikamumi hulu desi yilewi zenidi yeigiziabiheri sit'ota newi. : igiziabiheri yaderegewi hulu lezelalemi inidinori awek'ihu: lich'emeribeti weyimi keirisu ligodili ayichalimi: igiziabiherimi befitu yiferu negeri aderege. : ahuni yalewi befitu nebere; yemihonewimi befitu hono neberi: igiziabiherimi yalefewini meliso yishawali. : degimomi kets'ehayi betachi befiridi sifira hat'iat; bets'idik'imi sifira hat'iat inidale ayehu. : inemi belibe. beziya lenegeri huluna lesira hulu gize alewina bets'idik'ina behat'iatenya layi igiziabiheri yiferidali alihu. : ine belibe sile sewi lijochi. inide inisisa mehonachewini inidiyayu igiziabiheri yifetinachewali alihu. : yesewi lijochina yeinisisa idili fenita anidi newi: dirishachewimi tikikili newi: anidu inidemimoti lelawimi inidihu yimotali: yehulumi isitinifasi anidi newi: hulumi kenitu newina sewi keinisisa bilich'a yelewimi. : hulu wede anidi bota yihedali: hulu keaferi newi hulumi wede aferi yimelesali. : yesewi lijochi nefisi wede layi inidemitiwet'a yeinisisami nefisi wede tachi wede midiri inidemitiweridi yemiyawik'i mani newi? : yami idili fenitawi newina sewi besirawi desi kemilewi bek'eri lela melikami negeri inidelelewi ayehu: keirisu behwalasi yemihonewini yayi zenidi yemiyamet'awi mani newi?

4

inemi temelesihu; kets'ehayi betachimi yemideregewini gifi hulu ayehu: inehomi; yetegufeti sewochi iniba nebere: yemiyats'inanachewimi alineberemi: bemigefuachewimi iji hayili nebere; inerisuni gini yemiyats'inanachewi alineberemi. : inemi isike zare behiyiweti kaluti yilik'i bek'edimo zemeni yemotutini amesegenihu: : keinezihimi kehuletu yilik'i gena yaliteweledewi kets'ehayimi betachi yemideregewini gifi yalayewi yishalali. : degimomi yesewini dikamina yebilihati sirawini hulu temeleketihu; bebalinjerawimi zenidi k'ini'ati inidiyasinesa ayehu: yihimi degimo kenitu nefasinimi inide meketeli newi. : senefi ijochuni koritimo yik'emet'ali: yegeza sigawinimi yibelali. : bedikamina nefasini bemeketeli kehuleti iji mulu yilik'i anidi iji mulu be'irefitti yishalali. : inemi temelesihu; kets'ehayi betachimi kenituni negeri ayehu. : anidi

sewi bichawini ale; huletenyami yelewimi lijimi hone wenidimi yelewimi: ledikamu gini mech'eresha yelewimi; 'ayinochumi kebalet'egineti ayit'egibumi. lemani idekimalehu; sewinetenisi melikamuni negeri lemini inefigatalehu? yilali. yihimi degimo kenitu negeri kifumi t'ireti newi. : dikamachewi melikami waga alewina anidi bicha kemehoni huleti mehoni yishalali. : biwedik'u anidu huletenyawini yanesawalina: anidu bichawini hono bewedek'e gize gini yemiyanesawu huletenya yelewimina weyoleti. : huletumi beandineti bitenyu yimok'achewali: anidi bichawini gini inideti yimok'ewali? : anidumi aniduni biyashenifi huletu befitu yik'omalu: besositimi yetegemed gemedi fet'ino ayibet'esimi. : dihana t'ebibi bilatena tegisat'ini mek'ebeli keinigidihi wedihi kemayawik'i kesenefti shimagile nigusi yishalali. : minimi bemenigisitu ageri degimo chigirenya hono biweledi; kegizotu beti wede menigisiti wet'itoalana. : kets'ehayi betachi yemihedutini hiyawani hulu beirisu fanita keminesawi kekelawi gobezi gari honewi ayehu. : keirisu befitu yetegezuleti hizibi hulu ayik'ot'erumi: behwala yemimet'uti gini beirisu desi ayilachewimi. yihimi degimo kenitu nefasinimi inide meketeli newi.

5

wede igiziabiheri beti begebahi gize igirihini t'ebik'i: lemesimati mek'irebi kesenefochi mesiwa'iti yibelit'alina: inerisumi kifu inidiyaderigu ayawik'umina. : igiziabiheri besemayi; anitemi bemidiri nehina beaifihi atifit'eni; beigiziabiherimi fiti k'alini yinageri zenidi libihi ayichekwili: silezihimi k'alihit'ik'iti tihuni. : hilimi besira bizati yitayali: inidihumi yesenefti dimits'i bek'alulu bizati yisemali. : senefochi desi ayaseniyutimina leigiziabiheri siileti betesalihi gize tifets'imewi zenidi atizegiyi: yetesalihewini fets'imewi. : tesilehi yematifets'imi bitihoni batisali yishalali. : sigahini behat'iat inidayasitewi leaifihi arineti atisit'i; bemeliakimi fiti. sihiteti nebere atibeli: igiziabiheri bek'alihit'ik'iti zenidi yeijihinimi sira yat'efa zenidi silemini tishalehi? : bizu hilimi balebeti zenidi; inidihumi degimo bizu k'ali balebeti sifira beziya bizu kenitu negeri ale: anite gini igiziabiherini fira. : kefi kalewi belayi kefi yale yimeleketalina; keinerisumi belayi degimo leluchi kefi yilaluna beageru dihochi sigefu; firidina ts'idik'imi sinet'ek'i bayehi gize bezihi negeri atadinik'i. : bek'ellalawi gini yeageru t'ik'imi irishani yemiwedidi nigusi binori newi. : birini yemiwedidi sewi birini ayit'egibimi: balet'eginetinimi yemiwedidi tirifuni ayit'egibimi: yihimi degimo kenitu newi. : habiti sibeza yemibeluti yibezalu: habituni be'ayinu bicha kemayeti bek'eri lebalebetu mini yit'ek'imewali? : ijigi weyimi t'ik'iti bibela yeseratenya inik'ilifi t'afach'i newi yebalet'ega t'igabi gini inik'ilifini yikelekilewali. : kets'ehayi betachi yemiyasazini kifu negeri ayehu: lemekerawi bebalabetu zenidi yetek'ot'ebichi balet'egineti nati. : yachimi balet'egineti bekifu negeri tit'efalechi: lijimini biwelidi beiju minimi yelewimi. : keinatuu hodi rak'utuni inide wet'a inidihu inide met'awi yimelesali: ket'iretumi beiju liwesidi yemichilewini minimi

ayagenyimi. : yihimi degimo yemiyasazini kifu negeri newi: inide met'a inidihu yihedali: dikamumi lenefasi kehona t'ik'imu minidiri newi? : zemenuni hulu bech'elema behazeni bebisich'iti bedewena bek'wit'a newi. : ineho; ine yayehuti melikamina yetewabe negeri sewi igiziabiheri beset'ewi behiyiwetu zemeni hulu yibelana yit'et'a zenidi; kets'ehayi betachimi bemidekimibeti dikami hulu desi yilewi zenidi newi: yihi idili fenitawi newina. : igiziabiheri lesewi hulu balet'eginetinina habitini mesit'etu; keirisiwami yibelana idili fenitawini yiwesidi zenidi bedikamumi desi yilewi zenidi maselit'enu: yihi yeigiziabiheri sit'ota newi. : igiziabiheri belibu desitani sile set'ewi irisu yehiyiwetuni zemeni ijigi ayasibimi.

6

kets'ehayi betachi yayehuti kifu negeri ale; irisumi besewi layi ijigi yekebede newi. : igiziabiheri lesewi habitinina t'iritini kibirinimi set'ewi; kwewedewimi hulu lenefisu aligodelewimi: negeri gini lela sewi yibelawali inji keirisu yibela zenidi igiziabiheri alaselet'enenwimi: yihimi kenituna kifu dewe newi. : sewi muto lijochi biwelidi ijigi zemenimi behiyiweti binori 'idimewimi ijigi 'ameti bihoni; nefisumi melikamini batit'egibi mek'abirinimi bayagenyi; ine sile irisu. keirisu yilik'i ch'ingafi yishalali alihu. : bekenitu met'itoali bech'elema yihedali simumi bech'elema yishefenali: degimomi ts'ehayini alayewimi alawek'ewimimi: lezihimi keziya yilik'i 'ir'efiti alewi. : shihi 'ameti huleti gize behiyiweti binori melikaminimi bayayi; hulu wede anidi sifira yemihedi ayidelemeni? : yesewi dikami hulu leafu newi; nefisu gini atit'egibimi. : kesenefi yilik'i let'ibebenya t'ik'imi minidiri newi? behiyawani fitisi mehedi lemiyawik'i lediha t'ik'imu minidiri newi? : be'ayini mayeti benefisi kemek'ibezibezi yishalali: yihimi degimo kenitu nefasinimi inide meketeli newi. : yehonewi simu asik'edimo ter'era; sewimi inide hone tawek'e: keirisu kemiberetawi gari yifaredi zenidi ayichilimi. : kenituni yemiyabeza bizu negeri alena lesewi t'ik'imu minidiri newi? : sewi bekenitu weratu k'wit'irina inide t'ila bemiyasalifewi zemenu behiyiwetu sale lesewi yemishalewini yemiyawik'i manewi? weyisi lesewi kets'ehayi betachi keirisu behwala yemihonewini mani yingirewali?

7

kemelikami shitu melikami simi; kemeweledi k'enimi yemoti k'eni yishalali. : wede gibizha beti kemehedi wede lik'iso beti mehedi yishalali: irisu yesewi hulu fits'ame newina; hiyawimi yehone behazu yanorewalina. : kesak'i hazeni yishalali; kefiti hazeni yetenesa lisi debi yisenyalina. : yet'ebibani libi belik'iso beti newi: yesenefochi libi gini bedesita beti newi. : sewi yesenefochini zema kemisema yilik'i yet'ebibanini tegisats'i mesimati yishalewali. : kesedisiti betachi inidemik'at'eli isohi dimits'i yesenefi sak'i inidihu newi: yihimi degimo kenitu newi. : gifi t'ebibuni yasabidewali: gubomi libuni yat'efawali.

: yenegeri fits'ame kemejemeriya yishalali: tagashimi keti'ibitenya yishalali. : benefisihi lek'wit'a chikuli atihuni k'wit'a besenefi bibiti yarifalina. : kezihizi zemeni yilik'i yalefewi zemeni lemini teshale? bilehi atinageri: yezihini negeri bet'ibebi atit'eyik'imina. : t'ibebi kerisiti gari melikami newi: ts'ehayinimi lemiyayu sewochi tirifini yet'et'ali. : yet'ibebi t'ila inide genizebi t'ila natina: yeiwi'etimi bilich'awa t'ibebi genizebi laderegati hihiwetini iniditiset' newi. : yeigiziabiherini sira temeliketi: irisu t'emama yaderegewini mani liyak'enawi yichilali? : bemelikami k'eni desi yibelihizi: bekifumi k'eni temeliketi: sewi keirisu behwala merimiro minimi inidayagenyi igiziabiheri yihinimi yanimi indeziya seritoali. : ts'adik'i betsid'ik'u sit'efa hat'iimi bekifatu ijigi zemeni sinori; yihini hulu kenitu behone zemene ayeahu. : ijigi ts'adik'i atihuni; ijigi t'ebibimi atihuni; inidatit'efa. : ijigi kifu atihuni; ilikeniyami atihuni; gizehi sayiderisi inidatimoti. : igiziabiherini yemifera kehulu yiwet'alina yihini bitiyizi keziyami degimo ijihini batarik'i melikami newi. : beketema keminoru keasiri gezhiwochi yilik'i t'ibebi t'ebibini taberatalechi. : bemidiri layi melikamini yemisera hat'iatinimi yemayaderigi ts'adik'i ayigenyimina. : bariyahi siregimihizi inidatisema bemich'awetubeti k'ali hulu libihini atit'ali: anite degimo lelochini inide regemihizi libihizi yawik'alina. : yihini hulu bet'ibebi fetenihu: t'ebibi ihonalehu alihu; irisiwa gini keine rak'echi. : yehonewi rak'e ijigimi t'elek'e: merimiro yemiyagenyewisi mani newi? : awik'ina imeremiri zenidi; t'ibebina yengeruni hulu medemidemiya ifeligi zenidi; hat'iatimi sinifina; sinifinami ibideti inide honechi awik'i zenidi ine belibe zorihu. : inemi kemoti yilik'i yemerere negeri merimire agenyehu: irisiwami libiwa wet'imediya meribebi yehone; ijochiwami igiri bireti yehonu seti nati: beigiziabiheri fiti melikami yehone keirisiwa yamelit'ali; hat'iatenya gini yit'emedibatali. : aniduni beanidu layi ch'emire wede negeru hulu medemidemiya iderisi zenidi; ineho; yihini negeri agenyehu yilali sebakewi: : nefise isike zare diresi tishatalechi; negeri gini alagenyehumi: keshihi wenidochi anidi agenyehu; keineziya hulu mekakeli gini aniditi seti alagenyehumi. : igiziabiheri sewochini k'inochi adirigo inide serachewi; ineho; yihini bicha agenyehu: inerisu gini bizu bilihatini felegu.

8

inide t'ebibi yehone sewi mani newi? negerinisi meterigomi yemiyawik'i mani newi? yesewi t'ibebi fituni taberalechi; yefitunimi difireti tilewit'alechi. : ine. beigiziabiheri mehala mikiniyati yengusini tiizazi t'ebik'i ilihalehu. : yewewedewini hulu yaderigalina kefitu tiwagedi zenidi atichekwili; kifunimi bemaadiregi atits'ina. : yenigusi k'ali hayilenya newina: yihinisi lemini taderigalehi? mani yilewali? : tiizazini yemit'ebik'i kifuni negeri yawawik'imi: yet'ebibimi libi gizenina firidini yawik'ali. : yesewi mekera beirisu layi ijigi sile hone lenegeri hulu gizenina firidi alewina. : yemihonewinimi yawawik'imi: iniditisi inidemihoni yeminegirowi mani newi? : menifesini lemasik'ereti bemenifesi layi silit'ani

yalewi sewi yelemi: bemotumi k'eni silit'ani yelewimi: beselifimi sinibicha yelemi; hat'iatimi seriwini ayadinewimi. : yihini hulu ayeahu; kets'ehayimi betachi wede tederegewi sira hulu libeni set'ehu: sewi sewini lemegwidati gezhi yemihonibeti gize ale. : inidihumi hat'iani tek'ebirewi ayeahu; wede 'irefitimi gebu: negeri gini k'ini adiragiwochi kek'idisiti sifira wet'u; beketemayitumi wisit'i teresu: yihimi degimo kenitu newi. : bekifu sira layi fet'ino firidi ayiferedimuna silezihi besewi lijochi wisit'i libachewi kifuni lemesirati t'enekere. : hat'iatenya meto gize kifuni bisera zemenumi rejimi bihoni; igiziabiherini lemiferuti befutumi lemiferuti dehineti inidihoni awak'alehu. : lehat'ii gini dehineti yelewimi; beigiziabiherimi fiti ayiferamina zemenu inide t'ila atirezimimi. : bemidiri yemideregi kenitu negeri ale: behat'iani yemiderewi sira yemiderisibachewi ts'adik'ani alu; lets'adik'anime yemiderewi sira yemiderisilachewi hat'iani alu: yihimi degimo kenitu newi alihu. : kemibelawina kemit'et'awi desimi kemilewi bek'eri lesewi kets'ehayi betachi lela melikami negeri yelewimina ine desitani amesegenihu: kets'ehayimi betachi kedikamu igiziabiheri beset'ewi behiyiwetu zemeni yihi desitawi keirisu gari yinorali. : t'ibebini awik'i zenidi bemidiri yemihonewinimi dikami ayi zenidi libeni set'ehu; bek'enina beleliti inik'ilifini be'ayinu yemayayi alena: : kets'ehayimi betachi yetederegewini sira merimiro yagenyi zenidi lesewi inidayichalewi igiziabiherini sira hulu ayeahu. sewimi lifeligi iigji beidikimi merimiro ayagenyewimi: degimo t'ebibi sewi. yihini awek'ihu bili irisu yanyewi zenidi ayichilimi.

9

ts'adik'anina t'ebibani sirawochachewimi beigiziabiheri iji inide honu; yihini hulu imeremiri zenidi belibe anorihu: fik'iri weyimi t'ili bihoni sewi yawik'imi hulu wede fitachewi newi. : yets'adik'una yebedelenyaw; yemelikamuna yekifuwi; yen-it'uhuna yerikusu; mesiwa'itini yemisewawina yemayisewawi; yesewi hulu dirishawi anidi newi: inide melikamu sewi inidihu hat'iatenyawi; inide mehalenyawi sewi inidihu mehalani yemiferawi newi. : anidi dirisha huluni inidiyagenyi kets'ehayi betachi betederegewi hulu yihi negeri kifu newi: degimomi yesewi lijochi libi kafitini timolalechi; behiyiwetachewimi salu ibideti belibachewi newi; keziyami behwala wede mutani yiweridalu. : yalimote wisha kemote anibesa yishalalina sewi kehiyawani hulu gari beanidineti binori tesifa alewi. : hiyawani inidimotu yawik'aluna: mutani gini anidachi yawik'lumi: metasebiyachewimi teresitoalina keziya behwala waga yelachewimi. : fik'irachewina t'ilachewi k'ini'atachewimi beandineti t'efitoali; kets'ehayi betachimi bemiserawi negeri lezelalemi idili fenita keinigidih wedihi yelachewimi. : igiziabiheri sirahini tek'ebilotalina hidi; injerahini bedesita bila; yeweyini t'ejihinimi betedila t'et'a. : huligize libisih nechi' yihuni: k'ibatimi kerasihi layi ayyat'a. : behiyiwetahi; anitemi kets'ehayi betachi bemitidekimibeti dikami yihi idili fenitahi newina kenitu behone behiyi-

wetihi zemeni hulu; kets'ehayi betachi beset'ehi; bekenitu zeminihi hulu; kemitiwedidati misitihi gari desi yibelih. : anite bemithedibeti besoli sirana asabi iwik'etina t'ibebi ayigenyumina ijihi lemadiregi yemitagenyewini hulu inide hayilihi adirigi. : inemi temelesihi; kets'ehayi betachimi ruch'a lefet'anochi; selifimi lehayalani; injirami let'ebibani; balet'eginetimi leasitewayochi; mogesimi leawak'iwochi inidalihone ayeahu: gizena idili gini huluni yigenanyachewali. : sewimi gizewini yawik'imi: bekifu merebi inide tet'emedu 'asawochi; bewet'imedimi inide teyazu wefochi; inidihu yesewi lijochi bekifu gize bedingeti siwedik'ibachewi yit'emedalu. : kets'ehayi betachimi yihini t'ibebi ayeahu; irisiwami beine zenidi talak'i meselechinyi. : tanashi ketema neberechi; t'ik'itochi sewochimi neberubati: talak'i ngusimi met'abati kekebatimi; talak'i ginibimi serabati. : t'ebibi diha sewimi tegenyebati; yachinimi ketema bet'ibehu adanati: yani diha sewi gini manimi alasebewimi. : inemi. kehayili yilik'i t'ibebi tibelit'alechi: yedihawi t'ibebi gini tenak'echi k'alumi alitesemachimi alihu. : besenefochi mekakeli kemich'ohi kegezhiwi ch'uheti yilik'i yet'ebibani k'ali blets'et'ita tismalechi. : ket'ori mesariyawochi yilik'i t'ibebi tishalalechi: anidi hat'iatenya gini bizu melikamini yat'efali.

10

yemotu zinibochi yetek'ememewini yezeyiti shitu yagemutali: inidihumi tinishi sinifina t'ibebinina kibirini yat'efali. : yet'ebibi libi besite k'enyu newi; yesenefi libi gini besite girawi newi. : degimomi senefi bemenigedi simalalesi irisu libi yigodilewali; yemiyasibewimi hulu sinifina newi. : ti'igisiti talak'uni hat'iatu ts'et'i yaderigalna yezeghi k'wit'a yetenesabihi inide hone sifirahini atilik'ek'i. : kets'ehayi betachi yayehuti kifu negeri ale; irisumi kegezhi yemiwet'a sihiteti newi: : senefi betalak'i ma'irigi teshome; balet'egochi gini betewarede sifira tek'emet'u. : bariyawochi beferesi layi sik'emet'u mesafinitimi inide bariyawochi bemidiri layi sihedu ayeahu. : gwidigwadini yemimisi yiwedik'ibetali; k'it'irinimi yemiyafarisini ibabi tinedifewalechi. : dinigayini yemifenek'ili yitamemibetali; inich'etinimi yemifelit'i yigodabetali. : bireti bidenezizi sewimi bayisilewi hayilini liyabeza yigebawali: t'ibebi gini sirawini lemakanaweni tit'ek'imewalechi. : degami sayidegimibati ibabi bitinedifi ledegamiwi tirifi yelewimi. : yet'ebibi sewi yeafu k'ali mogesi nati: yesenefi keniferochi gini rasuni yiwit'utali. : yeafu k'ali mejemeriya sinifina newi; yengigiruru fits'amemi kifu ibideti newi. : senefi k'aluni yabezali: sewi gini yemihonewini yawik'imi: keirisusi behwala yemihonewini mani yinegirewali? : yesenefi sira yadekimewali wede ketema mehedi yawik'imina. : ngusishi hits'ani yehone; mekwaninitochishimi malidewi yemibelu; anichi ageri hoyi; weyolishi! : ngusishi yekebere liji yehone; lebiritati inji lesikari yayidele begize yemibelu mekwaninitu yalushi; anichi ageri hoyi; yetemesegenishi neshi. : tegibari bemefitatti t'arawi yizebit'ali; bejjimi metaketi beti yafesalisi. : ini-

jerani lesak'i yeweyini t'ejinimi lehiyiweti desita yaderigutali; hulumi legenizebi yigezali. : yesemayi wefi k'aluni yiwesidewalina; bale kinifochimi negeruni yinageraluna belibihi asabi inikwa bihoni nigusini atisidebi; bemenyita betihimi balet'egani atisidebi.

11

inijerahini bewiha fiti layi t'alewi; kebizu k'eni behwala tagenyawalehina. : lesebati degimomi lesiminiti idili fenitani kifeli; bemidiri layi yemihonewini kifu negeri mini inidehone atawik'imina. : demenati zinabi bemolu gize bemidiri layi yafesisutali: zafimi wede debubi weyimi wede semeni biwedik'i; zafu bewedek'ebeti sifira beziya yinorali. : nefasini yemit'ebabek'i ayizerami; demenanimi yemimeleketi ayach'idimi. : yenefasi menigedi inideti inide honechi at'initimi beiriguzi hodi inideti iniditiwadedi inidematawik'i; inidihumi huluni yemis-erawini yeigiziabiherini sira atawik'imi. : weyimi yihi weyimi ya manachewi inidibek'ili weyimi huletu melikami inidihonu atawik'imina bemaleda zerihini zira; bematami ijihini atitewi. : birihani t'afach'i newi ts'ehayinimi mayeti le'ayini melikami newi. : sewi bizu zemeni behiyiweti binori behulumi desi yibelewi: honomi yech'elemawini zemeni yasibi; bizu k'eni yihonalina. yemimet'awi negeri hulu kenitu newi. : anite gobezi; begwibizinahani desi yibelihi; begwibizinahimi werati libihini desi yibelewi; belibihimi menigedi 'ayinochihimi bemiyayuti hidi: daru gini silezihi negeri hulu igiziabiheri wede firidi inidiyamet'ahi iwek'i. : hits'aninetina gwibizina kenitwochi nachewina kelibihi hazenini arik'i; kesewinetihimi kifuni negeri asiwegidi.

12

yech'inik'eti k'eni sayimet'a begwibizinahani werati fet'arihini asibi: desi ayasenyumi yemitilachewimi 'ametati sayiderisu: : ts'ehayina birihani ch'erek'ana kewakibitimi sayich'elimu; demenatimi kez-inabi behwala sayimelesu: : beti t'ebak'ochi beminik'et'ek'et'ubeti; hayalani sewochimi bemigo-bit'ubeti; t'ik'itochi honewalina fech'itawochi sira bemifetubeti; bemesikotimi honewi yemimeleketu bemich'elimubeti; beadebabayimi deochu bemizegubeti k'eni: : yewefich'o dimits'i silashi; kewefi dimits'i yetenesa sewi sinesa; zemami yemich'ohu setochi lijochi hulu zigi silu: : kefi yalewini degimo siferu; dinigat'emi bemenigedi layi sihoni: lewizimi siyabibi; anibet'ami inide shekimi sikebidi; fek'adimi sit'efa: sewi wede zelalemi beti sihedi; alik'ashochimi beadebabayi sizoru: : yebiri diri sayibet'esi; yewerik'imi kwisikwisiti sayiseberi; madigawimi beminich'i at'egebi sayikeseke; menikorakwirumi begwidigwadi layi sayiseberi; : aferimi wede neberebeti midiri sayimelesi; nefisimi wede set'ewi wede igiziabiheri sayimelesi fet'arihini asibi. : sebakiwi. kenitu; kenitu: hulu kenitu newi yilali. : sebakiwimi t'ebibi sile hone lehizibu iwik'etini asitemare: irisumi bizu misalewochini

meremerena felalege asimamami. : sebakiwi yamarewini bek'inimi yetets'afewini iwinetenyawini k'ali merimiro lemaginyeti felege. : yet'ebibani k'ali inide bere mewigiya newi; yetesebesebutimi keanidi irenya yeteset'uti k'alati inide techenekeru chinikarochi nachewi. : kezihimi hulu belayi; lije hoyi; tegisats'ini sima: bizu mets'ahifitini madiregi fits'ame yelewimi; ijigimi mirimiri sewinetini yadekimali. : yenegeruni hulu fits'ame inisima: yihi yesewi hulenitenawi newina: igiziabiherini fira; tiizazunimi t'ebik'i. : igiziabiheri sirani hulu yetesewerewinimi negeri hulu; melikamimi bihoni kifumi bihoni; wede firidi yamet'awalina.

bearit'ekisisimi zemeni inidihi hone: yihimi arit'ekisisi kehinidi jemiro isike itiyop'ya diresi bemeto haya sebatu agerochi layi negese: : beziyami zemeni nigusu arit'ekisisi besusa ginibi beneberewi bemenigisitu zufani layi tek'emito sale; : benegese besositenyawu 'ameti lebalemiwalochuna leageli-gayochu hulu gibizha aderege: yefarisina yemedoni talalak'ochi hulu; yeyeageru azawinitina shumamiti; befitu neberu: : yekeberewinimi yemenigisituni habiti; yetalak'unimi yegirimawinetuni kibiri meto semaniya k'eni yahili asayachewi. : yihimi k'eni betefets'eme gize besusa ginibi wisit'i letegenyuti hizibi hulu ketalak'u jemiro isike tanashu diresi nigusu benigusu beti atakiliti wisit'i balewi adebabayi sebatu k'eni gibizha aderege. : nech'i; arenigwade; semayawimi megarejochi ket'iru befitana kehamirawi gimija betesera gemedi; bebiri k'elebetina be'ibine beredi a'imadi layi tezerigitewi neberi: aligawochumi kwerik'ina kebiri teseritewi bek'eyina benech'i be-bich'ana bet'ik'uri 'ibine beredi weleli layi neberu. : met'et'umi beliyu liyu bewerik'i 'ik'a yitadeli neberi: yenisugumi yeweyini t'iji inide nigusu legasineti met'en'i ijigi biza nebere. : nigusumi inide sewi hulu fek'adi yaderigu zenidi lebetu azazhochi hulu azizo neberina met'et'u inide wegi alineberemi. : nigisiti-tumi asit'ini benigusu bearit'ekisisi bete menigisiti lesetochi gibizha aderegechi. :11 : besebatenyawimi k'eni nigusu arit'ekisisi yeweyini t'iji t'et'ito desi balewi gize; nigisititu asit'ini melike melikami neberichina wibetwa leahizabina lealek'ochi iniditayi yemenigisituni zewidi ch'inewi wede nigusu fiti yamet'uati zenidi befitu yemiyagelegilutini sebatuni janiderebochi mihumanini; bazanini; haribonani; gebetani; zetolitani; zetarin; kerikesini azezachewi. : negeri gini nigisititu asit'ini bejaniderebochu iji belakewi benigusu tiizazi timet'a zenidi inibi alechi: nigusumi ijigi tek'ota; bek'wit'awimi tenadede. : higinina firidini bemiyawik'u hulu fiti yenisugusu wegi inidihi neberina nigusu yezemenuni negeri yemiyawik'utini t'ibebenyochoini; : bemenigisitu k'edamiwochi honewi yemik'emet'u yenisugusu balemiwalochi sebatu yefarisina yemedoni mesafiniti arik'esiyosi; shetari; adimata; terishishi; meresi; malse'ari; mimukani beat'egebu salu. : bejaniderebochi iji yetelakebatini yenisuguni yearit'ekisisini tiizazi silaladeregechi benigisititu beasit'ini layi inide higu yemianaderigewi minidiri newi? alachewi. : mimukanimi benigusuna beazawinitu fiti inidihi ale. nigisititu asit'ini azawinituni huluna benigusu bearit'ekisisi ageri yalutini ahizabi hulu bedilalechi iniji nigusuni bicha yebedelechi ayidelechimi. : yihi yenisigisitu negeri wede setochi hulu yiderisalana. nigusu arit'ekisisi nigisititu asit'ini wede irisu tigebe zenidi azeze; irisiwa gini aligebachimi tebilo betenegere gize balochachewi be'ayinachewi zenidi yetenak'u yihonalu. : zaremi yenisigisitituni negeri yesemuti yefarisina yemedoni weyizaziri inidihi inidihi bilewi lenigusu azawinitu hulu yinageralu; nik'etina k'wit'ami yibezali. : nigusumi bifek'idi; asit'ini wede nigusu wede arit'ekisisi fiti keinigidihi wedihi inidatigebe yenisugusu tiizazi

keirisu yiwit'a; inidayiferisimi befarisina bemedoni hige yits'afi: nigusumi nigisitinetiwanu keirisuwa leteshalechiwi lelelayitu yisit'i. : yenisugumi tiizazi besefiwi menigisitu hulu betenegere gize setochi hulu balochachewini talak'unimi tanashunimi yakebiralu. : yihimi mikiri nigusunina azawinitu desi asenyachewi: nigusumi inide mimukani k'ali aderege. : sewi hulu bebetu alek'a yihuni: behizibumi k'wanik'wa yinageri bilo leageru hulu inide ts'ihifetu lehizibumi hulu inide k'wanik'wawi debidabewochini wede nigusu agerochi hulu sedede.

2

kezihihi negeri behwala yenisugusu yearit'ekisisi k'wit'a bebere de gize asit'ina yaderegechiwini yeferedebatinimi negeri asebe. : nigusunimi yemiyagelegilu bilatenochi inidihi aluti. melike melikami yehonu denagili lenigusu yifeleguleti: : setochini kemit'ebik'i kenigusu janidereba kehege iji betachi inidiyaderigwachewi melike melikamochuni denagili hulu wede susa ginibi wede setochi beti yisebesibuachewi zenidi nigusu bemenigisitu agerochi hulu shumamitochini yanuri: k'ibatina yemiyasifeligachewimi yiset'achewi: : nigusunimi desi yemitasenyi k'onjo beasit'ini sifira tinigesi. yihimi negeri nigusuni desi asenyewi; inidihi aderege. : anidi ayihudawi yek'isi liji yesemei liji yeyia'iri liji meridokiyosi yemibali biniamawu besusa ginibi nebere. : irisumi yebabiloni nigusi nabukedenets'ori kemarekachewi keyihuda nigusi keikoniyani gari ketemarekutu mirikonyochi gari keiyerusalemi yetemareke nebere. : abatina inatimi alineberatimina yeagotu liji hadesa yetebalechiwini asiterini asadigo neberi: k'onjojyitumi yetewabechina melike melikami neberochi: abatiwana inatiwami kemotu behwala meridokiyosi inide liju adirigo wesidoati neberi. : yenisugumi tiizazina awaji betesema gize; buzumi k'onejajiti wede susa ginibi wede hege iji betesebesebu gize; asiteri wede nigusu beti wede setochi t'ebak'iwu wede hege tewesedechi. : k'onjojyitumi desi asenyechiwi; beirisumi zenidi mogesi agenyechi: k'ibatiwanimi dirishawanimi kenigusumi beti litagenyi yemigebatini sebatu deniget'irochi fet'ino set'ati: irisiwanina deniget'irochiwanimi besetochi beti betemeret'e sifira anore. : yihinimi inidatinageri meridokiyosi azizoati neberina asiteri hizibiwaniwa wegeniwan alitenagerechimi. : meridokiyosimi yeasterini dehinninetina yemihonilatini yawik'i zenidi 'ileti 'ileti besetochi beti weleli t'iyiyu yimelalesi neberi. : yemenits'atachewimi werati sidisiti weri yahili bekeribe zeyiti; sidisiti werimi bet'afach'i shituna beliyu liyumi bemianets'a negeri yifets'emi neberina inide setochi wegi asira huleti weri inidihi ketederegelati behwala wede nigusu wede arit'ekisisi lemegibati yeandanditu k'onjo tere bederesese gize; : bezihi wegi k'onjojyitu wede nigusu tigebe neberi: kesetochi beti wede nigusu beti lemewisedi yemitishawini hulu yiset'uati neberi. : matami tigebe neberi; sinigami temelisa wede huletanyawi setochi beti k'ubatochini wedemit'ebik'i wede nigusu janidereba wede gayi timet'a neberi: nigusumi

yalifelegati inide hone; besimiwami yalitet'erachi inidehone; keziya wediya wede nigusu atigebami neberi. : wede nigusumi tigebe zenidi yemeri-dokiyosi agoti yeabikaili liji yeasiteri tera bedere-se gize yesetochi t'ebak'iwu yenigusu janidereba hege kemilewi bek'eri minimi alifelegechimi neberi: asiterimi bemiyayuti hulu 'ayini mogesi aginyita neberina. : arit'ekisisimi benegese besebatenyawi 'ameti adari bemibalewi beasira huletenyawu weri asiteri wede nigusu beti tewe-sedech. : nigusumi kesetochi hulu yilik'i asiterini wedede; be'ayinumi kedenagili hulu yilik'i mogesinina mewededini agenyechi: yemenigisitunimi zewidi berasiwa layi aderege; beasit'inimi fanita anegasati. : nigusumi sile asiteri lebalimalochuna leageligayochu hulu sebati k'eni yahili tilik'i gibizha aderege: leagerochumi hulu yik'irita aderege; inide nigusumi legasineti met'eni sit'ota set'e. : anagilumi dagimenya betesebesebu gize meridokiyosi benigusu beri yik'emet'i neberi. : asiterimi keirisu gari inidadegechibeti gize yemeri-dokiyosini tiizazi taderigi neberina meridokiyosi inidazezati asiteri wegeniwanina hizibiwani alite-nagerechimi. : beziyami werati meridokiyosi benigusu beri tek'emit'o sale dejuni kemit'ebik'uti kenigusu janiderebochi huletu gebetana tara tek'ot'u; ijachewinimi benigusu bearit'ekisisi layi yanesu zenidi felegu. : negerumi lemeridokiyosi tegelet'e; irisumi lenigisititu leasiteri negerati: asiterimi bemeridokiyosi simi lenigusu negerechi. : negerumi temeremere; inidihimi hono tegeny; huletumi bezafi layi tessek'elu: yami benigusu fiti betariki mets'ihafi tets'afe.

3

kezihimi negeri behwala nigusu arit'ekisisi yea-gagawiwini yehamedatuni liji hamani kefi kefi aderegewi; akeberewimi; weniberunimi keirisu gari keneberuti azawiniti hulu belayi aderegeleti. : nigusumi sile irisu inidihu azizo neberina be-nigusu beri yaluti yenigusu bariyawochi hulu tedefitewi lehama yisegidu neberi. meridokiyosi gini alitedefami; alisege-deletimi. : benigusumi beri yaluti yenigusu bariyawochi meridokiyosini. yenigusunni tiizazi lemini titelalefalehi? aluti. : yihinimi 'ileti 'ileti iyetenageru irisu balisemachewi gize ayihudawi inide hone negiroachewi neberina yemeridokiyosi negeri inideti inide hone yayu zenidi lehama negeruti. : hamami meridokiyosi inidali-tedefaleti inidalisegedeletimi baye gize ijigi tek'ot'a. : yemeridokiyosini wegeni negirewiti neberina bemeridokiyosi bicha ijuni yich'ini zenidi be'ayinu tenak'e: hamami bearit'ekisisi menigisiti hulu yeneberutini yemeridokiyosini hizibi ayihudini hulu liyat'efa felege. : benigusumi bearit'ekisisi beasira huletenyawu 'ameti kemejmeriyawi weri kenisani jemiro beye'iletuna beyeweru isike asira huletenyawu weri isike adari diresi behama fiti furi yetebalewini 'it'a yit'ilu neberi. : hamami nigusumi arit'ekisisini. anochi hizibi beahizabi mekakeli bemenisigisithi age-rochi hulu tebetinewali: higachewimi kezhibu hulu higi yeteleye newi; yenigusunimi higi ayit'ebik'umi: nigusumi yitewachewi zenidi ayigebawimi. :

nigusumi bifek'idi inidit'efu yits'afi: inemi wede nigusu gimija beti yagebuti zenidi asiri shihi mekiliti biri yenigusunni sira bemiseruti iji imezinalehu alewi. : nigusumi k'elebetuni keiju awelek'e; leayi-hudimi t'elati leagagawiwu lehamedatu liji lehama set'ewi. : nigusumi hamani. desi yemiyasenyihini negeri taderigibachewi zenidi birumi hizibumi leanite tesse't'itohali alewi. : bemejmeriyawimi weri kewerumi beasira sositenyawu k'eni yenigusu ts'ehafiwochi tet'eru: kehinidi jemiro isike itiyop'iya diresi wedalu meto haya sebati agerochi; beyeageru wedalu shumamitina alek'ochi wede ahizabimi hulu gezhawochi inide k'wanik'wachewi benigusu bearit'ekisisi k'ali hama inidazeze tets'afe; benigusumi k'elebeti tateme. : beasira huletenyawu weri beadari beasira sositenyawu k'eni ayihudini hulu; lijochinina shimagilewochini; hits'anatochinina setochini; beanidi k'eni yat'efuna yigedilu zenidi; yidemesisumi zenidi; mirikoachewinimi yizerifu zenidi debidabewochi bemeliikitenyochi iji wede nigusu agerochi hulu telaku. : beziyami k'eni yize-gaju zenidi yedebidabewu k'iji beyeageru lulu ahizabi hulu taweje. : meliikitenyochumi benigusu tiizazi iyechekolu hedu; awajumi besusa ginibi tenegere. nigusuna hama lit'et'u tek'emet'u: ketemayitu susa gini tedenaget'echi.

4

meridokiyosimi yetederegewini hulu bawek'e gize libisuni k'edede; mak'imi lebesa amedimi nesenes; wede ketemayitumi mekakeli wet'a; talak'imi yemerere ch'uheti ch'ohe. : mak'imi lebisio benigusi beri megibati ayigebami neberina isike nigusu beri ak'irabiya met'a. : yenigusumi tiizazina awaji bedere-sebeti ageri hulu beayihudi layi talak' i hazenina ts'omi lik'isona wayitami hone bizuwochimi mak'ina amedi anet'efu. : yeasiterimi deniget'irochiwana janiderebochiwa met'itewi negeruati; nigisititumi ijigi azenechi: mak'unimi lewit'o libisi yilebisi zenidi lemeridokiyosi sededechileti: irisu gini alitek'ebelemi. : asiterimi yagelegilati zenidi ni-gusu yak'omewini akiratiyosini t'erachi irisumi kejaniderebochi anidu nebere; irisuwami yihi negeri minina mini inide hone yasitawik'ati zenidi wede meridokiyosi inidihedi azezechiwu. : aki-ratiyosimi benigusi beri fiti wede neberechiwi wede ketemayitu adebabayi wede meridokiyosi wet'a. : meridokiyosimi yetederegewini hulu; ayihudinimi lemat'ifati hama benigusu gimija beti yimezini zenidi yetenagerewini yebiruni k'wit'iri negere-wi. : leasiterimi inidiyasayati lemet'ifatachewi besusa yetenagerewini yeaawajuni ts'ihifeti k'iji set'ewi: wede nigusumi gebita sile hizibiwa tileminewina timalidewi zenidi inidinegiratina inidiyazati negere-wi. : akiratiyosimi met'ito yemeridokiyosini k'ali leasiteri negerati. : asiterimi akiratiyosini tenagerechiwi; lemeridokiyosimi inidihimi yemili meliikiti set'echewi. : yenigusu bariyawochina beagerochimi yeminoru hizibi hulu wenidi weyimi seti bihoni sayit'era wede nigusu wede winit'enyawi weleli yemigeba hulu; behiyiweti yinori zenidi nigusu yewerik'uni zenigi kalizeregaleti bek'eri;

irisu yimoti zenidi higi inidale yawik'alu: ine gini wede nigusu lemegibati yihini selasawini k'eni alitet'erahumi. : akiratiyosimi yeasiterini k'ali lemeridokiyosi negerewi. : meridokiyosimi akiratiyosini. hidina leasiteri inidihhi belati alewi. anichi. benigusi beti sile honihu keayihudi hulu yilik'i idinalehu bileshe belibishi atasibi. : bezihi gize cheli bitiyi 'irefitina medani leayihudi kelela sifira yihonilachewali; anichina yeabatishi beti gini tit'efalachihu: degimosi wede menigisiti yemet'ashwi indezezhi lalawi gize inde hone mani yawik'ali? : asiterimi inidihhi bilo lemeridokiyosi inidimelisi azezechwi. : hedehi besusa yalutini ayihudi hulu besibibi; leinemi ts'umu: sositi k'eni lelitunina k'enuni atilubumi; atit'et'umi: inena deniget'iroche degimo inidihu inits'omaleni: minimi inikwa yale higi bihoni wede nigusu igebalehu: bit'efami t'efalehu. : meridokiyosimi hedo asiteri inidazezechwi hulu aderege.

5

besositenyawimi k'eni asiteri libise menigisiti-wani lebisa benigusu beti tiyyu benigusu beti bewisit'enyawu weleli k'omechi: nigusumi bebetu megibiya tiyyu bebete menigisitu wisit'i benigusu zufani layi tek'emito' neberi. : nigusumi nigisitiitu asiteri bewelelu layi k'oma baye gize be'ayinu mogesi agenyechi: nigusumi beiju yeneberewini yewerik'uni zenigi leasiteri zeregalati: asiterimi k'eriba yezeniguni ch'afi nekachi. : nigusumi. nigisiti asiteri hoyi; yemitileminyinyi minidiri newi? yemitishiwisi minidiri newi? isike menigisite ikwileta inikwa bihoni yiset'ishali alati. : asiterimi. lenigusu melikami hono bitayi nigusu wedazegajehuleti gibizha kehama gari zare yimit'a alechi. : nigusumi. asiteri inidalechi yideregi zenidi hamani asichekwiluti ale. nigusuna hama asiteri wedazegajechiwi gibizha met'u. : nigusumi beweyinu t'aji gibizha sale asiterini. yemitishiwisi minidiri newi? yiset'ishali: limenashisi minidiri newi? isike menigisite ikwileta inikwa bihoni yideregilishali alati. : asiterimi melisa. limenayena yemishawi negeri yihi newi: : benigusu zenidi mogesi aginyiche inde hone; limenayenimi yifets'imi zenidina yemishawini yaderigi zenidi nigusu desi biyasenyewi; nigusuna hama wedemazegajilachewi gibizha yimit'u: inde nigusumi negeri nege aderigalehu alechi. : beziyami k'eni hama desi biloti belubumi tedesito wet'a: negeri gini meridokiyosi benigusu beri yale menesatina yale menawet'i tek'emito' baye gize hama bemeridokiyosi layi ijigi tek'ota. : hama gini tagiso wede betu hede: likomi wedajochunina misituni zosarani asit'era. : hamami yehabituni kibirina yelijochuni bizati; nigusumi yakeberegibini kibiri hulu; benigusumi azawinitina bariyawochi layi kefi kefi inidaderegewi ach'awetachewi. : hamami. nigisitiitu asiteri wedazegajechiwi gibizha keine bek'eri kenigusu gari maninimi alit'erachimi: degimo nege kenigusu gari wede irisiwa tederichalehu. : negeri gini ayihudawimi meridokiyosi benigusu beri tek'emito' kayehu yihi hulu leine minimini ayit'ek'imimi ale. : misitumi zosarana wedajochu

hulu. k'umetu amisa kinidi yehone ginidi yideregi; negemi meridokiyosi yisek'elibeti zenidi lenigusu tenageri: desimi bilohi kenigusu gari wede gibizhawigiba aluti. negerachewimi hamani desi asenyewi; ginidunimi asiderege.

6

beziyami leliti inik'ilifi kenigusu sheshe: yezemenunimi tariki mets'ihafi yamet'u zenidi azeze; benigusumi fiti tenebebe. : dejunimi kemit'ebik'uti kenigusu janiderebochi huletu gebetana tara ijachewini benigusu bearit'ekisisi layi yanesu zenidi inde felegu; meridokiyosi inde negerewi tets'ifo tegeye. : nigusumi. silezihi negeri lemeridokiyosi mini kibirina begoneti tederegeleti? ale. nigusunimi yemiyagelegilu bilatenochi. minimi alitederegeletimi aluti. : nigusumi. beadarashu mani ale? ale. hamami bazegajewi ginidi layi meridokiyosini lemasek'eli lenigusu yinageri zenidi wede nigusu beti wede wich'iwi adarashi gebito neberi. : yenigusumi bilatenochi. ineho hama beadarashu k'omoali aluti. nigusumi. yigiba ale. : hamami geba: nigusumi. nigusu liyakebirewi lemiwedidewi sewi mini yideregiletali? alewi. hamami belibu. nigusu keine yilik'i manini yakebiri zenidi yiwedidali? ale. : hamami nigusuni inidihhi alewi. nigusu yakebirewi zenidi lemiwedidewi sewi inidihhi yideregi: : nigusu yelebesewi yekibiri libisi; nigusumi yetek'emet'ebeti feresi yimit'aleti; yenigusumi zewidi berasu layi yideregi: : libisunina feresunimi kenigusu azawiniti bewanenyawi iji yasirekibuti: nigusumi yakebirewi zenidi yemiwedidewini sewi yalibisuti: beferesumi layi asik'emite'ewiti beketemayitu adebabayi yasalifuti: befitumi. nigusu yakebirewi zenidi lemiwedidewi sewi inidihhi yideregiletali tebito awaji yinageri. : nigusumi hamani. fit'eni; inde tenagerihewimi libisunina feresuni wisedi: benigusumi beri lemik'emete'ewi ayihudawim lemeridokiyosi inidihu adirigileti: ketenagerihewimi hulu minimi ayik'iri alewi. : hamami libisunina feresuni wesede; meridokiyosinimi alebesewi; beferesumi layi asik'emete'ewi; beketemayitumi adebabayi befitu asalefewi. befitumi. nigusu yakebirewi zenidi lemiwedidewi sewi inidihhi yideregiletali bilo awaji negere. : meridokiyosimi wede nigusu beri temeese. hama gini azinona rasuni tekenanibo chekwilo wede betu hede. : hamami lemisisi lezosarana lewedajochu hulu yagenyewini hulu ach'awetachewi. t'ibebenyochuna misitu zosarani. befitu mewidek'i yejemerihileti meridokiyosi keayihudi wegeni yehone inde hone befitu fets'imo tiwedik'alehi inji atashenifewimi aluti. : inerisumi sinageruti salu ineho yenigusu janiderebochi met'u; asiterimi wedazegajechiwi gibizha yimet'a zenidi hamani asichekoluti.

7

nigusuna hamami kenigisitiitu keasiteri gari lemet'et'ati met'u. : behuletenyawimi k'eni nigusu beweyinu t'aji gibizha sale asiterini. nigisiti asiteri

hoyi; yemitileminyinyi minidiri newi? yiset'ishali: yemitishiwisi minidiri newi? isike menigisite ikwileta inikwa bihoni yideregilishali alati. : nigisititumi asiteri melisa. nigusi hoyi; beanite zenidi mogesi aginyiche inide hone; nigusunimi desi biyasyenyewi; hiyiwete belimenaye hizibemi bemeshate yiset'enyi: : inena hizibe lemet'ifatina lemegedeli lemedemisesimi teshet'enalina. bariya-wochi linihoni teshet'eni inide hone zimi balihi neberi: yehone hono t'elatu yenigusuni gudati lemak'inati balichalemi neberi alechi. : nigusumi arit'ekisisi nigisitituni asiterini. yihini yaderigi zenidi belibu yedefere mani newi? irisusi wedeti newi? bilo tenagerati. : asiterimi. ya t'elatina balegara sewi kifuwi hama newi alechi. hamami benigusuna benigisititu fiti deneg'et'e. : nigusumi tek'ot'ito yeweyini t'iji kemet'et'atu tenesa; wede nigusumi beti atakiliti wisit'i hede. hamami kenigusu zenidi kifu negeri inide tasebebeti ayitoalana kenigisititu keasiteri hiyiwetuni yilemini zenidi k'ome. : nigusumi kebetu atakiliti wede weyini t'aju gibizha sifira temelese: hamami asiteri balechibeti aliga layi wedik'o neberi. nigusumi. degimo bebete beine fiti nigisitituni yigafatalini? ale. yihimi k'ali kenigusu afi bewet'a gize yehamani fiti shafenuti. : benigusumi fiti kaluti janideribochi anidu haribona. ineho hama lenigusu gade letenagerewi lemeridokiyosi yaserawi rizimetu amisa kinidi yehonewi ginidi behama beti tetekiloali ale. nigusumi. beirisu layi sik'eluti ale. : hamanimi lemeridokiyosi bazagajewi ginidi layi sek'eluti: beziyami gize yenigusu k'wit'a berede.

8

beziyami k'eni nigusu arit'ekisisi yeayihudini t'elati yehamani beti lenigisititu leasiteri set'e. asiterimi leirisawa mini inide hone negirawi neberina meridokiyosi wede nigusu fiti geba. : nigusumi kehama yawelek'ewini k'elebetuni awet'a; lemeridokiyosini set'ewi. asiterimi behama beti layi meridokiyosini shomechi. : asiterimi inide gena benigusu fiti tenagerechi: beigirumi layi wedik'a iyalek'esechi yeagagawiwini yehamani kifatina beayihudi layi yetetenekolewini tenikoli yishiri zenidi lemenechiwi. : nigusumi yewerik'uni zenigi leasiteri zeregalati: asiterimi tenesita benigusu fiti k'omechina. : nigusumi desi biyasyenyewi; befitumi mogesi aginyiche inidehone; yihimi negeri befitu k'ini bihoni; inemi beirisu zenidi tewedje inide hone; agagawiwi yehamedatu liji hama benigusu ageri hulu yalutini ayihudi lemat'ifati yet'safewi tenikoli yiyelebet'i zenidi yits'afi. : ine behizibe layi yemiweridewini kifu negeri ayi zenidi inideti ichilalehu? weysi yezemedocheni t'ifati ayi zenidi inideti ichilalehu? alechi. : nigusumi arit'ekisisi nigisitituni asiterinina ayihudawiwini meridokiyosini. ineho yehamani beti leasiteri set'ichalehu; irisumi ijochuni beayihudi layi sile zerega beginidi layi tesek'ele. : benigusu simi yetet'safena benigusu k'elebeti yetateme ayigelebet'imina inanite degimo desi yemiyasyenachihuni benigusu simi sile ayihudi ts'afu; benigusumi k'elebeti atimu alachewi. : beziyani gizemi nisani betebalewi bemejmeriyawi weri kewerumi behaya sositenyaw

k'eni yenigusu ts'ehafiwochi tet'eru: meridokiyosimi sile ayihudi inidazezewi hulu kehinidi jemiro isike itiyop'iya diresi bemeto haya sebatu agerochi lala shumamitina alek'ochi azawinitimi leiyanidanidumi ageri inide ts'ihifetu leiyanidanidanidumi hizibi inide k'wanik'wawi leayihudimi inide ts'ihifetachewina inide k'wanik'wachewi tets'afe. : benigusumi bearit'ekisisi simi asits'afewi; benigusumi k'elebeti asatemewi: debidabewinimi benigusu feresi beti beteweleduti; lenigusumi ageligiloti betelelyu befet'ani feresochi betek'emet'u meliikitenyochi iji sededewi. : beziyami debidabe bekete-mochu hulu yeminoruti ayihudi inidisebesebu; lehiyiwetachewinimi inidik'omu; bet'ili yemine-subachewini yehizibunina yeageruni serawiti hulu kehits'anatochachewina kesetochachewi gari inidiyat'efuna inidigedilu inididemesisumi; mirikoachewinimi inidizerifu nigusu fek'edelachewi. : yihimi adari bemibalewi beasira huletenyaw weri beasira sositenyaw k'eni benigusu bearit'ekisisi age-rochi hulu beanidi k'eni inidihoni newi. : ayihudimi t'elatochachewini inidibek'elu beziya k'eni yizigaju zenidi yedebidabewi k'iji beyeageru lala ahizabi hulu taweje. : lenigusu ageligiloti betelelyu befet'ani feresochi yetek'emet'uti meliikitenyochi benigusu tiizazi teribetibitewina chekwilewi wet'u: awajumi besusa ginibi tenegere. : meridokiyosimi besemayawina benech'i hari yeteserawini yenigusuni yekibiri libisi lebisio talak'imi yewerik'i akilili defito ket'iru befitana kehamarawi gimija yetesera megonats'efiya tegonats'ifo kenigusu fiti wet'a: yesusami ketema desi alati; ililimi alechi. : leayihudimi birihanina desita tedilana kibirimi hone. : yenigusumi tiizazina awaji bederebebeti agerina ketema hulu leayihudi desitana tedila; yegibizhami k'eni melikamimi k'eni hone. ayihudinimi mefirati sile wedek'ebachewi kemidiri ahizabi bizu sewochi ayihudi honu.

9

adari bemibalewimi beasira huletenyaw weri kewerumi beasira sositenyaw k'eni; yenigusu tiizazina awaji lifets'emibeti beneberewi k'eni; yeayihudi t'elatochi liselet'inubachewi beneberewi k'eni; ayihudi bet'elatochachewi layi inidiselet'inu negeru tegelebet'e. : ayihudimi kifatachewini bemishuti sewochi layi ijachewini yizeregu zenidi benigusu bearit'ekisisi agerochi hulu beneberu ketemochachewi wisit'i tesebesebu: inerisunimi mefirati beahizabi hulu layi wedik'o neberina inerisuni yemik'awemi sewi alineberemi. : meridokiyosini mefirati belayachewi sile wedek'e beyeageru yeneberu azawinitina shumamitochi alek'ochimi; yenigusunimi sira yemiserutu hulu ayihudini agezu. : ya sewi meridokiyosi kefi kefi iyale sile hede benigusu beti talak' hono neberina; yemeridokiyosimi zina beyeageru hulu tesemito neberina. : ayihudimi t'elatochachewini hulu beseyifi iyemetu gedelu-achewi; at'efuachewimi: bemit'eluachewimi layi inide wededu aderegubachewi. : ayihudimi besusa ginibi amisiti meto yahili sewochi gedelu at'efumi. : ferisenesi; delifoni; fasiga; faredata; : beriya; serib-aka; merimesima; rufayosi; arisayosi; zabutayosi

yemibalutini; : yehamedatuni liji yeayihudini t'elati asiruni yehamani lijochi gedelu: negeri gini wede bizibezawi ijachewini alizeregumi. : beziyami k'eni besusa ginibi yetegedeluti sewochi k'wit'iri wede nigusu met'a. : nigusumi nigisitituni asiterini. ayihudi besusa ginibi amisiti meto sewochinina asiruni yehama lijochi gedelu at'efuachewimi: bek'erutisi benigusu agerochi inideti adirigewi yihoni! ahunisi limenashi minidiri newi? yiset'ishali: lelasi yemishiwi minidiri newi? yideregali alati. : asiterimi. nigusuni desi biyasyenyewi besusa yeminoru ayihudi zare inide tederegewi tiizazi nege degimo yadirigu: asirumi yehama lijochi beginidi layi yisek'elu alechi. : nigusumi yihi yideregi zenidi azeze: awajimi besusa tenegere: asirunimi yehamani lijochi sek'elu. : besusami yeneberu ayihudi adari bemibalewi weri beasira aratenyawimi k'eni degimo tesebisibewi besusa sositi meto yahili sewochi gedelu: negeri gini wede bizibezawi ijachewini alizeregumi. : yek'erutimi benigusu ageri yalu ayihudi tesebisibewi lehiyiwetachewi k'omu; ket'elatochachewimi 'arefu: kemit'eluachewimi seba amisiti shihi gedelu: negeri gini wede bizibezawi ijachewini alizeregumi. : adari bemibalewi weri beasira sositenyawimi k'eni yihi tederege: beasira aratenyawimi k'eni 'arefu; yegibizhana yedesitami k'eni aderegu. : besusa yeneberuti ayihudi gini beasira sositenyawina beasira aratenyawimi k'eni tesebesebu: beasira amisitenyawimi k'eni 'arefu; yemet'et'ina yedesitami k'eni adereguti. : silezihimi bemeniderochina balitemeshegu ketemochi yeminoru ayihudi adari bemibalewi weri asira aratenyawini k'eni yedesitana yemet'et'i yemelikamimi k'eni; irisi berisachewimi sit'ota yemiset'at'ubeti k'eni yaderigutali. : meridokiyosimi yihini negeri ts'afe; benigusumi bearit'ekisisi agerochi hulu bek'iribina beruk'i wedaluti ayihudi hulu debidabewochini lake. : beye'ametumi adari bemibalewi weri asira aratenyawina asira amisitenyawimi k'eni; ayihudi ket'elatochachewi 'irefitini yagenyubeti k'eni; werumi kehazeni wede desita kelik'isomi wede melikami k'eni yetelewet'ebeti weri hono yit'ebik'uti zenidi; yegibizhana yedesitami k'eni; irisi berisachewimi sit'ota yemiset'at'ubetina ledihochi sit'ota yemiset'ubeti k'eni yaderiguti zenidi azezachewi. : ayihudimi lemesirati yejemerutini; meridokiyosimi yets'afelachewini yaderigu zenidi tek'ebeluti: : agagawiwi yehamedatu liji yeayihudi hulu t'elati hama ayihudini yat'efa zenidi tetenikwilo neberi: lidemesisachewina liyat'efachewimi furi yemibali 'it'a t'ilo neberi. : asiterimi wede nigusu fiti begebachi gize beayihudi layi yetetenekolewi kifu tenikoli berasu layi inidimelesi; irisuna lijochumi beginidi layi inidisek'elu bedebidabewi azeze. : silezihimi inezihini k'enochi inide furi simi furimi tebalu. bezihimi debidabe sile tets'afewi k'ali hulu; silayutina silagenyuachewimi negeri hulu; :28 : ayihudi inezihini huleti k'enochi inide ts'ihifetuna inide gizewi beye'ametu yit'ebik'u zenidi; inezihimi k'enochi beyetiwilidachewina beyewegenachewi beyeagerachewimi beyeketemachewimi yetasebuna yetekeberu yihonu zenidi; inezihimi yefurimi k'enochi beayihudi zenidi inidayisharu; metasebachewimi kezerachewi inidayik'oret'i; be-

rasachewina bezerachewi wede inerisumi betet'eguti hulu layi inidayik'eri siri'ati adirigewi tek'ebelu. : yeabikailimi liji nigisititu asiterina ayihudawiwi meridokiyosi yihichini sile furimi yemitinagerewini huletenyayituni debidabe besilit'anachewi hulu yats'enuati zenidi ts'afu. : debidabewochunimi bearit'ekisisi menigisiti bemeto haya sebatu agerochi wedalu ayihudi hulu beselamina beiwineti k'ali laku. : inezihini yefurimi k'enochi; ayihudawiwi meridokiyosina nigisititu asiteri inidazezu; lerasachewina lezerachewimi yets'omachewinina yelik'isoachewini negeri lemakiberi inide tek'ebelu; beyegizyachewi yats'enu zenidi ts'afu. : yeasiterimi tiizazi yihini yefurimini negeri ats'ena: bemets'ihafimi tets'afe.

10

nigusumi arit'ekisisi bemidirina bebahiri desetochi layi gibiri t'ale. : yehayiluna yebiritatumi sira hulu nigusumi isike mini diresi inidakeberewi yemeri-dokiyosi kibiri talak'ineti; bemedonina befarisi negesitati tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : ayihudawiwi meridokiyosi lenigusu learit'ekisisi bema'irigi huletenya nebere: beayihudimi zenidi yekebere; bebizu wenidimochimi zenidi yetewedede; lehizibumi melikamini yefelege; lezerumi hulu bedehina yetenagere nebere.

yeyihuda nigusi iyoak'emi benegese besositenyawu 'ameti yebabiloni nigusi nabukedenets'ori wede iyerusalemi met'ito kebebati. : getami yeyihudani nigusi iyoak'emini keigiziabiherimi beti 'ik'a kefilo beiju asalifo set'ewi: irisumi wede sena'ori midiri wede amilaku beti wesedewi; 'ik'awinimi wede amilaku gimija beti agebawi. : : nigusumi newiri yelebachewinina melike melikamochuni; bet'ibebi hulu yemiyasitewilutini iwik'etimi yemolabachewini bilihatenyochina asitewayochi yehonutini; benigusumi beti mek'omi yemichilutini bilatenochi keisraeli lijochi kenegesitatuna kemesafinitu zeri yamet'a zenidi yekeladawianinimi timihiritina k'wanik'wa yasitemiruachewi zenidi lejaniderebochi alek'a leasifanezi negere. : nigusumi sositi 'ameti yasadiquachewi zenidi; keziyami behwala benigusu fiti yik'omu zenidi kenigusu mebli kemit'et'awimi t'ejji beye'iletu dirigoachewini azezelachewi. : beinezihimi mekakeli keyihuda lijochi danielina ananiya misaelina azariya neberu. : yejaniderebochumi alek'a simi awet'alachewi: danielini bilit'asori; ananiyanimi sidirak'i; misaelinimi misak'i; azariyanimi abidenago bilo t'erachewi. : danielimi benigusu meblina bemit'et'awi t'ejji inidayirekisi belibu asebe: inidayirekisi yejaniderebochumi alek'a lemene. : igiziabiherimi bejaniderebochu alek'a fiti ledanieli mogesinina mihiretini set'ewi. : yejaniderebochumi alek'a danielini. meblunina met'et'uni yazezelachihuni getayeni nigusuni iferalahu: be'dime inide inanite kalu bilatenochi yilik'i fitachihu kesito yaye inide hone; kenigusu zenidi berase tasiferidubinyalachihu alewi. : danielimi yejanideribochu alek'a bedanielina beananiya bemisaelina beazariya layi yeshomewini melidarini. : inyani bariyawochihini asiri k'eni yahili tiftetineni zenidi ileminihalehu: yeminibelawinimi t'irat'ire yemit'et'awinimi wiha yisit'uni. : keziyami behwala yeyinanyi fitina kenigusu mebli yemibelutini yebilatenochini fiti temeliketi: inidayehewimi hulu kebariyawochihi gari yewededihewini adirigi alewi. : yihinimi negerachewini semito asiri k'eni fetenachewi. : keasiri k'eni behwala kenigusu mebli kebelu bilatenochi hulu yilik'i fitachewi amiro sigachewimi wefiro taye. : melidarimi meblachewinina yemit'et'utini t'ejji asik'erito t'irat'irewini set'achewi. : leinezihimi learatu bilatenochi igiziabiheri betimihiritina bet'ibebi hulu iwik'etininina masitewalini set'achewi: danielimi beraiyina behilimi hulu asitewayi nebere. : inerisumi yigebu zenidi nigusu yazezewi k'eni betefets'eme gize; yejaniderebochu alek'a wede nabukedenets'ori zenidi agebachewi. : nigusumi betenegerachewi gize kebilatenochu hulu inide danielina inide ananiya inide misaelina inide azariya yale alitegenyemi: benigusumi fiti k'omu. : nigusumi bet'eyek'achewi bet'ebibina bemasitewali negeri hulu begizatu hulu keminoru yehilimi terigwamiwochina asimatenyochi hulu inerisu asiri iji yebelet'u honewi agenyebachewi. : danielimi isike nigusu isike k'iroso mejemeriya 'ameti tek'emet'e.

nabukedenets'orimi benegese behuletenyawu 'ameti nabukedenets'ori hilimi aleme: menifesumi taweke; inik'ilufumi keirusu rake. : lenigusumi hilimuni inidinegiruti nigusu yehilimi terigwamiwochinina asimatenyochuni metetenyochunina keledawiyannunimi yit'eru zenidi azeze: inerisumi gebitewi benigusu fiti k'omu. : nigusumi. hilimi alimealehu; hilimunimi lemawek'i menifese tawikoali alachewi. : keledawianunimi nigusuni besoriya k'wanik'wa. nigusi hoyi; shihi 'ameti niges: lebariyawochihi hilimihini negeri; inyami fichiwini inasayihaleni bilewi tanageruti. : nigusumi melese keledawiyannunimi. negeru keine zenidi rik'oali: hilimunina fichiwini batasitawik'unyi; tik'oret'alachihu betochachihumi yegwidifi met'aya yideregalu. : hilimunina fichiwini gini bitasayu; keine zenidi sit'otana waga bizu kibirimi tik'ebelalachihu: silezihihilimunina fichiwini asayunyi alachewi. : huletenyami gize melisewi. nigusu lebariyawochu hilimuni yinigeri; inyami fichiwini inasayaleni aluti. : nigusu meliso. negeru keine zenidi inide rak'e tawik'alachihuna gizewini iniditasirezimu ine awik'alehu. : hilimunimi batasitawik'unyi anidi firidi alebachihu: gizewini lemasalefi yehasetinina yetenikolini k'ali litinegirunyi azegajitachihwali: silezihihilimuni negerunyi; fichiwinimi masayeti iniditichilu awik'alehu ale. : keledawianunimi benigusu fiti melisewi. yenigusuni negeri yasayi zenidi yemichili sewi bemidiri layi yelemi: kenegesitatimi talak'ina hayilenya yehone inidezihi yale negeri yehilimi terigwaminina asimatenyani keledawinimi alit'eyek'emi. : nigusumi yemit'eyik'ewi negeri yechegere newi: menoriyachewi kesewi gari kalihone keamakikiti bek'eri benigusu fiti yemiyasayewi manimi yelemi alu. : silezihihilimuni tebesach'e ijigimi tek'ot'a; yebabiloninimi t'ebibani hulu yat'efu zenidi azeze. : tiizazimi wet'a; t'ebibaninimi yigedilu zenidi jemuru: danielinina balinjerochunimi yigedilu zenidi feleguachewi. : yeziyani gizemi danieli yebabilonini t'ebibani yigedili zenidi yewet'awini yenigusuni yezebenyochu alek'a ariyokini befelit'ina bemasitewali tanagerewi: lenigusumi alek'a leariyoki meliso. yenigusu tiizazi sile mini chekole? alewi. ariyokimi negeruni ledanieli asitawek'ewi. : danielimi gebito fichiwini lenigusu yemiyasitawik'ibeti gize yiset'ewi zenidi nigusuni lemene. :18 : yeziyani gizemi danieli wede betu hede. danielimi balinjerochumi kek'eruti kebabiloni t'ebibani gari inidayimotu silezihi misit'iri mihiretini kesemayi amilaki yelemunu zenidi negeruni lebalinjerochu leananiya lemisali leazariya asitawek'achewi. : yeziyani gizemi misit'iru beleliti raiyi ledanieli tegelet'eleti: danielimi yesemayini amilaki amesegene. : danielimi tenagere inidihimi ale. t'ebibina hayili leirusu newina yeigiziabiheri simi kezelalemi isike zelalemi yibareki. : gizeyatinina zemenatini yilewit'ali: negesitatini yafelisali; negesitatini yasinalese: t'ibebini let'ebibani iwik'etininini leasitewayochi yiset'ali. : yet'elek'ewinina yetesewerewini yigelit'ali: bech'elega yalewini yawik'ali; birihani keirusu gari newi. : t'ibebinina hayilini

yeset'ehenyi; inyami yelemeninihini negeri ahuni yasitawek'ihenyi; anite yeabatoche amilaki hoyi; yenigusumi negeri asitawik'ehenyalina igezali-halehu ameseginihimalehu. : kezihimi behwala danieli nigusu yebabilonini t'ebibani yat'efa zenidi wedezewi wede ariyoki geba: begebami gize. yebabilonini t'ebibani atata'ifa: wede nigusu asigebanyi; inemi fichiwini lenigusu asayalehu alewi. : yeziyani gizemi ariyoki danielini fet'ino wede nigusu asigebawina. keyihuda mirikonyochi yalewini lenigusu fichiwini yemiyasitawek'ewini sewi aginyichealehu alewi. : nigusumi melese bilit'asorimi yemibalewini danielini. yayehutini hilimina fichiwini tasitawik'enyi zenidi tichilalehini? alewi. : danielimi benigusu fiti meliso inidihi ale. nigusu yet'eyek'ewini misit'iri t'ebibanina asimatenyochi yehilimi terigwamiwochina k'alatenyochi lenigusu yasayu zenidi ayichilumi. : negeri gini misit'iri yemigelit'i amilaki besemayi wisit'i ale; irisumi behwalenyawi zemeni yemihonewini lenigusu lenabukedenets'ori asitawik'otali. bealigahi layi yehonewi hilimina yerasihi rayi yihi newi. : anite; nigusi hoyi; keanite behwala yemihonewi mini inide hone bealigahi layi tasibi neberi: misit'irinimi yemigelit'ewi yemihonewini negeri asitawik'ohali. : negeri gini yihi misit'iri leine megelet'u fichiwi lenigusu yitawek'i zenidi; anitemi yelibihini asabi tawik'i zenidi newi inji bezihi 'alemi kalu sewochi yilik'i bet'ibebi sile bele't'ihu ayidelemi. : anite; nigusi hoyi; talak'i misili aye: yihimi misili talak'ina bilich'ilich'itawi yebeza nebere; befitihimi k'omo neberi: melikumi girumi nebere. : yezihi misili rasi t'iru werik'i; deretuna kinidochumi biri; hoduna wegebumi nasi; : ch'inochumi bireti; igirochumi ikulu bireti ikulumi shekila nebere. : ijimi sayinekawi dinigayi keterarawi tefenik'ilo kebiretina keshekila yehonewini yemisiluni igirochi simetana sifech'i aye: yeziyani gizemi biretina shekilawi; nasuna biru werik'umi beanidineti tefech'e; bemekerimi gize beawidima layi inidale ibik'i hone: nefasimi wesedewi; botawimi alitawek'emi: misilunimi yemeta dinigayi talak'i terara hone midirinimi fets'imo mola : hilimu yihi newi: ahunimi fichiwini benigusu fiti ininageraleni. : anite; nigusi hoyi; yese-mayi amilaki menigisitina hayilini; biritatinina kibirini yeset'ehi yenegesitati nigusi anite nehi. : bemik'emet'ubetimi sifira hulu yewewi lijochinina yemidiri arawitini yese-mayi wefochinimi bejihi asalifo set'itohali; lehulumi gezhi adirigohali: anite yewerik'u rasi nehi. : keanitemi behwala keanite yemiyanisi lela menigisiti yinesali: keziyami behwala bemidiri hulu layi yemigeza lela sositenya yenasi menigisiti yinesali. : aratenyawimi menigisiti huluni inidemik'et'ek'it'ina inidemiadek'ik'i bireti yiberetali: inezihinimi hulu inidemifech'i bireti yik'et'ek'it'ali yifech'imali. : igirochuna t'atochumi ikulu shekila ikulumi bireti hono inidayehi; inidihu yetek'efafele menigisiti yihonali: biretumi keshekilawi gari tedebalik'o inidayehu; yebireti biritati leirisu yihonali. : yeigirochumi t'atochi ikulu bireti ikulumi shekila inide neberi; inidihu menigisitu ikulu bireti ikulu dekama yihonali. : biretumi keshekilawi gari tedebalik'o inidayehi;

inidihu kesewi zeri gari yidebalek'alu: negeri gini bireti keshekila gari inidemayit'abek'i; inidihu irisi berisachewi ayit'abek'umi. : beineziyami negesitati zemeni yese-mayi amilaki lezelalemi yemayiferisi menigisiti yinesali: lelela hizibimi yemayiset'i menigisiti yihonali: ineziyanimi menigisitati hulu tifech'achewalechi ta'efachewimalechi; lezelalemimi tik'omalechi. : dinigayumi iji sayinekawi keterara tefenik'ilo biretunina nasuni shekilawinina biruni werik'unimi sifech'ewi inidayehi; inidihu kezihimi behwala yemihonewini talak'u amilaki lenigusu asitawik'otali: hilimumi iwinetenya fichiwimi yetamene newi. : yeziyani gizemi nigusu nabukedenets'ori begimbirau tedefito ledanieli segedeleti; yehilunimi k'wiribani 'it'anunimi yak'eribuleti zenidi azeze. : nigusumi danielini. yihini misit'iri tigelit'i zenidi techilohalina beiwineti amilakachihu yeamalikit'i amilaki; yenegesitati geta; misit'irimi gelach'i newi bilo tenagerewi. nigusumi danielini kefi kefi aderigewi; bizumi talak'i sit'ota set'ewi; be-babilonimi awiraja hulu layi shomewi; bebabilonimi t'ebibani hulu layi wanenya alek'a aderegawi. : danielimi nigusuni lemene; irisumi sidirak'inina misak'ini abidenagonimi bebabiloni awiraja sira layi shomachewi: danieli gini benigusu beri nebere.

3

nigusu nabukedenets'ori k'umetu sidisa kinidi weridumi sidisiti kinidi yehonewini yewerik'uni misili asera: bebabilonimi awiraja bedura meda ak'omewi. : nigusumi nabukedenets'ori mekwaninitinina shumamitochini; azazhochinina azawinitochini; bejironidochinina amakariwochini; megabiwochinimi; awiraja gezhochinimi hulu yisebesibu zenidi; nigusumi nabukedenets'ori lak'omewi misili mirek'a yimet'u zenidi lake. : beziyani gizemi mekwaninituna shumamitochu; azazhochuna azawinitochu; bejironidochuna amakariwochu; megabiwochuna awiraja gezhochu hulu nigusu nabukedenets'ori lak'omewi misili mirek'a tesebesebu: nabukedenets'orimi bak'omewi misili fiti k'omu. : awaji negariwimi iyech'oh'e inidihi ale. wegenochina ahizabi beliyu liyu k'wanik'wami yemitinageru hoyi; : yemeleketinina yeinibilitani; yemesenik'onina yekirarini; yebegananina yewashinitini; yezefeninimi hulu dimits'i besemachihu gize; tedefitachihu nigusu nabukedenets'ori lak'omewi lewerik'u misili iniditsegidu tazazachihwali. : tedefitomi yemayisegidi beziyani gize beminedidi isati itoni wisit'i yit'alali. : silezihi beziyani gize ahizabi hulu yemeleketunina yeinibilitawini; yemesenik'owinina yekiraruni; yebeganawinina yezefenunimi hulu dimits'i besemu gize; wegenochina ahizabi beliyu liyu k'wanik'wami yetenageru hulu tedefu; nigusumi nabukedenets'ori lak'omewi lewerik'i misili segedu. : beziyani gizemi keledawiyani k'eribewi ayihudini kesesu. : lenigusumi lenabukedenets'ori tenageru inidihimi alu. nigusi hoyi; shihi 'ameti nigesi. : anite; nigusi hoyi. yemeleketinina yeinibilitani; yemesenik'onina yekirarini; yebegananina yewashinitini; yezefeninimi hulu dimits'i yemisema sewi hulu tedefito lewerik'u

misili yisigedi : tedefitomi yemayisigedi beminedidi isati itoni wisit'i yit'alali bilehi azezihi. : bebabiloni awiraja sirra layi yeshomihachewi sidirak'ina misak'i abidenagomi yemibalu ayihudi alu: nigusi hoyi; inezihni sewochi tiizazihini inibi bilewali: amalikitihini ayamelikumi; lak'omihewimi lewerik'u misili ayisigedumi. : nabukedenets'orimi bebisich'itina bek'wit'a sidirak'inina misak'ini abidenagonimi yamet'u zenidi azeze: inezihinimi sewochi wede nigusu fiti amet'uachewi. : nabukedenets'orimi. sidirak'ina misak'i abidenagomi hoyi; amalakeni alemamilekachihu; lak'omihutimi lewerik'u misili alemesigedachihu iwineti newini? : ahunimi yemeleketunina yeyinibilitawini yemesenik'owinina yekiraruni yebegenawinina yewashinituni yezefenunimi hulu dimits'i besemachihu gize tedefitachihu laserahuti misili bitisegidu melikami newi: batisegidu gini beziya gize beminedidi isati itoni wisit'i tit'alalachihu: keijesi yemiyadinachihu amilaki mani newi? bilo tenagerachewi. : sidirak'ina misak'i abidenagomi melesu nigusunimi. nabukedenets'ori hoyi; bezihi neger iinimelisilihi zenidi asifelagiyachini ayidelemi. : yeminamelikewi amilakachini keminedidewi keisatu itoni yadineni zenidi yichilali: keijihimi yadinenali; nigusi hoyi! : neger gini; nigusi hoyi; irisu bayadineni; amalikitihini inidanameliki lak'omihewimi lewerik'u misili inidanisigedileti iwek'i aluti. : yeziyani gizemi nabukedenets'ori besidirak'ina bemisak'i beabidenagomi layi k'wit'a molabeti; yefitumi meliki telewet'ebachewi: irisumi tenagere; yeitonimi isati yinedidi keneberewi yilik'i sebatu it'ifi adirigewi inidiyanediduti azeze. : sidirak'inina misak'inimi abidenagonimi yasiru zenidi; wedeminedidimi wede itoni isati yit'iluachewi zenidi beserawitu wisit'i keneberuti hayalani azeze. : yeziyani gizemi inezihni sewochi kesenafilachewina kek'emisachewi kemegonats'efiyachewimi kek'erewimi libisachewi gari tasirewi beminedidi beitonu isati wisit'i tet'alu. : yenigusumi tiizazi asichekwayi silehone yeitonumi isati ijigi sileminedidi; sidirak'inina misak'ini abidenagonimi yet'aluachewimi sewochi yeisatu welaferi gedelachewi. : inezihimi sositu sewochi sidirak'ina misak'i abidenagomi tasirewi beminedidewi beitonu isati wisit'i wedek'u. : yeziyani gizemi nigusu nabukedenets'ori tedenek'e fet'inomi tenesa: amakariwochunimi. sositu sewochi asireni beisati wisit'i t'ileni alineberemini? bilo tenagerachewi. inerisumi. nigusi hoyi; iwineti newi bilewi lenigusu melesuleti. : irisumi. ineho; ine yetefetu beisatumi mekakeli yemimelalesu arati sewochi ayalehu: minimi alak'oselachewimi: yearatenyawimi meliki yeamalikitini liji yimesilali bilo melese. : yeziyani gizemi nabukedenets'ori wedeminedidewi wede isatu itoni beri k'eribo. inanite yeli'uli amilaki bariyawochi; sidirak'ina misak'i abidenagomi; nu wit'u bilo tenagerachewi. sidirak'ina misak'imi abidenagomi keisatu mekakeli wet'u. : mesafinituna shumamitochumi azazhochuna yenigusu amakarwochi tsesabisewi isatu beinezia sewochi akali layi hayili inidalineberewi; yerasachewimi t'egwiri inidalitek'at'elechi; senafilachewimi inidalitelewet'e; yeisatumi shita inidalideresebachewi ayu. :

nabukedenets'orimi meliso. meliakuni yelake; keamilakachewimi bek'eri manimi amilaki inidayameliku leirisumi inidayisigidu sewinetachewimi asalifewi yeset'utini yenigusunimi k'ali yetelalefutini beirisu yetamenutini bariyawochuni yadane; yesidirak'ina yemisak'i yeabidenagomi amilaki yibareki. : inemi inidezihni yemiyadini lela amilaki yelemina besidirak'ina bemisak'i beabidenagomi amilaki layi yesidibini neger yeminageri wegenina hizibi beliyu liyumi k'wanik'wa yeminageru yeg'oret'alu; betochachewimi yegwidifi met'aya yideregalu biye azizhalehu ale. : yeziyani gizemi nigusu sidirak'inina misak'ini abidenagonimi bebabiloni awiraja wisit'i kefi kefi aderegachewi.

4

kenigusu kenabukedenets'ori bemidiri hulu wedemik'emet'u wegenochina ahizabi beliyu liyu k'wanik'wami wedeminageru hulu; selami yibizalachihu. : li'uli amilaki befitte yaderewini teamiratunina dinik'uni asayachihu zenidi wedijalehu. : teamiratu inideti talak'i newi! dinik'umi inideti ts'inu newi! menigisitumi yezelalemi menigisiti newi; gizatumu leliji liji newi. : ine nabukedenets'ori bebete desi bilonyi beadarashemi temechitonyi neberi. hilimi alemihu: irisuwami asiferachinyi: bealigayemi layi yeneberewi asabena yerase raiyi asich'enek'unyi. silezihi yehilimuni fichi inidiyasitawik'unyi yebabiloni t'ebibani hulu wede ine yigebu zenidi azezihi. yeziyani gizemi yehilimi terigwamiwochuna asimatenyochu keledawiyana k'alatenyochu gebu: hilimunimi befitachewi tenagerihu; fichiwini gini alasitawek'unyimi. bemech'ereshami yek'idusani amalikitni menifesi yalebeti inide amilake simi bilit'asori yemibalewi danieli befitte geba: inemi hilimuni negerihuti inidihimi alihuti. yehilimi terigwamiwochi alek'a bilit'asori hoyi; yek'idusani amalikitni menifesi beante wisit'i inidale; kemisit'irimi hulu yemiyasichegirihini indelele awik'ealehu yalemihutini yehilimeni raiyi fichiwini nigerenyi. yerase raiyi bealigaye layi yihi nebere: ineho; bemidiri mekakeli zafi ayeahu; k'umetumi ijigi rejimi nebere. zafumi tilik'i hone; beretami; k'umetumi isike semayi derese; melikumi isike midiri hulu daricha diresi taye. k'it'elumi. yetewabe nebere firewimi bizu nebere; lehulumi mebli neberebeti: kek'ilawimi betachi yemidiri arawiti yarifubeti neberi; bek'irinich'afochumi wisit'i yesemayi wefochi yik'emet'u neberi; siga lebashumi hulu keirisu yibela neberi. bealigayemi layi berase raiyi ayeahu: inehomi; anidi k'idusi t'ebak'i kesemayi werede. betalak'i dimits'imi iyeche'he inidihni ale. zafumi k'wiret'u; k'irinich'afochunimi ch'efich'ifu; k'it'elochunimi aragifu; firewinimi betinu: arawitimi kebetachu wefochumi kek'irinich'afu yishishu. : neger gini gutowini bemidiri wisit'i tewuti; bemesikimi wisit'i bebiretina benasi maseriya tasiro yik'oyi: besemayimi t'eli yiresirisi idili fenitawimi bemidiri sari wisit'i kearawiti gari yihuni. libumi kesewi libi yilewet'i; yeawiremi libi yiset'ewi: sebatu zemenatimi yilefubeti. li'ulu besewochi menigisiti layi inidiselet'ini; lewededewimi inidiset'ewi; ke-

sewimi yetewaredewini inidishomibeti hiyawani yawik'u zenidi yihi negeri yet'ebak'iwochi tiizazi; yihimi firidi yek'idusani k'ali newi. : ine nigusu nabukedenets'ori yihini hilimi alimealehu: anitemi; bilit'asori; fichiwiini asitawik'enyi; yemenigisite t'ebibani hulu fichiwiini yasitawik'unyi zenidi ayichilumina: negeri gini yek'idusani amalikitni menifesi beanite wisit'ale na anite tichilalehi. : yeziyani gize bilit'asori yetebalewi danieli anidi se'ati yahili asebe; libumi taweke. nigusumi meliso. bilit'asori hoyi; hilimuna fichiwi ayasichigirihilewi. bilit'asorimi meliso ale. getaye hoyi; hilimu lemit'eluhilehi; fichiwiini let'elatochihilehi yihuni. : tilik'i yeneberewi yeberetawimi; k'umetumi isike semayi yedere-sewi; melikumi isike midiriri hulu diresi yetayewi; : k'it'elumi amiro yeneberewi; firewimi yebezawi; lehlulumi mebili yeneberebet: bebetachumi yemidiri arawiti yetek'emet'u; bek'irinich'afochumi yesemayi wefochi yaderubeti yayehewi zafi: : nigusi hoyi; iris talak'ina biritu yehonihi anite nehi: talak'inetihilehi bezitoali; isike semayimi derisoali; gizatihimi isike midiriri daricha diresi newi. : nigusumi kesemayi yeweredewinina. zafuni k'wired'u; at'ifutimi: negeri gini gutowini bemidiri wisit'i tewuti: bebiretina benasi maseriya tasiro bemesiki wisit'i yik'oyi: besemayimi t'eli yiresirisi; sebatu zemenatimi isikiyalifubeti diresi idili fenitawu kemidiri arawiti gari yihuni yalewini k'idusi t'ebak'i mayetu: nigusi hoyi; fichiwi yihi newi: : begetaye benigusi layi yeweredewi yeli'ulu tiizazi newi: : li'lulumi besewochi menigisiti layi inidiselet'ini; lemiwedidewimi inidiset'ewi isikitawik'i diresi kesewochi teleyitehi tisededalehi; menoriyahimi kemidiri arawiti gari yihonali; inide beremi sari tibela zenidi tigatedalehi; besemayimi t'eli tireserisalehi; sebatu zemenatimi yalifubihali. : yezafunimi guto yitewuti zenidi masezu; silit'ani kesemayiti inide hone kawek'ihilehi behwala menigisitihi yek'oyilihali. : nigusi hoyi; silezihi minalibati yedehininetihilehi zemeni yirezimi inide hone mikire desi yaseniyihilehi: hat'iatihinimilehi blets'idik'i; bedelihinimilehi ledihochi bememets'iwetilehi asik'eri. : yihi hulu benigusu benabukedenets'ori layi derese. : keasira huleti weri behwala bebabiloni bete menigisiti segeneti layi yimelalehi neberi. : nigusumi. yihichi ine begwilibete biratitile girigimaye kibiri yemenigisiti menoriya inidithonile yaserahwati talak'itu babiloni ayidelechiminile? bilo tenagere. : k'alumi gena benigusu afa sale dimits'i kesemayilehi wedek'ena. nigusi nabukedenets'ori hoyi. menigisiti keanite zenidi alefethi tenilo leante tenegiroali: : li'lulumi besewochi menigisiti layi inidiselet'ini; lemiwedidewimi inidiset'ewi isikitawik'i diresi kesewochi teleyitehi tisededalehi; menoriyahimi kemidiri arawiti gari yihonali: inide beremi sari tibela zenidi tigatedalehi; sebatu zemenatimi yalifubihali alewi. : beziyami se'ati negeru benabukedenets'ori layi derese: t'egwirumi inide nisiri; t'ifurumi inide wefochi isikirezimi diresi kesewochi teleyito tisedede; inide beremi sari bela; akalumi besemayilehi t'eli reserehe. : zemenumi ketefets'eme behwala ine nabukedenets'ori ayinile wede semayilehi anesahu; aimiroyemi temeleselinyile: li'lulunimilehi barekihi; lezelalemimilehi yeminorewinilehi amesegehinile

akeberihutimi: gizatu yezelalemi gizati newina; menigisitumi leliji liji newina. : bemidiri yeminoru hulu inide minamini yik'ot'eralu: besemayimilehi serawiti bemidirimilehi layi beminoru mekakeli inide fek'adu yaderigali: ijunimilehi yemikelekilati weyimilehi. mini taderigalehi? yemilewilehi yelemilehi. : beziyanimilehi gizemilehi aimiroye temeleselinyile; lemenigisitimilehi kibirimilehi girimayena wibete wede ine temelese: amakarimilehi wochena mekwaninitochimilehi felegunimilehi; bemenigisitimilehi wisit'its'enahilehi; buzimilehi kibiri tech'emelerinyile. : ahunimilehi ine nabukedenets'ori yesemayimilehi nigusi amesegehalu; talak'imilehi aderigewalehu; akebirowimalehu. sirawilehi iwinetilehi; menigedumilehi firidilehi newina; bet'i'ibitimilehi yemihedutinilehi yawaridilehi zenidilehi yichilalina.

5

nigusu bilit'asorilehi lesihilehi mekwaninitochu tilik'i gibizha aderege; beshihumilehi fiti yeweyinilehi t'ejilehi yit'et'aneberi. : bilit'asorimilehi yeweyinilehi t'ejilehi bek'emese gize nigusuna mekwaninitochu misitochuna k'ubatochu yit'et'ubachewilehi zenidilehi. abate nabukedenets'ori beiyerusalemi keneberewilehi mek'idesilehi yamet'achewinilehi yewerik'uninilehi yebirunilehi ik'awochi amit'u bilo azehe. : yeziyanimilehi gizemilehi beiyerusalemi keneberewilehi kegiziabiherilehi bete mek'idesilehi yemet'utinilehi yewerik'unilehi ik'awochi amet'u: nigusuna mekwaninitochumilehi misitochuna k'ubatochumilehi t'et'ubachewilehi. : yeweyinilehi t'ejimilehi iyet'et'u kewerik'ina kebirimilehi kenasinilehi kebiretikeinich'etina kedingayilehi yeteserutinilehi amalikitilehi amesegehe. : beziyanimilehi se'ati yesewilehi ijilehi t'atochilehi wet'itewilehi benigusu bete betelesenewilehi ginibilehi layi bemek'irezu anits'ari ts'afu: nigusumi yemits'ifutinilehi t'atochilehi aye. : yeziyanimilehi gizemilehi yenigusu fitilehi telewet'ebetilehi; asabumilehi asichegerewilehi; yewegebumilehi jimatochilehi tefetilehi; gwilibetochumilehi tebirekerekulehi. : nigusumilehi asimatenyochuninilehi keledawianunilehi k'alatenyochunimilehi yagebulehi zenidilehi betalak'ilehi dimits'ilehi ch'ohe: nigusumilehi yebabiloninilehi t'ebibanimilehi. yihinilehi ts'ihifetilehi yanebebe fichiwinimilehi yasayenyilehi hamirawilehi gimijilehi yilebisalilehi; yewerik'imilehi marida beanigetilehi zurijilehi yihonilehi; bemenigisitimilehi layi sositenyilehi gezihilehi yihonalehi bilo tenagere. : yeziyanimilehi gizemilehi yenigusu t'ebibani hulu gebulehi: negerilehi gini ts'ihifetunilehi yanebibulehi; fichiwinimilehi yenigusu yasitawik'u zenidilehi alichalumilehi. : nigusumilehi bilit'asorilehi ijigilehi deneget'ilehi; fitumilehi telewet'ebetilehi; mekwaninitochumilehi tedenaget'u. : nigisititimilehi sile nigusunilehi sile mekwaninitu k'ali wede gibizha betilehi gebachilehi: nigisititimilehi tenageretilehi inidihimilehi alechi. nigusi hoyilehi; shihilehi ametilehi nigese: asabihi ayasichegirihi; fithimilehi ayilewet'ilehi. : yek'idusanimilehi amalikitilehi menifese yalebete sewilehi bemenigisitimilehi wisit'ale: beabatihimilehi zemenilehi inide amalikitilehi t'ibebilehi yale t'ibebinilehi masitewalilehi iwik'etimilehi tegeyebetilehi: abatihilehi nigusu nabukedenets'ori yehilimilehi terigwamiwochinilehi yeasimatenyochi yekeledawianinilehi yek'alatenyochi alek'aderegewilehi. : melikamilehi menifese; iwik'etimilehi; masitewalimilehi; hiliminimilehi meterigomilehi; inik'ok'ishininimilehi megiletilehi; yetek'wat'erewinimilehi mefitatilehi nigusu simunilehi bilit'asorilehi bilo beseyemewilehi bedanielilehi zenidilehi tegeyitoalina. ahunimilehi danielilehi yit'era; irisumilehi fichiwinilehi yasayalehi. : yeziyanimilehi gizemilehi danielilehi wede nigusu fitilehi geba: nigusumilehi tenagerewilehi danielimilehi

inidihi alewi. nigusu abate keyihuda kemarekachewi keyihuda mirikonyochi yehonih danieli anite nehini? : yeamlakiti menifesi inidalebihi; iwik'etina masitewalimi melikamimi t'ibebi inide tegeyebihi sile anite semichalehu. : ahunimi yihini ts'ihifeti yanebibu zenidi; fichiwinimi yasitawik'unyi zenidi t'ebibanina asimatenyochi wede ine gebitewi neberi: negeri gini yenegeruni fichi yasayu zenidi alichalumi. : anite gini fichini tiset'i zenidi; yetek'wat'erenimi tifeta zenidi iniditichili semichalehu: ahunimi ts'ihifetuni tanebibi zenidi; fichiwinimi tasitawik'enyi zenidi bitichili; hamirawi gimija tilebisalehi; yewerik'imi marida beanigetihi zuriya yihoniliali; anitemi bemenigisiti layi sositenya gezhi tihonalehi. : yeziyani gizemi danieli melese benigusumi fiti inidihale. sit'otahi leanite yihuni; bereketihinimi lelela sit'i: negeri gini ts'ihifetuni lenigusu anebibalehu fichiwinimi asitawik'alehu. : nigusi hoyi; li'uli amilaki leabatihi lenabukedenets'ori menigisitininina talak'inetini kibirinina girimani set'ewi. : sile set'ewi talak'ineti wegenochina ahizabi beliyu liyumi k'wanik'wa yeminageru hulu befitu yinik'et'ek'et'una yiferu neberi: yefek'edewini yigedili; yefek'edewinimi behiyiweti yanori neberi: yefek'edewinimi yanesa; yefek'edewinimi yawaridi neberi. : libu gini betabeye bekwiratimi yaderigi zenidi menifese bet'enekere gize; kemenigisitu zufani tewarede; kiburimi teleyewi. : li'uli amilakimi besewochi menigisiti layi inidiselet'ini; yemiwedewinimi inidishomibeti isikiyawik'i diresi kesewi lijochi teyileto tesedede; libumi inide awire libi hone; menoriyawimi kemidire beda ahiyochi gari nebere: inide bere sari bela; akalumi besemayi t'eli reserese. : bilit'asori hoyi; anite liju sitihoni yihini hulu iyawek'ihii besemayi geta layi korahi inji libihini alawaredihimi. : yemek'idesunimi 'ik'awochi befitihi amet'u; anitemi mekwaninitihimi misitochihimi k'ubatochihimi yeweyini t'eji t'et'achihubachewi: kebirina kewerik'imi kenasina kebiretimi keinch'etina kedinigayimi yeteserutini yemayayutinimi yemayise-mutinimi yemayawik'utinimi amalikiti amesegenihi: tinifashihinina menigedihini hulu beiju yeyazewini amilaki alakeberihewimi. : sileziwinimi inezihii yeiji t'atochi keirusu zenidi telikewali: yihimi ts'ihifeti tets'ifoali. : yetets'afewimi ts'ihifeti. mane tek'eli faresi yilali. : yenegerumi fichi yihi newi: mane maleti; igiziabihieri menigisitihini k'ot'erewi fets'emewimi maleti newi. : tek'eli maleti; bemizani temezenihi; k'elilehimi tegeyehi maleti newi. : faresi maleti; menigisitihi tekefele; lemedonina lefarisi sewochimi tset'e maleti newi. : yeziyani gizemi bilit'asori ledanieli hamirawi gimija inidiyalebisuti; yewerik'imi maridami beanigetu zuriya inidiyaderiguleti azeze: bemenigisitimi layi sositenya gezhi inidihoni awaji asinerege. : beziya leliti yekeledawiyani nigusi bilit'asori tegedele. : medonawiwimi dariyosi menigisituni wesede: 'idimewimi sidisa huleti 'ameti nebere.

6

dariyosimi bemenigisitu hulu zenidi inidihonu meto haya mesafiniti bemenigisitu layi yishomi zenidi wedede. : mesafinitumi hhisabuni yamet'ulachewi zenidi; nigusumi inidayigoda sositi alek'ochi belayachewi aderege: keinerisumi anidenyawu danieli nebere. : danielimi melikami menifesi silalewi kealek'ochina kemesafiniti belet'e: nigusumi bemenigisitu hulu layi yishomewi zenidi asebe. : yeziyani gizemi alek'ochina mesafinitu sile menigisitu bedanieli layi sebebi yifeligu neberi: negeri gini yetamene neberena; sihitetina bedelimi alitegenyebetimina beirisu layi sebebina bedeli yagenyubeti zenidi alichalumi. : ineziyami sewochi. keamilaku higi bek'eri bezihi bedanieli layi lela sebebi anagenyibetimi alu. : yeziyani gizemi alek'ochuna mesafinitu wede nigusu tesebisibewi inidihii aluti. nigusi dariyosi hoyi; shihi 'ameti nigesii. : yemenigisitu alek'ochi hulu shumamitochina mesafiniti amakariwochina azazochi. nigusi hoyi; keanite bek'eri manimi isike selasa k'eni diresi limena keamilaki weyimi kesewi bilemini; beanibesochi gwidigwadi wisit'i yit'ali yewili yenigusi higina biritu tiizazi yiwet'a zenidi temakeru. : ahunimi; nigusi hoyi; inidemayilewet'ewi inide medonina inide farisi higi; inidayilewet'i tiizazuni ats'ina; ts'ihifetunimi ts'afi. : nigusumi dariyosi ts'ihifetunina tiizazuni ts'afe. : danielimi ts'ihifetu inide tets'afe bawek'e gize wede betu geba: yeilifinyumi mesikotochi wede iyerusalemi anits'ari tekefitewi neberi: k'edimomi yaderigi inide nebere beye'iletu sositi gize begwilibet teniberikiko beamilaku fiti ts'elewe amesegenemi. : ineziyami sewochi tesebisibewi danieli beamilaku fiti sits'eliyina silemini agenyuti. : wede nigusumi k'eribewi sile nigusu tiizazi. nigusi hoyi; keanite bek'eri isike selasa k'eni diresi keamilaki weyimi kesewi yemilemini sewi hulu beanibesochi gwidigwadi wisit'i inidit'ali tiizazi alits'afihimini? aluti. nigusumi meliso. negeru inidemayilewet'ewi inide medonina inide farisi higi iwineti newi alachewi. : yeziyani gizemi benigusu fiti melisewi. nigusi hoyi; keyihuda mirikonyochi yehonewi danieli beye'iletu sositi gize limenawini yileminali inji anitenina yet'safihewini tiizazi ayik'ebelimi aluti. : nigusumi yihini k'ali besema gize bet'ami azeze; yadinewimi zenidi libuni wede danieli aderege: liyadinewimi ts'ehayi isikigeba diresi dekeme. : yeziyani gizemi ineziya sewochi wede nigusu tesebisibewi nigusuni. nigusi hoyi; nigusu yats'enawi tiizazi weyimi sir'iati yilewet'i zenidi inidayigebe yemedonina yefarisi higi inide hone iwek'i aluti. : yeziyani gizemi nigusu azeze; danielinimi amit'itewi beanibesochi gwidigwadi t'aluti: nigusumi tenagere danielinimi. huligize yemitame-likewi amilakihi irisu yadinihii alewi. : dinigayimi amit'itewi begwidigwadu afi layi get'emubeti: nigusumi bedanieli layi yetederegewi inidayilewet'i bek'elebetuna bemekwaninitu k'elebeti atemewi. : nigusumi wede betu hede sayibelami adere: mebilimi alamet'uletimi; inik'ilifumi keirusu rak'e. : benegawimi nigusu malido tenesa; fet'inomi wede anibesochi gwidigwadi hede. : wede gwidigwadumi

wede danieli bek'erebe gize behazeni k'ali t'rawi: nigusumi tenagere danielinimi. yehiyawi amilaki bariya danieli hoyi; huligize yemitamelikumi amilaki keanibesochi yadinini zenidi chiloalini? alewi. : danielimi nigusumi. nigusi hoyi; shihi 'ameti nigesi. : befitu k'inineti tegeyitobinyalina; beanitemi fiti degimo; nigusi hoyi; alibedelihumina amilake meliakuni liko yeanibesochini afi zega; inerisumi aligodunyimi alewi. : yeziyani gizemi nigusu ijigi desi alewi; danielinimi kegwidigwadu yawet'uti zenidi azeze: danielimi kegwidigwadi wet'a; beamilakumi tamino neberina anidachi gudati alitegenyebetimi. : nigusumi azeze; danielinimi yekesesu ineziyani sewochi amet'uachewi; inerisunina lijochachewinimi misitochachewinimi beanibesochi gwidigwadi t'aluachewi: wede gwidigwadumi mech'eresha sayiderisu anibesochi yazuachewi at'initachewinimi hulu sebareru. : yeziyani gizemi nigusi dariyosi bemidiri hulu layi wedeminoru wegenochina ahizabi beliyu liyumi k'wanik'wa wedeminageru hulu t'safe; inidihimi ale. selami yibizalachihu. : bemenisigite gizati hulu yalu sewochi bedanieli amilaki fiti inidiferuna inidinik'et'ek'et'u azizhalehu: irisu hiyawu amilaki lezelalemi yeminori newina: menigisitumi yemayit'efa newi; gizatumi isike mech'eresha diresi yinorali. : yadinali yitadegimali; besemayina bemidiri teamiratinina dinik'ini yiserali; danielinimi keanibesochi afi adinotali. : yihimi danieli bedariyosi menigisitina befarisawiwi bek'irosi menigisiti nurowi tek'analeti.

7

bebabeloni nigusi bebilit'asori bemejemeriyawi 'ameti danieli bealigawi layi hiliminina yerasuni raiyi aye: keziyami behwala hilimini t'safe; wanyawinimi negeri tenagere. : danielimi tenagere inidihimi ale. beleliti beraiyi ayehe: inehomi; aratu yesemayi nefasati betalak'u bahiri layi yigach'u neberi. : aratimi talalak'i arawiti kebahiri wet'u; iyanidaniditumi liyu liyu neberchi. : mejemeriyaityu anibesa timesili neberi; yenisirimi kinifi neberati: kinifochiwami keirisiwa isikinek'elu diresi ayi neberi; kemidiri kifi kifi tederegechi; inide sewimi behuleti igiri iniditik'omi tederegechi; yesewimi libi taset'ati. : inehomi; huletenyayitu dibi yemitimesili lela awire neberchi; beanidi wegenimi k'omechi; sositimi yegodini at'initochi beafiwa wisit'i bet'irisiwa mekakeli neberu: inidezihihi. teneseteshi ijigi siga biyi tebalelati. : kezihimi behwala; ineho; nebiri yemitimesili bejeribawami layi arati yewefi kinifochi yeneberuati lela awire ayehe: leawirey- itumi arati rasochi neberuati; gizatimi taset'ati. : kezihimi behwala beleliti raiyi ayehe: inehomi; yemitasiferana yemitasidenegit'i ijigimi yebere- tachi; talalak'imi yebireti t'irisocho yeneberuati aratinya awire neberchi: tibelana tadek'ik'i neberi; yek'ewinimi beigiriwa tiregit'i neberi: keirisiwami befiti keneberuti arawiti hulu yeteleychi neberchi: asiri k'enidochimi neberuati. : k'enidochinimi temeleketihu: inehomi; bemekakelachewi lela tinishi k'enidi wet'a; befitumi kek'edemuti k'enidochi sositi tenek'ak'elu: inehomi; beziya k'enidi inide sewi

'ayinochi yeneberu 'ayinochi beti'ibitimi yeminageri afi neberubeti. : zufanochimi isikizeregu diresi ayehe; bezemenati yeshemegelewimi tek'emet'e: libisumi inide beredo nech'i; yerasumi t'egwiri inide t'iru t'it'i nebere: zufanumi yeisati nebelibali nebere; menikorakwirochumi yeminedidi isati neberu. : yeisatimi fesashi kefitu yifelik'ina yiwet'a neberi: shihi gize shihi yagelegiluti neberi; ilifi ailafatimi befitu k'omewi neberi: firidimi hone; mets'ahifitimi tegelet'u. : yeziyani gizemi k'enidu yinagerewi keneberewi ketalak'u k'ali dimit's'i yetenesa ayehe: awireyitumi isikitigedeli; akaliwami isikit'efa diresi; beisatimi lemek'at'eli isikitiset'i diresi ayehe. : kek'erutimi arawiti gizatachewi tewesede: yehiye- tachewi 'idime gini isike zemenina isike gize diresi rezeme. : beleliti raiyi ayehe: inehomi; yesewi liji yemimesili kesemayi demenati gari met'a bezemenati wede shemegelewimi derese: wede fitumi ak'erebuti. : wegenochina ahizabi beliyu liyu k'wanik'wami yeminageru hulu yigezuleti zenidi gizatina kibiri menigisitimi taset'ewi: gizatumi yemayalifi yeze- lalami gizati newi; menigisitumi yemayit'efa newi. : beinemi bedanieli besigaye wisit'i menifese de- neget'echi; yerasemi raiyi asichegerenyi. : beziyami kek'omuti wede anidu k'eribe silezihi hulu iwinetuni t'eyek'ihuti: irisumi negerenyi; yengerunumi fichi asitawek'enyi. : inezih aratu talalak'i arawiti kemidiri yeminesu arati negesitati nachewi. : negeri gini yeli'ulu k'idusani menigisituni yiwesidalu; isike zelalemi 'alemimi menigisituni yiweralu. : kezihimi behwala kek'eruti hulu teleyita ijigi silemitasifer- awi; t'irisochiwami yebireti t'ifirochiwami yenasilehonuti; silemitibelawina silemitadek'ek'ewi yek'ewinimi beigiriwa silemitiregit'ewi sile aratenyayitu awire; : berasiwami layi sile neberu sile asiri k'enidochi; behwalami sile wet'awi; befitumi sositu sile wedek'u; 'ayinochina ti'ibiti yetenagere afi sile neberuti; melikumi kelecholi sile belet'e sile lelawa k'enidi iwinetuni lemawek'i fek'edihu. : inehomi; ya k'enidi kek'idusani gari siwaga ayehe; : bezemenati yeshemegelewimi isikimet'a diresi; firidimi leli'ulu k'idusani isikiset'i diresi; k'idusunami menigisituni yemiwesidubeti zemeni isikimet'a diresi ashenefachewimi. : inidihimi ale. aratenyayitu awire bemidiri layi aratenya menigisiti thionalchi: irisumi keneenisigitati hulu yeteleye yihonali; midir- tunimi hulu yibelali; yiregit'atali yadek'ik'atimali. : asirumi k'enidochi keziiya menigisiti yeminesu asiri negesitati nachewi: keinerisumi behwala lela yinesali; irisumi keftenyochi yeteleye yihonali; sositunimi negesitati yawaridali. : bel'ulumu layi k'alini yinagerali; yeli'ulinimi k'idusani yisebabirali; zemenatinina higni yilewit'i zenidi yasibali: isike zemenina isike zemenati isike ikwileta zemenimi beiju yiset'alu. : negeri gini firidi yihonali; isike fits'amemi diresi yafarisutina yat'efuti zenidi gizatumi yasiwegidutali. : menigisitimi gizatimi kesemayimi hulu betachi yalu yemenigisitati talak'ineti leli'ulu k'idusani hizibi yiset'ali: menigisitu yezelalemi menigisiti newi; gizatochimi hulu yigezuletali yitazezuletimali. : yengerumi fits'ame isikezih diresi newi. inemi danieli beasabe ijigi techegehi; fitemi telewet'ebinyi: daru gini negeruni belibe

bemejmeriya ketegleet'elinyi raiyi behwala; nigusu bilit'asori benegese besositenyawi 'ameti; leine ledanieli raiyi tegelet'elinyi. : beraiyumi ayeahu: bayehumi gize beelami awiraja balewi besusa ginibi neberihu: beraiyumi ayeahu beubali wenizimi at'egebi neberihu. : 'ayineni anisiche ayeahu: inehomi; huleti k'enidochi yeneberuti anidi awira begi bewenizu fiti k'omo neberi; huletumi k'enidochu kefi kefi yilu neberi: anidu gini kehuletenyawi kefi yale nebere; talak'umi wede hwalawi wet'ito neberi. : awirawimi begi wede mi'irabi wede semenimi wede debubimi bek'enidu sigoshimi ayeahu: arawitimi hulu yik'wak'wamuti zenidi alichalumi; keijumi yemiadini alineberemi: inide fek'adumi aderege; rasunimi talak'i aderege. : inemi simeleketi; ineho; kemi'irabi wegeni anidi awira fiyeli bemidiri hulu fiti layi wet'a; midirinimi alinekami: lefiyelumi be'ayinochu mekakeli anidi talak'i k'enidi neberewi. : huletimi k'enidi wedalewi bewenizimi fiti k'omo wedeyehuti awira begi met'a; behayilumi k'wit'a fet'ino wede irisu rot'e. : wede awirawimi begi sik'eribi ayeahuti: irisumi temererebeti; awirawinimi begi meta; huletunimi k'enidochi sebere: awirawimi begi lik'wak'wamewi hayili alineberewimi; irisumi bemidiri layi t'ilo reget'ewi: awirawinimi begi keiju yadinewi zenidi yemichili alineberemi. : awirawimi fiyeli rasuni ijigi talak'i aderege: beberetami gize talak'u k'enidu tesebere; wede aratumi yesemayi nefasati yemimeleketu arati k'enidochi kebetachu wet'u. : keinerisumi keanidenyawu anidi tanashi k'enidi wet'a; wede debubimi wede misirak'imi wede melikamitumi midiri ijigi kefi ale. : isike semayimi serawiti diresi kefi ale: keserawitina kekewakibitimi ayalewochini wede midiri t'ale; reget'achewimi. : isike serawitimi alek'a diresi rasuni talak'i aderege: keirismus yetenesa yezewetiru mesia'iti teshare; yemek'idesumi sifira ferese. : serawitumi keh'ati yetenesa kezewetiru mesia'iti gari teset'ewi: irisumi iwinetini wede midiru t'ale; aderegemi tekenawenemi. : kek'idusanumi anidu sinageri semahu: letenagerewi lek'idusumi huletenyawi k'idusi. sile zewetiru mesia'iti; mek'idesuna serawitumi yireget'u zenidi silemiset'ina silemiyat'efa hat'ati yehonewi raiyi isike meche yihonali? alewi. : irisumi. isike huleti shihi sositi meto matana t'iwati diresi newi: keziyami behwala mek'idesu yinet'sali alenyi. : inemi danieli raiyuni bayehu gize masitewalumi felegihu: inehomi; yesewi misiya befite k'omo neberi. : beubalimi wenizi mekakeli. gebirieli hoyi; raiyuni lezihi sewi asitawik'ewi bilo yemich'ohewini yesewini dimits'i semahu. : inemi wede k'omihubeti k'erebe: bemet'ami gize feriche begimbare tedefahu: irisumi. yesewi liji hoyi; raiyu leftits'ame zemeni inide hone asitewili alenyi. : sinagerenyimi denigich'e bemidiri layi begimbare tedefahu: irisumi dasesenyi k'et'i adirigomi ak'omenyi. : inidihimi alenyi. ineho; bemek'isefitu bemech'eresha zemeni yemihonewini asitawik'ihalehu: yihi letewesenewi leftits'ame zemeni newina. : bayehewi beawirawi

begi layi yeneberu huletu k'enidochi inerisu yemedomina yefarisi negesitati nachewi. : awirawimi fiyeli yegiriki nigusi newi: be'ayinochumi mekakeli yalewi talak'u k'enidi mejemeriyawi nigusi newi. : irisumi betesebere gize beirisu fanita aratu inide tenesu; inidihu kewegenu arati menigisitati yinesalu; negeri gini behayili ayitekakelutimi. : bemenigisitachewimi mech'eresha; hat'iatachewi betemolachi gize; inik'ok'ilishini yemiya sitewili fite ch'ekanyi nigusi yinesali. : hayilumi yiberetali; negeri gini berasu hayili ayidelemi: bedinik'imi yat'efali; yaderigimali; yikenawenimali: hayalaninina yek'idusanini hizibi yat'efali. : bemetalelu tenikoloni beiju yak-enawinali: belibumi yitabeyali; taminewimi yemiorutini bizuwochini yat'efali: bealek'ochumi alek'a layi yik'wak'wamali: yale ijimi yiseberali. : yetenegerewimi yematawina yet'iwatu raiyi iwinetenyi newi: negeri gini kebizu zemeni behwala silemihoni raiyuni ziga. : inemi danieli tenyahu; ayalemi k'eni tamemihu: keziyami behwala tenesiche yenigusuni sira isera neberi: sile raiyumi adenik'i neberi; yemiya sitewilewi gini alineberemi.

bekeledawiyani menigisiti layi benegese; kemedoni zeri benebere beahishawirosi liji bedariyosi bemejmeriya 'ameti; benegese bemejmeriyawi 'ameti ine danieli yeyirusalemi mefiresi yemifets'emibetini sebawini 'ameti; igiziabiheri bek'alu lenebiyu leerimiyasi yetenagerewini ye'ametuni k'wit'iri bemets'ihafi asitewalihu. : mak'i lebishe beamedimi layi honye sits'omi its'eliyina ilemini zenidi fiteni wede geta wede amilaki ak'enahu. : wede amilakemi wede igiziabiheri ts'elyihu; tenazizhemi inidihali alihu. geta hoyi; kemiwediduhina tiiazizihini kemifets'imu gari kali kidaninina mihiiretini yemiti'ebik'i talak'ina yemitasifera amilaki hoyi; : hat'iatini seritenali; bedilenimali; kifatinimi adirigenali; 'amits'enimali; ketiizazihina kiferidihimi fek'ek'i bilenali: : besimihimi lenegesitotchachinina lealek'ochachini leabotchachinimi leagerumi hizibi hulu yetenagerutini bariyawochihini nebiyatini alisemanimi. : geta hoyi; ts'idik'i leanite newi: inide zaremi leinya leyihuda sewochina beiyerusalemi lemik'emet'u leisiraelimi hulu bek'iribina beruk'imi laluti aniteni bebedelubeti bebedelufewi mikiniyati bebetenihibeti ageri hulu yefiti ifireti newi. : geta hoyi; beanite layi hat'ati sile serani leinyana lenegesitotchachini lealek'ochachinina leabotchachinimi yefiti ifireti newi. :10 : beirisu layi minimi inikwa yamets'ini binihoni; bebariyawochumi benebiyati iji befitchani banorewi behigu inihedi zenidi yeamilakachinini yeigiziabiherini k'ali minimi inikwa banisema; legeta leamilakachini mihiiretina yik'irita newi. : isiraelimi hulu highini telalifewali; k'alihinimi inidayisemu fek'ek'i bilewali: beirisu layi hat'ati seritenalina beigiziabiheri bariya bemuse higi yetets'afewi mahalana irigimani fesesebini. : ijigi kifu negerinimi beinya layi bamamit'atu belayachinina beinya zenidi beteshomuti ferajochachini layi yetenagerewini k'ali ats'ena: beiyerusalemi layi inide tederegewi yale negeri keto kesemayi hulu betachi alitederegemi. :

bemusemi higi inide tets'afe yihi kifu negeri hulu met'abini: kehat'iatachinimi inimelesi iwinetihin-
 imi inasibi zenidi wede amilakachini wede igiziabi-
 heri fiti alilemeninimi. : silezihimi igiziabiheri kifu
 negeruni t'ebiko beinya layi amet'a: amilakachini
 igiziabiheri bemiserawi sira hulu ts'adik'i newina;
 inyami k'aluni alisemanimina. : ahunimi hizibi-
 hini kegibits'i midiri beberetachi iji yawet'ahi; inide
 zaremi k'eni zina leanite yagenyehi geta amilaka-
 chini hoyi; hat'iatini seritenali; kifatinimi adirige-
 nali. : geta hoyi; sile hat'iatachinina sile abatocha-
 chini bedeli iyerusalemina hizibihi bezuriyachini la-
 luti hulu mesedebiya honewalina inide ts'idik'ih
 hulu k'wit'ahina me'atili keketemahi keiyerusalemi
 kek'idusi terarahi inidimelesi ileminihalehu. : ahu-
 nimi; amilakachini hoyi; yebariyahini ts'elotina lime-
 nawini sima: geta hoyi; beferesewi bemek'idesihi layi
 sile anite sitili fitihini abira. : amilake hoyi; befi-
 titi yeminilemini sile bizu mihiretithi newi iniji sile
 ts'idik'achini ayidelemina jorohini azenibilehi sima:
 'ayinihini gelit'ehi t'ifatachinina simihi yetet'erabatini
 ketema temeliketi. : abetu; sima: abetu; yik'iri
 beli: abetu; adimit'ina adirigi: amilake hoyi; simihi
 beketemahina behizibihi layi tet'eritoalina sile rasihi
 atzegiyi. : inemi gena sinageri sits'eliyi; behat'iatena
 behizibemi beisiraeli hat'iatina sinezazi; beamilakemi
 beigiziabiheri fiti sile tek'edesewi sile amilake terara
 silemini; : genami betseloti sinageri asik'edime be-
 raiyi ayichewi yeneberewi sewi gebiriele ineho iye-
 berere met'a: bematami mesywa'ti gize dasesenyi. :
 asitemarenynimi; tanagerenyimi inidihimi ale. danieli
 hoyi; t'ibebinina masitewalini iset'ih zenidi ahuni
 met'ichalehu. : anite ijigi yetewededihini nehina beli-
 menahi mejemeriya layi tiizazi wet'itoali; inemi in-
 egirihi zenidi met'ichalehu: ahunimi negeruni mer-
 imiri; raiyunimi asitewili. : 'amets'ani yich'erisi;
 hat'iatinimi yifets'imi; bedelinimi yasiteseriyi; yeze-
 lalemini ts'idik'i yageba; raiyinina tinibitini yatimi;
 k'iduse k'idusanunimi yik'eba zenidi behizibihina
 bek'idisiti ketemahi layi seba suba'e tek'et'iroali. :
 silezihi iwek'i asitewilimi: iyerusalemini met'egenina
 mesirathi tiizazu kemiwet'abeti jemiro isike alek'awi
 isike mesihi diresi sebatu suba'ena sidisa huleti
 suba'e yihonali: irisiwami bech'it'et'et'et'et'et'et'et'et'
 zemeni kego-
 danana kek'it'iri gari tiseralechi. : kesidisa huleti
 gize sebatimi behwala mesimi yigedelali; beirisumi
 zenidi minimi yelemi: yemimet'awimi alek'a hizibi
 ketemayitunina mek'idesuni yat'efalu: fits'amewimi
 begorifi yihonali; isike mech'ereshami diresi t'orineti
 yihonali: t'ifatimi tek'et'iroali. : irisumi ke-
 bizu sewochi gari ts'inu k'ali kidani leanidi suba'e
 yaderigali: besuba'ewimi ikwileta mesywa'tunina
 k'wiribanuni yasik'erali: berikwisetimi ch'afi layi
 at'ifiwi yimet'ali: isike tek'oret'ewimi fits'ame diresi
 mek'isefti beat'ifiwi layi yifesisali.

sositi saminiti mulu sazini neberihu. : malefiya
 injerami alibelahumi; sigana t'ejimi beafe alige-
 bami; sositumi saminiti isikifets'emi diresi zeyiti
 alitek'ebahumi. : kemejemeriyawimi weri behaya
 aratenyawimi k'eni t'egiroso betebalewi betalak'u wenizi
 at'egebi salehu; 'ayinini anesahu; : inehomi; befita
 yelebesewini t'irumi yeahezini werik'i bewegebu layi
 yetat'ek'ewini sewi ayeahu. : akalumi inide birele
 yimesili neberi; fitumi inide mebrek'i misiya nebere;
 'ayinochumi inideminibelebi fana; kinidochuna
 igirochumi inide gale nasi; yek'alumi dimits'i inide
 bizu hizibi dimits'i nebere. : inemi danieli bichayeni
 raiyuni ayeahu; keine gari yeneberu sewochi gini
 raiyuni alayumi: negeri gini ts'inu menik'et'ik'et'i
 wedek'ebachewi; lisheshegumi sheshu. : inemi
 bichayeni k'erehu yihinimi talak'i raiyi ayeahu:
 hayilimi alik'erelinyimi; deyimi gibatemi wede mashe-
 bishebi telewet'ebinyi; hayilimi at'ahu. : yek'alunimi
 dimits'i semahu: yek'alunimi dimits'i besemahu
 gize denigich'e bemidiri layi begimibare tedefahu.
 : inehomi; aniditi iji dasesechinyi; begwilibetena
 beijemi ak'omechinyi. : irisumi. ijigi yetewededihini
 sewi danieli hoyi; inezare wede anite telikealehuna
 yeminegirihi k'ali asitewili; k'et'i bilehimi k'umi
 alenyi. yihinimi k'ali balenyi gize iyetenik'et'ek'et'ihu
 k'omihu. : irisumi inidihini alenyi. danieli hoyi; atifira:
 libihi yasitewili zenidi; sewinetihimi beamilakih
 fiti yiwaredi zenidi kaderegihibeti kemejemeriyaw
 k'eni jemiro k'alihi tesemitoali: inemi sile k'alihi
 met'ichalehu. : yefarisi menigisiti alek'a gini haya
 anidi k'eni tek'wak'wamenyi: inehomi; kewanen-
 ochu alek'ochi anidu mikaeli liredanyi met'a: inemi
 kefarisi negesitati gari beziya tewihuti. : raiyumi
 gena lebizu zemeni newina behwalenyaw zemeni
 lehizibihi yemihonewini asitawik'ih zenidi ahuni
 met'ichalehu. : yihinimi k'ali betenagerenyi gize
 fiteni wede midiri ak'erek'erihu; didami honihu.
 : inehomi; yesewi liji yemimesili kenifereni das-
 esenyi: yeziyani gizemi afeni kefiche tanagerihu
 befitemi k'omo yeneberewini. getaye hoyi; keraiyu
 yetenesa himeme met'abinyi; hayilimi at'ahu. : yihi
 yegetaye bariya kezihigegetaye gari yinageri zenidi
 inideti yichilali? ahunimi hayili at'ahu; isitinfasimi
 alik'erelinyimi alihuti. : degimo sewi yemimesili
 dasesenyi; aberetanyimi. : irisumi. ijigi yetewededihini
 sewi hoyi; atifira: selami leanite yihuni: berita;
 ts'ina alenyi. betenagerenyimi gize beretahuna.
 aberititehenyalina getaye yinageri alihu. : irisumi
 inidihini alenyi. wede anite yemet'ahuti sile mini
 inde hone; tawik'alehini? ahunimi kefarisi alek'a
 gari iwaga zenidi imelesalehu: inemi siwet'a; ineho:
 yegiriki alek'a yimet'ali. : negeri gini beiwineti
 ts'ihhufi yetets'afewini inegirihalehu: bezihimi
 negeri kealek'achihu kemikaeli bek'eri manimi
 yemiyats'enanyi yelemi.

befarisi nigusi bek'iroso besositenyawi 'ameti
 bilit'asori letebalewi ledaniali negeri tegelet'et'et'i:
 negerumi iwineti nebere; irisumi talak'i t'orineti
 newi: negerunimi asitewale; beraiyumi wisit'i
 masitewali teset'ewi. : beziyami werati in danieli

inemi bemedonawi bedariyosi mejemeriya 'ameti
 ats'enawina aberetawiyi zenidi k'ome neberi. : ahu-
 nimi iwinetini asayihalehu. ineho; sositi negesitati
 degimo befarisi yinesalu: aratenyawimi kehulu yilik'i
 ijigi balet'ega yihonali: bebalet'eginetumi bebereta

gize begiriki menigisiti layi huluni yasinlesali. : hayalimi nigusi yinesali; betilik'i agezazimi yigezali; inide fek'adumi yaderigali. : irisumi betenesa gize menigisitu yiseberali: isike aratu yesemayi nefasati yikefafelali. lezeru gini ayikefafelimi; inide gezabetimi agezazi ayihonimi: menigisitu yinek'elalina: keinezihimi lelelochi yihonalina. : yedebubimi nigusi kealek'ochumi anidu yiberetalu: irisumi yiberetabetali yiselet'inimali: gizatumi talak'i gizati yihonali. : kezemenetimi behwala yigat'emalu: yedebubimi nigusi seti liji k'ali kidani lemadiregi wede semeni nigusi timet'alechi: yekinidiwa hayili gini ayits'enami; irisuna kinidumi ayits'enami: irisiwana irisiwani yamet'u yeweledatimi beziyami zemeni yats'enati alifewi yiset'alu. : negeri gini ke-siriwa k'wit'ik'wat'i anidu besifirawi yinesali: wede serawitumi yimet'ali; wede semenimi nigusi amiba yigebali; belayachewimi yaderigali; yashenifimali. : amalikitochachewinina k'elit'ewi yeteserutini misilochachewini kebirina kwerik'imi yeteserutini yekeberutini 'ik'awochi wede gibits'i yimarikali: isike t'ik'itimi 'ameti diresi kesemeni nigusi gari sayiwa yik'emet'ali. : yihimi wede debubi nigusi menigisiti yigebali; negeri gini wede geza midiru yimelesali. : lijochumi yiwagalu: bizu serawitinina hizibini yisebesibali: irisumi yimet'ali; yigorifimali; yalifimali: temelisomi isike amibawi diresi yiwagali. : yedebubimi nigusi yik'ot'ali wet'itomi kesemeni nigusi gari yiwagali: bizu hizibinimi leselifi yak'omali; hizibumi alifo beiju yiset'ali. : hizibumi betewesede gize libu yitabeyali: ailafatinimi yit'ilali; negeri gini ayashenifimi. : yesemenimi nigusi yimelesali; kek'edemewimi yebelet'e bizu hizibi leselifi yak'omali: bezemenatina be'ametatimi fits'ame ketalak'i serawitina kebizu habiti gari yimet'ali. : beziyami zemeni bizu sewochi bedebubi nigusi layi yinesalu: kehizibihimi mekakeli ye'amets'i lijochi raiyuni yats'enu zenidi yinesalu: negeri gini yiwedik'alu. : yesemenimi nigusi yimet'ali; aferinimi yideledilali; yetemeshegechinimi ketema yiwesidali: yedebubimi serawiti yetemeret'utimi hizibu ayik'omumi: lemek'wak'wamimi hayili yelachewimi. : beirisumi layi yemimet'awi gini inide fek'adu yaderigali; befitumi yemik'omi yelemi: bemelikamitumi midiri yik'omali; bejjumi wisit'i t'ifati yihonali. : kemenigisitumi hulu hayili gari yimet'ala zenidi fituni yak'enali; keirisumi gari anidinetini yaderigali: yarekisasitimi zenidi setini liji yiset'ewali: irisiwami atits'enami leirisumi atihonimi. : kezihimi behwala fituni wede desetochi yimelisali; bizuwochinimi yiwesidali: anidi alek'a gini sidibuni yishirali; sidibunimi berasu layi yimelisali. : fitunimi wede geza midiru amibawochi yimelisali: tesenakilomi yiwedik'ali; ayigeniyimimi. : yeziyani gizemi bemenigisitu kibiri mekakeli asigebariwini yemiyasalifi besifirawi yinesali: negeri gini bek'wit'awi sayihoni beselifimi sayihoni bet'ik'iti k'eni yiseberali. : beirisumi sifira yetet'ek'a sewi yinesali yemenigisitunimi kibiri ayiset'utimi: bek'esita met'ito menigisitunimi bemataleli yigezali. : yemigorifimi serawiti kefitu yiwesedali; irisuna yek'ali kidanu alek'a yiseberalu. : keirisumi gari ketewedaje behwala betenikoli yaderigali:

ket'ik'itimi hizibi gari wet'ito yiberetali. : bek'esita keageri hulu wede melelemechiwi kifili yigebali: abatochuna yeabatochu abatochi yaladeregutunimi yaderigali: bizibezawinina mirikowinimi habitunimi bemekakelachewi yibetinali: bemishigochimi layi isike gizewi diresi asabuni yifet'irali. : betalak'imi serawiti hono hayilunina libuni bedebubi nigusi layi yasinlesali: yedebubimi nigusi betalak'ina bebizu serawiti hono beselifi yiwagali: negeri gini asabi beirisu layi yifet'iraluna ayits'enami. : mebilunimi yemibelu sewochi yisebirutali: serawitumi yigorifali: bizuwochimi tegedilewi yiwedik'alu. : inezihimi huleti negesitati kifatinii yaderigu zenidi belibachewi yasibali; beandii gebetami tek'emiti ewi haseti yinageralu: negeri gini fits'amewi isike tewesenewi gize newina ayikenawenilachewimi. : kebizumi habiti gari wede midiru yimelesali; libumi betek'edese k'ali kidani layi yihonali: fek'adunimi yaderigali; wede geza midirumu yimelesali. : betewesenewi gize yimelesali wede debubimi yimet'ali: negeri gini hwalenyawi inide fitenyawi ayihonimi. : yekitimii merikebochi yimet'ubetalina silezihi azino yimelesali; bek'idusumi k'ali kidani layi yik'ot'ali; fek'adunimi yaderigali: temelisomi k'idusuni k'ali kidani yetewutini sewochi yimelekatali. : keirisumi gari serawitochi yik'omalu; mek'idusunimi gini-bunimi yarekiasalu; yezewetirunimi mesiwati yasik'eralu; yet'ifatinimi rikwiseti yak'omalu. : k'ali kidanuni yemibedilutinimi bemataleli yasitali: negeri gini amilakachewimi yemiyawik'u hizibi yiberetalu; yaderigalumi. : behizibumi mekakeli yalu t'ibebenyocho bizu sewochini yasitemiralu: negeri gini beseyifina beisati nebelibali bemirikona beme-bezibizi bizu zemeni yiwedik'alu. : bewedek'umi gize bet'ik'iti iridata yiredalu: bizu sewochimi begibizineti wede inerisu tebabirewi yisebesebalu. : isike tewesenewi zemeni yihonalina ket'ibebenyocho ayalewochu isike fits'ame zemeni yinet'iruna yit'eru yinet'umi zenidi yiwedik'alu. : nigusumi inide fek'adu yaderigali: rasunimi kefi kefi yaderigali; beamalikiti hulu layi rasuni talak'i yaderigali; beamalikitimi amilaki layi beti'ibiti yinagerali: k'wit'ami isikifets'emi diresi yikenawenileтали; yetewesenewi yideregalina. : yeabatochunimi amalikitii yesetochinimi minyoti ayimeleketimi: rasunimi behulu layi talak'i yaderigalina amalikitii hulu ayimeleketimi. : beinezihii fanita gini yeambawochunimi amilaki yakebirali: abatochumi yalawek'utini amilaki bewerik'ina bebiru be'inek'wina bekebere negeri yakebirewali. : beinigidami amilaki iridata bet'sinu amiba layi yaderigali: lemiyawik'uti kibiri yabezalachewali; bebizumi layi yasigezachewali; midirinimi bewaga yikefilali. : befits'ame zemenimi yedebubi nigusi keirisu gari yiwagali: yesemenimi nigusi keseregelochina keferesenyochi kebizumi merikebochi gari inide 'awilo nefasi yimet'abetali: wede agerochimi yigebali; yigorifimali; yalifimali. : wede melikamitumi midiri yigebali; bizu agerochimi yiwedik'alu: negeri gini edomiyasina mo'abi keamonimi lijochi yebelet'uti keiju yidinalu. : ijuni beagerochi layi yizeregali; yegibits'imi midiri atamelit'imi. : bewerik'ina bebirimi mezegebi layi; bekeberechimi begibits'i 'ik'a hulu layi yiselet'inali:

yelibiyana yeitiyop'iya sewochimi yiketelutali. :
 kemisirak'ina kesemeni gini were yawikewali: bizu
 sewochinimi yigedili zenidina fets'imo yat'efa zenidi
 betalak'i k'wit'a yiwet'ali. : nigusawi dinikwanunimi
 bebahirina bekeberewi bek'idusi terara mekakeli
 yitekilali: wede fits'amewi gini yimet'ali; manimi
 ayiredawimi.

12

beziyami zemeni sile hizibihi lijochi yemik'omewi
 talak'u alek'a mikaeli yinesali: hizibimi kehoni
 jemiro isikeziya zemeni diresi inide irisu yale yal-
 ihoni yemekera zemeni yihonali: beziyami ze-
 meni bemets'ihafu tets'ifo yetegenewi hizibihi hulu
 iyanidanidu yidinali. : bemidirimi tibiya wisit'i
 kanik'elafutu bizuwochi yinek'alu: ikwiletochu wede
 zelalemi hiyiweti; ikwiletochumi wede ifiretina wede
 zelalemi gwisik'wilina. : t'ibebenyochumi inide
 semayi ts'edali; bizu sewochinimi wede ts'idik'i
 yemimelisu inide kewakibiti lezelalemi yidemik'alu.
 : danieli hoyi; anite gini isike fits'ame zemeni diresi
 k'aluni ziga; mets'ihafunimi atimi: bizu sewochi
 yimeremiralu; iwik'etimi yibezali. : inemi danieli
 ayeahu: inehomi; huleti leluchi k'omewi neberi; anidu
 bezihi bewenizu dari; lelawimi beziya bewenizu dari.
 : anidumi kewenizu wiha belayi yeneberewini befi-
 tami yelesesewini. yezihi dinik'i fits'ame isike meche
 newi? alewi. : kewenizumi wiha belayi yeneberewi
 befitami yelesesewi sewi k'enyina gira ijuni wede se-
 mayi anisito. lezemenina lezemenati lezemenimi ik-
 wileta newi: yetek'edesewimi hizibi hayili mebeteni
 betech'ereze gize yihi hulu yifets'emali bilo lezelalemi
 hiyawu hono beminorewi simili semahu. : semahumi
 negeri gini alasitewalihumi: yeziyani gizemi. getaye
 hoyi; yezihi hulu fits'ame minidiri newi? alihu. :
 irisumi inidihi alenyi. danieli hoyi; k'alu isike fits'ame
 zemeni diresi yetezegana yetateme newina hidi: :
 bizu sewochi sewinetachewini yat'eralu yanet'umali
 yinet'irumali: kifuwochi gini kifatini yaderigalu: ki-
 fuwochimi hulu ayasitewilumi; t'ibebenyochi gini ya-
 sitewilalu. : yezewetirumi mesiwa'iti kek'ere jemiro;
 yet'ifatimi rikwiseti kek'ome jemiro shihi huleti meto
 zet'ena k'eni yihonali. : yemitagesi; isike shihi
 sositi meto selasa amisiti k'enimi yemiderisi misiguni
 newi. : anite gini isike fits'amewi diresi hidi: an-
 itemi tarifalehi; bek'enumi mech'eresha be'it'a kifilihi
 tik'omalehi.

beerimiyasimi afi yetenagerewi yeigiziabiheri k'ali yifets'emi zenidi befarisi nigusi bek'iroso beme-jemeriyawi 'ameti igiziabiheri yefarisini nigusi yek'irosini menifesi asinesa: irisumi bemenigisitu hulu awasi asinagere; degimomi bet's'ihifeti adirigo inidihi ale. : yefarisi nigusi k'iroso inidihi yilali. : yesemayi amilaki igiziabiheri yemidirini menigisitati hulu set'itonyali: beyihudami balechiwi beiyerusalemi beti iseraleti zenidi azizonyali: : kehizibu hulu beininate zenidi manimi bihoni amilaku keirisu gari yihuni; irisumi beyihuda wedalechiwi wede iyerusalemi yiwit'a; beiyerusalemmi leminorewi amilaki; leisraeli amilaki leigiziabiheri beti yisira: : beminoribetimi sifira hulu lek'ere wi sewi yeageru sewochi bebirina bewerik'i be'ik'ami beinissami yiriduti: yihimi beiyerusalemi lalawi leigiziabiheri beti befek'adachewi kemiyak'eributi lela yihuni. : yeyihudana yebiniyami yeabatochi betochi alek'ochimi; kahinatumi; lewawiyani; beiyerusalemi yalewini yeigiziabiherini beti lemesirati yiwet'u zenidi igiziabiheri menifeschewini yanesasawi hulu tenesu. : bezuriyachewimi yalu hulu befek'adachewi kak'erebuti hulu lela bebirik'ana bewerik'i begenizebochina beinissochi belelami sit'ota agezuachewi. : nigusu k'irosimi nabukedenets'ori keiyerusalemi wesido beamaliku beti yanorachewini yeigiziabiherini beti 'ik'awochi awet'a. : yefarisi nigusi k'irosimi bemezigebu layi beneberewi bemitiridatu' iji awet'achewi; leyihudami mesifini lesesabisari k'ot'erachewi. : k'wit'irachewimi yihi newi: selasa yewerik'i anidi shihimi yebiri sehanochi; haya zet'enymi bilawochi; : selasa yewerik'i dekawochi; arati meto asirimi lela 'ayineti yebiri dekawochi; anidi shihimi lela 'ika nebere. : yewerik'ana yebiru 'ik'awochi hulu amisiti shihi arati meto neberu: inezihinimi hulu sesabisari kebabiloni wede iyerusalemi ketemelesu mirikonyochu gari wesede.

yebabilonimi nigusi nabukedenets'ori wede babiloni kemarekachewi mirikonyochi wede iyerusalemina wede yihuda wede iyeketemachewi yetemelesuti yeageri lijochi inezihini nachewi. : kezerubabeli; keiyasu; kenehimiya; keseraya; kere'ila; kemeri-dokiyosi; kebelasani; kemesefari; kebeguwayi; kerehum; kebe'ana gari met'u. : yeisraelimi hizibi sewochi k'wit'iri yihi newi: yefarosi lijochi; huleti shihi meto seba huleti. : yesefat'iyasi lijochi; sositi meto seba huleti. : yeera lijochi; sebatu meto seba amisiti. : keiyasuna keiyaoabi lijochi yehonu yefehati mo'abi lijochi; huleti shihi siminiti meto asira huleti. : yee-lami lijochi; shihi huleti meto amisa arati. : yezatu' lijochi; zet'enyi meto ariba amisiti. : yezekayi lijochi sebatu meto sidisa. : yebani lijochi; sidisiti meto ariba huleti. : yebabayi lijochi; sidisiti meto haya sositi. : ye'azigadi lijochi; shihi huleti meto haya huleti. : yeaddonik'ami lijochi; sidisiti meto sidisa sidisiti. : yebeguwayi lijochi; huleti shihi amisa sidisiti. : ye'adini lijochi; arati meto amisa arati. : ke-

hizik'iyasi wegni yeat'eri lijochi; zet'ena siminiti. : yebesayi lijochi; sositi meto haya sositi. : yeyora lijochi; meto asira huleti. : yehasumi lijochi; huleti meto haya sositi. :21 : yegaberi lijochi; zet'ena amisiti. yebete lihami lijochi; meto haya sositi. : yenet'ofa sewochi; amisa sidisiti. : ye'anatoti sewochi; meto haya siminiti. : ye'azimoti lijochi; ariba huleti. : yek'iriyatiy'arimina yekefira yebierotimi lijochi; sebatu meto ariba sositi. : yeramana yegeba lijochi; sidisiti meto haya anidi. : yekakimasi sewochi; meto haya huleti. : yebetelina yegakimi sewochi; huleti meto haya sositi. : yenabawi lijochi; amisa huleti. : yemegebisi lijochi; meto amisa sidisiti. : yehuletenyawimi elami lijochi; shihi huleti meto amisa arati. : yekarimi lijochi; sositi meto haya. : yelodina yehadidi yeonomi lijochi; sebatu meto haya amisiti. : yeiyariko lijochi; sositi meto ariba amisiti. : yesena'a lijochi; sositi shihi sidisiti meto selasa. : kahinatu: keiyasu wegni yeyodae lijochi; zet'enyi meto seba sositi. : yeimeri lijochi; shihi amisa huleti. : yefasikori lijochi; shihi huleti meto ariba sebatu. : yekarimi lijochi; shihi asira sebatu. : lewawiyanu: kehodayiwa wegni yeiyasuna yek'edimili lijochi; seba arati. : mezemiranu: yeasafi lijochi; meto haya siminiti. : yeberenyochi lijochi: yeselomi lijochi; yeat'eri lijochi; yet'elimoni lijochi; ye'ak'ubi lijochi; yehat'it'a lijochi; yebesayi lijochi; hulu meto selasa zet'enyi. : natanimi: yesiha lijochi; yehasufa lijochi; : yet'ebi'oti lijochi; yekerasi lijochi; yesi'a lijochi: : yefadoni lijochi; yelibana lijochi; : yeagaba lijochi; ye'ak'ubi lijochi; yeagabi lijochi; yeemilayi lijochi; yehanani lijochi; : yegedeli lijochi; yegahari lijochi; yeraya lijochi; : yereasoni lijochi; yenek'oda lijochi; : yegasemi lijochi; ye'ozu lijochi; yefaseha lijochi; : yebesayi lijochi; yeasina lijochi; yemi'unawiyani lijochi; yenifusesimi lijochi; : yebek'ibuk'i lijochi; yehak'ufa lijochi; yeharihuri lijochi; : yebesiloti lijochi; yemihhida lijochi; : yeharisa lijochi; yeberek'osi lijochi; : yesisara lijochi; yetema lijochi; yenisiya lijochi; yehat'ifa lijochi. : yeselomonimi bariyawochi lijochi: yesot'ayi lijochi; yesofereti lijochi; yefiruda lijochi; : yeye'ila lijochi; yederik'oni lijochi; yegedeli lijochi; : yesefat'iyasi lijochi; yehat'ili lijochi; yefekirati lijochi; yehats'iboyimi lijochi; yeami lijochi. : inezihini natanimi huluna yeselomoni bariyawochi lijochi sositi meto zet'ena huleti neberu. : ketelimela; ketelaresa; kekiribu; keadani; keimeri yewet'u inezihini neberu: negeri gini yeabatochachewini betochina zerachewini weyimi keisraeli wegni mehonachewini yasitawik'u zenidi alichalumi: : yedalaya lijochi; yet'obiya lijochi; yenek'oda lijochi; sidisiti meto amisa huleti neberu. : kekahinatumi lijochi: yeebiya lijochi; yeak'osi lijochi; kegele'adawiwi keberizeli lijochi misiti yageba; besumimu yetet'era yeberizeli lijochi. : inezihini betiwilidi mets'ihafi tiwilidachewini felegu: negeri gini alitegenyemi; kekihineti tekekelu. : hateriseta. : beurimina betumimi yemiferidi kahini isikinesa diresi kek'iduse k'idusani atibelumi alachewi. :65 : sebatu shihi sositi meto selasa sebatu keneberu kelolewochachewina kegeredochachewi lela gubaewi hulu ariba huleti shihi sositi meto sidisa neberu. huleti metomi wenidochina setochi mezemirani neberuachewi. : feresochachewimi sebatu meto selasa

sidisiti bek'lochachewimi huleti meto ariba amisiti;
 : gimelochachewimi arati meto selasa amisiti; ahiy-
 ochachewimi sidisiti shihi sebatu meto haya neberu.
 : beiyerusalemi wedalewi wede igiziabiheri beti
 bemet'u gize keabatochi betochi alek'ochi ayale-
 wochi leigiziabiheri beti besifirawi yisera zenidi be-
 fek'adachewi set'u. : sidisa anidi shihimi yewerik'i
 dariki; amisiti shihimi minani biri; anidi metomi
 yekahinati libisi inide chilotachewi wede sirawi bete
 mezagibiti ak'erebu. : kahinatuna lewawiyani-
 umi; kehizibumi ayalewochi; mezemiranuna bereny-
 ochumi; natanimimi beketemochachewi; isiraelimi
 hulu beketemochachewi tek'emet'u.

3

sebatenyawimi weri bederese gize; yeisiraelimi
 lijochi beketemochachewi salu; hizibu inide
 anidi sewi honewi wede iyerusalemi tesebe-
 sebu. : yeiyosedek'imi liji iyasu; wenidimochumi
 kahinatu; yeselatyalimi liji zerubabeli wenidi-
 mochumi tenesitewi beigiziabiheri sewi bemuse
 higi inide tets'afe yemik'at'elewini mesiswa'iti
 yak'erubiteti zenidi yeisiraelini amilaki mesewiya
 seru. : beagerumi kaluti ahizabi feritewi nebe-
 rina mesewiyawini besifirawi layi asik'emet'uti;
 bet'iwatuna bematami yemik'at'elewini mesiswa'iti
 leigiziabiheri ak'erebuteti. : inide tets'afewimi
 yedasi be'ali aderegu: inide sir'i'atumi leye'iletu
 yetegebawini yeye'iletuni yemik'at'eli mesiswa'iti
 bek'wit'iri ak'erebu. : kezziyami behwala zewetiri
 yemik'at'elewini mesiswa'iti; yemebachawinimi
 mesiswa'iti; yetek'edesutinimi yeigiziabiheri be'alati
 hulu mesiswa'iti; sewimi hulu leigiziabiheri befek'adi
 yeset'ewini k'wiribani ak'erebu. : besebatenyawi
 weri bemejemeriawini k'eni leigiziabiheri yemik'at'eli
 mesiswa'iti mak'irebi jemeru: yeigiziabiheri mek'idesi
 gena alitemeseretemi neberi. : let'erabiwochina
 leanat'wochimi genizebi set'u: yefarisimi nigusi
 k'irosi inide fek'edachewi yezigiba zafi kelibanosi
 bebahiri wede iyop'e yamet'u zenidi lesidonana
 let'irosi sewochi mebilina met'et'i zeyitimi set'u.
 : beiyerusalemi wedalewi wede igiziabiheri beti
 bemet'u behuletenyawini 'ameti behuletenyawini
 weri yeselatyalimi liji zerubabeli; yeiyusedek'imi liji
 iyasu; yek'erutimi wenidimochachewi kahinatuna
 lewawiyani; wede iyerusalemi yemetelesuti
 mirikonyochi hulu jemeru: lewawiyanimimi kehaya
 'ameti jemiromo kezziyami belayi yeigiziabiherini beti
 sira inidiyaseruti shomuachewi. : iyasumi lijochumi
 wenidimochumi; yeyihudami lijochi k'edimielina
 lijochi; yeenihadadami lijochi; lijochachawina
 wenidimochachewi lewawiyanimi yeigiziabiherini
 beti yemiserutini yaseru zenidi beanidineti k'omu.
 : anat'wochumi yeigiziabiherini mek'idesi be-
 meseretu gize kahinatu libisachewini lebisewi
 meleketuni yizewi; yeasafimi lijochi lewawiyani
 ts'enat'ili yizewi inide isiraeli nigusi inide dawiti
 sir'i'ati igiziabiherini yameseginu zenidi k'omu. :
 degimo. cheri newina; leisiraelimi mihiretu leze-
 laleni newina iyalu igiziabiherinimi iyamesegenuna
 iyakeberu irisi beirisachewi yasitezazilu neberi:
 yeigiziabiherimi beti sile temeserete hizibu hulu

igiziabiherini iyamesegenu betalak'i dimits'i ilili
 alu. : yefitenyawini beti yayu shimagilewochi
 yehonu bizu kahinatuna lewawiyani yeabatochimi
 betochi alek'ochi gini yihi mek'idesi befitachewi
 betemeserete gize betalak'i dimits'i yalek'isu neberi:
 bizu sewochimi bedesita yich'ohu neberi. : desi
 biloachewi yemich'ohutini dimits'i kehizibu lik'iso
 dimits'i meleyeti yemichili alineberemi: hizibumi
 betalak'i dimits'i yich'ohi neberi; dimits'umi keruk'i
 yisema neberi.

4

yeyihudana yebiniyamimi t'elatochi mirikonyochu
 leisiraeli amilaki leigiziabiheri mek'idesi inide
 seru semu. : wede zerubabelina wede abatochi
 betochi alek'ochi k'eribewi. yeasori nigusi asiradoni
 wedezihi kamet'ani k'eni jemiromo leamilakachihu
 inisewalenina; inide inanitemi inifeligewalenina
 keinanite gari inisira aluachewi. : zerubabelina
 iyasumi yek'erutimi yeisiraeli abatochi betochi
 alek'ochi. yeamilakachinini beti mesirati leinyana
 leinanite ayidelemi: inya leibchachini gini yefarisi
 nigusi k'irosi inidazezeni leisiraeli amilaki leigiziabi-
 heri beti iniseraleni aluachewi. : yemidirumi hizibi
 yeyihudani hizibi iji yadekimu neberi; inidiyaserumi
 asiferaruachewi; : mikirachewinimi yaferisu zenidi
 befarisu nigusi bek'irosi zemeni hulu isike farisi
 nigusi isike dariyosi menigisiti diresi mekarwo-
 chini gezubachewi. : bearit'ekisisimi menigisiti;
 bemenigisitumi bemejemeriya zemeni; beyihudana
 beiyerusalemi beminoruti layi yekisi negeri ts'afu. :
 bearit'ekisisi zemeni bishilami; mitiridat'u; t'abeli
 tebabariwochumi lefarisi nigusi learit'ekisisi ts'afu:
 debidabewimi besoriya fidelina besoriya k'wanik'wa
 tets'ifo neberi. : azazhu rehumu ts'ehafiwimi simisayi
 beiyerusalemi layi lenigusu learit'ekisisi inidihii
 yemili debidabe ts'afu. : azazhu rehumu ts'ehafiwimi
 simisayi yek'erutimi tebabariwochachewi; di-
 nawiyani; aferisatikawiyani; t'erifelawiyani;
 aferisawiyani; arikawiyani; babilonawiyani; susi-
 nakawiyani; dehawiyani; elamawiyani; : talak'una
 hayilenyawini asinaferi yafelesachewi besemariyana
 bewenizi mado yanorachewi yek'erutimi ahizabi
 debidabewini ts'afu. : lenigusu learit'ekisisi yelakuti
 yedebidabe gilbach'i yihi newi. bewenizi mado
 yaluti sewochi bariyawochihi: : ahunimi keanite
 zenidi yewet'u ayihudi wede inya wede iyerusalemi
 inide met'u nigusu yiwek'i: 'amets'enayaitunina
 ijigimi yekefachituni ketema yiseralu; k'it'iriwanimi
 yadisalu; meseretiwani t'egenu. : ahunimi yihichi
 ketema yeteserachi inide hone; k'it'iriwami yetadese
 inide hone; gibirina k'eret'i met'nimi inidayiset'u;
 yenigusumi gibiwi inidigodili nigusu yiwek'i.
 : yenigusunimi ch'ewi inibelalenina; nigusunimi
 siyak'aliluti mayeti ayigebanimina silezihi likeni leni-
 gusu asitawik'entali: : beabatochihii tariki mets'ihafi
 mirimera yideregi: beziyami betariki mets'ihafi
 yihichi ketema 'amets'anya inide honechi; negesita-
 tinina awirajawochinimi inide godachi; ket'initumi
 shifitineti beirisawa inide tejemere tagenyalehi;
 tawik'alehimi: silezihimu yihichi ketema ferisa
 neberi. : yihichimi ketema yeteserachi inide hone;

k'it'iriwami yetadese inide hone; bewenizi mado kifili inidelelehi lenigusu inasitawik'alení. : nigusumi laazazu lerehumi; lets'ehafiwimi lesimisayi; bese-mariyana bewenizi mado mi letek'emet'u lek'eruti tebabariwochachewi inidihi yemilewini melisi lake. : selami: ahunimi wede inya yelakachihuti debidabe befite teterigwimo tenebebe. : inemi azizhalehu; temeremeremi: yihichimi ketema ket'initi jemira benegesitati layi 'amets'anya inide neberechi; beirisawami 'amets'ina shifitineti inide tederege tege nye. : beiyerusalemimi ijigi hayalani negesitati neberu; bewenizimi mado yalewini ageri hulu yigezu neberi: gibirinina k'eret'ini met'ininimi yik'ebelu neberi. : ahunimi inezihí sewochi sirawini iniditewu; inemi isikazizi diresi yihichi ketema inidatisera tiizazi sit'u. : chelimi inidatilu tet'enik'ek'u. lenegesitatu gudadina t'ifati iyebeza sile mini yihedali? : yenigusumi yearit'ekisizi debidabe gililbach'i berehumina bet's'ehafiwi besimisayi betebabariwochachewimi fiti betenebebe gize fet'newi wede iyerusalemi wede ayihudi hedu: begidina behayilimi asitewuachewi. : beziyani gizemi beiyerusalemi yalewi yeigiziabiheri beti sira k'ere: isike farisimi nigusi isike dariyosi menigisiti isike huletenyawí 'ameti diresi tegwagole.

5

nebiyatumi hagená yeadó lijí zekariyasi beyihudana beiyerusalemi leneberu ayihudi beisiraeli amilaki simi tinibiti tenagerulachewi. : beziyani gize yeselatiyali lijí zerubabeli yeiyosede k'imi lijí iyasu tenesitewi beiyerusalemi yalewini yeigiziabiherini beti mesirati jemeru: yemiyaigizuachewimi yeigiziabiheri nebiyati keinerisu gari neberu. : beziyami zemeni bewenizi mado yeneberewi gezhi tenitinayi; degimo sateribuzinayi; tebabariwochachewimi wede inerisu met'itewi. yihini beti tiseru zenidi; yihininumi k'it'iri tadisu zenidi yazezachihu mani newi? aluachewi. : degimomi. yihinisi sira yemiseruti sewochi simi mani newi? bilewi t'eyek'uchewi. : yeamilakachewi 'ayini gini beayihudi shimagilewochi layi nebere; yihimi negeri wede dariyosi isikiderisi diresi; melisumi bedebidabe isikimet'a diresi alikelekeluachewimi. : bewenizu mado yeneberewi gezhi tenitinayi degimo sateribuzinayi tebabariwochumi bewenizu mado yeneberuti aferisikawiyani wede nigusu wede dariyosi yelakuti yedebidabewi gililbach'i yihí nebere. : inidihimi yemili debidabe lakuleti. lenigusu ledariyosi mulu selami yihuni: : wede yihuda ageri wede talak'umi amilaki beti inide hedini nigusu yiwek': irisumi betilik'i dinigayi tesera; bek'it'irumi wisit'i inich'eti tederege; yami sira betigati yiserali; beijachewimi yikenawenali. : ineziyanimi shimagilewochi. yihini beti tiseru zenidi; yihinisi k'it'iri tadisu zenidi yazezachihu mani newi? bileni t'eyek'inachewi. : degimomi inasitawik'ihí zenidi; beinerisumi yalutini shumochi simi inits'ifilihi zenidi simachewini t'eyek'ini. : inidezhimi bilewi melesulini. inya yesemayina yemidiri amilaki bariyawochi neni; kebizumi zemeni jemiro tesorito yeneberewini; talak'umi yeisiraeli nigusi serito yefets'emewini beti iniseraleni. : abatochachinimi

yesemayini amilaki kasik'ot'u behwala bekeledawíwi bebabiloni nigusi benabukedenets'ori jiji asalifo set'achewi; irisumi yihini beti aferese; hizibunimi wede babiloni afelese. : negeri gini bebabiloni nigusi bek'iroso bemejemeriyawi 'ameti nigusu k'iroso yihini yeigiziabiherini beti yiseru zenidi azeze. : nabukedenets'orimi beiyerusalemi keneberewi mek'idesi yewesedewini; wede babilonimi mek'idesi yafelewini yeigiziabiherini beti yewerik'inina yebirini 'ik'a nigusu k'iroso kebabiloni mek'idesi awit'ito sesabisari letebalewi leshumu set'ewina. : yihini 'ik'a yizehi hidi; beiyerusalemimi balewi mek'idesi anurewi: yeigiziabiherimi beti besifirawi yisera alewi. : beziya gizemi yihí sesabisari met'a; beiyerusalemimi yalewini yeigiziabiherini beti meserete: keziyami gize jemiro isike zare diresi iyetesera alitech'erese mi. : ahunimi yihí negeri benigusu 'ayini melikami bihoni yihí yeigiziabiheri beti beiyerusalemi yisera zenidi kenigusu kek'iroso tazizo inide hone bebabiloni balewi benigusu bete mezagibiti yimerimeri: silezhimi negeri nigusu fek'aduni yilakilini.

6

beziya gizemi nigusu dariyosi mezagibiti balu-beti bebabiloni bete mets'ahifiti inidimeremeri azeze. : bemedoni awiraja balewi ahimita bemibali ketema benigusu beti wisit'i anidi t'ik'ili tегe nye; bewisit'umi yihí negeri lemetasebiya tets'ifo neberi. : benigusu bek'iroso bemejemeriyawi 'ameti nigusu k'iroso inidihi bilo azeze: beiyerusalemi yalewi yeigiziabiheri beti; mesiwa'iti yemik'eribibeti bota; yihí beti yisera; bet's'inumi yimesireti: k'umetu sidisa kinidi weridumi sidisa kinidi yihuni. : besositi tera talalak'i dinigayi; beanditi tera inich'eti yideregi: wich'iwimi kenigusu beti yiset'i. : nabukedenets'orimi beiyerusalemi kalewi mek'idesi wesido wede babiloni yamet'awi yeigiziabiheri beti yewerik'iná yebiri 'ik'a yimelesi: beiyerusalemimi wedalewi mek'idesi wede sifirawi yiwesedi; beigiziabiheri beti yinuri. : ahunimi anite bewenizi mado yalehewi yeageru gezhi tenitinayi degimo sateribuzinayi bewenizi madomi yalu tebabariwochachihu aferisikawiyani; kezíya rak'u: : yihimi yeigiziabiheri beti yisera zenidi tewu: yeayihudimi alek'ana yeayihudimi shimagilewochi yihini yeigiziabiherini beti besifirawi yiseru zenidi tewuachewi. : yihini yeigiziabiherini beti yiseru zenidi leayihudi shimagilewochi yemitaderigutini; bewenizi mado kalewi ageri kemimet'awi gibiri kenigusu genizebi linezezhi sewochi wech'iwini betigati iniditiset'uchewi sirami inidatasifetuchewi azizhalehu. : lesemayi amilaki lemik'at'eli mesiwa'iti yemiyasifeligewini; weyifenchina awira begochi t'ebotochimi; beiyerusalemimi inidalu inide kahinatu k'ali sinidena ch'ewi yeweyini t'ejina zeyiti 'ileti 'ileti yalemak'waret'i sit'uchewi. : yihewimi lesemayi amilaki t'afach'í shitu yehonewini mesiwa'iti yak'erebu zenidi lenigusuna lejijochi 'idime yits'eliyu zenidi newi. : yihinimi tiizazi yemilewit'í hulu; misesowi kebetu tenek'ilo irisusisek'elibeti: betumi yegudifi met'aya yideregi biye

azizhalehu. : simunimi beziya yanorewi amilaki yihini yilewit'u zenidi beiyerusalemi yalewinimi yeigiziabiherini beti yaferisuti zenidi ijachewini yemizeregutini negesitatina ahizabi hulu yat'ifa. ine dariyosi yihini azizhalehu: betigati yifets'emi. : nigusumi dariyosi inide lakewi k'ali; beziyani gize bewenizi mado yale gezi tenitinayi degimo seteribuzinayi tebabariwochachewimi inidihu tegitewi aderegu. : yeayihudimi shimaglewochi benebiyu behagena beado liji bezekariyasi tinibiti seru tekenawenelachewimi. inide isiraelimi amilaki tiizazi; inide farisimi negesitati inide k'irosina inide dariyosi inide arit'ekisisimi tiizazi seritewi fets'emu. : yihimi beti benigusu bedariyosi menigisiti besidistenyaw'i 'ameti adari bembali weri besositenyaw'i k'eni tefets'eme. : yeisiraelimi lijochi; kahinatuna lewawiyani yek'erutimi mirikonyochi; yezihini yeigiziabiherini beti k'idase bedesita aderegu. : bezihimi beigiziabiheri beti k'idase meto weyifenochina huleti meto awira begochi arati metomi t'ebotochi ak'erebu : sile hat'iatimi mesiwa'ti inide isiraeli negedochi k'wit'iri leisiraeli hulu asira huleti awira fiyelochi ak'erebu. : bemusemi mets'ihafi inide tets'afewi beiyerusalemi balewi beigiziabiheri ageligiloti layi kahinatuni beyema'irigachewi lewawiyani beyekifilachewi ak'omu. : mirikonyochumi bemejmeriyaw'i weri beasira aratenyaw'i k'eni fasikawini aderegu. : kahinatuna lewawiyani anidi honewi nets'itewi neberi: hulumu nits'uhani neberu: lemirikonyochumi hulu; lewendimochachewimi lekahinatu; lerasachewimi fasikawini aredu. : kemirikomi temelisewi yemet'uti yeisiraeli lijochi; yeisiraelinimi amilaki igiziabiherini yifeligu zenidi rasachewini kemidiri ahizabi rikwiseti leyitewi wede inerisu met'itewi yeneberuti hulu belu: : igiziabiheri desi asenyitoachewalina; yeisiraelinimi amilaki yeigiziabiherini beti lemesirati ijachewini yats'ena zenidi yesorini nigusi libi wede inerisu melisoalina yek'it'awini be'ali sebat k'eni bedesita aderegu.

7

kezihimi negeri behwala befarisi nigusi bearit'ekisisi menigisiti 'izira yeseraya liji; : ye'azariyasi liji; yeke-lik'iyasi liji; yeselomi liji; yesadok'i liji; yeakit'obi liji; : yeamariya liji; ye'azariyasi liji; yemerayoti liji; : yezeraiya liji; yeozzi liji; yebuk'i liji; : yeabisu liji; yefinihasi liji; yeali'azari liji; yetalak'u kahini yearoni liji; yih'i 'izira kebabloni wet'a : yeisiraelimi amilaki igiziabiheri beset'ewi bemuse higi fet'ani ts'ehafi nebere: yeamilakumi yeigiziabiheri iji beirisu layi neberechina nigusu yeshawini hulu set'ewi. : keisiraelimi lijochi kekahinatumi kelewawiyani kemezemiranumi keberenyochumi kenatanimimi benigusu bearit'ekisisi besebatenyawi 'ameti ayalewochi wede iyerusalemi wet'u. : benigusumi besebatenyawi 'ameti beamisitenyaw'i weri wede iyerusalemi derese. : bemejmeriyawimi weri beandidenyawi k'eni kebabloni liwet'a jemere; melikamitunya yeamilaku iji beirisu layi neberechina beamisitunya weri bemejmeriyaw'i k'eni wede iyerusalemi derese. : 'izirami yeigiziabiherini higi yifeligina yaderigi zenidi; leisiraelimi sir'i'atinina

firidini yasitemiri zenidi libuni azegajito neberi. : nigusumi arit'ekisisi yeigiziabiherini tiizazi k'alina leisiraeli yehonewini sir'i'ati yits'ifi leneberewi lets'ehafiwi lekahinu le'izira yeset'ewi yedebidabewi gilibach'i yihi newi. : keniguse negesiti kearit'ekisisi lesemayi amilaki higi ts'ehafi lekahinu le'izira; mulu selami yihuni: : bemenigisite wisit'i kalu keisiraeli hizibi kekahinatuna kelewawiyani wede iyerusalemi yihedi zenidi yemiwedidi hulu keanite gari inidihedi azizhalehu. : beijihi inidalechiwi inide amilakihi higi yihudanina iyerusalemini tigobenyi zenidi; : nigusunina amakariwochumi menoriyaw'i beiyerusalemi lehonewi leisiraeli amilaki befek'adachewi yak'erubutini birina werik'i; : bebablonimi awiraja hulu yemitagenyewini birina werik'i hulu; hizibuna kahinatumi beiyerusalemi lalawi leamilakachewi beti befek'adachewi yemiyak'erubutini tiwesidi zenidi benigusuna besebatu amakariwochi telikehalina: : silezihi bezihi genizebi wedefenochinina awira begochini t'ebotochinimi yeihilachewinina yemet'et'achewini k'wiribani tegitehi giza: beiyerusalemini balewi beamilakachihu beti mesewiya layi ak'iribachewi. : kek'erewimi birina werik'i anitena wenidimochihi lemadiregi desi yemiyaseniyachihini negeri inide amilakachihu fek'adi adirigu. : sile amilakihimi beti ageligiloti yeteset'ehini 'ik'a beiyerusalemi amilaki fiti asalifehi sit'i. : kezihimi belayi lemawit'ati yemiyasifeligihini leamilakihimi beti yemiyashawini negeri kenigusu bete mezagibiti awit'a. : inemi nigusu arit'ekisisi bewenizi mado laluti bejironidochi hulu yihini tiizazi set'ichalehu. yese mayi amilaki higi ts'ehafi kahinu 'izira keanite yemifeligewini hulu azegajuleti: : isike meto mekiliti birimi bihoni; isike meto yek'oresi mesiferiya sinide; isike metomi yebadosi mesiferiya yeweyini t'eji; isike metomi yebadosi mesiferiya zeyiti bihoni; ch'ewimi yale liki bihoni sit'u. : benigusuna belijochu menigisiti layi k'wit'a inidayihoni; yese mayi amilaki yazezewi hulu lesemayi amilaki beti bemulu yideregi. : degimomi bekahinatuna belewawiyani bemezemiranumi bebereniyochumi benatanimimi bezihimi beigiziabiheri beti bemiseru ageligayochi layi gibirina k'eret'i met'inimi inidayit'ali bileni inasitawik'achihwaleni. : anitemi 'izira; beijihi inidalewi inide amilakihi t'ibebe met'eni bewenizi mado balu hizibi hulu yeami-lakihini higi bemiyawik'u hulu layi yiferidu zenidi danyochinina ferajochi asinesa: yemayawik'utinimi asitemiruachewi. : yeamilakihinimi higi; yenigusunimi higi bemayaderigi hulu layi moti weyimi sideti weyimi genizebini meweresi weyimi gizoti befet'ineti yiferedibeti. :28 : beiyerusalemi yalewini yeigiziabiherini beti yasamiri zenidi inidezihi yalewini negeri benigusu libi yanore; benigusumi beamakariwochumi benigusumi hayalani alek'ochi hulu fiti mihiretuni wede ine yelake yeabatochachini amilaki igiziabiheri yibareki. inemi belaye balechiwi beamilake beigiziabiheri iji beretahu: keinemi gari inidiwet'u keisiraeli zenidi alek'ochini sebesebihu.

benigusu bearit'ekisisi menigisiti keine gari kebabiloni yewet'u yeabatochi betochi alek'ochi inezihi naghewi tiwilidachewimi yihi newi: : kefinihasi lijochi gerisoni; keitamiri lijochi danieli; kedawiti lijochi hat'usi; kesekeniya lijochi; : kefarosi lijochi zekariyasi; keirisumi gari meto amisa wenidochi betiwildi tek'ot'eru. : kefahati mo'abi lijochi yezeraiaji liji elioh'enayi; keirisumi gari huleti meto wenidochi. : kesekeniya lijochi yeyehizieli liji; keirisumi gari sositi meto wenidochi. : ke'adini lijochi yeyonatani liji 'ebedi; keirisumi gari amisa wenidochi. : keelami lijochi yegotoliya liji yeshaya; keirisumi gari seba wenidochi. : yesefat'iyasi lijochi yemikaeli liji zibadiya; keirisumi gari semaniya wenidochi. : keiyoabi lijochi yeyihhieli liji abidiyu; keirisumi gari huleti meto asira siminini wenidochi. : keselomiti lijochi yeyosifiya liji; keirisumi gari meto sidisa wenidochi. : kebebaji lijochi yebebaji liji zekariyasi; keirisumi gari haya siminini wenidochi. : ke'azigadi lijochi yehak'at'ani liji yohanani; keirisumi gari meto asiri wenidochi. : kehwalenyochu keadonik'ami lijochi simachewi yihi newi: elifalati; yi'ueli; shemaya; keinerisumi gari sidisa wenidochi. : kebeguwayi lijochi 'utayina zebudi; keinerisumi gari seba wenidochi. : wede ahiwami wedemifesi wenzizi sebesebihwachewi; beziyami sositi k'eni seferini: hizibunina kahinatuni sik'ot'irachewi beziya kelewi lijochi maninimi alagenyehumi. : wede alek'ochumi wede ali'azari; wede arieli; wede shemaya; wede elinatani; wede yaribi; wede elinatani; wede natani; wede zekariyasi; wede mesulami; degimomi wede awak'iwochu wede yoyaribina wede elinatani lakihu. : bekasifiya sifira wede neberewi wede alek'awi wede ado lakihwachewi: leamilakachini beti ageligayochini yamet'ulini zenidi bekasifiya sifira leminoruti leadona lewenidimochu lenatanimi yeminegiruachewini beafachewi aderegihu. : belayachinimi melikami behonewi beamilakachini iji keisraeli liji kelewi liji kemoholi lijochi wegeni yeneberewini asitewayi sewi serabiya; keirisumi gari asira siminutuni lijochunina wenidimochuni amet'ulini. : degimomi hashebiyani keirisumi gari kemerari lijochi wegeni yeneberewini yeshayanina hayawini wenidimochunina lijochachewini. : lewawiyanimimi inidiyagelegilu dawitina alek'ochu keset'uchewi natanimi wisit'i huleti meto haya natanimi amet'u: inezihimi hulu besimi besimachewi te'feru. : beamilakachini fiti rasachinini inawaridi zenidi; keirisumi yek'enawini menigedi leinyana lelijochachini lenibiretacinimi hulu inilemini zenidi beziya beahiwa wenzizi at'egebi ts'omi awejihi. : nigusunimi. yeamilakachini iji bemishuti hulu layi lemelikami newi: hayiluna k'wit'awi gini irisuni bemitewu hulu layi newi bileni tenagireni neberina bemenigedi kalewi t'elati yadinuni zenidi ch'ifirana feresenyochi kenigusu ilemini zenidi afire neberina. : silezihimi negeri ts'omini; wede igiziabiherimi lemenini: irisumi telemeneni. : kekahinatumi alek'ochi asira huleti sewochini; serabiyanina hashebiyani keinerisumi gari asiri wenidimochachewini leyehu: : nigusuna amakariwochu alek'ochumi beziyami

yetegenyuti isiraeli hulu yak'erebutini leamilakachini beti yek'erebawini birunina werik'uni 'ik'awinimi mezinye set'ehwachewi. : sidisiti meto amisa mekiliti biri; anidi metomi mekiliti yebiri 'ik'awochi; anidi metomi mekiliti werik'; : hayami baleshihi dariki yewerik' t'si'awochi; huletimi inide werik'i yekeberu ket'uru kemiyani't'ebarik'i nasi yeteseru 'ik'awochi mezinye bejjachewi set'ehu. : inemi. inanite leigiziabiheri tek'edisachihwali; 'ik'awochumi k'idusi nachewi: biruna werik'umi leabatochachini amilaki leigiziabiheri befek'adi yek'erebe newi: : bekahinatuna belewawiyani alek'ochi beisraelimi abatochi betochi alek'ochi fiti beiyerusalemi beigiziabiheri beti gwadawochi wisit'i isikitimezinu diresi tegitachihu t'ebik'u alihwachewi. : kahinatuna lewawiyanimi wede iyerusalemi wede amilakachini beti yiwesiduti zenidi birunina werik'uni 'ik'awochunimi bemizani tek'ebelu. : bemejemeriyawimi weri beasira huletenyawu k'eni wede iyerusalemi inihedi zenidi keahiwa wenzizi tenasani yeamilakachinimi iji belayachini nebere; bemenigedimi ket'elatina kemishemik'i sewi iji adaneni. : wede iyerusalemi deresini; beziyami sositi k'eni tek'emet'ini. : bearatenyawimi k'eni biruna werik'u 'ik'awochumi beamilakachini beti bekahinu beoriyu liji bemerimoti iji temezenu: keirisumi gari yefinihisi liji ali'azari nebere keinerisumi gari lewawiyani yeiyasu liji yozabatina yebiniwi liji no'adiya neberu. : hulumi bek'wit'irina bemizani temezene: mizaniumi hulu beziyani gize tets'afe. : kemirikomi yewet'uti mirikonyochi leisiraeli amilaki lemik'at'eli mesiwa'iti sile isiraeli hulu asira huleti weyifenchochi; zet'ena sidisitimi awira begochi; seba sebatimi t'ebotochi; lehat'ati mesiwa'iti asira huleti awira fiyelochi ak'erebu. yihi hulu leigiziabiheri yemik'at'eli mesiwa'iti nebere. : yenigusunimi tiizazi bewenzu mado laluti lenigusu shumamitochina gezhochi set'u: inerisumi hizibunina yeigiziabiherini beti agezu.

9

yihimi ketefets'eme behwala alek'ochu wede ine k'eribewi. yeisraeli hizibi kahinatumi lewawiyanimi inide kene'anawiyani inide ket'iyawiyani inide ferizawiyani inide iyabusawiyani inide amonawiyani inide mo'abawiyani inide gibits'awiyani inide amonawiyani rikwiseti yaderigalu injiji kemidiri ahizabi aliteleyumi: : lerasachewina lelijochachewimi setochi lijochachewini wesidewali; yetek'edesewinimi zeri kemidiri ahizabi gari debalik'ewali: asik'edimomi alek'ochuna shumamitochu bezihi metalefali mejemeriya honewali alunyi. : yihinimi negeri besemahu gize libisenina megonats'efiyayeni k'ededihu; yerasenina yet'imenimi t'eguri nech'echu; denigich'emi tek'emet'ihu. : sile mirikonyochumi metalefali yeisraelini amilaki k'ali yemiferu hulu wede ine tesebesebu: inemi isike seriki mesiwa'iti diresi denigich'e tek'emet'ihu. : beserikimi mesiwa'iti gize libisena megonats'efiyaye inide tek'edede hono kemewareda tenesahu: begwilibetemi teniberikike wede amilake wede igiziabiheri ijene zeregahu. : inidihimi alihu. amilake

hoji; hat'iatichini berasachini layi bezitoalina; bedelachinimi wede semayi kefi biloalina amilake hoji; fiteni wede anite anesa zenidi afiralehu; iferamalehu. : keabatochachini zemeni jemireni isike zare diresi ijigi bedilenali: zaremi inide honewi sile hat'iatichini inyana ngusochachini kahinatochachinimi leseiyifina lemiriko lebizibezana leifireti bemidiri negesitati iji tet'alini. : ahunimi k'ireta yitewilini zenidi; betek'edesewimi sifi-hulu chinikarini yiset'eni zenidi; amilakachinimi 'ayinachinini yabera zenidi; bebarinetimi saleni t'ik'iti yehiyiweti metadesini yiset'eni zenidi let'ik'iti gize keamilakachini keigiziabiheri mogesi tset'itonal. : bariyawochi nenina; amilakachini gini bebarinetachini alitewenimi: yehiyiweti metadesini yiset'eni zenidi; yeamilakachininimi beti inisera zenidi; yetefetawinimi init'egini zenidi; beyihudana beiyerusalemi k'it'iri yideregilini zenidi befarisi negesitati fiti mihiretuni set'eni. :11 :12 : ahunisi amilakachini hoji. tiwerisuati zenidi yemitigebubati midiri bemidiri ahizabi rikiwiseti rekisalechi; kedari isike darimi diresi kerik-wisetachewi kets'eyafi sirachewimi temolitalechi: ahunimi tiberetu zenidi; yemidirunimi fire tibelu zenidi; lezelalemi lelijochachihu tawerisuati zenidi setochi lelijochachihuni lelijochachewi atisit'u; setochi lelijochachewinimi lelijochachihu atiwisedu; selamachewinina dehininetachewinimi lezelalemi atishu bilehi bebariyawochihi benebiyati yazezihewini tiizazi titenalina kezhi behwala mini inilanei? : sile kifu sirachinina sile talak'u bedelachini kagenyeni negeri hulu behwala; anite amilakachini inide hat'iatichini bizati alik'esehihenimi negeri gini k'iretani set'eheni. : bewinu temeliseni tiizazihini inafetisi zenidi; rikusi sirani kemiseru keinezihimi ahizabi gari inigeza zenidi yigebanalini? anitesi k'ireta yelenelina yemanamelit'i isikinihoni diresi iniditat'efani atik'ot'animi? : abetu yeisiralei amilaki hoji; anite ts'adik'i nehi: zaremi inide honewi inya amilit'eni k'eritenali: ineho befitihi bebedelachini aleni: silezihi befitihi lik'omi yemichili yelemi.

10

'izirami iyalek'esena beigiziabiheri beti fiti iyewedek'e betseleyena betenazeze gize keisiraeli zenidi yewenidina yeseti yehits'anatimi ijigi talak'i gubae wede irisu tesebesebe: hizibumi ijigi alek'esu. : keelami lijochi wegeni yeneberemi yeyihhieli lij sekeniya 'izirani inidihi bilo tenagerewi. amilakachinini bedilenali: yemidirini ahizabi inigidochi setochini agibitenali: ahuni gini silezihi negeri gena leisiraeli tefisa ale. : ahunimi inide getayena yeamilakachinini tiizazi inidemiferuti mikiri; setochini hulu keinerisumi yeteweledutini inisedidi zenidi keamilakachini gari k'ali kidani inadrigi: inide higumi yidereg. : yihimi negeri leanite yigebalina; inyami keanite gari nenina tenesa; ayizochi; adirigewi. : 'izirami tenesa: alek'ochunina kahinatuni lewawianunimi isiraelinimi hulu inidezihi k'ali yaderigu zenidi amale: inerisumi malu. : 'izirami keigiziabiheri beti fiti tenesito wede eliyasebi lij wede yohanani gwada geba: sile

mirikonyochumi hat'iatu yalek'isi neberina gebito injijera alibelami; wihami alit'et'ami. : : mirikonyochumi hulu wede iyerusalemi inidisebesebu; inide alek'ochuna inide shimagilewochimi mikiri besositi k'eni wisit'i yalimet'a hulu nibiretu hulu inidirewesi; irisumi kemirikowi gubae inidileyi beyihudana beiyerusalemi layi awaji negeru. : sositi k'enimi sayalifi bezet'enyinyawi weri kewerumi behayanyawi k'eni yeyihudana yebiniyami sewochi hulu wede iyerusalemi tesebesebu. hizibumi hulu silezihi negerina sile talak'u zinabi iyetenik'et'ek'et'u beigiziabiheri beti fiti balewi adebabayi tek'emet'u. : kahinumi 'izira tenesito. telalifachihwali: yeisiraelini bedeli tabezu zenidi inigidochini setochi agibitachihwali. : ahunimi leabatochachihu amilaki leigiziabiheri tenazezu; desi yemiyasenyewinimi adirigu: kemidirimi ahizabina keinigidochi setochi teleyu alachewi. : gubaewimi hulu betalak' dimit'si melisewi inidihi alu. inide tenageriheni inaderigi zenidi yigebanalini. : negeri gini yehizibu k'wit'iri bizu newi; gizewimi yetikil'i zinabi gize newi; bemedami linik'omi anichilimi: bezihihi negeri ijigi bedilenalina yihi sira yeanidi weyimi yehuleti k'eni sira ayidelemi. : alek'ochachinimi begubaewi hulu fanita yik'umu: silezihihi negeri yeamilakachini ts'inu k'wit'a keinya yimelesi zenidi inigidochuni setochi yagebuti beketemochachini yaluti hulu betek'et'eregi gize yimit'u; keinerisumi gari yeketema hulu shimagilewochina ferajochi yimit'u. : negeri gini yeasaheli lij yonatanina yetek'uwu lij yehiziya yihini negeri tek'awemu: mesulamina lewawiwimi sabatayi reduachewi. : mirikonyochumi inidihi aderegi: kahinu 'izirami yeabatochimi betochi alek'ochi beyeabatochachewi betochi teleyu; hulumi beyesimachewi tets'afu: beasirenyawimi weri bemejemeriyawi k'eni negeruni yimeremiru zenidi tek'emet'u. : isike mejemeriyawi weri isike mejemeriyawi k'eni diresi seteweti inigidochuni setochi yagebutini sewochi hulu merimirewi ch'eresu. : kekahinatumi wegeni lijochi inigidochuni setochi yagebu sewochi tegeyu: keiyosedeck'i lij keiyasu lijochina kewenidimochu; me'iseya; ali'azari; yaribi; godoliyasi. : misitochachewini yifetu zenidi ijachewini set'u: sile bedelachewini kemenigawi anidi awira begi lebedeli mesiwa'iti ak'erebu. : keimeri lijochimi: ananina zibadiya. : kekarami lijochimi me'iseya; eliyasi; shemaya; yihhieli; 'oziya. : kefasikuri lijochimi: eliy'o'enayi; me'iseya; yisimaeli; natinaeli; yozabati; eli'asa. : kelewawianunimi: yozabati; semei; k'olit'asi yemibali k'oliya; fetaya; yihuda; ali'azari. : kemezemiranunimi: eliyasebi: keberenyochimi: selomi; t'elemi; uri. : keisiraelinimi kefarosi lijochi: ramiya; yiziya; melikiya; miyamin; ali'azari; melikiya; benayasi. : keelami lijochimi: mutaniya; zekariyasi; yihhieli; abidi; yiremoti; eliya. : kezatu'i lijochimi: 'eliyo'enayi; iliyasebi; mutaniya; yiremoti; zabadi; 'aziza. : kebebayi lijochimi: yihohanani; hananiya; zebayi; at'ilayi. : kebabani lijochimi: mesulami; meluki; 'adaya; yasubi; she'ali; ramoti. : kefehati mo'abi lijochimi: 'adina; kilali; benayasi; me'iseya; mutaniya; basilieli; biniwi; minase. : kekarami lijochimi: ali'azari; yishiya; melikiya; : shemaya; simi'oni; biniyami; meluki;

semaraya. : kehasumi lijochimi: metinayi; meteta;
zabadi; elifalati; yiremayi; minase; semei. : kebani
lijochimi: me'idayi; 'amirami; : ueli; benayasi; bediya;
kelik'iya :37 : weniya; merimoti; eliyasebi; metaniya;
metinayi; ye'isu; bani; biniwi; semei; :40 : selemiya;
natani; 'adaya; mekinedibayi; : seseyi; sherayi;
eziriel; selemiya; semaraya; selomi; amariya; yosefi.
:43 : kenabawi lijochimi: yi'eeli; metitiya; zabadi;
zebina; yadayi; iyoeli; benayasi. : inezihulu
inigidochuni misitochi agibitewi neberi: keinezihimi
misitochi ayalewochu lijochini welidewi neberi.

yehakaliya liji yenehimiya k'ali. behanyawu 'ameti bekaselu weri inidihoni : ine besusa ginibi salehu; kwenidimochu anidu anani keirusumi gari lelochi sewochi keyihuda met'u: inemi yedanutini kemiriko yeterefutini yeayihudini negeri yeiyerusaleminimi negeri t'eyek'ihwachewi. : inerisumi. beziya sifira yaluta kemiriko yeterefuti k'iretawochi betalak'i mek-erana sidibi alu: yeiyerusaleminimi k'it'iri ferisoali; berochiwami beisati tek'at'ilewali alunyi. : yihinimi k'ali besemahu gize tek'emich'e alek'esihu; ayale k'enimi azini neberi: besemayimi amilaki fiti its'omina its'eliyi neberi; : inidihimi alihu. abetu yesemayi amilaki hoyi; lemiwediduhina tiizazihini lemiyaderigu k'ali kidaninina mihiretini yemitit'ebik'i; talak'ina yeteferahi amilaki hoyi; : ine bariyahi zare befithi sile bariyawochihi sile isiraeli lijochi lelitiina k'eni yemits'eliyewini ts'eloti tisema zenidi jorohi yadimit'i; 'ayinochihimi yikefetu: beanite layimi yadereginewini yeisraelini lijochi hat'iatu inazezilihalehu: inena yeabatochi beti bedilentali. : inyami beanite layi ijigi kifu seritenali: lebariyahimi lemuse yazezihewini tiizazina siri'ati higimi aliti'ebek'inimi. : ahunimi bititelalefu beahizabi makelaki ibetinahichihalehu: wede ine bitimelesu gini tiizazenimi bitit'ebik'u bitaderigwatimi; keinanite sewochi isike semayi daricha diresi minimi bitetunu kezuya isebesibachewalehu; samemi yinoribeti zenidi wede meret'ihuti sifira amet'awochihu bilehi lebariyahi lemuse yazezihewini k'ali ibak'ihisi asibi. : inezihimi betalak'i hayilihina bebiruti ijihi yetebezhehachewi bariyawochihina hizibihini nachewi. : geta hoyi; jorohi yebariyahini ts'eloti; simihinimi yiferu zenidi yemiwedidutini; yebariyawochihini ts'eloti yadimit'i: zaremi lebariyahi akenawinileti; bezihimi sewi fiti mihiretini sit'ewi. inemi lenigusu t'eki asalafiwi neberihu.

benigusu bearit'ekisisi behanyawu 'ameti benisani weri yeweyini t'eki befutu benebere gize t'ejuni anisiche lenigusu set'ehuti. k'edimo gini befutu yale hazeni inori neberi. : nigusumi. satitamemi fitihi lemini azene? yihi yelibi hizeni newi iniji lela negeri ayidelemi alenyi. ijigimi bizu adirige ferahu. : nigusunimi. nigusu shihi 'ameti yiniges: yeabatoche mek'abiri yalebati ketema tefettalechina; berochiwami beisati tek'at'ilewalina fite sile mini ayizeni? alihuti. : nigusumi. mini tileminenyalahi? alenyi. inemi wede semayi amilaki ts'eleiyahu. : nigusunimi. nigusuni desi biyaseniyihi; bariyahimi befithi mogesi biyagenyi; iserawi zenidi wede yihuda wede abatoche mek'abiri ketema sidedenyi alihuti. : nigisititumi beat'egebu tek'emita' salechi nigusu. menigedihi isike meche diresi yihonali? mechesi timelesalehi? alenyi. nigusumi yisedidenyi zenidi desi alewi: inemi zemenuni k'et'eriuhleti. : nigusunimi. nigusu desi bilewi; isike yihuda ageri inidiyaderisunyi bewenizi mado laluti gezhochi debidabe yiset'enyi: : bebetumi at'egebi lalawi leginibi berochi; leketemawimi k'it'iri; lemigebabetimi beti

inich'eti inidiset'enyi lenigusu duri t'ebak'i leasafi debidabe yiset'enyi alihuti. nigusumi beine layi melikami inide honechiwi inide amilake iji set'enyi. : bewenizumi mado wedaluti alek'ochi met'iche yenigusunu debidabe set'ehwachewi nigusumi keine gari yaserawatuni alek'ochina feresenyochi sedede. : horonawiwimi senibalat'ina bariyawu amonawi t'obiya leisiraeli lijochi melikamini negeri yemisha sewi inide met'a besemu gize ijigi tebesach'u. : wede iyerusaleminimi deresihu; beziyami sositi k'eni yahili tek'emeth'u. : belesitimi tenesahu; keinemu gari ayale sewochi neberu: igiziabiherimi leiyerusalemi aderigewi zenidi belibe yanorewini lemanimi alasitawek'ihumi: tek'emich'ebeti keneberewi inisisa bek'eri keine gari minimi inisisa alineberemi. : beshelek'owimi beri wet'ahu; wede zenidowimi minich'ina wede gwidifi met'ayawi beri hedihu: yeferesewinimi yeiyerusaleminimi k'it'iri; beisatimi yetek'at'elutini berochiwani temeletekihi. : wede minich'umi berina wede nigusu mewanya alefihu: tek'emich'ebetimi yeneberewi inisisa yemiyalifibeti sifira alineberemi. : beleliti befefawi bekuhi wet'iche k'it'iruni temeletekihi: zewerimi biye beshelek'owi beri gebahu; inidihumi temelesihi. : shumamitu gini wedeti inide hedihu; mini inidaderigihumi alawek'umi neberi: leayihudina lekahinatu; letalak'ochina leshumamitimi; sirami yiseru leneberuti lelelochi gena alitenagerihumi neberi. : inemi. inya yalenibetini gwisik'wilina iyerusalemi inide feresechi; berochiwami beisati inide tek'at'elu tayalachihu: ahunimi keinigidihi wedihi mesalek'iya inidanihoni nuna yeiyerusaleminimi k'it'iri inisira alihwachewi. : yeamilakemi iji beine layi melikami inidehonechi; nigusumi yenegerenyini k'ali negerihwachewi. inerisumi. ininesana inisira alu. ijachewinimi lebegu sira aberetu. : horonawiwimi senibalat'i; bariyawimi amonawiwit'obiya; 'arebawiwimi gesami besemu gize benik'eti sak'ubini; k'elali adirigewinimi. yihi yemitaderiguti negeri minidiri newi? bewinu benigusu layi tishefitu zenidi tiwedidalachihuni? alu. : inemi melishe. yesemayi amilaki yakenawinilinali; inyami bariyawochu tenesiteni iniseraleni: inanite gini beiyerusalemi idili fenitana mebiti metasebiyami yelachihumi alihwachewi.

talak'umi kahini eliyasebi wenidimochumi kahnati tenesitewi yebegi beri seru: k'edesutimi; sanik'awochunimi ak'omu: isike hamea ginibina isike hananieli ginibi diresi k'edesuti. : beat'egebu yeiyariko sewochi seru: beat'egbachewimi yeamiiri liji zekuri sera. : yehasinaa lijochimi ye'asa beri seru: seregelochuni anoru; sanik'awochunimi ak'omu; k'wilifochunina meweriweriyawochunimi aderegu. : beat'egbachewimi yeak'osi liji yeoriyo liji merimoti adese. beat'egbachewimi yemesezebeli liji yeberakiya liji mesulami adese. beat'egbachewimi yebe'ana liji sadok'i adese. : beat'egbachewimi tek'uhawiyani adesu: talalak'ochachewi gini legetachewi sira anigetachewini alawaredumi. : yafaseha liji yodahena yebesodiya liji mesu-

lami arogewini beri adesu: seregelochuni anoru; sanik'awochunimi ak'omu; k'wilifochunina meweriweriyawochunimi aderegu. : beat'egebachewimi geba'onawiwi melit'iyana meronotawiwi yadoni; yewenizumi mado alek'a gizati yehonu yegeba'onina yemits'ip'a sewochi adesu. : beat'egebachewimi werik'i anit'irenyawi yeharihayi lijji 'uzieli adese. beat'egebumi keshitu k'emamiwochi yenebere hananiya adese: isike sefiwi k'it'iri diresi iyerusalemini t'egenu. : beat'egebachewimi yeiyeusalemi gizati ikwileta alek'a yehori lijji refaya adese. : beat'egebachewimi yeerimafi lijji yidaya bebetu anits'ari yalewini adese. beat'egebumi yeasebeniya lijji hat'usi adese. : yekarimi lijji melikiya; yefehati mo'aba lijimi asubi lelawini kifilina yeitonuni ginibi adesu. : beat'egebachewimi yeiyeusalemi gizati ikwiletana yemeniderochiwa alek'a yealoesi lijji selomi adese. : hanonina yezanowa sewochimi yeshelek'owini beri adesu: seruti; sanik'awochunimi ak'omu; k'wilifochunina meweriweriyawochunimi aderegu: degimomi isike gwidifi met'ayawi beri diresi anidi shihi gizati yemihoni k'it'iri seru. : yebetihakarimimi gizati alek'a yerekabi lijji melikiya yegwidifi met'ayawini beri adese: serawi; sanik'awochunimi ak'ome; k'wilifochunina meweriweriyawochunimi aderegu. : yemits'ip'ami gizati alek'a yekolihoze lijji selomi yeminich'uni beri adese: serawi; kedeneuwimi; sanik'awochunimi ak'ome; k'wilifochunina meweriweriyawochunimi aderegu: kedawitimi ketema isikemiweridewi dereja diresi benigusu atikiliti at'egebi yalewini yeshelani mewanya k'it'iri sera. : keirisumi behwala yebetits'uri gizati ikwileta alek'a ye'azibuk'i lijji nehimiya bedawiti mek'abiri anits'ari isikalewi sifira; isike tesarawimi mewanya; isike hayalanumi beti diresi adese. : keirisumi behwala lewawiyana yebani lijji rehumu adesu. beat'egebachewimi yek'i'ila gizati ikwileta alek'a hashebiya sile gizatu adese. : keirisumi behwala yek'i'ila gizati ikwileta alek'a yeenihadadi lijji bewayi wenidimochumi adesu. : beat'egebumi yemits'ip'a alek'a yeiyasu lijji ets'iri bema'izenu at'egebi bet'ari mesariya beti anits'ari lelawini kifili adese. : keirisumi behwala yezebayi lijji baroki kema'izenu jemiro isike talak'u kahini isike eliyasebi beti megibiya diresi lelawini kifili tegito adese. : keirisumi behwala yeak'osi lijji yeoriyo lijji merimoti keeliyasebi beti megibiya jemiro isike eliyasebi beti mech'eresha diresi lelawini kifili adese. : keirisumi behwala yek'olawi sewochi kahinatu adesu. : keinerisumi behwala biniyamina asubi bebetachewi anits'ari yalewini adesu. keinerisumi behwala yehananaya lijji yeme'iseya lijji 'azariyasi bebetu at'egebi yalewini adese. : keirisumi behwala yeenihadadi lijji biniwi be'azariyasi beti jemiro isike ma'izenu diresi lelawini kifili adese. : yeuzayi lijji falali bema'izenu anits'ari yalewinina bezebenyochi adebabayi at'egebi kelayinyawi yenigusu beti wet'ito yek'omewini ginibi sera. keirisumi behwala yefarosi lijji fedaya sera. : natanimimi be'ofeli bewihawi beri anits'ari bemisirak'i bekuili wet'ito bek'omewi ginibi at'egebi isikalewi sifira diresi tek'emet'u. : keirisumi behwala tek'uhawiyani wet'ito bek'omewi betalak'u ginibi anits'ari yalewini isike 'ofeli k'it'iri diresi

lelawini kifili adesu. : keferesu beri belayi kahinatu iyanidanidachewi beyebetachewi anits'ari adesu. : kezaiya behwala yeimeri lijji sadok'i bebetu anits'ari adese. keirisumi behwala yemisirak'uni beri t'ebak'i yesekeniya lijji shemaya adese. : keirisu behwala yeselemiya lijji hananiya yeselefi sidisitenyawu lijji hanoni lelawini kifili adesu. kezaiya behwala yeberakiya lijji mesulami begwadawi anits'ari yalewini adese. : keirisumi behwala kewerik'i anit'irenyochu yenebere melikiya isike natanimina isike negadewochu beti diresi behamifik'adi beri anits'ari yalewini isike ma'izenu mewich'a diresi adese. : kema'izenumi mewich'a jemirewi isike begu beri diresi werik'i anit'irenyochina negadewochi adesu.

4

senibalat'imi k'it'iruni inide serani besema gize ijigi tek'ot'a; tebesach'emi; beayihudimi alaget'e. : bewenidimochuna besemariya serawitimi fiti. inezihi dekamochi ayihudi yemiseruti minidiri newi? yitewulachewalini? yisewaluni? beanidi k'enisi yich'erisaluni? yetek'at'elewinisi dinigayi kefirisirashu melisewi yadinutalini? bilo tenagere. : amonawiwimi t'obiya beat'egebu k'omo. bedinigayi bemiseruti k'it'irachewi layi k'ebero bimet'abeti yaferisidali ale. : amilakachini hoyi; tenik'enalina sima: sidibachewini berasachewi layi melisibachewi: bemiriko ageri lebizibeza asalifehi sit'achewi. : bedelachewinimi atikideni; hat'iatachewimi kefitihi ayidemisesi: beseratenyochi fiti asik'ot'itewihalina. : k'it'irunimi serani: k'it'irumi hulu isike ikwiletawi diresi tegat'eme: yehizibumi libi lesirawi ch'ekene. : senibalat'ina t'obiya 'arebawiyanimi amonawiyanimi ashidodawiyanimi yeiyeusalemi k'it'iri iyetadese inide hede; yeferesewimi lit'egeni inide tejemere besemu gize ijigi tek'ot'u. : met'itewimi iyerusalemini yiweguna yashebiru zenidi hulumu beandidetini temamalu. : wede amilakachinimi ts'eleyni; keinerisumi yetenesa beanits'arachewi tet'ebabak'iwochi belelitina bek'eni aderegini. : yihudami. yeteshekamiwochi hayili dekeme; firisirashumi bizu newi: k'it'irunimi inisera zenidi anichilimi alu. : t'elatochachinimi. wede mekakelachewi isikininimet'ana isikinigedilachewi diresi sirachewinimi isikinasitegwagwili diresi ayawik'umina ayayumi alu. : beat'egebachewimi yetek'emet'uti ayihudi met'itewi. kesifirawi hulu yimet'ubinali bilewi asiri gize negeruni. : kek'it'irumi besite huala bekuili balewi betachinyawi sifira seyifachewini t'orachewinimi k'esitachewinimi asiyyizhe hizibumi beyewegenachewi ak'omihwachewi. : ayi-chemi tenesahu; talalak'ochunina shumamitunimi yek'erutinimi hizibi. atifurachewi: talak'unina yeteferawini geta asibu; sile wenidimochachihumi sile wenidochina sile setochi lijochachihumi sile misitochachihumi sile betochachihumi tewagu alihwachewi. : t'elatochachinimi yihi negeri inide dereselini; igiziabherimi mikirachewini kenitu inidadergewi semu: inyami hulachini wede k'it'iru iyanidanidachini wede sirachini temelesini. : kezaiya k'eni jemiro ikwiletochu bilatenochi sira

yiseru neberi; ikwiletochumi gashana t'ori k'esitina t'irurimi yizewi neberi: alek'ochumi keyihuda beti hulu behwala yik'omu neberi. : k'it'irunimi yemiserutina teshekamiwochu beanidi ijachewi yiseru neberi; beanidi ijachewimi yet'ori mesariyachewini yiyizu neberi. : anat'iwochumi hulu iyanidanidu seyifuni bewegebu tat'ik'o yisera neberi: k'enide meleketimi yeminefa beat'egebe nebere. : talalak'ochunina shumamituni yek'erutunimi hizibi. sirawi talak'ina sefi newi; inyami bek'it'iru layi tebetatinenali; anidumi kehuletenyawi rik'oali: : yek'enide meleketuni dimits'i wedemitisembubeti sifira wedeziya wede inya tesebisebu: amilakachini sile inya yiwagali alihwachewi. : sirawinimi serani kemaleda wegigitami jemiro kewakibiti isikiwet'u diresi ikwiletochu t'ori yiyizu neberi. : degimomi beziya gize hizibuni. hulachihu kebilenochachihu gari beiyerusalemi wisit'i ideru: belelitimi t'ebak'iwochi hunulini; bek'enimi siru alihwachewi. : inena wenidimochemi bilatenochemi behwalayemi yeneberuti t'ebak'iwochi libisachinini anawelik'imi neberi.

5

bewenidimochachewimi beayihudi layi tilik'i yehizibuna yemisitochachewi ch'uheti hone. : ayalewochumi. wenidochina setochi lijochachini bizuwochi nachewi: belitenimi behiyiweti inidiniori ihilini inishemiti yilu neberi. : ayalewochumi. kerabi yetenesa ihilini inishemiti zenidi irishachinina weynachinini betachininimi asiyezani yilu neberi. : lelochumi. lenigusu gibiri irishachininina weynachinini asiyezani genizebi tebedirenali: : ahunimi sigachini inde wenidimochachini siga; lijochachinini inde lijochachewi nachewi: inehomi wenidochina setochi lijochachini bariyawochi yihonu zenidi set'itenali; kesetochumi lijochachini bariyawochi honewi yeminoru alu: talalak'ochimi irishachinina weynachinini yizewalina linadinachewi anichilimi yilu neberi. : inemi ch'uhetachewinina yihini k'ali besemahu gize ijigi tek'ot'ahu. : belibemi asebiyu; talalak'ochunina shumamitunimi. hulachihu iyanidanidachihu weledi tiwesidalachihu biye tet'alahwachewi: tilik'imi gubae sebesebihubachewi. : inemi. leahizabi yeteshet'utini wenidimochachinini ayihudini befek'adachini tebezheni: inanitesi wenidimochachinini tishet'alachihuni? inerisusi leinya yeteshet'u yihonaluni? alihwachewi. inerisumi zimi alu; melisimi alagenyumi. : degimomi alihu. yemitaderiguti negeru melikami ayidelemi: t'elatochachini ahizabi inidayisedibuni amilakachinini bemefirati tihedu zenidi ayigebachihumini? : inemi degimo wenidimochemi bilatenochemi genizebina ihili leinerisu abidrenali: ibakachihu; yihini weledi initewilachewi. : irishachewinina weynachewini weyrachewinina betachewinimi keinerisumi yewesedachihutini genizebunina ihiluni; weyini t'ejunina zeyituni kemeto iji anidi iji ibakachihu zare melisulachewi. : inerisumi. inimelisilachewaleni; keinerisumi minimi anishami: inde tenagerihini inidihu inaderigaleni alu. kahinatunimi t'eriche

inidezihi negeru yaderigu zenidi amalihwachewi. : degimomi libiseni aragefihuna. yihini negeru yemayaderigewini sewi kebetuna kesirawi inidihu igiziabiheri yaragifewi: inidihumi yeteragefena bado yihuni alihu. gubaewimi hulu. ameni alu; igiziabiherinimi amesegenu: hizibumi inidezihi negeru aderegu. : nigusumi beyihuda midiri layi alek'a ihoni zenidi kazezenyi gize jemiro kenigusu kearit'ekisisi kehanyanyawi 'ameti isike selasa huletenyawi 'ameti diresi asira huleti 'ameti yahili inena wenidimoche lealek'a yemigebawini sinik'i alibelanimi. : keine asik'edimewi yeneberuti alek'ochi gini behizibu layi akibidewi neberi: sile inijerawina sile weyinu ariba sek'ili biri yiwesidu neberi: lolowochachewimi degimo behizibu layi yiselet'inu neberi: ine gini igiziabiherini sile ferahu inidihu aladereghumi. : degimomi at'ibik'e yek'it'iruni sira serahu; irishami aligezanimi: bilatenochemi hulu wedeziyawi wede sirawi tesebisebu. : degimomi bezuriyachini kaluti ahizabi wede inya kemet'uti lela keayihudina keshumamitu meto amisa sewochi begebetaye neberu. : kewefochimi bek'eri leanidi k'eni anidi berena sidisiti yesebu begochi; beasiri beasiri k'enimi bizu liyu liyu 'ayineti weyini t'aji yizegajilinyi neberi: negeru gini agezazi behizibu layi kebido neberina lealek'a yemigebawini sinik'i alishami neberi. : amilake hoyi; lezihi hizibi yaderegihutini hulu lebegoneti asibilinyi.

6

inidihimi hone: k'it'iruni inde serahu; kefirashumi anidachi inidalik'erabeti senibalat'ina t'obiya 'arebawiwimi gesami yek'erutimi t'elatochachini semu: negeru gini isikeziya gize diresi beberocho wisit'i sanik'awochuni alak'omihumi neberi. : senibalat'ina gesami. met'itehi beono k'ola wisit'i baluti meniderochi inigenanyi bilewi lakubinyi: negeru gini kifu yaderigubinyi zenidi yasibu neberi. : inemi. tilik'i sira iseralehu; iweridimi zenidi ayichalenyimi: sirawini tiche wede inanite bemewiredi sile mini sirawi yitagolali? biye meliikitenyochini lakihubachewi. : inidihimi k'ali arati gize lakubinyi: inemi inde fitenyawi k'ali melesihulachewi. : senibalat'imi inde fitenyawi gize bilatenawini amisitena gize lakebinyi: : beijumi wisit'i. anitena ayihudi 'amets'i iniditasibu; silezihimi k'it'iruni iniditisera; nigusachewimi thioni zenidi iniditiwedidi beahizabi zenidi teseमितोली. : degimomi. nigusi beyihuda ale bilewi sile anite beiyerusalemi yinageru zenidi nebiyatini ak'umehali: ahunimi lenigusu yihini k'ali yaweruletali: inigidih met'itehi beanidineti inimakeri yemili kifiti debidabe nebere. : inemi. anite kelibih fet'irehewali inji inde tenagerihewi negeru minimi yelemi biye lakihubeti. : inerisumi hulu sirawi inidayifets'emi. ijachewi yidekimali bilewi yasiferaruni zenidi wededu: ahunimi; amilak' hoyi; ijeni aberita. : inemi wede mehet'abeli liji wede dilaya liji wede shemaya beti gebahu: irisumi tezegito neberina. begiziabiheri beti bemek'idesu wisit'i inigenanyi yemek'idesunimi dechichi iniziga: inerisu met'itewi yigediluhalina; belelitimi yigediluhu zenidi yimet'aluna ale. : inemi. inde ine yale sewi yesheshena; nefisunisi yadini

zenidi wede mek'idesi yegeba mani newi? inesi aligebami alihuti. : igiziabiherimi likoti inida-linebere; beine layi gini tinibiti inide tenagere; ineho; awek'ihu: t'obiyaana senibalat'imi gezitewiti neberi. : yihinimi negeri aderigina ibedili zenidi; beinemi layi kifati inidinageruna inidiyalagit'u yasiferaranyi zenidi tegezito neberi. : amilake hoyi; silezihi sirachewi t'obyanina senibalat'ini yasiferarunyimi zenidi yewededutini nebiyituni no'adiyani yek'erutinimi nebiyati asibi. : k'it'irumi beeluli weri behaya amisenyawu k'eni beamisa huleti k'eni wisit'i tech'ere. : t'elatochachinimi hulu yihini besemu gize bezuriyachini yeneberu ahizabi hulu feru; berasachewimi asabi ijigi twaredu; yihimi sira beigziabiheri inide tederege awek'u. :18 : t'obiyaani yeera liji yesekeniya amachi sile nebere; lijimi yihohanani yeberakiyani liji yemesulamini seti liji silageba; beyihuda bizu sewochi keirusu gari temamilawi neberina beziya werati bizu yeyihuda alek'ochi wede t'obiya debidabewochi yiliku neberi; yet'obiya debidabewochi wede inerisu yimet'u neberi. : degimomi befitse sile irisu melikami yinageru neberi; k'alenimi yaweruleti neberi: t'obiyaani liyasiferaranyi debidabewochini yiliki neberi.

7

inidihimi hone: k'it'iru ketesera behwala; sanik'awochunimi kak'omihu behwala; bereny-ochuna mezemiranu lewawiyanyumi keteshomu behwala; : wenidimeni ananinina yeginibuni alek'a hananiyani beiyerusalemi layi shomihwachewi: irisumi iwinetnya kelelouchumi yilik'i igiziabiherini yemifera sewi nebere. : inemi. ts'ehayi isikimok'i diresi yeiyerusalemi berochi ayikafetu: iner-ismu k'omewi salu deochunumi yizigu; yik'olifumi: keiyerusalemi sewochi anidaniduni beyeter-awi anidanidunimi beyebetu anits'ari t'ebak'ochini asik'emit'u alihwachewi. : ketemayitumi sefina talak'i neberechi: bewisit'iwa yeneberu hizibi gini t'ik'itochi neberu; betochumi aliterum neberi. : amilakemi talak'ochunina shumamituni hizibunimi sebisibe ik'ot'irachewi zenidi belibe aderege: asik'edimewi yemet'utini sewochi yetiwilidi mets'ihafachewini agenyehu; beirisumi inidezihi tets'ifo agenyehu. : yebabiloni nigusi nabukedenets'ori kemarekachewi mirikonyochi wede iyerusalemina wede yihuda wede iyeketemachewi yetemelesuti yeageri lijochi inezihi nachewi. : kezerubabeli; keiyasu; kenehimiya; keazariyasi; kere'amiya; kenehamani; kemeri-dokiyosi; kebelasani; kemisi'pereti; kebeguwayi; kenehhumi; kebe'ana gari met'u. : yeisraelimi hizibi sewochi k'wit'iri yih newi: yefarosi lijochi; huleti shihi meto seba huleti. : yesefat'iyasi lijochi sositi meto seba huleti. : yeera lijochi; sidisiti meto amisa arati. : keiyasuna keiyoabi lijochi yehonu yefehati mo'abi lijochi; huleti shihi siminiti meto asira siminiti. : yeelami lijochi; shihi huleti meto amisa arati. : yezatu'li lijochi; siminiti meto ariba amisiti. : yezekeyi lijochi; sebatu meto sidisa. : yebiniwi lijochi; sidisiti meto ariba siminiti. : yebabayi lijochi; sidisiti meto haya siminiti. : ye'azigadi lijochi; huleti shihi sositi meto haya huleti. : yeadonik'ami lijochi;

sidisiti meto sidisa sebatu. : yebeguwayi lijochi; huleti shihi sidisa sebatu. : ye'adini lijochi; sidisiti meto amisa amisiti. : yehizik'iysi wegeni yeat'eri lijochi; zet'ena siminiti. : yehasumi lijochi; sositi meto haya siminiti. : yebesayi lijochi; sositi meto haya arati. : yeharifi lijochi; meto asira huleti. : yegeba'oni lijochi; zet'ena amisiti. : yebete liheminia yenet'ofa sewochi; meto semaniya siminiti. : ye'anatochi sewochi; meto haya siminiti. : yebeti'azimoti sewochi; ariba huleti. : yek'iriyatiy'arimina yekefira yebierotimi sewochi; sebatu meto ariba sositi. : yeramana yegeba sewochi; sidisiti meto haya anidi. : yemakimasi sewochi; meto haya huleti. : yebetelina yegayi sewochi; meto haya sositi. : yehuletenyawu nabawi sewochi; amisa huleti. : yehuletenyawu elami lijochi; shihi huleti meto amisa arati. : yekarimi lijochi; sositi meto haya. : yeiyariko lijochi; sositi meto ariba amisiti : yelodina yehadidi yeonomi lijochi; sebatu meto haya anidi. : yesena'a lijochi; sositi shihi zet'enyi meto selasa. : kahinatu: keiyasu wegeni yeyodae lijochi; zet'enyi meto seba sositi. : yeimeri lijochi; shihi amisa huleti. : yefasikori lijochi; shihi huleti meto ariba sebatu. : yekarimi lijochi; shihi asira sebatu. : lewawiyanu: kehodayiwa wegeni yeiyasuna yek'edimili lijochi; seba arati. : mezemiranu: yeasafi lijochi; meto ariba siminiti. : berenyochu: yeselomi lijochi; yeat'eri lijochi; yet'elimoni lijochi; ye'ak'ubi lijochi; yehat'it'a lijochi; yesobayi lijochi; meto selasa siminiti. : natanimi; yesiha lijochi; yehasufa lijochi; : yet'ebi'oti lijochi; yekerasi lijochi; yesi'a lijochi; : yefadoni lijochi; yelibana lijochi; : yeagaba lijochi; yesemilayi lijochi; yehanani lijochi; yegedeli lijochi; yegahari lijochi; : yeraya lijochi; yereasoni lijochi; yenek'oda lijochi; : yegasemi lijochi; ye'ozza lijochi; yefaseha lijochi; : yebesayi lijochi; yemi'unawiyani lijochi; : yenifusesimi lijochi; yebek'ibuk'i lijochi; yehak'efa lijochi; yeharikhuri lijochi; : yebesiloti lijochi; yemi-hhida lijochi; yeharisha lijochi; : yeberik'osi lijochi; yesisara lijochi; : yetema lijochi; yenisiya lijochi; yehat'ifa lijochi. : yeselomoni bariyawochi lijochi: yesot'ayi lijochi; yesofereti lijochi; yefiruda lijochi; : yeye'ila lijochi; yederik'oni lijochi; yegedeli lijochi; : yesefat'iyasi lijochi; yehat'ili lijochi; yefekerati lijochi; yehats'iboyimi lijochi; yeamoni lijochi. : natanimi huluna yeselomoni bariyawochi lijochi sositi meto zet'ena huleti neberu. : ketelimela; ketelaresa; kekirubi; keadani; keimeri yewet'u inezihi nachewi: negeri gini yeabatochachewini betochina zerachewini weyimi keisairali wegeni mehonachewini yasitawik'u zenidi alichalumi: : yedalaya lijochi; yet'obiya lijochi; yenek'oda lijochi; sidisiti meto ariba huleti. : kekahinatumi yebeiya lijochi; yeak'osi lijochi; kegele'adawiwi keberizeli lijochi misiti yageba besumimu yetet'era yeberizeli lijochi. : inezihi betiwilidi mets'ihafi tiwilidachewini felegu; negeri gini alitegenyemi: kekihinnetimi tekelekelu. : haterisetami. beurimina betumimi yemiferidi kahini isikinesa deresi ketek'edesewi negeri atibelumi alachewi. :67 : sebatu shihi sositi meto selasa sebatu keneberu kelelewochachewina kegeredochachewi lela gubaewi hulu ariba huleti shihi sositi meto sidisa neberu: huletu metomi ariba amisiti wenidochina setochi mezemirani neberu-

achewi. : feresochachewimi sehati meto selasa sidisiti; bek'lochachewimi huleti meto ariba amisiti; : gimelochachewimi arati meto selasa amisiti; ahiochachewimi sidisiti shihi sehati meto haya neberu. : keabatochi betochi alek'ochimi ayalewochu sewochi sile sirawi sit'ota set'u. haterisetami anidi shihi yewerik'i dariki; amasimi sidisiti; amisiti meto selasami yekahinati libisi bebete mezagibiti wisit'i set'e. : keabatochi betochi alek'ochimi ayalewochu besirawi bete mezagibiti wisit'i haya shihi yewerik'i dariki; huleti shihi huleti metomi minani biri set'u. : yek'erutimi hizibi yeset'uti haya shihi yewerik'i darikina huleti shihi minani biri; sidisa sebatimi yekahinati libisi nebere. : kahinatuna lewawiyani; berenyochuna mezemiranumi kehizibumi ayalewochu; natanimimi; isiraelimu hulu beketemochachewi tek'emetu.

8

sebatenyawimi weri bedereze gize yeisraeli lijochi beketemochachewi neberu. hizibumi hulu bewihawi beri fiti wedalewi adebabayi inide anidi sewi honewi tesebesebu: igiziabiherimi leisraeli yazezewini yemuseni higi mets'ihafi yamet'a zenidi ts'ehafiwini 'izirani nageruti. : kahinumi 'izira sebatenyawi weri bemejemeriya k'eni higuni bemahiberu bewenidochina besetochi asitewilewimi bemisemuti hulu fiti amet'awi. : bewihawimi beri fiti balewi adebabayi layi k'omo; wenidochina setochi yemiyasitewilumi sisemu; kemaleda jemiro isike k'etiri diresi anebewi: yehizibumi hulu joro yehiguni mets'ihafi lemesimati yademit'i neberi. : ts'ehafiwimi 'izira silezihi negeri betesera beinich'eti merebaribi layi k'omo neberi: beat'egebu metitiya; shima'i; 'anaya; orio; kelik'iyasi; me'iseya bek'enyu bekuli; fedaya; misaeli; melikiya; hasumi; hashibedana; zekariyasi; mesulami begirawi bekuli k'omewi neberi. : 'izirami behizibu hulu layi kefi bilo hizibu hulu iyayu mets'ihafuni gelet'e: beget'ewimi gize hizibu hulu k'omu. : 'izirami talak'uni amilaki igiziabiherini bareke: hizibumi hulu ijachewini yezeregu. ameni; ameni bilewi melesu. rasachewinimi azenebelu; begimbarachewimi tedefitewi leigiziabiheri segedu. : degimo iyasuna bani; serabiya; yamini; 'ak'ubi; sabatayi; hodiya; me'iseya; k'olit'asi; 'azariyasi; yozabati; hanani; fe-liya; lewawiyani higu ni yasitewilu zenidi hizibuni yasitemiru neberi: hizibumi beyesifirachewi k'omewi neberi. : yeigiziabiherinimi higi mets'ihafi anebebu: 'izirami igiziabiherini mawek'i yasitemirina yasitawik'i neberi; hizibumi yeminebebewini yasitewilu neberi. : hateriseta nehimiwini ts'ehafiwimi kahinu 'izira hizibunimi yemiyasitemiru lewawiyani hizibunu hulu. zare leamilakachini leigiziabiheri yetek'edese k'eni newi: atalik'isu inibami atafisisu aluachewi: hizibu hulu yehiguni k'ali besemu gize yalek'isu neberina. : irisumi. hidu; yesebawinimi bilu; t'afach'unimi fet'u; leineziyami laliteze-gajelachewi idili fenitachewini sodedu: zare legeta-chini yetek'edese k'eni newi: yeigiziabiherimi desita hayilachihu newina atizenu alachewi. : lewawiyani. k'enu yetek'edese newina zimi belu; atizen-

umi bilewi hizibunu hulu ts'et'i yaderigu neberi. : hizibumi hulu yetenegerelachewini k'ali asitewilewalina libeluna lit'etu idili fenitami lisedidu desitami liyaderigu hedu. : behuletenyawimi k'eni kehizibu hulu yeabatochi betochi alek'ochi kahinatumi lewawiyani yehiguni k'ali yiteregwi-lachewi zenidi wede ts'ehafiwi wede 'izira tesebe-sebu. :15 : besebatenyawimi weri balewi be'ali yeisraeli lijochi bedasi yik'emetu zenidi beketemochachewina beiyerusalemimi. wede terara hidu: yezeyitina yebereha weyira yebarisenetimi yezeni-babami yelemelemewini zafi k'irinich'afi amit'u; inide tets'afewimi dasochini siru bilewi yinageru yawijumi zenidi igiziabiheri bemuse iji inidazeze behigu wisit'i tets'ifo agenyu. : hizibumi wet'itewi amet'u: iyanidanidumi bebetu segenetu layi; beade-babayumi layi; beigiziabiherimi beti adebabayu layi; bewihawimi beri adebabayina beefiremi beri adebabayi layi dasi sera. : kemirikomi yetemelesuti mahiberi hulu dasi seru; bedasumi wisit'i tek'emetu. kenewemi liji keyyasu zemeni jemiro isikeziya k'eni diresi yeisraeli lijochi inidihii yale aladeregumi neberi. iijigimi talak'i desita hone. : kemejemeriya-wimi k'eni jemiro isike mech'ereshawu k'eni diresi 'ileti 'ileti yeigiziabiherini higi mets'ihafi yanebibi neberi. be'aluni besiti k'eni yahili aderegu: besimintenyawimi k'eni inide higu yetek'edese gubae nebere.

9

bezihimi weri behaya aratenyawu k'eni yeisraeli lijochi ts'omewi; mak'imi lebisewi; belayachewimi tibiya nesinisewi tekemachu. : yeisraelimi zeri keinigidochi hulu rasachewini leyu; k'omewimi hat'iatachewinina yeabatochachewini hat'iatu tenazezu. : beyesifirachewimi k'omewi yeamilakachewini yeigiziabiherini yehigi mets'ihafi yek'eni rubi yahili anebebu: sositi yek'eni rubimi yahili tenazezu; leamilakachewi leigiziabiherimi segedu. : lewawiyani iyasuna bani; k'edimieli; sebeniya; buni; serabiya; bani; kinani bedereyawochi layi k'omewi wede amilakachewi wede igiziabiheri betalak'i dimits'i ch'ohu. : lewawiyani iyasu; k'edimieli; bani; asebeniya; serabiya; hodiya; sebeniya; fetaya inidihii alu. k'omachihu kezalelami isike zelalemi amilakachinini igiziabiherini bariku. inidihimi belu. bebereketina bemisigana hulu layi kefi kefi yalewi kiburi simihi yibareki. : anite bicha igiziabiheri nehi: semayunina yeseamayati semayini serawitachewinimi hulu; midirunina beirisiwa layi yalutini hulu; bahirochunina beinerisu wisit'i yalewinu hulu; fet'irehali; hulunimi hiyawi adirigehe-wali: yeseamayati serawiti leanite yisegidalu. : anite igiziabiheri amilaki nehi: abiramini meret'ihii; ke'uri kelawidewonimi awet'ahewi; simunimi abirihami alihewi: : libumi befitihii yetamene hono agenyehewi: yekene'anawinina yeket'iyawini yeamorawinimi yeferizawinimi yeiyabusawinimi yegerigesawinimi midiri leirisuna lezeru tsit'et' zenidi keirisu gari k'ali kidani aderegihii anitemi ts'adik' i nehina k'alihini fets'emihii. : begibits'imi salu yeabatachinini mekera ayehee; beeritira bahirimi salu ch'uhetachewini semahi: : inide tabeyubachewimi

awik'ehi neberina beferi'onina bebariyawochu hulu bemidurimi hizibi hulu layi milikitina teamirati asayehi: zaremi inide honewi simihini asit'erahi. : ke-fitachewimi bahiruni kefelih; bebahirumi mekakeli bederek'i alifu: t'elatochachewini gini dinigayi let'ilik'i wiha inidit'ali bek'elayi wisit'i t'alihachewi. : yemihedubetinimi menigedi taberalachewi zenidi bek'eni bedemena 'amidi; belelitimi beisati 'amidi merahachewi. : wede sinami terara weredih; kesemayimi tenagerihachewi: k'inuni firidina iwinetuni higi melikamunimi sir'i'atina tiizazi set'ehachewi: : yetek'edesewinimi senibethihini asitawek'ihachewi; tiizazinina sir'i'atini higinimi bebariyahi bemuse iji azezhachewi. : lerabachewimi kesemayi injirera set'ehachewi; let'imatachewimi ke'aletu wiha amet'ahilachewi: wede malihilachewimi midiri gebitewi yiwerisu zenidi azezhachewi. : neger gini inerisuna abatochachini tabeyu; anigetachewinimi adenidenu; tiizazihinimi alisemumi; lemesimatimi inibi alu; yaderegihilachewinimi teamirati alasebumi: anigetachewinimi adenidenu; be'amets'achewimi wede barinetachewi yimelesu zenidi alek'a aderegu: anite gini yak'iri bayi; cherina mehari amilaki; lek'wit'ami yemitizegeyi; mihiretinimi yemitabeza nehi; alitewihachewimi. : k'elit'o yeteserawinimi imibosa adirigewi. kegibits'i yawet'ahi amilakihi yihi newi balu gize; ijigimi basik'ot'uhi gize; : anite bemihiretithi bizati bemidire beda alitewihachewimi: bemenigedimi yimerachewi zenidi yedemena 'amidi bek'eni; yemihedubetinimi menigedi yaberalachewi zenidi yeisati 'amidi beleliti keinerisu alirak'emi. : yasitemirachewimi zenidi melikamuni menifesihihi set'ehachewi; menahinimi keafachewi alikelekelihimi; let'imatachewimi wiha set'ehachewi. : ariba 'ametimi bemidire beda megebihachewi; minimi alat'umi: libisachewimi alarejimi; igirachewimi alabet'emi. : menigisatatinina ahazibini kefelih set'ehachewi: yehasebonini nigusi yesewonini midiri; yebasaninimi nigusi ye'agini midiri weresu. : lijochachewinimi inide semayi kewakibiti abezahi: yigebuna yiwerisu zenidi leabatowachewi wede tenagerihilachewimi midiri agebahachewi. : lijochumi gebitewi midiruni weresu; yemidiruni sewochi kene'anawiyanihi befitachewi awaredih: yemiwedidutinimi negeri yaderegubachewi zenidi inerisunina negesitachachewini yemidirunimi ahizabi bejjachewi asalifehi set'ehachewi. : mishigochunimi ketemochi yesebawinimi midiri wesedu: melikamuni negeri yemolutini betochi; yetemasutinimi gwidigwadochi; weyinochunina weyirawochuni bizuwochunimi yefire zafochi weresu: belumi; t'egebumi; weferumi; betalak'i begonetihimi desi alachewi. : neger gini inibitenyochi neberu; 'amets'ubihimi; higinimi wede hwalachewi t'aluti: wede anitemi yimelesu zenidi yemesekerubachewini nebiyatihini gedelu; ijigimi asik'ot'uhi. : silezihi let'elatochachewi iji asalifehi set'ehachewi; asich'enek'achewimi: bemekerachewimi gize wede anite ch'ohu; kesemayimi semahachewi: inide mihiretithi bizati ket'elatochachewi iji yadanuachewini tadagiwochini set'ehachewi. : barefumi gize temelisewi befitihi kifu aderegu: bet'elatochachewi iji tewihachewi;

gezuachewimi: temelisewimi wede anite bech'ohu gize kesemayi semahachewi; inide mihiretithi bizati tadejihachewi: : wede higinimi timelisachewi zenidi asimesekerihachewi: neger gini tabeyu; tiizazihinimi alisemumi; sewimi baderegewi gize behiyewi yeminoribetini firidihini talefale: tike-shachewinimi set'u; anigetachewini adenidenu; alisemumimi. : neger gini bizu 'ametati tagesihachewi; benebiyatihimi iji bemenifesihi mesekerihachewi: alademet'umi; silezihihi bemidiri ahizabi iji asalifehi set'ehachewi. : neger gini anite cherina mehari amilaki nehina bemihiretithi bizati fets'imehi alat'efahachewi; alitewihachewimimi. : ahunimi amilakachini hoyi; k'ali kidaninina mihiretini yemitit'ebik'i talak'ina hayali yeteferahewimi amilaki hoyi; keasori negesitati zemeni jemiro isike zare diresi beinyana benegesitatochachini bealek'ochachinimi bekahinatochachinimi benebiyatatochachinimi beabatowachinimi behizibih hulu layi yederesewi mekera hulu befitithi t'ik'ti mesilo ayitayih. : bederesebinimi neger hulu anite ts'adik'i nehi; anite iwineti adirigehalina; inyami hat'iat adirigenali. : negesitatochachinimi alek'ochachinimi kahinatowachinimi abatochachinimi higinimi alit'ebek'umi; yemesekerihachewinimi tiizazihinina misik'irihimi alisemumimi. : bemenigisatachewimi beset'ehachewimi talak'i begonetih; befitachewimi beset'ehewi sebebaw midiri alamelekuhimi; kekifumi sirachewi alitemelesumi. : ineho; zare bariyawochi neni: firewanaya bereketiwani yibelu zenidi leabatowachini beset'ehati midiri; ineho; beirisawa bariyawochi neni; : sile hat'iatachinimi leshomihibini negesitati bereketiwani tabezelechi: sewinetachinimi yigezalu; beinisiochachinimi yemiwedidutini yaderigalu; inyami bet'sinu mekera layi neni. : silezihihi hulu yetamenewini k'ali kidani adirigeni inits'ifaleni: alek'ochachinimi lewawiyanochachinimi kahinatowachinimi yatimu-betali.

10

yatemutimi inezih nachewi: yehakaliya liji hateriseta nehimiya; : sedek'iyasi; seraya; : 'azariyasi; erimiyasi; faskori; amariya; melikiya; : hat'usi; sebeniya; meluki; karimi; merimoti; abidiyu; danieli; genitoni; baroki; : : mesulami; abiya; miyamini; me'aziya; beligali; shemaya: inezih kahinati neberu. : lewawiyanumi: yeazaniya liji iyasu; keenihadadi lijochi biniwi; k'edimieli: : wenidimochachewimi sebaniya; hodiya; k'olit'asi; : feliya; hanani; mika; reabi; hashebiya; :13 : zekuri; serabiya; sebeniya; hodiya; bani; bininu. : yehizibu alek'ochi: farosi; fehati mo'abi; : elami; zatu'i; bani; buni; 'azigadi; bebayi; :17 : adoniyasi; beguwayi; 'adini; at'eri; hizik'iyasi; : 'azuri; hodiya; hasumi; besayi; :20 : harifi; 'anatotti; nobayi; megip'asi; mesulami :22 : eziri; mesezebeli; sadok'i; yadua; felat'iya; : hanani; 'anaya; hose'i; hananiya; asubi; :25 : aloesi; felih; sobek'i; rehum; hasebina; :27 : me'iseya; akiya; hanani; 'anani; meluki; karimi; be'ana. : yek'erutimi hizibi; kahinatumi; lewawiyanumi; berenyochumi; mezmiraninimi; nataninimi; kemidirimi ahizabi

wede igiziabiheri higi rasachewini yeleu hulu; misi-tochachewimi; wenidochina setochi lijochachewimi; yemi yawik'utina yemiyasitewilutimi hulu wede wenidimochachewi wede talalak'ochachewi tet'egu: : beigiziabiherimi bariya bemuse iji beteset'ewi beigiziabiheri higi yihedu zenidi; yetegatchininimi yeigiziabiherini tiizazi hulu firidunimi siri'atunimi yit'ebik'una yaderigu zenidi irigimanina mehalawini aderegu: : setochi lijochachininimi lemidiri ahizabi aniset'imi; setochi lijochachewinimi lelijochachini aniwesidimi: : yemidirini ahizabi shek'et'ina liyu liyu ihili ligebeyu besenibeti k'eni biyamet'u; besenibeti weyimi betek'edesewi k'eni keinerisu anizegami: yesebatenyawinimi 'ameti firena 'idani masik'efeli initewaleni bilewi malu. :33 : sile amilakachinimi beti ageligiloti; sile gets'e hibisitimi; zewetirimi besenibetina bemebacha sile mak'irebi sile ihilu k'wiribanina silemik'at'eli mesiwa'iti; sile be'alatimi; sile tek'edesutimi negerochi; leisiraalimi silemyasiteseriyewi sile hat'ati mesiwa'iti; sile amilakachinimi beti sira hulu beye'ametu yesek'ili siso inamet'a zenidi tiizazi berasachini layi aderegini. : inyani; kahinatuna lewawiyanu hizibumi; inide abatochachini betochi betewesene gize beye'ametu wede amilakachini beti amit'iteni behigu inide tets'afe beamilakachini beigiziabiheri meseuiya layi yik'at'eli zenidi sile inich'eti k'wiribani 'it'a tet'at'alini: : beye'ametumi yemeretachinini bek-wirati yehulu 'ayineti zafi yefire hulu bek-wirati hulu wede igiziabiheri beti inamet'a zenidi; : behigumi inide tets'afe yelijochachinina yenisisoachachinini bek-wirati; yeberewachachininina yebegochachinini bek-wirati beamilakachini beti wedemyagelegiluti kahinati wede amilakachini beti inamet'a zenidi; : yeihilachininimi bek-wirati; yeiji manisatachinini k'wiribani; yezafi hulu fire; weyununina zeyitunimi wede kahinatu wede amilakachini beti gwadawochi inamet'a zenidi; lewawiyachumi keketemochachini irisha hulu asirati yik'ebelaluna yemeretachinini asirati wede lewawiyani inamet'a zenidi malini. : lewawiyanyumi asiratuni betek'ebelu gize yearoni liji kahinu kelewawiyani gari yihuni: lewawiyanyumi yeasiratuni asirati wede amilakachini beti wede gwadawochi wede 'ik'a beti yamit'uti. : yeisiraeli lijochina yelewi lijochimi yeihilunina yeweyinuni yezeyitunimi yemanisati k'wiribanini yemik'idesu 'ik'awochina yemiyagelegiluti kahinati berenyochuna mezemiranu wedalubachewi gwadawochi yagibuti: inidihumi yeamilakachinini beti keto anitewimi.

11

yehizibumi alek'ochi beiyerusalemi tek'emet'u: kek'erutimi hizibi keasiru kifili anidu bek'idisitutu ketema beiyerusalemi; zet'enjumi belelochi ketemochi yik'emet'u zenidi 'it'a tet'at'alu. : hizibumi befek'adachewi beiyerusalemi lemek'emet'i yewed-edutini sewochi hulu bareku. : beiyerusaleminimi yetek'emet'uti yeageru alek'ochi inezihili nachewi: isiraeli gini kahinatumi lewawiyanyumi nataninimi yeselononimi bariyawochi lijochi iyanidanidachewi beyerisatichewina beyeketemachewi beyihuda

ketemochi tek'emet'u. : keyihudana kebiniyamimi lijochi inezihili beiyerusalemi tek'emet'u. keyihuda lijochi: kefaresi lijochi yemelaleli liji yefesaf'iyasi liji yeamariya liji yezekariyasi liji ye'oziya liji ataya: : yeselonawiwimi liji yezekariyasi liji yeyoyaribi liji ye'adaya liji ye'oziya liji yekolihozu liji yebaroiki liji me'iseya. : beiyerusalemi yetek'emet'uti yefaresi lijochi hulu arati meto sidisa siminiti ts'inu'ani neberu. : yebiniyamimi lijochi inezihili nachewi: yeyeshaya liji yeitili liji yeme'iseya liji yek'olaya liji yefedaya liji yeyoidi liji yemesulami liji selu. : keirisumi behwala gebena salayi zet'enji metomi haya siminiti. : alek'achewimi yezikiri liji iyoele nebere: yehasinuami liji yihuda beketemawu layi huletenya nebere. : kekahinatu: yeyoyaribi liji yodae; yakini; : yeigiziabiherimi beti alek'a yeakit'obi liji yemerayoti liji yesadok'i liji yemesulami liji yekilik'iyasi liji seraya; : yebetunimi sira yeseru wenidimochachewi siminiti meto haya huleti: yemelikiya liji yefasikori liji yezekariyasi liji yeamasi liji yefelaliya liji yeyirohami liji 'adaya; : wenidimochumi yeabatochu betochi alek'ochi huleti meto ariba huleti: yeimeri liji yemishilemoti liji yeahizayi liji yeezirielu liji amasiya; : wenidimochachewimi meto haya siminiti ts'inu'ani hayalani: alek'achewimi yehagidolimi liji zebidileli nebere. : kelewawiyanimi: yebuni liji yeasabiya liji ye'azirik'ami liji yeasubi liji shamaya: : keigiziabiherimi beti bameda beneberewi sira layi yeneberu yelewawiyani alek'ochi sabatayina yozabati: : bet's'elotimi gize misiganani yemik'enek'inu alek'awi yeasafi liji yezebidi liji yemika liji metaniya; bewenidimochumi mekakeli huletenya yenebere bek'ibek'ari; yeedotamimi liji yegalali liji yesamusi liji abidiya. : bek'idisitutu ketema yeneberu lewawiyani hulu huleti meto semaniya arati neberu. : berochunimi yemit'ebik'u berenyochu; 'ak'ubina t'elimoni wenidimochachewimi; meto seba huleti neberu. : keisiraalimi yek'eruti kekahinatina kelewawiyanimi iyanidanidachewi beyerisatichewi beyihuda ketemochi hulu wisi'ti neberu. : nataninimi be'ofeli tek'emit'ewi neberi: sihana giship'a benatanimi layi neberu. : beigiziabiherimi beti sira layi keneberu mezemirani keasafi lijochi wegni yemika liji yemetaniya liji yehashebiya liji yebani liji ozi beiyerusalemi yelewawiyani alek'a nebere. : sile inerisumi yenigusi tiizazi nebere: yemezemiranumi siri'ati leye'iletu yetesera nebere. : keyihudami liji kezara wegni yemeszebebi liji fetaya sile hizibu negeri hulu benigusu at'egebi nebere. : sile meniderochuna sile irishochachewi: keyihuda lijochi ayalewochi bek'iriyatiaribak'ina bemeniderochiwa; bedibonina bemeniderochiwami; beyik'ebits'elina bemeniderochiwami; :27 : beiyasu; bemolada; bebetip'alet'i; behats'erishu'ali; : beberisabehina bemeniderochiwa; bet's'ik'ilagi; : bemikonana bemeniderochiwa; be'ayinirimoni; : bet's'ori'a; beyerimuti; bezanowa be'adolami bemeniderochachewimi; belekisona beirishawochiwa; be'azek'ana bemeniderochiwa tek'emet'u. inidihu keberisabehi jemiro isike henomi shelek'o diresi seferu. : yebiniyamimi lijochi kegeba jemiro bek-makimasi; begaya; : bebetelina bemeniderochiwa; be'anatoti; benobi; :34 : behananiya; behats'ori;

berama; begitemi; behadidi; : besiboyimi; benibelati; belodi; beono; begharashimi tek'emet'u. : beyi-hudami keneberu lewawiyani ayale kifilochi wede biniyami honu.

12

keselatiyali liji kezerubabelina keyiasu gari yewet'uti kahinatuna lewawiyani inezihli neberu. : ser-aya; erimiyasi; 'izira; amariya; : meluki; hat'usi; sekeniya; rehumi; merimoti; : : ado; genitoni; abiya; miyamini : me'adiya; biliga; shemaya; yoyaribi; yodae; : selu; 'amok'i; kelik'i'yasi; yodae: inezihli beiyasu zemeni yekahinatuna yewenidimochachewi alek'ochi neberu. : lewawiyanyumi: iyasu; biniwi; k'edimiel; serabiya; yihuda; kewenidimochumi gari bemezemirani layi yenebere metaniya. : wenidimochachewimi bek'ibuk'i'ya 'uni beye-semonachewi beanits'arachewi neberu. : iyasumi yoak'imini welede; yoak'imimi eliyasebini welede; eliyasebini yoadani welede; : yoadami yonatanini welede; yonatanimi yaduani welede. : beyoak'imimi zemeni yeabatochi betochi alek'ochi inezihli kahinatu neberu: keseraya miraya; : keerimiyasi hananiya; ke'izira mesulami; : keamariya yihohani; kemeluki yonatan; : kesebeniya yosefi; kekarimi 'adina; kemerayoti helik'ayi; : keado zekariyasi; kegenitoni mesulami; : keabiya zikiri; kemiyamini mo'adiya; : felit'ayi; kebiliga samusi; keshemaya yonatan; : keyoyaribi metinayi; keyodae ozi; : kesalayi k'alayi; ke'amok'i 'eberi; : kekelik'i'yasi hashebiya; keyodae natinaeli. : kelewawiyanyumi beeliyasebina beyodae; beyohananina beyadua zemeni yeabatochi betochi alek'ochi tets'afu: kahinatumi befarisawiwi bedariyosi menigisiti zemeni tets'afu. : yelewi lijochi yeabatochi betochi alek'ochi isike eliyasebi liji isike yohanani zemeni diresi betariki mets'ihafi tets'afu. : yelewawiyanyumi alek'ochi: hashebiya; serabiya; yek'edimielimi liji iyasu inide igiziabiheri sewi inide dawiti tiizazi beyeseomonachewi bewenidimochachewi fiti lefiti yakebiruna yameseginu neberi. : metaniya; bek'ibuk'i'ya; abidiyo; mesulami; t'elimoni; 'ak'ubi beberocho at'egebi yemigenyutini 'ik'a betochi lemet'ebek'i berenyochi neberu. : inezihli beyosedek'i liji beiyasu liji beyoak'imi bealek'awimi benehimiya bets'ehafiwimi bekahinu be'izira zemeni neberu. : yeiyerusaleminimi k'it'iri bek'edesu gize k'idasewini bedesitana bemisigana bemezimurimi bets'enats'ilimi bebegenami bemesenik'omi lemadiregi wede iyerusalemi yamet'uachewi zenidi lewawiyanyumi beyesifirachewi hulu felegu. :29 : mezemiranumi beiyerusalemi zuriya meniderochi seritewe neberina yemeziranu lijochi keiyerusalemi zuriyana kenet'ofawiyani meniderochi; kebetigeligelami; kegebana ke'azimoti irishawochi tesebesebu. : kahinatuna lewawiyanyumi rasachewini anets'u: hizibunimi berochunimi k'it'irunimi anets'u. : yeyihudanimi alek'ochi wede k'it'iru layi awet'ahwachewi: amesiganyochunimi behuleti talalak'i terita ak'omihwachewi: anidumi wede k'enyi bek'it'iru layi wede gwidifi met'ayawi beri hede. : keinerisumi behwala hoshaya; yeyihudami alek'ochi ikwileta; : 'azariyasi; 'izira; :

mesulami; yihuda; biniyami; shemaya; erimiyasi; : meleketimi yizewi kekahinatu lijochi ayalewochi; yeasafimi liji yezekuri liji yemikaya liji yemetaniya liji yeshemaya liji yeyonatanini liji zekariyasi; : wenidimochumi shemaya; ezirieli; milalay; gilalay; me'ayi; natinaeli; yihuda; anani yeigiziabiherini sewi yedawitini yezemawini 'ik'a yizewi hedu: ts'ehafiwimi 'izira befitachewi nebere. : beminich'imi beri ak'intewi hedu: bedawitimi ketema dereja; bek'it'irumi mewich'a; kedawitimi beti belayi isike wihawi beri diresi bemisirak'i bekuli hedu. : huletenyawimi yeamesiganyochu terita wede gira hede: inena yehizibumi ikwileta besitehwalachewi neberini: bek'it'irumi layi; beitonu ginibi belayi isike sefiwi k'it'iri diresi; keefiremimi beri belayi; : bearogewi berina be'asa beri behananielimi ginibi; behamea ginibi isike begochi beri diresi hedu: bezebenyochimi beri at'egebi k'omu. : inidihu huletu yeamesiganyochi teritawochi begiziabiheri beti k'omu: keinerisumi gari inena yealek'ochi ikwileta; : kahinatumi eliyak'emi; me'iseya; miniyamini; mikaya; eliyoenayi; : zekariyasi; hananiya meleketi yizewi; me'iseya; shemaya; ali'azari; ozi; yihohanani; melikiya; elami; ets'iri k'omini. mezemiranumi betalak'i dimits'i zemeru; alek'achewimi yizirehiya nebere. : igiziabiherimi betalak'i desita desi asenyitoachewalina beziya k'eni tilik'i mesiwa'ti ak'erebu; desimi alachewi: setochuna lijochumi degimo desi alachewi: yeiyerusaleminimi desita keruk'i tesema. : yihudami beageligayochu kahinatuna lewawiyani desi silalachewi; yekahinatunina yelewawiyanyumi idili fenita inide higu kekete-mochi irishawochi yakemachu zenidi leiji manisati k'wiribanina lebekwirati leasiritani beye'ik'a betochu layi beziya k'eni sewochi teshomu. : inerisumi mezemiranuna berenyochumi yeamilakachewini sir'i'ati yemenits'atachewinimi sir'i'ati inide dawitina inide liju inide selomoni tiizazi t'ebek'u. : asik'edimomi bedawitina beasafi zemeni igiziabiherini bezema lemamesigenina lemakiberi yemezemirani alek'ochi neberu. : isiraelimi hulu bezerubabelina benehimiya zemeni lemezemiranuna leberenyochu idili fenitachewini beye'iletu yiset'u neberi: yetek'edesewinimi negeri lelewawiyani set'u; lewawiyanyumi ketek'edesewi negeri learoni lijochi set'u.

13

beziyami k'eni yemuseni mets'ihafi behizibu joro anebebu: amonawiyannina mo'abawiyanimi wede igiziabiheri gubae lezelalemi inidayigebu yemili beziya tegeny. : yeisiraelini lijochi beinjerana bewiha silalitek'ebelualachewina yiregimachewi zenidi bele'amini sile gezubachewi newi: negeri gini amilakachini irigimanuni wede bereketi melesewi. : higinimi besemu gize dibilik'uni hizibi hulu keisiraeli leyu. : kezihimi asik'edimo beamilakachini beti gwadawochi layi teshomo yeneberewi kahinu eliyasebi ket'obiya gari twedajito; : lelewawiyani; lemezemirani; leberenyochu inide higu yeteset'achewini yeihiluni k'wiribanina 'it'anuni; 'ik'awochunimi; yeihilunina yeweyinuni

yezeiyitunimi asirati; lekahinatumi yehonewini yemanisati k'wiribani asik'edimo yasik'emet'ubetini talak'uni gwada azegajitoleti neberi. : ine gini bebabiloni nigusi bearit'ekisisi beselasa huletenyawu 'ameti wede nigusu heje neberina bezihi gize beiyerusalemi alineberihimi. ket'ik'iti zemenimi behwala yenigusuni fek'adi lemenihu. : wede iyerusalemimi met'ahu: eliyasebimi beigiziabiheri beti adebabayi let'obiya gwadawini bemazegajeti yaderegewini kifu negeri asitewalihu. : ijigimi asikefany: yet'obiyanimi yebetuni 'ik'a hulu kegwada wede wich'i t'alihi. : gwadawochunimi inidiyanets'u azezihi: yeigiziabiherinimi beti 'ik'awochi yeihulunimi k'wiribani 'it'anunimi melishe beziya agebahu. : lelewawiyanimi idili fenitachewi inidaliteset'e; yemiyageleglutimi lewawiyanimi mezemirani iyanidanidu wede irishawi inide hedu temeletekitihu. : anemi. yeigiziabiheri beti sile mini tetewe? biye kealek'ochu gari tekerakerihu. sebesebihwachewimi; beyesifirachewimi ak'omihwachewi. : yihudami hulu yeihulunina yeweyinuni yezeiyitunimi asirati wede 'ik'a betochi amet'u. : be'ik'a betochimi layi kahinuni selemiyani; ts'ehafiwini sadok'ini; kele-wawiyanimi fedayani shomihu: keinerisumi gari yemetaniya liji yezekuri liji hanani nebere: inerisumi yetamenu honewi tegenyu; sirachewimi lewenidimochachewi makefafeli nebere. : amilake hoyi; silezihi asibenyi: leamilakemi beti yaderegihutini weretayeni atat'ifa. : beziyami werati beyihuda besenibeti k'eni yeweyini met'imek'iyani yemiregit'utini; nedomi yemikemerutini; yeweyinuni t'ejina yeweyinuni zelega belesunimi liyu liyumi 'ayineti shekimi beahiyochi layi yemich'inutini; besenibetimi k'eni wede iyerusalemi yemiyasigebutini ayehe: gebeya baderegubetimi k'eni asimesekerihubachewi. : degimomi beirisawi yetek'emet'u yet'iroso sewochi neberu: inerisumi 'asawochini liyu liyumi 'ayineti shek'et'i amit'itewi besenibeti k'eni beiyerusalemi leyihuda lijochi yishet'u neberi. : keyihudami talalak'ochi gari tekerakerihuna. yihi yemitaderiguti kifu negeri minidiri newi? yesenibetini k'eni tarek-isalachihuni? : abatochachihu indezihi adirigewi alineberemini? amilakachini yihini kifu negeri hulu beinyana bezihi ketema layi amit'ito alineberemini? inanitemi senibetini bemarkesachihu beisraeli layi me'atini tich'emiralachihu alihwachewi. : kezih behwala kesenibeti befiti beiyerusalemi berochi dinigizigizita behone gize berochiwa indizegu; senibetimi isikiyalifi diresi inidayikefetu azezihi. besenibetimi k'eni shekimi inidayigeba kebi-latenochi beayalewochu berochiwani asit'ebek'ihu. : hulumi anidi weyimi huleti gize beiyerusalemi wich'i adirewi gebeya adirigewi neberi. : inemi asimesekerihubachewina. bek'it'iru wich'i lemini tadiralachihu? inide gena bitaderiguti ijocheni anesabachihwalehu alihwachewi. keziyami wediya besenibeti k'eni inide gena alimet'umi. : lewawiyanimi rasachewini inidiyanets'u; met'itewimi berochuni inidit'ebik'u; yesenibetini k'eni inidik'edisu negerihwachewi. amilake hoyi; silezihi degimo asibenyi; inide mihiretihimi bizati raralinyi. : degimomi beziya werati yeazat'onina yeamonini yemo'abinimi setochi yagebutini ayihudi ayehe. :

kelijochachewimi ikwiletochu beazat'oni k'wanik'wa yinageru neberi; beayihudimi k'wanik'wa menageri ayawik'umi neberi. : keinerisumi gari tekerakerihu; regemihwachewimi: keinerisumi ayalewochuni metahu; t'egurachewinimi nech'ehu; inidihimi biye beigiziabiheri amalihwachewi. setochi lijochachihuni lewendochi lijochachewi atisit'u; setochi lijochachewinimi leinanitena lelijochachihu atiwiseu. : yeisraeli nigusi selomoni bezihi negeri hat'iatu adirigo yelemini? bebizu ahizabimi mekakeli inide irisu yale nigusi alineberemi; beamilakumi zenidi yetewedede nebere; igiziabiherimi beisraeli hulu layi anigisoti neberi: irisunimi inikwa inigidochi setochi asatuti. : bewinu yihini hulu talak'ikafati inisera; inigidochinimi setochi bemagibati amilakachini inibedili zenidi inaniteni inisima? : kewanenyawimi kahini keeliyasebi liji keyoada lijochi anidu lehoronawini lesenibalat'i amachi nebere: keinemi zenidi abarerihuti. : amilake hoyi; kihinetini yekihinetinina yelewawiyanimi k'ali kidani silaferesu asibachewi. : keinigida negerimi hulu anets'ahwachewi: lekahinatuna lelewawiyanimi iyanidanidachewi beyesemonachewi; : beyegizeyachewimi leinich'eti k'wiribani lebekwiratumi siri'ati adiregihi. amilake hoyi; bemelikami asibenyi.

adami; : seti; henosi; k'ayinani; melalieli; : yaredi; henoki; matusala; lamehi; : nohi; semi; kami; yafeti. : yeyafeti lijochi: gameri; magogi; made; : yawani; tobeli; mosahi; terasi. : yegamerimi lijochi: asikenazi; rifati; terigama. yeyawanimi lijochi: elisa; terisesi; kitimi; rodii. : yekamimi lijochi: kushi; mits'irayimi; fut'i; kene'ani. : yekushimi lijochi: saba; ewilat'i; sebita; ra'ima; sebi'ata. yera'imami lijochi: saba; didani. : kushimi namirudini welede: irisumi bemidiri hayali mehonini jemere. : mits'irayimimi ludimimi; 'anamimimi; lahibimimi; : nefitehimimi; fetirusimimi; filisit'iemawiyani yewet'ubetini kesiluhi-mimi; keffitorimimi welede. : kene'animi yebekwiri lijuni sidonini; : ket'ini; iyabusawiwini; amora-wini; : gerigesawiwini; ewiyawiwini; 'arikawiwini; : siniyawiwini; aradewonini; semariwonini; ama-tini welede. : yesemimi lijochi: elami; asori; ari-fakisidi; ludi; karami; 'uts'i; huli; geteri; mosahi. : arifikasidimi k'ayinimimi welede: k'ayinimimi salani welede: salami 'eborini welede. : le'eborimi huleti li-jochi teweleduleti: bezemenu midiri tekefilalechina yeandeniyawi simi falek'i tebale: yewenidimumi simi yok'it'ani nebere. : yok'it'animi alimodadini; : salefini; hasiremotini; yarahini; hadoramini; : awiz-alini; dek'ilani; 'obalini; abimaelini; : sabani; ofirini; ewilat'ini; yobabini welede: inezihili hulu yeyok'it'ani lijochi neberu. :25 : semi; arifikasidi; sala; 'ebori; falek'i; :27 : ragiwi; serohi; nakori; tara; abirihami yetebale abirami. : yeabirihamimi lijochi: yisihak'i; ismaeli. : tiwilidachewimi inidezhili nawi. yeis-maeli bekwiri lijuni nebayoti: kezihili behwala k'edari; nebidaeli; mebisami; : masima'a; duma; masa; kudani; temani; : it'uri; nafesi; k'edima: inezihili yeisraeli li-jochi nachewi. : yeabirihamimi geredi yeket'ura li-jochi: zemirani; yok'isani; medani; midiyami; yesi-bok'i; siwehi. yeyok'isanimi lijochi: saba; didani. : yemidiyamimi lijochi: geferi; 'eferi; henohi; abida'i; elida'a. inezihili hulu yeket'ura lijochi neberu. : abirihamimi yisihak'ini welede. yeyisihak'imi lijochi 'esawina israeli neberu. : ye'esawi lijochi: eli-fazi; ragueli; ye'usi; ye'ilami; k'ore. : yeelifazi li-jochi: temani; omari; sifo; gotomi; k'enezi; timina'i; amalek'i. : yeragueli lijochi: nahoti; zara; sama; mizahi. : yeseyirimi lijochi: lot'ani; sobali; ts'ibi'oni; 'ana; disoni; ets'iri; disani. : yelot'animi lijochi: hori; hemami: timona'i yelot'ani ihiti neberechi. : yesobali lijochi: 'aliwani; manehati; 'ebali; sifo; aw-inami. yets'ibi'onimi lijochi: aya; 'ana. : ye'ana lijochi: disoni. yedisonimi lijochi: hemidani; esi-bani; yitirani; kirani. : yeets'iri lijochi: bilihani; za'iwani; 'ak'ani. yedisani lijochi: 'uts'i; arani. : beisraelimi lijochi layi gena nigusi sayinegisi beedomiyasi midiri yenegesu negesitati inezihili nachewi. yebi'ori lijochi balak'i: yeketemayitumi simi dinihaba nebere. : balak'imi mote; beirisumi fanita yeba-sora sewi yezara lijochi iyobabi negese. : iyoba-bimi mote; beirisumi fanita yetemani ageri sewi hhusami negese. : hhusamimi mote; beirisumi fanita bemo'abi meda midiyamini yemetawi yebadadi lijochi hadadi negese: yeketemayitumi simi 'awiti nebere. : hadadimi mote; beirisumi fanita yemesirek'a sewi

semila negese. : semilami mote; beirisumi fanita bewenizu at'egebi yalechiwi yerehoboti sewi sauli negese. : saulimi mote; beirisumi fanita ye'akibori lijochi bealihanani negese. : bealihananimi mote; beirisumi fanita hadadi negese: yeketemayitumi simi fa'u nebere: misitumi yemezahabi lijochi yemet'iredi lijochi mehet'abeli neberechi: hadadimi mote. : yeedomiyasimi alek'ochi inezihili neberu: timina'i alek'a; 'aliwa alek'a; yeteti alek'a; : ahilabama alek'a; ela alek'a; finoni alek'a; : k'enezi alek'a; temani alek'a; mibisari alek'a; : megidieli alek'a; 'irami alek'a: inezihili yeedomiyasi alek'ochi neberu.

2

yeisraelimi lijochi inezihili nachewi: robeli; simi'oni; lewi; yihuda; yisakori; zabiloni; : dani; yosefi; biniyami; nifitalemi; gadi; aseri. : yeyihuda lijochi: 'eri; awinani; selomi: inezihili sositu kekene'anawitu kesewa lijochi teweleduleti. yeyihudami yebekwiri lijochi eri beigiziabiheri fiti kifu nebere: gedelewimi. : miratumi ti'imari faresinina zarani weledechileti: yeyihudami lijochi hulu amisiti neberu. : yefaresi lijochi: esiromi; hamuli. : yezarami lijochi: zemiri; etani; hemani; : kelikoli; dara: hulumi amisiti neberu. yekerimimi lijochi israelini yasich'enek'e; irimunimi serik'o yebedeale akani nebere. : yeetanimi lijochi azariya nebere. : leesiroimi yeteweleduleti lijochi: yirehimieli; arami; kalibi neberu. : aramimi aminadabini welede: aminadabimi yeyihudani lijochi alek'a neasonini welede: : neasonini selimonini welede: selimonimi bo'ezini welede: : bo'ezimi iyobedini welede: iyobedimi iseyini welede: : iseyimi yebekwiri lijuni eliyabini; huletenyawinimi aminadabini; sositenyawinimi samani; : aratenyawinimi natinaelini; : amisitenyawinimi radayini; sidsitenyawinimi asamini; sebatenyawinimi dawitini welede: : ihitochachewimi ts'iruyana abigiya neberu. yets'iruyami lijochi abisa; iyoba; asaheli sositu neberu. : abigiyaami amesayini weledechi: yeamesayimi abati isimaelawii yeteri nebere. : yeesiromimi lijochi kalebi kemisitu ke'azuba keyiri'otimi lijochi welede: lijochuwami yasari; sobabi; aridoni neberu. : 'azubami motechi; kalebimi efiratani ageba: irisiwami horini weledechileti. : horimi urini welede; urimi basilielini welede. : keziyami behwala esiromi sidisa 'ameti behonewi gize wedagebati wede gele'adi abati wede makiri lijochi geba: segubinimi weledechileti. segubini iya'irini welede: : leirisumi begele'adi midiri haya sositi ketemochi neberuti. : geshurina aramimi yeiya'irini ketemochi kek'enatina kemenderochiwa gari sidisawini ketemochi wesedubachewi. inezihili hulu yegele'adi abati yemakiri lijochi neberu. : esiromimi bekalebi efirata kemote behwala yeesiromi misiti abiya yetek'uheni abati ashihhurini weledechileti. : yeesiromimi yebekwiri lijochi yeyirehimieli lijochi bekwiru rami; bunahi; oreni; ots'emi; akiya neberu. : leyirehimielimi 'at'ara yetebalechi lela misiti neberechiwi: irisiwami yeonami inati neberechi. : yeyirehimieli yebekwiru yerami lijochi me'asi; yamini; 'ek'eri neberu. : yeonamimi lijochi shemayina yada neberu. yeshe-mayi lijochi nadabina abisuri neberu. : yeabisurimi

misiti abikaili neberechi: ahibaninina molidini weledechileti. : yenadabimi lijochi selidina afayimi neberu: seledimi yale lijochi mote. : yeafayimimi liji yishi'i; yeyishi'imi liji sosani; yesosanimi liji ahilayi nebere. : yeshemayimi wenidimi yeyada lijochi yeterina yonatan neberu: yeterimi yale lijochi mote. : yeyonatanimi lijochi feletina zaza neberu: inezihni yeyirehimieli lijochi neberu. : lesosanimi setochi lijochi inji wenidochi lijochi alineberutimi: lesosanimi iyoheli yetebale gibits'awi ageligayi neberewi. : sosanimi laegelagayu leiyoheli lijuni agabati; irisiwami 'atayini weledechileti. : 'atayimi natanini welede: natanimi zabadini welede: : zabadimi efilalini welede: efilalimi 'obedini welede: 'obedimi iyuni welede: : iyumi 'azariyasini welede: : 'azariyasimi kelesini welede: kelesimi eli'asani welede: : eli'asami sisimayini welede: : sisimayimi selomini welede: selomini yek'amiyani welede: yek'amiyami elisamani welede. : yeyirehimieli wenidimi yekalebi lijochi bekwiru yezifi abati mosi; yekabironimi abati yemerisa lijochi neberu. : yekabironimi lijochi k'ore; tefuwa; rek'em; shima'i neberu. : shima'imi yeyorik'i'aminu abati rehamini welede: rek'emimi shemayini welede. : yeshemayimi liji ma'oni nebere: ma'onimi yebeti ts'uri abati nebere. : yekalebimi k'ubati 'efa haranini; modani; gazezini weledechi. : haranimi gazezini welede. yeyahidayimi lijochi regemi; iyotami; geshani; falet'i; hefa; she'afi neberu. : yekalebimi k'ubati ma'ika sheberinina tirihanani weledechi. : degimomi yemedimanani abati she'afinina yemekibinanina yegibi'ani abati susani weledechi: yekalebimi seti liji 'akisa neberechi. : yekalebi lijochi inezihni nachewi: yeefirata yebekwiru yehori liji yek'iriyatiyi'arimi abati sobali; : yebete lihemu abati selimoni; yebeti gaderi abati harefi. : lek'iriyatiyi'arimimi abati lesobali lijochi neberuti: haroe yemenahitawiyani ikwileta. : yek'iriyatiyi'arimimi wegenochi: yitirawiyani; futawiyani; shumatawiyani; mishi-rawiyani: keinezihimi ts'ori'awiyani eshi-taolawiyani wet'u. : yeselimonimi lijochi bete lihem; net'ofawiyani; 'at'arotibetiyoabi; yemenahitawiyani ikwileta; ts'ori'awiyani neberu. : beya-bets'imi yetek'emet'u yets'ehafiwochi wegenochi: tiri'awiyani; shimi'atawiyani; sukatawiyani neberu: inezihni kerekabi beti abati kehamati yewet'u k'enawiyani nachewi.

3

bekebironimi ledawiti yeteweleduleti lijochi inezihni nachewi. bekwiru aminoni keiyiziraelawitu keakinahomi; huletenyawimi danieli kek'erimelosawitu keabigiya; : sositenyawu abeselomi kegeshuri nigusi ketelimayi liji keme'aka; aratenyawu adoniyasi keagiti; : amisitenyawu sefat'iyasi keabit'ali; sidsitenyawu yitirhami kemisitu ke'egila. : sidsitu bekebironi teweleduleti: beziyami sebatu 'ameti kesidsiti weri negese: beiyerusalemimi selasa sositi 'ameti negese. : inezihni degimo beiyerusalemi teweleduleti: ke'ameli liji keberisabehi; samusi; sobabi; natani; : selomoni; arati: iyabehari; elisu'e; : elifalati; noga; nafek'i; yafiya; : elisama; elidahe; elifalati; zet'enyi. : in-

ezihi hulu kek'ubatochi lijochi bek'eri yedawiti lijochi neberu: ti'imarimi ihitachewi neberechi. : yeselomonimi liji rob'i'ami nebere: liju abiya; : liju asa; liju iyosafit'i; liju iyorami; liju akaziyasi; liju iyoasi; : liju amesiya; liju 'azariyasi; liju iyoatami; : liju akazi; liju hizik'iyasi; liju minase; : liju amots'i; liju iyosiya. : yeiyosiyasimi lijochi: bekwiru yohanani; huletenyawimi iyoak'emi; sositenyawu sedek'iyasi; aratenyawu selomi. : yeiyoak'emi lijochi: liju ikoniyani; liju sedek'iyasi. : yemirikonyawu yeikoniyani lijochi selatiya; melikirami; : fedaya; shenats'ari; yik'amia; hoshama; nedabiya neberu. : yefedaya lijochi zerubabelina semei neberu: yezrubabelimi lijochi: mesulami; hananiya; ihitachewimi selomiti. : hashuba; oheli; berakiya; hasadiya; yoshabihhesidi amisiti nachewi. : yehananiyami lijochi felat'iyana yeshaya neberu. yerefaa lijochi; yeanirani lijochi; yeabidiyu lijochi; yesekeniya lijochi. : yesekeniya liji shemaya nebere. yeshemayami lijochi hat'usi; yigiali; bariyah; ne'ariya; shafat'i sidsiti neberu. : yene'ariyami lijochi eliyonay; hizik'iyasi; 'azirik'ami sositi neberu. : yeeliyo'enayimi lijochi hodayiwa; eliyasebi; feliya; 'ak'ubi; yohanani; delaya; 'anani sebatu neberu.

4

yeyihuda lijochi faresi; esiromi; kerimi; hori; sobali nachewi. : yesobalimi liji raya ietini welede: ietimi ahhumayinina lahadini welede. inezihni yets'ori'awiyani wegenochi nachewi. : inezihimi yeet'ami abati lijochi nachewi: iyiziraeli; yishima; yidibashi; ihitachewimi hats'ilelifoni. : yegedorimi abati fanueli; yehhushami abati ets'iri: inezihni yebete lihemu abati yeefirata yebekwiru yehori lijochi nachewi. : letek'uhemi abati leashihhuri helana ne'ira yetebalu huleti misitochi neberuti. : ne'irami ahhuzamini; oferini; teminini; ahashitarini weledechileti. inezihni yene'ira lijochi nachewi. : yehelami lijochi dereti; yits'ihari; etinani nachewi. : Kots'i 'anubini; ts'obebani; yeharuminimi liji yeharihelihihi wegenochi welede. : yabets'imi kewenidimochu yilik'i yetekebere nebere: inatumi. bet'ari welijewalehuna bila simuni. yabets'i bila t'erachiwi. : yabets'imi. ibakihni; mebarekimi barikenyi; agerenimi asifawi: iijihimi keine gari tihuni: inidayasazineniyimi kekifati t'ebik'enyi bilo yeisiraelini amilaki t'era: igiziabiherimi yelemewini set'ewi. : yeshuhami wenidimi kilubi yeeshitonini abati mihhirini welede. : eshitonimi betira fanina fasehani ye'irinahashinimi abati tehhinani welede: inezihni yereka sewochi nachewi. : yek'enezimi lijochi gotoniyalina seraya neberu. yegotoniyalimi liji hatati nebere. : me'onotayi 'ofirani welede. serayami yegeharashimini abati iyoabini welede: inerisumi t'erabiwochi neberu. : yeyofonimi liji yekalebi lijochi 'iru; ela; ne'ami neberu. : yeelami liji k'enezi nebere. yeyihalelieli lijochi zifi; zifa; tiriya; asarieli neberu. : ye'izirami lijochi yeteri; meredi; 'eferi; yaloni neberu: yeterimi mariyamini; shemayini; yeeshitimi'ani abati yishibani welede. : ayihudawitumi misitu yegedorini abati yeredini; yesokonimi abati heberini; yezanowanimi abati

yik'utielini weledechi. inezihimi meredi yagebati
 yeferi'oni liji yebitiya lijochi nachewi. : yehodiya
 misiti yenehami ihiti lijochi yegerimiwi yek'ila
 abatina ma'ikatawiwi eshitimo'a neberu. : yeshi-
 monimi lijochi aminoni; rina; benihanani; tiloni
 neberu. yeyishi'imi lijochi zohetina binizoheti
 neberu. : yeyihudami liji yeselomi lijochi yeleka
 abati 'eri; yemerisa abati le'ada; keashibe'a beti
 yemihonu t'iru befita yemiseru wegenochi; : yok'imi;
 yekozeba sewochi; iyoasi; mo'abini yegeza sarafi;
 yashubilehemi neberu. : yihi zina kek'edimo
 jemiro nebere. inezihimi benet'a'imina begadera
 yemik'emet'u shekila seratenyochi neberu. beziya
 benigusu zenidi sile sirawi yik'emet'u neberi. :
 yesimi'onimi lijochi: nemueli; yamini; yarini; zara;
 sauli: : liju selomi; liju mebisami; liju masima'i. :
 yemasima'imi lijochi: liju hamueli; liju zekuri; liju
 semei. : lesemeimi asira sidisiti wenidochina sidisiti
 setochi lijochi neberuti: lewenidimochu gini bizu
 lijochi alineberuachewimi; wegenachewimi hulu
 inide yihuda lijochi alitebazumi. : beberisabehimi;
 bemolada; : behats'erishu'ali; bebilih; be'ts'emi;
 : betoladi; bebetueli; beherima; bet's'ik'ilagi; :
 bebetimarikaboti; behats'erisusimi; bebetibiri;
 beshe'arayimi yik'emet'u neberi. isike dawitimi
 menigisiti diresi ketemochachewi inezihimi neberu. :
 meniderochachewimi et'ami; 'ayini; remoni; tokeni;
 'ashani; amisitu ketemochi: : isike bealimi diresi
 beinezihimi ketemochi zuriya yeneberu menide-
 rochachewi hulu neberu. mek'emech'achewina
 yetiwilidachewi mezigebochi inezihimi nachewi. :
 mishobabi; yemileki; yeamesiyasi liji iyosiya; :
 iyoeli; yeyoshihiya liji; yeseraya liji ye'asieli liji iyu;
 : eliyoenayi; ya'ik'oba; yeshohaya; 'asaya; 'adi'eli;
 yusimieli; benayasi; : yeshifi liji ziza; yealoni liji
 yeyidaya liji yeshimiri liji yeshemaya liji: : inezihimi
 besimachewi yetet'eru bewegenochachewi layi
 alek'ochi neberu: yeabatochachewimi betochi
 bezitewi neberi. : lemenigochachewi mesemiriya
 yishu zenidi wede gedori megibiya isike shelek'owi
 misirak'i diresi hedu. : yelemelechimi ijigimi
 yamarechi mesemiriya agenyu: midirutimi sefina
 ts'et'itenya selami yalatimi neberechi: bek'edimomi
 gize beziya tek'emit'ewi yeneberu kekami we-
 geniyu neberu. : inezihimi besimachewi yetet's'afu
 beyihuda ngusi behizik'iyasi zemeni me'itewi
 dinikwanochachewinina beziya yetegenyutini
 mi'unawiyani metu; isike zaremi diresi fets'imewi
 at'efuachewi: beziyami lemenigochachewi
 mesemiriya neberena besifirachewi tek'emet'u.
 : yesimi'onimi lijochi amisiti meto sewochi wede
 seyiri terara hedu: alek'ochachewimi yeyishi'i
 lijochi; felat'iyia; ne'ariya; refaya; 'uzieli neberu. :
 yamelet'utinimi yeamalek'awiyani k'ireta metu;
 beziyami isike zare diresi tek'emit'ewali.

5

yeisraelimi bekwiri yerobeli lijochi inezihimi nachewi.
 irisu yebkwiri liji nebere: negeri gini yeabatuni
 minit'afi silarekese bikwirinawi leisirali liji leyosefi
 lijochi teset'e: tiwilidu gini kebikwirina gari
 alitek'ot'ere. : yihudami bewenidimochu mekakeli

bereta; alek'ami keirisu hone: bikwirinawi gini
 leyosefi nebere. : yeisraeli bekwiri yerobeli lijochi:
 henohi; feluso; asironi; kerimi neberu. : yeiyoeli
 lijochi: liju shemaya; : liju gogi; liju semei; liju mika;
 : liju raya; liju bieli; yeasori ngusi teligelitelifel-
 lisori yemarekewi liju biera: irisu yerobeli negedi
 alek'a nebere. : wenidimochu beyewegenachewi
 yetiwilidochachewi mezigebi betek'ot'ere gize:
 anidenyaw iyoeli; : zekariyasi; isike nabawina isike
 bealimewoni diresi bearo'eri yetek'emet'ewi yeiyoeli
 liji yeshima'i liji ye'ozazi liji bela: : begele'adi midiri
 inisochachewi bezitewi neberina bemisirak'i
 bekuli keefirat'isi wenizi jemiro isike midire bedawi
 megibiya diresi tek'emet'e. : besaolimi zemeni
 keagarawiyani gari tewagu; : inerisumi bejjachewi
 temetewi wedek'u. begele'adi misirak'i bekuli
 balewi ageri hulu bedinikwanochachewi tek'emet'u.
 : yegadimi lijochi bebasani midiri isike selika
 diresi beafazachachewi tek'emet'u. : anidenyaw
 iyoeli; huletenyaw safami; yanayi; safat'i bebesani
 tek'emet'u. : yeabatochachewimi betochi wenidi-
 mochi mikaeli; mesulami; saba; yorayi; yakan; zue;
 obedi sebat neberu. : inezihimi yebuzi liji yeyedayi
 liji yeiyesayi liji yemikaeli liji yegele'adi liji yeyidayi
 liji ye'uri liji yeabikaili lijochi neberu. : yeaba-
 tochachewimi betochi alek'a yeguni liji yeabidieli
 liji wenidimi nebere. : begele'adimi midiri bebasani
 bemeniderochumi besaronimi mesemiriyawochi
 hulu isike darichachewi diresi tek'emit'ewi neberi.
 : inezihimi hulu betiwilidochachewi beyihuda ngusi
 beyoatami zemenina beisiraeli ngusi beyioribi'ami
 zemeni tek'ot'eru. : yerobelina yegadi lijochi
 yeminasemi negedi ikwileta; ts'inu'ani; gashana
 seyifi yemiyyu; k'esitenyochimi; selifi yemiyyawik'u
 selifenyochimi; ariba arati shihi sebat meto sidisa
 neberu. : keagarawiyani keit'uri kenafesina
 kenadabi gari tewagu. : bemiwagubetimi gize wede
 igiziabiheri k'ohewalina; beirisumi taminewalina
 telemenachewi: belayachewimi redati honachewi;
 agarawiyani keinerisu gari yeneberutimi hulu
 bejjachewi teset'u. : kekebitochachewimi amisa
 shihi gimelochi; huleti meto amisa shihimi begochi;
 huleti shihimi ahiyochi; kesewochimi meto shihi
 mareku. : selifu keigiziabiheri zenidi neberena
 bizu sewochi tegedilewi wedek'u: isike mirikomi
 zemeni diresi besifirachewi tek'emet'u. : yeminase
 yenegedi ikwileta lijochi bemidiritu tek'emet'u.
 kebasanimi jemiro isike bealiarimoni'emina isike
 saneri isike arimoni'emi terara diresi bezu. : yeaba-
 tochachewimi betochi alek'ochi inezihimi neberu:
 'eferi; yishi'i; elieli; 'aziriel; erimiya; hodayiwa;
 iyedieli: inerisu ts'inu'ani hayalani yetawek'u
 sewochi yeabatochachewimi betochi alek'ochi
 neberu. : yeabatochachewinimi amilaki bedelu;
 igiziabiherimi kefitachewi bat'efachewi bemiduru
 ahizabi amalikiti amenezeru. : yeisraelimi amilaki
 yeasorini ngusi yefohani menifesi; yeasorinimi
 ngusi yeteligelitelifelisorini menifesi asinesa:
 yerobelina yegadini lijochi yeminaseni negedi
 ikwileta afelese; isike zaremi wedalubeti wede
 alahena wede obori; wede harana wede gozani
 wenizi amet'achewi.

yelewi lijochi: gedisoni; k'e'ati; merari. : yek'e'atimi lijochi: iniberemi; yisi'ari; kebironi; 'uzieli. : yeiniberemimi lijochi: aroni; muse; mariyami. yearoni lijochi: nadabi; abiyodi; ali'azari; itamiri. : ali'azari finihisini welede: finihasi abisuni welede: : abisumi buk'ini welede: buk'imi ozini welede: : ozimi zeraiyani welede: zeraiyami merayotini welede: : merayoti amariyani welede: : amariyami akit'obini welede: akit'obimi sadok'ini welede: sadok'imi akimaasini welede: : akimaasimi 'azariyasini welede: : 'azariyasimi yohananini welede: yohananimi 'azariyasini welede: irisumi selomoni beiyerusalemi beserawi beti kahini nebere: 'azariyasimi amariyani welede: amariyami akit'obini welede: : akit'obimi sadok'ini welede: sadok'imi selomini welede: : selomimi kelik'iyasini welede: kelik'iyasimi 'azariyasini welede: : 'azariyasimi serayani welede: serayami iyosedek'ini welede: : igiziabiherimi iyuhadanina iyerusalemini benabukedenets'ori iji basimareke gize iyosedek'i temariko hede. : yelewi lijochi: gedisoni; k'e'ati; merari. : yegedisonimi lijochi simi yihi newi: lobeni semei. : yek'e'atimi lijochi: iniberemi; yisi'ari; kebironi; 'uzieli neberu. : yemerari lijochi: moholimi; musi. yelewawiyani wegenochi beyeabatochachewi betochi inezihii nachewi. : kegedisoni: liju lobeni; liju ieti; liju zamati; : liju yoaki; liju ado; liju zara; liju yatrari. : yek'e'ati lijochi: liju aminadabi; : liju k'ore; liju aseri; liju hilik'ana; : liju abisafi; liju aseri; liju iiti; liju urueli; liju 'oziya; liju sawili. : yehilik'anami lijochi: amasi; akimoti. : yehilik'anami lijochi: liju sufi; : liju nahati; liju eliyabi; liju yiromami; liju hilik'ana. : yesamuelimi lijochi: bekwiru iyoeli; huletenyawimi abiya. : yemerari lijochi: moholi; liju lobeni; liju semei; : liju 'oza; liju sami'a; liju hagiya; liju 'asaya. : dawitimi tabotu 'arifo ketek'emet'e behwala beigiziabiheri beti yak'omachewi yemezemerani alek'ochi inezihii nachewi. : selomonimi yeigiziabiherini beti beiyerusalemi isikisera diresi bemeenanya dinikwani maderiya fiti iyazemu yagelegilu neberi: beyeterachewimi yagelegilu neberi. : ageligayochuna lijochu inezihii nachewi: kek'e'ati lijochi zemariwi emani nebere: irisumi yeiyoeli liji; : yesamueli liji; yehilik'ana liji; yeyirohami liji; yeelieli liji; yetowa liji; : yesufi liji; yehilik'ana liji; yemehati liji; : yeamas liji; yehilik'ana liji; yeiyoeli liji; ye'azariyasi liji; yesofoniyasi liji; : yetahati liji; yeaseri liji; : yeabiyasafi liji; yek'ore liji; yeyisi'ari liji; yek'e'ati liji; yelewi liji; yeisraeli liji newi. : bek'enayumi yek'ome wenidimu asafi nebere: asafimi yeberakiya liji; : yesami'a liji; yemikaeli liji; yeb'easeya liji; : yemelikiya liji; yeetini liji; yezara liji; : ye'adaya liji; yeetani liji; yezamati liji; : yesemei liji; yeieti liji; yegedisoni liji; yelewi liji newi. : begirachewimi bekuli wenidimochachewi yemerari lijochi neberu: etani yek'isa liji; yeabidi liji; : yemaloki liji; yehashebiya liji; yeamesiyasi liji; : yekelik'iyasi liji; yeamas liji; : yebani liji; yesemeru liji; yemoholi liji; yemusi liji; yemerari liji; yelewi liji. : wenidimochachewimi lewawiyani leigiziabiheri beti maderiya ageligiloti hulu tset'u. : aronina lijochu gini yeigiziabiheri bariya

muse inidazezewi hulu lek'idisite k'idusani sira hulu sile israelimi yasiteseriya zenidi lemik'at'elewi mesiwa'iti bemihonewi mesewiya layi yisewu neberi; be'it'anumi mesewiya layi yat'inu neberi. : yearonimi lijochi inezihii nachewi: liju ali'azari; : liju finihasi; liju abisu; liju buk'i; : liju ozi; liju zeraiya; liju merayoti; : liju amariya; liju akit'obi; liju sadok'i; liju akimaasi. : maderiyawochachewimi beyeseferachewi beyedarichachewi inezihii nachewi: learoni lijochi lek'e'ati wegenochi anidenyawini 'it'a nebere. : leinerisu beyihuda ageri yalechiwini kebironini; beirisiwami zuriya yeneberewini mesemiriya set'u. : yeketemayituni irisha gini meniderochiwanimi leyofoni liji kalelebi set'u. : learonimi lijochi yememats'enyawini ketemochi; kebironini; libinanina mesemiriyawani; degimo yetirini; : eshitimo'anina mesemiriyawani; holoninina mesemiriyawani; daberinina mesemiriyawani; : 'asaninina mesemiriyawani; betisamisina mesemiriyawani; : kebiniyamimi negedi gebanina mesemiriyawani; galematinina mesemiriyawani; : anatotinina mesemiriyawani set'u. ketemochatewi hulu beyewegenachewi asira sositi neberu. : lek'erutimi lek'e'ati lijochi kenegedu wegeni keminate negedi ikwileta asiri ketemochi be'it'a tset'u. : legedisonimi lijochi beyewegenachewi keyisakori negedi; keaserimi negedi; kenifitalemimi negedi; bebasanimi kalewi keminase negedi; asira sositi ketemochi tset'u. : lemerari lijochi beyewegenachewi kerobeli negedi; kegadimi negedi; kezabilonimi negedi; asira huleti ketemochi be'it'a tset'u. : yeisraelimi lijochi lelewawiyani ketemochini kemesemiriyawochachewi gari set'u. : keyihudami lijochi negedi; kesimi'onimi lijochi negedi; kebiniyamimi lijochi negedi; inezihini besimachewi yetet'erutini ketemochi be'it'a set'u. : kek'e'atimi lijochi wegenochi leanidanidochu keefiremi negedi ketemochi dirisha neberachewi. : beterarawimi beefiremi ageri yalutini yememats'enyawini ketemochi sekeminina mesemiriyawani; degimomi gezirinina mesemiriyawani; yok'imi'aminina mesemiriyawani; : betihoroninina mesemiriyawani; : eloninina mesemiriyawani; gatirimoninina mesemiriyawani set'uachewi. : keminasemi negedi ikwileta 'anerina mesemiriyawani; bili'aminina mesemiriyawani kek'e'ati lijochi wegeni lek'eruti set'u. : legedisoni lijochi keminase negedi ikwileta wegeni bebasani yalechiwi golanina mesemiriyawa; asitarotina mesemiriyawa: : keyisakorimi negedi k'adesina mesemiriyawa; dabiratina mesemiriyawa; : ramotina mesemiriyawa; 'anemina mesemiriyawa: : keaserimi negedi me'asalina mesemiriyawa; 'abidonina mesemiriyawa; : hhuk'ok'ina mesemiriyawa; reabina mesemiriyawa: : kenifitalemimi negedi begelila yalechiwi k'adesina mesemiriyawa; hamonina mesemiriyawa; k'iriyatayimina mesemiriyawa tset'u. : kelewawiyani lek'eruti lemerari lijochi kezabiloni negedi remonina mesemiriyawa; taborina mesemiriyawa: : kerobelimi negedi beiyariko anits'ari beyoridanosi mado bemisirak'i bekuli bemidire beda yalechiwi bosorina mesemiriyawa; : yasana mesemiriyawa; k'idemotina mesemiriyawa; mefi'atina mesemiriyawa: : kegadimi negedi

begele'adi yalechiwi rematina mesemiriyawa;
mehanayimina mesemiriyawa; : hasebonina
mesemiriyawa; iyazerina mesemiriyawa taset'u.

7

yeysisakorimi lijochi; tola; fuwa; yasubi shimironi;
arati nachewi. : yetolami lijochi; ozi; rafaya; yiriel; yehimayi; yibisami; shimueli; yeabatchewi yetola beti alek'ochi; betiwilidachewi ts'inu'ani hayalani sewochi neberu: bedawiti zemeni k'wit'irachewi haya huleti shihi sidisiti meto nebere. : yeozimi lijochi yizirehiya: yeyizirehiyami lijochi mikaeli; abidiyu; iyoeli; yishiya amisiti nachewi: hulumi alek'ochi neberu. : keinerisumi gari beyetiwilidachewi beyeabatochachewi betochi leselifi yetezegaju yeserawiti ch'ifirochi neberu: bizumi setochina lijochi neberuachewina selasa sidisiti shihi neberu. : wenidimochachewimi beyisakori wegenochi hulu ts'inu'ani hayalani sewochi betiwilidachewi hulu yetek'ot'eru semaniya sebati shihi neberu. : yebiniyami lijochi bela; bekeri; yidieli sositi neberu. : yebelami lijochi; eseboni; ozi; 'uzieli; iyarimuti; 'iri; amisiti neberu: yeabatochachewi betochi alek'ochi; ts'inu'ani hayalani sewochi neberu: betiwilidi yetek'ot'eru haya huleti shihi selasa arati neberu. : yebekerimi lijochi: zimira; iyoasi; ali'azari; eliy'o'enayi; 'omiri; iyarimuti; abiya; 'anatoti; 'alemeti: inezihili hulu yebekeri lijochi neberu. : beyetiwilidachewi mezigebe yetek'ot'eru; yeabatochachewi betochi alek'ochi; ts'inu'ani hayalani sewochi haya shihi huleti meto neberu. : yeyidielimi liji bilihani nebere: yebilhanimi lijochi ye'usi; biniyami; ehudi; kini'ana; zetani; terisesi; akisaari neberu. : inezihili hulu yeyidielili lijochi neberu: beyeabatochachewi betochi alek'ochi; ch'ifira iyeohonu wede selifi yemiwet'u ts'inu'ani hayalani sewochi asira sebati shihi huleti meto neberu. : degimomi safini; hhufimi ye'iri lijochi; hhushimi yeaheiri lijochimi neberu. : yenifitalemili lijochi; yahits'ieli; guni; yet's'iri; shilemi; yebala lijochi neberu. : yeminase lijochi soriyayitu k'ubatu yeweledchileti isirielina yegele'adi abati makiri nachewi. : makirimi kehhufimina kesafini wegeni misiti ageba: yehitiwami simi me'aka nebere: yehuletenyawimi simi selep'adi nebere: leselep'e'adimi setochi lijochi neberuti. : yemakirimi misiti me'aka liji weledechi; simunimi faresi bila t'erachiwi: yewenidimumi simi surosi nebere: lijochumi ulami; rak'em'i neberu. : yeulamimi liji badani nebere: inezihili yeminase liji yemakiri liji yegele'adi lijochi neberu. : ihitu meleketi isudini; ab'ezirini; mehilani weledechi. : yeshemidami lijochi ahhiyani; sekemi; lik'ihhi; an'ami neberu. : yeefiremi lijochi: shutula; liju baredi; liju tahati; liju eli'ada; liju tahati; liju zabadi; liju shitula; : yea-gerumi tewelajochi yegeti sewochi kebitoachachewini liewesidu weridewi neberina yegeludachewi lijochu edirina eli'adi neberu. : abatachewimi efiremi bizu k'eni alek'ese; wenidimochumi liyats'inanuti met'u. : wede misitumi geba; aregezechimi; wenidi lijimi weledechi: bebetumi mekera honoalina simu beri'a bilo t'erawi. : seti lijumi tachinyawinina layinyawini betihoroninina uzenisherani yeserachi sira

neberechi. : wenidochi lijochumi fafe; resefi; liju tela; : liju tahani; liju leadani; liju 'amihudi; liju elisama; : liju newe; liju iyasu. : gizatachewina maderiyachewi betelina meniderochiwa; bemisirak'imi bekuli ne'arani; bem'irabimi bekuli gezirina meniderochiwa; degimo sekemina meniderochiwa isike gazana isike meniderochiwa diresi; : beminasemi lijochi daricha betisanina meniderochiwa; ta'inakina meniderochiwa; megidona meniderochiwa; do-rina meniderochiwa neberu: beinezihili yeisiraeli liji yeyosefi lijochi tek'em'et'u. : yeaseri lijochi yimina; yesuwa; yesuwi; beri'a; ihitachewimi serahi. : yeberi'ami lijochi: heberi; yebirizawiti abati yeneberewi melikieli. : heberimi yafilet'ini; sameniri; kotamini; ihitachewinimi solani welede. : yeyafilet'imi lijochi faseki; bimihali; 'asiti neberu: inezihili yeyafilet'i lijochi neberu. : yesamerimi lijochi aki; rooga; yihhuba; arami neberu. : yewenidimumi yeelami lijochi ts'ofa; yimina; selesi; 'amali neberu. : yet's'ofami lijochi suwa; harinefiri; : sogali; beri; yimira; bet's'eri; hodi; sama; selisa; yitirani; biera neberu. : yeyeteri lijochi yoroni; fisp'a; ara neberu. : ye'ula lijochi era; hanieli; rits'iya neberu. : inezihili hulu yeaseri lijochi; yeabatochachewi betochi alek'ochi; yetemeret'u ts'inu'ani hayalani sewochi; yemekwaninitu alek'ochi neberu. betiwilidachewimi beselifi lemewagati yetek'ot'eru haya sidisiti shihi sewochi neberu.

8

biniyamimi bekwiruni belani; huletenyawinimi asi-belini; : sositenyawinimi aharani; aratenyawinimi nohani; amisitenyawinimi rafani welede. : lebelami lijochi neberuti: adari; : gera; abihudi; abisu; na'imani; ahowa; gera; sefufami; hhu-rami. : : inezihimi yeehudi lijochi nachewi: inezihili begeba yemik'em'et'u yeabatochachewi betochi alek'ochi nachewi: : wede menahatimi temareku: na'imani; akiya; gera; inerisumi temareku. 'ozanina ahhihhudini welede. : sheharayimimi misitochumi hhushiminina be'irani kesedede behwala bemo'abi meda lijochi welede. : kemisitu kehodeshi yobabini; : dibiyani; maseni; malikamini; yu't's'ini; shakiyani; mirimani welede. inezihimi lijochi yeabatochi betochi alek'ochi neberu. : kehhushimimi abit'ubinina elifi'alini welede. : yeelifi'alimi lijochi: 'eberi; mishami; ononina lodini meniderochachewinimi yesera shamidi: : beri'a; shima'i yegetini sewochi yasadedu yeeloni sewochi yeabatochachewi betochi alek'ochi neberu: : ahhiyo; shashak'i; yiremiti; :16 : zibadiya; 'aradi; 'ediri; mikaeli; yiship'a; yoha; yeberi'a lijochi: : zibadiya; mesulami; : hizik'i; heberi; yishimirayi; yiziliya; yobabi; yeelifi'ali lijochi: : yak'im'i; zikiri; zebidi; :21 : eli'enayi; ts'ilitayi; elieli; 'adaya; biraya; shimirati; yesemei lijochi: : yiship'ani; : 'eberi; elieli; 'abidoni; zikiri; :25 : hanani; hananiya; elami; 'anitotiya; yifideya; fanueli; yesosek'i lijochi: : shemishirayi; : shehariya; gotoliya; yareshiya; eliyasi; zikiri; yeyirohami lijochi. : inezihili betiwilidochachewi alek'ochi neberu: yeabatochachewi betochi alek'ochi neberu: inezihili beiyerusalemi tek'em'et'u. : yemisitu simi me'aka

yeneberewi yegeba'oni abati yi'eli; : yebekwiri liju 'abidoni; : duri; k'isi; beali; nadabi; gedori; ah-hiyo; zakuri begeba'oni tek'emet'u. : mik'iloti sami-ani welede: inerisu degimo kewenidimochachewi gari beiyerusalemi bewenidimochachewi fiti leftiti tek'emet'u. : neri k'isini welede: k'isimi saolini welede: saolimi yonatanini; milikisani; aminadabini; asibaalini welede. : yeyonatanimi liji meribeali nebere: meribealimi mikani welede. : yemikami li-jochi pitoni; meleki; tare'a; akazi neberu. : akazi-mi yiho'adani welede: yiho'adami 'alemetini; 'azimo-tini; zemirini welede: zemirimi mots'ani welede. : mots'ami bini'ani welede: lijumi refaya nebere; liju eli'asa; liju eseli: : leeselimi sidisiti lijochi neberuti: simachewimi yihi nebere: 'azirik'ami; bokiru; isi-maeli; shi'ariya; abidiyu; hanani: inezihili hulu yeeseli lijochi neberu. : yewenidimumi yeaseli lijochi: bekwiru ulami; huletanyawimi iyasi; sositenyaw-imi elifalati. : yeulami lijochi ts'inu'ani hayalan-ina k'sitenyochi neberu: leinerisumi meto amisa yemiyahilu bizu lijochina yeliji lijochi neberuachewi: inezihili hulu yebiniyami lijochi neberu.

9

israelimi hulu beyetiwilidachewi tek'ot'eru: in-ehomi; beisraeli negesitati mets'ihafi tets'ifewali. yihudami sile hat'iatachewi welede babiloni temareku. : beawirajawochachewina bektemochachewi mejemeriya yetek'emet'u isiraelina kahinati lewawiyani natanimimi neberu. : keyihuda lijochina kebiniyami lijochi keffiremina keminase lijochi beiyerusalemi tek'emet'u. : keyihuda liji kefaresi lijochi yebani liji yeamiri liji yets'omiri liji ye'amihudi liji 'utayi degimo tek'emet'e. : keselon-awiyani bekwiru 'asayana lijochu. : kezarami lijochi yi'uelina wenidimochachewi; sidisiti meto zet'ena. : kebiniyamimi lijochi yehasinua liji yeho-dayiwa liji yemesulami liji selu: : yeyirohami liji bineya: yemikiri liji yeozi liji elam: yeyibiniya liji yeragueli liji yesefat'iyasi liji mesulami: : beyeti-wilidachewimi wenidimochachewi zet'enyi meto hamisa sidisiti neberu: inezihili sewochi hulu yeaba-tochachewi betochi alek'ochi neberu. : kekahinatumi yodahe; yooribi; yakini: : yeigiziabiherimi beti alek'a yeakit'obi liji yemerayoti liji yesadok'i liji mesulami liji yekelik'iyasi liji 'azariyasi: : yemelikiya liji yep'asikori liji yeyirohami liji 'adaya: yeimeri liji yemishilamiti liji yemesulami liji yeyehizara liji ye'adieli liji me'isayi: : yeabatochachewimi betochi alek'ochi wenidimochachewi shihi sebatu meto sidisa neberu: leigiziabiheri beti mageligeli sira ijigi bilihatenyochi sewochi neberu. : kelewawiyani yemerari lijochi yeasabiya liji ye'azirik'ami liji yea-subi liji shemaya: : bek'ibek'ari; eresi; galali; yeasafi liji yezikiri liji yemika liji metaniya: : yeedotami liji yegalali liji yesemus liji abidiya: benet'ofawiyani meniderochi yetek'emet'ewi yehilik'ana liji yeasa liji berakiya. : berenyochimi selomi; 'ak'ubi; t'elimoni; ahhimani; wenidimochachewimi neberu: selomimi alek'a nebere. : isike zaremi diresi benigusi beri bemisirak'i bekuli neberu: lelewi lijochi seferi berenyochi neberu. : yek'oremi liji yeabiyasafi

liji yek'ore liji selomi keabatumi beti yeneberu wenidimochu k'oreyawiyanu bemageligeli sira layi neberu; yedinikwanunimi medireki yi'tebik'u neberi. abatochachewimi yeigiziabiherini seferi megibiya t'ebik'ewi neberi. : asik'edimomi yeali'azari liji finihasi alek'achewi nebere: igiziabiherimi keirisu gari nebere. : yemesulami liji zekariyasi yemegenanyawi dinikwani deji berenya nebere. : yemedireku berenyochi yihonu zenidi yetemeret'u inezihili hulu huleti meto asira huleti neberu. dawitina nebiyu samueli besirachewi yak'omuachewi inezihili bemeniderochachewi beyetiwilidachewi tek'ot'eru. : inerisuna lijochachewimi beigiziabiheri beti be-dinikwanu dejochi layi zebenyochi neberu. : bearatu ma'izenochi; bemisirak'i; bem'irabi; besemeni; be-debubi; berenyochi neberu. : wenidimochachewimi bemeniderochachewi honewi; beyesebatimi k'eni keinerisu gari lihonu kegize welede gize yigebu neberi. : kelewawiyani yeneberu aratu yebenyochi alek'ochi zewetiri besirachewi yik'emet'u neberi: beigiziabiherimi beti balu gwadawochina bete mezagibiti layi neberu. : yeigiziabiherinimi beti yemit'ebik'u; t'iwati t'iwatimi dejojochu yemikefitu inerisu neberuna beziya yadiru neberi. : ik'awimi bek'wit'iri yigebana yiwet'a neberina keinezihili anidanidu bemageligeyawi ik'a layi shumochi neberu. : keinerisumi anidanidochu bemek'idesu ik'a hulu bemelikamumi duk'eti; beweyini t'eju; bezeyitumi; be'it'anumi; beshituwimi layi shumochi neberu. : kekahinatumi lijochi anidanidochu yeshi-tuwini k'ibati yat'afit'u neberi. : yek'oreyawiimi yeselomi bekwiri lewawiyi matitiya bemit'adi bemigagerewi negeri layi shumi nebere. : beye-senibetumi yazegaju zenidi kewenidimochachewi kek'e'atawiyani anidanidu begets'u hibisiti layi shumochi neberu. : kelewawiyani wegeni yeaba-tochachewi betochi alek'ochi yeneberu mezemirani inezihili nachewi: sirachewimi lelitiina k'eni neberena yalelela sira beyegwadachewi yik'emet'u neberi. : inezihili kelewawiyani yeabatochachewi betochi alek'ochi beyetiwilidachewi alek'ochi neberu. inez-ihimi beiyerusalemi yik'emet'u neberi. : yemisitu simi me'aka yeneberewi yegeba'oni abati yi'eli; : yebekwiri lijumi 'abidoni; : duri; k'isi; beali; neri; nadabi; gedori; ahhiyo; zakuri; mik'iloti; begebaoni yik'emet'u neberi. : mik'ilotimi samiani welede: inerisu degimo kewenidimochachewi gari beiyerusalemi bewenidimochachewi fiti leftiti yik'emet'u neberi. : nerimi k'isini welede: k'isimi saolini welede: saolimi yonatanini; milikisani; aminadabini; asibealini welede. : yeyonatanimi liji meribeali nebere: meribealimi mikani welede. : yemikami lijochi pitoni; meleki; tare'a; akazi neberu. : akazimi ye'irani welede: ye'irami 'alemetini; 'azimotini; zemirini welede: zemirimi mots'ani welede. : mots'ami bini'ani welede: lijumi refaya nebere; liju eli'asa; liju eseli: : leeselimi sidisiti lijochi neberuti: simachewimi yihi nebere: 'azirik'ami; bokiru; isimaeli; she'ariya; abidiyu; hanani: inezihili yeeseli lijochi neberu.

filisit'iemawiyanimi keisiraeli gari tewagu: yeisiraelimi sewochi kefilisit'iemawiyani fiti sheshu; tewegitewimi begiliboa terara layi wedek'u. : filisit'iemawiyanimi saolinina lijochumi beigiri beigirachewi teketilewi abareruachewi: filisit'iemawiyanimi yesaolini lijochi yonataninina aminadabini melikisanimi gedelu. : selifimi besaoli layi t'enekere; k'esitenyochimi agenyuti: kek'esitenyochimi yetenesa tech'enek'e. : saolimi gasha jagirewini. inezihimi k'olafani met'itewi inidazibetubinyi seyifihini mezizehi wiganyi alewi. gasha jagirewi gini ijigi ferito neberina inibi ale. saolimi seyifuni wesido belayu wedek'e. : gasha jagirewimi saoli inide mote baye gize irisu degimo beseyifu layi wedik'o mote. : saolina sositu lijochu yebetumi sewochi hulu beanidi layi motu. : beshelek'owimi yeneberuti yeisiraeli sewochi hulu inide sheshu; saolina lijochumi inide motu bayu gize ketemochachewini lek'ik'ewi sheshu: filisit'iemawiyanimi met'itewi wedet'ubachewi. : benegawimi filisit'iemawiyani yemotutini lemegifefi bemet'u gize saolinina lijochuni begiliboa terara layi wedik'ewi agenyuachewi. : gefefutimi; rasunina mesariyawanimi anisitewi let'aotochachewina lehizibu yemisirachi yiwesidu zenidi wede filisit'iemawiyani ageri zuriya sededu. : mesariyawanimi beamilakochachewi beti wisit'i anoru: rasunimi badagoni beti wisit'i chenekeruti. : yeiyabisi gele'adimi sewochi hulu filisit'iemawiyani besaoli layi yaderegutini hulu besemu gize; : ts'inuani sewochi hulu tenesitewi yesaolini resa yelijochunimi resa wesedu; wede iyabisimi amet'uachewi: beiyabisimi kalewi ketilik'u zafi betachi at'initochachewini k'oberu; sebatu k'enimi ts'omu. : inidihu saoli begiziabiheri layi siladeregewi hat'iat; yeigiziabiherinimi k'ali silalit'ebek'e mote. degimomi menafisiti t'eri: sile t'eyek'e igiziabiherinimi silalit'eyek'e; silezihi gedelewi; menigisitunimi wede iseyi liji wede dawiti asalefewi.

11

isiraelimu hulu bekebironi wede dawiti tesebisibewi. ineho; inya yeat'initihini filach'i yesigahi k'wirach'i neni: : asik'edimo saoli ngusi hono sale isiraellini yemitawet'ana yemitageba anite neberihini: amilakihi igiziabiherimi. hizibeni isiraellini anite tit'ebik'alehi: behizibemi beisiraeli layi alek'a tihonalehi 5bilohi neberi aluti. : yeisiraelimi shimagilewochi hulu wede ngusu wede kebironi met'u: dawitimi bekebironi begiziabiheri fiti k'ali kidani keinerisu gari aderege: besamuelimi iji inide tenagerewi inide igiziabiheri k'ali beisiraeli layi ngusi yihoni zenidi dawitini k'ebuti. : dawitimi isiraelimu hulu iyabusi wedemitibali wede iyerusalemi hedu: beagerumi yetek'emet'u iyabusawiyani beziya neberu. : beiyabusimi yetek'emet'u dawitini. wedezihini atigebami aluti: dawiti gini amibayituni ts'iyonini yaze: iriswami yedawiti ketema nati. : dawitimi. iyabusawiyanimi asik'edimo yemimeta sewi alek'ana mekonini yihonali ale. yets'iruyami liji

iyaoabi asik'edimo wet'a; alek'ami hone. : dawitimi beamibayitu wisit'i tek'emet'e: silezihimu yedawiti ketema bilewi t'eruati. : kemilomi jemiro bezuriyawu ketema sera: iyoabimi yek'erewini ketema abeje. : dawitimi yeserawiti geta igiziabiheri keirisu gari neberina iyebereta hede. : ledawitimi yeneberuti yehayalani alek'ochi inezihimi nachewi: sile isiraeli inide tenagerewi yeigiziabiheri k'ali yanegisuti zenidi keisiraeli hulu gari bemenigisitu layi ats'enuti. : yedawitimi hayalani k'wit'iri yihi nebere: yesela-sawi alek'a yeakimonaawiwi liji yashobiami nebere: irisu t'oruni anisito sositi meto sewi beanidi gize gedele. : keirisumi behwala besositu hayalani mekakeli yenebere yehahohiwi yedudi liji al'azari neberi. : irisu kedawiti gari befesidemimi nebere; beziyami gebisi bemolabeti irisha wisit'i filisit'iemawiyani leselifi tesebisibewi neberi: hizibumi kefilisit'iemawiyani fiti sheshu. : beirishawimi mekakeli k'omewi t'ebek'uti; filisit'iemawiyanimi gedelu: igiziabiherimi betalak'i madani adanachewi. : keselasawimi alek'ochi sositu weridewi dawiti wedalebeti wede 'aletu wede 'adolami washa met'u: yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira berafayimi shelek'o sefiro neberi. : beziyami gize dawiti bemishigu wisit'i nebere; yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira bebete lihemu nebere. : dawitimi. beberu at'egebi kalechiwi kebete lihemu minich'i wiha mani yiset'enyali? bilo temenye. : inezihimi sositu yefilisit'iemawiyanimi serawiti k'edidewi hedu; beberumi at'egebi kalechiwi kebete lihemu minich'i wiha k'edu: yizewimi ledawiti amet'uleti. irisu gini lit'et'a aliwededemi; negeri gini leigiziabiheri afisiso. : yihini aderigi zenidi amilake yikelikilenyi: benefisachewi yederufutimi inezihimi sewochi demi it'et'alehuni? benefisachewi amit'itewitali ale. silezihimu yit'et'a zenidi aliwededemi. sositumu hayalani yadereguti yihi newi. : yeiyoabimi wenidimi abisa yesositu alek'a nebere: t'orunimi besositi meto layi anisito gedelachewi; besositumu mekakeli simu yetet'era nebere. : behuletenyawimi tera behonuti besositu mekakeli yekebere nebere; alek'achewimi hone: negeri gini wede fitenyochu wede sositu alideresemi. : bek'ebisielimi yeneberewi; talak'i sira yaderegewi yets'inu'i sewi yeyodahe liji benayasi yemo'abawini yearieli huletuni lijochi gedele: beamedayimi werati werido begwidigwadi wisit'i anibesa gedele. : k'umetumi amisiti kinidi yeneberewini rejimuni gibits'awiwini sewi gedele: begibits'awiwini iji yeshemane met'ek'ileya yemesele t'ori nebere: irisu gini betiri yizo wede irisu werede; kegibits'awiwini iji t'oruni nek'ilo begeza t'oru gedelewi. : yeyodahe liji benayasi yaderegewi yihi newi: simumi besositu hayalani mekakeli yetet'era neberi. : ineho; keselasawimi yilik'i yekebere nebere; negeri gini wede fitenyochu wede sositu alideresemi. dawitimi bezenyochu layi shomewi. : degimomi bech'ifirochi zenidi yeneberuti hayalani inezihimi nachewi: yeiyoabi wenidimi asaheli; yebete lihemu sewi yedudi liji eliyani; : harorawimi samoti; felonawimi selesi; : yetek'uhe sewi ye'isika liji 'irasi; : 'anatatawiwi ab'ezeri; kusatawiwi sebakayi; : ahohawini 'elayi; net'ofawimi noere; yenet'ofawimi yebe'ana liji heledi; : kebiniyami wegeni kegibi'a

yeribayi liji etayi; : p'iri'atonawiwi benayasi; yeg'e'asi wenziti sewi uri; : 'arebawiwi abieli; bahirumawiwi 'azimoti; : se'alibonawwi eliyahiba; yegizonawwi yeasani lijochi; yehararawiwi yeshage liji yonatani; : yearodawwi yearari liji aminani; : yeuri liji elifali; mikeratawiwi oferi; : filonawwi akiya; k'erimelosawwi hats'iro; yeezbayi liji ne'irayi; : yenantimi wenidimi iyoeli; yehagiri liji mibihari; : amonawwi ts'elek'i; yets'iruya liji yeiyaoabi gasha jagire berotawwi neharayi; : yitirawwi 'irasi; yitirawwi garebi; : ket'iyawwi oriyi; yeahilayi liji zabadi; : yerobelawwi yeshiza liji 'adina; irisu yerobelawiyani alek'a nebere; : keirisumi gari selasa sewochi neberu; yema'ika liji hanani; mitinawwi iyosafiti; : asitarotawwi 'oziya; yearoerawwi yekotami lijochi shamana yi'eli; : yeshimiri liji yidieli; wenidimumi yidieli; wenidimumi tidawwi yidieli; : mehawawwi elieli; yiribayi; yoshawwi; yeelina'ami lijochi; mo'abawwi yitima; : elieli; 'obedi; mits'obawwi ye'iseli.

12

bets'ik'ilagimi kek'isi liji kesaoli betesheshege gize wede dawiti yemet'u inezihii nachewi: beselifimi bagezuti hayalani mekakeli neberu. : k'esitenyochimi neberu; bek'enyina begirami ijachewi dinigayi liwenech'ifu filats'ami liwerewiru yichilu neberi: kebiniyami wegeni yesaoli wenidimochi neberu. : alek'achewi ahhi'eziri nebere; keirisumi behwala iyoasi; yegibi'awwi yeshema'a lijochi: yizieli; falet'i; ye'azimoti lijochi: berakiya; 'anatotawwi iyu; : geba'onawwi semayasi; irisu beselasawi mekakelina beselasawi layi hayali sewi nebere: erimiyasi; yehizili; yohanani; : gedirotaawwi yozabati; eluzayi; iyarimuti; be'aliya; semaraya; harufawwi sefat'iyasi; : k'oriyaywani hilik'ana; yishiya; azarieli; yozari; yashobiami: : yegedori sewi yeyirohami lijochi yeela; zibadiya : dawitimi kemidire beda wisit'i balechiwi beaniyayitu sale kegadi wegeni yehonu inezihii gashana t'ori yemiyyazu; ts'inu'ani hayalani; selifenyochi; wede irisu tet'egu: fitachewimi inide anibesa fiti nebere; beterarami layi inidemizelili midak'wa fet'anochi neberu. : alek'awi 'ets'eri; huletenyawwi abidiy; : sositenyawwi eliyabi; aratenyawwi mesimena; : amisitenyawwi erimiyasi; sidisitenyawwi atayi; : sebatenyawwi elieli; siminitenyawwi yohanani; : zet'enenyawwi elizabadi; asirenyawwi erimiyasi; asira anidenyawwi mekibenayi. : inezihii yegadi lijochi yech'ifira alek'ochi neberu: keinerisumi tanashu kemeto; talak'u keshihi yimezazenu neberi. : bemejemeriyawwi weri yoridanosi kedari isike dari molito benebere gize yeteshageruti inezihii nachewi: beshelek'owimi wisit'i bemisirak'ina bemi'irabi bekuli yetek'emet'utini hulu abareru. : dawitimi wedeneberebati wede amibayitu kebiniyamina keyihuda wegeni sewochi met'u. : dawitimi ligenanyachewi wet'ito. tiredunyi zenidi beselami wede ine met'itachihu inide hone libe keinanite gari anidi yihonali: let'elatoche asali-fachihu litiset'unyi met'itachihu inidehone gini; beije 'amets'i yelebinyimina yeabatochachini amilaki yimeliketewi; yifiredewimi alachewi. : menifesimi

beselasawi alek'a beamasayi layi met'a; irisumi. dawiti hoyi; inya yeante neni: yeiseli liji hoyi; inya keanite gari neni: amilakihii yiredahalina selami selami leanite yihuni; lemireduhimi selami yihuni ale. dawitimi tek'ebelachewi; yech'ifirami alek'ochi aderegachewi. : dawitimi kefilisiti'emawiyani gari saolini liwega bemet'a gize keminase wegeni sewochi wede dawiti kedu: yefilisiti'emawiyani alek'ochi gini. berasachini layi gwidati adirigo wede getawwi wede saoli yimelesali silu temakirewii sedidewitalina inerisu aliredwachewimi. : wede ts'ik'ilagimi sihedii keminase wegeni yeminase shalek'ochi yeneberu 'adina; yozabati; yidieli; mikaeli; yozabati; elihu; ts'ilitayi wede irisu kedu. : hulumi ts'inu'ani hayalanina beserawitu layi alek'ochi neberuna beadega t'ayochu layi dawitini agezuti. : inide igiziabiherimi serawiti talak'i serawiti isikihoni diresi dawitini lemiredati 'ileti 'ileti yimet'u neberi. : inide igiziabiherimi k'ali yesaolini menigisiti wede irisu yimelisu zenidi bekebironi sale wede dawiti yemet'uti yeserawitu alek'ochi k'wit'iri yihi newi. : gashana t'ori teshekimevi leselifi yetezegaju yeyihuda lijochi sidisiti shihi siminiti meto neberu. : leselifi ts'inu'ani hayalani sewochi yeneberu yesimi'oni lijochi sebatii shihi anidi meto neberu. : yelewi lijochi arati shihi sidisiti meto neberu. : yearonimi beti alek'a yodahe nebere; keirisumi gari sositi shihi sebatii meto neberu: : keirisumi gari ts'inu'ani hayali gwilimasa sadok'i nebere; keabatumi beti haya huleti alek'ochi neberu. : yesaolini wenidimochi kehonu kebiniyami wenidimochi yemibelit'ewi kifili isikeziya zemeni diresi yesaolini beti yiketeli neberina keinerisu zenidi yemet'u sositi shihi neberu. : ts'inu'ani hayalani yehonu beabatochachewimi beti yetawek'u yeefiremi lijochi haya shihi siminiti meto neberu. : beyesimachewimi yetets'afu dawitini yanegisuti zenidi yemet'u yeminase negedi ikwileta asira siminiti shihi neberu. : isiraelimi yemigebawini yaderigi zenidi zemenuni yemiyaawik'u t'ibebenyochi sewochi yeyisakori lijochi alek'ochi huleti meto neberu: wenidimochachewimi hulu yitazezuachewi neberi. : bech'ifirawimi wisit'i yewet'u leselifimi yetezegaju; yemayamenetu; mesariyami hulu yeyazu yezabiloni sewochi amisa shihi neberu. : yenifitalemimi alek'ochi anidi shihi neberu; keinerisumi gari gashana t'ori yemiyyazu selasa sebatii shihi neberu. : leselifimi yetezegaju yedani sewochi haya siminiti shihi sidisiti meto neberu. : bech'ifirawimi wisit'i yemiwet'u; leselifimi yetezegaju yeasari sewochi ariba shihi neberu. : beyoridanosisi mado kalu kerobelina kegadi sewochi keminasemi negedi ikwileta mesariyani hulu yizewi yemet'u meto haya shihi neberu. : inezihii hulu dawitini beisraeli hulu layi yanegisuti zenidi aribenyochina selifenyochi iyeponu befits'umi libachewi wede kebironi met'u: degimomi keisiraeli yek'eruti hulu dawitini yanegisuti zenidi anidi libi neberu. : wenidimochachewimi azegajitewilachewi neberina iyebe'luna iyet'et'u beziya kedawiti gari sositi k'eni tek'emet'u. : degimomi beisraeli zenidi desita honoalina isike yisakorina isike zabiloni isike nifitalemi diresi leirisu ak'irabiyi yeneberu beahiyana begimeli bebek'ilona bebere layi injirana

duk'eti yebelesi t'ifit'ifina yezebibe zelela yeweyinimi t'ejji zeyitimi berewochinina begochinimi bebizu adirigewi yamet'u neberi.

13

dawitimi keshalek'ochina kemeto alek'ochi kealek'ochumi hulu gari temakere. : dawitimi yeisiraelini gubae hulu. melikami mesilo yetay-achihu inidehone; keamilakachini keigiziabiherimi wet'ito inide hone; beisraeli ageri hulu lek'eruti wenidimochachini beketemochachewina beme-semiriyawochachewimi lemik'emet'u kahinatina lewawiyani wede inya yisebesebu zenidi inilaki: be-saolimi zemeni alifeleginewimina yeamilakachinini taboti wede inya inimelisi alachewi. : negerumi behizibu hulu 'ayini zenidi k'ini neberena gubaewi hulu. inidihu inaderigaleni alu. : yeigiziabiherinimi taboti kek'iriyatiy'arimi yamet'u zenidi dawiti isiraelini hulu kegibits'i wenizi keshihori jemiro isike hamati megibiya diresi sebesebe. : dawitimi isiraelimi hulu bekirubeli layi yetek'emet'ewini simumi beirisu yetet'erawini yeamilakini yeigiziabiherini taboti keziya yawet'u zenidi beyihuda wedalechiwi k'iriyatiy'arimi wede tebaelechi wede beala hedu. : yeigiziabiherinimi taboti beadisi seregela layi ch'anuti; keaminadabimi beti amet'uti: 'ozana ahhiy-omi seregelawini yinedu neberi. : dawitina isiraeli hulu bek'inena bebegena bemesenik'ona bekebero bet'senats'ilina bemeleketi beigiziabiheri fiti bemulu hayilachewi yich'awetu neberi. : wede kidonimi awidima bederesu gize berewochu yifaninu neberina tabotuni liyizi 'oza ijuni zerega. : yeigiziabiherimi k'wit'a be'ozza layi nedede; ijunimi wede tabotu sile zerega k'esefewi: beziyami beigiziabiheri fiti mote. : igiziabiherimi 'ozani sile k'esefewi dawiti azene: isike zaremi diresi yeziyani sifira simi ye'ozza sibirati bilo t'erawi. : beziyami k'eni dawiti. yeigiziabiherini taboti wede ine inideti amet'alehu bilo igiziabiherini fera. : dawitimi tabotuni wede geti sewi wede abidara beti asalefawi inji wede irisu wede dawiti ketema alamet'awimi. : yeigiziabiherimi taboti beabidara betesebi zenidi bebetu wisit'i sositi weri tek'emet'e: igiziabiherimi yeabidarani betina yalewini hulu bareke.

14

yet'irosimi nigusi kirami beti yiseruleti zenidi meliikitenyochini yezigiba inich'etinimi t'erabiwochinimi anat'iwochinimi wede dawiti lake. : sile hizibumi sile isiraeli menigisitu kefi biloolina igiziabiheri beisraeli layi nigusi adirigo inidats'enawi dawiti awak'e. : dawitimi beiyerusalemi misitochini ch'emiro lelochini wenidochinina setochini lijochi welede. : beiyerusalemimi yeweledachewi yelijochu simi yihi newi: samusi; : sobabi; natani; selomoni; iyabehari; elisu'e; : elifalati; noga; nafek'i; yafiya; : elisama; elidaha; elifalati. : fil-isit'iemawiyanimi dawiti beisraeli hulu layi nigusi hono inidetek'eba semu; filisit'iemawiyanimi hulu dawitini lifeligu wet'u: dawitimi besema

gize ligat'emachewi wet'a. : filisit'iemawiyanimi met'itewi berafayimi shelek'o adeg'a t'alu. : dawitimi. wede filisit'iemawiyani liwit'ani? bejisi asalifehi tiset'achewalehini? bilo igiziabiherini t'eyek'e. igiziabiherimi. bejjihii asalife iset'achewalehuna wit'a alewi. : wede bealperasimi wet'u; beziyami dawiti metachewi. dawitimi. wiha inidiyaferisi igiziabiheri t'elatocheni beije aferesachewi ale. silezihihi yeziyani sifira simi bealperasimi bilewi t'eruti. : amaliktotchachewinimi beziya tewu: dawitimi azeze; beisatimi ak'at'elwachewi. : fil-isit'iemawiyanimi degimo beshelek'owi adeg'a t'alu. : dawitimi inide gena igiziabiherini t'eyek'e: igiziabiherimi. keinerisu zorehi besholawi zafi fiti lefiti git'emachewi inji wede inerisu atiwi't'a. : besholawimi zafi irasi wisit'i yeshiwishiwita dimits'i sitisema yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira limeta igiziabiheri befitihi yiwet'alina beziyani gize wede selifi wit'a alewi. : dawitimi igiziabiheri inidazezewi aderege: kegeba'onimi jemiro isike geziri diresi yefilisit'iemawiyanimi ch'ifira metuti. : yedawitimi zina beyeageru hulu wet'a: meferatunimi igiziabiheri beahizabi hulu zenidi aderegewi.

15

dawitimi beketemawi layi lerasu betochini sera: leigiziabiherimi taboti sifira azegaje; dinikwanimi tekeleleti. : beziyani gizemi dawiti. yeigiziabiherini taboti yishekemu zenidi; lezelalemumi yagelegiluti zenidi igiziabiheri kemeret'achewi kelewawiyani bek'eri namimi yeigiziabiherini taboti yishekemi zenidi ayigebawimi ale. : dawitimi wedazegajeleti sifira yeigiziabiherini taboti yamet'a zenidi isiraelini hulu wede iyerusalemi sebesebe. : dawitimi yea-ronini lijochina lewawiyanimi sebesebe. : kek'e'ati lijochi: alek'awi urieli; wenidimochumi moto haya: : kemerari lijochi: alek'awi 'asaya; wenidimochumi huleti moto haya: : kegedisoni lijochi: alek'awi iyoeli; wenidimochumi moto selasa: : keelits'afani lijochi: alek'awi shemaya; wenidimochumi huleti moto: : kekebironi lijochi: alek'awi elieli; wenidimochumi semaniya: : ke'uzieli lijochi: alek'awi aminadabi; wenidimochumi moto asira huleti. : dawitimi kahinatuni sadok'inina abiyatarini; lewawiyanimi urielini; 'asayani; iyoelini; shemayani; elielini; aminadabinimi t'erito. : inanite yelewawiyani abatochi betochi alek'ochi nachihu: wedazegaje-huleti sifira yeisiraelini amilaki yeigiziabiherini taboti tamet'u zenidi inanitena wenidimochachihu tek'edesu. : k'edimomi aliteshekemachihumina; inide siri'atumi alifeleginewimina amilakachini igiziabiheri bemekakelachini sibirati aderege alachewi. : yeisiraelinimi amilaki yeigiziabiherini taboti yamet'u zenidi kahinatuna lewawiyanu tek'edesu. : musemi inidazezewi inide igiziabiheri k'ali yelewawiyani lijochi yeigiziabiherini taboti betikeshachewi layi bemelogyawochu teshekemu. : dawitimi bezema 'ik'a bemesenik'ona bebegena bet'senats'ilimi inidiyazemu; dimits'achewinimi bedesita kefi inidiyaderigu mezemiranuni weni-dimochachewini yishomu zenidi lelewawiyani alek'ochi tenagere. : lewawiyanimi yeiyoelini liji

emanini; kwenidimochumi yeberakiyani liji asafini; kwenidimochachewimi kemerari lijochi yek'isani liji etanini; : keinerisumi gari behuletenyawi tera yehonutini wenidimochachewini zekariyasi; benini; yaziilini; semiramotini; yihhielini; 'unini; eliyabini; benayasi; me'iseyani; metitiyani; elifilehuni; mik'iniyani; berenyochinimi 'obediedominina yi'ielini ak'omu. : mezemiranimi emanina asafi etanimi benasi ts'enats'ili kefi adirigewi yasemu neberi. : zekariyasi; 'azi'eli; semiramoti; yihhieli; 'uni; eliyabi; me'iseya; benayasi bemesenik'o misit'iri negeri yazemu neberi. : metitiya; elifilehu; mik'iniya; 'obediedomi; yi'ieli; 'azaziya siminiti awitari balewi begena yizemiru neberi. : yelewawiyani alek'a kinaniya begena layi teshumo neberi. bilhatenya neberena zema yasitemirachewi neberi. : berakiyana hilik'anami letabotu berenyochi neberu. : kahinatumi sebeniya; iyosafit'i; natinaeli; 'amasayi; zekariyasi; benayasi; al'azari beigiziabiheri taboyi fiti meleketi yinefu neberi. 'obediedominina yihhiyami letabotu berenyochi neberu. : dawitimi; yeisraelimi shimagilewuchi; yeshalek'ochimi yeigiziabiherini yek'ali kidanuni taboti keabidara beti bedesita yamet'u zenidi hedu. : yeigiziabiherinimi k'ali kidani taboti yeteshekemutini lewawiyani yeigiziabiheri beredachewi gize sebatu berewochina sebatu awira begochi sewu. : dawitimi; tabotunimi yeteshekemu lewawiyani hulu; mezemiranumi; yemezemiranumi alek'a kenaniya yet'iru befita k'emisi lebisewi neberi: dawitimi yebefita efudi neberewi. : inidihu isiraeli hulu ho iyalu k'enide meleketa imibilita iyenefu; ts'enats'ilina mesenik'omi begenami iyemetu; yeigiziabiherini yek'ali kidani taboti amet'u. : yeigiziabiherimi k'ali kidani taboti wede dawiti ketema bedereze gize yesaoli liji melikoli bemesikoti hona temeleketechi: nigusumi dawiti sizefinina sich'aweti ayita belibwa nak'echiwi.

16

yeigiziabiherinimi taboti yizewi gebu; dawitimi betekeleleti dinikwani wisit'i anoruti: yemik'at'elewini mesia'itina yedehininetuni mesia'itimi beigiziabiheri fiti ak'erebu. : dawitimi yemik'at'elewini mesia'itina yedehininetuni mesia'iti mak'irebi befets'eme gize beigiziabiheri simi hizibuni bareke. : leisraelimi lewenedumi lesetumi leiyanidanidu anidanidi injera: anidanidi k'wirach'i siga; anidanidimi yezebibi t'ifit'ifi akafele. : beigiziabiherimi taboti fiti yagelegilu zenidi; yeisraelinimi amilaki yeigiziabiherini yiwedisuti zenidi; yameseginutina yakebirutimi zenidi kelelawiyani wegeni ak'ome. : alek'awi asafi nebere: keirisumi behwala zekariyasi; yi'ieli; semiramoti; yihhieli; metitiya; eliyabi; benayasi; 'obediedomi; yi'ieli bemesenik'ona bebegena asafimi bet's'enats'ili yizemiru neberi. : kahinatumi benayasiya yehizieli beigiziabiheri k'ali kidani taboti fiti huligize meleketi yinefu neberi. : beziyani k'eni dawiti beasafina bewenidimochu iji igiziabiherini inidiyameseginu tiizazini set'e. : igiziabiherini amesiginu; simuni t'iru: leahizabi sirawini awiru. : tek'enyuleti; zemiruleti: teamiratunimi hulu tenageru. : bek'idusi

simu tegwadedu: igiziabiherini yemifeligi libi desi yibelewi. : igiziabiherini feliguti; titt'senalachiumi: huligize fituni feligu. :13 : bariyawochu yeisiraeli zeri; leirisumi yetemeret'achihu yeya'ik'obi lijochi hoyi; yeseratin dinik'i asibu; teamiratunimi yeafunimi firidi. : irisu igiziabiheri amilakachini newi : firidu bemidiri hulu newi. k'ali kidanuni lezelalemi; isike shihi tiwilidi yazezewini k'aluni asebe; : leabirihami yaderegewini; leyisihak'imi yemalewini : leya'ik'obi sir'ati inidihoni leisraelimi yezelalemi kidani inidihoni ats'ena : inidihimi ale. leanite yekene'anini midiri yerisitachihuni gemedi iset'alehu. : yihimi yehonewi inerisu bek'wit'iri t'ik'itochi sewochi; ijigi t'ik'itochina sidetenyocho sihonu newi. : kehizibi wede hizibi; kemenigisitimi wede lela hizibi alefu. :22 : yek'ebahwachewini atidasisu; benebiyatemi kifu atadirigu bilo; sewi gifi yaderigibachewi zenidi alifek'edemi: sile inerisumi negesitatin gesets'e. : midiri hulu igiziabiherini amesiginu: 'ileti 'ileti madanuni awiru. : kibiruni leahizabi; teamiratunimi lewegenochi hulu nigeru. : igiziabiheri talak'i; misiganawimi bizu newina: beamalikitimi hulu layi yetefera newi. : yeahizabi amalikitimi hulu t'a'otati nachewi: igiziabiheri gini semayatin sera. : kibirina girima befitu; hayilina desita besifirawi wisit'i nachewi. : yeahizabi wegenuchi leigiziabiheri amit'u. : lesimu yemigebe kibirini leigiziabiheri amit'u. k'wiribanini yizachihu befitu gibu: bek'disinawi sifira leigiziabiheri sigeđu. : midiri hulu befitu tinewawet'i: 'alemumi inidayinawet'i ts'enitoali. : semayati desi yibelachewi; midirimi hasetini tadirigi: beahizabi melakeli. igiziabiheri negese belu. : bahirina molawa tinawet'i: bereha beiriswami yalu hulu hasetini yadirigu. : bemidiri liferidi yimet'alina; yeduri zafochi beziyani gize beigiziabiheri fiti desi yilachewali. : cheri newina; mihiretumi lezelalemi newina igiziabiherini amesiginu. : yemedanachini amilaki hoyi; adineni: k'idusi simihini inamesegini zenidi; bemisiganahimi inimeka zenidi; keahizabi sebisibehi tadegehi belu. : kezelalemi isike zelalemi; yeisraeli amilaki igiziabiheri yibareki. hizibuni hulu ameni yibelu: igiziabiherinimi yamesiginu. : inidihumi beyek'enu inidemigebachewi betabotu fiti zewetiri yagelegilu zenidi asafinina wenidimochumi; 'obediedominimi; sidisa siminitunimi wenidimochachewini beziya beigiziabiheri k'ali kidani taboti fiti tewachewi. : yeedotamimi liji 'obediedominina hosa berenyochi yihonu zenidi tewachewi. : kahinumi sadok'inina kahinatuni wenidimochuni begeba'oni beko-rebitawi mesigija balewi beigiziabiheri maderiya fiti ak'omachewi; : leisraelimi bazezewi beigiziabiheri higi inide tets'afe hulu lemik'at'elewi mesia'iti bemihonewi mesewiya layi yemik'at'elewini mesia'iti hulu gize t'iwatina mata leigiziabiheri yak'eribu zenidi. : mihiretumi lezelalemi newina igiziabiherini yameseginu zenidi emaninina edotamini; besimachewimi yetets'afutini temerit'ewi yek'erutini keinerisu gari ak'ome. : keinerisumi gari kahinatuna kefi adirigewi lemasemati meleketa ts'enats'ili leigiziabiherimi mezimurati yezema 'ika yizewi neberi: yeedotamimi lijochi berenyochi neberu. :

hizibu hulu iyanidanidu wede betu hede: dawitimi betuni yibariki zenidi temelese.

17

inidihimi hone: dawiti bebetu betek'emet'e gize dawiti nebiyuni natanini. ineho; ine kezigiba betesera beti tek'emich'alehu: yeigiziabiherimi k'ali kidani taboti bemegarejawochi wisi'ti tek'emit'oali alewi. : natanimi dawitini. igiziabiheri keanite gari newina belibihi yalewini hulu adirigi alewi. : beziyami leliti yeigiziabiheri k'ali wede natan met'a inidihimi alewi. : hidi; lebariaye ledawiti nigerewi. igiziabiheri inidihimi yilali. isiraelini kawet'ahubeti k'eni jemiro isike zare diresi kedinikwani wede dinikwani; kemaderiyami wede maderiya ihedi neberi inji bebeti wisit'i alinorihumina yeminoribetini beti atiseralinymi. : keisiraeli hulu gari balefihubeti sifira hulu. sile mini betini kezigiba inich'eti aliserachihulinyimi? biye hizibeni yit'ebik'i zenidi keisiraeli ferajochi lazezihuti leanidu bewinu tenagirealehuni? : ahunimi bariyayeni dawitini inidihimi belewi. yeserawiti geta igiziabiheri inidihimi yilali. anite menigawini sitiketeli behizibe beisiraeli layi alek'a tihonini zenidi kebegi t'ibek'a wesedihui. : behedihibetimi hulu keanite gari neberihu; t'elatochihinimi hulu kefitihi at'efahu: bemidirimu layi inidalu inide-talalak'ochi simi leanite simi aderegalehu. :10 : lehizibemi leisiraeli sifira aderegiletahehu; itekilewimalehu; besifirawimi yik'emet'ali; keziyami behwala ayinawet'imi: inidek'edimowi zemenina behizibemi beisiraeli layi ferajochi inidasinesahubeti gize gifenyochi temelisewi ayasich'enik'utimi: t'elatochihinimi hulu awaridachewalehu. igiziabiheri degimo beti inidiseralihi inegirihalehu. : wede abatochihimi tihedi zenidi 'idimehi betefets'eme gize kelijochihi yemihonewini zerihi keanite behwala asinesalehu: menigisitunimi ats'enalehu. : irisu beti yiseralinanyi: zufanunimi lezelalemi ats'enalehu. : inemi abati ihonewalehu; irisumi liji yihonenanyi: keanite asik'edimo keneberewi inidarak'ihu; mihireteni keirisu alarik'imi. : bebetena bemenigisitemi lezelalemi ak'omewalehu: zufanunimi lezelalemi yits'enali. : inidezihi negeri hulu inidezihihi raiyi hulu natani ledawiti negerewi. : nigusumi dawiti geba; beigiziabiherimi fiti tek'emit'o inidihimi ale. abetu amilaki hoyi; isikezihi yadereshenyi ine mani nenyi? betesi minidiri newi? : amilaki hoyi yih befitihi t'ik'iti nebere: abetu amilaki hoyi; sile bariyahi beti degimo leruk'i zemeni tenagerihi: inide anidi bale ma'irigi sewi temeletekithenyi. : anite bariyahini tawik'ewalehina lebariyahi sile tederege kibiri dawiti ch'emiro yemilewi minidiri newi? : abetu; yihini talak'i negeri hulu tasitawik'ewi zenidi sile bariyahi inide libihimi yihini taamirati hulu adirigehali. : abetu; inidanite yale yelemi; bejoroachinimi inidese-mani hulu keanite bek'eri amilaki yelemi. : anite igiziabiheri kegibits'i kawet'ahewi kehizibihimi fiti ahizabini bemasadedi betalak'ina bemiyasifera negeri leanite simi taderigi zenidi; leanitemi hizibi tibezihi zenidi inidehedihileti inidanite hizibi inide isiraeli yale bemidiri layi lela hizibi aleni? : hizibihinimi isiraelini lezelalemi hizibihimi aderegihewi: an-

itemi; abetu; amilaki honehewali. : ahunimi; abetu; sile bariyahina sile betu yetenagerihewi lezelalemi yets'ena yihuni: inidenagerihimi adirigi. : yeserawiti geta igiziabiheri irisu yeisiraeli amilaki newi; beiwineti yeisiraeli amilaki newi yibali zenidi simihili lezelalemi ts'inuna talak'i yihuni: yebariyahimi yedawiti beti befitihi ts'enitoali. : amilake hoyi; beti inidiseraleti lebariyahi gelit'ehalina silezihi bariyahi wedanite yits'eliyi zenidi belibu defere. : ahunimi; abetu; anite amilaki nehi; yihinimi melikami negeri lebariyahi tenagirehali. : ahunimi befitihi lezelalemi yinori zenidi yebariyahini beti iniditibariki fek'idehali: anitemi; abetu; barikehewali; lezelalemimi buruki yihonali.

18

kezihimi behwala dawiti filisit'iemawiyanimi meta; awaredachewimi; keflisit'iemawiyanimi iji getinina meniderochiwanu wesede. : mo'abini meta: mo'abayanimi ledawiti gebarochi honu: gibirimi amet'uleti. : dawitimi beefirat'isi wenizi at'egebi yeneberewini gizati lemeyazi behede gize yesubani nigusi adiriazarini isike hamati diresi meta. : dawitimi keirisu anidi shihi seregelochi; sebat shihimi feresenyochi; haya shihimi igirenyochi wesede: dawiti lemeto seregelochi yemihonutini bicha asik'erito yeseregelochuni feresochi k'wanija k'oret'e. : kedemasik'omi soriyawiyani yesubani nigusi adiriazarini liredu bemet'u gize dawiti kesoriyawiyani haya huleti shihi sewochini gedele. : dawitimi bedemasik'o soriya ch'ifirochi anore: soriyawiyanimi ledawiti gebarochi honu; gibirimi amet'uleti. igiziabiherimi dawiti behedebeti hulu dili yiset'ewi neberi. : dawitimi leadiriazari bariyawochi yeneberutini yewerik'i gashawochi wesede; wede iyerusalemimi yizoachewi met'a. : keadriazarimi ketemochi ket'ibihatina kekuni dawiti ijigi bizu nasi wesede: kezihimi selomoni yenasuni kwirena 'amidochi yenasunimi 'ik'a sera. : yehamatimi nigusi to'u dawiti yesubani nigusi yeadriazarini ch'ifira hulu inide meta sema. : to'umi keadriazari gari huli gize yiwaga neberina dawiti adiriazarini wegito silemetawu dehinetunni yit'eyik'i zenidi yimerik'ewimi zenidi lijuni adoranimi wede dawiti lakewi: irisumi yewerik'ina yebiri yenasimi 'ik'a yizo met'a. : nigusumi dawiti keahizabi hulu keedomina kemo'abi keamonimi lijochi keflisit'iemawiyanimi keamaleki'imi kemarekewi birina werik'i gari inezihini degimo leigiziabiheri k'edese. : degimo yets'iruya liji abisa keedomawiyani bech'ewi shelek'o wisit'i asira siminitti shihi sewochi gedele. : beedomiyasimi ch'ifirochi anore; edomawiyanimi hulu ledawiti gebarochi honu. igiziabiherimi dawiti behedebeti hulu dili yiset'ewi neberi. : dawitimi beisiraeli hulu layi negese: lehizibumi hulu firidinina ts'idik'imi aderegelachewi. : yets'iruya liji iyoabimi yeserawiti alek'a nebere: yaahliludimi liji iyosafit'i tariki ts'ehafi nebere. : yeakit'obimi liji sadok'i; yebamelekimi liji abiyatari kahinatti neberu: susa ts'ehafi nebere. : yeyodahe liji benayasi bekelitawiyanimi befelitawiyani layi nebere: yedawitimi lijochi benigusu at'egebi alek'ochi neberu.

kezihimi behwala yeamoni lijochi ngusi na'osi mote; lijumi beirisu fanita negese. : dawitimi. abatu siladeregelineyi wereta ine lena'osi liji lehanoni cherineti aderigalehu ale. dawitimi abatu sile mote liyats'ananawi meliikitenyochini lake: yedawitimi bariyawochi liyats'ananuti wede hanoni wede amoni lijochi midiri met'u. : yeamoni lijochi alek'ochi gini hanonini. dawiti abatihini akibiro yemiya's'ananuhini wede anite yelake yimesilihalini? bariyawochusi agerituni lememerimeri; lemat'ifati; lemeselelimi wede anite yemet'u ayidelumini? aluti. : hanonimi yedawitimi bariyawochi wesido asilach'achewi; libisachewinimi isike wegebachewi diresi kehuleti k'edido sededachewi. : werenyochimi hedewi besewochu layi yetederegewini ledawiti asitawek'uti. sewochumi bebizu afirewalina tek'ebayochi lake: nigusumi. t'imachihu isikiyadigi diresi beiyariko tek'emet'u; keziyami behwala temelesu ale. : yeamonimi lijochi bedawiti zenidi inide tet'elu bayu gize hanonina yeamoni lijochi kemesip'et'omiya; kearamime'aka; kesuba seregelochinina feresenyochini yik'et'iru zenidi anidi shihi mekiliti biri laku. : selasa huletimi shihi seregelochi yeme'akanimi ngusi hizibunimi k'et'eru: met'itewimi bemediba fiti lefiti seferu. yeamonimi lijochi keyeketemochachewi tesebisibewi wede selifi met'u. : dawitimi yihi besema gize iyoabinina yehayalanuni serawiti hulu lake. : yeamonimi lijochi wet'itewi beketemayitu beri at'egebi teselefu: yemet'utimi negesitati lebichachewi bemedawi layi беру. : iyoabimi befitina behwala selifi inide kebebewi baye gize keisraeli mirit'i mirit'ochini hulu leyito besoriyawiyani layi aselefachewi. : yek'erewinimi hizibi lewenidimu leabisa set'ewi; beamonimi lijochi layi teselefu. : irisumi. soriyawiyani biberetubinyi iridanyi: yeamonimi lijochi biberetubihii iredahalehu. : ayizohi; sile hizibachinina sile amilakachinimi ketemochi iniberita: igiziabiherimi desi yasenyewini yadirigi ale. : iyoabina keirisumi gari yeneberewi hizibi leselifi wede soriyawiyani fiti k'erebu; inerisumi kefitu sheshu. : yeamonimi lijochi soriyawiyani inide sheshu bayu gize inerisu degimo kewenidimu keabisa fiti sheshu; wede ketemayitumi gebu. iyoabimi wede iyerusalemi met'a. : soriyawiyanimi beisraeli fiti inide teshenefu bayu gize meliikitenyochi likewi bewenizi mado yeneberutini soriyawiyani asimet'u: yeadiriazarimi serawiti alek'a shofaki befitachewi nebere. : dawitimi besema gize isiraelini hulu sebesebe; yoridanosinimi teshagiro met'abachewi; keinerisumi gari tewaga: dawitimi besoriyawiyani layi beteselefe gize inerisu keirisu gari tewagu. : soriyawiyanimi keisraeli fiti sheshu: dawitimi kesoriyawiyani sebatu shihi seregelenyochi; ariba shihimi igirenyochi gedele; yeserawitunimi alek'a shofakini gedele. : yeadiriazarimi bariyawochi beisraeli fiti inide teshenefu bayu gize kadawiti gari tarek'u; geberuletimi: soriyawiyanimi keziya wediya yeamonini lijochi yiredu zenidi inibi alu.

inidihimi hone: be'ameti melewech'a negesitati wede selifi bemiwet'ubeti gize iyoabi serawituni awet'a; yeamoninimi lijochi ageri at'efa: met'itomi rebatini kebebe. dawitimi beiyerusalemi k'oyito neberi. : iyoabimi rebatini metito aferesati. dawitimi yenigusachewini zewidi kerasu layi wesede; kibidutumi anidi mekiliti werik'i yahili nebere; kiburimi 'inik'wi neberetebi; bedawitimi rasi layi asik'emet'uti: keketemayitumi ijigi bizu miriko awet'a. : bewisit'iwami yeneberewini hizibi awit'ito bemegazina bebireti mek'oferiya bemet'irebiyami inidiseru aderegachewi. inidiyahini dawiti beamoni lijochi ketemochi hulu aderege. dawitimi hizibumi hulu wede iyerusalemi temelesu. : kezihimi behwala begeziri layi kefilisit'iemawiyani gari selifi hone: kusatawiwimi kebokayi kerafayimi wengeni yeneberewini sifayini gedele. : degimomi kefilisit'iemawiyani gari selifi nebere: yeya'irimi liji eliyamani yet'oru yebo inide shemane met'ek'ileya yeneberewini yegeti sewi yegoliyani wenidimi lehimini gedele. : degimo begeti layi selifi nebere: keziyami bejjuna beigiru sidsiti sidsiti hulahlulu haya arati t'atochi yaluti anidi rejimi sewi nebere: irisumi degimo kerafayimi yeteweled nebere. : isiraelinimi betegedadere gize yedawiti wenidimi yesam'i liji yonatanu gedelewi. : ineziyami begeti wisit'i kerafayimi yeteweledu neberu: bedawitimi iji bebariyawochumi iji wedek'u.

21

seyit'animi beisraeli layi tenesa; isiraelinimi yik'ot'iri zenidi dawitini anik'esak'esewi. : dawitimi iyoabinina yehizibuni alek'ochi. hidu; keberisabehi jemiro isike dani diresi isiraelini k'wit'eru; dimirachewinimi awik'i zenidi asitawik'unyi alachewi. : iyoabimi. igiziabiheri hizibuni beahunu layi meto it'ifi yich'emiri: getaye ngusi hoyi; hulu yegetaye bariyawochi ayidelumini? yihini negeri getaye lemini yishali? beisraeli layi bedeli sile mini yamet'ali? : negeri gini yenigusu k'ali beiyaoabi layi ashenefer: iyoabimi wet'ito beisraeli hulu layi tetzewawere; wede iyerusalemimi met'a. : iyoabimi yek'ot'erachewini yehizibuni dimiri ledawiti set'e: keisraelinimi hulu anidi miliyoni kemeto shihi seyifi yemimezizu sewochini agenye: keyihudami arati meto seba shihi seyifi yemimezizu sewochini agenye. : yenigusu tiizazi gini beiyaoabi zenidi yetet'ela neberina lewina biniyani keinerisu gari alitek'ot'erumi. : kezihimi negeri yetenesa igiziabiheri tek'ot'a; isiraelinimi k'esefe. : dawitimi igiziabiherini. yihini bema diregi ijigi bediyalehu: ahuni gini talak'i sinifina adirigalehuna yebariyahini hat'iatu tasiwegidi zenidi ileminihalehu alewi. : igiziabiherimi ledawiti bale raiyi legadi. : hidi; ledawiti. igiziabiheri inidihii yilali. sosituni negerochi befitihii anoralehu: adirigibihii zenidi keinerisu aniduni miret'i bilehi nigerewi bilo tenagerewi. : gadimi wede dawiti met'ito. igiziabiheri inidihii yilali. yemitwedidewini miret'i: : yesositi 'ameti rabi; weyimi sositi weri yet'elatochihii seyifi inidiyagenyihii ket'elatochihii

mesededini; weyimi sositi k'eni yeigiziabiheri seyifi cheneferini bemidiri layi mehonini; yeigiziabiherini meliaki beisraeli midiri hulu mat'ifatini miret'i: ahunimi lelakenyi mini inidimelisi temeliketi alewi. : dawitimi gadini. ijigi tech'enik'ealehu: mihiretu bizu newina beigiziabiheri iji liwidek'i: besewi iji gini aliwidek'i alewi. : igiziabiherimi beisraeli layi cheneferini sedede: keisraelimi seba shihi sewochi wedek'u. : igiziabiherimi ya'efati zenidi wede iyerusalemi meliakini sedede: liyat'efatimi bek'erebe gize igiziabiheri ayito sile kifuwi negeri tets'ets'ete; yemiyat'efawinimi meliaki. bek'ahi: ahuni ijihini melisi alewi. yeigiziabiherimi meliaki beiyabusawiwi beorina awidima at'egebi k'omo neberi. : dawitimi 'ayinochuni anesa: yeigiziabiheri meliaki bemidirina besemayi mekakeli k'omo; yetemezezemi seyifi beiju hono wede iyerusalemi tezerigito aye. dawitimi shimagilewochimi mak'i lebisewi begimbarachewi tedefu. : dawitimi igiziabiherini. hizibu yik'ot'eri zenidi yazezihu ine ayidelehumini? yebedelihuna kifu yeserahu ine nenyi: inezihi begochi gini mini adirigewali? abetu amilake hoyi; ijihini beinena beabate beti layi tihuni; negeri gini yik'ese fi zenidi behizibihini layi atihuni alewi. : yeigiziabiherimi meliaki dawiti wet'ito beiyabusawiwi beorina awidima layi leigiziabiheri mesewiya yisera zenidi ledawiti inidinegirewi gadini azezewi. : dawitimi beigiziabiheri simi inide tenagerewi inide gadi negeri wet'a. : orinami zeweri bilo meliakuni aye; keirisumi gari yeneberu aratu ljochu tesheshegu: orinami sinide yaberayi neberi. : dawitimi wede orina bemet'a gize orina temelikito dawitini aye: keawidimawimi wet'ito dawitini iji linesa bemidiri layi tedefa. : dawitimi orinani. belayu leigiziabiheri mesewiya isera zenidi yihini yeawidima sifira sit'enyi: bemulu waga sit'enyi: mek'iseffituni kehizibu yikelekelali alewi. : orinami dawitini. leanite wisewedewi; getaye nigusumi desi yemiyasenyeuwini yadirigi: ineho; lemik'at'elewi mesiwa'iti berewochuni; leinich'etimi yeawidimawini 'ik'a; keihilimi k'wiribani sinidewini iset'ihalehu: huluni iset'alehu alewi. : nigusumi dawiti orinani. ayidelemi; negeri gini leanite yawewini leigiziabiheri amit'iche yemik'at'eli mesiwa'iti bekenitu alak'eribimina bemulu waga igezawalehu alewi. : dawitimi sile sifirawi sidisiti meto sek'ili werik'i bemizani leorina set'ewi. : dawitimi beziya leigiziabiheri mesewiya sera; yemik'at'elewini mesiwa'itina yedehininetuni mesiwa'iti ak'erebe; igiziabiherinimi t'era: kesemayimi lemik'at'elewi mesiwa'iti bemihonewi mesewiya layi beisati meleseleti. : igiziabiherimi meliakuni azezewi; seyifunimi beafotu ketetewi. : beziyani gize igiziabiheri beiyabusawiwi beorina awidima inide meleseleti dawiti baye gize; beziya mesiwa'iti sewa. : musemi bemidire beda yeserati yeigiziabiheri maderiyana lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewi mesewiya beziyani gize begeba'oni balewi bekorebitawi mesigeja neberu. : dawiti gini yeigiziabiherini meliaki seyifi sile fera igiziabiherini lemet'eyek'i wedeziya yihedi zenidi alichalemi.

dawitimi. yihi yeigiziabiheri beti newi; yihimi leisraeli lemik'at'eli mesiwa'iti yemihonewi mesewiya newi ale. : dawitimi beisraeli midiri yeneberutini mets'atenyochi yisebesibu zenidi azeze: yeigiziabiherinimi beti lemesirati yemiwek'erutini dinigayochi yiwek'iru zenidi t'erabiwochini anore. : dawitimi leberochu sanik'a lemihonu lemisimarina lemet'erek'iya bizu bireti; kebizatumi yetenesa yemayimezeni nasi azegeje. : sidonawiyawinina yet'irosi sewochi bizu yezigiba inich'eti wede dawiti yamet'u neberina k'wit'iri yalelachewini yezigiba inich'etochi azegeje. : dawitimi. lije selomoni tanashina lega bilatena newi; leigiziabiherimi yemiserawi beti ijigi malefiyana beageru hulu simuna kibiru inidit'era yihoni zenidi yigebali: silezihi azegejiletaalehu ale. dawitimi sayimoti asik'edimo bizu azegeje. : lijunimi selomonini t'erito leisraeli amilaki leigiziabiheri simi beti yisera zenidi azezewi. : dawitimi selomonini inidihali ale. lije hoyi; ine leamilake leigiziabiheri beti isera zenidi belibe asibe neberi. : negeri gini yeigiziabiheri k'ali inidihali sili wede ine met'a. ijigi demi afisisehali; talak'imi selifi adirigehali: befite bemidiri layi bizu demi afisisehalina lesime beti atiserami. : ineho; ye'refitti sewi yemihoni liji yiweledilihali: bezuriyawi kalu ket'elatochu uza asarifewalehu: simu selomoni yibalalina; bezemenumi selaminina ts'et'itani leisraeli iset'alehu. : irisu lesime beti yiserali; lijimi yihonenyali; inemi abati ihonewalehu: yemenigisitunimi zufani beisraeli layi lezelalemi ats'emalehu. : ahunimi; lije hoyi; igiziabiheri keanite gari yihuni: sile anitemi inide tenagerewi yakenaw-inilili; yeamilakihini yeigiziabiherini beti sira. : bicha yeamilakihini yeigiziabiherini higi tit'ebik'i zenidi igiziabiheri t'ibebinina masitewalini yisit'ih; beisraelimi layi yaselit'inihi. : igiziabiheri sile israeli museni yazezewini sir'atina firidi taderigi zenidi bitit'enek'ek'i beziyani gize yikenawenilihali: ayizohi; berita: atifira; atidenigit'imi. : ahunimi; ineho; bedihinete leigiziabiheri beti meto shihi mekiliti werik'ina anidi miliyoni mekiliti biri; mizanimi yelalachewi bizu nasina bireti azegeje: degimomi inich'etina dinigayochi azegejahu; anitemi keziya belayi ch'emiri. : beanitemi zenidi bizu seratenyochi; dinigayina inich'eti wek'ariwochina t'erabiwochi; sirawinimi hulu lemadiregi t'ebibani sewochi hulu ale. : yemiserubeti werik'ina biri nasina bireti k'wit'iri yelewimi: tenesitehi sira; igiziabiherimi keanite gari yihuni. : dawitimi degimo lijuni selomonini yagizu zenidi yeisraelini alek'ochi hulu inidihali sili azezechewi. : amilakachihu igiziabiheri keanite gari ayidelemini? bemidirimi yemik'emet'utini beje asalifo set'itoalina; midirimi beigiziabiherina behizibu fiti tegezitalechina bezuriyachihu hulu 'ireffitini set'itoachihwali. : ahunimi amilakachihuni igiziabiherini tifeligu zenidi libachihunina nefisachihuni sit'u: leigiziabiherimi simi wedemiserawi beti yeigiziabiherini yek'ali kidanuni tabotina yeigiziabiherini niwaye k'idisati tamet'u zenidi tenesitachihu yeamilakini yeigiziabiherini mek'idesi siru.

dawitimi beshemegele gize; 'idimenimi bet'egebe gize lijuni selomonini beisraeli layi anegesewi. : yeisraelinimi alek'ochi hulu; kahunatunimi; lewawiyanimi sebesebe. : lewawiyanimi ke-selasa 'ameti 'idime jemirowe wede layi tek'ot'eru: k'wit'irachewi beyidanidanidu nefisi wekefi se-lasa siminiti shihi nebere. : keinezhimi wisit'i yeigiziabiherini beti sira yemiyaseruti haya arati shihi neberu: sidisitu shihimi alek'ochina ferajochi neberu. : aratu shihimi berenyochi neberu: aratu shihimi lemisigana beteseruti bezema 'ik'awochi igiziabiherini yameseginu neberi. : dawitimi inide lewi lijochi inide gedisonina inide k'e'ati inide merarimi beyesemonachewi kefelachewi. : kegedis-onawiyani leadanina seme neberu. : yeledani lijochi alek'awi yihhieli; zetomi; iyoeli sositi neberu. : yesemei lijochi selomiti; hazieli; harani sositi neberu. inezihili yeledani abatochi betochi alek'ochi neberu. : yesemei lijochi iiti; ziza; ye'usi; beri'a neberu. inezihili aratu yesemei lijochi neberu. : alek'awi iiti nebere: huletenyawu ziza nebere: ye'usina beri'a gini bizu lijochi alineberuachewimi: silezihi inide anidi abati beti honewi tek'ot'eru. : yak'eati lijochi iniberemi; yisi'ari; kebironi; 'uzieli arati neberu. : yeiniberemi lijochi aronina muse neberu: aronimi keshulu belayi yetek'edese yihoni zenidi teleye; irisuna lijochu; lezelalemi beigiziabiheri fiti yat'inina yagelegili zenidi; besimumi lezelalemi yibariki zenidi. : yeigiziabiherimi sewi yemuse lijochi belewi negedi tek'ot'eru. : yemuse lijochi gerisamina al'azaru neberu. yegerisami lijochi alek'a subaeli nebere. : yeali'azarimi lijochi alek'a re'abiya nebere: ali'azarimi leluchi lijochi alineberutimi: yere'abiya lijochi ijigi bizu neberu. : yeyisi'ari lijochi alek'awi selomiti nebere. : yekebironi lijochi alek'awi yiriya; huletenyawu amariya; sositenyawu yehizieli; aratenyawu yik'imi'ami neberu. : ye'uzieli lijochi alek'awi mika; huletenyawu yishiya neberu. : yemerari lijochi moholina musi neberu. yemoholi lijochi ali'azarina k'isi neberu. : ali'azarimi setochi lijochi bicha inji wenidochi lijochi sayiweledi mote: wenidimochachewimi yek'isi lijochi agebuachewi. : yemusili lijochi moholi; 'ederi; iyarumiti sositi neberu. : yeigiziabiherini beti ageligiloti beseru kehaya 'ameti 'idime jemirowe wede layi beneberu beyidanidanidachewi besimachewi betek'ot'eruti layi yeabatochi beti alek'ochi yehonuti beyeaba-tochachewi beti yelewi lijochi inezihili neberu. : dawitimi. yeisraeli amilaki igiziabiheri lehiz-ibu 'irefiti set'itoali; beiyerusalemini lezelalemi yek'emet'ali. : lewawiyanimi keinigidihi wedihi maderiyawinina yemageligeyawini 'ik'a hulu ay-ishekemumi ale. : bemech'eshawimi bedawiti tiizazi kehaya 'ameti 'idime jemirowe kezianimi belayi yaluti yelewi lijochi tek'ot'eru. : sirachewimi yeigiziabiherini beti beyeadebabayuna beyegwadawi wisit'i lemageligeli; k'idusunimi 'ik'a hulu leman-its'ati; yeigiziabiherinimi beti ageligiloti lemesirati kearoni lijochi iji betachi nebere. : degimomi gets'e hibisiti; sisi k'it'ami bihoni; bemit'adimi bigageri; bilewesimi; leihili k'wiribani behonewi bemelikamu

duk'eti bemesiferiyana beliki hulu yagelegilu neberi. : sirachewimi beyet'iwatuna beyematawi k'omewi igiziabiherini lemaesigenina lemak-iberi; : beyesenibetatumi beyemebachawochumi beyebe'alatumi inide sir'atu k'wit'iri beigiziabi-heri fiti zetewitiri leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiwa'iti hulu lemak'irebi; : leigiziabiherimi beti ageligiloti yemegenanyawini dinikwani sir'ati yemek'idesunimi sir'ati yewenidimochachewinimi yearonini lijochi sir'ati lemet'ebek'i nebere.

24

yearonimi lijochi semoni yihi newi. yearoni lijochi nadabi; abiyudi; ali'azari; itamiri neberu. : nadabina abiyudi gini lijochi sayiweledi keabatachewi befiti motu: ali'azarina itamirimi kahunati honu. : daw-itimi keali'azari lijochi kesadok'i gari; keitamirimi lijochi keabimeleki gari hono inide ageligilotachewi sir'ati kefilo medebachewi. : yeali'azarimi lijochi alek'ochi keitamirimi lijochi alek'ochi belit'ewi tegenyu: inidihimi temedebu: keali'azari lijochi inide abatochachewi betochi asira sidisiti; keita-mirimi lijochi inide abatochachewi betochi siminiti alek'ochi neberu. : keali'azarina keitamirimi lijochi mekakeli yemek'idesuna yeigiziabiheri alek'ochi neberuna inezihina ineziya inidihili be'it'a temedebu. : kelewawiyanimi wegeni yeneberewi yenatinaeli liji ts'ehafivi shemaya benigusuna bealek'ochu fiti; bekahinu besadok'ina beabiyatarimi liji beabimeleki fiti; bekahinatuna belewawiyanu abatochi betochi alek'ochi fiti ts'afachewi: anidunimi yeabati beti leali'azari; anidunimi leitamiri ts'afe. : mejemeriyaw-imi 'it'a leyoaribi wet'a; huletenyawu leyodae; : sositenyawu lekarimi; : aratenyawu lesi'orimi; amisitenyawu lemeliyasia; : sidisitenyawu lemiamini; sebatenyawi leak'osi; : siminitenyawi leabiya; zet'eninyawu leiyasu; : asirenyawu lesekeniya; asira anidenyawu leeliyasebi; asira huletenyawu leyak'imi; : asira sositenyawu leopa; asira aratenyawu leyeshebiabi; : asira amisitenyawu lebiliga; asira si-disitenyawu leimeri; : asira sebatenyawu leeziri; asira siminitenyawu lehafits'ets'i; : asira zet'eninyawu lefetaya; : hayanyawu leezek'eli; haya anidenyawu leyakini; haya huletenyawu legamuli; : haya sositenyawu ledilaya; haya aratenyawu leme'aziya. : yeisraeli amilaki igiziabiheri inidazeze; abatachewi aroni inide set'achewi sir'ati wede igiziabiheri beti yemigebubeti yeageligilotachewi sir'ati yihi nebere. : kek'erutimi yelewi lijochi: keiniberemi lijochi subaeli: kesubaeli lijochi yehidiya: :22 : kere'abiya lijochi alek'awi yishiya: keyisi'arawiyani selomiti: ke-selomiti lijochi yahati: : kekebironimi lijochi alek'awi yiriya; huletenyawu amariya; sositenyawu yehizieli; aratenyawu yik'emi'ami: : ye'uzieli liji mika: : yemika liji shamiri: yemika wenidimi yishiya: : keyishiya lijochi zekariyasi: yemerari lijochi moholi; musi: keyaziya liji beno: : yemerari lijochi: keyaziya beno; shohami; zekuri; 'ebiri: : kemoholi ali'azari; irisumi lijochi alineberuti: : kek'isi: yek'isi liji yirehimieli: yemusimi lijochi: moholi; 'edari; iyarumiti. : inezihili inide abatochachewi betochi yelewawiyani lijochi neberu. : inezihimi degimo benigusu bedawitina

basadok'i beabimelekimi belewawiyana bekahinati abatochi betochi alek'ochi fiti; talak'umi inide tanashu; inide wenidimochachewi inide aroni lijochi 'it'a tet'at'alu.

25

dawitina yeserawitu alek'ochimi keasafina keemani keedotami lijochi bemesenik'ona bebegena bet'senats'ilimi tinibiti yeminagerutini sewochi lemangeligeli leyu: beageligilotachewimi sira yeseru sewochi k'wit'iri yihi nebere. : keasafi lijochi: zekuri; yosefi; netaniya; asheriela: inezih yeaasafi lijochi benigusu tiizazi tinibiti ketenagerewi keasafi iji betachi neberu. : keedotami yeedotami lijochi: godoliyasi; ts'iri; yeshaya; semei; hashebiya; metitiya; inezih sidisitu leigiziabiheri misiganana kibiri bemesenik'o tinibiti ketenagerewi keabatachewi keedotami iji betachi neberu. : keemani yeemani lijochi: buk'ia; metaniya; 'azari'eli; subae; iyarimuti; hananiya; hanani; eliyata; gidoliti; romaniti'ezeri; yoshibik'asha; meloti; hotiri; mehaziyoti: : inez-ih hulu k'enide meleketuni kefi yaderigu zenidi beigiziabiheri k'ali yenisusu bale raiyi yehonewi yeemani lijochi neberu. igiziabiheri leemani asira arati wenidochi lijochinina sositi setochi lijochini set'ewi. : inezih hulu beigiziabiheri beti bet'senats'ilina bebegena bemesenik'omi yizemiru zenidi; beigiziabiheri beti yagegilu zenidi keabatachewi iji betachi neberu: asafimi edotamimi emanimi kenigusu tiizazi betachi neberu. : yebilhatenyochumi k'wit'iri igiziabiherini leamesigini kemiyawik'u kewenidimochachewi gari huleti meto semaniya siminiti nebere. : hulumi tekakilewi; tanashu inide talak'u; asitemariwimi inide temariwi; lesemonachewi 'it'a tet'at'alu. : yefitenyaw 'it'a keasafi wegeni leneberewi leyosefi wet'a: huletenyaw legodoliyasi wet'a: irisu wenidimochumi lijochumi asira huleti neberu. : sositenyaw lezekuri lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : aratenyaw leyits'iri lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : amisitenyaw lenetaniya lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : sidisitenyaw lebuk'ia lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : sebatenyaw leyishirieli lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : siminitenyaw leyeshaya lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : zet'enyinyaw lemetaniya lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asirenyaw lesemei lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira anidenyaw le'azarieli lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira huletenyaw lehashebiya lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira sositenyaw lesubaeli lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira aratenyaw lemetitiya lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira amisitenyaw leiyarimuti lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira sidisitenyaw lehananiya lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira sebatenyaw leyoshibik'asha lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : asira siminitenyaw lehanani lelijochumi lewenidimochumi leasira

huletu: : asira zet'enyinyaw lemeloti lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : hayanyaw leeliyata lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : haya anidenyaw lehotiri lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : haya huletenyaw legidoliti lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : haya sositenyaw lemechaziyoti lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu: : haya aratenyaw leromaniti'ezeri lelijochumi lewenidimochumi leasira huletu wet'a.

26

berenyochimi inidezih temedebu: kek'oreyawiyani keasafi lijochi yek'ore liji mesulami. : mesulami lijochi neberuti: bekwiru zekariyasi; huletenyaw yidilei; sositenyaw yozabati; : aratenyaw yetinieli; amisitenyaw elami; sidisitenyaw yihohanani; sebatenyaw elih'o'enayi. : igiziabiherimi barikotalina 'obediedomi lijochi neberuti: bekwiru shemaya; huletenyaw yozabati; sositenyaw iyaoasi; aratenyaw sakari; amisitenyaw natinaeli; sidisitenyaw 'amieli; sebatenyaw yisakori; siminitenyaw pilati. : lelijumi leshemaya degimo lijochi teweleduleti: ts'inu'animi hayalani neberuna beabatachewi beti selet'enu. : leshemaya lijochi 'otini; rafaeli; 'obedi; wenidimochumi hayalani yeneberu elizabadi; elihu; semakiya. : inezih hulu ye'obediedomi lijochi neberu: inerisumi lijochachewimi wenidimochachewi lemangeligeli hayalani yeneberu ye'obediedomi lijochi sidisa huleti neberu. : lemesulami hayalani yeneberu asira siminiti lijochina wenidimochi neberuti. : kemerarimi lijochi leneberewi lehosa lijochi neberuti: alek'awimi shimiri nebere: bekwiru alineberemi; abatu gini alek'a aderegewi: : huletenyawimi kelik'iyasi; sositenyaw t'ibeliya; aratenyaw zekariyasi nebere: yehosa lijochina wenidimochi hulu asira sositi neberu. : inide wenidimochachewi honewi beigiziabiheri beti yagegilu zenidi yeberenyochi yealek'ochi semonenyochi inezih neberu. : beberumi hulu yagegilu zenidi beyeabatochachewi betochi tanashuna talak'u tekakilewi 'it'a tet'at'alu. : bemisirak'imi bekuli 'it'a leselemya wedek'e. lelijumi bilih mekari lehonewi lezekariyasi 'it'a t'alu: 'it'awimi besemeni bekuli wet'a. : le'obediedomi bedebubi bekuli; lelijochumi le'ik'a betu 'it'a wet'a. : lesefinina lehosa bemi'irabi bekuli; beak'ebetumi menigedi balewi besheleketi beri bekuli t'ibek'a ket'ibek'a layi 'it'a wet'a. : bemisirak'imi bekuli sidisiti lewawiyani neberu: besemeni bekuli leye'iletu arati; bedebubi bekuli leye'iletu arati; le'ik'a betumi huleti huleti neberu. : bemi'irabi bekuli beferibari menigedi layi arati; beferibarimi at'egebi huleti neberu. : kek'orena kemerari lijochi yeneberu yeberenyochi semoni yihi nebere. : kelewawiyani akiya beigiziabiheri beti bemihonu bete mezagibiti batiwaye k'idisatu bete mezagibiti layi teshomo neberi. : yeleadani lijochi: leleadani yehonu yegedisonawiyani lijochi; legedisonaw leleadani yehonu yeabatochi betochi alek'ochi yihhieli: : yeyihhieli lijochi: beigiziahari beti bemihonu bete mezagibiti layi yeneberu zetomi; wenidimochi iyueli. : keiniberemawiyani; keyisi'arawiyani; kekebiron-

awiyani; ke'uzielawiyani: : yemuse liji yegerisami liji subaeli bebete mezagibiti layi teshomo neberi. : wenidimochumi: keali'azari liju re'abiya; lijumi yeshaya; lijumi iyorami; lijumi zikiri; lijumi selomiti met'u. : yihi selomitina wenidimochu nigusu dawitina yeabatochi betochi alek'ochi; shalek'ochina yemeto alek'ochi yeserawitumi alek'ochi; bek'edesuti beniwaye k'idisatu bete mezagibiti hulu layi teshomewi neberi. : beselifimi ketegenyewi miriko yeigizabiherini beti lemabejeti k'edesu. : bale raiyumi samueli; yek'isimi liji saoli; yenerimi liji abeneri; yets'iruyami liji iyoabi yek'edesuti niwaye k'idisati hulu keselomitina kwenidimochu iji betochi nebere. : keyisi'arawiyani kenaniyana lijochu shumamitina ferajochi yihonu zenidi bewich'wi sira beisiraeli layi teshomewi neberi. : kekebironawiyani hashebiyana wenidimochu; ts'inu'ani yeneberuti shihi sebat meto sewochi; leigizabiheri sira hulu lenigusumi ageligiloti beyoridanosi mado bemi'irabi bekuli balewi beisiraeli layi teshomewi neberi. : kekebironawiyanimi inde abatochi betochi ti-widochi yekebironawiyani alek'a yiriya nebere. dawiti benegese bearibanyawi 'ameti yifeliguachewi neberi: beinerisumi mekakeli begele'adi iyazeri ts'inu'ani hayalani sewochi tegenyu: : wenidimochumi ts'inu'ani yeneberuti yeabatochi betochi alek'ochi huleti shihi sebat meto neberu. nigusumi dawiti leigizabiheri gudayi huluna lenigusu gudayi berobelawiyana begadawiyani beminasemi negedi ikwileta layi shumochi aderegachewi.

27

yeisiraelimi lijochi yeabatochi betochi alek'ochina yeshihi alek'ochi yemeto alek'ochimi bekifilochi negeru hulu nigusumi yagelegelutimi shumamiti inde k'wit'irachewi inezihimu neberu. inezihimi kifilochi iyanidanidachewi haya arati shihi honewi be'ameti werati hulu beyeweru yigebuna yiwe'u neberi. : lemejemeriwayi weri beanidenyawu kifili layi yezebidieli liji yashobi'ami nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : irisu kefaresi lijochi nebere: lemejemeriwayi weri bech'ifira alek'ochi hulu layi teshomo neberi. : behuletenyawimi weri kifili layi ahohawwi dudi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : lesositenyawi weri sositenyawu yech'ifira alek'a yekahinu yeyodahe liji benayasi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : yihi benayasi beselasawi mekakeli hayali hono beselasawi layi nebere: beirisumi kifili liju 'amizabadi nebere. : learatenyawi weri aratenyawu alek'a yeiyoabi wenidimi asaheli; keirisumi behwala liju zibadiya nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira neberi. : leamisitenyawu weri amisitenyawu alek'a yizirawwi shemihuti nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : lesidisitenyawu weri sidisitenyawu alek'a yetek'uhawwi ye'isika liji 'irasi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : lesebatenyawi weri sebatenyawi alek'a keefiremi lijochi yehone filonawwi selesi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : lesiminitenyawi weri siminitenyawi alek'a kezarawiyani yeneberewi

kusatawiwi sibokayi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : lezet'enyinyawi weri zet'enyinyawi alek'a kebiniyamawiyani yeneberewi 'anatotawwiwi abi'ezeri nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : leasirenyawi weri asirenyawi alek'a kezarawiyani yeneberewi net'ofawwiwi noere nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : leasira anidenyawu weri asira anidenyawu alek'a keefiremi lijochi yeneberewi p'iri'atonawwiwi benayasi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : leasira huletenyawu weri asira huletenyawu alek'a kegotoniyali wegeni yeneberewi net'ofawwiwi helidayi nebere: beirisumi kifili haya arati shihi ch'ifira nebere. : beisiraelimi negedochi layi inezihimu neberu berobelawiyani layi yezikiri liji ali'azari alek'a nebere: besimi'onawiyani yeme'aka liji sefat'iyasi: : belewi layi yek'emueli liji hashebiya: : bearoni layi sadok'i: beyihuda layi kedawiti wenidimochi elihu: beyisakori layi yemikaeli liji 'omiri: : bezabiloni layi yeabidiyu liji yishimaya: benifitalemi layi ye'azirieli liji iyarimuti: : beefiremi lijochi layi ye'azaziya liji hose'i: beminase negedi ikwileta layi yefedaya liji iyueli: : begele'adi balewi beminase negedi ikwileta layi yezekariyasi liji ado: bebiniyami layi yeabeneri liji ye'isieli: : bedani layi yeyirohami liji 'azarieli: inezihimu yeisiraeli lijochi negedochi alek'ochi neberu. : igizabiheri gini isiraelini inde semayi kewakibiti yabeza zenidi tenagiro neberina dawiti kehaya 'ameti betochi yeneberutini alik'ot'ereimi. : yets'iruya liji iyoabi mek'wit'eri jemere; negeru gini alifets'ememi: silezihimu beisiraeli layi k'wit'a hone; k'wit'irachewimi benigusu bedawiti mezigebi alitets'afemi. : benigusumi bete mezagibiti layi ye'adieli liji 'azimoti shumi nebere: bemedawimi beketemochimi bemeniderochimi beginibochimi bete mezagibiti layi ye'oziya liji yonatani shumi nebere: : meretuni yemiyaabajutina irishawini bemiyarisuti layi yekilubi liji 'eziri shumi nebere: : beweyinimi botawochi layi ramatawiwi semei shumi nebere: leweyinimi t'eki 'ika beti bemihonewi beweyinu sebili layi shefamawwiwi zebidi shumi nebere: : bek'olawimi wisit'i baluti beweyirawina besholawi zafochi layi gedirawwiwi bealihanani shumi nebere: bezeyitumi betochi layi iyoasi shumi nebere: : besaronimi bemisamaru kebitochi layi saronawwiwi set'irayi shumi nebere: beshelek'ochumi wisit'i beneberuti kebitochi layi ye'adilayi liji shafit'i shumi nebere: : begimelochimi layi isimaelawwiwi ubiyasi shumi nebere: beahiy-ochumi layi meronotawwiwi yihidiya shumi nebere: : bemenigochumi layi agarawwiwi yazizi shumi nebere. inezihimu hulu benigusu bedawiti habiti layi shumochi neberu. : asitewayina ts'ehafi yeneberewi yedawiti agoti yonatani amakari nebere: yehakimonimi liji yihhieli kenigusu lijochi gari nebere: : akit'ofelimi yenigusu amakari nebere: arikawwiwi kusi yenigusu wedaji nebere: : keakit'ofelimi k'et'ilo yebenayasi liji yodahena abiyatari neberu: iyoabimi yenigusu serawiti alek'a nebere.

dawitimi yeisraelini alek'ochi hulu; yenegedochu-nimi alek'ochi; nigusunimi bekifili yemiyagelegilu-tini yech'ifirochi alek'ochi; shalek'ochunimi; yemeto alek'ochinimi; benigusina belijochi habitina gizati layi yeteshomutini; janiderebochinimi; ts'inu'ani hayilanonimi hulu wede iyerusalemi sebesebe. : nigusumi dawiti beigrur k'omo inidihi ale. weni-dimochena hizibe hoyi; simunyi: leigiziabiheri lek'ali kidanu tabotina leamilakachini igiri marefiya ye'irefiti beti lemesirati ine belibe asibealehu: lesir-ami yemiyasifeligewini azegajichalehu: : igiziabiheri gini. yeselifi sewi nehina; demimi afisisehalina lesime beti atiserami bilonyali. : negeri gini yeisraeli amilaki igiziabiheri beisraeli layi yezelalemi nigusi ihoni zenidi keabate beti hulu merit'onyali: yihudami alek'a yihoni zenidi merit'otali: keyihudami beti yeabateni beti merit'oali: keabateni lijochi mekakeli beisraeli hulu layi yanegisenyi zenidi limerit'enyi wedede. : igiziabiherimi bizu lijochi set'itonyalina kelijoche hulu beigiziabiheri menigisiti zufani layi tek'emito beisraeli layi yingesi zenidi lijene selomonini merit'otali. : irisumi. liji yihonenyi zenidi merich'ewalehuna; inemi abati ihonewalehuna lijih selomoni betenina adebabayocheni yiserali. : tiizazenina feridenimi bemadeiregi inide zarewi bits'ena menigisituni lezelalemi ats'enawalehu alenyi. : ahunimi yeigiziabiheri gubae isiraeli hulu iyayu; amilakachinimi iyesema; yihichini melikamituni midiri tiwerisu zenidi; lelijochachihumi lezelalemi tawerisuati zenidi yeamilakachihumi yeigiziabiherini tiizazi hulu t'ebik'u; feligumi. : anitemi; lije selomoni hoyi; igiziabiheri libini hulu yimeremiralina; yenefisinimi asabi hulu yawik'alina; yeabatihini amilaki iwek'i: befits'umi libina benefisihi fek'adimi amilikewi: bititfeligewi tagenyewalehi: bititewewi gini lezelalemi yit'ilihali. : ahunimi; ineho; igiziabiheri lemek'idesi yemihoni betini tisera zenidi merit'ohalina t'enikirehi fets'imewi. : dawitimi lemek'idesi weleli; lebe-tumi; lebete mezagibitumi; lederibuna lewisit'umi gwadawochi; lesiriyetumi mekidunya mek'emech'a misalewini leliju leselomoni set'ewi. : degimomi leigiziabiheri beti adebabayochina bezuriyawo lemihonu gwadawochi; leigiziabiherimi beti lemihonu bete mezagibiti; leniwaye k'idisatumi lemihonu bete mezagibiti bemenifesu lasebewi hulu misaleni set'ewi. :14 : yekahinatunina yelewawiyanonimi kifilachewini beigiziabiherimi beti bemiyagelegilu-beti sira hulu asitawek'ewi. beigiziabiherimi beti lemiyagelegilubeti 'ik'a hulu; leageligiloti hulu lemihonewimi lewerik'u 'ik'a werik'uni bemizani set'ewi: leageligiloti hulu lemihonewimi leberi 'ik'a hulu biruni bemizani set'ewi: : lewerik'umi mek'irezochina lek'enidilochimi werik'uni beye-mek'irezuna beyek'enidilu bemizani set'ewi: lebiruni mek'irezochi inide mek'irezu hulu sira hulu biruni beyemek'irezuna beyek'enidilu bemizani set'ewi: : legets'u hibisiti gebetawochi werik'uni bemizani legebetawochu hulu; birunimi lebiru gebetawochi set'ewi: : lemenit'ochuna ledistochu lemek'ijawochumi t'iruwini werik'i; lewerik'umi

ts'iwawochi werik'uni beyets'iwawi hulu bemizani; lebirumi ts'iwawochi biruni beyets'iwawi hulu bemizani set'ewi: : le'it'anumi mesewiwa t'iruwini werik'i bemizani; kinifochachewinimi zerigitewi yeigiziabiherini k'ali kidani taboti yeshefenutini yekirubelini yewerik'i seregela misale set'ewi. : dawitimi. yesirawini hulu misale awik'i zenidi yihi hulu beigiziabiheri iji tets'ifo met'alinyi ale. : dawitimi lijuni selomonini. t'enikiri; ayizohi; adirigewimi: amilake igiziabiheri amilaki keanite gari newina atifira; atidenigiti'imi: leigiziabiherimi beti ageligiloti yemihonewi sira hulu isikifets'emi diresi irisu ayitewihimi; ayit'ilihimimi. : inehomi; leigiziabiheri beti ageligiloti hulu yemihonu yekahi-natina yelewawiyani kifilochi bezihi alu: lehulumi 'ayineti ageligilotina siri bebilihatina benefisu fek'adi yemisera hulu keanite gari yihonali: alek'ochina hizibumi hulu fets'imewi yitazezuhali alewi.

29

nigusumi dawiti legubaewi hulu inidihi ale. igiziabi-heri bichawini yemeret'ewi lije selomoni gena bilatena lega newi: hinits'awi gini leigiziabiheri leamilaki newi inji lesewi ayidelemina sirawi talak'i newi. : inemi inide gwilibete hulu leamilake beti lew-erik'u 'ik'a werik'uni; lebirumi 'ik'a biruni; lenasumi 'ik'a nasuni; lebiretumi 'ik'a biretuni; leinich'etumi 'ik'a inich'etuni; degimomi meregidinina beferit'i yemigebe dinigayini; yemilet'efi dinigayini; liyu liyu meliki yalewinimi dinigayi; yekeberewinimi dinigayi keye'ayinetu; bizumi ibine beredi azega-jichalehu. : kezihimi belayi degimo yeamilakeni beti silewededihu; lemek'idesu kazegajehuti hulu lela yegili genizebe yemihoni werik'ina biri alenyina leamilake beti set'ichewalehu. : yebetochu ginibi yilebet'ubeti zenidi keofiri werik'i sositi shihhi mekiliti werik'i; sebatu shihimi mekiliti t'iru biri; : beseratenyochi iji lemiserawi sira hulu lewerik'u 'ik'a werik'uni; lebirumi 'ik'a biruni set'ichalehu. zare befek'adu rasuni leigiziabiheri yemik'edisi manewi? : yeabatochimi betochi alek'ochi; yeisraelimi nege-dochi alek'ochi; shalek'ochimi; yemeto alek'ochimi; benigusumi sira layi yeteshomuti befek'adachewi ak'erebu. : leigiziabiherimi beti ageligiloti amisiti shihhi mekiliti werik'ina asiri shihhi dariki; asiri shihimi mekiliti biri; asira siminiti shihimi mekiliti nasi; meto shihimi mekiliti bireti set'u. : 'inik'wimi yalewi sewi hulu leigiziabiheri beti lehonewi bete mezagibiti begedisonawiwi beyihhieli iji set'e. : hiz-ibumi fek'idewi set'itewalina; befits'umi libachewimi leigiziabiheri befek'adachewi ak'iribewalina desi alachewi: nigusumi dawiti degimo talak'i desita desi alewi. : dawitimi begubaewi hulu fiti igiziabiherini bareke: dawitimi ale. abetu; yeabatachini yeisraeli amilaki hoyi; kezelalemi isike zelalemi tebareki. : abetu; besemayina bemidiri yalewi hulu yeanite newina talak'inetina hayili; kibirimi; dilina girima leanite newi: abetu; menigisiti yeanite newi; anitemi behulu layi kefi kefi yalishi rasi nehi. : balet'eginetina kibiri keanite zenidi newi; anitemi huluni tigezalehi: hayilina biritati beijihi newi: talak'i lemadiregi; lehulumi hayilini lemesit'eti beijihi newi. : ahu-

nimi inigidihi; amilakachini hoyi; inigezalihaleni; lekiburi simihimi misigana inak'eribaleni. : hulu keanite zenidi newina; keijihimi yetek'ebelinewini set'itenihalina yihini yahili chileni linak'eribilihi ine mani nenyi? hizibesi mani newi? : abatochachinimi hulu inideneberu inya befitihi sidetenoyochina mets'atenyochi neni: zemenachinimi bemidiri layi inide t'ila nati; atits'enami. : abetu amilakachini hoyi; lek'idusi simihi beti inisera zenidi yih yazegajenewi balet'egineti hulu keijih yemet'a newi; hulumi yeanite newi. : amilake hoyi; libini iniditimeremiri; k'ininetinimi iniditiwedidi awik'alehu: inemi belibe k'ininetina befek'ade yihini hulu ak'iribealehu: ahunimi bezihi yalewi hizibihi befek'adu inidak'erebelihi bedesita ayichalehu. : abetu; yeabatochachini yeabir-ihamina yeyisihak'i yeisraelimi amilaki hoyi; yihini asabi behizibihi libi lezelalemi t'ebik'i; libachewinimi wede anite ak'ina. : tiizazihinimi misikirihinimi siri'atihinimi yit'ebik'i zenidi; yihin-imi negeri hulu yaderigi zenidi; yazegajehuletinimi beti yisera zenidi lelje leselomoni fits'umi libi sit'ewi. : dawitimi gubaewini hulu. amilakachihuni igiziabiherini bariku alachewi. gubaewimi hulu yeabatachewini amilaki igiziabiherini bareku; rasachewinimi azenibilewi leigiziabiherina lenigusu segedu. : benegawimi leigiziabiheri mesiwa'iti sewu; yemik'at'elewinimi mesiwa'iti leigiziabiheri ak'erebu: anidi shihi weyifeni; anidi shihimi awira begochi; anidi shihimi yebegi t'ebotochi; yemet'et'i k'wiribanachewinimi; sile isiraelimi hulu bizu mesiwa'iti ak'erebu. : beziyami k'eni betalak'i desita beigiziabiheri fiti belu t'et'umi. yedawitinimi liji selomonini huletanya gize anegesuti: irisunimi alek'a yihoni zenidi leigiziabiheri k'ebuti; sadok'inimi kahini yihoni zenidi k'ebuti. : selomonimi beabatu bedawiti zufani layi tek'emete; tekenawenelimi: isiraelimi hulu tazezuleti. : alek'ochumi hulu; hayalanumi; degimomi yenigusu yedawiti lijochi hulu lenigusu leselomoni iji set'uti. : igiziabiherimi selomonini beisraeli hulu fiti ijigi agenenewi: keirisu befitimi leneberuti leisraeli negesitati yalihonewini yemenigisiti kibiri set'ewi. : yeiseyimi liji dawiti beisraeli hulu layi negese. : beisraelimi layi yenegesebeti zemeni ariba 'ameti nebere: sebati 'ameti bekebironi negese; selasa sositimi 'ameti beiyerusalemi negese. : 'idimemi; balet'eginetimi; kibirimi t'egibo bemelikami shimigilina mote: lijumi selomoni beirisu fanita negese. : yenigusumi yedawiti yefitenyawina yehwalenyawi negeri; ineho; bebale raiyu besamueli tariki; benebiyumi benatani tariki; bebale raiyumi begadi tariki tets'ifoali. : inidezihumi yemenigisitu negerina hayilu hulu beirisumi beisraelimi beagerochimi menigisitati hulu layi yalefuti zemenati tets'ifewali.

yedawiti liji selomoni bemenigisitu bereta: amilakumi igiziabiheri keirisu gari nebere; ijigimi agene-newi. : selomonimi leisiraeli hulu; leshalek'ochi; lemeto alek'ochimi; leferajochimi; beisiraelimi hulu zenidi leneberu mesafiniti hulu; leabatochi betochi alek'ochi tenagere. : selomonimi keirisumi gari gubaawi hulu yeigiziabiheri bariya muse benidire beda yeserawi yeigiziabiheri megenanya dinikwani beziya neberena begeba'oni wedalewi yekorebita mesigeja hedu. : leigiziabiheri taboti gini dawiti beiyerusalemi dinikwani tekiloleti neberina dawiti kek'iriyatiyi'arimi wedazegajeleli sifira amit'itoti neberi. : yehorimi liji yeuri liji basilieli yeserawi yenasi mesewiya beziya beigiziabiheri maderiya fiti nebere: selomonimi gubaawimi yihini yifeliguti neberi. : selomonimi beigiziabiheri fiti bemege-nanyawi dinikwani at'egebi wedalewi wede nasu mesewiya wet'a; beziyami anidi shihi yemik'at'eli mesia'iti ak'erebe. : beziyami leliti igiziabiheri. mini inidiset'ihl leminenyi sili leselomoni tegelet'e. : selomonimi igiziabiherini alewi. keabate kedawiti gari talak'i mihireti adirigehali; beirisumi fanita anigisehenyali. : ahunimi; abetu amilaki hoyi; k'wit'iru inide midiri tibiya behonewi bezizu hizibi layi anigisehenyalina leabate ledawiti yeset'ehewi tesifa yits'ina. : ahunimi bezihl hizibi fiti iwet'ana igeba zenidi t'ibebinina iwik'etini sit'enyi; yihini bemiyahili bezihl betalak'i hizibi layi yiferidi zenidi yemichili yelemina. : igiziabiherimi selomonini. yihi belibihl neberena; balet'eginetinina habitini kibirinina yet'elatochihini nefisi rejimimi 'idimeni alilemenihimina; negeri gini banegesihuhl behizibe layi lemefiredi tichili zenidi t'ibebinina iwik'etini lerasihl leminehalina t'ibebinina iwik'etini set'ichehalehu. : keanite befitimi keneberuti keanite behwala keminesuti negesitati anidi sinikwa yemimesilihi inidayinori balet'eginetinina habitini kibirinimi iset'ihalehu alewi. : selomonimi begeba'oni kalewi keko-rebitawi mesigeja kemegenanyawi dinikwani wede iyerusalemi met'a: beisiraelimi layi negese. : selomonimi seregelochunina feresenyochini sebe-sebe; anidi shihimi arati meto seregelochi; asira huleti shihimi feresenyochi neberuti: beseregelochi ketemochina keirisu gari beiyerusalemi anorachewi. : nigusumi birunina werik'uni beiyerusalemi inide dinigayi inidibeza aderegewi: yezigibami inich'eti bizati bek'ola inidemibek'ili shola hone. : selomonimi feresochini kegibits'ina kek'ewe asimet'a: yenisugusumi negadewochi begenizebi iyegezu kek'ewe yamet'uachewi neberi. : anidumi seregela besidisiti meto; anidumi feresi bemeto amisa sek'ili biri kegibits'i yiwet'a neberi: inidihumi leket'iyawiyana lesoriya negesitati hulu bejjachewi yamet'ulachewi neberi.

selomonimi leigiziabiheri simi beti; lemenigisutimi beti yisera zenidi asebe. : selomonimi yemisheke-mutini seba shihi; keterarochimi yemit'eributini semaniya shihi; beinerisumi layi yeteshomutini sositi

shihl sidisiti meto sewochi k'ot'ere. : selomonimi inidihl sili wede t'irosi nigusi wede kirami lake. keabate kedawiti gari inidadereghl; yemik'emet'ibetinimi beti yisera zenidi yezigiba inich'eti inide sededihileti; inidihl leine adirigi. : ineho; leisiraeli lezelalemi inide tazezewi beigiziabiheri fiti yet'afach'uni shitu lemat'eni; yegets'uni hibisiti lemanori; yemik'at'elewinimi mesia'iti bet'iwatina bemata besenibetatumi bemebachawochumi beamilakachinimi beigiziabiheri be'alati lemak'irebi leamilake leigiziabiheri simi beti iserana ik'edisi zenidi asebihu. : amilakachinimi keamalikiti hulu belayi talak'i newina yemiseraawi beti talak'i newi. : negeri gini semayina kesemayati belayi yale semayi yiyizewi zenidi ayichilimina leirisu beti yisera zenidi mani yichilali? befitu 'it'ani kema'teni bek'eri beti iseraleti zenidi ine mani nenyi? : ahunimi abate dawiti kazegajachewi beine zenidi beyihudana beiyerusalemi kaluti bilihatenyochi gari yemihoni; werik'unina biruni; nasunina biretuni; hamirawinina k'eyuni semayawinimi gimija yemisera; k'irits'inimi yemiyawik'i bilihatenya sewi lakilinyi. : degimomi bariyawochihl kelibanosi inich'eti mek'wret'i inidiyawik'u ine awik'alehuna kelibanosi yezigibana yet'idi yesenidelimi inich'eti sidedilinyi. : yemiseraawimi beti ijigi talak'ina dinik'i yihonalina bizu inich'eti yazegajulinyi zenidi; ineho; bariyawoche kebariyawochihl gari yihonalu. : inehomi; inich'etuni lemik'orit'u lebariyawochihl haya shihi yek'orosi mesiferiya yetebe're sinide; haya shihimi yek'orosi mesiferiya gebisi; haya shihimi yebadosi mesiferiya yeweyini t'aji; haya shihimi yebadosi mesiferiya zeyiti iset'alehu. : yet'irosi nigusimi kirami. igiziabiheri hizibuni wedidoalina belayachewi anegesehi bilo leselomoni meliikiti lake. : kiramimi degimo ale. semayinina midirini yefet'ere; leigiziabiherimi beti lemenigisutimi beti yisera zenidi t'ibebenya bilihatenya asitewayimi gijl; lijenigusu ledawiti yeset'e yeisiraeli amilaki igiziabiheri buruki yihuni. : ahunimi kebilihatenyochihl gari kegetayemi keabatihi kedawiti bilihatenyochi gari yihoni zenidi kiramiabi yemibali bilihatenyana asitewayi sewi sedijelialehu. : inatu kedani lijochi nati; abatumi yet'irosi sewi newi: werik'unina birunimi; nasunina biretuni; dinigayinina inich'etuni; hamirawinina semayawinimi k'eyunimi gimija; t'iruwunimi befitu yisera zenidi; k'irits'imi lelami negeri hulu yaderigi zenidi yawik'ali. : ahunimi getaye yetenagerewini sinidewinina gebisuni zeyitunina yeweyini t'ejuni wede bariyawochu yisidisi: : inyami kelibanosi yemitishawini yahili inich'eti inik'orit'aleni; be-tanikwami adirigeni bebahiri layi wede anite wede iyop'e inisedialeni: anitimi wede iyerusalemi tasiwesidewalehi. : selomonimi beisiraeli midiri yeneberutini mets'atenyochi hulu abatu dawiti inide k'ot'erachewi k'ot'ere: meto amisa sositi shihl sidisiti meto tegenyu. : keinerisumi yemishekemutini seba shihi; beterarochimi layi yemit'eributini semaniya shihi; behizibumi sira layi yeteshomutini sositi shihl sidisiti meto aderege.

selomonimi igiziabiheri leabatu ledawiti betegelet'ebeti bemoriya terara dawiti baze-gajewi sifira beiyabusawiwi beorina awidima beiyerusalemi yeigiziabiherini beti mesirati jemere. : benegesemi bearatenyawu 'ameti behuletenyawu weri mesirati jemere. : selomonimi yeigiziabiherini beti yisera zenidi yet'alewi mesereti yihi newi: rizimetumi bedurowi sifiri sidisa kinidi; weridumi haya kinidi nebere. : bebetumi fiti yeneberewi weleli rizimetu inide betu weridi haya kinidi; k'umetumi meto haya kinidi nebere: wisit'unimi bet'iru werik'i lebet'ewi. : talak'unimi beti bet'idi inich'eti kedenewi; bet'irumi werik'i lebet'ewi: yezenibabana yeseniseleti amisali k'erets'ebeti. : betunimi be'inik'wi asiget'awi: werik'unimi yeferi-wayimi werik'i nebere. : betunimi seregelochunimi medirekochunimi ginibochunimi dejochunimi bew-erik'i lebet'e: beginibochumi layi kirubelini k'erets'e. : k'idisite k'idusanunimi sera: rizimetumi inide betu weridi haya kinidi; weridumi haya kinidi nebere: sidisito meto mekiliti bemiyahili bet'iru werik'i lebet'ewi. : yemisimarochumi mizani amisa sek'ili werik'i nebere. yederibunimi gwadawochi bewerik'i lebet'e. : bek'idisite k'idusanimi wisit'i keinch'eti sira huletu kirubelini sera; bewerik'imi lebet'achewi. : yekirubelimi kinifochi haya kinidi mulu tezerigitewi neberi: yeanidu kirubi kinifi amisiti kinidi nebere; yebetunimi ginibi yineka nebere: huletenyawu kinifi amisiti kinidi nebere; yehuletenyawunimi kirubi kinifi amisiti kinidi nebere; yebetunimi ginibi yineka neberi: huletenyawunimi kinifi amisiti kinidi nebere; yeletawunimi kirubi kinifi yineka neberi. : yeinezihimi kirubeli kinifochi haya kinidi mulu tezerigitewi neberi: beigirachewimi k'omewi neberi; fitochachewimi wede betu yimeleketu neberi. : kesemayawiwimi kehamirawiwimi kek'eyumi hari ket'irumi befitu megarejawini sera; kirubelinimi t'elefebeti. : bebetumi fiti k'umetachewi selasa amisiti kinidi yeneberewini huletnu 'amidochi sera; beiyaniadanidachewimi layi yeneberewi gwiililati amisiti kinidi nebere. : inide diri yalu seniseleto-chinimi serito bea'imadu rasi layi aderegachewi: metomi romanochi serito beseniseletu layi aderegachewi. : a'imadochunimi anidenyawini bek'enyi; huletenyawini begira bemek'idesu fiti ak'omachewi: bek'enyimi yeneberewini simi yak'umi begirami yeneberewini simi belezilo t'erachewi.

degimomi rizimetu haya kinidi; weridumi haya kinidi; k'umetumi asiri kinidi yeneberewini yenasuni mesewiya sera. : kefesese nani kedari isike dari asiri kinidi; k'umetumi amisiti kinidi; bezuriyawimi selasa kinidi yehone kibi kwire sera. : bebetachumi leandini kinidi asiri; leandimi kinidi asiri; gwigigwibochi azorebeti: kwirewimi bek'et'e gize gwigigwibochu behuleti tara keirisu gari abirewi k'elit'ewi neberi. : beasira huletimi berewochi misili layi tek'emito neberi: keiner-

isumi sositu wede semeni sositumi wede mi'irabi sositumi wede debubi sositumi wede misirak'i yimeleketu neberi: kwirewimi belayachewi neberi; yehulumu jeribachewi besite wisit'i nebere. : wifiretumi anidi gati yahili nebere: keniferumi anide ts'awa keniferi; inide sufi abeba hono tesorito neberi: sositi shihimi yebadosi mesiferiya yiyizi neberi. : degimomi asiri yemetat'ebiya senochi sera; lemik'at'elewimi mesiya'iti yemik'eribewi negeri hulu yitat'ebibachewi zenidi amisituni bek'enyi; amisitunimi begira anorachewi: kwirewini kahinati yitat'ebubeti neberi. : asirunimi mek'irezochi inide sir'atachewi kewerik'i serito amisituni bek'enyi; amisitunimi begira bemek'idesu wisit'i anorachewi. : asirunimi gebetawochi serito amisituni bek'enyi; amisitunimi begira bemek'idesu wisit'i anorachewi. anidi metomi yewerik'i disitochi sera. : degimomi yekahinatuni adebabayi; talak'unimi adebabayi; yeadebabayunimi dejochi sera; dejochachewinimi benasi lebet'e. : kwirewinimi bebetu k'enyi beazebi bekuli anorewi. : kiramimi minichetochunima mech'ariyawochunimi disitochunimi sera. kiramimi lenigusu leselomoni beigiziabiheri beti yeserawini sira hulu ch'ere. : huletnu a'imadi; ts'awawochunimi; bea'imadumi layi yeneberutini huleti gwiililatochi; bea'imadumi layi yeneberutini yegwiililatochi huletnu ts'awawochi yemishefinutini huletnu meribebochi sera. : bea'imadumi layi yeneberutini huletnu gwiililatochi yishefinu zenidi; leiyaniadanidu meribebochi huleti huleti tara romanochi; lehuletu meribebochi arati meto romanochi aderege. : mek'emech'awochunina bemek'emech'awochu layi yemik'emet'utini yemetat'ebiya senochi; : anidunimi kwire; bebetachumi yemihonutini asira huleti berewochi sera. : minichetochunimi mech'ariyawochunimi menit'owochunimi 'ik'achewinimi hulu kiramini lenigusu leselomoni sile igiziabiheri beti kelesilasa nasi sera. : nigusumi beyoridanosi meda besukotina bets'ireda mekakeli balewi bewefiramu mereti wisit'i asifesezewi. : selomonimi inezihini 'ik'awochi hulu ijigi abizito sera: yenasumi mizani ayik'ot'erimi neberi. : selomonimi beigiziabiheri beti yeneberewini 'ik'a hulu yewerik'unimi mesewiya; yegets'unimi hibisiti yeneberewachewini gebetawochi; : bek'idisite k'idusanunimi fiti inide sir'atachewi yaberu zenidi mek'irezochinina k'enidilochachewini ket'iru werik'i sera. : abebawochunina k'enidilochunimi mekositeriyawochunimi ket'iru werik'i sera. : gwiit'ochunimi disitochunimi ch'ilifawochunimi manidejawochunimi ket'iru werik'i sera. yewisit'enyawunimi beti yek'idisite k'idusani dejochi yebete mek'idesumi dejochi yewerik'i neberi.

inidihumi selomoni sile igiziabiheri beti yeserawini sira hulu tech'ere. abatumu dawiti yek'edesezewini yebirina yewerik'i 'ik'a hulu selomoni amito beigiziabiheri beti wisit'i beneberewi gimija beti anorewi. : beziyani gizemi selomoni yeigiziabiherini k'ali kidani taboti kedawiti ketema kets'iyoni yawet'u

zenidi yeisraelini shimagilewochina yenegedi alek'ochi hulu yeisraelinimi lijochi abatochi betochi mesafiniti wede iyerusalemi sebesebe. : yeisraelimi sewochi hulu besebatenyawi weri bebe'alu gize gize wede nigusu tekemachu. : yeisraelimi shimagilewochi hulu met'u; lewawiyanimi tabotuni anesu. : tabotunimi yemegenanyawinimi dinikwani bedikwanumi wisit'i yeneberewini yetek'edesewini 'ik'a hulu amet'u. : inezihinimi hulu kahinatuna lewawiyanu amet'u. : nigusumi selomoni keirisumi gari yetesebesebu yeisraeli mahiberi hulu betabotu fiti honewi kebizati yetenesa yemayik'ot'erutinina yemayimet'enutini begochina berewochi yisewu neberi. : kahinatumi yeigiziabiherini k'ali kidani taboti wede betu amit'itewi bek'idisiti k'idusani wisit'i kekirubeli kinifi betachi beneberewi besifirawi anoruti. : kirubelimi betabotu sifira layi kinifochachewini zerigetewi neberi; kirubelimi tabotunina melogiyawochuni besite layu bekuli yishefinu neberi. : melogiyawochumi rejajimochi neberuna bek'idusite k'idusani fiti kemek'idesu wisit'i ch'afochachewi yitayu neberi: negeri gini kewich'i ayitayumi neberi: isike zaremi diresi iziya alu. : betabotumi wisit'i yeisraeli lijochi kegibits'i midiri bewet'u gize; igiziabiherimi keinerisu gari k'ali kidani baderege gize muse bekorebi kasik'emet'achewi kehuletu ts'ilatochi bek'eri minimi alineberebetimi. : beziyami yeneberuti kahinati hulu tek'edisewi neberi; besemonachewimi alitekefelumi neberi: mezemiranimi yeneberuti lewawiyani hulu; asafina emani edotamimi lijochachewimi wenidimochachewimi; t'iru befita lebisewi ts'enats'ilina begena mesenik'omi iyemetu bemesewiyawi at'egebi bemesirak'i bekuli k'omewi neberi: keinerisumi gari meto haya kahinati meleketi yinefu neberi. kahinatumi kemek'idesu bewet'u gize; : meketunimi yeminefu mezemiranumi beanidineti honewi igiziabiherini iyamesegenu iyakeberu. igiziabiheri cheri newina; mihiretumi lezelalemi newina igiziabiherini amesiginu iyalu beanidi k'ali dimits'achewini wede layi kefi adigewi bemeleketina bet's'enats'ili bezemami 'ik'a hulu igiziabiherini bamesegenu gize; demenawi yeigiziabiherini beti molawi. : yeigiziabiherimi kibiri yeigiziabiherini beti molitoti neberina kahinatu kedemenawi yetenesa mek'omina mageligeli alitechalachewimi.

6

selomonimi. igiziabiheri. bech'eleva wisit'i inoralehu biloali: : ine gini lezelalemi tinoribeti zenidi maderiya betini serahulihi ale. : nigusumi fituni zeweri adirigo yeisraelini gubae hulu merek'e: yeisraelimi gubae hulu k'omewi neberi. : irisumi ale. leabate ledawiti beafu yetenagere bejjumi yefets'eme yeisraeli amilaki igiziabiherini yibareki: : irisumi. hizibeni kegibits'i kawet'ahubeti k'eni jemiromo sime yemit'erabeti beti beziya yiseralinyi zenidi keisraeli negedi hulu maninyawinimi ketema alimeret'ihumi: behizibemi beisraeli layi alek'a yihoni zenidi maninimi alimeret'ihumi: : negeri gini sime beziya inidit'erabati iyerusalemini merich'alehu; behizibemi beisraeli layi inidihoni

dawitini merich'alehu biloalina. : abatemi dawiti leisraeli amilaki leigiziabiheri beti yisera zenidi belibu asibo neberi. : igiziabiherimi abateni dawitini. lesime beti tisera zenidi belibihi asibehalina yihini belibihi melikami aderegihi. : negeri gini kewegebihi yemiwet'awi lijohi irisu lesime betini yiserali inji beti yemitiseralinyi anite ayidelehimi alewi. : igiziabiherimi yetenagerewini k'ali fets'eme: igiziabiherimi tesifa inide set'e beabate bedawiti fanita tenesahu; beisraelimi zufani layi tek'emet'ihu; leisraelimi amilaki leigiziabiheri simi beti serahu. : keisraelimi lijochi gari yaderegewi yeigiziabiheri k'ali kidani yalebethini taboti beziyawi wisit'i anorihu. :13: selomonimi rizimetu amisiti kinidi; weridumi amisiti kinidi; k'umetumi sositi kinidi yehone yenas medegefiya serito beadebabayu mekakeli tekiloti neberi; belayumi k'ome; beisraelimi gubae hulu fiti begwilibetu teniberikiko ijuni wede semayi zerega: yeisraelimi gubae hulu iyayu beigiziabiheri mesewiya fiti k'omo ijochunimi zerigito inidihini ale. : abetu yeisraeli amilaki hoyi; besemayi weyimi bemidiri aniteni yemimesili amilaki yelemi: befits'umi libachewi befithi lemihedu bariyawochihi k'ali kidaninina mihiretini yemitit'ebik'i; lebariyahi leabate ledawiti yeset'ehewini tesifa yet'ebek'ehi: beafihit tenagerihi; zaremi inide honewi bejjihit fets'emihewi. : ahunimi; abetu yeisraeli amilaki hoyi. anite befite inide hedihi lijochihi behige yihehu zenidi menigedachewini bit'ebik'u beisraeli zufani yemik'emet'i sewi befite ata'am bilahi tesifa yeset'ehewini lebariyahi leabate ledawiti t'ebik'i. : ahunimi; abetu yeisraeli amilaki hoyi; lebariyahi ledawiti yetenagerewi k'ali yits'ina. : bewinu igiziabiheri kesewi gari bemidiri layi yinoralini? ineho; semayi kesemayatimi belayi yale semayi yiyizihit zenidi ayichilimi: yilik'unisi ine yeserahuti beti inideti yanisi yihoni? : negeri gini; abetu amilake hoyi; wede bariyahi ts'elotina limena temeliketi; bariyahimi befithi yemits'eliyewini ts'elotina t'iruwini sima. : bariyahi wedezihi sifira yemits'eliyewini ts'eloti tisema zenidi. beziya sime yihonali wedalihewi sifira; wedezihi beti 'ayinochihi k'enina leliti yetegelet'u yihunu. : bariyahina hizibihit israeli wedezihi sifira yemits'eliyutini limena sima: bamaderiyahi besemayi sima: semitehimi yik'iri beli. : sewi balinjjerawini bibedili; belayumi meghala bich'ani; irisumi met'ito bezihi beti bemesewiyahi fiti bimili; : besemayi sima; adirigimi; bebariyawochihimi layi danya huni; bebedelenyawimi layi firedi; menigedunimi berasu layi melisibeti: nits'uhhunimi ats'idik'ewi; inide ts'idik'umi kifelawi. : hizibihimi israeli aniteni sile bedelu bet'elati fiti dili temetitewi wede anite bimelesu; simihinimi biyakebiru; bezhizimi beti befithi bits'eliyuna bileminuhi; anite besemayi sima; : yehizibihinimi yeisraelini hat'ati yik'iri beli: leinerisumi leabatochachewimi wede set'ihati midiri melisachewi. : aniteni sile bedelu semayati betezegu gize zinabimi balizenebe gize; wedezihi sifira bits'eliyu; simihinimi biyakebiru; basich'enek'ihachewimi gize khat'itachewi bimelesu; anite besemayi sima; : yebariyawochihina yehizibihinimi yeisraelini hat'ati yik'iri beli; yemihedubetinimi melikami menigedi asayachewi:

lehizibihimi risiti adirige hi leset'ehati midiri zinabini sit'i. : bemidiri layi rabi weyimi cheneferi weyimi wagi weyimi aremamu weyimi anibet'a weyimi kubikuba bihoni; t'elatochachewimi yeageruni ketemochi kebibewi biyasich'enik'uachewi; manachewimi mek'isefitina dewe bihoni; : manimi sewi weyimi hizibihisi israeli hulu; manachewimi sewi himemunina hazenuni awik'o ts'elotina limena biyaderigi ijochunimi wedezihisi beti bizerega; :31 : leabatochachini beset'ehewi midiri layi beminorubeti zemeni hulu yiferuhi zenidi bemenigedochihimi yi-hedu zenidi; bemaderiyahi besemayi sima; yik'irimi beli: anite bicha yesewini lijochi libi tawik'alehina libuni lemitawik'ewi sewi hulu inide menigedu hulu met'eni kifelawi. : kehizibihimi keisraeli yalihone inigida sile talak'u simihi sile birituwimi ijihisi sile tezeregawimi kinidihisi keruk'i ageri beme'ta gize; met'itomi wedezihisi beti bet's'eloye gize; : anite bemaderiyahi besemayi sima: yemidirimi ahizabi hulu simihini yawik'u zenidi; inide hizibihimi inide isiraeli yiferuhi zenidi; bezihimi beserahuti beti simihi inide ter'era yawik'u zenidi; inigidawi yemileminihini hulu adirigi. : hizibihimi t'elatochachewini lemewigati anite bemitilikachewi menigedi biwet'u; anitemi wede meret'ihati wedezihichi ketema inemi lesimihisi wede serahuti beti leanite bits'eliyu; : ts'elotachewinina limenachewini besemayi sima; firidinimi adirigilachewi. : yemayibedili sewi yelemina aniteni bibe dilu; tuk'ot'itehimi let'elati asalifehi bitiset'achewi; rek'umi weyimi k'iribi wede hone ageri bimarikuachewi; : betemarekubetimi ageri honewi belibachewi nisiha bigebu; bemirikoachewimi ageri salu temelisewi. hat'iatu seritenali; bedilimali; kifumi adirigenali bilewi bileminuhi; : betemarekubetimi bemirikoachewi ageri salu befits'umi libachewina befits'umi nefisachewi wede anite bimelesu; leabatochachewimi wede set'ehati wede midirachewi wede meret'ihati ketema lesimihimi wede serahuti beti bits'eliyu; : ts'elotachewinina limenachewini bemaderiyahi besemayi sima; firidinimi adirigilachewi: anitenimi yebedeluhini hizibihimi yik'iri beli. : ahunimi; amilake hoyi; bezihi sifira wedemihonewi ts'eloti 'ayinochihi yetegelet'u; jorochihimi yemiyademit'u inidihonu ileminihalehu. : ahunimi; abetu amilaki hoyi; kehayidihisi taboti gari wede 'ireffithi tenesa: abetu amilaki hoyi; kahinatihisi dehininetini yilibesu: k'idusanihimi bedesita desi yibelachewi. : abetu amilaki hoyi; yek'ebahewini sewi fiti atimelisi lebariyami ledawiti yaderegihiletini mihireti asibi.

7

selomonimi ts'elotuni befets'eme gize isati kesemayi werido yemik'at'elewini mesiwat'ina lela mesiwat'uni bela: yeigizabiherimi kibiri betuni mola. : yeigizabiherimi kibiri yeigizabiherini beti molitoti neberina kahinatu wede igizabiheri beti megibati alichalumi. : yeisraelimi lijochi hulu isatu siweridi yeigizabiherimi kibiri bebetu layi sihoni yayu neberi: bewelulumi layi begimibarachewi wede midiri tedefitewi segedu. irisus melikami newina; mihiretumi lezelalemi newina

bilewimi igizabiherini amesegenu. : nigusumi hizibumi hulu beigizabiheri fiti mesiwat'itu yak'eribu neberi. : nigusumi selomoni haya huleti shihi berewochina meto haya shihi begochi sewa. inidihu nigusuna hizibu hulu yeigizabiherini beti k'edesu. : kahinatumi beyesiri'atachewi; lewawiyunumi degimo. mihiretu lezelalemi newina igizabiherini amesiginu yemilewini yedawitini mezimuri iyezeru; nigusu dawiti igizabiherini lemamesiginu yeserawini yeigizabiherini yezema 'ik'a yigewi k'omewi neberi: kahinatumi befitachewi meleketi yinefu neberi: israelimi hulu k'omewi neberi. : selomoni beigizabiheri beti fiti yeneberewini yeadebabayuni wisit'i k'edese: selomonimi yeserawini yenasu mesewiya yemik'at'elewini mesiwat'ina yeihiluni k'wiribani sibunimi meyazi alichalemina yemik'at'elewini mesiwat'ina yedehininetuni mesiwat'itu sibi beziya ak'erebe. : selomonimi keirisumi gari ijigi talak'i gubae yehonu; kehamati megibiya jemirowi isike gibits'i wenizi diresi yalu israeli hulu; beziyani gize sebatu k'eni be'ali aderegu. : sebatu k'enimi mesewiyawini k'edisewi; sebatu k'enimi be'ali adirigewi neberina besiminitenyawini k'eni yetek'edesewini gubae aderegu. : besebatenyawimi weri behaya sositenyawimi k'eni hizibuni wede dinikwanachewi asenabete: igizabiheri ledawitina leselomoni lehizibumi leisraeli siladeregewi cherineti desi biloachewi hasetini iyaderegu hedu. : selomonimi yeigizabiherini betina yenigusuni beti ch'ere: beigizabiheri betina berasu beti yiserawini zenidi belibu yasebewini hulu akenawene. : igizabiherimi leselomoni beleliti tegelit'o inidihisi alewi. ts'elotihini semichalehu; yihinimi sifira lerase lemesewat'itu beti merich'alehu. : zinabi inidawiwiridi semayatuni bizaga; weyimi midirituni yibela zenidi anibet'ani bazizewi; weyimi behizibi layi cheneferi bisedidi; : besime yetet'eruti hizibe sewinetachewini awaridewi bits'eliyu; fitinimi bifegilu; kekifu menigedachewimi bimelesu; besemayi honye isemalehu; hat'iatachewinimi yik'iri ilalehu; midirachewinimi ifewisalehu. : ahunimi bezihi sifira lemits'eloyi ts'eloti 'ayinochi yeigelet'alu; jorochimi yademit'alu. : ahunimi sime lezelalemi beziya yinori zenidi yihini beti merich'alehu k'edisihalehumi: 'ayinochena libemi zetewitri beziya yihonalu. : anitemi degimo abatihisi dawiti inide hede befite bitihedi; inidazezihuhimi hulu bitaderigi; siriatenina firidenimi bitit'ebik'i; : keabatihisi kedawiti gari. beisraeli layi aleka; yemihoni kezerihisi ayitat'ami biye k'ali kidani inidaderegihi yemenigisithini zufani ats'enalehu. : inanite gini ineni kemeketeli bitimelesu; yeset'ehwachihunimi siriatenina tizazeni bititewu; hedachihumi lellochini amalikititameliku bitisegidulachewimi; : leabatochachihu keset'ehwachewi midiri inek'ilachihwalehu: lesimemi yek'edesihutini yihini beti kefiti it'ilewalehu; beahizabimi hulu mekakeli misalena tereti aderegwalehu. : kefi kefi bilo yeneberewinimi yihini beti iyayu beziya yemiyalifu sewochi hulu. igizabiheri bezihi agerina bezihi beti sile mini inidihisi aderege? bilewi yidenek'alu. : melisewimi. kegibits'i midiri yawet'achewini yeabatochachewini amilaki igizabiherini titewi lellochini amalikitisi sile teketelu; sile

segedulachewimi; sile amelekuachewimi; silezihi yihini kifu negeru hulu amet'abachewi yilalu.

8

inidihimi hone: selomoni yeigiziabiherini betina yerasuni beti yeserabeti haya 'ameti betefets'eme gize; : kirami leselomoni yeset'ewini ketemochi selomoni serachewi; yeisraelinimi lijochi anorebachewi. : selomonimi wede hamatisuba hede ashenefatimi. : bemidire bedami yalewini tedimorini; behamatimi yeserachewini ye'ik'a betuni ketemochi hulu sera. : degimomi k'it'irina mezigiya meweriweriyami yeneberachewini yetemeshegutini ketemochi layinyawini betihoroni tachinyawinimi betihoroni sera. : ba'latinimi; leselomonimi yeneberutini ye'ik'a beti ketemochi hulu; yeseregelawinimi ketemochi hulu; yeferesenyochinimi ketemochi; beiyerusalemimi belibanosimi bemenigisitumi midiri hulu selomoni yisera zenidi yewewedewini hulu sera. : keket'yawiyanimi keamorawiyanimi keferizeyawiyanimi keewiyawiyanimi keiyabusawiyanimi ye'erutini keisraeli wegeni yalihonutini hizibi hulu; : yeisraelimi lijochi yalat'efuachewini; bewhalachewi bemidiri layi ye'erutini lijochachewini selomoni isike zare diresi gebarochi adirigo melemelachewi. : selomonimi lesirawi keisraeli lijochi maninimi bariya aladeregemi: inerisugini selifenyochi; yeshumamitochimi alek'ochi; yeseregelochina yeferesenyochi baliderasochi neberu. : inezihimi behizibu layi selit'inewi yeneberu yenigusu yeselomoni 'ayinetenyochi alek'ochi huleti meto amisa neberu. : selomonimi. yeigiziabiheri taboti yegebabeti sifira k'idusi newina misite beisraeli nigusi bedawiti beti atik'emet'imi sili yeferi'onini liji kedawiti ketema wede seralati beti awet'ati. : beziyani gizemi selomoni bewelulu fiti beserawi beigiziabiheri mesewiya layi leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiw'ati ak'erebe. : musemi inidazeze inide sir'i'atachewi beyek'enu hulu; beyesenibetatumi; beyemebachawochumi; beyetewesenutimi be'alati; beye'ametu sositi gize beyek'it'awi be'alina beyesebatu suba'e be'ali beyedasumi be'ali k'wiribani yak'eribu neberi. : yeigiziabiherimi sewi dawiti inidihiazizo neberina kahinatuni inide abatu inide dawiti sir'i'ati beyegeligitachewi semoni kefelachewi: lelawiyanimi inide sir'i'atachewi yameseginu zenidi; bekahinatumi fiti yagelegilu zenidi beyesemonachewi kefelachewi: berenyochunimi degimobeyeberu hulu beyesemonachewi kefelachewi. : inerinisumi nigusu sile negeru huluna sile mezigebu kahinatunina lelawiyayanuni yazezewini negeru hulu alitelalefumi. : yeigiziabiherimi beti meseretiket'et'ale jemiro isike tech'eresediresi yeselomonisira hulu yetezegaje nebere. yeigiziabiherimi beti tefets'eme. : selomonimi yeziyani gize beedomiyasimidiri bebahiri dari wedalu wede 'ets'yoniogabirina wede eloti hede. : kiramimi merikebochinina yebahirini negeru yemiya'wik'utini merikebenyochibebariyawochu nji sededeleti: inerinisumi keselomonibariyawochi gari wede ofiri met'u; keziyami aratimetomisa mekiliti werik'i wesidewi wede nigusu

wede selomoni amet'u.

9

yesabami nigisiti yeselomonini zina besemachigize begimelochi layi shituna bizu werik'i yekeberemi 'inik'wi asich'ina ketalak'i gwazi gari selomonini beiyerusalemi beinik'ok'ilishi tiftetnewizenidi met'achi: wede selomonimi begebachigize belibiwa yalewini hulu ach'awetechiwi. : selomonimi yet'eyek'echiwini hulu fetalati: selomonimi yalifetawi siwiri negeru alineberemi. : yesabami nigisiti yeselomonini t'ibebi; seritotimi yeneberewini beti; yema'idunimi mebili; : yebilatenochunimi ak'emamet'i; yelolewochunimi aserari alebabesachewinimi; t'aji asalafiwochunimi alebabesachewinimi beigiziabiherimi beti yemiyasarigewini mesiw'ati bayechi gize menifesi alik'erelatimi. : nigusunimi alechiwi. sile negerihina sile t'ibebihibeage salehu yesemahuti zina iwinetini newi. : ine gini met'iche be'ayine isikayehu diresi yenegerunyini alamenihumi: ineho; yet'ibebihini talak'ineti ikwileta alinegerunyimi: kesemahuti zina tibelit'alehi. : befithiti huligize yemik'omut'ibebihinimi yemisemu sewochihina inezihibariyawochihi misigunochi nachewi. : beamilakihibeigiziabiheri fiti nigusi iniditihoni bezufanu layi yasik'emit'ihizenidi yewededehi amilakihigiziabiheri biruki yihuni: amilakihisraelini lezealaimiyats'enachewi zenidi wedidoachewalina silezihi firidina ts'idik'i taderigi zenidi belayachewi anege-sehi. : lenigusumi meto haya mekiliti werik'i; ijigimibizu shitu yekeberemi 'inik'wi set'echiwi: yesabamigisiti lenigusu leselomoni inide set'echiwi yale shitu keto alineberemi. : keofirimi werik'i yamet'uyekirami bariyawochina yeselomoni bariyawochiyesenideli inich'etina yekebere 'inik'wi degimomet'u. : nigusumi kesenidelu inich'eti leigiziabiheri betina lenigusu beti deribi; lemezemiranumimesenik'ona begena aderege: inidezihimi yale beyihudamidiri keto alitayami neberi. : yesabamigisiti wede nigusu kamet'achiwi yemibelit'i; nigusu selomoni yewededechiwini hulu keirismusiyelemenechiwini hulu set'ati: irisiwami temelisa kebariyawochiwa gari wede midiriwa hedechi. : negadirasochina negadewochi kamet'uleti lela beye'ametu wede selomoni yemimet'a yewerik'imizani sidisiti meto sidisa sidisiti mekiliti werik'inebere. : ye'arebimi negesitati hulu yemidurimishumamiti werik'ina biri wede selomoni yamet'uneberi. : nigusumi selomoni bet'ifit'ifi werik'i huleti meto alabashi agire gasha asera: beandumi alabashagire gasha wisit'i yegabawi t'ifit'ifi werik'i sidisiti meto sek'ili nebere. : ket'ifit'imi werik'i sositi metogasha asera: beandumi gasha yegabawi werik'isositometo sek'ili nebere: nigusumi yelibanosiduri betebalewi beti wisit'i anorachewi. : nigusumidegimo kezehoni t'irisi talak'i zufani asera; bet'iruberik'imi lebet'ewi. : kezufanumi gari tegat'imewiwede zufanumi yemiya'isihudu sidisiti irikenochineberu: yewerik'i birikumami nebere: bezihina beziyami bemek'emech'awi: at'egebi huleti yekinidimedegefiyawochi neberubeti; bemedegefiyawochimi

at'gebi huleti anibesochi k'omewi neberi. : besidisitumi irikenochi layi bezihina beziya asira huleti anibesochi k'omewi neberi: bemenigisitatu hulu inidihi yale sira aliteserami. : nigusumi selomoni yemit'et'abeti 'ik'a hulu yewerik'i nebere; yelibanosu duri betebalewimi betu yeneberewi 'ik'a hulu t'iru werik'i nebere: beselomoni zemeni biri keto ayik'ot'erimi neberi. : lenigusumi keki-rami bariyawochi gari wede terisesi yemihehu merikebochi neberuti: besositi besositi 'ametimi anidi gize yeterisesi merikebochi werik'ina biri yezehonimi t'irisi zinijerona zigwirigwiri wefimi yizewi yimet'u neberi. : nigusumi selomoni kemidiri negesitati hulu bebalet'eginetina bet'ibebi belet'e. : yemidirimi negesitati hulu igiziabiheri belibu yanorewini t'ibebuni yisemu zenidi yeselomonini fite liyayu yimenyu neberi. : iyanidanidumi gets'e bereketuni; yewerik'inina yebirini 'ik'a; libisinina yet'ori mesariyani; shituwinimi; feresochinina bek'ilochini iyeyaze beye'ametu yamet'a neberi. : selomonimi leferesochina leseregelochi arati shihi gakat'i; asira huleti shihimi feresenyochi neberuti; beseregelochimi ketemochi; kenigusumi gari beiyerusalemi anorachewi. : keefirat'isimi wenizi jemiro isike filisit'emi midirina isike gibits'i daricha diresti balu negesitati hulu layi negese. : nigusumi biruni beiyerusalemi inide dinigayi inidibeza aderegewi: yezigibawinimi inich'eti bizati bek'ola inidemibek'ili shola aderegewi. : leselomonimi feresochi kegibits'ina keyeageru hulu yamet'uleti neberi. : yek'erewimi fitenyawina hwalenyawi yeselomoni negeri benebiyu benatani tariki; beselonawiwimi beohhiya tinibiti; sile nabat'imi liji sile iyoribi'ami bayewi beale raiyu beado raiyi yetets'afe ayidelem-
ini? : selomonimi beiyerusalemi beisraeli hulu layi ariba 'ameti negese. : selomonimi keabatochu gari anik'elafa; beabatumi bedawiti ketema tek'ebere: lijumi robi'ami beirisu fanita negese.

10

israelimi hulu yanegisuti zenidi wede sekemi met'itewi neberina robi'ami wede sekemi hede. : yenabat'ili iyoribi'amimi kenigusu keselomoni fiti sheshito begibits'i yinori neberina yihini besema gize iyoribi'ami kegibits'i temelese. : likewimi t'eruti: iyoribi'amina israelimi hulu met'itewi robi'amini. : abatihi k'eniberi akibidobini neberi: ahunimi anite ts'inuwini yeabatinini agezazi; belayachinimi yech'anewini yekebedewini k'eniberi ak'ilililini; inyami inigezalihaleni bilewi tenageruti. : irisumi. kesositi k'eni behwala wede ine temelesu alachewi. hizibumi hedu. : nigusumi robi'ami. lezihi hizibi imelisileti zenidi yemitimekirunyi minidiri newi? bilo abatu selomoni behiyiweti sale befitu yik'omu keneberuti shimagilewochi gari temakere. : inerisumi. lezihi hizibi cherineti bitaderigilachewi; desimi bitasenychewi; begerinetimi bitinagerachewi; lezelalemi bariyawochi yihonulihali bilewi tenageruti. : irisu gini shimagilewochi yemekerutini negeri tito keirisu gari kadegutina befitu yik'omu keneberuti bilatenochi gari temakere. : irisumi. abatihi yech'anebinini

k'eniberi ak'ilililini lemilunyi hizibi imelisilachewi zenidi yemitimekirunyi minidiri newi? alachewi. : keirisumi gari yadeguti bilatenochi. abatihi k'eniberi akibidobini neberi; anite gini ak'ilililini lemiluhi hizibi. tanashitu t'ate keabate wegebi tiwefiralechi: : ahunimi abate kebadi k'eniberi ch'inobachihu neberi; ine gini bek'eniberachihu layi ich'emiralehu: abate bealeniga gerifoachihu neberi; ine gini beginit'i igerifachihwalehu belachewi bilewi tenageruti. : nigusumi. besositenyawu k'eni wede ine temelesu bilo inide tenagere iyoribi'amina hizibu hulu besositenyawu k'eni wede robi'ami met'u. : nigusumi ts'inu milashi meleselachewi: nigusumi robi'ami yeshimagilewochuni mikiri tito. : abate k'eniberi akibidobachihu neberi; ine gini ich'emiribetalehu: abate bealeniga gerifoachihu neberi; ine gini beginit'i igerifachihwalehu bilo inide bilatenochu mikiri tenagerachewi. : igiziabiherimi beselonawiwu beahhiya adirigo lenabat'ili liji leiyoribi'ami yetenagerewini k'ali inidiyats'ena keigiziabiheri zenidi tewesino neberina nigusu hizibuni alisemami. : israelimi hulu nigusu inidalisemachewi bayu gize hizibu. bedawiti zenidi mini kifili aleni? beiseyimi liji zenidi risiti yelenimi: israeli hoyi; wede iyedinikwanochachihu temelesu: dawiti hoyi; ahuni betihini temeliketi bilewi lenigusu melesuleti. israelimi hulu wede iyedinikwanochachewi hedu. beyihuda ketemochi betek'emet'uti beisraeli lijochi layi gini robi'ami negesebachewi. : nigusumi robi'ami asigebariwini adoramini sedede: yeisraelimi lijochi bedinigayi wegeruti; motemi: nigusumi robi'ami fet'ino wede seregelawi wet'a wede iyerusalemimi sheshe. : israelimi isike zare diresi kedawiti beti shefete.

11

robi'amimi wede iyerusalemi bemet'a gize israelini wegitewu menigisituni wede robi'ami yimelisu zenidi keyihudana kebiniyami beti yetemere'tutini anidi meto semaniya shihi selifenyochi sewochi sebebe. : yeigiziabiherimi k'ali wede igiziabiheri sewi wede shemaya inidihi sili met'a. : leyiuhda nigusu leselomoni liji lerobi'ami; beyihudana bebinnyamimi laluti leisraeli hulu. : igiziabiheri inidihi yilali. yihi negeri keine zenidi newina atiwi'tu; wenidimochachihunimi atiwigu: iyanidanidumi wede betu yimelesi bilehi nigerachewi. yeigiziabiherinimi k'ali semu; beiyoribi'amimi layi kemeheidi temelesu. : robi'amimi beiyerusalemi tek'emet'e; beyihudami yetemeshegutini ketemochi sera. : beyihudana bebinnyami yalutinimi yetemeshegutini ketemochi; bete lihemi; et'amini; tek'uheni; : betits'urini; sokoni; 'adolamini; getini; merisani; : zifini; adarayimini; lekisoni; 'azek'ani; : ts'ori'ani; elonini; kebironini; sera. : mishigochunimi at'enekere; alek'ochinimi anorebachewi; migibunimi zeyitunimi yeweyini t'ejunimi akemachebachewi. : bekete-mochu hulu gashana t'orini anore. ketemochunimi ijigi at'enekerachewi: yihudana binnyamimi yeirisu wegni neberu. : beisraelimi hulu zenidi yeneberu kahinatina lelawiyanu keyeagerachewi hulu wede irisu met'u. : yeigiziabiherimi kahinati inidayihonu iyoribi'amina lijochu asilek'ik'ewachewi nebe-

rina lewawiyani mesemeriyachewinina botachewini titewi wede yihudana wede iyerusalemi met'u. : irisu gini lekorebitawi mesigejawochi leaganinitumi leserachewimi imibosochi kahinatini ak'ome. : degimomi leabatochachewi amilaki leigiziabiheri yisewu zenidi keisiraeli negedi hulu yeisraelini amilaki igiziabiherini lemefelegi libachewini yeset'u hulu inerisuni teketilewi wede iyerusalemi met'u. : sositi 'ameti bedawitina beselomoni menigedi yihedu neberina sositi 'ameti yeyihudani menigisiti aberetu; yeselomoninimi liji robi'amini ats'enu. : robi'amimi mehalatini ageba: abatiwa yedawiti liji iyarimuti nebere: inatiwami yeiseyi liji yeeliyabi liji abikaili neberechi. : irisiwami ye'usini; semarayani; zehamini wenidochi lijochi wededechileti. : keirisiwami behwala yeabeselomini liji me'akani ageba: irisiwami abiyani; 'atayini; zizani; selomitini weledchileti. : robi'amimi kemisitochuna kek'ubatochu hulu yilik'i yeabeselomini liji me'akani wedede: asira siminitimi misitochina sidisa k'ubatochi neberuti; haya siminiti wenidochina sidisa setochi lijochi welede. : robi'amimi nigusi yaderigewi zenidi asiboalina yeme'akani liji abiyani bewenidimochu layi alek'a adirigo shomewi. : tet'ebebemi; lijochunimi hulu beyihudana bebiniyami ageri hulu bemishigu ketemochi hulu kefafelachewi: bizumi migibi set'achewi: bizumi misitochi felegelachewi.

12

inidihimi hone: yerobi'ami menigisiti betsenachi gize; irisumi bebereta gize; irisuna isiraeli hulu yeigiziabiherini higi tewu. : igiziabiherini bedilewalina robi'ami benegese beamisitenyawu 'ameti yegibits'i nigusi shishak'i shihi huleti meto seregelochina sidisa shihi feresenyochi yizo wede iyerusalemi wet'a. : keirisumi gari kegibits'i lemet'awi hizibi k'wit'iri alineberewimi: inerisumi yelibiya sewochi; sukawiyani; yeitiyop'ya sewochimi neberu. : leyihudami yeneberutini mishigochi ketemochi wesede; wede iyerusalemi met'a. : nebeyumi shemaya wede robi'amina keshishak'i sheshitewi beiyerusalemi wede tesebesebutati wede yihuda mesafiniti met'ito inidihali alachewi. igiziabiheri inidihali yilali. inanite tewachihuni: silezihi ine degimo beshishak'i iji tewihwachihu. : yeisraelimi mesafinitina nigusu. igiziabiheri ts'adik'i newi bilewi sewinetachewini awaredu. : igiziabiherimi sewinetachewini inidawaredu baye gize yeigiziabiheri k'ali. sewinetachewini awaridewali: alat'efachewimi: ket'ik'iti kenimi behwala adinachewalehu; k'wit'ayemi beshishak'i iji beiyerusalemi layi ayifesisimi: negeri gini leine megezatina lemidiri negesitatu megezatini yawik'u zenidi yigezuletali sili wede shemaya met'a. : yegibits'i nigusi shishak'imi wede iyerusalemi met'a; igiziabiherinimi beti mezagibitina yenigusuni beti mezagibiti wesede: hulunimi wesede: degimomi selomoni yeserachewini yewerik'uni gashawochi wesede. : nigusumi robi'ami beinerisu fanita yenasi gashawochini sera; yenigusunimi beti deji bemit'ebik'u bezebenyochi alek'a iji anorachewi. : nigusumi wede igiziabiheri beti begeba k'wit'iri

zebenyochi met'itewi yishekemuachewi neberi; melisewimi bezebenyochi beti wisit'i yanoruachewi neberi. : sewinetunimi bawarede gize yeigiziabiheri k'wit'a fets'imo inidayat'efawi keirisu zenidi temelese: beyihudami degimo melikami negeri tегenye. : nigusumi robi'ami beiyerusalemi bereta nigusimi hone: robi'amimi benegese gize yeariba anidi 'ameti gwilimasa nebere: igiziabiherimi simuni yanoribati zenidi keisiraeli ageri hulu bemeret'ati ketema beiyerusalemi asira sebatu 'ameti negese: inatumi yeamoni seti na'ima neberechi. : igiziabiherinimi yisha zenidi libuni alazegajemi neberina kifu negeri aderege. : yerobi'amimi yefitenyawina yehwalenyawi negeri bebeniyu shemayana bebale raiyu beado yetiwidili tariki mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? berobi'amina beiyoribi'ami mekakelimi bezemenachewi hulu selifi nebere. : robi'amimi keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema tek'ebere: lijumi abiya beirisu fanita negese.

13

nigusumi iyoribi'ami benegese beasira siminitenyawi 'ameti abiya beyihuda layi nigusi hone. : sositi 'ameti beiyerusalemi negese: yeinatumi simi mikaya nebere; yegebi'a sewi yeurieli liji neberechi. : beabiyana beiyoribi'ami mekakelimi selifi nebere. abiyami yetemeret'utini arati meto shihi hayalani selifenyochi yizo wede selifi wet'a: iyoribi'amimi yetemeret'utini siminiti meto shihi ts'inu'ani hayalani sewochi yizo beirisu layi teselefe. : abiyami beteraramawi beefiremi ageri balewi bets'imarayimi terara layi k'omo inidihali ale. iyoribi'amina isiraeli hulu hoyi; simunyi: : yeisraeli amilaki igiziabiheri beisiraeli layi menigisitini ledawitina lelijochu bech'ewi k'ali kidani lezelalemi inide set'e bewinu atawik'umini? : yedawiti liji yeselomoni bariya yenabat'i liji iyoribi'ami gini tenesito begetawi layi 'amets'e. : kifuwochi sewochina minaminitewochimi wede irisu tesebesebu: robi'ami hits'anina lega beneberebeti gize; lik'wak'wamachewi balichalebeti gize; beselomoni liji berobi'ami layi beretubeti. : ahunimi bedawiti lijochi iji yemihonewini yeigiziabiherini menigisiti litik'wak'wamu tasibalachihu. inanitemi ijigi talak'i hizibi nachihu; iyoribi'amimi amalikitadi adirigo yeseralachihu yewerik'i imibosochi keinanite gari nachewi. : yearonini lijochi yeigiziabiherini kahinatina lewawiyani alasadedachihumini? inide lelochimihabi zimadi kahinatini aladeregachihumini? anidi weyifenina sebatu awira begochi yizo yik'edisi zenidi yemimet'a hulu amalikitadi lalihinatu leineziya kahini yihonali. : leinya gini amilakachini igiziabiheri newi; alitewinewimi: yeigiziabiherimi ageligayochi yearoni lijochi kahinatu lewawiyani besirachewi keinya gari nachewi. : beyet'iwatuna beyematawimi leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiwa'itina tafach'uni 'it'ani yasarigalu: yegets'unimi hibisiti benits'uhi gebeta layi; yewerik'uni mek'irezina k'enidilochunimi mata mata inidiyaberu yazegajalu: inyami yeamilakachinini yeigiziabiherini tiizazi init'ebik'aleni; inanite gini titachihutali. : inehomi; igiziabiheri beinya layi alek'a newi; meleketunimi yeminefu kahinatu keinya

gari nachewi; beinanitemi layi yich'ohalu. yeisraeli lijochi hoyi; ayibejachihumina keabatochachihu amilaki keigizabiheri gari atiwa. : iyoribi'ami gini dibik'i t'ori besite hwalachewi azore: inerisu beyihuda fiti honewi dibik'i t'oru besite hwalachewi nebere. : yihudami wede hwalawi betemeleketegize; ineho; selifu befituna behwalawi nebere: wede igiziabiherimi ch'ohu; kahinatumi meleketuni nefu. : yeyihudami sewochi ch'ohu: yeyihudami sewochi bech'ohu gize igiziabiheri iyoribi'aminina isiraelini hulu beabiyana beyihuda fiti metachewi. : yeisraelimi lijochi keyihuda fiti sheshu; igiziabiherimi beijachewi asalifo set'achewi. : abiyana hizibu talak'i ametati metuachewi: keisraelimi amisiti meto shihi yetemeret'u sewochi tegedilewi wedek'u. : beziyami gize yeisraeli lijochi twaredu; yeyihudami lijochi beabatochachewi amilaki beigiziabiheri taminewi neberina ashene. : abiyami iyoribi'ami asadedewi; keirisumi ketemochuni; betelinina meniderochiwani; yishananina meniderochiwani; 'efironinina meniderochiwani wesede. : iyoribi'ami keziya behwala beabiyana zemeni aliberetami: igiziabiherimi k'esefewi; motemi. : abiyami ts'ena; asira aratimi misitochi ageba; haya huletimi wenidochi lijochinina asira sidiisiti setochi lijochini welede. : yaebiyami yek'erewi negerina akahedu yetenagerachewimi k'alochi benebiyu beado mets'ihafi tets'ifewali.

14

abiyami keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema k'eberuti: lijumi asa beirisu fanita negese. beirisumi zemeni midiritu asiri 'ameti yahili 'arefechi. : asami beamilaku beigiziabiheri fiti melikamina k'ini negeri aderege: : yeinigidochunimi amalikit mesewiya yekorebitawinimi mesigejawochi aferese; hawilitochunimi sebere; yemamilekiya 'ats'edochunimi k'oret'e: : yeabatochachewini amilaki igiziabiherini yishu zenidi; higinuna tiizazunimi yaderigu zenidi yihudani azeze. : keyihudami ketemochi hulu yekorebitawini mesigejawochina yets'ehayi misilochini asiwegede: menigisitumi beirisu siri beselami tek'emet'echi. : beyihudami mishigochi ketemochini sera: igiziabiherimi 'irefiti sile set'ewi midiritu ts'et'i bila neberi; beziyami zemeni selifi alineberemi. : yihudanimi. inezihini ketemochi inisira; k'it'irimi ginibimi mezigiya meweiriweriyami inadrigibawini amilakachinini igiziabiherini sile feleginewi midiritu gena befitachini nati: inya feligenewali; irisumi bezuriyachini 'irefiti set'itonalale. inerisumi seru akenawenumi. : leasami alabashi agire gashana t'ori yemishekemu sositi meto shihi yeyihuda serawiti; gashami yemishekemu k'esitimi yemigetiru huleti meto semaniya shihi yebiniyami sewochi neberuti: inezihimi hulu ts'inu'ani hayalani sewochi neberu. : itiyop'iyawiwimi ziri anidi miliyoni sewochina sositi meto seregelochi yizo wet'abachewi: wede merisami met'a. : asami ligat'emewi wet'a; bemerisami at'egabi balewi bets'ifata shelek'o wisit'i teselefu. : asami. abetu; bebizumi hone bet'ik'itu madani ayisanihimi: abetu amilakachini hoyi; beanite taminenalina;

besimihimi bezihi talak'i wegeni layi met'itenalina iridani: abetu; amilakachini anite nehi: sewimi ayashenifihilo bilo wede amilaku wede igiziabiheri ch'ohu. : igiziabiherimi beasana beyihuda fiti itiyop'iyawiyani meta: itiyop'iyawiyani sheshu. : asami keirisumi gari yalewi hizibi isike gerara diresi asadeduachewi: itiyop'iyawiyani fets'imewi isikit'efu diresi wedek'u; beigiziabiherina beserawitu fiti tesebabirewalina: ijigimi bizu miriko wesedu. : keigiziabiherini zenidi talak'i dinigat'e sile wedek'ebachewi begerara zaryi yeneberutini ketemochi hulu metu: beketemochumi wisit'i ijigi bizibeza neberena ketemochuni hulu bezebezu. : yekebitochunimi bereti aferesu: ijigimi bizu begochinina gimelochinimi mareku; wede iyerusalemimi temelesu.

15

yeigiziabiherimi menifesi be'odedi liji be'azariyasi layi hone: : asanimi ligenanyewi wet'a; inidihimi alewi. asa yihudana biniyami hulu hoyi; simunyi: inanite keigiziabiheri gari sithonu irisu keinanite gari newi: bitifeligutimi yigeniyilachihwali: bititewuti gini yitewachihwali. : isiraelini bizu zemeni yale iwinetenya amilaki; yale asitemarimi kahini; yale higimi yinoru neberi. : bemekerachewimi wede isiraeli amilaki wede igiziabiheri temelisewi befeleguti gize agenyuti. : beziyami zemeni lemiwet'awina lemigebawi selami alineberemi; bemidirimi beminoruti hulu layi talak'i dinigat'e nebere. : igiziabiheri bemekerawu hulu yasich'enik'achewi neberina wegeni kewege ni gari; ketemami keketema gari yiwaga neberi. : inanite gini lesirachihu bidirati yihonilachihwalina beritu; ijachihumi ayilala. : asami yihini k'alina yenebiyuni ye'odedini tinibiti besema gize libu ts'ena; keyihudana kebiyiniyami ageri hulu beterramawimi befiremi ageri keyazachewi ketemochi ts'eyafuni negeri asiwegede: beigiziabiherimi beti fiti yeneberewini yeigiziabiherini mesewiya adese. : amilakumi igiziabiheri keirisu gari inide hone bayu gize keisraeli zenidi bizu sewochi wede irisu tet'egitewi neberina irisu yihudanina biniyami hulu; keefiremina keminasemi kesim'onimi met'etewi keinerisu gari yetek'emet'utini sebesebe. : asami benegese beasira amisitenyawu 'ameti besositenyawu weri beiyerusalemi tesebesebu. : beziyami k'eni kame'tu miriko sebati meto berewochina sebati shihi begochi leigiziabiheri sewu. : befits'umi libachewina befits'umi nefisachewi yeabatochachewini amilaki igiziabiherini yishu zenidi k'ali kidani aderege: : yeisraelinimi amilaki igiziabiherini yemayifeli; tanashi weyimi talak'; wenidi weyimi seti bihoni; yigedeli zenidi malu. : leigiziabiherimi betalak'i dimits'ina beililita; beimbilitana bek'enide meleketi malu. : befits'umimi libachewi milewalina; befits'umimi hilinechawi feligewitalina; irisumi tegenyitolachewalina yihuda hulu bemehalawi desi alachewi: igiziabiherimi bezuriyachewi 'irefiti set'achewi. : nigusumi asa inatuni me'akani bemamilekiya 'ats'edi t'a'oti siladeregechi keitegenetiwa awaredati: asami misiliwani k'orit'o k'et'ek'et'ewi; bek'edironimi wenizi

at'egebi ak'at'elewi. : bekorebita layi yeneberutini mesigejawochi gini keisira'el alarak'emi: yihuni inji yeasa libi bezemenu hulu fits'umi nebere. : abatumi yek'edesewini; irisumi yek'edesewini werik'unina biruni; liyu liyuwini 'ik'a wede igiziabiheri beti ageba. : asami isike negesebeti isike selasa amisitenyawu 'ameti diresi selifi alineberemi.

16

asa benegese beselasa sidisitenyawu 'ameti yeisira'el nigusi baosi beyihuda layi wet'a; wede yihudami nigusi wede asa manimi mewit'atina megibati inidayichili ramani sera. : asami keigiziabiheri betina kenigusu beti mezigebi birina werik'i wesido. : beabatena beabatihi mekakeli inde neberewi k'ali ki-dani beinena beanite mekakeli yihonali: ineho birina werik'i sedijilalehu: irisu keine zenidi inidirik'i hedehe keisira'el nigusi kebaosi gari yalehini k'ali ki-dani afirisi bilo bedemasik'o wedetek'emet'ewi wede soriya nigusi wede welide aderi sedede. : welide aderi nigusuni asani ishi alewi; yeserawitumi alek'ochi beisira'el ketemochi layi sedede: inerisumi 'iyoninina danini abelimayiminina yenifitalemini ye'ik'a beti ketemochi hulu metu. : baosimi besema gize ramani mesirati tewe; sirawinimi ak'waret'e. : nigusumi asa yeyihudani sewochi hulu sebesebe: baosi yiserabeti yeneberewini yeramani dinigayina inich'eti asiwegedu; irisumi gebanina mits'ip'ani serabeti. : beziyani gizemi bale raiyu anani wede yihuda nigusi wede asa met'ito inidihalewi. besoriya nigusi taminehalina; beamilakihimi beigiziabiheri alitamenihimina silezihi yesoriya nigusi ch'ifira keijihimi amilit'oali. : itiyop'iyawiyana yelibiya sewochi ijigi bizu seregelochina feresenyochi yeneberuachewi ijigi talak'i ch'ifira alineberumini? beigiziabiheri sile tamenihimi beijihi asalifo set'achewi; : igiziabiheri libu beirisu zenidi fits'umi yehonewini yats'ena zenidi 'ayinochu bemidiri hulu yimeleketaluna. ahunimi sinifina adirigehali. silezihimimi kezare jemiro selifi yihonibihali. : asami bebale raiyu layi tek'ot'a: silezihimimi negeri tek'ot'itoalina begizoti anorewi: beziyani gizemi asa kehizibu ayale sewochini asich'enek'e. : yeasami yefitenyawina yehwalenyawu negeri; ineho; beyihudana beisira'el negesitati mets'ihafi tets'ifoali. : benegesemi beselasa zet'enyinyawu 'ameti asa igiruni tameme: dewewimi ts'enabeti: negeri gini betameme gize bale medihanitochini inji igiziabiherini alifelegemi. : asami keabatochu gari anik'elafa; benegesemi beariba anidenyawu 'ameti mote. : leirisumi lerasu beserawi mek'abiri bedawiti ketema k'eberuti: bek'emami bilihati yetesenada liyu liyu melikami shitu betemola aliga layimi anoruti: ijigimi talak'i yehone yemek'abiri weg'i adereguleti.

17

beirisumi fanita liyu iyosafit'i negese; beisira'elimi layi t'enekere. : betemeshegutimi beyihuda ketemochi hulu wetaderochini anore; beyihudami ageri abatumi asa bewesedachewi befiremi ketemochi zebenyochini asik'emet'e. : igiziabiherimi keiyosafit'i

gari nebere; befitenyayitu beabatu bedawiti menigedi hedoalina; bealiminimi alifelegemina: negeri gini yeabatuni amilaki felege; betiiazumi hede; yeisira'elini sira aliserami. : igiziabiherimi menigisutini beiju ats'ena: yihudami hulu iji menisha leiyosafit'i amet'a: ijigimi bizu bilit'iginana kibiri honeleti. : libumi beigiziabiheri menigedi kefi kefi ale: yekorebitawini mesigejawochina yemamilekiya 'ats'edunimi keyihuda asiwegede. : benegesemi besositenyawu 'ameti beyihuda ketemochi yasitemiru zenidi mesafinituni; benihayilini; abidiyasini; zekariyasini; natinaelini; mikiyasini; sedede. : keinerisumi gari lewawiyani shemayani; netaniyani; zibadiyani; asahelini; semiramotini; yonatinini; adoniyasini; t'obiyani; t'obadoniyani sedede keinerisumi gari kahinatuni elisamanina iyoramini sedede. : inerisumi yeigiziabiherini yehiguni mets'ihafi yizewi beyihuda yasitemiru neberi: wede yihudami ketemochi hulu hedewi hizibuni yasitemiru neberi. : beyihudami zuriya beneberu menigisitati hulu layi keigiziabiheri zenidi dinigat'e hone; keiyosafit'i gari alitewagumi. : kefilisit'iemawiyani leiyosafit'i iji menishana yebiri gibiri yamet'u neberi: 'arebawiyanimi degimo kemenigochachewi sebat shihi sebat meto awira begochina sebat shihi sebat shihi sebat meto awira fiyelochi yamet'uleti neberi. : iyosafit'imi iyeberetana ijigimi iyekebere hede: beyihudami gini-bochinina yegotera ketemochini sera. : beyihudami ketemochi bizu sira sera; beyeyusalemini ts'inu'ani hayalana selifenyochi neberuti. : k'wit'irachewimi inde abatochachewi beti yihi nebere: keyihuda shalek'ochi alek'awi 'adina; keirisumi gari sositi meto shihi ts'inu'ani hayalana sewochi neberu. : keirisumi behwala alek'awi yihohanani; keirisumi gari huleti meto semaniya shihi sewochi neberu. : keirisumi behwala befek'adu rasuni leigiziabiheri yek'edese yezikiri liji 'amasiya; keirisumi gari huleti meto shihi ts'inu'ani hayalana sewochi neberu. : kebiniamimi ts'inu'ani hayali yeneberewi elidaha; keirisumi gari k'esitina gasha yemiyyu huleti meto shihi sewochi neberu. : keirisumi behwala yozabati; keirisumi gari leselifi yetezegaju meto semaniya shihi sewochi neberu. : nigusu betemeshegu beyihuda ketemochi hulu kanorachewimi lela inezihi nigusuni yagegilgu neberi.

18

leiyosafit'imi bizu bilit'iginana kibiri neberewi: leaki'abimi gachicha hone. : ket'ik'iti 'ameti behwalami wede aki'abi wede semariya werede. aki'abimi leirisuna keirisu gari leneberuti hizibi bizu begochinina berewochini arede; keirisumi gari wede remati zegele'adi yihedi zenidi abalelewi. : yeisira'elimi nigusi aki'abi yeyihudani nigusi iyosafit'ini. keine gari wede remati zegele'adi tihedalehini? alewi. irisumi ine inde anite nyeny; hizibemi inde hizibihi nachewi: beselifimi keanite gari inihonaleni bilo meleseleti. : iyosafit'imi yeisira'elini nigusi. yeigiziabiherini k'ali asik'edimehi tit'eyik'i zenidi ileminihalehu alewi. : yeisira'elimi nigusi nebiyatuni arati meto sewochi sebisibo. wede remati zegele'adi

leselifi lihidini? weyisi lik'iri? alachewi. inerisumi. igiziabiheri benigusu inji asalifo yiset'atalina wit'a aluti. : iyosafit'i gini. init'eyik'ewi zenidi yeigiziabiherini nebiyi yehone lela sewi bezihi ayigenyimini? ale. : yeisraelimi nigusi iyosafit'ini. igiziabiherini yeminit'eyik'ibeti anidi sewi ale: negeri gini huli gize kifu inji keto melikami tinibiti ayinegirilinyimina it'elawalehu: irisumi yeyimila liji mikiyasi newi alewi. iyosafit'imi. nigusi inidihini ayibeli alewi. : yeisraelimi nigusi anidi janidereba t'erito. yeyimilani liji mikiyasini fet'inehi amit'awalewi. : yeisraeli nigusina yeyihuda nigusi iyosafit'i libise menigisiti lebisewi besemariya beri megibiya at'egebi beadebabayi bezufanochachewi layi tek'emut'eyi neberi: nebiyatimi hulu befitchewi tinibiti yinageru neberi. : yekini'ana liji sedek'iyasimi yebireti k'enidochi serikito. igiziabiheri inidihini yilali. soriyawianini isikit'efu diresi beinezhi tiwegalehi ale. : nebiyatimi hulu. igiziabiheri benigusu inji asalifo yiset'atalina wede remati zegele'adi hidina tekenaweni iyalu inidihu tinibiti yinageru neberi. : mikiyasinimi lit'era yehede meliikitenya. ineho; nebiyati beanidi afi honewi lenigusu melikami yinageralu: k'alihimi inide k'alachewi inidihoni melikami iniditinageri ileminihalehu alewi. : mikiyasimi. hiyawu igiziabiherini! amilake yemilewini irisuni inageralehu ale. : wede nigusumi bemet'a gize nigusu. mikiyasi hoyi; wede remati zegele'adi leselifi inihidini? weyisi inik'iri? alewi. irisumi. wit'a; tekenaweni: bejjihimi alifewi yiset'alu ale. : nigusumi. beigiziabiheri simi keiwineti bek'eri inidatinegirenji sinito gize amilihalehu? alewi. : irisumi. isiraeli hulu t'ebak'i inidelelachehi begochi beterarochi layi tebetnewi ayeahu: igiziabiherimi. leinezhi geta yelachewimi; iyanidanidumi beselami wede betu yimelesi ale bilo tenagere. : yeisraelimi nigusi iyosafit'ini. kifu inji melikami tinibiti ayinagerilinyimi alalihuhimini? alewi. : mikiyasimi ale. inigidihi yeigiziabiherini k'ali simu: igiziabiheri bezufanu tek'emut'o; yesemayimi serawiti hulu bek'eniyuna begirawi k'omewi ayeahu. : igiziabiherimi. wet'ito beremati zegele'adi yiwedik'i zenidi yeisraelini nigusi aki'abini yemiyatalili mani newi? ale. anidumi inidezihi; lelawimi inideziya yale negeri tenagere. : menifesimi met'a; beigiziabiherimi fiti k'omo. ine atalilewalehu ale. igiziabiherimi. bemini? alewi. : irisumi. wet'iche benebiyati hulu afi hasetenya menifesi ihonalehu ale. igiziabiherimi. tatalilewalehi: yik'enahali: wit'a; inidihimi adirigi ale. : ahunimi; ineho; igiziabiheri beinezhi benebiyatihi afi hasetenya menifesi adirigali: igiziabiherimi beanite layi kifu tenagirobitali. : yekini'anami liji sedek'iyasi k'erebe; mikiyasinimi bet'ifi metawina. yeigiziabiheri menifesi keanite gari yinageri zenidi bemini menigedi keane alefa? ale. : mikiyasimi. ineho; beziya k'eni litisheshegi wede ilifinyihi sithedi tayalehi ale. : yeisraelimi nigusi. mikiyasini wisedu; wede ketemayitumi alek'a wede amoni; wede nigusumi liji wede iyaoasi melisachihu. : nigusi inidihini yilali. bedehina isikimelesi diresi yihini sewi begizoti anurutu; yemekerami injera megibuti; yemekerami wiha at'et'uti belu ale. : mikiyasimi. bedehina bitimelesi igiziabiheri beine yetenagere ayadelemi ale. degimomi. inanite hizibi hulu; simunyi ale.

: yeisraeli nigusina yeyihuda nigusi iyosafit'i wede remati zegele'adi wet'u. : yeisraeli nigusimi iyosafit'ini. libiseni lewich'e wede selifi igebalehu: anite gini libisihini libesi alewi. yeisraelimi nigusi libisuni lewet'e; wede selifimi gebu. : yesoriyami nigusi yeseregelochuni alek'ochi. keisraeli nigusi bek'eri tinishi bihoni weyimi tilik'i kemanachewimi gari atiga'temu bilo azizo neberi. : yeseregelochimi alek'ochi iyosafit'ini bayu gize. yeisraeli nigusi newi alu; ligat'emutimi kebebute: iyosafit' gini ch'ohe; igiziabiherimi redawi; amilakumi keirusu mele-sachewi. : yeseregelochumi alek'ochi yeisraeli nigusi inidalihone bayu gize irisuni kemasadedi temelesu. : anidi sewimi k'esituni bedinigitu getiro yeisraelini nigusi bet'iruru megat'emiya bekuhi sambawini wegawi. seregalenyawinimi. tewegichalehuna ijihini gita keselifimi wisit'i awit'anyi alewi. : beziyami k'eni selifi bereta: yeisraelimi nigusi besoriyawiyani fiti isike mata diresi beseregelawi layi rasuni yidegifi neberi: ts'ehayimi begeba gize mote.

19

yeyihudami nigusi iyosafit'i wede betu wede iyerusalemi bedehina temelesa. : bale rayu yeanani liji iyu ligenanyewi wet'a; nigusunimi iyosafit'ini. kehadiwini tagizalehini? weyisi igiziabiherini yemit'elutini tiwedidalehini? silezihimi negeri keigiziabiheri zenidi k'wit'a honobihali. : negeri gini yemamilekiya 'ats'edochuni kemidiri asiwegidehalina; igiziabiherinimi tifefigi zenidi libihini azegajitehalina melikami negeri tegeyitobihali alewi. : iyosafit'imi beiyerusalemi tek'emete: degimomi keberisabehi jemiro isike teraramawi isike efiremi ageri diresi wede hizibu wet'ito wede abatochachewi amilake wede igiziabiheri melesachewi. : bemidiri layi betemesheguti beyihuda ketemochi hulu beiyandanidu ketema wisit'i ferajochi anore. : ferajochunimi. leigiziabiheri inji lesewi atiferidumina; irisumi befiridi negeri keanite gari newina yemitaderigutini temeliketu. : ahunimi igiziabiherini mefirati beinanite layi yihuni: beamilakachinimi beigiziabiheri zenidi bedelina lesewi fiti madilati memalejami mewisedi yelemina huluni tet'enik'ik'achihu adirigu alachewi. : iyosafit'imi kelelawiyanina kekahinati keisraelimi yeabatochi betochi alek'ochi; beigiziabiheri simi firidini inidiferidu kirikirinimi inidik'orit'u beiyerusalemi shome. inerisumi beiyerusalemi tek'emetu. : inidihimi bilo azezachewi. inidihu igiziabiherini bemefirati bek'ininetimi befits'umimi libi adirigu. : beketemochachewimi kete'emet'uti kewenidimochachihu bedemina bedemi mekakeli behigina betiizazi besiri'atina befiridimi mekakeli yale manachewimi negeri wede inanite bimeta igiziabiherini inidayibedilu; k'wit'ami beinanitena bewenidimochachihu layi inidayimet'a asit'enik'ik'uachewi: inidihimi bitaderigu bedelenyochi atihonumi. : inehomi; leigiziabiheri bemihonewi negeri hulu yekahinatu alek'a amariya; benigusumi negeri hulu yeyihuda beti alek'a yeyisimaeli liji zibadiya belayachihu teshomewali: lewawiyani degimo befitchihu alek'ochi yihonalu: berititachihumi

adrigu; igiziabiherimi melikami kemiyaderigi gari yihuni.

20

inidihimi hone: kezihi behwala yemo'abina yeamoni lijochi keinerisumi gari mi'unawiyani iyosafit'ini liwogu met'u. : werenyochimi met'itewi. kebahiru mado kesoriya talak'i serawiti met'itobihali: inehomi; 'ayinigadi betebalechi behasesoni tamari nachewi bilewi leiyosafit'i negeruti. : iyosafit'imi fera; igiziabiherinimi lifeligi fituni ak'ena: beyihudami hulu ts'omi aweje. : yihudami igiziabiherinimi yifeligi zenidi tekemache: keyihuda ketemochimi hulu igiziabiherinimi yifeligu zenidi met'u. : iyosafit'imi beyihudana beiyerusalemi gubae mekakeli beigiziabiheri beti wisit'i beadsu adebabayi fiti k'ome: : inidihimi ale. abetu yeabatochachini amilaki hoyi; besemayi yalehi amilaki anite ayidelehimini? yeahizabinisi menigisitati hulu yemitigeza anite ayidelehimini? hayilina chilota beijihi newi; lik'wak'wamihimi yemichili yeleme. : amilakachini hoyi; bezihi midiri yeneberutini ahizabi kehizibih keisraeli fiti yasadedihi; lewedajihimi leabirihami zeri lezelalemi yeset'ehati anite ayidelehimini? : inerisumi yetek'emet'ubati; lesimihimi mek'idesini seritewibati. : kifu negeri; yefiridi seyifi weyimi cheneferi weyimi rabi; bimet'abini simihi balebati bez- ihi beti fitina befithi k'omeni bemekekerachini wede anite inich'ohaleni; anitemi semitehi tadinenalehi alu. : ahunimi; ineho; israeli kegibits'i midiri bewet'u gize yalifubachewi zenidi yalifek'edihilachewi; negeri gini fek'ek'i bilewi yalat'efuachewi; yeamonina yemo'abi lijochi yeseyirimi terara sewochi; : ineho; lewerotachini kifati yimelisulinali: keset'ehenimi risiti yawet'uni zenidi met'itewali. : amilakachini hoyi; anite atiferidibachewimini? yihini yemet'abinini talak'i wegeni inik'awemi zenidi anichilimi: yeminaderigewinimi anawik'imi: negeri gini 'ayinochachini wede anite nachewi. : yeyihudami sewochi hulu kehats'anatochachewina kemisitochachewi kelijochachewimi gari beigiziabiheri fiti k'omewi neberi. : yeigiziabiherimi menifesi keasafi wegeni beneberewi belewawiwu bemataniya liji beyi'eli liji bebenayasi liji bezekariyasi liji beyehizieli layi begubaewi mekakeli met'a: : inidihimi ale. yihuda hulu; beiyerusaleminimi yemitoru; anitemi nigusu iyosafit'i; simu: igiziabiheri inidih yilachihwali. selifu yeigiziabiheri newi inji yeananite ayidelemina kezihi talak'i wegeni yetenesa atifiru; atidenigit'umi. : nege beinerisu layi wiredu: ineho; bet'sits'i 'ak'ebeti yiwet'alu: beshelek'owimi mech'eresha beyirueli midire beda fiti lefiti tagenyuachewalachihu. : inanite bezihi selifi yemitiwagu ayidelachihumi: yihudana iyerusalemi hoyi; teselefu; zimi bilachihu k'umu; yemihonewinimi yeigiziabiherinimi medihaniti iyu: igiziabiherimi keinanite gari newina atifiru; atidenigit'umi; negemi wit'ubachewi. : iyosafit'imi bemidiri layi tedefa yihudami hulu beiyerusaleminimi yeminoru beigiziabiheri fiti wedek'u; leigiziabiherimi segedu. : lewawiyanimi; yek'eti lijochina yek'ore lijochi; yeisraelini amilaki igiziabiherinimi bejjigi talak'i dimits'i yame-

segenuti zenidi k'omu. : malidewimi tenesu; wede tek'uhemi midire beda wet'u: siwet'umi iyosafit'i k'omena. yihudana beiyerusalemi yemitoru hoyi; simunyi: beamilakachihu beigiziabiheri imenu; tits'enumalachihu: benebiyatumi imenu; negerumi yiselalachihwali ale. : kehizibumi gari temakiro beserawitu fiti yemihedutini. mihiretu lezelalemi newina igiziabiherinimi amesiginu yemilutinimi; get'anya libisimi lebisewi yemiameseginutini; leigiziabiherinimi yemizemirutini mezemirani ak'ome. : zimarewinina misiganawinimi bejemeru gize yihudani liwogu bemet'uti beamonina bemo'abi lijochi beseyirimi terara sewochi layi igiziabiheri dibik'i t'orini amet'abachewi: inerisumi temetu. : yeamonina yemo'abi lijochimi beseyiri terara beminoruti layi fets'imewi yigediluchewi zenidi yat'efuachewimi zenidi tenesitewibachewi neberi: beseyirimi yeminorutini kat'efu behwala yianidanidu balinjirawini lemat'ifati teredada. : yeyihudami sewochi wede midire beda ginibi bemet'u gize hizibuni ayu: inehomi; bemidiri hulu resa molito neberi; yamelet'emi sewi alineberemi. : iyosafit'ina hizibumi miriko yiwesidu zenidi met'u bizu kebitina liyu liyu 'ik'ami; libisimi; ijigimi yamare 'ik'a agenyu; bezebezutimi; hulunimi yishekemu zenidi alichalumi: kemirikowimi bizati yetenesa isike sositi k'eni diresi yibezebizu neberi. : bearatenyawimi k'eni bebereketi shelek'o wisit'i tesebesebu; beziyami igiziabiherinimi bareku: silezihimi ya sifira isike zare diresi yebereketi shelek'o tebele. : yeyihudana yeiyerusalemi sewochi; befitchachewimi iyosafit'i; igiziabiheri bet'elatochachewi layi desi asenyitoachewalina bedesita wede iyerusalemi yihedu zenidi temesulu. : bebegenami bemesenik'omi bemeleketimi wede iyerusalemi wede igiziabiherimi beti gebu. : igiziabiheri yeisraelini t'elatochi inde wega besemu gize bemidiri menigisitati hulu layi yeigiziabiheri firihati hone. : yeiyosafit'imi menigisiti ts'et'i alechi; amilakumi bezuriyawu kalu asarefewi. : iyosafit'i beyihuda layi negese: menigesi bejemere gizemi yeselasa amisiti 'ameti gwilimasa neberi; beiyerusaleminimi haya amisiti 'ameti negese: inatumi yeshilihli liji 'azuba neberechi. : beabatumi beasa menigedi hede; keirisumi fek'ek'i alalemi: beigiziabiheri fiti k'ini aderege. : negeri gini yekorebitawu mesigejawochi alitewegedumi: hizibumi gena libachewini wede abatochachewi amilaki alazegajumi neberi. : yek'erewimi yefitenyawina yehwalenyawi yeiyosafit'i negeri; ineho; beisraeli negesitati mets'ihafi wisit'i bemigenyewi beiranani liji beiyu tariki tets'ifoali. : kezihimi behwala yeyihuda nigusi iyosafit'i sirawi ijigi kifu kehoni keisraeli nigusi keakaziyasi gari tebarene. : wede terisesati yemihedutini merikebochi yaseru zenidi anidi honu: merikebochunimi be'ets'iyonigabiri aseru. : yemerisami sewi yedodaya liji ali'azari. keakaziyasi gari tebarenehalina igiziabiheri sirahini afirisotali bilo beiyosafit'i layi tinibiti tenagere. merikebochumi teseberu; wede terisesimi yihedu zenidi alichalumi.

iyosafit'imi keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema keabatochu gari tek'ebere: lijumi iyorami beirisu fanita negese. : leirisumi yeiyosafit'i lijochi 'azariyasi; yihhieli; zekariyasi; 'ezariyasi; mikaeli; sefat'iyasi yemibalu wenidimochi neberuti: inezihi hulu yeyihuda nigusi yeiyosafit'i lijochi neberu. : abatachewimi bizu sit'ota; birina werik'; yekeberemi 'ik'a; beyihudami yetemeshegutini ketemochi set'achewi: menigisituni gini bekwiri liju sile hone leiyorami set'e. : iyoramimi beabatu menigisiti layi tenesito bet's'ena gize wenidimochi hulu lelochinimi yeisraelini mesafiniti beseyifi gedele. : iyoramimi menigisi bejemere gize yeselasa huleti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi siminiti 'ameti negese. : yeakiabinimi liji agibito neberina yeaki'abi beti inidaderege beisiraeli negesitati menigedi hede: beigiziabiherimi fiti kifu aderege. : negeri gini kedawiti gari siladeregewi k'ali kidani; leirisuna lelijochumi bezemenati hulu mebirati yiset'ewi zenidi sile set'ewi tesifa; igiziabiheri yedawitini beti yat'efa zenidi aliwedemdi. : beirisumi zemeni edomiyasi beyihuda layi 'amets'e; lerasumi nigusi anegese. : iyoramimi kealek'ochuna keseregelochu hulu gari teshagere: belelitimi tenesito irisunina yeseregelochuni alek'ochi kebibewi yeneberutini yeedomiyasini sewochi meta. : edomiyasi gini beyihuda layi isike zare diresi 'amets'e; beziyanimi zemeni libina degimo beirisu layi 'amets'e; yeabatochu amilaki igiziabiherini tito neberina. : dagimimi beyihuda terarochi layi mesigejawochini sera; beiyerusalemimi yetek'emet'utini inidiyameneziru aderegachewi; yihudanami asatewi. : kenebiyumi keeliyasi inidihi yemili ts'ihifeti met'abati. yeabatihi yedawiti amilaki igiziabiheri inidihi yilali. beabatihi beiyosafit'i menigedi beyihudami nigusi beasa menigedi alihehdhimina; : beisiraeli negesitati menigedi gini hedehalina; yeaki'abimi beti inidaderege yihudanina beiyerusalemi yeminorutini inidiyameneziru adirigehalina; keanitemi yemishalutini yeabatihini beti wenidimochihini gedilehalina; : ineho; igiziabiheri hizibihinina lijochihini misitochihinimi yalehinimi hulu betalak'i mek'isefiti yik'esifali. : anitemi kedewewi ts'inati yetenesa anijetihni beye'iletu isikiwet'a diresi bekifu yeanijeti dewe titamemalehi. : igiziabiherini yefilisit'iemawiyana bettiyop'iyawiani at'egebi yeminorutini ye'arebawiyani menifesi beiyorami layi asinesa. : wede yihudami wet'u; aferesuatimi; yenigusunimi beti 'ik'a hulu; wenidochi lijochunimi setochi lijochunimi mareku: ketanashumi liji keakaziyasi bek'eri liji alik'eretimi. : kezihimi hulu behwala igiziabiheri bemayifewesi dewe anijetuni k'esefewi. : kek'enimi wede k'eni inidihi hone: kehuleti 'ameti behwala kedewewi ts'inati yetenesa anijetu wet'a; bekifumi dewe mote. hizibumi leabatochu yaderigewi inide neberi leirisu yemek'abiri wegi aladeregemi. : menigisi bejemere gize yeselasa huleti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi siminiti 'ameti negese: manimi sayazinileti hede: bedawitimi ketema inji benegesitati mek'abiri

22

beiyerusalemi yeneberutimi tanashuni lijumi akaziyasini beirisu fanita anegesuti. yemet'abachewi ye'arebina yealimazoni yeshifitochi ch'ifira yeirisuni talak'ochi gedilewachewi neberina. yeyihuda nigusi yeiyorami liji akaziyasi negese. : akaziyasimi menigisi bejemere gize 'idimewi ariba huleti 'ameti nebere; beiyerusalemimi anidi 'ameti negese: inatumi gotoliya yetebalechi yezeniberi liji neberechi. : inatumi kifu lemadiregi timekirewi neberina irisu degimo beaki'abi beti menigedi hede. : abatumi kemote behwala yeaki'abi beti inidaderege beigiziabiheri fiti kifu aderege: isikit'efu diresi mekariwochi neberutina. : bemikirachewimi hede; keisiraelimi nigusi keaki'abi liji keiyorami gari yesoriyani nigusi azahelini beremati zegeleadi liwaga hede: soriyawiyani iyoranimi ak'oseluti. : kesoriyani nigusi keazaheli gari betewaga gize soriyawiyani beremati yak'oselutini k'wisili yitakemi zenidi wede iyiziraeli temelesa: tamimomi neberina yeyihuda nigusi yeiyorami liji akaziyasi yeaki'abini liji iyoramini yayi zenidi wede iyiziraeli werede. : akaziyasimi wede iyorami bememit'atu yit'efa zenidi yeigiziabiheri fek'adi nebere: bemet'ami gize keiyorami gari igiziabiheri yeaki'abini beti yat'efa zenidi wede k'ebawi wede namesi liji wede iyu wet'a. : iyumi beaki'abi beti layi firidini sifets'imi yeyihudani mesafinitina akaziyasini yagelegilu yeneberutini yeakaziyasini wenidimochi lijochi aginyito gedelachewi. : akaziyasini felegewi; besemariya tesheshigo sale agenyuti: wede iyumi amit'itewi gedelutina. befits'umi libi igiziabiherini yefelegewi yeiyosafit'i liji newi bilewi k'eberuti. keakaziyasimi beti manimi menigisitini yiizizi zenidi yemichilli alineberemi. : yeakaziyasimi inati gotoliya lijiwa inide mote bayechi gize tenesita yeyihudani bete menigisiti zeri hulu at'efachi. : yenigusu liji yosabeti gini ketegedeluti kenigusu lijochi mekakeli yeakaziyasini liji iyoasini serik'a wesedechi: irisunina mogizituni beilifinyi wisit'i anorechachewi: gotoliya inidatasigedilewi yenigusu yeiyorami liji yeakaziyasi ihiti yekahinu yeyodahe misiti yosabeti inidihu sheshegechiwi. : beinerisumi zenidi tesheshigo beigiziabiheri beti sidisiti 'ameti yahili tek'emet'e: gotoliyami bemidiri layi negesechi.

23

besebatenyawimi 'ameti yodahe bereta; yemeto alek'ochunimi; yeyirohamini liji 'azariyasini; yeyihohananimi liji yisimaelini; ye'obedinimi liji 'azariyasini; ye'adayanimi liji me'iseyani; yezikirinimi liji elisafat'ini wesido keinerisu gari k'ali kidani aderege. : yihudanami zoru; beyihudami ketemochi hulu lewawiyani yeisraelini abatochi betochi alek'ochi sebisibewi wede iyerusalemi met'u. : gubaewimi hulu beigiziabiheri beti wisit'i kenigusu gari k'ali kidani aderege. yodahe mi alachewi. ineho; igiziabiheri sile dawiti lijochi inidetenagere

yenigusu liji yinegisali. : yemitaderiguti yihi newi: besenibeti k'eni kemitigebuti keinanite kekahinatina kelelawawiyani kesositi anidi iji bemegibiya berochi berenyochi hunu. : kesositi anidi ijimi benigusi beti hunu: anidi ijimi bemekakelenyawu beri hunu: hizibumi hulu beigiziabiheri beti adebabayi yihunu. : wede igiziabiheri beti gini kekahinatina keageligayochu lelawiyani bek'eri manimi ayigiba: inerisu k'idusani nachewina yigibu: hizibumi hulu yeigiziabiherini higi yit'ebik'i. : lelawiyanimi yet'ori mesariyachewini bejjachewi yizewi nigusuni bezuriyawu yikibebuti: wede betumi yemigeba yigedeli nigusumi sigebana siwet'a keirisu gari hunu. : lelawiyanina yihudami hulu kahinu yodahe yazezewini hulu aderegu: kahinumu yodahe semonyochuni alasenabetemi neberina iyanidanidu besenibeti k'eni yigebu yeneberutini besenibetimi k'eni yiwet'u yeneberutini sewochi wesede. : kahinumu yodahe beigiziabiheri beti yeneberewini yenigusunu yedawitini gashana t'ori alabashi agirewinimi gasha lemeto alek'ochi set'achewi. : hizibumi hulu iyanidanidu yet'ori mesariyawini bejju iyeyaze benigusu zuriya kebetu k'enyi isike betu gira diresi bemesewiyawina bebetu at'egebi inidik'omi aderege. : yenigusunimi liji awit'itewi zewiduni ch'anubeti; misikirunimi set'uti; anegesutimi: yodahena lijochumi. nigusu shihi 'ameti yinigesi iyalu k'ebuti. : gotoliyami yemirot'utinina nigusuni yemiyaimeseginutini yehizibuni dimits'i besemachi gize wede hizibu wede igiziabiheri beti met'achi. : inehomi; nigusu bemegibiyawu be'amidu at'egebi hono kenigusu gari alek'ochina meleketyenochi k'omewi ayechi. yeagerumi hizibi hulu desi biloachewi meleketuni yinefu neberi: mezemiranimi bezema 'ik'a iyazemu yemisigana mezimuri yizemiru neberi. gotoliyami libisiwani k'edida. 'amets'i newi; 'amets'i newi bila ch'ohechi. : kahinumu yodahe bech'ifirawu layi yeshomutini yemeto alek'ochi. wede selifu mekakeli awit'uat: yemiketelatimi beseyifi yigedeli bilo azezechewi. kahinumu. beigiziabiheri beti wisit'i atigeliduati ale. : gelelimi bilewu asalefuati: irisiwami wede feresu beri megibiya wede nigusu beti hedechi; beziyami gedeluati. : yodahemi beirisuna behizibu hulu benigusumi mekakeli yeigiziabiheri hizibi yihonu zenidi k'ali kidani aderege. : hizibumi hulu wede beali beti hedewi aferesuti; mesewiawochunina misilochunimi adek'ek'u; yebealinimi kahini matanini bemesewiyawu fiti gedeluti. : yodahemi bemuse higi inide tets'afewi; inide dawitimi tiizazi; bedesitana bemezimuru leigiziabiheri yemik'at'elewini mesiwa'iti yak'eribu zenidi dawiti beigiziabiheri beti yekefelachewini kahinatina lelawiyanu beigiziabiheri beti ageligiloti layi shome. : bemanachewimi negeri hulu rikusu yehone sewi inidayigeba beigiziabiheri beti beri berenyochini anore. : yemeto alek'ochinimi; keberitewochunimi; yehizibunimi alek'ochi; yeagerunimi hizibi hulu wesede; nigusunimi keigiziabiheri beti awerede: belayinyawimi beri bekuli wede nigusu beti met'u; nigusunimi bemenigisitu zufani layi anoruti. : yeagerumi hizibi hulu desi alachewi; ketemayitumi ts'et'i alechi: gotoliyanimi beseyifi gedeluati. chi

iyaoasimi menigesi bejemere gize yesebati 'ameti liji nebere; beiyerusalemini ariba 'ameti negese: inatumi sabiya yetebalechi yeberisabehi seti neberechi. : bekahinumi beyodahe zemeni hulu iyoasi beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege. : yodahemi huleti misitochi agabawi: wenidochina setochi lijochinimi welede. : kezihimi behwala iyoasi yeigiziabiherini beti yit'egini zenidi asebe. : kahinatinnina lelawiyaninimi sebisibo. wede yihuda ketemochi wit'u; yeamilakachihunimi beti beye'ametu lemadesi keisiraeli hulu genizebini sebisibu: negerunimi fet'inachihu adirigu alachewi. lelawiyanu gini cheli alu. : nigusumi alek'awini yodaheni t'erito. yeigiziabiheri bariya muse sile misikiru dinikwani yeisiraeli gubae inidiyawat'a yazezewini gibiri keyihudana keiyerusalemi yamet'u zenidi sile mini lelawiyanini alategahachewimi? alewi. : gotoliya kehadiiti neberechina lijochiawimi yeigiziabiherini beti afirisewalina: beigiziabiherimi beti tek'edisio yeneberewini hulu lebealimi set'itewalina. : nigusumi azeze; sat'inimi seritewi beigiziabiheri beti beri at'egebi besite wich'i anoruti. : yeigiziabiherimi bariya muse bemidire beda beisiraeli layi yazezewini gibiri leigiziabiheri yamet'u zenidi beyihudana beiyerusalemi awaji negeru. : alek'ochuna hizibumi hulu desi biloachewi ak'erebuti; isikimolami diresi besat'inu wisit'i t'aluti. : sat'inumi belelawiyanu iji wede nigusu shumamiti bedereze gize; bizu genizebimi inidalebeti baye gize; yenigusu ts'ehafina yewanenyawu kahini shumi iyemet'u biruni kesat'ini yawet'u neberi; sat'inunimi degimo wede sifirawu yimelisuti neberi. inidihumi beyek'enu yaderigu neberi; bizumi genizebi akemachu. : nigusuna yodahemi beigiziabiheri beti sira layi leteshomuti set'achewi: inerisumi yeigiziabiherini beti yemit'eginutini t'erabiwochinina anat'iwochini; yeigiziabiherinimi beti yemiadisutini yebiretina yenasi seratenyochini yigezubeti neberi. : seratenyochimi seru; yeferezewimi bejjachewi tet'egene: yeigiziabiherinimi beti inide k'edimowu sira melesu; ats'initewimi ak'omuti. : bech'eresumi gize yeterefewini genizebi benigusuna beyodahe fiti amet'u: inerisumi leigiziabiheri beti 'ik'a; leageligilotina lek'wiribani 'ik'a; lech'ilifawochimi; lewerik'ina lebirimi 'ik'a adereguti. beyodahemi zemeni hulu leigiziabiheri beti yemik'at'eli mesiwa'iti huligize yak'eribu neberi. : yodahemi shemegele; 'idimemi t'egibo mote: bemote gize 'idimewi meto selasa 'ameti nebere. : keisiraelimi gari; keigiziabiherina kebetumi gari cherinetini seritoalina bedawiti ketema kenesesitatu gari k'eberuti. : yodahemi kemote behwala yeyihuda alek'ochi gebitewi lenigusu iji nesu: nigusumi ishi alachewi. : yeabatochachewinimi amilaki igiziabiherini titewi yemamilekiya 'ats'edochinina t'a'otatini ameleku: bezihi bedelachewimi mikiniyati beyihudana beiyerusalemi layi k'wit'a werede. : wede igiziabiherimi yimelisuchewi zenidi nebiyatini yisedidilachewi neberi: mesekerubachewimi; inerisu gini alademet'umi. : yeigiziabiherimi menifesi bekahinu beyodahe liji bezekariyasi layi met'a:

irisumi behizibu fiti k'omena. igiziabiheri inidihi yilali. yeigiziabiherini tiizazi lemini titelalefalachihu? melikamimi ayihonilachihumi: igiziabiherini sile tewachihu irisu titoachihwali alachewi. : temamalubetimi benigusumi tiizazi beigiziabiheri beti adebabayi wisit'i bedinagayi wegeruti. : inidihumi nigusu iyoasi yodahe yaderegetlini cherineti alasebemi; lijunimi zekariyasini asigedelewi: irisumi simoti. igiziabiheri yiyewi; yifeligewimi ale. : 'ametumi kalefe behwala yesoriyawiyani serawiti met'ubeti: wede yihudana wede iyerusalemimi met'itewi kehizibu mekakeli yehizibuni alek'ochi hulu a'tefu; mirikoachewinimi hulu wede nigusu wede demasik'o laku. : yesoriyawiyanimi serawiti k'wit'iri t'ik'iti hono sale igiziabiheri talak'ini serawiti asalifo bejjachewi set'achewi: yihimi yehonewi yeabatochachewini amaliki igiziabiherini titewi sile nebere newi. inerisumi beiyaoasi layi firidi feredubeti. : keirisumi zenidi alifewi kehedu behwala ijigi tamimo neberi: yegeza bariyawochumi sile kahinu sile yodahe liji tebek'ilewi temamalu-beti; bealigawimi layi gedeluti; motemi: bedawiti ketema inji benegesitatu mek'abiri alik'eberutimi. : yetemamalubetimi yeamonawitu yesemi'ati liji zabadi; yemo'abawitumi yesemariti liji yozabati neberu. : yelijochuna beirisu layi yetederegewi negeru yeigiziabiherinimi beti madesu; ineho; benegesitatu mets'ihafi tets'ifoali. lijumi amesiyaasi beirisu fanita negese.

25

amesiyasimi menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi haya zet'enyi 'ameti negese: inatu yo'adani yetebalechi yeiyeerusalemi seti neberechi. : beigiziabiherimi fiti k'ini negeru aderege; negeru gini befits'umi libi ayidelemi. : menigisitimi blets'enaleti gize abatuni yegedelutini bariyawochi gedele. : bemusemi higi mets'ihafi inide tets'afe; igiziabiherimi. sewi hulu begeza hat'iyatu yimuti inji abatochi bijochi fanita ayimutu; lijochimi beabatochi fanita ayimutu bilo inidazeze yenefese gedayochini lijochi aligedelemini. : amesiyaasi yihudani sebasebe; beiyeba-tochachewimi betochi keshihi alek'ochina kemeto alek'ochi iji betachi ak'omachewi: kehaya 'ameti jemerero keziyami belayi yalutini yihudanina biniyamini hulu k'ot'ere; leselifimi yemiwet'u; gashana t'orimi yemiyyizu sositi meto shihi yetemeret'u sewochi agenyee. : degimomi keisiraeli zenidi meto shihi ts'inu'ani hayalani bemeto mekiliti biri k'et'ere. : anidi yeigiziabiheri sewi gini wede irisu met'ito. nigusi hoyi; igiziabiheri keisiraelina keefiremi lijochi gari ayidelemina yeisiraeli ch'ifira keanite gari ayiwit'a. : bithihedi gini; beinerisumi mashenefini bitasibi; yemeridatina yemet'ali hayili keigiziabiheri zenidi newina igiziabiheri bet'elatochih fiti yit'ilihali alewi. : amesiyaasi yeigiziabiherini sewi. leisiraeli ch'ifira yeset'ehuti meto mekiliti mini yihuni? alewi. yeigiziabiherimi sewi. kezihii abilit'o yiset'ihii zenidi igiziabiheri yichilali bilo meleseleti. : amesiyaasi keefiremi yemet'uti ch'ifirochi wede sifirachewi yimelesu zenidi leyito asenabetachewi:

silezihimi k'wit'achewi beyihuda layi ts'ena; wede agerachewimi blets'inu k'wit'a temelesu. : amesiyaasi bereta; hizibunimi awit'ito wede ch'ewi shelek'o hede; keseyirimi lijochi asiri shihi gedele. : yeiyhudami lijochi degimo asiri shihi sewochini behiyiwetachewi mareku; wede 'aletumi rasi layi amet'uachewi: ke'aletumi rasi layi t'aluachewi; hulumi tefet'efet'u. : amesiyaasi gini keirisu gari wede selifi inidayihedu yasenabetachewi ch'ifirochi kesemariya jemirewi isike betihoronni diresi beyihuda ketemochi layi adega t'alu; keinerisumi sositi shihi gedelu; bizu mirikomi mareku. : amesiyaasi yeedomiyasini sewochi kegedele behwala yeseyirini lijochi amalikiti amet'a; yeirisumi amalikiti yihonu zenidi ak'omachewi; yisigidilachewimi yat'inilachewimi neberi. : silezihimi yeigiziabiheri k'wit'a beamesiyaasi layi nededena. hizibachewini keanite iji yaladanutini yeahizabini amalikiti sile mini felegihachewi? yemili nebiyi sededebeti. : irisumi sinageri nigusu. bewinu anite yenigusu amakari lithoni shomenehalini? tewi: k'it'atini sile mini tishalehi? alewi. nebiyumi. yihini adirigehalina; mikirenimi alisemahimina igiziabiheri liyat'efahi inidasebe awek'ihu bilo tewe. : yeiyhudami nigusi amesiyaasi mikiri aderegena. na; irisi berisachini fiti lefti initeyayi bilo wede isiraeli nigusi wede iyu liji wede iyoakazi liji wede iyoasi lake. : yeisiraelimi nigusi iyosiyasi. yelibanosu kwirinichiti. lijihini lelize misiti adirigehi sit'ewi bilo wedi libanosu zigiba lake: yelibanosimi awire alifo kwirinichituni reget'e. : anitemi. ineho; edomiyasini metichalehu bilehi koritehali: bebetihii tek'emet'i: anite keyihuda gari tiwedik'i zenidi sile mini mekera tishalahi? bilo wede yihuda nigusi wede amesiyaasi lake. : yeedomiyasini amalikiti sile felegu bet'elatochachewi iji asalifo yiset'achewi zenidi yeigiziabiheri fek'adi neberena amesiyaasi alisemami. : yeisiraelimi nigusi iyoasi wet'a: irisuna yeiyhuda nigusi amesiyaasi beyihuda balechi bebetisamisi layi irisi berisachewi teyayu. : yihudami beisiraeli fiti temeta; iyanidanidumi wede dinikwanu sheshe. : yeisiraelimi nigusi iyoasi yeiyhudani nigusi yeakaziyaasi liji yeiyoasini liji amesiyaasi bebetisamisi yizo wede iyerusalemi amet'awi; yeiyeerusaleminimi k'it'iri keefiremi beri jemiro isike ma'izunu biri diresi arati meto kinidi aferese. : werik'unina biruni hulu; beigiziabiherimi beti ke'obediedomi gari yeneberutini 'ik'awochi hulu; yenigusuni beti mezagibiti; bemeyazha yeteyazutininii wesido wede semariya temelese. : yeiyhudami nigusi yeiyoasi liji amesiyaasi keisiraeli nigusi keyioakazi liji keyioasi moti behwala asira amisiti 'ameti nore. : yek'erewimi yefitenyawina yehwalanyawi yeamesiyaasi negeru; ineho; beyihudana beisiraeli negesitatu mets'ihafi yetets'afe ayidelemini? : amesiyaasi igiziabiherini kemeketeli kerak'e behwala beiyerusalemi ye'amets'i mehala aderegubeti; wede lekisomi kobebele: besite hwalawimi wede lekiso laku; beziyami gedeluti. : beferesimi ch'newi amet'uti; bedawitimi ketema keabatochu gari k'eberuti.

yeyihudami hizibi hulu yeasira sidsiti 'ameti gwilimasa yeneberewini 'oziyanini wesidewi beabatu beamesiyasi fanita anegesuti. : nigusumi keabatochu gari keanik'elafa behwala 'oziyani elatini sera; wede yihudami melesati. : 'oziyanimi menigesi bejemere gize yeasira sidsiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemini amisa huleti 'ameti negese: inatumi yikoliya yetebalechi yeiyerusalemi seti neberechi. : abatumi amesiyasi inidaderegewi hulu beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege. : igiziabiherinimi mefirati basitemare bezekariyasi zemeni igiziabiherini yifeligi zenidi libi aderege: igiziabiherinimi befelege gize igiziabiheri negeruni akenaweneleti. : wet'itomi kefilisit'iemawiyani gari tewaga; yegetinina yeyebanani yeezot'oninimi k'it'iri aferese: beazat'onina befilisit'iemawiyanimi ageri ketemochini sera. : igiziabiherimi befilisit'iemawiyanimi beguribeali be-minoru 'arebawiyani bemi'unawiyanimi layi redawi. : amonawiyanimi le'oziyani gebeu: ijigimi beritito neberina zinawi isike gibits'i megibiya diresi tesema. : 'oziyanimi beiyerusalemi bema'izenu be-rina beshelek'owi beri k'it'irumi bezorebeti ma'izeni at'egebi ginibochini serito meshegachewi. : bizumi inisisochi neberubetina bemidire bedana bek'olawi bedegawimi ginibi sera; bizu gwidigwadimi mase: degimomi irisha yiwedidi neberina betaramawina befiereyamawi sifira arashochina atikilinyochi neberuti. : degimomi le'oziyani beserawiti wisit'i selifenyochi neberuti: benigusu alek'a bahananiya ti-izazi bealek'awi beme'iseyana betsh'ehafiwi beyi'eli iji inide tek'ot'eru wede selifi beyek'wit'irachewi yi-wet'u neberi. : yeabatochachewimi betochi alek'ochi yets'inu'ani hayalanu k'wit'iri hulu huleti shihi sidiyiti meto nebere. : nigusunimi bek'elatu layi zagizi zenidi; betalak'i hayili wede selifi yemi-wet'a; keijachewi betachi yenebere serawiti sositi meto sebatu shihi amisiti meto nebere. : 'oziya-nimi lech'ifirawi hulu gashana t'ori; rasi k'wirina t'iruri; k'esitina yemiwenech'ifutini dinigayi azega-jelachewi. : beiyerusalemini bebilihatenyochi iji yeteserutini; beginibina bek'it'iri layi yeminorutini; filats'ana merigi yemiwereweribachewini mesariya-wochi aderege: isikiberetami diresi igiziabiheri be-dinik'i reditotalina zinawi isike ruk'i diresi tesema. : negeri gini bebereta gize lek'ifati libu tabeye; amilakunimi igiziabiherini bedele: wede mek'idesi gebito be'it'ani mesewiya layi 'at'ene. : kahinumi 'azariyasi keirismi gari ts'inu'ani yeneberu semaniya yeigiziabiheri kahinatu teketilewi gebu. : nigusunimi 'oziyanini iyetek'awemu. 'oziyani hoyi; 'it'ani mat'eni yetek'edesuti yearoni lijochi yekahinatu shumeti newi inji leigiziabiheri tat'ini zenidi leanite ayige-bahimi: bedilehalina kemek'idesu wit'a: keamilaki-himi keigiziabiheri zenidi kibiri ayihonilihimi aluti. : 'oziyanimi tek'ota: yemiya'tinibetimi t'ina beiju nebere: kahinatunimi betek'ota gize bekahinatu fiti beigiziabiheri beti wisit'i be'it'anu mesewiya at'egebi sale begimibaru layi lemits'i taye. : talak'umi kahini 'azariyasi kahinatumi hulu temeleketuti; inehomi; begimibaru layi lemits'i nebere: fet'inewimi abarire-ruti; irisumi degimo igiziabiheri k'esifoti neberina yi-

wet'a zenidi chekole. : nigusumi 'oziyani isikimoti diresi lemits'amiki nebere: lemits'amimi hono ke-giziabiheri beti tek'orit'oolina beteleye beti yik'emet'i neberi: lijumi iyoatami benigusu beti layi hono be-miduru hizibi layi yiferidi neberi. : yek'erewinimi yefitenyawanina yehwalenyawini ye'oziyanini negeri nebiyu yeamots'i liji isayiyasi ts'ifotali. : 'oziyanimi keabatochu gari anik'elafa; lemits'amiki newi bilewimi keabatochu gari benegesitatu mek'abiri irisha wisit'i k'eberuti: lijumi iyoatami beirisu fanita negese.

27

iyoatamimi menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemini asira sidsiti 'ameti negese: inatumi yesadok'i liji iyerusa tibali neberi. : abatumi 'oziyani inidaderege hulu beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege: negeri gini wede igiziabiheri mek'idesi aligebami: hizibumi gena yibedili neberi. : yeigiziabiherini beti yelayinyawini beri sera; be'ofelimi k'it'iri layi ijigi sera. : beteramawimi beyihuda ageri layi ketemochini sera; beduri sifirawochimi amibawochinina ginibochini sera. : keamonimi lijochi nigusi gari tewaga ashene-fachewi. beziyami 'ameti yeamoni lijochi meto mekiliti biri; asiri shihimi yek'oresi mesiferiya sinide; asiri shihimi yek'oresi mesiferiya gebisi set'uti. iniduhimi degimo yeamoni lijochi behuletenyawina besositenyawi 'ameti set'uti. : iyoatamimi beamilaku beigiziabiheri fiti menigeduni ak'initoalina bereta. : yek'erewimi yeiyoatami negeri; selifumi hulu; sirawimi; ineho; beisraelina beyihuda negesitatu mets'ihafi tets'ifoali. : menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemini asira sidsiti 'ameti negese. : iyoatamimi keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi ketema k'eberuti: lijumi akazi beirisu fanita negese.

28

akazi menigesi bejemere gize yehaya 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemini asira sidsiti 'ameti negese: inide abatumi inide dawiti beigiziabiheri fiti k'ini negeri aladeregemi. : negeri gini beisraeli negesitatu menigedi hede; degimomi lebealimi k'elit'ewi yeteserutini misilochini sera. : degimomi behenomoni liji shelek'owisit'i 'at'ene: igiziabiheri keisraeli lijochi fiti inidasadedachewi inide ahizabimi kifu limadi lijochuni beisati ak'at'ele. : bekorebitawi mesigejawochina beterarochi layi belemelemewimi zafi hulu betachi yisewana yat'ini neberi. : silezihi amilaku igiziabiheri besoriya nigusi iji asalifo set'ewi: soriyawiyanimi metuti; keirismi bizu mirikonyochi wesidewi wede demasik'o amet'u. degimomi beisraeli nigusi iji asalifo set'ewi: irisumi betalak'i ametati metawi. : yeabatochachewinimi amilaki igiziabiherini titewi neberina yeromeliyu liji fak'uhe beanidi k'eni keyihuda meto haya shihi gedele: hulumi ts'inu'ani neberu. : keefiremimi wegeni yeneberewi hayali sewi zikiri yenigusuni liji me'iseyanina yebetuni azazhi 'azirik'amini; lenigusumi bema'irigi huletanya yehonewini hilik'anani gedele. : yeisraeli

lijochi kwenidimochachewi huleti meto shihi setochini; wenidochina setochi lijochinimi mareku; ijigimi miriko keinerisu wesidewi wede semariya agebu. : beziyami 'odedi yetebale yeigiziabiheri nebiyi nebere: wede semariyami yemimet'awini ch'ifira ligenanyewi wet'a; inidihimi alachewi. ineho; yeabatochachihu amilaki igiziabiheri yihudani sile tek'ot'a bejjachihu asalifo set'achewi; inanitemi wede semayi bemiderisi k'wit'a gedelachihwachewi. : ahunimi yeyihudana bejyerusalemi lijochi bariyawochi honewi yigezulachihu zenidi tasibalachihu: negeri gini amilakachihuni igiziabiherini yebedelachihuti bedeli beinanite zenidi yelemini? : ahunimi simunyi: yeigiziabiheri k'wit'a belayachihu nedidoalina kwenidimochachihu yewesedachihwachewini mirikonyochi melisu. : degimomi keefiremi lijochi alek'ochi yeyohanani liji 'azariyasi; yemishilemotimi liji berakia; yeselomimi liji yihhizik'ia; yehadilayimi liji 'amesayi keselifi betemelesuti layi tek'awemuachewi. : degimomi. beigiziabiheri fiti beinya layi bedeli tamet'ubinalachihuna; hat'iyatachininina bedelachinini tabezubinalachihuna yetemarekutini wedezihi atagibu: bedelachini talak'i newina; yemek'isefitumu k'wit'a beisiraeli layi newina aluachewi. : selifenyochumi mirikonyochunina mirikowini bealek'ochina begubae hulu fiti tewu. : besimachewimi yetets'afu sewochi tenesitewi mirikonyochuni wesedu; bemekakelachewimi rak'utachewini leneberuti hulu kemirikowi alebesuachewi; agonats'efuachewimi; ch'amami beigirachewi aderegulachewi; megebuachewimi; at'et'uachewimi; k'ebuachewimi: dekamochunimi hulu beahiyochi layi asik'emet'uachewi; zenibabami wedalebeti ketema wede iyariko wede wenidimochachewi amet'uachewi: wede semariyami temelesu. : beziyani gizemi nigusu akazi iridata feligo wede asori nigusi lake: : yeedomiyasi sewochi dagimanya met'itewi; yihudanimi metitewi bizu mirikonya wesidewi neberina. : degimomi filisit'emawiyani bek'olawina bedebubi bekuli baluti beyihuda ketemochi adega t'ilewi neberi: betisamisinina elonini; giderotinimi; sokonina meniderochiwani; teminanina meniderochiwani; gimizonina meniderochiwani wesidewi beziya tek'emit'ewi neberi. : yeyihudami nigusi akazi igiziabiherini kidwalina; keirisumi ijigi rik'oalina igiziabiheri sile irisu yihudani aware-dewi. : yeasorimi nigusi teligelitelifelisori met'ito asich'enek'ewi inji aliredawimi. : akazimi keigiziabiheri beti kenigusuna kealek'ochumi beti ikwiletawini gefefe; leasorimi nigusi set'e: negeri gini anidachi alitet'ek'emebetimi. : yihimi nigusi akazi betech'enek'e gize igiziabiherini mebedeli abeza. : lemetutimi ledemasik'o amalikiti. yesoriyani negesitati amalikiti reditewachewalina ineni yiredu zenidi isewalachevalehu bilo sewalachewi. negeri gini leirisuna leisiraeli hulu inik'ifati honu. : akazimi yeigiziabiherini beti 'ik'awochi hulu wesido sebaberachewi; yeigiziabiherinimi beti deji k'olefe: bejyerusalemini ma'izeni hulu mesewiya sera. : beyihudami ketemochi hulu lelelochi amalikiti yat'ini zenidi yokorebita mesigejawochi asera: yeabatochu-nimi amilaki igiziabiherini asik'ot'a. : yek'erewimi

negerina sirawi hulu; yefitenyawina yehwalenyawi; ineho; beyihudana beisiraeli negesitati mets'ihafi tets'ifoali. : akazimi keabatochu gari anik'elafa; beketemayitumi bejyerusalemi k'eberuti: negeri gini wede isiraeli negesitati mek'abiri alagebutimi: lijumi hizik'iyasi beirisu fanita negese.

29

hizik'iyasimi yehaya amisiti 'ameti gwilimasa benebere gize menigesi jemere; bejyerusalemi haya zet'enyi 'ameti negese: inatumi yezekariyasi liji abu tibali neberi. : abatumi dawiti inidaderege hulu beigiziabiheri fiti k'ini negeri aderege. : benegesemi bemejmeriyawi 'ameti bemejmeriyawi weri yeigiziabiherini beti dejochi k'efete; adesachewimi. : kahinatunina lewawiyannunimi asimet'a; bemisirak'i bekuli balewi adebabayimi sebesebachewi; : inidihimi alachewi. lewawiyani hoyi; simunyi: tek'edesu; yeabatochachihunimi amilaki yeigiziabiherini beti k'edisu: rikusumi negeri hulu kemek'idesu asiwegidu. : abatochachini telalifewali; beamilakachinimi beigiziabiheri fiti kifu adirigewali: irisunimi titewali; fitachewinimi keigiziabiheri menoriya melisewali; : wede irisuwami jeribachewini azurewali: degimomi yeweletuni dejochi k'olifewali; mebiratochunimi at'ifitewali; bemek'idesumi wisit'i leisiraeli amilaki alat'enumi; yemik'at'elawini mesia'iti alak'erebumi. : silezi-himi yeigiziabiheri k'wit'a beyihudana bejyerusalemi layi hone; be'ayinachihumi inidemitayu lediniga't'ena lemedenek'ia lemezebechami asalifo set'achewi. : inehomi; silezihi abatochachini beseyifi wedek'u; wenidochina setochi lijochachinimi misitochachin-imi temareku. : ahunimi yek'wit'awi ts'inati kenya inidimelesi keisiraeli amilaki keigiziabiheri gari k'ali kidani aderigi zenidi belibe asibealehu. : lijochi hoyi; befitu tik'omuna tagelegiluti zenidi; ageligayochumi tihonu zenidi; tat'inaletimi zenidi igiziabiheri merit'oachihwalina cheli atibelu. : lewawiyannunimi; kek'e'ati lijochi yeamasu liji mehatina ye'azariyasi liji iyoeli; kemerarimi lijochi yeabidi liji k'isina yeyihalelieli liji 'azariyasi; kegedisonimi lijochi yezamati liji yuakina yeyuaki liji 'edini; :14 : keel-its'efanimi lijochi shimirina yi'eli; keasafimi lijochi zekariyasina metaniya; keemanimi lijochi yihhielina seme; keedotamimi lijochi shemayana 'uzieli tenesu. : wenidimochachewinimi sebisibewi tek'edesu: beigiziabiheri k'ali inidemet'awi inde nigusu tiizazi yeigiziabiherini beti yanets'u zenidi gebu. : kahina-tumi yanets'uti zenidi wede igiziabiheri beti wele wisit'u gebu; beigiziabiherimi mek'idesi yagenyutini rikusi negeri hulu wede igiziabiheri beti adebabayi awet'uti. lewawiyannunimi wesidewi wede meda wede k'edironi wenizi t'aluti. : bemejmeriyawimi weri bemejmeriyawi k'eni yik'edesu jemeri; beziyawimi weri besimintenyawi k'eni wede igiziabiheri beti weleli deresu: yeigiziabiherinimi beti besiminiti k'eni k'edesu; bemejmeriyawimi weri beasira sidisitenyawu k'eni fets'emu. : wede wisit'umi wede nigusu wede hizik'iyasi gebetewi. yeigiziabiherini beti hulu; lemik'at'eli mesia'iti yemihonewini mesewiyana 'ik'awinimi hulu; yegets'unimi hibisiti

gebetana 'ik'awini hulu anits'itenali: : nigusumi akazi negiso sale bemetelalefi yarekesewini 'ik'a hulu azegajitenali k'edisenalimi: inehomi; beigiziabiheri mesewiya fiti honewali aluti: : nigusumi hizik'iyasi malido tenesa yeketamayitunimi alek'ochi sebesebe; wede igiziabiherimi beti wet'a: : sile menigisituna sile mek'idesumi sile yihudami sebat weyifenchochi; sebatimi awira begochi; sebatimi yebegi t'ebotochi; sebatimi awira fiyelochi lehat'iyati mesiya'iti amet'u. yearoninimi lijochi kahinatuni. beigiziabiheri mesewiya layi asareguachewi alachewi. : wey- ifenchochunimi aredu; kahinatumi demuni tek'ebilewi bemesewiyawi layi rech'uti: awira begochunimi aredu; demunimi bemesewiyawi layi rech'uti: t'ebotochunimi aredu demunimi bemesewiyawi layi rech'uti. : yehat'iyatimi mesiya'iti yemihonutini awira fiyelochi benigusuna begubaewi fiti ak'erebu; ijachewinimi ch'anubachewi; kahinatumi areduachewe: : nigusumi yemik'at'eli mesiya'itina yehat'iyati mesiya'iti leisiraeli hulu inidideregi azizo neberina leisiraeli hulu masitesireya yaderigu zenidi yehat'iyatuni mesiya'iti demi bemesewiyawi layi ak'erebu. : yihinimi tiizazi igiziabiheri benebiyatu iji azizoolina inide dawitina inide nigusu bale rayi inide gadi; inide nebiyumi inide natani tiizazi; ts'enats'ilina begena mesenik'omi asiyo lewawiyani beigiziabiheri beti ak'ome. : lewawiyani yedawitini yezema 'ik'a yizewi; kahinatumi melekutuni yizewi k'omewi neberi. : hizik'iyasimi yemik'at'elewini mesiya'iti demi bemesewiyawi layi yasariгу zenidi azeze: yemik'at'elewimi mesiya'iti maregi betejemere gize yeigiziabiheri mezmuri degimo tejemere; melekutumi tenefa; yeisiraelimi nigusi yedawiti zema 'ik'a temeta. : gubaewimi hulu segedu; mezemiranumi zemeru; meleketenyochimi nefu: yemik'at'elewi mesiya'iti isikifets'emi diresi yihi hulu hone. : mak'irebunimi befets'emu gize nigusuna keirisu gari yeneberu hulu agonebesu segedumi. : nigusumi hizik'iyasina alek'ochu lewawiyani bedawitina bebale rayu beasafi k'ali igiziabiherini yameseginu zenidi azezu. bedesitami amesegenu; agonebesumi segedumi. : hizik'iyasimi. ahuni leigiziabiheri tek'edisachihwali: k'irebu; mesiya'itunina yemisiganawini mesiya'iti wede igiziabiheri beti amit'u bilo tenagere. gubaewimi mesiya'itunina yemisiganawini mesiya'iti amet'u: libachewimi yefek'ede hulu yemik'at'elewini mesiya'iti amet'u. : gubaewimi yamet'uti yemik'at'eli mesiya'iti k'wit'iri seba weyifeni; metomi awira begochi; huleti metomi yebegi t'ebotochi nebere: yihi hulu leigiziabiheri yemik'at'eli mesiya'iti nebere. : yetek'edesutimi k'wit'iri sidsiti meto berewochi sositi shihimi begochi nebere. : negeri gini kahinatu yemik'at'elewini mesiya'iti lemegifei t'ik'itochi neberu: silezihimi lewawiyani bek'ini libi kekahinati yilik'i yik'edesu neberina sirawi isikifets'emi diresi; kahinatumi isikik'edesu diresi wenidimochachewi lewawiyani yagizuaachewi neberi. : yemik'at'elewimi mesiya'iti yedehinene- tumi mesiya'iti sibi; kemik'at'elewimi mesiya'iti hulu gari yemik'eribewi yemet'et'i k'wiribani; bizu nebere. inidihumi yeigiziabiheri beti ageligiloti tezegaje. : hizik'iyasina hizibumi hulu igiziabiheri

lehizibu silazegajewi negeri desi alachewi. yihimi negeri bedinigeti tederege.

30

leisiraelimi amilaki leigiziabiheri fasika yaderigu zenidi wede igiziabiheri beti wede iyerusalemi inidimet'u hizik'iyasi wede isiraelina wede yihuda hulu lake; degimomi wede efremina wede minase dehidabe ts'afe. : : kahinatumi bemibek'a k'wit'iri silalitek'edesu; hizibumi gena beiyerusalemi silalite- sebesebu begizewi yaderiguti zenidi alichalumina nigusuna alek'ochu yeiyerusalemmi gubae hulu behuletenyawimi weri fasikawini yaderigu zenidi temekakirewi neberi. : negerumi lenigusuna legubaewi hulu 'ayini melikami nebere. : inide tets'afemi bebizu k'wit'iri aladeregumi nebe- rina yeisiraelini amilaki yeigiziabiherini fasika beiyerusalemi yaderigu zenidi inidimet'u ke- berisabehi jemiro isike dani diresi leisiraeli hulu awaji inidinegeri wesenu. : inide nigusumi tiizazi melikitenyochu inidihimi yemilewini yenigusunina yealek'ochuni dehidabe yizewi wede isiraelina wede yihuda hulu hedu. yeisiraeli lijochi hoyi; igiziabiheri keasori negesitati iji wedamelet'e k'iretachihu inidimelesi wede abirihamina wede yisihak'i wede isiraelimi amilaki temelesu. : inanitemi inidemitayu yetefetu isikiyaderigachewi diresi yeabatochachewini amilaki igiziabiherini inide bedelu inide abatochachihuna inide weni- dimochachihu aтиhunu. : abatochachihumi inide neberu anigete denidana aтиhunu: ijachihunimi leigiziabiheri sit'u; lezelalemi wede tek'edesewi wede mek'idesumi gibu; ts'inu k'wit'awimi keinanite inidimelesi amilakachihuni igiziabiherini amiliku. : amilakachihumi igiziabiheri cherina mehari newina; wede irisumi bitimelesu fituni keinanite ayazorimina wede igiziabiheri bitimelesu weni- dimochachihuna lijochachihu bemarekuachewi fiti mihiretini yagenyalu; degimomi wedezihichi midiri yimelesalu. : melikitenyochumi kekema wede ketema beefiremina beminase ageri isike zabiloni hedu: ineziya gini benik'eti sak'ubachewi; afezubachewimi. : negeri gini keaserina kemina- nase kezabilonimi ayale sewochi sewinetachewini awaredu; wede iyerusalemmi met'u. : degimomi anidi libi yiset'achewi zenidi; beigiziabiherimi k'ali yehonewini yenigusunina yealek'ochuni ti- izazi yaderigu zenidi yeigiziabiheri iji beyihuda layi hone. : behuletenyawimi weri yek'it'awini be'ali yaderigi zenidi ijigi talak'i gubae yehone hizibi beiyerusalemi tekemache. : tenesitewimi beiyerusalemi yeneberutini mesewiyawochina let'a'otati yemiya'tinubetini 'ik'a hulu asiwegedu; bek'edironimi wenizi t'altu. : behuletenyawimi weri beasira aratenyawimi k'eni fasikawini aredu: kahinatuna lewawiyani aferu; tek'edesumi; wede igiziabiherimi beti yemik'at'eli mesiya'iti amet'u. : inide igiziabiherimi sewi inide mase higi besiri'atachewi k'omu: kahinatumi kelelawiyani iji yetek'ebelutini demi yirech'u neberi. : begubaewimi yalitek'edesu ijigi sewochi neberu: silezihimi lewawiyani leigiziabiheri yik'edisuachewi zenidi

nits'uhani lalihonuti hulu fasikawini yaridulachewi neberi. : inide tiizazumi sayihoni keefiremina keminase keyisakorina kezabilonimi wegeni ijigi sewochi sayinets'u fasikawini belu. : hizik'iyasimi. minimi inide mek'idesu manits'ati bayinets'a yeabatochuni amilaki igiziabiherini lemelelegi libuni yemiyak'enawini hulu cheru igiziabiheri yik'iri yibelewi bilo sile inerisu ts'elewe. : igiziabiherimi hizik'iyasini semawi; hizibunimi fewese. : beiyerusalemini tegenyitewi yeneberu yeisraeli lijochi yak'it'awini be'ali betalak'i desita sebat k'eni aderegu: lewawiyana kahinatumi bezema 'ik'a leigiziabiheri iyezemeru 'ileti 'ileti igiziabiherini yameseginu neberi. : hizik'iyasimi beigiziabiheri ageligiloti asitewayochi yeneberutini lewawianini hulu yats'inana neberi. yedehininetinimi mesiwa'iti iyak'erebu; yeabatochachewinimi amilaki iyame-segenu sebat k'eni be'ali aderegu. :24: yeyihudami nigusi hizik'iyasi sile k'wiribani shihi weyifenchina sebat shihi begochi legubaewi set'ito neberina; alek'ochumi shihi weyifenchina asiri shihi begochi legubaewi set'itewi neberina; kekahinatumi ijigi bizu tek'edisewi neberina gubaewi hulu inide gena sebat k'eni be'ali yaderigu zenidi temakeru: bedesitami inide gena sebat k'eni be'ali aderegu. : yeyihudami gubae hulu; kahinatuna lewawiyanu; keisraelimi yemet'u gubae hulu; keisraelimi ageri yemet'utina beyihuda yenoruti inigidochi desi alachewi. : beiyerusalemini talak'i desita hone: keisraeli nigusi kedawiti lijji keselomoni zemeni jemiro indezihi yale be'ali beiyerusalemi alitederegegi neberi. : kahinatuna lewawiyani tenesitewi hizibuni bareku: dimits'achewimi tesema; ts'elotachewimi wede k'idusi menoriyawu wede semayi 'arege.

31

yihimi hulu betefets'eme gize beziya yetegenyu israeli hulu wede yihuda ketemochi wet'itewi huluni fets'imewi isikat'efuachewi diresi hawil-tochuni sebaeru; yemamilekiya 'ats'edochunimi k'oret'u; beyihudana bebiniamimi hulu degimomi beefiremina beminase yeneberutini yekorebitawi mesigewajochina mesewiyawochi aferesu. yeisraelimi lijochi hulu wede risitachewina wede ketemochachewi temelesu. : hizik'iyasimi yekahinatunina yelawawianini semoni beyekifilachewina beyegelilotachewi ak'ome: beigiziabiheri beti adebabayi berochi yemik'alewini mesiwa'itina yedehininetinimi mesiwa'iti yak'eribu zenidi; yagelegilumi zenidi; yameseginumi yakebirumi zenidi kahinatunina lewawianuni ak'ome. : beigiziabiherimi higi inide tets'afe bet'iwatina bemata; besenibetatumi; bembachawochumi; bebe'alatimi lemik'eribewi lemik'alewi mesiwa'iti nigusu kegenizebu yemikefilewini wesene. : beigiziabiherimi beti leageligiloti inidits'enu lekahinatuna lelewawiyani kifilachewini yiset'u zenidi beiyerusalemi yeminorutini hizibi azeze. : yihinimi negeri inidazeze yeisraeli lijochi yeihulunina yeweyinuni t'iji yezeyitunina yemarunimi; yeirishawinini fire hulu bekwirati set'u: yehulunimi asirati abizitewi ak'erebu. : beyihudami ketemochi yeminoru yeisraelina

yeyihuda lijochi yeberewinina yebeguni asirati; leamilakachewimi leigiziabiheri yetek'edesewini asirati amet'u; kemirewimi anoruti. : besositenyawu weri mekemeri jemeru: besebatenyawimi weri ch'eresu. : hizik'iyasina alek'ochumi met'itewi kimiruni bayu gize igiziabiherina hizibuni israelini bareku. : hizik'iyasimi kahinatunina lewawianuni sile kimiru t'eyek'e. : kesadok'imi wegeni yehone wanenyawu kahini 'azarayasi. hizibu k'wiribanuni wede igiziabiheri beti mak'irebi kejemere wedihi belitenali; t'egibenalimi; igiziabiheri hizibun barikoalina bizu terifoali: yeterefewimi yihi kimiri tilik'i newi bilo tenagere. : hizik'iyasimi beigiziabiheri beti gotera yazegaju zenidi azeze: inerisumi azegaju. : k'wiribanuna asiratuni yetek'edesutinimi beimineti wedeziya agebuti. lewawiwimi konaniya teshomebachewi; wenidumumi semei bema'irigi huletanya nebere: : benigusimi behezik'iyasina beigiziabiheri beti alek'a be'azarayasi tiizazi yihhi'ili; 'azaziya; nahoti; asaheli; yiremoti; yozabati; elieli; semakiya; mehati; benayasi; kekonaniyana kwenidimu kesemei iji betachi tek'ot'at'ariwochi neberu. : yelawawiwimi yeyimina lijji yemisirak'u deji berenya k'ore yeigiziabiherini mebana yetek'edesutini negerochi inidiyakafili hizibu leigiziabiheri befek'adi bak'erebuti layi teshome. : bekahinatumi ketemochi letalalak'ochina letananashochi wenidimochachewi beyesemonachewi kifilachewini beimineti yiset'u zenidi 'edini; miniyamin; iyasu; shemaya; amariya; sekeniya keiju betachi neberu. : kesositimi 'ameti wede layi lulu beyesemonachewi lesirachewina leageligilotachewi 'ileti 'ileti wede igiziabiheri beti lemigebu wenidochi hulu: : beyeabatochachewimi beti letek'ot'eru kahinati; kehaya 'ametimi wede layi lulu beyesiri'atachewina beyesemonachewi letek'ot'eru lewawiyani; : bemahiberum hulu beyetiwilidachewi letek'ot'eru lehits'anatochachewina lemisto-chachewi lewenidochina lesetochi lijochachewimi yiset'u neberi: beimineti tek'edisewalina. : beyeketemayitumi hulu beketemachewi mesemiriya-wochu lulu learoni lijochi lekahinatu; kekahinatumi wegeni lulu wenidochi hulu; beti wilidachewimi letek'ot'eru lewawiyani hulu kifilachewini yiset'u zenidi besimachewi yetets'afu sewochi neberu. : hizik'iyasimi beyihuda hulu inidih aderege: beamilakumi beigiziabiheri fiti melikaminina k'inini negeri iwinetinimi aderege. : sile igiziabiherimi beti ageligiloti bejemerewi sira hulu; behiguna betiizazumi; amilakumi lemelelegi befits'umi libu aderegewi; tekenaweneletimi. che

32

kezihimi negerina kezihimi imineti behwala yeasori nigusi senakiremi met'ito wede yihuda geba; betemeshegutum ketemochi fiti sefere; liwesidachewimi asebe. : hizik'iyasimi senakiremi inide met'a; iyerusalemimi liwega fituni anidak'ena baye gize; : keketemayitu besite wich' yalewini yewihawini minich' yidefinu zenidi kealek'ochuna kehayalanu gari temakere: inerisumi reduiti. : ijjigimi sewochi tesebisibewi. yeasori negesitati

met'itewi bizu wiha sile mini yagenyalu? bilewi minich'uni hulu; bemidirimi mekakeli yinidoleldoli yeneberewini wenizi defenu. : sewinetunimi ats'enana; yefere sewinimi k'it'iri hulu t'egene; belayumi ginibi serabeti; keirisumi besite wich'i lela k'it'iri sera: bedawitimi ketema yalechiwini miloni at'enekere: bizumi mesariyana gasha sera. : yet'ori alek'ochunimi behizibu layi shomo; hulunimi beketemayitu beri wedalewi adebabayi sebisibo. : ts'inu; ayizaochihu: keinyami gari yalewi keirisu gari kalewi yibelit'alina keasori nigusina keirisu gari kalewi ch'ifira hulu atifiru; atidenigit'umi. : keirisu gari yesiga kinidi newi: keinya gari yalewi gini yemiredanina yemiwagalini amilakachini igiziabiheri newi bilo ats'enanachewi. hizibumi beyihuda nigusi behizik'iyasi k'ali tets'inana. : kezihimi behwala yeasori nigusi senakiremi keserawitu hulu gari belekiso fiti sale bariyawochunimi wede iyerusalemi wede yihuda nigusi wede hizik'iyasina beiyerusalemi wede neberu wede yihuda hulu inidihi sili lake. : yeasori nigusi senakiremi inidihi yilali. inanite bemanu temaminachihu beiyerusalemi mishigi tik'emet'alachihu? : amilakachini igiziabiheri keasori nigusi iji yadinenali iyale berabina bet'imi iniditimu asalifo yiset'achihu zenidi yemiyababilachihu hizik'iyasi ayidelemini? : beanidi mesewiya fiti sigedu; beirisumi layi 'it'enu iyale yihudanina iyerusalemini azizo; yekorebitawi mesigejawochuna mesewiyawochuni yafere se yihi hizik'iyasi ayidelemini? : inena abatoche bemidiri ahizabi hulu yadereginewini alawek'achihumini? yemidirisi hulu ahizabi amalikiti agerachewini keije yadinu zenidi bewinu techalachewini? : amilakachihusi keije inaniteni lemadani yichili zenidi abatoche kat'efuachewi keahizabi amalikiti hulu hizibuni keije yadini zenidi yechale mani newi? : ahunimi hizik'iyasi ayasitachihu; inidihimi ayababilachihu; atimenutimi: keahizabina kemenigisitati amalikiti hulu hizibuni keijena keabatoche iji yadini zenidi zenidi manimi alichalemi: yilik'unisi amilakachihu keije yadinachihu zenidi inideti yichilali? : bariyawochumi degimo beamilaki beigiziabiherina bebariyawi behizik'iyasi layi lela bizu negeri tenageru. : degimomi yeisraelini amalaki igiziabiherini lemesidebi; beirisumi layi lemenageri. yemidiri ahizabi amalikiti hizibachewini keije yadinu zenidi inidalichalu; inidihi yehizik'iyasi amalaki hizibuni keije yadini zenidi ayichilimi yemili debidabe ts'afe. : ketemayitunimi inidiwesidu; bek'it'iri layi yetek'emet'utini yeiyerusalemi hizibi yasiferuna yasidenegit'u zenidi; betalak'i dimits'i be'ibirayisit'i k'wanik'wa yich'ohubachewi neberi. : besewimi iji beteseru bemidiri ahizabi amalikiti layi anidemanageru met'eni beiyerusalemi amalaki layi tenageru. : nigusumi hizik'iyasina yeamots'i liji nebiyu isayiyasi silezihi ts'eleyu; wede semayimi ch'ohu. : igiziabiherimi ts'inu'ani hayalanunina mesafinituni alek'ochunimi keasori nigusi seferi inidiyat'efa meliakuni sedede. yeasorimi nigusi afiro wede ageru temelese. wede amilakumi beti begeba gize kewegebu yewet'uti lijochu beziya beseyifi gedeluti. : inidihiumi igiziabiheri hizik'iyasinina beiyerusalemi yeminorutini keasori nigusi kesenakiremi iji kehu-

lumi iji adanachewi: bezuriyachewimi kalewi hulu asarefachewi. : bizuwochumi leigiziabiheri meba yizewi wede iyerusalemi yimet'u neberi; leyihudami nigusi lehizik'iyasi iji menisha yiset'u neberi: irisumi kezihimi negeri behwala beahizabi hulu fiti kefi kefi ale. : beziyami werati hizik'iyasi isikimoti diresi tameme; wede igiziabiherimi ts'eleye: irisumi tenagerewi; milikitimi set'ewi. : hizik'iyasi gini inide tek'ebelewi cherineti met'eni aladeregemi; libumi kora: silezihiimi beirisuna beyihuda beiyerusalemi layi k'wit'a hone. : hizik'iyasimi keiyerusalemi sewochi gari sile libu kwirati sewinetuni awarede; yeigiziabiherimi k'wit'a behizik'iyasi zemeni alimet'abachewimi. : lehizik'iyasimi ijigi bizu habitina kibiri neberewi: lebirina lewerik'imi; lekeberewi 'inik'wina leshitawi; legashawina lekeberewi 'ik'a hulu gimija betochi sera. : leihilina leweyini t'ejimi lezeyitimi 'ik'a betochi; leliyu liyumi inisisa gat'; lemenigochimi bereti sera. : igiziabiherimi ijigi bizu t'iriti set'itoti neberina ketemochini sera; bizumi yebegina yelami meniga sebesebe. : yihimi hizik'iyasi yelayinyawini yegiyonini wiha minich'i defene; bedawitimi ketema bemi'irabi bekuli ak'inito awaredewi. yehizik'iyasimi sira hulu tekenawene. : negeri gini yebabiloni mesafinitu meliikitenyochi beageru layi sile tedereregwi teamirati yit'eyik'uti zenidi wede irisu betelaku gize igiziabiheri yifetnewina belibu yalewini hulu yawik'i zenidi tewewi. : yehizik'iyasimi yek'erewi negeri; cherinetumi; ineho; beamots'i liji benebiyu beisayiyasi rayi beyihudana beisraelimi negesitati mets'ihafi tets'ifoali. : hizik'iyasimi keabatochu gari anik'elafa; bedawitimi lijochi mek'abiri belayinyawu kifili k'eberuti: beyihudana beiyerusalemi yeminoru hulu bemotu akeberuti. lijumi minase beirisu fanita negese.

33

minasemi menigesi bejemere gize yeasira huleti 'ameti liji nebere; beiyerusalemi amisa amisiti 'ameti negese. : igiziabiherimi keisraeli lijochi fiti inidawet'achewi inide ahizabi yale rikwiseti beigiziabiheri fiti kifu negeri aderege. : abatumi hizik'iyasi yaferesachewini yekorebitawini mesigejawochi meliso sera: lebealimimi mesewiya sera; yemamilekiya 'ats'edochinimi tekele; lesemayimi serawiti hulu segede; amelekachewimi. : igiziabiherimi. sime beiyerusalemi lezelalemi yinorali balewi beigiziabiheri beti mesewiyawochini sera. : beigiziabiherimi beti behuletu adebabayochi layi lesemayi serawiti hulu mesewiyawochini sera. : behenomimi liji shelek'o wisit'i lijochuni beisati asalefe: mora gelach'imi hone; asimati aderege; meteteniyami nebere; menafisiti t'eriwochinina t'enik'wayochinimi sebesebe: yasik'ot'awimi zenidi beigiziabiheri fiti ijigi kifu negeri aderege. : : igiziabiherimi ledawitina leliju leselomoni. bezihimi beti keisraelimi negedi hulu bemeret'ihwati beiyerusalemi simeni lezelalemi anoralehu: yazezihwachwinimi hulu; bemuse yeteset'ewini higinari'ati fridinimi hulu biyaderigu bit'ebik'umi; leabatochachihu keset'ehwati midiri yeisraelini igiri inide gena alarik'imi balebeti beigiziabiheri beti

wisit'i yeserawini yet'a'oti yetek'erets'ewini misili ak'ome. : minasemi igiziabiheri keisiraeli lijochi fiti kat'efachewi keahizabi yilik'i kifu yiseru zenidi beyihudana beiyerusalemi yeminorutini asate. : igiziabiherimi minasenina hizibuni tenagerachewi: gini alisemutimi. : silezhimi igiziabiheri yeaorini ngisi serawiti alek'ochi amet'abachewi: minasemi bezanjiri yazuti; beseniseletimi asirewi wede babiloni weseduti. : betech'enek'emi gize amilakuni igiziabiherini felege; beabatochumi amilaki fiti sewinetuni ijigi awarede; : wede irisumi ts'elewe: irisumi telemenewi; ts'elotunimi semawi; wede menigisitumi wede iyerusalemi melesewi: minasemi igiziabiheri irisu amilaki inide hone awek'e. : kezih behwala bedawiti ketema besite wich'iwi kegiyoni mi'irabi beshelek'owi wisit'i isike 'asa beri megibiya diresi k'it'iri sera. be'ofelimi azorebeti; ijigimi kefi aderegewi: betemeshegutimi beyihuda ketemochi hulu yech'ifira alek'ochini anore. : inigidochinimi amalikitina t'a'otunimi keigiziabiheri beti arak'e; yeigiziabiherimi beti balebeti terara layina beiyerusalemi yeserachewini mesewiyawochi hulu wesido keketemayitu besite wich'i talachewi. : yeigiziabiherinimi mesewiya degimo adese; yedehininetina yemisiganami mesiwati sewabeti: yihudami yeisiraelini amilaki igiziabiherini inidiyameliku azeze. : hizibu gini gena bekorebitawi mesigejawochi yisewa neberi: bihonimi leamilaku leigiziabiheri bicha neberi. : yeminasemi yek'erewi negeri; wede amilakumi yet's'eleweyi ts'eloti; beisiraelimi amilaki beigiziabiheri simi yenegeruti yenebiyati k'ali; ineho; beisiraeli negesitati mets'ihafi tets'ifoali. : degimomi ts'elotu; igiziabiherimi inide telemenewi; hat'iyatuna metelalefu hulu; rasunimi sayawaridi yekorebitawi mesigejawochini yeserabeti yemamilekiya 'ats'edunina yetek'erets'utinimi misilochi yetekelebeti sifira; ineho; bebale raiyu tariki mets'ihafi tets'ifoali. : minasemi keabatochu gari anik'elafa; bebetumi k'eberuti: lijumi amots'i beirisu fanita negese. : amots'i menigesi bejemere gize yehaya huleti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemini huleti 'ameti negese. : abatumi minase inidaderege beigiziabiheri fiti kifu aderege: amots'imi abatu minase leserachewi letek'erets'uti misilochi hulu sewa; amelekachewimi. : abatumi minase sewinetuni inidawarede beigiziabiheri fiti anidalawarede beigiziabiherimi sewinetuni alawaredemi: negeri gini amots'i metelalefuni ijigi abeza. : bariyawochumi temamilewi bebetu gedeluti. : yeageru hizibi gini benigusu beamots'i layi yetemamalutini hulu gedelu: yeagerumi hizibi lijuni iyosisiyasini beirisu fanita anegesu.

34

iyosisiyasimi menigesi bejemere gize yesiminiti 'ameti lij nebere; beiyerusalemini selasa anidi 'ameti negese. : beigiziabiherimi fiti k'ini negeri aderege; beabatumi bedawiti menigedi hede: wede k'enyimi wede girami alalemi. : benegesemi besiminitenyawu 'ameti gena bilatena sale yeaabatuni yedawitini amilaki yifeligi jemer: beasira huletenyawimi 'ameti yihudanina iyerusalemini kekorebitawi

mesigejawochina kemamilekiya 'ats'edochu; ketek'erets'utina k'elit'ewi keteseruti misilochi yanets'a jemer. : yebealiminimi mesewiyawochi befitu aferesu: belayumi yeneberutini yet's'ehayuni misilochi yemamilekiya 'ats'edochunimi k'oret'e: yetek'erets'utinina k'elit'ewi yeteserutini misilochi sebare; adek'ek'achewimi; yisewulachewi beneberuti sewochi mek'abirimi layi betenachewi. : yekahinatochachewinimi at'initi bemesewiyachewi layi ak'at'ele: yihudanina iyerusalemini anits'a. : yeminasenina yeefireminimi yesimi'onina yenifitaleminimi ketemochi; bezuriyachewimi yalewini bota inidihu anets'a. : mesewiyawochunimi aferese; yemamilekiya 'ats'edochunina yetek'erets'utini misilochi adek'ek'e; beisiraelimi ageri hulu yet's'ehayini misilochi hulu k'oraret'e; wede iyerusalemini temelese. : benegesemi beasira siminitenyawu 'ameti midiritunina yeigiziabiherini beti kanets'a behwala; yeezeliyasi lij sapani; yeketemayitumi alek'a me'iseya; tariki ts'ehafimi yeiyoakazi lij iyoaki yeigiziabiherini yeamilakuni beti yit'eginu zenidi sededachewi. : wede talak'umi kahinu wede kelik'iyasi met'u: lewawiyawanu berenyochi keminasena keefiremi kek'erewimi keisiraeli hulu; keyihudana kebiniyami hulu beiyerusalemini keminoruti yesebesebutini; wede igiziabiheri beti yek'erebewini genizebi set'uti. : yeigiziabiherinimi beti bemiseruti layi leteshomuti set'u: inerisumi yit'eginuna yadisu zenidi; yeigiziabiherini beti lemiseru seratenyochi set'u. : yeyihuda negesitati laferesuti beti seregelochi yaderigu zenidi; lemagat'emiyami inich'eti yetek'erebewinini dinigayi yigezu zenidi leanat'iwochina let'erabiwochi set'u. : sewochumi sirawini bemetameni aderegu: beinerisumi layi yeteshomuti; sirawinimi yemiyaseruti lewawiyani kemerari lijochi ietina abidiyu; kek'et'atimi lijochi zekariyasina mesulami neberu. kelewawiyanimi wengi bezema 'ika awak'iwochi yeneberu hulu : beteshekamiwochina liyu liyu sira bemiseru layi teshomewi neberi: ts'ehafiwochuna alek'ochumi berenyochumi kelewawiyani wengi neberu. : wede igiziabiherimi beti yek'erebewini genizebi bamet'u gize kahinu kelik'iyasimi bemuse iji yeteset'ewini yeigiziabiherini higi mets'ihafi ageny. : kelik'iyasimi ts'ehafiwini safanini. yehiguni mets'ihafi beigiziabiheri beti aginyichealehu bilo tenagerewi. kelik'iyasimi mets'ihafuni lesafani set'ewi. : safanini mets'ihafuni wede nigusu amet'a: lenigusumi. bariyawochihi yeteset'achewini tiizazi hulu yaderigalu: : beigiziabiherimi beti yetegenyewini genizebi afesesu; besirawimi layi leteshomutina leseratenyochu set'u bilo aweraleti. : ts'ehafiwimi safani lenigusu. kahinu kelik'iyasi mets'ihafi set'enyi bilo negerewi. safanini benigusu fiti anebewi. : nigusumi yehiguni k'ali besema gize libisuni k'edede. : nigusumi kelik'iyasini; yesafricanimi lij akik'amini; yemikiyasinimi lij 'abidonini; ts'ehafiwini safanini; yenigusunimi bilatena 'asayani. : bezihi mets'ihafi yetets'afewini hulu yaderigu zenidi abatochachini yeigiziabiherini k'ali silalit'ebek'u; belayachini yenedede yeigiziabiheri k'wit'a ijigi newina hedachihu sile tenegewi yemets'ihafi k'ali leine beisiraelina beyihudami

lek'eruti igiziabiherini t'eyik'u bilo azezachewi. : kelik'iyasina ineziya nigusi yazezachewi wede libisi t'ebak'iwu wede hasira liji wede tik'uwu liji wede selemi misiti wede nebiyitu wede hilidana hedu: irisiwami beiyerusalemi beketemayitu behuletenyawu kifili tek'emit'a neberi: yihinimi negeri negeruati. : irisiwami alechachewi. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. wede ine lelakachihu sewi inidihi bilachihu nigeruti. : igiziabiheri inidihi yilali. ineho; beyihuda nigusi fiti betenebabwe mets'ihafi yetets'afutini k'alati hulu; maleti kifu negerini; bezihi sifirana beminorubeti layi amet'alehu. : beijachewi sira hulu liyasik'ot'unyi titewinyalina; lelelochi amalikiti 'at'newalina k'wit'aye bezihi sifira yinedidali; ayt'efamimi. : igiziabiherini lemet'eyek'i lelakachihu leyihuda nigusi inidihi beluti. yeisraeli amilaki igiziabiheri inidihi yilali. sile semahewi k'ali libihi geri honoalina; : befitemi rasihini awaridehalina; bezihi sifirana beminorubeti layi k'aleni besemahi gize rasihini awaridehalina; libisihinimi k'edidehi befite alek'isehalina ine degimo semichealehu; yilali igiziabiheri. : ineho; wede abatochihi isebesibihalehu; beselamimi wede mek'abirihitisebesebalehi: bezihi sifirana beminorubeti layi yemamet'awini kifu negeri hulu 'ayinochihi ayayumi. yihinimi lenigusi aweruleti. : nigusumi lake; yeyihudanina yeiyerusaleminimi shimagilewochi hulu sebesebe. : nigusumi yeyihudami sewochi hulu; beiyerusalemini yeminoruna kahinatu; lewawiyani; hizibumi hulu ketanashu jemiro isike talak'u diresi wede igiziabiheri beti wet'u: beigiziabiherimi beti yetegenyewini yek'ali kidanuni mets'ihafi k'ali hulu bejoroachewi anebebe. : nigusumi besifirawu k'omo igiziabiherini teketilo inidihedi; tiizazunina misikiruni sir'atunimi befits'umi libuna befits'umi nefisu inidit'ebik'i; bezihi mets'ihafi yetets'afewini yek'ali kidani k'ali inidiyaderigi beigiziabiheri fiti k'ali kidani aderege. : beiyerusalemina bebiniyamimi yetegenyutini hulu bezihi negeri amale: beiyerusalemini yeminoruti yeabatochachewi amilaki yeigiziabiheri k'ali kidani inidazeze aderegu. : iyosiyasimi keisraeli lijochi midiri hulu rikusuni hulu asiwegede; beisraelimi yetegenyutini hulu amilakachewini igiziabiherini inidiyameliku aderege. bezemenu hulu yeabatochachewini amilaki igiziabiherini kemeketeli alirak'umi.

35

iyosiyasimi leigiziabiheri beiyerusalemi fasika aderege: bemejemeriyawimi weri beasira aratenyawu k'eni fasikawini aredu. : kahinatunimi beyesiri'atachewimi ak'ome; beigiziabiherimi beti yagelegilu zenidi ats'enachewi. : isiraelinimi hulu yasitemirune neberuti; leigiziabiherimi letek'edesuti lewawiyani inidihi ale. k'idusumi taboti yeisraeli nigusi yedawiti liji selomoni beserawu beti wisit'i anuruti: kezihimi behwala betikeshachihu layi shekimi ayihonibachihumi: ahunimi amilakachihuni igiziabiherinina hizibumi isiraelinigilegilu. : yeisraelimi nigusi dawiti inide ts'afewi lijumi selomoni inide ts'afewi beyesemonachihuna beyeabatochachihu

betochi tezegaju: : inide hizibumi lijochi inide wenidimochachihu beyeabatochi betochi honachihu bemek'idesu k'umu: yelewawiyanimi negedi beyewegenachewi inide tekefelu inanite tekefelu: fasikawinimi iredu; : inanitemi tek'edesu; igiziabiherimi bemuse iji yetenagerewini k'ali yaderigu zenidi lewenidimochachihu azegaju. : iyosiyasimi lefasikawu mesia'iti inidihoni beziya leneberuti lehizibu lijochi kemenigawu selasa shihi yebegina yefiyeli t'ebotochi; sositi shihimi weyifenochoi set'achewi: inezihi kenigusu habiti neberu. : mesafinitumi lehizibuna lekahinatu lelewawiyani befek'adachewi set'u: yeigiziabiherimi beti alek'ochi; kelik'iyasi; zekariyasi; yihhieli; lefasikawu mesia'iti inidihoni huleti shihi sidsiti meto begochina fiyelochi; sositi metomi berewochi lekahinatu set'u. : yelewawiyani alek'ochi konaniya; wenidimochumu shemayana natinala; hashebiya; yi'eli; yozabati lefasikawu mesia'iti inidihoni amisiti shihi begochina fiyelochi; amisiti metomi berewochi lelewawiyani set'u. : ageligilotumi tezegaje; kahinatumi besifirachewi; lewawiyani beyekifilachewi inide nigusi tiizazi k'omu. : fasikawinimi aredu; lewawiyani k'uribetuni gefefu; kahinatumi keijachewi yetek'ebelutini demu rech'u. : bemusemi mets'ihafi inide ts'afe leigiziabiheri yak'eribu zenidi beyeabatochachewi betochi lehizibu lijochi inidiset'u yemik'at'elewini mesia'iti leyu. inidihumi beberewochu aderegu. : fasikawinimi inide sir'atu beisati t'ebesu: yetek'edesewinimi k'wiribani beminichetina besetate bedisitimi k'ek'elu; lehizibumi lijochi hulu befiti'ineti aderesu. : keziyami behwala lerasachewina lekahinatu azegaju: yearonimi lijochi kahinatu yemik'at'elewini mesia'iti sibunim lek'erebi isike leliti diresi yiseru neberina silezihi lewawiyani lerasachewina learoni lijochi lekahinatu azegaju. : yeasafimi lijochi mezemirani inide dawiti; inide asafimi inide emanimi yenigusumi bale raiyi inide neberewi inide edotami tiizazi beyesifirachewi neberu: berenyochumu berochuni hulu yi't'ebik'u neberi: wenidimochachewimi lewawiyani yagegajulachewi neberina keageligilotachewi yirik'u zenidi ayasifeligachewimi neberi. : inide nigusumi inide iyosiyasi tiizazi beigiziabiheri mesewiya layi yemik'at'elewini mesia'iti yak'eribu zenidi; fasikawinimi yaderigu zenidi yeigiziabiheri ageligiloti hulu beziya k'eni tezegaje. : yetegenyutimi yeisraeli lijochi beziya k'eni fasikawini; sebatik'eni yek'it'a be'alini aderegu. : kenebiyu kesamueli zemeni jemiro inidezihi yale fasika beisraeli zenidi keto alitederegemi: keisraelimi negesitati hulu iyosiyasina kahinatu; lewawiyani; beziyami yetegenyu yeyihudana yeisraeli sewochi hulu; beiyerusalemini yeminoruti inidaderugiti yale fasika yaderege yelemi. : yihimi fasika iyosiyasi benegese beasira siminitenyawu 'ameti tederege. : kezihimi hulu behwala; iyosiyasimi bete mek'idesuni kasenada behwala; yegibits'i nigusi nika'u beefir'isi wenizi at'egebi balewi bekerikemishi layi yiwaga zenidi wet'a: iyosiyasimi ligat'emewi wet'a. : irisumi. yeyihuda nigusi hoyi; keanite gari mini alenyi? bemiwagabeti belela beti layi newi inji beanite layi zare alimet'ahumi: igiziabiherimi inidichekwili azi-

zonyali: keine gari yalewi igiziabiheri inidayat'efahi yihini beirisu layi kemadiregi temelesi bilo meli-ikitenyochini lakebeti. : iyosiyasi gini yiwagawi zenidi tets'enana iniji fituni keirisu alimelesemi: beigiziabiherimi afi yetenegerewini yenika'uni k'ali alisemami; bemegidomi shelek'o yiwaga zenidi met'a. : k'esitenyochimi nigusuni iyosiyasini weguti: nigusumi bilatenawochuni. at'ibik'e k'osiyalehuna keselifu wisit'i awit'unyi alachewi. : bilatenochumi keseregelawi awiridewi leirisu beneberewi behuletenyawi seregala wisit'i asik'emet'uti; wede iyerusalemimi amet'uti: irisumi mote; beabatochumi mek'abiri tek'ebera: yihudana iyerusalemimi hulu leiyosiyasi alek'esu. : erimiyasimi leiyosiyasi yelik'iso git'imi get'emeleti: isike zaremi diresi wenidochina setochi mezemirani hulu belik'iso git'imachewi sile iyosiyasi yinageru neberi: yihimi beisraeli zenidi wegii hono belik'iso git'imi tets'ifoali. : yek'erewimi yeiyosiyasi negeri; beigiziabiherimi higi inidetets'afe yaderegewi cherineti; yefitenyawina yehwalenyawimi negeru; ineho; beisraelina beyihuda negesitati mets'ihafi tets'ifoali.

36

yeagerumi sewochi yeiyosiyasini liji iyoakisini wesidewi beabatu fanita beiyerusalemi anegesuti. : iyoakisimi menigesi bejemere gize yehaya sositi 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi sositi weri negese. : yegibits'imi nigusi beiyerusalemi kemenigisitu awet'awi; metomi mekiliti birina anidi mekiliti werik'i ida t'alebeti. : yegibits'imi nigusi wenidimuni eliyak'emini beyihudana beiyerusalemi layi anegese; simunimi iyoak'emi bilo lewet'e: nika'umi wenidimuni iyoakisini yizo wede gibits'i wesedewi. : iyoak'emimi menigesi bejemere gize yehaya amisiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi asira anidi 'ameti negese: beamilakumi beigiziabiheri fiti kifu aderege. : yebabilonimi nigusi nabukedenets'ori beirisu layi met'ito wede babiloni yiwesidewi zenidi beseniseleti aserewi. : nabukedenets'orimi keigiziabiheri beti 'ik'a ayalewini wede babiloni afelese; bebabilonimi bemek'idesu wisit'i anorewi. : yek'erewimi yeiyoak'emi negeri; yaderegewimi rikwiseti; beirisumi yetegenyewi hulu; ineho; beisraelina beyihuda negesitati mets'ihafi tets'ifoali: lijumi yoakini beirisu fanita negese. : yoakinimi menigesi bejemere gize yeasira siminiti 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi sositi werina asiri k'eni negese: beigiziabiherimi fiti kifu aderege. : 'ametu balefe gize nigusu nabukedenets'ori liko wede babiloni wesedewi; yekeberewinimi yeigiziabiherini beti 'ik'a keirisu gari asiwesede: wenidimunimi sedek'iyasini beyihudana beiyerusalemi layi anegese. : sedek'iyasi menigesi bejemere gize yehaya anidi 'ameti gwilimasa nebere; beiyerusalemimi asira anidi 'ameti negese. : beamilakumi beigiziabiheri fiti kifu aderege: beigiziabiherimi afi betenagerewi benebiyu beerimiyasi fiti rasuni alaweredemi. : degimomi beigiziabiheri amiloti beneberewi benigusu benabukedenets'ori layi 'amets'e: wede isiraelimi amilaki wede igiziabiheri inidayimelesi

anigetuni adenedene libunimi at'enekere. : degimomi yekahinatu alek'ochi hulu hizibumi inde ahizab yale rikwiseti hulu metelalefini abezu: beiyerusalemimi yek'edesewini yeigiziabiherini beti arekesu. : yeabatochachewimi amilaki igiziabiheri lehizibuna lemaderiyawi silazene maleda tenesito bemeliikitenyochu iji wede inerisu yiliki neberi. : inerisu gini yeigiziabiheri k'wit'a behizibu layi isikiwet'a diresi; fewisimi isikemayigenyilachewi diresi; beigiziabiheri meliikitenyochi yisalek'u; k'alunimi yak'alilu; benebiyatumi layi yafezu neberi. : silezihihi yekeledawiyanihi nigusi amet'abachewi: irisumi gwilimasochachewini bebete mek'idesu wisit'i beseyifi gedelachewi: gwilimasawinina k'onijoyituni shimagilewinina arogeewini alimaremi: hulunimi beiju asalifo set'ewi. : yeigiziabiherinimi beti 'ik'a hulu talak'unina tanashuni; yeigiziabiherinimi beti mezigebe; yenigusunina yaelek'ochuni mezigebe; inezihihi hulu wede babiloni wesede. : yeigiziabiherinimi beti ak'at'elu; yeiyerusalemiminimi k'it'iri aferesu; adarashochiwanimi beisati ak'at'elu; melikamunimi 'ik'awani hulu at'efu. : keseyifimi yamelet'utini wede babiloni marekachewi: yefarisi nigusimi isikinegisi diresi lenigusuna lelijochu bariyawochi honu: : beerimiyasimi afi yetenegerewi yeigiziabiheri k'ali inidifets'emi; midiritu senibetini bemaadiregiwa isikitarifi diresi: betefetachibetimi zemeni hulu; seba 'ameti isikifets'emi diresi; senibetini agenyechi. : beerimiyasimi afi yetenegerewi yeigiziabiheri k'ali yifets'emi zenidi befarisi nigusi bek'irosi bemejemeriya 'ameti igiziabiheri yefarisini nigusi yek'irosini menifesi asinesa: irisumi. yefarisi nigusi k'irosi inidihi yilali. : yesemayi amilaki igiziabiheri yemidirini menigisitati hulu set'ityonali: beyihudami balechiwi beiyerusalemi beti iseraleti zenidi azizonyali: kehizibu hulu beinanite zenidi manimi bihoni amilaku igiziabiheri keirisu gari yihuni; irisumi yiwit'a bilo bemenigisitu hulu awaji asinegere; degimomi bets'ihifeti aderegewi.

hawariya lihoni yetet'era yeiyesusi kirisitosi bariya p'awilosu benebiyatu afi bek'idusani mets'ahifiti asifa edimo tefese leset'ewi Igiziabiheri wenigeli teleye. - yihimi wenigeli besiga kedawiti zeri sile teweleda inide k'idisina menifesi gini kemutani menesati yetenesa behayili yeigiziabiheri liji hono sile tegelet'e sile liju newi: irisumi getachini iyesusi kirisitosi newi. beirisumi sile simu beahizabi hulu mekakeli keimineti yeminesa metazezi inidigenyi ts'eganina hawariyanetini tek'ebelini: beinerisumi mekakeli yeiyesusi kirisitosi lithonu yetet'erachihu inanite degimo nachihu. beigiziabiheri letewededachihuna k'idusani lithonu letet'erachihu berome lalachihuti hulu; keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. iminetachihu be'alemi hulu sile tesemachi asik'edime sile hulachihu amilakeni beiyesusi kirisitosi ameseginalahu. -10 beliju wenigeli bemenifese yemagelegilewi Igiziabiheri misikire newina: minalibati bizu k'oyiche wede inanite ahuni inidimet'a beigiziabiheri fek'adi menigedeni inidiyak'enalinyi iyelemenihu huligize sits'eliyi sile inanite salak'warit'i asasibalehu. tits'enu zenidi menifesawi sit'ota inidakafilachihu layachihu inafik'alehuna: yihinimi malette bemekakelachini balechi beinanitena beine imineti abireni beinanite inidinit's'ina newi. wenidimochi hoyi; belelochu ahizabi degimo inide hone beinanitemi fire agenyi zenidi bizu gize wede inanite limet'a inidasebihu isake ahuni gini inide tekelekelihu tawik'u zenidi iwedalehu. legiriki sewochina lalitemarumi; let'ibebenyochna lemayasitewilumi 'ida alebinyi: silezihiimi bemichalenyi met'eni berome lalachihu leinanite degimo wenigelinu libesiki tezega-lichealehu. bewenigeli alafirmina: asik'edimo leayihudawi degimomi legiriki sewi; lemiyaminu hulu yeigiziabiheri hayili lemadani newina. ts'adik'i beimineti yinorali tebilu inide tets'afe yeigiziabiheri ts'idik'i keimineti wede imineti beirisu yigelet'alina. iwinetini be'amets'a bemikelekilu sewochi behat'iatenyinetachewina be'amets'achewi hulu layi yeigiziabiheri k'wit'a kesemayi yigelet'alina: igiziabiheri sile gelet'elachewi; sile igiziabiheri litawek'i yemichalewi beinerisu zenidi gilit'i newina. -21 yemayitayewi bahiriyi irisumi yezelalemi hayilu degimomi amilakinetu ke'alemi fit'ireti jemiro keteseruti tawik'o gilit'i hono yitayalina: silezihiimi igiziabiherini iyawek'u inide igiziabiherinetu met'eni silalakeberutina silalamesegenuti yemiyamekanyuti at'u: negeri gini beasabachewi kenitu honu yemayasitewilewimi libachewi ch'eleme. t'ibebenyochni neni silu denik'oro honu; yemayit'efawinimi yeigiziabiheri kibiri bemit'efa sewina bewefochi arati igiri balachewimi beminek'esak'esutimi meliki mesilewi lewet'u. silezihi irisi berisachewi sigachewini liyawaridu igiziabiheri belibachewi fitiweti wede rikwisineti asalifo set'achewi: yihimi yeigiziabiherini iwineti bewisheti sile lewet'u befet'arimi newita yetefet'erewini silamelekuna silagelegelu neni: irisumi lezelalemi yetebareke newi: ameni. silezihi igiziabiheri lemiyasnewiri minyoti asalifo set'achewi:

setochachewimi lebahiriyachewi yemigebawini sira lebahiriyachewi bemayigebawu lewet'u: inidihumi wenidochi degimo lebahiriyachewi yemigebawini setochini megenanyeti titewi irisi berisachewi befitiwetachewi tek'at'elu: wenidochimi bewenidochi newiri adirigewi besihitetachewi yemigebawini bidirati berasachewi tek'ebelu. igiziabiherini lemawek'i baliwededuti met'eni igiziabiheri yemayigebawini yaderigu zenidi lemayireba aimiro asalifo set'achewi: 'amets'a hulu; gifi; memenyeti; kifati molabachewi: k'inatini; nefisi megideli; kirikirini; tenikolini; kifu t'ebayini temolu: yemiyashokeshuku; hametenyocho; amilakini yemit'elu; yemianigelat'u; ti'ibitenyocho; timikihitenyocho; kifatini yemifelalegu; lewela-jochachewi yemayitazezu; yemayasitewilu; wili yemiyaferisu; fik'iri yelechewi; mihireti yat'u nachewi: inidenezihimi lemiyaderiguti moti yigebachewi yemilewini yeigiziabiherini higi iyawek'u inezihini kemiyaderigu gari yisimamalu inji adiragiwochi bicha ayidelumi.

2

silezihi; anite yemitiferidi sewi hulu hoyi; yemitamekanyewi yelehimi: belelawi bemitiferidibeti negeri rasihini tikoninalahina: anitewi feraju ineziyani taderigalehina. inidezihimi bemiyaderiguti layi yeigiziabiheri firidi iwinetinya inide hone inawik'aleni. anitemi inidezihimi bemiyaderigu yemitiferidi yanimi yemitaderigi sewi hoyi; anite keigiziabiheri firidi yemitameli't'i yimesilhalini? weyisi yeigiziabiheri cherineti wede nishi indimerahi satawik'i yecherinetunina yemachaluni yeti'igisitunimi balet'egineti tinik'alehini? negeri gini inide t'nikarehina nishi inidemayigeba libihi yeigiziabiheri k'ini firidi bemigelet'ibeti bek'wit'a k'eni k'wit'ani berasihi layi takemachalehi. irisu leiyandanidu inide sirawi yasirekibewali: bebego sira bemets'inati misigananina kibirini yemayit'efanimi hiyiweti lemifeligu yezelalemi hiyiweti yiset'achewali: le'amets'a bemitazezu inji leiwineti bemayitazezutina beadimenyocho layi gini k'wit'ana mek'isefti yihonibachewali. kifuwini bemiyaderigi sewi nefisi hulu mekerana ch'nik'eti yihonibetali; asik'edimo beayihudawi degimomi begiriki sewi: negeri gini bego sira lemiyaderigu hulu misiganana kibiri selamimi yihonilachewali; asik'edimo leayihudawi degimomi legiriki sewi. igiziabiheri lesewi fiti ayadalamina. yale higi hat'iatu yaderegu hulu yale higi degimo yit'efaluna: higimi salachewi hat'iatu yaderegu hulu behigi yiferedibachewali: beigiziabiheri fiti higinu yemiyaderiguti yits'edik'alu inji higinu yemisemu ts'adik'ani ayidelumina. higi yelechewi ahizabi lebahiriyachewi yehigini tiizazi siyaderigu; ineziya higi bayinorachewi inikwa lerasachewi higi nachewina: inerisumi hilinechewi simesekirilachewi; asabachewimi irisi berisachewi sikasesi weyimi siyamekanyi belibachewi yetets'afewini yehigi sira yasayalu. yihimi igiziabiheri beiyesusi kirisitosi ine bewenigeli inidasitemarihu besewi zenidi yetesewerewini bemiferidibeti k'eni yihonali. anite gini ayihudawi bitibali behigimi bitidegefi

beigiziabiherimi bitimeka; fek'adunimi bitawik'i kehgimi temirehi yemishalewini fetinehi bitiwedi: -20 behigimi yeiwik'etina yeiwineti meliki silalehi; ye'iwirochi meri; bech'elemami lalu birihani; yesene-fochimi asitemari; yehits'anatimi memihiri inide honihi berasihi bititameni: inigidihi anite lelawini yemitasitemiri rasihini atasitemirimini? atisirek'i bilehi yemitisebiki tiserik'alehini? atameniziri yemitili tameneziralehini? t'a'otini yemitits'eyefi bete mek'idisini tizerifalehini? behigi yemitimeka higinu bemetelalefi igiziabiherini tasafiralehini? beinanite sebebi yeigiziabiheri simi beahizabi mekakeli yisedabalina tebilu inide tets'afe. higinu bitaderigi megerezi yit'ek'imali: higinu telalafi bithihoni gini megerezihi ale megerezi honoali. inigidihi yalitegereze sewi yehigini siri'ati bit'ebik'i alemegereze inide megerezi hono ayik'ot'eriletimini? kefit'iretumi yalitegereze higinu yemifets'imi sewi yehigi mets'ihafina megerezi salehi higinu bemittelalefewi beanite yiferidibihali. begilit' ayihudawi yehone ayihudawi ayidelemina; begilit' besiga yemiderigi megerezihi megerezi ayidelemina: daru gini besiwiri ayihudawi yehone ayihudawi newi; megerezihi bemenifesi yemiderigi yelibi megerezi newi inji bemets'ihafi ayidelemi: yeirisu misigana keigiziabiheri newi inji kesewi ayidelemi.

3

inigidihi yeayihudawi bilich'awi minidiri newi? weyisi yemegerezi t'ik'imu minidiri newi? behulu negeri bizu newi. asik'edimo yeigiziabiheri k'lati adera taset'uachewi. tadiya minidiri newi? yemayaminu binoru alemamenachewi yeigiziabiherini tamanyineti yasik'eralini? inidihni ayihuni: bek'alihni titt'edik'i zenidi wede firidi begebahimi gize tireta zenidi tebilu inide tets'afe; sewi hulu wishetenya kehone igiziabiheri iwinetenya yihuni. negeri gini 'amets'achini yeigiziabiherini ts'idik'i yemiyasireda kehone mini inilaleni? k'wit'ani yemiyamet'a igiziabiheri 'amets'anya newini? inide sewi limadi ilalehu. inidihni ayihuni: inidihni bihoni igiziabiheri be'alemi inideti yiferidali? beine wisheti gini yeigiziabiheri iwineti lekiburu kelak'e silemini beine degimo inide hat'iatenya gena yiferidibinyali? sile minisi melikami inidimet'a kifu anaderigimi? inidihu yisedibunalina anidanidumi inidihu inidinili yinageraluna. yeynerisumi firidi k'ini newi. inigidihi mini yihuni? keinerisu inibelit'alenini? keto ayidelemi: ayihudumi yegiriki sewochimi hulu kehat'iatu betachi inide honu asik'edimeni kesenachewalina: inidihni tebilu inide tets'afe. ts'adik'i yelemi anidi sinikwa: asite-wayimi yelemi: igiziabiherinihi yemifelig yeleme: hulu tesasitewali; beanidinetimi yemayit'ek'imu honewali: cherineti yemiyaderigi yelemi; anidi sinikwa yelemi. gwiroachewi inide tekefete mek'abiri newi; bemelasachewi shenigilewali: yeibabi merizi kekeniferochachewi betachi ale: afachewimi irigimanina merarineti molitobetal: igiroachewi demini lemafisesi fet'anochi nachewi: t'ifatina gusik'ulina bemenigedachewi yigenyali; -18 yeselaminimi menigedi yawawik'umi. be'ayinochachewi fitti igiziabiherini mefirati yelemi.

afimi hulu yizega zenidi 'alemimi hulu keigiziabiheri firidi betachi yihoni zenidi higi yeminagerewi hulu kehigi betachi laluti inidinageri inawik'alen; irihumi yehigini sira bemesirati siga yelebese hulu beirisu fitti silemayits'edik'i newi: hat'iatu behigi yitawek'alina. ahuni gini behigina benebiyati yetemeskereleti yeigiziabiheri ts'idik'i yale higi tegelit'ale; irisumi; lemiyaminu hulu yehone; beiyesusi kirisitosi bemameni yemigenyewi yeigiziabiheri ts'idik'i newi: liyuneti yelemina: hulu hat'iatini seritewalina yeigiziabiherimi kibiri godiloachewali: beiyesusi kirisitosimi behonewi bezaneti bekuli inidiyawu bets'egawi yits'edik'alu. irisunimi igiziabiheri beimineti yemigenyi bedemumi yehone masitesiriya adirigo ak'omewi: yihimi befiti yetederegewini hat'iatu beigiziabiheri chilota sile metewi ts'idik'uni yasayi zenidi newi; rasumi ts'adik'i inidihoni beiyesusimi yemiyaminewini inidiyats'edik'i ahuni bezihni zemeni ts'idik'uni yasayi zenidi newi. timikihiti inigidihi wedeti newi? irisu k'eritoali. beyetinyawi higi newi? besira higi newini? ayidelemi; beimineti higi newi inji. sewi yale higi sira beimineti inidits'edik'i inik'ot'iralenina. -30 weyisi igiziabiheri yeayihudi bicha amilaki newini? yeahizabisi degimo amilaki ayidelemini? awoni; yetegerezeni sile iminetti yalitegerezenihi beiminetti yemiyats'edik'i amilaki anidi sile hone yeahizabi degimo amilaki newi. inigidihi higinu beiminetti inishiralenini? ayidelemi: higinu inats'enaleni inji.

4

inigidihi besiga abatachini yehone abirihami mini agenyen inilaleni? abirihami besira ts'edik'o bihoni yemimekabeti alewina; negeri gini beigiziabiheri zenidi ayidelemi. mets'ihafisi mini ale? abirihamihi igiziabiherini amene ts'idik'imi hono tek'ot'erleti. lemisera demewezi inide 'ida newi inji inide ts'ega ayik'ot'eriletimi: negeri gini lemayisera; hat'iatenyawinimi bemiyadedik'i lemiyaminu sewi iminetu ts'idik'i hono yik'ot'eriletali. indezihni dawiti degimo igiziabiheri yale sira ts'idik'ini silemik'ot'irileti sile sewi bits'ina yinagerali inidihni sili. 'amets'achewi yetesereyelachewi hat'iatachewimi yetekedenelachewi bits'uni nachewi: geta hat'iatuni yemayik'ot'iribeti sewi bits'u'i newi. inigidihi yihi bits'ina sile megerezi tenegere? weyisi degimo sile alemegerezi? iminetu leabirihami ts'idik'i hono tek'ot'erleti inilalenina. inideti tek'ot'erleti? tegerizo sale newini? weyisi sayigerezi? tegerizosi ayidelemi; sayigerezi neberi inji. sayigerezihi beneberewi iminetti yagenyewi yets'idik'i mahitimi yehone yemegerezeni milikitti tek'ebele: yihimi inerisu degimo ts'adik'ani honewi yik'ot'eru zenidi sayigerezu lemiyaminu hulu abati inidihoni newi; letegerezutimi abati inidihoni newi: yihewimi letegerezuti bicha ayidelemi negeri gini abatachini abirihami sayigerezi yeneberewini yeiminetuni filaga degimo lemiketulu newi. ye'alemimi werashi inidihoni leabirihamina lezeru yeteset'ewi yetesifa k'ali beiminetti ts'idik'i newi inji behigi ayidelemi. kehigi yehonutisi werashochi kehonu iminetti kenitu honoali yetesifawimi k'ali

teshiroali: higu mek'isefitini yaderigalina: negeri gini higi belebeleti metelalefi yelemi. -17 silezihi kehigi bicha sayihoni keabirihami imineti degimo lehona lezeru hulu yetesifawi k'ali inidits'ena inde ts'ega yihoni zenidi beimineti newi: irisumi. lebizu ahizabi abati aderegihuli tebilu inde tets'afe; lemurangi hiyiweti bemiset'i yeleelewinimi inidale adirigo bemit'era bamenebeti beamilaki fiti yehulachini abati newi. zerihi inidihu lihoni newi inde tebele; tesifa balihonewi gize yebizu ahizabi abati inidihoni tesifa yizo amene. yemeto 'ametimi shimagile sile hone inde miwiti yehonewini yerasuni sigana yesara mahits'eni miwiti mehonuni beiminetu sayidekimi temelekete: -21 leigizabiherimi kibiri iyeset'e; yeset'ewinimi tesifa degimo lifets'imi inidichili at'ibik'o iyetereda; beimineti bereta inji bealemamemi mikiniyati beigizabiheri tesifa k'ali alitet'erat'eremi. silezihi degimo ts'idik'i hono tek'ot'ereleti. negeri gini. tek'ot'ereleti yemilewi k'ali sile irisu bicha yetets'afe ayidelemi; sile inyami newi inji: -25 sile bedelachini alifo yeteset'ewini inyami sile mats'idik'imi yetenesawini getanichinini iyesusini kemutani basinesawi leminamani leinya yik'ot'erilini zenidi alewi.

5

inigidihi beimineti kets'edek'ini beigizabiheri zenidi begetachini beiyesusi kirisitosi selamini iniyazi: beirisumi degimo wede k'ominibeti wedezihi ts'ega beimineti megibatini aginyitenali: beigizabiheri kibirimi tesifa inimekaleni. - yihimi bicha ayidelemi; negeri gini mekera ti'igisitini inidiyaderigi; ti'igisitimi fetenani fetenami tesifani inidiyaderigi iyawek'ini; bemekerachini degimo inimekaleni: beteset'enimi bemenifesi k'idusi yeigizabiheri fik'iri belibachini sile fesese tesifa ayasafirimi. gena dekamochi saleni kirisitosi zemenu siderisi sile hat'iatenyochi motoalana. sile ts'adik'i yemimoti bech'ini'ik'i yigenyalina: sile cheri sewi gini limoti inikwa yemidefiri minalibati yigenyi yihonali. negeri gini gena hat'iatenyochi saleni kirisitosi sile inya motoalana igizabiheri leinya yalewini yerasuni fik'iri yasiredali. yilik'unisi inigidihi ahuni bedemu kets'edek'ini beirisu kek'wit'awi inidinaleni. t'elatochi saleni keigizabiheri gari beliju moti ketarek'ini; yilik'unimi ketarek'ini behwala behiyiwetu inidinaleni: yihimi bicha ayidelemi; negeri gini ahuni metarek'unimi bagenyibeti begetachini beiyesusi kirisitosi beculi beigizabiheri degimo inimekaleni. silezihi mikiniyati hat'iatu beanidi sewi wede 'alemi geba behat'iatimi moti; indeizihumi hulu hat'iatini siladeregu moti lesewi hulu derese: higi isike met'a diresi hat'iatu be'alemi neberena negeri gini higi belebeleti gize hat'iatu ayik'ot'erimi: negeri gini beadami metelalefi misale hat'iatini baliseruti layi inikwa; kadamu jemiro isike muse diresi moti negese: adami yimet'a zenidi lalewileirisu amisalu newina. negeri gini sit'otawi inde bedelu met'eni indeziyaw ayidelemi: beanidi sewi bedeli bizuwochu motewalina; negeri gini yeigizabiheri ts'egana beanidi sewi beiyesusi kirisitosi ts'ega yehonewi sit'ota keziya yilik'i lebizuwochi beza.

anidi sewimi hat'iatini bemadiregu inde honewi met'eni indeziyaw sit'otawi ayidelemi: firidi keanidi sewi lekwinene met'itoalina; sit'otawi gini bebizu bedeli lemats'idik'i met'a. beanidumi bedeli moti beanidu beculi kenegese; yilik'uni yet's'egani bizatina yet's'idik'ini sit'ota bizati yemik'ebelul beanidu beiyesusi kirisitosi beculi behiyiweti yingegisalu. inigidihi beanidi bedeli mikiniyati firidi lekwinene wede sewi hulu inde met'a; inidihumi beanidi ts'idik'i mikiniyati sit'otawi hiyiwetini lemats'idik'i wede sewi hulu met'a. beanidu sewi alemetazezi bizuwochi hat'iatenyochi inde honu; inidihu degimo beanidu metazezi bizuwochi ts'adik'ani yihonalu. -21 bedelimi inidibeza higi ch'imiri geba: daru gini hat'iatu bebezabeti; hat'iatu bemoti inde negese; inidihu degimo ts'ega kegetachini keiyesusi kirisitosi yetenesa bet's'idik'i mikiniyati lezelalemi hiyiweti yingegisi zenidi; ts'ega kemet'eni yilik'i belet'e.

6

inigidihi mini inilaleni? ts'ega inidibeza behat'iatu ts'eniteni ininurini? ayidelemi. lehat'iatu yemotini inya wede fiti inideti adirigeni beirisu ininoraleni? weyisi kekirisitosi iyesusi gari anidi inihoni zenidi yetet'emek'ini hulachini kemotu gari anidi inihoni zenidi inde tet'emek'ini atawik'umini? inigidihi kirisitosi beabi kibiri kemutani inde tenesa inidihu inyami beadisi hiyiweti inidinimelalesi; kemotu gari anidi inihoni zenidi bet'imik'eti keirisu gari tek'eberini. motunimi bemimesili moti keirisu gari ketebaberini tinisaewini bemimesili tinisase degimo keirisu gari initebaberani: keinigidihisi wediya lehat'iatu inidanigeza yehat'iatu siga yishari zenidi arogei sewachini keirisu gari inde tesek'ele inawik'aleni: yemotesi kehat'iatu ts'edik'walina. - negeri gini kekirisitosi gari kemotini keirisu gari degimo behiyiweti inidininori inaminaleni: kirisitosi kemutani tenesito wede fiti inidayimoti motimi wede fiti inidayigezawi inawik'aleni. memotini anidi gize fets'imo lehat'iatu motoalana: behiyiweti menorini gini leigizabiheri yinorali. inidihumi inanite degimo lehat'iatu inde motachihu; gini bekirisitosi iyesusi begetachini honachihu leigizabiheri hiyawani inde honachihu rasachihuni k'ot'eru. inigidihi leminyotu inidititazezu bemimoti sigachihu hat'iatu ayiniges: bilitochachihunimi ye'amets'a yet'ori 'ik'a adirigachihu lehat'iatu atak'iribu; negeri gini kemutani teleyitachihu behiyiweti inidemitinoru rasachihuni leigizabiheri ak'iribu; bilitochachihunimi yet's'idik'i yet'ori 'ik'a adirigachihu leigizabiheri ak'iribu. hat'iatu ayigezachihumina: kets'ega betachi inji kehigi betachi ayidelachihumina. inigidihi mini yihuni? kets'ega betachi inji kehigi betachi silayideleni hat'iatini inisirani? ayidelemi. lemetazezi bariyawochi inidithonru rasachihuni lemitak'eribuleti; leirisu lemititazezuleti bariyawochi inde honachihu atawik'umini? weyimi lemoti yehat'iatu bariyawochi weyimi lets'idik'i yemetazezi bariyawochi nachihu. -18 negeri gini asik'edimachihu yehat'iatu bariyawochi kehonachihu; leteset'achihuleti letimihiriti 'ayineti kelibachihu sile tazezachihu; kehat'iatimi arineti

wet'itachihu lets'idik'i sile tegezachihu leigiziabiheri misigana yihuni. sile sigachihu dikami inide sewi limadi ilalehu. bilitochachihu 'amets'a liyaderigu lerikwisinetina le'amets'a bariyawochi adirigachihu inidak'erebachihu; inidezihu bilitochachihu lik'edesu lets'idik'i bariyawochi adirigachihu ahuni ak'iribu. yehat'iatu bariyawochi salachihu kets'idik'i nets'a neberachihuna. inigidihi zare kemitafirubeti negeri yani gize mini fire neberachihu? yezihhi negeri mech'ereshawu moti newina. ahuni gini kehat'iatu arineti wet'itachihu leigiziabiherimi tege-itachihu; litik'edesu fire alachihu: mech'ereshawimi yezelalemi hiyiweti newi. yehat'iatu demewezi moti newina: yeigiziabiheri yets'ega sit'ota gini bekirisitosi iyesusi begetachini yezelalemi hiyiweti newi.

aderigalehuna daru gini yemiwedewini begowini negeri aladerigewimi. yemaliwedewini yemaderigi kehonihu gini yani yemaderigewi ahuni ine ayidelehumi; beine yeminori hat'iatu newi inji. inigidiyasi melikamuni aderigi zenidi siwedi beine kifu inidiyadihibini higni agenyalehu. bewisit'u sewinate beigiziabiheri higni desi yilenyalina; negeri gini bebilitoche keaimiroye higni gari yemiwagawina bebilitoche bale behat'iatu higni yemimarikeniyini lela higni ayalehu. ine mininya gosik'wala sewi nenyi! lezihhi moti keteset'e sewineti nani yadinenyali? beiyesusi kirisitosi begetachini leigiziabiheri misigana yihuni. inigidiyasi ine beaimiroye leigiziabiheri higni; besigaye gini lehat'iatu higni igezalehu.

8

7

wenidimochi hoyi; higni lemiyawik'u inagerelehuna sewi balebeti zemeni hulu higni inidigezawu atawik'umini? yagebachi seti baliwa behiyiweti sinori keirisu gari behigi tasiralechina: baliwa bimoti gini sile bali kehonewi higni tefetitalechi. silezihi baliwa behiyiweti sale lelela wenidi bitihoni amenizira tibalechi: baliwa bimoti gini kehigu arineti wet'italechina lelela wenidi bitihoni amenizira ayidelechimi. inidihu; wenidimoche hoyi; inanite degimo bekirisitosi siga lehigi tegedilachihwali: leigiziabiheri fire inidinafera; inanite lelelawi; kemutani letenesawi; leirisu tihonu zenidi. besiga saleni behigi yemihoni yehat'iatu meshati lemoti fire liyafara bebilitochachini yisera neberina: ahuni gini leirisu letaserinibeti sile motini; kehigi tefetitenali; silezihimi beadis bemenifesi nuro inigezaleni inji beargewi befideli nuro ayidelemi. inigidihi mini inilaleni? higni hat'iatu newini? ayidelemi: negeri gini behigi bayihoni hat'iatu balawek'ihumi neberi: higu. atimenyi balale minyotini balawek'ihumi neberina. hat'iatu gini mikiniyati aginyito minyotini hulu betizazi serabinyi: hat'iatu yale higni miwiti newina. inemi duro yale higni hiyawu neberihu: tiizazi be-met'achi gize gini hat'iatu hiyawu hone inemi motihu: lehiyiwetimi yeteset'echiwini tihaze irisiwani lemoti hona agenyehwati: hat'iatu mikiniyati aginyito betizazi atalonyalina beirisuwami gedilonyali. silezihi higni k'idusi newi tiizazitumi k'idisitina ts'adik'iti begomi nani. inigidihi bego yehonewi negeri leine moti honebinyini? ayidelemi; negeri gini hat'iatu hone: hat'iatu mikiniyati yale liki hat'iatu yihoni zenidi; hat'iatu inidihoni yigelet' i zenidi bego behonewi negeri leine motini yisera neberi. higni menifesawi inide hone inawik'alena: ine gini kehat'iatu betachi lihoni yeteset'ihu yesiga nenyi. yemaderigewini alawik'imina: yemit'elawini yani aderigalehuna daru gini yemiwedewini irisuni aladerigewimi. yemaliwedewini gini yemaderigi kehonihu higni melikami inide hone imesekiralehu. inidezihu kehone yani yemaderigewi ahuni ine ayidelehumi; beine yemiyadi hat'iatu newi inji. beine maleti besigaye bego negeri inidayinori awik'alehuna: fek'adi alenyina; melikamuni gini madiregi yelenyimi. yemaliwedewini kifuni negeri

inigidihi bekirisitosi iyesusi laluti ahuni kwinene yelebachewimi. bekirisitosi iyesusi yalewu yehiyiweti menifesi higni kehat'iatu kemoti higni arineti awit'ityonalyina. - kesiga yetenesa sile dekeme lehigi yalitechalewini; igiziabiheri yegeza lijuni behat'iatu siga misale behat'iatu mikiniyati liko adirigoalina: inide menifesi fek'adi inji inide siga fek'adi bebanimalelesi beinya yehigi tiizazi yifets'emi zenidi hat'iatu besiga konene. inide siga fek'adi yeminoru yesigani negeri yasibaluna; inide menifesi fek'adi yeminoru gini yemenifesi negeri yasibaluna. sile siga masebi moti newina; sile menifesi masebi gini hiyiwetina selami newi. sile siga masebi beigiziabiheri zenidi t'ili newina: leigiziabiheri higni ayigezamina; megezatimi tesinotali: besiga yalutimi igiziabiherini desi liyasenyuti ayichilumi. inanite gini yeigiziabiheri menifesi beinanite zenidi binori; bemenifesi inji besiga ayidalachihumi. yekirisitosi menifesi yelelewi kehone gini yihewi yeirisu wegeni ayidelemi. kirisitosi beinanite wisit' bihoni sewinetachihu behat'iatu mikiniyati yemote newi; menifesachihu gini betsidik' i mikiniyati hiyawu newi. negeri gini iyesusini kemutani yasesawu yeirisu menifesi beinanite zenidi binori; kirisitosi iyesusini kemutani yasesawu irisus beinanite beminorewi bemenifesi; lelimotewi sewinetachihu degimo hiyiwetini yiset'ewali. inigidihi; wenidimochi hoyi; ida alebini; inide siga fek'adi gini ininori zenidi lesiga ayidelemi. inide siga fek'adi bitinoru timotu zenidi alachihuna: bemenifesi gini yesewinetini sira bitigedilu behiyiweti tinoralachihu. beigiziabiheri menifesi yemimeru hulu inezihhi yeigiziabiheri lijochi nachewina. aba abati bileni yemimich'ohibetini yelijineti menifesi tek'ebelachihu inji inidegena lefirihati yebarinetini menifesi alitek'ebelachihumina. yeigiziabiheri lijochi mehonachinini ya menifesi rasu kemenifesachini gari yimesekirali. lijochi kehonini werashochi degimo neni: maleti yeigiziabiheri werashochi neni; abirenimi degimo inidinikeberi abireni mekera binik'ebeli kekirisitosi gari abireni werashochi neni. leinyami yigelet' i zenidi kalewi kibiri gari bimezazeni yehunu zemeni sik'ayi minimi inidayidele asibalehu. yefit'ireti nafik'oti yeigiziabiherini lijochi megelet' i yit'ebabek'alina. fit'ireti lekenituneti tegezitoalina; betesifa silasigezawu

newi inji befek'adu ayidelemi: tesifawimi fit'ireti rasu degimo ket'ifati barineta nets'aneti wet'ito leigiziabiheri lijochi wedemihoni kibiri nets'aneti inididerisi newi. fit'ireti hulu isike ahuni diresi abiro bemek'atetina bemit'i menoruni inawik'alenina. irisumi bicha ayidelemi; negeri gini yemefisesi bekwirati yaleni rasachini degimo yesewinetachini beza yehonewini lijineti iyetet'ebabek'ini rasachini bewisit'achini inik'atitaleni. betesifa dinenalina: negeri gini tesifa yemideregibetu negeri bitayi tesifa ayidelemi: yemiayewinima mani tesifa yaderigewali? yemanayewini gini tesifa binaderigewi beti'igisiti init'ebabek'alenini. inidihumi degimo menifesi dikamachinini yagizali: inideti inidinit's'eliyi inidimigebani anawik'imina; negeri gini menifesi rasu bemayinegeri mek'ateti yimalidilinali: libinimi yemimeremirewi yemefisesi asabi mini inide hone yawik'ali; inide igiziabiheri fekad'i sile k'idusani yimalidalina. igiziabiherinimi lemiweduti inide asabumi letet'eruti negeri hulu lebebo inididerigi inawik'alenini. liju bebizu wenidimochi mekakeli bekwiri yihoni zenidi; asik'edimo yawek'achewi yelijuni meliki inidimesilu asik'edimo degimo wesinoalina: asik'edimomi yewesenachewini inezihini degimo t'erachewi: yet'erachewinimi inezihini degimo ats'edek'achewi: yats'edek'achewinimi inezihini degimo akaberachewi. inigidihi silezihi negeri mini inilaleni? igiziabiheri keinya gari kehoni mani yik'awemenali? legeza liju yaliraraleti negeri gini sile hulachini asalifo yeset'ewi yawi keirisu gari degimo huluni negeri inidiyawini inideti ayiset'enimi? igiziabiheri yemeret'achewini mani yikesachewali? yemiya's'edik'i igiziabiheri newi; yemikoninisi mani newi? yemotewi; yilik'unimi kemutani yetenesawi; beigiziabiheri k'enyi yalewi; degimo sile inya yemalidewi kirisitosi iyesusi newi. kekirisitosi fik'iri mani yileyaleni? mekera; weyisi ch'linik'eti; weyisi sideti; weyisi rabi; weyisi rak'utineti; weyisi firihati; weyisi seyifi newini? sile anite k'enuni hulu inigedelaleni; inidemitaredu begochi tek'ot'erini tebiloni inide tets'afe newi. bezihi hulu gini bewededeni beirisu keashenafiwochi inibelit'alenini. moti bihoni; hiyiwetimi bihoni; melaikitimi bihonu; gizatimi bihoni; yalewimi bihoni; yemimet'awimi bihoni; hayilatimi bihonu; kefitami bihoni; zik'itami bihoni; liyu fit'iretini bihoni bekirisitosi iyesusi begetachini kale keigiziabiheri fik'iri lileyani inidayichili teredichealehu.

9

bizu hazeni yemayak'warit'imi ch'linik'eti belibe alebinyi sili bekirisitosi honye iwinetini inagerelehu: aliwashimimi: hilinayemi bemenifesi k'idusi yimesekirilinyali. besiga zemedochi sile honu sile wenidimochi kekirisitosi teleyiche ine rase yeteregimihu inidihoni its'eliyi neberina. inerisu isiraelawiyani nachewina; lijinetina kibiri kidaniami yehigimi meset'eti yemek'idesimi sir'ati yetesifawimi k'alati leinerisu nachewina: abatochimi leinerisu nachewina: keinerisumi kirisitosi besiga met'a; irisumi kehulu belayi hono lezelalemi yetebareke amilaki newi: ameni. negeri gini yeigiziabiheri

k'ali yeteshare ayidelemi. inezihni keisiraeli yemiweledu hulu isiraeli ayidelumina: yeaibirhamimi zeri silehonu hulachewi lijochi ayidelumi; negeri gini. beyisihak'i zeri yit'eralihali tebele. yihimi; yetesifa k'ali lijochi zeri honewi yik'ot'eralu inji inezihni yesiga lijochi yehonu yeigiziabiheri lijochi ayidelumi maleti newi. yihi. bezihi gize imet'alehu lesarami liji yihonilatali yemili yetesifa k'ali newina. yihi bicha ayidelemi; negeri gini ribik'a degimo keanidu keabatachini keyisihak'i bet's'eneschi gize; lijochu gena sayiweledu; bego weyimi kifu minimi sayaderigu; ket'eriwi inji kesira sayihoni bemirich'a yemihoni yeigiziabiheri asabi yets'ena zenidi; leirisawa. talak'u letanashu yigezali tebeleleti. ya'ik'obini wededihu esawini gini t'elahu tebiloni inide tets'afe newi. inigidihi mini inilaleni? beigiziabiheri zenidi 'amets'a ale weyi? ayidelemi. lemuse. yemimirewini hulu imirewalehu lemiraletimi hulu iraraletalehu yilalina. inigidihi mihireti lewedede weyimi lerot'e ayidelemi; kemimiri keigiziabiheri newi inji. mets'ihafi fer'i'onini. hayileni beanite asayi zenidi simemi bemidiri hulu yinegeri zenidi lezihni asinesahuhi yilalina. inigidihi yemiwedewini yimirewali; yemiwedewinimi ilikenya yaderigewali. inigidihi sile mini isike ahuni diresi yinek'ifali? fekad'unisi yemik'awemi mani newi? tilenyi yihonali. negeri gini; anite sewi hoyi; leigiziabiheri yemitimelisi mani nehi? sira seriwini. sile mini inidihni adirigehi serahenyi yilewalini? weyimi shekila seri keanidu ch'ik'a kifili aniduni 'ik'a lekibiri anidunimi lewirideti lisera bech'ik'a layi silit'ani yelewimini? -23 negeri gini igiziabiheri k'wit'awini liyasayi hayilunimi ligelit'i wedo; asik'edimo lekibiri bazegajachewi bemihireti 'ik'awochi layi yekibiruni bale t'egineti yigelit'i zenidi; let'ifati yetezegajutini yek'ut'a 'ik'awochi bebizu ti'igisiti kechale; inideti newi? yemihiretu 'ik'awochimi keayihudi bicha ayidelumi; negeri gini kezahabi degimo yet'erani inya neni. inidihu degimo behose'i. hizibe yalihonewini hizibe biye; yalitewededechiwinimi yetewededechiwi biye it'eralahu: inanite hizibe ayidelachewi betebalelachewimi sifira beziya yehiyawi igiziabiheri lijochi tebilewi yit'eralu yilali. -28 isayiyasimi. yeisiraeli lijochi k'ut'iri minimi inide bahiri ashewa bihoni k'iretawi yidinali: geta negeruni fets'imona k'orit'o bemidiri layi yaderigewalina bilo sile isiraeli yich'ohali. isayiyasimi inidezihi. geta ts'eba'oti zeri balasik'erelini inide sedomi behonini gemoranimi bemeselini neberi bilo asik'edimo tenagere. inigidihi mini inilaleni? ts'idik'ini yaliteketeletu ahizabi ts'idik'ini agenyu; irisu gini keimineti yehone ts'idik'i newi: isiraeli gini yet's'idik'ini hiki iyeteketeletu wede hiki alideresumi. -33 yihisi sile minidiri newi? besira inji beimineti ts'idik'ini silaliteketeletu newi: ineho; bet's'iyoni yeinik'ifati dinigayina yemasenakeya 'aleti anoralehu beirisumi yemiya'mini ayafirimi tebiloni inide tets'afe beinik'ifati dinigayi tesenakelu.

10

wenidimochi hoyi; yelibe bego fekad'adina sile isiraeli wede igiziabiheri limenaye inididinu newi. beiwik'eti

ayik'inu inji leigiziabiheri inidik'enu imesekiri-lachewalehuna. yeigiziabiherini ts'idik'i sayawik'u yerasachewinimi ts'idik'i liyak'omu sifeligu; leigiziabiheri ts'idik'i alitegezumi. yemiyaminu hulu yits'edik'u zenidi kirisitosi yehigi fits'ame newina. muse kehigi yehonewini ts'idik'i yemiyaderigewi sewi beirisu behiyiweti inidinori ts'ifoalina. keimineti yehone ts'idik'i gini inidihi yilali. belibihi. mani wede semayi yiwet'ali? atibeli: yihi kirisitosini lemawit'ati newi. weyimi. belibihi. wede t'ilik'u mani yiweridali? atibeli: yihi kirisitosini kemutani lemawit'ati newi. negeri gini mini yilali? beafihi belibihimi hono k'alu k'eribolihali: yihimi yeminebikewi yeimineti k'ali newi. iyesusi geta inde hone beafihi bitimesekiri igiziabiherimi kemutani inidasinesawi belibihi bitamini tidinalahina: sewi belibu amino yits'edik'alina beafumi mesikiro yidinalina. mets'ihafi. beirisu yemiyaminu hulu ayafirimi yilalina. beayihudawina begiriki sewi mekakeli liyuneti yelemina: anidu geta yehulu geta newina; lemit'erutimi hulu bale t'ega newi: yegetani simi yemit'era hulu yidinalina. inigidihi yalamenubetini inideti adirigewi yit'erutali? balisemutisi inideti yaminalu? yale sekakisi inideti yisemalu? melikamuni yemisirachi yemiyaweru igirochachewi inideti yamaru nachewi tebilu inde tets'afe kalitelaku inideti yisebikalu? negeri gini hulu lemisirachu k'ali alitazezumi. isayiyasi. geta hoyi; misikirinetachinini mani amene? biloalina. inigidiyasi imineti kemesimati newi mesimatimi beigiziabiheri k'ali newi. daru gini. bayisemu newi weyi? ilalehu. beiwineti. dimits'achewi bemidiri hulu layi k'alachewimi isike 'alemi daricha wet'a. negeri gini. isira'eli bayawik'u newi weyi? ilalehu. muse asik'edimo. ine hizibi bemayihonewi asik'enachihwalehu bemayasitewilimi hizibi asik'ot'achihwalehu biloali. isayiyasimi defiro. lalifelegunyi tegenyehu; lalit'eyek'unyimi tegelet'ihu ale. sile isira'eli gini. k'enu hulu wedemayitazezina wedemik'awemi hizibi ijocheni zeregahu yilali.

11

inigidihi. igiziabiheri hizibuni t'alachewini? ilalehu. ayidelemi ine degimo isira'elawina keabirihami zeri kebiniyamimi wegeni nenyina. igiziabiheri asik'edimo yawek'achewini hizibi alit'alachewimi. mets'ihafi sile eliyasi betets'afewi yemilewini; beigiziabiheri fiti isira'elini inideti inidimikesi; atawik'umini? geta hoyi; nebiyatihini gedelu mesewiyawochihinimi aferesu inemi bichayeni k'erehu nefesinemi yishuatali. negeri gini amilakawi melisi mini alewi? lebeali yalisedegutini sebatu shihi sewochi leine asik'erichealehu. inidezhumi beahuni zemeni degimo bets'ega yetemeret'u k'iretawochi alu. bets'ega kehone gini kesira mehonu k'eritoali: ts'ega yalezia ts'ega mehonu k'eritoali. inigidihi minidiri newi? isira'eli yemifeligutini alagenyutimi: yetemeret'uti gini agenyuti: lelochumi denezazu: inidihumi. 'ayinochachewi inidayayu jorochachewimi inidayisemu igiziabiheri yeinik'ilifi menfesini isike zare direse set'achewi tebilu tets'ifoali. dawitimi. ma'idachewi wet'imedina ashikila masenakeyami fidami yihunibachewi: 'ayinochachewi inidayayu

yich'elimu; jeribachewinimi zewetiri agubit'i biloali. inigidihi. yetesenakelu isikiwedik'u direse newini? ilalehu. ayidelemi: negeri gini inerisuni yasik'enachewi zenidi beinerisu bedeli medani leahizabi hone. daru gini bedelachewi le'alemi bale t'egineti meshenefachewimi leahizabi bale t'egineti kehone; yilik'unisi memulachewi inideti yihoni? -14 leinanitemi leahizabi inagerealehu. ine yeahizabi hawariya behonihu met'eni sigaye yehonutini asik'eniche minalibati keinerisu anidaniduni adini indehone agegiloteni akabiralehu. yeinerisu met'ali le'alemi metarek'i kehone kemutani kemimet'a hiyiweti bek'eri memelesachewi mini yihoni? bekwiratumi k'idusi kehone bihowi degimo k'idusi newi: sirumi k'idusi kehone k'irinich'afochu degimo k'idusani nachewi. negeri gini kek'irinich'afochi anidanidu biseberu anitemi yebereha weyira yehonihni bemekakelachewi gebetehi keinerisu gari yeweyira zeyiti kemiwet'awi siri tekafayi kehonihi; kek'irinich'afochi layi atimeka: bitimekabachewi gini siru aniteni yishekemihali inji siruni yemitshhekemi anite ayidelehimi. inigidihi. ine inidigeba k'irinich'afochi teseberu tili yihonali. melikami: inerisu kealemamemi yetenesa teseberu anitemi keimineti yetenesa k'omehali. fira inji yeti'ibitini negeri atasibi. igiziabiheri inde tefet'eruti leneberuti k'irinich'afochi yeraralachewi kalihone leanite degimo ayiraralihimina. inigidihi yeigiziabiherini cherinetina ch'ikena temeliketi: ch'ikenawi bewedek'uti layi newi; becherinetu gini ts'enitehi bitinori yeigiziabiheri cherineti beanite layi newi: yalezia anite degimo tik'oret'alehi. ineziyami degimo bealemamenachewi ts'enitewi bayinoru bezafu wisit'i yigebalu: igiziabiheri meliso liyagebachewi yichilalina. anite befitt'iretu yebereha kenebere weyira tek'orit'ehi inde fit'iretihu satihoni bemelikami weyira kegebahi; yilik'unisi inezia befitt'iretachewi yaluti k'irinich'afochi berasachewi weyira inideti ayigebumi? wenidimochi hoyi; libamochi yehonachihu inidayimesilachihu yihini misit'iri tawik'u zenidi iwedalehu: yeahizabi mulati isikigeba direse dinizaze beisira'eli beanidaniti bekuli honebachewi: inidezhumi isira'eli hulu yidinali: inidihi tebilu inde tets'afe. medihaniti kets'iyoni yiwet'ali keya'ik'obimi hat'iatenyametini yasiwegidali. hat'iatachewinimi siwesidilachewi keinerisu gari yemigebawi kidani yihi newi. bewenigelisi bekuli sile inanite t'elatochi nachewi; bemirich'a bekuli gini sile abatochi tewedajochi nachewi: igiziabiheri bets'egawi sit'otana bemot'iratu ayits'et'etimina. inanitemi k'edimo leigiziabiheri inidalitazezachihu; ahuni gini kealemetazezachewi yetenesa mihireti inidagenyachihu; inidihu betemarachihubeti mihireti inerisu degimo mihiretini yagenyu zenidi inezihni degimo ahuni alitazezumi. igiziabiheri huluni yimiri zenidi huluni bealemetazezi zegitotalina. yeigiziabiheri bale t'eginetina t'ibebi iwik'etumi inideti t'ilik'i newi: firidu inideti yemayimeremi newi; lemenigedumi filega yelewimi. yegetani libi yawek'ewi mani newi? weyisi amakariwi mani neberi? weyisi bidiratuni yimelisi zenidi leirisu asik'edimo yeset'ewi mani newi? hulu keirisuna beirisu leirisumi newina: leirisu lezelalemi kibiri

yihuni: ameni.

12

inigidih; wenidimochi hoyi; sewinetachihuni igiziabiherini desi yemiyasenyina hiyawu k'idusimi mesiwa'iti adirigachihu tak'eribu zenidi beigiziabiheri rihiraha ileminachihwalehu; irisumi laimiro yemimechi ageligilotachihu newi. yeigiziabiheri fekad'i irisumi begona desi yemiyasenyi fits'umimi yehonewi negeri mini inide hone fetinachihu tawik'u zenidi belibachihu metadesi telewet'u inji yihini 'alemi atimiselu. igiziabiheri leiyandanidu yeiminetini met'eni inidakafelewi; inide bale aimiro inidiyasibi inji masebi kemigebawu alifo beti'ibiti inidayasibi bemekakelachihu lalewi leiyandanidu beteset'enyi ts'ega inagerelehu. beanidi akali bizu bilitochi inidaluni; yebilitochumi hulu sira anidi inidayidele; inidihu bizuwochi sinihoni bekirisitosi anidi akali neni; irisi berisachinimi iyanidanidachini yelawu bilitochi neni. inide tsets'eni ts'ega liyu liyu sit'ota aleni: tinibiti bihoni inide iminetachini met'eni tinibiti ininageri: ageligiloti bihoni beageligilotachini initiga: yemiyasitemirimi bihoni bemasitemaru yitiga: yemimekirimi bihoni bememikeru yitiga: yemiseti' beligisina yisit'i: yemigeza betigati yigiza: yemimiri bedesita yimari. fik'irachihu yale gibizineti yihuni. kifuwini negeri tets'eyefuti: kebegu negeri gari tababeru: bewenidimamachi mewadedi irisi berisachihu tewadedu: irisi berisachihu tekebaberu: lesira kemetigati atilegimu: bemenfesi yemitik'at'elu hunu: legeta tegezu: betesifa desi yibelachihu: bemekera tagesu: betseloti ts'inu: k'idusanini bemiyasifeligachewi iridu: inigidochini lemek'ebeli tigu. yemiyasadiuachihuni merik'u; merik'u inji atirigemu. desi kemilachewi gari desi yibelachihu; kemiyalek'isumi gari alik'isu. irisi berisachihu beanidi asabi tesimamu: yeti'ibitini negeri atasibu; negeri gini yetihitinani negeri lemesirati tigu. libamochi yehonachihu ayimiselachihu. lemanimi sile kifu fenita kifuni atimelis: besewi hulu fiti melikami yehonewini asibu. bichalachihusi beinanite bekuli kesewi hulu gari beselami nuru. tewedajochi hoyi; rasachihu atibek'elu; lek'wit'awi fenita sit'u inji: bek'eli yeine newi; ine bidiratuni imelisalehu yilali geta tebilo tets'ifoalana. t'elatihi gini birabi ablawi: bit'ema at'et'awi: yihini bemadiregih berasu layi yeisati fimi tikemiralehina. kifuwini bemelikami ashenifi inji bekifu atishenefi.

13

nefisi hulu bebelayi laluti bale silit'anochi yigeza. keigiziabiheri kalitegenye bek'eri silit'ani yelemina: yalutumi bale silit'anochi beigiziabiheri yeteshomu nachewi. silezihi bale silit'anini yemik'awemi yeigiziabiherini siri'ati yik'awemali: yemik'awemutimi berasachewi layi firidini yik'ebelalu. gezhiwochi lekifu adiragiwochi inji melikami lemiyaderigu yemiyasiferu ayidelumina. bale silit'anini inidatifera tiwedalehini? melikamuni adirigi keirisumi misigana yihoniliali: lemelikami negeri leanite yeigiziabiheri

ageligayi newina. bekenitu gini seyifi ayat'ek'imina kifu bitaderigi fira: k'wit'awini lemasayeti kifu adiragiwini yemibek'eli yeigiziabiheri ageligayi newina. silezihi sile k'wit'awi bicha ayidelemi negeri gini sile hilina degimo megezati gidi newi. silezihi degimo tigebralachihuna: bezihi negeri yemitegu yeigiziabiheri ageligayochi nachewina. lehulu yemigebawini asirekibu: gibiri lemigebawu gibirini; k'eret'i lemigebawu k'eret'ini; meferati lemigebawu meferatini; kibiri lemigebawu kibirini sit'u. irisi berisachihu kemewadedi bek'eri lemanimi 'ida ayinuribachihu; lelawini yemiwedi higini fets'imotalina. atameniziri; atigideli; atisirek'i; bewisheti atimesikiri; atimenyi yemilewi keलयitu tiizazi hulu gari bezihi. balinijerahini inide nefisih widedi bemilewi k'ali tet'ek'ililoali. fik'iri lebalinijerawu kifu ayaderigimi: silezihi fik'iri yehigidi fits'ame newi. keinik'ilifi yemitenesubeti se'ati ahuni inide derese zemenuni iwek'u: kameninibiti gize yilik'i medanachini zara wede inya k'eriboalina. lelitu alifoali; k'enumi k'eriboali. inigidih yech'elemawini sira awit'iteni yebirihanini gasha t'ori inilibesi. bek'eni inideminihoni beagebabi inimelalesi: bezefenina besikari ayihuni; bezimutina bemedarati ayihuni; bekirikirina bek'inati ayihuni: negeri gini getani iyesusi kirisitosini libesuti: minyotunimi inidifets'imi lesiga atasibu.

14

beimineti yedekemewinimi tek'ebeluti; beasabumi layi atifiredu. huluni yibela zenidi inide tefek'edeleti yemiyamini ale; dekamawu gini atikiliti yibelali. yemibela yemayibelawini ayinak'ewi yemayibelawimi bemibelawu ayifiredi; igiziabiheri tek'ebilotalina. anite belawu lole yemitiferidi mani nehi? irisu bik'omi weyimi biwedik'i legeza getawu newi: negeri gini igiziabiheri liyak'omewi yichilalina yik'omali. yihi sewi anidi k'eni kelela k'eni inidishali yasibali; ya gini k'eni hulu anidi inide hone yasibali: iyanidanidu begeza aimirowi at'ibik'o yireda. k'eni yemiyakebiri legeta bilo yakebiral: yemibelami igiziabiherini yameseginalina legeta bilo yibelali: yemayibelami legeta bilo ayibelami igiziabiherinimi yameseginali. keinya anidi sinikwa lerasu yemiyor yelemina; lerasumi yemimoti yelemi: behiyiweti honeni bininori legeta ininoralenina; binimotimi legeta inimotaleni. inigidih behiyiweti honeni bininori weyimi binimoti yegeta neni. silezihi negeri mutaninimi hiyawanimi yigeza zenidi kirisitosi motoalina hiyawimi honoalina. anitemi bewenidimih layi sile mini tiferidalehi? weyisi anite degimo wenidimihini sile mini tinik'alehi? hulachini bekirisitosi firidi weniberi fiti inik'omalenina. ine hiyawu nenyi; yilali geta; gulibeti hulu leine yiniberekekali melasimi hulu igiziabiherini yameseginali tebilo tets'ifoalana. inigidiyasi iyanidanidachini sile rasachini leigiziabiheri melisi iniset'aleni. inigidih kezare jemirowi irisi berisachini aniferaredi: yilik'uni gini lewenidimi inik'ifatini weyimi masekayani manimi inidayanoribeti yihini k'wired'u. berasu rikwisi yehone negeri inide lele begeta beiyesusi honye awik'ealehu teredichealehumi: negeri gini minimi rikwisi inidihoni lemik'ot'iri leirisu rik-

wisi newi. wenidimihini bembili mikiniyati yemitasazini kehonihini inigidihi befik'iri alitemelale-sihimi. kirisitosi sile irisu yemoteletini irisuni bembilihi ataf'awu. inigidihi leinanite yalewi melikami negeri ayisedebi: yeigiziabiheri menigisiti ts'idik'ina selami bemenifesi k'idusimi yehone desita nati inji mebilina met'et'i ayidelechimina. inidezihi adirigo lekirisitosi yemigeza igiziabiherini desi yasenyalina; besewimi zenidi yetemesegene newi. inigidiyisi selami yemik'omibetini irisi berisachinimi yeminanets'ibetini iniketeli. bembili mikiniyati yeigiziabiherini sira atafirisi. hulu nits'uhi newi; bemet'erat'eri yetebela inide hone gini leziya sewi kifu newi. sigani alemebilati weyinimini alemet'et'ati wenidimihimi yemisenakelibetini alemadiregi melikami newi. leanite yalehi imineta beigiziabiheri fiti lerasihi yihunilihi. fetino melikami inidihoni bemik'ot'irewi negeri berasu layi yemayiferidi bits'u'i newi. yemit'erat'ewu gini bibela beimineti silalihone tekonoali: beiminetimi yalihone hulu hat'iatu newi.

15

inyami hayilenyochi yehonini yedekamochini dikami inidinishekemi rasachininimi desi inidanasenyi yigebanali. iyanidanidachini inidinanits'ewi irisuni lemet'ik'emi balinjerachinini desi inasenyi. kirisitosi rasuni desi alaseniyemina: negeri gini. aniteni yenek'efubeti nek'efa wedek'ebinyi tebilu inide tets'afe honebeti. bemets'inatina mets'ahifiti bemiset'uti mets'inanati tesifa yihonilini zenidi asik'edimo yetets'afewi hulu letimihiritachini tets'ifoalina. - beanidi libi honachihu beanidi afi igiziabiherini; irisumi yegetachini yeiyesusi kirisitosi abati; takebiru zenidi; yeti'igisitina yemets'inanati amilaki inide kirisitosi iyesusi fek'adi irisi berisachihu beanidi asabi mehonini yisit'achihu. silezihi kirisitosi leigiziabiheri kibiri inide tek'ebelachihu inidihu irisi berisachihu tek'ebabelu. - leabatochi yeteset'ewini yetesifa k'ali yats'ena zenidi degimomi. silezihi beahizabi mekakeli ameseginihalehu lesimihimi izemiralehu tebilu inide tets'afe; ahizabi sile mihiretu igiziabiherini yakebiru zenidi; kirisitosi sile igiziabiheri iwineti yemegerezi ageligayi hone ilalehu. degimomi. ahizabi hoyi; kehizibu gari desi yibelachihu yilali. degimomi. inanite ahizabi hualachihu; getani amesiginu hizibochumi hulu yiwedisuti yilali. degimomi isayiyasi. yeiseyi siri ahizabinimi ligeza yeminesawi yihonali: beirisu ahizabi tesifa yaderigalu yilali. yetesifa amilakimi bemenifesi k'idusi hayili betesifa iniditibezu bemanenachihu desitanina selamini hulu yimulabachihu. inemi rase degimo; wenidimoche hoyi; bebegoneti rasachihu inide temolachihu; iwik'etimi hulu inide molabachihu; irisi berisachihu degimo litigesets'u inidichalachu sile inanite teredichealehu. -16 negeri gini ahizabi bemenifesi k'idusi tek'edisewi yetewedede mesiw'iti lihonu; leigiziabiheri wenigeli inide kahini iyagelegelihu; leahizabi yekirisitosi iyesusi ageligayi ihoni zenidi keigiziabiheri beteset'enyi ts'ega mikiniyati temelishe lasasibachihu biye

beanidanidi bota bedifireti ts'afihulachihu. inigidihi keigiziabiheri zenidi bemihoni negeri bekirisitosi iyesusi timikihiiti alenyi. -19 ahizabi iniditazezu kirisitosi bek'alina besira; bemilikitina bedinik'i negeri hayili; bemenifesi k'idusimi hayili beine adirigo keserawi bek'eri minimi linageri alidefirimi: silezihi keiyerusalemi jemire isike ilwarik'oni diresi iyezorihu yekirisitosini wenigeli fets'ime: sebikalehu. inidihumi belelawi sewi meseret layi inidalisera yekirisitosi simi betet'erabeti sifira sayihoni wenigeli lemesibeki tet'at'arihu: negeri gini. sile irisu yaliteweralachewi yayalu; yalisemumi yasitewilalu tebilu inide tets'afe newi. silezihi degimo wede inanite inidalimet'a bizu gize tekekelihu. ahuni gini bezihi ageri sifira wede fiti sileleenyi; kebizu 'ametimi jemire wede inanite limet'a nafik'oti silalenyi; wede isip'aniya behedihu gize salifi inaniteni inidayi; asik'edimemi t'ik'iti bit'egibachihu wedeziya beguzoye iniditiredunyia tesifa aderigalehu. ahuni gini k'idusanini lemangeligeli wede iyerusalemi ihedalehu. mek'edoniyana akayiya beiyerusalemi k'idusani mekakeli yalutini dihochi yiredu zenidi wedewalina. wedewalina; yeyinerisumi bale 'idawochi nachewi: ahizabi beinerisu menifesawi negerini tekafayochi kehonu besigawi negeri degimo yagelegiluchewi zenidi yigebachewalina. inigidihi yihini fets'ime yihini fire katemihulachewi behwala beinanite bekuli alife wede isip'aniya ihedalehu: wede inanitemi simet'a bekirisitosi bereketi mulati inidimet'a awik'alehu. wenidimochi hoyi; sile ine wede igiziabiheri iyets'eleiyachihu keine gari tigadelu zenidi begetachini beiyesusi kirisitosina bemenifesi fik'iri ileminachihwalehu: -32 beigiziabiheri fek'adi bedesita wede inanite met'iche keinanite gari inidarifi; beyihuda kaluti kemayitazezu idini zenidi; leiyerusalemimi yalenyi ageligilote k'idusanini desi yemiyasenyi yihoni zenidi ts'eliyu. yeselamimi amilaki kebulachihu gari yihuni: ameni.

16

bekinikiraosi balechi bete kirisitiyani ageligayi yemitihoni ihitachinini febenini adera biy-achihwalehu: lek'idusani inidemigeza begeta tek'ebeluat; irisiwa lebizuwochi leinemi lerase degafi neberechina; keinanitemi bemitifeligewi bemanachewimi negeri iriduati. bekirisitosi iyesusi abirewinyi lemiseru lep'irisik'ilana leak'ila selamita ak'iribulinyi: inerisumi sile nefise nefisachewini lemoti ak'erebu; yehahizabimi abiyate kirisitiyanati hulu yemiyameseginuachewi nachewi inji ine bicha ayidelehu: bebetachewimi lalachchi bete kirisitiyani selamita ak'iribulinyi. keisiya lekirisitosi bekwirati lehonewi lemiwedewi leat'enet'oni selamita ak'iribulinyi. sile inanite bizu ledekemechi lemariya selamita ak'iribulinyi. behawariyati mekakeli sime t'iruwochi lehonu; degimomi kirisitosini bemaneni lek'edemunyi; abirewinyimi letaseru lezemedoche leandiranik'onina leyuliyani selamita ak'iribulinyi. begeta lemiwedewi lep'iliyat'oni selamita ak'iribulinyi. bekirisitosi abironi lemiseru leirubanoni lemiwedewimi lesinit'akini selamita ak'iribulinyi. bekirisitosi

mehonu tefetino letemesegenewi leet'eleni selamita ak'iribulinyi. kearisit'abalu bete sewochi laluti selamita ak'iribulinyi. lezemedede leherodiyona selamita ak'iribulinyi. kenirik'esu bete sewochi begeta laluti selamita ak'iribulinyi. begeta honewi lemedekimu lepirofimonana let'irofimosi selamita ak'iribulinyi. begeta ijigi ledekemechi letewededechi let'esisida selamita ak'iribulinyi. begeta hono letawek'e lerufoni leinena leirisumi inati selamita ak'iribulinyi. leasik'erit'onina leafilesonip'a leheromenimi lep'at'irobami leherimanimi keinerisumi gari lalu wenidimochi selamita ak'iribulinyi. lefilegonina leyuliya leneriyana leihitumi lealinit'onimi keinerisu gari lalu k'idusani hulu selamita ak'iribulinyi. betek'edese اساسami irisi berisachihu selamita teset'at'u. yekirisitosi abiyate kirisitiyanati hulu selamita yak'eribulachihwali. negeri gini; wenidimochi hoyi; inanite yetemarachihutini timihiriti yemik'awemutini meleyayetinina masenakeyani yemiyaderigutini sewochi iniditimeleketu ileminachihwalehu; keinerisu zenidi fek'ek'i belu: inidihi yaluti legeza hodachewi iniji legetachini leiyesusi kirisitosi ayigezumina; bemelikamina bemiyak'olamit'i nigigirimi tenikoli yelelebachewini sewochi libi yatalilalu. metazezachihu lehulu teweritoalina: inigidihi beinanite desi yilenyali: negeri gini lebegi negeri t'ibebenyochi lekifumi yewahochi iniditihonu iwedalehu. yeselamimi amilaki seyit'anini keigirachihu betachi fet'ino yik'et'ek'it'ewali. yegetachini yeiyesusi kirisitosi ts'ega keinanite gari yihuni. abironyi yemisera t'imotewosi zemedochemi luk'iyosina iyasoni susip'et'irosimi selamita yak'eribulachihwali. yihini meliikiti yets'afihu ine t'erit'iyosi begeta selamita ak'eribulachihwalehu. yeinena yebete kirisitiyani hulu asitenagaji gayiyosi selamita yak'eribilachihwali. yeketemawi megabi erisit'osi wenidimachinimi k'uasit'irosi selamita yak'eribulachihwali. yegetachini yeiyesusi kirisitosi ts'ega kehulachihu gari yihuni: ameni. -26 inigidihi inide wenigele sile iyesusi kirisitosimi inide tesebeke; kezalalemi zemenimi yetesewerewi ahuni gini yetayewi benebiyatimi mets'ahifiti yezalalemi igiziabiheri inide azeze leimineti metazezi yihoni zenidi leahizabi hulu yetawek'ewi misit'iri inide tegelet'e met'eni liyaberetachihu lemichilewi; bichawini t'ibebi lalewi leigiziabiheri beiyesusi kirisitosi isike zalalemi diresi kibiri yihuni: ameni.

beigiziabiheri fek'adi yeiyesusi kirisitosi hawariya lihoni yetet'era p'awilosu wenidumimu sositenisi; bek'oronitosi lalechi leigiziabiheri bete kirisitiyani; bekirisitosi iyesusi letek'edesuti; yeinerisuna yeinya geta yehonewini yegetachinini yeiyesusi kirisitosini simi beyesifirawi kemit'eruti hulu gari k'idusani lemechoni letet'eruti: keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. bekirisitosi iyesusi silamenachihu beteset'achihu beigiziabiheri ts'ega mikiniyati buligize sile inanite amilakini ameseginalahu: - lekirisitosi memesikere beinanite zenidi inide ts'ena; benegeri hulu bek'alimi hulu beiwik'etimi hulu beirisu bale t'egochi iniditihonu tederigachihwalina. inidezihi yegetachinini yeiyesusi kirisitosini megelet'i sitit'ebabek'u anidi yets'ega sit'ota inikwa ayigodilibachihumi: irisumi degimo begetachini beiyesusi kirisitosi k'eni yale nek'efa iniditihonu isike fits'ame diresi yats'enachihwali. wede liju wede getachini wede iyesusi kirisitosi hibireti yet'erachihu igiziabiheri yetamene newi. negeri gini; wenidimochi hoyi; hulachihu anidi nigigiri iniditinageru beanidi libina beanidi asabimi yetebaberachihu iniditihonu inji meleyayeti bemekakelachihu inidayihoni begetachini beiyesusi kirisitosi simi ileminachihwalehu. wenidimochi hoyi; bemekakelachihu kirikiri inidale sile inanite yek'elo'e bete sewochi asitawik'ewinyalina. yihinimi ilalehu. iyanidanidachihu. ine yep'awilosu nenyi; inesi yeap'ilosu nenyi; ine gini yekefa nenyi; inesi yekirisitosi nenyi tilalachihu. kirisitosi tekefiloalini? p'awilosu sile inanite tesek'eleni? weyisi bep'awilosu simi tet'emek'achihuni? -15 besime inide tet'emek'achihu manimi inidayili kek'erisip'osina kegayiyosi bek'eri keanante anidini inikwa silalat'emek'ihu igiziabiherini ameseginalahu. yeisit'ifanosinimi bete sewochi degimo at'imik'ealehu: ch'emire lela at'imik'e inide hone alawik'imi. lemat'imek'i kirisitosi alilakenyimina; wenigeline lisebiki inji: yekirisitosi mesik'eli kenitu inidayihoni bek'ali t'ibebi ayidelemi. yemesik'elu k'ali lemit'efuti monyineti; leinya leminidini gini yeigiziabiheri hayili newina. yet'ibebenychini t'ibebi at'efalehu yeasitewayochinimi masitewali it'ilalehu tebilo tets'ifoalina. t'ibebenya yeti ale? ts'afisi yeti ale? yezichi 'alemi merimarisi yeti ale? igiziabiheri yezichini 'alemi t'ibebi monyineti inidihoni aladeregimini? beigiziabiheri t'ibebi mikiniyati 'alemi igiziabiherini bet'ibebiwa silalawek'echi; besibiketi monyineti yemiyaminutini liyadini yeigiziabiheri bego fek'adi honoalina. mechemi ayihudi milikitini yileminalu yegiriki sewochimi t'ibebini yishalu; inya gini yeteseke'lewini kirisitosini inisebikalen: yihimi leayihudi masenakeya leahizabimi monyineti newi; letet'eruti gini; ayihudi bihonu yegiriki sewochimi bihonu; yeigiziabiheri hayilina yeigiziabiheri t'ibebi yehonewi kirisitosi newi. kesewi yilik'i yeigiziabiheri monyineti yit'ebetalina; yeigiziabiherimi dikami kesewi yilik'i yiberetalina. wenidimochi hoyi; met'eratachihuni temeliketu: inide sewi t'ibebi t'ibebenychi yehonu bizuwochi;

hayalani yehonu bizuwochi; balabatochi yehonu bizuwochi alitet'erumi. negeri gini igiziabiheri t'ibebenychini inidiyasafiri ye'alemini monyi negeri meret'e: biritunimi negeri inidiyasafiri igiziabiheri ye'alemini dekaama negeri meret'e: igiziabiherimi yehonewini negeri inidiyat'efa ye'alemini minaminite negeri yetenak'ewinimi negeri yalihonewinimi negeri meret'e; sigani yelebese hulu beigiziabiheri fiti inidayimeka. -31 negeri gini. yemimeka beigiziabiheri yimeka tebilo inide tets'afewi yihoni zenidi; keigiziabiheri zenidi t'ibebina ts'idik'i k'idisinami bezanetimi betederegelini bekirisitosi iyesusi yehonachihu keirisu newi.

2

inemi; wenidimochi hoyi; wede inanite bemet'ahu gize bek'alina bet'ibebi bilich'a leigiziabiheri misikirinneti leinanite iyenegerihu alimet'ahumi. bemekakelachihu salehu keiyesusi kirisitosi bek'eri irisumi inidetesek'ele lela negeri inidalawik'i k'orich'e neberina. inemi bedikamina befirihati bezisu menik'et'ik'et'imi beinanite zenidi neberihu: - iminetachihu beigiziabiheri hayili inji besewi t'ibebi inidayihoni; k'alemi sibiketemi menifesinina hayilini bemegilet'i nebere inji; bemiyababili bet'ibebi k'ali alineberemi. bebeseluti mekakeli gini t'ibebini ininageraleni; negeri gini yezichini 'alemi t'ibebi ayidelemi yemisharutinimi yezichini 'alemi gezhochi t'ibebi ayidelemi: negeri gini igiziabiheri asik'edimo kezemenati befiti lekibirachini yewesewewini; tesewiromi yeneberewini yeigiziabiherini t'ibebi bemisit'iri ininageraleni. kezichimi 'alemi gezhochi anidu inikwa yihini t'ibebi alawek'emi: awik'ewisi bihonu yekibirini geta balisek'elutimi neberi: negeri gini. 'ayini yalayechiwi joromi yalisemawi besewimi libi yalitasebewi igiziabiheri lemiweduti yazegajewi tebilo iniditets'afe; inidihini ininageraleni. menifesimi yeigiziabiherini t'ilik'i negeri sinikwa sayik'eri huluni yimeremiralina leinya igiziabiheri bemenifesu bekuli gelet'ewi. beirisu wisit'i kalewi kesewi menifesi bek'eri lesewi yalewini yemiyawik'i sewi mani newi? inidihumi degimo keigiziabiheri menifesi bek'eri leigiziabiheri yalewini manimi yawawik'imi. inya gini keigiziabiheri inidiyawu yeteset'enini inawik'i zenidi keigiziabiheri yehonewini menifesi inji ye'alemini menifesi alitek'ebelinimi. menifesawiwini negeri kemenifesawiwini negeri gari asiteyayiteni menifesi bemiyasitemireni k'ali yihini degimo ininageraleni inji yesewi t'ibebi bemiyasitemireni k'ali ayidelemi. lefit'iretawi sewi yeigiziabiheri menifesi negeri monyineti newina ayik'ebelewimi: bemenifesimi yemimeremeri sile hone liyawik'ewi ayichilimi. menifesawu sewi gini huluni yimeremirali rasu gini bemanimi ayimeremerimi. inidiyasitemirewu yegetan libi mani awik'oti newi? inya gini yekirisitosi libi aleni.

inemi; wenidimochi hoyi; yesiga inide mehonachihu; bekirisitosimi hits'anati inide mehonachihu inji menifesawiyani inide mehonachihu linagerachihu alichilumi. gena ts'inu mebili lemebilati atichilumi neberina weteti gatihwachihu: gena sigawiyani nachihuna isike ahuni diresi gena atichilumi. k'inatina kirikiri silemigenyibachihu sigawiyani mehonachihu ayidalachihumi? inide sewi li-madisi atimelalesumini? anidu. ine yep'awilos nenyi; huletenyawimi. ine yeap'ilos nenyi bili sewochi bicha mehonachihu ayidelemini? ap'ilos ingididhi minidiri newi? p'awilosini minidiri newi? beinerisu iji yamenachihu ageligayochi nachewi: leyanidanidachewimi geta inide set'achewi yagelegilalu. ine tekelihi ap'ilosimi at'et'a negeri gini igiziabiheri yasadigi neberi: ingidiyasi yemiyasadigi igiziabiheri inji yemitekili bihoni weyimi yemiyat'et'a bihoni anidachi ayidelemi. yemitekilina yemiyat'et'a anidi nachewi; negeri gini iyanidanidu inide rasu dikami met'eni yerasuni demewezi yik'ebelali. yeigiziabiheri irisha nachihu: yeigiziabiheri hinit'sa nachihu: keirisu gari abireni yeminisera nenina. yeigiziabiheri ts'ega inide tset'enyi met'eni inide bilihatanya yeana'si alek'a meseretini meseretihu; lelawimi belayu yanits'ali. iyanidanidu gini beirisu layi inideti indiyants'i yit'enik'ek'i. ketemeseretewi bek'eri manimi lela mesereti limesereti aychilimina; irisumi iyesusi kirisitosi newi. manimi gini bezihi mesereti layi bewerik'i bihoni bebirimi bekebere dinigayimi beinich'etimi besarimi weyimi beageda biyanits'i; yeiyanidanidu sira yigelet'ali: beisati silemigelet'i ya k'eni yasayalina; yeiyanidanidumi sira inideti mehonuni isatu yifetnewali. manimi beirisu layi yanets'ewi sira bits'enaleti demewezuni yik'ebelali: yemanini sira yetek'at'ebeti bihoni yigodabetali; irisu rasu gini yidinali negeri gini beisati inidemi-dini yihonali. yeigiziabiheri bete mek'idesi inide honachihu yeigiziabiherimi menifesi inidinoribachihu atawak'umini? manimi yeigiziabiherini bete mek'idesi biyaferisi igiziabiheri irisuni yaferisewali: yeigiziabiheri bete mek'idesi k'idusi newina; yawimi inanite nachihu. manimi rasuni ayatalili: keinanite manimi bezichi 'alemi t'ibebnya yehone bimesilewi t'ibebnya yihoni zenidi monyi yihuni. -20 yezihichi 'alemi t'ibebi beigiziabiheri fiti monyineti newina. irisu t'ibebnyochini betenikolachewi yemiyyizi: degimomi. geta yet'ibebnyochini asabi kenitu inide hone yawik'ali tebito tets'ifoalana. silezihimi manimi besewi ayimeka. negeri hulu yeinanite newina: p'awilos bihoni ap'ilosimi bihoni kefami bihoni 'alemimi bihoni hiyiwetimi bihoni motimi bihoni yalewimi bihoni yemimet'awimi bihoni; hulu yeinanite newi; inanitemi yekirisitosi nachihu kirisitosimi yeigiziabiheri newi.

inidihu sewi inyani inide kirisitosi lolewochina inide igiziabiheri misit'iri megabiwochi yik'wit'ereni. inidezihimi sihoni; bemegabiwochi zenidi yetamene

hono megenyeti yifelegali. negeri gini beinanite zenidi weyimi belela sewi zenidi biferedi leine minimi ayidelemi: inemi berase inikwa alif-eridimi: berase layi minimi alawik'imina; negeri gini bezihi alits'edik'im: ineni yemiferidi gini geta newi. silezihimi bech'elema yetesewerewini degimo wede birihani yemiyawet'a yelibinimi mikiri yemigelit'i geta isikimet'a diresi gizewi sayiderisi anidachi atifiredu: beziyani gizemi leyanidanidu misiganawi keigiziabiheri zenidi yihonali. wenidimochi hoyi; sile anidu beanidu layi anidachihumi inidayitabeu. ketets'afewi atilefi yemilewini beinya timaru zenidi; yihini beinanite mikiniyati sile rasena sile ap'ilos inide misale tenagerihu. anite iniditibelit'i mani adirigohali? yalitek'ebelihewisi mini alehi? yetek'ebelih kehonih gini inidaltek'ebelih yemitimeka sile minidiri newi? ahuni t'egibachihwali: ahunisale bit'egochi honachihwali: yale inya negisachihwali: inya degimo keinanite gari inidininegisi bitinegisu melikami yihoni neberi. le'alemi lemelaikitimi lesewochimi mech'awecha honenalina: igiziabiheri inyani hawariyatuni moti inide teferedebachewi sewochi kehulu yilik'i yehwalenyochi inidaderegeni yime-silenyalina. inya sile kirisitosi monyochi neni inanite gini bekirisitosi libamochi nachihu: inya dekamochi neni inanite gini hayilenyochi nachihu: inanite yekeberachihu nachihu inya gini yetewaredini neni. isikezihi se'ati diresi inirabaleni; init'emaleni; inirak'otaleni; ingosemaleni; ininikeretataleni; begeza ijachini iyaserani inidekimaleni: sisedibuni inimerik'alen; siyasadiduni initagesaleni; kifu sinageruni inimalidaleni: isike ahuni diresi ye'alemi t'iragi yehulumu gudifi honenali. inidemiwedachihu lijochi adirige ligesits'achihu inji lasafirachihu yihini alits'ifimi. bekirisitosi ailafi mogizitochi binoruchihu bizu abatochi yeluachihumi ine bekirisitosi iyesusi bewenigeli weliachihwalehuna. ingididhi ineni yemitimesilu hunu biye ileminachihwalehu. silezihi yemiwedewinina yetamenewini begeta lije yehonewini t'imotewosini likelachihwalehu; inemi beyesifirawi beabiyate kirisitiyanati hulu inidemasitemiri bekirisitosi iyesusi yemihonewini menigedeni irisu yasasibachihwali. anidanidu gini wede inanite yemalimet'a iyemeselachewi yetabeyu alu: negeri gini geta bifik'idi fet'inye wede inanite imet'alehu; yeti'ibitenyochinimi hayili awik'alehu inji k'alachewini ayidelemi: yeigiziabiheri menigisiti behayili newi inji bek'ali ayidelemina. mini tiwedalachihu? bebetiri weyisi befik'irina beyewihati menifesi limit'abachihuni?

beach'iri k'ali beinanite mekakeli zimuti inidale yiwerali yeziyami 'ayineti zimuti beahizabisi inikwa yemayigenyi newi; yeabatuni misiti yageba sewi yinoralina. inanitemi tabiyachihwali: yilik'isi iniditazinu ayigebachihumini? yihini sira yeserawi kemekakelachihu yiwegedi. - ine minimi inikwa besiga keinanite gari balihoni; bemenifesi keinanite gari nenyi; keinanitemi gari inidalehu honye yihini inidezihi beserawi layi begetachini beiyesusi kirisiti-

tosi simi ahuni ferijebetalehu: inanitena menifese mi kegetachini keyiesusi kirisitosi hayili gari tesebisi-beni; menifesu begeta beiyeesu k'eni tidini zenidi inidezihi yalewi lesigawi t'ifati leseyyit'ani inidiset'i firide newi. memekatachihu melikami ayidelemi. t'ik'iti irisho lit'uni hulu inidiyaboka atawik'umini? inigidihi yale irisho inidalachihu adisuni lit'i ti-honu zenidi arogewini irisho asiwegidu. fasika-chini kirisitosi taridoalina: silezihi bek'ininetina bei-wineti k'it'a be'alini inadirigi yini bearge irisho bekifatina begifi irishomi ayidelemi. keseseny-ochi gari inidatitebaberu bemeliikite ts'afihulachihu. bet'ek'ilalawi yezihini 'alemi sesenyochini; weyimi genizebini yemimenyutini net'ak'iwochini; wey-imi t'a'otini yemiyamelikutini alalihumi: yihisi bi-honi ke'alemi litiwet'u yigebachihu neberi. ahuni gini wenidimochi kemibaluti anidu sesenya weyimi genizebini yemimenyi weyimi t'a'otini yemiyameliki weyimi tesadabi weyimi sekari weyimi net'ak'i bi-honi keirisu gari inidatitebaberu its'ifilachihwalehu: inidenezihi kalewi gari mebili inikwani atibilu. bewich'i balu sewochi layi mefiride mini agidonyi? bewisit'i balu sewochi layi inanite atiferidumini? bewich'i balutu gini igiziabiheri yiferidibachewali. ki-fuwini kemekakelachihu awit'uti.

6

keinanite anidu kebalinijerawi gari mugiti binorewi bek'idusani fiti bemefaredi fanita be'amets'enyochi fiti lifaredi yidefiralini? k'idusani be'alemi layi inidiferidu atawik'umini? be'alemisi layi bitiferidu kehulu yilik'i tinishi silemihoni negeri litiferidu atibek'umini? yetidari gudayi yik'irina bemelaikiti inikwa inidiniferidi atawik'umini? inigidihi sile tidari gudayi yefiridi beti biyasifeligachihu be-bete kirisitiyani yetenak'utini sewochi ferajochi adirigachihu tasik'emit'alachihuni? asafirachihu zenidi yihini ilalehu. inidezihi newini? bewenidimochi mekalaki shimagile lihoni yemichili anidi asitewayi sewi beinanite zenidi ayigenyimini? negeri gini wenidimi wenidimuni yikesali; yihimi bemayaminu fiti yideregalingi? inigidihi fets'imo yeiris berisi mugiti inidalebachihu beinanite gudileti newi. bitibedelu ayishalimini? bititalelusi ayishalimini? negeri gini inanite tibedilalachihu tatalilumalachihu; yawimi wenidimochachihuni. weyisi 'amets'enyochi yeigiziabiherini menigisiti inidayerisuru atawik'umini? atisatu: sesenyochi bihoni weyimi t'a'otini yemiyameliku weyimi amenizirochi weyimi k'elach'ochi weyimi kwenidi gari zimuti yemiseru weyimi lebochi weyimi genizebini yemimenyu weyimi sekarochi weyimi tesadabiwochi weyimi net'ak'iwochi yeigiziabiherini menigisiti ayiwerisumi. keinanitemi anidanidochu inide nezihi neberachihu: negeri gini begeta beiyeesu kirisitosi simi beamilakachinimi menifesi tat'ibachihwali; tek'edisachihwali; ts'edik'achihwali. hulu tefek'idolinyali; hulu gini ayit'ek'imimi. hulu tefek'idolinyali; beine layi gini anidi negeri inikwa ayiselet'inibinyimi. mebili lehodi newi; hodimi lemebili newi: igiziabiheri gini yihinimi yanimi yat'efachewali. siga gini legeta newi inji lezimuti

ayidelemi: getami lesiga newi: igiziabiherimi getan-imi asinesa inyanimi behayilu yasinasanali. sigachihu yekirisitosi bilitochi inide hone atawik'umini? inigidihi yekirisitosini bilitochi wesije yegalemota bilitochi ladirigachewini? ayigebami. weyisi kegalemota gari yemitebaberu anidi siga inidihoni atawik'umini? huletu anidi siga yihonalu tebilolina. kegeta gari yemitebaberu gini anidi menifesi newi. kezimuti shishu. sewi yemiyaderigewi hat'iatu hulu kesiga wich'i newi: zimutini yemisera gini begeza sigawi layi hat'iatini yiserali. -20 weyisi sigachihu keigiziabiheri yetek'ebelachihuti beinanite yeminorewi yemenifesi k'idusi bete mek'idesi inide hone atawik'umini? bewaga tegeztachihwalina lerasachihu ayidelachihumi: silezihi besigachihu igiziabiherini akibiru.

7

sile ts'afachihulinyisi negeri; keseti gari alemeg-nanyeti lesewi melikami newi. negeri gini sile zimuti t'enik'i leiyandanidu lerasu misiti tinurewi leiyandaniditu degimo lerasiwa bali yinurati. bali lemisitu yemigebatini yadirigilati; inidezihi degimo misititu leballiwa. misiti begeza sigawa layi silit'ani yelatimi; silit'ani leballiwa newi inji: inidihumi degimo bali begeza sigawi layi silit'ani yelewimi; silit'ani lemisitu newi inji. lets'eloti titegu zenidi tesimamitachihu legizewi kalihone bek'eri; irisi berisachihu atikelakelu: rasachihuni sile alemegizati seyit'ani inidayifetatenachihu degimo abirachihu hunu. daru gini yihini inide fek'adi ilalehu inji inide tiizazi ayidelemi. sewi hulu inide ine lihoni iwedalehuna: negeri gini iyanidanidu keigiziabiheri lerasu yet'sega sit'ota alewi; anidu inidezihi huletenyawimi inideziya. lalagebuna lemebeletochi gini ilalehu. inide ine binoru leinerisu melikami newi: negeri gini beminyoti ke-mek'at'eli megabati yishalalina rasachewini megizati bayichilu yagibu. -11 misitimi keballiwa atileyayi; bitileyayi gini satageba tinuri weyimi keballiwa titarek'i; balimi misituni ayitewati biye yetegabutini azachewalehu; ine gini alazimi; geta inji. lelachinimi ine ilalehu; getami ayidelemi: kwenidimochi wegeni yalamenechi misiti yalechiwi binori irisi-wami keirisu gari litik'emet'i bitisimama; ayitewati: yalamene bali yalati misitimi bitinori yihi keirisawa gari lik'emet'i bisimama; atitewewi. yalamene bali bemisitu tek'edisoolina; yalamenechi misiti beballiwa tek'edisalechi: aleziya lijochachihu rik-wisani nachewi: ahuni gini yetek'edesu nachewi. yemayamini gini bileyi yileyi: wenidimi bihoni weyimi ihiti inidihini bemimesili negeri ayigezumi: igiziabiheri gini beselami t'eritonali. anichi seti; balishini tadinini inide honishi mini tawik'ialeshi? weyisi anite sewi; misitihini tadinini inide honishi mini tawik'aleshi? bicha leiyandanidu igiziabiheri inide kefeleleti iyanidanidumi igiziabiheri inide t'erawi inidihu yimelalesi. inidihumi beabiye kirisitiyanati hulu idenegigalehu. manimi tegerizo sale tet'erito inide hone; wede alemegerezi ayimelesi: manimi sayigerezi tet'erito inide hone ayigerezi. megerezi bihoni alemegerezimi bihoni kenitu newi; yeigiziabi-

herini tiizazi met'ebek'i newi inji. iyanidanidu betet'erabeti met'erati inidezihu yinuri. bariya honehi tet'eritehi inde hone ayegedihimi: arineti litiwet'a bichalihi gini arinetini tek'ebeli. bariya hono begeta yetet'era yegeta nets'a newina: inidihumi nets'a hono yetet'era yekirisitosi bariya newi. bewaga tegezitachihwali: yesewi bariyawochi atihunu. wenidimochi hoyi; iyanidanidu betet'erabeti inidezihu hono beigizabiheri zenidi yinuri. sile denagilimi yegeta tiizazi yelenyimi; negeri gini yetamenihu ihoni zenidi kegeta mihiretini yetek'ebelihu inde mehone mikiri imekiralehu. inigidihi sile ahunu chigiri yihi melikami yimesilenyali: sewi inidihi hono binori melikami atisha. bemisiti tasirehi inde honihi mifatatini atisha: bemisiti alitaserihi inde honihi misitini atisha. bitageba gini hat'iatu atiserami dinigilitumi bitageba hat'iatu atiserami: negeri gini inidihi bemiyaderigu besigachewi layi mekera yihonibachewali; inemi iralalachihu neberi. daru gini; wenidimochi hoyi; yihini inagerelehu: zemu ach'iri honoali: keinigidihi wedihi misitochi yaluchewi inidelelachewi yihunu; yemiyalek'isumi inidemiyalek'isu; desi yemilachewimi desi inide-mayilachewi; yemigezumi minimi inidelelachewi; bezichimi 'alemi yemit'ek'emu bemulu inde-mayit'ek'emubati yihunu: yezichi 'alemi meliki alafi newina. negeri gini yale asabi litinoru iwedalehu. yalagebawu getani inideti desi inidiyasenyewi yegetani negeri yasibali: yagebawu gini misituni inideti desi inidiyasenyati ye'alemini negeri yasibali; libumi tekefiloali. yalitegabachi setina dinigili besigami benefisimi inidik'edesu yegetani negeri yasibali: yetegabachi gini baliwani inideti desi iniditasenyewi ye'alemini negeri tasibalechi. yihinimi lerasachihu t'ik'imi ilalehu: beagebabi iniditnoru satibakinumi begeta iniditits'enu newi inji lat'emidachihu biye ayidelemi. daru gini magibati wedemigebawu 'idime bedereze gize sile dinigilinawu yafere sewi binori; yewededewini yadirigi: hat'iatu yeletetimi: yigabu. sayinawet'i belibu yet'sena gini gidi yeletetimi; yewededewini inidiyaderigi tefek'idioletali: dinigilinawinimi belibu yit'ebik'i zenidi bits'ena; melikami aderege.

8

let'a'oti sile tesewa sigami; hulachini iwik'eti inidaleni inawik'aleni. iwik'eti yasitabiyali fik'iri gini yan-its'ali. manimi anidachi yemiyawik'i bimesilewi liyawik'i inidemigebawu gena alawek'emi: manimi gini igizabiherini biwedi irisu beirisu zenidi yetawek'e newi. inigidihi let'a'oti yetesewawini siga sile meblati; t'a'oti hulu be'alemi kenitu inde hone keanidumi bek'eri manimi amilaki indelele inawik'aleni. mechemi bizu amalikitina bizu getochi alu: negeri gini besemayi hone bemidirimu hone amalikitni yetebalu minimi binoru; leinyasi negeri hulu keirisu yehone inyami leirisu yehonini anidi amilaki abi aleni; negeri hulumi beirisu bekuli yehone inyami beirisu bekuli yehonini anidi geta iyesusi kirisitosi aleni. negeri gini yihi iwik'eti behulu zenidi ayigenyimi: anidanidochi gini t'a'otini isike ahuni diresi sile lemedu. let'a'oti yetesewa newi bilewi

yibelaluna hilinechewi dekama sile hone yirekisali. mebli gini wede igizabiheri ayak'eribenimi: banelami minimi ayigodilenimi binibelami minimi ayiterifenimi. daru gini yihi mebitachihu ledekamochi 'inik'ifati inidayihonibachewi tet'enik'eku. anite iwik'eti yalehi bet'a'oti beti bema'idi sitik'emet'i anidi sewi biyayih; dekama sewi bihoni let'a'oti yetesewawini lemebilati hilineawi ayitanets'ibetiminini? beanite iwik'etimi yihi dekama yit'efali; irisumi kirisitosi yemoteleti wenidimi newi. inidihimi wenidimochini iyebedelachihu dekamami yehonewini hilineachewini iyak'oselachihu kirisitosini tibedilalachihu. silezihimi mebli wenidimeni yemiyasenakilewu kehoni; wenidimeni inidalasenakilewu lezelalemi keto siga alibelami.

9

ine nets'a ayidelehumini? hawariyasi ayidelehumini? getachinini iyesusi kirisitosinisi alayehutimini? inanitesi begeta siraye ayidelachihumini? yehawariyanete mahitemi begeta inanite nachihuna lelelochi hawariya balihoni leinanitesi minimi bihoni hawariya nenyi. - lemimeremirunyi melise yihi newi. linibelana linit'et'a mebiti yelenimini? inde lelochu hawariyatina inde geta wenidimochi inde kefami; ihiti misitachinini yizeni linizori mebiti yelenimini? weyisi sirani lemetewi mebiti yeleni inena berinabasi bicha neni? keto begeza genizebu bewetaderineti yemiyagelegili mani newi? weyisi weyini tekilo firewini yemayibela mani newi? weyisi meniga iyet'ebek'e kemenigawu weteti yemayit'et'a mani newi? yihini besewi silit'ani bicha ilalehuni? higisi degimo yani ayilimini? yemiyaberayewini bere afuni atiseri teblo bemuse higi tets'ifoalina. igizabiherisi sile berewochi yigedewalini? yihini yemilewi fets'imo sile inya ayidelemini? yemiyarisi betesifa liyarisi yemiyaberayimi inidikafeli betesifa liyaberayi silemigebawu beiwineti sile inya tets'ifoali. inya menifesawini negeri yezeranilachihu kehonini yeaniteni yesigawini negeri inya binach'idi tilik'i negeri newini? lelochi beinanite layi yihini mebiti yemikafelu kehonu inyama yilik'uni inideta? negeri gini yekirisitosini wenigeli inidanikeleki behulu initagesaleni inji bezih mebiti alitet'ek'emini. bemek'idesi negeri yemiyagelegilu kemek'idesi yehonewini negerini inidimegebu; bemesewiyawimi yemits'enu kemesewiyawu inidikafelu atawik'umini? inidihu degimo wenigelini yemisebiku kewenigeli k'elebi inidik'ebelu geta denigigoali. ine gini keinezihini hulu minimi alitet'ek'emihumi. inidihini inidihonilinyi yihini alits'ifimi: manimi timikihiteni kenitu kemiyaderigibinyi moti yishalenyalina. wenigelini bisebiki inikwa yemimekabeti yelenyimi: gidi derisobinyi newina: wenigelinimi balisebiki weyolinyi. yihini befek'ade baderigewi demewezi alenyina: yale fek'ade gini baderigewi megabinetu beadera taset'itonyali. inigidihi demeweze minidiri newi? wenigelini iyesebekihu bewenigeli kalenyi mebiti bemulu inidalit'ek'emi wenigelini yale waga binageri newi. kesewi hulu arineti yewet'ahu sihoni yemibelit'utini inidit'ek'imi inde bariya raseni lehulu asigezalehu. ayihudinimi it'ek'imi zenidi keayihudi

gari inide ayihudawi honihu: kehigi betachi yalutini it'ek'imi zenidi; ine rase kehigi betachi salihoni; kehigi betachi laluti kehigi betachi inidalehu honihu: higi yelechachewini it'ek'imi zenidi; yale igiziabiheri higi salinori negeri gini bekirisitosi higi betachi salehu; higi lelechachewi higi inide lelenyi honihu: dekamochi inide it'ek'imi zenidi ledekamochi inide dekama honihu: behulu menigedi anidanidochini adini zenidi; kehulu gari behulu negeri inide inerisu honihu. bewenigelimi mahiberetenya ihoni zenidi sile wengeli huluni aderigalehu. beishik'idimidimi sifira yemirot'uti; hulu inidiroto'u negeri gini anidu bicha wagawini inidik'ebeli atawik'umini? inidihumi tagenyu zenidi rut'u. yemitagelimi hulu benegeri hulu sewinetuni yigezali: ineziyami yemit'efawini akilili liyagenyu newi; inya gini yemayit'efawini. silezihi ine yale asabi inidemirot'i hulu inidihu aliroto'imi; nefasini inidemigosimi hulu inidihu aligadelimi: negeri gini lelelochi kesebekihu behwala rase yetet'alihi inidalihoni sigayeni iyegosemihu asigezawalehu.

10

wenidimochi hoyi; yihini tawik'u zenidi iwedalehu. abatochachini hulu kedemena betachi neberu hulumi bebahiri mekakeli teshageru: hulumi museni yitebaberu zenidi bedemenana bebahiri tet'emek'u: hulumi yani menifesawi mebili belu hulumi yani menifesawi met'et'i t'et'u: yiketelachewi keneberewi kemenifesawi 'aleti t'et'itewalina; yami 'aleti kirisitosi nebere. igiziabiheri gini keinerisu bemibezuti desi alalewimi; bemidire beda wedik'ewalina. inezihimi kifu negeri inide temenyu inya degimo inidanimenyi yihini misale honelini. hizibimi libelu lit'et'umi tek'emet'u lizefinumi tenesu tebilu inide tets'afe keinerisu anidanidochu inidaderugiti t'a'otini yemitameliku atihunu. keinerisumi anidanidochu inide sesenu beanidi k'enimi huleti ilifi kesositi shihi inide wedek'u anisesini. keinerisumi anidanidochu getani inide tefetatenuti beibabochumi inide t'efu getani anifetateni. keinerisumi anidanidochu inidanigoragoru bemiyat'efawimi inide t'efu atanigorawiru. yihimi hulu inide misale honebachewi; inyanimi yezemenati mecheresha yederesebinini ligesits'eni tets'afe. silezihi inide k'ome yemimesilewi inidayiwedik'i yi'enik'ek'i. lesewi hulu kemihonewi bek'eri minimi fetena alideresebachumi: negeri gini kemichalachihu met'eni yilik'i tiftetenu zenidi yemayifek'idi igiziabiheri yetamene newi; titagesumi zenidi iniditichilu kefetenawi gari mewich'awini degimo yaderigilachihwali. silezihi; wedajochi hoyi; t'a'otini kemamileki shishu. libamochi inide mehonachihu ilalehu: bemilewi negeri inanite firedu. yeminibarikewi yebereketi ts'awa kekirisitosi demi gari hibireti yalewi ayidelemini? yeminik'orisevisi injera kekirisitosi siga gari hibireti yalewi ayidelemini? anidi injera sile hone; inya bizuwochi sinihoni anidi siga neni: hulachini yani aniduni injera inikafalalenina. besiga yehonewini isiraeli temeliketu: mesiwa'ituni yemibelu yemeseuiyawu mahiberetenyocho ayidelumini? inigidihi mini ilalehu? let'a'oti yetesewa minamini newi

ilalehuni? weyisi t'a'oti minamini inidihoni ilalehuni? ayidelemi: negeri gini ahizabi yemisewuti leaganiniti inidihoni inji leigiziabiheri inidayisewu ilalehu: keaganinिति gari mahiberetenyocho iniditihonu aliwedimi. yegetani ts'iwana yeaganinिति ts'awa litit'et'u atichilumi: kegeta ma'idina keaganinिति ma'idi litikafelu atichilumi. weyisi getani inasik'enawini? inyasi keirisu yilik'i iniberetalenini? hulu tefek'idolinyali; hulu gini yemit'ek'imi ayidelemi: hulu tefek'idolinyali; negeri gini hulu yemianits'i ayidelemi. iyanidanidu yebalinjerawini t'ik'imi inji anidi sinikwa yerasuni t'ik'imi ayifeligi. besiga gebeya yemishet'ewini hulu kehilina yetenesa satimerameru bilu: midirina beirisawa yemolabati hulu yegeta newina. kemayaminu sewochi anidumi bit'erachihu lithedumi bitiwedu kehilina yetenesa satimerameru yemiyak'eribulachihuni hulu bilu. manimi gini. yihi let'a'oti yetesewa newi bilachihu kezaya kasitawek'achihuna kehilina yetenesa atibilu: sile balinjerahi hilina inji sile geza hilinahi alinagerimi. arinete belela sewi hilina yemiferidi avre sile minidiri newi? inemi bet'sega bibela; benegeru silemameseginibeti sile mini isedebalehu? inigidihi yemitibelu weyimi yemitit'et'u bitihonu weyimi manachewini negeri bitaderigu huluni leigiziabiheri kibiri adiriguti. -33 ine degimo bizuwochu yidinu zenidi let'ik'imachewi inji yeraseni t'ik'imi salifeligi behulu negeri sewini hulu desi inidemasenyi; leayihudimi legirikimi sewochi leigiziabiheri bete kirisitiyanimi masenakeya atihunu.

11

ine kirisitosini inidemimesili ineni miselu. wenidimochi hoyi; behulu silemitasibunyina asalife inide set'ehwachihu wegini fets'imachihu sile yazachihu ameseginachihwalehu. negeri gini yewenidi hulu rasi kirisitosi; yesetimi rasi wenidi; yekirisitosimi rasi igiziabiheri inide hone litawik'u iwedalehu. rasuni tekenanibo yemits'eliyi weyimi tinibiti yeminageri wenidi hulu rasuni yawaridali. rasiwani satishefni gini yemitits'eliyi weyimi tinibiti yemitinageri seti hulu rasiwani tawaridalechi: inide telach'echi yahili anidi newina. setimi rasiwani batishefni t'eguriwani degimo tik'oret'i: leseti gini t'eguriwani mek'oret'i weyimi melach'eti yemiyasafiri kehone rasiwani tishefni. wenidi yeigiziabiheri misalena kibiri sile hone rasuni mekenanebi ayigebawimi: seti gini yewenidi kibiri nati. seti kweniditi nati inji wenidi keseti ayidelemina. seti sile wenidi tefet'erechi inji wenidi sile seti alitefet'eremina. silezihi seti kemelakiti yetenesa berasiwa silit'ani linorati yigebali. negeri gini begeta zenidi seti yale wenidi wenidimi yale seti ayihonimi. seti kwenidi inide honechi inidihu wenidi degimo beseti newina: hulumi keigiziabiheri newi. beinanite berasachihu mekakeli firedu: seti rasiwani satishefni wede igiziabiheri litits'eliyi yigebatalini? -15 wenidi t'eguruni byasirezimi newiri inidihonibeti; seti gini t'eguriwani batisirezimi kibiri inidihonilati tefet'iro inikwa ayasitemirachihumini? t'eguriwa megonats'efiya lihoni taset'itoatalina. daru gini manimi likerakeri bife'idi; inya weyimi yeigiziabiheri

abiyate kirisitiyanati inidihi yale limadi yelenimi. negeri gini bemitisebesebubeti gize lemikefa inji lemishali silalihone yihini tiizazi siset'i yemameseginachihu ayidelemi. bemejemeriya wede mahiberi sitisebesebu bemekakelachihu meleyayeti inidale isemalehuna; beanidi bekulumi aminalahu. beinanite zenidi yetefetenuti inidigelet'u bemekakelachihu wegenochi degimo lihonu gidi newina. inigidihi abirachihu sitisebesebu yemitibeluti yegeta irati ayidelemi: bemebilati gize iyanidanidu yerasuni irati yibelalina; anidumi yirabali anidu gini yisekiral. yemitibelubachewina yemitit'et'ubachewi betochi yelachihumini? weyisi yegiziabiherini mahiberi tinik'alachihuni anidachimi yelachewini tasafalachihuni? mini libelachihu? bezihi negeri kameseg-inachihuni? alameseginachihumi. leinanite degimo asalife yeset'ehutini ine kegeta tek'ebiyalehuna: geta iyesusi alifo beteset'ebeti beziyachi leliti injerani anisito amesegene; k'orisomi. inikachihu bilu: yihi sile inanite yemihoni sigaye newi: yihini lemetasebiyaye adiriguti ale. inidezihumi keirati behwala ts'iwawini degimo anisito. yihi ts'iswa bedeme yemihoni adisi kidani newi: bet'et'achihuti gize hulu yihini lemetasebiyaye adiriguti ale. yihini injera bebelachihu gize hulu; yihinimi ts'iswa bet'et'achihu gize hulu geta isikimet'a diresi motuni tinageralachihuna. silezihi sayigebawi yihini injera yebela weyimi yegetani ts'iswa yet'et'a hulu yegeta sigana demi 'ida alebeti. sewi gini rasuni yifetini; inidihumi keinijeraw yibila kets'iwawimi yit'et'a: sayigebawi yemibelana yemit'et'a yegetani siga silemayileyi lerasu firidi yibelalina; yit'et'alimina. silezihi beinanite zenidi yedekemuna yetamenu bizuwochi alu ayalewochimi anik'elafitewali. rasachinini binimeremiri gini baliteferedebini neberi: negeri gini beteferedebini gize ke'alemi gari inidanikoneni begeta inigesets'aleni. silezihi; wenidimochi hoyi; lemebilati betesebesebachihu gize irisi berisachihu tet'ebabek'u. manimi yerabewi binori lefiridi inidatisebesebu bebetu yibila. yek'erewinimi negeri bemet'ahu gize idenegigalehu.

12

sile menifesawi negerimi; wenidimochi hoyi; tawik'u zenidi iwedalehu. ahizabi salachihu bemanachewimi gize inidemitimeru dimits'i wedelelachewi wede t'a'otati inide tewesedachihu tawik'alachihu. silezihi manimi begiziabiheri menifesi sinageri. iyesusi yeteregeme newi yemili inidelele; bemenifesi k'idusimi kalihone bek'eri. iyesusi geta newi lili anidi inkwa inidayichili asitawik'achihwalehu. yet'segami sit'ota liyu liyu newi menifesi gini anidi newi: ageligilotimi liyu liyu newi getami anidi newi: aserarimi liyu liyu newi; huluni behulu yemiyaderigi igiziabiheri gini anidi newi. negeri gini menifesi k'idusini megilet'i leiyandanidu let'ik'imi yiset'ewali. leanidu t'ibebini menageri bemenifesi yiset'ewalina; leanidumi beziyawimi menifesi iwik'etini menageri yiset'ewali; leanidumi beziyawimi menifesi imineti; leanidumi beanidu menifesi yemefewesi sit'ota; leanidumi teamiratini madiregi; leanidumi tinibitini menageri; leanidumi menafisitini meleyeti;

leanidumi beliyu 'ayineti lisani menageri; leanidumi belisanochi yetenegerewini meterigomi yiset'ewali: yihini hulu gini ya anidu menifesi inidemifek'idi leiyandanidu lebachawi iyakafele yaderigali. akalimi anidi inide hone bizumi bilitochi inidalubeti negeri gini yeakali bilitochi hulu bizuwochi salu anidi akal inide honu; kirisitosi degimo inidihu newi: ayihudi binihoni yegiriki sewochimi binihoni bariyawochimi binihoni ch'ewawochimi binihoni inya hulachini beanidi menifesi anidi akal inidihoni tet'emik'enalina. hulachinimi aniduni menifesi t'et'itenali. akal bizu bilitochi inji anidi biliti ayidelemina. igiri. ine jji ayidelehumina yeakali kifili ayidelehumu bitili; yihini bemaletiwaya yeakali kifili mehonuwa yik'eralini? joromi. ine 'ayini ayidelehumina yeakali kifili ayidelehumu bili; yihini bemaletu yeakali kifili mehonu yik'eralini? akal hulu 'ayini bihoni mesimati wedeti betegenye? hulumi mesimati bihoni mashiteti wedeti betegenye? ahuni gini igiziabiheri inide wedede bilitochini iyanidanidachewi beakali adirigoali. hulumi anidi biliti bihoni akal wedeti behone? daru gini ahuni bilitochi bizuwochi nachewi akal gini anidi newi. 'ayini ijini. atasifeligunyimi litilewi atichilimi; weyimi rasi degimo igirochini. atasifeligunyimi lilachewi ayichilimi. negeri gini dekamochi yemimesilu yeakali bilitochi yilik'uni yemiyasifelugu nachewi: keakalimi bilitochi yalikeberu honewi yemimesiluni bemibeza kibiri inalebisachewaleni; bemaafiribachewimi bilitochachini kibiri yich'emeralachewi: -25 kibiri yalachewi bilitochachini gini yihi ayasifeligachewimi. negeri gini bilitochi irisi berisachewi betikikili yitesasebu zenidi inji beakali meleyayeti inidayihoni; legodelewi biliti yemibelit'i kibiri iyeset'e igiziabiheri akalini aget'at'emewi. anidimi biliti bisak'eyi bilitochi hulu keirusu gari yisak'eyalu: anidi bilitimi bikeberi bilitochi hulu keirusu gari desi yilachewali. inanitimi yekirisitosi akal nachihu iyanidanidachihumi bilitochi nachihu. igiziabiherimi bebete kirisitiyani anidanidochuni asik'edimo hawariyatini; huletenyami nebiyatini; sositenyami asitemariwochini; k'et'ilomi teamirati madiregini; k'et'ilomi yemefewesini sit'ota; iridatanimi; agezazinimi; yeliyu liyu 'ayineti lisanochinimi adirigoali. hulu hawariyati nachewini? hulusi nebiyati nachewini? hulusi asitemariwochi nachewini? hulusi teamiratini yiseraluni? hulusi yemefewesi sit'ota alachewini? hulusi belisanochi yinageraluni? hulusi yiteregumaluni? negeri gini yemibelit'ewini yet'sega sit'ota bebiritu feligu. degimomi kehulu yemibelit'i menigedi asayachihwalehu.

13

besewochina bemelaikiti lisani binageri fik'iri gini keelenyi inidemikh'ohi nasi weyimi inideminishiwashiwa ts'enats'ili honyalehu. tinibitimi binorenyi misit'irinimi huluna iwik'etini hulu bawik'i; terarochinimi isikafelisi diresi imineti hulu binorenyi fik'iri gini keelenyi kenitu nyeni. dihochinimi limegibi yalenyni hulu bakafili; sigayenimi leisati mek'at'eli asalife biset'i fik'iri gini keelenyi minimi ayit'ek'imenyimi. fik'iri yitagesali; cherinetinimi

yaderigali: fik'iri ayik'enami: fik'iri ayimekame; ay-itabeyimi: yemayigebawini ayaderigimi; yerasunimi ayifeligimi; ayibesach'imi; bedelini ayik'ot'irimi: kei-wineti gari desi yilewali inji sile 'amets'a desi ayilewimi: huluni yitagesali; huluni yaminali; huluni tesifa yaderigali; behulu yits'enali. fik'iri lezewetiri ayiwedik'imi: tinibiti bihoni gini yisharali: lisanochi bihonu yik'eralu: iwik'etimi bihoni yisharali. kei-wik'eti kefileni inawik'alenina; ketinibitimi kefileni ininageralenina: fits'umi yehone simet'a gini tekefilo yeneberewi yisharali. liji salehu inide liji inageri neberi; inide liji asibi neberi; inide liji ik'ot'iri neberi: golimasa honye gini yelijine-tini t'ebayi shirealehu. zaresi bemesitewati bedin-gizigizi inideminayi neni beziyani gize gini fiti lefiti inayaleni: zaresi kei-wik'eti kefiye awik'alehu beziyani gize gini ine degimo inide tawek'ihu awik'alehu. inidihimi kehone; imineti tesifa fik'iri inezihisositu ts'enitewi yinoralu: keinezhimi yemibelit'ewi fik'iri newi.

14

fik'irini teketatelu; menifesawi sit'otanimi yi-lik'unimi tinibiti menagerini bebiritu feligu. belisani yeminagerisi leigiziabiheri inji lesewi ayinagerimi: yemiyasitewilewi yelemina; bemenifesi gini misit'irini yinagerali: tinibitini yeminageri gini lemanets'ina lememikeri lemat'sinanatimi lesewi yinagerali. belisani yeminageri rasuni yanits'ali: tinibitini yeminageri gini mahiberuni yanits'ali. hulachihu belisanochi litinageru iwedi neberi; tinibitini litinageru gini kezih yilik'i iwedalehu: mahiberu yitanets'i zenidi nigigiruni bayiteregomi belisanochi keminageri tinibitini yeminageri yibelit'ali. ahuni gini; wenidimochi hoyi; wede inanite met'iche belisanochi binageri; bemegilet'i weyimi beiwik'eti weyimi betinibiti weyimi betimihiriti kalinegerihwachihu mini it'ek'imachihwalehu? nefisi yelebete negeri inikwa washinitimi ki-rarimi bihoni dimits'i siset'i yedimits'uni liyuneti bayigelit'i bewashiniti yeminefawi weyisi beki-rari yemimetawi mezimuri inideti yitawek'ali? degimomi meleketi yemayigelet'ini dimits'i biset'i let'orineti mani yizegajali? inidihu inanite degimo yetegelet'ewini k'ali beanidebeti batinageru sewochi yemitinagerutini inideti adirigewi yasitewilutali? lenefasi yemitinageru thionalachihuna. be'alemi minalibati k'ut'iri yelelewi yek'wanik'wa 'ayineti yinorali k'wanik'wami yelelewi hizibi yelemi: inigidihi yek'wanik'wawini fichi balawik'i leminagerewi inigida ihonalehu; yeminagerewimi leine inigida yihonali. inidihu degimo inanite menifesawi sit'otani bebiritu yemitifeligu kehonachihu bete kirisitiyanini lemanets'i inidibezalachihu feligu. silezihi belisani yeminageri iniditeregumi yits'eliyi. belisani bits'eliyi menifese yits'eliyali aimiroye gini yale fire newi. inigidihi minidiri newi? bemenifesi its'eliyalehu beaimiromi degimo its'eliyalehu: bemenifesi izemiralehu beaimiromi degimo izemiralehu. inidiyama kalihone; anite bemenifesi bitibariki balitemaruti sifira yetek'emet'ewi yemitilewini kalawek'e inideti adirigo lemisiganahi ameni yilali? anitema me-

likami tameseginalahi; lelawi gini aytanets'ibetimi. kebulachihu yilik'i belisanochi inageralehuna igiziabiherini ameseginalahu: negeri gini lelochini degimo asitemiri zenidi bemahiberi ilifi k'alati belisani kemenageri yilik'i amisiti k'alati beaimiroye linageri iwedalehu. wenidimochi hoyi; beaimiro hits'anati aithunu: lekifati negeri hits'anati hunu inji beaimiro yebelesu hunu. lelochini lisanochi beminageru sewochina belela anidebeti lezihi hizibi inegirachewalehu; inidihimi bihoni ayisemunyimi yilali gize tebilu behigi tets'ifoali. inigidiyasi belisanochi menageri lemayaminu milikiti newi inji lemayaminu ayidelemi; tinibiti gini lemayaminu inji lemayaminu ayidelemi. inigidihi mahiberi hulu abirewi bisebesebu hulumi belisanochi binageruna yalitemaru weyimi yemayaminu sewochi bigebu. abidewali ayilumini? hulu tinibiti binageru gini yemayaminu weyimi yalitemare sewi bigeba behulu yiwek'esali; behulumi yimeremerali: belibumi yetesewere yigelet'ali inidihumi. igiziabiheri bei-wineti bemekakelachewi newi bilo iyetenagere befitu wedik'o leigiziabiheri yisegidali. inigidihi; wenidimochi hoyi; minidiri newi? bemitisebesebu-beti gize leiyandanidu mezimuri alewi; timihiriti alewi; megilet'i alewi; belisani menageri alewi; meterigomi alewi: hulu lemanets'i yihuni. belisani yeminageri binori huleti weyimi bibeza sositi honewi betarachewi yinageru anidumi yiterigumi: yemiteregumi bayinori gini bemahiberi mekakeli zimi yibelina lerasuna leigiziabiheri yinageri. nebiyatimi huleti weyimi sositi honewi yinageru lelochimi yileyuachewi: beziya lemik'emet'i lelela gini anidi negeri bigelet'ileti fitenyawi zimi yibeli. hulumi inidimaru hulumi inidimekeru hulachihu beiyandanidachihu tinibiti litinageru tichilalachihu. yenebiyatimi menafisiti lenebiyati yigezalu: igiziabiherisi yeselami amaliki newi inji yehuketi amaliki ayidelemina: bek'idusanimi abiyate kirisitiyanati hulu inidihini newi. setochi bemahiberi zimi yibelu: higi degimo inidemili inidigezu inji inidinageru alitefek'edelachewimina. leseti bemahiberi mekakeli menageri newiri newina; minimi limaru biwedu bebetachewi balochachewini yit'eyik'u. mini newi? yeigiziabiheri k'ali yewet'a keinanite newini? weyisi wede inanite bicha derisoalini? manimi nebiyi weyimi menifesawi yehone bimeslewi yihichi yets'afihulachihu yegeta tiizazi inide honechi yiwek'i: manimi yemayawik'i binori gini ayiwek'i. silezihi; wenidimochi hoyi; tinibiti lemenageri bebiritu feligu; belisanochi kemenagerimi atikelikilu: negeri gini hulu beagebabina besiri'ati yihuni.

15

wenidimochi hoyi; yesebekihulachihuni degimomi yetek'ebelachihutini beirisumi degimo yek'omachihubetini beirisumi degimo yemitid-inubetini wenigeli asasibachihwalehu: bekenitu kalamenachihu bek'eri; bitasibuti; bemini k'ali inide sebekihulachihu asasibachihwalehu. ine degimo yetek'ebelihutini kehulu befiti asafise set'ehwachihu inidihini biye. mets'ihafi inidemili kirisitosi sile hat'iatachini mote; tek'eberemi; mets'ihafimi

inidemili besositenyawu k'eni tenesa; lekefami taye behwalam leasira huletu: kezziyami behwala keamisi meto lemibezu wenidimochi beanidi gize taye: keinerisumi yemibezutu isike ahuni alu anidanidochi gini anik'elafitewali: kezziyami behwala leya'ik'obi hwalami lehawariyati hulu taye: kehlumi behwala inide ch'inigafi lemihoni leine degimo tayenyi. ine kehawariyati hulu yemanisi nenyina; yeigiziabiherini bete kirisitiyani silasadedihu hawariya tebiye lit'era yemayigebanyi: negeri gini beigiziabiheri ts'ega yehonihu ine nenyi: leinemi yeteset'enyi ts'egawi kenitu alineberemi kehlachewi yilik'i gini dekemihu; daru gini keine gari yalewi yeigiziabiheri ts'ega newi inji ine ayidelehumi. inigidihi ine bihoni inerisumi bihoni inidihu inisebikaleni inidihumi amenachihu. kirisitosi kemutani inide tenesa yemisebeki kehone gini keinanite anidanidochu. tinisae mutani yelemi inideti yilalu? tinisae mutanisi kelele kirisitosi alitenesama: kirisitosimi kalitenesa inigidiyasi sibiketachini kenitu newi iminetachihumi degimo kenitu nati: degimomi. kirisitosini asinesitotali bileni beigiziabiheri layi sile mesekerini hasetenoyochi yeigiziabiheri misikirochi honeni tegeyitenali: mutani gini yemayinesu kehone irisuni alasinesawimi. mutani yemayinesu kehone kirisitosi alitenesama: kirisitosimi kalitenesa iminetachihu kenitu nati: isike ahuni diresi behat'iatachihu alachihu. inigidiyasi bekirisitosi yanik'elafuti degimo t'efitewala. bezichi hiyiwet bicha kirisitosini tesifa yaderegini kehone; kesewi hulu yilik'i misikinochi neni. ahuni gini kirisitosi lanik'elafuti bekurati hono kemutani tenesitoali. moti besewi bekuli sile met'a tinisae mutani besewi bekuli honoalana. hulu beadami inidemimotu inidihu hulu bekirisitosi degimo hiyawani yihonaluna. negeri gini iyanidanidu berasu tera yihonali: kirisitosi inide bekurati newi; behwalam bememit'atu lekirisitosi yehonuti nachewi: behwalam; menigisituni leigiziabiheri leabatu asalifo beset'e gize alek'inetinimi huluna silit'anini hulu hayilini beshare gize; fits'ame yihonali. t'elatochuni hulu keigiru betachi isikiyaderigi diresi linegisi yigebawalina. yehwalenyawi t'elati yemisharewi moti newi: huluni keigiru betachi asigezitoalana. negeri gini. hulu tegezitoali sili; huluni kasigezaleti bek'eri mehonu gilit'i newi. hulu ketegezaleti behwala gini igiziabiheri hulu behulu yihoni zenidi beziyani gize liju rasu degimo huluni lasigezaleti yigezali. inidiyama kalihone; sile mutani yemit'emek'u mini yaderigalu? mutanisi keto yemayinesu kehone; sile inerisu yemit'emek'u sile minidiri newi? inyasi zewetiri bemiyasifera nuro yemininori sile minidiri newi? begetachini bekirisitosi iyesusi balenyi beinanite timikihiti iyemalihu; wenidimochi hoyi; 'ileti'ileti imotalehu. inide sewi beefesoni keawire gari ketagelihu; mutanisi yemayinesu kehone; mini yit'ek'imenyali? nege inimotalenina inibilana init'eta. atisatu: kifu balinijerineti melikamuni ameli yat'efali. bets'idik'i nik'u hat'iatinimi atisiru: igiziabiherini yemayawik'u aluna: asafirachihu zenidi yihini ilalehu. negeri gini sewi. mutani inideti yinesalu? bemini si'ayineti akali yimet'alu? yemili yinori yihonali. anite monyi;

anite yemitizerawi kalimote hiyawu ayihonimi: yemitizerawimi; sinide bihoni kelelami 'ayineti yeanidu bihoni; k'inifat bicha newi inji yemitizerawu yemihonewini akali ayidelemi: igiziabiheri gini inide wedede akalini yiset'ewali kezzerochimi leiyandanidu yegeza akaluni yiset'ewali. siga hulu anidi ayidelemi; yesewi siga gini anidi newi; yenisisami siga lela newi; yewefochimi siga lela newi; ye'asami siga lela newi. degimo semayawi akali ale; midirawimi akali ale: negeri gini yemayawu akali kibiri liyu newi; yemidirawimi akali kibiri liyu newi. yet'shayi kibiri anidi newi yech'erek'ami kibiri lela newi yekewakibitimi kibiri lela newi: bekibiri anidu kokebi kelelawa kokebi yileyalana. yemutani tinisae degimo inidihu newi. bemebesibesi yizerali; balemebesibesi yinesali: bewirideti yizerali; bekibiri yinesali: bedikami yizerali; behayili yinesali: fit'iretawi akali yizerali; menifesawi akali yinesali. fit'iretawi akali kale menifesawi akali degimo ale. inidihu degimo. fitenyawi sewi adami hiyawu nefisi hone tebilo tets'ifoali: hwalenyawi adami hiyiwetini yemiset'i menifisi hone. negeri gini asik'edimo fit'iretawu k'et'ilomi menifesawu newi inji menifesawu mejemeriya ayidelemi. yefitenyawu sewi kemereti meretawu newi: huletenyawu sewi kesemayi newi. meretawu inide hone meretawu yehonuti degimo inidihu nachewi; semayawu inide hone semayawu yehonuti degimo inidihu nachewi. yeziyani yemeretawu meliki inide lebesini yemayawu meliki degimo inilebisaleni. negeri gini; wenidimochi hoyi; yihini ilalehu. sigana demi yeigiziabiherini menigisiti liverisu ayichilumi; yemibesebisewi yemayibesebisewi ayiwerisimi. -52 ineho; anidi misit'iri inegirachihwalehu: hulachini ananik'elafami negeri gini yehwalenyawu meleketi sinefa hulachini bedinigeti bek'its'ibeti 'ayini inilewet'alen: meleketi yinefalina mutaniami yemayibesebisewi honewi yinesalu inyami inilewet'alen. yihi yemibesebisewi yemayibesebisewi lilebisi yihimi yemimotewi yemayimotewi lilebisi yigebawalina. daru gini yihi yemibesebisewi yemayibesebisewi silebisi yihimi yemimotewi yemayimotewi silebisi; beziyani gize. moti dili bemenesati tawat'e tebilo yetes'afewi k'ali yifets'emali. moti hoyi; mewigiyahi yeti ale? sioli hoyi; dili menisat'iti yeti ale? yemoti mewigiya hat'iat newi yehat'iatimi hayili higi newi: negeri gini begetachini beiyesusi kirisitosi bekuli dili menisat'ini lemiset'eni leigiziabiheri misigana yihini. silezihi; yetewededachihu wenidimochi hoyi; dikamachihu begeta kenitu inidayihoni awik'achihwalina yemitideladelu; yematinek'ane'k'umi; yegatami sira huligize yemibezalachihu hunu.

16

lek'idusanami genizebini sile mawat'ati; legelatiya abiyate kirisitiyanati inide denegegihuti inanite degimo inidihu adirigu. ine simet'a yihi yegenizebi mawat'ati yani gize inidayihoni; keinanite iyanidanidu beyesaminitu befitenyawu k'eni inide k'enawi met'eni iyasik'ere bebetu yasik'emit'i. simet'ami manachewimi bihonu yeta-

menu yemimesiluachihu sewochi cherinetachihuni
wede iyerusalemi yaderisu zenidi debidabe set'iche
ilikachewalehu: ine degimo lihedi yemigebanyi bi-
honi keine gari abirewi yihedalu. bemek'edoniyami
salifi wede inanite imet'alehu: bemek'edoniya adirige
alifalehuna: inanitemi wedemihedibeti wede man-
achewimi sifira beguzoye iniditiredunyi minalibati
beinanite zenidi ik'oyi weyimi ikerimi yihonali.
ahuni igire menigedeni salifi ligobenyachihu aliwed-
imina: geta bifek'idewi yehonewini zemeni beinanite
zenidi lisenebiti tesifa aderigalehuna. beefesoni gini
isike be'ale hamisa diresi isenebitalehu. sira yemola-
beti tilik'i beri tekefitolinyalina tek'awamiwochimi
bizu nachewi. t'imotewosimi yemet'a inide hone
beinanite zenidi yale firihati inidinori tet'enik'ek'u:
inide ine degimo yegetani sira yiseralina: inigidihi
manimi ayinak'ewi. negeri gini kewenidimochu gari
it'ebik'ewalehuna wede ine yimet'a zenidi beselami
beguzowi iriduti. sile wenidimachini sile ap'ilosi gini
kewenidimochu gari wede inanite lihedi ijigi adirige
leminyewi neberi: zaremi lememit'ati keto fek'adi
alineberewimi; simechewi gini yimet'ali. nik'u;
behayimanoti k'umu; golimisu t'enikiru. beinanite
zenidi hulu befik'iri yihuni. wenidimochi hoyi;
yeisit'ifanosu bete sewochi yeakayiya bekurati inide
honu k'idusaninimi lemangeligeli rasachewini inide
set'u tawik'alachihu: inide inerisu lalutina abiro
lemisera lemidekimimi hulu inanitemi iniditigezu
ileminachihwalehu. beisit'ifanosina beferidonat'isi
beakayik'osimi memit'ati desi yilenyali; inanite
silelelachihu yegodelenyini fets'imewalina: menife-
senina menifesachihuni asarifewalina. inigidihi
inidenezihi yalutini iwek'uachewi. yeisiya abiyate
kirisitiyanati selamita yak'eribulachihwali. ak'ilana
p'irisik'ila bebetachewi kalechi bete kirisitiyani
gari begeta ijigi selamita yak'eribulachihwali.
wenidimochi hulu selamita yak'eribulachihwali.
betek'edese asasami irisi berisachihu selamita
teset'at'u. ine p'awilosu yihini selamita begeza ije
ts'ifealehu. getani iyesusi kirisitosini yemayiwedi
binori yeteregeme yihuni. getachini hoyi; na. yegeta
yeiyesusi kirisitosi ts'ega keinanite gari yihuni. fik'ire
bekirisitosi iyesusi kehulachihu gari newi. ameni.

beigiziabiheri fek'adi yeiyesusi kirisitosi hawariya yehone p'awilosu wenidumumi t'imotewosi; beakayiya ageri hulu keminoru k'idusani hulu gari bek'oronitosi lalechi leigiziabiheri bete kirisitiyani; keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. yerihirahe abati yemets'inanatimi hulu amilaki yehone yegetachini yeiyesusi kirisitosi amilakina abati yibareki. irisu bemekerachini hulu yats'ananali; silezihi inya rasachini beigiziabiheri beminits'inanabeti mets'inanati bemekera hulu yalutini mats'inanati inichilaleni. yekirisitosi sik'ayi beinya layi inide beza; inidihu mets'inanatachini degimo bekirisitosi bekuhi yibezalinalina. daru gini mekera binik'ebeli; sile mets'inanatachihuna sile medanachihu newi: binits'inanami; inya degimo yeminisak'eyibeti beziya sik'ayi bemets'inati silemideregi sile mets'inanatachihu newi. tefasichinisi sile inanite ts'inu newi: sik'ayachini inide tefafelachihu inidihumi mets'inanatachinini degimo iniditakafelu inawik'alenina. beisiya sile deresebini mekerachini; wenidimochi hoyi; tawik'u zenidi iniwedalenina: sile hiyiwetachini inikwa zenida isikin'orit'i diresi ke'ak'imachini belayi yale liki kebidobini neberi: awoni; mutanini bemiyanesa beigiziabiheri iniji berasachini inidanitameni; inya rasachini yemotini friidi bewisit'achini semiteni neberi. -11 irisumi yihini kemiyahili moti adaneni; yadinen-imali: inanitemi degimo sile inya iyets'eleyachihu abirachihu sitireduni; bebizu sewochi bekuhi sile tsete'eni sile ts'ega sit'ota bizuwochi sile inya yameseginu zenidi; wede fiti degimo inidiyadini beirisu tesifa adirigenali. timikihitachini yih newina: beigiziabiheri ts'ega iniji besigawi t'ibebi sayihoni; beigiziabiheri k'idisinana k'inineti bezihi 'alemi yilik'unimi beinanite zenidi inidenorini yehilinchini misikirineti newi. -14 kemitanebutina kemitasitewiluti bek'eri lela anits'ifilachihumina: begetachini beyesusi k'eni inanite degimo timikihitachini inidemitihonu inidihu timikihitachihu inidinihoni; bekefili sile inya inidasitewalachihu fets'imachihu tasitewiluti zenidi tesifa adirigalehu. bezihihi taminye; huletenya ts'ega tagenyu zenidi asik'edime wede inanite inidimet'a; beinanitemi mekakeli wede mek'edoniya inidilafi degimomi kemek'edoniya wede inanite met'iche wede yihuda beguzoye iniditiredunyi asebiu. inigidihi yihini sasibi yani gize k'iletini asayehuni? weyisi beine zenidi awoni awoni ayidelemi ayidelemi maleti inidihoni yani yemasibewi be'alemamwi limadi newini? igiziabiheri gini yetamene newi; leinanitemi yeminigerewi k'alachini awonina ayidelemi ayihonimi. beinya maleti beinena besiliwanosi bet'imotewosimi bemekakelachihu yetesebeke yeigiziabiheri liji iyesusi kirisitosi awonina ayidelemi alineberemi; negeri gini beirisu awoni honoali. igiziabiheri leset'ewi yetesifa k'ali hulu awoni maleti beirisu newina; silezihi leigiziabiheri sile kibiru beinya yeminigerewi ameni beirisu degimo newi. bekirisitosimi keinanite gari yemiyats'enanina yek'ebani igiziabiheri newi; degimomi yatemeni yemenife-

sunimi meyazha belibachini yeset'eni irisu newi. ine gini liralachihu sili inide gena wede k'oronitosi inidilimet'ahu benefise layi igiziabiherini misikiri it'eralehu. ledesitachihu keinanite gari yeminisera neni iniji; beiminetachihu beinanite layi yeminigeza ayidelenimi. beiminetachihu k'omachihwalina.

2

negeri gini dagimenya behazeni wede inanite inidilimet'a sile ine k'oret'ihu. inesi basazinachihu; inigidiyasa beine mikiniyati kemiyazini bek'eri desi yemiyasenenyi mani newi? desi liyasenyunyi kemigebachewimi bememit'ate hazeni inidiyihonibinyi yihininu ts'afihulachihu; desitaye yehulachihu desita newi biye behulachihu taminyealehuna. bebizu mekerana kelibi ch'ink'eti bebizumi iniba ts'ifelachihu neberina: yihimi inaniteni abiziche yemiwedibetini fik'iri iniditawik'u iniji inidasazinachihu ayidelemi. negeri gini manimi asazino bihoni; inidilikebidibachihu; bekifili hulachihuni iniji ineni yasazene ayidelemi. inidezihi lale sewi yihi keinanite yemitibezuti yek'et'achihuti k'it'ati yibek'awalina inidezihi yalewi keliki bemibeza hazeni inidiyawi?; yilik'i temelisachihu yik'iri maletina mats'inanati yigebachihwali. silezihi keirisu gari fik'irini iniditats'enu ileminachihwalehu: silezihi degimo ts'ife neberina: behulu yemititazezu inide honachihu yeinaniteni mefeteni awik'i zenidi asabe neberi. inanite gini yik'iri yemitilutini ine degimo yik'iri ilewalehu: inemi yik'iri kalihu; yik'iri yalihutini sile inanite bekirisitosi fity yik'iri biyealehu; beseyit'ani inidanitaleli: yeirisuni asabi anisitewimina. sile kirisitosimi wengeli wede t'iroada bemet'ahu gize; legeta sira beri minimi bifiketiliyini; titoni wenidimeni silalagenyehuti menifese 'irefeti alineberewimi; negeri gini keinerisu tesenabiche wede mek'edoniya wet'ahu. negeri gini bekirisitosi huligize dili bemenisatu lemiyazoreni beinyami beyesifirawi hulu yewiik'etuni shita lemigelit'i leamilaki misigana yihuni: bemidinuuna bemit'efutu zenidi leigiziabiheri yekirisitosi me'aza nenina: leinezihi lemoti yemihoni yemoti shita leineziyami lehiyiweti yemihoni yehiyiweti shita neni. lezihihi negeri yemibek'a mani newi? yeigiziabiherini k'ali k'elak'ilewi inidemishek'ak'it'uti inide bizuwochu ayidelenimina: bek'inineti gini keigiziabiheri inide telakini beigiziabiheri fiti bekirisitosi honeni ininageraleni.

3

inide gena rasachinini linamesegini injemiralenini? weyisi inide leluchi yemamesigenya meliikiti wede inanite weyisi keinanite yasifeligeni yihonini? sewochi hulu yemiyawik'utina yemiyanebuti belibachini yetets'afe meliikitchachini inanite nachihu. inanitemi behiyawi igiziabiheri menifesi iniji bek'elemi ayidelemi; siga behone belibi ts'ilati iniji bedinagayi ts'ilati yalitets'afe; beinyami yetegelegele yekirisitosi meliikiti inide honachihu yetegelet'e newi. bekirisitosimi bekuhi wede igiziabiheri inidihini

yale imineta aleni. bik'atachini keigiziabiheri newi inji; begeza ijachini inidemihoi anidachini inikwa linasibi rasachini yebek'ani ayidenlenimi: irisumi degimo bemenifesi inji befideli lemayihoni leadisi kidani ageligayochi inihoni zenidi abek'ani: fideli yigedilalina menifesi gini hiyiwetini yiset'ali. daru gini yeisraeli lijochi sileziya sile tesharewi sile fitu kibiri yemuseni fiti tikuri bilewi memeliketi isikisanachewi diresi; ya befidelati bedinagayochi layi yetek'erets'e yemoti ageligiloti bekibiri kehona; yemenifesi ageligiloti inideti yilik'i bekibiri ayihonimi? yekwinene ageligiloti kibiri kehona; yilik'i yets'idik'i ageligiloti bekibiri abizito yibelit'alina. ya yekebere inikwa ijigi bemibelit'ewi kibiri mikiniyati bezihi negeri kibiruni at'itoalina. ya yishari yeneberewi bekibiri kehona; ts'enito yeminorewima ijigi yilik'i bekibiri honoalina. inigidhi inidihi yale tesifa kaleni ijigi gelit'eni ininageraleni; yeziyanimi yishari yeneberewini mech'ersha tikwiri bilewi yeisraeli lijochi inidayimeleketu; befitu megareja inidaderege inide muse ayidenlenimi. negeri gini asabachewi denezese. biluyi kidani sinebebi ya megareja sayiwesedi isike zare diresi yinoralina: bekirisitosi bicha yeteshare newina. negeri gini isike zare diresi yemuse mets'ahifiti betenebebu gize hulu ya megareja belibachewi yinorali: wede geta gini zeweri bale gize hulu megarejawi yiwesedali. geta gini menifesi newi: yetetami menifesi balebeti beziya arineti ale. inyami hulachini bemegareja bemayikedeni fiti yetetani kibiri inide mesite-wati iyabilech'elech'ini menifesi kemihoni geta inidimideregi yani meliki inimesili zenidi kekibiri wede kibiri inilewet'aleni.

4

silezihi mikiniyati mihireti inide teset'eni met'eni yihi ageligiloti silaleni anitakitimi. negeri gini yemiyasafirewini siwiri negeri t'ilenalina betenikoli animalesimi yeigiziabiherinimi k'ali bewisheti anik'elak'ilimi: iwinetini bemegilet'i gini beigiziabiheri fiti lesewi hilina hulu rasachinini inameseginaleni. wenigelachini yetekedene bihoni inikwa yetekedenebachewi lemit'efu newi. leinerisumi yeigiziabiheri misale yehone yekirisitosi yekibiru wenigeli birihani inidayaberalachewi; yezih'i 'alemi amilaki yemayaminutini asabi asawere. kirisitosi iyesusini geta inide hone inji rasachinini anisebikimina; sile iyesusini rasachinini leinanite bariyawochi inaderigaleni. bekirisitosi fiti yeigiziabiherini yekibiruni iwik'eti birihani inidiset'i belibachini wisit'i yebera. bech'elema birihani yibira yale igiziabiheri newina. negeri gini yehayilu talak'ineti keigiziabiheri inji keinya inidayihoni yihi mezigebi besheklela 'ik'a wisit'i aleni: behulu inigefaleni inji anich'enek'imi: inamenetaleni inji tesifa anik'orit'imi: inisedadeleni inji anit'alimi: iniwedik'aleni inji anit'efami: yeiyesusi hiyiweti degimo besigachini yigelet'i zenidi huligize yeiyesusini memoti besigachini teshekimeni inizoraleni. yeiyesusi hiyiweti degimo bemimoti sigachini yigelet'i zenidi inya hiyawani yehonini keiyesusi yetenesa zewetiri lemoti alafeni iniset'alenina.

silezihi motu beinya hiyiwetumi beinanite yiserali. negeri gini. amenihu silezihimi tenagerihu tebilu inide tets'afe yawi anidu yeimineti menifesi silaleni; inya degimo inaminaleni silezihimi ininageraleni: getani iyesusini yasinesawi inyani degimo keiyesusi gari inidiyasinesani keinaniteni gari inidiyak'eribeni inawik'alenina. bebizuwochi bekuli yetetireferefewi ts'ega leigiziabiheri kibiri misiganani yabeza zenidi; hulu sile inanite newina. silezihimi anitakitimi; negeri gini yewich'awi sewinetachini bit'efa inikwa yewisit'u sewinetachini 'ileti 'ileti yitadesali. -18 yemayitayewini inji yemitayewini banimeleketi; k'elali yehone yegizewi mekerachini yekibirini yeze-lalemi bizati kehulu met'eni yilik'i yaderigilinalina: yemitayewi yegizewi newina; yemayitayewi gini yezelalemi newi.

5

dinikwani yemihonewi midirawi menoriyachini biferisi; besemayi yale beiji yalitesera yezelalemi beti yemihoni keigiziabiheri yetesera hinit's'a inidaleni inawik'alenina. bezihi wisit'i beiwineti inik'atitalenina; kesemayimi yemihonewini menoriyachini inidinilebisi ininafik'alenina lebisani rak'utachinini anigenyimi. beiwinetimi yemimotewi behiyiweti yiwat'i zenidi linilebisi inji linigefefi yemaniwedi sile hone; bedinikwanu yaleni inya kebidoni inik'atitaleni. negeri gini lezihu yeserani igiziabiheri newi irisumi yemenifesuni meyzaha set'eni. - inigidhi huligize tameneni; beimineti inji bemayeti animalesimina besiga sinadiri kegeta teleyiteni besideti inidaleni yeminawik'i kehonini; tamene-nali yilik'unimi kesiga teleyiteni besideti menori begetami zenidi maderi desi yilenali. silezihi degimo binadiri weyimi teleyiteni binihoni irisuni desi yeminasenyi linihoni inik'enaleni. melikami bihoni weyimi kifu inidaderege; iyanidanidu besigawi yeteserawini bebidirati yik'ebeli zenidi hulachini bekirisitosi befidiri weniberi fiti linigeelet'i yigebanalina. inigidhi yetetani firihati awik'eni sewochini inasiredaleni leigiziabiheri gini yetegelet'ini neni: behilinchihumi degimo yetegelet'ini inide honini tesifa aderigalehu. bemeliki inji belibi lemayimeku yemitimelisulachewi melisi inidinorachihu; beinya litimeku mikiniyati iniset'achihwaleni inji rasachinini degimo leinanite yeminamesegini ayidenlenimi. ibidochi binihoni; leigiziabiheri newi: bale aimrowochi binihoni; leinanite newi. yihini silek'oret'ini yekirisitosi fik'iri gidi yilenalina: anidu sile hulu mote: inigidiyasi hulu motu: behiyiwetimi yaluti sile inerisu lemotewina letenesawi inji wede fiti lerasachewi inidayinoru sile hulu mote. silezihi inya keahuni jemiro maninimi besiga inidemihoi anawik'imi: kirisitosinimi besiga inide hone yawek'inewi binihoni inikwa; ahuni gini keinigidihi wedhi inidezihi anawik'ewimi. silezihi manimi bekirisitosi bihoni adisi fit'ireti newi: arogewi negeri alifoali: ineho; hulumi adisi honoali. negeri gini yehonewi hulu; bekirisitosi kerasu gari kasitarek'eni yemasitarek'imi ageligiloti keset'eni; keigiziabiheri newi: igiziabiheri bekirisitosi hono 'alemuni kerasu gari yasitarik'i neberina; be-

delachewini ayik'ot'iribachewimi neberi: beinyami yemasitarek'i k'ali anore. inigidihi igiziabiheri beinya inidemimalidi sile kirisitosi melikitenyochi neni: keigiziabiheri gari tarek'u bileni sile kirisitosi inileminaleni. inya beirisu honeni yeigiziabiheri ts'idik'i inihoni zenidi hat'iatu yalawek'ewini irisuni sile inya hat'iatu aderegewi.

6

abirenimi iyesserani yeigiziabiherini ts'ega bekenitu inidatik'ebelu degimo inileminaleni: betewedede se'ati semahuhi bemedanini k'eni redahuhi yilalina: ineho; yetewededewi se'ati ahuni newi: ineho; yemedani k'eni ahuni newi. ageligilotachinimi inidayinek'efi beanidachi negeri masenakeya keto aniset'imi. negeri gini behulu inide igiziabiheri ageligayochi rasachinini inamat'inaleni: bebizu mets'inati; bemekera; bechigiri; bech'ini'eti; bemegerefi; bewehini; behuketi; bedikami; inik'ilifi bemat'imi; bemet'omi; benits'ihina; beiwik'eti; beti'igisiti; becherineti; bemenifesi k'idusi; gibizineti belelewi fik'iri; beiwineti k'ali; beigiziabiheri hayili; bek'enyina legira bemihoni bets'idik'i yet'ori 'ik'a; lek'ibirina bewirideti; bekifu werena bemelikami were rasachinini inamat'inaleni: asachochi sinibali iwinetenyochi neni: yalitawek'u sinibali yetawek'ini neni: yeminimoti sinimesili ineho hiyawani neni: yetek'et'ani sinihoni anigedelimi: hazenitenyochi sinihoni zewetiri desi yilenali: dihochi sinihoni bizuwochini bale t'egochi inaderigaleni: anidachi yeeleni sinihoni hulu yeinya newi. inanite yek'oronitosi sewochi hoyi; afachini leinanite tekefitoali libachinimi sefitolachihwali: beinya alit'ebabachihumi behodachihu gini t'ebobachihwali: lijochi inide mehonachihu gini ilachihwalehu; lijochi degimo bidirati melisachihulini tesifafu. kemayaminu gari bemayimechi akahedi atit'emedu: ts'idik'i ke'amets'i gari mini tekafayineti alewina? birihanimi kech'elema gari mini hibireti alewi? kirisitosisi kebelihori gari mini mesimamati alewi? weyisi yemiyamini kemayamini gari mini kifili alewi? leigiziabiheri bete mek'idesimi ket'a'oti gari mini megat'emi alewi? inya yehiyawi igiziabiheri bete mek'idesi nenina inidihumi igiziabiheri tenagere inidihi sili. beinerisu inoralehu bemekakelachewimi imelalesalehu; amilakachewimi ihonalehu inerisumi hizibe yihonala. -18 silezihimini geta. kemakakelachewi wit'una yuleleyachihu hunu rikwisinimi atiniku yilali: hulunimi yemigeza geta. inemi ik'ebelachihwalehu; leinanitemi abati ihonalehu inanitemi leine wenidi lijochina seti lijochi tihonalachihu yilali.

7

inigidihi; wedajochi hoyi; yezihi tesifa k'ali kaleni; beigiziabiheri firihati k'idisinani fits'umu iyaderegini siganina nimenifisini kemiyarekisi hulu rasachinini inanits'a. belibachihu sifira asifuluni: maninimi alibedelinimi; maninimi alat'efanimi; maninimi alatalelinimi. lekwinene alilimi: beanidineti lemen-

otina beanidineti lemenori belibachini inidalachihu asik'edime biyealehuna. sile inanite iminete talak'i newi; beinanite mikiniyati timikihite talak'i newi: mets'inanati molitobinyali: bemekerachini hulu desitaye kemet'eni yilik'i yibezali. wede mek'edoniyami bemet'ani gize; behulu negeri mekerani tek'ebelini inji sigachini 'irefiti alineberewimi: bewich'i t'ebi nebere; bewisit'i firihati nebere. negeri gini hazenitenyochini yemiyats'inana amilaki betito memit'ati ats'inanani: bememit'atumi bicha ayidelemi negeri gini nafik'otachihunina lik'isoachihuni sile inemi k'ini'atachihuni sinagereni beinanite layi betets'inanabeti mets'inanati degimo newi: silezihimini kefiti yilik'i desi aleni. bemelikite yasazenihwachihu bihoni inikwa alits'ets'etimi: yetets'ets'etihu bihoni inikwa; ya melikiiti t'ik'iti gize bicha inidasazenachihu ayalehuna ahuni lenisiha silazenachihu desi bilonyali inji silazenachihu ayidelemi: beminimi keinya yetenesa inidatigodu inide igiziabiheri fek'adi azinachihwalina. inide igiziabiheri fek'adi yehone hazeni ts'ets'eti yeleebetini; wede medanini yemiyaderisewini nishi yaderigalina: ye'alemi hazeni gini motini yamet'ali. ineho; yihi inide igiziabiheri fek'adi yehone hazeni inideti yale tigati; inideti yale melisi; inideti yale k'uta; inideti yale firihati; inideti yale nafik'oti; inideti yale k'ini'ati; inideti yale bek'eli bemekakelachihu aderege. bezihi negeri nits'uhani inide honachihu behulu asireditachihwali. inigidiyasi yet's'afihulachihu bihoni inikwa; sile inya yalachihu tigatachihu keinanite zenidi beigiziabiheri fiti inidigelet'i inji; sile bedayu weyimi sile tebedayu alits'afihumi. silezihi tets'inanitenali. bemets'inanatachinimi sile tito desita abilit'o desi aleni; menifesu behulachihu 'arifoalina: leirisu beminimi sile inanite yetemekahu inide hone alafarihuma; negeri gini huluni leinanite beiwineti inide tenagerini; indezihi degimo timikihitachini betito fiti iwineti hone. silezihimini befirihatina bemenik'et'ik'et'i inideti inidetek'ebelachihuti; yehulachihumi metazezi iyasebe fik'iru beinanite layi ijigi bezitoali. benegeri hulu temaminyebachihwalehuna desi yilenyali.

8

wenidimochi hoyi; lemek'edoniya abiyate kirisitiyanati yeteset'ewini yeigiziabiherini ts'ega inasitawik'achihwaleni: bebizu mekera tefetnewi salu yedesitachewi bizatina yedihinetachewi t'ilik'ineti yeligisinachewini bale t'egineti abizitoali: inide 'ak'imachewi met'eni ke'ak'imachewimi yemiyalifi inikwa wedewi inide set'u imesekirilachewalehuna. lek'idusani behonewi ageligiloti iniditebaberu yihini cherineti bebizu limena keinya yileminu neberi; asik'edimewimi beigiziabiheri fek'adi rasachewini legeta leinyami set'u inji inidasebini ayidelemi. silezihimini tito asik'edimo inide jemere inidihu degimo yihini cheri sira degimo beinanite zenidi lifits'imi lemenini. negeri gini benegeri hulu; beiminetina bek'ali beiwik'etimi betigatimi hulu leinyami befik'irachihu inide terefachihu; bezihi cheri sira degimo tirefu. tiizazi

inidemiset'i alilimi; negeri gini belelochi tigati bekuli yefik'irachihuni iwinetenyaneti degimo limeremiri ilalehu: yegetachinini yeiyesusi kirisitosini cheri sit'ota awik'achihwalina: habitami sihoni; inanite beirisu dihineti bale t'egochi tihonu zenidi sile inanite diha hone. bezhimi negeri mikiri iset'alehu: keam-nia jemirachihu lemadiregi bicha yayidele negeri gini lemasebi degimo asik'edimachihu yejemerachihuti yihi yit'ek'imachihwalina: ahunimi lemasebi bego fek'adi inide nebere; inidihu inidalachihu met'eni mefets'emi degimo yihoni zenidi; madireguni degimo fets'imu. bego fek'adi binori; inidalewi met'eni yetewedede yihonali inji inidelelewi met'eni ayidelemi. lelelochi 'irefiti leinanitemi mekera inidihoni ayidelemi; tikikili inidihoni newi inji: yeinerisu tirifi degimo yeinaniteni gudileti inidimola beahunu gize yeinanite tirifi yeinerisuni gudileti yimula: betikikili inidihoni; inidihni tebilu inide tets'afe. bizu yakemache alaterefemi; t'ik'itimi yakemache alagodelemi. negeri gini betito libi sile inanite yanini tigati yeset'e amilaki yimesigeni: mikirachinini tek'ebiloalina; tigati gini sile bezabeti wedo wede inanite yiwet'ali. keirisumi gari sile wengeli sibiketi beabiyate kirisitiyanati hulu yetemesegenewini wenidimi inilikaleni: yihimi bicha ayidelemi negeri gini yegetani yerasuni kibirina yeinyani bego fek'adi lemasayeti beminagelegilewi bezihi cheri sira keinya gari inidigwadedi beabiyate kirisitiyanati degimo temeret'e. sileminagelegilewi silezihi legasi sit'ota manimi inidayinek'ifeni init'enek'ek'alen: begeta fiti bicha yayidele negeri gini besewi fiti degimo melikami yehonewini inasibalenina. bizu gizemi bezibu negeri merimireni tigu inide hone yagenyenewini; ahunimi beinanite ijigi silemitameni kefiti yilik'i ijigi tigu yemihonewini wenidimachinini keinerisu gari inilikaleni. sile titi yemit'eyik'i binori sile inanite abironyi yemisera balinjiraye newi: sile wenidimochachini yemit'eyik'i binorimi yeabiyate kirisitiyanati meliikitenyochina yekirisitosi kibiri nachewi. inigidihi yefik'irachihunina sile inanite yalewini yetimikihitachinini megilech'a beabiyate kirisitiyanati fiti leinerisu gilet'u.

9

lek'idusani silemihonewi ageligiloti lits'ilfilachihu ayasifeligimina: bego fek'adachihuni awik'ealehuna: silezihi. akayiia keamina jemiro tezegajitoali biye lemek'edoniya sewochi beinanite imekalehu; k'ini'atachihumi yemibezutuni anesaitoali. negeri gini leinerisu inidalihi; yetezegajachihu tihonu zenidi bezhimi negeri sile inanite yalewi timik-ihitachini kenitu inidayihoni wenidimochini ilikalehu: minalibati yemek'edoniya sewochi keine gari bimet'u; yalitezegajachihumi honachihu biyagenyuachihu; inanite iniditafiru alalinimi inya gini bezihi iminetachini inidinafiri ayihuni. inigidihi inide bereketi hono kesisiti yemayihoni yihi yetezegaje yihoni zenidi asik'edimewi wede inanite met'itewi; asik'edimachihu tesifa yeset'achihutini bereketi asik'edimewi inidifets'imu wenidimochini ilemini zenidi inidiyasifeligenyi asebihi. yihin-imi ilalehu. bet'ik'iti yemizera bet'ik'iti degimo

yach'idali; bebereketimi yemizera bebereketi degimo yach'idali. igiziabiheri bedesita yemiset'ewini yiwedalina iyanidanidu belibu inidasebe yisit'i; behazeni weyimi begidi ayidelemi. - betene; lemisikinochi set'e; ts'idik'u lezelalemi yinorali tebilu inide tets'afe; igiziabiheri; huligize benegeri hulu bik'atini hulu aginyitachihu lebege sira hulu tibezu zenidi; ts'egani hulu liyabezalachihu yichilali. lezeri zerini lemebilatini injerani bezibu yemiset'i irisumi yemitizerutini zeri yiset'achihwali yaberekitilachihumali; yets'idik'achihumi fire yasadigali: beinya bekuli leigiziabiheri yemisigana mikiniyati yemihonewini ligisina hulu iniditasayu behulu negeri bale t'egochi tihonalachihu. yezihi redieti ageligiloti lek'idusani yemigodilachewini bemulu yemiset'i bicha ayidelemina; negeri gini degimo bezibu misigana leigiziabiheri yibezali: bezihi ageligiloti sile tetefenachihu; bekirisitosi wengeli bamenamachihu silemihoni metazezi inerisunina hulunimi silemitiredubeti ligisina igiziabiherini yakebiralu; rasachewimi sile inanite siyamalidu; beinanite layi kemihonewi kemibelit'ewi keigiziabiheri ts'ega yetenesa yinafik'uachihwali. silemayinegeri sit'otawi igiziabiheri yimesigeni.

10

inemi rase p'awilosu; beinanite zenidi fiti lefiti salehu tihuti yehonihu; keinanite gini birik'i yemidefirachihu; bekirisitosi yewahinetina gerineti imekirachihwalehu: be'alemawi limadi inideminimelalesi bemik'ot'iruni beanidanidochi layi aminye lidefiri asibalehu; beziya imineti gini keinanite gari honye inidalidefiri ileminichihwalehu. besewi limadi minimi inikwa yeminimelalesi binihoni; inide sewi limadi aniwagami: yet'ori 'ik'achini sigawi ayidelemina; mishigini lemesiberi gini beigiziabiheri fiti biritu newi: yesewinimi asabi beigiziabiherimi iwik'eti layi yeminesawini kefi yalewini negeri hulu inaferisalen lekirisitosimi lemetazezi aimironi hulu inimarikaleni; metazezachihumi betefets'emechi gize alemetazezini hulu linibek'eli tezegajitenali. befitachihu yalewini temeliketu. manimi yekirisitosi mehonuni taredito bihoni; yihini inide gena berasu yik'ut'erewi: irisu yekirisitosi inide hone inya degimo inidihu neni. geta inaniteni lemanets'i inji inaniteni lemafiresi yayidele beset'ewi besilit'anachini kefiti yilik'i bimeka inikwa alafirimi. bemeliikitoche yemasidenegit'achihu ayimiselachihu. meliikitochusi kebadina hayilenya nachewi; sewinetu gini sitayi dekama newi; nigigirumi yetenak'e newi yilaluna. inidihu yemili yihini yik'ut'erewi: beruk'i saleni bemeliikitchini bekuli bek'ali inidileni; befitu degimo saleni besira inidihu neni. rasachewini kemiyameseginu keanidanidochi gari rasachinini linik'ot'iri weyimi rasachinini linasiteyayi anidefir- imina: negeri gini inerisu rasachewini kerasachewi gari siyamezazinu; rasachewinimi kerasachewi gari siyaseyayyu; ayasitewilumi. inya gini igiziabiheri inide wesenelini isike inanite inikwa inidemiderisi inide kifilachini liki inji yale liki animekami. wede inanite inidemaniderisi adirigeni kemet'eni analifimina; yekirisitosini wengeli bemesibeki isike

inanite inikwa derisenalina: -16 belelochi dikami yale liki animekami; negeri gini iminetachihu siyadigi keinanite wediya balewi ageri isikinisebiki sirachinini iyech'emerini; bekifilachini beinanite zenidi inidinikebiri tesifa inaderigaleni: belelawi kifili sile tezegajewi negeri animekami. -18 yemimeka gini begeta yimeka: igiziabiheri yemiyameseginewi inji rasuni yemiyamesegini irisu tefetino yemiwet'a ayidelemina.

11

bet'ik'itu monyinete bititagesunyi melikami yihoni neberi: bihonimi beirigit'i tagesunyi. beigiziabiheri k'in'ati ik'enalachihwalehuna; inide nits'ihiti dinigili inaniteni lekirisitosi lak'eribi leanidi wenidi ach'ichachihwalehuna: negeri gini ibabi betenikolu hewanini inidasatati; asabachihu tebelashito lekirisitosi kemihoni k'ininetina nits'ihina minalibati inidayilewet'i biye iferalehu. yemimet'awimi yalisebekinewini lela iyessu bisebiki; weyimi yalagenyachihutini liyu menifesi weyimi yalitek'ebelachihutini liyu wenigeli bitagenyu; bemeilikami titagesutalachihu. keenezihni kewanenyochu hawariyati beanidi negeri inikwa inide godelihu raseni alik'ot'irimi. beanegagere yalitemarihu bihoni inikwa; beiwik'eti gini inidihni ayidelehumu. negeri gini besewi hulu mekakeli benegeri hulu tegelit'enilachihwali. weyisi yeigiziabiherini wenigeli yale demewezi sile sebekihulachihu; inanite kefi iniditilu raseni iyawaredihu hat'ati adirige yihonini? inaniteni lemangeligeli demewezi iyetek'ebelihu lelachini abiyate kirisitiyanati zerefihi. keinanitemi gari salehu begodelenyi gize; bemanimi alikebedihubetimi: kemek'edoniya yemet'uti wenidimochi yegodelenyini bemulu set'etwalina: benegerimi hulu inidalekibidibachihu tet'enek'ek'ihu it'enek'ek'imalehu. yekirisitosi iwineti beine inidale; yihi timikihiti beine zenidi beakayiha ageri ayikelekelimi. sile mini? silemalwedachihu newini? igiziabiheri yawik'ali. negeri gini beziya bemimekubeti inide inya honewi ligenyu; mikiniyatini kemifeligutu mikiniyatini ik'orit'i zenidi ahuni yemaderigewini kezihni wedihi degimo aderigalehu. inide inezihni yalu sewochi yekirisitosini hawariyati inidimesilu rasachewini iyelewet'u; wishetenyochi hawariyatina tenikolenyochi seratenyochi nachewina. yihimi dinik'i ayidelemi: seyit'ani rasu yebirihanini meliaki inidimesili rasuni yilewit'alina. inigidihi ageligayochu degimo yets'idik'ini ageligayochi inidimesilu rasachewini bilewit'u talak'i negeri ayidelemi: fits'ameachewimi inide sirachewi yihonali. inide gena ilalehu. lemanimi sewi monyi yehonihu ayimiselewi: yalezia gini ine degimo t'ik'iti imeka zenidi inide monyi inikwa honye tek'ebelunyi. inidezihi taminye simaka yeminagerewi; bemonyineti inji geta inidazezenyi alinagerimi. bizuwochi be'alemawi negeri silemimiku ine degimo imekalehu. libamochi silemithihonu bedesita monyochini titagesalachihuna: manimi bariyawochi biyaderigachihu; manimi bibelachihu; manimi bik'emachihu; manimi bikorabachihu; manimi fitachihuni bet'ifi bimetachihu

titagesalachihuna. dekamochi mesileni inide neberini bewirideti ilalehu. negeri gini bemonyineti ilalehu: manimi bemebidiribeti ine degimo idediribetalehu. 'ibirawiyani nachewini? ine degimo nenyi. yeisiraali wegeni nachewini? ine degimo nenyi. yeabirihami zeri nachewini? ine degimo nenyi. yekirisitosi ageligayochi nachewini? inide ibidi sewi ilalehu: ine ibelit'alehu: bedikami abiziche; bemegerefi abiziche; bemetaseri atirife; bememoti bizu gize honihu. ayihudi anidi sigodili ariba girifati amisiti gize gerefunyi. sositi gize bebetiri temetahu: anidi gize bedinigayi tewegerihu: merikebe sositi gize tesebere: lelitina k'eni bebahiri wisit'i norihu. bizu gize bemenigedi hedihu: bewenizi firihati; bewenibedewochi firihati; bewegene bekuli firihati; beahizabi bekuli firihati; beketema firihati; bemidire beda firihati; bebahiri firihati; bewishetenyochi wenidimochi bekuli firihati neberibinyi: bedikamina bet'ireti bizu gizemi inik'ilifi bemat'ati; berabina bet'imi bizu gizemi bemet'omi; bebiridina berak'utineti neberihu. yek'erewinimi negeri salik'ot'iri; 'ileti 'ileti yemikebidibinyi yeabiyate kirisitiyanati hulu asabi newi. yemidekimi mani newi; inemi alidekimimini? yemisnakeli mani newi; inemi alinadedimini? timikihiti yemiyasifeligi kehone; kedikame bemihonewi negeri imekalehu. lezelalemi yetebareke yegetachini yeiyesusi kirisitosi amilakina abati inidaliwashu yawik'ali. bedemasik'o arisit'osiyosi ketebale nigusi betachi yehone yehizibi gezhi liyizenyi iyewedede yedemask'o sewochini ketema yasit'ebik'i neberi; bek'it'irumi bale mesikoti bek'irich'ati aweredunyina keiju amelet'ihu.

12

timikihiti yemiyasifeligi newi: ayit'ek'imimi negeri gini kegeta wedalewi raiyina megelet'i imet'alehu. sewini bekirisitosi awik'alehu; besiga inide hone alawik'imi weyimi kesiga wich'i inide hone alawik'imi; igiziabiheri yawik'ali: inidihni yalewi sewi keasira arati 'ameti befiti isike sositenyaw semayi diresi tenet'ek'e. inidihni yalewinimi sewi awik'alehu; besiga inide hone weyimi yale siga inide hone alawik'imi; igiziabiheri yawik'ali: wede geneti tenet'ek'e; sewimi linageri yemayigebawini yemayinegerewini k'ali sema. inidezihi silalewi imekalehu; sile rase gini kedikame bek'eri alimekami. limeka biwedisi monyi alihonimi; iwinetini ilalehuna: negeri gini manimi kemiyayi keinemi kemisema yemibelit'i adirigo inidayik'ot'irenyi tichealehu. silezihihi bemegelet'i talak'ineti inidalitabayi yesigaye mewigiyi; irisumi yemigosisimenyi yeseyit'ani melikitenya teset'enyi: yihewimi inidalitabayi newi. silezihi negeri keine inidileyi sositi gize getani lemenihu. irisumi. ts'egaye yibek'ahali; hayile bedikami yifets'imalina alenyi. inigidihi yekirisitosi hayili yadiribinyi zenidi bebizu desita bedikame limeka iwedalehu. silezihi sile kirisitosi bedikami bemenigelatitami bechigirimi besidetimi bech'inik'etimi desi yilenyali: sidekimi yani gize hayilenya nenyina. bememekate monyi honyalehu: inanite gidi alachihunyi: inanite ineni litameseginu yigeba neberina. ine minimi balihoni inikwa;

kewanenyochu hawariyati beminimi aligodilimina. beirigit'i yehawariyaneti milikiti bemekakelachihu bemilikitina bedinik'i negeri beteamiratimi behulu ti'igisiti tederege. ine rase kalikebedihubachihu kez-ih'i bek'er'i; kelela bete kirisitiyani yanesachihubeti bemin'i iko newi? yihini bedeleni yik'iri belulinyi. ineho; wede inanite imet'a zenidi sizegaji yihi sositenyaye newi: alikebidibachihumimi; inaniteni inji yalachihuni alifeligimina. welajochi lelijochi inji lijochi lewelajochi genizebi liyakemachu ayigebachewimina. ine gini sile nefisachihu be- bizu desita genizebeni ikefilalehu; raseni inikwa ikefilalehu. kemet'eni yilik'i biwedachihu bezihi liki fik'irachihu yemiyani newini? yihuni inji ine alikebedihubachihumi: negeri gini shenigayi honye betenikoli yazihwachihu. wede inanite kelaki- hwachewi beanidu sinikwa atalelihwachihuni? titoni mekerihuti keirisumi gari wenidimuni lakihuti: titosi atalelachihuni? beanidi menifesi alitemelalesinimini? beanidi filegasi alitemelalesinimi? leinanite sile rasa- chini inidinimelisi huligize yimesilachihwalini? beigiziabiheri fiti bekirisitosi honeni ininageraleni: negeri gini; wedajochi; inaniteni linanits'achihu huluni ininageraleni. simet'a; inidemiwedewi sati- honu agenyachihu yihonali inemi inidemitiweduti salihoni tagenyunyi yihonali biye iferalehuna: mi- nalibati kirikiri k'ini'atimi k'ut'ami adimenyinetimi hametimi mashokishokimi kuratimi huketimi yihonalu: inide gena simet'a beinanite zenidi amilake inidiyawaridenyi; asik'edimewimi hat'iatu ke- serutina siladereguti rikwisetina zimuti medaratimi nisiha kaligebuti wegeni sile bizuwochi minalibati azinalahu biye iferalehu.

13

wede inanite simet'a yihi sositenyaye newi: hulu negeri behuletina besositi misikiri afi yits'enali. - huletinya beinanite zenidi beneberihu gize inide tenagerihu ahunimi degimo beruk'i sihoni; kirisitosi beine adiro inidinageri masireja kefelegachihu; inide gena bimet'a inidalaralachewi asik'edimewi hat'iatu ladereguti lelelochimi hulu asik'edime biyealehu; asik'edimemi ilalehu. kirisitosimi sile inanite ayidekimimi negeri gini beinanite hayilenya newi. bedikami tesek'iloalina; negeri gini beigiziabiheri hayili behiyiweti yinorali. inya degimo keirisu gari inidekimalenina; negeri gini sile inanite be- hone beigiziabiheri hayili keirisu gari behiyiweti ininoraleni. behayimanoti bitinoru rasachihuni merimiru: rasachihuni fetinu: weyisi minalibati yematibek'u batihonu; iyesusi kirisitosi beinanite wisit'i inidale sile inanite atawik'umini? inya gini yemanibek'a inidayideleni litawik'u tesifa aderi- galehu. kifu negerinimi keto inidataderigu wede igiziabiheri inits'elyaleni: inya yeminibek'a honeni inigelet'i zenidi ayidelemi negeri gini inya minimi inidemanibek'a binihoni; inanite melikamuni taderigu zenidi newi. leiwineti inji beiwineti layi minimi lemadiregi anichilimina. inya sinidekimi inanitemi hayilenyochi sitihonu desi bilonalina: inanite fits'umani tihonu zenidi lezihi degimo inits'elyaleni. silezihi geta lemafiresi yayidele

lemanets'i inide set'enyi silit'ani; keinanite gari salehu bek'urit'i inidalisera beruk'i honye yihini its'ifalehu. bek'erewisi; wenidimochi hoyi; dehina hunu. fits'umani hunu; mikireni simu; beanidi libi hunu; beselami nuru; yefik'irina yeselamimi amilaki keinanite gari yihonali. betek'edese asasami irisi berisachihu selamita taset'at'u. k'idusani hulu selamita yak'eribulachihwali. yegeta yeiyesusi kirisitosi ts'ega yeigiziabiherimi fik'iri yemenifesi k'idusimi hibireti kehaulachihu gari yihuni. ameni.

- beiyesusi kirisitosi kemutanimi banesawi beigiziabiheri abi hawariya yehone inji kesewochi weyimi besewi yalihone p'awilosu keinemi gari yaluti wenidimochi hulu; wede gelatiya abiyate kirisitiyanati: keigiziabiheri keabatachini kegetachinimi keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. kifu kehone keahunu 'alemi yadineni zenidi inde amilakachinina inde abat-achini fe'k'adi sile hat'iatachini rasuni set'e. leabi kezalalemi isike zalalemi kibiri yihuni: ameni. bekirisitosi ts'ega inaniteni ket'erachihu keirisu wede liyu wenigeli inidihi fet'inachihu inideti inidalefachihu idenek'alehu: irisu gini lela wenigeli ayidelemi: yemiyanawit'uchihu yekirisitosinimi wenigeli liya'amimu yemiwedu anidanidochi alu inji. negeri gini inya binihoni weyimi kesemayi meliaki; kesebekinilachihu wenigeli yemileyi wenigelini bisebikilachihu; yeteregeme yihuni. asik'edimeni inidilini inidihi ahuni huletenya ilalehu; ketek'ebelachihuti yeteleyewini manimi bisebikilachihu yeteregeme yihuni. sewini weyisi igiziabiherini ahuni ishi asenyalehumi? weyimi sewini desi lasenyi ifigialehumi? ahuni sewini desi basenyi yekirisitosi bariya balihonihumi. wenidimochi hoyi; beine yetesebeke wenigeli inde sewi inidayidele asitawik'achihwalehu: iyesusi kirisitosi gelit'olinalyi inji ine kesewi alitek'ebelihutimi alitemarhutumimi. beayihudi siri'ati befiti inideti inde norihu semitachihwalina: yeigiziabiherini bete kirisitiyani yale liki asadidina at'efa neberi; leabatochimi wegi kemet'eni yilik'i iyek'enahu bewegene zenidi bezemene kaluti bizuwochini beayihudi siri'ati ibelit'i neberi. -16 negeri gini beinate mahits'eni salehu yeleyeniyi betsegawimi yet'eranyi igiziabiheri beahizabi mekakeli sile irisu wenigelini isebiki zenidi lijuni beine huneta ligelit'i bewedede gize; wediyawi kesigana kedemi gari alitemakerihumi; keinemi befiti hawariyati wede neberuti wede iyerusalemi aliwet'ahumi; negeri gini wede 'arebi ageri hedihu inde genami wede demasik'o temelesihu. kezihni wediya kesositi 'ameti behwala kefani lit'eyik'i wede iyerusalemi wet'iche keirisu gari asira amisiti k'eni senebetihu: negeri gini kegeta wenidimi keya'ik'obi bek'eri kehawariyati lela alayehumi. silemits'ifilachihumi negeri; ineho; beigiziabiheri fiti haseti alinagerimi. keziya wediya wede soriyana wede kilik'ia ageri met'ahu. bekirisitosimi yaluti yeyihuda mahiberochi fiteni ayawik'umi neberi: negeri gini. k'edimo inyani yasaddi yenebere; irisu befiti yat'efawi yeneberewini hayimanoti ahuni yisebikali tebilu sinegeri yisemu neberi: sile inemi igiziabiherini yakebiru neberi.

keziya wediya keasira arati 'ameti behwala keberin-abasi gari titoni degimo yizhe wede iyerusalemi huletenya wet'ahu: inde tegelet'elinyimi wet'ahu: minalibatimi bekenitu inidalirot'i weyimi bekenitu roch'e inidalihoni beahizabi mekakeli yemisebikewini wenigeli asitawek'ihwachewi: wanochi gini

mesilewi lemitayu lebachachewi asitawek'ihwachewi. negeri gini keine gari yenebere tito inikwa yegiriki sewi sihoni yigerezi zenidi gidi alalutimi: negeri gini bariyawochi liyaderiguni bekirisitosi iyesusi yalenini arinetachinini yiselilu zenidi sholikewi besiwiri sile gebu sile hasetenyochoi wenidimochi nebere. yewenigelimi iwineti beinanite zenidi ts'enito inidinori leanidi se'ati inikwa lek'ik'eni alitegezanilachewimi. alek'ochi yemeseluti gini; befiti mani inde neberu ayigedenyimi: igiziabiheri yesewini fiti ayito ayadelami: alek'ochi yemeseluti anidachi inikwa alich'emeralinyimina; temelisewi gini p't'erosi letegerezuti yehonewi wenigeli adera inde taset'ewi inidihu leine alitegeerezuti yehonewi wenigeli adera inde taset'enyi ayu: letegerezuti hawariya inidihoni lep't'erosi yeseraleti; leine degimo leahizabi hawariya inidihoni seritoalina. degimo yeteset'enyini ts'ega awik'ewi; a'imadi mesilewi yemitayu ya'ik'obina kefa yohanisimi inya wede ahizabi inerisumi wede tegerezuti yihedu zenidi leinena leberinabasi k'enyi ijachewini set'uni: dihochini inasibi zenidi bicha lemenuni; yihinimi degimo laderigi tegahu. negeri gini kefa wede anits'okiya bemet'a gize fiti lefiti tek'awemihuti; yiferedibeti zenidi yigeba neberina. anidanidi keya'ik'obi zenidi sayimet'u keahizabi gari abiro yibela neberina: bemet'u gize gini ketegerezuti wegni yalutini ferito yafegefigi neberina keinerisu teleye. yek'erutimi ayihudi degimo; berinabasi sinikwa begibizinetachewi isike tesabe direi; keirisu gari abirewgi gibizochi honu. negeri gini inde wenigeli iwineti bek'inineti inidalihedu bayehu gize behulu fiti kefani. anite ayihudawi salehi beayihudi nuro yayidele beahizabi nuro bitinori; ahizabi beayihudi nuro linoru inideti gidi alihachewi? alihuti. inya befit'ireti ayihudi neni hat'iatenyochimi yehonu ahizabi ayidelenimi: negeri gini sewi beiyesusi kirisitosi bemameni inidits'edik'i inji behigi sira inidayihoni awik'eni; sigani yelebese hulu behigi sira silemayits'edik'i; inya rasachini behigi sira sayihoni bekirisitosi imineti inits'edik'i zenidi bekirisitosi iyesusi aminenali. negeri gini bekirisitosi linit's'edik'i yeminifeligini sinihoni rasachini degimo hat'iatenyochi honeni ketegenyeni; inigidiyasi kirisitosi yehat'iat ageligayi nawa? ayidelemi. yaferesihutini yihini inde gena yemanits'i kehonihu rase hige telalafi inidihoni asiredalehuna. ine leigiziabiheri hiyawihonye inori zenidi behigi bekuli lehigi moche neberina. kekirisitosi gari tesek'iyeelehu: inemi ahuni hiyawihonye alinorimi kirisitosi gini beine yinorali: ahunimi besiga yeminoribeti nuro bewededenyina sile ine rasuni beset'ewi beigiziabiheri liji layi bale imineti yeminorewi newi. yeigiziabiherini ts'ega alit'ilimi: ts'idik'isi behigi bekuli kehona inikiyasi kirisitosi bekenitu mote.

yematasitewilu yegelatiya sewochi hoyi; be'ayinachihu fiti iyesusi kirisitosi inde teseke'ele hono tesilo neberi: leiwineti inidatitazezu azimi yaderegebachihu mani newi? yihini bicha keinanite inidimari iwedalehu: behigi sira weyimi keimineti

gari behone mesimati menifesini tek'ebelachihuni? inidihini yematasitewilu nachihu? bemenifesi jemirachihu ahuni besiga tifets'imalachihuni? bewinu kenitu inide honesi inidezihi yale mekera bekenitu tek'ebelachihuni? inigidihi menifesini yemiset'achihu beinanitemi zenidi teamirati yemiyaderigi; behigi sira newini weyisi keimineti gari behone mesimati newi? inidihu abirihami beigiziabiheri amenena ts'idik'i hono tek'ot'ereleti. inikiyasi keimineti yehonuti inezih yea birihami lijochi inide honu iwek'u. mets'ihafimi igiziabiheri ahizabini beimineti inidiyats'edik'i asik'edimo ayito. beanite ahizabi hulu yibarekalu bilo wenigeline leabirihami asik'edimo sebeke. inidezihi keimineti yehonuti kamenewi keabirihami gari yibarekalu. kehigi sira yehonuti hulu beirigimani betachi nachewina: behigi mets'ihafi betets'afuti hulu ts'enito yemayinori yemayaderigimi hulu yeteregeme newi tebilo tets'ifoalina. ts'adik'i beimineti yinorali tebiloalina manimi beigiziabiheri fiti behigi inidiyats'edik'i gilit'i newi. higimi keimineti ayidelemi negeri gini. yemiyaderigewi yinoribetali tebiloali. beinich'eti yemisek'eli hulu yeteregeme newi tebilo tets'ifoalina kirisitosi sile inya irigimani hono kehigi irigimani wajeni: yemenifesi tesifa beimineti inidink'ebeli; yea birihami bereketi wede ahizabi beiyesusi kirisitosi yiderisilachewi zenidi. wenidimochi hoyi; inide sewi limadi ilalehu. yesewi sinikwa bihoni irigit'enyawini kidani manimi ayinik'imi weyimi ayich'emiribetimi. leabirihamina lezerumi yetesifawi k'ali tenegere. sile bizuwochi inideminegeri. lezerochumi ayilimi: sile anidi inideminegeri gini. lezerihimi yilali; irisumi kirisitosi. yihinimi ilalehu: kearati meto selasa 'ameti behwala yeteset'ewi higi asik'edimo beigiziabiheri yeteregaget'ewini kidani yetesifawini k'ali isikishiri diresi ayaferisimi. risitu behigi bihoni isigidiyasi betesifa k'ali ayihonimi: betesifa k'ali gini igiziabiheri leabirihami set'itoali. inigidihi higi minidiri newi? tesifawi yeteset'ewi zeri isikimet'a diresi bemakelanya iji bemelaikiti bekuli sile higi metelalefi tech'emere. mekakelenyawimi leanidi bicha ayidelemi igiziabiheri gini anidi newi. inigidihi higi yeigiziabiherini yetesifa k'ali yemik'awemi newini? ayidelemi. hiyawi liyaderigi yemichalewi higi tset'ito bihonisi beiwineti ts'idik'i kehigi behone neberi: negeri gini beiyesusi kirisitosi kemameni yehonewi yetesifa k'ali lemiyamunu yiset'i zenidi mets'ihafi kehat'iat betachi huluni zegitotali. iminetimei sayimet'a ligelet'i lalawi imineti tegeziteni kehigi betachi init'ebek'i neberi. inidezihi beimineti inits'edik'i zenidi higi wede kirisitosi yemiyamet'a mogizitachini honoali: imineti gini met'itoalina keingidih wedhi kemogiziti betachi ayidelemi. beimineti bekuli hulachihu bekirisitosi iyesusi yeigiziabiheri lijochi nachihuna: kekirisitosi gari anidi tihonu zenidi yetet'emek'achihu hulu kirisitosini lebisachihwalina. ayihudawi weyimi yegiriki sewi yelemi; bariya weyimi ch'ewa sewi yelemi; wenidimi setimi yelemi: hulachihu bekirisitosi iyesusi anidi sewi nachihuna. inanitemi yekirisitosi kehonachihu inikiyasi yea birihami zeri inide tesifawini k'ali werashochi nachihu.

negeri gini ilalehu; werashu hits'ani hono balebeti zemeni hulu; minimi yehulu geta bihoni keto kebariya ayileymi; negeri gini abatu isike k'et'ereleti k'eni diresi ket'ebak'iwochina kemegabiwochi betachi newi. inidihu inya degimo hits'anati honeni saleni ke'alemi mejemeriya timihiriti betachi tegeziteni bariyawochi neberini: negeri gini yezemenu fits'ame bedereze gize igiziabiheri keseti yeteweledewini kehigimi betachi yeteweledewini lijuni lake: inide lijochi inihoni zenidi; kehigi betachi yalutini yiwaji zenidi. lijochimi sile honachihu igiziabiheri aba abati bilo yemich'ohi yelijuni menifesi belibachihu wisit'i lake. silezihi keingidih wedhi liji nehi inji bariya ayidelehi: lijimi kehonih degimo bekirisitosi yeigiziabiheri werashi nehi. negeri gini beziyani gize igiziabiherini satawiku' bebahiriyachewi amalikiti lemayihonu bariyawochi honachihu tegezachihu: ahuni gini igiziabiherini sitawik'u yilik'isi yeigiziabiheri sititawek'u inide gena wede dekama wedeminak'imi wede mejemeriya timihiriti inideti timelesalachihu? inide gena bariyawochi honachihu dagimenya leziya litigezu tiwedalachihu? k'eninina werini zemeninimi 'ametinimi bet'inik'ak'e tit'ebik'alachihu. minalibati bekenitu leinanite dekimealehu biye iferachihwalehu. wenidimochi hoyi; ine degimo inide inanite honyealehu. inide ine hunu biye ileminachihwalehu. anidachimi alibedelachihunyimi. bemejemeriya wenigelini besebekihulachihu gize kesiga dikami yetenesa inide nebere tawik'alachihu; besigayemi fetena yehonebachihuni negeri alinak'achihutimina alitets'eyefachihutimi negeri gini inide igiziabiheri meliki awoni inide kirisitosi iyesusi tek'ebelachihuni. inigidihi desi masenyetachihu wedeti ale? bichalisi 'ayinochachihuni awit'itachihu beset'achihunyi biye imesekirilachihwalehu. inikiyasi iwinetuni sile negerihwachihu t'elati honihubachihuni? bebiritu yifeliguachihwali; lemelikami ayidelemi negeri gini bebiritu tifeliguachewi zenidi bewich'i liyasik'eruachihu yiwedalu. negeri gini keinanite zenidi beminoribeti gize bicha sayihoni huligize bemelikami negeri tefelagi bitihonu melikami newi. lijochi hoyi; kirisitosi beinanite isikisali diresi dagimenya sile inanite mit'i yizonyali. sile inanite amenetalehuna ahuni beinanite zenidi honye dimits'eni lilewit'i bewededihu. inanite kehigi betachi litinoru yemitweddu; higuati atisemumini? isiki nigerunyi. anidu kebariyayitu anidumi kech'ewayitu yehonu huleti lijochi leabirihami inide neberuti tets'ifoalina. negeri gini yebariyayitu liji inide siga tewelidoali; yech'ewayitu gini betesifawi k'ali tewelidoali. yihimi negeri misale newi: inezih setochi inide huletu kidanochi nachewina. kedebire sina yehonechiwi aniditu lebarineti lijochini tiwelidalechi; irisiwami agari nati. yihichimi agari be'arebi midiri yalechiwi debire sina nati: ahunimi yalechiwini iyerusalemimi timesilalechi; kelijochiwa gari bebarineti natina. layinyayitu iyerusalemi gini benets'aneti yemitinori nati irisiwami inatachini nati. anichi yematiweliji mekani; desi yibelishi: anichi amit'eshi yematawik'i; ilili beyina ch'uh: bali

kalatu yilik'i yebichenyayitu lijochi bezitewalina tebibilo tets'ifoali. inyami; wenidimochi hoyi; inide yisihak'i yetesifa k'ali lijochi neni. negeri gini inide siga yeteweledewi inide menifesi yeteweledewini beziyani gize inidasadedewi zaremi inidihu newi. negeri gini mets'ihafi mini yilali? yebariyayitu liji kech'ewayitu liji gari ayiwerisimina bariyayituni kelijiwa gari awit'ati. silezihi; wenidimochi hoyi; yech'ewayitu lijochi neni inji yebariyayitu ayidelenimi.

5

benets'aneti lininori kirisitosi nets'aneti awet'ani: inigidihi ts'enitachihu k'umu inide genami bebarineti k'eniberi atiyazu. ineho; ine p'awilosu ilachihwalehu. bitigerezu kirisitosi minimi ayit'ek'imachihumi. higinimi hulu inidifets'imi gidi alebeti biye lemigerezuti hulu leiyandanidochi degime imesekiralehu. behigi litits'edik'u yemitifeligu kekirisitosi teleyitachihu kets'egawi wedik'achihwali. inya bemenifesi keimineti yets'idik'ini tesifa init'ebabek'alenina. bekirisitosi iyesusi hono; befik'iri yemisera imineti inji megerezi bihoni weyimi alemegerezi ayit'ek'imimina. bemelikami tiro'tu neberi: leiwineti inidatitazezu mani kekelachihu? yihi mababeli kemit'erachihu aliwet'ani. t'ik'iti irisho lit'uni hulu yabokali. -10 yeteleye negeri keto inidatasibu ine begeta sile inanite taminyalehu: yemiyanaawit'achihu namimi binori gini firiduni lishekemi newi. negeri gini; wenidimochi hoyi; ine gena isike ahuni megerezini bisebiki isike ahuni diresi lemini yasadidunyali? inikiyasi yemesik'eli 'inik'ifati tewegidoali. yemiyawikuachihu yik'oret'u. wenidimochi hoyi; inanite learineti tet'eritachihwalina: bicha arinetachihu lesiga mikiniyatini ayisit'i; negeri gini befik'iri irisi berisachihu inide bariyawochi hunu. higi hulu beanidi k'ali yifets'emalina; irisumi. balinijerahini inide rasihi widedi yemili newi. negeri gini irisi berisachihu bitinekakesu bitibelalu irisi berisachihu inidatit'efafu tet'enik'ek'u. negeri gini ilalehu; bemenifesi temelalesu; yesiganimi minyoti keto atifets'imu. siga bemenifesi layi menifesimi besiga layi yimenyalina; inezihimi irisi berisachewi yik'ewawemalu: silezihimi yemitiwedutini litaderigu atichilumi. bemenifesi bitimeru gini kehigi betachi ayidelachihumi. yesiga sirami yetegelet'e newi irisumi zimuti; rikwiseti; medarati; t'a'otini mamileki; miwariti; t'ili; kirikiri; k'ini'ati; k'ut'a; adimanyaneti; meleyayeti; menafik'ineti; mik'enyneti; megideli; sikari; zefanyineti; yihinimi yemimesili newi. asik'edimemi inidalihu; inidezihi yalutini yemiyaderigu yeigiziabiherini menigisiti ayiwerisumi. yemenifesi fire gini fik'iri; desita; selami; ti'igisiti; cherineti; begoneti; imineti; yewihati; rasini megizati newi. inidezihi yalutini yemikelekili higi yelemi. yekirisitosi iyesusimi yehonutu sigani kekifu meshatuna keminyotu gari sek'elu. bemenifesi bininori bemenifesi degimo inimelalesi. irisi berisachini iyetenesasana iyetek'enanani bekenitu animeka.

6

wenidimochi hoyi; sewi bemanachewimi bedeli sinikwa bigenyi; menifesawiyani yehonachihu inanite inidezihi yalewini sewi beyewihati menifesi ak'inuti: anite degimo inidatifeteni rasihini t'ebik'i. keinanite iyanidanidu yeaniduni shekimi yishekemi inidihumi yekirisitosisi higi fets'imu. anidu minimi sayihoni minimi yehone bimesilewi rasuni yatalilalina. negeri gini iyanidanidu yegeza rasuni sira yifetini; keziyami behwala sile lelawa sewi yalihone sile rasu bicha yemimekabetini yagenyali: iyanidanidu yegeza rasuni shekimi lishekemi newina. negeri gini k'aluni yemimari kemiyasitemirewi gari melikamini negeri hulu yikefaleli. atisatu: igiziabiheri ayizebetibetimi. sewi yemizerawini hulu yaninu degimo yach'idalina: begeza sigawi yemizera kesiga mebesibesini yach'idalina; bemenifesi gini yemizerawu kemenifesi yezelalemini hiyiweti yach'idali. banizilimi begizewi inach'idalenina melikami sirani lemesirati anitakiti. inigidiyasi gize kagenyeni zenidi lesewi hulu yilik'unimi lehayimanoti bete sewochi melikami inadirigi. inideti balu talalak'ochi fidelati beije inide ts'afihulachihu iyu. besiga melikami honewi litayu yemiweddu hulu iniditigerezu gidi aluachihu; negeri gini sile kirisitosi mesik'eli inidayisededu bicha newi. besigachihu inidimeku litigerezu yiwedalu inji yetegerezutu rasachewi inikwa higinu ayit'ebik'umi. negeri gini 'alemi leine yetesek'elebeti inemi le'alemi yetesek'elihubeti kegetachini keiyesusi kirisitosi mesik'eli bek'eri lela timikihiti keine yirak'i. bekirisitosi iyesusi adisi fit'ireti mehoni yit'ek'imali inji megerezi bihoni weyimi alemegerezi ayit'ek'imimina. bezihihi siri'ati bemimelalesu hulu layi beigiziabiheri isiraelimi layi selamina mihireti yihuni. ine yeiyesusini mahitemi besigaye teshekimealehuna keinigidihi wedihi anidi sinikwa ayadikimenyi. wenidimochi hoyi; yegetachini yeiyesusi kirisitosi ts'ega kemenifesachihu gari yihuni. ameni.

beigiziabiheri fek'adi yeiyesusi kirisitosi hawariya yehone p'awilos; beefesoni laluti k'idusani bekirisitosi iyesusimi laluti miimenani: keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. bekirisitosi besemayawi sifira bemenifesawi bereketi hulu yebarekeni yegetachini yeiyesusi kirisitosi amilakina abati yibareki. 'alemi sayifet'eri; befitu k'idusanina newiri yeleleni befik'iri inihoni zenidi bekirisitosi meret'eni. bebego fek'adu inide wedede; beiyesusi kirisitosi sira leirisu lijochi linihoni asik'edimo weseneni. bewidi lijumi inidiyawi yeset'eni yets'egawi kibiri yimesegeni zenidi yihini aderege. bewidi lijumi; inide ts'egawi bale t'egineti met'eni; bedemu yetederege bezanetachini agenyeni irisumi yebedelachini siriyeti. ts'egawinimi bet'ibebina beaimiro hulu abezalini. bekirisitosi lemadiregi inide wedede inide asabu; yefek'aduni misit'iri asitawik'onalina: bezemeni fits'ame yideregi zenidi yalewi asabumi besemayina bemidiri yalewini hulu bekirisitosi lemet'ek'ileli newi. inide fek'adu mikiri huluni yemisera inide irisu asabi; asik'edimeni yeteweseneni bekirisitosi degimo risitini tek'ebelini. yihewimi; bekirisitosi asik'edimeni tesifa yaderegini inya lekibiru misigana inihoni zenidi newi. inanitemi degimo yeiwinetini k'ali; yihewimi yemedanachihuni wenigeli; semitachihu degimomi bekirisitosi aminachihu; betesifahu menifesi bemenifesi k'idusi tatemachihu: irisumi yerisitachini meyazha newi; leigiziabiheri yalewini hulu isikiwaji diresi; yihimi lekibiru misigana yihonali. silezihi ine degimo beinanite zenidi silemihoni begeta beiyesusi sile mamenina lek'idusani hulu silemihoni mewidedi semiche; sile inanite iyamesegenihu sits'eliyi sile inanite masasebini alitewimi: yekibiri abati yegetachini yeiyesusi kirisitosi amilaki irisumi bemawek'i yet'ibebinina yemegelet'ini menifesi inidiset'achihu ileminalahu. -19 yihimi yelibachihu 'ayinochi siberu yemet'iratu tesifa mini inidihoni bek'idusanimi zenidi yalewi yerisiti kibiri bale t'egineti mini inidihoni leminamini kehulu yemibelit' yehayilu talak'ineti mini inidihoni tawik'u zenidi newi: -21 kirisitosinimi kemutani siyasinesawi kealek'inetina kesilit'animi kehayilimi kegetinetimi hulu belayina bezihi 'alemi bicha sayihoni negeri gini limet'a balewi 'alemi degimo kemit'erawi simi hulu belayi besemayawi sifira bek'enyu siyasik'emit'ewi bekirisitosi baderegawi sira yebiritatu gulibeti yitayali: hulunimi keigiru betachi asigezaleti kehulu belayimi rasi inidihoni lebetes kiristitiyani set'ewi. irisiwami akaluna huluni behulu yemimola yeirisu mulatu nati.

bebedelachihuna behat'iatachihu mutani neberachihu: beinerisumi; bezihi 'alemi inidalewi nuro; bemayitazezutimi lijochi layi ahuni lemiserawi menifesi alek'a inide honewi beyayeri layi slit'ani inidalewi alek'a fek'adi; befiti temelasesachi-hubachewi. beinezihimi lijochi mekakeli inya hulachini degimo; yesigachininina yelibunachininini

fek'adi iyaderegini; besigachini minyoti befiti ininori neberini inide lelochumi degimo kefit'iretachini yek'ut'a lijochi neberini. negeri gini igiziabiheri bemihiretu bale t'ega sile hone; kewededeni ketilik'i fik'iru yetenesa bebedelachini mutani inikwa behonini gize kekirisitosi gari hiyiwteti set'eni; bets'ega dinachihwalina; - bemimet'u zemenatimi bekirisitosi iyesusi leinya balewi cherineti kehulu yemibelit'ewini yets'egawini bale t'egineti yasayi zenidi; keirisu gari asanesani bekirisitosi iyesusimi besemayawi sifira keirisu gari asik'emet'eni. ts'egawi beimineti adinoachihwalina: yihimi yeigiziabiheri sit'ota newi inji keinanite ayidelemi: manimi inidayimeka kesira ayidelemi. inya fit'iretu nenina: inimelalesibeti zenidi igiziabiheri asik'edimo yaze-gajewini melikamuni sira lemadiregi bekirisitosi iyesusi tefet'erini. silezihi inanite asik'edimo besiga ahizabi yeneberachihu; besiga beiji yetegerezu betebaluti yalitegerezu yetebalachihu; yihini asibu: beziya zemeni keisraeli menigisiti rik'achihu letesifawimi k'ali kidani inigidochi honachihu bezihi 'alemi tesifani at'itachihu keigiziabiherimi teleyitachihu yale kirisitosi neberachihu. ahuni gini inanite befiti rik'achihu yeneberachihu bekirisitosi iyesusi honachihu bekirisitosi demi k'eribachihwali. -15 irisu selamachini newina: huletuni yawahade beawaji yetanegerutinimi yetiizazatini higi shiro bemekakeli yalewini yet'ili gidigidani besigawi yaferese: yihimi kehuletachewi anidini adisini sewi berasu yifet'iri zenidi selaminimi yaderigi zenidi; t'ilinimi bemesik'elu gedilo beirisu huletachewini beanidi akali keigiziabiheri gari yasitarik'i zenidi newi. met'itomi rik'achihu leneberachihu leinanite selamini; k'eribewi leneberutimi selamini yemisirachi bilo sebeke: beirisu sira hulachini beanidi menifesi wede abi megibati alenina. inigidiyasi keinigidihi wedihi kek'idusani gari balagerochina yeigiziabiheri bete sewochi nachihu inji inigidochina mets'atenyochi ayidelachihumi. behawariyatina benebiyati mesereti layi tantits'achihwali; yema'izenumi rasi dinigayi kirisitosi iyesusi newi: beirisumi hinits'a hulu iyetegat'eme begeta k'idusi bete mek'idesi inidihoni yadigali: beirisumi inanite degimo leigiziabiheri menoriya lemehoni bemenifesi abirachihu tiseralachihu.

silezihihi ahizabi sile honachihu sile inanite yekirisitosi iyesusi isiri yehonihu ine p'awilos leigiziabiheri iniberekekalehu. leinanite sile taset'enyi sile igiziabiheri ts'ega megabineti beirigit'i semitachihwali: asik'edime beach'iru inide ts'afihu; yihini misit'iri bemegilet'i asitawek'enyi: yihinimi sitanebu yekirisitosini misit'iri inideti inidemasitewili litimeleketu tichilalachihu: - yihimi; ahizabi abirewi inidiwerusu; beanidi akalimi abirewi inidihonu; bewenigelimi mesibeki bekirisitosi iyesusi behone yetesifa k'ali abirewi inidikafelu; lek'idusani hawariyatina lenebiyati bemenifesi ahuni inide tegelet'e belelochu tiwiledochi zenidi lesewi lijochi alitawek'em. inide hayilu sira inide taset'enyimi inide igiziabiheri ts'ega sit'ota met'eniyevenigeli ageligayi honihuleti. -

filega yelewini yekirisitosini bale t'egineti leahizabi isebiki zenidi; hulunimi befet'erewi beigiziabiheri kezalalemi yetesewerewi yemisit'iri sir'ati mini inidehone lehulu igelit' i zenidi yihi ts'ega kek'idusani hulu yilik'i lemanisi lene tseset'e: bizu liyu liyu yeigiziabiheri t'ibebi ahuni bebete kirisitiyani bekuili besemayawi sifira wisit' i laluti alek'ochina silit'anati titawek'i zenidi: yihimi bekirisitosi iyesusi begetachini yefets'emewi yezalalemi asabi nebere; beirisumi zenidi bale iminetachini bekuili bemetameni difiretina megibati beirisu aleni. silezihi sile inanite silale mekeraye inidatitakitu ileminachihwalehu; kibirachihu newina. -15 silezihi mikiniyati besemayina bemidiri yale abatineti hulu kemiseyemibeti keabi fiti iniberekekalehu: -17 bemenifesu bewisit'i sewinetachihu behayili iniditit'enekiru kirisitosimi belibachihu beimineti inidinori inide kiburu bale t'egineti met'eni yisit'achihu: yeananite sirina mesereti befik'iri yits'ena zenidi; -19 kek'idusani hulu gari sifituna rizimetu kefitawimi t'ilik'inetumi mini yahili mehonuni lemasitewali; kemetawek'imi yemiyaifewini yekirisitosini fik'iri lemawek'i tiberetu zenidi; isike igiziabiherimi fits'umi mulati derisachihu timolu zenidi. inigidihi beinya inidemiserawi hayili met'eni keminileminewi weyimi keminasibewi hulu yilik' i ijigi abilit'o liyaderigi lemichalewi; leirisu bebete kirisitiyani bekirisitosi iyesusi isike tiwilidochi hulu kezalalemi isike zelalemi kibiri yihuni: ameni.

4

inigidihi begeta isiri yehonihu ine betet'erachihubeti met'eratachihu inidemigebe timelalesu zenidi ileminachihwalehu: betihitina huluna beyewahineti betit'igisitimi: irisi berisachihu befik'iri tagesu: beselami maseriya yemenifesini anidineti lemet'ebek'i tigu. bemet'eratachihu beanidi tesifa inide tet'erachihu anidi akalina anidi menifesi ale: anidi geta anidi hayimanoti aniditi t'imik'eti: kehulu belayi yemihoni behulumi yemiseru behulumi yeminori anidi amilaki yehulumi abati ale. negeri gini inide kirisitosi sit'ota met'eni leiyandanidachini ts'ega tseset'eni. silezihi. wede layi bewet'a gize mirikoni mareke lesewochimi sit'otani set'e yilali. wede midiri tachinya kifili degimo werede maleti kalihone; yihi wet'a maletisi mini maleti newi? yihi yeweredewi huluni yimola zenidi kesemayati hulu belayi yewet'awi degimo yawi newi. irisumi anidanidochu hawariyati; lelochumi nebiyati; lelochumi wenigilini sebakiwochi; lelochumi irenyochina asitemariwochi inidihonu set'e: -13 hulachini yeigiziabiherini liji bemamenina bemawek'i wedemigenyi anidineti; mulu sewimi wede mehonu; yekirisitosimi mulatu wedemihoni wede mulatu liki isikinderisi diresi; k'idusani ageligilotini lemesiratina lekirisitosi akali hinits'a fits'umani yihonu zenidi. inide sihiteti shinigela bale tenikoli besewochimi matalali mikiniyati betimihiriti nefasi hulu iyetefigegemini wediyana wedihimi iyetenisafefini hits'anati mehonu wede fiti ayigebaniami; negeri gini iwinetini befik'iri iyyezazini benegeri hulu wede irisu rasi wedemihoni wede

kirisitosi inidegi: keirisumi yetenesa akali hulu iyanidanidu kifili beliki inidemisera; beteset'eleti bejimati hulu iyetegat'emeni iyeteyayaze; rasuni befik'iri lemanets'i akaluni yasadigali. inigidihi ahizabi degimo beaimiroachewi kenituneti inidemimelalesu keinigidihi wedihi inidatimelalesu ilalehu begetami honye imesekiralehu. inerisu balemawek'achewi t'enik'i belibachewimi denidanineti t'enik'i libunachewi ch'eleme; keigiziabiherimi hikiyiweti rak'u: denizizewimi bememenyeti rikwisetini hulu lemadiregi rasachewini wede sesenyetini asalifewi set'u. inanite gini kirisitosini inidezihi alitemarachihumi: beirigit' i semitachihutalina; iwinetimi beiyesusi inidale beirisu temirachihwali: fitenya nuroachihuni iyasebachihu inidemiyatalali minyoti yemit'efawini arogewini sewi asiwegidu; beaimiroachihumi menifesi tadesu; leiwinetimi bemihonu ts'idik'ina k'idisina inide igiziabiheri misale yetefet'erewini adisuni sewi libesu. silezihi wishetini asiwegidachihu; irisi berisachini bilitochi honenalina iyanidanidachihu kebalini jerochachihu gari iwinetini tenegeru. ket'ot'u hat'iatinimi atadirigu: bek'ut'achihu layi ts'ehayi ayigiba; lediyabilosimi fenita atisit'uti. yeserek'e keinigidihi wedihi ayisirek'i; negeri gini beziya fenita legodelewi yemiyaakifewi inidinorileti begeza ijochu melikamini iyesea yidikemi. lemisemuti ts'egani yiset' i zenidi; inidemiyasifeligili lemanets'i yemit'ek'imi manachewimi bego k'ali inji kifu k'ali keafachihu keto ayiwi'ta. lebezami k'eni yetatemachihubetini k'idusuni yeigiziabiherini menifesi atasazinu. merarinetina nideti k'ut'ami ch'uhetimi mesadebimi hulu kekifati hulu gari keanante zenidi yiwegedi. irisi berisachihumi cherochina rihiruhochi hunu; igiziabiherimi degimo bekirisitosi yik'iri inidalachihu yik'iri tebabalu.

5

inigidihi inide tewededu lijochi igiziabiherini yemitiketelu hunu; kirisitosimi degimo inide wededachihu leigiziabiherimi yeme'aza shita yemihonini mebanina mesiwat'ini adirigo sile inanite rasuni asalifo inide set'e befik'iri temelalesu. lek'idusani inidemigebe gini zimutina rikwiseti hulu weyimi memenyeti beinanite zenidi keto ayisema: yemiyaasafiri negerimi yesinifina nigigirimi weyimi waza yemayigebu nachewina ayihunu; yilik'uni misigana inji. yihini iwek'u: amenizirami bihoni weyimi rikwisi weyimi yemimenyi irisumi t'a'otini yemiyaameliki bekirisitosina beigiziabiheri mengisiti risiti yelewimi. kezihir yetenesa bemayitazezuti lijochi layi yeigiziabiheri k'ut'a yimet'alina manimi bekenitu nigigiri ayatalilachihu. inigidihi keinerisu gari tekafayochi athunu: k'edimo ch'elema neberachihuna; ahuni gini begeta birihani nachihu: -10 yebirihana fire bebegonetina bets'idik' i beiwinetimi hulu newina legeta desi yemiyaenyewini iyemere-merachihu; inide birihani lijochi temelalesu: firemi kelelewi kech'elema sira gari atitebaberu; yilik'uni gilet'uti inji; inerisu besiwiri silemiyaderiguti menageri inikwa newiri newina: hulu gini bebirihani sigelet' i yitayali: yemitayewi hulu birihani newina.

silezihi. anite yemititenya nik'a kemutanimi tenesa kirisitosimi yaberalihali yilali. inigidihi inde t'ibebenyochi inji t'ibebi indelelachewi sayihoni inideti iniditimelalesu bet'inik'ak'e tet'ebek'u: k'enochu kifuwochi nachewina zemenuni waju. silezihi yegeta fek'adi mini inde hone asitewilu inji monyochi atihunu. menifesi yimulabachihu inji beweyini t'iji atisikeru yihi mabakeni newina: bemezimurina bezimare bemenifesawimi k'ine irisi berisachihu tenegageru: legeta belibachihu tek'enyuna zemiru: huligize sile hulu begetachini beiyesusi kirisitosi simi amilakachininina abatachinini sile hulu amesiginu. leiyanidanidachihu bekirisitosi firihati yetegezachihu hunu. misitochi hoyi; legeta inidemitigezu lebalochachihu tegezu: kirisitosi degimo yebete kirisitiyani rasi inde hone irisumi akaluni yemiadini inde hone bali yemisiti rasi newina. daru gini bete kirisitiyani lekirisitosi inidemitigeza inidihu misitochi degimo behulu lebalochachewi yigezu. -26 balochi hoyi; kirisitosi degimo bete kirisitiyanini inde wededati misitochachihuni widedu: bewiha metat'ebina kek'alu gari anits'ito inidik'edisati sile irisiwa rasuni asalifo set'e: idifeti weyimi yefiti mech'emadedi weyimi inidihu yale negeri sayihonibati k'idisitina yale newiri tihoni zenidi kibiriti yehonechini bete kirisitiyani lerasu inidiyak'eribi felege. inidihumi balochi degimo inde geza sigachewi adirigewi yegeza misitochachewini liweduchachewi yigebachewali. yegeza misituni yemiwedi rasuni yiwedali: -30 manimi yegeza sigawini yemit'ela keto yelemina; negeri gini yeakalu bilitochi silehonini; kirisitosi degimo lebete kirisitiyani inidaderelati; yimegibewali yikebakebewimali. silezihi sewi abatunina inatuni yitewali kemisitumi gari yitebaberali huletumi anidi siga yihonalu. yihi misit'iri talak'i newi; ine gini yihini sile kirisitosina sile bete kirisitiyani ilalehu. honomi keinanite degimo iyanidanidu yegeza misituni inidihu inde rasu adirigo yiwidedati; misitumi baliwani tifira.

6

lijochi hoyi; lewelajochachihu begeta tazezu; yihi yemigebe newina. - melikami inidihonilihi 'idimehimi bemidiri layi inidirezimi abatihinina inatihini akibiri: irisiwami yetesifa k'ali yalati fitenyayitu tiizazi nati. inanitemi abatochi hoyi; lijochachihuni begeta mikirina betegisats'i asadiguachewi inji atasik'ot'uachewi. bariyawochi hoyi; lekirisitosi inidemitazezu befirihatina bemenik'et'ik'et'i belibachihu k'inineti besiga getochachihu lehonu tazezu: yeigiziabiherini fek'adi inidemiaderigu inde kirisitosi bariyawochi inji lesewi desi inidemitasenyu letayita yemitigezu atihunu. lesewi sayihoni legeta inidemitigezu betigatana bebego fek'adi tegezu: bariya bihoni weyimi ch'ewa sewi; iyanidanidu yemiyaderigewini melikami negeri hulu kegeta bebidirati inidik'ebelewi tawik'alachihuna. inanitemi getochi hoyi; zachawini titachihu inidihu adirigulachewi; beinerisuna beinanite layi yemigezawi geta besemayi inidale lesewi fitimi inidayadela tawik'alachihuna. bek'erevisi begetana

behayilu chiloti yeberetachihu hunu. yediabilosini shinigela tik'awemu zenidi inidichalachihu yeigiziabiherini 'ik'a t'ori hulu libesu. megadelachini kedemina kesiga gari ayidelemina; kealek'ochina kesilit'anati gari kezihimi kech'elema 'alemi gezhochi gari besemayawimi sifira kale kekifati menifesawiyani serawiti gari newi inji. silezihi bekifuwi k'eni lemek'awemi; hulunimi fets'imachihu lemek'omi iniditichilu yeigiziabiherini 'ik'a t'ori hulu anisu. -15 inigidihi wegebachihuni beiwineti tat'ik'achihu; yet'sidik'inimi t'iruri lebisachihu; beselami wenigelimi bemezegajeti igirochachihu tech'amitewi k'umu: behulumi layi ch'emirachihu yeminibelebelutini yekifuwini filats'awochi hulu litat'efu yemitichilubetini yeiminetini gasha anisu: yemedaninimi rasi k'uri yemenifesinimi seyifi yazu irisumi yeigiziabiheri k'ali newi. bet's'elotina belimenami hulu zewetiri bemenifesi ts'eliyu: bezihihi asabi sile k'idusani hulu iyelemenachihu bemets'inati hulu tigu: degimo yewenigelini misit'iri begilit'i inid-asitawik'i afeni bemekifeti k'ali yiset'enyi zenidi sile ine leminu: sile wenigelimi beseniseleti melikitenya yehonihu; menageri inidemigebanyi sile irisu begilit'i inageri zenidi leminu. negeri gini inanite degimo inideti inidalehu nuroyeni iniditawik'u yetewedede wenidimuna begeta yetamene ageligayi tikik'osi huluni yasitawik'achihwali: wereachininu inid-itawik'una libachihuni inidiyats'inana wede inanite yemilikewi silezihi mikiniyati newi. keigiziabiheri abi kegetami keiyesusi kirisitosi selamina fik'iri keimineti gari lewenidimochi yihuni. getachininu iyesusi kirisitosini balemef'ifati kemiwedu hulu gari ts'ega yihuni: ameni.

yeiyesusi kirisitosi bariyawochi yehonu p'awilosina t'imotewosi befili'isiyusi leminoru keep'isi k'op'osatina kediya'konati gari bekirisitosi iyesusi laluti k'idusani hulu: keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. - huligize bet's'elote hulu sile inanite hulu bedesita iyets'eleiyu; kefitenyawi k'eni isike zare diresi wenigelinei bemesibeki abirachihu sile serachihu; basebihwachihu gize hulu amilakeni ameseginalehu. beinanite melikamini sira yejemere wi isike iyesusi kirisitosi k'eni diresi inidifets'imewi yihini teredichealehuna: beisirateri wenigelinimi memekachana mets'inya bemadiregi hulachihu keine gari bet's'ega tekafayochi sile honachihu; belibe tinoralachihuna sile hulachihu yihini lasibi yigebanyali. bekirisitosi iyesusi fik'iri hulachihuni inideti inidinafik'achihu igiziabiheri misikire newina. - leigiziabiherimi kibirina misigana keiyesusi kirisitosi yemigenyi yets'idik'i fire molitobachihu; lekirisitosi k'eni tezegajitachihu k'inochina ale newiri iniditihonu yemishalewini negeri fetinachihu tiwedu zenidi; fik'irachihu beiwik'etina bemasitewali hulu kefiti yilik'i iyadege inidibeza yihini ts'eliyalehu. negeri gini; wenidimochi hoyi; yihi yederesebinyi beiwineti wenigelinei lemasefati inide hone tawik'u zenidi iwedalehu. silezihimi isirate sile kirisitosi inidihoni benigusi zebenyochoi huluna belochi hulu zenidi tegelit'oali; begetami kaluti wenidimochi yemibezuti sile isirate taminewi yeigiziabiherini k'ali inidineguru yale firihati kefiti yilik'i yidefiralu. anidanidochi kek'iniatina kekirikiri inikwa leluchi gini kebugo fek'adi yetenesa kirisitosini yisebikutali: inezihimi wenigelinei memekacha lemadiregi inide teshomihu awik'ewi befik'iri yisebikalu; ineziya gini beisirate layi mekerani liyamet'ubinyi mesiloachewi; lewegenachewi yemit'ek'imi feligewi bek'ini asabi sayihonu sile kirisitosi yaweralu. mini ale? bihonimi behulu godana; bemamekanyeti bihoni weyimi bek'inineti bihoni; kirisitosi yisebekali silezihimi desi bilonyali. wede fitimi degimo desi yilenyali: yihi bet's'elotachihuna beiyesusi kirisitosi menifesi meset'eti lemedane inidihonilinyi awik'alehuna; yihi nafik'ote tesifayemi newina: beanidi negeri inikwa alafirimi negeri gini behiyiweti binori weyimi bimoti; kirisitosi begilit'ineti hulu inide wetirowi ahuni degimo besigaye yikebirali. leine hiyiweti kirisitosi; motimi t'ik'imi newina. negeri gini besiga menori leine yesira fire bihoni; mini inidimerit'i alasitawik'imi. beinezihimi behuletu ich'enek'alehu: lihedi kekirisitosimi gari linori inafik'alehu; kehu lu yilik'i ijigi yemishali newina: negeri gini besiga menore sile inanite ijigi yemiyasifeligi newi. -26 yihininimi terediche; beinanite zenidi inide gena sile mehone; beine memekatachihu bekirisitosi iyesusi yibeza zenidi; beimineti tadiguna desi yilachihu zenidi inidinori kehu lachihumi gari inidik'oyi awik'alehu. yihuni iniji; met'iche bayachihu weyimi birik'i; beanidi libi sile wenigeli hayimanoti abirachihu iyetegadelachihu; beanidi menifesi iniditik'omu sile nuroachihu isema zenidi; kekirisitosi wenigeli inidimegeba nuru. beanidimi

negeri inikwa betek'awamiwochi atidenigit'u: yihimi leinerisu yet'ifati; leinanite gini yemedani milikiti newi; yihimi keigiziabiheri newi: yihi sile kirisitosi teset'itoachihwalina: sile irisu mekera degimo litik'ebelu iniji beirisu litaminu bicha ayidelemi: beine yayachihuti ahunimi beine inidale yemitsemuti; yawi megadeli derisobachihwalina.

2

bekirisitosimi anidachi mikiri bihoni; yefik'iri mets'ananati bihoni; yemenifesi hibireti bihoni; mihiretina rihirabe bihoni; desitayeni fets'imulinyi: beanidi asabi tesimamu; anidi fik'iri anidimi libi anidimi asabi yihunilachihu: lewegene yit'ek'imali bemaleti weyimi bekenitu widase mikiniyati anidi inikwa atadirigu; negeri gini iyanidanidu balinjerawi kerasu yilik'i inidishali betihitina yik'wit'eri: iyanidanidu lerasu yemit'ek'imewini ayimeliketi; lebalinjerawi degimo iniji. bekirisitosi iyesusi yenebere yihi asabi beinanite zenidi degimo yihuni. irisu beigiziabiheri meliki sinori sale keigiziabiheri gari metekakelini mek'emati inidimegeba negeri alik'ot'ere wimi; negeri gini yebariyani meliki yizo besewimi misale hono rasuni bado aderege; bemisilumi inide sewi tegeyito rasuni awarede; lemotimi yihewimi yemesik'eli moti inikwa yetazeze hone. bezihi mikiniyati degimo igiziabiheri yale liki kefi aderegewi; kesimimi hulu belayi yalewini simi set'ewi: yihimi besemayina bemidiri kemidiri betachi yaluti hulu beiyesusi simi yiniberekeku zenidi; melasimi hulu leigiziabiheri abi kibiri iyesusi kirisitosi geta inide hone yimesekiri zenidi newi. silezihimi; wedajoche hoyi; huligize inide tazezachihu; beinanite zenidi bemenore bicha sayihoni yilik'ini ahuni sirik'i; befirihatina bememik'et'ik'eti yerasachihuni medani fets'imu: sile bego fek'adu mefeleginimi madireginimi beinanite yemisera igiziabiheri newina. -15 bemet'ifona bet'emama tiwidili mekakeli yale nek'efa yawahochimi newirimi yelebachewi yeigiziabiheri lijochi iniditihonu satanigoraguru kifumi satasibu huluni adirigu: beinerisumi mekakeli yehiyiwetini k'ali iyak'erebachihu be'alemi inide birihani titayalachihu; silezihimi bekenitu inidailort'ihu bekenitumi inidilidekemihu bekirisitosi k'eni yemimekabeti yihonilinyali. negeri gini beimine-tachihu mesiwa'itina ageligiloti tech'emire hiyiwete inikwa bifesi; desi bilonyali: kehu lachihumi gari abire desi bilonyali: inanitemi degimo inidihu desi yibelachihu keinemi gari abirachihu desi yibelachihu. negeri gini nuroachihuni sawik'i ine degimo desi inidilinyi fet'innye t'imotewosini lilikilachihu begeta beiyesusi tesifa aderigalehu. inide irisu yale; sile nuroachihu bek'inineti yemich'enek'i; manimi yelenyimina: hulu yerasachewini yifeligaluna; yekirisitosi iyesusini ayidelemi. negeri gini liji leabatu inide miyagelegili keine gari hono lewenigeli inide agelegele mefetenuni tawik'alachihu. inigidihi inideti inidimehoni bayehu gize; irisuni tolu inidiliki tesifa aderigalehu: rase degimo gini fet'innye inidimet'a begeta taminyealehu. negeri gini wenidimenina keine gari abiro seratenya we-

taderimi yemihonewini; yeananite gini meliikitenya yehonewina yemiyasifeligenyini yemiyaqegilewini afirodit'uni inidilikilachihu begidi asibalehu: hulachihuni yinafik'alina; inide tamememi sile semachihu yitekezali. beiwineti tamo lemoti inikwa k'eribo neberina: negeri gini igiziabiheri marewi; hazeni behazeni layi inidayich'emeribinyi leine degimo inji leirisu bicha ayidelemi. inigidihi inide gena sitayuti desi inidilachihu leinemi hazene inidik'aleli bebizu fit'ineti ilikewalehu. inigidihi bemulu desita begeta tek'ebeluti; irisuni yemimesilutinimi akibiruachewi: beine zenidi kalachihu ageligiloti inanite silelelachihu yegodelenyini inidifets'imi; benefisu tewerarido kegeta sira yetenesa isike moti k'eriboalina.

3

bek'erevisi; wenidimoche hoyi; begeta desi yi-belachihu. sile anidi negeri melishe lits'ifilachihu ineni ayitakitenyimi leinanite gini dehina newi. kewishochi tet'ebek'u; kekifuwochimi seratenyochi tet'ebek'u; kehasetenyami megerezi tet'ebek'u. inya bemenefisi igiziabiherini yeminameliki bekirisitosi iyesusini yeminimeka besigami yemantanemi inya yetegerezini nenina. ine gini besiga degimo yemitamenibeti alenyi. lela sewi manimi bihoni besiga yemitamenibeti inidalewi bimesilewi; ine ibelit'ewalehu. besimininyawi k'eni yetegerezihu; keisiraeli tiwilidi; kebiniyami wegeni; ke'ibirawiyani 'ibirawi nenyi: sile higi bitit'eyik'u; ferisawi neberihu: sile k'ini'ati bitit'eyik'u; bete kirisitiyanini asadaji neberihu: behigi silemigenyi ts'idik'i bitit'eyik'u; yale nek'efa neberihu. negeri gini leine rebi yeneberewini hulu sile kirisitosi inide gudati k'ot'irewalehu. - awoni; beiwineti kehuu yilik'i silembelit'i sile kirisitosi iyesusi sile getaye iwik'eti negeri hulu gudati inidihoni ik'ot'iralehu: sile irisu huluni tegodahu; kirisitosinimi agenyi zenidi; bekirisitosimi bema-meni yalewi ts'idik'i maleti beimineti keigiziabiheri zenidi yalewi ts'idik'i inji kehigi leine yalewi ts'idik'i sayihonilinyi; beirisu igenyi zenidi huluni inide gwidifi ik'ot'iralehu: -11 irisunina yetinisawini hayili inidawik'i; bemekerawimi inidikafeli; wede mutanimi tinisae liderisi bihonilinyi; bemotu inidimesilewi imenyalehu. ahuni inidagenyehu weyimi ahuni fits'umi inide honihu ayidelemi; negeri gini sile irisu bekirisitosi iyesusi yeteyazihubetini yani degimo iyizalehu biye ifet'inalahu. wenidimochi hoyi; ine gena inidaliyazihuti ik'ot'iralehu: negeri gini anidi negeri aderigalehu: behwalaye yalewini iyeresahu befitte yalewini lemeyazi izeregalehu; bekirisitosi iyesusi kefi kefi yalewini yeigiziabiherini met'irati waga inidagenyi milikitini ifet'inalahu. inigidihi fits'umani yehonini hulachini yihini inasibi: beanidachi negerimi liyu asabi binorachihu; igiziabiheri yihini degimo yigelit'ilachihwali: honomi bederesinibeti beziya inimelalesi. wenidimochi hoyi; ineni yemitimesilu hunu; inyami inide misale inideminihonilachihu; inidihu yemimelalesu-tini temeliketu. bizuwochi lekirisitosi mesik'eli t'elatochu honewi yimelalesaluna: bizu gize sile inerisu alihwachihu; ahunimi inikwa iyalek'esihu

ilalehu. mech'ereshashewi t'ifati newi; hodachewi amilakachewi newi; kibirachewi benewirachewi newi; asabachewi midirawi newi. inya agerachini besemayi newina; keziyami degimo yemimet'a medihanitini irisunimi getani iyesusi kirisitosini inite'ebak'aleni: irisumi huluni inikwa lerasu liyasigeza inidemichilibeti aserari; kiburi sigawini inidimesili yetewaredewini sigachinini yilewit'ali.

4

silezihi; yemiwedachihuna yeminafik'achihu; desitayena akille yemitihonu wenidimoche hoyi; inidihu begeta k'umu; wedajochi hoyi. beanidi asabi begeta inidisisamamu ewodiyani inimekiralehu sinit'ekinimi inimekiralehu. anitemi degimo besiraye abirehi yetet'emedihi iwinetenya hoyi; iniditagizachewi ileminihalehu: simochachewi behiyiweti mets'ihafi ketets'afuti kek'eleminit'osina degimo keine gari abirewi kiseruti kelelochu gari bewenigeli keine gari abirewi tegadilwalina. huligize begeta desi yibelachihu: degime ilalehu; desi yibelachihu. gerinetachihu lesewi hulu yitawek'i. geta k'iribi newi. benegeri hulu beti'elotina bemilija kemisigana gari beigiziabiheri zenidi limenachihuni asitawik'u inji beanidachi atich'enek'u. aimironimi hulu yemiyaifili yeigiziabiheri selami libachihuna asabachihuni bekirisitosi iyesusi yit'ebik'ali. bek'erevisi; wenidimochi hoyi; iwinetenya yehonewini negeri hulu; ch'imitineti yalebetini negeri hulu; ts'idik'i yehonewini negeri hulu; nits'uhi yehonewini negeri hulu; fik'iri yalebetini negeri hulu; melikami were yalebetini negeri hulu; begoneti bihoni misiganami bihoni; inezihini asibu: keine yetemarachihutinina yetek'ebelachihutini yesemachihutinimi yayachihutinimi inezihini adirigu: yeselamimi amilaki keinanite gari yihonali. negeri gini ahuni kegize behwala sile ine inide gena litasibu sile jemerachihu; begeta ijigi desi yilenyali: gize at'achihu inji; masebisi tasibu neberi. yihini sili sile gudileti alilimi: yeminoribeti nuro yibek'anyali maletini temirealehuna. mewaredinimi awik'alehu mebizatinimi awik'alehu: beiyandanidu negeri benegerimi hulu met'igebinina merabinimi mebizatinina megudilini temirealehu. hayilini bemiset'enyi bekirisitosi huluni ichilalehu. honomi bemekeraye keine gari sile tafakelachihu melikami aderegachihu. yefilip'isiyusi sewochi hoyi; wenigeli bemejemeriya sisebeki; kemek'edoniya bewet'ahu gize; keinanite bicha bek'eri lela bete kirisitiyani bemiset'etina bemek'ebeli sileti keine gari inidaltakefelechi inanite degimo tawik'alachihu: beteselonik'e inikwa salehu; anidi gizenza huleti gize yasifelegenyini sedachihulinyi neberina. besiletachihu yemibezawini fire inji sit'otawini felagi ayidelehumi. negeri gini hulu alenyi yibezalinimali: yeme'aza shitana yetewede mebiwa'iti yemihonewini leigiziabiherimi desi yemiyasenyewini sit'otachihuni keafirodit'u tek'ebiyi temolichealehu. amilakemi inide bale t'eginetu met'eni bekibiri bekirisitosi iyesusi yemiyasifeligachihuni hulu yimolabachihwali. leamilakachinina leabatichinimi isike zelalemi diresi kibiri yihuni: ameni. lek'idusani

hulu bekirisitosi iyesusi selamita ak'iribu. keine gari
yalutu wenidimochi selamita yak'eribulachihwali.
k'idusani hulu yilik'unimi kek'esari beti yehonutu
selamita yak'eribulachihwali. yegetachini yeiyesusi
kirisitosi ts'ega kemenifesachihu gari yihuni: ameni.

beigiziabiheri fek'adi yeiyesusi kirisitosi hawariya yehone p'awilosu t'imotewosimi wenidimu; bek'olasiyisi leminoru k'idusanina bekirisitosi letamenu wenidimochi: keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami yihuni. -sile inanite sinits'eliyi; besemayi ketezegajelachihu tesifa yetenesa bekirisitosi iyesusi sile iminetachihu lek'idusanimi hulu silalachihu fik'iri semiteni; yegetachinini yeiyesusi kirisitosini abati igiziabiherini huligize inameseginaleni: silezihimi tesifa bewenigeli iwineti k'ali asik'edimachihu semachihu. yihimi be'alemi hulu degimo inidale wede inanite derisoali; igiziabiherinimi ts'ega beiwineti kesemachihubetina kawek'achihubeti k'eni jemiro; beinanite degimo inidale inidihini be'alemi fire yaferali yadigimali. ketewedede keinyami gari abiro bariya kehonewi keep'afira inidihini temarachihu; irisumi sile inanite tamanyi yekirisitosi agelagayi newi. degimomi bemefisesi silemihoni sile fik'irachihu asitawek'eni. silezihu inya degimo yihini kesemani-beti k'eni jemireni yefek'adu iwik'eti menifesawi t'ibebinina aimironi hulu inidimolabachihu iyele-menini; sile inanite ts'elotini alitwineni. -11 bebego sira hulu fire iyaferachihu beigiziabiherimi iwik'eti iyadegachihu; kedestami gari behulu lemets'inatina lemategesi inide kibiru gulibeti met'eni behayili hulu iyaberetachihu; bek'idusanimi risiti bebirihani inidinikafeli yabek'anini abini iyamesegenachihu; benegeri hulu desi litasenyu legeta inidemigeba timelalesu zenidi inileminaleni. -14 irisus kech'elema silit'ani adaneni; bezanetunimi irisunimi yehat'atini siriyeti wedagenyenibeti wede fik'iru liji menigisiti afeleseni. -16 irisumi yemayitayi amilaki misale newi. yemiyatutina yemayitayutimi; zufanati bihonu weyimi getineti weyimi alek'ineti weyimi silit'anati; besemayina bemidiri yaluti hulu beirisu tefet'irewalina kefit'ireti hulu befiti bekwiri newi. hulu beirisuna leirisu tefet'iroali. irisumi behulu befiti newi hulumi beirisu tegt'imoali. irisumi yeakalu maleti yebete kirisitiyani rasi newi. irisumi behulu fitenya yihoni zenidi; mejemeriya kemutanimi bekwiri newi. -20 igiziabiheri mulatu hulu beirisu inidinori; beirisumi bekuli bemesik'elu demi selami adirigo bemidiri weyimi besemayati yalutini hulu lerasu inidiyasitarik' fek'idoalini. -22 inanitenimi newirina nek'efa yelalachihuna k'idusani adirigo beirisu fiti yak'eribachihu zenidi; befiti yeteleyachihutini kifu sirachihunimi bemadiregi beasabachihu t'elatochi yeneberachihutini ahuni besigawi sewineti bemotu bekuli asitarek'achihu. yihimi; kesemeritachihuna tedeladilachihu kesemachihutimi kewenigeli tesifa satinawet'u; behayimanoti ts'enitachihu bitinoru yihonali. yami wenigeli kesemayi betachi balewi fit'ireti hulu zenidi yetesebeke newi; inemi p'awilosu yeirisu agelagayi honihu. ahuni bemekeraye sile inanite desi yilenyali; sile akalumi maleti sile bete kirisitiyani besigaye bekirisitosi mekera yegodelewini fets'imalehu. sile inanite inide tsetet'enyi inide igiziabiheri megabineti; yeigiziabiherini k'ali fets'ime inidisebiki ine yebete kirisitiyani agelagayi honihu. yihimi k'ali kezalalem-

ina ketiwiwidochi jemiro tesewiro yenebere misit'iri newi; ahuni gini lek'idusanu tegelit'oali. leinerisumi igiziabiheri beahizabi zenidi yalewi yezihini misit'iri kibiri bale t'egineti mini inide hone liyasitawik'i wedede; misit'irumi yekibiri tesifa yalewi kirisitosi beinanite zenidi mehonu newi. inyami bekirisitosi fits'umi yemihoni sewini hulu inak'eribi zenidi sewini hulu iyegesets'ini sewinimi hulu bet'ibebi hulu iyasitemarini yeminisebikewi irisus newi. lezihimi negeri degimo; beine behayili inidemisera inide aseraru iyetegadelihu; idekimalalehu.

2

sile inanitena belodok'ya silaluti fitenimi besiga silalayuti hulu inideti yale tilik'i megadeli inidalenyi litawik'u iwedalehuna. libachewi inidits'enana; befik'irimi tebabirewi bemasitewali wedemigenyibeti wede meredati bale t'egineti hulu inididerisu yeigiziabiherinimi misit'iri irisunimi kirisitosini inidiyawik'u igadelalehu. yetesewere yet'ibebina yeiwik'eti mezigebe hulu beirisu newina. manimi bemiyababili k'ali inidayasitachihu yihini ilalehu. besiga minimi inikwa birik'i; bemenifesi keinanite gari nenyina; sir'atachihunimi bekirisitosimi yalewini yeiminetachihuni ts'inati iyayehu desi yilenyali. inigidihni getani kirisitosi iyesusini inide tek'ebelachihuti beirisu temelalesu. siri sedachihu beirisu tanets'u; inide temarachihumi behayimanoti ts'inu; misiganami yibizalachihu. inide kirisitosi timihiriti sayihoni; inide sewi wegina inide 'alemawi inide mejemeriya timihiriti bale befilisifina bekenitumi metaleli manimi inidayimarikachihu tet'ebek'u. beirisu yemelekoti mulati hulu besewineti tegelit'o yinoralina. lealek'inetina lesilit'animi hulu rasi behone beirisu honachihu temolitachihwali. yesiganimi sewineti bemegefefi; bekirisitosi megerezi; beiji balitederege megerezi beirisu honachihu degimo tegerezachihu. bet'imik'etimi keirisu gari tek'ebirachihu. bet'imik'eti degimo; kemutani basinasawi beigiziabiheri aserari bemamenachihu; keirisu gari tenesachihu. inanitemi bebedelachihuna sigachihuni balemegerezi mutani behonachihu gize; keirisu gari hiyiwetini set'achihu. bedelachihuni hulu yak'iri alawetini. beinya layi yeneberewini yemik'awemeninimi betiizazati yetets'afewini ye'ida ts'ihifeti demesesevi. irisunimi bemesik'eli t'erik'o kemenigedi asiwigidotali. alek'inetinina silit'anatini gefo; dili bemenisati beirisu iyaazorachewi begilit'i asayachewi. inigidihni bemebili weyimi bemet'et'i weyimi sile be'ali weyimi sile weri mebacha weyimi sile senibeti manimi ayifiredibachihu. inezihni limet'u yaluti negerochi t'ila nachewina; akalu gini yekirisitosi newi. tihitinanina yemelaikitini amiliko iyewedede; balayewimi yale fek'adi iyegeba; besigawimi aimiro bekenitu iyetabewe manimi ayifiredibachihu. inidezihni yale sewi rasi wedemihonewi ayit'egami; keirisumi akali hulu bejimatina bemaseriya migibini iyetek'ebele iyetegat'ememi; igiziabiheri bemiset'ewi madegi yadigali. -21 ke'alemawi kemejemeriya timihiriti rik'achihu kekirisitosi gari kemotachihu; inide sewi sir'atina timihiriti. atiyazi; atik'imesi; atinika lemiluti tiiza-

zati be'alemi inidemitinoru sile mini tigezalachihu? inezihhi hulu bemederegi lit'efu tewesinewalina. yihi inde geza fek'adihi bemamilekina betihitina siganimi bemech'ek'oni t'ibebi yalewi yimesilali; negeri gini siga yale liki inidayit'egibi lemekelikeli minimi ayit'ek'imimi.

3

inigidihi kekirisitosi gari ketenesachihu; kirisitosi beigiziabiheri k'enyi tek'em'it'o balebeti belayi yalewini ishu. belayi yalewini asibu inji bemidiri yalewini ayidelemi. motachihwalina; hiyiwetachihumi beigiziabiheri kekirisitosi gari tesewiroalina. hiyiwetachihu yehone kirisitosi bemigelet'ibeti gize; beziyani gize inanite degimo keirusu gari bekibiri tigelet'alachihu. inigidihi bemidiri yalutuni bilitochachihuni gidelu; inezihimi zimutina rikwiseti fitiwetimi kifu minyotimi t'aotinimi mamileki yehone megomijeti newi. beinezihimi t'enik'i yeigiziabiheri k'wit'a bemayitazezu lijochi layi yimet'ali. inanitemi degimo tinorubachewi beneberachihu gize; befiti beinezihhi temalalesachihu. ahani gini inanite degimo k'wit'anina nidetini kifatinimi; keafachihumi sidibini yemiyasafirinimi nigigiri inezihini hulu asiwegidu. irisi berisachihu wisheti atinegageru; arogewini sewi kesirawi gari gefachihutalina; yefet'erewinimi misale inidimesili iwik'etini lemagineyi yemitadesewini adisuni sewi lebisachihutali. beziyami yegiriki sewi ayihudawimi yetegerezemi yalitegerezemi aremawimi isikutesimi bariyami ch'ewa sewimi mehoni alitechalemi; negeri gini kirisitosi hulu newi; behulumi newi. inigidihi inde igiziabiheri mirit'ochi k'idusani honachihu yetewededachihumi honachihu; mihiretini; rihiraheni; cherinetini; thitinanani; yewahinetini; ti'igisitini libesu. irisi berisachihu ti'igisitini adirigu; manimi bebalinjerawi layi yeminek'ifewi negeri kalewi; yik'iri tebabalu. kirisitosi yik'iri inidalachihu inanite degimo inidihu adirigu. beinezihimi hulu layi yefits'ame maseriya yehonewini fik'irini libesuti. beanidi akalimi yetet'erachihuleti degimo yekirisitosi selami belibachihu yigiza. yemitameseginumi hunu. yeigiziabiheri k'ali bemulati yinuribachihu. bet'ibebi hulu irisi berisachihu astemiruna gesits'u. bemezumurina bezimare bemenifesawimi k'ine bet'segawi belibachihu leigiziabiheri zemiru. igiziabiheri abini beirusu iyamesegenachihu; bek'ali bihoni weyimi besira yemitaderigutini hulu begeta beiyesusi simi adiriguti. misitochi hoyi; begeta inidemigeba lebalochachihu tegezu. balochi hoyi; misitochachihuni widedu meramani atihunubachewi. lijochi hoyi; yihi legeta desi yemiyasenyu newina behulu lewelajochachihu tazezu. abatochi hoyi; libachewi inidayizili lijochachihuni atabesach'uachewi. bariyawochi hoyi; bek'ini libi getani iyeferachihu inji; lesewi desi inidemitasenyu letayita yemitigezu satihonu; besiga getochachihu lehonu behulu tazezu. lesewi sayihoni legeta inidemitaderigu; yemitaderigutini hulu betigati adiriguti; kegeta yerisitini bidirati iniditik'ebelu tawik'alachihuna. yemitagegiluti geta kirisitosi newina. yemibedilimi yebedelewini bebidirati yik'ebelali; lesewi fitimi

adiliwo yelemi.

4

getochi hoyi; inanite degimo besemayi geta inidalachihu tawik'alachihuna lebariyawochachihu bet'sidik'ina bek'inineti adirigulachewi. kemamesigeni gari bet'seloti iyenek'achihu leirusu tigu. beziyani gizemi sile irisu degimo yetaserihubetini yekirisitosini misit'iri inidininegiri igiziabiheri yek'aluni deji yikefitilini zenidi sile inya degimo ts'eliyu. linageri inidemigebanyu yahili igelit'ewi zenidi ts'eliyulinyi. zemenuni iyewajachihu; bewich'i balutu zenidi bet'ibebi temalalesu. leiyandanidu inideti iniditamelisu inidemigebachihu tawik'u zenidi nigigirachihu huligize; bech'ewi inde tek'ememe; bet'sega yihuni. yetewedede wenidimina yetamene ageligayi begetami abironyi bariya yehone tikik'osi nuroyeni hulu yasitawik'achihwali. - weryachinini iniditawik'una libachihuni inidiyats'ana; keinanite kehonewina ketamenewi ketewededewimi wenidimi keanasimosi gari wede inanite yemilikewi silezihi mikiniyati newi. yezihini sifira were hulu yasitawik'uachihwali. -11 ketegerezuti wegenu yaluti; abiro keine gari yetasere arisit'irokosi yeberinabasimi yewenidimu liji marik'osi iyosit'osimi yetebale iyasu selamita yak'eribulachihwali. sile marik'osi. wede inanite bimeta; tek'ebeluti yemili tiizazi tek'ebelachihu. beigiziabiheri menigisiti keine gari abirewi yemiseruti inezihhi bicha nachewi; inenimi ats'ananitewinyali. keinanite yehone yekirisitosi bariya ep'afira selamita yak'eribulachihwali. beigiziabiheri fek'adi hulu tereditachihuna fits'umani honachihu iniditik'omu; huligize sile inanite bet'selotu yigadelali. sile inanite belodok'iayami beiyara ketemami silalutu ijigi inidik'ena imesekiriletahuna. yetewededewi bale medihanitu luk'asi demasimi selamita yak'eribulachihwali. belodok'ia lalutu wenidimochina lenimifuni bebetumi lalachi bete kirisitiyani selamita ak'iribulini. yihichimi meliikiti beinanite zenidi ketenebebechi behwala; belodok'ia sewochi mahiberi degimo iniditinebebi adirigu. kelodok'iayami yemitigenyewini meliikiti inanite degimo anibibu. leakirip'ami. begeta yetek'ebelihewini ageligiloti iniditifts'imuwu tet'enik'ek'i belulinyi. begeza ije yetets'afe yeine yep'awilosu selamita yihi newi. isirateni asibu. ts'ega keinanite gari yihuni.

p'awilosina siliwanosi t'imotewosimi; beigiziabiheri abi begeta beiyesusi kirisitosimi wedemitihoni wede teselonik'e sewochi bete kirisitiyani: keigiziabiheri keabatachini kegeta keyesusi kirisitosimi ts'ega selamini leinanite yihuni. - bet's'elotachini gize sile inanite sinasasibi; yeiminetachihuni sira yefik'irachihuni dikami begetachinimi beiyesusi kirisitosi yalewini yetesifachihuni mets'inati beamilakachinina beabatachini fiti sanak'warit'i iyasebini; igiziabiherini huli gize behulachihu mikiniyati inameseginaleni: beigiziabiheri yemi-tiwededu wenidimochi hoyi; inide temeret'achihu awik'enalina. wenigelachini behayilina bemenifesi k'idusi bebizu meredatimi inji bek'ali bicha wede inanite alimet'amina: beinanite zenidi sile inanite inideti inde neberini tawik'alachihu. degimo inanite k'aluni bebizu mekera kemenifesi k'idusi desita gari tek'ebilachihu; inyanina getani yemitimesilu honachihu: silezihimi bemek'edoniya beakayiya laluti miimenani hulu misale honachihulachewi. keinanite wet'ito yegeta k'ali bemek'edoniya beakayiya bicha alitesemamina; negeri gini minimi inidininageri isikemayasifeligi diresi; beigiziabiheri zenidi yemihoni iminetachihu behulu sifira teweritoali. -10 inerisu rasachewi wede inanite megibatachini inideti inidenebere sile inya yinageraluna: lehiyawina leiwinetenya amilakimi tagelegilu zenidi; kemutani yasinesawini lijuni irisumini iyesusini kemimet'awi k'wit'a yemiyadinenini kesemayi tit'ebik'u zenidi; ket'a'otochi wede igiziabiheri inideti zeweri inidalachihu yinageralu.

wenidimochi hoyi; rasachihu wede inanite megibat-achini kenitu inidalihone tawik'alachihuna. negeri gini inidemitawik'uti befipil'isiyusi asik'edimeni mekera tek'ebileni tenigelatitenimi; bebizu gedili yeigiziabiherini wenigeli leinanite ininageri zenidi beamilakachini deferini. limenachini kesihiteti weyimi kerikwiseti weyimi kitenikoli alineberemina: negeri gini wenigeli inide adera yiset'eni zenidi igiziabiheri yetamenini honeni inidagenyeni met'eni; inidihu ininageraleni; libachinini yemimeremiri igiziabiherini inji sewini desi inidemasenyi ayidelemi. inidemitawik'u; iyak'olamet'ini keto alitenagerinimi; igiziabiherini inidemime-sekiri iyamekanyeni bemegomijeti aliseranimi: yekirisitosimi hawariyati inde mehonachini linike-bidibachihu sinichili; keinanite bihoni weyimi kelelochi kibirini kesewi alifeleginimi. negeri gini mogiziti yerasiwani lijochi inidemitikebakebi; bemekakelachihu yewahochi honini: inidihumi iyafek'erinachihu yeigiziabiherini wenigeli lemakafeli bicha sayihoni yegeza nefisachinini degimo inakafilachihu zenidi bego fek'adachini nebere; leinya yetewededachihu honachihu neberina. wenidimochi hoyi; dikamachinina t'iretachini tizi yilachihwalina: keinanite beanidu sinikwa inidanikebidibeti lelitina k'eni iyaserani; yeigiziabiherini wenigeli leinanite sebekini. beinanite

bemitaminu zenidi beinideti yale k'idisinana ts'idik'i nek'efami belebeleti nuro inide hedini; inanitena igiziabiheri misikirochi nachihu: -12 wede menigisitu wede kibirumi let'erachihu leigiziabiheri inidemigeba timelalesu zenidi iyemekerinina iyats'enani iyemesekerinilachihumi; abati lelijochu inidemihoni leiyadanidachihu inde honini tawik'alachihuna. silezihimi yemeliikiti k'ali irisumi yeigiziabiheri k'ali keinya betek'ebelachihu gize; beiwineti inidale beinanite bemitaminu degimo inidemisera inde igiziabiheri k'ali inji inde sewi k'ali adirigachihu silalitek'ebelachihuti; inya degimo igiziabiherini sanak'warit'i inameseginaleni. inanite; wenidimochi hoyi; beyihuda yeminorutini bekirisitosi iyesusi yalutini yeigiziabiherini mahiberochi yemitimesilu honachihwalina: inerisu keayihudi mekera inde tek'ebelu; inanite degimo yanini mekera keagerachihu sewochi tek'ebilachihwalina. ineziyami getani iyesusini degimo gedelu nebiy-atinimi inyanimi asadedu; igiziabiherinimi desi ayasenyumi; sewochinimi hulu yik'awemalu; huligize hat'iatachewini yifets'imu zenidi ahizabi inididinu inidaninagerachewi yikelekilunalina. negeri gini k'wit'awi wede inerisu fets'imo derisoali. inya gini; wenidimochi hoyi; belibi yayidele fiti lefti let'ik'iti gize at'tenachihu; bebizu nafik'oti fitachihuni lemayeti ijigi mokerini: wede inanite linimet'a wedeni neberina; ine p'awilosimi anidina huleti gize; seyit'ani gini azegeyeni. tesifachini weyisi desitachini weyisi yetimikihitachini akilili mani newi? begetachini beiyesusi fiti bememit'atu inanite ayidelachihumini? inanite kibirachini desitachinimi nachihuna.

silezihi wede fiti initagesi zenidi balitechaleni gize; beatena bichachinini linik'eri bego fek'adachini hone. sile iminetachihumi inidiyats'enachihuna inidimekirachihu wenidimachinini yeigiziabiherinimi ageligayi keinya garimi abiro bekirisitosi wenigeli yemiserawini t'imotewosini laknewi: bezihi mekera manimi inidayinawit'i; lezihi inde temeret'ini rasachihu tawik'alachihuna. beiwineti keinanite gari saleni; mekera inik'ebeli zenidi inidaleni asik'edimeni ininegirachihu neberi: inidihumi degimo hone; yihinimi tawik'alachihu. silezihi ine degimo wede fiti itagesi zenidi balitechalenyi gize. fetanyi minalibati fetinoachewali dikamachinini kenitu honoali biye iminetachihuni lemawek'i lakihu. ahuni gini t'imotewosi keinanite zenidi wede inya met'ito sile iminetachihuna sile fik'irachihu yemisir-achi bilo benegereni gize; inyami inayachihu zenidi inidemininafik'i tayuni zenidi iyenafek'achihu huli-gize bemelikami inidemitasibuni benegereni gize; silezihi; wenidimochi hoyi; beiminetachihu bekuhi bechigirachinina bemekerachini hulu sile inanite tets'nanani: inanite begeta ts'enitachihu bitik'omu; ahuni behiyiweti ininoralenina. -10 fitachihuni linayi beiminetachihumi yegodelewini linimolabeti lelitina k'eni kemet'eni yilik'i iyets'eleyini beamilakachini fiti keinanite yetenesa sileminidesetewi desita hulu; leigiziabiheri beinanite mikiniyati

mini yahili misigana inasirekibi zenidi inichilaleni? amilakachinina abatachini rasu getachinimi iyesusi kirisitosi wede inanite menigedachinini yak'ina: -13 getachinimi iyesusi kirisitosi kek'idusanu hulu gari simet'a; beamilakachinina beabatachini fiti bek'idisina nek'efa yelelebeti adirigo libachihuni yats'ena zenidi; inya degimo leinanite inideminihoni geta irisi beirisachihu yalachihuni lehlulumi yemihoni fik'irachihuni yabiza yich'emirimi.

4

inigidih bek'ewisi; wenidimochi hoyi; litimelalesu igiziabiherinimi desi litasenyu inideti inidemigebachihu keinya zenidi inide tek'ebelachihu; inanite degimo inidemitimelalesu; kefiti yilik'i tibezu zenidi begeta beiyesusi inileminachihwaleni inimekirachihumaleni. begeta beiyesusi yetinyawini tiizazi inide set'enachihu tawik'alachihuna. yihi yeigiziabiheri fek'adi irisumi mek'edesachihu newina: - kezimuti iniditirik'u; igiziabiherini inidemyawik'u ahizabi befitiweti minyoti ayidelemi inji; keinanite iyanidanidu yerasuni 'ik'a bek'idisinana bekibiri yagenyi zenidi inidiyawik'i: asik'edimeni degimo inidalinachihuna inide mesekerinachihu; geta silezihi negeri hulu yemibek'eli newina manimi bezihi negeri ayitalelefi wenidimunimi ayatalili. lerikwiseti sayihoni igiziabiheri bek'idisina t'eritonalina. inigidih yemit'ili sewini yet'ale ayidelemi; menifesi k'idusini beinanite inidinori yeset'ewini igiziabiherini newi inji. inanite rasachihu irisi berisachihu litiwadedu beigiziabiheri temirachihwalina sile wenidimamachi mewadedi manimi yits'ifilachihu zenidi ayasifeligachihumi: - inidihu bemek'edoniya hulu laluti wenidimochi hulu taderigalachihuna. negeri gini; wenidimochi hoyi; kefiti yilik'i litibezu; bet'set'itami tinoru zenidi litik'enu; yerasachihunimi gudayi litit'enek'ek'u; inidazezinachihumi; bewich'i baluti zenidi beagebabi iniditimelalesu; anidachimi inidayasifeligachihu beijachihu litiseru inileminachihwaleni. negeri gini; wenidimochi hoyi; tesifa inidelelachewi inide lelochi degimo inidatazinu; anik'elafitewi silalutu tawik'u zenidi iniwedaleni. iyesusi inide motena inide tenesa kamenini; inidihumi beiyesusi yanik'elafutuni igiziabiheri keirisu gari yamet'achewalina. begeta k'ali yeminilachihu yihi newina: inya hiyawani honeni geta isikimet'a dresi yeminik'eri yanik'elafutuni anik'edimimi: geta rasu betiizazi bemelaikitimi alek'a dimits'i beigiziabiherimi meleketi kesemayi yiweridalina; bekirisitosimi yemotu asik'edimewi yinesalu: keziyami behwala inya hiyawani honeni yeminik'eregi; getani beayeri lemek'ebeli keinerisu gari bedemena ininet'ek'aleni: inidihumi huligize kegeta gari inihonaleni. silezihi irisi berisachihu bezihi k'ali tets'iananu.

5

wenidimochi hoyi; sile zemenatina sile werati minimi inidits'afilachihu ayasifeligachihumi: yegeta k'eni; leba beleliti inidemimet'a; ini-

dihu yimet'a zenidi rasachihu at'ibik'achihu awik'achihwalina. selamina dehineti newi silu yani gize mit'i irigwizini inidemiizati t'ifati bedinigeti yimet'abachewali ketomi ayamelit'umi. inanite gini; wenidimochi hoyi; k'enu inide leba yiderisibachihu zenidi bech'elema ayidelachihumi; hulachihu yebirihani lijochi yek'enimi lijochi nachihuna. inya keletiti weyimi kech'elema ayidelelenimi: inigidiyasi ininik'a bemet'enimi ininuri inji inide lelochi ananik'elafa. yemiyanik'elafu beleliti yanik'elafaluna; yemisekirumi beleliti yisekiraluna: inya gini kek'eni sile honeni; yeiminetinina yefik'irini t'iruri yemedaninimi tesifa inide rasi k'uri iyelebesini bemet'eni ininuri: igiziabiheri lek'wit'a alimeret'enimina; begetachini beiyesusi kirisitosi medanini lemaginyeti newi inji. yemininek'ami binihoni; yeminanik'elafami binihoni; keirisu gari abireni behiyeweti ininori zenidi sile inya mote. silezihi inanite degimo inidemitaderigu; irisi berisachihu temekakeru anidumi anidumi lelawini yanits'ewi. -13 wenidimochi hoyi; bemekakelachihu yemidekimutini begetami yemigezuachihuni yemigesits'uchihunimi tawik'u zenidi; sile sirachewimi befik'iri kemet'eni yilik'i takebiruchewi zenidi inileminachihwaleni. irisi berisachihu beselami hunu. wenidimochi hoyi; inimekirachihwaleni: yale sirati yemihedutini gesits'uchewi: difireti yelechewini ats'inuachewi: ledekamochi tigulachewi: sewini hulu tagesu. manimi lelelawi bekifu fenita kifu inidayimelisi tet'enik'ek'u; negeri gini huligize irisi berisachihu lehlulumi melikamuni lemadiregi tigu. huligize desi yibelachihu: -18 satak'warit'u ts'eliyu: behulu amesiginu: yihi yeigiziabiheri fek'adi bekirisitosi iyesusi wede inanite newina. menifesini atat'ifu: -21 tinibitini atinak'u: huluni fetinu melikamunimi yazu: kemanachewimi 'ayineta kifu negeri rak'u. yeselamimi amilaki rasu hulenite-nachihuni yik'edisi: menifesachihumi nefisachihumi sigachihumi getachini iyesusi kirisitosi bemet'a gize yale nek'efa fets'imewi yit'ebek'u. yemit'erachihu yetamene newi; irisumi degimo yaderigewali. wenidimochi hoyi; sile inya ts'eliyu. kewenidimochi hulu gari betek'edese asasami selamita teset'at'u. yihi meliikiti lek'idusani wenidimochi hulu inidinebebi begeta amilachihwalehu. yegetachini yeiyesusi kirisitosi ts'ega keinanite gari yihuni: ameni.

p'awilosina siliwanosi t'imotewosimi; beigiziabiheri beabatachini begeta beiyesusi kirisitosimi wedemithoni wede teselonik'e sewochi bete kirisitiyani: keigiziabiheri keabatachini kegeta keiyesusi kirisitosimi ts'ega selamimi leinanite yihuni. wenidimochi hoyi; iminetachihu ijigi silemiyadi gi yehulachihumi yeiyanidanidachihu fik'iri irisi berisachihu silembeza; huligize sile inanite igiziabiherini inidemigeba linamesegini gidi alebini: silezihi bemititagesubeti besidetachihuna bemekerachihu hulu kemets'inatachihuna keiminetachihu yetenesa beigiziabiheri abiyate kirisitiyanati sile inanite rasachini inimekaleni. sile irisu degimo mekera lemitik'ebeluleti leigiziabiheri menigisiti yemitibek'u honachihu tik'ot'eru zenidi; yihi yeigiziabiheri k'ini firidi milikiti newi. - geta iyesusi kesilit'anu melaikiti gari kesemayi beisati nebelibali sigelet'i; mekerani lemiyasayuachihu mekerani; mekeranimi lemitik'ebeluleti keinya gari 'irefitini bidirati adirigo inidimelisi beigiziabiheri fiti beirigiti' ts'idik'i newina. igiziabiherini yemayawik'utini; legetachinimi leiyesusi kirisitosi yemayitazezuti yibek'elali: -10 beziyami k'eni bek'idusanu likebiri; misikirinetachinimisi aminachihwalina bemiyaminuti hulu zenidi ligeremi simet'a; kegeta fiti kehayilumi kibiri rik'ewi bezelalemi t'ifati yik'et'alu. -12 silezihi degimo inide amilakachini inide getami inide iyesusi kirisitosi ts'ega; yegetachini yeiyesusi kirisitosi simi beinanite zenidi likebiri inanitemi beirisu zenidi litikebiru; amilakachini lemet'iratu yemitibek'u adirigo yik'ot'irachihu zenidi; yebegonetinimi fek'adi hulu yeiminetinimi sira behayili yifets'imi zenidi sile inanite huligize inits'eliali.

negeri gini; wenidimochi hoyi; sile getachini sile iyesusi kirisitosi memit'atina wede irisu sile mesebisebachini; bemenifesi weyimi bek'ali weyimi keinya inidemimet'a bemeliikiti. yegeta k'eni derisoali bilachihu; keamiroachihu tolo inidatinawet'u inidatidenegit'umi inileminachihwaleni. manimi bemanachewimi menigedi ayasitachihu: kihidetu asik'edimo sayimet'ana ye'amets'i sewi irisumi yet'ifati liji sayigelet'i; ayiderisimina. ine igiziabiheri bete mek'idesi isikik'emet'i diresi; amilaki ketebalewi hulu; sewochimi kemiyamelikuti hulu belayi rasuni kefi kefi yemiyaderigewi tek'awami irisu newi. gena keinanite gari salehu; yihini inidalihwachihu tizi aylachihumini? begeza rasu gizemi yigelet'i zenidi; yemikelekilewini ahuni tawik'alachihu. ye'amets'i misit'iri ahuni yiseralina: bicha kemenigedi isikiwegedi diresi ahuni yemikelekili ale. beziyami gize geta iyesusi beafu menifesi yemiyat'efawi; simet'ami bemegelet'u yemishirewi 'amets'nya yigelet'ali: -10 yidinu zenidi yeiwinetini fik'iri silalitek'ebelule lemit'efu; yeirisu memit'ati beteamirati huluna bemilikitochi behasetenoyochi dinik'ochimi be'amets'imi metaleli hulu inide seyit'ani aserari newi. -12 silezihi mikiniyati;

beiwineti yalamenu negeri gini be'amets'i desi yilachewi yeneberu hulu firidini inidik'ebelule; hase-tini yaminu zenidi igiziabiheri yesihitetini aserari yilikibachewali. inya gini; begeta yetewededachihu wenidimochi hoyi; huligize sile inanite igiziabiherini linamesegini gidi alebini; igiziabiheri bemenifesi mek'edesi iwinetinimi bemaneni lemedani inide bekwirati merit'oachihwalina: lezihi yegetchinini yeiyesusi kirisitosini kibiri lemaginyeti bewenigelachini t'erachihu. inigidiyasi; wenidimochi hoyi; ts'enitachihu k'umu; bek'alachinimi bihoni weyimi bemeliikitchini yetemarachihutini wegi yazu. -17 rasu getachini iyesusi kirisitosina yewededeni bek'egami yezelalemini mets'inaanati begonimi tesifa yeset'eni igiziabiheri abatachini libachihuni yats'inaanuti bebegomi sirana bek'ali hulu yats'inuachihu.

bek'erevisi; wenidimochi hoyi; yegeta k'ali inidiroti beinanitemi zenidi degimo inidemihoni inidikeberi; iminetimi lehulu silemayihoni ke'amets'enyochina kekifuwochi sewochi inidinidini sile inya ts'eliyu. negeri gini yemiyats'enachihu kekifuwimi yemit'ebik'achihu geta yetamene newi. yeminazachihumini ahuni iniditaderigu wede fitimi degimo iniditaderigu sile inanite begeta taminenali. getami wede igiziabiheri fik'iri wede kirisitosimi ti'igisiti libachinini yak'inawi. wenidimochi hoyi; keinya inide tek'ebewi wegi sayihoni yale siri'ati kemihedi wenidimi hulu tileyu zenidi begetachini beiyesusi kirisitosi simi inazachihwaleni. inyani litimesilu inideti inidemigebachihu rasachihu tawik'alachihuna: beinanite zenidi yale siri'ati alihehinima: keinanite zenidi beandiu sinikwa inidanikebidibeti; lelitina k'eni bedikamina bet'ireti iyaserani ininori neberi inji; kemanimi inijerani inidiyawi alibalanami. yihimi inyani litimesilu rasachinini inide misale iniset'achihu zenidi neberi inji; yale silit'ani sile honini ayidelemi. degimo keinanite gari saleni. lisera yemayiwedi ayibila bileni azenachihu neberina. sira keto sayiseru; besewi negeri iyegebu; yale siri'ati keinanite zenidi silemihedu sile anidanidochi semitenalina. inidenezihi yalutinimi bet'set'ita iyaseru yegeza inijerachewini yibelu zenidi begetachini beiyesusi kirisitosi inazachewaleni inimekirachewaleni. inanite gini; wenidimochi hoyi; melikami sirani lemesirati atitakit. bezihi meliikiti letelake k'alachini yemayitazezi manimi binori; yihini temelikekutu; yafirimi zenidi keirusu gari atitebaberu. negeri gini inide wenidimi gesits'uti inji inide t'elati atik'wit'eruti. yeselamimi geta rasu behulu menigedi zewetiri selamini yisit'achihu. geta kebulachihu gari yihuni. begeza ije yetets'afe yeine yep'awilos selamita yihi newi: yemeliikite hulu masireja yihi newi: inidihiti its'ifalehu. yegetachini yeiyesusi kirisitosi ts'ega kebulachihu gari yihuni.

medihanitachini igiziabiheri tesifachinimi iyesusi kirisitosi inidazezewi tiizazi yeiyesusi kirisitosi hawariya yehone p'awilos; beimineti iwinetenya lije lehone let'imotewosi: keigiziabiheri keabatachini kekirisitosi iyesusimi kegetachini ts'egana mihireti selamimi yihuni. - wede mek'edoniya behedihu gize; anidanidochi liyu timihiritini inidayasitemiruna wede tereti mech'reshami wedelewile wede twilidochi tariki inidayademit'u litazachewi beefeson tik'emet'i zenidi lemenihubi: inide inezihhi yalu negerochi kirikirini yamet'aluna beimineti gini lale leigiziabiheri megabineti ayit'ek'imumi. yetiizazi fits'ame gini kenits'uhi libina kebegu hilina gibizinetimi kelelebeti imineti yemiwet'a fik'iri newi: - keinezihimi anidanidochi sitewi; yemilutini weyimi sile inerisu asiregit'ewi yeminagerutini sayasitewilu; yehigi asitemariwochi lihonu iyewededu; wede kenitu nigigiri fek'ek'i bilewali. negeri gini sewi inidimegiba biserabeti higi melikami inide hone inawik'alen: - yihewimi; lebedelenyochina lemayi-tazezu; le'amets'enyochina lehat'iatenyochi; k'idisina lelelacheWINA lerikwisani; abatina inatini lemigedilu; lenefise gedayochina lesesenyochi; kewnidi garimi lemitenyu; besewochimi leminnegidu; lewishetenyochimi bewishetimi lemilulu; yebiruki igiziabiherinimi kibiri inidimegeli'ti leine adera inide teset'enyi wenigeli yehonewini dehina timihir-iti lemik'awemi lelela negeri hulu higi inide tesera inji lets'adik'i inidalitesera siyawik'i newi. leagelig-ilotu shomonyi tamanyi adirigo sile k'ot'erenyi; hayili yeset'enyini kirisitosi iyesusini getachinini ameseginalahu: asik'edimo tesadabina asadaji angelachimi minimi bihoni; yihini aderegelinyi; negeri gini salawik'i balemamemi siladeregihuti mihiretini agenyehu; yegetachinimi ts'ega bekirisito- sityi iyesusi kalu keiminetina kek'iri gari abilit'o beza. hat'iatenyochini liyadini kirisitosi iyesusi wede 'alemi met'a yemilewi k'ali yetamenena hulu inidik'ebeluti yetegeba newi: kehat'iatenyochimi wana ine nenyi: silezihhi gini; yezelelamini hyiweti lemaginyeti beirisu yaminu zenidi lalachewi sewochi misale inidihoni; iyesusi kirisitosi wana bemihoni beine layi ti'igisituni hulu yasayi zenidi; mihiretini agenyehu. bichawini amalaki lemihoni lemayit'efawi lemayitayewimi lezemenati ngusi misiganana kibiri isike zelalemi diresi yihuni: ameni. t'imotewosi lije hoyi; asik'edimo sile anite inide tenegerewi tinibiti; beirisu melikami forineti tiwaga zenidi yihichini tiizazi adera iset'ihalehu: iminetina bego hilina yinurihi; anidanidochi hilinani t'ilewi; merikebi ale meri inidemit'efa; beimineti negeri t'efitewalina: keineziamy; inidayisadebu yimaru zenidi leseyt'ani asalife yeset'ehwachewi; hemenewosina isikindiroso nachewi.

inigidihhi igiziabiherini bememiselina bech'imitineti hulu ts'et'ina zigi bileni inidininori; limenana ts'eloti milijami misiganami sile sewochi hulu sile negesi- tatina sile mekwaninitimi hulu inidideregu kehu

befiti imekiralehu. - sewochi hulu lidinuna iwine- tuni wede mawek'i liderisu bemiwedi beigiziabiheri bemedihanitachini fiti melikamina desi yemiyasenyi yihi newi. anidi igiziabiheri alena; beigiziabiherina besewimi mekakeli yalewi mekakelenyawu degimo anidi ale; irisumi sewi yehone kirisitosi iyesusi newi: rasunimi lehulu beza set'e; yihimi begeza zemenu misikirinetu nebere: inemi lezihi negeri awaji negarina hawariya beiminetina beiwinetimi yehaziba asitemari lemehoni teshomihu: iwineti inageralehu: aliwashimi. inigidihhi wenidochi besifira hulu ale k'wit'ana ale kifu asabi yetek'edesutini ijochi iyanesu inidits'eliyu ifek'idalehu. -10 inidi- humi degimo setochi bemigiba libisi keifiretina rasachewini kemegizati gari sewinetachewini yishelimu: igiziabiherini iniferaleni lemiliti setochi inidimegiba; melikami bemadiregi inji beshirubana bewerik'i weyimi be'nik'wi weyimi wagawi ijigi bekebere libisi ayishelemu. seti benegeri hulu iyetegezachi bezigita timari: seti gini bezigita tinuri inji litasitemari weyimi bewenidi lyi litiselet'ini alifek'idimi. adami k'edimo tefet'iroalina; behwalami hewani tefet'erechi. yetetalelemi adami ayidelemi; setitu gini tetallila bemetelalefi wedek'echi: negeri gini beiminetina befik'iri bek'idisinami rasachewini iyegezu binoru bemewiledi tidinalechi.

manimi ep'isi k'op'osinetini bifeligi melikamini sira yimenyali yemilewi k'ali yetamene newi. inigidihhi ep'isi k'op'osi inidihhi lihoni yigebawali: yemayinek'efi; yeanditi misiti bali; likenya; ra- suni yemigeza; inidimegebawu yemisera; inigida tek'ebayi; lemasitemari yemibek'a; yemayisekiri; yemayich'ek'ach'ek'i negeri gini geri yehone; yemayikerakeri; genizebini yemayiwedi; lijochuni bech'imitineti hulu iyegeza yerasuni beti beme- likami yemiyasitedadiri: sewi gini yerasuni beti inidiyasitedadiri bayawik'i; yeigiziabiherini bete kirisitiyani inideti yit'ebik'atali? beti'ibiti tenefto bediyabilosi firidi inidiyiwedik'i; adisi kirisitiyani ayihuni. bediyabilosi nek'efana wet'imedimi inidiyiwedik'i; bewich' kaluti sewochi degimo melikami misikiri linorewi yigebawali. inidihumi diyak'onati ch'imitochi; behuleti k'ali yemayinageru; lebizu weyini t'oji yemayigomeju; newirenya rebi yemayiwedu; benits'uhi hilina yehayimanotini misit'iri yemiyizu lihonu yigebachewali. inezihimi degimo asik'edimo yifetenu; keziyami behwala yale nek'efa bihonu bedik'una sira yageligilu. inidihumi setochi ch'imitochi; yemayamu; likenyochi; benegeri hulu yetamenu lihonu yigebachewali. diyak'onati lijochachewinina yerasachewini betochi bemelikami iyegezu iyanidanidachewi yeanditi seti balochi yihuni. bedik'una sira bemelikami yagelegelu yerasachewi tilik'i ma'irgina bekirisitosi iyesusi balewi imineti bizu difireti yagenyalu. fet'inye wede anite inidimet'a tesifa adirige yihini its'ifilialehu. bizegeyi gini; beigiziabiheri maderiya beti menori inideti inidimegiba tawik'i zenidi its'ifilialehu: betumi yeiwineti 'amidina mesereti; yehiyawi igiziabiheri bete kirisitiyani newi. igiziabiherinimi

yememiseli misit'iri yale t'irit'iri talak'i newi: besiga yetegelet'e; bemenifesi yets'edek'e; lemelaikiti yetaye; beahizabi yetesebeke; be'alemi yetamene; bekibiri yarege.

4

menifesi gini begilit'i. behwalenyochi zemenati anidanidochi yemiyasitu menafisitina bewishetenyochi gibizineti yeteset'ewini yeaganinitini timihiriti iyademut'u; hayimanotini yikidalu yilali: begeza hilinachewi inidemik'at'elu denizizewi; zelezihi wishetenyochi megabatinu yikelekalaru; aminewimi iwinetini yemiyawik'u kemisigana gari yik'ebelul zenidi igiziabiheri kefet'ereui mebili inidirik'u yazizalu. igiziabiheri yefet'ereui hulu melikami newina; kemisiganami gari bik'ebeluti yemit'ali minimi yelemi: beigiziabiheri k'alina bet's'eloti yetek'edese newina. silezihi wenidimochini bitasasibi; beaminetina beteketeliheui bemelikami timihiriti k'ali yemitimegebi yeiyesusi kirisitosi melikami ageligayi tihonalehi. negeri gini lezihi 'alemi kemimechina yeagotitochini setochi ch'ewata kemimesilewi tereti rak'i. igiziabiherini lememiseli gini rasihini asilemudi. sewinetini lesigawi negeri masilemedi let'ik'iti yit'ek'imalina: igiziabiherini memiseli gini yeahunina yemimet'awi hiiyiweti tesifa silalewi; lenegeri hulu yit'ek'imali. yihi k'ali yetamene hulumi inidik'ebeluti yetegeba newi: yihini lemaginyeti inidekimalenina; silezihi inisedebaleni: yihimi sewini hulu yilik'unimi yemiyaminutini bemiyanidi behiyawi amilaki tesifa sileminaderigi newi. -12 yihini izezina asitemiri. bek'alina benuro befik'irimi beiminetimi benits'ihinami lemiaminutu misale huni inji; manimi tanashinetihini ayinak'ewi. isikimet'a diresi lemanibebina lememikeri lemasitemarimi tet'enik'ek'i. betinibiti keshimagilewochi iji mech'ani gari yeteset'ehini; beanite yalewini yets'ega sit'ota cheli atibeli. madegihi benegeri hulu inidigelet'i yihini asibi; yihini azewitiri. lerasihina letimihiriti tet'enik'ek'i; beinezihimi ts'ina: yihini bitaderigi; rasihinimi yemisemuhinimi tadnalechina.

5

shimagile yehonewini atigesits'ewi; irisuni gini inide abati; gobezochini inide wenidimochi; yeshemege-lutini setochi inide inatochi; k'onejajituni inide ihitochi befits'umi nits'ihina leminachewi. beiwineti balitetocho yehonutini balitetocho akibiri. manimi baliteti gini lijochi weyimi yeliji lijochi binoruati; inerisu asik'edimewi legeza bete sewochachewi igiziabiherini memiseli yasayu zenidi; lewela-jochachewimi bidiratinu yimelisulachewi zenidi yamaru: yihi beigiziabiheri fiti melikamina yetewede newina. bichawanimi nora beiwineti baliteti yemithihoni beigiziabiheri tesifa taderigalechi; letina k'enimi belimena bet's'elotimi ts'enita tinoralechi: k'imit'ilitu gini behiyiwetiwa salechi yemotechi nati. yale nek'efa inidihonu yihini degimo izezi. negeri gini leirisu sile honuti yilik'unimi sile bete

sewochu yemayasibi manimi bihoni; hayimanotini yekade kemayaminimi sewi yilik'i yemikefa newi. baliteti bemezegebi bitits'afi 'idimewa kesidisa' ameti inidayanisi; yeandimi bali misiti yeneberechi iniditihoni yasifeligali: lijochini bemasadege inigidochinimi bemek'ebeli; yek'idusaninimi igirochi bemat'ebi; yetech'enek'utinimi bemeridati begonimi sira hulu bemeketeli; yihini melikami sira bemadegei yetemesekerelati lithoni yigebali. bali yemotebachewini k'onejajiti gini atik'ebeli: bekirisitosi layi tenesitewi sik'emat'elu liyagebu yiwedalluna: yefitenyawinimi iminetachewini sile nak'u yiferedibachewali: kezihimi gari beti lebeti iyezoru sirani mefitati degimo yimaralu; yemayigebawinimi iyetenageru lefilafiwachina benegeri gebiwochi yihonalu inji; sira fetochi bicha ayidelumi. inigidihni k'onejajiti liyagebu; lijochinimi liwelidu; betochachewinimi liyasitedadiru; tek'awamiwimi yemisadebibetini anidini mikiniyati sinikwa inidayiset'u ifek'idalehu: keahuni befiti anidanidochi seyit'anini inidiketelu fek'ek'i bilewalina. balitetocho yaluti yemiyamini bihoni weyimi yemitamini bitihoni; yiriduchewi; bete kirisitiyanimi iwinetenyochini balitetocho iniditireda ayikibedubati. bemelikami yemiyasitedadiru shimagilewochi; yilik'unimi bemisibekina bemasitemari yemidekimuti; it'ifi kibiri yigebachewali. mets'ihafi. yemiyaberayewini bere afuni atiseri; degimo. leseratenya demewezu yigebawali yilalina. kehuleti weyimi kesositi misikiri bek'eri beshimagile layi kisi atik'ebeli. lelouchi degimo inidiferu; hat'iatu yemiserutini behulu fiti gesits'achewi. anidini inikwa beadiliwo sataderigi; inezihini yale mezenibeli iniditit'ebik'i beigiziabiherina begeta beiyesusi kirisitosi betemeret'utimi melaikiti fiti imekirihalehu. bemanimi layi fet'inehi ijochihini atich'ani; belelochini hat'iatu atitebaber: rasihini benits'ihina t'ebik'i. sile hodihina sile beshitahi bizati tik'iti yeweyini t'iji t'et'a inji; wede fiti wiha bicha atit'et'a. yeandidanidochi sewochi hat'iatu yetegelet'e newi firidinimi yamelekitali; lelouchini gini yiketelachewali: inidihu melikami sira degimo yetegelet'e newi; yalitegelet'emi kehoni liseweri ayichilimi.

6

yeigiziabiheri simina timihiritu anidayisedebi; kek'eniberi betachi yalutu bariyawochi hulu leg-ezuachewi getochi kibiri hulu inide tegebachewi yik'wit'eruachewi. yemiyaminumi getochi yaluachewi; wenidimochi sile honu ayinak'uachewi; negeri gini bemelikami sirachewi yemit'ek'imu yemiyaminuna yetewededu sile honu; kefiti yilik'i yageligilu. inezihini asitemirina mikiri. manimi liyu timihiriti yemiyasitemiri kegetachinimi keiyesusi kirisitosi behonewi t'enama k'alina igiziabiherini lememiseli bemisimama timihiriti yemayit'ega bihoni; - beti'ibiti teneftoali anidachimi ayawik'imi; negeri gini mirimerani bek'alimi mewagatinu inde beshitenya yinafik'ali: keinezihimi k'ini'atina kirikiri sidibimi kifu asabimi irisi berisi menadedimi yiwet'alu; aimiroachewimi bet'efabachewi iwinetinimi betek'emu; igiziabiherini memiseli matirefiya yemi-

honi bemeselachewi sewochi yigenyalu. inidenezih
kaluti rak'i. nuroye yibek'anyali lemilewi gini
igiziabiherini memiseli ijigi matirefiya newi: wede
'alemi minimi inikwa alamet'animina; anidachinimi
liniwesidi ayichalenimi: migibina libisi kenoreni
gini; irisu yibek'anali. daru gini bale t'egochi
lihonu yemifeligu bet'ifatina bemefiresi sewochini
bemiyaset'imina bemiyasenifi bemigodami bebizu
minyotina befetena bewet'imedimi yiwedik'alu.
genizebini mewidedi yekifati hulu siri newina;
anidanidochi yihini simenyu; kehayimanoti tesa-
sitewi bebizu sik'ayi rasachewini wegu. anite gini;
yeigiziabiheri sewi hoyi; kezih shishi: ts'idik'inina
igiziabiherini memiseli iminetinimi fik'irinimi
mets'inatinimi yewahinetinimi teketateli. melika-
muni yeimineti gedili tegadeli; yetet'erahiletinimi
bebizumi misikirochi fiti bemelikami metameni
yetamenihiletini yezelalemini hiyiweti yazi. hu-
luni behiyiweti bemit'ebik'i beigiziabiheri fiti;
bep'enit'enawiwimi bep'ilat'osi zenidi melikamuni
metameni bemesekere bekirisitosi iyesusi fiti azi-
halehu: getachini iyesusi kirisitosi isikigelet'i diresi
yale idifina yale nek'efa honehi tiizazuni t'ebik'i:
yanimi megelet'uni berasu gize bits'u'ina bichawini
yehone gezhi; yenegesitati ngusina yegetochi geta;
yasayali. irisu bicha yemayimoti newi: manimi
lik'eribewi bemayichili birihani yinorali: anidi sewi
inikwa alayewimi liyayimi ayichalewimi: leirisu
kibirina yezelalemi hayili yihuni: ameni. beahunu
zemeni bale t'egochi yehonuti yeti'ibitini negeri ini-
dayasibu; desimi inidileni huluni atirifo bemiset'eni
behiyawigiziabiheri iniji bemiyalifi bale t'egineti
tesifa inidayaderigu izezachewi. -19 iwinetenyaw-
ini hiyiweti yiyizu zenidi; lemimet'awi zemeni
lerasachewi melikami mesereti yemihonilachewini
mezigebe iyesebesebe; melikamini inidiyaderigu
bebegomi sira bale t'egochi inidihonu; lireduna
liyakafilumi yetezegaju inidihonu mikerachewi.
t'imotewosi hoyi; bewisheti iwik'eti ketebale le'alemi
kemimechi kekenitu melefilefina mekerakeri iy-
erak'ih; yeteset'ehini adera t'ebik'i: yihi iwik'eti
aleni bilewi; anidanidochi sile imineti sitewalina.
ts'ega keanite gari yihuni.

bekirisitosi iyesusi inidemihoni yehiyiweti tesifa; beigiziabiheri fek'adi yeiyesusi kirisitosi hawariya yehone p'awilos; letewededewi lije let'imotewosi: keigiziabiheri abi kegetachinimi kekirisitosi iyesusi ts'egana mihireti selamimi yihuni. letina k'eni belimenaye salak'warit'i silemasibihi inide abatoche adirige benits'uhi hilina yemamelikewini igiziabiherini ameseginalahu: inibahini iyasebihu bedesita imola zenidi layihi inafik'alehu. beanite yalewini gibizineti yeledetini iminetihini asi-balehu: yihimi imineta k'edimo beayatihi beloyidi beinatihimi beewinik'e neberebachewi; beanitemi degimo inidale teredichealehu. silezihi mikiniyati; isati inidemiya'et'at'ili sewi; ijocheni bemech'ane beanite yalewini yeigiziabiherini sit'ota iniditanesasa asanibihalehu. igiziabiheri yehayilina yefik'iri rasinimi yemegizati menifesi inji yefirihati menifesi aliset'enimina. inigidihi begetachini misikirineti weyimi beisirenyawi beine atiferi; negeri gini inide igiziabiheri hayili met'eni sile wenigeli abirehenyi mekerani tek'ebeli: yadanani bek'idusimi at'erari yet'erani igiziabiheri newina; yihimi inide rasu asabina ts'ega met'eni newi inji inide sirachini met'eni ayidelemi: yihimi ts'ega kezalalemi zemenati befiti bekirisitosi iyesusi teset'eni; -11 ahuni gini bemedihanitachini beiyesusi kirisitosi megelet'itayitoali. irisu motini shiroalina ine sebakina hawariya ahizabinimi asitemari inidihoni beteshomihubeti bewenigeli hiyiwetininina alemet'ifatini wede birihani awit'itoali. silezihimi mikiniyati yihini mekera degimo tek'ebiyealehu; negeri gini alafiribetimi: yamenihutini awik'alehuna; yeset'ehutinimi adera isikeziya k'eni diresi lit'ebik'i inidichili teredichealehu. bekirisitosi iyesusi bale iminetina fik'iri adirige; keine yesemahewini t'enama k'ali misale yazi: melikamuni adera beinya beminorewi bemenifesi k'idusi t'ebik'i. beisiya yalutu hulu keine fek'ek'i inidalu tawik'alehi; keinerisumini filogosina heriwagenesi nachewi. geta lihenesiforu bete sewochi mihiretini yisit'i; bizu gize asarifonyalina: beseniseletemi alaferebetimi; negeri gini berome badere gize feligo feligo agenyenyi: beziyani k'eni kegeta mihiretini inidiyagenyi geta yisit'ewi: beefesonimi inideti inidagelelegenyi anite bedehina tawik'alehi.

inigidihi; lije hoyi; anite bekirisitosi iyesusi balewi ts'ega berita. bizu sewochi yemesekeruletini keinemi yesemahewini lelochini degimo liyasitemiru lemichilu letamenu sewochi adera sit'i. inide iyesusi kirisitosi bego wetaderi honehi; abirehenyi mekera tek'ebeli. yemizemitewi hulu let'ori yasiketetewini desi yasenyi zenidi tidari bemigenyibeti nigidi rasuni ayat'elalfimi. degimomi bech'ewata yemitageli manimi bihoni; inidemigeba adirigo bayitageli; yediluni akilili ayageniyimi. yemidekimewi gebere firewini kemibeluti mejemeriya inidihoni yigebawali. yemilewini temeliketi: getami benegeri hulu masitewalini yisit'ih. bewenigeli inidemisibikewi;

kemutani yetenesawini; kedawiti zerimi yehonewini iyesusi kirisitosini asibi: yihinimi bemesibeki inide kifu adiragi isikitaseri diresi mekera ik'ebelalehu; yeigiziabiheri k'ali gini ayitaserimi. silezihi inerisu degimo bekirisitosi iyesusi yalewini medani kezalalemi kibiri gari inidiyagenyu sile temeret'uti benegeri hulu its'enalehu. k'alu yetamene newi inidihini yemilewi. keirisu gari kemotini; keirisu gari degimo behiyiweti ininoraleni: binikidewi; irisu degimo yikidenali: banaminewi; irisu yetamene hono yinorali: rasuni likidi ayichilimina. yihini asasibachewi; bek'alimi inidayit'alu beigiziabiheri fiti mikerachewi; yihi minimi yemayireba yemise-mutinimi yemiyaferisi newina. yeiwinetini k'ali bek'inineti yeminageri yemayasafirimi seratenya honehi; yetefetenewini rasihihi leigiziabiheri litak'eribi tiga. negeri gini t'alemi kemimechi kekenitu melefileli rak'i: hat'iatenyinetachewini kefiti yilik'i yich'emiraluna; k'alachewimi inide ch'inik'uri yibalali: keinerisumini hemenehosina filit'osi nachewi: inezihimi. tinisae keahuni befiti honoali iyalu; sile iwineti sitewi; yeandandochini imineta yigelebit'alu. honomi. geta leirisu yehonutini yawik'ali; degimomi. yetetani simi yemit'era hulu ke'amets'i yirak'i yemilewi mahitimi yalebiti yetedadelede yeigiziabiheri mesereti k'omoali. betilik'imi beti yeinich'etina yeshekila 'ik'a degimo ale inji yewerik'ina yebiri 'ik'a bicha ayidelemi; ikwiletochumi lekibiri; ikwiletochumi lewirideti yihonalu: inigidihi manimi rasuni keinezihi biyanets'a; lekibiri yemihoni yetek'edesemi legetawimi yemit'ek'imi lebegomi sira hulu yetezegaje 'ik'a yihonali. kekifu yegolimasaneti minyoti gini shishi; benits'uhimi libi getani kemit'eru gari ts'idik'ini iminetini fik'irini selamini at'ibik'ehi teketeli. negeri gini t'ebini inidiyamet'a awik'ehi kesenefochina kalitemaru mirimera rak'i: yetetami bariya lesewi hulu geri lemasitemarimi yemibek'a leti'igisitimi yemits'ena lihoni inji lit'ala ayigeabawimi. -26 degimomi. minalibati igiziabiheri iwinetini yawik'u zenidi nisihani yiset'achewalina fek'aduni lemadiregi bediyabilosi hiyawani honewi keteyazubeti wet'imedi wet'itewi; wede aimiro yimelesalu bilo yemik'awemutini beyewahineti yik'it'a.

negeri gini bemech'eshawini k'eni yemiyasich'enik'i zemeni inidimet'a yihini iwek'i. sewochi rasachewini yemiwedu yihonaluna; genizebini yemiwedu; timikihitenyochi; ti'ibitenyochi; tesadabiwochi; lewelajochachewi yemayitazezu; yemayame-seginu; k'idisina yeledachewi; fik'iri yeledachewi; 'irik'ini yemayisemu; hametenyochi; rasachewini yemayigezu; ch'ekanyochi; melikami yehonewini yemayiwedu; kedatenyochi; chikulochi; beti'ibiti yetenefu; keigiziabiheri yilik'i tedilani yemiwedu yihonalu: yeamilikoti meliki alachewi hayiluni gini kidewali: keinezihi degimo rak'i. - wede betochi sholikewi iyegebu; hat'iatachewi yetekemerebachewini beliyu liyu minyotinimi yemiwesedutini huligizemi iyetemaru iwinetini wede mawek'i

liderisu keto yemayichilutini monyochini setochi yemimariku; keinezihi zenidi nachewina. iyanesina iyaniberesimi museni inide tek'awemuti; inidihu inezihigi degimo aimiroachewi yet'efabachewi sile iminetimi yetet'alu sewochi honewi; iwinetini yik'awemalu. daru gini yeineziya monyineti degimo gilit'i inide hone; monyinetachewi lehulu yigelet'alina kefiti yilik'i ayik'enalachewimi. anite gini timihiritenina akahedeni asabenimi iminetenimi ti'igisitenimi fik'irenimi mets'inatenimi sidetenimi mekerayenimi teketelihi: beanits'okiyana beik'oniyoni belisit'iranimi yehonebinyini yetagesihutinimi sideti tawik'alehi: getami kehulu adanenyi. beiwinetimi bekirisitosi iyesusi igiziabiherini iyemeselu linoru yemiweddu hulu yisededal. negeri gini kifuwochi sewochina atalayochi; iyasatuna iyesatu; bekifati iyebasu yihedalu. anite gini betemarihibetina beteredahibeti negeri ts'enitehi nuri; kemani inide temarihewi tawik'alehina: kehits'aninetihimi jemirehi kirisitosi iyesusini bemameni; medani yemigenyibetini t'ibebi liset'uhi yemichilutini k'idusani mets'ahifitini awik'ehali. -17 yeigiziabiheri sewi fits'umina lebege sira hulu yetezegaje yihoni zenidi; yeigiziabiheri menifesi yalebeti mets'ihafi hulu letimihiritina letegisats'i libinimi lemak'inati bets'idik'imi lawewi mikiri degimo yit'ek'imali.

4

beigiziabiheri fiti behiyawanina bemutanani liferidi balewi begeta beiyesusi kirisitosi fiti; bemegelet'una bemenigisitumi imekirihalehu: k'aluni sibeki; begizewimi alegizewimi ts'ina; fets'imehi iyetagesihina iyasitemarihi; zilefina gesits'i mikerimi. hiyiweti yemigenyibetini timihiriti yemayitagesubeti zemeni yimet'alina: negeri gini jorochachewini yemiyasakiki sile hone; inide geza minyotachewi lerasachewi asitemariwochini yakemachalu. iwinetini kemesimati jorochachewini yimelisalu; wede teretimi fek'ek'i yilalu. anite gini negerini hulu beliki adirigi; mekerani tek'ebeli; yewenigeli sebakinetini sira adirigi; ageligilotihini fets'imi. bemesiwa'iti inidemideregi; yeine hiyiweti yisewalina; yemihedibetimi gize derisoali. melikamuni gedili tegadiyealehu; ruch'awini ch'erishealehu; hayimanotini t'ebik'ealehu: wede fiti yets'idik'i akilili tezegajitolinyali; yihinimi ts'adik'i feraji yehonewi geta yani k'eni leine yasirekibali; degimomi megelet'uni lemiweduti hulu inji leine bicha ayidelemi. betolo wede ine iniditimet'a tiga: demasi yeahununi 'alemi wedo titonyalina; wede teselonik'emi hedoali: k'erik'isimi wede gelatiya titomi wede dilimat'iya hedewali: luk'asi bicha keine gari ale. marik'osi leageligiloti bizu yit'ek'imenyalina yizehewi keanite gari amit'awi. tikik'osini gini wede efesoni lakihuti. sitimet'a bet'iroada keakirip'a zenidi yetewihutini berinosunina mets'ahifituni yilik'unimi bebirana yetets'afutini amit'alinyi. yenasi anit'irenyawi isikinidiroso ijigi kefabinyi: geta inide sirawi yimelisiletali. anitemi degimo keirisu tet'ebek'i; yemininagerewini ijigi tek'awimoalina. befitenyawi mugite anidi sinikwa alidereselininyi; hulumi tewunyi inji: yihinimi ayik'wit'eribachewi:

daru gini yesibiketu sira beine inidifets'emi ahizabimi hulu inidisemuti; geta beine at'egebi k'omo aberetanyi; keanibesa afimi danihu. getami kekifu negeri hulu yadinenyali lesemayawiwimi menigisiti yit'ebik'enyali: leirisu kezelalemi isike zelalemi kibiri yihuni: ameni. lep'irisik'ilana leak'ila lehenesiforumi bete sewochi selamita ak'iribilinyi. erisit'osi bek'oronitosi k'ere; t'irofimosini gini tamo bemilit'ini tewihuti. kekiremiti befiti iniditimet'a tiga. ewigilosina p'udesi linosimi k'ilawidiyami wenidimochimi hulu selamita yak'eribulihali. geta iyesusi kirisitosi kemenifesihigi gari yihuni. ts'ega keinanite gari yihuni: ameni.

yeigiziabiheri bariyana yeiyesusi kirisitosi hawariya yehone p'awilos; beigiziabiheri letemeret'uti imineti inidihonilachewi bezelalemimi hiyiweti tesifa inde amilikoti yalewini iwineti inidiyawik'u yetelake: silezihimi hiyiweti yemayiwashi igiziabiheri kezelalemi zemenati befiti tesifa set'e; bezemenumi gize; medihanitachini igiziabiheri inidazeze; leine adera beteset'enyi sibiketi k'aluni gele'te: behayimanoti hibireti iwinetenya lije lemihoni letito: keigiziabiheri abi kemedihanitachinimi kegeta keiyesusi kirisitosi ts'egana mihireti selamimi yihuni. silezihi mikiniyati yek'rewini iniditaderaji beyeketemawimi; ine aniteni inidazezihu; shimagilewochini iniditishomi bek'erit'esi tewihuhi: yemayinek'efina yeaniditi misiti bali yemihoni; yemiyaminumi lijochi yaluti; sile medaratimi weyimi sile alemetazezi yemayikesesi manimi binori; shumewi. ep'isi k'op'osi; inde igiziabiheri megabi; yemayinek'efi lihoni yigebawalina: yemayikora; yemayik'ot'a; yemayisekiri; yemayich'ek'ach'ek'i; newirenaya rebi yemayiwedi; negeri gini inigida tek'ebayi; bego yehonewini negeri yemiwedi; t'enik'ak'a; ts'adik'i; k'idusi; rasuni yemigeza yihuni: hiyiweti bemigenyibeti timihiriti degimo limekiri tek'awamiwochunimi liwek'isi yichili zenidi; inidetemarewi betamene k'ali yits'ina. yemayitazezuna kenitu yeminageru yemiyatalilu yilik'unimi ketegerezuti wegni yemihonun bizu nachewina: inezihimi sile newirenaya rebi yemayigebawini iyasitemaru betochini bemolawi sile migelebit'u; afachewini mezigati yigebali. yegeza rasachewi nebiyi yehone keinerisu anidu. yek'erit'esi sewochi zewetiri wishtenyochi; kifuwochi arawiti; belatenyochi; sira fetochi nachewi biloali. -14 yihi misikiri iwinetenya newi. silezihi mikiniyati yeayihudini teretina keiwineti fek'ek'i yemilutini sewochi tiizazi sayadamit'u; behayimanoti t'enamochi inidihonu bebirutu wik'esachewi. hulu lenits'uhochi nits'uhi newi: lerikwisanina lemayaminu gini nits'uhi yehone minimi yelemi; negeri gini amiroachewimi hilinechewimi rekisoali. igiziabiherini inidiyawik'u begilit'i yinageralu; daru gini yemiyasits'eyifuna yemayitazezu lebege sirami hulu yemayibek'u sile honu; besirachewi yikidutali.

anite gini hiyiweti lemigenyibeti timihiriti yemigebawini tenageri. shimagilewochi likenyochi; ch'imitochi; rasachewini yemigezu; beiminetina befik'iri bemets'inatimi t'enamochi inidihonu mikerachewi: inidihumi arogitochi setochi akahedachewi lek'idusi ageligiloti yemigeza; yemayamu; lebizu weyini t'iji yemayigezu; bego yehonewini negeri yemiyasitemiru yihunu: - k'onejaitimi yeigiziabiheri k'ali inidayisedebi; balochachewini yemiwedu; lijochachewini yemiwedu; rasachewini yemigezu; nits'uhochi; bebeti yemiseru; begowochi; lebalochachewi yemitatezu inidihonu yimikeruachewi. gobezochimi inidihu rasachewini inidigezu mikerachewi. - yemik'awemi sewi sile inya yeminagerewini met'ifo negeri siyat'a inidiyafiri; benegeri

hulu melikamini bemadeiregihi misale yemihoni rasihini asayi: betimihiritihimi dehinetini; ch'imitinetini; t'enamana yemayinek'efi nigigirini gilet'i. - bariyawochi sile medihanitachini sile igiziabiheri yemihonewini timihiriti behulu negeri yasimeseginu zenidi; legeza getochachewi inidigezu behulumi desi inidiyasenyu; sayik'awemuna sayiserik'umi bego tamanyinetini hulu inidiyasayu mikerachewi. sewochini hulu yemiyadini yeigiziabiheri ts'ega tegelit'olina: -13 yihimi ts'ega; hat'iatenyinetinina 'alemawini minyoti kideni; yetebarekewini tesifachinini irisumi yetalak'uni yeamilakachininina yemedihanitachinini yeiyesusi kirisitosisi kibiri megelet'i iyet'ebek'ini; rasachini bemegizatina bets'idik'i igiziabiherinimi bememiseli beahunu zemeni inidiniori yasitemirenali: medihanitachinimi ke'amets'i hulu inidibezheni; melikamunimi lemadiregi yemik'enawini genizebumi yemihonewini hizibi lerasu inidiyanets'a; sile inya nefisuni set'itoali. yihini bemulu silit'ani tenagerina mikeri gesits'imi: manimi ayinak'ih.

legezhochina lebele silit'anochi yemigezuna yemitazezu; lebege sira hulu yetezegaju; maninimi yemayisedibu; yemayikeraku; gerochi; lesewi hulu yewahinetini hulu yemiyasayu inidihonu asasibachewi. inya degimo asik'edimeni yemasitewili neberinina: yemanitazezi; yeminisiti; leminyotina leliyu liyu tedila inde bariyawochi yemingeza; bekifatina bemik'enyinoti yeminiori; yeminit'ala; irisi berisachini yeminit'elala neberini. negeri gini yemedihanitachini yeigiziabiheri chernetina sewini mewidedu betegelet'e gize; inde mihiretu met'eni leadisi lideti bemihonewi metat'ebina bemenifesi k'idusi bemetadesi adaneni inji; inya siladereginewi bets'idik'i sile neberewi sira ayidelemi: - yani menifesimi; bets'egawi ts'edik'eni bezelalemi hiyiweti tesifa werashochi inidihoni; bemedihanitachini beiyesusi kirisitosi beinya layi atirifo afesese. k'alu yetamene newi. igiziabiherinimi yemiyaminuti bemelikami sira bet'inik'ak'e inidits'enu; inezihini asiregit'ehi iniditnageri ifek'idalehu. yihi melikamina lesewochi yemit'ek'imi newi: negeri gini monyineti kalewi mirimerana ketiwilidochi tariki kekirikirimi sile higimi kemihoni t'ebi rak'i: yemayit'ek'imuna kenituwochi nachewina: -11 meleayetini yemiyanesa sewi t'emama inidihoni berasumi layi ferido hat'iatini inidiyaderigi awik'ehi; anidi gize huleti gizemi kegesets'ihewi behwala inidimi kememesili sewi rak'i. arit'imonini weyimi tikik'osini wede anite siliki; wede nik'op'iliyoni wede ine iniditmet'a tiga: beziya likerimi k'orich'ealehuna. hige awak'iwini zemasinina ap'ilosini minimi inidayigodilibachewi beguzoachewi tegitehi irida. kewegenachinimi yaluti degimo fire bisochi honewi inidayik'eru; yegidi silemiyasifeligewi negeri bemelikami sira inidits'enu yimaru. keine gari yaluti hulu selamita yak'eribulihali. beimineti lemiweduni selamita ak'iribilini. ts'ega kekulachihu gari yihuni: ameni.

yekirisitosi iyesusi isiri p'awilosu wenidimumi t'imotewosi; letewededewina abironi lemisera lefilimona; leihitachinimi leafibiya; keinyami gari abiro wetaderi lehone learikip'a; bebetihimi lalechi bete kirisitiyani: keigiziabiheri keabatachini kegetami keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. - begeta beiiyesusi zenidi bek'idusanimi hulu zenidi silalehi sile fik'irihina sile iminetihi semiche; bets'elote iyasasebihi huligize amilakeni ameseginalehu: yeiminetihihi hibireti; beinya zenidi yalewini bego negeri hulu bemawek'i; lekirisitosi iyesusi fire inidiyafera ileminalehu: yek'idusani libi beanite sira sile 'arefe; wenidime hoyi; befik'irihizi bizu desitanina mets'ananatini aginyichealehuna. silezihi yemigebawini azihi zenidi bekirisitosi minimi inikwa bizu difireti binorenyi; yilik'unimi inidezihi yehonihu ine p'awilosu shimagilewi; ahunimi degimo yeiiyesusi kirisitosi isiri yehonihu; sile fik'iri ileminalehu. -11 asik'edimo silalit'ek'emehe; ahuni gini leinemi leanitemi silemit'ek'imi beisirate sile weledihuti sile lije sile anasimosi ileminihalehu. irisuni ilikewalehu: anitemi libe inidemihoni tek'ebelewi. inesi bewenigeli isirati sile anite inidiyagelegilenyi lerase lasik'ereyi ifek'idi neberi; negeri gini begonetihizi befek'adihi iniji begidi inidayihoni; salimakerihizi minimi inikwa laderigi aliwededihumi. tek'ebilehi lezelalemi iniditiyizewi silezihi minalibati legizewi teleyitohalina: keinigidihi wedihizi inide bariya ayihonimi; negeri gini leine beteleye yetewedede wenidimi kehoni; leanitema yilik'i besigawimi begetami zenidi kebariya yemishali yetewedede wenidimi inideti ayihonimi. inigidihi inide balinjera bitik'ot'irenyi; inide ine adirigehi tek'ebelewi. beanidachi negeri yebedehehi binori gini weyimi bidiri yalebete inidehoni; yihini beine layi k'wit'eri: ine p'awilosu. ine imelisewalehu biye beije its'ifalehu: kezihimi belayi leine yerasihizi degimo bidiri inidalebihi alilihimi. awoni; wenidime hoyi; begeta ine inidit'ek'emibihizi yihuni: bekirisitosi libeni asarifilinyi. kemilihizi yilik'i abilit'ehi iniditaderigi awik'e inidititazezimi taminye its'ifilihalehu. degimo kezihimi gari yemasitenageja beti azegajilinyi: bets'elotachihu leinanite inidiset'i tesifa aderigalehuna. bekirisitosi iyesusi keine gari yetasere ep'afira abirewinyimi yemiseru marik'osina arisit'irokosi demasimi luk'asimi selamita yak'eribulihali. yegetachini yeisusi kirisitosi ts'ega kemenifesachihu gari yihuni: ameni.

ket'initi jemiro igiziabiheri bebizu 'ayinetina bebizu godana leabatochachini benebiyati tenagiro; huluni werashi baderegewi degimomi 'alematini befet'erebati beliju bezihi zemeni mech'eresha leinya tenagereni: irisumi yekibiru menits'ebarek'ina yebahiriyu misale hono; huluni besilit'anu k'ali iyedegefe; hat'iatachinini berasu kanets'a behwala besemayati begirimawi k'enyi tek'emet'e: kemelaikiti yilik'i ijigi yemibelit'i simini beweres me'teni inidihu keinerisu abizito yibelit'ali. kemelaikitis. anite lije nehi; ine zare welijehalehu; degimomi. ine abati ihonewalehu irisumi liji yihonenyali yalewi keto lemani newi? degimomi bekwirini wede 'alemi siyageba. yeigiziabiheri melaikiti hulumi leirisu yisigedu yilali. sile melaikitimi. melaikituni menafisiti ageligayochunimi yeisati nebelibali yemiyaderigi yilali: sile liju gini. amilaki hoyi; zufanihi isike zelalemi diresi yinorali: yemenigisitih betiri yek'inineti betiri newi. ts'idik'ini wededih 'amets'inimi t'elahi: silezihi igiziabiheri amilakihi kegwadenyochihi yilik'i bedesita zeyiti k'ebahi yilali. degimo. geta hoyi; anite ket'initi midirini meseretih; yemayochimi yeijochihi sira nachewi: inerisumi yit'efalu anite gini ts'enitehi tinoralehi: hulumi inide libisi yarejalu; inide megonats'efiyami tit'ek'elilachewalehi yilewet'umali: anite gini anite nehi; 'ametochihimi keto ayalik'umi yilali. negeri gini kemelaikiti. t'elatochihimi yeigirih meregach'a isikaderigilihi diresi bek'enye tek'emet' keto lemani biloali? hulu medanini yiwerisu zenidi silalachewi lemagezi yemilaku yemiyagegilumi menafisiti ayidelumini?

silezihi kesemanewi negeri minalibati inidaniwesedi; leirisu abilit'eni linit'enek'ek'i yasifeligenali. beme-laikiti yetenegerewi k'ali ts'inu kehone; metelalefina alematazezimi hulu yets'idik'ini bidirati kete'ek'ebale; inyasi inidih yalewini talak'i medani cheli binilewi; inideti inamelit'alen? yihi begeta bemejemeriya yetenegere neberina; yeseutimi leinya ats'enuti; igiziabiherimi irisu rasu inide fek'ede bemilikitina bedinik'i negeri beliyu liyu teamiratimi; menifesi k'idusinimi bemadei abiro mesekereleti. sile irisu yemininageribetini yemimet'awini 'alemi melaikiti yasigezawi ayidelemana. negeri gini anidu beanidi sifira. tasibewi zenidi sewi minidiri newi? wey-isi tigobeneyewi zenidi yesewi liji minidiri newi? kemelaikiti yilik'i bet'ik'iti asanesihewi: yekibirina yemisigana zewidi k'anihileti; bejochihimi sira layi shomihewi: huluni keigirochu betachi asigezahileti bilo mesekere. huluni keirisu betachi basigeza gize yalitegezaleti minimi alitewemina. ahuni gini hulu inide tegezaleti gena anayimi: negeri gini beigiziabiheri ts'ega sile sewi hulu motini yik'emisi zenidi; kemelaikiti yilik'i bet'ik'iti aniso yeneberewini iyesusini kemoti mekera yetenesa yekibirina yemisiganani zewidi tech'ino in-ayewaleni. bizu lijochini wede kibiri siyamet'a yemedanachewini rasi bemekera yifets'imi zenidi;

keirisu yetenesa hulu beirisumi hulu lehone; leirisu tegebitotalina. -12 yemik'edisewina yemik'edesuti hulu keanidi nachewina: silezihimi mikiniyati. simihini lewenidimochi inegirachewalehu bemahiberimi mekakeli bezema ameseginihalehu: degimomi. ine beirisu itamendalehu: degimomi. inehonyi ineni igiziabiheri yeset'enyinimi lijochi sili wenidimochi bilo lit'erachewi ayafirimi. -15 inigidihi lijochu besigana bedemi silemikafelu; irisu degimo bemoti layi silit'ani yalewini bemoti inidishiri; yihewimi diyabilosi newi; behiyiwetachewimi hulu sile moti firihati bebarineti yitaseru yeneberutini hulu nets'a inidiyawet'a; besigana bedemi inidihu tekafele. yeabirihamini zeri yizoali inji yeyazewi melaikitini ayidelemi. silezihi yehizibini hat'iatu lemasitesireyi; leigiziabiheri behonewi negeri hulu yemimirina yetamene lik'e kahinati inidihoni; benegeri hulu wenidimochuni limesili tegewabi. irisu rasu tefetino mekerani sile tek'ebale yemifetenutini liredachewi yichilalina.

silezihi; kesemayawi t'iri tekafayochi yehonachihu k'idusani wenidimochi hoyi; yehayimanotachinini hawariyana lik'e kahinati iyesusi kirisitosini temeliketu: muse degimo bebetu hulu yetamene inidehone; irisu leshomewi yetamene nebere. betini yemiyazegajewi kebetu yilik'i yemibelit' kibiri inidalewi met'eni; inidihu irisu kemuse yilik'i yemibelit' kibiri yetegebawu hono tek'ot'iroalina. iyanidanidu beti beanidi sewi tezegajitoalina; huluni yazegaje gini igiziabiheri newi. musesi behwala sileminegerewi negeri misikiri lihoni bebetu hulu inide lole yetamene nebere; kirisitosi gini inide liji bebetu layi yetamene newi: inyami yeminidefiribetini yeminimekabatinimi tesifa isike mech'eshawu ats'initeni binit'ebik'i betu neni. silezihi menifesi k'idusi inidemili. - zare dimits'uni bitisemuti; abatochachihu ineni yefetenubeti yemeremerubetimi ariba 'ametimi sirayeni yayubeti bemidire beda befetena k'eni bemasimereri inide hone; libachihuni ilikenya atadirigu. silezihi yani tiwidili tek'ot'iche. zewetiri belibachewi yisitalu menigedeni gini alawek'umi alihu: inidihu. wede 'irefite ayigebumi biye bek'wit'aye malihu. wenidimochi hoyi; minalibati hiyawu igiziabiherini yemiyasikidachihu kifuna yemayamini libi keinanite beanidachihu inidayinori ten'ek'ek'u: negeri gini keinanite manimi behat'iatu metaleli ilikenya inidayihoni; zare bebilo si'tera sale; beiyandanidu k'eni irisi berisachihu temekakeru: yemejemeriya iminetachinini isike mech'eshawu ats'initeni binit'ebik'i; yekirisitosi tekafayochi honenalina: iyetebale. zare dimits'uni bitisemuti; bemasimereri inidehone libachihuni ilikenya atadirigu. semetewi yasimereruti inemani neberu? bemuse temeritewi kegibits'i yewet'u hulu ayidelumini? ariba ametimi yetek'ot'abachewi inemani neberu? resachewi bemidire beda yewdek'e; hat'iatini yadereguti inerisu ayidelumini? kalitazezutimi bek'eri wede irefitu inidayigebu yemalebachewi inemani neberu? balemamenachewimi t'enik'i ligebu inidaltitchalachewi

4

inigidihni wede 'irefitu lemegibati tesifa gena k'eritolini kehoni; minalibati keinanite manimi yemayibek'a mesilo inidayitayi inifira. leineziya degimo inide tenegere leinya yemisirachi tesebikolinalina: daru gini yesemuti k'ali kesemiwochu gari beimineti silalitewahade alit'ek'emachewimi. sirawi 'alemi ketefet'ere jemiro minimi inikwa bifets'emi. inidihi. wede 'irefite ayigebumi biye bek'ut'aye malihu inidale; inyasi yamenini wede 'irefitu inigebaleni. sile sebatenyawi k'eni beanidi sifira. igiziabiherimi besebatenyawi k'eni kesirawi hulu 'arefe biloalina: bezihi sifirami degimo. wede 'irefite ayigebumi. inigidihni anidanidochi beziya inidigebu sile k'eru; k'edimomi yemisirachi yetesebekelachewi balematazezi t'enik'i silaligebu. zare dimits'uni bitisemuti libachihuni ilikenya atadirigu befiti inide tabase; yihini kemiyahili zemeni behwala bedawiti sinageri. zare bilo anidi k'eni inide gena yik'et'irali. iyasu asarifoachewi noro bihonisi; keziya behwala sile lela k'eni balitenagere neberi. inigidiyasi yesenibeti 'irefiti leigiziabiheri hizibi k'eritolachewali. wede 'irefitu yegeba; igiziabiheri kesirawi inidarefe; irisu degimo kesirawi arifoalina. inigidihni inideziya inide alematazezi misale manimi inidayiwedik'i wedeziya 'irefiti lemegibati initiga. yeigiziabiheri k'ali hiyawu newina; yemiserami; huletimi afa kalewi seyifi hulu yilik'i yetesale newi; nefisinina menifesinimi jimatina k'ilit'iminimi isikileyi diresi yiwegali; yelibinimi simetina asabi yimeremirali: inyani bemik'ot'at'eri beirisu 'ayinochu fiti hulu negeri yeterak'otena yetegelet'e newi iniji; beirisu fiti yetesewere fit'ireti yeleme. inigidihni besemayati yalefe tilik'i lik'e kahinati yeigiziabiheri liji iyesusi silaleni; ts'eniteni hayimanotachinini init'ebik'i. kehat'iatu bek'eri benegeri hulu inide inya yetefetene newi iniji; bedikamachini liralarini yemayichili lik'e kahinati yelenimi. inigidihni mihiretini inidinik'ebeli bemiyasifeligenimi gize yemiredanini ts'ega inidinagenyi wede ts'egawi zufani beimineti inik'irebi.

5

lik'e kahinati hulu sile hat'iatu mebanina mesiwa'itini liyak'eribi kesewi temerit'o leigiziabiheri behonewi negeri hulu sile sewi yishomalina: irisu rasumi degimo dikamini silemilebisi; lalitemarutina lemisi-tuti liralarachewi yichilali: bezihiimi mikiniyati sile hizibi inidemiyak'eribi inidihu sile rasu degimo mesiwa'itini sile hat'iatu liyak'eribi yigebawali. inide aronimi yeigiziabiheri ketet'era bek'eri manimi kibiruni lerasu yemiwesidi yeleme. inidihu kirisitosi degimo lik'e kahinati lihoni rasuni alakeberemi negeri gini. anite lije nehi ine zare welijehalehu yalewi irisu newi: inidezihimi belela sifira degimo. anite inide melike ts'edek'i shumeti lezelalemi kahini nehi yilali. irisumi besigawi werati kemoti liyadinewi wedemichili kebirutu ch'uhetina keiniba

gari ts'elotinina milijani ak'erebe; igiziabiherinimi sile mafiratu tesemaleti: minimi liji bihoni; ketek'elebevi mekera metazezini temare: -10 ketefets'ememi behwala yeigiziabiheri inide melike ts'edek'i shumeti lik'e kahinati tebiho sile tet'era; lemitazezuleti hulu yezelalemi medani mikiniyati honelachewi. sile irisumi yemininagerewi bizu negeri aleni; jorochachihumi sile fezezu bek'ali liniteregwimewi ch'inik'i newi. kegizewi yetenesa asitemariwochi lithonu sigebachihu; anidi sewi sile igiziabiheri k'ali mejemeriya yalewini yehits'aninetini timihiriti inidiyasitemirachihu inide gena yasifeligachihwalina: yemiyasifeligachihumi weteti newi iniji t'enikara migibi ayidelemi. weteti yemigati hulu hits'ani sile hone yet'sidik'ini k'ali yawawik'imina: t'enikara migibi gini melikamunina kifuwini lemeleyeti besirachewi yelemede libuna lalachewi leftits'umani sewochi newi.

6

silezihi yekirisitosini negeri mejemeriya yeminagerewini k'ali titeni wede fits'ame inihidi: meseretini degimeni animesiriti; irisumi kemote sira nishana yeigiziabiheri imineti; sile t'imik'etochina ijochinimi sile mech'ani sile mutanimi tinisae sile zelalemi firidimi timihiriti newi. igiziabiherimi bifek'idi yihini inaderigaleni. anidi gize birihani yeberralachewini semayawiwini sit'ota yek'emesutini kemenifesi k'idusimi tekafayochi honewi yeneberutini melikamunimi yeigiziabiherini k'alina limet'a yalewini ye'alemi hayili yek'emesutini behwalami yekadutini inidegena lenisiha inerisuni madesi yemayichali newi: lerasachewi yeigiziabiherini liji yisek'itlatalina yawaridutimalina. bizu gize beirisuwayi layi yemiweridewini zinabi yemitit'et'a mereti; lemiyariisuatimi degimo yemitit'ek'imini atikiliti yemitabek'ili; keigiziabiheri bereketini tagenyalechina: ishohina kwirinichitini gini bitawet'a; yetet'alechi nati lemeregemimi tik'eribalechi; mech'eshawami mek'at'eli newi. sile inanite gini; wedajochi hoyi; minimi inikwa inidihu bininageri; abilit'o yemishalewina lemedani yemihonewi inidihonilachihu teredentali. igiziabiheri; k'idusanini silagelegelachihu isike ahunimi silemitagelegiluachewi; yaderegachihutini sira lesimumi yasayachihutini fik'iri yiresa zenidi 'amets'enya ayidelemina. -12 beiminetina beti'igisitimiyi yetesifawini k'ali yemiwerisutini iniditimesilu iniji datenyochi inidatihonu; tesifa isikimola diresi iyanidanidachihu yani tigati isike mech'eshale iniditasayu inimenyaleni. -14 igiziabiherimi leabirihami tesifa beset'ewi gize. beiwineti iyebarekihu ibarikihalehu iyabazahumi abezahalehu bilo; keirisu bemibeli'ti bemanimi limili silalichale; berasu male: inidihumi irisu ketagese behwala tesifawini agenyu. sewochi keinerisu bemibeli't'ewi yimilaluna; lemasiredatimi yehonewi mehala yemugiti hulu fits'ame yihonali: -18 silezihimi igiziabiheri; yetesifawini k'ali lemiwerisu fek'adu inide mayilewet'i abilit'o liyasayachewi sile fek'ede; igiziabiheri liwashu bemayichali behuleti bemayilewet'i negeri; befitchini yalewini tesifa lemeyazi

leshesheni leinya biritu mets'inanati yihonilini zenidi; bemehala bemekakeli geba: yihimi tesifa inide nefisi melihik'i aleni irisumi irigit'ina ts'inu yehone wede megarejawimi wisit'i yegeba newi: beziyami iyesusi inide melike ts'edek'i shumeti lezelalemi lik'e kahinati yehonewi; sile inya k'edami hono geba.

7

yesalemi ngusina yeli'uli igiziabiheri kahini yehone yihi melike ts'edek'i abirihami negesitatini gedilo simelesi keirusi gari tegenanyito barekewi: leirisumi degimo abirihami kehulu asiratini akafelewi. yes-
imumi tirigwame bemejemeriya yets'idik'i ngusi newi; hwalami degimo yesalemi ngusi maleti yesalemi ngusi newi. abatina inati yetiwillidimi k'wit'iri yelutimi; lezemenumi t'initi lehiyiwetumi fits'ame yelewimi; daru gini beigiziabiheri liji temesilo leze-
lalemi kahini hono yinorali. yeabatochi alek'a abir-
ihami kezerefawi yemishalewini asirati yeset'ewi yihi sewi inideti tilik'i inide nebere isiki teme-
liketu. kelewi lijochimi kihinetini yemik'ebeluti ke-
hizibu maleti kwenidimochachewi; inerisu min-
imi keabirihami wegebi biwet'u; keinerisu asira-
tini behigi inidiyasiwet'u tiizazi alachewi: tiwilidu keinerisu yemayik'ot'erewi gini keabirihami asiratini awit'itoali; yetesifa k'ali yeneberewinimi barikoali. tinishumi betalak'u inidibareki kirikiri yelelebeti negeri newi. bezihisi yemimotu sewochi asira-
tini yasiwet'alu; beziya gini yemiyasiwet'a behiyi-
weti inidinori yetemesekereleti irisu newi. yihinimi lemaleti sifek'edi; asiratini yemiyasiwet'a lewi inikwa beabirihami iji asiratini set'itoali: melike ts'edek'i betegenanyewi gize gena bebabu wegebi neberena. inigidihi hizibu belewi kihineti yetemesereteni higi tek'ebilewalina beziya kihineta fits'uminiti yetegenye bihoni; inide aroni shumeti yemayik'ot'eri; inide me-
like ts'edek'i shumeti gini yehone lela kahini linesa wedefiti sile mini yasifeligali; kihinetu silewet'i; higu degimo lilewet'i yegidi newina. yihi negeri yete-
negereteli irisu belela wegeni tekafiloalina; keziyami mesewiyawini yagelegele manimi yeleimi: getachini keyihuda negedi inidewet'a yetegelet'e newina; silez-
ihimi negedi muse minimi inikwa sile kihineti alite-
nageremi. -16 bemayalifimi hiyiweti hayili in-
iji besiga tiizazi higi sayihoni lela kahini bemelike ts'edek'i misale binesa; yihi ijigi abilito' yemigelet'i newi. anite inide melike ts'edek'i shumeti leze-
lalemi kahini nehi bilo yimesekiralina. -19 higu min-
imi fits'umi aladeregemina; silezihimi yemitidekimi yematik'ek'imimi silehonechi yek'edemechi tiizazi teshiralachi; wede igiziabiherimi yeminik'eribibeti yemishali tesifa gebitoali. -21 inerisumi yale mehala kahinati honewalina: irisu gini. geta. anite inide melike ts'edek'i shumeti lezelalemi kahini nehi bilo male ayits'ets'etimi bilo betenagereteli ke-
mehala gari kahini honoalina yale mehala kahini inidalihone met'eni; inidihu iyesusi lemishali ki-
dani wasi honoali. inerisumi inidiyanorin moti sile kelekelachewi kahinati yehonutu bizu nachewi: irisu gini lezelalemi yeminori silehone yemayilewet'i ki-
hineti alewi: sile inerisumi liyamalidi zewetiri be-

hiyiweti yinoralina silezihi degimo beirisu wede igiziabiheri yemimet'utini fets'imo liyadinachewi yichilali. k'idusina yale tenikoli newirimi yelele-
beti kehat'iatenyochimi yeteleye kesemayatimi kefi kefi yale; inidezihi yale lik'e kahinati yigebalina: irisumi inideneziya lik'ane kahinati asik'edimo sile rasu hat'iatu behwalami sile hizibu hat'iatu 'leti 'leti mesiwa'itini liyak'eribi ayasifeligewimi: rasuni bak'erebe gize yihini anidi gize fets'imo adirigoalina. higu dikami yalachewini sewochi lik'e kahinati adirigo yishomalina: kehigi behwala yemet'a yeme-
halawi k'ali gini lezelalemi fits'umi yehonewini liji yishomali.

8

ketenagerinewimi wana negeru yihi newi: besemay-
ati begirimawi zufani k'enyi yetek'emet'e inidihi yale lik'e kahinati aleni: irisumi yemek'idesina yeiwinetenayitu dinikwani ageligayi newi; irisuwami besewi sayihoni begeta yetetekelechi nati. lik'e kahinati hulu mebanina mesiwa'itini liyak'eribi yishomalina: silezihimi lezihi degimo yemiyak'eribewi anidachi linorewi yegidi newi. inigidihi bemidiri binorisi; inide higi mebani yemiyak'eributi silalu; kahini inikwa balihonemi: inerisumi muse dinikwanituni lisera sale inide tereda; lesemayawi negeri misalena t'ila yemi-
honewini yagelegilalu. beterarawi inide tegetel'elihu misale huluni taderigi zenidi tet'enik'ek'i biloti nebe-
rina. ahuni gini bemishali tesifa k'ali betemeserete bemishali kidani degimo mekakelenya inidemihoni beziya liki ijigi yemishali ageligiloti aginyitoali. fitenyawi kidani nek'efa bayinorewi; lehuletenyaw-
i sifira balitefelegemi neberi. inerisuni iyenek'efe yilachewalina. ineho; keisiraali betina keyihuda beti gari adisi kidani yemigebabeti werati yimet'ali yilali geta: kegibits'i ageri awet'achewi zenidi ijachewini beyazihubeti k'eni keabatochachewi gari inidegebahuti kidani ayidelemi: inerisu beki-
dane alits'enumina; inemi cheli alihwachewi yilali geta. keziza werati behwala keisiraali beti gari yemigebawi k'ali kidani yihi newina yilali geta: higeni belibunachewi anoralehu belibachewimi its'ifwalehu; inemi amilaki ihonilachewalehu inerisumi hizibi yihonulinyali. iyanidanidumi gorebetuni iyanidanidumi wenidimuni. getani iwek'i bilo ayasitemirimi ketanashu jemiro isike talak'u diresi hulu yawik'unyalina. 'amets'achewini imirachewalehuna; hat'iatachewinimi degime alasibimi. adisi bemaletu fitenyawini asirejitoali: arogena wiraji yehonewisi lit'efa k'eriboali.

9

fitenyayitumi degimo yeageligiloti siriratina yezihi 'alemi yehonewi mek'idesi neberati. yemejemeriya-
itu dinikwani tezegaleta neberina; beirisuwami k'idisiti bemitibalewi wisit'i mek'irezuna t'erep'ezawi yemesiwa'itumi hibisiti neberabati: kehuletenyaw-
imi megareja wediya k'idisite k'idusani yemitibalewi dinikwani neberechi; beziyami wisit'i yewerik'i

ma'it'eni nebere hulenitenawami bewerik'i yetelebet'echi yekidani taboti: beirisuwami wisit'i mena yalebati yewerik'i mesobina yebek'elechi yearoni betiri yekidanimu ts'ilati neberu; belayiwami masitesiriyawini yemigaridu yekibiri kirubeli neberu: sile inezihimi sile iyanidanidachewi lininageri ahuni anichilimi. yihimi inidezihi tezegajito sale; kahinati ageligilotachewini iyefets'emu zewetiri befitenyayitu dinikwani yigebubatali: behuletenyayitu gini lik'e kahinati bichawini be'ameti anidi gize yigebubatali; irisumu sele rasuna sile hizibu shiteti yemiyak'eribewini demi sayizi ayigebami: fitenyayitumu dinikwani bezihi gena k'oma salechi; wede k'idisiti yemiwesidewi menigedi gena inidalitegelet'e menifesi k'idusi yasayali. -10 yihimi leahunu gize misale newi; inidezihi mebana mesiya'iti yik'eribalu: inezihimi isike metadesi zemeni diresi yetederegu; sile migibina sile met'et'imi sile liyu liyu meta'tebimi yemihonu yesiga sir'i'atochi bicha nachewina yemiyamelikewini behilina fits'umi yiyaderiguti ayichilumi. negeri gini kirisitosi yimet'a zenidi lalewli melikami negeri lik'e kahinati hono; bemitibelit'ewina bemitishalewi bejochimi baliteserachi maleti lezihi fit'ireti balihonechi dinikwani; yezelalemini bezaneti aginyito anidi gize fets'imo wede k'idisiti begeza demu geba inji befiyelochina bet'ijochi demi ayidelemi. yekorimawochina yefiyelochi demi berekesutimi layi yeterech'e yegideri amedi sigani lemanits'ati yemik'edisu kehonu; newiri yelelewi hono bezelalemini menifesi rasuni leigiziabiheri yak'erebe yekirisitosi demi inideti yilik'i hiyawini igiziabiherini litameliku kemote sira hilinachihuni yanets'a yihoni? silezihi yefitenyawikiidani sits'ena higni yetelalefutini yemibezhi moti sile hone; yetet'eruti yezelalemini risiti yetesifa k'ali inidik'ebelu irisus yeadisi kidani mekakelena newi. nuzaze yale inidehone yetenazazhuni moti maridati yegidi newina: sewi simoti nuzazewi yits'enalina; tenazazhu behiyiweti sinori gini keto ayit'ek'imimi. silezihi fitenyawi kidani inikwa yale demi alitemerek'emi. -20 musemi tiizazatini hulu inide higu lehizibu hulu ketenagere behwala; yet'ijochinina yefiyelochini demi kewihana kek'eyi yebegi t'egwiri kehisop'imi gari yizo. igiziabiheri yazezelachihu yekidani demi yihi newi bilo bemets'ihafuna behizibu hulu layi rech'ewi. inidihumi bedinikwanituna bemageligeyawi 'ik'a hulu demini rech'e. inide higuimi ket'ik'itochi bek'eri negeri hulu bedemi yinets'ali; demimi sayifesi siriyeti yelemi. inigidihi besemayati yalutini yemimesilewi negeri bezihi linets'a inji besemayati yalutu rasachewi keirisu yilik'i bemibelit'i mesiya'iti linets'u yegidi nebere. kirisitosi beiji wede tesarachi; yeiwinetenayitu misale wede mitihoni k'idisiti aligebamina; negeri gini beigiziabiheri fiti sile inya ahuni yitayi zenidi wede irisiwa wede semayi geba. lik'e kahinatimi beye'ametu yelewawini demi yizo wede k'idisiti inidemigeba; rasuni bizu gize liyak'eribi aligebami: inidihini bihonisi; 'alemi ketefet'ere jemiro bizu gize mekera lik'ebeli basifelegewi neberi: ahuni gini be'alemi fits'ame rasuni bemesewati hat'iatini lishiri anidi gize tegelit'oali. lesewochimi anidi gize memoti keirisu behwalami firidi inide temedebachewi;

inidihu kirisitosi degimo; yebizuwochini hat'iatilishkekemi anidi gize ketesewa behwala; yadinachewi zenidi lemit'ebabek'uti huletenya gize yale hat'iatiyitayilachewali.

10

higu limet'a yalewi yebego negeri iwinetenya amisali sayihoni yenegeri t'ila alewina; silezihi beye'ametu zewetiri bemiyak'eributi beziya mesiya'iti yemik'eributini lifets'imi keto ayichilimi. inidezihiwana bayihoni; yemiyamelikuti anidi gize nets'itewi keziza behwala behilinchewi hat'iatini silalawek'u mak'irebini betewu alineberemini? negeri gini beziya mesiya'iti beye'ametu yehat'iatimetasebiya ale: yekorimawochina yefiyelochi demi hat'iatini inidiyasiwegidi yemayichali newina. silezihi wede 'alemi sigeba. mesiya'itinina mebani aliwededihimi sigani gini azegajehilinyi: bemulu bemik'at'eli mesiya'itina sele hat'iatimemisewa mesiya'iti desi alalehimi. beziyani gize. ineho; bemets'ihafi t'ik'ilili sile ine inide tets'afe; amilake hoyi; fek'adihini laderigi met'ichealehu alihu yilali. bezihi layi. mesiya'itinina mebani bemulu yemik'at'eli mesiya'itinimi sile hat'iatimi yemisewa mesiya'itinali aliwededihimi beirisumi desi alalehimi bilo; inezihimi inide higi yemik'eributi nachewi; k'et'ilo. ineho; amilake hoyi; fek'adihini laderigi met'ichealehu biloali. huletenyawinimi liyak'omi yefitenyawini yishirali. bezihi fek'adi yeiyesusi kirisitosini siga anidi gize fets'imo bemak'irebi tek'edisenalali. lik'e kahinatimi hulu 'ileti 'ileti iyagelegele hat'iatini liyasiwegidu keto yemayichilutini ineziyani mesiya'itochi bizu gize iyak'erebe k'omoali: irisugini sile hat'iatinidini mesiya'iti lezelalemi ak'iribobeigiziabiheri k'enyi tek'emet'e; t'elatochumi yeigiru meregech'a isikideregu diresi wede fiti yit'ebik'ali. anidi gize bemak'irebi yemik'edesutini yezelalemi fits'umani adirigoachewalina. -16 menifesi k'idusimi degimo silezihi yimesekirilinali: keziza werati behwala keinerisu gari yemigebawi kidani yihi newi yilali geta: belibachewi higeni anoralehu belibunachewimi its'ifewalehu bilo ketenagere behwala; hat'iatachewinina 'amets'achewinini degime alalibimi yilali. yenezihimi siriyeti balebeti zenidi; kezihiwedihi sile hat'iatimak'irebi yelemi. -20 inigidihi; wenidimochi hoyi; bemerek'elini beadisina behiyawi menigedi wede k'idisiti beyesusi demi bemegarejawi maleti besigawi bekuli inidingeba difireti silaleni; beigiziabiherimi beti layi yehone talak'i kahini silaleni; kekifu hilina lementis'ati libachinini terech'itani sewinetchininimi bet'iru wiha tat'ibeni beteredanibeti imineti bek'ini libi inik'irebi: yetesifani k'ali yeset'ewi yetamene newina inidayinek'ane'k' yetesifachinini misikirinetti init'ebik'i: lefik'irina lemelikamimi sira inidininek'ak'a irisi berisachini initeyayi: beandandochimi zenidi limadi inide honewi; mesebisebachinini anitewi irisi berisachini inimekakeri inji: yilik'unimi k'enu sik'eribi iyayachihu abilit'achihu yihini adirigu. yeiwinetini iwik'eti ketek'ebelini behwala wedeni hat'iatibinaderigi keinigidihi wedihi sile hat'iatimisiya'iti ayik'erilininina; yemiyasifera gini yefiridi

met'ebek'i tek'awamiwochinimi libela yalewi yeisati biritati ale. yemuseni higi yenak'e sewi huleti weyimi sositi bimesekirubeti yale rihirahe yimotati: yeigiziabiherini liji yereget'e yanimini yetek'edesebetini yekidanuni demi inide rikwisi negeri yek'ot'ere yets'egawinimi menifesi yakifafa; inideti yilik'i yemibisi k'it'ati yemigebawi yimesilachihwali? bek'eli yeine newi; ine bidiradini imelisalehu yalewini inawik'alena: degimomi. geta behizibu yiferidali. behiyawi igiziabiheri iji mewidek'i yemiyasifera newi. -33 negeri gini gimashi benek'efana bech'inik'i inide mech'awecha sile honachihu gimashimi inidihii kaluti gari sile takafelachihu; birihani keberalachihu behwala mekera behonebeti betilik'i tegadilo yets'enachihubetini yek'edemewini zemeni asibu. yemibelit'ina lezewetiri yeminori genizebi besemayi rasachihu inidalachihu awik'achihu; beisirate rarachihulinyi yegenizebachihunimi nit'ik'iya bedesita tek'ebelachihu. inigidihii talak'i bidirati yalewini difiretachihuni atit'alu. yeigiziabiherini fek'adi adirigachihu yeteset'achihuni yetesifa k'ali iniditagenyu mets'inati yasifeligihwalina. gena bet'ami t'ik'iti gize newi; limet'a yalewimi yimet'ali ayizegeyimimi: ts'adik'i gini beimineti yinorali wede hwalami biyafegefigi; nefise beirisu desi ayilatimi. inya gini nefisachewini liyadinu kemiyaminutu neni iniji wede t'ifati kemiyafegefigu ayidelenimi.

11

iminetimi tesifa sileminaderigewi negeri yemiyasireg'it'i; yemanyewinimi negeri yemiyasireda newi. leshimagilewochi yetemesekerelachewi bezihi newina. 'alemochi beigiziabiheri k'ali inide tezegaju; silezihimi yemitayewi negeri kemitayuti inidalihone beimineti inasitewilaleni. abeli kek'ayeli yilik'i yemibelit'ini mesiwa'iti beigiziabiheri beimineti ak'erebe; bezihi; igiziabiheri sile sit'otawi simesekiri; irisu ts'adik'i inide hone temesekereleti: motomi sale bemesiwa'itu isike ahuni yinagerali. henoki motini inidayayi beimineti tewesede; igiziabiherimi sile wesedewi alitegenyemi. sayiwesedi igiziabiherini desi inidasenye temesikiroletalina: yale iminnetimi desi masenyeti aychalimi: wede igiziabiheri yemiderisi igiziabiheri inidale lemefiligutimi waga inidiset'i yamini zenidi yasifeligewalina. nohi gena silemayitayewi negeri teredito igiziabiherini iyefera bete siwochuni lemadani merikebini beimineti azegaje; bezihi 'alemini konene; beiminetimi yemigenyewini ts'idik'i werashi hone. abirihami yetebalewi risiti adirigo lik'ebelewi wedalewi sifira lemewit'ati beimineti tazeze; wedetimi inidimihedi sayawik'i wet'a. leinigidochi inidimihoni betesifa k'ali beteset'ewi ageri bedinikwani noro; yani yetesifa k'ali abiweriti kemiwirisu keyisihak'ina keya'ik'obi gari; inide mets'atenya beimineti tek'emet'e: mesereti yalatini; igiziabiheri yesaratinina yefet'eratini ketema yit'ebik'i neberina. tesifa yeset'ewi yetamene inide hone sile k'ot'erechi; sara rasiba degimo 'idimewa inikwa kalefe behwala zerini lemet'sinesi hayilini beimineti agenyechi. silezihi degimo bebizatachewi inide semayi kokebi inidemayik'ot'erimi bebahiri dari inidale ashewa yeneberuti yemoteni sewi inikwa

kemeselewi keanidu teweledu. inezihii hulu aminewi motu; yeteset'achewini yetesifa k'ali alagenyumina: daru gini keruk'k' honewi ayutina tesalemuti; be-midiritumi inigidochina mets'atenyochi inidihonu tamenu. inidihii yemiluti leinerisu yemihonewini ageri inidifeligu yamelekitaluna. yani yewet'ubetini ageri asibewi bihonu; limelesu gize behonelachewi neberi: ahuni gini yemibelit'ewini irisumi semayawi ageri yinafik'alu. silezihi igiziabiheri amilakachewi tebilu lit'era beinerisu ayafirimi; ketemani aze-gajitolachewalina. -18 abirihami betefetenebeti gize yisihak'ini beimineti ak'erebe; yetesifani k'ali yetek'ebelewi. beyisihak'i zeri yit'eralihali yetebaleleti irisumi anidi lijuni ak'erebe: igiziabiheri kemutani inikwa liyasinesawi inidichalewi asiboalina; keziyami degimo bemisale agenyewi. yisihak'i limet'a silalewi negeri ya'ik'obinina 'esawini beimineti barekachewi. ya'ik'obi simoti beimineti yeyosefina lijochi iyanidanidachewi barekachewi; bezenigumi ch'afi tet'egito segede. yosefi wede moti k'eribo sale beimineti sile isira'eli lijochi mewit'ati asitawese; sile at'initumi azezachewi. muse keteweledu behwala welajochu yamare hits'ani mehonuni ayitewi beimineti sositi weri shesheguti yenigusinimi awaji aliferumi. muse kadega behwala yeferi'oni yeliji liji inidayibali beimineti imibi ale: -26 kegibits'imi bizu genizebi yilik'i sile kirisitosi menek'efi ijigi yemibelit' bale t'egineti inidihoni asiboalina legizewi behat'iatu kemigenyi desita yilik'i keigiziabiheri hizibi gari mekera mek'ebelini meret'e: bidiratuni tikwiri bilo temelikitoalina. yenigusuni k'wit'a sayifera yegibits'ini ageri yetewe beimineti neberi: yemayitayewini inidemiyayewi adirigo ts'enitoalina. at'ifiwi yebekwirochini li-jochi inidayineka fasikanana demini merich'etini beimineti aderege. bederek'i midiri inidemiyalifu beeritira bahiri beimineti teshageru; yegibits'i sewochi gini simokuru twat'u. yeyarik'o k'it'iri sebatu k'eni kezorubeti behwala beimineti wedek'e. galemotayitu re'abi selayochini beselami sile tek'ebelechachewi kemayitazezu gari beimineti alit'efachimi. inigidihii mini ilalehu: sile gedewonina sile barik'i sile somisonimi sile yofitahemi sile dawitina sile samuelimi sile nebiyatimi inidaleritiki gize yat'iribinyalina. inerusu beimineti menigisitatini dili nesu; ts'idik'ini aderege; yeteset'ewini yetesifa k'ali agenyu; yeanibesochini afi zegu; yeisatini hayili at'efu; keseyifi sileti amelet'u; kedikamachewi beretu; bet'orineti hayilenyochi honu; yeba'di ch'ifirochini abareru. setochi mutanachewini betinisae tek'ebelu: lelouchimi medanini sayik'ebelu yemibelit'ewini tinisae inidiyagenyu isike moti diresi tedebedebe: lelouchimi mezebechira bemehonina bemegerefi kezihimi belayi beisiratina bewehini tetefenu: bedinagayi tewegirewi motu; tetefenu; bemegazi tesenet'ek'u; beseyifi tegeidilewi motu; huluni iyat'u mekerani iyetek'ebelu iyetech'enek'u yebegina yefiyeli let'o lebisewi zoru: 'alemi alitegebachewimina bemidire bedana betarara; bewashana bemidiri gwidigwadi tek'ibezebezu. -40 inezihimi hulu beiminetachewi temesikirolachewi salu yeteset'ewini yetesifa k'ali alagenyumini; yale inya fits'umani inidayihonu igiziabiheri sile inya anidachi yemibelit' negerini

12

inigidhi inezihini yemiyahilu misikirochi inide demena bezuriyachini kalulini; inya degimo shekmini hulu tolo mi yemikebenini hat'iatu asiwegideni; yeminetachininimi rasina fets'amiwini iyesusini temelikiteni; befitachini yalewini ruch'a beti'igisiti inirut'i: irisu newirini nik'o befitumi silalewi desita bemesik'eli tagiso beigiziabiheri zufani k'enyi tek'emitoalana. benefisachihu zilachihu inidatidekimu; kehat'iatenyochi bederesebeti inidhi bale mek'awemi yet'senawini asibu. kehat'iatu gari iyetegadelachihu gena demini isike mafisesi diresi alitek'awemachihumi: - inide lijochimi keinanite gari. lije hoyi; yegetani k'it'ati atak'ilili; bemigesits'ihimi gize atidikemi: geta yemiwedewini yik'et'awalina; yemik'ebelwini mi liji hulu yigerife wali bilo yeminegagerewini mikiri resitachihwali. lemek'et'ati tagesu: igiziabiheri inide lijochi yaderigilachihwalina: abatu yemayik'et'awi liji mani newi? negeri gini hulu yek'it'ati tekafayi honoalina yale k'it'ati bitinoru dik'alawochi iniji lijochi ayidelachihumi. kezihimi belayi yek'et'uni yesigachini abatochi neberuni inafirachewimi neberi: inidetsi yilik'i lemenafisiti abati abilit'eni linigezana behiyeweti lininori betegebani? inerisu melikami hono inide tayachewi let'ik'iti k'eni yik'et'uni neberina; irisu gini kek'idisinawi inidinikafeli let'ik'imachini yik'et'anali. k'it'ati hulu legizewi yemiyasazini iniji desi yemiyasenyi ayimesilimi; daru gini behwala lelemeduti yeselamini fire irisumi ts'idik'ini yafalachewali. silezihi yelalutini ijochi yeselelutinimi gulibetochi ak'inu: yanekesewimi inidifewesi iniji inidayinaga; leigirachihu k'ini menigedi adirigu. kesewi hulu gari selamini teketatelu tik'edesumi zenidi feligu; yale irisu getani liyayi yemichili yelemina. yeigiziabiheri ts'ega lemanimi inidayigodilewi; bizuwochumi yemirekisubeti anidi merara siri wede layi bek'ilo inidayasich'enik'i; sesenyami yemihoni inidayigenyi; weyimi sile anidi mebili bekwirinetuni inide shet'e inide 'esawi lezihi 'alemi yemimechi sewi inidayihoni tet'enik'ek'u. kezuya behwala inikwa bereketuni liwerisi bewedede gize inide tet'ale tawik'alachihuna: beiniba tegito minimi bifeligewi lenisiha sifira alagenyemina. lidasesi wedemichili wedemik'elimi isati wede che ch'igagimi wede ch'elemami wede 'awilo nefasimi wede meleketi dimits'imi wede k'alochimi negeri alideresachihuma: yanimi negeri yesemuti lela k'ali inidayich'emericachewi lemenu: inisisa inikwa terarawini bineka tewegiro yimuti yemitlewini tiizazi litagesu alichalumina: musemi. ijigi iferalehu inik'et'ek'et'malehu isikili diresi yemityewi ijigi yemiyasifera neberi: negeri gini wede ts'iyoni terarana wede hiyawi igiziabiheri ketema derisachihwali; wede semayawitumi iyerusalem; bedesitami wede tesebesebuti wede ailafti melaikiti; bese-mayamiti wede tets'afu wede bekwiruti mahiberi; yehulumi danya wedemihoni wede igiziabiheri; fits'umanimi wede honuti wede ts'adik'ani menifeso-chi; yeadisimi kidani mekakelenya wedemihoni

wede iyesusi; keabelimi demi yilik'i yemishalewini wedeminageri wede merich'eti demi derisachihwali. leminagerwi imibi inidatilu tet'enik'ek'u: ineziya bemidiri lasiredachewi imibi balu gize kalamelet'u; kesemayi kemet'awi fek'ek'i yeminili inyasi inideti inamelit'alen'i beziyami gize dimits'u midirini anawet'e; ahuni gini. anidi gize degime ine semayini anawit'alehu iniji midirini bicha ayidelemi bilo tesifa set'itoali. daru gini. anidi gize degime yemili k'ali; yemayinawet'uti ts'enitewi inidinoru; yeminawet'uti yetefet'eru inidemihonu yilewet'u zenidi yasayali. silezihi yemayinawet'ini menigisiti sileminik'ebeli bemakiberina befirihati igiziabiherini desi iyaseneni yeminamelikibetini ts'ega inyazi: amilakachini beinwiti yemiyat'efa isati newina.

13

wenidimamachi mewadedi yinuri. ye inigidochini mek'ebeli atirisu: bezihi anidanidochi sayawik'u melaikiti inigidineti tek'ebilewalina. keinerisu gari inide tasere honachihu isirochini asibu; yetech'enek'utinimi rasachihu degimo besiga inidale honachihu asibu. megabati behulu zenidi kiburi menyitawimi nits'uhi yihuni: sesenyochinina amenizirochini gini igiziabiheri yiferidibachewali. akahedachihu genizebini yale mewidedi yihuni; yalachihumi yibik'achihu: irisu rasu. alilek'ihimi ketomi alitewihimi biloalina: silezihi bedifireti. geta yiredanyalina aliferami: sewi mini yaderigenyali? inilani. yeigiziabiherini k'ali yetenageruachihuni wanochachihuni asibu; yenuroachewinimi fire iyetemeleketachihu beiminetachewi miseluachewi. iyesusi kirisitosi tinanitina zare isike lezelalemimi yawi newi. liyu liyu 'ayineti behone beinigida timihiriti atiwesedu: libachihu bets'ega bits'ena melikami newi iniji bebebili ayidelemi: bezihi yemiserubati alitet'ek'emumina. mesewiya aleni; keirisumi libelu dinikwanituni yemiyagelegilu mebiti yelachewimi. lik'e kahinati sile hat'iatu wede k'idisiti yenisisochini demi yak'eribalina: silechewi gini kesefuru wich'i yik'at'elali. silezihi iyesusi degimo begeza demu hizibuni inidik'edisi bekeri wich'i mekerani tek'ebele. inigidhi nek'efetawini iyeteshkemini wede irisu wede seferu wich'i iniwit'a: bezihi yemitinori ketema yelechinimina; negeri gini timet'a zenidi yalatini inifeligaleni. inigidhi zeweturi leigiziabiheri yemisanaganani mesiw'iti; maleti lesimu yemimesekuru yekeniferochini fire; beirisu inak'iribileti. negeri gini melikami madiregini lelelochini makafelini atirisu: inidhi yalewi mesiw'iti igiziabiherini desi yaseneywalina. lewanochachihu tazezana tegezu: inerisu sileitini inidimeset'u adirigewi; yihinuni bedesita iniji behazeni inidayaderiguti; yihi yemayit'ek'imachihu neberina; sile nefisachihu yitegalu. ts'eliyulini: benegeri hulu bemelikami inidinorini wedeni; melikami hilina inidaleni tereditenalina. yilik'unimi fet'inye inidimelesilachihu yihini taderigu zenidi at'ibik'e ileminachihwalehu. bezelalemi kidani demi lebegochi tilik'i irenya yehonewini getachinini iyesusini kemutani yawet'awi yeselami amilaki; beiyesusi kirisitosi bekuli befitu desi yemiyasenyewini beinanite iyaderege; fek'aduni

taderigu zenidi bemelikami sira hulu fits'umani
yadirigachihu: leirisu isike zelalemi diresi kibiri
yihuni: ameni. wenidimochi hoyi; yemikirini k'ali
inidititagesu imekirachihwalehu; bet'ik'iti k'ali
ts'ifelachihwalehuna. wenidimachini t'imotewosi
inide tefeta iwek'u; tolo bilomi bimet'a keirisu gari
ayachihwalehu. lewanochachihu huluna lek'idusani
hulu selamita ak'iribulinyi. keit'aliya yehonutu
selamita yak'eribulachihwali. ts'ega kehulachihu gari
yihuni: ameni.

yeigiziabiherina yegeta yeiyesusi kirisitosi bariya ya'ik'obi letebetenu leasira huletu wegenochi: selami leinanite yihuni. - wenidimoche hoyi; yeimnetachihu temefeteni ti'igisitini indiyaderigilachihu awik'achihu; liyu liyu fetena siderisibachihu inide mulu desita k'wit'eruti ti'igisitimi minimi yemigodilachihu sayinori fits'umanina milu'ani tihonu zenidi sirawini yifets'imi. keinanite gini manimi ti'ibebi bigodilewi; sayinek'ifi beligisina lehulu yemiset'ewini igiziabiherini yilemini; leirisumi yiset'ewali. negeri gini beminimi sayit'erat'eri beimineti yilemini: yemit'erat'eri sewi benefasi yetegefana yetenek'anek'e yebahirini ma'ibeli yimesilalina. - huleti asabi lalewi bemenigedumi hulu lemiwelawili leziya sewi kegeta zenidi anidachi indiyagenyi ayimiselewi. -10 yetewaredewi wenidimi gini bekefitawi; bale t'egami bewiridetu yimeka: inide sari abeba yalifalina. ts'ehayi ketikwisati gari yiwet'alina; sarinimi yat'ewelagalina; abebawimi yiregifalina; yemelikumi wibeti yit'efalina: inidihu degimo bale t'egawi bemenigedu yizilali. befetena yemits'ena sewi yetebareke newi: ketefetene behwala lemiweduti tesifa sile irisu yeset'achewini yehiyiwetini akilili yik'ebelalina. manimi sifeteni. beigiziabiheri ifetenahehu ayibeli: igiziabiheri bekifu ayifetenimina: irisu rasusi maninimi ayifetinimi. negeri gini iyanidanidu berasu minyoti sisabina sitaleli yifetentali. kezihl behwala minyoti ts'enisahat'iatini tiwelidalechi: hat'iatimi kadegechi behwala motini tiwelidalechi. yetewededachihu wenidimoche hoyi; atisatu. bego sit'ota hulu fits'umimi bereketi hulu kelayi nachewi; melewet'imi beirisu zenidi kelele bemezorimi yetederege t'ila beirisu zenidi kelele kebirhanati abati yiweridalu. lefit'iretu yebekwirati 'ayineti inidinihoni beiwineti k'ali asibo weledeni. silezihi; yetewededachihu wenidimoche hoyi; sewi hulu lemesimati yefet'ene lemenagerimi yezegeye lek'wit'ami yezegeye yihuni: yesewi k'wit'a yeigiziabiherini ts'idik'i ayiseramina. silezihi rikwisetini hulu yekifatinimi tirifi asiwegidachihu; nefisachihuni madani yemichilewini bewisit'achihumi yetetekelewini k'ali beyewahineti tek'ebelu. k'aluni yemitaderigu hulu inji rasachihuni iyasatachihu yemitisemu bicha atihunu. k'aluni yemisema yemayaderigewimi binori yetefet'iro fituni bemesitewati yemiayini sewi yimesilali: rasuni ayito yihedalina; wediyawimi inide mini inide hone yiresali. negeri gini nets'a yemiyaawet'awini fits'umuni higi temelikito yemits'enabeti; siraninimiyemisera inji semito yemiresa yalihonewi; besirawiyetebareke yihonali. anidebetuni sayigeta libuni iyasate igiziabiherini yemiyaameliki yemimesilewi manimi binori yeirisu amiliko kenitu newi. nits'uhiyehone newirimi yeylebeti amiliko beigiziabiheriabi zenidi yihi newi: welajochi yelechachewini lijochi balitetochnimi bemekerachewi met'eyek'i; be'alemimi kemigenyi idifi sewinetuni met'ebek'i newi.

wenidimoche hoyi; bekibiri geta begetachini beiyesusi kirisitosi yalewini imineti lesewi fiti bema dilati atiyazu. yewerik'i k'elebeti yaderegena yeget'i libisi yeylebese sewi wede gubaaachihu bigeba; idifi libisimi yeylebese diha sewi degimo bigeba; yeget'i libisimi yeylebesewini temelikitachihu. anitesi bezihi bemelikami sifira tek'emet'i bitiluti; dihawinimi. anitesi wedeziya k'umi weyimi keigire meregecha betachi tek'emet'i bitiluti; rasachihuni meleyayetachihu ayidelemeni? kifu asabi yalachewimi danyochi mehonachihu ayidelemeni? yetewededachihu wenidimoche hoyi; simu: igiziabiheri beimineti bale t'egochi inidihonu lemiwedutimi tesifa sile irisu yeset'achewini mengisiti inidiwerisu yezihini 'alemi dihochi alimeret'emini? inanite gini dihochini awaredachihu. bale t'egochu yemiyasich'enik'uachihu ayidelumini? wede firidi betimi yemigottuachihu inerisu ayidelumini? yetet'erachihubetini melikamuni simi yemisedibu inerisu ayidelumini? negeri gini mets'ihafi. balinjerahini inide rasihi widedi inidemili yenisugini higi bitifets'imu melikami taderigilachihu: lesewi fiti gini bitadelu hat'iatini tiseralachihu; higimi inide telalafiwochi yiwek'isachihwali. higini hulu yemit'ebik'i; negeri gini beanidu yemisenakeli manimi binori behulu bedelanya yihonali: atameniziri yalewi degimo. atigideli biloalina: batamenezirimi; negeri gini bitgedili; higini telalafi honehali. benets'aneti higi firidini yik'ebelu zenidi inidalachewi sewochi inidihl tenageru; inidihimi adirigu. mihiretini lemayaderigi mihireti yeylebeti firidi yihonalina: mihiretini befiridi layi yimekali. wenidimoche hoyi; imineti alenyi yemili; sira gini yeylewi sewi binori mini yit'ek'imewali? ininetusi liyadinewi yichilalini? wenidimi weyimi ihiti rak'utachewini bihonu ye'ileti migibinimi biyat'u; keinanite anidumi. bedehana hidu; isati muk'u; t'igebumi bilachewi lesewineti gini yemiyasifeligutini batiset'uachewi mini yit'ek'imachewali? inidezihumi sira yeylewi imineti binori berasu yemote newi. negeri gini anidi sewi. anite imineti alehi inemi sira alenyi: iminethini kesirahi leyitehi asayenyi; inemi iminneteni besiraye asayihalehu yilali. igiziabiheri anidi inide hone anite taminalehi: melikami taderigalehi: aganiniti degimo yaminalu yinik'et'ek'et'umali. anite kenitu sewi; imineti kesira teleyito yemote mehonuni litawik'i tiwedalehini? abatachini abirihami lijuni yisihak'ini bemesewiyawi bak'erebe gize besira yets'edek'e alineberemini? imineti kesirawi gari abiro yaderigi inide nebere; besirami imineti inide tefets'eme timeleketalehini? mets'ihafimi. abirihamimi igiziabiherini amene ts'idik'imi hono tek'ot'ereleti yalewi tefets'eme: yeigiziabiherimi wedaji tebele. sewi beimineti bicha sayihoni besira inidits'edik'i tayalachihu. inidezihumi galemotayitu re'abi degimo meliikitenyochuni tek'ebila beleta menigedi besedede chachewi gize besira alits'edek'echimini? kenefisi yeteleye siga yemote inide hone inidihu degimo kesira yeteleye imineti yemote newi.

wenidimoche hoyi; keinanite bizuwochu asitemariwochi ayihunu; yebasewini firidi inidinik'ebeli tawik'alachihuna. hulachini bebizu negeri inisenakelalenina: bek'ali yemayisenakeli manimi binori irisu sigawini hulu degimo ligeta yemichili fits'umi sewi newi. ineho; feresochi yitazezulini zenidi ligwami beafachewi wisit'i inagebaleni; sigachewinimi hulu inimeraleni. ineho; merikebochi degimo yihini yahili talak'i bihonu be'awilo nefasimi binedu; yemeri fek'adi wedemiwedewi sifira ijigi tanashi behone mek'izefiya yimalu. inidihumi anidebeti degimo tinishi biliti hono betalalak'i negeri yimekali. ineho; tinishi isati inideti yale tilik'i ch'aka yak'at'ilali. anidebetimi isati newi. anidebeti bebiltochachini mekakeli 'amets'anya 'alemi honoali: sigani hulu yasadifalina; yefit'iretinimi ruch'a yak'at'ilali; begehannemi yik'at'elali. yearawitina yewefochi yetenik'esak'ashochina bebahiri yale yefit'ireti wegeni hulu besewi yigerali; degimo tegeritoali: negeri gini anidebetini ligera manimi sewi ayichilimi: yemigedili merizi yemolabeti welawayi kifati newi. beirisu getanina abini inibarikaleni: beirisumi inide igiziabiheri misale yetefet'erutini sewochi iniregimaleni: keanidi afi bereketina merigemi yiwet'alu. wenidimoche hoyi; yihi inidihili lihoni ayigebami. minich'isi keanidi afi yemit'afit'inina yemimerini wiha yamenech'alini? wenidimoche hoyi; belesi weyirani weyisi weyini belesini lifatera tichilalechini? kech'ewi wihami t'afach'i wiha ayiwet'ami. keinanite t'ibebyana asitewayi mani newi? bemelikami aniwawaru sirawini bet'ibebi yewahineta yasayi. negeri gini merara k'ini'atina adimenyaneti belibachihu binoribachihu; atimeku beiwinetimi layi atiwashu. yihi t'ibebi kelayi yemiweridi ayidelemi: negeri gini yemidiri newi; yesigami newi; yeganinitimi newi: k'ini'atina adimenyaneti balubeti sifira beziya huketina kifu sira hulu aluna. layinyayitu t'ibebi gini bemejemeriya nits'ihiti nati; behwalami tarak'i; geri; ishi bayi mihiretina bego fire yemolabati; t'irit'irina gibizineti yelelebatu nati. yets'idik'imi fire selamini lemiyaderiguti sewochi beselami yizerali.

beinanite zenidi t'orina t'ebi kewedeti yimet'alu? bebiltochachihu wisit'i kemiwagu keinezihi kemichotochachihu ayidelumini? timenyalachihu leinanitemi ayihonimi: tigidilalachihu bebirutimi tifigalachihu; litagenyumi atichilumi: tit'alalachihu tiwagumalachihu negeri gini atileminumina leinanite ayihonimi: tileminalachihu; bemichotochachihumi tikefilu zenidi bekifu tileminalachihuna atik'ebelumi. amenizirochi hoyi; 'alemini mewededi leigiziabiheri t'ili inidihoni atawik'umini? inigidihi ye'alemi wedaji lihoni yemifek'idi hulu yeigiziabiheri t'elati honoali. weyisi mets'ihafi. beinya zenidi yasaderewi menifesi bek'ini'ati yimnyali yalewi bekenuiti inide tenagere yimesilachihwali? negeri gini ts'egani abilit'o yiset'ali: silezihi. igiziabiheri ti'bityenochini yik'awemali; lethihutani gini ts'egani yiset'ali yilali.

inigidihi leigiziabiheri tegezu: diyabilosini gini tek'awemu keinanitemi yisheshali: wede igiziabiheri k'rebu wede inanitemi yik'eribali. inanite hat'iatenyochi; jochachihuni anits'u: huleti asabimi yalachihu inanite; libachihuni at'iru. tech'enek'una izenu alik'isumi: sak'achihu wede hazeni desitachihumi wede tikaze yilewet'i. begeta fiti rasachihuni awaridu kefi kefimi yaderigachihwali. wenidimochi hoyi; irisi berisachihu atitemamu. wenidimuni yemiyama bewenidimuni yemiferidi higini yamali behigimi yiferidali: behigimi bitiferidi feraji nehi iniji higini adiragi ayidelehimi. higini yemiset'ina yemiferidi anidi newi: irisumi liyadini liyat'efami yemichili newi: belelawi gini yemitiferidi anite mani nehi? ahunimi. zare weyimi nege wedezih ketema inihedalen beziyami 'ameti ininoraleni ininegimaleni inaterifimaleni yemitilu inanite; temeliketu; nege yemihonewini atawik'umina. hiyi-wetachihu minidiri newi? t'ik'iti gize tayito huala inidemit'efa inifiwaleti nachihuna. bezihi fenita. geta bifek'idi bininorimi yihini weyimi yani inaderigaleni maleti yigebachihwali. ahuni gini bet'i'ibitachihu timekalachihu: inidezihi yale timikihiti hulu kifu newi. inigidihi bego lemadiregi awik'o lemayiserawi hat'iatu newi.

ahunimi inanite bale t'egochi; silemiderisibachihu ch'linik'i wayi wayi iyalachihu alik'isu. habitachihu tebelashitoali; libisachihumi bebili tebelitoali. werik'achihumi birachihumi zigoali; zigetumi misikiri yihonibachihwali sigachihunimi inide isati yibelali. lehwalenyawi k'eni mezigebini akemachitachihwali. ineho; irishachihuni yach'eduti yeseratenyochi demewezi beinanite tek'emito yech'ohali; yeach'ajochimi dimits'i wede geta ts'eba'oti joro gebitoali. bemidiri layi tek'emat'ilachihwali besesenyinetimi norachihwali: leiridi k'eni inidimiyawefiri libachihuni awefirachihwali. ts'adik'uni koninachihutali gedilachihutimali: inaniteni ayik'awemimi. inigidihi; wenidimochi hoyi; geta isikimet'a diresi tagesu. ineho; geberewi yefitenyawinina yehwalenyawini zinabi isikik'ebeli diresi irisuni iyetagese yekeberewini yemereti fire yit'ebik'ali. inanite degimo tagesu; libachihunimi ats'inu: yegeta memi'ati k'eriboalina. wenidimochi hoyi; inidayiferidibachihu irisi berisachihu ataguremirimu: ineho; feraji bejedi fiti k'omoali. wenidimochi hoyi; yemekerana yeti'igisiti misale yehonutini begeta simi yetenagerutini nebiyatini temeliketu. ineho; bet'i'igisiti yets'enutini bats'u'ani inilachewaleni: iyobi inide tagese semitachihwali; getami inide fets'emeleti ayitachihwali: geta ijigi yemimiri yemirarami newina. kehulumi befiti; wenidimoche hoyi; besemayi bihoni bemidiri bihoni belela mehalami bihoni beminimi atimalu: negeri gini kefiridi betachi inidatiwedik'u negerachihu awoni bihoni awoni yihuni; ayidelemimi bihoni ayidelemi yihuni. keinanite mekerani yemik'ebeli manimi binori irisu yits'eliyi: desi yemilewimi manimi binori irisu yizemiri. keinanite yetameme manimi binori yebete kirisitiyanini shimigilewochi

wede irisu yit'ira: begetami simi irisuni zeyiti
k'ebitewi yits'eliyuleti. yeiminetimi ts'eloti diwiyyuni
yadinali getami yasinesawali: hat'iatinimi serito inide
hone yisereyiletali. irisi berisachihu behat'iatachihu
tenazezu. tifewesumi zenidi iyanidanidu sile
lelawi yits'eliyi: yets'adik'i sewi ts'eloti besirawa
ijigi hayili taderigalechi. eliyasi inide inya yehone
sewi nebere; zinabimi inidayizenibi at'ibik'o
ts'eleye; bemidirimi layi sositi 'ameti kesidisiti
weri alizenebemi: huletenyami ts'eleye; semayumi
zinabini set'e midiritumi firewani abek'elechi.
wenidimoche hoyi; keinanite manimi keiwineti bisiti
anidumi bimelisewi; hat'iatenyani ketesasatebeti
menigedi yemimelisewi nefisuni kemoti inidiyadini;
yehat'iatinimi bizati inidishefina yiwek'i.

yeiyesusi kirisitosi hawariya p'et'irosi; igiziabiheri abi asik'edimo inidawek'achewi bemenifesimi inidemik'edesu; yitazezuna beiyesusi kirisitosi demi yirech'u zenidi letemeret'uti bep'anit'osina begelatiya bek'ep'edok'iyami beisiyami bebitaniyami letebetunu mets'atenyochi: ts'egana selami yibizalachebuni. - iyesusi kirisitosi kemutani bemenesatu lehiyawu tesifana lemayit'efa; idifetimi lelelebeti; lemayalifimi risiti inide mihiretu bizati huletenya yeweledeni yegetachini yeiyesusi kirisitosi amilakina abati yibareki: yihimi risiti bemech'ereshawu zemeni yigelet'i zenidi letezegaje medani beimineti beigiziabiheri hayili letet'ebek'achihu leinanite besemayi k'eritolachihwali. - bezihimi ijigi desi yilachihwali; negeri gini beisati minimi bifeteni kemit'efawi werik'i yilik'i abilit'o yemikebiri yetefetene iminetachihu; iyesusi kirisitosi sigelet'i; lemisiganana lekibiri lewidase mi yigenyi zenidi ahuni let'ik'iti gize biyasifeligi beliyu liyu fetena azinachihwali. - irisunimi satayuti tiwedutalachihu: ahunimi minimi batayuti beirisu aminachihu; yeiminetachihuni fits'ame irisumi yenefisachihuni medani iyetek'elachihu; bemayinegerina kibiri bemolabeti haseti desi yilachihwali. leinanitemi silemisset'ewi ts'ega tinibiti yetenageruti nebiyati silezihi medani tegitewi iyefelegu meremeruti: beinerisumi yenebere yekirisitosi menifesi; sile kirisitosi mekera keirisumi behwala silemimet'awi kibiri asik'edimo iyemesekere; bemini weyimi inideti bale zemeni inidamelekete yimeremiru neberi. leinerisumi kesemayi betelake bemenifesi k'idusi wenigelini yesebekulachihu sewochi ahuni bawerulachihu negeri inaniteni inji rasachewini inidalagelelu tegelet'elachewi: yihinimi negeri melaikitu limeleketu yimenyalu. silezihi yelibunachihuni wegebi tat'ik'achihuna bemet'eni norachihu; iyesusi kirisitosi sigelet'i yemitagenyutini ts'ega fets'imachihu tesifa adirigu. inidemitazezu lijochi balemaewek'achihu asik'edimo yenorachihubetini minyoti atiketelu. -16 daru gini. ine k'idusi nenyina k'idusani hunu tebilo sile tets'afe yet'erachihu k'idusi inide hone inanite degimo benuroachihu hulu k'idusani hunu. lesewi fitimi sayadala beiyandanidu layi inide sirawi yemiferidewini abati bilachihu bitit'eru beinigidinetachihu zemeni befirihati nuru. -19 keabatochachihu keweresachihuti kekenitu nuroachihu bemiyalifi negeri bebiri weyimi bewerik'i sayihoni; newirina idifi inide lelewi inide begi demi bekiburi yekirisitosi demi inide tewajachihu tawik'alachihu. -21 'alemi sayifet'eri inikwa asik'edimo tawek'e; negeri gini iminetachihuna tesifachihu beigiziabiheri yihoni zenidi; kemutani basinesawi kibirinimi beset'ewi beigiziabiheri beirisu silemitaminu sile inanite bezemenu mech'eresha tegelet'e. leiwineti iyetazezachihu gibizineti lelelebeti lewenidimamachi mewadede nefisachihuni anits'itachihu irisi berisachihu kelibachihu at'ibik'achihu tewadedu. dagimenya yeteweledachihuti kemit'efa zeri ayidelemi; behiyawina lezelalemi beminori beigiziabiheri k'ali kemayit'efa zeri newi inji. siga hulu inide sari

kibirumi hulu inide sari abeba newina: saru yit'eweligali abebawimi yiregifali: yegeta k'ali gini lezelalemi yinorali. bewenigelimi yetesebekelachihu k'ali yihi newi.

2

inigidihiki kifatinu hulu tenikolinimi hulu gibizinetinimi k'ini'atinimi hametinimi hulu asiwegidachihu; - geta cheri mehonuni k'emisachihu inide hone; lemedani beirisu iniditadigu ahuni inide teweledu hits'anati tenikoli yelelebetini yek'alini weteti temenyu. besewimi wele tat'ale beigiziabiheri zenidi gini wele temeret'ena kiburi wele honewi wele hiyawu dinigayi wele irisu iyek'erebachihu; inanite degimo inide hiyawani dinigayochi honachihu; beiyesusi kirisitosi leigiziabiheri desi yemiasenyi menifesawi mesiwa'itini tak'eribu zenidi k'idusani kahinati iniditihonu menifesawi beti lemehoni teseru. bemets'ihafi. ineho; yetemeret'ena yekebereni yema'izeni rasi dinigayi betsi'yoni anoralehu beirisumi yemiyamini ayafirimi tebilo tets'ifoalina. inigidihiki kiburu leinanite lemitaminuti newi: lemayaminu gini anat'iwochi yet'aluti dinigayi irisu yema'izeni rasi yet'unik'ifatimi dinigayi yemasenakeyami 'aleti hone: yemayaminu sile honu bek'alu yisenakelubetalina: lezihi degimo yetemedebu nachewi. inanite gini kech'elema wedemidenek'i birihanu yet'erachihuni yeirisuni begoneti iniditnageru yetemeret'e tiwilidi; yenigusi kahinati; k'idusi hizibi; lerisitu yeteleye wegeni nachihu: inanite k'edimo wegeni alineberachihumi ahuni gini yeigiziabiheri wegeni nachihu: inanite mihireti yagenyachihu alineberachihumi ahuni gini mihiretini aginyitachihwali. wedajochi hoyi; nefisini kemiwaga sigawi minyoti tirik'u zenidi inigidochina mets'atenyochi inide mehonachihu ileminachihwalehu: silemimaleketuti sile melikami sirachihu; kifu inidemitaderigu beziya inaniteni bemiyamubeti negeri; bemigobeniyibeti k'eni igiziabiherini yakebiruti zenidi beahizabi mekakeli nuroachihu melikami yihuni. sile geta bilachihu lesewi sir'ati hulu tegezu: lenigusimi bihoni; keulu belayi newina: lemekwaninitimi bihoni; kifu yemiyaderigutini lemek'it'ati begomi yemiyaderigutini lemamesigeni keirisu telikewalina tegezu. bego iyaderegachihu; yemayawik'utini monyochi zimi tasenyu zenidi inidihiki yeigiziabiheri fek'adi newina: arineti wet'itachihu inide igiziabiheri bariyawochi hunu inji ya arineti lekifati meshefenya inidihoni atadirigu. hulu akiburu; wenidimochini widedu; igiziabiherini furu; nigusini akiburu. lolewochi hoyi; lebegowochina legerochi getochachihu bicha sayihoni let'emamochi degimo befirihati hulu tegezu. begifi mekerani yemik'ebeli sewi igiziabiherini iyasebe hazenani bitagesi misigana yigebawalina. hat'ati adirigachihu sitigosemu bititagesu; mini kibiri alebeti? negeri gini melikami adirigachihu mekerani sitik'ebelu bititagesu; yihi negeri beigiziabiheri zenidi misigana yigebawali. yetet'erachihuleti lezihi newina: kirisitosi degimo filegawini iniditiketelu misale titolachihu sile inanite mekerani tek'ebiloalina. irisumi hat'ati

aladeregemi; tenikolimi beafu alitegenyebetimi: sisidibuti meliso alitesadebemi mekeranimi sik'ebeli alizatemu; negeri gini bet'sidik'i lemiferidewi rasuni asalifo set'e: lehat'iatu moteni let'sidik'i inidinori; irisu rasu besigawi hat'iatatinini beinich'eti layi teshekeme: fi1* bemegerefu k'usili tefewesachihu. inide begochi tik'ibezebu neberina; ahuni gini wede nefisachihu irenyana t'ebak'i temelisachihwali. fi1 beg'i'izi inidihiti tets'ifoali. webeinote hat'awiine wiitu tesek'ile dibe 'its'i besigahu keme yawits'iane imihat'awiine webets'idik'u yahiyiwene.

3

inidihumi; inanite misitochi hoyi; kebalochachihu anidaniidu letimihiriti yemayitazezu binoru; befirihati yalewini nits'uhhuni nuroachihuni iyeteleketu yale timihiriti bemisitochachewi nuro inidigenyu tegezulachewi. leinanitemi t'egwirini bemesherebina werik'ini bemanit'elit'eli weyimi libisni bemegonats'efi bewich' i yehone shilimati ayihunilachihu; negeri gini beigiziabiheri fiti wagawi ijigi yekebere yewahina zigitenya menifesi yalewini yemayit'efawini libisi lebisio yetesewere yelibi sewi yihunilachihu. inidihiti bek'edimo zemeni beigiziabiheri tesifa yadereguti k'idusati setochi degimo lebalochachewi sigezu teshelimewi neberina: inidihumi sara leabirihami. geta bila iyet'erachiwitazezechileti: inanitemi kemiyasidenegit'i negeri anidachi inikwa satiferu melikami bitaderigu lijochiwa nachihu. inidihumi; inanite balochi hoyi; dekama fit'ireti sile honu kemisitochachihu gari bemasitewali abirachihu nuru: ts'elotachihu inidayikeleki abirewi degimo yehiyiwetini ts'ega inidemiwerisu adirigachihu akibiruachewi. bemech'eshawihulachihu beanidi bili honu; yelalawi mekera leinanite inidemihoni adirigu; inidewenidimochi tewadedu; rihuruhochina tihhutani hunu: kifuni bekifu fenita weyimi sidibini besidibi fenita atimelisu bezihi fenita bariku inji; bereketini litiwerisu lezihiti tet'eritachihwalina. hiyiwetini liwedi melikamochinimi k'enochi liyayi yemifeligi sewi; melasuni kekifu keniferochunimi tenikolini kemenageri yikelikili: kekifu fek'ek'i yibeli; melikaminini yadirigi; selamini yisha yiketelawimi: yegeta 'ayinochi wede ts'adik'ani nachewina; jorowochunimi let's'elotachewi tekefitewali; yegeta fiti gini kifu negerini bemiyaderigu layi newi. begonimi lemadiregi bitik'enu yemiyasich'enik'achihu mani newi? negeri gini sile ts'idik'i inikwa mekerani bitik'ebelu bits'u'ani nachihu. masiferaratachewinimi atifuru atinawet'umi; daru gini getani irisumi kirisitosi belibachihu k'edisuti. beinanite silale tesifa mikiniyatini lemit'eyik'uwachihu hulu melisi lemesit'eti zewetiri yetezegajachihu hunu; negeri gini beyewahinetina befirihati yihuni. bekirisitosi yalewini melikamuni nuroachihuni yemisadebu sewochi kifuni inidemitaderigu bemiyamubeti negeri inidiyafuru bego hilina yinurachihu. yeigiziabiheri fek'adi inidihiti bihoni; kifu sile madiregi sayihoni bego sile madiregi mekerani bitik'ebelu yishalachihwalina. kirisitosi degimo wede igiziabiheri inidiyak'eribeni irisu ts'adik'i hono sile 'amets'enyochi

anidi gize behat'iatu mikiniyati motoalina: besiga mote bemenifesi gini hiyawi hone; beirisumi degimo hodo bewehini leneberu nefisati sebekelachewi: t'ik'itochi maleti siminiti nefisi bewiha yedanubeti merikebi sizegaji; yeigiziabiheri ti'igisiti benohi zemeni bek'oye gize k'edimo alitazezumi. yihimi wiha degimo maleti t'imik'iti misalewi hono ahuni yadinenali; yesewinetini idifi masiwegedi ayidelemi; leigiziabiheri yebego hilina limena newi inji; yihimi beyesusi kirisitosi tinisae newi: irisumi melaikitina silit'anati hayilatimi ketegezuleti behwala wede semayi hodo beigiziabiheri k'enyi ale.

4

kirisitosimi besiga sile inya mekerani siletek'ebele; keinigidihi wedihi besiga litinoru bek'erelachihu zemeni inide igiziabiheri fek'adi inji inide sewi minyoti inidatinoru; inanite degimo yani asabi inide 'ika t'ori adirigachihu yazuti; besiga mekerani yetek'ebele hat'iatini titotalina. yehizabini fek'adi yaderegachihubeti bemedaratana besiga minyotimi besikarimi bezefenimi yale likimi bemet'et'ati newirimi balebeti bet'a'oti mamileki yetemelalesachihubeti yalefeyi zemeni yibek'alina. bezihimi negeri wedeziya medarati bizati keinerisu gari silematirotu iyetesadebu yidenek'alu: gini inerisu behiyawanina bemutani layi liferidi letezegajewi melisi yiset'alu. inidesewochi besiga inidiferedibachewi bemenifesi gini inide igiziabiheri inidinoru silezihi mikiniyati wenigeli lemutani degimo tesebikolachewi neberina. daru gini yenegegi hulu mech'ersha k'eriboali. inigidihi inide bale aimiro asibu; titt'eliyumi zenidi bemet'eni nuru: fik'iri yehat'iatini bizati yishefinalina kehlulu befiti irisi berisachihu at'ibik'achihu tewadedu. yale manigoragori irisi berisachihu inigidinetini tek'ebabelu: liyu liyuni yeigiziabiherini ts'ega degagi megabiwochi inide mehonachihu; iyanidanidachihu yets'egani sit'ota inide tek'ebalachihu met'eni beziyawi ts'ega irisi berisachihu ageligilu: manimi sewi yeminageri bihoni; inide igiziabiheri k'ali yinageri: yemiyagelegilimi bihoni; igiziabiheri bemiset'enyi hayili newi bilo yageligili: kibirina silit'ani isike zelalemi diresi leirisu bemihonewi beyesusi kirisitosi bekuli igiziabiheri benegeri hulu yikebiri zenidi: ameni. wedajochi hoyi; beinanite mekakeli inide isati lifetinachihu silemihonewi mekera dinik'i negeri inide met'abachihu atidenek'u: negeri gini kibiru sigelet'i degimo haseti iyaderegachihu desi inidilachihu; bekirisitosi mekera bemitikafelubeti liki desi yibelachihu. sile kirisitosi simi bitnek'efu yekibiri menifesi yeigiziabiheri menifesi beinanite layi yarifalina bits'u'ani nachihu. keinanite manimi nefise gedayi weyimi leba weyimi kifu adiragi inidemihoni weyimi belelochi gwidiy inidemigea hono mekerani ayik'ebeli: kirisitiyani inidemihoni gini mekerani bik'ebeli silezihi simi igiziabiherini yamesigini inji ayiferi. firidi keigiziabiheri beti tenesito yemijemeribeti gize derisoalina: asik'edimomi beinya yemijemeri kehone leigiziabiheri wenigeli yemayitazezu mech'ershachewi mini yihoni? ts'adik'imi bech'inik'i yemidini kehone

'amets'enyawina hat'iatenyawi wedeti yitayi zenidi alewi? silezihi degimo inide igiziabiheri fek'adi mekerani yemik'ebelu; melikamini iyaderegu nefisachewini letamene fet'ari adera yisit'u.

5

inigidihi ine; keinerisu gari shimagile yekirisitosimi mekera misikiri degimomi ligelet'i kalewi kibiri tekafayi yehonihu; bemekakelachewi yalutini shimagilewochi imekirachewalehu: beinanite zenidi yalewini yeigiziabiherini meniga t'ebik'u: inide igiziabiheri fek'adi bewidi inji begidi sayihoni; bebego fek'adi inji met'ifowini rebi bememenyeti sayihoni gobinyuti: lemenigawi misale hunu inji mahiberochachihuni behayili atigizu: yeirenyochimi alek'a bemigelet'ibeti gize yemayalifewini yekibirini akilili tik'ebelalachihu. inidihumi; gobezochi hoyi; leshimagilewochi tegezu: hulachihumi irisi berisachihu iyetewaredachihu tihitinani inide libisi tat'ek'u; igiziabiheri ti'ibitenyochini yik'awemalina; letihhutani gini ts'egani yiset'ali. inigidihi begizewi kefi inidiyaderigachihu kehayilenyawu keigiziabiheri iji betachi rasachihuni awaridu: irisu sile inanite yasibalina yemiyasich'enik'achihuni hulu beirisu layi t'aluti. bemet'eni nuru nik'umi; balagarachihu diya-bilosu yemiwit'ewini feligo inidemyagesa anibesa yizoralina: be'alemi yaluti wenidimochachihu yani mekera bemulu inidik'ebelu iyawek'achihu beimineti ts'enitachihu tek'awemuti. bekirisitosi iyesusi wede zelalemi kibiru yet'erachihu yets'ega hulu amilaki let'ik'iti gize mekerani ketek'ebelachihu behwala rasu fits'umani yaderigachihwali yats'enachihumili yaberetachihumali. leirisu kibirina hayili isikeze-lalemi diresi yihuni: ameni. iyemekerihwachihuna yemitik'omubati ts'ega iwinetinya yeigiziabiheri ts'ega iniditihoni iyemesekerihulachihu; yetamene wenidimi inide hone bek'ot'erihuti besiliwanosi iji beach'iru ts'ifelachihwalehu. keinanite gari temerit'a bebabiloni yalechi bete kirisitiyani lijemi marik'osi selamita yak'eribulachihwali. befik'iri asasami irisi berisachihu selamita taset'at'u. bekirisitosi lalachihu lehulachihu selami yihuni. ameni.

yeiyesusi kirisitosi bariyana hawariya yehone simi'oni p'et'irosi; beamilakachinina bemedihanitachini beiyesusi kirisitosi ts'idik'i kagenyenewi gari yetekakele yekibiri iminetini lagenyu: - yemelekotu hayili; begeza kibiruna bebegonetu yet'eranini bemawek'i; lehiyiwetina igiziabiherini lememiseli yemihonewini negeri hulu sile set'eni; beigiziabiherina begetachini beiyesusi iwik'eti ts'egana selami yibizalachihu. sile kifu minyoti be'alemi kalewi t'ifati amilit'achihu kemelekoti bahiriya tekafayochi betesifa k'ali iniditihonu; beineziya kibirina begoneti yetekeberena ijigi talak'i yehone tesifani set'eni. silezihimi mikinyati tigatini hulu iyasayachihu beiminetachihu begonetini ch'emiru; bebegonetimi iwik'etini; beiwik'etimi rasini megizati; rasinimi be-megizati mets'inatini; bemets'inatini igiziabiherini memiseli; igiziabiherinimi bememiseli yewenidimamachini mewadedi; bewenidimamachimi mewadedi fik'irini ch'emiru. inezihini negerochi leinanite honewi bibezu; begetachini beiyesusi kirisitosi iwik'eti sira fetochina fire bisochi iniditihonu yaderiguachihwalina: inezihini negerochi yeleluti 'iwiri newina; bek'iribimi yalewini bicha yayali; yek'edemewinimi hat'iatuni menits'ati resitoali. silezihi; wenidimochi hoyi; met'eratachihunina memeret'achihuni tats'enu zenidi kefiti yilik'i tigu: inezihini bitaderigu keto atisenakelumina. inidihu wede zezalemu wede getachinina medihanitachini wede iyesusi kirisitosi menigisiti megibati bemulati yiset'achihwalina. silezihi inezihini negerochi minimi bitawik'u beinanitemi zenidi bale iwineti minimi bitits'enu; sile inezihini zewetiri inidasasibachihu cheli alilimi. huligizemi bezihi maderiya salehu bemasasebe lanek'achihu yemigebanyi yimesilenyali. getachini iyesusi kirisitosi inidameleketenyi kezihini maderiyaye meleyete fet'ino inidihoni awik'alehuna. keme-wit'atemi behwala inezihini negerochi iniditasibu beyegizewi tichilu zenidi itegalehu. yeirisuni girima ayiteni iniji bebilihati yetefet'erewini tereti saniketeli yetegachinini yeiyesusi kirisitosini hayilina memit'ati asitawek'inachihu. kegenanawi kibiri. beirisu desi yemilenyi yemiwedewi lije yihi newi yemili ya dimits'i bemet'aleti gize keigiziabiheri abi kibirinina misiganani tek'ebiloalina: inyamibek'edusa terara keirisu gari saleni yihini dimits'i kesemayi siweridi semani. keirisumi yilik'i ijigi yets'ena yetinibiti k'ali aleni: midirimi isikit'eba diresi yenigatimi kokebi belibachihu isikiwet'a diresi; sewi bek'edusa sifira yemiberani mebirati inidemit'enek'ek'i yihini k'ali iyet'enek'ek'achihu melikami taderigalachihu. yihini bemejemeriya iwek'u: bemets'ihafi yalewini tinibiti hulu manimi legeza rasu literegumi alitefek'edemi: tinibiti keto besewi fek'adi alimet'amina; daru gini beigiziabiheri telikewi k'idusani sewochi bemenifesi k'idusi teneditewi tenageru.

negeri gini hasetenyocho nebiyati degimo behizibu mekakeli neberu inidihumi bemekakelachihu degimo hasetenyocho asitemariwochi yihonalu:

inerisumi yewajachewini geta inikwa kidewi yemifet'inini t'ifati berasachewi layi iyesabu yemiyat'efa nufak'eni ashulikewi yagebalu: bizu-wochimi bemedaratachewi yiketeluachewali beinerisumi t'enik'i yeiwineti menigedi yisedebali. genizebinimi bememenyeti betefet'ere negeri yirebubachihwali: firidachewimi ket'initi jemiro ayizegeyimi t'ifatachewimi ayanik'elafami. igiziabiheri hat'iatini laderugu melaikiti sayiralarachewi wede gehanemi t'ilo bech'elama gudwigadu lefiridi lit'ebek'u asalifo keset'achewi; lek'edemewimi 'alemi sayirara kelelochi sebatu gari ts'idik'ini yemisebikewini nohini adino behat'iatenyochi 'alemi layi yet'ifatini wiha kawerede; hat'iatinimi yaderigu zenidi laluti misale adirigo ketemawochini sedominina gemorani amedi isikihonu diresi ak'at'ilona gelibit'o keferedebachewi; - ts'adik'i lot'imi bemekakelachewi sinori iyayena iyeseana 'ileti 'ileti be'amets'anya sirachewi ts'adik'i nefisuni asich'enik'o neberina be'amets'enyochi sesenya nuro yetegefawini yani ts'adik'i kadane; -10 geta igiziabiherini yemiyamelikutini keketena inideti inidiyadini; bedelenyochinimi yilik'unimi berikwisi minyoti yesigani fitiweti iyeteketelu yemimelalesutini getinetinimi yeminik'utini iyek'et'achewi lefiridi k'eni inideti inidit'ebik'i yawik'ali. defarochina kwiruwochi honewi silit'ani yalachewini sisadebu ayinik'et'ek'et'umi: daru gini melaikiti behayilina bebirati keinerisu yilik'i minimi bibelit'u begeta fiti beinerisu layi yesidibini yamet'umi. inezihini gini lemet'emedina lemet'ifati befit'iretachewi inide teweledu aimiro inide lelachewi inisisochi honewi; bemayawik'uti negeri iyetesadebu bet'ifatachewi yit'efalu: ye'amets'achewini demewezi yik'ebelalu. bek'eni sifizinu inide tedila yik'ot'irutali: newirenyochina rikwisani honewi keinanite gari sigabezu befik'iri gibizha yizefinalu: miniziri yemolabachewi hat'iatinimi yemayitewu 'ayinochi aluachewi: yemayits'anutini nefisati yatalilalu: memenyetini yelemede libi alachewi: yeteregemu nachewi. k'inini menigedi titewi tesasatu: yebasorini liji yebele'amini menigedi teketelu: irisu ye'amets'ani demewezi wedede; negeri gini sile metelalefu tezelefe: k'ali yelelewi ahiya besewi k'ali tenagiro yenebiyuni ibidineti ageda. dik'idik'i ch'elama lezelalemi yetet'ebek'elachewi inezihini wiha yebelebachewi minich'ochi be'awilo nefasimi yetenedu demenawochi nachewi. kenituna kemet'eni yilik'i talak'i yehonewini k'ali yinageraluna; besihitetimi keminoruti ahuni yemiyamelit'utini besiga sesenya minyoti yatalilalu. rasachewi yet'ifati bariyawochi honewi. arineti tiwet'alachihu iyalu tesifa yiset'uachewali: sewi leteshenefebeti leirisu tegezito bariya newina. begetachinina bemedihanitachini beiyesusi kirisitosi iwik'eti ke'alemi rikwiseti kamelet'u behwala dagimenya beiriswiwa tet'elalfewi yeteshenefu bihonu; kefitenyawi nuroachewi yilik'i yehwalenyawi yebase honobachewali. awik'ewati keteset'achewi kek'idisiti tiizazi kemimelesu yets'idik'ini menigedi balawek'wati beteshalachewi neberina. wisha wede tifatu yimelesali; degimo. yetat'ebchi iriya bech'ik'a lemenikebali timelesalechi inidemibali iwinetenyocho misalewochi

3

- wedajochi hoyi; ahuni yemits'ifilachihu meliikiti yihichi huletenyayitu nati. bek'idusani nebiyatimi k'edimo yetebalewini k'ali behawariyatochachihumi yagenyachihwatini yegetanina yemedihanitini tiizazi iniditasibu behuletu iyasasebihwachihu k'ini libunachihuni anak'ak'alehu. bemech'ereshawizemeni inide rasachewi minyoti yemimelalesu zebachochi bemezebeti inidimet'u yihini befiti iwek'u: inerisumi. yememit'atu yetesifa k'ali wedeti newi? abatochi kemotubati gize; kefit'ireti mejemeriya yizo hulu inidale yinoralina yilalu. semayati ket'initi jemirewi midirimi beigiziabiheri k'ali kewiha tegat'ima bewiha mekakeli inide neberu wedewi ayasitewilumina: bezihimi mikiniyati yani gize yenebere 'alemi bewiha set'imo t'efa: ahuni yalu semayatina midiri gini igiziabiherini yemayamelikuti sewochi isikemit'efubeti isike firidi k'eni diresi tet'ebik'ewi beziya k'ali leisati k'eritewali. inanite gini wedajochi hoyi; begeta zenidi anidi k'eni inide shihi 'ameti; shihi 'ametimi inide anidi k'eni inide hone yihini anidi negeri atirisu. leanidanidochi yemizegeyi inidemimesilachewi geta sile tesifa k'alu ayizegeyimi; negeri gini hulu wede nisiha inididerisu injiji manimi inidayit'efa wedo sile inanite yitagesali. yegetawi k'eni gini inide leba hono yimet'ali: beziyami k'eni semayati betalak'i dimits'i yalifalu; yesemayimi fit'ireti betilik'i tikwisati yik'elit'ali; midirimi beirisiwami layi yetederegewi hulu yik'at'elali. -12 yihi hulu inidihi yemik'elit'i kehoni; yeigiziabiherini k'eni memit'ati iyet'ebek'achihuna iyasichekolachihu; bek'idusi nuro igiziabiherinimi bememiseli inide mini lithonu yigebachihwali? sileziya k'eni semayati tek'at'ilewi yik'elit'alu yese-mayimi fit'ireti betilik'i tikwisati yifetali: negeri gini ts'idik'i yeminoribatini adisi semayina adisi midiri inide tesifa k'alu init'ebik'aleni. silezihi; wedajochi hoyi; yihini iyet'ebek'achihu yale newirina yale nek'efa honachihu beselami beirisu inidit-igenyu tigu; yegetachinimi ti'igisiti medanachihu inide hone k'wit'eru. inidihimi yetewededewi wenidimachini p'awilosu degimo inide teset'ewi t'ibebi met'eni ts'afelachihu; bemeliikitungu hulu degimo inide negere silezihi negeri tenagere. beineziya zenidi lemasitewali yemiyasichigiri negeri ale; yalitemarutina yemayits'enutimi sewochi lelochini mets'ahifiti inidemiyat'amimu inezihini degimo legeza t'ifatachewi yat'amimalu. inigidihi inanite; wedajochi hoyi; yihini asik'edimachihu silemitawik'u; be'amets'enyochu sihiteti tesibachihu kerasachihu ts'inati inidatiwedik'u tet'enik'ek'u: negeri gini begetachinina bemedihanitachini beiye-susi kirisitosi ts'egana iwik'eti idegu. leirisu ahunimi isike zelalemimi k'eni diresi kibiri yihuni: ameni.

sile hiyiweti k'ali kemejemeriyawi yeneberewinina yesemanewini be'ayinochachinimi yayenewini yetemeleketinewinimi ijochachinimi yedasesutini inaweraleni: hiyiwetimi tegelet'e ayitenimali inimesekimaleni; keabi zenidi yeneberewinimi leinyami yetegelet'ewini yezelalemini hiyiweti inaweralachihwaleni: inanite degimo keinya gari hibireti inidinorachihu yayenewinina yesemanewini leinanite degimo inaweralachihwaleni. hibiretachinimi keabati gari kelijumi keiyesusi kirisitosi gari newi. desitachihumi inidifets'emi yihini its'ifilachihwaleni. keirusumi yesemanati leinanitemi yeminaweralachihu meliikiti. igiziabihari birihani newi ch'elemami beirisu zenidi keto yelemi yemitili yihichi nati. keirusu gari hibireti aleni binili bech'elemami binimelalesi iniwashaleni iwinetininimi anaderigimi: negeri gini irisu bebirihani inidale bebirihani binimelalesi leiyandandachini hibireti aleni; yelijumi yeiyesusi kirisitosi demi kehata'iati hulu yanets'alani. hat'iatini yelebinimi binili rasachinini inasitaleni; iwinetimi beinya wisit'i yelemi. behat'iatichini bininazezi hat'iatichinini yik'iri lileni ke'amets'ami hulu liyanets'ani yetamena ts'adik'i newi. hat'iatini aladereginimi binili hasetenya inaderigewaleni k'alumi beinya wisit'i yelemi.

lijoche hoyi; hat'iatini inidataderigu yihini its'ifilachihwalehu. manimi hat'iatini biyaderigi keabi zenidi t'ebek'a aleni irisumi ts'adik'i yehone iyesusi kirisitosi newi. irisumi yehat'iatichini masitesiriya newi; lehat'iatichinimi bicha ayidelemi; negeri gini le'alemu hulu hat'iatini iniji. tiizazatunimi binit'ebik'i bezihi inidawek'newi inawik'aleni. awik'ewalehu yemili tiizazatunimi yemayit'ebik'i wishetenya newi iwinetimi beirisu wisit'i yelemi. k'alumi gini yemit'ebik'i hulu beirisu yeigiziabihari fik'iri beiwineti tefets'imoali. beirisu inidaleni bezihi inawik'aleni: beirisu inoralehu yemili irisu inide temelalese rasu degimo limelalesi yigebawali. wenidimochi hoyi; kemejemeriya yeneberechachihu aroge tiizazi iniji yemits'ifilachihu adisi tiizazi ayidelechimi: arogeyitu tiizazi yesemachihwati k'ali nati. dagimenya adisi tiizazini its'ifilachihwalehu; yihimi negeri beirisu beinanitemi iwinetenya newi: ch'elemawu yalifalina iwinetenyawimi birihani ahuni yiberali. bebirihani alehu yemili wenidimunimi yemit'ela isike ahuni bech'elema ale. wenidimunimi yemiwedi bebirihani yinorali masenakeyami yelebetimi: wenidimuni yemit'ela gini bech'elema ale; bech'elemami yimelalesali; yemi-hedibetinimi yawik'imi; ch'elemawu ayinochuni asawirotalina. lijochi hoyi; hat'iatichihu sile simu teseriyolachihwalina its'ifilachihwalehu. abatochi hoyi; kemejemeriya yeneberewini awik'achihwalina its'ifilachihwalehu. gobezochoi hoyi; kifuwini ashenifachihwalina its'ifilachihwalehu. lijochi hoyi; abini awik'achihwalina its'ifilachihwalehu. abatochi hoyi; kemejemeriya yeneberewini awik'achihwalina

its'ifilachihwalehu. gobezochoi hoyi; birituwochi sile honachihu yeigiziabihari k'ali beinanite sileminori kifuwini sile ashenefachihu its'ifilachihwalehu. -16 'alemini weyimi be'alemi yalutini atiwidedu: be'alemi yalewi hulu irisumi yesiga minyotina ye'ayini amiroti sile genizebimi memekati ke'alemi sile hone iniji keabati silalihone; manimi 'alemini biwedi yeabati fik'iri beirisu wisit'i yelemi. 'alemumi minyotumi yalifalu: yeigiziabihari fekad'i yemiaderigi gini lezelalemi yinorali. lijochi hoyi; mech'eshawi se'ati newi; yekirisitosimi tek'awami yimet'a zenidi inide semachihu ahuni inikwa bizuwochi yekirisitosi tek'awamiwochi tenesitewali: silezihimi mech'eshawi se'ati inide hone inawik'aleni. keinya zenidi wet'u; daru gini keinya wegeni alineberumi: keinya wegenisi bihonu keinya gari ts'enitewi benoru neberi: negeri gini hulu keinya wegeni inidaliyonu yigelet'u zenidi wet'u. inanitemi kek'idusu k'ibati tek'ebilachihwali; hulunimi tawik'alachihu. iwinetini yemitawik'u sile honachihu; wishetimi hulu keiwineti inidalihone silemitawik'u iniji iwinetini silematawuk'u alits'ifilachihumi. kirisitosi ayidelemi bilo iyesusini kemikidi bek'eri wishetenyawu mani newi? abinina welidini yemikidi yihini yekirisitosi tek'awami newi. welidini yemikidi hulu abi inikwa yelewimi: bewelidi yemitameni abi degimo alewi. inanitesi kemejemeriya yesemachihuti beinanite ts'enito yinuri. kemejemeriya yesemachihuti beinanite binori; inanite degimo bewelidina beabi tinoralachihu. irisumi yeset'eni tesifa yihini yezelalemi hiyiweti newi. silemiyasituchihu sewochi yihini ts'ifilachihwalehu. inanitesi keirusu yetek'ebelachihuti k'ibati beinanite yinorali; manimi liyasitemirachihu ayasifeligachihumi: negeri gini yeirisu k'ibati sile hulu inidemiyaitemirachihu; iwinetenyami inide hone wishetimi inidalihone; inanitenimi inidasitemarachihu; beirisu nuru. ahunimi; lijochi hoyi; bemigelet'ibeti gize imineta inidihonilini bememit'atumi beirisu fiti inidanaftiri beirisu nuru. ts'adik'i inide hone kawek'achihu ts'idik'ini yemiaderigi hulu keirusu inide teweleda iwek'u.

yeigiziabihari lijochi tebeleni linit'era abi inideti yalewini fik'iri inide set'eni iyu; inidihumi neni. silezihimi mikiniyati 'alemi irisumi silalawek'ewi inyani yawik'enimi. wedajochi hoyi; ahuni yeigiziabihari lijochi neni; minimi inideminihoni gena alitegelet'emi. daru gini bigelet'i irisu inidale inayewalenina irisumi inidiminesili inawik'aleni. beirusimi yihini tesifa yemiaderigi hulu irisu nits'uihi inide hone rasuni yanets'ali. hat'iatini yemiaderigi hulu 'amets'ini degimo yaderigali; hat'iatimi 'amets'i newi. irisumi hat'iatini liyasigewidi inide tegelet'e tawik'alachihu; beirusimi hat'iatini yelemi. beirisu yeminori hulu hat'iatini ayaderigimi: hat'iatini yemiaderigi hulu alayewimi alawek'ewimimi. lijochi hoyi; manimi ayasitachihu: irisu ts'adik'i inide hone ts'idik'ini yemiaderigi ts'adik'i newi. hat'iatini yemiaderigi kedyabilosi

newi; diyabilosi kemejmeriya hat'iatini yaderigalina. silezihi yedyabilosini sira inidiyaferisi yeigiziabiheri liji tegelet'e. keigiziabiheri yeteweleda hulu hat'iatini ayaderigimi; zeru beirisu yinoralina: keigiziabiherimi tewelidoalina hat'iatini liyaderigi ayichilimi. yeigiziabiheri lijochina yedyabilosi lijochi bezihi yetegelet'u nachewi: ts'idik'ini yemayaderigina wenidimuni yemayiwedi hulu keigiziabiheri ayidelemi. kemejmeriya yesemachihwati meliikiti. irisi berisachini iniwadedi yemitili yihichi natina: kekifuwi inide nebere wenidimuni inide gedele inide k'ayeli ayidelemi: sile minisi gedelewi? yegeza sirawi kifu; yewenidimuni sira ts'idik' sile nebere newi. wenidimochi hoyi; 'alemi bit'elachihu atidenek'u. inya wenidimochini yeminiduni inide honini kemoti wede hiyiweti inide teshagerini inawik'aleni: wenidimuni yemayiwedi bemoti yinorali. wenidimuni yemit'ela hulu nefise gedayi newi; nefise gedayimi yehone hulu yezelalemi hiyiweti beirisu inidayinori tawik'alachihu. irisu sile inya nefisuni asalifo set'itoalina bezihi fik'irini awik'aleni: inyami sile wenidimochachini nefisachini asalifeni inidiniset' yigebanali. negeri gini yezih 'alemi genizebi yalewi; wenidimuni yemiyasifeligewi siyat'a ayito yaliraraleti manimi bihoni; yeigiziabiheri fik'iri beirisu inideti yinorali? lijochi hoyi; besirana beiwineti iniji bek'alina beanidebeti aniwadedi. -20 libachinimi beinya layi bemiferidibeti hulu; keiwineti inide honini bezihi inawik'aleni befitumi libachinini inasarifaleni; igiziabiheri kelibachini yilik' talak' newina hulunimi yawik'ali. wedajochi hoyi; libachinisi bayiferidibini beigiziabiheri zenidi difireti aleni; tiizazunimi yeminit'ebik'ina befitu desi yemiyaseniyewini yeminaderigi silehonini yemileminewini hulu keirisu inagenyaleni. tiizazutumi yihichi nati; beliju beiyesusi kirisitosi simi inamini zenidi; tiizazinimi inide set'eni irisi berisachini iniwadedi newi. tiizazunimi yemit'ebik' beirisu yinorali irisumi yinoribetali: bezihimi beinya inidinori keset'eni kemenifesu inawik'aleni.

4

wedajochi hoyi; menifesini hulu atimenu; negeri gini menafisiti keigiziabiheri honewi inide hone merimiru: bizuwochi hasetenyocho nebiyati wede 'alemi wet'itewalina. yeigiziabiherini menifesi bezihitawikalachihu: iyesusi kirisitosi besiga inide met'a yemitaneni menifesi hulu keigiziabiheri newi; iyesusi kirisitosimi besiga inide met'a yemayitameni menifesi hulu keigiziabiheri ayidelemi: yihimi yekirisitosi tek'awamiwi menifesi newi: yihimi inidimet'a semitachihwali; ahunimi inkwa be'alemi ale. lijochi hoyi; inanite keigiziabiheri nachihu ashenifachihwachewimali; be'alemi kalewi yilik' beinanite yalewi talak' newina. inerisu ke'alemi nachewi: silezihi ke'alemi yehonewini yinageralu 'alemumi yisemachewali. inya keigiziabiheri neni: igiziabiherini yemiyawik' yisemanali: keigiziabiheri yalihone ayisemanimi. yeiwinetini menifisina yesihitetini menifesi bezihi inawik'aleni. wedajochi hoyi; fik'iri keigiziabiheri sile hone; yemiwedewimi hulu keigiziabiheri sile teweleda igiziabi-

herinimi silemiyawik'i; irisi berisachini iniwadedi. fik'iri yelelewi igiziabiherini ayawik'imi; igiziabiheri fik'iri newina. bezihi yeigiziabiheri fik'iri beinya zenidi tegelet'e; beirisu bekuli behiyiweti ininori zenidi igiziabiheri anidi lijuni wede 'alemi likotalina. fik'irimi inidezihi newi: igiziabiheri irisu rasu inide wededeni sile hat'iatachinimi masitesiriyi yihoni zenidi lijuni inide lake iniji inya igiziabiherini inide wededineyi ayidelemi. wedajochi hoyi; igiziabiheri inidihidi adirigo kewededeni inya degimo irisi berisachini liniwadedi yigebanali. igiziabiherini manimi keto alayewimi: irisi berisachini biniwadedi igiziabiheri beinya yinorali fik'irumi beinya fits'umi honoali. kemenifesu sile set'eni; beirisu inidininori irisumi beinya inidinori bezihi inawik'aleni. inyami ayitenali abatimi lijuni ye'alemi medihaniti lihoni inide lakewi inimesekiraleni. iyesusi yeigiziabiheri lijuni inide hone bemitamene hulu igiziabiheri beirisu yinorali irisumi beigiziabiheri yinorali. inyami igiziabiheri leinya yalewini fik'iri awik'enalali aminenimali. igiziabiheri fik'iri newi; befik'irimi yeminori beigiziabiheri yinorali igiziabiherini beirisu yinorali. befiridi k'eni difireti yihonilini zenidi fik'iri bezihi keinya gari tefets'imoali: irisu inidale inya degimo inidihu bezihi 'alemi nenina. fits'umi fik'iri firihatini awit'ito yit'illali iniji befik'iri firihati yelemi; firihati k'it'ati alewina: yemiferami sewi fik'iru fits'umi ayidelemi. irisu asik'edimo wedonalina inya iniwedewaleni. manimi. igiziabiherini iwedalehu iyale wenidimuni bit'ela hasetanya newi: yayewini wenidimuni yemayiwedi yalayewini igiziabiherini liwedewi inideti yichilali? igiziabiherinimi yemiwedi wenidimuni degimo inidiwedi yihichi tiizazi keirisu alechini.

5

kirisitosi newi bilo beiyesusi yemiyamini hulu keigiziabiheri tewelidoali; welajunimi yemiwedi hulu keirisu yeteweledewini degimo yiwedali. igiziabiherini siniwedi tiizazatunimi sinaderigi yeigiziabiherini lijochi inidinidewi bezihi inawik'aleni. tiizazatuni linit'ebik'i yeigiziabiheri fik'iri yihi newina: tiizazatumi kebadochi ayidelumi. keigiziabiheri yeteweleda hulu 'alemini yashenifalina: 'aleminimi yemiyashenifewi iminetachini newi. iyesusimi yeigiziabiheri liji inide hone kemiyamini bek'eri 'alemini yemiyashenifi mani newi? bewihana bedemi yemet'a yihi newi irisumi iyesusi kirisitosi: bewihawina bedemu iriji bewihawi bicha ayidelemi. menifesimi iwineti newina yemimesekirewi menifesi newi. yemimesekiruti menifesuna yihawi demumi sositi nachewina: sositumi beanidi yisimalu. yesewini misikiri binik'ebeli yeigiziabiheri misikiri keirisu yilik' yibelit'ali: sile liju yemesekereyi yeigiziabiheri misikiri yihi newina. beigiziabiheri liji yemiyamini benifesus misikiri alewi: beigiziabiheri yemiyamini igiziabiheri sile liju yemesekereyi misikiri silalamene hasetenya adirigotali. igiziabiherini yezelalemini hiyiweti inide set'eni yihimi hiyiweti beliju inidale misikiru yihi newi. liju yalewi hiyiweti alewi: yeigiziabiheri liji yelelewi hiyiweti yelewimi. yezelalemi hiyiweti inidalachihu tawik'u zenidi beigiziabiheri liji simi lemitaminu yi-

hini ts'ifelachihwalehu. beirisu zenidi yaleni difireti yihi newi: inide fek'adu anidachi binilemini yisemanali. yeminileminewinimi hulu inidise-malini binawik'i keirisu yelemenewini limena inide tek'ebelini inawik'aleni. manimi wenidimuni moti yemayigebawini hat'iatu siyaderigi biyayewi yilemini; motimi yemayigebawini hat'iatu laderegutu hiyweti yiset'iletali. moti yemigebawu hat'iatu ale: sileziya inidit'eyik'i alilimi. 'amets'a hulu hat'iatu newi; motimi yemayigebawu hat'iatu ale. keigiziabiheri yeteweledu hulu hat'iatu inidayaderigi; negeri gini keigiziabiheri yeteweledewi rasuni inidit'ebik'i kifuwimi inidayinekawu inawik'aleni. keigiziabiheri inide honini 'alemimi bemolawu bekifuwu inide teyaze inawik'aleni. yeigiziabiherimi liju inide met'a; iwinetenyami yehonewini inawik'i zenidi libunani inide set'eni inawik'aleni: iwinetenyami behonewi beirisu aleni; irisumi liju iyesusi kirisitosi newi. irisu iwinetenya amilakina yezelalemi hiyiweti newi. lijochi hoyi; ket'a'otati rasachihuni t'ebik'u.

beinya sileminorina keinya gari lezelalemi silemihoni iwineti; ine shimagilewi beiwineti lemiwedachewina ine bicha salihoni iwinetini yemiya'wik'u hulu degimo lemiweduwachewi letemeret'echi imebetina lelijochiwa: keigiziabiheri abina keabi liji keiyesusi kirisitosi ts'egana mihireti selamimi beiwinetina befik'iri keinya gari yihonalu. tiizazini keabi inide tek'ebelini kelijochishi beiwineti yemihedu anidanidochini sile agenyehwachewi ijigi desi bilonyali. ahunimi; imebeti hoyi; irisi berisachini inidiniwadedi ileminishalehu: yihichi kemejemeriya beinya zenidi yeneberechi tiizazi nati iniji adisi tiizazini inidemits'ifilishi ayidelemi. inide tiizazatumi inihedi zenidi yihi fik'iri newi: kemejemeriya inide semachihu; beirisiwa tihedu zenidi tiizazu yihichi nati. bizu asachochi wede 'alemi gebitewalina inerisumi iyesusi kirisitosi besiga inide met'a yemayaminu nachewi: yihi asachuna yekirisitosi tek'awamiwi newi. mulu demewezini iniditik'ebelu iniji yeserachihutini inidatat'efu lerasachihu tet'enik'ek'u. lemiwet'a hulu bekirisitosimi timihiriti lemayinori sewi amilaki yelewimi: bekirisitosi timihiriti leminori abina welidi aluti. manimi wede inanite bimet'a yihinimi timihiriti bayamet'a bebetachihu atik'ebeluti selamimi atibeluti: selami yemilewi sewi bekifu sirawi yikafelalina. inidits'ifilachihu yemifeligewi bizu negeri salenyi bewerek'etina bek'elemi lits'ifewi aliwedimi; daru gini desitachihu fits'umi inidihoni wede inanite limet'a afi leafimi linagerachihu tesifa aderigalehu. yetemeret'echiwi yeihitishi lijochi selamita yak'eribulishali.

shimagilewi beiwineti ine lemiwedewi letewededewi legayiyosi. wedaji hoyi; nefisihi inidemikenaweni; benegeri hulu inidikenawenilihina t'ena inidinorihi its'eliyalehu. wenidimochi met'itewi anite beiwineti inidemitihedi sile iwinetihi simesekiru ijigi desi bilonyalina. lijochi beiwineti inidihedu kemesimati yilik'i yemibelit'i desita yelenyimi. wedaji hoyi; minimi inigidochi bihonu; lewenidimochi bemitaderigewi hulu yetamene sira tiseralehi; inerisumi bemahiberi fiti sile fik'irih mesikirewali: leigiziabiheri inidemigebe adirigehi beguzoachewi bitireda melikami taderigalehi: keahizabi anidachi sayik'ebelu sile simu wet'itewalina. inigidihi keiwineti gari abireni inidinisera inya inidihi yalutini beinigidineta linik'ebeli yigebanali. wede bete kirisitiyani ts'afihu: daru gini wanachewi lihoni yemiwedi diyot'irat'isi ayik'ebelenimi. silezihi; ine bimet'a; beinya layi bekifu k'ali iyelefelefe yemiyaderigewini sirawini asasibalehu: yihimi sayibek'awi irisu rasu wenidimochini ayik'ebelimi; lik'ebeluachewimi yemiwedutini kelikilo kebete kirisitiyani yawet'achewali. wedaji hoyi; bego yehonewini iniji kifuni atimiseli. bego yemiyaderigi keigiziabiheri newi: kifuni yemiyaderigi gini igiziabiherini alayewimi. ledimet'iroso hulu yimesekiruletali; iwineti rasiwami timesekiriletalechi: inyami degimo inimesekiriletaleni; misikirineta-chinimi iwineti inde hone tawik'alachihu. lits'ifilihi yemifeligewi bizu negeri neberenyi; daru gini bek'elemina bebiri'i lits'ifilihi aliwedimi: negeri gini wediyawi layihi tesifa aderigalehu; afi leafimi ininegageraleni. [5] selami leanite yihuni. wedajochi selamita yak'eribulihali. wedajochini beyesimachewi iyet'erahi selamita ak'iribilinyi.

yeiyesusi kirisitosi bariya yeya'ik'obimi wenidimi yehone yihuda; beigiziabiheri abi tewedewi lieyese kirisitosini tet'ebik'ewi letet'eru: mihiretina selami fik'irimi yibizalachihu. wedajochi hoyi; sileminikafelewi sile medanachini lits'ifilachihu ijigi tegiche salehu; lek'idusani anidi gize fets'imo sile taset'e hayimanoti iniditigadelu iyemekerihwachihu its'ifilachihu zenidi gidi honebinyi. kebizu gize befiti lezihi firidi yetets'afu anidanidochi sewochi sholikewi gebitewalina: hat'iatenyochi honewi yeamilakachinini ts'ega besesenyineti yilewit'alu nigusachininina getachininimi bichawini yalewini iyesusi kirisitosini yikidalu. daru gini huluni anidi gize fets'imo minimi yetemarachihu bitihonu geta kegibits'i ageri hizibuni adino yemayaminutini behwala inidat'efachewi lasasibachihu iwedalehu. menoriyachewinimi yetewutini inji yerasachewini alek'ineti yalit'ebek'utini melaikiti bezelalemi isirati kech'elema betachi isike talak'u k'eni firidi diresi t'ebik'oachewali. inidihumi inide inerisu zimutini yadereguna lelani siga yeteketelu sedomina gemora bezuriyachewimi yeneberu ketemawochi bezelalemi isati iyetek'et'u misale honewali. inidihumi inezihni sewochi degimo iyalemu sigachewini yarekissalu getinetinimi yit'ilalu silit'ani yalachewinimi yisadebalu. yemelaikiti alek'a mikaeli gini kediyabilosi gari betekerakere gize sile muse siga singageri. geta yigesits'ihni alewi inji yesidibini firidi linagerewi alideferemi. inezihni gini yemayawik'utini hulu yisadebalu; aimiromi inidelelachewi inisisocho befit'iretachewi bemiyawik'uti hulu beirisu yit'efalu. weyolachewi; bek'ayeli menigedi hedewalina sile demewezimi lebele'ami sihiteti rasachewini asalifewi set'itewali bek'oremi mek'awemi t'efitewali. inezihni keinanite gari sigabezu befik'iri gibizhachihu inide idifi nachewi: inide irenyochi yale firihati rasachewini yit'ebik'alu: benefasi yetewesedu wiha yelelebachewi demenawochi; fire yemayafuru huleti gize yemotu kenesirachewi yetenek'elu bebega yederek'u zafochi; yegeza newirachewini arefa iyedefek'u ch'ekanyi yebahiri ma'ibeli; dik'idik'i ch'elema lezelalemi yetet'ebek'elachewi yeminikeratetu kewakibiti nachewi. -15 keadami jemiro sebatenya yehone henoki. ineho; geta behulu layi inidiferidi; behat'iatenyinetimi siladereguti sile hat'iatenya sirachewi hulu 'amets'enyochimi hat'iatenyochi beirisu layi sile tenageru sile ch'ikena negeri hulu hat'iatenyochini hulu inidiwek'isi keailafati k'idusanu gari met'itoali bilo leinezihi degimo tinibiti tenagere. inezihni inide minyotachewi iyehedu yemiyanigoraguruna sile 'idilachewi yemiagwiremerimu nachewi; inidirebachewimi lesewi fiti iyadelu afachewi kemet'eni yilik'i talak'i k'ali yinagerali. inanite gini; wedajochi hoyi; begetachini beiyesusi kirisitosi hawariyati k'edimo yetenegerewini k'ali asibu: inerisu. bemech'eshawizemeni behat'iatenyineti inide geza minyotachewi iyehedu zebachochi yihonalu bilewachihwalina. inezihni yemiyaaleyayigawiyanimi yehonu menifesi yelelachewi sewochi nachewi. inanite gini; wedajochi hoyi; kehulu yilik'i betek'edese hayi-

manotachihu rasachihuni lemanets'i iyetegachihu bemenifesi k'idusimi iyets'eleyachihu; wede zelalemi hiyiweti yemiwesidewini yetegachinini yeiyesusi kirisitosini mihireti sitit'ebabek'u beigiziabiheri fik'iri rasachihuni t'ebik'u. anidanidochi tekerakariwochinimi wik'esu; anidanidochinimi keisati net'ik'achihu adinu; anidanidochinimi besiga yerekesewini libisi inikwa iyet'elachihu befirihati maru. satsenakelumi inidit'ebik'achihu; bekibirumi fiti bedesita newiri yelalachihu adirigo inidiyak'omachihu lemchilewi bichawini lehona amilakina medihanitachini kezemeni hulu befiti ahunimi isike zelalemimi diresi begetachini beiyesusi kirisitosi kibirina girima hayilimi silit'animi yihuni: ameni.

yedawiti liji yeabirihami liji yeiyesusi kirisitosi tiw-
lidi mets'ihafi. abirihami yisihak'ini welede: yisi-
hak'imi ya'ik'obini welede: ya'ik'obimi yihudan-
ina wenidimochuni welede: yihudami keti'imari
faresinina zarani welede: faresimi esiromini welede:
esiromimi aramini welede: aramimi aminadabini
welede: aminadabimi neasonini welede: neason-
imi selimonini welede: selimonimi kerakebi boezini
welede: boezimi keruti iyobedini welede: iyobed-
imi iseyini welede: iseyimi nigusi dawitini welede.
selomonimi robi'amini welede: robi'amimi abiyani
welede: abiyami asafini welede: asafimi iyosafit'ini
welede: iyosafit'imi iyoramini welede: iyoramimi
'oziyani welede: 'oziyanimi iyoatamini welede:
iyoatamimi akazini welede: akazimi hizik'iyasini
welede: hizik'iyasimi minaseni welede: minasemi
amots'ini welede: amots'imi iyosiyasini welede:
iyosiyasimi bebabiloni miriko gize ikoniyaninina
wenidimochuni welede. kebabilonimi miriko be-
hwala abiyani selatiyalini welede: selatiyalimi
zerubabelini welede: zerubabelimi abiyudini welede:
abiyudimi eliyak'emini welede: eliyak'emimi azarini
welede: azarimi sadok'ini welede: sadok'imi aki-
mini welede: akimimi eliyudini welede: eliyudimi
ali'azarini welede: ali'azarimi matanini welede:
matanimi ya'ik'obini welede: ya'ik'obimi kirisitosi
yetebelewini iyesusini yeweledечи yemariyamini
ich'onnya yosefisi welede. inigidihi tiwilidi hulu ke-
abirihami isike dawiti asira arati tiwilidi; kedaw-
itimi isike babiloni miriko asira arati tiwilidi; ke-
babilonimi miriko isike kirisitosi asira arati tiwi-
lidi newi. yeiyesusi kirisitosimi lideti inidihi nebere.
inatu mariyami leyosefi betach'echi gize sayigenanyu
kemenifesi k'idusi ts'enisa teyenyechi. ich'onnya
yosefimi ts'adik'i hono ligelit'ati silaliwedede besi-
wiri litewati asebe. irisu gini yihini siyasibi; in-
eho yegeta meliaki behilimi tayewi; inidihi ale.
yedawiti liji yosefi hoyi; keirisiwa yetets'enesewi
kemenifesi k'idusi newina ich'onnyahini mariyamini
lemewisedi atifira. lijimi tiwelidalechi: irisu hiz-
ibuni kehat'iatachewi yadinachewalina simuni iye-
susi tilewalehi. benebiyi kegeta zenidi. ineho;
dinigili tits'enisalechi lijimi tiwelidalechi; simunimi
amanuli yilutali yetebalewi yifets'emi zenidi yih
hulu honoali; tirigwamewimi. igiziabiheri keinya
gari yemili newi. yosefimi keinik'ilifu nek'ito
yegeta meliaki inidazewewi aderege: ich'onnyawinimi
wesede: yebekuri lijawanimi isikitiwelidi diresi
alawek'atimi: simunimi iyesusi alewi.

- iyesusimi beyihuda bete lihemu benigusu behero-
disi zemeni beteweledede gize; ineho; sebia segeli.
yetebelelewewi yeayihudi nigusi wedeti newi? koke-
buni bemisirak'i ayiteni linisegidileti met'itenalina
iyalu kemisirak'i wede iyerusalemi met'u. nigusu
herodisimi semito deneget'e; iyerusalemimi hulu
keirusu gari: yekuhatininimi alek'ochi yehizibunimi
ts'afochi hulu sebisibo kirisitosi wedeti inidiweledi
t'eyek'achewi. - inerisumi. anichi bete lihemu; yeyi-

huda midiri; keyihuda gezhiwochi keto atanishimi:
hizibeni isiraelini yemit'ebik'i mesifini keanichi
yiwet'alina tebilu benebiyi inidihi tets'ifoalina beyi-
huda bete lihemu newi aluti. kezihni behwala herodisi
sebia segelini besiwiri t'erito kokebu yetayebetini
zemeni keirusu bet'inek'ak'e tereda; wede bete
lihemimi inerisumi sedido. hidu; sile hits'anu
bet'inek'ak'e merimiru: bagenyachihutimi gize ine
degimo met'iche inidisegidileti nigerunyu alachewi.
inerisumi nigusuni semitewi hedu: inehomi; be-
misirak'i yayuti kokebi hits'anu balebeti layi met'ito
isikik'omi diresi yimerachewi neberi. kokebunimi
bayu gize betalak'i desita ijigi desi alachewi. wede
betimi gebitewi hits'anuni keinatu kemariyamini gari
ayuti; wedik'ewimi segeduleti; sat'inochachewinimi
kefitewi jiji menisha werik'ina 'it'ani keribemi
ak'erebuleti. wede herodisimi inidayimelesu be-
hilimi tereditewi belela menigedi wede agerachewi
hedu. inerisumi kehedu behwala ineho; yegeta
meliaki behilimi leyosefi tayito. herodisi hits'anuni
ligedilewi yifeligewalina tenesa; hits'anunina inatu-
nimi yizehi wede gibits'i shishi; isikeningirihimi
diresi beziya tek'emeti' alewi. -15 irisumi tenesito
hits'anunina inatuni beleleti yazena kegeta zenidi
benebiyi. lijeni kegibits'i t'erahuti yetebalewi in-
difets'emi wede gibits'i hede; herodisimi isikimoti
diresi beziya nore. kezihni behwala herodisi sebia
segeli inide tesalek'ubeti baye gize ijigi tek'ot'ana
liko kesebia segeli inide teredawu zemeni bebete
lihemina beawirajawa yeneberutini; huleti 'ameti
yehonachewini keziyami yemianisutini hits'anati
hulu asigedele. -18 yani gize benebiyu beerimiyasi;
dimits'i berama tesema; lik'isona bizu wayita:
raheli sile lijochiwa alek'esechi; mets'inanatimi
aliwededechechi; yelumina yetebalewi tefets'eme.
herodisimi kemote behwala; ineho; yegeta meliaki
begibits'i leyosefi behilimi tayito. yehits'anuni nefisi
yefeleguti metowalina tenesa; hits'anuni inatunimi
yizehi wede isiraeli ageri hidi ale. irisumi tenesito
hits'anunina inatuni yazena wede isiraeli ageri geba.
beabatumi beherodisi fenita arikelawosi beyihuda
inide negese besema gize; wedeziya mehedini
fera: behilimimi teredito wede gelila ageri hede:
benebiyati. nazirawu yibalali yetebalewi yifets'emi
zenidi; nazireti wedemitibali ketema met'ito nore.

beziyami werati met'imik'u yohanisi. menigisite
semayati k'eribalechina nisiha gibu bilo beyihuda
midire beda iyesebeke met'a. benebiyu beisaiyasi.
yegetani menigedi azegaju t'irigiyawinimi ak'inu
iyale bemidire beda yemich'ohi sewi dimits'i yete-
baleleti yih newina. rasumi yohanisi yegimeli t'eguri
libisi neberewi; bewegebumi t'efiri yit'ek'i neberi:
migibumi anibet'ana yebereha mari nebere. yani
gize iyerusalemi yihudami hulu beyoridanosimi
zuriya yale ageri hulu wede irisu yiwet'u neberi:
hat'iatachewinimi iyetenazazu beyoridanosi wenizi
keirusu yit'emek'u neberi. daru gini keferisawianina
keseduk'awiyani bizuwochi wede t'imik'etu simet'u
baye gize; inidihi alachewi. inanite yeifunyuti lijochi;
kemimet'awi k'wit'a iniditisheshu mani ameleke-

tachihu? inigidihi lenisiha yemigebe fire adirigu: belibachihumi. abirihami abati aleni inidemitilu ayimiselachihu: ilachihwalehuna. kenezihini dinigayochi leabirihami lijochi liyasinesaleti igiziabiheri yichilali. ahunisi misari bezafochi siri tek'emito'ali: inigidihi melikami fire yemayaderigi zafi hulu yik'oret'ali wede isatimi yit'alahi. inesi lenisiha bewiha at'emik'achihwalehu: ch'amawini ishekemi zenidi yemayigebanyo keine behwala yemimet'awi gini keine yilik'i yiberetali: irisu bemenifesi k'idusi beisatimi yat'emik'achihwali: menishumi beiju newi; awidimawinimi fets'imo yat'erali; sinidewinimi begoterawi yiketali; gelebawini gini bemayit'efa isati yak'at'ilewali. yani gize iyesusi beyohanansi lit'emek'i kegelila wede yoridanosi met'a. yohanis gini. ine beanite lit'emek'i yasifeligenyali anitemi wede ine timet'alehini? bilo yikelekilewi neberi. iyesusimi meliso. ahunisi fik'edilinyi: inidihini ts'idik'ini hulu mefets'emi yigebanalina alewi. yani gize fek'edeleti. iyesusimi ketet'emek'e behwala wedyawu kewiha wet'a: inehomi; semayati tekefetu yeigiziabiherimi menifesi inide rigibi siweridi beirisu layimi simet'a aye: inehomi; dimits'i kesemayati met'ito. beirisu desi yemilenyi yemiwedewi lije yihi newi ale.

4

keziya wedyu iyesusi kediyabilosi yifeteni zenidi menifesi wede midire beda wesedewi; ariba k'enina ariba leliti ket'ome behwala terabe. fetanyimi k'eribo. yeigiziabiheri liji kehonihi; inezihini dinigayochi injira inidihonu beli alewi. irisumi meliso. sewi keigiziabiheri afa bemiwet'a k'ali hulu inji beinjira bicha ayinorimi tibilo tets'ifoali alewi. kezihini behwala diyabilosi wede k'idisiti ketema wesedewina irisuni bemek'idisi ch'afi layi ak'umo. melaikituni sile anite yazilihali igirihini bedinigayi keto inidatisenakeli beijachewi yane-suhali tibilo tets'ifoalina yeigiziabiheri lijisi kehonihi; wede tachi rasihini weriwiri alewi. iyesusimi. getani amilakihini atifetatenewi tibilo degimo tets'ifoali alewi. degimo diyabilosi ijigi rejimi wede hone terara wesedewi; ye'aleminimi menigisitati hulu kibirachewinimi asayito. wedik'ehi bitsegidilinyi yihini hulu iset'ihalehu alewi. yani gize iyesusi. hidi; anite seyit'ani legetahi leamilakihini sigidi irisunimi bicha amiliki tibilo tets'ifoalina alewi. yani gize diyabilosi tewewi; inehomi; melaikit'ik'eribewi yagelegiluti neberi. iyesusimi yohanis alifo inide teset'e besema gize wede gelila fek'ek'i bilo hede. naziretinimi tito bezabilonina benifatalemi ageri bebahiri at'egebi wede alechiwi wede k'ifirinahomi met'ito nore. - benebiyumi beisayiyasi. yezabiloni midirina yenifatalemi midiri; yebahiri menigidi; beyoridanosi mado; yezahizabi gelila: bech'elega yetek'emet'ewi hizibi talak'i birihani aye; bemoti agerina t'ila letek'emet'utimi birihani wet'alachewi yetebalewi yifets'emi zenidi yihi hone. keziya zemeni jemiro iyesusi. menigisite semayati k'eribalechina nishiha gibu iyale yisebiki jemer. begelila bahiri at'egebi simalelesimi huleti wenidimamachi p'et'irosi yemilutini simi'onini wenidimunimi inidiriyaasi merebachewini wede bahiri sit'ilu

aye; 'asa at'imajochi neberuna. irisumi. behwalaye nuna sewochini at'imajochi iniditihonu aderigachihwalehu alachewi. wedyawimi merebachewini titewi teketeluti. keziyami ilifi bilo lelochini huleti wenidimamachi yezebidewosini liji ya'ik'obini wenidimunimi yohanisini keabatachewi kezebidewosi gari betanikwa merebachewini siyabeju aye: t'erachewimi. inerisumi wedyawu tanikwayitunina abatachewini titewi teketeluti. iyesusimi bemikurabochachewi iyasitemare yemenigisitini wengelisi yesebeke bezibizi yalewini dewena himami hulu iyefewese begelila hulu yizori neberi. zinawimi wede soriya hulu wet'a: beliyu liyu dewena sik'ayimi teyizewi yetamemutini hulu aganinitimi yaderubachewini bech'erak'ami yeminesabachewini shibawochinimi wede irisu amet'u; fewesachewimi. kegelilami keasiru ketemami keiyerusalemmi keyihudami keyoridanosi mado bizu hizibi teketeluti.

5

hizibunimi ayito wede terara wet'a: betek'emet'emi gize dek'e mezamuritu wede irisu k'rebu: afunimi kefito asitemarachewi inidihimi ale. bemenifesi dihochi yehonu bits'u'ani nachewi; menigisite semayati yeinerisu natina. yemiyazinu bits'u'ani nachewi; mets'innanati yagenyaluna. yewahochi bits'u'ani nachewi; midirini yiwerisaluna. ts'idik'ini yemirabuna yemit'emu bits'u'ani nachewi; yit'egibaluna. yemimuru bits'u'ani nachewi; yimaraluna. libe nits'uhochi bits'u'ani nachewi; igiziabiherini yayutalina. yemiyasiterarik'u bits'u'ani nachewi; yeigiziabiheri lijochi yibalaluna. sile ts'idik'i yemisededu bits'u'ani nachewi; menigisite semayati yeinerisu natina. sinek'ifuachihuna siyasadiduachihu beinemi mikiniyati kifuwini hulu bewisheti sinagerubachihu bits'u'ani nachihu. waggachihu besemayati talak'i newina desi yibelachihu; hasetimi adirigu: keinanite befiti yeneberutini nebiyatini inidihu asadidewachewalina. inanite yemidiri ch'ewi nachihu: ch'ewi alich'a bihoni gini bemini yit'afit'ali? wede wich'i tet'ilo besewi kemereget'i bek'eri wede fiti leminimi ayit'ek'imimi. inanite ye'alemi birihani nachihu. beterara layi yalechi ketema litiseweri aychalati. mebiratinimi abiritewi ke'inik'ibi betachi ayidelemi inji bemek'irezu layi yanorutali bebeti laluti hulumi yaberali. melikamuni sirachihuni ayitewi besemayati yalewini abatachihuni inidiyakebiru birihanachihu inidihu besewi fiti yibira. ine higinina nebiyatini lemeshari yemet'ahu ayimiselachihu: lifets'imi inji lemeshari alimet'ahumi. iwineti ilachihwalehu; semayina midiri isikiyalifi diresi; kehigi aniditi yewit'a weyimi aniditi net'ibi keto atalifimi; hulu isikifets'emi diresi. inigidihi kenezihini kehulu kanesuti tiizazati anidituni yemishiri lesewimi inidihu yemiyasitemiri manimi sewi bemenigisite semayati kehulu tanashi yibalali: yemiyaderigi gini yemiyasitemirimi manimi bihoni irisu bemenigisite semayati talak'i yibalali. ilachihwalehuna. ts'idik'achihu kets'afochina keferisawiyani ts'idik'i kalibet'e; wede menigisite semayati keto atigebumi. lek'edemuti. atigideli inide tebele semitachihwali: yegedelemi hulu firidi

yigebawali. ine gini ilachihwalehu; bewenidimu layi yemik'ota hulu firidi yigebawali: wenidimunimi ch'erik'ami yemilewi hulu yeshenigo firidi yigebawali: denik'oro yemilewimi hulu yegehaneme isati firidi yigebawali. inigidihi mebahini bemesewiyawi layi bitak'eribi; beziyami wenidimihi anidachi beanite layi inidalewi bitasibi; beziya bemesewiyawi fiti mebahini titehi hidi; asik'edimehimi kewenidimihi gari tarek'i; behwalami met'itehi mebahini ak'iribi. abirehewi bemenedigi salehi kebalagarahi gari fet'inehi tesimama: balagara ledanya inidayiset'ih i danyami lelelewi; wede wehinimi tit'alalehi: iwineti ilihalehu; yemech'eshawani sanitimi isikitikefili diresi keto kezuya atiwet'ami. atameniziri inde tabale semitachihwali. ine gini ilachihwalehu; wede seti yaye hulu yetemenyatimi yani gize belibu keirisiwa gari ameniziroali. k'enyi 'ayinihimi bitasenakilihi awit'itehi keanite t'alati: mulu sewinetihi begehanemi kemit'ali yilik'i keakalatihi anidi bit'efa yishalihalina. k'enyi ijihimi bitasenakilihi k'orit'ehi keanite t'alati: mulu sewinetihi begehanemi kemit'ali yilik'i keakalatihi anidi bit'efa yishalalina. misituni yemifetati hulu yefichiwani ts'ihifeti yisit'ati tabale. ine gini ilachihwalehu; yale zimuti mikiniyati misituni yemifeta hulu amenizira yaderigatali; yetefetachiwini yemiyaageba hulu yamenezirali. degimo lek'edemuti. bewisheti atimali negeri gini mehalawochihini legeta sit' inidetebele semitachihwali. ine gini ilachihwalehu. keto atimalu: besemayi ayihonimi yeigizibihieri zufani newina: bemidirimi ayihonimi yeigiru meregech'a natina: beiyerusalemimi ayihonimi yetalak'u nigusi ketema natina: berasihimi atimali; anidituni t'eguri nech' weyimi t'ik'uri litaderigi atichilimina. negeri gini k'alachihu awoni awoni weyimi ayidelele ayidelele yihuni: kenezihimi yewet'a kekifuwi newi. 'ayini sile 'ayini t'irisimi sile t'irisiri inde tabale semitachihwali. ine gini ilachihwalehu; kifuwini atik'awemu: daru gini k'enyi gunich'ihini bet'ifi lelimetahi hulu huletenyawini degimo azurileti: inidikesihimi ije t'ebabihinimi inidiwesidi lemiwedi megonats'efiyahini degimo tewileti: manimi sewi anidi mi'irafi tihedi zenidi biyasigedidihi huletenyawini keirisu gari hidi. lemileminihi sit'i; keanitemi yibederi zenidi kemiwedewi fek'ek'i atibeli. balinjeharini widedi t'elatihinimi t'ila inde tabale semitachihwali. -45 ine gini ilachihwalehu; besemayati lale abatachihu lijochi tihonu zenidi t'elatochachihuni widedu; yemiregimuachihunimi merik'u; lemit'eluchihumi melikami adirigu; silemiasadiduachihumi ts'eliyu: irisu bekifowochina bebegowochi layi ts'ehayini yawet'alina; bet'sadik'anina behat'iatenyochimi layi zinabuni yazenibalina. yemiweduachihuni bitiwedu mini waga alachihu? k'erach'ochisi yaninu yaderigu yelemini? wenidimochachihunimi bicha iji bitnesu mini bilich'a taderigalachihu? ahizabisi yaninu yaderigu yelemini? inigidihi yesemayu abatachihu fits'umi inde hone inanite fits'umani hunu.

lesewochi titayu zenidi mits'iwatachihuni befitachewi inidataderigu tet'enik'ek'u: yalezuya besemayati balewi abatachihu zenidi waga yelachihumi. inigidihi mits'iwati sitaderigi; gibizochi besewi zenidi likeberu bemikurabi bemenedigimi inidemiyaaderigu befitihi meleketi atasinefa: iwineti ilachihwalehu; wagachewini tek'ebilewali. - anite gini mits'iwati sitaderigi mits'iwatihi besiwiri inidihoni k'enyihi yemitiserawini girahi atiwek'i: besiwiri yemiyayi abatihimi begilit'i yikefilihali. sitits'eliyumi inde gibizochi atihunu: lesewi yitayu zenidi bemikurabina bemenedigi ma'izeni k'omewi mets'eleyni yiwedaluna: iwineti ilachihwalehu; wagachewini tek'ebilewali. anite gini sitits'eliyi; wede ilifinyihi giba mezigiyahinimi zegitehi besiwiri lalewi abatihi ts'eliyi: besiwiri yemiyayi abatihimi begilit'i yikefilihali. ahizabimi bemanagerachewi bizati inidisemu yimesilachewalina sitits'eliyu inde inerisu bekenuu atidigemu. silezihi atimiseluachewi: satileminuti abatachihu yemiyasifeligachihuni yawik'alina. inigidihi inanitesi inidih ts'eliyu. besemayati yemitoroni abatachihimi hoyi; simihi yik'edesi: nemigisitihimi timit'a: fek'adihi besemayi inde honechi inidihu bemidiri tihuni: ye'ileti inijerachinini zare sit'eni: inyami degimo yebedelunini yik'iri inidem-inili bedelachinini yik'iri beleni: kekifumi adinemi inji wede fetena atagibani: nemigisiti yanite natina hayilimi kibirimi lezele'alemu: ameni. lesewochi hat'iatachewini yik'iri bitilu; yesemayu abatachihu inaniteni degimo yik'iri yilachihwalina: lesewochi gini hat'iatachewini yik'iri batilu; abatachihumi hat'iatachihuni yik'iri ayilachihumi. sitit'omumi; inde gibizochi atit'ewiligu: lesewochi inde t'omenya litayu fitachewini yat'efaluna: iwineti ilachihwalehu; wagachewini tek'ebilewali. -18 anite gini sitit'omi; besiwiri lalewi abatihi inji inde t'omenya lesewochi inidattayi rashihini tek'eba fitihinimi tat'ebi: besiwiri yemiyayi abatihimi begilit'i yikefilihali. bilina zigeti bemiyat'efuti lebochimi k'ofirewi bemiserik'uti zenidi leinanite bemidiri layi mezigebe atisebisibu: negeri gini bilimi zigetimi bemayat'efuti lebochimi k'ofirewi bemayiserik'uti zenidi leinanite besemayi mezigebe sebisibu: mezigebebi balebeti libihi degimo beziya yihonalina. yesewineti mebirati 'ayini nati. 'ayinihi inigidihi t'enama bitihoni; sewinetihi hulu biruhi yihonali: 'ayinihi gini tamami bitihoni; sewinetihi hulu yech'eleme yihonali. inigidihi beanite yalewi birihani ch'elema kehoni; ch'elemaawi inideti yibereta! lehuleti getochi megezati yemichalewi manimi yelemi: weyimi aniduni yit'elali huletenyawinimi yiwedali: weyimi wede anidu yit'egali huletenyawinimi yinik'ali: leigiziabiherina legenizebi megezati atichilumi. silezihi ilachihwalehu; sile nefisachihu bemitibelutina bemitit'et'uti; weyimi sile sewinetachihu bemitilebisuti atich'enek'u: nefisi kemebili sewinetimi kelibisi ayibeli'timini? wede semayi wefochi temeliketu: ayizerumi ayach'idumimi begoterami ayiketumi; yesemayu abatachihumi yimegibachewali: inanite keinerisu ijigi atibeli'tumini? keinanite tech'enik'o bek'umetu layi anidi kinidi mech'emeri yemichili

mani newi? sile libisisi sile mini tich'enek'alachihu? yemeda abebochi inideti inidiyadigu libi adirigachihu temelikeku: ayidekimumi ayifetulumimi: negeri gini ilachihwalehu; selomonisi inikwa bekibiru hulu kenezihini inide anidu alilebesemi. igiziabiheri gini zara yalewini negemi wede itoni yemit'alewini yemedani sari inidihini yemiyaabisewi kehoni; inanite imineti yegodelachihu; inaniten-ima yilik'uni inideti? inigidihini. mini inibelaleni? minisi init'et'aleni? minisi inilebisaleni? bilachihu atich'enek'u: yihinisi hulu ahizabi yifeligalu: yihi hulu inidiyasifeligachihu yesemayu abatachihu yawik'alina. negeri gini asik'edimachihu yeigiziabiherini menigisiti ts'idik'umini feligu; yihimi hulu yich'emeralachihwali. nege lerasu yich'enek'alina lenege atich'enek'u: lek'enu kifatu yibek'awali.

7

inidayiferedibachihu atifiredu: bemitiferidubeti firidi yiferedibachihwalia; bemitisefirubetimi mesiferiya yiseferibachihwali. bewenidimihimi 'ayini yalewini gudifi silemini tayalehi; be'ayinihi gini yalewini miseso sile mini atimeleketimi? weyimi wenidimihini. ke'ayinihi gudifi lawit'a fik'edilinyi iniditisi tilewalehi? inehomi; be'ayinihi miseso ale. anite gibizi; asik'edimehi ke'ayinihi misosowini awit'a; keziyami behwala kewenidimihini 'ayini gudifuni tawet'a zenidi at'iritehi tayalehi. beigirachewi inidayiregit'uti temelisewimi inidayinek-uachihu; yetek'edesewini lewishochi atisit'u; 'inik'uwochachihunimi beiriyawochi fiti atit'alu. leminu; yiset'achihumali: feligu; tagenyumalachihu: mezigiyani anikwaku; yikefetilachihumali. yemileminewi hulu yik'ebelalina; yemifeligewimi yagenyali; mezigiyanimi lemianikwakwa yikefetiletali. weyisi keinanite; liju injirera bileminewi; dini-gayini yemiset'ewi keinanite mani sewi newi? asasi bileminewi ibabini yiset'ewalini? inikiyasi inanite kifuwochi sitihonu lellochachihu melikami sit'ota mesit'etini kawek'achihu; besemayati yalewi abatachihu lemileminuti inideti abilit'o melikami negerini yiset'achewi? inigidihini sewochi liyaderigulachihu yemitiwedutini hulu inanite degimo inidihu adirigulachewi: higimi nebiyatimi yihi newina. bet'ebewi deji gibu: wede t'ifati yemiwesidewi deji sefi; menigedumi tilik'i newina; wede irisumi yemigebu bizuwochi nachewi: wede hiyiwati yemiwesidewi deji yet'ebewe; menigedumi yek'et'ene newina; yemiyagenyutimi t'ik'itochi nachewi. yebegi lemidi lebisewi kemimet'ubachihu bewisit'achewi gini net'ak'iwochi tekwilawochi kehonu kehasetenyocho nebiyati tet'enik'ek'u. kefireyachewi tawik'wachewalachihu. keishohi weyini kekurinichitisi belesi yilek'emalini? inidihu melikami zafi hulu melikami fire yaderigali; kifumi zafi kifu fire yaderigali. melikami zafi kifu fire mafirati; weyimi kifu zafi melikami fire mafirati ayichalewimi. melikami fire yemayaderigi zafi hulu yik'oret'ali wede isatimi yit'alali. silezihimi kefireyachewi tawik'wachewalachihu. besemayati yalewini yeabateni fek'adi yemiyaderigi inji; geta hoyi; geta hoyi; yemilenyi hulu menigisite semayati yemigeba

ayidelemi. beziya k'eni bizuwochi. geta hoyi; geta hoyi; besimihi tinibiti alitenagerinimini; besimihisi aganinitini alawet'animini; besimihisi bizu teamiratinini aladereginimini? yilunyali. yeziyani gizemi. keto alawek'ihwachihumi: inanite 'amets'enyochi; keine rak'u biye imesekiribachewalehu. silezihi yihini k'aleni semito yemiyaderigewi hulu betuni be'aleti layi yesera libami sewini yimesilali. zinabimi werede gorifimi met'a nefasimi nefese yanimi beti gefawi; be'aleti layimi sile temeserete aliwedek'emi. yihinimi k'aleni semito yemiyaderigewi sewi hulu betuni beashewa layi yesera senefi sewini yimesilali. zinabimi werede gorifimi met'a nefasimi nefese yanimi beti metawi; wedek'emi; awedadek'umi talak'honi. iyesusimi yihini negeri bech'eresse gize hizibu betimihiritu tegeremu: inide ts'afochachewi sayihoni inide bale silit'ani yasitemirachewi neberina.

8

keterarami bewerede gize bizu hizibi teketeluti. inehomi; lemits'ami k'eribo. geta hoyi; bitiwedisi litanets'anyi tichilalehi iyale segedeti. ijunimi zerigito dasesewina. iwedalehu; nits'a alewi. wedyawami lemits'u nets'a. iyesusimi. lemanimi inidatinageri tet'enik'ek'i; negeri gini hedehi rasihini lekahini asayi; leinerisumi misikiri inidihoni muse yazezewini meba ak'iribi alewi. wede k'ifirinahomini begeba gize yemeto alek'a wede irisu k'eribo. geta hoyi; bilatenaye shiba hono ijigi iyetesak'eye bebete tenyitoali bilo lemenewi. iyesusimi. ine met'iche ifewisewalehu alewi. yemeto alek'awimi meliso. geta hoyi; bebete t'ara ketachi litigeba ayigebanyimi: negeri gini k'ali bicha tenageri; bilatenayemi yifewesali. ine degimo lelelochi tegezhi nenyina; keinemini betachi ch'ifira alenyi: anidunimi. hidi bilewi yihedali; lelawnimi. na bilewi yimet'ali; bariyayenimi. yihini adirigi bilewi yaderigali alewi. iyesusimi semito tedenek'ena leteketeluti inidihini ale. iwineti ilachihwalehu; beisraeli inikwa inidihini yale tilik'i imineti alagenyehumi. ilachihwalehumi; bizuwochi kemisirak'ina kemi'irabi yimet'alu keabirihamina keyisihak'i keya'ik'obimi gari bemenigisite semayati yik'emetalu: yemenigisiti lijochi gini bewich'i wede alewale ch'elema yit'alu: beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonali. iyesusimi lemeto alek'a. hidina inidamenihini yihunilili alewi. bilatenawimi beziyachi se'ati tefewese. iyesusimi wede pe't'iroso beti gebito amatuni benidadi tama tenyita ayati: ijiwanimi dasese; nidadumi lek'ek'ati: tenesitami agelegelechachewi. -17 bemeshemi gize aganinitu yaderebachewini bizuwochini wede irisu amet'u: benebiyu beisayiasi. irisu dikamachinini tek'ebele deweyachininimi teshekeme yetebalewi yifets'emi zenidi; menafisitini bek'alu awet'a; yetamemutinimi hulu fewese. iyesusimi bizu sewochi sikebuti ayito wede mado inidishageru azeze. anidi ts'afimi k'eribo. memihiri hoyi; wedemithedibeti hulu iketelihaletu alewi. iyesusimi. lek'eborowochi gudigwadi lesemayimi wefochi mesaferiya alachewi; lesewi liji gini rasuni yemiyasit'egabeti yelawimi alewi. kedek'e mezamuritumi lelawi. geta hoyi; asik'edime inidihedi abateni inidik'ebiri fik'edilinyi

alewi. iyesusimi. teketelenyi; mutanachewinimi inidik'ebiru mutanini tewachewi alewi. wede tanikwami sigebe dek'e mezamuritu teketeluti. inehomi; ma'ibelu tanikwayituni isikidefinati diresi bebahiri talak'i menawet'i hone: irisu gini tenyito neberi. dek'e mezamuritumi k'eribewi. geta hoyi; adineni; t'efani iyalu asinesuti. irisumi. inanite imineta yegodelachihu; sile mini tiferalachihu? alachewi: kezih behwala tenesito nefasunina bahiruni gesets'e; talak'i ts'et'itami hone. sewochumi. nefasatina bahirisi sinikwa yemitazezuleti; yihi inideti yale sewi newi? iyalu tedenek'u. wede madomi wede gerigasenoni ageri bemet'a gize; aganiniti yaderubachewi huleti sewochi kemek'abiri wet'itewi tegenanyuti: inerisumi sewi bewisa menigedi malefi isikisanewi diresi ijigi kifuwochi neberu. inehomi. iyesusi hoyi; yeigiziabiheri liji; keanite gari mini aleni? gizewi sayiderisi litisak'iyeni wedezih met'ahini? iyalu ch'ohu. keinerisumi rik'o yebizu iriya meniga yisemara neberi. aganinitumi. tawet'anisi inidehonih; wede iriyawi meniga sidedeni bilewi lemenuti. hidu alachewi. inerisumi wet'itewi wede iriyawochu heduna gebu: inehomi; yeiriyawochu meniga hulu keafafu wede bahiri iyetet'adefu rot'u bewihami wisit'i motu. iney-ochimi sheshu; wede ketemayitumi hedewi negeruni hulu aganinitumi beaderubachewi yehonewini aweru. inehomi; ketemawi hulu iyesusini ligenanyi wet'a; bayutimi gize keagerachewi inidihedilachewi lemenuti.

9

betanikwami gebito teshagerena wede geza ketemawi met'a. inehomi; bealiga yetenya shiba wede irisu amet'u. iyesusimi iminetachewini ayito shibawini. anite liji; ayizohi; hat'iatih tesereychilih alewi. inehomi; kets'afochu anidanidu belibachewi. yihisi yisadebali alu. iyesusimi asabachewini awik'o inidih ale. sile mini belibachihu kifu tasibalachihu? hat'iatih tesereychilih kemaleti weyisi. tenesana hidi kemaleti manachewi yik'elali? negeri gini bemidiri layi hat'iatini yasiteseriyi zenidi lesewi liji silit'ani inidalewi iniditawik'u; beziyani gize shibawini. tenesa: aligahini teshekemina wede betih hidi alewi. tenesitomi wede betu hede. hizibumi ayitewi tedenek'u; lesewimi inidih yale silit'ani yeset'e igiziabiherini akeberu. iyesusimi kezuya alifo bemek'irech'awi tek'emito'yenebere matewosi yemibali anidi sewi ayena. teketelenyi alewi. tenesitomi teketelewi. bebetumi bema'idi tek'emito sale; ineho; bizu k'erach'ochina hat'iatenyochi met'itewi keiyesusina kedeke' mezamuritu gari abirewi tek'emet'u. ferisawiyanimi ayitewi dek'e mezamurituni. memihirachihu kek'erach'ochina kehat'iatenyochi gari abiro sile mini yibelali? aluachewi. iyesusimi semito. himemitenyochi inji bale t'enawochi bale medihaniti ayasifeligachewimi: negeri gini hedachihu. mihiretini iwedalehu mesiswa'itini ayidelemi yalewi mini inde hone temaru: hat'iatenyochini wede nisiha inji ts'adik'anini lit'era alimet'ahumina alachewi. beziyani gize yeyohanisi dek'e mezamuriti wede

irisu k'eribewi. inyana ferisawiyani; bizu gize yeminit'omewi; dek'e mezamuritihi gini yemayit'omuti sile minidiri newi? aluti. iyesusimi inidih alachewi. mizewochi mushirawi keinerisu gari sale liyazu yichilaluni? negeri gini mushirawi keinerisu yemiwesedibeti werati yimet'ali; beziya gizemi yit'omalui. beareje libisi adisi irafi yemianori yelemi: met'afiyawi libisuni yiboch'ik'ewalina; mek'ededumi yebase yihonali. beareje ak'umada adisi yeweyini t'iji yemianori yelemi: bideregi gini; ak'umadawi yifenedali; yeweyini t'ejumi yifesali ak'umadawimi yit'efali: negeri gini adisuni yeweyini t'iji beadisi ak'umada yanorewali; huletumi yit'ebabek'alu. yihinimi sinegirachewi; anidi mekonini met'ito. lije ahuni motechi: negeri gini met'itehi ijihini ch'anibati; behiyiwetimi tinoralechi iyale segedeleti. iyesusimi tenesito kedeke' mezamuritu gari teketelewi. inehomi; keasira huleti 'ameti jemiro demi yemifesisati seti behwalawi k'eriba yelibisuni ch'afi dasesechi: belibiwa. libisuni bicha yedasesihu inde hone; idinalehu tili neberechina. iyesusimi zeweri bilo ayatina. lije hoyi; ayizoshi: iminetishi adinoshali alati. setitumi keziyachi se'ati jemira danechi. iyesusimi wede mekoninu beti bederege gize; imibilitenyochinina yeminich'ach'awini hizibi ayito. bilatanayitu tenyitalechi inji alimotechinina fek'ek'i belu alachewi. bet'amami sak'ubeti. hizibuni gini keasiwet'u behwala gebito ijiwani yazati; bilatanayitumi tenesachi. yami zina wedeziya ageri hulu wet'a. iyesusimi kezuya siyalifi huleti 'iwirochi. yedawiti liji hoyi; mareni bilewi iyech'ohu teketeluti. wede betimi begeba gize 'iwirochu wede irisu k'erebu; iyesusimi. yihini madiregi inidichili taminalachihuni? alachewi. awoni; geta hoyi aluti. beziyani gize. inde iminetachihu yihunilachihu bilo 'ayinochachewini dasese. 'ayinochachewimi tekefetu. iyesusimi. manimi inidayawik'i tet'enik'ek'u bilo bebiritu azezachewi. inerisu gini wet'itewi beziya ageri hulu sile irisu aweru. inerisumi siwet'u ineho; ganeni yaderebetini dida sewi wede irisu amet'u. ganenunimi kawet'awi behwala didawi tenagere. hizibumi. inidih yale beisraeli zenidi keto alitayemi iyalu tedenek'u. ferisawiyani gini. beaganiniti alek'a aganinitini yawet'ali alu. iyesusimi bemikurabochachewi iyasitemare; yemenigisitunimi wenigeli iyesebeke; behizibimi yalewini dewena himami hulu iyefewese; beketemawochina be- menderochi hulu yizori neberi. bizu hizibimi baye gize; irenya inde lelachewi begochi tech'enik'ewi tet'ilewimi neberina azenelachewi. beziyani gize dek'e mezamurituni. mekerusi bizu newi; seratenyochi gini t'ik'itochi nachewi: inigidih yemekeruni geta wede mekeru seratenyochi inidiliki leminuti alachewi.

10

asira huletuni dek'e mezamurituni wede irisu t'erito; inidiyawet'achewi berikusani menafisiti layi dewenina himaminini hulu inidifewisu silit'ani set'achewi. yeasira huletumi hawariyati simi yihi newi: mejemeriyawi p'et'iroso yetebalewi simi'oni wenidimu inidiriyasimi; yezebidewosi liji ya'ik'obimi

wenidimu yohanisimi; filip'osimi beritelomewosimi; tomasimi k'erach'u mawesosimi; yeilifiyosi liji ya'ik'obimi tadewosimi yetebalewi libidiyosi; k'enenawiwimi simi'oni degimomi asalifo yeset'ewi yeasik'orotu yihuda. inezihini asira huletuni iyesusi lakachewi; azezachewimi; inidihimi ale. beahizabi menigedi atihidu; wede samirawiyanimi ketema atigibu: yilik'isi yeisiraeli beti wedemihonu wede t'efuti begochi hidu inji. hedachihumi. menigisite semayati k'eribalechi bilachihu sibeku. diwiyo-chini fewisu: mutanini asinesu: lemits'amochini anits'u: aganinitini awit'u: bekenitu tek'ebelachihu; bekenitu sit'u. werik'i weyimi biri weyimi nasi bemek'enetachihu; weyimi lemenigedi keret'iti weyimi huleti ije t'ebabi weyimi ch'ama weyimi betiri ataginyu: leseratenya migibu yigebawalina. bemitigebubatimi bemanacheyitumi ketema weyimi menideri; beziya yemigebawu mani inide hone bet'inik'ak'e merimiru: isikitiwet'umi diresi beziya tek'emet'u. wede betimi sitigebu selamita sit'u: betumi yemigebawu bihoni selamachihu yidiresileti: bayigebawu gini selamachihu yimelesilachihu. kemayik'ebelachihumi k'alachihunimi kemayisemu hulu; keziya beti weyimi keziyachi ketema sitiwet'u yeigirachihuni tibiya aragifu. iwineti ilachihwalehu; befidiri k'eni keziyachi ketema yilik'i lesedomina legemora ageri yik'elilachewali. ineho; ine inide begochi betekwilawochi mekakeli ilachihwalehu: silezihi inide ibabi libamochi inide rigibimi yewa-hochi hunu. negeri gini wede shenigo asalifewi yiset'uachihwali; bemikurabochachewimi yigerifuachihwalina kesewochi tet'ebek'u: leinerisuna leahizabimi misikiri inidihoni; sile ine wede gezhiwochi wede negesitatimi tiwesedalachihu. asalifewimi siset'uachihu; yemitinageruti beziyachi se'ati yiset'achihwalina inideti weyisi mini iniditinageru atich'enek'u: beinanite yeminageri yeabatachihu menifesi newi inji; yemitinageru inanite ayidelachihumina. wenidimimi wenidimuni; abatimi lijuni lemoti asalifo yiset'ali; lijochimi bewelajochachewi layi yinesalu yigediluachewimali. behulumi sile sime yetet'elachihu tihonalachihu: isike mech'eresha yemits'ena gini irisu yidinali. beaniditu ketemami mekera biyasayuachihu wede lelayitu shishu: iwineti ilachihwalehuna; yewewi liji isikimet'a diresi yeisiraelini ketemawochi atizelik'umi. dek'e mezimuri kememihiru; bariyami kegetawi ayibelit'imi. dek'e mezimuri inide memihiru; bariyami inide getawi mehonu yibek'awali. balebatuni bi'eli zebuli kaluti; betesewochunima inideti abizitewi ayiluachewil inigidihini atifiruachewi: yemayigelet'i yetekedene; yemayitawek'imi yetesewere minimi yelemina. bech'elema yeminegirachihuni bebirihani tenageru: bejorami yemitisemutini besegeniti layi sibeku. siganiami yemigedilutini nefisini gini megideli yemayichalachewini atifiru: yilik'isi nefisinini siganiami begehane mini liyat'efa yemichalewini firu. huleti dinibit'ochi beamisiti sanitimi yishet'u yelemini? keinerisumi aniditu yale abatachihu fek'adi bemidiri layi atiwedik'imi. yeananitesi yerasachihu t'eguri hulu inikwa tek'ot'oroli. inigidihini atifiru kebizu dinibit'ochi inanite tibelt'alachihu. silezihi besewi fiti lemimesekirilinyi hulu ine degimo besemayati

balewi beabate fiti imesekiriletahehu: besewi fitimi yemikidenyini hulu ine degimo besemayati balewi beabate fiti ikidewalehu. bemidiri layi selamini lemamit'ati yemet'ahu ayimiselachihu: seyifini inji selamini lemamit'ati alimet'ahumi. sewini keabatu; seti lijinimi keinatiwa; miratinimi keamatiwa ilewayi zenidi met'ichalehuna: lesewimi bete sewochu t'elatochi yihonubetali. keine yilik'i abatuni weyimi inatuni yemiwedi leine lihoni ayigebawimi: keine yilik'imi wenidi lijuni weyimi seti lijuni yemiwedi leine lihoni ayigebawimi: mesik'elunimi yemayizi behwalayemi yemayiketelenyi leine lihoni ayigebawimi. nefisuni yemiyagenyi yat'efatali; nefisunimi sile ine yemiyat'efa yagenyatali. inaniteni yemik'ebeli ineni yik'ebelali; inenimi yemik'ebeli yelakenyini yik'ebelali. nebiyini benebiyi simi yemik'ebeli yenebiyini waga yiwesidali; ts'adik'inimi bet'sadik'i simi yemik'ebeli yet'sadik'uni waga yiwesidali. manimi keinezihini ketanashochu leanidu k'ezik'aza ts'iwa wiha bicha bedek'e mezimuri simi yemiyat'et'a; iwineti ilachihwalehu; wagawi ayit'efabetimi.

11

iyesusimi asira huletuni dek'e mezamurutuni mazezi befets'eme gize beketemochachewi liyasitemirina lisebiki keziya alefe. yohanisimi bewehini sale yekirisitosini sira semito kedek'e mezamuritu huleti lakena. yemimet'awi anite nehini? weyisi lela init'ebik'i? alewi. iyesusimi meliso inidihini alachewi. hedachihu yayachihutini yesemachihutinimi leyohansi awiruleti: 'iwirochi yayalu anikasochimi yihedalu; lemits'amochimi yinets'alu denik'orochimi yisemalu; mutaniami yinesalu ledihochimi wenigeli yisebekali: beinemi yemayisenakelewi hulu bits'u'i newi. ineziyami sihedu iyesusi lehizibu sile yohansi linageri jemere inidihimi ale. mini litayu wede midire beda wet'achihu? nefasi yemiwezewizewini shemibek'oni? weyisi mini litayu wet'achihu? k'ech'ini libisi yelebese sewini? ineho; k'ech'ini libisi yelebesu benegesitati beti alu. weyisi mini litayu wet'achihu? nebiyini? awoni ilachihwalehu; kenebiyimi yemibelit'ewini. ineho; menigedihini befitihini yemit'erigi melikitenyageni befitihini ilikalehu tebiloyets'afeleti yihi newina. iwineti ilachihwalehu; kesetochi keteweleduti mekakeli kemet'imik'u yohansi yemibelit' alitenesami: bemenigisite semayati gini kulu yemianisewi yibelit'ewali. kemet'imik'umi keyohansi zemeni jemiro isike zare diresi menigisite semayati tige falechi; gifenyochimi yinat'ek'watali. nebiyati huluna higu isike yohansi diresi tinibiti tenageru: litik'ebelutisi bitiwedu; yimet'a zenidi yalewi eliyasi yihi newi. yemisema joro yalewi yisima. negeri gini yihini tiwilidi bemini imesilewalehu? begebeya yemik'emet'utini lijochi yimesilalu; inerisumi balinjerochachewini iyet'eru. inibilita nefanilachihu zefenimi alizefenchihumi musho awet'analachihu wayi wayimi alalachihumi yiluachewali. yohansi sayibelana sayit'et'a met'a; inerisumi. ganani alebeti aluti. yewewi liji yibelana iyet'et'a met'a; inerisumi. ineho; belatenyana yeweyini t'eki t'ech'i; yek'erach'ochina yehat'iatenyochi wedaji yilutali. t'ibebimi be-

lijochiwa ts'edek'echi. beziyani gize yemibezu teamirati yetederegebachewini ketemawochi nisiha silaligebu linek'ifachewi jemere inidihimi ale. weyolishi korazi: weyolishi bete sayida: beinanite yetederegewi teamirati bet'irosina besidona tederigo bihoni; mak'i lebisewi amedimi nesinisewi kebizu gize befiti nisiha begebu neberina. negeri gini ilachi-hwalehu; befiridi k'eni keinanite yilik'i let'irosina lesidona yik'elilachewali. anichimi k'ifirinahomi; isike semayi kefi alishini? wede sioli tiwerijaleshi: beanchi yetederegewi teamirati besedomi tederigo bihoni; isike zare benorechi neberina. negeri gini ilachihwalehu; befiridi k'eni keanichi yilik'i lesedomi ageri yik'elilatali. beziyani gize iyesusi meliso inidihali ale. abati hoyi; yesemayina yemidiri geta; yihini ket'ibebenyochina keasitewayochi sewirehi lehits'anati sile gelet'ihilachewi ameseginihalehu: awoni; abati hoyi; fek'adihi befitih inidih hionalina. hulu keabate zenidi teset'itonyali: keabi bek'eri welidini yemiyawik'i yelemi; kewelidimi bek'eri welidimi ligelet'ileti kemifek'idi bek'eri abini yemiyawik'i yelemi. inanite dekamochi shekimachihu yekebede hulu; wede ine nu; inemi asarifachihwalehu. k'enibereni belayachihu teshekemu keinemi temaru; ine yewahi belibemi tihhuti nenyina; lenefisachihumi 'irefiti tagenyalachihu: k'enibere lizibi shekimemi k'elili newina.

12

beziyani gize iyesusi besenibeti k'eni beirisha mekakeli alefe: dek'e mezamuritumi terabuna isheti yik'et'ifu yibelumi jemer. ferisawiyani aytewi. ineho; dek'e mezamuritihi besenibeti madiregi yalitefek'edewini yaderigalu aluti. - irisu gini inidih alachewi. dawitina keirisu gari yeneberuti biterabu gize; irisu yaderegewini; wede igiziabiheri beti inde geba kahinatimi bicha inji irisuna keirisu gari yeneberuti libeluti yalitefek'edewini yeme-siwa'ituni hibisiti inde bela alanebachihumini? kahinatimi besenibeti bemek'idesi senibetini inidiyarekisu hat'iatimi inidayihonibachewi behigu alanebachihumini? negeri gini ilachihwalehu; kemek'idesi yemibelit'i kezihale. mihiretini iwedalehu mesiwa'itunimi ayidelemi yalewi mini indehone bitawik'usi hat'iatu yecelebachewini balikonenachihumi neberi. yesewi liji yesenibeti geta newina. keziyami alifo wede mikurabachewi geba. inehomi; iju yeselelechi sewi nebere: yike-sutimi zenidi. besenibeti mefewesi tefek'idoalini? bilewi t'eyek'uti. irisu gini. keinanite anidi begi yalewi besenibeti begudigwadi biwedik'ibeti; yizo yemayawet'awi sewi mani newi? inigidih sewi kebegi yilik'i inidimini ayibelit'imi! silezihi besenibeti melikami mesirati tefek'idoali alachewi. keziyami behwala sewiyewini. ijihini zeriga alewi. zeregatimi; inde huletanyayitumi dehina honechi. ferisawiyani gini wet'itewi inideti adirigewi inidiyat'efuti temakarubeti. iyesusimi awiko' keziza fek'ek'i ale. bizu sewochimi teketeluti; hulunimi fefesachewi; inidayigelit'utimi azezachewi: -17 benebiyu beisayiasi yetebalewi yifets'emi zenidi inidih sili. ineho yemeret'ihuti bilatenaye; nefise

desi yetesenyechibeti wedaje: menifesei beirisu layi anoralehu; firidinimi leahizabi yawerali. ayik-erakerimi ayich'ohimimi; dimits'unimi beadebabayi yemisema yelemi. firidini dili lemenisati isikiyawet'a; yetek'et'ek'et'eni shemibek'o ayisebirimi yemit'esini yet'iwafi kirimi ayat'efami. ahizabimi besimu tesifa yaderigalu. kezihimi behwala ganeni yaderibetini 'iwiri didami wede irisu amet'u: 'iwirumi didawimi isikiyayina isiknageri dresi fefesewi. hizibumi hulu tegeremuna. injia yihi sewi yedawiti liji yihonini? alu. ferisawiyani gini semitewi. yihi bebi'eli zebuli beaganiniti alek'a kalihone bek'eri aganinitini ayawet'ami alu. iyesusi gini asabachewini awiko' inidih alachewi. irisi berisiwa yemitilewayi menigisiti hula tit'efalechi; irisi berisu yemilewayi ketemami hulu weyimi beti ayik'omimi. seyit'animi seyit'anini yemiyawet'a kehone; irisi berisu teleyaye; inigidih menigisitu inideti tik'omalechi? inesi bebi'eli zebuli aganinitini yemawet'a kehoni; li-jochachihu bemanu yawet'uachewali? silezihi inerisu ferajochi yihonubachihwali. ine gini beigizabiheri menifese aganinitini yemawet'a kehoni; inigidih yeigizabiheri menigisiti wede inanite derisalechi. weyisi sewi asik'edimo hayilenyawini sayasiri wede hayilenyawu beti gebito ik'awini linet'ik'ewi inideti yichilali? keziyami wediya betuni yibezebizali. keane gari yalihone yik'awemenyali; keane garimi yemayakemachi yibetinali. silezihi ilachihwalehu; hat'iatina sidibi hulu lesewochi yisereyilachewali; negeri gini menifese k'idusini lesebedo ayiserey-iletimi. besewi liji layi k'ali yeminageri hulu yisereyiletali: bemenifese k'idusi layi gini yeminageri hulu bezihi 'alemi bihoni weyimi benimet'awi ayisereyiletimi. zafi kefirewa titawek'alechina zafiwani melikami; firewanimi melikami adirigu; weyimi zafiwani kifu firewanimi kifu adirigu. inanite yeifunyiti lijochi; kifuwochi sitihonu melikami lemenageri inideti tichilalachihu? belibi molito keterefewi afi yinageralina. melikami sewi kelibu melikami mezigebe melikami negerini yawet'ali; kifu sewimi kekifu mezigebe kifu negerini yawet'ali. ine ilachihwalehu; sewochi sileminageruti sile kenitu negeri hulu befiridi k'eni melisi yiset'ubetali: kek'alih yitenesa tits'edik'alechina kek'alihimi yitenesa tikonenalehi. beziyani gize kets'afochina keferisawiyani anidanodochi melesuna. memihiri hoyi; keanite milikiti inidinayi iniwedalenale. alu. irisu gini meliso inidih alachewi. kifuna amenizira tiwilidi milikiti yishali; kenebiyumi keyonasi milikiti bek'eri milikiti ayiset'ewimi. yonasi be'asa anabari hodi sositi k'enina sositi leliti inde nebere; inidihu yesewi liji bemidiri libi sositi k'enina sositi leliti yinorali. yenenesewi sewochi befiridi k'eni kezihiti tiwilidi gari tenesetewi yiferidubetali: beyonasi sibiketi nisiha gebitewalina; inehomi; keyonasi yemibelit'i kezihale. nigisite 'azebi befiridi k'eni kezihiti tiwilidi gari tenesita tiferidubetalechi: yeselomonini t'ibebi lemesimati kemidiri dari met'italechina; inehomi; keselomoni yemibelit'i kezihale. rikusi menifese gini kesewi bewet'a gize; 'irefiti yifegele wiha belelebeti bota yalifali; ayageniyimimi. beziyani gizemi. wede wet'ahubeti bete imesalehu yilali: bimet'ami bado hono tet'erigona agit'o yagenyewali.

keziya wediya yihedina keirisu yekefutini sebatilochini aganiniti keirisu gari yiwesidali; gebitewimi beziya yinoralu: leziyami sewi kefitenyawi yilik'i yehwalenyawi yibisibetali. lezihi kifu tiwilidi degimo inidihu yihonibetali. genami lehizibu sinageri; ineho; inatuna wenidimochu linegageruti feligewi bewich'i k'omewi neberi. anidumi. ineho; inatihina wenidimochihi linegageruhi feligewi bewich'i k'omewali alewi. irisu gini lenegerewi meliso. inate mani nati? wenidimochesi inemani nachewi? alewi. ijunimi wede dek'e mezamuritu zerigito. ineho inatena wenidimochi: besemayati yalewini yeabateni fek'adi yemiyaderigi hulu; irisu wenidime ihitemi inatemi newina ale.

13

beziyani k'eni iyesusi kebeti wet'ito bebahiri at'egebi tek'emet'e: irisumi betanikwa gebito isikik'emet'i diresi bizu sewochi wede irisu tesebesebu; hizibumi hulu bewedebu k'omewi neberi. bemisalemi bizu negerachewi inidihimi alachewi. ineho; zeri lizera wet'a. irisumi sizera anidanidu bemenigedi dari wedek'e; wefochimi met'itewi beluti. lelawimi bizu mereti belebebi bech'inich'a layi wedek'e: t'ilik'i meretimi silalinerewi wediyawi bek'ele; ts'ehayi bewet'a gize gini t'ewelege; sirimi silalinerewi derek'e. lelawimi beishohi mekakeli wedek'e; isohimi wet'ana anek'ewi. lelawimi bemelikami mereti wedek'e: anidumi meto; anidumi sidisa; anidumi selasa fire set'e. yemisema joro yalewi yisima. dek'e mezamuritumi k'eribewi. sile mini bemisale tinegirachewalehi? aluti. irisumi meliso inidihimi alachewi. leinanite yemenigisite semayitini misit'iri mawek'i teset'itoachihwali; leinerisu gini aliteset'achewimi. lawewi yiset'ewalina yibezaletimali: kelelewi gini yawi yalewi inikwa yiwesedibetali. silezihi iyayu silemayayu iyese-mumi silemayisemu silemayasitewilumi bemisale inegirachewalehu. mesimati tismalalichuna atasitewilumi; mayetimi tayalichihuna atimeleketumi. be'ayinachewi inidayayu; bejoroachewimi inidayisemu; belibachewimi inidayasitewilu; temelisewimi inidalifewisachewi; yezihizi hizibi libi denidinoalina joroachewimi denik'uroali 'ayinachewinimi ch'efinewali yemili yeisayiyasi tinibiti beinerisu yifets'emali. yeaninite gini 'ayinochachihu silemiyayu jorochachihumi silemisemu bits'u'ani nachewi. iwineti ilalichihwalehu; bizuwochi nebiyatina ts'adik'ani yemitayutini liyayu temenyitewi alayumi; yemitisemutinimi lilemu temenyitewi alisemumi. inigidihi inanite yezeriwini misale simu. yemenigisitini k'ali semito bemayasitewili hulu; kifuwi yimet'ali; belibu yetezerawinimi yinet'ik'ali: bemenigedi dari yetezerawi yihi newi. bech'inich'a layi yetezerawimi yihi k'aluni semito wediyawi bedesita yemik'ebelewi newi: negeri gini legizewi newi inji beirisu siri yelewimi; bek'alu mikiniyatimi mekera weyimi sideti behone gize wediyawi yisenakelali. beishohi mekakeli yetezerawimi yihi k'aluni yemisema newi; yezihimi 'alemi asabina yebalet'egineti metaleli k'aluni yanik'ali; yemayaferami yihonali. bemelikami

mereti yetezerawimi yihi k'aluni semito yemiya-sitewili newi: irisumi fire yaferali anidumi meto anidumi sidisa anidumi selasa yaderigali. lela misale ak'erebelachewi inidihimi ale. menigisite semayati beirishawi melikami zerini yezarani sewi timesilalechi. sewochu sitenyu gini t'elatu met'ana besinidewi mekakeli inikiradaduni zerito hede. sinidewimi bebek'elena beafera gize inikiridadu degimo yani gize taye. yebalebetumi barochi k'eribewi. geta hoyi; melikamini zeri beirishahi zeritehi alineberihimini? inikiridadunisi kewedeti agenyee? aluti. irisumi. t'elati yihini aderege alachewi. barochumi. inigidihi hedeni binilek'imewi tiwedalehini? aluti. irisu gini. inikiridaduni sitilek'imu sinidewini keirisu gari inidatinek'iluti ayihonimi. tewuachewi: isike mekeri gize abirewi yidegu: bemekeri gizeni ach'ajochini. inikiridaduni asik'edimachihu lik'emu beisatimi lemak'at'eli beyenedowi iseru; sinidewini gini begoteraye kitetu ilalehu ale. lela misale ak'erebelachewi inidihimi ale. menigisite semayati sewi wesido beirishawi yezaratini yesenafich'i k'init'ati timesilalechi: irisumi kezeri hulu tanisalechi; beadegechi gize gini; keatakilitochi tibelit'alechi yesemayimi wefochi met'itewi bek'irinich'afochiwa isikisefiru diresi zafi tihonalechi. lela misale negerachewi inidihimi ale. menigisite semayati hulu isikiboka diresi seti wesida besositi mesiferiya duk'eti yesheshegechiwini irisho timesilalechi. -35 iyesusimi lehizibu yihini hulu bemisale tenagere: benebiyumi. bemisale afeni iket'alehu; 'alemi ketefet'ere jemiro yetesewerewinimi inageralehu yetebalewi yifets'emali zenidi yale misale alitenagerachewimi. beziyani gize hizibuni tito wede beti geba. dek'e mezamuritumi wede irisu k'eribewi. yeirishawini inikiridadi misale terigwimilini aluti. irisumi meliso inidihimi alachewi. melikamini zeri yetezerawi yesewi liji newi: irishawimi 'alemi newi: melikamuni zeri yemenigisiti lijochi nachewi: inikiridadumi yekifuwi lijochi nachewi; yezera-wimi t'elati diyabilosi newi: mekerumi ye'alemi mech'eresha newi; ach'ajochimi melaikiti nachewi. inigidihi inikiridadi tekek'imo beisati inidemik'at'eli; be'alemi mech'eresha inidihu yihonali. yesewi liji melaikituni yilikali; kemenigisitumi inik'ifatini hulu 'amets'animi yemiyaderigutini yilek'imalu; wede itone isatimi yit'luachewali: beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonali. beziyani gize ts'adik'ani beabatachewi menigisiti inide ts'ehayi yiberalu. yemisema joro yalewi yisima. degimo menigisite semayati beirisha wisit'i yetesewerewini mezigebi timesilalechi: sewimi aginyito sewerewi; kedesitawimi yetenesa hedo yalewini hulu shet'ena yani irisha geza. degimo menigisite semayati melikamini 'inik'u yemisha negadeni timesilalechi: wagawami ijigi yebeza aniditi 'inik'u beagenye gize hedo yalewini hulu shet'ena gezati. degimo menigisite semayati wede bahiri yetet'alechi kehelumi 'ayineti yesebe-sebechi merebini timesilalechi: bemolachimi gize wede wedebu awet'uat; tek'emit'ewimi melikamuni lek'imewi bek'awochi wisit'i akemachu kifuwini gini wede wich'i t'aluti. be'alemi mech'eresha inidihu yihonali: melaikiti met'itewi hat'iatenyochini kets'adik'ani mekakeli yileyuachewali; wede itone

isatimi yit'iluachewali: beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonali. iyesusimi. yihini hulu asitewalachiuhuni? alachewi awoni aluti. irisumi. silezihi yemenigisite semayati dek'e mezimuri yehone ts'afi hulu kemezige bu adisunina arogewini yemi yawet'a balebetini yimesilali alachewi. iyesusimi inezihimi misalewochi kech'ere se behwala keziya hede. wede geza agerumi met'ito isikigeremu diresi bemikurabachewi yasitemirachewi neberi: inidihimi alu. yihini t'ibebina teamirati yihi kwedeti agenyewi? yihi yets'erabi liji ayidelemini? inatusi mariyami tibali yelemine? wenidimochusi ya'ik'obina yosa simi'onimi yihudami ayidelumini? ihitochusi hulu beinya zenidi yalu ayidelumini? inikiyasi yihini hulu kwedeti agenyewi? tesenakelubetimi. iyesusi gini. nebiyi kegeza ageruna kegeza betu bek'eri sayikeberi ayik'erimi alachewi. bealema-nachewimi mikiniyati beziya bizu teamirati aladeregemu.

14

beziya zemeni yearatenyawu kifili gezhi herodisi yeiyesusini zina sema; lelelewochumi. yihi met'imik'u yohanisi newi: irisu kemutani tenesitoali; silezihi hayili beirisu yideregali ale. herodisi bewenidimu befili'osi misiti beheerodiyada mikiniyati yohanisini asiyo asasiroti bewehini anuroti neberina: yohanisi. irisiwa leanite tihoni zenidi alitefek'edemi yilewi neberina. ligedilewimi wedo sale; hizibu inide nebiyi sile ayuti ferachewi. negeri gini herodisi yeteweledetebi k'eni behone gize; yeherodiyada liji bemekakelachewi zefenechi herodisinimi desi asenyechiwi: silezihi yemitilem-inewini hulu inidiset'ati bemehala tesifa aderegelati. irisiwami beinatiwa temekira. yemet'imik'uni yeyohanisini rasi bezihi bewech'iti sit'enyi alechiwi. nigusumi azene; negeri gini sile mehalawi keirisumi gari tek'emiti'ewi silaluti sewochi inidiset'wati azeze: likomi yeyohanisini rasi bewehini asik'oret'ewi. rasunimi bewech'iti amit'itewi lebilatanayitu set'wati; wede inatiwami wesedechiwi. dek'e mezamuritumi k'eribewi bedinuni weseduna k'eburuti; met'itewimi leiyesusi aweruleti. iyesusimi besema gize keziya bichawini wede midire beda betanikwa fek'ek'i ale: hizibumi semitewi keketemawochu beigiri teketeluti. wet'itomi bizu hizibi ayena azenalachewi diwiyochachewinimi fewe se. bemeshemi gize dek'e mezamuritu wede irisu k'eribewi. botawi midire beda newi ahunimi se'atu alifoali: wede meniderochi hedewi lerasachewi migibi inidigezu hizibuni asenabiti aluti. iyesusimi. inanite yemibelutini sit'uwachewi inji lilehu ayasifeligimi alachewi. inerisumi. keamisiti inijerana kehuleti 'asa bek'eri bezihi yelenimi aluti. irisumi. ineziyani wedezhi amit'ulinyi alachewi. hizibumi besari layi inidik'emet'u azeze; amisitunimi injerana huletuni 'asa yizo wede semayi ashak'ibo ayena bareke; injerawinimi k'oriso ledek'e mezamuritu set'e; dek'e mezamuritumi lehizibu. humumi belitewi t'egebu; yeterefewinimi k'urisirashi asira huleti mesobi mulu anesu. kesetochina kelijochimi bek'eri yebeluti amisiti shihi wenidochi yahulu

neberi. wedyawimi hizibuni siyasenabiti sale; dek'e mezamuritu betanikwayitu gebitewi wede mado inidik'edimuti gidi alachewi. hizibunimi asenabito yits'eliyi zenidi bichawini wede terara wet'a. bemeshemi gize bichawini beziya nebere. tanikwayitumi ahuni bebahiri mekakeli salechi; nefasi kwede fiti neberina bema'ibeli tich'enek'i neberi. kelelitumi bearatenyawu kifili iyesusi bebahiri layi iyehede wede inerisu met'a. dek'e mezamuritumi bebahiri layi sihedu bayuti gize. mitihati newi bilewi taweku befirihatimi ch'ohu. wedyawimi iyesusi tenagerachewina. ayizoachihu; ine nenyi: atifiru alachewi. p'et'irosimi meliso. geta hoyi; anitesi kehonihi bewihawi layi wede anite inidimet'a iizezenyi alewi. irisumi. na alewi. p'et'irosimi ketanikwayitu werido wede iyesusi liderisi bewihawi layi hede. negeri gini yenefasuni hayili nufasu fere; list'imimi bejemere gize. geta hoyi; adinenyi bilo ch'ohu. wedyawimi iyesusi ijuni zerigito yazewina. anite imineti yegodelehi; silemini tet'erat'erih'i? alewi. wede tanikwayitumi bewet'u gize nefasu tewe. betanikwayitumi yeneberuti. beiwineti yeigiziabiheri liji nehi bilewi segeduleti. teshagirewimi wede geniseret'i midiri met'u. yeziya bota sewochimi bawek'uti gize bezuriyawu wedale ageri hulu laku; himemitenyochinimi hulu wede irisu amet'u. yelibusunimi ch'afi bicha lidasisu yileminuti neberi: yedasesutimi hulu danu.

15

beziyani gize ts'afochina ferisawiyani keiyeirusalemi wede iyesusi k'erebuna. dek'e mezamuritithi sile mini yeshimagilochini weg'i yitelalefalu? injera sibelu ijachewini ayitat'ebumina aluti. irisumi meliso inidih'i alachewi. inanitesi sile wegachihu yeigiziabiherini tiizazi sile mini titelalefalachihu? igiziabiheri. abatihinina inatihini akibiri: degimo. abatuni weyimi inatuni yesedebe fets'imo yimuti bilolaina: inanite gini. abatuni weyimi inatuni. keine yemitit'ek'emibeti meba newi yemili hulu; abatuni weyimi inatuni ayakebirimi tilalachihu: sile wegachihumi yeigiziabiherini k'ali sharachihu. inanite gibizochi; isayiasi sile inanite. yihi hizibi bekeniferu yakebrenyal; libu gini keine bet'ami yerak'e newi: yesewimi siri'ati yehone timihiriti iyasitemaru bekenitu yamelikunyal bilo beiwineti timibiti tenagere. hizibunimi t'erito. simu asitewilumi: sewini yemiyarekisewi wede afi yemige ba ayidelemi; kaafi yemiwet'awi gini sewini yemiyarekisewi yihi newi alachewi. beziyani gize dek'e mezamuritu k'eribewi. ferisawiyani yihini k'ali semitewi inide tesenakelu awek'ihini? aluti. irisu gini meliso. yesemayu abate yalitekelewu tekili hulu yinek'elali. tewuachewi: 'iwirochini yemimeru 'iwirochi nachewi: 'iwirimi 'iwirini bimerawi huletumi wede gudigwadi yiwedik'alu ale. p'et'irosimi meliso. misalewini terigwimilini alewi. iyesusimi inidih'i ale. inanite degimo isikahuni yematasitewilu nachihuni? wede afi yemige ba hulu wede hodi alifo wede idari inidit'ali atimeleketumini? kaafi yemiwet'a gini kelibi yiwet'ali; sewinimi yemiyarekisewi ya newi. kelibi kifu asabi; megideli; minizirineti; zimuti;

mesirek'i; bewisheti memesikeri; sidibi yiwet'alina. sewini yemiyaerikewi yihi newi inji; balitat'ebe iji meblatisi sewini yaarekisewimi. iyesusimi kezuya wet'ito wede t'irosina wede sidona ageri hede. inehomi; kenenawiti seti kezuya ageri wet'ita. geta hoyi; yedawiti liji; marenyi: lijeni ganani kifunya yizoatali bila ch'ohchi. irisu gini anidachi alimelese-latimi. dek'e mezamuritumi k'eribewi. behwalachini tich'ohalechina asenabitati yalulu lemenuti. irisumi meliso. keisraeli beti let'efuti begochi bek'eri alitlakihumi ale. irisiwa gini met'ita. geta hoyi; iridanyi iyalechi segedechileti. irisu gini meliso. yelijochini injera yizo lebuchilochi met'ali ayigebami ale. irisiwami. awoni geta hoyi: buchilochimi iko kegetochachewi ma'idi yewedek'ewini firifari yibelalu alechi. beziyani gize iyesusi meliso. anichi seti; iminetishi talak'i newi: inidewedidishi yihunilishi alati. lijiwami kezuyachi se'ati jemiro danechi. iyesusimi kezuya alifo wede gelila bahiri at'egebi met'a; wede terarami wet'ito beziya tek'emete'. bizu hizibimi anikasochini; 'iwirochinimi; di-dawochinimi; gunidishochinimi; lelochchinimi bizu yizewi wede irisu k'erebu; beiyesusimi igiri at'egebi t'aluachewi: fewesachewimi: silezihimi hizibu didawochi sinageru; gunidishochimi sidinu; anikasochimi sihedu; 'iwirochimi siyayu ayitewi tedenek'u: yeisraelinimi amilaki akeberu. iyesusimi dek'e mezamuritumi t'erito. hizibu keine gari isikahuni sositi k'eni wilewalina yemibeluti sile lalachewi azinilachewalehu: bemenigedimi inidayizilu t'omachewini lasenabitachewi aliwedimi alachewi. dek'e mezamuritumi. yihini yahili hizibi yemiya't'egibi yihini yahili injera bemidire beda kewedeti inagenyaleni? aluti. iyesusimi. siniti injera alachihu? alachewi. inerisumi. sebatu; t'ik'itimi tinishi 'asa aluti. hizibumi bemidiri layi inidik'emete' azeze: sebatunimi injera 'asawinimi yizo amesegene k'orisomi ledek'e mezamuritu set'e; dek'e mezamuritumi lehizibu. hulumi beluna t'egebu; yeterefewinimi k'urisirashi sebatu k'irich'ati mulu anesu. yebelutimi kesetochina kelijochi bek'eri arati shihi wenidochi neberu. hizibunimi kasenabete behwala wede tanikwayitu gebito wede megedoli ageri met'a.

16

ferisawiyana seduk'awiyanimi k'eribewi sifetinitu kesemayi milikiti inidiyasayachewi lemenuti. irisu gini meliso inidihi alachewi. bemeshe gize. semayu k'elitoalina bira yihonali tilalachihu: maledami. semayu demino k'elitoalina zare yizenibali tilalachihu. yesemayuni fitima meleyeti tawik'alachihu; yezem-nunisi milikiti meleyeti atichilumini? kifuna amenizira tiwilidi milikiti yishali; kenebiyumi keyonasi milikiti bek'eri milikiti ayiset'ewimi. titochewimi hede. dek'e mezamuritumi wede mado bemet'u gize injera meyazini resu. iyesusimi. keferisawiyana keseduk'awiyani irisho tet'enik'ek'una tet'ebek'u alachewi. inerisumi. injera banyizi newi bilewiri irisi berisachewi tenegageru. iyesusimi awik'o inidihi alachewi. inanite imineti yegodelachihu; injera sile lalachihu sile mini irisi berisachihu tine-

gageralachihu? gena atasitewilumini? leamisitu shihi amisitu injera; siniti mesobimi inidanesachihu tizi aylalachihumini? weyisi learatu shihi sebatu injera; siniti k'irich'atimi inidanesachihu tizi aylalachihumini? keferisawiyana keseduk'awiyani irisho iniditit'ebek'u biye sile injera inidalitenager-ihwachihu inideti atasitewilumini? inerisumi keferisawiyana keseduk'awiyani timihiriti inji keinijera irisho inidit'ebek'u inidalalachevi yani gize asite-walu. iyesusimi wede filip'osi k'isariya ageri bedere gize dek'e mezamuritumi. sewochi yesewini liji mani inde hone yilutali? bilo t'eyek'e. inerisumi. anidanidu met'imik'u yohanisi; lelochimi eliyasi; lelochimi erimiyasi weyimi kenebiyati anidu newi yilalu aluti. irisumi. inanitesi ineni mani inde honihu tilalachihu? alachewi. simi'oni p'et'irosimi meliso. anite kirisitosi yehiyawi igiziabiheri liji nehi ale. iyesusimi meliso inidihi alewi. yeyona liji simi'oni hoyi; besemayati yalewi abate iniji sigana dema yi-hini aligelet'elihimina bits'u'i nehi. inemi ilihalehu; anite p'et'irosi nehi; bezichimi 'aleti layi bete kirisitiyaneni iserahlu; yegehanemi dejochimi ayichiluatimi. yemenigisite semayatunimi mekifechawochi iset'ihalehu: bemidiri yemitasirewi hulu besemayati yetasere yihonali; bemidiri yemitifetaw hulu besemayati yetefeta yihonali. yani gizemi irisu kirisitosi inde hone lemanimi inidayineguru dek'e mezamuritumi azezechewi. kezuyani k'eni jemiro iyesusi wede iyerusalemi yihedi zenidi keshimagilochina kekahin-nati alek'ochi kets'afochimi bizu mekera yik'ebelina yigedeli zenidi besositenyawimi k'eni yinesa zenidi inidgebawu ledek'e mezamuritu yigelit'ilachewi jemeri. p'et'irosimi wede irisu wesido. ayihunibihi geta hoyi: yihi keto ayiderisibihimi bilo ligesit'ewi jemere. irisu gini zeweri bilo p'et'irosini. wede hwalaye hidi; anite seyit'ani: yesewini inji yeigiziabiherini atasibimina 'inik'ifati honehibinyali alewi. beziyani gize iyesusi ledek'e mezamuritu inidihi ale. ineni meketeli yemiwedi binori; rasuni yikadi mesik'elunimi teshekimo yiketelenyi. nefisuni liyadini yemiwedi hulu yat'efatali: sile ine gini nefisuni yemiya't'efa hulu yagenyatali. sewi 'alemini hulu biyaterifi nefisunimi biyagodili mini yit'ek'imewali? weyisi sewi sile nefisu beza mini yiset'ali? yesewi liji kemelaikitu gari beabatu kibiri yimet'a zenidi alewina: yani gizemi lehulu inde sirawi yasirek-ibewali. iwineti ilachihwalehu; yesewi liji bemenigisitu simet'a isikiyayu diresi izihi kemik'omuti motini yemayik'emisu anidanidi alu.

17

kesidisi k'eni behwala iyesusi p'et'irosinina ya'ik'obini wenidimunimi yohanisini yizo wede rejimi terara bichachewini awet'achewi. befitachewimi telewet'e; fitumi inde t'shayi bera; libisumi inde birihani nech'i hone. inehomi; musena eliyasi keirisu gari sinegageru tayuachewi. p'et'irosimi meliso iyesusini. geta hoyi; bezihi mehoni leinya melikami newi: bitiwedisi; bezihi sositi dasi aniduni leanite anidunimi lemuse anidunimi leeliyasi inisira ale. irisumi gena sinageri; ineho; biruhi demena garedachewi; inehomi; kedemenawi. beirisu desi

yemilenyi yemiwedewi lije yihi newi: irisuni simuti yemili dimits'i met'a. dek'e mezamuritumi semitewi befitachewi wedek'u ijigimi feritewi neberi. iyesusimi k'eribo dasesachewina. tenesu atifirumi alachewi. 'ayinachewinimi ak'initewi siyayu keiyesusi bicha bek'eri maninimi alayumi. ketterarawimi beweredu gize iyesusi. yesewi liji kemutani isikinesa diresi yayachihutini lemanimi atinigeru bilo azezachewi. dek'e mezamuritumi. inigidihi ts'afochi. eliyasi asik'edimo limet'a yige-bawali sile mini yilalu? bilewi t'eyek'uti. iyesusimi meliso. eliyasima asik'edimo yimet'ali hulunimi yak'enali: negeri gini ilachihwalehu; eliyasi kezih befiti met'a: yewededutinimi hulu aderegubeti inji alawek'utimi: inidihumi degimo yesewi liji keinerisu mekera yik'ebeli zenidi alewi alachewi. beziyani gize dek'e mezamuritu sile met'imik'u sile yohanisi inde negerachewi asitewalu. wede hizibumi siderisu anidi sewi wede irisu k'erebena tiberikiko. geta hoyi; lijeni marilinyi; bech'ererek'a iyetenesabeti kifunya yisak'eyalina: bizu gize beisati bizu gizemi bewiha yiwedik'alina. wede dek'e mezamuritihi mani ahuti lifewisutimi ak'atachewi alewi. iyesusimi meliso. yematamini t'emama tiwilidi hoyi; isike meche keinanite gari inoralehu? isike mechesi itagesachihwalehu? wedezih wede ine amit'uti ale. iyesusimi gesets'ewi ganenumi keirisu wet'a; bilatenawimi keziyachi se'ati jemiro tefewese. kezih behwala dek'e mezamuritu bichachewini wede iyesusi k'erebuna. inya linawet'awi yalichalini sile mini newi? aluti. iyesusimi. sile iminetachihu manesi newi: iwineti ilachihwalehu; yesenafich'i k'init'ati yemiyahili imineti binorachihu; yihini terara. kezih wedeziya ilefi bitiluti yalifali: yemisanachihumi negeri yelemi. yihi 'ayineta gini kets'elotina ket'omi bek'eri ayiwet'ami alachewi. begelilami simalesu iyesusi. yesewi liji besewochi iji alifo yiset'i zenidi alewi; yigedilutimali; besositenyawumi k'eni yinesali alachewi. ijigimi azenu. wede k'ifirinahomimi be-met'u gize gibiri yemik'ebelu sewochi wede p'et'iroso k'erebuna. memihirachihu huletuni dinari*fi1* ayigebirimi? aluti. awoni yigebirali ale. wede betime begeba gize iyesusi asik'edimo. simi'oni hoyi; mini yimesilihali? yemidiri negesitati k'eret'ina gibiri kemani yik'ebelalu? kelijochachewini yewisi keinigidochi? alewi. p'et'irosimi. keinigidochi balewi gize iyesusi. inikiyasi lijochachewi nets'a nachewi. negeri gini inidanasenakilachewi; wede bahiri hidina mek'at'ini t'ali; mejemeriyami yemiwet'awini 'asa wesidina afuni sitikefiti isitateri*fi2* tagenyalehi: yani wesidehi sile inena sile anite sit'achewi alewi. fi1 anidi dinari amisa yeiti@biri sanitimi yahili newi. fi2 isitateri huleti biri yahili newi.

18

beziyachi se'ati dek'e mezamuritu wede iyesusi k'eribewi. bemenigisite semayati kehulu yemibelit'i mani yihoni? aluti. hits'animi t'erito bemekakelachewi ak'ome inidihimi ale. iwineti ilachihwalehu; kalitemelesachihu inde hits'anatimi kalihonachihu; wede menigisite semayati keto atigebumi. inigidihi inidezihi hits'ani rasuni

yemiyawaridi hulu; bemenigisite semayati yemibelit'i irisu newi. inidezihi yalewini anidi hits'ani besime yemik'ebeli hulu ineni yik'ebelali: beinemi kemiyaminu kenezih ketananasochu aniduni yemiyasenakili hulu; yewefich'o dinigayi beanigetu tasiro wede t'ilik'i bahiri mesit'emi yishalewi neberi. weyo le'alemi sile masenakeya: masenakeya sayimet'a ayik'erimina; negeri gini beirisu t'enik'i masenakeya lemimet'abeti leziya sewi weyoleti. ijihi weyimi igirih bitasenakilihi; k'orit'ehi keanite t'lati: huleti ijihi weyimi huleti igiri norohi wede zelalemi isati kemitit'ali yilik'i anikasa weyimi gunidishi honehi wede hiyiweti megibati yishalihali. 'ayinihi bitasenakilihi awit'itehi keanite t'lati: huleti 'ayini norohi wede gehaneme isati kemitit'ali yilik'i aniditi 'ayini norahi wede hiyiweti megibati yishalihali. kenezih ketananasochu aniduni inidatinik'u tet'enek'ek'u: melaikitchachewi besemayati zewetiri besemayati yalewini yeabateni fiti yayalu ilachihwalehuna. yesewi liji yet'efawini lemadani met'itoalina. mini yimesilachihwali? leanidi sewi meto begochi binoruti keinerisumi anidu bibazini; zet'ena zet'enyni betera tito hedomi yebazenewini ayifeligimini? biyagenyewimi; iwineti ilachihwalehu; kalibazenutu kezet'ena zet'enyni yilik'i beirisu desi yilewali. inidezihi keenezih ketananasochu anidu inidit'efa besemayati yalewi abatachihu fek'adi ayidelemi. wenidimihimi bibedil-ihi; hedehi anitena irisu bichachihuni honachihu wik'esewi. bisemahi; wenidimihini genizebi adereg-hewi: bayisemahi gini; behuleti weyimi besositi misikiri afi negeri hulu inidits'ena; dagimenya anidi weyimi huleti keanite gari wisedi: inerisunimi bayisema; lebete kirisitiyani nigerati: degimomi bete kirisitiyani bayisemati; inde aremenena inde k'erach'i yihunilihi. iwineti ilachihwalehu; bemidiri yemitasiruti hulu besemayi yetasere yihonali; bemidiri yemitifetuti hulu besemayi yetefeta yihonali. degimo ilachihwalehu; keinanite huletu bemidiri bemanachewimi bemileminuti negeri hulu bisimamu besemayati kalewi keabate zenidi yideregilachewali. huleti weyimi sositi besime bemisebesebubeti beziya bemekakelachewi ihonale-huna. beziyani gize p'et'iroso wede irisu k'eribo. geta hoyi; wenidime bibedilinyi sinti gize litewileti? isike sebat gizeni? alewi. iyesusi inidih alewi. isike seba gize sebat inji isike sebat gize alilihimi. silezihi menigisite semayati barochuni lik'ot'at'eri yewededeni ngusi timesilalechi. mek'ot'at'erimi bejemere gize; ilifi mekiliti 'ida yalebetini anidi sewi wede irisu amet'u. yemikeyilewimi biyat'a; irisuna misitu lijochumi yalewimi hulu inidishet'ina 'idawi inidikefeli getawi azeze. silezihi bariyawo wedik'o sedgeleatina. geta hoyi; tagesenyi; hulunimi ikafilihalehu alewi. yeziyami bariya geta azenelatina lek'ek'ewi; 'idawinimi teweleti. negeri gini ya bariya wet'ito kebalinjerochu kebarochu meto dinari 'ida yalebetini aniduni agenya. 'idahini kifelenyi bilo yazena anak'ewi. silezihi balinjerawo bariya wedik'o. tagesenyi; hulunimi ikafilihalehu bilo lemenewi. irisumi aliwededemi; gini hede 'idawini isikikefili diresi bewehini anorewi. balinjerochu yehonu barochimi yaderegewini ayitewi ijigi azenu;

met'itewimi yehonewini hulu legetachewi gelet'u. keziya wediya getawi t'erito. anite kifu bariya; sile lemenihenya yani 'ida hulu tewihulih: ine inide mar-ihuhi balinjerahi yehonewini yani bariya litimirewi leanitesi ayigebahimini? alewi. getawimi tek'ot'ana 'idawini hulu isikikefilewi diresi lemisak'iyuti asalifo set'ewi. keinanite iyanidanidu wenidimuni kelibu yik'iri kalale; inidihu degimo yesemayu abate yaderigibachihwali.

19

iyesusimi yihini negeri kefets'eme behwala; kegelila hedo wede yihuda awiraja wede yoridanosi mado met'a. bizu hizibimi tekoteluti; beziyami fewe-sachewi. ferisawianimi wede irisu k'erebuna sifetinuuti. sewi behonewi mikiniyati hulu misituni lifeta tefek'idoletalini? aluti. irisu gini meliso inidihale. fet'ari bemejemeriya wenidina seti aderegachewi; alemi. silezihi sewi abatunina inatuni yitewali; kemisitumi gari yitebaberali; huletumi anidi siga yihonalu yemilewini k'ali alanebebachihumini? silezihi anidi siga nachewi inji wede fiti huleti ayidelumi. igiziabiheri yat'amerewini inigidihi sewi ayileyeu. inerisumi. inikiyasi muse yefichiwani ts'ihifeti set'itewi inidifetuati sile mini azeze? aluti. irisumi. musesi sile libachihu t'nikare misitochachihuni tiftu zenidi fek'edelachihu: ket'initi gini inidihale alineberemi. ine gini ilachi-hwalehu; yale zimuti mikiniyati misituni fetito lelayituni yemiyageba hulu yamenezirali; yetefetachiwini yemiyageba yamenezirali alachewi. dek'e mezamuritumi. yebalina yemisti sir'ati inidihale kehona megabati ayit'ek'imimi aluti. irisu gini. yihi negeri leteset'achewi newi inji lehulu ayidelemi: beinati mahits'eni janiderebochi honewi yeteweledu alu; sewimi yeselebachewi janiderebochi alu; sile menigisite semayati rasachewini yeselebu janiderebochi alu. lik'ebelawi yemichili yik'ebelawi alachewi. beziyani gize ijuni inidich'inibachewina inidits'eliyi hits'anatini wede irisu amet'u: dek'e mezamuritumi gesets'uachewi. negeri gini iyesusi. hits'anatini tewuachewi; wede inemi yimet'u zenidi atikelikiluachewi: menigisite semayati inidenezihi lulu natina ale: ijunimi ch'anebachewina keziya hede. inehomi; anidi sewi k'eribo. memihiri hoyi; yezelalemini hiyiweti inidagenyi mini melikami negeri ladirigi? alewi. irisumi. sile melikami negeri lemini tit'eyik'enyalehi? melikami yehone anidi newi: wede hiyiweti megibati bitiwedi gini tiizazatini t'ebik'i alewi. irisumi. yetinyochini? alewi. iyesusimi. atigideli; atameniziri; atisirek'i; behaseti atimesikiri; abatihinina inatihini akibiri; balinjerahinimi inide rasihi widedi alewi. gobezumi. yihinima hulu kehits'aninete jemire t'ebik'ealehu; degimosi yemigodilenyi minidiri newi? alewi. iyesusimi. fits'umi lithoni bitiwedi; hidina yalehini shet'ehi ledihochi sit'i; mezigebimi besemayati tagenyalehi; met'itehimi teketelenyi alewi. gobezumi yihini k'ali besema gize bizu nibireti neberewina iyazene hede. iyesusimi ledek'e mezamuriti. iwineti ilachihwalehu; lebalet'ega wede menigisite semayati megibati ch'nik'i newi. dagimenyami ilachihwalehu;

balet'ega wede igiziabiheri menigisite kemigebe gimeli bemeirife k'edada bigeba yik'elali ale. dek'e mezamuritumi semitewi ijigi tegeremuna. inikiyasi mani lidini yichilali? alu. iyesusimi inerisuni teme-likito. yihi besewi zenidi ayichalimi begiziabiheri zenidi gini hulu yichalali alachewi. beziyani gize p'et'irosi meliso. ineho; inya huluni titeni tekotelin-ih: inikiyasi mini inagenyi yihoni? alewi. iyesusimi inidihale alachewi. iwineti ilachihwalehu; inantesi yeteketelachihuni; bedagimenya lideti yesewi liji bekibiru zufani bemik'emet'ibeti gize; inanite degimo beasira huletu yeisraeli negedi sitiferidu beasira huleti zufani tik'emet'alachihu. sile simemi betochini weyimi wenidimochini weyimi ihitochini weyimi abatini weyimi inatini weyimi misitini weyimi lijochini weyimi irishani yetewe hulu meto tit'ifi yik'ebelali yezelaleminimi hiyiweti yiwerisali. negeri gini bizuwochu fitenyochi hwalenyochi; hwalenyochimi fitenyochi yihonalu.

20

menigisite semayati leweyinu atikiliti seratenyochini lik'et'iri malido yewet'a balebati sewini timesi-lalechina. seratenyochinimi bek'eni anidi dinari tesimamito wede weyinu atikiliti sededachewi. besositi se'atimi wet'ito sira yefetu lelochini beadebabayi k'omewi aye; ineziyanimi. inanite degimo wede weyine atikiliti hidu yemigebawinimi iset'achihwalehu alachewi. inerisumi hedu. degimomi besidistina bezet'enyi se'ati wet'ito inidihu aderege. beasira anidenyawimi se'ati wet'ito lelochini k'omewi agenyena. sira fetitachihu k'enuni hulu bezihi sile mini tik'omalachihu? alachewi. yemik'et'ireni sile at'ani newi aluti. irisumi. inanite degimo wede weyine atikiliti hidu yemigebawinimi tik'ebelachihu alachewi. bemeshemi gize yeweyinu atikiliti geta azazhuni. seratenyochini t'irana kehwalenyochi jemirehi isike fitenyochi diresi demewezi sit'achewi alewi. beasira anidenyawimi se'atimi yegebu met'itewi iyanidanidachewi anidi dinari tek'ebelu. fitenyochimi bemet'u gize abizitewi yemik'ebelu mesiloachewi neberi: inerisumi degimo iyanidanidachewi anidi dinari tek'ebelu. -12 tek'ebilewini. inezihale hwalenyochi anidi se'ati seru; yek'enunimi dikamina tikusati keteshekemini keinya gari asitekakelachewi bilewi bebabebetu layi anigoragoru. irisu gini meliso keinerisu leanidu inidihale alewi. wedaje hoyi; alibedelihuhimi beandidi dinari alitesimamahenyimini? dirishahini wisidina hidi: ine lezihi lehwalenyawi inide anite liset'ewi iwedalehu: begenizebe yewewedidituni aderigi zenidi mebiti yelenyimini? weyisi ine melikami sile honihu 'ayinihi mik'anya natini? inidihu hwalenyochi fitenyochi; fitenyochimi hwalenyochi yihonalu: yetet'eru bizuwochi; yetemeret'u gini tik'itochi nachewina. iyesusimi wede iyerusalemi liwet'a sale; bemenigedi asira huletuni dek'e mezamuriti bichachewini wede irisu ak'iribo. ineho; wede iyerusalemi iniwet'alani; yesewi lijimi lekahinati alek'ochina lets'afochi yiset'ali: yemoti firidimi yiferidubetali; lizebabetubetimi ligerifutimi lisek'itutimi leahizabi asalifewi yiset'utali; besositenyawimi k'eni yine-

sali alachewi. beziyani gize yezebidewosi lijochi inati kelijochiwa gari iyesegegedchina anidi negeri iyelemenechi wede irisu k'erebechi. irisumi. mini tifeligiyaleshi? alati. irisiwami. inezihni huletu lijochi anidu bek'enyihni anidumi begirahi bemeningisitihni inidik'emet'u izezi alechiwi. iyesusi gini meliso. yemitileminutini atawik'umi. ine lit'et'awi yalewini ts'awa litit'et'u inemi yemit'emek'ewini t'imik'eti litit'emek'u tichilalachihuni? ale. inichilaleni aluti. irisumi. ts'iwayenisi tit'et'alachihu: bek'enyina begira mek'emet'i gini keabate zenidi letezegajalachewi newi inji ine yemiset'i ayidelehumi alachewi. asirumi semitewi behuletu wenidimamachi tek'ot'u. iyesusi gini wede irisu t'erito inidihni alachewi. yeahizabi alek'ochi inidigezuachewi talalak'ochumi belayachewi inidiselet'inu tawik'alachihu. beinanitesi inidihni ayidelemi: negeri gini manimi keaninite talak' li honi yemiwedi yeinanite ageligayi yihuni; kihanitemi manimi fitenya lihoni yemiwedi yeinanite bariya yihuni: inidihumi yesewi liji liyagelegili nefisunimi lebzuwochi beza liset'i inji inidiyagelegiluti alimet'ami. keiyarikomi siwet'u bizu hizibi teketteluti. inehomi; huleti 'iwirochi bemenigedi dari tek'emit'ewi; iyesusi inidiyalifi besemu gize. geta hoyi; yedawiti liji; marenii bilewi ch'ohu. hizibumi zimi inidilu gesets'uachewi: inerisu gini. geta hoyi; yedawiti liji; marenii iyalu abizetewi ch'ohu. iyesusimi k'omo t'erachewina. mini laderigilachihu tiwedalachihu? ale. geta hoyi; 'ayinochachini yikefetu zenidi aluti. iyesusimi azenelachewina 'ayinochachewini dasese; wedyawimi ayuna teketteluti.

21

wede iyerusalemimi k'eribewi wede debire zeyiti wede bete fage siderisu; yanigize iyesusi kedek'e mezumuritu huleti lake; inidihimi alachewi. befitachihu wedalechiwi menideri hidu; beziyani gizemi yetaserechini ahiya wirinich'ami keirisuwa gari tagenyalachihu: fetitachihu amit'ulinyi. manimi anidachi bilachihu. legeta yasifeligutali belu: wedyawimi yisedachewali. - let'siyoni liji. ineho; nigusishi yewahi hono beahiya layina beahiyayitu gigiligi bewirinich'ayitu layi tek'emit'o wede anichi yimet'ali beluati tebilo benebiyi yetenegerewi yifets'emi zenidi yihi hone. dek'e mezumuritumi hedewi iyesusi inidazezachewi aderegu; ahiiyayituna wirinich'awanimi amet'uleti; libisachewinimi beinerisu layi ch'anu; tek'emet'ebachewimi. kehizibumi ijigi bizuwochi libisachewini bemenigedi layi anet'efu; lelouchi mek'ezafi ch'afi ch'afuni iyek'oret'u bemenigedi layi yanet'ifu neberi. yemik'edimutimi hizibi yemiketelutimi. hosa'ina ledawiti liji begeta simi yemimet'a yetebareke newi: hosa'ina beariyami iyalu yich'ohu neberi. wede iyerusalemimi begeba gize melawi ketema. yihi mani newi? bilo tenawet'e. hizibumi. yihi kegelila nazireti yemet'a nebiyu iyesusi newi alu. iyesusimi wede mek'idesi gebana bemek'idesi yemishet'utinina yemigetzutini hulu awet'a; yegenizebi lewach'ochinimi gebetawochi yerigibi shach'ochinimi weniberochi gelebet'ena. bete yets'eloti beti tibalechi tebilo tets'ifoali;

inanite gini yewenibedochi washa aderegachihwati alachewi. bemek'idesimi 'iwirochina anikasochi wede irisu k'erebuna fewesachewi. negeri gini yekahinati alek'ochina ts'afochi yaderegewini dinik'a dinik'i bemek'idesimi. hosa'ina ledawiti liji iyalu yemich'ohutini lijochi bayu gize; tek'ot'itewi. inezihni yemilutini atisemamini? aluti. iyesusimi. isemalehu: kehits'anatina kemit'ebuti afi misiganani lerasihi azegajehi yemilewini k'ali keto alanebebachihumini? alachewi. titaozechewi kekemeta wede bitaniya wet'a beziyami adere. bemaledami wede ketema simelesi terabe. bemenigedimi at'egebi belesi ayito wede irisiwa met'a: kek'it'elimi bicha bek'eri minimi alagenyebatimina. lezelalemu fire ayigenyibishi alati. belesitumi yanigizewini derek'echi. dek'e mezumuritumi yihini ayitewi. belesitu yanigizewini inideti derek'echi? bilewi tedenek'u. iyesusimi meliso. iwineti ilachihwalehu; iminetti binorachihu batit'erat'erumi; bebesitu inide honebati bicha ataderigumi: negeri gini yihini terara inikwa. tenek'ilehi wede bahiri teweriweri bitiluti yihonali: aminachihumi bet'seloti yemitileminutini hulu tik'ebelalachihu alachewi. wede mek'idesimi gebito siyasitemiri yekahinati alek'ochina yehizibi shimagilochi wede irisu k'erebuna. bemini silit'ani inezihini taderigalehi? yihinisi silit'ani mani set'ehi? aluti. iyesusimi meliso. ine degimo aniditi negeri it'eyik'achihwalehu: inanitemi yachini bitinegrunyi ine degimo inezihini bemini silit'ani inidaderigi inegirachihwalehu: yeyohanisi t'imik'eti kekewedi neberechi? kesemayini weyisi kesewi? alachewi. inerisumi irisi berisachewi sinegageru. kesemayi binili. inikiyasi sile mini alamenachihubetimi? yilenali: kesewi gini binili; yohanisini hulumini inide nebiyi yayutalina hizibumi iniferaleni alu. leiyesusimi melisewi. anawik'imi aluti. irisumi degimo. inemi bemini silit'ani inezihini inidaderigi alinegirachihumi alachewi. negeri gini mini yimesilachihwali? anidi sewi huleti lijochi neberuti: wede anidenyawu k'eribo. lije hoyi; zare hidina beweyine atikiliti sira alewi. irisumi meliso. aliwedimi ale: hwalu gini tets'ets'etena hede. wede huletenyawimi k'eribo inidihu alewi irisumi meliso. ishi getaye ale: negeri gini alihedemi. kehuletu yeabatuni fek'adi yaderege mani newi? fitenyawi aluti. iyesusi inidihni alachewi. iwineti ilachihwalehu; k'erach'ochina galemotochi wede igiziabiheri menigisiti bemegibati yik'edimuchihwali. yohanisi bet'sidik'i menigedi met'itolachihu neberina; alamenachihubetimi: k'erach'ochina galemotochi gini amenubeti: inanitemi yihini ayitachihu taminubeti zenidi behwala nishi aligebachihumi. lela misale simu. yeweyini atikiliti yetekele balebeti sewi nebere: k'it'irimi k'et'ereleti; met'imek'iyami maseleti; ginibimi serana legeberewochi akerayito wede lela ageri hede. yemiyaferabetimi gize sik'eribi; firewini lik'ebelu barochuni wede geberewochi lake. geberewochumi barochuni yizewi aniduni debedebuti anidunimi gedeluti lelawnimi wegeruti. degimo kefitenyochi yemibezu lelouchi barochini lake; inidihumi aderegubachewi. behwala gini. li-jenisi yafirutali bilo lijuni lakebachewi. geberewochu gini lijuni bayu gize irisi berisachewi. werashu

yih newi: nu; inigidelewina risituni inaginyi tebabalu. yizewimi kweyinu atikiliti awet'una gedeluti. inigidihi yeweyinu atikiliti geta bemimet'a gize beinezihigeberewochi mini yaderigibachewali? inerisumi. kifuwochini bekifu yat'efachewali; yewey-inumini atikiliti firewini beyegizewi lemyiasirekibu lelelochi geberewochi yiset'ewali aluti. iyesusi inidihi alachewi. ginibenyochi yenak'uti dinigayi irisu yema'izeni rasi hone: yihimi kegeta zenidi hone; le'ayinochachinimi dinik'i newi yemilewini keto bemets'ihafi alanebebachihumini? silezihi ilachihwalehu; yeigiziabiheri menigisiti keinanite tiwesedalechi firewanimi lemyiaderigi hizibi tiset'alechi. bezhihimi dinigayi layi yemiwedik'i yik'et'ek'et'ali: dinigayu gini yemiwedik'ibetini hulu yifech'ewali. yekahinati alek'ochina ferisawiyanimi misalewochini semitewi sile inerisu inide tenagere asitewalu: liyizutimi sifeliguti salu hizibu inide nebiyi silayuti feruachewi.

22

iyesusimi melese degimomi bemisale negerachewi inidihi ale. menigisite semayati leliju serigi yaderege nigusini timesilalechi. yetademutinimi wede serigu yi't'eru zenidi barochuni lake limet'umi aliwededumi. degimo lelochini barochi liko. yetademutini. ineho; digiseni azegajehu; korimawochena yesebuti kebitcho taridelali; hulumi tezegajitoali: wede serigu nu beluachewi ale. inerisu gini cheli bilewi anidu wede irishawi; lelawimi wede nigidu hede: yek'erutimi barochuni yizewi anigelatuachewi gedeluachewimi. nigusumi tek'ot'a; ch'ifirochunimi liko ineziyani gedayochi at'efa: ketemachewinimi ak'at'ele. beziyani gize barochuni. serigusi tezegajitoali; negeri gini yetademuti yemayigebachewi honu: inigidihi wede menigedi metalefitya hedachihu yagenyachihutini hulu wede serigu t'iru ale. ineziyami barochi wede menigedi wet'itewi yagenyutini hulu kifuwochinimi begowochinimi sebesebu: yeserigunimi beti tek'emach'ochi moluti. nigusumi yetek'emet'utini lemayeti begeba gize beziya yeserigi libisi yalebese anidi sewi ayena. wedaje hoyi; yeserigi libisi satilebisi inideti wedezihige gebahi? alewi irisumi zimi ale. beziyani gize nigusu ageligayochuni. ijunina igruni asirachihu bewich'i wedalewi ch'elema awit'uti: beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonali ale. yetet'eru bizuwochi; yetemeret'u gini t'ik'tochi nachewina. silezihi ferisawiyani heduna inideti adirigewi benegeri inidiyat'emiduti temakeru. dek'e mezamuritachewinimi keherodisi wegeni gari lakubeti; inerisumi. memihiri hoyi; iwinetenyina inide honihi beiwinetimi yeigiziabiheri menigedi iniditasitemiri nawik'aleni; lemanimimi atadelami; yesewini fiti atimeleketimina: inigidihi mini yimesilihali? nigereni lek'esari gibiri mesit'eti tefek'idoalini yeyisi alitefek'edemi? aluti. iyesusimi kifatachewini awik'o. inanite gibizochi; sile mini tifetinunyalachihu? yegibiruni biri asayunyi ale. inerisumi dinari amet'uleti. irisumi. yihichi meliki ts'ihifetitusi yemani nati? alachewi. yek'esari newi aluti. beziyani gize. inikiyasi yek'esarini lek'esari yeigiziabiherinimi leigiziabiheri asirekibu alachewi. yihinimi semitewi

tedenek'u; titewitimi hedu. beziyani k'eni. tinisae mutani yelemi yemilu seduk'awiyani wede irisu k'erebu; inidihi bilewi t'eyek'uti. memihiri hoyi; muse anidi sewi liji sayiweledi simoti wenidimu misituni agibito lewenidimu zeri yiteka ale. sebatu wenidimamachi beinya zenidi neberu: fitenyawimi misiti agibito mote; zerimi silelelewi misituni lewenidimu teweleti: inidihi degimo huletenyawisi sositenyawimi; isike sebatenyawi diresi. kebulumi behwala setitu motechi. hulu agibitewatalina betinisae k'enisi; ke-sebatu lemanachewi misiti tihonalechi? iyesusimi meliso inidihi alachewi. mets'ahifitinina yeigiziabiherini hayili atawik'umina tisitalachihu. betinisae inide igiziabiheri melaikiti besemayi yihonalu iniji ayagebumi ayigabumimi. -32 sile tinisae mutani gini. ine yeabirihami amilaki; yeyisihak'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki nenyi yemili keigiziabiheri zenidi wede inanite yetebalewini alanebebachihumini? yehiyawani amilaki newi iniji yemutani ayidelemi. hizibumi yihini semitewi betimihiritu tegeremu. ferisawiyanimi seduk'awiyani zimi inidasenyachewi besemu gize abirewi tesebesebu. keinerisumi anidi higi awak'i lifitenewi. memihiri hoyi; kehigi manacheyitu tiizazi talak'i nati? bilo t'eyek'ewi. iyesusimi inidihi alewi. geta amilakhini befits'umi libihi befits'umi nefisihimi befits'umi asabihimi widedi. talak'ituna fitenyayitu tiizazi yihichi nati. huletenyayitumi yihichini timesilalechi; irisuwami. balinjerahini inide nefisihi widedi yemitlewi nati. beinezihige behuletu tiizazati higuimi hulu nebiyatimi tesek'ilewali. -42 ferisawiyanimi tesebisibewi salu; iyesusi. sile kirisitosi mini yimesilachihwali? yemanisi liji newi? bilo t'eyek'achewi. yedawiti liji newi aluti. -44 irisumi. inikiyasi dawiti. geta getayeni. t'elatochihini yeigirihige meregech'a isikade-rigilihi diresi bek'enye tek'emet'i alewi sili inideti bemenifesi geta bilo yi't'erawali? dawitisi geta bilo ket'erawi; inideti liju yihonali? alachewi. anidimi k'ali sinikwa yimelisileti zenidi yetechalewi yelemi; keziya k'enimi jemiro wede fiti manimi lit'eyik'ewi alideferemi.

23

beziyani gize iyesusi lehizibuna ledek'e mezamuritu inidihi bilo negerachewi. ts'afochina ferisawiyani bemuse weniberi tek'emit'ewali. silezihi yazezuachihuni hulu adirigu t'ebik'utimi; negeri gini iyetenageru ayaderigutimina inide sirachewi atadirigu. kebadina asichegari shekimi tebitibewi besewi tikesha yich'inalu; inerisu gini bet'atachewi sinikwa linekuti ayiwedumi. lesewimi iniditayu sirachewini hulu yaderigalu; silezihi ashinikitabachewini yasefalu zerifunimi yasirezimalu; bemisami yekebereta sifira; bemikwirabimi yekebereta weniberi; begebeyami selamitana. memihiri hoyi memihiri hoyi teblewi inidit'eru yiwedalu. inanite gini. memihiri tebilachihu atit'eru: memihirachihu anidi sile hone inanitemi hulachihu wenidimamachi nachihu. abatachihu anidu irisumi yesemayu newina bemidiri layi maninimi. abati bilachihu atit'iru. lik'achihu anidi irisumi kirisitosi newina. lik'awiniti tebilachihu atit'eru. keinanitemi yemibelit'ewi ageli-

gayachihu yihonali. rasuni kefi yemiyaderigi hulu yiwaredali; rasunimi yemiyawaridi hulu kefi yilali. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; menigisite semayadini besewi fiti silemitizegu; weyolachihu inanite atigebumi yemigebutinimi inidayigebu tiketikalalachihu. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; betseloti rizimeti iyamekanyachihu yemebeletochini beti silemitibelu; weyolachihu: silezihi yebase firidi tik'ebelalachihu. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; anidi sewi litasaminu behahirina bederek'i silemitizoru; behonemi gize keinanite yilik'i huleti it'ifi yebase yegehanemi liji silemitaderiguti; weyolachihu. inanite. manimi bebete mek'idesi yemimili minimi yeletbetimi: manimi bebete mek'idesi werik'i yemimili gini bemehalawi yiyazali yemitilu; 'iwirochi meriwochi; weyolachihu. inanite denik'orowochina 'iwirochi; manachewi yibelit'ali? werik'u newini? weyisi werik'uni yek'edesewi bete mek'idesi? degimachihumi. manimi bemesewiyawi yemimili minimi yeletbetimi: manimi belayu balewi meba yemimili gini bemehalawi yiyazali tilalachihu. inanite denik'orowochina 'iwirochi; manachewi yibelit'ali? mebawi newini? weyisi mebawini yemik'edisewi mesewiyawi? inigidihi bemesewiyawi yemimilewi beirisuna beirisu layi balewi hulu yimilali: bebete mek'idesimi yemimilewi beirisuna beirisu beminorewi yimilali: besemayimi yemimilewi beigizabiheri zufanina beirisu layi betek'emet'ewi yimilali. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; keazimudina keinisilali kekemunimi asirati silemitawet'u; firidinina mihiretini tamanyinetinimi; behigi yalewini wana negeri silemititewu; weyolachihu: lelawini satitewu yihini litaderigu yigebachihu neberi. inanite 'iwirochi meriwochi; tininyini yemitat'eru gimelinimi yemitwit'u. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; bewisit'u k'imiya sisisi molito sale yets'iwawinina yewech'ituni wich'i silemitat'eru; weyolachihu. anite 'iwi ferisawi; wich'wi degimo t'iru inidihoni asik'edimehi yets'iwawinina yewech'ituni wisit'uni at'ira. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; bewich'i amirewi yemitayu bewisit'u gini yemutani at'initi rikusetimi hulu yetemolu benora yetelesenu mek'abirochini silemitimesilu; weyolachihu. inidihu inanite degimo bewich'i lesewi inide ts'adik'ani titayalachihu; bewisit'achihu gini gibizinetina 'amets'enyineta molitobachihwali. inanite gibizochi ts'afochina ferisawiyani; yenebiyatini mek'abiri silemitiseru yets'adik'aninimi mek'abiri silemitasiget'una. beabatochachini zemeni noreni behonesi benebiyati demi balitebaberinachewimi neberi silemitilu; weyolachihu. inigidiyasi yenebiyati gedayochi lijochi inidehonachihu berasachihu layi tidesekiralachihu. inanite degimo yeabatochachihuni mesiferiya mulu. inanite ibabochi; yeifunyiti lijochi; kegehanemi firidi inideti tamelit'alachihu? silezihi; ineho; nebiyatina t'ibebenyochini ts'afochinimi wede inanite ilikalahu: keinerisumi tigidilalachihu tisek'ilumalachihu; keinerisumi bemikwirabachihu tigerifalachihu keketemami wede ketema tasadidalachihu: kets'adik'u keabeli demi jemiro bebete mek'idesina bemesewiyawi mekakeli isike gedelachihuti isike berakiyu liji isike

zekariyasi demi diresi bemidiri layi yefesesewi yets'adik'i demi hulu yiderisibachihu zenidi. iwineti ilalachihwalehu; yihi hulu bezihiti tiwilidi layi yiderisali. iyerusalemi iyerusalemi hoyi; nebiyatini yemitigedili wede irisiwa yetelakutinimi yemitiwegiri; doro ch'ach'utochiwani kekinifochiwa betachi inidemitisebesibi lijochishini isebesibi zenidi siniti gize wededihu! aliwededachihumimi. ineho; betachihu yetefeta hono yik'erilalachihwali. ilachihwalehuna; begeta simi yemimet'a yetebareke newi isikitilu diresi keingidihiti wedihi atayunyimi.

24

iyesusimi kemek'idesi wet'ito hede; dek'e mezamuritu yemek'idesuni ginibochi liyasayuti k'erebu. irisu gini meliso. yihini hulu tayalachihuni? iwineti ilalachihwalehu; dinigayi bedinigayi layi sayiferisi bezihiti ayik'erimi alachewi. irisumi bedebire zeyiti tek'emit'o sale; dek'e mezamuritu lebichachewi wede irisu k'eribewi. nigerini; yihi meche yihonali? yememit'atihina ye'alemi mech'eresha milikitusi minidiri newi? aluti. iyesusimi meliso inidihiti alachewi. manimi inidayasitachihu tet'enik'ek'u. bizuwochi. ine kirisitosi nyeni iyalu besime yimet'aluna: bizuwochinimi yasitalu. t'orinimi ye'torinimi were tiseum zenidi alachihu: yihi lihoni gidi newina tet'ebek'u; atidenigit'u: daru gini mech'ereshawu gena newi. hizibi behizibi layi menigisitimi bemenigisiti layi yinesalina; rabimi cheneferimi yemidirimi menawet'i beliyu liyu sifira yihonali: inezihimi hulu yemit'i t'ari mejemeriya nachewi. beziyani gize lemekera asalifewi yiset'uachihwali yigediluachihumali; sile simemi beahizabi hulu yetet'elachihu tihonalachihu. beziyani gizemi bizuwochi yisenakelalu irisi berisachewimi asalifewi yiset'al'alu irisi berisachewimi yit'ala: bizu hasetenyocho nebiyatimi yinesalu bizuwochinimi yasitalu: ke'amets'ami bizati yetenesa yebizu sewochi fik'iri tik'ezek'izalechi. isike mech'eresha yemits'ena gini irisu yidinali. leahizabimi hulu misikiri inidihoni yihi yemenigisiti wenigeli be'alemi hulu yisebekali; beziyani gizemi mech'ereshawu yimet'ali. inigidihi benebiyu bedanieli yetebalewini yet'ifatini rikuseti betek'edesechiwi sifira k'omo sitayu; anibabiwi yasitewili; beziyani gize beyihuda yaluti wede terarawochi yishishu; besegenetimi yale bebetu yalewini liwesidi ayiwiredi; berishami yale libisuni yiwesidi zenidi wede hwalawi ayimelesi. beziyachimi werati leriguzochina lemiyat'ebu weyolachewi. negeri gini shishitachihu bekiremiti weyimi besenibeti inidayihoni ts'eliyu: beziyani gize ke'alemi mejemeriya jemiro isike zare diresi yalihone inigidihi keto yemayihoni talak'i mekera yihonali. ineziya k'enochisi bayat'iru siga yelebese hulu balidanemi neberi: negeri gini ineziya k'enochi sile temeret'uti sewochi yat'iralu. beziyani gize manimi. ineho; kirisitosi kezihale weyimi. kezuya ale balichihu atimenu: hasetenyocho kirisitosochina hasetenyocho nebiyati yinesaluna; bichalachewisi yetemeret'utini inikwa isikiyasitu diresi talalak'i milikitina dinik'i yasayalu. ineho; asik'edime negerihwachihu. inigidihi.

ineho; bebereha newi biluachihu; atiwi'tu: ineho; beilifinyi newi biluachihu; atimenu: mebarek'i kemisirak'i wet'ito isike mi'rabi inidemitayi; yesewi liji memit'ati inidihu yihonalina: bedini wedalebeti beziya amorowoch i yisebesebalu. keziyachi weratimi mekera behwala wediyawi ts'ehayi yich'elimali; ch'erek'ami birihaniwani atiset'imi; kawakibitimi kesemayi yiwedik'alu; yesemayatimi hayilati yinawet'alu. beziyani gizemi yesewi liji milikiti besemayi yitayali; beziyani gizemi yemidiri wegenochi hulu wayi wayi yilalu; yesewi lijinimi behayilina bebizu kibiri besemayi demena simet'a yayutali: melaikitungi ketalak'i melekiti dimits'i gari yilikachewali; kesemayatimi daricha isike darichawi kearatu nefasati leirisu yetemeret'utini yisebesibalu. misalewinimi kebelesi temaru: ch'afiwa sileselisi k'it'eliwami siyak'ot'ek'wit'; yani gize bega inide k'erebe tawik'alachihu: inidihu inanite degimo yihini hulu sitayu bedeki inide k'erebe iwek'u. iwineti ilachihwalehu; yihi hulu isikihoni diresi yihi tiwildi ayalifimi. semayina midiri yalifalu; k'ale gini ayalifimi. sileziyachi k'enina sileziyachi se'ati gini keabati bicha bek'eri yesemayi melaikitungi bionu lijimi bionu yemiyawik'i yelemi. yenohi zemeni inide nebere yesewi liji memit'ati inidihu yihonalina. beziyachi werati ket'ifati wiha befiti; nohi wede merikebi isikegebabeti k'eni diresi; sibeluna sit'et'u siyagebuna sigabumi inide neberu; yet'ifati wihami met'ito huluni isike wesede diresi inidalawek'u; yesewi liji memit'ati degimo inidihu yihonal. beziyani gize huleti sewochi beirisha yihonalu: anidu yiwesedali anidumi yik'erali: huleti setochi bewefich'o yifech'alu: aniditu tiwesedalechi anidutimi tik'eralachi. getachihu bemini se'ati inidimet'a atawik'umina inigidihini nik'u. yani gini iwek'u: balebeti keleditu beyetinyawi kifili leba inidimet'a biyawik'i noro; benek'a betumi lik'oferi balitewemi neberi. silezihi inanite degimo tezegajitachihu nuru; yesewi liji bematasibubeti se'ati yimet'alina. inikiyasi migibachewini begizewi yiset'achewi zenidi getawi bebete sewochi layi yeshomewi tamanyina libami bariya mani newi? getawi met'ito iniditi siyaderigi yemiyagenyewi ya bariya bits'u'i newi: iwineti ilachihwalehu; balewi hulu layi yishomewali. ya kifu bariya gini. getaye isikimet'a yizegeyali bilo belibu biyasibi; balinjerochuni barochi limeta bijemiri kesekarochimi gari bibelana bit'et'a; yeziya bariya geta balit'ebek'ati k'eni balawek'atimi se'ati yimet'ali; kehuletimi yisenet'ik'ewali; idilunimi kegibizochi gari yaderigibetali: beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonal.

25

beziyani gize menigisite semayati mebiratachewini yizewi mushirawini lik'ebelu yewet'u asiri k'onejajitini timesilalechi. keinerisumi amisitu senefochi amisitumi libamochi neberu. senefochu mebiratachewini yizewi keinerisu gari zeyiti aliyazumina: libamochu gini kemebiratachewi gari bemaseroachewi zeyiti yazu. mushirawimi bezegeye gize hulu inik'ilifi inik'ilifi alachewina tenyu. ikuli lelitihi sihoni. ineho; mushirawi

yimet'ali; tik'ebeluti zenidi wit'u yemili wikata hone. beziyani gize ineziya k'onejajiti hulu tenesuna mebiratachewini azegaju. senefochumi libamochuni. mebiratachini lit'efabini newi: kezeyitachihu sit'uni aluachewi. libamochu gini melisewi. minalibati leinyana leinanite bayibek'asi: yilik'isi wedem-ishet'uti hedachihu lerasachihu gizu aluachewi. lizegumi behedu gize mushirawi met'a; tezegajitewi yeneberutimi keirisu gari wede serigi gebu; dejumi tezege. behwalami degimo yet'erutu k'onejajiti met'una. geta hoyi geta hoyi; kifetilini alu. irisu gini meliso. iwineti ilachihwalehu; alawik'achihumi ale. k'enitunina se'atituni atawik'umina inigidihini nik'u. wede lela ageri yemihedi sewi barochuni f'erito yalewini genizebi inide set'achewi inidihu yihonalina: leiyandandidu inide ak'imu; leanidu amisiti mekiliti leanidu huleti leanidumi anidi set'ena wede lela ageri wediyawi hede. amisiti mekilitimi yetek'ebelowi hedo negedebeti lelami amisiti aterefe: inidihumi huleti yetek'ebelowi lela huleti aterefe. anidi yetek'ebelowi gini hedo midirini k'ofereya yetegatimi genizebi k'ebere. kebizu zemenimi behwala yeneziya barochi geta met'ana tek'ot'at'erachewi. amisiti mekiliti yetek'ebelowimi k'erebena lela amisiti mekiliti asirekibo. geta hoyi; amisiti mekiliti set'itehenyi neberi: ineho; lela amisiti mekiliti aterefihubeti ale. getawimi. melikami; anite bego tamanyimi bariya: bet'ik'itu taminehali; bebizu ishomihalehu: wede getahi desita giba alewi. huleti mekilitimi yetek'ebelowi degimo k'eribo. geta hoyi; huleti mekiliti set'itehenyi neberi: ineho; lela huleti mekiliti aterefihubeti ale. getawimi. melikami; anite bego; tamanyimi bariya: bet'ik'itu taminehali; bebizu ishomihalehu; wede getahi desita giba alewi. anidi mekilitimi yetek'ebelowi degimo k'eribo. geta hoyi; kalizerahibati yemitach'idi kalibetenihibatimi yemitisebesibi ch'ekanyi sewi mehonihini awik'alehu: ferahumi hejemi mekilitihi bemiidiri k'eberihuti: ineho; mekilitihi alehi ale. getawimi meliso inidihini alewi. anite kifuna haketenya bariya; kalizerahubati inidach'idi kalibetenihubatimi inidisebesibi tawik'alehini? silezihi genizebeni lelewach'ochi adera litiset'ewi betegebahi neberi; inemi met'iche yalenyini kiterifu gari iwesidewi neberi. silezihi mekilituni wisedubeti asiri mekilitimi laweli sit'uti: laweli hulu yiset'ewalina yizezaletimali: kelelewi gini yawi yalewi inikwa yiwesedibetali. yemayit'ek'imewinimi bariya bewich'i wedalewi ch'elema awit'uti: beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonal. yesewi liji bekibiru bemimet'abeti gize keirisumi gari k'idusani melaikitu hulu; beziyani gize bekibiru zufani yik'emet'ali: ahizabimi hulu befitu yisebesebalu: irenyami begochuni kefiyelochi inidemileyi irisi berisachewi yileyachewali; begochini bek'enyu fiyelochinimi begirawi yak'omachewali. nigusumi bek'enyu yalutini inidihini yilewachewali. inanite yeabate burukani; nu: 'alemi ketefet'erebeti gize jemiro yetezegajelachihumi menigisiti wiresu. teribe abilitachihunyalina; tet'emiche at'et'itachihunyalina; inigida honye tek'ebilachihunyalina; tarizhe alibisachihunyalina; tamime t'eyik'achihunyalina; tasire wede ine met'itachihwalina. ts'adik'anime melisewi yilutali.

geta hoyi; teribehi ayiteni meche abelanihisi? weyisi tet'emitehi ayiteni meche at'et'anihi? inigida honehisi ayiteni meche tek'ebelinihi? weyisi tarizehi ayiteni meche alebesinihi? weyisi tamahi weyisi tasirehi ayiteni meche wede anite met'ani? nigusumi meliso. iwineti ilachihwalehu; kehlulu kemianisu keinezihini wedimochi leaniidu inikwa siladeregachihuti leine aderegachihuti yilachewali. beziyani gize begirawi yalutini degimo yilachewali. inanite rigumani; leseyit'anina lemelaikitu wede tezegaje wede zelalemi isati keine hidu. teribe abelachihunyimina; tet'emiche alat'et'achihunyimina; inigida honye alitek'ebelachihunyimina; tarizhe alalebesachihunyimina; tamime tasiremi alit'eyek'achihunyimina. inerisu degimo yimelisuna. geta hoyi; teribehi weyisi tet'emitehi weyisi inigida honehi weyisi tarizehi weyisi tamahi weyisi tasirehi meche ayiteni alagelegelinihi? yilutali. yani gize. iwineti ilachihwalehu; kehlulu kemianisu keinezihini leaniidu siladeregachihuti leine degimo aladeregachihutimi bilo yimelisilachewali. ineziyami wede zelalemi k'it'ati; ts'adik'ani gini wede zelalemi hiyiweti yihedalu.

26

iyesusimi inezihini k'alochi hulu befets'eme gize; ledek'e mezamuritu. kheuleti k'eni behwala fasika inidihoni twak'alachihu; yesewi lijimi lisek'eli alifo yiset'ali ale. beziyani gize yekahinati alek'ochi yehizibimi shimagilochi k'eyafa bemibalewi belik'e kahinatu gibi tesebesebu; iyesusinimi betenikoli liyasiyizuti ligedilutimi temakeru: negeri gini. behizibu zenidi huketi inidayinesa bebe'ali ayihuni alu. iyesusimi bebitaniya belemits'amu besim'oni beti sale; aniditi seti wagawi ijigi yebeza shitu yemolawi yealibasit'iroso bilik'at'i yiza wede irisu k'erebechi bema'idimi tek'emito sale berasu layi afesesechiwi. dek'e mezamuritumi yihini ayitewi tek'ot'una. yihi t'ifati leminidiri newi? yihi bebizu waga teshito' ledihochi liset'i yichali neberina alu. iyesusimi yihini awik'o inidihini alachewi. melikami sira seritalinyalechina setitunisi sile mini tadekimuatalachihu? dihochi huligize keanite gari yinoraluna; ine gini huligize keanite gari alinorimi: irisiwa yihini shitu besewinete layi afisisa lemek'abire aderegechi. iwineti ilachihwalehu; yihi wenigeli be'alemi hulu bemanachewimi sifira bemisebekibeti irisiwa yaderegechiwi degimo leirisiwa metasebiya inidihoni yinegerali. beziyani gize yeasik'orotu yihuda yemibalewi keasira huletu anidu wede kahinati alek'ochi hedo. mini litiset'unyi tiwedalachihu inemi asalife iset'achihwalehu? inerisumi selasa biri mezenuleti. keziyachimi se'ati jemiro asalifo liset'ewi michu gize yisha neberi. bek'it'awi be'ali bemejemeriya k'eni dek'e mezamuritu wede iyesusi k'eribewi. fasikani tibela zenidi wedeti linasenadalihi tiwedalehi aluti. irisumi. wede ketema keigele zenidi hedachihu. memihiri. gizeye k'eriboali: kedeke mezamurite gari keanite zenidi fasikani aderigalehu yilali beluti ale. dek'e mezamuritumi iyesusi inidazezachewi aderegu fasikanimi asenadu. bemeshemi gize keasira huletu dek'e meza-

muritu gari bema'idi tek'emete. sibelumi. iwineti ilachihwalehu; keanite anidu ineni asalifo yiset'ali ale. ijigimi azinewi iyanidanidu. geta hoyi; ine ihonini? yiluti jemeri. irisumi meliso. keine gari ijuni bewech'itu yat'eleke; ineni asalifo yemiset'i irisu newi. yesewi lijisi sile irisu inde tets'afe yihedali; negeri gini yesewi liji alifo lemiset'ibeti leziya sewi weyoleti: ya sewi baliteweleda yishalewi neberi ale. asalifo yemiset'ewi yihudami meliso. memihiri hoyi; ine ihonini? ale: anite alihi alewi. sibelumi iyesusi injerani anisito bareke k'orisomi ledek'e mezamuritu set'ena. inikachihu; bilu yihi sigaye newi ale. ts'iwani anisito amesiginomi set'achewi inidihimi ale. hulachihu keirusi t'et'u: sile bizuwochi lehat'iatu yik'irita yemifesi yeadisi kidani deme yihi newi. negeri gini ilachihwalehu; beabate menigisiti keanite gari kezihini keweyini fire adisuni isikemet'et'abeti isikeziya k'eni diresi kezare jemire alit'et'awimi. mezimurimi kezemeru behwala wede debire zeyiti wet'u. beziyani gize iyesusi. bezichi leliti hulachihu beine tisenakelalachihu: irenyawini imetalehu yemenigawimi begochi yibetenalu yemili tets'ifoalona: ketenesahu behwala gini wede gelila ik'edimachihwalehu alachewi. p'et'irosimi meliso. hulumi beanite bisenakelu ine keto alisenakelimi alewi. iyesusi. iwineti ilihalehu; bezichi leliti dorosayich'ohi sositi gize tikidenyalehi alewi. p'et'irosi. keanite gari memoti inikwa yemiyasifeligenyi bihoni; keto alikidihimi alewi. dek'e mezamuritu hulu degimo inidezihi alu. beziyani gize iyesusi keinerisu gari getesemani wedemitibali sifira met'a dek'e mezamuritunimi. wediya heje sits'eliyi sale bezichi tek'emete alachewi. p'et'irosinimi huletunimi yezebidosini lijochi wesido liyazini litikizimi jemeri. nefese isike moti diresi ijigi azenechi: bezichi k'oyu keinemi gari tigu alachewi. t'ik'itimi wede fiti ilifi bilo befutu wedek'ena sits'eliyi. abate; bichalisi; yihichi ts'awa keine tilife: negeri gini anite inidemi-tiwedi yihuni iniji ine inidemiwedi ayihuni ale. wede dek'e mezamuritumi met'a: tenyitewimi agenyachewina p'et'irosini. inidihimi keine gari aniditi se'ati inikwa lititegu alichalachihumini? wede fetena inidatigebu tiguna ts'eliyu: menifesisi tezegajitalechi siga gini dekama newi alewi. degimo huletunya hedo ts'eleyna. abate; yihichi ts'awa salit'et'ati talifi zenidi yemayichali inde hone; fek'adihi thuni ale. degimomi met'ito 'ayinochachewi beinik'ilifi kebidewi neberina tenyitewi agenyachewi. degimomi titochewi hede; sositenyami yaninu k'ali degimo ts'eleye. keziya wediya wede dek'e mezamuritu met'ito. inigidihisi tenyu 'irefumi: ineho; se'atitu k'eribalechi yesewi lijimi behat'iatenyochi iji alifo yiset'ali. tenesu; inihidi: ineho; asalifo yemiset'enyi k'eriboali alachewi. yihinimi gena sinageri; ineho; keasira huletu anidu yihuda met'a; keirusimi gari bizu hizibi seyifina gomeidi yizewi kekahinati alek'ochina kehizibu shimagilochi zenidi met'u. asalifo yemiset'ewimi. yemisimewi irisu newi: yazuti bilo milikiti set'itoachewi neberi. wediyawimi wede iyesusi k'eribena. memihiri hoyi; selami leanite yihuni bilo samewi. iyesusimi. wedaje hoyi; lem-ni negeri met'ahi? alewi. beziyani gize k'eribu ijachewinimi beiyesusi layi ch'newi yazuti. in-

ehomi; keiyesusi gari keneberuti anidu ijuni zerigito seyifuni mezezena yelik'e kahinatuni bariya metito jorowini k'oret'ewi. beziyani gize iyesusi inidihi alewi. seyifi yemiyanesu hulu beseyifi yit'efaluna seyiffihini wede sifirawi melisi. weyisi abateni inidilemini irisumi ahuni keasira huleti ch'ifirochi yemibezu melakiti inidisedilinyi yemayichali yime-silihalini? inidihi kehonesi. inidezihili lihoni yigebali yemilu mets'ahifiti inideti yifets'emu? beziyani se'ati iyesusi lehizibu. wenibeniden inidemitiyizu seyifina gomeidi yizachihu litiyizuni wet'achihuni? bemek'idesi 'ileti 'ileti iyasitemarihu keinanite gari sik'emet'i salehu aliyazachihunyimi. negeri gini yihi hulu yehone yenebiyati mets'ahifiti yifets'emu zenidi newi ale. beziyani gize dek'e mezamuritu hulu tite-witi sheshu. iyesusini yeyazutimi ts'afochina shimag-ilochoi wede tekemachubeti wede lik'e kahinatu wede k'eyafa weseduti. p'et'irosi gini isike lik'e kahinatu gibi diresi ruk'i hono teketelewi; yengerunimi fits'ame yayi zenidi wede wisit'i gebito kelelewochu gari tek'emet'e. yekahinati alek'ochina shimag-ilochoi shenigowimi hulu inidigediluti beiyesusi layi yehaseti misikiri yifeligu neberi; alagenyumi: bizumi yehaseti misikirochi minimi bik'eribu alagenyumi. behwalami huleti k'eribewi. yihi sewi. yeigiziabiherini bete mek'idesi afirishe besositi k'eni liserawo ichilalehu biloali alu. lik'e kahinatumi tenesito. inezihili lemimesekirubihini anidi sinikwa atimelisi-mini? alewi. iyesusi gini zimi ale. lik'e kahinatumi. anite yeigiziabiheri liji kirisitosi yehonihi inide hone iniditinegireni behiyawi igiziabiheri amil-ihalehu alewi. iyesusimi. anite alihi negeri gini ilachi-hwalehu; keinigidihi wedihili yewewi liji behayili k'enyi sik'emet'i besemayimi demena simet'a tayalachihu alewi. beziyani gize lik'e kahinatu libisuni k'edo. tesadiboali inigidihi wedihili misikirochi sile mini yasifeligenali? ineho; sidibuni ahuni semitachihwali: mini yimesilachihwali? ale. inerisumi. moti yigebawali bilewi melesu. beziyani gize befitu tefubeti: gosemutimi; lelochimi bet'ifi metitewi. kirisitosi hoyi; bet'ifi yematahi mani newi? tinibiti tenagerilini alu. p'et'irosimi kebeti wich'i beati'iru gibi tek'emit'o neberi: aniditi geredimi wede irisu k'eriba. anite degimo kegelilawi keiyesusi gari neberihili alechiwi. irisu gini. yemitiyiwini alawik'ewimi bilo behulu fiti kade. wede berumi siwet'a lelayitumi ayechiwina beziya laluti. yihi degimo kenaziretu keiyesusi gari nebere alechi. dagimenyami simili. sewiyewini alawik'ewimi bilo kade. t'ik'itimi k'oyitewi beziya k'omewi yeneberu k'eribewi p'et'irosini. anegager-ihili yigelit'ihalina beiwineti anite degimo keiner-isu wegeni nehi aluti. beziyani gize. sewiyewini alawik'ewimi bilo liragemina limili jemere. wediyaw-imi doro ch'oh'e. p'et'irosimi. doro sayich'ohi sositi gize tikidenyalehi yalewi yeiyesusi k'ali tizi alewi: wede wich'imi wet'ito merara lik'iso alek'ese.

27

sinegami yekahinati alek'ochina yehizibu shimag-ilochoi hulu ligediluti beiyesusi layi temakeru: asirewimi weseduti; legezhawi lep'enit'enawiwi p'ilat'osimi asalifewi set'uti. beziyani gize asalifo

yeset'ewi yihuda inide teferedebeti ayito tets'ets'ete; selasawinimi biri lekahinati alek'ochina leshimag-ilochoi meliso. nits'uhi demi asalife bemesit'ete bediyalehu ale. inerisu gini. inyasi mini agidoni? anitewi tet'enik'ek' alu. birunimi bebete mek'idesi t'ilo hedena tanik'o mote. yekahinati alek'ochimi biruni anisitewi. yedemi waga newina wede meba linich'emirewi alitefek'edemi alu. temakirewimi yeshekila seriwinini mereti leinigidochi mek'abiri gezubeti. silezihi ya mereti isike zare diresi yedemi mereti tebele. beziyani gize benebiyu beerimiyasi yetebalewi. keisiraali lijochimi anidanidochu yegemetutini; yetegemetewini waga selasa biri yazu; getami inidazezenyi sile shekila seri mereti set'uti. yemili tefets'eme. iyesusimi begezhiwi fiti k'ome: gezhiwimi. yeayihudi nigusi anite nehini? bilo t'eyek'ewi: iyesusimi. anite alihi alewi. yekahin-ati alek'ochimi shimagilochimi sikesuti minimi alimelesemi. beziyani gize p'ilat'osi. siniti yahili inidimesekirubihini atisemamini? alewi. gezhiwimi ijigi isikidenek'i diresi aniditi k'ali sinikwa alimele-seletimi. beziyani be'ali hizibu yewededutini anidi isirennya lifetalachewi legezhawi limadi neberewi. beziyani gizemi beribani yemibali bet'ami yetawek'e isirennya neberachewi. inigidihi inerisu tesebis-ibewi salu p'ilat'osi. beribanini weyisi kirisitosi yetebalewini iyesusini maninyawini lifetalachihu tiwedalachihu? alachewi: bek'ini'ati asalifewi inide set'uti yawik'i neberina. irisumi befidridi weniberi tek'emit'o sale misitu. sile irisu zare behilimi ijigi mekera tek'ebiyalehuna beziya ts'adik'i sewi minimi atadirigi bila lakechibeti. yekahinati alek'ochina shimagilochoi gini beribanini inidilemini iyesusini gini inidiyat'efu hizibuni ababelu. gezhiwimi meliso. kehuletu maninyawini lifetalachihu tiwedalachihu? alachewi: inerisumi. beribanini alu. p'ilat'osi. kiris-itosi yetebalewini iyesusini inigidihi mini ladirigewi? alachewi: hulumi. yisek'eli alu. gezhiwimi. mini newi? yaderegewi kifati minidiri newi? ale: inerisu gini. yisek'eli iyalu ch'uheti abezu. p'ilat'osimi huketi inidijemeri inji anidachi inidayireba baye gize; wiha anisito. ine kezihili ts'adik'i sewi demi nits'uhi nenyi: inanite tet'enik'ek' alu sili behizibu fiti ijuni tat'ebe. hizibumi hulu melisewi. demu beinyana belijochachini layi yihuni alu. beziyani gize beribanini fetalachewi; iyesusini gini gerifo lisek'eli asalifo set'e. beziyani gize yegezhiwi wetade-rochi iyesusini wede gezhiwi gibi wisit'i weseduti ch'ifirawinimi hulu wede irisu akemachu. libisunimi gefewi k'eyi libisi alebesuti; keishohimi akilili gonigunewi berasu layi; bek'enyi ijumi mek'a anoru; befitumi teniberikikewi. yeayihudi nigusi hoyi; selami leanite yihuni iyalu zebetubeti: tefubetimi mek'awinimi yizewi rasuni metuti. kezebetubetimi behwala k'eyuni libisi gefefuti; libisunimi alebesuti lisek'itutimi weseduti. siwet'umi simi'oni yetebalewi yek'erenani sewi agenyu: irisunimi mesik'eluni yishekemi zenidi asigededuti. tirigwamewi yerasi k'ili sifira wedemihoni goligota wedemibalewi sifira bederesu gizemi; behamoti yetedebalek'e yeweyedini t'aji lit'et'a ak'erebuleti: k'emisomi lit'et'awi aliwededimi. kesek'elutimi behwala libisuni t'ita t'ilewi tekafelu; beziyami tek'emit'ewi yit'ebik'uti

neberi. yihi iyesusi yeayihudi ngusi newi yemili yekusini ts'ihifeti kerasu belayi anoru. beziyani gize huleti wenibedochi anidu bek'enyi anidumi begira keirisu gari tesek'elu. yemiyaifutimi rasachewini iyenek'enek'u yisedibuti neberina. bete mek'idesini yemitaferisi besositi k'enimi yemitiserawi; rasihini adini: yeigiziabiheri lijisi kemonihi kemesik'eli wiredi aluti. inidihumi degimo yekahinati alek'ochi kets'afochina keshimagilochi gari iyezebetubeti inidihali alu. lelouchini adane; rasuni liyadini ayichilimi: yeisiraeli ngusi kehone; ahuni kemesik'eli yiwiredi inyami inaminibetaleni. beigiziabiheri taminoali: yeigiziabiheri liji nenyi biloalina kewededewisi ahuni yadinewi. keirisu gari yetesekek'eluti wenibedochi degimo yaninu iyalu yinek'ifuti neberi. kesisidisi se'atimi jemiro isike zet'enyi se'ati diresi bemidiri hulu layi ch'elema hone. bezet'enyi se'atimi iyesusi. elohelo elohelo lama sebek'itani? bilo betalak'i dimits'i ch'ohe. yihimi. amilake amilake; sile mini tewiheniyi? maleti newi. beziyani kek'omuti sewochi semitewi. yihisi eliyasini yit'erali alu. wediyawimi keinerisu anidu rot'e: sefinegimi yizo homit'at'e molabeti; bemek'ami adirigo at'et'awi. lelouchi gini. tewi; eliyasi met'ito yadinewi inide hone iniyi alu. iyesusimi huletenya betalak'i dimits'i ch'oho nefisuni tewe. inehomi; yebete mek'idesi megareja kelayi isike tachi kehuleti tek'edede; midirimi tenawet'echi; 'aletochimi tesenet'ek'u: mek'abirochimi tekefetu; tenyitewi keneberutimi kek'idusani bizu sigawochi tenesu: ketinisaewimi behwala kemek'abirochi wet'itewi wede k'idisiti ketema gebuna lebizuwochi tayu. yemeto alek'ami keirusimi gari iyesusini yemit'ebik'u menawet'unina yehonewini negeri ayitewi. yihi beiwineti yeigiziabiheri liji nebere bilewi ijigi feru. iyesusini iyagelegelu kegelila yeteketeluti bizu setochi beruk'i honewi simeleketu beziya neberu: keinerisumi megidelawiti mariyamina yeya'ik'obina yeyosa inati mariyami yezebidewosimi yelijochu inati neberu. bemeshemi gize yosefi yetebalewi bale t'ega sewi kearimatiyasi met'a; irisumi degimo yeiyesusi dek'e mezimuri nebere: yihewimi wede p'ilat'osi k'eribo yeiyesusini siga lemenewi. p'ilat'osimi inidiset'uti azeze. yosefimi sigawini yizo benits'uhi befita kefenewi; ke'aleti bewek'erewi beadisu mek'abirimi anorewi; bemek'abirumi dejafi talak'i dinigayi anikebalo hede. megidelawiti mariyamimi huletenyayitumi mariyami bemek'abiru anits'ari tek'emiti'ewi beziya neberu. bemagisitumi kemezegajeti behwala bemihonewi k'eni; yekahinati alek'ochina ferisawiyani wede p'ilat'osi tesebesebuna. geta hoyi; ya asachi behiyiwetu gena sale. kesositi k'eni behwala inesalehu inidale tizi aleni. inigidihi dek'e mezamuritu met'itewi beleliti inidayiserik'uti lehizibumi. kemutani tenesa inidayilu; yehwalenyayitu sihiteti kefitenyayitu yilik'i yekefachi tihonalechina mek'abiru isike sositenya k'eni diresi inidit'ebek'i izezi aluti. p'ilat'osimi. t'ebak'ochi aluachihu: hedachihu inidawek'achihu asit'ebik'u alachewi. inerisumi hedewi ket'ebak'ochi gari dinigayuni atimewi mek'abiruni asit'ebek'u.

besenibetimi mech'eresha mejemeriyawi k'eni sinega megidelawiti mariyamina huletenyayitu mariyami mek'abiruni liyayu met'u. inehomi; yegeta meliaki kesemayi sile werede talak'i yemidiri menawet'i hone: k'eribomi dinigayuni anikebalo belayu tek'emete. melikumi inide mebirek'i libisumi inide beredo nech'i nebere. t'ebak'ochumi irisuni kemefirati yetesena tenawet'u inide motumi honu. meliakumi meliso setochuni alachewi. inanitesi atifiru yetesekek'elewini iyesusini iniditishu awik'alehuna: inide tenagere tenesitoalina bezihi yelemi: yetenyabetini sifira nuna iyu. fet'inachihumi hiduna. kemutani tenesa; inehomi; wede gelila yik'edimachihwali beziyami tayutalachihu bilachihu ledek'e mezamuritu nigeruachewi. inehomi; negerihwachihu. befirihatina betalak'i desitami fet'inewi kemek'abiri hedu; ledek'e mezamuritumi liyaweru rot'u. inehomi; iyesusi agenyachewina. desi yibelachihu alachewi. inerisumi k'eribewi igrumi yizewi segeduleti. beziyani gize iyesusi. atifiru: hedachihu wede gelila inidihedu lewendimoche tenageru; beziyami yayunyali alachewi. sihedumi salu ineho; ket'ebak'ochu anidanidi wede ketema met'itewi yehonewini hulu lekahinati alek'ochi aweru. keshimagilochi garimi tesebisibewi temakeruna lech'ifirochi bizu genizebi set'itewachewi. inya tenyiteni saleni dek'e mezamuritu beleliti met'itewi serek'uti belu. yihimi begezhiwi zenidi yetesema inide hone; inya inasiredawaleni inanitemi yale sigati iniditihonu inaderigaleni aluachewi. inerisumi genizebuni tek'ebilewi inide asitemaruachewi aderegu. yihimi negeri beayihudi zenidi isike zare diresi siwera yinorali. asira anidu dek'e mezamuriti gini iyesusi wedazezachewi terara wede gelila hedu; bayutimi gize segeduleti: yetet'erat'eru gini neberu. iyesusimi k'eribena inidihilo bilonagerachewi. silit'ani hulu besemayina bemidiri taset'enyi. -20 inigidihi hiduna ahizabini hulu beabi bewelidina bemenifesi k'idusi simi iyat'emek'achihwachewi; yazezihwachihunimi hulu inidit'ebik'u iyasitemarachihwachewi dek'e mezamuriti adirigwachewi: inehomi ine isike 'alemi fits'ame diresi huligize keinanite gari nenyi.

yeigiziabiheri liji yeiyesusi kirisitosi wenigeli mejemeriya. - ineho; menigedihini yemit'erigi melikitenyayeni befitihi ilikalehu yegetani menigedi azegaju t'irigiyawinimi ak'inu iyale bemidire beda yemich'ohi sewi dimits'i tebilo benebiyu beisayiyasi inide tets'afe; yohanisi bemidire beda iyat'emek'e yenishihani t'imik'eti lehat'iatu siriyeti iyesebeke met'a. yeyihudami ageri hulu yeiyeerusalemini sewochi hulu wede irisu yiwet'u neberi; hat'iatachewinimi iyetenazezu beyoridanosi wenizi keirisu yit'emek'u neberi. yohanisimi yegimeli t'eguri lebisu bewegebu t'efiri yitat'ek'i anibet'ana yebereha marimi yibela neberi. tego-nibishe yech'amawini t'efiri mefitati yemayigebanyi keine yemibereta behwalaye yimet'ali. ine bewiha at'emek'ihwachihu irisu gini bemenifesi k'idusi yat'emik'achihwali iyale yisebiki neberi. beziya weratimi iyesusi kegelila nazireti met'ito keyohanisi beyoridanosi wenizi tet'emek'e. wediyawini kewi-hawi bewet'a gize semayati sik'ededu menifesimi inide rigibi siweridibeti ayena. yemiwedihili lije anite nehi; beanite desi yilenyali yemili dimits'i kesemayati met'a. wediyawini menifesi wede midire beda awet'awi. bemidire bedami keseyit'ani iyetefetene ariba k'eni senebete kearawitimi gari nebere; melaikitumi agelegeluti. -15 yohanisimi alifo keteset'e behwala iyesusi yeigiziabiherini menigisiti wenigeli iyesebekena. zemuenu tefets'eme yeigiziabiherini menigisiti k'eribalechi nishiha gibu bewenigelimi imenu iyale wede gelila met'a. begelila bahirimi at'agebi siyalifi simi'onini weni-dimunimi inidiriyasini merebachewini wede bahiri sit'ilu aye; 'asa at'imajochi neberuna. iyesusimi. behwalaye nuna sewochini at'imajochi iniditihonu aderigachihwalehu alachewi. wediyawini merebachewini titewi teketeluti. keziyami t'ik'iti ilifi bilo yezebidewosini liji ya'ik'obini wenidimunimi yohanisini degimo betanikwa layi merebachewini siyabeju aye. wediyawini t'erachewi abatachewinimi zebidewosini kemoyatenyochu gari betanikwa layi titewi teketilewiti hedu. wede k'ifirinahomimi gebu: wediyawimi besenibeti wede mikwirabi gebito asitemare. inide bale silit'ani yasitemarachewi neberi inji inide ts'afochi ayidelemina betimihiritu tegeremu. beziyani gizemi bemikurabachewi rikwisi menifesi yalewi sewi nebere: irisumi. yitaziretu iyesusi hoyi; keanite gari mini aleni? litat'efani met'ahini? mani inide honihi awik'ealehu; yeigiziabiheri k'idusu bilo ch'ohu. iyesusimi. zimi beli keirisumi wit'a bilo gesets'ewi. rikwisumi menifesi aniferaget'ewina betalak'i dimits'i ch'ohu keirisu wet'a. hulumi. yihi minidiri newi? besilit'ani rikwisani menafisitini yazizali: inerisumi yitazezuletalina yihi adisi timihiriti minidiri newi? bilewi isikit'eyayek'u diresi adenek'u. zinawimi wediyawi beyesifirawi wede gelila zuriya hulu wet'a. wediyawimi kemikwirabi wet'ito keya'ik'obina keyohanisi gari wede simi'onina wede inidiriyasi beti geba. yesimi'onimi amati benidadi tama tenyita neberi; sile irisiwami wediyawi negeruti. k'eribomi ijiwani yitizo asinesati nidadumi wediyawi

lek'ek'atina agelegelechachewi. ts'ehayimi gebito bemeshe gize; yetamemutunina aganiniti yaderebachewini hulu wede irisu amet'u: ketemayitumi hula bedeki tesebisiba neberi. beliyu liyu dewemi yetamemutuni bizuwochini fewese; bizuwochinimi aganiniti awet'a; aganinitimi kirisitosi mehonuni awik'ewi neberina linageru alifek'edelachewimi. maledami tenesito gena leliti sale wet'a wede midire bedami hedo beziya ts'elewe. simi'onina keirisu gari yeneberutimi gesigisewi teketeluti; bagenyutimi gize. hulu yifeliguhali aluti. irisumi. beziya degimo lisebiki wede lela sifira bek'iribi wedalu meniderochi inihidi silezihi wet'ichalehuna alachewi. bemikwirabachewimi iyesebeke aganinitinimi iyawet'a wede gelila hulu met'a. lemits'amimi wede irisu met'ito teniberekekena. bitiwedisi litanets'anyi tichilalehi bilo lemenewi. iyesusimi azeneleti ijunimi zerigito dasewina. iwidedalehu: nits'a alewi. betenageremi gize lemits'u wediyawi lek'ek'ewina nets'a. bebiritumi tenagiro wediyawi awet'awi: lemanimi anidachi inidatinageri tet'enik'ek'i; negeri gini hedehi rashini lekahini asayi leinerisumi misikiri inidihoni sile menits'atihu muse yazezewini ak'iribi alewi. irisu gini siwet'a bizu lisebikina negeruni iyawera jemere; silezihini iyesusi tegelit'o wede ketema megibati wede fiti tesanewi; negeri gini bewich'i bemidire beda yinori neberi: keyesifirawimi wede irisu yimet'u neberi.

2

ket'ik'iti k'eni behwala wede k'ifirinahomimi degimo gebito bebeti inide hone tesema. bedeki yalewi sifirami isikit'ebachewi diresi bizu sewochi tesebesebu: k'alunimi yinegirachewi neberi. arati sewochimi yeteshkemutini shiba amet'uleti. sile hizibumi bizati wede irisu mak'irebi biyak'itachewi irisu yalebetini yebetuni t'ara anesu; nedilewimi shibawi yetenyabellini aliga aweredu. iyesusimi iminetachewini ayito shibawini. anite liji; hat'iatihu tesereychilili alewi. kets'afochimi anidanidochu beziya tek'emit'ewi neberi belibachewimi. yihi sewi sile mini inidezihi yale sidibi yinagerali? keanidu keigiziabiheri bek'eri hat'iatu liyasiteseriya mani yichilali? bilewi asebu. wediyawimi iyesusi belibachewi inidihini inidasebu bemenifesi awik'o inidihini alachewi. belibachihu yihini sile mini tasibalachihu? shibawini. hat'iatihu tesereychilili kemaleti weyisi. tenesa alighaninimi teshekemina hidi kemaleti manachewi yik'elali? negeri gini lesewi liji bemidiri layi hat'iatini liyasiteseriya silit'ani inidalewi iniditawik'u: shibawini. aniteni ilihalehu; tenesa; alighanini teshekemina wede betihi hidi alewi. tenesitomi wediyawi aligawini teshekimo behulu fiti wet'a; silezihimi sewochi hulu tegeremuna. inidihini yale keto alayenimi bilewi igiziabiherini akeberu. degimomi behahiri at'agebi wet'a: hizibumi hulu wede irisu met'una asitemarachewi. siyalifimi bemek'irech'awi tek'emito yeneberewini yeilifiyosini liji lewini ayena. teketeleni alewi. tenesitomi teketeleni. bebetumi bema'idi tek'emito sale; bizu k'erach'ochina hat'iatenyochi keiyesusina kedek'e meزامuritu gari tek'emetu: bizu neberu yiketelutimi

neberi. ts'afochina ferisawiyanimi kek'erach'ochina kehat'iatenyochi gari sibela ayitewi ledek'e meza-muritu. kek'era ch'ochina kehat'iatenyochi gari yemibelana yemit'et'a sile minidiri newi? alu. iyesusimi semito. himemitenyochi inji birituwochi bale medihaniti ayasifeligachewimi hat'iatenyochi inji ts'adik'anini lit'era alimet'ahumi alachewi. yeyohanisi dek'e mezamuritina ferisawiyani yit'omu neberi. met'itewimi. yeyohanisina yeferisawiyani dek'e mezamuriti yemit'omuti yanite dek'e meza-muriti gini yemayit'omuti sile minidiri newi? aluti. iyesusimi alachewi. mushirawi keinerisu gari sale mizewochi lit'omu yichilaluni? mushirawi keinerisu gari sale lit'omu ayichilumi. negeri gini mushirawi keinerisu yemiwesedibeti werati yimet'ali; beziya weratimi yit'omalulu. beareje libisi adisi irafi yemit'ifi yelemi: bideregi gini; adisu met'afiya aroge wali yiboch'ik'ewali; mek'ededumi yebase yihonali. beareje ak'umadami adisi yeweyini t'iji yemiyanoi yelemi: bideregi gini; yeweyini t'iju ak'umadawini yafenedali yeweyinumi t'iji yifesali ak'umadawimi yit'efali adisuni yeweyini t'iji gini beadisi ak'umada yanoralu. besenibetimi beirisha mekakeli siyalifi dek'e mezamuritu iyehedu isheti yik'et'ifu jemeru. ferisawiyanimi. ineho; besenibeti yalitefek'edewini sile mini yaderigalu? aluti. irisumi. dawiti basifelegewina betereba gize; irisu abirewiti keneberuti gari yaderegewini; abiyateri lik'e kahinati benebere gize wede igiziabiheri beti inide geba; kekahinati bek'eri mebilati yalitefek'edewini yeme-siwa'itini injera inide bela; keirisumi gari leneberuti inide set'achewi keto alanebebachihumini? alachewi. degimo. senibeti sile sewi tefet'iroali inji sewi sile senibeti alitefet'eremi: inidihumi yese wi liji lesenibeti inikwa getawa newi alachewi.

3

degimomi wede mikwirabi geba; beziyami iju yeselechi sewi neberi: likesutimi; besenibeti yifewisewi inide hone yit'ebabek'uti neberi. iju yeselechwinimi sewi. tenesitehi wede mekakeli na alewi. besenibeti bego madiregi tefek'idoalini? weyisi kifu? nefisi madani weyisi megideli? alachewi: inerisumi zimi alu. sile libachewimi dinizaze azino zuriyawini iyeteleketete bek'wit'a ayachewi; sewiyewinimi. ijihini zeriga alewi. zeregatimi; ijumi danechi. ferisawiyanimi wet'itewi wediyawi inideti adirigewi inidiyat'efuti keherodisi wegni gari temakerubeti. iyesusimi kedek'e mezamuritu gari wede bahiri fek'ek'i ale: kegelila yemet'umi bizu sewochi teketetuli: inideti tilik'i negerimi inidaderegewi semetewi bizu sewochi keyihuda keiyerasalemimi keedomiyasimi keyoridanosi madomi ket'irosina kesidona midirimi wede irisu met'u. sewochumi inidayagafuti tanikwani yak'oyuleti zenidi dek'e mezamurituni azezachewi: bizu sewochini adino neberina; silezihimi sik'ayi yalebachewi hulu inididasisuti yiwedik'ubeti neberi. rikwisani menafisitimi bayuti gize befitu tedefitewi. anite yeigiziabiheri liji nehi iyalu ch'ohu. inidayigelit'utimi bet'ami azezachewi. wede terarami wet'a; rasumi yewededachewini wede irisu t'era; wede irisumi

hedu. keirisumi gari inidinoruna lemesibeki inidilikachewi; diwiyocheinimi lifewisu aganinitinimi liyawet'u silit'ani yihonilachewi zenidi asira huleti aderege: simi'oninimi p'et'iroso bilo seyemewi: yezebidewosinimi liji ya'ik'obini yeya'ik'obinimi wenidimi yohanisini boanerigesi bilo seyemachewi; yenegodigwadi lijochi maleti newi: inidiryasinimi filip'osinimi beritelomewisinimi matewosinimi tomasinimi yeilifiyosini liji ya'ik'obinimi tade-wosinimi k'enenawinimi simi'onini; asalifo yeset'ewinimi yeasik'orotuni yihudani. wede betimi met'u: injierami mebilati sinikwa isikisanachewi diresi inide gena bizu sewochi tesebesebu. zemedochumi semitewi. abede bilewalina liyizuti wet'u. keiyerasalemi yeweredu ts'afochimi. b'eli zebuli alebeti: degimo. beaganinini alek'a aganinitini yawet'ali bilewi tenageru. inerisunimi wede irisu t'erito bemisale alachewi. seyit'ani seyit'anini liyawet'awi inideti yichilali? menigisitimi irisi berisiwa keteleyayechi yachi menigisiti litik'omi atichilimi: betimi irisi berisu keteleyaye ya beti lik'omi ayichilimi. seyit'anini rasuni tek'awimo keteleyaye; mech'eresha yihonibetali inji lik'omi ayichilimi. negeri gini asik'edimo hayilenyawini sayasiri wede hayilenyawu beti gebito 'ik'awini libezebizi yemichili yelemi; keziyami wediya betuni yibezebizali. iwineti ilalachihalehu; lesewi lijochi hat'ati hulu yemisadebutimi sidibi hulu yisereyilachewali: bemenifesi k'idusi layi yemisadebi hulu gini yezelalemi hat'ati 'ida yihonibetali inji leze-lalemi ayisereyiletimi. rikwisi menifesi alebeti yilu neberina. inatuna wenidimochumi met'u bewich'imi k'omewi wede irisu likewi asit'eruti. bizu sewochimi bezuriyawu tek'emit'ewi neberuna. ineho; inatithi wenidimochihimi bewich' k'omewi yifeliguhali aluti. melisomi. inate mani nati? wenidimochesi ine mani nachewi? alachewi. bezuriyawu tek'emit'ewi wede neberutimi temeletekena. ineho inate wenidimochemi. yeigiziabiherini fek'adi yemiyaderigi hulu; irisu wenidime newi ithemi inatemi ale.

4

degimomi bebahiri dari liyasitemiri jemere. ijigi bizu sewochimi wede irisu sile tesebesebu irisu betanikwa gebito bebahiri layi tek'emete: hiz-ibumi hulu bebahiri dari bemidiri layi neberu. bemisalemi bizu yasitemirachewi neberi; betimi-hiritumi alachewi. simu. - ineho; zeri lizera wet'a. sizerami anidanidu bemenigedi dari wedek'ena wefochi met'itewi beluti. lelawimi bizu mereti belelebeti bech'inich'a layi wedek'ena t'ilik'i mereti silalineberewi wediyawi bek'ele: ts'ehayimi siwet'a t'ewelege; sirimi silalineberewi derek'e. lelawimi beishohi mekakeli wedek'e; isohohi wet'ana anek'ewi; firemi aliset'emi. lelawimi bemelikami mereti layi wedek'ena wet'ito adigo fire set'e; anidumi selasa anidumi sidisa anidumi meto afera. yemisema joro yalewi yisima ale. bichawinimi behone gize; bezuriyawu yeneberuti keasira huletu gari sile misalewi t'eyek'uti. -12 inidihimi alachewi. leinanite yeigiziabiherini menigisiti misit'iri mawek'i taset'itoachihwali: bewich' laluti gini; ayitewi ini-

diyayu inidayimeleketumi; semitewimi inidisemu inidayasitewilumi; inidayimelesu hat'atachewimi inidayisereyilachewi negeri hulu bemisale yihoni-bachewali. alachewimi. yihini misale atawik'umini? inidetisi misalewochuni hulu tawik'alachihu? zeriwi k'aluni yizerali. k'alimi betezerabeti bemenedigi dari yehonuti inezihni nachewi; besemuti gizemi seyt'ani wediyawi met'ito belibachewi yetezerawini k'ali yiwesidali. inidihumi bech'inch'a layi yetezeruti inezihni nachewi; k'alunimi semitewi wediyawi bedesita yik'ebelutali; legizewimi newi inji beiner-isu siri yelachewimi; hwalami bek'alu mikiniyati mekera weyimi sideti behone gize wediyawi yise-nakelalu. beishohimi yetezeruti lelochi nachewi; k'aluni yesemuti inezihni nachewi; yezihimi 'alemi asabina yebalet'egineti matalali yeletawimi negeri minyoti gebitewi k'aluni yanik'alu; yemayaferami yihonali. bemelikamimi mereti yetezeruti k'aluni semitewi yemik'ebeluti anidumi selasa anidumi sidisa anidumi meto fire yemiyaferuti inezihni nachewi. inidihimi alachewi. mebiratini ket'inek'ibi weyisi kealgala betachi liyanoruti yamet'utalini? bemek'irezi layi liyanoruti ayidelemeni? inidigelet' bayihoni yetesewere yelemine: wede gilit'i inidimet'a inji yetesheshege yelemi. yemisema joro yalewi binori yisima. alachewimi. mini inidititemu tet'ebek'u. bemitisefirubeti mesiferiya yiseferilachihwali leinanitemi yich'emeralachihwali. lalawi yiset'ewalina: kelewimi yawi yalewi inikwa yiwesedibetali. irisumi ale. bemidiri zerini inidem-izera sewi yeigiziabiheri menigisiti inidezihi nati lelitina k'eni yitenyalimi yinesalimi; irisumi inideti inidemihoni sayawik'i zeru yibek'ilali yadigimali. midirritumi awik'a bemejeriyya buk'aya hwalami zala hwalami bezalawi fits'umi sebili taferalechi. fire gini sibesili mekeri derisoalina wediyawi mach'idi yilikali. irisumi ale. yeigiziabiherini menigisiti bemini inasimesilataleni? weyisi bemini misale inimesilataleni? inde senafich'i k'init'ati nati; irisiwami bemidiri betezerachi gize bemidiri kale zeri hulu tanisalechi: betezerachimi gize tiwet'alechi keatikilitimi hulu yemitibelit' tihonalechi; yesemayi wefochimi bet'ilawa lisefiru isikichilu talalak'i k'irinich'afochi taderigalechi. mesimatimi bemichilubeti met'eni inezihini bemimesile bezisu misale k'aluni yinegirachewi neberi: yale misale gini alinegerachewimi; lebachachewimi sihonu negeruni hulu legeza dek'e mezamuritu yifetalachewi neberi. beziyami k'eni bemeshe gize. wede mado inishageri alachewi. hizibunimi titewi betanikwa inidiyawi weseduti; lelochi tanikwawochimi keirisu gari neberu. biritu 'awilo nefasimi tenesana wiha betanikwayitu isikimola diresi ma'ibelu betanikwayitu yigeba neberi. irisumi besitehwalawa tirasi teniteriso tenyito neberi: anak'itewimi. memihiri hoyi; sinit'efa ayigedihimini? aluti. nek'itomi nefasuni gesets'ewi bahirunimi. zimi beli; ts'et'i beli alewi. nefasumi tewe talak'i ts'et'itami hene. inidihni yemitiferu sile mini newi? inidetisi imineti yelachihumi? alachewi. ijigimi feruna. inigidihi nefasimi bahirimi yemitazezuleti yihi mani newi? tebabalu.

wede bahiri madomi wede gerigesenoni ageri met'u. ketanikwayitumi bewet'a gize; rikwisi menifesi yeyazewi sewi kemek'abiri wet'ito wediyawi tegananyewi: irisumi bemek'abiri yinori neberi; beseniseletimi sinikwa manimi liyasirewi beziyani gize ayichilimi neberi: bizu gize beigiri biritina beseniseleti yitaseri neberina daru gini seniseletuni yibet'at'isi igiri biretunimi yisebabiri neberi; liyashenifewimi yemichili alineberemi: huligizemi lelitina k'eni bemek'abirina beterara hono yich'ohi neberi sewinetunimi bedinigayi yibwach'iri neberi. iyesusinimi keruk'i baye gize rot'o segedeleti; betalak'i dimits'imi iyech'ohe. yeli'uli gizizabiheri liji iyesusi hoyi; keanite gari mini alenyi? iniditasek'ayenyi beigiziabiheri amilihalehu ale: anite rikwisi menifesi; kezihni sewi wit'a biloti neberina. simihni mani newi? bilo t'eyek'ewi. bizuwochi nenina sime legewoni newi alewi; keagerimi wich'i inidayisedachewi at'ibik'o lemenewi. beziyami beterara t'igi bizu yeiriya meniga yisemara neberina. wede iriyawochu inidinigeza sidedeni bilewi lemenuti. iyesusimi fek'edelachewi. rikwisani menafisitumi wet'itewi wede iriyawochu gebu; huleti shihimi yemiyahili meniga keafafu wede bahiri tet'adefuna bebahiri set'emmu. fil legewoni maleti ch'ifira maleti newi. irenyochumi sheshitewi beketemawina beageru aweru: negerumi mini inde hone lemayeti met'u. wede iyesusimi met'u; aganinitimi yaderubetini legewonimi yeneberebetini sewi tek'emito' lebisomi libumi temeliso ayuna feru. yayuti sewochimi aganinitimi laderubeti sewi yehonewinina sile iriyawochu terekulachewi. keagerachewimi inidihedilachewi yileminuti jemeru. wede tanikwayitumi begeba gize aganinitimi adirewibeti yeneberewi sewi keirisu gari inidinori lemenewi. iyesusimi alifek'edeletemi; negeri gini. wede betihni bebete sewochihni zenidi hedehi geta inideti yale talak'i negeri inidaderegelihni inidetisi inde marehi awiralachewi alewi. hedomi iyesusi inideti yale talak'i negeri inidaderegeleti asiri ketema bemibali ageri yisebiki jemeru; hulumi tedenek'u. iyesusimi degimo betanikwayitu wede mado keteshagere behwala bizu sewochi wede irisu tesebesebu; bebahirimi at'egebi nebere. iyairosi yetebale kemikwirabi alek'ochi anidu met'a: bayewimi gize beigiru layi wedek'ena. tanashitu lije litimoti k'eribalechina iniditidinina behiyiweti iniditnori met'itehi ijihini ch'anibati bilo at'ibik'o lemenewi. keirisumi gari hede. bizu hizibimi teketeluti agafutimi. keasira huleti 'ametimi jemiro mado yemifasati seti neberechi; kebizu bale medihanitochimi bizu tesek'ayechi: genizebiwanimi hulu kesira basebati inji minimi alitet'ek'emechimi: yeiyesusinimi were semita besitehwalawi besewochi mekakeli met'ita libisuni dasesechi. libisuni bicha yedasesihu inde hone idinalahu bilalechina. wediyawimi yedemiwa minich'i derek'e kesik'ayiwami inidedanechi besewinetiwa awek'echi. wediyawimi iyesusi keirisu hayili inde wet'a begeza rasu awik'o behizibu mekakeli zeweri bilo. libisuni yedasese mani newi? ale. dek'e mezamuritumi. hizibu siyagafuhi

iyayehi. mani dasesenyi tilalehini? aluti. yihinimi yaderegechiwini lemayeti zeweri bilo yimeleketi neberi. setitu gini yetederegelatini silawek'echi; iyeferachi iyetenik'et'ek'et'echimi; met'ita befitu tedefachi iwinetunimi hulu negerechiwi. irisumi. lije hoyi; iminetishi adinoshali: beselami hiji kesik'ayishimi tefeweshi alati. irisumi gena sinageri kemikwirabi alek'awi beti zenidi yemet'uti. lijih motallechi: sile mini memihiruni ahuni tadekime-walehi? aluti. iyesusi gini yetenagerutini k'ali adimit'o lemikwirabu alek'a. imeni bicha inji atifira alewi. kep'et'irosimi keya'ik'obimi keya'ik'obimi wenidimi keyohanisi bek'eri manimi inidiketelewi alifek'edemi. wede mikwirabu alek'a betimi met'ito sewochi sinich'ach'una siyalek'isu wayitami siyabezu aye: gebitomi. sile mini tinich'ach'alachihu talak'isalachihumi? bilatenayitu tenyitalechi inji alimotechimi alachewi. bet'amimi sak'ubeti. irisu gini huluni asiwet'ito yebilatenayituni abatina inatimi keirisu gari yeneberutinimi yizo bilate-nayitu wedalechibeti geba. yebilatenayitunimi iji yizo. t'alita k'umi alati: fichiwimi anichi bilatena teneshi ilishalehu newi. bilatenayitumi yeasira huleti 'ameti liji neberetchina wediyawi k'oma teme-laleschi. wediyawimi talak'i megeremi tegeremu. yihinimi manimi inidiyawik'a it'ibik'o azoachewi. yemitibelawini sit'uati alachewi.

6

keziyami wet'ito wede geza ageru met'a dek'e mezamuritumi teketeletuti. senibetimi behone gize bemikwirabi yasitemeri jemer: bizuwochimi semitewi tegeremuna. inezihini negerochi yihi kewedeti agenyachewi? lezih yeteset'echiwi t'ibebi minidiri nati? beijumi yemideregu inidenezihizi yalu teamirati minidiri nachewi? yihisi t'erabawi yemariyami liji yeyak'obimi yeyosami yeyihudami yesimi'onimi wenidimi ayidelemeni? ihitochusi bezihi beinya zenidi ayidelumini? alu: yisenakelu-betimi neberi. iyesusimi. nebiyi kegeza ageruna kegeza zemedochu kegeza betumi bek'eri sayikeberi ayik'erimi alachewi. beziyami bet'ik'tochi diwiyocho layi ijuni ch'ino kemefewesi bek'eri; teamiri liyade-rigi minimi alachewi. sile alemamenachewimi tedenek'e. bemeniderochimi iyasitemare yizori neberi. asira huletunimi wede irisu t'era huleti hule-tunimi yililachewi jemer; berikwisani menafisitimi layi silit'ani set'achewi; lemenigedimi kebetiri bek'eri injerami bihoni keret'itimi bihoni mehalek'imi bemek'enetachewi bihoni inidiyizu azezachewi. beigirachihu ch'ama adirigu inji huleti ije t'ebabi atilibesu ale. bemanachewimi sifira wede beti bit-igebu keziya isikitiwet'u diresi beziyawu tek'emet'u. kemayik'ebeluchihuna kemayisemuachihu sifira hulu; keziya wet'itachihu misikiri yihonibachewi zenidi keigirachihu betachi yalewini tibiya aragifu. iwineti ilachihwalehu; keziyachi ketema yilik'i lesedomina legemora befridi k'eni yik'elilachewali alachewi. wet'itewimi nishi inidigebu sebeku; bizu aganinitinimi awet'u; bizu diwiochinimi zeyiti iyek'ebu fewesuachewi. simumi tegelit'olaina nigusu herodisi besema gize. met'imik'u yohanisi kemutani

tenesitoali silezihimi hayili beirisu yideregali ale. lelochimi. eliyasi newi alu: lelochimi. kenebiyati inide anidu nebiyi newi alu. herodisi gini semito. ine rasuni yasik'oret'ihuti yohanisi yihi newi irisu kemutani tenesitoali ale. herodisi yewenidimuni yefilip'osini misiti herodiyadani agibito neberina beirisawa mikiniyati rasu liko yohanisini asiyozu bewehini asasiroti neberi: yohanisi herodisini. yewenidimihi misiti leanite lithihoni alitefek'edemi yilewi neberina. herodiyada gini tek'awimawi litigedilewi tifeligi neberi alichalechimi: herodisi yohanisi ts'adik'ina k'idusi sewi inide hone awik'o yiferawina yit'ebabek'ewi neberi: irisunimi semito bebizu negeri yameneta neberi: bedesitami yise-mawi neberi. herodisimi beteweledebeti k'eni lemekwaninituna leshalek'ochu legelilami shu-maminiti gibiri baderege gize michu k'eni honelatina yeherodiyada liji gebita sitizefini herodisinina keirisu gari yetek'emet'utini desi asenyechachewi. nigusumi bilatenayituni. yemitiwejiwini hulu leminyinyi iset'ishimalehu alati: yemenigisite ikuleta sinikwa bihoni yemitileminyiwini hulu iset'ishalehu bilo malelati. wet'itami leinatiwa. mini lileminewi? alechi. irisiwami. yemet'imik'uni yeyohanisini rasi alechi. wediyawimi fet'ina wede nigusu gebita. yemet'imik'uni yeyohanisini rasi bewech'iti ahuni litiset'enyi iwedalehu bila lemenechiwi. nigusumi ijigi azino sile mehalawi keirisumi gari sile tek'emet'uti linesati aliwed-edemi. wediyawimi nigusu bale weg liko rasuni inidiyamet'a azezewi. hedomi bewehini rasuni k'oret'e; rasunimi bewech'iti amit'ito lebilatenayitu set'ati; bilatenayitumi leinatiwa set'echi. dek'e meza-muritumi semitewi met'u bedinunimi wesidewi k'eberuti. hawariyatimi wede iyesusi tesebisibewi yaderegutinina yasitemarutini hulu negeruti. inaniti rasachihu bichachihuni wede midire beda nuna t'ik'ti 'irefu alachewi: yemimet'una yemihedu bizuwochi neberuna; lemebilati inikwa gize at'u. betanikwawimi bichachewini wede midire beda hedu. sewochimi sihedu ayuachewi bizuwochimi awek'uchewina keketemochi hulu beigiri iyerot'u wediya k'edemuachewi wede irisumi tesebe-sebu. iyesusimi wet'ito bizu hizibi ayena irenya inidelelachewi begochi sile neberu azenelachewi; bizumi negeri yasitemirachewi jemer. beziyani gizemi bizu se'ati kalefe behwala dek'e mezamuritu wede irisu k'eribewi. botawi midire beda newi ahu-nimi meshitoali: yemibeluti yelachewimina bezuriya wedalu get'erochina menderochi hedewi injera lerasachewi inidigezu asenabitachewi aluti. irisu gini meliso. inanite yemibelutini sit'uachewi alachewi. hedeni injera behuleti meto dinari inigizalachewi? inidibelumi inisit'achewi? aluti. irisumi. sinitu injera alachihu? hiduna iyu alachewi. bawek'umi gize. amisiti; huletimi 'asa aluti. hulunimi beyek-ifilu belememele sari layi inidiyasik'emit'uachewi azezachewi. meto metowina amisa amisawi yehonu betera betera tek'emet'u. amisitunimi injera huletu-nimi 'asa yizo wede semayi ashak'ibo ayena bareke; injerawinimi k'oriso inidiyak'eribulachewi ledek'e mezamuritu set'e; huletuni 'asa degimo lehulu kefele. hulumi belitewi t'egebu: kek'wirisirashumi asira

huleti mesobi yemola anesu ke'asawimi degimo. inijerawinimi yebeluti wenidochu amisiti shihi neberu. wedyawimi hizibuni siyasanabiti sale dek'e mezamuritu betanikwa gebitewi wede mado wede bete sayida inidik'edimuti gidi alachewi. kasena-betachewimi behwala lits'eliyi wede terara wet'a. bemeshemi gize tanikwayitu bebahiri mekakeli salechi irisu bichawini bemidiri layi nebere. nefasi wede fitachewi neberena iyek'ezefu sich'enek'u ayito; keleluti bearatenyawi kifili bebahiri layi iyehede wede inerisu met'a: liyalifachewimi yiwedi neberi. inerisu gini bebahiri layi sihedu bayuti gize mitihati meselachewina ch'ohu; hulu ayite-witalina; tawekumi. wedyawimi tenagerachewina. ayizochihu: ine nenyi; atifuru alachewi. wede inerisumi wede tanikwayitu geba; nefasumi tewe: berasachewimi yale met'eni ijigi tegeremu: sile inijer-awu alasitewalumina: negeri gini libachewi denizizo neberi. teshagirewimi wede midiri wede geniseret'i deresu tanikwayitunimi asit'egu. ketanikwayitumi siwet'u wedyawu awik'ewiti beziyachi ageri hulu zuriya rot'una irisu inidale wede semubeti sifira himemitenyochini bealiga layi yamet'u jemeru. begebabetimi sifira hulu; meniderimi ketemami get'erimi bihoni; begebeya diwiyochini yanoru negeri yelibusunimi ch'afi inikwa lidasisu yileminuti neberi yedasesutimi hulu danu.

7

ferisawianina kets'afochi wegeni keiyerusalemi yemet'utimi wede irisu tesebesebu. dekek'e meza-muritumi anidanidi berikwisi maleti balitat'ebe iji inijera sibelu ayu. ferisawianina ayihudimi hulu yeshimagilochini weg'i sit'ebik'u ijachewini dehina adirigewi sayitat'ebu ayibelumina; kege-beyami temelisewi kalitat'ebu ayibelumi; ts'iwanimi madiganimi yenasi 'ik'aniami aliganimi inide mat'ebi lela negeri lit'ebik'uti yetek'ebeluti bizu ale. feri-sawianimi ts'afochimi. dek'e mezamurithi inide shimagilewochi weg'i sile mini ayihedumi? negeri gini ijachewini sayitat'ebu inijera yibelalu bilewi t'eyek'uti. irisu gini inidih'i alachewi. isayiyasi sile inanite sile gibizochi. yihi hizibi bekeniferu yakebirenyali libu gini keine bet'ami yerak'e newi: yesewimi siri'ati yehone timihiriti iyasitemaru bekenitu yamelikunyali tebilu inide tets'afe beiwineti tinibiti tenagere. yeigiziabiherini tiizazi titachihu ts'iwani madiganimi inide mat'ebi yesewini weg'i tit'ebik'alachihu; yihinimi yemesele bizu lela negeri taderigalachihu. inidihimi alachewi. wegachihuni tit'ebik'u zenidi yeigiziabiherini tiizazi ijigi nik'achihwali. muse. abatihinina inatihini akibiri: degimo. abatuni weyimi inatuni yesedeb'e fets'imo yimuti bilolaina. inanite gini tilalachihu. sewi abatuni weyimi inatuni. keine yemitit'ek'emibeti negeri hulu k'wiribani maleti meba newi bili; leabatuna leinatu minimi inikwa liyaderigi wede fiti atifek'iduletimi: basitelalefachihutimi weg'i yeigiziabiherini k'ali tishiralachihu: inidezhimu yihini yemimesili bizu negeri taderigalachihu. degimomi hizibuni t'erito. hulachihu ineni simu asitewilumi. kesewi yemiwet'uti sewini yemiyarekisu nachewi in-

iji kesewi wich'i yemigebawisi liyarekisewi yemichili minimi yelemi. yemisema joro yalewi binori yisima alachewi. kehizibu zenidi wede beti kegeba behwala dek'e mezamuritu misalewini t'eyek'uti. irisumi. inanite degimo inidezihi yematasitewilu nachihuni? kewich'i wede sewi yemigeba liyarekisewi minimi inidayichili atimeleketumini? wede hodi gebito wede idari yiwet'ali iniji wede libi ayigebamina: mebilini hulu iyat'era alachewi. irisumi ale. ke-sewi yemiwet'awi sewini yemiyarekisi ya newi. kewisit'i kesewi libi yemiwet'a kifu asabi; zimuti; mesirek'i; megideli; minizirineti; megomijeti; kifati; tenikoli; medarati; mik'enyneti; sidibi; ti'ibiti; sinifina nachewina: yihi kifuwi hulu kewisit'i yiwet'ali sewini yarekisewali. kezayami tenesito wede t'irosina wede sidona ageri hede. wede betimi gebito manimi inidayawik'ibeti wedede lisewerimi alitechalewimi: wedyawu gini tanashitu lijiwa rikwisi menifesi yaderebati aniditi seti sile irisu semita met'achina beigiru layi tedefachi setitumi giriki; tiwilidiwami sirofinik'awiti neberechi: keli-jiwa ganani yawet'atali zenidi lemenechiwi. iyesusi gini. lijochu befiti yit'egibu zenidi teyi yelijochuni inijera yizo lebuchilochi met'ali ayigebaminaalati. irisuwami melisa. awoni; geta hoyi; buchilochi inikwa kema'idi betachi honewi yelijochini firifari yibelalu alechiwi. irisumi. silezihi k'alishi hiji ganenu kelijishi wet'itoali alati. wede betiwami heda ganenu wet'ito lijiwami bealiga layi tenyita agenyechi. degimomi ket'irosi ageri wet'ito besidona alifo asiri ketema bemibali ageri mekakeli wede gelila bahiri met'a. denik'orona kolitafami yehone sewi wede irisu amet'u; ijunimi yich'inibeti zenidi lemenuti. kehizibumi leyito lebachawi wesedewi; t'atochunimi bejorochu ageba initifimi bilo melasuni dasese: wede semayimi ashak'ibo ayito k'atetena. efitahi alewi; irisumi tekefeti maleti newi. wedyawimi jorochu tekefetu yemelasumi isirati tefeta at'iritumi tenagere. lemanimi atinigeru bilo azezachewi inerisu gini bazezachewimi met'eni yilik'i ijigi aweruti. yale met'enimi tegeremuna. huluni dehina adirigoali: denik'orochimi inidisemu didawochimi inidinageru yaderigali alu.

8

beziya werati degimo bizu hizibi nebere yemi-belutimi silelelachewi dek'e mezamurituni t'erito. hizibu keine gari isikahuni sositi k'eni wile-walina yemibeluti silelelachewi azinilachewalehu: keinerisumi anidanidochu keruk'i met'itewalina t'omachewini wede betachewi basenabitachewi bemenigedi yizilalu alachewi. dek'e mezamuritumi. bezihi bemidire beda inijera keyeti aginyito sewi inezihini mat'gebi yichilali? bilewi melesuleti. irisumi. siniti inijera alachihu? bilo t'eyek'achewi; inerisumi. sebatu aluti. hizibumi bemidiri inidik'emet'u azeze. sebatunimi inijera yizo amesegene; k'orisomi inidiyak'eribulachewi ledek'e meza-muritu set'e; lehizibumi ak'erebu. t'ik'itimi tinishi 'asa neberachewi: barekewimi yihinimi degimo inidiyak'eribulachewi azeze. belumi t'egebumi; yeterefewinimi k'wirisirashi sebatu k'irich'ati

anesu. yebelutimi arati shihi yahili neberu. asen-
 abetachewimi. wediyawimi kedek'e mezumuritu
 gari wede tanikwayitu gebito wede dalamanuta ageri
 met'a. ferisawiyanimi wet'una lifetinuti kesemayi
 milikiti keirisu feligewi keirisu gari yikerakeru
 jemeru. bemenifesumi ijigi k'atetena. yihi tiwilidi sile
 mini milikiti yifeligali? iwineti ilachihwalehu; lezihu
 tiwilidi milikiti ayiset'ewimi ale. titoachewimi inide
 gena wede tanikwayitu gebito wede mado hede.
 injera meyazimi resu; leinerisumi keanidi injera
 bek'eri betanikwayitu alineberachewimi. irisumi.
 tet'enik'ek'u: keferisawiyanimi keherodisi irisho
 tet'ebek'u bilo azezachewi. irisi berisachewimi.
 injera sileleleni yihonali bilewi tenegageru. iye-
 susimi awik'o inidihi alachewi. injera silelalachihu
 sile mini tinegageralachihu? gena alitemeleke-
 tachimuni? alasitewalachihumini? libachihusi
 denizizotalini? 'ayini salachihu atayumini? jorosi
 salachihu atisumumini? tizisi ayilachihumini?
 amisituni injera leamisi shihi bek'oresihu gize;
 k'wirisirashu yemola siniti mesobi anesachihu?
 inerisumi. asira huleti aluti. sebatuni injerasi learati
 shihi bek'oresihu gize; k'wirisirashu yemola siniti
 k'irich'ati anesachihu? inerisumi. sebatu aluti. gena
 alasitewalachihumini? alachewi. wede bete sayidami
 met'u. 'iwirimi amet'uleti; inididasewimi lemenuti.
 'iwrunimi ijuni yizo kemenideri wich'i awet'awi;
 be'ayinum tefitobeti ijunimi ch'inobeti. anidachi
 tayalehini bilo t'eyek'ewi. ashak'ibomi. sewochi
 inide zafi simaleasu ayalehu ale. kezihimi behwala
 degimo ijuni be'ayinu layi ch'anebeti at'iritomi
 ayena danemi keruk'imi sayik'eri huluni temeleketu.
 wede betumi sededewina. wede menideru atigiba
 bemeniderumi lemanimi anidachi atinageri
 alewi. iyesusina dek'e mezumuritumi befilip'osi
 k'isariya wedalu meniderochi wet'u bemenigedimi.
 sewochi ine mani inide honihu yilalu? bilo dek'e
 mezumuritumi t'eyek'achewi. inerisumi. met'imik'u
 yohanisi; lelochimi eliyasi; lelochimi kenebiyati
 anidu bilewi negeruti. inanitesi ine mani inide
 honihu tilalachihu? bilo t'eyek'achewi. p't'erosimi.
 anite kirisitosi nehi bilo meleseleti. sile irisumi
 lemanimi inidayinageru azezachewi. yesewi liji bizu
 mekera lik'ebeli; keshimagilewochimi kekahinati
 alek'ochimi kets'afochimi lit'ali; ligedelimi kesositi
 k'enimi behwala limesa inidigebawi yasitemirachewi
 jemeru: k'alunimi gelit'o yinageri neberi. p't'erosimi
 wede irisu wesido yigesits'ewi jemeru. irisu gini
 zeweri ale dek'e mezumuritunimi ayito p't'erosini
 gesets'ewina. wede hwalaye hidi; anite seyt'ani:
 yesewini inji yeigiziabiherini negeri atasibimina
 alewi. hizibunimi kedek'e mezumuritu gari t'erito
 inidihi alachewi. behwalaye limet'a yemiwedi binori;
 rasuni yikadi mesik'elunimi teshekimo yiketelenyi.
 nefisuni liyadini yemiwedi hulu yat'efatalina; sile
 inena sile wenigeli nefisuni yemiya't'efa hulu gini
 yadinatali. sewi 'alemini hulu biyaterifi nefisunimi
 biyagodili mini yit'ek'imewali? sewisi sile nefisu beza
 mini yiset'ali? bezihimi bezemawina behat'iatenya
 tiwilidi mekakeli beinena bek'ale yemiya'firi hulu;
 yesewi liji degimo beabatu kibiri kek'idusani
 malaikiti gari bemet'a gize beirisu yafiribetali.

iwineti ilachihwalehu; bezihi kek'omuti sewochi
 yeigiziabiheri menigisiti behayili sitimet'a isikiyayu
 diresi; motini yemayik'emisu anidanidochi alu
 alachewi. kesidisiti k'enimi behwala iyesusi
 p't'erosinina ya'ik'obini yohanisinimi yizo wede
 rejimi terara bichachewini awet'achewi. befi-
 tachewimi telewet'; libisumi anits'ebarek'e: at'abimi
 bemidiri layi inideziya liyanet'awi isikemayichili
 bet'ami nech'i hone. eliyasina musemi tayuachewi;
 keiyesusimi gari yinegageru neberi. p't'erosimi
 meliso iyesusini. memihiri hoyi; bezihi mehoni
 leinya melikami newina anidi leanite anidimi
 lemuse anidimi leeliyasi sositi dasochi inisira
 alewi. ijigi sile feru yemilewini ayawik'imi neberi.
 demenami met'ito garedachewi; kedemenawimi.
 yemiwedewi lije yihi newi; irisuni simuti yemili
 dimits'i met'a. dinigetimi zorewi simeleketu
 keinerisu gari keiyesusi bicha bek'eri maninimi
 alayumi. keterarawimi siweridu yesewi liji kemutani
 isikinesa diresi yayutini lemanimi inidayinageru
 azezachewi. k'alunimi yizewi. kemutani menesati
 minidiri newi? iyalu irisi berisachewi tet'eyayek'ewi.
 inerisumi. eliyasi asik'edimo limet'a inidigebawi
 ts'afochi sile mini yilalu? bilewi t'eyek'uti. irisumi
 meliso. eliyasima asik'edimo yimet'ali hulunimi
 yak'enanali: sile sewi lijimi inideti tebito tets'ifoali?
 bizu mekera inidiki'ebeli inidinak'imi. negeri
 gini ilachihwalehu; eliyasi degimo met'itoali; sile
 irisumi inide tets'efe yewededutini hulu aderegubeti
 alachewi. wede dek'e mezumuritumi bemet'a gize
 bizu hizibi sikebibuachewi ts'afochimi keinerisu
 gari sikerakeru aye. wediyawimi hizibu hulu bayuti
 gize deneg'etu; wede irisumi rot'ewi iji nesuti.
 ts'afochinimi. sile mini keinerisu gari tikerak-
 eralachihu? bilo t'eyek'achewi. kehizibu anidu
 meliso. memihiri hoyi; dida menifesi yaderebetini
 lijeni wede anite amit'ichealehu: beyazewimi sifira
 hulu yit'ilewali: arefami yidefik'ali; t'irisunimi
 yafach'ali yiderik'alimi: inidiyawet'uletimi ledek'e
 mezumuritumi negerihwachewi; alichalumimi alewi.
 irisumi meliso. yematamini tiwilidi hoyi; isikemeche
 keinanite gari inoralehu? isike mechesi itagesachi-
 hwalehu? wede ine amit'uti alachewi. wede irisumi
 amet'uti. irisunimi baye gize ya menifesi wediyawi
 aniferaget'ewi: wede midirimi wedik'o arefa iyede-
 feke teniferafere. abatunimi. yihi keyazewi siniti
 zemeni newi? bilo t'eyek'ewi. irisumi. kehits'animetu
 jemiro newi: bizu gizemi liyat'efawi wede isatimi
 wede wihami t'alewi: bichalihu gini izenilini iridan-
 imi alewi. iyesusimi. bichalihu tilalehi: lemiyamini
 hulu yichalali alewi. wediyawimi yebilatanawi
 abati ch'oho. aminalehu: alemameneni iridawi
 ale. iyesusimi hizibu inide gena sirawet' ayito rik-
 wisuni menifesi gesets'ena. anite dida denik'oromi
 menifesi; ine azihalehu; keirisu wit'a inigidihimi
 atigibabeti alewi. ch'ohomi ijjigimi aniferagit'oti
 wet'a: bizuwochimi. mote isikilu diresi inide muti
 hone. iyesusi gini ijuni yizo asinesawi k'omemi.
 wede betimi kegeba behwala dek'e mezumuritu. inya
 linawet'awi yalichalini sile minidiri newi? bilewi
 bichawini t'eyek'uti. yihi wegeni bet's'elotina bet'omi

kalihone beminimi liwet'a ayichilimi alachewi. -31 keziyami wet'itewi begelila bekuhi alefu: dek'e mezamuritumi yasitemiri sile neberi manimi yawik'i zenidi aliwededemi: leinerisumi. yesewi liji besewochi iji alifo yiset'ali; yigedilutimali; tegedilomi besositenyawu k'eni yinesali yilachewi neberi. inerisumi negeruni alasitewalumi; inidayit'eyik'utimi feru. wede k'ifirinahomimi met'a. bebetimi hono. bemenigedi irisi berisachihu mini tenegagerachihu? bilo t'eyek'achewi. inerisu gini bemenigedi. kehulu yemibelit'i mani yihoni? teba-bilewi neberina zimi alu. tek'emit'omi asira huletuni t'erito. sewi fitenya lihoni biwedi kehulu behwala yehulumi ageligayi yihuni alachewi. hits'animi yizo bemekakelachewi ak'omewi ak'ifomi. inidezihi kalu hits'anati aniduni besime yemik'ebeli hulu ineni yik'ebelali: yemik'ebelenyimi hulu yelakenyini iniji ineni ayik'ebelimi alachewi. yohanisi meliso. memihiri hoyi; anidi sewi besimihi aganinitini siyawet'a ayenewi; silemayiketelenimi kekelinewi alewi. iyesusi gini ale. besime teamiri serito betolo beine layi kifu menageri yemichili manimi yelemina atikelikiluti: yemayik'awemeni irisu keenya gari newina. yekirisitosi sile honachihu besime ts'iwa wiha yemiyat'et'achihu hulu; wagawi inidayit'efabeti iwineti ilachihwalehu. beinemi kemiyaminuti keinezihni ketanashochu aniduni yemiyasenakili hulu tilik'i yewefich'o dinigayi beanigetu tasiro wede bahiri bit'ali yishalewi neberi. -44 ijihi bitasenakilihi k'wired'ati: huleti iji norohi tilachewi wedemayimotibeti isatumi wedemayit'efabeti wede gehanemi wedemayit'efa isati kemehedi gwinidishi honehi wede hiyiweti megibati yishalali. -46 igirihni bitasenakilihi k'wired'ati: huleti igiri norohi tilachewi wedemayimotibeti isatumi wedemayit'efabeti wede gehanemi wedemayit'efa isati kemet'ali anikasa honehi wede hiyiweti megibati yishalali. -48 'ayinihi bitasenakilihi awit'ati: huleti 'ayini norohi tilachewi wedemayimotibeti isatumi wedemayit'efabeti wede gehaneme isati kemet'ali aniditi 'ayini norahi wede igiziabiheri menigisiti megibati yishalali. sewi hulu beisati yik'ememalina; mesiwa'itimi hulu bech'ewi yik'ememali. ch'ewi melikami newi: ch'ewi gini alich'a bihoni be-mini ta'afit'utalachihu? benefisachihu ch'ewi yinuribachihu; irisi berisachihumi tesimamu.

10

keziyami tenesito beyoridanosi mado wede yihuda ageri met'a; degimomi bizu sewochi wede irisu tesebesebu inde limadamu degimo yasitemirachewi neberi. ferisawiyanimi k'eribewi. sewi misituni lifeta tefek'idoletalini? belewi lifetinuti t'eyek'uti. irisu gini meliso. muse mini azezechihu? alachewi. inerisumi. musesi yefichiwani ts'ihifeti ts'ifo inidifetati fek'ede alu. iyesusimi meliso inidihni alachewi. sile libachihu t'inihare yihichini tiizazi ts'afelachihu. kefit'ireti mejemeriyi gini igiziabiheri wenidina seti aderegachewi: silezihi sewi abatunina inatuni yitewali kemisitumi gari yitebaberale; huletumi anidi siga yihonalu: silezihi anidi siga nachewi iniji wede fiti huleti ayidelumi. igiziabiheri yat'amerewini

inigidihni sewi ayilewewi. bebetimi degimo dek'e mezamuritu silezihi negeri t'eyek'uti. irisumi. misituni fetito lela yemiyageba hulu beirisawa layi yamenezirali: irisiwami baliwani fetita lela bitageba tameneziralechi alachewi. inididasisachewimi hits'anatini wede irisu amet'u: dek'e mezamuritumi yamet'uachewini gesets'uachewi. iyesusi gini ayito tek'ot'ana. hits'anatini wede ine yimet'u zenidi tewu atikelikiluachewi: yeigiziabiheri menigisiti inidenezihi laluti natina. iwineti ilachihwalehu: yeigiziabiherini menigisiti inide hits'ani yemayik'ebelati hulu keto ayigebabatimi alachewi. ak'efachewimi iju-nimi ch'ino barekachewi. irisumi bemenigedi siwet'a anidi sewi wede irisu rot'o teniberekeketina. cheri memihiri hoyi; yezelalemi hiyiwetini iwerisi zenidi mini ladirigi? bilo t'eyek'ewi. iyesusimi. sile mini cheri tilenyalehi? keanidu keigiziabiheri bek'eri cheri manimi yelemi. tiizazitani tawik'alehi: atameniziri; atigideli; atisirek'i; behasati atimesikiri; atatalili; abatihinina inatihini akibiri alewi. irisumi meliso. memihiri hoyi; yihini hulu kehits'aninetu jemire t'ebik'ealehu alewi. iyesusimi wede irisu temelikito wededewina. anidi negeri godelehi: hidi; yalehini hulu shit'ehi ledihochi sit'i; besemayimi mezigebe tagenyalehi; mesik'elunimi teshekimehi na; teketeleny alewi. negeri gini silezihi negeri fitu t'ek'ore; bizu nibireti neberewina iyaizenemi hede. iyesusimi zeweri bilo ayito dek'e mezamurituni. genizebi lalachewi wede igiziabiheri menigisiti megibati inideti ch'ini'k' yihonali alachewi. dek'e mezamuritu inezihini k'alochi adenek'u. iyesusimi degimo meliso. lijochi hoyi; begenizebi lemitamenu wede igiziabiheri menigisiti megibati inideti ch'ini'k' newi. bale t'ega wede igiziabiheri menigisiti kemigeba gimeli bemeferi k'edada biyalifi yik'elali alachewi. inerisumi yale met'eni tegeremuna irisi berisachewi. inigidiya mani lidini yichilali? tebabalu. iyesusimi temeleketachewi. yihi beigiziabiheri zenidi iniji besewi zenidi ayichalimi: beigiziabiheri zenidi hulu yichalalina ale. p'et'irosimi. ineho; inya huluni titeni teketelinini yilewi jemeri. iyesusimi meliso inidihni ale. iwineti ilachihwalehu; sile inena sile wengeli betini weyimi wenidimochini weyimi ihitochini weyimi abatini weyimi inatini weyimi misitini weyimi lijochini weyimi irishani yetewe; ahuni bezihni zemeni kesideti gari betochini wenidimochinina ihitochinimi inatochinimi lijochinimi irishanini meto it'ifi; bemimet'awimi 'alemi yezelalemi hiyiweti yemayik'ebeli manimi yelemi. gini bizu fitenyochi hwalenyochi hwalenyochimi fitenyochi yihonalu. wede iyerusalemimi liwet'u bemenigedi neberu; iyesusimi yik'edimachewi neberina tedenek'u: yeteketelutimi yiweru neberi. degimomi asira huletuni wede irisu ak'iribo yiderisibeti zenidi yalewini yinegirachewi jemeri. ineho; wede iyerusalemi linswet'aleni; yesewi lijimi lekahinati alek'ochina lets'afochi alifo yiset'ali; yemoti firidimi yiferidubetali; leahizabimi asalfewi yiset'utali; yizebitubetimali yitefubetimali yigerifutimali yigedilutimali; besositenyawimi k'eni yinesali alachewi. yezebidewosi lijochi ya'ik'obina yohanisimi wede irisu k'eribewi. memihiri hoyi; yeminileminihini hulu iniditaderigilini iniwedaleni aluti. irisumi. mini

laderigilachihu tiwedalachihu? alachewi. inerisumi. bekibirihi gize anidachini bek'enyi anidachinimi begirahi mek'emet'ini sit'eni aluti. iyesusi gini. yemitileminutini atawik'umi. ine yemit'et'awini ts'iwa litit'et'u; ine yemit'emek'ewinisi t'imik'eti litit'emek'u tichilalachihuni? alachewi. inerisumi. inichilaleni aluti. iyesusimi. ine yemit'et'awini ts'iwa tit'et'alachihu; ine yemit'emek'ewinimi t'imik'eti tit'emek'alachihu: bek'enyina begira mek'emet'i gini letezegajelachewi newi injii yemiset'i ine ayidelehuhi alachewi. asirumi semitewi beya'ik'obina beyohanisi yik'ot'u jemer. iyesusimi wede irisu t'erito inidihi alachewi. yeahizabi alek'ochi tebilo yemitasibuti inidigezuachewi talalak'ochachewimi belayachewi inidiselet'inu tawik'alachihu. beinanitesi inidihi ayidelemi: negeri gini manimi keinanite talak' lihoni yemiwedi yeanite ageligayi yihuni; keinanitemi manimi fitenya lihoni yemiwedi yehulu bariya yihuni: inidihi yesewi lijimi liyagegilina nefisuni lebizuwochi beza liset'i injii inidiyagelegiluti alimet'ami. wede iyarikomi met'u. kedeke mezumurutuna kebizu hizibi gari keiyariko siwet'a yet'emewosi liji 'iwiru berit'emewosi iyelemene bemenigedi dari tek'emito' neberi. yeneziretu iyesusimi inde hone besema gize. yedawiti liji iyesusi hoyi; marennyi iyale yich'ohi jemer. bizuwochimi zimi inidili gesets'uti: irisu gini. yedawiti liji hoyi; marennyi iyale abizito ch'ohe. iyesusimi k'omena. t'iruti ale. 'iwrunimi. ayizohi; tenesa; yit'eralahi bilewi t'eruti. irisumi iyezelele tenesana libisuni t'ilo wede iyesusi met'a. iyesusimi meliso. mini laderigilahi tiwedalehi? alewi. 'iwrumi. memihiri hoyi; ayi zenidi alewi. iyesusimi. hidi: iminethi adinohali alaw. wediyawimi aye bemenigedimi teketelewi.

11

wede iyerusalemimi kedebire zeyiti at'egebi wedalutu wede bete fagena wede bitaniya bek'ererebu gize; kedeke mezumuritu huletuni liko. befitachihu wedalechiwi menideri hidu; wediyawimi wede irisiwa gebitachihu kesewi manimi gena yalitek'emet'ebeti wirinich'a tasiro tagenyalachihu: fetitachihu amit'ulinyi. manimi. sile mini inidihi taderigalachihu? bilachihu. legeta yasifeligewali beluti; wediyawimi degimo wedezihii yisedewali alachewi. hedumi wirinich'awinimi bemenigedi metelalefiya bedeji wich'i tasiro agenyuti; fetutimi. beziyami kek'omuti anidanidochu. wirinich'awini yemitifetuti mini litaderigiti newi alachewi. inerisumi iyesusi inidazeze aluachewi: tewuachewimi. wirinich'awinimi wede iyesusi amet'uti; libisachewinimi belayu t'alu; tek'emet'ebetimi. bizu sewochimi libisachewini bemenigedi layi anet'efu; lelochimi kezafi k'it'elochini iyek'oret'u yanet'ifu neberi. yemik'edimutimi yemiketelutimi. hosa'ina: begeta simi yemimet'a yetebareke newi: begeta simi yemitimet'a yeabatachini yedawiti menigisiti yetebarekechi nati: hosa'ina beariyami iyalu yich'ohu neberi. iyesusimi wede iyerusalemi wede mek'idesi geba: zeweri bilomi huluni ketemelekete behwala; gizewi meshito sile nebere keasira huletuni gari wede

bitaniya wet'a. bemagisitumi kebitaniya siwet'u terabe. k'it'elimi yalati belesi keruk'i ayito minimalibiti anidachi yigenyibati inde hone bilo met'a; negeri gini yebelesi werati alineberemina met'ito kek'it'eli bek'eri minimi alagenyebati. melisomi. keahuni jemiro lezelelami manimi keanichi fire ayibila alati. deke mezumuritumu semu. wede iyerusalemimi met'u. wede mek'idesimi gebito bemek'idesi yemishet'utinina yemigezutini yawet'a jemer; yegenizebi lewach'ochinimi gebetawochi yerigibi shach'iwochinimi weniberochi gelebet'e: 'ik'ami teshekimo manimi bemek'idesi liyalifi alifek'edemi. asitamarachewimi. bete leahizabi hulu yets'eloti beti tibalalechi tebilo yetets'afe ayidelemini? inanite gini yewenibedochi washa aderegachihwati alachewi. yekahinati alek'ochimi ts'afochimi semitewi; hizibu hulu betimihiritu yigeremu sile neberi yiferuti neberina inideti adirigewi inidiyaf'efuti felegu. mata matami keketema wede wich'i yiwet'a neberi. maledami siyalifu belesituni kesiriwa derik'a ayuati. p'et'irosimi tizi biloti. memihiri hoyi; ineho; yeregemihati belesi derik'alechi alewi. iyesusimi meliso inidihi alachewi. beigiziabiheri imenu. iwineti ilachihwalehu; manimi yalewi negeri inididerigileti biyamini belibu sayit'era'teri; yihini terara. tenek'ilehi wede bahiri teweriweri bili yihonileтали. silezihii ilachihwalehu; yets'eleyachihutini yelemenachihutini hulu inidagenyachihuti imenu; yihonilachihumali. lets'elotimi bek'omachihu gize; besemayati yalewi abatachihu degimo hat'iatachihuni yik'iri inidilachihu; bemanimi layi anidachi binoribachihu yik'iri beluti. inanite gini yik'iri batilu besemayati yalewi abatachihumi hat'iatachihuni yik'iri ayilachihumi. degimomi wede iyerusalemi met'u. irisumi bemek'idesi simelalesi; yekahinati alek'ochina ts'afochi shimagilewochimi wede irisu met'itewi. inezihini bemini silit'ani taderigalehi? weyisi inezihini lemadiregi yihini silit'ani mani set'ehi? aluti. iyesusimi. inemi aniditi negeri it'eyik'achihwalehu; inanitemi melisulinyi; inemi bemini silit'ani inezihini inidaderigi inegirachihwalehu. yeyohanisi t'imik'eti kesemayi neberechini weyisi kesewi? melisulinyi alachewi. irisi berisachewimi sinegageru. kesemayi newi binili. inigidiyawisi sile mini alamenachihubetimi? yilenali: negeri gini. kesewi newi inibelini? alu: hulu yohanisni beiwineti inde nebiyi yayuti neberina hizibuni feru. leiyesusimi melisewi. anawik'imi aluti iyesusimi. inemi bemini silit'ani inezihini inidaderigi alinegirachihumi alachewi.

12

bemisalemi yinegirachewi jemer. anidi sewi yeweyini atikiliti tekele; k'it'irimi k'et'ereleti; met'imek'iayimi maseleti; ginibimi serana legeberewochi akarayito wede lela ageri hede. begizewimi keweyini atikiliti fire kegeberewochu inidik'ebeli anidi bariya wede geberewochu lake: yizewimi debedebuti badowinimi sededuti. dagimenyami lelawini bariya wede inerisu lake irisunimi wegirewi rasuni ak'oseluti awaridewimi sededuti. lelawnimi lake: irisunimi gedeluti; kelelochimi

kebizuwochi anidaniduni debedebu anidanidunimi gedulu. yemiwedewi anidi liji gena neberewi: lijenisi yafirutali bilo irisuni kehulu behwala wede inerisu lake. ineziya geberewochi gini irisi berisachewi. werashu yihi newi: nu; inigidelewi; risitumi lenya yihonali tebabalu. yizewimi geduluti; keweyinumi atikiliti wede wich'i t'aluti. inigidihi yeweyinu atikiliti geta mini yaderigali? yimet'ali gebere-wochunimi yat'efali; yeweyinunimi atikiliti lelelochi yiset'ali. -11 ginibenyocho yentak'uti dinigayi irisu yema'zeni rasi hone: yihimi kegeta zenidi hone; le'ayinochachinimi dinik'i newi. yemilewini yihini mets'ihafi alanebebachihumini? misalewinimi sile inerisu inide tenagere awik'ewalina liyzuti selegu; negeri gini hizibuni feru. titewitimi hedu. benigigirimi liyat'emiduti keferisawiyana keherodisi wegni yehonutini wede irisu laku. met'itewimi. memihiri hoyi; yesewini fiti satimeleketi beiwineti yeigiziabiheri menigedi tasitemiralehina iwinetnya inide honihi lemanimimi inidatadela inawik'aleni: lek'esari gibiri mesit'eti tefek'idoalini weyisi alitefek'edemi? inisit'ini newi anisit'? aluti. irisu gini gibizinetachewini awik'o. lemini tifetinunyalachihu? ayewi zenidi anidi dinari amit'ulinyi alachewi. inerisumi amet'uleti. yihichi meliki ts'ihifetitusi yemani nati? alachewi: inerisumi. yek'esari nati aluti. iyesusimi meliso. yek'esarini lek'esari yeigiziabiherinimi leigiziabiheri asirekibu alachewi. beirisumi tedenek'u. tinisae mutani yelemi yemilu seduk'awiyani wede irisu met'itewi t'eyek'uti inidihimi aluti. memihiri hoyi; muse. yeanidi sewi wenidimi misituni titi liji sayasik'eri bimoti; wenidimu misituni agibito lewenidimu zeri yiteka bilo ts'afelini. sebatu wenidimamachochi neberu: fitenyawimi misiti agibito zeri sayasik'eri mote: huletenyawimi agebati; zerimi sayitewi mote: sositenyawimi inidihu: sebatumi agebati; zerimi alak'erumi. kehulumi behwala setitu degimo motechi. sebatu agibitewatalina betinisae k'eni sinesu keinerisu lemanachewi misiti tihonalechi? iyesusimi meliso inidihali alachewi. mets'ahifitinina yeigiziabiherini hayili atawik'umina silezihi yemistitu ayidelemini? kemutanisi sinesu besemayati inidalu melaikiti yihonali inji ayagebumi; ayigabumimi. sile mutani gini inidinesu igiziabiheri. ine yeabirihami amilaki yeyisihak'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki nenyi inidalewi bemuse mets'ihafi bek'wit'ik'wa'owi zenidi yetets'afewini alanebebachihumini? yehiyawani amilaki newi inji yemutani ayidelemi. inigidihi ijigi tsitalachihu. kets'afochimi anidu k'eribo sikerakeru semana melikami adirigo inide meleselelachevi asitewilo. kehulu fitenyayitu tiizazi manacheyitu nati? bilo t'eyek'ewi. iyesusimi meliso inidihali alewi. ketiizazatu hulu fitenyayitu. israeli hoyi; sima: geta amilakachini anidi geta newi; anitemi befits'umi libihi befits'umimi nefisihali befits'umimi asabihi befits'umimi hayihini geta amilakihini widedi yemitili nati. fitenyayitu tiizazi yihichi nati. huletenyayitumi. balinijerahini inide rasihi widedi yemitili iriswani yemitimesili yihichi nati. keinezihali yemitibelit'i lela tiizazi yelechimi. ts'afiwimi. melikami newi; memihiri hoyi: anidi newi keirisumi bek'eri lela

yelemi bilehi beiwineti tenagerihi: befits'umi libi befits'umi aiamiromi befits'umi nefisihali befits'umi hayilimi irisuni mewidedi; balinijeranimi inide rasi mewidedi bemulu kemik'at'eli mesiwa'tina keelawu mesiwa'ti hulu yemibelit'i newi alewi. iyesusimi beaimiro inide melese ayito. anite keigiziabiheri menigisiti yerak'ihali ayidelehimu alewi. kezihimi behwala manimi lit'eyik'ewi alideferemi. iyesusimi bemek'idesi siyasitemiri meliso inidihali ale. ts'afochi kirisitosi yedawiti liji newi inideti yilalu? dawiti rasu bemenifesi k'idusi. geta getayeni. t'elatochihini yeigirihali meregech'a isikaderigilili diresi bek'enye tek'emet'i alewi ale. dawitimi rasu geta alewi: iniditisi liju yihonali? bizu hizibimi bedesita yisemuti neberi. -39 siyasitemirimi inidihali ale. rejajimi libisi lebisewi mezorini; begebeyami selamitani; bemikwirabimi yekeberetani weniberi; begibirimi yekeberetani sifira kemiwedu kets'afochi tet'ebek'ulu yebebeletochini beti yemibelu ts'elotachewinimi bemasirezemi yemiyamekanyu inezihali yebase firidi yik'ebelalu. iyesusimi bemezegebati anits'ari tek'emit'o hizibu bemezegebati wisit'i genizebi inideti inidit'ilu yayi neberi: bizu bale t'egochimi bizu yit'ulu neberi: aniditimi diha mebeleti met'ita anidi sanitimi yemiyahilu huleti nasi t'alechi. dek'e mezamuritunimi t'erito. iwineti ilachihwalehu; bemezegebati wisit'i kemit'ituti hulu yilik'i yihichi diha mebeleti abilit'a'alechi: hulu ketirifachewi t'ilewalina; yihichi gini kegwidiletiwa yeneberatini hulu tidariwani hulu t'alechi alachewi.

13

irisumi kemek'idesi siwet'a kedek'e mezamuritu anidu. memihiri hoyi; inideti yalu dinigayiwochina inideti yalu hinit'sawochi inide honu iyi alewi. iyesusimi meliso. inezihini talalak'i hinit'sawochi tayalehini? dinigayi bedinigayi layi sayiferisi bezihi ayik'erimi alewi. bemek'idesimi tiyiyu bedebire zeyiti tek'emit'o sale; p'et'irosina ya'ik'obi yohanisimi inidiriyaasimi. nigereni; yihi meche yihonali? yihisi hulu yifets'emi zenidi inidalewi milikitu minidiri newi? bilewi lebichachewi t'eyek'uti. iyesusimi meliso inidihali yilachewi jemer. manimi inidayasitachihu tet'enik'ek'u. bizuwochi. ine nenyi iyalu besime yimet'aluna; bizuwochinimi yasitalu. t'orinimi yef'orinimi were besemachihu gize atidenigit'u: yihi lihoni gidi newina; negeri gini mech'eshawi gena newi. hizibi behizibi layi menigisitimi bemenigisiti layi yinesalina: beliyu liyu sifira yemidiri menawet'i yihonali: rabi yihonali: inezihali yemit'i t'ari mejemeriya nachewi. inanite gini lerasachihu tet'enik'ek'u: wede shenigo asalifewi yiset'uachihwali bemikwirabimi tigerefalachihu misikirimi yihonibachewi zenidi sile ine begezhiwochina benegesititi fiti tik'omalachihu. asik'edimomi wenigeli leahizabi hulu yisebeki zenidi yigebali. sigotituachihuna asalifewi siset'uachihumi mini iniditnageru asik'edimachihu atich'enek'u; daru gini beziyachi se'ati yemiset'achihuni tenageru: yeminegirewi menifesi k'idusi newi inji inanite ayidelachihumina. wenidimimi wenidimuni abatimi lijuni lemoti asalifo yiset'ali; lijochimi bewela-

jochachewi layi yinesalu. yigediluachewimali: behulumi zenidi sile sime yetet'elachihu ti-honalachihu: isike mech'eresha yemits'ena gini irisu yidinali. negeri gini benebiyu bedanieli yetebalewini yet'ifati rikwiseti bemayigebawi sifira k'omo bitayu; anibabiwi yasitewili; beziyani gize beyihuda yalu wede terarochi yishishu; besegenetimi yale wede beti ayiwiredi kebetumi anidachi yiwesidi zenidi ayigiba; beirishami yale libisuni yiwesidi zenidi wede hmalawi ayimelesi. beziyani weratimi leriguzochina lelwat'ebu weyolachewi. negeri gini shishitachihu bekiremiti inidayihoni ts'eliyu: beziyani werati igiziabihuri kefet'erewi kefit'ireti mejemeriya jemiro isike ahuni diresi yalihone degimomi yemayihoni yemekera 'ayineti yihonalina. getasi weratochuni bayasat'iri; siga yelebese hulu balidanemi: negeri gini sile meret'achewi mirit'ochi weratochuni asat'ere. beziyani gizemi manimi. ineho; kirisitosi kezihale; weyimi. ineho; kezuya ale bilachihu atimenu: hasetenyocho kirisitosochina hasetenyocho nebiyati yinesaluna; bichalachewisi yetemeret'utini inikwa yasitu zenidi milikitina dinik'iyaderigalu. inanite gini tet'enik'ek'u: ineho; asik'edime huluni negerihwachihu. beziyani werati gini kezuya mekera behwala ts'ehayi yich'elimali ch'erek'ami birihaniwani atiset'imi; kekawikitimi kesemayi yiwedik'alu; yesemayatimi hayilati yinawet'alu. beziyani gizemi yesewi liji bebizu hayilina kibiri bedemena simet'a yayutali. beziyani gizemi melaikitini yilikali kearatu nefasatimi kemidiri daricha isike semayi daricha yetemeret'utini yisebesibachewali. misalewinimi kebelesi temaru: ch'afiwa sileselisi k'it'eliwami siyak'ot'ek'wit'i; yani gize bega inide k'erebe tawik'alachihu: inidihu degimo inanite yihini hulu mehonuni sitayu k'eribo bejedi inide hone iwek'u. iwineti ilachihwalehu; yihi hulu isikihoni diresi yihi tiwildi ayalifimi. semayina midiri yalifalu k'ale gini ayalifimi. sileziyachi k'eni weyimi sileziyachi se'ati gini yesemayi melaikitimi bihonu lijimi bihoni keabati bek'eri yemiyawik'i yelemi. gizewi meche inidihoni atawik'umina tet'enik'ek'u: tigu: ts'eliyumi. betuni titi wede lela ageri inide hede sewi newi; lebarochumi silit'ani leiyanidanidumi sirawini set'ito berenyawini iniditega azeze. inigidihoni bemata bihoni weyimi beikule leleti weyimi doro sich'ohi weyimi bemaleda bihoni balebetu meche inidimet'a atawik'umina dinigeti met'ito tenyitachihu inidayagenyachihu silezihitu tigu. leinanitemi yeminegirachihu lehulu ilalehu: tigu.

14

kehuleti k'eni behwala fasikana yek'ita be'ali nebere. yekahinati alek'ochimi ts'afochimi inideti adirigewi betenikoli inidemiyyizutina inidemigediluti yifeligu neberi. yehizibi huketi inidayihoni bebe'ali ayihuni yilu neberina. irisumi bebitaniya belemits'amu besimi'oni beti benebere gize; bema'idi tek'emito' sale; aniditi seti wagawi ijigi yekebere t'iru naridosi shitu yemelabeti yealibasit'iroso bilik'at'i yiza met'achi: bilik'at'unimi sebara berasu layi afesesechiwi. anidanidochimi. yihi yeshitu t'ifati leminidiri newi? yihi shitu kesositi meto

dinari bemibelit'i waga teshit'o ledihochi liset'i yichali neberina bilewi berasachewi yik'ot'u neberi: irisiwanimi nek'efuati. iyesuni desi alachewi inidihale. tewuati: sile mini tadekimuatalachihu? melikami sira seritalinyalechi. dihochi huligize keanante gari yinoraluna; bemanachewimi bewededachihuti gize melikami litaderigulachewi tichilalachihu; ine gini huligize keanante gari alinorimi. yetechalati aderegechi: asik'edima lemek'abire sigayeni k'ebachiwi. iwineti ilachihwalehu; yihi wenigeli be'alemu hulu bemisebekibeti bemanachewimi sifira; irisiwa yaderegechiwi degimo leirisiwa metasebiya lihoni yinegerali. keasira huletumi anidu yeasik'orotu yihuda asalifo liset'ewi wede kahinati alek'ochi hede. sisemumi desi alachewi birimi yiset'uti zenidi tesifa set'uti. bemimechi gizemi inideti adirigo asalifo inidiset'ewi yifeligu neberi. fasikani bemiyaridubeti bek'ita be'ali mejemeriya k'eni dek'e mezamuritu. fasikani tibela zenidi wedeti hedeni linasenada tiwedalehi? aluti. kedeke mezamuritumi huleti lake inidihimi alachewi. wede ketema hidu; madiga wiha yeteshekeme sewimi yigenanyachihwali: teteletuti; yemigebabetinimi yebetuni geta. memihiru. kedeke mezamurite gari fasikani yemibelabeti yeinigida beti wedeti newi? yilali beluti. irisumi bederibi yali yalewini yetesenadana yetenet'efe talak'i adarashi yasayachihwali: beziyami asenadulini. dek'e mezamuritumi wet'u wede ketemami hedewi inidalachewi agenyu; fasikanimi asenadu. bemeshemi gize keasira huletu gari met'a. tek'emit'ewimi sibelu iyesusi. iwineti ilachihwalehu; keanante anidu; irisumi keane gari yemibelawu asalifo yiset'enyali ale. inerisumi yazinu; iyanidanidachewimi. ine ihonini? yiluti jemeri. irisumi meliso. keasira huletu anidu keane gari wede wech'itu ijuni yemiyat'elik'ewi newi. yesewi lijisi sile irisu inide tets'afe yihedali: negeri gini yesewi liji alifo lemiset'ibeti leziya sewi weyoleti: ya sewi baliteweleda yishalewi neberi alachewi. sibelumi iyesusi inijerani anisito bareke k'orisomi set'achewina. inikachihu: yihi sigaye newi ale. ts'iwanimi anisito amesiginomi set'achewi; hulumi keirisu t'et'u. irisumi. yihi sile bizuwochi yemifesi yeadisi kidani deme newi. iwineti ilachihwalehu; beigiziabiheri menigisiti keweyinu fire adisuni isikemet'abeti isikeziya k'eni diresi degimo alit'et'awimi alachewi. mezimurimi kezemeru behwala wede debire zeyiti wet'u. iyesusimi. bezichi leleti hulachihu beine tisenakelalachihu: irenyawuni imetalehu begochimi yibetenalu yemili tets'ifoalana. negeri gini ketenesahu behwala wede gelila ik'edimachihwalehu alachewi. p'et'irosimi. hulumi bisenakelu ine gini keto alisenakelimi alewi. iyesusimi. iwineti ilahalehu; zare bezichi leleti doro huleti gize sayich'ohi sositi gize tikidenyalehi alewi. irisumi k'aluni aberitito. keanite gari yemimoti inikwa bihoni keto alikidihimi ale. hulumi degimo inidezihu alu. getesemani wedemitibalmi sifira met'u; dek'e mezamuritunimi. sits'eliyi salehu; bezihiti tek'emet'u alachewi. p'et'irosinina ya'ik'obini yohanisinimi keirisu gari wesede: lidenegit'imi litekizimi jemerena. nefise isike moti diresi ijigi azenechi: bezihiti k'oyu tigumi alachewi. t'ik'itimi

wede fiti ilifi bilo bemitirimi wedik'o; yichalisi bihoni se'atitu keirisu iniditalifi ts'eleyna. aba abati hoyi; hulu yichalihali: yihichini ts'iwa keine wisedi: negeri gini anite yemitiwedewi inji ine yemiwedewi ayihuni ale. met'ami tenyitewimi agenyachewi; p'et'irosinimi. simi'oni hoyi; tenyitehalini? aniditi se'ati sinikwa lititega alichalihimini? wede fetena inidatigebu tigu ts'eliyumi: menifesi tezegajitalechi; siga gini dekama newi alewi. degimomi hedo yaninu k'ali ts'eleyna. degimomi met'ito 'ayinowachewi beinik'ilifi kebideyi neberina tenyitewi agenyachewi; yemimelisuletinimi alawek'umi. sositenyami met'ito. inigidihi tenyu 'irefumi: yibek'ali: se'atitu deresechi: ineho; yesewi liji behat'atenyochi iji alifo yiset'ali. tenesu; inihidi: ineho; asalifo yemiset'enyi k'eriboali alachewi. wediyawimi gena sinageri keasira huletu anidu yihuda met'a; keirisumi gari bizu sewochi seyifina gome di yizewi kekahinati alek'ochina kets'afochi keshimagilewochimi zenidi met'u. asalifo yemiset'ewimi. yemisimewi irisu newi: yazuti tet'enik'ik'achihumi wiseduti bilo milikiti set'itochewi neberi. met'itomi wediyawi wede irisu k'erebena. memihiri hoyi; memihiri hoyi; bilo samewi: inerisumi ijachewini beirisu layi ch'newi yazuti. beat'egebi kek'omuti gini anidu seyifuni mezo yelik'e kahinatuni bariya meta jorowinimi k'oret'e. iyesusimi meliso. wenibede inidemitizyu seyifina gome di yizachihu lityizunyu met'achihuni? bemek'idesi 'ileti 'ileti iyasitemarihu keinanite gari sinori alyizachihunyimi: negeri gini mets'ahifiti yifets'emu zenidi yihi hone alachewi. hulumi titewiti sheshu. 'irik'anuni bene'ela yeshefene anidi gobezi yiketelewi neberi; gobezazitumi yazuti: irisu gini net'elawini tito 'irak'utuni sheshe. iyesusinimi wede lik'e kahinatu weseduti; yekahinati alek'ochimi hulu shimagilewochimi ts'afochimi tesebesebu. p'et'irosimi isike lik'e kahinatu gibi wisit'i beruk'u teketelewi; kelolewochimi gari tek'emito isati yimok'i neberi. yekahinati alek'ochimi shenigowimi hulu inidigediluti beiyesusi layi misikiri yifeligu neberi; alagenyumimi: bizuwochi behaseti yimesekirubeti neberina; misikirinetachewi gini alitesemamami. -58 sewochimi tenesetewi. ine yihini beiji yeteserawini bete mek'idesi aferisewalehu besositi k'enimi lelawini beiji yaliteserawini iseralehu sili semanewi bilewi behaseti mesekerubeti. misikirinetachewimi inidihu inikwa alitesemamami. lik'e kahinatumi bemekakelachewi tenesito. anidachi atimelisimini? inezihisi beante layi yemimesekirubihini minidiri newi? bilo iyesusini t'eyek'ewi. irisu gini zimi ale anidachimi alimelesesemi. degimo lik'e kahinatu t'eyek'ewina. yeburuki liji kirisitosi anite nehini? alewi. iyesusimi. ine nenyi: yesewi lijimi behayili k'enyi sik'emeti' besemayimi demena simet'a tayalachihu ale. lik'e kahinatumi libisuni k'ededen. keinigidihi wedihi misikirochini mini yasifeligenali? sidibuni semachihu: mini yimesilachihwali? ale. inerisumi hulu. moti yigebawali bilewi feredubeti. anidanidochimi yitefubeti fitunimi shefinewi yigosimutina. tinibiti tenageri yiluti jemer: lolowochimi bet'ifi iyemetu weseduti. p'et'irosimi begibi wisit'i wede tachi sale kelik'e kahinatu geredochi aniditu met'achi; p'et'irosimi

isati simok'i ayita temeleketechiwi. anite degimo kenaziretu keiyesusi gari neberihalechiwi. irisu gini. yemitiyiwini alawik'imi alasitewilimimi bilo kade. wede wich'imi wede deji wet'a: doromi ch'ohe. gereditumi ayitawi beziya lek'omuti. yihimi keinerisu wegeni newi sitili huletenya tinegirachewi jemer. irisumi degimo kade. t'ik'iti k'oyitewimi beziya yek'omuti dagimenya p'et'irosini. yegelila sewi nehina keinerisu wegeni beiwineti nehi aluti. irisu gini. yihini yemitilutini sewi alawik'ewimi bilo yiregemina yimili jemer. wediyawimi doro huletenya ch'ohe. p'et'irosinimi iyesusi. doro huleti gize sayich'ohi sositi gize tikidenyalehi yalewi k'ali tizi alewi: negerunimi asibo alek'ese.

15

wediyawimi maleda yekahinati alek'ochi keshimagilewochina kets'afochi keshenigowimi hulu gari ketemakeru behwala; iyesusini asasirewi wesudutina lep'ilat'osi asalifewi set'uti. p'ilat'osimi. anite yeayihudi nigusi nehini? bilo t'eyek'ewi. irisumi. anite alihi bilo meleseleti. yekahinati alek'ochimi bizu yasat'uti neberi: irisu gini minimi alimelesesemi. p'ilat'osimi degimo. anidachi atimelisimini? ineho; besinini negeri yasat'uhali bilo t'eyek'ewi. iyesusimi keziya behwala p'ilat'osi isikidenek' diresi minimi alimelesesemi. beziyami be'ali yelemenutini anidi isirenya yifetalachewi neberi. be'amets'imi nefisi kegedeluti ke'amets'enyochi gari yetasere beribani yetebale nebere. hizibumi wet'itewi inide limadu yaderigilachewi zenidi iye'ch'ohu yileminuti jemer. p'ilat'osimi. yeayihudini nigusi ifetalachihu zenidi tiwedalachihuni? bilo meleselachewi: yekahinati alek'ochi bek'ini'ati asalifewi inide set'uti yawik'i neberina. yekahinati alek'ochi gini beribanini beirisu fenita yifetalachewi zenidi hizibuni awekuachewi. p'ilat'osimi dagimenya meliso. inigidihi yeayihudi nigusi yemitilutini mini laderigewi tiwedalachihu? alachewi. inerisumi dagimenya. sik'elewi iyalu ch'ohu. p'ilat'osimi. mini newi? yaderegewi kifati minidiri newi? alachewi. inerisu gini. sik'elewi iyalu ch'uheti abezu. p'ilat'osimi yehizibuni fek'adi liyaderigi wedo beribanini fetalachewi; iyesusinimi gerifo inidisek'eli asalifo set'e. wetaderochimi pirayitoriyoni wedemibali gibi wisit'i weseduti; ch'ifirawinimi hulu beanidineti t'eru. k'eyi libisimi alebesuti; yeishohi akililimi gonigunewi defubeti: yeayihudi nigusi hoyi; selami leante yihuni iyalu iji yinesuti jemer: rasunimi bemek'a metuti tefubetimi; teniberikikewimi segeduleti. ketezebabetubetimi behwala k'eyuni libisi gefefuti; libisunimi alebesuti; lisek'itutimi weseduti. anidi menigedi alafimi yealekisinidirosina yerufosi abati simi'oni yetebale yek'erena sewi keget'eri simet'a mesik'eluni yishekemi zenidi asigededuti. tirigwamewimi yerasi k'ili sifira wedemihoni goligota wedetebale sifira weseduti. keribemi yetek'elak'elebetini yeweyini t'eti inidit'eta set'uti: irisu gini alitek'ebelemi. sek'elutimi; libisunimi mani mani inidiwisedi t'ita tet'at'ilewi tekafelu. besek'elutimi gize sositi se'ati nebere. yekisu ts'ihifetimi. yeayihudi nigusi yemili tets'ifo neberi. keirisumi gari huleti wenibedochi

aniduni bek'enyu anidunimi begirawi sek'elu. mets'ihafimi. keamets'enyochi gari tek'ot'ere yalewi tefets'eme. yemiyalifutimi rasachewini iyenek'enek'u yisedibuti neberina. wa; bete mek'idesini yemitaferisi besositi k'enimi yemitisera; kemesik'eli weridehi rashiini adini alu. inidihumi yekahinati alek'ochi degimo kets'afochi gari irisi berisachewi iyetezebabetu. lelochini adane: rasuni liyadini ayichilimi: ayiteni inamini zenidi yeisraeli nigusi kirisitosi ahuni kemesik'eli yiwiredi alu. keirisumi gari yetesek'eluti yemik'efuti neberi. sidisiti se'atimi behone gize; isike zet'enyi se'ati bemidiri hulu layi ch'elema hone. bezet'enyi se'atimi iyesusi. eloh; eloh; lama sebek'itani? bilo betalak'i dimits'i ch'oh;e: tirigwamewimi amilake; amilake; lemini tewiheniyi? maleti newi. beziyami kek'omuti sewochi semitewi. ineho; eliyasini yit'erali alu. anidumi rot'o homit'at'e besefinegi mola bemek'ami adirigo. tewu: eliyasi liyaweridewi yimet'a inide hone iniyi iyale at'et'awi. iyesusimi betalak'i dimits'i ch'oh;e nefisunimi set'e. yebete mek'idesimi megareja kelayi isike tachi kehuleti tek'edede. beziyami beanits'aru yek'ome yemeto alek'a inidezihi ch'oh;e nefisuni inide set'e baye gize. yihi sewi beiwineti yeigiziabiheri liji nebere ale. -41 setochimi degimo beruk'i honewi yimeleketu neberi: keinerisumi begelila sile yiketelutina yagelegiluti yeneberu megidelawiti mariyami yetanashu ya'ik'obina yeyosami inati mariyami selomemi neberu; keirisumi gari wede iyerusalemi yewet'u leluchi bizuwochi setochi neberu. ahunimi bemeshe gize yesenibeti wazema yehone yamazegajeti k'eni sile nebere; yekebere amakari yehone yearimatiyasi yosefi met'a; irisumi degimo yeigiziabiherini menigisiti yit'ebabek'i neberi: defiromi wede p'ilat'osi gebana yeiyesusini siga lemenewi. p'ilat'osimi ahununi inideti mote bilo tedenek'e; yemeto alek'awinimi t'erito kemote k'oyitoalini? bilo t'eyek'ewi: kemeto alek'awimi teredito bedinuni leyosefi set'ewi. befitami gezito awiridomi bebefita kafenewi ke'aletimi betewek'ere mek'abiri anorewi; bemek'abiru dejafimi dinigayi anikebalele. megidelawitimi mariyami yeyosami inati mariyami wedeti inidanoruti yimeleketu neberi.

16

senibetimi kalefe behwala megidelawiti mariyami yeya'ik'obimi inati mariyami selomemi met'itewi lik'ebuti shitu gezu. kesaminitumi befitenyawi k'eni ijigi bemaleda ts'ehayi kewet'a behwala wede mek'abiri met'u. irisi berisachewimi. dinigayuni kemek'abiri dejafi mani yanikebalililinali? yibabalu neberi: dinigayu ijigi tilik'i neberina: ashak'ibewimi ayitewi dinigayu tenikebalo inide neberi temeleteku. wede mek'abirumi gebitewi nech'i libisi yetegonats'efe golimasa bek'enyi bebuli tek'emit'o ayuna deneget'u. irisu gini. atidenigit'u: yetesek'elewini yenaziretuni iyesusini tifeligalachihu: tenesitoali; bezihi yelemi: ineho irisuni yanorubeti sifira. negeri gini hedachihu ledek'e mezamuritu lep'et'irosimi. wede gelila yik'edimachihwali: inide negerachihu beziya tayutalachihu bilachihu nigeruachewi

alachewi. menik'et'ik'et'ina medeniget'i yizoachewi neberina wet'itewi kemek'abiri sheshu: yiferu neberina lemanimi anidachi alinegerumi. inerisumi yazezachewini hulu lep'et'irosina keirisu gari laluti beach'iru tenageru. kezihimi behwala iyesusi rasu lezelalemi dihineti yehonewini yemayilewet'ewini k'idusi wenigeli kets'ehayi mewich'a isike met'ilek'iyawi diresi bejjachewi lakewi. kesaminitumi bemejemeriya k'eni malido betenesa gize; asik'edimo sebatu aganiniti lawet'alati lemegidelawiti mariyami taye. irisiwa heda keirisu gari honewi leneberuti siyazinuna siyalek'isu salu awerachilachewi: inerisumi hiyawu inide hone leirisuwami inide tayati sisemu alamenumi. kezihimi behwala keinerisu lehuletu wede balageri sihedu bemenigedi belela meliki tegelet'e: inerisumi hedewi lelelochu aweru: inezizayami degimo alamenuachewimi. hwalami bema'idi tek'emit'ewi salu leasira anidu tegelet'e; tenesitomi yayutini silalamenuachewi alemamenuachewinina yelibachewini t'linikare nek'efe. inidihimi alachewi. wede 'alemi hulu hidu wenigelinimi lefit'ireti hulu sibeku. yamene yetet'emek'emi yidinali; yalamene gini yiferedibetali. yamenutinimi inezihimi milikitochi yiketeluachewali: besime aganinitini yawet'alu: beadis k'wanik'wa yinageralu: ibabochini yiyizalu; yemigedilimi negeri bit'et'u ayigodachewimi: ijachewini bediwiyocho layi yich'inalu inerisumi yidinalu. geta iyesusimi keinerisu gari ketenagere behwala wede semayi 'arege beigiziabiherimi k'enyi tek'emet'e. inerisumi wet'itewi beyesifirawu hulu sebeku; getami keinerisu gari yisera neberi; bemiketelutimi milikitochi k'aluni yats'ena neberi.

yekeberihitewofilosihoyi; kemejemeri yawi be'ayini yayutina yek'alu ageligayochi yehonuti inidasitelafuluni; benya zenidi sile tefets'emewi negeri bizuwochi tarikini beyeterawi lemazegajeti sile mokeru; ine degimo sile temarihewi k'ali irigiti'uni iniditawik'i bet'itik'ak'e huluni kemejemeri yawi teketiye beyeterawi lits'ifilhi meliakumi hono tayenyi. 5 beyihuda nigusi beherodisi zemeni keabiya kifili yehone zekariyasi yemibali anidi kahini nebere: misitumi kearoni lijochi neberechi; simiwami elisabet'i nebere. huletumi begeta tiizazina higigati hulu yale nek'efa iyehedu beigiziabiheri fiti ts'adik'ani neberu. elisabet'imi mekani neberechina liji alineberachewimi: huletumi be'idimeyachewi arijitewi neberi. irisumi bekefifu tera beigiziabiheri fiti siyagelegili; inide kahinati siri'ati wede geta bete mek'idesi gebito lemat'eni it'a deresebeti. be'itanimi gize hizibu hulu bewich'i k'omewi yits'eliyu neberi. yegetami meliaki be'itanu mesewiya k'enyi k'omo tayewi. zekariyasimi bayewi gize denegete; firihatimi wedek'ebeti. meliakumi inidihilew. zekariyasi hoyi; ts'elotihit tesemitolihalina atifira misitihilew. elisabet'imi wenidi liji tiwelidihalechi; simunimi yohanisi tiwelalehi. desitana tedilami yihonilihali; bemeweledumi bizuwochi desi yilachewali. begeta fiti talak'i yihonalina; yeweyini t'ejina yemiyasekiri met'eti ayit'et'ami: genami beinatu mahits'eni sale menifesi k'idusi yimolabetali: keisiraelimi lijochi bizuwochini wede geta wede amilakachewi yimelisi. irisumi yetezegajutini hizibi legeta inidiyasenada; yeabatochini libi wede lijochi yemayitazetutini wede ts'adik'ani t'ibebi yimelisi zenidi beeliyasi menifesi na hayili befitu yihedali. zekariyasimi meliakumi. ine shimagile nenyi misitumi be'idimeya arijitalechina yihini bemini awik'alehu? alewi. meliakumi meliso. ine beigiziabiheri fiti yemik'omewi gebirieli nenyi; inidinagerihimi yihichinimi yemisirachi inidisebikilhi telike neberi: inehomi; begizewi yemifets'emewini k'aleni silalamenih; yihi negeri isikemihoni k'eni diresi dida tihonalehi menagerimi atichilimi alewi. hizibumi zekariyasini yit'ebik'uti neberi: bebete mek'idesimi wisit'i sile zegewe yidenek'u neberi. bewet'ami gize linegirachewi alichelemi; bebete mek'idesimi raiyi inidaye asitewalu: irisumi yit'ek'isachewi neberi: didami hono nore. yemageligelumi werati sifets'emi wede betu hede. -25 kezihimi werati behwala misitu elisabet' ts'enesechina. nek'etayeni kesewi mekakeli yasiwegidilinyi zenidi geta betemeleketebeiti werati inidihilew. adirigolinyali sitili rasirani amisiti weri sewerechi. besidistenyawimi weri meliaku gebirieli nazireti wedemitibali wede gelila ketema; kedawiti wegeni lehonewi yosefi lemabali sewi wede tach'echi wede aniditi indigili keigiziabiheri zenidi telake; yedinigilitumi simi mariyami nebere. meliakumi wede irisiwa gebito. desi yibelishi; ts'ega yemolabishi hoyi; geta keanichi gari newi: anichi kesetochi mekakeli yetebarekishi neshi alati. irisiwami bayechiwi gize kenigigiru bet'ami denegete'echina. yihi inideti yale selamita newi? bila asebechi. meliakumi inidihilew.

mariyami hoyi; beigiziabiheri fiti ts'ega aginyite-shalina atifiri. inehomi; titt'senishaleshi wenidi lijimi tiwelijaleshi; simunimi iyususi tiyiwaleshi. irisu talak'i yihonalit'uli lijimi yibalali; geta amilakimi yeabatuni yedawitini zufani yiset'ewali: beya'ik'obi betimi layi lezelelami yingisali; lemenigisitumi mech'eresha yelewimi. mariyamimi meliakumi. wenidi silemalawik'i yihi inideti yihonalit' alechiwi. meliakumi meliso inidihilew. menifesi k'idusi beanichi layi yimet'ali; yeli'ulimi hayili yits'elilishali silezihi degimo keanichi yemiweledumi k'idusi yeigiziabiheri liji yibalali. inehomi zemedishi elisabet'i; irisiwa degimo beirjinawa wenidi liji ts'enisalechi; leirisiwami mekani tibali leneberechiwi yihi sidistenyi weri newi: leigiziabiheri yemisanewi negeri yelemina. mariyamimi. inehonyi yegeta bariya inide k'alihi yihonilinyi alechi. meliakumi keirisiwa hede. mariyamimi beziya werati tenesita wede teraramawi ageri wede yihuda ketema fet'ina wet'achi; wede zekariyasimi beti gebita elisabet'ini tesalemechati. elisabet'imi yemariyamini selamita besemachi gize ts'inisu bemahits'eniwa wisit'i zezele: beelisabet'imi menifesi k'idusi molabati; betalak'i dimits'imi ch'oha inidihilew. anichi kesetochi mekakeli yetebarekishi neshi; yemahits'enisihimi fire yetebareke newi. yegetaye inati wede ine timet'a zenidi inideti yihonilinyali? inehomi; yeselamitashi dimits'i bejoroye bemet'a gize ts'inisu bemahits'ene bedesita zealoina. kegeta: yetenegerelati k'ali yifets'emalina yamenechi bits'iti nati. mariyamimi inidihilew. nefese getani takebirewalechi; menifese beamilake bemedihanite haseti taderigalechi: yebariyayituni wiriteti temelikitoalina. inehomi; kezare jemiro tiwilidi hulu bits'iti yilunyalit' biritu yehone irisu beine talak'i sira adirigoalina: simumi k'idusi newi. mihiretumi lemiferuti isike tiwilidina tiwilidi yinorali. bekinidu hayili adirigoali: ti'ibitenyochini belibachewi asabi betinoali: gezihwochini kezufanachewi awaridoali: tihutaninimi kefi adirigoali: yeterabutini bebego negeri at'igiboali: bale t'egochinimi badoachewini sedoachewali. -55 leabatochachini inide tenagere; leabirihamina lezeru lezelelami mihiretu tizi iyalewi isiraelini bilatenawini reditoali. mariyamimi sositi weri yemiyahili beirisiwa zenidi tek'emet'echi wede betiwami temesechi. yeelisabet'imi yemewilejawa gize derese; wenidi lijimi weledechi. gorebetochiwami zemedochiwami geta mihiretuni inidagenenelati semitewi keirisiwa gari desi alachewi. besiminitenyawimi k'eni hits'anuni ligerizuti met'u; beabatumi simi zekariyasi liluti wededu. inatu gini melisa. ayihonimi; yohanisi yibali inji alechi. inerisumi. kewegenishi namimi bezihi simi yeti'era yelemi aluati. abatunimi mani libali inidiwed t'ek'esuti. biranami lemino. simu yohanisi newi bilo ts'afe. hulumi adenek'u. yangizemi afu tekefete melasumi tefeta igiziabiherinimi iyebareke tenagere. legorebetochachewimi hulu firihati hone: yihimi hulu negeri beyihuda betaramawi ageri hulu tewera: yesemutimi hulu. inikiya yihi hits'ani mini yihoni? iyalu belibachewi anoruti: yegeta iji keirisu gari neberechina. abatu zekariyasimi menifesi k'idusi molabetina tinibiti tenagere inidihimi ale.

yeisraeli geta amilaki yibareki; gobinyito lehizibu beza adirigoalina: -70 ket'initi jemiro beneberuti bek'idusani nebiyati afi inide tenagere; bebilatenawi bedawiti beti yemedani k'enidini asinesitolinali: madanumi kewederenyochachinina kemit'eluni hulu iji newi: -73 inidezihi leabatochachini mihireti aderege: leabatachini leabirihamimi yemalewini mehalawini k'idusuni kidani asebe: -75 beirsumi ket'elatochachini iji dineni bezemenachini hulu yale firihati bek'idisinana betsidik'i befitu inidina-nagelegilewi set'eni. degimomi anite hits'ani hoyi; yeli'uli nebiyi tibalalehi; menigeduni litit'erigi begeta fiti tihedalehina: inidezihi yehat'atachewi siriyeti yehonewini yemedani iwik'eti lehizibu tiset'alehi: yihimi kelayi yemeta' birihani begobenyebebi beamilakachini mihiretina rihirah mikiniyati newi: birihanumi bechelemana bemoti t'ila tek'emiti'ewi laluti yaberali igirochachininimi beselami menigedi yak'enali. hits'anumi adege bemenifisimi t'enekere; leisiraelimi isike tayebeti k'eni diresi bemidire beda nore.

2

beziyami werati 'alemu hulu inidits'afi keawigisit'osi k'esari tiizazi wet'achi. k'ernewosi besoriya ageri gezhi benebere gize yihi yemejemeriya ts'ihifeti hone. hulumi iyanidanidu yits'afi zenidi wede ketemawi hede. - yosefimi degimo kedawiti betina wegeni sile nebere kegelila kenazireti ketema tene-sito bete lihemi wedemitibali wede dawiti ketema wede yihuda; ts'enisa keneberechi keich'on yawi kemariyami gari yits'afi zenidi wet'a. beziyami salu yemewilejawa werati derese; yebekwiri lijiwanimi weledech; bemet'ek'ileyami t'ek'elelechiwi: beinigi-dochimi maderiya sifira silalinerachewi begirigimi asitenyachwi. beziyami midiri menigachewini beleliti sit'ebik'u bameda yaderu irenyochi neberu. inehomi; yegeta meliaki wede inerisu k'erebe yegeta kibirimi bezuriyachewi abera; talak'i firihatimi feru. meliakumi inidihi alachewi. ineho; beziyami hulu yemihoni talak'i desita yemisirachi inegirachih-walehuna atifiru: zare bedawiti ketema medihaniti irisumi kirisitosi geta yehone tewelidolachihwalina. yihimi milikiti yihonilachihwali: hits'ani tet'ek'ililo begirigimimi tenyito tagenyalachihu. dinigetimi bizu yesemayi serawiti kemeliaku gari neberu. igiziabiherinimi iyamesegenu. kibiri leigiziabiheri beariyami yihuni selamimi bemidiri lesewimi bego fek'adi alu. melaikiti keinerisu teleyitewi wede semayi bewet'u gize; irenyochu irisi berisachewi. inigidihi isike bete lihemi diresi inihidi igiziabi-herimi yegelet'elinini yihini yehonewini negeri iniyi tebabalu. fet'inewimi met'u mariyaminina yosefimi hits'anunimi begirigimi tenyito agenyu. ayitewimi selezihi hits'ani yetenegerelachewini negeri gelet'u. yesemutini hulu irenyochu be-negeruachewi negeri adenek'u: mariyami gini yihini negeri hulu belibiwa iyasebechi tit'ebik'ewi neberi. irenyochimi inide tebalalachewi sile semutina silayuti hulu igiziabiherini iyamesegenuwa iyakeberu temelesu. ligerizuti siminiti k'eni bemola gize; bemahits'eni sayiregezi bemeliaku inide tebare;

simu iyesusi tebilo tet'era. - inide musemi highi yemenits'atachewi werati betefets'eme gize; begeta highi. yeanatuni mahits'eni yemikefiti wenidi hulu legeta yetek'edese yibalali tebilo inide tets'afe begeta fiti liyak'omuti; begetami highi. huleti waliya weyimi huleti yerigibi ch'ach'utochi inide tebare; mesiwati liyak'eribu wede iyerusalemi weseduti. inehomi; beiyerusalemi simi'oni yemibali sewi nebere; yihimi sewi yeisiraelini mets'ananati yit'ebabek'i neberi: ts'adik'ina tighumi nebere; menifesi k'idusimi beirisu layi nebere. begetami yetek'ebawini sayayi motini inidayayi bemenifesi k'idusi teredito neberi. bemenifisimi wede mek'idesi wet'a: welajochumi inide higu limadi yaderiguleti zenidi hits'anuni iyesusini beasigebuti gize; irisu degimo tek'ebilo ak'efewi igiziabiherinimi iyebareke inidihale. geta hoyi; ahuni inide k'alih bariyahini beselami tasenabetwalehi: -31 'ayinoche besewochi hulu fiti yazegajehewini madanini ayitwalina: yihimi laahizabi huluni yemigelit'i birihani lehizibihimi leisiraeli kibiri newi. yosefina inatumi sile irisu tebarelwani negeri yidenek'u neberi. -35 simi'onimi barekachewi inatumi mariyaminimi. ineho; yebizu-wochi libi asabi yigelet'i zenidi; yihi beisiraeli laluti lebizuwochu lemewidek'achewina lemenesatachewi lemik'awemutimi milikiti teshomali; beanchimi degimo benefisishi seyifi yalifali alati. keaseri wegeni yemitihoni yefanueli liji hana yemitibali aniditi nebiyiti neberechi: irisiwami kedingilina wa jemira kebalawa gari sebat 'ameti norechi: irisiwami semaniya arati 'ameti yahili mebeleti hona bet'ami arijita neberi: betsonina betselotimi lelitina k'eni iyagelegelechi kemek'idesi atileyimi neberi. beziy-achimi se'ati k'eriba igiziabiherini amesegenechi: yeiyerusaleminimi beza lemit'ebabek'u hulu sile irisu tinageri neberi. hulunimi inide geta highi kefets'emu behwala; wede gelila wede ketemachewi wede nazireti temelesu. hits'anumi adege; t'ibebimi molitobeti bemenifesi t'enekere: yeigiziabiherimi ts'ega beirisu layi nebere. welajochumi beyametu be-fasika be'ali wede iyerusalemi yiwet'u neberi. yeasira huleti 'ameti liji behone gize; inide be'alu sir'ati wede iyerusalemi wet'u: k'enochunimi kefets'emu behwala; simelesu bilatenawi iyesusi beiyerusalemi k'erito neberi; yosefimi inatumi alawek'uni neberi. kenenigedenyochi gari yenebere sile meselachewi yeanidi k'eni menigedi hedu; kezemedochachewimi kemiyaw'wachewimi zenidi feleguti: bat'utimi gize iyefeleguti wede iyerusalemi temelesu. kesositi k'eni behwala bememihirani mekakeli tek'emito sisemachewimi sit'eyik'achewimi bemek'idesi agenyuti: yesemutimi hulu bemasitewaluna be-melisu tegeremu. bayutimi gize tegeremu; inatumi. lije hoyi; lemini inidihale aderegihibini? ineho; abatihina ine iyetech'enek'ini sinifeligih neberini alechiwi. irisumi. sile mini felegachihuni? beabate beti ihoni zenidi inidigebanyi alawek'achihuni? alachewi. inerisumi yetenagerachewini negeri alasitewalumi. keinerisumi gari werido wede nazireti met'a; yitazezilachewimi neberi. inatumi yihini negeri hulu belibiwa tit'ebik'ewi neberi. iyesusimi degimo bet'ibebina bek'umeti bemogesimi beigiziabiherina besewi fiti yadigi neberi.

t'ibariyosi k'esarimi benegese beasira amisitenyayitu
'ameti; p'enit'enawiwi p'ilat'osimi beyihuda sigeza;
herodisimi begelila yearatenyawu kifili gezhi; weni-
dimu filip'osimi beit'uriyasi bet'irakonidosimi ageri
yearatenyawu kifili gezhi; lisaniyosimi besabilanisi
yearatenyawu kifili gezhi honewi salu; hanana
k'eyafami lik'ane kahanati salu; yeigizabiheri
k'ali wede zekariyasi liji wede yohanisi bemidire
beda met'a. - benebiyu beisayiyasi k'ali mets'ihafi.
yegetani menigedi azegaju t'irigiyawinimi ak'inu
iyale bemidire beda yemich'ohi sewi dimits'i:
'azek'itu hulu yimula terarawina korebitawimi
hulu zik'i yibeli; t'emamawimi yek'ena menigedi
yihuni; shekarawimi menigedi tikikili yihuni: sigami
yebilese hulu yeigizabiherini madani yiwi tebilo
inide tets'afe lehat'iatu siriyeti yenisihani t'imik'eti
iyesebeke beyoridanosi zuriya wedalechiwi ageri
hulu met'a. silezihi keirusu lit'emek'u lewet'uti hizibi
inidih yilachewi neberi. inanite yeifunyiti lijochi;
kemimet'awi k'wit'a iniditisheshu mani ameleke-
tachihi? inigidihi lenisiha yemigebe fire adirigu:
belibachihumi. abirihami abati aleni maletini
atijemiru: keinezhi dinigayochi leabirihami lijochi
liyasinesaleti igizabiheri inidichili ilachihwalehuna.
ahunisi misari degimo bezafochi siri tek'emut'oali:
inigidihi melikami fire yemayaderigi zafi hulu
yik'oret'ali wede isatimi yit'alali. hizibumi. inigidihi
mini inadirigi? bilewi yit'eyik'uti neberi. melisomi.
huleti libisi yalewi lelelewi yakafili; migibimi yalewi
inidih yadirigi yili neberi. k'erach'ochimi degimo
lit'emek'u met'itewi. memihiri hoyi; mini inadirigi?
aluti. ketazezelachihu abilit'achihu atiwisedu
alachewi. ch'ifirochimi degimo. inya degimo
mini inadirigi? bilewi yit'eyik'uti neberi. irisumi.
bemanimi giti afisuru maninimi behasiti atikisesu;
demewezachihumi yibik'achihu alachewi. hizibumi
sit'ebik'u salu hulumi belibachewi sile yohanisi. yihi
kirisitosi yihonini? bilewi siyabisu neberi; yohanisi
meliso. inesi bewiha at'emik'achihwalehu: neger
gini yech'amawini t'efiri mefitati kemayigebanyi
keine yemibereta yimet'ali: irisu bemenifesi k'idusina
beisati yat'emik'achihwale: menishumi beiju newi;
awidimawinimi fets'imo yat'erali; sinidewinimi
begoterawu yiketali; gelebawini gini bemayit'efa isati
yak'at'ilewali alachewi. silezihi hizibumi bebizu lela
mikiri iyemekerachewi wengelini yisebikilachewi
neberi: yearatenyawu kifili gezhi herodisi gini; sile
herodiyadi sile weniidimu sile filip'osi misitina
herodisi siladeregewi lela kifati hulu yohanisi sile
gesets'ewi; yihini degimo kehulu belayi ch'emiro
yohanisimi bewehini agebawi. hizibumi hulu
ketet'emek'u behwala iyesusi degimo tet'emek'e.
sits'eliyimi semayi tekefete; menifesi k'idusimi
beakali meliki inide rigibi beirusu layi werede: yemi-
wedih lije anite nehi; beanite desi yilenyali yemili
dimits'imi kesemayi met'a. iyesusimi liyasitemiri
sijemiri 'idimewi selasa 'ameti yahili honoti neberi
inidemeselachewi yeosefi liji hono; yeeli liji; yemati
liji; yelew liji; yemiliki liji; yeyona liji; yeosefi
liji; yematatiyu liji; yeamots'i liji; yenhomi liji;
yeesilimi liji yenage liji; yemaati liji; yematatiyu liji

yesemeyi liji; yeosefi liji; yeyoda liji; yeyonani liji;
yeresi liji; yezerubabeli liji; yeselatiyali liji; yeneri liji;
yemiliki liji; yehadi liji; yeyosasi liji; yek'osami liji;
yeelimodami liji; yeeri liji; yeose'i liji; yeeli'azeri liji
yeyorami liji; yemat'ati liji; yelew liji; yesimi'oni liji;
yeyihuda liji; yeosefi liji; yeyonani liji; yeeliyak'em
liji; yemeliya liji; yemayinani liji; yemat'ati liji;
yenatani liji yedawiti liji; yeiseyi liji; yeiyobedi liji;
yeb'ezi liji; yeselimoni liji; yeneasoni liji; yeami-
nadabi liji; yearami liji; yearoni liji; yeesiromi liji;
yefaresi liji; yeyihuda liji; yeya'ik'obi liji; yeisihak'i
liji; yeabirihami liji; yetara liji; yenakori liji; yeserohi
liji; yeragawi liji; yefalek'i liji; yeaberi liji; yesala
liji; yek'ayinimi liji; yearifakisidi liji; yesemi liji;
yehohi liji; yelamehi liji; yematusala liji; yehenoki liji;
yeyaredi liji; yemelalielei liji; yek'ayinani liji; yehenos
liji; yeseti liji; yeadami liji; yeigizabiheri liji.

4

iyesusimi menifesi k'idusi melitobeti keyoridanosi
temelese; bemenifesi wede midire beda temer-
ito; ariba k'eni kediyabilosi tefetene. beneziyani
k'enocho minimi alibelami; ketch'eresumi behwala
terabe. diyabilosimi. yeigizabiheri liji kehonih;
yihini dinigayi. injera huni bilehi izezi alewi. iye-
susimi. sewi beigizabiheri k'ali hulu inji beinjera
bicha aynorimi tebilo tets'ifoali bilo melesetli.
diyabilosimi rejimi wede hone terara awit'ito
ye'alemini menigisitati hulu bek'its'ibeti asayewi.
diyabilosimi. yihi silit'ani hulu kibirachewimi leine
teset'itoali lemiwedewimi lemanimi iset'ewalehuna
leanite iset'ihalehu: silezihi anite beine fiti bi-
tisegidi; hulu leanite yihonali alewi. iyesusimi
meliso. legeta leamilakih sagedi irisunimi bicha
amiliki tebilo tets'ifoali alewi. - wede iyerusalemi
degimo wesewedi: bemek'idesimi ch'afi layi ak'umo.
yit'ebik'uhi zenidi melaikutuni sile anite yazililahi;
igirihinimi bedinigayi keto inidatisenakeli bei-
jachewi yanesuhali tebilo tets'ifoalina yeigizabiheri
lijisi kehonih; kezih wede tachi rasihini weriwiri
alewi. iyesusimi meliso. getani amilakihini atife-
tatenewi tebilooali alewi. diyabilosimi fetenawini
hulu kech'eresu behwala isike gizewi keirusu teleye.
iyesusimi bemenifesi hayili wede gelila temelese:
sile irisumi bezuriyawu balechiwi ageri hulu zina
wet'a. irisumi bemikwirabachewi yasitemiri;
hulumi yameseginuti neberi. wedadegebetimi
wede nazireti met'a: inide limadamu besenibeti
k'eni wede mikwirabi geba; liyanebimi tenesa.
- yenebiyunimi yeisayiyasini mets'ihafi set'uti;
mets'ihafunimi beteregere gize. yegeta menifesi
beine layi newi; ledihochi wengelini isebiki zenidi
k'ebitonyalina: letaserutimi mefetatini le'iwirochimi
mayetini isebiki zenidi; yetet'ek'utinimi nets'a awet'a
zenidi yetewededechiwinimi yegetani 'ameti isebiki
zenidi likonyali tebilo yetets'afebetini sifira agenyu.
mets'ihafunimi t'ek'ililo leageligayu set'ewina
tek'emete: bemikwirabimi yeneberuti hulu tikwiri
bilewi yimeleketuti neberi. irisumi. zare yihi
mets'ihafi bejorochihu tefets'eme yilachewi jemer.
hulumi yimesekiruleti neberi keafumi kemiwet'awi
kets'egawi k'ali yetenesa iyetedenek'u. yihi yeosefi

liji ayidelemini? yilu neberi. irisumi. yale t'irit'iri yihini misale. bale medihaniti hoyi; rasihini fewisi: bek'ifirinahomi inidaderegihewi yesemanewini hulu bezihi begeza agerihii degimo adirigi tilunyalachihu alachewi. inidihimi ale. iwineti ilachihwalehu; nebiyi begeza ageru keto ayiwededimi. negeri gini iwineti ilachihwalehu; beeliyasi zemeni sositi 'ameti kesidis-iti weri semayi tezegito sale bemidiri hulu biritu rabi benebere gize; beisraeli bizu mebeletochi neberu: eliyasimi besidona ageri wedalechi wede serapita wede aniditi mebeleti iniji keinerisu wede aniditu alitelakemi. benebiyu beelisa'i zemenimi beisraeli bizu lemits'amochi neberu; kesoriyawiw keni'imani bek'eri keinerisu anidi sinikwa alinets'ami. bemikwirabimi yeneberu hulu yihini semitewi k'wit'a molabachewi; tenesitewimi keketema wede wich'i awet'uti; yit'lutumi zenidi ketemachewi tesaritabati wede neberechi wede terarawi afafi weseduti: irisu gini bemekakelachewi alifo hede. wede gelila ketemami wede k'ifirinahomi werede. besenibetimi yasitemirachewi neberi: k'alu besilit'ani neberina betimihiritu tegeremu. bemikwirabimi yerikwisi ganeni menifesi yaderebeti sewi nebere; betalak'i dimits'imi ch'oho. tewi; yenaziretu iyesusi hoyi; keanite gari mini aleni? litat'efani met'ahini? mani inide honihi awik'ehalehu; anite yeigiziabiheri k'idusu ale. iyesusimi. zimi beli keirismus wit'a bilo gesets'ewi. ganenumi bemekakelachewi t'iloti sayigodawi keirisu wet'a. hulunimi medenek'i yazachewi; irisi berisachewimi. yihi k'ali minidiri newi? besilit'anina behayili rikwisani menafisitini yazizalina; yiwet'umali bilewi tenegageru. zinami bezuriyaw balechi ageri wede sifirawi hulu sile irisu wet'a. bemikwirabimi tenesito wede simi'oni beti geba. yesimi'onimi amati bebiritu nidadi tama neberi sile irisiwami lemenuti. beat'egebiwami k'omo nidaduni gesets'ewina lek'ek'ati: yanigizewinimi tenesita agelegelechachewi. ts'ehayimi begeba gize beliyu liyu dewe yeteyazu beshitenyochini hulu wede irisu amet'uachewi: irisumi beiyamidachewi layi ijuni ch'ino fewesachewi. aganinitimi degimo. anite kirisitosi yeigiziabiheri liji nehi iyalu iych'ohumi kebizuwochi yiwet'u neberi: gesets'achewimi kirisitosimi inide hone awik'ewiti neberina inidinageru alifek'edelachewi. bet'sebami gize wet'ito wede midire beda hede: hizibumi yifeliguti neberi: wede irisumi met'u; keinerisumi teleyito inidayihedi likelekiluti wededu. irisu gini. silezihi telikealehuna lelelochu ketemawochi degimo yeigiziabiherini menigisiti wenigeli isebiki zenidi yigebanyali alachewi. begelilami mikwirabochi yisebiki neberi.

5

hizibumi yeigiziabiherini k'ali iyese mu siya-sit'ebibuti salu; irisu rasu begenisaret'i bahiri dari k'omo neberi: bebahiri darimi k'omewi yeneberutini huleti tanikwawochi aye: 'asa at'imajochi gini keinerisu wisit'i wet'itewi merebochachewini yat'ibu neberi. ketanikwawochumi yesimi'oni wede neberechi wede aniditu gebito kemidiri t'ik'iti fek'ek'i inidiyaderigati lemenewi: betanikwayitumi tek'emito hizibumi yasitemiri neberi. negerunimi

kech'ere se behwala; simi'onini. wede t'ilik'u fek'ek'i beli merebochachihunimi lemat'imedi t'alu alewi. simi'onimi meliso. abetu; lelutini hulu adireni sinidekimi minimi aliyazinimi: negeri gini bek'alihi merebochuni it'ilelehu alewi. yihinimi baderegu gize ijigi bizu 'asa yazu: merebochachewimi tek'ededu. belela tanikwami yeneberutini gwadenyochachewini met'itewi inidiyagizuachewi t'ek'esu: met'itewimi huletu tanikwawochi isikiset'imu diresi moluachewi. simi'oni p'et'irosi gini baye gize beiyesusi gwilibeti layi wed'ito. geta hoyi; ine hat'iateny nenyina kene teleyi alewi. silat'emeduti 'asa irisu keirisu garimi yeneberu hulu tenidenik'ewalina; inidihumi degimo yesimi'oni balinjerochi yeneberu yeze-bidewosi lijochi yak'obina yohanisimi tenenek'u. iyesusimi simi'onini. atifira: keinigidihi wedihi sewini yemitat'emidi tihonalehi alewi. tanikwawochinimi wede midiri adirisewi huluni titewi teketeluti. keketemawochinimi beaniditu sale; in-eho; lemits'i yemolabeti sewi nebere: iyesusinimi ayito befitu wedek'ena. geta hoyi; bitiwedisi; litanets'anyi tichilalehi bilo lemenewi. ijunimi zerigito dasesewina. iwedalehu; nits'a alewi: wediyawimi lemits'u lek'ek'ewi. irisumi lemanimi inidayinageri azezewi; negeri gini. hedehi rasihini lekahini asayi; leinerisumi misikiri inidihoni sile menits'atihu muse inidazeze mesiwa'iti ak'iribi alewi. werewi gini abizito wet'a; bizu hizibimi lilemutina kedewechewi lifewesu yisebesebu neberi: negeri gini irisu wede midire beda fek'ek'i bilo yits'eliyi neberi. anidi k'enimi yasitemiri neberi: kegelilana keyihuda meniderochimi hulu keyerusalemimi met'itewi yeneberu ferisawiyana yehigi memihirani yik'emet'u neberi: irisumi inidifewisi yegeta hayili honeleti. inehomi; anidi shiba bealiga teshekimewi amet'u: agibitewimi befitu liyanoruti yishu neberi. sile hizibumi bizati iniditi adirigewi inidiyagebuti siyak'itachewi; wede segenetu wet'u yet'arawinimi t'ubi asalifewi bemekakeli beiyesusi fiti kenealigawi awereduti. iminetachewinimi ayito. anite sewi; hat'iatihii tesereychilhi alewi. ts'afochina ferisawiyanimi. yihi yemisebete mani newi? keanidu keigiziabiheri bek'eri hat'iatii liyasiteseriyyi mani yichilali? bilewi yasibu jemerii. iyesusimi asabachewini iyawek'e meliso. belibachihu mini tasibalachihu? hat'iatihii tesereychilhi kemaleti weyisi. tenesana hidi kemaleti manachewi yik'elali? negeri gini bemidiri layi hat'iatii liyasiteseriyyi lesewi liji silit'ani inidalewi iniditawik'u bilo; shibawini. aniteni ilihalehu; netesa; alagihani teshekimehi wede betihii hidi alewi. beziyani gizemi befitachewi tenesa; tenyitobetimi yeneberewini teshekimo igiziabiherini yamesegene wede betu hede. hulunimi megeremi yazachewi; igiziabiherinimi amesiginewi. zaresi dinik'i negeri ayeni iyalu firihati molabachewi. kezihimi behwala wet'ito lewi yemibali k'erach'i bemek'irech'awi tek'emito temeleketena. teketelenyi alewi. hulunimi tewe: tenesitomi teketelewi. lewimi bebetu talak'i gibizha aderegeleti: keinerisumi gari bema'di tek'emite'ewi yeneberu kek'erach'ochina kelelochi sewochi bizu hizibi neberu. ferisawiyana ts'afochachewimi bedek'e mezarumitu layi. sile mini kek'erach'ochina kehat'iatenyochi gari

tibelalachihu tit'et'umalachihu? bilewi anigor-
 agoru. iyesusimi meliso. himemitenyochi inji bale
 t'enawochi bale medihaniti ayasifeligachewimi:
 hat'iatenyochini wede nisiha inji ts'adik'anini
 lit'era alimet'ahumi alachewi. inerisumi. yeyohanisi
 dek'e mezamuriti sile mini bizu yit'omalu ts'elotisi
 sile mini yaderigalu; degimomi yeferisawiyani
 dek'e mezamuriti sile mini inidezihu yaderigalu:
 yeanite dek'e mezamuriti gini yibelalu yit'et'alumi?
 aluti. iyesusimi. mushirawi keinerisu gari sale
 mizewochi litasit'omu tichilalachihu? negeri
 gini werati yimet'ali; mushirawimi keinerisu si-
 wesedi yanigize; beziya werati yit'omalu alachewi.
 degimomi misale inidihili sili negerachewi. yeadisi
 libisi irafi bareje libisi layi yemianori yelemi:
 bideregi gini adisuni yik'edewali degimomi adisi
 irafi learogewi ayisimamawimi. bareje ak'umadami
 adisi yeweyini t'oji yemianori yelemi: bideregi gini
 adisu yeweyini t'oji ak'umadawini yafenedali; irisumi
 yifesali ak'umadawimi yit'efali. adisuni yeweyini
 t'oji gini beadisi ak'umada manori yigebali; huletumi
 yit'ebabek'alu. aroge yeweyini t'oji sit'et'a adisuni
 yemisha manimi yelemi: aroge yit'afit'ali yilalina.

6

besenibetimi beirisha mekakeli yalifi neberi dek'e
 mezamuritumi isheti yik'et'ifu bejjachewimi iyashu
 yibelu neberi. keferisawiyani gini anidanidochu.
 besenibeti liyaderigi yalitefek'edewini sile mini
 taderigalachihu? aluachewi. - iyesusimi leiner-
 isu meliso. dawiti beterabe gize irisu abirewiti
 keneberu gari yaderegewini; wede igiziabiheri
 beti inide geba kekahinati bicha bek'eri mebi-
 latu yalitefek'edewini yemesiwa'itini injira yizo
 inide bela; keirisumi gari leneberuti degimo inide
 set'achewi yihini alanebebachihumini? ale. yesewi
 liji yesenibeti geta newi alachewimi. belelawi seni-
 betimi wede mikwirabi gebito asitemare: beziyami
 k'enyi iju yeselelechi sewi nebere: ts'afochina
 ferisawiyani mekisesha liyagenyubeti besenibeti
 yifewisi inide hone yit'ebabek'uti neberi. irisu
 gini asabachewini awik'o iju yeselelechiwini sewi.
 tenesana bemekakeli k'umi alewi: tenesitomi
 k'ome. iyesusimi. it'eyik'achihwalehu: besenibeti
 bego madiregi tefek'idoalini weyisi kifu? nefisi
 madanini weyisi megideli? alachewi. hulachewinimi
 zuriyawini ayena sewiyewini. ijihini zeriga alewi.
 irisumi inidihili aderege; ijumi inide huletenyayitu
 danechi. inerisumi k'wit'a molabachewi; beiy-
 susimi mini inidiyaderigubeti irisi berisachewi
 tebabalu. benezhimi werati yits'eliyi zenidi wede
 terara wet'a; lelitunimi hulu wede igiziabiheri
 sits'eliyi adere. benegami gize dek'e mezamurituni
 t'era; keinerisumi asira huleti meret'e degimomi
 hawariyati bilo seyemachewi: inerisumi; p'et'irosi
 bilo inide gena yeseyemewi simi'oni; wenidimumi
 inidiriyasi; ya'ik'obimi yohanisimi; filip'osimi
 beritelomewosimi; matewosimi tomasimi; yeil-
 ifiyosi liji ya'ik'obimi k'enatenya yemibalewi
 simi'oni; yeya'ik'obi yihudami; asalifo yeset'ewimi
 yeasik'orotu yihuda nachewi. keinerisumi gari
 werido betekakele sifira k'ome; kedek'e meza-

muritumi wegeni bizu hizibi nebere; degimomi
 lisemutina kedeweachevi lifewesu keyihuda hulu
 keiyerasalemini ket'irokina kesidona bahiri darimi
 yemet'u bizu sewochi neberu: kerikwisanimi
 menafisiti yisek'ayu yeneberuti tefewesu: keirisumi
 hayili wet'ito huluni yifewisi neberina hizibu
 hulu lidasit'u yishu neberi. irisumi wede dek'e
 mezamuritu 'ayinuni anesa inidihimi alachewi.
 inanite dihochi bits'u'ani nachihu; yeigziabi-
 heri menigisiti yeanite newina. inanite ahuni
 yemitirabu bits'u'ani nachihu; tit'egibalachihuna.
 inanite ahuni yemitalek'isu bits'u'ani nachihu;
 tsisik'alachihuna. sewochi sile sewi liji sit'elua-
 chihu sileyuachihumi sinek'ifuachihumi simachihunimi
 inide kifu siyawet'u; bits'u'ani nachihu. ineho;
 wagachihu besemayi talak'i newina beziyani
 k'eni desi yibelalachihu zilerumi: abatochachewi
 nebiyatini inidihili yaderigubachewi neberina.
 negeri gini inanite bale t'egochi weyolachihu;
 mets'inanatachihuni tek'ebilachihwalina. inanite
 ahuni yet'egebachihu weyolachihu; tirabalachihuna.
 inanite ahuni yemitisik'u weyolachihu; tazinalachi-
 huna talek'isumalachihu. sewochi hulu melikami
 sinagerulachihu; weyolachihu: abatochachewi
 lehasetenyochi nebiyati inidihili yaderigulachewi
 neberina. negeri gini leinanite lemitisemu ilachi-
 walehu; t'elatochachihuni widedu; lemit'elua-
 chihu melikami adirigu; yemiregimuachihunimi merik'u;
 silemibediluachihumi ts'eliyu. gwinich'ihini
 lemimetali degimo huletenyawini sit'ewi; mego-
 nats'efiyahinimi lemiwesidi ije t'ebabihini degimo
 atikelikilewi. lemileminihili hulu sit'i; genizebihinimi
 yemiwesidi inidimelisi atit'eyik'ewi. sewochimi
 liyaderigulachihu inidemitiwedu inanite degimo
 inidihu adirigulachewi. yemiweduachihunima
 bitiwedu; mini misigana alachihu? hat'iatenyochi
 degimo yemiweduachewini yiwedalu. meli-
 kamimi lemiyaderigulachihu melikami bitadirigu;
 mini misigana alachihu? hat'iatenyochi degimo
 yani yaderigaluna. iniditiwesidubachewi tesifa
 lemitaderiguachewi bitabediru; mini misigana
 alachihu? hat'iatenyochi degimo betikikili ini-
 dik'ebelu lehat'iatenyochi yabediralu. negeri gini
 t'elatochachihuni widedu: melikami adirigu: minimi
 tesifa sataderigumi abediru; wagachihumi talak'i
 yihonali; yeli'ulimi lijochi tihonalachihu; irisu
 lemayameseginu lekifuwochimi cheri newina.
 abatachihu rihiruhi inide hone rihiruhochi hunu.
 atifiredu ayiferedibachihumimi: atikoninu atiko-
 nenumimi. yik'iri belu yik'irimi tibalachihu.
 sit'u yiset'achihumali: bemitisefirubeti mesiferiya
 temeliso yiseferilachihwalina; yetech'ek'onena
 yetenek'enek'e yetetireferefemi melikami mesiferiya
 beik'ifachihu yiset'achihwali. misalemi alachewi.
 'iwiri 'iwirini limera yichilalini? huletu begwidig-
 wadi ayiwedik'umini? dek'e mezmuri kememihiru
 ayibelit'imi: fets'imo yetemare hulu gini inide
 memihiru yihonali. bewenidimihimi 'ayini yalewini
 gudifi sile mini tayalehi; berasihi 'ayini gini yalewini
 miseso sile mini atimeleketimi? be'ayinihi yalewini
 miseso rasihi satayi; inideti wenidimihini. wenidime
 hoyi; be'ayinihi yalewini gudifi lawit'a fik'edilinyi
 litili tichilalehi? anite gibizi; asik'edimehi ke'ayinihi

misesowini awit'a keziyami behwala bewenidimih
'ayini yalewini gudifi tawet'a zenidi at'iritehi tay-
alehi. kifu fire yemiyaderigi melikami zafi yelemina;
inidihumi melikami fire yemiyaderigi kifu zafi
yelemi. zafi hulu kefwire yitawek'alina: keishohi
belesi ayilek'imumi; keat'at'i k'wit'ik'wam'omi
yeyini ayik'orit'umi. belibi molito keterefewi
afu yinageralina melikami sewi kelibi melikami
mezigebi melikamuni yawet'ali; kifu sewimi kelibi
kifu mezigebi kifuwini yawet'ali. sile mini. geta
hoyi; geta hoyi; tilunyalachihu; yemilewinimi
ataderigumi? wede ine yemimet'a hulu k'alenimi
semito yemiyaderigewi; manini inidimesili asay-
achihwalehu. beti siera at'ilik'o yek'ofere be'aleti
layimi yemeserete sewini yimesilali: gorifimi
bemet'a gize wenizu yani beti gefawi; be'aleti layimi
sile temeserete liyanawit'ewi alichalemi. semito
yemayaderigewi gini yale mesereti bemidiri layi
betuni yesera sewini yimesilali: wenizumi gefawi
wediyawimi wedek'e yeziya beti awedadek'imi
talak'i hone.

7

k'aluni hulu behizibi jorowochi bech'ereze gize wede
k'ifirinahomi geba. anidi yemeto alek'ami nebere:
yemiwedewimi bariyawo tamo limoti k'eribo neberi.
sile iyesusimi besema gize yeayihudini shimagilochi
wede irisu lakena met'ito bariyawini inidiyadini
lemenewi. inerisumi wede iyesusi met'itewi. yihini
litaderigileti yigebawali: hizibachinini yiwedalina
mikwirabimi rasu seritolinali bilewi ats'initewi
lemenuti. iyesusimi keinerisu gari hede. ahunimi
wede betu bek'erebe gize yemetowi alek'a weda-
jochuni wede irisu lake: alewimi. geta hoyi bebete
t'ara betachi litigebe ayigebanyimina atidikemi:
silezihimi wede anite limet'a inidigebanyi sewineteni
alik'ot'erihutimi: negeri gini k'ali tenageri; bilate-
nayemi yifewesali. ine degimo kelelochi betachi
yemigeza sewi nenyi; keinemi betachi wetaderochi
alunyi; anidunimi. hidi bilewi yihedali; lelawinimi.
na bilewi yimet'ali; bariyayenimi. yihini adirigi
bilewi yaderigali. iyesusimi yihini semito beirisu
tedenek'e; zewerimi bilo leteteketuli hizibi. ilachih-
walehu; beisiraelisi inikwa inidihini yale tilik'i imineti
alagenyehumi alachewi. yetelakutimi wede beti
temelisewi bariyawini bale t'ena hono agenyuti.
benegewimi nayini wedemitibali wede aniditi
ketema hede; dek'e mezamuritumi bizu hizibimi
keirisu gari abirewi hedu. wede ketemayitumi beri
bek'erebe gize; ineho; yemote sewi teshekimewi
awet'u: irisumi leinatu anidi liji nebere; irisi-
wami mebeleti neberechi; bizumi yeketema hizibi
keirisiwa gari abirewi neberu. getami bayati gize
azenelatina. atalik'ishi alati. k'eribomi k'arezawini
neka; yeteshekemutimi k'omu: alewimi. anite
gobezi; ilihalehu; tenesa. yemotewimi k'ena bilo
tek'emet'e linagerimi jemere; leinatumi set'ati.
hulunimi firihati yazachewina. talak'i nebiyi beinya
mekakeli tenesitoali; degimo. igiziabiheri hizibuni
gobenye iyalu igiziabiherini amesegenu. yihimi
zina sile irisu beyihuda hulu bezuriyawimi balechi
ageri hulu wet'a. dek'e mezamuritumi leyohanisi

inezihini hulu aweru. yohanisimi kedek'e meza-
muritu huleti wede irisu t'erito. yemimet'awi anite
nehini weyisi lelawini inite'ebik'i? bilo wede iyesusi
lake. sewochumi wede irisu met'itewi. met'imik'u
yohanisi. yemimet'awi anite nehini weyisi lelawini
inite'ebik'i? bilo wede anite lakeni aluti. beziyachi
se'ati kedewena kesik'ayi kekifuwochi menafisitimi
bizuwochini fewese; lebizu 'iwirochimi mayetini
set'e. iyesusimi meliso. hedachihu yayachihutini
yesemachihutini leyohanisi awiruleti: 'iwirochi
yayalu; anakasochimi yiheidalu; lemits'amochimi
yinet'salu; denik'orowochimi yisemalu; mutanimi
yinesalu; ledihochimi wenigeli yiisebekali: beinemi
yemayisenakelewi hulu bits'u'i newi alachewi.
yeyohanisi melikitenyochimi kehedu behwala;
lehizibu sile yohanisi yinageri jemeri inidihimi ale.
mini litayu wede midire beda wet'achihu? nefasi
yemiwezewizewini shemibek'oni? weyisi mini litayu
wet'achihu? k'ech'ini libisi yelesesewini sewini?
ineho; get'anya libisi yemilebisuna bek'imit'ilineti
yeminoru benegesitati beti alu. weyisi mini litayu
wet'achihu? nebiyini? awoni ilachihwalehu; kenebiy-
imi yemibelit'ewini. ineho; menegidihini befitihi
yemit'erigi melikitenyayeni befitihi ilikalehu teblo
yetets'afeleti yihi newi. ilachihwalehu; kesetochi
keteweleduti mekakeli kemet'imik'u yohanisi
yemibelit'i manimi yelemi: beigiziabiheri menigisati
gini kehulu yemiyanisewi yibelit'ewali. yesemutimi
hizibi hulu k'erach'ochi inikwa sayik'eru beyohanisi
t'imik'ti tet'emik'ewi igiziabiherini ats'edek'u:
ferisawianina higi awak'iwochi gini beirisu sile
alitet'emek'u yeigiziabiherini mikiri kerasachewi
t'alu. inigidihini yezichini tiwilidi sewochi bem-
ini asimesilachewalehu? maninisi yimesilalu?
begebeya yemik'emet'utini lijochi yimesilalu; irisi
berisachewimi iyetet'eraru. inibilita nefanilachihu
alafenachihumimi: musho awet'anilachihu
alalek'esachihumimi yilali. met'imik'u yohanisi ini-
jera sayibela yeweyini t'ejimi sayit'et'a met'ito nebe-
rina. ganeni alebeti alachihuti. yesewi liji iyebelana
iyet'et'a met'itoalina. ineho; belatanyana yeweyini
t'iji t'ech'i; yek'erach'ochina yehat'iatenyochi wedaji
alachihuti. t'ibebimi lelijochiwa hulu ts'edek'echi.
keferisawianimi anidi keirisu gari yibela zenidi
lemenewi: beferisawiji betimi gebito bema'idi
tek'emet'e. inehomi beziyachi ketema hat'iatenya
yeneberechi aniditi seti: beferisawiji beti bema'idi
inde tek'emet'e bawek'echi gize; shitu yemolabeti
yealibasis'irosi bilik'at'i amet'achi. besite hwalawimi
beigiru at'egebi k'oma iyalek'esechi beinibawa
igiruni tarisi jemerechi; berasi t'egwiriwami tabisewi
igirunimi tisimewi shitumi tik'ebawi neberechi.
yet'erawi ferisawiani ayito. yihisi nebiyi bihoni;
yihichi yemitidasisewi seti manini inde honchi
iniditisi inde neberechi bawek'e neberi; hat'iatenya
natina bilo belibu asebe. iyesusimi meliso. simi'oni
hoyi; yeminegirihi negeri alenyi alewi. irisumi.
memihiri hoyi; tenageri ale. leanidi abedari huleti
tebedariwochi neberuti beanidu amisiti meto dinari
neberebeti behuletenyawimi amisa. yemikefilu-
tumi biyat'u lehuletumi tewelachewi. inigidihini
keinerisu abilit'o yemiwedewi maninyawi newi?
simi'onimi meliso. bizu yeteweletu yimesilenyali

ale. irisumi. beiwineti feredihi alewi. wede setitumi zeweri bilo simi'onini inidihi alewi. yihichini seti tayalehini? ine wede bethi gebahu; wiha sinikwa leigire alak'erebihilinyimi: irisiwa gini beinibawa igireni arasechi bet'egwiriwami abesechi. anite alisamihenyimi: irisiwa gini kegebahu jemira igireni kemesami alak'waret'echimi. anite raseni zeyiti alik'ebahenyimi: irisiwa gini igireni shitu k'ebachi. silezihili ilihalehu; ijigi wedalechina bizu yalewi hat'iatwa tesoriyolatali: t'ik'iti gini yemisereyileti t'ik'iti yiwedali. irisiwanimi. hat'iatishi tesoriyolishali alati. keirisumi gari bema'idi tek'emit'ewi yeneberuti belibachewi. hat'iatini inikwa yemiya-siteseriya yihi mani newi? yilu jemeri. setitunimi. iminetishi adinoshali: beselami hiji alati.

8

kezihihi behwala iyesebekena sile igiziabiheri menigisiti yemisirachi iyetenagere beyeketemayitu beyemeniderumi yalifi neberi: asira huletumi keirisu gari neberu; kekifuwochi menafisitina kedewemi tefewisewi yeneberu anidanidi setochi: inerisumi sebatu aganiniti yewet'ulati megidelawiti yemitibali mariyami; yeherodisi azazhi yekuza misiti yohanami sosinami bizuwochi lelochimi honewi begenizebachewi yagelegiluti neberi. bizu hizibimi betesebesebu gize keketemawochimi hulu wede irisu bemet'u gize bemisale inidihi sili tenagerachewi. zeri zeruni lizera wet'a. sizerami anidanidu bemenigedi dari wedek'e tereget'em; yese mayi wefochimi beluti. lelawimi be'aleti layi wedek'e; bebek'elemi gize irit'ibeti silalinerewi derek'e. lelawimi beishohi mekakeli wedek'e; ishohumi abiro bek'elena anek'ewi. lelawimi bemelikami mereti layi wedek'e: bebek'elemi gize meto it'ifi afera. yihini betenagere gize. yemisma joro yalewi yisima bilo ch'oh. dek'e mezamuritumi. yihi misale minidiri newi? bilewi t'eyek'uti. irisumi inidihi ale. leinaneti yeigiziabiherini menigisiti misit'iri mawek'i tsete'itoachihwali: lelelochi gini iyayu inidayayu iyesebumi inidayasitewilu bemisale newi. misalewi yihi newi. zeru yeigiziabiheri k'ali newi. bemenigedi darimi yaluti yemisemu nachewi: kezihi behwalami diyabilosi yimef'ali aminewimi inidayidinu k'aluni kelibachewi yiwesidali. be'aleti layimi yaluti sisemu k'aluni bedesita yemik'ebelu nachewi: inerisumi legizewi bicha yaminalu inji befetena gize yemikidu siri yelalachewi nachewi. beishohi mekakelimi yewedek'e inezihili yemisemuti nachewi: menigedachewinimi hedewi behiyiweti zemeni beasabina bebale t'egineti michoti yitanek'alu; mulu firemi yaferumi. bemelikami mereti layimi yewedek'e inerisu bemelikamina bebego libi k'aluni semitewi yemit'ebik'uti bemets'inatimi fire yemiyafuru nachewi. mebiratinimi abirito bek'ik'a yemikedinewi weyimi kealiga betachi yemiyanorewi yelemi; yemigebuti sewochi birihanuni inidiyayu bemek'irezi layi yanorewali inji. yemayigelet' yetesewere yelemina; yemayitawek'imi wede gil'timi yemayimet'a yetesheshege yelemi. inigidihi iniditi sedemu tet'ebek'u: lalewi hulu yiset'ewalina; kelelewimi hulu; yawi yalewi yemimesilewi inikwa

yiwesedibetali. inatuna wenidimochumi wede irisu met'u; kehizibumi bizati yetenesa liyagenyuti alitechalachewimi. inatihina wenidimochihi liyayuhi wedidewi bewich'i k'omewali bilewi negeruti. irisumi meliso. inatena wenidimochesi yeigiziabiherini k'ali semitewi yemiyaderiguti inezihili nachewi alachewi. ke'iletatumi beandiru irisu dedek'e meza-muritu gari wede tanikwa gebito. wede bahiri mado inishageri alachewi: tesusumi. sihedumi anik'elafa. 'awilo nefasimi bebahiri layi werede; wihawimi tanikwayitumi yimola neberina yich'enek'u neberi. k'eribewimi. abetu; abetu t'efani iyalu asinesuti. irisumi nek'ito nefasunina yewihawini ma'ibeli gesets'achewi: tewumi; ts'it'itami hone. irisumi. iminetachihu yeti newi? alachewi. feritewimi tedenek'u; irisi berisachewimi. inidihi nefasatinina wihani inikwa yemiyazi leirisumi yemitazezuleti yihi mani newi? alu. begelilami anits'ari wedalechiwi wede gerigesenoni ageri betanikwa deresu. wede midirimi bewet'a gize aganiniti yaderubeti anidi sewi keketema wet'ito tegananyewi; kebizu zemenimi jemiro libisi sayilebisi bemek'abiri inji bebeti ayinorimi neberi. iyesusinimi baye gize ch'oho befitu tedefa betalak'i dimits'imi. yeli'uli igiziabiheri liji iyesusi hoyi; keanite gari mini alenyi? inidatisak'eyenyi ileminihalehu ale. rikwisuni menifesi kesewiyewi inidiwet'a yazewi neberina. bizu zemenimi yizoti neberina; besenisetelina beigiri biretimi tasiro yit'ebek'i neberi: isiratunimi sebiro beganenu wede midire beda yineda neberi. iyesusimi. simihi mani newi? bilo t'eyek'ewi. irisumi bizuwochi aganiniti gebitewibeti neberina. legewoni alewi. wede t'ilik'umi lihedu inidayazachewi lemenuti. beziyami betararawi yebizu iriya meniga yisamaru neberi: wede inerisumi ligebu inidifek'idilachewi lemenuti: fek'edelachewimi. aganinitimi kesewiyewi wet'itewi wede iriyawochi gebu; menigawimi keaafu wede bahiri tet'adefuna set'emu. irenyochimi yehonewini bayu gize sheshitewi beketemawina beageru aweruti. yehonewini negeri liyayu wet'itewimi wede iyesusi met'u; aganinitimi yewet'uletini sewi lebisio libumi temeliso beiyesusi igiri at'egbi tek'emit'o agenyutina feru. yayutimi degimo aganiniti yaderubeti sewi inideti inide dane awerulachewi. bezuriyawimi begerigesenoni ageri yaluti hizibi hulu talak'i firihati yizaoachewalina keinerusi inidihedi lemenuti betanikwami gebito temelesa. aganiniti yewet'uleti sewimi keirisu gari yinori zenidi lemenewi: negeri gini. wede bethi temelesi; igiziabiheri inideti yale talak'i negeri inidaderegillihi negeri bilo asenabetewi. iyesusimi inideti yale talak'i negeri inidaderegeleti beketemawu hulu iyesebeke hede. iyesusimi betemelese gize hulu yit'ebik'uti neberina hizibu tek'ebeluti. inehomi; iyairosi yemibali sewi met'a; irisumi yemikwirabi alek'a nebere beiyesusimi igiri layi wedik'o wede betu inidigeba lemenewi: asira huleti 'ameti yehonati aniditi seti liji neberechiwina: irisiwami lemoti k'eriba neberechi. sihedimi hizibu yach'enanik'uti neberi. keasira huleti 'ametimi jemiro demi yemifasati seti neberechi; tidariwanimi hulu lebelemedihanitochi kesira manimi lifewisati alitechalewimi. behwalawimi k'eriba yelibisuni ch'afi dasesechi; yedemiwami fesashi beziyani gize k'ome.

iyesusimi. yedasesenyi mani newi? ale. hulumi bekadu gize; p'et'irosina keirisu gari yeneberuti. abetu; hizibu yach'anik'uhalina yagafuhimali: yedasesenyi mani newi tilalehini? alu. iyesusi gini. anidi sewi dasisonyali; hayili keine inide wet'a ine awik'alehuna ale. setitumi inidalitesewerechi bayechi gize iyetenik'et'ek'et'echi met'ita befitu tedefachi; bemini mikinyatimi inide dasesechiwi fet'inami inide tefewesechi behizibu hulu fiti awerachi. irisumi. lije hoyi; iminetishi adinoshali: beselami hiji aluti. irisumi gena sinageri anidi sewi kemikwirabi alek'awi beti met'ito. lijih motalечи: inigidihi memihiruni atadikimi ale. iyesusi gini semito. atifira: imeni bicha tadinimalechi bilo meleseloti. wede betimi sigebea kep'et'irosina keya'ik'obi keyohanisimi kebilatenayitumi abatina inati bek'eri manimi keirisu gari yigeba zenidi alifek'edemi. hulumi iyalek'esulati wayi wayi yilu neberi. irisu gini. atalik'isu: tenyitalечи iniji alimotechimi ale. inide motechimi awik'ewi bet'ami sak'ubeti. irisu gini ijiwani yizo. anichi bilatena; teneshi bilo ch'ohe. nefisiwami temelesechi; fet'inami k'omechi; yemitibelawinimi inidiset'uat'i azeze. welajochiwami tegeremu: irisu gini yehonewini lemanimi inidayinegiru azezachewi.

9

asira huletunimi hawariyati beanidineti wede irisu t'erito beaganiniti hulu layi dewenimi yifewisu zenidi hayilina silit'ani set'achewi: yeigiziabiherinimi menigisiti inidisebikuna diwiyochini inidifewisu lakachewi; inidihimi alachewi. betirimi bihoni; keret'itimi bihoni; injerami bihoni; birimi bihoni lemenigedi minimi atiyazu; huleti ije t'ebabimi ayihunilachihu. bemanachewimi bemitigebubeti beti beziya tek'emet'u kezinyami wit'u. manachewimi yemayik'ebeluachihu bihonu; keziza ketema wet'itachihu misikiri inidihonibachewi keigrachihu tibiya aragifu. wet'itewimi wenigelini iyesebekuna besifirawi hulu iyefewesu beyemenideru yalifu neberi. yearatenyawu kifili gezi herodisimi yetederegewini negeri hulu semito; anidanidi sewochi. yohanisi kemutani tenesa; lelochim. eliyasi tegelet'e; lelochim. kek'edemuti nebiyati anidu tenesoali yilu sile neberu ameneta. herodisimi. yohanisini ine rasuni asik'oret'ihuti: yihi inidihimi yale negeri yemisemabeti mani newi? ale. liyayewimi yisha neberi. hawariyatimi temelisewi yaderegutini hulu negeruti. keirisu garimi wedisoachewi bete sayida kemitibali ketema at'egebi wede midire beda lebachawi fek'ek'i ale. hizibumi awik'ewi teketeluti: tek'ebiloachewimi sile igiziabiheri menigisiti yinegrachewi neberi; mefewesi yasifelegachewinimi fewesachewi. k'enumi yimeshi jemer: asira huletumi k'eribewi. bezih bemitidire beda nenina bezuriyachini wedalu meniderochina get'erochi hedewi inidiyadiruna migibi inidiyagenyu hizibuni asenabiti aluti. irisu gini. inanite yemibelutini sit'uachewi alachewi. inerisumi. hedeni lezihi hulu hizibi migibi kaligezani; keamisi injerana kehuleti 'asa yemibeli'ti yelenimi aluti: amisiti shihi sewochi yalilu neberina. ledek'e mezumuritu. beyekifilu amisa amisawini asik'emit'uachewi alachewi. inidihimi

aderegu hulunimi asik'emet'uachewi. amisitunimi injerana huletuni 'asa yizo; wede semayi ashak'ibo ayena barekachewi k'orisomi lehizibu inidiyak'eribu ledek'e mezarimuritu set'e. hulumi belitewi t'egebu; keinerisumi yeterefewini k'wirisirashi asira huleti mesobi wesedu. lebachawimi sits'eliyi dek'e mezumuritu keirisu gari neberuna. hizibu ine mani inide honihu yilalu? bilo t'eyek'achewi. inerisumi melisewi. met'imik'u yohanisi; lelochim. eliyasi; lelochim. kek'edemuti nebiyati anidu tenesoali yilalu aluti. inanitesi ine mani inide honihu tilalachihu? alachewi. p'et'irosimi meliso. keigiziabiheri yetek'ebahi nehi ale. -22 irisu gini. yesewi liji bizu mekera lik'ebeli beshimagilewochimi bekahinati alek'ochimi bet'safochimi lit'ali ligedelim besositenyawimi k'eni linesa yigebawali bilo lemanimi yihini inidayinageru asit'etik'o azeze. lehulumi inidih inidayinageru. behwalaye limet'a yemiwedi binori; rasuni yikadi mesik'elunimi 'ileti 'ileti teshekimo yiketelenyi. nefisuni liyadini yemiwedi hulu yat'efatalina: sile ine nefisuni yemiyat'efa hulu gini irisu yadinatali. sewi 'alemuni hulu atifiro rasuni biyat'efa weyimi biyagodili mini yit'ek'imewali? beinena bek'ale yemiyafiri hulu; yesewi liji bekibiru beabatuna bek'idusani melaikitu kibirimi simet'a beirisu yafiribetali. iwineti ilachihwalehu; bezih kemik'omuti sewochi yeigiziabiherini menigisiti isikiyayu diresi motini yemayik'emisu anidanidi alu. kezihimi k'ali behwala siminiti k'eni yahili k'oyito p'et'irosinina yohanisini ya'ik'obinimi yizo lits'eliyi wede terara wet'a. sits'eliyimi yefitu meliki telewet'e: libisumi teblech'ilich'o nech'i hone. inehomi; huleti sewochi inerisumi musena eliyasi keirisu gari yinegageru neberi: bekibirimi tayitewi beiyerusalemi lifets'imi silalewi sile mewit'atu yinageru neberi. negeri gini p'et'irosinina keirisu gari yeneberuti inik'ilifi kebedebachewi: nek'itewi gini kibirunina keirisu gari k'omewi yeneberutini huleti sewochi ayu. keirisumi sileyu p'et'iroso iyesusini. abetu; bezih mehoni leinya melikami newina anidi leanite anidimi lemuse anidimi leeliyati sositi dasochi inisira alewi: yemilewinimi ayawik'imi neberi. yihini sinageri demena met'ana garedachewi: wede demenawimi sigebu salu feru. kedemenawimi. yemeret'ihuti lije yihi newi; irisuni simuti yemili dimits'i met'a. dimits'umu kemet'a behwala iyesusi bichawini hono tegenye. inerisumi zimi alu kayutimi negeri beziya werati minimi lemanimi alawerumi. benegewimi keterara siweridu bizu hizibi tegenanyuti. inehomi; kehizibu anidi sewi inidih iyale ch'ohe. memihiri hoyi; leine anidi liji newina lijeni iniditayilinyi ileminihalehu. inehomi; ganeni yiyizewali; dinigetimi yich'ohali arefami iyasidefek'ewi yaniferagit'ewali; iyek'et'ek'et'emi bech'inik'yilek'ewali: dek'e mezumurithinimi inidiyawet'uti lemenihu; alichalumimi. iyesusimi meliso. inanite yematamini t'emama tiwilidi; isike meche keinanite gari inoralehu? isike mechesi itagesachihwalehu? lijihini wedezih amit'awi ale. sik'eribimi ganenu t'alewina aniferaget'ewi: iyesusi gini rikwisuni menifesi gesits'o bilatanawini fewesewi leabatumi melesewi. hulumi keigiziabiheri talak'ineti yetenesa tegeremu. hulumi iyesusi baderegewi

hulu sidenek'u; ledek'e mezamuritu. yesewi liji besewi iji yiset'i zenidi alewina inanite yihini k'ali bejorochihu anuru ale. inerusu gini yihini negeri alasitewalumi; inidayigebachewimi tesewiobachewi neberi: silezihi negerimi inidayit'eyik'uti feru. keinerisumi mani inidibelit'i kirikiri tenesabachewi. iyesusimi yelibachewini asabi awik'o hits'anini yaze: beat'egbumi ak'umo. manimi yihini hits'ani besime yemik'ebeli ineni yik'ebelali: yemik'ebelenyimi hulu yelakenyini yik'ebelali: kebulachihu yemiyani isiru talak'i newina alachewi. yohanisimi meliso. abetu; anidi sewi besimihi aganinitini siyawet'a ayenewi; keinya garimi silemayiketeli kelekelinewi alewi. iyesusi gini. yemayik'awemachihu keinanite gari newina atikelikiluti alewi. yemiwet'abetimi werati bek'erebe gize wede iyerusalemi lemhedi fituni ak'ena; befitumi melikitenyochini sedede. hedewimi liyasenaduleti wede anidi wede samirawiyani menideri gebu: fitumi wede iyerusalemi inidimihedi sile nebere alitek'ebelutimi. dek'e mezamuritumi ya'ik'obina yohanisi ayitewi. geta hoyi; eliyasi degimo inidaderge isati kesemayi werido yat'ifachewi inili zenidi twidedalehini? aluti. irisu gini zeweri bilo gesets'achewina. mini 'ayineta menifesi inide honelachihu atawik'umi: yesewi liji yesewini nefisi liyadini injii liyat'efa alimet'ami ale. wede lela meniderimi hedu. inerusumi bemenigedi sihedu anidi sewi. geta hoyi; wede mitihedibeti hulu iketelihalehu alewi. iyesusimi. lek'eberowochi gwidigwadi lesemayimi wefochi mesafehiya alachewi; lesewi liji gini rasuni yemiyasit'egabeti yelewimi alewi. lelawnimi. teketelenyi alewi. irisu gini. geta hoyi; asik'edime lihidina abateni ik'ebiri zenidi fik'edilinyi ale. iyesusimi. mutanachewini inidik'ebiru mutanini tewachewi: anitesi hedehi yeigiziabiherini menigisiti sibeki alewi. degimo lelawi. geta hoyi; iketelihalehu: negeri gini asik'edime kebete sewochi inidisenabeti fik'edilinyi ale. iyesusi gini. manimi 'irifi beiju yizo wede huala yemimeleketi leigiziabiheri menigisiti yetegeba ayidelempi alewi.

10

kezihihi behwala geta lelochuni sebi'a shome; huleti huletimi adirigo irisu lihedi beti wedalewi ketemana sifira hulu befitu lakachewi. alachewimi. mekerusi bizu newi; seratenyochi gini t'ik'itochi nachewi: inigidehi yemekeruni geta lemekuru seratenyochi inidiliki leminuti. hidu: ineho; inide begochi betekwilawochi mekakeli ilikachihwalehu. korejomi keret'itimi ch'amami atiyazu: bemenigedimi lemanimi iji atinisu. wedemitigebubeti beti hulu asik'edimachihu. selami lezihi beti yihuni belu. beziyami yeselami liji binori; selamachihu yadiri-betali: aleziyami yimelesilachihwale. beziyami beti keinerisu zenidi kalewi iyebelachihwana iyet'et'achihu tek'emut'u: leseratenya demewezu yigebawalina. kebete wede beti atitelalefu. wedemitigebubati ketema hulu bik'ebulachihu; yak'erebulachihuni bilu: beirisuwami yalutini diwiyochini fewisuna. yeigiziabiheri menigisiti wede inanite k'erebechi beluachewi. negeri gini wedemitigebubati ketema hulu bayik'ebulachihu; wede adebabayiwa

wet'itachihu. keketemachihu yetet'abek'ebininibi tibiya inikwani inaragifilachihwaleni: yeigiziabiheri menigisiti gini wede inanite inide k'erebechi yihini iwek'u belu. ilachihwalehu; beziyami k'eni keziyachi ketema yilik'i lesedomi yik'elilatali. weyolishi korazini; weyolishi bete sayida: beinanite yetederewegi teamirati bet'irosina besidona tederigo bihoni; mak'i lebisewi beamedimi tek'emut'ewi kebizu gize befiti nishiha begebu neberi. negeri gini befidiri keinanite yilik'i let'irosina lesidona yik'elilachewali. anichimi k'ifirnahomi; isike semayi kefi alishini? wede sioli tiwerijaleshi. yemisemachihu ineni yisemali; inanitenimi yet'ale ineni yit'ilali: inenimi yet'ale yelakenyini yit'ilali. sebi'awimi besidita temelisewi. geta hoyi; aganinitini sinikwa besimihi tegezitewilinali aluti. inidihimi alachewi seyit'anini inide mebrek'i kesemayi siwedik'i ayeahu. ineho; ibabunina ginit'uni tiregit'u zenidi; bet'elatimi hayili hulu layi silit'ani set'ichachihwalehu; yemigodachihumi minimi yelempi. negeri gini menafisiti sile tegezulachihu bezihi desi ayibelachihu; samachihu gini besemayati sele tets'afe desi yibelachihu. beziyami se'ati iyesusi bemenifesi k'idusi haseti aderegena. yesemayina yemidiri geta abati hoyi; yihini ket'ibebenyoachina keasitewayochi sewirehi lehits'anati sile gelet'ilahilechi amesegelihu: awoni abati hoyi; fek'adihi befiti inidihoni honoalina. hulu keabate zenidi tets'itonyali; welidini mani inide hone keabi bek'eri yemiyaawik'i yelempi; abinimi mani inide hone kewelidi bek'eri welidimi ligelit'ileti kemifek'idi bek'eri yemiyaawik'i yelempi ale. wede dek'e mezamuritumi zeweri bilo lebiachewi. yemitayutini yemiyayu 'ayinochi bits'u'ani nachewi. ilachihwalehuna; inanite yemitayutini bizuwochi nebiyatina negesitati liyayu wededu alayumimi; yemitisemutininimi lisemu wededewi alisemumimi ale. inehomi; anidi higi awak'i lifetinewi tenesito. memihiri hoyi; yezelalemini hiyiweiti inidirewisi mini ladirigi? alewi. irisumi behigi yetets'afewi minidiri newi? iniditisi tanebalehi? alewi. irisumi meliso. geta amilakihini befits'umi libihi befits'umi nefisihimi befits'umi hayilihimi befits'umi asabihimi widedi; balinjirahinimi inide rasihi widedi alewi. iyesusimi. iwineti melesih: yihini adirigi behiyiwe-timi tinoralehi alewi. irisu gini rasuni liyats'edik'i wedido iyesusini. balinjirayesi mani newi? alewi. iyesusimi meliso inidihini ale. anidi sewi keiyerusalemi wede iyariko werede bewenibedewochimi iji wedek'e: inerusumi degimo gefefuti debedebutimi behiyiwetina bemoti mekakelimi titewiti hedu. dinigetimi anidi kahini beziya menigedi werede ayitotimi geleli bilo alefi. inidihumi degimo anidi lewawi wedeziya sifira met'ana ayitoti geleli bilo alefi. anidi samirawi gini sihedu wede irisu met'a ayitotimi azeneleti; k'eribomi zeyitina yeweyini t'aji bek'wisilochu layi afisiso aserachewi; berasu ahiyami layi asik'emut'oti wede inigidochi maderiya wesedewi t'ebek'ewimi. bemagisutumi huleti dinari awit'ito lebalebetu set'ana. t'ebik'ewi; kezihihi belayi yemitikesirewini hulu ine simelesi ikefilihalehu alewi. inigidehi kenezihini kesositu bewenibedewochi iji lewedek'ewi balinjira yehonewi maninyawi yimesilihali? irisumi. mihireti yaderegeleti ale. iye-

susimi. hidi anitemi inidihu adirigi alewi. sihedumi irisu wede aniditi menderi geba: marita yetebelechi aniditi setimi bebetiwa tek'ebelechiwi. leirisuwami mariyami yemitibali ihiti neberechati; irisiwami degimo k'aluni litisema beiyesusi igiri a'gebi tek'emita neberechi. marita gini ageligiloti sile bez-abati bakenechi: k'eribami. geta hoyi; ine inidiseri ihite bichayeni sititewenyi ayigedihimini? inikiyasi iniditagizenyi nigerati alechiwi. iyesusimi meliso. marita; marita; bebizu negeri tich'enek'ialeshi titawekemaleshi; yemiyafigelgewi gini t'ik'iti weyimi anidi negeri newi: mariyamimi melikami 'idilini merit'alechi keirisuwami ayiwesedibatimi alati.

11

irisumi beanidi sifira yits'eliyi neberi; bech'eresemi gize kedek'e mezamuritu anidu. geta hoyi; yohanisi dek'e mezamurituni inidasitemare inits'eliyi zenidi asitemirini alewi. alachewimi. sitits'eliyi inidih belu. besemayati yemitinori abatachini hoyi: simihi yik'edesi: menigisitihitimit'a: fek'adihi besemayi inide honechi inidihu bemidiri tihuni: ye'ileti inijerachinini 'ileti 'ileti sit'en: hat'iatachininimi yik'iri beleni; inya degimo yebedelunini hulu yik'iri bilenalina: kekifu adineni iniji wede fetena atagibani. inidihimi alachewi. keinanite man-achewimi wedaji yalewi; beikulu lelitisi wede irisu hedo. wedaje hoyi; sositi injera abedirenyi; anidi wedaje kemenigedi wede ine met'ito yemak'eribileti yelenyimina yilalini? yami kewisit'i meliso. atadiki-menyi: ahuni deju tek'olifoali lijochemi keine gari bealiga layi alu: tenesiche liset'ihilichilimi yilalini? ilachihwalehu; wedaji sile hone tenesito bayiset'ewi inikwa; sile nizinezawi tenesito yemife-ligewini hulu yiset'ewali. inemi ilachihwalehu. leminu; yiset'achihumali: feligi; tagenyumalachihu: mezigiyani anikwaku; yikefitilachihumali. yemilem-ini hulu yik'ebelalina; yemifeligimi yagenyali; mezigiyawinimi lemiyanikwakwawi yikefetiletali. abati kehonachihu keinanite kemaninyachi-humi liju injera bileminewi; irisumi dinigayi yiset'ewalini? 'asa degimo bileminewi be'asa fanita ibabi yiset'ewalini? weyisi inik'wilali bileminewi ginit'i yiset'ewalini? inikiyasi inanite kifuwochi sitihonu lelajochachihu melikami sit'ota mesit'eti kawek'achihu; besemayi yalewi abati lemileminuti iniditi abilit'o menifesi k'idusini yiset'achewi? di-dawinimi ganani yawet'a neberi: ganenumi kewet'a behwala didawi tenagere hizibumi tedenek'u: negeri gini keinerisu anidanidu. bebi'eli zebuli beaganiniti alek'a aganininiti yawet'ali alu. lelouchi sifetinu ti kesemayi milikiti keirisu yifeligu neberi. irisu gini asabachewini awik'o inidih alachewi. irisi berisiwa yemitileyayi menigisiti hulu tit'efalechi: betimi bebeti layi yiwedik'ali. ine aganininiti bebi'eli zebuli inidawet'a tilalachihuna seyit'ani degimo irisi berisu keteleyaye menigisitu inideti tik'omalechi? inesi bebi'eli zebuli aganininiti yemawet'a kehonihu; lijochachihu beman yawet'uachewali? silezihi inerisu ferajochi yihonubachihwali. ine gini be-giziabiheri t'ati aganininiti yemawet'a kehonihu; inigidihi yeigiziabiheri menigisiti wede inanite de-

risalechi. hayilenya sewi gashana t'ori yizo yerasuni gibi bit'ebik'i; yalewi genizebu beselami yihonali: keirisu yilik'i yemibereta met'ito siyashenifewi gini; taminobeti yeneberewini gashana t'ori yiwesidi-betali mirikowinimi yakafilali. keine gari yalihone yik'awemenyali; keine garimi yemayakemachi yibetinali. rikwisi menifesi kesewi bewet'a gize 'irefitini iyefelege wiha belelebeti bota yalifali: bayagenyimi. wede wet'ahubeti bote imelesalehu yilali: simet'ami tet'erigo agit'omi yagenyewali. kezuya wediya yihedina keirisu yekufetini lelouchi sebat aganiniti keirisu gari yiyizali; gebitewimi beziya yinoralu: leziyami sewi kefitenyawi yilik'i yehwalenyawi yibisibetali. yihinimi sinageri; kehizibu aniditi seti dimits'iwani kefi adiriga. yeteshekemechihi mahits'enina yet'ebahachewi t'utochi bits'u'ani nachewi alechiwi. irisu gini. awoni; bits'u'ani yeigiziabiherini k'ali semitewi yemit'ebik'uti nachewi ale. bizu hizibimi bete-sebesebu gize inidihili yili jemer. yihi tiwilidi kifu newi: milikiti yifeligali; kenebiyumi keyonasi milikiti bek'eri milikiti ayiset'ewimi. yonasi lene-newe sewochi milikiti inide honachewi; inidihu degimo yesewi liji lezihi tiwilidi milikiti yihonali. nigisite azebi befidiri kezih tiwilidi sewochi gari tenesita tiferidibachewalechi: yeselomonini t'ibebi lemesimati bemidiri dari met'italechina; inehomi; keselomoni yemibelit' kezih ale. yenenewe sewochi befidiri kezih tiwilidi gari tenesitewi yiferidubetali: beyonasi sibiketi nisisa gebitewalina; inehomi; keyonasi yemibelit' kezih ale. mebiratinimi abirito besiwiri weyimi beinik'ibi betachi yemiyanorewi yelemi; yemigebu sewochi biriahanuni inidiyau bemek'irezi layi yanorewali iniji. yesewinithi mebirati 'ayinihi nati. 'ayinihi t'enama behonechi gize sewinithi hulu degimo biruhi yihonali. 'ayinihi tamami behonechi gize gini sewinithi degimo yech'elema yihonali. inigidihi beanite yalewi biri-hani ch'elema inidayihoni temeliketi. inigidihi sewinithi hulu yech'elema k'wirach'i yecelebeti biruhi bihoni; mebirati bedemek'e biri-hani inidimiyaberalih bech'irashi biruhi yihonali. yihininimi sinageri anidi ferisawi keirisu gari misa yibela zenidi lemenewi gebitomi tek'emete. kemisami befiti asik'edimo inidalitat'ebe bayewi gize ferisawiyi tedenek'e. getami inidih alewi. ahuni inanite ferisawiyani yet'siawawinina yewech'ituni wich'i ta'eralachihu; wisit'achihu gini k'imiyana kifati molitobetali inaniti denik'orowochi; yewich'iwini yefete'ere yewisit'uni degimo alifet'eremini? negeri gini bewisit' yalewini mits'iwati adirigachihu sit'u; inehomi; hulu nits'uhi yihonilachihwali. negeri gini inanite ferisawiyani; kezazimudina ket'ena adam keatikilitimi hulu asirati silemitawet'u; firidinina igiziabiherini mewidedi silemititelalefu; weyolachihu: negeri gini lelawini satitewu yihini litaderiguti yigebachihu neberi. inanite ferisawiyani; bemikwirabi yekebereta weniberi begebeyami salamita silemititwedu; weyolachihu. inanite gibizochi ts'afochina feri-sawiyani; sewochi sayawik'u belayu yemihedubeti yetesewere mek'abiri silemitimesilu; weyolachihu. kehigi awak'wochimi anidu meliso. memihiri hoyi; yihini maletih inyani degimo mesidebihi

newi alewi. irisumi inidihi ale. inanite degimo
higi awak'iwochi; asichegari shekimi lesewochi
silemitashekimu; rasachihumi beaniditi t'atachihu
sinikwa shekimuni silematinekuti; weyolachihu.
abatochachihu yegedeluachewini yenebiyatini
mek'abiri silemitiseru; weyolachihu. inigidihi
leabatochachihu sira timesekiralachihu tisima-
malachihumi: inerisu gedilewachewalina; inanitemi
mek'abirachewini tiseralachihu. silezihi degimo
yeigiziabiheri t'ibebi inidihi alechi. wede inerisu
nebiyatina hawariyatini ilikalehu; keinerisumi
yigedilalu yasadidumali; 'alemi ketefet'ere jemiro
yefesewewi yenebiyati hulu demi; keabeli demi jemiro
yemesewiyawina bebete mek'idesi mekakeli isike
t'efawi isike zekariyasi demi diresi; kezihiti tiwilidi
inidifelegi awoni ilachihwalehu; kezihiti tiwilidi
yifelegali. inanite higi awak'iwochi; yeiwiki'etini
mekifecha sile wesedachihu; weyolachihu rasachihu
aligebachihumi yemigebutini kekelachihu. -54
yihinimi sinagerachewi; ts'afochina ferisawiyani
beafu yetenagerewini linet'ik'u siyadebu; ijigi
yik'awemuna sile bizu negeri inidinageri yanesasu
jemeri.

12

beziyani gize yehizibi ailafi irisi berisachewi isikire-
gaget'u diresi tsebisibewi salu; ledek'e mezamuritu
inidihiti yili jemeri. asik'edimachihu keferisawiyani
irisho tet'ebek'u; irisumi gibizineti newi. negeri
gini yemayigelet'i yetekedene; yemayitawek'imi
yetesewere minimi yelemi. silezihi bech'elema
yemitinageruti hulu bebirihani yisemali; beilifiny-
imi wisit'i bejoro yemitinageruti besegeneti layi
yisebekali. leinanitemi lewedajochi ilachihwalehu;
sigani yemigedilutini behwalami anidi sinikwa
yemibelit'i liyaderigu yemayichilutini atifuru. ine
gini yemitiferutini asayachihwalehu: kegedele
behwala wede gahanemi lemet'ali silit'ani yalewini
firu. awoni ilachihwalehu; irisuni firu. amisiti
dinibit'ochi beasiri sanitimi yishe't'u yelemini?
keinerisumi aniditu sinikwa beigiziabiheri fiti
atiresami. negeri gini yeanite yerasachihu t'egwiri
hulu inikwa yetek'ot'ere newi: inigidiyasi atifuru
kebizu dinibit'ochi tibelit'alachihu. ilachihumalehu;
besewi fiti yemimesekirilinyi hulu; yesewi liji
degimo beigiziabiheri melaikiti fiti yimesekirilelali:
besewimi fiti yemikidenyi beigiziabiheri melaikiti
fiti yikadali. besewi lijimi layi k'ali yemanageri hulu
yisereyilelali: menifesi k'idusini yemisedibi gini
ayisereyilelami. wede mikwirabochina wede mek-
waninitochimi wede gezhiwochimi sigotutachihu;
inideti weyimi mini iniditimelisu weyimi iniditi-
nageru atich'enek'u: menifesi k'idusi beziyachi se'ati
litinageru yemigebachihumi yasitemirachihwalina.
kehizibumi anidi sewi. memihiri hoyi; risituni keine
gari inidikafeli lewenidime nigerewi alewi. irisumi.
anite sewi; ferajina akafayi belayachihu anidihoni
mani shomenyi? alewi. yesewi hiyiweti begenizebu
bizati ayidelemina tet'enik'ek'u; kemegomijetimi
hulu tet'ebek'u alachewi. misalemi negerachewi
inidihi sili. anidi bale t'ega sewi irisha ijigi fireyami
honechileti. irisumi. fireyeni yemakemachibeti sifira

at'ichalehuna mini ladirigi? bilo belibu asebe. inidihi
aderigalehu: goterayeni afirishe lela yemibelit'i
iseralahu; beziyani fireyina bereketeni hulu
akemachalehu: nefisenimi. anichi nefise; lebizu ze-
meni yemik'eri bizu bereketi alesh: 'irefi; biyi; t'ech'i;
desi yibelishi ilatalehu ale. igiziabiheri gini. anite
senefi; bezichi leliti nefishini keanite liwesiduati
yifeligwatali: yihisi yesebesebihewi lemani yihonali?
alewi. lerasu genizebi yemiyakemachi; beigiziabiheri
zenidimi bale t'ega yalihone inidihi newi. ledek'e
mezamuritumi inidihi ale. silezihi ilachihwalehu;
lenefisachihu bemitibeluti weyimi lesewinetachihu
bemitlebisuti atich'enek'u. nefisi kemebili sewine-
timi kelibisi yibelit'alina. k'wirawochini temeliketu:
ayizerumi ayach'idumimi; 'ik'a betimi weyimi gotera
yelachewimi; igiziabiherimi yimegibachewali:
inanitehis kewefochi inideti tibelit'alachihu? keanite
tech'enik'o bek'umetu layi anidi kinidi mechemeri
yemichili mani newi? inigidihi tinishuni negeri
sinikwa yematchichilu kehonachihu; sile mini belela
tich'enek'alachihu? abeochini inideti inidiyadigu
temeliketu: ayidekimumi ayifetilumimi: negeri gini
ilachihwalehu; selomonisi inikwa bekiburu hulu
keinezihi inde aniditu alebesemi. igiziabiheri gini
zare yalewini negemi wede itoni yemit'alewini
bemedi yehonewini sari inidihi yemialebisewi
kehoni; inanite imineti yegodelachihu; inanitenima
yilik'uni inideti? inanitemi yemitibelutini yemi-
tit'et'utinimi atifeligu; atawelawilumi: yihinisi hulu
be'alemi yalu ahizabi yifeligutalina: yeanitenimi
abati yihi inidiyasifeligachihu yawik'ali. daru gini
menigisituni feligu yihimi hulu yich'emerilachihwali.
anite tanashi meniga; menigisituni liset'achihu
yeabatachihu bego fek'adi newina atifuru. yalachi-
huni shit'u mits'iwatimi sit'u: leba bemayik'eribibeti
bilimi bemayat'efabeti besemayati yemayalik'i
mezigebi yemihonutini yemayarejutinimi kore-
jowochi lerasachihu adirigu: mezigebachihu balebeti
libachihu degimo beziya yihonalina. wegebachihu
yetat'ek'e mebiratachihumi yebera yihuni: inanitemi
getachewi met'ito dejuni siyanikwakwa wediyawi
inidikefituleti keserigi isikimelesi diresi yemit'ebik'u
sewochini miselu getachewi bemet'a gize sitegu
yemiyagenyachewi ineziya bariyawochi bits'u'ani
nachewi: iwineti ilachihwalehu; tat'ik'o bema'idi
yasik'emit'achewali k'eribomi yagelegilachewali.
kelelitumi behuletenyawi weyimi besositenyawu
kifili met'ito inidihu biyagenyachewi; ineziya
bari yawochi bits'u'ani nachewi. yihini gini iwek'u
balebati bemini se'ati leba inidimet'a biyawik'i
noro; benek'a; betumi inidik'oferi balifek'edemi
neberi. inanite degimo tezegajitachihu nuru; yesewi
liji bematasibubeti se'ati yimet'alina. p'et'irosimi.
geta hoyi; yihini misale leinya weyisi degimo
lelehlu tinageralehini? alewi. getami ale. inikiyasi
migibachewini begizewi yiset'achewi zenidi getawi
bebete sewochu layi yemishomewi tamanyina
libami megabi mani newi? getawi met'ito inidihi
siyaderigi yemiyagenyewi ya bariya bits'u'i newi.
iwineti ilachihwalehu; balewi hulu layi yishomewali.
ya bariya gini. getaye isikimet'a yizegeyali bilo
belibu biyasisi lolewochinina geredochinimi yimeta
yibelami yit'et'ami yisekirimi zenidi bijemiri; yeziya

bariya geta balit'ebek'ati k'eni balawek'atimi se'ati yimet'ali; keheletimi yisenet'ik'ewali idilunimi kemayitamenu gari yaderigali. yegetawinimi fek'adi awik'o yalitezegaje inide fek'adumi yaladerege ya bariya ijigi yigerefali: yalawek'e gini megerefi yemigebawinimi yaderege t'ik'iti yigerefali. bizumi keteset'ewi sewi hulu keirisu bizu yifelegibetali; bizu aderami keteset'ewi keirisu abizitewi yishubetali. bemidiri layi isati lit'ili met'ahu; ahunimi yenedede kehone zenidi mini lifeligalehu? negeri gini yemit'emek'ati t'imik'eti alechini; isikitifet'emimi diresi inideti ich'enek'alehu? bemidiri layi selaminimi lemesit'eti yemet'ahu yimesilachihwalini? ilachihwalehu; ayidelemi; meleyayetini inji. keahuni jemiro beaniditi beti amisiti sewochi yinoraluna: sositumi behuletu layi huletumi besositu layi tenesitewi yileyayalu. abati beliju layi lijimi beabatu layi; inati belijiwa layi lijimi beinatiwa layi; amati bimiratiwa layi miratimi beamatiwa layi tenesitewi yileyayalu. degimomi hizibuni inidihi ale. demena kemi'irabi siwet'a bayachihu gize; wediyawi. zinabi yimet'ali tilalachihu; inidihumi yihonali: beazebimi nefasi sinefisi. tikusati yihonali tilalachihu; yihonimali. inaniti gibizochi; yemidirunina yesemayuni fiti litimeremiru tawik'alachihu; negeri gini yihini zemeni yematimeremiru inideti newi? rasachihu degimo ts'idik'ini yemiferidu sile mini newi? kebalagarahi gari wede shumi bitihedi; wede danya inidayigititih danyawimi lelelewi asalifo inidayiset'ihilewimi bewehini inidayit'ilihi; gena bemenigedi salehi kebalagarahi inidititerek'i tiga. ilihalehu; yemech'ereshawani gimashi sanitimi isikitikefili diresi kezuya keto atiwet'ami.

13

beziyani gizemi sewochi met'tewi p'ilat'osi demachewini kemesiwa'itachewi gari siladebalek'ewi sile gelila sewochi aweruleti. iyesusimi meliso inidihi alachewi. inezihii yegelila sewochi yihii sile deresebachewi kegelila sewochi hulu yilik'i hat'iatenyochi yehonu yimesiluachihwalini? ilachihwalehu; ayidelemi: negeri gini nishi batigebe hulachihu inidihu tit'efalachihu. weyisi beselehomi ginibu yewedek'ebachewina yegedelachewi ineziya asira siminiti sewochi beiyerusalemi keminoruti hulu yilik'i bedelenyochi yimesiluachihwalini? ayidelemi; ilachihwalehu: negeri gini nishi batigebe hulachihu indezihu tit'efalachihu. yihini misale ale. leanidi sewi beweyinu atikiliti yetetekelechi belesi neberechiwi; firemi lifeligibati met'ito minimi alagenyemi. yeweyini atikiliti seratenyawinimi. ineho; kezihichi belesi fire lifeligii sositi 'ameti iyemet'ahu minimi alagenyehumi: k'wired'ati: sile mini degimo meretuni tagosak'wilelechi? alewi. irisu gini meliso. geta hoyi; zuriyawani isikitekewitilatina fanidiya isikafesaliti diresi bezichi 'ameti degimo tewati. wede fitimi bitafera; dehina newi: yalezuya gini tik'orit'atalehi alewi. besenibetimi beanidi mikwirabi yasitemiri neberi. inehomi; keasira siminiti 'ameti jemiro yedikami menifesi yaderebati seti neberechi; irisiwami gobat'a neberechi k'enitami litik'omi keto alitechatatimi. iye-

susimi bayati gize t'eratina. anichi seti; kedikamishi tetefiteshali alati; ijunimi ch'anebati: yani gizemi k'et'i alechi; igiziabiherinimi amesegenechi. yemikwirabi alek'a gini iyesusi besenibeti sile fewese tek'ot'ito melesena hizibuni. liserabachewi yemigebe sidisiti k'enochi ale: inigidihi beinerisu met'itachihu tefewesu inji besenibeti ayidelemi ale. getami meliso. inanite gibizochi; keinanite iyanidanidu besenibeti berewini weyisi ahiyawini kegirigimu fetito wiha liyat'et'awi yiwesidewi yelemini? yihichimi yeabirihami liji hona keasira siminiti 'ameti jemiro seyit'ani yaserati besenibeti k'eni kezihii isirati litifeta ayigebamini? alewi. yihini sinageri sale yetek'awemuti hulu aferu: keirisumi betederegewi dinik'hulu hizibu hulu desi alachewi. irisumi. yeigziabiheri menigisiti mini timesilalechi; beminisi asimesilatalehu? sewi wesido beatikilitu yet'alatini yesenafich' k'init'ati timesilalechi: adegechimi talak'i zafimi honechi; yesemayi wefochimi bek'irinich'afochiwa seferu ale. degimomi; yeigziabiherini menigisiti beminisi asimesilatalehu? seti wesida hulu isikiboka diresi besositi mesiferiya duk'eti yesheshegechiwini irisho timesilalechi ale. wede iyerusalemi sihedii ketemawochinina meniderochini iyasateme yalifi neberi. anidi sewimi. geta hoyi; yemiduru t'ik'itochi nachewini? alewi. irisumi inidihi alachewi. bet'ebewi beri lemegibati tegadelu: ilachihwalehuna; bizuwochi ligebe yifeligalu ayichilumimi. balebetu tenesito beruni kek'olefe behwala; inanite bewich' k'omachihu. geta hoyi; geta hoyi; kifetilini iyalachihu beruni litanikwaku tijemiralachihu irisumi meliso. kewedeti inide honachihu alawik'achihumi yilachihwali. beziyani gizemi. befithi belani t'et'animi beadebabayachinimi asitemarihi litilu tijemiralachihu: irisumi. ilachihwalehu; kewedeti inide honachihu alawik'achihumi: hulachihu 'amets'enyoichi; keine rak'u yilachihwali. abirihaminina yisihak'ini ya'ik'obinimi nebiyatini hulu beigziabiheri menigisiti bayachihu gize; inanite gini wede wich'i tet'alachihu sitik'eru; beziya lik'isona t'irisi mafach'eti yihonali. kemisirak'ina kemi'irabimi kesemenina kedebubimi yimet'alu; beigziabiherimi menigisiti bema'idi yik'emet'alu. inehomi; kehwalenyochi fitenyochi yemihonu alu; kefitenyochimi hwalenyochi yemihonu alu. beziyani se'ati keferisawiyani anidanidu k'eribewi. herodisi ligedilili yiwedalina kezihii wit'ana hidi aluti. inidihimi alachewi. hedachihu leziyachi k'eboro. ineho; zarena nege aganinitini awet'alehu beshitenyochinimi ifewisalehu; besositenyawimi k'eni ifets'emalehu beluati. daru gini nebiyi keiyerusalemi wich'i yit'efa zenidi ayigebawimina zarena nege kenege besitiyami lihedii yasifeligenyali. iyerusalemi; iyerusalemi; nebiyatini yemitigedili wede irisiwa yetelakutini yemitiwegiri; doro ch'ach'utochiwani bekinifochiwa betachii inidemitisebesibi lijochishini isebesibi zenidi sinitu gize wededihu; inanitemi aliwedadachihumi. ineho; betachihu yetefeta hono yik'erilachihwali. ilachihwalehumi; begeta simi yemimet'a yetebareke newi isikitilu diresi keinigidihi wedihii atayunyimi.

besenibetimi keferisawiyani alek'ochi wede anidu beti injirera libela begeba gize inerisu yit'ebabek'uti neberi. inehomi; hodu yetenefa sewi befitu nebere. iyesusimi meliso. besenibeti mefewesi tefek'idoalini weyisi alitefek'edemi? bilo lehigi awak'iwochina leferisawiyani tenagere. inerisu gini zimi alu. yizomi fefesewina asenabetewi. keanite ahiyaw weyisi berewi begwidigwadi biwedik'i besenibeti wediyawi yemayawet'awi mani newi? alachewi. silezihi negerimi limelisuleti alitechalachewimi. yetademutunimi yekebereta sifira inide meret'u temelikito misale negerachewi inidihi sili. manimi leserigi bit'erahi bekebereta sifira atik'emet'i: minalibati keanite yilik'i yekebere tet'erito yihonalina aniteni irusunimi yet'era met'ito. lezih sifira tewileti yilihali; beziyani gizemi iyaferihi bezik'itenyaw sifira lithoni tijemiralehi. negeri gini betet'erahi gize; yet'erahi met'ito. wedaje hoyi; wede layi wit'a inidihi; hedehi bezik'itenyaw sifira tek'emet'i: yani gizemi keanite gari betek'emet'uti hulu fiti kibiri yihoniliali. rasuni kefi yemiyaderigi hulu yiwardalana; rasunimi yemiyawaridi kefi yilali. yet'erawinimi degimo inidihi alewi. misa weyimi irati baderegihi gize; inerisu degimo betarachewi minalibati inidayit'eruhi bidiratimi inidayimelisulih; wedajochihinina wenidimochihini zemedochihini bale t'egochi gorebetochihini atit'ira. negeri gini gibizha baderegihi gize dihochinina gwinidishochini anikasochinimi 'iwirochinimi t'ira: yemimelisuti bidirati yelachewimina bits'u'i tihonalehi: bet'sadik'ani tinisae yimelesilihalina. ketek'emet'utimi anidu yihini semito. beigiziabiheri menigisiti injirera yemibela bits'u'i newi alewi. irisu gini inidihi alewi. anidi sewi talak' irati adirigo bizuwochini t'era: beiratimi se'ati yetademutini. ahuni tezegajitoalina nu inidilachewi bariyawini lake. hulachewimi beanidineti yamekanyu jemer. yefitenyaw. mereti gezichealehu wet'ichemi layewi begidi yasifeligenyali: yik'iri iniditileni ileminihalehu alewi. lelawimi. amisiti t'imidi berewochi gezichealehu lifetinchewimi ihedalehu: yik'iri iniditileni ileminihalehu alewi. lelawimi. misiti agibichealehu silezihi limet'a alichilimi alewi. bariyawimi deriso yihini legetawi negerewi. beziyani gize balebetu tek'ot'ito bariyawini. wede ketema godanana wede silachi fet'inehi wit'a dihochinina gwinidishochini anikasochinina 'iwirochinimi wedezih agiba alewi. bariyawimi. geta hoyi; inidazeziheniyi tederigoali; genami sifira ale alewi. getawimi bariyawini. bete inidimola wede menigedina wede k'it'iri wit'ana yigebu zenidi gidi belachewi: ilachihwalehuna; ketademuti keinezia sewochi anidi sinikwa irateni ayik'emisimi alewi. bizumi hizibi keirusu gari yihedu neberi; zeweri bilomi inidihi alachewi. manimi wede ine yemimet'a binori abatunina inatuni misitunimi lijochunimi wenidimochunimi ithochunimi yerasuni hiyiweti sinikwa sayik'eri bayit'ela; dek'e mezimure lihoni ayichilimi. manimi mesik'eluni teshekimo behwalaye yemayimet'a; dek'e mezimure lihoni ayichilimi. keanite ginibi lisera yemiwedi

lemedemidemiya yemibek'a yalewi inide hone asik'edimo tek'emit'o kesarawini yemayik'ot'iri mani newi? yalezia meseretuni bimeseriti; lidemedimewimi biyak'itewi; yayuti hulu. yihi sewi lisera jemiro lidemedimewi ak'atewi bilewi lizebitubeti yimemirali. weyimi lelawini ngusi bet'orineti ligat'emi yemihedi; kehuleti ilifi gari yemimet'abetini beanidi ilifi ligenanyi yemichili inide hone asik'edimo tek'emit'o yemayasibi ngusi mani newi? bayihonisi lelawi gena ruk'i sale melikitenyochi liko 'irik'i yileminali. inigidih inidezihu manimi keanite yalewini hulu yemayitewi dek'e mezimure lihoni ayichilimi. ch'ewi melikami newi; ch'ewi alich'a bihoni gini bemini yit'afet'ali? lemidiri bihoni lefigi mek'oleyami bihoni ayirebami: wede wich'i yit'ilutali. yemisema joro yalewi yisima.

15

k'erach'ochina hat'iatenyochimi hulu lisemuti wede irisu yik'eribu neberi. ferisawiyana ts'afochimi. yihisi hat'iatenyochini yik'ebelali keinerisumi gari yibelali bilewi irisi berisachewi anigoragoru. yihinimi misale negerachewi inidihi sili. meto begi yalewi keinerisumi anidu bit'efa; zet'ena zet'enunyi bebereha tito yet'efawini isikiyagenyewi diresi lifeligewi yemayihedi keanite mani newi? bagenyewimi gize desi biloti bech'anik'awi yisheke-mewali: wede betimi bemet'a gize wedajochunina gorebetochuni beanidineti t'erito. yet'efawini begeni aginyichewalehuna keine gari desi yibelachihu yilachewali. ilachihwalehu; inidihi nishiha kemayasifeligachewi kezet'ena zet'enyi ts'adik'ani yilik'i nishiha bemigebe beanidi hat'iatenya besemayi desita yihonali. weyimi asiri dirimi yalati anidi dirimi bit'efabati; mebirati abirita betiwanimi t'eriga isikitagenyewi diresi at'ibik'a yematifeligi seti mani nati? bagenyechiwimi gize wedajochiwanina gorebetochiwan beanidineti t'erita. yet'efawini dirimeni aginyichewalehuna keine gari desi yibelachihu tilachewalechi. ilachihwalehu; inidihi nishiha bemigebe beanidi hat'iatenya beigiziabiheri melaikiti fiti desita yihonali. inidihi alewi. anidi sewi huleti lijochi neberuti. keinerisumi tanashu abatuni. abate hoyi; kegenzebihi yemideriseniyi kifili seti enyi alewi. genizebunimi akafelachewi. ket'ik'iti k'enimi behwala tanashu liji genizebuni hulu sebisibo wede ruk'i ageri hede; keziyami iyabakene gezebuni betene. hulunimi kekesere behwala beziyachi ageri ts'inu rabi hone; irisumi yich'enek'i jemer. hedomi keziyachi ageri sewochi keanidu gari tedabele; irisumi iriya liyasemara wede meda sededewi. iriyawochimi kemibeluti aseri lit'egibi yimeniyi neberi; yemiset'ewimi alineberemi. wede libumi temeliso inidihi ale. injirera yemiterifachewi yeaabate moyatenyochi siniti nachewi? ine gini kezih berabi it'efalehu. tenesichemi wede abate ihedalehuna. abate hoyi; besemayina befitihi bedelihi; wede fitimi lijih libali ayigebanyimi: kemoyatenyochihi inide anidu adirigeniyi ilewalehu. tenesitomi wede abatu met'a. irisumi gena ruk'i sale abatu ayewina azeneteti; rot'omi anigetuni ak'efewina samewi. lijumi. abate hoyi; besemayina befitihi bedelihi;

wede fitimi lijihili libali ayigebanyimi alewi. abatu gini bariyawochuni ale. fet'inachihu kehulu yeteshale libisi amit'una alibisuti; leju k'elebeti leigirumi ch'ama sit'u: yesebawini firida amit'itachihu ireduti; inibilami desimi yibeleni: yihi lije moto neberina degimomi hiyawo honoali: t'efitomi neberi tegenyitoalmi. desimi yilachewi jemeru. talak'u liju beirisha nebere: met'itomi wede beti bek'erebe gize yemesenik'ona yezefeni dimits'i sema: kebilatena-wochimi aniduni t'erito. yihi minidiri newi? bilo t'eyek'e. irisumi. wenidimihi met'itoalina bedehina silagenyewi abatihi yesebawini firida aredeleti alewi. tek'ot'ami ligebami aliwededemi: abatumi wet'ito lemenewi. irisu gini meliso abatuni. ineho; yihini yahili 'ameti inde bariya tegezichelihalehu ketizazi-himi keto alitelalefihumi: leinemi kewedajoche gari desi inidileni anidi t'iboti sinikwa aliset'ehenyimi: negeri gini genizebihini kegalemotochi gari belito yihi lijihili bemet'a gize; yesebawini firida aredihileti alewi. irisu gini. lije hoyi; anite huligize keine gari nehi; leinemi yehone hulu yeanite newi: daru gini yihi wenidimihi moto nebere hiyawo sile hone t'efitomi neberi sile tegenye desi inidileni fisihami inidinaderigi yigebanali alewi.

16

degimomi ledek'e mezamuritu inidihili ale. megabi yeneberewi anidi bale t'ega sewi nebere; beirisu zenidi. yihi sewi yalehini yibetinali bilewi kesesuti. t'eritomi. yihi yemisemabihi minidiri newi? wede fiti leine megabi lithoni atichilimina yemegabinetihini hisabi asirekibenyi alewi. megabiwimi belibu. getaye megabinetuni keine yiwesidalina mini ladirigi? lemek'oferi hayili yelenyimi; melemenimi afiralehu. kemegabinetu bishari bebetachewi inidik'ebelunyi yemaderigewini awik'alehu ale. yegetawinimi bale 'idawochi iyanidanidachewini t'erito yefitenyawini. legetaye mini yahili 'ida alebihi? alewi. irisumi. meto madiga zeyiti ale. dehidabehini inika fet'inehimi tek'emit'ehi amisa bilehi ts'afi alewi. behwalami lelawini. anitesi siniti 'ida alebihi? alewi. irisumi. meto ch'ani sinide ale. dehidabehini inika semaniya bilehimi ts'afi alewi. getawimi 'amets'enyawini megabi belibamineti siladerege amesegenewi yezihili 'alemi lijochi letiwillidachewi kebirihani lijochi yilik' libamochi nachewina. inemi ilachihwalehu; ye'amets'a genizebi sayilik' bezelalemi betochi inidik'ebeluchihu; beirisu wedajochi lerasachihu adirigu. kehulu bemiyanihi yetamene bebizu degimo yetamene newi; kehulu bemiyanisimi yemiyamits'i bebizu degimo 'amets'nya newi. inigidiyasi be'amets'a genizebi kalitamenachihu; iwinetenyawini genizebi mani adera yiset'achihwali? belela sewi genizebi kalitamenachihu; yeaniteni mani yiset'achihwali? lehuleti getochi megezati yemichalewi bariya manimi yulemi: weyimi aniduni yit'elalina hulettenyawinimi yiwedali; weyimi wede anidu yit'egali hulettenyawinimi yinik'ali. leigiziabiherina legenizebi megezati atichilumi. genizebinimi yemiwedu ferisawiyani yihini hulu semetewi yafezubeti neberi. inidihimi alachewi. rasachihuni besewi fiti yemitats'edik'u inanite nachihu; negeri

gini igiziabiheri libachihuni yawik'ali: besewi zenidi yekebere beigiziabiheri fiti rikwiseti newina. higna nebiyati isike yohanisi neberu: kezuya jemimo yeigiziabiheri menigisiti yisebekali: hulumi wede irisiwa behayili yigebatali. negeri gini kehigi aniditi net'ibi kemitiwedik'i semayina midiri liyalifi yik'elali. misitunimi yemifeta hulu lelayitunimi yemiyageba yamenezirali; kebaluwami yetefetachiwini yemiyageba yamenezirali. k'eyi libisina k'ech'ini yeteliba igiri yelesibe anidi bale t'ega sewi nebere; 'ileti 'iletimi iyetemechewi bedesita yinori neberi. ali'azarimi yemibali anidi diha bek'wisili teweriso bedeju tenyito neberi; kebale t'egawimi ma'idi kemiwedik'ewi firifari lit'egibi yimenyi neberi: wishochi inikwa met'itewi k'wisilochuni yiliisu neberi. dihawimi mote; melaikitimi wede abirihami ik'ifi weseduti: bale t'egawi degimo motena tek'ebere. besiolimi besik'ayi sale ashak'ibo abirihamini beruk'i aye ali'azarinimi beik'ifu. irisumi iyech'ohe. abirihami abati hoyi; marenyi; bezihi nebelibali isak'eyalehuna yet'atuni ch'afi bewiha nekiro melaseni inidiyaberidilinyi ali'azarini sidedilinyi ale. abirihami gini. lije hoyi; anite behiyiwetihili salehi melikami inde tek'ebelihi asibi ali'azarimi inidihu kifu: ahuni gini irisu bezihi yits'inanali anitemi tsak'eyalehi. kezihimi hulu gari kezihili wede inanite liyalifu yemifeligu inidayichilu; wediya yalu degimo wede inya inidayishageru beinyana beinanite mekakeli talak' gedeli tederigoali ale. irisumi. inikiyasi; abati hoyi; wede abate beti iniditisedewi ileminihalehu: amisiti wenidimochi alunyina: inerisu degimo wedezihili sik'ayi sifira inidayimet'u yimesikirilachewi ale. abirihami gini. musena nebiyati aluachewi: inerisuni yisumu alewi. irisumi. ayidelemi; abirihami abati hoyi; negeri gini kemutani anidu bihedilachewi nisha yigebalu ale. musenina nebiyatunimi yemayisemu kehone; kemutanimi inikwa anidi binesa ayaminumi alewi.

17

ledek'e mezamuritumi inidihili ale. mesenakili gidi sayimet'a ayik'erimi; negeri gini mesenakiluni lemiyamet'awi weyoleti: keenezihili ketananashochi aniduni kemasenakili yilik' yewefich'o dini-gayi beaniget'u tasiro wede bahiri bit'ali yit'ek'imewi neberi. lerasachihu tet'enik'ek'u. wenidimihi bibedilinyi gesits'ewi; bits'ets'etimi yik'iri belewi. bek'enimi sebatu gize inikwa bibedilili bek'enimi sebatu gize. tets'ets'etihu iyale wede anite bimelesi; yik'iri belewi. hawariyatimi getani. imineti ch'emirilini aluti. getami ale. yesenafich'i k'init'ati yemiyahili imineti binorachihu; yihini shola. tenek'ilehi wede bahiri tetekeli bitiluti; yitazezilachihu neberi. keinanitemi yemiyarisi weyimi kebitini yemit'ebik'i bariya yalewi; keirisha simlesi. wedyawi k'irebina bema'idi tek'emeti yemilewi mani newi? yemilawini irateni asenadalinyi; isikibelana isikit'et'a diresi tat'ik'ehi ageligilenyi; behwalami anite bilana t'et'a yemilewi ayidelemine? yanini bariya yazezewini siladerege yameseginewalini? inidihu inanite degimo yetazezachihutini hulu baderegachihu gize. yemanit'ek'imi bariyawochi neni; linaderigewi

yemigebanini adirigenali belu. wede iyerusalemimi sihedi begelilana besemariya mekakeli alefe. wede aniditi nenderimi sigebe beruk'i yek'omuti asiri lemits'amochi tegananyuti: inerisumi iyech'ohu. iyesusi hoyi; abetu; marení alu. ayitomi. hidu; rasachihuni lekahinati asayu alachewi. inehomi; sihedu nets'u. keinerisumi anidu inde tefewese baye gize betalak'i dimits'i igiziabiherini iyakebere temelese; iyamesegewimi beiguru fiti beginibaru wedek'e: irisumi samirawu nebere. iyesusimi meliso. asiru alinets'umini? zet'enysu wedeti alu? kezihí keliyu wegeni bek'eri igiziabiherini liyakebiru yetemelesu alitegenyumi ale. irisunimi. tenesana hidi: iminetihí adinohali alewi. ferisawiyanimi. yeigiziabiheri menigisiti meche timet'alechi bilewi bit'eyik'uti; meliso. yeigiziabiheri menigisiti bemet'ebabek'i atimet'ami: degimomi. inihwati bezihi weyimi. inihwati beziya ayiluutimi. ineho; yeigiziabiheri menigisiti bemekakelachihu natina alachewi. ledek'e mezamuritumi inidihí ale. kesewi lijí k'enochi aniduni litayu yemitemenyubeti werati yimet'ali atayutimimi. inerisumi. ineho bezihi; weyimi. ineho beziya yiluachihwali: atihidu atiketeluachewimi. mebrek'i berik'o kesemayi betachi kale keanidi ageri kesemayi betachi wedalewi wele lela ageri inidemiyaibera; yesewi lijí bek'enu inidihí yihonali. asik'edimo gini bizu mekera inidik'ebeli kezihimi tiwilidi inidit'ali yigebawali. benohi zemenimi inde hone; besewi lijí zemeni degimo inidihu yihonali. nohi wele merikebi isike gababeti k'eni diresi; yibeluna yit'etu yagebuna yigabumi neberi; yet'ifati wihami met'a hulunimi at'efa. inidihu belot'i zemeni inde hone: yibelu yit'etu yigezumi yishet'umi yitekilumi betimi yiseru neberi: lot'i kesedomi bewet'abeti k'eni gini kesemayi isatina dini zenebe hulunimi at'efa. yesewi lijí bemigelet'ibeti k'eni inidihu yihonali. beziyami k'eni besegeniti yale bebetu yalewini 'ik'a liwesidi ayiwiwedi; inidihumi beirisha yale wele hwalawi ayimelesi. yelot'ini misiti asibuati. nefisuni liyadini yemifeligi hulu yat'efatali; nefisunimi yemiyat'efa hulu behiyiweti yit'ebik'atali. ilachihwalehu; beziyachi leliti huleti sewochi beanidi aliga yihonalu: anidu yiwesedali huletenyawimi yik'erali. huleti setochi beanidi wefich'o yifech'alu: aniditu tiwesedalechi huletenyawitumi tik'eralechi. huleti sewochi beirisha yihonalu: anidu yiwesedali huletenyawimi yik'erali. melisewimi. geta hoyi; wedeti newi? aluti. irisumi. siga wedalebeti beziya amorawochi yisebesebalu alachewi.

18

sayitakitumi zewetiri lits'eliyu inidigebachewi yemili misaleni negerachewi; inidihí sili. beaniditi ketema igiziabiherini yemayifera sewinimi yemayafiri anidi danya nebere. beziyachimi ketema aniditi mebeleti neberechi; wele irisumi iyemet'achi. kebalagaraye firedilinyi tilewi neberi. ayale k'enimi aliwededemi: kezihí behwala gini belibu. minimi igiziabiherini balifera sewinimi balafiri; yihichi mebeleti silemitadekimenyi huligizemi iyemet'achi inidatawikenyi iferidilatalehu ale. getami ale. 'amets'enyawi danya yalewini simu. igiziabiheri inikiyasi k'enina

leliti wele irisu lemich'ohu lemitagesachewimi mirit'ochu ayiferidilachewimini? ilachihwalehu; fet'ino yiferidilachewali. negeri gini yesewi lijí bemet'a gize bemidiri iminetini yagenyi yihonini? ts'adik'ani inde honu berasachewi lemitamenuna lelouchuni hulu bet'ami leminik'u yihini misale negerachewi; inidihí sili. huleti sewochi lits'eliyu wele mek'idesi wet'u; anidu ferisawi huletenyawimi k'erach'i. ferisawimi k'omo belibu yihini sits'eliyi. igiziabiheri hoyi; inde lela sewi hulu; k'emanyochina 'amets'enyochi amenizirochimi; weyimi indezihí k'erach'i silalihonihu ameseginihalehu: beyesaminutu huleti gize it'omalehu; kemagenyewimi hulu asirati awet'alehu ale. k'erach'u gini beruk'i k'omo 'ayinochuni wele semayi liyanesa inikwa aliwededemi; negeri gini. amilaki hoyi; ineni hat'iatenyawini marení iyale deretuni yidek'a neberi. ilachihwalehu; kezuya yilik'i yihi ts'adik' hono wele betu temelese: rasuni kefi yemiyaderigi hulu yiwaredalina; rasuni gini yemiyawaridi kefi yilali. inididasisachewimi hits'anatini degimo wele irisu amet'u: dek'e mezamuritumi ayitewi gesets'achewi. iyesusi gini hits'anatini wele irisu t'erito. hits'anati wele ine yimet'u zenidi tewuachewi atikelikiluachewimi: yeigiziabiheri menigisiti inde inezihí laluti natina. iwineti ilachihwalehu; yeigiziabiherini menigisiti inde hits'ani yemayik'ebelati hulu keto ayigebabatimi ale. kealek'ochimi anidu. cheri memihiri; yezelalemini hiyiweti inidiwerisi mini ladirigi? bilo t'eyek'ewi. iyesusimi. sile mini cheri tilenyalehi? keanidu keigiziabiheri bek'eri cheri manimi yelemi. tiizazatuni tawik'alehi; atameniziri; atigideli; atisirek'i; behaseti atimesikiri; abatihinina inatihini akibiri alewi. irisumi. yihini hulu kehits'aninate jemire t'ebik'ealehu ale. iyesusimi yihini semito. aniditi gena k'eritahalechi: yalehini hulu shit'ehi ledihochi sit'i; besemayimi mezigebi tagenyalehi; met'itehimi teketelenyi alewi. irisu gini yihini semito ijigi bale t'ega neberina bizu azene. iyesusimi bizu inidazene ayito. genizebi lalachewi wele igiziabiheri menigisiti megibati inideti ch'nik'i yihonali. bale t'ega wele igiziabiheri menigisiti kemigebe yilik'i gimeli bemeirife k'edada ligeba yik'elali ale. yesemutimi. inigidihí mani lidini yichilali? alu. irisu gini. besewi zenidi yemayichali beigiziabiheri zenidi yichalali ale. p'et'irosimi. ineho; inya huluni titeni teketelinihi ale. irisumi. iwineti ilachihwalehu; sile igiziabiheri menigisiti betini weyimi welajochini weyimi wenidimochini weyimi misitini weyimi lijochini yetewe; bezihi zemeni bizu it'ifi bemimet'awimi 'alemi yezelalemini hiyiweti yemayik'ebeli manimi yelemi alachewi. asira huletunimi wele irisu ak'iribo inidihí alachewi. ineho; wele iyerusalemi iniwet'aleni; sile sewi lijimi benebiyati yetets'afewi hulu yifets'emali. leahizabi asalifewi yiset'utalina; yizebitubetimali yanigelatutimali yitefubetimali: kegerefutimi behwala yigedilutali; besositenyawimi k'eni yinesali. inerisumi kezihí negeri minimi alasitewalumi; yihimi k'ali tesewiobachewi neberi; yetenagerewinimi alawek'umi. wele iyarikomi bek'erebe gize anidi 'iwiri iyelemene bemenigedi dari tek'emit'o neberi. hizibimi siyalifi semito. yihi minidiri newi? bilo

t'eyek'e. inerisumi. yenaziretu iyesusi yalifali bilewi aweruleti. irisumi. yedawiti liji; iyesusi hoyi; marenyi iyale ch'ohe. besite fiti yihe du yeneberutimi zimi inidili gesets'uti: irisu gini. yedawiti liji hoyi; marenyi iyale abizito ch'ohe. iyesusimi k'omo wede irisu inidiyamet'uti azeze. bek'erebemi gize. mini laderigilili tiwedalehi? bilo t'eyek'ewi. irisumi. geta hoyi; ayi zenidi newi alewi. iyesusimi. iyi: iminetihi adinohali alewi. beziyani gizemi aye; igiziabiherimi iyakebere teketelewi. hizibumi hulu ayitwe igiziabiherini amesegenu.

19

wede iyarikomi gebito yalifi neberi. inehomi zekewosi yemibali sewi; irisumi yek'erach'ochi alek'a nebere; bale t'egami nebere. iyesusinimi yetinyawi inide hone liyayi yifeligi neberi: k'umetumi ach'iri neberena sile hizibu bizati ak'atewi. beziyachimi menigedi yalifi zenidi alewina yawewi zenidi wede fiti rot'o beanidi shola layi wet'a. iyesusimi wedeziya sifira bedereze gize; ashak'ibo ayena. zekewosi hoyi; zare bebetihi iwili zenidi yigebanyalina fet'inehi wiredi alewi. fet'inomi werede bedesitami tek'ebelawi. hulumi ayitewi. kehat'iatenya sewi gari liwili geba bilewi anigoragoru. zekewosi gini k'omo getani. geta hoyi; kalenyi hulu ikwiletawini ledihochi iset'alehu: maninimi behaseti kesishe inde honihlu arati it'ifi imelisahelehu alewi. iyesusimi. irisu degimo yeabirihami liji newina zare lezihi beti medani honoletali: yesewi liji yet'efawini lifeligina liyadini met'itoalena alewi. inerisumi yihini sisemu; wede iyerusalemi mek'rebu sile hone yeigiziabiherimi menigisiti fet'ino ligelet'i inidalewi sile meselachewi misale ch'imiri tenagere. silezihimi inidihali alachewi. anidi mekonini lerasu menigisitini yizo limelese wede ruk'i ageri hede. asiri bariyawochinimi t'erito asiri minani set'achewina. isikimet'a diresi negidu alachewi. yeageru sewochi gini yit'eluti neberina. yihi belayachini linegisi aniwedimi bilewi behawalwi melikitenyochini laku. menigisitini yizo betemelese gize; genizebi yeset'achewini inezihini bariyawochi negidewi mini yahili inidaterufu yawik'i zenidi inidit'eruleti azeze. yefitenyawimi deriso. geta hoyi; minanihi asiri minani aterefe alewi. irisumi. melikami; anite bego bariya; bet'ik'iti yetamenihni sile honihni beasiri ketemawochi layi silit'ani yihunilihi alewi. huletinyawimi met'ito. geta hoyi; minanihi amisiti minani aterefe alewi. yihinimi degimo. anitemi beamisiti ketemawochi layi huni alewi. lelawimi met'ito. geta hoyi; bech'erik'i t'ek'iliye yet'ebek'ihwati minanihi ineho: ferichehalehuna; ch'ekanyi sewi sile honihni: yalanorihewini tiwesidalehi yalizerahewinimi tach'idalehi alewi. irisumi. anite kifu bariya; afihi betenagerewi iferidibihalehu. ine yalanorihutini yemiwesidina yalizerahutini yemach'idi ch'ekanyi sewi inde honihu awek'ihni: mini newi genizebeni lelewach'ochi adera yaliset'ehewi? inemi met'iche ketirifu gari iwesidewi neberi alewi. beziyami k'omewi yeneberutini. minanuni wisedubeti asiru minani lalewimi sit'uti alachewi. inerisumi. geta hoyi; asiri minani alewi aluti. ilachihwalehu; lalewli hulu yiset'ewali; kelelewi

gini yawi yalewi sinikwa yiwesedibetali. negeri gini ineziyani belayachewi linegisi yaliwededu-tini t'elatocheni wedezihni amit'uachewi befitemi ireduachewi. yihinimi ketenagere behwala; wede iyerusalemi siwet'a yik'edimachewi neberi. debire zeyitimi bemibali terara at'egebi wedaluti wede bete fagena wede bitaniya bek'erebe gize; kedeke meza-muritu huletuni lakena. befitachihu wedalechiwi menideri hidu; wede irisiwami gebitachihu kesewi manimi gena yalitek'emet'ebeti wirinich'a tasiro tagenyalachihu; fetitachihumi amit'uti. manimi. sile mini tifetutalachihu? bilo bit'eyik'achihu; inidihu. legeta yasifeligewali belu alachewi. yete-lakutimi hedewi inidalachewi agenyu. inerisumi wirinich'awini sifetu getochu. wirinich'awini sile mini tifetutalachihu? aluachewimi inerisumi. legeta yasifeligewali alu. wede iyesusimi amet'uti; be-wirinich'awimi layi libisachewini ch'inewi iyesusini asik'emet'uti. sihedimi libisachewini bemenigedi yanet'ifu neberi. wede debire zeyiti k'wilik'wiletimi ahuni bek'erebe gize; dek'e mezamuritu hulachewi desi iyalachewi teamiratini hulu silayu betalak'i dimits'i igiziabiherini liyameseginu jemirewi. begeta simi yemimet'a ngusi yetebareke newi: besemayi selami beariyamimi kibiri alu. kehizibimi mekakeli keferisawiyani anidanidu. memihiri hoyi; dek'e mezamuritihi gesits'achewi aluti. meli-somi. ilachihwalehu; inezihni zimi bilu dinigayochi yich'ohalu alachewi. sik'eribimi ketemayitini ayito alek'eselati; inidihni iyale. leselamishi yemihonewini bezihi k'eni anichisi sinikwa bitawik'i: ahuni gini ke'ayinishi tesewiroali. werati yimet'abishalina; t'elatochishimi k'it'iri yik'et'irubishali yikebushalimi beyebek'iwilumi yasich'enik'ushali: anichinimi beanichimi wisit'i yeminorutini lijochishini wede tachi yit'illalu; beanichi wisit'imi dinigayi bedini-gayi layi ayitewumi; yemegobinyetishini zemeni alawek'ishimina. wede mek'idesimi gebito beirisu yemishet'utini yemigezutinimi yawet'a jemeru: irisumi. bete yet'seloti beti yihonali tebilu tets'ifoali: inanite gini yewenibedewochi washa aderegachihuti alachewi. 'ileti 'iletimi bemek'idesi yasitemiri neberi: negeri gini yekahinati alek'ochina ts'afochi yehizibu talalak'ochimi ligidiluti yifeligu neberi; yemiyaderigubetinimi at'u: hizibu hulu sisemuti tenit'elit'ilewibeti neberina.

20

anidi k'enimi hizibuni bemek'idesi siyasitemiri weniginlini sisebikilachewi; yekahinati alek'ochina ts'afochi keshimagilewochi gari wede irisu k'erebuna. isiki nigerini: inezihini bemini silit'ani taderigalehi weyisi yihini silit'ani yeset'ehi mani newi? bilewi tenageruti. melisomi. ine degimo aniditi negeri it'eyik'achihwalehu; inanitemi nigerunyi: yeyohanisi t'imik'eti kesemayi neberchini weyisi kesewi? alachewi. irisi berisachewimi sinagageru. kesemayi binili. sile mini alamenachihubetimi? yilenali: kesewi binili gini hizibu hulu yiwegirunali: yohanisi nebiyi inde nebere hulu yaminu neberina alu. melisewimi. kewedeti inde hone anawik'imi aluti. iyesusimi. inemi bemini silit'ani inezihini inidaderigi

alinegirachihumi alachewi. yihinimi misale lehizibu yilachewi jemeru. anidi sewi yeweyini atikiliti tekele legeberewochimi akerayito lebizu zemeni wede lela ageri hede. begizewimi keweyinu atikiliti fire inidiset'uti anidi bariya wede geberewochi lake: geberewochu gini debedebuti badowinimi sededuti. ch'emiromi lelawini bariya lake: inerisumi yani degimo debedebuti awaridewimi badowini sededuti. ch'emiromi sositenyawini lake: inerisumi yihini degimo ak'wiselewi awet'uti. yeweyinumi atikiliti geta. mini ladirigi? yemiwedewini lijeni ilikalehu: minalibati irisuni ayitewi yafirutali ale. geberewochu gini ayitewiti irisi berisachewi sinagageru. werashu yihi newi: risitu leinya inidihoni nu inigidelewi alu. keweyinumi atikiliti wede wich'i awit'itewi gedeluti. inigidihi yeweyinu atikiliti geta mini yaderigachewali? yimet'ali inezihinimi geberewochi yat'efali; yeweyinunimi atikiliti lelelochi yiset'ali. yihinimi besemu gize. yihisi ayihuni alu. irisu gini wede inerisu temelikito. inigidihi. ginibenyochi yenak'uti dinigayi irisu yema'izeni rasi hone tebilu yetets'afewi yihi minidiri newi? beziyami dinigayi layi yemiwedik'i hulu yik'et'ek'et'ali: yemiwedik'ibetini hulu gini yifech'ewali ale. yekahinati alek'ochina ts'afochimi yihini misale beinerisu layi inde tenagere awik'ewi beziyachi se'ati ijachewini lich'inubeti felegu negeri gini hizibuni feru. sit'ebabek'umi wede gezhi gizatina silit'ani asalifewi inidiset'uti ts'adik'ani mesilewi bek'alu yemiyat'emidutini shemak'iwochi sededubeti. t'eyik'ewimi. memihiri hoyi; iwine-tini iniditinagerina iniditasitemiri lesewi fitimi inidatadela inawik'alen; beiwineti yeigiziabiherini menigedi tasitemiralekh'i inji: lek'esari gibiri liniset'i tefek'idoalini? weyisi alitefek'edemi? aluti. irisu gini tenikolachewinimi temelikito. sile mini tifetinuun-yalachihu? anidi dinari asayunyi: meliku ts'ihifetusi yemani newi? alachewi. melisewimi. yek'esaru newi aluti. irisumi. inikiyasi yek'esarini lek'esari yeigiziabiherinimi leigiziabiheri asirekibu alachewi. behizibumi fiti bek'alu liyat'emiduti alichalumi bemelisumi iyetedenek'u zimi alu. tinisae mutaninimi yemikidu keseduk'awiyani anidanidochu k'eribewi t'eyek'uti; inidihili silu. memihiri hoyi; muse. misiti yalechiwi yeanidi sewi wenidimi liji sayiwelidi bimoti; wenidimu misituni agibito lewenidimu zeri yiteka bilo ts'afelini. inigidiyasi sehati wenidimamachi neberu: yefitenyawimi misiti agibito liji sayiwelidi mote: -31 huletinyawimi agebati; sositenyawimi; inidihumi sebatu degimo liji sayitewu motu. kehulumi behwala setitu degimo motechi. inigidihi sebatu agibitewatalina setitu betinisae keinerisu lemaninyachewi misiti tihonalechi? iyesusimi meliso inidihili alachewi. yezihi 'alemi lijochi yagebalu yigabalumi; yani 'alemina kemutani tinisae liyagenyu yemigebachewi ineziya gini ayagebume ayigabumimi; inde melaikiti nachewina; limotumi wede fiti aychalachewi; yetinisaeami lijochi sile honu yeigiziabiheri lijochi nachewi. mutani inidinesu gini muse degimo bek'wit'ik'wat'owi zenidi getani yeabirihami amilaki yeisishak'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki bemaletu asitawek'e: hulu leirisu hiyawani sile honu;

yehiyawani amilaki newi inji yemutani ayidelemi. kets'afochimi anidanidochu melisewi. memihiri hoyi; melikami tenagerihi aluti. wede fitimi anidi negeri sinikwa lit'eyik'uti alideferumi. inidihimi alachewi. kirisitosi yedawiti liji newi inideti yilalu? -43 dawitimi rasu bemezimirati mets'ihafi. geta getayeni. t'elatochihini leigirihiti merigech'a isikaderigilili diresi bek'enye tek'emet'alewi yilali. inigidihi dawiti. geta bilo yit'erawali; inidetisi liju yihonali? hizibumi hulu sisemu deke mezamulu. rejajimi libisi lebisewi mezori kemifeligu; begebeyami selamita; bemikwirabimi yekebereta weniberi; bemisami yekebereta sifira kemiwedu kets'afochi tet'ebek'u: yemebeletochini beti yemibelu ts'elotachewinimi bemasirezemi yemiyamekanyu; inezihili yebase firidi yik'ebelalu ale.

21

'ayinunimi anisito mebachewini bemezigebi yemit'ilu bale t'egochini aye. aniditimi diha mebeleti huleti sanitimi beziya siti'ili ayena. iwineti ilachihwalehu; yihichi diha mebeleti kehulu yilik'i abilit'a t'alechi: inezihili hulu ketirifachewi wede igiziabiheri mezigebi t'elawalina: yihichi gini kegwidiletiwa yeneberatini tidariwani hulu t'alechi ale. anidanidochumi sile mek'idesi bemelikami dini-gayina beteset'ewi shilimati inidaget'e sinagageru. yihima yemityuti hulu; dinigayi bedinigayi layi sayiferisi bezihi yemayik'eribeti zemeni yimet'ali ale. inerisumi. memihiri hoyi; inigidihi yihi meche yihonali? yihisi yihoni zenidi inidalewi milikitu minidiri newi? bilewi t'eyek'uti. inidihimi ale. inidatisitu tet'enik'ek'u: bizuwochi. ine nenyi; zemenumi k'eriboali iyalu besime yimet'aluna: inerisumi teketilachihu atihidu. t'orinina huketinimi besemachihu gize atidenigit'u: yihi asik'edimo yihoni zenidi gidi newina; negeri gini mech'ereshawi wediyawi ayihonimi. beziyani gize inidihili alachewi. hizibi behizibi layi; menigisitimi bemenigisiti layi yinesali: talak'imi yemidiri menawet'ina belyu liyu sifira cheneferi rabimi yihonali: yemiyasiferami negeri kesemayimi talak'imi milikiti yihonali. kezihimi hulu befiti ijachewini belayachihu yich'inalu yasadiuachihumali: sile simemi wede mikwirabina wede wehini asalifewi yiset'uachihwali; wede negesitatina wede gezhwochimi yiwesiduachihwali: yihimi lemiskirineti yihonilachihwali. selezihi inideti iniditimelisu asik'edimachihu inidatasibu belibachihu anuruti: wederenyochachihu hulu lik'awemuna likerakeru yemayichilutini afina t'ibebi iset'achihwalehuna. welajochimi sinikwa weni-dimochimi zemedochimi wedajochimi asalifewi yiset'uachihwali; keinanitemi anidaniduni yigedilalu: behulumi sile sime yetet'elachihu tihonalachihu. kersachihumi aniditi t'eguri sinikwa atit'efami: bemetagesachihumi nefisachihuni tagenyalachihu. iyerusalemi gini bech'ifira tekeba sitayu beziyani gize t'ifatiwa inde k'erebe iwek'u. yeziyani gize beyihuda yalu wede terarawochi yishishu; bemekaliwami yalu keirisiwa fek'ek'i yibelu; beget'eri yalumi wede irisiwa ayigibu: yetets'afewi hulu inidifets'emi yihi yebek'eli gize newina. beziyani werati leirigwiz-

ochina lemiyat'ebu weyolachewi: talak'i chigiri bemidiri layi; bezihimi hizibi layi k'wit'a yihonalina: beseyifi siletimi yiwedik'alu: wede ahizabi hulumi yimarekalu: yeahizabimi zemeni isikifets'emi diresi iyerusalemi beahizabi yetegeget'echi thionalechi. berts'ehayina bech'erek'ami bekewakibitimi milikiti yihonali: bemidiri layimi ahizabi bekahiruna kemogedumi dimits'i yetenesa iyamenetu yich'enek'alu: sewochimi kefirihatina be'alemi yemimet'abetini kemet'ebek'i yetenesa yidekimalu: yesemayati hayilati yinawet'aluna. beziyani gizemi yesewi liji behayilina bebizu kibiri bedemena simet'a yayutali. yihimi lihoni sijemiri bezachihu k'eriboalina ashak'ibachihu rasachihuni anisu. misalenimi negerachewi inidihi sili. belesinina zafochini hulu iyu: siyak'ot'ek'wit'u temelikitachihu bega ahuni inide k'erebe rasachihu tawik'alachihu. inidihi degimo inanite yihi hulu mehonuni sitayu yeigiziabiheri menigisiti inide k'erebechi iwek'u. iwineti ilachihwalehu; yihi hulu isikihoni diresi yihi tiwilidi ayalifimi. semayina midiri yalifalu k'ale gini ayalifimi. negeri gini libachihu bemet'et'i bizatina besikari sile tidarimi bemasebi inidayikebidi; ya k'enimi bedinigi inidayimet'abachihu lerasachihu tet'enik'ek'u: bemidiri hulu layi bemik'emet'u hulu inide wet'imedi yiderisibachewalina. inigidihi limet'a kalewi kezih hulu lemamilet'i; besewi lijimi fiti lemek'omi iniditichilu sitits'eliyu huli gize tigu. 'ileti 'iletimi bemek'idesi yasitemiri neberi; leliti gini debire zeyiti wedemitibali terara wet'ito yadiri neberi. hizibumi hulu yisemuti zenidi malidewi bemek'idesi wede irisu yimet'u neberi.

22

fasikami yemibalewi yek'it'a be'ali k'erebe. yekahinati alek'ochina ts'afochimi inideti inidiyat'efuti yifeligu neberi: hizibuni yiferu neberina. seyi'animi keasira huletu k'wit'iri anidu beneberewi yeasik'orotu bemibalewi beyihuda geba: hedomi inideti asalifo inidiset'achewi kekahinati alek'ochina kemek'idesi azazhochi gari tenegagere. inerisumi desi alachewi; genizebimi liset'uti tewawalu. ishimi ale; hizibimi belelebeti asalifo inidiset'achewi michu gize yifeligu neberi. fasikanimi liyaridubeti yemigebawi yek'it'a be'ali derese: p'et'irosinina yohanisinimi. fasikani inidinibela hedachihu aze-gajulini bilo lakachewi. inerisumi. wedeti inazegaji zenidi tiwedalehi? aluti. irisumi alachewi. ineho; wede ketema sitigebu madiga wiha yeteshekeme sewi yigenanyachihwali: wede migeababeti beti tekoteluti: lebalebetumi. memihiru. kedeke meza-murite gari fasikani yemibelabeti yeyingida beti kifili wedeti newi? yilihali beluti: yami bederibi layi yalewini yetenet'efe talak' adarashi yasayachihwali: beziyani asenadulini. hedewimi inidalachewi agenyuna fasikani asenadu. se'atumi bederese gize keasira huletu hawariyati gari bema'idi tek'emet'e. irisumi. kemekeraye befiti keanante gari yihini fasika libela ijigi imenyi neberi: ilachihwalehuna; beigiziabiheri menigisiti isikifets'emi diresi; wede fiti kezih alibelami alachewi. ts'wanimi tek'ebele amesiginomi. yihini inikachihu bemekakelachihumi

tekafeluti: ilachihwalehuna; yeigiziabiheri menigisiti isikitimet'a diresi keahuni jemiro keweyinu fire alit'et'ami ale. inijeranimi anisito amesegene k'orisomi set'achewina. sile inanite yemiset'ewi sigaye yihi newi: yihini lemetasebiyaye adiriguti ale. inidihi keirati behwala ts'iwawini anisito inidihi ale. yihi ts'awa sile inanite bemifese wi bedeme yemihoni adisi kidani newi. negeri gini asalifo yemiset'enyi iji ineho bema'idi keine gari nati. yesewi lijisi inide tewesene wi yihedali; negeri gini alifo lemiset'ibeti leziya sewi weyoleti. keinerisumi yihini liyaderigi yalewi mani inide hone irisi berisachewi yit'eyayek'u jemeri. degimomi manachewimi talak'i hono inidik'ot'eri bemekakelachewi kirikiri hone. inidihi alachewi. yeahizabi negesitati yigezuachewali; belayachewimi yemiselet'inuti cherineti adiragiwochi yibalalu. inanite gini inidihi atihunu: negeri gini keanante talak'i yehone bemekakelachihu inide tanashi; yemigezami inidemiyagelegili yihuni. bema'idi yetek'emet'e weyisi yemiyagelegili manachewi talak'i newi? yetek'emet'ewi ayidelemini? ine gini bemekakelachihu inidemiyagelegili nenyi. negeri gini inanite befetenawoche keine gari ts'enitachihu yenorachihu nachihu: -30 abate ineni inide shomenyi ine degimo bemenigisiti kema'ide tibeluna tit'et'u zenidi; beasira huletu beisraeli negedi sitiferidu bezufanochi tik'emet'u zenidi lemenigisiti ishomachihwalehu. getami. simi'oni simi'oni hoyi; ineho; seyi'ani inide sinide liyabet'irachihu lemene: ine gini imineti inidayit'efa sile anite amaledihu: anitemi betemelesih gize wenidimochihini ats'ina ale. irisumi. geta hoyi; wede wehinimi wede motimi keanite gari lemehedi yetezegajhu nenyi alewi. irisu gini. p'et'iroso hoyi; ilihalehu; inidatawik'enyi sositi gize isikitikidenyi diresi zare doro ayich'ohimi alewi. degimomi. yale korejona yale keret'iti yale ch'amami belakihwachihu gize; anidachi godebachihuni? alachewi. inerisumi. anidachi inikwa alu. irisumi. ahuni gini korejo yalewi keirisu gari yiwisedi; keret'itimi yalewi inidihi: yeylelewimi libisuni shit'o seyiifi yigiza. ilachihwalehuna; yihi. ke'amets'enyochi gari tek'ot'ere tebilo yetets'afewi beine lifets'emi gidi newi: awoni; sile ine yemihonewi ahuni yifets'emalina alachewi. inerisumi. geta hoyi; ineho; bezihili huleti seyiifochi alu aluti. irisumi. yibek'ali alachewi. wet'itomi inide limadu wede debire zeyiti hede: dek'e mezamuritumi degimo tekoteluti. wede sifirawimi deriso. wede fetena inidatigebu ts'eliyu alachewi. keinerisumi yedinigayi wiriweri yemiyahili rak'e; teniberikikomi. abati hoyi; bitifek'idi yihichini ts'awa keine wisedi: negeri gini yeyine fek'adi ayihuni yeanite iniji iyale yits'eliyi neberi. kesemayimi met'ito yemiyaberta meliaki tayewi. befirihatimi sit'at'ari ats'inito yits'eliyi neberi: wezumi bemidiri layi inidemiweridi inide dem ne'tebit'abi nebere. kets'elotimi tenesito wede dek'e mezamuritu met'ana kehazeni yetenesa tenyitewi siyagenyachewi. sile mini titenyalachihu? wede fetena inidatigebu tenesitachihu ts'eliyu alachewi. genami sinagiri ineho; sewochi met'u: keasira huletu anidumi yihuda yemibalewi yik'edimachewi neberi; lisimewimi wede iyesusi k'erebe. iyesusi gini. yihuda

hoyi; bemesami yesewini liji asalifehi tiset'alehini? alewi. bezuriyawimi yeneberuti yemihonewini bayu gize. geta hoyi; beshayifi inimitachewini? aluti. keinerisumi anidu yelik'e kahinatuni bariya metito k'enyi jorowini k'oret'ewi. iyesusi gini meliso. yihinisi fik'edu ale: jorowinimi dasiso fewesewi. iyesusimi wede irisu lemet'ubeti lekahinati alek'ochina lemek'idesi azazhochi leshimagilewochimi. wenibedeni inidemitiyizu seyifina gome di yizachihu wet'achihuni? bemek'idesi 'ileti 'ileti keimanite gar sihoni ijochachihuni alizeregachihubinyimi: yihi gini gizeyachihuna yech'elemawi silit'ani newi alachewi. yizewimi weseduti wede lik'e kahinati betimi agebuti: p'et'irosimi rik'o yiketelewini neberi. begibi mekakelimi isati anididewi beandineti tek'emut'ewi salu p'et'irosi bemekakelachewi tek'emut'e. bebirihanumi bekuli tek'emut'o sale aniditi geredi ayechiwina tikwiri bila. yihi degimo keirisu gar nebere alechi. irisu gini. anichi seti; alawik'ewimi bilo kade. ket'ik'iti gizemi behwala lelawi ayitoti. anite degimo keinerisu wegeni nehi alewi. p'et'irosi gini. anite sewi; ine ayidelehumu ale. anidi se'atimi yemiyahili k'oyito lelawi asiregit'o. irisu yegellila sewi newina beiwineti yihi degimo keirisu gar nebere ale. p'et'irosi gini. anite sewi; yemitilewini alawik'imi ale. yani gizemi gena sinageri doro ch'ohe. gatai zeweri bilo p'et'irosini temeaketewi: p'et'irosimi. zare doro sayich'ohi sositi gize tikidenyalehi inidalewi yegeta k'ali tizi alewi. p'et'irosimi wede weliw'et'ito miriri bilo alek'ese. iyesusinimi yeyazuti sewochi yizebitubetina yidebedibuti neberi: shefinewimi fituni yimetuti neberina. bet'ifi yemetahi mani newi? tinibiti tenageri iyalu yit'eyik'uti neberi. lelami bizu nageri iyetesadebu beirisu layi yinageru neberi. benegami gize yehizibu shimagilewochina yekahinati alek'ochi ts'afochimi tesebisibewi wede shenigoachewi wese-dutina kirisitosi anite nehini? nigereni aluti. irisu gini inidihi alachewi. binegirachihu ataminumi: bit'eyik'imi atimelisulinyimi atifetunyimimi. negeri gini keahuni jemirowi yesewi liji beigiziabiheri hayili k'enyi yik'emut'ali. hulachewimi. inigidiyasi anite yeigiziabiheri liji nehini? aluti. irisumi. ine inide honihu inanite tilalachihu alachewi. inerisumi. rasachini keafu semitenalina keinigidihi wedihi mini misikiri yasifilgenali? alu.

23

hulumi bemolawi tenesitewi wede p'ilat'osi wese-dutina. yihi hizibachinimi siyat'amimi lek'esarimi gibiri inidayiset'i sikelekili degimomi. ine kirisitosi nigusi nenyi silu agenyewi bilewi yikesuti jemeru. p'ilat'osimi. anite yeayihudi nigusi nehini? bilo t'eyek'ewi. irisumi meliso. anite alihi alewi. p'ilat'osimi lekahinati alek'ochina lehizibu. bezihi sewi anidi bedeli sinikwa alagenyehubetimi ale. inerisu gini ats'initewi. kegelila jemirowi isikezihi diresi beyihuda hulu iyasitemare hizibuni yawikali alu. p'ilat'osi gini. gelila silu besema gize. yegellila sewi newini? bilo t'eyek'e: keherodisimi gizati inide hone bawek'e gize wede herodisi sededewi: irisu degimo beziya gize beiyerusalemi neberena. herodisimi iye-

susini bayewi gize ijigi desi alewi: sile irisu sile sema kebizu gize jemirowi liyayewi yimenyi neberina; milikitimi siyaderigi liyayi tesifa yaderigi neberi. bebizu k'alimi t'eyek'ewi: irisu gini anidi sinikwa alimeleseletimi. yekahinati alek'ochina ts'afochimi ats'initewi sikesuti k'omewi neberi. herodisimi keserawitu gari nak'ewi zebetebetimi; yeget'i libisimi alibiso wede p'ilat'osi meliso sededewi. herodisina p'ilat'osimi beziyani k'eni irisi berisachewi wedajochi honu; k'edimo bemekakelachewi t'ili neberena. p'ilat'osimi; yekahinatini alek'ochina mekwaninitini hizibunimi beanidineti t'erito inidihi alachewi. hizibuni yat'amimali bilachihu yihini sewi wede ine amet'achihuti: inehomi; befitachihu merimire kemitikesubiti negeri anidi bedeli sinikwa bezihi sewi alagenyehubetimi. herodisimi degimo minimi alagenyemi: wede inya melisotalina: inehomi; lemoti yemiyaderisewi minimi aladeregemi: -17 inigidiyasi k'et'iche ifetawalehu. bebe'alu anidi yifetalachewi zenidi gidi neberena. hulachewimi beandineti. yihini asiwegidi; beribaninimi fitalini iyalu ch'ohu: irisumi huketini beketema anisito sewini sile gedele bewehini tasiro neberi. p'ilat'osimi iyesusini lifeta wedido dagimenya tenagerachewi: negeri gini inerisu. sik'elewi sik'elewi iyalu yich'ohu neberi. sositenyami. mini newi? yaderigewisi kifati minidiri newi? lemoti yemiyaderisewi bedeli alagenyehubetimi: silezihli k'et'iche ifetawalehu alachewi. inerisu gini inidisek'eli betalak'i dimits'i ats'initewi lemenuti. yneiderisu ch'uhetina yekahinatini alek'ochimi k'ali bereta. p'ilat'osimi limenachewi inidihonilachewi feredebeti. yanini yelemenutini; sile huketi sewinimi sile megideli bewehini tasiro yeneberewini asifetalachewi; iyesusini gini lefek'adachewi asalifo set'ewi. bewesedutimi gize simi'oni yetebale yek'eranani sewi keget'eri simet'a yizewi keiyesusi behwala mesik'eluni inidishkekemi ch'anubeti. wayi wayi kemiluna musho kemiyawet'u setochina kehizibu ijigi bizuwochi teketeluti. -29 iyesusi gini wede inerisu zeweri bilo inidihi ale. inanite yeiyerusalemi lijochi; leinesi atalik'isulinyi: daru gini. mekanochina yaliweledu mahits'enochi yalat'ebu t'utochimi bits'u'ani nachewi yemilubeti gize ineho yimet'alina lerasachihuna lelijochachihu alik'isu. beziyani gize terarawochini. belayachini widek'u; korebitochinimi. sewiruni yilu zenidi yijemiralu: beirit'ibi inich'eti inidihi yemiyaderigu kehonu; bederek'ewisi inideti yihoni? lelochinimi huleti kifu adiragiwochi degimo keirisu gari yigedilu zenidi wesedu. k'eraniyomi wedemibali sifira bederesu gize; beziya irisuni kifu adiragiwochinimi aniduni bek'enyi huletenyawinimi begira sek'elu. iyesusimi. abati hoyi; yemiyaderigutini ayawik'umina yik'iri belachewi ale. libisunimi tekafilawi t'ita tet'at'alubeti. hizibumi k'omewi yimeleketu neberi. mekwaninitumi degimo. lelochini adane: irisu beigiziabiheri yetemeret'ewi kirisitosi kehone; rasuni yadini iyalu yafezubeti neberi. ch'ifirochini degimo wede irisu k'eribewi homit'at'emi amit'itewi. anitesi yeahudi nigusi kehonih; rasihihi adini iyalu yizebitubeti neberi. yihi yeayihudi nigusi newi tebilo begirikina beromayisit'i be'ibrayisit'imi fidelit' yetets'afe ts'ihifeti degimo beirisu layi nebere.

ketesek'eluti kekifu adiragiwochumi anidu. anitesi kirisitosi ayidelehimi? rasihinimi inyanimi adini bilo sedebewi. huletanyawi gini meliso. anite inidezihi bale firidi salehi igiziabiherini keto atiferawimini? sile adereginewimi yemigebanini inik'ebelalenina beinyasi iwinetenya firidi newi: yihi gini minimi kifati aladeregemi bilo geset'ewi. iyesusinimi. geta hoyi; bemenigisitihi bemet'ahi gize asi-benyi alewi. iyesusimi. iwineti ilihalehu; zare keine gari begeneti tihonalehi alewi. disidisi se'atimi yahili nebere; ch'elemami isike zet'enyi se'ati bemidiri hulu layi hone; ts'ehayimi ch'eleme; yebete mek'idesimi megareja kemekakelu tek'edede. iyesusimi betalak'i dimits'i ch'oho. abati hoyi; nefiseni beijihi adera isile'alehu ale. yihinimi bilo nefisuni set'e. yemeto alek'awimi yehonewini negeri baye gize. yihi sewi beiwineti ts'adik'i nebere bilo igiziabiherini akebere. yihinimi lemayeti tekemachitewi yeneberu hizibi hulu; yehonewini bayu gize; deretachewini iyedek'u temelesu. yemiyawik'utu gini hulu kegelila yetekete-luti setochimi yihini iyayu buruk'i komewi neberi. inehomi; begona ts'adik'i sewi yeshenigo amakarimi yehone yosefi yemibali sewi nebere: yihimi be-mikirachewina besirachewi alitebaberemi neberi: arimatiyasimi kemitibali keayahidi ketema hono irisu degimo yeigiziabiherini menigisti yit'ebabek'i neberi. yihewimi wede p'ilat'osi k'eribo yeiye-susini siga lemenewi: awiridomi beteliba igiri libisi kefenewi; manimi gena balitek'eberebeti ke'aletimi betewek'ere mek'abiri anorewi. yenezgajeti k'enimi nebere: senibetimi lijemiri nebere. kegelilami keirisu gari yemet'uti setochi teketilewi mek'abiruni sigaw-inimi inideti inidanoruti ayu. temelisewimi shituna k'ibati azegaju. besenibetimi inide tiizazu 'arefu.

24

negeri gini kesaminitu bemejemeriyaui k'eni yaze-gajutini shitu yizewi keinerisumi gari anidanidochu wede mek'abiru ijigi malidewi met'u. dinigayunimi kemek'abiru tenikebalo agenyuti; gebitewimi yegetani yeiyesusini siga alagenyumi. inerisumi bezihi siyamenetu; ineho; huleti sewochi yemiyani-ts'ebarik'i libisi lebisewi wede inerisu k'erebu: feritewimi fitachewini wede midiri ak'erik'irewi salu; inidihi aluachewi. hiyawini kemutani mekakeli sile mini tifeligalachihu? tenesitoali inji bezihi yelemi. - yesewi liji behat'iatenyochi iji alifo liset'ina lisek'eli besositenyawimi k'eni linesa gidi newi iyale gena begelila sale leinanite inide tenagere asibu. - k'alochunimi asebu; kemek'abirumi temelisewi yihini hulu leasira aniduna lelelochi hulu negeru-achewi. yihinimi lehawariyati yenegeruachewi megidelawiti mariyamina yohana yeya'ik'obimi inati mariyami keinerisumi gari yeneberuti leluchi setochi neberu. yihimi k'ali k'izheti mesilo tayachewina alamenuachewimi. p'et'rosi gini tenesito wede mek'abiri rot'e. beziyami zik'i bilo simeleketi yeteliba igiri libisini bicha aye: behonewimi negeri iyetedenek'e wede betu hede. inehomi; keinerisu huletu beziya k'eni keiyeerusalemi sidisa mi'irafi yahili wedemirik'i emahusi wedemibali menideri yihedu neberi: silezihimi sile honewi negeri hulu

irisi berisachewi yinegageru neberi. sinegageruna simeramerumi; iyesusi rasu k'eribo keinerisu gari yihedi neberi: negeri gini inidayawik'uti 'ayinachewi teyizo neberi. irisumi. iyet'ewegachihu sitihedu; irisi berisachihu yemitingeageruachewi inezihim negerochi minidiri nachewi? alachewi. k'eleyop'a yemibalimi anidu meliso. anite beiyerusalemi inigida honehi lebichahi tinoralehini? beinezihim k'enochi beziya yehonewini negeri atawik'imini? alewi. irisumi. yihi minidiri newi? alachewi. inerisumi inidihali aluti. beigiziabiherina hebizibu hulu fiti besirana bek'ali biritu nebiyi sile neberewi sile naziretu sile iyesusi: irisunimi yekahinati alek'ochina mekwaninitochachini lemoti firidi inideti asalifewi inide set'utina inide sek'eluti newi. inya gini isiraelini inidibezhi yalewi irisu inide hone tesifa adirigeni neberi: degimomi kezihim hulu gari yihi kehona zare sositenyawi k'eni newi. degimomi keinya wisit'i malidewi kemek'abiru zenidi yeneberuti anidanidi setochi asigeremuni: sigawinimi bat'u gize. hiyawu newi yemile yemelaikitini raiyi degimo ayeni silu met'ilewi neberi. keinyami gari keineberuti wede mek'abiri hedewi setochi inide tenageruti hono agenyuti; irisunim gini alayutimi. irisumi. inanite yematasitewilu; nebiyatimi yetenagerutini hulu libachihu kemamemi yezegeye: kirisitosi yihini mekera yik'ebeli zenidina wede kibiru yigeba zenidi yigebawi yelemimi? alachewi. kemusena kenebiyati hulu jemiro sile irisu bemets'ahifiti hulu yetets'afewini teregomelachewi. wedemihebubetimi menideri k'erebu; irisum ruk'i yemihedi meselachewi. inerisu. keinya gari ideri; mata k'eriboalina k'enumi limeshi jemiroali bilewi gidi aluti: keinerisumi gari liyadiir geba. keinerisumi gari bema'idi tek'emit'o sale injerawini anisito barekewi; k'orisomi set'achewi: 'ayinachewimi tekefete; awek'utimi: irisum keinerisu tesewere. irisi berisachewimi. bemenigedi sinagereni mets'ahifitinimi sikefitilini libachini yik'at'elibini alineberemini? tebabalu. -34 beziyachimi se'ati tenesitewi wede iyerusalemi temelesu; asira aniduna keinerisu gari yeneberutimi. geta beiwineti tenesitoali lesimi'onimi tayitoali iyala beanidineti tesebisibewi agenyuachewi. inerisum bemenigedi yehonewini injerawinimi bek'orese gize inideti inide tawek'elachewi terekulachewi. yihinimi sinegageru iyesusi rasu bemekakelachewi k'omo. selami leinanite yihuni alachewi. negeri gini deneget'una feru menifesimi yayu meselachewi. irisum. sile mini tideneget'alachihu? sile minisi asabi belibachihu yinesali? ine rase inide honihu ijochenina igirocheni iyu: beine inidemitayuti; menifesi sigana at'initi yelewimina ineni dasisachihu iyu alachewi. yihinimi bilo ijochunina igirochunim asayachewi. inerisum kedesita yetenesa gena silalamenu sidenek'u salu. bezihi anidachi yemibela alachihuni? alachewi. inerisum ketet'ebese 'asa anidi k'urach'i; kemari welelami set'uti: tek'ebilom bemitachewi bela. irisum. keinanite gari salehu bemuse higinu benebiyati bemezimuratimi sile ine yetets'afewi hulu yifets'emi zenidi yigebali biye yenegerihwachihu k'ale yihi newi alachewi. beziyani gizemi mets'ahifitini yasitewilu zenidi

aimiroachewini kefetelachewi: inidihimi alachewi.
kirisitosi mekera yik'ebelali besositenyawimi k'eni
kemutani yinesali; besimumi nisihana yehat'iat
siriyeti keiyerusalemi jemiro beahizabi hulu yise-
bekali tebilo inidihu tets'ifoali. inanitemi lezihi
misikirochi nachihu. inehomi; abate yeset'ewini
tesifa ine ilikilachihwalehu: inanite gini kelayi hayili
isikitilebisu diresi beiyerusalemi ketema k'oyu.
isike bitaniyami awet'achewi ijochunimi anisito
barekachewi. sibarikachewimi keinerisu teleye
wede semayimi 'arege. inerisumi: segeduletina
bebizu desita wede iyerusalemi temelesu; zewetirimi
igiziabiherini iyamesegenuna iyebareku bemek'idesi
noru.

tewofilosi hoyi; iyesusi yemeret'achewini hawariy-
atini bemenifesi k'idusi kazezachewi behwala isike
'aregebeti k'eni diresi; yaderigewina yasitemirewi
zenidi sile jemerewi hulu mejemeriawini negeri
ts'afihu: degimo ariba k'eni iyetayachewi sile
igiziabiherimi menigisiti negeri iyenegerachewi;
bebizu masireja kehimamata behwala hiyawu hono
leinerisu rasuni asayachewi. keinerisumi gari abiro
sale keiyerusalemi inidayiwet'u azezachewi; negeri
gini. keine yesemachihutini abi yeset'ewini yetesifa
k'ali t'ebik'u: yohanisi bewiha at'imik'o neberina;
inanite gini ket'ik'iti k'eni behala bemenifesi k'idusi
tit'emek'alachihu ale. inerisumi betesebesebu gize.
geta hoyi; bezihi werati leisiraali menigisitini
timiselalehini? bilewi t'eyek'uti. irisumi. abi begeza
silit'anu yaderegewini weratinina zemenatini
tawik'u zenidi leinanite aliteset'achihumi: negeri
gini menifesi k'idusi beinanite layi bewerede gize
hayilini tik'ebelalachihu; beiyerusalemi beyi-
hudami hulu besemariyami isike midiri darimi
diresi misikiroche tihonalachihu ale. yihinimi
ketenagere behwala inerisu iyayuti kefi kefi ale:
demenani ke'ayinachewi sewira tek'ebelchawi.
irisumi sihedu wede semayi tikwiri bilewi simeleketu
salu; ineho; nech'ach'i libisi yelebesu huleti sewochi
beat'egbachewi k'omu: degimomi. yegelila se-
wochi hoyi; wedesimayi iyetemeleketachihu sile
mini k'omachihwali? yihi keinanite wede semayi
yewet'awi iyesusi wede semayi sihedu inidayachihuti;
inidihu yimet'ali aluachewi. beziyani gize debire
zeyiti kemibalewi terara wede iyerusalemi temelesu;
irisumi keiyerusalemi yesenibeti menigedi yahili
yerak'e newi. begebumi gize wedeminorubeti
segeneti wet'u; p'et'irosina yohanisimi; ya'ik'obimi;
inidiriyasimi; filip'osimi; tomasimi; beritelome-
wosimi; matewosimi; yeilifiyosi liji ya'ik'obimi;
k'enenanya yemibalewi sim'onimi; yeya'ik'obi liji
yihudami. inezihi hulu kesetochina keiyesusi inati
kemariyami kwenidimochumi gari beanidi libi
honewi lets'eloti yitegu neberi. bezihi werati
p'et'irosi meto haya bemiyahili besewochi mahiberi
abirewi beneberu bewenidimochu mekakeli tenesito
ale. wendidimochi hoyi; iyesusini leyazuti meri sile-
honachewi sile yihuda menifesi k'idusi asik'edimo
bedawiti afi yetenagerewi yemets'ihafi k'ali yifets'emi
zenidi yigeba neberi: keinya gari tek'ot'iro neberina;
lezihimi ageligiloti tadilo neberina. yihimi sewi
be'amets'i waga mereti geza beginibarumi tedefito
kemekakelu tesenet'ek'e anijetumi hulu tezeregefe:
beiyerusalemmi leminoru hulu tawek'e: silezihi
ya mereti bek'wanik'wachewi akelidama tebilu
tet'era; irisumi yedemi mereti maleti newi. bemez-
imuri mets'ihafi. menoriyawi midire beda tihuni
yeminoribatimi ayinuri: degimomi. shumetuni lela
yiwisedati tebilu tets'ifoalina. -22 silezihi keyohanisi
t'imik'eti jemiro keinya zenidi isikaregebeti k'eni
diresi; geta iyesusi beinya mekakeli begebabetina be-
wet'abeti zemeni hulu keinya gari abirewi keheberuti
sewochi; keinezihni anidu keinya gari yetinisawu
misikiri yihoni zenidi yigebali. iyosit'osimi yemi-
lutini berisiyani yetebalewini yosefinina matiyasini

huletuni ak'omu. -25 sits'eliyumi. yehuluni libi
yemitawik'i anite geta hoyi; yihuda wede geza rasu
sifira yihedi zenidi betewati bezihihi ageligilotina
hawariyaneti sifirani inidik'ebeli yemeret'ihewini
keinezihni kehuletu aniduni shumewi alu. 'it'ami
tet'at'alulachewi; 'it'awimi lematiyasi wedek'ena
keasira anidu hawariyati gari tek'ot'ere.

2

be'ale hamisa yetebalewimi k'eni bedereze gize;
hulumi beandidi libi honewi abirewi salu; dinigeti
inidiminet'ik'i 'awilo nefasi kesemayi dimits'i met'a;
tek'emut'ewi yeneberubetinimi beti hulu molawi.
inide isatimi yetek'afelu lisanochi tayuachewi:
beyanidanidachewimi layi tek'emut'ubachewi.
behulumi menifesi k'idusi molabachewi; menifesimi
yinageru zenidi inide set'achewi belela lisanochi
yinageru jemeru. kesemayimi betachi kalu hiz-
ibi hulu bet'seloti yetegu ayihudi beiyerusalemi
yinoru neberi: yihimi dimits'i behone gize
hizibi hulu tesebesebu; iyanidanidumi begeza
k'wanik'wawi sinageru yisema sile neberi yemi-
lutini at'u. tegerimewimi tedenik'ewimi inidihini
alu. ineho; inezihi yeminageruti hulu yegelila
sewochi ayidelumini? inyami iyanidanidachini
yeteweledinibetini yegeza k'wanik'wachinini inideti
iniselamini? yep'aritena yemedi yeilamet'emi
sewochi; behuleti wenezimi mekakeli beyihudami
bek'ep'edok'iyami bep'anit'osimi beisiyami; befi-
rigiyami bep'inifiliyami begibits'imi bek'erenami
bekuli baluti belibiya weredawochi yeminorini;
beromemi yeminik'emeti; ayihudimi wede yi-
hudinetimi yegebani; yek'erit'esina ye'arebi sewochi;
yeigiziabiherini talak'i sira belisanochachini sinageru
iniselamachewini. hulumi tegeremuna amenititewi
irisi berisachewi. inija yihi mini yihoni? alu.
lelochi gini iyafezubachewi. gushi yeweyini t'aji
t'egibewali alu. negeri gini p'et'irosi keasira anidu
gari k'ome; dimits'unimi kefi adirigo inidihini sili
tenagerachewi. ayihudi beiyerusalemmi yemiti-
noru hulachihu; yihi beinanite zenidi yetawek'e
yihuni; k'alochenimi adimit'u. leinanite inide
meselachihu inezihi yesekuru ayidelumi; kek'enu
sositena se'ati newina: negeri gini yihi benebiyu
beyueli yetebalewi newi. igiziabiheri yilali. be-
mech'ereshawi k'eni inidihini yihonali: siga belebese
hulu layi kemenifese afesalehu: wendidochina setochi
lijochachihumi tinibiti yinageralu; gobezochachi-
humi raiyi yayalu; shimagilewochachihumi hilimi
yalimalu: degimomi beziyachi werati bewenidochina
besetochi bariyawoche layi kemenifese afesalehu
tinibitimi yinageralu. dinik'ochini belayi besemayi;
milikitochinimi betachi bemidiri iset'alehu: demimi
isatimi yet'isi ch'igagimi yihonali: talak'i yehone
yetesemami yegeta k'eni sayimet'a ts'ehayi wede
ch'elama ch'erek'ami wede demu yilewet'alu. yegetani
simi yemit'erami hulu yidinali. yeisiraali sewochi
hoyi; yihini k'ali simu: rasachihu inidemitawik'u;
yenaziretu iyesusi igiziabiheri bemekakelachihu
beirisu bekuli baderegewi teamiratina bedinik'ochi
bemilikitochimi keigiziabiheri zenidi leinanite
yetegelet'e sewi nebere: irisunimi beigiziabiheri

p'et'irosina yohanisimi bet's'eloti gize bezet'enyi se'ati
wede mek'idesi yiwet'u neberi. wede mek'idesimi
kemigebuti mits'iwati yilemini zenidi; sewochi
teshekimewi melikami bemiluati bemek'idesi
deji beyek'enu yasik'emit'uti yeneberu keinatu
mahits'eni jemiro anikasa yehone anidi sewi nebere.

irisumu p'et'irosina yohanisi wede mek'idesi ligebu inidalachewi baye gize; mits'iwatini lemenachewi. p'et'irosimi keyohanisi gari tikwiri bilo wede irisu temelikito. wede inya temelikiti alewi. irisumu anidi negeri keinerisu inidik'ebeli sit'ebik'i wede inerisu temeleteke. p'et'irosi gini. birina werik'i yelenyimi: yihini yalenyini gini iset'ihalehu: benaziretu beuyesusi kirisitosi sini tenesana temelalesi alewi. bek'enyi ijumi yizo asinesawi: beziyani gizemi igiruna k'wirich'imich'imitu ts'ena; wede layi zelomi k'ome; yimalesimsi jemer: iyetemelaleseni iyezeleleli igiziabiherinimi iyamesegene keinerisu gari wede mek'idesi geba. hizibumi hulu igiziabiherini iyamesegene simelalesi ayuti: melikamimi bemilutai bemek'idesi deji sile mits'iwati tek'em'ito yeneberewi irisu inde hone awek'uti: beirisumi kehonewi yetenesa medenek'ina megeremi molabachewi. irisumi p'et'irosinina yohanisini yizo sale; hizibu hulu iyetedenek'u yeselomoni deji memelalesha bemibalewa abirewi wede inerisu rot'u. p'et'irosimi ayito lehizibu inidihi sili melese. yeisraeli sewochi hoyi; bezihi sile mini tidenek'alachihu? weyisi begeza hayilachini weyisi igiziabiherini bemefiratachini yihi yimalelesi zenidi inidadereginewi sile mini tikwiri bilachihu tayunalachihu? yeabirihamina yeysisahak'i yeya'ik'obimi amilaki; yeabatochachini amilaki; inanite asalifachihu yeset'achihutunina lifetawi k'orit'o sale bep'ilat'osi fiti yekadachihutini bilatenawini iyesusini akeberewi. inanite gini k'idusuni ts'adik'unimi kidachihu nefese gedayumi sewi yaset'achihu zenidi lemenachihu; yeihiyewitinimi risi gedelachihuti: irisuni gini igiziabiheri kemutani asinesawi; lezihimi negeri inya misikirochi neni. besumimi bemameni yihini yemitayutunina yemitawik'utini yeirisu simi ats'enawi; beirisumi bekuhi yehonewi imineta behulachihu fiti yihini fits'umi t'ena set'ewi. ahunimi; wenidimoche hoyi; inanite inde alek'ochachihu degimo balemawek'i inidaderegachihuti awik'ealehu: igiziabiheri gini kirisitosi mekera inidik'ebeli asik'edimo benebiyati hulu afi yetenagerewini inidihu fets'emewi. -20 inigidihikegeta fiti yemets'ananite zemeni iniditimet'alachihu asik'edimomi leinanite yemeret'ewini iyesusi kirisitosini inidilikilachihu; hat'iatachihu yidemesesi zenidi nisiha gibu temelesumi. igiziabiheri ket'initi jemiro bek'udusani nebiyatu afi yetenagerewi; negeri hulu isikemitadesibiti zemeni diresi semayi yik'ebelewi zenidi yigebalina. musemi leabatochi. geta amilaki ineni inidasinesanyi nebiyini kwenidimochachihu yasinalachihlawi: beminegirachihu hulu irisuni simuti. yanimi nebiyi yematiseyawu nefisi hulu kehizibi teleyita tit'efalechi ale. huleteniyami kesamueli jemiro keirisumi behwala yetenagerutenebiyati hulu degimo silezihi werati tenageru. inanite yenebiyati lijochina igiziabiheri leabirihami. bezerihi yemidiri wegenochi hulu yibarekalu bilo; keabatochachini gari yaderegewi yekidani lijochi nachihu. leinanite asik'edimo igiziabiheri bilatelenawini asinesito; iyanidanidachihumi kekifatachihu iyemelese yibarikachihu zenidi; sededewi.

lehizibumi sinageru yekahinati alek'ochina yemek'idesi azazhi seduk'awiyanimi; hizibuni sile asitemaruna beiyesusi yemutanini tinisae sile sebeku techegirewi; wede inerisu k'rebu; ijachewinimi ch'newibachewi ahuni meshito neberina isike magisitu diresi bewehini anoruchewi. negeri gini k'aluni kesemuti bizuwochi amenu; yewenidochimi k'wit'iri amisiti shihi yahili hone. - benegewimi alek'ochachewina shimagilewochi ts'afochimi lik'e kahinatu hanami k'eyafami yohanisimi isikinidirosimi yelik'e kahinatumu zemedochi yeneberuti hulu beiyerusalemi tesebesebu: inerisunimi bemekakeli ak'umewi. bemini hayili weyisi bemani simi inanite yihini aderegachewi? bilewi t'eyek'uchewi. beziyani gize p't'irosi menifesi k'idusinimi temolito inidihi alachewi. inanite yehizibi alek'ochina shimagilewochi; inya zare lediwiyu sewi sile tederegewi melikami sira yihi bemini inidedane binimeremeri; inanite besek'elachihuti igiziabiherimi kemutani basinesawi benaziretu beiyesusi kirisitosi simi yihi dehina hono befitachihu inde k'ome; leinanite lehaluchihu leisraelimi hizibi hulu yetawek'e yihuni. inanite ginibenyochi yentak'achihuti; yema'izeni rasi yehonewi yihi dinigayi newi. medianimi belela bemanimi yelemi: inidinibeti zenidi yemigebani lesewochi yeteset'e simi kesemayi betachi lela yelemna. p't'irosina yohanisimi begilit'i inde tenageru bayu gize; mets'ihafini yemayawik'una yalitamaru sewochi inde honu asitewilewi adenek'u; keyesusimi gari inde neberu awek'uchewi: yetefewesewinimi sewi keinerisu gari k'omo siyayu yemimelisutini at'u. keshenigomi wede wich'i yiwet'u zenidi azizewi. beinezihisi sewochi mini inisira? yetawek'e milikiti beinerisu iji inde tederege beiyerusalemi leminoru hulu tegelit'oalina; inisheshigewi zenidi anichilimi: negeri gini behizibu zenidi abizito inidayisifafa; keinigidihi wedihi lemanimi sewi bezihisi simi inidayinageru iyezatini inizezachewi bilewi irisi berisachewi temakeru. t'eritewimi beiyesusi simi fets'imewi inidayinageruna iniday-asitemiru azezuachewi. p't'irosina yohanis gini melisewi. igiziabiherini kemesimati yilik'i inaniteni inisema zenidi beigiziabiheri fiti yemigeba inde hone k'wret'u: inyasi yayenewinina yesemanewini kemenageri zimi maleti anichilimi aluachewi. inerisumi inde mini inidemik'et'u mikiniyati silalagenyubachewi; inde gena zitewi kehizibu yetenesa fetuachewi: sewochi hulu sile honewi negeri igiziabiherini yakebiru neberina. yihi yemefewesi milikiti yetederegeleti sewi keariba 'ameti yibelit'ewi neberina. tefetitewimi wede wegenochachewi met'una yekahinati alek'ochina shimagilewochi yaluachewini hulu negeruchewi. inerisumi besemu gize beanidi libi honewi wede igiziabiheri dimits'achewini kefi aderegu inidihimi alu. geta hoyi; anite समयunina midiruni bahirunimi beinerisumi yeminorewini hulu yefet'erihii; bemenifesi k'idusimi bebilatanahi beabatachini bedawiti afi. ahizabi lemini agwiremeremu? hizibusi kenituni negeri lemini asebu? yemidiri negesitati tenesu alek'ochimi

begetana betek'ebawi layi abirewi tekemachu bilehi yetenagerihii amaliki nehi. -28 bek'ebahewi bek'idusu bilatanahi beiyesusi layi herodisina p'enit'enawiwi p'ilat'osi keahizabina keisiraeli hizibi gari; ijihina asabihi inidihoni asik'edimewi yewesenutini hulu lifets'imu; bezichi ketema beiwineti tesebesebu. -30 ahunimi; geta hoyi; wede zachachewi temeliketi: lemfewesimi ijihini sitizerega bek'idusi bilatanahimi beiyesusi simi milikitina dinik'i sideregi; bariyawochihi befits'umi gilit'ineti k'alihini inidinageru sit'achewi. kets'eleyumi behwala tesebisibewi yeneberubeti sifira tenawet'e; behulumi menifesi k'idusi molabachewi; yeigiziabiherinimi k'ali begilit'i tenageru. yamenutimi hizibi anidi libi aniditimi nefisi neberuchewi; genizebachewimi hulu beanidineti nebere inji kalewi anidi negeri sinikwa yerasu inde hone manimi alitenageremi. hawariyatimi yegetani yeiyesusi kirisitosini tinisae betalak'i hayili yimesekiru neberi: behulumi layi talak'i ts'ega neberbachewi. bemekakelachewi anidi sinikwa chigirenya alineberemina: mereti weyimi beti yalachewi hulu iyeshet'u yeteshet'ewini waga yamet'u neberina; behawariyatimi igiri at'egebi yanoru neberi: manachewimi inidemifelig met'eni leiyandanidu yakafiluti neberi. tiwidumi yek'op'irosi sewi yenebere anidi lewawi yosefi yemiluti neberi; irisumi behawariyati berinabasi tebele tirigwamewimi yemets'inanati liji newi: irishami neberewina shit'o genizebuni amit'ito kehawariyati igiri at'egebi anorewi.

5

hananiyami yetebale anidi sewi sep'ira ketebalechi kemisitu gari mereti shet'e; misitumi degimo sitawik'i keshiyach'u asik'erena ikuletawini amit'ito behawariyati igiri at'egebi anorewi. p't'irosimi. hananiya hoyi; menifesi k'idusini tatalilina kemeretu shiyach'i tasik'eri zenidi seyit'ani belibihisi sile mini mola? satishet'ewi yeanite alineberemini? keshet'ihewisi behwala besilit'anihi alineberemini? yihini negeri sile mini belibihisi asebihi? igiziabiherini inji sewini aliwashehimi alewi. hananiyami yihini k'ali semito wedek'e motemi: besemutimi hulu layi talak'i firihati hone. gobezochimi tenesitewi kefenuti awit'itewimi k'eberuti. kesositi se'ati yahili behwalami misitu yehonewini satawik'i gebachi. p't'irosimi meliso. isiti nigerinyi; meretachihuni yihini lemiyahili shet'achihutini? alati. irisiwami. awoni; yihini lemiyahili newi alechi. p't'irosimi. yegetani menifesi tifetatenu zenidi sile mini tesimamachihu? ineho; balishini yek'eberuti sewochi igiri bedegi newi anichinimi yawet'ushali alati. yani gizemi beigiru at'egebi wedek'echi motechimi: gobezochimi sige bu mota agenyuati awit'itewimi bebalwa at'egebi k'eberuati. bebete kirisitiyani huluna yihinimi besemu hulu layi talak'i firihati hone. behawariyatimi iji bizu milikitina dinik'i behizibi mekakeli yideregi neberi: hulumi beanidi libi honewi beselomoni deji memelalesha neberu. kelelochimi anidi sinikwa libebacherewi yemidefiri alineberemi; hizibu gini yakebiruchewi neberi: yemiyaminutimi kefiti yilik'i legeta yich'emeruleti neberi: wenidochina setochimi

bizu neberu. silezihi p'et'irosi siyalifi t'ilawimi bihoni keinerisu aniduni yigaridi zenidi diwiyani wede adebabayi awit'itewi bealigana beweseka yanoruachewi neberi. degimomi beiyerusalemi zuriya kalechiwi ketema diwiyanihina berikwisani menafisiti yetesak'eyutini iyamet'u bizu sewochi yisebesibu neberi: hulumi yifewesu neberi. lik'e kahinatu gini yeseduk'awiyani wegeni honewimi keirisu gari yeneberuti hulu tenesu k'ini'atimi molarachewi. behawariyatimi layi ijachewini ch'inewi behizibu wehini wisit'i anoruachewi. yegeta meliaki gini beleliti yewehiniwini deji kefito awet'achewina. hiduna k'omachihu yezihini hiyiwet'i k'ali hulu lehizibi bemek'idesi nigeru alachewi. besemumi gize malidewi wede mek'idesi gebitewi asitemaru. gini lik'e kahinatuna keirisu gari yeneberuti met'itewi shenigowinina yeisraelini lijochi shimagilewochi hulu beanidineti t'eru; yamet'uachewimi zenidi wede wehini laku. -23 lolowochimi met'itewi bewehiniwi alagenyuachewimi: temelisewimi. wehiniwi bet'ami bet'inik'ak'e tezegito t'ebak'iwochimi bedēju fiti k'omewi agenyeni; bekefetini gize gini bewisit'u anidi sinikwa alagenyenimi aluachewi. yemek'idesi azazhina yekahinati alek'ochimi yihini negeri besemu gize. inija yihi mini yihoni? ialu sile inerisu amenetu. anidi sewimi met'ito. ineho; bewehini yanorachihwachewi sewochi iyek'omu hizibunimi iyasitemaru bemek'idesi nachewi bilo aweralachewi. beziyani gize azazhu kelelewochi gari hedo amet'achewi; behayili gini ayidelemi: hizibu inidayiwegiruachewi yiferu neberina. amit'itewimi beshenigo ak'omuachewi. lik'e kahinatumi. bezihi simi inidatasitemiru at'ibik'eni alazezinachihumini? inehomi; iyerusalemini betimihiritachihu molitachihwali: yeziyanimi sewi demi beinya tamet'ubini zenidi tasibalachihu bilo t'eyek'achewi. p'et'irosina hawariyatimi melisewi alu. kesewi yilik'i leigiziabiheri linitazezi yigebali. inanite beinich'eti layi sek'ilachihu yegedelachihutini iyesusini yeabatochachini amilaki asinesawi: yihini igiziabiheri; leisiraeli nisihani yehat'iatinimi siriyeti yiset'i zenidi; rasimi medihanitimi adirigo bek'enyu kefi kafi aderegewi. inyami lezihi negeri misikirochi neni; degimomi igiziabiheri lemitazezuti yeset'ewi menifesi k'idusi misikiri newi. inerisumi sisemu bet'ami tek'ot'u ligidiluachewimi asebu. negeri gini behizibi hulu zenidi yekebere yehigi memihiri gemaliyali yemiluti anidi ferisawi beshenigo tenesito hawariyatini t'ik'iti fek'ek'i inidiyaderiguachewi azeze; inidihimi alachewi. yeisiraeli sewochi hoyi; sile inezihni sewochi mini inidemitaderigu lerasachihu tet'enik'ek'u. kezihni werati asik'edimo tewodasi. ine talak'i nenyi bilo tenesito neberina; arati meto yemiyahilu sewochimi keirisu gari tebaberu: irisumi t'efa yesemutimi hulu betetenu inide minaminimi honu. kezihni behwala sewochi betets'afubeti zemeni yegellilawi yihuda tenesa bizu sewochinimi ashefito asiketele: irisumi t'efa yesemutimi hulu tebetatenu. ahunimi ilachihwalehu. keinezihni sewochi teleyu tewuachewimi: yihi asabi weyimi yihi sira kesewi inide hone yit'efalina: keigiziabiheri inide hone gini tat'efuachewi zenidi ayichalachihumi; beirigit'i keigiziabiheri gari sitit'alu minalibati inidatigenyu.

6

bezihi werati dek'e mezamuriti iyebezu sihedu kegiriki ageri met'itewi yeneberuti ayihudi beyihuda norewi beneberuti ayihudi anigoragorubachewi; beyek'enu beteserawi ageligiloti mebeletochachewini chila yilubachewi neberina. asira huletumi dek'e mezamuriti huluni t'eritewi inidihi aluachewi. yeigiziabiheri k'ali titeni ma'idini inagelegili zenidi yemigebe negeri ayidelemi. wenidimochi hoyi; bemelikami yetemesekerelachewini menifesi k'idusina t'ibebimi yemolabachewini sebatu sewochi keinanite miret'u; lezihi gudayi inishomachewaleni: inya gini lets'elotina k'aluni lemangeligili initegaleni. yihimi k'ali hizibini hulu desi asenyachewi: iminetina menifesi k'idusimi yemolabetini sewi isit'ifanosini filip'osinimi p'irokorosinimi nik'aronanimiti t'imonanimiti p'arimenanimiti wede yihudineti gebito yeneberewini yeanits'okiyawini nik'olawosinimi meret'u. behawariyatimi fiti ak'omuachewi; kets'eluyumi behwala ijachewini ch'anubachewi. yeigiziabiherimi k'ali iyeseafa hede; beiyerusalemmi yedek'e mezamuriti k'wit'iri ijigi iyebeza hede: kekahinatimi bizu sewochi lehayimanoti yetazezu honu. isit'ifanosimi ts'eganina hayilini temolito behizibu mekakeli dinik'inina talak'i milikitini yaderigi neberi. yenets'a wech'iwochi ketebalechiwi mikwirabimi kek'eranana keisikindiriyami sewochi kekilik'i yana keisikimi keneberuti anidanidochu tenesitewi isit'ifanosini yikerakeruti neberi: yinageribeti yeneberewinimi t'ibebina menifesi yik'awemu zenidi alichalumi. beziyani gize. bemuse layi beigiziabiherimi layi yesidibini negeri sinageri semitenewali yemilu sewochini asinesu. hizibunina shimagilewochinimi ts'afochinimi anad-edu; k'eribewimi yazuti wede shenigomi amet'utina. yihi sewi bezihi betek'edesewi sifira behigimi layi yesidibini negeri lemenageri ayitewimi: yihi yenaziretu iyesusi yihini sifira yaferisewali musemi yasitalalefelinini siri'ati yilewit'ali sili semitenewalina yemilu yehaseti misikirochini ak'omu. beshenigomi yetek'emet'uti hulu tikwiri bilewi simeleketuti inide meliaki fiti hono fituni ayuti.

7

lik'e kahinatumi. yihi negeri inidihi newini? alewi: irisumi inidihi ale. wenidimochina abatochi hoyi; simu. yekibiri amilaki leabatochini leabirihami bekarani sayik'emet'i gena behuleti wenizi mekakeli sale tayena. keagerihina kezemedochihimi wet'itehi wedemasayihni wede maninyawimi midiri na alewi. beziyani gize kekeledawiyani ageri wet'ito bekarani tek'emet'e. keziyami abatu kemote be-

huala inanite zare wedemitinorubati wedezichi ageri awet'awi. bezichimi yeigiri ch'ama sinikwa yemiyahili risiti aliset'ewimi: negeri gini liji sayinorewi leirisu keirisumi behwala lezeru risiti adirigo yiset'ewi zenidi tesifa set'ewi. igiziabiherimi zeru belela ageri mets'atenyochi inidihonu arati meto 'ametimi bariyawochi inidiyaderiguachewi inidiyasich'enik'uachewimi inidihi tenagere: degimomi igiziabiheri. inide bariyawochi bemigezuachewi hizibi layi ine iferidibachewalehu; kezihimi behwala yiwet'alu bezihimi sifira yemelikunyalale. yemegerezinimi kidani set'ewi: inidihumi yisihak'ini welede besiminitenyawimi k'eni gerezewi yisihak'imi ya'ik'obini ya'ik'obini asira huletuni yabatochini alek'ochi. yeabatochini alek'ochi beyosefi k'enitewi wede gibits'i shet'uti: igiziabiherimi keirisu gari nebere; kemekerawimi hulu awet'awi; begibits'i ngusi beferi'onimi fiti mogesinina t'ibebini set'ewi; begibits'ina bebetu hulu layimi bitiwededi adirigo shomewi. begibits'ina bekene'animi ageri hulu rabina bizu ch'inik'i met'a; abatochachinimi migibini alagenyumi. ya'ik'obimi begibits'i ihili menoruni besema gize bemejmeriya abatochachinini sededachewi: behuletenyawimi yosefi lewenidimochu tawek'e; yeyosefimi tiwiliidi beferi'oni zenidi tegelet'e. yosefimi abatuni ya'ik'obinina seba amisiti nefisi yeneberewini bete zemedi hulu liko asit'era. ya'ik'obimi wede gibits'i werede irisumi mote abatochachinimi: wede sekemimi afilisewi abirihami kesekemi abati keemori lijochi bebiri begezawi mek'abiri k'eburuachewi. -18 igiziabiherimi leabirihami yemaleleti yetesifawi zemeni sik'eribi; yosefimi yemayawik'ewi lela ngusi begibits'i layi isikinesa diresi; hizibu iyetech'emeru begibits'i bezu. irisumi wegenachinini tetenikwilo hits'anatini behiyiweti inidayit'ebik'u wede wich'i yit'ilu zenidi adirigo abatochachinini asich'enek'e. beziyani gize muse teweleda beigiziabiherimi fiti yamare neberi: beabatu betimi sositi weri adege: bet'e'alemi gize yeferi'oni liji anesachiwi lijimi yihonati zenidi asadegechiwi. musemi yegibits'ochini t'ibebi hulu temare; bek'aluna besirawimi yebereta hone. negeri gini ariba 'ameti simolawi wenidimochumi yeisiraelini lijochi yigobenyi zenidi belibu asebe. anidumi sibelidi ayito redawi; yegibits'ini sewimi metito letegefawi tebek'ele. wenidimochumi igiziabiheri beiju medianini inidiset'achewi yemiyasitewilu yimesilewi neberi; inerisu gini alasitewalumi. bemagisitumi irisi berisachewi sit'alu ahenyachewi; liyasitarik'achewimi wedo. sewochi hoyi; inanitesi wenidimamachi nachihu: sile mini irisi berisachihu tibedadelalachihu? alachewi. yami balinjerawini yimebedili gini. aniteni beinya layi shumina feraji iniditihoni yeshomehi mani newi? weyisi tinanitina yegibits'uni sewi inide gedelihiwi litigedilenyi tiwedalehini? bilo gefawi. musemi kezihimi negeri yetenesa sheshito bemidiyami ageri mets'atunya hono nore: beziyami huleti lijochi welede. ariba 'ametimi simola yegeta meliaki besina terara midire beda bek'wit'ik'wat'o mekakeli beisati nebelibali tayewi. -32 musemi ayito bayewi tedenek'e: limeketimi sik'eribi yegeta k'ali. ine yeabatochichi

amilaki yeabirihami amilaki yeisihak'imi amilaki yeya'ik'obimi amilaki nenyi bilo wede irisu met'a. musemi tenik'et'ik'it'o limeleketi alideferemi. getami. yek'omihibati sifira yetek'edesechi midiri natina yeigirihini ch'ama awilik'i. begibits'i yalutini yehizibeni mekera fets'ime ayiche mek'atetachewinimi semiche ladinachewi weredihu: ahunimi na; wede gibits'i ilikihalehu alewi. shumina feraji iniditihoni yeshomehi mani newi? bilewi yekadutini; yihini museni bek'wit'ik'wat'owi betayewi bemeliaku iji igiziabiheri shumina beda adirigo lakewi. yihi sewi begibits'i midirina beeritira bahiri bemidire bedami ariba 'ameti dinik'ina milikiti iyaderege awet'achewi. yihi sewi leisiraleli lijochi. igiziabiheri kewenidimochachihu inde ine yale nebiyi yasesalachihwali: irisuni simuti yalachewi muse newi. yihi sewi besina terara ketenagerewi meliakina keabatochachini gari bemidire beda bemahiberu wisit'i yeneberewi newi: yiset'enimi zenidi hiyiweti yalachewini k'alati tek'ebele: leirisumi abatochachini litazezuti aliwededumi: negeri gini gefuti belibachewimi wede gibits'i temelesu: aroninimi. befitachini yemihedu amalikiti siralini: yihi kegibits'i midiri yawet'ani muse mini inide hone anawik'imina aluti. beziyami werati t'ija aderegu let'a'otumi mesia'iti ak'erebu; bejachewimi sira desi alachewi. igiziabiheri gini zeweri ale yesemayinimi ch'ifira yameliku zenidi asalifo set'achewi; benebiyatimi mets'ihafi. inanite yeisiraeli beti; ariba 'ameti bemidire beda yetaredewini kebitina mesia'itini ak'erebachihulinyini? tisegulachewimi zenidi yeserachihwachewini misilochi inerisunimi yemolokini dinikwanina remifumi yemilutini yeamilakachihuni kokebi anesachihu: inemi kebabiloni wediya isedachihwalehu tebilo inidihi tets'ifoali. inidayewi misili adirigo yiserati zenidi museni tenagiro inidazezewi; yemisikiri dinikwani keabatochachini zenidi bemidire beda neberechi: abatochachinimi degimo betera tek'ebilewi igiziabiheri befitachewi yawet'achewini yehazibani ageri beyazuti gize keiyasu gari agebuati; isike dawiti zemenimi diresi norechi. irisumi beigiziabiheri fiti mogesi aginyito leya'ik'obi amilaki maderiyani yagenyi zenidi lemene. negeri gini selomoni beti seraleti. - negeri gini nebiyu. semayi zufane newi midirimi yeigire meregech'a nati: leine mini 'ayineta beti tiseralachihu? yilali geta; weyisi yemarifibeti sifira minidiri newi? yihini hulu ije yeserachihu ayidelemini? inidale; li'uli yesewi iji beserachihu ayinorimi. inanite anigete denidanochi libachihuna jorachihumi yalitegerewe; inanite huligize menifesi k'idusini tik'awemalachihu: abatochachihu inide tek'awemuti inanite degimo. -53 kenebiyatisi abatochachihu yalasadeduti mani newi? yet'sadik'unimi memit'ati asik'edimo yetenagerutini gedeluachewi: bemelaikiti sir'i'ati higiniki tek'ebalachihu yalit'ebek'achihuti inanitemi ahuni irisuni asalifachihu set'achihuti gedelachihutimi. yihini besemu gize belibachewi bet'ami tek'ot'u t'irisachewinimi afach'ubeti. menifesi k'idusinimi temolito wede semayi tikwiri bilo simeleketi yeigiziabiherini kibiri iyesusinimi beigiziabiheri k'enyi k'omo ayena. ineho; semayati tekefitewi yesewi lijimi beigiziabiheri k'enyi k'omo ayalehu

ale. betalak'i dimits'imi iyech'ohu joroachewini defenu; beanidi libi honewimi wede irisu rot'u; keketemami wede wich'i awit'itewi wegeruti. misikirochimi libisachewini sawili bemiluti beanidi gobezi igiri afegebi anoru. isit'ifanosimi. geta iyesusi hoyi; nefiseni tek'ebeli bilo sit'era yiwegiruti neberi. neteberikikomi. geta hoyi; yihini hat'iatu atik'wit'eribachewi bilo betalak'i dimits'i ch'ohe. yihinimi bilo anik'elafa. sawilimi beirisu megedeli tesimamito neberi.

8

beziyani k'enimi beiyerusalemi balechi bete kirisi-tiyani layi talak'i sideti hone: hulumu kehawariyatimi bek'eri wede yihudana wede semariya agerochi tebetenu. betselotimi yetegu sewochi isit'ifanosini k'eberuti talak'i lik'isomi alek'esuleti. sawili gini bete kirisiitiyanini yaferisi neberi: wede hulumu beti iyegeba wenidochinimi setochinimi iyegotete wede wehini asalifo yiset'i neberi. yebetebnutimi k'aluni iyesebeku zoru. filip'osimi wede semariya ketema werido kirisitosini sebekelachewi. hiz-ibumi yefilip'osini k'ali besemu gize yaderigati yeneberewinimi milikiti bayu gize; yetenagerewini beanidi libi ademet'u. rikwisani menafisiti betalak'i dimits'i iyech'ohu kebizu sewochi yiwet'u neberina: bizumi shibawochina anikasochi tefeweso: beziy-achimi ketema talak'i desita hone. simoni yemiluti anidi sewi gini. ine talak'i nenyi bilo; iyet'enek'ole yesemariyanimi wegeni iyasigereme k'edimo beketema nebere. ketananashochimi jemiro isike talalak'ochu diresi. talak'u yeigiziabiheri hayili yih newi iyalu hulu yademit'uti neberi. kebizu zemenimi jemiro bet'itnik'ola silasigeremachewi yademit'uti neberi. negeru gini sile igiziabiheri menigisitina sile iyesusi kirisitosi simi iyesebekelachewi filip'osini bamenuti gize; wenidochimi setochimi tet'emek'u. simonimi degimo rasu amene: tet'emik'omi ke-filip'osi gari yitebaberu neberi: yemideregewinimi milikitina talak'i teamirati baye gize tegereme. beiyerusalemimi yeneberuti hawariyati yese-mariya sewochi yeigiziabiherini k'ali inidetek'ebelu semitewi p'et'irosinina yohanisini sededulachewi. inerisumi beweredu gize menifesi k'idusini yik'ebelu zenidi ts'eleyulachewi: begeta beiyesusi simi bicha tet'emik'ewi neberi inji keinerisu beanidu layi sinikwa gena aliweredemi neberina. beziyani gize ijachewini ch'anubachewi menifesi k'idusinimi tek'ebelu. simonimi behawariyati iji mech'ani menifesi k'idusi inidiset'i baye gize; genizebi amet'alachewina. ijani yemich'inibeti hulu menifesi k'idusini yik'ebeli zenidi leine degimo yihini silit'ani sit'unyi ale. p'et'iroso gini inidihalew. yeigiziabi-herini sit'ota begenizebi iniditagenyi asibehalina birih keanite gari yit'ifa. libihi beigiziabiheri fiti yek'ena ayidelemina kezih negeru idili weyimi fenita yelehimi. inigidihi silezihi kifatihi niseha giba; minalibatimi yelibihini asabi yik'iri yilili inde hone wede igiziabiheri lemini: bemerana merizina be'amets'i isirati inidalehi ayihalehuna. simonimi meliso. kalachihuti anidachi inidayiderisibinyi inanitewi wede geta leminulinyi alachewi. inerisumi

kemesekeruna yegetani k'ali ketenageru behwala wede iyerusalemi temelesu: besamirawiyani bebizu meniderochimi wenigelini sebeku. yegetami melaki filip'osini. tenesitehi bedebubi bekuli keiyerusalemi wede gaza wedemyaweridewi midire beda wede hone menigedi hidi alewi. tenesitomi hede. in-ehomi; hinideke yetebalechi yeitiyop'iya nigisiti azazhina janidereba yenebere begenizebiwami hulu yeselet'ene anidi yeitiyop'iya sewi lisegidi wede iyerusalemi met'ito neberi: simelesimi beseregela tek'emit'o yenebiyani yeisaiyasini mets'ihafi yanebi neberi. menifesimi filip'osini. wedezihi seregela k'irebina tegananyi alewi. filip'osimi rot'o yenebiyani yeisaiyasini mets'ihafi siyanebi semana. bewinu yemitanebewini tasitewilewalehini? alewi. irisumi. yemimeranyi sayinori yih inideti yichalenyali? alewi. wet'itomi keirisu gari yik'emet'i zenidi filip'osini lemenewi. yanebewimi yenebere yemets'ihafu kifili yih nebere: inide begi wede metaredi teneda; yebegi t'ebotimi beshelachu fiti zimi inidemili; inidihu afuni alikefetemi. bewiridetu firidu tewegede: hiyiwetu kemidiri tewegedalechina tiwilidunisi mani yinagerali? janiderebawimi lefilip'osi meliso. ibakihi; nebiyu yihini sile mani yinagerali? sile rasu newini weyisi sile lela? alewi. filip'osimi afuni k'efete; kezihimi mets'ihafi jemiro sile iyesusi wenigelini sebekelati. bemenigedimi si-hedu wede wiha deresu: janiderebawimi. ineho wiha: inidalit'emek'i yemikelekileni minidiri newi? alewi. filip'osimi. befits'umi libihi bitamini; tefek'idoali alewi. melisomi. iyesusi kirisitosi yeigiziabiheri liji inde hone aminalehu ale. seregelawimi yik'omi zenidi azeze; filip'osina janiderebawu huletumi wede wiha weredu; at'emek'ewimi. kewihawimi k'ewet'u behwala yegeta menifesi filip'osini net'ek'ewi: janiderebawimi huletunya alayewimi; desi biloti menigeduni yihedi neberina. filip'osi gini beazat'oni tengeru; wede k'isariyani isikimet'a diresi iyezore beketemawochi hulu wenigelini yisebiki neberi.

9

sawili gini yegetani dek'e mezamuriti inidigedi-lachewi gena iyezate wede lik'e kahinati hede; bezihi menigedi yalutinimi sewochi wenidochinimi setochinimi biyagenyi; iyasere wede iyerusalemi yamet'achewi zenidi bedemasik'o laluti mik-wirabochi debidabe keirisu lemane. sihedimi wede demasik'o bek'erebe gize dinigeti beirisu zuruya kesemayi birihani anits'ebarek'e: bemidirimi layi wedik'o sale. sawili sawili; sile mini tasadidenyalehi? yemilewini dimits'i sema. geta hoyi; mane nehi? alewi. irisumi. anite yemitasadidenyi ine iyesusi nenyi: yemewigiyawini bireti bitik'awemi leanite yibisibihali alewi. iyetenik'et'ek'et'ena iyete-denek'e. geta hoyi; mini aderigi zenidi tiwedalehi? alewi. getami. tenesitehi wede ketema gibana taderigewi zenidi yemiyasifelighini yinagiruhali alewi. keirisumi gari bemenigedi yehedu sewochi dimits'uni iyesusu manini gini sayayu inde dida-wochi k'umu. sawilimi kemidiri tenesa; ayinochumi betekefetu gize minimi alayemi: ijunimi yizewi iyemeru wede demasik'o agebuti. sayayimi sositi

k'eni nore: alibelamimi alit'et'amimi. bedemasik'omi hananiya yemiluti anidi dek'e mezimuri nebere; getami beraiyi. hananiya hoyi; alewi. irisumi. geta hoyi; inehonyi ale. getami. tenesitehi k'ini wede mibalewi menigedi hidi; beyihuda betimi sawili yemilutini anidi yet'erisesi sewi feligi: ineho; irisu yits'eliyalina: hananiya yemilutimi sewi gebito degimo inidiyayi ijuni sich'inibeti ayitoali alewi. hananiyami meliso. geta hoyi; beiyerusalemi bek'idusanihi layi sinitu kifu inidaderenge silezihi sewi kebizuwochi semichealehu: bezihimi simihini yemit'erutini hulu lemaseri kekahinati alek'ochi silit'ani alewi ale. getami. yihi beahizabimi benegesitami beisraelami lijochi fiti simeni yishekemi zenidi leine yetemeret'e 'ik'a newina hidi: sile sime sinitu mekera lik'ebeli inidiyasifeligewi ine amelekitewalehuna alewi. hananiyami hedo wede betu geba; ijunimi ch'inobeti. wenidime sawili hoyi; geta; irisumi bemet'ahibeti menigedi yetayehi iyesusi newi; degimo tayi zenidina menifesi k'idusi yimolabihi zenidi lakenyi ale. wediyawimi inide k'irifiti yale ke'ayinu wedek'e; yani gizemi degimo aye: tenesitomi tet'emek'e; mebilimi belito bereta. bedemasik'omi kaluti dek'e mezumuriti gari tik'iti k'eni nore. wediyawimi sile iyesusi kirisitosi irisu yeigizabiheri liji inide hone bemikwirabochu sebek. yesemutimi hulu tegeremuna. yihi beiyerusalemi yihini simi yemit'erutini yat'efa ayidelemeni? silezihisi tasirewi wede kahinati alek'ochi yiwesidachewi zenidi wedezihii alimet'aminu? alu. sawili gini iyebereta hede; bedemasik'omi letek'emet'uti ayihudi yihi kirisitosi inide hone asiredito melisi yasad'achewi neberi. bizu k'enimi simola ayihudi ligediluti temakeru: sawili gini asabachewini awek'e. yigedilutimi zenidi belelitina bek'eni yeketamayituni beri hulu yit'ek'ebik'u neberi: dek'e mezumuriti gini beleliti wesidewi bek'it'iri layi asalifewi bek'irich'ati awereduti. sawilimi wede iyerusalemi bederege gize kedek'e mezumuriti gari yitebaberu zenidi mokere: hulumi dek'e mezumuri inide hone silalamenu feruti. berinabasi gini wesido wede hawariyati agebawina getani bemenigedi inideti inidiyewina inide tenagerewi bedemasik'omi beiyesusi simi defiro inideti inide negere terekelachewi. begetami beiyesusi simi defiro iyetenagere beiyerusalemi siwet'ana sigeba keinerisu gari nebere: kegiriki agerimi met'itewi keneberuti ayihudi gari yinegagerina yikerakeri neberi: inerisu gini ligediluti felegu. wenidimochimi yihini bawek'u gize wede k'isariya weseduti wede t'erisesimi sededuti. beyihudami huluna begelila besemariyami yeneberuti abiyate kirisitiyanati beselami noru tanets'umi: beigizabiherimi firihabina bemenifesi k'idusi mets'innanati iyehedu yibezu neberi. p't'irosimi beyesifirawi hulu sizori belida wedeminoru k'idusani degimo werede. beziyami kesiminiti 'ameti jemiro bealiga layi tenyito yeneberewini eniya yemilutini anidi sewi agenye: irisumi shiba nebere. p't'irosimi. eniya hoyi; iyesusi kirisitosi yifewisihali: tenesa lerasihimi anit'ifi alewi. wediyawimi tenesa. belidana beseronami yeminoru hulu irisuni ayitewi wede geta zeweri alu. beiyop'emi t'abita yemilututi aniditi dek'e mezimuri neberechi; tirigwamewimi dorik'a maleti newi: irisiwami

melikami negeri yemolabati mits'iwatimi yemitaderigi neberechi. beziyami werati tamemachina motechi: at'ibewimi besegeneti anoruati. lidami leiyop'e k'iribi natina dek'e mezumuriti p't'irosi beziya inidale semitewi; wede inerisu kememit'ati inidiyizegeyi iyelemenu huleti sewochi wede irisu laku. p't'irosimi tenesito keinerisu gari met'a: bederesemi gize besegeneti awe'tuti mebeletochimi hulu iyalek'esu dorik'a keinerisu gari salechi yaderegechachewini k'emisochinina libisochini hulu iyasayuti befitu k'omu. p't'irosimi huluni wede wich'i asiwet'ito teniberikikomi ts'elewe; wede resawimi zeweri bilo. t'abita hoyi; teneshi alati. irisiwami 'ayinochiwani kefetechi p't'irosinimi bayechi gize tek'emet'echi. ijunimi leirisawi set'ito asinesati: k'idusaninina mebeletochinimi t'era hiyawimi hona befitachewi ak'omati. yihimi beiyop'e hulu yetawek'e hone; bizu sewochimi begeta amenu. beiyop'emi simi'oni kemiluti keanidi k'wiribeti fak'i gari ayale k'eni nore.

10

bek'isariyami it'alik'e lemilitu ch'ifira yemeto alek'a yehone k'orinelewosi yemiluti anidi sewi nebere. irisumi kebete sewochu hulu gari igizabiherini yemiyamelikina yemifera lehizibimi ijigi mits'iwati yemiyaderigi wede igizabiherimi huligize yemits'eliyi nebere. kek'enumi zet'enyi se'ati yahili. k'orinelewosi hoyi yemilewi yeigizabiheri meliaki wede irisu sigeba beraiyi begilit' ayewi. irisumi tikwiri bilo simelekewiti denigit'o. geta hoyi; minidiri newi? ale. meliakumi alewi. ts'elotihina mits'iwatihi beigizabiheri fiti lemetasebiya inidihoni arege. ahunimi wede iyop'e sewochini likehi p't'irosi yemibalewini simi'onini asimet'a. irisu betu bebahiri a'egebi balewi bek'wiribeti fak'awi besimi'oni zenidi inigidinetti tek'emit'oali: litaderigewi yemigebahini irisu yinegirihi. yetenagerewimi meliaki behede gize; kelolowochu huletuni; kemayileyutimi ch'ifirochu igizabiherini yemiyameliki aniduni wetaderi t'erito; negeruni hulu terekelachewi wede iyop'emi lakachewi. inerisumi benegewi sihedu wede ketemami sik'eribu; p't'irosi besidistisi se'ati yahili yits'eliyi zenidi wede t'arawi wet'a. teribomi libela wedede: siyazegajuleti salumi temesit'o met'abeti: semayimi tekefito bearati ma'izeni yeteyaze talak'i shema yemimesili 'ik'a wede midiri siweridi aye: beziyawimi arati igiri yalachewi hulu arawitimi bemidirimi yeminik'esak'esuti yesemayi wefochimi neberubeti. p't'irosi hoyi; tenesana aridehi bila yemilimi dimits'i wede irisu met'a. p't'irosi gini. geta hoyi; ayihonimi: anidachi rikwisi yemiyasits'eyifimi keto beliche alawik'imina ale. degimomi huletanya. igizabiheri yanets'awini anite atarikisewi yemili dimits'i wede irisu met'a. yihimi sositi gize hone; wediyawimi 'ik'awi wede semayi tewesede. p't'irosimi silayewi raiyi. mini yihoni? bilo belibu siyameneta; ineho; k'orinelewosi yelakachewi sewochi sile simi'oni beti t'eyik'ewi wede deju k'erebu: dimits'achewinimi kefi adirigewi. p't'irosi yetebalewi simi'oni bezihii inigidinetti tek'emit'oalini? bilewi yit'eyik'u neberi.

p'et'irosimi sile raiyu siyawet'a siyaweridi sale; menifesi. ineho; sositi sewochi yifeliguhali: tene-sitehi wiredi; inemi likeachewalehuna satit'erat'eri keinerisu gari hidi alewi. p'et'irosimi wede se-wochu werido. ineho; yemitifeligunyine ne nyeni: yemet'achihubetisi mikiniyati minidiri newi? alachewi. inerisumi. ts'adik'i sewi igiziabiherinimi yemifera beayihudumi hizibi hulu yetemesekereleti yemeto alek'a k'orinelewosi wede betu yasimet'ahi zenidi keanitemi k'alini yisema zenidi kek'idusi meliaki tereda aluti. irisumi wede wisit'i t'erito inidigidineti tek'ebelachewi. benegewimi tenesito keinerisu gari wet'a; beiyop'emi keneberuti wenidimochi anidanidochu keirisu gari abirewi hedu. benegewimi wede k'isariya gebu: k'orinelewosimi zemedochunina yek'iribi wedajochuni beanidineti t'erito yit'ebabek'achewi neberi. p'et'irosimi begeba gize k'orinelewosi tegeganayito keigiru betachi wedek'ena segedele. p'et'irosi gini. tenesa: ine rase degimo sewi nyeni bilo asinesawi. keirisumi gari iyetenegagere geba; bizuwochimi tekemachitewi aginyito. ayihudawi sewi kelela wegeni gari yitebaberu weyimi yik'arebi zenidi inidalitefek'ede inanite tawik'alachihu: leine gini igiziabiheri maninimi sewi rikwisina yemiyasits'eyifi newi inidilili asayenyi: silezihimi degimo bitt'erunyi salikerakeri met'ahu. ahunimi bemini mikiniyati asimeta'achihunyit' biye it'eyik'achihwalehu alachewi. k'orinelewosimi inidihi alewi. bezichi se'ati yezare arati k'eni yezet'enyi se'ati ts'eloti bebete ets'eliyi neberi: inehomi; yemianits'ebarik'i libisi yelebese sewi befite k'omena. k'orinelewosi hoyi; beigiziabiheri fiti ts'elotihit' tesema mits'iwatihimi tasebe. inigidihi wede iyop'e likehi p'et'irosi yetebalewini simi'onini asit'era: irisu bek'wiribeti fak'awi besimi'onini beti bebahiri at'egebi inidigidineti tek'emit'otali alenyi. silezihit' yani gize wede anite lakihu; anitemi bememit'at'ihit' melikami adirigehali. inigidihi anite keigiziabiheri zenidi yetazezihewini hulu inidinise ma inya hulachini ahuni beigiziabiheri fiti bezihit' aleni. -35 p'et'irosimi afuni kefito inidihi ale. igiziabiheri lesewi fiti inidayadela negerit' gini beahizabi hulu irisuni yemiferana ts'idik'ini yemiyaderigi beirisu yetewede inide hone beiwineti asitewalihit'. yehulu gata bemihoni beiyesusi kirisitosi selamini iyesebeke yihini k'ali wede israeli lijochi lake. yohanisi kesebekewi t'imik'eti behwala kegelila jemiro beyihuda hulu yehonewini negerit' inanite tawik'alachihu. igiziabiheri yenezaretuni iyesusini bemenfesi k'idusi behayilimi k'ebawi; irisumi melikami iyaderege lediyabilosimi yetegezu-tini hulu iyefewese zore; igiziabiheri keirisu gari neberena: inyami beayihudi agerina beiyerusalemi baderegewi negerit' hulu misikirochi neni: irisunimi beinich'eti layi sek'ilewi gedeluti. irisuni igiziabiheri besositenyawit' k'eni asinesawit' yigelet'imi zenidi set'ewi: yihewimi lehizibi hulu ayidelemi negerit' gini beigiziabiheri asik'edimo yetemeret'u misikirochi lehonini leinya newi injit': kemutanimi ketenesa behwala keirisu gari yebelani yet'et'animi inya neni. lehizibimi inidinisebikina behiyawanina bemutani liferidi beigiziabiheri yetewesene irisu inide hone inimesekiri zenidi azezeni. beirisu yemiyamini hulu

besimu yehat'iatuni siriyeti inidik'ebeli nebiyati hulu yimesekiruletali. p'et'irosi yihini negerit' gena sinagiri k'aluni besemuti hulu layi menifesi k'idusi werede. kep'et'irosimi gari yemet'uti hulu ketegerezuti wegeni yehonu mi'menani beahizabi layi degimo yemenifesi k'idusi sit'ota sile fesese tegegeru: belisanochi sinageru igiziabiherinimi siyakebiru semitewachewalina. beziyani gize p'et'irosi meliso. inezihit' inide inya degimo menifesi k'idusini yetek'ebelun inidayit'emek'u wihani yikelekilachewi zenidi yemichili mani newi? ale. beiyesusi kirisitosi simimi yit'emek'u zenidi azezachewi. kezihit' behwala t'ik'iti k'eni inidik'emet'it' lemenuti.

11

hawariyatina beyihudami yeneberuti wenidimochi ahizabi degimo yeigiziabiherinini k'ali inide tek'ebelun semu. p'et'irosimi wede iyerusalemi bewet'a gize ketegerezuti wegeni yehonuti sewochi keirisu gari tekerakirewi. wedalitegerezu sewochi gebitehi keinerisu gari belahit' aluti. p'et'irosi gini kemejemeriyawit' jemiro betera gelet'elachewi inidihi ale. ine beiyop'e ketema sits'eliyi salehu temesich'it' rayini ayehu: talak'i shema yemesele 'ik'a bearati ma'izeni teyizo kesemayit' weredena wede ine met'a: yihininimi tikwirit' biye simeleketi arati igiri yalachewini yemidiri inisisecho arawitinimi tenik'esak'ashochinimi yesemayit' wefochininimi ayehu. p'et'irosi hoyi; tenesana aridehi bila yemilenyininimi dimits'i semahu. inemi. gata hoyi; ayihonimi: rikwisi weyimi yemiyasits'eyifi keto wede afe gebito ayawik'imina alihu. huletanyami. igiziabiheri yanets'awini anite atarikisewi yemili dimits'i kesemayit' meleselinyi. yihini sositi gize hone inide genami hulu wede semayit' tesabe. inehomi; yani gize sositi sewochi kek'isariya wede ine telikewi wedalehubeti beti k'erebu. menifesimi salit'erat'eri keinerisu gari ihedi zenidi negerenyi. inezihimi sidsitis wenidimochi degimo keine gari met'u wedeziya sewimi beti gebani. irisunimi meliaki bebetu k'omo inidayena. wede iyop'e sewochi likehi p'et'irosi yetebalewini simi'onini asimeta: irisunimi anitena yebetihit' sewochi hulu yemitidinubetini negerit' yinegirihi inidalewi negerini. lemenagerimi bejemerihu gize menifesi k'idusi leinya degimo be-mejemeriyat' inide werede leinerisu weredelachewi. yohanisi bewiha at'emek'e inanite gini bemenfesi k'idusi tit'emek'alachihu yalewimi yegeta k'ali tizit' alenyi. inigidihi igiziabiheri begeta beiyesusi kirisitosi lamenewi leinya degimo inide set'eni yani sit'ota leinerisu keset'e; igiziabiherinini lemekelikeli ichilit' zenidi ine mani neberihu? yihini besemu gizemi zimi aluna. inikiyasi igiziabiheri leahizabi degimo lehiyiweti yemihoni nisihani set'achewi iyalu igiziabiherinini akeberu. beisit'ifanosimi layi betederegewi mekera yetebetunuti isike finik'e isike k'op'irosimi isike anits'okiyami diresi zoru; k'alunimi leayihudi bicha injit' leandit' sinikwa ayinagerumi neberi. keinerisu gini yek'op'irosina yek'erena sewochi yeneberuti anidanidochu wede anits'okiya met'itewi yegetani yeiyesusini wengelit' iyesebeku legiriki sewochi tanageru. yegetami

iji keinerisu gari nebere: k'wit'irachewimi ijigi yemihoni sewochi aminewi wede geta zeweri alu. werewimi beiyerusalemi balechiwi bete kirisitiyani sile inerisu tesema; berinabasinimi wede anits'okiya lakuti: irisumi met'ito yeigiziabiherini ts'ega baye gize desi alewi; hulunimi belibachewi fek'adi begeta ts'enitewi yinoru zenidi mekerachewi: degi sewina menifesi k'idusi iminetimi yemolabeti neberena. bizu hizibimi wede geta tech'emeru. berinabasimi sawilini lifeligi wede t'erisesi met'a: bagenyewimi gize wede anits'okiya amet'awi. bebete kirisitiyanimi anidi 'ameti mulu tesebesebu; bizu hizibinimi asitamaru: dek'e mezamuritimi mejemeriya beanits'okiya kirisitiyani tebalu. beziyami werati nebiyati keiyerusalemi wede anits'okiya weredu: keinerisumi agabosi yemiluti anidi sewi tenesito be'alemi hulu talak' rabi lihoni inidalewi bemenifesi amelekte: yihimi bek'elawidewosi k'esari zemeni hone. dek'e mezamuritimi iyanidanidachewi inide chilotachewi met'eni awat'itewi beyihuda leminoruti wenidimochi iridatani yiliku zenidi wesenu: inidihimi degimo adegere; beberinabasina besawilimi iji wede shimagilewochu sededuti.

12

beziyami zemeni nigusu herodisi mekera yats'enabachewi zenidi kebete kirisitiyanu beanidanidochu layi ijuni ch'anebachewi. yeyohanisinimi wenidimi ya'ik'obini beseyifi gedelewi. ayihudinimi desi inidasenyachewi ayito ch'emiro p'et'irosini degimo yawezi. yek'it'a be'alimi werati nebere. beyazewimi gize wede wehni agebawi kefasikami behwala wede hizibi yawet'awi zenidi asibo iyanidanidu arati wetaderochoi honewi inidit'ebik'uti learati ch'ifira kifili asalifo set'ewi. p'et'irosimi bebehini yit'ebek'i neberi: negeri gini bebete kirisitiyani sile irisu wede igiziabiheri ts'eloti at'ibik'o yideregi neberi. herodisimi liyawet'awi basege gize; beziyachi leliti p'et'iroso behuleti seniseleti tasiro kehuleti wetaderochoi mekakeli tenyito neberi: t'ebak'iwochimi bededu fiti honewi wehniwini yit'ebik'u neberi. inehomi; yegeta meliaki k'erebe bebetime wisit'i birihani bera: p'et'irosinimi godinuni metito anak'awina. fet'inehi tenesa alewi. seniseletochumi keiju wedek'u. meliakumi. tat'ek'ina ch'amahini agiba alewi; inidihumi adegere. libisihinimi libesina teketelenyi alewi. wet'itomi teketelewi: raiyinimi yemiyayi yimesilewi neberi inji belmeliaku yemideregewi negeri iwineti inide hone alawek'emi. yemejemeriyawinina yehuletenyawinimi zebi alifewi wede ketema wedemiyawet'awi wede biretu mezigiya deresu: irisumi awik'o tekefetelachewi: wet'itewimi aniditi silachi alefu wediyawimi meliaku keirisu teleye. p'et'irosimi wede libu temeliso. geta meliakuni liko keherodisi ijina yeayihudi hizibi yit'ebik'uti keneberewi hulu inide adananyi ahuni beiwineti awek'ihu ale. basitewalemi gize ijigi sewochi tekemachitewi yits'eliyubeti wede neberewi marik'osi wede tebalewi wede yohanisi inati wede mariyami beti met'a. p'et'irosimi yedejuni mezigiya banikwakwa gize rode yemiluati aniditi geredi tisema zenidi k'erebechi: yep'et'iroso dimits'i

mehonunimi bawek'echi gize kedesitawa yetenesa dejuni alikefetechimi; negeri gini wede wisit'i rofa p'et'iroso bedegi fiti k'omo inidale awerachi. inerisumi. abideshali aluati. irisiwa gini inidihu inide hone tasiregit'i neberi. inerisumi. meliaku newi alu. p'et'iroso gini manikwakwatuni azewetere: kefitewimi ayutina tegeremu. gini zimi inidihu beiju t'ek'iso geta kewehini inideti inidawet'awi terekelachewina. yihini leya'ik'obina lewenidimochi nigeru alachewi. wet'itomi wede lela sifira hede. benegami gize. p'et'irosini mini aginyitoti yihoni? bilewi bech'ifirochi zenidi bizu huketi hone. herodisimi asifeligo bat'awi gize t'ebak'iwochimi meremere yigediluachewimi zenidi azeze: keyihudami wede k'isariya werido beziya tek'emete. ket'irosina kesidona sewochimi gari tet'alito neberi: beanidi libi honewimi wede irisu met'u; yenigusinimi bitiwededi bilasit'osini ishi asenyitewi irik'i lemenu; agerachewi kenigusi ageri migibi yagenyi neberena. betek'et'ere k'enimi herodisi libise menigisituni lebisso bezufani tek'emete inerisunimi tengerachewi: hizibumi. yeigiziabiheri dimits'i newi yesewimi ayidelemi bilewi ch'ohu. leigiziabiherimi kibiri silaliset'e yani gize yegeta meliaki metawi betilimi tebelito mote. yeigiziabiheri k'ali gini yadigina yibeza neberi. berinabasina sawilimi ageligilotachewini fets'imewi keiyerusalemi temelesu; marik'osi yetebalewini yohanisinimi keinerisu gari yizewiti met'u.

13

beanits'okiyaumi balechiwi bete kirisitiyani nebiyatina memihirani neberu: inerisumi berinabasi; negeri yetebalewi simi'onimi; yek'erenawi lukiyosimi; yearatenyawu kifili gezhi yeherodisimi balemiwali minaha; sawilimi neberu. inezihimi getani siyamelikuna sit'omu menifesi k'idusi. berinabasinina sawilini let'erahwachewi sira leyulinyi ale. beziyani gizemi ket'omu kets'elelyumi ijachewinimi kech'anu behwala asenabetuachewi. inerisumi bemenifesi k'idusi telikewi wede selewik'ia weredu: keziyami bemekebi wede k'op'iroso hedu. besilimanami beneberu gize beayihudi mikwirabochoi yeigiziabiherini k'ali sebeku: ageligayimi yohanisi neberachewi. desetitunimi hulu isike p'afa bezoru gize; beriyasusi yemilutini t'enik'wayina hasetenya nebiyi yehonewini anidi ayihudawi sewi agenyu: irisumi asitewayi sewi kehonewi serigiyosi p'awilosi kemibalewi agere gezhi gari nebere. yihimi berinabasinina sawilini wede irisu t'erito yeigiziabiherini k'ali lisema felege. t'enik'wayu gini elimasi; simu inidihu yiteregomalina; agere gezhuhi kemamani liyat'amimi feligo tek'awemachewi. p'awilosi yetebalewi sawili gini menifesi k'idusini temolito tikwiri bilo simeleketewi. anite tenikoli hulu kifatimi hulu yemolabih; yediyaibilosi liji; yets'idik'imi hulu t'elati; yek'enawini yetetani menigedi kema'amemi atarifimini? ahunimi; ineho; yegeta iji beanite layi nati; iwirimi thionalehi isike gizewimi ts'ehayini atayimi alewi. yani gizemi ch'igagina ch'elema wedek'ebeti; bejiyumi yemimerawini iyezore felege. beziyani gize agere gezhu yetederegewini baye gize kegeta timihiriti yetenesa tegerimo amene.

p'awilosimi kegwadenyochu gari kep'afu tenesito yep'inifiliya wedemithonini wede p'erigeni met'a: yohanisimi keinerisu teleyito wede yerusalemi temelese. inerisu gini kep'erigeni alifewi yep'isidiya wedemithonini wede anits'okiya deresu: besenibetimi k'eni wede mikwirabi gebitewi tek'emet'u. higena nebiyatimi ketenebebu behwala yemikwirabu alek'ochi. wenidimochi hoyi; hizibini yemimekiri k'ali inidalachihu tenageru bilewi lakubachewi. p'awilosimi tenesana beiju tek'eso inidihi ale. yeisraeli sewochina igiziabiherini yemitiferuti hoyi; simu. yezih yoisraeli hizibi amilaki abatochachinini merit'o begibits'i ageri beinigidineti salu hizibuni kefi kefi aderegachewi; kefi balechiwimi kinidu kezia awet'achewi. beberehami ariba 'ameti yahili megebachewi. bekene'animi ageri sebatu ahizabini at'ifito midrachewini aweresachewi. kezihimi behwala isike nebiyu isike samueli diresi arati meto amisa 'ameti yahili mesafinitini set'achewi. keziyami wediya nigusini yanegisilachewi zenidi lemenu; igiziabiherimi kebiniyami wegeni yemihoni sewi yek'isini liji saolini ariba 'ameti set'achewi: irisunimi kesharewi behwala dawitini beinerisu layi inidinegisi asinesawi; simesekiriletimi. inide libe yehone sewi fek'adenimi hulu yemiyaderigi yeiseyini liji dawitini agenyehu ale. kezihimi sewi zeri igiziabiheri inide tesifawi k'ali leisraeli medihanitini irisumi iyesusini amet'a. kememit'atu befiti yohanisi asik'edimo leisraeli hizibi hulu yenisihani t'imik'eti sebiko neberi. yohanisimi ruch'awini sifets'imi sale. ine mani inide honihu tasibalachihu? inesi irisuni ayidelehumi: negeri gini ineho; yeigiruni ch'ama ifeta zenidi kemayigebanyi keine behwala yimet'ali yili neberi. inanite wenidimochachini; yeabirihani zeri lijochi keinanite mekakelimi igiziabiherini yemitiferu hoyi; leinanite yezih yemedani k'ali telake. beiyerusalemi yeminoru sewochina alek'ochachewi irisunina beyesenibetu yeminebebutini yenebiyatini dimits'ochi silalawek'u befiridachewi fets'imewalina: lemotimi yemiyaderisi mikiniyati anidi sinikwa bayagenyubeti; yigedilewi zenidi p'ilat'osini lemenu: sile irisumi yetets'afewini hulu befets'emu gize keinich'eti awiridewi bemek'abiri anoruti. igiziabiheri gini kemutani asinesawi: behizibimi zenidi misikirochu lehonuti keirisu kari kegelila wede iyerusalemi lewet'uti bizu k'eni tayachewi. inyami leabatochi yeteset'ewini tesifa yemisirachuni leinanite inisebikalen: yihini tesifa igiziabiheri behuletenyawimi mezimuri degimo. anite lije nehi ine zare weledihubi tebilu inide tets'afe; iyesusini asinesito leinya lelijochachewi fets'imowalina. inidegenami wede mebesibesi inidayimelesi kemutani inide asinesawi; inidihi. yetamenewini yedawitini k'idusi tesifa iset'achihwalehu biloali. degimo belela sifira. k'idusihini mebesibesini yayi zenidi atiset'ewimi yilalina. dawitimi berasu zemeni yeigiziabiherini asabi kagelegele behwala anik'elafa; keabatochumi gari tech'emiro mebesibesini aye: yih igiziabiheri yasinesawi gini mebesibesini alayemi. -39 inigidih wenidimochi hoyi; beirisu bekuli yehat'iatu siriyeti inidinegerilachihu; bemusemi higi tisi'edik'ubeti zenidi kemayichalachihu hulu yamene hulu beirisu inidits'edik'i beinanite zenidi

yetawek'e yihuni. -41 inigidih. inanite yemitinik'u; iyu tedenek'umi t'ifumi anidi sinikwa biterikilachihu yemataminutini sira bezemenachihu ine iseralehuna tebilu benebiyati yetenegerewi inidayiderisi-bachihu tet'enik'ek'u. bewet'umi gize yihini negeri bemimet'awi senibeti yinagiruachewi zenidi lemen-uachewi. gubaewimi ketefeta behwala keayihudina wede yihudineti gebitewi kemiyameliku bizuwochi p'awilosinina berinabasini teketeluachewi; inerisumi sinagiruachewi beigiziabiheri t'sega ts'enitewi inidinoru asireduachewi. behuletenyawimi senibeti ket'ik'itochu bek'eri yeketemawu sewi hulu yeigiziabiherini k'ali yisemu zenidi tesebebebu. ayihudimi bizu hizibi bayu gize k'ini'ati molabachewi; iyetesadebami p'awilosu yetenagerewi k'ali tek'awemu. p'awilosina berinabasimi gelit'ewi. yeigiziabiheri k'ali asik'edimo leinanite yinigeri zenidi yasifeligi: kegefachihutina yezelamei hiyiweti inidayigebachihu berasachihu keferedachihu gini; ineho; wede ahizabi zeweri inilaleni. inidihu geta. isike midiri daricha diresi lemadani tihoni zenidi leahizabi birihani adirigehalehu bilo azonalina alu. ahizabimi semitewi desi alachewi yeigiziabiherinimi k'ali akeberu; lezelalemi hiyiwetimi yetezegaju hulu amenu: yegetami k'ali beageru hulu tesifafa. ayihudi gini yemiyamelikutini yekeberutinimi setochina yeketemawini mekwanitini aweku; bep'awilosina beberinabasini layi sidetini asinesitewi keagerachewi awet'achewi. inerisu gini yeigirachewini tibiya aragifewibachewi wede ik'oniyoni met'u. bedek'e mezamuritimi desitana nemifesi k'idusi molabachewi.

14

beik'oniyonimi inide k'edimo wede ayihudi mikwirabi gebitewi keayihudina kegiriki sewochi bizu isikiyaminu diresi tenageru. yalamenuti ayihudi gini yeahizabini libi bewenidimochi layi anesasu asikefumi. milikitina dinik'i bejjachewi yideregi zenidi iyeset'e lets'egawi k'ali sile mesekere wi sile geta gelit'ewi iyetenageru rejimi werati tek'emet'u. yeketemawimi hizibi tekefilewi ikwiletochu keayihudi ikwiletochumi kehawariyati gari honu. ahizabina ayihudi gini kalek'ochachewi gari liyanigelatuachewina liwegiruachewi basebu gize; awik'ewi lisit'iranina deribeni wedemibaluti wede lik'aoniya ketemawochi beinerisumi zuriya wedalewi ageri sheshu: beziyami wenigeline yisebiku neberi. belisit'iranimi igiru yeselele; keinatumi mahits'eni jemiro anakasa yehone; ketomi hedo yemayawik'i anidi sewi tek'emit'o neberi. yihini sewi p'awilosu sinageri yisema neberi: irisumi tikwiri bilo temeleketewina yidini zenidi imineti inidalewi baye gize; betalak'i dimits'i. k'et'i bilehi beigirih k'umi alewi. bidigi bilomi tenisito yimelalese neberi. hizibumi p'awilosu yaderegewini bayu gize dimits'achewini kefi adirigewi belik'aoniya k'wanik'wa. amalikitni sewochini mesilewi wede inya weridewali alu: berinabasinimi diya aluti: p'awilosinimi irisu bemenageri wana sile nebere herimeni aluti. beketemawimi fiti bete mek'idesi yalewi yediya kahini korimawochinina yeabebani akililochi wede

dejafi amit'ito kehizibu gari hono lisewalachewi wedede. hawariyati berinabasina p'awilosu gini yihini besemu gize libisachewini k'edewi wede hizibu mekakeli iyech'ohu rot'u; inidihimi alu. inanite sewochi; yihini sile mini taderigalachihu? inya degimo inide inanite yeminisema sewochi neni; kezihimu kenitu negeri semayinina midirini bahirinimi beinerisumi yalewini hulu wede fet'ere wede hiyawu igiziabiheri zeweri tilu zenidi wenigeline inisebikaleni. irisu balefuti tiwilodochi ahizabini hulu begeza rasachewi godana yihedu zenidi tewachewi. kezihimu hulu gari melikami sira iyesera; kesemayi zinabini fire yemihonibetinimi werati seset'eni; libachininimi bemebilina bedesita simolawi rasuni yale misikiri alitewemi. yihininimi bilewi inidayisewulachewi hizibuni bech'nik'i asitewuachewi. ayihudi gini keanits'okiya keik'oniyoni met'u; hizibunimi ababilewu p'awilosini wegeru yemotemi mesiloachewi keketema wede wich'i gotetuti. dek'e mezumuri gini kebewiti salu; tenesito wede ketema geba. benegewimi keberinabasi gari wede deribeni wet'a. -22 beziyachimi ketema wenigeline sebikewi ijigi dek'e mezumuritini kaderegu behwala; yedek'e mezumuritini libi iyats'enu behayimantimi ts'enitewi inidinoru iyemekeruna. wede igiziabiheri nenigisiti bebizu mekera ingeba zenidi yasifeligelani iyalu; wede lisit'irani wede ik'oniyonimi wede anits'okiya temelesu. beyebete kirisitiyanumi shimagilewochini keshomulachewi behwala t'omewimi kets'elewu behwala; lamenubeti legeta adera set'uachewi. bep'isidiyami alifewi wede p'inifiliya met'u; bep'erigenimi k'aluni ketenageru behwala wede at'aliya weredu; keziyami sile fets'emuti sira leigiziabiheri ts'ega adera wede teset'ubeti wede anits'okiya bemekebi hedu. bederesumi gize bete kirisitiyanuni sebisibewi igiziabiheri keinerisu gari yaderegewini hulu leahizabimi yehayimantotini deji inide kefeletachewi tenageru. kedeke mezumuritimi gari ayale k'eni tek'emet'u.

15

anidanidochimi keyihuda wereduna. inide muse siri'ati kalitegerezachihu tidinu zenidi atichilumi bilewi wenidimochini yasitemiru neberi. beinerisuna bep'awilosu beberinabasimi mekakeli bizu t'ilina kirikiri behone gize; silezihi kirikiri p'awilona berinabasi keinerisumi anidanidochi lelochi sewochi wede hawariyati wede shimagilewochimi wede iyerusalemi yiwet'u zenidi tek'oret'e. bete kirisitiyanumi bemenigedi iyeredachewi inerisu yeahizabini memlesi iyetereku befinik'ena besemariya alefu; wenidimochinimi hulu ijigi desi asenyuachewi. wede iyerusalemmi bederesu gize bete kirisitiyanina hawariyati shimagilewochimi tek'ebeluchewi; igiziabiherimi keinerisu gari yaderegewini hulu aweru. keferisawiyani wegene gini yamenuti anidanidochu tenesitewi. tigerizuwachewi zenidina yemuseni higi inidit'ebik'u tazuwachewi zenidi yigebali alu. hawariyatina shimagilewochimi silezihi negeri lememakeri tesebesebu. kebizu kirikirimi behwala p'et'irosi

tenesito inidihni alachewi wenidimochi hoyi; ahizabi keafe yewenigeline k'ali semitewi yaminu zenidi igiziabiheri bemejemeriyawi zemeni keinanite ineni inide meret'enyi inanite tawik'alachihu. libinimi yemiya'ik'i amilaki leinya degimo inide set'eni menifesi k'idusini bemeset'eti mesekerelachewi: libachewinimi beimetini siyanets'a beinyana beinerisu mekakeli anidachi alileyemi. inigidihi abatochachinina inya linishekemewi yalichalinewini k'eniberi bedek'e mezumuri ch'anik'a layi bemech'ani igiziabiherini ahuni sile mini tifetatalachihu? negeri gini begeta beiyesusi kirisitosi ts'ega inide inerisu degimo inidini zenidi inaminaleni. hizibumi hulu zimi alu; berinabasina p'awilosini igiziabiheri bejachewi beahizabi mekakeli yaderegewini milikitina dinik'i hulu siterikulachewi yisemu neberi. inerisumi zimi kalu behwala ya'ik'obi inidihni bilo mesele. wenidimochi hoyi; simunyi. igiziabiheri lesimu yemihonini wegene keahizabi yiwesidi zenidi asik'edimo inideti inide gobenye simi'oni terikoali. kezihimu gari yenebiyati k'ali yisemamali; inidihni tebilu inide tets'afe. -17 kezihi behwala yek'eruti sewochina besime yetet'eruti ahizabi hulu getani yifeligu zenidi imelesalehu; yewedek'echiwinimi yedawitini dinikwani inide gena iseratalehu; firashiwanimi inide gena iseratalehu inide genami ak'omatalehu yilali yihini yemiyaderigi geta. ket'initi jemiro sirawi hulu beigiziabiheri zenidi yetawek'e newi. silezihi keahizabi wede igiziabiheri yezorutini inidanisichigirachewi; negeri gini ket'a'oti rikwisetina kezimuti ketanek'emi kedemimi yirik'u zenidi inidinits'ifilachewi ik'orit'alehu. musesi kek'edemuti tiwilidi jemiro besenibeti besenibeti bemikwirabochu siyanebu beyeketamawi irisuni yemisebiku aluti. yani gize hawariyatina shimagilewochi kebete kirisitiyanu hulu gari keinerisu yetemeret'utini sewochi kep'awilosina keberinabasi gari wede anits'okiya yiliku zenidi fekedu: inerisumi bewenidimochi mekakeli wanawochi honewi berisiyani yetebalewi yihudana silasi neberi. inidihimi ts'ifewi beinerisu iji laku. hawariyatina shimagilewochi wenidimochimi beanits'okiya besoriya bekilik'i yami leminoru keahizabi wegene lehonu wenidimochi selamita yak'eribalu. yalazezinachewi sewochi keenya wet'itewi, tigerezu zenidina higniti tit'ebik'u zenidi yigebachihwali bilewi libachihuni iyaweku bek'ali inidanawet'uachihu sile semani; -26 sile getachini sile iyesusi kirisitosi simi nefisachewini keset'uti keminiwedachewi keberinabasina kep'awilosu gari yetemeret'utini sewochi wede inanite iniliki zenidi beanidi libi honeni fekedini. rasachewimi degimo bek'alachewi yaninu yinegiruachihu zenidi yihudanina silasini likenali. -29 let'a'oti ketesewa; kedemimi; ketanek'emi; kezimutimi tirik'u zenidi kezihi kemiyasifeligewi bek'eri lela shekimi inidanich'inibachihu inyana menifesi k'idusi fekid'enalana: kezihimu hulu rasachihuni bitti'ebik'u bemelikami tinoralachihu. t'ena yisiti'achihu. inerisumi tesenabitewi wede anits'okiya weredu; hizibunimi sebisibewi debidabewini set'uachewi. banebutimi gize kemikuru yetenesa desi alachewi. yihudana silasimi degimo nebiyati neberuna weni-

dimochini bebizu k'ali mekirowi ats'enuachewi. ayale k'enimi ketek'emet'u behwala kewenidimochi beselami tesenabitewi wede hawariyati hedu. silasi gini beziya yinori zenidi fek'ede. p'awilosina berinabasimi kelelochi kebizu sewochi gari degimo yegatani k'ali iyasitemaruna wenigelini iyesebeku beasit'okiya yik'emet'u neberi. ket'ik'iti k'enimi behwala p'awilosini berinabasini. temeliseni yegatani k'ali betenagerinibeti beyeketemawu hulu wenidimochini inigobinyachewi; inideti inidalumi iniwek'i alewi. berinabasimi marik'osini yetebalewini yohanisini degimo keinerisu gari yiwesidi zenidi asebe: p'awilosini gini yihini keinerisu gari liwesidi alifek'edemi; keinerisu zenidi kep'inifiliya teleyito neberina; wede sirami keinerisu gari alimet'ami neberina. silezihiimi irisi berisachewi isikilewayu diresi mekefafati hone; berinabasimi marik'osini yizo bemeirikebi wede k'op'irosi hede. p'awilosini gini silasini meret'e; wenidimochimi leigizabiheri ts'ega adera keset'uti behwala wet'a: abiyate kirisitiyanatinimi iyats'ena besoriyana bekilik'iya yizori neberi.

16

wede deribenina wede lisit'iranimi derese. inehomi; beziya yeandititi yamenechi ayihudawiti liji t'imotewosi yemibali anidi dek'e mezimuri nebere: abatu gini yegiriki sewi nebere. leirisumi belisit'iranina beik'oniyoni yalu wenidimochi mesekeruleti. p'awilosini yihini keirisu gari yiwet'a zenidi wedede; beinezayami sifirawochi sile neberu ayihudi yizo gerezewi: abatu yegiriki sewi inide hone hulu yawik'u neberina. beketemawochimi sizoru beiyerusalemi yeneberuti hawariyatina shimagilewochi yek'oret'utini sir'i'ati yit'ebik'u zenidi set'uachewi. abiyate kirisitiyanatimi behayamanoti yiberetu neberi; bek'wit'irimi 'ileti 'ileti yibezu neberi. beisiyami k'aluni inidayinageru menifesi k'idusi sile kekelachewi befirigiyana begelatiya ageri alefu: beisiyami anits'ari bederesu gize wede bitaniya yihedu zedini mokeru; yeiyesusi menifesimi alifek'edelachewimi: bemisiyami at'egebi alifewi wede t'iroada weredu. raiyimi lep'awilosini beleliti tayewi: anidi yemek'edoniya sewi. wede mek'edoniya teshagerina iridani iyale k'omo sileminewi neberi. raiyunimi kaye behwala wediyawi wede mek'edoniya liniwet'a felegini; wenigelini inisebikilachewi zenidi igizabiheri inide t'erani mesilonalina. ket'iroadami tenesitene bek'et'ita wede samotirak'e benegewimi wede nap'ule bemeirikebi hedini: kezayami wede filip'isiyusi deresini: irisiwami yemek'edoniya ketema hona yewereda wana ketemana k'inyi ageri nati: bezihichimi ketema anidanidi k'eni inik'emet'i neberi. besenibeti k'enimi keketemawu beri wich'i yets'eloti sifira beziya mehonusi silasebini wede wenizi at'egebi wet'ani: tek'emit'enimi letesebesebuti setochi tenagerini. ketiyat'ironi ketemami yemet'achi k'eyi huri shach'i igizabiherini yemitameliki lidiya yemilutani aniditi seti tisema neberechi: p'awilosimi yemanagerewini tadamiti zenidi geta libiwani keketelati. irisiwami kebetu sewochiwa gari ketet'emek'echi behwala.

begeta yemamini inidihoni keferedachihulinyi; wede bete gebitachihu nuru bila lemenechini: begidimi alechini. wede ts'eloti sifirami sinihedi; yemiwaritenyineti menifesi yeneberebati legetochiwami iyet'enek'olechi bizu tirifi tamet'a yeneberechi aniditi geredi agenyechini. irisiwa p'awilosinina inyani iyeteketelechi. yemedanini menigedi yemineguruachihu inezihini sewochi yeli'uli amilaki bariyawochi nachewi bila tich'ohi neberi. yihiniimi ijigi k'eni aderegechi. p'awilosini gini techegerena zeweri bilo menifesuni. keirisuwa iniditiwet'a beiyesusi kirisitosi simi azihalehu alewi: beziyami se'ati wet'a. getochiwami yetirifachewi tesifa inide wet'a bayu gize p'awilosinina silasini yizewi wede gebeya beshumamiti fiti gotetuchewi: wede gezhiwochimi ak'iribewi. inezihini sewochi ayihudi honewi ketemachinini ijigi yanawit'alu. inyami yerome sewochi honeni inik'ebelachewina inaderigachewi zenidi yalitefek'edelinini limadochi yinageralu alu. hizibumi abirewi tenesubachewi; gezhiwochumi libisachewini gefewi bebetiri yimetuachewi zenidi azezu: bebizumi kedebedebuchewi behwala wede wehini t'aluachewi; yewehiniwiniimi t'ebak'i tet'enik'iko inidit'ebik'achewi azezuti. irisumi yezihini 'ayineti tiizazi tek'ebilo wede wisit'enyawini wehini t'alachewi; igirachewinimi beginidi at'abik'o t'erek'achewi. bemenifek'e leliti gini p'awilosina silasi iyets'eleyu igiziabiherini bezema yameseginu neberi; isirenyochumi yademit'uachewi neberi dinigetimi yewehiniwi mesereti isikinaswet'i diresi talak'i yemidiri menik'et'ik'et'i hone: beziyani gizemi dejochu hulu tekefetu yehulumu isirati tefeta. yewehiniwimi t'ebak'i keinik'ilifu nek'ito yewehiniwi dejochi tekeftewi baye gize; isirenyochu yamelet'u mesiloti rasuni yigedili zenidi asibo seyifuni mezeze. p'awilosini gini betalak'i dimits'i. hulachini kezihini alenina berasihini kifu negeru atadirigi bilo ch'ohi. mebiratimi lemino wede wisit'i rote; iyetenik'et'ek'et'emi kep'awilosina kesilasi fiti tedefa: wede wich'imi awit'ito. getochi hoyi; idini zenidi mini madiregi yigebanyali? alachewi. inerisumi. begeta beiyesusi kirisitosi imeni anitena bete sewochihi tidalalachihu aluti. leirisuna bebetumi laluti hulu yeigiziabiherini k'ali tenageruachewi. belelitimi beziyachi se'ati wesido k'wisilachewini at'ebelachewi; yani gizewinimi irisu kebetu sewochu hulu gari tet'emek'e: wede betumi awit'ito ma'idi ak'erebelachewi; beigiziabiherini silamene kebetu sewochu hulu gari haseti aderege. benegami gize gezhiwochu. ineziyani sewochi fitigawhi bilewi lolewochachewini laku. yewehiniwimi t'ebak'i. tiftetu zenidi gezhiwochu likewali: inigidihini ahuni wet'itachihu beselami hidu bilo yihini k'ali lep'awilosini negewi. p'awilosini gini. inya yerome sewochi sinihoni yale firidi behizibi fiti debidibewi bewehini t'aluni: ahunimi besiwiri yit'ilunalini? ayihonimi rasachewi gini met'itewi yawit'uni alachewi. lolewochumi yihini negeru legezhwochi negeru. yerome sewochimi inide honu besemu gize feru: met'itewimi maleduachewi; awit'itewimi keketema yiwet'u zenidi lemenuachewi. kewehiniwimi wet'itewi wede lidiya beti gebu; wenidimochinimi bayu gize ats'itanuachewina hedu.

beanifip'olina beap'oloniyami kalefu behwala wede teselonik'e met'u; beziyami yeayihudi mikwirabi nebere. p'awilosimi inde limadu wede inerisu geba; sositi senibetimi yahili keinerisu gari kemets'ahifiti iyet'ek'ese yinagageri neberi: siteregumimi kirisitosi mekera inidik'ebelina kemutani indinesa yigebawi zenidi iyasireda. yihi ine yemisebikilachihu iye-susi irisu kirisitosi newi yili neberi. keinerisumi anidanidochu tereditewi kemiyamelikumi kegiriki sewochi bizu kekeberutimi setochi t'ik'itochi yayidelu; kep'awilosina kesilasi gari tebaberu. ayihudi gini k'enitewi kesira fetochi kifu sewochini amet'u hizibinimi sebisibewi ketemawini aweku; wede hizibimi yawet'uachewi zenidi feligewi wede iyasoni beti k'erebu: balagenyuachewimi gize iyasoninina kewenidimochi anidanidochini wede ketemawi alek'ochi gotitewi. 'alemuni yaweku inezihim wedezihim degimo met'itewali; iyasonimi tek'ebiloachewali: inezihimi hulu. iyesusi yemiluti lela nigusi ale iyalu yek'esarini tiizazi yik'awemalu bilewi ch'ohu. hizibuna yeketemawimi alek'ochi yihini negeri besemu gize taweku; keiyasonina kelochumi wasi tek'ebilewi lek'ek'uachewi. wediyawimi wenidimochi p'awilosinina silasini beleliti wede beriya sededuachewi; bederesumi gize wede ayihudi mikwirabi gebu: inezihimi beteselonik'e keminoruti yilik'i libe sefiwochi neberuna. negeru inidezihu yihonini? bilewi 'ileti 'ileti mets'ahifitini iyemeremeru k'aluni be-mulu fek'adi tek'ebelu. silezihimi keinerisu bizu; kegirikochimi yekaberuti setochina wenidochi t'ik'iti yayidelu; amenu. beteselonik'e yaluti ayihudi gini p'awilosu beberiya degimo yeigiziabiherini k'ali inde sebeke bawek'u gize; wedeziyawi degimo met'una hizibuni aweku. beziyani gizemi wenidimochu wediyawi p'awilosini isike bahiri diresi yihedi zenidi sededuti: silasina t'imotewosimi beziyawi k'eru. p'awilosini yeshenyuti gini isike atena aderesuti; inidimichalachewimi befit'ineti wede irisu yimet'u zenidi wede silasina wede t'imotewosi tiizazi tek'ebilewi hedu. p'awilosimi beatena sit'ebik'achewi sale; beketemawi t'a'oti memulutani iyetemelekete menifese tebesach'ebeti. silezihimi bemikwirabi keayihudina igiziabiherini kemiyameliku sewochi gari beyek'enumi begebeya kemiyagenyachewi gari yinagageri neberi. keefik'orosi wegenina isit'oikochimi ketebaluti felasifochi anidanidochu keirisu gari tegananyu. anidanidochumi. yihi leflafi mini linageri yiwedali? alu: lellochimi yeiyeusunina yetinisawewini wenigeli sile sebekelachewi. adis-ochini amalikititi yemiyawera yimiesilali alu. -20 yizewimi. yihi yemitinagerewi adisi timihiriti mini inidehone inawik'i zenidi yichalenalini? bejoroa-chini inigida negeri tasemanalehina: inigidihi yihi negeri mini inidehone inawik'i zenidi inifek'idaleni bilewi ariyosifagosi wede tebalawi sifira weseduti. yeatena sewochi huluna beziya yenoru inigidochi adisi negerini kemenagerina kemesimati bek'eri belela gudayi ayiwilumi neberina. p'awilosimi beariyosifagosi mekakeli k'omo inidihim ale. yeatena sewochi hoyi; inanite behulu negeri amalikitini

ijigi inidemitiferu imeleketahehu. yemitamelikutini iyetemelekethu salifi. lemayitawek'i amilaki yemili ts'ihifeti yalebetini mesewiya degimo aginyicheale-huna. inigidihi yihini satawik'u yemitamelikutini ine inegirachihwalehu. 'alemunina beirisu yalewini hulu yefet'ere amilaki irisu yesemayina yemidiri geta newina iji beserawi mek'idesi ayinorimi: irisumi hiyiwetininna isitinifasini hulunimi lehulu yiset'alina anidachi inidemigodilewi besewi iji ayigelegelimi. -27 minalibatimi iyemeremeru yagenyuti inde hone; igiziabiherini yefeligu zenidi bemidiri hulu layi inidinoru yesewini wegenochi hulu keanidi fet'ere; yetewesenutininmi zemenochina leminorubeti sifira daricha medebelachewi. bihonimi keiyanidanida-chini yerak'e ayidelemi. keinanite kebale k'inewochi anidanidochi degimo. inya degimo zemedochu nenina bilewi inde tenageru; beirisu hiyawani nenina ininik'esak'esaleni ininorimaleni. inigidihi yeigiziabiheri zemedochi kehonini; amilaki besewi bilihatina asabi yetek'erets'ewini werik'i weyimi biri weyimi indigayi inidimesili inasibi zenidi ayigebani. inigidihi igiziabiheri yalemawek'ini werati asalifo ahuni beyebotachewi nisiaha yigebu zenidi sewini hulu yazali: k'eni k'et'iroalina; beziyami k'eni bazagajewi sewi iji be'alemu layi betsidik'i liferidi alewi: silezihimi irisumi kemutani bemasinesatu huluni aregagit'oali. yemutaninimi tinisae besemu gize ikwiletochu afezubeti; ikwiletochu gini. silezihimi negeri huletenya inisemahaleni aluti. inidihumi p'awilosu kemekakelachewi wet'a. anidanidochi wenidochi gini tebabirewi amenu: keinerisu degimo beariyosifagosi yalewi yefiridi beti feraji diyonasiyosi demarisi yemiluatimi aniditi seti lellochimi keinerisu gari neberu.

18

kezihimi behwala p'awilosu keatena wet'ito wede k'oronitosi met'a. bewegenumi yep'anit'osi sewi yemihoni ak'ila yemilutini anidi ayihudawi agenyee: irisumi ket'ik'iti gize befiti kemisitu kep'arisik'ila gari keit'aliya met'ito neberi; ayihudi kerome yiwet'u zenidi k'elawidewosi azo neberina: wede inerisu k'erebe; sirachewimi anidi sile nebere beinerisu zenidi ket'emit'o beanidi layi seru: sirachewi dinikwani mesifati neberena. beyesenibetumi hulu bemikwirabi yinagageri neberi; ayihudinina yegirikinimi sewochi yasireda neberi. silasina t'imotewosimi kemek'edoniya beweredu gize; p'awilosu iyesusi irisu kirisitosi inde hone leayihudi iyemesekere lek'alu yitega neberi. negeri gini betek'awemutina betesadebu gize; libisuni iyaragefe. demachihu berasachihu newi: ine nits'uhi nenyi keinigidihi wedihi wede ahizabi ihedalehu alachewi. keziyami wet'ito iyosit'osi wedemibali igiziabiherini wedemiyameliki sewi beti geba betumi bemikurabi at'egebi nebere. yemikwirabi alek'a k'erisip'osimi ke-bete sewochu hulu gari begeta amene; kek'oronitosi sewochimi bizu besemu gize aminewi tet'emek'u. -10 getami leliti beraiyi p'awilosini. ine keanite gari nenyi; manimi kifu liyaderigibihi yemesasabihi yelemina atifari; negeri gini tenageri zimimi at-ibeli: bezihim ketema bizu hizibi alunyina alewi.

bemekakelachewimi yeigiziabiherini k'ali iya-sitemare 'ameti kesidisiti weri tek'emete'. galiyosimi beakayiya agere gezhi benebere gize; ayihudi beanidi libi honewi bep'awilosi layi tenesu; wede firidi weniberimi amit'itewi. yihi higin tek'awimo igiziabiherini yamelikuti zenidi sewochini yababilali alu. p'awilosimi afuni likefiti basebe gize; galiyosi ayihudini. ayihudi hoyi; 'amets'i weyimi kifu bedeli behone iniditagesachihu betegebanyi: sile k'alina sile simochi sile higachihumi yemitikerakeru kehone gini; rasachihu tet'enik'ek'u ine bezihi negeri feraji ihoni zenidi alifek'idimina alachewi. kefiridi weniberimi fiti asiwet'achewi. yegiriki sewochimi hulu yemikurabi alek'a sositenisini yizewi be-weniberu fiti metuti: beinezihimi negerochi galiyosi gidi yelowimi neberi. kezihimi behwala p'awilosiji igiji k'eni tek'emito' wenidimochunimi tesenabito bemerikebi wede soriya hede: siletimi nebere-betina rasuni bekinikiraosi telache: p'irisik'ilana ak'ilami keirisu gari neberu. wede efesonimi bederesu gize ineziyani kezuya tewachewi; rasu gini wede mikwirabi gebito keayihudi gari yingageri neberi. inerisumi bizu gize inidik'emet'ilachewi sileminuti ishi alalemi: negeri gini sisenabetachewi. yemimet'awini be'ali beiyerusalemi aderigi zenidi yigebanyali igiziabiheri bifek'idi gini wede inanite degimo imelesalehu alachewi. keefesonimi bemerikebi tenesa. wede k'isariyami bederesu gize wet'ito lebebe kirisitiyani selamita keset'e behwala wede anits'okiya werede. t'ik'iti k'eni mi k'oyito wet'a; dek'e mezmuritinimi hulu iyats'ena begelatiya agerina befirigiya betera alefe. bewegenumi yeisikindiriya sewi yehone negeri awak'i yenebere ap'ilosiyemiluti anidi ayihudawu sewi wede efesoniwere: irisumi bemets'ahifiti iwik'eti yebereta nebere. irisu yegetani menigedi yetemare nebere; yeyohanisnimi t'imik'eti bicha awik'o bemenifesi sik'at'eli sile iyesusi yangerina betikilikali yasitemiri neberi. irisumi bemikwirabi gelit'o yinageri jemer. p'irisik'ilana ak'ilami besemuti gize; wesidewi yeigiziabiherini menigedi kefiti yilik'i betikilikali gelelet'uleti. irisumi wede akayiya malefi befek'ede gize; wenidimochu ats'enanuti; yik'ebelutimi zenidi wede dek'e mezmuriti ts'afuleti: bederesemi gize aminewi yeneberutini bet'sega igiji yit'ek'imachewi neberi: iyesusi irisu kirisitisi inde hone kemets'ahifiti iyegelet'e leayihudi behulu fiti bet'sinu yasiredachewi neberina.

19

ap'ilosimi bek'oronitosi sale p'awilosiyelanyawu ageri alifo wede efesonimet'a; anidanidi dek'e mezmuritinimi ageny. bamenachihu gize menifesi k'idusini tek'ebelachihumi? alachewi. inerisumi. alitek'ebelinimi menifesi k'idusi inidale sinikwa alisemanimi aluti. imikiya beminite tek'emek'achihu? alachewi. inerisumi. beyohanisi t'imik'eti aluti. p'awilosimi. yohanisisi keirisu behwala bemimet'awi beiyesusi kirisitisi yaminu zenidi lehizibi iyetenagere benisiha t'imik'eti at'emek'e alachewi. yihinimi besemu gize begeta beiyesusi simi tet'emek'u: p'awilosimi ijuni bech'anebachewi gize menifesi

k'idusi weredebachewi belisanochimi tenageru; tinibitimi tenageru. sewochimi hulu asira huleti yahilu neberi. wede mikwirabimi gebito sile igiziabiheri menigisiti iyetenagagerena iyasiredachewi sositi weri yahili begilit' yinageri neberi. anidanidochi gini ilikenyochoi honewi behizibi fiti menigeduni iyesebebu balamenu gize; keinerisu rik'o dek'e mezmuritinini leye; t'iranosimi bemiluti betimihiriti beti 'ileti' ileti yingageri neberi. beisiyami yenoruti hulu ayihudimi yegiriki sewochimi yegetani k'ali isikisemu diresi huleti 'ameti yahili inidihoni. igiziabiherimi bep'awilosiji yemiyasigerimi teamirati yaderigi neberi: silezihimi keakalu ch'erik'i weyimi libisi wede diwiyochoi yiwesidu neberi; deweyachewimi yilek'achewi neberi kifufowchi menafisitimi yiwet'u neberi. aganintinimi iyawet'u yizoru keneberuti ayihudi anidanidochi. p'awilosibemisebikewi beiyesusi inamilachihwaleni iyalu kifufowchi menafisiti balubachewi layi yegetani yeiyesusi simi yit'erubachewi zenidi mokeru. yekahinatimi alek'a lehoni asik'ewa lemiliti leanidi ayihudawu yihini yaderegu sebatilijochi neberuti. kifufu menifesi gini meliso. iyesusinisi awik'ewalehu p'awilosinimi awik'ewalehu: inanitesa inemani nachihu? alachewi. kifufu menifesi yalebeti sewi zezelebachewi k'osilewimi kezuya beti 'irak'utachewini isikisheshu diresi beretabachewi ashenefachewimi. yihimi beefesoni beminoruti hulu beayihudina begiriki sewochi zenidi yetawek'e hone; behulachewimi layi firihati wedek'ebachewi; yegetami yeiyesusi simi tekebere: aminewimi keneberuti igiji sewochi yaderegutini iyetenazezuna iyetenageru yimet'u neberi. keasimatenyochimi bizuwochu mets'ihafachewini sebisibewi besewi hulu fiti ak'at'eluti: wagawimi bitasebi amisa shihi biri hono tegey. inidihimi yegeta k'ali behayili yadigina yashenifi neberi. yihimi betefets'eme gize p'awilosiji. wedeziya derishe romeni degimo ayi zenidi yigebanyali bilo bemek'edoniya beakayiya alifo wede iyerusalemi inidihedi bemenifesi asebe. kemiyagelegilutimi huletuni t'imotewosinina erisit'onini wede mek'edoniya liko rasu beisiya t'ik'iti k'eni k'oye. beziyami gize silezihi menigedi bizu huketi hone. biri seri yehone dimet'irosi yemiluti anidi sewi yearit'emisini bete mek'idesi misilochi bebiri iyesea leanit'renyochi igiji tirifi yagenyi neberina: inezihinimi yihinimi yemime-silewini sira yeserutini sebisibo inidihoni alachewi. sewochi hoyi; tirifachini bezihi sira inde hone tawik'alachihu. yihimi p'awilosiji. beiji yeteserutu amalikit ayidelumi bilo; beefesoni bicha sayihoni ket'ik'iti kifili bek'eri beisiya hulu bizu hizibini inde asiredana inde asate ayitachihwali semitachihumali. sirachinimi inidinak'i bicha ayidelemi; isiya hulu 'alemumi yemiyamelikati yetalak'itu amilaki yearit'emisi mek'idesi minamini hono inidik'ot'eri inji; talak'inetiwami degimo inidayishari yaseferali. yihinimi besemu gize k'wit'a molabachewi. yeefesoni arit'emisi talak'i nati iyalumi ch'ohu. ketemawimi bemuluwi tedebalek'e; yemek'edoniya sewochi yep'awilosini gwadenyochi gayiyosinina arisit'irokosini keinerisu gari net'ik'ewi beandilibi honewi wede ch'ewata sifira rot'u. p'awilosimi

wede hizibu yigeba zenidi befek'ede gize dek'e mezamuriti kekeluteli. keisiyami alek'ochi wedajochu yehonuti anidanidochi degimo wede irisu likewi wede ch'ewata sifira rasuni inidayiset'i lemenuti. wediyana wedihimi iyalu yich'ohu neberi: begubaewi dibilik'ilik'i hono yemibelit'uti sinikwa sile mini inidetesesebebu alawek'umi neberina. ayihudimi siyak'eributi; isikinidirocini kehizibu mekakeli wede fiti gefuti: isikinidirocini beiju t'ek'iso behizibi fiti inidimiwagetilachewi wedede. ayihudawi gini inide hone bawek'u gize; hulu beanidi dimits'i. yeefesoni arit'emisi talak'i nati iyalu huleti se'ati yahili ch'ohu. yeketemayitumi ts'ehafi hizibuni ts'et'i asenyito inidihali ale. yeefesoni sewochi hoyi; yeefesoni ketema letalak'itu arit'emisi kesemayimi leweredewi t'a'otiwa yemek'idesi t'ebak'i mehoniani yemayawik'i sewi mani newi? yihinimi yemikidewi kelele; ts'et'i iniditiluna anidachi bechikola inidataderigu yigebali. yemek'idesini 'ika yaliserek'u amilakachininimi yalisedebu inezihini sewochi amit'itachihwachewalina. dimet'irosina keirisu gari yaluti anit'irenyochi gini besewi layi negeri inidalachewi; yemegabiya k'enina agere gezhiwochi alu: irisi berisachewi yimiwagetu. sile lela negeri inide hone gini anidachi bitifeligu; sededenegegewi gubae yifetali. zare sile tederegewi. huketi newi silu inidayekusiyi yasiferalina: silezi-himi sibiseba milashi mesit'eti anichilimi; mikiniyati yelemina. yihinimi bilo gubaewini fetawi.

20

huketumi kek'ere behwala p'awilosu dek'e mezamuritu asimet'ito mekerachewi; tesenabitoachewimi wede mek'edoniya yihedi zenidi wet'a. yanimi ageri iyalefe bebizu k'ali kemekerachewi behwala wede giriki ageri met'a. beziyami sositi weri tek'emito wede soriya bemekebi lihedi basebe gize; ayihudi sera siladeregubeti bemek'edoniya alifo yimelesi zenidi k'oret'e. yeshenyutimi yeberiyawi susip'at'iroso keteselonik'e sewochimi arisit'irokosina sikonidusi yederibenumi gayiyosina t'imotewosi yeisiya sewochimi tikik'osi t'irofimosimi neberu: inezihimi wede fitachini alifewi bet'iroada k'oyuni. inya gini kek't'a be'ali k'eni behwala kefilip'isiyusi bemekebi tenesiteni beamisiti k'eni wede t'iroada wede inerisu deresinina beziya sehati k'eni tek'emet'ini. kesaminutumi bemejeri k'eni injirera lemek'uresi tsesibisibeni saleni; p'awilosu benegewi lihedi silasebe keinerisu gari yinagageri neberi; isike menifek'e lelitimi negeruni asirezeme. tsesibisibenimi beneberinibeti segeneti ijigi mebirati nebere. awit'ekisi yemilutimi anidi gobezi beme-sikoti tek'emito talak'i inik'ilifi anik'elafito neberi: p'awilosimi negerini basirezeme gize inik'ilifi kebidoti kesositenyawu deribi wede tachi wedek'e; motomi anesuti. p'awilosimi werido belayu wedek'e; ak'ifomi. nefisu alechibetina atinich'ach'u alachewi. wet'itomi injirera k'orisomi bela: bizu gizemi isikinega diresi tenagagere inidihimi hede. bilate-nawinimi dehina hono weseduti ijigimi tets'ianu. inya gini p'awilosini kezuya inik'ebelewini zenidi silaleni wede merikebi k'edimeni hedinina wede

asoni tenesani: irisu bemereti yihedi zenidi silasebe inidezihi azo neberina. beasonimi bagenyeni gize tek'ebilenewi wede mit'ilini met'ani: bemagisutimi kezuya bebahiri tenesiteni bekiyu fiti lefiti deresini; benegewimi wede samoni teshagerini betiroligiyomi adireni bemagisitu wede milit'ini met'ani. p'awilosu beisiya ijigi inidayik'emet'i efesonini yitewi zenidi k'orit'o neberina bichalewimi be'ale hamisani beiyerusalemi yiwili zenidi yichekuli neberina. kemilit'inimi wede efesoni liko yebetekirisitiyanini shimagilewochi asit'erachewi: -19 wede irisumi bemet'u gize inidihali alachewi. wede isiya kegebahubeti kemejeri k'eni jemiro; betihitina huluna beiniba keayihudimi sera bederebinyi fetena legeta iyetegezahu zemenuni hulu keanante gari inideti inide norihu inanitewi tawik'alachihu: -21 wede igiziabiheri zenidi nihanina begeta-chini beiyesusi kirisitosi mamenini layihudina legiriki sewochi iyemesekerihu begubaemi beyebetachihumi awerahulachihuna asitemarihwachihu inji; kemit'ek'imachihu negeri anidachi sinikwa alasik'erehubachihumi. ahunimi; ineho; ine benemefesi tasire wede iyerusalemi ihedalehu; beziyami yemiyagenyeni mini inide hone alawik'imi: negeri gini menifesi k'idusi. isiratina mekera yik'oyihali bilo beyeketemawi hulu yimesekirilinyali. negeri gini ruch'ayenina kegeta keiyesusi yetek'ebelihutini ageligiloti irisumi yeigiziabiherini ts'ega wengelini memesikeri ifets'imi zenidi nefesini beine zenidi inidamatikibri inide kenitu negeri ik'ot'iralehu. ahunimi; ineho; ine yeigiziabiherini menigisiti iyesebekihu bemekakelachihu yezorihu hulachihu keinigidihi wedihi fiteni inidatiyu awik'alehu. silezihi ine kesewi hulu dem nits'uhi inide honihu zare bezichi k'eni imesekirilachihwalehu. yeigiziabiherini mikiri hulu negireachihwale-huna; minimi alasik'erehubachihumi. begeza demu yewajatinu yeigiziabiherini bete kirisitiyani tit'ebik'uatini zenidi menifesi k'idusi inaniteni p'ap'asati adirigo leshomebati lemenigawi huluna lerasachihu tet'enik'ek'u. -30 kehedihi behwala lemenigawi yemayiraru ch'ekanyochi tekulawochi inidigebubachihu; dek'e mezamuritinimi wede hwalachewi yisibu zenidi t'emama negerini yeminageru sewochi bemekakelachihu inidinesu ine awik'alehu. silezihi sositi 'ameti leliti k'eni beiniba iyanidanidachihuni kemegesets'i inidalak'waret'ihu iyasebachihu tigu. ahunimi leigiziabiherina yan-its'achihu zenidi bek'idusanimi hulu mekakeli risitini yiset'achihu zenidi lemichili tets'egawi k'ali adera set'ichachihwalehu. kemanimi biri weyimi werik'i weyimi libisi alitemenyehumi: inezihii ijoche bemiasifeligenyi negeri leinena keine gari laluti inidagelelu inanite tawik'alachihu. inidihu iyedekemachihu diwiyochni litireduna irisu rasu. kemik'ebeli yilik'i yemiset'i bits'u'i newi inidale yegetani yeiyesusini k'ali litasibu yigebachihu zenidi behulu asayehwachihu. yihinimi bilo teniberikiko kehulachewi gari ts'elewe. hulumi ijigi alek'esu; p'awilosinimi anigetuni ak'ifewi yisimuti neberi: yilik'unimi. keinigidihi wedihi fiteni atayumi silalachewi negeri ijigi azenu. isike merikebimi diresi shenyuti.

keinerisumi teleyiteni tenesani: bek'et'itami hedeni wede k'osi benegewimi wede rudi keziyami wede p'at'ira met'ani: wede finik'emi yemishageri merikebi aginyiteni gebanina tenesani. k'op'irosinimi bayenati gize besite girachini tewinati wede soriyami hedeni wede t'irosi deresini; merikebu shekimuni beziya yemiyaragifi neberina. dek'e mezamuritini bagenyeni gize beziya sebatu k'eni tek'emet'ini: inerisumi p'awilosini wede iyerusalemi inidayiwet'a bemenifesi aluti. gizewinimi befets'emi gize wet'iteni hedini: hulachewimi kemisitochachewina kelijochachewi gari isike ketemawi wich'i diresi shenyuni; bebahirumi dari teniberikikeni ts'eleiyini: irisi berisachinimi tesenebabiteni wede merikebi wet'ani; ineziyami wede betachewi temelesu. inyami yebahiruni menigedi ch'eriseni ket'irosi wede aka deresini; lewenidimochimi selamita set'iteni keinerisu zenidi anidi k'eni tek'emet'ini. benegewimi wet'iteni wede k'isariya met'ani; ke-sebatumi anidi bemihoni bewenigelawi filip'osi beti gebiteni beirisu zenidi tek'emet'ini. leirisumi tinibiti yeminageru arati denagili setochi lijochi neberuti. ayal k'enimi tek'emit'eni saleni nebiyi yenebere agabosi yemiluti anidi sewi keyihuda werede. wede inyami met'ana yep'awilosini metat'ek'ia wesido yegeza ijununa igiruni asiro. inidihu menifesi k'idusi. yihi metat'ek'ia yalewini sewi ayihudi beiyerusalemi indezihi yasirutali beahizabimi iji asalifewi yiset'utali yilali ale. yihinimi besemani gize inyami beziya yeminorutimi wede iyerusalemi inidayiwet'a lemeninewi. p'awilosini meliso. iyalek'esachihu libenimi iyeseberachihu mini madiregachihu newi? ine sile geta sile iyesusi simi beiyerusalemi lemementi inikwa tesenadichealehu inji leisirati bicha ayidelemi ale. mikirinimi lik'ebeli imibi bale gize. yegeta fek'adi yihuni bileni zimi alini. kezihimi k'eni behwala tezegajiteni wede iyerusalemi wet'ani. bek'isariyami keneberu dek'e mezamuriti anidanidochi degimo keinya gari met'u; inerisumi wedeminadiribeti wede k'edemewi dek'e mezimuri wede k'op'irosu minasoni wedemiluti beti meruni. wede iyerusalemi bederesini gize wenidimochi bedesita tek'ebeluni. benegewimi p'awilosini keinya gari wede ya'ik'obi zenidi geba shimagilewochimi hulu met'u. selamitami kak'erebelachewi behwala beirisu mageligeli igiziabiheri beahizabi mekakeli yaderegewini beyanidanidu terekelachewi. inerisumi besemu gize igiziabiherini amesegenu alutimi. wenidimi hoyi; beayihudi mekakeli aminewi yeneberuti siniti ailafati inde honu tayalehi: hulachewimi lehigi yemik'enu nachewi. lijochachewinimi inidayigerizu besiri'atimi inidayihedu bilehi beahizabi mekakeli yaluti ayihudi hulu museni yikidu zenidi iniditastemiri sile anite negirewachewali. inigidihi mini yihuni? yeanyiteni memit'ati yisemaluna bizuwochi yegidi sayisebesebu ayik'erumi. inigidihi yihini yeminilihini adirigi: sileti yalebachewi arati sewochi beinya zenidi alu. inezihinimi yizehi keinerisu gari nits'a; rasachewinimi inidilach'u genizebi kifelilachewi: hulumi sile anite yetemartu

kenitu inide honena anite rasihi degimo higuni iyet'ebek'ih'i besiri'ati iniditimelalesi yawik'alu. aminewi sile neberu ahizabi gini let'a'oti ketesewa kedemimi ketanek'emi kezimutimi nefisachewini inidit'ebik'u ferideni inya ts'ifenilachewali. beziyani gize p'awilosini sewochini yizo bemagisitu keinerisu gari iyenets'a; menits'atachewini yemifets'imubetini k'eni asitawik'o wede mek'idesi geba. beziyami k'eni sile iyanidanidachewi mesia'itini ak'erebu. -28 sebatu k'enimi yifets'emi zenidi sik'eribi keisiya yemet'u ayihudi bemek'idesi ayitewiti hizibini hulu awekuna. yeisraeli sewochi hoyi; iriduni hizibini higinimi yihinimi sifira sik'awemi sewini hulu beyisfirawi yemiyasitemirewi sewi yihi newi: ch'emiroimi yegirikini sewochi degimo wede mek'idesi agibito yihini yetek'edese sifira arikisoali bilewi iyech'ohu ijachewini ch'anubeti. befiti yeefesonuni t'irofimosini keirisu gari beketema ayitewiti neberina p'awilosini wede mek'idesi yagebawi mesiloachewi newi. ketemawimi hulu taweke hizibumi hulu tesebesebu p'awilosinimi yizewi kemek'idesi wich'i gotetuti; wedyawimi dejochi tezegu. ligedilutimi sifeligu. iyerusalemi fets'ima tawekechi yemili were wede ch'ifirawi shalek'a wet'a: irisumi yani gize wetaderochini kemeto alek'ozo mani inde honena mini inidaderege t'eyek'e. hizibumi ikwiletochu inidih'i ikwiletochumi inidiya iyalu yich'ohu neberi: sile ch'ach'atawimi irigiti uni mawek'i balitechale gize; wede wetaderochi seferi yiwesiduti zenidi azeze. wede derejawimi bedereze gize sile hizibu gifiya wetaderochi inidishkemuti hone: bizu hizibi. asiwegidewi iyaluna iyech'ohu yiketulu neberina. wede seferimi liyagebuti bek'erebu gize; p'awilosini yeshalek'awini. anidi negeri binegirihi tifek'idalehini? alewi. irisumi. yegirikini k'wanik'wa tawik'alehini? anite kezih'i zemeni asik'edimo kenefise gedayochu aratuni shihi sewochi ashefitehi wede midire beda yawet'ahi yegibits'i sewi ayidelehimini? ale. p'awilosini gini. inesi ayihudawi bekilik'ia yalewi yet'erisesi sewi honye sime t'iri behone ketema yeminori nenyi: lehizibu inageri zenidi iniditifek'idilinyi ileminihalehu ale. befek'edeletimi gize p'awilosini bederejawini layi k'omo beiju wede hizibu t'ek'ese ijigimi ts'et'ita behone gize be'ibirayisit'i k'wanik'wa iyetenagere inidih'i ale.

22

inanite wenidimochi abatochimi; ahuni leinanite negereni sigelit'i simunyi. be'ibirayisit'imi k'wanik'wa sinageri besemu gize kefti yilik'i zimi alu. irisumi ale. ine yekilik'ia bemithoni bet'erisesi yeteweledihu; bezichimi ketema begemaliyali igiri at'egebi yadegihu; yeabatochinimi higi t'enik'ik'e yetemarihu; zarewinimi inanite hulu iniditihonu leigiziabiheri k'enatenya yehonihu ayihudawi sewi nenyi wenidochinimi setochinimi iyaserihu wede wehinimi asalife iyaset'ehu yihini menigedi isike moti diresi asadedihu. inidihimi

lik'e kahinatu degimo shimagilewochumi hulu yimesekirulinyali: keinerisu degimo meliikitini lewenidimochachewi tek'ebiye; bedemasik'o yalutini degimo tasirewi inidik'et'u wede iyerusalemi lamet'a wedeziya ihedi neberi. sihedimi wede demasik'o bek'erebihi gize; k'etiri sihoni dinigeti kesemayi talak'i birihami bezuriyaye anesit'ebarek'e: bemidirimi layi wedik'e. sawili sawili; sile mini tasadidenyalehi? yemilenyini dimits'i semahu. inemi melishe. geta hoyi; anite mani nehi? alihu. irisumi. anite yemi-tasadidenyi yenziretu iyesusi ine nenyi alenyi. keine gari yeneberutimi birihami ayitewi feru; yeminagerenyini yeirisumi dimits'i gini alisemumi. geta hoyi; mini ladirigi? alihuti. getami. tenesithi wede demasik'o hidina taderigewi zenidi sile tazezewi huluni beziya yineguruhali alenyi. keziya birihami kibiri yetenesa mayeti bayihonilinyi keine gari yeneberuti sewochi ijeni yizewi iyemerunyini wede demasik'o deresihu. beziyami yenoruti ayihudi hulu yemesekeruleti inide higumi betseloti yetega hananiya yemiluti anidi sewi nebere. irisumi wede ine met'ito beat'egebemi k'omo. wenidime sawili hoyi; iyi alenyi. inemi yani gizewini wede irisu ayehu. irisumi alenyi. yeabatochachini amilaki fek'aduni tawik'i zenidina ts'adik'uni tayi zenidi keafumi dimits'ini tisema zenidi asik'edimo merit'ohali bayehewina besemahewi besewi hulu fiti misikiri tihoniletalehina. ahunisi lemini tizegeyalehi? tenesana simuni iyet'erahit tet'emek'i k'ehat'atihimi tat'ebi. wede iyerusalemi ketemelesu behwala bemek'idesi sits'eliyi temesit'o met'abinyi; irisumi. fit'eni keiyerusalemi tolo wit'a; sile ine yemitime-sekirewini ayik'ebeluhimina silenyi ayeahuti. inemi. geta hoyi; beanite yemiyaminutini bemikwirabi hulu ine bewehini agebana idebedibi inide neberihu inerisu yawik'alu: yesema'titihini yisut'ifanosini demi bafesusu gize; rase degimo beat'egebachewi sik'omi tesimamiche yegedayochini libisi it'ebik'i neberi alihu. irisumi. hidi; ine wede ahizabi kezihi wede ruk'i ilikihalehuna alenyi. isikezihihi k'ali diresi yisemuti neberi; dimits'achewinimi kefi adirigewi. inidezihi yalewini sewi kemidiri asiwigedewi; behiyiweti yinori zenidi ayigebawimina alu. sich'ohuna libisachewini siwerewiru tibiyanimi wede layi sabetinu; yeshalek'awi wede seferu inidiyagebuti azeze; inidezihihi yech'ohubetini mikiniyati yawik'i zenidi. iyegerefachihu merimiruti alachewi. bet'efirimi begeteruti gize p'awilosini beat'egebu ye'k'omewini yemeto alek'a. yeromeni sewi yale firidi tigerifu zenidi tefek'idolachihwalini? alewi. yemeto alek'awimi besema gize wede shalek'awi k'eribo. yihi sewi romawi newina taderigewi zenidi kalehi tet'ebek'i bilo negerewi. yeshalek'awimi k'eribo. anite romawi nehini? nigerenyi alewi: irisumi. awoni ale. yeshalek'awimi meliso. ine yihini zegineti bebizu genizebi agenyehuti ale. p'awilosimi. ine gini beirisawa teweledihu ale. silezihihi limeremiruti yasebuti keirisu wedyiawi teleyu: yeshalek'awimi degimo romawi mehonuni bawek'e gize fera; asasiroti neberina. bemagisutumi ayihudi yekesesuti bemini mikiniyati inide hone igrig'uni yawik'i zenidi asibo fetawi; yekahinawi alek'ochina shenigowimi hulu yisebesebu zenidi azeze; p'awilosinimi awirido

befitachewi ak'omewi.

23

p'awilosimi shenigowini tikwiri bilo temelikito. wenidimochi hoyi; ine isikezichi k'eni diresi bemelikami hilina hulu beigiziabiheri fiti norealehu ale. lik'e kahinatumi hananiya afuni yimetuti zenidi beat'egebu k'omewi yeneberutini azeze. beziyani gize p'awilosini. anite benora yetelesene gidigida; igiziabiheri aniteni yimeta zenidi alewi: anite behigi litiferidibinyi tek'emiti'ehi salehi yale higigi imeta zenidi tazalehini? alewi. beat'egebu ye'k'omutimi. yeigiziabiherini lik'e kahinati tsadebilehini? aluti. p'awilosimi. wenidimochi hoyi; lik'e kahinati mehonuni balawik'i newi: behizibihalek'awi k'ali kifuku k'ali atinageri tebilu tets'ifalinala alachewi. p'awilosini gini ikwiletochu seduk'awiyani ikwiletochumi ferisawiyani mehonachewini ayito. wenidimochi hoyi; ine ferisawiyani yeferisawimi liji nenyi: sile tesifana sile mutani menasiti yiferidubinyi bilo besh-enigowi ch'ohi. yihini bale gize beferisawiyana beseduk'awiyani mekakeli t'ili hone shenigowimi teleyaye. seduk'awiyani. tinisaemi meliakimi menifesimi yelemi yemilu nachewina: ferisawiyani gini huletuni yaminalu. talak'i ch'uhetimi hone; keferisawiyani wegeni yehonuti ts'afochi tenesitewi. bezihi sewi layi minimi kifu negeri alagenyenibetimi: menifesi weyisi meliakini tenagiroti yihoni? bilewi tekerakeru. bizu t'ili behone gize yeshalek'awi p'awilosini inidiyigenet'at'iliti ferito ch'ifirochu weridewi kemekakelachewi inidinet'ik'uti wede seferumi inidiyagebuti azeze. behuletanyawimi lelti geta beat'egebu k'omo. p'awilosini hoyi; beiyerusalemi sile ine inide mesekerihi inidihu beromemi timesekirilinyi zenidi yigebahalina ayizohi alewi. bet'ebami gize ayihudi p'awilosini isikigediluti diresi inidiyibeluna inidiyit'et'u bemehala tesimamu. yihini sera yadereguti sewochi keariba yibezu neberi: inerisumi wede kahinati alek'ochina wede shimagilewochu met'itewi. p'awilosini isikinigedili diresi minimi inidanik'emisi teregagimeni temamilenali. inigidihi ahuni inanite keshenigowi gari honachihu sile irisu at'ibik'achihu inidemitimeremiru mesilachihu wede inanite inidiyaweridewi leshalek'awi amelikituti: inyami sayik'eribi inidinigedilewi yetezegayeni neni aluachewi. yep'awilosini yeihitu liji gini debachewini besema gize; met'ito wede seferu gebana lep'awilosini negerewi. p'awilosini kemeto alek'ochi aniduni t'erito. yihini bilatena wede shalek'awi wisedi; yemiyaawaleti negeri alewina alewi. irisumi yizoti wede shalek'awi wesedewina. yihi bilatena yeminegirihi negeri silalewi isirenyawi p'awilosini t'erito wede anite inidiwesidewi lemenenyi alewi. yeshalek'awimi ijuni yizo fek'ek'i alena lebachawi hono. yemitaweralinyi negeri minidiri newi? bilo t'eyek'ewi. irisumi. ayihudi sile p'awilosini kefiti yilik'i at'ibik'ehi inidemitimeremiru mesilehi; nege wede shenigo taweridewi zenidi lileminuhi tesimamitewali. inigidihi anite beji atibelachewi: isikigediluti diresi inidiyibeluna inidiyit'et'u temamilawu keinerisu keariba yemibezu sewochi yadebubetalina:

fisit'osimi wede awirajawi gebito kesositi k'eni behwala kek'isariya wede iyerusalemi wet'a. yekahinatu alek'ochina yeayihudimi talalak'ochi bep'awilosini layi ameleketu; p'awilosinimi sik'awemi inidiyade-lalachewi iyelemenu; bemenigedi shemik'ewi yigediluti zenidi asibewi wede iyerusalemi inidiyasimet'awi maleduti. fisit'osi gini p'awilosini bek'isariya inidit'ebek'i irisumi rasu wedeziya fet'ino yihedi zenidi inidalewi meleselachewi: inigidihini bezihli sewi kifati bihoni keaninite zenidi yaluti bale silit'anochi keine gari weridewi yiksesuti alachewi. beinerisumi zenidi kesiminini weyimi keasiri yemayibelit'i k'eni tek'emit'o wede k'isariya werede: benegewimi befiridi weniberi tek'emit'o p'awilosini yamet'uti zenidi azeze. bek'erebemi gize keiyeretumini yewereduti ayihudi kebewiti k'ommu; yiretubetumi zenidi yemayichilutini bizuna kebadi kisi anesubeti: p'awilosimi simiwageti. yeayihudini

higi bihoni mek'idesinimi bihoni k'esarinimi bihoni anidachi sinikwa alibedelihumi ale. fisit'osi gini ayihudini desi yasenyi zenidi wedo p'awilosini. wede iyerusalemi wet'itehi silezihi negeri kezayawi befite tifaradi zenidi tiwedalehini? bilo meleseleti. p'awilosini gini. ifaredibeti zenidi bemigebanyi bek'esari firidi weniberi fiti k'omealehu. anitewi degimo fets'imehi inidemitawik'i ayihudini minimi alibedelihumi. inigidihi bediye weyimi moti yemigebawini negeri adirige inide hone kemoti lidani alilimi: inezih yemikesunyi kisi kenitu inidehone gini leinerisu asalifo yiset'enyi zenidi manimi ayichilimi: wede k'esari yigibanyi biyealehu ale. beziyani gize fisit'osi keamakariwochu gari temakiro. wede k'esari yigibanyi bilehali: wede k'esari tihedalehi bilo meleseleti. ket'ik'iti k'enimi behwala nigusu agirip'a berinik'emi lefisit'osi selamita inidiyak'eribu wede k'isariya weredu. beziyawimi bizu k'eni siletek'emetu' fisit'osi yep'awilosini negeri lenigusu inidihi bilo gelet'e. filikisi asiro yetewewi anidi sewi bezihi ale: beiyerusalemmi salehu yekahinati alek'ochina yeayihudi shimagilewochi iferedibeti zenidi iyelemenu sile irisu ameleketunyi. inemi. tekesashu bekesashochu fiti lefti sayik'omi letekesesebetimi melisi yiset'i zenidi fenita sayagenyi; maninimi bihoni asalifo meliset'eti yeromawiyani sir'ati ayidelemi biye melesihulachewi. silezihiimi bezihi betesebebebu gize; salizegeyi bemagisitu befiridi weniberi tek'emich'e yanini sewi yamet'uti zenidi azezihi. kesashochumi bek'omu gize ine yasebihutini kifu negeri kisi minimi alamet'ubetimi: negeri gini sile geza hayimanotachewina p'awilosini. hiyawini newi silemilewi' sile motewi iyesusi sile tebarewi keirisu gari yikerakeru neberi. inemi yihini negeri inideti inidimeremiri amanitiche. wede iyerusalemi hedehi bezihi negeri kezia litifaradi tiwedalehini? alihuti. p'awilosini gini awigisit'osi k'esari isikik'orit'i diresi inidit'ebek'i yigibanyi bale gize; wede k'esari isikisedewi diresi yit'ebek'i zenidi azezihi. agirip'ami fisit'osini. yaninisi sewi ine dagimi iko isemawi zenidi iwedi neberi alewi. irisumi. nege tsemawalehi alewi. benegewimi agirip'ana berinik'e bebizu girima met'itewi keshalek'ochina keketemawo talalak'ochi gari wede firidi beti gebu: fisit'osimi bazeze gize p'awilosini amet'uti. fisit'osimi ale. agirip'a nigusi hoiy inanitemi keinya gari yalachihu sewochi hulu; keinigidihi wedihi behiyiweti yinori zenidi inidayigebawo iyech'ohu yeayihudi hizibi hulu beiyerusalemi bezihiimi sile irisu yelemununyi yihini sewi tayutalachihu. ine gini moti yemigebawini negeri inidaladerege asitewalihu; irisumi wede awigisit'osi yigibanyi silale isedewi zenidi k'oret'ihu. sile irisumi wede getaye yemits'ifewi irigit'i negeri yelenyimi: silezihi ketemeremere behwala yemits'ifewini negeri agenyi zenidi befitchihu yilik'unimi befithi; nigusi agirip'a hoiy; amet'ahuti: isirenaya silaki yetekesesebetini mikiniyati degimo alemameliketi monyineti mesilonyalina.

agirip'ami p'awilosini. sile rasihi tinageri zenidi tefek'idolihali alewi. beziyani gize p'awilosini ijuni zerigito melese inidihi sili. - nigusi agirip'a hoiy; yeayihudini sir'ati kirikirinimi hulu at'ibik'ehi awik'ehalina beayihudi betekesesihibeti negeri hulu zare befithi silemmelisi raseni ijigi inide temerek'e adirige ik'ot'irewalehu: silezihi bet'igisiti tise-manyi zenidi ileminihalehu. kemejemeriya anisito behizibe mekakeli beiyerusalemi yehonewini; ketanashineti jemire yenorihutini nuroyeni ayihudi hulu yawik'alu: limesekiru yiwedu inide hone; beamlikoachini kehulu yilik'i higinu bemet'enik'ek'i inidemitaga wegeni ferisawi honye inidenorihu ket'initi jemirewi awik'ewinyalina. ahunimi keigizabiheri zenidi leabatochachini sile teset'ewi sile tesifa k'ali alenyita lifaredi k'omealehu. wedezihimi wede tesifa k'ali asira huletu wegenochachini lelitina k'eni betigati iyameleku yiderisu zenidi alenyita alachewi: silezihiimi alenyita; nigusi agirip'a hoiy; keayihudi ikesealehu. igizabiheri mutanini yemiyasinesa inide hone sile mini beinanite zenidi yemayitamene negeri hono yik'ot'erali? inemi rase yeneziretuni yeiyesusini sime yemik'awemi ijigi negeri adirige zenidi inidigebanyi yimesilenyi neberi. yihinimi degimo beiyerusalemi aderegihuti: kekahinati alek'ochimi silit'ani tek'ebiyene kek'idusani bizuwochini bewehini asaserihwachewi; sigediluachewimi abire techewi. bemikwirabimi hulu bizu gize iyek'et'ahu yisedibuti zenidi gidi alihwachewi: yale liki sik'ot'abachewimi isike wich'i ageri ketemawochi diresi inikwa asadidi neberi. silezihiimi nege kekahinati alek'ochi silit'anina tiizazi tek'ebiyene wede demasik'o sihedi; nigusi hoiy; bemenigedi salehu ikuli k'eni sihoni bezuriyayena keine gari beheduti zuriya kets'ehayi biruhineti yebelet'e birihani kesemayi sibera ayeahu: hulachinimi bemidiru layi bewedek'ini gize. sawili sawili; sile mini tasadidenyalehi? yemewigiyawini bireti bitik'awemi leanite yibisibihali yemili dimits'i be'ibirayisit'i k'wanik'wa sinagerenyi semahu. inemi. geta hoiy; maninehi? alihu. irisumi alenyi. anite yemitasadidenyi ine iyesusi nenyi. negeri gini tenesana beigirih'i k'umi: silezihi ineni bayehibeti negeri leanitemi bemitayibeti negeri ageligayina misikiri tihoni zenidi lishomihi tayichilihalehuna. -18 yehat'iatinimi siriyeti beinemi bemamene betek'edesuti mekakeli risitini yagenyu zenidi; kech'elema wede birihani keseyit'anime silit'ani wede igizabiheri zeweri inidilu 'ayinachewimi tikefithi zenidi; kehizibuna wede inerisu kemilikihiki keahizabi adinihalehu. nigusi agirip'a hoiy; silezihi kesemayi yetayenyini raiyi imibi alalihumi. negeri gini asik'edime bedemasik'o laluti beiyerusalemmi beyihudami ageri hulu leahizabimi nishi yigebu zenidina lenisiba yemigeba negeri iyaderegu wede igizabiheri zeweri yilu zenidi tenagerihu. silezihi ayihudi bemek'idesi yazunyi ligedilunymi mokeru. -23 keigizabiherimi zenidi redieti tek'ebiyene letanashumi letalak'umi simesekiri isikezichi k'eni diresi k'omealehu: nebiyatana muse yihoni zenidi yalewini; kirisitosi mekerani inidik'ebeli

bemutaniami tinisae lehezibina leahizabi birihanini bemejemeriya lisebiki inidalewi; ketenageruti bek'eri anidi sinikwa yetenagerihuti yelemi. inidihimi bilo sile rasu simelisi fisit'osi betalak'i dimits'i. p'awilosu hoyi; abidihali iko: bizu timihiritihi wede ibideti yazorihali alewi. p'awilosu gini inidihale. kiburi fisit'osi hoyi; yeiwinetina yeaimironi negeri inageralehu inji ibidetisi yelebinyimi. beirisu fiti degimo begilit' yeminagerewi ngusi yihini negeri yawik'ali: kezihni negeri anidachi inidayiseweribeti terechiealehuna: yihi besiwiri yetederege ayidelemina. ngusi agirip'a hoyi; nebiyatini taminalehini? iniditamachewi awik'alehu. agirip'ami p'awilosini. bet'ik'iti kirisitiyani litaderigenyi tiwedalehi alewi. p'awilosimi. bet'ik'iti bihoni weyimi bebizu anite bicha ayidelehimi negeri gini zare yemisemunyi hulu degimo kezihni isirate bek'eri inide ine yihonu zenidi wede igiziabiheri ilemalehuni alewi. ngusumi agere gezhumi berinik'emi keinerisumi gari tek'emit'ewi yeneberuti tenesu; fek'ek'i bilewimi irisi berisachewi. yihi sewi inikwanisi lemoti leisiratimi yemigeba minimi aladerege bilewi tenegeraru. agirip'ami fisit'osini. yihi sewi iko wede k'esari yigibanyi bayili yifeta zenidi yichali neberi alewi.

27

wede it'aliyami bemerikebi inihedi zenidi betek'oret'e gize; p'awilosinina leluchini isirenyochi keawigisit'osi ch'ifira lenebere yuliyosi lemiliti lemeto alek'a asalifewi set'uachewi. beisiyami daricha wedalu sifirawochi yihedi zenidi balewi beadiramit'isi merikebi gebiteni tenesani: yemek'edoniyami sewi yehone yeteselonik'ewi arisit'irokosi keinya gari nebere. benegewimi wede sidona siniderisi yuliyosi lep'awilosu cherineti adirigo iridatachewi yik'ebeli zenidi wede wedajochu inidihedi fek'edeleti. keziyami tenesiteni nefasu fiti lefiti neberena bek'op'irosi tetegineni hedini: bekilik'iyana bep'iniyiliyami at'egebi yalewini bahiri keteshagerini behwala beluk'iya wedale wede mura deresini. yemeto alek'awimi beziya wede it'aliya yemihedi yeisikinidiriawini merikebi aginyito wede irisu agebani. bizu k'enimi iyazegemini hedeni bek'erinik'i wede k'enidosi anits'ari deresini: nefasimi sile kelekeleni bek'erit'esi tetegineni beselimuna anits'ari hedini: bech'inik'imi t'igi t'iguni alifeni lelasiya ketema wede k'rebechi melikami wedebi wedemilutasi sifira met'ani. bizu gizemi kalefe behwala; yet'omi werati ahuni alifo sile nebere bemerikebi lemehedi ahuni yemiyasifera neberina p'awilosu. inanite sewochi hoyi; yihi gwizo bet'ifatina bebizu gwidati inidihoni ayalehu: t'ifatumi begeza hiyiwetachini newi inji bech'inetuna bemerikebu bicha ayidelemi bilo mekerachewi. yemeto alek'awi gini p'awilosu ketenagerewi yilik'i yemerikebi meriwina yemerikebuni balebeti yamini neberi. yami wedebi yikerimubeti zenidi yemayimechi sile hone; yemibezutu bichalachewi besemenina bedebubi mi'irabi tiyiyu wedalewi finik'e wedemiliti wede k'erit'esi wedebi derisewi yikerimu zenidi kezihni inidinesu mekeru. likenyami yedebubi nefasi benefese gize; inidasebuti yehonelachewi mesiloachewi

tenesu bek'erit'esimi at'egebi t'igi t'iguni alefu. negeri gini ijigi sayizegeyi awirak'isi yemiluti 'awilo nefasi kezihni weredebachewi: merikebuni tenet'iko nefasuni sik'awemi mehedi silalichale lek'enewi tenedani. k'eda bemiluatimi deseti betetegenini gize tanikwayituni lemegizati bech'inik'i chalini: wede layimi kawet'atu behwala merikebuni begemedi asitat'ik'ewi ats'enu: siritisimi wedemiluti wede ashewa inidayiwedik'u feritewi sherawini awiridewi inidihu tenedu. nefasumi beritoto siyasich'enik'eni bemanigisitu kech'inetu wede bahiri yit'ulu neberi; besositenyawimi k'eni yemerikebuni 'ik'a bejjachini werewerini. bizu k'enimi t'ehayini kewakibitini sanayi tilik'i nefasimi siberetabini gize; wede fiti inidinaleni yemaletiti tesifa hulu tek'oret'e. sayibelumi bizu k'eni kek'oyu behwala; yani gize p'awilosu bemekakelachewi k'omo inidihale. inanite sewochi hoyi; semitachihuni behone noro kek'erit'esi inidatinesu yihinimi t'ifatina gwidati inidatagenyu yigebachihu neberi. ahunimi. ayizoachihu biye imekirachihwalehu: yihi merikebi inji keinanite anidi nefisi inikwa ayit'efamina. yeirisu yemihonina degimo yemamelikewi yeigiziabiheri meliaki bezichi leliti beat'egebe k'omo neberina; irisumi. p'awilosu hoyi; atifira: bek'esari fiti litik'omi yigebahali: inehomi; igiziabiheri keanite gari yemihedutini hulu set'itohali alenyi. silezihi inanite sewochi hoyi; ayizoachihu: inide tenagerenyi inidihu inidihoni igiziabiherini aminalehuna. negeri gini wede aniditi deseti inidiniwedik'i yasifeliginali. beasira aratanyawimi leliti beadiriya bahiri wedihina wediya sinineda; merikebenyochi beikule leliti wede anidi midiri yek'erebu meselachewi. melekiya gemedimi bit'ulu haya besewi k'umeti agenyu t'ik'itimi k'oyitewi huletenya bit'ulu asira amisiti besewi k'umeti agenyu: dinigayamami wede hone sifira inidayiwedik'u feritewi; merikebuni besitehwala arati melihik'i aweredu; k'enimi inidihoni temenyu. merikebenyochumi merikebuni yisheshu zenidi feligewi merikebuni besite fiti melihik'i met'ali inidalachewi amekanyitewi tanikwayituni wede bahiri baweredu gize; p'awilosu lemeto alek'awina lewetaderochu. inezihni bemerikebu kalik'oyu inanite tidinu zenidi atichilumi alachewi. yani gize wetaderochu yetanikwayituni gemedi k'orit'ewi tiwedik'i zenidi tewuati. k'enimi siniga p'awilosu migibi yibelu zenidi huluni yilemini neberi; inidihimi alachewi. iyet'ebek'achihu minimi satik'ebelu t'omachihuni kesenebetachihu zare asira aratena k'enachihu newi. selezihni migibi tibelu zenidi ileminachihwalehu: yihi ledehininetachihu yihonalina: keinanite keanidu yerasi t'egwiri inikwa atit'efamina. yihinimi bilo injerani yizo behulu fiti igiziabiherini amesegene k'orisomi yibela zenidi jemere. hulemi tets'inanitewi rasachewi degimo migibi tek'ebelu. bemerikebuni yaleni hulachini huleti meto seba sidsiti nefisi neberini. belitewimi bet'egebu gize sinidewini wede bahiri iyet'alu merikebuni ak'aleluti. benegami gize midiruni alawek'utimi; negeri gini yeashewa dari yalewini yebahiri siriri temeleteku; bichalachewimi merikebuni wedeziya yigefu zenidi k'oret'u. melihik'ochunimi fetitewi bebahiri tewuachewi; yani gizemi yemek'izefiyawini

maseriya fetuti: tanashunimi shera lenefasi kefi adirigewi wede daki a'initewi yihedu zenidi jemeru. negeri gini huleti bahiri betegenanyubeti sifira wedik'ewi merikebuni bedibi layi nedu: besite fitumi tetekilo yemayinek'ane'k'i hone; besite hwalawi gini kema'ibelu gifiya yetenesa yiseberi neberi. wetaderochumi keisirenyochi anidi sinikwa wanyito inidayamelit'i yigediluachewi zenidi temakeru. yemeto alek'awi gini p'awilosini yadinewi zenidi asibo mikirachewini kekeleke: wana yemiya'awik'utimi keme'ikebi rasachewini iyewereweru asik'edimewi wede midiri yiwet'u zenidi; yek'erutimi ikwiletochu besanik'awochi layi ikwiletochumi beme'rikebu sibari yiwet'u zenidi azeze. inidihumi hulu bedehina wede midiri deresu.

28

bedehina kederesini behwala beziyani gize desetitu melat'iya iniditibali awek'ini. aremawiyanimi yemiyasigerimi cherineti aderegulini: zinabi sile honemi sile biridumi isati anididewi hulachinini tek'ebeluni. p'awilosu gini bizu ch'iraro akemachito wede isati sich'emiri ifunyiti kemuk'eti yetenesa wet'ita ijuni nedefechiwi. aremawiyanimi ibabi beiju tenit'elit'ila bayu gize; irisi berisachewi. yihi sewi beirigit'i nefise gedayi newi; kebahirimi sinikwa bedehina biwet'a yeigiziabiheri firidi behiyiweti yinori zenidi alitewewimi alu. irisu gini ibabituni wede isati aragefati anidachimi aligodachiwimi: inerisumi. liyabit'i weyimi wediyawi moto liwedik'i newi bilewi yit'ebabek'uti neberi bizu gize gini sit'ebabek'u beirisu layi yemiyasigerimi negeri minimi balayu gize. yihisi amalaki newi bilewi asabachewini lewet'u. beziyami sifira at'egebi pupiliyosi yemiluti yedeseti alek'a mereti nebere; irisumi inigidineti tek'ebiloni sositi k'eni befik'iri asadereni. yepupiliyosimi abati benidadina betek'imati tamo tenyito neberi: p'awilosimi wede irisu gebito ts'eleyeleti ijunimi balayu ch'ino fewesewi. yihimi behone gize yek'eruti degimo bedesetitu dewe yeneberekachewi iyemet'u tefewesu: bebizu kibirimi degimo akeberuni; betenesanimi gize beme'rikebi layi yemiyasifelineni negeri anorulini. kesositi werimi behwala bedesetitu kerimo beneberewi beisikininidiriya merikebi tenesani; beirisumi yediyosik'orosi alama neberebeti. wede serakusimi begebani gize sositi k'eni tek'emet'ini: keziyami iyetezawerini wede regiyumi deresini. keanidi k'eni behwalami yedebubi nefasi benefese gize behuletenyawu k'eni wede putiy-olusi met'ani. beziyami wenidimochini aginyiteni beinerisu zenidi sebatu k'eni inidini'emet'i lemenuni: inidihumi wede rome met'ani. keziyami wenidimochi sile inya semitewi isike afiyusi farusina sositi maderiya isikembalewi lik'ebeluni wet'u; p'awilosimi bayachewi gize igiziabiherini amesegene libumi tets'inana. wede romemi begebani gize p'awilosu kemit'ebik'ewi wetaderi gari lebichawi yik'emet'i zenidi tefek'edeleti. kesositi k'eni behwala p'awilosu yeayihudini talalak'ochi wede irisu t'era: betesebesebumi gize inidihi alachewi. wenidimochi hoyi; ine hizibuni weyimi yeabatochini siri'ati yemik'awemi anidachi saladorigi; keiyerusalemi

inide taserihu beromawiyani iji asalifewi set'unyi. inerisumi merimirewi lemoti yemige'ba mikiniyati silalineberebinyi lifetunyi asebu: ayihudi gini betek'awemu gize; wede k'esari yigibanyi inidili gidi honebinyi inji hizibeni yemikesibeti negeri noronyi ayidelemi. silezihi mikiniyati ayachihuna inegirachihu zenidi t'erahwachihu: sile isiraeli tesifa yihini seniseleti lebishalehuna. inerisumi. inya keyihuda sile anite debidabe alitek'ebelinimi; kwenidimochimi anidi sinikwa met'ito sile anite kifu negeri alaweralinimi weyimi alitenagerebihimi. negeri gini silezihi wegeni beyesifirawu hulu inidik'awemu beinya zenidi tawik'oolina yemitasibewini keanite inisema zenidi inifek'idaleni aluti. k'eni k'et'irewileti bizu honewi wede menoriyawu wede irisu met'u: sile igiziabiheri menigisitimi iyemesekere sile iyesusimi kemuse higina kenebiyati t'ek'iso iyasiredachewi; ket'iwati jemiro isike mata diresi yigelit'ilachewi neberi. ikwiletochumi yetenagerewini amenu; ikwiletochu gini alamenumi: irisi berisachewimi balitesimamu gize; p'awilosu aniditi k'ali ketenagere behwala hedu: inidihimi ale. menifesi k'idusi benebiyu beisiyiyasi leabatochachini. wedezihi hizibi hidina. mesimatini tisemalachihuna atasitewilumi; mayetinimi tayalachihuna atimeleketumi: be'ayinachewi inidayu bejoroachewi inidayisemu belibachewimi inidayasitewilu temelisewimi inidalfewisachewi; yezih hizibi libi denidinoali joroachewimi denik'uroali 'ay-inachewinimi ch'efinewali belachewi sili melikami tenagere. inigidih yih yigiziabiheri dehinineti leahizabi inide telake beinanite zenidi yetawek'e yihuni: inerisu degimo yisemutali. yihinimi betenagere gize ayihudi irisi berisachewi ijigi iyetekerakeru hedu. p'awilosimi betekerayewi beti huleti 'ameti mulu tek'emet'e; wede irisumi yemimet'utini hulu yik'ebeli neberi: manimi sayikelekilewi yeigiziabiherini menigisiti iyesebeke sile geta sile iyesusi kirisitosi ijigi gelit'o yasitemiri neberi.

bemejemeri yawi k'ali nebere; k'alimi beigiziabiheri zenidi nebere; k'alimi igiziabiheri nebere. yihi bemejemeri yawi beigiziabiheri zenidi nebere. hulu beirisu hone; kehonewimi anidachi sinikwa yale irisu alihonemi. beirisu hiyiweti neberechi; hiyiwetimi yesewi birihani neberechi. birihanimi bech'elama yiberali; ch'elamami alashenefewimi. keigiziabiheri yetelake simu yohanisi yemibali anidi sewi nebere; hulu beirisu bekuli inidiyaminu yihi sile birihani yimesekiri zenidi lemiskiri met'a. sile birihani limesekiri met'a inji; irisu birihani alineberemi. lesewi hulu yemiyaaberaw iwinetenyawi birihani wede 'alemi yimet'a neberi. be'alemi nebere; 'alemumi beirisu hone; 'alemumi alawek'ewimi. yeirisu wede honewi met'a; yegeza wegenochumi alitek'ebelutimi. letek'ebeluti hulu gini; besimu lemiyaminuti leinerisu yeigiziabiheri lijochi yihonu zenidi silit'anini set'achewi: inerisumi keigiziabiheri teweledu inji kedemi weyimi kesiga fek'adi weyimi kwenidi fek'adi aliteweledumi. k'alimi siga hone: ts'egana iwinetini melitelo beinya adere; anidi lijani keabutu zenidi inidalewi kibiri yehonewi kibiruni ayeni. yohanisi sile irisu mesekere inidihimi bilo ch'ohe. keine behwala yemimet'awi irisu keine befiti neberena keine yilik'i yekebere honoali: sile irisu yalihuti yihi nebere. inya hulachini kemulatu tek'ebileni bet'sega layi ts'ega taset'itonalina higi bemuse taset'ito neberina: ts'egana iwineti gini beiyesusi kirisitosi hone. mechemi bihoni igiziabiherini yayewi anidi sinikwa yelemi: beabatu ik'ifi yale anidi liju irisu terekewi. ayihudimi. anite mani nehi? bilewi yit'eyik'uti zenidi keiyerusalemi kahnatinina lewawiyani belakubeti gize; yeyohanisi misikirineti yihi newi. mesekeremi alikademimi: ine kirisitosi ayidelehumi bilo mesekere. inikiyasi mani nehi? eliyasi nehini? bilewi t'eyek'uti. ayidelehumi ale. nebiyu nehini? ayidelehumi bilo melese. inikiyasi. mani nehi? lelakuni melisi inidiniset'i: silerasihi mini tilalehi? aluti. irisumi. nebiyu isayiyasi inidale. yegetani menigedi ak'inu bilo bemidire beda yemich'ohi sewi dimits'i ine nenyi ale. - yetelakutimi keferisawiyani neberuna. inikiyasi anite kirisitosi weyimi eliyasi weyimi nebiyu kayidelehi; sile mini tat'emik'alehi? bilewi t'eyek'uti. yohanisi meliso. ine bewiha at'emik'alehu: daru gini inanite yematawik'uti bemekakelachihu k'omoali: ine yech'amawini t'efiri lifeta yemayegabany; keine behwala yemimet'awi keine yilik'i yemikebiri yihi newi alachewi. yihi negeri yohanisi yat'emik'ibeti beneberewi beyoridanosi mado bebitaniya bebete raba hone. benegewi yohanisi iyesusini wede irisu simet'a ayito inidihini ale. ineho ye'alemini hat'ati yemiyaawegidi yeigiziabiheri begi. anidi sewi keine behwala yimet'ali; keinem befiti neberina keine yilik'i yekebere honoali biye sile irisu yalihuti yihi newi. inemi alawik'ewimi neberi; daru gini leisiraeli yigelet'i zenidi silezihi bewiha iya'emek'ihu ine met'ahu. yohanisimi inidihini bilo mesekere. menifesi kesemayi inide rigibi hono siweridi ayeahu: beirisu layimi nore. inemi alawik'ewimi neberi; daru gini bewiha at'emik'i zenidi yelakenyi irisu. menifesi siw-

eridibetina sinoribeti yemitayewi; bemenifesi k'idusi yemiyat'emik'i irisu newi alenyi. inemi ayichalehu irisumi yeigiziabiheri liji inide hone mesikirealehu. benegewi degimo yohanisi kedek'e mezamuritumi huleti k'omewi neberi; iyesusimi sihedi temelikito. ineho yeigiziabiheri begi ale. huletimi dek'e mezamuriti sinageri semitewi iyesusini teketeluti. iyesusimi zeweri bilo siketelutimi ayito. mini tifelagalachihu? alachewi. inerisumi. rebi; wedeti tinoralehi? aluti: tirigwamewi memihiri hoyi maleti newi. met'itachihu iyu alachewi. met'itewi yemnoribetini ayu; beziyami k'eni beirisu zenidi walu: asiri se'ati yahili nebere. keyohanisi zenidi semitewi ketekeletuti kehuletu anidu yesimi'oni p'et'irosi wenidimi inidiriyaasi nebere. irisu asik'edimo yerasuni wenidimi simi'onini agenyewina. mesi-hini aginyitenali alewi: tirigwamewi kirisitosi maleti newi. wede iyesusimi amet'awi. iyesusimi temelikito. anite yeyona liji simi'oni nehi: anite kefa tibalalehi alewi: tirigwamewi p'et'irosi maleti newi. benegewi iyesusi wede gelila liwet'a wedede; filip'osinimi agenyena. teketelenyi alewi. filip'osimi keindiriyaasi kep'et'irosi ketema kebete sayida nebere. filip'osi natinaelini aginyito. muse behigi nebiyatimi sile irisu yets'afutini yeyosefini liji yenaziretuni iyesusini aginyitenewali newi. natinaelimi. kenazireti melikami negeri liwet'a yichilalini? alewi. filip'osi. met'itehi iyi alewi. iyesusi natinaelini wede irisu simet'a ayito sile irisu. tenikoli yelelebeti beiwituni yeisiraeli sewi ineho ale. natinaelimi. kewedeti tawik'enyalehi? alewi. iyesusimi meliso. filip'osi sayit'erahi; kebelesi betachi salehi; ayeuhu alewi. natinaelimi meliso. memihiri hoyi; anite yeigiziabiheri liji nehi: anite yeisiraeli nigusi nehi alewi. iyesusimi meliso. kebelesi betachi ayeuhu silalihuhu amenihini? kezih yemibeli'ti negeri tayalehi alewi. [52] iwineti iwineti ilachihwalehu; semayi sikefeti yeigiziabiherimi melaiikti besewi liji layi siwet'una siweridu tayalachihu alewi.

2

besositenyawimi k'eni begelila k'ana serigi nebere; yeiyesusimi inati beziya neberechi: iyesusimi degimo dek'e mezamuritumi wede serigu tadamu. yeweyini t'ejimi balek'e gize yeiyesusi inati. yeweyini t'ejimi iko yelachewimi alechiwi. iyesusimi. anichi seti; keanichi gari mini alenyi? gizewe gena alideresemi alati. inatumi leageligayochu. yemilachihuni hulu adirigu alechachewi. ayihudimi inidemiaderiguti yemanits'ati limadi sidiisti yedinigayi ganochi beziya tek'emit'ewi neberi; iyanidanidachewimi huleti weyimi sinito inisira yiyizu neberi. iyesusimi. ganochuni wiha muluachewi alachewi. isike afachewimi muluachewi alachewi. isike afachewimi muluachewi. ahuni k'editachihu leasadariwi sit'uti alachewi: set'utimi. asadariwimi yeweyini t'ejimi yehonewini wiha bek'emese gize kewedeti inide met'a alawek'emi: wihawini yek'eduti ageligayochi gini yawik'ulu neberi: asadariwi mushirawini t'erito. sewi hulu asik'edimo melikamuni yeweyini t'ejimi yak'eribali; kesekerumi behwala menanyawini: anitesi melikamuni yeweyini t'ejimi isike ahuni

ak'oyitehali alewi. iyesusi yihini yemilikitochi me-meriya begelila k'ana aderege: kibirunimi gelet'e; dek'e mezamuritumi beirisu amenu. kezih behwala keinatuna kewenidimochu kedek'e mezamuritumi gari wede k'ifirinahomi werede; beziyami t'ik'iti k'eni noru. yeayihudi fasikami k'eribo neberi; iyesusimi wede iyerusaleti wet'a. bemek'idesimi berewochin-ina begochini rigibochinimi yemishet'utini genizebi lewach'ochinimi tek'emif'ewi ageny: yegemedimi jirafi abejito huluni begochinimi berewochinimi kemek'idesi awet'achewi; yelewach'ochinimi ge-nizebi afesese gebetawochachewinimi gelebet'e; rigibi shach'iwochinimi. yihini kezih wisedu: yeabateni beti yenigidi beti atadiriguti alachewi. dek'e mezamuritumi. yebetih k'inati yibelanyali tebito inide tets'afe asebu. silezihi ayihudi melisewi. yihini silemitaderigi mini milikiti tasayenalehi? aluti. iyesusimi meliso. yihini bete mek'idesi afirisuti; besositi k'enimi anesawalehu alachewi. silezihi ayihudi. yihi bete mek'idesi keariba sidisiti 'ameti jemiro yisera neberi; anitesi besositi k'eni tanesawalehini? aluti. irisu gini sile sewinetu bete mek'idesi yili neberi. silezihi kemutani ketenesa behwala dek'e mezamuritu yihini inide tenagere asebuna mets'ihafinina iyesusi yetenagerewini k'ali amenu. befasika be'alimi beiyerusaleti sale; yaderegewini milikiti bayu gize bizu sewochi besimu amenu: -25 negeri gini iyesusi sewochini hulu yawik'i neberi: sile sewimi manimi limesekiri ayasifeligewimi neberina ayitemamenachewimi neberi: rasu besewi yalewini yawik'i neberina.

3

keferisawiyani wengi yeayihudi alek'a yehone nik'odimosi yemibali anidi sewi nebere: irisumi beletiti wede iyesusi met'ito. memihiri hoyi; igiziabiheri keirisu gari kehona bek'eri anite yemi-taderigachewini inezihini milikitochi liyaderigi yemichili yelemina memihiri honehi keigiziabiheri zenidi inide met'ahi inawik'alewi. iyesusimi meliso. iwineti iwineti ilihalehu; sewi dagimenya kaliteweleda bek'eri yeigiziabiherini menigisiti liyayi ayichilimi alewi. nik'odimosimi. sewi keshelegele behwala inideti liweledi yichilali? huletenya wede inatu mahits'eni gebito yiweledi zenidi yichilalini? alewi. iyesusimi melese; inidihi sili. iwineti iwineti ilihalehu; sewi kewihana kemenifesi kaliteweleda bek'eri wede igiziabiheri menigisiti ligeba ayichilimi. kesiga yeteweleda siga newi; kemenifesimi yeteweleda menifesi newi. dagimenya litiweledu yasifeligachihwali silalihuhi atadinik'i. nefasi wedemiwedewi yinefisali; dim-its'unimi tisemalehi; negeri gini kewedeti inide met'a wedetimi inidihedi atawik'imi: kemenifesi yeteweleda hulu inidihu newi. nik'odimosi meliso. yihi inideti lihoni yichilali? alewi. iyesusimi meliso inidihalewi. anite yeisraeli memihiri sitihoni yihini atawik'imini? iwineti iwineti ilihalehu; yeminawik'ewini ininageraleni yaenewinimi yimesekirali; misikirachinimi atik'ebelutimi. sile midirawi negeri benegerihwachihu gize kalame-nachihu; sile semayawi negeri bingirachihu inideti

taminalachihu? kesemayimi kewerede bek'eri wede semayi yewet'a manimi yelemi; irisumi besemayi yeminorewi yesewi liji newi. -15 musemi bemidire beda ibabini inide sek'ele inidihu beirisu yemiyamini hulu yezelalemi hiyiweti inidinorewi inji inidayit'efa yesewi liji yisek'eli yigebawali. beirisu yemiyamini hulu yezelalemi hiyiweti inidinorewi inji inidayit'efa igiziabiheri anidiya lijuni isikiset'i diresi 'alemuni inidihu wedoalina. 'alemi beliju inididini newi inji; be'alemi inidiferidi igiziabiheri wede 'alemi alilakewimina. beirisu bemiyamini ayiferedibetimi: bemaayamini gini beanidu beigiziabiheri liji simi silalamene ahuni teferidobetal. birihanimi wede 'alemi sile met'a sewochimi sirachewi kifu neberina kebirihani yilik'i ch'elemani sile wededu firidu yihi newi. kifu yemiyaderigi hulu birihanini yit'elalina; sirawimi inidayigelet'i wede birihani ayimet'ami: iwinetini yemiyaderigi gini sirawi beigiziabiheri tederigo inide hone yigelet'i zenidi wede birihani yimet'ali. kezih behwala iyesusi kedek'e mezamuritu gari wede yihuda ageri met'a; beziyami keinerisu gari tek'emif'o yat'emik'i neberi. yohanisimi degimo besalemi ak'irabiya behenoni beziya bizu wiha neberina yat'emik'i neberi; iyemet'umi yit'emek'u neberi yohanisi gena wede wehini alitech'emeremi neberina. silezihimi beyohanisi dek'e mezamurituna beayihudi mekakeli sile manits'ati kirikiri hone. wede yohanisimi met'etewi. memihiri hoyi; bey-oridanosi mado keanite gari yeneberewi anitemi yemesekerihileti; ineho; irisu yat'emik'ali hulumi wede irisu yimet'alu aluti. yohanisi melese; inidihili sili. kesemayi kaliteset'ewi sewi inidachi lik'ebeli ayichilimi. inanite. ine kirisitosi ayidelehumi; negeri gini. keirisu befiti telikealehu inidilihu rasachihu timesekirulinyalachihu. mushirayitu yalechiwi irisu mushira newi: k'omo yemisemawi mizewi gini bemushirawi dimits'i ijigi desi yilewali. inigidihi yihi desitaye tefets'eme. irisu lilek'i ine gini lanisi yasifeligali. kelayi yemimet'awi kehulu belayi newi: kemidiri yemihonewi yemidiri newi yemidirunimi yinagerali. kesemayi yemimet'awi kehulu belayi newi. yayewinina yesemawinimi yihini yimesekirali; misikirunimi yemik'ebelewi yelemi. misikiruni yetek'ebele igiziabiheri iwinetenya inide hone ateme. igiziabiheri yelakewi yeigiziabiherini k'ali yinageralina: igiziabiheri menifesuni sefiro ayiset'imina. abati lijuni yiwedali hulunimi beiju set'itotali. beliju yemiyamini yezelalemi hiyiweti alewi: beliju yemayamini gini yeigiziabiheri k'wit'a beirisu layi yinorali inji hiyiwetini ayayimi.

4

inigidihi. iyesusi keyohanisi yilik'i dek'e meza-muritu yaderigali yat'emik'imali maletini ferisawiyani inide semu geta bawek'e gize; - yihudani tito wede gelila degimo hede: daru gini dek'e meza-muritu inji iyesusi rasu alat'emek'emi. bese-mariyami liyalifi gidi honebeti. silezihi ya'ik'obi leliju leyosefi beset'ewi sifira at'egebi wedemitihoni sikari wedemitibali yesemariya ketema met'a: beziyami yeya'ik'obi gwidigwadi nebere. iyesusimi menigedi kemehedi dekimo begwidigwadi at'egebi inidihili

anidu yizera! anidumi yach'idali yemilewi k'ali be-
zih iwineti hooinala. inemi inanite yalidekemachi-
hubetini tach'idu zenidi sededihwachihu: leluchi
dekemu inanitemi bedikamachewi gebachihu. seti-
tumi. yaderegihutini hulu negerenyi bila sile mesek-
erechivi k'ali kezizachi ketema yesemariya sewochi
bizu amenubeti. yesemariya sewochimi wede irisu
bemet'u gize beinerisu zenidi inidinori lemenuti:
beziyami huleti k'eni yahili nore. sile k'alu kefiteny-
ochi yilik'i bizu sewochi amenu: setitunimi. ahuni
yeminamini sile k'alishi ayidelemi; inya rasachini
semitenawalina: irisumi beiwineti kirisitosi ye'alemi
medihaniti inide hone inawik'aleni yiluati neberi.
kehuletu k'enochimi behwala keziza wet'ito wede
gelila hede. nebiyi begeza ageru inidayikeberi iyesu-
si rasu mesikiroalina. wede gelilami beme'ta gize;
yegelila sewochi rasachewi degimo lebe'ali met'itewi
neberina bebe'ali beiyerusalemi yaderegewini hulu
silayu tek'ebeluti. iyesusimi wihawini yeweyini te'iji
wedaderegibachi wede gelila k'ana dagimena met'a.
bek'ifirinahomimi liju yetamemebeti kenigusi beti
anidi shumi nebere. irisumi iyesusi keyihuda wede
gelila inide met'a semito liju limoti silalewi wede irisu
hede weridomi inidifewisileti lemenewi. silelizhimi
iyesusi. milikitina dinik'i negeri kalayachihu keto
ataminumi alewi. shumumi. geta hoyi; bilanenaye
sayimoti wiredi alewi. iyesusimi. hidi: lijih be-
hiyiweti ale alewi. sewiyewimi iyesusi yenigerewini
k'ali amino hede. irisumi siweridi sale barochu tege-
nanyutina. bilanenahi behiyiweti ale bilewini negeruti.
irisumi bego yehonebetini se'ati t'eyek'achewi: iner-
usimi. tinaniti besebati se'ati nidadu lek'ek'ewi aluti.
abatumi iyesusi. lijih behiyiweti ale balewi beziya
se'ati inide hone awek'e: irisumi kebete sewochu hulu
gari amene. yihimi degimo iyesusi keyihuda wede
gelila met'ito yaderegewi huletanya milikiti newi.

kezihi behwala yeayihudi be'ali nebere; iyesusimi wede iyerusalemi wet'a. beiyerusalemimi bebegochi beri at'egebi be'ibirayisi'ti bete sayida yemitibali aniditi met'emek'iyala neberechi: amisitimi memelalesha neberebati. beinezihisi wisit'i yewihawini menik'esak'esi iyyet'ebek'u beshitenyochina 'iwiroschi anakasochimi sewinetachewimi yeselele bizu hizibi yitenyu neberi. anidanidhi gize yegeta meliaki wede met'emek'iyayitu werido wihawini yanawit'i neberina: inigidihi kewihawi menawet'i behwala bejememeriya yegeba kewanachewi kalebati dewe t'enama yihoni neberi. beziyami keselasa siminita ameti jemirowetameme anidi sewi nebere: iyesusi yihini sewi tenyito baye gize; isike ahuni bizu zemeni inidihuni inde nebere awik'o. litidini tiwedalehini? alewi. diwiyumi. geta hoyi; wihawi betenawet'e gize bemet'emek'iyayitu wisit'i yemiyanorenyisi sewi yeleniyimi negeri gini ine simet'a salehu lelawi k'edimonyi yiweridali bilo meleseleti. iyesusi. tenezana aligahini teshekimehi hidi alewi. wedyawimi sewiyewi dane aligawinimi teshekimo hede. yami k'eni senibeti nebere. silezihi ayihudi yefefewe-sewini sewi. senibeti newi aligahinimi litishekemi alitefek'edelihimi aluti. irisu gini. yadananyi ya sewi.

aligahini teshekimehi hidi alenyi bilo meleselachewi. inerisumi. aligahini teshekimehi hidi yalehi sewi mani newi? bilewi t'eyek'uti. daru gini beziya sifira hizibi sele neberu iyesusi fek'ek'i bilo neberina yetefewesewi sewi mani inide hone alawek'emi. kezih behwala iyesusi bemek'idesi agenyewina. ineho; dinehali: kezih yemibisi inidayerisibihi wede fiti hat'iatu atisira alewi. sewiyewi hedo yadanewi iyesusi inide hone leayihudi negere. silezihimi besenibeti yihini siladerege ayihudi iyesusini yasadiduti neberi ligedilutimi yifeligu neberi. iyesusi gini. abate isike zare yiserali inemi degimo iseralehu bilo meleselachewi. inigidihi senibetini sile share bicha ayidelemi; negeri gini degimo rasuni keigiziabiheri gari asitekakilo. igiziabiheri abate newi silale; silezihi ayihudi ligediluti abizitewi yifeliguti neberi. silezihi iyesusi melese inidihimi alachewi. iwineti iwineti ilachihwalehu; abi siyaderigi yawewini newi inji welidi kerasu liyaderigi minimi ayichilimi: ya yemiyaderigewini hulu welidi degimo yihini inidihu yaderigalina. abi welidini yiwedalina; yemiyaderigewinimi hulu yasayewali: inanitemi tidenek'u zenidi kezih yemibelit'i sira yasayewali. abi mutanini inidemiyanesa hiyiwetimi inidemisetchewi; inidihu welidi degimo lemiwedachewi hiyiwetini yiset'achewali. -23 sewochi hulu abini inidemiyaakebiruti welidini yaakebiruti zenidi; firidini hulu lewelidi set'ewi inji abi beanidi sewi sinikwa ayiferidimi. welidini yemayakebiri yelakewini abini yaakebirimi. iwineti iwineti ilachihwalehu; k'aleni yemisema yelakenyini yemiyamini yezelalemi hiyiweti alewi; kemotimi wede hiyiweti teshagere inji wede firidi ayimet'ami. iwineti iwineti ilachihwalehu; mutani yeigiziabiherini liji dimits'i yemisemubeti se'ati yimet'ali irisumi ahuni newi: yemisemutimi behiyiweti yinoralu. abi berasu hiyiweti inidalewi inidihu degimo lewelidi berasu hiyiweti inidinorewi set'otalina. yeweyi lijimi sile hone yiferidi zenidi silit'ani set'ewi. -29 bemek'abiri yalutu hulu dimits'uni yemisemubeti se'ati yimet'ali: melikamimi yaderegu lehiyiweti tinisae kifumi yaderegu lefiridi tinisae yiwet'aluna bezihi atadinik'u. ine kerase anidachi laderigi ayichalenyimi: inide semahu iferidalehu firidemi k'ini newi; yelakenyini fek'adi inji fek'adeni alishamani. ine sile ine sile rase bimesekiri misikire iwineti ayidelemi: sile ine yemimesekiri lela newi; irisumi sile ine yemimesekirewi misikiri iwineti inide hone awik'alehu. inanite wede yohanisi likachihwali irisumi leiwineti mesikiroali. ine gini kesewi misikiri alik'ebelimi; inanite iniditidinu yihini ilalehu inji. irisu yeminedina yemiyabera mebirati nebere; inanitemi t'ik'iti zemeni bebirihanu desi lilachihu wededachihu. ine gini keyohanisi misikiri yemibelit'i misikiri alenyi: abi lifets'imewi yeset'enyi sira; yihi yemaderigewi sira; abi inide lakenyi sile ine yemisesekiralina. yelakenyi abimi irisu sile ine mesikiroali. dimits'uni keto alisemachihumi; melikunimi alayachihumi: irisumi yelakewini inanite ataminumina beinanite zenidi yeminori k'alu yelachihumi. inanite bemets'ahifiti yezelalemi hiyiweti inidalachihu yimesilachihwalina inerisumi timeremiralachihu: inerisumi sile ine yemimesekiri

nachewi: negeri gini hiyiweti inidihonilachihu wede ine litimet'u atiwedumi. -42 kesewi kibirini alik'ebelimi: daru gini yeigiziabiheri fik'iri be-rasachihu inide lelachihu awik'achihwalehu. ine beabate simi met'ichalehu alitek'ebelachihunyimimi: lelawi berasu simi bimeta irisuni tik'ebelutalachihu. inanite irisi berisachihu kibiri yemitik'ebabelu keanidumi keigiziabiheri yalewini kibiri yematife-ligu; inideti litaminu tichilalachihu? ine beabi zenidi yemikesachihu ayimiselachihu: yemikesachihu ale: irisumi tesifa yemitaderiguti muse newi. musenisi bitaminuti ineni bamenachihu neberi: irisu sile ine ts'ifoalina. mets'ahifitini kalamenachihu gini k'aleni inideti taminalachihu?

6

kezih behwala iyesusi wede gelila bahiri mado teshagere: irisumi yet'ibiriyadosi bahiri newi. bebeshitenyochimi yaderegewini milikitochi silayu bizu hizibi tekeltuti. iyesusini wede terara wet'ana beziya kedeke mezamuritu gari tek'emet'e. yeayihudi be'alimi fasika k'eribo neberi. iyesusimi 'ayinochuni anisito bizu hizibi wede irisu simet'a ayena filip'osini. inezih inidibelu injira kewedeti inigezaleni? alewi. rasu liyaderigi yalewini yawik'i neberina lifitnewi yihini tenagere. filip'osi. iyanidanidachewi tinishi tinishi inikwa inidik'ebelul yehuleti meto dinari injira ayibek'achewimi bilo meleseleti. kedeke mezamuritu anidu yesimi'oni p'et'irosi wenidimi inidiriya. amisiti yegebisi injerana huleti 'asa yeyaze bilatena bezihi ale: negeri gini inezihini lemiyahilu sewochi yihi mini yihonali? alewi. iyesusimi. sewochuni inidik'emet'u adirigu ale. beziyami sifira bizu sari neberebeti. wenidochimi tek'emet'u k'wit'irachewimi amisiti shihi yemiyahili neberi. iyesusimi injerawini yaze; amesiginomi ledek'e mezamuritu set'e; dek'e mezamuritumi letek'emet'uti sewochi set'uachewi inidihumi ke'asawi befeleguti met'eni. kek'egubumi behwala dek'e mezamuritumi. anidi sinikwa inidayit'efa yeterefewini k'wirisirashi akemachu alachewi. selezihi akemachu; kebelutimi keamistitu yegebisi injira yeterefewini k'wirisirashi asira huleti mesobi molu. kezih yetenesa sewochu iyesusi yaderegewini milikiti bayu gize. yihi beiwineti wede 'alemi yemimet'awi nebiyi newi alu. bezihimi mikiniyati iyesusi yanegisuti zenidi limet'una linet'ik'uti inidalachewi awik'o degimo wede terara bichawini fek'ek'i ale. bemeshemi gize dek'e mezamuritu wede bahiri weredu; betanikwami gebitewi bebahiri mado wede k'ifirinahomi yimet'u neberi. ahunimi k'elimo neberi: iyesusimi gena wede inerisu alimet'ami neberi: biritu nefasimi sile nefese bahiru tenawet'e. haya amisiti weyimi selasa mi'irafi kek'ezefu behwalami; iyesusi bebahiri layi iyehede wede tanikwayitu sik'eribi ayitewi feru. irisu gini. ine nenyi: atifiru alachewi. silezihi betanikwayitu lik'ebeluti wededu: wediyawimi tanikwayitu wedemihedubeti midiri deresechi. benegewi bebahiri mado k'omewi yeneberu hizibu keaniditi jeliba bek'eri beziya lela jeliba inidalineberechi; dek'e mezamuritumi lebichachewi

inide hedu iniji iyesusi kedek'e mezamuritu gari wede tanikwayitu indaligeba ayu: daru gini lelochi jelibawochi geta yebarekewini injirera wede belubeti sifira at'egebi ket'ibiriyadosi met'u. hizibumi iyesusi weyimi dek'e mezamuritu beziya inidalineberu bayu gize; rasachewi bejelibawochu gebetawi iyesusini iyelegele wede k'firinahomi met'u. bebahiri madomi siyagenyuti. memihiri hoyi; wedezihimeche met'ahi? aluti. iyesusimi meliso. iwineti iwineti ilachihwalehu; yemitifeligunyijinerani sile belachihuna sile t'egbachihu newi iniji milikitchini silayachihu ayidelemi. lemit'efa mebili atisiru negeri gini lezelalemi hiyiweti leminori mebili yesewi liji lemiset'achihu siru: irisuni igiziabiheri abi atimotalina. inigidihi. yeigiziabiherini sira inidinisera mini inadirigi? aluti. iyesusi meliso. yihi yeigiziabiheri sira irisu belakewi iniditamuni newi alachewi. inigidihi. inikiya ayiteni inidinaminihianite mini milikiti taderigalehi? minisi tiseralehi? yibelu zenidi kesemayi injirera set'achewi tebilobinide tets'afe abatochachini bemidire beda mena belu aluti. iyesusimi. iwineti iwineti ilachihwalehu; iwinetenya injirera kesemayi yemiset'achihu abate newi iniji kesemayi injirera yeset'achihu muse ayidelemi: yeigiziabiheri injirera kesemayi yemiweridi le'alemmi hiyiwetini yemiset' newina alachewi. silezihigeta hoyi; yihini injirera zewetiri sit'eni aluti. iyesusimindihilachewi. yehiyiweti injirera ine nenyi: wede ine yemimet'aketo ayirabimi beine yemiyaminini huligize keto ayit'emami. negeri gini ayitachihunyi inidalamenachihu alihwachihu. abi yemiset'enyihulu wede ine yimet'ali; wede inemi yemimet'awiniketo wede wich' alawet'awimi: fekadeni lemadiregi ayidelemi iniji yelakenyini fekadilemadiregi kesemayi werijalehuna. keset'enyimihulu anidini sinikwa inidalat'efa bemech'eshrawi k'eni inidasi-nesawi iniji yelakenyi yeabi fekad' ali yih newi. lijimini ayito beirisu yemiyamini hulu yezelalemi hiyiwetini inidiyagenyi yeabate fekad' ali yih newi; inemi bemech'eshrawi k'eni asinesawalehu. inigidihi ayihudi. kesemayi yewerede injirera ine nenyisilale sile irisu anigoragoruna. abatunina inatuni yeminawik'achewi yihi yeyosefi liji iyesusi ayidelemini? inigidihi. kesemayi werijalehu inideti yilali? alu. iyesusi melese alachewimi. irisi berisachihu atanigoragwiru. yelakenyi abi kesabewi bek'eri wede ine limet'ayemichili yelemi; inemi bemech'eshrawik'eni asinesawalehu. hulumi keigiziabiheri yetemaru yihonalu tebilobenebiyati tets'ifoali: inigidihi keabi yesema yetemaremi hulu wede ine yimet'ali. abinayi yabe manimi yelemi: keigiziabiheri kehone bek'eri; irisu abini ayitoali. iwineti iwineti ilachihwalehu beine yemiyamini yezelalemi hiyiwetilewi. yehiyiweti injirera ine nenyi. abatochachihu bemidire beda mena belu motumi: sewi keirisu belito inidayimoti kesemayi ahuni yewerede injirera yihi newi. kesemayi yewerede hiyawinjirera ine nenyi: sewi kezihinjirera bibela lezelalemi yinorali: inemi sile 'alemi hiyiweti yemiset'awi injirera sigawe newi. inigidihi ayihudi. yihi sewi sigawini linibela yiset'eni zenidi inideti yichilali? bilewi irisi berisachewi tekerakeru. silezihiyesusi inidihilachewi. iwineti iwineti ilachihwalehu: yeweswini lijigakalibelachihwalehu.

7

gini ayihudini sile feru manimi sile irisu begilit'i ayinagerimi neberi. ahunimi bebe'alu ikuleta iyesusi wede mek'idesi wet'ito yasitemiri neberi. ayihudimi. yihi sewi sayimari mets'ahifitini inideti yawik'ali? bilewi yidenek'u neberi. silezihi iyesusi melese inidihimi alachewi. timihiritesi kelakenyi newi inji keine ayidelemi: fek'aduni liyaderigi yemiwedi binori; irisu yihi timihiritei keigiziabiheri bihoni weyimi ine kerase yeminageri bihoni yawik'ali. kerasu yeminageri yerasuni kibiri yifeligi: yelakewini kibiri yemifeligi gini irisu iwinetnya newi beirisumi 'amets'a yelebetimi. muse higini aliset'achihumini? keinanite gini higini yemiyaiderigi anidi sinikwa yelemi. litigedilunyi sile mini tifeligalachihu? hizibu melesuna. ganeni alebhi: mani ligedilhi yifeligi? aluti. iyesusi melese alachewimi. anidi sira aderegihu hulachihumi tadenik'alachihu. silezihi muse megerezini set'achihu: keabatochimi newi inji kemuse ayidelemi: besenibetimi sewini tegerizalachihu. yemuse higi indayishari sewi besenibeti megerezini yemik'ebeli kehonesi sewini hulenitenawini besenibeti t'enama siladeregihu tik'ot'unyalachihuni? k'ini firidi firedu inji bemeliki atifiredu. inigidihi keiyerusalemi sewochi anidanidochu inidihini alu. ligediluti yemifeliguti yihi ayidelemine? inehomi; begilit'i yinagerali anidachimi ayilutimi. alek'ochu yihi sewi beiwineti kirisitosi inde hone beiwineti awik'uni? negeri gini yihini kewedeti inde hone awik'enali: kirisitosi simet'a gini kewedeti inde hone manimi ayawik'imi. inigidihi iyesusi bemek'idesi siyasitemiri. inenimi tawik'unyalachihu kewedetimi inde honihu tawik'alachihu: inemi berase alimet'ahumi negeri gini inanite yematawik'uti yelakenyi iwinetnya newi: ine gini keirusu zenidi nenyei irisumi likonyalina awik'ewalehu bilo ch'oh. silezihi liyizuti yifeligu neberi: negeri gini gizewi gena silaliderese manimi ijuni alich'anebetimi. kehizibu gini bizuwochi amenubetina. kirisitosi bemet'a gize yihi kaderegachewi milikitochi yilik' yaderigalini? alu. ferisawiyanimi hizibu sele irisu inidezihi siyanigoragwiru semu: yekahinati alek'ochimi ferisawiyami liyizuti lolowochini laku. iyesusimi. gena t'ik'iti gize keinanite gari ik'oyalehu wede lakenyimi ihedalehu. tifeligunyalachihu atagenyunyimimi: inemi wedalehubeti inanite litimet'u atichilumi ale. inigidihi ayihudi. inya inidanagenyewi yihi wedeti yihedi zenidi alewi? begiriki sewochi mekakeli tebetinewi wedeminoruti lihedana yegirikini sewochi liyasitemiri alewini? irisu. tifeligunyalachihu atagenyunyimimi inemi wedalehubeti inanite litimet'u atichilumi yemilewi yihi k'ali minidiri newi? bilewi irisi berisachewi tenegageru. kebe'alumi betalak'u behwalenyawi k'eni iyesusi k'omo. manimi yetet'ema binori wede ine yimit'ana yit'et'a. beine yemiyamini mets'ihafi inidale; yehiyiweti wiha wenizi kehodu yifelik'ali bilo ch'oh. yihini gini beirisu yemiyaminu lik'ebeluti silalachewi sile menifesi tenagere: iyesusi gena silalikebere menifesi gena aliweredemi neberina. silezihi kehizibu ayale sewochi yihini k'ali sisemu. yihi beiwineti nebiyu newi alu: leluchi. yihi kirisitosi newi alu: leluchi gini. kirisitosi beiwinu kegelila yimet'alini? kirisitosi kedawiti zeri dawitimi

keneberebati menideri kebete lihemi inidimet'a mets'ihafi alalemini? alu. inigidihi keirusu yetenesa behizibu mekakeli meleyayeti hone: keinerisumi anidanidochu liyizuti wededu negeri gini ijuni manimi alich'anebetimi. lolowochumi wede kahunati alek'ochina wede ferisawiyani met'u: ineziyami. yalamet'achihuti sile mini newi? aluachewi. lolowochu. inidezihi sewi manimi inidihu keto alitenageremi bilewi melesu. inigidihi ferisawiyani. inanite degimo satachihuni? kealek'ochi weyisi keferisawiyani beirisu yamene aleni? negeri gini higini yemayawik'ewi yihi hizibi rigumi newi bilewi melesulachewi. keinerisu anidu beleliti k'edimo wede irisu met'ito yenebere nik'odimosi. higaehini asik'edimo keirusu sayisema minisi inidaderage sayawik'i besewi yiferidalini? alachewi. inerisumi melesuna. anitemi degimo kegelila nehini? nebiyi kegelila inidayinesa merimirina iyi aluti. iyanidanidumi wede betu hede.

8

iyesusi gini wede debere zeyiti hede. maledami degimo wede mek'idesi derese hizibumi hulu wede irisu met'u. tek'emit'omi yasitemirachewi neberi. ts'afochina ferisawiyanimi beminiziri yeteyazechini seti wede irisu amet'u bemekakelimi irisuwani ak'umewi. memihiri hoyi; yihichi seti sitameneziri tegeynita teyazechi. musemi inidezezihi yaluti inidiwegeru behigi azezeni: anitesi sile irisiwa mini tilalehi? aluti. yemikesubetinimi inidiyagenyu lifetinuti yihini alu. iyesusi gini gonibesi bilo bet'atu bemidiri layi ts'afe: melalisewi bet'eyek'uti gize gini k'ena bilo. keinanite ha'iatu yelelebeti asik'edimo bedinigiayi yiwigerati alachewi. degimomi gonibesi bilo bet'atu bemidiri layi ts'afe. inerisumi yihini sisemu hilinachewi wek'esachewina keshimagilewochi jemirewi isike hwalenyochi anidi anidi iyalu wet'u: iyesusimi bichawini k'ere settumi bemekakeli k'oma neberechi. iyesusimi k'ena bilo kesetitu bek'eri maninimi balaye gize. anichi seti; inezia kesashochishi wedeti alu? yeferedebishi yelemine? alati. irisiwami. gize hoyi; anidi sinikwa alechi. iyesusimi. inemi aliferidibishimi: hiji keahunimi jemiro degimeshi ha'iatu atisiri alati. degimomi iyesusi. ine ye'alemi birihani nenyi: yemiketelenyi yehiyiweti birihani yihonilelati inji bech'elema ayimalelesimi bilo tenagerachewi. ferisawiyanimi. anite sile rasihitimesekiralehi: misikirinethi iwineti ayidelemi aluti. iyesusi melese alachewimi. ine sile rase minimi inikwa bimesekiri kewedeti inidemet'ahu wedetimi inidihedi awik'alehuna misikirinete iwineti newi: inanite gini kewedeti inde met'ahu wedetimi inidihedi atawik'umi. inanite sigawi firidini tiferidalachihu: ine beanidi sewi sinikwa aliferidimi. yelakenyi abi keine gari newi inji bichayeni ayidelehuma ine biferidi firide iwineti newi. yehuleti sewochimi misikirinethi iwineti inde hone behigachihu tets'ifoali. sile rase yemimesekiri ine nenyi; yelakenyimi abi sile ine yimesekirali. inigidihi. abatihi wedeti newi? aluti. iyesusi meliso. inenimi weyimi abatenimi atawik'umi: inenisi bitawik'unyi abateni degimo bawek'achihu neberi

alachewi. iyesusi bemek'idesi siyasitemiri begimija beti at'egebi yihini negeri tenagere: gizewi gena alideresemina manimi aliyazewimi. iyesusimi degimo. ine ihedalehu tifeligunyalachihumi behat'iatachihumi timotalachihu ine wedemihedibeti inanite litimet'u atichilumi alachewi. ayihudimi. ine wede mihedibeti inanite litimet'u atichilumi maletu rasuni yigedilalini? inija alu. inanite ketachi nachihu; ine kelayi nenyi: inanite kezihni 'alemi nachihu; ine kezihni 'alemi ayidelehumi. inigidihi. behat'iatachihu timotalachihu alihwachihu: ine inidehonihu bataminu behat'iatachihu timotalachihuna alachewi. inigidihi. anite mani nehi? aluti. iyesusimi. kemejemerija leinanite yetenagerihuti nenyi. sile inanite yemanagerewi yemiferidewimi bizu negeri alenyi: daru gini yelakenyi iwinetenya newi inemi keirisu yesemahutini yihini le'alemi inagerelehu alachewi. sile abi inide negerachewi alasitewalumi. silezihiimi iyesusi. yesewini liji kefi kefi baderegachihuti gize ine ihoni zenidi abatemi inidasitemarenyi inezihini inageri zenidi iniji kerase anidachi idaladerigi beziyani gize tawik'alachihu. yelakenyimi keine gari newi: ine desi yemiyasenyewini zewetiri aderigalehuna abi bichayeni ayitewenyimi alachewi. yihini sinageri bizuwochi beirisu amenu. iyesusimi yamenutini ayihudi. inanite bek'ale bitinoru beiwineti dek'e mezamurite nachihu: iwinetiniimi tawik'alachihu iwinetimi arineti yawet'achihwali alachewi. inerisumi melisewi. yeabirihami zeri neni leandimi sinikwa keto bariyawochi alihonimi: anite. arineti tiwet'alachihu inideti tilalehi? aluti. iyesusi melese; inidihni sili. iwineti iwineti ilachihwalehu; hat'iaty yemiyaderigi hulu yehat'iaty bariya newi, bariyami lezelalemi bebeti ayinorimi: liju lezelalemi yinorali. inigidihi liju arineti biyawet'achihu beiwineti arineti tiwet'alachihu. yeabirihami zeri mehonachihunisi awik'alehu negeri gini k'ale beinanite ayinorimina litigedilunyi tifeligalachihu. ine beabate zenidi yayehutini inagerelehu: inanitemi degimo beabatachihu zenidi yayachihutini taderigalachihu. melisewimi. abatachihimi abirihami newi aluti. iyesusimi. yeabirihami lijochi bitihonu yeabirihamini sira baderegachihu neberi. negeri gini ahuni keigiziabiheri yesemahutini iwineti yengerihwachihuni sewi litigedilunyi tifeligalachihu: abirihami inidihni aladeregemi. inanite yeabatachihuni sira taderigalachihu alachewi. inyasi kezimuti aliteweledinimi anidi abati aleni irisumi igiziabiheri newi aluti. iyesusimi alachewi. igiziabiheri abatachihu kehoni bewededachihunyi neberi: ine keigiziabiheri wet'iche met'ichalehuna: irisu lakenyi iniji kerase alimet'ahumina. nigigireni yematasitewilu sile minidiri newi? k'aleni litisemu silematichilu newi. inanite keabatachihu kediyaibilosi nachihu yeabatachihunimi minyoti litaderigu tiwedalachihu. irisu kemejemerija nefise gedayi nebere: iwinetimi beirisu sile lele beiwineti alik'omemi. hasetini sinageri kerasu yinagerali; hasetanya yehasetimi abati newina. ine gini iwinetini yemanageri sile honihu ataminunyimi. keinanite sile hat'iaty yemiwek'isenyi mani newi? iwineti yemanageri kehonihi inanite sile mini ataminunyimi? keigiziabiheri

yehone yeigiziabiherini k'ali yisemali: inanite keigiziabiheri ayidelachihumina silezihi atisemumi. ayihudi melisewi. samirawi inide honihi ganenimi inidalebihi bemaletachini inya melikami inili yelemini? aluti. iyesusimi melese; inidihni sili. inesi ganeni yelebinyimi negeri gini abateni akibiralehu inanitemi tawaridunyalachihu. ine gini yeraseni kibiri alifeligimi: yemifeligi yemiferidimi ale. iwineti iwineti ilachihwalehu; k'aleni yemit'ebik'i binori lezelalemi motini ayayimi. ayihudi. ganeni inidalebihi ahuni awek'ini. abirihami sinikwa mote nebiyatimi: anitemi. k'aleni yemit'ebik'i binori lezelalemi motini ayik'emisimi tilalehi. beiwinu anite kemotewi keabatachini keabirihami tibelit'alehini? nebiyatimi motu: rashini manini taderigalehi? aluti. iyesusimi melese ale. ine raseni bakebiri kibire kenitu newi: yemiyakebirenyi inanite amilakachini yemitlitu abate newi: alawek'achihutimimi; ine gini awik'ewalehu. alawik'ewimi bili inide inanite hasetanya behonihu: daru gini awik'ewalehu k'alunimi it'ebik'alehu. abatachihu abirihami k'enenai yayi zenidi haseti aderege; ayemi desimi alewi. ayihudimi. gena amisa 'ameti yalihonehi abirihamini ayitethalini? aluti. iyesusimi. iwineti iwineti ilachihwalehu; abirihami sayiweledi ine alehu alachewi. silezihi liwegruti dinigayi anesu: iyesusi gini tesewerachewi kemek'idesimi wet'ito bemekakelachewi alifo hede.

9

siyalifimi kemeweledu jemiro 'iwiri yehonewini sewi aye. dek'e mezamuritumi. memihiri hoyi; yihi sewi 'iwiri hono inidaweledi hat'iaty yesera mani newi? irisu weyisi welajochu? bilewi t'eyek'uti. iyesusimi inidihni bilo melese. yeigiziabiheri sira beirisu inidigelt' newi iniji irisu weyisi welajochu hat'iaty aliserumi. k'eni sale yelakenyini sira laderigi yigebanyali: manimi lisera yemayichililati leliti timet'alechi. be'alemi salehu ye'alemi birihani nenyi. yihini bilo wede mereti inifiti ale bemirak'umi ch'ik'a adirigo bech'ik'awi ye'iwiruni 'ayinochi k'ebana. hidina beselihomi met'emek'iya tat'ebi alewi: tirigwamewi yetelake newi. silezihi hedo tat'ebe iyayemi met'a. goretobochumi k'edimomi silemini ayite-witi yeneberu. yihi tek'emito yilemini yenebere ayidelemimi? alu. leluchi. irisu newi alu: leluchi. ayidelemi irisuni yimesilali iniji alu: irisu. ine nenyi ale. tadiya. 'ayinochi inideti tekefetu? aluti. irisu meliso. iyesusi yemibalewi sewi ch'ik'a adirigo ayinocheni k'ebana. wede selihomi met'emek'iya hedehi tat'ebi alenyi: heje tat'ibemi ayehe ale. ya sewi wedeti newi? aluti. alawik'imi ale. befiti 'iwiri yeneberewini sewi wede ferisawiyani weseduti. iyesusimi ch'ik'a adirigo 'ayinochuni yekefetebeti k'eni senibeti nebere. silezihi ferisawiyani degimo inideti inidaye inide gena t'eyek'uti. irisumi. ch'ik'a be'ayinoche anore tat'ebihumi ayalehumi alachewi. keferisawiyani anidanidochu. yihi sewi senibetini ayakebirimina keigiziabiheri ayidelemi alu. leluchi gini. hat'iatyina sewi inidenezihni yalu milikitochi liyaderigi inideti yichilali? alu. bemekakelachewimi meleyayeti hone. kezihimi yete-

nesa 'iwiruni. anite 'ayinochihini sile kefete sile irisu mini tilalehi? degimo aluti. irisumi. nebiyi newi ale. ayihudi yeziyani yayewini welajochi isikit'eru diresi 'iwiri inide nebere inidayemi sile irisu alamenumi; inerisunimi. inanite 'iwiri hono teweleda yemitiluti lijachihu yihi newini? tadiya ahuni inideti yayali? bilewi t'eyek'wachewi. welajochumi melisewi. yihi lijachini inide hone 'iwirimi hono inide teweleda anawik'aleni: daru gini ahuni inideti inidaye anawik'imi; weyimi 'ayinochuni mani inide kefete inya anawik'imi: t'eyik'uti irisu mulu sewi newi: irisu sile rasu yinagerali alu. welajochu ayihudini sile feru yihini alu: irisu kirisitosi newi bilo yemimesekiri binori kemikwirabi inidiyawet'uti ayihudi kezihifiti tesimamitewi neberina. silezihi welajochu. mulu sewi newi; t'eyik'uti alu. silezihi 'iwiri yeneberewini sewi huletenya t'eritewi. igiziabiherini akibiri: yihi sewi hat'iatenya mehonuni inya anawik'aleni aluti. irisumi meliso. hat'iatenya mehonuni alawik'imi: 'iwiri inide neberihu ahunimi inidayi yihini anidi negeri awik'alehu ale. degimewimi. mini aderegelihi? inidetisi 'ayinochihini kefete? aluti. irisumi meliso. asik'edime negerihwachihu alisemachihumimi: sile mini dagimena litisemu tiwedalachihu? inanite degimo dek'e mezamuritu lithonu tiwedalachihu? alachewi. tesadibewimi. anite yeirisu dek'e mezimuri nehi; inya gini yemuse dek'e mezamuriti neni: igiziabiheri museni inide tenagerewi inya inawik'aleni; yihi sewi gini kewedeti inide hone anawik'imi aluti. sewiyewi melese inidihimi alachewi. kewedeti inide hone inanite alemawek'achihu yihi dinik'i negeri newi; daru gini 'ayinocheni kefete. igiziabiherini yemifera fek'adunimi yemiyaderigi binori yanini igiziabiheri yisemawali inji hat'iatenyochini inidayisema inawik'aleni. 'iwiri hono yeteweledewini 'ayinochi manimi inide kefete 'alemi ketefet'ere jemiro alitesemami: yihi sewi keigiziabiheri bayihoni minimi liyaderigi balichalemi neberi. melisewi. anite hulenitenahi behat'iat teweledih; anitemi inyani tasisemirenalehini? aluti. wede wich'imi awet'uti. iyesusimi wede wich'i inidawet'uti sema siyagenyewimi. anite beigiziabiheri liji taminalehini? alewi. irisumi meliso. geta hoyi; beirisu amini zenidi mani newi? ale. iyesusimi. ayitehewalimi keanite garimi yemianagerewi irisu newi alewi. irisumi. geta hoyi; aminalahu ale: segedletimi. iyesusimi. yemayayu inidiyayu yemiyayumi iniditaweru ine wedezihi 'alemi lefiridi met'ahu ale. keferisawiyani keirisu gari yeneberuti yihini semitewi. inya degimo 'iwirochi nenini? aluti. iyesusimi alachewi. 'iwirochisi bitihonu hat'iat balihonebachihumi neberi: ahuni gini. inayaleni tilalachihu: hat'iatachihu yinorali.

10

iwineti iwineti ilachihwalehu; wede begochi bereti beberu yemayigeba belela menigedi gini yemiwet'a irisu leba wenibedemi newi: beberu yemigeba gini yebegochi irenya newi. leirisu berenyawi yikefitile-tali: begochumi dimits'uni yisemutali; yerasunimi begochi beyesimachewi t'erito yiwesidachewali. yerasunimi hulu kawet'achewi behwala befitchewi

yihedali; begochumi dimits'uni yawik'aluna yikete-lutali: kelelawi gini yisheshalu inji ayiketelutimi; yelechochi dimits' ayawik'umina. iyesusi yihini misale negerachewi: inerisu gini yenegerachewi mini inide hone alasitewalumi. iyesusini degimo alachewi. iwineti iwineti ilachihwalehu; ine yebegochi beri nenyi. keine befiti yemet'u hulu lebochina wenibedewochi nachewi: daru gini begochu alisemuchewimi. beru ine nenyi: beine yemigeba binori yidinali; yigebalimi yiwet'alimi mesemariyami yagenyali. lebawi lisirik'ina liyaridi liyat'efami inji sile lela ayimet'ami: ine hiyiweti inidihonilachewi inidibezalachewimi met'ahu. melikami irenya ine nenyi. melikami irenya nefisuni sile begochu yanorali. irenya yalihonewi begochumi yeirisu yalihonu moyatenya gini tekwi la simet'a baye gize begochuni tito yisheshali: tekwilami yinet'ik'achewali begochunimi yibetinachewi. moyatenya sile hone lebegochumi silemayigedewi moyatenyawu yisheshali. -15 melikami irenya ine nenyi; abimi inidemi yawik'enyi inemi abini inidemawik'ewi yeraseni begochi awik'alehu yerasemi begochi yawik'unali: nefisenimi sile begochi anoralehu. kezihimi bereti yalihonu locho begochi alunyi: inerisuni degimo lamet'a yigebanyali dimits'enimi yisemalu; anidimi meniga yihonalu irenyawimi anidi. nefiseni degimo anesati zenidi anoralehuna silezihi abi yiwedenyali. ine befek'ade anoratalehu inji keine manimi ayiwesidatimi. lanorati silit'ani alenyi degimomi lanesati silit'ani alenyi yihichini tiizazi keabate tek'ebelihu. inigidihi kezihimi k'ali yetenesa beayihudi mekakeli inide gena meleyayeti hone. keinerisumi bizuwochi. ganani alebeti abidoalimi: sile minisi tisemutalachihu? alu. lelochimi. yihi ganani yalebete sewi k'ali ayidelemi: ganani ye'iwirochini 'ayinochi likefiti yichilalimi? alu. beiyerusalemini yemek'idesi metadesi be'ali hone: kiremitimi nebere. iyesusimi bemek'idesi beselomoni deji memelalesha yimelalesi neberi. ayihudimi irisuni kebewi. isike meche diresi bet'irit'ari tak'oyenalehi? anite kirisitosi inide honihini gelit'ehi nigereni aluti. iyesusimi melesealachewi; inidihili sili. negerihwachihu ataminumimi ine beabate simi yemaderigewi sira yihi sile ine yemesekirali: inanite gini inide negerihwachihu begogochale silalihonachihu ataminumimi. begochi dimits'eni yisemalu inemi awik'achewalehu yiketelunyimali: inemi yezelalemi hiyiwetini iset'achewalehu; lezelalemini ayit'efumi; keijemi manimi ayinet'ik'achewimi. yesef'enyi abate kehulu yibelit'ali; keabatem iji linet'ik'achewi manimi ayichilimi. inena abi anidi neni. ayihudi liwagiruti degimewi dinigayi anesu. iyesusi. keabate bizu melikami sira asayehwachihu: keinerisu sile manachewi sira tiwagirunyalachihu? bilo melesealachewi. ayihudimi. sile melikami sira aniwagirihimi: sile sidibi: anitemi sewi sitihoni rashihini amilaki sile madiregihi newi inji bilewi meleseleti. iyesusimi inidihili bilo melesealachewi. ine. amalikiti nachihu alihu tebilo behigachihu yetets'afe ayidelemimi? mets'ihafu lishari ayichalimina ineziyani yeigiziabiheri k'ali yemet'alachewini amalikitiki kalachewi; yeigiziabiheri liji nenyi silalihuni inanite abi yek'edesewini wede 'alemimi yelakewini.

tisadebalehi tilutalachihuni? ine yeabateni sira baladerigi atimenunyi: baderigewi gini; ineni sinikwa batamindu abi beine inide hone inemi beabi inide honihu tawik'una tasitewilu zenidi sirawini imenu. inigidihi degimewi liyizuti felegu: keijachewimi wet'a. yohanisimi bemejemberiya yat'emik'ibeti wede neberewi sifira wede yoridanosi mado inide gena hede beziyami nore. bizu se-wochimi wede irisu met'itewi. yohanisi anidi milikiti sinikwa aladeregemi; negeri gini yohanisi silezihi sewi yetenagerewi hulu iniweti nebere alu. beziyami bizuwochi beirisu amenu.

11

kemariyamina keihitiwa kamarita menideri keb-taniya yehone al'azari yemibali anidi sewi tamo neberi. mariyamimi getani shitu yek'ebachiwi igirunimi bet'egwiriwa yabesechiwi neberechi: wenidimiwami al'azari tamo neberi. silezihi ihitochu geta hoyi; ineho yemitiwedewi tamoali bilewi wede irisu laku. iyesusimi semito. yihi himemi yeigiziabiheri liji beirisu yikebiri zenidi sile igiziabiheri kibiri newi iniji lemoti ayidelemi ale. iyesusimi maritanina ihitiwani al'azarinimi yiweri neberi. inide tamememi besema gize yani gize beneberetebi sifira huleti k'eni wale: kezihimi behwala ledek'e mezamuritu. wede yihuda degimo inihidi alachewi. dek'e mezamuritu. memihiri hoyi; ayihudi ket'ik'iti gize befiti liwewiruhi yifeligu neberi; degimomi wedeziya tihedalehini? aluti. iyesusimi meliso. k'enu asira huleti se'ati ayidelemini? bek'eni yemimelalesi binori yezihini 'alemi birihani yayalina ayisenakelimi: beleliti yemimelalesi binori gini birihani beirisu sile lele yisenakelali alachewi. yihini tenagere: kezihimi behwala. wedajachini al'azari tenyitoali: negeri gini keinik'ilifu lasinesawi ihedalehu alachewi. inigidihi dek'e mezamuritu. geta hoyi; tenyitosi inide hone yidinali aluti. iyesusisi sile motu tenagiro neberi: inerisu gini sile inik'ilifi metenyati inide tenagere meselachewi. inigidihi yani gize iyesusi begilit'i. al'azari mote: iniditaminumi beziya balemnore sile inanite desi yilenyali: negeri gini wede irisu inihidi alachewi. silezihi didimosi yemiluti tomasi lebalinjerochu ledek'e mezamuriti. keirisu gari inimoti zenidi inya degimo inihidi ale. iyesusimi bemet'a gize bemek'abiri isike ahuni arati k'eni honoti agenyewi. bitaniyami asira amisiti mi'irafi yahili leiyerusalemi k'iribi neberechi. keayihudimi bizuwochi sile wenidimachewi liyats'ianuachewi wede maritana wede mariyami met'itewi neberi. maritami iyesusi inide met'a besemachi gize litik'ebelewi wet'achi: mariyami gini bebeti tek'emita neberi. maritami iyesusini. geta hoyi; anite bezihi norehi bitihoni wenidime balimotemi neberi: ahunimi keigiziabiheri yemiti-leminewini hulu igiziabiheri inidiset'ih'i awik'alehu alechiwi. iyesusimi. wenidimishi yinesali alati. maritami. bemech'eshawi k'eni betinisae indinasa awik'alehu alechiwi. iyesusimi. tinisaena hiyiweti ine nenyi: yemiyaminibinyi bimoti inikwa hiyawi yihonali: hiyawi yehonemi yemiyaminibinyimi hulu lezelalemi ayimotimi: yihini taminiyaleshini?

alati. irisiwami. awoni geta hoyi: anite wede 'alemi yemimet'awi kirisitosi yeigiziabiheri liji inide honihi ine aminalehu alechiwi. yihinimi bila hedechi ihitiwanimi mariyamini besiwiri t'erita. memihiru met'itoali yit'erashimali alechati. irisiwami besemachi gize fet'ina tenesachi wede irisumi met'achi: iyesusimi marita betek'ebelechibeti sifira nebere iniji gena wede menideru aligebami neberi. siyats'ianuati keirisuwa gari bebeti yeneberu ayihudimi mariyami fet'ina inide tenesachina inide wet'achi bayu gize; wede mek'abiri heda beziya litalek'isi mesiloachewi teketeluati. mariyamimi iyesusi wedalebeti met'ita bayechiwi gize beigiru layi wedik'a. geta hoyi; anite bezihi norehi bitihoni wenidime balimotemi neberi alechiwi. iyesusimi irisiwa sitalek'isi keirisuwami gari yemet'uti ayihudi siyalek'isu ayito bemenifesi azene berasumi taweke: wedeti anorachihuti? alemi. inerisumi. geta hoyi; met'itehi iyi aluti. iyesusimi inibawini afesese. silezihi ayihudi. inideti yiwedewi inide nebere iyu alu. keinerisu gini anidanidochu. yihi ye'iwiruni 'ayinochi yekefete yihini degimo inidayimoti yaderigi zenidi balichalemi neberini? alu. iyesusimi berasu azino wede mek'abiru met'a: irisumi washa nebere: dinigayimi teget'imobeti neberi. iyesusi. dinigayuni anisu ale. yemotewimi ihiti marita. geta hoyi; kemote arati k'eni honotalina ahuni yishetali alechiwi. iyesusi. bitaminysi yeigiziabiherini kibiri iniditayi alinegerihushimini? alati. dinigayunimi anesuti. iyesusimi 'ayinochuni wede layi anisito. abati hoyi; sile semahenyi amesegini-halehu. huligizemi iniditsemanyi awek'ihu: negeri gini anite inide lakiheniyi yaminu zenidi bezihi zuriya sile k'omuti hizibi tenagerihu ale. yihinimi bilo betalak'i dimits'i. al'azari hoyi; wede wich'i na bilo ch'oh'e. yemotewimi ijochuna igirochu bemeginezi inide tegenezu wet'a: fetumi bech'erik'i inide tet'emet'eme neberi. iyesusimi. fitutina yihidi tewuti alachewi. silezihi wede mariyami kemet'uti; iyesusimi yaderegewini kayuti keayihudi bizuwochi beirisu amenu: keinerisu anidanidochu gini wede ferisawiyani hedewi iyesusi yaderegewini negeru-achewi. inigidihi yekahinati alek'ochina ferisawiyani shenigo sebisibewi. mini inadirigi? yihi sewi bizu milikitochi yaderigalina. inidihu binitetewi hulu beirisu yaminalu: yeromemi sewochi met'itewi agerachinini wegenachininimi yiwesidalu alu. beziyachimi 'ameti lik'e kahinati yenebere k'eyafa yemiluti keinerisu anidu. inanite minimi atawik'umi: hizibumi hulu kemit'efa anidi sewi sile hizibu umoti zenidi inidishaleni atasibumi alachewi. yihinimi yetenagere kerasu ayidelemi; negeri gini beziyachi 'ameti lik'e kahinati neberena iyesusi sile hizibu limoti inidalewi tinibiti tenagere: sile hizibumi hulu ayidelemi; negeri gini yetebetentutini yeigiziabiherini lijochi degimo beanidineti inidisebesibachewi newi iniji. inigidihi kezuya k'eni jemirewi ligediluti temakeru. kezuya wedyami iyesusi beyahudi mekakeli tegelit'o alitemelalesemi: negeri gini kezuya bemidire beda at'egebi wedalechi midiri; efiremi wedemitibali ketema hede: beziyami kedek'e mezamuritu gari tek'emet'e. yeayihudimi fasika k'eribo neberi. bizu sewochimi rasachewini yanets'u

zenidi kefasika befiti keageru wede iyerusalemi wet'u. iyesusinimi yifeliguti neberi: bemek'idesimi k'omewi irisi berisachewi. mini yimesilachihwali? wede be'alu ayimet'ami yihonini? tebabalu. yekahinati alek'ochimi ferisawiyanimi yiyizuti zenidi irisu yalebetini sifira yemiya'w'ewi sewi binori inidiyamelekitachewi azewi neberi.

12

kefasikami befiti besidisitenyawu k'eni iyesusi kemutani yasinesawi al'azari wede neberebeti wede bitaniya met'a. beziyami irati adereguleti: mari-tami tagelegili neberi: al'azari gini keirisu gari ketek'emet'uti anidu nebere. mariyamimi wagawi ijigi yekebere yet'iru naridosi shitu nit'iri wesida yeyesusini igiri k'ebachi: bet'egwiriwami igiruni abesechi: betumi kenaridosi shitu mola. negeri gini kedek'e mezamuritu anidu asalifo liset'ewi yalewi yesimi'oni liji yeasik'orotu yihuda. yihi shitu lesositi meto dinari teshit'o ledihochi yaliteset'e sile mini newi? ale. yihinimi yetenagere leba sile nebere newi inji ledihochi tegegidolachewi ayidelemi: keret'itimi yizo bewisit'u kemigebawu yiwesidi sile nebere newi. iyesusimi. lemik'ebiribeti k'eni iniditit'ebik'ewi tewiati: dihochisi huligize keinanite gari yinoraluna; ine gini huligize keinanite gari alinorimi ale. keayihudimi bizu hizibi beziya inide nebere awik'ewi met'u; kemutanimi yasinesawini al'azarini degimo inidiyayu nebere inji sile iyesusi bicha ayidelemi. yekahinati alek'ochimi al'azarini degimo ligediluti temakeru; keayihudi bizuwochi keirisu yetenesa hedewi beiyesusi yaminu neberina. bemagisitu wede be'alu met'itewi yeneberu bizu hizibi iyesusi wede iyerusalemi inidimet'a besemu gize; yezenibaba zafi zinit'afi yizewi lik'ebeluti wet'una. hosa'ina: begeta simi yemimet'a yeisiraeli nigusi yetebareke newi iyalu ch'ohu. -15 anichi yets'iyoni liji atifiri: ineho; nigusishi beahiya wirinich'a layi tek'emit'o yimet'ali tebilo inide tets'afe; iyesusi yeaahiya wirinich'a aginyito beirisu tek'emet'e. dek'e mezamuritumi yihini negeri bemejemeriya alasetewalumi: negeri gini iyesusi kekebere behwala beziyani gize yihi sile irisu inide tets'afe yihinimi inidadereguleti tizi alachewi. al'azarinimi kemek'abiri t'erito kemutani siyasinesawi keirisu gari yeneberuti hizibi yimesekiruleti neberi. silezihi degimo hizibu yihini milikiti inidaderege sile semu lik'ebeluti wet'u. selezihi ferisawiyani irisi berisachewi. anidi sinikwa litaderigu inidayichalachihu tayalachihuni? ineho; 'alemu behwalawi teketiloti hodoali tebabalu. bebe'alumi lisegidi kewet'uti anidanidochu yegiriki sewochi neberu: inerisumi kegelila bete sayida wedemihoni wede filip'osi met'itewi. geta hoyi; iyesusini linayi iniwedaleni bilewi lemenuti. filip'osimi met'ito leinidiriyasi negerewi: inidiriyasina filip'osi met'itewi leiyesusi negeruti. iyesusimi meleselachewi; inidihili sili. yesewi liji yikebiri zenidi se'atu derisoali. iwineti iwineti ilachihwalehu; yesinide k'init'ati be-minidiri wedik'a kalimotechi bichawani tik'eralechi: bitimoti gini bizu fire taferalechi. nefisuni yemiwedi yat'efatali; nefisunimi bezihi 'alemi yemit'ela leze-lalemi hiyiwet'i yit'ebik'atali. yemiyaagegilenyi bi-

nori yiketelenyi; inemi balehubeti ageligaye degimo beziya yihonali: yemiyaagegilenyimi binori abi yakebirewali. ahuni nefise tawikalechi minisi ilalehu? abati hoyi; kezihii se'ati adinenyi. negeri gini silezihi wedezihii se'ati met'ahu. abati hoyi; simihini akibirewi. silezihimi. akaberihuti degimomi akebirewalehu yemili dimit'si kesemayi met'a. beziya k'omewi yeneberutimi hizibi besemu gize. negodigwadi newi alu: leluchi. meliaki tenagerewi alu. iyesusimi melese; inidihili sili. yihi dimit'si sile inanite met'itoali iji sile ine ayidelemi. ahuni yezihii 'alemi firidi derisoali: ahuni yezihii 'alemi gezhi wede wich'i yit'alali: inemi kemidiri kefi kefi yalihu inide hone huluni wede ine isibalehu. beminii 'ayinetimii moti yimoti zenidi inidalewi siyamelekitachewi yihini tenagere. inigidihii hizibu. inyasi kirisitosi lezelalemi inidinori kehiyu semitanale: anitesii yesewi liji kefi kefi yili zenidi inidiyasifeligewi inidititilalahi? yihi yesewi liji mani newi? bilewi melesuleti. iyesusimi. gena t'ik'iti gize birihani keinanite gari newi. ch'elema inidayiderisibachihu birihani salelachihu temalesu: bech'elemami yemimelalesi wedeti inidihidi ayawik'imi. yebirihani lijochi iniditihonu birihani salelachihu bebirihanu imenu alachewi. iyesusimi yihini tenagiro hedena tesewerebachewi. -38 negeri gini yihini yahili milikiti befitachewi minimi biyaderigi: nebiyu isayiyasi. geta hoyi; mani misikirinetchininii amene? yeigiziabiherisi kinidi lemani tegelet'e? bilo yetenagerewi k'ali yifets'emi zenidi beirisu alamenumi. -40 isayiyasi degimo. be'ayinochachewi inidayayu; belibachewimi inidayasitewilu; inidayimelesumi; inemi inidalifewisachewi; 'ayinochachewini asawere libachewinimi adenedene bilolalina silezihi mamani ak'atachewi. kibiruni sile aye isayiyasi yihini ale; sile irisumi tenagere. kezihimi gari kealek'ochi degimo bizuwochi beirisu amenu: negeri gini kemikwirabi inidayasiwet'achewi beferisawiyani mikiniyati alimesekeruletimi: keigiziabiheri kibiri yilik'i yesewini kibiri wedewalina. iyesusimi ch'ohu; inidihimi ale. beine yemiyamini belakenyi mamenu newi inji beine ayidelemi: inenimi yemiyayi yelakenyini yayali. beine yemiyamini hulu bech'elema inidayinori ine birihani honye wede 'alemi met'ichalehu. 'alem-ni ladinii inji be'alemi liferidi alimet'ahumina k'aleni semito yemayit'ebik'ewi binori yemiferidibeti ine ayidelehumi. yemit'ilenyi k'alenimi yemayik'ebelewi irisu yemiferidibeti alewi: ine yetenagerihuti k'ali irisu bemech'ereshaw k'eni yiferidibetali. ine kerase alitenagerihumina: negeri gini yelakenyi abi irisu yemilewini yeminagerewinimi tiizazi set'enyi. tiizazumi yezalalemi hiyiwet'i inide honechi awik'alehu. silezihi ine yeminagerewini abii inide negerenyi inidihu inageralehu.

13

iyesusimi kefasika be'ali befiti; kezihii 'alemi wede abi yemihidibeti se'ati inide derese awik'o; bezihi 'alemi yalutini wegenochu yewededachewini isike mech'eresha wededachewi. iratimi sibelu diyabilosi besimi'oni liji beasik'orotu beyihuda libi asalifo inidiset'ewi asabi kageba behwala; iyesusi abi huluni

beliju inide set'ewi keigiziabiherimi inide wet'a wede igiziabiherimi inidihedi awik'o; keirati tenesa libisunimi anore; mabeshami ch'erik'i wesido tat'ek'e: behwalami bemetat'ebiyawi wiha ch'emere; yedek'e mezamuritunimi igiri liyat'ibina betat'ek'ebetimi mabesha ch'erik'i liyabisi jemere. wede simi'oni p'et'irosimi met'a: irisumi. geta hoyi; anite yeenini igiri tat'ibalehini? alewi. iyesusimi meliso. ine yemaderigewini anite ahuni atawik'imi; behwala gini tasitewilewalehi alewi. p'et'irosimi. yeenini igiri lezelalemi atat'ibimi alewi. iyesusimi. kalat'ebihuhi; keine gari 'idili yelehimi bilo meleseleti. simi'oni p'et'irosimi. geta hoyi; ijenina raseni degimo inji igireni bicha ayidelemi alewi. iyesusimi. yetat'ebe igiruni kemetat'ebi bek'eri lela asayifeligewimi; hulenitenawi gini nits'uhi newi: inanitemi nits'uhani nachihu; negeri gini hulachihu ayidelachihumi alewi. asalifo yemiset'ewini yawik'i neberina: silezihi. hulachihu nits'uhani ayidelachihumi alewi. igirachewinimi at'ibo libisunimi anisito dagimenya tek'emet'e; inidihimi alachewi. yaderegihulachihuni tasitewilalachihuni? inanite memihirina geta tulunyalachihu: inidihu nenyina melikami talalachihu. inigidihi ine getana memihiri sihoni igirachihuni kat'ebihu; inanite degimo irisi berisachihu igirachihuni titet'at'ebu zenidi yigebachihwali. ine leinanite inidaderigihu inanite degimo taderigu zenidi misale set'ichachihwalehuna. iwineti iwineti ilachihwalehu; bariya kegetawi ayibelit'imi. meliikitenyami ke-lakewi ayibelit'imi. yihini bitawik'u; bitaderigutimi bits'u'ani nachihu. sile hulachihu alinagerimi: ine yemeret'ihwachewini awik'alehu; negeri gini mets'ihafi. injerayeni yemibela beine layi terekazuini anesabinayi yawewi yifets'eni zenidi newi. behone gize ine inide honihu tamini zenidi; keahuni jemire asik'edimo sayihoni inegirachihwalehu. iwineti iwineti ilachihwalehu; manachewini yemilikewini yemik'ebeli ineni yik'ebelali; inenimi yemik'ebeli yelakenyini yik'ebelali. iyesusi yihini bilo bemenifesu taweke mesikiromi. iwineti iwineti ilachihwalehu; keanante anidu asalifo yiset'enyali ale. dek'e meza-muritu sile mani inide tenagere amenitewi irisi berisachewi teyayu. iyesusimi yiwedewi yenebere kedek'e mezamuritu anidu beyesusi dereti layi tet'ega: silezihi simi'oni p'et'irosi irisuni t'ek'iso. silemani inide tenagere nigereni alewi. irisumi beyesusi dereti inidihiti tet'egito. geta hoyi; mani newi? alewi. iyesusimi. ine k'wirashi at'ik'ishe yemiset'ewi irisu newi bilo meleseleti. k'wirashimi at'ik'iso leasik'orotu lesimi'oni liji leyihuda set'ewi. k'wirashimi ketek'ebele behwala yani gize seyit'ani gebabeti. inigidihi iyesusi. yemitaderigewini tolo bilehi adirigi alewi. negeri gini ketek'emet'uti sile mini yihini inidalewi manimi alawek'emi: yihuda keret'ituni yeyaze sile hone; iyesusi. lebe'alu yemiyasifeligenini giza; weyimi ledihochi mits'iwati inidiset'i yawewi leaanidanidu mesiloachewi neberina. irisumi k'wirashuni ketek'ebele behwala wediyawu wet'a: lelitimi nebere. kewet'ami behwala iyesusi inidi ale. ahuni yesewi liji kebere igiziabiherimi sele irisu kebere: igiziabiheri sele irisu yekebere kehone; igiziabiheri degimo irisuni rasuni yake-birewali wediyawimi yakebirewali. lijochi hoyi;

gena t'ik'iti gize keanante gari nenyi: tifeligunyalachihu: leayihudimi. ine wedemihedibeti inanite litimet'u ayichalachihumi inidaliwachewi; ahuni leinanite degimo ilachihwalehu. irisi berisachihu tiwadedu zenidi; inide wededihwachihu inanite degimo irisi berisachihu tiwadedu zenidi adisi tiizazi iset'achihwalehu. irisi berisachihu fik'iri binorachihu; dek'e mezamurite inide honachihu sewochi hulu bezihni yawik'alu. simi'oni p'et'irosimi. geta hoyi; wedeti tihedalehi? alewi. iyesusimi. wedemihedibeti ahuni litiketelenyi atichilimi; negeri gini behwala tiketelenyalehi bilo meleseleti. p'et'irosimi. geta hoyi; ahuni liketelihi alemechale sile minidiri newi? nefiseni sinikwa sile anite iset'alehu alewi. iyesusimi inidihilo bilo meleseleti. nefisihini sile ine tiset'alehini? iwineti iwineti ilihalehu; sositi gize isikitikidenyi direso doro ayich'ohimi.

14

libachihu aytaweki: beigiziabiheri imenu; beinemi degimo imenu. beabate beti bizu menoriya ale: inidihisi bayihoni baliwachihu neberi: sifira azegajilachihu zenidi ihedalehuna: hejemi sifira bazegajilachihu; ine balehubeti inanite degimo iniditihonu huletenya imet'alehu wede inemi iwesidachihwalehu. wedemihedibetimi tawik'alachihu; menigedunimi tawik'alachihu. tomasimi. geta hoyi; wedemithedibeti anawik'imi: iniditisi menigeduni inawik'aleni? alewi. iyesusimi. ine menigeduna iwineti hiyiwetimi nenyi: beine bek'eri wede abi yemimet'a yelemi. inenisi bitawik'unyi abateni degimo bawek'achihu neberi. keahunimi jemirachihu tawik'utalachihu aytachihutimali alewi. filip'osi. geta hoyi; abini asayenina yibek'anali alewi. iyesusimi alewi. anite filip'osi; yihini yahili zemeni keanante gari sinori tawik'enyimimi? ineni yaye abini ayitoali: iniditisi anite. abini asayeni tilalehi? ine beabi inidalehu abimi beine inidale ataminimimi? ine yeminegirachihuni k'ali kerase alinagerewimi: negeri gini beine yemenorewi abi irisu sirawini yiserali. ine beabi inidalehu abimi beine inidale imenunyi: bayihonisi sile rasu sile sirawi imenunyi. iwineti iwineti ilachihwalehu; beine yemiyamini ine yemaderigewini sira irisu degimo yaderigali: kezihimi yemibelit'i yaderigali; ine wede abi ihedalehuna: abimi sile welidi inidikeberi besime yemitileminutini hulu aderigewalehu. manachewinimi negeri besime bitileminu ine aderigewalehu. -16 bitiwedunyu tiizazeni t'ebik'u. inemi abini ileminalehu lezelalemimi keanante gari inidinori lela ats'inanyi yiset'achihwali: irisumi 'alemi yemayayewina yemayawik'ewi sile hone lik'ebelewi yemayichalewi yeiwineti menifesi newi: negeri gini keanante zenidi sileminori bewisit'achihumi silemihoni inanite tawik'alachihu. welajochi inide lelachewi lijochi alitewachihumi: wede inanite imet'alehu. gena t'ik'iti zemeni ale kezihimi behwala 'alemi ayayenyimi: inanite gini tayunyalachihu: ine hiyawu nenyina inanite degimo hiyawani tihonalachihu. ine beabate inidalehu inanitemi beine inidalachihu inemi beinanite inidalehu beziyani k'eni tawik'alachihu. tiizaze beirisu zenidi yalechiwi

yemit'ebik'atimi yemiwedenyi irisu newi: yemiwedenyinimi abate yiwedewali inemi iwedewalehu rasenimi igelit'iletahehu. yeasik'oruto yayidele yihuda. geta hoyi; le'alemi sayihoni rasihini leinya litigelit'i yalehi inideti newi? alewi. iyesusimi melese alewimi. yemiwedenyi binori k'aleni yit'ebik'ali: abatemi yiwedewali wede irisumi inimet'aleni beirisumi zenidi menoriya inaderigaleni. yemayiwedenyi k'aleni ayit'ebik'imi: yemitisemutimi k'ali yelakenyi yeabi newi inji yeine ayidelemi. keaninante zenidi sinori yihini negireachihwalehu: abi besime yemilikewi gini menifesi k'idusi yehonewi ats'inanyi irisu huluni yasitemirachihwali inemi yenegirihwachihuni hulu yasasibachihwali. selamini itewilachihwalehu; selameni iset'achihwalehu: ine yemiset'achihu 'alemi inidemiset'i ayidelemi. libachihu ayitaweki ayifirami. ine ihedalehu wede inanimite imet'alehu inidalihwachihu semachihu. yemitiwedunyisi bitihonu keine abi yibelit'alina wede abi bemehede desi balachihu neberi. kehonemi behwala taminu zenidi ahuni asik'edimo sayihoni. negireachihwalehu. keinigidihi wedihi keaninante gari bizu alinagerimi; yezihi 'alemi gezhi yimet'alina: beine layimi anidachi yelewimi: negeri gini abini inidiwedi 'alemi liyawik'i; abimi inidazezenyi; inidihu aderigalehu. tenesu: kezihini inihidi.

15

iwinetenya yeweyini ginidi ine nenyi: geberewimi abate newi. fire yemayaferawini beine yalewini k'irinich'afi hulu yasiwegidewali: fire yemiyaferawinimi hulu abizito inidiyafera yat'erawali. inanite sile negerihwachihu k'ali ahuni nits'uhani nachihu: beine nuru inemi beinanite. k'irinich'afi beweyinu ginidi bayinori kerasu fire liyafera inidayichalewi; inidihu inanite degimo beine batinoru atichilumi. ine yeweyini ginidi nenyi inanitemi k'irinich'afochi nachihu. yale ine minimi litaderigu atichilumina beine yeminori inemi beirisu; irisu bizu fire yaferali. beine yemayinori bihoni inde k'irinich'afi wede wich'i yit'alali yiderik'imali: inerisunimi sebisibewi wede isati yit'iluachewali; yak'at'iluachewimali. beine bitinoru k'alochemi beinanite binoru yemitiwedutini hulu leminu yihonilachihumali. bizu fire bitaferuna dek'e mezamurite bitihonu bezihni abate yikeberali. abi inde wededenyi ine degimo wededihwachihu: befik'ire nuru. ine yeabateni tiizazi inde t'ebek'ihu befik'irumi inideminori; tiizazeni bitit'ebik'u befik'ire tinoralachihu. desitayemi beinanite inidihoni desitachihumi inidifets'emi yihini negireachihwalehu. ine inde wededihwachihu irisi berisachihu tiwadedu zenidi tiizaze yihichi nati. nefisuni sile wedajochu kemesit'eti yilik'i kezihni yemibelit'i fik'iri lemanimi yelewimi. ine yazezihwachihuni hulu bitaderigu inanite wedajochu nachihu. keinigidihi wedihi barochi alilachihumi: bariya getawi yemiyaderigewini yawik'imina: wedajochi gini biyachihwalehu; keabate yesemahutini hulu leinanite asitawik'eachihwalehuna. ine meret'ihwachihu inji inanite alimeret'achihunyimi: abimi besime yemitileminutini hulu inidiset'achihu; litheduna

fire litaferu fireachihumi linori shomihwachihu. irisi berisachihu iniditiwadedu yihini azachihwalehu. 'alemi bit'elachihu keaninante befiti ineni inde t'elanyi iwek'u. ke'alemisi bitihonu 'alemi yerasu yehonewini yiwedi neberi: negeri gini ine ke'alemi meret'ihwachihu inji ke'alemi sile ayidelachihu silezihi 'alemi yit'elachihwali. bariya kegetawi ayibelit'imi biye yenegirihwachihuni k'ali asibu. ineni asadewinyi inde honu inaniteni degimo yasadiuachihwali: k'aleni t'ebik'ewi inde honu k'alachihu degimo yit'ebik'alu. daru gini yelakenyini yawik'umina yihini hulu sele sime yaderigubachihwali. ine met'iche balinegerihwachewisi hat'iatu balihonebachewimi neberi: ahuni gini lehat'iatachewi mikiniyati yelachewimi. ineni yemit'ela abateni degimo yit'elali. lela sewi yaladeregewini sira bemekakelachewi baladeregihu; hat'iatu balihonebachewimi neberi: ahuni gini inenimi abatenimi ayitewimali t'elitewimali. negeri gini behigachewi. bekenitu t'elunyi tibilo yetets'afewi k'ali yifets'emi zenidi newi. daru gini ine keabi zenidi yemilikilachihu ats'inanyi irisumi keabi yemiwet'a yeiwineti menifesi bemet'a gize; irisu sile ine yimesekirali: inanitemi degimo kemejemeriya keine gari norachihwalina timesekiralachihu.

16

inidatisenakelu yihini tenagireachihwalehu. kemikwirabachewi yawet'uachihwali: kezihni belayi degimo yemigedilachihu hulu igiziabiherini inidimiyagelegili yemimesilibeti gize yimet'ali. yihinimi yemiyaderigubachihu abinina ineni silalawek'u newi. negeri gini gizewi siderisi ine inde negerihwachihu tasibu zenidi yihini tenagireachihwalehu. keinaninitemi gari sile neberihu bemejemeriya yihini alinegerihwachihumi. ahuni gini wede lakenyi ihedalehu keinanitemi. wedeti tihedalehi? bilo yemit'eyik'enyi yelemi. negeri gini yihini sile tenagerihwachihu hazeni belibachihu molitoali. ine gini iwineti inegirachihwalehu: ine inidihedi yishalachihwali. ine balihedi ats'inanyu wede inanite ayimet'amina: ine bihedi gini irisuni ilikilachihwalehu. irisumi met'ito sile hat'iatu sile ts'idik'imi sile firidimi 'alemini yiwek'isali: -10 sile hat'iatu; beine silemayaminu newi: sile ts'idik'imi; wede abi silemihedi kezihimi behwala silematayuny newi: sile firidimi; yezihi 'alemi gezhi sile tefere-debeti newi. yeminegirachihu gena bizu alenyi; negeri gini ahuni litishekemuti atichilumi. gini irisu yeiwineti menifesi bemet'a gize wede iwineti hulu yimerachihwali: yemismawini hulu yinagerali inji kerasu ayinegirimina: yemimef'awinimi yinegirachihwali. irisu yakebirenyali; leine kalenyi wesido yinegirachihwalina. leabi yalewi hulu yeine newi: silezihi. leine kalenyi wesido yinegirachihwali alihu. t'ik'iti gize ale; atayunyimimi: degimomi t'ik'iti gize ale; tayunyalachihumi; ine wede abi ihedalehuna. kedeke'e mezamuritumi anidanidochu irisi berisachewi. t'ik'iti gize ale; atayunyimimi: degimomi t'ik'iti gize ale; tayunyalachihumi: degimo. wede abi ihedalehuna yemilene yihi minidiri newi? tebabalu. inigidihini. t'ik'iti yemilewi yihi

minidiri newi? yeminagerewini anawik'imi alu. iyesusimi lit'eyik'uti inide wededu awik'o inidihil alachewi. t'ik'iti gize ale; atayunyimimi: degimomi t'ik'iti gize ale; tayunyalachihu silalihuh; silezihi irisi berisachihu timerameralachihuni? iwineti iwineti ilachihwalehu; inanite talek'isalechihu moshumi tawet'alachihu; 'alemi gini desi yilewali: inanitemi tazinalachihu; negeri gini hazenachihu wede desita yilewet'ali. seti bemitiwelidibeti gize weratiwa sile derese tazinalechi: negeri gini hits'ani keweledochi behwala; sewi be'alemi tewelidoalina sile desitawa mekerawani hwala atasibewimi. inigidihi inanite degimo ahuni tazinalachihu: negeri gini inide gena ayachihwalehu libachihumi desi yilewali; desitachihumimi yemiwesidibachihu yelemi. beziyani k'enimi keine anidachi atilemin-umi. iwineti iwineti ilachihwalehu; abi besime yemitileminutini hulu yiset'achihwali. isike ahuni besime minimi alilemenachihumi: desitachihu fits'umi inidihoni leminu tik'ebelumalachihu. yihini bemisale negireachihwalehu: negeri gini sile abi leinanite begilit'i yeminageribeti iniji keziya wediya bemisale yemalinageribeti se'ati yimet'ali. beziyani k'eni besime tileminalachihu: inemi sile inanite abini inidilemini yemilachihu ayidelehumi: inanite sile wededachihunyi keigizibihirimi zenidi ine inide wet'ahu silamenachihu abi irisu rasu yiwedachih-walina. keabi wet'iche wede 'alemi met'ichalehu: degimo 'alemini itewewalehu wede abimi ihedalehu. dek'e mezamuritu. ineho; ahuni begilit'i tinageralehi bemisalemini atinegiri. huluni iniditawik'i manimimi lit'eyik'ihini inidatifeligi ahuni inawik'aleni: silezihi keigizibihiri inide wet'ahi inaminaleni aluti. iyesusimi inidihili bilo meleselachewi. ahuni taminalachihuni? ineho; iyanidanidachihu wede beti yemitibetatenubeti inenimi lebichaye yemitewubeti se'ati yimet'ali; ahunimi derisoali: negeri gini abi keine gari sile hone bichayeni ayidelehumi. beine salachihu selami inidihonilachihu yihini tenagireachihwalehu. be'alemi salachihu mekera alebachihu: negeri gini ayizoachihu: ine 'alemini ashenifewalehu.

sile set'ehenyi iniji: yeanite nachewina: yeinemi yehone hulu yeanite newi yeanitewimi yeanite newi: inemi sile inerisu kebirealehu. kezihimi behwala be'alemi ayidelehumi; inerisumi be'alemi nachewi; inemi wede anite imet'alehu. k'idusi abati hoyi; inezihini yeset'ehenyini inide inya anidi inidihonu besimihini t'ebik'achewi. keinerisu gari be'alemi salehu yeset'ehenyini besimihini ine it'ebik'achewi neberi: t'ebek'ihwachewimi met'sihafumi inidifets'emi ket'ifati liji bek'er keinerisu manimi alit'efami. ahunimi wede anite imet'alehu: beinerisumi zenidi desitaye yetefets'eme inidihonilachewi yihini be'alemi inagerealehu. ine k'alihini set'ichachewalehu: inemi ke'alemi inidayidelehu ke'alemi ayidelumina 'alemi t'elachewi. kekifu inidit'ebik'achewi iniji ke'alemi iniditawet'achewi alileminimi. ine ke'alemi inidayidelehu ke'alemi ayidelumi. beiwinetihini k'edisachewi: k'alihini iwineti newi. wede 'alemi inide lakihenyi inidihuni ine wede 'alemi lakihwachewi: inerisumi degimo beiwineti yetek'edesu inidihonu ine raseni sile inerisu ik'edisalehu. -21 hulumi anidi yihonu zenidi; kek'alachewi yetenesa beine silemiyaminu degimo iniji sile inezihini bicha alileminimi: anite inide lakihenyi 'alemi yamini zenidi; anite; abati hoyi; beine inidalehi inemi beanite; inerisu degimo beinya anidi yihonu zenidi ileminalehu. -23 inyami anidi inide honini anidi yihonu zenidi: inemi beinerisu anitemi beine sitihoni; beanidi fits'umani inidihonu; yeset'ehenyini kibiri ine set'ichachewalehu: inidihumi 'alemi anite inide lakihenyi bewededihenyimi met'eni inerisumi inide wededihachewi yawik'ali. abati hoyi; 'alemi sayifet'eri sile wededihenyi yeset'ehenyini kibireni inidiyayuni ine balehubeti yeset'ehenyini inerisu degimo keine gari yihonu zenidi iwedalehu. ts'adik'i abati hoyi; 'alemi alawek'ehimi; ine gini awek'ihuhi inezihimi anite inide lakihenyi awek'u: inenimi yewededihibati fik'iri beinerisu iniditihoni inemi beinerisu; simihini asitawek'ihwachewi asitawik'achewimalehu.

18

17

iyesusimi yihini tenagirowe semayi 'ayinochuni anesana inidihili ale. abati hoyi; se'atu derisoali: lijihini yakebirihini zenidi; besigami hulu layi silit'ani inide set'ehewi; lese'tehewi hulu yezelalemimi hiyiweti yiset'achewi zenidi lijihini akibirewi. iwinetenya amilaki bicha yehonihi aniteni yelakihewinimi iyesusi kirisitosini yawik'u zenidi yihichi yezelalemi hiyiweti nati. ine laderigewi yeset'ehenyini sira fets'ime bemidiri akeberihuhi: ahunimi; abati hoyi; 'alemi sayifet'eri beanite zenidi beneberenyi kibiri anite berasihini zenidi akibirenyini. ke'alemi lese'tehenyi sewochi simihini gelet'ihulachewi. yeanite neberu leinemi set'ehachewi: k'alihinimi t'ebik'ewali. yeset'ehenyi hulu keanite inide hone ahuni yawik'alu: yeset'ehenyini k'ali set'ichachewalehuna: inerisumi tek'ebeluti; keanitemi zenidi inide wet'ahu beiwineti awek'u; anitemi inide lakihenyi amenu. ine sile inezihini ileminalehu: sile 'alemi alileminimi

iyesusimi yihini bilo atikiliti wedalebeti sifira wede k'edironi wenizi mado kedeke mezamuritu gari wet'a: irisumi dek'e mezamuritumi beziya gebu. iyesusimi dek'e mezamuritumi bizu gize wedeziya sile tesebesebu asalifo yeset'ewi yihuda degimo sifirawini yawik'i neberi. silezihi yihuda ch'ifirochinina kekahinati alek'ochi keferisawiyani-imi lolewochini tek'ebilo bechibona befana begasha t'orimi wedeziya met'a. iyesusimi yemimet'abetini hulu awik'o wet'ana. manini tifeligalachihu alachewi. yenzaretuni iyesusini bilewi melesuleti. iyesusi. ine nenyi alachewi. asalifo yeset'ewimi yihuda degimo keinerisu gari k'omo neberi. inigidihi. ine nenyi balachewi gize wede hwala afegifigewi bemidiri wedek'u. degimomi. manini tifeligalachihu? bilo t'eyek'achewi. inerisumi. yenzaretuni iyesusini aluti. iyesusi meliso. ine nenyi alihwachihu: inigidihi ineni tifeligi inide honachihu inezihini yihidu tewuachewi ale: yihimi. keinezihini keset'ehenyi aniduni sinikwa alat'efahumi yalewi k'ali yifets'emi zenidi newi.

simi'oni p'et'irosimi seyifi sile neberewi mezezewi; yelik'e kahinatumi bariya metito k'enyi jorowini k'oret'e: yebariyawimi simi malikosu nebere. iyesusimi p'et'irosini. seyifihini wede segebawi kitetewi: abi yeset'enyini ts'iw'a alit'et'atimini? alewi. inigidihi yeshalek'awina ch'ifirochu yeayihudimi lolowochi iyesusini yizewi aseruti; asik'edimewimi wede hana weseduti: beziyachi 'ameti lik'e kahinati leneberewi lek'eyafa amatu neberina. k'eyafami. anidi sewi sile hizibi yimoti zenidi yishalali bilo leayihudi yemekerachewi nebere. simi'oni p'et'irosimi lelawimi dek'e mezimuri iyesusini teketelu. yami dek'e mezimuri belik'e kahinatu zenidi yetawek'e nebere; wede lik'e kahinatumi giba keiyesusi gari geba: p'et'irosi gini bewich'i beberu k'omo neberi. inigidihi belik'e kahinatu zenidi yetawek'ewi lelawi dek'e mezimuri wet'a leberenyayitumi negiro p'et'irosini asigebawi. berenya yeneberechiyitumi geredi p'et'irosini. anite degimo kezihise sewi dek'e mezamuriti anidu ayidelehimini? alechiwi. iris. ayidelehumi ale. biridi neberena barochina lolowochi yefimi isati anididewi k'omu yimok'umi neberi: p'et'irosimi degimo keinerisu gari k'omo yimok'i neberi. lik'e kahinatumi iyesusini sile dek'e mezamuritu sile timihiritu t'eyek'ewi. iyesisimi meliso. ine begilit' le'alemi tenagerihu: ayihudi hulu bemisebesebubeti bemikwirabina bemek'idesi ine huligize asitemarihu; besiwirimi minimi alitenagerihumi. silemini tit'eyik'enyalehi? leinerisu yetenagerihutini yesemutini t'eyik'i: ineho; inezihise ine yeneagerihutini yawik'alu alewi. yihinimi sili beziya k'omo yeneberewi kelelewochi anidu. lelik'e kahinatu inidihise timisalehine? bilo iyesusini bet'ifi metawi. iyesusimi meliso. kifu tenagire inide honihu sile kifu mesikiri: melikami tenagire inide honihu gini sele mini timetanyalehi? alewi. silezihise hana inide tasere wede lik'e kahinatu wede k'eyafa sededewi. simi'oni p'et'irosimi k'omo isati yimok'i neberi. inigidihi. anite degimo kedeke mezamuritu ayidelehimini? aluti. irisumi. ayidelehumi bilo kade. p'et'irosi jorowini yek'oret'ewi zemedi yehone kelik'e kahinatu barochi anidu. beatikilitu keirisu gari ine ayichehi alineberemini? alewi. p'et'irosimi inide gena kade; wediyawimi doro ch'oh. iyesusinimi kek'eyafa wede gezhu gibi weseduti: maledami nebere: inerisumi yefasika begi yibelu zenidi inji inidayirekisu wede gezhu gibi aligebumi. silezihise p'ilat'osi wede wich'i wede inerisu wet'ito. yihini sewi sile mini tikesutalachihu alachewi. inerisumi melisewi. yihise kifu adiragi bayihoni wede anite asalifeni baliset'newimi neberi aluti. p'ilat'osimi. inanite wesidachihu inide higachihu firedubeti alachewi. ayihudimi. leinyasi maninimi linigedili alitefek'edelinimi aluti: iyesusi beminim ayineti moti limoti inidalewi siyamelekite yetenagerewi k'ali yifets'emi zenidi newi. p'ilat'osimi inide gena wede gezhu gibi gebana iyesusini t'erito. yeayihudi nigusi anite nehini? alewi. iyesusimi meliso. anite yihini yemitilewi kerasihi newini weyisi leluchi sile ine negeruhini? alewi. p'ilat'osi meliso. ine ayihudawi nenyini? wegenochihina yekahinati alek'ochi leine asalifewi set'uh: mini adirigehali? alewi. iyesusimi meliso. menigisite kezihise 'alemi ayidelechimi:

menigisite kezihise 'alemi bitihoni; wede ayihudi inidaliset'i lolowochi yiwagulinise neberi: ahuni gini menigisite kezihise ayidelechimi alewi. p'ilat'osimi. inigidihi nigusi nehini? alewi. iyesusimi meliso. ine nigusi inide honihu anite tilalehi. ine leiwineti limesekiri silezihise tewelijalehu silezihimi wede 'alemi met'ichalehu: keiwineti yehone hulu dimit's'eni yise-mali alewi. p'ilat'osi. iwineti minidiri newi? alewi. yihinimi bilo dagimenya wede ayihudi wet'ito. inese aniditi bedeli sinikwa alagenyehubetimi. negeri gini befasika anidi lifetalachihu limadi alachihu: inigidihi yeayihudini nigusi lifetalachihu tiwedalachihuni? alachewi. hulumi degimewi. beribanini inji yihini ayidelemi iyalu ch'ohu. beribani gini wenibede nebere.

19

beziyani gizemi p'ilat'osi iyesusini yizo gerefewi. wetaderochimi keishohi akilili gonigwinewi basaru layi anoru k'eyi libisimi alebesuti: iyek'erebumi. yeayihudi nigusi hoyi; selami leanite yihuni yiluti neberi: bet'ifimi yimetuti neberi. p'ilat'osimi degimo wede wich'i wet'ito. ineho; aniditi bedeli sinikwa inidagenyehubeti tawik'u zenidi irisuni wede wich'i awet'alachihwalehu alachewi. iyesusimi yeishohi akilili defito k'eyi libisimi lebisio wede wich'i wet'a. p'ilat'osimi. ineho sewiyewi alachewi. yekahinatilalek'ochina lolowochi bayutimi gize. sik'elewi sik'elewi iyalu ch'ohu. p'ilat'osimi. inese aniditi bedeli sinikwa alagenyehubetiminanite wesidachihu sik'eluti alachewi. ayihudimi melisewi. inya hige aleni; inide higachinimi limoti yigebawali; rasuni yeigizibihieri liji adirigoalina aluti. silezihise p'ilat'osi yihini negeri besema gize igije fera: temelisomi wede gezhu gibi gebana iyesusini. anite kewedeti nehi? alewi. iyesusi gini anidi inikwa alimeleseletimi. silezihise p'ilat'osi. atinegirenymini? lisek'ilhise silit'ani inidalenye weyimi lifetahi silit'ani inidalenye atawik'imini? alewi. iyesusimi meliso. kelayi kaliteset'ehi bek'eri beine layi minimi silit'ani balineberihimi: silezihise leanite asalifo yeset'enyi hat'iatu yebase newi alewi. kezihise behwala p'ilat'osi lifetawi felege: negeri gini ayihudi. yihinise bitifetawi yek'esari wedaji ayidelehimi: rasuni nigusi yemiyaderigi hulu yek'esari tek'awami newi iyalu ch'ohu. p'ilat'osimi yihini negeri semito iyesusini wede wich'i awet'awi; be'ibirayisit'imi gebeta betebalewi ts'efits'efi bemiluti sifira befidiri weniberi tek'emete. lefasikami yamazegajeti k'eni nebere: sidisiti se'atimi yemiyahili nebere: ayihudinimi. ineho nigusachihu alachewi. inerisu gini. asiwegidewi; asiwegidewi; sik'elewi iyalu ch'ohu. p'ilat'osimi. nigusachihuni lisik'elewini? alachewi. yekahinatilalek'ochimi. kek'esari bek'eri lela nigusi yelenimi bilewi melesuleti. silezihise beziyani gize inidisek'eli asalifo sef'achewi. iyesusinimi yizewi weseduti: mesik'elunimi teshekimo be'ibirayisit'igoligota wede tebarewi yerasi k'ili sifira wedemiluti wet'a. beziyani sek'eluti; keirisumi gari leluchi huleti; aniduni bezihi aniduni beziya iyesusinimi bemekakelachewi sek'elu. p'ilat'osimi degimo ts'ihifeti ts'ifo bemesik'elu layi anorewi: ts'ihifetumi. yeayihudi nigusi yenaziretu

iyesusi yemili nebere. iyesusimi yetesek'elebeti sifira leketema k'iribi neberena keayahudi bizuwochi yihini ts'ihifeti anebebutu: be'ibirayisit'ina beromay-isit'i begirikimi tets'ifo neberi. silezihi yeayahudi kahinati alek'ochi p'ilat'osini. irisu. yeayahudi nigusi nenyi inidale inji yeayahudi nigusi bilehi atits'afi aluti. p'ilat'osimi. yet'safihutini ts'ifealeho bilo melese. ch'ifirochimi iyesusini besek'eluti gize libisochuni wesidewi leyanidanidu ch'ifira anidi kifili hono bearati kafafeluti: ijeter'ebanuni degimo wesedu. ije t'ebabumi kelayi jemiro wet'i hono yetesera nebere inji yetesefa alineberemi. silezihi irisi berisachewi. lemani inidihoni beirisu 'it'a init'a'alibeti inji anak'idedewi tebabalu. yihimi. libiseni irisi berisachewi tekafafelu beije t'ebabemi 'it'a tet'at'alubeti yemilewi yemets'ihafi k'ali yifets'emi zenidi newi. ch'ifirochimi inidihoni aderegu. negeri gini beiyesusi mesik'eli at'egebi inatu; yeanutumi ihiti; yek'eleyp'ami misiti mariyami; megidelawitimi mariyami k'omewi neberi. iyesusimi inatuni yiwedewi yeneberewinimi dek'e mezimuri beat'egebu k'omo baye gize inatuni. anichi seti; ineho lijishi alati. kezihni behwala dek'e mezimuruni. inatihni inehwati alewi. kezihimi se'ati jemiro dek'e mezimuru wede betu wesadati. kezihni behwala iyesusi ahuni hulu inidetesets'eme awik'o yemets'ihafu k'ali yifets'emi zenidi. tet'emahu ale. beziyami homit'at'e yemolabeti 'ik'a tek'emit'o neberi: inerisumi homit'at'ewini besefinegi molitewi behusopimi adirigewi wede afu ak'erebuteti. iyesusimi homit'at'ewini kete'kebe behwala. tefets'eme ale; rasunimi azenibilo nefisuni asalifo set'e. ayihudimi yemazegajeti k'eni sile hone ya senibeti tilik'i neberena sigachewi besenibeti bemesik'eli layi inidayinori; ch'inachewini sebirewi inidiyaweriduachewi p'ilat'osini lemenuti. ch'ifirochimi met'itewi yefitenyawini ch'ini keirisumi gari yetesek'elewini yeelawini ch'ini seberu: wede iyesusi bemet'o gize gini irisu fet'simo inde mote ayitewi ch'inuni aliseberumi: negeri gini kech'ifirochi anidu gonuni bet'ori wegawi: wediyawimi demina wiha wet'a. yayewimi mesikiroali: misikirumi iwineti newi: inanitimi degimo tamunu zenidi irisu iwineti inidinageri yawik'ali. yihi yehone. keirisu at'initi ayiseberimi yemili yemets'ihafu k'ali inidifets'emi newi. degimomi lelawi mets'ihafi. yegewutini yayutali yilali. kezihimi behwala ayihudini sile fera besiwiri yeiyesusi dek'e mezimuri yenebere yearimatiyasi yosefi yeiyesusini siga liwesidi p'ilat'osini lemene: p'ilat'osimi fek'edeleti. silezihi met'ito yeiyesusini siga wesede. degimomi asik'edimo beleleti wede iyesusi met'ito yenebere nik'odimosi meto nit'iri yemiyahili yekeribena yireiti k'ilik'ili yizo met'a. yeiyesusinimi siga wesidewi inde ayihudi agananezi limadi keshitu gari beteliba igiri libisi kafenuti. betesek'elebetimi sifira atikiliti nebere; beatikilitumi manimi gena yalitek'eberebeti adisi mek'abiri nebere. silezihi mek'abiru k'iribi neberena sile ayihudi mazingajeti k'eni iyesusini beziya anoruti.

20

kesaminutimi befitenyawi k'eni megidelawiti mariyami gena ch'elema sale maleda wede mek'abiri

met'achi dinigayumi kemek'abiru tefenik'ilo ayechi. iyerot'echimi wede simi'oni p'et'irosina iyesusi yiwedewi wede neberewi wede lelawi dek'e mezimuri met'ita. getani kemek'abiri wesidewitali wedetimi inidanoruti anawik'imi alelachewi. silezihi p'et'irosina lelawi dek'e mezimuri wet'itewi wede mek'abiru hedu. huletumi abirewi rot'u: lelawi dek'e mezimurimi kep'et'iroso yilik'i fet'ino wede fiti rot'ena asik'edimo kemek'abiru derese: zik'imi bilo bimeleketi yeteliba igiruni libisi tek'emit'o aye; negeri gini aligebami. simi'oni p'et'irosimi tekletiloti met'a wede mek'abirumi geba: yeteliba igiruni libisi tek'emit'o aye; degimomi berasu yeneberewini ch'erik'i lebiachewi beanidi sifira tet'emit'imo inde nebere inji keteliba igiru libisi gari tek'emit'o inidalinebere aye. beziyani gize asik'edimo wede mek'abiri yemet'awimi lelawi dek'e mezimuri degimo geba; ayemi; ameneni: kemutani yinesa zenidi inidigebawi yemilewini yemets'ihafuni k'ali gena alawek'umi neberina. dek'e mezamuritumi wede betachewi degimo hedu. mariyami gini iyalek'esechi kemek'abiru besite wich'i k'oma neberi. sitalek'isimi wede mek'abiri zik'i bila temeleketechi: huleti melaikiti mechi libisi lebisewi yeiyesusi siga tenyitobeti beneberewi anidu berasige lelawimi beigirige tek'emit'owi ayechi. inerisumi. anichi seti; sile mini talek'ishaleshi? aluti. irisiwami. getayeni wesidewitali wedetimi inidanoruti alawik'imi alelachewi. yihinimi bila wede hwalu zeweri sitili iyesusini k'omo ayechiwi: iyesusimi inde hone alawek'echimi. iyesusimi. anichi seti; sile mini talek'ishaleshi? maninisi tifeligiyaleshi? alati. irisiwami yeatikiliti t'ebak'i mesiloati. geta hoyi; anite wesidewi inde honihni wedeti inidanorihewi nigerenyi inemi iwesidewalehu alechiwi. iyesusimi. mariyami alati. irisiwa zeweri bila be'ibirayisit'i. rebuni alechiwi: tirigwamewimi. memihiri hoyi maleti newi. iyesusimi. gena wede abate alaregi-humina atinikinyi: negeri gini wede wenidimoche hedeshi. ine wede abateni wede abatachihu wede amilakena wede amilakachihu 'arigalehu bilishi nigeriachewi alati. megidelawiti mariyami met'ita getani inidayechi yihinimi inidlati ledek'e mezamuritu negerechi. yami k'eni irisumi kesaminutitu fitenyawi bemeshi gize; dek'e mezamuritu tesibisewi beneberubeti; ayihudini sile feru deochu tezegtewi salu; iyesusi met'a: bemekakelachewimi k'omo. selami leinanite yihuni alachewi. yihinimi bilo ijochunimi gonunimi asayachewi. dek'e mezamuritumi getani bayu gize desi alachewi. iyesusimi dagimenya. selami leinanite yihuni: abi inde lakenyi ine degimo ilikachihwalehu alachewi. yihinimi bilo ifi alebachewina. menifesi k'idusini tek'ebelul. hat'itachewini yik'iri yalachihwachewi hulu yik'erilachewali: yeyazachihwachewi teyizobachewali alachewi. negeri gini keasira huletu anidu didimosi yemiluti tomasi iyesusi bemet'a gize keinerisu gari alineberemi. lelochumi dek'e mezamuritu. getani ayitenewali aluti. irisu gini. yechinikaruni milikiti beijochu kalayehu t'atenimi bechinikaru milikiti kalagebahu ijenimi begonu kalagebahu alaminimi alachewi. kesiminuti k'eni behwalami dek'e mezamuritu degimewi bewisit'i

neberu; tomasimi keinerisu gari nebere. dejoini tezegitewi salu iyesusi met'a: bemekakelachewimi k'omo. selami leinanite yihuni alachewi. keziyami behwala tomasini. t'atihini wedezihi amit'ana ijocheni iyi: ijihinimi amit'ana begone agibawi: yamenihini inji yalamenihini atihuni alewi. tomasimi. getaye amilakemi bilo meleseleti. iyesusimi. sile ayeiheniyi aminehali: sayayu yemiyaminu bits'u'ani nachewi alewi. iyesusimi bezihini mets'ihafi yalitets'afe lela bizu milikiti bedek'e mezamuritu fiti aderege: negeri gini iyesusi irisu kirisitosi yeigiziabiheri liji inide hone taminu zenidi; aminachihumi besimu hiyiweti yihonilachihu zenidi yihi tets'ifoali.

21

kezihi behwala iyesusi bet'ibiriyadosi bahiri at'egebi ledek'e mezamuritu inide gena tegelet'elachewi: inidihimi tegelet'e. simi'oni p'et'irosina didimosi yemibalewi tomasi kegelila k'ana yehone natinaelimi yezebidewosimi lijochi kedek'e mezamuritumi leluchi huleti beanidineti neberu. simi'oni p'et'iroso. 'asa lat'emidi ihedalehu alachewi. inerisumi. iniyami keanite gari inimet'aleni aluti. wet'itewimi wede tanikwayitu gebu beziyachimi leliti minimi ilat'emedumi. benegami gize iyesusi bebahiri dari k'ome: dek'e mezamuritu gini iyesusi mehonuni alawek'umi. iyesusimi. lijochi hoyi; anidachi yemibela alachihuni? alachewi. yelenimi bilewi mele-suleti. irisumi. merebuni betanikwayitu besite k'enyi t'aluti tagenyumalachihu alachewi. silezihi t'aluti: bezihimi gize ke'asawi bizati yetenesa ligotituti ak'atachewi. iyesusi yiwedewi yeneberewimi dek'e mezimuri p'et'irosini. geta iko newi alewi. silezihi simi'oni p'et'iroso geta mehonuni besema gize 'irak'utuni neberena libisuni tat'ik'o wede bahiri rasuni t'ale. lelouchu dek'e mezamuriti gini kemidiri huleti meto kinidi yahili inji ijigi alirak'umi neberina 'asa yemolawini merebi iyesabu bejeliba met'u. wede midirimi bewet'u gize fimina 'asa belayu tek'emit'o injirami ayu. iyesusimi. ahuni kat'emedachihuti 'asa amit'u alachewi. simi'oni p'et'irosimi wede jelibayitu gebito meto amisa sositi talalak'i 'asochi molito yeneberewini merebi wede midiri gotote: yihinimi yahili bizu sihoni merebu alitek'ededemi. iyesusimi. nu; misa bilu alachewi. kedek'e mezamuritu anidi sinikwa. anite mani nehi? bilo limeremirewi yedefere alineberemi: geta mehonuni awik'ewi neberina. iyesusimi met'ana injera anisito set'achewi; inidihumi 'asawini. iyesusi kemutani ketenesa behwala ledek'e mezamuritu sigelet'ilachewi yihi sositenyawu gize nebere. misa kebelu behwalami iyesusi simi'oni p'et'irosini. yeyona liji simi'oni hoyi; keinezihini yilik'i tiwedenyalehini? alewi. awoni geta hoyi; inidiwedihi anite tawik'alehi alewi. giligelocheni asemara alewi. degimo huletenya. yeyona liji simi'oni hoyi; tiwedenyalehini? alewi. awoni geta hoyi; inidiwedihi anite tawik'alehi alewi. t'ebotocheni t'ebik'i alewi. sositenya gize. yeyona liji simi'oni hoyi; tiwedenyalehini? alewi. sositenya. tiwedenyalehini? silalewi p'et'iroso azenena. geta hoyi; anite huluni tawik'alehi: inidiwedihi anite tawik'alehi alewi. iyesusimi. begocheni asemara. iwineti iwineti ilihalehu; anite

golimasa salehi wegebihini begeza rasihi tat'ik'ehi wedemitiwedewi tihedi neberi: negeri gini beshe-megelihi gize ijochihini tizeregalehi; lelawimi yasitat'ik'ihali wedematiwedewimi yiwesidihali alewi. bemini 'ayineti moti igiziabiherini yakebiri zenidi inidalewi siyamelekiti yihini ale. yihinimi bilo. teketeleniyi alewi. p'et'irosimi zeweri bilo iyesusi yiwedewi yeneberewini dek'e mezimuri siketeleniyi aye: irisumi degimo beirati gize bederetu tet'egito. geta hoyi; asalifo yemiset'ihini mani newi? yalewi nebere. p'et'irosimi yihini ayito iyesusini. geta hoyi; yihisi inideti yihonali? alewi. iyesusimi. isikimet'a diresi yinori zenidi biwedisi; mini agidohi? anite teketeleniyi alewi. silezihi. ya dek'e mezimuri ayimotimi yemilewi yihi negeri wede wenidimochi wet'a: negeri gini iyesusi. isikimet'a diresi yinori zenidi biwedisi mini agidohi? alewi inji ayimotimi alalewimi. sile inezihimi yemesekere yihininimi ts'ifo yale yihi dek'e mezimuri newi; misikirumi iwineti inide hone inawik'aleni. iyesusimi yaderegewi bizu lela negeri degimo ale: hulu beiyanidanidu bits'afi letets'afuti mets'ahifiti 'alemi rasu balibek'achewimi yimesileniyali.

tolo yihoni zenidi yemigebawini negeri lebariya-wochu yasayi zenidi igiziabiheri leiyesusi kirisitosi yeset'ewi beirisumi yetegelet'ewi yihi newi; iyesusimi bemeliaku liko lebariyawi leyohanisi amekete; irisumi leigiziabiheri k'alina leiyesusi kirisitosi misikiri layewimi hulu mesekere. zemeni k'eriboalina yemiyanebewi; yetinibituni k'ali yemisemutina bewisit'u yetets'afewini yemit'ebik'uti bits'u'ani nachewi. - yohanisi beisiya kaluti lesebatu abiyate kirisitiyanati: kalewina keneberewi kemimet'awimi; bezufanumi fiti kaluti kesebatu menafisiti; ketamenewimi misikiri kemutanimi bek-wiri yemidirimi negesitati gezhi kehone keiyesusi kirisitosi ts'egana selami leinanite yihuni. lewededeni kehat'iatachinimi bedemu lat'ebeni; menigisitimi leamilakuna leabatumi kahinati inidinihoni laderege; leirisu kezalalemi isike zelalemi diresi kibirina hayili yihuni: ameni. ineho; kedemena gari yimet'ali: 'ayinimi hulu yewegutimi yayutali; yemidirimi wegenochi hulu sile irisu wayi wayi yilalu. awoni; ameni. yalewina yeneberewi yemimet'awimi hulunimi yemigeza geta amilaki. alifana 'omega ine nenyi yilali. ine wenidimachihu yehonihu keinanitemi gari abire mekerawinina menigisituni yeiyesusi kirisitosinimi ti'gisiti yemikafeli yohanisi sile igiziabiheri k'alina sile iyesusi misikiri fit'imo bemitibali deseti neberihu. begeta k'eni bemenifesi neberihu; behwalayemi yemeleketini dimits'i yemimesili tilak'i dimits'i semahu; inidihumi. yemitayewini bemets'ihafi ts'ifehi wede efesonina wede semirinesi wede p'erigamonimi wede tiyat'ironimi wede seridesimi wede filidilifiyami wede lodok'iyami beisiya wedaluti wede sebatu abiyate kirisitiyanati laki alenyi. yeminagerenyinimi dimits'i lemayeri zeweri alihu: zewerimi biye sebatu yewerik'i mek'irezochi ayeahu; bemek'irezochumi mekakeli yesewi liji yemimesilewini ayeahu; irisumi isike igiru diresi libisi yelebesewi deretunimi bewerik'i metat'ek'iya yetat'ek'e neberi. rasuna yerasu t'egwirmi inde nech'i yebegi t'egwiri inde beredomi nech'i neberu; 'ayinochumi inde isati nebelibali neberu: igirochumi beitonu yenet'ere yegale nasi yimesilu neberi; dimits'umi inde bizu wihawochi dimits'i nebere. bek'enyi ijuimi sebatu kewakibiti neberuti; keafumi behuleti wegeni yetasale siletami seyifi wet'a: fitumi behayili inidemibera inde ts'ehayi nebere. bayehutimi gize inde mote sewi honye keiguru betachi wedek'ihu. k'enyi ijunimi ch'anebinyi inidihimi alenyi. atifira: fitenyawina mech'ershawu hiyawimi ine nenyi; mochemi neberihu inehomi; kezalalemi isike zelalemi diresi hiyawimi nenyi; yemotina yesiolimi mekifecha alenyi. inigidihi yayehewini ahunimi yalewini kezihimi behwala yihoni zenidi yalewini ts'afi. bek'enyi ije yayehachewi yesebatu kewakibitina yesebatu yewerik'i mek'irezochi misit'iri yihi newi: sebatu kewakibiti yesebatu abiyate kirisitiyanati melaikiti nachewi; sebatumi mek'irezochi sebatu abiyate kirisitiyanati nachewi.

beefesoni wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. bek'enyi iju sebatuni kewakibiti yeyazewi besebatumu yewerik'i mek'irezochi mekakeli yemihedewi inidihi yilali. sirahinina dikamihini ti'gisitihinimi awik'alehu: kifuwochinimi lititagesi inidatichili; inidihumi sayihonu. hawariyati neni yemilutuni merimirehi hasetenyocho honewi inidagenyehachewi awik'alehu: tagisehimali; sile simemi bilehi ts'enitehi alidekemihimi. daru gini yeminek'ifibihi negeri alenyi yek'edemewini fik'irihini titehalina. inigidihi kewedeti inde wedek'ihhi asibi nisihami giba yek'edemewinimi sirahini adirigi: aleziya imet'abihalehu nisihami batigeba mek'irezihini kesifirawi iwesidalehu. negeri gini yihi alehi: ine degimo yemit'elawini yenik'olawianini sira t'elitehalina. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima. dili lenesawi beigiziabiheri genetiki kalewi kehiiyewi zafi inidibela iset'ewalehu. besimirinesimi wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. moto yeneberewi hiyawimi yehonewi fitenyawina mech'ershawu inidihi yilali. mekerahinina dihinethini awik'alehu; negeri gini bale t'ega nehi: yeseyit'animi mahiberi nachewi inji ayihudi sayihonu. ayihudi neni yemiluti yemisedebutini sidibi awik'alehu. litik'ebelewi yalahini mekera atifira. ineho; iniditifetenu diyabilosi keinanite anidanidochachihuni bewehini liyagebachihu alewi; asiri k'enimi mekerani tik'ebelalachihu. isikemoti diresi yetamenihuni huni yehiyiwetininimi akilili iset'ihalehu. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima. dili yenesawi behuletenyawu moti ayigodami. bep'erigamonimi wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. behuleti wegeni yetasale siletami seyifi yalewi inidihi yilali. yeseyit'ani zufani balebeti yemitinoribetini awik'alehu: simenimi tit'ebik'alehi; seyit'animi beminoribeti; beinanite zenidi yetegedelewi yetamene nemi misikire anitip'asi beneberibeti zemeni inkwa hayimanoteni alikadihimi. daru gini let'a'oti yetaredewini inidibeluna inidisesinu beisraeli lijochi fiti masenakeyani liyanoribachewi balak'ni yasitamare yebel'amini timihiriti yemit'ebik'u beziya keanite gari silalu; yeminek'ifibihi tik'iti negeri alenyi. inidihu yenik'olawianini timihiriti inde inezihii yemit'ebik'u sewochi keanite gari degimo alu. inigidihi nisiha giba: aleziya fet'inye imet'abihalehu; beafemi seyifi iwagachewalehu. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima. dili lenesawi ketesewere mena iset'ewalehu; nech'i dinigayinimi iset'ewalehu; bedinigayumi layi ketek'ebelewi bek'eri anidi sinikwa yemiyawik'ewi yelele adisi simi tets'ifoali. betiyat'ironimi wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. inde isati nebelibali yehonu 'ayinochi yaluti beitonimi yenet'ere yegale nasi yemimesilu igirochi yaluti yeigiziabiheri liji inidihi yilali. sirahinina fik'irihini iminethinimi ageligilothinimi ti'gisitihinimi kefitenyawimi sirahi yilik'i yehwalenyawi inidibiza awik'alehu. daru gini. nebiyi nenyi yemitilewini bariyawochenimi inidisesinuna let'a'oti yetaredewini

inidibelu yemitasitemirewinina yemitasitewini yachini seti elizabelini silemititewati yeminek'ifibihi negeri alenyi: nisihami iniditigebe gize set'ehwati kezimutiwami nisiha iniditigebe aliwededechimi. ineho; bealiga layi it'ilatalehu; keirisiwami gari yemiyamenezirutini kesirawa nisiha bayigebu betalak'i mekera it'ilachewalehu: lijochiwanami bemoti igedilachewalehu: abiyate kirisitiyanati hulu kwilalitinina libini yemimeremiri ine inide honihu yawik'alu; leiyandidanadichumi inide sirachihu iset'achihwalehu. daru gini yihini timihirti lematiyizu hulu yeseyit'aninimi t'ilik'i negeri inerisu inidemiluti lematawik'u leinanite betiyat'ironi lek'erachihuti ilahelu: lela shekimi alich'inibachihumi; negeri gini isikimet'a diresi yalachihuni t'ebik'u. -27 dili lenesawina isike mech'ereshami sirayeni let'ebek'ewi ine degimo keabate inide tek'ebelihi beahizabi layi silit'anini iset'ewalehu; bebiretimi betiri yigezachewali; inide shekila 'ik'ami yik'et'ek'et'alu: yenigatinimi kokebi iset'ewalehu. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima.

3

baseridesimi wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. sebatu yeigiziabiheri menafisitina sebatu kewakibiti yaluti inidihi yilali. sirahini awik'alehu hiyawi inide mehonihimi simi alehi motehimali. sirahini beamilake fiti fits'umi hono alagenyehutumina yenek'ahi huni; limotumi yalachewini yek'erutini negerochi ats'ina. inigidihi inideti inide tek'ebelihi inide semahi asibi; t'ebik'ewimi nisihami giba. inigidiyasi batinek'a inide leba imet'abihalehu bemanachewimi se'ati inidimet'abihi keto atawik'imi. negeri gini libisachewini yalarekesu beseridesi t'ik'iti sewochi keanite gari alu; yetegebachewimi sile honu nech'i libisi lebisewi keine gari yihedalu. dili yenesawi inidihi benech'i libisi yigonats'efali; simunimi kehiiyeweti mets'ihafi alidemesisimi; beabatena bemelaikotimi fiti lesimu imesekiriletahehu. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima. befilidilifiyami wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. yedawiti mekifecha yalewi: yemikefiti; yemizegami yelele: yemizega; yemikefitimi yelele: k'idusina iwinetenya yehonewi irisu inidihi yilali. sirahini awik'alehu: ineho; beanite fiti yetekefete beri set'ichealehu manimimi lizegawi ayichilimi: hayilihi minimi tinishi bihoni k'aleni t'ebik'ehalina; simenimi alikadihimina. ineho; ayihudi sayihonu. ayihudi neni kemilu negeri gini kemiwashu keseyit'ani mahiberi anidanidochini iset'ihalehu ineho; met'itewi beigirochihi fiti yisegidu zenidi inemi inide wededihuhu yawik'u zenidi adirigachewalehu. yeti'igisiteni k'ali sile t'ebek'ihini ine degimo bemidiri yeminorutini yifetinachewi zenidi be'alemi hulu layi limet'a kalewi keketenawi se'ati it'ebik'ihalehu. ineho; tolo biye imet'alehu: manimi akililihini inidayiwesidibihini yalehini ats'initehi yazi. dili yenesawu beamilake mek'idesi 'amidi inidihoni adirigewalehu; wede fitimi kezuya keto ayiwet'ami: yeamilakeni simina yeamilakeni ketema

simi; maleti kesemayi keamilake zenidi yemitiw-eridewini adisituni iyerusalemimi; adisunimi simeni beirisu layi its'ifalehu. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima. belodok'iyami wedalewi wede bete kirisitiyani meliaki inidihi bilehi ts'afi. ameni yehonewi; yetamenewina iwinetenyawu misikiri; beigiziabiherimi fit'ireti mejemeriya yeneberewi inidihi yilali. beradi weyimi tikusi inidayidelehi sirahini awik'alehu. beradi weyimi tikusi bithonisi melikami behone neberi. inidihi lebi silalih beradimi weyimi tikusi silalihonihi keafe litefahi newi. habitami nenyina balet'ega honyalehu anidimi sinikwa ayasifeligeniyimi yemiliti sile honih; gosik'walana misikinihi dihami 'iwirimi yeterak'otihimi mehonihimi silematawik'; bale t'ega inidithoni beisati yenet'erewini werik'; tegonats'ifehimi yerak'utinetihi hafireti inidayigelet'i nech'i libisini; iniditayimi 'ayinochihi yemitik-walewini kwili keine tigeza zenidi imekirihalehu. ine yemiwedachewini hulu igesits'achewalehu ik'et'achewimalehu: inigidihi k'ina nisihami giba. ineho bedegi k'ome anikwakwalehu: manimi dimits'eni bisema dejunimi bikefitilinyi; wede irisu igebalehu keirisumi gari irati ibelalehu irisumi keine gari yibelali. ine degimo dili inide nesahu keabatemi gari bezufanu layi inidetek'emet'ihu; dili lenesawu keine gari bezufane layi yik'emet'i zenidi iset'ewalehu. menifesi leabiyate kirisitiyanati yemilewini joro yalewi yisima.

4

keziya behwalami ayehe; inehomi besemayi yetekefete deji; inide meketimi hono sinagerenyi yesemahuti fitenyawi dimits'i. wedezih witi'ana kezihi behwala lihoni yemiyasifeligewini negeri asayihalehu ale. wediyawi bemenisefi neberihu: inehomi; zufani besemayi k'omoali bezufanumi layi tek'emach'i nebere: tek'emiti'omi yeneberewi bemeliku yeiyasip'idinina yeseridinoni 'inik'wi yimesili neberi. bemelikumi mereginidini yemesele k'esite demena bezufanu zuriya nebere. bezufanu zuriyami haya arati zufanochi neberu; bezufanochumi layi nech'i libisi lebisewi berasachewimi yewerik'i akilili defitewi haya arati shimagilewochi tek'emiti'ewi neberi. kezufanumi mebirik'ina dimits'i negodigwadimi yiwe'ali: bezufanumi fiti sebatu yeisati mebiratochi yiberu neberi; inerisumi sebatu yeigiziabiheri menafisiti nachewi. bezufanumi fiti birile yemimesili yebirich'ik'o bahiri nebere. bezufanumi mekakeli bezufanumi zuriya; befitina behwala 'ayinochi yemoluachewi arati inisisochi neberu. fitenyawimi inisisa anibesani yimesilali; huletenyawimi inisisa t'ijani yimesilali; sositenyawimi inisisa inide sewi fiti neberewi; aratenyawimi inisisa yemiberewini nisiri yimesilali. aratumi inisisochi iyanidanidachewi sidisiti kinifochi aluachewi; bezuriyachewina bewisit'achewimi 'ayinochi molitewibachewali: k'idusi; k'idusi; k'idusi; yeneberewina yale yemimet'awimi hulunimi yemigeza geta amilaki iyalu k'enina leliti ayarifumi. inisisochumi bezufani layi letek'emet'ewi kezalelemimi isike zelalemi behiyeweti leminorewi

leirisu kibirina widase misiganami beset'uti gize; -11 haya aratu shimagilewochi bezufani layi betek'emet'ewi fiti wedik'ewi; kezalalemi isike zelalemi behiyiweti leminorewi iyesegeđu. getachinina amilakachini hoyi; anite huluni fet'irehalina sile fek'adihimi honewalina tetef'irewimalina kibiri widase hayilimi litik'ebeli yigebahali iyalu bezufanu fiti akililachewini yanoralu.

5

bezufanu layimi betek'emet'ewi bek'enyi iju layi bewisit'ina behwala yetets'afebeti besebatimi mahitemi yetezega mets'ihafini ayehe. biritumi meliaki. mets'ihafuni yizerega zenidi mahitemochunimi yifeta zenidi yemigebawi mani newi? bilo betalak'i dimits'i siyawiji ayehe. besemayimi bihoni bemidirimi layi bihoni kemidirimi betachi bihoni mets'ihafuni lizerega weyimi limeleketewi manimi alitechalewimi. mets'ihafuni lizerega weyimi limeleketewi yemigebawi manimi silalitegenye ijigi alek'esihu. keshimagilewochumi anidu. atalik'isi: ineho; keyihuda negedi yehonewi anibesa irisumi yedawiti siri mets'ihafuni yizerega zenidi sebatunimi mahitemi yifeta zenidi dili nesitoali alenyi. bezufanuna bearatu inisisochi mekakelimi beshimagilewochimi mekakeli inide tarede begi k'omo ayehe; sebatimi k'enidochina sebat'i ayinochi neberuti inerisumi wede midiri hulu yetelaku yegiziabiheri menafisiti nachewi. met'itomi bezufani layi ketek'emet'e keziya kek'enyi iju mets'ihafuni wesedewi. mets'ihafunimi bewesede gize aratu inisisochina haya aratu shimagilewochi bebegu fiti wedek'u; iyanidanidachewimi begenanina yek'idusani ts'eloti yehone 'it'ani yemolabetini yewerik'i 'ik'a yazu. -10 mets'ihafuni tiwesidi zenidi mahitemochunimi tifeta zenidi yigebahali; taridehalina; bedemihimi leigiziabiheri kenegedi hulu kek'wanik'wami hulu kewegenimi hulu kehizibimi hulu sewochini wajitehi leamilakachini menigisitina kahinati yihonu zenidi aderegiachewi; bemidirimi layi yinegisalu iyalu adisini k'ine yizemiralu. ayeheumi; bezufanumi beinisisochumi beshimagilewochumi zuriya yebizu melaikiti dimits'i semahu: k'wit'irachewimi ailafati gize ailafatina shihi gize shihi neberi; betalak'imi dimits'i. yetaredewi begi hayilina bale t'egineti t'ibebimi biritatimi kibirimi misiganami bereketimi lik'ebeli yigebawali alu. besemayina bemidirimi kemidirimi betachi behahirimi layi yale fit'ireti hulu beinerisumi wisit'i yale hulu. bereketina kibiri misiganami hayilimi kezalalemi isike zelalemi bezufanu layi letek'emet'ewi; lebegumi yihuni silu semahu. aratumi inisisochi. ameni alu; shimagilewochumi wedik'ewi segedu.

6

begumi kesebatu mahitemi aniduni befeta gize ayehe; kearatumi inisisochi anidu negodigwadi bemimesili dimits'i. met'itehi iyi sili semahu. ayeheumi; inehomi; ambalayi feresi wet'a; beirisumi layi yetek'emet'ewi k'esiti neberewi; akililimi teset'ewi;

dilimi iyenesa wet'a dili lemenisati. huletenyawinimi mahitemi befeta gize huletenyawu inisisa. met'itehi iyi sili semahu. lelami dama feresi wet'a; beirisumi layi letek'emet'ewi selamini kemidiri yiwesidi zenidi sewochimi irisi berisachewi iniditeraredu silit'ani teset'ewi; talak'imi seyifi teset'ewi. sositenyawinimi mahitemi befeta gize sositenyawu inisisa. met'itehi iyi sili semahu. ayeheumi; inehomi; gwiracha feresi wet'a; beirisumi layi yetek'emet'ewi beiju mizani yaze. bearatumi inisisochi mekakeli dimits'i. anidi iribo sinide bedinari sositi iribo gebisimi bedinari; zeyitinina weyinimi atigwida sili semahu. aratenyawinimi mahitemi befeta gize yearatenyawu inisisa dimits'i. met'itehi iyi sili semahu. ayeheumi; inehomi; hameri feresi wet'a; beirisumi layi yetek'emet'ewi simu moti nebere. siolimi teketelewi; beseyifina berabimi bemotimi bemidirimi arawiti yigedilu zenidi kemidiri bearatenyawa iji layi silit'ani teset'achewi. amisitenyawinimi mahitemi befeta gize; sile igiziabiheri k'alina sile t'ebek'uti misikiri yetaredutini yesewochi nefisati kemesewiya betachi ayehe. betalak'i dimits'imi iyech'ohu. k'idusina iwinetenya geta hoyi; isike meche diresi atiferidimi demachininisi bemidiri beminoruti layi isike meche atibek'elimi? alu. leiyandanidachewimi nech'i libisi teset'achewi; inide inerisumi degimo yigedelu zenidi yalachewi yebariyawochi balinjirawochachewina yewenidimochachewi k'wit'iri isikifets'emi diresi; gena t'ik'iti zemeni inidiyarifu t'ebalelachewi. sidisitenyawinimi mahitemi befeta gize ayehe; talak'imi yemidiri menawet'i hone; ts'ehayimi inide mak'i t'egwiri t'ik'uri hone; ch'erek'ami bemolawi inide demi hone; belesimi bebiruti nefasi tenawit'a k'ariyawani fire inidemitit'ili yesemayi kewakibiti wede midiri wedek'u; semayimi inide mets'ihafi tet'ek'ililo alefe; terarawochina desetochimi hulu kesifirachewi tewesedu. yemidirimi negesitatina mekwaniniti shalek'awochimi bale t'egawochimi hayilenyawochimi bariyawochimi getochimi hulu bewashochina beterarawochi 'aletochi teseweru; terarawochinina 'aletochinimi. belayachini widek'u bezufanumi ketek'emet'ewi fiti kebegumi k'wit'a sewiruni: talak'u yek'ut'awi k'eni met'itoalina; manisi lik'omi yichilali? aluachewi.

7

kezihimi behwala bearatu bemidiri ma'izeni k'omewi arati melaikiti ayehe; inerisumi nefasi bemidiri bihoni weyimi bebahiri weyimi bemanimi zafi inidayinefisi aratuni yemidiri nefasati yazu. yehiyawu amilaki mahitemi yalewimi lela meliaki kets'ehayi mewich'a siwet'a ayehe; midirinina bahirinimi ligodu leteset'achewi learatu melaikiti betalak'i dimits'i iyech'ohu. yeamilakachininini bariyawochi gimibarachewini isikinatinachewi diresi midirini bihoni weyimi bahirini weyimi zafochini atigwidu alachewi. yetatemutinimi k'wit'iri semahu: keisiraeli lijochi negedi hulu yetatemuti meto ariba arati shihi neberu. keyihuda negedi asira huleti shihi tatemu; kerobeli negedi asira huleti shihi; kegadi negedi asira huleti shihi; keaseri negedi asira huleti shihi; kenifitalemi negedi asira huleti

shihi; keminase negedi asira huleti shihi; kesimi'oni negedi asira huleti shihi; kelewi negedi asira huleti shihi; keyisakori negedi asira huleti shihi; kezabiloni negedi asira huleti shihi; keyosefi negedi asira huleti shihi; kebiniyami negedi asira huleti shihi tatemu. kezihi behwala ayeahu; inehomi; anidi inikwa lik'ot'irachewi yemayichili kehizibina kenegei kewegenimi kek'wanik'wami hulu ijigi bizu sewochi neberu: nech'i libisimi lebisewi yezenibabanimi zinit'afiwochi bejochachewi yizewi bezufanuna bebegu fiti k'omu: betalak'imi dimits'i iyech'ohu. bezufanu layi letek'emet'ewi leamilakachinina lebegu madani newi alu. melaikiti hulu bezufanuna beshimagilewochu bearatumi inisochu zuriya k'omewi neberi: bezufanumi fiti begimibarachewi tedefu; leigiziabiherimi iyesegechu. ameni; bereketina kibiri t'ibebimi misiganami widasemi hayilimi biratitami kezalalemi isike zalezalemi diresi leamilakachini yihuni: ameni alu. keshimagilewochumi anidu temeliso. inezihini nech'uni libisi yelebesu inemani nachewi? kewedetisi met'u? alenyi. inemi. geta hoyi; anite tawik'alehi alihuti. alenyimi. inezihini ketalak'u mekera yemet'u nachewi; libisachewinimi at'ibewi bebegu demi anets'u. silezihi beigiziabiheri zufani fiti alu; leliti k'enimi bemek'idesu yamelikutali; bezufanumi layi yetek'emet'ewi beinerisu layi yadiribachewali. keinigidihi wedihi ayirabumi; keinigidihi wedihi ayit'emumi; ts'ehayimi tik-wisatimi hulu keto ayiweridibachewimi: bezufanu mekakeli yalewi begu irenyachewi yihonalina; wede hiyiwetimi wiha minich'i yimerachewalina: igiziabiherimi inibawochini hulu ke'ayinachewi yabisali.

8

sebatenyawinimi mahitemi befeta gize ikwili se'ati yemiyahili zimita besemayi hone. beigiziabiherimi fiti yemik'omutini sebatumi melaikiti ayeahu; sebatimi meleketi tset'achewi. lelami meliaki met'ana yewerik' t'ina yizo bemesewiyawi at'egebi k'ome: bezufanumi fiti balewi bewerik' mesewiya layi lek'idusani hulu ts'eloti inidich'emirewi bizu 'it'ani tset'ewi. ye't'anumi t'isi kek'idusani ts'eloti gari kemeliaku iji beigiziabiheri fiti wet'a. meliakumi t'inawini yizo yemesewiyawini isati molabeti wede midirimi t'alewi: negodigwadina dimits'imi mebierek'imi menawet'imi hone. sebatunimi meleketi yeyazu sebatu melaikiti linefu tezegaju. fitenyawimi meliaki nefa: demimi yetek'elak'elebeti beredona isati hone; wede midirimi tet'ale: yemidirimi sisowi tek'at'ele yezafochimi sisowi tek'at'ele yelemememi sari hulu tek'at'ele. huletenyawimi meliaki nefa: beisati yemik'at'eli talak'i terarani yemimesili negeri bebahiri tet'ale: yebahirimi sisowi demi hone bebahirimi keminoru hiyiweti kalachewi fit'iretochi sisowi mote yemerikebochimi sisowi t'efa. sositenyawimi meliaki nefa: inide chibomi yemik'at'eli talak'i kokebi kesemayi wedek'e; bew-enizochina bewihami minich'ochi siso layi wedek'e. yekokebumi sivi ireto yibalali. yewihawimi siso merara hone merarami siledederege bewihawi t'enik'i bizu sewochi motu. aratenyawimi meliaki

nefa: yets'ehayi sisona yech'erek'a siso yekewak-ibitimi siso temeta; yeinezihi siso yich'elimi zenidi; yek'enimi sisowi inidayabera; inidihumi yeliliti. ayeahumi; anidimi nisiri besemayi mekakeli iyeberere betalak' dimits'i. linefu yalachewi yesositu melaikiti meleketi silemik'erewi dimits'i bemidiri layi leminoruti weyolachewi; weyolachewi; weyolachewi sili semahu.

9

amisitenyawimi meliaki nefa: kesemayimi wede midiri wedik'o yenebere kokebi ayeahu; yet'ilik'umi gwidigwadi mekifecha tset'ewi. yet'ilik'unimi gwidigwadi kefetewi: t'isimi ketalak' itoni inidemi-wet'a t'isi hono kegwidigwadu wet'a ts'ehayina ayerimi begwidigwadu t'isi ch'elemu. ket'isumi anibet'awochi wede midiri wet'u; yemidirimi ginit'ochi silit'ani inidalachewi silit'ani tset'achewi. yeigiziabiherimi mahitemi begimibarachewi kelebachewi sewochi bek'eri bemidiri yalewini sari bihonimi weyimi manachewinimi yelememe negeri weyimi manachewinimi zafi inidayigodu tebalelachewi. amisitimi weri lisak'iyuachewi tset'achewi iniji ligidiluwachi ayidelemi: inerisumi yemaisak'iyuti sik'ayi ginit'i sewini nedifo inidemisak'iyi newi. beziyami werati sewochi motini yifeligalu ayagenyutimimi; limotumi yimenyalu motimi keinerisu yisheshali. yeanibet'awochumu meliki let'orineti inide tezegaju feresochi newi; berasachewimi layi werik' inidimemesilu akililochi neberuachewi; fitachewimi inide sewi fiti nebere: yesetochini t'egwiri yemimesili t'egwiri neberachewi; t'irisachewimi inide anibesa t'irisi nebere; yebireti t'iruri yemimesilimi t'iruri neberachewi; yekiniwachewimi dimits'i wede t'orineti inidemigalibu inide bizu feresochi seregelowochi dimits'i nebere. inide ginit'imi jirati yale jirati alachewi bejiratachewimi mewigiya ale; sewochinimi amisiti weri inidigodu silit'ani alachewi. beinerisumi layi ngusi alachewi irisumi yet'ilik' meliaki newi; simumi be'ibirayisit' abidoni begirikimi ap'oliyoni yibalali. fitenyawi weyo alifoali: ineho; kezihi behwala gena huleti weyo yimet'ali. sidisitenyawimi meliaki nefa: beigiziabiherimi fiti kale bewerik' ketesera mesewiya k'endochi anidi dimits'i semahu; meleketingi yalewini sidisitenyawini meliaki. betalak'u wenizi beefirat'isi yetaserutini aratumi melaikiti fitachewi alewi. yesewochinimi siso inidigedilu lese'atuna lek'enu lewerumi le'ametumi tezegajitewi yeneberu aratu melaikiti tefetu. yeferesenyochimi ch'ifira k'ut'iri ilifi gize ilifi; ilifi gize ilifi nebere: k'ut'irachewini semahu. feresochunina beinerisumi layi yetek'emet'utini inidihu beraiyi ayeahu: isatina yakiniti dinimi yemimesili t'iruri neberachewi: yeferesochumi rasi inide anibesa rasi nebere; keafachewimi isatina t'isi dinimi wet'a. keafachewimi bewet'uti beisatuna bet'isu bedinumi beinezihi sositi mek'isefitochi yesewochu siso tegedele. yeferesochu silit'ani beafachewina bejiratachewi newina: jiratachewi ibabini yimesilalina; rasimi alachewi beirisumi yigodalulu. beinezihi mek'isefitochi yalitegedeluti yek'erutu sewochi leaganinitina yayu weyimi yisemu

weyimi yihedu zenidi lemayichilu kwerik'ina kebiri kenasimi kedinigayimi keinch'etimi leteseru let'a'otochi inidayisigidu sile ijachewi sira nisiha aligebumi: sile megidelachewimi bihoni weyimi sile asimatachewi weyimi sile zimutachewi weyimi sile sirik'otachewi nisiha aligebumi.

10

lelami biritu meliaki demena tegonats'ifo kesemayi siweridi ayeahu: berasumi layi k'esite demena nebere; fitumi inide ts'ehayi igirochumi inide isati 'ami-dochi neberu; yetekefetechinimi tanashi mets'ihafi beiju yaze. k'enyi igirunimi bebahiri layi girawin-imi bemidiri layi anore; inidemiyaagesami anibesa betalak'i dimits'i ch'ohe. bech'ohemi gize sebatu negodigwadi beyedimts'achewi tenageru. sebatu negodigwadi betenageru gize lits'ifi asebihi: kesemayimi. sebatu negodigwadi yetenagerutini negeri bemahitemi zigawi atits'afewimi yemili dimits'i semahu. bebahirina bemidiri layi sik'omi yayehuti meliaki k'enyi ijuni wede semayi ashak'ibo zerega; semayinina beirisumi yalutini; midirinina beirisuwami yalutini; bahirinina beirisumi yalutini befet'ere; kezalalemimi isike zelalemi diresi hiyawu hono beminorewu milo. wede fiti ayizegeyimi; daru gini sebatenyawi meliaki linefa balewi gize dimits'umi bemisemabeti zemeni; lebariyawochu lenebiyati yemisirachi inide sebekelachewi yeigiziabiheri misit'iri yifets'emali ale. kesemayimi yesemahuti dimits'i inide gena sinagerenyina. hidina bebahirina bemidiri layi kemik'omewi meliaki beiju yalechiwini yetekefetechiwini mets'ihafi wisedi sili semahu. wede meliakumi heje. tanashituni mets'ihafi sit'enyi alihuti. irisumi. wisedina bilati; hodihinimi merara taderigewalechi beafihi gini inide mari tit'afit'alechi alenyi. kemeliakumi iji tanashituni mets'ihafi wesije belahwati beafemi inide mari t'afachi' honechi: kebelahwati behwalami hode merara hone. bebizu wegenochina beahizabimi bek'wanik'wawochimi benegesitatimi layi inide gena tinibiti tinageri zenidi yigebahali tebelelinyi.

11

betiri yememesili melekiya leine teset'enyi; inidihimi tebelelinyi. tenesitehi yeigiziabiherini mek'idesina mesewiyawini beziyami yemisigidutini leka. bemek'idesumi wich'i yalewi idimo leahizabi teset'itoalina tewewi atilekawimi: inerisumi ariba huleti weri yetek'edesechiwini ketema yiregit'ualu. lehuletu misikiroche mak' lebisewi shihi ke-huleti meto sidisa k'eni tinibiti linageru iset'alehu. inezihim bemidiri geta fiti yemik'omu huletu weyirawochina huletu mek'irezochi nachewi. manimimi ligodachewi biwedi isati keafachewi shiwet'ali t'elatochachewinimi yibelali: manimi ligodachewi biwedimi inidihu ligedeli yigebawali. inezihim tinibiti beminagerubeti werati zinabi inidayizenibi semayini lizegu silit'ani alachewi; wihawochinimi wede demi lilewit'u bemifeligubetimi gize hulu bemek'isefiti hulu midirini limetu silit'ani alachewi.

misikirachewini kefets'emu behwala ket'ilik'u yemiwet'awi awire yiwagachewali yashenifachewimali yigedilachewimali. bedinachewimi betalak'itu ketema adebabayi yitenyali irisiwami bemenife-sawi misale sedomina gibits'i yetebalechi degimo getachewi yetesek'elebati nati. kewegenochina kenegedochimi kek'wanik'wawochimi keahizabimi yehonu sewochi sositi k'eni tekwilli bedinachewini yimeleketalu; bedinachewimi wede mek'abiri ligeba ayifek'idumi. inezihimi huleti nebiyati bemidiri yeminorutini sile sak'eyu bemidiri yeminoruti beinerisu layi desi yilachewali bedesitami yinoralu irisi berisachewimi sit'ota yiset'at'alu. kesositu k'eni tekwillimi behwala keigiziabiheri yewet'a yehiyiweti menifesi gebabachewi beigirochachewimi k'omu; talak'imi firihati bemimeleketuti layi wedek'ebachewi. besemayimi. wedezihim wit'u yemilachewini talak'i dimits'i semu: t'elatochachewimi iyetemeleketu-achewi wede semayi bedemena wet'u. beziyami se'ati talak'i yemidiri menawet'i hone; keketemayitumi asirenyawi iji wedek'e; bemenawet'imi sebatu shihi sewochi tegedelu; kek'erutinimi firihati yazachewi; lesemayumi amilaki kibiri set'u. huletenyawu weyo alifoali: ineho; sositenyawu weyo betolo yimet'ali. sebatenyawi meliaki nefa: besemayimi. ye'alemi menigisiti legetachinina leirisu lekirisitosi honechi; lezelalemimi isike zelalemi yingisali yemilu talalak' dimits'ochi honu. beigiziabiherimi fiti bezufanochachewi yetek'emet'u haya aratu shimagilewochi begimibarachewi tedefitewi leigiziabiheri iyesegegu inidihim alu. yalehina yeneberihim huluni yemitigeza geta igiziabiheri hoyi; tilik'uni hayilihini sile yazihim sile negesihimi inameseginihalemi: ahizabimi tek'ot'u; k'wit'ahimi met'a; bemanutanimi tiferidi zenidi zemeni met'a; lebariyawochihim lenebiyatina lek'idusani simihinimi lemiferuti letananashochina letalak'ochimi wagachewini tiset'i zenidi; midirinimi yemiyat'efutini tat'efa zenidi zemeni met'a. besemayimi yalewi yeigiziabiheri mek'idesi tekefete; yekidanumi taboti bemek'idesu taye; mebierek'ina dimits'imi negodigwadimi yemidirim menawet'i talak'imi beredo hone.

12

talak'i milikitimi besemayi taye ts'ehayini tegonats'ifa ch'erek'a keigirochiwa betachi yalati berasuwami layi yeasira huleti kewakibiti akilili yehonelati aniditi seti neberechi. irisiwami ts'enisa neberi; mit'imi teyiza litiwelidi tech'inik'a ch'ohechi. lelami milikiti besemayi taye: inehom talak' k'eyi zenido: sebatu rasochina asiri k'endochimi neberuti berasochumi layi sebatu zewidochi neberu; jiratumi yesemayini kewakibiti siso iyesabe wede midiri t'alachewi. zenidowimi setitu beweledochi gize hits'aniwami inidibela litiwelidi balati seti fiti k'ome. ahizabinimi hulu bebireti betiri yigezachewi zenidi yalewini liji wenidi liji weledechi: lijiwami wede igiziabiherina wede zufanu tenet'ek'e. setitumi shihi ke-huleti meto sidisa k'eni beziya inidimegubati beigiziabiheri tezegasitolati wede neberewi sifira wede bereha sheshechi. besemayimi selifi hone: mikaelina melaikitu zenidowini tewagu. zenidowimi keme-

laikitu gari tewaga; alichalachewimimi; keziyami wediya besemayi sifira alitegenyelachewimi. 'alemunimi hulu yemiyasitewi; diyabilosina seyit'ani yemibalewi talak'u zenido irisumi yek'edemewi ibabi tet'ale: wede midiri tet'ale melaikitumi keirisu gari tet'alu. talak'imi dimits'i besemayi semahu inidihi sili. ahuni yemalakachini madanina hayili menigisitimi yekirisitosimi silit'ani hone; k'enina lelitimi beamilakachini fiti yemikesachewi yewenidimochachini kesashi tet'loalina. inerisumi kebegu demi yetenesa kemisikirachewi k'ali yetenesa dili nesuti; nefisachewinimi isike moti diresi aliwededumi. silez-ih; semayina bewisit'u yemitadiru hoyi; desi yibelachihu: lemidirina lebahiri weyolachewi; diyabilosi t'ik'iti zemeni inidalewi awik'o betalak' k'wit'a wede inanite weridoalina. zenidowimi wede midiri inide tet'ale baye gize wenidi liji yeweledochiweni seti asadedati. keibabumi fiti rik'a anidi zemeni; zemenatimi; yezemenimi ikwileta wede mitimegebibeti wede sifirawa wede bereha iniditiberi lesetitulu huleti yetalak'u nisiri kinifochi taset'ati. ibabumi setitulu bewenizi iniditiwesedi liyaderigeni wenizi yemiyahilini wiha keafu besite hwalawa afesese. midiritumi setituni redachati; midiritumi afiwani kefiti zenidowu keafu yafesesewini wenizi wat'echwi. zenidowimi besetitulu layi tek'ot'ito yeigizabiherini tiizazati yemit'ebik'utini yeiyesusimi misikiri yalachewini kezeriwa yek'erutini liwaga hede: [8] bebahirimi ashewa layi k'ome.

13

anidimi awire kebahiri siwet'a ayeahu: asiri k'enidochina sebatu rasochi neberuti; bek'enidochumi layi asiri zewidochi berasochumi layi yesidibi simi nebere. yayehutimi awire nebiri yimesili neberi; igirochumi inide dibi igirochi; afumi inide anibesa afi neberu. zenidowimi hayilunina zufanuni tilik'imi silit'ani set'ewi. kerasochumi lemoti inide tarede hono aniduni ayeahu; lemotu yehonewimi k'wisili tefewese. midirimi hulu awirewini iyeteketele tedenek'e; lezenidowimi segeduleti; leawirewi silit'anini set'otalina: leawirewimi. awirewini mani yimesilewali; irisunisi liwaga mani yichilali? iyalu segeduleti. talak'inimi negerina sidibini yeminageribeti afi taset'ewi; beariba huleti werimi inidiseru silit'ani taset'ewi. igizabiherinimi limesadebi simunina maderiyawinimi besemayimi yemiyadurutini lisadebi afuni kefete. k'idusaninimi yiwaga zenidi dilimi yaderigachewi zenidi taset'ewi; benegedina bewegenimi bek'wanik'wami bezhibinimi hulu layi silit'ani taset'ewi. ke'alemimi fit'ireti jemiroti betaredewi begi hiyiweti mets'ihafi simochachewi yalitets'afu bemidiri yeminoru hulu yisigeduletali. joro yalewi binori yisima. yimareki zenidi yalewi manimi binori wede mirikoneti yihedali: beseyifi yemigedili manimi binori rasu beseyifi inidigedeli yigebawali. yek'idusani ti'igisitina imineti bezihi newi. lelami awire kemidiri siwet'a ayeahu; yebegi k'enidochini yemimesilu huleti k'enidochimi neberuti inide zenidomi yinageri neberi. befitenyawimi awire silit'ani beirisu fiti

huluni yaderigali. lemotu yehonewimi k'wisili tefeweseleti lefitenyawi awire midirina beirisu yeminoruti inidigeduleti yaderigali. isatinimi inikwa kesemayi wede midiri besewi fiti isikiyaweridi diresi talalak'ochini milikitochi yaderigali. beawirewimi fiti yaderigi zenidi keteset'uti milikitochi yetenesa bemidiri yeminorutini yasitali: yeseyifimi k'wisili leneberewina behiyiweti lenorewi leawirewi misilini inidiyaderigu bemidiri yeminorutini yinagerali. yawirewimi misili linageri inikwa leawirewimi misili yemayisigeduleti hulu liyasigedilachewi; leawirewi misili tinifashi inidiset'ewi taset'ewi. tananashochina talalak'ochimi bale t'egawochina dihochimi getawochina bariyawochimi hulu bek'enyi ijachewi weyimi begimibarachewi milikitini inidik'ebelu; yawirewimi simi weyimi yesimu k'wit'iri yalewi milikiti yelelebeti manimi ligeza weyimi lishet'i inidiyichili yaderigali. t'ibebi bezihi ale. amiro yalewi yawirewini k'wit'iri yik'wit'erewi: k'wit'iru yesewi k'wit'iri newina; k'wit'irumi sidisiti meto sidisa sidisiti newi.

14

ayehumi; inehomi; begu betsi'iyoni terara k'omo neberi; keirisumi gari simuna yeabatu simi begimibarachewi yetets'afelachewi meto ariba arati shihi neberu. inide bizu wihami dimits'ina inide talak'i negodigwadi dimits'i yale kesemayi dimits'ini semahu; deridariwochimi begena inidemideriduru yale dimits'i semahu. bezufanumi fiti bearatumi inisisochina beshimagilewochu fiti adisi k'ine zemeru: kemidiri ketewajuti kemeto ariba arati shihi bek'eri yani k'ine limari lemanimi alitechalewimi. kesetochi gari yalirekesu inezihhi nachewi; dinigilochi nachewina. begu wedemidibeti yemiketeluti inezihhi nachewi. leigizabiherina lebegu bekwirati inidihonu kesewochi yetewaju inezihhi nachewi. beafachewimi wisheti alitegenyemi: newiri yelebachewimi. bemidiri leminoru lehizibimi lenegedimi lek'wanik'wami lewugenimi hulu yisibiki zenidi yezelalemi wenigeli yalewi lela meliaki kesemayi mekakeli siberi ayeahu: betalak' dimits'imi. yefiridu se'ati derisoalina igizabiherini firu kibirinimi sit'uti: semayinina midirinimi bahirinimi yewihanimi minich'ochi leserawi sigeduleti ale. lelami huletenya meliaki. ahizabini hulu yezimutiwani k'wit'a weyini t'eki yat'et'achi talak'itu babiloni wedek'echi; wedek'echi iyale teketelawi. sositenyami meliaki teketelachewi; betalak' dimits'i inidihi iyale. leawirewina lemisilu yemisigidi begimibaru weyimi beiju milikituni yemik'ebeli manimi binori; irisu degimo bek'wit'awi ts'awa sayik'elak'ili ketezegajewi keigizabiheri k'wit'a weyini t'eki yit'et'ali; bek'idusanimi melaikitina bebegu fiti beisatina bedini yisak'eyali. yesik'ayachewimi t'isi lezelalemi isike zelalemi diresi yiwet'ali; leawirewina lemisilumi yemisigidu yesimunimi milikiti yemik'ebeli hulu k'enina leliti 'irefiti yelachewimi. yeigizabiherini tiizazati yemit'ebik'uti iyesusinimi bemamani yemits'enu ti k'idusani ti'igisatichewi bezihi newi. kesemayimi. keinigidihi wedihi begeta yemimotu mutani bits'u'ani nachewi. menifesi. awoni; kedika-

machewi yarifu zenidi; sirachewimi yiketelachewali yilali bilehi ts'afi yemili dimits'i semahu. ayeuhumi; inehomi nech'i demena; bedemenawimi layi yesewini liji yemimesili tek'emit'oali; berasumi layi yewerik'i akilili beijumi siletami mach'idi neberewi. lela meliakimi kemek'idesu wet'ito bedemenawi layi letek'emet'ewi. yemach'edi se'ati sile derese mach'idihini sidedina ich'edi; yemidiritu mekeri t'ewilgwalina bilo betalak'i dimits'i ch'ohe. bedemenawimi layi yetek'emet'ewi mach'iduni wede midiri t'alewi midirimi tach'dechi. lela meliakimi besemayi kalewi mek'idesi wet'a; irisumi degimo siletami mach'idi neberewi. beisatimi layi silit'ani yalewi lela meliakimekesewiyawi wet'ito siletami mach'idi yalewini. zelelawochu fets'imewi besilewalina siletamuni mach'idihini sidedina bemidiri yalewini yeweyini zafi zelelawochi k'wired'i bilo betalak'i dimits'i t'era. meliakumi mach'iduni wede midiri t'alewi; bemidirimi kalewi keweyini zafi k'orit'o wede talak'u wede igiziabiheri k'wit'a met'imek'iya t'ale. yeweyinumi met'imek'iya keketema wich'i tereget'e; isike feresochi ligwamimi yemiderisi demi rik'etu shihi sidsiti meto m'irafi hono kemet'imek'iyawi wet'a.

15

lelami talak'ina dinik'i milikiti besemayi ayeuh: yeigiziabiheri k'wit'a beinerisu silemifets'emi hwalenya-wochuni sebatu mek'isefitochi yeyazu sebatu melaikiti tayu. beisatimi yetek'elak'elewini yebirich'ik'o bahiri yemimesilewini ayeuh; beawirewina bemisilumi besumumi k'wit'iri layi dili nesitewi yeneberuti yeigiziabiherini begena yizewi bebirich'ik'o bahiri layi sik'omu ayeuh. - huluni yemitigeza geta amilaki hoyi; sirahi talak'ina dinik'i newi: yeahizabi nigusi hoyi; menigedih'i ts'adik'ina iwinetena newi: geta hoyi; yemayiferahina simihini yemayakebiri mani newi? anite bicha k'idusi nehina; yet'sidik'imi sirahi sile tegelet'e ahizabi hulu yimet'alu befitihumi yisegidalu yialu yeigiziabiherini bariya yemuseni k'inena yebeguni k'ine yizemiralu. kezihimi behwala ayeuh; yemisikirimi dinikwani mek'idesi besemayi tekefete; sebatunimi mek'isefiti yeyazu sebatu melaikiti kemek'idesu wet'u: ketelibal igirimi yetesera t'iru yeget'i libisi lebesu deretachewinimi bewerik'i metat'ek'iya tat'ek'u. kearatumi inisiochi anidu kezalemi isike zelelami diresi yeminori yeigiziabiheri k'wit'a yemolabachewini sebatu yewerik'i ts'iwawochi lesebatu melaikiti set'achewi. keigiziabiherimi kibirina kehayilu t'isi bemek'idesu molabeti; yesebatu melaikiti sebatu mek'isefiti isikifets'emu diresi anidi inikwa wede mek'idesu yigeba zenidi alichalemi.

16

lesebatumi melaikiti. hedachihu yeigiziabiherini k'uta ts'iwawochi bemidiri wisit'i afisisu yemili talak'i dimits'i kemek'idesu semahu. fitenyawimi hedo ts'iwawini bemidiri wisit'i afesese: yeawirewimi milikiti balebachewi lemisilumi bemisegidu sewochi kifunya yeminezenizi k'wisili

honebachewi. huletenyawimi ts'iwawini bebahiri wisit'i afesese: inide motemi sewi demi hone; bebahirimi keminoruti hiyiwet'i yalebethi nefisi hulu mote. sositenyawimi ts'iwawini bewenizochina bewiha minich'ochi wisit'i afesese: iniserisumi demi honu. yewihawimi meliak. yalehina yeneberih'i geta hoyi; k'idusi hoyi; inidih'i sileferedih'i ts'adik'i nehi: yek'idusanina yenebiyatini demi silafesese demini degimo at'e'tehachewali; yemigebachewi newina bilo sinageri semahu. kemesewiyawimi. awoni; huluni yemitigeza geta amilaki hoyi; firidochih'i iwinetina ts'idik'i nachewi bilo sinageri semahu. aratenyawimi ts'iwawini bet'sehayi layi afesese: sewochinimi beisati litak'at'ili taset'ati. sewochimi betalak'i tikwisati tek'at'elu; benezihimi mek'isefitochi layi silit'ani yalewini yeigiziabiherini simi tesadebu; kibirinimi inidiset'uti nishiha aligebumi. amisenyawimi ts'iwawini beawirewi zufani layi afesese: menigisitumi ch'elema honechi kesik'ayimi yetenesa melasochachewini yanyiku neberi; kesik'ayachewina kek'wisilachewini yetenesa yesemayini amilaki tesadebu; kesirachewimi nishiha aligebumi. sidsitenyawimi ts'iwawini betalak'u wenizi beefirat'isi layi afesese: kets'ehayimi mewich'a lemimet'u negesitati menigidi inidisenadalachewi wihawi deret'ek'e. kezenidowimi afina keawirewi afi kehastenyawimi nebiyi afi gwagwinicherochi yemimesilu sositi rikwisani menafisiti siwet'u ayeuh: milikiti iyaderegu yeganiniti menafisiti nachewina; betalak'umi huluni bemigeza beigiziabiheri k'eni wede mihonewi t'ori inidiyasiketituachewi wede 'alemi hulu negesitati yiwet'alu. ineho; inide leba honye imet'alehu: rak'utuni inidayihedi ifiretunimi inidayayu nek'ito libisuni yemit'ebik'i bits'u'i newi. be'ibirayisit'imi arimagedoni wedemibali sifira isiketetuachewi. sebatenyawimi ts'iwawini beayeri wisit'i afesese: kemek'idesumi wisit'i. tefets'imwali yemili talak'i dimits'i kezufanu wet'a. mebirik'ina dimits'imi negodigwadimi honu; tilik'imi yemidiri menawet'i hone: sewi bemidiri ketefet'ere jemiro inidih'i yale talak'i menawit'i keto alineberemi: kehu belet'e. talak'itumi ketema besositi tekefalechi; yeahizabimi ketemawochi wedek'u. talak'itumi babiloni yebiritu k'wit'awi weyini t'iji yemolabetini ts'iwa inidiset'ati beigiziabiheri fiti tasebechi. desetochimi hulu sheshu terarawochimi alitegenyumi. bemizanimi anidi talaniti*fi1* yemiyahili talak'i beredo bese-wochi layi kesemayi weredebachewi: sewochumi keberedowi mek'isefiti yetenesa igiziabiherini tesadebu; mek'isefitu ijigi talak'i newina. fi1 anidi talaniti sositi feresula yemiyahili newi.

17

sebatunimi ts'iwawochi keyazu kesebatu melaikiti anidu met'ito. na bebizumi wihawochi layi yetek'emet'echiwini yetalak'ituni galemota firidi asayihalehu: yemidirimi negesitati keiriswa gari sesenu bemidirimi yeminoru kezimutiwa weyini t'iji sekeru bilo tenagerenyi. bemenifisimi wede bereha wesedenyi: yesidibimi simochi bemolubeti; sebatu rasochina asiri k'enidochimi balubeti bek'eyi awire

layi aniditi seti tek'emit'a ayehe. setitumi bek'eyina behamirawi libisi tegonats'ifa bewerik'ina bekeberu dinigayochi be'inik'ochimi teshelima neberi; beijiwami yemiyasits'eyifi negeri yezimutiwami rikwiseti yemolabatini yewerik' t'siwa yazechi: begimbariwami misit'iri yehone simi. talak'itu babiloni; yegalemotawochina yemidiri rikwiseti inati tebito tets'afe. setitumi bek'idusani demina beiyesusi misikirochi demi sekira ayehewati. bayehwatimi gize ijigi talak' dinik' adenek'ihu. meliakumi alenyi. yemitidenek' sile minidiri newi? yesetitumi misit'irina yemishekematini; sebatu rasochina asiri k'enidochi yalutini yeawirewini misit'iri ine inegirihalehu. yayahewi awire asik'edimo nebere; ahunimi yelemi; ket'ilik'umi yiwet'a zenidi alewi; wede t'ifatimi yihedali: simochachewimi ke'alemi fit'ireti jemiro behiyiweti mets'ihafi yalitets'afu bemidiri yeminoru awirewi asik'edimo inidenebere ahunimi inidelele; negeri gini inidale siyayu yadenik'alu. t'ibebi yalewi aimiro bezih newi. sebatu rasochi setitu yetek'emet'echibachewi sebatu terawochi nachewi; sebatu negesitati degimo nachewi: amisitu wedik'ewali anidumi ale; yek'erewimi gena alimet'ami: simet'ami; t'ik'iti gize lik'oyi yigebawali. yeneberewina yelewimi awire rasu degimo siminitenyawi newi kesebatumi anidu newi; wede t'ifatimi yihedali. yayahachewimi asiru k'enidochi gena menigisitini yalitek'ebelul asiri negesitati nachewi; daru gini keawirewi gari leanidi se'ati inde negesitati silit'anini yik'ebelulu. inezih anidi asabi alachewi; hayilachewinina silit'anachewinimi leawirewi yiset'alu. inezih beguni yiwegalu: begumi yegetochi getana yenegesitati nigusi sile hone inerisumi dili yinesali; keirisumi gari yalu yetet'eruna yetemeret'u yetamenumi degimo dili yinesalu. alenyimi. galemotayitu yetek'emet'echibachewi yayahachewi wihawochi; wegenochina bizu sewochi ahizabimi k'wanik'awowochimi nachewi. yayahachewimi asiri k'enidochina awirewi galemotayituni yit'alu: badowanina rak'utiwanimi yaderigwatali; sigawanimi yibelalu; beisatimi yak'at'iluatali. igiziabiheri asabuni inidiyaderigu anidinimi asabi inidiyaderigu yeigiziabiherimi k'ali isikifets'emi diresi menigisitchewini leawirewi inidiset'u belibachewi agibitoalina. yayahatimi seti bemidiri negesitati layi yemitinegisi talak'itu ketema nati.

18

kezihi behwala talak' silit'ani yalewi lela meliaki kesemayi siweridi ayehe; kekibirumi yetenesa midiri berachi. bebirutumi dimits'. talak'itu babiloni wedek'echi; wedek'echi; yeaganinitimi maderiya honechi; yerikwisanimi menafisiti hulu met'egiya yerikwisanina yetet'elumi wefochi hulu met'egiya honechi: ahizabi hulu kezimutiwa k'wit'a weyini t'iji yetenesa wedik'ewalina; yemidiri negesitati keirisawa gari sesenu yemidiri negadewochi kek'imit'ilinetiwa hayili yetenesa bale t'egawochi honu bilo ch'oe. kesemayimi lela dimits' semahu inidih sili. hizibe hoyi; behat'atiwa inidatitebaberu kemek'isefitiwami inidatik'ebelul keirisawa zenidi

wit'u: hat'atiwa isike semayi diresi derisoalina; igiziabiherimi 'amets'awani asebe. irisiwa inde set'echi met'eni bidirati melisulati; inde sirawami huleti it'ifi deribubati: bek'elak'elechiw t'siwa huleti it'ifi adirigachihu k'elak'ilubati: rasiwani inde akerechina inde tek'emat'elechi liki sik'ayina hazeni sit'uat. belibiwa. nigisiti honye ik'emet'alehu balitetimi alihonimi hazenimi keto alayimi silalechi; silezihi beanidi k'eni motina hazeni rabimi yehonu mek'isefitochiwa yimet'alu; beisatimi tik'at'elalechi: yemiferidibati igiziabiheri biritu newina. keirisuwami gari yesesenuna yetek'emat'elu yemidiri negesitati yemek'at'eliwani t'isi siyayu sile irisiwa wayi wayi iyalu yalek'isalu: sik'ayiwanimi kemefirati yetenesa beruk' k'omewi. anichi talak'itu ketema; birituyitu ketema babiloni; weyolishi; weyolishi; beanidi se'ati firidishi derisoalina iyalu yinageralu. yemerikebachewinimi ch'ineti keinigidih wedihi yemigeza yelemina yemidiri negadewochi yalek'isulatali yazinulatimali: ch'inetimi werik'ina biri yekeberemi dinigayi 'inik'umi; k'ech'inimi teliba igiri k'eyimi harimi hamirawimi libisi yemishetimi inich'eti hulu; kezihoni t'irisimi yetesera 'ik'a hulu; ijigimi kekebere inich'eti kenasimi kebiretimi ke'ibine beredimi yetesera 'ik'a hulu; k'erefami k'imemimi yemik'at'elimi shitu k'ibatimi 'it'animi yeweyini t'ejimi zeyitimi yeteselek' duk'etimi sinidemi kebitimi begimi feresimi seregelami bariyawochimi yesewochimi nefisati newi. nefisishimi yegomejechiwi fire keanichi zenidi alifoali; yemik'at'elina yemiyaget'imi negeri hulu t'efitobishali; sewochimi keinigidih wedihi keto ayagenyuachewimi. - inezihini yenegedu beirisuwami bale t'egawochi yehonuti yialek'esuna iyazenu. bek'ech'ini teliba igirina bek'eyi hamirawimi libisi letegonats'efechi bewerik'ina bekebere dinigayimi be'inik'umi leteshelamechi letalak'itu ketema weyolati; weyolati; yihini yemiyahili talak' bale t'egineti beanidi se'ati t'efitoalina iyalu sik'ayiwani kemefirati yetenesa beruk' yik'omalu. yemerikebimi meri hulu bemerikebimi wede manachewimi sifira yemihedi hulu merikebenyochimi kebakirimi yemit'ek'emu hulu beruk' k'omu; yemek'at'eliwanimi t'isi bayu gize. talak'ituni ketema yemitimesilati mini ketema neberechi? iyalu ch'ohu. berasachewimi layi tibiya nesinisewi yialek'esuna iyazenu. bebahiri merikebochi yaluachewini hulu kebale t'eginetiwa yetenesa bale t'egawochi laderegechi letalak'itu ketema weyolati; weyolati; beanidi se'ati t'efitalechina iyalu ch'ohu. semayi hoyi; k'idusani hawariyati nebiyatimi hoyi; beirisawa layi desi yibelachihu; igiziabiheri feridolachihwalina. anidimi biritu meliaki tik'it'ini wefich'o yemimesilini dinigayi anisito wede bahiri werewerewi inidih sili. talak'itu ketema babiloni inidih tegefita tiwedik'alechi keinigidihimi wedihi keto atigenyimi. begena yemimetuna yemizeimirumi dimits' inibilitanina melekettinimi yeminefu dimits' keinigidih wedihi beanichi wisit' keto ayisemami; yeiji t'ibebimi hulu anidi bilihatenya inikwa keinigidih wedihi beanichi wisit' keto ayigenyimi; yewefich'o dimits'imi keinigidih wedihi beanichi wisit' keto ayisemami; yemebiratimi birihani keinigidih wedihi beanichi wisit' keto ayiberami; yemushirana yemushirayitumi dimits'

keinigidihi wedihi beanichi wisit'i keto ayisemami: negadewochishi yemidiri mekwaniniti neberuna; beasimatishimi ahizabi hulu sitewalina. beirisuwami wisit'i yenebiyatina yek'idusani demi bemidirimi yetaredu hulu demi tegeyenabati.

19

kezihi behwala besemayi. hale luya: bezimutiwa midirini yat'efachiyituni talak'ituni galemota sile feredebati; yebariyawochunimi demi kejiwa sile tebek'ele; firidochu iwinetina ts'idik'i nachewina madanina kibiri hayilimi yeamilakachini newi bilo sinageri inide bizu hizibi talak'i dimits'i yale dimits'ini semahu. degimewimi. hale luya alu: t'isiwami lezelalemi isike zelalemi yiwet'ali. haya aratumi shimagilewochina aratu inisisocho befi-tachewi tedefitewi bezufanu layi letek'emet'ewi leigiziabiheri. ameni; hale luya iyalu segeduleti. dimits'imi. bariyawochu hulu irisunimi yemitiferuti tananashochina talalak'ochi hoyi; amilakachini amesiginu sili kezufanu wet'a. inide bizu hiz-ibimi dimits'i; inide bizu wihawochimi dimits'i; inide biritumi negodigwadi dimits'i yale dimits'i semahu inidihi sili. hale luya: huluni yemigeza geta amilakachini negisoalina. yebegu serigi sile derese misitumi rasiwami silazegajechi desi yibeleni hasetimi inadirigi kibirinimi leirisu inak'iribi. yaget'ena yetet'ara k'ech'ini yeteliba igiri libisi iniditigonats'efi tset'itoatali. k'ech'inu yeteliba igiri yek'idusani ts'idik'i sira newina. irisumi. wede begu serigi irati yetet'eru bits'u'ani nachewi bilehi ts'afi aleniyi. degimomi. yihi yeigiziabiheri iwinetenya k'ali newi aleniyi. lisegidiletimi beigiru fiti tedefahu. irisumi. inidataderigewi tet'enik'ek'i: keanite gari yeiyesusimi misikiri kalachewi kweni-dimochihi gari abire bariya nenyi: leigiziabiheri sigedi: yeiyesusi misikiri yetinibiti menifesi newina aleniyi. semayimi tekefito ayeahu; inehomi amibalayi feresi; yetek'emet'ebetimi yetamenena iwinetenya yibalali; bet's'idik'imi yiferidali yiwa-galimi. 'ayinochumi inide isati nebelibali nachewi; berasu layimi bizu zewidochi alu; keirisumi bek'eri anidi inikwa yemayaw'ewi yetets'afe simi alewi: bedemimi yeterech'e libisi tegonats'ifoali; simumi yeigiziabiheri k'ali tebilooli. besemayimi yaluti ch'ifirawochi nech'ina t'iru k'ech'ini yeteliba igiri libisi lebisewi beamilalayochi feresochi tek'emit'ewi yiketeluti neberi. ahizabinimi yimetabeti zenidi siletami seyifi keafu yiwet'ali: irisumi bebireti betiri yegizachewali: irisumi huluni yemigeza yeigiziabi-herini yebiritu k'wit'awini weyini met'imek'iya yiregit'ali. belibisuna bech'numi yetets'afabeti. yenegesitati nigusina yegetawochi geta yemili simi alewi. -18 anidimi meliaki bet's'ehayi wisit'i k'omo ayeahu; besemayimi mekakeli lemiberu wefochi hulu. met'itachihu yenegesitatini sigana yeshalek'awochini siga yebirituwochinimi siga yeferesochinimi beinerisumi yetek'emet'utini siga yegetawochinina yebariyawochinimi yetananasho-chinina yetalalak'ochinimi hulu siga iniditibelu wede talak'u wede igiziabiheri irati tekemachu bilo beta-lak'i dimits'i ch'oh. beferesumi yetek'emet'ewini

ch'ifirawochunimi yiwegu zenidi awirewina yemidiri negesitati ch'ifirawochachewimi tekemachitewi ayeahu. awirewimi teyaze beirisumi fiti teamiratin iyarderege yeawirewini milikiti yetek'ebelutini lemisilumi yesegedutini yasate hasetenyawu nebiyi keirisu gari teyaze: huletumi behiyiweti salu bedini wedemik'at'ali wede isati bahiri tet'alu. yek'erutimi beferesi layi ketek'emet'ewi keafu bemiwet'awi seyifi tegedelu: wefochimi hulu kesigachewi t'egebu.

20

yet'ilik'unimi mekifechana talak'uni seniseleti beiju yeyaze meliaki kesemayi siweridi ayeahu. yek'edemewinimi ibabi zenidowini irisumi diya-bilosina seyit'ani yetebalewini yawezi; shihi 'ametimi aserewi; wede t'ilik'imi t'alewi ahizabinimi wede fiti inidayasiti shihi 'ameti isikifets'emi diresi beirisu layi zegito mahitemi aderegebeti: kezayima behwala let'ik'iti gize yifeta zenidi yigebawali. zufanochinimi ayeahu; beinerisumi layi letek'emet'uti danyineti tset'achewi: sile iyesusimi misikirina sile igiziabi-heri k'ali rasochachewi yetek'oret'ubachewini sewochi nefisati; leawirewina lemisilumi yalisegedu-tini milikitunimi begimibarachewi beijochachewimi layi yalitek'ebelutini ayeahu: kekirisitosimi gari shihi 'ameti noruna negesu. yek'erutu mutani gini yihi shihi 'ameti isikifets'emi diresi behiyiweti alinorumi. yihi yefitenyawu tinisae newi. befitenyawi tinisae 'idili yalewi bits'u'ina k'idusi newi: huletenyawi moti beinerisu layi silit'ani yelewimi; daru gini yeigiziabiherina yekirisitosi kahunati yihonalu keirisumi gari yihini shihi 'ameti yinegisalu. shihumi 'ameti sifets'emi seyit'ani keisiratu yifetali; beara-tumi bemidiri ma'zeni yalutini ahizabi; goginina magogini; inidiyasitachewi leselifimi inidiyasiket-i-tachewi yiwet'ali: k'wit'irachewimi inide bahiri ashewa yemiyahili newi. wede midirimi sifati wet'u yek'idusaninimi seferina yetewededechiwinini ketema kebebu: isatimi kesemayi keigiziabiheri zenidi werida belachachewi. yasatachewimi diyabilosi awirewina hasetenyawu nebiyi wedalubeti wede isatuna wede dinu bahiri tet'ale; lezelalemimi isike zelalemi k'enina leliti yisak'eyalu. talak'ina nech'i zufanini beirisumi layi yetek'emet'ewini ayeahu; midirina semayimi kefitu sheshu sifirami alitegenyelachewimi. mutaninimi tananashochin-ina talalak'ochini bezufanu fiti k'omewi ayeahu; mets'ahifitimi tekefetu: lela mets'ihafimi tekefete irisumi behiyiweti mets'ihafi newi: mutanini bemets'ahifiti tets'ifo inide nebere inide sirachewi met'eni tekefelu. bahirimi beirisu wisit' yalutini mutani set'e; motina siolimi beinerisu zenidi yalutini mutani set'u; iyanidanidumi inide sirawi met'eni tekefele. motina siolimi beisati bahiri wisit'i tet'alu. yihimi yeisati bahiri huletenyawi moti newi. behiyiwetimi mets'ihafi tets'ifo yalitegenyewi maninyawimi beisati bahiri wisit'i tet'ale.

adisi semayinina adisi midirinimi ayehe; fitenyawi semayina fitenyayitu midiri alifewalina; bahirimi wede fiti yelemi. k'idisititumi ketema adisitu iyerusalemi; lebaliwa inide teshelemechi mushira tezegajita; kesemayi keigiziabiheri zenidi sitiweridi ayehe. talak'imi dimits'i kesemayi. ineho; yeigiziabiheri dinikwani besewochi mekakeli newi keinerisumi gari yadirali; inerisumi hizibu yihonalu igiziabiherimi irisu rasu keinerisu gari hono amilakachewi yihonali: inibawochinimi hulu ke'ayinotchewi yabisali; motimi keinigidihi wedihi ayihonimi; hazenimi bihoni weyimi ch'uheti weyimi sik'ayi keinigidihi wedihi ayihonimi; yek'edemewi siri'ati alifoalina bilo sinageri semahu. bezufanani yetek'emet'ewi. ineho; huluni adisi aderigalehu ale. leinemi. inezihni k'alochi yetamenuna iwinetenyawochi nachewina ts'afi alenyi. alenyimi. tefets'imoali. alifana 'omega; mejemeriyawina mech'ereshawine nenyi. letet'ema kehiyiwetwi wiha minich'i inidiyawini ine iset'alehu. dili yeminesa yihini yiwerisali amilakimi ihonewalehu irisumi liji yihonenali. daru gini yemiferuna yemayaminu yerikwisanimi yenefise gedayochimi yesesenyawochimi yeasimatenyawochimi t'a'otinimi yemiyameliku yehasetenyawochimi hulu 'idilachewi bedinana beisati bemik'at'eli bahiri newi: yihewimi huletenyawini moti newi. sebatumi hwalenyawochi mek'isefitochi yemolubachewini sebatuni ts'iwawochi keyazuti kesebatu melakiti anidu met'ito. wedezihni na; yebegunimi misiti mushirayituni asayihalehu bilo tenagerenyi. -11 bemenifesimi wede talak'ina wede rejimi terara wesedenyi; yeigiziabiherimi kibiri yalebati k'idisitituni ketema iyerusalemini kesemayi keigiziabiheri zenidi sitiweridi asayenyi: birihaniami ijigi inide kebere dinigayi inide iyasep'idi dinigayi hono inide birile yet'era nebere: talak'ina rejimi k'it'iri neberati; asira huletimi deochi neberuati bedejochumi asira huleti melakiti k'omu; yeasira huletimi yeisiraeli lijochi negedochi simochi tets'ifewibachewi neberi. bemisirak'i sositi deochi; besemenimi sositi deochi; bedebubimi sositi deochi; bem'irabimi sositi deochi neberu. leketemayitumi k'it'iri asira huleti meseretochi neberuati; beinerisumi wisit'i yeasira huletu yebegu hawariyati simochi tets'ifewi neberi. yetenagerenyimi ketemayitunina deochiawani k'it'iriawani yileka zenidi yewerik'i zenigi neberewi. ketemayitumi arati ma'izeni neberati; rizimetiawami inide sifatiwa liki nebere. ketemayitunimi bezenigi lekati asira huletimi shihi mi'rafi honechi: rizimetiwana sifatiwa kefitawami tikikili newi. k'it'iriawani leka; meto ariba arati kinidi besewi liki; irisumi bemeliaki liki. k'it'iriawami keiyasep'idi yetesera nebere; ketemayitumi t'iru birich'iko yemimesili t'iru werik'i neberechi. yeketemayitumi k'it'iri mesereti bekebere dinigayi hulu teget'o neberi: fitenyayi mesereti iyasep'idi; huletenyawini seniperi; sositenyawini kelik'edoni; aratenyawini meregidi; amisitenyawini seridonikisi; sidsitenyawini seridiyoni; sebatenyawini kirisitilobe; siminitenyawini birele;

zet'enenyawini werawire; asirenyawini kirisip'irasisi; asira anidenyawini yakiniti; asira huletenyawini ametsit'inosi nebere. asira huletumi deochi asira huleti 'inik'ochi neberu: iyeandidanidu deji keanidi 'inik'wi yetesera nebere. yeketemayitumi adebabayi t'iru birich'iko yemimesili t'iru werik'i nebere. hulunimi yemigeza geta amilakina begu mek'idesiwa nachewina mek'idesi beirisiwa zenidi alayehumi. leketemayitumi yeigiziabiheri kibiri silemiyaberalati mebiratiwami begu sile hone; ts'ehayi weyimi ch'erek'a inidiyaberalati ayasifeligitatumi neberi. ahizabimi bebirihaniwa yimelalesalu; yemidirimi negesitati kibirachewini wede irisiwa yamet'alu: beziyami leliti silelele deochiwa bek'eni keto ayizegumi; yeahizabinimi girimana kibiri wede irisiwa yamet'alu. lebegumi behonewi behiyiweti mets'ihafi ketets'afuti bek'eri; ts'eyafi negeri hulu rikwisetina wishetimi yemiyaderigi wede irisiwa keto ayigebami.

22

beadebabayiwami mekakeli keigiziabiherina kebegu zufani yemiwet'awini inide birile yemiyanits'ebarik'ewini yehiyiwetini wiha wenizi asayenyi. bewenizumi wediyana wedihi beyeweru iyafara asira huleti fire yemiset'i yehiyiweti zafi nebere; yezafumi k'it'elochi lehizibi mefewesha neberu. keinigidihi wedihi merigemi keto ayihonimi. yeigiziabiherina yebegumi zufani beirisiwa wisit'i yihonali; bariyawochumi yamelikutali; fitunimi yayalu; simumi begimibaroachewi yihonali. keinigidihi wedihi leliti ayihonimi; geta amilakimi beinerisu layi yaberalachewalina yemebirati birihanina yet'sehayi birihani ayasifeligachewimi: lezelalemimi isike zelalemi yinegisalu. irisumi. inezihni k'alochi yetamenuna iwinetenyawochi nachewi; yenebiyatimi menafisiti geta amilaki betolo lihoni yemigebawini negeri lebariyawochu inidiyasayi meliakuni sedede. inehomi; betolo imet'alehu. yezihini mets'ihafi tinibiti k'ali yemit'ebik'i bits'u'i newi alenyi. yihinimi yayehutina yesemahuti ine yohanisi nenyi. besemahutina bayehutimi gize yihini basayenyi bemeliaku igiri fiti isegidi zenidi tedefahu. irisumi. inidataderigewi tet'enik'ek'i: keanite gari kewenidimochihimi kenebiyati gari yezihinimi mets'ihafi k'ali kemit'ebik'u gari abire bariya nenyi: leigiziabiheri sigedi alenyi. leinemi. zemenu k'eriboalina yezihini mets'ihafi tinibiti k'ali bemahitemi atizigawi. 'amets'enyawini wede fiti yamits'i; rikwisumi wede fiti yirikesi; ts'adik'umi wede fiti ts'idik'i yadirigi; k'idusumi wedefiti yik'edesi ale. ineho; betolo imet'alehu; leiyanidanidumi inide sirawi met'eni ikefili zenidi wagaye keine gari ale. alifana 'omega; fitenyawina hwalenyawini; mejemeriyawina mech'ereshawine nenyi. wede

hiyiweti zafi lemediresi silit'ani inidinorachewi
bedejochiwami wede ketemayitumi inidige bu
libisachewini yemiyat'ibu bits'u'ani nachewi. wisha-
wochina asimatenyochi sesenyawochimi nefise
gedayochimi t'a'otinimi yemiyamelikuti wishetini
yemiweduna yemiyaderigu hulu bewich'i alu.
ine iyesusi beabiyate kirisitiyanati zenidi yihini
inidimesekirilachihu meliakeni lakihu. ine yedawiti
sirina zeri nenyi; yemiyaberami yenigati kokebi
nenyi. menifesuna mushirayitumi. na yilalu.
yemisemami. na yibeli. yetet'emami yimit'a; yewed-
edemi yehiyiwetini wiha inidiyawi yiwisedi. bezihi
mets'ihafi yetets'afewini yetinibiti k'ali lemisema
hulu ine imesekiralehu: manimi bezihi layi anidachi
bich'emiri igiziabiheri bezihi mets'ihafi yetets'afutini
mek'isefitochi yich'emiribetali: manimimi bezihi
betinibiti mets'ihafi ketets'afuti k'alochi anidachi
biyagodili; bezihi mets'ihafi ketets'afuti kehiyiweti
zafina kek'idisititu ketema igiziabiheri 'idiluni
yagodilibetali. yihini yemimesekiri. awoni; betolo
imet'alehu yilali. ameni; geta iyesusi hoyi; na.
yegetachini yeiyesusi kirisitosi ts'ega kehulachini
gari yihuni: ameni.

